ΑΘΗΝΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΗΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ

~~ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟΝ~~

ΑΘΗΝΗΣΙΝ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

1902

ΑΘΗΝΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΗΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟΝ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

14-15

ΑΘΗΝΗΣΙΝ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

1902

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΜΙΚΡΑ ΣΥΜΒΟΛΗ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑΝ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑΝ

Ἐρείπια ἀγνώστου ἀρχαίας πόλεως παραμεθορίου τῆς Λακωνικῆς καὶ τῆς Τεγεάτιδος. — Ἐπιγραφαὶ ἐκ ταύτης. — Αἱ Καρύαι. — Ἡ Φυλάκη.

Περιελθὼν πρὸ διετίας καὶ ἐξετάσας μετὰ προσοχῆς τόπον τινὰ καλούμενον Ἀνάληψιν μίαν ὥραν δυτικῶς τῆς κώμης Βουρβούρων τῆς Κυνουρίας κείμενον εἶδον σειρὰς τοίχων ἐξ ὀγκολίθων μακρὰς καὶ βραχείας, σπονδύλους κιόνων ἐντετειχισμένους εἰς τὰ τοιχία τῶν ἐκεῖ ἀγρῶν ἢ κρυπτομένους ὑπὸ σωροὺς λίθων, ἄφθονα συντρίμματα παντοειδῶν ἀρχαίων ἀγγείων καὶ ἄλλων ὀστράκων ἐπιπολάζοντα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καί, ὅπερ μᾶλλον ἀπροσδόκητον, εὗρον μεταξὺ τούτων καὶ τεμάχια πήλινα μετ' ἐπιγραφῶν. Ἀλλὰ τὰ εὑρήματα ταῦτα δὲν ἤρκεσαν εἰς ἐμὲ τότε, ὅπως δυνηθῶ νὰ εἴπω ἀσφαλῶς καὶ τὸ ὄνομα τῆς ἀρχαίας πόλεως ἢ τοῦ τόπου, εἰς ὃν ταῦτα τὰ ἐρείπια ἀνήκουσιν. Διὸ καὶ ἀνέβαλον νὰ γράψω τι περὶ τούτων ἐπιδοθεὶς ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ εἴς τε τὴν ἐξέτασιν τῶν πέριξ ἀρχαίων τόπων καὶ τὴν ἐπιμελεστέραν τοῦ τόπου αὐτοῦ ἔρευναν. Καὶ νῦν εἰ καὶ ἐκ τῆς δυνατῆς εἰς ἐμὲ γενομένης ἐρεύνης δὲν συνάγεται μετὰ βεβαιότητος καὶ ἀσφαλείας τὸ ἀρχαῖον ὄνομα τοῦ ῥηθέντος τόπου, ἀλλ' ὅμως μετὰ τῆς δημοσιεύσεως τῶν ὀλίγων ἐκεῖ εὑρεθεισῶν ἐπιγραφῶν ἐκθέτω ἐνταῦθα πρὸς τοῖς ὑπὸ ἄλλων ἐρευνητῶν γνωστοῖς γενομένοις εἴ τι ἄλλο ὁ ἴδιος ἠδυνήθην νὰ παρατηρήσω συντελεστικὸν εἰς τὴν ἐπίλυσιν τοῦ τοπογραφικοῦ ζητήματος. Οἱ ἐρευνηταί, ὅσοι περὶ τοῦ ὑπὸ ἐξέτασιν τόπου καὶ τῶν πέριξ ἔγραψαν, ἐπειδὴ συμβαίνει νὰ εἶναι πάντες ἀλλοεθνεῖς, εἰ καὶ ἄριστα οἱ πλεῖστοι παρεσκευασμένοι εἰς τὰς τοπογραφικὰς ἐρεύνας, ὅμως, νομίζω, ἐστερήθησαν βοηθήματος, ὅπερ φαίνεται ἀπαραίτητον καὶ εἶναι εὔκολον μόνον εἰς Ἕλληνα ἐρευνητήν. Εἶναι

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΜΙΚΡΑ ΣΥΜΒΟΛΗ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑΝ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑΝ

Ἐρείπια ἀγνώστου ἀρχαίας πόλεως παραμεθορίου τῆς Λακωνικῆς καὶ τῆς Τεγεάτιδος. — Ἐπιγραφαὶ ἐκ ταύτης. — Αἱ Καρύαι. — Ἡ Φυλάκη.

Περιελθὼν πρὸ διετίας καὶ ἐξετάσας μετὰ προσοχῆς τόπον τινὰ καλούμενον Ἀνάληψιν μίαν ὥραν δυτικῶς τῆς κώμης Βουρβούρων τῆς Κυνουρίας κείμενον εἶδον σειρὰς τοίχων ἐξ ὀγκολίθων μακρὰς καὶ βραχείας, σπονδύλους κιόνων ἐντετειχισμένους εἰς τὰ τοιχία τῶν ἐκεῖ ἀγρῶν ἢ κρυπτομένους ὑπὸ σωροὺς λίθων, ἄφθονα συντρίμματα παντοειδῶν ἀρχαίων ἀγγείων καὶ ἄλλων ὀστράκων ἐπιπολάζοντα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καί, ὅπερ μᾶλλον ἀπροσδόκητον, εὗρον μεταξὺ τούτων καὶ τεμάχια πήλινα μετ' ἐπιγραφῶν. Ἀλλὰ τὰ εὑρήματα ταῦτα δὲν ἤρκεσαν εἰς ἐμὲ τότε, ὅπως δυνηθῶ νὰ εἴπω ἀσφαλῶς καὶ τὸ ὄνομα τῆς ἀρχαίας πόλεως ἢ τοῦ τόπου, εἰς ὃν ταῦτα τὰ ἐρείπια ἀνήκουσιν. Διὸ καὶ ἀνέβαλον νὰ γράψω τι περὶ τούτων ἐπιδοθεὶς ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ εἴς τε τὴν ἐξέτασιν τῶν πέριξ ἀρχαίων τόπων καὶ τὴν ἐπιμελεστέραν τοῦ τόπου αὐτοῦ ἔρευναν. Καὶ νῦν εἰ καὶ ἐκ τῆς δυνατῆς εἰς ἐμὲ γενομένης ἐρεύνης δὲν συνάγεται μετὰ βεβαιότητος καὶ ἀσφαλείας τὸ ἀρχαῖον ὄνομα τοῦ ῥηθέντος τόπου, ἀλλ' ὅμως μετὰ τῆς δημοσιεύσεως τῶν ὀλίγων ἐκεῖ εὑρεθεισῶν ἐπιγραφῶν ἐκθέτω ἐνταῦθα πρὸς τοῖς ὑπὸ ἄλλων ἐρευνητῶν γνωστοῖς γενομένοις εἴ τι ἄλλο ὁ ἴδιος ἠδυνήθην νὰ παρατηρήσω συντελεστικὸν εἰς τὴν ἐπίλυσιν τοῦ τοπογραφικοῦ ζητήματος. Οἱ ἐρευνηταί, ὅσοι περὶ τοῦ ὑπὸ ἐξέτασιν τόπου καὶ τῶν πέριξ ἔγραψαν, ἐπειδὴ συμβαίνει νὰ εἶναι πάντες ἀλλοεθνεῖς, εἰ καὶ ἄριστα οἱ πλεῖστοι παρεσκευασμένοι εἰς τὰς τοπογραφικὰς ἐρεύνας, ὅμως, νομίζω, ἐστερήθησαν βοηθήματος, ὅπερ φαίνεταί ἀπαραίτητον καὶ εἶναι εὔκολον μόνον εἰς Ἕλληνα ἐρευνητήν. Εἶναι

ἀνάγκη δηλαδὴ ὁ περὶ τὴν ἀρχαίαν τοπογραφίαν ἀσχολούμενος καὶ παρὰ τῶν καλλιεργητῶν χωρικῶν καὶ παρὰ τῶν ἀγροφυλάκων καὶ παρὰ τῶν ἀγωγιατῶν νὰ διδαχθῇ πρὸς ἀνεύρεσιν πάντων τῶν τόπων καὶ σημείων τῆς ὑπαίθρου χώρας, ὅπου εὕρηται, καὶ τὸ ἐλάχιστον ἀρχαιότητος ἴχνος. Τὰς δὲ παρὰ τούτων τῶν ἀνθρώπων ἀναγκαίας πληροφορίας δὲν ἠδυνήθησαν, ὡς ἦν ἑπόμενον, οἱ ἀλλόγλωσσοι ἐρευνηταὶ μετ' ἀκριβείας καὶ λεπτομερῶς νὰ λάβωσι. Διὰ τοῦτο καὶ ἐν ταῖς περιγραφαῖς αὐτῶν, ὅπως περὶ ἄλλων οὕτω καὶ περὶ τοῦ ὑπὸ ἐξέτασιν τόπου, ἀναγκαίως ὑπελείφθησαν κενά, πρὸς ὧν τὴν πλήρωσιν, ἂν μὴ δι' ἄλλο τι, ἡ παροῦσα πραγματεία θὰ δυνηθῇ νὰ συντελέσῃ. Ἂς ἐπιτραπῇ δὲ καὶ νὰ προσθέσω, ὅτι ἐγγὺς διαμένων καὶ ἀποβλέπων πρὸς τὸ πρᾶγμα μετὰ μεγάλου ἐνδιαφέροντος ὡς ἁπτόμενον τῆς ἀρχαιολογίας τῆς ἰδιαιτέρας μικρᾶς πατρίδος μου, τοῦ χωρίου Βουρβούρων, ἠδυνήθην νὰ λάβω ἀρίστας πληροφορίας περὶ πάντων τῶν σχετιζομένων πρὸς τὴν σημερινὴν κατάστασιν τοῦ τόπου καὶ τῶν πέριξ καὶ ὑπὸ πολλῶν, οὓς ἠρώτησα, διδαχθεὶς καὶ ὁ ἴδιος πολλάκις μετὰ προσοχῆς περιοδεύσας.

Λόφος πετρώδης ὑψούμενος μαστοειδῶς περὶ τὰ 70 μέτρα ἀπὸ τοῦ πρὸς δυσμὰς μικροῦ ὀροπεδίου τοῦ σήμερον ὀνομαζομένου «Κάμπου τῆς Ἀράχοβας» ὡς ἡ ἐσχάτη πρὸς ΒΔ παρώρεια τοῦ ὑψηλοῦ βουνοῦ τῆς Τσιούκας εἶναι ἡ θέσις, ἥτις ὡς ἐκ τοῦ ἐπ' αὐτῆς κατηρειπωμένου χριστιανικοῦ ναϋδρίου ἀφιερωμένου εἰς τὴν Ἀνάληψιν ὀνομάζεται οὕτω διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ναοῦ. Ἄνωθεν καὶ ἀπὸ τοῦ ἀνατολικοῦ μέρους καταρρέει ὁ χείμαρρος Σαρανταπόταμος πηγάζων ἐγγὺς τῶν μίαν ὥραν ἐντεῦθεν ἀπεχόντων χωρίων Βουρβούρων καὶ Κουτρούφων. Οὗτος διευθυνόμενος τὸ μὲν κατ' ἀρχὰς πρὸς δυσμὰς ἔπειτα δὲ πρὸς βορρᾶν ἀφίνει ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς αὐτοῦ ὄχθης καὶ ἀκριβῶς ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς οὕτω σχηματιζομένης γωνίας τὸν λόφον τῆς Ἀναλήψεως, μεθ' ὃ εἰσβάλλων εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Τεγέας καὶ διαρρέων ταύτην καταπίνεται εἴς τινα κάτωθι τοῦ Παρθενίου ὄρους καταβόθραν. Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἀπετέλει ὁ χείμαρρος οὗτος τὸν πρῶτον ῥοῦν τοῦ Ἀλφειοῦ καὶ ἐσχημάτιζε τὸ ὅριον μεταξὺ Λακωνικῆς καὶ Τεγεάτιδος. Διὰ τοῦτο καὶ μεγάλην κέκτηται σπουδαιότητα ἐν τῇ ἐρεύνῃ περὶ τῆς θέσεως τῶν περὶ αὐτὸν ἀρχαίων τόπων, δι' οὓς ὡς ἐν σκότει κειμένους θέλει χρησιμεύσει, ὡς θὰ ἴδωμεν, ὡς λίαν φωτεινὸν σημεῖον. Μακρόθεν ὁρώ-

μενος ὁ λόφος τῆς Ἀναλήψεως παρέχει ὄψιν ἀρχαίας ἀκροπόλεως καὶ θὰ ἠδύνατό τις, ἐὰν ἀπέβλεπε τοῦτο μὲν εἰς τὴν κάτωθι πεδιάδα τοῦτο δὲ εἰς τὴν ὀχυρότητα τοῦ λόφου πανταχόθεν ὑψουμένου μετ' ἐλπίδων πολλῶν νὰ λάβῃ τὴν πρὸς τὸν λόφον ἄγουσαν, ἵνα ἐνταῦθά που ἀνεύρῃ τὰ ποθητὰ λείψανα ἀρχαίας πόλεως. Διότι, ὡς γνωστόν, κανὼν γενικῶς παραδεδεγμένος παρὰ τοῖς ἀρχαίοις εἶναι νὰ κτίζωσι τὰς ἑαυτῶν πόλεις ἐγγὺς ὑψώματος ἢ ἐπ' αὐτοῦ κειμένου ἐπὶ πεδιάδος καὶ δεσπόζοντος αὐτῆς. Ἡ πεδιὰς ἦν ἀναγκαία εἰς συντήρησιν τῆς ἀρχαίας πόλεως, ἥτις ἂν ἦν αὐτόνομος ἔπρεπε καὶ αὐτάρκης νὰ εἶναι, τὸ δὲ ὕψωμα μετὰ τῶν πέριξ τειχῶν ἔσῳζεν ἀπὸ τῶν εἰσβαλλόντων πολεμίων. Τοιουτοτρόπως θὰ ἦν μᾶλλον ἄπορον, ἐὰν ἐν τοιαύτῃ θέσει μὴ ὑπῆρχε κατὰ τὴν ἀρχαιότητα πόλις ἢ ἔστω πόλισμά τι. Τῷ ὄντι δὲ ἱκανῶς εὐμεγέθης θὰ ἦτο ὁ ἐπὶ τῆς Ἀναλήψεως ἀρχαῖος συνοικισμός, ἂν ῥίπτοντες ἓν βλέμμα κρίνωμεν ἐκ τῆς ἐκτάσεως, ἐφ' ἧς φαίνονται διακεχυμένα τὰ ἄφθονα συντρίμματα τῶν ἀρχαίων ἀγγείων καὶ οἱ διάφοροι λελαξευμένοι λίθοι. Ἡ δὲ θέα ἡ ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου εἶναι ἀληθῶς ἐξαισία. Πρὸς ἀνατολὰς ἀνοίγεται στενὴ ἀλλὰ χαρίεσσα χαράδρα, ἀφ' ἧς ἐξορμᾷ ὀφιοειδὴς ὁ χείμαρρος Σαρανταπόταμος ἄξιος, θὰ ἔλεγέ τις, τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἀλφειοῦ, ὃ ἔφερέ ποτε, διὰ τὴν θέλγουσαν χάριν μεθ' ἧς διασπᾷ τὰ ἑκατέρωθεν πυκνῶς διαμειβόμενα ὑψώματα τὰ ἐπιζητοῦντα οἱονεὶ νὰ φράξωσι τὸν ἀκατάσχετον αὐτοῦ δρόμον, ἐν ᾧ ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ παρατηρητοῦ πρὸς δυσμὰς ἐκτείνεται ἡ μικρὰ πεδιὰς φραττομένη πέριξ ὡσεὶ κῆπος ὑπὸ ταπεινῶν ῥάχεων, αἵτινες ἀφίνουσιν εἰς τὰ ὕδατα μίαν μόνον ἀδιόρατον ἔξοδον καὶ δὲν ἀποκρύπτουσι τὴν μαγεύουσαν θέαν ἁπάσης τῆς ἐξόχως ἐπιβλητικῆς ἁλύσεως τοῦ Ταϋγέτου. Διὸ καὶ οὐχὶ ὑπερβολικῶς ὁ κατὰ τὸ 1834 ἐπισκεφθεὶς τὸν ἡμέτερον τόπον Ἄγγλος στρατηγὸς Jochmus ἔγραψεν, ὅτι οἱ περὶ τὰ ἐρείπια τόποι οἱ προσκείμενοι ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ ποταμοῦ Βούρβουρα (1) ἀποτελοῦσιν ἓν τῶν γρα-

(1) Ὁ χείμαρρος, ὃν ἀνωτέρω ὠνομάσαμεν Σαρανταπόταμον, ὀνομάζεται ἐνταῦθα ὑπὸ τοῦ Jochmus ὡς καὶ ὑπὸ πολλῶν ἄλλων περιηγητῶν ποταμὸς τοῦ Βούρβουρα· Καὶ ἀληθῶς μέχρι τῆς Ἀναλήψεως καὶ τῆς δυτικῶς κειμένης Κρυάβρυσις ὁ χείμαρρος ὀνομάζεται Βουρβουριώτικο ποτάμι ἐκεῖθεν δὲ ἄρχεται ὀνομαζόμενος Σαρανταπόταμος (ὅρα Γαλλικὸν χάρτην).

ἀνάγκη δηλαδὴ ὁ περὶ τὴν ἀρχαίαν τοπογραφίαν ἀσχολούμενος καὶ παρὰ τῶν καλλιεργητῶν χωρικῶν καὶ παρὰ τῶν ἀγροφυλάκων καὶ παρὰ τῶν ἀγωγιατῶν νὰ διδαχθῇ πρὸς ἀνεύρεσιν πάντων τῶν τόπων καὶ σημείων τῆς ὑπαίθρου χώρας, ὅπου εὕρηται, καὶ τὸ ἐλάχιστον ἀρχαιότητος ἴχνος. Τὰς δὲ παρὰ τούτων τῶν ἀνθρώπων ἀναγκαίας πληροφορίας δὲν ἠδυνήθησαν, ὡς ἦν ἑπόμενον, οἱ ἀλλόγλωσσοι ἐρευνηταὶ μετ' ἀκριβείας καὶ λεπτομερῶς νὰ λάβωσι. Διὰ τοῦτο καὶ ἐν ταῖς περιγραφαῖς αὐτῶν, ὅπως περὶ ἄλλων οὕτω καὶ περὶ τοῦ ὑπὸ ἐξέτασιν τόπου, ἀναγκαίως ὑπελείφθησαν κενά, πρὸς ὧν τὴν πλήρωσιν, ἂν μὴ δι' ἄλλο τι, ἡ παροῦσα πραγματεία θὰ δυνηθῇ νὰ συντελέσῃ. Ἂς ἐπιτραπῇ δὲ καὶ νὰ προσθέσω, ὅτι ἐγγὺς διαμένων καὶ ἀποβλέπων πρὸς τὸ πρᾶγμα μετὰ μεγάλου ἐνδιαφέροντος ὡς ἁπτόμενον τῆς ἀρχαιολογίας τῆς ἰδιαιτέρας μικρᾶς πατρίδος μου, τοῦ χωρίου Βουρβούρων, ἠδυνήθην νὰ λάβω ἀρίστας πληροφορίας περὶ πάντων τῶν σχετιζομένων πρὸς τὴν σημερινὴν κατάστασιν τοῦ τόπου καὶ τῶν πέριξ καὶ ὑπὸ πολλῶν, οὓς ἠρώτησα, διδαχθεὶς καὶ ὁ ἴδιος πολλάκις μετὰ προσοχῆς περιοδεύσας.

Λόφος πετρώδης ὑψούμενος μαστοειδῶς περὶ τὰ 70 μέτρα ἀπὸ τοῦ πρὸς δυσμὰς μικροῦ οροπεδίου τοῦ σήμερον ὀνομαζομένου «Κάμπου τῆς Ἀράχοβας» ὡς ἡ ἐσχάτη πρὸς ΒΔ παρώρεια τοῦ ὑψηλοῦ βουνοῦ τῆς Τσιούκας εἶναι ἡ θέσις, ἥτις ὡς ἐκ τοῦ ἐπ' αὐτῆς κατηρειπωμένου χριστιανικοῦ ναϋδρίου ἀφιερωμένου εἰς τὴν Ἀνάληψιν ὀνομάζεται οὕτω διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ναοῦ. Ἄνωθεν καὶ ἀπὸ τοῦ ἀνατολικοῦ μέρους καταρρέει ὁ χείμαρρος Σαρανταπόταμος πηγάζων ἐγγὺς τῶν μίαν ὥραν ἐντεῦθεν ἀπεχόντων χωρίων Βουρβούρων καὶ Κουτρούφων. Οὗτος διευθυνόμενος τὸ μὲν κατ' ἀρχὰς πρὸς δυσμὰς ἔπειτα δὲ πρὸς βορρᾶν ἀφίνει ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς αὐτοῦ ὄχθης καὶ ἀκριβῶς ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς οὕτω σχηματιζομένης γωνίας τὸν λόφον τῆς Ἀναλήψεως, μεθ' ὃ εἰσβάλλων εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Τεγέας καὶ διαρρέων ταύτην καταπίνεται εἴς τινα κάτωθι τοῦ Παρθενίου ὄρους καταβόθραν. Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἀπετέλει ὁ χείμαρρος οὗτος τὸν πρῶτον ῥοῦν τοῦ Ἀλφειοῦ καὶ ἐσχημάτιζε τὸ ὅριον μεταξὺ Λακωνικῆς καὶ Τεγεάτιδος. Διὰ τοῦτο καὶ μεγάλην κέκτηται σπουδαιότητα ἐν τῇ ἐρεύνῃ περὶ τῆς θέσεως τῶν περὶ αὐτὸν ἀρχαίων τόπων, δι' οὓς ὡς ἐν σκότει κειμένους θέλει χρησιμεύσει, ὡς θὰ ἴδωμεν, ὡς λίαν φωτεινὸν σημεῖον. Μακρόθεν ὁρώ-

μενος ὁ λόφος τῆς Ἀναλήψεως παρέχει ὄψιν ἀρχαίας ἀκροπόλεως καὶ θὰ ἠδύνατό τις, ἐὰν ἀπέβλεπε τοῦτο μὲν εἰς τὴν κάτωθι πεδιάδα τοῦτο δὲ εἰς τὴν ὀχυρότητα τοῦ λόφου πανταχόθεν ὑψουμένου μετ' ἐλπίδων πολλῶν νὰ λάβῃ τὴν πρὸς τὸν λόφον ἄγουσαν, ἵνα ἐνταῦθά που ἀνεύρῃ τὰ ποθητὰ λείψανα ἀρχαίας πόλεως. Διότι, ὡς γνωστόν, κανὼν γενικῶς παραδεδεγμένος παρὰ τοῖς ἀρχαίοις εἶναι νὰ κτίζωσι τὰς ἑαυτῶν πόλεις ἐγγὺς ὑψώματος ἢ ἐπ' αὐτοῦ κειμένου ἐπὶ πεδιάδος καὶ δεσπόζοντος αὐτῆς. Ἡ πεδιὰς ἦν ἀναγκαία εἰς συντήρησιν τῆς ἀρχαίας πόλεως, ἥτις ἂν ἦν αὐτόνομος ἔπρεπε καὶ αὐτάρκης νὰ εἶναι, τὸ δὲ ὕψωμα μετὰ τῶν πέριξ τειχῶν ἔσῳζεν ἀπὸ τῶν εἰσβαλλόντων πολεμίων. Τοιουτοτρόπως θὰ ἦν μᾶλλον ἄπορον, ἐὰν ἐν τοιαύτῃ θέσει μὴ ὑπῆρχε κατὰ τὴν ἀρχαιότητα πόλις ἢ ἔστω πόλισμά τι. Τῷ ὄντι δὲ ἱκανῶς εὐμεγέθης θὰ ἦτο ὁ ἐπὶ τῆς Ἀναλήψεως ἀρχαῖος συνοικισμός, ἂν ρίπτοντες ἓν βλέμμα κρίνωμεν ἐκ τῆς ἐκτάσεως, ἐφ' ἧς φαίνονται διακεχυμένα τὰ ἄφθονα συντρίμματα τῶν ἀρχαίων ἀγγείων καὶ οἱ διάφοροι λελαξευμένοι λίθοι. Ἡ δὲ θέα ἡ ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου εἶναι ἀληθῶς ἐξαισία. Πρὸς ἀνατολὰς ἀνοίγεται στενὴ ἀλλὰ χαρίεσσα χαράδρα, ἀφ' ἧς ἐξορμᾷ ὀφιοειδὴς ὁ χείμαρρος Σαρανταπόταμος ἄξιος, θὰ ἔλεγέ τις, τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἀλφειοῦ, ὃ ἔφερέ ποτε, διὰ τὴν θέλγουσαν χάριν μεθ' ἧς διασπᾷ τὰ ἑκατέρωθεν πυκνῶς διαμειβόμενα ὑψώματα τὰ ἐπιζητοῦντα οἱονεὶ νὰ φράξωσι τὸν ἀκατάσχετον αὐτοῦ δρόμον, ἐν ᾧ ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ παρατηρητοῦ πρὸς δυσμὰς ἐκτείνεται ἡ μικρὰ πεδιὰς φραττομένη πέριξ ὡσεὶ κῆπος ὑπὸ ταπεινῶν ράχεων, αἵτινες ἀφίνουσιν εἰς τὰ ὕδατα μίαν μόνον ἀδιόρατον ἔξοδον καὶ δὲν ἀποκρύπτουσι τὴν μαγεύουσαν θέαν ἁπάσης τῆς ἐξόχως ἐπιβλητικῆς ἁλύσεως τοῦ Ταϋγέτου. Διὸ καὶ οὐχὶ ὑπερβολικῶς ὁ κατὰ τὸ 1834 ἐπισκεφθεὶς τὸν ἡμέτερον τόπον Ἄγγλος στρατηγὸς Jochmus ἔγραψεν, ὅτι οἱ περὶ τὰ ἐρείπια τόποι οἱ προσκείμενοι ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ ποταμοῦ Βούρβουρα (1) ἀποτελοῦσιν ἓν τῶν γρα-

(1) Ὁ χείμαρρος, ὃν ἀνωτέρω ὠνομάσαμεν Σαρανταπόταμον, ὀνομάζεται ἐνταῦθα ὑπὸ τοῦ Jochmus ὡς καὶ ὑπὸ πολλῶν ἄλλων περιηγητῶν ποταμὸς τοῦ Βούρβουρα· Καὶ ἀληθῶς μέχρι τῆς Ἀναλήψεως καὶ τῆς δυτικῶς κειμένης Κρυάβρυσις ὁ χείμαρρος ὀνομάζεται Βουρβουριώτικο ποτάμι ἐκεῖθεν δὲ ἄρχεται ὀνομαζόμενος Σαρανταπόταμος (ὅρα Γαλλικὸν χάρτην).

ΑΘΗΝΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΗΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ

~~ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟΝ~~

ΑΘΗΝΗΣΙΝ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

1902

ΑΘΗΝΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΗΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ

~~ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟΝ~~

ΑΘΗΝΗΣΙΝ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

1902

ΑΘΗΝΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΗΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟΝ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

14-15

ΑΘΗΝΗΣΙΝ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

1902

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΜΙΚΡΑ ΣΥΜΒΟΛΗ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑΝ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑΝ

Ἐρείπια ἀγνώστου ἀρχαίας πόλεως παραμεθορίου τῆς Λακωνικῆς καὶ τῆς Τεγεάτιδος. — Ἐπιγραφαὶ ἐκ ταύτης. — Αἱ Καρύαι. — Ἡ Φυλάκη.

Περιελθὼν πρὸ διετίας καὶ ἐξετάσας μετὰ προσοχῆς τόπον τινὰ καλούμενον Ἀνάληψιν μίαν ὥραν δυτικῶς τῆς κώμης Βουρβούρων τῆς Κυνουρίας κείμενον εἶδον σειρὰς τοίχων ἐξ ὀγκολίθων μακρὰς καὶ βραχείας, σπονδύλους κιόνων ἐντετειχισμένους εἰς τὰ τοιχία τῶν ἐκεῖ ἀγρῶν ἢ κρυπτομένους ὑπὸ σωροὺς λίθων, ἄφθονα συντρίμματα παντοειδῶν ἀρχαίων ἀγγείων καὶ ἄλλων ὀστράκων ἐπιπολάζοντα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καί, ὅπερ μᾶλλον ἀπροσδόκητον, εὗρον μεταξὺ τούτων καὶ τεμάχια πήλινα μετ' ἐπιγραφῶν. Ἀλλὰ τὰ εὑρήματα ταῦτα δὲν ἤρκεσαν εἰς ἐμὲ τότε, ὅπως δυνηθῶ νὰ εἴπω ἀσφαλῶς καὶ τὸ ὄνομα τῆς ἀρχαίας πόλεως ἢ τοῦ τόπου, εἰς ὃν ταῦτα τὰ ἐρείπια ἀνήκουσιν. Διὸ καὶ ἀνέβαλον νὰ γράψω τι περὶ τούτων ἐπιδοθεὶς ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ εἴς τε τὴν ἐξέτασιν τῶν πέριξ ἀρχαίων τόπων καὶ τὴν ἐπιμελεστέραν τοῦ τόπου αὐτοῦ ἔρευναν. Καὶ νῦν εἰ καὶ ἐκ τῆς δυνατῆς εἰς ἐμὲ γενομένης ἐρεύνης δὲν συνάγεται μετὰ βεβαιότητος καὶ ἀσφαλείας τὸ ἀρχαῖον ὄνομα τοῦ ῥηθέντος τόπου, ἀλλ' ὅμως μετὰ τῆς δημοσιεύσεως τῶν ὀλίγων ἐκεῖ εὑρεθεισῶν ἐπιγραφῶν ἐκθέτω ἐνταῦθα πρὸς τοῖς ὑπὸ ἄλλων ἐρευνητῶν γνωστοῖς γενομένοις εἴ τι ἄλλο ὁ ἴδιος ἠδυνήθην νὰ παρατηρήσω συντελεστικὸν εἰς τὴν ἐπίλυσιν τοῦ τοπογραφικοῦ ζητήματος. Οἱ ἐρευνηταί, ὅσοι περὶ τοῦ ὑπὸ ἐξέτασιν τόπου καὶ τῶν πέριξ ἔγραψαν, ἐπειδὴ συμβαίνει νὰ εἶναι πάντες ἀλλοεθνεῖς, εἰ καὶ ἄριστα οἱ πλεῖστοι παρεσκευασμένοι εἰς τὰς τοπογραφικὰς ἐρεύνας, ὅμως, νομίζω, ἐστερήθησαν βοηθήματος, ὅπερ φαίνεται ἀπαραίτητον καὶ εἶναι εὔκολον μόνον εἰς Ἕλληνα ἐρευνητήν. Εἶναι

ἀνάγκη δηλαδὴ ὁ περὶ τὴν ἀρχαίαν τοπογραφίαν ἀσχολούμενος καὶ παρὰ τῶν καλλιεργητῶν χωρικῶν καὶ παρὰ τῶν ἀγροφυλάκων καὶ παρὰ τῶν ἀγωγιατῶν νὰ διδαχθῇ πρὸς ἀνεύρεσιν πάντων τῶν τόπων καὶ σημείων τῆς ὑπαίθρου χώρας, ὅπου εὕρηται, καὶ τὸ ἐλάχιστον ἀρχαιότητος ἴχνος. Τὰς δὲ παρὰ τούτων τῶν ἀνθρώπων ἀναγκαίας πληροφορίας δὲν ἠδυνήθησαν, ὡς ἦν ἑπόμενον, οἱ ἀλλόγλωσσοι ἐρευνηταὶ μετ᾽ ἀκριβείας καὶ λεπτομερῶς νὰ λάβωσι. Διὰ τοῦτο καὶ ἐν ταῖς περιγραφαῖς αὐτῶν, ὅπως περὶ ἄλλων οὕτω καὶ περὶ τοῦ ὑπὸ ἐξέτασιν τόπου, ἀναγκαίως ὑπελείφθησαν κενά, πρὸς ὧν τὴν πλήρωσιν, ἂν μὴ δι᾽ ἄλλο τι, ἡ παροῦσα πραγματεία θὰ δυνηθῇ νὰ συντελέσῃ. Ἂς ἐπιτραπῇ δὲ καὶ νὰ προσθέσω, ὅτι ἐγγὺς διαμένων καὶ ἀποβλέπων πρὸς τὸ πρᾶγμα μετὰ μεγάλου ἐνδιαφέροντος ὡς ἀπτόμενον τῆς ἀρχαιολογίας τῆς ἰδιαιτέρας μικρᾶς πατρίδος μου, τοῦ χωρίου Βουρβούρων, ἠδυνήθην νὰ λάβω ἀρίστας πληροφορίας περὶ πάντων τῶν σχετιζομένων πρὸς τὴν σημερινὴν κατάστασιν τοῦ τόπου καὶ τῶν πέριξ καὶ ὑπὸ πολλῶν, οὓς ἠρώτησα, διδαχθεὶς καὶ ὁ ἴδιος πολλάκις μετὰ προσοχῆς περιοδεύσας.

Λόφος πετρώδης ὑψούμενος μαστοειδῶς περὶ τὰ 70 μέτρα ἀπὸ τοῦ πρὸς δυσμὰς μικροῦ ὀροπεδίου τοῦ σήμερον ὀνομαζομένου «Κάμπου τῆς Ἀράχοβας» ὡς ἡ ἐσχάτη πρὸς ΒΔ παρώρεια τοῦ ὑψηλοῦ βουνοῦ τῆς Τσιούκας εἶναι ἡ θέσις, ἥτις ὡς ἐκ τοῦ ἐπ᾽αὐτῆς κατηρειπωμένου χριστιανικοῦ ναϋδρίου ἀφιερωμένου εἰς τὴν Ἀνάληψιν ὀνομάζεται οὕτω διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ναοῦ. Ἄνωθεν καὶ ἀπὸ τοῦ ἀνατολικοῦ μέρους καταρρέει ὁ χείμαρρος Σαρανταπόταμος πηγάζων ἐγγὺς τῶν μίαν ὥραν ἐντεῦθεν ἀπεχόντων χωρίων Βουρβούρων καὶ Κουτρούφων. Οὗτος διευθυνόμενος τὸ μὲν κατ᾽ ἀρχὰς πρὸς δυσμὰς ἔπειτα δὲ πρὸς βορρᾶν ἀφίνει ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς αὐτοῦ ὄχθης καὶ ἀκριβῶς ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς οὕτω σχηματιζομένης γωνίας τὸν λόφον τῆς Ἀναλήψεως, μεθ᾽ ὃ εἰσβάλλων εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Τεγέας καὶ διαρρέων ταύτην καταπίνεται εἴς τινα κάτωθι τοῦ Παρθενίου ὄρους καταβόθραν. Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἀπετέλει ὁ χείμαρρος οὗτος τὸν πρῶτον ῥοῦν τοῦ Ἀλφειοῦ καὶ ἐσχημάτιζε τὸ ὅριον μεταξὺ Λακωνικῆς καὶ Τεγεάτιδος. Διὰ τοῦτο καὶ μεγάλην κέκτηται σπουδαιότητα ἐν τῇ ἐρεύνῃ περὶ τῆς θέσεως τῶν περὶ αὐτὸν ἀρχαίων τόπων, δι᾽ οὓς ὡς ἐν σκότει κειμένους θελει χρησιμεύσει, ὡς θὰ ἴδωμεν, ὡς λίαν φωτεινὸν σημεῖον. Μακρόθεν ὁρώ-

μενος ὁ λόφος τῆς Ἀναλήψεως παρέχει ὄψιν ἀρχαίας ἀκροπόλεως καὶ θὰ ἠδύνατό τις, ἐὰν ἀπέβλεπε τοῦτο μὲν εἰς τὴν κάτωθι πεδιάδα τοῦτο δὲ εἰς τὴν ὀχυρότητα τοῦ λόφου πανταχόθεν ὑψουμένου μετ' ἐλπίδων πολλῶν νὰ λάβῃ τὴν πρὸς τὸν λόφον ἄγουσαν, ἵνα ἐνταῦθά που ἀνεύρῃ τὰ ποθητὰ λείψανα ἀρχαίας πόλεως. Διότι, ὡς γνωστόν, κανὼν γενικῶς παραδεδεγμένος παρὰ τοῖς ἀρχαίοις εἶναι νὰ κτίζωσι τὰς ἑαυτῶν πόλεις ἐγγὺς ὑψώματος ἢ ἐπ' αὐτοῦ κειμένου ἐπὶ πεδιάδος καὶ δεσπόζοντος αὐτῆς. Ἡ πεδιὰς ἦν ἀναγκαία εἰς συντήρησιν τῆς ἀρχαίας πόλεως, ἥτις ἂν ἦν αὐτόνομος ἔπρεπε καὶ αὐτάρκης νὰ εἶναι, τὸ δὲ ὕψωμα μετὰ τῶν πέριξ τειχῶν ἔσωζεν ἀπὸ τῶν εἰσβαλλόντων πολεμίων. Τοιουτοτρόπως θὰ ἦν μᾶλλον ἄπορον, ἐὰν ἐν τοιαύτῃ θέσει μὴ ὑπῆρχε κατὰ τὴν ἀρχαιότητα πόλις ἢ ἔστω πόλισμά τι. Τῷ ὄντι δὲ ἱκανῶς εὐμεγέθης θὰ ἦτο ὁ ἐπὶ τῆς Ἀναλήψεως ἀρχαῖος συνοικισμός, ἂν ῥίπτοντες ἓν βλέμμα κρίνωμεν ἐκ τῆς ἐκτάσεως, ἐφ' ἧς φαίνονται διακεχυμένα τὰ ἄφθονα συντρίμματα τῶν ἀρχαίων ἀγγείων καὶ οἱ διάφοροι λελαξευμένοι λίθοι. Ἡ δὲ θέα ἡ ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου εἶναι ἀληθῶς ἐξαισία. Πρὸς ἀνατολὰς ἀνοίγεται στενὴ ἀλλὰ χαρίεσσα χαράδρα, ἀφ' ἧς ἐξορμᾷ ὀφιοειδὴς ὁ χείμαρρος Σαρανταπόταμος ἄξιος, θὰ ἔλεγέ τις, τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἀλφειοῦ, ὃ ἔφερέ ποτε, διὰ τὴν θέλγουσαν χάριν μεθ' ἧς διασπᾷ τὰ ἑκατέρωθεν πυκνῶς διαμειβόμενα ὑψώματα τὰ ἐπιζητοῦντα οἱονεὶ νὰ φράξωσι τὸν ἀκατάσχετον αὐτοῦ δρόμον, ἐν ᾧ ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ παρατηρητοῦ πρὸς δυσμὰς ἐκτείνεται ἡ μικρὰ πεδιὰς φραττομένη πέριξ ὡσεὶ κῆπος ὑπὸ ταπεινῶν ῥάχεων, αἵτινες ἀφίνουσιν εἰς τὰ ὕδατα μίαν μόνον ἀδιόρατον ἔξοδον καὶ δὲν ἀποκρύπτουσι τὴν μαγεύουσαν θέαν ἁπάσης τῆς ἐξόχως ἐπιβλητικῆς ἁλύσεως τοῦ Ταϋγέτου. Διὸ καὶ οὐχὶ ὑπερβολικῶς ὁ κατὰ τὸ 1834 ἐπισκεφθεὶς τὸν ἡμέτερον τόπον Ἄγγλος στρατηγὸς Jochmus ἔγραψεν, ὅτι οἱ περὶ τὰ ἐρείπια τόποι οἱ προσκείμενοι ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ ποταμοῦ Βούρβουρα (1) ἀποτελοῦσιν ἓν τῶν γρα-

(1) Ὁ χείμαρρος, ὃν ἀνωτέρω ὠνομάσαμεν Σαρανταπόταμον, ὀνομάζεται ἐνταῦθα ὑπὸ τοῦ Jochmus ὡς καὶ ὑπὸ πολλῶν ἄλλων περιηγητῶν ποταμὸς τοῦ Βούρβουρα· Καὶ ἀληθῶς μέχρι τῆς Ἀναλήψεως καὶ τῆς δυτικῶς κειμένης Κρυάβρυσις ὁ χείμαρρος ὀνομάζεται Βουρβουριώτικο ποτάμι ἐκεῖθεν δὲ ἄρχεται ὀνομαζόμενος Σαρανταπόταμος (ὅρα Γαλλικὸν χάρτην).

φικωτάτων τοπείων τῆς ὅλης Πελοποννήσου (ἐν Journal of the Royal Geographical Society 1857 σ. 44).

Καὶ ταῦτα μὲν ἔστωσαν ἱκανὰ πρός τε τὸν ὁρισμὸν τῆς θέσεως καὶ τὴν φυσικὴν τοῦ τόπου περιγραφήν. Ἀκολούθως ὁ λόγος θὰ στραφῇ εἰς τὴν τῶν ἐκεῖ κειμένων ἐρειπίων ἐξέτασιν καὶ περιγραφήν. Βραχὺς δὲ θὰ εἶναι ἀναγκαίως ὁ περὶ τούτων λόγος. Διότι εἰς ταύτην τὴν πραγματείαν σκοποῦσαν κυρίως μικράν τινα συμβολὴν εἰς τὴν ἀρχαίαν τοπογραφίαν πᾶς ἐκτενέστερος περὶ ἑκάστου τῶν διαφόρων ἀρχαίων λόγος θὰ εἶναί τι ἀσύμμετρον καὶ ἄτοπον. Καὶ δὴ πρῶτον ἴδωμεν, πῶς οἱ πρὸ ἡμῶν ἐρευνηταὶ περιέγραψαν ταῦτα. Ἐρευνηταὶ ἐπισκεφθέντες καὶ γράψαντες περὶ τοῦ ἡμετέρου τόπου εἶναι μόνον δύο καὶ οὗτοι ἀμφότεροι Ἄγγλοι, ὁ ἀνωτέρω μνημονευθεὶς στρατηγὸς Jochmus περιηγηθεὶς τὴν Πελοπόννησον τῷ 1834 καὶ γράψας ἐν τῷ ἐπίσης μνημονευθέντι Journal of the Royal Geographical Society τοῦ 1857 καὶ ἐσχάτως ὁ Loring περιηγηθεὶς τῷ 1893 καὶ γράψας ἐν Journal of Hellenic studies, London, 1895. Τὸ δὲ παράδοξον, ὅτι οὐδεὶς ἄλλος ἐκ τῶν διασήμων περιηγητῶν τῶν ἀσχοληθέντων εἰς τὴν ἀρχαίαν γεωγραφίαν τῆς Πελοποννήσου ἐγνώρισε τὸν τόπον τοῦτον, δύναται νὰ ἐξηγηθῇ καὶ ἄλλως καὶ διὰ τούτου, ὅτι ἡ θέσις τῶν ἐρειπίων εἶναι ἔξω καὶ μεταξὺ τῶν κυρίων ὁδῶν τῶν ἀγουσῶν ἀπὸ τῆς Τεγέας καὶ ἀπὸ τῆς Θυρέας πρὸς τὴν Σπάρτην καὶ δὴ ὡς ἀπόκεντρος δὲν ἦτο εὔκολον νὰ γνωσθῇ. Ὁ Jochmus στρατιωτικὸς ὢν καὶ ἀποβλέπων πρὸ πάντων εἰς τὴν στρατηγικὴν ἀξίαν τῶν ἀρχαίων τόπων ἔγραψεν, ὅτι ἐπὶ τοῦ λόφου τῆς Ἀναλήψεως ἐκτείνονται τὰ ἐρείπια μεγάλης καὶ ὡραίας πόλεως, ἥτις ἦν καταλληλοτάτη εἰς στρατοπεδεύσεις, καὶ ἐτοποθέτησεν ἀδιστάκτως ἐνταῦθα τὰς Καρύας, τὴν γνωστὴν πολλαχῶς Λακωνικὴν περιοικίδα πόλιν, ἐπειδὴ αὕτη, ὡς ἐκ τῶν μαρτυριῶν τῶν ἀρχαίων συγγραφέων φαίνεται, ἐθεωρεῖτο σημαντικὴ στρατηγικὴ θέσις. Πλὴν τούτου ὅμως καὶ τῆς μνείας τῶν μακρῶν τροχιῶν τῶν ἐκεῖ ἐπὶ τοῦ βραχώδους ἐδάφους εἰσέτι παρατηρουμένων ἰχνῶν τῆς ἀρχαίας ἁμαξιτοῦ οὐδὲν ἄλλο ἐκ τῶν ἐκτεταμένων, ὡς λέγει, ἐρειπίων περιέγραψε. Προσέθηκεν, ὅτι σχεδὸν ἐν τῷ μέσῳ τῆς κάτωθι τοῦ λόφου πεδιάδος ἐπὶ μικροῦ ὑψώματος εἶναι ἡ θέσις τοῦ ναοῦ τῆς Καρυάτιδος Ἀρτέμιδος, ὅπου ἐτελεῖτο ἡ γνωστὴ πανήγυρις καὶ ἡ ὄρχησις ἡ Καρυατικὴ τῶν Λακαινῶν παρθένων. Καὶ ὑπάρχει μὲν ἀλη-

θῶς ἐν τῷ μέσῳ περίπου τῆς πεδιάδος τοιοῦτον ὕψωμα καλούμενον σήμερον Παλιόκαστρο, ἀλλ' ὅμως πλὴν ἀσημάντων τινῶν ἀσβεστοκτίστων κτισμάτων παρατηρουμένων ἐπ' αὐτοῦ οὐδὲν ἄλλο ἀρχαιότητος λείψανον δικαιολογεῖ τὴν ἐκεῖ τοποθέτησιν τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἀρτέμιδος. Πολὺ δὲ δύσκολον εἶναι νὰ ὑποτεθῇ, ὅτι κατεστράφησαν κατόπιν τὰ κατὰ τὸ 1834 παρατηρηθέντα ὑπὸ τοῦ Jochmus ἐρείπια καὶ πιθανώτερον εἶναι, ὅτι μόνον ἀπὸ τῆς ἐπιτηδείας καὶ ὡραίας θέσεως τοῦ λοφίσκου ὡρμήθη ὁ ἐρευνητὴς οὗτος, ἵνα ἐκεῖ τοποθετήσῃ τὸ περίφημον ἱερὸν καὶ ἀπὸ οὐδενὸς ἄλλου ἐρειπίου ἢ ἴχνους ἀρχαιότητος (1). Ὁ δὲ Loring ἔγραψεν, ὅτι ἐπὶ τῆς Ἀναλήψεως ὑπάρχουσιν ἀφθονώτερα καὶ σπουδαιότερα σημεῖα ἀρχαιότητος ἢ ἐν πάσῃ ἄλλῃ πέριξ θέσει καὶ διὰ τοῦτο ἐκτὸς ἄλλων ἐθεώρησεν ὡς λίαν πιθανὴν τὴν ὑπόθεσιν, ὅτι ἐνταῦθα ἔκειντο αἱ Καρύαι. Ἰδιαιτέρως δ' ἐμνημόνευσεν, ὅτι φαίνονται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τοῖχοι ἐξ ὀγκολίθων, ὅτι ὑπάρχουσιν ἄφθονα συντρίμματα ὀστράκων μετὰ τοῦ ἀρχαίου μέλανος γανώματος καὶ ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου σχεδὸν τετράγωνον οἰκοδόμημα μετὰ παχέων τοίχων ἀσβεστοκτίστων, οὗτινος δὲν ἠδυνήθη νὰ ὁρίσῃ τὸν χρόνον (2). Ἐκτὸς δὲ τούτων ἡμεῖς ἀνεύρομεν, ὡς ἐν ἀρχῇ εἴπομεν, καὶ σπονδύλους κιόνων ἢ ἐντετειχισμένους ἢ ὑπὸ σωροὺς φυσικῶν λίθων κειμένους. Πράγματι ἠριθμήσαμεν περὶ τοὺς 30 σπονδύλους, ὧν τινες εἶναι βάσεις κείμεναι κατὰ χώραν καὶ σημειοῦσαι κιονοστοιχίας. Εἶναι δὲ ἀρράβδωτοι πάντες καὶ μικρᾶς διαμέτρου, ἀπὸ 0,45 μέχρι 0,55. Ἕνεκ' ἄρα τούτων καὶ πρὸ πάντων ἐπειδὴ οἱ κατώτατοι σπόνδυλοι φέρουσι πέριξ καὶ βάσιν, ὅπερ εἶναι χαρακτηριστικὸν τοῦ παρὰ Ῥωμαίοις διαμορφωθέντος δωρικοῦ ῥυθμοῦ, ἀναντιρρήτως

(1) Δυτικῶς τοῦ λοφίσκου εἰς θέσιν καλουμένην Μάρμαρο καὶ κειμένην κατὰ τὸ ἄκρον περίπου τῆς πεδιάδος πολλὰ μαρμάρινα συντρίμματα παρετηροῦντο πρὸ ἐτῶν, καθὰ με ἐβεβαίωσεν ὁ πρῴην γυμνασιάρχης κ. Γ. Βουκύδης, οἷον τεμάχια σπονδύλων κιόνων δωρικοῦ ῥυθμοῦ, ἀρχιτεκτονικὰ μέλη ἐκ θριγκοῦ καὶ ἄλλα τοιαῦτα. Ἀλλὰ σήμερον ἐκτὸς τῆς χαρακτηριστικῆς ἐπωνυμίας οὐδὲν μάρμαρον φαίνεται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας, ἐπειδή, ὡς φαίνεται κατεχώσθησαν ἢ ἡρπάγησαν ἐκεῖθεν τὰ εὐκόλως μεταφερόμενα. Ἀλλὰ ταῦτα ὁ Jochmus δὲν παρετήρησε, διότι ἄλλως θὰ ἐτοποθέτει τὸ ἱερὸν τῆς Ἀρτέμιδος εἰς ταύτην τὴν θέσιν καὶ οὐχὶ εἰς τὸ Παλιόκαστρο.

(2) Πλησίον τοῦ ναΰδρίου τῆς Ἀναλήψεως παρετήρησεν ὁ Loring καὶ ὀγκόλιθον λελαξευμένον φέροντα τὸ ἴχνος τοῦ συνδέσμου Ι τῆς Ἑλληνικῆς τοιχοδομίας. Ἡμεῖς τὸν λίθον τοῦτον καίτοι ἐπιμόνως ἐρευνήσαντες δὲν ἀνεύρομεν. Τοσοῦτον ταχέως καταστρέφονται οἱ ἀρχαῖοι λίθοι ἐν καλλιεργουμένοις τόποις.

οἱ κίονες οὗτοι ἀνήκουσιν εἰς οἰκοδομήματα Ῥωμαϊκῶν χρόνων. Τοὺς αὐτοὺς δεικνύει χρόνους καὶ μικρὸν δωρικὸν κιονόκρανον ὡς ἐκ τῆς τεχνοτροπίας τοῦ ἐχίνου αὐτοῦ. Τειχῶν σημεῖα βέβαια δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ἀνεύρομεν, διότι τοῖχοί τινες κατά τινα μόνον ὀγκόλιθον ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν ὑψούμενοι καὶ παρατηρούμενοι κατὰ τὴν νοτίαν καὶ δυτικὴν πλευρὰν δὲν φαίνονται συνεχόμενοι καὶ ἐπὶ τῆς αὐτῆς γραμμῆς καὶ διὰ τοῦτο μόνον ἀνασκαφαὶ θέλουσι βεβαιώσει, ἂν συνέχωνται οἱ τοῖχοι οὗτοι ὑπὸ τὸ ἔδαφος καὶ ἀποτελῶσι τὸ τεῖχος τῆς πόλεως. Πυργοειδές δέ τι ἐξ ὀγκολίθων κτίσμα, ἑνὸς μέτρου ὕψους δύο πλάτους καὶ διπλασίου μήκους, παρατηρούμενον ἐπί τινος σημείου τῆς δυτικῆς πλευρᾶς τοῦ λόφου δὲν ἀποδεικνύει ἐν τῷ παρόντι τὴν ὕπαρξιν τείχους, διότι, ὅπου ὁ ὑποτιθέμενος οὗτος πύργος θὰ συνήντα καθέτως τὴν γραμμὴν τοῦ τείχους, ἐκεῖ χῶμα πολὺ ἐπισεσωρευμένον καὶ καλύπτον τὰ πάντα ἐμποδίζει τοῦ νὰ ἐξενέγκωμεν οἱανδήποτε γνώμην. Ἂν δ' ὅμως ἀρθέντος ἐκεῖθεν τοῦ χώματος ἀποκαλυφθῇ, ὅτι ἑκατέρα τῶν δύο μακροτέρων πλευρῶν τοῦ ὀρθογωνίου κτίσματος κάμπτεται γωνιωδῶς πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ τείχους, τότε βεβαίως θὰ ἔχωμεν ἀσφαλῆ ἀπόδειξιν, ὅτι ἐπὶ τῶν ἀρχαίων χρόνων ὑπῆρχεν ἐνταῦθα τετειχισμένη πόλις. Συντρίμματα δὲ ἀρχαίων ἀγγείων καὶ ἄλλα ὄστρακα εἶναι ἀφθόνως διακεχυμένα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, εἰ καὶ οἱ τῶν κάτωθι ἀμπελώνων ληνοὶ ἐπιχρίονται συνήθως διὰ κεραμοκονίας κατασκευαζομένης ἐκ τῶν ἐκεῖ προχείρων πηλίνων. Οἱ δὲ καλλιεργοῦντες ἐκθάπτουσιν ἐκεῖθεν καὶ ἀκέραια μικρὰ ἀγγεῖα, οἷον κυμβία, μικρὰς φιάλας καὶ ἄλλα διαφόρων σχημάτων, ἀφ' ὧν ἀπηρτίσθη μικρὰ συλλογὴ ἀρχαίων ἀνακειμένων νῦν ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Ἀθλητικοῦ Συλλόγου τοῦ ἐγγὺς χωρίου Βουρβούρων.

Ἐν τῇ συλλογῇ ταύτῃ εὕρηται καὶ ἀγγεῖον ἀκέραιον ὁμοιάζον ἀκριβῶς πρὸς τὸ παρ' ἡμῖν συνηθέστατον οἰνοδόχον ἀγγεῖον τὸ καλούμενον τσίτσα καὶ ἀλλαχοῦ τσιότρα. Τοῦ παραδόξου τούτου σχήματος ἀγγεῖον παρετήρησα, ὅτι δὲν ὑπάρχει ἐν τῷ ἡμετέρῳ ἐθνικῷ μουσείῳ, ἐν ᾧ τοιαῦτα δύναται νὰ ἀναγνωρίσῃ τις ἐκ τῶν ἐπὶ τῆς Ἀναλήψεως συντριμμάτων, ὅτι ὑπῆρχον πλεῖστα ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ταύτῃ πόλει καὶ ὅτι καὶ ἀκέραια ἑπομένως δύνανται νὰ ἐκταφῶσι. Ἐν γένει τὰ συλλεγέντα ἀγγεῖα ὡς καὶ ἄλλα ἀξιόλογά πως τεμάχια δεικνύουσιν ἐνίοτε ἐργασίαν λεπτὴν καὶ ὡραίαν, οὐδὲν ὅμως ἐκ τούτων, καὶ ἡδυ-

ηδυνήθην εὐκόλως πλεῖστα νὰ συλλέξω τεμάχια, ἐκτὸς κοσμημάτων τινῶν φέρει τὸ ἐλάχιστον γραφῆς ἴχνος. Ἐκ τούτου δὲ δύναταί τις νὰ συμπεράνῃ, ὅτι, ἀφ' οὗ ἐνταῦθα τὰ ἀγγεῖα στεροῦνται γραφῶν, ὁ τόπος δὲ κατῳκεῖτο ἀπὸ τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων καὶ ἑξῆς, ὅτε εἶχεν ἀπαρχαιωθῆ ἡ συνήθεια νὰ κοσμῶσι διὰ γραφῶν τὰ ἀγγεῖα καὶ κατεσκεύαζον τοιαῦτα δίδοντες προσοχὴν μόνον εἰς τὴν χάριν καὶ κομψότητα τοῦ τύπου. Ἀλλὰ κατὰ ταύτης τῆς γνώμης ἀντιτάσσονται ἰσχυρῶς ἐκτὸς ἄλλων καὶ αἱ ὀλίγαι καὶ ὀλιγογράμματοι ἐπὶ ὀστράκων ἀνευρεθεῖσαι ἐπιγραφαὶ αἵτινες, ὡς θὰ ἴδωμεν, ἀνήκουσιν εἰς ἱκανῶς ἀρχαίους χρόνους. Ἄλλο ἀξιόλογον τῆς συλλογῆς κτῆμα εἶναι μικρὸν πήλινον εἰδώλιον παριστῶν γελοιογραφικῶς γραῖαν, πιθανῶς τροφόν, κρατοῦσαν βρέφος ἐν ταῖς ἀγκάλαις. Εὑρέθησαν ἔτι ἄφθονα πήλινα σωμάτια πυραμιδοειδῆ ἢ κωνοειδῆ μετ' ὀπῆς κατὰ τὸ στενούμενον ἄκρον αἱ καλούμεναι ἄγνυθες, χρήσιμοι ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἱστουργίᾳ καὶ ἄλλα ἥττονος λόγου ἄξια (1). Ἐκ δὲ πάντων τούτων δυνάμεθα μετὰ πεποιθήσεως νὰ εἴπωμεν ὅτι ὁ τόπος κατῳκεῖτο καὶ κατὰ τοὺς ἀρχαίους Ἑλληνικοὺς χρόνους καὶ κατὰ τοὺς νεωτέρους καὶ τοὺς πρὸ Χριστοῦ καὶ μετὰ Χριστὸν Ῥωμαϊκοὺς αἰῶνας. Ὑπολείπεται νῦν νὰ ἴδωμεν μέχρι τινὸς χρόνου διετέλεσε κατοικούμενος. Ἐὰν ἀπίδωμεν εἰς τὸ κατηρειπωμένον ναΰδριον τὸ σήμερον ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς Ἀναλήψεως γνωριζόμενον, δὲν θὰ βεβαιωθῶμεν ἐκ τούτου μόνον, ὅσον ἀρχαῖον καὶ ἂν ὑποτεθῇ, ὅτι κατὰ τοὺς νεωτέρους ἢ ἀρχαιοτέρους χριστιανικοὺς χρόνους κατῳκεῖτο ὁ τόπος. Ἀλλὰ καὶ τὸ ἀσβεστόκτιστον κτίριον τὸ ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου ὑπάρχον δὲν φαίνεται νὰ ἀνήκῃ εἰς νεωτέρους χρόνους. Διότι λόγῳ τοῦ μεγέθους (2) αὐτοῦ καὶ τῆς θέσεως, ἐφ' ἧς κεῖται, πάντως θὰ ἐχρησίμευεν ὡς ὀχυρωματικὸς καὶ κατασκοπευτικὸς πύργος καὶ ὡς τοιοῦτον τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο δὲν δύναται νὰ ἀνήκῃ εἰς τοὺς νεωτέρους κατακτητὰς τοὺς Φράγγους ἢ τοὺς Ἐνετούς. Διότι μάτην ἀνεζητήσαμεν μεταξὺ τῶν ἐπιπολαζόντων ἐπὶ τοῦ

(1) Μεταξὺ τῶν ἐκ τῆς Ἀναλήψεως εὑρημάτων ἂς σημειωθῶσι καὶ δύο λίθινοι πελέκεις, ὧν τὸν ἕτερον, τὸν ἄμεινον διατηρούμενον, ἀπέστειλα πρὸς τὸν εὐδοκίμως περὶ τὴν προϊστορικὴν ἀρχαιολογίαν ἀσχολούμενον κ. Τσούνταν.

(2) Τὸ κτίριον ἀκριβῶς ἔχει σχῆμα τραπεζίου, οὗτινος ἡ μεγίστη τῶν πλευρῶν ἔχει μῆκος 23 μέτρων. Οἱ δὲ τοῖχοι διατηροῦντες ἐνιαχοῦ ἑνὸς μέτρου ὕψος εἶναι ἀσβεστόκτιστοι μετὰ μικρῶν κεράμων καὶ ἔν τισι ἔχουσι πλάτος μέγιστον 6 μέτρων.

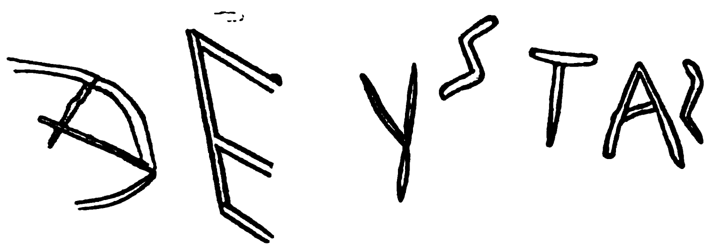
ἐδάφους ὀστράκων νὰ ἀνεύρωμεν καὶ σύντριμμα πήλινον φέρον τὸ λίαν χαρακτηριστικὸν τῶν νεωτέρων χρόνων πράσινον γάνωμα. Καὶ εἶναι τοῦτο λίαν σύνηθες ἐπὶ τῶν νεωτέρων ἀγγείων, ἐν ᾧ παντάπασιν ἐλλείπει ἀπὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλληνικῶν καὶ Ῥωμαϊκῶν. Διὰ τοῦτο ἀκριβῶς φρονοῦμεν, ὅτι τοὐλάχιστον ἐπὶ τῶν νεωτέρων χρόνων δὲν κατῳκεῖτο ὁ τόπος καὶ ὅτι, ἀφ' οὗ τὸ ἐπὶ τῆς κορυφῆς ὀχυρωματικὸν κτίριον δὲν δύναται νὰ ἀνήκῃ εἰς τοὺς νεωτέρους κατακτητάς, ἀνάγκη νὰ ἀναχθῇ εἰς ἀρχαιοτέρους χρόνους οὐχὶ πέραν τῶν Ῥωμαϊκῶν αὐτοκρατορικῶν ἐξικνουμένους (1).

Εὑρέθησαν ἔτι, ὡς εἴπομεν, καὶ ἐπιγραφαὶ ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ὀλιγογράμματα χαράγματα, ἃ καὶ παρίστανται ἐν τοῖς σχήμασι μετὰ τοῦ οἰκείου αὐτῶν μεγέθους. Ταῦτα εἶναι πάντα ἓξ ἐπὶ ἰσαρίθμων καὶ ἀνομοίων πηλίνων τεμαχίων κεχαραγμένα. Τὸ ὑπὸ τὸ στοιχεῖον α σημειούμενον εἶναι κεχαραγμένον ἐπὶ πηλίνου τεμαχίου ὅλου τινός, ὅπερ θὰ ἀπετέλει σχῆμα παρεμφερές, εἰ καὶ ἱκανῶς πλατύτερον, πρὸς τὸ τῆς σήμερον ἐν χρήσει πρὸς στέγασιν τῶν οἰκιῶν κεραμίδος. Τὸ ὄστρακον φέρει ἐπὶ τῆς μιᾶς μόνον τῆς κοίλης ὄψεως μέλαν γάνωμα σχεδὸν ἐξίτηλον ἤδη, ὅπου καὶ ἡ ἐπιγραφή. Αὕτη, ὡς καὶ ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται, δύναται νὰ καταταχθῇ εἰς τὰς ἀρχαιοτάτας Ἑλληνικὰς ἐπιγραφάς. Διότι τὸ σχῆμα καὶ πάντων τῶν γραμμάτων καὶ μάλιστα τοῦ διὰ τριῶν γραμμῶν παριστωμένου σῖγμα εἶναι ἀσφαλῶς ἀρχαϊκόν, τοῦ 6ου ἢ τῶν ἀρχῶν τοῦ 5ου π. Χ. αἰῶνος. Μάλιστα ὁ τοῦ ἐν τέλει σῖγμα τύπος (Ϛ) μὴ ἀπαντῶν ἐν τῷ Ἀργείῳ καὶ τῷ Ἀρκαδικῷ ἀλφαβήτῳ ὑπάρχων δ' ἐν ταῖς ἀρχαιοτάταις Λακωνικαῖς ἐπιγραφαῖς μαρτυρεῖ, ὅτι ἐνταῦθα ἔχομεν ἐπιγραφὴν ἐν ἀρχαϊκῷ Λακωνικῷ ἀλφαβήτῳ γεγραμμένην. Τὸ διὰ τριῶν γραμμῶν σῖγμα εὕρηται ἐν ταῖς Λακωνικαῖς ἐπιγραφαῖς ταῖς πρὸς ἀριστερὰ ἢ βουστροφηδὸν χωρούσαις, ἑπομένως εἶναι παλαιότατον (ἴδε Kirschoff, Studien zur Geschichte des Griech. Alph. σ. 152). Τὸ δὲ διὰ

(1) Ἀσβεστόκτιστοι τοῖχοι εἶναι ἀποδεδειγμένον ὅτι ἐπὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν αὐτοκρατορικῶν χρόνων ἐκτίζοντο, ὡς π.χ. ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀντωνίνου καὶ ἀναλώμασι τοῦ ἰδίου ἐκτίσθησαν τοιαῦτα οἰκοδομήματα μετ' ἀσβεστοκτίστων τοίχων ἐν Ἐπιδαύρῳ· (Ἴδε Π. Καββαδίου, Ἐπίδαυρον ἐν σ. 149, 150). Παλαιότερον, δὲν ἀπεδείχθη, ἂν ἐγίνετο τοιαύτη τοιχοδομία. Διὰ τοῦτο καὶ τὸ ἀσβεστόκτιστον τῆς Ἀναλήψεως κτίριον δὲν δυνάμεθα νὰ ἀναγάγωμεν εἰς παλαιοτέρους χρόνους.

τεσσάρων γραμμῶν ἐμφανίζεται τὸ πρῶτον ἐν τῷ ἐπιγραφικῷ μνημείῳ τῶν Πλαταιῶν. Πρὸ τούτου ἄρα πιθανῶς, δηλαδὴ πρὸ τῆς 76ης Ὀλυμπιάδος, πρέπει νὰ ἀναζητήσωμεν τὸν χρόνον, καθ' ὃν ἐγράφη αὕτη ἡ ἐπιγραφή. Περὶ τοῦ τελευταίου γράμματος ἠδύνατό τις νὰ εἴπῃ, ὅτι εἶναι ἰῶτα, ὅπως ἂν μὴ ἐν Λακωνικῇ ἀλλὰ πολλαχοῦ κατὰ τὸν 7ον καὶ 6ον π.Χ. αἰῶνα ἐσημειοῦτο τοῦτο διὰ τριῶν γραμμῶν. Ἀλλ' ἐπειδὴ πιθανῶς ἐνταῦθα ἔχομεν ὄνομα ἀνδρὸς γεγραμμένον κατὰ τὸ σύνηθες εἰς πτῶσιν ὀνομαστικήν, πρέπει νὰ δεχθῶμεν, ὅτι καὶ τὸ τελευταῖον γράμμα εἶναι Σ. Ἄλλως ἀπαντῶσι καὶ οἱ δύο διάφοροι οὗτοι τύποι τοῦ Σ ἐν τῇ αὐτῇ λέξει, ὡς ἐν Inscr. Gr. Ant. 67, ὅπου ἀκριβῶς διάφορον τὸ ἐν μέσῳ τοῦ ἐν τέλει. Σημειοῦμεν ἔτι περιεργίας χάριν, ὅτι τὸ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ Υ φέρον μακρὰν

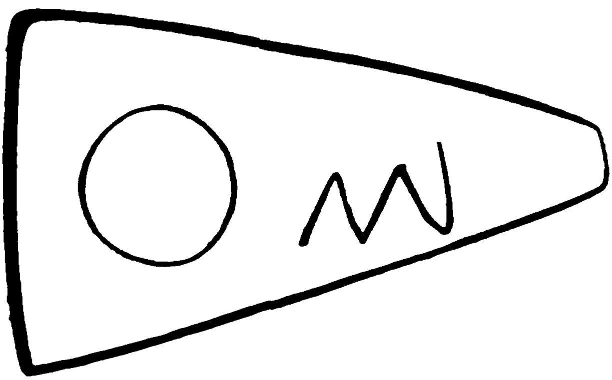
a

γραμμὴν ὡς προέκτασιν τῆς ἐκ δεξιῶν οὐδαμοῦ ἀπαντᾷ, ἐν ταῖς ἀρχαίαις Λακωνικαῖς ἐπιγραφαῖς, εἰμὴ Ƴ, Υ, V, ἀλλ' οὐδ' ἐν ταῖς Ἀρκαδικαῖς ἢ Ἀργείαις. Μόνον ἐν τῷ τῆς Ἤλιδος καὶ Ἀττικῆς ἀλφαβήτῳ εὕρηται τὸ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ταύτῃ σχῆμα τοῦ υ. (Ἴδε πίνακα παρὰ Kirschoff). Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν γραμμάτων. Ἤδη δὲ ἐπιχειροῦντες νὰ ἀναγνώσωμεν ὁμολογοῦμεν, ὅτι πολλὰς εὑρίσκομεν ἐν τούτῳ δυσκολίας. Διότι Θεύστας μὲν ἢ Θευστᾶς ἀρχαῖον ὄνομα δὲν εἶναι γνωστόν. Ἀλλ' οὐδ' ἦν δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ τοιοῦτον ὄνομα Λακωνικόν, Ἀρκαδικόν, ἢ Ἀργεῖον ἐν ᾧ τὸ πρῶτον συνθετικὸν Θεο θὰ συνῃρεῖτο εἰς Θευ. Διότι ἡ τοιαύτη συναίρεσις εὕρηται μὲν ἐν ταῖς Δωρικαῖς νήσοις Μήλῳ, Θήρᾳ καὶ ἀλλαχοῦ ἀλλ' ἐν ἐπιγραφαῖς μεταγενεστέρων χρόνων (ἰδὲ C. I. G. 1183, 1546, 5146, 5615). Ἂν δὲ συμβαίνῃ νὰ ἔχωμεν ἐνταῦθα τὸ τέλος τοῦ ὀνόματος, οὐ

ἔσται ἡ ἀρχή. τότε τὸ γράμμα ἐτέθη [illegible] χρησιμώτερον. Ἀλλ' ἵνα λυθῇ τις λύσις, [illegible] ἐπὶ τῆς [illegible]. Ἐπὶ πάντως ἐνταῦθα ἔχομεν [illegible]. ἐπειδὴ ἐπὶ [illegible], [illegible] εἶναι νὰ γράφωμεν [illegible] καὶ ἐπειδὴ ἡ κατάληξις τῆς λέξεως [illegible] [illegible] καὶ [illegible] [illegible], ὥστε νὰ καταλήγῃ ὡς ἐν τῇ ἐπιγραφῇ. [illegible] νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἐνταῦθα ἔχομεν τὸν θάνατον τοῦ γράψαντος κατὰ [illegible] [illegible] Θεσπιάς.

β

Τὸ ὑπὸ στοιχεῖον β χάραγμα εὕρηται κεχαραγμένον ἐπὶ μιᾶς τῶν πλευρῶν ἄγνυθος πυραμιδοειδοῦς. Καταχωρίζομεν δὲ τοῦτο χάριν ἰδίᾳ τοῦ δευτέρου γράμματος, ὅπερ νομίζομεν ὅτι ἦν Σ. Τοῦτο εἶναι ἰδιάζων τύπος τοῦ ≷ ἁπαντῶν πρὸ πάντων ἐν ταῖς ἀρχαιοτάταις Λακωνικαῖς ἐπιγραφαῖς (πρβλ. Kirschoff, Studien zur Geschichte d. Gr. Alph. σ. 152 καὶ I. Gr. An. 54, 56, 62, 62ᵃ καὶ 63). Τὰ δὲ τοιαῦτα ἐπὶ ἀγνύθων χαράγματα ἑρμηνεύονται ὡς μονογραφήματα τῆς ταλασιουργούσης (πρβλ. Ἀθηνᾶς Τομ. 10 σ. 541 κ. ε. καὶ Κουμανούδη ἐν ἐπιγραφαῖς ἐπιτυμβίοις κε').

Τὰ ὑπὸ στοιχεῖα γ καὶ δ ὅμοια χαράγματα εὑρέθησαν ἐπὶ δύο

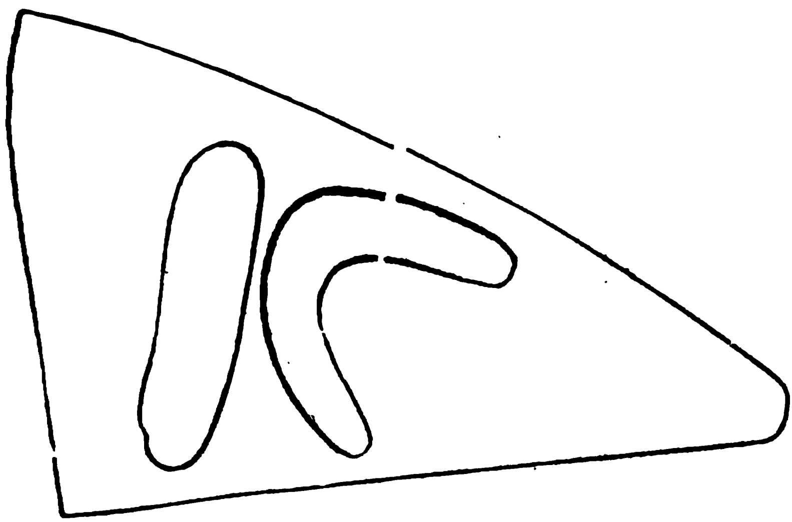
γ	δ
ΑΡΙ	ΑΡΙ

ὁμοίων περίπου συντριμμάτων ἀγγείων. Καὶ ἐν τούτοις τὸ Ρ εἶναι

ἀρχαϊκόν. Τὸ δὲ μονογράφημα αρι εἶναι καὶ ἄλλοθεν γνωστὸν (πρβλ. Κουμαν. Ἐπιγρ. Ἐπιτυμβίων σ. κε').

Τὸ ὑπὸ στοιχεῖον ε εὕρηται ἐπὶ πλίνθου παχείας ἐπιπέδου καὶ ἀγανώτου καὶ ἀπετυπώθη δι' ἀμβλέος ὀργάνου πρὸ τῆς καμινεύσεως. Ἄν, ὡς πείθομαι, τὰ δύο ταῦτα γράμματα εἶναι ἀρχαῖα, τότε πρέπει νὰ ἀναγνωσθῇ ιγ καὶ οὐχὶ ισ.

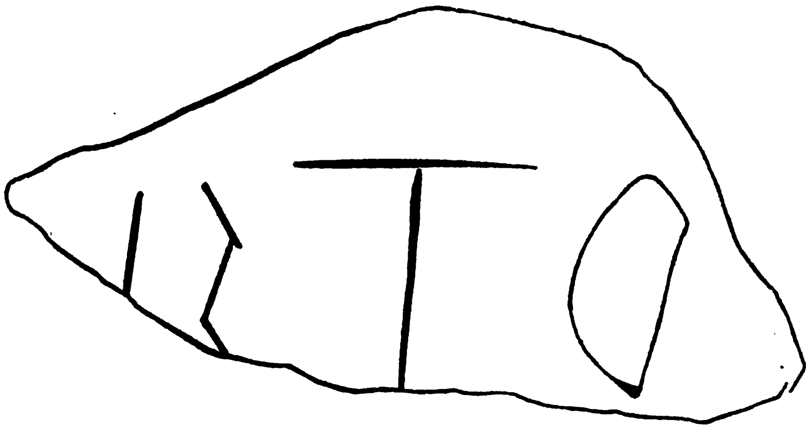
ε

Τέλος διὰ τὸ ὑπὸ στοιχεῖον ϛ' χάραγμα οὐδὲν ἄλλο δυνάμεθα νὰ παρατηρήσωμεν, ἀφ' οὗ ἀμφοτέρωθεν τὸ ὄστρακον εἶναι ἀποκεκρουμένον, εἰμὴ περὶ τοῦ Σ, ὅτι καὶ ἐνταῦθα μετὰ τριῶν γραμμῶν παριστώμενον ἀναβιβάζει τὴν τετραγράμματον ἐπιγραφὴν εἰς τοὺς χρόνους τῶν ἀρχαιοτάτων. Αἱ ἐπιγραφαὶ αὗται ἀναγόμεναι εἰς χρόνους ἀρχαίους, τὸν 5ον ἢ καὶ 6ον π. Χ. αἰῶνα, ἀποδεικνύουσι μετὰ βεβαιότητος, ἣν τὰ ἄλλα ἐκεῖ σῳζόμενα ἐρείπια δὲν θὰ παρεῖχον, ὅτι ἡ πόλις, ἣν ἔχομεν ἐν τοῖς ἐρειπίοις τῆς Ἀναλήψεως, κατῳκεῖτο ἀπὸ τοῦ 6ου τοὐλάχιστον π. Χ. αἰῶνος. Ἔπειτα, καθὼς ἀνωτέρω παρετηρήσαμεν, τινὰ τῶν γραμμάτων ὡς οἱ τύποι τοῦ Σ οἱ ⟨ καὶ Μ ἀπαντῶσι μόνον ἐν ταῖς ἀρχαιοτάταις Λακωνικαῖς ἐπιγραφαῖς καὶ εἶναι τύποι τοῦ Λακωνικοῦ, οὐδαμῶς δὲ τοῦ Ἀρκαδικοῦ ἢ τοῦ Ἀργείου ἀλφαβήτου. Ὅπερ βεβαίως ἔν τινι μέτρῳ συμβάλλεται εἰς τὸ

νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ἡ ἡμετέρα αὕτη πόλις ἦν Λακωνικὴ καὶ ἐξ ἐκείνων τῶν ἀρχαίων χρόνων. Καὶ δύναται μὲν ὁ τελευταῖος οὗτος

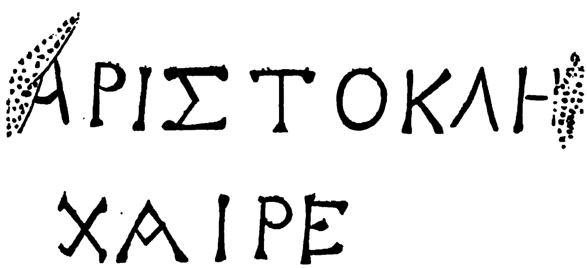
ϛ

ἰσχυρισμὸς νὰ ἀνατραπῇ δι' ἐπιγραφῶν ἄλλων ἃς ἡ σκαπάνη τοῦ ἐρευνητοῦ θὰ φέρῃ εἰς φῶς, ἀλλ' ὅμως τοιαύτην γνώμην ἐπιβάλλεται ἐκ τῶν χαραγμάτων τούτων ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ ἔχωμεν.

Αἱ δὲ κατωτέρω καταχωριζόμεναι πέντε ἐπιτύμβιοι ἐπιγραφαὶ εὑρεθεῖσαι κατὰ μῆνα Ὀκτώβριον τοῦ παρελθόντος ἔτους τυχαίως ὑπὸ χωρικοῦ καλλιεργοῦντος τὸν ἀγρὸν αὐτοῦ εἰς θέσιν Παλιόρογγο 20΄

1

τῆς ὥρας ἀνατολικῶς τῆς Ἀναλήψεως ἀνήκουσι πάντως εἰς τὴν αὐτὴν πόλιν καὶ διὰ τοῦτο καὶ δημοσιεύονται ἐνταῦθα. Διότι αἱ τρεῖς

μαρμάριναι ἐπιτύμβιοι πλάκες ἢ στῆλαι, ἐφ' ὧν εὕρηνται αἱ πέντε ἐπιγραφαί, ἀνευρέθησαν μεταξὺ τῶν ἐρειπίων χριστιανικοῦ ναοῦ, ὅπου πλὴν παλαιῶν τινων ἐν θεμελίοις κειμένων ἐκκλησιδίων οὐδὲν ἄλλο σημαίνει τὴν ἐκεῖ ὕπαρξιν ἑτέρου ἀρχαίου συνοικισμοῦ. Καὶ ἐπειδὴ αἱ ἐπιγραφαὶ δὲν εἶναι χριστιανικαὶ καὶ δὲν ἀνάγονται εἰς τοὺς χρόνους τοῦ ναοῦ, εἰς οὗ τὰ ἐρείπια ἀναμὶξ εὑρέθησαν, συνάγεται ἐν-

2

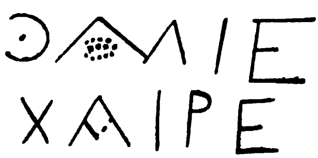

τεῦθεν ὅτι αἱ μαρμάριναι αὗται πλάκες ἐνετειχίσθησαν πρὸς κόσμον ἢ ὡς ἐκλεκτὸν ὑλικὸν εἰς τοὺς τοίχους τοῦ χριστιανικοῦ ναοῦ μετενεχθεῖσαι ἐκ τῆς κατωτέρω κειμένης πόλεως, ὅτε ἴσως ἦν κατηρειπωμένη. Ἐκ τῶν ἐπιγραφῶν ἄρα τούτων ἀνηκουσῶν εἰς τὴν αὐτὴν ἀρχαίαν συλλογήν, περὶ ἧς εἴπομεν, ἡ 1η εἶναι κεχαραγμένη ἐπὶ πλακὸς μαρμαρίνης, ὕψους 0,43 καὶ πλάτους 0,28, οὐδὲν κόσμημα

3

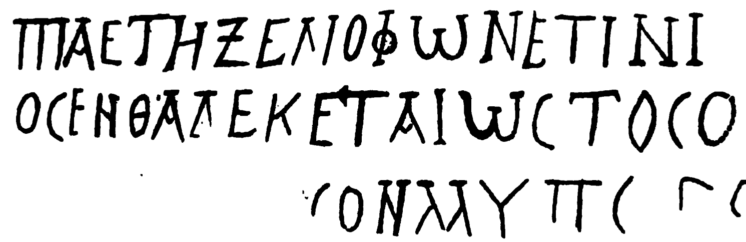
4

φερούσης. Τὰ γράμματα ἔχουσιν ὕψος 0,035. Ἡ δὲ οὑτωσὶ ἐσχηματισμένη κλητικὴ τοῦ ὀνόματος ἐμφαίνει ὅπως καὶ τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων μεταγενεστέρους χρόνους. Ἡ 2α ἐπὶ πλακὸς μαρμαρίνης ἢ μᾶλλον στήλης, ὕψους 0,40 καὶ πλάτους 0,24, ἥτις φέρει παραδόξως καὶ ἐπὶ τῶν δύο κατὰ μῆκος ἄκρων μικρὸν ἀέτωμα καὶ ἀκρωτήρια ἀποκεκρουμένα. Τοῦτο ἑρμηνεύεται ἐκ τοῦ ὅτι ἑκάτερον τῶν ἄκρων ἐχρησιμοποιήθη ἐξ ὑπαμοιβῆς ὡς βάσις καὶ εἶτα ἀέτωμα τῆς στήλης, ἥτις ἐχρησίμευσεν οὕτως ὡς ἐπιτύμβιος ἐπὶ δύο διαφόρων νεκρῶν. Οὕτως ὑπὸ τὸ ἀντικείμενον ἀέτωμα ἔχομεν τὴν 3ην καὶ ἐπὶ τῆς ἑτέρας ὄψεως

τὴν 4ην. Ἐκ τούτων ἡ τελευταῖον χαραχθεῖσα εἶναι ἡ 2α διὰ τοῦτο καὶ ἄριστα διατηρεῖται. Ἐν ταύτῃ ἔχομεν ὄνομα γυναικὸς Πασαγάθης, ὅπερ ὄνομα εἶναι γνωστὸν καὶ ἐξ ἐπιγραφῆς προερχομένης ἐκ τῆς ἐν Πισιδίᾳ Τερμησσοῦ (C. I. G. 4366 K). Θαλίος δὲ ὄνομα, ὅπως ἀναγινώσκεται ἐν τῇ 3ῃ καὶ 4ῃ, φέρεται καὶ παρὰ Κοίντῳ Σμυρναίῳ (2,228) καὶ ἐν ἐπιγραφῇ Μεγαρικῇ παρὰ Dittenberger (Inscriptiones Graecae Megaridis, Oropiae, Boeotiae, ἀρ.21). Ὥστε ἡ στήλη ἐχρησίμευσε χάριν οἰκονομίας πρῶτον μὲν διὰ τὸν Θαλίον εἶτα δὲ διὰ τὴν Πασαγάθην. Ἡ 5η τέλος εὕρηται ἐπὶ στήλης, ὕψους 0,42 πλάτους 0,22 καὶ πάχους 0,17, φερούσης ἄνωθεν ταπεινὸν περιθώριον καὶ μικρὸν ἀνάγλυφον. Τοῦτο ὕψος ἔχον 0,30 παριστᾷ παῖδα γυμνὸν ὑψοῦντα τὸν ἀριστερὸν πόδα, ἵνα πρὸς τὰ ἐμπρὸς προ-

5

βῇ, καὶ διὰ μὲν τῆς δεξιᾶς καθειμένης κρατοῦντα ῥάβδον συρομένην, διὰ δὲ τῆς ἀριστερᾶς καὶ ἐπ' ὤμου φέροντα ἀγγεῖον, οἷον κάλπην ἢ ὑδρίαν. Ἡ ἄκρα δ' ὅμως ἐπιφάνεια τοῦ ἀναγλύφου εἶναι ἐντελῶς ἀποτετριμμένη. Ἐπίσης ὁ 3ος στίχος τῆς ἄνωθι ἐπιγραφῆς δὲν διασώζει εἰμὴ ὀλίγιστα ἐν τέλει ἀκέραια γράμματα. Τοὺς δὲ δύο μᾶλλον διατηρουμένους στίχους ἀναγινώσκομεν ὡς ἑξῆς: [ἑ]πτὰ ἔτη Ξενοφῶν ἔτι ν[έ]ος ἐνθάδε κε[ῖ]ται ὡς τόσο . . . . Τὸ πρῶτον γράμμα ἀποτετριμμένον ὂν εἶναι προδήλως ε. Κατωτέρω ἐν τῷ νέος ἐν τῇ θέσει τοῦ δευτέρου γράμματος ὑπάρχει σαφῶς κεχαραγμένον ι καὶ οὐχὶ ε. Προτιμῶμεν ὅμως νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι κατὰ λάθος τοῦ χαράκτου ἐγράφη I, διότι ἄλλως οὐδὲν δυνάμεθα νὰ ἀναγνώσωμεν. Ἐπίσης λάθος καθ' ἡμᾶς ἐγένετο ἐν τῷ κεῖται τοῦ χαράκτου γράψαντος μόνον κεται. Ἴσως δὲ ἡ κάθετος μικρὰ γραμμὴ ἡ τέμνουσα τὴν κοινὴν τῷ Ε καὶ Τ

γραμμὴν νὰ σημαίνῃ ἀπόπειραν διορθώσεως μετὰ τὴν συνείδησιν τοῦ γενομένου ἁμαρτήματος. Καὶ ἡμεῖς μὲν δὲν ἠδυνήθημεν ἄλλως νὰ λύσωμεν τὰς ἀπορίας ταύτας. Εἴθε δὲ ἄλλοι ἐμπειρότεροι περὶ τὴν ἐπιγραφικὴν οὐ μόνον ταῦτα ὀρθότερον νὰ ἑρμηνεύσωσι ἀλλὰ καὶ τὴν ὅλην ἐπιγραφὴν δι' ἐπιτυχοῦς εἰκασίας νὰ συμπληρώσωσι.

Γενικῶς νῦν περὶ τῶν ἐπιγραφῶν τούτων λέγοντες δὲν νομίζομεν, ὅτι αὗται ἐκ τῶν συνήθων ἐπιτυμβίων οὖσαι καὶ χρόνων τῶν τελευταίων Ῥωμαϊκῶν συμβάλλουσί πως εἰς τὴν ἐπίλυσιν τοῦ τοπογραφικοῦ ζητήματος, περὶ οὗ ἡμῖν πρόκειται. Κατεχωρίσθησαν δὲ ἐνταῦθα καὶ διότι ἀποτελοῦσι μέρος τῶν ἀρχαίων τῆς Ἀναλήψεως, ὧν προεθέμεθα τὴν σύντομον περιγραφήν, καὶ ἵνα δηλωθῇ, ὅτι ἐξ οὗ τόπου αὗται ἐξωρύχθησαν ὑπὸ τοῦ καλλιεργοῦντος χωρικοῦ εἶναι λίαν πιθανὸν καὶ ἄλλαι ἐπιγραφαὶ εἰς φῶς νὰ προέλθωσι.Τοῦτο παρακινεῖταί τις νὰ ἐλπίζῃ, ὅταν ἐλθὼν εἰς τὸν τόπον τῆς ἀνασκαφῆς ἴδῃ, ὅτι ἐκ μιᾶς μόνης πλευρᾶς τοῦ ναοῦ ἐξήχθη πλῆθος μαρμαρίνων ἀρχιτεκτονικῶν μελῶν τοῦ χριστιανικοῦ ναοῦ, πλακῶν μετὰ γλυφῶν, κιονιδίων, ἅτινα πάντα ἐλέγχουσιν ἱκανῶς πλούσιον χριστιανικὸν ναόν. Λοιπὸν ἂν ἀνασκαφῶσι καὶ αἱ τρεῖς ἄλλαι πλευραὶ καὶ ὁ μεταξὺ χῶρος, ἅτινα δὲν προέλαβε νὰ ἀνασκάψῃ ὁ ἰδιοκτήτης κωλυθεὶς ὑπὸ τῆς Ἀρχῆς, πολλαὶ ἐλπίδες ὑπάρχουσιν ὅτι θὰ εὑρεθῶσι καὶ ἄλλα ἐνεπίγραφα μάρμαρα ἐξ Ἀναλήψεως προερχόμενα.

Ἴδωμεν νῦν κατὰ πόσον ὁδηγούμενοι ὑπὸ τῶν μαρτυριῶν τῶν ἀρχαίων συγγραφέων θὰ δυνηθῶμεν νὰ ὀνομάσωμεν τὴν οὑτωσὶ ὑφ' ἡμῶν σήμερον ὀνομαζομένην πόλιν τῆς Ἀναλήψεως διὰ τοῦ ἀρχαίου αὐτῆς ὀνόματος. Τίς πόλις μνημονεύεται ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ὅτι ὑπῆρχε περὶ τοὺς τόπους τούτους; Ἡ ἀπάντησις ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται εὐκολωτάτη. Ἀφοῦ ἐνταῦθα προφανῶς εὑρισκόμεθα κατὰ τὴν ἀπὸ Τεγέας εἰς Λακωνικὴν εἴσοδον, ἐνθυμούμεθα ἀμέσως τὰς Καρύας, τὴν Λακωνικὴν περιοικίδα πόλιν, ἣν πρώτην συνήντων τὰ εἰς τὴν Λακωνικὴν ἀπὸ Τεγέας εἰσβάλλοντα στρατεύματα. Οὕτω κατὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Ἐπαμεινώνδου τῷ 369 π.Χ., τὴν πρώτην ἐν τῇ ἱστορίᾳ γνωστὴν εἰσβολὴν ἐχθρικοῦ στρατοῦ εἰς Λακωνικήν, οἱ Θηβαῖοι κατὰ τὸν Ξενοφῶντα (Ἑλληνικῶν 6, 5, 25) ὁρμηθέντες πάντως ἀπὸ τῆς Τεγέας εἰσέβαλον εἰς τὴν Λακωνικὴν πρὸς τὸ μέρος τῶν Καρυῶν («ἐνέβαλον κατὰ Καρύας»), ὅθεν, ἀφ' οὗ ἡνώθησαν μετὰ τῶν ἀλλα-

χθὲν ἐκβαλόντων Ἀχαιῶν. κατέβησαν τὴν ἐπομένην εἰς Σελλασίαν. Καὶ ἐὰν οὖν τῆς Σελλασίας ἡ θέσις εἶναι ἀσφαλῶς ὡρισμένη ἡ θέσις ὅμως τῆς Ἀνθήνης ἄνωθεν τοῦ χωρίου. Επομένως καὶ ἐκ μόνης ταύτης τῆς κατὰ Ξενοφῶντα μαρτυρίας πιθανόν, ὅτι μόνον κατὰ τὴν ἐκ Τεγέας εἰς τὴν Λακωνικὴν εἰσβολὴν πρέπει νὰ ἀναζητήσωμεν τὰς Καρύας. Ἀλλὰ καὶ ἄλλοθεν ἐκ τῆς Ξενοφῶντος περὶ τῆς εἰσβολῆς ταύτης ἀφηγήσεως δυνάμεθα νὰ ὁρίσωμεν μετὰ μεγάλης ἀκριβείας τὴν θέσιν τῶν Καρυῶν. Πρὸ τούτου δ' ὅμως ἀνάγκη νὰ ὁρισθῇ, μέχρι τίνος ὁρίου ἔφθανεν ἡ Τεγεατικὴ χώρα, οὗ πέραν ἤρχετο ἡ Λακωνική. Περὶ τῶν ὁρίων τῆς Τεγέας καὶ τῆς Λακωνικῆς δύο ἔχομεν ἀρχαίας μαρτυρίας καὶ πρὸς ἀλλήλας συμφωνούσας καὶ ἀπὸ τῆς φυσικῆς διαιρέσεως τῶν δύο χωρῶν ἐπιβεβαιουμένας. Ἡ ἀρχαιοτέρα εἶναι ἡ παρὰ Πλουτάρχῳ ἐν Ἑλληνικοῖς ζητήμασι 5, ὡς ἑξῆς ἐπὶ λέξει ἔχουσα: «τίνες οἱ παρ' Ἀρκάσι καὶ Λακεδαιμονίοις χρηστοί. Λακεδαιμόνιοι Τεγεάταις διαλλαγέντες ἐποιήσαντο συνθήκας καὶ στήλην ἐπ' Ἀλφειῷ κοινὴν ἀνέστησαν, ἐν ᾗ μετὰ τῶν ἄλλων γέγραπται. Μεσσηνίους ἐκβαλεῖν ἐκ τῆς χώρας, καὶ μὴ ἐξεῖναι χρηστοὺς ποιεῖν. Ἐξηγούμενος οὖν ὁ Ἀριστοτέλης τοῦτό φησι δύνασθαι τὸ μὴ ἀποκτιννύναι βοηθείας χάριν τοῖς Λακωνίζουσι τῶν Τεγεατῶν». Ἐπὶ τοῦ Ἀλφειοῦ ἄρα ἐστάθη κοινὴ περὶ εἰρήνης στήλη μεταξὺ Λακεδαιμονίων καὶ Τεγεατῶν, ἣν ἐγνώριζεν ὁ Ἀριστοτέλης καὶ ἡρμήνευε. Τοῦτο δε εἶναι ἰσχυρὰ ἔνδειξις, ὅτι ὁ Ἀλφειὸς ἦν καὶ ἡ μεθόριος γραμμή, ἐφ' ἧς, ἐπειδὴ ἦτο κοινὴ εἰς ἀμφοτέρους, ἔκειτο καὶ ἡ περι εἰρήνης στήλη. Προσέτι βεβαιοῦται, ὅτι ἤδη ἀπὸ τῶν ἀρχαίων χρόνων (1), καθ' οὓς συνεφιλιώθησαν οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ Τεγεᾶται, ὁ Ἀλφειὸς οὗτος ἐχρησίμευεν ὡς ὅριον (2). Ἡ δευτερα και νεωτερα

(1) Ἡ Σπάρτη ἐν τοῖς πρὸς τὴν Τεγέαν πολέμοις αὐτῆς ἄρχεται ἐπικρατοῦσα ἐπὶ τοῦ βασιλέως Ἀναξανδρίδου τὸ πρῶτον (Παυσ. III, 3. 9). Μετα τοῦτο λοιπόν, δηλαδὴ μετα τὸ 560 π.Χ., πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ἐστάθη ἡ περὶ εἰρήνης στήλη. Ἴδε Ἑλλην. Ἱστορ. Κουρτίου μετάφρασιν ὑπὸ Σ. Λάμπρου Τ. Α΄ σ. 323).

(2) Ὡς ἐν τῇ μεταφράσει τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας τοῦ Κουρτίου ὑπο Σ. Λάμπρου Τομ. Α΄ σ. 323 ἀναγινώσκεται, ὅτι παρὰ τὸ Μεθύδριον, ἐκεῖ ἔνθα ἐγγὺς ἀλλήλων κεῖνται αἱ πηγαὶ τοῦ Ἀλφειοῦ καὶ τοῦ Εὐρώτα, ἱδρύθη ἡ περὶ εἰρήνης στήλη, νομίζει τις, ὅτι ὑπῆρχε τόπος ὀνομαζόμενος Μεθύδριον παρ' ὃν εἶχεν ἱδρυθῆ ἡ στήλη αὕτη. Τοιοῦτόν τι ὅμως ὄχι μόνον δὲν ἀναφέρεται ἐν τῇ μοναδικῇ περὶ τοῦ πράγματος μαρτυρίᾳ τοῦ Πλουτάρχου, ἀλλ' οὐδὲ ἄλλοθεν μαρτυρεῖται, ὅτι ὑπῆρχε τοιοῦτος τόπος ἐκεῖ

μαρτυρία εἶναι ἡ τοῦ Παυσανίου, ὅστις ἐν Ἀρκαδικῶν 54,1, ἀναφέρει ὅτι «Λακεδαιμονίοις καὶ Τεγεάταις ὅροι τῆς γῆς ὁ ποταμός ἐστιν ὁ Ἀλφειός». Ὡς τοιοῦτος δὲ ποταμὸς ἀνεγνωρίσθη ὀρθῶς ὑπὸ τῶν νεωτέρων ἐρευνητῶν, ὅτι εἶναι ὁ καλούμενος Σαρανταπόταμος, εἰ καὶ οὐχὶ μόνον τὸ ἀρχαῖον αὐτοῦ ὄνομα ἀπώλεσε ἀλλὰ καὶ τὸν ῥοῦν μετέτρεψε καὶ οὐδεμίαν πρὸς τὰ ὕδατα τοῦ σήμερον Ἀλφειοῦ σχέσιν ἔχει. (Περὶ τοῦ Σαρανταποτάμου ὡς Ἀλφειοῦ τῶν ἀρχαίων σπουδαίως ἐπραγματεύθη ὁ L. Ross ἐν Reisen und Reiserouten durch Griechenland A' σ. 70 καὶ 71). Ἀναντιρρήτως ὁ χείμαρρος οὗτος μάλιστα κατὰ τὸν ἀρχαῖον αὐτοῦ ῥοῦν, τὸν δυτικῶς διευθυνόμενον, σχηματίζει τὸ φυσικώτατον ὅριον τῶν δύο χωρῶν. Καὶ ἤδη ὑπολογίζοντες, ὅτι πρὸς νότον τοῦ Σαρανταποτάμου ἔχομεν τὴν Λακωνικὴν δυνάμεθα ἐκ τοῦ Ξενοφῶντος νὰ προχωρήσωμεν ἐγγύτερον εἰς τὴν θέσιν, ὅπου ἔκειντο αἱ Καρύαι. Οἱ Ἀρκάδες δηλαδὴ (παρὰ Ξεν. Ἑλλ. 6, 5, 24) εἰσβάλλουσιν εἰς τὴν Λακωνικὴν κατὰ τὴν διεύθυνσιν τῆς κυρίας ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἐκ Τεγέας εἰς Σπάρτην. Καὶ τοῦτο συνάγομεν ἐκ τούτου, ὅτι τὸ Οἰὸν τῆς Σκιρίτιδος, ὅπερ κατεχόμενον ὑπὸ Λακωνικῆς φρουρᾶς προσέβαλον οἱ Ἀρκάδες, ἔκειτο πάντως παρὰ τὴν κυρίαν ταύτην ὁδόν, ἀφ' οὗ ἔκειτο «ἐπὶ τοῖς εὐπροσοδωτάτοις» (Ἑλλ. 6, 5, 24). Γνωρίζομεν δὲ καλῶς, ὅτι ἡ εὐθεῖα εἰς Σπάρτην ἄγουσα ὁδὸς ἐξερχομένη τῆς Τεγεάτιδος πλησίον τῆς θέσεως τῆς καλουμένης σήμερον Κρυάβρυσις («στὴν Κρυάβρυσι») ἦγε πρὸς τὴν Σελλασίαν διὰ τῆς γνωστῆς Κλεισούρας (1). Διότι αὕτη ἡ διεύθυνσις τῆς ὁδοῦ ὑποδεικνύεται καὶ ὑπὸ τῆς φύσεως τῶν τόπων καὶ ἐκ τῶν ἐπὶ τοῦ πετρώδους ἐδάφους ἰχνῶν τῆς ἀρχαίας ἁμαξιτοῦ. Ἀλλ' ἡ διεύ-

ἔσω αἱ πηγαὶ τοῦ Εὐρώτα καὶ Ἀλφειοῦ ἐγγὺς κεῖνται. Τὸ Ἀρκαδικὸν Μεθύδριον κεῖται πολὺ μακράν. Ἐὰν μόνον ἐγράφετο μεθύδριον καὶ τῆς λέξεως ἐγίνετο χρῆσις ὡς σημαινούσης τὴν γραμμὴν τοῦ χωρισμοῦ τῶν ὑδάτων, τὸν ὑδροκρίτην, ὥς τινες λέγουσι μεταφράζοντες τὸ Γερμανικὸν Wasserscheide, θὰ εἴχομεν τὴν παρὰ Πλουτάρχῳ μαρτυρίαν ἠλλοιωμένην πως ἀλλὰ μετ' εὐλόγου τροποποιήσεως. Διότι, ὡς ἐν τῷ παρατεθέντι χωρίῳ εἴδομεν, μόνον ὅτι ἐπ' Ἀλφειῷ ἔστησαν τὴν στήλην μνημονεύεται. Ἀνάγκη δὲ ἐὰν οὕτω εἴπωμεν, νὰ ἐννοῶμεν, ὅτι τὸ μεθύδριον τοῦτο ἦτο τὸ μεταξὺ τοῦ ἀρχικοῦ ῥοῦ τοῦ Ἀλφειοῦ καὶ τοῦ Οἰνοῦντος, παραποτάμου τοῦ Εὐρώτα, διότι ἐνταῦθα ὅπου συνώρευον, ὡς καὶ κατωτέρω θὰ ἴδωμεν οἱ Τεγεᾶται καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι.

(1) Ἐνταῦθα παρακαλεῖται ὁ ἀναγνώστης ν' ἀναδράμῃ εἰς τὸν Γαλλικὸν χάρτην, ἵνα ἴδῃ τὰς θέσεις, ἐπειδὴ δυστυχῶς δὲν κατωρθώθη νὰ ἐπισυναφθῇ ἐν τῇ πραγματείᾳ ταύτῃ καὶ χάρτης τῶν περιγραφομένων τόπων.

[illegible] εἰς Καρύας [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] εἰς Σελλασίαν. Ἐν τῇ [illegible] τῆς εἰσβολῆς ταύτης [illegible] [illegible] [illegible] αἱ Καρύαι καὶ αἱ [illegible] εἰς Σελλασίαν. [illegible] [illegible] [illegible] τοῦ Φιλίππου 218 π.Χ. καὶ τῶν Ἀχαιῶν κατὰ τοῦ Ἀντιγόνου, 222 π.Χ. [illegible] 'Αλλὰ [illegible] ἡ [illegible] τοῦ Λιβίου, ὡς [illegible] περὶ τῆς εἰσβολῆς τοῦ Τίτου Κοΐγκτιου Φλαμινίνου εἰς τὴν Λακωνικὴν κατὰ τοῦ τυράννου Νάβιδος, γενομένης τῷ 195 π.Χ., λέγει περὶ τούτου ὡς ἑξῆς: Castra deinde movit et Pantheo superato monte praeter Tegeam tertio die ad Caryas posuit castra. Ibi, priusquam hostium intraret agrum, sociorum auxilia expectavit........ Quinctius satis iam omnibus reparatis profectus ab stativis die altero ad Sellasiam super Oenunta fluvium pervenit, quo in loco.... Tit. Liv. 34, 26. Περὶ δὲ τῆς εἰσβολῆς τοῦ Φιλοποίμενος γενομένης κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος καὶ εἰς τὴν αὐτὴν ἐχθρικὴν χώραν: Ad Caryas primum in hostium terra posuit castra Tit. Liv. 35, 27. Καὶ ὅμως παραβάλλων τις τὰ δύο ταῦτα χωρία εὑρίσκεται κατὰ πρῶτον πρὸ ἀντιφάσεως. Διότι ἐν Καρύαις ὁ Κοΐγκτιος πρὶν ἢ εἰσβάλῃ εἰς τὴν χώραν τῶν ἐχθρῶν, περιέμενε τὰ συμμαχικὰ στρατεύματα. Ἀλλ' εἰς τὴν χώραν τῶν ἐχθρῶν εἶχεν εἰσβάλει ὁ Κοΐγκτιος, ἀφοῦ αἱ Καρύαι ἀκριβῶς ἐν τῇ τῶν ἐχθρῶν χώρᾳ, δηλ. τῇ Λακωνικῇ, ἦσαν, ὡς λέγεται κατωτέρω ἐν τῷ περὶ τοῦ Φιλοποίμενος λόγῳ. Κατὰ τὸ βραχὺ δὲ χρονικὸν διάστημα τὸ μεταξὺ τῶν δύο εἰσβολῶν δεν ἐπῆλθέ τις μεταβολὴ ὡς πρὸς τὰς Καρύας. Ἀλλ' ἡ φαινομένη αὕτη ἀντίφασις εὐθὺς αἴρεται, ἐὰν τεθῇ, ὅπως καὶ ἀληθῶς ἔχει, ὅτι αἱ Καρύαι ἔκειντο εὐθὺς ἐπὶ τῇ πρώτῃ εἰς τὴν Λακωνικὴν εἰσόδῳ. Διότι τότε μόνον περὶ τοῦ

Κοΐγκτίου δύναται νὰ λεχθῇ, ὅτι εἶχε μὲν καταλάβει Λακωνικὸν τόπον, τὰς Καρύας, κατεῖχε δ' ὅμως μόνην τὴν εἴσοδον καὶ δὲν εἶχεν εἰσβάλει ἔτι εἰς τὴν χώραν τῶν ἐχθρῶν. Ἀφοῦ δὲ πάντα παρεσκευάσθησαν, ἀνεχώρησεν ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου τῶν Καρυῶν ὁ Κοΐγκτιος καὶ διὰ τοῦ Οἰνοῦντος ποταμοῦ πορευόμενος ἔφθασεν εἰς Σελλασίαν. Ταῦτα ἄρα ἀφοῦ καλῶς γνωρίζομεν, ὅτι ὁ μὲν Οἰνοῦς εἶναι τὸ ἀπὸ τῶν πλησίον τοῦ χωρίου Ἀραχόβης τόπων πηγάζον ποτάμιον, τὸ σήμερον Κελεφίνα ὀνομαζόμενον, ἡ Σελλασία δὲ εὕρηται κατὰ τὸ ἔσχατον πρὸς δυσμὰς ἄκρον τῆς κοιλάδος τοῦ Οἰνοῦντος, περιορίζουσιν ἔτι στενώτερον τὸν τόπον, ἐν ᾧ πρέπει νὰ τοποθετηθῶσιν αἱ Καρύαι. Καὶ ὁ τόπος οὗτος δύναται νὰ ἐκτείνηται μόνον ἀπὸ τῶν πηγῶν τοῦ Οἰνοῦντος, ὅπου τὸ χωρίον Ἀράχοβα, μέχρι τῆς Ἀναλήψεως καὶ οὐχὶ βορειότερον, διότι τότε εἰσερχόμεθα εἰς τὴν Τεγεάτιδα. Ὁ αὐτὸς δὲ τόπος ὑποδεικνύεται καὶ ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος, ὡς εἴδομεν. Ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῦ Θουκυδίδου μανθάνομεν, ἂν μή τι ἄλλο, τοὐλάχιστον ὅτι αἱ Καρύαι ἐθεωροῦντο κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον ὡς μεθόριος τῆς Λακωνικῆς τόπος. Διότι οἱ Λακεδαιμόνιοι παρὰ Θουκυδίδῃ (5, 55, 3) ἐξερχόμενοι εἰς ἐκστρατείαν κατὰ τοῦ Ἄργους ἔθυσαν ἐν Καρύαις τὰ διαβατήρια, θυσίας δηλαδή, τὰς ὁποίας ὁ ἐκστρατεύων βασιλεὺς ἔθυεν ἐπὶ τοῖς ὁρίοις τῆς χώρας ἐπικαλούμενος τὴν ἐπιδοκιμασίαν τῶν θεῶν. (Περὶ τῶν θυσιῶν τούτων ἴδε Ξεν. Πολ. Λακ. 13, 2-5).

Σύμφωνος πρὸς τὰς ἀνωτέρω ἐκτεθείσας ἀρχαιοτέρας μαρτυρίας εἶναι καὶ ἡ περιγραφὴ τοῦ Παυσανίου. Ὁ περιηγητὴς παραδίδει ἡμῖν (ἐν Λακωνικῶν Ι, 1), ὅτι ἡ Λακωνικὴ ἄρχεται εὐθὺς πρὸς δυσμὰς τῶν Ἑρμῶν, οἵτινες κείμενοι ἐπὶ τοῦ ὄρους Πάρνωνος εἶναι οἱ ὅροι τῆς χώρας τῶν Λακεδαιμονίων, τῶν Τεγεατῶν καὶ τῶν Ἀργείων (Κορινθ. 38, 7), μετὰ δὲ τοὺς Ἑρμᾶς ἀφηγεῖται (Λακων. 10, 7), ὅτι ὑπῆρχε τὸ ἐκ δρυῶν δάσος Σκοτίτας μετὰ τοῦ ἐν αὐτῷ ἱεροῦ τοῦ Σκοτίτα Διὸς καὶ τοῦ τροπαίου τοῦ Ἡρακλέους, πρὸς ἃ ἄγεταί τις ἀποκλίνων πρὸς ἀριστερὰ τῆς ὁδοῦ, καὶ ὅτι τρίτη τις πρὸς τὰ δεξιὰ τῆς εὐθείας ὁδοῦ ἐκβολὴ φέρει εἰς τὰς Καρύας καὶ τὸ ἱερὸν τῆς Ἀρτέμιδος, ὅθεν ἐπαναστρέφων τις πρὸς τὴν λεωφόρον ἔρχεται εἰς Σελλασίαν. Ἐκ τῆς σειρᾶς ταύτης τῶν ὑπὸ τοῦ Παυσανίου ἀναφερομένων τόπων δύο σημεῖα εἶναι ἀκριβῶς ὡρισμένα, ἡ θέσις τῆς Σελλασίας καὶ ἑπομένως ἡ

πως ταύτην διὰ τοῦ ποταμοῦ Οἰνοῦντος ἄγουσα λεωφόρος καὶ ἡ τοῦ δάσους Σκοτίτα. Ὁ Σκοτίτας, τὸ ἐκ δρυῶν δάσος, ἔκειτο πάντως κατὰ τοὺς περὶ τὰ χωρία Ἀραχόβα καὶ Μπαρμπίτσα τόπους ἐκτεινόμενον μέχρι τῶν πηγῶν τοῦ Οἰνοῦντος. Τοῦτο ἐπιβεβαιοῦται καὶ ὑπὸ τοῦ Πολυβίου, ὅστις ἐν 16, 37 ἀναφέρει ὅτι ὁ Φιλοποίμην ἀποστείλας ἐκ Τεγέας τοὺς ἐπιλέκτους, ἵνα ἀπὸ τῶν περὶ Σελλασίαν τόπων ἐπιπέσωσι τὴν Λακωνικήν, συνεβούλευσεν, ἂν καὶ ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν πιεσθῶσι, νὰ ὑποχωρήσωσι πρὸς τὸν Σκοτίταν, οὗ τόπου ὁρίζεται καὶ ἡ θέσις ὡς κειμένου μεταξὺ Τεγέας καὶ Λακεδαίμονος. Ἀλλ' ὅπως εὐγλωττότερον τῶν μαρτυριῶν τῶν ἀρχαίων συγγραφέων ὁρίζουσι τὴν θέσιν τῶν ἀρχαίων πόλεων τὰ ἐρείπια αὐτῶν καὶ αἱ ἀνευρισκόμεναι ἐπιγραφαί, οὕτω καὶ τοῦ δάσους Σκοτίτα τὴν θέσιν ὁρίζουσιν ἀκριβέστερον καὶ ἀσφαλέστερον αἱ καὶ σήμερον περὶ τοὺς τόπους τούτους, τὰ χωρία Ἀραχόβα καὶ Μπαρμπίτσα, φυόμεναι δρύες καὶ τὸ καταλληλότατον πρὸς ἀνάπτυξιν τοιούτων δένδρων ὑπάρχον ἐκεῖ λευκὸν πετρῶδες ἔδαφος. Εἶναι ἄρα τῶν δύο τούτων σημείων τῆς παρὰ Παυσανίᾳ πορείας γνωστὴ ἡ θέσις. Ἐπειδὴ ἕπεται, ὅτι καὶ τὰς Καρύας θὰ συναντήσωμεν, ἐν πρὸς δεξιὰ τοῦ Οἰνοῦντος, ὅστις δεικνύει τὴν ἀπὸ τοῦ Σκοτίτα πρὸς τὴν Σελλασίαν ὁδόν, καὶ πρὸς βορρᾶν πρὸς τὴν Τεγέαν ἀποκλίνωμεν. Εὐκόλως δὲ τις πείθεται παραβάλλων ταῦτα πρὸς τὰ ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος εἰρημένα, ὅτι αὐτὴ ἡ ἀπὸ τῆς λεωφόρου ἐκβολὴ ἡ ἄγουσα εἰς Καρύας προχωροῦσα περαιτέρω ἔφθανεν εἰς Τεγέαν καὶ εἶναι αὐτὴ ἐκείνη ἡ ὁδός, ἡ ἀνατολικώτερον τῆς εὐθείας τῆς ἐκ Τεγέας εἰς Σπάρτην ἀγούσης ὑπάρχουσα, κατὰ τὴν διεύθυνσιν τῆς ὁποίας εἰσέβαλον οἱ Θηβαῖοι εἰς Λακωνικήν. Τοιουτοτρόπως ἡ ἀφήγησις τοῦ Παυσανίου συμφωνεῖ πληρέστατα πρὸς τὰς ἀρχαιοτέρας μαρτυρίας καὶ ὁδηγεῖ ἡμᾶς ἔτι ἐγγύτερον πρὸς τὴν ἀναζητουμένην πόλιν, διότι πρῶτον μὲν περιορίζει τὸν τόπον, ἐν ᾧ πρέπει νὰ ἀναγνωρίσωμεν ταύτην, ἀπὸ νότου θέτουσα ὅριον τὸν Οἰνοῦντα, οὗ πρὸς τὰ δεξιὰ πρέπει νὰ τραπῶμεν, ἔπειτα δὲ παρέχει τὴν πληροφορίαν, ὅτι θὰ ὁδηγηθῶμεν εἰς τὸν τόπον διὰ παρόδου πρὸς τὰ δεξιὰ δηλ. πρὸς βορρᾶν τῆς εὐθείας ὁδοῦ ἀποκλινούσης. Ἂν ἐνταῦθα ὁ Παυσανίας προσέθετεν καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν σταδίων, οὓς διατρέχων τις κατὰ τὴν πάροδον ταύτην θὰ ἔφθανεν εἰς Καρύας, ὅπως τοῦτο πρὸ ὀλίγου ἔπραξε ἐν τῷ περὶ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Σκοτίτα Διὸς λόγῳ αὐτοῦ,

οὐδαμῶς τότε θὰ ἐβραδύνομεν νὰ ἀνεύρωμεν τὸν τόπον, ἐν ᾧ ἔκειτό ποτε ἡ πόλις μετὰ τοῦ σημαντικοῦ ἱεροῦ αὐτῆς. Ἀλλ' ὁ περιηγητὴς τοσαῦτα μόνον εἰπὼν σιωπᾷ καὶ σπεύδει νὰ φθάσῃ εἰς Σπάρτην ἐγκαταλείπων ἡμᾶς εἰς ἱκανὴν ἔτι ἀπορίαν. Καὶ ἐπειδὴ οὐδεμίαν ἄλλην παρὰ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων ἔχομεν εἴδησιν, ἥτις νὰ προσθέτῃ τι περισσότερον, τοῦ λοιποῦ θὰ ἀπίδωμεν εἰς τὰς ἀφώνους μαρτυρίας τῶν λειψάνων τῆς ἀρχαιότητος τῶν κειμένων ἐν ᾧ τόπῳ κατὰ προσέγγισιν ὑπεδείχθησαν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, ὅτι ὑπῆρχον αἱ Καρύαι. Ὄντως ἐν τοῖς τόποις τοῖς ἐκτεινομένοις πρὸς τὰ δεξιὰ μὲν τοῦ Οἰνοῦντος καὶ ἀκριβέστερον πρὸς τὰ ΒΔ τοῦ σημερινοῦ χωρίου Ἀραχόβης, πρὸς τὰ ἀριστερὰ δὲ τοῦ ποταμίου τοῦ ἀπὸ τοῦ χωρίου Βουρβούρων καταρρέοντος ὑπῆρχεν ἡ ἀρχαία ἐκείνη πόλις. Ἀκριβῶς ἐντὸς τῆς ἐκτάσεως ταύτης, ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ ποταμίου τοῦ Βούρβουρα ὑπάρχει ἡ πόλις τῆς Ἀναλήψεως, τῆς ὁποίας τὸ ἀρχαῖον ὄνομα ἐπιχειροῦμεν νὰ γνωρίσωμεν. Προσέτι ἐπὶ μὲν τοῦ λόφου τῆς Ἀναλήψεως ἤδη ὁ Jochmus παρετήρησε μακρὰς τροχιὰς ἐπὶ τῶν πετρῶν ἴχνη τῆς ἁμαξιτοῦ, ἥτις ἐκ Τεγέας ἤρχετο ἐκεῖ, ἡμίσειαν δὲ ὥραν ΒΔ τῆς Ἀραχόβης εἰς τὰς θέσεις «Ἀγορὰ» («στὴν Ἀγορὰ») καὶ «Καμίνια» ἡμεῖς εἴδομεν ὁμοίας τροχιάς, αὔλακας ἐπὶ τοῦ πετρώδους ἐδάφους ὑπὸ τῶν τροχῶν τῶν ἁμαξῶν ἀνοιχθείσας, ἃς συνδυάσαντες πρὸς τὰς ἐπὶ τῆς Ἀναλήψεως παρατηρουμένας ἐπείσθημεν ὅτι ἔχομεν ἐνταῦθα τὴν πάροδον τοῦ Παυσανίου, ἥτις ἦγεν εἰς τὰς Καρύας. Καὶ ἀφοῦ ἡ πάροδος αὕτη φέρει πρὸς τὴν Ἀνάληψιν, ἔχομεν ἓνα ἐπὶ πλέον ἰσχυρὸν λόγον, ὥστε νὰ ὁρίσωμεν τὰς Καρύας ὡς ἐπὶ τῆς Ἀναλήψεως κειμένας.

Ἀληθῶς δὲ οὐδεμία περὶ τούτου θὰ ὑπῆρχεν ἀμφιβολία, ἂν μὴ ὑπῆρχε καὶ ἄλλος ἀρχαῖος τόπος ἐντὸς τῆς αὐτῆς ἐκτάσεως δυνάμενος νὰ ἀξιώσῃ ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὴν τοποθεσίαν τῆς πόλεως. Εἶναι δ' ὅμως καὶ ἀλλαχοῦ τοιοῦτος ἀρχαῖος τόπος καὶ τοῦτο εἶναι κυρίως ὅπερ αἴρει καὶ τὴν περὶ τοῦ ἀρχαίου ὀνόματος τῆς πόλεως τῆς Ἀναλήψεως βεβαιότητα ὅπως ἐπίσης καὶ τὴν περὶ τῆς ἀκριβοῦς θέσεως τῶν Καρυῶν.

Πρὸς βορρᾶν καὶ ἐγγύτατα τοῦ χωρίου Ἀραχόβης ἐν τόπῳ ὀνομαζομένῳ «Καρυὲς» (1) («στοὺς Καρυὲς») εὕρηνται ἐπὶ τῶν ἐκεῖ

(1) Ἐκ τῶν ἐν τῷ λεξικῷ τῶν κυρίων ὀνομάτων τοῦ Pape ἀναγινωσκομένων: Caryae, Flecken in Laconien an der arkadischen Grenze, jetzt Caryes, mit

ἀγρῶν διακεχυμένα ἐπὶ τῶν ἐκεῖ ἀγρῶν μεταξὺ ἄλλων νεωτέρων καὶ ἀρχαῖα ὄστρακα ἐπιδεικνύοντα τὸ ἀρχαῖον αὐτῶν μέλαν γάνωμα. Ὁ δὲ διὰ τῆς θέσεως ταύτης ἀποτελούσης μικρὰν κοιλάδα ῥέων μικρὸς παραπόταμος τοῦ Οἰνοῦντος ἐξέθαψέ ποτε τοῖχον ἐξ ὀγκολίθων καὶ ἐκάλυψε πάλιν. Εἰς ἄλλον ἐγγὺς τόπον καλούμενον «Ψηλὰ Ἀλώνια» καὶ κείμενον ἐπὶ ὑψώματος κατὰ τὸ ἄκρον τοῦ χωρίου σκαπτομένων πρὸ ἐτῶν τῶν θεμελίων οἰκίας ἀνεσκάφησαν τάφοι μετ' ἀρχαίων ἀγγείων. Ἡ μικρὰ κοιλὰς ἔχει καὶ ὕδατα ἄφθονα, ὅπερ θὰ ἀπῄτει βεβαίως τὸ ἱερὸν τῆς Ἀρτέμιδος καὶ αἱ Νύμφαι, ὧν ἱεραὶ ἦσαν αἱ Καρύαι κατὰ τὸν Παυσανίαν (Λακ. 10, 7). Ἐπὶ δὲ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ ποταμίου καὶ κατὰ τὸ ἀνατολικὸν ἄκρον τῆς κοιλάδος ὑπάρχει ἐκκλησίδιον ἀφιερωμένον εἰς τὴν Παναγίαν ἱκανῶς ἀρχαῖον, ὡς δεικνύουσι τὴν ἀρχαιότητα αὐτοῦ, ἐλλείψει ἄλλης ἀποδείξεως, αἱ τρεῖς ὡς ἱεραὶ διὰ τὸν ναὸν διασωθεῖσαι ὑπερχιλιετεῖς γιγαντιαῖαι πλάτανοι. Ἐντεῦθεν τολμηρότερός τις θὰ εἴπῃ, ὅτι τὸ ἐκκλησίδιον τοῦτο τῆς Παναγίας ἐν θέσει καταλλήλῳ καὶ ὡραίᾳ ἱδρυμένον διεδέχθη τὸ ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ ἱερὸν τῆς Ἀρτέμιδος (1). Ἐπίσης οὗτος θὰ εἴπῃ, ὅτι καὶ ἡ φυσικὴ κατάστασις τοῦ τόπου ἀπαιτεῖ ἐνταῦθα νὰ τοποθετηθῶσιν αἱ Καρύαι, διότι καὶ τὸ ἀρχαῖον ὄνομα δὲν θὰ σημαίνῃ ἄλλο τι εἰ μὴ τόπον ὅπου πολλαὶ ἐφύοντο καρύαι καὶ ἡ θέσις «Καρυὲς» ἀπὸ τῶν ὁμωνύμων δένδρων τῶν ἐκεῖ εὐκόλως ἀναπτυσσομένων ἔλαβε τὸ ὄνομα. Ταῦτα πάντα ἂν καὶ δὲν εἶναι ἀποχρῶντες λόγοι, ὥστε νὰ πείσωσιν ἡμᾶς περὶ τούτου, ἀλλ' ὅμως προστιθεμένου καὶ τούτου, ὅπερ σπουδαιότερον, ὅτι ἡ θέσις Καρυὲς προδήλως κατοικηθεῖσα κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους εὕρηται πρώτη αὕτη ἐπὶ τῇ πρὸς δεξιὰ ἀποκλίσει ἀπὸ τῆς εὐθείας ὁδοῦ, ἀρκοῦσιν ἵνα διασείσωσι τὴν βεβαιότητα, μεθ' ἧς πρότερον ἐτοποθετήσαμεν τὰς Καρύας ἐπὶ τῆς Ἀναλήψεως. Ἀλλὰ πρὸ τοῦ νὰ ἐξενέγκωμεν, ἣν περὶ τούτων ἔχομεν γνώμην, ἀνάγκη νὰ

einem Tempel der Artemis δύναται νὰ νομίσῃ τις, ὅτι ἡ τοπωνυμία Καρυὲς διεσώθη κατὰ παράδοσιν ἀπὸ τοῦ ἀρχαίου ὀνόματος τῶν Καρυῶν. Ὑπὲρ τούτου ὅμως οὐδεμία ὑπάρχει ἐγγύησις, διότι ἡ τοπωνυμία συνηθέστατα ἀποδίδεται εἰς τόπους ἔχοντας καρύας, ὅπως συμβαίνει καὶ διὰ τὴν προκειμένην.

(1) Οὕτως ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ τῆς Λιμνάτιδος Ἀρτέμιδος τοῦ ἐπὶ τοῖς ὁρίοις τῶν Λακεδαιμονίων καὶ τῶν Μεσσηνίων κειμένου, ἵνα περιορισθῶμεν εἰς ἱερὰ τῆς αὐτῆς θεᾶς, ἐκτίσθη, εἰς ἀρχαίους χρόνους ἐκκλησία τῆς Παναγίας καὶ ὀνομάζεται σήμερον «Παναγία Βολιμνιάτισσα» (πρβλ. Ross Reisen, Α' σ. 6 κ. ε.)

μνημονεύσωμεν τῶν ἐρευνῶν καὶ γνωμῶν τῶν προηγηθέντων ἐρευνητῶν, οἵτινες περιηγηθέντες τοὺς ἡμετέρους τόπους ἔγραψαν περὶ τούτων.

Ἐκ τῶν νεωτέρων ἐρευνητῶν οἱ πλεῖστοι καὶ διασημότατοι ἐν τῇ ἀρχαίᾳ τοπογραφίᾳ δὲν ἐγνώρισαν τὰ κατὰ τὴν Ἀνάληψιν ἐρείπια καὶ διὰ τοῦτο ἄνευ οὐδεμιᾶς δυσκολίας λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν τὰς περὶ τῶν Καρυῶν τῶν ἀρχαίων μαρτυρίας, ἃς ἀνωτέρω ἐξεθήκαμεν, ἔκλιναν ἀδιστάκτως νὰ παραδεχθῶσι, ὅτι ἐκεῖ που παρὰ τὴν Ἀράχοβαν πρὸς τὰ δεξιὰ τοῦ Οἰνοῦντος ἔκειντο αἱ Καρύαι μετὰ τοῦ περιφήμου ἱεροῦ αὐτῶν. Οὕτως ὁ Boblaye (ἐν Recherches géographiques sur les ruines de la Morée βιβλίου ἀποτελοῦντος μέρος τῆς Expedition en Morée καὶ ἐκδοθέντος ἐν Παρισίοις τῷ 1835 σ. 72 καὶ 73) μαθών, ὅτι πρὸς βορρᾶν καὶ εὐθὺς παρὰ τὸ χωρίον Ἀράχοβαν ἔκειντο ἴχνη τινὰ ἀρχαιότητος, ἀπεφήνατο, ὅτι ἐνταῦθα πρέπει νὰ ἔχωμεν τὰς Καρύας, τὸ δὲ ἱερὸν τῆς Ἀρτέμιδος ἢ ἐπὶ τοῦ ἔξωθεν τοῦ χωρίου ἐκκλησιδίου τῆς Παναγίας ἢ ἐπ' αὐτῆς τῆς ἐν τῷ χωρίῳ ἐκκλησίας. Ὁ Ross ἐν τῷ καθορισμῷ τῆς θέσεως τῶν Καρυῶν ἠπατήθη ἔκ τινος ἐσφαλμένης σημειώσεως τοῦ Γαλλικοῦ χάρτου, ὃν ἔσχεν ὁδηγόν, ἐν ᾧ σημειοῦται Παλιόκαστρο μίαν ὥραν δυτικῶς τῆς Ἀραχόβης κείμενον καὶ ἔγραψεν (Reisen, Α' σ. 175), ὅτι καὶ ἀπὸ τῆς κορυφῆς τῆς ὕπερθεν πρὸς ἀνατολὰς τοῦ χωρίου ῥάχεως, ὅπου ἵστατο, ἀναγνωρίζει τις μίαν περίπου ὥραν δυτικῶς τῆς Ἀραχόβης ἐν τῇ κοιλάδι παραποτάμου τινὸς τοῦ Οἰνοῦντος μεμονωμένον καὶ πλατὺν λόφον μετ' ἐρειπίων καὶ ὅτι ἡ θέσις τούτων τῶν ἐρειπίων ὡς ὄντων τῶν Καρυῶν ἀνταποκρίνεται ἄριστα πρὸς τὴν περιγραφὴν τοῦ Παυσανίου. Τὸ δὲ ἀληθές εἶναι, ὅτι ἐν τῇ οὑτωσὶ περιγραφομένῃ θέσει εὕρηνται ὡς ἐρείπια, ἅτινα πιθανῶς διέκρινε μακρόθεν ὁ Ross, πύργος νεωτέρων χρόνων ἴσως τῶν Φραγκικῶν (1) καὶ σωροί τινες λίθων ἀπὸ οἰκιῶν συγ-

(1) Ἐπὶ τῆς Φραγκοκρατίας ἐν Πελοποννήσῳ ἡ Ἀράχοβα εἶχε καταληφθῇ ὑπὸ τῶν Φράγκων, ὡς σπουδαία στρατιωτικὴ θέσις θεωρουμένη, ἵνα χρησιμεύῃ ὡς ὁρμητήριον κατὰ τῶν ἐν τῇ Λακωνικῇ Ἑλλήνων. Τοῦτο μανθάνομεν ἐκ τοῦ Χρονικοῦ τοῦ Μορέως ὅπου ἐν στ. 5.854 κ. ε. ἀναγινώσκονται τὰ ἑξῆς:

Τὸ ἤκουσέν το ὁ μισὺρ Ντζεφραὶς ὁ αὐθέντης τοῦ Καρυταίνου
Μεγάλως τὸ ἀπεδέξε τον ὀνόστιμον τοῦ ἐφάνη.
Λογίζοντα καὶ ἐλπίζοντα μὲ τὸν λαὸν ἐκεῖνον
θέλει ζημιώσει τοὺς Ῥωμαιοὺς καὶ τόπον του φυλάξει.
Ἐπῆρε τους καὶ ἀπήλθασιν εἰς τῶν Σκόρτων τὰ μέρη.
Ἐκεῖσε τοὺς ἐδιώρθωσε νὰ κατοικοῦν καὶ στέκουν.

χρόνων τοῦ πύργου, ὅστις οὕτω δηλοῖ τὸ ὄνομα εἰς τὴν ὑπὸ τὸ καλουμένην Παλαιόπυργο «στὸν Παλαιόπυργο» καὶ ὀρθῶς Παλαιόκαστρο. Τὸν Ross ἠκολούθησε καὶ ὁ πολὺς Κούρτιος ἐν τῇ Πελοποννήσῳ αὐτοῦ (Τομ. Β΄ σ. 261) γράψας καὶ οὗτος ἐσφαλμένως. ἐπειδὴ ὡς καὶ ὁ Ross δεν εἶδεν ἐγγύθεν τὰ ἀναγραφόμενα ἐρείπια. ὅτι εἰ καὶ τα τείχη τοῦ Παλαιοκάστρου τούτου δεν ἐξηφανίσθησαν ἔτι, ὅμως κατὰ τὴν τοποθεσίαν καὶ ὁλοκληρίαν ἀντιπαρατίθενται πρὸς τὴν Λακωνικὴν περίοικιδα πόλιν τῶν Καρυῶν. Τὸν λόφον, ἐφ' οὗ νῦν ἡ Ἀράχωβα, εὗρεν ὡς ἔχοντα μὲν τὸ σχῆμα ἀρχαίας ἀκροπόλεως ἀλλ' ὡς οὐδὲν φέροντα ἴχνος ἀρχαιότητος. Τὸ ἱερὸν ὅμως τῆς Ἀρτέμιδος τοποθετεῖ ἐπὶ τῆς νῦν ἐκκλησίας τῆς Παναγίας ἴσως διὰ τὸ κατάλληλον καὶ εὔυδρον τῆς θέσεως. Ἀλλὰ καὶ ὁ Bursian μετὰ ταῦτα ὁμοίως ἐπλανήθη γράψας (ἐν Geographie von Griechenland T. B΄ σ. 118). ὅτι αἱ Καρύαι ἔκειντο μίαν ὥραν δυτικῶς τῆς Ἀραχόβης ἐπὶ ὁμαλοῦ λόφου κειμένου μεταξὺ δύο ῥυάκων εἰς ἕνα παραπόταμον τοῦ Οἰνοῦντος ἑνουμένων. Διότι ὄχι μόνον οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον δεῖγμα ἀρχαιότητος ὑπάρχει ἐπὶ τῶν πετρωδῶν καὶ ὅλως ἀγρίων λόφων τῶν πρὸς δυσμὰς τῆς Ἀραχόβης ἐκτεινομένων, ἀλλ' οὐδὲ φαίνονταί που κατὰ τοὺς τόπους ἐκείνους οἱ δύο ῥύακες οἱ εἰς ἕνα παραπόταμον τοῦ Οἰνοῦντος ἑνούμενοι. Πρόδηλον ὅθεν, ὅτι ὁ Bursian ἐν τῷ μνημονευθέντι λόγῳ αὐτοῦ οὐχὶ τῶν ἐκεῖ τόπων ἀλλὰ τοῦ Γαλλικοῦ χάρτου περιγραφὴν ἐπεχείρησε. Εἶναι δὲ ἐσφαλμένος ὁ χάρτης οὗτος καὶ ἐν τῇ διαγραφῇ τῶν ῥυάκων τῶν δῆθεν ἀποτελούντων τὸν δεξιόθεν τοῦ Οἰνοῦντος καταρρέοντα παραπόταμον αὐτοῦ. Διότι ἡμεῖς δυνηθέντες νὰ περιέλθωμεν πολλάκις τοὺς τόπους τούτους παρετηρήσαμεν μετ' ἐκπλήξεως, ὅτι ὄχι μόνον οὐδὲν ἐκ τῶν πολλῶν ῥυακίων, ἅτινα ἐν τῷ χάρτῃ σημειοῦνται ὡς συμβάλλοντα εἰς τὸν δεξιὸν παραπόταμον τοῦ Οἰνοῦντος πραγματικῶς ὑπάρχει, ἀλλ' ὅτι καὶ ἡ διεύθυνσις τοῦ παραποτάμου τούτου διαφέρει λίαν τῆς ἐν τῷ χάρτῃ σημειουμένης. Ἀλλὰ περὶ τούτων ἐνταῦθα πλατύτερον δὲν θὰ πραγματευθῶμεν, ἐπειδὴ ἐλλείποντος ἀπὸ τῆς πραγματείας ταύτης τοῦ σχετικοῦ τοπογραφικοῦ

Εἰς τὸ χωριόν, τὸ λέγουσιν Ἀράχοβαν Μεγάλην,
Ὁποῦ 'νι ἡ ἄκρη τῶν Σκόρτων ἐκεῖ πρὸς τοὺς Ῥωμαίους κ.τ.λ.

Ἐντεῦθεν δύναταί τις, βασίμως νὰ εἴπῃ ὅτι ὁ μνημονευθεὶς πύργος ἀνήκει εἰς τούτους τοὺς χρόνους.

σχεδίου πᾶσα λεπτομερεστέρα τόπων περιγραφὴ ἀναγκαίως θὰ εἶναι δυσνόητος. Ἤδη ἐπανέλθωμεν εἰς τὸν περὶ τῶν ἐρευνῶν τῶν νεωτέρων τοπογράφων λόγον. Ὡς εἴδομεν, οἱ μέχρι τοῦδε μνημονευθέντες πάντες ἔτειναν πρὸς τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Οἰνοῦντος νὰ τοποθετήσωσι τὰς Καρύας καὶ τινὲς μὲν ἐκεῖ ὅπου εὗρον παρὰ τὴν Ἀράχοβαν μικρὰ ἀρχαῖα ἴχνη, ὡς ὁ Boblaye, ἄλλοι δὲ ὡς Ross, ὁ Curtius, ὁ Bursian ἐκεῖ ὅπου ὑπὸ τοῦ Γαλλικοῦ χάρτου ἠπατήθησαν. Κατὰ παραπλήσιον τρόπον ἠπατήθη καὶ ὁ Vischer γράψας (ἐν Erinnerungen und Eindrücke aus Griechenland σ. 357), ὅτι πολλὰ ἔλεγον αὐτῷ εἰς «Κρυάβρυσιν» περί τινος σημαντικοῦ μίαν καὶ ἡμίσειαν ὥραν ἀπέχοντος ἐκεῖθεν Παλαιοκάστρου, ὅπερ ἐπί τινος ὄρους παρὰ τὴν Ἀράχοβαν κεῖται. «Εἶναι αἱ Καρύαι, ὅπως ὁ Ross δικαίως λέγει». Ἄν, ὡς λέγει ὁ Vischer, ταῦτα εἶπον εἰς αὐτὸν χωρικοὶ εἰς Κρυάβρυσιν, ἡ μετὰ τούτων συνεννόησις ἐξ ἅπαντος δὲν ἦτο ἀκριβής. Διότι οὐδεὶς ἐκ τῶν πέριξ ἐκεῖ κατοικούντων γνωρίζει τοιοῦτον Παλιόκαστρο (1). Περὶ δὲ τῆς θέσεως τῆς Ἀναλήψεως οἱ ἐρευνηταὶ οὗτοι οὐδὲν ἔμαθον ὄχι μόνον ὅτε ἐξήταζον τὰ κατὰ τὴν ἀπὸ Σπάρτης εἰς Θυρέαν ὁδὸν τὴν διερχομένην διὰ τοῦ Οἰνοῦντος καὶ τῆς Ἀραχόβης, ἀλλὰ καὶ ὅτε ἠρεύνων τὴν ἀπὸ Σπάρτης εἰς Τεγέαν ἄγουσαν, ὅτε τὸν λόγον ἔφερον καὶ περὶ τῶν Τεγεατικῶν δήμων τῶν ἔξωθι τῆς πόλεως Τεγέας πρὸς τὴν Λακωνικὴν κειμένων καὶ τοῦ Σαρανταποτάμου ὡς τοῦ τῶν ἀρχαίων Ἀλφειοῦ, εἰς οὗ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην εὑρηνται τὰ ἐρείπια τῆς Ἀναλήψεως. Ἄλλως θὰ μετέβαλλον τὰς γνώμας αὐτῶν ἢ τοὐλάχιστον δὲν θὰ ἀπεφαίνοντο μετὰ τοσαύτης βεβαιότητος περὶ τῆς ἀκριβοῦς θέσεως τῶν Καρυῶν καὶ τοῦ ἱεροῦ αὐτῶν. Τοῦθ' ὅπερ ἔπαθον ἐκεῖνοι οἱ ἐρευνηταί, οἵτινες ἐπεσκέφθησαν τὸν τόπον τοῦτον, οἱ ἀνωτέρω μνημονευθέντες Jochmus καὶ Loring. Ὁ τελευταῖος, ὃς τυγχάνει νὰ εἶναι καὶ ὁ τελευταῖον περὶ τοῦ θέματος πραγματευθείς, ὑπεστήριξεν, ὡς εἴπομεν, ὅτι ἐνταῦθα δικαιότερον πρέπει νὰ τοποθετηθῶσιν αἱ Καρύαι καὶ διότι εἶναι καταλληλοτάτη πρὸς ἵδρυσιν πόλεως ἡ θέσις καὶ διότι οὐδαμοῦ ἀλλαχοῦ, οὐδὲ παρὰ τὴν Ἀράχοβαν, εὑρίσκονται πλείονα ἀρχαιότητος ἴχνη.

(1) Τὸ ἀνωτέρω μνημονευθὲν Παλιόκαστρο τὸ ἐν τῇ κάτωθι τῆς Ἀναλήψεως πεδιάδι κείμενον ἐλάχιστα, ὡς εἴδομεν, φέρει ἐρείπια καὶ περὶ τούτου δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἔλεγον οἱ χωρικοί.

Ἀλλ' οἱ λόγοι οὗτοι, ὅσον ἰσχυροὶ καὶ ἂν εἶναι, ὅμως δὲν παρέσχον εἰς τὸν Loring οὐδ' ἡμῖν παρέχουσι τὴν ποθουμένην περὶ τοῦ πράγματος βεβαιότητα. Διότι τί ἐμποδίζει νὰ ἔχωμεν ἐν τῇ Ἀναλήψει πόλιν ἄλλην ἀρχαίαν, περὶ ἧς οὐδεὶς ἢ λίαν βραχὺς ἐγένετο λόγος ὑπὸ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, παρὰ δὲ τὴν Ἀράχοβαν ὄντως τὰς Καρύας; Οὐδὲ βλάπτει τὴν ὑπόθεσιν ταύτην ὁ ἰσχυρισμός, ὅτι δὲν εὑρέθησαν εἰς τὴν θέσιν «Καρυὲς» εἰμὴ ἀσήμαντα ἀρχαῖα ἴχνη. Διότι εἶναι δυνατὸν ταῦτα ἄφθονα ὄντα κατ' ἀρχὰς νὰ κατεστράφησαν ἀκολούθως ὑπὸ τῶν συνοικισάντων τὸ πρῶτον τὸ χωρίον Ἀράχοβαν, ὅπερ ἐξετείνετο παλαιότερον καὶ ἐπί τε ἄλλων καὶ ἐπ' ἐκείνων τῶν τόπων, οἵτινες δεικνύουσιν ἡμῖν σήμερον μικρὰ ἀρχαιότητος λείψανα. Τούτους καὶ ἄλλους τινὰς λόγους ἠδυνάμεθα νὰ φέρωμεν, ἵνα δειχθῇ, ὅτι τοὐλάχιστον ἐν τῷ παρόντι δὲν δύναται νὰ ἀποκλεισθῇ καὶ μία τις παρὰ τὴν Ἀράχοβαν τοποθέτησις τῶν Καρυῶν, ὡς δὲν δύναται νὰ ἀποκλεισθῇ καὶ ἄλλη τις ἐπὶ τῆς Ἀναλήψεως.

Ἴδωμεν νῦν μὴ καὶ ἄλλαι θέσεις διεκδικοῦσι τὴν ἀρχαίαν πόλιν, ὅτε τὸ πρᾶγμα μέλλει νὰ ἀποβῇ δυσχερέστερον. Εὐτυχῶς οὐδεμία ἄλλη δύναται νὰ διαφιλονικήσῃ τὸ γέρας τοῦτο. Διότι ἡ μὲν τοῦ Ross, Curtius καὶ Bursian μίαν ὥραν πρὸς δυσμὰς τῆς Ἀραχώβης θέσις [illegible] ἡ [illegible] δυνατα [illegible] τῆς [illegible] τῆς Ἀναλήψεως [illegible] Γέρακα [illegible] τῆς [illegible] εἰς τὴν [illegible] μὲν [illegible] πάντων ἀρχαίων, ἀλλὰ [illegible] τῶν ἀρχαίων [illegible] [illegible] Τ[illegible] Τέρακα [illegible] Σπάρτην [illegible] τὸ χωρίον [illegible] ἀρχαῖα [illegible] Ἀναλήψεως

[illegible]

τόπον. Εἰς τοῦτο ἔδωκεν ἡμῖν πρὸ πάντων νύξιν ἡ ὑπὸ τοῦ Boblaye (ἐν Recherches κ.τ.λ. σ. 70) ἐκφρασθεῖσα γνώμη, καθ' ἣν τὸ ὅριον μεταξὺ Λακωνικῆς καὶ Τεγεάτιδος θὰ ἦτο ἡ γραμμὴ τοῦ διαχωρισμοῦ τῶν ὑδάτων τοῦ Οἰνοῦντος καὶ Σαρανταποτάμου. Ἀλλ' ἂν τὸ ὅριον δὲν εἶναι αὐτὴ ἡ κοίτη τοῦ Σαρανταποτάμου, τοῦ Ἀλφειοῦ τῶν ἀρχαίων, τότε ἡ πόλις τῆς Ἀναλήψεως μένει ἐκτὸς τῆς Λακωνικῆς καὶ ἀνήκει εἰς τὴν Τεγεάτιδα. Διότι τῷ ὄντι ἂν λάβωμεν ὡς ὅριον τὴν γραμμὴν τοῦ χωρισμοῦ τῶν ὑδάτων, οὐ μόνον ὁ λόφος τῆς Ἀναλήψεως ἀλλὰ καὶ πᾶσα ἡ κάτωθι καὶ πρὸς δυσμὰς πεδιὰς εὕρηται πρὸς βορρᾶν τῆς γραμμῆς ταύτης φερομένης σχεδὸν κατὰ τὸ μέσον τοῦ μεταξὺ Ἀραχόβης καὶ Ἀναλήψεως διαστήματος ὄντος μιᾶς καὶ ἡμισείας ὥρας. Αὕτη δὲ ἡ γνώμη, ὅτι ὡς ὅριον ἐνταῦθα πρέπει νὰ ἔχωμεν τὴν γραμμὴν τοῦ χωρισμοῦ τῶν ὑδάτων, καὶ ἄλλοθεν δύναται νὰ ἐνισχυθῇ. Διότι καὶ ἀλλαχοῦ ἐν τῷ καθορισμῷ τῶν ὁρίων τῆς Λακωνικῆς μετὰ τῶν ὁμόρων φαίνεται, ὅτι αὕτη ἡ ἀρχὴ ἐλήφθη ὑπ' ὄψει. Οὕτως οἱ ὅροι τῆς Λακεδαίμονος πρὸς τὴν Μεσσήνην ἐστάθησαν μετὰ τὴν τελευταίαν ἐπὶ Τιβερίου κρίσιν (πρβλ. Taciti, Annales 4, 43) ἀκριβῶς ἐπὶ τῆς γραμμῆς τοῦ χωρισμοῦ τῶν ὑδάτων τῶν εἰς ἑκατέραν πλευρὰν τοῦ Ταϋγέτου καταρρεόντων. Τοῦτο δὲ ἀσφαλῶς γνωρίζομεν, ἀφότου ὁ Ross (ἴδε Reisen A' σ. 3 κ. ἑ.) ἀνεῦρε τὰς περὶ τῶν ὁρίων τῶν Λακεδαιμονίων καὶ Μεσσηνίων ὁροσήμους στήλας κειμένας ἀκριβῶς ἐπὶ τοιαύτης θέσεως. Τὰ δὲ ὅρια μεταξὺ Λακωνικῆς καὶ Μεγαλοπολίτιδος ὡρίζοντο διὰ τοῦ παρὰ τὴν Βελεμίναν τὴν βορειοτάτην τῆς Λακωνικῆς πόλιν Ἑρμαίου. Καὶ δὲν ἔχει μὲν εὑρεθῇ τὸ Ἕρμαιον τοῦτο, ἐν ᾗ ἀκριβῶς θέσει ἵστατο, πάντως ὅμως κατὰ τὸν διαχωρισμὸν τῶν ὑδάτων τοῦ Εὐρώτα καὶ τοῦ Ἀλφειοῦ θὰ ἦτο, ὅπως πᾶς τις πείθεται ἀναγινώσκων τὰ παρὰ Παυσανίᾳ ἐν Ἀρκαδικῶν 35, 3 καὶ 4 ἀναφερόμενα περὶ τῶν παρὰ τὸ Ἕρμαιον τόπων. Περὶ δὲ τῶν ὁρίων τῶν μεταξὺ Λακεδαιμονίων, Τεγεατῶν καὶ Ἀργείων τῶν Ἑρμῶν ὑπὸ τοῦ Παυσανίου ὀνομαζομένων πιθανώτατον ἂν μὴ βέβαιον εἶναι ὅτι ἔκειντο ἐπὶ τῆς μεταξὺ Ἁγίου Πέτρου καὶ Ἀραχόβης ῥάχεως ἀκριβῶς ἐν τῇ θέσει, ἥτις σήμερον καλεῖται «Φονεμένοι» («στοὺς Φονεμένους») καὶ σημειοῦται διὰ τριῶν τεχνητῶν σωρῶν λίθων παρὰ τὴν ὁδὸν κειμένων. Οὕτως ἡ ῥάχις τῶν Φονεμένων σχηματίζει προσφυέστατα τὰ φυσικὰ ὅρια μεταξὺ τῶν τριῶν χωρῶν καὶ

ἀπὸ τῆς ῥάχεως ταύτης διαχωρίζονται καταρρέοντα πρὸς τὰς οἰκείας πλευρὰς τὰ ὕδατα τοῦ Λακωνικοῦ Οἰνοῦντος πρὸς δυσμάς, τοῦ Ἀργολικοῦ Γανάκου πρὸς ἀνατολὰς τοῦ διαρρέοντος τὴν Θυρεάτιδα ὡς καὶ τὰ καταφερόμενα εἰς τὸν Ἀλφειὸν τὸν εἰσβάλλοντα εἰς τὸ Τεγεατικὸν πεδίον. (Ὅρα περὶ τῶν Ἑρμῶν, Boblaye, Recherches σ. 57, ἅτινα πιστῶς ἀντέγραψε ὁ F. Aldenhoven ἐν τῷ βιβλίῳ αὐτοῦ τῷ ἐπιγραφομένῳ Itineraire descriptif de l' Attique et du Peloponnese σ. 280. L. Ross, Reisen A', σ. 173 καὶ 174. Bursian, Geographie T. B', σ. 116 καὶ Frazer ἐν Παυσ. Κορινθ. 38, 7). Μὴ λησμονῶμεν ὅτι τὰ ὅρια ταῦτα ἦσαν τὰ ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Παυσανίου καθωρισμένα. Ἀλλὰ καὶ οὕτως, ἂν ἐπὶ Παυσανίου ἡ γραμμὴ τοῦ χωρισμοῦ τῶν ὑδάτων ἦτο τὸ ὅριον μεταξὺ Τεγέας καὶ Λακεδαίμονος, ἡ παρὰ τὴν Ἀράχοβαν τοποθέτησις τῶν Καρυῶν εἶναι βεβαία, διότι ὁ περιηγητὴς φαίνεται ὁμιλῶν περὶ τῶν Καρυῶν ὡς περὶ Λακωνικοῦ χωρίου. Καὶ τοῦτο τὸ ὅριον πιθανῶς ἐτέθη συμφώνως πρὸς τὴν βιαίαν δικαιοπραγίαν τοῦ Φιλίππου, ὅστις ἀποδώσας εἰς τοὺς Ἀργείους τὴν Θυρεάτιδα καὶ ἀναβιβάσας τὰ σύνορα μέχρι τῆς ῥάχεως τῶν Φονεμένων καὶ τοῦ χωρισμοῦ τῶν ὑδάτων ἀπέδωκεν οὕτω καὶ μικρὰν γῆν εἰς τοὺς Τεγεάτας, ὅσην πρὸς βορρᾶν περιορίζει ἡ αὐτὴ γραμμὴ τοῦ χωρισμοῦ τῶν ὑδάτων ἡ ἀπὸ τῆς ῥάχεως τῶν Φονεμένων πρὸς τὸ ὑψηλὸν βουνὸν Τσιούκαν καὶ Κλεισοῦραν διευθυνομένη. (Καὶ τοῦτο μανθάνομεν ἐκ τοῦ Πολυβίου (ἐν 18, 14), ὅστις ἀναφέρει, ὅτι «Φίλιππος ὁ Ἀμύντου καὶ τοῖς Μεσσηνίοις, Μεγαλοπολίταις, Τεγεάταις καὶ Ἀργείοις ἀπέδωκε τὴν χώραν καὶ τὰς πόλεις, ἃς παρῄρηντο Λακεδαιμόνιοι κατὰ τὴν εὐκαιρίαν»). Ἀλλ' ἂν τοῦτο θεωρήσωμεν ὡς ἀληθὲς καὶ προσέτι ἐνθυμηθῶμεν τὸ ὑπὸ τοῦ Παυσανίου ἐν Κορινθ. 20, 1 ἀναφερόμενον, ὅτι Φίλιππος ὁ Ἀμύντου τοὺς Λακεδαιμονίους ἠνάγκασε μένειν ἐπὶ τοῖς καθεστηκόσιν ἐξ ἀρχῆς ὅροις τῆς χώρας, τότε φθάνομεν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι καὶ αἱ Καρύαι ἀπεδόθησαν εἰς τὴν Τεγέαν, ἀφ' ἧς παλαιότατα εἶχον ἀποσπασθῆ, ἑπομένως αὗται ἔκειντο ἐπὶ τῆς Ἀναλήψεως πρὸς βορρᾶν δηλαδὴ τῆς γραμμῆς τοῦ χωρισμοῦ τῶν ὑδάτων. Ἔχομεν οὕτω πρῶτον μὲν ἓν συμπέρασμα, καθ' ὃ αἱ Καρύαι ἦσαν μόνον παρὰ τὴν Ἀράχοβαν, ἔπειτα δὲ δεύτερον ἄλλο ἀντίθετον ὅλως πρὸς τὸ πρῶτον, καθ' ὃ ἐπὶ τῆς Ἀναλήψεως μόνον ἔπρεπε νὰ ὑπάρχῃ ἡ αὐτὴ πόλις. Ἀλλὰ ταῦτα

εἶναι ἀδύνατα. Τὴν δὲ ἐξήγησιν δίδουσιν ἡμῖν ἄλλα χωρία συγγραφέων, οἵτινες μαρτυροῦσιν ὅτι πολλάκις οἱ Λακεδαιμόνιοι μετὰ τῶν πέριξ γειτόνων περὶ τῶν παραμεθορίων τόπων ἤριζον καὶ μετὰ τὸν ὑπὸ τοῦ Φιλίππου ἐξαναγκασμόν. Οὕτως ὁ Πολύβιος (ἐν 20, 12) ἀναφέρει, ὅτι οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐπρέσβευον πρὸς τοὺς Ῥωμαίους περὶ τῶν κωμῶν « Ἡ δὲ σύγκλητος περὶ μὲν τῶν κωμῶν ἔφησεν ἐντολὰς δώσειν τοῖς παρ' αὐτῶν ἀποστελλομένοις πρέσβεσι περὶ δὲ τῶν ὁμήρων . . . . ». Εἶναι δὲ αἱ κῶμαι αὗται αἱ ὑπὸ τῶν γειτόνων διαμφισβητούμεναι. Παρὰ τῷ Τακίτῳ (Ann. 4, 43) οἱ πρέσβεις τῶν Μεσσηνίων ἐνώπιον τοῦ Τιβερίου καὶ τῶν πρέσβεων τῶν Λακεδαιμονίων ἐπικαλοῦνται καὶ τὴν κρίσιν τοῦ Ἀντιγόνου, τοῦ Μομμίου, τῶν κοινῇ αἱρεθέντων Μιλησίων διαιτητῶν, τελευταῖον .οῦ Ἀτιδίου Γεμίνου πραίτωρος Ἀχαΐας, πάντων ἐπιδικασαμένων τὴν Δενθιάτιδα χώραν ὑπὲρ αὐτῶν καὶ οὐχὶ ὑπὲρ τῶν ἀμφισβητούντων Λακεδαιμονίων. Ἀνάλογα ἐντεῦθεν ἀγωνίσματα πρέπει νὰ εἰκάσωμεν ὅτι συνέβησαν καὶ μετὰ τῶν Τεγεατῶν, Ἀργείων καὶ Μεγαλοπολιτῶν. Καὶ ἐκ τοῦ Στράβωνος (ἐν Η, 365) φαίνεται, ὅτι τὰ ὅρια ἐκεῖνα τοῦ Φιλίππου ἦσαν προσωρινά. «Διετέλεσαν ἄρχοντες τῶν Ἑλλήνων, λέγει ὁ Στράβων περὶ τῶν Λακεδαιμονίων, ἕως ἀφείλοντο αὐτοὺς τὴν ἡγεμονίαν Θηβαῖοι καὶ μετ' ἐκείνους εὐθὺς Μακεδόνες, οὐ μὴν τελέως γε οὐδὲ τούτοις εἶξαν, ἀλλὰ φυλάττοντες τὴν αὐτονομίαν ἔριν εἶχον περὶ πρωτείων ἀεὶ πρός τε τοὺς ἄλλους Ἕλληνας καὶ πρὸς τοὺς τῶν Μακεδόνων βασιλέας». Προσέτι ὁ Παυσανίας (ἐν Ἀχαϊκῶν 11, 1): «Ῥωμαῖοι δὲ αὖθις ἄνδρα ἐκ τῆς βουλῆς καταπέμπουσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα· ὄνομα μὲν τῷ ἀνδρὶ ἦν Γάλλος, ἀπέσταλτο δὲ Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀργείοις ὑπὲρ γῆς ἀμφισβητουμένης γενέσθαι δικαστὴς» καὶ (ἐν Ἀχαϊκ. 12, 4) «Λακεδαιμόνιοι περὶ ἀμφισβητησίμου χώρας καταφεύγουσιν ἐπὶ τὴν Ῥωμαίων βουλήν». Καὶ τὰς ἔριδας ταύτας ἐπηκολούθουν βεβαίως μετακινήσεις τῶν ὁρίων πρόσκαιροι ἢ διαρκέστεραι, ἃς ὅμως μάταιον εἶναι νὰ ἐξετάσωμεν ἐνόσῳ ὡρισμένας περὶ τούτων μαρτυρίας δὲν ἔχομεν. Πολλῷ δὲ μᾶλλον τὰς μετακινήσεις ταύτας δὲν δυνάμεθα νὰ παρακολουθήσωμεν ἐν οὕτω σμικρῷ χώρῳ, περὶ οὗ πραγματευόμεθα. Ἐμνημονεύσαμεν δὲ τῶν ἐρίδων καὶ μετακινήσεων τῶν ὁρίων, ἵνα δειχθῇ, ὅτι καὶ ἡ ὑποτεθεῖσα μεθόριος γραμμὴ μεταξὺ Τεγέας καὶ Λακεδαίμονος ὡς ὑπὸ τοῦ Φιλίππου καθορισθεῖσα καὶ μέχρι τῶν χρόνων τοῦ Παυ-

σανίου ὑπάρχουσα εἶναι δυνατὸν καὶ νὰ ἐσαλεύθη ποτὲ κατὰ τὰς διαφόρους ἐν τῇ ἱστορίᾳ περιπετείας τῶν διαμαχομένων μερῶν. Ὅτι δ ἡ ὑπὸ Φιλίππου κατασταθεῖσα τάξις τῶν πραγμάτων ἐσαλεύθη πανταχοῦ δεικνύουσιν αἱ ἀνωτέρω ἐκτεθεῖσαι ἀρχαῖαι μαρτυρίαι. Ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν ὁρίων Τεγέας καὶ Λακεδαιμονίων κατανοοῦμεν, ὅτι θὰ μετεβλήθησαν μετὰ τὸ 338 π. Χ, ὅτε κατῆλθεν ὁ Φίλιππος εἰς Λακωνικήν, διότι τὰς Καρύας εὑρίσκομεν πάλιν Λακωνικὰς ἤδη τῷ 195 π. Χ, ὅτε εἰσέβαλον ὁ Φλαμινῖνος καὶ εἶτα ὁ Φιλοποίμην κατὰ τοῦ τυράννου Νάβιδος, ἐν ᾧ περιεμένομεν νὰ εἶναι Τεγεατικαί. Τοῦτο ἐπαρκῶς δεικνύει, ὅτι ἡ ὑπόθεσις τοῦ ὅτι ὑπῆρξεν ὡς μεθόριον ἡ γραμμὴ τοῦ χωρισμοῦ τῶν ὑδάτων δὲν ἀποκλείει καὶ τὴν ἐκδοχήν, καθ' ἣν αἱ Καρύαι ἔκειντο μικρόν τι πέραν τῆς γραμμῆς ταύτης, δηλαδὴ ἐπὶ τῆς Ἀναλήψεως. Διότι ἡ ῥηθεῖσα μεθόριος γραμμὴ δυνατὸν νὰ εἶναι φυσικωτάτη καὶ δικαιοτάτη, ἀλλ' ὅμως δὲν μαρτυρεῖται, ἂν διετέλεσε καὶ ἀπαραβίαστος. Οὐδὲ πάλιν ἀποκλείεται καὶ ἡ ἑτέρα ἐκδοχή, καθ' ἣν παρὰ τὴν Ἀράχοβαν ὑπῆρχεν ἡ ἀρχαία πόλις. Διότι πρὸς ὑποστήριξιν ταύτης δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι κατὰ τὴν ἐτυμηγορίαν τοῦ Φιλίππου αἱ οὕτω παρὰ τὴν Ἀράχοβαν κείμεναι Καρύαι ἀπηλλάγησαν μὲν τὸ πρῶτον τοῦ Λακωνικοῦ ζυγοῦ, ἀλλ' εἶτα κατελήφθησαν καὶ πάλιν ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων, μεθ' ὃ πάλιν ὡρίσθη τὸ μεθύδριον, ἂς εἴπωμεν καὶ ἡμεῖς οὕτω, ὡς τὸ ὅριον τῶν δύο ἐπικρατειῶν τὸ πιθανώτατα κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Παυσανίου παραδεδεγμένον. Ὥστε ἐκ ταύτης τῆς μακρᾶς περὶ τῶν ὁρίων ζητήσεως οὐδὲν ἀκριβέστερον ἀλλ' ἢ ἐκεῖνο, ὅπερ καὶ πρότερον ἐγνωρίζομεν, ἐξήχθη, ὅτι δηλαδὴ ἑκατέρα τῶν θέσεων δύναται νὰ ἀξιώσῃ ὑπὲρ ἑαυτῆς τὰς Καρύας. Ὅμως καί τι ἄλλο ἀνυσιμώτερον προῆλθεν εἰς φῶς, καθ' ὃ εἶναι δυνατόν, καὶ κατ' ἀνάγκην μόνον περὶ πιθανῶν καὶ δυνατῶν τὸν λόγον φέρομεν ἐνταῦθα, ἡ θέσις τῆς Ἀναλήψεως νὰ ἀνήκῃ εἰς τὴν Τεγεατικὴν χώραν.

Ἀλλὰ τότε, ἀφοῦ ταῦτα οὕτως ἔχουσι, πρέπει τελευταῖον νὰ ἐξετάσωμεν, ποῖον ὄνομα δύναται νὰ φέρῃ ἡ οὕτω Τεγεατικὴ πόλις. Καὶ ἐκ τοῦ Στράβωνος καὶ ἐκ τοῦ Παυσανίου βεβαιοῦται ὅτι ἡ πόλις Τεγέα συνῳκίσθη ἐξ 9 δήμων (Στραβ. Η, 337, Παυσαν. Ἀρκαδ. 45, 1). Ὁ Παυσανίας μάλιστα ἀριθμεῖ καὶ τὰ ὀνόματα τῶν δήμων ὀνομάζων ἕνα ἕκαστον, τοὺς Γαρεάτας δηλαδή, τοὺς Φυλακεῖς, τοὺς Καρυάτας, τοὺς Κορυθεῖς, τοὺς Πωταχίδας, τοὺς Οἰάτας, τοὺς Μαν-

θυρεῖς, τοὺς Ἐχευήθεις, καὶ τέλος τοὺς Ἀφείδαντας. Ὑποδεικνύει δ' ἅμα ὁ περιηγητὴς ὅτι καὶ μετὰ τὸν συνοικισμὸν τῆς πόλεως καὶ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ κατῳκοῦντό πως καὶ οἱ δῆμοι. Τοῦτο πράττει, ὅταν ἀναφέρῃ, ὅτι ἔν τισι τῶν δήμων ὑπῆρχον ἱερά, ἃ δὲν εἶναι εὔλογον νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι πάντες οἱ δημόται εἶχον ἐγκαταλίπει. Οὕτως ἔχομεν ἱερὸν ἐν τῷ δήμῳ τῶν Μανθυρέων, ἀφ' οὗ ἱεροῦ ἐκομίσθη εἰς Τεγέαν τὸ ἐπὶ Παυσανίου ἐν τῷ ἐν Τεγέᾳ ναῷ τῆς Ἀλέας Ἀθηνᾶς ὑπάρχον ἄγαλμα (Ἀρκαδικῶν 47, 1). Ἐπίσης ἔχομεν ναὸν τῆς Δήμητρος ἐν Κορυθεῦσι (Ἀρκαδικῶν 54, 5). Ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ Πολυβίου συνάγεται, ὅτι ἔξω τῆς πόλεως Τεγέας καὶ πρὸς τὴν Λακωνικὴν ὑπῆρχον πόλεις, αἵτινες πάντως ἦσαν οἰκήσεις τῶν αὐτῶν δήμων. Πρὸς τοῦτο παραθέτομεν τὸ καὶ ἀνωτέρω ἀναγραφὲν χωρίον (ἐν Πολυβ. 18, 14): «Φίλιππος ὁ Ἀμύντου καὶ τοῖς Μεσσηνίοις, Μεγαλοπολίταις, Τεγεάταις καὶ Ἀργείοις ἀπέδωκε τὴν χώραν καὶ τὰς πόλεις, ἃς παρῄρηντο Λακεδαιμόνιοι κατὰ τὴν εὐκαιρίαν». Τοιαύτη Τεγεατικὴ πόλις παραιρεθεῖσα ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων κατὰ τὴν εὐκαιρίαν ἦτο καὶ τὸ Οἰόν, ὅπερ κατὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Ἐπαμεινώνδου (369 π. Χ) ἦτο Λακωνικόν, ὡς εἴδομεν, ἀλλ' ὅπερ ἐν ταὐτῷ ἦτο καὶ ἡ οἴκησις ἑνὸς ἐκ τῶν Τεγεατικῶν δήμων, τῶν Οἰατῶν. Ἀλλὰ τίνα ἄρα Τεγεατικὸν δῆμον ἔχομεν ἐπὶ τῆς Ἀναλήψεως; Μὴ τὸ Οἰόν; Οὐχί. Διότι κατὰ ταύτης τῆς ἐκδοχῆς σφόδρα ἀντιτίθεται ἡ περὶ τῆς εἰσβολῆς τοῦ Ἐπαμεινώνδου μαρτυρία τοῦ Ξενοφῶντος, καθ' ἣν οἱ μὲν Θηβαῖοι εἰσβάλλουσιν εἰς τὴν Λακωνικὴν πρὸς τὸ μέρος τῶν Καρυῶν, οἱ δὲ Ἀρκάδες κατ' ἄλλην διεύθυνσιν, ἵνα προσβάλωσι τὸ Οἰόν. Κατὰ ταῦτα τὸ Οἰὸν δὲν θὰ εἶναι ἐπὶ τῆς Ἀναλήψεως κατὰ τὴν αὐτὴν δηλαδὴ πρὸς τὴν Λακωνικὴν διεύθυνσιν καθ' ἣν καὶ αἱ Καρύαι κεῖνται. Διὰ τοῦτο ἀνάγκη εἶναι νὰ ἐξευρεθῇ ἄλλος τις Τεγεατικὸς δῆμος. Τοιοῦτος δὲ δύναται νὰ εἶναι μόνον ὁ δῆμος τῶν Φυλακέων. Διότι, ὅταν ὁ Παυσανίας ἀναφέρῃ περὶ τοῦ Ἀλφειοῦ, ὅτι τὸ πρῶτον αὐτοῦ ὕδωρ ἄρχεται ἐν Φυλάκῃ, (Ἀρκ. 54, 1) οὐ μόνον παραδίδει ἡμῖν τὸ ὄνομα τῆς οἰκήσεως τῶν Φυλακέων, ἀλλ' ὁρίζει ἅμα καὶ τὴν θέσιν ταύτης ὡς κειμένης παρ' αὐτὰς τὰς πηγὰς τοῦ ποταμοῦ. Οἱ δὲ νεώτεροι ἐρευνηταὶ συνήγαγον ἔτι ἐκ τοῦ ὀνόματος, ὅτι ἡ θέσις τῆς Φυλάκης θὰ ἦτο ὑψηλή τις καὶ ὀχυρὰ θέσις, ἐπὶ τῶν συνόρων, φυλακεῖον τρόπον τινὰ τῆς Τεγεατικῆς χώρας. Ἐτοποθέτησαν δὲ τὴν Φυλάκην πάντες ἀορίστως. Ὁ Ross λ. χ. πρὸς νότον τῆς

σανίου ὑπάρ... φόρους ἐν τ... ἡ ὑπὸ Φιλ... ταχοῦ δε... καὶ περὶ... μετεβλ... κωνικ... π. Χ. τυχ... ἐπ... μ... ἡ

... ὅτι περὶ ταύτην τὴν θέσιν ... Ἀλλ' ἠπατήθη, διότι μόνον τὸ ἐκ ...τισμιον δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ...λακωνικῆς καὶ Τεγέας καὶ τοῦτο ὁ ...έγραφεν, ὅτι τὸ πρῶτον ὕδωρ τοῦ ... Διὰ τοῦτο δικαιότερον ὁ Vis- ... Reisen und Landr. aus Griechenland σ. 357 ... ἐπὶ τῶν πηγῶν τοῦ ποταμίου τούτου ... ῥέοντος. Καὶ ἐν τῇ τοῦ Frazer ... 54, 1) ἐγράφη συμφωνότατα πρὸς ... ὅτι ἡ Φυλάκη κεῖται πιθανῶς κάπου ... Βουρβούρων. Ὁ δὲ Leake (Peloponne- ... γνωρίζει, ὅτι ὁ ποταμὸς τοῦ Βούρβουρα ... τὴν γραμμὴν τῶν ὁρίων, ὅμως τὴν Φυλά- ... τὴν «Κρυάβρυσιν», ὅπου τὰ πρὸς νότον ... παρὰ τὴν κυρίαν εἰς Λακωνικὴν εἴσοδον ... τις θέσις φυλακεῖον τῆς χώρας. Ἄλλοι ..., ὡς ὁ Bursian (Geographie T. B' σ. ... περὶ Τεγέας καὶ τῶν Τεγεατικῶν δήμων ... ἐν Bulletin de Correspondance Hellenique ... 331 ἐπίσης ἀορίστως γράφει, ὅτι οἱ Φυλακεῖς ... πηγὴν («τὴν Κρυάβρυσιν») καὶ κατεῖχον τὰς κοι- ... κλεισωρείας περὶ τὸν τόπον τὸν ὀνομαζόμενον ... πάντες οἱ νεώτεροι τοπογράφοι μὴ ἀξιώσαντες μεγα- ... τὸ ζήτημα τῆς τοποθετήσεως τῆς Φυλάκης δὲν ... ζῶσί που περὶ τοὺς τόπους τούτους, καθ' οὓς τοπο- ... ἀρχαιότητος, ὅπου νὰ ὁρίσωσι μετ' ἀκριβείας τὴν ...κατικοῦ δήμου. Ἀλλ' ἐὰν ἐγίνωσκον τὴν θέσιν τῆς Ἀνα- ... οἱ πλεῖστοι θὰ ἀνεγνώριζον, ὅτι αὕτη πληροῦσα ... τοὺς ἀπαιτουμένους καὶ ὑπὸ τῆς περιγραφῆς τοῦ ... καὶ ὑπὸ τῶν γνωμολογιῶν τῶν νεωτέρων δύναται περισ- ... ἄλλης νὰ λάβῃ τὸ ὄνομα τῆς Φυλάκης. Διότι, ἂν μὴ ἐπὶ

... ἐνταῦθα καί τι ἐξ ἀβλεψίας, φαίνεται, προελθὸν λάθος· ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ ... τὸ ...ασμα τοῦ περὶ Φυλάκης σημειώματος τοῦ Vischer ἔχει αὐτολεξεί ... Demnach wäre Phylake westlich von Krya Vrysis zu setzen, wie Kie- ... nicht südlich, wie Ross und Curtius. Πρόδηλον ὅτι ἀντὶ τοῦ west- ... γραφῇ östlich.

τῶν πηγῶν, ἀλλ' ὅμως εὕρηται ἐγγὺς πρὸς ταύτας καί, ὅπερ εἶναι σπουδαιότατον, κεῖται εὐθὺς πρὸ τῆς εἰς Λακωνικὴν εἰσόδου καὶ ἐν τόπῳ λίαν καταλλήλῳ, ἵνα χρησιμεύῃ ὡς φυλακεῖον τῆς Τεγεατικῆς χώρας. Ἄλλος τόπος, περὶ οὗ ἀσφαλῶς δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι κατῳκήθη ὑπὸ Φυλακέων, εἶναι λόφος ὑψηλὸς καὶ ὀχυρός, ἡμίσειαν ὥραν δυτικῶς τοῦ χωρίου Βουρβούρων καὶ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς τοῦ χειμάρρου ὄχθης, «Κακκαβουλλέρι» σήμερον ὀνομαζόμενος. Ὁ λόφος οὗτος κατῳκήθη καὶ κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἔχων καὶ μικρὸν ἐν θεμελίοις φρούριον ἐκ ξηροτοίχου.

Μεταξὺ δὲ τῶν ποικίλων ἐκεῖ διακεχυμένων ὀστράκων διεκρίναμεν εὐχερῶς ἔκ τε τῶν σχημάτων καὶ τοῦ γανώματος καὶ τεμάχια ἀρχαίων ἀγγείων, ὅπερ ἀρκούντως δεικνύει, ὅτι ὁ λόφος κατῳκήθη καὶ κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους. Καὶ ἄλλους ἧττονος σημασίας τόπους δυνάμεθα νὰ ἀναφέρωμεν περὶ τὰ χωρία Πηγαδάκι καὶ Κούτρουφα κειμένους καὶ διασῴζοντας ἐλάχιστα ἴχνη ἀρχαιότητος, περὶ ὧν ἐπίσης ἀνάγκη νὰ ῥηθῇ ὅτι ὑπ' οὐδενὸς ἄλλου εἰ μὴ ὑπὸ Φυλακέων κατῳκήθησαν. Πρὸς ἀνατολὰς δὲ τοῦ χωρίου Βουρβούρων, ὅπου τὸ πρῶτον ὕδωρ τοῦ Ἀλφειοῦ κατὰ Παυσανίαν κατέρχεται ἀπὸ τῆς Φυλάκης καὶ ὅπου ὁ Frazer φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ ἀναζητηθῇ ἡ θέσις ταύτης, ἡμεῖς οὐδὲν ἀνεύρομεν ἀρχαιότητος λείψανον καίπερ ἐπιμελῶς ἐρευνήσαντες πᾶσαν τὴν περὶ τὰς πηγὰς ἔκτασιν. Ἐντεῦθεν συνάγεται ὅτι αἱ πληροφορίαι τοῦ Παυσανίου ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ δὲν πρέπει νὰ ἐκληφθῶσιν ὡς λίαν ἀκριβεῖς. Ὅθεν ἐὰν ὑποθέσωμεν, ὅτι ἡ Ἀνάληψις κατῳκεῖτο ὑπὸ Φυλακέων, ὅπως μετὰ βεβαιότητος δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν περὶ πασῶν τῶν ἄλλων θέσεων τῶν ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ κειμένων, τότε ἡ κυρία θέσις τοῦ δήμου, ἡ Φυλάκη τοῦ Παυσανίου θὰ ὑπάρχῃ ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς Ἀναλήψεως. Ἂν δ' ὅμως ἐνταῦθα ἔχωμεν, ὡς προερρήθη, τὰς Καρύας, τότε ἄνευ δισταγμοῦ οὐδενὸς τὴν Φυλάκην θὰ μεταφέρωμεν ἐπὶ τῶν ἄλλων θέσεων καὶ πρὸ πάντων εἰς τὸ μνημονευθὲν «Κακκαβουλλέρι». Ὥστε ἐπὶ τῆς Ἀναλήψεως ἔχομεν ἢ τὰς Καρύας ἢ τὴν Φυλάκην. Πᾶσαν ἄλλην πόλιν ἢ σιωπηθεῖσαν ὅλως ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἢ ἀορίστως καὶ μὴ σαφῶς καθορισθεῖσαν φαίνεται ἀδύνατον νὰ παραδεχθῶμεν. Διότι δὲν θὰ παρέβλεπέ τις τόσον εὐκόλως πόλιν κειμένην παρὰ τὴν σπουδαιοτάτην ἐκ Τεγέας καὶ Ἄργους εἰς τὴν Λακωνικὴν εἴσοδον καὶ ἐν θέσει οὕτως ἐπιφανεῖ. Ὑπὸ τοῦ Παυσανίου (ἐν Ἀχαϊκῶν, 13, 7) ἀναφέρεται πόλισμα Ἴασον. Ἀλλ' ὑπὲρ τῆς τοποθετήσεως τούτου τοῦ πολίσματος

ἐπὶ τῆς Ἀναλήψεως ἀσθενεστάτην παρέχει ἐγγύησιν τὸ ὑπὸ τοῦ Παυσανίου ἀναφερόμενον καὶ ὅλως δι' ἡμᾶς ἀόριστον, ὅτι ἔκειτο ἐν ὅροις χώρας τῆς Λακωνικῆς. Τὸ Ἴασον τοῦτο ὁ Ross (Reisen, Α', σ. 180) ταυτίζει πρὸς τὸ Οἰόν. Ἀλλὰ τότε ἀπαλλασσόμεθα καὶ τῆς ἐλαχίστης πιθανότητος περὶ τῆς ἐπὶ τῆς Ἀναλήψεως τοποθετήσεως τοῦ Ἰάσου.

Καὶ ἤδη ἵνα μὴ συμπνιγῶμεν εἰς τὸ πέλαγος τῶν πιθανολογιῶν, εἰς ὃ φέρουσιν ἡμᾶς ἀφ' ἑνὸς μὲν αἱ μὴ ἐπαρκῶς σαφεῖς μαρτυρίαι τῶν ἀρχαίων συγγραφέων ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ μὴ τελεία τῶν κειμένων ἀρχαίων λειψάνων γνῶσις ἀνακεφαλαιοῦμεν ἐνταῦθα συντόμως, ὅσα ὡς πορίσματα ἐκ τῆς ἐρεύνης ταύτης ἐγένετο δυνατὸν νὰ ἐξαχθῶσιν. Ἀπεδείχθη δηλαδὴ ἱκανῶς σαφῶς πρῶτον μέν, ὅτι τὰ ἐπὶ τῆς Ἀναλήψεως ἐρείπια δύνανται νὰ ἀποδοθῶσιν εἰς τὰς Καρύας καὶ τὸ ἱερὸν τῆς Ἀρτέμιδος καὶ δεύτερον ὅτι, ἂν μὴ ἔχωμεν ἐνταῦθα τὰς Καρύας πάντως θὰ ἔχωμεν τὴν κυρίαν θέσιν τοῦ δήμου τῶν Φυλακέων, τὴν Φυλάκην. Ἐπίσης ἐδείχθη, ὅτι αἱ Καρύαι δύνανται νὰ κεῖνται ἢ ἐπὶ τῆς Ἀναλήψεως ὡς κυρίας θέσεως καὶ συγχρόνως παρὰ τὴν Ἀράχοβαν ἢ μόνον ἐπὶ τῆς τελευταίας θέσεως. Ὅπερ δεικνύει, ὅτι τὰ παρὰ τὴν Ἀράχοβαν εἰς θέσιν «Καρυὲς» παρατηρούμενα σημεῖα ἀρχαιότητος ἀνήκουσι πάντως εἰς τὸν δῆμον τῶν Καρυατῶν. Ἀκριβῶς δὲ τὸ αὐτὸ δύναται νὰ λεχθῇ καὶ περὶ τῶν ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ τοῦ Βούρβουρα ἀρχαίων τόπων, ὅτι, εἰς οἱονδήποτε ὄνομα ἐκ τῶν δύο ἀνήκουσι τὰ ἐρείπια τῆς Ἀναλήψεως, οἱ τόποι οὗτοι ἀνήκουσι κατὰ πάντα λόγον εἰς τὸν δῆμον τῶν Φυλακέων.

Καὶ ταῦτα μὲν τὰ πορίσματα συνήχθησαν ἐκ τῆς προηγηθείσης ἐρεύνης, πλείονα δὲ νομίζομεν, ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐξαχθῶσιν, ἐφόσον αἱ ἐπιγραφαί, αἱ ὁποῖαι πιστότερον παντὸς ἄλλου ἀρχαίου λειψάνου δίδουσιν ἡμῖν τὰ ὀνόματα τῶν ἀρχαίων τόπων, κρύπτονται ὑπὸ τὴν γῆν εἰς Ἀνάληψιν ἢ παρὰ τὴν Ἀράχοβαν. Ἀλλ' ἐν Καρύαις ὑπῆρξε τὸ ἱερὸν τῆς Ἀρτέμιδος, εἶναι δὲ γνωστόν, ὅτι εἰς τόπους ἔχοντας ἱερὰ τοιαῦτα μάλιστα ὑπὸ πολλῶν τιμώμενα εὑρίσκονται συνήθως πολλαὶ ἀναθηματικαὶ ἐπιγραφαί. Ἐλπίζομεν διὰ τοῦτο, ὅτι μικρὰ ἀνασκαφὴ ἐνεργουμένη εἰς Ἀνάληψιν ἢ παρὰ τὴν Ἀράχοβαν θὰ ἔφερεν εἰς φῶς μίαν τοὐλάχιστον ἀναθηματικὴν εἰς τὴν Ἀρτέμιδα ἐπιγραφήν, ἡ ὁποία μόνη θὰ παρεῖχεν ἡμῖν, ὅ,τι καὶ ἡ μᾶλλον ἐπίμονος ἔρευνα καὶ σκέψεις μακραὶ δὲν δύνανται νὰ ἐπιτύχωσιν.

Ἐν Ἁγίῳ Πέτρῳ τῆς Κυνουρίας, κατὰ Μάϊον τοῦ 1901.

Κ. Α. ΡΩΜΑΙΟΣ

ΚΡΙΤΙΚΑ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑ ΕΙΣ ΕΥΡΙΠΙΔΗΝ

Εὐριπίδου Φοίνισσαι, 202-238.

Ἡ μικρὸν μετὰ τὴν ἐν Ἀθηνᾷ (τ. ΙΒ' σ. 385 ἑπ.) δημοσίευσιν τῆς τελευταίας τοῦ Βασ. Λάκωνος φιλολογικῆς μελέτης ἰδοῦσα τὸ φῶς ἔκδοσις τῶν Φοινισσῶν ὑπὸ Printz καὶ Wecklein (1) προσέθηκεν εἰς τὰς γνωστὰς τῷ ἀειμνήστῳ Καθηγητῇ γνώμας περὶ τῶν στίχων 208-213, περὶ ὧν κριτικῶς ἐπραγματεύθη (σελ. 394-399), καὶ ἄλλας νεωτέρας.

Ὁ μὲν Ἕλλην Καθηγητὴς ὑπηγόρευσε ν' ἀναγινώσκωμεν ἐφεξῆς οὕτω·

Ζεφύρου πνοαῖς
ἀπύσαντος ἐν οὐρανῷ
κάλλιστον κελάδημα,

μετατρέψας εἰς «ἀπύσαντος» τὸ ἐν τοῖς βιβλίοις «ἱππεύσαντος», διὰ τοὺς ἀναπτυσσομένους ἐν τῷ ἄρθρῳ αὐτοῦ σπουδαίους λόγους. Οἱ δὲ Γερμανοὶ ἐκδόται διετήρησαν μὲν τὴν ἐν τοῖς χειρογράφοις μετοχὴν «ἱππεύσαντος», τὰ δ' ἑπόμενα «ἐν οὐρανῷ» μετέτρεψαν οὕτως· «ἐν ἀρμένῳ».

Κατὰ πόσον ἦτο ἄξιον τοῦ κόπου νὰ ἐξοβελισθῇ τοῦ κειμένου λέξις οὐδὲν μέχρι τοῦδε παρασχοῦσα πρᾶγμα, ἵνα διατηρηθῇ ἀκριβῶς ἄθικτος ἡ ἄλλη ἡ συντελοῦσα εἰς τὰς δυσκολίας, καθὼς καὶ κατὰ πόσον ὑγιαίνει ἡ σειρὰ τοῦ λόγου ἐν τοῖς οὕτω μετασκευασθεῖσι στίχοις

Ζεφύρου πνοαῖς
ἱππεύσαντος, ἐν ἀρμένῳ
κάλλιστον κελάδημα

(1) Euripidis Fabulae ed. R. Printz et N. Wecklein, III, iv. Lipsiae, MCMI.

ἄλλοι ἁρμοδιώτεροι θέλουσι κρίνει. Ὅτι ὅμως φαίνεται παράδοξος ἔπαινος τοῦ Ζεφύρου ὡς καλλίστου κελαδήματος ἐν ἁρμένῳ, δηλαδὴ ἐν κολπουμένῳ ὑπ' αὐτοῦ ἱστίῳ, καθ' ὃν χρόνον πρὸ μικροῦ ὁ ποιητὴς ἐδήλωσεν ὅτι ὁ πλοῦς ἐγένετο κωπηλασίᾳ (ἐλάτᾳ πλεύσασα), τοῦτο οὐδεὶς δύναται ν' ἀμφισβητήσῃ.

Ἀλλ' εἰς ἡμᾶς ἐλπίζομεν ὅτι θέλει συγχωρηθῇ ἡ ἐπιχείρησις ἐπανορθώσεως, ἥτις ἧττον πάσης ἄλλης, καθ' ὅσον γινώσκομεν, ἁπτομένη τῶν ἐν τοῖς χειρογράφοις κειμένων λέξεων, φρονοῦμεν ὅτι ἐπιτρέπει τὴν ἐν στίχῳ 212 διατήρησιν καὶ τοῦ ῥήματος καὶ τοῦ οὐσιαστικοῦ ὀνόματος ἐν φράσει ὁμαλῇ καὶ μετ' ἐννοίας σαφοῦς τε καὶ τοῖς προειρημένοις ἀκολούθου.

Καὶ πρῶτον περὶ τοῦ ῥήματος ἱππεύω, παρὰ τοὺς ὑπὸ Λάκωνος ἐκδηλωθέντας ἐνδοιασμούς, — οἵτινες ἄλλως τε καὶ λόγον εἶχον μόνον ὅτι τὸ ῥῆμα ἐδέχοντο πάντες ἀναφερόμενον εἰς τὸν Ζέφυρον, εἰς τὸν ἄνεμον, — παρατηροῦμεν ὅτι ὁ αὐτὸς ποιητὴς ἐν Ἑλένῃ (1663-1665) ἐποίησε τοὺς Διοσκούρους λέγοντας·

Πλεῖ ξὺν πόσει σῷ· πνεῦμα δ' ἕξετ' οὔριον·
σωτῆρε δ' ἡμεῖς σὼ κασιγνήτω διπλὼ
πόντον παριππεύοντε πέμψομεν πάτραν.

Καὶ ἐπειδὴ δυνατὸν νὰ ἰσχυρισθῇ τις ὅτι ἐνταῦθα καλῶς καὶ γραφικώτατα μάλιστα ἐτέθη τὸ παριππεύοντε προκειμένου περὶ δαιμονίων ἱππέων, τῶν Διοσκούρων, σπεύδομεν νὰ παραπέμψωμεν καὶ εἰς τὰ παρ' Ὀππιανῷ (Ἁλιευτ. 2, 515) περὶ ἰχθύων λεγόμενα·

κῦμα καθιππεύουσιν. (1)

Ἔπειτα, διὰ τίνα λόγον νομίζομεν ὅτι δὲν ὑπάρχει περίπτωσις ὅπως θέσῃ τις χεῖρα ἐπὶ τῶν λέξεων «ἐν οὐρανῷ» εἴπομεν ἤδη.

Ἡ μεταβολὴ ἣν ἡμεῖς θέλομεν προτείνει ἐπὶ τῆς ἐν τοῖς χειρογράφοις κειμένης γραμματικῆς συντάξεως ΙΠΠΕΥΣΑΝΤΟΣ ἅπτεται

(1) Οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ αἰθέρος ὁ Ἀριστοφάνης εἶπεν «ὡς μακρὸν ἵππευμα διώκων ἀστέρος διὰ νῶτα διφρεύουσ' αἰθέρος» Θεσμοφ. 1 72.

μόνου τοῦ ἐνάτου γράμματος Τ καὶ τοῦ τονισμοῦ, εἰς τρεῖς λέξεις διαιροῦσα αὐτὴν οὕτως·

Ζεφύρου πνοαῖς
ἵππευσ' ἄνθ', ὃς ἐν οὐρανῷ
κάλλιστον κελάδημα.

Ἀντίρρησις βεβαίως θέλει ἀντιταχθῇ ὅτι παρὰ τοῖς δραματικοῖς τὸ ἐπίρρημα ἄντα δὲν ἀπαντᾷ. Ἀλλ' ἀνομολογοῦντες τὸ ἀκριβὲς τοῦ ἰσχυρισμοῦ, καθ' ὅσον ἡμεῖς γινώσκομεν, τολμῶμεν νὰ εἴπωμεν ὅτι διὰ μόνον τοῦτον τὸν λόγον δὲν νομίζομεν δίκαιον ν' ἀξιώσωσιν ἐγκατάλειψιν τῆς προτάσεως, ἐν ὅσῳ βλέπομεν δι' ἄλλους λόγους ἀστοχησάσας ἁπάσας τὰς μέχρι τοῦδε γενομένας ἀποπείρας ἐπανορθώσεως τοῦ κειμένου.

Ὅτι ὁ Εὐριπίδης ἐκ Τύρου ἀπ' εὐθείας διὰ τῆς ἀνατολικῆς θαλάσσης δὲν ἀπέστειλε τὰς Φοινίσσας δούλας εἰς τὸν ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλωνα εἶναι προφανές. Ἐπειδὴ οὐδὲν ἐν τῇ μακρᾷ καὶ ἀκριβολόγῳ ἀφηγήσει τῶν κατὰ τὸν πλοῦν ὑπὸ τοῦ χοροῦ τῶν Φοινισσῶν δεικνύει ὅτι παρεμπεσοῦσα θαλασσία περιπέτεια ἐξέτρεψε τὸ κομίζον αὐτὰς σκάφος πρὸς δυσμὰς μακράν, ἀσφαλὲς συνάγεται τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ διὰ τῆς σικελικῆς θαλάσσης καὶ τοῦ ἰονίου πόντου διάπλους λόγον εἶχεν ἀναγκαῖον ὅτι διὰ τῆς ὁδοῦ τῆς κάτω, τῆς μεταξὺ Κρήτης καὶ Ἀφρικῆς ἐστάλησαν. Ἠθέλησε δὲ προδήλως ὁ ποιητὴς ἐν τοῖς στίχοις τούτοις νὰ δείξῃ τῆς θαλασσοπορίας τὸν πανάρχαιον τρόπον ἐπὶ ἀρχαϊκῶν πλοιαρίων, ἄνευ ἱστίων, — οἷα βλέπομεν αὐτὰ ἀπεικονισμένα ἐπὶ τῶν ὑπὸ Τσούντα ἐν ταῖς Κυκλάσιν ἀνακαλυφθέντων πηλίνων ἀγγείων (1), — κατὰ συνεχῆ παράπλουν τῆς φοινικικῆς ἀκτῆς μέχρι Κυρήνης, ὁπόθεν κατ' ἀνάγκην ἡ πρὸς τὰ κάτω τοῦ ἰονίου πόντου ἄνοδος διὰ τῆς σικελικῆς θαλάσσης, Ζεφύρου πνέοντος, τοῦ καλλίστου ἐν οὐρανῷ κελαδήματος, ἐπετελέσθη μετ' ἐναγωνίου ἐναντίον τῶν κυμάτων κωπηλασίας.

(1) Ἐφημ. Ἀρχαιολ. 1899 σελ. 86-91. Ἀπὸ τῆς πρώρας τῶν πλοίων ἐκείνων ἤρτηται οὐχὶ σημαία, ὡς ἐξελήφθη, ἀλλὰ δίκτυα, οἱ δ' ὑπεράνω ἐν ἀγκιστροειδεῖ ὀργάνῳ ἐμπεπαρμένοι ἰχθύες κεῖνται καὶ οὗτοι ἐκεῖ δεῖγμα τοῦ ἁλιευτικοῦ τῶν πλοίων ἔργου.

Ἐκ τοῦ Ἰονίου πελάγους ἡ τὸ δουλικὸν φορτίον κομίζουσα ναῦς εἰσπλεύσασα τὸν κορινθιακὸν κόλπον ἀπεβίβασε τὰς κόρας, οὔτε εἰς Χάλειον οὔτε εἰς Κίρραν, ὁπόθεν εὔκολος καὶ σύντομος ἡ εἰς τοὺς Δελφοὺς ἀνάβασις, ἀλλὰ σχεδὸν παρ' αὐτὸν τὸν μυχὸν τοῦ κόλπου, ἐν τῷ ἱερῷ τῶν βοιωτικῶν ὅρμων ἢ τῶν Κορσιῶν ἢ τῆς Κρευσίδος, διὰ τὸν εὐνόητον λόγον (ἴδε καὶ στίχους 216-219) ὅτι ἐκ τοῦ βασιλείου τοῦ Ἀγήνορος πρὸς τοὺς ἐν Θήβαις Ἀγηνορίδας ἐπέμποντο πρὸς ἀσφαλῆ εἰς τὸ ἐν Δελφοῖς ἱερὸν παράδοσιν.

Ἐν μὲν τοῖς πρώτοις ἓξ στίχοις τῆς στροφῆς ἐξαγγέλλεται ὑπὸ τοῦ χοροῦ τῶν Φοινισσῶν ὁ σκοπὸς δι' ὃν κατέλιπον τὴν τυρίαν ἀκτήν, στελλόμεναι ἀφιέρωμα εἰς τὸν ἐν Δελφοῖς θεόν, παρ' ᾧ δοῦλαι ἔμελλον νὰ ἐγκατασταθῶσιν ὑπὸ τοῦ Παρνασσοῦ τὰς νιφοβόλους δειράδας. Ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ ἑξάδι περιγράφουσι πῶς ὑπὲρ τὸ ὑγρὸν σικελικὸν πεδίον σὺν κωπηλασίᾳ κατὰ τὸν ἰόνιον πόντον πλεύσασαι ὑπερεπήδησαν τὰ κύματα τὰ ὑπὸ τῶν ἀντιτύπων πνοῶν τοῦ Ζεφύρου ἐξοιδαινόμενα.

Ἦλθον τέλος αἱ ὡραιόταται κόραι τῆς Τύρου, τὰ καλλιστεύματα τὰ ὑπὲρ τοῦ Λοξίου ὑπὸ τῆς πόλεως διαλεχθέντα, ἦλθον εἰς τὴν καδμείαν γῆν τῶν ἐνδόξων Ἀγηνοριδῶν, εἰς τοὺς ἐνταῦθα πύργους τοῦ συγγενοῦς Λαΐου πεμφθεῖσαι. Αἱ Θῆβαι ἦσαν ὁ τελευταῖος σταθμὸς τῶν ἐκ Φοινίκης πεμπομένων, ἵνα ὡς τὰ ἀγάλματα τὰ χρυσότευκτα ἀφιερωθῶσιν ἐπίσης εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Φοίβου. Τὸ δὲ ῥεῦμα τῆς Κασταλίας περιμένει τοὺς παρθενικοὺς αὐτῶν πλοκάμους, νενομισμένην κουρὰν τῶν εἰς τὴν θείαν δουλείαν ἀφιερουμένων. Ταῦτα ἡ δωδεκὰς τῶν στίχων τῆς ἀντιστροφῆς.

Ἐνταῦθα δὲ [illegible] καὶ [illegible] ἀφήγησις τῶν πεπραγμένων, ἧς διεξ- [illegible] ἀναπαριστῶντες [illegible] ἡ ἐν [illegible] ἀποκατέστη- [illegible] τῶν [illegible] τῆς [illegible] τῆς [illegible] τῶν τεσσάρων ἐξα- [illegible] ἀντιστροφῆς [illegible]

[illegible]

Ἀντιστ. στ. 214-216: πόλεως ἐκπροκριθεῖσα... καδμείων ἔμολον γᾶν
στ. 220-221: ἶσα δ' ἀγάλμασι... Φοίβῳ λάτρις ἐγενόμαν (1).

Ἰδοὺ νῦν ὅλον τὸ κείμενον·

ΧΟΡΟΣ Τύριον οἶδμα λιποῦσ' ἔβαν — Στροφή.
ἀκροθίνια Λοξίᾳ
Φοινίσσας ἀπὸ νάσου
Φοίβῳ δούλα μελάθρων,
ἵν' ὑπὸ δειράσι νιφοβόλοις
Παρνασοῦ κατενάσθην.
—Ἰόνιον κατὰ πόντον ἐλά-
τᾳ πλεύσασα περιρρύτων
ὑπὲρ ἀκαρπίστων πεδίων
Σικελίας Ζεφύρου πνοαῖς
ἵππευσ' ἄνθ', ὅς ἐν οὐρανῷ
κάλλιστον κελάδημα.
=Πόλεος ἐκπροκριθεῖσ' ἐμᾶς — Ἀντιστροφή.
καλλιστεύματα Λοξίᾳ
Καδμείων ἔμολον γᾶν
κλεινῶν Ἀγηνοριδᾶν
ὁμογενεῖς ἐπὶ Λαΐου
πεμφθεῖσ' ἐνθάδε πύργους.
—Ἶσα δ' ἀγάλμασι χρυσοτεύ-
κτοις Φοίβῳ λάτρις ἐγενόμαν.
Ἔτι δὲ Κασταλίας ὕδωρ
περιμένει με κόμας ἐμᾶς
δεῦσαι παρθένιον χλιδὰν
Φοιβείαισι λατρείαις.

1) Καὶ οὗτος ὁ τέταρτος ἀόριστος καλῶς ἐνταῦθα κεῖται, παρελκούσης καὶ τῆς ὑπὸ Nauck διορθώσεως εἰς ἀγόμαν· διότι αἱ τύριαι παρθένοι, ἀφ' ἧς ἐκπροκριθεῖσαι ὑπὸ τῆς πόλεως αὐτῶν ἐστάλησαν ἀκροθίνια, δηλαδὴ ἀφιερώματα, τῷ Λοξίᾳ, ἔκτοτε ἐγένοντο (ἐνταῦθα τὸ γίνομαι ἐν ἄλλῃ ἢ ἐν στίχῳ 236 ἐννοίᾳ) ἀμετακλήτως δοῦλαι, εἰς τὸν ναὸν αὐτοῦ ἀνήκουσαι ὅσον καὶ τὰ χρυσότευκτα ἀγάλματα τὰ ἐκεῖ πεμπά-

...σῃ μεταξὺ διπλοῦ ζεύγους στροφῶν καὶ ἀντι-
...ντος προσευχὴ τῶν Φοινισσῶν, ἐπικαλουμένων
... ...αἰσίου τέρματος τῆς μακρᾶς αὐτῶν ὁδοιπο-
... ...μὲν καὶ ἐπὶ ταύτης τοῦ Ἕλληνος Καθηγητοῦ ἡ
...ρμανικὴ ἔκδοσις δίδωσι νέαν ἀφορμὴν ἐπιστασίας
... ...τουτου τοῦ κειμένου, διότι εἰσήγαγεν εἰς αὐτὸ νέαν
... ... ἀντὶ βελτιώσεως φαίνεται μᾶλλον ταραχθεῖσα ἡ ἐν-
... ...εὐχῆς, στενωθεὶς δὲ καὶ ὁ κύκλος τοῦ ὁρίζοντος, εἰς
... ...Θηβῶν αἱ λάτριδες τοῦ Πυθίου θεοῦ ὑπ' ἀρρήτων φό-
... ...εἰς ἱκεσίαν. Ὅπως διανύσωσιν ἀφόβως, σῶαι καὶ ἀβλα-
... ...ατα τῆς Δίρκης μέχρι τῶν ἐπὶ τοῦ Παρνασσοῦ μεσομφάλων
... ...Ἀπόλλωνος ὑπόλοιπον ἔτι ὁδόν, εἶχον ἀνάγκην εὐμενοῦς
... ...νου τοῦ ὄμματος τῶν ἐπὶ τοῦ Κιθαιρῶνος καὶ τοῦ Ἑλι-
... ...νων· τούτων δὲ τῶν ἀδελφῶν ὀρέων τὰς κορυφάς, σεπτὰς
... καὶ σκοπιὰς τῶν θεῶν, μετὰ προσεπικλήσεως καὶ τῆς καθημερινῆς
... ...ας, τῆς ἱερᾶς τοῦ Διονύσου ἀμπέλου, καὶ τοῦ καδμείου δρά-
... ...των ἄντρων, ἐμειλίσσοντο. Ταῦτα ἦσαν τότε τὰ ἐν μείζονι δέει,
... καὶ τιμῇ παρὰ τοῖς ὁμαίμοσι κατοίκοις τῆς καδμείας γῆς,
... πολλὰ ὑπ' αὐτῶν ἢ ἕνεκεν αὐτῶν παθοῦσι καὶ πολλὰ ἔτι ἐξιλα-
...μένοις· καὶ διὰ τοῦτο παρὰ μὲν τοῦ «μυχοῦ τῶν Ἐρινύων»,
τοῦ Κιθαιρῶνος, αἱ Φοίνισσαι ᾐτοῦντο ἀβλάβειαν, παρὰ δὲ τοῦ «ἐν-
διαιτήματος τῶν Μουσῶν», τοῦ Ἑλικῶνος, φιλόστοργον πρὸς τὸν
Ἀπόλλωνα παραπομπήν.

Τοιαύτας καὶ οὐχὶ ἄλλας ἐννοίας πιστεύομεν ὅτι ἐνεῖχεν ἡ ὑπὸ τοῦ Εὐριπίδου ταῖς Φοινίσσαις ποιηθεῖσα κατάκλησις, τούτων δὲ φρονοῦμεν ὅτι τὰς ἕνεκα μικρᾶς ἐν αὐτῷ βλάβης διαλαθούσας ἐπαναφέρει εἰς τὸ κείμενον ἡ κατωτέρω διόρθωσις μιᾶς μόνης ἐν τῷ κειμένῳ λέξεως (στ. 234-5) μετὰ συμπληρώσεως τῆς στίξεως (στ. 228, 235, 236).

Ὦ λάμπουσα πέτρα πυρὸς
δικόρυφον σέλας ὑπὲρ ἄκρων
βακχείων, Διονύσου

...μενα, - καὶ τοῦτο ἐξομολογοῦνται. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ ἐν στίχῳ 206-7 ἔχομεν ἐν παρῳχημένῳ χρόνῳ τὸ ἵνα κατενάσθην, διότι ἔκτοτε λογίζονται κάτοικοι τοῦ Παρνασσοῦ.

οἶνα θ', ἃ καθαμέριον
στάζεις τὸν πολύκαρπον
οἰνάνθας ἱεῖσα βότρυν,
ζάθεά τ' ἄντρα δράκοντος οὔ-
ρειαί τε σκοπιαὶ θεῶν
νιφοβόλον τ' ὄρος ἱερὸν Εἰ-
λικών, ἀθανάτας θεοῦ
χορός, γενοίμαν ἄφοβος
παρὰ μεσόμφαλα γύαλα Φοί-
βου Δίρκαν προλιποῦσα.

Λάμπουσα πέτρα πυρός, δικόρυφον σέλας ὑπὲρ ἄκρων βακχείων· ἡ ὑπὸ τοῦ ἡλίου καταυγαζομένη γνωστὴ λεία πέτρα, ἡ διπλῆ κορυφὴ τοῦ ἱεροῦ τῷ Διὶ Κιθαιρῶνος, τὸ ἐνδιαίτημα τῶν περὶ τὸν Διόνυσον Βακχῶν, τοῦ Πενθέως τῶν τιμωρῶν.

Εἰλικὼν (1), ἀθανάτας θεοῦ (2) χορός (3)· τὸ ἱερὸν ταῖς Μούσαις ὄρος, ὁ Ἑλικών, ὁ τόπος ἐν ᾧ αἱ Μοῦσαι συνήδρευον μετὰ τῆς ἀθανάτου μητρὸς αὐτῶν, τῆς Μνημοσύνης.

Εὐριπίδου Ἱππόλυτος, 663. (Ἀθηνᾶς ΙΒ΄ σελ. 417-418).

Αὐτὰ τὰ ὑπὸ Λάκωνος λεγόμενα ὑποβάλλουσι τὴν ἀνάγνωσιν δισσῆς δὲ τόλμης εἴσομαι γεγευμένος.

Εὐριπίδου Ἰφιγένεια ἐν Αὐλίδι, στίχ. 683-684 (Ἀθ. ΙΒ΄ σελ. 412).

Ἄνευ ἄλλης, πλὴν ἑνὸς γράμματος, μεταβολῆς ἐν τῷ ὑστέρῳ στίχῳ νομίζομεν ἀναγνωστέον·

ταχεῖα γὰρ
νοτὶς διήκει μ' ὀμμάτων ψαύσαντά σου.

Ταχεῖα ἡ νοτὶς τῶν ὀμμάτων (τὸ δάκρυ) διήκει με ψαύσαντά

(1) Κατὰ τὰ χειρόγραφα AG (ἐλίσσων) ἔχομεν Ἑλικών. Ἀλλὰ μετὰ τοῦ ἰῶτα, ὡς ἄνω, ὁ Θεόκριτος (25, 9) ἐξήνεγκε τὸ ὄνομα τοῦ ἠλείου ποταμοῦ, εἰπὼν Εἰλισσόντος.

(2) Δύναται ἴσως νὰ γραφῇ καὶ οὕτως· ἀθανάταις θεαῖς χορός.

(3) Ἰλιάδος Σ, 590 Ὀδυσσείας Θ, 269. Ἀλλ' ἴδε ἰδίως Ὀδυσσείας Μ, 3-4: «ὅθι τ' Ἠοῦς ἠριγενείας οἰκία καὶ χοροί εἰσι» καὶ 368: «ἔνθα δ' ἔσαν νυμφέων καλοὶ χοροὶ ἠδὲ θόωκοι».

σου. Τοῦ ταχεῖα διήκει πᾶς τις αἰσθάνεται τὸ εἰκονικὸν καὶ τὴν δύναμιν.

Εὐριπίδου Ἰφιγένεια ἡ ἐν Ταύροις, 573 (Ἀθ. ΙΒ' σ. 409).

Ἓν δὲ λυπεῖ καὶ μόνον

οὕτω καὶ σήμερον ἤθελεν εἴπει ὁ Ἕλλην. Ἡ δ' ἔννοια ἀρτία καὶ σαφεστάτη· ἓν καὶ μόνον πρᾶγμα λυπεῖ ὅτι ὁ παῖς τοῦ Ἀγαμέμνονος ὁ ἄθλιος κοὐδαμοῦ καὶ πανταχοῦ (στ. 567-568), καίπερ οὐκ ἄφρων, ὅμως μάντεων πεισθεὶς λόγοις ὄλωλεν ὡς ὄλωλε τοῖσιν εἰδόσιν.

Εὐριπίδου Ἴων, 602 (Ἀθ. ΙΒ' σελ. 407).

Ἀντὶ τοῦ εἰς διόρθωσιν προτεινομένου «λεγόντων» ἀναγινώσκομεν οὕτω·

τῶν δ' αὖ λογάδων χρωμένων τε τῇ πόλει.

Λογάδες, καθ' Ἡσύχιον (ἐν τῇ λέξει), ὅστις φαίνεται τὸν νοῦν ἔχων εἰς τὸν ἄνω στίχον τοῦ Ἴωνος ὅτε ἔγραφε ταῦτα, οἱ «ἐπίλεκτοι καὶ πολυπράγμονες» κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς ἐν στίχοις 598-9 χρηστοὺς τοὺς δυναμένους τ'εἶναι σοφούς, οἵτινες «σιγῶσι κοὐ σπεύδουσιν εἰς τὰ πράγματα.

Εὐριπίδου Κύκλωψ, 393-395 (Ἀθ. ΙΒ' σελ. 399-401).

Οὔτε ὁ Λάκων οὔτε ὁ ὑπ' αὐτοῦ μνημονευόμενος Musgrave εὐλόγως ἠπόρησαν ἐπὶ τῇ ὑπὸ Εὐριπίδου ἐπικλήσει τῶν σφαγείων αἰτναίων. Αἰτναῖα τὰ μεγάλα· αἰτναῖος κάνθαρος, αἰτναῖα πῶλος (Ἀριστοφάνης, Σοφοκλῆς. Ἴδε Ἡσύχιον καὶ Σουΐδαν ἐν ταῖς λέξεσι). Αἰτναῖα σφαγεῖα, τὰ μεγάλα ἀγγεῖα, ὧν τὸν ὁρισμὸν ἔχομεν ἀρχαιόθεν πλήρη, ὡς καὶ τὸν τοῦ παραπλησίου ὀστρακίνου ἀγγείου, τοῦ κανοῦ, δηλονότι τὰ ἀγγεῖα οἷς «ὑπεδέχοντο τὸ αἷμα τῶν ἱερείων» (Πολυδ. Ι' 65, 97. Ἡσυχ. ἐν τῇ λέξει. Σουΐδας, ἐν λ. σφαγεῖον καὶ ἀμνίον).

Ἐν Ἀθήναις, κατ' Αὔγουστον 1901.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ Ν. ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ

ΚΡΙΤΙΚΑ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΟΥΣΕΝΗΡΟΥ ΚΑΙ ΡΑΔΕΡΜΑΧΗΡΟΥ ΕΚΔΟΣΙΝ

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΤΟΥ ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΕΩΣ

(ΤΟΜΟΣ Α')

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ (1)

259, 8.

Οὐδ'⟨ἂν⟩ αὐτὸς ὁ Δημοσθένης ὁ πάντας ὑπερβαλόμενος τούς τε πρὸ αὐτοῦ καὶ τοὺς καθ' ἑαυτὸν καὶ μηδὲ τοῖς γινομένοις ὑπερβολὴν καταλιπὼν τοιοῦτος ἐγένετο.

Κατὰ μὲν Στέφανον ἀντὶ τοῦ γινομένοις γραπτέον ἂν εἴη γενησομένοις, ἡμῖν δὲ δοκεῖ κρεῖττον εἶναι ἐπιγινομένοις γραφῆναι, φίλον ὂν τῷ συγγραφεῖ ῥῆμα καὶ σύνηθες τοιαῦτά γε λέγοντι. (Ἴδοις ἐν 9, 4. τῶν δὲ ἐπιγινομένων οὔτε πολλοῖς τισι κατέλιπεν ὑπερβολήν. 22, 13 «ἣν οὐθ' ὑπερεβάλετο τῶν ἐπιγινομένων οὐθεὶς» καὶ ἄλλοθι).

260, 7.

Ἄρχοντος δὲ Τιμοκράτους εἰς ἔτος ἦν ἐμβεβηκὼς ἑπτακαιδέκατον . . . δημοσίους δὲ λόγους ἤρξατο γράφων ἐπὶ Καλλιστράτου ἄρχοντος εἰκοστὸν καὶ πέμπτον ἔτος ἔχων.

Τὸ γνώμῃ Βείλου σημαινόμενον λόγου διάλειμμα ἐμπιμπλάναι ἡμεῖς ἐπιχειροῦμεν, τῶν κατ' Ἀφόβου λόγων ἤρξατο ἐγγράφοντες κατὰ τὸ ὀλίγον μετὰ ταῦτα λεγόμενον (ἐν σελ. 261, 4) τῶν κατὰ Φιλίππου δημηγοριῶν ἤρξατο. Ἐκβλητέον δ' εἶναι δοκεῖ μοι τὸ ἦν, ὕστερον ὑπό τινος τῷ λόγῳ προστεθὲν πρὸς λόγου συναφοῦς ἀποτέλεσιν μετὰ τὴν τῶν εἰρημένων διέκπτωσιν. Φίλος δ' ἀνήρ, Στέφα-

(1) Πρῶτον μέρος ἐν Ἀθην. Τ. ΙΒ' σ. 125.

νος ὁ Δραγούμης τὸ «καὶ ἔγραφε λόγους ἰδιωτικοὺς» ἐκπεσεῖν ἤκασε ('Αθην. ΙΒ' 8).

260, 24.

Τόν τε κατὰ Τιμοκράτους λόγον ἔγραψε Διοδώρῳ τῷ κρίνοντι παρανόμων τὸν Τιμοκράτη καὶ τὸν περὶ Μεγαλοπολιτῶν δημηγορικόν, [ὃν] αὐτὸς ἀπήγγειλε.

Ἡ ἐναντιότης τοῦ αὐτὸς πρὸς τὸ Διοδώρῳ τῷ κρίνοντι παρανόμων τὸν Τιμοκράτη δηλοῖ ὅτι τὸ τὸν δημηγορικὸν δεύτερον πάσχον τοῦ ἔγραψέν ἐστι, καὶ τοιοῦτον ὂν διακρίνεται τοῦ πρώτου τὸν λόγον τῷ ὃν αὐτὸς ἀπήγγειλεν. Ὥστε οὐδένα λόγον ἔχουσα φαίνεται ἡ Βείλου δόξῃ ἀποβολὴ τοῦ ὄν. Εὐθὺς δὲ μετὰ ταῦτα (10) τὴν περὶ Ῥοδίων ἀπήγγειλε δημηγορίαν εἶπεν, οὐδαμῶς τὸ αὐτὸς προσθέμενος, καθ' ἑαυτὸ λεγομένου τοῦ πράγματος, οὐδεμιᾶς δ' ἐναντιώσεως ἐνούσης.

265, 4.

('Εξ 'Αριστ. 'Ρητ. Α', 2).

Πάντες δὲ τὰς πίστεις ποιοῦνται διὰ τοῦ . . . δεικνύναι ὁτιοῦν, δῆλον δ' ἡμῖν τοῦτο ἐκ τῶν ἀναλυτικῶν, ἀναγκαῖον ἑκάτερον ⟨αὐτῶν ἑκατέρῳ⟩ τούτων τὸ αὐτὸ εἶναι.

Ὑπὸ τοῦ ἑκάτερον ⟨αὐτῶν ἑκατέρῳ⟩ τούτων τὸ αὐτὸ εἶναι ἀγόμενοι τῷ μετὰ τὸ διὰ τοῦ διαλείμματι λόγου ἐγγραπτέον ἡγούμεθα εἶναι τὸ ⟨συλλογισμοῖς καὶ ἐπαγωγαῖς ἢ ἐνθυμήμασι καὶ παραδείγμασι⟩.

273, 17.

Φιλίππου - - πρέσβεις πέμψαντος εἰς Θήβας . . . Θετταλῶν Αἰνιάνων Αἰτωλῶν Δολόπων Φθιωτῶν κτέ.

Τῷ μετὰ τὸ Θήβας λόγου χάσματι ἐμβάλλομεν τὸ καὶ παρά, τοῦ μὲν ἐκδότου καὶ αὐτοῦ (;) καὶ ἐγγράφοντος, Σαυππίου δὲ μετά.

275, 17.

Πάντες οἱ Δημοσθένους ἀγῶνες (= λόγοι) οἱ πρὸ τῆς Λυ-

...μαχίδου ἀρχῆς ἐν ἐκκλησίαις τε καὶ δικαστηρίοις γενόμενοι πρότερον τοῦ Ἀριστοτέλους τεχνῶν...

Τὸ τοῦ λόγου ἐλλεῖπον ἡμῖν γε ἂν εἴη ἀπηγγελμένοι εἰσί, οἷον τὸ ἔμπροσθέν που (271, 19) «τούτους ἅπαντας τοὺς λόγους -- πρὸ τῆς ἐκδόσεως τῶν Ἀριστοτέλους τεχνῶν ἀπήγγειλεν ὁ Δημοσθένης» καὶ τὸ (269, 5) «καὶ τοὺς ἄλλους αὐτοῦ λόγους -- ἐπιδείξω -- πρότερον ἀπηγγελμένους τῶν ἐκδόσεως τούτων τῶν τεχνῶν». Ἑρουερδὴν δὲ τὸ εἰσὶν ἐκπεπτωκέναι τοπάζει, Σύλβουργος δέ γε τὸ ἐκδεδομένοι εἰσίν.

276, 11.

Ὡς ὁ Δημάδης τὴν Δημοσθένους πολιτείαν πάντων τῶν κακῶν αἰτίαν (λαμβάνει)· μετ' ἐκεῖνο γάρ...

Ταῦτα λόγος ἐστὶν Ἀριστοτέλους ἐκ τῆς ῥητορικῆς παρειλημμένος (Β' 23 σ. 1397α), τῷ δὲ συνέβη ὁ πόλεμος ἐκεῖ τελειούμενος. Ὁ δ' ἐκδότης οὐδὲν δέον ὀκνεῖ παραλαβεῖν διὰ τὸ ἕνδεκα μόνον γραμμάτων χώραν ἔχειν τὸ κενόν, καὶ συνέβη ταῦτα τοπάζει μᾶλλον γραπτέον εἶναι. Ἀλλὰ τὸ μὲν δοκοῦν ἀπεῖναι τῶν γραμμάτων πλῆθος οὐκ ἔστιν ἀεὶ ἀκριβὲς καὶ ἀληθές, ἐνταῦθα δ' ἔτι αὐτὸς ὁ συγγράψας φανερὸν ποιεῖ ὁ πόλεμος ἀλλ' οὐ ταῦτα γεγραφώς, λέγων εὐθὺς μετὰ ταῦτα (14) «πάντες οἱ δημόσιοι λόγοι -- πρὸ τοῦ πολέμου γεγόνασι» καὶ ὀλίγον μετὰ ταῦτα (18) «οὗτος γὰρ μόνος εἰς δικαστήριον εἰσελήλυθε μετὰ τὸν πόλεμον».

300, 8.

Ὁρῶν (Δείναρχος) ἠρεθισμένους τοὺς Ἀθηναίους καὶ μάλιστα τῷ πλουτεῖν ἑαυτὸν ὑ φ ο ρ ω μ έ ν ο υ ς, μὴ διὰ τοῦτο πάθῃ τι δεινόν, εἰσελθεῖν μὲν εἰς δικαστήριον οὐχ ὑπέμεινεν.

Τὴν γραφὴν ὑφορώμενος κατὰ πάντα λόγον προκριτέον· μόνον γὰρ οὐχὶ φωνὴν ἀφιὲν τὸ μὴ διὰ τοῦτο πάθῃ τι δεινὸν ἡμᾶς τὸ τῆς γραφῆς ὀρθὸν διδάσκει· ἐπεὶ πόθεν ἂν ἡ τοῦ μὴ πρότασις κρέ-

μαιτο, εἰ ὑφορωμένους ἐγράφη; Τὸ δὲ ἑαυτὸν παντὶ δῆλον ὅτι κατὰ τὴν πρόληψιν τὸ σχῆμα ταύτην ἔχει τὴν χώραν ἐν τῷ λόγῳ. Τῇ αὐτῇ δὲ ταύτῃ δυνάμει καὶ χρείᾳ τὸ ὑφορᾶσθαι καὶ παρ' Ἰσαίῳ που (Μενεκλ. 7) λέγεται, «τήν τε ἡλικίαν ὑφορᾶσθαι τὴν ἑαυτοῦ καὶ τὴν ἀπαιδίαν».

304, 11.

Τοῦ δὲ Ὑπερειδείου (χαρακτῆρος) ταῖς τε οἰκονομίαις ἀκριβεστέρου καὶ ταῖς κατασκευαῖς γενναιοτέρου πως ὄντος τῶν Λυσιακῶν ἐν πλείοσι μὲν ἢ τριάκοντα Δεινάρχου λόγοις παραδείγματα εὑρεῖν ἔστιν.

Γραπτέον μᾶλλον «τριάκοντα \τοῦ\ Δεινάρχου λόγοις».

304, 21.

Πῶς οὖν ἂν τις δυνηθείη τοὺς γνησίους αὐτῷ γνωρίζειν λόγους;

Οὐδένα λόγον ἔχει προσκεῖσθαι τὸ αὐτῷ τῆς γραφῆς αὐτῷ ἢ τοῦ αὐτοῦ (τοῦ Δεινάρχου). Συλλογισμοῦ ἐπανορθώματος· τοῦ μὲν γὰρ αὐτῷ ἢ αὐτοῦ ἀναγκαίου ὄντος τῷ ἐνταῦθα λεγομένῳ, ἄτοπον δηλεῖ ἂν τὸ τοὺς γνησίους λόγους (τινὰς) ἑαυτῷ γνωρίζειν, ὅ ἐστι γνωρίμους ποιεῖν.

305, 6.

Αὐτίκα ὁ μὲν Λυσίας ἔν τε τοῖς ἰδίοις καὶ τοῖς δημοσίοις ἀγῶσιν αὐτὸς αὑτῷ ὁμοιούμενός ἐστιν . . . εἰς δὲ τὸν λεπτὸν τύπον κατὰ τὴν τῶν ὀνομάτων [illegible] καὶ σύνθεσιν [illegible] μὲν καὶ [illegible] εἶναι [illegible], παντὸς δὲ λόγου κατὰ τὴν ἡδονὴν διαφέρουσαν.

Διαγιγνώσκεται [illegible] τοῦ [illegible] Λυσίου λόγου [illegible] τὸν [illegible] τὴν [illegible] τῆς [illegible] δὲ τῆς [illegible] τὴν [illegible] δὲ τῆς [illegible].

306, 7.

Ἔστωσαν δή τινες ἐπιγραφόμενοι λόγοι ὡς ὄντες Δεινάρχου, πολλὴν ἔχοντες πρὸς τὰ Λυσιακὰ ὁμοιότητα. Τούτων ὁ βουλόμενος ποιεῖσθαι τὴν διάγνωσιν, πρῶτον μὲν τὴν ἰδιότητα τοῦ ἀνδρὸς ἐκείνου θεωρείτω, ἔπειτα ἐὰν μὲν ἀρετήν τε καὶ χάριν τοῖς λόγοις ἐπανθοῦσαν ἴδῃ --, θαρρῶν λεγέτω τούτους Λυσίου.

Τοῦ ἐκδότου ἐνάργειαν ἀντὶ τοῦ ἀρετὴν γεγράφθαι τοπάζοντος, ἡμεῖς ἰδόντες τὰ ἐν τῷ ἐνδεκάτῳ μάλιστα κεφαλαίῳ τοῦ περὶ Λυσίου τοῦ συγγραφέως λόγου (σ. 19), ἀφροδίτην μᾶλλον ἐξ ἐκείνων τεκμαιρόμεθα λελέχθαι (19, 21 «ἐὰν μηδεμίαν ἡδονὴν μηδὲ ἀφροδίτην ὁ τῆς λέξεως χαρακτὴρ ἔχῃ» καὶ 20, 5 «τὸ δὲ ἡδέως καὶ κεχαρισμένως καὶ ἐπαφροδίτως Λυσίᾳ»). Ἴσως δὲ καὶ ὧδε μεταγραπτέον ἂν εἴη «ἐὰν μὲν ἀρετὴν τὴν χάριν τοῖς λόγοις ἐπανθοῦσαν ἴδῃ».

314, 9.

Οἱ μὲν οὖν ⟨πρεσβύτεροι⟩ τῆς ἀκμῆς αὐτοῦ φερόμενοι ψευδεπίγραφοι [εἰς αὐτὸν] λόγοι εἰσὶν οἵδε.

Οὐδένα λόγον ἔχει τὸ εἰς αὐτὸν τοῦ λόγου ἐκβαλεῖν οὐδ' αἰτίαν ἂν εὕροι τις τοῦ πάθους αὐτοῦ τούτου πάθουσαν, ὡς ὀρθῶς ἔχει ταῦτ' οὕτω γενόμενα. Ἐμοὶ δέ γε πᾶν τοὐναντίον δοκεῖ· ὁ γὰρ λόγος ἐνδεῶς πάμπαν ἂν ἔχοι στερούμενος τοῦ εἰς αὐτόν, τὴν ἀπορίαν ἔχων ὅτου ἂν εἶεν οἱ φερόμενοι ψευδεπίγραφοι λόγοι. Οὐδὲ παρὰ τὴν γραμματικὴν ἄλλως χρείαν ἂν ἔχοι τὸ οἱ φερόμενοι εἴς τινα λόγοι· καὶ γὰρ αὐτῷ τῷ συγγραφεῖ τούτῳ ἄρτι εἰρημένον τετύχηκε (303, 18) τὸ «τοὺς φερομένους εἰς αὐτὸν λόγους».

314, 12.

Διαδικασία τῆς ἱερείας τῆς Δήμητρος πρὸς τὸν ἱεροφάντην. «Πολλῶν καὶ παραδόξων, ὦ ἄνδρες δικασταί». Οὗτος ὁ λόγος ἤδη πεφευγότος αὐτοῦ εἴρηται, ὡς ἐξ αὐτοῦ γί-

γνεται φανερόν· μέμνηται γὰρ ἐν αὐτῷ ⟨ὁ λέγων⟩ τῆς κατασχούσης ὀλιγαρχίας.

Θαυμάζοι μὲν ἄν τις ὅπως ἂν ὁ λέγων τῆς γραφῆς ἐκπέσοι· τίς γὰρ ἂν τούτου αἰτία εἴη παλαιογραφική; Ἡμεῖς δὲ μᾶλλον ἂν εἰκότα τοπάζειν ἡγούμεθα, εἰ παρέγγραπτον τὸ ἐν αὐτῷ λαμβάνοιμεν. Οὐ γὰρ ὁ λέγων ἐστὶν ἐνταῦθα ὃς μέμνηται τῆς κατασχούσης ὀλιγαρχίας, ἀλλ' ὁ λόγος αὐτός, ὥσπερ ἔχει καὶ ὀλίγον μετὰ ταῦτα (320, 3) «μέμνηται γὰρ ὡς νεωστὶ τῆς εἰς Πύλας ἐξόδου γεγινημένης (ὁ λόγος), ὃ οὐ συνιδών τις τῶν ὕστερον διεξιόντων τὸν λόγον καὶ τὸ μεμνῆσθαι μόνον περὶ ἀνδρῶν οἷόν τ' εἶναι λέγεσθαι κακῶς δοξάζων τὸ ἐν αὐτῷ παρενέγραψε, τὸν λόγον τελειοῦν οὕτως οἰόμενος.

315, 1.

Διαδικασία Εὐδανέμων πρὸς Κήρυκας ὑπὲρ τοῦ κανῶς. «Οὐδαμῶς τοιαῦτα πράγματα».

Οὕτως μὲν ἐγράφη κατὰ Σύλβουργον τὸ ἀρχαῖον «κανῶς οὐδαμῶς τοιαῦτα». Βλάσσος δ' ἐν τῷ περὶ Δεινάρχου (Att. Bered.) τὴν βλάβην μόνον τοῦ χωρίου ἔτυχε σημήνας «ὑπὲρ τοῦ κανῶς» γράφων, Δραγούμῃ δὲ τοῦ κανοῦ ἐπανορθῶσαι ἔδοξε ('Αθην. 12, 9). Ἡμεῖς δὲ μᾶλλον ἂν ὑπὲρ πολλῶν ἢ ἑνὸς κανοῦ τὴν διαδικασίαν γίγνεσθαι ἡγούμενοι «ὑπὲρ τῶν κανῶν» κελεύομεν μεταγραφῆναι, ἄλλως τε καὶ τῶν παλαιῶν γραμμάτων σῖγμά τε καὶ νῦ, καίπερ ἀλλαχοῖ τετραμμένων, ὅμως ἐγγύς τι τὴν ἰδέαν γραφομένων καὶ ῥᾳδίως ἂν διαμειβομένων.

315, 7.

Αἰτωλικὸς «καὶ ἡμεῖς, ὦ ἄνδρες Αἰτωλοί, πρέσβεις». Οὗτος καθεστώσης τῆς ὀλιγαρχίας ὑπὸ τῶν Ἀθήνηθεν φυγάδων εἴρηται δεομένων τοὺς Αἰτωλοὺς αὐτοῖς βοηθεῖν, ἐπεὶ καὶ ὁ Κάσσανδρος αὐτοῖς ἐλευθέροις οὖσιν ἐπεχείρει, ὡς ἐν αὐτῷ τῷ λόγῳ γίγνεται τοῦτο δῆλον. Οὔκουν εἰκὸς φίλον ὄντα τὸν Δείναρχον τῶν τὴν ὀλιγαρχίαν καταστη-

σάντων τοῖς καταλύειν ἐπιχειροῦσιν συναγωνίζεσθαι, οὐδ' αὐτοὺς Ἀθήνηθεν λόγους † καταλαμβάνειν οἷόν τ' ἐστί.

Τοῦ ἐκδότου τῷ † τὴν περὶ τὸ καταλαμβάνειν τῆς γραφῆς φθορὰν σημαινομένου, ἡμεῖς ἰᾶσθαι σπουδάζοντες παραλαμβάνειν ἀντιγράφομεν. Δεινάρχου γὰρ ὄντος ὀλιγαρχικοῦ καὶ ἐπ' ὀλιγαρχίας τῆς Κασσανδρείου ἐν Ἀθήναις διατρίβοντος, οὐχ οἷόν τ' ἦν τοῖς δημοκρατικοῖς φυγάσι κοινωνοῦντας Ἀθηναίοις λόγους παρὰ Δεινάρχου ἢ παρ' ἄλλου λογογράφου Ἀθήνηθεν παραλαμβάνειν.

320, 6.

Πρὸς Μαντίθεον περὶ προικός· «πάντων ἐστὶν ἀνιαρότατον». Οὗτος (ὁ λόγος) ἀκολουθεῖ τῷ προτέρῳ λόγῳ καὶ πολλὰ ἔχει κατὰ τὴν λέξιν τοιαῦτα, ἃ εἴη ἂν τοῦ αὐτοῦ ῥήτορος, ἔξω τῆς τῶν Δεινάρχου ἡλικίας . . . πολλοῖς ἔτεσιν ὕστερον ἠγώνισται τὸν ἀγῶνα ὁ κατήγορος, ἀλλὰ δύο ἢ τρισίν, ὡς ἀκριβέστερον περὶ αὐτῶν ἐν τῇ περὶ Δημοσθένους γραφῇ δεδηλώκαμεν.

Κατὰ μὲν τὸν ἐκδότην μετὰ τὸ ἡλικίας γραπτέον ἂν εἴη τὸ ὄντος· οὐ γάρ, κατὰ δὲ Σαύππιον τὸ ἔστι δὲ πρὸ τοῦ ἔξω. Καίτοι οὐδαμοῦ τοῦ περὶ ψευδεπιγράφων λόγου τοῦ Δεινάρχου λόγου ζητῶν ἂν εὕροις λεγόμενον ἡ τῶν Δεινάρχου (λόγων) ἡλικία, ὥσπερ ἔχοντα σὺν Σαυππίῳ ὁ ἐκδότης ὑγιῶς τὸν λόγον ἔχειν οἴεται, Σαδκίου ἐκπεπτωκέναι τὸ ⟨λόγων⟩ τοπάζοντος· οὐδ' ἔστιν αὖ πρὸς λόγου τὸ τοῦ ἐκδότου ῥήτορα ἔξω εἶναι τῆς τῶν Δεινάρχου λόγων ἡλικίας, οὐδ' ἐλέχθη που τοῦ ἐνταῦθα λόγου τοιοῦτόν τι καὶ παραπλήσιον. Διὸ ἡμεῖς τὸ εὐθὺς μετὰ ταῦτα ἰδόντες (321,1) «ἔξω δ' ἔστι τῶν Δεινάρχου χρόνων (ὁ λόγος)», ὅμοια καὶ ἐνταῦθα ἀναγιγνώσκομεν «ἔξω ⟨δ' ἔστι⟩ [τῆς] τῶν Δεινάρχου ⟨χρόνων⟩ [ἡλικίας]· ⟨οὐ γάρ⟩», σχόλιον τὸ τῆς ἡλικίας παρέγγραπτον λαμβάνοντες τὸ τῶν χρόνων ἑρμηνεῦον.

326, 13.

Μέλλων δὲ τῶν κατὰ μέρος ἅπτεσθαι λόγων, ὀλίγα περὶ

γνεται φανερόν· μέμνητ[illegible] πραγματείας βούλομ[illegible] κατασχούσης ὀλιγαρχίας [illegible] σοὶ παραπλησίων ἕνεκ[illegible] [illegible] κρινόντων τὰ πράγματ[illegible]

Θαυμάζοι μὲν ἄν τις [illegible] τιμιώτερον τῆς ἀληθεία[illegible] γὰρ ἂν τούτου αἰτία [illegible] τὸ φυλαίτιον ἔνεστιν ⟨εἴ τ[illegible] κότα τοπάζειν ἡγούμεθα [illegible] γινόμενον εἴ τε κακὰ τὴ[illegible] Οὐ γὰρ ὁ λέγων [illegible] ἡλικίας εἴ τε κατ' ἀμφότερ[illegible] ὀλιγαρχίας, ἀλλ' [illegible]ρωπίνης ὄντα φύσεως.

ταῦτα (320, 3) [illegible] ἐξόδου γεγενη[illegible] [illegible]αιμεῖν ἔκδοσιν οὐκ ἐλάχιστον μέρο[illegible] ξιόντων τὸν λόγ[illegible] [illegible] τοῦ λόγου μόρια συμβάλλεται· διὸ οὐ[illegible] ναι λέγεσθαι [illegible]εῖσθαι ἀτιμάσαιμεν, εἴ τι μὴ δοκεῖ ἡμῖ[illegible] τελειοῦν αὐτ[illegible] [illegible]λῶς φθέγγεσθαι. Ἔστι δὲ δι' ὃ τοιαῦτα [illegible] [illegible]φόδρα ἔχειν ἡγοῦμαι τὸ τῇ μέσῃ στιγμῇ [illegible] ἐν τῷ ἀληθείας τὸν ἐκδότην διαστίξαι. [illegible]

Διαδ[illegible] [illegible] αὐτὰ νομοθετοῦντα. Ὅμοιον δὲ δὴ πά- «Οὐδ[illegible] [illegible] τοῦ λόγου διαίρεσις καὶ ἐν τῷ ὀλίγα διελ- [illegible]ομαι. Τοιαῦτα δὲ καὶ ἀλλαχοῦ ἂν ἴδοις (332, [illegible]

Ο[illegible] ἑ.) 336, 9.

δι[illegible]

τ[illegible]

[illegible] καὶ ἀτριβῆ τοῖς ἄλλοις πορευθῆναι βου- [illegible] Θουκυδίδης) θερείαις καὶ χειμερίοις ⟨ὥραις [illegible] [illegible] διώρισε τὴν ἱστορίαν.

[illegible] Ἀμβροσιακῷ (M) μόνον βιβλίῳ σημαινόμενον κενὸν [illegible] ἀνέπλησεν, ὁ δ' ἐκδότης ἀπεδέξατο. Ἡμῖν δ' ὀρθότερα [illegible] φαίνεται, τὸ χειμερίοις χειμερείαις μεταγρα- [illegible] φάσκων. Τὸ μὲν γὰρ διάλειμμα βιβλιογράφου ἂν εἴη [illegible] τῆς πλημμελοῦς γραφῆς χειμερίαις αὐτὸν ἀναγκασάσης, [illegible] καὶ ἀχρεῖα παντάπασι δοκεῖ εἶναι τὰ τοῦ Σχοιλλίῳ [illegible] ὥραις ἀκολουθῶν, ὥσπερ τὰ ὀλίγα διελθόντι (338, [illegible] τῷ συγγραφεῖ εἰρημένα δηλοῖ «οὐδεὶς γὰρ τῶν μεταγενε- [illegible]συγγραφέων θερείαις καὶ χειμῶσι διεῖλε τὴν ἱστορίαν, ἐν

..ως ἐστὶ χειμῶσι ἀντὶ δὲ τοῦ ἐμέρισε

337, 12.

καὶ τοὺς ἠπειρωτικοὺς πολέμους καταλιπὼν ..πτεται πάλιν καὶ μετὰ τοῦτο Δῆλον καθαίρει Ἀμφιλοχικὸν Ἄργος πολεμούμενον ὑπὸ Ἀμπρα- . . . . καταλείπει.

..ὸ μετὰ τὸ Ἀμπρακιωτῶν λόγου διάλειμμα Κρυγῆρος μὲν συν-..ν, ἡμεῖς δ' ἐμπιμπλάναι ἐπιχειροῦντες τοιάδ' ἐμβληθῆναι κελεύομεν, ..ῦ Θουκυδίδου ἡμῖν ὑφηγουμένου (3, 105-114. 115) «Ἀμπρακιωτῶν ⟨διεξέρχεται καὶ εἰς τὰ περὶ Σικελίας τρίτον ἐλθὼν ἀτελῆ⟩

337, 22.

Χρὴ δὲ τὴν ἱστορικὴν πραγματείαν εἰρομένην εἶναι καὶ ἀπερίσπαστον, ἄλλως τε ἐπειδὰν περὶ πολλῶν γίνηται πραγμάτων καὶ δυσκαταμαθήτων.

Ἀδόκιμον ἡμῖν εἶναι δοκεῖ καὶ παρὰ Διονυσίῳ τὸ ἄλλως τε χωρὶς τοῦ καί· διὸ οὐδὲν ὀκνοῦντες ἐμβάλλομεν τῷ λόγῳ μετὰ τὸ ἄλλως τε.

337, 22.

Χρὴ δὲ τὴν ἱστορικὴν πραγματείαν εἰρομένην εἶναι καὶ ἀπερίσπαστον, ἄλλως τε καὶ ἐπειδὰν περὶ πολλῶν γίνηται πραγμάτων καὶ δυσκαταμαθήτων. Ὅτι δὲ οὐκ ὀρθὸς ὁ κανὼν οὗτος (ἡ κατὰ θέρη καὶ χειμῶνας διαίρεσις) οὐδ' οἰκεῖος ἱστορίᾳ, δῆλον. Οὐδεὶς γὰρ τῶν μεταγενεστέρων συγγραφέων θερείαις καὶ χειμῶσι διεῖλε τὴν ἱστορίαν, ἀλλὰ πάντες τὰς τετριμμένας ⟨ὁδοὺς καὶ δυναμένας⟩ ἄγειν ἐπὶ τὴν σαφήνειαν μετῆλθον.

Ῥείσκιος μὲν ἔγραψε «τετριμμένας ⟨ὁδοὺς καὶ εἰωθείας⟩», ὁ δ' ἐκδότης «τετριμμένας ⟨ὁδοὺς καὶ δυναμένας⟩», ἡμεῖς δ' ἀποσκο-

ποῦντες εἰς τὸ ἄρτι εἰρημένον «διεῖλε τὴν ἱστορίαν», μᾶλλον κατ σκοποῦ βάλλειν ἡγούμεθα «τὰς τετριμμένας ⟨διαιρέσεις τὰς δυναμε νας⟩» γράφοντες· καὶ γὰρ καὶ τὸ μετιέναι ἴσα τῷ διώκειν ἢ ἐπι τηδεύειν δυνάμενον οὐκ ἂν πάνυ ἐμμελῶς τῷ ὁδοὺς συζευχθείη καθάπερ τὸ πορεύεσθαι (336, 10).

338, 4.

Αἰτιῶνται δὲ καὶ τὴν τάξιν αὐτοῦ τινες, ὡς οὔτε ἀρχὴν τῆς ἱστορίας εἰληφότος, ἣν ἐχρῆν, οὔτε τέλος ἐφηρμοκότος αὐτῷ τὸ πρέπον - -. Τὴν δὲ ἀφορμὴν ⟨αὐτὸς⟩ αὐτοῖς τῆς κατηγορίας ταύτης ὁ συγγραφεὺς παρέσχηται.

Ὁ τῷ ἐκδότῃ ἐμβέβληται αὐτὸς καλῶς μὲν κεῖται τῆς παλαιογραφικῆς ἑρμηνείας τῆς ἐν τῷ γράφεσθαι ἐκπτώσεως, πορρωτέρω δὲ τοῦ συνήθους ἀπελήλαται τοῦ οἰκείου ὀνόματος ὁ συγγραφεύς, αὐτὸς ὁ συγγραφεὺς ἢ ὁ συγγραφεὺς αὐτὸς δέον λεχθῆναι. Διὸ ἡμεῖς οὐ πολλὴν αὐτοῦ τὴν ἀνάγκην ἄλλως ὁρῶντες οὐ δοκιμάζομεν τὴν ἐμβολὴν οὐδ' ὅλως τὴν προσθήκην.

340, 9.

«Ταῦτα δὲ πάντα - - ἐγένοντο ἐν ἔτεσι πεντήκοντα μάλιστα - -· ἐν οἷς οἱ Ἀθηναῖοι τήν τε ἀρχὴν ἐγκρατεστέραν κατεστήσαντο καὶ αὐτοὶ ἐπὶ μέγα ἐχώρησαν δυνάμεως, οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι αἰσθόμενοι οὔτε διεκώλυον, εἰ μὴ ἐπὶ βραχύ, ἡσύχαζόν τε τὸ πλέον τοῦ χρόνου, ὄντες μὲν καὶ πρὸ τοῦ μὴ ταχεῖς ἐς τοὺς πολέμους, ἢν μὴ ἀναγκάζωνται, τότε δέ τι καὶ πολέμοις οἰκείοις ἐξειργόμενοι».

Θαυμαστὸν ὅτι οὐκ ἐδέξατ' ὁ ἐκδότης τὸ ἀναμφισβητήτως ὀρθὸν τοῦ Ῥείσκου ἐπανόρθωμα τότε δ' ἔτι, ἀντὶ τοῦ τότε δέ τι αὐτὸ γραφῆναι κελεύοντος.

340, 16.

«- - ἡσύχαζόν τε τὸ πλέον τοῦ χρόνου (οἱ Λακεδαιμόνοιοι) - -· πλὴν ἡ δύναμις τῶν Ἀθηναίων σαφῶς ἤρετο.

Οὐχ οἷόν τ' οὕτως ἀτόπως ἔχειν Διονύσιον, ὥστε τὸ πλὴν ἀντὶ τοῦ παρὰ Θουκυδίδῃ πρὶν δὴ καὶ μνημονεύοντα γράψαι οὐδὲ κατὰ μίαν χρείαν ὀρθῶς καὶ ὑγιῶς ἔχον. Διὸ εὐλογώτατα ὁ Σύλβουργος μετέβαλε πρὶν δή.

343, 9.

Τὰς μὲν πρώτας Ἀθηναίων καὶ Πελοποννησίων ναυμαχίας ἀμφοτέρας περὶ τὴν τελευτὴν τῆς δευτέρας βύβλου γράφειν ἀρξάμενος, ἐν αἷς πρὸς ἑπτὰ καὶ τεσσαράκοντα ναῦς Πελοποννησίων εἴκοσι ναυσὶν Ἀθηναῖοι μόνοι . . . πρὸς πολλαπλασίους τῶν βαρβάρων ναυμαχήσαντες ἃς μὲν διέφθειρον (γρ. διέφθειραν), ἃς δ' αὐτάνδρους ἔλαβον οὐκ ἐλάττους ἢ ὅσας ἔστειλαν ἐπὶ τὸν πόλεμον.

Ἀτελῆ μετὰ τὸ μόνοι τὸν λόγον εἶναι δοκοῦντα ὧδε τελεοῦν Σύλβουργος πειρᾶται· ⟨ἐμαχέσαντο, μακρᾷ καὶ διεξοδικῇ χρῆται διηγήσει· τοὐναντίον δὲ ἐν τῇ προτέρᾳ βύβλῳ βραχέως πάνυ ἐπιτρέχει τήν τε πεζομαχίαν καὶ τὴν ναυμαχίαν ἐν ᾗ Ἀθηναῖοι⟩. Τοῦ δ' ἐκδότου πολλῷ πλείω τὰ ἐκπεπτωκότα εἶναι οἰομένου, ἡμεῖς τοιάδ' ἄττα τῷ λόγῳ τούτῳ ἐνδεῖν τοπάζομεν· α - - ἐν αἷς πρὸς ἑπτὰ καὶ τεσσαράκοντα ⟨καὶ ἑπτὰ καὶ πεντήκοντα⟩ ναῦς Πελοποννησίων εἴκοσι ναυσὶν Ἀθηναῖοι μόνοι ⟨ναυμαχήσαντες δύο μὲν ναῦς μόνον κατέδυσαν, ὀκτωκαίδεκα δὲ ἔλαβον, διὰ μακρῶν καὶ ἀκριβῶς διηγεῖται καὶ τοὺς λόγους εἴρηκε τοὺς ὑπὸ τῶν στρατηγῶν λεχθέντας· βραχέως δὲ πάνυ καὶ ἐπιτροχάδην ἐν τῇ πρώτῃ βύβλῳ διέρχεται τὴν ἐπ' Εὐρυμέδοντι πεζομαχίαν τε καὶ ναυμαχίαν, ἐν ᾗ Ἀθηναῖοι μετὰ τῶν συμμάχων⟩. Ἀναγκαῖον δ' εἶναί μοι δοκεῖ προσκεῖσθαι τὸ μὲν ἑπτὰ καὶ πεντήκοντα διὰ τὸ τοσοῦτον εἶναι ἐν τῇ δευτέρᾳ ναυμαχίᾳ τὸ τῶν Πελοποννησίων νηῶν πλῆθος, τὸ δὲ μετὰ τῶν συμμάχων διά τε τὸ ἀληθὲς καὶ διὰ τὸ προειρῆσθαι τὸ Ἀθηναῖοι μόνοι.

344, 6.

- - ἀρξάμενος ἐν τῇ τετάρτῃ βύβλῳ διηγεῖσθαι (ὁ Θουκυδίδης) - -, ἅπαντα τὰ γεγενημένα κατὰ τὰς μάχας ὑπ'

ποῦντες εἰς τὸ ἄρτι εἰρημένον « διεῖλε τὴν ἱστορία σκοποῦ βάλλειν ἡγούμεθα « τὰς τετριμμένας ⟨διαιρ νας⟩ » γράφοντες· καὶ γὰρ καὶ τὸ μετιέναι ἴσα τ τηδεύειν δυνάμενον οὐκ ἂν πάνυ ἐμμελῶς τῷ καθάπερ τὸ πορεύεσθαι (336, 10).

338, 4.

Αἰτιῶνται δὲ καὶ τὴν τάξιν αὐτοῦ τιν τῆς ἱστορίας εἰληφότος, ἣν ἐχρῆν, οὔτε τ αὐτῷ τὸ πρέπον - -. Τὴν δὲ ἀφορμὴν ⟨ς κατηγορίας ταύτης ὁ συγγραφεὺς παρέ

Ὁ τῷ ἐκδότῃ ἐμβέβληται αὐτὸς καλῶς γραφικῆς ἑρμηνείας τῆς ἐν τῷ γράφεσθαι ἐν τοῦ συνήθους ἀπελήλαται τοῦ οἰκείου ὀνό αὐτὸς ὁ συγγραφεὺς ἢ ὁ συγγραφεὶ Διὸ ἡμεῖς οὐ πολλὴν αὐτοῦ τὴν ἀνάγκην ὁ ζομεν τὴν ἐμβολὴν οὐδ' ὅλως τὴν προσθήκ

340, 9.

« Ταῦτα δὲ πάντα - - ἐγένοντο ι λιστα - -· ἐν οἷς οἱ Ἀθηναῖοι τήν κατεστήσαντο καὶ αὐτοὶ ἐπὶ μέγα δὲ Λακεδαιμόνιοι αἰσθόμενοι οὔ βραχύ, ἡσύχαζόν τε τὸ πλέον τε πρὸ τοῦ μὴ ταχεῖς ἐς τοὺς πολ ται, τότε δέ τι καὶ πολέμοις ο

Θαυμαστὸν ὅτι οὐκ ἐδέξατ' ὁ ἐκδ τοῦ Ῥείσκου ἐπανόρθωμα τότε δ' γραφῆναι κελεύοντος.

340,

« - - ἡσύχαζόν τε τὸ πλέο νοιοι) - -· πλὴν ἡ δύναμις

··ηδ-

ᾳ

ένα-
), εἴ τε
α ἐκου-

ἐνδεέστε-
δ'⟩, ὥστε τό
αύταις ⟨δ'⟩

τι καλὸν οὐδὲ

τοπάζω τὴν ἐνταῦθα
ν μετὰ τοῦ σαφοῦς
γου ἐπιχειρῶ ἀποδιδό-
ιετὰ τοῦ σαφοῦς ἅμα

τὰ θεατρικὰ σχήματα

ταυτί· «τόλμα μὲν γὰρ ἀλόγιστος ἀνδρεία φιλέταιρος ἐνομίσθη, μέλλησις δὲ προμηθὴς δειλία εὐπρεπής» -- τὸ γὰρ οὔτε θεατρικόν . . ., ἀλλ' ἀναγκαῖον τῆς λέξεως σχῆμα τοιοῦτ' ἂν ἦν·

Ἀποσκοποῦντες εἰς τὸ ἐν τοῖς ἔμπροσθέν που εἰρημένον (374, 17) «τούτοις ἐπιφέρει κεφάλαιον ἄλλο ποιητικῆς, μᾶλλον δὲ διθυραμβικῆς σκευωρίας οἰκειότερον» καὶ τὸ (375, 6) «περιφράσεως ποιητικῆς ἐστιν οἰκειοτέρα (ἡ ῥῆσις) οἷς ἐπιτίθησι τὰ θεατρικὰ σχήματα ταυτί», τὸ οὔτε ποιητικὸν πρὸ τοῦ οὔτε θεατρικὸν ἡγούμεθα ἐκπεπτωκέναι τῆς γραφῆς καὶ γράφομεν ἄρα «τὸ γὰρ ⟨οὔτε ποιητικὸν⟩ οὔτε θεατρικόν, ἀλλ' ἀναγκαῖον κτέ.».

303, 7.

Ὁ ὑμεῖς ἀσθενεῖς τε καὶ ἐπὶ σκοπῆς μιᾶς ὄντες μὴ βούλεσθαι παθεῖν.

Θαυμαστὸν ὅτι πολλαχοῦ ὁ ἐκδότης τὴν ὁμολογουμένως ἄτοπον τῶν Διονυσιακῶν ἀπογράφων σῴζει γραφὴν ἀντὶ τῆς τῶν Θουκυδιδείων ὀρθῆς, ὥσπερ ἐνταῦθα ἀναγιγνώσκων σκοπῆς ἀντὶ ῥοπῆς καὶ ὀλίγα διελθόντι (395,8) ἀντὶ τοῦ δυνάμει δυνάμεις καὶ (9) ὁρῶντας ἀντὶ ἑκόντας γράφων, κακῶς, οἶμαι, ἡγούμενος τοιαῦτ' ἀνόητά ποτε ἀναγνόντ' ἂν ἀγαπῆσαι Διονύσιον καὶ δέξασθαι. Καὶ ἄλλα δὲ τοιαῦτα ἀλλαχοῦ ὁ ἐκδότης ἁμαρτών, ἐν ἑτέρᾳ ἐκδόσει ἐπανορθῶν ὀρθότατ' ἂν ποιοίη καὶ κατὰ λόγον τὸν προσήκοντα καὶ δίκαιον.

396, 24.

Ἐν ἐκείνῳ μὲν γὰρ (τῷ Πλαταιῶν διαλόγῳ) Ἀρχίδαμος ὁ Λακεδαιμόνιος δίκαιά τε παρακαλεῖται τοὺς Πλαταιεῖς καὶ λέξει κέχρηται καθαρᾷ καὶ σαφεῖ οὐδὲν σχῆμα ἐχούσῃ βεβασανισμένον οὐδὲ ἀνακόλουθον.

Μᾶλλον ἂν ἑλοίμην βεβιασμένον ἢ βεβασανισμένον κατὰ τὸ

(397, 19) ὀλίγον μετὰ ταῦτα λεχθὲν «τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ ἀνακολούθου καὶ βεβιασμένου» ἀλλ' οὐ κατὰ τὸ ἐν τῇ τρίτῃ μετὰ τοῦτο σελίδι (398, 10) βεβασανίσθαι μηδὲ κατεπιτετηδεῦσθαι», οἰκείως ἔχοντ' ἀλλήλοις τὴν διάνοιαν λόγου μόρια, ὥσπερ τὸ βεβιασμένος καὶ τὸ ἀνακόλουθος οἰκείως αὖ πρὸς ἑαυτά.

397, 6.

Ἃ γὰρ οἱ προεστηκότες τῶν πόλεων καὶ τηλικαύτας ἐξουσίας πιστευόμενοι φρονεῖν τε καὶ λέγειν ⟨ἐοίκασι⟩ πρὸς τὰς πόλεις ὑπὲρ τῆς ἑαυτῶν πατρίδος, ταῦτα κοινὰ ὑπολαμβάνουσιν ἅπαντες εἶναι τῆς ἀποστελλούσης πόλεως αὐτούς.

Ἀνθ' οὗπερ ὁ ἐκδότης τοπάζων ἐνέγραψε τῷ χάσματι ἐοίκασιν οἰκειότερον καὶ μᾶλλον τοῖς λεγομένοις ἁρμοττόμενον ἡμῖν γε δοκεῖ εἶναι τὸ εἰώθασι.

397, 12.

Τῶν δὲ δημηγορικῶν λόγων τεθαύμακα μὲν τὸν ἐν τῇ πρώτῃ βύβλῳ ῥηθέντα ἐν Ἀθήναις ὑπὸ Περικλέους - - καὶ τοὺς ὑπὸ τοῦ Νικίου τοῦ στρατηγοῦ ῥηθέντας ἐν Ἀθήναις ὑπὲρ τῆς εἰς Σικελίαν στρατείας, τήν τε πεμφθεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ τοῖς Ἀθηναίοις ἐπιστολήν, ἐν ᾗ χρῄζει συμμαχίας ἄλλης καὶ διαδόχου.

Ἐάν τις μετελθὼν ἀναγνῷ τὴν παρὰ Θουκυδίδῃ ἐπιστολὴν ταύτην (7,15) οὐδὲν ὁρᾷ περὶ ἄλλης συμμαχίας λεγόμενον, ἀλλὰ περὶ στρατιᾶς μὴ ἐλάσσονος καὶ πεζῆς καὶ ναυτικῆς· διὸ ἐπανορθωτέον εἶναι δοκεῖ τὸ ἐνταῦθα πλημμελῶς ἔχον συμμαχίας, καὶ στρατιᾶς μεταγραπτέον.

400, 12.

Οὐδὲ γὰρ ἡ περὶ τοῦ μέλλοντος ἐλπίς, ὅτι ταῦτα πρὸς ἀγαθοῦ τῇ πόλει γενήσεται τὰ δεινά, βέβαιον εἶχέ τι·

ἀφανὲς γὰρ ἀνθρώπῳ τὸ μέλλον καὶ πρὸς τὰ παρόντα τὰς περὶ τῶν ἐσομένων γνώμας αἱ τύχαι τρέπουσι.

Πᾶς ὁρᾷ ὡς οὐκ ἂν ἔχοι ἐπιτηδείως οὐδαμῶς τοῖς λεγομένοις τὸ πρὸς ἀγαθοῦ, ἀλλὰ πρὸς ἀγαθόν, ὃ καὶ γραπτέον εἶναι δοκεῖ ἀντ' ἐκείνου.

402, 5.

Ὀχληρὰ δὲ - τὰ μειρακιώδη καλλωπίσματα τῆς λέξεως - - «φρόνημα μὲν γὰρ καὶ ὑπὸ ἀμαθίας εὐτυχοῦς καὶ δειλῷ τινι ἐγγίγνεται· καταφρόνησις δὲ ὃς ἂν καὶ γνώμῃ πιστεύῃ τῶν ἐναντίων προέχειν» - -· τά τε γὰρ «φρονήματα» ψυχρότερά ἐστι - - ἥ τε τῶν ὀνομάτων ἐξήγησις ἀμφότερον σοφιστικὴ καὶ ἀπειρόκαλος.

Ῥέισκος ἐπανορθῶν ἀμφότερον ἔγραψεν ἀντὶ τοῦ τῆς γραφῆς ἀμφοτέρων, ὁ δ' ἐκδότης ἐπαινῶν ἐδέξατο. Ἡμεῖς δέ γε δυοῖν ἕνεκα τῆς γραφῆς ὑπερμαχοῦμεν καὶ κρατῆσαι ἀξιοῦμεν, πρῶτον μὲν ὅτι δυο ἐστὸν ὀνόματε, ὧν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐξήγησις ἐγένετο, τό τε φρόνημα καὶ τὸ καταφρόνημα, περὶ τόλμης καὶ ἐλπίδος καὶ γνώμης καὶ προνοίας ἰδίου χωρὶς λόγου μετὰ ταῦτα γιγνομένου (18-23), ἔπειτα εἰ ἀμφότερον ἀντὶ τοῦ ἀμφοτέρων ἐγράφη, σοφιστική τε καὶ ἀπειρόκαλος ἀκολουθοῦσ' ἂν ἦν πάντως συμπλακὲν ὀνομάτων, ἀλλ' οὐ σοφιστικὴ καὶ ἀπειρόκαλος, τῷ καὶ [illegible] μόνον.

[illegible]

Οὔτε γὰρ ἐν ταῖς [illegible] τὸ γένος [illegible] - - [illegible] - - [illegible] αἱ [illegible] ἀκου-[illegible] - - [illegible] γὰρ [illegible] τῶν [illegible] οὐδ' αἱ [illegible] ἂν καὶ [illegible]

[illegible]

μαίνοντα ἢ δι' ὅ,τι δὴ οὔτ' ἐν ἐκκλησίαις οὔτ' ἐν δικαστηρίοις χρήσιμος ἡ φράσις ἡ λαμβάνουσα πολλὴν ἐκτροπὴν ἐκ τῶν κοινῶν ὀνομάτων καὶ σχημάτων εἰς τὰ ξένα καὶ βεβιασμένα καὶ ἀνακολούθητα, ὥσπερ τὸ ὀλίγον μετὰ ταῦτα ἐῶ γὰρ λέγειν μετὰ τῶν ἐχομένων τὸ δι' ὅ,τι ἄχρηστος αὕτη καὶ ἐν ταῖς ἰδιωτικαῖς ὁμιλίαις τυγχάνει οὖσα δηλοῖ. Ἀντὶ δὲ τοῦ ἐνταῦθα οὕτω διαλεγομένων ἡμεῖς ἐκεῖ τὸ αἱ λέξεις ἢ αἱ διάλεκτοι αἱ τοιαῦται ἐν καιρῷ ἂν εἰρῆσθαι τοπάζομεν, καὶ ὧδε ἄρα τὸ κενὸν ἐμπιμπλάναι αἱρούμεθα ⟨Αἱ γὰρ λέξεις (ἢ διάλεκτοι) αἱ τοιαῦτ⟩αι λυποῦσι κτέ. Ὁ δ' ἐκδότης ἐκπεπτωκέναι οἴεται οἷον τὸ ⟨οὐδεὶς γὰρ ἀγνοεῖ ὅτι αἱ τοιαῦται ῥητορεῖ⟩αι ἢ ⟨τίς γὰρ ἂν προέλοιτο νοῦν ἔχων τὰς τοιαύτας ῥητορείας⟩ αἵ. Καίτοι οὐκ ἔστιν οὐδαμῶς ὁ λόγος ἐνταῦθα περὶ ῥητορείας, ἀλλὰ περὶ φράσεως ἢ λέξεως ἢ διαλέκτου.

409, 26.

Ἤδη δέ τινες ἐπεχείρησαν λέγειν, ὡς οὐ τῶν μεθ' ἑαυτὸν ἐσομένων στοχαζόμενος ὁ συγγραφεὺς οὕτως ἔγραψε τὰς ἱστορίας, ἀλλὰ τῶν καθ' ἑαυτὸν ὄντων, οἷς ἦν ἡ διάλεκτος . . . χρήσιμος οὗτος ὁ χαρακτὴρ οὔτ' εἰς τοὺς συμβουλευτικοὺς ⟨οὔτ' εἰς τοὺς δικανικοὺς⟩ ἀγῶνας, ἐν οἷς οἱ ἐκκλησιάζοντες καὶ οἱ δικάζοντες, οὐχ οἵους ὁ Θουκυδίδης ὑπέθετο, συνέρχονται.

Τῷ μετὰ τὸ διάλεκτος λόγου διαλείμματι, ὑπὸ Συλβούργου πρώτου γνωσθέντι τε καὶ σημανθέντι, τάδ' ἐμβάλλειν βουλόμεθα ⟨συνήθης καὶ γνώριμος· οὐκ ἔστι δέ⟩. Καὶ περὶ μὲν τοῦ συνήθης καὶ γνώριμος· ἴδοις ἂν τὸ ὀλίγα διελθόντι (410,19) «διάλεκτον ὡς δὴ **τοῖς τότε ἀνθρώποις συνήθη**» καὶ τὸ πολὺ πορρωτέρω τοῦ λόγου (418, 7) «τοῖς καθ' ἑαυτὸν ἀνθρώποις αὐτὸς ὁ Θουκυδίδης ἔγραψε συνήθη πάντα καὶ γνώριμα ὄντα». Τὸ δ' οὐκ ἔστι δὲ κτέ ἀντιλογία τις τῶν Θουκυδίδῃ συνηγορούντων ἐστὶ τοῖς ἐν τοῖς ἔμπροσθέν που εἰρημένοις (408, 10) «οὔτε γὰρ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις χρήσιμόν ἐστι τοῦτο τὸ γένος τῆς φράσεως - - οὔτ' ἐν τοῖς δικαστηρίοις».

411, 20.

Εἷς ἔτι μοι καταλείπεται λόγος περὶ τῶν μιμησαμένων τὸν ἄνδρα (τὸν Θουκυδίδην) - - ⟨ἀναγκαῖος μὲν ὤν⟩ - -, ὄκνον δέ τινα καὶ πολλὴν εὐλάβειαν παρέχων μή τινα παράσχωμεν ἀφορμὴν διαβολῆς τοῖς πάντα συκοφαντεῖν εἰωθόσι - -· οἷς τάχα βάσκανόν τι καὶ κακόηθες πρᾶγμα δόξομεν . ., εἰ τοὺς μὴ καλῶς τῇ μιμήσει χρησαμένους παράγομεν.

Μετὰ τὸ δόξομεν τὸ ⟨ποιεῖν⟩ ἐκπεπτωκὸς φαίνεται· θαυμαστὸν δ' ὅτι οὔτε Σύλβουργος ὁ τὸ κενὸν πρῶτος σημήνας οὔτε ὁ ἐκδότης ἐγγράψαι ἠθέλησεν. Παρασκοποῖο δ' ἂν τὸ ἐν τῇ ἐχομένῃ σελίδι (19) «ὅσοι μέγα τι καὶ λαμπρὸν ἔδοξαν ποιεῖν».

415, 22.

«Εἶτ' οἴεσθε, εἰ μὲν αὐτὸν μηδὲν ἐποίησαν κακόν, μὴ ποθεῖν δὲ φυλάξαιντο ἴσως, τούτους μὲν ἐξαπατᾶν αἱρεῖσθαι μᾶλλον ἢ προλέγοντα βιάζεσθαι».

Θαυμαστὸν ὅτι ἀτοπώτατα καὶ παρὰ πάντα λόγον τὴν γραφὴν ἔχουσαν σῴζει ὁ ἐκδότης, ὑπεριδὼν τῶν Δημοσθενείων ἀπογράφων τἀληθές τε καὶ ὀρθὸν παρεχόντων. Τὸ μὲν γὰρ τούτους ἀναγκαίως ἄγει εἰς τὸ οἱ μὲν ἐκείνων ἀντὶ τοῦ εἰ μὲν τῶν Διονυσιακῶν, κακῶς δ' ἔχον πάντῃ τὸ δὲ φυλάξαιντο ἴσως δηλοῖ ἀντὶ τοῦ ὑγιοῦς δ' ἐφυλάξαντ' ἂν ἴσως καὶ τὴν χασμωδίαν ἅμα φεύγοντος. Μόνον δ' ἐν τοῖς κριτικοῖς ὑπομνήμασιν ἐχρῆν ἀκεραίαν τὴν γραφὴν καὶ νοσοῦσαν ἔτι σῴζειν, εἰς δὲ τὸ κείμενον τὸ ὀρθὸν κατ' ἐπανόρθωσιν εἰσάγειν, ἄλλως τε καὶ εὐτυχοῦντα Δημοσθενείων ἀπογράφων εὐπορίᾳ.

427, 2.

Ἥ τε οὐκ ἀποτείχισις τοῦ Πλημμυρίου ἡ ἐν τῇ ἑβδόμῃ βύβλῳ ⟨καὶ ἡ ὀλόφυρσις ἣν ἐν τῇ πρώτῃ βύβλῳ⟩ τέθηκεν ἐν δημηγορίᾳ.

Τό τε ἔμπροσθέν που (426, 9) εἰρημένον «ὡς ἐπὶ τοῦ Λακεδαιμονίου Βρασίδα τέθηκεν» καὶ τὸ ὄπισθεν (430, 2) ὅμοιον καὶ παραπλήσιον «ὡς ἐπὶ τῶν Ἀθηναίων τέθηκεν» ὧδε ἡμᾶς τὸ κατὰ Κρυγήρου δόξαν τῷ διαλείμματι ἐγγραφὲν μεταλλάξαι πείθει ⟨καὶ ἡ ὀλόφυρσις, ὡς ἐπὶ τῶν Ἀθηναίων ἐν τῇ πρώτῃ βύβλῳ⟩ τέθηκεν ἐν δημηγορίᾳ.

429, 13.

Τὸ γὰρ ἕκαστος καὶ τὸ ἤκουσεν ἑνικά, τὰ δ' ἐπιφερόμενα τούτοις πληθυντικῶς ἐξενήνεκται· «τῷ δ' ὑπερβάλλοντι αὐτὸν φθονοῦντες ἤδη καὶ ἀπιστοῦσιν»... οὐ καθ' ἑνὸς λέγεσθαι πεφύκασι, ἀλλὰ κατὰ πολλῶν.

Ἐχρῆν μὲν τὸν ἐκδότην πάντως αὐτῶν ἀντὶ τοῦ νοῦν οὐκ ἔχοντος αὐτὸν δοκιμάσαντα γράψαι κατὰ πάντα μὲν τὰ Θουκυδίδου, πρὶν δὲ τοῦ Διονυσίου γεγραμμένα βιβλία. Τῷ δὲ μετὰ τὸ ἀπιστοῦσι κενῷ τοιάδε ἂν ἐγγράφειν ἐθέλοιμεν ⟨τὸ γὰρ φθονοῦντες καὶ τὸ ἀπιστοῦσιν⟩.

430, 12.

Ἐν οἷς δὲ τὰς πτώσεις τῶν ὀνομάτων καὶ τῶν προσηγοριῶν καὶ τῶν μετοχῶν καὶ ⟨τῶν⟩ συναπτομένων τούτοις ἄρθρων ἐξαλλάττει τοῦ συνήθους, οὕτως σχηματίζει [τῇ φράσει].

Οὐδενὸς ἀναγκάζοντος ὁ ἐκδότης ἀποδοκιμάζει τὸ τῇ φράσει ἑνὸς ἀντιγράφου (P) ὄν, ἐξὸν παραλαβεῖν τὸ δύο ἑτέρων (GC) φράσιν. Εἴρηται μὲν γὰρ ὡσαύτως εὐθὺς μετὰ ταῦτα (19) «οἱ ἀκολούθως τῇ κοινῇ συνηθείᾳ σχηματίζοντες τὴν φράσιν», ἐρρήθη δὲ παραπλησίως τῶν τε ἄνω που λόγων (426, 16) «τοιαύτην ποιεῖ τὴν φράσιν» καὶ (427, 8) «τοῦτον τὸν τρόπον ἐκφέρει τὴν λέξιν» καὶ (αὐτ. 18) «οὕτως σχηματίζει τὸν λόγον» καί που τῶν κάτω λόγων (432, 16) «οὕτως σχηματίζει τὸν λόγον».

Εἷς ἔτι μοι κατ...
τὸν ἄνδρα (τὸν ...
ὄκνον δέ τινα ...
ράσχωμεν ἀφο...
θόσι - -· οἷς τ
μεν . ., εἰ τ...
γομεν.

Μετὰ τ...
δ' ὅτι οὐ
ἐγγράφ...
α ὅσοι

...ιξεν τῷ ἐθέλοιμεν τὸ
...ρίου τὸ δυσέμβατον ἡμέ-
... ἡμῶν σύμμαχον γίνεται,
...τὸν ὂν εὔπορον ἔσται».

... χάσμ' ἐνεῖται τῷ λόγῳ μετὰ
... ὧδ' ἂν ἐμπλησθείη «⟨καὶ αὐ-
...τον·⟩

135, 2.

... τροφῆς πανταχοῦ ἂν ὁμοίως ἐπικρα-
...πῶς ἀνίσταντο» ⟨εἰ γὰρ τὸ οὐ χα-
... προσέθηκεν τῇ πρώτῃ περιόδῳ καὶ
... «τῆς γὰρ ἐμπορίας οὐκ οὔσης - - νε-
... ἕκαστος ὅσον ἀποζῆν οὐ χαλεπῶς
...τέραν ἂν ἐποίει τὴν διάνοιαν.

... ἀνίσταντο λόγου κενῷ ἀντεμβάλλομεν μᾶλ-
... εἰ⟩ ἢ τὸ ⟨εἰ δὲ τοῦτο⟩ οὐδένα μὲν λόγον ἔχον-
... δ' ἔτι τοῦ ὅ ἢ τοῦ τοῦτο γιγνομένου τῷ μετὰ
... οὐ χαλεπῶς ἀνίσταντο.

... κατὰ Ὀκτώβριον τοῦ 1901.

ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ Ι. ΠΑΝΤΑΖΗΣ

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑ ΚΑΙ ΔΙΟΡΘΩΤΙΚΑ

ΕΙΣ ΤΙΝΑ ΧΩΡΙΑ

ΤΗΣ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ

Α'

Ἐν τόμ. Δ, στήλῃ 32$^{\alpha}$, στίχ. 27 - 32 κεῖται: «ἐπειδὰν δὲ πάντα ΠΛ...ΗΚΑΤΑΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ, τίθεται ἐν τῷ πρ[ώ-τῳ τ]ῶν δικαστηρ[ί]ω[ν] ϐ' κληρωτήρια, καὶ κ[ύϐ]οι [χ]αλκοῖ, ἐν οἷς ἐπιγέγραπται τὰ χρώματα τῶν δικ[αστ]η[ρίων], καὶ ἕτεροι κύ[ϐοι]. ἐν οἷς ἐστιν τῶν ἀρ[χῶ]ν τ[ὰ ὀ]νό[μ]ατα ἐπι-γεγ]ρ[α]μμένα».

Ταῦτα δὲ οἱ μὲν Kaibel καὶ Wilamowitz[3] ἀνεπληρώσαντο καὶ ἐξέδωκαν ὡς ἑξῆς: ἐπειδὰν δὲ πάντα πλη[ρωθ]ῇ τὰ δικαστήρια κτλ. ὁ δὲ Blass[3] ὧδε: ἐπειδὰν δὲ πάντα πα[ραδοθ]ῇ κατὰ δικαστήρια.

Σημειωτέον δ' ὅτι ὁ Wilcken, μετ' ἐπιστάσεως ἐξετάσας τὸν πάπυρον, διεῖδεν ὑπὲρ τὰ τελευταῖα γράμματα τῆς λέξεως δικαστΗ-ΡΙΑ ὑπεργεγραμμένον Ο = ον, περὶ οὗ ὅμως ὁ Κενυὼν ἐδήλωσεν ὅτι ἀμφιβάλλει.

Ἡμεῖς πιθανὴν ἀνέκαθεν κρίναντες τὴν τοῦ Wilcken ἀνάγνωσιν, καλὸν ἐνομίσαμεν ἵνα καὶ αὖθις ἐξαιτησώμεθα τὴν περὶ αὐτῆς πολύτιμον γνώμην τοῦ Κενυῶνος, ὁ δὲ σοφὸς ἀνὴρ εὐμενῶς ἡμᾶς περὶ ταύτης διδάσκων, πρὸ μικροῦ ἔτι ἀπήντησεν ἡμῖν ὅτι τὸ Ο τοῦτο, ἐὰν πάντως ὑπάρχῃ, εἶνέ τι σμικρότατον, γεγραμμένον ἀμέσως ὑπὲρ

... ῆκεν ὑπὲρ τὸ A, ὅτι δὲ ἀμ...
... κεῖται ».

Ἀκόλουθον δ' ... ἐγένετο φανερὸν ὅτι καὶ οἱ μν...
περιέσται ... τῷ Κενυῶνι ἢ τῷ Βιλκενίῳ ἐπε...
τερον νομίζω ...
ὑποχωρήσασι ... Wilcken καίπερ ἀμφίβολος, εἶνε ἀξ...
... ἔτε δὴ μάλιστα δυναμένη νὰ βοηθή...

Ἐρουερδ... ... πλήρωσιν τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος χωρίο...
τὸ περιέσ... ... μεθοδικώτατος Ἀριστοτέλης ἐν τούτῳ τ...
θις·〉» ... καὶ συντομίαν, εἰ μὴ καὶ κατ' ἀνάγκη...
... καθ' ἕκαστον δικαστήριον γίγνεται, ἵν' οὕτ...
... ότησιν καθόλου τῶν δικαστηρίων (πρβλ...
... 4. 6. 9. 11. 19 ἑπ. « οἱ δὲ ὑπη[ρέται
« ... κιβώτια ἓν ἐπὶ τὸ δικα[στήρ]ιον ἕκα...
τὴ... ... τὰ ὀνόματ[α τῆς] φυλῆς τὰ ὄντα ἐν ἑκά...
λ ... ... ων. παραδιδόασι δὲ . . . τοῖς . . . ἐν ἑκά...
... καὶ πολλάκις ἐφεξῆς ἐν τῇ ἀκολούθῳ στήλ...
... κίνει ὅτι καὶ ὧδε μᾶλλον κατὰ δικαστήριΟΝ
... ΙΑ ἔγραψεν. Ἔπειτα δὲ καὶ ὁμαλωτέρα διὰ τὴ...
... φαίνεται οὖσα ἡ χρῆσις τῆς προθ. κατὰ μετὰ τοῦ
... τὰ δικαστήρια κεχωρισμένως λαμβανόμενα, μό...
... κεττον (κατὰ δικαστήριον) δύνανται νὰ νοηθῶσι.
... 4: « οἷς ἀναγκαῖόν ἐστι . . . κατὰ τὸν ἐπώ...
... τῆς φυλῆς ἑκάστης καθῆσθαι. Κεφ. 63. 2: « βα...
... τίθενται κατὰ τὴν ε[ἴσοδον] ἑκάστην» κτλ.).
... ἐμὶν τουλάχιστον, πάνυ ἀρέσκει ἡ τοῦ Wilcken ἀνά-

... πρὸ τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος χωρίου ὁ Ἀριστοτέλης λέγει (στίχ.
... περὶ τῶν δημοσίων ὑπηρετῶν ὅτι οὗτοι « π[αραδι]δόασιν
... ώτια ἓν ἐπὶ τὸ δικα[στήρ]ιον ἕκαστον », εἶτα δέ, μετὰ
... παρέκβασιν (στίχ. 23 - 27) περὶ τοῦ λόγου δι' ὃν τὰ κιβώτια
... περιέχοντα τὰ ὀνόματα ἢ πινάκια τῶν δικαστῶν, παραδίδον-
... τοῖς ἐν ἑκάστῳ δικαστηρίῳ ἁρμοδίοις, « ἵνα » τουτέστιν, « ἐκ
... σκοποῦντες ἀποδ[ι]δῶσι τὸν [μισ]θόν », εὐθὺς ἐπάγει
... σουν χωρίον :

Ἐπειδὰν δὲ πάντα ΓΛ . . . ΗΙ κατὰ δικαστήρ̊ΙΑ, τίθεται κτέ.

Ἐπειδὴ δὲ λόγῳ τοῦ χάσματος ἀκριβῶς ἀπορεῖται πότερον ὁ μέγας ἀνὴρ διενοήθη, ἂν δῆλον ὅτι ν' ἀνενέγκῃ ταῦτα εἰς τὰ ἀμέσως, πρὸ τῆς παρεκβάσεως, περὶ τῶν κιβωτίων διαληφθέντα, ἢ μᾶλλον, τούτων πάντων ἀνεξαρτήτως, νὰ διδάξῃ τί περαιτέρω γίγνεται, ὁ μὲν Βλάσσιος τῇ πρώτῃ ἀντιλήψει στοιχῶν ἀνέγνω: ἐπειδὰν δὲ πάντα παρα[δοθ]ῇ (ὑπονοῶν ὡς φαίνεται, τὰ κιβώτια) ΚΑΤΑ δικαστήρια, οἱ δὲ K-W. τῇ ἑτέρᾳ: ἐπειδὰν δὲ πάντα πλη[ρωθ]ῇ ΤΑ δικαστήρια κτέ.

Εἶνε δυνατὴ δ' ὅμως, νομίζομεν, καὶ τρίτη ὑπόληψις, ὑπὲρ ἧς ἄλλως συνηγοροῦσι τά τε σῳζόμενα γράμματα τοῦ παπύρου πάντα καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ Wilcken διαγνωσθὲν Ο, ὅτι τουτέστιν ὁ Ἀριστοτέλης ἀπέβλεψεν εἰς πάντα ὁμοῦ τἀνωτέρω περὶ τοῦ καταρτισμοῦ τῶν δικαστηρίων διειλημμένα, ἃ δὴ καὶ τετελεσμένα ὑπολαμβάνων; ἐπήγαγεν:

Ἐπειδὰν δὲ πάντα πλ[ήρη] ῇ κατὰ δικαστήριΟΝ, τίθεταί κτέ.

Ὁ δὲ νοῦς τούτων οὐκ ἀσαφής: ἐπειδὰν δὲ πάντα, ἃ ἀνωτέρω εἴρηται, συντετελεσμένα ῇ κατὰ δικαστήριον, ἐπιτεθῇ μὲν δῆλον ὅτι ἐφ' ἕκαστον δικαστήριον τὸ γράμμα τὸ λαχὸν (Κεφ. 63. 5), εἰσέλθωσι δὲ οἱ δικασταὶ εἰς ὃ ἕκαστος εἴληχε δικαστήριον (στήλ. 32 στίχ. 6 ἑπ.) καὶ παραλάβωσιν ἕκαστος τὸ σύμβολον (στίχ. 13 ἑπ.), τέλος δὲ παραδοθῶσι καὶ τὰ κιβώτια ἓν ἐπὶ τὸ δικαστήριον ἕκαστον (στίχ. 20 ἑπ.) εὐθὺς τότε, τούτων συντετελεσμένων, τίθεται ἐν τῷ πρώτῳ τῶν δικαστηρίων δύο κληρωτήρια κτέ.

Εἶν' ἀληθὲς ὅτι, καθὰ περὶ τῆς εἰκασίας ταύτης εὐμενῶς ἡμῖν παρετήρησεν ὁ σοφὸς καὶ πάνυ ἡμῖν σεβαστὸς Βλάσσιος, ὁ Ἀριστοτέλης οὐ φαίνεται ταύτῃ τῇ λέξει χρώμενος, τῇ «πάντα πλήρη ἐστίν», ἀλλ' ἄλλαις μᾶλλον. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἡμεῖς, καίπερ πάντων τῶν ἄλλων λόγων ἰσχυρῶς, ὡς νομίζομεν, συνηγορούντων ἡμῖν, ὅμως μετά τινος ἐνδοιασμοῦ ἀνακοινούμεθα αὐτήν. Προσπαρατηροῦμεν δὲ μόνον ὅτι ἀνάλογοί πως ἐκφράσεις, ἀλλὰ μετὰ τῆς μετοχῆς τοῦ παρακειμένου, τρὶς ἢ τετράκις ἀπαντῶσιν ἐν τῷ τόμῳ Δ τῆς Ἀθην. Πολιτείας: α' στήλ. 34. 30 «ἐπειδὰν εἰρημένοι ὦσιν οἱ λόγοι

τὸ Ι τοῦ ΗΡΙΑ, οὐχὶ δ' ὡς ἀ
βάλλει καὶ ἂν πάντως περὶ Ο π
Ἐξ ὧν δ' ἀνωτέρω διελάβο
σθέντες ἐπιφανεῖς ἐκδόται μᾶλ
σθησαν.

Καὶ ὅμως ἡ εἰκασία τοῦ
πάντοτε πλείστης ἐπιστάσε
πρὸς ἀσφαλεστέραν ἴσως
Ἐάν, ὡς νομίζομεν,
τόπῳ, πρὸς μείζονα σαφή
προυτίμησε νὰ εἴπῃ τί
διδάξῃ τὰ κατὰ τὴν σ
ἐν τῇ στήλῃ ταύτῃ στ
π[αραδι]δόασιν τὰ
στον, ἐ[ν] ᾧ ἔνεστ
στῳ τῶν δικασ[τη
στῳ δικαστηρίῳ
33η), πιθανὸν ἀπ
ἢ κατὰ δικαστ
προκειμένην χρεί
ἐν. ἀριθμοῦ, δ
νον καθ' ἓν ἐκ
(Πρβλ. Κεφ.
νυμον τὸν
κτηρίαι π
Διὰ ταῦτα
γνωσις.

Μικρὸ
20-21
τὰ κ[
μικρὰν
ταῦτα
ται
τοῦ
τὸ

...εψηφισμένοι
...ικασμένα — καὶ
...το «ἐπειδὰν . . .

...λέγει ὧδε ὁ Σταγιρί-
...ι» κτέ.; Τοῦτο διαρρή-
...ματι, εἰκάζομεν δ' ὅμως ὅτι
...τ' ἐθεωρεῖτο τὸ πρῶτον διὰ
Κεφ. 63. 5 διαλαμβανόμενα,
...ίμματα, ἃ δεῖ προσπαρα-
...ρῶτον ἐξήγετο ἐκ τοῦ κληρωτη-
...αμμα τὸ πρῶτον λαχόν. Ὅρ. τὰ

Β'

...θὺς κατωτέρω, στίχ. 32 ἐπ. κεῖται:
...ετῶν δύο χωρὶς ἑκατέρους τοὺς
μὲν τὸν χρωσ[θ]έντα ε[ἷ]ς τ[ὸ] ἓν
...ἀρχῶν τὸ[ν κύβον εἰς τὸ [ἕτερ]ον.

...W[3] καὶ κατὰ τὸν Βλάσσιον[3], πλὴν τοῦ
...τοι διορθούμενοι ἐξέδωκαν: ἑκάτερος.
... οὐ πολλῷ σαφέστερον τυγχάνει ὄν, διότι
... ὁ Ἀριστοτέλης ὧδ' εἶπε καθ' ἑνικὸν ἀριθ-
... καὶ τῶν ἀρχῶν τὸν κύβον, ἐν ᾧ πᾶς τις,
...ων (στίχ. 29 ἐπ.): «κύβοι χαλκοῖ, ἐν
... τὰ χρώματα τῶν δικαστηρίων, καὶ ἕτεροι
... τῶν ἀρχῶν τὰ ὀνόματα ἐπιγεγραμμένα»,
...αγνῷ κατὰ πληθ. ἀριθμόν: τοὺς χρωσθέν-
... τοὺς κύβους.

...ἴκως καὶ ἕτερον ἀπόρημα, ἀλλ' ἧττον δυσεπίλυ-
... πῶς οἱ χαλκοῖ κύβοι, «ἐν οἷς ἐπιγέγραπται
... δικαστηρίων» αἴφνης μεταβάλλονται εἰς κύβον

ν εὐκόλως πᾶς τις νὰ ὑπερβῇ
:ελης περὶ κύβων λέγων ἐν οἷς
δικαστηρίων οὐδὲν ἄλλο νοεῖ ἢ
μένοι ἕκαστος δι' οὗ ἰδίου χρώμα-
τῶν δικαστηρίων. Διατεινόμεθα μάλι-
αφορὰ ἡ παρατηρουμένη ἐν ταῖς παραλ-
σεσιν: «ἐν οἷς ἐπιγέγραπται τὰ χρώ-
— «ἐν οἷς ἔστιν τὰ ὀνόματα τῶν ἀρχῶν
τοῦτο δὲ τὰ μικρὸν ἀνωτέρω ἐν τῇ αὐτῇ στήλῃ
ειλημμένα, ὅτι «τοῖς γὰρ δικαστηρίοις χρῶμα
κάστῳ ἐπὶ τῷ σφηκίσκῳ τῆς εἰσόδου», ὅτι δὲ ὁ δι-
τὴν βακτηρίαν βαδίζει εἰς τὸ δικαστήριον τὸ ὁμό-
ἡ βακτηρίᾳ κτέ.», οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν καταλείπουσιν
ὧν ὧδε πρόκειται χαλκοῖ κύβοι οὐχὶ ἐπιγεγραμμένον τι
ώματος ἔφερον, ἀλλ' ἦσαν αὐτοὶ ἐπικεχρωσμένοι ἕκαστος δι'
χρώματος διεκρίνετο ἔξωθεν ἕκαστον τῶν δικαστηρίων.

αι ἤδη ἴδωμεν ἂν ὄντως δυνάμεθα νὰ νοήσωμεν τὸ προκείμενον
ρίον, ὡς κεῖται ἐν τῷ παπύρῳ, ἢ μὴ μᾶλλον ὀφείλομεν ν' ἀναγνῶ-
εν κατὰ πληθ. ἀριθμόν: τοὺς χρωσθέντας — τῶν ἀρχῶν τοὺς κύβους.

Ἐν τῷ πρώτῳ μέρει οὐδαμῶς εἶνε πρέπον νὰ ξενισθῶμεν ἂν ὁ Ἀριστοτέλης διδάσκῃ ὅτι τίθεται ἐν τῷ πρώτῳ τῶν δικαστηρίων β' κληρωτήρια, καὶ κύβοι χαλκοῖ — καὶ ἕτεροι κύβοι κτέ., διότι πιθανὸν εἶνε ὅτι πλείονες κύβοι χαλκοῖ καὶ κύβοι ἕτεροι προυτίθεντο, ἵν' ἐκ τούτων χρήσωνται αἱ ἀρχαὶ τοῖς πρὸς τὴν παροῦσαν ἑκάστοτε χρείαν χρησίμοις κύβοις. Πράγματι δέ, ἐννοεῖται μὲν οἴκοθεν, διαρρήδην δὲ καὶ ὁ Ἀριστοτέλης διδάσκει, ὅτι διάφορος ἦν ἑκάστοτε ὁ ἀριθμὸς τῶν πληρουμένων δικαστηρίων (1)· κατ' ἀνάγκην ἄρα διάφορος ἦν ἑκάστοτε καὶ ὁ τῶν χρωμάτων (2) ἀριθμός, ἴσος ἀεὶ πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν πληρουμένων δικαστηρίων· διότι, ὡς εἴρηται, τοῖς δικαστηρίοις χρῶμα ἐπιγέγραπται ἑκάστῳ ἐπὶ τῷ σφηκίσκῳ τῆς εἰσόδου.

(1) Κεφ. 63. 2: «ὅσαπερ ἂν μέλλῃ [τ]ὰ δικαστήρια πληρωθήσεσθαι». Ταὐτὰ δ' ἀκριβῶς καὶ ἐν στήλ. 31 στίχ. 36.

(2) Στήλ. 32 στίχ. 8.

—β´ στήλ. [illegible] ...ομίζομεν, ἡ πρώτη ἡμ...
—γ´ στήλ. [illegible] ...ἐχρήσατο τῇ κατὰ πληθυν...
δ´ στήλ. 33. [illegible]
νενεμημέν... [illegible] ...ἑξῆς ἐπαγομένων: τὸν χρ...

'Αλλά [illegible] ..., ἐξ ὧν, ἂν ταῦθ' ὡς καλ...
της, ἐν [illegible] ...ται νὰ συναχθῇ ἢ ὅτι δύο μόν...
δην δὲν [illegible] ... κατὰ τὴν ἑκάστοτε χρείαν ἐχρ...
πιθαν... [illegible] ...μένων τοῖς δικαστηρίοις ἀρχῶν
κλήρ... [illegible] ...ἓξ συνίσταται, οὐκ ἀπεικότως δυνά...
τοῦ [illegible] ... τῶν χρωσθέντων λεγομένων κύ...
τίθ... [illegible] ...ῶν αὐτοῦ, ἔφερεν ἓν χρῶμα διάφο...
ρίω... [illegible] ... μὲν ὡσαύτως πολλαί, ἀλλὰ τινὲς μό...
νε... [illegible] ...τε χρείας τῆς δικαιοσύνης, ἔμελλον ν...
[illegible] ...δικαστηρίοις, ἴσως, λέγομεν, καὶ ἐπὶ ἑκά...
[illegible] ... τῶν λεγομένων ἑτέρων κύβων ἦσαν ἐπι-
[illegible] ...τῶν μόνον, ἓξ κατ' ἀνώτατον ὅρον ἀρχῶν,
[illegible] ...ντες ὑποθέσεσι, δυνάμεθα προσέτι νὰ εἰκά-
[illegible] ...πλήρωσιν τῶν δικαστηρίων (κατὰ χρῶμα)
[illegible] ...) δύο ἑκάστοτε ἐξελέγοντο κύβοι, εἷς μὲν τῶν
[illegible] ... τὰ χρώματα ἐκείνων μόνον τῶν δικαστηρίων
[illegible] ...της ἐπεκλήρωσε τὰ γράμματα (1), εἷς δὲ τῶν
[illegible] ...φέρων ὡσαύτως ἐκείνων μόνον τῶν ἀρχῶν τὰ ὀνό-
[illegible] ... νὰ εἰσαγάγωσι τὰς κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν δικα-
[illegible] ... δὲ οἱ λαχόντες τῶν θεσμοθετῶν δύο, λαβόντες τοὺς
[illegible] ... χωρὶς ἑκάτερος, ἐνέβαλλον «ὃ μὲν τὸν χρω-
[illegible] ... ἓν κληρωτήριον, ὃ δὲ τῶν ἀρχῶν τὸν κύβον
[illegible] ..., ἔτι δὲ εἶτα . . . ;

[illegible] μετὰ τὸ εἶτα τοῦτο νέα προκύπτει δυσχέρεια· διότι
[illegible] ὑπὸ τοῦ Wilcken διαγνωσθέν, ἐλλείπει τὸ ῥῆμα, ὡς δ' ὁ
[illegible] ...ς διδάσκει, τοῦτο ὑπὲρ τὸ εἶτα γεγραμμένον ἐγένετο
[illegible] Οἱ K-W ὑπενδιδόντες τῇ δυσχερείᾳ, εἶνε δ' ὄντως δυσδιά-
[illegible] τὸ πρόβλημα, ἀπέχονται τῆς ἀναπληρώσεως τοῦ χάσματος,

(1) Κεφ. 63, 5: «Ἐπειδὰν δὲ ὁ θεσμοθέτης **ἐπικληρώσῃ** τὰ **γράμ-
ματα**, ἃ δεῖ προσπαρατίθεσθαι τοῖς δικαστηρίοις, ἐπέθηκε φέρων ὁ
[illegible] ἐφ' ἕκαστ[ον τὸ δικα]στήριον τὸ γράμμα τὸ λαχόν».

..ιούμενοι: modum sortiendi non perspicimus, ὁ δὲ Βλάσ..κατ' εἰκασίαν χωρῶν ἐξέδωκε: [κληροῦσι].

..νατὸν ἦν ἴσως νὰ εἰκάσῃ τις καὶ βάλλουσιν, ὃ ἐκ πρώτης ὄψεως ..εται οὐκ ἀνάρμοστον ὄν, εἰ μὴ φόβος ὑπῆρχεν ὅτι, περὶ κύβων ..ος τοῦ λόγου, ἡ φράσις: εἶτα βάλλουσιν (: τοὺς κύβους), πρὸς ..ους θεσμοθέτας λεγομένη, ἐδύνατο ἴσως νὰ κακισθῇ ὡς ἀπροσδιο..ως. Ἔπειτα τὰ κληροῦσθαι - ἐπικληροῦν οὕτως εἰσὶ συνημμένα (1) πρὸς τὸ λαγχάνειν, ὥστε τούτου εὐθὺς ἐν τῷ προκειμένῳ χωρίῳ ἐπαγομένου (στίχ. 36: «ἣ δ' ἂν π[ρώ]τη λάχῃ) σχεδὸν εἰπεῖν ἠναγκασμένοι ἐσμὲν νὰ εἰκάσωμεν ἢ κληροῦσι ἢ ἐπικληροῦσι. Διὰ ταῦτα ἡμῖν ἀρέσκει τὰ μάλιστα ἡ τοῦ ἐπιφανεστάτου κριτικοῦ εἰκασία, πλὴν ὅτι κάλλιον, μᾶλλον δὲ ἀναγκαῖον ἡμῖν φαίνεται ἵν' ἀντὶ τοῦ: κληροῦσι ἀναγνῶμεν: **ἐπικληροῦσιν**, ᾧ, περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀκριβῶς πράγματος ὄντος τοῦ λόγου, ὁ Ἀριστοτέλης ἐχρήσατο καὶ ἐν Κεφ. 59. 5 οὑτωσὶ λέγων: «καὶ **ἐπικληροῦσι** ταῖς ἀρχαῖς οὗτοι (: οἱ Θεσμοθέται) τὰ δικαστήρια τὰ ἴδια καὶ τὰ δημόσια».

Ἐχρήσατο δὲ τῷ ῥ. ἐπικληροῦν ἅπαξ ἔτι ὁ φιλόσοφος ἐν Κεφ. 53. 5 ἔνθα περὶ τῶν Τετταράκοντα λέγει ὅτι «διανέμουσιν αὐτοῖς (: τοῖς διαιτηταῖς) τὰς διαίτας καὶ **ἐπικληροῦσιν** ἃς ἕκαστος διαιτήσει» (2).

Τὸ σύνθετον ῥ. ἐπικληροῦν, συνδυαζομένων τῶν ἐν τῷ προκειμένῳ χωρίῳ κειμένων πρός τε τὰ ἐν Κεφ. 59. 5 περὶ τῶν Θεσμοθετῶν διειλημμένα, ὅτι «ἐπικληροῦσι ταῖς ἀρχαῖς οὗτοι τὰ δικαστήρια», καὶ πρὸς τὰ ἐν Κεφ. 63. 5 περὶ τοῦ θεσμοθέτου αὖθις εἰρημένα, ὅτι οὗτος ἐπικληροῖ τὰ γράμματα τοῖς δικαστηρίοις, ὑποδηλοῖ νομίζομεν καὶ τὸν τρόπον τῆς κληρώσεως καὶ τὴν σειρὰν καθ' ἣν αὕτη ἐχώρει.

Ἐξηγούμεθα:

Ἐν πᾶσι τοῖς χωρίοις τούτοις, ὡσαύτως δὲ ἐν τῷ ἀνωτέρω μνη-

(1) Περὶ τῶν κληροῦσθαι καὶ ἐπικληροῦν—λαγχάνειν ὅρ. ἃ κάλλιστα ἐδίδαξεν ὁ σεβαστὸς καὶ πεφιλημένος ἡμῖν Διδάσκαλος κ. Κ. Σ. Κόντος ἐν Ἀθηνᾶς τόμ. Δ' σελ. 120 - 124, 164.

(2) Περὶ τῆς ἑρμηνείας τοῦ χωρίου τούτου διὰ μακρῶν πραγματευόμεθα ἐν § 33 τῶν Συμβολῶν εἰς τὸ Ἀττικὸν Δίκαιον ἢ Διορθωτικῶν εἰς τὸ Κανταβριγ. Λεξικόν, ὧν τὴν συνέχειαν ὅρα ἐν τῷδε τῷ τόμῳ τῆς Ἀθηνᾶς.

Τούτων δεκτῶν γενομένων ἐκλείπε·
ἀπορία, διατί ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τούτ
ἀριθμὸν ἐκφορᾷ.
Τί δ' ὅμως ῥητέον περὶ τῶν εὐθὺ
σθέντα — τῶν ἀρχῶν τὸν κύ
ἔχοντα ἐκληφθῶσιν, οὐδὲν ἄλλο δ
ἦσαν οἱ κύβοι, οἳ κατ' ἐκλογὴν
σίμευον πρὸς προσδιορισμὸν τῶν
Ἐπειδὴ πᾶς κύβος ἐξ ἑδρῶν
μεθα νὰ εἰκάσωμεν, ὅτι ἴσως
βων, ἐφ' ἑκάστης τῶν ἓξ ἐπι
ρον. Ἐπειδὴ δὲ αἱ ἀρχαὶ ἦ
νον αὐτῶν, κατὰ τὰς ἑκά
χρήσωνται τοῖς πληρωθεῖσ
στης τῶν ἑδρῶν ἑκάστου
γεγραμμένα τὰ ὀνόματα
Ἐπὶ ταῖς αὐταῖς δὲ χ
σωμεν ὅτι καθ' ἑκάστ
ταῖς ἀρχαῖς (κατ' ὄν
χρωσθέντων, φέρ
εἰς ἃ ἤδη ὁ θεσμο
κύβων τῶν ἀρχῶν
ματα, αἳ ἔμελλον
στέας δίκας, ὅτ
δύο τούτους κύ
σθέντα εἰς τ
εἰς τὸ ἕτερ
Ἀλλ' ἀκ
μετ' αὐτό,
αὐτὸς Βιλ
ἐξίτηλον.
λυτον τ

(1) Κ
ματα.
ὑπη

ικαστη
κατὰ τὴν α
αγάγωσιν ὁ ἄ
ντα.
ωτῳ τῶν δικαστηρίω
ετέρων, ἐν οἷς εἰσιν ἐπ
ονται οἱ ἁρμόδιοι τῇ περι
σθέντων κύβων, εἷς φέρων τὰ
β καὶ γ, ἐκ δὲ τῶν ἑτέρων κυ
ὀνόματα: ἄρχων, πολέμαρχος

ας κληρώσεως, ἐκλέγονται ἐκ τῶν θε-
δ' οὗτοι, χωρὶς ἑκάτερος, ἐμβάλλουσιν
(: τὸν ἔχοντα τὰ χρώματα α, β καὶ γ)
ν, ὃ δὲ τῶν ἀρχῶν τὸν κύβον (: τὸν
ἄρχων, πολέμαρχος κτλ.) εἰς τὸ ἕτερον ».
λεγεται ἡ κλήρωσις καὶ ἡ ἐπικλήρωσις: σείσας
ετῶν τὸ πεπιστευμένον αὐτῷ κληρωτήριον (1),
τον κύβον τῶν ἀρχῶν, βάλλει ἢ ῥίπτει αὐτόν, τὸ
ας αὐτοῦ ἐπιγεγραμμένον ὄνομα (λ. χ. πολέμαρ-
πρώτην λαχοῦσαν ἀρχήν· εὐθὺς μετὰ τοῦτον,
θεσμοθέτης τὸ δεύτερον κληρωτήριον, βάλλει καὶ
ν τῶν χρωμάτων, οὗ ὡσαύτως ἡ ἄνω ἕδρα δείκνυσι

ὁ λόγος δύο κληρωτήρια, ἐπειδὴ εἷς μόνος κύβος ἐν ἑκατέρῳ
προσῆκον εἶνε νὰ νοηθῶσιν ὡς μικρὰ μὲν ὄντα, καταλλήλως δὲ πρὸς
σμένα.

τὸ β), τουτέστι τὸ πρῶτον λαχὸν

·α, πρώτη μὲν ἀρχὴ ἔλα-
ρώθη δικαστήριον τὸ
νται ἔτι καὶ ἄλλαι ἀρ-
ρωσις καὶ ἡ ἐπικλήρωσις
μα μόνη ἀρχὴ καὶ ἓν μόνον
ήρωσις ἀποβαίνουσι περιτταί.
γε πρὸς τὰμέσως ἐπιφερόμενα;
παραγράφῳ δειχθήσεται.

Γ'

ρω παρατεθὲν χωρίον, μέρος μὲν ἐν στήλ.
ως, μέρος δὲ ἐν ἀρχῇ τῆς στήλης 33ης στίχ.
Blass ἀνάγνωσιν, κεῖται: « ἣ δ' ἂν π[ρώ]τη
χῶν, αὕτ[η ἀ]ναγορεύεται ὑπὸ τοῦ κήρυ-
χρήσα[σθαι] π[ρ]ώτῃ [τῷ λ]αχόντι ἤδη [δι-
ευτέ]ρ[ᾳ δὲ] δευτέρᾳ, καὶ ο[ὕτω ταῖς λοιπαῖς,
εμία προειδ[ῇ τίνι αὐτῶν χρήσεται], ἀλλ' [οἵ]ον
η ἑκάσ[τη, τούτῳ χρήσηται], κτέ.

Ἐνταῦθα σημειωτέον α' ὅτι ἀντὶ τῶν ἐν ἀρχῇ: τ[ι τ]ῶν, ὡς ἀναγινώσκει ὁ Βλάσσιος, οἱ K-W 3 ἐξέδωκαν: [[τὸ[ν]] τ]ῶν, συμφώνως μᾶλλον τῇ ἀναγνώσει τοῦ Wilcken: το . . ων, ὅτι δὲ οὗτοι τὸ πρῶτον ἄρθρον: τὸν νομίζουσιν ἐκβλητέον (1) β' ὅτι περὶ τοῦ Ο τοῦ τΟ . . ων τούτου ὁ Κενυὼν διστάζει.

Ὡσαύτως σημειωτέον γ' ὅτι ἀντὶ τοῦ ἀμφιβόλου ἤδη (2), ὃ ἐξέδωκεν ὁ Βλάσσιος, στοιχήσας τῇ τοῦ Wilcken ἀναγνώσει: ηδη, αὐτὸς οὗτος ὁ Βλάσσιος ἐν τῷ παπύρῳ ἀνέγνω: ·ΙΔΙ

Τέλος δὲ δ' ὅτι ἀντὶ τοῦ δευτέρου: δευτέρᾳ, ὃ τῷ Wilcken

(1) Ὅρα τὰ Signa ἐν σελ. XVII Praef. τῆς γ' ἐκδόσεως.

(2) Παρατηροῦμεν δ' ὅτι τὸ ἤδη τοῦτο φανερῶς μάχεται τοῖς ἐν Κεφ. 59. 5 εἰρημένοις, ὅτι οἱ θεσμοθέται « ἐπικληροῦσι ταῖς ἀρχαῖς — τὰ δικαστήρια, ὃ σαφῶς δηλοῖ, ἐπειδὴ ἀκριβολογεῖται ὅσον οὐδεὶς ἄλλος ὁ Ἀριστοτέλης, ὅτι πρῶτον ὁρίζεται ἡ ἀρχή, εἶτα δ' εἰς ταύτην ἐπικληροῦται τὸ δικαστήριον ἢ τὸ χρῶμα. Ἀλλὰ τά: λαχόντι ἤδη ἀνατρέπουσι τὴν τάξιν, παριστaμένου τοῦ δικαστηρίου ὡς κληρουμένου πρὸ τῆς ἀρχῆς.

σθέντι πρόκει τῶν σε μ.

[illegible] ...χώρισεν εἰς τὸ ἔδαφος, αὐτὸς [illegible], τὸ δ' αὐτὸ καὶ ὁ Κενυών. [illegible] τοῖς ἡγουμένοις, ἔτι μᾶλλον εὐκο- [illegible] ἡμῖν, ὅτι τὸ προκείμενον χωρίον [illegible] ὡς ἑξῆς, ἄλλως τε καὶ μᾶλλον [illegible] ἴχνη, ὡς διέγνωσαν τούτων ἄλλα [illegible]ων, τὰ δέ: ΤΟ..ΩΝ ὁ Wilcken:

εἶτα [ἐπικληροῦ-

[illegible] τῷ τ]ῶν ἀρχῶν, αὔτ[η ἀ]ναγορεύ-

[illegible] καὶ ἔσ]τι χρήσα[σθαι] π[ρ]ώτῃ [τῷ

[illegible]ρίῳ, ἡ δὲ δευτέ]ρ[α τῷ

[illegible] ταῖς λοιπαῖς, ἵ]να [μη-

[illegible] λάχῃ τῷ τῶν ἀρχῶν» = ἣ δ' ἂν ἀρχὴ [illegible] τῷ τῶν ἀρχῶν, εἰσὶ νομίζομεν εὐνόητα, μάλιστα [illegible] εἰρημένα, τὸ δὲ κύβῳ λαχεῖν τελέως ἀνάλο- [illegible] λαχεῖν, οὐ πλείονα ἀπαντῶσι παραδείγματα οἷον [illegible] 157: κλήρῳ λαχοῦσα, Ξενοφ. Ἀπομνημ. Γ'. θ'. [illegible]ρῳ λαχόντας κτλ. καὶ τῷ πάλῳ λαχεῖν ἀπαν- [illegible] Ἡρόδοτ. 4. 94. 153 καὶ Αἰσχ. Θηβ. 55, 126.

[illegible] ἀναγνωστέον: α' δι[καστηρίῳ . . . .] πλὴν τῶν ἴχνῶν, [illegible] καὶ τὰ εὐθὺς ἐφεξῆς ἐπαγόμενα: [ἡ δὲ δευτέ]ρ[α τῷ] [illegible] ὁ νοῦς ἀναμφίβολος: ἣ δ' ἂν δευτέρα λάχῃ κύβῳ τῷ [illegible], αὕτη ἀναγορεύεται καὶ ἔστι δευτέρᾳ χρήσασθαι τῷ λα- [illegible] δευτέρῳ δικαστηρίῳ, καὶ οὕτω ταῖς λοιπαῖς.

[illegible]χθη ἐν τοῖς ἡγουμένοις (§ Β') ὅτι καὶ ἡμῖν ἀρέσκει τὰ μά- [illegible] τοῦ ἑκατέρους (: τοὺς κύβους) εἰς ἑκάτερος (: τῶν θε- [illegible]των) μεταβολή. Τῷ ὄντι οὕτω μόνον δύναται νὰ νοηθῇ κατὰ [illegible] τὸ πραττόμενον· ἴσως ἂν μάλιστα βέλτιον ἦν καὶ μεταξὺ ὑπο- [illegible] νὰ περιληφθῶσιν αἱ λέξεις: χωρὶς ἑκάτερος, πρὸς μείζονα [illegible] τοῦ πράγματος· οὕτω, νομίζομεν, ἠθέλησεν ὁ μέγας Ἀρι- στοτέλης.

Ἐν Σμύρνῃ, τῇ 17/30 Ἰουλίου, 1901.

Π. Σ. ΦΩΤΙΑΔΗΣ

ΣΥΜΒΟΛΑΙ ΕΙΣ ΤΟ ΑΤΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ

Η ΔΙΟΡΘΩΤΙΚΑ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑ

ΕΙΣ

ΤΟ ΡΗΤΟΡΙΚΟΝ ΚΑΝΤΑΒΡΙΓΙΑΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ

ΕΠΙ ΤΗΣ ΥΠΟ Ε. Ο. HOUTSMA
ΕΝ ΛΟΥΓΔΟΥΝΩΙ ΤΩΝ ΒΑΤΑΒΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΤΩΙ 1870

(Συνέχεια καὶ τέλος. Τὰ ἡγούμενα ὅρα ἐν τόμ. ΙΑ' σ.1 ἐπ. καὶ ΙΓ' σ.1)

§ 33.

Μὴ οὖσα δίκη. Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς ἐνίους λέγει τῶν κρινομένων κακοτεχνεῖν τοῖς διώκουσιν ἀντιλαγχάνοντας τὴν μὴ οὖσαν· δεῖ γὰρ τοὺς ὑπὲρ δέκα δραχμὰς ἀμφισβητοῦντας διαιτητὰς εἰς δίκην ἑκάστην λαμβάνειν· διὸ καὶ ἔκειτο νόμος μὴ εἰσάγεσθαι δίκην, εἰ μὴ πρότερον ἐξετασθείη παρ' αὐτοῖς τὸ πρᾶγμα· ἐνίους δὲ ἀσθενὲς τὸ δίκαιον ἔχοντας καὶ δεδοικότας τὴν καταδίαιταν χρόνους ἐμβάλλειν καὶ σκήψεις οἵας δοκεῖν εἶναι εὐλόγους, καὶ τὸ μὲν πρῶτον παραγράφεσθαι, εἶτα ὑπόμνυσθαι νόσον ἢ ἀποδημίαν, καὶ τελευτῶντας ἐπὶ τὴν κυρίαν τῆς διαίτης ἡμέραν οὐκ ἀπαντῶντας, ὅπως δύνωνται ἀντιλαγχάνειν τὴν μὴ οὖσαν τῷ ἑλόντι, ὥστε ἐξ ὑπαρχῆς ἀκέραιον αὐτοῖς καθίστασθαι τὸν ἀγῶνα. [[Κατ' ἐνίους δὲ **ἀντέληξις** [λέξις] οὐ[κ] ἔσ[τιν. ἀλλ'] ἀντιλαχεῖν [λέγειν] ἐ[χ]ρῆν· δι[ὸ] μετέγραψαν ἢ ὅλως ἐκ τῶν λόγων αὐτὴν ἀνεῖλον· τούτου δὲ αἴτιον ἡ τοῦ ἔθους ἔκλειψις· ἀνῄρηται γὰρ μετὰ τῶν διαιτητῶν ἡ ἀντίληξις.]] ἐξῆν δὲ ἀντιλαγχάνειν ἐντὸς ἡμερῶν δέκα.

ἀκολουθήσας καὶ αὖθις ὁ Βλάσσιος κατεχώρισεν εἰς οὗτος ἀνέγνω ἐν τῷ χ'/φῳ ΕΥΤΕΡΟ, τὸ δ' αὐτ

Ἤδη, ἐάν τις ἐπείσθη ἡμῖν ἐν τοῖς ἡγουμένοις, λώτερον, ὡς ἐλπίζομεν, συμφωνήσει ἡμῖν, ὅτι τὸ βέλτιον ἴσως δύναται ν' ἀναγνωσθῇ ὡς ἑξῆς, ἄλ συμφώνως πρὸς τὰ ἐν τῷ παπύρῳ ἴχνη, ὡς διέγ μὲν ὁ Βλάσσιος, ἄλλα δὲ ὁ Κενυών, τὰ δὲ: ΤΟ

εἶτα [ἐπι

σιν], ἣ δ' ἂν π[ρώ]τη λάχῃ τ[ῷ τ]ῶν ἀρχῶν εται ὑπὸ τοῦ κήρυκος [καὶ ἔσ]τι χρῆσα[λ]αχόντι [ΑΑ' ΔΙ[καστηρίῳ, ἣ δὲ δευτέ δευτέρῳ, καὶ ο[ὕτω ταῖς λοιπαῖς, ἵ]να [δεμία προειδ[ῇ κτέ.

Τὰ «ἣ δ' ἂν πρώτη λάχῃ τῷ τῶν ἀ πρώτη λάχῃ κύβῳ τῷ τῶν ἀρχῶν, εἰσὶ νομ διὰ τὰ ἀνωτέρω ἤδη εἰρημένα, τὸ δὲ κύβῳ γον τῷ τε κλήρῳ λαχεῖν, οὐ πλείονα ἀπ Αἰσχύλ. Πέρσ. 187: κλήρῳ λαχοῦσα, 10: τοὺς κλήρῳ λαχόντας κτλ. καὶ τῶντι παρ' Ἡροδότ. 4. 94. 153 καὶ Αἰ

Ὅτι δ' ἀναγνωστέον: α' δι[καστηρ μηνύουσι καὶ τὰ εὐθὺς ἐφεξῆς ἐπαγόμ δευτέρῳ, ὧν ὁ νοῦς ἀναμφίβολος: ἣ δ τῶν ἀρχῶν, αὕτη ἀναγορεύεται καὶ ἔσ χόντι δευτέρῳ δικαστηρίῳ, καὶ οὕτω τ

Ὑπεδείχθη ἐν τοῖς ἡγουμένοις (§ Β λιστα ἡ τοῦ ἑκατέρους (: τοὺς κύβ σμοθετῶν) μεταβολή. Τῷ ὄντι οὕτω λεπτὸν τὸ πραττόμενον· ἴσως ἂν μάλι στιγμῶν νὰ περιληφθῶσιν αἱ λέξεις: ἔμφασιν τοῦ πράγματος· οὕτω, νο στοτέλης.

Ἐν Σμύρνῃ, τῇ 17/30 Ἰουλίου,

ι-

ιcά-
αὐ-
ιν (2)
.νθ' ὧν
ς ἐπι-
αχόμενα
ιαιτητὴν
ιm exem-
us probat
quo plura
ιtarum» (3).
ιξαν, εἰς ἑκά-
ἀπόλυτον καὶ
ιὲ γνώμην ταύ-
ἐλης δι' ὧν περὶ
ιλιστα δὲ διὰ τῶν
ύμων λαβόντες οἱ
αἱ ἐπικληροῦσιν ἃς
στος λάχη διαίτας

ἀδύνατον ἦν, ὅλως ἐκ τῶν
τίληξις ἦν πρὸς μόνους τοὺς
ρὸς αὐτούς λόγοι γεγραμμένοι
ίγνηται λόγος περὶ ἀντιλήξεως
ιτ' ἔφεσιν.
. Hist. Gr. τόμ. Β' σελ. 365 a

ο λ. Διαιτηταὶ σελ. 128 α.

Τούτοις ἀκολούθως ἀναγκαῖον νομίζομεν ν' ἀναγνῶμεν καθ' ἑνικ[ὸν] ἀριθμόν: διαιτητ[ὴν] εἰς δ. (συντετμημένως τουτέστιν, ἀντὶ τ[οῦ] πλήρους: δίκην) ἑκάστη[ν] λαμβάνειν.

Μικρὸν κατωτέρω στίχ. 10 κεῖται: καὶ τελευτῶντας ἐπὶ τὴ[ν] κυρίαν τῆς διαίτης ἡμέραν οὐκ ἀπαντῶντας· ἐν τῷ κώδι[κι] ὅμως ἀντὶ τῶν: τῆς διαίτης φέρεται: αὐτῆς διαίτης, τὸ αὐτῆ[ς] δὲ τοῦτο πρῶτος ὁ Δοβραῖος εἰς τῆς διωρθώσατο, τοῦ Μεϊέρου πρ[ο]κρίναντος τό: αὐτῆς [τῆς] διαίτης, ὃ καὶ ὁ Μυλλῆρος ἐνέκρινε κ[αὶ] ἀπεδέξατο (1). Ἀλλ' ἡμῖν προδηλότατον φαίνεται ὂν ὅτι ἀναγνω[σ]στέον: αὖ τῆς διαίτης, ὡς ὑποδείκνυσι μὲν ἡ τοῦ κώδικος γραφ[ή], σαφῶς δὲ διδάσκουσι καὶ τὰ ἡγούμενα: καὶ τὸ μὲν πρῶτον παραγράφεσθαι, εἶτα ὑπόμνυσθαι . . . καὶ τελευτῶντας ἐπὶ τὴν κυρίαν αὖ τῆς διαίτης ἡμέραν οὐκ ἀπαντῶντας.

Διὰ τοὺς αὐτοὺς δὲ λόγους προσῆκον νομίζομεν ἵνα καὶ ἐν τῷ παρατελευταίῳ στίχῳ τῆς λ. **Ἕνη καὶ νέα** τοῦ αὐτοῦ Κανταβριγ. λεξικοῦ, ἀντὶ τῶν νῦν κατὰ διόρθωσιν τοῦ Houtsma κατακεχωρισμένων: τὰς δὲ μετὰ τὴν εἰκάδα πάσας ἀποφράδας καλοῦσι, ἀναγνῶμεν ἀκριβέστερον στοιχοῦντες τῇ τοῦ κώδικος γραφῇ (2): τὰς δὲ μετ' αὖ τὴν εἰκάδα πάσας ἀποφράδας καλοῦσι. Τῷ ὄντι ἐν τῷ κώδ. κεῖται: μετ' αὐτὴν εἰκάδα.

Παρατηροῦμεν δὲ τέλος ὅτι ἐν στίχ. 9 ἀντὶ τῶν: εἶτα ὑπόμνυσθαι, ὡς ὁ Δοβραῖος ἀνέγνω τὸ τοῦ κώδικος: τὸ ὑπόμνυσθαι, ὁ Μεϊέρος ἐξέδωκε: τὸ [δὲ δεύτερον] ὑπόμνυσθαι, ὃ καὶ ὁ Μυλλῆρος ἐνέκρινεν· ἀλλ' ἡμῖν μᾶλλον ἀρέσκει ἡ τοῦ Δοβραίου ἀνάγνωσις, ἅτ' ἐγγυτέρα μὲν παλαιογραφικῶς καὶ συντακτικῶς δὲ ὅλως ἄμεμπτος οὖσα.

Παρ' Ἁρποκρατίωνι οὐδὲν οὔτε περὶ τοῦ ἀντιλαγχάνειν ἁπλῶς, οὔτε περὶ τοῦ ἀντιλαγχάνειν τὴν μὴ οὖσαν φέρεται· ὥστε τούτῳ τῷ λόγῳ ὁ ἡμέτερος γραμματικὸς καὶ ταύτην τὴν γλῶσσαν προσέγραψεν ἐν τῷ κώδικι.

(1) Fragm. Hist. Gr. τόμ. 2 σελ. 364.

(2) Παρατηρεῖ δὲ τάδε περὶ τούτων ὁ Houtsma ἐν ταῖς Σημειώσ. σελ. 49: «In Cod. pro μετὰ τὴν εἰκάδα legitur μετ' αὐτὴν εἰκάδα eodem modo, quo postea i. v. Μὴ οὖσα δίκη pro ἐπὶ τὴν κυρίαν τῆς διαίτης ἡμέραν scripsit ἐπὶ τὴν κυρίαν αὐτῆς διαίτης ἡμέραν».

Ἐπειδὴ δὲ περὶ τῆς μὴ οὔσης καὶ περὶ διαιτητῶν ἡμῖν ὁ λόγος, καλὸν νομίζομεν ἵνα, πρὶν τὰ περὶ τούτων ἐξετάσωμεν, ἐν ἀναφορᾷ μάλιστα πρὸς τὴν Ἀριστοτέλους Ἀθην. Πολιτείαν, παρατηρήσωμεν ὅτι ἡ λ. διαιτηταὶ πολλάκις ὑπὸ τῶν ἀντιγραφέων μετελήφθη κακῶς ἀντὶ τῆς λ. δατηταί, ὅτι δ' ἀλλαχοῦ αὖθις ἡ αὐτὴ λέξις παραναγνωσθεῖσα, οὐδὲν ἧττον κακῶς ἀντικατέστη διὰ τῆς λ. δικασταί, καὶ ταῦτα ὡς εἰκὸς διὰ τὸ παραπλήσιον τῶν τὰς λλ. ταύτας συνιστάντων γραμμάτων: ΔΙΑΙΤΗΤΑΙ - ΔΑΤΗΤΑΙ - ΔΙΚΑΣΤΑΙ. Ἐδείξαμεν δὲ καὶ ἐν λ. ἀλογίου δίκη τοῦ Κανταβριγίου λεξικοῦ (1) κακῶς κείμενον τὸ πολλῷ μᾶλλον σύνηθες ΔΙΚΑΣΤΑΙΣ ἀντὶ τοῦ ΛΟΓΙΣΤΑΙΣ, μόνου ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ ἁρμόζοντος. Φαίνεται δ' ὅτι εἰς τὸ πταῖσμα τοῦτο ὑπέπιπτον οὐ μόνον οἱ νεώτεροι, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ παλαιότατοι τῶν ἀντιγραφέων, ὧν ἔργα ἄχρις ἡμῶν περιεσώθησαν· διότι καὶ ἐν τῷ περιπύστῳ παπύρῳ τῆς ἀριστοτελικῆς Ἀθην. Πολιτείας Κεφ. 56. 6 εὑρέθη πλημμελῶς γεγραμμένον: εἰς διαιτητῶν αἵρεσιν, ὅπερ εὐθέως ὁ πολὺς Κενυὼν διωρθώσατο: εἰς δατητῶν αἵρεσιν, ἀκολούθως τῷ τε γραμματικῷ τῷ ἡμετέρῳ (ἐν λ.) καὶ τῷ ὑπὸ τούτου συμπληρουμένῳ Ἁρποκρατίωνι ἐν λ. δατεῖσθαι.

Κεῖται δ' ὡσαύτως κακῶς παρὰ Πολυδεύκει ἐν Η. 89: «δίκαι δὲ πρὸς αὐτὸν (: τὸν Ἄρχοντα) λαγχάνονται κακώσεως, παρανοίας, εἰς διαιτητῶν αἵρεσιν κτέ.», ὅπερ σαφῶς μηνύει ὅτι καὶ ὁ γραμματικὸς οὗτος ἐν τῇ ἀναγραφῇ τοῦ χωρίου τούτου τοιούτῳ τινὶ ἐσφαλμένῳ, κατά γε τοῦτο, ἀντιγράφῳ ἐνέτυχε τοῦ προμνησθέντος ἀριστοτελικοῦ συγγράμματος· διότι ἀλλαχοῦ (Η. 136) τῇ νομικῇ ταύτῃ λέξει ἐχρήσατο ὀρθῶς (Πρβλ. καὶ Δ. 176 ἐν τέλ.).

Ἐν Ἀνεκδ. Βεκκήρου τρὶς ἐν τρισὶ διαφόροις γλώσσαις σ. 186. 27, 235. 26, 310. 17 κεῖται κακῶς: διαιτηταί - διαιτητῶν αἵρεσις ἀντί: δατηταί - δατητῶν αἵρεσις (2).

(1) Ἀνωτ. § 3.

(2) Ἔχουσι δ' ὧδε αἱ γλῶσσαι αὗται:

Σ. 186. 27: Διαιτηταὶ (γρ. Δατηταὶ): οἱ τὰ χωρία τοῖς ἀμφισβητοῦσι διανέμοντες, οἱονεὶ κριταί.

Σ. 235. 26: Διαιτητῶν (γρ. Δατητῶν) αἵρεσις: ἔστιν οὖν εἶδός τι δίκης. ὁπότε γὰρ κοινωνοῖέν τινες ἀλλήλοις, καὶ οἱ μὲν βούλοιντο δια-

[illegible] παρατηρήσωμεν ὅτι καὶ ἐν τῷ λεγο-
[illegible] τῆς Φλωρεντίας, τῷ ἐκδοθέντι ὑπὸ Μιλ-

[illegible] λομένοις, ἵνα ἀναγκασθῶσιν, αὕτη ἡ
[illegible] δατητῶν) αἵρεσις.
[illegible] πᾶσαν δίκην δικάζουσι, πλὴν τῶν ξενι-
[illegible] εως ἐπί τινων ἢ κληρονομίας ἢ κοινὸν
[illegible] οι διανέμοντες τὰ κοινά τισιν.

[illegible] (σελ. 310. 17) δύο τινὰ ἔπαθεν ὁ ἄκριτος γραμ-[illegible] τότατα τοὺς δατητὰς πρὸς τοὺς διαιτητάς, πα-[illegible] πλημμελοῦς γραφῆς τῶν ἄλλων ἀντιγραφέων, εἶτα δὲ [illegible] πλὴν ἂν ἴσως βέλτιον εἴπωμεν, διαστρόφως συντεταγμέ-[illegible] λ. διαιτητὰς ἔκδ. Bernhardy σελ. 1332) ὅτι «ξέ-[illegible] το (: τὸ διαιτᾶν;) ἐλθεῖν οὐ συγκεχώρητο», ὃ δὴ [illegible] καὶ σαφέστερον, διαρρήδην εἰπών: πᾶσαν δίκην,

[illegible]

[illegible] πιστεύομεν, ἀδιστάκτως θὰ συμφωνήσῃ ἡμῖν ὅτι ἐν πάσαις [illegible] τως δ' ἐν τῷ μνησθέντι χωρίῳ τοῦ Πολυδεύκους Η. 89. [illegible] κεῖται: διαιτηταὶ - διαιτητῶν ἀντί: δατηταὶ - δα-[illegible] τηλικαύτην ἔτι ῥοπὴν ἔχουσί τινα τῶν παλαιῶν διδαγμάτων τῶν [illegible] περιφανῶς ἡμαρτημένα, ὥστε διαπρεπέστατοι ἑρμηνευταὶ τοῦ [illegible] τούτων ἔστιν ὅτε παραπλανώμενοι, περιορῶσι μὲν τἀσφαλῆ καὶ [illegible] ῶνται δὲ νὰ συγκλώσωσι τἀσύγκλωστα. Οὕτως ὁ σοφὸς νομο-[illegible] Beauchet ἐν Hist. du D[t] privé de la Rép. Athén. τόμ. 3 σελ. 645, [illegible] ἤδη (ἐν τῇ ἡγουμένῃ σελ. 643 σημ. 1) ἐλέγξας τὸ ἐν Ἀνεκδ. [illegible] πταῖσμα τοῦ γραμματικοῦ, γράψαντος διαιτητῶν ἀντὶ δατη-[illegible] ἀκολούθως τῷ Ἀριστοτέλει (Ἀθην. Πολ. Κεφ. 56. 6, 58. 3) ὀρθῶς [illegible] τὴν εἰς δατητῶν αἵρεσιν δίκην ἁρμόδιοι ἄρχοντες ἦσαν τοῖς μὲν [illegible] Ἀ[illegible]ων, τοῖς δὲ μετοίκοις ὁ Πολέμαρχος, οἳ καὶ ἀνακρίναντες εἰσάγουσιν [illegible] καστήριον, καίπερ τέλος διαρρήδην παρατηρῶν ὅτι τὸ εἰς δατητῶν αἵ-[illegible] συμβιβάζεται τῷ κλήρῳ ὁρισμῷ τῶν διαιτητῶν ὡς δατητῶν, ὅμως, [illegible] τούτων ἐπιλαθόμενος, ἐπάγει: «Il est toutefois vraisemblable que [illegible] (οἱ δατηταὶ δῆλα δὴ) devaient être ordinairement choisis parmi [illegible] arbitres publics, et c'est même ce qui explique la confusion que l'on ren-[illegible] chez les grammairiens et les lexicographes (Bekk. Anecd. I, p. 235. 26. [illegible] 310. 17; Pollux, VIII. 89), lorsqu'ils désignent notre action par les mots [illegible] αἵρεσις et qu'ils appliquent aux experts chargés de procéder au [illegible] le mot διαιτηταί, qui sert à désigner les arbitres publics». Ταῦτα δὲ [illegible] πρὸ αὐτοῦ ἐδίδαξεν, ἀλλὰ πρὸ τῆς ἀνευρέσεως τοῦ ἀριστοτελικοῦ βιβλίου, καὶ [illegible] διαπρεπὴς νομοδιδάσκαλος ὁ Caillemer ἐν Dict. Ant. Grecq. Darem - Saglio [illegible] Δατηταί σελ. 28. Ὁ δὲ Hubert ἐν τῇ De Arbitris att. et Priv. et Publ. [illegible] αὐτοῦ (σελ. 55) καὶ ἴδιον κεφάλαιον: De actione εἰς δατητῶν αἵρε-σιν ἐν αὐτῇ κατεχώρισε, διδάσκων καὶ οὗτος, ἀκολούθως τῇ τοῦ Meïerou (Privat-schiedrichter σελ. 29) εἰκασίᾳ, ὅτι οἱ δατηταὶ ἐκ τῶν δημ. διαιτητῶν ἐξελέγοντο. Καὶ ὅμως οὐδὲν ἀπολύτως ὑπάρχει περὶ τούτου μαρτύριον, οὐδ' ὑπάρχει λόγος οὐδεὶς

Ἱεροῦ ἐν Mélanges de Littér. Grecque 1868 σ. 82 ἀναγιγνώσκεται: «δαῖτηταί. δαστός, ἀφ'οὗ τὸ ἄδαστον· Σοφοκλῆς (Αἴ. 54): λείας ἄδαστα βουκόλων».

Ἀλλὰ πολλῷ χεῖρον εἶνε τὸ πταῖσμα: δικασταῖς ἀντὶ: διαιτηταῖς, πολλὰ παρασχὸν τοῖς συγγραφεῦσι τοῦ ἀττικοῦ δικαίου πράγματα, καὶ δὴ τοιαῦτα ὥστε καὶ νῦν, μετὰ τὴν εὐτυχῆ ἀνεύρεσιν τῆς πολυτίμου Ἀθην. Πολιτείας, τινὲς ἀμφιβάλλουσιν ἔτι πότερον τούτων εἶνε τὸ ὄντως ὀρθόν.

Ἐν Ἀθην. Πολιτείᾳ τοῦ Ἀριστοτέλους Κεφ. 53. 6 κεῖται: «ἔστιν δὲ καὶ εἰσαγγέλλειν εἰς τοὺς διαιτητάς, ἐάν τις ἀδικηθῇ ὑπὸ τοῦ διαιτητοῦ, κἄν τινος καταγνῶσιν, ἀτιμοῦσθαι κελεύουσιν οἱ νόμοι· ἔφεσις δ' ἔστι καὶ τούτοις»

Εἰσὶ δὲ ταῦτα σαφῆ μὲν καθ' ἑαυτά, ἄλλως δὲ καὶ σύμφωνα ὅλως πρὸς ἃ ὁ Δημοσθένης ἐν τῷ κ. Μειδίου §§ 86 - 87 διδάσκει: «φυλάξας τὴν τελευταίαν ἡμέραν τῶν διαιτητῶν... πείσας τὸν πρυτανεύοντα (1) δοῦναι τὴν ψῆφον... κατηγορῶν ἔρημον, οὐδενὸς παρόντος, ἐκβάλλει καὶ ἀτιμοῖ τὸν διαιτητήν».

Τοὐναντίον, παρ' Ἁρποκρατίωνι ἐν λ. Εἰσαγγελία ἀναγιγνώσκεται: «ἄλλη δὲ εἰσαγγελία ἐστὶ κατὰ τῶν διαιτητῶν· εἰ γάρ τις ὑπὸ διαιτητοῦ (γρ. [τοῦ] διαιτητοῦ, ὡς ὀρθῶς μὲν κεῖται ἐν τῷ κώδ. D Ἁρποκρατίωνος, διδάσκει δὲ καὶ τὸ ἄρτι παρατεθὲν ἀριστοτελ. χωρίον) (2) ἀδικηθείη, ἐξῆν τοῦτον εἰσαγγέλλειν πρὸς (γρ. εἰς, κατὰ K - W) τοὺς δικαστὰς καὶ ἁλοὺς ἠτιμοῦτο» (3). Σημειωτέον δ' ὅτι τὸ πλημμελὲς δικαστὰς τοῦτο ἀγ·

να παραδέξηταί τις ὅτι οἱ δατηταὶ ἐκ τῶν διαιτητῶν εἴτε κλήρῳ εἴτε αἱρέσει καθίσταντο. — Περὶ τῆς δίκης ταύτης, ὑπὲρ ἧς γίγνεται λόγος καὶ ἐν τῷ Κανταβρ. λεξικῷ ἐν λ. εἰς δατητῶν αἵρεσιν, ἄλλοτε σὺν Θεῷ θὰ διαλάβωμεν ἐκτενέστερον.

(1) Περὶ τοῦ: πρυτανεύοντα ἔπ. ἃ εἴπομεν ἐν Ἀθηνᾶς τόμ. ΙΑ' σελ. 370. Πρβλ. Pischinger, ἔνθ. ἀνωτ. σελ. 28.

(2) Εἶνε δ' ἐνθάδε τὸ ἄρθρ. τοῦ καὶ τούτου δηλωτικόν, ὅτι εἷς ἦν ὁ εἰς δίκην ἑκάστην κληρούμενος διαιτητής. Πρβλ. ἔτι Ἀριστ. Ἀθην. Πολιτ. Κεφ. 53. 2: «τὴν γνῶσιν τὴν τοῦ διαιτητοῦ γεγραμμένην ἐν γραμματείῳ προσαρτήσαντες παραδιδόασι».

(3) Πρβλ. ἔτι Ἀνεκ. Βεκκήρου 235. 24. - Σχολ. Πλάτ. Νόμ. XI σελ. 926 C. - Πατμ. Λεξικ. Σακκελ. σελ. 13, παρ' οἷς ὅμως οὐδὲν κεῖται περὶ τοῦ εἰς τίνας ἦν εἰσαγγέλλειν.

Προσῆκον δὲ νομίζομεν ἔτι νὰ παρατηρή
μένῳ Μεγάλῳ Ἐτυμολογικῷ τῆς Φλωρεν-

νέμεσθαι, οἱ δὲ οὔ, τοῖς μὴ βουλομένοι
δίκη ἐλαγχάνετο, διαιτητῶν (γρ. **δατητ**
Σ. 310. 17 : Οἱ διαιτηταὶ πᾶσαν δίκ
κῶν· οἷον πρόκλησιν νεμήσεως ἐπὶ
ἀγορασμόν. κυρίως μέντοι οἱ διανέμο

Ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ γλώσσῃ (σελ. 31
ματικός· πρῶτον μὲν συνέχεεν ἀνοητότατα το
ραχθεὶς πιθανῶς καὶ ὑπὸ τῆς πλημμελοῦς
συνανέμειξε τούτοις τὸ ψευδὲς (πλὴν ἂν ἴσως
νον) δίδαγμα τοῦ Σουΐδα (ἐν λ. **διαιτητ**
νοις μέντοι γε ἐπὶ τοῦτο (: τὸ διαι
μάλιστα ἐπεμελήθη νὰ ἐξενέγκῃ καὶ σαφ
πλὴν τῶν ξενικῶν.

Ὅπως δή ποτε πᾶς τις, πιστεύομεν,
ταῖς λέξεσι ταύταις, ὡσαύτως δ' ἐν τ
κάκιστα καὶ γελοιότατα κεῖται: **δια**
τητῶν. Καὶ ὅμως τηλικαύτην ἔτι
γραμματικῶν, καίπερ περιφανῶς ἤ
Ἀττικοῦ δικαίου, ὑπὸ τούτων ἐστι
μεμαρτυρημένα, πειρῶνται δὲ νὰ
διδάσκαλος Beauchet ἐν Hist. d
καίπερ πρὸ μικροῦ ἤδη (ἐν τῇ
Bekk. σελ. 235. 26 παῖσμα τ
τῶν, καίπερ ἀκολούθως τῷ
διδάσκων ὅτι εἰς τὴν **εἰς δατ**
πολίταις ὁ Ἄρχων, τοῖς δὲ
εἰς τὸ **δικαστήριον**, καίπ
ρεσιν οὐδαμῶς συμβιβάζετ
ὡς εἰ πάντων τούτων ἐπ
les experts (οἱ δατηταὶ
les arbitres publics, et
contre chez les gramma
p. 310. 17; Pollux, V
διαιτητῶν αἵρεσις
partage le mot διαιτ
περίπου πρὸ αὐτοῦ ἐλ
ἄλλος διαπρεπὴς νομ
ἐν λ. **Δατηταὶ**
πραγματείᾳ αὐτοῦ
σιν ἐν αὐτῇ κατ
schiedrichter σελ
Καὶ ὅμως οὐδὲν

κληρω-
δίκαι ἐλα
περ τοῦτο τ
, δὲ ἐν τῇ γλώσσ
-οις, ὑπάρχει καὶ τ
-τεον, συνῳδὰ τῇ ἀρ
ἀμέσως, εἶτ' ἐμμέσως
εἰλημμένη: Τεσσαρά-
μέχρι δέκα δραχμῶν
-το τὸ τίμημα τοῖς **διαι-**

-ποτε ἡ λήμη τῶν ψευδῶν διδαγ-
-σθ' ὁ μὲν Μέϊερος, ἀνὴρ εἴ πε
-τικοῦ δικαίου ἐντριβέστατος, ὅμως
-του γραμματικοῦ καὶ νομίσας ὅτι
-ς: δικασταῖς. προήχθη ἵν' ἀπιστήση
-εύκει Η. 100 ἀναγιγνωσκομένοις: «οἱ
-οι δραχμῶν δέκα ἐδίκαζον, τὰ δὲ
: παρεδίδοσαν», νὰ εἰκάσῃ δ' ὅτι ταῦτα,
-ει νὰ διορθωθῶσι: [τοῖς δικασταῖς ἢ
-ν ἕτεροι δὲ ἐπιφανέστατοι κριτικοί, τῇ πρὸ
-μένη γραφῇ τῇ παρ' Ἁρποκρατίωνι (ἐν λ.
-πιστησαν μὲν ὡσαύτως τῇ ἐν τῷ πολυτίμῳ
-τῃ γραφῇ: εἰσαγγέλλειν εἰς τοὺς **διαι-**
-τῶν παρεφθαρμένην προέκρινον (2).

-λ. 310. 22. - Φώτ. ἐν λ.
-τῆς Ἀθ. Πολιτείας. Τούτῳ κατηκολούθησαν οἱ
-δ' αὖθις ὁ ἡμέτερος διαπρεπέστατος φιλόλογος Π.
-τόμ. Δ' σελ. 595-6.
Hardie ἐν Class. Rev. Τόμ. Ε' ἀριθ. 4 σελ. 164, ὑπερα-
-γραφῆς: διαιτητάς, ἐπειδὴ δ' ὁ Ἀριστοτέλης
-δ' ἐστὶ καὶ τούτοις, ἐρωτᾷ: «Before whom is

τυγχάνομεν καὶ
..αντῶσιν: « Εἰσα-
τὰς δίκας εἰσή-
..λῶς διορθωτέον, ἀκο-
ι) καὶ τῷ Ἀριστοτέλει
ς — οὗτοι δὲ τὰς [ἐμ-
:κχστάς (1). Ἄλλως τε καὶ
ως, νομίζομεν, ὅτι γραπτέον:
ς τοὺς διαιτητάς (2).
τον σχόλιόν τι τοῦ Οὐλπιανοῦ εἰς
ογον τοῦ Δημοσθένους διὰ τὰς πολ-
, ἃς μάτην ἐνέβαλε πάντας τοὺς πρὸ
λικῆς Ἀθην. Πολιτείας περὶ διαιτητῶν
δε τὸ σχόλιον τοῦτο: « Ἔδει τοὺς τὰ
θύνας διδόναι τῶν πεπραγμένων· ἔθος
ηταῖς εἴς τινα τόπον συλλέγεσθαι τοὺς
ουλόμενος κατηγορεῖν αὐτῶν ὡς καὶ (γρ.
. δι' ἔχθραν δικασάντων ἢ διὰ κέρδος, ἑτοί
ωσι (βέλτιον: ὑπακούωσι) καὶ ἀποκρίνωνται.
τοῦ ἐνιαυτοῦ πρῶτον ἀπὸ τῶν Διαιτητῶν ἤρ-

or appeal to be brought? It would naturally be tried by a δικαστή-
hat there is an appeal, on the same issue, from δικασταὶ to δικαστάς!»
δὲ ἡ τοῦ διαιτητὰς εἰς δικαστὰς τροπή, ὡς σαφῶς ἡ ἐρώτησις τοῦ
δείκνυσιν, ἄγει εἰς δικονομικὸν ἄτοπον, ἄτοπον δ' ἐννοεῖται κατὰ τὰς ἐν τῇ ἀττ.
ς κρατούσας ἀρχάς.

(1) Σχετικόν πως πταῖσμα ἀπαντᾷ παρὰ τῷ Ἁρποκρατίωνι ἐν λ. Διαιτηταί.
..ιας καὶ οὗτος, φαίνεται, τοὺς Εἰσαγωγεῖς πρὸς τοὺς κατὰ δήμους δικαστὰς ἢ
..τταράκοντα, « οἳ παραλαβόντες » τήν τε ἀπόφασιν τοῦ διαιτητοῦ καὶ τὴν
..ην δικογραφίαν, ὡς νῦν οἱ νομικοὶ λέγομεν, « εἰσάγουσιν εἰς τὸ δικαστή-
ριον » (Ἀριστ. Ἀθ. Πολιτ. Κεφ. 53. 3) ἀνακριβῶς διδάσκει ὅτι ταῦτα « παρεδί-
δοσαν τοῖς Εἰσαγωγεῦσι τῶν δικῶν ». Ταὐτὰ δ' ἀνακριβῆ ἐπαναλαμβάνει καὶ ὁ
Σχολ. Δημοσθ. κ. Μειδίου § 83 (σ. 541). — Πρβλ. Σουίδ. ἐν λ. — Σχολ. Ἀριστοφ.
Σφηκ. 1436: « οἱ διαιτηταὶ — κατασημηνάμενοι — εἰ ἐγκληθείη ἡ δίαιτα, τοῖς δικασταῖς
παρεδίδουν ». Οὕτω κακῶς καὶ πολλάκις οἱ γραμματικοὶ δι' ἀπειρίαν διέστρεψαν καὶ συνέ-
χεαν τὰ νομικὰ πράγματα.

(2) Πλανηθεὶς ἄρα ἐκ τῆς πλημμελοῦς τοῦ χωρίου τούτου (Πολυδ. Η. 93) γραφῆς
ἑρμήνευσεν αὐτὸ ὁ πολὺς Λίψιος (παρὰ Pischinger, αὐτ. σελ. 34) ὡς οὐδὲν ἄλλο ση-
μαῖνον nisi magistratuum suas quemque causas *arbitris* tradidisse.

ζοντο· μικρότερα γὰρ ἦν τὰ ὑπ' αὐτῶν διοικούμενα. **Ἦσα[ν] γὰρ οἱ Διαιτηταὶ τέτταρες καὶ τετταράκοντα καθ' ἑκ[ά]στην φυλήν·** οὗτοι δὲ ἐν τῷ Σκιροφοριῶνι τὰς εὐθύν[ας] ἐδίδοσαν» (1).

Ἄλλοτε θὰ ἐξετάσωμεν ἐκτενέστερον ἂν οἱ διαιτηταὶ ὄντως εὐθ[ύ]νας ἐδίδοσαν (2). Εὐθὺς ὅμως παρατηροῦμεν ὅτι νῦν οὐδ' ὑφίστατ[αι] πλέον ζήτημα περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δημοσίων διαιτητῶν, τοῦ Ἀρ[ι]στοτέλους σαφῶς τὰ περὶ τούτων ἐν Ἀθην. Πολιτείᾳ Κεφ. 53 δια[...]

(1) Ἔκδ. Ald. σ. 30.

(2) Τὸ ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Γίλβερτ (ἔνθ' ἀνωτ. σ. 492 μεταφρ. Ν. Γ. Πολίτου) λεγ[ό]μενον ὅτι, ἐπειδὴ «ἐπαρκῶς ἐξησφάλιζε τοὺς διαδίκους ἀπὸ πάσης ἀδικίας τῶν διαιτητ[ῶν] τὸ δικαίωμα εἰσαγγελίας», τούτου ἕνεκεν ἀπίθανον αὐτῷ φαίνεται ὅτι οἱ διαιτηταὶ ἐξε[ρχ]όμενοι εὐθύνας ἐδίδοσαν, δὲν εἶνε ἀναμφίβολον ἐπιχείρημα. Τῷ ὄντι πᾶσα ἀρχὴ ἐδ[ύ]νατο νὰ εἰσαγγελθῇ πρὸς τὴν βουλὴν ὑπὸ ἰδιώτου (Ἀριστ. Ἀθην. Πολιτ. Κεφ. 45. 2) οὐδὲν ἧττον ὅμως οὐδεμία τῶν ἀρχῶν ἐξιοῦσα ἀπηλλάσσετο λόγον ἀπενεγκεῖν πρὸς το[ὺς] Λογιστὰς (αὐτόθι Κεφ. 54. 2. Ὅρα δὲ καὶ ἐν τοῖς ἡγουμένοις τὰς §§ 3 καὶ 31). Ὡσαύτως ἀσθενὲς εἶνε καὶ τὸ τοῦ **Hubert** (σελ. 53) καὶ τοῦ **Caillemer** (ἐν **Dict.** Ant. Grecq. Darem - Saglio ἐν λ. διαιτηταὶ σ. 126) ἐπιχείρημα ὅτι, ἀφ' οὗ οἱ ἄλλοι δικα[σ]ταὶ τῶν εὐθυνῶν ἀπηλλάσσοντο, καὶ οἱ διαιτηταὶ ἄρα ἦσαν ἀνυπεύθυνοι· διότι οἱ διαιτηταὶ οὐ μόνον ἐδίκαζον, ἀλλὰ καὶ ἀνέκρινον τὰς διαίτας, ἄνευ ἐπιβλέψεως ἄλλης ἀρχῆς· παρὰ τοῖς δικασταῖς, ἄλλως τε καὶ κρύφα ψηφιζομένοις, τἀναντία. Καθ' ἡμᾶς ἡ λύσις τοῦ ζητήματος τούτου ἤρτηται ἐκ τοῦ κατὰ τὸ ἀττικὸν δίκαιον χαρακτηρισμοῦ τῶν διαιτητῶν, καθ' ὅσον τουτέστιν ἐθεωροῦντο ὡς ἄρχοντες ἢ ὡς νῦν λέγομεν, δημόσιοι ὑπάλληλοι, ὅπερ ἡμῖν τοὐλάχιστον, φαίνεται ἀπιθανώτατον [illegible] ἀλλὰ περὶ τούτου λέγομεν καὶ ἐν τοῖς ἑξῆς. Ἄλλως σημειωτέον ὅτι ἐκ τῶν γραμματικῶν μόνος ὁ Οὐλπιανὸς ἐν τῷ ἤδη μνησθέντι εἰς § 86 Δημ. κ. Μειδ. σχολίῳ παρέδωκεν ἡμῖν ὅτι οἱ διαιτηταὶ εὐθύνας ἐδίδοσαν, τοῦτο δ' αὖθις στηρίζει εἰς ἔθος, [illegible] ὅμως πάλιν δύσκολον εἶνε νὰ διατείνηταί τις ὅτι μὴ ὅλως ὑπῆρξεν, ὁ Οὐλπιανὸς οἰκοθεν κατεσκεύασε. Διὸ πιθανώτερον ἡμῖν φαίνεται ὅτι ὁ γραμματικὸς οὗτος καὶ τὸ ἔθος παρ[illegible] καὶ τὸ [illegible] δημοσθενικὸν χωρίον, ἐκλαβὼν τοῦτο ὡς εἰς τὰς εὐθύνας [illegible] εἰσαγγελίας εἰς τοὺς διαιτητάς. Κατ[illegible] ἢ [illegible] τοῦ Οὐλπιανοῦ δύναται νὰ ᾖ ἀληθής, δεκτοῦ γενομένου ὅτι [illegible] κατὰ τὸν [illegible], οἱ διαιτηταὶ ταχτ[illegible] καὶ ἐκδικάσει τῶν κατὰ [illegible] εἰσαγγελιῶν. Τοῦτο δὲ [illegible] ἦν [illegible] συλλέγεσθαι τοὺς [illegible] οὐδεμία ἦν ἀνάγκ[η] [illegible] ἀπαλλάσσωνται [illegible] Λογιστὰς καὶ Συνηγό[ρους] [illegible] Ἀριστ. Ἀθην. Πολ. Κεφ. 54), εἴτε [illegible], Αὐτόθι Κεφάλ. 48 [illegible] πρὸς χαρακτη[illegible] εὐθύνας οὐκ [illegible]

λαβόντος καὶ διευκρινήσαντος. Ἀλλ' ἄλλως πρότερον εἶχε τὸ πρᾶγμα. Πρῶτος ὁ Ἔραλδος (1) ὑπερβολικὸν νομίσας τὸν κατ' Οὐλπιανὸν ἀριθμὸν τῶν διαιτητῶν, ὑπολογιζομένων ἐν ὅλῳ εἰς 440, οὐκ ἀφυῶς, εἰ καὶ μάτην, ἤκασε: τετταράκοντα, τέτταρες καθ' ἑκάστην φυλὴν, ὅπερ ἔτι πιθανώτερον καθίσταται ἂν οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι παρασταθῶσι διὰ γραμμάτων τοῦ ἀλφαβήτου: διαιτηταὶ μδ' καθ' ἑκάστην φυλὴν = διαιτηταὶ μ', δ' καθ' ἑκάστην φυλήν. Μετὰ δὲ τὸν Ἔραλδον ἄλλοι εἰς ἄλλας εἰκασίας προήχθησαν (2), οὐδενὸς ὡς εἰκὸς δυνηθέντος ν' ἀνεύρῃ τὸ ἀληθές, ἐλλείψει ἄλλοθεν ἄλλων ἀσφαλῶν εἰδήσεων.

Περιττὰ ἴσως νῦν εἰσι ταῦτα, οὐδὲ ὅλως αὐτῶν θὰ ἐμνημονεύομεν, ἐὰν μὴ τοῦτο μὲν ἡ ἄρτι παρατεθεῖσα εὐφυὴς εἰκασία τοῦ Ἐράλδου, τοῦτο δὲ τὰ ἐν Κεφ. 53 τῆς Ἀριστοτέλους Ἀθην. Πολιτείας περί τε τῶν Τετταράκοντα δικαστῶν, τῶν καλουμένων κατὰ δήμους, καὶ περὶ τῶν διαιτητῶν ἅμα ἱστορούμενα, ἐνέβαλον ἡμᾶς εἰς ὑποψίαν, ἐνθυμουμένους μάλιστα ἃ ἀνωτέρω περὶ συγχύσεως τῶν λλ: δικασταί-διαιτηταὶ διελάβομεν, μὴ ἡ περὶ ἧς ἡμῖν ὁ λόγος διδασκαλία τοῦ Οὐλπιανοῦ εἶνε προϊὸν παραναγνώσεως ἢ τινος παραπλησίας συγχύσεως.

Τῷ ὄντι εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τοῦ Κεφ. 53 τῆς Ἀθην. Πολιτείας κεῖται: «Κληροῦσι δὲ καὶ ⟨τοὺς⟩ τετταράκοντα, τέτταρας ἐκ τῆς φυλῆς ἑκάστης, πρὸς οὓς τὰς ἄλλας δίκας λαγχάνουσιν κτέ.» Ὡς γνωστὸν ὅμως καὶ ἐν αὐτῷ ἔτι τῷ σῳζομένῳ ἀριστοτελικῷ παπύρῳ ἀπὸ τοῦ χωρίου τούτου ἐλλείπει μὲν τὸ ἄρθρ. τούς (3), καὶ ἄλλαι δέ τινες λέξεις εἰσί πως τεταραγμέναι, διότι ἀντὶ τῶν: ἐκ τῆς φυλῆς ἑκάστης, ὡς πάντες οἱ ἐκδόται (K-W[3], H-L, K[3], B, S) ἐξέδωκαν, ἐν τῷ παπύρῳ κεῖται: ἐκ τῆς φυλῆς ἑκάστης φυλῆς, ὧν τὸ πρῶτον φυλῆς φαίνεται ἐξαληλιμμένον, εἶτα δ' αὖθις προστεθειμένον μετὰ τό: ἑκάστης (4).

(1) **Heraldus Hérauld) Observ. V. 14 § 4.**

(2) Ὅρ. **Caillemer** καὶ τοὺς παρ' αὐτῷ ἐν **Dict. Antiqu. Darem. - Saglio** λ. Διαιτηταὶ σελ. 125α.

(3) Τοῦτο ὑπὸ τῶν **K - W** προστεθὲν μόνος, ὅσον γνωστὸν ἡμῖν, ὁ **Sandys** οὐκ ἐξεδέξατο ἐν τῇ ἐκδόσει αὐτοῦ.

(4) Ὑποδηλοῦσι δὲ ταῦτα νομίζομεν ὅτι ὁ ἀντιγραφεύς, αὐτὸς ἑαυτὸν διορθῶν, προέθετο μᾶλλον νὰ γράψῃ: ἐξ ἑκάστης φυλῆς, ἐπελάθετο δὲ νὰ διαγράψῃ καὶ τὸ ἄρθρον τῆς. Ὁ Κενυὼν ἐν τῇ α' ἐκδόσει εὐλόγως, ὡς ἡμῖν φαίνεται, τὴν ἀνάγνωσιν

 [illegible] ἐν ἀντιγράφῳ τῆς [illegible]

[illegible] ἐν ἀποσπασματίῳ [illegible]

χοντο· μικρότερα [illegible] CTAC⟩ $\overline{M}$ $\overline{\Delta}$ ἐκ τῆς [illegible]
γὰρ οἱ Διαιτηταὶ [illegible] δίκας λαγχάνουσιν κτέ. [illegible]
στην φυλήν· [illegible] καὶ τὸ ΔΙΚΑCΤΑC [illegible]
ἐδίδοσαν» (1) [illegible] πάντως ὑπάρχον, κακῶς [illegible]

Ἄλλοτε [illegible] περὶ διαιτητῶν ἀκολουθοῦν[illegible]
νας ἐδίδοσαν (2). [illegible] καὶ περὶ ἀριθμοῦ τῶν δημοσ[illegible]
πλέον ζήτημα [illegible]
στοτέλους [illegible] τωμεν ὅτι παρὰ Πολυδεύκει [illegible]
[illegible] τοῦ λόγου, ἀναγιγνώσκετα[illegible]
[illegible] ονται μετοίκων ἰσοτελῶν πρ[illegible]
[illegible], ἑκάστῃ φυλῇ τι μέρος, [illegible]
[illegible], εἰσάγων δὲ δίκας ἀποστασί[illegible]
[illegible] ων». Ὅτι τὸ χωρίον τοῦτο νο[illegible]
[illegible] συνορᾷ ἀλλὰ καὶ πᾶς τις νῦν δύνατ[illegible]

(1) Ἐκδ. [illegible]

(2) Τὸ [illegible] καὶ ἄλλα χωρία τῆς Ἀθην. Πολιτ., τάδ[illegible] [illegible] **φυλῆς**. Κεφ. 22. 2 : **ἐξ ἑκάστης φυλῆς** ἕν[illegible] [illegible] μέρος **ἐξ ἑκάστης φυλῆς**. Σημειωτέον [illegible] [illegible] τελευταίοις χωρίοις μετὰ τὸ **ἑκάστης** προσέθηκε [illegible]

[illegible] ἀριστοτ. βιβλίῳ Κεφ. 43. 2 : ν' **ἀπὸ** ⟨τῆς⟩ φυ[illegible] [illegible] **ἀφ'** **ἑκάστης** ⟨τῆς⟩ **φυλῆς** ἕνα. Τὸ δ' ἄρθρο[illegible] [illegible]. Ἔτι Κεφ. 29. 5 : ἐλέσθαι δ' **ἐκ τῆς φυλῆ**[illegible] [illegible] Κεφ. 44. 2 : κληροῖ — ἕνα **ἐκ τῆς φυλῆς ἑκάστης** [illegible] 60. 1, 61. 3 ἄνευ ὅλως τῆς **ἐκ** προθέσεως : ἕνα τῆ[illegible] [illegible] ἢ κληροῖ κτλ.). Τέλος ἄνευ μὲν τοῦ **ἑκάστη :** Κεφ[illegible] [illegible] κληροῦται δ' εἷς ἐκ τῆς φυλῆς, ἅμα δὲ ἄνευ καὶ τῆ[illegible] [illegible] 5: χειροτονοῦσι — ἕνα τῆς φυλῆς. Πρβλ. ἔτι Κεφ[illegible] [illegible] **ὅλης** κληροῦσι — κληρούμεναι. Κεφ. 63 : **κλη**- [illegible] κτέ.

[illegible] παπύρῳ Ἀθην. Πολιτ. Κεφ. 43. 2 : Βουλὴ δὲ κλη- [illegible] **ἑκάστης φυλῆς** κτέ. Ἀλλὰ καὶ ἄλλοι ἀριθμοὶ ἀπαντῶσιν [illegible] τοῦ ἀλφαβήτου γεγραμμένοι, ὧν μάλιστά τινες καὶ ὅλως φαί-

[illegible] νὰ σημειωθῇ ὅτι πρῶτος ὁ Μέϊερος ἀγχινούστατα ἤκασεν ὅτι [illegible] λόγος Οὐλπιάνιον σχόλιον οὐχὶ τοῖς διαιτηταῖς ἀλλὰ τοῖς [illegible] κατὰ δήμους ἢ Τετταράκοντα ἥρμοζεν, οἱ τέσσαρες ἐκ τῆς φυλῆς ἑκά-

-γερῶς τὰ ἡμαρτημένα νὰ ἰάσηται, ἐὰν μόνον ἀποβλέψῃ εἰς τὰ ·ς 58. 2-3 τῆς Ἀριστοτέλους Ἀθην. Πολιτείας, περὶ τοῦ αὐ-ἄρχοντος διειλημμένα, ἃ βεβαίως ὁ Πολυδεύκης εἶχεν ὑπ' ὄψει, ἐπὶ λέξει σχεδὸν ἐκγράψας αὐτά. Ἔχουσι δ' ὧδε τὰ ἐν τῷ ἀρι-στοτελικῷ βιβλίῳ: «δίκαι δὲ λαγχάνονται πρὸς αὐτὸν ἴδιαι ·νον, αἵ τε τοῖς μετοίκοις καὶ τοῖς ἰσοτελέσι καὶ τοῖς προ-ξένοις γιγνόμεναι καὶ δεῖ τοῦτον λαβόντα καὶ διανείμαντα δέκα μέρη, τὸ λαχὸν ἑκάστῃ τῇ φυλῇ μέρος προσθεῖναι, τοὺς δὲ τὴν φυλὴν δικάζοντας τοῖς διαιτηταῖς ἀποδοῦναι. Αὐτὸς δ' εἰσάγει δίκας τάς τε τοῦ ἀποστασίου καὶ ἀπρο-στασίου καὶ κλήρων καὶ ἐπικλήρων τοῖς μετοίκοις κτέ.».

Διὰ τῆς πρὸς ἄλληλα ἀντιβολῆς τῶν χωρίων τούτων σαφῶς δεί-κνυται, ὅτι ὁ Πολυδεύκης (ὃς ἄλλως περὶ πάντων τούτων λεξικογρα-φικῶς μόνον διενοήθη νὰ πραγματεύσηται ἐν τῷ Ὀνομαστικῷ), συντομωτέρως παρέλαβε τὰ παρ' Ἀριστοτέλει, κατ' οὐσίαν τοῦτο μόνον ἴσως αὐτὸς παραλιπὼν ὅτι, ἀντὶ νὰ εἴπῃ ὅτι διὰ τῶν Τεττα-ράκοντα ἢ κατὰ δήμους δικαστῶν αἱ περὶ ὧν ὁ λόγος ξενικαὶ δίκαι τοῖς διαιτηταῖς παρεδίδοντο, ἀμελῶς πως περὶ τῶν αὐτῶν εἶπεν, ὅτι ὁ Πολέμαρχος τὸ λαχὸν ἑκάστῃ τῇ φυλῇ μέρος τοῖς διαιτηταῖς παρε-δίδου. Πλὴν ἂν αὖθις, ἕνεκα τῆς συνήθους συγχύσεως τῶν λλ: διαι-τηταί - δικασταί, ἀντὶ τῶν νῦν φερομένων: διαιτηταῖς παραδι-δούς, προτιμήσῃ τις ν' ἀναγνῷ: δικασταῖς [τοῖς κατὰ δήμους] παραδιδούς, ὅπερ ὅμως, ἔν γε τῷ παρόντι τόπῳ, ἧττον πιθανὸν φαίνεται.

Ὅπως δή ποτε ἄδικον νομίζοντες τὴν μορφὴν ὅτι αὐτὸς δῆθεν ὁ Πολυδεύκης ἀγνοίᾳ τῶν πραγμάτων διέστρεψε καὶ συνέχεε τὰ ἀρι-στοτέλεια ῥήματα (1). οὐδαμῶς ἄλλως τε καὶ δύσγνωστα ὄντα, τοὐ-ναντίον δὲ δοξάζοντες ὅτι τὰ ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ ἡμαρτημένα τοῖς ἀντιγραφεῦσιν ὀφείλονται, οἱ πολλαχῶς τὸ πολύτιμον Ὀνομαστικὸν κατελυμήναντο, ὧδέ πως ταῦτα διορθωτέα κρίνομεν: «δίκαι δὲ [ἴδιαι] πρὸς αὐτὸν λαγχάνονται μετοίκων, ἰσοτελῶν, προ-ξένων· καὶ διανέμει τὸ λαχὸν ἑκάστῃ [τῇ] φυλῇ μέρος, τοῦτο μὲν διαιτηταῖς παραδιδούς, εἰσάγων δὲ δίκας ἀπο-στασίου, ἀπροστασίου, κλήρων, [ἐπικλήρων] μετοίκοις».

(1) Τὴν γνώμην ταύτην ἐξήνεγκεν ὁ Pischinger ἔνθ' ἀνωτ. σελ. 30.

Ἐδύνατό τις εἰπεῖν ὅτι τὸ τῇ παρελείφθη ὑπὸ τοῦ ἀντιγραφέω ἅτε δὴ πρὸς τὰ δύο τελευταῖα γράμματα τῆς λ. ἑκάστῃ συγχυθε πιθανώτερον ὅμως ἡμῖν φαίνεται ὅτι τὸ τῇ μεταξὺ τῶν λλ : ἑκά στῃ-φυλῇ ὑπεργεγραμμένον, κακῶς δὲ ἀντὶ τοῦ τε ὑποληφθέ ἐτέθη μετὰ τὴν λ: φυλῇ. Περὶ δὲ τοῦ ἐπικλήρων νομίζομεν ὅ καὶ τοῦτο ἦν γεγραμμένον ὑπὸ τοῦ Πολυδεύκους, ὅτι δ' ὅμως ἐλλεί ψει τῆς προσηκούσης ἐπιστάσεως παρελείφθη ὑπὸ τοῦ βιβλιογράφο συγχέαντος τοῦτο πρὸς τὸ κλήρων, ἀμέσως προηγούμενον. Τέλος πι θανὸν ἡμῖν φαίνεται ὅτι καὶ ἐν ἀρχῇ τοῦ χωρίου τούτου ἦν γεγραμ μένον: ΔΙΚΑΙ ΔΕ ΙΔΙΑΙ πρὸς αὐτὸν κτέ, ὅτι δ' ὅμως ἕνεκα τῆ ὁμοιότητος τῶν τὰς λλ. δίκαι-ἴδιαι συνιστάντων γραμμάτων, παρ ελείφθη αὖθις ὑπὸ τοῦ ἀντιγραφέως ἡ λ. ἴδιαι (1)

Καὶ νῦν ἐπὶ τὴν μὴ οὖσαν, ἀφ' οὗ προτάξωμέν τινα περὶ διαι τητῶν, ἀναγκαιότατα ὄντα πρὸς κατανόησιν τοῦ τε περὶ αὐτῶν θε σμοῦ καὶ τῆς διαδικαστικῆς ἐκείνης πράξεως.

Ἐν τῷ ἀττικῷ δικαίῳ δύο εἰδῶν διαιτηταὶ ὑπάρχουσιν· οἱ μὲ αἱρετοί, ὅλως ὅμοιοι τοῖς παρ' ἡμῖν διαιτηταῖς, τοῖς ἰδίᾳ καὶ ἑκουσίως ὑπὸ τῶν ἀντιδίκων ἑκάστοτε διὰ συνυποσχετικοῦ διοριζόμενοις· οἱ δέ, περὶ ὧν ἄλλως τε καὶ μόνον ἤδη πρόκειται, ἀναγκαῖοι, δημόσιοι καὶ κληρωτοί. Ὥστε κατὰ πάντα ταῦτα ἀπ' ἀλλήλων διέφερον.

Ἦσαν δὲ ἀναγκαῖοι μὲν διότι πᾶσα δίκη, ἰδία κατὰ τὸ ἀττικὸν δίκαιον, ἐξαιρέσει μόνον τῶν ἐμμήνων (2) καί τινων ἄλλων εὐαρίθμων δικῶν (3), εἴτε λόγῳ ὕλης — ratione materiae — εἴτ' ἄλλων λόγων ἕνεκα, ὑπαγομένων εἰδικῶς εἰς ἄλλους δικαστάς, ὁσάκις τὸ ἀν-

(1) Τὰς ὑπ' ἄλλων, πρὸ τῆς ἀνευρέσεως τοῦ ἀριστοτελικοῦ βιβλίου, προταθείσας διορθώσεις τοῦ χωρίου τούτου ὅρ. παρὰ Hubert ἔνθ' ἀνωτ. σελ. 29 σημ. 2.

(2) Τίνες αὗται διδάσκει ὁ Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθην. Πολιτ. Κεφ. 52. 2-3, διακρίνων εἰς μίαν μεγάλην κατηγορίαν, τὴν τῶν ἐμμήνων καλουμένων δικῶν, ἃς πάσας οἱ Εἰσαγωγεῖς «δικάζουσιν ἐμμήνους εἰσάγοντες», πλὴν τῶν τοῖς τελώναις καὶ κατὰ τῶν τελωνῶν, ἃς οἱ Ἀποδέκται μέχρι μὲν δέκα δραχμῶν δικάζουσιν αὐτοὶ ἀνεκκλήτως, τὰς δ' ὑπὲρ τοῦτο τὸ τίμημα εἰσάγουσι καὶ οὗτοι ἐμμήνους εἰς τὸ δικαστήριον. Ὥστε, ἵνα τῇ νῦν νομικῇ γλώσσῃ χρησώμεθα, ἐμμήνους δίκας ἔλεγον οἱ Ἀθηναῖοι τὰς ὑφ' ἡμῶν σήμερον καλουμένας κατεπειγούσας.

(3) Τῶν ἐμπορικῶν καὶ μεταλλικῶν (αὐτ. Κεφ. 59. 5), εἰσαγομένων ὑπὸ τῶν θεσμοθετῶν, καὶ εἴ τινων ἄλλων.

τικείμενον αὐτῆς ἦν ἀξίας ἄνω τῶν δέκα δραχμῶν (1), ὤφειλεν ἀναγκαίως (2) κατὰ πρῶτον βαθμὸν νὰ ἐκδικάζηται ὑπὸ διαιτητοῦ, τῆς ἀποφάσεως αὐτοῦ ἀείποτε ὑποκειμένης εἰς ἔφεσιν (3).

Δημόσιοι δὲ διότι ἤσκουν δημοσίαν ὑπηρεσίαν, ὑπὸ τῆς πόλεως ἐπιβεβλημένην αὐτοῖς, καθῆκον ἔχοντες οὐ μόνον νὰ διαιτῶσιν, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐκδιαιτῶσιν (4) ἕκαστος τὰς ἐπικληρουμένας αὐτῷ διαίτας.

Κληρωτοὶ δὲ τέλος διότι οὐχὶ οἱ ἀντίδικοι ἢ αὐτοὶ οἱ διαιτηταί, ἀλλ' ὁ κλῆρος ἑκάστοτε ὥριζε τὰς διαίτας ἢ δίκας ἃς ἕκαστος διαιτητὴς ὤφειλε νὰ διαιτήσῃ.

Ὥστε, ἵνα κατὰ τὴν νῦν νομικὴν γλῶσσαν εἴπωμεν, οἱ δημ. διαι-

(1) Διότι τὰς μέχρι δέκα δραχμῶν ἐδίκαζον ἐκ τῶν Τετταράκοντα οἱ δ', οἱ τὴν φυλὴν τοῦ ἐναγομένου δικάζοντες. (Αὐτ. Κεφ. 53. 1-2. Πρβλ. Κεφ. 58. 2).

(2) Πότε ὡρισμένως ἡ ἁρμοδιότης τῶν δημοσίων διαιτητῶν κατέστη ἀναγκαία δὲν εἶνε τελέως ἀπηκριβωμένον. Συμφωνοῦμεν ὅμως τῷ Caillemer, ἑρμηνεύοντι (ἐν Dict. Ant Grecq. Darem - Saglio λ Διαιτηταὶ σελ. 127) ἀποσπασμάτιόν τι τοῦ Λυσίου ἐκ τοῦ π. Ἀρχεβιάδην λόγου (: « ταῦτ' ἐμοῦ προκαλουμένου οὐδεπώποτ' ἠθέλησε . . . δίαιταν ἐπιτρέψαι, ἕως ὑμεῖς τὸν νόμον τὸν περὶ τῶν διαιτητῶν ἔθεσθε »), ὅτι τὸν νόμον τοῦτον ὑπαινίσσεται ὁ ῥήτωρ, τὸν καταστήσαντα ἀναγκαίαν τὴν ἁρμοδιότητα τῶν διαιτητῶν. Τὸν αὐτὸν δὲ νόμον, εἴτ' ἐπὶ Εὐκλείδου τεθέντα, εἴτε μικρὸν πρὸ αὐτοῦ, πάντως δ' ἐπὶ Λυσίου, ὑπονοεῖ ὅ τε Πολυδεύκης ἐν Η. 126 (: « πάλαι δ' οὐδεμία δίκη πρὶν ἐπὶ διαιτητὰς ἐλθεῖν εἰσήγετο ») καὶ ὁ ἡμέτερος γραμματικὸς ἐν τῇ προκειμένῃ γλώσσῃ, ἀντλῶν παρὰ Δημητρίου τοῦ Φαληρέως. Ἀλλ' αὐτοὶ οἱ δημ. διαιτηταὶ πότε τὸ πρῶτον κατέστησαν; Περὶ τούτου οὐδὲν εἶνε ἀσφαλῶς γνωστόν, εἶνε δὲ λυπηρὸν ὅτι οὐδ' ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθην. Πολιτείᾳ ἐποιήσατο τὸν προσήκοντα λόγον. Ἡμῖν ὅμως δὲν φαίνεται ἀπίθανον ὅτι ὁ αὐτὸς νόμος ὃν ἀναφέρει ὁ Λυσίας (π. Ἀρχεβιάδ. ἀποσπ.) καὶ ὃν ἐπικαλεῖται ὁ Δημοσθένης (κ. Μειδ. § 94, οὐχὶ βεβαίως τὸ μὴ γνήσιον κείμενον αὐτοῦ) εἶν' ὁ καταστήσας τοὺς δημοσίους διαιτητάς. Τὰς διαφόρους γνώμας ὅρ. παρὰ Pischinger ἔνθ' ἀνωτ. σελ. 45 ἐπ. Πρβλ. Hubert σελ. 20 ἐπ.

(3) Αὐτ. Κεφ. 53. 2.

(4) Αὐτ. Κεφ. 53. 5: « καὶ ἀναγκαῖον ἃς ἂν ἕκαστος λάχῃ διαίτας ἐκδιαιτᾶν ». Τουτέστι πᾶς διαιτητὴς ὤφειλεν ἵνα κατὰ κανόνα, ἐντὸς τοῦ ἔτους τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ, δικάσῃ ἐντελῶς καὶ ἄχρι τέλους πᾶσαν ἐπικληρωθεῖσαν αὐτῷ δίαιταν, ἐκδιδοὺς ἅμα ἐμπροθέσμως καὶ τὴν ὁριστικὴν (sent. definitivam) καὶ τελευταίαν αὐτοῦ ἀπόφασιν περὶ τῆς ὑποβληθείσης εἰς τὴν γνῶσιν αὐτοῦ διαφορᾶς. Τοῦτο τοὐλάχιστον συνάγεται ἔκ τε τῆς παρὰ τὸ ἁπλοῦν διαιτῆσαι παραθέσεως τοῦ ἐκδιαιτᾶν καὶ τῆς δυνάμεως τῆς ἐκ προθέσεως. Σημειωτέον δ' ὅτι ὡς ὅ τε ἡμέτερος σοφὸς διδάσκαλος κ. Κόντος (ἐν Ἀθηνᾶς τομ. Δ' σελ. 148) καὶ ἄλλοι φιλόλογοι παρετήρησαν, τοῦ ῥ. ἐκδιαιτᾶν οὐδὲν ἄλλο μαρτύριον ὑπάρχει γνωστόν. Κατὰ δὲ τὴν ἔννοιαν παραβλητέον ἴσως τῷ παρὰ τῷ Λυσίᾳ π. Δημ. χρημ. § 5 ἐν τέλει ἐκδικάζειν: « νυνὶ δὲ λαχόντος ἐν τῷ Γαμηλιῶνι μηνὶ οἱ ναυτοδίκαι οὐκ ἐξεδίκασαν ».

[illegible] ἀττικὸν δίκαιον, ἤσκουν οἰκείαν καὶ γενικὴν δι- [illegible] propriam et ordinariam), ἁρμόδιοι ὄντες ἵν[illegible] τὸ τίμημα τῶν δέκα δραχμῶν ἐπικληρουμέ- [illegible] ωτικὴν (1) διαφοράν, μὴ διαρρήδην ἕνεκα τῆς [illegible] ἄλλων δικαστῶν ἀπ' αὐτῶν ἀφῃρημένην. Κατὰ [illegible] ὅτι εὐλόγως δυνάμεθα νὰ παραβάλωμεν τὰ μο- [illegible] διαιτητικὰ δικαστήρια πρὸς τὰ παρ' ἡμῖν Πρωτο- [illegible] νομίμως συνίστανται ἐκ τριῶν ἀεὶ δικαστῶν.

[illegible] τῶν δημ. διαιτητῶν ἦν ἐνιαυσία καὶ ἀναγκαία, τοῦ [illegible] «ἀν τις μὴ γένηται διαιτητὴς τῆς ἡλικίας [illegible] σης, ἄτιμον εἶναι — πλὴν ἐὰν τύχῃ ἀρχὴν [illegible] ἐν ἐκείνῳ τῷ ἐνιαυτῷ ἢ ἀποδημῶν» (2).

[illegible] δὲ καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν ἦσαν πάντες οἱ ἐπίτιμοι (3) [illegible] Ἀθηναῖοι, ὅσοι τῷ ἐνιαυτῷ ἐκείνῳ ἦγον τὸ ἑξηκοστὸν ἔτος [illegible] αὐτῶν. Τίνες δ' ἑκάστοτε ἦγον τὸ ἔτος τοῦτο, νομίμως [illegible] δηλον ἐκ τῶν δημοσίων καταλόγων τῶν καθ' ἕκαστον ἔτος [illegible] ἐφήβων, οἱ δὲ κατάλογοι εἰς στήλην χαλκῆν (4) ἀνα- [illegible] ἵσταντο εἰς κοινὴν θέαν ἐκτεθειμένοι πρὸ τοῦ βουλευτη-

[illegible] Ἀνεκδ. Βεκκ. σελ. 235. 20. — Πρβλ. Πατμ. Λεξ. Σακκελ. σ. 13, ἔνθα καὶ τὸ [illegible] χασμα οὐδ' ἀσφαλῶς ἐκ τῶν Ἀνεκδ. Βεκκήρου σελ. 235. 22 συμπλη- [illegible] «Εἰ δέ τινες — οὐκ [γρ. μὴ] ἐπείθοντο, [εἰσῆγον αὐτοὺς εἰς [illegible]] Ἐξῆν δὲ κτέ.»

[illegible] Ἀριστ. Ἀθην. Πολιτ. Κεφ. 53. 5. Ἐννοεῖται δ' ὅμως ὅτι τοῦ διαιτᾶν ἀπε- [illegible] ἀνίκανοι οἵ τε ὀφείλοντες τῷ δημοσίῳ καὶ ὅσοι ἤδη ἄτιμοι ἦσαν. Ὡσαύ- [illegible] ἀνάλογον ἡμῖν φαίνεται, κατ' ἀναλογίαν κρίνουσι τοῖς περὶ τῶν ἡλιαστῶν νε- [illegible], ὅτι καὶ εἰς ἔνδειξιν ὑπέκειτο ἐάν τις διῄτα οἷς μὴ ἐξῆν. Πρβλ. Ἀριστ. [illegible] Κεφ. 63. 3: «Δικάζειν δ' ἔξεστιν τοῖς ὑπὲρ λ' ἔτη γεγονόσιν, ὅσοι [illegible] [μ]ὴ ὀφείλουσιν τῷ δημοσίῳ ἢ ἄτιμοί εἰσιν. Ἐὰν δέ τις δικάζῃ [illegible] μὴ ἔξεστιν, ἐνδείκνυται καὶ [εἰς] τὸ δικαστήριον εἰσάγεται». Εἰσ- [illegible] ἡ ἔνδειξις αὕτη ὑπὸ τῶν Θεσμοθετῶν. Ὅρ. Ἀριστοτ. αὐτ. Κεφ. 52 [illegible] Πατμ. Λεξ. Σακκελ. σελ. 16. Ἐπίσ. δ' Ἀθηνᾶς τομ. ΙΑ' σελ. 16.

[illegible] Ἡ [illegible] κατὰ τοῦτο λέγει ὁ Σουΐδας ἐν λ. διαιτητὰς ἐκδ. Bernhardy [illegible] 1332) οἱ καθαροὶ πάσης αἰτίας ὑπειλημμένοι.

[illegible] Τίνας δὲ [illegible] τοῦ Ἀριστοτέλους, ὅτι τι πρότερον, ὡς οὕτως ὁ [illegible] Ἀθην. Πολιτ. Κεφ. 53. 4 [illegible] οἱ ἔφηβοι — εἰς λελευκωμένα γραμματεῖα ἐνε- [illegible] φυλάσσομενα, ἵνα μὴ ἐπὶ τοσαῦτα ἔτη ἐκτεθειμένα φθε- [illegible] λελευκωμένα γραμματεῖα ὅρ. Κόντου, Παρα- [illegible] Ἀριστοτέλους Ἀθην. Πολιτ. ἐν Ἀθηνᾶς τομ. Δ' σελ. 14[illegible].

ρίου, παρὰ τοὺς Ἐπωνύμους. Διότι ἐν τῇ ἀρχῇ ἑκάστου τῶν ἐτησίων καταλόγων τούτων, ἵνα διακρίνηται ἡ ἡλικία ἑκάστη τῶν στρατευσίμων, (ἦσαν δὲ αἱ ἡλικίαι πᾶσαι 42) ἐπεγράφοντο αὐτοῖς ὅ τε ἄρχων, ὁ ἐφ' οὗ ἔφηβοι οὗτοι γενόμενοι ἐνεγράφοντο, καὶ ὁ τῆς ἄρτι ἀπαλλαγείσης τοῦ διαιτᾶν ἡλικίας ἐπώνυμος, ὅστις, κατὰ τὴν βραχυλογικὴν τοῦ νόμου ἔκφρασιν, ᾗ καὶ ὁ Ἀριστοτέλης ἐχρήσατο, ἦν «**ὁ τῷ πρότερον ἔτει δεδιαιτηκώς**», τουτέστιν ὁ πρὸ τοῦ νέου ἄρχοντος 43ος ἄρχων, ἐφ' οὗ τῆς ἀρχῆς οἱ τότ' ἐγγραφέντες ἔφηβοι (1), ἑξηκονταέτεις πέρυσι γενόμενοι, διήτησαν τὰς τοῦ λήξαντος ἔτους διαίτας, ἅτε δὴ ἄρτι παυσάμενοι νὰ λογίζωνται ἐν ταῖς ἡλικίαις (2).

Ὡσθ' οἱ Τετταράκοντα, οἳ τὰς διαίτας τοῖς διαιτηταῖς διένεμον καὶ ἐπεκλήρουν, ἵνα γνῶσιν ἑκάστοτε τίνες κατὰ τὸν νόμον οἱ τὸ ἑξηκοστὸν ἔτος ἄγοντες, ὤφειλον νὰ λάβωσιν, ὡς βραχυλογικῶς μὲν αὖθις, ἀλλ' ἀεὶ ὡς ἀκριβέστατα διδάσκει ὁ θεῖος Ἀριστοτέλης (Κεφ. 53. 5) «**τὸν τελευταῖον τῶν ἐπωνύμων**», ὅς προδήλως ἦν ὁ εὐθὺς μετὰ τὸν τῷ πρότερον ἔτει δεδιαιτηκότα ἑπόμενος ἄρ-

(1) Ἦσαν δ' ἔφηβοι οἱ «ὀκτωκαίδεκα ἔτη γεγονότες» (Ἀριστ. Ἀθ. Πολ. Κεφ. 42. 1) οἳ τουτέστιν, συμπεπληρωκότες τὸ 17 ἔτος, ἦγον τὸ 18 ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτῶν. Πρβλ. Ν. Γ. Πολίτου, Τρία εἰσ. μαθήμ. εἰς Ἀριστοτ. Ἀθ. Πολιτ. σελ. 40 κτλ. Τοῦ αὐτοῦ σημ. 1 ἐν σ. 244 τῆς μεταφρ. Γίλβερτ.

(2) Καθ' ἡμᾶς δῆλον ὅτι διαιτηταὶ ἐγίγνοντο οἱ διανύσαντες τὰς τεσσαράκοντα δύο ἡλικίας στρατεύσεως, λογιζομένας ἀπὸ τοῦ 18 ἔτους, οὐχὶ συμπεπληρωμένου, ἀλλ' ἀρχομένου ὑπὸ τῶν ἐγγραφομένων ἐφήβων. Πράγματι δ' ἂν οὕτω τὰ ἔτη ἀριθμήσωμεν, σαφῶς εὑρήσομεν ὅτι τὸ 42 ἔτος στρατεύσεως συνέπιπτε πρὸ τὸ 59 ἔτος τῆς ἡλικίας τῶν ἐν ταῖς ἡλικίαις, ὅτι δὲ καὶ τούτου παρελθόντος, ἤρχετο κατὰ νόμον λογιζόμενον τὸ 60, οὐχὶ ἀρχόμενον αὖθις ἢ συμπεπληρωμένον, ἀλλὰ τρέχον ἁπλῶς, ὅτε τοῦτο ἄγοντες ἄνδρες ἐγίγνοντο διαιτηταί. Τοῦτο δὲ νομίζομεν διδάσκει ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθην. Πολιτείᾳ Κεφ. 53. 4 λέγων: «διαιτηταὶ δ' εἰσὶν οἷς ἂν ἑξηκοστὸν ἔτος ᾖ». (Πρβλ. Βεκκήρου Ἀνέκδ. σ.λ. 235. 20. — Σχολ. Πλάτ. Νόμ. Θ' σελ. 926 C). Ἀλλὰ τὰ ἀριστοτέλεια ταῦτα ῥήματα ἄλλοι ἄλλως ἡρμήνευσαν, ὁ δὲ Γίλβερτ (ἔνθ' ἀνωτέρω Μεταφρ. σελ. 489) οὐχ ὀρθῶς καθ' ἡμᾶς ἐδίδαξεν ὅτι «οἱ διαιτηταί . . . ἐγίνοντο ἐκ τῶν Ἀθηναίων τῶν ἀποτελούντων τὴν τελευταίαν ἡλικίαν τῶν ὁπλιτῶν, ἤτοι τῶν ἀγόντων τὸ ἑξηκοστὸν ἔτος». Τὴν αὐτὴν γνώμην ἐξήνεγκε πρότερον καὶ ὁ **Pischinger** (ἔνθ' ἀνωτ. σελ. 8 ἑπ.), ὅστις ὅμως τὰ τοῦ Ἀριστοτέλει ἐν Ἀθην. Πολιτ. Κεφ. 53. 4: «ὁ ἐπώνυμος ὁ τῷ πρότερον ἔτει δεδιαιτηκώς» ὀρθῶς ἡρμήνευσεν, ἀκολουθήσας τοῖς ἐπιφανέσι ὀλλανδοῖς κριτικοῖς **Herwerden** καὶ **Leeuwen** (ἐν ἐκδ. Ἀριστ. Ἀθην. Πολιτ.): i. e. is, quem **eponymum habuerunt arbitri praecedentis anni**. Ὅρα ἑπομ. σημείωσιν.

τηται οὗτοι, κατὰ τὸ ἀττικὸν
καιοδοσίαν (jurisd. propria
ἐκδικάζωσι πᾶσαν ὑπὲρ τὸ
νην ἑκάστῳ αὐτῶν ἰδιωτ
εἰδικῆς δικαιοδοσίας ἄλλων
δὲ ταῦτα νομίζομεν ὅτι
νοπρόσωπα ταῦτα δικα
δικεῖα, εἰ καὶ ταῦτα

Ἡ ὑπηρεσία τῶν
νόμου κελεύοντος
αὐτῷ καθηκο
ἄρχων τινὰ ἐν

Διαιτηταὶ δ
πολίταις Ἀθ
τῆς ἡλικίας
ἐγίγνετο δ
ἔγγραφομ
γεγραμμ

(1)
τοῦ
ρωτέ
δικα
(2

ἔχοντος 42ος ἄρχων, κα
ς ἡλικίας ἐπώνυμος· διο
καὶ τεσσαράκοντα (Κεφ

394 ὡς ἐπώνυμον τῷ πρ
προκάτοχον τοῦ ἐν ἐνεργείᾳ ἄρχον
αὐτοῦ σελ. 191 ἐν σημ.), «ἐπειδὴ
ἄρχοντες ἀντιτίθενται πρὸς το
νύμους τῶν φυλῶν καὶ εἰς ἐπω
«καθὰ οἱ τῶν φυλῶν ἐπώνυμοι ἐξελε
(Ἀθην. Πολιτεία Κεφ. 21. 6
ὠνομάσθησαν ἐκ τῶν ὑπολοίπων ἐνε
τῇ εὐστοχωτάτῃ ὄντως γνώμῃ το
2 ἐν σελ. 394. Τὴν διατριβὴν τοῦ Ε.
Rev. 1896 σελ. 4 ἐπ., ἣν αὐτόθι ἀνα
Ἐπιθ. δὲ τοῦ αὐτοῦ κ. Πολίτου: Τρια
Ἀθην. Πολιτ. ἐν Ἀθήναις 1894 σελ.

ἐγένετο ἡμῖν δυνατὸν ἐξέθεμεν τίνι τρόπῳ νοοῦ
τῶν διαιτητῶν καὶ τὰ περὶ ἐπιγραφῆς ἐν τοῖς
ἀρχόντων, τοῦ τ' ἐν ἐνεργείᾳ καὶ τοῦ
ἐδύνατο νὰ ἐρωτήσῃ, διὰ τίνα λόγον ἐν τῇ
ἔτει δεδιαιτηκότος ἄρχοντος ὄνομα, καλὸν
τυχοῦσ' ἀμφιβολία ἐκλίπῃ, ὅτι τοῦτο φανερῶς
ἀναντιλέκτως ἐκ τοῦ ἑκάστοτε συντασσομένου νέου
ἐπὶ τοῦ δεῖνος ἄρχοντος ἡλικία, ἢ πάσης περαιτέρω
ἄρτι ἀπηλλαγμένη, ἀπετέλει τὸ ὅριον, μεθ' ὃ
ἐφεξῆς, ἐν ἄλλοις λόγοις τὸ τῶν μαθηματι-

εὐμήχανον σύστημα τοῦτο ἐδύνατο νὰ ᾖ ὠφέλιμον,
δύο ὀνομάτων ἀρχόντων ἀπηλλάσσοντο πάσης
ἢ καὶ ἀμφιβολίας ἁπλῶς. Ἦσαν δὲ αἱ ὁμωνυμίαι
ἠναγκάζοντο πρὸς διάκρισιν νὰ τιθῶσιν ἑκάστοτε προσδιορι-
Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθην. Πολιτείᾳ δύο μνημονεύων ἀρχόντων
τοῦ μὲν τοῦ ἔτους 412/11 (Κεφ. 32. 1), τοῦ δὲ τοῦ ἔτους
τοῦ προτέρου ἐπονομάζει **Καλλίαν τὸν Ἀγγελῆθεν**
δὲ ὁ Σχολ. Ἀριστοφ. Βατρ. ἐν Ὑποθ. I. ὡσαύτως πρὸς
τὸν μετὰ Ἀντιγένη. Ὑπῆρξαν ὅμως καὶ ἕτεροι Καλ-
ἀρχαιότερος, ὁ τοῦ ἔτους 456/5, ὃν αὖθις ὁ Σχολ. Ἀρι-
Καλλίαν τὸν μετὰ Μνησίθεον (ὃν ὅμως Μνησίθεον
Κεφ. 26. 2 **Μνησιθείδην** καλεῖ), ὁ δὲ νεώτερος, ὁ τοῦ ἔτους
Ἀριστοτέλει (αὐτ.) δύο μνημονεύονται Πυθόδωροι ἄρχοντες,
ρισμοῦ, μὴ ὄντος ἀναγκαίου ἕνεκα τῶν συμφραζομένων, ὁ μὲν

ἀριθμὸς τῶν διαιτητῶν ἦν κατ' ἀνάγκην οἱ καθ' ἕκαστον μὲν ἔτος καθιστάμενοι ἔφη -χντοτε τοῦ αὐτοῦ ἀριθμοῦ, ἔπειτα δὲ πάντες -τες ἔφηβοι δὲν ἐξικνοῦντο μέχρι τοῦ ἑξηκοστοῦ . αὐτῶν, ἄλλοι δὲ τούτων καὶ ζῶντες ἢ ἐξηροῦντο ἢ ἦσαν ἀνίκανοι διαιτᾶν (1).

.../1 (Κεφ. 27. 2), ὁ δὲ τοῦ ἔτους 404/3 (Κεφ. 35. 1. — Πρβλ. δὲ .1. 1 ἔνθα πιθανῶς πάνυ, ὡς οἱ K-W[3] ἤδη ἤκασαν, ὑπάρχει τι χάσμα λ: ἄρχοντος, ἐν ᾧ δὲ χάσματι, ὡς αὖθις οἱ αὐτοὶ ἐπιφανέστατοι κριτι-...σκουσι, **damnatae Pythodori memoriae facta erat mentio.** Τῷ ὄντι διαρ-ὁ Ξενοφῶν ἐν Ἑλλην. Βιβλ. Β' Κεφ. γ' § 1 λέγει ὅτι τὸν Πυθόδωρον τοῦτον οἱ ...ναῖοι ἐπειδὴ « ἐν ὀλιγαρχίᾳ ἡρέθη, οὐκ ὀνομάζουσιν, ἀλλ' ἀναρχίαν τ ν ενιαυτὸν καλοῦσιν »).

(1) Ὁ **Goodell** (ἐν **Amer Journ of Philol XII**, 3, σελ. 320) λαβὼν πίνακα στατιστικὸν θνησιμότητος πόλεως ἀγγλικῆς, ἐχούσης πληθυσμὸν 20,000 ἀνδρῶν, ἀνεζήτησεν ἐν αὐτῷ τὸν ἀριθμὸν τῶν μέχρι τοῦ 59 ἔτους τῆς ἡλικίας ἐξικομένων, ὅπως ἐντεῦθεν προσδιορίσῃ τὸν πιθανὸν ἀριθμὸν τῶν κατ' ἔτος ἐν Ἀθήναις καθισταμένων διαιτητῶν, εὗρε δὲ τὸν ἀριθμὸν 225, ὃν ὅμως νομίζει πάντως σμικρυντέον, ἐν ἀναφορᾷ πρὸς ἐκείνους τοὺς χρόνους (Δ' αἰῶνα π. Χρ.) Ὁ δὲ **Pischinger**, ἀποδοκιμάζων τὴν μέθοδον ταύτην, ἅτε δή, ὡς λέγει, ἀνεφάρμοστον οὖσαν ἐπὶ τόπων καὶ χρόνων ἀνομοίων ὅλως, διαιρεῖ μὲν αὐτὸς τὸν ἀριθμὸν 20,000 (εἰκαζόμενον πληθυσμὸν τῶν πολιτῶν ἐν Ἀθήναις κατὰ τὸν Δ' αἰῶνα π. Χρ.) διὰ τοῦ 42 (ἀριθμοῦ τῶν στρατευσίμων ἡλικιῶν) τὸ δὲ προκῦψαν πηλίκον 476, ἐπειδὴ ἐν αὐτῷ περιλαμβάνονται οἵ τ' ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ ἐν πολέμῳ πεσόντες ἢ ὑπὸ νόσου διαφθαρέντες καὶ οἱ εἰς ἐλάττωσιν καταστάσεως περιστάντες, ἐλαττοῖ αὖθις εἰς τὸ ἥμισυ (= 238) καὶ ἐπιλέγει: **Dimidio igitur posito eundem fere quem Goodell numerum accipimus.**

Ὅτι ὁ δεύτερος ὑπολογισμὸς οὗτος, ἐπὶ μηδεμιᾶς ἀρχῆς ἐπιστημονικῆς στηριζόμενος, οὐδὲν παρέχει ἐχέγγυον, νομίζομεν περιττὸν ν' ἀποδείξωμεν. Πειθόμεθα δὲ μᾶλλον τῷ **Goodell**, πλὴν ὅτι δοξάζομεν ὅτι ὁ ὑπ' αὐτοῦ ὑποδειχθεὶς ὡς μέσος ὅρος ἀριθμὸς 225, προσῆκον εἶνε, ὡς πρὸς τοὺς καθισταμένους πράγματι διαιτητάς, κατὰ πολὺ ἔτι νὰ ἐλαττωθῇ, ἀφαιρουμένων τῶν τε τυγχανόντων ν' ἄρχωσι τινὰς τῶν ἀρχῶν ἐν ἐκείνῳ τῷ ἐνιαυτῷ ἢ ἀποδημούντων (Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. Κεφ. 53. 5), προσέτι δὲ καὶ πάντων τῶν παντὸς εἴδους ἀνικάνων εἴτε νόμῳ (ὀφειλέται τοῦ δημοσίου ἢ ἄτιμοι) εἴτε καὶ λόγῳ νόσου ἢ σοβαροῦ φυσικοῦ ἐλαττώματος. Οὕτω δὲ καταλήγομεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι περὶ τὸ τέλος τοὐλάχιστον τοῦ Δ' αἰῶτος π. Χρ. οἱ καθ' ἕκαστον ἔτος γιγνόμενοι διαιτηταὶ οὔτε πολλῷ πλείονες, οὔτ' αὖθις πολλῷ ἐλάσσονες ἦσαν τῶν ἐπὶ Ἀντικλέους ἄρχοντος (325/4 π. Χρ.) στεφανωθέντων 103 διαιτητῶν. Ὅτι δὲ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ταύτῃ ἀναγράφονται πάντες οἱ ὄντως κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο διαιτηταὶ γενόμενοι, μαρτυρεῖ μὲν τὸ ἄρθρον οἱ (: Διαιτηταὶ οἱ ἐπὶ Ἀντικλέους ἄρχοντος), μαρτυρεῖ δὲ καὶ τὸ ὅτι ἐστεφανώθησαν ὑπὸ τοῦ δήμου, διότι ἄρα ἐξεδιήτησαν τὰς ἐπικληρωθείσας αὐτοῖς διαίτας. Πρβλ. **Hubert**, σελ. 24 καὶ 26. **Pischinger**, σελ. 12 ἑπ.

χων, τουτέστιν ὁ πρὸ τοῦ νῦν [illegible] ...αῖον κατάλογον, πρώ-
δὴ φανερῶς ἄρα κατὰ σειρὰν [illegible] τίνες καὶ ὁπόσοι οἱ νομί-
οἱ τῶν ἡλικιῶν ἐπώνυμοι ἐν [illegible] μετὰ τοῦτο μόνον ἐδύ-
53. 4) (1). [illegible] τὰς διαίτας καὶ ἐπικλη-
[illegible] (Κεφ. 53. 5) : « τὸν
[illegible] ...όντες οἱ Τετταράκοντα.
[illegible] καὶ ἐπικληροῦσιν ἃς ἕκασ-

(1) Ὁ Gilbert ἔνθ' ἀνωτ[illegible] τερον ἔτει δεδιαιτηκότ[illegible] τος, ὁ δὲ Sandys (ἔνθ' ἀν[illegible]) ἐν τῷ ἀριστοτελικῷ βιβ[illegible] ἐπωνύμους, οὗτοι [illegible] νύμους τῶν ἡλικι[illegible] γησαν ἐκ τῶν προ[illegible] οὕτω ποτὲ ἴσως κα[illegible] νήκοντα». Ἡμεῖς [illegible] κ. Πολίτου. ([illegible] Poste, Age [illegible] φέρει ὁ κ. Π[illegible] εἰσαγ. μα[illegible] 40 ἑπ.). Ἀνωτ[illegible] μεν τὰ [illegible] ἐφηβ[illegible] δεδια[illegible] στη[illegible]

[illegible] βιβλίου ὅ τε Μέϊερος καὶ ὁ Schö[mann ...] ὑπέκειντο εἰς δοκιμασίαν, μετὰ δ' [illegible] σελ. 32) τοὐναντίον ἐξεδέξατο ὅτι μᾶλ-[illegible] εὐθύνας, ὡς δοξάζει (αὐτόθι σελ. 53).

[illegible]) ἔχων ὑπ' ὄψει τὸ ἄνωθι ἐν τῷ κειμένῳ [illegible] Κεφ. 53. 5) ἀριστοτελικὸν χωρίον, συνή-[illegible] τοῖς διαιτηταῖς δοκιμασία, καὶ δὴ μά-[illegible] iudices, praesidentibus XL viris insti-[illegible] correctior arbitrorum a XL viris confe-

[illegible] πᾶσαι αἵ τε αἱρεταὶ καὶ αἱ κληρωταὶ ἀρχαὶ [illegible] ἐδοκιμάζοντο δ' αὗται ἐν τῷ δικαστηρίῳ (πλὴν [illegible] τὸ πρῶτον καὶ ἐν τῇ Βουλῇ), τὰς δὲ δοκιμασίας ταῖς [Θε]σμοθέται (αὐτ. Κεφ. 59. 4)· ἀλλ' οἱ δημ. διαι-[illegible] οὔτε αἱρετοὶ ἢ κληρωτοὶ ὡς διαιτηταί, ἁπλῶς δὲ [illegible] ἦγον τὸ ἑξηκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτῶν· καὶ [illegible] Pischinger ὅτι τὰς τῶν διαιτητῶν δοκιμασίας εἰσῆ-[illegible] Τετταράκοντα. Εἶν' ἀληθὲς ὅτι ἐν τῷ ἀττ. δικαίῳ ἀπαν-[illegible] δοκιμασίας καὶ δὴ λ. χ. ἡ τῶν ἀδυνάτων, (Ἀριστοτ. [illegible] ἡ τῶν προδρόμων καὶ τῶν ἁμίππων (αὐτ. Κεφ. [illegible] 49. 2), ἀλλὰ πάντας τούτους, καὶ αὐτοὺς ἔτι τοὺς [illegible] ἐδοκίμαζεν οὐχὶ δικαστήριον, ἀλλ' ἡ Βουλή, ἐδοκίμαζε [illegible] τῆς κρίσεως αὐτῆς οὔσης κυρίας. Ἡ δ' ὑπὸ τῆς Βουλῆς [illegible] ἐνιαυτὸν βουλευσόντων Βουλευτῶν (αὐτ. Κεφ. 45. 3) [illegible] δύναται νὰ παραβληθῇ πρὸς τὰς μνησθείσας περιπτώ-[illegible] τὴν αὐστηρότητα καὶ τὸν σκοπὸν τῆς ἀνακρίσεως, καὶ διότι οἱ [illegible] καὶ τέλος διότι καὶ τούτοις ἦν ἔφεσις εἰς τὸ δικαστήριον. [illegible] εἰς οὐδεμίαν δοκιμασίαν ὑπέκειντο, οὕτω καὶ οἱ διαι-[illegible] ταύτης δοκιμασίας· πλὴν μόνον ὅτι, καθὰ ἄλλως καὶ ἡμεῖς δοξά-[illegible], ἐπιστάσης τῆς ὥρας, ἐξηλέγχετο ὑπὸ τῶν Τετταράκοντα [illegible] οἱ νομίμως κατὰ τὸ νέον ἔτος διαιτήσοντες, παραπλησίως [illegible] διὰ τοὺς ἱππέας, ὧν τὸν κατάλογον ἐπηνώρθου ἡ Βουλή. [illegible] Ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον οὔτε ἦν οὔτ' ἐκαλεῖτο δοκιμασία, κατὰ τὴν

. ἀριστοτελικῆς Ἀθην. Πολιτείας ἦν ·ν αὖθις ἐξακολουθεῖ ὑπάρχον, ἂν ὁ εἷς , διαιτητὴς ἐκληροῦτο ἐξ ἁπάντων τῶν ;, ἢ ἐκ τοῦ ἁρμοδίου ὡς ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ . ἑνὸς τῶν δέκα τμημάτων, εἰς ἃ γενικῶς ἔτι ετι διῃροῦντο κατὰ φυλὰς οἱ διαιτηταί (2). Τὴν μην ταύτην ἠσπάσατο καὶ ὁ Γίλβερτ, δοξάζων ὅτι τεθέντα ἀριστοτέλεια ῥήματα: «διανέμουσιν αὐτοῖς ..ις καὶ ἐπικληροῦσιν ἃς ἕκαστος διαιτήσει» ἐμφαί-.τι ἐκ τῶν τμημάτων ἐκληροῦτο ὁ διαιτητής (3).

τ. οἱ ἑκάστοτε ἐνιαύσιοι διαιτηταὶ ἀπετέλουν ἴδιον συνέδριον, το νῦν μάλιστα δύναται νὰ θεωρῆται ὡς βέβαιον (4), ὅτι δ' ὅμως ..τοι διῃροῦντο εἰς δέκα κατὰ φυλὰς τμήματα, ἐξ ὧν δῆθεν εἰς δί-/τν ἑκάστην εἷς ἐκληροῦτο διαιτητής, τοῦτο οὔτε προέκυψέ ποθεν, ἄχρι τοῦδε ἀλλ' οὔτε ἦν καθ' ἡμᾶς δυνατόν. Τὸ δημοσθενικὸν χωρίον (κ. Εὐεργ. καὶ Μνησιβ. § 12): «ἡ μὲν γὰρ δίαιτα ἐν τῇ ἡλιαίᾳ ἦν· οἱ γὰρ τὴν Οἰνηΐδα καὶ τὴν Ἐρεχθηΐδα διαιτῶντες ἐνταῦθα κάθηνται», ὃ καὶ μόνον κυρίως εἰπεῖν ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὴν κοινὴν ταύτην περὶ διακρίσεως εἰς δέκα τμήματα δόξαν, οὐδὲν ἄλλο δηλοῖ καθ' ἡμᾶς (5), ἢ ὅτι, ἐπειδὴ οἱ διαιτηταὶ οὐχὶ ἐν δικα-

τοῦ ἀττ. δικαίου ἔννοιαν. Ἐννοεῖται δ' ὅμως, ἄλλως δὲ παρετηρήσαμεν ἤδη τοῦτο, ὅτι οἱ δημόσιοι διαιτηταί, ἐὰν συνέτρεχέ τις τῶν νομίμων λόγων ἀνικανότητος, ἐδύναντο νὰ διωχθῶσι δι' ἐνδείξεως, δι' οὓς αὐτοὺς λόγους καὶ πάντες οἱ λοιποὶ διαιτηταὶ (αὐτ. Κεφ. 63. 3).

Ἀκολούθως δὲ τούτοις δοξάζομεν ὅτι οἱ διαιτηταὶ οὐδ' εἰς ἐπιχειροτονίαν ὑπέκειντο, ἀφ' οὗ οὔτ' ἐχειροτονοῦντο οὔτ' ἐκληροῦντο ὡς οἱ ἄρχοντες, οὔτε ὅλως ὡς ἄρχοντες δύνανται μετὰ πιθανότητος νὰ θεωρηθῶσι.

(1) **Lipsius**, **Att. Proc.** σελ. 1012. Μετ' αὐτὸν δὲ ὁ **Pischinger** ἔνθ. ἀνωτ. σελ. 15 ἐπ.

(2) **Caillemer**, ἐν **Dict. Ant. Darem. - Saglio** λ. Διαιτηταὶ σελ. 128 a. — **Hubert** ἔνθ. ἀνωτ. σελ. 30. πρβλ. ἔτι σελ. 42. Ἠκολούθησε δ' οὗτος τῷ **Schömann**.

(3) Ἔνθ' ἀνωτ, Μεταφρ. σελ. 490 καὶ σημ. 2.

(4) Ὡς συνέδριον βεβαίως ἐδίκαζον τὰς κατὰ τῶν διαιτητῶν εἰσαγγελίας (Ἀριστ. Ἀθην. Πολιτ. Κεφ. 53. 6). Ὡσαύτως ἐψηφίζοντο ψηφίσματα **CIA. II**, 1172 καὶ ἀνετίθεσαν ἀναθήματα αὐτ. 1182. Ἐπιθ. **Pischinger**, αὐτ. σελ. 27 ἐπ.

(5) Νῦν βλέπομεν ὅτι καὶ ὁ **Pischinger** (ἔνθ' ἀνωτ. τελ. 28) ὁμοίως τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ψ/δημοσθενικὸν χωρίον (Λόγ. 47 § 22), ἐνόησεν, οὑτωσὶ λέγων: **Nam e Ps Demosthenis verbis minime concludendum est, arbitrorum collegium in**

Ὥσθ' οἱ Τετταράκοντα, λαβόντες τὸν τελε τιστον εἶχον καθῆκον ἵνα εὐθὺς ἀκριβώσωσιν μως κατὰ τὸ νέον ἔτος διαιτήσοντες· διότναντο νὰ διανείμωσι τοῖς ὄντως διαιτηταῖ ρώσωσιν ἃς ἕκαστος αὐτῶν ὤφειλε νὰ διαιτ δὲ τελευταῖον τῶν ἐπωνύμων λαβ διανέμουσιν αὐτοῖς τὰς διαίτας κα τος διαιτήσει» (1).

(1) Πρὸ τῆς ἀνευρέσεως ἤδη τοῦ ἀριστοτελικο **mann** πιθανώτερον ἔκρινον ὅτι οἱ διαιτηταὶ αὐτοὺς ὁ **Hubert** (**De arbitris atticis etc.** σ λον ἦσαν ἀπηλλαγμένοι αὐτῆς, ἀφ' οὗ οὐδ' εἰ ἐδίδοσαν.

...ulae tribu... ...ibu accusat... ...λ. 30 τῷ Schö... ...μένως παρεδέξαντ... ...Pischinger καλῶς

Ὁ **Pischinger** (ἔνθ' ἀνωτ. σελ. 11 ἑπ.) παρατιθέμενον ἐκ τῆς Ἀθην. Πολιτείας (Κ γαγεν ἐξ αὐτοῦ τὸ συμπέρασμα ὅτι ὑπῆργ λιστα ὅτι «**hac igitur δοκιμασίᾳ apud tuta, ex illo epheborum indice novus ctus est.**»

Κατὰ κανόνα εἰς δοκιμασίαν ὑπέκειντο ('Αριστ. 'Αθ. Πολιτ. Κεφ. 55. 2), ἐδ τῶν 9 ἀρχόντων, δοκιμαζομένων τὸ πρ ἀρχαῖς ἁπάσαις εἰσῆγον οἱ Θεσμο τηταὶ οὔτε ἄρχοντες ἦσαν, ἀλλ' οὔτ πολῖται ἐπίτιμοι, διὰ τοῦτο κλητοὶ ὅτι ἀκολουθίαν οὐχ ὀρθὸν ὃ διδάσκει ὁ Pi γον δῆθεν εἰς δικαστήριον οἱ Τετταρ τῶσι καὶ ἄλλαι περιπτώσεις δοκιμα 'Αθην. Πολιτ. Κεφ. 49. 4) ἡ τῶ 49. 1), ἡ τῶν ἐφήβων (αὐτ. 4 Ἵππους (αὐτ. Κεφ. 49. 1) ἐδο δὲ ἐφ' ὡρισμέναις ἰδιότησι, τῆς ν αὖθις δοκιμασία τῶν τὸν ὕστερον κατ' οὐδένα τρόπον, νομίζομεν, σεις δοκιμασίας, καὶ διὰ τὴν Βουλευταὶ ἦσαν ἄρχοντες κα

...λέγει ὅτι οἱ διαιτητα... Δημοσθ. κ. Εὐεργ. κα... § 17). Ἴσως δὲ διῄτων κα... ...ιλ. 9)· ἀλλὰ νομίζομεν ὅτι ...ς αἱρετοὺς διαιτητάς. Ὅρ...

Καθ' ἡμᾶς, ὥσπερ οἱ δικασ τηταὶ ἦσαν ἀπηλλαγμένοι πάσ ζομεν, ὁ τούτων κατάλογος, ἵνα γνωσθῇ τίνες καὶ ὁπόσ πως; δῆλα δὴ ὡς ἐγίγνετο αὐτ. Κεφ. 49. 2). 'Αλλὰ

... εἷς κατὰ φυλὰς δύο τόπος ὡρί... ...ν ὁ **Schömann**, εἶτα δ' ὁ **Hubert** ...nger (αὐτ. σελ. 17) ταύτην φαίνετα... ...« προσκαλεσάμενος αὐτὸν κα... ...τις», ὃ ἄλλοτε ὑπελαμβάνετο ὡς εἰς τοὺς ...φορᾷ εἰς τοὺς δ' τῶν Τετταράκοντα, τοὺς ...γων τὸν λόγον, ἐπειδὴ τὸν Παγκλέωνα ...ρὸς τὸν Πολέμαρχον· εἶτα δ' ὅμως, ἐπειδὴ ...της ἐτύγχανεν ὢν καὶ δὴ ὅτι Δεκελειόθεν ...ment), ὡς λέγομεν νῦν, προσεκαλέσατο αὐτὸν ...τιδι δικάζοντας». Μετὰ δὲ τοῦτο ὅμως, πει... ...ς, μέτοικος, ὁριστικῶς ἐνήγαγεν αὐτὸν ἐνώπιον

...ἀνωτ. σελ. 512 (ἐπ. ἔτι σελ. 343, 357) παρ'

ντο (1), ἀκό-
ὰ φυ-
ύτερον
μοσιευ-
ἀναγρα-
μετὰ τὴν
ν ἡ γνώμη
γνωστοῦ γενο-
τε χειροτονητοὶ

κλήσεως τῶν διαι-
ον, εἴτε κατὰ λόγον
ῶν φυλῶν τῶν διαι-
ς ἄνευ μεγάλων δυσα-
χης ἁπλῶς, τὴν συγκρό-
τοῦ αὐτοῦ ἢ παραπλησίως
ντὶ φανερόν, προχείρως δὲ
ἐπιγραφὴ τοῦ ἔτους 325/4,
ηταί, κατά τινα, ὡς εἰπεῖν,
ν τὰς φυλὰς ἀνίσως (4), διότι
εἶτο, οὐδὲ ἦν δυνατὸν νὰ τηρηθῇ,
ύτε τοιαύτη, ὡς εἰκός, ἐδύνατο νὰ
ντα ἔτη, ὅτε οἱ ἤδη ποτ' ἔφηβοι ὄν-
(5). Εἶνε πρόδηλον μάλιστα ὅτι ἐδύ-

όμενοι ἄρχοντες ἦσαν ἥσσονες τῶν δέκα, ὅτ' ἐξε-
ε' Εἰσαγωγεῖς, ἢ δύο ἐξ ἁπάντων, ὡς οἱ β'

ρ. 1163 (CIA. II, 943). Πρβλ. CIA. II, 941, 942.
παρατηρήσωμεν ὅτι, εἰ ἔστιν ὅτε καὶ αὐτοὶ οἱ παλαιοὶ
κληρωτοὺς ὀνομάζουσιν (ὅρ. λ. χ. Δημοσθ. ἐν τῷ π.
κληρωτὸν δὲ διαιτητὴν ἐλθὼν — ὦφλε τὴν διαι-
ἄλλο νοοῦσιν ἢ ὅτι διὰ κλήρου ὡρίζετο τίς τίνας τῶν διαι-
διαιτήσῃ. Ἀλλὰ περὶ τούτου πλείονα κατωτέρω.
ῆς ὁ λόγος ἐπιγραφῇ τοῦ ἔτους 325/4 ἀναγράφονται 103 διαι-
ρεχθηΐδος, 14 τῆς Αἰγηΐδος, 3 μόνον τῆς Πανδιονίδος, 12 τῆς
Ακαμαντίδος, 11 τῆς Οἰνηΐδος, 16 τῆς Κεκροπίδος, 9 τῆς Ἱππο-
Αἰαντίδος καὶ 7 τῆς Ἀντιοχίδος φυλῆς.
κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, συνειδὼς ὁ ἀοίδιμος Γίλβερτ, ἵνα δὲ δικαιολο-

[illegible] ἐξέλεγξιν τοῦ καταλόγου τῶν [illegible] [illegible] εὑρεθῇ ἐκπροσωπῶν τινα τῶν φ[illegible] [illegible] ταύτης ὁμηλίκων ἐν τῷ μεταξὺ ἐκλ[illegible] [illegible] ὄντων ἢ ἀνικάνων ὑπὸ τοῦ νόμου κ[illegible] [illegible] πρὸς συγκρότησιν τῶν ὑποτιθεμένων τμ[illegible] [illegible] ἡ κατὰ φυλὰς ἐναγομένων διάκρισις, ὅ[illegible] [illegible] (1), « κληρῶται πρὸς ἑκάστην διαφορὰν ε[illegible] [illegible] τῆς φυλῆς τοῦ ἐναγομένου », τότε δὴ [illegible] [illegible] πολλῷ μείζων, μάλιστα ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τ[illegible] [illegible] πραγματικὸν ἀριθμὸν τῶν κατὰ φυλὴν ἑκάστην [illegible] [illegible] (2).

[illegible] « εἰς 10 τμήματα, κατὰ λόγον τῶν φυλῶν » διαίρεσιν [illegible] προστίθησιν : « Ἀλλ' οἱ ἐν ἑκάστῳ τῶν τμημάτων το[illegible] [illegible] ἀναγκαῖον νὰ ὦσιν ἐκ τῆς φυλῆς, ἣν διῄτων ». (Αὐτόθ. ἐ[illegible] [illegible] 490). Ἡ τοιαύτη δ' ὅμως συγκρότησις τμήματος φυλῆς ἐκ φυλ[illegible] [illegible] ἐν ᾧ οὔτε μαρτυρεῖται, οὔτ' ἄλλως εἶνε ἀναγκαία, ἀπᾴδει τελέω[illegible] [illegible] τῆς Ἀθηναίων πολιτικῆς νομοθεσίας.

(1) [illegible] ἐπιστ. σελ. 491.

(2) [illegible] πᾶς τις πεισθῇ περὶ τούτων, κείσθω ἡμῖν τὸ ἑξῆς παράδειγμα, ἐν [illegible] [illegible], κατὰ τὴν ἄρτι παρατεθεῖσαν ἀναγραφὴν διαιτητῶν κατὰ φυλὰ[illegible] [illegible] 325/4 (CIA. II. 943) ὄντων 103, ἐν μέρει δὲ ὑποθετικόν, ὡς πρὸς τὸν [illegible] [illegible] ἑκάστης ἀριθμὸν τῶν ἐναγομένων, ὑποτιθεμένων ἐν ὅλῳ 417 :

	Διαιτηταὶ κατὰ φυλήν.	A	B	Ἐναγόμενοι κατὰ φ[illegible]
[illegible]	13	$3\,{}^{6}/_{13}$	4,5	45
Αἰγηΐδος	14	$2\,{}^{7}/_{14}$	3,5	35
Πανδιονίδος	3	$15\,{}^{2}/_{3}$	4,7	47
Λεωντίδος	12	$4\,{}^{5}/_{12}$	5,3	53
Ἀκαμαντίδος	9	$2\,{}^{8}/_{9}$	2,6	26
Οἰνηΐδος	11	$2\,{}^{7}/_{11}$	2,9	29
Κεκροπίδος	16	$2\,{}^{9}/_{16}$	4,1	41
Ἱπποθωντίδος	9	$6\,{}^{2}/_{9}$	5,6	56
Αἰαντίδος	9	$6\,{}^{1}/_{9}$	5,5	55
Ἀντιοχίδος	7	$4\,{}^{2}/_{7}$	3,0	30
Ἐν ὅλῳ..	103		Ἐν ὅλῳ..	417

Ἀκριβῶς θεωροῦντες τοὺς ἀριθμοὺς τούτους παρατηροῦμεν :

Α' Ἐὰν μὲν αἱ κατὰ φυλὴν ἑκάστην δίκαι (στήλη ἐναγομένων) διανεμηθῶσι[illegible] ταξὺ τῶν τῆς ἀντιστοίχου φυλῆς διαιτητῶν (στήλη διαιτητῶν), τὸ ἑκάστῳ το[illegible] λαχὸν μέρος διαιτῶν οὐ μόνον ἀεὶ συνοδεύεται ὑπὸ κλάσματος (στήλη Α), [illegible] καὶ ὅλως δυσανάλογον εἶνε πρὸς τὰ μέρη τὰ λαχόντα τοῖς τῶν ἄλλων φυλῶν δ[illegible] τηταῖς. Οὕτω λ. χ. ἐν ᾧ οἱ τῆς φυλῆς Αἰγηΐδος διαιτηταὶ θὰ φορτισθῶσιν ἑκα[illegible]

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἀνενδοιάστως δοξάζομεν ὅτι ἂν καλῶς τὸν νοῦν ἐπιστήσωμεν εἰς τὸ μνημονευθὲν ἀριστοτελικὸν χωρίον, ἀκριβολογούμενοι δὲ ἐπὶ λέξει αὐτὰ ἑρμηνεύσωμεν, ταχέως ἀναφανήσεται καὶ ὁ τρόπος καθ' ὃν ὄντως αἱ δίαιται ὅσον οἷόν τε παραπλησίως ἴσαι πᾶσι τοῖς διαιτηταῖς διενέμοντο, καὶ ὁ τρόπος καθ' ὃν αὗται ἐπεκληροῦντο αὐτοῖς.

Πρὸ τούτου δ' ὅμως παρατηρήσωμεν ὅτι, κατὰ τὸ ἀριστοτελικὸν βιβλίον, οἱ Τετταράκοντα τριχόθεν παρελάμβανον τὰς ὡρισμένας αὐτοῖς εἰς τὰ ἴδια δίκας· α' παρ' αὐτῶν τῶν ἐναγόντων πολιτῶν ἀπ' εὐθείας (1), αὗται δ' ὡς εἰκὸς ἦσαν αἱ πλεῖσται· β' παρὰ τῶν δέκα Εὐθύνων (2), παραδιδόντων αὐτοῖς τὰς κατ' ἀρχόντων ἐμβαλλομένας ἰδιωτικὰς εὐθύνας· γ' δὲ παρὰ τοῦ Πολεμάρχου (3), παραπέμποντος αὐτοῖς, μετὰ προηγουμένην διανομὴν καὶ κλήρωσιν, πάσας τὰς τοῖς μετοίκοις καὶ τοῖς ἰσοτελέσι καὶ τοῖς προξένοις γιγνομένας ἰδιωτικὰς δίκας, αἳ καὶ μόναι ἐλαγχάνοντο πρὸς αὐτόν. Ἐκ τούτων οἱ Τετταράκοντα τὰς μὲν μέχρι δέκα δραχμῶν ἐδίκαζον ἀνεκκλήτως ἐν τοῖς ἁρμοδίοις κατὰ φυλὴν φεύγοντος (4) τμήμασι, τὰς δ' ὑπὲρ τὸ τίμημα

μένον διὰ 2 $^{7}/_{14}$ διαιτῶν, οἱ τῆς φυλῆς Πανδιονίδος θὰ φορτισθῶσιν ἕκαστος διὰ 15 $^{2}/_{3}$ διαιτῶν. Τηλικαύτη δ' ὅμως ἀνισότης βεβαίως ἀπεκρούετο ὑπὸ τοῦ ἀθηναίου νομοθέτου.

Β' Ἐὰν δὲ πάλιν οἱ 103 διαιτηταὶ μερισθῶσιν εἰς 10 ἐξ ἴσου ἀριθμοῦ διαιτητῶν τμήματα, τότε 3 μὲν τούτων πάντως θ' ἀπαλλαγῶσι τοῦ διαιτᾶν (ἐν ᾧ ἡ ἀναγραφὴ τοὐλάχιστον τῶν ὑπὸ τοῦ δήμου στεφανωθέντων 103 διαιτητῶν μαρτυρεῖ τοὐναντίον), αἱ ἑκάστῳ δὲ τῶν λοιπῶν 100 διαιτητῶν ἀναλογήσουσαι δίαιται ἔσονται ὅλως ἄνισοι κατ' ἀριθμὸν πρὸς ἀλλήλας (στήλη Β). Οὕτω λ. χ. ἐν ᾧ τοῖς τῆς Ἀκαμαντίδος φυλῆς διαιτηταῖς ἀναλογήσουσιν ἑκάστῳ 2,6 δίαιται, τοῖς τῆς φυλῆς Ἱπποθωντίδος θὰ ἐπικληρωθῶσιν ἑκάστῳ δίαιται 5,6 τουτέστι πλέον ἢ διπλάσιαι. Ὥστε καὶ κατὰ τὸ σύστημα τοῦτο, μᾶλλον ἢ τὸ πρῶτον αὐθαίρετον, ἔσται μὲν ἐλάσσων ἡ ἀνισότης κατὰ διαιτητὴν ἕκαστον, πάντως ὅμως καὶ αὖθις κατὰ τμήματα μεγάλη, διότι, κατὰ τὸ αὐτὸ παράδειγμα πάντοτε, ἐν ᾧ οἱ τοῦ τμήματος τῆς δῆθεν Ἀκαμαντίδος φυλῆς, (δῆθεν δὲ λέγομεν, διότι τὰ τμήματα ὑποτίθενται πληρωθέντα διὰ διαιτητῶν ἀλλοτρίων φυλῶν), τῶν κλασμάτων λογιζομένων, θὰ διαιτήσωσιν ἐν ὅλῳ 26 διαίτας, οἱ τοῦ τῆς Ἱπποθωντίδος θὰ διαιτήσωσιν ὑπερδιπλασίας, τουτέστι 56.

(1) Κεφ. 53. Ἐν αὐταῖς δὲ περιληπτέον καὶ τὰς τῶν δούλων, αἳ πρὸς τὴν φυλὴν τοῦ κεκτημένου ἐλαγχάνοντο. Ὅρ. Ἁρποκρ. ἐν λ. Ὅτι. Πρβλ. Δημοσθ. π. Καλλικλ. § 31. Ἐπιθ. **Pischinger**, αὐτ. σελ. 33.

(2) Κεφ. 48. 5.

(3) Κεφ. 58. 2.

(4) Ὅτι ἁρμόδιοι ἐκ τῶν 40 ἦσαν οἱ τῆς φυλῆς τοῦ ἐναγομένου δ', καὶ ὅτι κατὰ κανόνα ἠκολουθεῖτο ἡ δωσιδικία (forum) τῆς φυλῆς τοῦ ἐναγομένου, τοῦτο προκύ-

νατο νὰ συμβῇ ὥστε, κατὰ τὴν ἐξέλεγξιν τοῦ
τησόντων, μηδὲ εἷς τούτων νὰ εὑρεθῇ ἐκπρο
ἄλλων μὲν τῶν τῆς φυλῆς ταύτης ὁμηλίκω
πότων, ἄλλων δὲ ἢ ἀτελῶν ὄντων ἢ ἀνικάν
σομένων. Ἐὰν δὲ πάλιν πρὸς συγκρότησιν
των χρησιμεύσῃ ὡς βάσις ἡ κατὰ φυλὰς ἐν
καθὰ διδάσκει ὁ Γίλβερτ (1), « κληρῶται π
αιτητὴς ἐκ τοῦ τμήματος τῆς φυλῆς τοῦ
ἡ δυσαναλογία ἔσται πολλῷ μείζων, μάλ
τῷ καταλόγῳ πραγματικὸν ἀριθμὸν τ
τητῶν (2).

γήσῃ ἣν διδάσκει « εἰς 10 τμήματα, κατὰ
διαιτητῶν, εὐθὺς προστίθησιν : « Ἀλλ' οἱ ἐν
δὲν ἦτο ἀναγκαῖον νὰ ὦσιν ἐκ τῆς φ
ταφράσει σελ. 490). Ἡ τοιαύτη δ' ὅμως
ἄλλων φυλῶν, ἐν ᾧ οὔτε μαρτυρεῖται, οὔτ'
πνεύματος τῆς Ἀθηναίων πολιτικῆς νομοθε

(1) Ἔνθ' ἀνωτ. σελ. 491.

(2) Ἵνα δὲ πᾶς τις πεισθῇ περὶ τούτων
μὲν πραγματικόν, κατὰ τὴν ἄρτι παρατεθ
ἔτους 325/4 (CIA. II. 943) ὄντων 10
φυλὴν ἑκάστην ἀριθμὸν τῶν ἐναγομένων

Διαιτηταὶ κατὰ φυλὴν

Ἐρεχθηΐδος	13
Αἰγηΐδος	14
Πανδιονίδος	3
Λεοντίδος	12
Ἀκαμαντίδος	9
Οἰνηΐδος	11
Κεκροπίδος	16
Ἱπποθωντίδος	9
Αἰαντίδος	9
Ἀντιοχίδος	7
Ἐν ὅλῳ..	10

Ἀκριβῶς θεωροῦντες τοὺς ὁ
Α' Ἐὰν μὲν αἱ κατὰ φυλὴ
ταξὺ τῶν τῆς ἀντιστοίχου
λαχὸν μέρος διαιτῶν οὐ μ
καὶ ὅλως δυσανάλογον εἶν
τηταῖς. Οὕτω λ. χ. ἐν

καὶ δεῖ τοῦτον
...ελέσι καὶ
... λα-
...ιν
...συν-
...ταύ-
τούτων
...οῖ, ἐπά-
...ῶς, πλεί-
...ύνατος (2).
...νετο ἅπασιν,
(3) ὅτι ἐὰν οἱ
ἐπειδὴ τὸ πηλί-
...τῳ μὲν τῶν διαι-
...ον καὶ μία ἔτι κατὰ
...ριβολογίᾳ θαυμάσιος
...ούναντίον μάλιστα, εἰ-
...εξηκοστὸν ἔτος ᾖ, προσ-
...σιν ἡ στήλη ἐφ' ἧς ἐπιγέ-
...χ δ'εὐθὺς τούτοις ἐπενεγκὼν
...ποτε ἄλλου προσδιορισμοῦ (4),

...λήν, ἔδει δὲ πάντως ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ ...ικαστοῦ, τούτων ἕνεκα ὁ Πολέμαρχος, ...ασε τὸν ἀλλοδαπὸν διάδικον εἴς τινα τῶν ...διαφοράν, οὗτος δ' ἀπηυθύνετο εἰς τὸ ἄρ...χοντα, εἶτα δὲ εἰς τὸν ὡρισμένον τῇ αὐτῇ ...ληρωτοῦ διαιτητοῦ.

...ριστοτελικὸν **διανέμουσιν** ἑρμηνεύοντες, περὶ ...ωρισμένον ἐντὸς τοῦ ἔτους σημεῖον χρόνου, τοῦτ' ...πάλαι γιγνόμενον, μετὰ τῶν συνήθων ὡς εἰκὸς παρὰ ...yntz, D[t]. Romain, τόμ. Α' § 101 σελ. 196 καὶ τὰς ... ἰδίᾳ *Serv.* ad **Aen. II, 102: «Et est de antiqua ...rdinem dicebantur (?) causae propter multitudinem ...m, cum erat annus litium». Ἔτι VI, 431.**

...ῳ ὡς ἀνωτέρω παραδείγματι.

...ν, κατ' ἐνεργητ. τύπον προενηνεγμένῳ, ἀλλ' ἀεὶ μετὰ προσ...ότε ὅμως ἦν ἀναγκαῖος, τετράκις ἐχρήσατο ὁ Ἀριστοτέλης ἐν ... Κεφ. 21. 4: διένειμε δὲ καὶ τὴν χώραν... τριάκοντα

σαφῶς ἔδειξεν ὅτι νοεῖ τὴν μεταξὺ ἁπάντων ἀνεξαιρέτως (1) διανομήν βεβαίως ἄρα καὶ ἴσην, κατὰ τὸ δυνατόν.

Τὰ δὲ: **καὶ ἐπικληροῦσιν ἃς ἕκαστος διαιτήσει**, εὐθὺ μετὰ τὸ διανέμουσιν ἐπαγόμενα, σαφῶς δηλοῦσι, νομίζομεν, ὅτι γιγνομένης πρότερον τῆς διανομῆς, ὅπως ὁρισθῇ πόσαι δίαιται ἀνελόγουν ἑκάστῳ διαιτητῇ, εἶτα διὰ κλήρου ὡρίζετο καὶ ἃς ἐκ τῶν ὅλων διαιτῶν, ἕκαστος διαιτητὴς ἔμελλε νὰ διαιτήσῃ. Γνωστῆς δ' οὔσης τῆς προνοίας τοῦ Ἀθηναίου νομοθέτου ὅπως προλαμβάνῃ πᾶσαν περὶ τὰς κληρώσεις κακουργίαν, εἰκάζομεν ὅτι καὶ ἐνταῦθα ἡ κλήρωσις ἦν διπλῆ, ὅτι τουτέστιν ἔνθεν μὲν ἐκληροῦτο εἷς ἐξ ἁπάντων διαιτητής, ἔνθεν δὲ τούτῳ ἐπεκληροῦντο (2) αἱ ἀνάλογοι δίαιται καὶ οὕτως ἐφεξῆς ἄχρι τέλους, ὅτι δ', ἂν ἐπερίσσευον δίαιταί τινες (κατὰ τὸ ἡμέτερον παράδειγμα 5), ταύτας ἐπεκλήρουν αὖθις τοῖς ἐξ ἁπάντων λαχοῦσιν ἰσαρίθμοις διαιτηταῖς.

μέρη· β' Κεφ. 30. 3: τοὺς δ' ἑκατὸν ἄνδρας διανεῖμαι . . . τέτταρα μέρη ὡς ἰσαίτατα· γ' Κεφ. 31. 3: διανειμάντων αὐτοὺς (εἰς τὰς τέτταρας λήξεις) οἱ ἑκατὸν ἄνδρες· δ' Κεφ. 58. 2: καὶ δεῖ τοῦτον (τὸν Πολέμαρχον) . . . διανείμαντα δέκα μέρη. Δὶς δ' ἐχρήσατο καὶ τῷ μέσῳ ῥ. διανείμασθαι, ἄνευ ὁρισμοῦ μερῶν, ἐπὶ διανομῆς φανερῶς ἴσης· α' Κεφ. 12. 3: πάλιν δ' ἑτέρωθι που λέγει (Σόλων ἐν τῇ ποιήσει) περὶ τῶν διανείμασθαι τὴν γῆν βουλομένων· β' Κεφ. 22. 7: συμβουλευόντων τινῶν τῷ δήμῳ διανείμασθαι τὸ ἀργύριον.

(1) Αὐτ. Κεφ. 53. 5: «ὁ γὰρ νόμος, ἄν τις μὴ γένηται διαιτητὴς τῆς ἡλικίας αὐτῷ καθηκούσης, ἄτιμον εἶναι κελεύει».

(2) Τὸ σύνθετον ῥ. ἐπικληροῦν, ἐν τῇ αὐτῇ ἐννοίᾳ τῆς διπλῆς κληρώσεως, δὶς ἔτι ἀπαντᾷ ἐν τῷ ἀριστοτελικῷ βιβλίῳ· α') Κεφ. 59. 5: «καὶ ἐπικληροῦσι ταῖς ἀρχαῖς οὗτοι (οἱ θεσμοθέται) τὰ δικαστήρια τὰ ἴδια καὶ τὰ δημόσια». β') Κεφ. 63. 5: «Ἐπειδὰν δὲ ὁ θεσμοθέτης ἐπικληρώσῃ τὰ γράμματα, ἃ δεῖ προσπαρατίθεσθαι τοῖς δικαστηρίοις κτέ.».

Ἠκάσαμεν δὲ καὶ τρίτον ἡμεῖς ἐν στήλ. 32 στίχ. 27 ἄχρι τέλους καὶ στήλ. 33 στίχ. 1-4: «ἐπειδὰν δὲ πάντα πλ[ήρη] ᾖ κατὰ δικαστήριο[ν], τίθεται ἐν τῷ πρ[ώτῳ τ]ῶν δικαστηρ[ί]ω[ν] β' κληρωτήρια, καὶ κ[ύβ]οι [χ]αλκοῖ — καὶ ἕτεροι κύ[βοι] — λαχόντες [δὲ] τῶν θεσ[μ]οθετῶν δύο, χωρὶς ἑκάτερος, τοὺς κύ[βους ἐμ]β[ά]λλουσιν — εἶτα [**ἐπικληροῦσιν**], ἣ δ' ἂν π[ρώ]τη λάχῃ τ[ῷ τ]ῶν ἀρχῶν, αὕτ[η ἀ]ναγορεύεται ὑπὸ τοῦ κήρυκος [καὶ ἔσ]τι χρῆσα[σθαι] π[ρ]ώτῃ [τῷ λ]αχόντι α' δι[καστηρίῳ, ἡ] δὲ δευτέ]ρ[α τῷ] δευτέρῳ, καὶ ο[ὕτω ταῖς λοιπαῖς, ἵ]να [μη]δεμία προειδῇ κτέ.». Τήν τε δικαιολογίαν δὲ τῶν διορθώσεων τούτων καὶ τὴν ἑρμηνείαν τῶν προκειμένων χωρίων ὅρ. ἐν ἰδίᾳ διατριβῇ ἐν τῷδε τῷ τόμῳ τῆς Ἀθηνᾶς κατακεχωρισμένῃ σελ. 65 κἑξ.

Ἐπειδὴ δ' ὡς εἴρηται, πέντε πιθανῶς ἦσαν οἱ τόποι, εἰς κατὰ φυλὰς δύο ἐναγομένων, ἐν οἷς οἱ διαιτηταὶ ὤφειλον καθῆσθαι, κατὰ δὲ τὸ ἀνωτέρω σύστημα ἐπικληρώσεως τῶν διαιτῶν, ἑκάστῳ τῶν διαιτητῶν ἐδύναντο νὰ λάχωσι δίαιται πᾶσαι κατὰ φυλὴν ἐναγομένου ἀφοροι (1), ἐντεῦθεν σαφῶς ἕπεται ὅτι πᾶς διαιτητής, κατὰ λόγον τῶν ἐπικληρωθεισῶν αὐτῷ διαιτῶν, ὤφειλεν ὁτὲ μὲν εἰς τοῦτον τὸν τόπον, ὁτὲ δ' εἰς ἐκεῖνον νὰ μεταβαίνῃ, οὐχὶ καθ' ἑκάστην βεβαίως, ἀλλὰ καθ' ἡμέρας τακτάς, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα διὰ προγράμματος (2) ὁριζομένας, εἴτε ὑπὸ τοῦ συνεδρίου τῶν διαιτητῶν, εἴτ' ἴσως ὑπὸ τῶν Τετταράκοντα, πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων αὐτοῦ.

Ὅτι οἱ δημόσιοι διαιτηταὶ ὤμνυον ὅρκον τινά, καὶ πρότερον μὲν κοινῶς ἐπιστεύετο, εἰκαζόμενον κατ' ἀναλογίαν ἐκ τῶν περὶ τοῦ ἡλιαστικοῦ (3) ὅρκου παλαιῶν μαρτυρίων, καὶ νῦν πλέον βέβαιον θεωρεῖ-

(1) Οὕτω δὲ ἀβιάστως ἅμα καὶ κάλλιστα ἐξηγεῖται καὶ διατί Δημοσθένει, τῆς φυλῆς Πανδιονίδος, δικαζομένῳ Μειδίᾳ, τῆς Ἐρεχθηΐδος φυλῆς (κ. Μειδ. § 68), διαιτητὴς Στράτων ἔλαχε, τῆς φυλῆς Αἰαντίδος (κ. Μειδ. § 83).

(2) Τοῦτο δὲ κατ' ἀναλογίαν τῶν περὶ θεσμοθετῶν ἐν Κεφ. 59. 1 τῆς Ἀθην. Πολιτείας εἰρημένων, ὅτι οὗτοι «τοῦ προγράψαι τὰ δικαστήριά εἰσι κύριοι τίσιν ἡμέραις δεῖ δικάζειν». Πρβλ. Πολυδεύκ. Η. 87. Ὡς γνωστὸν δὲ ἡ τῶν προγραμμάτων χρῆσις ἦν συνηθεστάτη ἐν Ἀθήναις.

Ὅμως εἶνε καὶ ἄλλως σφόδρα πιθανὸν ὅτι, εὐθὺς μετὰ τὴν ἐπικλήρωσιν τῶν διαιτῶν, τῇ φροντίδι εἴτ' αὐτοῦ ἴσως τοῦ συνεδρίου τῶν διαιτητῶν, εἴτε τῶν Τετταράκοντα, ἐγνωρίζοντο τοῖς πολίταις διὰ σανίδων δημοσίᾳ ἐκτεθειμένων (διὰ τὸ ἀνάλογον πρβλ. Ἰσοκράτ. π. Ἀντιδόσ. § 237 ἑπ.) τά τ' ὀνόματα τῶν τοῦ ἔτους δημ. διαιτητῶν καὶ αἱ ἐπικληρωθεῖσαι ἑκάστῳ τούτων δίκαι, κατ' ὀνόματα ἀντιδίκων, ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ τόποι κατὰ φυλὰς ἐναγομένων, ἐν οἷς οἱ διαιτηταὶ ἔμελλον νὰ κάθηνται.

(3) Ἐν τῷ ἀριστοτελικῷ βιβλίῳ περὶ τοῦ ὅρκου τῶν ἡλιαστῶν οὐδεμία μνεία γίνεται, ὡς δὲ προκύπτει ἔκ τινος μαρτυρίας τοῦ Θεοφράστου ἐν τοῖς Περὶ Νόμων (παρ' Ἁρποκρατίωνι ἐν λ. Ἀρδηττός) τὸ ἔθος τοῦ ἐν Ἀρδηττῷ πάντας δημοσίᾳ ὀμνύειν, ἐπὶ τῶν χρόνων αὐτοῦ τοὐλάχιστον, ἦν καταλελυμένον. Ἐν Ἀνεκδ. Βekk. τόμ. 443. 29, μετά τινα ἐκ τοῦ Ἁρποκρατίωνος εἰλημμένα ἴσως, προστίθεται: «ἐν τούτῳ δὴ τῷ χωρίῳ (τῷ ἐν Ἀρδηττῷ) ὤμνυον οἱ δικασταὶ τὸν δικαστικὸν ὅρκον· τρεῖς δὲ θεοὺς ὤμνυον Δία, Δήμητρα καὶ Ἥλιον». Ὁ τελευταῖος δὲ θεὸς οὗτος ἀνέμνησεν ἡμᾶς πάθημά τι τῶν ἀντιγραφέων, καὶ τούτου δὴ αὐτοῦ τοῦ γραμματικοῦ, οὐ σπάνιον ἄλλως, περὶ οὗ τάδε παρετήρησέ ποτε ὁ ἀοίδιμος ἐκεῖνος Κόβητος ἐν Λογ. Ἑρμῇ σελ. 246: «Ἐξαπατᾷ ἡμᾶς σημεῖόν τι ταχυγραφικόν, ὃ σὺ καλῶς οἶσθα, ὦ φίλτατε Κόντος, κείμενον ἀδιαφόρως νῦν μὲν ἀντὶ τοῦ Ἥλιος νῦν δὲ ἀντὶ τοῦ Ἀπόλλων· ἐν δὲ τοῖς τοῦ μεγάλου Ἐτυμολόγου ἀντιγράφοις καὶ ἀντὶ τοῦ Ἀπολλώνιος εὑρίσκεται κείμενον». Τὸ δ' ἀστεῖον εἶν' ὅτι, ἐπειδὴ ἐν τοῖς περὶ Χημίας (alchimie) παλαιοῖς ἀντιγράφοις ὡσαύτως ἡ λ. χρυσὸς ταχυγραφικῶς

ται, ἕνεκα τῆς ῥητῆς μαρτυρίας τοῦ Ἀριστοτέλους (Ἀθην. Πολιτ. Κεφ. 55. 5), ἐχούσης ὧδε: «δοκιμασθέν⟨τες⟩ δὲ τοῦτον τὸν τρόπον (οἱ θ' ἄρχοντες), βαδίζουσι πρὸς τὸν λίθον ἐφ' ᾧ τὰ τόμι' ἐστίν, ἐφ' οὗ καὶ οἱ διαιτηταὶ ὀμόσαντες ἀποφαίνονται τὰς διαίτας, καὶ οἱ μάρτυρες ἐξόμνυνται(1) τὰς μαρτυρίας κτέ.». Ἐκ τοῦ χωρίου ὅμως τούτου οὔτε νὰ συναχθῇ δύναται ὅτι οἱ διαιτηταὶ τὸν ὅρκον ἐδίδοσαν πρὸ τῆς εἰς αὐτοὺς ἐπικληρώσεως τῶν διαιτῶν, οὔτ' αὖθις ὅτι πάντες ὁμοῦ, ὥσπερ οἱ θ' ἄρχοντες, καὶ ὡς εἰπεῖν ἐπισήμως ὤμνυον ἀναβάντες ἐπὶ τὸν λιθον· τοὐναντίον, πιθανώτερον ἡμῖν φαίνεται, συνδυάζουσι μάλιστα ταῦτα πρὸς τἀνωτέρω ἤδη περὶ διαιτητῶν διειλημμένα (2), ὅτι πᾶς διαιτητὴς πρῶτον μὲν ὤφειλε ν' ἀποπειραθῇ ὅπως διαλλάξῃ τοὺς ἀντιδίκους, ἢ ἀκριβέστερον, ὅπως διαλύσῃ ἰδιωτικῶς τὴν χωρίζουσαν αὐτοὺς διαφοράν, ὅτι δὲ τούτου ἀποτυχόντος, προέβαινεν εἶτα εἰς τὴν κατὰ τὰ νόμιμα ἀνάκρισιν (3) τῆς ὑποθέσεως, καὶ ταύτης περατωθείσης, ὁρισθείσης δὲ καὶ

διὰ τοῦ αὐτοῦ σημείου, τοῦ τὸν Ἥλιον ἐμφαίνοντος σημαίνεται, ἐν τῷ λεγομένῳ Μεγάλῳ Ἐτυμολογικῷ τῆς Φλωρεντίας, ἐν στίχῳ ἐκ τοῦ Ὁμήρου παρατεθειμένῳ, ὁ λ. Ἀπόλλων διὰ τοῦ σημείου τούτου, τοῦ τὸν χρυσὸν σημαίνοντος, παρίσταται ταχυγραφικῶς. (Miller, Mélanges, Litt. Grecque σελ. 7).

(1) Ἡ τοῦ μ. ἐξόμνυσθαι ὧδε ἰδιάζουσα χρῆσις εἶνε τὰ μάλιστα ἀξία παρατηρήσεως. Ἡμεῖς προχείρως τὸ πρᾶγμα ἐξετάσαντες, κατελήξαμεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ τὸ ῥ. ἐξόμνυσθαι οὐδὲν ἄλλο σημαίνει ἢ ἁπλῶς ὅτι οἱ μάρτυρες, ἐξορκούντων αὐτοὺς τῶν δικαζομένων, ὤμνυον εἰπεῖν τἀληθῆ. Εἶνε δ' ὡσαύτως σημειώσεως ἄξιον ὅτι καὶ ὁ Ἁρποκρατίων ἐν λ. λίθος, αὐτὸ τοῦτο τὸ χωρίον τῆς ἀριστοτελικῆς Ἀθην. Πολιτείας ἐπικαλούμενος, τάδε παρατίθησιν ἐκ τοῦ κ. Κόνωνος § 26 λόγου τοῦ Δημοσθένους: «τῶν τε παρόντων καθ' ἕνα ἡμῖν οὑτωσὶ καὶ πρὸς τὸν λίθον ἄγοντες καὶ ἐξορκοῦντες». Σημειωτέον δ' ὅτι καὶ αὐτόθι περὶ διαίτης πρόκειται. Ὁ Pischinger (ἔνθ' ἀνωτ. σελ. 19) ἐξ ὧν παρατίθησι μαρτυρίων φαίνεται συγχέας τὰ πράγματα, πρὸ πάντων δὲ τὴν ἔννοιαν τοῦ νομικοῦ ὅρου ἐξωμοσία. Ὁ ἡμέτερος κ. Π. Ν. Παπαγεωργίου, οὗ ἐζητήσαμεν τὴν περὶ τούτου πολύτιμον γνώμην, τάδ' ἔγραψεν ἡμῖν πρὸ μικροῦ: «Τὸ ἐξόμνυνται τὰς μαρτυρίας φαίνεταί μοι δηλοῦν «ὀμνύντες ἐξαγορεύουσι τὰς μαρτυρίας» εἴτ' οὖν «ὀμνύασιν ἦ μὴν ἐξειπεῖν τὰς μαρτυρίας καὶ οὕτως ἐξαγορεύουσιν αὐτάς», τέλος μεθ' ὅρκου καταθέτουσι τὰς μαρτυρίας, ὡς νῦν κοινῶς λέγομεν. Εἶνε ὅμως ἀξία παρατηρήσεως ἡ τοιαύτη τοῦ ἐξόμνυμαι σημασία (πάντως ἐκ βραχυλογίας προελθοῦσα), συνήθως ἄλλο δηλοῦντος».

(2) Ἀριστ. Ἀθην. Πολιτ. Κεφ. 53. 2: «οἱ δὲ παραλαβόντες (οἱ διαιτηταί), ἐὰν μὴ δύνωνται διαλῦσαι, γιγνώσκουσι κτέ.»

(3) Κατὰ τὸ ἀρχαιότατον ἀττικὸν δίκαιον, τὸ πρὸ τοῦ Δράκοντος ἰσχῦον καὶ ἐπὶ μακρὰ ἔτη ἐφεξῆς, οἱ αὐτοὶ ἁρμόδιοι ἄρχοντες καὶ ἔκρινον καὶ προανέκρινον

-τῆς κυρίας, καθ' ἣν συνεζητεῖτο τὸ ὕστατον (1) καὶ κατ' οὐσίαν ἡ ..η ὑπόθεσις, ἀπεφαίνετο (2) τελευταῖον τὴν ἑαυτοῦ γνῶσιν, ἀφ' οὗ πρότερον ὤμνυεν ἐπὶ τοῦ ἐν τῇ ἀγορᾷ ὁρκίου λίθου (3), δημοσίᾳ ἄρα, ὡρισμένον τινὰ ὅρκον (4), οὗ ὅμως τὸ κείμενον ἀγνοοῦμεν.

..ι. δίκας, ἄχρις οὗ, κατὰ νεώτερον θεμελιώδη κανόνα, ὅλως σύμφωνον πρὸς τὸν κα..ὸν τύπον τοῦ ἀττικοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος, τὸ κρίνειν καὶ προανακρίνειν τε..ς ἀπεχωρίσθησαν ('Αριστ. 'Αθην. Πολιτ. Κεφ. 3. 5: «κύριοι δ' ἦσαν (οἱ πρὸ τοῦ Δράκοντος ἄρχοντες) καὶ τὰς δίκας αὐτοτελεῖς [κρίν]ειν, καὶ οὐχ ὥσπερ νῦν προανακρίνειν». Πρβλ. 'Αριστ. Πολιτ. 1298 a 31: «τέταρτος δὲ τρόπος τὸ πάντας περὶ πάντων βουλεύεσθαι συνιόντας, τὰς δ' ἀρχὰς περὶ μηδενὸς κρίνειν, ἀλλὰ μόνον προανακρίνειν, ὅνπερ ἡ τελευταία δημοκρατία νῦν διοικεῖται τρόπον». (Ἔτι Βεκκήρ. 'Ανέκδ. σελ. 449. 24). Ὑπελείφθη δὲ κατ' ἐξαίρεσιν ἥ τε κρίσις καὶ ἡ ἀνάκρισις τῷ αὐτῷ ἄρχοντι ἐπιτετραμμένη, εἴς τινας μόνον ἀσημάντους λόγῳ ποσοῦ δίκας, ὧν τουτέστι τὸ τίμημα ἦν ἔλασσον τῶν δέκα δραχμῶν, καὶ ἃς ὁ ἁρμόδιος ἄρχων ἐξουσίαν εἶχε δικάζειν αὐτοτελῶς. Τοιοῦτοι λ. χ. ἄρχοντες ἐν τῇ 'Αριστ. 'Αθην. Πολιτείᾳ μνημονεύονται οἱ 'Αποδέκται (Κεφ. 52. 3), οἱ Τετταράκοντα (Κεφ. 53. 2).

'Αλλ' οἱ δημ. διαιτηταί, ἐπιτετραμμένοι ἅμα καὶ τὴν ἀνάκρισιν, κατ' οὐδένα τρόπον, νομίζομεν, δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς περιλαμβανόμενοι ἐν τῇ ἐξαιρέσει ταύτῃ, τὸ μὲν διότι κυρίως εἰπεῖν, δὲν ἦσαν ἄρχοντες, τὸ δὲ διότι αἱ γνώσεις αὐτῶν ἦσαν ἐφέσιμοι.

(1) Διότι καὶ πρότερον, κατὰ τὰς προηγουμένας συνόδους, συνεζητοῦντο τὰ διάφορα ..κα..ικὰ καὶ παρεμπίπτοντα ζητήματα, ἐν ᾧ ἐν τῇ κυρίᾳ τῆς διαίτης ἡμέρᾳ τὸ ὕστατον πλέον ἀνεκεφαλαιοῦντο τὰ πάντα καὶ συνεζητεῖτο κατ' οὐσίαν ἡ ὑπόθεσις. Ὅρ. Καντάβρ. Λεξ. τὴν ἑρμηνευομένην λ. μὴ οὖσα.

(2) Ὁ Pischinger, ἑρμηνεύων (ἔνθ' ἀνωτ. σελ. 17 ἐπ.) τὸ ἀνωτέρω παρατεθὲν ἀριστοτελ. χωρίον (Κεφ. 55. 5): «πρὸς τὸν λίθον ἐφ' ᾧ τὰ τόμι' ἐστίν, ἐφ' οὗ καὶ οἱ διαιτηταὶ ὀμόσαντες ἀποφαίνονται τὰς διαίτας», ὑπολαμβάνων δὲ τὸ ἐφ' οὗ πρός τε τὸ ὀμόσαντες καὶ τὸ ἀποφαίνονται συναπτέον (αὐτ. σ. 18 σημ. 3), καταλήγει εἰς τὸ συμπέρασμα (σελ. 20) ὅτι οἱ δημόσιοι διαιτηταὶ «in uno eodemque lapide omnes et iurabant et ius dicebant». Καὶ ἡμῖν κατ' ἀρχὰς τὸ χωρίον τοῦτο ἀναγιγνώσκουσιν, ἐπῆλθε τοιαύτη τις εἰκασία, ὅτι τουτέστιν οἱ δημ. διαιτηταὶ ἐπὶ τοῦ ὁρκίου λίθου τὰς διαίτας ἀπεφαίνοντο, ἀλλ' εὐθέως αὐτῆς ἀπηλλάγημεν, τοῦτο μὲν ἐλλείψει πάντως οἵων δή ποτε μαρτυρίων, τοῦτο δὲ καὶ διότι ..λλα πιθανώτερα ἡμῖν ἔδοξαν ἃ ἐν τῷ κειμένῳ ἐκτίθεμεν. Νῦν δέ, ἀφ' οὗ τὰς διατριβὰς τοῦ Pischinger ἀνέγνωμεν, ἔτι μᾶλλον προσῆκον νομίζομεν ἵν' ἐξακολουθῶμεν ἐμμένοντες τοῖς ἤδη διειλημμένοις, ἅτε συμφωνοτέροις οὖσι πρὸς ἃ καθόλου παρεδόθησαν ἡμῖν περὶ τῶν διαιτητῶν.

(3) Οἱ αἱρετοὶ διαιτηταὶ ὤμνυον καὶ ἀλλαχοῦ, κατὰ τὰ συμπεφωνημένα διὰ τοῦ ..μποσχετικοῦ. Ὅρα ἑπομ. σημείωσιν.

(4) Ἐκ τοῦ ἡλιαστικοῦ ὅρκου δυνάμεθα, νομίζομεν, νὰ εἰκάσωμεν ὅτι οἱ δημ. διαιτηταὶ ὀμνύοντες ἐπεκαλοῦντο τὸν Δία, τὸν 'Απόλλωνα καὶ τὴν Δήμητρα. Εἶνε δὲ ..ηλον ὅτι ἐν τῷ ὅρκῳ περιείχετο καὶ ἡ ὑπόσχεσις ὅτι ὁ ὀμνύων ἀποφανεῖται κατὰ

[illegible], εἰ μὲν οὗτος ἐρήμην τινὸς τῶ[illegible] [illegible], ἐχώρει ἡ λεγομένη **ἀντέληξι**[illegible]

[illegible] ὅτι, **κατὰ τὸ δίκαιον**. Τοιοῦτό τι μᾶλ[illegible] [illegible], ὧν ἕνεκα διαρρήδην διδάσκει ὁ Ἀριστοτέλη[illegible] [illegible] ἐχίνους ἐνεβάλλοντο τά τ' ἔγγραφα καὶ οἱ νόμοι [illegible] ταῦτα ὑποβληθῶσιν εἰς τὸ δικαστήριον· ὁ δημ[illegible] [illegible] **τοὺς νόμους**.

[illegible] τοῦ Ἰσαίου § 32 περὶ τῶν διαιτητῶν κεῖται ὅτ[illegible] [illegible] **ἀποφανεῖσθαι ἃ δίκαια ἡγοῦνται εἶναι**». Ἐ[illegible] [illegible] § 31 ἀναγιγνώσκεται ὅτι οἱ διαιτηταὶ πρὸς τῷ βωμῷ τ[illegible] [illegible] «**τὰ συμφέροντα** γνώσεσθαι», τοῦτο [illegible] [illegible] «**τὰ δίκαια** διαγνῶναι», ὃ οἱ αὐτοὶ διαιτητα[illegible] [illegible] Ἐ. δὲ τῷ Δημοσθ. π. Ἀφοβ. § 58 γέγραπται ὅτι οἱ δια[illegible] [illegible] **ὅρκου**... διαιτήσουσι, καταγνώσονται τὴν ἐπιτροπήν». Ἀλλ[illegible] [illegible] πρόκειται περὶ **αἱρετῶν** διαιτητῶν, δικαζόντων οὐχ [illegible], ἀλλὰ κατὰ τὸ ἐπιεικές, καὶ διὰ τοῦτο, ὡς αὖθις διδάσκ[illegible] [illegible] Α'. Κεφάλ. 13 § 19) εὑρεθέντων «**ὅπως τὸ ἐπιεικὲ**[illegible] [illegible], προσέτι δὲ ἐκ τοῦ ὅτι οἱ αἱρετοὶ διαιτηταὶ κατ' ἐπιτροπὴν [illegible] [illegible]το, τοῦ συνυποσχετικοῦ (**compromissum**) καθόλου τοὺς ὅρου[illegible] [illegible], οὓς ὅρους, ὡς εἰκός, ἔδει καὶ οἱ διαιτηταὶ ν' ἀποδέξωντα[illegible] [illegible], συνάγομεν ὅτι ἐπὶ τῶν ἰδιωτικῶν διαιτητῶν, τοῦ μὲν ὅρκου ἐδ[illegible] [illegible] ἀπαλλαγῶσιν οὗτοι, ἐὰν οὕτω διὰ τῶν συνθηκῶν συνωμολόγητο, [illegible] καὶ ἐν περιπτώσει σιωπῆς τῶν συνθηκῶν, ὡς εἰκάζομεν ἐκ τοῦ Δημ[illegible] [illegible] § 30), ὅτι δὲ ὅ τε τύπος τοῦ ὅρκου καὶ τὸ ἱερόν, ἐφ' οὗ οὗτος ἔμελλε νὰ [illegible] ὡσαύτως ἤρτηντο ἐκ τῶν αὐτῶν συνθηκῶν. Ταῦτα δὲ λέγομεν καὶ περ[illegible] [illegible] τῶν αἱρετῶν διαιτητῶν, δοξάζοντες ἅμα ὅτι καὶ ξένος ἐδύνατο νὰ διορισθῇ [illegible], εἰ τοιαύτη ἦν ἡ βούλησις τῶν ἀντιδίκων· τεκμήριον δὲ τὰ παρὰ Δημ[illegible] [illegible] § 18: «Μελλούσης δὲ τῆς δίκης εἰσιέναι εἰς τὸ δικαστήριον ἐδέοντο ἡμῶ[illegible] [illegible], καὶ ἡμεῖς ἐπετρέψαμεν Θεοδότῳ **ἰσοτελεῖ** κατὰ συνθήκας». Πρβλ. κ[illegible] [illegible] § 94 ἐν τῷ Νόμῳ: «ἐξέστω αὐτοῖς — τοῖς περὶ συμβολαίων ἰδίων ἀμφισβητοῦ[illegible] [illegible]ἑλέσθαι **ὃν ἂν βούλωνται** διαιτητήν»). Τῷ ὄντι, ὥσπερ ἡ κυρίως **δίαιτα**, [illegible], τῇ **δίκῃ** ἀντιτίθεται. (Πρβλ. Bekk. Ἀνέκδ. σελ. 35. 17), καὶ ὁ ἰδιωτ[illegible] **διαιτητὴς** τῷ **δικαστῇ**, οὕτω καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ διαιτητοῦ ἐφαρμοστέον κατ' ἐπιεί[illegible] δίκαιον (**aequitas**) τῷ κατὰ τὸν γεγραμμένον νόμον δικαίῳ: «**ἔστι δὲ ἐπιει**[illegible]**κὲς τὸ παρὰ τον γεγραμμένον νόμον δίκαιον**» (Ἀριστοτ. Ῥητορ. Α'. Κεφ. 13 § 13). Ὁ ἰδιωτικὸς ἄρα διαιτητής, κατὰ κανόνα, ἐδίκαζεν «**οὐχ** ὡς ὁ **νόμος**» (Ἀριστ. αὐτόθ. Α'. Κεφ. 9 § 7), ἀλλ' ὡς τὸ ἐπιεικές, ἀκολούθως δὲ καὶ ταῖς ἑκάστοτε συνθήκαις τῶν ἀντιδίκων, καὶ διὰ ταῦτα, ἐπειδὴ οὐδὲ διαδικαστική τις αὐτῷ ὁδὸς νομίμως ὥριστο (ὥσπερ τοῖς δημοσ. διαιτηταῖς οἷον ἐμβολὴ τῶν μαρτυριῶν καὶ τῶν προκλήσεων καὶ τῶν νόμων ἐν ἐχίνοις κτλ.), οὐδ' ἔφεσις κατὰ τῆς γνώσεως αὐτοῦ ἐπετρέπετο (Δημ. κ. Μειδ. § 94), τοῦ νόμου κηρύσσοντος κύρια, ἃ ἂν μεθ' ὁμολογίαν τῶν ἀντιδίκων πρὸς ἀλλήλους ὁ διαιτητὴς ἀποφήνηται (Δημοσθ. π. Φαίνιππ. § 12. — κ. Μειδ. § 94. Πρβλ. Λουκ. Ἀποκηρυττόμ. Κεφ. 11). Τοιαύτην δ' ἰδιωτικὴν ἐντολὴν ἐκτελῶν ὁ ἰδιωτ. διαιτητής, βεβαίως δὲν ἦσκει τι τῶν πολιτικῶν ἢ

ἡ νῦν παρ' ἡμῖν ἀνακοπή: opposition), τὸ δὲ τοῦτο ποιῆσαι εἰδικώτερον ἐπὶ διαιτητοῦ ἐκαλεῖτο: τὴν μὴ οὖσαν ἀντιλαχεῖν· εἰ δὲ παραστάντων ἀμφοτέρων τῶν ἀντιδίκων ἐν τῇ κυρίᾳ ὁ διαιτητὴς τὴν ἑαυτοῦ ἀπόφασιν ἐξήνεγκε, τότε ὁ μὴ ταύτῃ ἀρεσκόμενος ἐδύνατο να ἐκκαλέσηται αὐτὴν δι' ἐφέσεως, παραδιδομένης μὲν μετὰ τῶν ἐχίνων ἐσφραγισμένων, καὶ τῆς γνώσεως τοῦ διαιτητοῦ τούτοις προσηρτημένης, πρὸς τοὺς δ' τοὺς τὴν φυλὴν τοῦ ἐναγομένου δικάζοντας, εἰσαγομένης δὲ ὑπὸ τούτων εἰς ἡλιαστικὸν δικαστήριον.

Ὁ Ἀριστοτέλης (Ἀθην. Πολιτ. Κεφ. 53) ἁπλῶς περὶ τῆς ἐφέσεως πραγματεύεται, περὶ δὲ τῆς ἀντιλήξεως μόνοι οἱ γραμματικοί (1), ἁπάντων δὲ τούτων κάλλιστα ὁ ἡμέτερος ἐν τῇδε τῇ γλώσσῃ περὶ τῆς μὴ οὔσης (2), ὃς ἅμα ἡμῖν περιέσωσε καὶ τὴν περὶ ταύτης διδασκαλίαν Δημητρίου τοῦ Φαληρέως, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐκτιθεμένην ἐν τῷ περὶ τῆς Ἀθήνησι Νομοθεσίας συγγράμματι αὐτοῦ (3).

Ἡμῖν ὅμως ὁ λόγος νῦν ἔσται περὶ μόνης τῆς ἀντιλήξεως, ἀφ' οὗ προτάξωμέν τινα ἔτι περὶ τῆς παρὰ τοῖς δημ. διαιτηταῖς διαδικασίας. Ἦν δ' αὕτη ἀδάπανος μὲν σχεδόν, διότι ἐλάχιστα ἦσαν τὰ τῷ διαι-

δημοσίων δικαίων, ἀλλ' ἁπλῶς δίκαιον ἰδιωτικὸν τοῦ κοινοῦ νόμου (Ἀριστοτ. Ῥητ. Α'. Κεφ. 10 § 3) ἤ, ἵνα κατὰ τοὺς Ῥωμαίους εἴπωμεν, τοῦ καλουμένου δικαίου τῶν ἐθνῶν (jus gentium). Διὰ τὸν λόγον δὲ τοῦτον καὶ ἐν Ῥώμῃ arbiter compromissarius ἐδύνατο νὰ διορισθῇ πᾶς ἀνὴρ ἐλεύθερος, μάλιστα δὲ καὶ ἀπελεύθερος, τουτέστι πρότερον δοῦλος: «si liber factus . . . sententiam dixerit . . . consentientibus partibus . . . puto valere». Fr. 9, pr. D.

(1) Πολυδεύκ. II. 60. — Φώτ. καὶ Ἡσύχ. ἐν λ. μὴ οὖσα δίκη. — Βεκκήρου Ἀνέκδ. σελ. 278. 29. — Οὐλπιαν. Σχολ. εἰς Δημοσθ. κ. Μειδ. § 90: «τουτέστιν ἐνάγοντα μὲν ποιῆσαι τὴν δίαιταν, πρὸς ἐμὲ δὲ τὸν κύριον τοῦ πράγματος δικάσασθαι. Ἐκαλεῖτο δὲ μὴ οὖσα δίκη ἡ ἀνάδικος, ἢ ὅτι πρότερον δοκοῦσα εἶναι καὶ κεκυρῶσθαι ὕστερον εἰς τὸ μὴ εἶναι περιίστατο. Ἔστιν οὖν μὴ οὖσα ὄνομα δίκης, ἐν οἷς τις ἐξ ὑπαρχῆς ἐθέλει δικάσασθαι, τὴν ἐνεχθεῖσαν κατ' αὐτοῦ πρότερον ψῆφον ἀναιρῶν». Ἀλλ' ὡς πᾶς τις ὁρᾷ οὐδὲν οὔτε σαφὲς οὔτε ὑγιὲς διδάσκει ὁ Οὐλπιανὸς ὧδε, ἀτοπώτατα συγχέας τὴν ἀνάδικον κρίσιν (Ἔπ. Ἁρποκρατ. λ. Ἀναδικάσασθαι) πρὸς τὴν ἀντίληξιν ἢ τὸ τὴν μὴ οὖσαν ἀντιλαγχάνειν.

Παρὰ δὲ τοῖς ῥήτορσι σχεδὸν εἰπεῖν μόνον τὸ ὄνομα μὴ οὖσα ἀπαντᾷ, ἄνευ οὐδεμιᾶς εἰδήσεως περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν αὕτη ἐλαγχάνετο. Πρβλ. Δημοσθ. κ. Μειδ. § 90. — π. Βοιωτ. π. τ. ὀνόμ. § 38. — Λυσ. κ. Διογείτ. § 2.

(2) Ἔπ. ἔτι παρὰ τῷ ἡμετέρῳ τὰς λλ. Ἀντιλαχεῖν καὶ Ἀντίληξις, περὶ ὧν διελάβομεν ἤδη καὶ ἐν § 4.

(3) Πρβλ. Ἁρποκρ. ἐν λ. Παράστασις, ὡσαύτως μνημονεύοντα τοῦ Φαληρέως ἐν τοῖς περὶ Νομοθεσίας: «τοὺς διαιτητὰς φησι κτλ.».

Κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ διαιτητοῦ, εἰ μὲν οὗτος ἀντιδίκων ἀπεφήνατο τὴν δίαιταν, ἐχώρει ἡ λεγ

τοὺς νόμους, περὶ ὧν δ' ἂν νόμοι μὴ ὦσι, κατὰ τὸ δί στά πως καὶ ὀφείλομεν νὰ παραδεξώμεθα, ὧν ἕνεκα διαρρήδ ('Αθην. Πολιτ. Κεφ. 53. 2) ὅτι ἐν ἐχίνοις ἐνεβάλλοντο τά βεβαίως ἵνα ἐφέσεως γενομένης πάντα ταῦτα ὑποβληθῶσιν ε σιος διαιτητὴς ἄρα ἐδίκαζε κατὰ τοὺς νόμους.

'Εν τῷ π. τ. Δικαιογ. κλήρ. λόγῳ τοῦ 'Ισαίου § 32 π «ἔφασαν . . . ὀμόσαντες ἀποφανεῖσθαι ἃ δίκα δὲ τῷ π. τ. Μενεκλ. κλήρ. § 31 ἀναγιγνώσκεται ὅτι ο τῆς 'Αφροδίτης Κεφαλῆσιν ὤμοσαν «τὰ συμφέρο φανερῶς ἐν ἀντιθέσει πρός τὸ «τὰ δίκαια διαγν ἠρνήσαντο νὰ ὀμόσωσιν. 'Εν δὲ τῷ Δημοσθ. π. "Αφο τηταὶ ἔφασαν «εἰ μεθ' ὅρκου . . . διαιτήσουσι, κατα ἐν πᾶσι τοῖς χωρίοις τούτοις πρόκειται περὶ αἱρετ ἀναγκαίως κατὰ τὸν νόμον, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἐπιεικές, ὁ 'Αριστοτέλης ('Ρητορ. Α'. Κεφάλ. 13 § 19) ε ἰσχύῃ». 'Εκ τούτων, προσέτι δὲ ἐκ τοῦ ὅτι οἱ α τῶν ἀντιδίκων διωρίζοντο, τοῦ συνυποσχετικοῦ (cc τῆς διαίτης ὁρίζοντος, οὓς ὅρους, ὡς εἰκός, ἔδ (receptum arbitrii), συνάγομεν ὅτι ἐπὶ τῶν ἰδ ναντο καὶ πάντως ν' ἀπαλλαγῶσιν οὗτοι, ἐὰν οὐ (ταὐτὸ δ' ἴσως καὶ ἐν περιπτώσει σιωπῆς τῶν π. Κάλλιππ. § 30), ὅτι δὲ ὅ τε τύπος τοῦ ὁρ δοθῇ πάντως ὡσαύτως ἤρτηντο ἐκ τῶν αὐτῶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν αἱρετῶν διαιτητῶν, δοξάζον ἰδιωτ. διαιτητής, εἰ τοιαύτη ἦν ἡ βούλησις τ π. Φορμ. § 18: «Μελλούσης δὲ τῆς δίκη ἐπιτρέψαι τινί, καὶ ἡμεῖς ἐπετρέψαμεν Θεο Μειδ. § 94 ἐν τῷ Νόμῳ: «ἐξέστω αὐτοῖ σιν — αἱρεῖσθαι ὃν ἂν βούλωνται δια ἡ ἰδιωτική, τῇ δίκῃ ἀντιτίθεται. (Πρ διαιτητὴς τῷ δικαστῇ, οὕτω καὶ κειαν δίκαιον (aequitas) τῷ κατὰ τὸν κὲς τὸ παρὰ τὸν γεγραμμένο Κεφ. 13 § 13). 'Ο ἰδιωτικὸς ἄρα ὁ νόμος» ('Αριστ. αὐτόθ. Α'. Κεφ. ταῖς ἑκάστοτε συνθήκαις τῶν ἀντι τις αὐτῷ ὁδὸς νομίμως ὥριστο (ὥσ τυριῶν καὶ τῶν προκλήσεων καὶ γνώσεως αὐτοῦ ἐπετρέπετο (Δημ. ἂν μεθ' ὁμολογίαν τῶν ἀντιδίκων Φαίνιππ. § 12. — κ. Μειδ. § 94 ἰδιωτικὴν ἐντολὴν ἐκτελῶν ὁ ἰδι

ι-
.ταμ
Ανεκ.

ἡ κυρία,
ι παραγρα-
ἐδεῖτό μου
.ευτῶν δ', ὡς
ἐγίγνετο οὐδέ,

: ὁ Οὐλπιανὸς σχο-
ρίον: «πολλάκις γὰρ
ιθαι δεῖ, ἀλλὰ πρὸς
ΙΑ' σελ. 72.

...ιών, του-
... νό-

...ν
...ού-

...το δι'
...ήν κυ-
...ιά τοῦτο

κυρία δίκη
...ιχεῖαν») διὰ
...ίαν εἰς Σκῦρον
... δὲ μάλιστα καὶ
ἐν τῷ τῶν Lidd.-
...e for *severe* puni-
...ρῆσις καί τι τὸ παι-
...σκιρρός - σκῖρος ἢ
...ἰς τὸν νοῦν τὴν ἔννοιαν
...εριπετειῶν οἵων δή ποτε.
...διελάβομεν ἐκτενῶς ἀνωτ.

... καὶ ἀνωτ. σελ. 64. Πρβλ.

ἐρήμην λαχόντες γρ. ἐρ.
...ρήμη· κατὰ τῶν μὴ ἀπαν-
...ι διὰ τοῦτο ἡττωμένων».
... α') σελ. 278. 29: «Μὴ οὖσα:
λαχόντες (γρ. ἁλόντες) — ἀντ-
... (γρ. ἀπόντας) — οὐ μόνον δὲ οἱ
...λάγχανον αὐτήν, ὁπότε ὁ διαι-
...14: «Ἐρήμην: δίκη ἐστίν, ὅταν
...τως: ἑκατέρων) τῶν προσόντων
...ον ἐπενέγκῃ κατὰ τοῦ ἀπόντος».
...ρων, ἔτι δὲ τῆς εἰκασίας: ἑκατέρων,
...σει Ἡσυχ. ὑπὸ Schmidt τόμ. Β' σελ. 187
...μη δίκη· ὅταν μὴ παρόντων ἑκατέ-
...ν ψῆφον ἐνέγκῃ». Cyrill. Marin: Dresd.—
...ι οὖσα δίκη· οὕτω λέγονταί τινες οὐκ

ἡττηθείς· οὐκ ἄρα μόνον ὁ ἐναγόμενος, ἀλλὰ καὶ ὁ ἐνάγων, εἰ οὕτω ἔτυχεν ἐρήμην ἁλούς (1).

Ἦν δὲ ἡ πρὸς ἀντίληξιν προθεσμία δεκαήμερος (2), ἀρχομένη πιθανῶς πάνυ ἀπὸ τῆς ἐπιούσης (3) τῆς ἐκδόσεως τῆς ἀποφάσεως, ἀνακοινουμένης τῇ αὐτῇ ἀνυπερθέτως ἡμέρᾳ (4) τῆς ἐκδόσεως ὑπὸ τοῦ διαιτητοῦ πρὸς τοὺς ἁρμοδίους ἄρχοντας, οἳ ἄρχοντες, ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Ἀριστοτέλους τοὐλάχιστον, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἦσαν ἐκ τῶν Τετταράκοντα οἱ δ', οἱ τὴν φυλὴν τοῦ φεύγοντος δικάζοντες (5).

(1) Πλημμελῶς ὅ τε Ἡσύχιος καὶ ὁ Σουΐδας ἐν λ. **ἐρήμη** τὴν ἐρημοδικίαν περιορίζουσιν εἰς μόνον τὸν διωκόμενον· ἀλλ' ἴσως καὶ κατὰ τὸ ἐπικρατέστερον εἶπον, διότι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ ἐναγόμενοι καὶ τότε κατέφευγον καὶ νῦν καταφεύγουσιν εἰς τοῦτο τὸ τέχνασμα.

(2) Κανταβριγ. Λεξ. ἐν λ. **μὴ οὖσα**, ἐν τέλει. — Πολυδεύκ. Η. 60. — Φωτ. ἐν λ. **μὴ οὖσα δίκη**.

(3) Διότι ἔδει νὰ διαρρεύσῃ πᾶσα ἡ κυρία τῆς διαίτης ἡμέρα, ὅπως δύνηται ὁ διαιτητὴς νὰ κηρύξῃ ἀπόντα τὸν μὴ ἀπαντῶντα διάδικον καὶ οὕτως ἐρήμην καταδικάσῃ αὐτόν. Ἔπ Δημοσθ. κ. Μειδ. § 84-85 καὶ τὸ σχόλιον Οὐλπιανοῦ εἰς § 93. — Ἔπ Δημοσθ. κ. Κόνωνος § 27 καὶ π. Τιμόθ. § 19: Κεῖται δ' ἐν τῷ τελευταίῳ χωρίῳ τούτῳ: «**τοῦ μὲν γὰρ μαρτυρίαν με ἐμβαλέσθαι πρὸς τὸν διαιτητὴν παρεκρούσατο, φάσκων ἀεί μοι μαρτυρήσειν εἰς τὴν κυρίαν ἀπόφασιν· ἐπειδὴ δ' ἡ δίαιτα ἦν — ἔλιπε τὴν μαρτυρίαν** κτέ.» Τὸ **ἀπόφασιν** τοῦτο νομίζομεν παρέγγραπτον ὄν, τίς οἶδε πῶς, ἐκ πλημμελοῦς ἴσως σημειώματος ἐπὶ τοῦ μετωπίου, εἰς τὸ ἔδαφος εἰσφθαρέν. Ἄλλως ἡ λ. **κυρία ἀπόφασις** οὔτε τι σημαίνει ὧδε, οὔτε που ἀλλαχοῦ ὅσον γνωστὸν ἡμῖν ἀπαντᾷ. Τοὐναντίον, ἐκ τῶν εὐθὺς ἐπιφερομένων: **ἐπειδὴ δ' ἡ δίαιτα ἦν** κτέ. σαφῶς ὁ νοῦς τοῦ χωρίου δηλοῦται ὅτι τουτέστιν ὁ μάρτυς Ἀντιφάνης, ὅπως ἀποφύγῃ νὰ μαρτυρήσῃ, παρακρουόμενος τὸν καλοῦντα αὐτὸν διάδικον, ἀεὶ ὑπισχνεῖτο αὐτῷ ὅτι, ἐπιστάσης τῆς **κυρίας**, κατ' αὐτὴν ταύτην θὰ προσήρχετο ἵνα εἴπῃ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ· ὅτι δ' ὅμως ὅτε **ἡ δίαιτα ἦν**, ὅτε δῆλον ὅτι ἐπῆλθεν ἡ κυρία τῆς διαίτης ἡμέρα, ὁ μάρτυς ἔλιπε τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ. Παρατίθεμεν δ' ὧδε καὶ τὴν μετάφρασιν τοῦ διαπρεποῦς νομομαθοῦς Dareste (Plaid. Civ. Démosthène, τόμ. Β' σελ. 213) ἄλλως τὸ χωρίον τοῦτο νοήσαντος: **Il disait toujours qu'il m'apporterait son témoignage lors de la clôture de l'instruction Au jour de l arbitrage — il déserta le témoignage.**

(4) Τοῦτο τεκμαιρόμεθα ἐκ τῶν παρὰ τῷ Δημοσθ. κ. Μειδ. § 85-86. Πρβλ. καὶ τὸ σχετικὸν σχόλιον τοῦ Οὐλπιανοῦ. Ἦν δὲ νομίζομεν ἀναγκαία ἡ ἄμεσος αὕτη ἀνακοίνωσις τῆς ἀποφάσεως εἰς τοὺς ἄρχοντας, ὅπως μηδεμία μὲν ἐν τῷ κειμένῳ αὐτῆς μεταγενεστέρα ἀλλοίωσις (πλαστογραφία) ᾖ δυνατή, βεβαιῶται δ' ἅμα καὶ ἡ ἀκριβὴς ἡμέρα τῆς δημοσιεύσεως τῆς ἀποφάσεως, ἀφ' ἧς νὰ λογίζηται τρέχουσα ἡ προθεσμία τῆς ἀντιλήξεως. Ἴσως μάλιστα αἱ ὑπὸ τῶν δημ. διαιτητῶν ἐκδιδόμεναι ἀποφάσεις καὶ ἐξετίθεντο δημοσίᾳ **ἐν ταῖς σανίσιν**, ἵνα καὶ ἐκεῖθεν λαμβάνωσι γνῶσιν οἱ διάδικοι. Ὅρ. Ἰσοκράτ. π. ἀντιδ. § 237 ἑπ.

(5) Ἀριστ. Ἀθην. Πολιτ. Κεφ. 53. Πρβλ. Κεφ. 58. 2.

Ἅμα δὲ τούτοις δοξάζομεν ὅτι καὶ ἡ ἀντίληξις πρὸς τοὺς αὐτοὺς οὓ ἁρμοδίως εἰσήγετο· διότι οὗτοι μὲν ἦσαν οἳ τὰς διαίτας παρελάμβανον καὶ κλήρῳ διένεμον τοῖς διαιτηταῖς, οἳ δ' αὐτοὶ καὶ τὰς ἐφέσεις κατ' ἀποφάσεων τῶν διαιτητῶν εἰς τὸ δικαστήριον εἰσῆγον (1).

Παρὰ τὴν νῦν παρ' ἡμῖν κρατοῦσαν δικονομικὴν ἀρχήν, ὅτι ὁ ἐρήμην καταδικασθεὶς διάδικος, τῇ ἀντιλήξει (: ἀνακοπῇ) χρώμενος, οὐδαμῶς εἶνε ὑπόχρεως ἵνα δικαιολογήσῃ τὴν ἀπουσίαν αὐτοῦ, νόμῳ πιεζομένην ἀκούσιον, ἐν τῷ ἀττικῷ δικαίῳ ἴσχυεν ὁ ἐναντίος κανών· κατ' ἀκολουθίαν ὁ τὴν μὴ οὖσαν ἀντιλαγχάνων διάδικος ὤφειλε νὰ ὀμόσῃ προσέτι, ὅτι οὐχ ἑκὼν ἐξέλιπε τὴν δίαιταν (2)· εἰ δὲ μὴ τοῦτο ἐμπροθέσμως ἐποίει, τὰ κατ' αὐτοῦ ἐρήμην διαιτηθέντα καθίσταντο κύρια (3).

Δοξάζομεν μάλιστα ὅτι ὁ τὴν μὴ οὖσαν μὴ πάντως ἀντιλαχών, ἢ ἀντιλαχὼν μὲν ἀλλὰ τὴν ἑαυτοῦ ἀντίληξιν μὴ ἐμπροθέσμως διὰ τοῦ εἰρημένου ὅρκου ἐνισχύσας, ἐστερεῖτο ὅλως καὶ τῆς εἰς τὸ δικαστήριον ἐφέσεως, τοῦ ἀθηναίου νομοθέτου ἐκ τῆς παραλείψεως τοῦ δευτέρου τούτων (πολλῷ δ' ἄρα μᾶλλον τοῦ πρώτου ἢ καὶ ἀμφοτέρων) τεκμαιρομένου, κατὰ τεκμήριον νόμῳ ἄμαχον (praes. juris et de jure) ὅτι ὁ ἐρήμην ἡττηθεὶς διάδικος ἀπεδέξατο σιωπηρῶς τὰ διαιτηθέντα, κ τούτῳ ἀκριβῶς τῷ λόγῳ ἐγίγνοντο κύρια (5).

(1) Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. Κεφ. 53. 2-3. Τὸ ζήτημα ὅμως τοῦτο ὡς πρὸς τὰς ἐφέσεις ἄλλοτε σὺν Θεῷ θὰ ἐξετάσωμεν εἰδικώτερον.

(2) Ἂν ὁ ὅρκος οὗτος ἐχαρακτηρίζετο δι' ἰδίου ὀνόματος εἶνε ἄγνωστον. Ὁ Σχολ. Ἀριστοφ. Πλούτ. 725 ἐν οἷς πᾶσι μαρτυρίας παρατίθησι, φωρᾶται γράφων κακῶς ἐπωμοσία ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ ὑπωμοσία (ὅρ. ἀνωτ. § 5). Ἐξ ὧν ὅμως αὐτόθι στίχ. 21-23 διδάσκει, ἐδύνατό τις νὰ εἰκάσῃ ὅτι ὁ περὶ οὗ ἡμῖν ὧδε ὁ λόγος βεβαιωτικὸς ὅρκος ἐκαλεῖτο ἴσως ἐπωμοσία (;): «Ἄλλως. ἐπωμοσία ἐστὶν ἡ δευτέρα τοῦ δικαστηρίου κρίσις, λεγομένη μετὰ τὴν τῶν ἀποκλήρων παρουσίαν». Ἐπειδὴ δ' ἡ λ. ἀποκλήρων οὐδένα νοῦν ἔχει ἐνταῦθα, ἀντ' αὐτῆς διορθοῦμενοι ἀναγινώσκομεν: ἐπικλήτων = κλητευθέντων εἰς τὸ δικαστήριον. Ἦν δ' οὐ δυσχερὲς τὸ ΕΠΙΚΛΗΤΩΝ εἰς ΑΠΟΚΛΗΡΩΝ νὰ καταφθαρῇ ὑπὸ τῶν ἀντιγραφέων. Χρῆται δὲ ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ τῇ λέξει ἐπίκλητος Δίων ὁ Κάσσ. 78. 21· ἀλλ' ἴσως ἐλέγετο καὶ ὑπωμοσία, ὅπερ ὅμως, ἡμῖν τοὐλάχιστον, ἔτι μᾶλλον ἀπίθανον φαίνεται.

(3) Δημοσθ. κ. Μειδ. § 86: «τὴν μὲν δίαιταν ἀντιλαχὼν οὐκ ὤμοσεν, ἀλλ' εἴασε καθ' ἑαυτοῦ κυρίαν γενέσθαι, καὶ ἀνώμοτος ἀπηνέχθη». Πρβλ. ἔτι §§ 89-90. — Πολυδεύκ. Η. 60: «εἰ δὲ μὴ ἕλοι τὴν μὴ οὖσαν, ὀμόσας μὴ ἑκὼν ἐκλιπεῖν τὴν δίαιταν, κύρια τὰ διαιτηθέντα ἐγίνετο».

(4) Τοῦτο συνάγομεν ἐκ τῶν ἐν τῇ ἀμέσως ἡγουμένῃ σημειώσει μαρτυρίων ἐκ τοῦ

Παρὰ τῷ Πολυδεύκει ἐν Η. 60 κεῖται: «εἰ δὲ μὴ ἕλοι (: ἀντιλαχὼν) τὴν μὴ οὖσαν, ὀμόσας μὴ ἑκὼν ἐκλιπεῖν τὴν δίαιταν, κύρια τὰ διαιτηθέντα ἐγίνετο· **ὅθεν ἐγγυητὰς καθέστασαν τοῦ ἐκτέσματος**» (1). Ἐκ τῆς τελευταίας δὲ ταύτης προτάσεως προέκυψε τὸ δίδαγμα ὅτι, ὁ τὴν μὴ οὖσαν ἐπὶ διαιτητοῦ ἀντιλαγχάνων, ὤφειλεν ἅμα νὰ καταστήσῃ καὶ ἐγγυητάς, ὅτι ἐὰν μὴ νικήσῃ ἐν τῇ κατ' ἀντίληξιν δίκῃ, θὰ ἐκτελέσῃ τὴν διὰ τῆς ἀντιλήξεως προσβαλλομένην ἐρήμην ἀπόφασιν (2). Τοῦτο δὲν φαίνεται ἡμῖν ὀρθόν· τοὐναντίον μάλιστα, μεμνημένοι μὲν τῶν εὐθὺς ἀνωτέρω εἰρημένων, ἰσχυρῶς δ' ἐχόμενοι καὶ τῆς σημαντικῆς ῥήσεως ὅτι κύρια τὰ διαιτηθέντα ἐγίνετο, παγίως δοξάζομεν ὅτι ἄλλος, ὅλως διάφορος, εἶνε ὁ νοῦς τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος προτάσεως ἢ μᾶλλον τοῦ ὅλου χωρίου, καὶ δὴ ὅτι κατ' ἀκρίβειαν εἶν' ὁ ἑξῆς: Ὁ Πολυδεύκης δῆλον ὅτι διδάσκει ὅτι, εἴ τις μὴ ἕλοι τὴν μὴ οὖσαν, διότι οὐκ ὤμοσε (3) μὴ

Δημοσθένους καὶ τοῦ Πολυδεύκους. Βεβαίως δ' ἂν ὁ Μειδίας, ἀντιλαχὼν μὲν ἀλλὰ μὴ ὀμόσας, ἐδύνατο καὶ οὕτω νὰ προσφύγῃ δι' ἐφέσεως εἰς τὸ δικαστήριον, οὐδέποτε ὁ Δημοσθένης θὰ παρέλειπε νὰ δηλώσῃ καὶ τοῦτο, ὅπως δείξῃ τοὐλάχιστον ὅτι τῷ Μειδίᾳ, εἴπερ ἐβούλετο, καὶ ἄλλη ἔτι ὑπῆρχεν ὁδὸς πρὸς ἀνατροπὴν τῆς ἐρήμην ἀποφάσεως. Ὅτι δ' αἱ λ. κυρίαν - κύρια, αἷς ὧδ' ἐχρήσαντο ὅ τε ῥήτωρ καὶ ὁ γραμματικὸς ταύτην ὄντως ἔχουσι τὴν ἔννοιαν, μαρτυρεῖ καὶ ὁ Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθην. Πολιτείᾳ Κεφ. 45. 2 σαφῶς καὶ διαρρήδην τῷ οὐ κυρία ἀντιτιθεὶς τὸ ἐφέσιμος: «οὐ κυρία δ' ἡ κρίσις (ἡ τῆς Βουλῆς), ἀλλ' ἐφέσιμος εἰς τὸ δικαστήριον». Πρβλ. ἔτι αὐτ. Κεφ. 55. 2 καὶ πολλ. ἀλλαχοῦ.

(1) Ἔκτισμα λέγων ὁ γραμματικὸς ὧδε νοεῖ τὸ κατὰ τὴν ἀπόφασιν τοῦ διαιτητοῦ ὑπὸ τοῦ καταδικασθέντος διαδίκου καταβλητέον τῷ νικήσαντι χρηματικὸν ποσὸν ἢ πρᾶγμα. Ἀπαντᾷ δὲ παρ' Ἡσυχίῳ ἐν λ. καὶ «Ἐκτιστής: ἀποδότης», περὶ οὗ ὁ σεβαστὸς Διδάσκαλος κ. Κόντος διδάσκει (Γλωσσ. Παρατηρ. σελ. 432) ὅτι «ἄνευ τινὸς ὄκνου μετατυπωτέον εἰς τὸ ἐκτίστης, ὡς καὶ τὸ ὑπερεκτιστὴς εἰς τὸ ὑπερεκτίστης». Τὸ ἐκτιστὴς ἀνέγραψεν ἐν τῷ Ἑλλην. Λεξικῷ τῶν περιόδων Ῥωμ. καὶ Βυζαντιακῆς καὶ ὁ ἡμέτερος Ε. Α. Σοφοκλῆς ἑρμηνεύων διὰ τῶν: «ὁ ἐκτίνων, (ἀγγλ.) payer» = τῷ παρ' ἡμῖν κοινολεκτουμένῳ: πληρωτής.

(2) Caillemer ἐν Dict. antiq. Gr. τομ. Β'. σ. 128 ἐν λ. Διαιτηταί: «L'opposant devait d'ailleurs fournir des cautions, qui garantissaient que la première sentence serait exécutée, si l'opposition était reconnue mal fondée». Παραπέμπει δ' εἰς Πολυδεύκ. Η. 60. Ἄλλως, ἀλλ' ὡσαύτως οὐκ ὀρθῶς, ἐνόησε ταῦτα ὁ Hubert (ἔνθ' ἀνωτ. σελ. 49).

(3) Οὕτως ἑρμηνεύομεν καὶ νοοῦμεν τὸ προκείμενον χωρίον τοῦ Πολυδεύκους, ἀπαλείφοντες μὲν τὴν ὑποστιγμὴν πρὸ τῶν: ὀμόσας μὴ ἑκὼν ἐκλιπεῖν τὴν δίαιταν, ἅτε δὴ μᾶλλον ταράττουσαν τὴν ἔννοιαν, ὑπονοοῦντες δ' ἅμα ἐκ τῶν ἀμέσως ἡγουμένων καὶ τὸ ἀρνητικὸν μόριον μὴ = ⟨μὴ⟩ ὀμόσας μὴ ἑκὼν κτέ. Τοῖς φιλο-

ῶν ἐκλιπεῖν τὴν δίαιταν (ἐάν τινος δῆλον ὅτι ἀπορριφθῇ de plano ἀντίληξις, μόνον διότι «ἀντιλαχὼν οὐκ ὤμοσεν», ὡς λ. χ. τοῦ Μειδίου παρὰ τῷ Δημοσθένει § 86), ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει α ἐρήμην διαιτηθέντα καθίσταντο κύρια, καὶ δὴ οὐκέτι ἐφέσιμα, ὅτι δ' ἐπερχομένης οὕτως, ὡς νῦν οἱ νομικοὶ λέγομεν, τελεσιδικίας (res judicata), ἐπειδὴ ἠπειλεῖτο ἡ κατὰ τὰς νομίμους δίκας βιαία ἐκτέλεσις τῆς ἐρήμην ἀποφάσεως, οἱ ἡττηθέντες διάδικοι, εἴπερ ἐβούλοντο νέους ἀγῶνας ν' ἀποφύγωσιν, ἠναγκασμένοι ἦσαν νὰ παραστῶσιν ἐγγυητὰς τοῦ ἐκτίσματος (1). Φρονοῦμεν μάλιστα ὅτι ὅπως ποτ' ἂν ἄλλως ἑρμηνευθῶσι ταῦτα, ἀδύνατον ἀποβαίνει νὰ νοηθῇ πῶς τὰ διαιτηθέντα, ἀπορριπτομένης τῆς ἀντιλήξεως, ἐγίγνοντο κύ-

...ς ἀπόκειται ἵνα διδάξωσιν ἡμᾶς κατὰ λόγον, πότερον ὧδε μᾶλλον δεκτέον, εἰ ... ὅτι ῥητέον ὅτι ἐντεῦθεν ἐξερρύη τὸ μὴ ἢ μή, ὃ δὴ καὶ μᾶλλον ἀρέσκει ἡμῖν, ... τοῦτο ἑκουσίως ὑπὸ τοῦ γραμματικοῦ παρελείφθη, τοῦτο μὲν ὡς δυνάμενον νὰ ... ἐκ τῶν ἡγουμένων, ἄλλως τε καὶ διὰ τὴν τῶν συμφραζομένων ἀνάγκην, τοῦτο ... καὶ διὰ τὴν δυσηχῆ, ἀλλ' ἄφυκτον συνέμπτωσιν τριῶν ἑτέρων μή, ἐν μιᾷ καὶ τῇ ... προτάσει: μὴ ἕλοι — μὴ οὖσαν — μὴ ἑκών.

Ὅσον δ' εἰς τὴν ἡμετέραν ἐκδοχὴν ἀφορᾷ, ἀνενδοιάστως δοξάζομεν ὅτι ὁ νοῦς τοῦ ... μετ' ἐπιστάσεως ζητούμενος, δύναται τελέως νὰ δικαιολογήσῃ αὐτήν. Ἀναλύ... τῷ ὄντι, ἐπὶ τὸ ἁπλούστερον μάλιστα, τὰ ῥήματα τοῦ Πολυδεύκους. Πότε τὰ ἐρήμην διαιτηθέντα ἐγίγνοντο κύρια; Ὅτε ὁ τὴν μὴ οὖσαν ἀντιλαχὼν ἡττᾶτο ἐν ... κατ' ἀντίληξιν δίκῃ, ἀπορριπτομένης ὡς νῦν λέγομεν τῆς ἀντιλήξεως αὐτοῦ. Ἀλλὰ ..., καθὰ ἤδη παρετηρήσαμεν, ἐλέγχεται πλημμελὲς ὄν, διότι κατὰ κανόνα ἡ ἀπόφασις τοῦ διαιτητοῦ ἦν ἐφέσιμος, οὐχ ἄρα κυρία. Εἰ δὲ τοῦτο δεχόμεθα περὶ τῶν ... παρουσίᾳ ἀμφοτέρων τῶν ἀντιδίκων (contradictoirement) ἐκδοθεισῶν ἀποφάσεων, πολλῷ μᾶλλον ἄρα ὀφείλομεν νὰ παραδεξώμεθα καὶ περὶ τῶν ἐρήμην, ἐὰν προσ...ως προσεβλήθησαν δι' ἀντιλήξεως· διότι δι' αὐτῆς οὐδὲν ἄλλο σκοπεῖται ἢ ἡ ...ησις τοῦ ἀγῶνος, ἀλλ' ἐπὶ παρουσίᾳ πλέον καὶ τοῦ ἀπολιπομένου διαδίκου, ... τοῦ αὐτοῦ διαιτητοῦ.

Ἴδωμεν ἤδη ἂν ἡ μεταξὺ τούτων παρεντεθειμένη πρότασις: ὀμόσας μὴ ἑκὼν ἐκλιπεῖν τὴν δίαιταν, ἄνευ τοῦ μή νοουμένη, ἰσχύῃ ἵνα μεταβάλῃ τὴν μνημο...ευθεῖσαν πλημμελῆ ἔννοιαν. Καθ' ἡμᾶς, οὐδαμῶς. Τῷ ὄντι ὁ ἀντιλαχὼν ἢ ὤμοσεν ὡς ... κατὰ τὸν νόμον ἢ οὐχ ὤμοσε μὴ ἑκὼν ἐκλιπεῖν τὴν δίαιταν. Ἐὰν ὤμοσε, ... βεβαίως δὲν εἶνε λόγος ἵνα τὰ ἐρήμην διαιτηθέντα γένωνται κύρια· τοὐναντίον ...ιστα, διότι ὁ ἀντιλαχὼν συνεμορφώθη πρὸς τὸν νόμον. Κατ' ἀκολουθίαν ἡ περὶ ... λόγος πρότασις, ἐὰν ἄνευ τοῦ μὴ νοηθῇ, οὐ μόνον οὐδαμῶς βελτιοῖ τὴν ἔννοιαν ... χωρίου, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον ἀνοητοτέραν αὐτὴν ἀπεργάζεται. Τοὐναντίον, ὑπονοουμέ...ς τοῦ μή, πάντ' εὐθέως εὐοδοῦνται καὶ ἀκριβοῦνται δι' ἀλλήλων.

(1). Τοιούτους δὲν φαίνεται καταστήσας ὁ Μειδίας, ἀκριβῶς διότι σκοπὸν ἀνέκαθεν ... ἵνα πάντα τρόπον μετέλθῃ ὅπως ἀποφύγῃ τὴν ἐκτέλεσιν, τοῦτο δὲ μέχρι τινὸς ...ἄτιστον, καὶ φαίνεται κατορθώσας. Ὅρα τὴν εὐθὺς ἑπομένην σημείωσιν.

ρια, οὐκ ἐφέσιμα δῆλα δή, δεκτικὰ ἄρα καὶ ἀναγκαστικῆς ἐκτ σεως (1), ἀφ' οὗ ὁ νόμος διαρρήδην ἐκήρυσσεν ἐφεσίμους πάσας (2) ὑπὸ τῶν δημοσίων διαιτητῶν ἐκδιδομένας ἀποφάσεις. Ἀνάγκη ἄρα παραδεξώμεθα ὅτι μόνον αἱ κατ' ἀντιπαράστασιν ἀμφοτέρων τῶν ἀ δίκων (3) (contradictoirement) ἐκδιδόμεναι ὑπὸ τῶν διαιτητῶν ἀ φάσεις ἦσαν ἐφέσιμοι, ὅτι δέ, τοὐναντίον, κατὰ τῶν ἐρήμην ἐχ μόνον ἀντίληξις, ἧς εἴτε μὴ γενομένης ἐμπροθέσμως, εἴτ' ἀνατρα σης λόγῳ μὴ ἐμπροθέσμου ἐνόρκου βεβαιώσεως, ὅτι ὁ ἀντιλαγχά οὐχ ἑκὼν ἐξέλιπε τὴν δίαιταν, τὰ διαιτηθέντα καθίσταντο κύ Ἐννοεῖται δ' ὅτι αἱ μετ' ἀντίληξιν, ἀλλὰ παρισταμένων τῶν ἀντι κων, ἐκδιδόμεναι ὑπὸ τῶν διαιτητῶν ἀποφάσεις, ἦσαν ὡσαύτως κα τὸν γενικὸν κανόνα ἐφέσιμοι.

Καὶ νῦν ἀναγκαῖον νομίζομεν ἵν', ἀκολούθως τοῖς ἤδη ὑφ' ἡμ περὶ ἀντιλήξεως διειλημμένοις, ἑρμηνεύσωμεν τὰ πολλάκις ἄχρι το ἐκ τοῦ κατὰ Μειδίου λόγου μνημονευθέντα δημοσθενικὰ χωρία, πολ μὲν παρασχόντα τοῖς ἑρμηνευταῖς πράγματα, ἀλλὰ καθ' ἡμᾶς οὐ προσηκόντως κατανοηθέντα.

Ὁ Δημοσθένης εἰπὼν ἤδη περὶ τοῦ Μειδίου ὅτι πολλὰ προσεπ θησεν ἵνα διαφθείρῃ τόν τε δημόσιον διαιτητὴν Στράτωνα καὶ το ἄρχοντας, ὅπως μεταγράψωσι (πλαστογραφήσωσι δῆλα δὴ) τὴν δη μοσιευθεῖσαν ὑπὸ τοῦ διαιτητοῦ ἀπόφασιν (§§ 85 καὶ 93), εὐθὺς εἰ

(1) Πρβλ. Δημοσθ. κ. Μειδ. § 86 συνδ. πρὸς §§ 90 καὶ 91: «ἀλλὰ ... τὴ καταδίκην ἐκτέτικε, δι' ἣν τὸν ἄνθρωπον ἀπώλεσεν; οὐδὲ χαλκοῦ οὐδέ πω καὶ σήμερον, ἀλλὰ δίκην ἐξούλης ὑπομένει φεύγειν». Π τῆς δ. ἐξούλης ἀνάγν. τὴν καλλίστην διδασκαλίαν Beauchet ἐν Hist. du D[r] pri de la Républ. Athén. τόμ. Γ' σελ. 392 ἐπ.

(2) Τῷ ὄντι ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθην. Πολιτείᾳ Κεφ. 53. 2-3 οὐδεμίαν ποι ται διάκρισιν, ἁπλῶς δὲ μόνον παρατηρεῖ ὅτι αἱ κατ' ἀποφάσεων τῶν διαιτητῶν ἐφ σεις, ἀναλόγως τοῦ τιμήματος τῆς διαφορᾶς, εἰσήγοντο εἰς τὸ δικαστήριον, αἱ μ ἐντὸς τῶν δραχμῶν χιλίων εἰς ἕνα καὶ διακοσίους, αἱ δ' ὑπὲρ τὰς χιλίας εἰς ἕνα κ τετρακοσίους.

(3) Τοῦτο δέ πως συνάγεται, νομίζομεν, καὶ ἐκ τοῦ κειμένου τοῦ ἀριστοτελικοῦ β βλίου (Κεφ. 53. 2): «κἂν μὲν ἀμφοτέροις ἀρέσκῃ τὰ γνωσθέντα καὶ ἐμ μένωσιν, ἔχει τέλος ἡ δίκη· ἂν δ' ὁ ἕτερος ἐφῇ τῶν ἀντιδίκων εἰς τ δικαστήριον κτέ.». Βεβαίως ὁ Ἀριστοτέλης οὑτωσὶ λέγων εἶχεν ὑπ' ὄψει ὅτι ἀπόφασις τοῦ διαιτητοῦ ἐξεδόθη οὐχὶ ἐρήμην, ἀλλὰ παρισταμένων ἀμφοτέρων τῶν ἀντιδίκων.

ἐπάγει (§ 86): «ὡς δ' ἐδυσχέραινον οὗτοι (ὅ τε Στράτων δῆλον ὅτι καὶ οἱ ἄρχοντες) τὸ πρᾶγμα καὶ οὐδετέρους ἔπειθεν, ἀπειλήσας καὶ διαλοιδορηθείς, ἀπελθὼν τί ποιεῖ; καὶ θεάσασθε τὴν κακοήθειαν· τὴν μὲν δίαιταν ἀντιλαχὼν οὐκ ὤμοσεν, ἀλλ' εἴασε καθ' ἑαυτοῦ κυρίαν γενέσθαι, καὶ ἀνώμοτος ἀπηνέχθη· βουλόμενος δὲ τὸ μέλλον λαθεῖν, φυλάξας τὴν τελευταίαν ἡμέραν τῶν διαιτητῶν (1) — κατηγορῶν ἔρημον, οὐδενὸς παρόντος, ἐκβάλλει καὶ ἀτιμοῖ τὸν διαιτητήν». Μικρὸν δὲ κατωτέρω, βουλόμενος ν' ἀποδείξῃ ὅτι ὁ Μειδίας ὑπέρμετρον ὅλως ὠμότητα ἐπεδείξατο δι' ἀπώλειαν δίκης οὕτω μικρᾶς, προστίθησιν (§§ 89-90): «ἀλλὰ χιλίων ἡ δίκη μόνον ἦν δραχμῶν. πάνυ γε, ἀλλὰ δάκνει καὶ τοῦτο, φαίη τις ἄν, ὅταν ἐκτίνειν ἀδίκως δέῃ, συνέβη δὲ ὑπερημέρῳ γενομένῳ λαθεῖν αὐτῷ διὰ τὸ ἀδικηθῆναι. ἀλλ' αὐθημερὸν μὲν ᾔσθετο, ὃ καὶ μέγιστόν ἐστι τεκμήριον τοῦ μηδὲν ἠδικηκέναι τὸν ἄνθρωπον, δραχμὴν δ' οὐδέπω μίαν ἐκτέτικεν. ἀλλὰ μή πω τοῦτο· ἀλλὰ τὴν μὴ οὖσαν ἀντιλαχεῖν αὐτῷ ἐξῆν δήπου, καὶ πρὸς ἐμὲ τὸ πρᾶγμα καταστήσασθαι, πρὸς ὅνπερ ἐξ ἀρχῆς ἦν ἡ δίκη. ἀλλ' οὐκ ἠβούλετο κτέ.».

Ἐκ τούτων τὰ μὲν πλεῖστα σαφῆ εἰσι καὶ εὐνόητα, τινὰ δ' ὅμως δέονται ἐρεύνης τινὸς καὶ μελέτης, ἵνα καταδειχθῇ ἡ ἀληθὴς ἔννοια αὐτῶν (2).

Ἐν πρώτοις παρατηροῦμεν ὅτι ἡ φράσις: «τὴν μὲν δίαιταν ἀντιλαχὼν οὐκ ὤμοσεν, ἀλλ' εἴασε καθ' ἑαυτοῦ κυρίαν γενέσθαι» προῆλθε πάντως ἐκ βραχυλογίας, τοῦ ῥήτορος οὕτως εἰπόντος ἐπὶ τοῦ κομψότερον, ἀντὶ τοῦ πλήρους, ἀλλά πως μακροῦ περισσῶς: τὴν μὲν μὴ οὖσαν (: δίαιταν) ἀντιλαχὼν οὐκ ὤμοσεν, ἀλλ' εἴασε καθ' ἑαυτοῦ κυρίαν τὴν δίαιταν γενέσθαι. Ἦν δὲ καὶ ἄλλως βέβαιος ὁ Δημοσθένης ὅτι οὑτωσὶ λέγων οὐδαμῶς ἐκινδύνευε νὰ μὴ νοηθῇ, διότι προδήλως περὶ διαίτης ἐρήμης ὄντος τοῦ λόγου (§ 85: «τὴν ἔρημον δεδωκότα»), τὸ ταύτην ἀντι-

(1) Ἀντί: διαιτητῶν ὁ Sauppe ἤκασεν: εὐθυνῶν, ὁ δὲ Γουλ. Δινδόρφιος ἐξέβαλε: διαιτῶν, ἀμφότεροι ἄνευ ἀνάγκης.

(2) Τὰ περὶ εἰσαγγελίας εἰς τοὺς διαιτητὰς ἄλλοτε σὺν Θεῷ θὰ ἐξετάσωμεν κατὰ διέξοδον.

λαχεῖν οὐδὲν ἄλλο ἐδύνατο νὰ σημαίνῃ ἢ τὸ τὴν ἐρήμην δίαιταν, ὡς μὴ οὖσαν, προσβαλεῖν δι' ἀντιλήξεως (1).

Ἔπειτα δὲ ὡσαύτως προσῆκον νομίζομεν νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι ἐν τῷ συνήθει νομικῷ ὅρῳ: μὴ οὖσα ἢ πληρέστερον: τὴν μὴ οὖσαν ἀντιλαγχάνειν ἢ ἀντιλαχεῖν, ἰδιάζοντι τῇ παρὰ μόνοις τοῖς δημοσίοις διαιτηταῖς διαδικασίᾳ, τὸ ἐλλεῖπον ἢ ἔξωθεν ὑπονοούμενον εἶνε οὐχὶ δίκη, ἀλλὰ σαφῶς δίαιτα (2), ἣν δίαιταν ὁ ἐρήμην ἁλούς, ἀκριβῶς, διότι οὐ κατὰ τὴν κυρίαν (: τῆς διαίτης ἡμέραν) παρέστη, τούτῳ τῷ λόγῳ ἐχαρακτήριζεν ὡς μὴ οὖσαν καὶ διὰ τῆς ἀντιλήξεως ἐπεδίωκε τὴν κατάργησιν αὐτῆς.

Ὥσθ' ὁ νοῦς τοῦ προκειμένου χωρίου εἶνε ὅτι ὁ Μειδίας, προσέβαλε μὲν δι' ἀντιλήξεως ὡς μὴ οὖσαν τὴν ἐρήμην αὐτοῦ ἐκδοθεῖσαν ὑπὸ τοῦ διαιτητοῦ δίαιταν, ὅτι δ' ὅμως, ἐπειδὴ οὗτος παρέλιπεν ἅμα καὶ νὰ ὀμόσῃ, ὅτι μὴ ἑκὼν εἰς τὴν κυρίαν οὐκ ἀπήντησε, τούτου ἕνεκα, οἱονεὶ ἀποδεξαμένου (3) καὶ αὐτοῦ τοῦ Μειδίου τὴν ἐρήμην ἀπόφασιν, τὰ διαιτηθέντα ἐγένετο κύρια κατ' αὐτοῦ.

(1) Τὴν δημοσθενικὴν ταύτην φράσιν: **τὴν δίαιταν ἀντιλαχών**, μόνον ἐν τῷ προκειμένῳ χωρίῳ ἀπαντῶσαν, πρῶτος ὁ **Hudtwalcker** νὰ δικαιολογήσῃ ἐπεχείρησε (παρὰ Hubert ἔνθ' ἀνωτ. σελ. 50), μετὰ δ' αὐτὸν ὁ C. F. Hermann, ὃς ὅμως διὰ τὸ ἄηθες, ὡς ἔδοξεν αὐτῷ τῆς ῥήσεως: «**τὴν δίαιταν ἀντιλαχεῖν**, ὧδέ πως τὸ ὅλον χωρίον ἀναγνωστέον ἐνόμισε: **τὴν μὲν δίαιταν εἴασε καθ' ἑαυτοῦ κυρίαν γενέσθαι καὶ ἀντιλαχὼν οὐκ ὤμοσεν, ἀλλ' ἀνώμοτος ἀπηνέχθη**. Ἀλλ' ὡς πᾶς τις ὁρᾷ, ταῦτα μάχονται μὲν ἄνευ ἀνάγκης πρὸς τὸ δημοσθενικὸν κείμενον, ἀνατρέπουσι δὲ καὶ τὴν φυσικὴν τάξιν τῶν πραγμάτων, ἣν βεβαίως ὁ ῥήτωρ οὐδένα εἶχε λόγον νὰ μὴ τηρήσῃ.

(2) Σημειωτέον δ' ὅτι ἡ λ. **δίαιτα**, κυρίως σημαίνουσα δίκην τῆς ἁρμοδιότητος τῶν διαιτητῶν (Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. Κεφ. 53. 5), παρὰ τοῖς ῥήτορσιν ἀπαντᾷ καὶ ἐν ἄλλαις συγγενέσιν ἐννοίαις· οὕτω λ. χ. ἐν τῷ περὶ οὗ νῦν ἡμῖν ὁ λόγος δημοσθενικῷ χωρίῳ φανερῶς σημαίνει αὐτὴν τὴν γνῶσιν ἢ ἀπόφασιν τοῦ διαιτητοῦ· ἀλλαχοῦ παρὰ τῷ αὐτῷ ῥήτορι (π. Τιμόθ. § 19: «**ἐπειδὴ δ' ἡ δίαιτα ἦν** κτέ.») φαίνεται μᾶλλον δηλοῦσα τὴν κυρίαν τῆς διαίτης ἡμέραν. Παρὰ δὲ Ὑπερείδ. ὑ. Εὐξενίππ. § 31 (: «**λέγων ὡς Φιλοκλεῖ τὴν θυγατέρα ἐδίδου καὶ Δημοτίωνος δίαιταν ἔλαβεν**») οὐκ ἀπεικότως νὰ ἐκληφθῇ δύναται ὡς σημαίνουσα τὸ ἔργον αὐτὸ τοῦ διαιτητοῦ (Πρβλ. Lidd.-Scot. Λεξ. ἐν λ. **δίαιτα**) κτέ.

(3) Διὰ τοῦτο ὁ Δημοσθένης ὧδ' εἶπεν: «**ἀλλ' εἴασε** (ἑκὼν τουτέστιν ἀφῆκε) **καθ' ἑαυτοῦ κυρίαν γενέσθαι** (: τὴν δίαιταν)». Ὡς δ' ἐν τοῖς ἄνω ἐξηγήσαμεθα (σ. 111) ἡ μὴ χρῆσις τοῦ ἐνδίκου τῆς ἀντιλήξεως τρόπου πρὸς κατάργησιν ἐρήμην ἐκδοθείσης ἀποφάσεως, ὑπὸ τοῦ Ἀθηναίου νομοθέτου ἐθεωρεῖτο ὡς ἀποδοχὴ τῆς ἀποφάσεως ταύτης, διὸ οὐδ' ἔφεσις συνεχωρεῖτο κατ' αὐτῆς.

Οὕτω δ' ἐκλείπει καὶ ἡ κατ' ἐπίφασιν ἀντιλογία πρὸς τὰ μικρὸν ἐφεξῆς (§ 90) ἐπιφερόμενα: «ἀλλὰ τὴν μὴ οὖσαν ἀντιλαχεῖν αὐτῷ ἐξῆν δήπου, καὶ πρὸς ἐμὲ τὸ πρᾶγμα καταστήσασθαι, πρὸς ὅνπερ ἐξ ἀρχῆς ἦν ἡ δίκη· ἀλλ' οὐκ ἠβούλετο κτέ.», ἐξ ὧν τις ἐδύνατο νὰ εἰκάσῃ ὅτι ὁ Μειδίας δῆθεν ἀπέσχετο πάντως ἵνα ποιήσηται χρῆσιν τῆς ἀντιλήξεως. Ἀλλ' εὐθὺς ὡς ἐνθυμηθῇ ἃ ἀνωτέρω περὶ τῆς ἀντιλήξεως εἴπομεν, ὅτι τουτέστιν ἕτερον στοιχεῖον αὐτῆς ἀπαράβατον ἦν ὁ τοῦ ἀντιλαγχάνοντος ὅρκος, ὅτι οὐχ ἑκὼν κατὰ τὴν κυρίαν ἐφυγοδίκησεν, ἑδραίως ὡς νομίζομεν πεισθήσεται ὅτι ὁ Δημοσθένης λέγων ὧδε ὅτι ὁ Μειδίας οὐκ ἠβουλήθη τὴν μὴ οὖσαν ἀντιλαχεῖν, οὐδὲν ἄλλο νοεῖ ἢ ὅτι οὗτος, ἐπειδὴ τὸν νόμιμον ὅρκον παρέλιπε νὰ ὀμόσῃ, δι' αὐτὸ τοῦτο ἐθεωρήθη ὡς μὴ ὅλως ἀντιλαχών, καὶ δὴ ἄρα, κατὰ τεκμήριον νόμῳ ἄμαχον, ὡς ἀποδεξάμενος τὴν ἐρήμην ἀπόφασιν.

Ἀλλὰ καὶ ἑτέραν δυσχέρειαν ἐμφανίζουσί τινα τῶν ἀνωτέρω παρατεθέντων δημοσθενικῶν ῥημάτων, τάδε (§ 89): «ἀλλὰ δάκνει καὶ τοῦτο, φαίη τις ἄν, ὅταν ἐκτίνειν ἀδίκως δέῃ, συνέβη δὲ ὑπερημέρῳ γενομένῳ λαθεῖν αὐτῷ διὰ τὸ ἀδικηθῆναι (1), ἀλλ' αὐθημερὸν μὲν ᾔσθετο, ὃ καὶ μέγιστόν ἐστι τεκμήριον τοῦ μηδὲν ἠδικηκέναι τὸν ἄνθρωπον, δραχμὴν δ' οὐδέπω μίαν ἐκτέτικεν».

Καθ' ἡμᾶς ἐν τοῖς ὀλίγοις τούτοις δύναται νὰ διίδῃ τις τὸν κύριον λόγον τῆς κατὰ Στράτωνος εἰσαγγελίας εἰς τοὺς διαιτητάς, χωρούσης ὡς ὁ Ἀριστοτέλης διδάσκει (2) «ἐάν τις **ἀδικηθῇ** ὑπὸ τοῦ διαιτητοῦ». Φαίνεται δ' ὅτι ὁ Μειδίας ἐνόμισεν ἑαυτὸν ὑπὸ τοῦ διαιτητοῦ ἀδικηθέντα, διότι ἀδίκως ὑπ' αὐτοῦ κατέστη ἢ ἐκρίθη ὑπερήμερος. Ἀλλ' ὑπερήμερος τίνος; Περὶ διαίτης ἐρήμης ὄντος τοῦ λόγου, ἄλλως δὲ καὶ ὑπὸ τῶν συμφραζομένων βοηθούμενοι, δυνάμεθα,

(1) «Συνέβη - ἀδικηθῆναι». Ἡ τάξις τούτων, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Schaefer, ἣν ὅλως ἀποδεχόμεθα, εἶνε: συνέβη δὲ αὐτῷ λαθεῖν γενομένῳ ὑπερημέρῳ διὰ τὸ ἀδικηθῆναι.

Σημειωτέον δ' ὅτι ἀπαντᾷ καὶ ἑτέρα γραφὴ ἐν τῷ κώδ. F: συνέβη δ' αὐτῷ διὰ τὸ λαθεῖν ὑπερημέρῳ γενομένῳ ἀδικηθῆναι, ἣν ὅμως οὐδαμῶς ἀξίαν ἀπολογῆς νομίζομεν.

(2) Ἀθην. Πολιτ. Κεφ. 53. 6.

[illegible]κεν καὶ εἰκάσωμεν, ὅτι τὸ ὑπερήμερον (1) τοῦτο ἀναφέρεται εἰς τὴν αὐτὴν τῆς διαιτης ἡμέραν, ὅτι δὲ κατ' ἀκολουθίαν τὸ παράπονον τοῦ Μειδίου ἦν ὅτι ἀδίκως, ἄνευ δῆλον ὅτι προηγουμένου νομίμου προσδιορισμοῦ τῆς κυρίας, ἢ καὶ δόλῳ τοῦ διαιτητοῦ Στράτωνος, οὗτος ἐκήρυξέ τε αὐτὸν φυγοδικοῦντα καὶ κατεδιῄτησεν. Ὅτι δὲ τοιαύτη τις ἦν ἡ κατηγορία ὑποδηλοῦται καὶ ἐξ ὧν ὁ Δημοσθένης ἐμμέσως πρὸς ἐπαλήθευσιν αὐτῆς παρεντίθησι, μικρὸν μὲν ἀνωτέρω (§ 84) λέγων, ὅτι αὐτὸς ὁ Στράτων «τὸ μὲν πρῶτον ἐδεῖτο (αὐτοῦ) ἐπισχεῖν τὴν δίαιταν, ἔπειτα εἰς τὴν ὑστεραίαν ἀναβαλέσθαι», ἦν ἄρα οὗτος ἀμέτοχος δόλου, ἐν δὲ τῷ ὑπὸ τὰς ὄψεις ἡμῶν χωρίῳ, ὅτι ὁ διαιτητὴς οὐδὲν ἄλλως τὸν Μειδίαν ὑπερήμενον γενόμενον κατ' οὐσίαν ἠδίκησε, διότι οὗτος «αὐθημερὸν μὲν ᾔσθετο, ὅ καὶ μέγιστόν ἐστι τεκμήριον τοῦ μηδὲν ἠδικηκέναι τὸν ἄνθρωπον (2), δραχμὴν δ' οὐδέπω μίαν ἐκτέτικεν» (3).

Ἓν ἔτι καὶ δεύτερον ζήτημα δι' ὀλίγων ἐξετάσαντες καταπαύσομεν τὸν περὶ ἀντιλήξεως λόγον, ἀναβαλλόμενοι ἵν' ἐς ἄλλοτε, Θεοῦ διδόντος, διαλάβωμεν περί τινων ἄλλων θεμάτων, προσηκόντων τῇ παρὰ τοῖς δημοσίοις διαιτηταῖς διαδικασίᾳ, ὧν τὴν διευκρίνησιν ἀναγκαίαν νομίζομεν.

Ἡ ἀντίληξις ἐγκαίρως γενομένη τε καὶ διὰ τοῦ προσήκοντος ὅρκου βεβαιωθεῖσα, διττὸν εἶχεν ἀποτέλεσμα· α΄) ὅτι δι' αὐτῆς κατελύετο ἡ ἐρήμην ἐκδοθεῖσα ἀπόφασις, θεωρουμένη μὴ οὖσα (1)· β΄) ὅτι ὁ

(1) Πρβλ. ἔτι αὐτόθι § 81: «δίκην δὲ τούτῳ λαχὼν ὕστερον τῆς κακηγορίας εἷλον ἐρήμην· οὐ γὰρ ἀπήντα·· λαβὼν δ' ὑπερήμερον καὶ ἔχων κτέ.»

(2) Ὁ Δημοσθένης τουτέστιν ἐκ τοῦ ὅτι ὁ Μειδίας αὐθημερὸν ᾔσθετο ὅτι κατεδικάσθη ἐρήμην (πρβλ. § 85) συνάγει τὸ τεκμήριον ὅτι οὗτος οὐ διετέλει ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ προσδιορισμοῦ τῆς κυρίας.

(3) Ταὐτὸ δ' ἐπιχείρημα καὶ κατωτέρω αὖθις ἐπαναλαμβάνει ὁ ῥήτωρ (§ 91): «ἀλλὰ . . . τὴν καταδίκην ἐκτέτικε, δι' ἣν τὸν ἄνθρωπον ἀπώλεσεν; οὐδὲ χαλκοῦν οὐδέπω καὶ τήμερον».

(4) Πολυδεύκ. Η. 60: «ἐξῆν ἐντὸς δέκα ἡμερῶν τὴν μὴ οὖσαν ἀντιλαχεῖν, **καὶ ἡ ἐρήμη ἐλύετο**, ὡς ἐξ ἀρχῆς ἐλθεῖν ἐπὶ διαιτητήν». Ὥστε εἶνε καὶ τοῦτο μία ἔτι ἀπόδειξις ὑπὲρ οὗ ἀνωτέρω ἰσχυρισάμεθα, ὅτι τοὺς ἐγγυητὰς καθίσταταν οἱ βουλόμενοι μόνον ἐν ᾗ περιπτώσει τὰ διαιτηθέντα, εἴτε ἕνεκα τοῦ ἐκπροθέσμου τῆς ἀντιλήξεως, εἴτε ἕνεκα παραλείψεως τοῦ σχετικοῦ ταύτῃ ὅρκου, ἐγίγνοντο κύρια, οὐκέτι ἄρα ἐφέσιμα. Διότι, ἂν ἄλλως, ὁ νομοθέτης εἰς φανερὰν θὰ περιέπιπτεν ἀντίφασιν, ἔνθεν μὲν κηρύσσων λελυμένα (= μὴ ὄντα) τὰ ἐρήμην διαιτη-

ς ἀγών, καθὰ τοὐλάχιστον οἱ γραμματικοὶ διδάσκουσιν, ἐπανελαμβάνετο ἐξ ὑπαρχῆς (1). Ἐπειδὴ δὲ οἱ γραμματικοὶ τοιαῦτα περὶ τοῦ ...τέρου τούτου ἀποτελέσματος διδάσκουσι, προέκυψεν ἐντεῦθεν τὸ ...δογμα (2), ὅτι ὁ εἰς ὃν ὑπεβλήθη ἡ ἀντίληξις ἄρχων ἐκλήρου νέον ...αιτητήν, εἰς ὃν ἀνετίθει τὴν γνῶσιν τῆς ὑποθέσεως, ὅτι δ' ὁ δεύτε...ς διαιτητὴς οὗτος ἐξήλεγχε μὲν τὸ νόμιμον τοῦ λόγου τῆς ἀπουσίας, ...ετο δὲ καὶ τὸν ὅρκον τοῦ ἀντιλαγχάνοντος, ὅτι οὐχ ἑκὼν ἐξέλιπε ...ν δίαιταν.

Ἡμεῖς ἄλλην περὶ τούτων γνώμην ἔχομεν, ἐν τοῖς πλείστοις τοὐ...χιστον.

Καὶ δὴ πρῶτον ἀδυνατοῦμεν νὰ νοήσωμεν διὰ τίνα ποτὲ λόγον ὁ Ἀθηναῖος νομοθέτης τηλικαύτην εἰς τὴν ἀντίληξιν ἐδίδου κατ' ἔκτασιν ...αμιν, ὥστε πάντα τὰ ἀπὸ τῆς ἐπικληρώσεως εἰς διαιτητὴν τῆς διαί...ς μέχρι τῆς ἐρήμην ἀποφάσεως γενόμενα ἄρδην διὰ τῆς ἀντιλήξεως ...ἀκυρῶνται καὶ νὰ ἐξαφανίζωνται. Τούτων ἕνεκα προσῆκον νομίζομεν ...α τὰς μνησθείσας μαρτυρίας τῶν γραμματικῶν ἑρμηνεύοντες, παρα...δεξώμεθα μᾶλλον ὅτι διὰ τῆς ἀντιλήξεως ἠκυροῦντο μόνον τὰ ἐρήμην τοῦ ἀντιλαγχάνοντος γενόμενα, συνήθως (3) ἄρα τὰ κατὰ τὴν κυρίαν τῆς διαίτης ἡμέραν, ὅτ' ἐξεδίδοτο καὶ ἡ ἐρήμην ἀπόφασις, ὅτι δὲ γε...νομένης ἀντιλήξεως, ὁ ἀγὼν ἤρχετο ἀφ' οὗ ἀκριβῶς σημείου ὁ ἀντι...λαγχάνων ἐξέλιπε τὴν δίαιταν· ἐννοεῖται δ' ἄρα καὶ ἐξ ὑπαρχῆς, ἐὰν ...οὐδέποτ' ἀνέκαθεν οὗτος ἐνεφανίσθη ἐνώπιον τοῦ διαιτητοῦ (4).

...α. διὰ τὴν δύναμιν τῆς ἀντιλήξεως, ἔνθεν δ' ἐπιβάλλων τὴν κατάστασιν ἐγγυητῶν ...ς ἐκτέλεσιν αὐτῶν τούτων τῶν διαιτηθέντων, ἐν περιπτώσει ἀπορρίψεως τῆς ἀντι...λήξεως.

(1) Πολυδεύκ. Η. 60 (ὅρα τὴν ἀμέσως ἡγουμένην σημ.). Ὅρα δὲ καὶ τὸ ἡμέτερον ...Λεξικ. Λεξικὸν ἐν τῇ προκειμένῃ λέξει: « ὅπως δύνωνται ἀντιλαγχάνειν τὴν μὴ οὖσαν τῷ ἑλόντι, ὥστ' ἐξ ὑπαρχῆς ἀκέραιον αὐτοῖς καθίστασθαι τὸν ἀγῶνα ».

(2) Ὅρα Hubert ἔνθ' ἀνωτ. σελ. 49. Ἔτι Caillemer ἐν Daremb.-Saglio σελ. ...b.

(3) Συνήθως, λέγομεν, διότι καὶ κατ' αὐτοὺς ἔτι τοὺς γραμματικοὺς παρ' ὧν ἀν...μεν τὰ περὶ ἀντιλήξεως, οἱ φεύγοντες μόνον ἀφ' οὗ ἐξήντλησαν πάσας τάς τε ἀνα...στατικὰς καὶ ἀναβλητικὰς ἐνστάσεις (παραγραφὰς καὶ ὑπωμοσίας) κατέφευγον ...τὴν ἐρημοδικίαν, μὴ ἀπαντῶντες εἰς τὴν κυρίαν. Τοῦτ' αὐτὸ κατὰ Δημοσθένην ...ὁ Μειδίας ἐποίησε (§ 84).

(4) Ὁ Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθην. Πολιτ. Κεφ. 53. 2 διδάσκει ὅτι ἐπὶ διαίτης, ἐφέ...σεως γενομένης, « ἐμβαλόντες τὰς μαρτυρίας καὶ τὰς προκλήσεις καὶ

Εἶτα δὲ περὶ τοῦ λόγου τῆς ἀπουσίας δοξάζομεν ὅτι οὐδεμία ἐ λεγξις περὶ τοῦ ἀληθοῦς ἢ νομίμου αὐτοῦ ἐγίγνετο (1), τοῦ νόμου πρὸς τοῦτο περιοριζομένου εἰς τὴν ἁπλῆν ἔνορκον διαβεβαίωσιν τ ἀντιλαγχάνοντος, ὅτι οὐχ ἑκὼν (=οὐκ ἐπίτηδες) ἐξέλιπε τὴν δίε ταν· διὰ τοῦτο δ' ἀνωτέρω καὶ τὴν ἐμπρόθεσμον δόσιν τοῦ ὅρκου τε του ἐχαρακτηρίσαμεν ὡς ἀναγκαῖον μὲν καὶ ἀπαράβατον, ἀλλὰ κ ὡς στοιχεῖον ἁπλῶς τυπικὸν τῆς ἀντιλήξεως (2).

Τέλος δὲ ἥκιστα, μᾶλλον δὲ οὐδαμῶς πιθανὸν ἡμῖν φαίνεται, ὅ ἐπὶ τῇ ἀντιλήξει ἢ πρὸς ἐκδίκασιν αὐτῆς, νέος ἀεὶ διαιτητὴς ἐκλ ροῦτο (3). Τῷ ὄντι, πλὴν ὅτι τοῦτο ἄντικρυς μάχεται πρὸς αὐτὸν τ

τοὺς νόμους εἰς ἐχίνους, χωρὶς μὲν τὰς τοῦ διώκοντος, χωρὶς δὲ τ τοῦ φεύγοντος, καὶ τούτους κατασημηνάμενοι, καὶ τὴν γνώμην τ διαιτητοῦ γεγραμμένην ἐν γραμματείῳ, προσαρτήσαντες, παραδ δόασι τοῖς δ' τοῖς τὴν φυλὴν τοῦ φεύγοντος δικάζουσιν κτέ.». Ἐπε δ' ὁ μέγας ἀνὴρ οὐδὲν περὶ τῆς μὴ οὔσης διέλαβεν, ἐρωτᾶται ἐὰν τοῦ ἑτέρου τῶ ἀντιδίκων μὴ παραστάντος κατὰ τὴν κυρίαν, καὶ διὰ τοῦτο ἐρήμην αὐτοῦ ἐκδοθείση τῆς ἀποφάσεως τοῦ διαιτητοῦ, αἱ αὐταὶ διατυπώσεις περὶ ἐμβολῆς ἐν τοῖς ἐχίνοις κτ ἦσαν ὡσαύτως τηρητέαι. Καθ' ἡμᾶς οὐδαμῶς, διότι ὡς ἀνωτέρω ἐξηγησάμεθα, ὁ τὴν μὴ οὖσαν ἀντιλαχὼν ἀπεστέρητο τέλεον τοῦ δικαιώματος τῆς ἐφέσεως. Ἐννοεῖ ται δ' ὅμως ὅτι διαρκούσης τῆς πρὸς ἀντίληξιν προθεσμίας, πάντα τὰ τυχὸν ὑπὸ τῶ ἀντιδίκων ὑποβληθέντα ἔγγραφα (μαρτυρίαι, προκλήσεις καὶ νόμοι) ἐφυλάσσοντο παρ τῷ διαιτητῇ (ἢ πιθανώτερον ἴσως ἐν τῷ τῶν ἁρμοδίων ἀρχόντων οἰκήματι· πρβλ. Δημοσθ. κ. Μειδ. § 85), ὅπως χρησιμεύσωσιν ἐν τῇ κατ' ἀντίληξιν δίκῃ. Δικασθεί σης δὲ καὶ ταύτης, παρόντων τῶν ἀντιδίκων, ὑπὸ τοῦ διαιτητοῦ, ἐννοεῖται ὅτ πᾶσαι αἱ ἀνωτέρω μνημονευθεῖσαι διατυπώσεις ἔδει νὰ τηρῶνται, εὐθὺς ὡς ἑκάστοτε ὁ ἕτερος τῶν ἀντιδίκων ἐδήλου ὅτι ἐφίησιν εἰς τὸ Δικαστήριον. (Ἀριστοτέλ. αὐτόθ Κεφ. 53. 2).

(1) Ὁ Caillemer (ἔνθ' ἀνωτέρω σελ. 128. Πρβλ. καὶ Hubert σελ. 49) διδάσκ ὅτι ὁ ἐπὶ τῆς ἀντιλήξεως διαιτητὴς ἐξήλεγχε τὸ νόμιμον τῶν λόγων τῆς ἀπουσίας, ὡ τοιούτους δὲ φαίνεται νομίζων αὐτοὺς τούτους τοὺς τῆς δι' ὑπωμοσίας ἀναβολῆς. Ἐν τοιαύτῃ δ' ὅμως περιπτώσει θὰ ὠφείλομεν ἅμα νὰ παραδεξώμεθα ὅτι καὶ ὁ ἀντί-δικος τοῦ ἀντιλαγχάνοντος ἐδικαιοῦτο ν' ἀμφισβητήσῃ τὸ νόμιμον ἢ τὴν ἀλήθειαν τῶν λόγων τούτων δι' ἀπωμοσίας, ὅπερ ὅμως οὔτε μαρτυρεῖται, οὔτε συνάγεταί πο-θεν, ἀλλ' οὔτ' ἄλλως φαίνεται ὂν ἀναγκαῖον.

(2) Ὁ ὅρκος οὗτος ἄπωθεν ὅλως καὶ μόνον ὡς πρὸς τὸ τυπικῶς ἀναγκαῖον στοι-χεῖον αὐτοῦ δύναται νὰ παραβληθῇ πρὸς τὴν νῦν παρ' ἡμῖν κατὰ τὴν Πολιτ. Δι-κονομίαν δήλωσιν τοῦ τρίτου, παρ' ᾧ ἐγένετο κατάσχεσις, «ὅτι εἶνε πρόθυμος νὰ ἐνισχύσῃ ἐνόρκως τὴν δήλωσιν ταύτην», ἧς ἐπαγγελίας περὶ τῆς ἐνόρκου βεβαιώσεως παραλειφθείσης, πολλῷ δ' ἄρα μᾶλλον αὐτοῦ τοῦ ὅρκου μὴ δο-θέντος, ὁ τρίτος οὗτος «θεωρεῖται ὡς ὀφειλέτης τῆς ὅλης ποσότητος» Πολιτ. Δικονομ. ἄρθρ. 929, 391.

(3) Hubert, ἔνθ' ἀνωτ. σελ. 49. Caillemer αὐτόθι σελ. 128: «Le magistra

τῆς ἀντιλήξεως σκοπόν, εἰς οὐδὲν ἄλλο ἀφορῶντα ἢ εἰς τὸ νὰ παράσχῃ τῷ ἄνευ ἀπολογίας καταδικασθέντι διαδίκῳ νόμιμόν τινα ὁδὸν πρὸς τὸν αὐτὸν δικαστήν, καλούμενον ἵν' ἀνατρέψῃ τὰ ἐκ μονομερείας ἀποφασισθέντα, ἀφ' οὗ ὡς εἰκὸς ἀκροάσηται καὶ τοῦ ἀντιλαγχάνοντος, πλὴν τούτου λέγομεν, ἡ γνώμη αὕτη οὔτ' ἐπὶ ῥητῆς τινος μαρτυρίας στηρίζεται, οὔτ' ἄλλως ὅπως δή ποτε δικαιολογεῖται, καίτοι, ὅπως τοιαύτη τις ἰδιοτροπία, ὡς εἰπεῖν, τῆς ἀττ. πολιτ. δικονομίας νομισθῇ, προσῆκον ἦν σαφεῖς καὶ ἀποχρῶσαι νὰ ὑπάρχωσιν ὑπὲρ αὐτῆς μαρτυρίαι. Τοὐναντίον, πάντα κατ' αὐτῆς μάχονται, ὡς δ' ἤδη παρετηρήσαμεν, ὁ Ἀριστοτέλης διαρρήδην περὶ τῶν δημοσίων διαιτητῶν διδάσκει, ὅτι «ἀναγκαῖον ἃς ἂν ἕκαστος λάχῃ διαίτας ἐκδιαιτᾶν». Ὅπως δή ποτε δ' ἂν ἑρμηνεύσῃ τις τὸ ἐκ-διαιτᾶν (1) τοῦτο, ἀδύνατον εἶνε, νομίζομεν, εὐλόγως νὰ ἰσχυρίσηται ὅτι ὁ διαι-

saisi de l'opposition tirait alors au sort le nom d'un nouvel arbitre. Ce second diaetète devait examiner etc. ». Ἐννοεῖται δ' ὅμως ὅτι ὑπῆρχον νόμιμοι περιπτώσεις, καθ' ἃς κατ' ἀνάγκην ἐπεκληροῦτο νέος διαιτητὴς καὶ δὴ λ. χ. ἕνεκα θανάτου τοῦ ἤδη διωρισμένου, ἢ καταδίκης αὐτοῦ εἰς δημοσίαν ποινὴν συνεπαγομένην ἀτιμίαν κτλ.

(1) Ἐκ. ἀνωτ. σελ. 89 σημ. 4.

Ἡμεῖς ὅμως διεξερχόμενοι κατὰ τὴν τύπωσιν τῆς προκειμένης μελέτης τὰ Γρηγορίου τοῦ Κορίνθου Σχόλια εἰς τὸ Ἑρμογένους περὶ μεθόδου δεινότητος (Rhet. Graec. ὑπὸ Walz τόμ. VII σ. 1284) ἐνετύχομεν ἅπαξ ἔτι τῷ ῥ. **ἐκδιαιτᾶν**. Ἐπειδὴ δὲ τὸ χωρίον εἰς τοὺς διαιτητὰς ἀφορᾷ, φαίνεταί πως δὲ καὶ εἰλημμένον ἐν μέρει τοὐλάχιστον, ἐκ παραφράσεως τοῦ ἀντιστοίχου χωρίου τῆς Ἀριστοτέλους Ἀθην. Πολιτείας (Κεφ. 53. 5), προσῆκον νομίζομεν ἵν' ἅπαν παραγράψωμεν ὧδε. «Διαιτητὴς δὲ παρ' Ἀθηναίοις ἐγένετο (βέλτιον : ἐγίνετο ὡς ἡ Vind.) ὁ περὶ τὰ ἑξήκοντα ἔτη· κληροῦνται (βέλτιον: ἐκληροῦντο, ὡς ἡ Vind.) δ' αὐτοῖς αἱ δίαιται, ἃς ἕκαστος αὐτῶν διαιτήσει· ὃς δ' ἂν αὐτῶν λαχὼν μὴ **ἐκδιαιτήσῃ**, ἄτιμος κατὰ νόμον ἐγίνετο· διῄτων δὲ ἐν ἱεροῖς καθεζόμενοι. ἔθος δὲ ἦν πάλαι μὴ δίκην εἰσιέναι εἰς τὸ δικαστήριον, εἰ μὴ πρότερον οἱ διαιτηταὶ διαγνοῖεν περὶ αὐτῆς· ὁ δὲ πρυτανεύων ἦν ὁ διοικῶν τὰ δημόσια».

Ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ προτάσει φανερῶς πρόκειται περὶ τοῦ πρυτανεύοντα ἐν Δημοσθ. κ. Μειδ. § 87 — ἐπειδὴ δὲ ὡς τὸ χωρίον νῦν ἔχει οὐδὲν διδάσκει τὸ ὑγιές, ἄλλως δ' ἀντὶ τοῦ ΔΗΜΟΣΙΑ ὑπάρχει καὶ ἑτέρα γραφή: ΔΗΜΩΔΗ, ἴσως δυνάμεθα νὰ εἰκάσωμεν ὅτι παρ' Ἑρμογένει ἦν γεγραμμένον: ὁ διοικῶν ΤΑ [ΤΩΝ] ΔΙΑΙΤΗΤΩΝ, ὃ παραναγνοὺς ἢ μὴ νοήσας Γρηγόριος ὁ Κορίνθου κακῶς ἡρμήνευσε διὰ τῶν νῦν ἐν τῷ σχολίῳ τούτῳ κειμένων.

Ὅπως δή ποτε τὸ σχόλιον τοῦτο νομίζομεν ἄξιον ἵνα καταχωρισθῇ ἐν τοῖς μαρτυρίοις τῆς Ἀριστ. Ἀθην. Πολιτείας, μάλιστα διὰ τὸ ῥ. ἐκδιαιτᾶν.

[illegible] [illegible]ατα νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐκπεράνας τὸ ἀνατεθὲν αὐτῷ ἔργον διὰ [illegible] [illegible]σεως καὶ μόνον τῆς ἐρήμην ἀποφάσεως.

[illegible] [illegible]ξαν περὶ διορισμοῦ νέου ἀεὶ διαιτητοῦ ἐν τῇ κατ' ἀντίληξιν [illegible] π[illegible]ώτας, καθ' ὅσον γιγνώσκομεν, ἐξήνεγκεν ὁ πολὺς Schömann, [illegible]νέων τὰ παρ' Ἰσαίῳ ἐν τῷ υ. Εὐφιλήτου λόγῳ § 11: «καὶ [illegible]ήτησαν αὐτῶν ἀμφότεροι (: οἱ διαιτηταί). Ἀλλὰ καθ' [illegible] [illegible]τε σαφῶς ὅτι πρόκειται περὶ τῆς αὐτῆς διαίτης ἐκ τούτων [illegible]ονται, οὔτε ὅτι, καὶ τούτου ὑποτιθεμένου, ἡ δίαιτα εἰς τὸν δεύ[τ]ερον διαιτητὴν παρεδόθη μετ' ἀντίληξιν κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ πρώτου διαιτητοῦ, ζῶντος ἔτι καὶ ἱκανοῦ. Πλὴν δὲ τούτων τά: κατεδιήτησαν αὐτῶν **ἀμφότεροι** (οἱ διαιτηταὶ) δύνανται ν' ἀναφέρωνται, καὶ τοῦτο πιθανώτερον ἡμῖν φαίνεται, εἰς δύο διαφόρους διαίτας, ὧν τὴν μὲν πρώτην διήτησαν πλείονες ὁμοῦ διαιτηταὶ (§ 11: «ἡμεῖς μὲν τοὺς συγγενεῖς μάρτυρας καὶ ἐπὶ τῶν διαιτητῶν καὶ ἐφ' ὑμῶν παρεχόμεθα») (1), τὴν δ' ἑτέραν, ἣν προτέραν ὁ Εὐφίλητος ἔλαχεν, εἷς μόνος, εἰς ὃν δ' ἀναφέρονται καὶ τὰ εὐθὺς ἐφεξῆς (§ 11) ἀκολουθοῦντα: «δύο ἔτη τοῦ διαιτητοῦ τὴν δίαιταν ἔχοντος (2).

Νῦν δὲ περαίνομεν ὧδε τάσδε τὰς συμβολὰς ἡμῶν εἰς τὸ Ἀττικὸν Δίκαιον, προτιθέμενοι ἵνα, Θεοῦ εὐδοκοῦντος, εὐθὺς ἀπὸ τοῦδε ἀσχοληθῶμεν εἰς τὴν ἔκδοσιν καὶ νομικὴν ἑρμηνείαν τοῦ ὅλου Κανταβριγιακοῦ Λεξικοῦ.

Ἐν Σμύρνῃ, τῇ 8 Σεπτεμβρίου 1901.

Π. Σ. ΦΩΤΙΑΔΗΣ

Τοῖς ἀνωτέρω σελ. 109 σημ. 1 περὶ τοῦ Σκυρία δίκη λεγομένοις προστεθήτω τό: Σκυρία ἀρχὴ (Parœmiogr. Gr. ἔκδοσ. Gaisford Ζηνοβ. I, 32 Διογενειαν. I, 30 κτλ.).

---

(1) Αἱ λέξεις δῆλον ὅτι: κατεδιήτησαν αὐτῶν ἀμφότεροι, δύνανται νὰ ἐκληφθῶσιν ὡς σημαίνουσαι ὅτι οἱ διαιτηταί, οἳ ἕκαστοι τὰς διαίτας διήτησαν, ἀμφοτέρας ἀπέρριψαν.

(2) Ἐντεῦθεν δὲ δύναταί τις νὰ εἰκάσῃ ὅτι οἱ δημόσιοι διαιτηταί, καὶ παρελθόντος τοῦ ἔτους τῆς ὑπηρεσίας αὐτῶν, ἐξηκολούθουν ἔτι διαιτῶντες τὰς μήπω ὑπ' αὐτῶν ἐκδιαιτηθείσας διαίτας.

ΚΡΙΤΙΚΑ

ΕΙΣ ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ ΙΦΙΓΕΝΕΙΑΝ ΤΗΝ ΕΝ ΤΑΥΡΟΙΣ

[Euripidis tragœdiae ex recensione Augusti Nauckii. Editio tertia. Vol. II. Lipsiae, MDCCCXCI].

Στίχοι 34-37:

ναοῖσι δ' ἐν τοῖςδ' ἱερίαν τίθησί με
ὅθεν νόμοις τοῖσιν ἥδεται θεὰ
Ἄρτεμις ἑορτῆς, τοὔνομ' ἧς καλὸν μόνον,
τὰ δ' ἄλλα — σιγῶ, τὴν θεὸν φοβουμένη.

Ἐν δὲ ταῖς προτεταγμέναις κριτικαῖς σημειώσεσιν ἀναγινώσκονται τάδε (Annotatio Critica, p. IX): «35 sq. graviter laborant. 35 τοῖσι δ' ἥδεται B. 36 Ἄρτεμις] χρώμεσθ' Weilius.

Προδήλως τὸ κείμενον ἀποκαθίσταται εἰς τὸ ὑγιὲς τό τε γράμμα καὶ τὴν ἔννοιαν ἀναγινωσκόμενον ἁπλῶς οὕτως·

ναοῖσι δ' ἐν τοῖςδ' ἱερίαν τίθησί με
ὅθ' ἐν νόμοις τοῖσιν ἥδεται θεὰ
Ἄρτεμις ἑορτῆς τοὔνομ' ἦν καλὸν μόνον,
τὰ δ' ἄλλα — σιγῶ, τὴν θεὸν φοβουμένη.

Ἐν τοῖς ναοῖς τούτοις ἱέρειαν τίθησί με (ὁ Θόας) ὅθι (ὅπου) μεταξὺ τῶν νόμων (τῶν θεσμῶν, τῶν συνηθειῶν (1)), εἰς οὓς ἀρέσκεται ἡ θεὰ Ἄρτεμις, τῆς ἑορτῆς τὸ ὄνομα ἦν καλὸν μόνον, τὰ δ' ἄλλα — σιγῶ τὴν θεὸν φοβουμένη. —

Ἡ ἐν παρῳχημένῳ χρόνῳ ἐκφορὰ τῆς γνώμης ὅτι ἐκ τῶν ἱερῶν

1) Ἡσυχ. ἐν λ. νόμος· θεσμός, συνήθεια.

συνηθειῶν μόνη καλὴ ἡ τοῦ ἑορτάζειν τὰ Ταυροπόλια, τῆς ἐννο[ίας] τῶν λόγων τῆς Ἰφιγενείας οὔσης εὐκτικῆς, ἔχει καλῶς ὡς ἐντονωτ[έ]ρα.—Περιττὸν δ' ἴσως νὰ εἴπωμεν ὅτι προὐτιμήσαμεν ἣν τοῦ ἥ[ν], διότι ὁ τύπος οὗτος, καθαρὸς δωρικός, δὲν εἶχεν ἐνταῦθα θέσιν.

Οἱονεί τις ἀπόδοσις καὶ ἀπόκρισις εἰς τὴν εὐλαβῆ τῆς Ἰφιγενεί[ας] διαμαρτυρίαν κατὰ τῶν ἐν τῇ πόλει τοῦ Θόαντος κρατούντων σκλη[ρῶν] νόμων τῆς Ἀρτέμιδος, εἰς οὓς ὑποτασσομένη ἀγογγύστως ἡ ἱέρεια κατήρχετο τῶν ἀνθρωπίνων θυσιῶν, ἔρχονται περὶ τὸ τέλος τ[οῦ] δράματος τὰ ἐν στίχοις 1456-1461:

Ἄρτεμιν δέ νιν βροτοὶ
τὸ λοιπὸν ὑμνήσουσι Ταυροπόλον θεάν.
Νόμον τε θὲς τόνδ'· ὅταν ἑορτάζῃ λεώς,
τῆς σῆς σφαγῆς ἄποιν' ἐπισχέτω ξίφος
δέρῃ πρὸς ἀνδρὸς αἷμά τ' ἐξανιέτω,
ὁσίας ἕκατι θεά θ' ὅπως τιμὰς ἔχῃ.

Ἡ κάθαρσις καὶ λύσις δὲν ἐπήρχετο τελεία ἐπὶ μόνῃ τῇ σωτηρία τοῦ Ὀρέστου καὶ τῇ μετὰ τῆς Ἰφιγενείας συναποδράσει. Ἡ Ἰφιγένεια, ὡς διὰ βίου ἀφωσιωμένη εἰς τὴν λατρείαν τῆς Ταυροπόλου Ἀρτέμιδος ἱέρεια, συναπερχομένη τῷ Ὀρέστῃ καὶ συναποκομίζουσα τῆς θεᾶς τὸ ξόανον, ἔμελλεν ἐν Ἑλλάδι νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν τέλεσιν τῶν τῇ Ἀρτέμιδι νενομισμένων. Ἰδοὺ δέ, θείᾳ ἐπινεύσει καὶ κατ' ἐπιταγὴν τῆς Ἀθηνᾶς, ἡ ἐν στίχοις 34-37 εὐχὴ τῆς Ἰφιγενείας πληροῦται καὶ μεταρρυθμίζεται μὲν ἐπὶ τὸ φιλάνθρωπον καὶ ἑλληνικὸν ὁ ἐν τῇ βαρβάρῳ χώρᾳ θεῖος νόμος, λύεται δὲ καὶ ἡ λάτρις καὶ κληδοῦχος τῆς θεοῦ τῶν φονικῶν ὅρκων, καί, τηρουμένης τῆς ἑορτῆς τῆς καλλιωνύμου, εἰς ἣν ἀρέσκεται ἡ Ἄρτεμις, τῶν ἄλλων συνηθειῶν παραλαμβάνεται μόνη εἰκονική τις, συμβολικὴ παράστασις,

ὁσίας ἕκατι θεά θ' ὅπως τιμὰς ἔχῃ,

ἡ εἰς μνήμην τῆς λυτρώσεως τοῦ Ὀρέστου ἀπὸ τῆς σφαγῆς ὕψωσις ξίφους ὑπὲρ τὸν αὐχένα ἀνδρὸς ἑνὸς καὶ χάραγμα αὐτοῦ μικρόν, ὅσον ἀρκεῖ πρὸς ἔκχυσιν ἀβλαβῆ ὀλίγων σταγόνων αἵματος ἀνθρωπείου.

Στίχοι 945-946:

'Ελθὼν δ' ἐκεῖσε πρῶτον μὲν μ' οὐδεὶς ξένων
ἑκὼν ἐδέξαθ' ὡς θεοῖς στυγούμενον.

Δυσαρεστεῖ ἡ ἀπόλυτος ὀνομαστική. Διὸ ἀναγνωστέον ἄνευ βλάβης τοῦ μέτρου,

'Ελθόντ' ἐκεῖσε κτλ.

Στίχοι 961-965:

.... ἐς δίκην
ἔστην, ἐγὼ μὲν θάτερον λαβὼν βάθρον,
τὸ δ' ἄλλο πρέσβειρ' ἥπερ ἦν 'Ερινύων.
Εἰπὼν δ' ἀκούσας θ' αἵματος μητρὸς πέρι
Φοῖβος μ' ἔσωσε μαρτυρῶν.

Ἄλλη ὀνομαστικὴ ἀπόλυτος. Τὸ κείμενον ἐξυγιάζεται ὧδε·

.... ἐς δίκυν
ἔστην, ἐγὼ μὲν θάτερον λαβὼν βάθρον,
τὸ δ' ἄλλο πρέσβειρ' ἥπερ ἦν 'Ερινύων,
εἰπών τ' ἀκούσας θ' αἵματος μητρὸς πέρι.
Φοῖβος δ' ἔσωσε μαρτυρῶν.

'Εν τοῖς δυσὶ πρώτοις στίχοις ἐξακολουθεῖ ἡ διήγησις τῆς ἐν 'Αρείῳ Πάγῳ δίκης. Εἰς δίκην ἔστην, (ἔστην εἰς κρίσιν, ἀναμένων τὴν κρίσιν). λαβὼν θάτερον βάθρον, —τὸ δ' ἄλλο (ἔλαβεν) ἡ πρέσβειρα τῶν Ἐρινύων, —εἰπών τε καὶ ἀκούσας περὶ τοῦ φόνου τῆς μητρός. Ἕπεται εἶτα ἡ ἀνακοίνωσις τῆς σωτηρίας αὐτοῦ· «Φοῖβος δ' ἔσωσε μαρτυρῶν· ἴσας δέ μοι ψήφους» κλπ.

Στίχοι 1115-1120:

Παῖδ' 'Αγαμεμνονίαν λατρεύω
βωμούς τε μηλοθύτους,
ζηλοῦσ' ἄταν διὰ παν-
τὸς δυσδαίμον' ἐν γὰρ ἀνάγκαις
οὐ κάμνει σύντροφος ὢν
μεταβάλλει δυσδαιμονίᾳ.

Annot. Crit. p. XIII: 1117 ἄταν absurdum, αἶσαν scrip Kœchly, αἰῶ malit N. 1120 μεταβάλλει corruptum, τᾷ πάλ Badhamus, θυμαλγεῖ Herwerdenus.

Ἀναγνωστέον·

Παῖδ' Ἀγαμεμνονίαν λατρεύω
βωμούς τε μηλοθύτους,
ζηλοῦσα τὰν(1) διὰ παν-
τὸς δυσδαίμον'· ἐν γὰρ ἀνάγκαις
οὐ κάμνει σύντροφος, ὧν
μέτα θάλλει, δυσδαιμονίᾳ.

Λατρεύω τὴν παῖδα τοῦ Ἀγαμέμνος καὶ τοὺς μηλοθύτους βωμούς, ζηλοῦσα τὴν διὰ παντὸς (ἀνέκαθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς) δυσδαίμονα· σύντροφος γὰρ τῇ δυσδαιμονίᾳ, ἐν ταῖς ἀνάγκαις, ὧν μέτα θάλλει (μεθ' ὧν συναυξάνεται(2)), οὐ κάμνει (δὲν ἀποκάμνει), ἐν ᾧ τὸ μετ' εὐτυχίαν δυσδαιμονεῖν βαρὺς βίος (μαρτύριον) θνητοῖς· «τὸ δὲ μετ' εὐτυχίαν κακοῦσθαι θνατοῖς βαρὺς αἰών.»

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 7 Νοεμβρίου 1901.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ Ν. ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ

---

(1) Ἐν τῇ, ἐξ ἀφορμῆς τῆς κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας ἐν Ἀθήναις διδασκαλίας τῆς Ἰφιγενείας, γενομένῃ προχείρῳ ἐκδόσει ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Σακελλαροπούλου βλέπω νῦν τὴν διόρθωσιν ζηλοῦσα τὸν.

(2) «Καὶ μὴν αὐτό γε τὸ θάλλειν τὴν αὔξησίν μοι δοκεῖ ἀπεικάζειν τὴν τῶν νέων» Πλάτωνος Κρατύλος 414. —Αἰσχύλου Ἱκέτιδες ἐν στ. 856-857 «ἔνθα ἀεξόμενον ζῳόφυτον αἷμα βροτοῖσι θάλλει». —Σοφοκλ. Φιλοκτήτης ἐν στ. 258-9: «ἡ δ' ἐμὴ νόσος ἀεὶ τέθηλε κἀπὶ μεῖζον ἔρχεται». —Ἠλέκτρα ἐν στ. 258-260: «πήματα . . . ἀεὶ θάλλοντα μᾶλλον ἢ καταφθίνονθ' ὁρῶ». —Εὐριπίδ. Φοίνισσαι ἐν στ. 811-2: «δυσδαίμων δ' ἔρις θάλλει».—Ἡσύχιος ἐν λ. θάλλουσα, αὐξάνουσα.

ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΚΑ

Τύποι τινὲς τοῦ ἄρθρου τῆς νεωτέρας Ἑλληνικῆς ἔπαθον τηλικαύτας φωνητικὰς ἀλλοιώσεις, ὥστε ἀγνοεῖται ἡ ὀρθογραφία αὐτῶν· οὕτω λ. χ. λέγομεν *i* γυναῖκες, *tes* γυναῖκες καὶ *tis* γυναῖκες, ἀπορεῖται δὲ τίς ἡ ὀρθὴ γραφὴ αὐτῶν, διὸ γράφονται ποικιλοτρόπως. Περὶ τούτων διέλαβον ἄλλοι τε καὶ ἐγώ, ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ κατ' ἐμὴν γνώμην ὀρθή, τ. ἔ. ἡ σύμφωνος τῇ ἱστορικῇ γενέσει αὐτῶν γραφή, δὲν κατίσχυσεν, ἄλλοι δ' ἄλλως γράφουσι τούτους, δὲν νομίζω ἄσκοπον νὰ ἐπανέλθω ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἐξετάσω διὰ βραχέων.

Οὕτως ἡ ὀνομαστικὴ *i* γυναῖκες, *i* πλάκες, *i* νύχτες κττ. ἀνάγκη νὰ γράφηται διὰ τοῦ οἱ, οἱ γυναῖκες, οἱ πλάκες, οἱ νύχτες, ἐπειδὴ ἀποδεδειγμένως πολὺ πρὸ τῆς συμπτώσεως τῶν φθόγγων οι (καὶ υ) πρὸς τὸ ι, ει, η εὑρίσκονται αἱ ὀνομαστικαὶ τῶν θηλυκῶν αὗται μετὰ τοῦ οι ἐκφερόμεναι· πρβλ. τὰ ἐπὶ παπύρων «οἱ σκιαὶ» ἐν Notices et Extr. Τομ. ΚΗ' 61, 250, ὃν σέβονται **οἱ** ἄνδρες καὶ **οἱ** γυναῖκες Revens, Leiden σελ. 11. Συνέβη δηλαδὴ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ὅ,τι καὶ ἐν ἄλλαις πολλαῖς γλώσσαις, ἤτοι ἁπλοποίησις τοῦ ἄρθρου ἐν τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ καὶ περιορισμὸς αὐτοῦ εἰς ἕνα τύπον· πρβλ. Γαλλ. les, Γερμ. die κλπ. (1).

Τὸ δὲ ἄρθρον tes καὶ tis γραπτέον τὲς καὶ τοίς, ἐπειδὴ τὸ τὲς ἐγένετο κατ' ἀναλογίαν τῆς αἰτ. πληθ. τῆς ἀπὸ παλαιῶν χρόνων ληξάσης εἰς -ες· πρβλ. τέσσαρες, τὰς χάριτερ, τοὺς συμπολεμήσαντες, τοὺς ἐλάσσονες, τοὺς μῆνες, κτλ. κλπ. ἀπὸ τῆς γ' πρὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος κἑξ. ἀναπτυχθέντα, καὶ ἔχοῦσες, ταῦτες, ἄλλες, παροδῖτες ἀπὸ τῆς α' μ. Χριστὸν ἑκατονταετη-

(1) Ἡ ἀντίρρησις ὅτι διὰ τῆς ὀρθογραφίας ταύτης αἱ γυναῖκες μεταβάλλονται εἰς ἄνδρας, δύναται νὰ νομίζηται εὐφυὴς καὶ νὰ ἦναι χρήσιμος ἐν κωμῳδίαις καὶ εὐφυολογίαις, ἀλλ' ἐν ἐπιστημονικῇ συζητήσει οὐδεμίαν δύναται νὰ ἔχῃ σημασίαν. Οὐδεὶς δ' ἀνθρώπων θὰ δυνηθῇ σπουδάζων ν' ἀποδείξῃ πῶς τὸ αἱ ἐτράπη φωνητικῶς εἰς ἡ, ὅπως πολλοὶ γράφουσιν.

ρίδος. Ἐλέχθη δ' ἐν Ἀθηνᾶς Τομ. ΙΑ' 383 κἑξ. ὅτι ὅσα ἔπαθον ἀλλοίωσιν τοῦ ποιοῦ τῶν φθόγγων αὐτῶν κατ' ἀναλογίαν ἄλλων, ὀφείλουσι νὰ γράφωνται κατὰ τὸ πρότυπον καθ' ἃ ἡ ἀναλογία ἐγένετο. Ὅτι δ' ἀληθῶς ἦν εὔκολος ὁ κανονισμὸς τοῦ φωνήεντος τοῦ ἄρθρου τὰς-τὲς κατὰ τὴν κατάληξιν -ας -ες τῶν ἑπομένων τῷ ἄρθρῳ ὀνομάτων, νοεῖ τις παρατηρήσας ὅτι ἐλέγετο ἀρχαιόθεν τῶν καὶ χωρῶν, ταῖς καὶ χώραις, τὰς καὶ χώρας, καὶ μετὰ τὴν τροπὴν τοῦ χώρας εἰς χῶρες, τὰς καὶ χῶρες, ὅθεν τὲς καὶ χῶρες. Ἡ ὁμοιότης δηλονότι ἐν τῇ γενικῇ τῶν καὶ χωρῶν καὶ ἐν τῇ αἰτιατικῇ τὰς καὶ χώρας, παθοῦσα μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ -ες ἐν τοῖς ὀνόμασιν ἀποκατέστη αὖθις παθόντος καὶ τοῦ ἄρθρου, ἤτοι λεχθέντος καὶ τὲς κατὰ τὸ χῶρες, ἤτοι τὲς χῶρες, τὲς χάριτες, τὲς γυναῖκες. Πρόσθες τούτοις πρῶτον ὅτι ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας ἐκυμαίνετο ἡ χρῆσις τούτων, τὰς χώρας καὶ τὰς χῶρες, διότι τὸ μὲν πρῶτον γνωστόν μοι παράδειγμα τῆς γ' κλίσεως (μνᾶς) **δεκατέτορες** ἀνάγεται εἰς τὴν Ε' π. Χ. ἑκατονταετηρίδα (ἐν ἐπιγραφῇ Δελφικῇ εὑρεθείσῃ παρὰ τὴν Κασταλίαν πηγὴν) καὶ τῆς α' κλίσεως ἐχοῦσες εἰς τὸ 66-68 μ. Χ. (πρβλ. Ἀθηνᾶς τομ. Ε' σελ. 523), τύποι δ' εἰς -ας σώζονται καὶ σήμερον ἔτι πολλαχοῦ (πρβλ. Einleitung σελ. 22)· καὶ δεύτερον ὅτι ὅπως ἐλέγετο ἐπὶ μήκιστον ἐκ παραλλήλου ἡ αἰτ. πληθ. τῶν οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων χώρας καὶ χῶρες, καλὰς καὶ καλὲς κλπ., οὕτως ἐσχηματίσθη βαθμηδὸν καὶ τὸ πρὸ τούτων ἄρθρον κατὰ δύο τύπους, τὰς καὶ τές.

Ἡ δὲ γνώμη ὅτι ἐν τῷ ἄρθρῳ τὲς καὶ ἐν τοῖς εἰς -ες τύποις τῶν ὀνομάτων, οἷον *tes* τιμες, *tes* ἄλλες, *tes* φλέβες, *tes* τρίχες, κλπ., ὑπόκειται πτῶσις δοτικὴ εἰς -αις διὰ τὸν λόγον ὅτι ἡ αἰτιατικὴ προσέλαβε τὰς καταλήξεις τῆς δοτ. πλ. -αες καὶ δὴ γραπτέον ταῖς τιμαῖς, ταῖς φλέβαις, ταῖς γλώσσαις κλπ., δὲν δύναται κατ' ἐμὴν γνώμην νὰ εἶναι ὀρθή· διότι α) γενικὸς χαρακτὴρ τῆς γλώσσης ἡμῶν φαίνεται ἀπ' αὐτῶν τῶν ἀρχαίων χρόνων μέχρι τῆς παντελοῦς ἀπωλείας τῆς δοτ. ἡ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐξαπλουμένη χρῆσις τῆς αἰτιατικῆς, ἁπλῆς ἢ ἐμπροσθέτου, ἀντὶ τῆς δοτικῆς, ἐν τοῖς μεταγενεστέροις μάλιστα χρόνοις φαίνεται σφόδρα περιορισθεῖσα καὶ φθίνουσα ἡ χρῆσις αὐτῆς· πρβλ. Einleitung σελ. 220 κἑξ. Πρὸς τοῦτον ἄρα τὸν γενικὸν χαρακτῆρα τῆς γλώσσης ἡμῶν προσκρούει ἡ δοξασία, ὅτι

ἡ αἰτιατικὴ προσέλαβε τὰς καταλήξεις τῆς δοτικῆς. Διδάσκοντες δ' ὅτι ἡ αἰτ. προσέλαβε τὰς καταλήξεις τῆς δοτικῆς, οὐδὲν ἄλλο κατ' ἀλήθειαν λέγομεν ἢ ὅτι ἀντὶ τῆς αἰτιατ. ἐγένετο χρῆσις τῆς δοτικῆς· οὕτω δὲ προσκρούομεν τοῦτο μὲν πρὸς τὴν γενομένην παρατήρησιν τῆς ἐξαπλώσεως τῆς αἰτιατ. καὶ τῆς ἀπωλείας τῆς δοτ. ἐν τοῖς μεταγενεστέροις μάλιστα χρόνοις, τοῦτο δὲ πρὸς τὴν γενικὴν τῆς γλωσσικῆς ἐπιστήμης ἀρχήν, καθ' ἣν οἱ συχνότεροι καὶ δὴ μᾶλλον συνήθεις καὶ γνώριμοι τῷ γλωσσικῷ αἰσθήματι τύποι ἐξαπλοῦνται καὶ ἐκβάλλουσι τοὺς σπανιωτέρους καὶ ἧττον συνήθεις. Οὕτω λ. χ. ὁ τύπος τῆς δοτ. τῶν πολυαρίθμων δευτεροκλίτων εἰς -οις μετηνέχθη ἐν πολλαῖς χώραις τῆς Ἑλλάδος (οὐχὶ ἐν πάσαις) ἐπὶ πολλὰ τριτόκλιτα (οὐχὶ ἐπὶ πάντα), διὸ ἐλέχθη τοῖς λιμένοις, τοῖς γονέοις, τοῖς ἀγώνοις, τοῖς γερόντοις, τοῖς παθημάτοις κλπ. (πρβλ. G. Meyer[3] Ἑλλ. Γραμ. § 378), ὁμοίως τὸ -ου καὶ -ισι τῶν πολυαρίθμων δευτεροκλίτων ἐπὶ τὰ πρωτόκλιτα, διὸ ἐσχηματίσθη τοῦ πολίτου, τοῦ Ἀτρείδου, θεαῖσι, Ἀθήναισι κλπ. ἀντὶ πολίτεω, Ἀτρείδεω, θεῇσι, Ἀθήνησι κττ. κατὰ τὸ τοῦ λόγου, τοῦ θεοῦ, θεοῖσι, καλοῖσι, ἀνθρώποισι κλπ.

Τὸ ἐναντίον δὲ φαινόμενον, ἤτοι ἡ ἐξάπλωσις τύπου ἐν ὀλίγαις λέξεσιν εὐχρηστοῦντος εἰς τὴν χώραν ἄλλου πολυαριθμοτέρου τότε μόνον εἶναι δυνατὸν νὰ συμβῇ, ὅταν τὰ εὐάριθμα τούτου παραδείγματα εἶναι πολυχρηστότατα, ἢ ἀπαρτίζουσι τάξιν τινὰ πρὸς ἣν ὁμοιάζει λέξις τις· οὕτω λ. χ. τὰ πολυχρηστότατα ῥήματα εἰμί, φημί, εἶμι, τίθημι, κττ. ἐφείλκυσαν ἐν τῇ διαλέκτῳ τῶν Αἰολέων τὰ συνῃρημένα εἰς -εω -αω -οω, ὅπως καὶ ἐν τοῖς Ἰνδοῖς καὶ Σλαύοις ἀπὸ τῶν ὀλιγαριθμοτέρων ἀλλὰ πολυχρηστοτάτων τούτων εἰς -mi ῥημάτων μετεδόθη τοῦτο ἐπὶ πάντα τὰ ῥήματα. Τὰ λήγοντα εἰς -μα -ματος οὐδέτερα τριτόκλιτα ἀπαρτίζουσι τάξιν ἱκανῶς πολυάριθμον καὶ ἐπειδὴ τὸ -ατα τοῦ πληθ. αὐτῶν ὡμοίαζε τῷ πρόβατα, ἐλέχθη καὶ προβάτασι κατὰ τὸ ὀνόμασι κλπ. (πρβλ. καὶ τὰ γόνατα-τὸ γόνα).

β) Ἀπορεῖται διατὶ ἐν μόνῳ τῷ πληθ. ἀριθμῷ ἔμελλε νὰ κατισχύσῃ ἡ δοτικὴ τῆς αἰτ., οὐχὶ δὲ καὶ ἐν τῷ ἑνικῷ, ἤτοι διατὶ οὐχὶ καὶ τῷ ἀνθρώπῳ, τῇ θαλάσσῃ, τῇ γυναικὶ κττ. ἀντὶ τὸν ἄνθρωπον, τὴν θάλασσαν, τὴν γυναῖκα, καὶ διατὶ ἐν μόνοις τοῖς πρωτοκλίτοις (καὶ τισι τριτοκλίτοις τὸ πάλαι) ὀνόμασι καὶ ἐν τῷ ἄρθρῳ, οὐχὶ

δὲ καὶ ἐν τοῖς δευτεροκλίτοις καὶ πολλοῖς τριτοκλίτοις, ἤτοι δια ταῖς φλέβαις, ταῖς τιμαῖς, τοῖς, ἀντὶ τὰς φλέβας, τὰς τιμάς τούς, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἀνθρώποις, τόποις, γυναιξὶ κλπ. ἀλλ' ἀ ἀνθρώπους, τόπους, γυναῖκας. Καὶ σημείωσαι ὅτι ἡ ἀληθῶ παρατηρουμένη κατίσχυσις καὶ ἐξάπλωσις τῆς αἰτιατικῆς ἐν τοῖ μεταγενεστέροις χρόνοις παρατηρεῖται καὶ ἐν τῷ ἑνικῷ καὶ ἐν τῷ πληθυντ. καὶ καθόλου ἐν πᾶσι τοῖς πτωτικοῖς πάσης κλίσεως.

γ) Τύποι αἰτιατικῆς εἰς -ες ἐξ ὀνομάτων τριτοκλίτων ἀπαντῶσι, καθ' ἃ εἴδομεν, ἐν ἐπιγραφαῖς ἀπὸ τῆς ε' π. Χ. ἑκατονταετηρίδος, ἐξ ὀνομάτων δὲ πρωτοκλίτων ἀπὸ τῆς α' μ. Χ.· τότε δ' ὅμως διεκρίνετο ἔτι κατὰ τὴν προφορὰν ἡ αι τοῦ ε, διότι ἡ μὲν αι καὶ δίφθογγον ἔτι καὶ μακρὸν φθόγγον παρίστα, τὸ δὲ ε καὶ ἁπλοῦν καὶ βραχὺν φθόγγον. Αἱ γραφαὶ ἄρα, οἷον τέσσαρες (αἰτ.), χάριτες, τοὺς συμπολεμήσαντες, τοὺς μῆνες, τὰς ἔχουσες, ταῦτες, ἄλλες, παροδῖτες κλπ. διδάσκουσι μεγαλοφώνως ὅτι οὐχὶ τύποι δοτικῆς διὰ τοῦ αι γραφόμενοι ἀλλ' ὀνομαστικῆς διὰ τοῦ ε παριστώμενοι ὑπόκεινται.

Σημειωτέον δ' ὅτι ἡ χρῆσις μὲν τοῦ τύπου τῆς ὀνομαστικῆς πληθυντικῆς καὶ ἀντὶ τοῦ τῆς αἰτιατικῆς εἶναι φαινόμενον σφόδρα γνωστὸν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ καὶ ἀρχαιότερον τοῦ Πλάτωνος καὶ Δημοσθένους· πρβλ. τοὺς ἀμείνους, τοὺς πλείους ἀντὶ *ἀμείνως, *πλείως. (ἂν ὄντως προήρχοντο ἐκ τοῦ πλείοας, ἀμείνοας, θὰ ἐλέγετο τοὺς ἀμείνως, τοὺς πλείως). Ὁμοίως ἔχει τοὺς ἀληθεῖς, τοὺς ἡδεῖς, τὰς πόλεις, τὰς τριήρεις, καὶ ἐν τοῖς μεταγενεστέροις χρόνοις τοὺς βασιλεῖς, τοὺς ἱππεῖς κλπ., πρβλ. G. Meyer[3] Ἑλλ. Γραμμ. § 360-365. Τοὐναντίον δ' ἡ χρῆσις τῆς δοτικῆς ἀντὶ τῆς αἰτιατικῆς εἶναι φαινόμενον ἴσως ἄγνωστον ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ (1). Οὐδέν τι ἄρα καινὸν καὶ διὰ τοῦτο δυσπαράδεκτον φαίνεταί μοι ἡ διδασκαλία ὅτι ὅπως τοσαῦται τάξεις ὀνομάτων ἐν τοῖς πρὸ Χριστοῦ χρόνοις προσέλαβον τὸν τύπον τῆς ὀνομαστικῆς καὶ ἀντὶ τοῦ τῆς αἰτιατικῆς

(1) Λέγω ἴσως διότι τοιαύτης ἐναλλαγῆς τῶν πτώσεων, δοτικῆς καὶ αἰτιατικῆς, παραδείγματα ἐξέλαβεν ὁ πολὺς Wilamowitz τὰ Ἠλεῖα, μναίς, καθύταις, ἄλλοιρ, θεαροίρ, καταξίαιρ· ἀλλ' ἡ γνώμη αὐτοῦ δὲν ἔτυχε γενικῆς ἐπιδοκιμασίας, πολλοὶ δὲ προτιμῶσι τὴν κατὰ φωνητικὸν νόμον ἑρμηνείαν αὐτῶν, πρβλ. Osthoff, Perfect 26 κἑξ. G. Meyer[3], Ἑλλ. Γραμμ. σελ. 175, Brugmann[3] Ἑλλ. Γραμμ. σελ. 77, Solmsen, Kuhn Περιοδ. Τομ. ΚΘ' σελ. 345.

λ. χ. ἡ τάξις τῶν εἰς - ις, - υς, - ης, - ευς, τὰ συγκριτικὰ εἰς - ιων, καὶ πολλὰ συμφωνόληκτα, οἷον αἱ πόλεις - τὰς πόλεις, οἱ ἠδεῖς - τοὺς ἠδεῖς, οἱ ἀληθεῖς - τοὺς ἀληθεῖς, οἱ ἱππεῖς - τοὺς ἱππεῖς, οἱ καλλίους - τοὺς καλλίους, αἱ χάριτες - τὰς χάριτες, οἱ τέσσαρες - τοὺς τέσσαρες κλπ.), οὕτως ἐν τοῖς μ.Χ. χρόνοις καὶ ἡ τάξις τῶν πρωτοκλίτων προσέλαβεν αὐτὴν ταύτην τὴν κατάληξιν τῆς αἰτιατικῆς εἰς - ες, ταῦτες, ἐχοῦσες κλπ. Πρβλ. καὶ τὰ ἐν πολλοῖς ἰδιώμασι τῆς νεωτέρας Ἑλληνικῆς εὐχρηστοῦντα τοὶς ἀνέμοι, τοὶς ἀγγέλοι, τοὶς ἀθρώποι κλπ., ἃ δὲν δύνανται νὰ ἑρμηνευθῶσιν ἄλλως ἢ ὡς ὀνομαστικαὶ τελοῦσαι καὶ τὰ τῆς αἰτιατικῆς, διότι ἡ ἔκπτωσις τοῦ τελικοῦ -ς εἶναι ἀλλοτρία τῆς νεωτέρας συνήθους Ἑλληνικῆς καὶ αὐτῶν ἔτι τῶν διαλέκτων καὶ ἰδιωμάτων, ἐν αἷς λέγονται οἱ τύποι οὗτοι, τοὶς ἀθρώποι, τοὶς ἀνέμοι κλπ.

Ὁ δὲ τύπος tis φωνητικῶς μὲν δὲν δύναται νὰ ἑρμηνευθῇ, ἀλλ' εἶναι γνωστὸν ὅτι οὐχὶ πάντα τὰ γλωσσικὰ φαινόμενα δύνανται νὰ ἑρμηνευθῶσι κατὰ τοὺς φθογγικοὺς νόμους, πολλῶν δ' ἡ γένεσις νοεῖται διὰ μόνης τῆς ἀναλογίας. Καὶ τούτου ἄρα ἡ γένεσις ὁμοίως δι' ἀναλογίας ἀνάγκη νὰ νοηθῇ, ὅπως ὁ κ. Meyer-Lübke ἐν Portius σελ. 116 ἐδίδαξεν, εἰπὼν ὅτι κατὰ τὴν ὁμοιότητα τῶν φθόγγων ἐν τῇ ὀνομαστικῇ καὶ αἰτιατικῇ τοῦ ἄρθρου, ὁ - τὸν, ἡ - τήν, τῆς ἐλέχθη καὶ ἐν τῷ πληθυντικῷ οἱ (γυναῖκες) τοὶς (γυναῖκες). Τούτοις προστίθημι ὅτι, ἐπειδὴ τὸ *tis* τοῦτο παραλαμβάνεται μᾶλλον ἀντὶ τοῦ θηλυκοῦ τὰς - τὲς ἢ ἀντὶ τοῦ ἀρσ. τούς, εἰκάζω ὅτι καὶ ὁ ἐν τῷ ἑνικῷ ἀριθμῷ τοῦ θηλυκοῦ φθόγγος i, (ἡ, τῆς, τήν), ἐπέδρασεν ἐπὶ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ i τούτου ἀντὶ τοῦ e (τοὶς ἀντὶ τές).

Ἡ γνώμη δ' ὅτι τὸ τοὶς εἶναι δοτικὴ τοῖς, ἀντιβαίνει πρός τε τὰ ἀνωτέρω λεχθέντα καὶ πρὸς τὴν ἱστορικὴν παράδοσιν, διότι ὁ τύπος οὗτος τοῦ ἄρθρου tis δὲν εἶναι παλαιότερος τῆς ΙΕ΄ ἑκατονταετηρίδος (πρβλ. Meyer-Lübke, Portius σελ. 116), πρότερον τοῦ τὰς καὶ τὲς μόνον εὐχρηστούντων· ἀλλὰ πολλαῖς πρότερον ἑκατονταετηρίσιν εἶχεν ἐξαφανισθῇ ἡ δοτικὴ ἐκ τῆς λαλουμένης γλώσσης, ἐν ᾗ ὡς εἰκός, παρήχθη ὁ νέος τύπος. Πρόδηλον ἄρα ὅτι τύπος πολὺ πρότερον λησμονηθεὶς δὲν ἠδύνατο ν' ἀναζήσῃ αὖθις καὶ μάλιστα μετ' ἄλλης σημασίας.

Οἱ δ' ἄλλοι τύποι τῆς αἰτιατικῆς τσί, τσού, τσοὺς ἑρμηνεύοντα συνήθως κατὰ μετάθεσιν ἐκ τοῦ τῆς, τούς, ἀλλ' ἂν μὴ παντάπασι ἀπατῶμαι, ἡ ἑρμηνεία αὕτη εἶναι δυσπαράδεκτος· διότι ἐφ' ὅσο τοὐλάχιστον ἐπίσταμαι, τοιαύτη τοῦ τελικοῦ -ς μετάθεσις δὲν ἀπαντᾷ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ. Διὰ ταῦτα καὶ ἐπειδὴ κατὰ τὰ εἰρημένα ἀνωτέρω τὸ tis φαίνεται μᾶλλον θηλυκοῦ ἢ ἀρσενικοῦ γένους, ἤτοι λεχθὲν κατ' ἀρχὰς ἀντὶ τοῦ τὰς - τὲς οὐχὶ δὲ ἀντὶ τοῦ τούς, προτιμότερον φρονῶ νὰ ἑρμηνεύσω καὶ τὸ τῆς αἰτ. πληθ. τσὶ τσοὶ καὶ τὸ τῆς ἑνικῆς γενικῆς τσὶ (= τῆς) κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς συγκοπῆς τοῦ ἀσθενοῦς καὶ ἀτόνου φωνήεντος, φαινόμενον πολλὴν ἔχον ἐν τῷ ἀτόνῳ i, u τοῦ ἄρθρου τὴν πιθανότητα· πρβλ. τὸ θηλ. ἄρθρον τῶν ἀντὶ τάων ἐν τοῖς Βοιωτοῖς καὶ τέων ἐν τοῖς Ἴωσιν, εἰ καὶ ἡ γενικὴ πληθ. τῶν θηλυκῶν πρωτοκλίτων παρ' αὐτοῖς δὲν συνῃρεῖτο προηγουμένου συμφώνου, ἀλλ' ὅμως διὰ τὴν προκλιτικὴν ὡς εἰπεῖν χρῆσιν τοῦ ἄρθρου κατέστη δυνατὴ ἡ συστολὴ καὶ ἐξασθένησις αὐτοῦ. Οὕτω συνεστάλησαν οἱ εἰς -ς καταλήγοντες τύποι τοῦ ἄρθρου τῆς, τές, τοίς, τούς, εἰς τς, ἤτοι τὸ της ἄλλης ἀδελφῆς εἰς τὸ τς ἄλλης ἀδελφῆς, τὸ τες ἢ τοις ἄλλες ἀδελφὲς εἰς τὸ τς ἄλλες ἀδελφές, τὸ τους ἄλλους ἀδελφοὺς εἰς τὸ τς ἄλλους ἀδελφούς. Μετὰ ταῦτα δ' ἐπειδὴ παρὰ τοὺς συγκεκομμένους τούτους τύπους ἐλέγοντο καὶ οἱ ἀσύγκοπτοι καὶ ἐπειδὴ μετὰ τὸν φθόγγον -ς ὑπηχεῖ πάντοτε καὶ ἀσθενής τις φθόγγος i (πρβλ. ἕξι), διὰ ταῦτα τὸ μὲν κατὰ σύμφυρσιν τοῦ τῆς τοῖς καὶ τς, τὸ δὲ κατὰ φωνητικὴν ἀνάπτυξιν ἀσθενοῦς ι παρὰ τὸ ς, ἐγένετο τσί, ὅθεν καὶ τσὶ χώρας, τσὶ χῶρες, ἐν δὲ τῇ Κεφαλληνίᾳ κατὰ σύμφυρσιν τοῦ τς καὶ τοῦ τους πρῶτον τὸ τσου καὶ ἔπειτα κατὰ δευτέραν νεωτέραν σύμφυρσιν τοῦ τσοὺ καὶ τοῦ ἀπαθοῦς τοὺς τὸ τσούς. Τοῦτο προδήλως δὲν δύναται νὰ ἑρμηνευθῇ κατὰ μετάθεσιν, ἀφοῦ δύο ἔχει σ, ἀλλ' ἀναγκαίως δεῖται τῆς συμφύρσεως. Ὅτι δὲ καὶ ἡ τῆς ἀνατολικῆς Κρήτης κτητικὴ ἀντωνυμία τως ἀντὶ των, οἷον τὸ πρᾶμά τως, προέκυψεν ὁμοίως ἐκ συμφύρσεως τοῦ των καὶ τους, εἶναι γνωστόν.

Γ. Ν. ΧΑΤΖΙΔΑΚΙΣ

ΠΕΡΙ ΑΝΑΥΞΗΤΩΝ ΤΙΝΩΝ ΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΤΥΠΩΝ

Ῥηματικοί τινες τύποι ἀρχόμενοι ἀπὸ τῆς διφθόγγου οι ἄρχονται ἀπὸ τοῦ τετάρτου αἰῶνος π.Χ. ἀπαντῶντες ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς ἄνευ αὐξήσεως καὶ διπλασιασμοῦ, πρβλ. οἰκοδομημένοι ἐν Συλλογ. Ἀττ. Ἐπιγρ. 807 c, 28 (330 π. Χ.), 808, d 95 (326) κλπ., ἐν ταῖς Ἡρακλειωτικοῖς Πίναξιν οἰκοδομημένα, ἐν ἐπιγραφῇ Ἐφέσου συνδιοίκησεν, ἐν ἄλλῃ Ἠπείρου οἶετο κλπ. Παρέδωκε δὲ καὶ ὁ Ἡρωδιανὸς Β' 789, 16 ὅτι «εἰ ἀπὸ τῆς οι (ἄρχεται), τρέπεται τὸ ο εἰς ω καὶ τὸ ι προσγράφεται, οἷον . . . πλὴν τῶν σεσημειωμένων ἀτρέπτων, οἰώθη . . . οἰμῶ οἴμησα, . . . οἰνῶ οἴνουν . . καὶ οἰνίζω οἴνιζον . . . οἰστρῶ οἴστρησα, οἰωνίζομαι οἰωνιζόμην, οἰωνοσκοπῶ οἰωνοσκόπουν, οἰωνοπολῶ οἰωνοπόλουν, οἰακίζω οἰάκιζον, οἰκονομῶ οἰκονόμουν, οἰακοστροφῶ οἰακοστρόφουν· τινὲς δὲ προστιθέασι καὶ τὸ οἰδαίνω οἴδαινον καὶ τὸ οἰκουρῶ οἰκούρουν καὶ τὸ οἰμώζω οἴμωζον . . ». Ἀλλ' ὅπως τὰ Ὁμηρικὰ παραδείγματα οἰώθη, οἴμησα, οἴνιζον, οἴνιζον οὐδὲν ἀποδεικνύουσι περὶ τῆς παρ' Ἀττικοῖς χρήσεως τῆς αὐξήσεως, ἐπειδή, ὡς γνωστόν, ὁ Ὅμηρος ἐλευθέρως διαχειρίζεται τὰ κατὰ τὴν αὔξησιν, οὕτω καὶ τἆλλα τοῦ Ἡρωδιανοῦ παραδείγματα δὲν νομίζονται ἀξιόπιστοι μάρτυρες τῆς παρ' Ἀττικοῖς χρήσεως, ἐπειδὴ οἱ ἀναύξητοι οὗτοι τύποι ἠδύναντο κάλλιστα νὰ ἔχωσι πρὸ τοῦ Ἡρωδιανοῦ εἰσαχθῇ εἰς τὰ ἀντίγραφα τῶν δοκίμων ὑπὸ τῶν ἀντιγραφέων, πλανηθέντων ὑπὸ τῆς συνηθείας· πρβλ. τὰ περὶ τῶν υα ἀντὶ υη διδαχθέντα ἐν Ἀθηνᾶς Τόμ. ΙΒ' σελ. 14.

Διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν δὲν θεωροῦνται σήμερον γνήσιοι οὐδ' ὅσοι

τοιοῦτοι ἀναύξητοι τύποι παραδίδονται ἐν τοῖς ἀντιγράφοις τ[ῶν] Ἀττικῶν ποιητῶν καὶ πεζογράφων, ἀλλὰ μεταβάλλονται ὑπὸ τ[ῶν] ἐκδοτῶν εἰς τοὺς ηὐξημένους· πρβλ. ὅσα διέλαβε περὶ τούτων π[ρο]σφάτως ὁ **Lautensach** ἐν **Grammatische Studien zu den Tragiker[n] und Komikern** σελ. 33-5 καὶ 49-53.

Ὑπολείπονται ἄρα μόνα τὰ ἐπιγραφικὰ μαρτύρια· ἀλλὰ καὶ μό[να] ταῦτα ἀρκοῦσιν ἵνα διδάξωσιν ἡμᾶς, ὅτι ἀληθῶς ἀπὸ τῶν τελευταί[ων] δεκαετηρίδων τῆς τετάρτης π.Χ. ἑκατονταετηρίδος ἤρξατο νὰ παρ[α]λείπηται ἡ αὔξησις ἔν τισιν ἀπὸ τοῦ οι ἀρχομένοις ῥήμασιν.

Αἰτία δὲ τῆς παραλείψεως ταύτης ἐνομίσθη ἡ προφορὰ τοῦ οι ὡς υ ἤτοι ἐλέχθη ὅτι ἀφοῦ τὸ οἰκῶ, οἰακοστροφῶ, οἰωνίζομαι κτ[λ.] ἐτράπη εἰς *ὐκῶ*, *ὐακοστροφῶ*, *ὐωνίζομαι*, δὲν ἠδύνατο βεβαί[ως] ν' αὐξηθῇ εἰς ῳἴκουν, ῳἰακοστρόφουν, ῳἰωνιζόμην, ὅπως οὐ[δὲ] τὸ ὑπνῶ, ὑβρίζω ηὐξάνετο εἰς ῳἴπνουν ῳἴβριζον. Ἡ αἰτί[α] αὕτη φαίνεται ἐκ πρώτης ὄψεως ἀληθής, ἀλλ' ἂν μὴ σφάλλωμα[ι] πράγματι δὲν εἶναι. Διότι ὅταν τις ἐνθυμηθῇ, πρῶτον ὅτι ὁμοίω[ς] παρελείφθη ἐν τοῖς μεταγενεστέροις χρόνοις ἡ χρονικὴ αὔξησις καὶ ἐ[ν] τοῖς ἀπὸ τῆς διφθόγγου ευ- ἀρχομένοις ῥήμασιν, εἰ καὶ ἡ ευ οὐδέ[ποτε] ποτε κατέστη ἁπλοῦς φθόγγος, καὶ δεύτερον ὅτι ἡ δίφθογγος οι μόνον κατὰ τὴν γ' μ. Χ. ἑκατονταετηρίδα ἄρχεται συγχεομέν[η] πρὸς τὸ υ ἐν τῇ Ἀττικῇ διαλέκτῳ (Meisterhans[3] Γραμμ. Ἀττ[ικ.] ἐπιγρ. σ. 58-9), τρίτον δ' ὅτι καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Βοιωτίᾳ, ἔνθα πρώ- τιστα πάντων αἱ δίφθογγοι ἐτράπησαν εἰς ἁπλοῦς φθόγγους, μόνο[ν] ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ γ' π. Χ. αἰῶνος κέξ. γράφεται υ ἀντὶ οι (πρβλ. Meister, Ἑλλ. Διαλ. Α' 236), τότε θὰ εὕρῃ δύσκολον νὰ πιστεύσῃ, ὅτι πεντακόσια ἢ καὶ ἑξακόσια ἔτη πρὸ τῆς δι' Ἀττικῶν ἐπιγραφῶ[ν] βεβαιωθείσης συγχύσεως τοῦ οι καὶ υ ἐν Ἀθήναις ἐξεφωνεῖτο *ὐακο*- *στρόφουν*, *ὐκουν*, *ὐωνιζόμην* κλπ., καὶ θὰ προτιμήσῃ μετ' ἐμοῦ πᾶσαν ἄλλην τούτων ἑρμηνείαν, ἂν μόνον αὕτη συνᾴδῃ τοῖς νόμοις τῆς γλώσσης ἡμῶν. Τοιαύτην νομίζω τὴν ἀκόλουθον.

Ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ παρατηρεῖται ὅτι ῥήματα ἀρχόμενα ἀπὸ μακροῦ φωνήεντος η ἢ ω δὲν αὐξάνονται, πρβλ. ἥσθην, ἧκον, ἡγού- μην, ἥμην, ἡλιωμένος, διημέρευον, ἡττήθην, ὠφέλουν, [ἐ]ωνούμην καὶ ἐώθουν εἶχον ἐν ἀρχῇ F). Ἡ ἔλλειψις αὕτη τούτου ἕνεκα πάντως ἐγένετο, ὅτι τὸ γλωσσικὸν αἴσθημα τῶν λαλούν-

των ᾐσθάνετο τὴν ποσότητα τῆς ἀρχούσης συλλαβῆς τούτων ἀρκούντως μακράν, τρόπον τινὰ ηὐξημένην, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἐνομίζετο ἀναγκαῖον νὰ προστεθῇ καὶ ἄλλος χρόνος. Τὸ αὐτὸ ῥητέον καὶ περὶ τῶν παρασυνθέτων, ὧν τὸ πρῶτον συνθετικὸν ἦν πρόθεσις, τὸ δὲ δεύτερον ἤρχετο ἀπὸ μακροῦ φωνήεντος, πρβλ. παρηγόρουν, κατηγόρησα κατηγορεῖτο, ὑπηρέτουν, ὑπωπιασμένα. Τὸ αὐτὸ καὶ περὶ τοῦ ἀρχομένου ἀπὸ τοῦ ου, οὔρισας, ἐπούρισας, προσούρισας, καὶ περὶ πολλῶν ἀρχομένων ἀπὸ ει, πρβλ. ἔϜειπον Ὁμ. ἀλλ' εἶπον εἰπεῖν Ἀττ. (πρβλ. προεῖπον, κατεῖπον, ἀλλ' ἔξειπε, κάτειπε, δι' οὗ δηλοῦται ὅτι ἡ ὁριστικὴ εἶπον ἐξελαμβάνετο ὑπὸ τοῦ γλωσσικοῦ αἰσθήματος τῶν Ἑλλήνων ἐν τοῖς μεθ' Ὅμηρον χρόνοις ὅτι ἦν ηὐξημένη), εἴκω εἶκον ὑπεῖκον, εἱλέω εἷλον, εἰλύομαι εἰλυόμην, εἵργω εἷργον, ἀπεῖρξεν ἀπεῖργμαι περιεῖργμαι, εἵργω εἵρχθην, εἴρω εἶρον συνεῖρον, διειρκότες κττ.· ὡσαύτως τῶν ἀπὸ τοῦ εὐ ἀρχομένων ῥημάτων τὰ μὲν ἔχοντα ἐν τῇ ἀρχῇ τὸ μόριον εὖ παρασύνθετα ἔμενον ἀρχαιόθεν ἀναύξητα· πρβλ. εὐεργετήκασι παρὰ Meisterhans³ 172 καὶ Lautensach, ἔνθα ἀνωτέρω σελ. 146, τὰ δὲ ῥιζικὸν τὸ ευ ἔχοντα ἐξεφωνοῦντο ἄνευ αὐξήσεως ἀπὸ τῶν μεταγενεστέρων χρόνων κέξ.

Ἐκ τούτων δυνάμεθα νὰ συναγάγωμεν τὸ συμπέρασμα ὅτι ἀρχαιόθεν ὑπῆρχε τάσις τις, ἥτις μάλιστα σὺν τῷ χρόνῳ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐπίδοσιν ἐλάμβανε, πρὸς παράλειψιν τῆς χρονικῆς αὐξήσεως, ὅτε ἡ ἄρχουσα συλλαβὴ εἶχε μακρὸν φωνῆεν η ἢ ω, ἢ δίφθογγον ου, ει, ευ καὶ δὴ καὶ οι. Καὶ ἡ μὲν ἐπὶ τοῦ η, ω, ου παράλειψις φαίνεται ἀρχαιόθεν καθολική, συχνὴ δὲ καὶ ἡ ἐπὶ τοῦ ει, ἡ δὲ ἐπὶ τοῦ ευ καθίσταται καθολικὴ ἐν τοῖς μεταγενεστέροις χρόνοις καὶ τέλος ἡ ἐπὶ τοῦ οι ἀνακύπτει κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας τῆς δ΄ π. Χ. ἑκατονταετηρίδος. Ὡς φαίνεται, αἱ ἐπὶ τῶν παρῳχημένων χρόνων συλλαβαὶ αὗται αἱ τρεῖς χρόνους περιέχουσαι ηυ, ωι ἤρξαντο ἀπὸ παλαιοτέρων χρόνων νὰ προσπίπτωσι δυσεκφωνητότεραί πως τοῖς λέγουσι, διὸ προέβαινον κατὰ μικρὸν εἰς χρῆσιν τῶν δύο μόνον χρόνους ἐχουσῶν συλλαβῶν, αἵτινες ἐξεφωνοῦντο καὶ ἐν τοῖς ἀρκτικοῖς χρόνοις, ἤτοι ἔλεγον καὶ εὐχόμην, οἴκουν, οἰκοδόμουν κλπ. Ὅτι δὲ ἐν ἄλλοις χρόνοις ἐμφανίζεται ἡ παράλειψις αὕτη ἐπὶ τοῦ ου καὶ ἐν ἄλλοις ἐπὶ τοῦ ει, καὶ πάλιν ἐν ἄλλοις ἐπὶ τοῦ οι καὶ ευ,

οὐδὲν θαῦμα· τοῦτο ἐξηρτᾶτο οὐ μόνον ἐκ τῆς ἐκφωνήσεως τῶ διφθόγγων ὡς ἁπλῶν φθόγγων ἢ ὡς γνησίων διφθόγγων, ἀλλὰ καὶ ἐ τῆς φύσεως αὐτῶν τῶν ἀπαρτιζόντων αὐτὰς στοιχείων, οι, ευ, ει κλπ

Ἡ ἑρμηνεία αὕτη ἑρμηνεύουσα τοὺς ἀπὸ τοῦ οι ἀρχομένους τύπο κατὰ τὴν αὐτὴν ἀρχὴν καθ' ἣν ἑρμηνεύονται καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ η, ω ου, ει, ευ ἀρχόμενοι, εἶναι, φρονῶ, προτιμοτέρα τῆς ἑτέρας τῆς δι φωνητικῆς ὁδοῦ καὶ δὴ διαφόρως τῶν ἄλλων ἑρμηνευούσης αὐτούς.

Γ. Ν. ΧΑΤΖΙΔΑΚΙΣ

ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΝ SAINT-ELME ΚΑΙ Η «ΑΓΙΑ ΕΛΕΝΗ»

Ἐνίοτε ἐν ἀτμοσφαίρᾳ ἠλεκτροβριθεῖ γεννῶνται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς τε ξηρᾶς καὶ τοῦ ὕδατος, καὶ δὴ ἐπὶ τῶν ἐξεχόντων τῶν σωμάτων μερῶν, ὡς ἱστῶν πλοίων κττ., φλόγες ἠλεκτρικαί, ἀποτέλεσμα οὖσαι τῆς ὑπ' ἀλλήλων οὐδετερώσεως τῶν ἀντιθέτων ἠλεκτρισμῶν τῶν νεφῶν καὶ τοῦ ἐδάφους.

Τὸ σπάνιον τοῦτο ἠλεκτρικὸν φαινόμενον ἦτο γνωστὸν τῇ ἀρχαιότητι ὑπὸ τῶν ναυτικῶν ἰδίως παρατηρηθὲν (ἴδε Καίσαρος Ἀπομνημ. XLVII, Τίτον Λίβιον XXII· 1, XXXIV· 45). Δύο δὲ τοιούτων πυρῶν εἴδη ἀναφέρει ὁ Πλίνιος (II.37.), τὰς μεμονωμένας φλόγας ὄλεθρον τοῦ πλοίου προαγγελλούσας, καὶ τὰς διπλᾶς, ὧν ἡ ἐμφάνισις ἀπείργει τὸν ἐκ τῶν πρώτων κίνδυνον, ἄριστος οἰωνὸς τοῦ πλοῦ θεωρουμένη. Καὶ τὰ μὲν δίδυμα πυρὰ ἐκαλοῦντο Κάστωρ καὶ Πολυδεύκης ἐκ τοῦ ὀνόματος τῶν γνωστῶν τῶν Ἀργοναυτῶν ἑταίρων, ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῶν ὁποίων ἐφάνησαν ἀστέρες λάμποντες, ὅτε ταῖς τοῦ Ὀρφέως ἱκεσίαις κατέπαυσεν ἡ ταλαιπωροῦσα τὴν Ἀργὼ τρικυμία· ταῖς δ' ἁπλαῖς φλοξὶν ἀπεδίδετο τὸ ὄνομα Ἑλένη τῆς ἀδελφῆς τῶν Διοσκούρων ὑπὸ τοῦ Ὀρφέως ἁρπαγείσης.

Αἱ ἠλεκτρικαὶ αὗται λάμψεις, θεωρούμεναι ὑπὸ τῶν νῦν ναυτικῶν

ἰδίως ἄγγελοι λήξεως τῆς θυέλλης, καλοῦνται ὑπὸ μὲν τῶν Πορτογάλλων Corpo-Santo, ὃν ὅρον πιθανῶς παρέφθειρον οἱ Ἄγγλοι εἰς Comasants, ὑπὸ δὲ τῶν Γάλλων Feu Saint-Elme (*Elme* κατὰ παραφθορὰν τοῦ Ἑλένη) ἢ Saint-Elmo καὶ ἁπλῶς Telmo καὶ Hermo ἐπίσης (ἴδ. Poggendorff, Hist Phys. p.19), καὶ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ναυτιλλομένων Τελώνια, ἣν λέξιν θεωροῦμεν ἡμεῖς προελθοῦσαν ἐκ τοῦ *Telmo* (*), καὶ σημαίνουσαν νῦν ἐν γένει πνεύματα διαβολικοῦ χαρακτῆρος (1).

Τὸ δὲ ἀρχαιότερον τοῦ φαινομένου ὄνομα ἀπεδόθη, καθ' ἡμᾶς, σὺν τῷ χρόνῳ ὑπὸ τοῦ λαοῦ τῆς Λέσβου καὶ ἄλλων μερῶν τῷ οὐρανίῳ τόξῳ, «Ἁγία Ἑλένη» κοινῶς καλουμένῳ. Λίαν δὲ φυσικὴν ἡγούμεθα τὴν ἀπόδοσιν γνωστῆς ἐκ παραδόσεως ὀνομασίας ἀγνώστου τοῖς πολλοῖς ἠλεκτρικοῦ φαινομένου εἰς τὸ σύνηθες καὶ τοῖς πᾶσι γνωστὸν τρίχρουν τόξον, τὸ ὁμοίως γαλήνην ἀγγέλλον καὶ σωτηρίαν ὑπισχνούμενον.

Ἐν Μυτιλήνῃ τῇ 18 Αὐγούστου 1901.

ΜΙΧΑΗΛ Κ. ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ

---

(1) Οὕτως ἐν Μυτιλήνῃ παιδία ἄτακτα καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν ἐν ταῖς ὁδοῖς περιφερόμενα ἀποκαλοῦνται ὑβριστικῶς Τελώνια. Πρβλ. τό: κατσιπουδιάρης=κατσικοποδιάρης; ἄρα διάβολος.

(*) Ἐπειδὴ τὸ ὄνομα τελώνιον ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ πονηροῦ πνεύματος, τοῦ διαβόλου, ἀπαντᾷ ἐν τοῖς μεσαιωνικοῖς ἡμῶν βιβλίοις ἀπὸ τοῦ ἐνάτου αἰῶνος (παρὰ Γεωργίῳ τῷ Ἁμαρτωλῷ) ὅπως τις ἐκ τῶν ὑπὸ Δουκαγκίου παρατεθειμένων χωρίων ἀσφαλῶς μανθάνει, διὰ τοῦτο δέν μοι φαίνεται δυνατὴ ἡ ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ telmo παραγωγὴ αὐτοῦ. Καὶ τὸ κατσηποδιάρις οὐκ ἐκ τοῦ κατσι[κο]ποδιάρις, ἀλλὰ ἐκ τοῦ κατσηποδιὰ ἀντὶ κακηποδιά· πρβλ. κακὸ ποδαρικὸ καὶ κακοπόδαρος, περὶ οὗ ἰδὲ Κοραῆν Ἀτ. Α' 118-9. Γ. Ν. Χ.

ΚΡΙΤΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Α. ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥΣ ΠΑΠΥΡΟΥΣ

1.

ΠΟΛ. ἵν' ἐμαυτὸν ἀποπνίξαιμι. ΔΩΡΙΣ. μὴ δὴ [φληνάφ…
ΠΟΛ. ἀλλά τι [π]οήσω, Δωρί; πῶς βιώσομαι
ὁ τρισκακοδαίμων χωρὶς ὤ]ν τῆς φιλτάτης;
ΔΩΡ. ἄπεισιν ὡς σέ. ΠΟΛ. πρὸς θεῶν οἷ[ον λέγεις.
ἐὰν προθυμηθῇς, ἀκ[ό]πως [ἄξω τάχα.
ΠΟΛ. οὐκ ἐνλίπο⟨ι⟩μ' ἂν οὐθέν, εὖ τοῦ[τ' ἴσθ'. ΔΩΡ. ἰδού
ΠΟΛ. ὑπέρευ λέγεις· βάδιζ'· ἐγὼ δ' ἐλ[ευθέραν
αὔριον ἀφήσω, Δωρί, ⟨σ⟩' ἀλλ' ὃ δε[ῖ λέγειν
ἄκουσον. εἰσελήλυθ'· οἴμοι [Γλυκέριον
ὡς κ[α]τὰ κράτος μ' εἴληφας. ε[– ⏑ – ⏑ –
ἀδελφόν, οὐχὶ μοιχόν· ὁ δ' ἀ[λάστωρ ἐγὼ
καὶ ζηλότυπος ἄνθ[ρ]ωπος α[⏓ – ⏑ –
εὐθὺς ἐπαρῴνουν. τοιγαροῦν ἀπωλόμην
καλῶς ποῶν. τί ἐστι, Δωρὶ φιλ[τάτη;
ΔΩΡ. ἀγαθά· πορεύσεθ' ὡς σέ. ΠΟΛ. κατεγέλ[α σου.
ΔΩΡ. μὰ τὴν Ἀφροδίτην, ἀλλ' ἐνεδύετ[ο στατόν,
ὁ πατὴρ ἐπεξ[ήτ]αζε· χρῆν σε νῦν πά[λαι
εὐα(γ)γέλια τῶ[ν] γεγονότων ποθ[– ⏑ –
[θύειν], ἐκ[εί]νης εὐτυχηκυίας [τόδε.
ΠΟΛ. νὴ τὸν Δι', ὀρθῶς γὰρ λέγεις· ὁ Λ[– ⏑ –
μάγειρος ἔνδον ἐστί· τὴν ὗν θυέτω.
ΔΩΡ. κανοῦν δὲ ποῦ καὶ τἄλλ' ἃ δεῖ; ΠΟΛ. κα[νοῦν μὲν οὖν
ὕστερον ἐνάρξετ'· ἀλλὰ ταύτην σφ[αττέτω.
μᾶλλον δὲ κἀγὼ ⟨σ⟩τέφανον ἀπὸ βω[μοῦ ποθεν
ἀφελὼν ἐπιθέσθαι βούλομα[ι]. ΔΩΡ. πιθα[νώτερος
πολλῷ φανεῖ γοῦν. ΠΟΛ. ἄγετε [– – – ⏑ –

ΔΩΡ. καὶ μὴν ἔμελλεν ἐξιέναι δ[ὴ χὠπατήρ.
ΠΟΛ. αὐτός; τί γὰρ πάθῃ τις; ΔΩΡ. ὦ τά[λαιν' ἐγώ.
ε.....ακοντοσε.ι.ην θ[ύ]ραν
εἴσειμι καὐτὴ σ[υ]μποήσουσ', [εἴ τι δεῖ.
ΠΑΤ. πάνυ σου φιλῶ τὸ «[σ]υνδιαλλαχ[θήσομαι»,
ὅτ' εὐτύχηκας, τότε δε[δέχθ]αι τὴν δί[κην-
τεκμήριον τοῦτ' ἔσ[τιν] Ἕλλ[ηνος] τρ[όπου.
ἀλ[λ' ἐκκ]αλείτω τις α[....]ν αὐτ[ὸν ∪ -
[ΠΟ]Λ. εἶμ' ἐνθάδ', ἀ]λλ' ἔθυον [ὑ]πὲρ εὐ]πραξίας
[Γλυκέραν ὕπ]αρ εὑρηκ[υ]ῖαν οὓς [οὐδ' εἶδ' ὄναρ
π[υθό]με[νο]ς. ΠΑΤ. ὀρθῶς γὰρ λέγεις, [ἃ δ' οὖν ἐγὼ
[μ]έλλω λέγειν, ἄκουε· ταύτην γν[ησίων
παίδων ἐπ' ἀρότῳ σοι δίδωμι. ΠΟΛ. λ[αμβάνω.
ΠΑΤ. καὶ προῖκα τρία τάλαντα. ΠΟΛ. καὶ καλῶ[ς γ' ἔχει.
ΠΑΤ. τὸ λοιπὸν ἐπιλαθοῦ στρατιώτης [ὤν, ὅπως
προπετὲς ποήσῃς μ[η]δὲ ἓν [ποθ' ὕστερον.
ΠΟΛ. Ἄπολλον, ὃς καὶ νῦν ἀπ[ό]λωλα πα[ρ' ὀλίγον
πάλιν τι πράξω προπετ[έ]ς; οὐδὲ μ[ήποτε.
Γλυκέρα, διαλλάγηθι, φιλτάτη, μό[νον.
[ΓΛΥ]. νῦν μὲν γὰρ ἡμῖν γέγονε ἀρχὴ [πραγμάτων
ἀγαθῶν τὸ σὸν πάροινον. ΠΟΛ. ὀρθῶ[ς, νὴ Δία.
ΓΛΥ. διὰ τοῦτο συγγνώμης τετύχηκας ἐξ ἐμοῦ.
ΠΟΛ. σύνθυε δή, Πάταικ'. ΠΑΤ. ἑτέρους ζη[τητέον
ἐστὶν γάμους μοι· τῷ γὰρ υἱῷ λαμβάνω
τὴν τοῦ Φιλίνου θυγατέρ'. ΓΛΥΚ. ὦ γῆ [καὶ θεοί.

Τὸ ἀπόσπασμα τοῦτο, ὡς καὶ τὰ ἑπόμενα, περιέχεται ἐν τῷ δευτέρῳ τόμῳ τῶν ὑπο τῶν Ἄγγλων Γρηνφέλλου καὶ Οὑντίου (Grenfell et Hunt), συνεπικουροῦντος καὶ τοῦ Βλασσίου, ἐκδοθέντων Ἑλληνικῶν παπύρων, οἵτινες εὑρέθησαν ἐν Ὀξυρρύγχῳ τῆς Αἰγύπτου, εἶνε δὲ ἐκ τοῦ τέλους τῆς τοῦ Μενάνδρου Περικειρομένης, ἧς ἡ ὑπόθεσις τοιάδε τις ἦν. Στρατιώτης τις, Πολέμων τὸ ὄνομα, τῆς Γλυκέρας ἐρῶν, πορεύεται ὑποπεπωκὼς εἰς τὴν οἰκίαν αὐτῆς. Ἐνταῦθα εὑρὼν νέον τινὰ καὶ ὑπολαβὼν αὐτὸν ἀντεραστὴν οὕτως ὑπὸ τῆς ζηλοτυπίας καὶ τοῦ οἴνου ἐπαρῴνησεν, ὥστε ὑποπτεύων τὴν Γλυκέραν

ὡς ἄπιστον, ἵνα τιμωρήσῃ, περικείρει τὴν κόμην αὐτῆς, ὅθεν καὶ τ[ὸ] ὄνομα τοῦ δράματος. Κατόπιν δ' ὅμως ἀνανήψας καὶ μαθών, ὅτι [ὁ] νέος, ὃν εἶδεν, ἦτο ἀδελφὸς τῆς Γλυκέρας καὶ οὐχὶ ἐραστής, μετα[-] μέλεται· ἐπειδὴ δὲ δὲν ἤλπιζεν ὅτι ἡ Γλυκέρα ἔμελλέ ποτε νὰ συγ[-] χωρήσῃ αὐτῷ τὴν προπετῆ ταύτην πρᾶξιν, ᾐσθάνετο δέ, ὅτι δὲ[ν] ἠδύνατο νὰ ζήσῃ ἄνευ αὐτῆς, διότι σφοδρότερον ἤδη αὐτῆς ἤρα, ἀπο[-] φασίζει νὰ αὐτοκτονήσῃ ἀποπνίξας ἑαυτόν. Ἀλλ' ἡ θεράπαινα αὐτο[ῦ] Δωρὶς παραμυθεῖται καὶ ἀποτρέπει τούτου λέγουσα, ὅτι θὰ πείσῃ τὴ[ν] Γλυκέραν νὰ συνδιαλλαγῇ αὐτῷ. Ὄντως δὲ ἡ Δωρὶς μετ' ὀλίγο[ν] ἐπανελθοῦσα ἀγγέλλει τῷ Πολέμωνι, ὅτι ἡ Γλυκέρα ἐδέξατο νὰ ἔλθῃ πρὸς αὐτόν. Ὁ Πολέμων τὸ μὲν πρῶτον δυσπιστεῖ τοῖς ὑπὸ τῆς Δω- ρίδος λεγομένοις, εἶτα δέ, ὁμοσάσης τῆς Δωρίδος τὴν Ἀφροδίτην, πείθεται καὶ τὸν μὲν μάγειρον κελεύει νὰ θύσῃ τὴν ὗν, αὐτὸς δὲ στέ- φανον ἀπὸ βωμοῦ τινος λαβὼν παρασκευάζεται ν' ἀπέλθῃ εἰς τὴν οἰκίαν τῆς ἐρωμένης. Λεγούσης δὲ τῆς Δωρίδος, ὅτι ἡ Γλυκέρα ἔμελλε νὰ ἐξέλθῃ μετὰ τοῦ πατρός, ὃν κατὰ τύχην ἀνεῦρεν, ἡ αὔλειος θύρα τῆς οἰκίας κρούεται καὶ ἐκκαλεῖται ὁ Πολέμων, ὅστις ἔνδον ἔθυεν ὑπὲρ εὐπραξίας, ἐπειδὴ ἔμαθεν ὅτι ἡ Γλυκέρα εὗρεν, οὓς οὐδὲ κατ' ὄναρ εἶδεν. Οἱ κρούοντες ἦσαν ἡ Γλυκέρα καὶ ὁ πατὴρ αὐτῆς Πάταικος. Εἰσελθὼν ὁ πατὴρ παραδίδωσι τῷ Πολέμωνι τὴν Γλυ- κέραν ἐπ' ἀρότῳ παίδων γνησίων ἐπιδιδοὺς ὡς προῖκα τρία τά- λαντα, ἐπὶ τῷ ὅρῳ νὰ μὴ εἶνε τὸ λοιπὸν στρατιώτης, ἵνα μή ποτε ὕστερον προπετές τι πάλιν πράξῃ. Ὁ Πολέμων ἀποδέχεται τὴν ἀδό- κητον ταύτην εὐτυχίαν καὶ αἰτεῖται συγγνώμην παρὰ τῆς Γλυκέρας, ἣν ἐκείνη παρέχει αὐτῷ, διότι τὸ πάροινον αὐτοῦ ἐγένετο ἀρχὴ πραγ- μάτων ἀγαθῶν. Μετὰ ταῦτα ὁ Πάταικος καταλιπὼν τὸν Πολέμωνα θύοντα ἀπέρχεται, ἵνα τελέσῃ τοὺς γάμους τοῦ υἱοῦ μετὰ τῆς θυγα- τρὸς τοῦ Φιλίνου.

Πᾶσαι αἱ περιγεγραμμέναι λέξεις ἐν τῷ ἀποσπάσματι τούτῳ εἰσὶ συμπληρώματα τῶν ἐκδοτῶν, ἐξαιρουμένου τοῦ στίχου 42ου, ὅστις συνεπληρώθη ὑπὸ τοῦ Ἑρουερδήνου (Μνημ. τόμ. 28 II). Ἡμεῖς θὰ πειραθῶμεν ὀλίγα μέν τινα νὰ διορθώσωμεν, τοὺς δὲ λελωβημένους στίχους καὶ μήπω ἢ οὐχὶ καλῶς καθ' ἡμᾶς συμπληρωθέντας εἴτε ὑπὸ τῶν ἐκδοτῶν εἴτε ὑπὸ τοῦ Ἑρουερδήνου νὰ συμπληρώσωμεν. Καὶ διορθωτέα μὲν νομίζομεν τάδε· ὁ δεύτερος στίχος διορθωτέος ὧδε

ἀλλὰ τί ποήσω, Δωρί; πῶς βιώσομαι
ὁ τρισκακοδαίμων, χωρὶς ὢν τῆς φιλτάτης;

Ἐν δὲ τῷ τετάρτῳ γραπτέον ἔπεισιν ἀντὶ τοῦ ἄπεισιν, ἐπειδὴ ἡ Γλυκέρα ἐκ τῆς οἰκίας, ἐν ᾗ διαμένει, μέλλει νὰ ἐπανέλθῃ παρὰ τῷ Πολέμωνι. Ὁ δὲ πέμπτος στίχος οὐχὶ ὀρθῶς ἀπεδόθη εἰς τὸν Πολέμωνα. Ὁ νοῦς μόνον οὐχὶ φωνὴν ἀφίησιν ὅτι πρέπει νὰ ἀποδοθῇ τῇ Δωρίδι, διότι αὕτη μέλλει νὰ ἐπαναγάγῃ τὴν Γλυκέραν παρὰ τῷ Πολέμωνι. Ὁ δέκατος στίχος συμπληρωτέος μᾶλλον ὧδε ἢ ὡς οἱ Ἄγγλοι (εἰδέναι παρῆν) ἢ ὁ Ἑρουερδῆνος (εἰδέναι μ' ἐχρῆν) συμπληροῦσιν

ὡς κατὰ κράτος μ' εἴληφας· εἰ[σορᾶν με χρῆν.

Τὸν δὲ δωδέκατον, ὃν ὁ Ἑρουερδῆνος συμπληροῖ προστιθεὶς αὐτὴν ἱ πονοῶν, ἐκ τοῦ ἑπομένου ἐπαρῴνουν κρίνοντες συμπληροῦμεν

καὶ ζηλότυπος ἄνθρωπος ἄ[κρατον πιών.

Τὸν δέκατον ὄγδοον στίχον οἱ ἐκδόται συμπληροῦσι διὰ τοῦ ποθ[ουμένων, ὁ δὲ Ἑρουερδῆνος, ἐπειδὴ τὸ εὐαγγέλια θύειν συντάσσεται μετὰ τῆς ἐπὶ καὶ δοτικῆς, τὸ γεγονότων ποθουμένων νομίζει γενικὴν ἀπόλυτον. Οὐδέποτε εἶπεν ἀρχαῖος Ἕλλην τῶν γεγονότων ποθουμένων, ἠδύνατο δ' ὅμως νὰ εἴπῃ τῶν γεγονότων ποθ]ημάτων ἐξαρτῶν τὴν γενικὴν ἐκ τοῦ θύειν εὐαγγέλια ὡς γενικὴν τοῦ ἀναγκαστικοῦ αἰτίου, εἰ καὶ ὁμολογουμένως τὸ εὐαγγέλια θύειν συνηθέστερον τῇ ἐπὶ καὶ δοτικῇ συντάσσεται.

Τὸν εἰκοστὸν καὶ τὸν ἑπόμενον στίχον, νομίζομεν, ὧδε συμπληρωτέον καὶ στικτέον·

ΠΟΛ. νὴ τὸν Δί', ὀρθῶς γὰρ λέγεις· ὄν[αιό μοι.
μάγειρος ἔνδον ἐστί; τὴν ὗν θυέτω.

Ὁ Πολέμων χαίρων ἀποδέχεται ἃ λέγει ἡ Δωρίς, ὅτι δηλ. ἔπρεπε ταχέως (ὀρθῶς ὁ Ἑρουερδῆνος ἐν τῷ 18ῳ στίχῳ γράφει τάχα ἀντὶ τοῦ τῶν Ἄγγλων πάλαι) νὰ θύῃ εὐαγγέλια καὶ εὔχεται τῇ Δωρίδι

νὰ τοῦ ζήσῃ (ὄναιό μοι), εἶτα δὲ ἐρωτᾷ αὐτήν, ἂν ὁ μάγειρος ἦ ἐν τῇ οἰκίᾳ, ὅπως σφάξῃ τὴν ὗν.

Ὁ δὲ 26ος στίχος συμπληρωτέος ὧδε

πολλῷ φανεῖ γοῦν. ΠΟΛ. ἄγετε [νῦν εἰς Γλυκερίου.

Τὸν δὲ 26ον στίχον οὕτω νοοῦμεν·

Ὁ Πολέμων ἀκούσας τῆς Δωρίδος λεγούσης, ὅτι ἡ Γλυκέρα ἔμελλ νὰ ἐξέλθῃ τῆς οἰκίας μετὰ τοῦ πατρὸς ἀπορῶν ἅμα καὶ φοβούμενο ἴσως ἀναφωνεῖ

αὐτός; τί γὰρ πάθῃ τις;

ἡ δὲ Δωρὶς ἰδοῦσα πεφοβημένον τὸν Πολέμωνα οἰκτείρει ἑαυτὴν ἐπὶ τούτῳ καὶ λέγει

ὦ τάλαιν' ἐγὼ

ἅμα δὲ προτρέπει αὐτὸν νὰ εἰσέλθῃ ἔσω, ἵνα τὰ τῆς θυσίας παρασκευάσῃ, προστιθεῖσα ὅτι ταχέως καὶ αὐτὴ μέλλει νὰ εἰσέλθῃ, ἵνα βοηθήσῃ αὐτῷ Κατὰ ταῦτα τὸν 29ον στίχον συμπληροῦμεν ὧδε·

ε[ἴσελθ' ἔσω]· κόπτουσι [τ]ὴν θύραν· [τάχα

Τὸν δὲ 34ον στίχον ὁ Ἑρουερδῆνος συμπληροῖ

ἀλλ' ἐκκαλείτω τις [Πολέμων'] αὐτὸν [ταχὺ

ἡμεῖς δὲ ὧδε

ἀλλ' ἐκκαλείτω τις [δόμων] αὐτὸν [τάχα

2.

Ἐν τῷ αὐτῷ τόμῳ ἐδημοσιεύθη καὶ τόδε τὸ ἀπόσπασμα, ὅπερ κατὰ τοὺς ἐκδότας δυνατὸν νὰ ἀνήκῃ εἰς τὰς ἀρχαιοτέρας Θεσμοφοριαζούσας τοῦ Ἀριστοφάνους.

Α. ὑβριζόμεναι; Β. μὰ Δί' ἀλλ' ἐγὼ [τί σοι φράσω·
ἣν νοῦν ἔχωμεν, σκεψόμεθα [νῦν τοῦθ'] ὅπως
μηδὲν πλέον τούτου στ[⏑ – ⏑ – ⏑ –
Α. τί οὖν γένοιτ' ἄν; Β. ἔχ' ἀ[πόκριναί μοι τόδε·
τί ἐστι τοῦθ' ὃ λέγουσι τ[– ⏓ – ⏑ –
παίζειν ἐχούσας; ἀντιβολῶ [τοῦτ' εἰπέ μοι·
Α. φλυαρία καὶ λῆρος ὕβρεως [⏑ –
κἄλλως ὄνειδος καὶ κατ[αγέλως δὴ πολύς·
τούτῳ γὰρ ὥσπερ τοῖσι[ν ᾠοῖς χρηστέον
τ[οῖς] ἀνεμιαίοις, ὅτι νεότ[τι' οὐκ ἔνι.
εὐ[-] δὲ καὶ τοῦτ' ἔστιν· εὐ[⏓ – ⏑ –
ἐς [τοῦ]το χρήσει· καὶ πονο[⏓ – ⏑ –
Β καὶ [μ]ὴν λέγεταί γ' ὡς ἔσθ' [ὅμοιον – ⏑ –
ἀλη[θ]ινῷ κ[αὶ τ]οῦτο. Α. νὴ Δ[⏑ – ⏑ –
ὥσπερ [σ]ελήνη γ' ἡλίῳ· τὴν μὲν χρόαν
ἰδεῖν ὅμοιόν ἐστι, θάλπει δ' οὐ[δαμῶς.
Β. οὐκ ἄξιον γάρ ἐστι. Α. διὰ τοὐπὸν [⏑ –
Β. φέρ', εἰ [δ]ὲ τοῖς θεράπουσι κοινωσ[αίμεθα
τὸ πρ[ᾶ]γμα, τί ἂν εἴη; λάθρα [⏓ – ⏑ –
Α. ἐγὼ μ[ὲ]ν οὔτε πρότερον αὐτῆς [– ⏑ –

Οἱ στίχοι 1, 2, 6, 8 συνεπληρώθησαν ὑπὸ τοῦ Ἑρουερδήνου, οἱ δ' ἄλλοι ὑπὸ τῶν Ἄγγλων ἐκδοτῶν. Πάσας τὰς συμπληρώσεις ταύτας ἐπιδοκιμάζοντες θὰ προσπαθήσωμεν καὶ ἡμεῖς νὰ συμπληρώσωμεν τοὺς λοιποὺς καὶ νὰ διορθώσωμεν ὅ,τι εἶνε ἀναγκαῖον, ὅπως τὸ λίαν λελωβημένον τοῦτο χωρίον παράσχῃ τὸν προσήκοντα νοῦν.

Περὶ τοῦ τρίτου στίχου ὁ Ἑρουερδῆνος λέγει τάδε· τὸ τούτου referendum ad virum aliquem imbecillum, cujus in proxime praegressis facta fuerit mentio, sive potius δεικτικῶς accipiendum, ut muliercula haec dicens crepet digitis, qui pronominis usus et alibi et in notissimo Sardanapalli epitaphio apparet. Κατὰ ταῦτα διορθοῖ καὶ συμπληροῖ τὸν στίχον ὧδε·

μηδὲν πλέον τούτου σθ[ένωσι τἄνδρε νῷν

Ἡμεῖς δὲ μὴ ἀποδεχόμενοι τὴν λίαν ἐξεζητημένην ταύτην συμπλήρωσιν καὶ νομίζοντες, ὅτι ἡ ἑτέρα τῶν ὑβρισθεισῶν γυναικῶν προτείνει τῇ ὁμοιοπαθεῖ νὰ ποιήσωνται χρῆσιν τοῦ ὀλίσβου, ὅπως καὶ τοὺς ἄνδρας τιμωρήσωνται στεροῦσαι αὐτοὺς τῆς φιλότητος καὶ εὐνῆς καὶ αὐταὶ μηδεμίαν πλέον ἀνάγκην ἔχωσι τῶν ἀνδρῶν, συμπληροῦμεν τὸν στίχον ὧδε·

μηδὲν πλέον τούτου σπ[άνισμα σχήσομεν.

Τὸν ἕκτον στίχον ὁ Ἑρουερδῆνος συμπληρῶν

τί ἐστι τοῦθ' ὃ λέγουσι τ[ὰς Μιλησίας

ἐπάγεται τάδε· non veras Milesias intellego sed mulieres infami ista Milesia libidine fruentes, dudum enim hanc in Atticam introductam esse novimus. — Milesiae, ut opinor, ejus modi feminae eodem jure dicebantur, quo Lesbiae, quae Lesbia libidine fruebantur, audiebant.

Κατὰ τὰ προρρηθέντα ἄρα τὸ τὰς Μιλησίας ταὐτὸν τῷ τὰς Λεσβιαζούσας ἢ Λεσβιάδας. Ἐπειδὴ δ' ὅμως ἡμεῖς τοὐλάχιστον δὲν γινώσκομεν οὔτε ὅτι ἡ Μιλησία ἡ διαβόητος ἐλεσβίαζεν οὔτε ὅτι αἱ Μιλήσιαι ἐφημίζοντο ὡς ἔχουσαι τὸ ἀκόλαστον τῶν Λεσβίων γυναικῶν ἦθος, Μιλήσιαι δὲ δύνανται νὰ ὀνομασθῶσιν ἢ αἱ κάτοικοι τῆς Μιλήτου ἢ γυναῖκες ὅμοιαι πρὸς τὴν Μιλησίαν, ἑταῖραι δηλονότι, οὐχὶ δὲ καὶ Λεσβιάζουσαι, διὰ ταῦτα δὲν νομίζομεν ὀρθὴν τὴν συμπλήρωσιν ταύτην. Καθ' ἡμᾶς ὁ στίχος συμπληρωτέος ὧδε·

τί ἐστι τοῦθ' ὃ λέγουσι τ[ὰς Φιλαινίδας

Ὅτι δὲ πιθανωτέρα ἡ ἡμετέρα συμπλήρωσις ἰδ. Λουκ. Ἔρ. 28, ἐνῷ ταῦτα λέγονται·

«ἀλλήλαις ὁμιλείτωσαν ὡς ἄνδρες, ἀσελγῶν δὲ ὀργάνων ὑποζυγωσάμεναι τέχνασμα, ἀσπόρων τεράστιον αἴνιγμα, κοιμάσθωσαν γυνὴ μετὰ γυναικὸς ὡς ἀνὴρ — πᾶσα δ' ἡμῶν ἡ γυναικωνῖτις ἔστω Φιλαινὶς ἀνδρογύνους ἔρωτας ἀσχημονοῦσα». Πρβ. καὶ Ψευδολ. 24, Ἑταιρ. διαλ. 67. 6, 1 περὶ Φιλαινίδος.

Τὸν ἕβδομον στίχον συμπληροῦμεν γράφοντες ἀντὶ τοῦ ἔκγονος τῶν Ἄγγλων ἢ ἔμπλεως τοῦ Ἐρουερδήνου πλέως.
Τὸν ἑνδέκατον καὶ δωδέκατον συμπληροῦμεν ὧδε·

εὔ[νὴ] δὲ καὶ τοῦτ' ἔστιν· εὐ[νατῆρι δ' οὐκ
ἐς [τοῦ]το χρήσει· καὶ πόνο[ν οὐχ ἕξεις τόκου.

Οἱ Ἄγγλοι τὴν πρώτην λέξιν τοῦ 11ου στίχου συμπληροῦσι γράφοντες εὐχή, ὅπερ ὁ Ἐρουερδῆνος, εἰ καὶ ὁμολογεῖ, ὅτι περὶ τῆς ἑρμηνείας καὶ διορθώσεως τοῦ 11ου στίχου ἔχει ἀπελπίσῃ, νομίζει ταυτόσημον τῷ μάταιον, ἀνωφελές. Κατὰ τὴν ἡμετέραν συμπλήρωσιν τῶν στίχων τούτων ἡ λέγουσα ταῦτα γυνὴ ὁμολογεῖ ὅτι ὁ ὄλισβος εἶνε μὲν εὐνή, ἀλλ' ἄνευ εὐνατῆρος (ἀνδρὸς) καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἡ χρωμένη ταύτῃ τῇ εὐνῇ οὐδένα φόβον ἔχει μὴ γεννήσῃ τέκνα.
Τὸν δωδέκατον καὶ δέκατον τρίτον στίχον συμπλήρωσον

καὶ μὴν λέγεταί γ' ὥς ἐσθ' ὅμοιον [ποσθίῳ
ἀληθινῷ καὶ τοῦτο. Α. νὴ Δ[ί', ἐμφερές,

Τὸν μὲν 12ον ὁ Ἐρουερδῆνος συμπληροῖ γράφων ὁμοιότατον πάει ἀντὶ τῶν ὅμοιον ποσθίῳ. Τὸν δὲ 13ον ἀντὶ τοῦ τῶν Ἄγγλων ὦ φίλη ἐκ τῶν ἑπομένων λέξεων ὥσπερ σελήνη γ' ἡλίῳ εἰκάσαντες ἐγράψαμεν ἐμφερές.
Ὁ δέκατος ἕβδομος στίχος συμπληρωτέος καὶ διορθωτέος ὧδε·

Β. οὐκ ἄξιον γάρ ἐστιν. Α. διά γ' ὁποῦ [σπάνιν

Κατὰ τὴν διόρθωσιν καὶ συμπλήρωσιν ταύτην ὁ νοῦς ὅδε·
Ἐπειδὴ ἡ μὲν τῶν γυναικῶν εἶπεν, ὅτι ὁ ὄλισβος εἶνε ὅμοιος ἀνδρικῷ μορίῳ (ποσθίῳ) ἀληθινῷ, ἡ ἑτέρα, ἵνα καταδείξῃ τὴν διαφοράν, λέγει, ὅτι εἶνε ὅμοιον, ὡς ὁμοιάζει ὁ ἥλιος πρὸς τὴν σελήνην· κατὰ μὲν τὴν χρόαν εἶνε ὅμοιον, ἀλλ' οὐδαμῶς θάλπει, ὡς καὶ ἡ σελήνη εἶνε μὲν ὁμοία πρὸς τὸν ἥλιον, ἀλλὰ δὲν θάλπει ὡς ἐκεῖνος. Τοῦτο ἀνομολογησάσης καὶ ἐκείνης διὰ τῶν λέξεων οὐκ ἄξιον γάρ,

τύπη ἐπιβεβαιοῖ ἐπαγομένη καὶ τὸν λόγον· δικαίως, λέγει, δὲν τι, διότι ἐκ τοῦ ὀλίσβου ὀπὸς (σπέρμα) δὲν ἐκρέει (πρβ. τὸ συνηθείας ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶνε ξεζουμισμένος ἐπὶ τῆς χρήσεως λεγόμενον).

Τοὺς δύο τελευταίους στίχους συμπληρωτέους νομίζομεν ὧδε·

τὸ πρ[ᾶ]γμα, τί ἂν εἴη; λάθρα [βινοίμεθ' ἄν.
Α. ἐγὼ μὲν οὔτε πρότερον αὐτοῖς [ἤθελον

Ἀντὶ τοῦ αὐτῆς διωρθώσαμεν αὐτοῖς νομίζοντες ὅτι ἡ λέγ νοεῖ, ὅτι, ὡς καὶ πρότερον δὲν ἤθελε λάθρα νὰ συγγίγνηται τοῖς ράπουσι, οὕτω καὶ νῦν δὲν θὰ θελήσῃ.

Κατὰ ταῦτα τὸ ἀπόσπασμα συμπληρωτέον καὶ διορθωτέον ὧδε

Α. ὑβριζόμεναι; Β. μὰ Δί' ἀλλ' ἐγὼ τί σοι φράσω·
ἢν νοῦν ἔχωμεν, σκεψόμεθα νῦν τοῦθ', ὅπως
μηδὲν πλέον τούτου σπ[άνισμα σχήσομεν.
Α. τί οὖν γένοιτ' ἄν; Β. ἔχ', ἀπόκριναί μοι τόδε·
τί ἐστι τοῦθ' ὃ λέγουσι τ[ὰς Φιλαινίδας
παίζειν ἐχούσας; ἀντιβολῶ, τοῦτ' εἰπέ μοι.
Α. φλυαρία καὶ λῆρος ὕβρεως [πλέως
κἄλλως ὄνειδος καὶ καταγέλως δὴ πολύς·
τοῦτο γὰρ ὥσπερ τοῖσιν ᾠοῖς χρηστέον
τοῖς ἀνεμιαίοις, ὅτι νεόττι' οὐκ ἔνι.
εὐ[νὴ] δὲ καὶ τοῦτ' ἔστιν· εὐ[νατῆρι δ' οὐκ
ἐς τοῦτο χρήσει· καὶ πόνο[ν οὐχ ἕξεις τόκου.
Β. καὶ μὴν λέγεταί γ' ὡς ἐσθ' ὅμοιον [ποσθίῳ
ἀληθινῷ καὶ τοῦτο. Α. νὴ Δ[ί' ἐμφερές,
ὥσπερ σελήνη γ' ἡλίῳ· τὴν μὲν χρόαν
ἰδεῖν ὅμοιόν ἐστι, θάλπει δ' οὐδαμῶς.
Β. οὐκ ἄξιον γάρ ἐστι. Α. διά γ' ὀποῦ [σπάνιν.
Β. φέρ, εἰ δὲ τοῖς θεράπουσι κοινωσαίμεθα
τὸ πρᾶγμα, τί ἂν εἴη; λάθρα [βινοίμεθ' ἄν.
Α. ἐγὼ μὲν οὔτε πρότερον αὐτοῖς ἤθελον.
. . . .

3.

Ἐν τοῖς παπύροις τοῦ Βερολίνου ὑπ' ἀριθ. 401, 10 (a 618 p. C) ἀναγινώσκομεν τάδε·

Ὁμολογῶ ἐγγυᾶσθαι — τοῦ λοιποῦ μὴ καταγνωσθείη (δηλ. Νειλαμμών) μήτε κρυπτῶς μήτε φανερῶς συνομέχων μετὰ Θεοδώρας.

Τὸ συνομέχων ὁ Ἐρουερδῆνος διορθοῖ συνομ(ιλ)ῶν, ἡμεῖς δὲ συνομο⟨λε⟩χῶν, ἐπειδὴ νομίζομεν ὅτι ἐξέπεσε διὰ τὸ ὁμογράμματον μία συλλαβή.

Αὐτ. 405, 10 (a 348 p. C).

Ἐπειδὴ λίθον σιτοκόπτην καὶ σιταλετικὴν μηχανὴν πατρῷα ἡμῶν ὄντα ἐκληρώθημεν, κἀγὼ μὲν τὸν λίθον ἦρκα καὶ πέπρακα εἰς τὸ ἐρουν μοι μέρος.

Ὁ ἐκδότης νομίζει ὅτι τὸ ἐροῦν ἡμαρτημένως κεῖται ἀντὶ τοῦ αἱροῦν, ὅπερ κεῖται ἀντὶ τοῦ αἱρούμενον. Ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ Ἐρουερδῆνος ὅτι τοῦτο εἶνε ἀπίθανον, ἀλλὰ καὶ ἡ διόρθωσις αὐτοῦ εἰς τὸ ἐλθὸν (=ἧκον) μοι μέρος οὐδόλως πείθει.

Καθ' ἡμᾶς ἀντὶ τῶν εἰς τὸ ἐροῦν γραπτέον ὡς τοῦ ⟨κλή⟩ρου.

Ἐν τῷ τρίτῳ τόμῳ ὑπ' ἀριθ. 759 (a 125 p. C). Πάμυνίς τις λέγει, ὅτι ἐν τοῖς ἀπὸ βορρᾶ μέρεσι τῶν ἀλώνων ποιμαίνων θρέμματα ὑπὸ κακούργων ληστρικῷ τρόπῳ ἐπιπεσόντων κακῶς ᾐκίσθη. Παρακατιὼν δὲ λέγει :

πληγὰς πλείστας ἐπέθηκάν μοι κολλωρόβοις πλήξαντες τὴν κεφαλὴν καὶ τὰ ἄλλα μέρη τοῦ σώματος.

Τὸ οὐδένα νοῦν παρέχον κολλωρόβοις διορθωτέον καλαύροψι.

αὔτη ἐπιβεβαιοῖ ἐπα-
τι, διότι ἐκ τοῦ
συνηθείας ὁ ἄνθρ
τῆς χρήσεως λεγ
Τοὺς δύο τε

τὸ π
Α. ἐγὼ

Ἀντὶ
νοεῖ, ὅτι
ράπουσ
Κα-

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑΝ
5, 3).

...ος· ἐν δὲ θαλάσσῃ
...εα ναυτιλίης.

...tum τὸ ἠϊθέων ἐν μὲν σελ. 41
...προέτεινε νὰ γραφῇ θνητῶν μέν
...rum). Τὸ ἠϊθέων (= νέων, ἀγά-
...μεν) ἔχει κάλλιστα, διότι χαρα-
...ντος ἐν τῇ θαλάσσῃ Ἀσπασίου. Ὁ
...τοτε καὶ ὁπωσδήποτε καὶ ἂν ἀποθάνῃ
... εἶνε ἀξιολύπητος, ἀλλ' ὅταν ἀποθνή-
... τὸ ἔργον τῆς πολλοὺς ποιούσης νὰ
... κάλιστα ἄξιος λύπης.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΤΑ ΗΘΙΚΑ
Ἐκδ. Γ. Βερναρδάκη).

... σελ. 4 D.

...ότες, αἰσθόμενοι δὲ καὶ ἄλλων αὐτοῖς
..., τὴν ἐνίων τῶν παιδευτῶν ἀπειρίαν ἅμα
... ὅμως τούτοις ἐπιτρέπουσι τοὺς παῖδας.

... λέγει: (ἐν Μνημ. τόμ. 28, 1 σελ. 85). Non
... quid praeterea in his verbis imperite enuntiatum
... tamen mihi videor intelligere ferri non debere
...ων. Θεραπεύει δὲ τὸ χωρίον γράφων τὴν τῶν ὠνίων
...ν ἀπειρίαν. Καθ' ἡμᾶς δ' ὅμως δικαιολογεῖται κάλλιον
..., ἂν γραφῇ τὴν ὠνητῶν παιδευτῶν ἀπειρίαν. Ὅτι
... ὠνητὸς δὲν εἶνε ἀήθης τῷ Πλουτάρχῳ ἰδ. Αἰμ. Π. 12.

ιατραφημένην σωμάτων ἕξιν οὐ δέχεται,
τιώτης πολεμικῶν ἀγώνων ἐθὰς ἀθλητῶν
φάλαγγας διωθεῖ.

ἐκδότης ἀντὶ τοῦ ἀθλητῶν καὶ πολεμίων ἐρωτᾷ, .. νὰ γραφῇ καὶ ἀθλητῶν πολεμίων, ὁ δὲ Π. Παπα-.; (ἐν Ἀθηνᾶς τόμ. Ι' σελ. 469) γράφει ἐσκιατραφημέ- ἀντὶ τοῦ ἐσκιατραφημένην, ὅπερ ὅμως δύναται νὰ ἔχῃ καὶ ;ς κατὰ τὸ σχῆμα τῆς ὑπαλλαγῆς. Ὀρθῶς ὁ Ναβῆρος παρατη- ὅτι ἐνταῦθα ἀντιτίθενται ὁ ἰσχνὸς στρατιώτης ἀλλὰ πολεμικῶν ωνων ἐθὰς πρὸς πολέμιον ἐσκιατραφημένον. Παρατιθεὶς δὲ χωρίον τῆς πολιτείας τοῦ Πλάτωνος (σελ. 556 D), καθ' ὃ ἀνὴρ πένης ἰσχνός, ἡλιωμένος, ἀντίκειται πλουσίῳ ἐσκιατραφηκότι, πολλὰς ἔχοντι σάρκας ἀλλοτρίας, ἀντὶ τῶν λέξεων ἀθλητῶν καὶ πολεμίων γράφει ἠίθων καὶ πλουσίων. Ἐπειδὴ δ' ὅμως ἐν μὲν τῷ Πλατωνικῷ χωρίῳ σαφῶς τῷ πένητι ἀντίκειται ὁ πλούσιος, τῷ ἰσχνῷ ὁ πολλὰς ἔχων ἀλλοτρίας σάρκας, τῷ δὲ ἡλιωμένῳ ὁ ἐσκιατραφηκώς, ἐν δὲ τούτῳ τῷ χωρίῳ ἡ ἀντίθεσις πρέπει νὰ κεῖται ἐν ταῖς λέξεσιν ἰσχνὸς στρατιώτης πολεμικῶν ἀγώνων ἐθὰς καὶ ἀθλητῶν καὶ πολεμίων, οἱ δὲ ἀθληταὶ καὶ μάλιστα οἱ παλαισταί, ὡς γνωστόν, εἶχον πολλὰς ἀλλοτρίας σάρκας καὶ δὲν ἦσαν ἰσχνοί, διορθοῦμεν τὸ χωρίον γράφοντες ἢ μᾶλλον ἀναγινώσκοντες κἀπολέμων ἀντὶ τοῦ καὶ πολεμίων. Οὕτω δὲ τῷ μὲν ἰσχνὸς ἀντίκειται ὁ ἀθλητής, τῷ δὲ ἐθάδι τῶν πολεμικῶν ἀγώνων στρατιώτῃ ἀντίκειται ὁ ἀπόλεμος.

Αὐτ. σελ. 8. Ε.

Σὺ δὲ δὴ περὶ τῆς ἐλευθέρων ἀγωγῆς ὑποσχόμενος παραγγέλματα δώσειν ἔπειτα φαίνῃ τῆς μὲν τῶν πενήτων καὶ δημοτικῶν παραμελῶν ἀγωγῆς, μόνοις δὲ τοῖς πλουσίοις ὁμονοεῖς τὰς ὑποθήκας διδόναι.

Ὁ μὲν ἐκδότης ἐρωτᾷ, ἂν πρέπει ἀντὶ τοῦ ἀπροσδιονύσου ὁμονοεῖς νὰ γραφῇ ἐμμελεῖς, ὁ δὲ Βυττεμβάχιος γράφει ὁμολόγους, ὁ δὲ Ναβῆρος διορθοῖ γεγονόσιν. Ἡμεῖς, ἐπειδὴ φρονοῦμεν ὅτι ἐν

τῷ ὁμονοεῖς ὑποκρύπτεται λέξις ἀντικειμένη τῷ δημοτικῶν, εἰκάζομεν, ὅτι πρέπει νὰ γραφῇ καὶ δυνατοῖς.

Πῶς δεῖ τὸν νέον ποιημάτων ἀκούειν σελ. 20 .Ε.

Ὅσα δ' εἴρηται — ταῦτα δεῖ τοῖς ἀλλαχόθι πρὸς τοὐναντίον εἰρημένοις ὑπ' αὐτῶν ἀνταναιρεῖν, μὴ ἀχθομένους τῷ ποιητῇ μηδὲ χαλεπαίνοντας ἀλλὰ τοῖς ἐν ἤθει καὶ μετὰ παιδιᾶς λεγομένοις.

Ὅτι ὁ ἀλλὰ δὲν ἔχει τόπον ἐνταῦθα, ὡς τὸ χωρίον ἔχει, ὁ ἐκδότης διεῖδεν· τούτου ἕνεκα τὸ μὲν λεγομένοις διώρθωσε δεχομένους, τὸ δὲ ἄρθρον τοῖς ἐξέβαλεν. Νομίζομεν δ' ὅμως ὅτι ἡ τοῦ Ναβήρου εἰκασία λίαν ἀντὶ τοῦ ἀλλὰ εἶνε ὀρθοτέρα καὶ τῆς τοῦ ἐκδότου καὶ τῆς εἰκασίας ἡμῶν, οἵτινες ἀντὶ τοῦ ἀλλὰ ᾐκάσαμεν ἄγαν.

Αὐτ. σελ. 23. Α.

Τῷ μὲν γὰρ αἰνεῖν σημαίνεται τὸ ἐπαινεῖν, αὐτῷ δὲ τῷ ἐπαινεῖν ἀντὶ τοῦ παραιτεῖσθαι νῦν κέχρηται, καθάπερ ἐν τῇ συνηθείᾳ καλῶς φαμὲν ἔχειν καὶ χαίρειν κελεύομεν, ὅταν μὴ δεώμεθα μηδὲ λαμβάνωμεν.

Ὁ Ναβῆρος ἀντὶ τοῦ δεώμεθα προτείνει νὰ γραφῇ δεχώμεθα ἄνευ τινὸς ἀνάγκης, ὡς ἡμεῖς τοὐλάχιστον νομίζομεν· διότι ὁ μὴ λαμβάνων οὐδὲ δέχεται, ἀρνεῖται δέ τις, ὅταν μὴ ἔχῃ ἀνάγκην ἢ ἄλλου τινὸς ἕνεκα. Πρὸς τὸ καλῶς ἢ καλῶς ἔχειν ἢ κάλλιστα ἢ κάλλιστ' ἐπαινῶ ἐπὶ τοῦ ἀνανεύειν ἢ ἀντὶ τῆς ἀρνήσεως οὔ παράβαλε τὸ τῆς νῦν συνηθείας εὐχαριστῶ.

Περὶ τοῦ ἀκούειν σελ. 41. F.

Δεῖ — μιμεῖσθαι μὴ τὰς στεφανηπλόκους ἀλλὰ τὰς μελίσσας· αἱ μὲν γὰρ ἐπιοῦσαι τὰ ἀνθηρὰ καὶ εὐώδη τῶν φύλλων συνείρουσι καὶ διαπλέκουσιν — αἱ δὲ πολλάκις ἴων καὶ ῥόδων καὶ ὑακίνθων διαπετόμεναι λειμῶνας ἐπὶ τὸν τραχύτατον καὶ δριμύτατον θύμον καταίρουσι.

Ἀντὶ τοῦ ἐπιοῦσαι γραπτέον, νομίζομεν, μετιοῦσαι.

Αὐτ. ἐν σελ. 58. A.

Τὸ δὲ γένος τοῦτο τῶν ΑΡΝΟΥΜΕΝΩΝ ἐπαίνων πανουργίας δεόμενον εὐλαβείας ἐλεγκτέον ἐπίτηδες ἀτόπους πλάττοντα συμβουλίας καὶ ὑποθήκας καὶ διορθώσεις ποιούμενον ἀλόγους.

Ὅτι ἡ λέξις ἀρνουμένων δὲν ὑγιαίνει, καὶ ὁ Ναβῆρος διαγνοὺς προτείνει νὰ μεταγραφῇ ἐνεργουμένων· καὶ ἡμεῖς, ὅτε τὸ πρῶτον ἀνέγνωμεν τὸ χωρίον, προσεπταίσαμεν, ἀλλὰ μὴ δυνηθέντες τότε νὰ εἴπωμεν πιθανόν τι ἀνεβάλομεν εἰς δευτέρας φροντίδας. Νῦν ἀφορμὴν λαβόντες ἐκ τῆς τοῦ Ναβήρου διορθώσεως, ἥτις δὲν πείθει ἡμᾶς, καὶ ἐκ διανοίας λαβόντες, ἃ ὀλίγῳ πρότερον (57, F) ὁ Πλούταρχος εἶπεν, ὅτι ὁ τεχνίτης κόλαξ δὲν προτέρχεται κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον πρὸς τὸν ἔχοντα νοῦν, ἀλλ' εὑρίσκει ἑτέραν μηχανὴν πρὸς τὸν τοιοῦτον, νομίζομεν ὅτι ἀντὶ τοῦ ἀδιανοήτου ἀρνουμένων πρέπει νὰ γραφῇ ἔργῳ γιγνομένων, ὅπερ τὸ εἶδος τῆς κολακείας δηλοῖ (πρβ. ἔργῳ κολακευόντων)· ὁ δὲ νοῦς τοῦ χωρίου ὅδε.

Πρὸς τοὺς μηχανωμένους τρόπους πρὸς κολακείαν καὶ πρὸς ἔπαινον κόλακας, οἷοί εἰσιν οἱ αἰτούμενοι συμβουλὰς καὶ οὐδεμίαν ἀνάγκην αὐτῶν ἔχοντες, ἢ οἱ ὑποβάλλοντες εἰς τὴν κρίσιν ὧν κολακεύουσιν ὡς δεινῶν κριτῶν ἔργα ἑαυτῶν ἢ οἱ ἔργῳ καὶ οὐ λόγῳ κολακεύοντες, ὡς οἱ Μιθριδάτου ἑταῖροι, οἵτινες, ἵνα δείξωσιν, ὅτι ἐπίστευον τῇ περὶ τὴν ἰατρικὴν ἐμπειρίᾳ αὐτοῦ, παρεῖχον αὐτῷ ἑαυτοὺς τέμνειν καὶ καίειν, πρὸς τοὺς τοιούτους, λέγει ὁ Πλούταρχος, ὁ κολακευόμενος πρέπει νὰ εἶνε πανουργότερος καὶ νὰ παρέχῃ (ἐκτάττοντα, ὅπερ οὐδεμία ἀνάγκη νὰ διορθωθῇ πλάττοντα, ὡς φρονεῖ ὁ Ἰρσχίγιος) ἐπίτηδες συμβουλὰς καὶ ὑποθήκας ἀτόπους καὶ νὰ ποιῆται διορθώσεις ἀλόγους, ἵνα ὁ σκοπὸς τῆς κολακείας καταφανὴς γένηται.

Αὐτ. σελ. 59. E.

Ὁ δὲ κόλαξ πρῶτον μὲν ἐνδείκνυται τὸ πικρὸς εἶναι καὶ περισπερχὴς καὶ ἀπαραίτητος ἐν τοῖς πρὸς ἑτέρους — ἔπειτα δὲ τῶν μὲν ἀληθινῶν καὶ μεγάλων ἁμαρτημάτων οὐδὲν εἰδέναι προσποιούμενος οὐδὲ γινώσκειν, πρὸς δὲ τὰ μικρὰ καὶ τὰ ἐκτὸς ἐλλείμματα δεινὸς ᾆξαι καὶ μετὰ τόνου

καθάψασθαι καὶ σφοδρότητος, ἂν σκεῦος ἀμελῶς ἴδῃ κ
μενον, ἂν οἰκοῦντα φαύλως, ἂν ὀλιγωροῦντα κουρᾶς
ἀμπεχόνης ἢ κυνός τινος ἢ ἵππου μὴ κατ' ἀξίαν ἐπι
λόμενον.

Τὸ φαύλως οἰκεῖν δὲν εἶναι τῶν μικρῶν ἐλλειμμάτων καὶ τοῦτο δικαίως ὁ Ναβῆρος προσέκρουσεν αὐτῷ. Ἀντὶ δ' ὅμως τῆς τ Ναβήρου διορθώσεως διακονοῦντα ἡμεῖς προτιμῶμεν, ὃ ἡμῖν π ἐπῆλθεν, οἰ⟨νοχο⟩οῦντα.

Αὐτ. σελ. 60. D.

Τιβερίου δὲ Καίσαρος εἰς τὴν σύγκλητόν ποτε παρε
θόντος, εἷς τῶν κολάκων ἀναστὰς ἔφη δεῖν ἐλευθέρους ὄ
τας παρρησιάζεσθαι καὶ μηδὲν ὑποστέλλεσθαι μηδ' ἀπ
σιωπᾶν τῶν συμφερόντων· ἀνατείνας δὲ πάντας οὕτω
γενομένης αὐτῷ σιωπῆς καὶ τοῦ Τιβερίου προσέχοντο
«ἄκουσον» ἔφη «Καῖσαρ ἅ σοι πάντες ἐγκαλοῦμεν, οὐδεὶ
δὲ τολμᾷ λέγειν· ἀμελεῖς σεαυτοῦ καὶ προΐεσαι τὸ σῶμ
καὶ κατατρύχεις ἀεὶ φροντίσι καὶ πόνοις ὑπὲρ ἡμῶν, οὔτ
μεθ' ἡμέραν οὔτε νυκτὸς ἀναπαυόμενος». Πολλὰ δ' αὐτο
τοιαῦτα συνείροντος, εἰπεῖν φασι τὸν ῥήτορα Κάσσιον Σεου
ρον «αὕτη τοῦτον ἡ παρρησία τὸν ἄνθρωπον ἀποκτενεῖ»

Τὸ ἀποκτενεῖ ὁ μὲν Σαύππιος διορθοῖ οὐκ ἀποκτενεῖ, ὁ δὲ Να βῆρος ἐπεκτενεῖ, εἰκάζων ὅτι ὁ Πλούταρχος μετέφρασεν οὕτω τ ambiguum *tollendi* verbum. Καθ' ἡμᾶς τὸ ἀποκτενεῖ, ἂν ληφθῇ εἰρωνικῶς, ἔχει κάλλιστα.

Αὐτ. σελ. 71, C.

Ἀριστομένης ὁ Πτολεμαίου καθηγητής, ὅτι νυστάζοντα
πρεσβείας παρούσης ἐπάταξεν ἐξεγείρων, λαβὴν τινα παρέ
σχε τοῖς κόλαξι, προσποιουμένοις ὑπὲρ τοῦ βασιλέως.

Ὀρθότατα λέγει ὁ Ναβῆρος ὅτι οὔτε τὸ ἐπάταξεν τοῦ Παρισίνου κώδικος οὔτε τὸ ἔπαισεν, ὡς διώρθωσεν ὁ Ἑρουερδῆνος τεκμαιρο-

μενος ἐκ τοῦ ἐπιφερομένου προσφέρειν τὰς χεῖρας ἔχουσι καλῶς, διότι τὸ πατάσσεσθαι ἢ τύπτεσθαι βασιλέα ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ, πρεσβείας παρούσης, εἶνε ἀπίθανον ἅτε ἀνάρμοστον οὐ μόνον τῷ Ἀριστομένει ἀλλὰ καὶ τῷ ἀγροικοτάτῳ τῶν ἀνθρώπων. Διὰ ταῦτα καὶ ἡμεῖς νομίζομεν ὅτι ἐν τῇ κοινῇ γραφῇ ἐπέστησε ὑποκρύπτεται ἡ ἀληθὴς ἐπέσεισεν. Τούτου οὕτως ἔχοντος τὸ προσφέρειν τὰς χεῖρας δὲν ἔχει τὴν σημασίαν τοῦ παίειν ἢ πατάσσειν, ἀλλὰ τοῦ κινεῖν ἢ ταράττειν, ὡς λέγει καὶ ὁ Ναβῆρος.

Πῶς ἄν τις ἀπ' ἐχθρῶν ὠφελοῖτο· σελ. 86, B.

Ὁρῶ μὲν οὖν τὸν πρᾳότατον, ὦ Κορνήλιε Ποῦλχερ, [ἅτερ] πολιτείας ᾕρησαι τρόπον.

Ὀρθῶς ὁ ἐκδότης ἀκολουθῶν τῷ Ξυλάνδρῳ ἐξέβαλε τὸ ἐκ διττογραφίας τῶν τεσσάρων τελευταίων γραμμάτων τοῦ Ποῦλχερ προελθὸν ἅτερ, ὅπερ ὁ Ναβῆρος διορθοῖ ἄρτι. Τὸ ἄρτι θὰ ἦτο πιθανόν, ἂν ἦτο δυνατὸν νὰ ἀποδειχθῇ, ὅτι ὁ τρόπος τῆς πολιτείας τοῦ Κορνηλίου δὲν ἦτο καὶ πρότερον πρᾳότατος.

Περὶ Πολυφιλίας σελ. 94. D.

Ὥσπερ σιτίον βλαβερὸν καὶ δυσχεραινόμενον οὔτε κατέχειν οἷόν τε μὴ λυποῦν καὶ διαφθεῖρον οὔτ' ἐκβάλλειν οἷον εἰσῆλθεν ἀλλ' εἰδεχθὲς καὶ συμπεφυρμένον καὶ ἀλλόκοτον, οὕτω φίλος πονηρὸς ἢ σύνεστι λυπῶν καὶ λυμαινόμενος ἢ βίᾳ μετ' ἔχθρας καὶ δυσμενείας ὥσπερ χολή τις ἐξέπεσεν.

Ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ ὀρθῶς ὁ ἐκδότης παραδεξάμενος τὴν εἰκασίαν τοῦ Ἑρσχήρου ἔγραψε λυμαινόμενος, ὅπερ ἀντιστοιχεῖ τῷ προηγουμένῳ διαφθεῖρον, ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς χειρογράφοις λυπούμενος. Δὲν νομίζομεν δ' ὅμως ἀναγκαίαν τὴν ὑπὸ Ναβήρου διόρθωσιν χολήν τις ἐξήμεσεν ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς χειρογράφοις χολή τις ἐξέπεσε, πρῶτον μὲν διότι ἡ μεταφορικὴ χρῆσις τοῦ ἐξέπεσε (=ἐξεβλήθη) παρέχει νοῦν συνᾴδοντα τῷ ὅλῳ χωρίῳ, εἶτα δὲ διότι ἡ ἐκ τῆς διορθώσεως μεταβολὴ τοῦ ὑποκειμένου ἄνευ ἐπαναλήψεως αὐτοῦ κατ' αἰτιατικὴν ὡς ἀντικειμένου τραχύν πως τὸν λόγον ἀπεργάζεται.

Περὶ τύχης σελ. 98, Ε.

Κουφότατον ἵπποι καὶ ὠκύτατον, ἀνθρώπῳ δὲ θέουσι· μάχιμον κύων καὶ θυμοειδές, ἀλλ' ἄνθρωπον φυλάττει· ἥδύτατον ἰχθὺς καὶ πολύσαρκον ὗς, ἀνθρώπῳ δὲ τροφὴ καὶ ὄψον ἐστί.

Ὀρθῶς ὁ Ναβῆρος παρατηρεῖ, ὅτι ὁ τύπος ἥδύτατος ἀντὶ τοῦ ἥδιστος οὐδαμοῦ ἀλλαχοῦ παρὰ Πλουτάρχῳ ἀπαντῶν δὲν δύναται νὰ εἶνε γνήσιος. Ἀντὶ τοῦ ἡδυφάγον δ' ὅμως, ὡς διορθοῖ, ἡμεῖς προτιμῶμεν νὰ γραφῇ ἰλυφάγον.

Παραμυθητικὸς πρὸς Ἀπολλώνιον σελ. 108. Ε.

Ὧν τοὺς μὲν ἄλλους φειδόμενος τῆς συμμετρίας τοῦ συγγράμματος παραλείψω· μνησθήσομαι δὲ τῶν ὄντων ἐμφανεστάτων καὶ πᾶσι διὰ στόματος.

Περὶ τοῦ χωρίου τούτου ὁ Ναβῆρος γράφει τάδε ἐν τῇ Μνημοσύνῃ (τόμ. 28,1, σελ. 97). Quaedam Plutarchus sciens omittet dicere φειδόμενος τῆς συμμετρίας τοῦ συγγράμματος. Eadem locutio recurrit p. 114 B: φειδόμενος τῆς τοῦ λόγου συμμετρίας. Intellexit Wyttenbachius parcendi verbum mire usurpatum esse et docte locum illustravit, sed nihil attulit quod satisfacere possit. Cobeto res non magis successit; agnovit corruptelam, sed nihil certi ei reperire contigit. «Φείδεσθαι» inquit «in ea re absurdum est: aut στοχαζόμενος aut simile quid dicandum». Herwerdenus tentavit: κηδόμενος, sed, ut reliqua taceam, estne satis verisimile bis hoc verbum corruptum fuisse ut fieret φειδόμενος? Integrum est, uti conjicio, participium φειδόμενος, sed mendum est in nomine συμμετρίας, pro quo olim circumferebatur varia lectio ἀμετρίας. Hoc manu ducit ad: φειδόμενος τῆς ἀσυμμετρίας τοῦ συγγράμματος et φειδόμενος τῆς τοῦ λόγου ἀσυμμετρίας.

Θὰ ἐπιτρέψωσιν ἡμῖν οἱ τοῦ Ἕλληνος λόγου τρίβωνες καὶ ἄλλως σοφοὶ ἄνδρες νὰ εἴπωμεν, ὅτι οὔτε τὸ φειδόμενος ὡς absurdum εἶνε

κγκη νὰ διορθωθῇ στοχαζόμενος ἢ κηδόμενος οὔτε τὸ συμτρίας νὰ γραφῇ ἀσυμμετρίας. Ὡς λέγων φείδομαι χρημάιν, τοῦ βίου, τοῦ σώματος, τῶν νεῶν κλπ. σημαίνω φειδόνος οὐκ ἀναλίσκω τὰ χρήματα, οὐ φθείρω τὸν βίον, τὸ ὄμα, τὰς ναῦς ἢ ὅπερ ταυτὸν οὐ βούλομαι ἀναλίσκειν, φθείιν τὰ χρήματα κλπ. (πρβ. τὸ τῆς συνηθείας λυποῦμαι τὰ χρήτα, τὴν ζωήν μου, τὰ πλοῖα κλπ.), οὕτω καὶ φείδομαι τῆς συμετρίας τοῦ συγγράμματος, τοῦ λόγου, σημαίνει φειδόμενος ὐ βούλομαι τὸ σύγγραμμα, τὸν λόγον ἀπολέσαι τὴν συμετρίαν ἢ οὐ βούλομαι φθεῖραι τοῦ συγγράμματος, τοῦ λόου τὴν συμμετρίαν. Κατὰ ταῦτα τὸ φείδεσθαι τῆς ἀσυμμερίας τοῦ συγγράμματος, τοῦ λόγου, ὡς διορθοῖ ὁ Ναβῆρος, τμαίνει οὐ βούλεσθαι τὸ σύγγραμμα, τὸν λόγον, ἀπολέσαι ὴν ἀσυμμετρίαν ἢ ὅπερ ταυτόν, βούλεσθαι τὸ σύγγραμμα, ὸν λόγον ἀσύμμετρον εἶναι.

Γαμικὰ παραγγέλματα σελ. 142 Α.

Οἶμαι δὴ καὶ τῇ σώφρονι μάλιστα δεῖν πρὸς τὸν ἄνδρα αρίτων, ἵν', ὡς ἔλεγε Μητρόδωρος, ἡδέως συνοικῇ καὶ μὴ ὀργιζομένη ὅτι σωφρονεῖ.

Ὁ Ναβῆρος ἀντὶ τοῦ ὀργιζομένη διορθοῖ θρυπτομένη. Ἡμεῖς νομίζοντες ὅτι τὸ ὀργιζομένη ἀντίκειται τῷ ἡδέως διορθοῦμεν ὀργιζομένῳ. Κατὰ τὴν διόρθωσιν ταύτην ὁ νοῦς τοῦ ἀποφθέγματος εἶι. Καὶ ἡ σώφρων γυνὴ μάλιστα ἔχει ἀνάγκην χαρίτων, ἵνα συνοικῇ τῷ ἀνδρὶ ἡδομένῳ (ἡδέως) καὶ μὴ ὀργιζομένῳ, διότι σωφρονεῖ.

Αὐτ σελ. 184 Α.

Ἀντίοχος ὁ ἐπικληθεὶς Ἱέραξ ἐπολέμει περὶ τῆς βασιλείας πρὸς τὸν ἀδελφὸν Σέλευκον· ἐπεὶ δὲ ὁ Σέλευκος ἡττηθεὶς ὑπὸ Γαλατῶν οὐδαμοῦ φανερὸς ἦν, ἀλλ'ἐδόκει κατακεκόφθαι, ⟨ἀπο⟩θεὶς τὴν πορφύραν ὁ Ἀντίοχος φαιὸν ἱμάτιον ἀνέλαβε.

Ὁ μὲν Ναβῆρος, εἰ καὶ ἄνευ πολλῆς ἀνάγκης, ἔγραψεν ἀντέλαβεν

ἀντὶ τοῦ ἀνέλαβεν, ἡμεῖς δὲ νομίζομεν, μᾶλλον τὸ θεὶς πρέπει διορθωθῇ ἀποθείς.

Βασιλέων καὶ στρατηγῶν ἀποφθέγματα σελ. 200 Α.

Ἐπεὶ δὲ παρελθὼν (Σκιπίων) εἰς τὸ τεῖχος, τῶν Καρχηδονίων ἐκ τῆς ἄκρας ἀμυνομένων, μὴ σὺ τὴν διὰ μέσου θάλασσαν οὐ πάνυ βαθεῖαν οὖσαν τοῦ Πολυβίου συμβουλεύοντος αὐτῷ κατασπεῖραι τριβόλους σιδηροῦς ἢ σανίδας ἐμβαλεῖν κεντρωτάς, ὅπως μὴ διαβαίνοντες οἱ πολέμιοι προσμάχωνται τοῖς χώμασιν, ἔφη «γελοῖον εἶναι κατειληφότας τὰ τείχη καὶ τῆς πόλεως ἐντὸς ὄντας εἶτα πράττειν ὅπως οὐ μαχοῦνται τοῖς πολεμίοις».

Ὅτι τὸ μὴ σὺ δὲν ὑγιαίνει καὶ τυφλῷ δῆλον. Καὶ ὁ μὲν Βυττεμβάχιος φρονεῖ ὅτι ἀντὶ τοῦ μὴ σὺ ὑπῆρχε γεγραμμένον εἰς, ὅπερ καὶ ὁ Δυβνῆρος παρέλαβεν, ὁ δὲ Πανταζίδης ἀποδέχεται μὲν τὴν τοῦ Βυττεμβαχίου διόρθωσιν, ἀλλὰ πρὸ τῆς εἰς φρονεῖ ὅτι ἐξέπεσε ῥῆμά τι, οἷον τὸ παρέβαλεν ἢ ἀφίκετο ἢ παρεγένετο. Ὁ δὲ ἐκδότης (ἐν ἐπιφ. τῆς Ἡμέρας) προτείνει νὰ γραφῇ ἐμείου (τ. ἔ. διὰ χωμάτων) ἢ ἔχον ἀντὶ τοῦ μὴ σύ. Ὁ δὲ Ναβῆρος ἀντὶ τῶν τῶν μὴ σὺ τὴν διὰ μέσου προτείνει νὰ γραφῇ εἰς τὴν μεταξύ. Ἡμεῖς δὲ ἐντυχόντες τῷ τοῦ Στράβωνος χωρίῳ τῷδε

«Κατὰ μέσην δὲ τὴν πόλιν ἡ ἀκρόπολις ἣν ἐκάλουν Βύρσαν, ὀφρὺς ἱκανῶς ὀρθία, κύκλῳ περιοικουμένη, κατὰ δὲ τὴν κορυφὴν ἔχουσα Ἀσκληπιεῖον, ὅπερ κατὰ τὴν ἅλωσιν ἡ γυνὴ τοῦ Ἀσδρούβα συνέπρησεν αὐτῇ. Ὑπόκεινται δὲ τῇ ἀκροπόλει οἵ τε λιμένες καὶ ὁ Κώθων, νησίον περιφερὲς εὐρίπῳ περιεχόμενον ἔχοντι νεωσοίκους ἑκατέρωθεν κύκλῳ»

ἀντὶ μὲν τοῦ παρελθὼν διορθοῦμεν παρῆλθεν, ἀντὶ δὲ τῶν μὴ σὺ γράφομεν ⟨καὶ Κώθωνος τῆς⟩ νήσου.

Κατὰ τὴν διόρθωσιν ταύτην ὁ νοῦς τοῦ χωρίου εἶνε ὅδε· ὅτι ὁ Σκιπίων εἶχε γίνῃ κύριος τῶν τειχῶν τῆς πόλεως, οἱ Καρχηδόνιοι

τεῖχον ἔτι οὐ μόνον τὴν ἄκραν (ἀκρόπολιν Βύρσαν), ἐν ᾗ τὸ Ἀσκληπιεῖον, ἀλλὰ καὶ Κώθωνα τὴν νῆσον, ἀφ' ὧν ἠμύνοντο. Ἡ διὰ μέσου θάλασσα ἡ οὐ πάνυ βαθεῖα, εἰς ἣν ὁ Πολύβιος συνεβούλευσε τὸν Σκιπίωνα νὰ κατασπείρῃ τριβόλους σιδηροῦς ἢ νὰ ἐμβάλῃ σανίδας στρωτάς, εἶνε τὸ εὐρίπῳ περιεχόμενον μέρος, ἐν ᾧ κατὰ Στράβωνα ἦσαν οἱ νεώσοικοι κύκλῳ ἑκατέρωθεν.

Ἀποφθέγματα Λακωνικά. σελ. 214. Ε.

Ἐπεὶ δὲ τοὺς παρ' αὐτῷ παραστήσεσθαι μέλλοντας ἑώρα Ἀγησίλαος) δεδιότας τὸν ἐπιόντα κίνδυνον διὰ τὸ τῶν πολεμίων πλῆθος (εἴκοσι γὰρ ἦσαν μυριάδες) καὶ τὴν περὶ αὐτὸν ὀλιγότητα, πρὸ τῆς παρατάξεως ἔγνω προθύσασθαι, ἐπεὶ⟩ ἀσυνειδήτως τοῖς ἄλλοις [καὶ] ἐπὶ τὴν ἀριστερὰν ἀπεστρωμένῃ τῇ χειρὶ νίκην προσέγραψε.

Ὅτι, ὡς ἔχει τὸ χωρίον, νοσεῖ καὶ ὁ μακαρίτης Πανταζίδης διεῖδε· διὸ τὸν καὶ τὸν μετὰ τὸ ἄλλοις μετέθηκε πρὸ τοῦ ἀσυνειδήτως. Ἡμεῖς δ' ὅμως νομίζομεν ὅτι πρὸ μὲν τοῦ ἀσυνειδήτως ἐξέπεσεν ὁ ἐπεί, ὁ δὲ καὶ προσετέθη μετὰ τὴν ἔκπτωσιν τοῦ ἐπεί.

Περὶ τῆς Ἀλεξάνδρου τύχης ἢ ἀρετῆς σελ. 330 Ε.

Ἀντίγονος ὁ γέρων, σοφιστοῦ τινος αὐτῷ σύγγραμμα προσδόντος περὶ δικαιοσύνης «ἀβέλτερος εἶ» εἶπεν «ὃς ὁρῶν με τὰς ἀλλοτρίας πόλεις τύπτοντα λέγεις περὶ δικαιοσύνης».

Ἐν τῷ ἀποφθέγματι τούτῳ καὶ τὸ προσδόντος, ἀνθ' οὗ κοινῶς φέρεται προσᾴδοντος, ὡς ἐκ τῶν ἐπιφερομένων λέγεις περὶ δικαιοσύνης δῆλον, ἀπροσδιονύσως ἔχει καὶ τὸ τύπτοντα, ὡς καὶ ὁ Ναβῆρος διεῖδε, δὲν ὑγιαίνει. Καὶ ἀντὶ μὲν τοῦ προσᾴδοντος γραπτέον προσάγοντος, ἀντὶ δὲ τοῦ τύπτοντα, ὅπερ ὁ Ναβῆρος διορθοῖ κλέπτοντα, γραπτέον κάπτοντα.

Αὐτ. σελ. 340 F.

('Αλέξανδρος) αἵματι κεκραμένους ποταμοὺς ἔπιε κ
νεκροῖς γεγεφυρωμένους διέβη καὶ πόαν ἔφαγε διὰ λιμ
ἣν πρώτην εἶδε, καὶ βάθεσι χιόνων κατακεχωσμένα ἔθ
καὶ πόλεις ὑπὸ γῆν ἐνδεδυκυίας διώρυξε καὶ θάλαττ
μαχομένην ἔπλευσε.

Ἀντὶ τοῦ μαχομένην ὁ Νάβηρος γράφει ἀχθομένην, ἡμ
δὲ προτιμῶμεν μαινομένην.

Περὶ εὐθυμίας σελ. 471 D.

Οὐδὲ γὰρ ὁ τοξεύειν τῷ ἀρότρῳ βουλόμενος καὶ τῷ βο
τὸν λαγωὸν κυνηγετεῖν δυστυχής ἐστιν οὐδ' ὁ γρίφοις κα
σαγήναις ἐλάφους μὴ λαμβάνειν οὐδ' εἷς δαίμων οὐκ ἐναν
τιοῦται μοχθηρός, ἀλλ' ἀβελτερία καὶ μωρία τοῖς ἀδυνά
τοις ἐπιχειροῦσα.

Τὸ χωρίον τοῦτο ὁ Βυττεμβάχιος ἐξέδωκεν ὧδε·

Οὐδὲ γὰρ ὁ τοξεύειν τῷ ἀρότρῳ βουλόμενος καὶ τῷ βοῒ τὸν λαγ κυνηγετεῖν δυστυχής ἐστιν· οὐδὲ τῷ γρίφοις καὶ σαγήναις ἐλάφους μὴ λαμβάνοντι, μηδὲ εἷς δαίμων ἐναντιοῦται μοχθηρός, ἀλλ' ἀβελτερία καὶ μοχθηρία τοῖς ἀδυνάτοις ἐπιχειροῦσιν.

Εἰ καὶ ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ κ. Βερναρδάκη ἡ φθορὰ φαίνεται μικροτέρα, τὸ χωρίον ὅμως ὀρθότερον ἔχει ἐν τῇ τοῦ Βυττεμβαχίου ἐκδόσει, ἂν τὸ εἷς ἢ οἷς διορθωθῇ σῦς ἢ ὗς, ὡς ὁ κ. Βάσης ἐν σελ. 671 τοῦ Ζ' τόμου τῆς Ἀθηνᾶς καὶ ἐν σελ. 50 τοῦ Θ' προέτεινεν. Ἀπορουμεν δὲ πῶς ὁ ἐλλόγιμος Νάβηρος δὲν ἀπεδέξατο τὴν καὶ ὑπὸ τοῦ ἀρίστου κώδικος κυρουμένην ταύτην διόρθωσιν, ὡς ἐκ τῆς Μνημοσύνης μανθάνομεν (Μνημοσ. 1896 ἐν σελ. 378), ἀλλ' ἐπεχείρησεν ἄλλῃ διορθώσει.

Μεταγραπτέον λοιπὸν τὸ χωρίον ὧδε·

Οὐδὲ γὰρ ὁ τοξεύειν τῷ ἀρότρῳ βουλόμενος καὶ τῷ βοῒ τὸν λαγὼν

κυνηγετεῖν δυστυχής ἐστιν οὐδὲ τῷ γρίφοις καὶ σαγήναις ἐλάφους μὴ λαμβάνοντι μηδὲ σῦς (ἢ ὗς) δαίμων ἐναντιοῦται, ἀλλ' ἀβελτερία καὶ μοχθηρία τοῖς ἀδυνάτοις ἐπιχειροῦντι.

Περὶ ἀδολεσχίας σελ. 513 F.

Βακχὶς θεὸν σ' ἐνόμισεν, εὔδαιμον λύχνε,
καὶ τῶν θεῶν μέγιστος, εἰ ταύτῃ δοκεῖς.

Ὁ δεύτερος στίχος ὅτι νοσεῖ διέγνω ὅ τε ἐκδότης καὶ ὁ Ναβῆρος. Καὶ ὁ μὲν ἐκδότης ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς χειρογράφοις εἰ ἔγραψεν ἐν, ἀλλ' ἡ διόρθωσις αὕτη, ὡς λέγει καὶ ὁ Ναβῆρος, οὐδὲν συμβάλλεται πρὸς θεραπείαν τοῦ χωρίου. Ὁ δὲ Ναβῆρος φρονῶν ὅτι ὁ ἐραστὴς οἰκτείρει ἑαυτόν, διότι ἐγκατέλιπεν αὐτὸν ἡ Βακχίς, καὶ τὸν λύχνον, διότι νῦν ἄλλον κύριον ἔχει καὶ οὐχὶ τὴν Βακχίδα, διορθοῖ ὧδε·

Βακχὶς θεὸν σ' ὠνόμασεν, εὔδαιμον λύχνε,
κᾆτ', ὦ θεῶν μέγιστ', ἔχει σ' ὁ πανδοκεύς.

Ἐνταῦθα πρόκειται περὶ τῶν ἐραστῶν, οἵτινες ἐκ τῆς ἀγάπης πρὸς τὸ λατρευόμενον πρόσωπον, ἀπευθύνουσι τὸν λόγον καὶ πρὸς ἄψυχα πράγματα ἐκείνοις ἀνήκοντα ἢ γνωστά. Φρονοῦμεν λοιπὸν ὅτι ὁ ἐραστὴς ἀποτείνων τὸν λόγον πρὸς τὸν λύχνον, ὃν καλῶν εὐδαίμονα μακαρίζει, διότι φέγγων δύναται δι' ὅλης τῆς νυκτὸς νὰ βλέπῃ τὴν Βακχίδα, λέγει·

Βακχὶς θεὸν σ' ἐνόμισεν, εὔδαιμον λύχνε,
κἀγὼ θεῶν μέγιστον, εἰ ταύτῃ δοκεῖς.

Περὶ φιλοπλουτίας σελ. 525 A.

Ὁ Σοφοκλῆς ἐρωτηθείς, εἰ δύναται γυναικὶ πλησιάζειν, «εὐφήμει, ἄνθρωπε» εἶπεν «ἐλεύθερος γέγονα, λυττῶντας καὶ ἀγρίους δεσπότας διὰ τὸ γῆρας ἀποφυγών.

Τὸ ἀνέκδοτον τοῦτο, ἕνεκα ἐκπτώσεως λέξεώς τινος ἔπαθε μεταβολήν, ἥτις καὶ τὴν Ἀττικὴν χάριν καὶ κομψότητα ἀφεῖλε καὶ τὴν

Αὐτ. σελ. 340 F.

(Ἀλέξανδρος) αἵματι κεκραμένους
νεκροῖς γεγεφυρωμένους διέβη καὶ πό
ἣν πρώτην εἶδε, καὶ βάθεσι χιόνων κ
καὶ πόλεις ὑπὸ γῆν ἐνδεδυκυίας δι
μαχομένην ἔπλευσε.

Ἀντὶ τοῦ μαχομένην ὁ Ναβῆρος γρ
δὲ προτιμῶμεν μαινομένην.

Περὶ εὐθυμίας σελ. 471 D.

Οὐδὲ γὰρ ὁ τοξεύειν τῷ ἀρότρῳ
τὸν λαγωὸν κυνηγετεῖν δυστυχής
σαγήναις ἐλάφους μὴ λαμβάνειν
τιοῦται μοχθηρός, ἀλλ' ἀβελτερί
τοις ἐπιχειροῦσα.

Τὸ χωρίον τοῦτο ὁ Βυττεμβάχιος

Οὐδὲ γὰρ ὁ τοξεύειν τῷ ἀρότρῳ
κυνηγετεῖν δυστυχής ἐστιν· οὐδὲ τῷ
λαμβάνοντι, μηδὲ εἷς δαίμων ἐναν
καὶ μοχθηρία τοῖς ἀδυνάτοις ἐπιχε

Εἰ καὶ ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ κ. Β ιῇ.
τέρα, τὸ χωρίον ὅμως ὀρθότερον ἔ
ἂν τὸ εἷς ἢ οἷς διορθωθῇ σῦς
τοῦ Ζ' τόμου τῆς Ἀθηνᾶς καὶ
ροῦμεν δὲ πῶς ὁ ἐλλόγιμος Να' σμορφον γυναῖκα
ἀρίστου κώδικος κυρουμένην τα κασι νὰ συνέλθῃς
μανθάνομεν (Μνημοσ. 1896 ἡ προῖξ τῆς Πρα-
διορθώσει.

Μεταγραπτέον λοιπὸν τὸ

ποσιν ὑπὸ γήρως οὐ
Οὐδὲ γὰρ ὁ τοξεύειν τῷ λοσώματον, ἀλλ' ἑτέ-

ου
α-

λίγους
ς, οἱ δὲ
ιον ἀρά-
οἱ μὲν εἰς

σ. 519) λέγει·
ν ἄγκυραν καὶ
dicitur in Cha-
nt parva et exilia
s proficiscebantur
ἄγκυραν αἴρειν dici-
κι, sed αἴρεσθαι τὴν
ὁ Κόβητος προτιμᾷ νὰ
ς καὶ ἐν σελ. 15 D καὶ
ητος· ὁ δὲ Ναβῆρος (ἐν
Κόβητον ὡς μικρὸν πλανη-
ναυσὶν ἐλέγοντο τὰ μεγάλα

ιορθώσεως ἀλλ' ἑρμηνείας ὀρθῆς
κύριον καὶ τὸ ἀράμενοι, διότι
καὶ ἀλλαχοῦ τοῦ Πλουτάρχου (ἐν
Μαρκίου 22,1) καὶ ἡ μεταφορικὴ

χρῆσις τῶν λέξεων ἄριστα εἰκονίζει τὸ πρᾶγμα. Ἐνταῦθα πρόκειτ περὶ τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, οἵτινες οὐχὶ ἀναγκαζόμενοι, ἀλλ' ἑκόντ μεταναστεύουσιν εἰς ἄλλας πόλεις καὶ ἐγκαθίστανται. Ὁ συγγραφε τοὺς τοιούτους παραβάλλει πρὸς ναῦς, τὴν δ' οὐσίαν αὐτῶν μικρ οὖσαν πρὸς ἀγκύριον. Ὡς δὲ ἡ ναῦς, ὅταν μέλλῃ νὰ μεθορμίσῃ π ποι, πρὶν ἀποπλεύσῃ, αἴρεται τὴν ἄγκυραν (πρβ. τὸ τῆς συνηθείας τ πλοῖον σηκώνει τὴν ἄγκυραν), οὕτω καὶ οἱ ἀπό τινος πόλεως εἰς ἄλλη μετοικοῦντες, ἵνα ἐγκαταστῶσιν, ἀναχωροῦσιν, ἀφ' οὗ λάβωσι μεθ' ἑαυ τῶν (ἀράμενοι) τὴν μικρὰν οὐσίαν ἣν ἔχουσιν. Τὰς δὲ φράσεις ἀρα μένους τὸ ἀκάτιον (ἐν σελ. 15 D) καὶ ἐπαραμένους τὸ ἀκά τιον (ἐν σελ. 1094 D) τὰς ἐν τοῖς Ἠθικοῖς τοῦ Πλουτάρχου ἀπαν τώσας ἡμεῖς οὕτω νοοῦμεν. Ἀκάτιον ἢ ἀκάτια λέγων ὁ Πλούταρχος δὲν ἐννοεῖ, ὡς ὁ Κόβητος καὶ Ναβῆρος νομίζουσι, τὰ μεγάλα ἢ μικρὰ ἱστία, ἀλλὰ λέμβους ἢ πλοιάρια μικρά, ἅτινα ἐφ' ὅσον μὲν ἡ ναῦς ὁρμεῖ που, εἰσὶν ἐν τῇ θαλάσσῃ καὶ χρησιμεύουσιν, ἵνα ἐπικοινωνῶσι δι' αὐτῶν οἱ ἐν ταῖς ναυσὶ τοῖς ἐν τῇ γῇ, ὅταν δὲ ἀπαίρῃ, αἴροντα ἢ ἀπαίρονται ἐπὶ τῶν νεῶν (πρβ. τὸ τῆς συνηθείας σήκωσε τὴ βάρκα ἢ σηκώθηκε ἡ βάρκα).

Τὸ δὲ ἐν σελ. 815 D

δεῖ γὰρ οὐ ποιεῖν χειμῶνας αὐτὸν ἀλλὰ μὴ προλείπειν ἐπιπεσόντων, οὐδὲ κινεῖν τὴν πόλιν ἐπισφαλῶς, σφαλλομένῃ δὲ καὶ κινδυνευούσῃ βοηθεῖν, ὥσπερ ἄγκυραν ἱερὰν ἀράμενον ἐξ αὐτοῦ τὴν παρρησίαν ἐπὶ τοῖς μεγίστοις

ἑρμηνεύομεν ὧδε·

Ὁ λόγος περὶ τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν, ὁποῖοί τινες πρέπει νὰ εἶνε καὶ πῶς πρέπει νὰ προσφέρωνται τοῖς ἄρχουσιν. Πρὸς ταῖς ἄλλαις ὑποθήκαις, ἃς ποιεῖται ὁ Πλούταρχος, λέγει ὅτι ὁ πολιτικὸς πρέπει νὰ ἐπιζητῇ τὴν ἀσφάλειαν τῆς πόλεως, νὰ φεύγῃ τὸ ταρακτικὸν τῆς κενῆς δόξης καὶ μανικόν, νὰ ἔχῃ δ' ὅμως φρόνημα

ἄτρομον, οἷόν τ' ἄνδρας ἐσέρχεται. οἳ περὶ πάτρης ἀνδράσι δυσμενέεσσι

καὶ πράγμασι δυσκόλοις καὶ καιροῖς διαμάχονται. Παραβάλλων δὲ

τὴν παρρησίαν πρὸς ἄγκυραν ἱεράν, ἥτις, ὡς γνωστόν, ὑστάτη ῥίπτεται εἰς τὴν θάλασσαν, τὴν δὲ πόλιν πρὸς ναῦν σφαλλομένην καὶ κινδυνεύουσαν λέγει, ὅτι ὁ πολιτικὸς ἀνὴρ δὲν πρέπει νὰ γίνηται αἴτιος χειμώνων εἰς τὴν πόλιν, ἂν δὲ ἐπιπέσωσι νὰ μὴ ἐγκαταλείπῃ αὐτὴν μηδὲ νὰ κινῇ ἐπισφαλῶς, νὰ βοηθῇ δὲ σφαλλομένῃ καὶ κινδυνευούσῃ μεταχειριζόμενος τὴν παρρησίαν ἐπὶ μεγίστῳ κινδύνῳ ἑαυτοῦ ὡς τὴν ἐσχάτην ἐλπίδα τῆς σωτηρίας, καθὼς οἱ ναυτιλλόμενοι, κινδυνευούσης τῆς νεώς, τελευταίαν ἀράμενοι τὴν ἱερὰν ἄγκυραν καθιᾶσιν εἰς τὴν θάλασσαν.

Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἑρμηνευτέον καὶ τὸ ἐν βίῳ Γαΐου Μαρκίου χωρίον (32,1) τὸ ἔχον ὧδε·

ἐπανελθόντων δὲ τῶν πρέσβεων ἀκούσασα ἡ βουλή, καθάπερ ἐν χειμῶνι πολλῷ καὶ κλύδωνι τῆς πόλεως, ἄρασα τὴν ἀφ' ἱερᾶς ἀφῆκεν.

Καὶ ἐνταῦθα ἡ πόλις παραβάλλεται πρὸς ναῦν ἐν πολλῷ χειμῶνι οὖσαν καὶ κλυδωνιζομένην, ἡ δὲ βουλὴ τὸ μὲν πρὸς παίκτην, ὅστις κινδυνεύων νὰ ἀπολέσῃ τὸ παιγνίδιον κινεῖ ἢ αἴρει καὶ τὸν ἀφ' ἱερᾶς γραμμῆς πεσσὸν καὶ ῥίπτει, τὸ δὲ πρὸς κυβερνήτην, ὅστις κινδυνεύων ῥίπτει καὶ τὴν ἱερὰν ἄγκυραν ὡς τὴν ὑστάτην ἐλπίδα σωτηρίας. Ἐν τῷ χωρίῳ λοιπὸν τούτῳ ἢ ὁ Πλούταρχος μετεχειρίσθη δύο μεταφοράς, τὴν μὲν ἀπὸ τῶν πεσσῶν τὴν δὲ ἀπὸ τῶν νεῶν, ἃς συνέπτυξεν ἐν μιᾷ φράσει, ἢ ἀντὶ τοῦ τὴν ἀφ' ἱερᾶς πρέπει νὰ γραφῇ τὸν ἀφ' ἱερᾶς. περὶ τῆς παροιμίας ταύτης ἴδ. Διογεν. παρ. 41.

Συμποσιακῶν προβλημάτων σελ. 666 D.

Μυρίους ἤδη τεθνηκότας ἰδεῖν ἔστιν ὑπὸ βροντῆς, οὐδὲν οὔτε πληγῆς ἴχνος οὔτε καύσεως ἔχοντας, ἀλλ' ὑπὸ φόβου τῆς ψυχῆς ὡς ἔοικεν ὄρνιθος δίκην ἀποπταμένης τοῦ σώματος· «πολλοὺς δὲ» ὡς ὁ Εὐριπίδης φησὶ «βροντῆς πνεῦμ' ἄναιμον ὤλεσε».

Τὸ ἐν τῷ στίχῳ τοῦ Εὐριπίδου πνεῦμ' Θέων μὲν ὁ Σμυρναῖος

... πλῆγμ', ὁ δὲ ἐκδότης πῦ...
... νομίζομεν ὅτι τὸ χωρίον οὐδεμ...
... τῆς βροντῆς εἰκονικώτατα λέγε...
... τοῦτο δὲ μόνον προστίθεμεν, ὅτι ...
... νὰ συμφωνήσῃ πρὸς τὸ πολλοῦ...
... πρὸς τὸ πνεῦμα.

...

... τῶν σπερμάτων ἀτεράμονα γίγνεται τὰ πρ...
... τῶν βοῶν, λέγει εἷς τῶν διαλεγομένων, Φλ...
... ἐπειδὴ τὰ σπέρματα ταῦτα ῥιπτόμενα ἐκ τ...
... τῆς ἀρίστης καθ' Ἡσίοδον εὐθημοσύνη...
... φθείρουσιν αὐτὰ μὴ τυχόντα τῆς ἐν τῇ γῇ θερμ...
... δύστηκτα (κακόβραστα) καὶ ξυλώδη γυμνοῖς τ...
... Ἐλέγχει δὲ τὴν γνώμην τῶν φρονούντων, ὅ...
... τοῦ ἐνιαυτοῦ σύστασις εἶνε αἰτία τούτου καὶ οὐχὶ ...
... ὅτι οὐκ ὀρθῶς λέγουσιν οἱ λέγοντες·

ἔτος φέρει, οὔτις ἄρουρα.

Περὶ τῆς παροιμίας ταύτης τάδε λέγει ὁ Νάβῆρος·

Obscurus et impeditus locus est. Haec equidem non magi... intelligo quam quisquam alius et miseret me eorum qui ha... interpretari et in alium sermonem receperunt convertere ... ausim affirmare proverbium respici, in quo ἐτὸς mu... accentu paulo minus absurdum erit quam ἔτος.

Καὶ ἡμεῖς ὁμολογοῦμεν ὅτι ἡ παροιμία αὕτη ἔχει τι τὸ σκοτειν... διότι ἡ ἔννοια αὐτῆς εἶνε εὐρυτέρα, ἀλλὰ δὲν ἀποκρύπτομεν ὅτι κα... ἡ τοῦ Ναβήρου διόρθωσις οὐ μόνον δὲν μειοῖ τὴν absurditatem, ἀλλὰ καὶ ὅλως ἀδιανόητον ἡμῖν γε τὸ χωρίον ποιεῖ. Διορθωτέα ἡ παροιμία αὕτη, ὡς ὁ σεβαστὸς ἡμῶν διδάσκαλος Κ. Σ. Κόντος ἐν 'Αθηνᾶς τόμῳ Ε', σελ. 176 προτείνει

ἔτος φέρει, οὔτοι ἄρουρα

τὴν διόρθωσιν ταύτην ὑποδεικνύουσι καὶ αἱ φερόμεναι γραφαί:

ἔτος φέρει, οὔτι ἄρουρα.
ἔτος φέρει, οὐχὶ ἄρουρα.

Κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν οὐδόλως φοβουμένων, μὴ κινήσωμεν τὸν λίθον τοῦ Ναβήρου, ἡ παροιμία αὕτη ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν παρ' ἡμῖν γνησιωτάτην γνώμην.

ἡ χρονιὰ φέρνει (ἢ κάνει) τὴ σοδειὰ καὶ ὄχι τὸ χωράφι,

ἥτις καὶ ὧδε λέγεται

ὅσα φέρνει ἡ καλὴ χρονιὰ δὲν τὰ φέρνει τὸ καλὸ χωράφι.

Δηλοῦσι δὲ αἱ φράσεις αὗται, ὅτι ἡ εὐφορία ἐξαρτᾶται οὐχὶ ἐκ τοῦ ἀγροῦ, ἀλλ' ἐκ τῆς συστάσεως τῶν ὡρῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ. Ὁ Φλῶρος λοιπὸν μὴ ἀποδεχόμενος τὸ ἀληθὲς τῆς παροιμίας, ὅτι ἔτος φέρει, οὔτοι ἄρουρα, λέγει ὅτι αἰτία τοῦ εἶναι ἀτεράμονα τὰ προσπίπτοντα τοῖς κέρασι τῶν βοῶν σπέρματα εἶνε οὐχὶ ἡ κακὴ χρονιὰ (ἔτος), ὡς λέγομεν νῦν, ἀλλ' ὅτι τὰ σπέρματα μὴ καλυπτόμενα ὑπὸ τῆς γῆς δὲν τυγχάνουσι τῆς προσηκούσης θερμότητος, ἅτε μένοντα ἐκτεθειμένα εἰς τὰ ψύχη. Ὥστε ἡ ἄρουρα ἢ μᾶλλον τὸ μὴ τυγχάνειν τῆς θερμότητος τῆς γῆς εἶνε ἡ αἰτία τούτου καὶ οὐχὶ ἡ τῶν ὡρῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ σύστασις (ἔτος). Σημειωτέον ὅτι καὶ νῦν ὑπὸ πάντων κοινῶς πιστεύεται ὅτι τὸ ἀτέραμον τῶν ὀσπρίων προέρχεται ἐκ τοῦ ἀγροῦ καὶ οὐχὶ ἐκ τῆς τῶν ὡρῶν τοῦ ἔτους συστάσεως.

Ὅτι δὲ τὸ φέρειν κεῖται καὶ ἀπολύτως πρβ. Ξεν. Οἰκ. 20,4 αἱ ἄμπελοι φέρουσιν. Ἡροδ. 5,82 ἡ γῆ φέρει. κ. ἀ.

Αὐτ. 715 Ε.

Πολλοῖς δ' ἰταμότητα θάρσους συνεργὸν ὁ ἄκρατος, οὐ βδελυρὰν οὐδ' ἄκρατον ἀλλ' εὔχαριν καὶ πιθανὴν προστί-

γράφει τραῦμ', ὁ δὲ Σμιδίτιος π
ὁ δὲ Ναβῆρος πτῶμ'. Ἡμεῖς νομ
διορθώσεως χρῄζει. διότι ἡ ὁρμὴ τῆ
ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ πνεῦμα, τοῦ
ἐπίθετον ἄναιμον ἀντὶ νὰ σ
καθ' ὑπαλλαγὴν συνεφώνησε πρὸς

λέξις Ι

Αὐτ. σελ. 701 Α.

...σε προτείν...
...ς ἢ δι' ὀργῆ...
Ναβῆρος εἰκάζω
ἵνα μὴ εἴπωμεν
...άσ⟩ας ⟨τις⟩ εἶπ...
καὶ τὰ γοργίεια
...γίου γινώσκων μετέβαλε τ
...αν ὁμόηχον ἀποκόψας. Ὁ-
εὕρηται, ἰδ. Φιλοστρ. ἐπ. Ἰου...

Ζητουμένου, διατί τῶν σπε
πίπτοντα τοῖς κέρασι τῶν β
ρος τὸ ὄνομα, ὅτι, ἐπειδὴ
χειρὸς δὲν τυγχάνουσι τῆς
αἱ ψυχρότητες ἢ φθείρουσ
τητος ἢ ποιοῦσι δύστηκτ
χιτῶσιν ἐπισκήπουσαι. Ἱ
ἡ τῶν ὡρῶν τοῦ ἐνιαυ
ἀγρός, λέγων ὅτι οὐκ

ἔτος φέρ...

μάλιστα τοῖς βίοις νεαροὺς κα...
τῶν γυναικῶν τὰς συνήθεις μετα-
...ήσασα παρεφύλαττε τὴν ὥραν.

Περὶ τῆς παροιμ...
Obscurus et i...
intelligo quam
interpretari et
tantum ausim
tato accentu :

...νοδώρᾳ δὲν συνέφερε νὰ συνεργήσωσιν εἰ...
...νος, ἐπειδὴ οὗτοι θὰ ἐστεροῦντο ἅπαξ δι...
...α ταῦτα τὸ συνερῶντας ἀπροσδιόνυσον. Ὁ
...υνεαρίζοντας, ὁ δὲ Ναβῆρος συνεργοῦν-
...ειν γραπτέον συνοαρίζοντας.

Καὶ ἡμεῖς
διότι ἡ ἔννοι...
ἡ τοῦ Ναβ...
ἀλλὰ καὶ
παροιμία
Ἀθηνᾶς

...ην, ἔφη, γεγονέναι καὶ βιασμόν, οὐκ ἀπο-
...ατήγημα τοῦ νεανίσκου νοῦν ἔχοντος;

...μίζει γραπτέον ἀποτόλμημα ἀντὶ τοῦ ἀπολό-

ʼτεως, ἂν τὸ ἀπολόγημα

μαίους - καὶ Μυ-
ον ἄνθρωπον ἐπὶ
ἀτρεκέως α (εὖ τὸ
ος, τηλικοῦτο δ' Ἑλ-
ώς δὴ σαφῶς εἰδότα).

. ἡμεῖς δ' ὅμως προτιμῶμεν νὰ

ι συναράμενοι τοῖς Ἕλλησιν, ἀλλὰ
καὶ τῆς ἀρετῆς Λακεδαιμονίοις ἐκ-
ιν τὸν Ἡρακλέα.

ς ἀντὶ τοῦ ἀρετῆς προτιμᾷ ἀρχῆς, ἡμεῖς δὲ γρα-
.. τὴν ἔριν τοῖς ἀντὶ τοῦ τῆς ἀρετῆς.

·υσικὰ σελ. 911 E.

·νία γίγνεται ὕδατος εἰς τέφραν ἐμπεσόντος.

ιτιμῶμεν ἐπιπεσόντος.

Σελ. 913 C.

Πολλοὶ δὲ καὶ κηρίνοις ἀγγείοις ἀναλαμβάνουσιν ἐκ τῆς θαλάττης ὕδωρ γλυκὺ διηθούμενον, ἀποκρινομένου τοῦ ἁλικοῦ καὶ γεώδους.

Ἀντὶ τοῦ κηρίνοις, ὅτε τὸ πρῶτον πρὸ πολλῶν ἐτῶν τὸ χωρίον τοῦτο ἀνέγνωμεν ἐνομίσαμεν, ὅτι ἔπρεπε νὰ γραφῇ κεδρίνοις. Ὡρμήθημεν δὲ εἰς τοῦτο ἐκ τῆς συνηθείας, ἥτις καὶ νῦν παρὰ τοῖς χωρικοῖς, μάλιστα δὲ παρὰ τοῖς ποιμέσιν ὑπάρχει, νὰ κατασκευάζωσι ποτήρια καὶ ἄλλα ἀγγεῖα ἐκ τοῦ εὐώδους ξύλου τῆς κέδρου. Ἐπειδὴ

δ' ὅμως οὐδεμίαν μαρτυρίαν ἀρχαίαν εἴχομεν περὶ τῆς ἐκ ξύλου κι-δρου κατασκευῆς ἐκπωμάτων ταύτης μὲν τῆς διορθώσεως ἀπέστημεν, εἰκάσαμεν δὲ ὅτι ἴσως ὁ Πλούταρχος ἔγραψε κισσίνοις, ὅπερ καὶ Ναβῆρος διεῖδεν. Ἀλλ' ἀναμνησθέντες ὅτι ὁ μακαρίτης Ῥουσόπουλος ὅτε ἐδίδασκεν ἡμᾶς τὸ πρῶτον εἰδύλλιον τοῦ Θεοκρίτου, ἐν ᾧ περὶ κισσυβίου γίνεται λόγος, εἶχεν ἀμφιβολίαν περὶ τοῦ δυνατοῦ τῆς κατασκευῆς κισσίνων ἐκπωμάτων, διότι τοῦ κισσοῦ ὁ κορμὸς δὲν γίνεται τοσοῦτον παχύς, ὥστε νὰ δύνηται νὰ κατασκευασθῇ μονόξυλον ἔκπωμα, ἐπέσχομεν. Νῦν δ' ὅμως τὴν εἰκασίαν ἡμῶν ταύτην πιθανωτάτην νομίζομεν, καὶ διότι ὁ Ναβῆρος ἐκύρωσε διὰ παραδειγμάτων, ἅπερ ἡμεῖς ὁμολογοῦμεν ὅτι τότε δὲν εἴχομεν πρὸ ὀφθαλμῶν, καὶ διότι ὅτε πρὸ τριῶν ἐτῶν μετὰ τοῦ φίλου Ἀντωνίου Χαϊνᾶ καὶ τοῦ πάλαι ποτὲ συμφοιτητοῦ μοι Σταύρου Βεληγιάννη ἐκδραμόντες εἰς τὴν ἐν Εὐβοίᾳ ἔφαλον Κήρινθον κατελύσαμεν εἰς τοῦ εὐγενοῦς καὶ φιλοξένου ἄγγλου Νόελ τὴν ὑλήεσσαν καὶ καλὴν κώμην Ἀχμέταγα, εἴδομεν πλὴν θαυμαστῆς τινος διά τε τὸ κάλλος καὶ τὸ μέγεθος πλατάνου, ἧς ἡ περίμετρος τοῦ κορμοῦ μετρηθεῖσα ἦν μέτρων δέκα τριῶν καὶ ἡμίσεως, καὶ κορμὸν κισσοῦ ἔχοντα περίμετρον 0,45 μ. ἐξ οὗ ὄντως ἦτο δυνατὸν νὰ κατασκευασθῇ οὐ μόνον κισσύβιον γλυφάνοιο ποτόσδον, ὡς λέγει ὁ Θεόκριτος, ἀλλὰ καὶ μεῖζόν τι ἀγγεῖον ἢ σκεῦος ποιμενικόν.

Ὅτι οὐδ' ἡδέως ζῆν ἐστιν κατ' Ἐπίκουρον. σελ. 1104 D.

Οἱ δ' Αἰακοὶ καὶ Ἀσκάλαφοι καὶ Ἀχέροντες οὐ πάνυ διαταράττουσιν, οἷς γε καὶ χοροὺς καὶ θέατρα-δεδώκασιν.

Ὁ Ναβῆρος ἀντὶ τοῦ Ἀσκάλαφοι εἰκάζει ἀσφόδελοι τὸν τοῦ Ὁμήρου ἀσφοδελῶν λειμῶνα βεβαίως πρὸ διανοίας λαβών. Ἡμεῖς δ' οὐ μόνον ἀμφιβάλλομεν ὅτι διὰ μόνου τοῦ ἀσφόδελοι δύναται νὰ νοηθῇ ὁ ἐν Ἅιδου ἀσφοδελῶν λειμών, ἀλλὰ καὶ δὲν νομίζομεν ὅτι εἶνε ἀνάγκη νὰ διορθωθῇ τὸ Ἀσκάλαφοι, διότι ἐκ τῆς μυθολογίας γινώσκομεν ὅτι ὁ Ἀσκάλαφος ἦτο υἱὸς τοῦ Ἀχέροντος, ὃν ἡ Δημήτηρ, ἐπειδὴ κατεμαρτύρησε τῆς θυγατρὸς Περσεφόνης καταναλωσάσης τὸν ὑπὸ τοῦ Πλούτωνος δοθέντα αὐτῇ ῥοιᾶς κόκκον ἐτιμώρησεν ἐπιθεῖσα αὐτῷ ἐν Ἅδου βαρεῖαν πέτραν.

Δ'. ΕΙΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΝ ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΕΑ

(Ἐκδ. Hermanni Useneri et Ludovici Radermacheri).

Περὶ τῶν ἀρχαίων ῥητόρων ἐν σελ. 5 στίχ. 19.

Ἔξω γὰρ ὀλίγων τινῶν Ἀσιανῶν πόλεων, αἷς δι' ἀμαθίαν βραδεῖά ἐστιν ἡ τῶν κακῶν μάθησις, αἱ λοιπαὶ πέπαυνται τοὺς φορτικοὺς καὶ ψυχροὺς καὶ ἀναισθήτους ἀγαπῶσαι λόγους, τῶν μὲν πρότερον μέγα ἐπ' αὐτοῖς φρονούντων αἰδουμένων ἤδη καὶ κατὰ μικρὸν ἀπαυτομολούντων πρὸς τοὺς ἑτέρους, εἰ μή τινες παντάπασιν ἀνιάτως ἔχουσι, τῶν δὲ νεωστὶ τοῦ μαθήματος ἁπτομένων εἰς καταφρόνησιν ἀγόντων ⟨τοὺς ἀνοή⟩τους λόγους καὶ γέλωτα ποιουμένων τὴν ἐπ' αὐτοῖς σπουδήν.

Ὀρθῶς ὁ τελευταῖος τῶν ἐκδοτῶν ὑπώπτευσεν ὅτι ἐν τέλει μετὰ τὴν λέξιν ἀγόντων ἐξέπεσε λέξις τις, ἐπειδὴ ἐνταῦθα πρόκειται οὐχὶ περὶ πάντων τῶν λόγων, ἀλλὰ μόνον περὶ τῶν φορτικῶν καὶ ψυχρῶν καὶ ἀναισθήτων λόγων, ὡς ὀλίγῳ πρότερον ἀποκαλεῖ τοὺς λόγους τῆς νέας ῥητορικῆς ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς τῆς ἀρχαίας. Προτείνει δὲ ὡς ἐκπεσοῦσαν λέξιν τὴν τοιούτους, ἥτις προσηκόντως τὴν γενικὴν ἔννοιαν εἰδικεύει. Ἐπειδὴ δ' ὅμως ὁ Διονύσιος τοὺς φορτικοὺς καὶ ψυχροὺς καὶ ἀναισθήτους λόγους ἑνὶ ὀνόματι κατωτέρω (ἐν σελ. 6 στ. 10) ὀνομάζει ἀνοήτους καὶ τὴν νέαν δὲ ῥητορικὴν ὀλίγῳ πρότερον (ἐν σελ. 5 στ. 3) ἀνόητον ἀπεκάλεσε, διὰ τοῦτο φρονοῦμεν ὅτι μᾶλλον ἐξέπεσεν ἡ λέξις ἀνοήτους.

Λυσίας ἐν σελ. 8 στ. 9.

Ἔτη δὲ πεντεκαίδεκα γεγονὼς εἰς Θουρίους ᾤχετο πλέων σὺν ἀδελφοῖς δυσίν, κοινωνήσων τῆς ἀποικίας, ἣν ἔστελλον Ἀθηναῖοί τε καὶ ἡ ἄλλη Ἑλλὰς δωδεκάτῳ πρότερον ἔτει τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, καὶ διετέλεσεν αὐτόθι πολιτευόμενος ἐν εὐπορίᾳ πολλῇ καὶ ⟨παιδευόμενος παρὰ

Τισίᾳ τε καὶ Νικίᾳ〉 μέχρι τῆς συμφορᾶς τῆς κατασχούση 'Αθηναίους ἐν Σικελίᾳ.

'Ορθῶς λέγει ὁ κ. Πανταζῆς (ἐν σελ. 128ῳ τοῦ 12ου τόμου τῆ 'Αθηνᾶς) ὅτι αἱ ὑπὸ τοῦ Οὐσενήρου παρεμβληθεῖσαι λέξεις παιδευό μενος παρὰ Τισίᾳ τε καὶ Νικίᾳ ἀτόπως παρενεβλήθησαν διά τὸ ἀπροσδιόνυσον πρότερον ὕστερον σχῆμα (πολιτευόμενος καὶ παι δευόμενος) καὶ διὰ τὴν κατὰ τὴν συμπλήρωσιν ταύτην ἐπὶ μακρό χρόνον διάρκειαν τῆς παιδεύσεως παρὰ Λυσίᾳ καὶ Νικίᾳ. Ἡμεῖς νο μίζοντες, ὅτι ἐξέπεσε λέξις τις συμπληροῦσα τὴν ἐν τῇ προηγου μένῃ (ἐν εὐπορίᾳ πολλῇ) ἔννοιαν, πληροῦμεν τὸ χάσμα γρά φοντες ἐν εὐπορίᾳ πολλῇ καὶ 〈δυνάμει〉.

Αὐτ. σελ. 9 στ. 3.

Τῶν δὲ ἐπιγενομένων (οὕτω τὰ χειρόγραφα Μ. Ρ. Β. g καὶ ἡ Ἄλδου ἔκδοσις ἀντὶ τοῦ ἐπιγινομένων, ὡς καὶ Πανταζῆς παρατηρεῖ) οὔτε πολλοῖς τισι κατέλιπεν ὑπερβο λὴν οὔτ' ἐν ἁπάσαις ταῖς ἰδέαις τῶν λόγων 〈ἀλλά τισι καὶ κρείττων ἐγένετο〉 καὶ μὰ Δί' οὔτι γε ταῖς φαυλοτάταις.

Οὕτω συμπληροῦμεν τὸ μετὰ τὴν λέξιν λόγων προφανὲς χάσμα εἰκάζοντες ἐκ τῶν ἀμέσως ἐπιφερομένων «τίνι τε κρείττων ἐστὶ τῶν μεθ' ἑαυτὸν ἀκμασάντων καὶ πῇ καταδεέστερος».

Αὐτ. ἐν σελ. 11 στ. 3.

Ἥψατο δὲ καὶ τῶν 'Αθήνησι ῥητόρων ἡ ποιητική τε καὶ τροπικὴ φράσις, ὡς μὲν Τίμαιός φησι, Γοργίου ἄρξαντος, ἡνίκ' 'Αθήναζε πρεσβεύων κατεπλήξατο τοὺς ἀκούοντας τῇ δημηγορίᾳ, ὡς δὲ τἀληθὲς ἔχει τὸ καὶ παλαιότερον ἀεί τι θαυμαζομένη. Θουκυδίδης γοῦν ὁ δαιμονιώτατος τῶν συγ γραφέων ἔν τε τῷ ἐπιταφίῳ καὶ ταῖς δημηγορίαις ποιητικῇ κατασκευῇ χρησάμενος ἐν πολλαῖς ἐξήλλαξε τὴν ἑρμηνείαν εἰς ὄγκον ἅμα καὶ κόσμον ὀνομάτων ἀηθέστερον.

Ὅτι αἱ λέξεις ἔχει τὸ καὶ παλαιότερον ἀεί τι θαυμαζομένη

ν ὑγιαίνουσι, δῆλον οὐ μόνον ἐκ τοῦ ὑποσκάζοντος τῆς συντάξεως, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς ποικιλίας τῶν ἐν τοῖς χειρογράφοις γραφῶν. Ὁ κ. ...αντζῆς προτείνει, ἵνα προέλθῃ ὑγιὲς νόημα, ἀντὶ τοῦ τὸ καὶ παλαιότερον νὰ γραφῇ καὶ τὸ παλαιότερον κατὰ τὸ καὶ τὸ ...ρότερον ἢ νὰ μετατεθῇ αὐτὸ τοῦτο ἐν τῇ μορφῇ ὁ καὶ παλαιό...ρος μετὰ τὸ γοῦν ἢ μετὰ τὸ συγγραφέων. Καὶ τούτων δ' ὅμως ...νομένων ἡ νόσος τοῦ χωρίου δὲν θεραπεύεται. Ἡμεῖς νομίζομεν ὅτι ...τῷ χωρίῳ τούτῳ ὁ Διονύσιος θέλων ν' ἀναιρέσῃ τὸν Τίμαιον λέγοντα, ὅτι πρῶτος ὁ Γοργίας εἰσήγαγε τὴν ποιητικὴν καὶ τροπικὴν φράσιν εἰς τὴν ῥητορικήν, λέγει, ὅτι κακῶς τοῦτο νομίζεται, διότι ἄλλος παλαιότερος αὐτοῦ, ὅς ἀεί πως θαυμάζεται, ὁ δαιμονιώτατος τῶν συγγραφέων Θουκυδίδης, εἶνε ὁ εἰσηγησάμενος τὴν τροπικὴν καὶ ποιητικὴν φράσιν εἰς τὴν ῥητορικήν. Κατὰ ταῦτα διορθοῦμεν καὶ στίζομεν τὸ χωρίον ὧδε.

Ἥψατο δὲ καὶ τῶν Ἀθήνησι ῥητόρων ἡ ποιητική τε καὶ τροπικὴ φράσις, ὡς μὲν Τίμαιός φησι, Γοργίου ἄρξαντος, ἡνίκ' Ἀθήναζε πρεσβεύων κατεπλήξατο τοὺς ἀκούοντας τῇ δημηγορίᾳ, ὡς δὲ τἀληθές, ἐχΡΗ⟨σα⟩τ' ⟨αὐτῇ⟩ καὶ παλαιότερος ἀεί τι θαυμαζόμενος. Θουκυδίδης γοῦν κλπ.

Τὴν μὲν γραφὴν θαυμαζόμενος ἀντὶ τῆς ἐν τοῖς χειρογράφοις ...αυμαζομένη παρέχει ἡ μετὰ τὴν τοῦ Ἄλδου γενομένη ἔκδοσις, ἡμεῖς δὲ ἀντὶ τοῦ ἔχει τὸ ἐγράψαμεν ἐχρήσατ' αὐτῇ μεταβαλόντες καὶ τὸ παλαιότερον εἰς ἀρσενικόν.

Αὐτ. ἐν σελ. 14 στ. 14.

Ταύτην ὀλίγοι μὲν ἐμιμήσαντο, Δημοσθένης δὲ καὶ ὑπεβάλετο πλὴν οὐχ οὕτως γε λευκῶς οὐδὲ ἀφελῶς, ὥσπερ Λυσίας χρησάμενος αὐτῇ ἀλλὰ περιέργως καὶ πικρῶς.

Τὰ χειρόγραφα F M P B ἀντὶ τοῦ ὑπὸ τοῦ ἐκδότου γε λευκῶς ἔχουσι τελευκῶς, ἡ δὲ μετὰ τὴν Ἄλδειον ἔκδοσις εὐτελῶς. Καὶ τὸ μὲν εὐτελῶς ἐννοοῦμεν, ἀλλὰ τὸ λευκῶς καὶ τοῦ Οὐσενήρου ἐγκρίνοντος ἡμεῖς τοὐλάχιστον δὲν δυνάμεθα νὰ πεισθῶμεν ὅτι δύναταί ποτε νὰ τεθῇ ὡς ἀντίθετον τοῦ πικρῶς, τουτέστι συνώνυμον τῷ

τοῦ Πανταζῆ διόρθωσις λιτῶς ἀρ
συνώνυμον τοῦ ἀφελῶς εἶνε καὶ ο
ταιται. Καθ' ἡμᾶς ἀντὶ τοῦ τελευτ
συνώνυμόν ἐστι τῷ κομψῶς, χαριέ

νην ἄρχοντα, ἐφ' οὗ καὶ εἰρήνην 'Αθ
μόνιοι καὶ βασιλεὺς ὤμοσαν ἀποδο
Ἰφικράτης ἰδιώτης γίνεται καὶ τὸ περὶ τῆ
ἦν τότ' ἔτεσιν ἑπτὰ πρότερον τῆς γρα
τος Λυσίου [πρὸ τοῦ συντάξασθαι(;) τοῦ
Ἰφικράτει].

τούτῳ προσέθεμεν τὴν λέξιν ψήφισμ', ὡς καὶ ὁ
, μετέθεμεν τὰς λέξεις τῆς γραφῆς κειμένας κα
τελευτηκότος μετὰ τὸ πρότερον καὶ περιεγράψαμε
πρὸ τοῦ συντάξασθαι τοῦτον τὸν ἀγῶνα Ἰφικρα-
τοῦ ἑπτὰ ἔτεσι πρότερον.

Λυσ. ἐν σελ. 36 στ. 19.

τικὰ δὲ ἀπέδειξεν ἐκδεδομένα ἑπτὰ τάλαντα καὶ τετ-
τα μνᾶς, δραχμὰς δὲ μυρίας ἐγγείους δεδανεισμέ-
ας, δισχιλίας δὲ ὀφειλομένας ἐν Χερρονήσῳ.

Οὕτω συνεπληρώσαμεν τὸ ὑπὸ Σαυππίου καταδειχθὲν χάσμα ἐκ τῶν ἐν σελ. 39 στίχ. 19 κ. ἑ. λεγομένων, ἐν οἷς καταριθμοῦνται ὑπὸ τῆς Διοδότου γυναικὸς πάντα τὰ τῷ Διογείτονι ὡς ἐπιτρόπῳ καταλειφθέντα χρήματα τοῖς παισίν. Ἐπειδὴ δὲ πάντα τἆλλα πλὴν τῶν ἑκατὸν μνῶν τῶν ἐγγείων δεδανεισμένων ἀναφέρονται ἐνταῦθα, τῶν δ' ἑκατὸν μνῶν οὐδεμία γίνεται μνεία, εἰκάζομεν ὅτι οὕτω τὸ χωρίον συμπληρωτέον.

Λυσ. ἐν σελ. 37 στ. 5.

ἀποθανόντος δ' ἐκείνου ἐν Ἐφέσῳ Διογείτων τὴν μὲν

γατέρα ἔκρυπτε τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρὸς καὶ τὰ γράμματα λαμβάνει, ἃ κατέλιπε σεσημασμένα, φάσκων τὰ ναυτικὰ χρήματα δεῖν ἐκ τούτων τῶν γραμματείων κομίσασθαι.

Ἐνταῦθα ἢ τὸ γραμματείων διορθωτέον γραμμάτων, ὡς ὀλίγω πρότερον καὶ ἐν σελ. 39 λέγεται, ἢ τὸ γράμματα γραπτέον γραμματεῖα.

Αὐτ. ἐν σελ. 40 στ. 9.

καὶ ἐπὶ τοιούτοις ἔργοις οὔτε τοὺς θεοὺς φοβεῖ οὔτ' ἐμὲ τὴν σὴν θυγατέρα τὴν συνειδυῖαν αἰσχύνῃ οὔτε τοῦ ἀδελφοῦ μέμνησαι, ἀλλὰ πάντας ἡμᾶς περὶ ἐλάττονος ποιεῖ χρημάτων.

Ὀρθῶς ὁ κ. Πανταζῆς λέγει ὅτι κακῶς ὁ ἐκδότης ἐξέβαλε τὸ τὴν σὴν θυγατέρα, ὅπερ πλεῖστον συμβάλλεται εἰς τὴν γένεσιν αἰσχύνης, ἀλλ' οὐχὶ ὀρθῶς νομίζει ἐκβλητέον τὸ τὴν συνειδυῖαν, διότι τὸ συνειδέναι τὴν θυγατέρα μεῖζον τὸ τοῦ πατρὸς αἶσχος ἀπεργάζεται.

Αὐτ. ἐν σελ. 47 στ. 6.

καὶ ταῦτα εἰ μὲν δι' ἀσθένειαν ἐπάσχομεν, στέργειν ἂν ἦν ἀνάγκη τὴν τύχην, ἐπειδὴ δὲ διὰ στάσιν καὶ τὴν πρὸς ἀλλήλους φιλονικίαν, πῶς οὐκ ἄξιον τῶν μὲν παύσασθαι, τὰ δὲ κωλῦσαι, εἰδότας ὅτι φιλονικεῖν μέν ἐστιν εὖ πραττόντων, γνῶναι δὲ τὰ βέλτιστ' ἀγωνιώντων;

Ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ τὸ φιλονικίαν καὶ φιλονικεῖν ἐγράψαμεν διὰ τοῦ ι, διότι οὕτω βεβαίως ὁ Λυσίας ἔγραψεν, ἀντὶ δὲ τοῦ ἐν τοῖς χειρογράφοις τῶν αὐτῶν, ὅπερ ὁ ἐκδότης μετέβαλεν εἰς τὸ ἀδιανόητον ἡμῖν γε ἀγωνιώντων, προτείνομεν νὰ γραφῇ εὖ πολιτευόντων.

Αὐτ. ἐν σελ. 48 στ. 14.

Τίς γὰρ οὐκ ἂν 〈ταῦτ' ἔσεσθαι προσδοκήσει〉εν ὁρῶν ἐν τῷ πρὸς ἀλλήλους πολέμῳ μεγάλους αὐτοὺς γεγενημένους;

Ὁ κ. Σ. Δραγούμης (ἐν σελ. 3η τοῦ 12ου τόμου τῆς 'Αθηνᾶς) μετὰ τὸν ἂν χάσμα συμπληροῖ γράφων ⟨εἶξει⟩εν. Τὴν συμπλήρω ταύτην δὲν ἀποδεχόμεθα, πρῶτον μέν, διότι ἡ ἔννοια ἡ διὰ τοῦ ἔ ξειε παρεχομένη δὲν συμβιβάζεται πρὸς τὴν διὰ τῶν ἑπομένων (ὡς -μεγάλους αὐτοὺς γεγενημένους) ἐκφερομένην, ἔπειτα δέ, διότι ἐ ταῦθα ὁ ῥήτωρ θέλει νὰ δείξῃ ὅτι, ἂν μὴ προλάβωσι νὰ κωλύσωσι τ ὕβριν τοῦ Διονυσίου καὶ τοῦ βασιλέως, ἀμφοτέρων αἱ δυνάμεις ἑνωθῶσι καὶ θὰ ἔλθωσιν ἐπ' αὐτούς. Διὰ ταῦτα ἡμεῖς ἐκ τῶν συ φραζομένων εἰκάζοντες ἄλλως ἢ ὡς ὁ κ. Δραγούμης συνεπληρώσαμε

Αὐτ. ἐν σελ. 49 στ. 1.

δέους δὲ ὄντος μὴ πάλιν τὸ πλῆθος εἰς τοὺς εὐπόρου ὑβρίζῃ τὴν ἀρχαίαν ἐξουσίαν ⟨ἀνα⟩κεκομισμένον—Φορμί σιός τις εἰσηγήσατο.

Προσέθεμεν τὴν ἕνεκα τοῦ ὁμοιοκαταλήκτου πρὸς τὴν προηγουμένην λέξιν ἐκπεσοῦσαν ἐκ τοῦ κεκομισμένον πρόθεσιν ἀνά, εἰ καὶ ἡ ἔννοια αὐτῆς ὑποδηλοῦται διὰ τοῦ ἀρχαίαν.

Αὐτ. ἐν σελ. 50 στ. 7.

ἐπεὶ ὅτε καὶ τὰ τείχη καὶ τὰς ναῦς καὶ τὰ χρήματα καὶ συμμάχους ἐκτησάμεθα, οὐχ ὅπως τινὰ 'Αθηναῖον ἀπώσομεν διενοούμεθα, ἀλλὰ καὶ Εὐβοεῦσι ἐπιγαμίαν ποιούμενοι, ⟨ὅπως πλείους ἐσόμεθα. Νῦν οὖν⟩ καὶ τοὺς ὑπάρχοντας πολίτας ἀπελῶμεν;

Ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ πρῶτον μὲν ἐγράψαμεν ποιούμενοι ἀντὶ τοῦ ἐποιούμεθα, εἶτα δὲ συνεπληρώσαμεν τὸ χάσμα προσθέντες τὰς λέξεις ὅπως πλείους ἐσόμεθα. Νῦν οὖν.

Αὐτ. στίχ. 16.

ἐπίστασθε γὰρ ταῖς ἐφ' ἡμῶν ὀλιγαρχίαις γεγενημέναις καὶ οὐ τοὺς γῆν κεκτημένους ἔχοντας τὴν πόλιν, ἀλλὰ πολλοὺς μὲν αὐτῶν ἀποθανόντας, πολλοὺς δ' ἐκ τῆς πόλεως ἐκπεσόντας.

Ὁ ἐκδότης τὸ λίαν ἐφθαρμένον τοῦτο χωρίον διορθοῖ γράφων·

ἐπίστασθε γὰρ ταῖς ἐφ' ἡμῶν ὀλιγαρχίαις ⟨ἐκείνους μάλιστα ἐχθροὺς⟩ γεγενημένους.

Ὁ δὲ Οὐσενῆρος

Ἐπίστασθε γὰρ ⟨πολλὰς συμφορὰς⟩ ταῖς ἐφ ἡμῶν ὀλιγαρχίαις γεγενημένας.

Ἡμεῖς δὲ νομίζομεν διορθωτέον ὧδε·

ἐπίστασθε γὰρ ⟨οὐ τούτοις⟩ τὰς ἐφ' ἡμῶν ὀλιγαρχίας γεγενημένας καὶ οὐ τοὺς γῆν κεκτημένους ἔχοντας τὴν πόλιν.

Αὐτ. σελ. 51, 16.

ἡγοῦμαι γάρ, ἐὰν μὲν πείθω (οὕτως ἔχουσι τὰ χειρόγραφα ἀντὶ τοῦ ὑπὸ Οὐσενήρου διορθωθέντος πείσω), ἀμφοτέροις εἶναι κοινὸν ⟨τὸν⟩ κίνδυνον . . . . ὁρῶ δὲ καὶ Ἀργείους καὶ Μαντινέας τὴν αὐτὴν ἔχοντας γνώμην.

Ὀρθῶς μὲν ὁ Οὐσενῆρος διεῖδε τὸ μετὰ τὸ κίνδυνον χάσμα, ἀλλ' ἡ διόρθωσις πείσω ἀντὶ τοῦ πείθω οὐδέν, ὡς λέγει καὶ ὁ φίλος κ. Πανταζῆς, συμβάλλεται πρὸς πορισμὸν νοήματος ὑγιοῦς. Διὰ ταῦτα ἡμεῖς κρίνοντες ἐκ τῶν ὀλίγῳ πρότερον ῥηθέντων καὶ τῶν ἐν σελ. 52, 1-8 λεγομένων διορθοῦμεν καὶ συμπληροῦμεν ὧδε·

ἡγοῦμαι γάρ, ἐὰν μὲν ⟨ἡ⟩ττηθῶ⟨μεν⟩, ἀμφοτέροις εἶναι κοινὸν τὸν κίνδυνον, ⟨ἐὰν δὲ μή, τούτοις μόνοις⟩. Ὁρῶ δὲ καὶ Ἀργείους κλπ.

Ὁ κ. Πανταζῆς ἀντὶ τοῦ πείθω ἀναγινώσκει πολεμῶμεν.

Αὐτ. 52, 16.

Ἀλλὰ γὰρ χρὴ—ἄνδρας ἀγαθοὺς περὶ τῆς πατρίδος καὶ

ἡμῶν αὐτῶν γίγνεσθαι, πιστεύοντας μὲν τοῖς θεοῖς καὶ πίζ⟨οντας εὔνους ἡμῖν ἔσεσθαι, οὐ φειδομένους δὲ τῶν σ μάτων ὑπὲρ τῶν δικαίων κινδυνεύ⟩οντας, ἐπεὶ τὸ δίκαι μετὰ τῶν ἀδικουμένων ἔσται.

Οὕτω νομίζομεν ὅτι δύναται νὰ συμπληρωθῇ τὸ ὑπὸ τοῦ Οὐσεν ρου φωραθὲν χάσμα.

Αὐτ. 53, 2.

Οὐκοῦν αἰσχρόν, εἰ εἰς τοῦτο κακίας ἥξομεν, ὥστε οἱ μὲ πρόγονοι καὶ ὑπὲρ τῆς τῶν ἄλλων ἐλευθερίας διεκινδύ νευον, ὑμεῖς δὲ οὐδὲ ὑπὲρ τῆς ὑμετέρας αὐτῶν τολμᾶτ πολεμεῖν;

Ἀντὶ τοῦ οὐκοῦν γραπτέον οὔκουν.

Αὐτ. σελ. 56, 3.

(Ἰσοκράτης) καὶ τῆς Ἀθηναίων πόλεως εἰκόνα ποιήσα τὴν ἑαυτοῦ σχολὴν κατὰ τὰς ἀποικίας τῶν λόγων—ἐτε-λεύτα τὸν βίον.

Ὅτι μὲν ὁ λόγος ἕνεκα τοῦ ὑπερβατοῦ φαίνεταί πως τεταραγμένο; εἶνε ἀληθές, ὅτι δ' ὅμως εἶνε ἄνευ ἐννοίας, ὡς ὁ κ. Σ. Δραγούμη; (Ἀθην. τόμ. 12 σελ. 4) φρονεῖ, οὐδεὶς θέλει πεισθῇ, ἂν συντάξῃ τὸ χωρίον ὧδε·

καὶ τῆς Ἀθηναίων πόλεως ποιήσας εἰκόνα τὴν ἑαυτοῦ σχολὴν τῶν λόγων κατὰ τὰς ἀποικίας—ἐτελεύτα τὸν βίον.

Αὐτ. 64, 4.

ἐν γὰρ δὴ τούτῳ πείθει τοὺς Ἀθηναίους—τῶν μὲν μι-κρῶν πόλεων ὡσπερανεὶ κτημάτων φείδεσθαι, τοὺς δὲ συμ-μάχους ⟨πειθοῖ⟩τε καὶ εὐεργεσίαις πειρᾶσθαι κατέχειν, ἀλλὰ μὴ ταῖς ἀνάγκαις καὶ βίαις.

Ὀρθότερον καθ' ἡμᾶς οὕτω συνεπλήρωσεν ὁ κ. Δραγούμης ἢ ὁ κ. Παντάζης γράψας ταῖς αὐτῶν ἐπιμελείαις. Πρὸς τῷ χωρίῳ, ὃ παρέθηκεν ὁ κ. Δραγούμης, ἵνα δείξῃ τὴν ἀντίθεσιν τοῦ βίαις πρὸς τὸ πείθειν (Ἀθην. τόμ. 12 ἐν σελ. 4) μνημονεύομεν καὶ ἡμεῖς τὸ ἐκ τῆς Εἰρήνης τοῦ Ἰσοκράτους (21) τὸ ἔχον ὧδε·

«συμμάχους ἕξομεν ἅπαντας ἀνθρώπους οὐ βεβιασμένους ἀλλὰ πεπεισμένους».

Αὐτ. σελ. 80, 5.

Χωρὶς δὲ τούτων πῶς ἂν ἄνθρωποι δυνηθεῖεν καλῶς ἢ κρῖναι περὶ τῶν γεγενημένων ἢ βουλεύεσθαι περὶ τῶν μελλόντων, εἰ μὴ τοὺς μὲν λόγους — παρ' ἀλλήλους ἐξετάζοιεν, αὐτοὶ δ' αὐτοὺς κοινοὺς ἀμφοτέροις ἀκροατὰς παράσχοιεν;

Ἀποροῦμεν ὅτι ὁ ἐκδότης δὲν ἀπεδέξατο τὰς γραφὰς βουλεύσασθαι, ἐξετάσειαν, ἃς καὶ τὰ συμφραζόμενα ἀπαιτοῦσι καὶ τὰ χειρόγραφα τοῦ τε Ἰσοκράτους καὶ ἓν τῶν τοῦ Διονυσίου ἔχουσιν. Ὁμοίως ἀποροῦμεν, διατί ὁ ἐκδότης διετήρησεν ἐν τῷ Ἰσοκρατείῳ λόγῳ ἐνταῦθά τε καὶ ἀλλαχοῦ τὸ οὐθὲν ἀντὶ τοῦ συνήθους παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς οὐδέν.

Αὐτ. σελ. 91, 8.

Ἥ τε γὰρ περίοδος ἐκμηκύνεται καὶ πέρα τοῦ δικανικοῦ τρόπου καὶ ἡ σύνθεσις ἔχει τι τοῦ ποιητικοῦ.

Πρὸ τοῦ πέρα ὁ μὲν ἐκδότης σημειοῦται χάσμα, ὁ δὲ Βόλφιος ἐκβάλλει τὸν πρὸ αὐτοῦ καί. Καθ' ἡμᾶς ἑρμηνευτέος ὁ καὶ ὡς ἐπιδοτικός· ἂν δέ τις νομίζῃ, ὅτι ἐξέπεσε τὸ ῥῆμα, τότε συμπληρωσάτω ἐκβαίνει.

Ἰσαῖος. σελ. 94, 12

εἰ μή τις ἔμπειρος πάνυ τῶν ἀνδρῶν εἴη — οὐκ ἂν διαγνοίη ῥᾳδίως πολλοὺς τῶν λόγων — ὡς διὰ μιᾶς δηλοῦταί μοι γραφῆς.

Ἀποροῦμεν ὅτι ὁ ἐκδότης δὲν ἀπεδέξατο τὴν ὑπὸ Βλασσίου γεν- μένη διόρθωσιν δι' ἰδίας ἀντὶ τοῦ διὰ μιᾶς. Ὁμοίως ἄνευ ἀνάγκ ὅμως διόρθωσεν ὁ Ναβῆρος ἐν Πλουτ. Ἠθ. σελ. 601 C τὸ μιᾶ (=τῆς αὐτῆς) γράψας ἰδίας (Μνημ. 28, 2 σελ. 156).

Αὐτ. σελ. 98, 12.

ἀνθ' ὧν ἐγὼ σωθεὶς ἐχρώμην τε αὐτῷ ἔτι μᾶλλον κα κατασκευαζομένῳ τὴν τράπεζαν εἰσευπόρησα ἀργυρίου

Εἰ καὶ πάντα τὰ χειρόγραφα ἀντὶ τοῦ εἰσευπόρησα ἔχουσι τ- μὲν (M) πρὸς εἰς εὐπόρησα, τὸ δὲ (B) πρὸς εἰσευπόρησα τὸ δὲ (F) πρὸς εἰς εὐπορίαν, τὸ δὲ (F^2) προσεισευπόρισα τὸ δὲ (P) προσεισεπόρησα, ὁ ἐκδότης ἔγραψεν εἰσευπόρησα φρονῶν ὅτι ἐν τῷ ἀρχετύπῳ ὑπῆρχε προσευπόρησα, προσετέθη δὲ ἡ εἰς ὑπεράνω τῆς πρὸς γραφεῖσα. Ἡμεῖς, πλὴν τοῦ ὅτι ἡ τῶν χει- ρογράφων γραφὴ εἶνε προσεισευπόρησα, νομίζομεν ἀναγκαίαν τὴν πρός, διότι δι' αὐτῆς δηλοῦται ὅτι τὰ καταβληθέντα ὑπὸ τοῦ ἀστοῦ χρήματα ἦσαν ἐν προσθήκης μέρει τοῖς ὑπὸ τοῦ Εὐμάθους καταβλη- θεῖσιν. Προσεισευπόρησα λοιπὸν σημαίνει πρὸς τοῖς αὐτοῦ εἰσ- αγαγὼν ἐκ τοὐμοῦ ἀργυρίου ἐποίησα (τὴν τράπεζαν) εὐ- πορῆσαι. Τούτων ἕνεκα οὐδὲ τοῦ κ. Πανταζῆ τὴν γνώμην, ὅτι πρέ- πει νὰ διορθωθῇ προσεισεπόρισα ἀργύριον, ἀσπαζόμεθα, ἐφ' οὗ μάλιστα παρὰ Δημοσθένει εὕρηται δὶς τὸ προσευπορεῖν χρήματά τινι (36, 57 καὶ 24, 97), ἡ δὲ γενικὴ ἀργυρίου ἄριστα ἔχει, ἂν ληφθῇ ὡς μεριστική. Ἂν εἶνε ἀνάγκη διορθώσεως, γραπτέον προσευ- πόρησα, ὡς παρὰ Δημοσθένει.

Αὐτ. σελ. 102, 11 καὶ 129, 10 γραπτέον τὸ ἑταιρίαις διὰ τῆς ει, ὡς καὶ ὁ Σαύππιος ἔγραψεν.

Αὐτ. σελ. 105, 13.

ἀδικοῦμαι γὰρ ὑπὸ τῶν δημοτῶν, οὓς περιορᾶν μὲν ἀπο- στεροῦντας οὐ ῥᾴδιον, ἀπέχθεσθαι δὲ ἀηδές, μεθ' ὧν ἀνάγ- κη καὶ συνθύειν καὶ συνουσίας κοινὰς ποιεῖσθαι.

Οὐδαμῶς πειθόμεθα ὅτι ὁ Ἰσαῖος ἔγραψεν ἀπέχθεσθαι ἀντὶ τοῦ ἀπεχθάνεσθαι, πολὺ δὲ ἀμφιβάλλομεν, ἂν καὶ ο Διονύσιος ἐχρήσατο τῷ τύπῳ τούτῳ. Καὶ ἐνταῦθα λοιπὸν καὶ ἐν σελ. 107, 1 καὶ γραπτέον ἀπεχθάνεσθαι ἀντὶ τοῦ ἀπέχθεσθαι.

Αὐτ. σελ. 108, 2.

πολλὰ γὰρ ἄν τις ἰδὼν εὕροι παρ' αὐτῷ ⟨ἄλλως ἔχοντ' ⟩ ὡς ἐν τούτῳ.

Οὕτω συμπληροῦμεν τὸ χωρίον.

Αὐτ. σελ. 109, 1.

καὶ εἰ μὲν εὖ⟨τε καὶ καλῶς ὁ λόγος εἶχε τό⟩τε, τῷ λόγῳ πιστεύειν, εἰ δὲ μή, νῦν παρασχέσθαι μάρτυρας, εἴ τι ψευδῶς ἦν ὧν ἐλογισάμην αὐτοῖς.

Οὕτω, νομίζομεν, συμπληρωτέον τὸ χάσμα. Τὴν λέξιν ὁ λόγος, ἣν οἱ μέχρι τοῦδε τὸ χωρίον πειραθέντες νὰ συμπληρώσωσι δὲν προσέθηκαν, νομίζομεν ἀναγκαίαν, ἕνεκα τοῦ ἑπομένου τῷ λόγῳ.

Αὐτ 112, 10.

τούς τε μάρτυρας ἐπάγεται καὶ τὰς ἄλλας παρέχεται πίστεις δεδοικὼς—μὴ δυσπαρακολούθητος γένηται διὰ τὸ πλῆθος τῶν κεφαλαίων ὁ λόγος καὶ πελαγίσῃ.

Παράβαλε τὸ ἐν Πρωταγόρᾳ τοῦ Πλάτωνος (338, α) πέλαγος τῶν λόγων καὶ τὸ τῆς συνηθείας πελαγώνω, ἐπελάγωσα ἐπὶ τῶν πολλὰ λεγόντων καὶ εἰς ἀδιέξοδον ἐμπιπτόντων.

Αὐτ. 116, 20.

Τὸ φράτερας ἢ καὶ ἐνταῦθα γραπτέον φράτορας, ὡς καὶ τὰ ἀπόγραφα PM, B, F ἔχουσιν, ἢ τὸ ἐν σελ. 118, 21 φράτορσι γραπτέον φράτερσι.

Ἀποροῦμεν ὅτι ὁ ἐκδότης δὲν ἀπεδέξατο τὴν ὑπὸ Βλασσίου γενομένη διόρθωσιν δι' ἰδίας ἀντὶ τοῦ διὰ μιᾶς. Ὁμοίως ἄνευ ἀνάγκης ὅμως διόρθωσεν ὁ Ναβῆρος ἐν Πλουτ. Ἠθ. σελ. 601 C τὸ μιᾶς (=τῆς αὐτῆς) γράψας ἰδίας (Μνημ. 28, 2 σελ. 156).

Αὐτ. σελ. 98, 12.

ἀνθ' ὧν ἐγὼ σωθεὶς ἐχρώμην τε αὐτῷ ἔτι μᾶλλον καὶ κατασκευαζομένῳ τὴν τράπεζαν εἰσευπόρησα ἀργυρίου

Εἰ καὶ πάντα τὰ χειρόγραφα ἀντὶ τοῦ εἰσευπόρησα ἔχουσι τὸ μὲν (Μ) πρὸς εἰς εὐπόρησα, τὸ δὲ (Β) πρὸς εἰσευπόρησα τὸ δὲ (F) πρὸς εἰς εὐπορίαν, τὸ δὲ (F²) προσεισευπόρισα, τὸ δὲ (Ρ) προσεισεπόρησα, ὁ ἐκδότης ἔγραψεν εἰσευπόρησα φρονῶν ὅτι ἐν τῷ ἀρχετύπῳ ὑπῆρχε προσευπόρησα, προσετέθη δὲ ἡ εἰς ὑπεράνω τῆς πρὸς γραφεῖσα. Ἡμεῖς, πλὴν τοῦ ὅτι ἡ τῶν χειρογράφων γραφὴ εἶνε προσεισευπόρησα, νομίζομεν ἀναγκαίαν τὴν πρός, διότι δι' αὐτῆς δηλοῦται ὅτι τὰ καταβληθέντα ὑπὸ τοῦ ἀστοῦ χρήματα ἦσαν ἐν προσθήκης μέρει τοῖς ὑπὸ τοῦ Εὐμάθους καταβληθεῖσιν. Προσεισευπόρησα λοιπὸν σημαίνει πρὸς τοῖς αὐτοῦ εἰσαγαγὼν ἐκ τοὐμοῦ ἀργυρίου ἐποίησα (τὴν τράπεζαν) εὐπορῆσαι. Τούτων ἕνεκα οὐδὲ τοῦ κ. Πανταζῆ τὴν γνώμην, ὅτι πρέπει νὰ διορθωθῇ προσεισεπόρισα ἀργύριον, ἀσπαζόμεθα, ἐφ' ῷ μάλιστα παρὰ Δημοσθένει εὕρηται δὶς τὸ προσευπορεῖν χρήματί τινι (36, 57 καὶ 24, 97), ἡ δὲ γενικὴ ἀργυρίου ἄριστα ἔχει, ἂν ληφθῇ ὡς μεριστική. Ἂν εἶνε ἀνάγκη διορθώσεως, γραπτέον προσευπόρησα, ὡς παρὰ Δημοσθένει.

Αὐτ. σελ. 102, 11 καὶ 129, 10 γραπτέον τὸ ἑταιρίαις διὰ τῆς ει, ὡς καὶ ὁ Σαύππιος ἔγραψεν.

Αὐτ. σελ. 105, 13.

ἀδικοῦμαι γὰρ ὑπὸ τῶν δημοτῶν, οὓς περιορᾶν μὲν ἀποστεροῦντας οὐ ῥᾴδιον, ἀπέχθεσθαι δὲ ἀηδές, μεθ' ὧν ἀνάγκη καὶ συνθύειν καὶ συνουσίας κοινὰς ποιεῖσθαι.

Οὐδαμῶς πειθόμεθα ὅτι ὁ Ἰσαῖος ἔγραψεν ἀπέχθεσθαι ἀντὶ τοῦ ἀπεχθάνεσθαι, πολὺ δὲ ἀμφιβάλλομεν, ἂν καὶ ο Διονύσιος ἐχρήσατο τῷ τύπῳ τούτῳ. Καὶ ἐνταῦθα λοιπὸν καὶ ἐν σελ. 107, 1 καὶ γραπτέον ἀπεχθάνεσθαι ἀντὶ τοῦ ἀπέχθεσθαι.

Αὐτ. σελ. 108, 2.

πολλὰ γὰρ ἄν τις ἰδὼν εὕροι παρ' αὐτῷ ⟨ἄλλως ἔχοντ' ὡς ἐν τούτῳ.

Οὕτω συμπληροῦμεν τὸ χωρίον.

Αὐτ. σελ. 109, 1.

καὶ εἰ μὲν εὖ⟨τε καὶ καλῶς ὁ λόγος εἶχε τό⟩τε, τῷ λόγῳ πιστεύειν, εἰ δὲ μή, νῦν παρασχέσθαι μάρτυρας, εἴ τι ψευδῶς ἦν ὧν ἐλογισάμην αὐτοῖς.

Οὕτω, νομίζομεν, συμπληρωτέον τὸ χάσμα. Τὴν λέξιν ὁ λόγος, ἣν οἱ μέχρι τοῦδε τὸ χωρίον πειραθέντες νὰ συμπληρώσωσι δὲν προσέθηκαν, νομίζομεν ἀναγκαίαν, ἕνεκα τοῦ ἑπομένου τῷ λόγῳ.

Αὐτ 112, 10.

τούς τε μάρτυρας ἐπάγεται καὶ τὰς ἄλλας παρέχεται πίστεις δεδοικὼς—μὴ δυσπαρακολούθητος γένηται διὰ τὸ πλῆθος τῶν κεφαλαίων ὁ λόγος καὶ πελαγίσῃ.

Παράβαλε τὸ ἐν Πρωταγόρᾳ τοῦ Πλάτωνος (338, α) πέλαγος τῶν λόγων καὶ τὸ τῆς συνηθείας πελαγώνω, ἐπελάγωσα ἐπὶ τῶν πολλὰ λεγόντων καὶ εἰς ἀδιέξοδον ἐμπιπτόντων.

Αὐτ. 116, 20.

Τὸ φράτερας ἢ καὶ ἐνταῦθα γραπτέον φράτορας, ὡς καὶ τὰ χειρόγραφα PM, B, F ἔχουσιν, ἢ τὸ ἐν σελ. 118, 21 φράτορσι γραπτέον φράτερσι.

Αὐτ. 117, 4.

καὶ γὰρ οὐδ' ἀμφισβητῆσαί μοι ἐξουσία γένοιτ' ἂν ὕστε-
ρον, ὡς οὐκ ἔστιν ἀδελφὸς οὗτος ⟨ἐμός⟩. Ἐμοῦ γὰρ οὐδ'
ἂν ὑμῶν τὴν φωνὴν ἀνάσχοιτ' ἂν ἀκούων κλπ.

Τὸ ἐμός, ὅπερ ἐξέπεσε διὰ τὸ ἑπόμενον ἐμοῦ, ἀνάγκη νὰ προ-
στεθῇ τῷ ἀδιορίστῳ ἀδελφός.

Δημοσθέν. 130, 4.

ὁ Θουκυδίδης, ὃν οὐδεὶς οὐδ' ὑπερεβάλετο τῶν ἐπιγι-
νομένων.

Ἀντὶ τοῦ ἐπιγινομένων γραπτέον ἐπιγενομένων.

Αὐτ. στιχ. 6.

ἡ δὲ ἑτέρα λέξις ἡ λιτὴ καὶ ἀφελὴς καὶ δοκοῦσα κατα-
σκευήν τε καὶ ἰσχὺν τὴν πρὸς ἰδιώτην ἔχειν λόγον [καὶ
ὁμοιότητα] πολλοὺς μὲν ἔσχε καὶ ἀγαθοὺς ἄνδρας προστά-
τας συγγραφεῖς τε καὶ φιλοσόφους καὶ ῥήτορας.

Περιγράφομεν τὰς λέξεις καὶ ὁμοιότητα ὡς σχόλιον τοῦ κατα-
σκευήν τε καὶ ἰσχὺν τὴν πρὸς ἰδιώτην λόγον.

Αὐτ. σελ. 137, 1.

ὅ τε πίνος αὐτῇ ὁ τῆς ἀρχαιότητος ἠρέμα καὶ λεληθότως
ἐπιτρέχει χλοερόν τέ τι καὶ τεθηλὸς καὶ μεστὸν ὥρας ἄν-
θος ἀναδίδωσι· καὶ ὥσπερ ἀπὸ τῶν εὐωδεστάτων λειμώνων
αὖρά τις ἡδεῖα ἐξ αὐτῆς ⟨ἀνα⟩φέρεται

Ἀναγκαίαν νομίζομεν τὴν προσθήκην τῆς ἀνὰ τῷ φέρεται.

Αὐτ. σελ. 138, 1.

ἀλληγορίας τε περιβάλλεται πολλὰς καὶ ⟨λίαν⟩ μακρὰς
οὔτε μέτρον ἐχούσας οὔτε καιρόν.

Προσέθεμεν τὸ λίαν, ἵνα μετὰ τῶν ἄλλων τῶν ὑπὸ τοῦ ἐκδότου προστεθεισῶν λέξεων (καὶ-μακρᾶς) τὰ ἐκπεσόντα γράμματα ἀνέλθωσιν εἰς τὰ δέκα καὶ τρία, ὡς ἐν τῷ χειρογράφῳ Β φαίνεται.

Αὐτ. σελ. 141, 6.

τάδ' οὐχ ὑπ' ἄλλων, ἀλλὰ τοῖς αὑτῶν λόγοις ἁλισκόμεθα.

Ὀρθῶς ὁ Πόρσων συνεπλήρωσε τὸν τρίμετρον ἰαμβικὸν στίχον

τάδ' οὐχ ὑπ' ἄλλων ἀλλὰ τοῖς αὑτῶν πτεροῖς.

Διὰ ταῦτα ἡ τοῦ κ. Πανταζῆ συμπλήρωσις (ταῦτα οὐχ ὑ) φθείρει τὸ μέτρον.

Αὐτ. σελ. 149, 3.

ὁ δὲ ῥήτωρ τοῦ τε ἀρκοῦντος στοχάζεται καὶ τοὺς καιροὺς συμμετρεῖται οὐκ εἰς ἀνάθημα καὶ κτῆμ' ⟨εἰς ἀεὶ⟩ κατασκευάζων τὴν λέξιν μόνον ὥσπερ ὁ συγγραφεύς, ἀλλὰ καὶ εἰς χρῆσιν.

Τὸ εἰς ἀεὶ προσέθεμεν τὸ τοῦ Θουκυδίδου κτῆμα ἐς ἀεὶ πρὸ διανοίας λαβόντες.

Αὐτ. στ. 14.

ἃ δὲ παρὰ τὸν ἰσχνόν τε καὶ ἀκριβῆ καὶ καθαρὸν καὶ ζηλωτὸν ⟨κατεσκεύακε χαρακτῆρα⟩, ὅς ἀπὸ τοῦ διαλάμψαντος ἐν αὐτῷ Λυσιακὸς ἂν εἰκότως λέγοιτο, τοιαῦτα.

Ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ πρῶτον μὲν συνεπληρώσαμεν τὸ μετὰ τὴν λέξιν ζηλωτὸν χάσμα προσθέντες τὰς ἐκπεσούσας λέξεις κατεσκεύακε χαρακτῆρα, ὡς ἐκ τῶν ἐν σελ. 148 στ. 15-16 λεγομένων (ἡ παρὰ τὸν αὐτὸν κατεσκευασμένη χαρακτῆρα) δύναταί τις νὰ εἰκάσῃ· πρβ. καὶ ἀνωτ. στ. 9-13. (ἃ παρὰ τὸν ὑψηλὸν—χαρακτῆρα — ὁ Δημοσθένης κατεσκεύακεν). Εἶτα δὲ τῷ Μαρτινίῳ καὶ Κρυγήρῳ ἑπόμενοι ἐκβάλλομεν τὸ δ τὸ πρὸ τοῦ ἂν ὡς ἐκ διττογραφίας τοῦ ἑπομένου α προελθόν.

Αὐτ. σελ. 152, 8.

ἣν δὲ νῦν μέλλω λέγειν, Δημοσθένους ἐκ τοῦ **κατὰ Κ**ό-νωνος, ἧς τὴν πραγματικὴν ὁμοιότητα ἐάσαντες ⟨**τὴν ἄλ**-λην δήπου⟩ τὴν ἐν τῇ λέξει σκοπῶμεν.

Οὕτω τὸ ἐκ 12 γραμμάτων κατὰ τὸ χειρόγραφον Μ χάσμα πλη-ροῦμεν.

Αὐτ. σελ. 153, 23.

τοῦ δὲ πράγματος εἰς τοῦτο παρελθόντος, ὡς δεῦρο **ἀνήλ**-θομεν, ἣν ἡμῖν, οἷον εἰκός, ἐκ τούτων ὀργὴ καὶ ἔχθρα πρὸς ἀλλήλους.

Ἀντὶ τοῦ παρελθόντος γράφομεν προελθόντος.

Αὐτ. σελ. 154, 4.

ἀλλ' ἐκεῖν' ἁπλῶς ἐγνώκειν τὸ λοιπὸν εὐλαβεῖσθαι καὶ φυλάττεσθαι μὴ πλησιάζειν ὡς τοὺς τοιούτους.

Ἀντὶ τοῦ ὡς προτιμῶμεν πρός. Οὕτω δὲ τὸ τοῦ Δημοσθένους τοῖς τοιούτοις ταὐτὸ τῷ ἐνθάδε πρὸς τοὺς τοιούτους.

Αὐτ. σελ. 176, 10.

ὅταν μέν τινα τῶν Ἰσοκράτους ἀναγινώσκω λόγων, εἴτε τῶν πρὸς τὰ δικαστήρια καὶ τὰς ἐκκλησίας γεγραμμένων εἴ⟨τε τῶν ἐπιδεικτικῶν⟩ ἐν ἤθει γίνομαι.

Οὕτω συμπληροῦμεν τὸ πρὸ τοῦ ἐν ἤθει χάσμα εἰκάζοντες ἐκ τοῦ ὅτι τοῦτο τὸ εἶδος τῶν λόγων μόνον ἐνταῦθα δὲν μνημονεύεται.

Αὐτ σελ. 177, 4.

οἱ τοσοῦτον ἀπηρτημένοι τοῖς χρόνοις ταυτὸν τῷ οἱ τοσοῦτον μακρὰν ὄντες (ἀπέχοντες) κατὰ τοὺς χρόνους.

Αὐτ. στ. 24.

εἰ δὴ τὸ διὰ τοσούτων ἐτῶν ἐγκαταμισγόμενον τοῖς βυβλίοις πνεῦμα τοσαύτην ἰσχὺν ἔχει καὶ οὕτως ἀγωγόν ἐστι τῶν ἀνθρώπων, ἦ που τότε ὑπερφυές τι καὶ δεινὸν χρῆμα ἦν ἐπὶ τῶν ἐκείνου λόγων.

Τὰ χειρόγραφα ἀντὶ τοῦ ἀγωγόν ἐστι τῶν ἀνθρώπων ἔχουσιν ἴσον ἐπὶ τῶν αὐτῶν. Ὀρθῶς ὁ κ. Πανταζῆς δεχόμενος τὴν διόρθωσιν ἀγωγὸν ἀποδίδωσι τῷ ἰσχύν, ἀλλ' ἡ διόρθωσις ἀναγνώσεων ἀντὶ τῶν αὐτῶν καὶ παλαιογραφικῶς δὲν δικαιολογεῖται καὶ πολὺ ἐξεζητημένη ἡμῖν φαίνεται. Καθ' ἡμᾶς διορθωτέον ἐπὶ τῶν αὐ⟨τῶν τού⟩των (=βυβλίων).

Αὐτ. 179, 7.

κἀμοί γε πολλάκις ἐπῆλθεν εἰπεῖν ἐπὶ τῶν τοιούτων αὐτοῦ λόγων, ὃ πεποίηται παρ' Ὁμήρῳ πρὸς τὴν Ἀφροδίτην ὁ Ζεὺς λέγων·

οὔ τοι, τέκνον ἐμόν, δέδοται πολεμήϊα ἔργα,
ἀλλὰ σύ γ' ἱμερόεντα μετέρχεο ἔργα γάμοιο

Σωκρατικῶν διαλόγων, ταῦτα δὲ πολιτικοῖς καὶ ῥήτορσιν ἀνδράσι μελήσει].

Περιεγράψαμεν τοὺς δύο τελευταίους στίχους νομίζοντες αὐτοὺς σχόλιον τῶν ἡγουμένων. Ὅτι δὲ τοῦτο ἀληθές, μαρτυρεῖ ἡ κακὴ σύνδεσις αὐτῶν πρὸς τὰ ἡγούμενα καὶ τὸ ἄχαρι καὶ ὑδαρές, ὅπερ ὁ λόγος προσκτᾶται ἐκ τῆς προσθήκης αὐτῶν.

Αὐτ. 183, 5.

πότερα σαφεστέραν ποιῆσαι τὴν λέξιν; ἀλλὰ καὶ χωρὶς τῆς προσθέσεως ταύτης ἐστὶ σαφής.

Ἀντὶ τοῦ ποιῆσαι ὁ μὲν Οὐσενῆρος ἔγραψε ποιήσει, ὅπερ, ὡς δεικνύει τὸ διατί, ἀπροσδιόνυσον, ὁ δὲ κ. Πανταζῆς νομίζει, ὅτι ἐξέπεσε πρὸ τοῦ πότερα τὸ τοῦ, ὅπερ ἀναφέρεται εἰς τὸ ποιῆσαι καὶ

κρέμαται ἐκ τοῦ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἕνεκα. Ἡμεῖς δὲ διορθοῦμεν τ χωρίον ὧδε·

πότερ' ⟨ὡς⟩ σαφεστέραν ποιῆσον τὴν λέξιν; ἀλλὰ κα χωρὶς τῆς προσθέσεως ταύτης ἐστὶ σαφής.

Αὐτ. 210, 14.

ὀνόμασι χρῆσθαι φιλεῖ μεγάλοις καὶ μακροσυλλάβοις· κα ταῖς ἕδραις αὐτῶν εἶναι πλουσίως πάνυ βεβηκυίαις.

Ὁ μὲν Συλβούργιος γράφει τὰς ἕδρας—βεβηκυίας, καὶ πλατέως ἀντὶ τοῦ πλουσίως ὁ δὲ Οὐσενῆρος προστίθησι τὸ ὥστε πρὸ τοῦ καί, ὁ δὲ κ. Πανταζῆς προτείνει νὰ γραφῇ οἵοις ζητεῖ ἢ βούλεται ἓν πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ χάσματος. Ἡμεῖς δὲ νομίζομεν διορθωτέον τὸ χωρίον ὧδε·

ὥστε τὰς ἕδρας αὐτῶν εἶναι πλατείας πάνυ, ⟨εὖ⟩ βεβηκυίας.

Αὐτ. σελ. 211, 8.

Ἐνταῦθα πάλιν ἡ τῶν ἀφώνων τε καὶ ἡμιφώνων γραμμάτων δύναμις αἰτία, ὁπότ' ἂν τὰ λήγοντα τῶν ἡγουμένων μορίων ᾖ γράμματα . . . . τοῖς ἡγουμένοις μηδὲν τῶν ἐπιφερομένων μήτε συναλείφεσθαι μήτε συγχεῖσθαι φύσιν ἔχῃ.

Συμπληροῦμεν καὶ διορθοῦμεν τὸ χωρίον ὧδε·

Ἐνταῦθα πάλιν—γράμματα, ⟨οἷα⟩ τοῖς ἡγουμένοις μηδὲν τῶν ἐπιφερομένων μήτε συναλείφεσθοι μήτε συγχεῖσθαι φύσιν ἔχειν.

Αὐτ. σελ. 213, 2.

εἰ δέ ποτε ἀκολουθήσειε τοῖς ἀνεπιτηδεύτοις κώλοις ἢ περιόδοις ἢ βάσεσιν εὔρυθμος, τὸ συμβὰν ἐκ τῆς αὐτομάτου τύχης οὐκ ἀπωθεῖται.

Τὸ εὔρυθμος εἶνε διόρθωσις τοῦ Οὐσενήρου ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς χειρογράφοις εὐρύθμοις. Τὴν διόρθωσιν ταύτην ὁ κ. Πανταζῆς δὲν παραδέχεται ὡς παρέχουσαν νόημα ἀσαφές, διότι δὲν δύναται νὰ νοήσῃ ποτέρα παρακολουθεῖ εὔρυθμος ἡ ἁρμονία ἢ περίοδός τις ἢ βάσις, ὡς νομίζει ὁ Οὐσενῆρος. Καθ' ἡμᾶς ἡ διόρθωσις εὔρυθμος ἀντὶ τοῦ εὐρύθμοις ἐπιτυχὴς λίαν, ἐννοητέον δὲ ὡς ὑποκείμενον οὔτε τὸ ἁρμονία οὔτε τὸ περίοδός τις ἢ βάσις ἀλλὰ τὸ σύνθεσις ἥδε (σελ. 212, στ. 24).

Αὐτ. στ. 21.

εἰ δέ τῳ δοκεῖ μαρτυρίων ἔτι δεῖν τῷ λόγῳ, παρελθὼν τοὺς ποιητὰς ἐκ τῆς Θουκυδίδου λέξεως ταυτὶ ⟨λαβὼν παραθήσομαι⟩.

Οὕτω συμπληροῦμεν τὸ χάσμα πρὸ διανοίας λαβόντες τὸ ἐν σελ. 223, 10 εἰ μὴ παραθήσομαι κἀκείνου λέξεις.

Αὐτ. 232.

δεύτερον δὴ κεφάλαιον ἦν ἐπιδεῖξαι, τίσι θεωρήμασι χρώμενος καὶ διὰ ποίας ἀσκήσεως προελθὼν τὸ κράτιστον μέρος ἔλαβε ⟨παρ' ἑκατέρας⟩ ἁρμονίας.

Οὕτω διωρθώσαμεν καὶ συνεπληρώσαμεν τὸ ἐκ 10-12 κατὰ τὸ μέρ. Μ χάσμα πρὸ διανοίας λαβόντες τὸ ἐν σελ. 220, 18 «φέρε δή, τίς οὐκ ἂν ὁμολογήσειεν τῆς τε αὐστηρᾶς καὶ τῆς ἡδείας ἁρμονίας μέσην εἶναι τήνδε τὴν λέξιν καὶ τὰ κράτιστα εἰληφέναι παρ' ἑκατέρας. Εὕρισκε δὴ τὰ μὲν αὐτὰ ἀμφοτέρων ὄντα αἴτια, τὰ μέλη καὶ τοὺς ῥυθμοὺς καὶ τὰς μεταβολὰς καὶ τὸ παρακολουθοῦν ἅπασιν αὐτοῖς πρέπον, οὐ μὴν κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἑκάτερα σχηματιζόμενα».

Προσπταίοντες τῷ ἐν ταῖς λέξεσι τὰ μὲν αὐτὰ ὑπερβατῷ προτιμῶμεν νὰ γραφῇ τὰ αὐτὰ μέν. πρβ. κατ. σελ. 234, 13, 15.

Αὐτ. σελ. 237, 8.

ἐὰν δὲ πάντα συνθῇ τὰ συμβεβηκότα τῇ μορφῇ ἢ τὰ πλεῖ-

στα ἢ τὰ κυριώτατα, ταχεῖάν τε πάνυ τὴν γνῶσιν λήψετ καὶ οὐκ ἐπι⟨στή⟩σεται ταῖς ὁμοιότησιν.

Οὕτω νομίζομεν πρέπει νὰ συμπληρωθῇ τὸ ἐκ τριῶν γραμμάτων χάσμα καὶ οὐχὶ ἐπισπάσεται ὡς ὁ ἐκδότης συμπληροῖ, οὐδὲ πλανήσεται, ὡς ὁ κ. Πανταζῆς, διότι καὶ τὸ χάσμα εἶνε τριῶν γραμμάτων μόνον καὶ ὁ νοῦς τοῦ χωρίου δὲν εἶνε, ὅτι δὲν θὰ παρασυρθῇ ἢ πλανηθῇ ἐκ τῶν ὁμοιοτήτων, ἀλλ' ὅτι ἐκ τῆς συνθέσεως πάντων τῶν συμβεβηκότων ἢ τῶν πλείστων ἢ τῶν κυριωτάτων ταχέως πάνυ θὰ γνωρίσῃ τὴν μορφὴν καὶ δὲν θὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχήν του εἰς τὰς ὁμοιότητας (μέγεθος, χρῶμα, σχῆμα, μέλη καὶ ῥυθμόν τινα τῶν μελῶν) ὥστε νὰ μὴ λάβῃ ἀκριβῆ γνῶσιν αὐτῆς.

Αὐτ. στ. 17.

οὐ γὰρ δὴ πλάσται μὲν καὶ ζωγράφων παῖδες, εἰ μὴ πολλὴν ἐμπειρίαν λάβοιεν, χρόνῳ τρίψαντες τὰς ὁράσεις μακρῷ περὶ τὰς τῶν ἀρχαίων δημιουργῶν τέχνας, οὐκ ἂν εὐπετῶς αὐτὰς διαγνοῖεν καὶ οὐκ ἂν ἔχοιεν εἰπεῖν βεβαίως, ὅτι [τῇ φήμῃ παραλαβόντες] τουτὶ μέν ἐστι Πολυκλείτου τὸ ἔργον, τουτὶ δὲ Φειδίου, τουτὶ δὲ Ἀλκαμένους.

Ἀντὶ τοῦ ἀπροσδιονύσου δὴ νομίζομεν ὅτι ὁ Διονύσιος ἔγραψεν ἄν, ὅπερ ἕνεκα τῆς παρεμβολῆς τῆς προτάσεως εἰ μὴ—τέχνας ἐπαναλαμβάνεται παρὰ τὰς εὐκτικὰς διαγνοῖεν, ἔχοιεν. Τὰς δὲ λέξεις τῇ φήμῃ παραλαβόντες ὀρθῶς μὲν περιέγραψεν ὁ ἐκδότης ὡς σχόλιον παρεγγραφὲν ὑπό τινος θέλοντος νὰ δηλώσῃ, ὅτι οἱ πλάσται ἢ οἱ ζωγράφοι δὲν δύνανται νὰ διακρίνωσιν εὐκόλως μηδὲ νὰ εἴπωσιν ἀσφαλῶς, ὅτι τοῦτο τὸ ἔργον εἶνε τοῦ Πολυκλείτου, τοῦτο δὲ τοῦ Φειδίου, ἂν μὴ ἐκ φήμης τοῦτο γινώσκωσιν. Ἢ λοιπὸν τὸ σχόλιον τοῦτο γεγραμμένον ὧδε·

καὶ οὐκ ἂν ἔχοιεν εἰπεῖν βεβαίως [τῇ φήμῃ ⟨μὴ⟩ παραλαβόντες] ὅτι τουτὶ μέν ἐστι Πολυκλείτου τὸ ἔργον κλπ

Αὐτ. σελ. 238, 10.

οὐ γὰρ ἂν ἄλλως γένοιτο πολιτικὴ λέξις παρ' αὐτὴν τὴν

σύνθεσιν ἐμφερὴς ποιήμασιν, ἂν μὴ περιέχῃ μέτρα καὶ ῥυθμούς τινας ἐγκατακεχωρισμένους ἀδήλως.

Ἀντὶ τοῦ ἐγκατακεχωρισμένους ἀδήλως γραπτέον ἐγκατακεχωσμένους ἀδήλους, διότι οἱ ἐγκατακεχωσμένοι δύνανται νὰ εἶνε ἄδηλοι, οὐχὶ δὲ καὶ οἱ ἐγκατακεχωρισμένοι. Ὅτι δὲ τοῦτο ἀληθές, πρβ. ἀνωτ. στ. 9· «τὰ δ' ἀτελῆ, τοιαύτην ἐπιπλοκὴν ἔχοντα ἐν ἀλλήλοις καὶ οὕτως συνηρμοσμένα, ὥστε μὴ δῆλον εἶναι, ὅτι ἐστὶ μέτρα». Τὸ δὲ ἀδήλους βεβαιοῦσιν ὁ κῶδιξ P, ἐν ᾧ εἶνε γεγραμμένον ἀδήλου καὶ ὁ B, ἐν ᾧ κεῖται δηλοῦ.

Αὐτ. σελ. 242, 24.

ὅταν δὲ τὴν τούτων ἁπάντων ἐπιστήμην περιλάβωμεν, τότε ἀρχόμεθα γράφειν τε καὶ ἀναγινώσκειν, συλλαβὴν μὲν καὶ βραδέως τὸ πρῶτον, ἅτε νεαρᾶς οὔσης ἔτι τῆς ἕξεως, προβαίνοντος δὲ τοῦ χρόνου καὶ τὸν νοῦν ἰσχυρὸν τῇ ψυχῇ περιτιθέντος ἐκ τῆς συνεχοῦς μελέτης, τότ' ἀπταίστως τε καὶ κατὰ πολλὴν εὐπέτειαν—ἅμα νοήσει διερχόμεθα.

Ἀντὶ τοῦ τὸν νοῦν ὁ μὲν Ῥείσκιος προέτεινε τὸν τόνον, ὁ δὲ Οὐσενῆρος τὸν νόμον, ὁ δὲ ἐκδότης ἐρωτᾷ, ἂν πρέπει νὰ γραφῇ τὸ ἔννοον. Καθ' ἡμᾶς διορθωτέον.

καὶ τοῦ νοῦ ἰσχυροῦ τῇ ψυχῇ περιτυ⟨πω⟩θέντος.

Αὐτ. σελ. 245, 18.

εἶτ' εἴ καί φησιν οὐκ [ἔχειν] ἐρεῖν ταῦθ' ὥσπερ δεινὰ καὶ πέρα δεινῶν, ὅμως ὀδύρεται ⟨καὶ⟩ πόλεων κατάλογον καὶ τελείαν ἀναίρεσιν διέξεισιν, ὡς οὐδ' ἴχνος ἔτι λοιπὸν ἐχουσῶν τῆς παλαιᾶς οἰκήσεως.

Συμφωνοῦμεν τῷ ἐκδότῃ ἐκβάλλοντι τὸ ἔχειν, ὅπερ νομίζομεν ὅτι προῆλθεν ἐκ διττογραφίας τοῦ ἐρεῖν, πρὸ δὲ τοῦ πόλεων προστίθεμεν

τὸν καὶ ἐκπ:σόντα διὰ τὸ ὁμοιοτέλευτον τοῦ ὀδύρεται. Τοῦτο κ ὁ κ. Δραγούμης διεῖδεν, ἀλλὰ προστίθησι πλὴν τοῦ καὶ καὶ τὸν τ

Αὐτ. σελ. 251, 4.

ἐν ἄλλοις τε συχνοῖς, οὓς ὁ Δημοσθένης οὐκ ἔγραψε ἐν ἑτέρᾳ δηλοῦταί μοι πραγματείᾳ [τὰ περὶ Δημοσθένη].

Περιεγράψαμεν τὰς τελευταίας λέξεις ὡς σχόλιον τοῦ ἐν ἑτέρ πραγματείᾳ.

Αὐτ. στίχ. 19.

ὅσοι δ' ἐν ἁμαρτήματος αὐτὸ μοίρᾳ φέρουσι τὰς αἰτίας οὐκ ἐξητακότες, δι' ἃς εἰώθει πλεονάζειν [ἐνίοτε] ἐν τοῖς ⟨αὐτοῖς⟩ ὀνόμασιν, οὐ δεόντως αὐτοῦ κατηγοροῦσιν.

Ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ τὸ μὲν ἐνίοτε ἐκβάλλομεν ὡς προελθὸν ἐκ διττογραφίας τοῦ ἐν τοῖς καὶ προστίθεμεν τὸ αὐτοῖς, ὡς ἐκ τῶν MBPν κωδίκων φαίνεται. Τὸ δὲ πλεονάζειν ἐν τοῖς αὐτοῖς ὀνόμασι ταὐτόν ἐστι τῷ χρῆσθαι ὀνόμασι πλείοσι τοῦ δέοντος δηλοῦσι τὸ αὐτο

Πρὸς Ἀμμαῖον σελ. 257, 8.

Δημοσθένης τὰς ῥητορικὰς τέχνας παρ' ἐκείνου μαθὼν εἰς τοὺς ἰδίους μετήνεγκε λόγους καὶ μετ' ἐκεῖνα κοσμούμενος τὰ παραγγέλματα ἐγένετο τῶν ῥητόρων κράτιστος.

Ὀρθῶς ὁ ἐκδότης ἔγραψε κατ' ἀντὶ τῆς ἐν τοῖς χειρογράφοις μετ' ἀλλὰ καὶ τὸ ἐκεῖνα δὲν ἔχει ὑγιῶς ἅτε μὴ προρρηθέντων τῶν παραγγελμάτων ἐν τοῖς ἔμπροσθεν. Διορθωτέον λοιπὸν ἐκείνου (=τοῦ Ἀριστοτέλους, ὃν ὀλίγῳ πρότερον ἐμνημόνευσε) ἀντὶ τοῦ ἐκεῖνα.

Αὐτ. στ. 16.

ἐθαύμασα καὶ—ῴμην δεῖσθαι σκέψεως τὸ πρᾶγμα, μή ποτε λέληθέ με τἀληθὲς οὕτως ἔχον καὶ οὐδὲν εἰκῇ τῷ ἀνδρὶ εἴρηται, ἵνα ἢ ⟨μεταβάλοιμι⟩ τὴν δόξαν, ἣν πρότερον αὐτὸς ἔσχον βεβαίως μαθὼν ὅτι προτεροῦσι τῶν Δημοσθέ-

..ους λόγων αἱ Ἀριστοτέλους τέχναι ἢ τὸν οὕτως ἐγνωκότα ..αὶ γράψαι γε παρεσκευασμένον, πρὶν εἰς ὄχλον ἐκδοῦναι τὸ σύνταγμα, μεταβαλεῖν πείσαιμι τὴν δόξαν.

Οὕτω συνεπληρώσαμεν ἀντὶ τοῦ μετὰ τὸ ἔσχον προστεθέντος ..φείην ἐκ τῶν τελευταίων λέξεων (μεταβαλεῖν πείσαιμι τὴν δόξαν) εἰκάσαντες.

Αὐτ. σελ. 259, 10.

μηδὲ τοῖς ⟨ἐπι⟩γινομένοις ὑπερβολὴν καταλιπὼν τοσοῦτος ἐγένετο.

Ἀναγκαία ἡ προσθήκη τῆς ἐκπεσούσης πρὸ τοῦ γινομένοις προθέσεως ἐπί.

Αὐτ. σελ. 261, 3

μετὰ δὲ Θούδημον ἔστιν Ἀριστόδημος ἄρχων, ἐφ' οὗ τῶν κατὰ Φιλίππου δημηγοριῶν ἤρξατο, καὶ λόγον ἐν τῷ δήμῳ διέθετο περὶ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ ξενικοῦ στρατεύματος καὶ τῶν δέκα φυγαδικῶν τριηρῶν εἰς Μακεδονίαν.

Ὅτι τὸ φυγαδικῶν νοσεῖ, καὶ τυφλῷ δῆλον. Πρὸ ὀφθαλμῶν λαβόντες τὰ ἐν σελ. 269, 13 λεγόμενα (ἔπειτα Θεμιστοκλῆς, ἐφ' οὗ τὴν πέμπτην τῶν κατὰ Φιλίππου δημηγοριῶν ἀπήγγειλε περὶ τῆς φυλακῆς τῶν νησιωτῶν) καὶ Δημοσθένους τὸ ἐν Α' Φιλιππικῷ (32) ὅπως ἀσφαλῶς ἡ δύναμις πλέῃ διορθοῦμεν ἢ μᾶλλον ἀναγινώσκομεν φυλακικῶν (=ἐπιτηδείων φυλάττειν) ἀντὶ τοῦ φυγαδικῶν. Ἡ λέξις φυλακικὸς ἀπαντᾷ καὶ παρὰ Πλάτωνι ἐν Πολιτείας 2, σελ. 375 e. Καὶ τὸ τριηρῶν δὲ γραπτέον τριήρων. Ὁμοίως κακῶς τονίζεται τὸ ἐν σελ. 262, 13 Διοτρεφοῦς, ὅπερ γραπτέον Διοτρέφους ἢ Διιτρέφους.

Αὐτ. σελ. 267, 12.

ἐπὶ τούτου Ὀλυνθίοις πολεμουμένοις ὑπὸ Φιλίππου καὶ πρέσβεις Ἀθήναζε πέμψασιν οἱ Ἀθηναῖοι συμμαχίαν τε

ἐποιήσαντο ⟨πεισθέντες ὑπὸ Δημοσθένους⟩ καὶ βοήθεια ἔπεμψαν πελταστὰς δισχιλίους, τριήρεις δὲ τριάκοντα τὰ μετὰ Χάρητος καὶ ἃς συνεπλήρωσαν ὀκτώ.

Οὕτω συνεπληρώσαμεν εἰκάσαντες ἐκ τῶν ἐν σελ. 269, 9 λεγομένων (βοηθείας ἀπέστειλαν Ἀθηναῖοι πεισθέντες ὑπὸ Δημοσθένους καὶ τῶν ἐν σελ. 273, 5 (Δημοσθένους παρακαλέσαντος αὐτὸν (τὸν δῆμον) πρὸς τὸν πόλεμον καὶ τὰ ψηφίσματα γράψαντος ἐχειροτόνησε.

Αὐτ. σελ. 277, 14.

καὶ ἐν τῷ πεπονθότι ⟨τὸ⟩ καλῶς καὶ δικαίως ὑπάρχει, τῷ πεπραγμένῳ ὑπάρξει καὶ τῷ ποιήσαντι ἢ ποιοῦντι.

Ἀντὶ τοῦ τῷ πεπραγμένῳ γραπτέον ⟨οὕ⟩τω πεπραγμένον

Αὐτ. στίχ. 17.

οὐ γὰρ εἰ δικαίως ἔπαθεν, ἅμα καὶ δικαίως ὑπὸ τούτου πέπονθε.

Ὁ Σαύππιος ὕποπτον νομίζει τὸ πέπονθε. Καθ' ὑμᾶς δ' ὅμως ἔχει κάλλιστα, διότι τὸ ὑπὸ τούτου πέπονθε ταὐτὸν τῷ οὗτος εἴργασται ἢ πεποίηκεν.

Περὶ Δεινάρχου σελ. 298, 8.

Δεινάρχοις δ' ἐνετύχομεν τέτταρσιν· ὧν ἐστὶν ὁ μὲν ἐκ τῶν ῥητόρων τῶν Ἀττικῶν, ὁ δὲ τὰς περὶ Κρήτην συναγήοχε μυθολογίας, ὁ δὲ πρεσβύτερος μὲν ἀμφοῖν τούτοιν, Δήλιος δὲ τὸ γένος, πεπραγματευμένος τοῦτο μὲν ἔπος, τοῦτο δὲ πράγματα, τέταρτος δὲ ὁ περὶ Ὁμήρου λόγον συντεθεικώς.

Τὸ χωρίον τοῦτο, ὡς ἡ πρώτη καὶ τελευταία τῶν ἀντιθετικῶν προτάσεων μαρτυροῦσιν, ἔχει ἀνωμαλίαν τινὰ ἀντικειμένην εἰς τὴν σύνήθως ὁμαλὴν τοῦ Διονυσίου λέξιν. Τούτου ἕνεκα νομίζομεν διορθωτέον ὧδε·

ὧν ἐστιν ὁ μὲν ἐκ τῶν ῥητόρων τῶν Ἀττικῶν, ὁ δ' ὅ⟨ς⟩ ις περὶ Κρήτην συναγόηχε μυθολογίας, ὁ δ' ὅ⟨ς⟩ πρεσβύτερος μὲν ἀμφοῖν τούτοιν ⟨ἦν⟩, Δήλιος δὲ τὸ γένος— ἕταρτος δὲ ὁ περὶ Ὁμήρου λόγον συντεθεικώς.

Αὐτ. στ. 19.

πολὺ ἀμφιβάλλομεν, ἂν ὁ Διονύσιος ἐχρῆτο τῷ τύπῳ παριστάνειν ἀντὶ τοῦ παριστάναι.

Αὐτ. σελ. 299, 10.

οὔτε γὰρ γένος τἀνδρὸς οὔτε χρόνους, καθ' οὓς ἦν, οὔτε τόπον, ἐν ᾧ διέτριψε, δεδήλωκεν, ὀνόματα δὲ μόνον κοινὰ καὶ περιτρέχοντα ἐσπούδασε καὶ πλῆθος λόγων εἶπεν οὐδενὶ ⟨τῶν περὶ αὐτοῦ γραψάντων⟩ σύμφωνον.

Οὕτω συμπληροῦμεν τὸ ἐκ δέκα καὶ ὀκτὼ γραμμάτων κατὰ τὸν κώδικα F χάσμα.

Αὐτ. σελ. 303, 8.

εἰ δέ τις ἢ πρεσβύτερον ἢ νεώτερον τῶν εἰρημένων χρόνων αὐτὸν εἶναι φήσει, πρὸς τῷ μηδὲν ὑγιὲς λέγειν καὶ λόγους αὖ πολλοὺς ἀφελεῖται.

Τὸ ἀφελεῖται εἶνε διόρθωσις τοῦ Συλβουργίου, τὰ χειρόγραφα ἔχουσιν ἀφέληται, ὁ δὲ Σαδαῖος ἔγραψεν αὐτοῦ ἀντὶ τοῦ αὖ. Ἡμεῖς ἀδυνατοῦντες νὰ πιστεύσωμεν, ὅτι ὁ Διονύσιος ἠγνόει τὸν ὀρθὸν τύπον τοῦ μέλλοντος τοῦ ἀφαιρεῖσθαι, διορθοῦμεν ἂν—ἀφέλοιτο ἀντὶ τοῦ αὖ—ἀφέληται καὶ φήσειεν ἀντὶ τοῦ φήσει.

Περὶ Θουκυδίδου σελ. 330, 8.

ὀλίγα βούλομαι περὶ τῶν ἄλλων συγγραφέων εἰπεῖν— ἐξ ὧν ἔσται καταφανὴς ἥ τε προαίρεσις τοῦ ἀνδρός, ᾗ χρησάμενος διήλλαξε τοὺς πρὸ αὐτοῦ, καὶ ἡ δύναμις.

Ἀποροῦμεν τίνος ἕνεκα ὁ ἐκδότης δὲν προετίμησε τὴν τῆς Συλ-

Βουργίου ἐκδόσεως (1586) γραφὴν τῶν ἀντὶ τοῦ τούς, ἀφ' οὐ λιστα ἡ αὐτὴ αὕτη φράσις εὕρηται καὶ ἐν σελ. 332 στ. 24 (κ τοῦτο διήλλαξε τῶν πρὸ αὐτοῦ συγγραφέων). Καὶ ἐν σελ. 205 21 νομίζομεν, ὅτι πρέπει νὰ γραφῇ τῆς τῶν ἄλλων ῥητόρων ἀ τοῦ τὰς τῶν ἄλλων ῥητόρων· ὁμοίως καὶ ἐν σελ. 411, 2.

Αὐτ. σελ. 345, 23.

Ὀρθῶς ὁ Κρυγῆρος ἔγραψεν ᾠκοφθορημένης ἀντὶ τοῦ οἰκ φθορημένης.

Αὐτ. σελ, 345, 7.

τὰ δὲ ἔργα τῶν πραχθέντων ἐν τῷ πολέμῳ οὐκ ἐκ τ παρατυχόντος ⟨πυνθανόμενος⟩ ἠξίωσα γράφειν.

Οὕτω συμπληρωτέον, ὡς καὶ παρὰ Θουκυδίδῃ εὕρηται καὶ ἡ πρώ τη ἔκδοσις τοῦ Συλβουργίου ἔχει (1586).

Αὐτ. στ. 14.

ὅσοι δὲ βουλήσονται τῶν γεγονότων τὸ σαφὲς σκοπεῖν καὶ ⟨περὶ⟩ τῶν μελλόντων ποτὲ αὖθις κατὰ τὸ ἀνθρώπινον τοιούτων καὶ παραπλησίων ἔσεσθαι [ὠφέλιμα] κρίνειν [αὐ τά], ἀρκούντως ἕξει.

Οὕτω διορθούμενον τὸ χωρίον τοῦτο καὶ ἐνταῦθα καὶ παρὰ Θουκυδίδῃ νομίζομεν ὅτι παρέχει νοῦν τὸν πρέποντα τοῖς συμφραζομένοις. Τὸ ὠφέλιμα—αὐτὰ περιεγράψαμεν ὡς σχόλιον τοῦ ἀρκούντως ἕξει.

Αὐτ. 361 στ. 2.

ἴδιόν τινα χαρακτῆρα καὶ παρεωραμένον ἅπασι πρῶτος εἰς τὴν ἱστορικὴν πραγματείαν ἐσπούδασεν ⟨εἰσ⟩αγαγεῖν.

Προτιμῶμεν τὴν γραφὴν εἰσαγαγεῖν τοῦ Δ, ἣν καὶ ὁ Ῥείσκιος ἀπεδέξατο ἐν τῇ ἐκδόσει αὐτοῦ.

Αὐτ. 366, 17.

προεξανα⟨γα⟩γόμενοι δὲ οἱ Συρακόσιοι — κατά τε τὸν ἔκπλουν μέρει αὐτῶν ἐφύλασσον καὶ κατὰ τὸν ἄλλον κύκλῳ λιμένα.

Οὕτω γραπτέον ἀντὶ τοῦ προεξαναγόμενοι. Καὶ παρὰ Θουκυδίδῃ γραπτέον προεξαναγαγόμενοι ἀντὶ τοῦ προεξαγαγόμενοι, ὡς καὶ ὁ Κλασσήνιος εἴκασεν.

Αὐτ. σελ. 375, 12.

τὸ γὰρ οὔτε θεατρικὸν ⟨οὔτε ποιητικὸν⟩ ἀλλ' ἀναγκαῖον τῆς λέξεως σχῆμα τοιοῦτον ἂν ἦν· «τὴν μὲν γὰρ τόλμαν ἀνδρ⟨ε⟩ίαν ἐκάλουν, τὴν δὲ μέλλησιν δειλίαν».

Οὕτω συνεπληρώσαμεν ἐκ τῶν ὀλίγῳ ἔμπροσθεν εἰρημένων τῶνδε· «καὶ ἡ «εἰς τὰ ἔργα ἀντηλλαγμένη δικαίωσις» περιφράσεως ποιητικῆς ἐστιν οἰκειοτέρα· οἷς ἐπιτίθησι τὰ θεατρικὰ σχήματα ταυτί».

Αὐτ. σελ. 397, 22.

καὶ τοὺς ὑπὸ Νικίου τοῦ στρατηγοῦ ῥηθέντας ἐν Ἀθήναις ὑπὲρ τῆς εἰς Σικελίαν στρατείας· τήν τε πεμφθεῖσαν ὑπὸ ⟨τοῦ⟩ αὐτοῦ τοῖς Ἀθηναίοις ἐπιστολήν.

Αὐτ. σελ. 410, 1.

οὐ τῶν μεθ' ἑαυτὸν ἐσομένων στοχαζόμενος ὁ συγγραφεὺς οὕτως ἔγραψε τὰς ἱστορίας, ἀλλὰ τῶν καθ' ἑαυτὸν ὄντων, οἷς ἦν ἡ διάλεκτος ⟨συνήθης καὶ γνώριμος· οὐκ ἔστι δὲ⟩ χρήσιμος οὗτος ὁ χαρακτήρ.

Οὕτω συνεπληρώσαμεν ὁρμηθέντες ἐκ τῶν κατωτέρω (στ. 19) λεγομένων περὶ τῆς Θουκυδίδου διαλέκτου, ὡς δὴ συνήθους τοῖς τότε ἀνθρώποις οὔσης, καὶ ἐκ τῶν ἐν σελ. 418 στ. 8 καὶ 9.

βουργίου ἐκδόσεως (1586) γραφὴν τῶν ἀντὶ τοῦ τούς, ἀφ' οὗ μάλιστα ἡ αὐτὴ αὕτη φράσις εὕρηται καὶ ἐν σελ. 332 στ. 24 (καὶ τοῦτο διήλλαξε τῶν πρὸ αὐτοῦ συγγραφέων). Καὶ ἐν σελ. 205 στ. 21 νομίζομεν, ὅτι πρέπει νὰ γραφῇ τῆς τῶν ἄλλων ῥητόρων ἀντὶ τοῦ τὰς τῶν ἄλλων ῥητόρων· ὁμοίως καὶ ἐν σελ. 411, 2.

Αὐτ. σελ. 345, 23.

Ὀρθῶς ὁ Κρυγῆρος ἔγραψεν ᾠκοφθορημένης ἀντὶ τοῦ οἰκοφθορημένης.

Αὐτ. σελ, 345, 7.

τὰ δὲ ἔργα τῶν πραχθέντων ἐν τῷ πολέμῳ οὐκ ἐκ τοῦ παρατυχόντος ⟨πυνθανόμενος⟩ ἠξίωσα γράφειν.

Οὕτω συμπληρωτέον, ὡς καὶ παρὰ Θουκυδίδῃ εὕρηται καὶ ἡ πρώτη ἔκδοσις τοῦ Συλβουργίου ἔχει (1586).

Αὐτ. στ. 14.

ὅσοι δὲ βουλήσονται τῶν γεγονότων τὸ σαφὲς σκοπεῖν καὶ ⟨περὶ⟩ τῶν μελλόντων ποτὲ αὖθις κατὰ τὸ ἀνθρώπινον τοιούτων καὶ παραπλησίων ἔσεσθαι [ὠφέλιμα] κρίνειν [αὐτά], ἀρκούντως ἕξει.

Οὕτω διορθούμενον τὸ χωρίον τοῦτο καὶ ἐνταῦθα καὶ παρὰ Θουκυδίδῃ νομίζομεν ὅτι παρέχει νοῦν τὸν πρέποντα τοῖς συμφραζομένοις. Τὸ ὠφέλιμα—αὐτὰ περιεγράψαμεν ὡς σχόλιον τοῦ ἀρκούντως ἕξει.

Αὐτ. 361 στ. 2.

ἴδιόν τινα χαρακτῆρα καὶ παρεωραμένον ἅπασι πρῶτος εἰς τὴν ἱστορικὴν πραγματείαν ἐσπούδασεν ⟨εἰσ⟩αγαγεῖν.

Προτιμῶμεν τὴν γραφὴν εἰσαγαγεῖν τοῦ Δ, ἣν καὶ ὁ Ῥείσκιος ἀπεδέξατο ἐν τῇ ἐκδόσει αὐτοῦ.

Αὐτ. 366, 17.

προεξανα⟨γα⟩γόμενοι δὲ οἱ Συρακόσιοι — κατά τε τὸν ἔκπλουν μέρει αὐτῶν ἐφύλασσον καὶ κατὰ τὸν ἄλλον κύκλῳ λιμένα.

Οὕτω γραπτέον ἀντὶ τοῦ προεξαναγόμενοι. Καὶ παρὰ Θουκυδίδῃ γραπτέον προεξαναγαγόμενοι ἀντὶ τοῦ προεξαγαγόμενοι, ὡς καὶ ὁ Κλασσήνιος εἴκασεν.

Αὐτ. σελ. 375, 12.

τὸ γὰρ οὔτε θεατρικὸν ⟨οὔτε ποιητικὸν⟩ ἀλλ' ἀναγκαῖον τῆς λέξεως σχῆμα τοιοῦτον ἂν ἦν· «τὴν μὲν γὰρ τόλμαν ἀνδρ⟨ε⟩ίαν ἐκάλουν, τὴν δὲ μέλλησιν δειλίαν».

Οὕτω συνεπληρώσαμεν ἐκ τῶν ὀλίγῳ ἔμπροσθεν εἰρημένων τῶνδε· «καὶ ἡ «εἰς τὰ ἔργα ἀντηλλαγμένη δικαίωσις» περιφράσεως ποιητικῆς ἐστιν οἰκειοτέρα· οἷς ἐπιτίθησι τὰ θεατρικὰ σχήματα ταυτί».

Αὐτ. σελ. 397, 22.

καὶ τοὺς ὑπὸ Νικίου τοῦ στρατηγοῦ ῥηθέντας ἐν Ἀθήναις ὑπὲρ τῆς εἰς Σικελίαν στρατείας· τήν τε πεμφθεῖσαν ὑπὸ ⟨τοῦ⟩ αὐτοῦ τοῖς Ἀθηναίοις ἐπιστολήν.

Αὐτ. σελ. 410, 1.

οὐ τῶν μεθ' ἑαυτὸν ἐσομένων στοχαζόμενος ὁ συγγραφεὺς οὕτως ἔγραψε τὰς ἱστορίας, ἀλλὰ τῶν καθ' ἑαυτὸν ὄντων, οἷς ἦν ἡ διάλεκτος ⟨συνήθης καὶ γνώριμος· οὐκ ἔστι δὲ⟩ χρήσιμος οὗτος ὁ χαρακτήρ.

Οὕτω συνεπληρώσαμεν ὁρμηθέντες ἐκ τῶν κατωτέρω (στ. 19) λεγομένων περὶ τῆς Θουκυδίδου διαλέκτου, ὡς δὴ συνήθους τοῖς τότε ἀνθρώποις οὔσης, καὶ ἐκ τῶν ἐν σελ. 418 στ. 8 καὶ 9.

Αὐτ. 411, 20.

οἷς τάχα βάσκανόν τι καὶ κακόηθες ⟨ποιεῖν⟩ πρᾶγμα δό-ξομεν, εἰ τοὺς μὴ καλῶς τῇ μιμήσει χρησαμένους παρά-γομεν.

Ὁ ἐκδότης τὸ χάσμα σημειοῦται μετὰ τὸ δόξομεν.

Ε'. ΕΙΣ ΙΣΑΙΟΥ ΤΟΝ ΠΕΡΙ ΚΛΕΩΝΥΜΟΥ ΚΛΗΡΟΝ 11.

καὶ εὐθὺς ἐρωτῶντος τοῦ Δεινίου παραχρῆμα εἴ τι ἡμῖν ἢ τῷ πατρὶ ἐγκαλεῖ τῷ ἡμετέρῳ, ἀπεκρίνατο πάντων τῶν πολιτῶν ἐναντίον ὅτι οὐδὲν πονηρόν, καὶ ἐμαρτύρησεν ὡς ὀργιζόμενος ἐκείνῳ καὶ οὐκ ὀρθῶς βουλευόμενος. ταῦτα διέθετο.

Ὅτι τὸ πάντων ἐνταῦθα ἀτόπως ἔχει, ὀρθῶς ἄλλοι τε τῶν ξένων καὶ τῶν ἡμετέρων ὁ κ. Φωτιάδης εἶδον. Οὐδεμία δ' ὅμως τῶν ἄχρι τοῦδε γενομένων διορθώσεων φαίνεται ἡμῖν πιθανή, οὔτε ἡ τοῦ Δο-βραίου παρόντων, οὔτε ἡ τοῦ Σχειβίου φίλων ἀντὶ τοῦ πολιτῶν, οὔτε ἡ τοῦ κ. Φωτιάδου πολλῶν ἀντὶ τοῦ πάντων τῶν (Ἀθην. 12, 4 σελ. 449), διότι οὐδεμία σχεδὸν παλαιογραφικῶς δικαιολο-γεῖται. Ἡμεῖς φρονοῦμεν, ὅτι ὁ Κλεώνυμος εὐθὺς μετὰ τὴν σύνταξιν τῆς διαθήκης ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τοῦ Δεινίου, τίνος ἕνεκα τοὺς ἀδελφιδοῦς αὐτοῦ ἀπεκλήρωσεν, ἀπεκρίνατο ἐνώπιον πολιτῶν, οἳ ἀπήντων αὐτῷ, ὅτι ὀργιζόμενος ταῦτα διέθετο.

Κατὰ ταῦτα διορθοῦμεν ἢ μᾶλλον ἀναγινώσκομεν ⟨ἀ⟩παντώντων ἀντὶ τοῦ πάντων τῶν.

Ἐπὶ τοῦ χωρίου τούτου, μάλιστα δὲ ἐπὶ τῶν λέξεων εὐθὺς-

ραχρῆμα, στηριζόμενος ὁ κ. Φωτιάδης διώρθωσε τὸ ὀλίγῳ πρό-
ον τούτου ἐφθαρμένον ὡς - **ἐσώθη - ἔλεγεν** (ἐν σελ. 58 τοῦ
τόμου τῆς Ἀθηνᾶς), ὅπερ καὶ ἡμεῖς ἄλλως διωρθώσαμεν (ἐν τόμῳ
' σελ. 563). Ἐπειδὴ ὁ κ. Φωτιάδης κινούμενος ἴσως ἐκ τῆς
ργῆς, ἣν φύσει ἔχουσιν οἱ γονεῖς πρὸς τὰ ἑαυτῶν τέκνα, τὴν ἑαυτοῦ
διόρθωσιν μόνην νομίζει ὀρθήν, τὴν δὲ ἡμετέραν καταδικάζει ὡς
πικρῶς μαχομένην πρὸς τὰ συμφραζόμενα ἀναγκαζόμεθα
κάμωμεν λόγον αὖθις περὶ τοῦ αὐτοῦ χωρίου. Τὴν διόρθωσιν τοῦ κ.
τιάδου οὔτε, ὅτε τὸ πρῶτον εἴδομεν, ἀπεδεξάμεθα, οὔτε νῦν μετὰ
τελευταῖον (ἐν Ἀθ. τόμ. 12, 4 σ. 450) γραφέντα ἀποδεχόμεθα,
τι φρονοῦμεν ὅτι οὐδ' ὁ ἀμαθέστατος τῶν ἀντιγραφέων καὶ νυστά-
ν ἔτι ἠδύνατο νὰ παραναγνώσῃ ἐσώθη τὸ κατὰ πάσας τὰς περιό-
ς τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης συνηθέστατον εὐθύς, κατὰ γενικὸν δὲ
λαιογραφικὸν κανόνα οὐχὶ αἱ συνηθέσταται τῶν λέξεων ἐκκρούουσι
ς ἧττον συνήθεις ἀλλὰ τοὐναντίον. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτου·
ι δέ, θὰ δείξωμεν ὅτι οὐδόλως ἡ ἡμετέρα διόρθωσις ὡς ὕστερον
ώθει λέγειν ἀντιμάχεται πρὸς τὸ ἀποδεικτέον θέμα. Ἀποδει-
τέον θέμα εἶνε οὐχί, ἂν εὐθὺς μετὰ τὴν σύνταξιν τῆς διαθήκης ὡμο-
γησεν ὁ Κλεώνυμος, ὅτι ὀργιζόμενος καὶ οὐκ ὀρθῶς βουλευόμενος
ιθετο ὡς διέθετο τὴν αὑτοῦ οὐσίαν, ἀλλ' ὅτι μετεμελήθη, τὴν δὲ
ταμέλειαν ἔδειξεν, δι' ἧς ὑπὲρ τῶν ἀδελφιδῶν ἐξεδήλωσεν ἀγά-
ης καὶ προστασίας, ἀποθανόντος ἤδη τοῦ Δεινίου. Κατὰ ταῦτα
ἡμετέρα διόρθωσις οὐ μόνον οὐδόλως ἀντιμάχεται, ἀλλὰ καί τι
μεῖον προστίθησι, διότι δηλοῖ ὅτι οὐχὶ μόνον εὐθὺς μετὰ τὴν σύν-
ταξιν τῆς διαθήκης ἐδήλωσεν ὁ Κλεώνυμος, ὅτι ἐξ ὀργῆς πρὸς τὸν
Δεινίαν ἀπεκλήρωσε τοὺς υἱοὺς τοῦ ἀδελφοῦ, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἀεὶ μέχρι
τῶν τελευταίων ἡμερῶν τοῦ βίου αὐτοῦ ἐσυνήθιζε νὰ ἐλέγῃ καὶ νὰ
δηλοῖ, ὅτι αἰτία τῆς τοιαύτης διαθέσεως τῆς ἑαυτοῦ οὐσίας ἦτο ἡ
ὀργὴ καὶ ἔχθρα πρὸς τὸν Δεινίαν καὶ ὁ φόβος, μή, ἀποθανόντος αὐτοῦ,
ὁ Δεινίας ὡς ἐπίτροπος τῶν ὀρφανῶν γένηται κύριος τῆς οὐσίας αὐτοῦ.

ϛ'. ΕΙΣ ΑΡΙΣΤΕΟΥ ΠΡΟΣ ΦΙΛΟΚΡΑΤΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ.

("Εκδ. Pauli Wendland).

Ἐν σελ. 4, 11.

«ἑρμηνείας προσδεῖται· χαρακτῆρσι γὰρ ἰδίοις κατὰ τ Ἰουδαίων χρῶνται, καθάπερ Αἰγύπτιοι τῇ ⟨δὲ⟩ τῶν γρα μάτων θέσει, καθὸ καὶ φωνὴν ἰδίαν ἔχουσιν, ὑπολαμβ νονται Συριακῇ χρῆσθαι· τὸ δ' οὐκ ἔστιν, ἀλλ' ἕτερ τρόπος».

Ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ πρὸ τῆς λέξεως τῶν γραμμάτων προσέθ μεν τὸν δέ, ἀντὶ δὲ μέσης στιγμῆς μετὰ τὴν λέξιν ἔχουσιν ἐστίξ μεν ὑποστιγμήν, καὶ ἀντὶ ὑποστιγμῆς μετὰ τὸ χρῆσθαι ἐστίξαμ μέσην στιγμήν.

Ἐν σελ. 5, 13.

ἤδη μὲν καὶ πρότερον ἱκανῶν εἰσεληλυθότων σὺν τ Πέρσῃ καὶ πρὸ τούτων ἑτέρων συμμαχιῶν ἐξαπεσταλμέ νων πρὸς τὸν τῶν Αἰθιόπων βασιλέα μάχεσθαι σὺν Ψαμ μητίχῳ, ἀλλ' οὐ τοσοῦτοι τῷ πλήθει παρεγενήθησαν, ὅσου Πτολεμαῖος ὁ τοῦ Λάγου μετήγαγε.

Μετὰ τὴν λέξιν Ψαμμητίχῳ ἐστίξαμεν ὑποστιγμὴν ἀντὶ τῆς ὑπ τοῦ ἐκδότου μέσης στιγμῆς. Σημείωσαι τὸν ἀδόκιμον τύπον παρε γενήθην ἀντὶ τοῦ δοκίμου παρεγενόμην.

Αὐτ. 14.

ἡμεῖς δὲ ἐπεί τινα παρεύρεσιν εἰς τὴν ἀπόλυσιν αὐτῶν ἀπελάβομεν, καθὼς προδεδήλωται, τοιούτοις ἐχρησάμεθα λόγοις πρὸς τὸν βασιλέα.

Γραπτέον ἐπελάβομεν ἀντὶ τοῦ ἀπελάβομεν. Τὸ παρεύσις ταὐτὸν τῷ πρόφασις.

Ἐν σελ. 8, 22.

εἴ τινες προῆσαν ἢ καὶ μετὰ ταῦτά εἰσιν εἰσηγμένοι τῶν ιούτων. ἀπολύειν παραχρῆμα τοὺς ἔχοντας, κομιζομέ-ις αὐτίκα ἑκάστου σώματος δραχμὰς εἴκοσι, τοὺς μὲν ρατιώτας ⟨σὺν⟩ τῇ τῶν ὀψωνίων δόσει, τοὺς δὲ λοιποὺς ὸ τῆς βασιλικῆς τραπέζης.

Ὅτι ἀναγκαία ἡ σὺν παράβαλε Ἰωσήπου Ἀρχ. XII, 28· «οἱ ν στρατιῶται μετὰ καὶ τῶν ὀψωνίων, οἱ δὲ λοιποὶ ἀπὸ τῆς βασιῆς τραπεζης κομιζόμενοι τὰ λύτρα».

Αὐτ. σελ. 9, 24.

προστετάχαμεν ὅσα τῶν Ἰουδαϊκῶν ἐστι σωμάτων ἐν ἱκετείαις παντὶ καὶ καθ' ὁντινοῦν τρόπον ἐν τῇ βασιλείᾳ, ομιζομένους τοὺς ἔχοντας τὸ προκείμενον κεφάλαιον ἀπούειν.

Ἀντὶ τοῦ παντὶ ὁ Βιλαμοβίτσιος εἴκασεν πάντη, ἡμεῖς ὅμως νομίζομεν, ὅτι διορθωτέον πανταχῇ.

Αὐτ.

τὰς δ' ἀπογραφὰς ἐν ἡμέραις τρισίν, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἰμειται τὸ πρόσταγμα, ποιεῖσθαι πρὸς τοὺς καθεσταμένους περὶ τούτων, καταδεικνύντας εὐθὺ⟨ς⟩ καὶ τὰ σώματα.

Ἐγράψαμεν εὐθὺς ἀντὶ τοῦ εὐθύ, ὡς καὶ ἐκ τοῦ Ἰωσήπου 12, 31) γίνεται δῆλον «παραδεικνύντας εὐθὺς καὶ τὰ σώματα».

Αὐτ. 25.

διειλήφαμεν γὰρ καὶ ἡμῖν συμφέρειν καὶ **τοῖς πράγμ** τοῦτ' ἐπιτελεσθῆναι· τὸν δὲ βουλόμενον **προσαγγέλλ** περὶ τῶν ἀπειθησάντων, ἐφ' ᾧ τοῦ φανέντος **ἐνόχ** τὴν κυρίαν ἕξειν, τὰ δὲ ὑπάρχοντα τῶν τοιο**ύτων** εἰς βασιλικὸν ἀναληφθήσεται.

Διόρθου·

—ἐφ' ᾧ τὸν φανέντα ἔνοχον τὴν κυρ**ίαν** ἕξε. τὰ δὲ ὑπάρχοντα τῶν τοιούτων εἰς τὸ βασιλι**κὸν** ἀναλ. φθήσε σθαι.

Αὐτ. σελ. 30, 102.

οἵτινες οὐκ εἶχον ἐξουσίαν ἐξιέναι τῆς ἄκρας, **εἰ** μὴ ἐν ταῖς ἑορταῖς καὶ τοῦτο ἐκ μέρους

Ἀνάγκη νὰ προστεθῇ ἡ ἐκπεσοῦσα ἐν.

Αὐτ. σελ. 31, 105.

ἔχει δὲ τὴν τῶν πύργων θέσιν θεατροειδῆ, καὶ φαινομένων διόδων τῶν ὑποκειμένων, τῶν δ' ἐπάνωθεν εἰθισμένων καὶ τὰς διὰ τούτων διεξόδους.

Ὅτι τὸ ἠθισμένων, ὅπερ ἐν τῷ Λαυρεντιανῷ κώδικι γράφεται εἰθισμένων, ἐν δὲ τῷ τοῦ Μονάχου εἰήθισμένων, νοσεῖ, διέγνω ὅ τε Βιλαμοβίτσιος εἰκάσας ἠνιγμένων καὶ ὁ Δείλσιος γράψας ἐσχισμένων κατά. Ἡμεῖς νομίζομεν ὅτι πρέπει νὰ διορθωθῇ ηὐθ⟨ετ⟩ισμένων κατὰ ἀντὶ τοῦ εἰηθισμένων καί.

Αὐτ. σελ. 32, 107.

τὴν γεωργίαν καὶ τὴν ἐπιμέλειαν τῆς γῆς γίνεσθαι συνεχῶς, ἵνα καὶ διὰ τοῦτο οὗτοι τὴν εὐκαρπίαν ἔχωσιν.

Ἐνταῦθα πρόκειται περὶ χώρας ὀρεινῆς, ἥτις, ἵνα καταστῇ καρποφόρος, ἔδει ἡ γεωργία καὶ ἡ ἐπιμέλεια τῆς γῆς νὰ γίνηται συνεχῶς. Ο καὶ ἄρα δὲν ἔχει τόπον ἐνταῦθα· διὸ γραπτέον κἂν ἀντὶ τοῦ καί.

Αὐτ. σελ. 33, 112.

καὶ γὰρ ἐλαϊκοῖς πλήθεσι σύνδενδρός ἐστι καὶ σιτικοῖς καρποῖς αὐτῶν ἡ χώρα καὶ ὀσπρίοις ⟨ἐπιτηδεία⟩, ἔτι δὲ ἀμπέλῳ καὶ μέλιτι πολλῷ ⟨βρίθει⟩.

Οὕτω νομίζομεν τὸ χωρίον συμπληρωτέον, ἵνα ὁ νοῦς σαφὴς γίνηται.

Αὐτ. σελ. 34, 116.

περιρρεῖ δ' αὐτὴν ὁ λεγόμενος Ἰορδάνης ποταμὸς ἀείρρους—οὐκ ἔλαττον ἑξακισχιλίων μυριάδων ἀρουρῶν κατὰ τὸ ἀρχαῖον οὔσης· μετέπειτα δ' ἐ⟨πεὶ⟩ οἱ γειτνιῶντες ἐπέβησαν αὐτῆς, ἑξήκοντα μυριάδες ἀνδρῶν ἔγκληροι καθειστήκεσαν ἑκατοντάρουροι.

Οὕτω συμπληροῦμεν τὸ χωρίον, ἵνα ἐκλίπῃ τὸ ἀνανταπόδοτον· ἀποροῦμεν δέ, διατί ὁ ἐκδότης προετίμησε τὴν γραφὴν ὑπέβησαν ἀντὶ τῆς ἐν ἄλλοις κώδιξιν ὀρθῆς ἐπέβησαν.

Αὐτ. σελ. 43, 150.

πάντα οὖν τὰ τῆς συγχωρήσεως ἡμῶν ἐπὶ τούτων καὶ τῶν κτηνῶν τροπολογῶν ἐκτέθειται.

Τίνος ἕνεκα ὁ ἐκδότης δὲν προετίμησε τὴν ἐν τῷ Λαυρεντιανῷ VI 9 γραφὴν ἐκτέθεικε, ἀποροῦμεν.

Αὐτ. σελ. 49, 175.

οὓς ἐνόμιζε περισσοὺς ὑπέμενε περιπατῶν, ἕως ἂν παραγινομένους ἀσπάσηται.

Γραπτέον παραγενομένους, ὡς καὶ ὁ Λαυρεντιανὸς κῶδιξ ἔχει

μεγάλην δὲ τέθειμαι τὴν ἡμέραν ταύτην, ἐν ᾗ παραγεγόνατε· καὶ κατ' ἐνιαυτὸν ἐπίσημος ἔσται πάντα τὸν τῆς ζωῆς ἡμῶν χρόνον· συντέτυχε γὰρ καὶ κατὰ τὴν νίκην ἡμῖν προσπεπτωκέναι τῆς πρὸς Ἀντίγονον ναυμαχίας.

Ἀμφίβολος ἡμῖν φαίνεται ὁ παρακείμενος τέθειμαι ἀντὶ τοῦ ἐνεστῶτος τίθεμαι, πολλῷ δὲ μᾶλλον δὲν δυνάμεθα νὰ ἀποδώσωμεν εἰς τὴν τοῦ γράψαντος ἀμάθειαν τὸν τύπον συντέτυχε. Διὸ ἢ γραπτέον συνέτυχε, ὡς καὶ ὁ Σχάρδιος προτείνει, ἢ συντέτευχε, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ ἀπαντᾷ, ὅπερ καὶ ὁ ἐκδότης εἶδε μέν, ἀλλὰ δὲν διώρθωσεν. Καὶ κατωτέρω δὲ ἢ πρέπει νὰ ἐκβληθῇ ἡ κατὰ ὡς ἐκ διττογραφίας τοῦ καὶ προελθοῦσα ἢ πρὸ αὐτῆς νὰ τεθῇ τὸ ἄρθρον τά, ὡς πάντες οἱ ἄλλοι οἱ κώδικες πλὴν τοῦ Λαυρεντιανοῦ καὶ Βαρβερίνου ἔχουσιν.

Αὐτ. σελ. 52. 189.

πᾶν ἐννόημα σαφές ἐστι θεῷ, καταρχὴν δὲ θείου φόβου λαμβάνων ἐν οὐδενὶ ⟨ἂν⟩ διαπίπτοις.

Ἀναγκαῖος ὁ διὰ τὸ ὁμογράμματον τῶν τῆς ἑπομένης λέξεως ἀρκτικῶν γραμμάτων ἐκπεσὼν ἄν.

Αὐτ. σελ. 67, 248.

τίς ἐστιν ἀμέλεια μεγίστη; πρὸς τοῦτ' ἔφη· εἰ τέκνων ἀφροντίς τις εἴη καὶ μὴ κατὰ πάντα τρόπον ἀγαγεῖν ⟨εὖ σπεύδοι⟩· εὐχόμεθα γὰρ ἀεὶ πρὸς τὸν θεὸν οὐχ οὕτως περὶ ἑαυτῶν ὡς περὶ τῶν ἐγγόνων, ἵνα παρῇ πάντ' αὐτοῖς τὰ ἀγαθά· τὸ δὲ ἐπιδέσθαι παιδία σωφροσύνης μετασχόντα θεοῦ δυνάμει τοῦτο γίνεται.

Ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ πρῶτον μὲν συνεπληρώσαμεν τὸ ἐκ γραμμά-

ἐξ χάσμα, ὡς καὶ ἐν τῷ Παρισίνῳ κώδικι 129 κεῖται προσθέντες εἰς μόνον τὸ εὖ μετὰ τὸ ἀγαγεῖν εἶτα δὲ ἐγράψαμεν μετασχόντα ἀντὶ τοῦ μετασχεῖν.

Αὐτ. σελ. 68, 250.

ὅτι μὲν θρασύ ἐστι τὸ θῆλυ γένος καὶ δραστικὸν ἐφ' ὅ ...λεται πρᾶγμα καὶ μεταπῖπτον εὐκόπως διὰ παραλογι...οῦ καὶ τῇ φύσει κατεσκεύασται ἀσθενές· δέον δ' ἐστὶ ...τὰ τὸ ὑγιὲς χρῆσθαι καὶ μὴ πρὸς ἔριν ἀντιπράσσειν.

Διορθωτέον·

ὅτι μὲν θρασύ ἐστι τὸ θῆλυ γένος καὶ δραστικὸν ἐφ' ὅ ...λεται πρᾶγμα καὶ μεταπῖπτον εὐκόπως διὰ παραλογισμὸν καὶ ⟨τὸ⟩ τῇ φύσει κατεσκευάσθαι ἀσθενές, ⟨δῆλον⟩· ...ον δ' ἐστὶ — ἀντιπράσσειν.

Αὐτ. σελ. 70, 261.

ὡς δὲ συνήκουσαν, πάντες ἐπεφώνησαν σὺν κρότῳ πλείονι· καὶ μετὰ ταῦτα πρὸς τὸ προπιεῖν ὁ βασιλεὺς λαμβάνειν ἐτράπη, χαρᾶς πεπληρωμένος.

Πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχοντες τὰ ἐν § 293 (ὁ βασιλεὺς λαβὼν ποτήριον ἐπιχέατο) διορθοῦμεν·

— καὶ μετὰ ταῦτα πρὸς τὸ προπιεῖν ὁ βασιλεὺς λαβὼν ⟨ποτήριον⟩ ἐτράπη, χαρᾶς πεπληρωμένος. Καὶ ὁ Κώνιος (Cohn) τὴν φράσιν συμπληροῖ προστιθεὶς τὴν λέξιν ποτήριον.

Αὐτ. σελ. 73, 292.

ταῦτα δὲ γίνεται διὰ τὸν ἡγούμενον, ὅταν μισοπόνηρος ... καὶ φιλάγαθος καὶ περὶ πολλοῦ ποιούμενος ψυχὴν ἀν-

θρώπου σῴζειν· καθὼς ⟨κακὸν⟩ καὶ σὺ μέγιστον ἡγ
τὴν ἀδικίαν, δικαίως δὲ πάντα κυϐερνῶν ἀένναον τὴν π
σεαυτὸν δόξαν κατεσκεύασας.

Προσέθεμεν τὴν λέξιν κακόν, ἥτις ἕνεκα μεταπηδήσεως τοῦ ὀφ
μοῦ πρὸς τὴν ἀπὸ τῶν αὐτῶν γραμμάτων ἀρχομένην λέξιν καὶ
πεσεν.

Αὐτ. § 295.

Ἐγὼ δ' εἰ πεπλεόνακα, ⟨αἰτοῦμαι⟩ τούτοις, ὦ Φιλόκρατ
συγγνώμην ἔχειν. τεθαυμακὼς γὰρ ⟨ἔχω⟩ τοὺς ἄνδρ
ὑπὲρ τὸ δέον, ὡς ἐκ τοῦ καιροῦ τὰς ἀποκρίσεις ἐποιοῦν
πολλοῦ χρόνου δεομένας.

Οὕτω συμπληροῦμεν καὶ στίζομεν τὸ χωρίον, ἵνα ἡ σύνταξις εὐο
δωθῇ.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 15 Μαΐου 1901.

Γ. Α. ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ

α'. Ἀναθηματικά.

1

Εἰς τὴν Ἐλευθερίαν.

Οὔ τι κακοῖς φιλέει ἀλλ' ἐσθλοῖσιν μέτα θρώσκειν
αὔξεσθαί τε θάλος σεμνὸν ἐλευθερίης.

2

Εἰς τὴν Ἐλευθερίαν Μαράτου μεμνηστευμένην μοι.

Ἡ ἀρετὴ τέμενος ζητοῦσ' ἁγνόν τε καλόν τε
εὗρεν παρθενικὸν σῶμα Ἐλευθερίας.

3

Εἰς τὴν αὐτήν.

Τρισμάκαρ ἀνήρ ἐστι καὶ ὄλβιος ἤματα πάντα
τόν κεν ἔρως κατέχῃ ἁγνὸς Ἐλευθερίας.

4

Εἰς τὴν αὐτήν.

Φασίν, Ἐλευθερία, ζυγὸν εἶναι τὸν γάμον· ἀλλὰ
θάρσει· ἡδὺς γὰρ τοῖς ἀλλήλους φιλέουσιν.

5

Εἰς εἰκόνα Κωνσταντίνου Σμωλένσκη.

Σμωλένσκην ὁράᾳς, ξένε, τοὔνομα Κωνσταντῖνον,
τὸν παρὰ Πηνειοῦ δειράδας ἔν τε Φεραῖς
ἡ Νίκη καταβᾶσ' ἐξ αἰγλήεντος Ὀλύμπου
στέψεν ἐυκλείης ἀθανάτῳ στεφάνῳ.

β'. Ἐπιτύμβια.

1

Εἰς ἀνδριάντα τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ ὑπὸ τῶν Τούρκων ἀπαγχονισθέντος.

Τίπτ', ὦ ξεῖνέ μ' ὁρᾷς; ἢ λῇς μαθέειν ὅτις εἰμί;
τὸν Πατρίαρχον ὁρᾷς, οὔνομα Γρηγόριον,
τὸν Τούρκων σειρὴ νήσοις Μακάρων προΐαψεν
δουλοσύνης στυγερῆς πατρίδα ῥυόμενον.

2

Εἰς ἀνδριάντα Ὀδυσσέως Ἀνδρούτσου
(παρὰ τὸ χάνι τῆς Γραβιᾶς ἱδρυμένον).

Τῇδ' Ὀδυσεὺς Ἀνδροῦτσος ἰδ' ἄνδρες θυμολέοντες
εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ἐννεακισχιλίοις
Τούρκοις στησάμενοι πρόπαν ἦμαρ φύλοπιν αἰνὴν
κτεῖναν τρὶς ἑκατόν, ἓξ δ' ἑτάρους ὄλεσαν.

3

Εἰς εἰκόνα Νικολάου Κριεζώτου.

Ὦ ξένε, Νικόλεων Κριεζώτην ποτιλεύσσεις
θυμολέοντ' ἀρχὸν Εὐβοέων ἀφόβων.

4

Εἰς τοὺς ὑπὲρ ἀπελευθερώσεως τῆς πατρίδος ἀγωνισαμένους.

Θυμολέοντες ἄρ ἦσαν, οἳ ἑπτάετες πολεμοῦντες
Τούρκοις Ἑλλάδι γῇ δῶκαν ἐλευθερίην.

5

Εἰς τοὺς ὑπὲρ ἐλευθερίας τῆς Ἑλλάδος ἀγωνισαμένους ἐν Πύλῳ Φιλέλληνας.

Ἦσαν χοἰ ξεῖνοι ταλακάρδιοι οἵ ποτε ὕβριν
Τούρκων ἠγαθέην πὰρ Πύλον ἐστόρεσαν.

6

Εἰς τοὺς διδασκάλους τοῦ γένους καὶ δωρητάς.

Αὐχμῷ παιδείης διψῶν πέδον Ἑλλάδος αἴης
βρεχθὲν μουσοπόλοις φῦσεν ἐλευθερίην.

7

Εἰς Χαρίλαον Τρικούπην.

Ξεῖνος ἐπὶ ξείνῃ ἐσβέσθης φεῦ, Χαρίλαε,
πικρὸν πῶμα πιὼν ἐς τρύγ' ἀγνωμοσύνης·
ἀλλὰ τεὸν κλέος οὔποτ' ἐν Ἑλλάδι γαίῃ ὀλεῖται·
ἔργα γὰρ οὐ θνήσκει, οὐ νόος, οὐκ ἀρετή.

8

Εἰς τοὺς ὑπὲρ πατρίδος πεσόντας Ἕλληνας ἐν ἔτει 1897.

Αἴσχεα τρεσσάντων ἐπιδεῖν οὔ τοι ἐθέλοντες
ἐνθάδε κείμεθ' ἐπεὶ κτάνομεν δηΐους ὅτι πλείστους.

9

Εἰς τοὺς ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος πεσόντας Φιλέλληνας ἐν ἔτει 1897.

Μητέρ' ἐλευθερίης ἰδὲ Μουσῶν θρέπτρα τίνοντες
κείμεθα, πληθὺν ἐπεὶ κτάνομεν ἐχθοδοπῶν.

10

Εἰς Περικλέα Βαρατάσην, διοικητὴν τῆς τῶν Φιλελλήνων φάλαγγος, πεσόντα ἐν Δομοκῷ τῷ 1897.

Θυμολέοντα φιλελλήνων ἀγὸν αἶα καλύπτει
τῷ Περικλῆς ὄνομ' ἦν, Βαρατάσης δ' ἐπίκλην.

11

Εἰς Ἀντώνιον Φράττην φιλέλληνα πεσόντα ἐν Δομοκῷ τῷ 1897.

Φράττην Ἰταλίης βουληφόρον, ὃν καλέεσκον
μήτηρ ἠδὲ πατὴρ οὔνομα Ἀντόνιον,
κεύθει Θετταλὶς αἶα ἐπὶ προμάχοισι πεσόντα
μαρνάμενον Τούρκοις εἵνεκ' ἐλευθερίης

2

Εἰς ἀνδριάντα Ὀδυ ... οντα ἐν Ἠπείρῳ τῷ 1897.
(παρὰ τὸ χάνι τῆς

Τῇδ' Ὀδυσεὺς Ἀνδροῦτ ... αῖμ' Ἀρεθούσης
εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ἐννεα ... α κακὴ
Τούρκοις στησάμενοι π ... ι πέμψ' Ἀϊδόσδε,
κτεῖναν τρὶς ἑκατόν, ... ευθερίης.

3

Εἰς ... ποδιοικητοῦ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης.

Ὦ ξένε, Νικόλε
θυμολέοντ' ἀρχ ... ς ποτ' ἔην ὅδ' ὃν ἀθρεῖς;
... τὸς ὁμοῖος ἐών·
... λείου, ᾧ δὲ κίκλησκον
... τε Γεώργιος ἦν.

Εἰς τοὺς ὑπ

Θυμολέοντ
Τούρκοις

14

... ταφον Ἀθανασίου Σακελλαρίου καθηγητοῦ.

... ς; Σακελάριος οὐκ Κυνοσούρας,
Εἰς τοὺς ὑπ ... ς, ὅστε νέων γενεὰς
Ἠσα ... ἁγνὰ μύησε λόγοις ἰδὲ βίβλοις,
Τού ... μνῆμ' ἐς ἀεὶ ἔμεναι.

15

Εἰς Δημήτριον Μελετόπουλον.

... άνδρου γόνον ἐνθάδε γαῖα καλύπτει·
... ρον ἄρ Μελετόπουλος ἔην,
... ᾧ κάλεον Δημήτριος· ἀρχὸν ὁ δῆμος,
... δ' ὁ λεὼς πολλάκι εἵλεθ' ἑόν.

ωνόντα ἐν Γερμανίᾳ.

αι θιασώτης
. σολάκος.

17

αντῖνον Βοντισιᾶνον.

ἐκίκλησκον Βοντισιᾶνον,
σχος δάκρυ χέουσα καλὸν
τόνδ' ἀνθρώποις ἐσσομένοισι
ιμεναι ἧς καλοκαγαθίης.

18

Εἰς Ἀντώνιον Γ. Ζερλῆν Χαλκιδέα.

. ε, κασιγνήτοιο ποθή μ' Ἄϊδι προΐαψε,
ρ' ἀκλεὴς πτόλεμος κάκτανεν ἠδὲ νόσος.

19

Εἰς Ὀλυμπίαν Γλύκα.

λῆς, ὦ φίλος, μαθεῖν, τίν' ἠρίον τόδε
κεύθει; θύγατρα μὲν Γλύκα Ὀλυμπίαν,
Γεωργίου δὲ Βαβανάκου σύγγαμον,
κακῇ λιποῦσαν φέγγος ἡλίου νόσῳ,
ἥβης ὅτ' ἄνθος ἀγλαόν μιν εἶχ' ἔτι.

20

Εἰς Γ. Ἀστεριάδην ἐκ Σκοπέλου.

Ἀστεριάδου τόδ' ἠρίον κεύθει νέκυν,
ὃν δῆμος εἷλετ' ἀρχὸν οὐχ ἅπαξ ἐόν
Πεπαρηθίων τε νῆσος ὃν βουληφόρον,
τίοντες ἀρετὴν ἀνδρὸς ἠδ' ἐσθλὰς φρένας.

21

[illegible]ρα μου Τατιανήν.

[illegible]ανή· οὕνεκα τίτθης
[illegible]ὶ λιποῦσα φίλη
[illegible]ον. Ὄλοισθε κάκιστα, τιθῆναι.
[illegible]όνοι δόλιαι.

22

[illegible]όλαον Στεφανίδην δικηγόρον.

[illegible]ην Ζαγορὴ Πελιῶτις ἐραννή,
[illegible]. Στεφανίδης δ' ἐπίκλην,
[illegible] θεράπων ἔα, εἴποτ' ἔον γε,
[illegible]μαι, γῆρας ἐπεὶ δάμασεν.

Γ. Α. ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ

[illegible] τοῦ μὲν γρ. τοῦ
[illegible] » [illegible]θουσαν γρ. πείθουσαν
[illegible] » λόγου τοῦ γρ. λόγων τοῦ
[illegible] » τοῦ Σχοιλλίῳ γρ. τῷ Σχοιλλίῳ
[illegible] » οἷόν τ' γρ. οἷόν τε
[illegible] » νηῶν γρ. νεῶν
[illegible] » πέπληχε γρ. πέπληχεν
[illegible] » ἔσχεν γρ. σχὼν
[illegible] ἀπόβαλε τὸ «μετὰ δὲ—τὸ ⟨δ'⟩»
[illegible] ἀντὶ ἔσχεν γρ. σχὼν
[illegible] » ἐν ταύταις ⟨δ'⟩ γρ. ἐν ταύταις
[illegible] πρόσθες τὸ «πρβλ. καὶ 408, 8»
[illegible] ἀντὶ γνώριμος· γρ. γνώριμος
[illegible] » ἐκείνων γρ. τὸ ἐκείνων
[illegible] » τῶν Διονυσιακῶν γρ. τοῦ τῶν Διονυσιακῶν

Μ. ΠΑΝΤΑΖΗΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ

---

§ 2.

. ς ἐν τῇ Λατινικῇ ἐκφέρονται ἐν τῷ πλαγίῳ καλουμένῳ λόγῳ ιι ἐν τῷ εὐθεῖ λόγῳ καθ' ὁριστικὴν ἐκφερόμεναι ἐρωτηματικαὶ ·ροτάσεις.

Ἡ περὶ τούτου διδασκαλία δὲν εἶναι οὐδ' ἐν τοῖς νεωτάτοις γραμ-ατικοῖς βιβλίοις κατ' ἀκρίβειαν ἐκτεθειμένη. Διὸ δὲν κρίνομεν πε-.ττὸν νὰ διαλάβωμεν ἐνταῦθα κατὰ πλάτος περὶ τούτου τῆς λατι-κῆς συντάξεως τοῦ μέρους ἐλπίζοντες ὅτι διὰ τῶν καταλεγομένων ιχλιστα παραδειγμάτων θὰ κατορθώσωμεν νὰ ἄρωμεν πᾶσαν περὶ ι.τοῦ ἀμφιβολίαν.

Τῶν καθ' ὁριστικὴν ἐν τῷ εὐθεῖ λόγῳ ἐκφερομένων ἐρωτήσεων αἱ .ιν καθ' αὑτὸ ἐρωτήσεις ἐκφέρονται ἐν τῷ πλαγίῳ **καθ' ὑπο-τακτικήν.** Κατ' ἀπαρέμφατον δ' ἐκφέρονται αἱ κατὰ τύπον μόνον .:ωτηματικαί, κατ' ἔννοιαν δὲ ἀποφαντικαί, ἐκεῖναι δηλ. δι' ὧν δὲν ηλοῦται ἄγνοια ἢ ἀμφιβολία, ἀλλ' ἀκράδαντος (περὶ τοῦ ἐναντίου) :.ἁαιότης.

Παραδείγματα

1. Ἐρωτήσεων καθ' ὑποτακτικὴν ἐκφερομένων.

Caes b. g. I 14, 7: Quid sibi vellet? Cur in suas posses-sones veniret?

Δὲν ἀνήκει ἐνταῦθα τὸ ἐν Caes. b. c. I, 32 « Latum ut sui absentis ratio haberetur ipso cos. Pompeio; **qui**, si impro-

Εἰς τὴν Θ

Οὔνομα μέν μοι ἔην
κεῖμαι τῇδε κακῆς μ
πατρί τε πένθος ἀλ
λώβη νηπιέης, παι

Εἰς Ν

Πατρὶς μέν μοι
οὔνομα Νικόλ
ὀτρηρὸς Θέμι
τῇδε δὲ νῦν

Σελ. 48, 16
» 49, 19
» 51, 18
» 52, 28
» 55, 1
» 55, 2
» 57, 1
» 57
» 57
» 57

...bbasset, cur se uti pop
...αἱ ὑποτακτικαὶ κεῖν

...adsignaturos putarent fi

... (ὁ Γρονόβιος εἰκάζει esse

...nuatae militiae causam ess
... qui⟩ quidnam [illi] cos. dic
...eos. imaginem tam saevam
... ἥρμοζε quidnam illos... fac
... si quidem cogi ... consules
... mendum foret, in vincla etia

... (=rogo qua caussa adducti cr
... eis sua voluntate impertituros ple
... occupare soliti sint?
...nores *sint* arma poscentium ...
... vocare ad proelium et ire armatu
...is *sequeretur* etc.?
...m semem... *sollicitarent*? (πρβ. κα
... attineret leges ferri rogitans).
...l aetatis *sollicitassent*?
...sarent tergiversarenturque?
...um ducerent. quid ... damnassent? si
... quid — alterum (consulatum) crederent
... bellum grave ab Antiocho imminere, iam
... in Europam transgressum; quid deinde fa
... cum hinc Aetoli — vocarent — hinc Hanni-
...?
... utro tandem modo promptiores ad aliud pe
... credat, si persoluta ... merces sit an si spem
... dimittant iam semel in prima spe deceptos
... senatus?)
... XXXIX. 4: iam de deorum immortalium templis spo-

...lumniam ad pontifices attulerit?
...λειτο illum attulisse ὁ νοῦς θὰ ἦτο ὅπερ ἄτοπον).
...ontra morem obsequii, contra fas di- ...ur?
...dam sinistra fama; *cur hostem con-* ...em concit)
...sapientia, quibus philosophorum praeceptis ...um regiae amicitiae ter millies sestertium ...τα ἔλεγεν ὁ Σουΐλλιος περὶ τοῦ Σενέκα ἀπόντος, ...qui haec.... Senecae deferrent (ὥστε = qua sa- ...*avit?*).
... nisi Paetus Tharasea...praebuissetque materiem ...oribus — cur enim — tam levia consectaretur? quin ...o — suaderet dissuaderetve? = cur consectatur? quin ... Οἱ obtrectatores δὲν ἀποτείνονται πρὸς αὐτὸν τὸν Θρα- ... διότι ὁ Θρασέας δὲν ἀπελογήθη πρὸς τούτους, ἀλλὰ rationem ...ntibus amicis. ὥστε οὐχὶ unklar (Draeger II² 437, b).
Γ. Hist: III, 70: cur enim e Rostris fratris domum quam ...entinum ... petisset?

2. Κατ' ἀπαρέμφατον.

II, 4. 4: aliter qui credituros esse = non credituri sunt.
Ib. 32. 6: quam diu autem tranquillam quae secesserit ...ultitudinem fore? = non diu.
Ib. quid futurum deinde, si quod externum interim bel ...um existat? = Magna clades futura (est).
III, 39, 5: quae si in lege ... ferenda non fuerint, quem ...aturum (esse)...in privatis? = nemo feret.
Ib. § 9: quid enim eos (= vos) per populum egisse = *ni- hil.*
Ib. 56, 13: quem enim provocaturum, si hoc indemnato... non liceat? (= neminem) cui plebeio...praesidium in legi- bus fore, si Claudio non sit? = *nulli pl. erit.*

Ib. 62, 1: quando autem se, si tum non sint, pares hostibus fore? = *quando erimus?*

Ib. 72, 5: quem enim hoc privatae rei iudicem fecisse, ut sibi controversiosam adiudicaret rem? = Nemo fecit.

IV, 2, 13: quid esse aliud quam minari? = nihil est aliud

Ib. 43, 10: an bello intestino bellum externum propulsaturos = *non b. int. b. ext. vos propulsaturi estis.*

'Αλλ' εὐθὺς πρότερον γραπτέον placere⟨t⟩ r.p. opprimi? Πρβλ III. 72, 4. IV, 4.

Ib. 57, 3: quem enim bonum civem secernere sua a publicis consilis? = *nemo ... secernit.*

Ib. 60, 4: unde enim eam pecuniam confici posse? = nihil est unde illa pecunia confici possit.

V, 24, 5: cur enim relegari plebem in Volscos, cum pulcherrima urbs, Vei ... in conspectu sit = nulla ratione relegatur.

Ib. § 10: in una urbe tantum dissensionum esse; quid in duobus fore? = multo plus.

VI, 17, 2: hocine patiendum fuisse? = hocine patiendum fuit? = hoc patiendum non fuit.

VI, 17: fingerent (= fingite) mentitum ...; Cui ... mendacii poenam vincula fuisse? (= nemini fuerunt);

VI, 23, 7: quid attinere cum mortali corpore uno civitatis... pati consenescere vires? = nihil attinet.

VI, 37, 5: An iam memoria exisse?

Ib. 37, 8: numqui enim socordius aut segnius r. p. administrari post P. Licini Calvi tribunatum?

VII, 4, 6: quod naturae damnum utrum nutriendum patri ... an castigandum ac vexatione insigne faciendum fuisse? = non castigandum fuit.

VII, 6, 3: M. Curtium ..castigasse ferunt dubitantes; an ullum magis Romanum bonum arma virtusque esse? Οὕτως ὁ Madvig (τὰ ἀντιγρ. κακῶς an ... esset).

VII, 18, 5: quid se vivere, quid in parte civium censeri, si etc. (= nullam esse causam cur vivant etc.)

VII, 32, 8: *quid autem esse* duo prospera . . bella Samnitium adversus tot decora p. R. = nihil sunt.

VII, 39, 10: quem autem ab Roma posse exciri? quem... esse, qui... se tanto periculo sciens offerat? = nemo potest, n. est.

VIII, 33, 18: quid tandem passurum fuisse filium suum, si exercitum amisisset?... quo ultra iram... eius excessuram fuisse, quam ut verberaret necaretve? quam conveniens esse propter Q. Fabium civitatem in laetitia.... esse, eum propter quem delubra deorum pateant ... nudatum virgis lacerari etc.? = *minime conveniens est*

Ib. quo id animo exercitum... laturum? = *graviter*.

Ib. quem luctum in castris Romanis, quam laetitiam inter hostes fore? = *magnum l. magnam l.*

X, 24, 12: cui autem dubium esse? = nemini dubium est.

XXI. 30: militi quidem armato nihil secum — portanti *quid* invium aut inexsuperabile esse? = *nihil est.*

Ib. 53, quid enim ultra differri aut teri tempus? quem tertium cos. quem alium exercitum expectari? = nulla ratione differtur — nullus cos. — expectatur.

XXII, 40: *quid* consuli adversus conlegam seditiosum ac temerarium virium atque auctoritatis fore? (= *Nihil* — erit).

Ib. 50; sententiam alii totam aspernati; cur enim illos, qui se arcessant, ipsos non venire? = *Nihil est* cur non veniant; eis ipsis veniendum est.

XXIV, 25: quid enim sua sponte fecisse Hieronymum puerum ac vixdum pubescentem facere potuisse? = *nihil* etc.

Ib. 26: cui dubium esse quin —? = nemini.

Ib. *quod* ab se cuiquam periculum — esse? = nullum.

XXV, 11: suas (naves) — cum claustra portus hostis haberet, *ecquem ad modum* evasuras? = *nullo modo.*

Ib. 16: reliquum autem *quid esse* paucis a multitudine — circumventis praeter mortem? = nihil esse.

Ib. 28: quam superesse caussam Romanis, cur non — incolumes Syracusas esse velint? = *nullam.*

... modo enim Hasdr. ac Mag nisi defu... ...certamine deducere exercitum potuisse...

... ...em non obstitisse aut ab tergo secutum ... = ... modo nisi victum et fortasse mortuum. ... — victor ire tamen ad urbem ausus non ... — ...sum spem potiundae urbis Romae cepisse ...

... ultra quam quod fecerit — facere potuisse ... ultra.

... ore aut Syracusas aut Romam ei ostendi posse ... ore.

... unde, cum pecunia in aerario non esset, paratu... ...les socios? = *non esse unde*.

... modo autem sine classibus aut Siciliam obtineri ... Italia Philippum arceri posse aut tuta Italiae litora esse ... = nullo modo.

XXVII, 40: quos tam propitios — fore Deos, ut eodem tempore utrobique res prospere gereretur? = *Nullos*.

Ἀλλ' αὐτόθι 44: quid futurum si id palam fiat? ὑπακ. *sit*. περὶ τῆς παραλείψεως πρβλ. I. 59, 2: stupentibus miraculo rei, unde novum in Bruti pectore ingenium).

XXVIII, 9: Hasdrubalem vero qua alia re quam adventu eius obrutum atque extinctum esse? (nulla re).

Ib. 24: si bellum in provincia esset, quid se inter pacatos tacere? si debellatum — esset, cur in Italiam non revehi?

XXIX, 20: qui convenite? (= non convenit.)

XXXI' 49: ecquem ex eo exercitu ... fuisse, quem percunctari posset senatus? = (nemo fuit).

XXXII, 10: cui enim non apparere? (= omnibus apparet).

Ib 33: nihil sibi praeter bellum relinquère, *quod* consilium esse? = 'nullum consilium est.

XXXIII, 12: an quia victus ... foret, inexpiabile bellum factum? = (non est factum).

b. 31 : *cur* enim alias Romanis tradi urbes, nec nomi-
ı eas, alias nominari et ... liberas esse, *nisi* quod etc. (=
ı alia causa, *nisi* quod).
b. 40 : quem dubitare quin? (=nemo dubitat quin).
XXXIV, 11 : quo enim se repulsos ab Romanis ituros? =
a est quo eamus.
Ib. 26 : quid minus conveniens esse? (=nil minus con-
nit).
Ib. 33 : quibus aliis copiis... bellum gesturos? = (nullis
piis gesturi sumus).
Ib. 54 : *quid* repente factum cur? (=nihil ... f est).
Ib. 58 ? quid simile esse? (=nil simile est).
Ib. 62 : quem proprium agrum Cartaginiensium in Africa
se? (=nullus ager est —)
XXXV. 12 : quibus tandem viribus resistere Romanos
sse (=nullis possunt).
Ib. 42: *quam spem esse* — sub rege victurum Hannibalem
qui patriam prope non tulerit? (=*nulla* spes est).
Ib. 48 : quo enim illum unquam imperatoris officio fun-
um esse = (nullo o. f. fuit ἤ fuisti).
XXXVI, 29 : quonam modo ... regem Amynandrum se
dere posse? (=nullo modo possumus).
Ib. 40: id quemquam mirari posse? (=nemo potest mirari).
XXXVIII, 8: qui spem esse sustinendi belli? (=nulla est).
Ib. Quod sibi consilium aut cuius rei electionem a fortuna
ctam? = nullum consilium, nulla electio relicta est.
Ib. 42 : quod quem unquam de sua sententia facere ausum?
-nemo id facere ausus)
Ib 50 : quid autem tuto cuiquam ... permitti, si ratio non
sit reddenda? = Nihil cuiquam tuto permittitur.
Ib. 59 : quid, si gratuita pax esset, plus adimi ei potuisse;
= nihil, si ... esset, potuit).
Ib. κατωτέρω: tantum auri argentique indicatum esse in
domum L. Scipionis illatum, quantum venditis bonis... redigi

non posset. ubi ergo esse regium aurum? τ. ἔ. id au
quam extat (ergo = tandem).

XXXIX. 4: quid ab eo quemquam posse aequi e
= nemo potest expectare.

Ib. 25: quid autem, si vox libera non sit, liber
= nihil liberum est.

Ib. 26: tot annos esse per quos nunquam cessave
crimina de se deferre; quem unquam verbo violat
= nemo violatus est.

Ib. 27: Philippum quo — iure imperii — praes
posuisse (= nullo iure i. pr. imposuit).

Ib. 34: ad Onomastnm quidem quid eam rem p
= Nihil pertinet ea res.

XLV. 19: *quid* attinere vim adferre rei sua spont
turae (= *nihil* attinet).

Ib.: κατωτέρω: cum detestabilis . . altera res sit,
deliberationem dubii superesse? = Nihil superest.

Ib. utrum enim partem regni petiturum esse a
erepturum; si partem... ambo infirmos fore; si totu
num ergo maiorem fratrem an exulem illa aetate illa
infirmitate ad ultimum mori iussurum? = Neutrum fie

Caes. B. g. I, 14, 3: num etiam recentium iniuria
moriam deponere posse? (= non possum).

Ib. V, 28, 6: *quid esse levius aut turpius* quam
hoste de summis rebus capere consilium? (= Nihil

Ib. Cottae consilium quem habere exitum? (= nul
bet).

Caes. b. c. I, 9, 4: quonam haec omnia nisi ad su
niciem pertinere? (= non alio haec pertinent, nisi).

Tac. Ann. I, 17: *quando ausuros* exposcere reme
novum et nutantem principem. . . adirent; = *nunquan*
bitis, nisi.

Ib. an praetorias cohortes. . . plus periculorum su
= non suscipiunt.

Ib. 26: an praemia sub dominis, poenam sine arbitro esse? (= non sunt).

Ib. 46: an Augustum...commeare potuisse, Tiberium vigentem annis sedere? (Ἄπιστον).

Ib. II, 2: ubi (esse) illam gloriam? = nusquam est.

Ib. 36: unde prospici posse, quae cuique.. mens etc. = nullo modo potest.

Ib. III, 5: ubi illa veterum instituta...effigiem .. carmina... laudationes = *nusquam*.

Ib. 34: quod honestius (esse) quam uxorium levamentum? .. nonne plerosque... libidinibus obnoxios?... num omnis caelibes integros?

Ib. IV, 70: quem enim diem vacuum poena? = nullus d. erit vacuus.

Ib. VI, 2: quos omitti posse, quos deligi? (= nemo potest omitti. nemo deligi) semperne eosdem (= minime) an subinde alios (= ne hoc quidem placet); ? quam deinde speciem fore sumentium...gladios? (= minime honestam, gratam).

Ib. 48: quemadmodum evasurum imminentis (principis) iuventam? an C Caesarem...meliora capessiturum Macrone duce? (= non capesset).

Ib XI, 7: quem illum tanta superbia ese, ut aeternitatem famae spe praesumat? = Nemo est.

Ib. 16: adeo neminem ortum? = (non est nemo ortus).

Ib. 6: imperatori quantum ad robur deesse, cum —? = nihil fere deest.

Ib. XIII. 26: quid enim aliud...concessum (esse) quam — (= nihil est concessum).

Ib. 42: an gravius existimandum (esse)...praemium honestae operae assequi, quam corrumpere cubicula principum feminarum? (= Non est gr. ex.).

Ib 43: cur enim neminem alium dilectum, qui saevienti ...vocem praeberet? = non alia causa, nisi quod ille improbissimus omnium erat.

Ib. 49: *an solum* emendatione dignum (esse) ne **Syracusis** spectacula largius ederentur? = Non solum κλπ.

Ib. 55: quotam partem campi iacere, in quam **pecora** — transmitterentur? = non magnam.

Ib. XIV, 1: cur enim differri nuptias suas? =non **alia** de causa, nisi quod Claudius alienis iussis obnoxius esset

Ib. 3: quem adeo iniquum (esse), ut sceleri **adsignet**, quod uenti...deliquerint? = nemo adeo iniquus etc,

Ib. 7: quod contra subsidium sibi (esse)? = nullum.

Ib 20: an...decurias equitum egregium iudicandi **munus** expleturos, si fractos sonos...perite audissent? = **Non** explebunt.

('Αλλ' ἐν c. 52 στικτέον: Illudere voces (Neronis), **quoties** caneret; quem ad finem**?** nihil in r. p. clarum fore, quod **non ab** illo reperiri credatur.)

Ib. 61: quod...suum delictum (esse)? quam cuiusquam offensionem? an quia veram progeniem datura sit? = Non *etc.*

Ib. XV, 6. alii occulte pepigisse interpretabantur — cur enim exercitum...deductum? cur deserta per otium quae bello defenderant? = non alia de causa nisi quod *pepigerant.*

Ib. 62: *cui* enim ignaram fuisse saevitiam Neronis? = *nemini.*

bI. XVI, 27: quid mirum — (esse)? = nihil.

Ib. 28, pacem illi per orbem terrae an victorias sine damno exercituum displicere? = Non displicent.

Ib. 29. quid Agrippino obiectum nisi — ? = Nil nisi.

T. Hist. III, 66: quod nomen, quem statum filio eius Germanico fore? (= nullum nomen erit).

Ib. IV, 14: *quando* legatum ... venire: tradi se praefectis etc. = *nunquam venire.*

(ἀκολουθεῖ)

Σ. Βασης

DE LOCIS QUIBUSDAM LIVIANIS

QUAESTIONES CRICAE.

II

XXI, 3, 4.

Hunc locum cum 'Αθηνᾶς Ι': 409 sic scribendum censuissem · « Florem aetatis, inquit, Hasdrubal quem ipse patri Hannibalis fruendum praebuit, iusto iure eum a filio repetere censeo » eamque scripturam contra H. I. Muelleri dubitationes 'Αθηνᾶς ΙΑ', 588 confirmassem, novo idem vir doctus coniecturam meam argumento impugnare conatus est. Ait enim, si ita scribatur, quod in eis quae secuntur (« **nos** tamen minime decet iuventutem nostram ... adsuefacere libidini praetorum ») est *nos* non habere cui opponatur. (V. Jahresbericht des Philol. Vereins 1901 p. 31 sqq.). Quod serione an ioco adfirmet vir eruditissimus fateor me non posse diiudicare. Quis enim non videt hanc esse h. l. sententiarum seriem : « **is** quidem jure quod sibi deberi putat, repetit, **nos** tamen, quod ille petit, sine magno reipublicae nostrae damno tribuere non possumus », Opponuntur igitur inter se *eum* (*repetere*) et *nos*. Quare nihil est quod v. d. emendationem meam amplecti dubitet, quae eo quoque commendetur, quod *censendi* verbum minimo intervallo diversa vi repetitum (ego *censeo*, Hasdrubal *censet*) non elegantis scriptoris sed balbutientis pueri esset proprium.

XXXI, 2: « per Umbriam, quam Sapiniam tribum vocant ». Sic libri; quae scriptura cum aperte sit falsa (nam Sapinia tribus non tota Umbria, sed pars eius erat), M. Müller **qua** ...*vocant* scripsit. Equidem non video cur Livius ita loqui

maluerit, cum multo elegantiore et ad rem declarandam tiore utens sermone sic scribere posset: *per Umbriae qu Sapiniam tribum vocant.*

XXXIII, 14, 10: «nuntium occultum nittit quo die et qu ex quaque civitate...armati convenirent».

Scr. quot.

XXXIV, 32, (§ 13): At enim, ut iam ita sint haec, q ad vos Romani? hoc tu dicas liberantibus Graeciam? hoc qui ut liberare possent, mare traiecerunt?

Illa: *At...quid ad vos* imperatoris sunt Romani,cuius t oratio est Nam hac *occupationis* forma, quae *at* particula i ducitur, is qui totam orationem habet, id, quod ab adversa aut iam obiectum sit aut obiectum iri videatur, *ipse* sibi o ponit ut statim refutet(1). Nam ubi adversarii persona loque inducitur, particulae *at* nullus est locus. Veluti in eis quae h subsecuntur verbis (§ 14) **vos** tamen, **inquis, vestramqu** amicitiam...non violavi;

(1) In re notissima (de qua v. Seyfferti Scholae Latinae I § 60) perpau defungar exemples Cic. Verr. III, 223: «*at enim* est quiddam, quod etiam palam in *defendendo* non dicat Hortensius, tamen ita dicet,ut vos id ... co tare possitis» Haec dicit ipse orator de adversario (Hortensio) ib.V, 49. « enim idcirco navem Mamertinis non imperasti, quod sunt foederati» Ha quoque apparet non adersarium (i.e. Verrem), sed ipsum oratorem sibi o ponere. Mur: 74 «at enim agit mecum austere et Stoice Cato; negat v rum esse etc.» Haec quoque non adversarius (Cato), sed ipse Cicero dicit. i 78: «at enim te ad accusandum r. p. adduxit» *Te* cum dicit orator cu significat, quem contra haec oratio pro Murena habetur. Phil. XI, 20: « enim (nam id exaudio) C. Caesari ... imperium extraordinarium mea sen tentia dedi». *Mea* et *dedi* cum dicit orator ipsum sibi haec se obloqui si gnificat. Liv. XXIV, 26. Cf. Liv. XXXIV, 81: At hercule in ea *controversia superior* **sum**,... *ceterum nomen tyranni et facta* **me** *premunt* (ubi ante ce *rum* commate distinguendum est, non, ut editores faciunt,pleniore interpun ctione); Caes. b. c. II, 32; at, credo, si Caesarem probatis in me offenditis Cic. Verr. IV, 20: hi te homines auctoritate sua sublevent ... quibus tu pri vatim iniurias plurimas ..fecisti? *At* publice commod**asti** (obiectio). Ver IV. 84: at hoc solum africani monumentum violasti (obiectio). quid? a Tyndaritanis non eiusdem Scipionis beneficio positum simulacrum Mercu .. sustulisti? (refutatio). Ib. 102: *at* ex bono viro, credo,audieras...(obiectio qui id potes...? (refutatio).

Cum igitur Romanus homo pro Romanis contra Romanon adversarium disputans haec ipse sibi obloquatur, quid i vult illud: **vos Romani**? Plane nulla est eius ratio— i enim in eius modi obiectionibus, quali, haec est, secunorator utitur persona, non *se suos*que, sed adversarium gnificat (velut Cic in Caecil — § 55: at eam *tibi* C. Verres it *iniuriam*, ubi *tibi* Caecilium significat), vel eum apud iem oratio habetur, ut Liv. XXXIX, 17 in «at enim illa certe stra sunt, Achaei, quod leges disciplinamque vetustissimam ycurgi sustu*listis*, quod muros diru*istis*». Quam ob rem c legendum: «at enim, ut iam ita sint haec, quid ad **nos**? omanis hoc dicas etc?» ut ab illo *Romanis* incipiat obietionis refutatio.

XXXV, 8, 7: nunc videri esse amotum de industria qui ea quae scripsisset praesens *diceret* arguere coram et si quid vari loqueretur, argui posset.

Cum oratio dissoluta videretur, eam interposita *et* particula post *diceret*, conglutinare conatus est M. Mueller. Mihi vero dempto potius vocabulo quam addito opus esse videtur. Quod si *diceret* sustuleris, omnia bellissime procedent: «esse amotum...qui ea, quae scripsisset, praesens arguere...et...argui posset» *Arguere* est argumentis confirmare.

IB. c 32, 6: non ab re esse Quinctio visum est sociorum *aliquos legatos* interesse ei concilio.

In hac scriptura primum illud *aliquos* abundare videtur, Satis enim fuit *sociorum legatos* dicere. Tum ex eis quae mox dicuntur apparet solos ex sociis Athenienses a Quinctio rogatos ut legatos ad illud concilium mitterent. Non igitur *socios* (omnes), sed *sociorum aliquos* illi concilio interesse utile visum est Quinctio. Quam sententiam habebis, si *legatos* deleveris

IB. 43, 1: Nulla ingenia tam prona ad invidiam sunt quam eorum qui genus ac fortunam suam animis non aequant, quia virtutem ut bonum alienum oderunt.

Sic libri aperta sententia. Qui enim non aequant animis

genus ac fortunam suam, eis virtus *bonum alienum* est ; e
ob rem (= *ut*) eam oderunt. Quis credat *ut* ab editoribus
et mutari potuisse?

(ἀκολουθεῖ)

Σ. ΒΑΣΗΣ

CORRIGENDUM

IN THESAURO LINGUAE LATINAE

Vol. I, pag. 207 v. 77 pro eo q. e: «Cic. Att. V, 17, 1: quibus (castris aberam bidui (*scil. itinere*)» scr. « . . . . . . (*scil. iter*)».

Vol. II. pag. 453 v. 63: illud **hinc** in Vergil. Georg 4, 224 (« *hinc quemque sibi tenues nascentem arcessere vitas* » mire explicatur = ***ab apibus***, cum sit = a deo.

Sed. quae 'Αθηνᾶς ΙΓ'. 100 et 304 in Thesauro corrigenda esse **dixi** nunc mutanda non esse video. Non enim errore sed consilio factum esse intellego, ut pro eis quae sunt Verr. Act. I. Verr. Act. II. 1. 2. 3. 4. 5, brevitatis causa poneretur Verr. 1. 2. 3. 4. 5. 6.

Σ. Β.

MISSELLANEA CRITICA

Cicero.

(Continuantur ex Vol. XIII pag. 101).

Legg. III, 26: Sensit enim (Pompeius) deberi non posse huic civitati illam potestatem, quippe **quam** tanto opere populus noster ignotam expetisset, qui posset carere cognita?

Ut nunc locus editur, illud *quippe* pro eo q.e. *nam* praeter Ciceronianam consuetudinem accipiendum. Si enim *quippe quam* ad usitatam illam locutionem, quae est *quippe qui* cett. referas, illa *qui posset .. cognita* non habebunt qui cum superioribus conjungantur. Quare valde dubito an inter *quippe* et *quam* exciderit *quom* particula, Ciceronisque manus haec fuerit; *quippe* **quom**, *quam .. ignotam expetissst, qui posset carere cognita?*

Legg. III § 24: Et praeter eos (Graecchos) quamvis enumeres multos licet, *quom deni* creentur, non nullos in omni memoria reperies perniciosos tribunos.

In hac scriptura illa *et praeter eos ... enumeres licet* et *non multos reperies eqs* nulla inter se copula nectuntur, cui *asyndeto* q. v. cum hic nullus sit locus, restituenda est facili emendatione copnla necessaria. Sic enim rescribendum: *et praeter eos... licet. Quom enim deni creentur, nonnullos... reperies perniciosos tribunos.* Illud *enim* (=*eni*) iuxta *deni* positum propter similitudinem litterarum facillime excidere potuit.

Σ. Β.

Priscianus.

Gram. Lat. III, 144,18 sqq. K.....praeterea aliae quidem partes casuales a nominativo genetivum et ceteros casus ad consequentiam nominativi solent perficere.

Principalis vero pronomina, id est *ego*, *tu*, *mei*, *tui*, *sui*, *mihi*, *tibi*, *sibi* positive magis per singulos casus declinantur, cum non potest *ego* secundum rationem casualium *mei* genetivum adhibere; neque tamen *mei* genetivus *mihi* et *me* oportune asciscit; numeris quoque positive commutatis, ego mei, nos; tu, tui, vos.

Locus mala interpunctione perversus sic restituendus est.

«Praeterea aliae quidem partes casuales a nominativo genetivum et ceteros casus ad consequentiam nominativi solent perficere; principalia vero pronomina .... positive magis per singulos casus declinantur, cum non potest ... adhibere, neque tamen (=neque vero) *mei* genetivos *mihi* et *me* oportune asciscit. Numeris quoque positive commutatis *ego*, *mei* *nos* (intell. *fit*) etc.»

Ex hac interpunctione apparet ab eo q. e. *praeterea* novum oriri caput, quo alia pronominum proprietas explicatur, qua a ceteris casualibus orationis partibus (ἀπὸ τῶν ἄλλων πτωτικῶν τοῦ λόγου μερῶν) distinguontur.

Σ. Β.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑ ΚΑΙ ΔΙΟΡΘΩΤΙΚΑ

ΕΙΣ ΤΙΝΑ ΧΩΡΙΑ

ΤΗΣ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ

Προσθῆκαι

Εἰς τὴν ὑπὸ τὴν ἄνω ἐπιγραφὴν μικρὰν πραγματείαν ἡμῶν, τὴν ταχωρισθεῖσαν ἐν σ. 65 ἑπ. τοῦδε τοῦ τόμου (ΙΔ΄) τῆς Ἀθηνᾶς, οσῆκον νομίζομεν ἵνα προσθῶμέν τινα ἐφεξῆς πρὸς σαφεστέραν ἑρνείαν καὶ κρείσσονα διασάφησιν τῶν ὑποκειμένων ἀριστοτελικῶν ῥηάτων (στήλ. 32, στίχ. 34-35): «ὃ μὲν τὸν χρωσ[θ]έντα ε[ἰ]ς ἓν κλ[ηρ]ωτήριον, ὃ δὲ τῶν ἀρχῶν τὸ[ν κύ]βον εἰς τὸ ἕτερ[ο]ν».

Ὅτι κατὰ κανόνα ὀφείλομεν νὰ σεβασθῶμεν τὴν παραδεδομένην καθ' ἑνικὸν ἀριθμὸν ἐκφοράν: τὸν χρωσθέντα—τῶν ἀρχῶν τὸν βον, πᾶς τις, ἐλπίζομεν, ἡδέως θὰ συνομολογήσῃ ἡμῖν, εὐθὺς ὡς μάλιστα ἐνθυμηθῇ ὅτι τότε μόνον θὰ ἐδικαιούμεθα νὰ προβῶμεν εἰς μεταγραφὴν τῶν λέξεων τούτων κατὰ πληθυντ. ἀριθμόν: τοὺς χρωθέντας—τῶν ἀρχῶν τοὺς κύβους, ἐὰν διὰ τοῦ ἑνικοῦ ἀριθμοῦ, καθ' οἷον δή ποτε τρόπον νοουμένου ἢ ἑρμηνευομένου, πάντως κατελήγομεν εἰς συμπέρασμα ἢ σαφῶς ἄτοπον ἢ βεβαίως ἀδύνατον. Κατ' ἀκολουθίαν, τοιαύτης περιπτώσεως οὐχ ὑπαρχούσης, ὀφείλομεν πάντως νὰ ἐμμείνωμεν τῇ μεμαρτυρημένῃ γραφῇ, περὶ ἑνὸς μόνον φροντίζοντες, ἵνα τουτέστι νοήσωμεν προσηκόντως τὸ ἀγνοούμενον.

Ὅτι δ' ὅμως ἡ περὶ ἧς ἡμῖν ὁ λόγος ῥῆσις κάλλιστ' ἔχει προενηνεγμένη καθ' ἑνικὸν ἀριθμόν, λαμπρῶς διδάσκει ἡμᾶς αὐτὴ ἡ λ. κύβος, μηνύουσα ὅτι ἑνὸς μόνου τοιούτου, ἐξ ἑκατέρου τοῦ εἴδους,

ἐποιοῦντο ἑκάστοτε χρῆσιν πρὸς τὴν τῶν δικαστηρίων (κατὰ χρ ταῖς ἀρχαῖς (κατ' ὄνομα) ἐπικλήρωσιν. Τῷ ὄντι, ἐπειδὴ πᾶς κύ ἐξ ἑδρῶν ἓξ συνίσταται, πᾶσα δ' ἕδρα αὐτοῦ ἰδίαν ἔχει ὑπόστα διακρινομένη πασῶν τῶν λοιπῶν, ἀναγκαίως ἕπεται ὅτι ὁ κύβος σει ἐνέχει τὴν ἔννοιαν τοῦ πληθυντ. ἀριθμοῦ, περιωρισμένου ὅμως χρι τοῦ ἀριθμοῦ ἕξ.

Τοὐναντίον, ἐάν τις παραδέξηται ὅτι κύβοι πλείονες τοῦ ἑνός, ἑκατέρου τοῦ εἴδους, ἐν ἑκατέρῳ τῷ κληρωτηρίῳ ἐνεβάλλοντο. αὐτοῦ τούτου ἔσται ἠναγκασμένος ἅμα νὰ παραδέξηται ὅτι, εἴτ' ἐλά σων εἴτε μείζων τοῦ ἀριθμοῦ ἓξ ἦν ὁ ἑκάστοτε ἐμβαλλόμενος ἐν ἑκ τέρῳ τῷ κληρωτηρίῳ ἀριθμὸς κύβων, τὸ σχῆμα τοῦ κύβου ἦν τελ ἀδιάφορον. Τότε δ' ὅμως αὐτὸς οὗτος ἀναγκασθήσεται μετὰ πλείσ τῆς ἀπορίας νὰ ἐρωτήσῃ: διατί νὰ ποιῶνται χρῆσιν κύβων, ἀφ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἑδρῶν κατ' οὐδὲν ἦν χρήσιμος, οὐχὶ δὲ πλειόνων ψ φων ἢ κλήρων, ὅπερ πάντως ἁπλούστερον καὶ εὐχερέστερον; (1

Ὥστε καὶ οὕτως εἰς τὸ αὐτὸ συμπέρασμα καταλήγομεν ὅτι ὑγι μὲν ἔχει ἡ ἐν τῷ παπύρῳ γραφή, πλημμελῶς δ' ἡ ὑπόθεσις τῆς κατ πληθυντ. ἀριθμὸν διορθώσεως, ἅτε δὴ τούτου ἄντικρυς μαχομέν πρὸς αὐτὴν τὴν φύσιν καὶ χρῆσιν τοῦ κύβου.

Ἀλλὰ νέαι αὖθις προκύπτουσι δυσχέρειαι, αὗται δὲ καθαρῶς ἑρμη νευτικαί:

Τῷ ὄντι, ὡς γνωστόν, αἱ εἰσάγουσαι γραφὰς ἢ δίκας ἀρχαὶ ἦσα πλείονες τῶν ἕξ, ἦν δὲ δυνατόν, ἔστιν ὅτε τοὐλάχιστον, καὶ πλείον τῶν ἓξ νὰ ἐπληροῦντο δικαστήρια. Ὡσαύτως ἐδύνατο νὰ συμβῇ ὥστε κατά τινας ἡμέρας, ἐλάσσονος μὲν ἀριθμοῦ τῶν ἓξ νὰ ἦσαν αἱ δικα σουσαι ἀρχαί, ἐλάσσονος δὲ καὶ τὰ πληρωθέντα ἡλιαστικὰ δικαστή ρια. Ἐρωτᾶται, κατ' ἀκολουθίαν, τί κατὰ τὰς περιστάσεις ταύτας ἐγίγνετο, εἴτε πλείονες τῶν ἓξ εἴτ' ἐλάσσονες τοῦ ἀριθμοῦ τούτου ἦσαν αἱ ἀρχαὶ καὶ τὰ δικαστήρια;

(1) Εἶν' ἀληθὲς ὅτι τοιοῦτό τι βλέπομεν ἐν αὐτῷ τῷ προκειμένῳ ἡμῖν ἀριστοτελικ συγγράμματι, στήλ. 31 στίχ. 18 ἐπ., ἔνθα πλείονες «κύβοι χα[λκοῖ, μέ]λανες κα λευκοί, ὅσους ἂν δέ[ῃ, λαχεῖν] δικαστάς, τοσοῦτοι ἐμβάλλον[ται λε]υ κοί, κατὰ πέντε πινάκια εἷς», εἰς τὴν ἑτέραν τῶν ὑδριῶν. Ἀλλ' ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ οἱ κύβοι προφανῶς ἀντὶ κυάμων χρησιμεύουσιν, οἷς ἐχρῶντό ποτε «οἱ Ἀττι κοὶ ἐν ταῖς κληρώσεσι τῶν ἀρχῶν, μέλασι καὶ λευκοῖς, καὶ ὁ τὸν λευ κὸν ἀνασπάσας ἦρχεν». (Καντβριγ. Λεξ. ἐν λ. κυαμεύονται).

Εὐτυχῶς ἡ τῶν ἀπορημάτων τούτων λύσις εἶνέ πως μὲν δυσχερής, ἀλλ' οὐκ ἀδύνατος.

Πρώτιστα παρατηρήσωμεν ὅτι τὰ ἑκάστοτε πληρούμενα ἡλιαστικὰ ικαστήρια, ὅσα δή ποτε καὶ ἂν ἦσαν, ὅμως πάντα δὲν συνεκροτοῦντο ι τοῦ αὐτοῦ ἀεὶ ἀριθμοῦ δικαστῶν· τοῦτο δὲ προφανῶς διότι, κατὰ ὸν νόμον, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἑκάστοτε ἕκαστον δικαστήριον πληρούντων λιαστῶν, ἔδει νὰ ᾖ ἀνάλογος πρὸς τὸ εἶδος τῶν δικαστέων δικῶν, ἴτε ἀστικῶν εἴτε ποινικῶν. Οὕτω λ. χ., ἵνα περιορισθῶμεν εἰς μόνην ὴν ἐν τῇ 'Αθην. Πολιτείᾳ μαρτυρίαν τοῦ 'Αριστοτέλους, «τὰ πολ-ὰ τῶν δικαστηρίων» συνεκροτοῦντο ἐκ 501 δικαστῶν (1), ὡς μως ὁ αὐτὸς διαρρήδην διδάσκει (2), αἱ κατὰ γνώσεων τῶν δημ. ιαιτητῶν ἐφέσεις, εἰ μὲν τὸ ἀμφισβητούμενον δίκαιον ἦν ἀξίας ἐλάσ-ονος τῶν δραχμῶν χιλίων, εἰσήγοντο εἰς δικαστήριον ἐκ 201, εἰ ἐ μείζονος τῶν δρ. χιλίων, εἰς δικαστήριον ἐκ 401. 'Ωσαύτως ἐπὶ οινικῶν δικῶν (δημ. γραφῶν) διάφορος ἦν ἑκάστοτε ὁ ἀριθμὸς ῶν δικαστῶν, ἐν ἀναφορᾷ ἀεὶ πρὸς τὸ δικαστέον ἀδίκημα, καὶ ἦ αὖθις κατ' 'Αριστοτέλη (3), ὁτὲ μὲν 1000, ὁτὲ δὲ 1500, σὺν ἑνὶ ἐπὶ πλέον.

'Αλλ' εἶνε παντὶ φανερόν, ὅτι οἱ ἑκάστοτε συγκαλοῦντες τὰ δικα-στήρια ταῦτα ἄρχοντες, ἀεὶ συνεκρότουν αὐτὰ κατὰ λόγον τῶν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ εἰσακτέων δικῶν πρὸς ἐκδίκασιν, εἴτε ἰδίων εἴτε δημο-σίων. Προσέτι δὲ σφόδρα πιθανὸν εἶνε ὅτι οἱ τὰ δικαστήρια ταῦτα προγράφοντες Θεσμοθέται (4), ἀεὶ εἶχον ὑπ' ὄψει τὸ σύνολον τῶν εἰσα-κτέων δικῶν, ὅτι δὲ διανέμοντες ταύτας καθ' ὕλην, ποσὸν καὶ εἶδος, συμφώνως ταῖς περὶ ἁρμοδιότητος διατάξεσι τῆς ἀττ. δικονομίας, ἐτήρουν πάντως τάξιν τινὰ ἐν τῇ εἰσαγωγῇ αὐτῶν, φροντίζοντες μά-λιστα ἵν' οὐχὶ μεμονωμένως, ἀλλ' ἀθρόαι, κατὰ τὸ δυνατόν, αἱ τῆς αὐτῆς φύσεως· καὶ ἁρμοδιότητος δίκαι εἰσάγωνται εἰς τὰ ἑκάστοτε

(1) Στήλ. 34, στίχ. 22 ἑπ.

(2) Κεφ. 53, 3.

(3) Στήλ. 34, στίχ. 23 ἑπ.

(4) 'Αριστ. 'Αθην. Πολ. Κεφ. 59. 1: «Οἱ δὲ **θεσμοθέται** πρῶτον μὲν τοῦ προγράψαι τὰ δικαστήριά εἰσι κύριοι, τίσιν ἡμέραις δεῖ δικάζειν, **ἔπειτα τοῦ δοῦναι ταῖς ἀρχαῖς· καθ' ὅ,τι γὰρ ἂν οὗτοι δῶσιν, κατὰ τοῦτο χρῶνται».**

συγκροτούμενα δικαστήρια (1). Τοῦτ' ἄλλως ἐπέβαλλε καὶ τὸ συ-
φέρον τῆς πόλεως.

Ἐκ τούτων δ' ἁπάντων ὡσαύτως ἕπεται, ὅτι ὅσα δή ποτε καὶ ἦσαν τὰ ἑκάστοτε καὶ συγχρόνως πληρούμενα δικαστήρια, ἔστωσ- δὲ ταῦτα καὶ δέκα, ὥς τινες παραδέχονται κατ' ἀνώτατον ὅρον, πάν- ὅμως ταῦτα δὲν ἦσαν ἐξ ἴσου ἁρμόδια πρὸς ἐκδίκασιν πάσης ἰδία- δημοσίας δίκης, τοῦ νόμου, ὡς εἴρηται, ὁρίζοντος τεταγμένον ἀριθμ- δικαστῶν, κατὰ λόγον τοῦ εἴδους ἢ τοῦ ποσοῦ ἑκάστης δίκης ἢ γρα- φῆς. Τὸ νὰ παραδεξώμεθα δὲ τὴν σύγχρονον, τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, πλη- ρωσιν πλειόνων τῶν ἓξ δικαστηρίων, ἑκάστου συγκειμένου ἐκ το- αὐτοῦ ἀριθμοῦ δικαστῶν, πάντων λ. χ. ἐκ 501, ὡσαύτως δὲ πάν- των ἐξ ἴσου ἁρμοδίων πρὸς ἐκδίκασιν εἴτε ἰδίων μόνον διαφορῶν εἴτε ποινικῶν μόνον δικῶν, τοῦτο, ἡμῖν τοὐλάχιστον, φαίνεταί πως ὑπερβολικὸν καί, τολμῶμεν εἰπεῖν, ἥκιστα πιθανόν,

Παρατηρήσωμεν δ' εἶτα, ὅτι ἡ τῶν δικαστηρίων ταῖς ἀρχαῖς ἐπι- κλήρωσις, περὶ ἧς ὧδε ἡμῖν ὁ λόγος, ἦν ἀρρήκτως συνδεδεμένη πρὸς αὐτὴν τὴν ἁρμοδιότητα τῶν δικαστηρίων, ὡς ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἕκαστον τούτων συγκροτούντων ἑκάστοτε δικαστῶν. Ὑποτεθείσθω λ. χ. ὅτι κατά τινα ὡρισμένην ἡμέραν ἐπληρώθησαν ἑπτὰ δικαστήρια, ἕκα- στον φέρον ἓν τῶν χρωμάτων α, β, γ, δ, ε, ζ καὶ η. Ἵνα ᾖ δυνατ- τῶν δικαστηρίων τούτων ἡ ἐπικλήρωσις ταῖς ἀρχαῖς, ταῖς μελλούσαις τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ γραφὰς ἢ δίκας εἰσάγειν, ἀνάγκη ὑπῆρχεν ἀπολύτως ἵνα αἱ ὑφ' ἑκάστης τῶν ἀρχῶν τούτων εἰσακτέαι δίκαι ὦσιν εἰσαγώ- γιμοι, κατὰ λόγον ἀριθμοῦ δικαστῶν, πρὸς τὸ ἑκάστῃ τῶν ἀρχῶν τούτων ἐπικληρωθησόμενον δικαστήριον. Οὕτω λ. χ. εἰς τοὺς ἐκ τῶν Τετταράκοντα μέλλοντας νὰ εἰσαγάγωσιν ἐφέσεις κατὰ γνώσεων δημ. διαιτητῶν, τὰς μὲν περὶ ποσοῦ δραχμῶν ἐντὸς τῶν χιλίων, τὰς δὲ περὶ τιμήματος δραχμῶν ὑπὲρ τὰς χιλίας, ἔδει τοῖς μὲν πρώτοις νὰ λάχῃ δικαστήριον συγκείμενον ἐκ 201 δικαστῶν, τοῖς δ' ἑτέροις ἐκ

(1) Πρβλ. αὐτόθ. στήλ. 33, στίχ. 23 ἑπ: «ταῦτα δὲ ποιήσ[αντες εἰ]σκα- λοῦσι τοὺς ἀγῶνας, ὅταν μὲν τ[ὰ ἴδια δι]κάζωσι, τοὺς ἰδίους, τῷ ἀριθ- μῷ [ὡς ἂ]ν ᾖ [ἑκά]στων [τ]ῶν δικῶν τ[ῶ]ν ἐκ τοῦ νόμο[υ, κα]ὶ δ[ιο]- μνύο[ντ]αι οἱ ἀντίδικοι εἰς αὐτὸ τὸ πρᾶγμ[α] ἐρεῖν· [ὅταν] δὲ τὰ δ[η]- μόσια, τοὺς δημοσίο[υς, οὓς καθ' ἕνα ἐ]κδικάζουσι». Τὸ χωρίον τοῦτο καίπερ μὴ ἀμέσως δεικνύον ὃ ἰσχυριζόμεθα, ὅμως οὐδ' ὅλως ἄσχετον εἶνε πρὸς τὸ πρᾶγ- μα, ὡς ἄλλοτε σὺν Θεῷ θὰ δείξωμεν.

11, οὐχὶ δ' οὐδαμῶς τούτοις μὲν ἐκ 501 δικαστῶν, ἐκείνοις δ' ἐκ 401. Ἐντεῦθεν περιφανῶς δείκνυται ὅτι ἡ τῶν δικαστηρίων ταῖς ἀρχαῖς ἐπικλήρωσις, οὐχὶ ἀδιακρίτως ἁπάντων ἁπάσαις ἐγίγνετο, ἀλλ' ...τος ἀκριβῶς τῶν ὁρίων τῆς νομίμου ἁρμοδιότητος, οὗ ἕνεκα αἱ ἓξ ...αι τοῦ κύβου βεβαίως ἐδύναντο ν' ἀρκῶσι πρὸς τὴν ἑκάστοτε χρείαν τῆς ἐπικληρώσεως.

Ὥστε καθ' ἡμᾶς τοὐλάχιστον, οὕτω νοουμένου τοῦ τρόπου τῆς ἐπικληρώσεως, αἴρεται πᾶσα δυσχέρεια ὡς ἐκ τοῦ ὡρισμένου ἀριθμοῦ ... τῶν ἑδρῶν τοῦ κύβου.

Ἀλλ' ἐάν, τοὐναντίον τά τε χρώματα καὶ αἱ ἀρχαὶ ἦσαν ἐλάσσονες τῶν ἕξ, συνέβαινε δὲ κατὰ τὴν δευτέραν τῶν κύβων βολὴν ν' ...αδειχθῇ αὖθις ἢ τὸ αὐτὸ χρῶμα ἢ ἡ αὐτὴ ἀρχή;

Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, πάνυ πιθανὴ ἄλλως, ἴσως δὲ καὶ συνήθει, ἠναγκασμένοι ἐσμὲν νὰ παραδεξώμεθα ὅτι οἱ ἀρχῆθεν ἐμβληθέντες δύο κύβοι ἐβάλλοντο ἅπαξ ἔτι, ἐν ἀνάγκῃ δὲ καὶ πολλάκις, ἄχρις οὗ ἐπιτυχῇ τὸ διὰ τῆς βολῆς τῶν κύβων σκοπούμενον.

Σημειωτέον δ' ὅτι οἱ πλείονες «κύβοι χαλκοῖ, ἐν οἷς ἐπιγέγραπται τὰ χρώματα τῶν δικαστηρίων, καὶ ἕτεροι κύβοι, ἐν οἷς ἐστιν τῶν ἀρχῶν τὰ ὀνόματα ἐπιγεγραμμένα» περὶ ὧν ὁ Ἀριστοτέλης ὧδε διδάσκει (στήλ. 32, στίχ. 27 ἐπ.) ὅτι, μετὰ τῶν δύο κληρωτηρίων ἐτίθεντο ἐν τῷ πρώτῳ τῶν δικαστηρίων. σημειωτέον, λέγομεν, ὅτι κατὰ πᾶσαν πιθανότητα οἱ κύβοι οὗτοι προπαρεσκευάζοντο ὑπὸ τῶν ὑπηρετῶν, ἐποπτευόντων τῶν ἀρχόντων, πρὸ τῶν ἑκάστοτε ἐπικληρώσεων τῶν δικαστηρίων ταῖς ἀρχαῖς. Εἰκάζομεν δῆλα δὴ ὅτι, ὁρισθεισῶν μὲν τῶν μελλουσῶν καθ' ὡρισμένην ἡμέραν εἰσάγειν γραφὰς ἢ δίκας ἀρχῶν, ὁρισθέντων δὲ κατὰ χρῶμα καὶ τῶν δικαστηρίων, διὰ τῆς εἰς ταῦτα ἐπικληρώσεως τῶν γραμμάτων (Κεφ. 63. 5) εὐθὺς προπαρεσκευάζοντο, ἐπαλειφομένων τῶν χρωμάτων καὶ ἐπιγραφομένων τῶν ὀνομάτων, οἱ προσήκοντες τῇ περιστάσει κύβοι χαλκοῖ καὶ ἕτεροι κύβοι, ἐξ ὧν ἐκλεγόμενοι κατά τινα τάξιν οἱ λαχόντες τῶν θεσμοθετῶν δύο, ἐνέβαλλον ἑκάτερος ἐν τοῖς κληρωτηρίοις, ὃ μὲν τὸν χρωσθέντα εἰς τὸ ἓν κληρωτήριον, ὃ δὲ τῶν ἀρχῶν τὸν κύβον εἰς τὸ ἕτερον.

Δεχόμεθα δὲ κατ' ἀνάγκην τὴν ἑκάστοτε καὶ ad hoc προπαρασκευὴν ταύτην τῶν κύβων, διότι ἄλλως θὰ κατελήγομεν εἰς συμπέρασμα

συγκροτούμενα δικαστήρια (1). Τοῦτ' ἄλλως
φέρον τῆς πόλεως.

Ἐκ τούτων δ' ἁπάντων ὡσαύτως ἕπεται
ἦσαν τὰ ἑκάστοτε καὶ συγχρόνως πληρού
δὲ ταῦτα καὶ δέκα, ὥς τινες παραδέχονται
ὅμως ταῦτα δὲν ἦσαν ἐξ ἴσου ἁρμόδια π
δημοσίας δίκης, τοῦ νόμου, ὡς εἴρηται,
δικαστῶν, κατὰ λόγον τοῦ εἴδους ἢ τοῦ
φῆς. Τὸ νὰ παραδεξώμεθα δὲ τὴν σύγ
ρωσιν πλειόνων τῶν ἓξ δικαστηρίων
αὐτοῦ ἀριθμοῦ δικαστῶν, πάντων
των ἐξ ἴσου ἁρμοδίων πρὸς ἐκδίκασι
εἴτε ποινικῶν μόνον δικῶν, τοῦτο,
ὑπερβολικὸν καί, τολμῶμεν εἰπεῖν,

Παρατηρήσωμεν δ' εἶτα, ὅτι ἡ τ ... των δικα-
κλήρωσις, περὶ ἧς ὧδε ἡμῖν ὁ λόγο ... καὶ πολλ
αὐτὴν τὴν ἁρμοδιότητα τῶν δικ ... των ἀντιδίκω
ἕκαστον τούτων συγκροτούντων ἐκ
ὅτι κατά τινα ὡρισμένην ἡμέραν ... πως καθόλου κα
στον φέρον ἓν τῶν χρωμάτων α ... δε περιγραφόμενο
τῶν δικαστηρίων τούτων ἡ ἐπικ ... ον ἐπαναλαμβάνομε
τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ γραφὰς ἢ δίκ
ἵνα αἱ ὑφ' ἑκάστης τῶν ἀρχῶ ... εται, οἱ δ' αὐτοὶ τα
γιμοι, κατὰ λόγον ἀριθμοῦ ... ν δικαστῶν καὶ τὰς ἀρ-
τούτων ἐπικληρωθησόμενον δ ... ι χρήσασθαι τοῖς ὁρισθεῖσ
Τετταράκοντα μέλλοντας νὰ
διαιτητῶν, τὰς μὲν περὶ π ... τητα, κατὰ λόγον τῶν ὑπ
περὶ τιμήματος δραχμῶν ... ἢ δικῶν, ἢ τούτων τε καὶ
λάχῃ δικαστήριον συγκείμ

. κατὰ λόγον αὖθις ἢ τοῦ εἴδους
... ομένου τιμήματος, ὑπάγεται εἰς
... ἀριθμὸν δικαστῶν.

. συνδυασμοῦ 6 περιλαμβάνοντος, ἔχομεν:

$$\frac{8 \times 7 \times 6 \times 5}{3 \times 4 \times 5 \times 6} = 210$$

(1) Πρβλ. αὐτόθ. στήλ. 33.
λοῦσι τοὺς ἀγῶνας, ὅταν
μῷ [ὅς ἂ]ν ἢ [ἑκά]στων
μνύο[ντ]αι οἱ ἀντίδικοι
μόσια, τοὺς δημοσίο[υ
καίπερ μὴ ἀμέσως δεικνύον
μα, ὡς ἄλλοτε σὺν Θεῷ θ

-νων
η
α'
ῶσι
α ἐπι-
α κατ'
τος, εἶνε

ελεύει περὶ
ον ὑπολείπε-
ικαστήριον.
ἵν' ὁρισθῇ πρό-
ρίων ἑκάστων ἐν
τῶν ἀρχῶν προει-

. ἀναγκαίους τῇ ἡμέρᾳ
ονευθέντας ὅρους, του-
φουσι μόνα τὰ χρώματα
ωθέντων δικαστηρίων, ἐπὶ
ατα αὖθις τῶν ἀρχῶν, αἳ
ια συγκείμενα ἐκ τοῦ αὐτοῦ

ιασθέντων κύβων εἶνε διάφορος
ρως πεπληρωμένων δικαστηρίων,
αφόρου ἁρμοδιότητος. Ἐννοεῖται
ήση ἐπικλήρωσις, ἀναγκαῖον εἶνε ἵνα
ντρέχωσιν ἀρχαὶ διάφοροι καὶ δύο τού-
ἑκάτερον ἀριθμοῦ δικαστῶν.
ω καὶ τῶν κύβων, οὐδενὸς δ' ἑτέρου ὑπο-
ντος, «τίθεται ἐν τῷ πρώτῳ τῶν δι-
τήρια κτέ.»

Π. Σ. ΦΩΤΙΑΔΗΣ

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

Parthenii Nicaeni quae supersunt
edidit Edgarus Martini.
Lipsiae, in aedibus B. G. Teubneri, 1902.

Ἡ ἔκδοσις αὕτη Παρθενίου τοῦ Νικαέως ἀποτελεῖ συμπλήρω (supplementum) τοῦ πρώτου τεύχους τοῦ δευτέρου τόμου τ. Ἑλλήνων μυθογράφων, οἵτινες ὑπὸ διαφόρων φιλολόγων ἐκδίδον νῦν ἐκ νέου παρὰ Teubner ἐν τῇ γνωστῇ «bibliotheca scriptoru Graecorum et Romanorum». Ἀποτελεῖ δ' ἡ προκειμένη ἔκδ. συμπλήρωμα, διότι ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς ἐξεδόθη ὀλίγοις ἔτεσι π. τερον (1896) ὑπὸ P. Sakolowski ἐν τῷ αὐτῷ δευτέρῳ τόμῳ τ. Ἑλλήνων μυθογράφων.

Τούτου οὕτως ἔχοντος, ἡμῖν νῦν ἐξεταστέον, ἂν ἡ ὑπὸ Martini ἔκδ. σις τοῦ Παρθενίου οὕτως ὑπερβάλλῃ τὴν ὑπὸ Sakolowski, ὥστε δι καιολογημένη νὰ εἶνε ἡ νέα αὕτη ἔκδοσις, περὶ ἧς νῦν ἡμῖν ὁ λόγ.

Ἐν πρώτοις ὁ Martini παραθέτει πάσας τὰς τῶν παλαιῶν μαρ τυρίας περὶ τοῦ Παρθενίου, ἐνῷ ὁ Sakolowski ἀρκεῖται εἰς δ. μόνον, τὴν τοῦ Σουΐδα καὶ Macrobii. Ἀλλ' ἤδη ἐν τούτῳ τῷ τμή ματι αὐτῶν καὶ ἄλλως αἱ δύο ἐκδόσεις διαφέρουσιν ἀλλήλων· ὁ Mar tini ὑφ' ἑκάστην σχεδὸν τῶν μαρτυριῶν προσθέτει κριτικὰς παρατη ρήσεις εἰς τὸ κείμενον αὐτῶν μάλιστα ἀναφερομένας, ἀλλὰ καὶ εἰς τ. περιεχόμενον, ἐνῷ τοιοῦτό τι ὅλως ἐλλείπει ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Sako lowski.

Ἐν ταύτῃ εὐθὺς εἶτα ἐπάγεται τὸ κείμενον τῶν «Ἐρωτικῶν παθημά των» τοῦ Παρθενίου, ἅ, ὡς γνωστόν, καταλογάδην εἶνε γεγραμμένα περὶ τῶν ποιητικῶν ἔργων αὐτοῦ οὐδεὶς ἐν αὐτῇ γίνεται λόγος, οὐδ. παρατίθενται τὰ σῳζόμενα ἀποσπάσματα. Ἀμφότερα ταῦτα γίνονται ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Martini, καὶ δὴ ἐν σελίσιν 27 καὶ κατὰ τρόπον στοι χοῦντα πάσῃ ἐπιστημονικῇ ἀξιώσει. Ἐν πρώτοις παρατίθεται ὅ,τ περὶ ἑκάστου τῶν ποιημάτων παραδίδοται ἡμῖν ὑπὸ τῶν παλαιῶν, εἶτα δ' ἡ παράδοσις αὕτη καὶ αἱ γνῶμαι νεωτέρων φιλολόγων περί τε τῆς παλαιᾶς παραδόσεως καὶ αὐτῶν τῶν ποιημάτων κρίνονται ὑπὸ τοῦ Martini ὅλως ἀνεξαρτήτως, σχεδὸν δ' ἀεὶ καὶ ἐπιτυχῶς. Μετὰ τοιαύ την οἱονεὶ εἰσαγωγὴν εἰς ἕκαστον ποίημα ἕπονται τὰ σῳζόμενα ἀπο-

πάσματα τούτου, καὶ ἂν ἐκ μιᾶς μόνον λέξεως ἕκαστον ἀπόσπασμα συντελῆται. Ῥητῶς δὲ δηλοῦται καὶ παρατίθεται αὐταῖς λέξεσιν ἡ πηγή, ἐξ ἧς ἕκαστον ἀπόσπασμα παρελήφθη, ὑπόκεινται δ' αὐτῷ πληρέστατα κριτικαὶ παρατηρήσεις. Ὅπερ ὶ τῆς ἐργασίας ταύτης τοῦ Μ πρέπει νὰ παρατηρήσωμεν εἶνε ἡ μεγάλη καὶ ὄντως θαυμαστὴ ἐπιμέλεια, μεθ' ἧς ὁ Martini συνήγαγε πᾶν τὸ γραφὲν ὑπὸ νεωτέρων φιλολόγων περὶ ἑκάστου ἀποσπάσματος καὶ ἐν παρόδῳ, ἐν δημοσιεύμασι ἄλλα δή, ὧν ἄλλος ὁ κύριος σκοπὸς καὶ τὸ θέμα, οὐχὶ δ' ὁ Παρθένιος.

Νῦν μετὰ τὴν τοιαύτην ἐπεξεργασίαν τῶν ποιητικῶν ἀποσπασμάτων τοῦ Παρθενίου ἐπάγεται τὸ κείμενον τῶν «Ἐρωτικῶν παθημάτων». Βεβαίως αἱ δύο πρῶται διαφοραὶ τῶν τοῦ Παρθενίου ἐκδόσεων ὑπὸ S. καὶ ὑπὸ M. θὰ ἤρκουν δεδικαιολογημένην ὅλως νὰ ἀποδείξωσι τὴν ἐμφάνισιν τῆς τελευταίας, ἀλλ' εἰς τοῦτο οὐχὶ ἧττον συμβάλλεται καὶ ἡ κριτικὴ ἐπεξεργασία τοῦ κειμένου τῶν «Ἐρωτικῶν παθημάτων», ὡς αὕτη ὑφ' ἑκατέρου τῶν ἐκδοτῶν ἐγένετο.

Τὸ πρῶτον, ὃ εὐλόγως δύναταί τις καὶ πρέπει νὰ ἀπαιτῇ παρὰ πάσης κριτικῆς ἐκδόσεως, εἶνε τόδε, νὰ παρέχῃ αὕτη ἡμῖν πιστὴν εἰκόνα τῶν γραφῶν τῶν κωδίκων. Τὴν ἀπαίτησιν ταύτην πολλῷ μᾶλλον πληροῖ ἡ τοῦ M. ἔκδοσις· αὐτὸς ὁ S. λέγει περὶ ἑαυτοῦ (σελ. IX τῶν προλεγομένων), «Codicem ipse,......, obiter tantum,.......,hic illic inspexi», ἐνῷ ὁ M. τάδε λέγει (praefat. σελ. VII), «codicem ipse ...quam potui diligentissime excussi; insuper eum non nullis locis de quibus postea dubitabam, pro me inspexit H. Stadtmueller». Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ὁ S. ἐχρήσατο καὶ ἀκριβεστάτῃ ἀντιβολῇ ὑπὸ τοῦ P. Trommsdorff γενομένῃ· ἀλλ' ὅμως τοῖς σημειώμασι τούτου ὁ S. ἀμελέστατα ἐχρήσατο, ὡς ὀρθῶς λέγει ὁ M. (σελ. IX praefationis), διὸ καὶ οὐχὶ πιστὴν εἰκόνα τῶν γραφῶν τοῦ κώδικος ἡμῖν παρέχει ὁ S. Τοῦτο εἶπε καὶ ἀπέδειξεν ἤδη πρὸ τοῦ Martini ὁ R. Mayer-G'schrey (Parthenius Nicaeensis quale in fabularum amatoriarum breviario dicendi genus secutus sit, σελ. 3), ἀναφέρων πρὸς ἄλλοις τρία χωρία, ἐν οἷς ὁ S. ὅλας λέξεις παρὰ τὸν κώδικα παρέλιπεν, ἔσθ' ὅτε ἐν σελ. 21,14 (59,8 M.), διὰ ἐν σελ. 45,12 (86,8 M.), αὐτὴν ἐν σελ. 46,22 (87,22 M.). Τῇ γνώμῃ δὲ ταύτῃ τοῦ R. Mayer-G'schrey συμφωνεῖ καὶ ὁ G. Knaack ἐν Berl. phil. Wochenschrift, 1900, σελ. 707. Ὁ M. δ' αὐτός προσάγει τάδε τὰ παρα-

... ...ξιν τῆς ἀμελείας τοῦ S.,
... ἔχει τελεύτειν, ὁ δὲ S. ...
... τελέσειν, ἐν 18,2 S. (...
... ...ρὴν τοῦ κώδικος τὸ παρεκ...
... ὑπάρχοντος παρεκελεύετ...
... ...ιοτέρῳ ἀντὶ τοῦ ἐν τῷ κώδι...
... σελ. 44,19 S. (85,15 M.) ...
... ...ρῆς τοῦ κώδικος περιήκοντο...
... εἰρημένων δῆλον γίνεται, ὅτι ...
... ...ώτην ἀπαίτησιν, ἣν παρὰ πᾶσ...
... ...ως δύναταί τις νὰ ἔχῃ· ὅτι ταύτ...
... τοῦτο ἐκ τῶν αὐτῶν δῆλον γίνετα...
... ...ρατηρήσεσι τοῦ R. Mayer-G'schrey,
... ...ας τοῦ S. ἀμελείας, τὰς ἄρτι μνημο...
... ...των καὶ ἄλλας, ἃς δύναταί τις νὰ ἴδῃ.
... κατὰ τοῦτο. Ὑπερβάλλει λοιπὸν κατα...
... M. τὴν προηγουμένην αὐτῆς, ὅτε κα...
... ...μένη ἦτο ἡ ἐμφάνισις αὐτῆς, καθόσο...
... ...στημονικὴν ἀνάγκην καὶ κατὰ τοῦτο. ...

... ...λο ἡ τοῦ M. ἔκδοσις ὑπερβάλλει τὴν τοῦ
... πρὸ τῶν κριτικῶν σημειώσεων εἰς ἕκαστο...
... ἀρχαίους συγγραφεῖς, σχολιαστάς, λεξι-
... φιλολόγους, οἵτινες ὁπωσδήποτε πραγμα-
... τὸν μῦθον ἑκάστου διηγήματος· οὕτω π. χ.
... εἰς τὸ IV περὶ Οἰνώνης διήγημα ἔχει πιστῶς
... Lycophr. Alex. v. 57 sqq. (cum comment.).
... XXIII. Apollodori Biblioth. III 12, 6 (pg
... Commenta Lucani IX 973 cum nota Use-
... Quinti Smyrn. X 259 sqq., Dictys III 26 et
... 140, Cedren. pg. 130). De fab. disp. Hoe-
... sqq.» Τοιαύτας παρατηρήσεις ἔχει καὶ ὁ S.,
... τῶν διηγημάτων, μόλις εἰς 14 ἐκ τῶν 36 διηγη-
... δ' ὅμως αἱ ὀλίγαι εἶνε ἀτελέσταται, π. χ. ἡ εἰς
... παρὰ S. ἔχει ὧδε, «de fabula v. Stesichor. ap.

lian. V.H. X 18», ἐνῷ παρὰ Μ. ἔχει ὧδε, «Cf. Diod. Biblioth. 84 (Geffken. Tim. Geogr. d. West [Berol. 1892] pg. 118), lian. Var. Hist. X, 18, Ps-Servium ad Verg. Eclog. V 20, ilargyrium ad eundem Vergili locum. Timaeum fontem rum narrationum esse evicit Reitzensteinus Epigramm u. olion (Giessae 1893) pg. 197 sqq.».

Ὁπόσον ἀναγκαῖαι καὶ ὠφέλιμοι εἶνε αἱ τοιαῦται παρατηρήσεις πάντα θέλοντα νὰ ἀσχοληθῇ περαιτέρω εἰς ἀποκατάστασιν τοῦ μένου τοῦ Παρθενίου ἢ εἰς μυθολογικόν τι ἢ ἄλλο πραγματικὸν τημα, τοῦτο γνωστὸν εἶνε τοῖς φιλολόγοις· διὸ δὴ πάντως μετ' εὐωμοσύνης οὗτοι θὰ λαμβάνωσιν ἀνὰ χεῖρας τὴν ἔκδοσιν τοῦ Μ., τις μετὰ μεγάλης ὄντως ἐπιμελείας κατήρτισε τὰς παρατηρήσεις, ὧν νῦν λέγομεν.

Καὶ ἐν τῇ δι' εἰκασιῶν δ' ἀποκαταστάσει τοῦ κειμένου τῶν «Ἐρωκῶν παθημάτων» ἐπέτυχε καθόλου ὁ Μ. πολλῷ μᾶλλον ἢ ὁ S. Ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα δ' ὅμως καὶ δύναταί τις μετ' ἀποχρῶντος λόγου, ὡς νομίζομεν, νὰ διαφωνῇ ἔν τισι τῷ Μ., καθόσον ποῦ μὲν τήρξε συντηρητικώτερος τοῦ δέοντος ἐν τῇ διατηρήσει γραφῶν τοῦ ώδικος, ἀλλαχοῦ δὲ τὸ ἐναντίον ἔπραξεν ἢ ἀπεδέξατο εἰκασίας οὐχὶ πιθανάς. Ἀλλὰ περὶ πάντων τούτων ἀκριβῶς θὰ διαλάβωμεν ἐν ἄλλῳ τῆς Ἀθηνᾶς τεύχει· νῦν τοῦτο πάλιν λέγομεν, ὅτι ἡ ἔκδοσις τοῦ Μ. κατὰ πολλὰ καὶ πολὺ ὑπερβάλλει τὴν τοῦ S., καὶ καθ' ἑαυτὴν δὲ ἐξεταζομένη, πληροῖ τὰς ἀπαιτήσεις, ἃς σήμερον πρέπει καὶ δύναταί τις νὰ ἔχῃ παρὰ κριτικῆς ἐκδόσεως ἀρχαίου συγγραφέως, ἵνα εὐλόγως αὐτὴν λέγῃ ἀγαθήν.

Ὃ ἐντέλει περὶ τῆς ἐκδόσεως τοῦ Μ. πρέπει νὰ εἴπωμεν πρὸς τοὺς Ἕλληνας μάλιστα ἀναγνώστας τῆς παρούσης βιβλιοκρισίας εἶνε καὶ τόδε. ἀφιεροῖ τὴν ἔκδοσιν αὐτοῦ ὁ κ. Μ. «τῇ κατά γε τὴν παιδείαν ἀναγεννωμένῃ Ἑλλάδι». Δὲν θέλομεν ἐνθάδε νὰ ἐξετάσωμεν, κατὰ πόσον εἶνε ἀληθὲς τὸ λεγόμενον ὑπὸ Μ. ἐν τῇ ἀφιερώσει ταύτῃ· ὁπωσδήποτε δ' ὅμως καὶ ἂν ἔχῃ τοῦτο, ἡ ἀφιέρωσις καταδεικνύει τὰ φιλελληνικὰ φρονήματα τοῦ κ. Μ., διὸ δὲν εἶνε δυνατὸν ἢ πᾶς Ἕλλην φιλόλογος νὰ εὐγνωμονῇ τῷ κ. Μ. καὶ ἐπὶ τούτοις.

Ἀθήνησι τῇ 16 Φεβρουαρίου 1902.

Δ. Κ. Ζαγγογιαννης.

ΤΟΝΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Α΄

[illegible] των τῆς ὑποτακτικῆς β΄ τινῶν ἀορίστων τῆς νε[illegible]
[illegible] αίνεται ὅτι μετεκινήθη ὁ τόνος, ἐπί τινων δ' ἄλλων [illegible]
[illegible] εἶπα, εἶδα, ὑποτ. νὰ εἰπῶ, νὰ ἰδῶ, νὰ (ἰ)δ[illegible]
[illegible] ἰδῇς, νὰ (εἰ)πῶ, νὰ (εἰ)πῇς κλπ.), οὐδέποτε [illegible]
[illegible] γινώσκω. νὰ εἴπω, νὰ ἴδω, νὰ ἴδῃς, θὰ εἴπω κλπ.
[illegible] ἦρθον - ἦρθα καὶ ὑποτ. νὰ ἔρθω καὶ νὰ 'ρθῶ, [illegible]
[illegible] νὰ 'ρθῶ, νά 'ρθῃς, νά 'ρθῃ καὶ νὰ 'ρθῇς, νὰ 'ρθῇ
[illegible] μεν, νά 'ρθετε καὶ νὰ 'ρθοῦμεν, νὰ 'ρθῆτε κλπ. Ὁμοίως
[illegible] ὁ τόνος ἐπὶ τοῦ νά 'υρω καὶ νὰ 'υρῶ, νὰ κατέβω, [illegible]
[illegible] νά 'μπω, νά 'βγω, νὰ διάβω καὶ νὰ κατεβῶ, ν' ἀνεβῶ
[illegible] μπῶ, νὰ 'βγῶ, νὰ διαβῶ, καὶ ἐπὶ τοῦ νὰ γίνῃ (γένῃ) κα[illegible]
[illegible] γινῇ). Περὶ τούτων δύνανται, νομίζω, νὰ λεχθῶσι τὰ ἑξῆς·
Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ ὑποτακτικὴ ἀναπληροῖ τὴν προστακτικὴν ἐ[ν]
τῇ νεωτέρᾳ ἡμῶν γλώσσῃ ἀπαρτίζουσα μετ' αὐτῆς ἓν σύστημα· πρβλ.
λέγε ἢ νὰ λέγῃς, ἂς λέγῃ, λέγετε ἢ νὰ λέγετε, ἂς λέ-
γουν, ἂς λέγω, (εἰ)πέ ἢ νὰ (εἰ)πῇς, ἂς (εἰ)πῇ, (εἰ)πέτε ἢ
νὰ (εἰ)πῆτε, ἂς (εἰ)ποῦν, ἂς (εἰ)πῶ κλπ. Ὁμοίως εἶναι γνωστὸν
ὅτι κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα ἐλέγετο κατόπιν ῥημάτων τινῶν ἡ ἀπα-
ρέμφατος, οἷον θέλω εὑρεῖ(ν), θέλω εἰπεῖ(ν), δύνομαι εἰπεῖν
κττ. (πρβλ. Ἀθηνᾶς ΙΓ΄ σελ. 236-7), ἀλλὰ κατόπιν αὐτῶν ἐλέγετο
καὶ ἡ ὑποτακτικὴ μετὰ τοῦ νά, οἷον δύνεται νὰ εἴπῃ, θέλει νὰ
εἴπῃ, νὰ ἴδῃ κλπ. Ἐπειδὴ δ' οὕτω στενῶς συνεδέοντο οἱ τύποι τῆς
ὑποτακτικῆς καὶ προστακτικῆς καὶ ἐπὶ τῆς αὐτῆς περίπου σημασίας ἐν
ταῖς φράσεσι (κατόπιν ῥημάτων τινῶν) ἐλαμβάνοντο καὶ οἱ ἀπαρεμφα-

ς: καὶ οἱ τῆς ὑποτακτικῆς τύποι, καὶ ἐπειδὴ καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς ιτακτικαῖς, προστακτικαῖς καὶ ἀπαρεμφάτοις τῆς ἐνεργητικῆς φωὴν ἀρχῆθεν ἢ ἐπεγένετο ἔπειτα συμφωνία ὡς πρὸς τὸν τονισμὸν .6λ. νὰ δείξω, δεῖξε, θέλω δείξει, ν' ἄψω, ἄψε, θέλει ἄψει, λάδω, λάδε, θέλει λάδει. νὰ φάγω, φάγε, θέλει φάγει ι.λ. δι' αὐτὰ ἀνεπτύχθη καὶ ἐπὶ τούτων τοιαύτη τονικὴ ὁμοιό;· καὶ ὅπου μὲν ἡ προστακτικὴ καὶ ἡ ἀπαρέμφατος συνεφώνουν ὡς ς τὸν ἐπὶ τῆς ληγούσης τονισμόν, ἐκεῖ ἡ ὑποτακτικὴ ὑπέκυψε τεως. πρβλ. εἰπὲ καὶ εἰπεῖν, ὅθεν καὶ (εἰ)πῶ, ἰδὲ καὶ ἰδεῖν, ὅθεν ἰδῶ· ὅπου δὲ μόνον ἡ ἀπαρέμφατος ἐτονίζετο ἐπὶ τῆς ληγούσης, ἡ προστακτικὴ οὐχί, ἐκεῖ ἡ ὑποτακτικὴ ὑπὸ τοῦ ἑτέρου μὲν τῶν δύο τ' αὐτῆς εἰς νέον σύστημα συνδεδεμένων ἀρχαίων συστημάτων ἑλμένη εἰς τὸν καταδιδασμὸν τοῦ τόνου, ὑπὸ τοῦ ἄλλου δ' ὑποστηριμένη εἰς τὴν διατήρησιν τοῦ ἀρχαίου τονισμοῦ, ἐκεῖ σάλος· πρβλ. λει διαδῆ(ν), ἀνεδῆ(ν), κατεδῆ(ν), (ἐ)μπῆ(ν), ἐδγῆ(ν), ἀλλὰ άδα, ἀνάδα, κατάδα, ἔμπα, ἔδγα, ὅθεν νὰ διάδω καὶ νὰ αδῶ, ν' ἀνέδω καὶ ν' ἀνεδῶ, κατέδω καὶ κατεδῶ κλπ. Ὁμοίως θεῖ(ν) καὶ ἐλθέ, ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ μέσου αἰῶνος ἔλα, ἐντεῦθεν νὰ λθω καὶ νὰ ἐλθῶ, νὰ ἔλθῃς καὶ νὰ ἐλθῇς, νὰ ἔλθωμεν καὶ ὰ ἐλθοῦμεν κλπ. Τὸ νὰ γίνω (γένω) καὶ νὰ γενῶ (γινῶ) ἑρτνεύεται εὐκόλως ἐκ τῆς διπλῆς καταγωγῆς αὐτῶν, τ. ἔ. τὸ μὲν νὰ ίνω εἶναι ὑποτακτικὴ τοῦ ἔγινα, νὰ γίνω (πρβλ. ἔκλινα, νὰ λίνω. ἔκρινα, νὰ κρίνω), τὸ δὲ γενῶ τοῦ ἐγίνην (πρβλ. ἐπνίγην, νὰ πνιγῶ, ἐδράχην νὰ βραχῶ).

Ὑπολείπεται ὁ σάλος τοῦ νὰ εὕρω καὶ νὰ εὑρῶ, ὅστις ἐπειδὴ αι ἡ προστακτικὴ καὶ ἡ ἀπαρέμφ. (ε)ὑρὲ(ς) εὑρεῖ(ν) τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης, ἔδει κατὰ τὰ εἰρημένα νὰ τονίζηται ὁμοίως τῷ εἰπῶ, ἰδῶ τ. ἔ., ἀεὶ ἐπὶ τῆς ληγούσης, (ε)ὑρῶ, εὑρῇς κτλ., οὐχὶ δὲ νὰ σαλεύῃ. Εἰς λύσιν τῆς ἀπορίας ταύτης δύναται, νομίζω, νὰ λεχθῇ πρῶτον ὅτι οἱ ἀρχαῖοι παροξύτονοι τύποι εὕρω, εὕρῃς, εὕρῃ, εὕρωμεν κλπ. ἐλέγοντο ἀρχαιόθεν ἐν φράσεσί τισι παγίαις, οἷον ἐν προσευχαῖς, καλῶς νὰ σέ 'υρω, ἐν ἀραῖς ἀπὸ τὸ(ν) Θεὸν νὰ τό 'υρῃς κτλ., ἐν αἷς καὶ ὁ τύπος καὶ ὁ τόνος ἀρχαιοπρεπέστερος συνήθως διατηρεῖται· ἔπειτα ὅτι τὸ ῥῆμα τοῦτο συνάπτεται συχνὰ μετὰ τοῦ ἦλθα, ἔλθω, πρβλ. ἦρθα κ' ηὗρα σε, θά 'ρθω νὰ σέ 'υρω κττ. καὶ δὴ

ΤΟΝΙ'

...τὸ δὲ διὰ τὴν σύνδεσιν
...ῶ ἠδυνήθη νὰ παρα...
...παραλλήλου πρὸς τὸν ἀν...
...'υρῶ, νά 'υρωμεν κα...
...κλπ.
...κατέστησε τοὺς τύπους του...
...ποτακτικοῖς τῶν παθητικῶν...
νὰ φιλῇ, νὰ φιλοῦμεν, νὰ...
...δεχτῇς, νὰ δεχτῇ, νὰ δ...
...ῦν, νὰ βραχῶ, νὰ βραχῇς...
...αχῆτε, νὰ βραχοῦν κτλ. Ἐν...
...'υροῦμεν, νὰ 'υρῆτε, νὰ...
...μεν, νὰ 'ρθῆτε ἀντὶ νὰ εὕρω...
...εἴπωμεν, νά 'υρετε, νά 'ρθετε...
...τονικὴν ἐξίσωσιν τῆς ὑποτακτικ...
...μεν καὶ ἐν τῷ β' πληθ. προσώπῳ...
...τε, φανῆτε, κοιμηθῆτε κλπ. ἀντὶ δ...
...ητε κλπ. Ἐπειδὴ δηλονότι ἐλέγετο ἀρχ...
...μὴ δεχθῆτε, μὴ κοιμηθῆτε, μὴ...
...ιστου αἰῶνος καὶ ἑξῆς καὶ προστακτικ...
...ῆτε, νὰ κοιμηθῆτε, νὰ φανῆτε, νὰ...
...τρίτον ἑν. καὶ πληθ. πρόσωπον τοῦ συστ...
...ἐκ τῆς ὑποτακτικῆς ληφθέν, τονίζεται ἐ...
...κοιμηθῇ, ἂς φανῇ, ἂς δεχτῇ, ἢ νὰ κο...
...δεχτῇ, ἂς κοιμηθοῦν, ἂς δεχτοῦν, ν...
...καὶ τὸ β' πληθ. εἰς -ητε ἐτονίσθη ὁμοίως...
...η, ἤτοι φανῆτε, χαθῆτε, κοιμηθῆτε κλπ...
...ῆτε κλπ.

'Επί τινων τύπω...
'Ελληνικῆς φαίνετ...
σαλεύει· πρβλ. ...
θὰ (ἰ)δῶ, θὰ ...
ἐφ' ὅσον γινώσ...
Ἔπειτα ἦλ...
'ρθω καὶ ...
νά 'ρθωμ...
σαλεύει ὁ ...
ἀνέβω.
νὰ 'μπ...
γενῇ ...
Ε...
τῇ ν...
λέ...
γ...
ν...

...ἀπαρεμφάτου τοῦ β' ἀορ. εἰς -εῖν ἀνεβίβασε τὸν τόνο...
...οἷον μαθεῖν, φαγεῖν, λαβεῖν καὶ νῦν λά-
...μάθει(ν), οὐ μόνον διὰ τὴν ἀπαρέμφατον τοῦ ἐνε...
...ἀορίστου α' (λαμβάνειν, τρώγειν, μανθάνειν, δι...
...γράφειν κλπ.), ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ὑποτακτικ...
...λεχθέντα ἀνωτέρω κατόπιν τινῶν ῥημάτων ἐλέγετο κατ...
...καὶ ἡ ἀπαρέμφατος καὶ ἡ ἀνάλυσις αὐτῆς, ἤτοι κα...

..έλει μαθεῖν καὶ θέλει νὰ
ὁ κ. Foy καὶ φαίνεται λίαν

Γ. Ν. Χ.

Β'

..α, καλλιεργία, ἐχεμυθία,
..γεια, καλλιέργεια, ἐχεμύθεια.

..ς Ἐπιστημονικῆς Ἑταιρείας τις ἐπιστέλλων πρὸ
. διατί δὲν ἐγκρίνεται ὁ τύπος καλιέργεια, περιέρ-
..εια, ἀφοῦ εἶναι μὲν οὗτοι ἀπὸ πολλοῦ ἐν χρήσει, ἔχο-
.. ἐνέργεια· διατί ἡ μακρὰ ἤδη τούτων χρῆσις δὲν ἠδυ-
..οσδώσῃ αὐτοῖς δικαίωμα ὑπάρξεως· καὶ καθόλου πόσος
..παιτεῖται, ἵνα τύπος τις ἀναφανεὶς πολιτογραφηθῇ ὡς εἰπεῖν
..λώσσῃ ἡμῶν. Κρίνων ὅτι τὰς ἀπορίας ταύτας δυνατὸν ν' ἀπο-
..καὶ ἄλλοι, ἐνόμισα καλὸν ν' ἀπαντήσω δημοσίᾳ.

..αὶ δὴ ὀνόματα εἰς -ργία ὑπάρχουσι πολυάριθμα ἔν τε τῇ ἀρχαίᾳ
. τῇ νέᾳ γλώσσῃ· πρβλ. αἰσχουργία, ἀργία, ἀγαθοεργία,
..τουργία, βαναυσουργία, γεωργία, δημιουργία, δραμα-
..ουργία, δυσεργία, θαυματουργία, ἱερουργία, κακουργία,
καλλιεργία, πανουργία, ῥᾳδιουργία, στιχουργία, συνεργία,
..ρατουργία, ὑπουργία, φιλεργία, χειρουργία κλπ. κλπ. Εἰς
-ργεια δὲ ἔληγεν ἓν μόνον τὸ ἀπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ ἐξῆς
ἁπάντων ἐνέργεια ἐκ τοῦ ἐνεργής. (Δὲν ἀγνοῶ ὅτι ὑπάρχουσιν οἱ
..άφοντες παρ' Ὁμήρῳ καὶ Ἡροδότῳ ἀργείη καὶ κακοεργείη,
πρβλ. Κόντου Γλωσσ. παρατηρήσ. σελ. 399 καὶ W. Schulze Q. E.
σελ. 294-5, ἀλλ' ὁ λόγος ἡμῖν ἐστι περὶ τῶν Ἀττικῶν καὶ κοινῶν,
οὐχὶ δὲ περὶ τῶν διαλεκτικῶν τύπων).

Ἂν τις ἄρα κατὰ τὸ μονῆρες ἐνέργεια γράφῃ καὶ λέγῃ πε-
ριέργεια, καλλιέργεια, πρῶτον μὲν ταράσσει ἄνευ λόγου τὰ τῆς
παραγωγῆς τῶν λέξεων, ἀφοῦ δὲν λέγεται περιεργής, καλλιεργής,
ἀλλὰ περίεργος, καλλίεργος· ἔπειτα ἄλλος μετὰ τοῦ αὐτοῦ δικαίου

ὅτι τὸ μὲν διὰ τ...
τοῦ μετὰ τοῦ δι...
καὶ ἐπὶ τούτου
ψαντα νεώτερον
'υροῦμεν, ...
Ὁ κα-
ὁμοίους τοῖ...
στων, οἷον
λῆτε, ...
τοῦμεν.
βραχυ...
θεν ἐλ...
μεν.
νὰ ...

...ργεια, δημιούργεια, ...
...α κλπ., καὶ τότε βλέπουσι
...σιν γεννῶμεν καὶ πόσον πα...
... τὴν γλῶσσαν.
... τεχρασήμου ἐχεμύθεια ἀντὶ ...
... πρβλ. βραχυμυθία, ισ...
... στιχομυθία, φιλομυθία, ...

... ἡ ὀρθογραφία, ὁ τόνος, ἡ κλ...
... γλώσσης κανονίζεται κατὰ τὰ ἀν...
... ἡ ἀρχαία φιλολογία ἐξακολουθεῖ ...
... καὶ παιδεύσεως ἡμῶν, δὲν κρίνεται ...
... ωνται ἄνευ ἀνάγκης ἄσκοποι καὶ περ...
... ἀπὸ τοῦ τῶν ἀρχαίων, νὰ διασπ...
... καὶ τύπων (πρβλ. ἐσυστήθην ...
... ην κτλ.) καὶ οὕτως ἀποβαίνῃ ἡ γλῶσσ...

... εἴτε ἐπ' ἐσχάτων ἀνέκυψε λέξις ἡ ...
... τὰ ἀρχαιόθεν γνωστὰ καὶ παραδεδεγμέ...
... ὑφ' ἡμῶν, πάντοτε κρίνεται παρακεκομμέ-
... δ' ὁ χρόνος παρέχει αὐτῷ δικαίωμα.
... ὁ καθορισμὸς καὶ κανονισμὸς οὗτος δυνατὸν ...
... τινὰ μέχρις οὗ μάθωμεν νὰ φεύγωμεν ...
... ἐσχηματισμένα, ἀλλ' εἶναι ἐπίσης ἀναπ...
... καθῆκον πρὸς τὰς ἐπερχομένας γενεὰς ...
... ατίσωμεν καὶ παραδώσωμεν αὐταῖς γλῶσσαν ...
... κατὰ τὸ ἐνὸν ὁμαλὴν καὶ λογικήν, ἵνα οὕτω κα...
... ν εὐκόλως μανθάνωσιν.

Γ. Ν. Χ.

ΔΙΟΡΘΩΤΕΑ

... ἀντὶ «ὡμοίαζε τῷ πρόβατα» γρ. «ὡμοίαζε τῷ δευτεροκλ...
... 136 στ. 6 ἀντὶ «διὰ φωνητικῆς ὁδοῦ» γρ. «διὰ φωνητικῆς ...

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤ[illegible]

ΑΘΗΝΑΣ

---

1) Ἕκαστος τόμος τοῦ περιοδικοῦ τούτου ἀποτελεῖται [illegible] τουλάχιστον τυπογραφικῶν φύλλων.

2) Τὰ δημοσιευόμενα ἐν τῷ περιοδικῷ εἶναι [illegible] ἱστορικαί, ἀρχαιολογικαί, φυσικαὶ καὶ μαθηματικαί. [illegible] πραγματείας ὑπάγεται πᾶσα φιλολογικῆς ἢ ἱστορικῆς [illegible]

3) Ἐν τῷ περιοδικῷ καταχωρίζονται καὶ βιβλιοκρισίαι, [illegible] ἐν τῷ περὶ οὗ ἡ κρίσις ἐπιστημονικῷ ζητήματι.

4) Πᾶσα πραγματεία καὶ βιβλιοκρισία εἶναι ὑπογεγραμμένη [illegible] αὐτήν.

5) Ἐπὶ τοῦ παρόντος οὐδεμία χρηματικὴ ἀμοιβὴ [illegible] διατριβῶν, δίδονται δ' αὐτοῖς περὶ τὰ [illegible] ἀντίτυπα τῶν διατριβῶν αὐτῶν.

6) Αἱ διατριβαὶ [illegible] ταχυδρομικῶν τελῶν ἀποστέλλονται πρὸς [illegible] τοῦ περιοδικοῦ.

7) Διὰ τῆς Ἀθηνᾶς ἀγγέλλεται πᾶν βιβλίον, οὗτινος ἀντίτυπον [illegible] τὸν ταμίαν τῆς ἑταιρείας ἢ τὸν διευθυντὴν τοῦ περιοδικοῦ.

8) Τὰ [illegible] τῇ ἐγκρίσει τοῦ συμβουλίου [illegible] [illegible]

9) Πάντες οἱ ἑταῖροι οἱ καταβάλλοντες τὴν ἐνιαύσιον αὐτῶν [illegible] περιοδικὸν δωρεάν.

10) Οἱ μὴ ἐν Ἑλλάδι [illegible] τοῦ περιοδικοῦ ἀποτίνουσι δραχμὰς [illegible] τῇ ἀλλοδαπῇ δραχμὰς 18.

11) Τῆς [illegible] τοῦ περιοδικοῦ [illegible] τριμελὴς ἐπιτροπεία [illegible] τοῦ [illegible] Συμβουλίου [illegible] εἷς ἐν δὲ τῶν τῆς [illegible] [illegible] ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου ὁ διευθυντὴς καὶ διαχειριστὴς τοῦ [illegible]

12) Ὁ διευθυντὴς τοῦ περιοδικοῦ [illegible] συνεννοεῖται μετὰ τοῦ [illegible] [illegible] καταχωριστέας ἢ μὴ καταχωριστέας [illegible] καὶ τὴν τάξιν [illegible] καταχωρισθῶσιν.

13) [illegible] τῆς ἑταιρείας καὶ [illegible] [illegible] τοῦ περιοδικοῦ [illegible] μὴ φέρῃ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ [illegible]

14) Ὁ διευθυντὴς τοῦ περιοδικοῦ [illegible] καὶ διαχειριστὴς αὐτοῦ φροντίζ[illegible] [illegible] καὶ περὶ τῆς φυλακῆς τῶν [illegible] ἀντιτύπων.

15) Μετὰ [illegible] τοῦ [illegible] Συμβουλίου δύναται [illegible] [illegible] πεντήκοντα ἐν [illegible] [illegible]

Πᾶσα αἴτησις περὶ [illegible] τοῦ περιοδικοῦ [illegible] πρὸς τὸν ταμίαν τῆς ἑταιρείας κ. Γ. Α. Παππαβασιλείου ἐν [illegible] 28, πᾶσα δ' ἄλλη αἴτησις περὶ [illegible] διατριβῆς κλπ. πρὸς τὸν διευθ[illegible] περιοδικοῦ Γ. Ν. Χατζιδάκιν ἐν ὁδῷ Σίνα[illegible] [illegible]

Παρακαλοῦνται ὅσοι τῶν [illegible] συνδρομητῶν [illegible] [illegible] τὴν νέαν [illegible] αὐτῶν τῇ διευθύνσει τῆς «Ἀ[illegible] ὅπως μὴ [illegible] ἡ [illegible] τῆς ἀποστολῆς τοῦ [illegible] [illegible]

ΑΘΗΝΑ

ΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΗΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΑΘΗΝΗΣΙΝ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

1902

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

ΑΘΗΝΑΣ

1) Ἕκαστος τόμος τοῦ περιοδικοῦ τούτου ἀποτελεῖται ἐκ τεσσάρων τευχῶν, ὧν ἕ[illegible] στον ἐξ ὀκτὼ τοὐλάχιστον τυπογραφικῶν φύλλων.

2) Τὰ δημοσιευόμενα ἐν τῷ περιοδικῷ εἶναι πρωτότυποι πραγματεῖαι *φιλολογικ[illegible] ἱστορικαί, ἀρχαιολογικαί, φυσικαὶ καὶ μαθηματικαί*. Εἰς τὰς φιλολογικὰς καὶ ἱστ[illegible]ρικὰς πραγματείας ὑπάγεται πᾶσα φιλολογικῶς ἢ ἱστορικῶς διεξαγομένη διατριβή.

3) Ἐν τῷ περιοδικῷ καταχωρίζονται καὶ *βιβλιοκρισίαι*, ἂν περιορίζωνται ἀκρ[illegible]στατα ἐν τῷ περὶ οὗ ἡ κρίσις ἐπιστημονικῷ ζητήματι.

4) Πᾶσα *πραγματεία* καὶ *βιβλιοκρισία* εἶναι ὑπογεγραμμένη ὑπὸ τοῦ συντάξα[illegible] αὐτήν.

5) Ἐπὶ τοῦ παρόντος οὐδεμία χρηματικὴ ἀμοιβὴ χορηγεῖται εἰς τοὺς συγγραφ[illegible] διατριβῶν, δίδονται δ' αὐτοῖς περὶ τὰ 25 ἀντίτυπα τῶν διατριβῶν αὐτῶν.

6) Αἱ διατριβαὶ ἐλεύθεραι ταχυδρομικῶν τελῶν ἀποστέλλονται *πρὸς τὸν διευθ[illegible] τοῦ περιοδικοῦ*.

7) Διὰ τῆς Ἀθηνᾶς ἀγγέλλεται πᾶν βιβλίον, οὗτινος ἀντίτυπον ἤθελε σταλῆ [illegible] *τὸν ταμίαν τῆς ἑταιρείας ἢ τὸν διευθυντὴν* τοῦ περιοδικοῦ.

8) Τὸ περιοδικὸν ἀνταλλάσσεται τῇ ἐγκρίσει τοῦ συμβουλίου πρὸς πᾶν περιοδ[illegible] ἡμεδαπὸν καὶ ἀλλοδαπόν.

9) Πάντες οἱ ἑταῖροι οἱ καταβαλόντες τὴν ἐνιαύσιον αὐτῶν χορηγίαν λαμβάνου[illegible] περιοδικὸν δωρεάν.

10) Οἱ μὲν ἐν Ἑλλάδι συνδρομηταὶ τοῦ περιοδικοῦ ἀποτίνουσι δραχμὰς 15, οἱ ἐ[illegible] τῇ ἀλλοδαπῇ δραχμὰς 18.

11) Τῆς ἐκδόσεως τοῦ περιοδικοῦ ἐπιμελεῖται τριμελὴς ἐπιτροπεία ἐκλεγομένη [illegible] τοῦ διοικητικοῦ Συμβουλίου ἐκ τῶν μελῶν αὐτοῦ· εἰς ἓν δὲ τῶν τῆς ἐπιτροπείας μ[illegible]λῶν ἀνατίθεται ἐπίσης ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου ἡ διεύθυνσις καὶ διαχείρισις τοῦ περιοδικ[illegible].

12) Ὁ διευθυντὴς τοῦ περιοδικοῦ καὶ μόνος οὗτος συνεννοεῖται μετὰ τοῦ τυπογρ[illegible]φου, ὁρίζει τὰς εἰς τὸ περιοδικὸν καταχωριστέας ἢ μὴ καταχωριστέας διατριβὰς κ[illegible] καὶ τὴν τάξιν καθ' ἣν πρέπει νὰ καταχωρισθῶσιν.

13) Οὐδεμία διατριβὴ (πλὴν μόναι αἱ τοῦ προέδρου τῆς ἑταιρείας καὶ αἱ τῶν ἐπι[illegible]λητῶν τοῦ περιοδικοῦ) δημοσιεύεται ἐν αὐτῷ, ἂν μὴ φέρῃ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ διευθυντ[illegible].

14) Ὁ διευθυντὴς τοῦ περιοδικοῦ ὢν ἅμα καὶ διαχειριστὴς αὐτοῦ φροντίζει περὶ τ[illegible] ἀσφαλοῦς ἀποστολῆς αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἑταίρους καὶ περὶ τῆς φυλακῆς τῶν ὑπολοίπ[illegible] ἀντιτύπων.

15) Μετὰ προηγουμένην ἀπόφασιν τοῦ διοικητικοῦ Συμβουλίου δύνανται νὰ παρ[illegible]χωνται δωρεὰν τοῖς τακτικοῖς τοῦ περιοδικοῦ συνεργάταις πεντήκοντα ἐν συνόλῳ ἀ[illegible]τυπα αὐτοῦ.

Πᾶσα αἴτησις περὶ συνδρομῆς ἢ ἀγορᾶς τοῦ περιοδικοῦ πωλουμένου κατὰ τόμ[illegible] ἀπευθύνεται πρὸς τὸν ταμίαν τῆς ἑταιρείας κ. Γ. Α. Παππαδασιλείου ἐν ὁδῷ Ἀ[illegible] 20, πᾶσα δ' ἄλλη αἴτησις περὶ τυπώσεως διατριβῆς κλπ. πρὸς τὸν διευθυντὴν τ[illegible] περιοδικοῦ Γ. Ν. Χατζιδάκιν ἐν ὁδῷ Σκουφᾶ 10 Α.

Παρακαλοῦνται ὅσοι τῶν ἑταίρων ἢ συνδρομητῶν μετοικήσωσι, ν[illegible] δηλώσωσι τὴν νέαν διεύθυνσιν αὐτῶν τῇ διευθύνσει τῆς «Ἀθηνᾶς» ὅπως μὴ ἐπέλθῃ βραδύτης ἢ καὶ διακοπὴ τῆς ἀποστολῆς τοῦ περιοδικοῦ.

ΑΘΗΝΑ

ΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΗΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΑΘΗΝΗΣΙΝ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

1902

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙ ΚΛΗΡΩΣΕΩΣ ΚΑΙ ΠΛΗΡΩΣΕΩΣ

ΤΩΝ

ΗΛΙΑΣΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ

ΚΑΤΑ

ΤΗΝ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑΝ
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 63 ΕΠ.

Α΄

Θαυμασιωτάτη ὄντως εἶνε ἡ μέθοδος, ἡ σαφήνεια καὶ ἡ περὶ τὴν ..ξιν ἀκρίβεια καὶ συντομία, αἷς πάσαις ἀριστοτελικαῖς κατ' ἐξοχὴν ..εταῖς, ὁ μέγας Σταγιρίτης ἐχρήσατο ἵνα παραστήσῃ κατὰ λεπτὸν .. ὅσον ἔνεστιν ἐναργῶς τὰ κατὰ τὴν κλήρωσιν καὶ πλήρωσιν τῶν ..θήνησιν ἡλιαστικῶν δικαστηρίων. Εἰ δ' ἀτελῶς, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ ..αστρόφως ἴσως νοοῦμεν νῦν ταῦτα, οὔτε ὁ Ἀριστοτέλης αἴτιος, οὔτε ..εῖς αὐτοί, ἀλλ' ὁ χρόνος, ὃς τὸν μὲν πολύτιμον πάπυρον, μάλιστα .. τῷ λεγομένῳ τόμῳ Δ, κάκιστα ἐλυμήνατο, πολλὰ δὲ τῶν τοῖς ..τε κοινότατα γνωστῶν ὄντων, καὶ διὰ τοῦτο μόλις ὑπὸ τοῦ φιλο..φου θιγγανομένων, κατεκάλυψε διὰ τῆς ἀχλύος τοῦ παρελθόντος, ἣ ..σούτῳ μᾶλλον πυκνοτέρα πρὸς ἡμᾶς τυγχάνει οὖσα, ὅσῳ ἀπωτέρω ..ῶν κεῖνται τὰ πράγματα.

Καὶ οὕτως ὅμως τῶν πραγμάτων ἐχόντων, νομίζομεν ὅτι καλῶς ..νήθημεν νὰ κατανοήσωμεν τὸν τρόπον τοὐλάχιστον ἢ τὸ σύστημα ..ῆς κληρώσεως τῶν δικαστηρίων· εἰ δὲ καὶ πράγματι ἐπετύχομεν, ..ῦτο κριθήσεται ἐκ τῶν ἐφεξῆς.

Ἐν τῷ ἀττ. δικαίῳ, καὶ δὴ κατὰ τὸ ἀριστοτελικὸν σύγγραμμα, ..αφῶς διακριτέον τὴν κλήρωσιν τῆς πληρώσεως τῶν δικαστηρίων. Εἶνε δὲ **κλήρωσις** μὲν ὁ διὰ κλήρου ὁρισμὸς τῶν μελλόντων ἐν ὡρι-

σμένη ἡμέρᾳ νὰ πληρώσωσι τὰ δικαστήρια δικαστῶν, ἐκ τῶν τούτῳ προσερχομένων ἑκάστοτε ἡλιαστῶν· **πλήρωσες** δὲ ἡ κ τὸν νόμον καθόλου συγκρότησις ἑνὸς ἑκάστου τῶν δικαστηρίων ἐκ νομίμου ἀριθμοῦ δικαστῶν, τῶν ἁρμοδίων ἀρχόντων, τοῦ γραμ τέως κτλ. (1).

Ὁ Ἀριστοτέλης περὶ πάντων τούτων, ὡσαύτως δὲ περὶ π στων ἄλλων δικονομικῶν λεπτομερειῶν, ἐν ἀναφορᾷ μάλιστα πρὸς ἐσωτερικὴν τάξιν τῶν δικαστηρίων, κατὰ τὴν ἐκδίκασιν τῶν τε ἰδ καὶ τῶν δημοσίων δικῶν, πραγματεύεται ἐν Κεφ. 63 καὶ ἐφεξῆς ἄ τέλους τῆς Ἀθηναίων Πολιτείας, ἐπιμελῶς διδάσκων πῶς τα καθ' ἕκαστον εἶχον ἐπὶ τῆς κατὰ τοὺς χρόνους αὐτοῦ καταστάσ τῆς πολιτείας. (2).

Δύναται δέ τις μετὰ πλείστης ἀσφαλείας νὰ ἰσχυρίσηται ὅτι, κα ὕλην τοὐλάχιστον, ὁ λεγόμενος τόμος Δ τοῦ ἀριστοτελικοῦ τοῦ συγγράμματος, προσῆκον εἶνε νὰ θεωρῆται ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ ἀμ σως ἡγουμένου Κεφ. 63, διότι ἀπὸ τούτου ἀκριβῶς ἄρχεται ὁ Ἀρ στοτέλης διδάσκων, ὡς ἐν εἰσαγωγῇ, πᾶν ὅ,τι ὁ ἀναγνώστης ὀφεί νὰ προγιγνώσκῃ ὅπως νοήσῃ ὀρθῶς τὰ ἑπόμενα, καὶ δὴ μάλιστα τ σύστημα τῆς κληρώσεως τῶν δικαστηρίων (3). Εἶτα δὲ κατὰ τάξ χωρῶν, διεξέρχεται ἓν καθ' ἕκαστον πάντα τὰ κατά τε τὴν κλήρωσ καὶ τὰ κατὰ τὴν συνεδρίαν τῶν δικαστηρίων τελούμενα, ἀλλὰ μετ

(1) Οὐκ ὀρθὴ ἄρα φαίνεται οὖσα ἡ δόξα, ἣν διδάσκει ὁ Caillemer (ἐν Daremb Saglio, Dict. Ant. Grecq. et Rom. λ. Δικασταὶ σ. 192 a) ὅτι ἡ φράσις πλη ροῦν τὰ Δικαστήρια προῆλθε δῆθεν ἐκ τῆς συνήθους ἀνάγκης εἰς ἣν οἱ θεσμοθέται περιήρχοντο ἵνα συμπληρῶσιν ἑκάστοτε τὸν ἐλλιπῆ ἀριθμὸν τῶν κληρουμένων καθ' ἕκα στον δικαστήριον δικαστῶν. Ἐπ. τὰς ἐν τῇ Ἀθην. Πολ. ἀριστοτελικὰς φράσεις: Κεφ. 63. 2 «ὅσαπερ ἂν μέλλῃ [τ]ὰ δικαστήρια πληρωθήσεσθαι.» Στήλ. 31 στίχ. 36 ἐπὶ λέξει ταὐτά.

Ἣν ὅμως ὁ Caillemer διδάσκει ἔννοιαν πιθανῶς εἶχε τὸ ῥ. παραπληροῦν, περ οὗ λέγομεν κατωτέρω.

(2) Κεφ. 42 εὐθὺς ἐν ἀρχῇ. «Ἔχει δ' ἡ νῦν κατάστασις τῆς πολιτείας τόν δε τὸν τρόπον.

(3) Ταῦτα δὲ λέγομεν οὐχὶ διότι νομίζομεν ὅτι ὁ ἄνωθι τῆς στήλ. 31ης ἐπιγεγραμ μένος ἀριθμὸς Δ δηλοῖ τὴν ἀρχὴν ὄντως τόμου ἢ τμήματος Δ', ἀλλ' ἵνα δείξωμεν ὅτι τὸ Κεφ. 63 προσῆκον εἶνε νὰ θεωρῆται ὡς ἀρχὴ τοῦ περὶ κληρώσεως καὶ πληρώσεως τῶν δικαστηρίων κεφαλαίου τοῦ ἀριστοτελικοῦ συγγράμματος· τὸ δὲ Δ ἐπεγράφη πα ταί ὑπὸ τοῦ ἀντιγραφέως τοῦ μέρους τούτου πρὸς δεῖξιν ἁπλῶς τῆς τῶν σελίδων συνε χείας κατὰ σειράν.

τοσαύτης ἀεὶ ἐναργείας, ὡς εἰ παρὼν πρὸς παρόντας καὶ τῷ δακτύλῳ ἕκαστον δεικνύς, σκοπὸν προέθετο ζῶσαν μᾶλλον εἰκόνα νὰ γράψῃ ἢ ἁπλῶς περιγραφὴν τούτων νὰ καταλίπῃ ἡμῖν.

Διὸ καὶ ἡμεῖς κατὰ πόδα τῷ Ἀριστοτέλει θ' ἀκολουθήσωμεν, ἀφ' οὗ ὅμως προτάξωμέν τινα, περὶ ὧν καὶ αὐτὸς ἤδη ἐν τοῖς ἡγουμένοις (Κεφ. 59) διέλαβε.

Τὴν ἑκάστοτε δικάσιμον, καθ' ἡμέραν τακτήν, ὁρίζουσιν οἱ Θεσμοθέται, οἱ δ' αὐτοὶ τά τε πληρωτέα δικαστήρια, ἕκαστον καθ' ὡρισμένον ἀριθμὸν δικαστῶν, καὶ τὰς ἀρχὰς αἳ μέλλουσι χρήσασθαι τοῖς πληρωθησομένοις δικαστηρίοις. Εἶνε δὲ φανερὸν ὅτι περὶ πάντων τούτων οἱ Θεσμοθέται συντάσσουσιν ἑκάστοτε **πρόγραμμα** (1), ἐκτιθέμενον ἐν τόπῳ ἐπιφανεστάτῳ, ἴσως πρὸ τοῦ βουλευτηρίου, παρὰ τοὺς ἐπωνύμους. Διὰ τοῦ προγράμματος τούτου καθίστατο τοῖς πολίταις γνωστὸν ὅτι τῇ δεῖνι ἡμέρᾳ πληρωθήσονται τόσα δικαστήρια, τὰ μὲν ἐκ τοῦ δεῖνος τὰ δ' ἐκ τοῦ δεῖνος ἀριθμοῦ δικαστῶν, ὅτι δὲ τούτοις χρήσονται αἱ δεῖνα καὶ δεῖνα ἀρχαί, ἑκάστη ὡς εἰκὸς κατὰ λόγον τῆς ἰδίας ἁρμοδιότητος, ἐν ἀναφορᾷ ἀεὶ πρὸς τὸ πλῆθος τῶν ἕκαστον τῶν δικαστηρίων πληρωσόντων δικαστῶν· διότι, ὡς γνωστόν, ὁ νόμος ὥριζε τὸν προσήκοντα ἀριθμὸν δικαστῶν πρὸς ἐκδίκασιν τῶν γραφῶν ἢ δικῶν, κατὰ τὸ εἶδος αὐτῶν, τὸ ποσὸν τῆς διαφορᾶς, κτλ.(2).

Κατ' ἀκολουθίαν οὐ μόνον πάντα ταῦτα καθίσταντο γνωστὰ διὰ τοῦ προγράμματος, ἀλλ' ἐκτὸς τούτων, κατὰ πρόχειρον ὑπολογισμόν, καὶ ὁ ἑκάστοτε ἀναγκαῖος ἀριθμὸς δικαστῶν πρὸς πλήρωσιν τῶν ὁρισθέντων δικαστηρίων. Ἐξ οὗ ἕπεται ὅτι καὶ οἱ ἡλιασταί, κατὰ λόγον ἀεὶ τοῦ ἀναγκαίου ἑκάστοτε ἀριθμοῦ δικαστῶν, ἐδύναντο πλείονες

(1) Κεφ. 59, 1: «Οἱ δὲ Θεσμοθέται πρῶτον μὲν τοῦ προγράψαι τὰ δικαστήριά εἰσι κύριοι, τίσιν ἡμέραις δεῖ δικάζειν, ἔπειτα τοῦ δοῦναι ταῖς ἀρχαῖς· καθ' ὅ τι γὰρ ἂν οὗτοι δῶσιν, κατὰ τοῦτο χρῶνται». Πρβλ. Πολυδευκ. Η. 87.— Σχολ. Πλάτ. Φαίδρ. 235 D.— Σχολ. Αἰσχίν. Ι. 16.

(2) Εἶνε δ' ὡσαύτως πιθανὸν ὅτι καὶ αἱ ἁρμόδιαι ἀρχαί, ἑκάστη ἐπὶ ἰδίας σανίδος, ἐξετίθεσαν δημοσίᾳ τὸ πρόγραμμα, κατ' ὀνόματα ἀντιδίκων, τῶν ὑπ' αὐτῶν καθ' ἡμέραν τακτὴν εἰσακτέων δικῶν, ἀκολούθως ἐννοεῖται τῷ προγράμματι τῶν Θεσμοθετῶν· διότι οὗτοι μόνοι κατὰ τὸν νόμον κύριοί εἰσι «τοῦ δοῦναι ταῖς ἀρχαῖς· καθ' ὅ τι γαρ ἂν οὗτοι δῶσιν, κατὰ τοῦτο χρῶνται.» (Κεφ. 59. 1). Διὰ τὸ ἀνάλογον ὅρ. Ἰσοκρατ. π. Ἀντιδ. § 237.—Ἐπιθ. δὲ τοῦδε τοῦ τόμου τῆς Ἀθηνᾶς σ.103 σημ. 2 καὶ σ. 110 σημ. 4.

ἢ ἐλάσσονες κατ' ἀριθμὸν νὰ προσέρχωνται ὅπως μετέχωσι τῆς κληρώσεως τῶν μελλόντων πληρωθήσεσθαι δικαστηρίων.

Ἐπειδὴ δὲ περὶ δικαστῶν ἡμῖν ὧδε ὁ λόγος, σπεύσωμεν νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι, καίτοι ὁ Ἀριστοτέλης σιωπᾷ τὸν ἐπὶ τῶν χρόνων αὐτοῦ ὁλικὸν ἀριθμὸν τῶν ἡλιαστῶν, ἐξ ὧν ὅμως οὗτος ἐν Κεφ. 63. 5 διδάσκει λέγων περὶ αὐτῶν: «νενέμηνται γὰρ κατὰ φυλὰς δέκα μέρη οἱ δικασταί, παραπλησίως ἴσοι ἐν ἑκάστῳ τῷ γράμματι» σαφῶς προκύπτει ὅτι ὑπονοεῖ τινα πάντως ὁλικὸν ἀριθμὸν δικαστῶν· διότι τῶν μερῶν ὄντων παραπλησίως ἴσων ἐν ἑκάστῳ τῷ γράμματι δέκα δ' ὄντων τῶν γραμμάτων, ἀπὸ τοῦ Α μέχρι τοῦ Κ, ἀδύνατον ἦν ν' ἀγνοῆται τὸ ἄθροισμα αὐτῶν. Ὅπως δή ποτε, ἐπειδὴ ἀνωτέρω ἤδη ἐδήλωσεν (Κεφ. 24. 3) ὅτι ἐπὶ Ἀριστείδου, εὐθὺς περίπου μετὰ τὸ 478/7 π. Χ., οἱ δικασταὶ ἦσαν ἐν ὅλῳ ἑξακισχίλιοι, οὐδὲν κωλύει ἡμᾶς ἵνα πρὸς κατανόησιν τοὐλάχιστον τοῦ συστήματος τῆς κληρώσεως, παραδεξώμεθα τὸν ἀριθμὸν τοῦτον, ἄλλως τε καὶ οὐκ ἀπίθανον ὄντα (1).

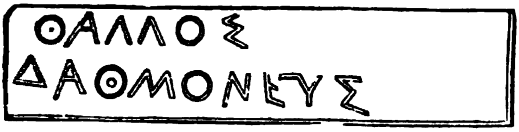
Ἕκαστος ἡλιαστὴς ὤφειλε νὰ ἔχῃ **πινάκιον**, πύξινον ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Ἀριστοτέλους ὄν (2), ἔχον δὲ «ἐπιγεγραμμένον τὸ

(1) Ἑξακισχιλίους λέγει τοὺς δικαστὰς καὶ ὁ Ἀριστοφάνης ἐν Σφηξ. 661 ἑπ. Ἐκ τῆς σιωπῆς ὅμως, μᾶλλον δὲ ἐκ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν τὰ περὶ τούτων διεξέρχεται ὁ Ἀριστοτέλης (Κεφ. 63. 3 ἑπ.) πειθόμεθα ὅτι, ἐπὶ τῶν χρόνων αὐτοῦ τοὐλάχιστον εἰς τοῦτο μόνον κυρίως προσεῖχον, χάριν αὖθις τοῦ συστήματος τῆς κληρώσεως, ἵν' οἱ ἡλιασταὶ ὦσιν ἴσοι ἢ ἴσοι παραπλησίως ἐν ἑκάστῳ τῷ γράμματι, ἀδιαφοροῦντες ἂν ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῶν ἦσαν καὶ πολλῷ πλειόνες ἢ ἑξακισχίλιοι, ἀφ' οὗ οὐ πάντες, ἀλλ' οἱ πληροῦντες μόνον τὰ ἑκάστοτε συγκροτούμενα δικαστήρια ἐλάμβανον τὸν δικαστικὸν μισθόν.

Ὡσαύτως δὲ καθίσταται φανερὸν ὅτι ἵνα ἤ τις ἡλιαστὴς καὶ κατ' ἀκολουθίαν δύνηται νὰ μετέχῃ τῆς κληρώσεως καὶ πληρώσεως τῶν δικαστηρίων, ἤρκει νὰ κέκτηται τὸ μόνον ὑπὸ τοῦ νόμου ὁριζόμενον προσόν, νὰ συνεπλήρωσε τουτέστι τὸ 30 ἔτος τῆς ἡλικίας, προσέτι δέ, ἀλλὰ τοῦτο κατὰ τὰς γενικὰς περὶ τῶν δυναμένων πολιτεύεσθαι διατάξεις, νὰ μὴ ὀφείλῃ τῷ δημοσίῳ, μηδὲ νὰ ᾖ κατὰ τὸν νόμον ἄτιμος (Κεφ. 63. 3). Πρβλ. Πολυδευκ. Η. 122. Δημοσθ. κ. Τιμοκράτ. §§ 50 καὶ 123. Ἐννοεῖται δ' ὅμως ὅτι ὤφειλε νὰ ᾖ καὶ νενεμημένος (ἐτελεῖτο δ' ἡ νέμησις κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὑπὸ τῶν θ' ἀρχόντων) εἰς ἓν τῶν ἀπὸ τοῦ Α μέχρι τοῦ Κ γραμμάτων, διότι μετὰ τοῦτο μόνον ἐδύνατο νὰ λάβῃ τὸ προσῆκον κατὰ γράμμα πινάκιον.

(2) Πινάκιον πύξινον οὐδὲ ἓν εὑρέθη, ἁπάντων φαίνεται καταστραφέντων ὑπὸ τοῦ χρόνου. Εὑρέθησαν ὅμως χαλκᾶ, ἱκανῶς πολυάριθμα, τὰ μὲν πλεῖστ' ἀκριβῶς ἐπιγεγραμμένα τὴν παρ' Ἀριστοτέλει ἐπιγραφήν, τὰ δὲ κατ' ἔλλειψιν τοῦ ὀνόματος τοῦ πατρὸς καὶ τῶν δημοσίων σημάτων. Τὸ ἄνω εἰκονιζόμενον πινάκιον παρελάβομεν ἐκ

. Dict. des Antiqu. τῶν Daremb.—Sagl. τόμ. Β' σελ. 190, ὑπ. ἀρ. 2410, ..μοσιεύθη ὅμως τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Rayet ἐν Ann. de l'Assoc. des Études Grecq· ..78 σ. 206

Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ δεύτερον πινάκιον τοῦτο παρελάβομεν ἐκ τοῦ αὐτοῦ Dict. des Antiqu., κατακεχωρισμένον ἐν σ. 189, ὑπ' ἀριθ. 2409.

Ὅτι ἁπάντων νεώτατά εἰσιν τὰ ὑπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους μνημονευόμενα πύξινα πινάκια μαρτυρεῖ αὐτὸς ὁ χρόνος τῆς συντάξεως τοῦ ἀριστοτελ. συγγράμματος· ὡσαύτως ὅμως καὶ περὶ τῶν εὑρεθέντων χαλκῶν ἀνενδοιάστως τῷ Rayet πειθόμεθα (ἔνθ' ἀνωτ. σ. 204) διδάσκοντι ὅτι πάντως ἀρχαιότερά εἰσιν τὰ μὴ ἔχοντα ἐπιγεγραμμένον τὸ ὄνομα τοῦ πατρός, οἷον εἶνε τὸ ὧδε εἰκονιζόμενον πινάκιον, ἔχον ἐπιγραφήν: ΘΑΛΛΟΣ ΑΘΟΜΟΝΕΥΣ σὺν τῷ γράμματι Δ. Τῷ ὄντι ὅσῳ μᾶλλον σύνθετον εἶνε πινάκιόν τι, τόσῳ μᾶλλον μεταγενέστερον προσῆκον εἶνε νὰ ὑπολαμβάνηται. Ἡ τοῦ Caillemer (ἔνθ' ἀνωτ. τόμ. Β' σελ. 190 a) παρατήρησις ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ τάφῳ εὑρέθησαν δύο πινάκια, τὸ μὲν ἐπιγεγραμμένον Πολύμνηστος Φλυεύς, τὸ δέ, σὺν τούτοις, καὶ τὸ τοῦ πατρὸς ὄνομα: -Αρι . . . . . . (CIA. II, ἀρ. 917 καὶ 918) οὐδὲν ἰσχύουσα ἵν' ἀνατρέψῃ τὴν τοῦ Rayet γνώμην, κατὰ τοῦτο μόνον εἶνε χρήσιμος ὅτι δυνάμεθα μετὰ πάσης πιθανότητος νὰ ἀποφηνώμεθα ὅτι ἐπὶ τοῦ Πολυμνήστου τούτου μετεβλήθη ἡ ἐπὶ τοῦ εἰκονιζομένου πινακίου ἐπιγραφή, διαταχθέντος ἵνα προσεπιγράφηται ἐφεξῆς καὶ τὸ τοῦ πατρὸς ὄνομα.

Ἀναγραφὴν τῶν εὑρεθέντων χαλκῶν πινακίων ὅρ. ἐν CIA., II, 875—940 IV, 2, 875 (κ. ἑπ., τοὺς δὲ περὶ αὐτῶν πραγματευθέντας ὅρ. παρὰ Γίλβερτ (ἐν μεταφρ. Ν. Γ. Πολίτου σ. 502 σημ. 2.) καὶ Sandys ἐν ἐκδ. Ἀριστοτέλους Ἀθην. Πολιτ. σ. 235 ἐν ταῖς ὑποσημειώσεσιν. Ἐν τῷ Ἀθήνησιν Κεντρ. Ἀρχαιολογ. Μουσείῳ ἀπόκεινται ἱκανά, ὑπάρχουσί τινα δὲ καὶ ἐν τῷ Νομισματικῷ Μουσείῳ, ἵνα δ' ὅμως προσεχόντως μελετηθῶσι τὰ περὶ τούτων ἀνάγκη ὑπάρχει νὰ συνταχθῇ πλήρης καὶ ἀκριβέστατος κατάλογος πάντων τῶν ὅπου δή ποτε ἀποκειμένων πινακίων, ὁρισθῶσι δὲ κατὰ λεπτὸν καὶ τὰ ἐπ' αὐτῶν τετυπωμένα σήματα, ἐξ οὗ ἔτι ἀκριβέστερον ὁρισθήσεται ὁ χρόνος τῆς εἰσαγωγῆς αὐτῶν.

Ἀλλὰ διατί τὰ τέως χαλκᾶ πινάκια ἐπὶ Ἀριστοτέλους κατέστησαν πύξινα; Περὶ τούτων οὐδὲν ὡρισμένως εἶνε γνωστόν· πιθανὸν ὅμως εἶνε ὅτι τοῦτ' ἐγένετο πρὸς ἀποφυγὴν καταχρήσεων.

Τὰ παρ' Ἀριστοφάνει Πλούτ. 1166 ἑπ.:

οὐκ ἐτὸς ἅπαντες οἱ δικάζοντες θαμὰ
σπεύδουσιν ἐν πολλοῖς γεγράφθαι γράμμασιν

καθ' ἃ ἡρμηνεύθη ἡ ἐπί τινων εὑρεθέντων πινακίων ἐπιγραφὴ δύο ἀνθ' ἑνὸς γραμμάτων, εἶνε ὅλως ἀσυμβίβαστα πρὸς τὸ ὑπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους ἐκτιθέμενον σύστημα κληρώσεως· ἐπειδὴ δὲ οὐδὲ τὸν Ἀριστοφάνην δυνάμεθα νὰ παραδεξώμεθα ὡς τἀδύνατα διακωμῳδοῦντα, ἀνάγκη νὰ συναγάγωμεν ὅτι ταῦτ' ἀναφέρονται εἰς προγενέστερον σύστημα καταργηθέν.

ὄνομα τὸ ἑαυτοῦ πατρόθεν καὶ τοῦ δήμου καὶ γράμμα ἐ[ν] τῶν στοιχείων μέχρι τοῦ Κ» (1).

Πινάκιον δικαστικὸν

Ἦν δὲ τὸ πινάκιον τοῦτο οὐ χρήσιμον ἁπλῶς, ἀλλὰ πολλαχῶ[ς] ἀναγκαῖον, 1) ὡς ὄργανον κληρώσεως· διότι τούτῳ ὡς κλήρῳ χρώμε[νος] ὁ δικαστὴς ἐδύνατο νὰ μετέχῃ τῆς κληρώσεως τῶν δικαστηρίων· 2) πρὸς βεβαίωσιν τῆς ταυτότητος τοῦ ἡλιαστοῦ ἔν τε ταῖς κληρώσε[σι] καὶ ἐν τῇ ἀπολήψει τοῦ δικαστικοῦ μισθοῦ (2).

Τὸ δ' ἐπὶ ἑκάστου πινακίου ἐπιγεγραμμένον «γράμμα ἓν τῶν

(1) Κεφ. 63. 4.

(2) Προσῆκον νομίζομεν ἵνα παρατηρήσωμεν ὧδε ὅτι παρόμοια πινάκια, ἀλλὰ πήλινα ταῦτα καὶ διαφόρων σχημάτων, ἀνευρέθησαν ἐν Μαντινείᾳ, καὶ δὴ τὰ πλεῖστα μάλιστα ἐν τῷ θεάτρῳ, κατὰ τὰς πρὸ δεκαπενταετίας ἐνεργηθείσας ἀνασκαφὰς ὑπὸ τοῦ κ. G. Fougéres, τανῦν καθηγητοῦ τοῦ πανεπιστημίου τῆς Λίλλης, ὧ[ν] λεπτομερῆ κατάλογον ἐδημοσίευσεν ὁ διαπρεπὴς νομισματολόγος καὶ διευθυντὴς τοῦ Ἀθήνησιν Ἐθν. Νομισμ. Μουσείου κ. Ι. Ν. Σβορῶνος ἐν τῇ Διεθνεῖ Ἐφημ. τῆς Νομισμ. Ἀρχαιολογίας ἔτ. 1900.

Κατὰ τὸν κάλλιστον ὄντως κατάλογον τοῦτον, πάντα τὰ πινάκια ταῦτα, φυλασσόμενα νῦν ἐν τῷ ἐν Ἀθήναις Κεντρ. Μουσείῳ, ἀνέρχονται ἐν ὅλῳ εἰς 107 (οἷς προσθετέον καὶ δεκάδα τεθραυσμένων), ἐκ δὲ τούτων τὰ πλεῖστα, καὶ δὴ ὡρισμένως τὰ 80, ἔχουσιν ἔνθεν μὲν ἐπικεχαραγμένα τό τ' ὄνομα καὶ τὸ τοῦ πατρὸς τοῦ κατόχου, ἔνθεν δ' ἓν τῶν στοιχείων ἀπὸ τοῦ Α μέχρι τοῦ Ω, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ F.

Περὶ τῶν πινακίων τούτων θ' ἀσχοληθῶμεν σὺν Θεῷ ἄλλοτε· ἀπὸ τοῦδε ὅμως λέγομεν, συμφωνοῦντες κατὰ τὸ πλεῖστον τῷ κ. Fougéres, ὅτι καίτοι ἴσως οὐχὶ ὅλως ἄσχετα πρὸς τὴν τάξιν τοῦ ἐν Μαντινείᾳ θεάτρου, ἦσαν ὅμως οὐχὶ εἰσιτήρια, ἀλλὰ πολλῷ πιθανώτερον κλῆροι, ὡς ἀκριβῶς καὶ τὰ ἡλιαστικά, χρήσιμα δ' ἴσως εἴτε πρὸς τὸν τῶν δικαστηρίων καταρτισμόν, εἴτε καὶ πρὸς ἄλλας χρείας πολιτειακὰς οἵας δή ποτε.

Εἶνε δ' ἄξιον σημειώσεως ὅτι ἐν τοῖς πηλίνοις τούτοις πινακίοις τῆς Μαντινείας εὑρέθησαν 4 διπλᾶ, τοῦ αὐτοῦ μὲν ἀνὰ δύο σχήματος, ἔχοντα δ' ἐπικεχαραγμένον ἔμπροσθεν μὲν τὸ αὐτὸ ὄνομα καὶ ἐπώνυμον, ὄπισθεν δὲ τὸ αὐτὸ γράμμα· εἰσὶ δὲ ταῦτα κατὰ τὸν τοῦ κ. Σβορώνου κατάλογον τὰ ἑξῆς: 1) τὰ ὑπ' ἀρ. 27-28 Ἐξαίνετος Κλεανέτω, τὸ μὲν μεγ. 40 χλμ. κεραμόχρουν, τὸ δὲ μεγ. 41, πορτοκαλόχρουν, ὄπισθεν δὲ γράμμα Υ, ἀναγινωσκόμενον μόνον ἐπὶ τοῦ ἑτέρου αὐτῶν· 2) τὰ ὑπ' ἀρ. 37-38 Ἁγησίας Ἀλκίαυ, τὸ μὲν μεγ. $^{51}{}_{26}$ χλμ. πορτοκαλόχρουν, τὸ δὲ μεγ. $^{45}{}_{21}$, τεφρόχρουν, ὄπισθεν δὲ τὸ γράμμα Χ· 3) τὰ ὑπ' ἀρ. 39-40 Ἀλκαῖος Ἀλκιδίω, τὸ μὲν μεγ. $^{51}{}_{30}$ χλμ. πορτοκαλόχρουν, τὸ δὲ μεγ. $^{51}/_{26}$, τεφρόχρουν, ὀπι-

..είων μέχρι τοῦ Κ» ὡσαύτως ἦν ἀναγκαῖον πρὸς τὴν κλή- .. τῶν δικαστηρίων, ὡς θὰ ἴδωμεν ἐφεξῆς. Ἐνταῦθα δ' ὅμως ..τηρητέον (ἐπικαλούμεθα δὲ συντονωτάτην τὴν προσοχὴν τοῦ ..ώστου, ἐὰν ἐπιθυμῇ νὰ κατανοήσῃ τελείως τὸ σύστημα τῆς κλη- ..ως, ὡς ἡμεῖς τοὐλάχιστον νοοῦμεν αὐτό), ὅτι τὰ ἀριστοτελικὰ ..τα (Κεφ. 63. 4): «νενέμηνται γὰρ κατὰ φυλὰς δέκα ..οι οἱ δικασταί, παραπλησίως ἴσοι ἐν ἑκάστῳ τῷ γράμ- ..», δύο τινὰ σαφῶς καὶ βεβαίως σημαίνουσιν· α' ὅτι οἱ δικα- .. πάντες ἦσαν νενεμημένοι εἰς μέρη δέκα κατὰ φυλάς, ὅτι δὲ κατ' ..λουθίαν ἰσάριθμοι ἐκ τῆς φυλῆς ἑκάστης φυλέται ἀπετέλουν τὸ ..λον τῶν ἡλιαστῶν, καὶ δὴ ἄρα ὅτι, ἐὰν οἱ πάντες δικασταὶ ὑπο- ..ῶσιν ὄντες 6000, ἐκ τούτων ἀνὰ 600 ἦσαν φυλέται τῆς αὐτῆς ..ῆς· β' ὅτι οἱ τῆς αὐτῆς φυλῆς δικασταὶ (οἱ κατὰ τὴν ἡμετέραν ..θεσιν 600) εἶχον ἐπὶ τῶν πινακίων αὐτῶν ἐπιγεγραμμένον οὐχὶ ..ντες γράμμα τὸ αὐτό, ἀλλὰ συμμέτρως ἓν τῶν δέκα στοιχείων ..ὸ τοῦ Α μέχρι τοῦ Κ, οὕτως ὥστε ἐν τοῖς 600 πινακίοις τῆς φυ- ..ῆς ἑκάστης ἀπήντων πάντα τὰ γράμματα ταῦτα ἐν ἴσῳ παραπλη- ..ίως ἀριθμῷ.

..ν δὲ τὸ γράμμα Ξ· 4) τὰ ὑπ' ἀρ. 48-49 Σάτυρος Ζευξίαυ. τὸ μὲν μεγ. $^{36}/_{29}$ ..ι. πορτοκαλόχρουν ἀσθενές, τὸ δὲ μεγ. $^{33}/_{28}$, τεφρόχρουν, ὄπισθεν δὲ ἐπὶ μὲν τὸ ..αμμα C, ἐπὶ τὸ δὲ τὸ γράμμα Σ ἢ Μ.

Καθ' ἡμᾶς τὸ διπλοῦν τῶν πινακίων τούτων οὐδὲν ἄλλο σημαίνει ἢ ὅτι, ὡς ἄλλως ..φαίνουσι τό τε διάφορον χρῶμα καὶ τὸ μέγεθος αὐτῶν, ἐπλάσθησαν κατὰ δύο δια- ..ους χρόνους, πρὸς ἀντικατάστασιν τῶν παλαιοτέρων διὰ τῶν νεωτέρων.

Τὸ περὶ τῆς πολιτείας Μαντινέων ἀριστοτελικὸν χωρίον (ἐν Πολιτικ. Ϛ' Κεφ. β', .. «ἐπεὶ παρ' ἐνίοις δήμοις, κἂν μὴ μετέχωσι τῆς αἱρέσεως τῶν ἀρ- ..ν, ἀλλά τινες αἱρετοὶ κατὰ μέρος ἐκ πάντων, ὥσπερ ἐν Μαντινείᾳ, ..ῦ δὲ βουλεύεσθαι κύριοι ὦσιν, ἱκανῶς ἔχει τοῖς πολλοῖς. Καὶ δεῖ νομίζειν καὶ τοῦτ' εἶναι σχῆμά τι δημοκρατίας, ὥσπερ ἐν Μαντινείᾳ ..οτ' ἦν» ὀρθῶς νοούμενον, δύναται νομίζομεν νὰ συντελέσῃ ἱκανῶς πρὸς κρείσσονα ..κατάληψιν τῆς τε χρήσεως τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος πηλίνων πινακίων καὶ τῆς διακρίσεως ..ῶν κατά τε σχήματα καὶ γράμματα διάφορα. Πιθανώτατα δὲ καὶ ἡ ἐν αὐτῷ φρά- ..ις, ἡ τῷ Ἀριστοτέλει προσιδιάζουσα, κατὰ μέρος, ὥσπερ ἐν τῇ Ἀθην. Πολιτείᾳ Κεφ. 55. 1) οὕτω καὶ ἐνταῦθα, οὐδὲν ἄλλο δηλοῖ ἢ ὅτι οἱ Μαντινεῖς ἐκ περιτροπῆς ..ἐναλλὰξ ᾑροῦντό τινας αἱρετοὺς ἐκ πάντων, οἳ μόνοι μετεῖχον τῆς αἱρέσεως τῶν ..ῶν. Ὅρ. G. Fougères, Mantinée et l'Arcadie orientale (Paris, 1898) σ. ..-534. Ἐπιστολὴν τοῦ αὐτοῦ τῆς 13 Φεβρ. 1899 πρὸς τὸν κ. Ι. Ν. Σβορῶνον, ..ν τὴν ἐν ᾗ κατεχωρίσθη αὕτη πραγματείαν τούτου: Τὰ πήλινα εἰσιτήρια τοῦ θεάτρου τῆς Μαντινείας ἐν Διεθν. Ἐφημ. τῆς Νομισμ. Ἀρχαιολ. ἔτ. 1900.

Ἐπειδὴ δὲ κατὰ ταῦτα ἐν ἑκάστῃ τῇ φυλῇ ἦσαν διανενεμη παραπλησίως ἴσα τὰ δέκα γράμματα, κατ' ἀνάγκην καὶ οἱ δικα πάντες ἦσαν νενεμημένοι «παραπλησίως ἴσοι ἐν ἑκάστῳ γράμματι».

Τοῦτ' ἔτι σαφέστερον καθίστησιν ὁ ἑπόμενος πίναξ:

Φυλαί	Διανομὴ φυλετῶν κατὰ γράμματα										Ἀθροίσματα δικαστῶν κατὰ φυλὴν ἑκάστην
	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	
Ἐρεχθηΐς	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	= 600
Αἰγηΐς	60	»	»	»	»	»	»	»	»	»	= 600
Πανδιονίς	60	»	»	»	»	»	»	»	»	»	= 600
Λεοντίς	60	»	»	»	»	»	»	»	»	»	= 600
Ἀκαμαντίς	60	»	»	»	»	»	»	»	»	»	= 600
Οἰνηΐς	60	»	»	»	»	»	»	»	»	»	= 600
Κεκροπίς	60	»	»	»	»	»	»	»	»	»	= 600
Ἱπποθωντίς	60	»	»	»	»	»	»	»	»	»	= 600
Αἰαντίς	60	»	»	»	»	»	»	»	»	»	= 600
Ἀντιοχίς	60	»	»	»	»	»	»	»	»	»	= 600
Ἀθροίσματα δικαστῶν κατὰ γράμμα ἕκαστον	600+600+600+600+600+600+600+600+600+600										= 6000

Ὅτι δ' οὕτω καὶ μόνον νοητέον τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος ἀριστοτελικὰ ῥηματα σαφῶς μὲν δειχθήσεται ἐν τοῖς ἑξῆς, ἱκανῶς ὅμως ὑποδηλοῖ καὶ ὁ Ἀριστοτέλης εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τοῦ Κεφ. 63 διδάσκων ὅτι εἴσοδοί εἰσιν εἰς τὰ δικαστήρια δέκα, μία τῇ φυλῇ ἑκάστῃ.... αἱ κιβώτια ἑκατόν, δέκα τῇ φυλῇ ἑκάστῃ, μικρὸν δὲ κατωτέρω (στήλ. 31. 3), περὶ τῶν αὐτῶν κιβωτίων, ὅτι ἐπιγέγραπται π αὐτῶν τὰ στοιχεῖα μέχρι τοῦ Κ.

Καὶ νῦν ἐπισκεψώμεθα τὸν τόπον τῶν δικαστηρίων, ἐπιμελῶς δ' ἐξετάσωμεν ἓν καθ' ἕκαστον τῶν δικαστικῶν σκευῶν (1), φωτιζόμενοι καὶ χειραγωγούμενοι ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Ἀριστοτέλους.

Εἰς τὰ δικαστήρια, τὸν τόπον (2) τουτέστιν ἐν ᾧ κληροῦνται τὰ ἡλιαστικὰ δικαστήρια, ὑπάρχουσι δέκα εἴσοδοι, μία τῇ φυλῇ ἑκάστῃ. Πῶς ἑκάστη τῶν εἰσόδων τούτων διακρίνεται ἔξωθεν, δὲν φαίνεται· βεβαίως ὅμως ὑπάρχει σημεῖόν τι διακριτικόν, ἴσως που ἐπιγεγραμμένον τὸ ὄνομα τῆς φυλῆς. Εἰσὶ δ' εὐνόητοι οἱ λόγοι ὑπάρξεως πλειόνων εἰσόδων, μιᾶς τῇ φυλῇ ἑκάστῃ· πρῶτον, διότι οἱ ὑποψήφιοι δικασταί εἰσι πάνυ πολυάριθμοι, ὑπάρχει ἄρα προφανὴς ἡ ἀνάγκη ἵν' ἡ κλήρωσις τελῆται ὅσον ἔνεστι ταχέως· εἶτα, διότι ἐν τῇ τῶν Ἀθηναίων πολιτείᾳ ἐπικρατεῖ κατὰ κανόνα καὶ ἐν πάσαις ταῖς ἐκλογαῖς ἡ κατὰ φυλὰς διάκρισις, τούτου δ' ἕνεκα καὶ ἡ τῶν δικαστῶν κλήρωσις ἐνεργεῖται κατὰ φυλάς, (Κεφ. 63. 1) ἐν τοῖς κληρωτηρίοις τῆς φυλῆς ἑκάστης (Κεφ. 63. 1, στηλ. 31 στιχ. 17 ἐπ.), διὰ τῶν σκευῶν ἑκάστης τῶν φυλῶν (Κεφ. 63. 2 ἐπ.), ὑπὸ τῶν ἐννέα ἀρχόντων καὶ δεκάτου τοῦ γραμματέως τοῦ τῶν θεσμοθετῶν, ἑκάστου κληροῦντος τοὺς τῆς αὐτοῦ φυλῆς (Κεφ. 59. 7, 63. 1)· διότι, ὡς γνωστόν, καὶ οὗτοι κληροῦνται «**κατὰ μέρος** (3) ἐξ ἑκάστης ⟨τῆς⟩ φυλῆς.» (Κεφ. 55. 1).

(1) Πολυδεύκ. Η. 16 ἐπ., 123, Ι. 61.

(2) Ἐπιθ. ἃ περὶ τούτου λέγομεν ἐν Ἀθηνᾶς τόμ. ΙΓ. (1901) σ. 61 σημ. 2.

(3) Ἡ κατ' ἐξοχὴν ἀριστοτελικὴ φράσις: κατὰ μέρος, (πρβλ. λ. χ. Πολιτικ. Γ' κεφ. α' § 17 σ. 1275 b. 8 ἐπ.) σαφῶς ὧδε δηλοῖ ὅτι οἱ θ' ἄρχοντες καὶ δέκατος ὁ γραμματεὺς ὁ τῶν Θεσμοθετῶν, ὤφειλον νὰ κληρῶνται ἐκ περιτροπῆς (διαδοχικῶς) ἑκάστοτε ἐκ τῆς φυλῆς ἑκάστης, καὶ δὴ ἄρα ὅτι μόνον κατὰ πᾶσαν δεκαετίαν ἐδύνατο ἐκ τῆς αὐτῆς φυλῆς νὰ κληρωθῇ ὁ αὐτὸς οἷος δή ποτε τῶν θ' ἀρχόντων ἢ ὁ γραμματεὺς ὁ τῶν θεσμοθετῶν. Τοῦτο δ' ὡς εἰκὸς ἵνα φυλάσσηται ἀκριβέστατα ἡ ἰσότης μεταξὺ τῶν φυλῶν.

Εἰσερχομένοις τοῖς ὑποψηφίοις δικασταῖς εἰς τὰ δικαστήρια, ἑκάστοις κατὰ φυλήν, διὰ τῆς οἰκείας εἰσόδου, εὐθὺς ἅμα τῇ εἰσόδῳ. ἀπαντῶσιν αὐτοῖς **δέκα κιβώτια** (τῶν ὅλων κιβωτίων ὄντων «ἑκατόν, δέκα τῇ φυλῇ ἑκάστῃ» (1), ἔχοντα ἐπιγεγραμμένον ἕκαστον ἓν τῶν δέκα στοιχείων ἀπὸ τοῦ Α μέχρι τοῦ Κ, καθὰ δῆλα δὴ καὶ τὰ πινάκια.

Μικρὸν δ' ἀπωτέρω, ἀλλὰ πάντως κατὰ τὸ μέρος τῆς φυλῆς ἑκάστης, κεῖνται δύο διαχωρίσματα, **κληρωτήρια** καλούμενα (εἰσὶ δ' ἐν ὅλῳ τὰ «κληρωτήρια εἴκοσι, δύο τῇ φυλῇ ἑκάστῃ» (2), ἐν οἷς ἐνεργεῖται κατὰ φυλὴν ἡ τῶν δικαστῶν κλήρωσις. (3).

Παρὰ δὲ τὰ κληρωτήρια ταῦτα κεῖνται **ἕτερα κιβώτια**, ταῦτα δ' ὅμως οὐχὶ ὡρισμένως δέκα ἢ ἐλάσσονος ἀριθμοῦ (4) ἀλλ' ἑκάστοτε «ὅσαπερ ἂν μέλλῃ τὰ δικαστήρια πληρωθήσεσθαι» (5) Φέρει δ' ἕκαστον τῶν ἑτέρων κιβωτίων τούτων ἓν τῶν στοιχείων ἀπὸ τοῦ Λ καὶ ἐφεξῆς (6), αὐτὰ δῆλα δὴ τὰ γράμματα, ἃ ἐπικληρωθέντα τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ὑπὸ τοῦ θεσμοθέτου τοῖς ὁρισθεῖσι πρὸς πλήρωσιν δικαστηρίοις, πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς κληρώσεως τῶν δικαστῶν, ἐτέθησαν ἤδη ἐφ' ἕκαστον αὐτῶν (7).

Τὰ περὶ ὧν ἤδη ὁ λόγος ἕτερα κιβώτια ταῦτα, εὐθὺς ὡς οἱ ὑποψήφιοι δικασταὶ ἐμβάλωσι πάντες τὰ ἑαυτῶν πινάκια εἰς τὰ πρῶτα κιβώτια, ἕκαστος «εἰς τὸ κιβώτι[ον] ἐφ' οὗ ἂν ᾖ ἐπι[γεγρα]-

(1) Κεφ. 63. 2.

(2) Αὐτόθι. Διατί δὲ 2 κατὰ φυλὴν ἦσαν τὰ κληρωτήρια, διασαφανίζεται ἐν τοῖς ἑξῆς.

(3) Δύο εἰδῶν κληρωτήρια ἀναφέρει ὁ Ἀριστοτέλης, τὰ μὲν τόπους ἢ διαχωρίσματα, ἐν οἷς ἐνηργεῖτο ἡ τῶν δικαστῶν κλήρωσις (Κεφ. 63. 2, στήλ. 31 στίχ. 16 ἑπ.), τὰ δὲ ἀγγεῖα ἢ σκεύη δικαστικὰ (στήλ. 32 στίχ. 29 καὶ 34), ἐν οἷς ἐνεβάλλοντο οἱ κύβοι ἐπικληρώσεως τῶν δικαστηρίων ταῖς ἀρχαῖς. Ὁ Πολυδεύκης (Ι. 61) οἶδ' ἀμφότερα τὰ εἴδη: «καὶ κληρωτήριον· εἰ γὰρ καὶ ἐπὶ τοῦ τόπου ἔοικεν εἰρῆσθαι τοὔνομα ἐν τῷ Γήρᾳ Ἀριστοφάνους, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ ἀγγείου ἂν ἐναρμόσειεν». Πρβλ. ἔτι Θ. 44. Τόπον δὲ καλεῖ τὰ κληρωτήρια καὶ ὁ ἐν Ἀνεκδ. Βεκκ. 47. 13 γραμματικός: «Κληρωτήρια: ἔνθα κληροῦνται οἱ δικασταί.» Πρβλ. CIA. II, 441.

Ὅτι δὲ τὰ περὶ ὧν ὧδ' ὁ λόγος κληρωτήρια εἴκοσι, δύο τῇ φυλῇ ἑκάστῃ εἰσὶ τόποι ἢ διαχωρίσματα καθίσταται, νομίζομεν, πρόδηλον ἐκ τῶν συμφραζομένων.

(4) Ὅρ. κατωτέρω ἐν Διορθωτικοῖς ἀρ. 2.

(5) Κεφ. 63. 2. Στήλ. 31 στίχ. 35 ἑπ.

(6) Στήλ. 31 στίχ. 29 ἑπ. στίχ. 35 ἑπ.

(7) Κεφ. 63. 5.

ένον τὸ γράμ[μα] τὸ αὐτὸ ὅπ[ε]ρ ἐπ[ὶ τῷ] πινακίῳ ἐστὶν [ἐν] τῷ] » (1) ἐπιγεγραμμένον, κομίζονται εἰς τὰ κατὰ φυλὴν 2 κληρωτήρια, ἐκεῖ δὲ τίθενται παρὰ τῷ ἄρχοντι τῷ ἐφεστηκότι εἰς τὴν τῶν δικαστῶν κλήρωσιν (2).

Πλὴν ὅμως τῶν ἤδη διειλημμένων ὑπάρχουσιν ἔτι καὶ τὰ ἑξῆς διαστικὰ σκεύη κατὰ φυλήν:

α΄ **Ὑδρίαι** δύο, κατὰ δύο τῆς φυλῆς ἑκάστης κληρωτήρια (3) ῶν ὑδριῶν τούτων ἡ μέν, ἣν καὶ πρὸς εὐκολίαν καλοῦμεν ὑδρίαν βαλάνων, χρησιμεύει πρὸς ἐμβολὴν εἰς αὐτὴν τῶν βαλάνων, ἡ δ' ἑτέρα, ἡ ὑδρία κύβων πρὸς ὑποδοχὴν τῶν κύβων κληρώσεως, τῶν λευκῶν καὶ μελάνων.

β΄ **Βακτηρίαι** πλεῖσται, πᾶσαι ἔγχρωμοι, διατεθειμέναι κατὰ ...σμας καὶ χρῶμα διάφορον, ὅσαπερ τὰ χρώματα τῶν δικαστηρίων· ...ἐστι τοῖς « δι]καστηρίοις χρῶμα ἐπιγέγραπται [ἑκάσ]τῳ ἐπὶ ...ῷ σφη[κ]ίσκῳ τῆς εἰσ[όδο]υ » (4)

Κατὰ πᾶσαν ὅμως κλήρωσιν τῶν δικαστηρίων, τοσαῦται καθόλου ἔγχρωμοι « βακτηρίαι παρατίθενται κατὰ τὴν ε[ἴσοδον](5) ἑκάστην, ὅσοιπερ οἱ δικασταὶ » κατὰ φυλήν, ὅσαι τουτέστι τὸ δέκατον τῶν ἁπάντων τῇ δικασίμῳ ἡμέρᾳ ἀναγκαίων δικαστῶν, τοσαῦται δὲ κατὰ χρῶμα διάφορον, ὅσαι τῇ φυλῇ ἑκάστῃ ἀνάλογοι, κατὰ λόγον χρώματος τῶν πληρωθησομένων ὅσων δή ποτε δικαστηρίων.

γ΄ **Βάλανοι**, πλεῖσται ὡσαύτως, ἑκάστη ἔχουσα ἐπιγεγραμμένον ἓν τῶν στοιχείων ἀπὸ τοῦ Λ καὶ ἐφεξῆς, ὅσα καθόλου τὰ πληρω-

(1) Στήλ. 31 στίχ. 5. ἑπ.

(2) Στήλ. 31 στίχ. 35. ἑπ.

(3) Κεφ. 63. 2. Ὅτι αἱ ὑδρίαι εἰσὶ δύο κατὰ φυλήν, σαφῶς νοοῦμεν ἐκ τοῦ ὅλου ...ματος τῆς κληρώσεως· ἡ τοὐναντίου ἐκδοχὴ ἄγει εἰς ἀδιέξοδον.

(4) Στήλ. 32 στίχ. 8 ἑπ.

(5) Κεφ. 63, 2. Ὁ Sandys (ἐν ἑρμην. ἐκδόσει τῆς Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. σ. ...) διδάσκει ὅτι τὸ ὧδε ἀναγιγνωσκόμενον: ε[ἴσοδον] ἑκάστην σαφῶς ἀνενεκτέον ...τὰ δύο κατὰ φυλὴν κληρωτήρια· ἀλλ' ἡμῖν, τοὐναντίον, βέβαιον σχεδὸν φαίνεται ...ἐπειδὴ μόνον περὶ τῶν εἰς τὰ δικαστήρια εἰσόδων μικρὸν εὐθὺς ἀνωτέρω ἐποιήσατο λόγον ὁ Ἀριστοτέλης, σαφῶς νοητέον ἐνταῦθα κατὰ τὴν ε[ἴσοδον] ἢ ἴσως ...τὴν κατὰ τὴν ἔξοδον ἑ[κάστην] τῶν δικαστηρίων· διότι ἐξιὼν τοῦ τόπου τῆς ...ρώσεως τῶν δικαστηρίων ὁ δικαστὴς καὶ ἔχων τὴν βακτηρίαν βαδίζει εἰς δικαστήριον τὸ εἰληχός.

θησόμενα ἡλιαστικὰ δικαστήρια (1)· διότι, ὡς αὖθις ὁ Ἀριστοτέλ διδάσκει, καθ' ἑκάστην πλήρωσιν δικαστηρίων, πρὸ τῆς ἐνάρξεως τ κληρώσεως τῶν δικαστῶν, ἐπικληροῦνται εἰς «ὅσαπερ ἂν μέλλ [τ]ὰ δικαστήρια πληρωθήσεσθαι», ὑπὸ τοῦ λάχοντος ἑνὸς τ θεσμοθετῶν τὰ ἀπὸ τοῦ Λ καὶ ἐφεξῆς γράμματα, «ἃ δεῖ προ παρατίθεσθαι τοῖς δικαστηρίοις», ἃ δ' ἐπιτίθησι «φέρων ὑπηρέτης ἐφ' ἕκαστ[ον τὸ δικα]στήριον τὸ γράμμα τὸ λα χόν (2).

Ἐκ τούτων, εἰς τὴν ὑδρίαν βαλάνων «ἐμβάλλονται ἴσ ταῖς βακτηρίαις» (3) βάλανοι, φέρουσαι καὶ αὐται ἑκάστη ἓν τῶ ἀπὸ τοῦ Λ καὶ ἐφεξῆς ἐπικληρωθέντων τοῖς δικαστηρίοις γραμμάτω κατὰ λόγον ἀριθμοῦ δικαστῶν δι' ἕκαστον γράμμα (=δικαστήριον διαιρούμενον διὰ 10, ὅσαι αἱ φυλαί. Τοῦτο δ' ὅμως νοηθήσεται βέλ τιον κατωτέρω.

δ' **Κύβοι** χαλκοῖ πλείονες, μέλανες καὶ λευκοί.

Ἐκ τῶν λευκῶν, τοσοῦτοι κύβοι «κατὰ πέντε πινάκια εἷς» (εἰς τὴν ὑδρίαν κύβων ἐμβάλλονται, «ὅσους ἂν δέ[ῃ λαχεῖν] δι καστάς» (5), τουτέστι τὸ δέκατον τοῦ παντὸς ἀναγκαίου ἑκάστοτε ἀριθμοῦ δικαστῶν. Εἰς τὴν αὐτὴν δ' ὑδρίαν ἐμβάλλονται καὶ κύβ μέλανες «τὸν αὐτὸν τρόπον» (6), εἰς δῆλα δὴ κατὰ πέντε πινά κια τῶν μελλόντων ἀπολαχεῖν δικαστῶν. Ὅπως δὲ καὶ οὗτοι λογί ζονται, ὡσαύτως ἐξηγησόμεθα ἐν τοῖς ἑξῆς.

ε' **Κανονίδες** κατὰ φυλὴν δέκα, «πέντε ἐν ἑκάστῳ τῶν κληρωτηρίων» (7). Ἑκάστη δὲ κανονὶς ἔχει ἐπιγεγραμμένον ἓν τῶν

(1) Κεφ. 63. 2. Καθ' ὅσον γιγνώσκομεν οὐδεμία ἄχρι σήμερον ἀνευρέθη βάλανος ἢ τοὐλάχιστον ἀνεγνωρίσθη ὡς τοιαύτη. Ἐκαλεῖτο δ' οὕτω, φαίνεται, ὡς ἐκ τοῦ σχή ματος, προσομοιάζουσα τῷ καρπῷ τῷ καὶ νῦν τῷ αὐτῷ ὀνόματι καλουμένῳ, πεποιη μένη δ' ἴσως ἐκ ξύλου, ἐξ οὗ ἐξηγεῖται διατί πᾶσαι ἐφθάρησαν.

(2) Κεφ. 63. 5.

(3) Κεφ. 63. 2.

(4) Ὁ σοφὸς Βλάσσιος (ἐν ἐκδ γ' σ. 102) ὑπολαμβάνει ὅτι εἷς κύβος κατὰ πέντε πινάκια ἐνεβάλλετο, «quia tot sunt κανονίδες in quoque κληρωτ.». Ἴσως, ἀλλ' ἐπίσης, νομίζομεν, καὶ πρὸς ἐπιτάχυνσιν τῆς κληρώσεως.

(5) Στήλ. 31 στίχ. 18 ἐπ.

(6) Στήλ. 31 στίχ. 22.

(7) Στήλ. 31 στίχ. 16 ἐπ. Διατί δὲ 5 καὶ οὐχὶ 10 αἱ ἐν ἑκάστῳ τῷ κληρωτηρίῳ κανονίδες, ὅρα κατωτέρω ἐν Διορθωτικοῖς ἀρ. 4.

α γραμμάτων ἀπὸ τοῦ Α μέχρι τοῦ Κ, καθὰ τουτέστι τά τε πι-
ια τῶν ὑποψηφίων δικαστῶν καὶ τὰ δέκα κατὰ τὴν φυλὴν ἑκά-
ν κιβώτια, ἐφ' ὧν ταὐτὰ στοιχεῖα ἐπιγέγραπται ἀπὸ τοῦ Α μέ-
τοῦ Κ (1).

Τὸ σχῆμα τῆς κανονίδος ἀμυδρῶς μόνον δυνάμεθα νὰ διίδωμεν.
ίνεται δ' ὥς τι ξύλον ἐπίμηκες, ἱκανὰς ἔχον θήκας ἢ καθέτους το-
;, ἀλλὰ βεβαίως οὐχὶ πλείονας τῶν 60 (2), εἰς ἃς ὁ καθ' ἕκαστον
αμμα, ἀπὸ τοῦ Α μέχρι τοῦ Κ, λαχὼν ἐμπήκτης (εἰσὶ δὲ καὶ
ται κατὰ κανονίδα εἷς) ἐμπήγνυσι τὰ ἐξ οὗ αὐτὸς οὗτος ἔλαχε κι-
τίου πινάκια α εἰς τὴν κανονίδα, [ἐφ' ἧς τὸ α]ὐτὸ γράμμα
ιεστιν ὅπερ ἐπὶ τοῦ κιβωτίου (3).

Σαφῶς ὅμως νοοῦμεν διατί κανονίδες ὀνομάζονται· καλοῦνται
τως οὐ μόνον διότι κανονίζουσι τά τε γράμματα καὶ τὴν σειρὰν καθ' ἣν
οσῆκον εἶνε ἵν' ἕλκωνται ἐξ αὐτῶν τὰ πινάκια τῶν τε λαγχανόντων
ι ἀπολαγχανόντων δικαστῶν, ἀλλὰ καὶ διότι, ἐμπηχθέντων ἁπάντων
ετὰ γράμμα τὸ αὐτὸ τῶν πινακίων εἰς τὰς κανονίδας, εὐθὺς παρα-
ρῆμα δείκνυται ὁ πᾶς ἀριθμὸς τῶν κατὰ φυλὴν ἑκάστην προσδρα-
ντων ὑποψηφίων δικαστῶν, ἐξ οὗ ὡς εἰκὸς δύναται νὰ ὁρισθῇ ἀμέ-
ς καὶ πόσοι πρὸς συμπλήρωσιν τῶν λευκῶν κύβων προσῆκον εἶνε
α ἐμβληθῶσιν εἰς τὴν οἰκείαν ὑδρίαν κύβοι μέλανες, ὅπως μετά-
γωσι τῆς κληρώσεως πάντες κατὰ φυλὴν οἱ ὑποψήφιοι δικασταί.
Διότι, γνωστοῦ κατὰ φυλὴν ὄντος τοῦ ἀναγκαίου λαχεῖν ἀριθμοῦ δι-
καστῶν, πρὸς κλήρωσιν δὲ τούτων ἐμβαλλομένου ὡρισμένου ἀριθμοῦ
κύβων λευκῶν, ἑνὸς κατὰ 5 πινάκια, ἵνα γνωσθῇ πόσοι σὺν τοῖς λευ-
κοῖς ἐμβλητέοι κύβοι μέλανες, ἀνάγκη ὑπάρχει ἀπόλυτος ἵνα γνω-
στὸς ᾖ καὶ ὁ τῶν μελλόντων ἢ δυναμένων ἀπολαχεῖν ἀριθμός· ἀκρι-
βῶς δὲ ἀριθμὸν τοῦτον αἱ κανονίδες δεικνύασιν.

(1) Στήλ. 31 στίχ. 11 ἑπ.

(2) Διότι κατὰ φυλὴν κανονίδες 10 × 60 = 600, ὅσοι κατ' ἀνώτατον ὅρον οἱ ἐκ τῆς φυλῆς ἑκάστης ἡλιασταί, ὑποτιθεμένων ἁπάντων 6000.

(3) Στήλ. 31 στίχ. 12 ἑπ. Ἐνταῦθα δ' ὅμως παρατηρητέον ὅτι τὴν κανονίδα οὕτω νοοῦμεν, ἔχουσαν τουτέστι θήκας ἢ καθέτους τομάς, μάλιστα ἕνεκα τοῦ ῥήματος ἐμπήγνυμι. Ἀλλ' ἐπειδὴ πολλὰ τῶν εὑρεθέντων χαλκῶν πινακίων εἰσὶ τετρυπημένα, οὐδὲν ἴσως κωλύει ἵνα παραδεξώμεθα ὅτι καὶ τὰ πύξινα πινάκια, εἴπερ ὡσαύτως τετρυπημένα ἦσαν, προσηλοῦντο εἰς τὴν κανονίδα, ἐμπηγνύμενα εἰς ἥλους ἐπ' αὐτῆς προσηλωμένους, ἰσαρίθμους βεβαίως ταῖς ὑποτιθεμέναις θήκαις ἢ τομαῖς.

Πλὴν τούτων ὑπάρχουσι καὶ ἕτερα σκεύη δικαστικὰ ὑπὸ τοῦ 'Α στοτέλους ἐν τῇ 'Αθην. Πολ. μνημονευόμενα οἷον κληρωτήρια ͻ θις(1), ἀμφορεῖς, ἐχῖνοι, κλεψύδραι, σύμβολα, ψῆφοι (2), ἀ ἡμῖν ἔσται ὁ λόγος ἐνταῦθα περὶ τῶν συμβόλων μόνον, ὡσαύτως καὶ περὶ τῶν κλήρων θεσμοθετῶν, περὶ ὧν ὅμως κλήρων ὁ 'Α στοτέλης οὐδένα ποιεῖται λόγον.

Εἰσὶ δὲ οἱ λεγόμενοι **κλῆροι θεσμοθετῶν** μικρὰ κερμά χαλκᾶ, ἔχοντα ἔνθεν μὲν τέσσαρας γλαῦκας, τεθειμένας ἐν σχήμα χῖ, χωριζομένας δ' ἄνωθεν καὶ κάτωθεν διὰ κλαδίσκου ἐλαίας, κ πέριξ ἐπιγεγραμμένα τὴν λέξιν ΘΕ-ΣΜΟ-ΘΕ-ΤΩΝ, ἔνθεν δὲ τῶν στοιχείων, ἀπὸ τοῦ Α καὶ ἐφεξῆς.

Δυστυχῶς τρία μόνον τοιαῦτα ἄχρι τοῦδε ἀνευρέθησαν (3), τὸ μ πρῶτον ἐπιγεγραμμένον τὸ γράμμα Α, τὸ δεύτερον τὸ γράμμα (= Ε ἀνεστραμμένον), τὸ δὲ τρίτον, ἀλλὰ τῶν προηγουμένων νεώ τερον, τὸ γράμμα Σ ἢ Μ.

Σύμβολα (ἢ κλῆροι) θεσμοθετῶν.

Παραλείποντες τὰς ἤδη ὑπ' ἄλλων (4) ἐξενηνεγμένας γνώμας πε τῆς χρήσεως τῶν κερματίων τούτων, εὐθὺς λέγομεν ὅτι ἧττον ἀπι θανος ἡμῖν φαίνεται ἡ τοῦ κ. Σβορώνου, ἀκολούθως τῷ Benndorf διδάξαντος (ἐν τῇ ἐν τῇ Διεθνεῖ 'Εφημ. τῆς Νομισματ. 'Αρ-

(1) Περὶ τούτων διελάβομεν ἐν τῷδε τῷ τόμῳ τῆς 'Αθηνᾶς σελ. 65 ἑπ., νοή-σαντες ταῦτα ὡς σκεύη μικρά, καταλλήλως πρὸς τὴν χρείαν κατεσκευασμένα. "Ορα στήλ. 32 στίχ. 29 ἑπ.

(2) Διελάβομέν τινα περὶ ψήφων ἐν 'Αθηνᾶς τόμ. ΙΓ' σ. 26 ἑπ. 37 σημ. 2.

(3) Καὶ τούτων τῶν δύο τὰς εἰκόνας παρελάβομεν ἐκ τοῦ αὐτοῦ Dict. des Antiqu. τῶν Daremb.-Sagl. τόμ. Β' σελ. 191. Τὸ μὲν τὸ γράμμα Ε (ἀρ. 2411) φέρον κεῖται ἐν τῷ Βερολινείῳ Μουσείῳ, τὸ δὲ τὸ γράμμα Α (ἀρ. 2412) ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον ἐν τῷ περιοδικῷ συγγράμματι Παρνασσῷ ἔτ. 1883.

(4) "Ορα τινὰς τούτων παρὰ Σβορώνῳ, περὶ τῶν εἰσιτηρίων κλπ. ἔνθ' ἀνωτέρω σελ. 89 ἑπ., ἑτέρας παρὰ Caillemer, ἔνθ' ἀνωτ. τόμ. Β' σελ. 191. Πρβλ. Sandys ἐν ἐκδ. 'Αριστοτ. 'Αθην. Πολιτ. σελ. 236 ἐν ταῖς σημ. ὅρ. δὲ καὶ τοὺς παρ' αὐτοῖς.

χαιολογίας 1898 διατριβῇ αὐτοῦ, Περὶ τῶν εἰσιτηρίων τῶν ἀρχαίων σελ. 90 ἑπ.) ὅτι τὰ κερμάτια ταῦτα ἦσαν «σύμβολα, ἅτινα ἐδίδον οἱ Θεσμοθέται πρὸς εἴσοδον εἰς τὸ Διονυσιακὸν θέατρον διὰ τὰς συνόδους τῆς ἐπὶ Λυκούργου Ἐκκλησίας, καὶ ἅτινα οἱ ἐξερχόμενοι παρουσιάζοντες ἐλάμβανον τὸ τριώβολον».

Οὐδὲν ἧττον ὅμως σφόδρα πιθανὸν ἡμῖν φαίνεται ὅτι καὶ οἱ Θεσμοθέται, κατά τινας περιστάσεις, ἐδύναντο νὰ ποιῶνται χρῆσιν ἰδίων παρομοίων κλήρων πρὸς κλήρωσιν ἑκάστοτέ τινος ἢ τινων ἐξ αὐτῶν ἐν τῇ ἐκπληρώσει τῶν ἀνατεθειμένων αὐτοῖς καθηκόντων. Οὕτως ἐν ᾧ εἷς εἶνε ὁ Ἄρχων, εἷς ὁ Βασιλεύς, εἷς ὁ Πολέμαρχος, οἱ Θεσμοθέται εἰσὶν ἕξ, τοσοῦτοι δ' ὄντες βεβαίως δὲν ἐδύναντο ἢ διὰ πλειονοψηφίας μόνον νὰ ἐνεργῶσιν ἑκάστοτε τὰ πᾶσιν συλλήβδην αὐτοῖς ἀνατεθειμένα ἔργα (καὶ δὴ λ. χ. τοῦ προγράφειν τὰ δικαστήρια, τοῦ διδόναι ταῖς ἀρχαῖς κτλ.), ν' ἀποφαίνωνται δὲ καὶ περὶ τῆς εἰσαγωγῆς τῶν τῆς ἁρμοδιότητος αὐτῶν πλείστων ὅσων δικῶν καὶ γραφῶν (1). Ἐπειδὴ δὲ οὐδὲ πάντες συγχρόνως ἦν δυνατὸν νὰ ἔχωσιν ἡγεμονίαν δικαστηρίου, πιθανώτατον εἶνε ὅτι διὰ κλήρου ὡρίζετο ἑκάστοτε τίς τούτων ἔμελλε νὰ ἡγεμονεύσῃ. Ὡσαύτως, κατὰ τὰ ἐν Κεφ. 63, 5 τοῦ ἀριστοτελικοῦ βιβλίου ὁριζόμενα, «ὁ θεσμοθέτης» ἐπικληροῖ «τὰ γράμματα, ἃ δεῖ προσπαρατίθεσθαι τοῖς δικαστηρίοις»· ἀλλὰ τίς τῶν θεσμοθετῶν; Βεβαίως οὐχὶ ὁ βουλόμενος, ἀλλ' ὁ κλήρῳ λαχών. Τέλος ἐν στήλῃ 32 στίχῳ 32 ἑπ. (πρβλ. Κεφ. 59. 5) διαρρήδην κεῖται ὅτι οἱ λαχόντες τῶν θεσμοθετῶν δύο ἐπικληροῦσι ταῖς ἀρχαῖς τὰ δικαστήρια· κατ' ἀκολουθίαν καὶ οὗτοι ἑκάστοτε κλήρῳ πρὸς τοῦτο καθίσταντο.

Δυνάμεθα λοιπὸν νὰ εἰκάσωμεν ὅτι οἱ θεσμοθέται πρὸς πάντα ταῦτα ἐδύναντο νὰ ποιῶνται χρῆσίν κλήρων ἢ ψήφων, ἑκάστου τούτων διακρινομένου ἴσως διὰ στοιχείου τινὸς ἐπιγεγραμμένου ἐπὶ τῆς ὄπισθεν ὄψεως.

Ὡς δικαστικὰ δὲ **σύμβολα** οἱ ἀρχαιολόγοι ἐχαρακτήρισαν ἕτερά τινα κερμάτια, ἀλλὰ μολύβδινα ταῦτα, ἔνθεν μὲν προσόμοια τριωβόλῳ, ἔνθεν δ' ἐπιγεγραμμένα ἓν τῶν δέκα στοιχείων ἀπὸ τοῦ Α καὶ

(1) Ἐκ. Κεφ. 45. 1, 48. 5, 52. 2, τὸ Κεφ. 59 ὁλόκληρον.

ἐφεξῆς (1), ἐδίδαξαν δέ, πρὸ τῆς ἀνευρέσεως τοῦ ἀριστοτελικοῦ συ γράμματος, ἀκολούθως δὲ καὶ τοῖς γραμματικοῖς (2), ὅτι ταῦτά ε τὰ σύμβολα, ἃ κατὰ τὰ παρὰ Δημοσθένει (3), ἐλάμβανον μὲν εἰσι τες οἱ δικασταὶ εἰς τὸ δικαστήριον, εἶτα δὲ ψηφισάμενοι ἀπεδίδοσ πρὸς ἀπόληψιν τοῦ δικαστικοῦ μισθοῦ (4).

Ταῦτα δ' ὅμως δυσχερῶς πάνυ δύνανται νὰ συμβιβασθῶσι πρ τὴν ἐν τῇ 'Αθην. Πολιτείᾳ ἄμεσον διδασκαλίαν τοῦ 'Αριστοτέλους, καθ' ἣν οἱ δικασταὶ παρελάμβανον μὲν εἰσιόντες ἕκαστος εἰς τὸ προσ-

(1) Κατὰ τὸν Σάνδυν (ἔνθ' ἀνωτ. σελ. 241 ἐν ταῖς σημ.) οὐδὲν εὑρέθη τοιοῦτο σύμβολον ἐπιγεγραμμένον τι τῶν στοιχείων μετὰ τὸ Κ. Τὰς ἀκολουθούσας δ' εἰκόνας ὡσαύτως παρελάβομεν παρὰ τῶν αὐτῶν Daremb. - Sagl. Τόμ. Β' σελ. 193. Τὸ ἡμέτερον ἐν 'Αθήναις Νομισματ. Μουσεῖον κέκτηται παμμεγίστην συλλογὴν μολυβδίνων συμβόλων, ὁ δὲ κ. Σβορῶνος ἤρξατο ἤδη δημοσιεύων ἐν τῇ Διεθνεῖ 'Εφημ. τῆς Νομισμ.'Αρχαιολογίας (1900, σ. ἀποσπασμ. 53 ἑπ.) τέλειον κατάλογον αὐτῶν, νῦν ἐξικνούμενον μέχρι τοῦ ἀριθμ. 296. Δυστυχῶς ἐκ τῶν οὑτωσὶ κατειλεγμένων ἤδη συμβόλων τούτων ἀδύνατον ἀποβαίνει νὰ κρίνῃ τις, ἂν ἡ τοῦ Σάνδυος βεβαίωσις τυγχάνῃ οὖσα ἀκριβὴς πράγματι.

(2) Φώτ. ἐν λ. βακτηρία καὶ σύμβολον: «οἱ λαχόντες δικάζειν ἐλάμβανον παρὰ τῶν δημοσίων ὑπηρετῶν σύμβολον καὶ βακτηρίαν καὶ οὕτως ἐδίκαζον· τὴν χρόαν δὲ ὁμοίαν εἶχε τῇ βακτηρίᾳ τὸ δικαστήριον. τὸ μέντοι σύμβολον μετὰ τὴν κρίσιν ἀποδιδόντες ἐκομίζοντο τριώβολον· ὅπερ καὶ δικαστικὸν γέγονεν». — Σχολ. 'Αριστοφ. Πλούτ. 277 (σελ. 340 a 40): «τοῖς λαχοῦσι δικάσαι εἰσελθοῦσιν ἑκάστῳ σύμβολον δίδοται δημόσιον παρὰ τῆς ἐπὶ τούτῳ εἰληχυίας ἀρχῆς, ἵν' [[οἱ]] ἐξιόντες καὶ τοῦτο προσφέροντες λαμβάνοιεν τὸν δικαστικὸν μισθόν».

(3) Δημοσθ. π. τ. στεφ. § 210: «ἐπεὶ..., ὦ ἄνδρες 'Αθηναῖοι, ... παραλαμβάνειν γε ἅμα τῇ βακτηρίᾳ καὶ τῷ συμβόλῳ τὸ φρόνημα τὸ τῆς πόλεως νομίζειν ἕκαστον ὑμῶν δεῖ, ὅταν τὰ δημόσια εἰσίητε κρινοῦντες».

(4) 'Ο δὲ Γίλβερτ (ἔνθ' ἀνωτ. μεταφρ. Ν. Γ. Πολίτου σελ. 508 ἑπ.) καὶ μετὰ τὴν ἀνεύρεσιν τοῦ ἀριστοτελικοῦ βιβλίου ἐδίδαξεν ὅτι «εἰσελθόντες (οἱ δικασταὶ) εἰς τὸ δικαστήριον, ἀφ' οὗ παρέδιδον ἴσως πρῶτον τὴν βάλανον παρελάμβανον τὸ σύμβολον, ἀνθ' οὗ μετὰ τὴν λύσιν τοῦ δικαστηρίου ἀπελάμβανον τὸν δικαστικὸν μισθόν».

Σύμβολα μολύβδινα.

..ν δικαστήριον «σύνβολον δη[μοσίᾳ] παρὰ τοῦ ε[ἰ]ληχότος ..τη[ν] τὴν ἀ[ρχήν]» (1), οἱ δ' αὐτοὶ ὅμως ψηφιζόμενοι (μέλ..τες ἄρα ἐξιέναι) ἐλάμβανον αὖθις ἕκαστος «σύνβολον [χ]αλ..ν (2) [μετὰ] τοῦ γ· ἀποδιδοὺς [γ]ὰρ γ (= τριώβολον) λαμ..ει, [καὶ] ψηφί[ζοντα]ι πάντες· ο[ὐ γὰ]ρ ἔστι λα[β]εῖν ..νβολον (3) [οὐδεν]ί, ἐὰν μὴ ψηφίζηται». Προστίθεται δὲ ..ς ὅτι «ἂν δέῃ τιμῆσαι (ἐν ᾗ ἂν δῆλα δὴ περιπτώσει ἡ πρώτη ..φορία ἀποβῇ κατὰ τοῦ διωκομένου), οἱ δικασταὶ τὸν αὐτὸν τρό.. ψηφίζονται «τὸ μὲν σύμβολον ἀποδιδόντες, βακτηρίαν δὲ ..λιν παραλαμβάνοντες» (4). Ἐκ τούτων δ' ἕπεται ὅτι οὐχὶ ἕν, ..λὰ δύο ἦσαν κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην τὰ σύμβολα (5), τὸ μὲν ἐμ..ῖνον συμβολικῶς τὸ τοῦ δικαστοῦ ἀξίωμα, τὸ δὲ «χαλκοῦν μετὰ ..ῦ γ» στοιχείου, ἁπλῶς χρήσιμον πρὸς ἀπόληψιν τοῦ δικαστικοῦ ..θοῦ, διδόμενον δὲ τοῖς δικασταῖς ἐπ' ἀνταλλαγῇ τῆς βακτηρίας, ..ς προσμαρτυροῦσι καί τινες τῶν γραμματικῶν (6).

1. Στήλ. 32 στίχ. 14 ἑπ. Συνεπληρώθη δ' οὕτω ὑπὸ τοῦ Κενυῶνος ἐκ τοῦ παρὰ Σχολ. Ἀριστοφ. Πλούτ. 278 σχολίου, ἐν ᾧ κεῖται πλῆρες τὸ ἀποσπασμάτιον.

2. Στήλ. 34 στίχ. 37 ἑπ. Ἀνέγνω δὲ [χ]αλκοῦν ὁ κριτικώτατος Βλάσσιος, ᾧ ..αὶ ὁ Κενυὼν συμφωνεῖ. Ὁ δὲ Wilcken: ακοινη.

3. Οὕτω: σ[ύ]νβολον, κατὰ τὸν Βλάσσιον αὖθις, οἱ δὲ K-W[3], καίπερ ἐν τῷ παπύρῳ ἀναγιγνώσκοντες: C[Y]NBOPON, ὅμως τῷ Teusch πιθόμενοι ἐξέδωκαν: τριώ]βολον, οὐ πιθανῶς καθ' ἡμᾶς, ὡς διδάσκει μὲν ὁ προηγούμενος γάρ, σαφῶς ..διδάσκουσι καὶ τὰ εἰς τὸ τέλος τοῦ ἀριστοτελικοῦ βιβλίου κείμενα: «ἔ[π]ειτα πά..ιν τιμῶσι, ἂν δέῃ τιμῆσαι, τὸν αὐτὸν τρόπον ψηφιζόμενοι, τὸ μὲν σύμβολον ἀποδιδόντες, βακτηρίαν δὲ πάλιν παραλαμβάνοντες», ἐξ ..δείκνυται ὅτι οὐχὶ τριώβολον ἀναγνωστέον, ἀλλὰ πάντως σύμβολον, διότι ..ῦτο ἐλάμβανον ἀντιδιδόντες τὴν βακτηρίαν, διὰ τὸ κομίσασθαι τὸ τριώβολον.

4. Στήλ. 36 στίχ. 1 ἑπ.

5. Τοῦτο, φαίνεται, μὴ νοήσας τις τῶν γραμματικῶν, βουλόμενος δ' ἵνα συμβιβάσῃ ..α διεστῶτα, τῷ πρώτῳ συμβόλῳ τὴν βακτηρίαν ἐπωνόμασεν: «ἐδίδου δὲ ὁ κῆ..ξ αὐτοῖς ῥάβδον, ἥτις ἦν σύμβολον τοῦ δικάζειν, ἵνα ἕκαστος καθ' ..μέραν, ἀποδιδοὺς τῷ πρυτάνει τὴν ῥάβδον, τριώβολον λαμβάνῃ, ..σθὸν τῆς δικάσεως· ἀντὶ οὖν τοῦ εἰπεῖν . . . καὶ διὰ τοῦτο καὶ ὁ ..ρυξ δίδωσί σοι τὸ σύμβολον . . . φησὶν κτὲ.» (Παρὰ τῷ Σχολ. Ἀριστοφ. Πλουτ. 277 σ. 340 d 4 ἑπ.). Εἰς χείρονα παρανόησιν περιέπεσεν ὁ ἐν Ἀνεκδ. ..ια. σ. 300, 32 ὡς σύμβολον ἐκλαβὼν τὸ πινάκιον: «Σύμβολον: σημαίνει μὲν τὰ σημεῖα, σημαίνει δὲ καὶ τὰ συμβόλαια καὶ τὰ γραμματεῖα· εἰδικῶς ..ὶ σύμβολον δηλοῖ γραμματεῖόν τι, ὃ ἐλάμβανε τῶν δικαστῶν ἕκαστος εἰσιὼν εἰς τὸ δικαστήριον, ὅ ἐστι πινάκιον».

6. Βεκκ. Ἀνεκδ. 185, 4. Πρβλ. Σχολ. Ἀριστ. Πλούτ. 277 σ. 340 d 6.

Πλὴν δὲ τούτων καὶ ἑτέρα προκύπτει δυσχέρεια, ἱκανῶς δυσυπέβλητος, πῶς τουτέστιν ἑρμηνευτέον τὰ ἐπὶ τῶν περισωθέντων ἄχρι ἡμῶν συμβόλων γράμματα ἀπὸ τοῦ Α καὶ ἑξῆς, πῶς δὲ ταῦτα συμβιβαστέον πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Ἀριστοτέλους κρατοῦσαν τάξιν ἐν τοῖς δικαστηρίοις. Ὅτι δὲν ἐχρησίμευον πρὸς τὸ δεύτερον εἶδος τῶν συμβόλων, τῶν πρὸς ἀπόληψιν τοῦ μισθοῦ, γίγνεται φανερὸν ἔκ τε τοῦ ὅτι εἰσὶ μολύβδινα οὐχὶ δὲ χαλκᾶ, προσέτι δὲ τοῦ ὅτι ἔχουσιν ἐπιγεγραμμένον οὐχὶ τὸ στοιχεῖον Γ ἀλλ' ἓν τῶν γραμμάτων ἀπὸ τοῦ Α καὶ ἑξῆς. Ἐὰν δ' αὖθις ταυτίσωμεν ταῦτα πρὸς τὸ εἰσιοῦσι τοῖς δικασταῖς διδόμενον σύμβολον, πάλιν πρὸς τὰ αὐτὰ γράμματα Α καὶ ἑξῆς προσκρούομεν, διότι ἀδιανόητος μὲν ὑπολείπεται ἡ χρησιμότης τῶν ἐπιγεγραμμένων ὡς εἴρηται γραμμάτων, ἄπορον δὲ καὶ κατὰ τίνα κανόνα ἑκάστῳ δικαστῇ ἓν τῶν γραμμάτων τούτων ἐδίδοτο, ἀφ' οὗ αἱ μέν, ἃς οὗτος εἰσιὼν εἶχεν, βάλανος καὶ βακτηρία οὐδὲν πρὸς τὴν διάκρισιν τῶν γραμμάτων συνεβάλλοντο, τὰ δὲ πινάκια τὰ ἔχοντα τὰ ἀπὸ τοῦ Α μέχρι τοῦ Κ γράμματα, εὕρηντο ἤδη ἐγκεκλεισμένα ἐν τοῖς ἑτέροις κιβωτίοις, τοῖς ἐπιγεγραμμένοις τὰ ἐπικληρωθέντα τοῖς δικαστηρίοις γράμματα ἀπὸ τοῦ Λ καὶ ἐφεξῆς.

Διὰ ταῦτα, ἡμεῖς τοὐλάχιστον, μίαν ἐκ πασῶν τῶν δυσχερειῶν τούτων ὁρῶμεν εὔλογον ἔκδυσιν, ἵνα παραδεξώμεθα τουτέστιν ὅτι τὰ ἄχρι τοῦδε εὑρεθέντα σύμβολα ἢ εἰσιν προγενέστερα τῶν περὶ ὧν ποιεῖται λόγον ὁ Ἀριστοτέλης, ὡς ὄντων ἐν χρήσει ἐν τοῖς δικαστηρίοις κατὰ τοὺς χρόνους αὐτοῦ (1) ἤ, ὃ καὶ πάντως πιθανώτερον, ὅτι

(1) Μηδενὶ δὲ φανῇ ἄπιστος ἡ ὑπόθεσις αὕτη, διότι τοὐναντίον δύναται νὰ θεωρηθῇ βέβαιον ὅτι πολλάκις τὰ δικαστικὰ σκεύη μετεβλήθησαν, καὶ δὴ μάλιστα ἐπὶ τὸ τελειότερον. Οὕτω λ. χ. ἐν ᾧ ἐπὶ Ἀριστοτέλους τὰ πινάκιά εἰσι πύξινα, τὰ πρὸ τούτου ἦσαν χαλκᾶ, ἐπιγεγραμμένα ὡσαύτως τὸ τ' ὄνομα τοῦ δικαστοῦ πατρόθεν καὶ τὸ τοῦ δήμου καὶ ἓν τῶν στοιχείων μέχρι τοῦ Κ. Εὑρέθησαν ὅμως, ὡς ἤδη παρετηρήσαμεν, καὶ πινάκια, πάντως προγενέστερα τούτων, μὴ ἐπιγεγραμμένα τὸ τοῦ πατρὸς τοῦ δικαστοῦ ὄνομα. Ὡσαύτως ὁ λεγόμενος κημός, ἐν ἀρχῇ μὲν ἦν σχοίνινος, ὅμοιος χοάνῃ, εἶτα δ' ἐγένετο ἐκ μολύβδου, τέλος ὅμως ἀπρόσφορος φωραθείς, ἀντικατέστη ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Ἀριστοτέλους διὰ τοῦ διερρινημένου ἐπιθήματος (Ὅρ. ἃ λέγομεν ἐν Ἀθηνᾶς τόμ. ΙΓ' σ. 153 σημ. 2). Ὁμοίως αἱ ψῆφοι. Ταῦτα δὲ καθόλου δοξάζομεν οὐ μόνον περὶ τῶν δικαστικῶν σκευῶν, ἀλλὰ καὶ περὶ παντὸς τοῦ ὑπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους διδασκομένου συστήματος κληρώσεως, ὃ ὑπολαμβάνομεν ἐν τοῖς πλείστοις διάφορον πάντων τῶν πρὸ τούτου ἐν χρήσει συστημάτων. Ἀλλὰ περὶ τούτων ἴσως ἄλλοτε σὺν Θεῷ πλείονα.

ῦτα, τὰ μολύβδινα λέγομεν, κατὰ τὴν τοῦ κ. Σβορώνου γνώμην, χρησίμευον πράγματι ὡς εἰσιτήρια εἴτε εἰς τὸ θέατρον εἴτε εἰς τὴν ἐκκλησίαν συνερχομένην εἰς τὸ θέατρον τοῦ Διονύσου. Εὑρέθη δ' οὐδὲν τῶν περὶ ὧν λέγει ὁ Ἀριστοτέλης χαλκῶν συμβόλων, ἴσως ὄντα ἐπιμελῶς ἐν τοῖς δικαστηρίοις φυλασσόμενα, καταργηθείσης ποτὲ τῆς χρήσεως αὐτῶν, συλλήβδην μετεποιήθησαν εἰς νομίσματα ἢ οἷα δή ποτε πράγματα ἄλλα.

Τοσαῦτα περὶ τούτων προτάξαντες, εἴπωμέν τινα ἤδη περὶ τοῦ σκοποῦ, καθόλου δὲ καὶ περὶ τοῦ συστήματος τῆς κληρώσεως, ὄντος τοῦ τελευταίου, βεβαίως δὲ καὶ τοῦ τελειοτάτου ὃ ἐπεκράτησέ ποτε ἐν Ἀθήναις.

Καίτοι τοσοῦτο μέγα τὸ πλῆθος τῶν ἡλιαστῶν ἦν, ὥστ' ἐδύνατό τις εἰπεῖν ὅτι ἀδύνατον σχεδὸν ἦν ἵνα δεκάσῃ τις αὐτούς, ὅμως ὡς ἀπεδείχθη καὶ τοῦτο ἡ πονηρία κατώρθωσε, πρώτου τὸν τρόπον καταδείξαντος (409 π. Χ.) τοῦ διαβοήτου ἐκείνου Ἀνύτου, ὃς «μετὰ τὴν ἐν Πύλῳ στρατηγίαν, κρινόμενος ὑπό τινων διὰ τὸ ἀποβαλεῖν Πύλον, δεκάσας τὸ δικαστήριον ἀπέφυγεν» (1). Εἶνε δ' ἄλλως παντὶ γνωστὴ καὶ ἡ ῥῆσις Λύκου δεκάς (2), ἣ βεβαίως δὲν ἐδύνατο νὰ ἐπικρατήσῃ, ἐὰν μὴ τὸ πρᾶγμα ἐθεωρεῖτο κοινῶς δυνατόν, εἰ καὶ πάνυ σπάνιον ἄλλως, ἐν πάσῃ δὲ περιπτώσει τὰ μάλιστα δυσχερὲς (3). Γιγνώσκοντες ὅμως τὸν χαρακτῆρα τῶν Ἀθηναίων, λίαν εὐεπίφορον ὄντα εἰς τὰ συναισθήματα τῆς φιλίας ἢ τοῦ μίσους, τῆς ὀργῆς ἢ τοῦ οἴκτου, δυνάμεθα μετὰ βεβαιότητος νὰ συναγάγωμεν ὅτι οἱ ἡλιασταὶ πολλῷ μᾶλλον ὑπὸ τούτων ἢ ὑπὸ τῆς φιλοχρηματίας ἔστιν ὅτε ὠθούμενοι, ἐδύναντο νὰ σπεύδωσιν ἐπίτηδες εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν δικαστηρίων, ὁτὲ μὲν ἵν' ἀπαλλάξωσι τὸν διωκόμενον, ὁτὲ δὲ τοὐναντίον ἵνα καταψηφίσωνται αὐτοῦ.

1 Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολ. Κεφ. 27. 5: «Ἤρξατο δὲ μετὰ ταῦτα καὶ τὸ δικάζειν, πρώτου καταδείξαντος Ἀνύτου κτέ.»

2. Ὅρ. ἡμέτερα Ἑρμην. καὶ Διορθ. εἰς Κανταβρ. Λεξ. ἐν Ἀθηνᾶς τόμ. ΙΓ'. σ. 174 ἑξ.

3. Τὰς περὶ δεκασμοῦ παλαιὰς μαρτυρίας καὶ τὰς γνώμας τῶν νεωτέρων ὅρ. παρὰ Gilbert ἔνθ' ἀνωτ. μεταφρ. Ν. Γ. Πολίτου σ. 529 πρβλ. καὶ σ. 500 καὶ 510. Τοὐναντίον ὁ Caillemer (ἐν Daremb-Sagl. Dict. Ant. σ. 199 b) διδάσκει ὅτι τὰ ἡλιαστικὰ δικαστήρια ont au moins échappé au reproche de vénalité.

Πλὴν δὲ τούτων καὶ ἑτέρα προκύπτει δυσχέρεια, ἱκανῶς δυσυπέ-βλητος, πῶς τουτέστιν ἑρμηνευτέον τὰ ἐπὶ τῶν περισωθέντων ἄχρ(ι) ἡμῶν συμβόλων γράμματα ἀπὸ τοῦ Α καὶ ἑξῆς, πῶς δὲ ταῦτα συ-βιβαστέον πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Ἀριστοτέλους κρατοῦσ(αν) τάξιν ἐν τοῖς δικαστηρίοις. Ὅτι δὲν ἐχρησίμευον πρὸς τὸ δεύτερ(ον) εἶδος τῶν συμβόλων, τῶν πρὸς ἀπόληψιν τοῦ μισθοῦ, γίγνεται φανε-ρὸν ἔκ τε τοῦ ὅτι εἰσὶ μολύβδινα οὐχὶ δὲ χαλκᾶ, προσέτι δὲ (ἐκ) τοῦ ὅτι ἔχουσιν ἐπιγεγραμμένον οὐχὶ τὸ στοιχεῖον Γ ἀλλ' ἓν τῶ(ν) γραμμάτων ἀπὸ τοῦ Α καὶ ἑξῆς. Ἐὰν δ' αὖθις ταυτίσωμεν ταῦτ(α) πρὸς τὸ εἰσιοῦσι τοῖς δικασταῖς διδόμενον σύμβολον, πάλιν πρὸς τ(ὰ) αὐτὰ γράμματα Α καὶ ἑξῆς προσκρούομεν, διότι ἀδιανόητος μὲν ὑπο-λείπεται ἡ χρησιμότης τῶν ἐπιγεγραμμένων ὡς εἴρηται γραμμάτω(ν), ἄπορον δὲ καὶ κατὰ τίνα κανόνα ἑκάστῳ δικαστῇ ἓν τῶν γραμμάτω(ν) τούτων ἐδίδοτο, ἀφ' οὗ αἱ μέν, ἃς οὗτος εἰσιὼν εἶχεν, βάλανος κα(ὶ) βακτηρία οὐδὲν πρὸς τὴν διάκρισιν τῶν γραμμάτων συνεβάλλοντο, τὰ δὲ πινάκια τὰ ἔχοντα τὰ ἀπὸ τοῦ Α μέχρι τοῦ Κ γράμματα εὕρηντο ἤδη ἐγκεκλεισμένα ἐν τοῖς ἑτέροις κιβωτίοις, τοῖς ἐπιγε-γραμμένοις τὰ ἐπικληρωθέντα τοῖς δικαστηρίοις γράμματα ἀπὸ τοῦ Λ καὶ ἐφεξῆς.

Διὰ ταῦτα, ἡμεῖς τοὐλάχιστον, μίαν ἐκ πασῶν τῶν δυσχερειῶν τούτων ὁρῶμεν εὔλογον ἔκδυσιν, ἵνα παραδεξώμεθα τουτέστιν ὅτι τὰ ἄχρι τοῦδε εὑρεθέντα σύμβολα ἢ εἰσιν προγενέστερα τῶν περὶ ὧν ποιεῖται λόγον ὁ Ἀριστοτέλης, ὡς ὄντων ἐν χρήσει ἐν τοῖς δικαστη-ρίοις κατὰ τοὺς χρόνους αὐτοῦ (1) ἤ, ὃ καὶ πάντως πιθανώτερον, ὅτι

(1) Μηδενὶ δὲ φανῇ ἄπιστος ἡ ὑπόθεσις αὕτη, διότι τοὐναντίον δύναται νὰ θεωρῆται βέβαιον ὅτι πολλάκις τὰ δικαστικὰ σκεύη μετεβλήθησαν, καὶ δὴ μάλιστα ἐπὶ τὸ τελειό-τερον. Οὕτω λ. χ. ἐν ᾧ ἐπὶ Ἀριστοτέλους τὰ πινάκιά εἰσι πύξινα, τὰ πρὸ τούτων ἦσαν χαλκᾶ, ἐπιγεγραμμένα ὡσαύτως τὸ τ' ὄνομα τοῦ δικαστοῦ πατρόθεν καὶ τὸ τοῦ δήμου καὶ ἓν τῶν στοιχείων μέχρι τοῦ Κ. Εὑρέθησαν ὅμως, ὡς ἤδη παρετηρήσαμεν, καὶ πινάκια, πάντως προγενέστερα τούτων, μὴ ἐπιγεγραμμένα τὸ τοῦ πατρὸς τοῦ δικαστοῦ ὄνομα. Ὡσαύτως ὁ λεγόμενος κημός, ἐν ἀρχῇ μὲν ἦν σχοίνινος, ὅμοιος χοάνῃ, εἶτα δ' ἐγένετο ἐκ μολύβδου, τέλος ὅμως ἀπρόσφορος φωραθείς, ἀντικατέ-στη ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Ἀριστοτέλους διὰ τοῦ διερρινημένου ἐπιθήματος (Ὅρ. ἃ λέγομεν ἐν Ἀθηνᾶς τόμ. ΙΓ' σ. 153 σημ. 2). Ὁμοίως αἱ ψῆφοι. Ταῦτα δὲ καθόλου δοξάζομεν οὐ μόνον περὶ τῶν δικαστικῶν σκευῶν, ἀλλὰ καὶ περὶ παντὸς τοῦ ὑπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους διδασκομένου συστήματος κληρώσεως, ὃ ὑπολαμβάνομεν ἐν τοῖς πλείστοις διάφορον πάντων τῶν πρὸ τούτου ἐν χρήσει συστημάτων. Ἀλλὰ περὶ τούτων ἴσως ἄλλοτε σὺν Θεῷ πλείονα.

ιῦτα, τὰ μολύβδινα λέγομεν, κατὰ τὴν τοῦ κ. Σβορώνου γνώμην, χρησίμευον πράγματι ὡς εἰσιτήρια εἴτε εἰς τὸ θέατρον εἴτε εἰς ἐν ἐκκλησίαν συνερχομένην εἰς τὸ θέατρον τοῦ Διονύσου. Εὑρέθη δ' ἰδεν τῶν περὶ ὧν λέγει ὁ Ἀριστοτέλης χαλκῶν συμβόλων, ἴσως ὅτι ἐπιμελῶς ἐν τοῖς δικαστηρίοις φυλασσόμενα, καταργηθείσης ποτὲ ἐς χρήσεως αὐτῶν, συλλήβδην μετεποιήθησαν εἰς νομίσματα ἢ οἷα ἡ ποτε πράγματα ἄλλα.

Τοσαῦτα περὶ τούτων προτάξαντες, εἴπωμέν τινα ἤδη περὶ τοῦ κόπου, καθόλου δὲ καὶ περὶ τοῦ συστήματος τῆς κληρώσεως, ὄντος οὐ τελευταίου, βεβαίως δὲ καὶ τοῦ τελειοτάτου ὃ ἐπεκράτησέ ποτε ἐν Ἀθήναις.

Καίτοι τοσοῦτο μέγα τὸ πλῆθος τῶν ἠλιαστῶν ἦν, ὥστ' ἐδύνατό τις εἰπεῖν ὅτι ἀδύνατον σχεδὸν ἦν ἵνα δεκάσῃ τις αὐτούς, ὅμως ὡς ἐπεδείχθη καὶ τοῦτο ἡ πονηρία κατώρθωσε, πρώτου τὸν τρόπον καταδείξαντος (409 π. Χ.) τοῦ διαβοήτου ἐκείνου Ἀνύτου, ὅς «μετὰ τὴν ἐν Πύλῳ στρατηγίαν, κρινόμενος ὑπό τινων διὰ τὸ ἀποβαλεῖν Πύλον, δεκάσας τὸ δικαστήριον ἀπέφυγεν» (1). Εἶνε δ' ἄλλως παντὶ γνωστὴ καὶ ἡ ῥῆσις Λύκου δεκάς (2), ἣ βεβαίως δὲν ἐδύνατο νὰ ἐπικρατήσῃ, ἐὰν μὴ τὸ πρᾶγμα ἐθεωρεῖτο κοινῶς δυνατόν, εἰ καὶ πάνυ σπάνιον ἄλλως, ἐν πάσῃ δὲ περιπτώσει τὰ μάλιστα δυσχερὲς (3). Γιγνώσκοντες ὅμως τὸν χαρακτῆρα τῶν Ἀθηναίων, λίαν εὐεπίφορον ὄντα εἰς τὰ συναισθήματα τῆς φιλίας ἢ τοῦ μίσους, τῆς ὀργῆς ἢ τοῦ οἴκτου, δυνάμεθα μετὰ βεβαιότητος νὰ συναγάγωμεν ὅτι οἱ ἠλιασταὶ πολλῷ μᾶλλον ὑπὸ τούτων ἢ ὑπὸ τῆς φιλοχρηματίας ἔστιν ὅτε ὠθούμενοι, ἐδύναντο νὰ σπεύδωσιν ἐπίτηδες εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν δικαστηρίων, ὁτὲ μὲν ἵν' ἀπαλλάξωσι τὸν διωκόμενον, ὁτὲ δὲ τοὐναντίον ἵνα καταψηφίσωνται αὐτοῦ.

(1) Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολ. Κεφ. 27. 5: «Ἤρξατο δὲ μετὰ ταῦτα καὶ τὸ δεκάζειν, πρώτου καταδείξαντος Ἀνύτου κτέ.»

(2) Ὅρ. ἡμέτερα Ἑρμην. καὶ Διορθ. εἰς Κανταβρ. Λεξ. ἐν Ἀθηνᾶς τόμ. ΙΓ'. σ. 174 ἐπ.

(3) Τὰς περὶ δεκασμοῦ παλαιὰς μαρτυρίας καὶ τὰς γνώμας τῶν νεωτέρων ὅρ. παρὰ Γκίλβερτ ἔνθ' ἀνωτ. μεταφρ. Ν. Γ. Πολίτου σ. 529 πρβλ. καὶ σ. 500 καὶ 510. Τοὐναντίον ὁ Caillemer (ἐν Daremb-Sagl. Dict. Ant. σ. 199 b) διδάσκει ὅτι τὰ ἠλιαστικὰ δικαστήρια ont au moins échappé au reproche de vénalité.

Πλὴν τοῦ ἀμέσου ὅμως δικασμοῦ τῶν δικαστῶν, ἐδύνατό τις ἄλλως, πολλῷ ἁπλούστερον μάλιστα, νὰ κακουργήσῃ ἐν τοῖς δικαστηρίοις, εἴτε τοὺς ἐμπήκτας διαφθείρων, (1) εἴτε τὸν ἐπὶ ὕδωρ (2) εἴτε τοὺς ἐπὶ τὰς ψήφους (3), εἴτε τέλος αὐτὰς τὰς ἀ[...]χάς, τὰς μελλούσας χρήσασθαι τοῖς πληρωθησομένοις δικαστηρίοις.

Πασῶν τῶν πλημμελειῶν τούτων ὁσημέραι καταφωροτέρων γιγνομένων, ἐδέησε μὲν νὰ μεταβληθῶσι κατὰ μικρὸν τὰ δικαστικὰ σκεύη ἐπὶ τὸ βέλτιον, τέλος δὲ νὰ ἐξευρεθῇ καὶ νέον σύστημα κληρώσεως ἀπηλλαγμένον μὲν τῶν κακιῶν τῶν προτέρων, τελέως δὲ πρὸς ἁπάσας τὰς χρείας εὐάρμοστον, ἅμα δὲ καὶ εὐμεταχείριστον ὅσον ἐνεστιν, ὥστε ταχέως μὲν νὰ κληρῶνται, ἀμεμπτότατα δὲ καὶ εἰλικρινέστατα κατὰ τὸ δυνατὸν νὰ πληρῶνται τὰ δικαστήρια, ἐξ ἁπασῶν τῶν φυλῶν συμμέτρως, χωρὶς οὔτε τις οἷς ἔξεστι δικάζειν δόλῳ ν' ἀποκλείηται, οὔτ' αὖθις τὸ παράπαν ν' ἀθετῆται ἡ θεμελιώδης ἀρχὴ τῆς ἰσότητος μεταξὺ ἁπασῶν τῶν φυλῶν.

Πράγματι δὲ τὸ ὑπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους εἰκονιζόμενον σύστημα κληρώσεως, εὐμηχανώτατον ὄν, πληροῖ ἅπαντας τοὺς ὅρους τούτους. Διότι τηρεῖται μὲν κατ' αὐτὸ ἡ διάκρισις τῶν φυλῶν, ἑκάστης δὲ τούτων ἐν ἴσῳ κατὰ τὸ δυνατὸν ἀριθμῷ δι' ἰδίας εἰσόδου εἰσερχομένης καὶ ἐν ἰδίοις σκεύεσι καὶ κληρωτηρίοις κληρουμένης, ὑπὸ τοῦ ἐξ ἑαυτῆς κληρωθέντος ἄρχοντος, πᾶν μετρον ἅμα λαμβάνεται ἵνα ἡ κλήρωσις τελῆται ὡς τάχιστα· διὰ τοῦτο δύο κατὰ φυλὴν εἰσι τὰ κληρωτήρια, δέκα δ' αἱ κανονίδες, εἷς ὁ κῆρυξ, πλείονες οἱ ὑπηρέται, εἷς πρὸς ἔργον ἕκαστον, δύο αἱ ὑδρίαι κτλ κτλ.

Κατὰ τὸ σύστημα τοῦτο, οὐδεὶς ἡλιαστὴς προσερχόμενος ἵνα μετάσχῃ τῆς κληρώσεως, δυναται νὰ προγιγνώσκῃ οὐ μόνον τίνι τῶν

(1) Στήλ. 31 στίχ. 10 ἐπ. Ἐδύνατο δὲ πολλαχῶς νὰ κακουργήσῃ ὁ ἐμπήκτης, εἴτε παραβλέπων τὸ ἐπὶ τοῦ πινακίου γράμμα, διάφορον ὄν τοῦ ἐπὶ τοῦ κιβωτίου, εἴτε μὴ ἐμπηγνύων εἰς τὴν κανονίδα πάντα τα πινάκια, παραλείπων λ. χ. τὰ τῶν ἐχθρῶν ἢ τὰ τῶν ἀντιδοξούντων αὐτῷ, ἢ μεταλλάσσων κατ' ἀρέσκειαν τὰ τῶν εἰληχότων πινάκια κτλ. κτλ.

(2) Στήλ. 33 στίχ. 9 ἐπ.

(3) Στήλ. 33 στίχ. 9 ἐπ. Εἶνε δὲ παντὶ εὐνόητον ὅπως οὗτοι, οἵ τε ἐπὶ τὸ ὕδωρ καὶ οἱ ἐπι τὰς ψήφους, παρασκευαζόμενοι ὑπὸ τῶν ἀντιδίκων, ἐδύναντο νὰ κακουργῶσι.

(4) Στήλ. 32 στίχ 32 ἐπ. Ὅρα τὴν ὑφ' ἡμῶν προταθεῖσαν συμπλήρωσιν καὶ ἑρμηνείαν τοῦ χωρίου τούτου ἐν τῷδε τῷ τόμῳ τῆς Ἀθηνᾶς σελ. 65 ἐπ.

τῶν κληρωτηρίων μέλλει νὰ λάχῃ τὸ γράμμα τὸ αὐτοῦ (1). ἀλλ' ἐὰν κληρωθῇ ὅλως, κληρωθεὶς δὲ ἀδυνατεῖ αὖθις νὰ γιγνώσκῃ, πρὶν ἑλκύσῃ βάλανον ἐκ τῆς ὑδρίας, ἐν τίνι τῶν δικαστηρίων μέλλει νὰ καθέζηται. Ἀφ' οὗ δὲ καὶ τοῦτο μάθῃ, εἰσέλθῃ δὲ καὶ εἰς δικαστήριον τὸ εἰληχός, πάλιν ἀγνοεῖ τίνας τῶν δικῶν θὰ δικάσῃ, διότι ὁρισθῶσιν αὗται, νέα αὖθις κλήρωσις, μᾶλλον δ' ἐπικλήρωσις μέλλει νὰ γένηται, ἡ τῶν δικαστηρίων ταῖς ἀρχαῖς, ἐξ ἧς ὁρίζονται αἱ εἰς τὸ δικαστήριον ἕκαστον εἰσακτέαι γραφαὶ ἢ δίκαι. Ὥστε οὐδ' αὐταὶ αἱ ἀρχαὶ δύνανται νὰ προειδῶσι τίνι τῶν δικαστηρίων μέλλουσι χρήσασθαι.

Τέλος οἱ ἐμπῆκται, οἱ ἐπὶ τὸ ὕδωρ, οἱ ἐπὶ τὰς ψήφους, αὐτοὶ οἱ Θεσμοθέται ἔν τισιν ἔργοις, οὐδ' αὐτῶν τῶν δύο κατὰ φυλὴν κληρωτηρίων καὶ τῶν τοῖς δικαστηρίοις προσπαρατιθεμένων γραμμάτων ἀπὸ τοῦ Λ καὶ ἑξῆς ἐξαιρουμένων, πάντες καὶ πάντα κληροῦνται, ἵν' ἐκλίπῃ πᾶσα ὑπόνοια δεκασμοῦ.

Αἱ ἀλλεπάλληλοι δὲ κληρώσεις αὗται οὐ μόνον ταχέως τελοῦνται, ἀλλὰ δὴ καὶ κατὰ τάξιν τοιαύτην, ὥστε οὐδεμία, οὐδ' ἡ ἐλαχίστη ἐν τῷ μεταξὺ χορηγεῖται τοῖς δικασταῖς ἢ τοῖς διαδίκοις εὐκαιρία πρὸς διαφθοράν. Διὰ τοῦτον τὸν λόγον τὰ δικαστήρια δὲν ἐπικληροῦνται ταῖς ἀρχαῖς ἢ ἀφ' οὗ μόνον οἱ δικασταὶ πάντες εἰσέλθωσιν εἰς αὐτά, παραδοθῶσι δὲ καὶ ἓν ἐπὶ τὸ δικαστήριον ἕκαστον τὰ κιβώτια ἐν οἷς εἶσι κατὰ φυλὴν τὰ πινάκια τῶν δικαστῶν (2). Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον οἵ τε ἐπὶ τὸ ὕδωρ καὶ οἱ ἐπὶ τὰς ψήφους τότε μόνον ἐν ἑκάστῳ τῷ δικαστηρίῳ κληροῦνται, ὅταν εἰσέλθῃ ἡ ἡγεμονεύουσα ἀρχή, ἢ καὶ ἀποκληροῖ αὐτούς (3), μετὰ δὲ τοῦτο ἀμέσως ἄρχονται εἰσκαλοῦντες τοὺς ἀγῶνας (4). Οὕτω δὲ καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς.

Τέλος ἄλλαι προφυλάξεις αὖθις λαμβάνονται ὅπως μηδεὶς τῶν δικαστῶν δύνηται νὰ καταστρατηγήσῃ τὸν νόμον εἴτε εἰς μὴ προσῆκον αὐτῷ δικαστήριον εἰσερχόμενος (διότι φωρᾶται ὑπό τε τοῦ χρώματος τῆς βακτηρίας καὶ τοῦ ἐπὶ τῆς βαλάνου γράμματος, προσέτι δέ,

(1) Τοῦτ' ἀγχινούστατα φαίνεται διαγνοὺς ὁ κριτικώτατος Βλάσσιος, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ὑπ' αὐτοῦ καλλίστη συμπλήρωσις: κατὰ κ]ληρωτήριον τοῦ ἐν στήλ. 31 στίχ. 17-18 χωρίου. Ὅρα κατωτέρω ἐν τοῖς Διορθωτικοῖς ἀρ. 5.

(2) Στήλ. 32 στίχ. 19 ἑπ.

(3) Στήλ. 33 στίχ. 10 ἑπ.

(4) Αὐτόθι στίχ. 23 ἑπ.

κατὰ τὴν λῆψιν τοῦ τριωβόλου, καὶ ὑπὸ τοῦ ἑαυτοῦ πινακίου, ἐὰν μ εὑρεθῇ τοῦτο ἔν τινι τῶν δέκα κατὰ δικαστήριον κιβωτίων ἀπὸ τοῦ καὶ ἐφεξῆς) εἴτε φεύγων νὰ ψηφίσηται, διότι οὐκ ἔστι «λα[β]εῖ σ[ύ]νβολον [οὐδεν]ί, ἐὰν μὴ ψηφίζηται» (1).

Ὥστε δυνάμεθα ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ὑπερβολῆς εἰπεῖν ὅτι τοσοῦ τον ὄντως σοφὸν ἦν τὸ σύστημα τοῦτο, ὥστε οὐδεμία μὲν κακουργ ἐκ τῶν προτέρων ἦν δυνατή, ὅτι δ' ὅπως κατορθώσῃ τις καὶ ἓν ἁπλῶ τῶν δικαστηρίων τούτων νὰ δεκάσῃ, ὤφειλε σχεδὸν ἀπαξάπαντας ν διαφθείρῃ τοὺς ἀθηναίους ἡλιαστάς.

Τίς ἐφεῦρε τὸ σύστημα τοῦτο εἶνε ἄγνωστον· βεβαίως ὅμως ὑπα-γορεύθη καὶ ἐν τοῖς ἐλαχίστοις ὑπὸ τῆς ἐμπειρίας, διότι ὑπὸ πᾶσα διάταξιν σαφῶς διορᾷ τις προγενεστέραν κατάχρησιν. Τοιαύτη δ ὑπῆρξεν ἀεὶ πάντων τῶν νόμων ἡ ἱστορία, μάλιστα δὲ ἡ τῶν δικο-νομικῶν.

Καὶ νῦν ἵνα συμφανέστατον καταστήσωμεν τὸ κατ' Ἀριστοτέλην σύστημα κληρώσεως καὶ πληρώσεως τῶν δικαστηρίων, λάβωμεν ἓν παράδειγμα, τοῦτο δ' ἐφαρμόσωμεν ἀπ' αὐτοῦ τοῦ προγράμματος τῶν Θεσμοθετῶν, παρεμβάλλοντες ἅμα ὅσον οἷόν τε πλείονας λεπτομε-ρείας, τοῦτο μὲν πρὸς κρείσσονα διασάφησιν τοῦ πράγματος, τοῦτο δὲ καὶ μάλιστα πρὸς ἔλεγχον τῶν ἡμετέρων γνωμῶν. Διότι ὅσῳ ζή-τημά τι ἐρευνᾶται λεπτότερον, τόσῳ μᾶλλον αὐστηρότερον ἐξελέγχε-ται, ἔστιν ὅτε δὲ ἤρκεσε καὶ μία μόνη διάψευσις ἐν ταῖς κατὰ λεπτὸν ἐφαρμογαῖς, ὅπως ἡ δόξα τις ἀνατραπῇ τέλεον ἢ θεωρία ὅλη μεταρ-ρυθμισθῇ.

Ὑποτεθείσθω λ. χ. ὅτι οἱ Θεσμοθέται, οἳ μόνοι ἐκ τῶν ἀρχόντων εἰσὶν ἁρμόδιοι ἵν' ὁρίζωσιν ἑκάστοτε τάς τε δικασίμους καὶ τὰ πλη-ρωτέα δικαστήρια καὶ τὰς μελλούσας γραφὰς ἢ δίκας εἰσάγειν ἀρχάς, συνελθόντες τῇ ε΄ ἱσταμένου ἐν τῷ Θεσμοθετείῳ, ἀπὸ κοινοῦ καὶ μιᾷ ψήφῳ ὥρισαν δικάσιμον μὲν τὴν θ΄ ἰδίου μηνός, δικαστήρια δὲ πρὸς πλήρωσιν 5, ὧν τὰ μὲν 3 ἐκ 501 δικαστῶν, τὰ δ' ὑπόλοιπα 2 ἐκ δικαστῶν 201 ἕκαστον (2), ἀρχὰς δὲ μελλούσας εἰς τὰ δικαστήρια

(1) Στήλ. 35 στίχ. 2.

(2) Ὁ Gilbert (ἔνθ' ἀνωτ. μετάφρ. Ν. Γ. Πολίτου, σελ. 504) ὑπολαβὼν φαίνε-ται ὅτι κατὰ τὸ ὑπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους ἐκτιθέμενον σύστημα κληρώσεως ἀδύνατον ἦ

..τα γραφὰς ἢ δίκας (1) εἰσαγαγεῖν, ὡσαύτως πέντε, τουτέστι τὸν ..χοντα, τὸν Βασιλέα, τοὺς Θεσμοθέτας, τοὺς Εἰσαγωγεῖς (2) καὶ ..ς Τετταράκοντα. Ἐννοεῖται δ' ὅτι οὕτω ποιήσαντες, συνεμορφῶ..σαν πάντως πρὸς τὰς περὶ ἁρμοδιότητος διατάξεις τῆς ἀττικῆς ..λατ. δικονομίας περὶ τοῦ ἀναγκαίου ἐν ἑκάστῳ τῷ δικαστηρίῳ πλή..ς δικαστῶν, ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὸ εἶδος τῶν εἰσακτέων γραφῶν ἢ ..κῶν, τὸ ἀμφισβητούμενον δικαιον κατὰ ποσόν, κτλ. κτλ. (3).

Τούτων οὕτως ἀποφασισθέντων, οἱ Θεσμοθέται συντάσσουσι καὶ ..μοσιεύουσιν ἐν τόπῳ ἐπιφανεστάτῳ τῆς ἀγορᾶς, ἐπὶ τούτῳ πρὸς ..νὴν γνῶσιν ὡρισμένῳ, τὸ πρόγραμμα, ἐξ οὗ καθίσταται τοῖς πο..ταις γνωστόν, ἰδίᾳ μάλιστα πᾶσιν οἷς δικάζειν ἔξεστιν, ὅτι τῇ θ' ..σταμένου ὑπάρξει χρεία πλέον ἢ 1905 δικαστῶν, διότι $(501 \times 3) + (201 \times 2) =$ δικασταὶ 1905·

Κατ' ἀκολουθίαν δύναται νὰ θεωρῆται βέβαιον, γνωστοῦ ὄντος ὅτι ..ι Ἀθηναῖοι δικασταὶ προθυμότατ' ἀεὶ ἔσπευδον εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν δικαστηρίων, ὅτι τῇ ὁρισθείσῃ ἡμέρᾳ πολλῷ πλείονες ἢ 1905 ἀθρόοι ..α προσέλθωσιν, ἵνα μετάσχωσι μὲν τῆς κληρώσεως τῶν δικαστηρίων, ..πο δὲ τοῦ κλήρου εὐνοηθέντες καὶ τῆς πληρώσεως αὐτῶν.

Ἐπελθούσης τῆς δικασίμου, ἀπὸ πρωίας ἤδη οἱ ἐννέα ἄρχοντες, ..κατος δ' ὁ γραμματεὺς ὁ τῶν θεσμοθετῶν, ἄρχονται προδιακοσμοῦν..τες τὰ τῆς κληρώσεως τῶν δικαστηρίων. Εἰς τὸν τόπον τῶν δικα..στηρίων οὐδεὶς ἔτι τῶν ἡλιαστῶν ἐπιτρέπεται νὰ εἰσέλθῃ· ὅθεν το..ξόται καθ' ἑκάστην τῶν δέκα εἰσόδων ἱστάμενοι ἀπείργουσι πάντας

..α συγχρόνως κληρῶνται πλείονα δικαστήρια, ἐκ διαφόρου ἕκαστον ἀριθμοῦ δικαστῶν, ..ώσας: ὅτι «πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ἐν ἑκάστῃ ἡμέρᾳ, καθ' ἣν ἐδί..κα..ζον τὰ δικαστήρια, ἐπληροῦντο πάντοτε δικαστήρια, τὸ αὐτὸ πλῆ..ος δικαστῶν ἔχοντα». Ἀλλ' ἡ ὑπόθεσις αὕτη οὔτε ἀναγκαία εἶνε, οὔτε τὸ παρά ..τ. προκύπτει ἐκ τοῦ ἀριστοτελικοῦ συγγράμματος.

1 Διαζευκτικῶς λέγομεν τὸ μὲν χάριν τοῦ παραδείγματος, τὸ δὲ διότι ὡς ἐστι ..αγαγεῖν ἐξ ὧν ὁ Ἀριστοτέλης διδάσκει ἐν στήλ. 33 στίχ. 23 ἐπ.: «ταῦτα δὲ ..ποιήσ[αντες εἰ]σκαλοῦσι τοὺς ἀγῶνας, ὅταν μὲν τ[ὰ ἴδια δι]κάζωσι, το..ς ἰδίους .... [ὅταν] δὲ τὰ δ[η]μόσια, τοὺς δημοσίο[υς», δὲν εἶνε ἀπί..θανον ὅτι οἱ θεσμοθέται διάφορον ἑκάστοτε ἡμέραν ὥριζον, ὁτὲ μὲν διὰ μόνους τοὺς ..ους ἀγῶνας, ὁτὲ δὲ διὰ μόνους τοὺς δημοσίους.

2) Ὑποτίθεται ὅτι οἱ Εἰσαγωγεῖς, ὥσπερ καὶ οἱ Τετταράκοντα, τὰς ἐντὸς ..ῶν εἰσῆγον εἰς ἕνα καὶ διακοσίους.

(3) Ὅρ. Ἀθηνᾶς σελ. 65 ἐπ. καὶ τά, εἰς τὴν διατριβὴν ταύτην Πυ..θικας ..λ. 225 ἐπ.

τοὺς προώρως προσερχομένους (1). Μετὰ μικρὸν ὅμως θ' ἀφεθῇ πᾶ αὐτοῖς ἐλευθέρα ἡ εἴσοδος ὅπως ἐμβάλωσιν ἕκαστος τὸ ἑαυτοῦ πι- κιον εἰς τὰ ἐπὶ τούτῳ κιβώτια τῶν ὑποψηφίων, εἶτα δ' ἐξακολουθ σωσι ταῦτα ἐμβάλλοντες, ἄχρις οὗ πληρωθῇ ὁ πρὸς τοῦτο ὡρισμε χρόνος (2).

Οἱ ἓξ θεσμοθέται ὥρισαν ἤδη τίς αὐτῶν μέλλει νὰ εἰσαγάγῃ τ γραφὰς ἢ δίκας τῆς ἁρμοδιότητος αὐτῶν εἰς τὸ μέλλον αὐτῷ λαχε δικαστήριον τῆς σήμερον, ἁρμόδιον ἐννοεῖται κατὰ τὸ πλῆθος τω πληρούντων αὐτὸ δικαστῶν. Κατ' ἀκολουθίαν παραχρῆμα ἄρχε ται ἀπὸ τοῦ πρώτου ἔργου αὐτῶν, τουτέστιν ἀπὸ τῆς ἐπικληρώ σεων τῶν ἀπὸ τοῦ Λ καὶ ἐφεξῆς γραμμάτων, ἀνὰ ἓν εἰς «ὅσαπ. ἂν μέλλῃ τὰ δικαστήρια πληρωθήσεσθαι» σήμερον. Ἐπειδὴ δ' ὅμως, κατὰ τὸν νόμον, εἷς (3) ἑκάστοτε τῶν θεσμοθετῶν ἐνεργεῖ τὴν ἐπικλήρωσιν ταύτην, ὅπως ὁρισθῇ τίς τούτων μέλλει σήμερον νὰ ἐπικληρώσῃ τὰ γράμματα τοῖς δικαστηρίοις, οἱ θεσμοθέται κληροῦ- σιν ἐξ αὐτῶν ἕνα, πρὸς τοῦτο τοῖς ἁρμοδίοις κλήροις χρώμενοι.

Ὁ οὑτωσὶ κλήρῳ ὁρισθεὶς προβαίνει ἀμέσως εἰς τὴν τῶν γραμμά- των ἐπικλήρωσιν· τελεῖται δ' αὕτη διπλῇ κληρώσει (4) ὡς ἑξῆς:

Ἐπειδὴ ἕκαστον τῶν δικαστηρίων ἔξωθεν διακρίνεται δι' ἰδίου

(1) Τοῦτο νομίζομεν δηλοῦσι τὰ παρ' Ἀριστοφ. ἐν Σφηξ. 552 ἐπ.:
ὃν πρῶτα μὲν ἕρποντ' ἐξ εὐνῆς τηροῦσ' ἐπὶ τοῖσι δρυφάκτοις
ἄνδρες μεγάλοι καὶ τετραπήχεις.

(2) Ἀριστ. Σφηξ. 774: κἂν ἔγρῃ μεσημβρινός,
οὐδείς σ' ἀποκλείσει θεσμοθέτης τῇ κιγκλίδι.

Ἴσως μάλιστα, ὡς ἀπὸ μακροῦ ἤδη χρόνου ἤκασεν ὁ Schömann (de Comitiis Atheniensium, Gryphiswaldiae, MDCCCXIX, σελ. 153), καὶ σημεῖόν τι ἐτίθετο κατὰ τὸν ἐπιτετραμμένον χρόνον εἰσόδου τοῖς δικασταῖς, οὗ καταβιβασθέντος, ἀπεκλείοντο οἱ ὑστερήσαντες. Ἀριστοφ. Σφηξ. 689 ἐπ.
ὅστις ἂν ὑμῶν
ὕστερος ἔλθῃ τοῦ σημείου, το τριώβολον οὐ κομιεῖται.
Ταῦθ' ἑρμηνεύων ὁ Σχολιαστὴς (σελ. 151) λέγει: «Ὡς ἔθους ὄντος πρὸς σημεῖόν τι ἐγκείμενον ἀθροίζεσθαι τοὺς δικαστάς».

(3) Τοῦτο τεκμαιρόμεθα ἐκ τῆς καθ' ἑνικ. ἀριθμὸν ἐκφορᾶς (Κεφ. 63. 5): «Ἐπειδὰν δὲ ὁ θεσμοθέτης ἐπικληρώσῃ τὰ γράμματα κτέ.». Περὶ δὲ τῶν ἐ. στήλῃ 31 στίχῳ 9: «ἕλκει ὁ θεσμοθέτης κτέ.». ἄλλως ἑρμηνευτέων, λέγομεν κατωτέρω.

(4) Οὕτως ἑρμηνεύομεν τὸ ῥ. ἐπικληροῦν ὡς διπλῆν ἐμφαῖνον κλήρωσιν. Ὅρα Ἀθηνᾶς τόνδε τὸν τόμον σελ. 71 ἐπ. 225 ἐπ.

ωματος, ὃ « ἐπιγέγραπται ἑκάστῳ ἐπὶ τῷ σφηκίσκῳ τῆς εἰσόδου » (1), τὰ δὲ τούτοις προσπαρατιθέμενα γράμματα ἀρχόμενα ἀπὸ τοῦ Λ, ἐν ἑνὶ μὲν κληρωτηρίῳ ἐμβάλλονται τόσοι μονοχρώματοι κύβοι (2), ὅσα τὰ χρώματα τῶν πληρωθησομένων δικαστηρίων, ἐν ἑτέρῳ δὲ τόσοι κύβοι ἐπιγεγραμμένοι ἓν τῶν στοιχείων ἀπὸ τοῦ Λ, ὅσα τὰ ὡρισθέντα πρὸς πλήρωσιν δικαστήρια. Εἶτα, διατάξαντος τοῦ ὑπηρέτου, ἕλκει ὁ θεσμοθέτης ἐξ ἑκατέρου τοῦ κληρωτηρίου ἀνὰ ἕνα κύβον, οὕτω δὲ τῷ πρώτῳ λαχόντι χρώματι (: δικαστηρίῳ) ἐπικληροῦται γράμμα τὸ πρῶτον λαχόν, τῷ δευτέρῳ τὸ δεύτερον, καὶ οὕτω τοῖς λοιποῖς. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὸ ἡμέτερον παράδειγμα πέντε εἰσὶ τὰ πληρωτέα δικαστήρια, ὑποτεθείσθω ὅτι εἰς τὰ ἑξῆς δικαστήρια (κατὰ χρῶμα) ἔλαχον τὰ ἑξῆς γράμματα :

εἰς	τὸ	φοινικιοῦν	τὸ	γράμμα	Ν
»	»	βατραχιοῦν	»	»	Ο
»	»	κίτρινον	»	»	Λ
»	»	κυανοῦν	»	»	Ξ
»	»	λευκὸν	»	»	Μ

Τὰ γράμματα ταῦτα εὐθὺς ἐπιτίθησι « φέρων ὁ ὑπηρέτης ἐφ' ἑκαστ[ον τὸ δικα]στήριον τὸ γράμμα τὸ λαχόν » (3).

Ἀλλὰ τά τε λαχόντα χρώματα δικαστηρίων καὶ τὰ τούτοις ἐπικληρωθέντα γράμματα Ν, Ο, Λ, Ξ, καὶ Μ, ἀμέσως μέλλουσι πρὸς ἑτέρας χρείας νὰ χρησιμεύσωσι :

Α'. Πρὸς προσδιορισμὸν κατὰ γράμματα τῶν βαλάνων, αἳ (ἴσαι ταῖς βακτηρίαις οὖσαι, ἴσαι ἄρα καὶ τοῖς πρὸς πλήρωσιν τῶν δικαστηρίων δικασταῖς (4)), μέλλουσι κατ' ἴσην ἀναλογίαν νὰ ἐμβληθῶσιν εἰς τὴν ὑδρίαν βαλάνων τῆς φυλῆς ἑκάστης.

(1) Στήλ. 32 στίχ. 8 ἑπ.

(2) Καίτοι ἐν τῷ ἀριστοτελικῷ βιβλίῳ δὲν λέγεται διαρρήδην ὅτι κύβοις ἐχρῶντο ἐν τῇ ἐπικληρώσει τῶν γραμμάτων, τεκμαιρόμεθα ὅμως τοῦτο ἐξ ὧν ἀλλαχοῦ αὐτόθι περὶ κύβων διδάσκεται (στήλ. 31 στ. 17 ἑπ. στήλ. 32 στίχ. 29 ἑπ.). Ὡσαύτως δυνατὸν εἶνε ὅτι ἀντὶ πλειόνων μονοχρωμάτων κύβων διά τε τὰ χρώματα καὶ τὰ γράμματα, ἐχρῶντο δυσὶ μόνον, ἑνὶ μὲν διὰ τὰ χρώματα ἑτέρῳ δὲ διὰ τὰ γράμματα, ὥσπερ ἐν τῇ ἐπικληρώσει τῶν δικαστηρίων ταῖς ἀρχαῖς (στήλ. 32 στίχ. 34 ἑπ.). Περὶ τούτου οὐδὲν ὧδε διδάσκει ὁ Ἀριστοτέλης, ὥσθ' ἑκάστῳ ἀπόκειται ἵνα προτιμήσῃ ὃν βούλεται ἐξ ἑκατέρων τῶν τρόπων.

(3) Κεφ. 63 5.

(4) Κεφ. 63. 2: « καὶ βακτηρίαι παρατίθενται κατὰ τὴν ε[ἴσοδον]

Τελεῖται δὲ τοῦτο ὡς ἑξῆς· ἐπειδή, κατὰ τὸ αὐτὸ ἀεὶ παράδειγμα, οἱ πάντες τῇ θ' ἱσταμένου ἀναγκαῖοι δικασταὶ ὑποτίθενται ὄντες 1905, τὰ δὲ δικαστήρια 5, πρῶτον μὲν τίθενται κατὰ χώραν 190[5] βάλανοι, ἐπιγεγραμμέναι, κατὰ λόγον πλήθους τῶν ἐν ἑκάστῳ τῶν δικαστηρίων δικαστῶν, ἓν τῶν ἐπικληρωθέντων τοῖς δικαστηρίοις γραμμάτων, καὶ δὴ ἄρα

βάλανοι	501	ἐπιγεγραμμέναι	τὸ	Ν
»	501	»	»	Ο
»	501	»	»	Λ
»	201	»	»	Ξ
»	201	»	»	Μ

εἶτα δ' ἐξ ἑκάστης τῶν 5 τούτων ὁμάδων λαμβάνεται τὸ $^1/_{10}$, ἐμβάλλεται δὲ εἰς τὴν ὑδρίαν βαλάνων] τῆς φυλῆς ἑκάστης· ὥστε, κατὰ τὸ ἡμέτερον παράδειγμα, εἰς ἑκάστην τῶν ὑδριῶν τούτων ἐμβάλλουσιν ἀνὰ βαλάνους 190 (1), ἐξ ὧν τρὶς μὲν 50 ἐπιγεγραμμένας τὰ γράμματα Ν, Ο, Λ, δὶς δὲ 20 τὰ γράμματα Ξ καὶ Μ (2).

Β'. Πρὸς ἐκλογὴν καὶ προσδιορισμὸν κατὰ χρῶμα δικαστηρίου τῶν ἀναγκαίων τῇ ἡμέρᾳ βακτηριῶν.

Λαμβάνονται λοιπὸν καὶ ἐκ τούτων τοσαῦται ὁμόχρωμοι τοῖς ὁρισθεῖσι δικαστηρίοις βακτηρίαι, ὅσοι καθόλου οἱ δικασταί, τοσαῦται δὲ κατὰ χρῶμα διάφορον, ὅσον τὸ πλῆθος τῶν ἕκαστον τῶν δικαστηρίων τούτων μελλόντων νὰ πληρώσωσιν ἡλιαστῶν.

Ὅθεν, κατὰ τὸ αὐτὸ παράδειγμα, τίθενται κατὰ μέρος βακτηρίαι 1905, ὧν

ἑκάστην, ὅσοιπερ οἱ δικασταί, καὶ βάλανοι εἰς τὴν ὑδρίαν ἐμβάλλονται ἴσαι ταῖς βακτηρίαις».

(1) Εἶν' ἀληθὲς ὅτι οὕτως ὑπολείπονται βάλανοι 5, διότι 190 × 10 = 1900, ἐν ᾧ ἀναγκαιοῦσι δικασταὶ 1905. Ἀλλ' ἐννοεῖται ὅτι τὸ ἑκάστοτε μικρὸν ὑπόλοιπον, ἀείποτε ἔλασσον τοῦ 10, διενέμετο ὡς ἔτυχε μεταξὺ τῶν φυλῶν, τινῶν λαμβανουσῶν μίαν βάλανον ἐπὶ πλέον. Ταὐτὰ δὲ λέγομεν καὶ περὶ τῶν βακτηριῶν.

(2) Ἅπαξ ὡς ἀνωτέρω δεξάμενοι ὅτι ἑκάστη φυλὴ ἰδίαν ἔχει ὑδρίαν βαλάνων, διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους ὀφείλομεν ὡσαύτως νὰ παραδεξώμεθα, ὅτι καὶ εἰς ἑκάστην ὑδρίαν ἴσος ἐμβάλλεται βαλάνων ἀριθμός. Δεχόμεθα δὲ τὴν κατὰ γράμμα δικαστηρίων ἴσην τῶν βαλάνων διανομήν, τοῦτο μὲν χάριν τοῦ καθόλου κρατοῦντος συστήματος ἰσότητος μεταξὺ τῶν φυλῶν, τοῦτο δὲ καὶ κατ' ἀνάγκην· διότι εἰ δυνατὸν ἦν αὐθαιρέτως αἱ βάλανοι κατὰ φυλὴν νὰ διανέμωνται, ἐδύνατο νὰ συμβῇ ὥστε αἱ φυλῇ τινι ὁρισθεῖσαι βάλανοι ν' ἄγωσι πᾶσαι εἰς τὸ αὐτὸ δικαστήριον, ὅπερ περιφανῶς ὑπεναντίον τῷ πνεύματι τοῦ Ἀθηναίου νομοθέτου.

501	ἐπιγεγραμμέναι	τὸ	χρῶμα	φοινικιοῦν
501	»	»	»	βατραχιοῦν
501	»	»	»	κίτρινον
201	»	»	»	κυανοῦν
201	»	»	»	λευκόν

κ δὲ διανέμονται καὶ αὗται εἰς δέκα μέρη ἴσα, ὃν τρόπον καὶ αἱ ..ανοι, πρὸς ὧν τὰ γράμματα ἀναγκαῖον εἶνε ἵν' ἀκριβέστατα ἀντι..οιχῶσιν· οὕτω λ. χ. ὁ ἑλκύσας βάλανον ἐπιγεγραμμένην τὸ γράμμα . ἀναγκαίως μέλλει νὰ λάβῃ βακτηρίαν κιτρίνου χρώματος, διότι ..τῳ τῷ δικαστηρίῳ, ᾧ ἐπὶ τῷ σφηκίσκῳ ἐπιγέγραπται χρῶμα τὸ ..ρινον, ἐπικληρωθὲν ἔλαχε τὸ γράμμα Λ, ὡσαύτως δὲ καὶ ἐν τοῖς ..ιποῖς.

Κατ' ἀκολουθίαν ἀποτελοῦνται δέσμαι βακτηριῶν 10, μία τῇ φυ..., ἑκάστη δὲ συγκειμένη ἐκ βακτηριῶν 190 (1), ἐξ ὧν αὖθις ἀνὰ ..0 μὲν ἐπιγεγραμμέναι τὰ χρώματα φοινικιοῦν, βατραχιοῦν καὶ κί..ινον, ἀνὰ 20 δὲ τὸ κυανοῦν καὶ λευκόν.

Γ'. Ὅπως ὁρισθῶσιν ἐκ τῶν ἑτέρων κιβωτίων, τῶν ἐχόντων, ..περ αἱ βάλανοι, ἐπιγεγραμμένον ἓν τῶν στοιχείων ἀπὸ τοῦ Λ, τὰ ..σιμα τῇ ἡμέρᾳ κιβώτια.

Τῷ ὄντι, ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἡμέτερον παράδειγμα, εἰς τὰ τῇ σήμε..ον ὁρισθέντα 5 δικαστήρια ἐπεκληρώθησαν γράμματα 5, τὰ Ν, Ο, Λ, Ξ καὶ Μ, λαμβάνονται καὶ ἐκ τῶν ἑτέρων κιβωτίων τούτων 5 κιβώτια, κατὰ τὴν φυλὴν ἑκάστην, ἐπιγεγραμμένον ἕκαστον ἓν τῶν ..ῖς δικαστηρίοις λαχόντων στοιχείων Ν, Ο, Λ, Ξ, καὶ Μ, εἶτα ..ὲ πάντα ταῦτα κομίζονται εἰς τὰ τῆς φυλῆς ἑκάστης δύο κληρωτή..ια, ὅπως τῷ ἄρχοντι παρακείμενα (2), χρησιμεύσωσι μετὰ μικρὸν ..ὸς ἐμβολὴν εἰς αὐτὰ τῶν πινακίων τῶν λαγχανόντων δικαστῶν, ἑκά..του πινακίου ἐμβαλλομένου « εἰς τὸ κ[ι]βώτιον, ὅπου ἂν ᾖ ἐπι..γραμ[μέν]ον τὸ αὐτὸ στοιχεῖον ὅπερ ἐν τῇ βαλ[άνῳ] » (3), ..ν τῶν λαγχανόντων δικαστῶν ἕκαστος ἕλκει ἐκ τῆς ὑδρίας.

Δ'. Τέλος τὰ τῶν δικαστηρίων χρώματα χρησιμεύουσι πρὸς προ-

(1) Ὅρ. τὴν πρὸ τῆς ἡγουμένης σημείωσιν. 1.

(2) Στήλ. 31 στίχ. 35 ἑπ. Περὶ τοῦ χωρίου τούτου ἐφθαρμένου ὄντος λέγομεν κατωτέρω ἐν Κεφ. Β' ἀρ. 6.

(3) Στήλ. 31 στίχ. 30 ἑπ.

παρασκευὴν τῶν ἀναγκαίων χαλκῶν κύβων, «ἐν οἷς ἐπιγέγραπται τὰ χρώματα τῶν δικ[ασ]τη[ριων» (1), οἱ δὲ μετὰ τῶν ἑτέρων κύβων «ἐν οἷς ἔστιν τῶν ἀρ[χῶ]ν τ[ὰ ὀ]νό[μ]α ἐπι[γεγ]ρ[α]μμένα», (2) μέλλουσιν, εὐθὺς ὡς πληρωθῶσι τὰ δικαστήρια, νὰ χρήσωνται πρὸς ἐπικλήρωσιν τῶν δικαστηρίων ταῖς ἀρχαῖς.

Ἐπειδὴ λοιπόν, κατὰ τὸ ἡμέτερον παράδειγμα, τοῖς μὲν τρισὶν 501 δικαστῶν δικαστηρίοις ἔλαχον τὰ χρώματα φοινικιοῦν, βατραχιοῦν καὶ κίτρινον, τοῖς δὲ δύο ἐκ 201 δικαστῶν, τὸ κυανοῦν καὶ λευκόν, εἷς μὲν κύβος παρασκευάζεται ἐπαλειφόμενος τὰ τρία πρῶτα χρώματα, εἷς δ' ἕτερος τὰ ὑπόλοιπα δύο, τὸ κυανοῦν καὶ λευκόν. Ἐπειδὴ δὲ πέντε εἰσὶ καὶ αἱ ἀρχαί, ὧν ὁ μὲν Ἄρχων, Βασιλεὺς καὶ οἱ Θεσμοθέται μέλλουσι γραφὰς ἢ δίκας νὰ εἰσαγάγωσιν εἰς 501 δικαστάς, οἱ δὲ Εἰσαγωγεῖς καὶ οἱ Τετταράκοντα δίκας εἰς 201, προετοιμάζονται δύο ἕτεροι κύβοι, ὁ μὲν ἐπιγεγραμμένος τὰ ὀνόματα τῶν τριῶν πρώτων ἀρχῶν, ὁ δ' ἕτερος τὰ τῶν λοιπῶν δύο (3).

Ἁπάντων δὲ τούτων ὡς εἴρηται προετοιμασθέντων, οἱ ὑπηρέται τιθέασιν ἐν τῷ μέσῳ, εὐθὺς πρόσθεν τῶν δέκα εἰσόδων (4), ἀνὰ δέκα τῇ φυλῇ ἑκάστῃ κιβώτια, ἐπιγεγραμμένα ἕκαστον ἓν τῶν στοιχείων ἀπὸ τοῦ Α μέχρι τοῦ Κ, μετὰ δὲ τοῦτο, ἐπελθούσης δὲ καὶ τῆς ὥρας, αἴρονται τὰ δρύφακτα, ἄρχονται δ' εἰσιόντες οἱ ὑποψήφιοι δικασταί, ἕκαστοι κατὰ φυλήν, διὰ τῆς οἰκείας εἰσόδου.

Οἱ ἐννέα ἄρχοντες, δέκατος δ' ὁ γραμματεὺς ὁ τῶν θεσμοθετῶν βαδίζουσιν ἕκαστος πρὸς τὰ τῆς φυλῆς αὐτοῦ κιβώτια, ἐπιστατήσοντες εἰς τὴν ἐμβολὴν τῶν πινακίων.

Ἐπειδὴ δὲ κατά τε τὴν εἴσοδον ἑκάστην καὶ καθ' ἑκάτερον τῶν κληρωτηρίων ἑκάστης τῆς φυλῆς ταὐτὰ ἔργα κληρώσεως μέλλουσι νὰ τελεσθῶσι, παρακολουθήσωμεν μιᾷ τῶν φυλῶν, τῇ Ἱπποθωντίδι λ.χ. ἧς ὑποτεθείσθω αὖθις ὅτι τοὺς δικαστὰς κληροῖ ὁ Πολέμαρχος, ἅτε δὴ ἐκ τῆς αὐτῆς φυλῆς κληρωθείς.

Οἱ δικασταὶ εἰσιόντες βαδίζουσι πάντες εὐθὺ πρὸς τὰ κιβώτια τῆς φυ-

(1) καὶ (2) Στήλ. 32 στίχ. 29 ἑπ.

(3) Περὶ τούτων εὐρυτέρως διελάβομεν ἐν τῷδε τῷ τόμῳ τῆς Ἀθηνᾶς, τὸ μὲν σελ. 65 καὶ ἐφεξῆς, τὸ δὲ σελ. 225 ἑπ.

(4) Στήλ. 31 στίχ. 1 ἑπ. Ὅρα δὲ καὶ περὶ τούτων ἑπομ. Κεφ. Β' ἀρ. 3.

. ἕκαστος δ' ἐμβάλλει τὸ πινάκιον τὸ ἑαυτοῦ «εἰς τὸ κιβώτι[ον], οὗ ἂν ᾖ ἐπι[γεγρα]μμένον τὸ γράμ[μα] τὸ αὐτὸ ὅπ[ε]ρ [ἐν] τῷ [πινακίῳ ἐστὶν α[ὐτῷ] τῶν στοιχεί[ων]» (1). Τινὲς δὲ ...ν, πιθανῶς οἱ ἐκ τῶν ἔξω τοῦ ἄστεος δήμων, εἴτε μὴ εἰδότες κατὰ τάξιν γραμμάτων εἰσὶ τεθειμένα τὰ κιβώτια, εἴτε καὶ τέλεον ...στοι γραμμάτων, κατ' ἀνάγκην μᾶλλον ἢ κατὰ γνώμην ἀπη...σταὶ (2) ἢ μισόδικοι (3), φαίνονται ἐνδοιάζοντες ἢ ἀγνοοῦντες ...οῖον ἐκ τῶν δέκα κιβωτίων προσῆκον εἶνε ἵν' ἐμβάλωσι τὰ ἑαυ...ν πινάκια· ὁ ἄρχων ὅμως ὁ ἐφεστηκὼς καὶ οἱ ὑπηρέται διδάσκουσιν ...στον περὶ τοῦ πρακτέου.

Καὶ οὕτως οἱ ἡλιασταὶ ἐξακολουθοῦσιν ἀεὶ πρὸς τὰ κιβώτια ἐσπευ...ως προσερχόμενοι, ἄχρις οὗ τέλος μηδενὸς ἔτι προσιόντος, ἄλλως ἐπιστάντος καὶ τοῦ ὡρισμένου χρόνου, αἴρεται μὲν τὸ σημεῖον, οἱ ὑπηρέται ἀποκομίζουσι τὰ κιβώτια εἰς τὰ δύο κληρωτήρια τῆς ...ῆς.

Εὐθὺς τότε ὁ ἐφεστηκὼς ἄρχων (4), ὁ Πολέμαρχος κατὰ τὸ ἡμέ...ον παράδειγμα, διανεμηθέντων τῶν τῆς φυλῆς 10 κιβωτίων, ἀνὰ εἰς ἕκαστον τῶν 2 κληρωτηρίων, κατὰ σειρὰν γραμμάτων ἀκριβῶς ...στοιχούντων πρὸς τὰ ἐπὶ τῶν 5 ἐν ἑκατέρῳ τῷ κληρωτηρίῳ κα...νίδων γράμματα, «δια]σείσαντος τοῦ ὑ[πη]ρέτου, ἕλκει . . . [ἐξ] ἑκάσ[τ]ου τοῦ κιβωτίο[υ πιν]άκιον ἓν» (5), ἕλκει ἄρα ἐν ...ω πινάκια 10, ἔχοντα ἕκαστον ἓν τῶν στοιχείων ἀπὸ τοῦ Α μέχρι τοῦ Κ. Οἱ οὕτωσὶ δὲ κληρωθέντες, ἐμπῆκται καλούμενοι, ἄρχονται

(1) Στήλ. 31 στίχ. 5 ἑπ.

(2) Ἀριστοφ. Ὄρν. 110.

(3) Σχολ. Ἀριστοφ. Ὄρν. 109 καὶ 110 (σελ. 213). Εἶνε δ' ὅμως φανερὸν ὅτι ...α ἐκ τῶν ἀστῶν οἱ εὐπορώτατοι ἢ οἱ μᾶλλον φίλεργοι ἀπέφευγον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ...ν ἡλιάζεσθαι, διότι ὡς παρατηρεῖ ἀλλαχοῦ ὁ Ἀριστοτέλης (Πολιτικ. Βιβλ. Δ' κεφ. ...) τοὺς πλουσίους ἐμποδίζει ἡ τῶν ἰδίων ἐπιμέλεια· «ὥστε πολλάκις οὐ κοινω...ῦσι τῆς ἐκκλησίας οὔτε τοῦ δικάζειν».

(4) Ἐν τῷ ἀριστοτελικῷ βιβλίῳ (στήλ. 31 στίχ. 9) περὶ τῶν πινακίων κεῖται ὅτ[ι ἕλ]κει ὁ [θεσμο]θέτης ἐξ ἑκάσ[τ]ου τοῦ κιβωτίο[υ πιν]άκιον ἕν·» ...α προφανῶς ὁ Ἀριστοτέλης οὑτωσὶ εἶπε κατὰ τὸ ἐπικρατέστερον· διότι ἓξ εἰσὶν οἱ ...σμοθέται, τούτοις δ' ἐν τῷ ἔργῳ τῆς κληρώσεως συναριθμητέον ἕβδομον καὶ τὸν [γρ]αμματέα τὸν τῶν Θεσμοθετῶν. Ἄλλως, εὐθὺς κατωτέρω (στίχ. 17), τὸν αὐτὸν καλεῖ ἄρχοντα ἁπλῶς.

(5) Στήλ. 31 στίχ. 9 ἑπ.

ἀμέσως τοῦ ἔργου αὐτῶν· ἕκαστος δῆλον ὅτι ἐμπήκτης, κατὰ κ τιον ἐξ οὗ εἱλκύσθη τὸ πινάκιον τὸ ἑαυτοῦ, «ἐνπήγνυσι τὰ [ν]άκια [τὰ ἐκ το]ῦ κιβωτίου εἰς τὴν κανονίδα, [ἐφ' ἧς α[ὐτὸ γράμμα ἔπεστιν ὅπερ ἐπὶ τοῦ [κιβωτίο]υ» (1).

Ἀλλ' ἰδοὺ τὰ πινάκια πάντα κατὰ σειρὰν ἐνεπήχθησαν, εὐχ στατα δ' ἀριθμηθέντα, ἐν ἑκατέρῳ τῷ κληρωτηρίῳ ἐπὶ τῶν κανονί ὑποτεθείσθω ὅτι εὑρέθησαν ὄντα ἐν ὅλῳ 225. Ἀπὸ τίνος ὅμως δύο κληρωτηρίων προσῆκον εἶνε ἵν' ἄρξηται ἡ κλήρωσις τῶν δι στῶν; Διατί δὲ μᾶλλον ἀπὸ τούτου πρώτου ἀεὶ ἢ ἀπ' ἐκείνου δ τέρου ἢ καὶ αὐθαιρέτως κατὰ τὴν ἑκάστοτε ἀρέσκειαν τοῦ ἄρχοντ Ἔπειτα καὶ οἱ δικασταὶ διαφέρονται τίς πρότερος τοῦ ἑτέρου κλη θήσεται· διότι ὅσῳ τις πρότερον κληρωθῇ τόσῳ μᾶλλον εὐχερέστε δυνήσεται νὰ καταλάβῃ τὴν ἀρέσκουσαν αὐτῷ ἕδραν ἐν τῷ δι στηρίῳ (2).

φράσω γὰρ ἤδη τὴν νόσον τοῦ δεσπότου.
φιληλιαστής ἐστιν ὡς οὐδεὶς ἀνήρ,
ἐρᾷ τε τούτου τοῦ δικάζειν, καὶ στένει,
ἢν μὴ 'πὶ τοῦ πρώτου καθέζηται ξύλου.

Ἐφαρμόζεται λοιπὸν καὶ ἐνταῦθα ὁ κανὼν τῆς τῶν πάντων κληρώ σεως· ὁ ἄρχων πρὶν ἄρξηται τῆς κληρώσεως, εὐθὺς ὡς ἐμβάλῃ το κύβους, λευκούς τε καὶ μέλανας, ἀμέσως «τὴν φυλὴν κληρ κατὰ κ]ληρωτήριον» (3).

Καὶ νῦν εἰσέλθωμεν εἰς τὰ δύο τῆς φυλῆς κληρωτήρια. Οἱ ὑπηρ ται ἐκόμισαν ἤδη ἐκ τῶν ἑτέρων κιβωτίων ἐκλεξάμενοι κιβώτια κεν 5, ἔχοντα ἐπιγεγραμμένον ἕκαστον ἓν τῶν τοῖς 5 δικαστηρίοις ἐπ κληρωθέντων γραμμάτων Ν, Ο, Λ, Ξ καὶ Μ· κεῖνται δὲ ταῦ παρὰ τὸν ἄρχοντα· ὡσαύτως δὲ παράκειται αὐτῷ καὶ ἡ ὑδρία β λάνων, περιέχουσα τὰς ἀναγκαίας βαλάνους κατὰ γράμματα δικ στηρίων ταὐτά.

Ἤδη πρόκειται νὰ ἐμβληθῶσιν εἰς τὴν ὑδρίαν τῶν κύβων

(1) Αὐτ. στίχ. 11 ἐπ.

(2) Τοῦτο δὲ μαρτυρεῖ ὁ Ἀριστοφ. ἐν Σφηξ. 88 ἐπ. παριστὰς τὸν οἰκέτην Ξαν χαριέστατα περὶ τοῦ Φιλοκλέωνος λέγοντα :

(3) Στήλ. 31 στίχ. 17 ἐπ. Ἀλλ' ὅρα κατωτέρω ἐν Κεφ. Β' ἀρ. 5.

[προσήκοντες] «κύβοι χα[λκοῖ, μέ]λανες καὶ λευκοί» (1), κατὰ πέντε πινάκια εἷς» (2), ἀλλὰ τοσοῦτοι ἐξ ἑκατέρου τοῦ [χρ]ώματος, ὥστε, ἁπάντων τῶν προσελθόντων ὑποψηφίων τῆς κληρώσεως μετεχόντων, τοσοῦτοι μόνον κατὰ φυλὴν νὰ λάχωσιν, ὅσοι [τ]ὸ $^1/_{10}$ τῶν ὅλων τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἀναγκαίων δικαστῶν.

Ἐπειδὴ λοιπόν, κατὰ τὸ ἡμέτερον αὖθις παράδειγμα, οἱ πάντες [οἱ] ὑποψήφιοι δικασταὶ τῆς φυλῆς Ἱπποθωντίδος εἰσὶ 225, ἐκ τούτων δὲ ἀναγκαῖον εἶνε νὰ λάχωσι μόνον 190, λευκοὶ μὲν κύβοι εἰς [τ]ὴν ὑδρίαν ἐμβάλλονται 38, διότι 190 : 5 = 38, κύβοι δὲ μέλανες, [ὅ]σοι πάντες οἱ ὑπόλοιποι ὑποψήφιοι δικασταί, διαιρουμένου τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν διὰ 5, τουτέστιν (225—) 190 = 35 : 5 = κύβοι μέλανες 7. Ἐμβάλλονται ἄρα κύβοι λευκοὶ καὶ μέλανες ἐν ὅλῳ 45 (3).

Εὐθὺς εἶτα ὁ ἄρχων πρῶτον μέν, ὡς εἴρηται, «τὴν φυλὴν κλη[ρ]οῖ κατὰ κ]ληρωτήριον», μετὰ δὲ ταῦτα, διασείσαντος τοῦ ὑπηρέτου τὴν τῶν κύβων ὑδρίαν, ἄρχεται ἐξαιρῶν ἀπὸ τοῦ ἑτέρου τῶν [κλ]ηρωτηρίων, τοῦ πρώτου λαχόντος, ἕνα καθ' ἕνα τοὺς κύβους, ἐν ᾧ [δ] ἐμπήκτης, ἕκαστος παρὰ τὴν κανονίδα τοῦ ἑαυτοῦ γράμματος ιστάμενος, ἕλκουσι συγχρόνως ἀνὰ 1 ἐκ τῆς οἰκείας κανονίδος πινάκιον, [κ]ατὰ σειρὰν ὡς εἰκός, τουτέστιν τὸ δεύτερον μετὰ τὸ πρῶτον, τὸ τρίτον μετὰ τὸ δεύτερον, καὶ οὕτως ἐφεξῆς ἄχρι τέλους (4) Ὁσάκις ὁ

(1) καὶ (2) Στήλ. 31 στίχ. 19 ἑπ.

(3) Στήλ. 31 στίχ. 20 ἑπ. «ὅσους δ' ἂν δέ[η λαχεῖν] δικαστάς, τοσοῦτοι ἐμβάλλον[ται λε]υκοί, κατὰ πέντε πινάκια εἷς, οἱ δὲ [μέλ]ανες [κατὰ τὸ]ν αὐτὸν τρόπον».

Ἐνταῦθα ὅμως προκύπτει ζήτημά τι, τὸ ἑξῆς· ἐὰν παρὰ τὴν ἡμετέραν ὑπόθεσιν, ἀντὶ νὰ προσέλθωσι 225 ὑποψήφιοι τῆς αὐτῆς φυλῆς, προσήρχοντο ἢ 190 μόνον, ἤ, ὅπερ ἔτι δυσχερέστερον καθίστησι τὸ πρόβλημα, πολλῷ ἢ ὀλίγῳ ἐλάττους τῶν 190, τουτέστι τῶν ἀναλόγων τῇ φυλῇ δικαστῶν, ἐν τοιαύταις περιπτώσεσιν, οὐχ ἀσυνήθεσιν ἴσως, τίς ἦν ἡ λύσις; Τὸ ἀριστοτελικὸν βιβλίον σιωπᾷ, δυνάμεθα ὅμως νὰ εἰκάσωμεν ὅτι ἐν μὲν τῇ πρώτῃ περιπτώσει, ὁσάκις δῆλα δὴ οἱ προσελθόντες ὑποψήφιοι ἦσαν ὅσοι οἱ ἀναγκαῖοι κατὰ φυλὴν δικασταί, κύβοι μέλανες οὐδαμῶς ἐνεβάλλοντο, ἀλλὰ μόνον λευκοί, οὓς εἶτα ἐξήρει καθ' ἕνα ὁ ἄρχων, χάριν ἁπλῶς τῆς τάξεως· ἐν τῇ ἑτέρᾳ δὲ περιπτώσει πιθανὸν ἡμῖν φαίνεται ὅτι οἱ ἐλλείποντες ἐκληροῦντο κατὰ προσ[θ]ήκην ἐν μιᾷ ἢ πλείοσιν ἄλλαις φυλαῖς, ὅτι δ' οἱ οὑτωσὶ πρόσθετοι ἐξ ἑτέρας φυλῆς δικασταί, προσερχόμενοι εἷλκον ἕκαστος βάλανον ἐκ τῆς ὑδρίας τῆς φυλῆς, ἣ τὴν ἔλλειψιν ἔπασχε. Ταύτην δ' ἴσως τὴν σημασίαν ἐδύνατο νὰ ἔχῃ τὸ ῥ. παραπληροῦν ἐπὶ τῆς κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἀριστοτέλους καταστάσεως τῆς πολιτείας.

(4) Οὕτω νοοῦμεν τὰ ἐν στήλ. 31 στίχ. 24: «ὑπάρχει δὲ καὶ ὁ ἐνπήκτης

ἐκ τῆς ὑδρίας ἑλκόμενος κύβος μέλας τυγχάνει ὤν, τὰ ἐκ τῶν νονίδων 5 πινάκια τίθενται κατὰ μέρος, ὅπως μετὰ τὸ πέρας κληρώσεως, ἀποδοθῶσι τοῖς ἀπολαχοῦσιν ὑπὸ τῶν ἐμπηκτῶν (1), ἑ στου κατὰ τὸ γράμμα τὸ ἐπὶ τοῦ πινακίου· ὁσάκις δὲ λευκὸς. 5 τῶν εἰληχότων πινάκια παραδίδονται τῷ ἄρχοντι, ὁ δὲ κῆρυξ κα ἕκαστον αὐτῶν κατ' ὄνομα τὸ ἑαυτοῦ πατρόθεν καὶ τοῦ δήμου. ὅπ προσέλθῃ εἰς τὸ κληρωτήριον· «ὁ δὲ κληθεὶς καὶ ὑ[πα]κ[ο]ύσ ἕλ[κ]ει [βάλανο]ν ἐκ τῆς ὑδρίας, καὶ ὀρ[έ]ξας αὐτή[ν. ἀ χ]ων τὸ γράμμα, δείκνυσιν πρῶτ[ον μὲν] (2) τῷ ἄρχοντι ἐφεστηκότι· ὁ δὲ ἄρχων [ἐπειδ]ὰν ἴδῃ, ἐνβάλλει τὸ πιν κιον α[ὐ]το[ῦ εἰς τὸ κ]ιβώτιον, ὅπου ἂν ᾖ ἐπιγεγραμ[μέν] τὸ αὐτὸ στοιχεῖον ὅπερ ἐν τῇ βαλ[άνῳ]» (3). Ὑποτεθεισ λοιπὸν ὅτι πρῶτος κληθεὶς εἶνε Διονύσιος Διονυσίου ἐκ Κοί λης, τῆς Ἱπποθωντίδος φυλῆς, ὅτι δ' ἐκ τῆς ὑδρίας εἵλκυσε βάλ νον ἔχουσαν γράμμα τὸ Ν. Οὗτος θὰ εἰσέλθῃ κατ' ἀνάγκην εἰς φοινικιοῦν δικαστήριον, διότι τούτῳ ἐκ τῶν δικαστηρίων ἐπεκλ ρώθη τὸ γράμμα Ν, τὸ δὲ πινάκιον αὐτοῦ ἐμβληθήσεται εἰς τὸ ἐ τῶν παρακειμένων τῷ ἄρχοντι κιβωτίων κιβώτιον τὸ ἔχον στοιχεῖ τὸ Ν, ὃ κιβώτιον, περατωθείσης τῆς κληρώσεως, παραδοθήσετ ὑπὸ τοῦ τῆς φυλῆς ὑπηρέτου εἰς τὸ αὐτὸ φοινικιοῦν δικαστήριον (4) τοῦτο δ' «ἵν'» ἕκαστος «εἰς οἷον ἂν λάχῃ, εἰσίῃ καὶ μὴ ε [οἷο]ν ἂν βούληται, μηδὲ ᾖ συναγαγεῖν [εἰς] δικαστήριο οὓς ἂν βούληταί τις» (5).

εἰς τὸν ἀ[ριθμό]ν», συνδυάζοντες πρὸς τὴν τοῦ σοφοῦ Βλασσίου εἰκασίαν ὅτι ὁ κύβος κατὰ πέντε πινάκια ἐνεβάλλετο, διότι πέντε ἦσαν ὡσαύτως αἱ ἐν ἑκατέρῳ τῷ κληρωτηρίῳ κανονίδες. Ὁμολογοῦμεν ὅμως ὅτι ἡ κατ' εἰκασίαν συμπλήρωσις τῆς τε λευταίας λ: ἀ[ριθμὸ]ν ἡμῖν τοὐλάχιστον φαίνεται ἥκιστα ἀναντίλεκτος. Ἀλλ' νοῦς πλὴν ἂν ὅλως πλανώμεθα, τοῦτ' ἀπαιτεῖ σαφῶς ὅτι, ὅταν ὁ ἄρχων ἐξαιρῇ τοὺ κύβους, ὁ ἐμπήκτης (τουτέστι τῶν ἐμπηκτῶν ἕκαστος) ἵσταται καὶ οὗτος παρὰ τὴν κανονίδα ἕτοιμος ὢν ἵν' ἐξαιρῇ κατὰ σειρὰν τὰ πινάκια.

(1) Στήλ. 32 στίχ. 17 ἑπ.

(2) Τὴν τοῦ μὲν ἀπόδοσιν ὑποτίθεμεν ὑπάρχουσαν ἐν στίχ. 1 τῆς στήλ. 32. Ὅρ. κατωτέρω Κεφ. Β' ἀρ. 6.

(3) Στήλ. 31 στίχ. 25 ἑπ.

(4) Στήλ. 32 στίχ. 19 ἑπ.

(5) Στήλ. 31 στίχ. 32 ἑπ. Ὁ δικαστής, τουτέστι, καὶ ἂν θέλῃ, δὲν δύναται ν' ἀν ταλλάξῃ τὴν λαχοῦσαν αὐτῷ βάλανον πρὸς τὴν βάλανον ἑτέρου δικαστοῦ, γράμμα

Ἐξαντληθέντων τῶν ἐν τῷ πρώτῳ κληρωτηρίῳ πινακίων, ὁ ἄρ-ν μεταβαίνει εἰς τὸ ἕτερον, ἀκολουθοῦσι δ' αὐτῷ οἱ ὑπηρέται, ὁ φέρων τὴν ὑδρίαν βαλάνων, ὁ δὲ τὴν ὑδρίαν κύβων, πρὸς ακολούθησιν τῆς κληρώσεως, ἣ τέλος καὶ περατοῦται, ἑλκυσθείσης ι τῆς τελευταίας βαλάνου. Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον, σχεδὸν δὲ συγ-όνως, περατοῦται ἡ κλήρωσις καὶ ἐν ἅπασι τοῖς λοιποῖς κληρωτη-ις κατὰ φυλήν.

Εἶτα (1), ἕκαστος δικαστὴς τὴν λαχοῦσαν βάλανον ἔχων, ἀπέρ-ται τοῦ κληρωτηρίου ἵνα, δείξας καὶ τῷ τῆς φυλῆς ὑπηρέτῃ τὸ γράμμα τὸ αὐτῷ εἰληχός, εἰσέλθῃ εἰς τὸ προσῆκον δικαστήριον, «ὁ δὲ ὑπηρ[έτης] [δίδωσιν αὐτ]ῷ βακτηρίαν [ὁ]μόχρων τῷ δικα-σ[τηρίῳ, ἐφ' οὗ τὸ α]ὐτὸ γράμμα ἐ[στίν, ὅ]περ ἐν τῇ βαλάνῳ, [ἵνα ἀναγκ]αῖον ᾖ αὐτῷ [ε]ἰσελθεῖν εἰς ὃ [εἴ]ληχε [δικασ]τή-ριον» (2). Ταὐτὰ δ' ὡς εἰκὸς ποιεῖ κατὰ τὸ ἡμέτερον παράδειγμα καὶ Διονύσιος Διονυσίου ὁ ἐκ Κοίλης, ᾧ ὁ ὑπηρέτης, ἰδὼν τὸ ἐν τῇ βαλάνῳ γράμμα Ν, δίδωσι βακτηρίαν ἔχουσαν χρῶμα τὸ φοι-νικιοῦν, διότι τὸ Ν στοιχεῖον εἰς τὸ ἔχον ἐπιγεγραμμένον τὸ χρῶμα τοῦτο δικαστήριον ἔλαχε. Εἶνε δ' οὕτως ἠναγκασμένος ἵνα εἰσέλθῃ «εἰς ὃ [εἴ]ληχε [δικασ]τήριον· ἐὰν γὰρ [ε]ἰς ἕτερον εἰσ[ίῃ], ἐξ[ελέγχεται] ὑπὸ τοῦ χρώμα[τ]ος [τ]ῆς βακτηρίας» (3).

Ἕκαστος λοιπὸν δικαστὴς «λαβὼ]ν τὴν βακτηρία]ν βαδίζει εἰς [τὸ] δικασ[τήριον] τὸ ὁμόχρων μὲν τῇ βακτ[ηρί]ᾳ, ἔ[χον δὲ τὸ] αὐτὸ γράμμα ὅπερ ἐν [τ]ῇ βαλάν[ῳ]. ἐπε[ιδὰν δ' εἰσ]-έλθῃ, παραλαμβάνει σύνβολον δη[μοσίᾳ] παρὰ τοῦ ε[ἰ]λη-χότος ταύτη[ν] τὴν ἀ[ρ]χήν, δε]ίξας τήν τε [β]άλα[νον] καὶ τὴν βακτηρίαν» (4). Εἶτα κάθηται ἐν τῷ δικαστηρίῳ.

Εἰσελθόντων οὕτω πάντων τῶν δικαστῶν, ἑκάστου εἰς τὸ προσῆ-κον δικαστήριον, οἱ «ὑπη[ρέται] οἱ δημόσιοι ἀπ[ὸ] τῆς φυλῆς ἑκάστης» (5), παραλαβόντες ἐκ τῶν κατὰ φυλὴν κληρωτηρίων τὰ

λαχὸν ἔχουσαν, διότι τὸ πινάκιον αὐτοῦ ἤδη ἐνεβλήθη εἰς τὸ κιβώτιον τὸ ἔχον γράμμα τὸ αὐτό, ὃ καὶ ἡ βάλανος, ἣν οὗτος πράγματι εἵλκυσεν.

(1) Στήλ. 32 στίχ. 1 ἑπ.

(2) Αὐτόθ. στίχ. 3 ἑπ.

(3) Αὐτόθ. στίχ. 6 ἑπ.

(4) Στήλ. 32 στίχ. 10 ἑπ. Ὅρ. κατωτέρω Κεφ. Β' ἀρ. 6.

(5) Αὐτόθ. στίχ. 19 ἑπ.

(κατὰ τὸ αὐτὸ παράδειγμα ἡμῶν) 5 κιβώτια, ἔχοντα ἕκαστον ἐπι γραμμένον ἓν τῶν εἰληχότων γραμμάτων Ν, Ο, Λ, Ξ, Μ, κομίζο αὐτὰ «ἓν ἐπὶ τὸ δικα[στήρ]ιον ἕκαστον»(1), οὕτω δ' εἰς ἕκασ τῶν 5 δικαστηρίων, κατὰ γράμμα τὸ αὐτῷ ἐπικληρωθέν, παραδίδον ἐν ὅλῳ κιβώτια 10, πάντα τὸ αὐτὸ γράμμα ἔχοντα, τουτέστιν ἢ Ο ἢ Λ ἢ Ξ ἢ τέλος Μ. «Παραδιδόασι δὲ (τὰ κιβώτια ταῦτ τοῖς εἰληχ[όσιν (2) ἀποδ]ιδόναι τοῖς δικασταῖς ἐν ἑκάσ ⟨τῷ⟩ [δ]ικα[στηρί]ῳ ἀριθμῷ τὰ πινάκια, [ἵν'] ἐκ τούτ σκοποῦντες ἀποδ[ι]δῶσι τὸν [μισ]θόν» (3). Τὸ μετὰ τὴν ψῆ σιν ἄρα διδόμενον σύμβολον δὲν ἀρκεῖ πρὸς ἀπόληψιν τοῦ τριωβ λου, ἐὰν μὴ βεβαιωθῇ ἅμα διὰ τοῦ πινακίου, ὅτι ὁ τὸ δικαστικ αἰτῶν πράγματι καὶ παρεκάθισεν ὡς δικαστὴς ἐν τῷ λαχόντι αὐτ δικαστηρίῳ (4).

Οὐδενὸς ἑτέρου ὑπολοίπου ὄντος (5), οἱ ἐννέα ἄρχοντες πάντες, δ κατος δ' ὁ γραμματεὺς ὁ τῶν θεσμοθετῶν συναθροίζονται «ἐν τ πρ[ώτῳ τ]ῶν δικαστηρίων»(6), τῷ πρώτῳ τουτέστι λαχόντι κατ τὴν τῶν γραμμάτων ἐπικλήρωσιν εἰς τὰ δικαστήρια (κατὰ δὲ τὸ ἡμέ τερον παράδειγμα ἐν τῷ δικαστηρίῳ τῷ ἔχοντι γράμμα τὸ Ν, πρῶ τον λαχὸν εἰς τὸ φοινικιοῦν δικαστήριον), ἐκεῖ δέ, προσκομισθέν των δύο κληρωτηρίων (7) καὶ τῶν ἀπὸ πρωίας ἤδη χρωσθέντων ἀνο καίων χαλκῶν κύβων, «ἐν οἷς ἐπιγέγραπται τὰ χρώματα τῶν δικ[αστ]η[ρίων]» καὶ τῶν ἑτέρων κύβων, «ἐν οἷς ἐστιν τῶν ἀρ

(1) Αὐτόθ στίχ. 21.

(2) Ὁ παρακείμενος τοῖς εἰληχόσιν φανερῶς δηλοῖ ὅτι οὗτοι ἤδη ἔλαχον, οὐδα μοῦ ὅμως τῶν ἡγουμένων λέγεταί τι περὶ τῆς κληρώσεως αὐτῶν· ὥστε, ἂν ἡ τοῦ Κε νυῶνος ἀνάγνωσις ὀρθὴ ὄντως τυγχάνῃ οὖσα, παραδεκτέον ἴσως ὅτι εἰληχότας ὡς λέγει ὁ Ἀριστοτέλης τοὺς ἐμπήκτας, οἳ καὶ τοῖς ἀπολαχοῦσι τῶν δικαστῶν ἀπο διδόασι τὰ πινάκια (Στήλ. 32 στίχ. 17 ἑπ.).

(3) Στήλ. 32 στίχ. 23 ἑπ.

(4) Πρβλ. συνδυάζων στήλ. 31 στίχ. 29 ἑπ. Στήλ. 32 στίχ. 19 ἑπ. Στήλ. 3. στίχ. 16 ἑπ. Στήλ. 34 στίχ. 35 ἑπ. Στήλ. 36 στίχ. 2 ἑπ.

(5) Στήλ. 32 στίχ. 27, ἔνθα καθ' ἡμᾶς ἀναγνωστέον: «ἐπειδὰν δὲ πάντα πλ[ήρη] ᾖ κατὰ δικαστήριον». Τὴν δικαιολογίαν ὅρα ἐν τῷδε τῷ τόμῳ τῆς Ἀθηνᾶς σελ. 65 ἑπ.

(6) Στήλ. 32 στίχ. 28. Ἐπ. ἔνθ' ἀνωτ Ἀθηνᾶς σελ. 68.

(7) Στήλ. 32 στίχ. 29. Τὰ κληρωτήρια ταῦτα, ὡς ἤδη παρετηρήσαμεν, προφα νῶς εἰσι σκεύη δικαστικά, διάφορα τῶν πολλάκις ἤδη μνημονευθέντων ἑτέρων κλη ρωτηρίων, ἃ εἰσι τόποι.

ἡν τ[ὰ ὀ]νό[μ]ατα ἐπι[γεγ]ρ[α]μμένα» (1), οἱ Θεσμοθέται, στος τῷ ἑαυτοῦ κλήρῳ χρώμενος, διακληροῦσιν ἐξ ἑαυτῶν δύο, μέλλουσι παραχρῆμα νὰ ἐπικληρώσωσι τὰ ἄρτι πληρωθέντα δικαστήρια, «τὰ ἴδια καὶ τὰ δημόσια», ταῖς ἀρχαῖς (2).

Ὑποτεθείσθω λοιπὸν ὅτι ἐκ τῶν Θεσμοθετῶν πρῶτος μὲν ἔλαχεν ὁ ... ἐπὶ τοῦ ἑαυτοῦ κλήρου τὸ γράμμα Ε, δεύτερος δὲ ὁ τὸ γράμμα Α. Ἔτι δὲ (κατὰ τὸ αὐτὸ ἀεὶ παράδειγμα ἡμῶν) ἐκ τῶν χρωμάτων δυο κύβων ὁ μὲν εἷς φέρει τὰ τῶν δικαστηρίων χρώματα φοινικιοῦν, βατραχιοῦν καὶ κίτρινον, ἑκάστου πεπληρωμένου ἐκ τοῦ ... ἀριθμοῦ δικαστῶν, τουτέστι 501, ὁ δ' ἕτερος τὰ χρώματα ...ινοῦν καὶ λευκόν, ὡσαύτως ἑκάστου τῶν δικαστηρίων τούτων πεπληρωμένου ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἀριθμοῦ δικαστῶν, τουτέστι 201. Ὅτι οἱ ἕτεροι δύο κύβοι, οἱ τῶν ἀρχῶν, ὁ μὲν ἔχει ἐπιγεγραμμένα τὰ ...ματα Ἄρχων, Βασιλεὺς καὶ Θεσμοθέται (οἳ ὑπετέθησαν ...άγοντες σήμερον εἰς 501), οἱ δὲ τὰ ὀνόματα Εἰσαγωγεῖς καὶ ...τταράκοντα (οἳ ὡσαύτως εἰσάγουσι σήμερον εἰς 201).

Εὐθὺς τότε «οἱ λαχόντες τῶν θεσμοθετῶν δύο, χωρὶς ἑκάτερος», (ἀνὰ ἕνα, τηρουμένης τῆς κατὰ πλῆθος δικαστῶν ἁρμοδιότητος) «τοὺς κύ[βους ἐμβ[ά]λλουσιν, ὃ μὲν (ὁ Ε) τὸν χρωματα (τὸν ἔχοντα λ.χ. τὰ τρία χρώματα φοινικιοῦν κλπ.) ε[ἰ]ς ... ἓν κλ[ηρ]ωτήριον, ὃ δὲ (ὁ Α) τῶν ἀρχῶν τὸ[ν κύ]βον ... ἔχοντα λ. χ. τὰ ὀνόματα Ἄρχων κτλ.) εἰς τὸ [ἕτε]ρον ...α ἐπικληροῦσιν], ἣ δ' ἂν π[ρώ]τη λάχῃ τ[ῷ τ]ῶν ἀρχῶν, ...τ[ῃ ἀ]ναγορεύεται ὑπό τοῦ κήρυκος [καὶ ἔσ]τι χρήσα... π[ρ]ώτῃ [τῷ λ]αχόντι [α' δι]καστηρίῳ ἣ δὲ δευτέ]ρ[α ...] δευτέρῳ, καὶ ο[ὕ]τω ταῖς λοιπαῖς» (3).

Ἐπικληρωθέντων οὕτω ταῖς ἀρχαῖς τῶν τριῶν πρώτων δικαστηρίων, ἐμβάλλονται εἶτα οἱ δύο ἕτεροι κύβοι, εἷς εἰς ἑκάτερον τῶν κληρωτηρίων καὶ ἐπαναλαμβάνονται ταὐτά.

Αἱ οὑτωσὶ κληρωθεῖσαι ἀρχαὶ βαδίζουσιν ἑκάστη εἰς τὸ ἐπικληρωθὲν αὐτῇ ἁρμόδιον δικαστήριον. Ἡμεῖς ἀκολουθήσωμεν τῷ Ἄρχοντι

(1) Αὐτόθ. στίχ. 30 ἑπ.

(2) Πρβλ. Κεφ. 59. 5 καὶ τὰ παρὰ Πολυδεύκ. Η. 88 ἐντεῦθεν ἐπὶ λέξει εἰλημμένα.

(3) Οὕτω καθ' ἡμετέραν διόρθωσιν, ἣν ὅρ. ἐν τῷδε τῷ τόμῳ σελ. 73 ἑπ.

εἰσιόντι εἰς ὃ εἴληχε δικαστήριον, τὸ φοινικιοῦν λ. χ., ᾧ δ' εἴρηται ἐπεκληρώθη γράμμα τὸ Ν.

Πάντα εἰσὶν ἕτοιμα, οἱ δικασταὶ κάθηνται ἐν ταῖς οἰκείαις ἕδρ[αις], οὐδὲν δ' ἕτερον ὑπολείπεται ἢ νὰ κληρωθῶσιν ὁ ἐπὶ τὸ ὕδωρ [κ]αὶ οἱ ἐπὶ τὰς ψήφους τέτταρες, καὶ ταῦτα «[ἵνα] μηδεὶς παρ[α]σκε[υάζη]ι [μήτε] τὸν ἐ[πὶ τὸ] ὕδωρ μήτε τοὺ[ς ἐπὶ τ]ὰς ψ[ή][φους], μηδ[ὲ γί]γνηται περὶ ταῦτ[α κα]κουρ[γί]α μηδ[ε]μία]» (1). Βαδίζει λοιπὸν ὁ Ἄρχων πρὸς τὰ ἐν τῷ δικαστηρίῳ κ[εί]μενα 10 κιβώτια, ἔχοντα πάντα ἐπιγεγραμμένον τὸ αὐτὸ γράμμ[α] κατὰ τὸ ἡμέτερον παράδειγμα τὸ Ν, εἶτα δ' ἕλκει ἐξ ἑκάστου τ[οῦ] κιβωτίου ἀνὰ πινάκιον ἕν, ταῦτα δὲ πάντα 10 γενόμενα ἐμβάλ[λει] εἰς ἕτερον κιβώτιον κενὸν καὶ διακληροῖ ἕνα μέν, τὸν πρῶτον, ἐ[πὶ] τὸ ὕδωρ, τοὺς δ' ἑπομένους τέτταρας ἐπὶ τὰς ψήφους.

Ταῦτα δὲ ποιήσ[αντες εἰ]σκαλοῦσι τοὺς ἀγῶνας.

Καὶ νῦν τὴν περαιτέρω συνέχειαν ἐς ἄλλοτε σὺν Θεῷ ἀναβάλλον[τες], φέρε ἴδωμεν εἴ τι δυνάμεθα εἰκάζοντες νὰ προσθῶμεν πρὸς διό[ρ]θωσιν ἢ συμπλήρωσιν τῶν ἑρμηνευομένων χωρίων.

Β'

Τὰ διορθωτικά.

1

Κεφ. 63. 1: «τὰ δὲ δικαστήρια [κ]ληρ[οῦ]σι[ν] οἱ θ' ἄρχοντες κατὰ φυλάς, ὁ δὲ γραμματεὺς τῶν θεσμο[θετῶν τῆ]ς] δεκάτης φυλῆς».

Οὕτω κατά τε τὸν Blass[3] καὶ τοὺς K.-W[3]. Ὁ δ' ἡμέτερος Π. Ν. Παπαγεωργίου (ἐν Ἀθηνᾶς τόμ. Δ' σ. 612) ὀρθῶς καθ' ἡμᾶς ἤκασεν ὅτι μετὰ τὴν λ: γραμματεὺς ἐξέπεσε τὸ ἄρθρ. ὁ, κείμενον ἐν παραλλήλῳ χωρίῳ τοῦ αὐτοῦ βιβλίου Κεφ. 59. 7: «τοὺς δὲ δικαστὰς κληροῦσι πάντες οἱ θ' ἄρχοντες, δέκατος δ' ὁ γραμματεὺς **ὁ** τῶν θεσμοθετῶν, τοὺς τῆς αὐτοῦ φυλῆς ἕκαστος».

(1) Στήλ. 33 στίχ. 6 ἑπ.

Πρὸς συμπλήρωσιν δὲ τοῦ πρὸ τῶν λλ: δεκάτης φυλῆς χάσμα·, οἱ μὲν H.-L ἤκασαν: «θεσμο[θετῶν τοὺς τῆς] δ. φ.», τοῦ ἄρθρ. τοὺς ὑπονοοῦντες, ἐκ τῶν ἐν Κεφ. 59. 7, τοὺς δικαστάς. ὁ δ' αὐτὸς Π. Ν. Παπαγεωργίου (ἐν 'Αθηνᾷ ἔνθ' ἀνωτ.): θεσμο[θετῶν τὰ τῆς] δ. φ.» τουτέστι: τὰ (δικαστήρια).

Καθ' ἡμᾶς ὁ 'Αριστοτέλης ἔγραψεν: «ὁ δὲ γραμματεὺς ⟨ὁ⟩ τῶν θεσμο[θετῶν ἐκ τῆς] δεκάτης φυλῆς», τουτέστι κληροῖ οὗτος τὰ δικαστήρια. Λέγει δὲ δεκάτην φυλὴν οὐ τὴν αὐτὴν ..., ἀλλ' ἐξ ἧς ἑκάστοτε ἐτύγχανε κληρωθεὶς ὁ γραμματεὺς ὁ τῶν θεσμοθετῶν, ὡς μηνύουσι τὰ ἐν Κεφ. 55. 1: «νῦν] δὲ κληροῦσιν θεσμοθέτας μὲν ἓξ καὶ γραμματέα τούτοις, ἔτι δ' ἄρχοντα καὶ βασιλέα καὶ πολέμαρχον, **κατὰ μέρος** ἐξ ἑκάστης ⟨τῆς⟩ φυλῆς», ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ ἐν Κεφ. 59. 7: «τοὺς δὲ δικαστὰς κληροῦσι πάντες οἱ ἐννέα ἄρχοντες, δέκατος δ' ὁ γραμματεύς . . ., τοὺς τῆς **αὐτοῦ φυλῆς ἕκαστος**». Ἐννοεῖται δ' ὅτι ἀδύνατον ἦν ἐκ τῆς αὐτῆς ἀεὶ φυλῆς νὰ κληρῶται ὁ γραμματεὺς ὁ τῶν θεσμοθετῶν ἢ οἷος δή ποτε τῶν θ' ἀρχόντων. Τοὐναντίον ἐκ τῶν χωρίων τούτων προκύπτει καὶ τόδε σαφῶς, ὅτι οὐδέποτε δύο τῶν θ' ἀρχόντων ἐδύναντο νὰ κληρωθῶσιν συγχρόνως ἐκ τῆς αὐτῆς φυλῆς, ἀλλὰ πάντοτε ἐκ περιτροπῆς εἰς ἐξ ἑκάστης φυλῆς: κατὰ **μέρος**.

Χρῆται δ' ἐναλλὰξ ὁ 'Αριστοτέλης ταῖς προθέσεσιν ἐκ ἢ ἐξ καὶ ἀπὸ ἐν ταῖς φράσεσιν: ἐξ ἑκάστης φυλῆς ἢ ἐκ τῆς φυλῆς ἑκάστης, ἢ ἀφ' ἑκάστης φυλῆς κτλ. κτλ., ἔστιν ὅτε δὲ καὶ ὅλως παραλείπει τὴν πρόθεσιν (1), ἣ ὅμως ἐν τῷ προκειμένῳ ἡμῖν χωρίῳ τυγχάνει οὖσα ἀπολύτως ἀναγκαία πρὸς ἐμπέδωσιν τῆς ἄλλως χωλαινούσης συντάξεως.

2

Αὐτόθ. 2: «καὶ ἕτερα κιβώτι[α, εἰς ἃ] ἐμβάλλεται τῶν λαχόντων δικαστῶν τὰ πινάκια». Οὕτως ὁ Blass, ὁ Κενυὼν ὁμοίως, οἱ K.-W[3], οἱ H-L, ὁ Sandys, τέλος δὲ ὁ Π. Ν. Π. ἐν τῷ πρὸ τῆς λέξεως ἐμβάλλεται χάσματι ἤκασαν ἢ ἐξέδωκαν: κιβώτι[α δέκα, εἰς ἃ] ἐμβάλλεται. Ὀρθότατα περὶ τούτων παρατηρεῖ ὁ

(1) Ὁρ. ἐν τῷδε τῷ τόμῳ τῆς 'Αθηνᾶς σελ. 85 σημ. 4 ἔνθα παρεπήξαμεν πάντα σχεδὸν τὰ χωρία ταῦτα.

κριτικώτατος Βλάσσιος[3]: sed multo plus decem fuerunt (κιβώτια) praestatque etiam ob spatium numerum omittere.

Βεβαίως ὁ ἀναγνοὺς ἀνωτέρω τὴν ἡμετέραν ἑρμηνείαν ἐπ[ι]ήδη ὅτι τὰ ἕτερα κιβώτια ταῦτα, ἐπιγεγραμμένα ἓν τῶν στοιχ[είων] ἀπὸ τοῦ Λ, ἔχοντα τουτέστιν «στοιχεῖον ἕκαστον, ὅπερ ἂν τοῦ δικαστηρίου ἑκάσ[του τὸ] εἰληχὸς» (στήλ. 31 στίχ. ἑπ.), οὔτε δέκα οὔθ' ἑκατὸν ἦσαν, ἀλλ' ἀεὶ κατὰ φυλὴν ἑκάσ[την] «ὅσαπερ [ἂν μ]έλλῃ τὰ δικαστήρι[α] πληρωθήσεσθ[αι]» (στήλ. 31 στίχ. 36) τὸν αὐτὸν ἀκριβῶς τρόπον ὃν καὶ αἱ βάλ[ανοι] ἐν αἷς ὡσαύτως γέγραπται ἓν «τῶν στοιχείων ἀπὸ τοῦ ἑνδεκάτου, τοῦ Λ, ὅσαπερ ἂν μέλλῃ [τ]ὰ δικαστήρια πληρωθήσεσθαι» (Κεφ. 63. 2). Κάλλιστα ἄρα διδάσκει ὁ Βλάσσιος, ἅ[μα] τε καὶ τοῦ χώρου συμμαρτυροῦντος, ὅτι ὁ Ἀριστοτέλης ἐντα[ῦθα] οὐδένα ἔγραψεν ἀριθμόν, διότι οὐδ' ἐδύνατο εὐλόγως νὰ γράψῃ.

3

Στήλ. 31 στίχ. 1 ἑπ.: «τ]ὰ δ' ἑκ[ατὸν κιβώτι]α κ[εῖται] τ . . . . . πρόσθεν τ[. . . . . . κ]αθ' ἑκάστην τὴ[ν] φ[υ]λὴν».

Πρὸς συμπλήρωσιν τῶν χασμάτων διάφοροι εἰκασίαι προυτάθησαν· ἐκ δὲ τούτων ἀρέσκει ἡμῖν μάλιστα ἡ τοῦ Teusch τὸ δεύτερον χάσμα ἀναπληρώσαντος διὰ τῶν: πρόσθεν τ[ῶν εἰσόδων, ι' κ]αθ' ἑκάστην τὴ[ν] φ[υ]λήν. Ἴσως δὲ καὶ ἐν τῷ πρώτῳ χάσματι ἦν γεγραμμένον: ἐν τ[ῷ μέσῳ], πρόσθεν κτέ. Τῇ εἰκασίᾳ δ' ἡμῶν ταύτῃ συμφωνεῖ πως κατ' ἔννοιαν καὶ ἡ Βλασσίου, ὑποσημειουμένου: «For ἐν τ[ῷ ἔμ]προσθεν [τόπῳ, χωρὶς» κτέ.

4

Αὐτόθ. στίχ. 15 ἑπ. «εἰσὶ δὲ κανονίδες [πέντε] ἐν ἑκάστῳ τῶν κληρωτηρίων».

Οὕτως ὁ Blass, κάλλιστα καθ' ἡμᾶς ἀναπληρώσας τὸ χάσμα διὰ τοῦ [πέντε], ὡς ἱκανῶς μὲν δείκνυσιν ἡ ὅλη οἰκονομία τοῦ συστήματος τῆς κληρώσεως, μαρτυρεῖ δὲ καὶ ὁ ἀριθμὸς 10 τῶν τε γραμμάτων τῶν ἐπὶ τῶν πινακίων καὶ ὁ τῶν ἐπὶ τῶν κιβωτίων, 10 ὡσαύτως ὄντων κατὰ φυλήν, μὴ δυνάμενος ἄρα ἢ διὰ τοῦ 2 νὰ διαιρῆται· ἀφ' οὗ δύο ὡρισμένως ἦσαν κατὰ φυλὴν τὰ κληρωτήρια. Τοὐναντίον

τὰς κανονίδας παραδεξώμεθα 10 κατὰ κληρωτήριον, 20 ἄρα κατὰ τὴν φυλὴν ἑκάστην, εὐθέως θὰ εὑρεθῶμεν εἰς τὴν ἀνάγκην ἵνα παρερμηνεύσωμεν ἕτερον χωρίον, μικρὸν ἀνωτέρω κείμενον (στίχ. 11-14), τὸ ὅμως ἀναντιλέκτως καὶ σαφῶς κεῖται ὅτι ὁ ἐμπήκτης «ἐνπήγνυσι τὰ πι[ν]άκια [τὰ ἐκ το]ῦ κιβωτίου εἰς τὴν κανονίδα, ἐφ' ἧς τὸ α]ὐτὸ γράμμα ἔπεστιν ὅπερ ἐπὶ τοῦ [κιβωτίο]υ», οὐδὲν ἄλλο δηλοῦσιν ἢ ὅτι μία μόνον ἦν ἡ κανονὶς κατὰ κληρωτήριον ἡ ἔχουσα ἐπιγεγραμμένον ἓν τῶν 10 στοιχείων ἀπὸ τοῦ Α μέχρι τοῦ Κ.

Σημειωτέον δ' ὅμως ὅτι, καίτοι τὸ πρᾶγμα οὕτω συμφανὲς εἶνε, τέσσαρες ἐπιφανέστατοι φιλόλογοι (Hauss., W.-K³., H.-L., K³., S.) ἀντὶ κανονίδων 5 ἤκασαν καὶ ἐξέδωκαν: κανονίδες [δέκα] ἐν ἑκάστῳ τῶν κληρωτηρίων. Τούτοις δ' ἠκολούθησε καὶ ὁ Γίλβερτ (ἐν μεταφρ. Ν. Γ. Πολίτου σελ. 506), ὃς ὅμως δὲν φαίνεται νοήσας κατὰ βάθος τὰ τῆς κληρώσεως.

5

Αὐτόθ. στίχ. 17 ἐπ.: «ὅ[ταν δ'] ἐνβάλῃ τοὺς κύβους ὁ ἄρχων, τὴν φυλὴν κληρ[οῖ κατὰ κληρωτήριον».

Οὕτως ὁ Blass, ὀρθότατα καθ' ἡμᾶς, ἐκδοὺς ἐν τῷ δευτέρῳ χάσματι [κατὰ κ]ληρωτήριον, ἀνθ' ὧν οἱ K.-W³ ἐξέδωκαν: [εἰς τ]ὸ κληρωτήριον, διδάσκοντες ἅμα ὅτι ἀναγνωστέον: ὅταν δ' ἐνβάλῃ τοὺς κύβους ὁ ἄρχων εἰς τὸ κληρωτήριον, τὴν φυλὴν κληροῖ. Τῷ ὄντι, ἐπειδὴ δύο μὲν κατὰ φυλήν εἰσι τὰ κληρωτήρια (Κεφ. 63. 2), πέντε δ', ὡς εἴρηται, αἱ ἐν ἑκάστῳ τῷ κληρωτηρίῳ κανονίδες, σαφῶς δυνάμεθα νὰ συναγάγωμεν ὅτι, ἵν' ὁρίζηται ἑκάστοτε τίνα τῶν τὰ δέκα γράμματα Α - Κ φερόντων πινακίων τῆς φυλῆς ἑκάστης ἔμελλον νὰ ἐμπηγνύωνται εἰς τὰς κανονίδας τοῦ ἑνὸς κληρωτηρίου καὶ τίνα εἰς τὰς τοῦ ἑτέρου, πόθεν δὲ ν' ἄρχηται πρὸς ἀποφυγὴν πάσης ὑπονοίας ἢ διακρίσεως ἡ κλήρωσις αὐτῶν, ὁ ἄρχων ἔβαλλε καὶ περὶ τούτου τοὺς κλήρους, κληρῶν τὴν φυλὴν κατὰ κληρωτήριον. Τοῦτο δὲ βραχυλογικῶς ἐξήνεγκεν ὁ Ἀριστοτέλης, εἴπων ὡς ὁ σοφὸς Βλάσσιος ἤκασεν (1).

(1) Ὁ Γίλβερτ (ἔνθ. ἀνωτ. μεταφρ. σελ. 506 ἐπ.) τὸ χωρίον τοῦτο ἑρμηνεύων, πλανηθεὶς δ' ὑπὸ τῆς τότε παραδεδεγμένης ἀναγνώσεως (W.-K.¹ ², H.-L., K.³): τὴν φυλὴν καλ[εῖ εἰς τὸ κ]ληρωτήριον, διδάσκει τῷ Teusch συντασσόμενος,

6

Αὐτόθ. στίχ. 35 ἑπ. εἶτα Στήλ. 32 στίχ. 1 ἑπ.: «πα[ράκει]ται δὲ τῷ ἄρχοντι κιβώτια, ὅσαπερ [ἂν μ]έλλῃ τὰ δικαστήρι[α] πληρωθήσεσθαι, [ἔχο]ντα στοιχεῖον ἕκαστον, ὅπερ ἂν [ᾖ ἐ]πὶ τοῦ δικαστηρίου ἑκάσ[του] εἰληχ[ό]ς ΑΥΤ............ ΔΙ.ΝΑ.τ[ῷ ὑ]πηρέτῃ ЄΙϹЄΧ.............ΝΤЄϹ..ΝΚΛ .ΟϹ ὁ δὲ ὑπηρ[έτη]ς κτέ.»

Οὕτω κατὰ τὴν τοῦ Βλασσίου ἔκδοσιν· κατὰ δὲ τὴν τῶν Κ.-W ἐν μὲν τῷ γ' στίχῳ οὐ προστίθεται ἡ ἐπὶ] πρόθεσις, μετὰ δὲ τὴν λέξ. εἰληχ[ὸ]ς τίθεται μὲν τελεία στιγμή, εἶτα δ' ἕπεται: α.υτ —— —— δι..να. τ[ῷ ὑ]πηρέτῃ εισεχ ——— ντησ.ν κλ ̈.ος ὁ δὲ ὑπηρέτης κτέ.

Ἡ τῶν δύο τελευταίων στίχων προσήκουσα συμπλήρωσις, δυσχερεστάτη καθ' ἑαυτὴν οὖσα, εἰ μὴ ἴσως ἀδύνατος, διὰ τὴν φθορὰν σχεδὸν ἁπασῶν τῶν συνιστασῶν αὐτοὺς λέξεων, εἰς εἰκασίας μόνον δύναται νὰ παράσχῃ χώραν, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον πιθανάς· τὰ πρὸ αὐτῶν ὅμως δύνανται, νομίζομεν, κατά τι βέλτιον ν' ἀναγνωσθῶσιν.

Οὕτω, καθ' ἡμᾶς, ἐν τῷ τέλει τοῦ πρώτου χωρίου προσῆκον εἶναι ν' ἀναγνῶμεν: ὅπερ ἂν [ᾖ] τοῦ δικαστηρίου ἑκάσ[του τὸ] εἰληχ[ό]ς. Πλὴν ὅτι ὁ Ἀριστοτέλης καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Ἀθην. Πολιτείας ἐνάρθρως λέγει τὸ γράμμα τὸ λαχὸν (Κεφ. 63. 5), τὸ δικαστήριον τὸ λαχὸν (Κεφ. 49. 3), ἐνταῦθα ὅμως ἦν, ὡς εἰπεῖν, καὶ ἠναγκασμένος ἵνα χρήσηται τῇ κατὰ παρακείμενον μετοχῇ σὺν τῷ ἄρθρῳ: τὸ] εἰληχός, ἵνα δηλώσῃ μὲν διὰ τοῦ ἄρθρου ὡρισμένως τὸ ἐπὶ ἑκάστου τῶν κιβωτίων στοιχεῖον, καὶ δὴ ὅτι τοῦτο ἀκριβῶς ἦν ὅπερ ἂν ᾖ τοῦ δικαστηρίου ἑκάστου (τὸ γράμμα) τὸ εἰληχός, δείξῃ δ' ἅμα διὰ τῆς μετοχῆς τοῦ παρακειμένου, ὅτι τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος στοιχεῖα, τὰ προσπαρατιθέμενα ἀνὰ ἓν ἐνὶ τῶν δικαστη-

ὅτι ὁ ἄρχων ἀφ' οὗ ἐνέβαλλε τοὺς κύβους λευκοὺς καὶ μέλανας «ἐκάλει εἰς τὸ κληρωτήριον τοὺς ἠλιαστὰς τῆς φυλῆς αὐτοῦ, οἵτινες ἕως τότε ἀνέμενον πρὸ τῆς εἰσόδου». Ὁ Γίλβερτ ἅπαξ παραδεξάμενος ὅτι πλημμελῶς δῆθεν κεῖται ἐν Κεφ. 63. 1: «εἴσοδοι δέ εἰσιν εἰς [τὰ] δικαστ[ή]ρια δέκα» ἀντὶ κληρωτήρια, εἰκὸς ἦν νὰ παρανοήσῃ τὸ πρᾶγμα. Σημειωτέον δ' ὅτι νῦν καὶ οἱ Κ.-W[3] καὶ ὁ Wilcken καὶ σχεδὸν εἰπεῖν πάντες ἀναγνωρίζουσιν ὅτι ἀναγνωστέον: τὴν φυλὴν κληρ[οῖ].

ων ἑκάστῳ, καθ' ὃν χρόνον τελοῦνται ἃ νῦν ἀφηγεῖται, εἰσὶν ἤδη τὰ πρωίας ἐπικεκληρωμένα τοῖς δικαστηρίοις· διότι, καθὰ ἤδη ἀνωτέρω ἐδείξαμεν, ἐπιστάσης τῆς δικασίμου, πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς κληρώσεως, πρώτιστον ἔργον οἱ θεσμοθέται εἶχον ἵν' ἐπικληρώσωσι τὰ γράμματα, ἃ δεῖ προσπαρατίθεσθαι τοῖς δικαστηρίοις».

Τῶν ἑπομένων δύο στίχων, εἰ καὶ αἱ λέξεις κατὰ τὸ πλεῖστον ἐγένοντο ἴτηλοι, ὁ νοῦς ὅμως δὲν φαίνεται ἀσαφής. Ὡς ἤδη ὅ τε μακαρίτης Kaibel καὶ ὁ διαπρεπέστατος συνεργάτης αὐτοῦ Wilamowitz ἤκασαν dictum erat iudicem postquam archonti glandem ostendit andem ministro ostendisse.

Τῷ ὄντι μικρὸν ἀνωτέρω (στήλ. 31 στίχ. 25 ἐπ) περὶ τῶν εἰληχότων δικαστῶν κεῖται, ὅτι ἕκαστος «κληθεὶς καὶ ὑ[πα]κ[ο]ύσας ἕλ]κ]ει [βάλανο]ν ἐκ τῆς ὑδρίας, καὶ ὀρ[έ]ξας αὐτή[ν, ἀνέχ]ων τὸ γράμμα, δείκνυσιν πρῶτ[ον μὲν] τῷ ἄρχοντι τῷ ἐφεστηκότι», ἐκ δὲ τούτων δυνάμεθα νὰ εἰκάσωμεν, ὅτι ὁ δικαστὴς εἶτα, τὴν αὐτὴν βάλανον ἔχων, ἐξελθὼν τοῦ κληρωτηρίου, διότι ἐν αὐτῷ ἦν ὅτε τὴν βάλανον ἐκ τῆς ὑδρίας εἵλκυσε, δείκνυσιν αὖθις τὸ ἐπ' αὐτῆς γράμμα εἰς τὸν ὑπηρέτην, διότι κατ' αὐτὸ μόνον δύναται νὰ λάβῃ τὴν προσήκουσαν κατὰ χρῶμα βακτηρίαν.

Τούτων ἕνεκα οἱ K.-W, εἰ καὶ ἐνδοιάζοντες, ὡς πρώτην λέξιν μετὰ τὸ εἰληχὸς ἐν ταῖς ὑποσημειώσεσιν ἤκασαν: δεύτ[ερον δέ(1), ἀνθ' οὗ ὅμως, οὐκ ὀρθοῦ ὄντος, πιθανώτερον ἡμῖν φαίνεται ὅτι ἔκειτο ἢ μετὰ δὲ ταῦτα (πρβλ. Κεφ. 55. 3: «ἐπερωτῶσιν ... πρῶτον μὲν τίς σοι πατὴρ κτέ. μετὰ δὲ ταῦτα εἰ ἔστιν αὐτῷ Ἀπόλλων πατρῷος κτέ.») ἢ εἶτα ἢ ἔπειτα, ἄνευ ὅμως τοῦ δέ, ᾧ ὁ Ἀριστοτέλης οὐδέποτε φαίνεται χρώμενος, οὔτε μετὰ τὸ πρῶτον μὲν — εἶτα (πρβλ. Κεφ. 42. 3) οὔτε μετὰ τὸ πρῶτον μὲν — ἔπειτα (πρβλ. Κεφ. 9. 1, 21. 1, 22. 2, 25. 2, 27. 3, 29. 4, 31. 1, 36. 2, 43. 3, 51. 3, 56. 2, 57. 1, 59. 1).

Καὶ περὶ τῶν λοιπῶν δὲ λέξεων εἰκάζοντες, ἀλλ' ἐν πλείστῃ ὡς εἰκὸς ἀμφιβολίᾳ, ὧδέ πως συμπληροῦμεν τὸ ὅλον χωρίον :

(1) Σημειωτέον δ' ἄλλως ὅτι τὸ ἡμαρτημένον δεύτερον δὲ μετὰ τὸ πρῶτον μὲν οὐδαμοῦ ἀπαντᾷ τῆς Ἀθην. Πολιτείας· ὀρθῶς ὅμως κεῖται ἐν Κεφ. 30: «κληροῦν δὲ τοὺς λαχόντας... πρῶτον μὲν ἱερῶν, δεύτερον δὲ κήρυξιν, τρίτον πρεσβείαις, τέταρτον τῶν ἄλλων· τὰ δὲ τοῦ πολέμου ὅταν δέῃ κτέ.».

μετὰ δὲ
[τ]αῦτ[' ἀπέρχεται ἵνα δείξ]α[ς] καὶ τ[ῷ ὑ]πηρέτῃ εἰσέλ[θῃ εἰς δικασ]τή[ριο]ν τὸ εἴλ[η-χ]ός. ὁ δὲ ὑπηρ[έτη]ς [δίδωσιν αὐτ]ῷ βακτηρίαν κτὲ.

Ἄνωθεν τῆς ἐν τῷ α' στίχῳ λέξεως: [τ]αῦτ[α ὑποτίθεμεν ὑπε]γεγραμμένας τὰς λλ: μετὰ δέ, διότι καὶ ὁ Wilcken ὡσαύτως ἀνεγνώρισεν ὕπερθεν vestigia correcturae vel supplementi.

7

Στήλ. 32 στίχ. 13 ἑπ.: «ἐπε[ιδὰν δ' εἰσ]έλθῃ, παραλαμβάνει σύνβολον δη[μοσίᾳ] παρὰ τοῦ ε[ἰ]ληχότος ταύτη[ν] τὴν ἀ[ρχήν, δε]ίξας τήν τε [β]άλα[νον] καὶ τὴν βακτηρίαν [.....δ]ικαστηρίῳ τοῦτο[ν] ⟨τὸν⟩ τρόπον εἰσελ[ηλυθό]τες:

Εἰς τὸ μετὰ τὴν λ. βακτηρίαν χάσμα, ὁ Wilcken ἀνεγνώρισεν ὑπάρχον τι ὑπεργεγραμμένον, οἱ δὲ K.-W[3] ἐν ταῖς ὑποσημειώσεσιν ᾔκασαν, ὅτι περίπου ὁ νοῦς τῶν ἐκλελοιπότων ἦν: [οἱ μὲν οὖν λαχόντες εἰσὶν ἐν τῷ] δικαστηρίῳ. Καθ' ἡμᾶς ὁ Ἀριστοτέλης τὸν περὶ ἑκάστου εἰληχότος δικαστοῦ λόγον ἐξακολουθῶν, ἀμέσως ἐπῆγεν: [εἶτα κάθηται ἐν τῷ δ]ικαστηρίῳ.

Τὰ δ' εὐθὺς ἀκολουθοῦντα ὧδέ πως ἴσως ἀναγνωστέον: τοῦτο[ν] ⟨οὖν τὸν⟩ τρόπον εἰσέρ[χονται πάν]τες. Τὰ ⟨οὖν τὸν⟩ παρέλιπε, φαίνεται, ὁ ἀντιγραφεὺς ἅτε δὴ συγχέας πρὸς τὴν ἡγουμένην λ: τοῦτον, ἕνεκα τῆς ὁμοιότητος τῶν γραμμάτων: ΤΟΥΤΟΝ-ΟΥΝΤΟΝ. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον φαίνεται παραλιπὼν τὸ ἄρθρον καὶ ἐν ἀρχῇ τοῦ Κεφ. 12. 1: «ταῦτα δ' ὅτι τοῦτον ⟨τὸν⟩ τρόπον ἔσχεν κτέ.». Σημειωτέον δ' ὅτι ὁ Ἀριστοτέλης πολλάκις ἐν τῷ συγγράμματι τούτῳ καὶ δὴ ἐν ὁμοίαις περιπτώσεσιν, χρῆται ταῖς λλ: τοῦτον τὸν τρόπον, σχεδὸν ἀεὶ μετὰ τοῦ ἀνακεφαλαιωτικοῦ συνδέσμου οὖν, ἐν ἀρχῇ νέας περιόδου, πάντοτε δ' ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὰ ἡγούμενα (Ἐπιθ. Κεφ. 3. 5, 9. 1, 16. 1, 26. 1, 32. 2, 43. 1, 60. 1, δὶς δὲ ἄνευ τοῦ οὖν ἐν Κεφ. 12. 1, 55. 5)

Ἐν Σμύρνῃ, τῇ 15 Μαρτίου 1902.

Π. Σ. ΦΩΤΙΑΔΗΣ

ΣΥΝΘΗΚΗ

ΜΕΤΑΞΥ ΤΗΣ ΕΝΕΤΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΚΑΙ ΑΛΕΞΙΟΥ ΚΑΛΛΙΕΡΓΟΥ

Ἀντὶ χιλίων ἀργυρῶν μαρκῶν καὶ ἄλλων τινῶν ἀμφιβόλου σημασίας ὠφελημάτων ἐξεχώρησεν ὁ σταυροφόρος Βονιφάτιος ὁ Μομφερατικὸς τὴν Κρήτην εἰς τὴν Ἐνετικὴν δημοκρατίαν τὸν Αὔγουστον τοῦ 1204 (1). Ὁ πολυμήχανος γέρων Ἐρρῖκος Δάνδολος ὁ Δόγης τῆς Ἐνετίας καὶ εἷς τῶν κυριωτέρων ἀρχηγῶν τῆς τετάρτης σταυροφορίας καὶ οἱ ἐπιτήδειοι ἔμποροι τοῦ Ἀδρίου ἀπέκτων ἀντὶ ἀσημάντων ἀνταλλαγμάτων τὴν βασιλίδα τοῦ Αἰγαίου, ἣν εἶχε μὲν παραχωρήσῃ εἰς τὸν Βονιφάτιον, ὡς λέγεται, ὁ κλονιζόμενος ἐν τῷ καταρρέοντι θρόνῳ τοῦ Βυζαντίου Ἀλέξιος ὁ Δ´ ὁ τοῦ Ἰσαακίου τῷ 1203, ἐπεκύρωσαν δὲ τὴν παραχώρησιν καὶ οἱ λοιποὶ σύντροφοι οἱ κατακερματίσαντες καὶ διανειμάμενοι τὸ Βυζαντιακὸν κράτος κατὰ τὸ ἑπόμενον ἔτος.

Δὲν ἠξιώθη ὅμως ὁ γηραιὸς Δόγης νὰ ἴδῃ τὸ ἔργον τῶν χειρῶν του συμπληρωθέν. Αὐτὸς μὲν ἀπέθνησκε μικρὸν κατόπιν τῷ 1205, οἱ δὲ συμπολῖταί του εἴτε ἐκ τῆς ἀπωλείας ταύτης θορυβηθέντες εἴτε

1 Ἴδε Cornelius Creta sacra vol. II p. 222 ἔνθα δημοσιεύεται αὐτὸ τὸ ἔγγραφον τῆς ἐκχωρήσεως. Ἡ ποσότης τῶν χιλίων ἀργυρῶν μαρκῶν (mille marchae argenti) πιστοῦται ἔκ τε τοῦ ἐπισήμου τούτου κειμένου καὶ ἐξ ἑτέρου χειρογράφου μονογραφήματος τοῦ 16 αἰῶνος ἀνήκοντος εἰς τὴν ἐνετικὴν οἰκογένειαν Barozzi καὶ κατεχομένου νῦν ὑπὸ G. Gerola. Ἦτο δὲ ἡ ἀργυρᾶ μάρκα μονὰς βάρους νομισματικὴ ληφθεῖσα ἐκ Γερμανίας, ἔνθα κατὰ πόλεις ἐποίκιλλε μικρὸν κατὰ βάρος. Οἱ Ἐνετοὶ ἤδη ἀπὸ τοῦ 13 αἰῶνος μετεχειρίζοντο τὴν μάρκαν τῆς Κολωνίας (ad pondus Coloniae, ἴδ. Laurentius de Monacis Chronicon p. 134), ἧς τὸ βάρος ἦτο περίπου 234 γραμμάρια (Brockhaus Conversations lexicon ἐν λέξει Mark), ἐλογίζετο δὲ παρ' Ἐνετοῖς ὡς ἰσοδυναμοῦσα πρὸς 5 χρυσᾶ δουκᾶτα. Ὥστε κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἡ Κρήτη παρεχωρήθη ὑπὸ τοῦ Βονιφατίου τοῖς Ἐνετοῖς ἀντὶ 5 χιλ. χρυσῶν δουκάτων (75,000 χρ. φράγκων) ἢ 234 χιλιογράμμων ἀργύρου (182 1/2 ὀκάδες).

καὶ ἀπασχολούμενοι ὑπὸ τῶν νέων καθηκόντων, ἃ ἐπέβαλεν αὐτοῖς κληρονομία τοῦ ἑνὸς τετάρτου καὶ ἡμίσεος(1) τοῦ ὅλου Ρωμαϊκοῦ κράτους, ἐβράδυναν νὰ ἐπιχειρήσωσι τὴν κατοχὴν τῆς νέας κτήσεω[ς].

Ἕνεκα ὅμως τῆς βραδύτητος ταύτης μικροῦ ἐδέησε νὰ ἀπολέσω[σι] διὰ παντὸς τὴν νέαν κτῆσιν· διότι οἱ ἀείποτε ἀντίζηλοι τῶν Ἐνετῶ[ν] Γενοᾶται κεντριζόμενοι ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας νὰ ἀφαιρέσωσιν ἐκ τῶ[ν] χειρῶν τῶν ἀντιπάλων τὸ πολύτιμον λάφυρον, οὕτω δὲ ἀποζημιω[θῶσι] θῶσι καὶ διὰ τὴν στέρησιν τῶν ὠφελημάτων καὶ προνομιῶν, ὧν ἀπ[ή]λαυον πρὶν ἐν τῇ πρωτευούσῃ τοῦ Βυζαντιακοῦ κράτους, ἔσπευσαν ν[ὰ] προκαταλάβωσι τοὺς ἀντιζήλους τοῦ Ἀδρίου. Ὅθεν ὁπλίσαντες τα[χ]χέως καὶ ἐφοδιάσαντες μὲ τὰ χρειώδη τὸν τυχοδιώκτην συμπολίτη[ν] των πειρατὴν Ἐρρῖκον Πισκατόρην τὸν κατόπιν κληθέντα κόμη[τα] τῆς Μάλτας ἀπέστειλαν αὐτὸν πρὸς κατάληψιν τῆς νήσου. Ὁ τολ[μηρὸς] μηρὸς καταδρομεὺς ἐπέτυχε τῷ ὄντι θαυμασίως· πλεύσας εἰς Κρήτη[ν] τῷ 1205 κατέλαβεν εὐκόλως τὰ ὑπάρχοντα παράλια φρούρια κα[ὶ] ἐντὸς ὀλίγου ἐγένετο κύριος ὅλης τῆς νήσου. Ἵνα δὲ ἐξασφαλίσῃ τὴν κατοχὴν ἔκτισε 15 μικρὰ φρούρια (castella) εἰς διάφορα ἐπίκαιρα σημεῖα τοῦ ἐσωτερικοῦ(2). Οἱ Κρῆτες καταπεπληγμένοι, ὡς φαίνεται, ἐκ τῆς ἐθνικῆς συμφορᾶς οὐδεμίαν σοβαρὰν ἀντίστασιν ἀντέταξαν εἰς τοὺς Γενοάτας καὶ κατόπιν δὲ δὲν ἀνεμίχθησαν σπουδαίως εἰς τὸν μεταξὺ τῶν δύο ἀντιπάλων περὶ κατοχῆς τῆς πατρίδος των ἀγῶνα φρονοῦντες ἴσως, ὅτι οὐδένα λόγον εἶχον νὰ προτιμήσωσι τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον ἐκ τῶν ἀγωνιζομένων ἁρπάγων ἐπιφυλαττόμενοι νὰ κανονίσωσι τὴν πορείαν των ἐκ τοῦ ἀποτελέσματος τῆς πάλης.

Ἡ κατάληψις τῆς Κρήτης ὑπὸ τῶν Γενοατῶν, ἐνῷ κατεθορύβησε

(1) Τὸ ἓν τέταρτον καὶ τὸ ἥμισυ τούτου (ἤτοι $^3/_8$) τοῦ Βυζαντιακοῦ κράτους ἔλαβον οἱ Ἐνετοὶ εἰς τὸ μερίδιόν των κατὰ τὴν διανομήν, δι' ὃ ἀπὸ τοῦδε εἰς τοὺς τίτλους τοῦ Δουκὸς Ἑνετίας προστίθεται καὶ τὸ «κύριος τοῦ ἑνὸς τετάρτου καὶ ἡμίσεος τοῦ ὅλου Ρωμαϊκοῦ κράτους» «Dominus quatre partis et dimidiae totius Imperii Romaniae».

(2) Τὰ φρούρια ταῦτα διετήρησαν μετὰ τῶν ὀνομάτων τῶν δοθέντων ὑπὸ τῶν Γενοατῶν καὶ οἱ Ἐνετοί, αὐτὰ δὲ εἶναι τὰ ὁποῖα ἔδωκαν τὸ ὄνομά των εἰς πολλὰς τῆς Κρήτης ἐπαρχίας καὶ μέχρι σήμερον ἀκόμη π. χ. Bonifacio, Malvesi, Mirabello, Castelnuovo ἐξ ὧν τὰ ὀνόματα τῶν ἐπαρχιῶν Μονοφάτσι, Μαλεβίζι, Μεραμπέλλον, Καινούργιο κτλ. Περὶ τῶν φρουρίων τούτων ἑτοιμάζει μονογραφίαν ὁ περὶ τὰ Ἐνετικὰ μνημεῖα τῆς Κρήτης ἀσχολούμενος Dr G. Gerola. Ἴδε καὶ ἐν Rasegna internationale 1 Dicembre 1901» ἄρθρον τοῦ Gerola.

ν ἀντίζηλον, παρώρμησε συγχρόνως πρὸς ταχεῖαν καὶ ἀποτελε-ατικὴν δρᾶσιν διὰ τὴν ἀνάκτησιν τῆς λείας. Οἱ Ἐνετοὶ λαὸς κατ' ἐχὴν ναυτικὸς καὶ ἐμπορικὸς δὲν ἠδύναντο νὰ παραγνωρίσωσι τὴν μασίαν, ἣν θὰ εἶχε δι' αὐτοὺς ἡ νῆσος καὶ τὴν ζημίαν ἣν θὰ ὑφί-αντο τὰ συμφέροντά των, ἂν μάλιστα περιέπιπτεν εἰς χεῖρας τῶν ξερῶν ἀντιπάλων. Ἐκτὸς τῆς εὐφορίας τῆς γῆς δυναμένης διὰ τῶν ιιόντων αὐτῆς σπουδαίαν ἐπικουρίαν νὰ παρέχῃ εἰς τὴν μητρό-λιν καὶ σημαντικὰ κέρδη εἰς τὸ Ἐνετικὸν ἐμπόριον, ἡ Κρήτη ἦτο α τὴν ἐμπορικὴν τῆς Ἐνετίας ναυτιλίαν ὁ καταλληλότατος καὶ λιστα ἐπίκαιρος ναυτικὸς καὶ ἐμπορικὸς σταθμός. Κειμένη ἐν τῷ εσῳ τῆς θαλασσίας ὁδοῦ πρὸς τὰ ἐμπορικὰ κέντρα τῆς Μ. Ἀσίας, ῆς Συρίας καὶ τῆς Αἰγύπτου ἦτο ἐπιτηδειοτάτη ἵνα χρησιμεύῃ εἰς ι πλοῖα τῆς δημοκρατίας ὡς σταθμὸς δι' ὕδρευσιν, τροφοδότησιν αι ἀντικατάστασιν τῶν πληρωμάτων, ἔχουσα δὲ λιμένας ἀσφαλεῖς ; καταφύγιον ἐν καιρῷ τρικυμίας καὶ κινδύνου ἐκ τῶν λυμαινομένων ὅτε τὴν θάλασσαν πειρατῶν. Ταυτοχρόνως ἦτο καὶ ὁ πλησιέστερος ολεμικὸς ναύσταθμος τῆς Δημοκρατίας πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν ἐν τῷ αταλυθέντι Βυζαντ. κράτει Ἐνετικῶν κτήσεων, ἀπόκρουσιν τῶν ιιρατικῶν ἐπιδρομῶν καὶ προστασίαν τῶν ἐμπορευομένων ὑπηκόων ῆς Γαληνοτάτης (1).

Τὸ ἑπόμενον ἔτος 1206 ἀποστέλλει ἡ Ἐνετία ἰσχυρὸν στόλον κατὰ ρῶτον εἰς Κρήτην, ἐντεῦθεν δὲ ἄρχεται μεταξὺ τῶν δύο ἀντιπάλων ἀγων μακρός, πεισματώδης καὶ ἐπὶ πολὺ ἀμφίρροπος. Ἐπὶ τέλους φαίνοντο ὑπερισχύοντες οἱ Ἐνετοί. Ὁ Πισκατόρης κινδυνεύων νὰ ἀπολέσῃ τὸ πᾶν ἐθεώρησε συμφορώτερον ἀντὶ ὑλικῶν τινων παρα-χωρήσεων νὰ ἀποχωρήσῃ τῆς νήσου, οἱ δὲ Ἐνετοὶ μετὰ πεισματώδη πάλην ἔμειναν μόνοι κύριοι τῆς νήσου καὶ ὁ πτερωτὸς λέων τοῦ Ἁγίου Μάρκου περιέσφιγξε διὰ τῶν αἰχμηρῶν του ὀνύχων τὴν πα-τρίδα τοῦ Μίνωος.

Καὶ ὑπῆρξε μὲν δυσχερὴς διὰ τὴν Ἐνετίαν ἡ κατάληψις τῆς νήσου καὶ ἡ ἐκδίωξις τῶν ὀχληρῶν ἀνταπαιτητῶν ἀλλ' ἔτι χαλεπωτέρα, ὡς θὰ ἴδωμεν, ὑπῆρξεν ἡ διατήρησις αὐτῆς καὶ ἡ καταπολέμησις τοῦ ἐγχωρίου Ἑλληνικοῦ στοιχείου, τὸ ὁποῖον ἀπὸ τῶν πρώτων ἐτῶν ἔδειξεν

(1) Ἴδε ἄρθρον E. Gerland ἐν Historiches Jahrbuch Band XX Heft I s. 6.

οὐχὶ εὐνοϊκὰς διαθέσεις προοιωνιζομένας τοὺς μέλλοντας αἱματηρ[οὺς] καὶ πείσμονας ἀγῶνας μεταξὺ τῶν νέων κυρίων καὶ τῶν ἰθαγεν[ῶν] ὁδηγουμένων ὑπὸ τῶν πλουσίων καὶ ἰσχυρῶν ἀριστοκρατικῶν γεν[ῶν] τῆς νήσου τῶν ἀναγόντων τὴν καταγωγὴν εἰς ἐπισήμους εὐγε[νεῖς] οἴκους τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Τὸ βασίλειον τῆς Κρήτης regno di Candia, ὡς ὠνομάσθη δ[ιὰ] τὴν σπουδαιότητα αὐτῆς ἡ νέα ἀποικία, διωργανώθη κατὰ τὸ πρ[ό]τυπον τῆς μητροπόλεως. Διῃρέθη εἰς τέσσαρα τμήματα (territori[a]) πρωτεύουσα δὲ ἀνεγνωρίσθη ὁ Χάνδαξ (Candia) τὸ κτίσμα τ[ῶν] Ἀράβων. Ἀνώτατος ἄρχων κατὰ διετίαν ἐκλεγόμενος ἐκ τῶν [ἐν] Ἑνετίᾳ εὐγενῶν ἦτο ὁ Δοὺξ τῆς Κρήτης (Ducha Cretae)(1) ἐ[πὶ] διετίαν παραμένων ἐν Κρήτῃ ἔχων καὶ δύο Συμβούλους (Consiliari[i]) μεθ' ὧν συνεσκέπτετο καὶ ἀπεφάσιζεν ἐπὶ παντὸς ζητήματος μὴ ὑπα[γο]γομένου εἰς τὴν ἄμεσον δικαιοδοσίαν τῆς κεντρικῆς Κυβερνήσεω[ς]. Μετ' αὐτὸν ἤρχετο ὁ ἀνώτατος στρατιωτικὸς διοικητὴς τῆς ἀποικ[ίας] τῆς Ἑνετίας ἐπίσης κατὰ διετίαν ἀποστελλόμενος (Capetan General) ἐδρεύων ὡς καὶ ὁ Δοὺξ ἐν Χάνδακι. Εἰς τὰ ἄλλα τμήματα ἤδρευον οἱ Rectores ἀσκοῦντες καθήκοντα νομαρχῶν καὶ ἐκ τοῦ Δο[υ]κὸς ἐξαρτώμενοι, ἤτοι ὁ τῶν Χανίων (ἡ πόλις ἐκτίσθη τῷ 1252) τοῦ Ρεθύμνου καὶ τῆς Σητείας. Εἰς τὰς ἐπαρχίας ἦσαν οἱ Castellani καὶ οἱ Capetani ἔχοντες μὲν κυρίως στρατιωτικὰ ἀλλ' ἐν μέρει κα[ὶ] διοικητικὰ καθήκοντα. Ἀναλόγως κατηρτίσθη ἥ τε οἰκονομικὴ κα[ὶ] δικαστικὴ ὑπηρεσία.

Ὡς εἴπομεν καὶ προηγουμένως ἀπὸ τῶν πρώτων ἐτῶν τῆς κατοχῆς ἤρχισαν νὰ γίνωνται καταφανεῖς αἱ ἐχθρικαὶ διαθέσεις τοῦ ἐγχωρίου στοιχείου. μετὰ ἐπανειλημμένας δὲ τοιαύτας δοκιμασίας ἡ Ἑνετικὴ Κυβέρνησις κατεῖδεν, ὅτι ἐκτὸς τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων, ἃς διετήρει ἐν τῇ νήσῳ, ἢ ἀπέστελλεν ἑκάστοτε ἐν πάσῃ ἐξεγέρσει τῶν ἰθαγενῶν, εἶχεν ἀνάγκην καὶ ἄλλου ἰσχυροῦ στηρίγματος ἐπὶ τόπου, στοιχείου ἀφοσιωμένου [illegible] καὶ ἑτοίμου πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν ἀπειλουμένων συμφερόντων τῆς Δημοκρατίας ἐν τῇ ἀτιθάσῳ νήσῳ· δι' ὃ ἀπεφάσισε κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν ἀρχαίων Ρωμαίων τὸν ἀποικισμὸν τῆς νήσου.

(1) [illegible] τῆς Ἑνετικῆς δημοκρατίας [illegible] πρὸς διάκρισιν Ducha ἢ Duca.

Γρις έστειλαν άποικίας οἱ Ἐνετοὶ ἐντὸς τῶν πεντήκοντα πρώτων ν (1). Οἱ ἄποικοι οὗτοι διακρινόμενοι εἰς ἱππότας (milites) καὶ οὺς (servientes-sergentes-pedites) διενεμήθησαν ὅλην τὴν ὕπαι- χώραν καὶ τὰ φρούρια πλὴν τοῦ Χάνδακος μετὰ τῶν περιχώ- ἀπὸ Καρτεροῦ μέχρι Φρασκιᾶς ἐκ τοῦ μέρους τῆς θαλάσσης καὶ ι τοῦ φρουρίου Τεμένους ἀπὸ μέρους τῆς ξηρᾶς συμπεριλαμβα- ένου), τὰ ὁποῖα ἔμειναν κτῆμα τοῦ κοινοῦ (communis) μετὰ τῶν ν εὑρε- σομένων ἀργυρωρυχείων ἢ χρυσωρυχείων. Πρὸς τούτοις μέθησαν τῆς διανομῆς τὰ ἐκκλησιαστικὰ κτήματα, δι' ἃ ἐπεφύ- ξεν ἑαυτῇ τὸ δικαίωμα τῆς διαθέσεως ἡ κεντρικὴ Κυβέρνησις. Αἱ σκοπαὶ τῆς νήσου καὶ ἡ ἀρχιεπισκοπὴ διετηρήθησαν, ἀλλ' ἐδόθησαν Λατίνους ἀρχιερεῖς ἐκδιωχθέντων ἐκ τῆς νήσου τῶν Ἑλλήνων.

Οὕτως ἱδρύθη ἐν Κρήτῃ ὁ φραγκικὸς φεουδαλισμός. Τὰ φέουδα τὰ θέντα εἰς τοὺς ἀποίκους ἦσαν διττά: ἱπποτεῖαι (militiae) καὶ πε- ια (serventariae). Ἕκαστος φεουδάρχης ἱππότης ἦτο ὑποχρεω- νος νὰ συνεισφέρῃ χρηματικόν τι ποσὸν εἰς τὸ ταμεῖον καὶ ἐν καιρῷ λέμου ἢ ἐπαναστάσεως νὰ πολεμῇ ἔφιππος μετὰ δύο ὑπασπιστῶν ππων ὑπ' αὐτοῦ παρεχομένων.

Ὁ ἀγὼν μεταξὺ τῶν δύο στοιχείων, τοῦ ἐπεισάκτου Ἐνετικοῦ καὶ ἐγχωρίου Ἑλληνικοῦ, ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς ἐγκαθιδρύσεως τῶν Ἐνε- ῶν ἐν τῇ νήσῳ ἐξηκολούθησε πλὴν μικρῶν διαλειμμάτων ἐπὶ 150 τ. ἐπίμονος, λυσσαλέος καὶ φοβερός. Τὴν ἐχθρότητα τοῦ ἰθαγενοῦς ηνισμοῦ πρὸς τοὺς ξένους ὑπεδαύλιζον, ὡς εἴπομεν, καὶ φλέγουσαν ετήρουν οἱ ἀρχηγοὶ τῶν ἐγχωρίων εὐγενῶν οἴκων τῶν ἐλθόντων ἐπὶ ικηφόρου τοῦ Φωκᾶ ἐκ Βυζαντίου καὶ κατόπιν κατὰ τὸ μέσον τοῦ δεκάτου αἰῶνος ἐπὶ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ (οἱ 12 ἀρχοντόπου- οι 2). Οἱ εὐγενεῖς οὗτοι ἀπολαύσαντες ἐξαιρετικῶν πλεονεκτημάτων ι τῇ νήσῳ καὶ τιμῶν, ὄντες δὲ κύριοι ἀπεράντων κτημάτων καὶ κάτοχοι σημαντικοῦ πλούτου ἀπετέλουν ἐπὶ τῆς Βυζαντιακῆς ἐποχῆς

1 Τῷ 1212-1222 καὶ 1252. Ἴδε Cornelius Creta vol. II p. 225. 251. 274.

2. Τα περὶ ἐγκαταστάσεως τῶν εὐγενῶν οἴκων τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐν Κρήτῃ ἐπὶ Νικηφόρου τοῦ Φωκᾶ καὶ μάλιστα τῶν 12 λεγομένων ἀρχοντοπούλων δὲν ἔχουσιν α... διευκρινισθῇ ἐπαρκῶς. Ἰδίως τῶν τελευταίων ἡ ἐποίκησις, ἂν δὲν εἶναι ἐντελῶς ...ῶς, περιβάλλεται ὑπὸ πολλοῦ σκότους. Ὁ θέλων νὰ πεισθῇ περὶ τούτου, ἂς ἀνα- ...σῃ τα παρα Σάθᾳ Ἑλλ. Ἀνεκδ. τόμ. Β' ἐν τῇ εἰσαγωγῇ δημοσιευόμενα ἔγγραφα.

τὴν εὐγενῆ ἀριστοκρατίαν τῆς νήσου καὶ εἶχον ἱδρύσει εἶδός τι τιμ- ριωτισμοῦ καὶ ἐκέκτηντο κῦρος καὶ δύναμιν παρὰ τῷ λαῷ ἀπερι- ριστον. Ἐκ τῆς νέας ὅμως καταστάσεως τῶν πραγμάτων καὶ τ- ἀποικήσεως τῶν Ἑνετῶν ἦτο φυσικὸν νὰ τρωθῶσι καιρίως τὰ συ- φέροντα καὶ αἱ προνομίαι τῶν πρῴην ἀρχόντων. Ὡς ἀδικούμε- οὐδὲν ἄλλο μέσον εἶχον, ἢ νὰ καταφύγωσιν εἰς τὰ ὅπλα καὶ διεκδι- κήσωσι διὰ τῆς βίας τὰ δίκαιά των, εὕρισκον δὲ σχεδὸν πάντοτε τ- λαὸν τῆς Κρήτης ἕτοιμον νὰ τοὺς ἀκολουθήσῃ καὶ συνδράμῃ εἰς τ- κατὰ τῶν ἐπιδρομέων ἀγῶνα· αἱ ἐκ μέρους τῶν νέων κυρίων κατα- πιέσεις, φορολογίαι καὶ ἀγγαρεῖαι, τὸ μῖσος, ὃ ἐνέπνεεν εἰς αὐτοὺς διαφορὰ τῆς φυλῆς καὶ τῆς θρησκείας, αἱ τοῦ παραγκωνισθέντος Ἑλ- ληνικοῦ κλήρου παρακελεύσεις καὶ αἱ πρὸς τοὺς τέως ἄρχοντας συμ- πάθειαι, ἦσαν παράγοντες ἀρκετοὶ ἵνα κρατῶσι πάντοτε τῆς ἔχθρας τὸν δαυλὸν ἀνημμένον. Καὶ ἔξωθεν δὲ δὲν ἔλειπον ἀφορμαὶ καὶ παρο- τρύνσεις· οἱ Ἕλληνες αὐτοκράτορες τῆς Νικαίας, ὁ Μιχαὴλ Παλαιο- λόγος καὶ ἄλλοι μετὰ τὴν ἀνάκτησιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπε- θαλψαν πολλάκις τὴν ἀντίστασιν καὶ στρατοὺς καὶ στόλους ἔστειλαν πρὸς ἐπικουρίαν τῶν ἀγωνιζομένων ὁμοφύλων ἐν Κρήτῃ, καὶ ἡ ἀντι- ζηλος δὲ Γένουα δὲν παρέλειπεν εὐκαιρίαν, ἵνα γεννήσῃ πράγματα εἰς τὴν ἀντίπαλον ἐν πάσῃ διδομένῃ εὐκαιρίᾳ.

Κατὰ τοὺς αἱματηροὺς καὶ πολυχρονίους τούτους ἀγῶνας πρὸς τοὺς ἐγχωρίους καὶ τοὺς ἔξωθεν ἐπικούρους δὲν ἦτο πάντοτε νικήτρια ἡ Ἑνετία. Τὸ τελικὸν ἀποτέλεσμα συνήθως ἦτο ὑπὲρ αὐτῆς, ἀλλὰ ποσάκις οἱ Δοῦκες καὶ οἱ στρατοὶ τῆς Ἑνετικῆς Πολιτείας δὲν ὑπέ- στησαν ἥττας καὶ ταπεινώσεις μεγάλας καὶ ποσάκις ἡ νίκη δὲν ἐξη- γοράσθη διὰ θυσιῶν σημαντικῶν καὶ παραχωρήσεων ἐξευτελιστικῶν διὰ τὸ γόητρον τῆς ὑπερηφάνου Δημοκρατίας! Πολλάκις ἡ ὕπαιθρος χώρα ἔπιπτεν εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἀνταρτῶν, τὰ φρούρια τοῦ ἐσωτε- ρικοῦ παρεδίδοντο ἢ ἐκυριεύοντο, ἡ δὲ Ἑνετικὴ κυριαρχία ἐπὶ μῆνας καὶ ἔτη περιωρίζετο εἰς ἓν ἢ δύο παράλια φρούρια μέχρι τῆς ἀφί- ξεως νέων ἐπικουριῶν ἐξ Ἑνετίας. Τὰ παθήματα ταῦτα ἔκαμαν τὴν Ἑνετίαν νὰ κατανοήσῃ ὅτι ὤφειλεν ἀλλοίαν πολιτικὴν νὰ μετελθῇ πρὸς τὰ ἐπικρατοῦντα ἐν τῇ νήσῳ ἀρχαῖα ἀριστοκρατικὰ στοιχεῖα· φιλοδωρήματα, χάριτες, προνόμια, φέουδα, ὁ τίτλος τῆς Κρητικῆς εὐγενείας (nobilitas cretensis) ἤρχισαν νὰ διανέμωνται εἰς τοὺς

τας εὐγενεῖς, κατὰ μικρὸν δὲ παράλληλος πρὸς τὴν Ἐνετικὴν
μιουργήθη ἡ Κρητικὴ φεουδαλικὴ ἀριστοκρατία.

Μετὰ τὰ ἀνωτέρω ἱκανὰ ὁπωσοῦν ἵνα δώσωσιν ἀμυδράν τινα ἰδέαν
ἡ τῆς ἐν Κρήτῃ καταστάσεως κατὰ τὸν πρῶτον αἰῶνα τῆς ἐν
τῇ Ἐνετοκρατίας σπεύδομεν εἰς τὸ θέμα ὃ θὰ ἀποτελέσῃ τὸ ὑπο-
μενον τῆς μελέτης ἡμῶν, τὴν συνθήκην τοῦ Ἀλεξίου Καλλιέρ-
γου 1), ἀφ' οὗ προτάξωμεν ὀλίγα τινὰ περί τε τοῦ πρωταγωνιστοῦ
περὶ τῶν περιστατικῶν τῶν προηγηθέντων τῆς συμβάσεως καὶ
καλεσάντων αὐτήν.

Ὁ οἶκος τῶν Καλλιεργῶν ἐθεωρεῖτο ὡς ὁ εὐγενέστατος καὶ πλου-
σιώτατος τῶν ἐγχωρίων ἀριστοκρατικῶν οἰκογενειῶν τῆς Κρήτης. Ἕλ-
κοντες, ὡς διισχυρίζοντο, οἱ Καλλιέργαι τὸ γένος ἐκ τοῦ βασιλικοῦ
οἴκους τῶν Φωκάδων ἀπέκτησαν ἐν Κρήτῃ δύναμιν καὶ ἐπιρροὴν ἐπι-
βάλλουσαν τὸν σεβασμὸν εἰς ἐγχωρίους καὶ ξένους. Ἀρχηγὸς τοῦ οἴκου
τούτου κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας τοῦ 13 αἰῶνος ἦτο ὁ περι-
φημότατος Ἀλέξιος.

Εἰς τὸν πλοῦτον, τὴν εὐγένειαν, τὴν δύναμιν, κληρονομικὰ ταῦτα
χαρίσματα, ὁ Ἀλέξιος συνήνου προσωπικὰ πλεονεκτήματα ὑπέροχα,
ἀνδρείαν, ἱπποτικότητα, στρατηγικὸν πνεῦμα, εὐφυΐαν καὶ εὐγλωτ-
τίαν ἀκαταμάχητον. Ὁ Μέγας Ἄρχων, ὡς ἐκαλεῖτο, ἦτο τὸ σημαν-
τικώτερον πρόσωπον ἐν Κρήτῃ, Ἐνετοὶ δὲ καὶ ἐγχώριοι, ἄρχοντες
καὶ ἰδιῶται ἢ ἐπεζήτουν τὴν φιλίαν αὐτοῦ ἢ ἐξελιπάρουν τὴν παν-
σθενῆ του προστασίαν.

Ἀλλ' ὁ Ἀλέξιος ἦτο γέννημα τῆς ἐποχῆς του· ἡ φιλοπρωτία καὶ
ὁ ἐγωϊσμὸς ἐκυρίευον τὴν ψυχήν του, ἡ δοξομανία καὶ ἡ ἀπληστία
τοῦ πλούτου καὶ τῶν τιμῶν ἐμόλυνον τὴν ἁγνότητα τῶν ἐθνικῶν του

1. Οὕτως ἐγράφετο τὸ ἐπώνυμον τοῦτο δηλ. Καλλιέργης ἢ Καλιέργης καὶ
ὄχι Καλλέργης· μαρτυρίαι ὑπάρχουσι πλεῖσται, ἀλλ' ἡμεῖς ἀρκούμεθα εἰς μίαν
μόνην, ἥτις εἶναι ἐπιγραφὴ κεχαραγμένη ἐν τῇ προσόψει ὡραίου ἐκκλησιδίου ἐπ' ὀνό-
ματι τοῦ προφήτου Ἠλία παρὰ τὸ χωρίον Περιβόλια τῆς Κυδωνίας κτισθέντος τῷ
1598 ὑπό τινος τῶν ἀπογόνων τῆς οἰκογενείας Πέτρου Καλλιέργου· ἡ ἐπιγραφὴ ἔχει
δὲ διακοπτομένη ἐν τῷ μέσῳ ὑπὸ τοῦ οἰκοσήμου τῶν Καλλιεργῶν·

ΟΥΡΑΝΟΘΡΕΜΜΟΝ	ΕΜΠΥΡΑΡΜΑΤΕ
ΠΕΤΡΟΝ ΤΟΝ	ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΝ
ΕΡΓΑΤΗΝ ΔΟΜΟΝ	ΣΑΩ α̃ φ̃ ϙ̃ Η̃ (1598)

αἰσθημάτων. Φρονῶν εἴτε ἐκ πεποιθήσεως εἴτε ἐξ ὑστεροβούλων ὑπ λογισμῶν, ὅτι ἡ Κρήτη δὲν ἠδύνατο νὰ ἀπαλλαγῇ τῶν δεσποτῶ καὶ ἂν ἀπηλλάσσετο, δὲν θὰ περιέπιπτεν εἰς χεῖρας ἠπιωτέρων κ ρίων, κολακευόμενος δὲ καὶ ὑπὸ τῶν ἐξαιρετικῶν τιμῶν καὶ προν μιῶν, ἃς ἐκαρποῦτο ὑπὸ τὴν Ἑνετικὴν ἀρχήν, ἦτο Ἑνετὸς τὴν κα δίαν καὶ τὰ πολιτικὰ φρονήματα, μολονότι συνεπάθει πρὸς τοὺς πα σχοντας συμπολίτας καὶ πάντοτε προσεπάθει νὰ μαλάσσῃ τὴν σκλη ρότητα τῶν Ἑνετῶν ἀρχόντων, ὧν δὲν συνεμερίζετο τὰς κακουργι καὶ τὰς καταχρήσεις.

Τὰ ἐνετίζοντα αἰσθήματα ἐξεδήλωσεν ὁ Ἀλέξιος μάλιστα κατ τὴν μεγάλην ἐπανάστασιν τῶν ἀδελφῶν Χορτατσῶν Θεοδώρου κα Γεωργίου. Σύμφωνος πρὸς τὰς ἀρχάς του οὐ μόνον δὲν συνεμερισθη τὸν ἀγῶνα καὶ τὴν τύχην τῶν φιλοπατρίδων καὶ ἡρωϊκῶν ἀδελφῶν, ἀλλά, τίς οἶδε καὶ ὑπὸ τίνων ὑποσχέσεων τοῦ Δουκὸς δελεασθείς, ἐξῆλθε τῆς παθητικῆς στάσεως καὶ ἀναφανδὸν συνταχθεὶς τοῖς Ἑνετοῖς κα καταρτίσας στίφος ὁπλιτῶν Ἑλλήνων καὶ Λατίνων ὥρμησε κατὰ τῶν ἐπαναστατῶν καὶ συμπλακεὶς πρὸς αὐτοὺς κατὰ τὸν ποταμὸν Ἀπο σελέμην κατέθραυσε τὴν δύναμιν αὐτῶν καὶ κατεδίωξε μέχρι τῆς πεδιάδος Λασιθίου τῷ 1271. Οἱ ἐπαναστάται ὅμως ἀνασυντίθεντα καὶ ὁ ἀγὼν τοῦ Ἀλεξίου καὶ τῶν Ἑνετῶν πρὸς τοὺς γενναίους πρ μάχους τῆς Κρητικῆς ἐλευθερίας ἐξακολουθεῖ πολυχρόνιος. Ἐπὶ πολὺ καιρὸν ἡ ἐπανάστασις προοδεύει· ὁ Ἀλέξιος καὶ οἱ Ἑνετοὶ ἀπο κρούονται, ὁ δὲ νεωστὶ ἀποσταλεὶς Δοὺξ Μαρῖνος Ζένος περικυκλωθεὶς ὑπὸ τῶν ἐπαναστατῶν ἐν δυσχωρίαις, ὅπου εἶχον προσελκύσει αὐτὸν οἱ στρατηγικοὶ Χορτάτσαι, φονεύεται μὲν αὐτός, ὁ δὲ λοιπὸς στρατὸς ἐξολοθρεύεται σχεδὸν παντελῶς καὶ ἡ σημαία τοῦ Ἁγ. Μάρκου περι έρχεται εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἐπαναστατῶν, ὁ δὲ Γεώργιος Χορτάτσης πολιορκεῖ, ἄνευ ὅμως ἀποτελέσματος, τὸν Χάνδακα τῷ 1276. Μετὰ δύο ἔτη καὶ πάλιν οἱ ἐπαναστάται ἀποφασίζουσι νὰ ἀποπειραθῶσι τῆς ἁλώσεως τοῦ Χάνδακος τοῦ μόνου προπυργίου τῆς Ἑνετικῆς ἰσχύος ἐν Κρήτῃ καὶ ὁ Γεώργιος Χορτάτσης ὁδηγεῖ τὰ στρατεύματα τῶν ἐπαναστατῶν. Ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως ἰσχυραὶ ἐπικουρίαι εἶχον φθάσει μετὰ τοῦ Δουκὸς Μαρίνου Γραδενίκου πρὸς σωτηρίαν τῆς κινδυνευούσης ἀποικίας, ὁ δὲ Γεώργιος Χορτάτσης ἀντιληφθεὶς τὸ πρᾶγμα διατάσσει τὴν ὑποχώρησιν καὶ τὴν ἀναβολὴν τῆς πολιορκίας

οἱ ὁρμητικοὶ καὶ ἀτίθασοι ἀντάρται βλέποντες τοὺς Ἐνετοὺς κατεταγμένους παρακούουσιν εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ συνετοῦ ἀρχη- καὶ ἐφορμῶσι κατ' αὐτῶν. Οἱ Ἐνετοὶ γενναίως ὑπομείναντες τὴν στην ὁρμὴν ἀντεπιτίθενται μετὰ ταῦτα κρατερῶς καὶ διασπά-τες τὰς τάξεις τῶν ἐπαναστατῶν τρέπουσιν αὐτοὺς εἰς φυγὴν καὶ καταδιώξαντες διαφθείρουσι πολλούς, οἱ δὲ γενναῖοι ἀδελφοὶ μόλις σαντες τὴν ζωὴν προκεκηρυγμένοι καὶ καταδιωκόμενοι νυχθημερὸν τορθοῦσιν ἐπὶ τέλους νὰ ἐκπατρισθῶσι καὶ καταφύγωσιν εἰς Βυ-τιον, ἐν ᾧ ἡ ἐπανάστασις τέλεον κατεβλήθη.

Ὁ Ἀλέξιος τοσοῦτον βοηθήσας τοὺς Ἐνετοὺς εἰς τὸν δεινὸν τοῦ- ἀγῶνα καὶ τοσοῦτον συντελέσας εἰς τὴν κατατρόπωσιν τῆς ἐπι-νδύνου ἀποστασίας περιέμενεν, ὡς εἰκός, τιμὰς καὶ ἀμοιβὰς ἀντα-ας τῶν ὑπηρεσιῶν του. Οἱ Ἐνετοὶ ὅμως ἀπαλλαγέντες τοῦ κινδύνου ησμόνησαν καὶ τὰς πρὸς τὸν Ἀλέξιον ὑποχρεώσεις· καὶ οὐ μόνον ῦτο, ἀλλὰ καὶ τῶν ἤδη κεκτημένων προνομίων ἐπεχείρησαν ἢ ἐξε-ίλεσαν τὴν κολόβωσιν. Ἔπειτα παρὰ τὰ συμπεφωνημένα καὶ τὴν κτὴν τοῦ Ἀλεξίου ἐπιθυμίαν οἱ νικηταὶ δὲν προσηνέχθησαν μετρίως αι ἠπίως πρὸς τοὺς ἐναπομείναντας· ὁ βρόχος, ἡ μάχαιρα καὶ τὰ σασανιστικὰ ὄργανα τοῦ Δουκὸς Μαρίνου Γραδονίκου ἐτέθησαν εἰς χρῆσιν πολὺ περισσότερον παρὰ ἄλλοτε. Ὁ Ἀλέξιος μεταμέλεται διὰ τὴν βοήθειαν, ἣν παρέσχεν εἰς τοὺς δημίους τῶν συμπολιτῶν του, τὸ δὲ χυνόμενον ἀφθόνως αἷμα τῶν ἀθώων καταπνίγει τὴν χαρὰν τῆς νίκης καὶ πληροῖ αὐτὸν πένθους καὶ μετανοίας. Προπηλακίζει καὶ Κυβέρνησιν καὶ ἄρχοντας καὶ βάλλει κατὰ νοῦν νὰ ἐκδικηθῇ τὴν κακοπιστίαν καὶ ὠμότητα τῶν πρῴην φίλων του. Τοὺς λόγους καὶ τὰς σκέψεις ἐπακολουθοῦσι μυστικαὶ ἐνέργειαι καὶ συνεννοήσεις πρὸς τοὺς ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ Χάνδακος θιασώτας τῆς ἐπαναστάσεως.

Ὁ Δοὺξ Μαρῖνος Γραδόνικος ὁ νικητὴς τῶν Χορτατσῶν καὶ ἀπη-νὴς τιμωρὸς τῶν ἐπαναστατῶν ἐλθὼν δεύτερον ἤδη ὡς Δοὺξ Κρήτης τῷ 1282 μανθάνει τὴν δυσαρέσκειαν καὶ τὰς μυστικὰς ἐνεργείας τοῦ Καλλιέργου καὶ εἰδοποιεῖ περὶ τούτων τὴν Ἐνετικὴν Κυβέρνησιν. Μικρὸν κατόπιν ὁ μὲν Δοὺξ ἀποθνήσκει, ἡ δὲ Ἐνετικὴ Σύγκλητος ἀποστέλλει εἰς τὸν διάδοχον αὐτοῦ διαταγὴν νὰ προβῇ ἀμέσως καὶ ἀπροόπτως εἰς τὴν σύλληψιν καὶ εἰς Ἐνετίαν ἀποστολὴν τοῦ ἐπικιν-δύνου ἀρχοντορρωμαίου. Ἐν ᾧ ὅμως ὁ Δοὺξ φοβούμενος τὴν ἔκρηξιν

γενικῆς ἀνταρσίας, ἣν εἶχεν ἤδη παρασκευάσῃ ὁ Ἀλέξιος, ἀναβά[illegible] τὴν ἐκτέλεσιν τῆς διαταγῆς ζητῶν εὔθετον στιγμὴν πρὸς τοῦτ[illegible] Ἀλέξιος ἢ παρὰ φίλου του ἐξ Ἐνετίας ἢ παρὰ κατασκόπου ἐκ [illegible] δουκικοῦ μεγάρου εἰδοποιηθεὶς ἀποδιδράσκει ἐκ Χάνδακος καὶ ἐξελ[illegible] εἰς Λασίθιον καὶ Μεσαρέαν τίθεται ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἤδη συνηθ[illegible] σμένων ἐπαναστατῶν διὰ δοξολογιῶν καὶ πανηγύρεων ἑορτασάν[illegible] τὴν ἄφιξίν του καὶ τὴν ἀπόκτησιν τόσον ἰσχυροῦ καὶ πεπειραμέν[illegible] ἀρχηγοῦ.

Ὁ Ἀλέξιος συντάξας ὅσον ἠδύνατο κάλλιον τὰς δυνάμεις τ[illegible] ἐπαναστατῶν καὶ βοηθούμενος καὶ ὑπὸ ἄλλων ἐπισήμων ἀρχηγῶ[illegible] ὧν ὁ σπουδαιότερος ἦτο ὁ Μιχαὴλ Χορτάτσης, συγγενὴς τοῦ Γεω[illegible] γίου καὶ τοῦ Θεοδώρου, ἐπιτίθεται πάντοτε ἀπρόοπτος καὶ φοβερ[illegible] ἐκεῖ ὅπου ἐλάχιστα τὸν περιέμενον οἱ Ἐνετοί· φθείρει καὶ ἀφανίζ[illegible] τὰς ἰδιοκτησίας αὐτῶν καὶ κατὰ μικρὸν γίνεται κύριος ὅλων τῶν [illegible] τῷ ἐσωτερικῷ τῆς νήσου ἐπικαίρων θέσεων καὶ τῶν φρουρίων περιο[illegible] ρίζων τοὺς Ἐνετοὺς εἰς τὰς πόλεις καὶ ὀλίγα παράλια φρούρια. Κρ[illegible] σιμωτέραν ἐποχὴν δὲν εἶχε φθάσει ἡ Ἐνετία διὰ τὴν διατήρησιν τῆ[illegible] ἀποικίας, ἀφ' ὅτου εἶχε θέσῃ τὸν πόδα ἐπ' αὐτῆς, ἡ κατοχὴ τῆ[illegible] νήσου εὑρίσκετο ἐπὶ ξυροῦ ἀκμῆς. Ὁ εἷς μετὰ τὸν ἄλλον ἔρχοντα[illegible] καὶ παρέρχονται οἱ Δοῦκες καὶ οἱ στρατηγοὶ πολλάκις μὲν ἡττώμενο[illegible] πάντοτε δὲ ἄπρακτοι ἀναχωροῦντες.

Ἡ διατήρησις τῆς ἐπαναστάσεως ἐπὶ τοσαῦτα ἔτη ὀφείλεται εἰ[illegible] τὴν στρατηγικότητα καὶ τὴν ἐμπειρίαν τοῦ Ἀλεξίου. Γνωρίζων οὗτος, ὅτι τὰ ἀσύντακτα ἐπαναστατικὰ στίφη δὲν ἠδύναντο ἐκ τοῦ συστάδην νὰ πολεμῶσι κατὰ τῶν πειθαρχούντων, ἐξησκημένων κα[illegible] καλῶς ἐξωπλισμένων στρατευμάτων τῆς Δημοκρατίας, ἀποφεύγει τὸ[illegible] μεγάλας καὶ ἐκ παρατάξεως μάχας κατορθῶν δαιμονίως νὰ λαν- θάνῃ τοὺς ἐχθροὺς καὶ νὰ ἐπιτίθηται κατ' αὐτῶν μεμονωμένων ἐν δυσχωρίαις καὶ νὰ προξενῇ σημαντικὰς βλάβας εἰς αὐτούς.

Δεκαετία παρῆλθεν, ἀφ' ὅτου ὁ Ἀλέξιος ἤγειρε τὴν σημαίαν τῆς ἐπαναστάσεως καὶ ὁ ἀγὼν ἐξηκολούθει ἐπίμονος καὶ ἀναποτέλεστος. Ὡς εἰ δὲ μὴ ἤρκει τοῦτο, νέα δεινὰ καὶ συμφοραὶ εὑρίσκουσι τὴν Ἐνετικὴν Δημοκρατίαν. Ἡ Γένουα ἡ παλαιὰ καὶ αἰωνία ἀντίπαλος ἀνανεοῖ τὸν πόλεμον· ὁ Ἐνετικὸς στόλος ναυαρχούμενος ὑπὸ τοῦ Σοράντζου καταναυμαχεῖται καὶ ἀφανίζεται παρὰ τὰ παράλια τῆς

...ματίας ὁ δὲ Ἑνετὸς ναύαρχος καὶ πολλαὶ χιλιάδες ἐκ τοῦ πλήρωματος αἰχμαλωτίζονται. Δευτέραν φορὰν ἡ Δημοκρατία ἐξοπλίζει στόλον καὶ ἀποστέλλει αὐτὸν πρὸς συνάντησιν τῶν ἐναντίων καὶ δεύτερον ἤδη παρὰ τὴν Καλλίπολιν ἡττᾶται καὶ διαφθείρεται κατὰ τὸ πλεῖστον. Ὁ νικητὴς ναύαρχος τῶν Γενοατῶν Δόριας μετὰ τοῦ στόλου καταπλέει εἰς Κρήτην τῷ 1293. Ἁρμοδιωτέραν περίστασιν δὲν ἠδύναντο νὰ εὕρωσιν οἱ Γενοᾶται ἵνα ἁρπάσωσιν ἐκ τῶν χειρῶν τῶν ἀντιζήλων τὴν πολυμάχητον νῆσον, καὶ οἱ Κρῆτες δὲν ἠδύναντο νὰ ἐπιτύχωσιν εὐθετωτέραν στιγμὴν νὰ ἀπαλλαγῶσι τοῦ Ἑνετικοῦ ζυγοῦ. Ὁ Γενοάτης ναύαρχος ἀποβιβάσας στρατὸν δῃοῖ τὴν Κυδωνίαν καὶ κυριεύει τὰ Χανία· ἡ κατάπληξις καὶ ἡ ἀπελπισία τῶν Ἑνετῶν φθάνει ἤδη εἰς τὸ κατακόρυφον. Οἱ Γενοᾶται ζητοῦσι τὴν σύμπραξιν τῶν ἐπαναστατῶν, ἵνα ἀπὸ κοινοῦ ἐκδιώξωσι τοὺς Ἑνετούς. Ἀποστείλαντες πρέσβεις εἰς τὸν Ἀλέξιον προσκαλοῦσιν αὐτὸν καὶ πέντε ἐκ τῶν κυριωτέρων ἀρχηγῶν τῆς ἐπαναστάσεως εἰς συνέντευξιν παρὰ τὰ Χανία, ἵνα συσκεφθῶσι περὶ τῶν μέτρων τὰ ὁποῖα ἔπρεπε νὰ μεταχειρισθῶσι πρὸς καταπολέμησιν καὶ ἐκδίωξιν τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ. Οἱ Κρῆτες ἄσμενοι δέχονται τὰς προτάσεις, χαρὰ δὲ καὶ ἀγαλλίασις πληροῖ τὸ στρατόπεδον ἐπὶ τῇ προσεχεῖ ἀπελευθερώσει.

Τὰς ἰδέας ὅμως ταύτας τῶν συμπολιτῶν του δὲν συνεμερίζετο ὁ Καλλιέργης διὰ λόγους μὴ ἐξακριβωθέντας εἰσέτι ἱστορικῶς. Ἴσως ἐνόμιζεν, ὅτι οἱ Γενοᾶται ἰσχυροὶ ἤδη μετὰ τὰς προσφάτους νίκας δὲν ἦσαν προτιμητέοι τῶν Ἑνετῶν ἐξηντλημένων καὶ καταπεπονημένων ἐκ τῶν ἀλλεπαλλήλων ἀποτυχιῶν, καὶ ὅτι θὰ ἦτο μωρία νὰ βοηθήσῃ τοὺς πρώτους νὰ καταλάβωσι τὴν θέσιν τῶν δευτέρων. Διότι βεβαίως ὁ Ἀλέξιος οὐδαμῶς ἐπίστευσε τὰς περὶ ἀφιλοκερδείας διαβεβαιώσεις τῶν Γενοατῶν. Ἴσως ἐβυσσοδόμει ἤδη κατὰ νοῦν καὶ τὴν πρὸς τοὺς Ἑνετοὺς διαλλαγήν, πρὸς οὓς ἐκ τῆς ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ στάσεως ἀποδεικνύεται ὅτι ἐπολέμει οὐχὶ πρὸς ἐλευθέρωσιν τῆς πατρίδος, ἀλλ' ἵνα ἐπιτύχῃ ἴδια ὠφελήματα. Διὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον λόγον κατώρθωσε νὰ ἀπορριφθῶσιν αἱ προτάσεις τῶν Γενοατῶν· διότι ἀπαιτήσας ἐπιμόνως καὶ ἐπιτυχὼν μόνος αὐτὸς νὰ συντύχῃ πρὸς τοὺς Γενοάτας ἀπέκρουσε τὴν τούτων σύμπραξιν ἐπειπὼν ὡς λέγουσιν οἱ Ἑνετοὶ χρονογράφοι ὅτι «ἂν καὶ ἔχῃ ἐν τῷ παρόντι διαφορὰν τινα πρὸς τοὺς Ἑνετούς, πρᾶγμα δι' ὃ θλίβεται καὶ λυπεῖται μεγάλως,

ὅμως ἐὰν ἴσχυε κατὰ θάλασσαν ὅσον καὶ κατὰ ξηράν, θὰ ἦτο ρ φαία φοβερὰ καὶ ὀξύστομος κατὰ τῶν Γενοατῶν» (1).

Ταῦτα εἰπὼν ὁ Καλλιέργης διαλύει τὴν σύσκεψιν ἀφήσας τοὺς νοάτας ἐκπεπληγμένους διὰ τὴν διαγωγὴν ταύτην. Μετ' ὀλίγον ὁ γενοατικὸς στόλος ἀπέρχεται τῆς νήσου, ὁ δὲ Ἑνετὸς δοὺξ Κρή Ἀνδρέας Δάνδολος ἐκστρατεύσας τὸ ἐπόμενον ἔτος (1294) ἀνα τὰ Χανία καὶ κατακόπτει Κρῆτας καὶ Γενοάτας, ὅσοι δὲν ἐπρόφθα νὰ ἐπιβῶσι τῶν πλοίων καὶ σωθῶσιν.

Ἡ πολιτικὴ αὕτη τοῦ Ἀλεξίου εἶναι φυσικόν, ὅτι οὔτε τὸν λ οὔτε τοὺς ἄλλους συναρχηγοὺς ηὐχαρίστησεν. Ὁ Ἀλέξιος ἐγένε ὕποπτος ἐπὶ ἐνετισμῷ καὶ οἱ λόγοι τῶν ἐξορίστων ἀδελφῶν Χ τατσῶν, οἵτινες προσκαλούμενοι ἀπὸ καιροῦ νὰ ἔλθωσιν εἰς Κρήτ καὶ συναγωνισθῶσιν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας διεμήνυσαν, ὅτι οὐδεμ ἐμπιστοσύνην ἔχουσιν εἰς τὸν πρῴην προδότην τῆς πατρίδος καὶ ἐλευθερωτήν, εὑρίσκουσιν ἠχὼ καὶ γίνονται πιστευτοί, οἱ πλεῖστοι τ ἐπισήμων ἀρχηγῶν ἐγκαταλείπουσι τὸν Ἀλέξιον, διχοστασίαι δὲ κ ἔριδες ἀναφύονται μεταξὺ τῶν ἐπαναστατῶν καὶ ἡ τέως εὐδοκιμοῦ ἐπανάστασις ἤρχισε νὰ κλονίζηται καὶ χλιαρῶς νὰ διεξάγηται. Κ ἐστερεῖτο μὲν ἡ Ἑνετία ἕνεκα τῶν ἐπανειλημμένων συμφορῶν δυνα μεων ἐπαρκῶν πρὸς κατάπνιξιν αὐτῆς καὶ ἡ ἀνταρσία ἐξακολού ἀκόμη ἐπὶ ἔτη, ἀλλ' οἱ ἐπαναστάται εἰς τὸ ἑξῆς ἀδρανοῦσι κα λαὸς γογγύζει διὰ τὰ βάρη καὶ τὴν παρατεινομένην κακοδαιμονία Ὁ Ἀλέξιος οὐδὲν πλέον οὔτε ἐπιχειρεῖ οὔτε τολμᾷ, ζητεῖ δὲ μον κατάλληλον εὐκαιρίαν, ἵνα συνδιαλλαγῇ πρὸς τοὺς πρῴην φίλους.

Ἐπὶ τούτῳ μυστικαὶ διαπραγματεύσεις καὶ συνεννοήσεις ἤρξαντ γινόμεναι μεταξὺ τοῦ Ἀλεξίου καὶ τοῦ Δουκὸς Κρήτης Ἰακώβ Θεουπόλου. Τούτου δὲ ἐπανελθόντος εἰς Ἑνετίαν καὶ ἐκθέσαντος τα κατ' αὐτὰς ἡ Ἑνετικὴ Σύγκλητος ἔδωκεν ἐντολὴν καὶ πληρεξουσιό τητα εἰς τὸν διάδοχόν του Βιδάλην Μιχαὴλ περὶ συνομολογήσεως τῆς εἰρήνης, ὅστις πράγματι καὶ ἔφερεν εἰς πέρας τὴν ὑπόθεσιν.

Ὁ Ἀλέξιος κατ' ἀρχὰς διετύπωσεν ὑπὲρ ἑαυτοῦ, τῶν συνεπανα-

(1) Cornelius Creta sacra vol. II p. 288 «Quamvis cum communi Venetiarum habeam aliquam novitatem, quod mihi tamen fuit et est gravissimum et molestum, tamen si possibile foret quod in mari possem ut in terra meam potentiam dominare certissime contra vos essem gladius pessimus et acutus

ατῶν καὶ τῶν ὁμοεθνῶν ἀξιώσεις πολὺ εὐρυτέρας ἐκείνων τὰς ὁποίας τέλους ἐπέτυχε, καὶ ἔγινεν ἀνάγκη διὰ τοῦτο ἐπὶ μῆνας νὰ διεξάωνται κοπιώδεις καὶ πείσμονες διαπραγματεύσεις καὶ συζητήσεις, ὅτου αὐτὸς μὲν περιορίσῃ τὰς ἀπαιτήσεις, οἱ δὲ ἀντιπρόσωποι Ἐνετίας συγκατανεύσωσι· καὶ μέχρι τέλους ἔμειναν καὶ σημεῖά να ἀναποφάσιστα, περὶ ὧν ἐπεφυλάχθησαν ἀμφότερα τὰ μέρη τὴν κφρασιν τῆς κεντρικῆς Κυβερνήσεως, ὡς θὰ ἴδωμεν παρακατιόντες.

Ὑπὸ ποῖα προσχήματα ἡ Γαληνοτάτη Δημοκρατία καὶ οἱ ἐν ματι αὐτῆς ἐνεργοῦντες ἠθέλησαν νὰ περικαλύψωσι τὴν συνθηκογησιν πρὸς ἀποστάτην Γραικὸν ὡς ἴσοι πρὸς ἴσον καὶ τίνα μέσα μετεχειρίσθησαν, ἵνα μὴ φανῇ ὅτι ἡ ὑπερήφανος Δημοκρατία εὑρέθη εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ζητήσῃ καὶ ἐπιδιώξῃ πρώτη τὴν πρὸς αὐτὸν ρήνευσιν, βλέπομεν ἐκ τῆς προεισαγωγικῆς ἐκθέσεως ἣν μετὰ τοῦ κειμένου τῆς εἰρήνης ἔστειλεν εἰς Ἐνετίαν ὁ δοὺξ Βιτάλης Μιχαὴλ καὶ τὴν ὁποίαν μεταφράσαντες καταχωρίζομεν ἐκ τῆς Ἱερᾶς Κρήτης τοῦ Κορνηλίου τόμ. II σελ. 298.

Τῷ ἐκλαμπροτάτῳ ἡμετέρῳ Δεσπότῃ Κυρίῳ Πέτρῳ Γραδονίκῳ τῷ περιλάμπρῳ Δουκὶ Ἐνετιῶν Δαλματίας καὶ Χρωβατίας καὶ δεσπότῃ τοῦ τετάρτου καὶ ἡμίσεος ὁλοκλήρου τοῦ κράτους τῆς Ρωμανίας ὁ Βιδάλης Μιχαὴλ Δοὺξ Κρήτης καὶ τὸ συμβούλιον αὐτοῦ μετὰ πάσης εὐλαβείας καὶ ὑποταγῆς.

«Γνώτω διὰ τοῦ παρόντος ἡ Ὑμετέρα Μεγαλοπρέπεια, ὅτι ἅμα ἀναλαβόντες τὴν ἀρχὴν ἐκρίναμεν καλὸν πρὸς λυσιτελεστέραν συνομολόγησιν τῆς εἰρήνης νὰ ἀναβάλωμεν τὴν συνθηκολόγησιν καὶ νὰ μὴ ἀρξώμεθα μηδεμιᾶς διαπραγματεύσεως ἐπὶ τῷ σκοπῷ, ἵνα αὐτὸς πρῶτος ποιήσηται ἀρχὴν τῆς διαπραγματεύσεως. Οὗτος δὲ μετὰ πάροδον ἡμερῶν τινων ἐζήτησε παρ' ἡμῶν διὰ μεσαζόντων προσώπων εἰρήνης συνθήκην, ἡμεῖς δὲ διὰ τῶν αὐτῶν προσώπων διετάξαμεν νὰ τῷ δοθῇ ἀπάντησις, ὅτι ἂν ἤθελε παραιτηθῇ τῶν ἀπρεπῶν αἰτημάτων καὶ ἐσκόπει νὰ πράξῃ ὅ,τι ἦτο συνῳδὸν πρὸς τὴν τιμὴν τοῦ ἡμετέρου κράτους καὶ τὴν εὐδαιμονίαν τῆς νήσου Κρήτης, καὶ ἡ Δημοκρατία θὰ ἔπραττεν ὑπὲρ αὐτοῦ ὅ,τι ἦτο πρέπον· ἐκεῖνος ὅμως διεμήνυσε ζητῶν τοιαῦτα, τὰ ὁποῖα δὲν ἠδύναντο νὰ ἀκουσθῶσι, καὶ ἡμεῖς τότε διεκόψαμεν τὰς διαπραγματεύσεις ἐπὶ ἕνα μῆνα, δεικνύοντες οὕτως ὅτι δὲν ἐφροντίζομεν περὶ τούτου. Οὗτος δὲ ἐπὶ τῇ εὐ-

καιρίᾳ τῆς συλλήψεως ὑπὸ Μονεμβασιωτῶν πολίτου τινὸς κατοι-
τοῦ προαστείου τοῦ Χάνδακος (1) ἀποσταλέντος εἰς τὸν Ἀλέξιον,
ἀνταλλαχθῇ πρός τινας αἰχμαλώτους Μονεμβασιώτας, οὓς εὗρεν
ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ Κρήτης, ἔστειλεν ἐπιστολὴν εἰς τὸν εὐγενῆ Ἰωάν-
νην Κορνάρον ἐν ᾗ ἔλεγεν, ὅτι ἐὰν ἐπετρέπομεν νὰ ὑπάγῃ οὗτος κ
ὁ εὐγενὴς Ἀνδρέας Κορνάρος πρὸς αὐτόν, θὰ διέθετε τὰ τῆς εἰρημέν
ἀνταλλαγῆς καὶ θὰ συνεζήτει καὶ διεπραγματεύετο πρὸς αὐτούς.
δὲ εἰρημένος Ἰωάννης μᾶς ἐπαρουσίασε τὰς ἐπιστολὰς καὶ ἡμεῖς εἴ
μεν αὐτάς, ἀλλ' ἐκ τοῦ ὕφους καὶ τοῦ περιεχομένου δὲν ἐνεκρίναμ
νὰ ὑπάγῃ, ἐπετρέψαμεν δὲ αὐτοῖς νὰ ἀπαντήσωσιν, ἀλλὰ μόνον ὅσ
ἀφορᾷ τὴν ἀνταλλαγήν. Ὁ δὲ Ἀλέξιος, ἀφ' οὗ ἀπήντησε περὶ τῆ
ἀνταλλαγῆς, ἔγραψεν εἰς τὸν αὐτὸν Ἰωάννην, ὅτι ἐπεθύμει νὰ πράξ
ὅ,τι ἥρμοζε διὰ τὴν ἡμετέραν τιμὴν καὶ τὸ καλὸν τοῦ τόπου. τοῦ
δὲ ἐπετρέψαμεν εἰς αὐτοὺς νὰ ὑπάγωσιν, ἀλλὰ παρηγγείλαμεν εἰ
αὐτοὺς ὅτι ὤφειλον νὰ ἀφαιρέσωσιν, ὅσα ἠδύναντο ἐκ τῶν αἰτημά-
των καὶ ἐὰν δὲν παρῃτεῖτο τοσούτων, ὅσα αὐτοὶ ἐνόμιζον ὀρθόν, ἵνα
τελειώσῃ ἡ σύμβασις, ὤφειλον νὰ μὴ ἀκούσωσι περισσότερα. Οὗτοι
λοιπὸν μετέβησαν καὶ ἐπανελθόντες ἔφερον ἡμῖν ἐγγράφως, ὅσα ἐκτὸς
τῆς ἀνταλλαγῆς ἀπήτει· ἐν τούτοις πολλὰ παρῄτησεν, ἐξ ὅσων ἀπῄτει
κατ' ἀρχάς. Ἡμεῖς δὲ συσκεφθέντες μετὰ τῶν πρὸς τοῦτο τεταγ-
μένων δώδεκα συμβούλων καὶ συμφώνως τῷ περιεχομένῳ τῆς ἐμῆς
ἐντολῆς, καὶ ἀφοῦ καὶ ἡμεῖς πολλὰ ἀφῃρέσαμεν, ἐξ ὅσων ἐζήτει
ἐγράψαμεν αὐτῷ διὰ τῶν ἰδίων εὐγενῶν Ἰωάννου καὶ Ἀνδρέου Κορ-
νάρων, ὅ,τι ἦτο δυνατὸν νὰ πράξωμεν. Ὁ δὲ ῥηθεὶς Ἀλέξιος ἦλθεν
εἰς ἀμφισβήτησιν διὰ τὴν μνημονευθεῖσαν ἀνταλλαγὴν καὶ ἔστειλε
ζητῶν τοὺς εἰρημένους εὐγενεῖς. Ἡμεῖς δὲ ἐπετρέψαμεν εἰς αὐτοὺς νὰ
ὑπάγωσι καὶ οὗτοι μετὰ μακρὰν λόγων σειρὰν καὶ πολλὰς καὶ κο-
πιώδεις συζητήσεις καὶ πολλῶν λόγων αἰτιολογίας συνεφώνησαν περὶ
πάντων πλὴν τοῦ περὶ τῶν ἐπισκοπῶν κεφαλαίου, σταματήσαντες δὲ
πολλὰς ἡμέρας καὶ ἐξετάσαντες ὅ,τι ὑπελείπετο, ἀποβλέψαντες δὲ
καὶ εἰς τὸν κίνδυνον ἀμφοτέρων τῶν μερῶν καὶ ὅλης τῆς νήσου καὶ
λαβόντες ὑπ' ὄψιν καὶ τὴν ἡμετέραν ὑπόληψιν καὶ τὸ συμφέρον τῆς

(1) Burgensis. Burgus ἐλέγετο τὸ ἐκτὸς τῶν τειχῶν τοῦ Χάνδακος προάστειον ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων Ἑλλήνων Βοῦργος. Ἴδε Σάθα Μεσαιων. Βιβλιοθήκης τόμ. Γ' σελ. 651. 656. 657 κτλ.

ιετίας καὶ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς νήσου, συσκεφθέντες δὲ πολλὰς ρας ἐν τῷ Συμβουλίῳ περὶ τούτου ἐκρίναμεν καλὸν καὶ ἡμεῖς καὶ Συμβούλιον νὰ μὴ παραιτήσωμεν τὸ πρᾶγμα ἕνεκα τῶν ἐπισκο-ν καὶ οὕτως ἐπράξαμεν περὶ αὐτῶν ὅ,τι περιέχεται ἐν τῷ ἀντιγράφῳ τῆς συνθήκης ταύτης, ὃ ἀποστέλλομεν τῇ Ὑμετ. Μεγαλοπρεπείᾳ ἐν τῷ παρόντι γράμματι ἐσώκλειστον. Ὁ ἴδιος Ἀλέξιος ἐπαληθευμένως ἦλθεν εἰς ἔριδα διὰ τὴν μνημονευθεῖσαν ἀνταλλαγήν (1), εἰς δὲ ἐστείλαμεν τοὺς εἰρημένους εὐγενεῖς πρὸς ἐπικύρωσιν τῆς συνθήκης καὶ οὗτοι τὴν τετάρτην τοῦ Ἀπριλίου ἡμέραν Δευτέραν πορεύθησαν πρὸς αὐτὸν καὶ ἐκ μέρους ἡμῶν ἔδωκαν ὅρκον καὶ ἔλαβον παρὰ τοῦ Ἀλεξίου. Ἵνα δὲ ἡ Ὑμετέρα Μεγαλοπρέπεια γνωρίζῃ ὁλόκληρον τὴν συνθήκην καὶ πάντα ὅσα ἐπεκυρώσαμεν μετὰ τοῦ Ἀλεξίου διὰ τὴν ἀνασύστασιν τῆς ἐν Κρήτῃ καταστάσεως τῇ συγκαταθέσει καὶ τῶν δώδεκα προειρημένων εὐγενῶν δηλοῦμεν ταῦτα ἐν τῷ εἰρημένῳ ἐγγράφῳ, ἀφ᾽ οὗ ἐπίσης μάθετε ὅτι τοσαύτη εἰς πάντας καὶ εἰς ἕνα ἕκαστον χαρὰ ἐγεννήθη ἐκ τῆς εἰρήνης ταύτης, ὅση ἐν περιγράφεται δι᾽ ἐπιστολῶν ἢ λόγων. Διότι ὁ ῥηθεὶς Ἀλέξιος διὰ λόγων καὶ ὅρκων πολλῶν ὑπεσχέθη ὅτι εἰς ἀεὶ θὰ διατηρῇ ἀπαρασάλευτον τὴν πρὸς ὑμᾶς πίστιν καὶ τὴν εἰρήνην καὶ πάντοτε θὰ φροντίζῃ περὶ τῆς ὑπηρεσίας καὶ τῆς τιμῆς ὑμῶν. Ἡμεῖς δὲ ἐλπίζομεν εἰς τὸν Κύριον ὅτι εἰς τοιοῦτο σημεῖον διευθύνομεν καὶ τίθεμεν τὴν ὑμετέραν νῆσον, ὥστε θὰ ἀπολαύσῃ μακρᾶς εἰρήνης, καὶ ὅτι Θεοῦ διδόντος οἱ κάτοικοι αὐτῆς θὰ ἐννοήσωσιν, ὅτι ἔφθασαν ἐποχὴν ἥσυχον καὶ εὐδαίμονα. Ἐπειδὴ δὲ ἐν τῷ ἀντιγράφῳ τούτῳ περιέχεται ὅτι δὲν πρέπει νὰ διατηρήσῃ τὰς ἵππους, ἀλλὰ διὰ τὰς δέκα, ἃς ἔχει, πρέπει νὰ στείλῃ ἐπιστολὴν πρὸς τὴν Ὑμετ. Μεγαλοπρέπειαν περὶ διατηρήσεως αὐτῶν καὶ νὰ γείνῃ περὶ αὐτῶν ἐντὸς ἑνὸς ἔτους ὅ,τι θέλετε μᾶς παραγγείλει· ἀντὶ τῶν ὁποίων (θηλειῶν ἵππων) θέλοντες νὰ δώσωμεν εἰς αὐτὸν δέκα πολεμικοὺς ἵππους (roncinos) εἰς ἀποζημίωσιν δὲν ἠδυνήθημεν νὰ φθάσωμεν μετὰ πολλὰς συζητήσεις εἰς

(1) Εὐκόλως, ὡς νομίζω, ἐννοεῖ ὁ ἀναγνώστης ὅτι ἡ ὑπόθεσις τῆς ἀνταλλαγῆς τοῦ αἰχμαλώτου Λατίνου πρὸς τοὺς Μονεμβασιώτας ἐπίτηδες παρετείνετο καὶ εἰς ἔριδας περιεπλέκετο, ἵνα οἱ ἀπεσταλμένοι τοῦ Δουκὸς Κορνάρου εὑρίσκωσι πρόσχημα νὰ ἔρχωνται πρὸς τὸν Ἀλέξιον καὶ συζητῶσι περὶ τῶν ὅρων τῆς συνθήκης πρὶν οἱ λοιποὶ ἐπαναστάται ἐννοήσωσι τὰ τεκταινόμενα.

κανὲν ἀποτέλεσμα. Ὑμεῖς δὲ ὡς κύριος θὰ πράξητε περὶ τούτου ὅ,τι φανῇ καλὸν καὶ εἰς τὴν Ὑμετ. Ἐξοχότητα, ἡμεῖς ὅμως δὲν συμβουλεύομεν αἱ ἵπποι αὗται νὰ μείνωσιν ἐν τῇ νήσῳ κατ' οὐδένα τρόπον· πιστεύομεν ὅμως ὅτι πρέπει καὶ καλὸν θὰ εἶναι διὰ τὴν ἀποζημίωσιν τῶν μνημονευθεισῶν ἵππων νὰ λάβωμεν τὴν πρόνοιαν, τὴν ὁποίαν ἤθελεν ἐγκρίνει ἡ Ὑμετ. Μεγαλοπρέπεια.

Ὡς πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν ἣν παρέσχον οἱ εἰρημένοι εὐγενεῖς (Καλλέργαι) διὰ τὴν συνθήκην δὲν γράφομεν κατὰ τάξιν, ἐπειδὴ θὰ ἦτο μακρόν, ἀλλὰ βραχέως λέγομεν τοῦτο, ὅτι οὕτως ἐνήργησαν ὡς εἰ ἡ ὑπόθεσις ἦτο ἐντελῶς ἰδική των, καὶ ὅτι, ἂν δὲν ὑπῆρχον οὗτοι ἦτο ἀδύνατον νὰ τελειώσῃ ἡ διαπραγμάτευσις περὶ τῆς εἰρήνης, διὸ ἃς ἀξιώσῃ ἡ Ὑμετ. Μεγαλοπρέπεια νὰ δεχθῇ τὴν σύστασιν ταύτην.

Ὑπολείπεται νῦν αὐτὸ τὸ κείμενον τῆς συνθήκης. Τοῦτο εὑρηκα δημοσιευμένον ἐν τῇ Creta sacra τοῦ Κορνηλίου ἀμέσως μετὰ τὸ ἀνωτέρω ἔγγραφον (vol. II p. 293). Ἐκ τούτου παρέλαβον αὐτὸ ὅσοι ἄλλοι τὸ ἀνεδημοσίευσαν εἴτε ἐν τῷ πρωτοτύπῳ Λατινικῷ εἴτε ἐν Ἑλληνικῇ μεταφράσει, ὡς ὁ ἡμέτερος Ζαμπέλιος ἐν τοῖς Ἱστορικοῖς σκηνογραφήμασι καὶ ἐξ αὐτοῦ παραλαβόντες ὁ Σταυράκης ἐν τῇ «Στατιστικῇ τῆς Κρήτης» (σελ. 132) καὶ ὁ Κονδυλάκης ἐν τῇ «Ἱστορίᾳ τῶν Κρητικῶν ἐπαναστάσεων» (σελ. 72).

Ἐπίσης ἐδημοσιεύθη τὸ κείμενον τῆς συνθήκης παρὰ Tafel-Thomas Diplomatarium Venetolevantinum vol. III p. 376 ἐκ χειρογράφου τοῦ δουκικοῦ ἀρχείου τοῦ Liber pactorum IV fol. 310 μικρὸν παραλλάσσον τοῦ κειμένου τῆς Creta sacra.

Ἐπίσης σώζεται τὸ κείμενον τῆς συνθήκης κατὰ τὰς πληροφορίας τοῦ φίλου κ. Giuseppe Gerola ἐν τῷ Civico Museo τῆς Ἑνετίας, εἰς δύο χειρόγραφα ἤτοι Lazzari XXXIII 13a, καὶ Dona CXXXVI 20 (exemplum ex libro pheudatorum novellium cancellariae majoris (Crete).

Εἰς πάντα ταῦτα καὶ ἄλλα ἴσως, ἃ στερούμενοι δημοσίας βιβλιοθήκης ἀδυνατοῦμεν νὰ καταριθμήσωμεν νῦν, τὸ κείμενον τῆς συνθήκης εἶναι μονόγλωσσον συντεταγμένον εἰς τὴν μιξοσόλοικον λατινικήν, ἣν ὡς ἐπίσημον γλῶσσαν μετεχειρίζετο ἡ Ἑνετικὴ καγκελλαρία. Πάντα ταῦτα τα κείμενα ὁμοιάζουσι τόσον πολὺ ἀλλήλοις ὥστε ὑποθέτει τις ὅτι πάντα ἀντεγράφησαν ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἀρχετύπου· ἡ μεγάλη δὲ

ὑπ. ὁμοιότης ἐκύρου καὶ τὴν ἰδέαν ὅτι ἐν τοῖς σωζωμένοις κειμένοις ἔχομεν τὴν συνθήκην πλήρη καὶ ὁλόκληρον. Καὶ ὅμως τὸ πρᾶγμα ἀπεδείχθη ὅτι δὲν εἶχεν οὕτως.

Ὁ Γερμανὸς Ernst Gerland ηὐτύχησε νὰ ἀνακαλύψῃ καὶ δημοσιεύσῃ πρὸ δύο ἐτῶν ἐν τῷ ἐξαιρέτῳ αὐτοῦ βιβλιαρίῳ περὶ τοῦ ἀρχείου τοῦ Δουκὸς Κρήτης (1) νέον κείμενον τῆς συνθήκης πολὺ πληρέστερον, ἅτε περιέχον ἐν τῷ τέλει 13 ὅλα ἄρθρα μὴ περιεχόμενα ἐν τοῖς τέως γνωστοῖς κειμένοις, καὶ ὅπερ ἐπίσης λίαν σπουδαῖον, τὸ κείμενον αὐτὸ εἶναι δίγλωσσον δηλ. εἰς τὸ Λατινικὸν κείμενον ἀκολουθεῖ Ἑλληνικὴ μετάφρασις πιστοτάτη εἰς τὸ ὕφος τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης τοῦ 13 αἰῶνος. Τὸ χειρόγραφον τοῦτο εἶναι ἐκ περγαμηνῆς καὶ φέρει τὰς ὑπογραφὰς τῶν ὑπογεγραμμένων ἐν τῇ συνθήκῃ, ἔφερε δὲ καὶ τὴν σφραγῖδα εἰς τὸ κάτω μέρος λείπουσαν νῦν, ἀλλὰ σώζεται ἡ μεταξωτὴ μήρινθος (ἐρυθρὰ καὶ κιτρίνη) δι' ἧς ἦτο προσδεδεμένη. Τὸ πολύτιμον αὐτὸ χειρόγραφον εὑρίσκετο ἄλλοτε ἐν τῇ κατοχῇ τοῦ οἴκου Vendramin-Calerghi ἐν Ἐνετίᾳ, νῦν δὲ εὑρίσκεται εἰς χεῖρας ἰδιώτου, ὁ δὲ Gerland δικαίως ὑποθέτει ὅτι εἶναι τὸ κείμενον τῆς συνθήκης ὅπερ δοθὲν τῇ οἰκογενείᾳ τῶν Καλλιεργῶν μετέβη ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεὰν κληροδοτούμενον ὡς κειμήλιον οἰκογενειακὸν εἰς τὸν οἶκον Vendramin-Calerghi.

Δι' ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας τὸ νέον αὐτὸ κείμενον, ἐκτὸς τοῦ ὅτι εἶναι πληρέστερον, ἔχει καὶ σημασίαν γλωσσικὴν οὐχὶ ἀσήμαντον, διότι ἀποκτῶμεν γλωσσικὸν μνημεῖον ἀρκούντως παράδοξον τοῦ τέλους τοῦ 13 αἰῶνος. Ἡ διπλῆ δὲ αὕτη σημασία τοῦ νέου κειμένου καὶ ἡ ἐλπὶς νὰ διαφωτίσω καὶ σαφηνίσω σημεῖα τινὰ τῆς συνθήκης σκοτεινὰ καὶ δυσερμήνευτα μὲ παρεκίνησαν εἰς τὸ παρὸν δημοσίευμα.

Ἐν ταῖς ὑπὸ τὸ διπλοῦν κείμενον σημειώσεσι θὰ δηλώσωμεν τὰς διαφορὰς ἃς ἔχει τὸ νέον κείμενον ἀπὸ τοῦ ἐν τῇ Creta sacra καὶ Tafel-Thomas καὶ τὰς νέας παραγράφους, αἳ ἐλλείπουσιν ἐκ τῶν νεωτέρω, θὰ ἐπισυνάψωμεν δὲ καὶ ὅσας παρατηρήσεις τοπογραφικάς, γλωσσικάς, πραγματικὰς καὶ ἑρμηνευτικὰς ἔχομεν νὰ κάμωμεν. Τὸ νέον κείμενον βρίθει βαρβαρισμῶν, σολοικισμῶν καὶ ἀνορθογραφιῶν, μάλιστα τὸ Ἑλληνικόν, ἀλλ' ἐκτὸς ὀλίγων τινῶν ἃς διώρθωσεν ἤδη ὁ

(1) Ernst Gerland. Das Archiv des Herzogs von Candia. Strassburg 1899.

Gerland δὲν ἐτολμήσαμεν τὴν διόρθωσιν διὰ τὴν δυσκολίαν, ἣν ἐ[illegible] κιμάσαμεν νὰ διακρίνωμεν ποῖα τῶν σφαλμάτων τούτων ἀνήκου[illegible] εἰς τὸν συντάκτην καὶ ποῖα εἰς τὸν ἀντιγραφέα, δι' ὃ ἐπροτιμήσαμ[illegible] νὰ ἀφήσωμεν τὸ κείμενον ὡς ἔχει παρὰ Gerland ἐκτὸς ἐλαχίστ[illegible] προδήλως ἀντιγραφικῶν σφαλμάτων.

Pax Alexii Calergii.

In nomine dei eterni amen (1). Anno ab incarnatione domini nostri Jesu Christi (2) millessimo ducentesimo nonagesimo nono mense Aprilis die tertia exeunte (3) indicione duodesima Candide in-

† Ἐν ὀνόματι τοῦ αἰωνίου θε[illegible] ἀμήν (1).

Ἔτος ἀπὸ τῆς ἐνσαρκώσεω[illegible] τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ [illegible] χιλιοστῷ διακοσιο[στῷ] ἐννενηκο[illegible]στῷ ἐνάτῳ μηνὶ Ἀπριλίου ἡμέρ[α] τρίτῃ ἐβγρύοντι (3) ἰνδικτιῶνι ιβ[illegible]

(1) Εἶναι ὁ συνήθης τύπος δι' οὗ ἤρχιζον τὰ συμβόλαια, αἱ διαθῆκαι, αἱ συνθῆκαι καὶ τὰ δημόσια ἔγγραφα τῆς Ἑνετ. Πολιτείας. Παραδείγματα ἰδὲ Cornelius Creta sacra vol. II p. 270. 273. Σάθα Μεσαιων. Βιβλιοθ. τομ. VI σελ. 654. 656. Ἄλλοτε ἡ ἀρχὴ εἶναι «ἐν ὀνόματι τοῦ ἁγίου θεοῦ» ἢ «ἐν ὀνόματι τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ κτλ.». Σάθα αὐτόθι σελ. 657. 658. 659. Creta sacra vol. II σ. 265. 267 κλπ.

(2) Ἡ ἀπὸ τῆς ἐνσαρκώσεως ἢ γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ χρονολογία εἰσαχθεῖσα ἐν τῇ Δύσει ὑπὸ Διονυσίου τοῦ Μικροῦ (Dionysius exiguus) κατὰ τὸ μέσον τοῦ 6 αἰῶνος ἔτυχε γενικῆς ἀποδοχῆς ἐν τῇ Δύσει, οὐχὶ ὅμως καὶ ἐν τῷ Βυζαντιακῷ Κράτει, ἐν ᾧ ἐξηκολούθησεν ἰσχύουσα ἡ ἀπὸ κτίσεως κόσμου (5508 π. Χ.) χρονολογία μέχρι τῆς καταλύσεως τοῦ κράτους ὑπὸ τῶν Ὀσμανιδῶν. Ἐν Κρήτῃ μολονότι ἐδέσποζον οἱ Ἑνετοὶ καὶ εἶχον εἰσαγάγει τὴν χρονολογίαν ἀπὸ γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ, οἱ ἐγχώριοι ἐξηκολούθουν χρώμενοι τῇ Βυζαντιακῇ χρονολογίᾳ ὡς βλέπομεν ἐκ τῶν πολυαρίθμων κτιτορικῶν ἐπιγραφῶν τῶν σωζομένων ἐν ἐκκλησίαις κτισθείσαις ἐν Κρήτῃ ἐπὶ Ἑνετοκρατίας, ἐξηκολούθησε δὲ τὸ σύστημα τοῦτο μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ 16 αἰῶνος περίπου. Ἐν μιᾷ τῶν ἐπιγραφῶν τούτων ἐκ τοῦ μέσου τοῦ 15 αἰῶνος εἶνε μὲν γεγραμμένη κατὰ τὸν Βυζαντιακὸν τρόπον ἀπὸ κτίσεως κόσμου, ἀλλὰ κάτωθεν μικροτέροις γράμμασι δηλοῦται καὶ ἡ ἀντίστοιχος ἀπὸ Χριστοῦ γεννήσεως.

(3) Exeunte - ἐβγρύοντι ἀμφότερα ἀναφέρονται εἰς τὸ *die* - ἡμέρα καὶ οὐχὶ εἰς τὸ mense - μηνὶ οὐδὲ indicione - ἰνδικτιῶνι ὡς ἠδύνατό τις νὰ ὑποθέσῃ, ἤτοι περὶ τὴν ἑσπέραν. Ἀντὶ τοῦ ἐβγρύοντι τὸ χειρόγραφον ἔχει εὐγρύοντι ὃ διώρθωσεν ὁ Gerland τοῦτο δὲ πάλιν εἶναι ἀντὶ τοῦ ἐκβρύοντι. Τὸ σύνθετον τοῦτο μὴ εὑρισκόμενον παρὰ Pape - Sophocles, Ducange καὶ Κουμανούδῃ, ἐν Συναγωγῇ εἶναι ἅπαξ εἰρημένον. Τὸ ἐβγρύω ἔγινεν ἐκ τοῦ ἐκβρύω ὡς τὸ ἐβγάλλω ἀπὸ τὸ ἐκβάλλω καὶ τὸ ἔβγα ἐκ τοῦ ἐκβῆναι ἰδὲ Gerland, Sophocles lexicon p. 410. Ὡς πρὸς τὴν Ἰνδικτιῶνα αὕτη ἦτο ἡ 12 τῆς 66.

le Crete (1).

Benignitas magnifici Vene- **rum ducatus** de fonte na- **tur pietatis**, qui non solum **uos fideles**) (2) devotos pro **fectu protegit** et gubernat, **rum etiam** et illos, qui a sua **screpant benignitate**, paterna **llicitudine** ad verba sua di- **ctionis revocare** procurat et **n gremium** amoris clementer **gratiosissime** aperit revo- **mus** (4).

1. **Idcirco** nos (6) (**Vitalis** **Michael**, de mandato domini **ucis** (7) Venetiarum duca Cre-

ἐν τῷ Χάνδακι νήσου Κρήτης (1).

Ἡ ἀγαθοσύνη τοῦ μεγαλοποιοῦ δουκάτου τῆς Βενετίας γεννᾶται ἐκ πηγῆς εὐσεβείας, ἣ οὐ μόνον τοὺς πιστοὺς αὐτῆς ἀγαπητοὺς εὐσεβεῖ πόθῳ περισκέπει καὶ κυβερνᾷ, ἀλλὰ δὴ καὶ ἐκείνους, οἵ εἰσιν ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἀγαθοσύνης μεμερισμένοι (3), πατρικῇ σπο(υδῇ) πρὸς τὰ ῥήματα τῆς ἀγάπης αὐτῆς μεταστραφῆναι ἐπιτροπεύει καὶ τὸ τῆς ἀγάπης στῆθος ἀγανῶς καὶ κεχαριτωμένως διανοίγει τοῖς μεταστρέφουσιν (5).

1. Διὰ τοῦτο ἡμεῖς (6) Βιδὰλ Μιχαὴλ ἐξ ὁρισμοῦ τοῦ αὐθέντου ἡμῶν τοῦ δοὺξ (7) Βενετίας δού-

(1) Ἡ παράγραφος λείπει εἰς τὰ ἄλλα κείμενα.

(2) Τὰ ἐντὸς παρενθέσεως ἔχουσιν ἐξαλειφθῇ ἐν τῷ χειρογράφῳ ἀλλ᾽ ἀναπληροῦνται ...λως.

(3) Μεμερισμένοι: εἶναι παράδοξος ἡ σημασία ἣν ἔχει ἡ λέξις ἐνταῦθα = ἀποχε...σμένη - ἀποξενωμένη. Δὲν ἠδυνήθην ἀλλαχοῦ νὰ ἐπιτύχω τὴν λέξιν ἐπὶ τοιαύτης ...ασίας. Ἡ σημασία αὕτη βεβαίως θὰ ἀνεπτύχθη ἐκ τῆς σημασίας τοῦ διαμοιράζω ...κληρονομίας π. χ. Δημοσθ. 47, 39 «ἠρόμην αὐτόν, πότερα μεμερισμένος εἴη πρὸς ... ἀδελφόν, ἢ κοινὴ οὐσία εἴη αὐτοῖς».

(4) *revocans*. Πιθανῶς παρελείφθη ταχυγραφικόν τι σημεῖον εἰς τὸ τέλος τῆς λέ...ως, ῃ δὲν παρετηρήθη ὑπὸ τοῦ Gerland ἐν τῷ χειρογράφῳ, διότι μοὶ φαίνεται ὅτι ...ζει μᾶλλον, ὡς φαίνεται καὶ ἐκ τῆς ἑλληνικῆς μεταφράσεως, *revocantibus*.

(5) Ἡ παράγραφος αὕτη, ἥτις ἐπίσης δὲν ὑπάρχει εἰς τὰ ἄλλα γνωστὰ κείμενα, ...αι ἐγκώμιον τῆς ἀγαθότητος καὶ ἐπιεικείας τῆς Δημοκρατίας τῆς πατρικῶς ὑποδε...μένης καὶ μεγαλοψύχως συγχωρούσης τοὺς μετανοοῦντας ἀποστάτας ὡς υἱοὺς ...ώτους.

(6) Ἐντεῦθεν ἄρχεται τὸ κείμενον τῆς συνθήκης παρὰ Κορνηλίῳ Creta sacra ...τόμ. Β' σελ. 293) (Ζαμπελίῳ, Σταυράκῃ, Κονδυλάκῃ) καὶ παρὰ Tafel-Thomas, ...λα καὶ ἐν τῇ παραγράφῳ ταύτῃ ὑπάρχουσι πλεῖσται διαφοραὶ πρὸς τὸ νῦν δημο...σιευμένον, ὅπερ εἶναι τὸ πληρέστερον, ἐν ᾧ τὸ παρὰ τοῖς ἄλλοις δύναται μᾶλλον ὡς ...ληψις νὰ θεωρηθῇ.

(7) Vitalis Michael (Vidal Michael ἐνετιστὶ) Βιδὰλ Μιχαέλ. Οὕτως ἔχει τὸ ...ομα ἤτοι τὸ μὲν ὄνομα εἶναι τὸ Vidal, τὸ δὲ ἐπώνυμον τὸ Michael καὶ οὐχὶ ἀντιστρόφως ὅπως πλανηθέντες οἱ Ἕλληνες ἐκδόται ἐδημοσίευσαν Μιχαὴλ Βιτάλης.

te(1), cum nostro consilio et successoribus nostris notum facimus universis, quia, cum tu(2), Alexi Calergi, antíquo suadente hoste, discordiae amatore (3), diu domino nostro duci rebellis fuisses et nunc (auctore pa)cis faciente ad ipsius domini nostri ducis precepta rediens et nostra te promisisses in fidelitate prefati domini nostri ducis, nostra et successorum nostrorum perpetuo permanere, recipimus te Alexium Calergium ad ip-

κας(1) τῆς Κρήτης μετὰ καὶ τ ἡμετέρας βουλῆς καὶ διαδόχ ἡμῶν ποιῶμεν γνωστὸν πᾶσιν, ὅ ἐπειδὴ σὺ (2) Ἀλέξιος ὁ Καλ έργης τῷ παλαιῷ διαβαλλ ἐχθρῷ τῆς ἔχθρας ἀγαπητῷ πλ στῳ καιρῷ τῷ αὐθέντι ἡμῶν - δοῦκι μουρτεμένος (4) ὑπῆρχ τανῦν δὲ ἀγάπης γενομένης τ τοὺς τοῦ αὐθέντου ἡμῶν τοῦ δ ὁρισμοὺς διελθὼν καὶ πρὸς τ ἡμετέρους μετάγεις εἰς τὴν πιστ τηταν τοῦ ἄνωθεν δηλουμένου α θέντου ἡμῶν τοῦ δούξ, τὴν ἡμετέραν καὶ τῶν διαδόχων ἡμω

(1) Dux=δοὺξ - Duca=δούκας. Καὶ προηγουμένως εἴπομεν ὅτι ἐν τῇ Λατιν διπλωματικῇ τῶν Ἐνετῶν γλώσσῃ ὁ μὲν τῆς Ἐνετίας ἐλέγετο Dux, ὁ δὲ τῆς Κρήτ πρὸς διάκρισιν Duca ἢ Ducha. Ἡ διαφορὰ αὕτη ἐτηρήθη καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ μεταφράσει δοὺξ - δούκας καὶ διὰ τοῦτο ἵνα μὴ πλησιάσωσι καὶ συγχυθῶσιν αἱ λέξ μένει ἐν τῷ Ἑλλ. κειμένῳ τὸ δοὺξ ἄκλιτον ἐν τῇ γενικῇ πτώσει.

(2) Ἐν ᾧ κατ' οὐσίαν τὸ ἔγγραφον εἶναι συνθήκη μεταξὺ Ἐνετίας καὶ Ἀλεξί κατὰ τύπους εἶναι μονομερὲς ἀπολυόμενον ἐκ τῆς Ἐνετ. Δημοκρατίας πρὸς τὸν Ἀλέξιον, τοῦτο δὲ ἵνα μὴ φανῇ ὅτι ἡ Γαληνοτάτη συνθηκολογεῖ ὡς ἴση πρὸς ἴσον, ἀλ ὅτι ἐξ ἄκρας ἐπιεικείας καὶ συγκαταβάσεως κάμνει παραχωρήσεις τινὰς πρὸς τὸν μεταμεληθέντα ἀποστάτην, διὰ τοῦτο καὶ εἰς τὸ τέλος φέρει καὶ τὴν ὑπογραφὴν μόνον τοῦ Δουκὸς καὶ τοῦ Συμβούλου οὐχὶ δὲ καὶ τοῦ Ἀλεξίου.

(3) antiqus hostes discordiae amator (ὁ παλαιὸς ἐχθρός, ὁ ἀγαπητὸς τῆ ἔχθρας) καὶ τοὐναντίον auctor pacis: πρέπει να ἑρμηνευθῶσι θρησκευτικῶς, καὶ μὲν πρῶτος εἶναι ὁ Σατανᾶς, ὁ δὲ δεύτερος ὁ εἰρηνοποιός εἶναι ὁ Χριστός.

(4) μουρτεμένος· μετοχὴ τοῦ ῥήματος μουρτεύω ἐκ τοῦ οὐσιαστικοῦ μοῦρτος καὶ τοῦτο μὲν σημαίνει ἐπανάστασιν, τὸ δὲ ῥῆμα ἐπαναστατῶ καὶ μουρτεμένοι ἐνταῦθα καὶ παρακάτω εἶναι οἱ ἐπαναστάται. Ἡ λέξις αὕτη προῆλθεν ἐκ τοῦ Σαξωνικοῦ *morth*, ἐξ οὗ τὸ τοῦ μεταγ. Λατινισμοῦ *mordrum* καὶ *murdrum*=homicidium ἐκ τούτων παρέλαβον τὴν λέξιν οἱ μεταγενέστεροι Βυζαντῖνοι κατ' ἀρχὰς ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ φόνου καὶ ὕστερον τοῦ πολέμου, τῆς ἀποστασίας· π. χ. Κωνστ. Πορφυρ «τοῖς μέλλουσιν ἐπιβουλαῖς ἀπό γε τοῦ νῦν ἢ μούρτοις ἐπιχειρεῖν ἀνάθεμα». Ἴδε Ducange, Gloss. Graecitatis ἐν λέξει μοῦρτος, καὶ τοῦ αὐτοῦ, Gloss. Latinitatis ἐν λέξεσι morth - murdrum· ἴδε Gerland σελ. 127 σημ. 3. Σήμερον ἐν Κρήτῃ σώζεται τὸ ῥῆμα μουρτεύγω - ἐμούρτεψα - μουρτεμένος, ἀλλ' ἐπὶ παρηλλαγμένης σημασίας ἤτοι τοῦ μαίνομαι - ὀργίζομαι - παραφέρομαι - ἀγριαίνω.

s domini nostri ducis beni- entiam et gratiam specia- : atque nostram, remitten- tibi et sequacibus tuis om- ius, qui sunt in insula Cre- ac Michali Curtacio (1) et inibus aliis, cujuscumque iditionis sint (2), omnes of sas tam tempore pacis quam erre hinc retro factas et di- is quocumque modo et for- a a quibuscumque personis. ut de fideli fidelior habea- s et occasionem semper bene perandi possis habere, ut spe- imus, damus concedimus et stituimus tibi omnia feuda ue habebas in hac insula in rincipio hujus guerre ante uam rebellionem cum omni- us suis habentiis et pertinen-

αἰωνίως ἐμμένειν, δεχόμεθά σε Ἀλέξιον τὸν Καλλιέργην εἰς τὴν τοῦ αὐθέντου ἡμῶν τοῦ δοὺξ ἀγάπην καὶ χάριταν ἰδίως καὶ τὴν ἡμετέραν ἐπαφίοντά σοι καὶ τοῖς μετὰ σοῦ πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν τῇ νήσῳ Κρήτῃ καὶ Μιχαὴλ τῷ Χορτάτζῃ (1) καὶ πᾶσιν τοῖς ἄλλοις οἱουδήτινος τρόπου εἰσί (2), πάσας ἐναντιότητας τὰς εἴτις ἐν καιρῷ ἀγάπης ὥσπερ μότρου ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ὅποιθεν (3) γεγονυίας καὶ δηλουμένας παντάπασι (4) τρόπῳ καὶ χαρακτῆρα ὑπὸ παντάπασιν (4) ἀνθρώποις. καὶ ἵνα ἀπὸ πιστοῦ πιστότερος ὑπάρχῃς καὶ ἵνα ἔχῃς ἀφορμὴν πάντοτε εἰς καλῶς πράττειν, καθὼς ἐλπίζομεν, δίδομεν, παρέχομεν καὶ ἀντιστρέφομεν πρὸς σὲ ὅλες τὲς μοῖρες (5), ἃς εἶχες ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ

(1) Τοῦτο μόνον γνωρίζομεν ὅτι ἦτο εἷς τῶν κυριωτέρων ἀρχηγῶν τῆς ἐπαναστάσεως καὶ ἐκ τῶν διατηρησάντων τὴν πρὸς τὸν Ἀλέξιον ἀφοσίωσιν μέχρι τέλους καὶ ὅτι ἦτο συγγενὴς τῶν ἀδελφῶν Γεωργίου καὶ Θεοδώρου ἀσπόνδων ἐχθρῶν τοῦ Καλλιέργου.

(2) Cujuscumque conditionis - οἱουδήτινος τρόπου· φράσις λίαν περιεκτικὴ δηλοῦσα ἐντοπίους, ξένους - Ἕλληνας - Λατίνους - ἐλευθέρους - δούλους κλπ.

(3) Ὅποιθεν διορθωτέον ὄπισθεν καὶ ἐννοητέον ἐπὶ χρόνου παρελθόντος, ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ ἀντιστοίχου ἐν τῷ λατιν. κειμένῳ *retro*.

(4) Παντάπασι τρόπῳ καὶ παντάπασιν ἀνθρώποις. Τὸ ἐπίρρημα εἰς ἀμφότερα τὰ ...α ἐπέχει θέσιν καὶ σημασίαν τοῦ ἐπιθέτου ἅπαξ ἢ ἀπαξάπαξ.

(5) Ὅλαις τὲς μοῖρες. Οὕτως ἔγραφεν ὁ Gerland. Τὸ χειρόγραφον ἔχει ὅλαις τοῖς μήρες· μοῖρα ἐνταῦθα καὶ παρακάτω πολλάκις σημαίνει τὸ φέουδον τὴν καβαλλαρίαν, ὁ δὲ κάτοχος τοιαύτης μοίρας λέγεται μοιρατάρις (ἴδε παραγρ. 17). Πόσας μοίρας εἶχεν ὁ Ἀλέξιος πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ ποῦ δὲν γνωρίζομεν· πιθανῶς τας κλείστας εἶχεν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τοῦ Μυλοποτάμου.

tiis(1) ac villanis(2).

2. Intem damus et concedimus tibi militias quatuor a scalis Strumboli(4) ultra versus ponentem cum terra te

ἐν ἀρχῇ πρὸ τούτου τοῦ μο.. πρὶν τοῦ μουρτεῦσαί σε, .. πάντων τῶν περιεχόντων κα.. τεχόντων (1) καὶ παροίκω.. αὐτῶν.

2. Ἀκμὴ(3) δίδομεν κα.. ρέχομέν σοι καβαλλαρίας τέ.. ρις ἀπὸ τὴν σκάλαν τοῦ Στρ.. πούλου(4) καὶ ἐκεῖθεν πρὸς δ..

(1) Habentiae et pertinentiae - περιέχοντα καὶ μετέχοντα· ἐννοοῦνται πάντ.. παρομαρτοῦντα τῷ φεούδῳ οἰκήματα, κτήνη, μυλῶνες δάση, πηγαὶ ὑδάτων, νομαὶ ..

(2) Villani - πάροικοι. Εἶναι οἱ δοῦλοι οἱ προσκεκολλημένοι ὑποχρεωτικῶς εἰ.. καλλιεργίαν τοῦ φεούδου (serfs attachés à la glèbe). Τοιοῦτοι πάροικοι ἀνελο.. 25 εἰς ἕκαστον φέουδον ἐν Κρήτῃ· ἦσαν δὲ ἀπόγονοι τῶν Ἀράβων τῶν ὑποδουλ.. των ὑπὸ τοῦ Φωκᾶ ἢ αἰχμάλωτοι Τοῦρκοι ἢ ἀργυρώνητοι δοῦλοι. Ἡ λέξις Villa.. (βιλλᾶνος) ἐσώθη ἐν Κρήτῃ, ἀλλ' ἐπὶ σημασίας ἠθικῆς σημαίνουσα τὸν ἀγροῖκον, .. σκαιὸν τοὺς τρόπους.

(3) Ἀκμὴ = ἀκόμη. Ὁ κ. Γιάνναρης ἐν Historical Greek Grammar 116 .. μίζει ὅτι τὸ ἀκόμη ἔγινεν ἐκ τοῦ ἀκμὴν δι' ἐπιδράσεως τοῦ Ἰταλικοῦ anco.. (σύμφυρσις - intermixture) ἴδε καὶ Hatzidakis, Einleitung σελ. 52.

(4) Scalae Strumbuli - scalae de Prinangulo - Σκάλα τοῦ Στρουμπου.. σκάλαι τῶν Περιαγγώνων. Εἰς τὸ Λατινικὸν κείμενον προφανῶς ἀντὶ τοῦ δευτε.. scalae Strumboli γραπτέον scalae de Prinangulo ὡς φέρεται ἐν Creta sacra .. παρὰ Tafel-Thomas. Τὸ λάθος προέρχεται ἐκ τοῦ ἀντιγραφέως, ὡς φαίνεται κα.. τοῦ Ἑλληνικοῦ κειμένου. Ποῦ ἔκειντο ὅμως αἱ δύο αὗται σκάλαι; Ἡ μὲν τοῦ Στρ.. πούλου φυσικὰ κεῖται παρὰ τὸ ὄρος, τὸ ὁποῖον καὶ σήμερον φέρει τὸ ὄνομα το.. εἰ καὶ εἰς τοὺς χάρτας τοῦ Boschini φυλ. 21, καὶ εἰς τὸν τοῦ Basilicata ἐξ.. ρετον χειρόγραφον ὃν κατέχει τὸ Μουσεῖον Ἡρακλείου δωρηθέντα ὑπὸ τοῦ Ἀγ.. Paton, καλεῖται ὄρος τοῦ Ἀγ. Παύλου φυλ. 27. 31. Ἔλαβε δὲ τὸ ὄνομα .. τοῦ κωνικοῦ καὶ στρομβοειδοῦς σχήματος (παραβ. τὰς Κρητικὰς λέξεις στροῦμπ.. στρουμπουλωτός) ἢ ἐκ τῆς ὁμοιότητος πρὸς μίαν τῶν Αἰολίδων ἢ Λιπαραίων νήσ.. τὴν τῶν ἀρχαίων Στρογγύλην νῦν Stromboli. Ἡ σκάλα Στρουμπούλου θα ἔκει.. ἐκεῖ ὅπου σήμερον κεῖται ἡ θέσις Γάγλες ἢ σκάλες εἰς τὴν ὁδὸν τὴν ἄγουσαν ε.. Τυλίσσου εἰς Δαμάσταν καὶ ἄλλα χωρία τοῦ Μυλοποτάμου. Ὁ προσδιορισμὸς δ.. τῆς σκάλας τῶν Περιαγγώνων (Prinanguli) εἶναι πολὺ δυσκολώτερος καὶ κο.. πράγματα παρέσχεν εἰς ἡμᾶς· ἐκ τῆς παραβολῆς τῶν χωρίων, ἐν οἷς ἀναφέ.. εἰς ὅσα κείμενα εἴχομεν πρὸ ὀφθαλμῶν δὲν ἐξήγετο τίποτε θετικόν· διὰ τοῦτο κα.. ἀρχὰς μὲν ἀπεβλέψαμεν εἰς τὰ νότια σύνορα τῶν τμημάτων (territoria) Χα.. καὶ Ῥεθύμνης, ἐκεῖ ὅπου μεταξὺ τῶν δύο χωρίων Σκαλωτῆς καὶ Ἀργουλὲ ὑπα.. τοιαύτη τοποθεσία σκάλα, ἀλλὰ μὴ αἱρομένων τῶν δυσκολιῶν διὰ τῆς ἑρμη.. ταύτης ἐστράφημεν πρὸς ἀνατολὰς εἰς τὰ ὅρια τῶν τμημάτων Χάνδακος καὶ Ση..

...apotamo et accipere de-
...s. quascumque (2) volueris
...calis de Strumboli citra
...rsus] Levantem.

...3. Item damus et concedi-
...us tibi militias de Stinbo-
..., et de Chorio Monaste-

μετὰ τὴν γῆν (1) τοῦ μεγάλου ποταμοῦ καὶ νὰ ἐπάρῃς, οἵας δὴ (2) καὶ θελήσῃς ἀπὸ τὴν σκάλαν τῶν Περιαγγώνων καὶ ἔποθεν πρὸς ἀνατολάς.

3. Ἀκμὴ δίδομεν καὶ παρέχομέν σοι τὰς καβαλλαρίας τῆς Πόλης (3) καὶ τοῦ Χωριομοναστη-

...ς τὸ σημερινὸν χωρίον τοῦ Μεραμπέλλου Πρίνα· ἀλλὰ καὶ πάλιν δὲν συνεβιβά-...το πάντα τὰ πράγματα. Ἐπὶ τέλους ὁ φίλος Ἑνετολόγος κ. G. Gerola (εἰς ὃν ...ολογοῦμεν χάριτας καὶ διὰ ταύτην καὶ ἄλλας πληροφορίας) ἐξέφρασέ μοι τὴν ...μήπως αἱ δύο σκάλαι εἶναι τὰ δύο σύνορα, δι' ὧν ὡρίζετο πρὸς Ἀνατολὰς καὶ ...ὰς τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς Κρήτης εἰς τὰ περίχωρα τοῦ Χάνδακος, τὸ ὁποῖον κατὰ ...χωρητήριον ἔγγραφον (carta concessionis) δὲν διενεμήθη εἰς τοὺς ἀποίκους ... ἔμεινε κτῆμα τοῦ δημοσίου. Ὁ χῶρος οὗτος ἐξετείνετο ἐκ μέρους μὲν τῆς θαλάσ-...ς ἀπὸ τοῦ Καρτεροῦ ποταμοῦ μέχρι Φρασκιᾶς, ἐκ μέρους δὲ τῆς ξηρᾶς μέχρι τοῦ ...ου Τεμένους συμπεριλαμβανομένου μὲ προέκτασιν ἀπὸ τούτου ἓν μίλιον ἀνατολικὰ ... ἓν μίλιον δυτικὰ καὶ εὐθυγραμμίαν ἀπὸ τὸ δυτικὸν τέρμα τοῦ μιλίου πρὸς τὴν ...ασκιὰν καὶ ἀπὸ τὸ ἀνατολικὸν πρὸς τὸν Καρτερόν. (Ἰδὲ Cornelius, Creta sacra ... II p. 227. 233). Ὥστε κατὰ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην ἡ μὲν scala Strumboli ἡ ...μένη καὶ scala Ponentis (ἡ Δυτικὴ) ἔκειτο παρὰ τὸ ὁμώνυμον ὄρος δι' οὗ διήρ-...το ἡ εἰρημένη εὐθυγραμμία, ἡ δὲ scala Prinanguli καὶ scala Levantis (ἡ ἀνα-...κή) θὰ ἔκειτο εἰς τὴν εὐθυγραμμίαν τὴν ἐκ τοῦ ποταμοῦ Καρτεροῦ εἰς τὸ ἀνατο-...ικὸν ἄκρον τοῦ μιλίου τοῦ ἀπὸ τοῦ φρουρίου Τεμένους, πιθανῶς εἰς τὸ χωρίον Σκα-...ανι ἢ ἐκεῖ που πλησίον.

(1) Μετὰ τὴν γῆν τοῦ Μεγάλου ποταμοῦ· ἡ μετὰ μετ' αἰτ. ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ ...οῦ· ἴδε Jannaris Historical Greek-Grammar 1607. 1608. Ὁ Μέγα Ποταμὸς ...ω λεγόμενος καὶ σήμερον εἶναι ὁ σημαντικώτερος ποταμὸς τῆς ἐπαρχίας Ἁγ. Βασιλείου ἐκβάλλων εἰς τὸ Λιβυκὸν πέλαγος. Γῆ τοῦ Μέγα Ποταμοῦ (terra de Megapotamo) ἐλέγετο ἡ παρὰ τὰς ὄχθας καὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ ποταμοῦ κειμένη. Ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν χωρίων τῆς Κρήτης ὑπὸ Basilicata ἀναφέρεται Μύρτος ...ὶ Μέγα Ποταμοῦ-Μῦλοι (molini) τοῦ Μέγα Ποταμοῦ καὶ Ἀσώματος τοῦ Μέγα Ποταμοῦ ἐξ οὗ φαίνεται ὅτι γῆ τοῦ Μέγα Ποταμοῦ ἦτο περιληπτικὸν δηλοῦν ἀριθμόν τινα χωρίων πλησίον τοῦ ποταμοῦ κειμένων. Ἡ χώρα αὕτη πιθανώτατα δὲν ...ει διανεμηθῇ εἰς τὰ φέουδα τῶν ἀποίκων καὶ νῦν διὰ τῆς συνθήκης ἐκχωρεῖται εἰς τὸν Ἀλέξιον.

(2) Quascumque volueris = οἵας δὴ καὶ θελήσῃς· ἐννοεῖται ἐκ τῶν τεσσάρων ...ποτειῶν.

(3) Stinboli-τῆς Πόλης. Τὸ πρῶτον ἐγένετο ἐκ τοῦ ἐμπροθέτου 'ς τὴν πόλιν ...πως ἐγένετο τὸ Standia καὶ τὸ Scarpanto καὶ πολλὰ ἄλλα. Εἶναι κώμη τῆς ἐπαρ-...χίας Ῥεθύμνης εἰς τὴν θέσιν τῆς ἀρχαίας Λάππας καὶ ἐπὶ Ἑνετῶν ἐλέγετο πόλις ὡς ...βλέπομεν ἐκ πολλῶν χωρίων παρὰ Noiret, Documents inedits, Tafel-Thomas καὶ

rio(1), sicut olim tenebat Georgius Curtacius ipsas, te tamen solvente pro ipsis militiis illis, qui eas habebant, yperpera(2) duo milia vel quod quicquid fuerint extimate.

4. Item damus et concedimus tibi militias duas pro eo pretio, quo fuerint extimate: unam quarum possis accipere in Hissamo(3) vel in Arna(4) cum hac condicione, quod tu

ρίου(1), καθὼς ἐκράτην αὐ Γεώργιος ὁ Χορτάτζης, πλη νοντα δὲ ἐσὺ δι' ἐκείνας τὰς κ βαλλαρίας πρὸς ἐκείνους, οὓς ε αὐτὰς ὑπέρπυρα(2) δύο χίλια εἶτι ἀποτιμηθῶσιν.

4 Ἀκμὴ δίδομεν καὶ πα χομέν σοι καβαλλαρίας δύο ἐκείνην τὴν τιμήν, δι' ἣν ἀποτ μηθῶσιν: τὴν μίαν ἐξ αὐτῶν ὑπορῆς ἐπαρῆναι εἰς τὸν Κοίσα μον(3) ἢ εἰς τὰ Ὀρινά(4),

Creta sacra, οὕτω φέρεται καὶ ἐν τῷ καταλόγῳ τοῦ F. Basilacata. Πρὸ ἐτῶν ἐ γετο καὶ Γαϊδουρόπολις καὶ σήμερον Ἀργυρούπολις.

(1) Chorio Monasterio - Χωριομοναστηρίου. Κώμη ἐν τῇ αὐτῇ ἐπαρχίᾳ παρὰ ὄρος Βρύσιναν· σήμερον λέγεται Χρωμοναστῆρι, ὅπως φέρεται καὶ ἐν τῷ καταλόγῳ τοῦ Basilacata *Achromonastiri*. Τὰ δύο ταῦτα φέουδα τῆς Πόλις καὶ τοῦ Χρωμοναστηρίου ἀνήκοντα ἄλλοτε εἰς τοὺς ἀδελφοὺς Χορτάτζας ἐδόθησαν μετὰ τὴν καταστολὴν τῆς ἐπαναστάσεως εἰς ἄλλους, νῦν ἀποδίδονται ἐπὶ ἀποζημιώσει εἰς τὸν Ἀλέξιον, πιθανῶς ἵνα οὗτος τὰ δώσῃ εἰς τὸν Μιχαὴλ Χορτάτζην.

(2) Yperpera - ὑπέρπερα τὸ σύνηθες Βυζαντιακὸν χρυσοῦν νόμισμα ὑπέρπυρον, τὸ ὁποῖον ὅμως κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην δὲν εἶχε μεγάλην ἀξίαν ὂν ἀργυροῦν καὶ ἰσοδυναμοῦν ἀπὸ $^1/_4$ ἕως $^1/_6$ τοῦ δουκάτου.

(3) Hissamo - Κοίσαμον. Ἡ ὀρθὴ γραφὴ εἶναι Κίσαμος - Chissamo ὡς εὑρίσκεται ἀλλαχοῦ: εἶναι γνωστὴ ἡ μεγάλη δυτικὴ ἐπαρχία τῆς Κρήτης λαβοῦσα τὸ ὄνομα ἐκ τῆς ἀρχαίας πολεως Κισάμου τοῦ ἐπινείου τῆς Πολυρρηνίας. Ἐπὶ Ἐνετῶν ἐκτισθη παρὰ τὴν ἀρχαίαν πόλιν τὸ Castel Chissamo ὅπου σήμερον τὸ Καστέλι Κισάμου.

(4) Arna - Ὀρινά. Εἰς τὴν carta concessionis (Creta sacra vol. II p. ... μετὰ τῆς Κισάμου ἀναφέρεται ἡ Orna ἡ ὁποία ἡ ὡς το λατ. κείμενον τοῦ αὐτοῦ ἐγγράφου μεταφράζεται Unicornum (Apricornum - Ἀποκόρωνας) ἐσφαλμένως βεβαίως. Ἀλλαχοῦ φέρεται *Arna* καὶ *Narna*. Ποῖα εἶναι ἡ Arna μοὶ ὑπέδειξεν ὁ κ. Gerola εἶναι δὲ αὕτη ἡ σημερινὴ ἐπαρχία Σέλινον οὕτω καλουμένη πρὶν κτισθῇ τὸ φρούριον Σέλινον (σήμερον Παλαιόχωρα), τὸ ὁποῖον ἔδωκε τὸ ὄνομα εἰς τὴν ἐπαρχίαν παραγκωνίσαν τὸ ἀρχαιότερον Arna ἢ Ορινα, ἐξήγαγε δὲ τὸ συμπέρασμα τοῦτο ἐκ χειρογράφου τῆς Ἐνετικῆς Βιβλιοθήκης (Archivio Veneto Venezia 1879-18.. G. Giomo. i misti del senato 1293-1331), ἐν ᾧ ὑπάρχει ἔγγραφον «de pecunia necessaria pro expensis aedificandi castrum de Selino in partibus Arne». Καὶ ἐγὼ δὲ εὗρον ἑτέραν μαρτυρίαν ἐν τῇ Creta sacra vol. II p. 287 ἔνθα φέρεται «Ut autem viri de Arna et Argio propter opportunitatem munitissimi loci pervicaciores, facilius quiescerent, Castrum Selini veluti validum ad com-

ssis eam dare cuicumque ueris ex rebellibus non re·vando ex ea aliquid in te pro tuis heredibus; et alam possis accipere, quamnque volueris a scalis de

τοῦτον τὸν τρόπον (1), ἵνα ὑπορῇς (2) αὐτὴν δοῦναι εἴτινον θελήσῃς ἐκ τῶν μουρτεμένων, μὴ φυλάσσοντα ἐξ αὐτήν τι πρός σε ἢ πρὸς τὰ μέρη σου (3)· τὴν δὲ ἑτέραν νὰ ὑπορῇς ἐπαρῆναι (4),

...ndas turbas propugnaculum in iis finibus provido consilio Ducha edi... jussit ». Τὰ αὐτὰ περίπου εὑρίσκονται καὶ παρὰ Laurentius de Monacis ...nicon p. 161. Ἐγένετο δὲ ἡ ἀπόφασις αὕτη ἴσως δὲ καὶ ἡ ἐκτέλεσις μεταξὺ τοῦ ...-1282 δηλ. μετὰ τὴν ἐπανάστασιν τῶν Χορτατζῶν καὶ πρὸ τῆς τοῦ Ἀλεξίου. ... τὸν κατάλογον τοῦ Basilicata εὑρίσκεται ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Σελίνου χωρίον Μέσα ... καὶ Πλατανιὰ Ἄρνα (Platanea Arna) καὶ εἰς τὸν χάρτην τοῦ Coronelli ...σκεται Arna ἐν τῇ αὐτῇ ἐπαρχίᾳ. Δὲν εἶναι δὲ ἀσήμαντον τεκμήριον καὶ ὅτι ἡ ... ἀναφέρεται πολλαχοῦ μετὰ τῆς Κισάμου, ὅπερ δὲν θὰ συνέβαινεν ἄν δὲν ἦσαν ...ιον. Εἰς τὸ Ἑλληνικὸν κείμενον τῆς συνθήκης λέγεται τὰ Ὀρινὰ ὁ τύπος δὲ ...ς ὁμοιάζει μὲ τὸν τύπον *Orna* ὅπως ἀναφέρεται ἐνίοτε ἀντὶ τοῦ *Arna*. Ἄν τὰ ...α δὲν εἶναι ἐξελληνισμένος κατὰ παρετυμολογίαν τύπος, τότε αὐτὸς εἶναι ὁ ἀρ...ότερος καὶ γνησιώτερος, ὠνομάσθη δὲ οὕτως ἡ ἐπαρχία πιθανῶς διὰ τὸ ὀρεινὸν ...ῆς. Ὅτι δὲ ἦτο σύνηθες ἐν Κρήτῃ ὡς γεωγραφικὸν ὄνομα μᾶς δεικνύει τὸ ἐν Ση...α χωρίον Ὀρνὸ ἐν τῷ δήμῳ Ρουκάκας (λίαν πράγματι ὀρεινόν) καὶ τὸ Ὀρνὲ ἐν ... δήμῳ Μελάμπων τοῦ Ἁγ. Βασιλείου.

Ἐκ τῶν δύο ἱπποτειῶν, αἱ ὁποῖαι κατὰ τὴν παράγραφον ταύτην παραχωροῦνται εἰς ... Ἀλέξιον ἐπὶ τιμήματι τὴν μίαν μόνον δικαιοῦται νὰ λάβῃ εἰς Κίσαμον ἢ Σέλινον ... ταύτην δὲ νὰ μὴ κρατήσῃ δι' ἑαυτὸν ἢ τοὺς κληρονόμους ἀλλὰ νὰ δώσῃ εἰς ἄλλον· ...ος εἶναι εὐνόητος· ἡ Ἑνετ. Κυβέρνησις δὲν ἦτο ἀπηλλαγμένη τοῦ φόβου μήπως Ἀλέξιος λαβὼν κατὰ τὰ μέρη ταῦτα καβαλλαρίαν ἀποκτήσῃ δύναμιν καὶ ὁρμητή...ν ἐπίφοβον διὰ τὸ ὀρεινὸν τοῦ μέρους. Ἡ αὐτὴ προφύλαξις λαμβάνεται καὶ εἰς τὴν ...ομένην παράγραφον.

Γεννᾶται τὸ ζήτημα ἀφ' οὗ παρεχωροῦντο τόσαι ἱπποτεῖαι εἰς τὸν Ἀλέξιον καὶ μὲ ...ωμα μάλιστα ἐκλογῆς (ἔξω πάντοτε τῶν δύο σκαλῶν) τί ἐγίνοντο οἱ τέως κατέ...ντες αὐτὰς ἱππόται; πῶς θὰ ἀπεζημιοῦντο; Περὶ τούτου οὐδεὶς λόγος γίνεται. Τὸ ...γμα ὅμως καθίσταται εὐεξήγητον, ἄν σκεφθῶμεν, ὅτι αἱ παραχωρήσεις αὗται γί...νται κατόπιν δεκαεξαετοῦς ἐπαναστάσεως κατὰ τὸ διάστημα τῆς ὁποίας τὰ ἀγροτικὰ ...α ἦσαν εἰς τὴν διάκρισιν τῶν ἐπαναστατῶν, καὶ ὅτι πολλὰ ἐξ αὐτῶν ἢ ἀποθα...ντων ἢ ἐκπατρισθέντων τῶν τέως κατόχων θὰ ἔμενον εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Ἑνετικῆς Κυβερνήσεως, εὐκολώτατον δὲ ἦτο καὶ ἄν ὁ Ἀλέξιος ἐν τῷ δικαιώματι τῆς ἐκλογῆς, ... ἐχορηγεῖτο, ἐλάμβανε φέουδον ἀνῆκον εἰς ἱππότην ζῶντα νὰ ἀποζημιώσῃ τοῦτον ... Πολιτεία χορηγοῦσα ἄλλο φέουδον ἐκ τῶν διαθεσίμων ἰσάξιον.

(1) Μετὰ τοῦτον τὸν τρόπον = ἐπὶ τούτῳ τῷ ὅρῳ hac conditione.

(2) Ὑπορῇ· περὶ τοῦ ῥήματος τούτου ἴδε κατωτ. σελ. 316 σημ. 1.

(3) Μέρη σου· ἐπὶ τῆς σημασίας τῶν κληρονόμων (pro tuis heredibus) ἀπαντᾷ καὶ κατόπιν πολλάκις.

(4) Ἐπαρῆναι· μιξοβάρβαρος ἀόριστος τοῦ μεταγενεστέρου ῥήμ. ἐπαίρω (παίρνω)

Priangolis citra verus levantem.

5. Item damus et concedimus tibi militias quinque, quas possis accipere ab illis, pui fuerunt rebelles (1) et dare cuicumque placuerit tibi, solvendo yperpera centum pro qualibet sergentaria (2), non accipiendo de ipsis ultra mi-

οἷαν θελήσῃς ἀπὸ τὴν σκ[illegible] τῶν Περιαγγώνων καὶ ἔποδε [illegible] ἀνατολάς.

5. Ἀκμὴ δίδομεν καὶ π[illegible] δίδομέν σοι καβαλλαρίας πε[illegible] ἃς νὰ ὑπορῇς ἐπαρῆναι ἀπὸ ε[illegible] νους ὅπου ἦσαν μουρτεμένο[illegible] καὶ δοῦναι αὐτὰς οἱουδήτινο[illegible] θελήσῃς, πληρώνοντα ὑπέρ[illegible] ἑκατὸν εἰς καθεκάστην σεργεντ[illegible] ρίαν (2), μὴ ἐπαίροντα ἐξ αὐτ[illegible]

ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ λαμβάνειν. Περὶ τοῦ ἐπαίρω-ἐπαίρνω-παίρνω ἴδε Jan[illegible] Histor. Greek Gramm. 903 996⁵. 723. 135 καὶ Chazzidakis Einleitung p. [illegible] Anmerkung.

(1) Οἱ Ἑνετοὶ ἐνταῦθα ἀκολουθοῦντες τὸ ῥωμαϊκὸν ἀξίωμα divide et im[illegible] παραχωροῦσιν εἰς τὸν Ἀλέξιον πέντε καβαλλαρίας ἐκ τῶν ἀνηκουσῶν εἰς τοὺς ἐπα[illegible] στάτας οὓς χθὲς καὶ πρῴην εἶχε συναγωνιστὰς ὁ συμφεροντολόγος ἀρχοντορρωμ[illegible] Εἴτε ἀπήτησε ταύτας ὁ Ἀλέξιος, εἴτε καὶ μόνον προσφερομένας ὑπὸ τῶν Ἐ[illegible] ἐδέχθη, δὲν δεικνύει πολὺν ἱπποτισμὸν καὶ εὐγένειαν μολονότι αἱ ἱπποτεῖαι αὐτα[illegible] ἀνήκωσι βεβαίως εἰς ἐκείνους τοὺς ἐπαναστάτας, οἵτινες ἕνεκα τῆς πρὸς τοὺς Γε[illegible] διαγωγῆς του εὑρίσκοντο εἰς διάστασιν πρὸς αὐτὸν καὶ πιθανῶς ἐσκόπευον νὰ συν[illegible] σωσι τὴν ἀνταρσίαν καὶ κατὰ τοῦ Ἀλεξίου. Εἷς ἐκ τῶν ἐπαναστατῶν ἦτο καὶ ὁ Δ[illegible] μήτριος Βλαστός, παρὰ τοῦ ὁποίου δὲν ἐπιτρέπεται νὰ λάβῃ ὁ Καλλιέργης περισσ[illegible] τερον τῆς μιᾶς ἱπποτείας. Ἵνα γίνηται ἰδιαίτερος λόγος περὶ αὐτοῦ ἐν τῇ συνθήκ[illegible] προστατεύηται ὑπὸ τῆς Ἑνετ. Κυβερνήσεως φαίνεται, ὅτι θὰ ἦτο ἐκ τῶν λίαν δυσ[illegible] νως διακειμένων πρὸς τὸν Ἀλέξιον, ἐθεωρήθη δὲ φρόνιμον νὰ προστατευθῇ κατὰ τῆ[illegible] ἐκδικήσεως τοῦ Ἀλεξίου ἄγνωστον διὰ τίνας ἰδιαιτέρους λόγους καὶ ὑπηρεσίας πρ[illegible] τὴν Ἑνετίαν. Ἡ οἰκογένεια τῶν Βλαστῶν ἐν Κρήτῃ ἦτο ἐκ τῶν ἐπισημοτέρων κα[illegible] ἀρχαιοτέρων ἀνάγουσα τὴν καταγωγὴν εἰς τοὺς ἄρχοντας τοὺς ἐκ Κωνσταντινουπ[illegible] λεως μετὰ τὴν κατοχὴν τῆς Κρήτης ὑπὸ Φωκᾶ ἀποικισθέντας, ἦτο δὲ οἰκογένεια [illegible] σχιδὴς καὶ ἐπὶ Ἑνετῶν καὶ σήμερον ἀκόμη ἐν Κρήτῃ εἰς πολλὰς ἐπαρχίας τῆς ὁπο[illegible] διασώζεται τὸ ὄνομα. Μεταξὺ αὐτῶν ἐπὶ Ἑνετοκρατίας διέπρεψαν πολλοὶ ἐν [illegible] γράμμασιν (οὓς ζήτει ἐν Σαθᾳ Νεοελλ. Φιλολογίᾳ καὶ Νέᾳ Ἑλλάδι τοῦ Ζαβ[illegible]. Εἶναι γνωστὴ καὶ ἡ ὑπὸ Σηφη Βλαστοῦ τοῦ Ρεθυμνίου σχεδιασθεῖσα ἐπανάστασις τῷ 1453 ἣν ἀπεκάλυψαν μὲν ὁ ἱερεὺς Λιμας καὶ ὁ Ἰουδαῖος Δαβὶδ Μαυρογόνατος, κατέπνιξαν δὲ διὰ τῆς συλλήψεως τῶν αὐτουργῶν ὁ Ἀνδρέας καὶ Ἀλέξιος Καλλιέργαι (ἀπόγονοι τοῦ Ἀλεξίου). Ἴδε Chronicon Andr. Cornelii ἐν Creta sacra vol. II p. 389.

(2) Sergentaria ἢ serventaria εἶναι τὸ φέουδον τοῦ πεζοῦ κατ' ἀντίθεσιν πρὸς [illegible] τοῦ ἱππέως (militia) καὶ ἦτο ἴσον πρὸς τὸ ¹/₆ τοῦ ἱπποτ. φεούδου, ὥστε ἑκάστη [illegible] ποτεία ἦτο ἰσοδύναμος πρὸς ἓξ σεργενταρίας. Ὥστε ἀφ' οὗ δι' ἑκάστην σεργενταρ[illegible]

...m unam a Dimitrio Vla-...). Et si accipies aliquam ...eis in Hissamo vel in Ar-... quod non possis ex eis ...quid tenere pro te nec pro ...is heredibus.

...5. Item (2) volumus quod ...ssis emere quolibet [anno]

χωρὶς μίαν καβαλλαρίαν ἀπὸ τὸν Δημήτριον τὸν Βλαστὸν (1) καὶ ἐὰν ἐπάρῃς ἐξ αὐτὰς καμμίαν εἰς τὸ Κοίσαμον ἢ εἰς τὰ Ὀρινά, νὰ μὴ ὑπορῇς ἐξ αὐτάς τι κρατῆσαι δι' ἐσὲν ἢ διὰ τὰ μέρη σου.

6. Ἀκμὴ (2) θέλομεν, ἵνα ὑπορῇς ἀγοράσαι καθ' ἐνὶ ἑκάστῳ

...ιπεν ὁ Ἀλέξιος νὰ πληρώσῃ ἑκατὸν ὑπέρπυρα, ἕπεται ὅτι δι' ἑκάστην ἱπποτείαν ...τε νὰ δώσῃ ἑξακόσια καὶ διὰ τὰς πέντε ὁμοῦ τρεῖς χιλιάδας. Ἐν τῷ κειμένῳ τῷ ...ῆ Creta sacra δημοσιευμένῳ λείπει ἡ λέξις sergentaria καὶ τότε ἐννοεῖται ὅτι ...ὑπέρπυρα μόνον ἐξετιμήθη ἑκάστη ἱπποτεία, τιμὴ βεβαίως λίαν εὐτελής. Πιστεύω ...τὸ παρὸν κείμενον εἶναι τὸ ἀκριβὲς καὶ ὅτι ἡ λέξις sergentaria παρελείφθη ὑπὸ ...γραφέως ἀγνοοῦντος τὴν διαφορὰν μεταξὺ sergentaria καὶ militia.

1) Vlasto - Βλαστόν. Ἐν τῷ κειμένῳ τῆς Creta sacra καὶ τοῖς λοιποῖς φέρεται ...lastro, ὅπερ βεβαίως εἶναι ἐσφαλμένον.

2) Ἡ παράγραφος αὕτη καίτοι οὐχὶ δύσκολος παρερμηνεύθη ὑπὸ τοῦ Ζαμπελίου ...Σταυράκη καὶ Κονδυλάκη). Ἡ ἔννοια αὐτῆς εἶναι ὅτι ἐπιτρέπεται εἰς τὸν Ἀλέξιον ...αὐτὸν καὶ τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ νὰ ἀγοράζῃ καθ' ἕκαστον ἔτος ἕως 15 πολε-...ικοὺς ἵππους (equos ab armis - ἄλογα τῶν ἀρμάτων), ἐὰν δὲ δὲν εὑρίσκῃ τοιούτους ...πρὸς ἀγορὰν ὑποχρεοῦται ἡ Αὐθεντία νὰ πωλῇ εἰς αὐτὸν ἕως δέκα, ὥστε μὲ ὅσους ...ῃ ἄλλοθεν νὰ συμπληροῖ τὸν ἀριθμὸν τῶν 15 ἵππων. Δὲν πρόκειται ὅθεν περὶ δω-...εᾶς χρημάτων εἰς τὸν Ἀλέξιον παρὰ τῆς Ἐνετ. Κυβερνήσεως δι' ἀγορὰν ἵππων, ὡς ...νεῖ ὁ Ζαμπέλιος· τὸ τοιοῦτον καὶ μικροπρεπὲς θὰ ἦτο διὰ τὸν Ἀλέξιον καὶ ὅλως ...πίθανον, ἀφ' οὗ ὁ Ἀλέξιος ἦτο πλουσιώτατος καὶ ἠδύνατο νὰ ἀγοράζῃ τόσα φέουδα ...νοικιάζῃ τόσα μοναστήρια, ἀλλὰ περὶ τῆς ἀδείας πρῶτον τοῦ διατηρεῖν πολεμι-...οὺς ἵππους καὶ δεύτερον περὶ ὑποχρεώσεως τῆς Αὐθεντίας νὰ πωλῇ εἰς τὸν Ἀλέξιον ...ρι δέκα πολεμικῶν ἵππων κατ' ἔτος ἐπὶ δικαίᾳ τιμῇ, ἐὰν ὁ Ἀλέξιος δὲν εὑρίσκῃ ...λλοθεν νὰ τοὺς ἀγοράσῃ. Κατανοεῖται δὲ εὐκόλως ἡ σημασία τῆς παραχωρήσεως ...αύτης, ἂν ἐνθυμηθῶμεν, ὅτι δὲν ἐπετρέπετο εἰς τὸν καθένα νὰ διατηρῇ πολεμικοὺς ...ππους, καὶ ὅτι οὐδὲ εἰς αὐτοὺς τοὺς ἄρχοντας τοὺς Ἐνετοὺς καὶ εἰς τὸν Δοῦκα καὶ ...ν Ἀρχιστράτηγον δὲν ἐπετρέπετο ἡ διατήρησις τοιούτων ἵππων πλέον τοῦ κεκανο-...σμένου ἀριθμοῦ, πολὺ δὲ περισσότερον εἰς Ἕλληνας. Παράβαλε Noiret, Documents ...édits σελ. 293 ὅπου δίδεται ἄδεια (τῷ 1522) εἰς τὸν Ἀρχιστράτηγον Κρήτης (Capetaneus generalis) νὰ ἔχῃ ἵππους πλείονας τοῦ ὡρισμένου ἀριθμοῦ· ἐπίσης ...ωθι introduction p. VII καὶ 210. 87. 103. 163. 293. 317. Ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη ...ηγεῖται ἐκ τῆς σημασίας ἣν εἶχεν ὁ ἵππος εἰς τὸν τρόπον τοῦ μάχεσθαι κατὰ τὴν ...ποχὴν ταύτην καὶ τὸ ἐπικίνδυνον τῆς κατοχῆς τοιούτων ἵππων, ἂν τυχὸν ἐγίνετο ...ρησις αὐτῶν κατὰ τῆς Ἐνετικῆς δεσποτείας. Ἰδίως φαίνεται ὅτι αὐστηρότατα ἠμπο-...ζετο ἡ ἀνατροφὴ καὶ διατήρησις θηλειῶν ἵππων. Ἴδε κατωτέρω παραγρ. 16 καὶ ...ωτέρω τὴν εἰσηγητικὴν ἔκθεσιν τοῦ Δουκὸς Κρήτης περὶ τὸ τέλος.

tu cum tuis heredibus equos quindecim ab armis vel roncinos (3) ad tuam voluntatem. Et si non posses eos habere ad emendum, quod signoria teneatur dari facere, tibi et tuis heredibus quolibet anno pro justo pretio equos decem ab armis, si tibi tot deficerent a numero dictorum quindecim, de illis qui sunt extra guarnitionem.

χρόνῳ (1) σὺ μετὰ μέρη σου ἄ
γα δέκα πέντε τῶν ἁρμάτων
ῥοντζίνια (2) εἰς τὸ θέλημά σ
καὶ ἐὰν οὐκ ὑπορέσῃς ἐκεῖνα ἔχ
δι' ἀγοράν, ἡ αὐθεντέα νὰ ἔνι κ
τημένη νὰ ποιήσει σοι δοθῆναι
καὶ τὰ μέρη σου καθ' ἐνὶ ἑκασ
χρόνῳ εἰς δικαίαν τιμὴν ἄλο
δέκα τῶν ἁρμάτων, ἐὰν τοσαῦτ
ὑπέλειψαν ἐκ τὸν ἀριθμὸν τῶ
ἐ(κ)ληθέντων (3) δέκα πέντε ἐ
ἐκείνων τῶν ὄντων ἔξωθεν τ
βαρνιζο... (4).

7. Item volumus quod tu habeas libertatem dandi feuda et equos, que et quos tibi superius concessimus, cuicunque volueris (5).

7. Ἀκμὴ θέλομεν πρὸς τοῦ-
τοις ἵνα ἔχῃς ἐξουσίαν δίδειν μο-
ρας καὶ ἄλογα, ἐξ ἃ καὶ ἐξ ὧν
σοὶ ἄνωθεν δεδώκαμεν, εἴτινος θε-
λήσῃς (5).

8. Item damus et concedimus tibi omnia monasteria comunis que sunt ultra scalas

8. Ἀκμὴ δίδομεν καὶ παρε-
χομέν σοι ὅλα τὰ μοναστήρια τῆς
κοινότητος, ἃ καὶ εἰσιν ἐκεῖθεν τῆς

(1) Χρόνῳ. Ἡ λέξις χρόνος πρὸ πολλοῦ εἶχε μεταπέσῃ εἰς τὴν σημασίαν τοῦ ἔτους ἐνιαυτοῦ. Ἴδε παραδειγ. Sophocles Greek-lexicon ἐν λέξει χρόνος.

(2) Roncinos-ῥοντζίνια (ἢ ἄλογα τῶν ἁρμάτων) Roncinus, ἰταλ. ronzino γαλλ. roussin. Ἴδ. Ducange Glossar. Latinitatis ἐν λέξει roncinus «Interdum accipitur pro equo nobili ad usum militarem».

(3) Ἐ(κ)ληθέντων Βεβαίως ἐν τῇ μετοχῇ ἔχει ἐγχωρήσῃ λάθος τι ἐν τῇ ἀντιγραφῇ ἢ τῇ ἀναγνώσει τοῦ χειρογράφου· ἡ ἔννοια, ὡς δείκνυται ἐκ τοῦ ἀντιστοίχου λατινικοῦ, ἀπαιτεῖ ῥηθέντων, μνημονευθέντων, πιθανώτατα διαληφθέντων, τὸ ἐκληθέντων εἶναι ἀνύπαρκτον.

(4) Βαρνιζο... συμπληρωτέον βαρνιζόνας. Ἐννοεῖται ἡ φρουρά, ἣν ὑποχρεωτικῶς παρεῖχον οἱ φεουδάρχαι εἰς τὴν πολιτείαν συνισταμένην δι' ἕκαστον φέουδον ἐξ ἑνὸς ἵππου πρώτης τάξεως, οὗ ἐπέβαινεν ὁ φεουδάρχης, καὶ δύο ἄλλων ὑποδεεστέρων διὰ τοὺς δύο ὑπασπιστάς.

(5) Εἶναι βέβαιον ὅτι πολλὰ τῶν ὑπὸ τῆς Ἐνετίας παραχωρουμένων φεούδων καὶ ἵππων ὁ Ἀλέξιος ἐπρόκειτο νὰ δώσῃ εἰς τοὺς φίλους καὶ ὀπαδούς του. Πρὸς τοῦτο ἦτο ἤδη καὶ διὰ τῆς συνθήκης ὑποχρεωμένος, ἂν ἐλάμβανε φέουδον ἐν Κισάμῳ ἢ Ἀρια. (Ἴδε ἀνωτ. παρ. 4 καὶ 5).

rum)boli versus ponentem eo afflictu, qui solvebatur eis ante inceptionem preitis guerre (1).

Item (2) de episcopatu

σκάλας τοῦ Στρουμπούλου πρὸς δύσιν δι' ἐκεῖνον τὸ πάκτον, ὅ ἐπληρώνετον ἐξ αὐτῶν πρὶν τῆς ἀρχῆς τοῦ παρόντος μούρτου (1).

9. Ἀκμὴ περὶ τῆς ἐπισκοπίας

(1) Αἱ ἐκκλησίαι καὶ τὰ μοναστήρια μετὰ τῶν κτημάτων των δὲν συμπεριελήφθησαν τὴν διανομὴν τῆς γῆς τὴν γενομένην εἰς τοὺς Ἐνετοὺς ἀποίκους. Ρητῶς ταῦτα ...ται ἐν τῷ ἐκχωρητηρίῳ ἐγγράφῳ (carta concessionis) ἐν Creta sacra vol. p. 228 «Ecclesias autem omnes suprascriptae insulae debetis habere li... et ministros earum, scilicet de possessionibus earum sic esse debet ... statuerit dux, qui erit ibi cum suo consilio». Δι' αὐτὰ δηλ. ἡ Ἐνετικὴ ...κρατία ἐπεφυλάξατο τὸ δικαίωμα νὰ ἀποφασίσῃ, ὡς ἐνόμιζε καλόν. Ὡς δὲ ἀλ...θεν ἐξάγεται μέρος μὲν τῶν κτημάτων τούτων παρεχώρησεν ἡ Κυβέρνησις εἰς τὸν ...ικὸν κλῆρον τῆς νήσου (ἀρχιεπισκοπήν, ἐπισκοπὰς καὶ λατινικὰ μοναστήρια), ...ς ἐκαρποῦτο ἡ ἰδία ὡς κτήματα τοῦ κοινοῦ δίδουσα αὐτὰ ἐπὶ μισθῷ καὶ ἄλλα ...εν εἰς τὸν ἑλλ. κλῆρον καὶ τὰ πολυάριθμα ἐν Κρήτῃ ἑλληνικὰ ἐπὶ Ἐνετοκρατίας ...αστήρια. Πρὸς ταχτοποίησιν τῶν μοναστηριακῶν κτημάτων τῆς κοινότητος συνε...ἡ καὶ κτηματολόγιον ἰδιαίτερον ὑπὸ τοῦ Δουκὸς Κρήτης Ἰουστινιάνου Ἰουστι...οῦ (1319-1321) «Catasticum ecclesiarum et monasteriorum communis». (ἰδὲ Gerald, Das Archiv σελ. 23). Ταῦτα ἐμίσθου ἡ Κυβέρνησις εἰς ἰδιώτας· ἤδη ...ρεοῦται νὰ παραχωρήσῃ εἰς τὸν Ἀλέξιον ἐπὶ τῷ αὐτῷ μισθώματι ὅσα εὑρίσκοντο ...κα τῆς σκάλας τοῦ Στρουμπούλου. Περὶ τῶν ἐν Κρήτῃ μοναστηρίων, τοῦ ὀνό...ατος καὶ τῆς σπουδαιότητος ἑκάστου ἰδὲ Creta sacra διὰ τὰ μὲν τὰ ἑλληνικὰ τόμ. I ... 221 καὶ ἑξῆς, διὰ δὲ τὰ λατινικὰ τόμ. B' σελ. 16 καὶ ἑξῆς.

(2) Μία τῶν ἀξιώσεων τοῦ Ἀλεξίου, εἰς ἣν καὶ πολὺ ἐπέμεινεν ὡς λίαν δημοτικήν, ... ἡ ἐν Κρήτῃ ἐγκατάστασις Ἕλληνος ἐπισκόπου πρὸς ἐποπτείαν τοῦ τέως ἀκεφάλου ...αρίθμου ἑλλην. κλήρου καὶ ἐκτέλεσιν τῶν χειροτονιῶν. Οἱ Ἐνετοὶ καταλαβόντες ...ῆσον ἀπήλασαν τοὺς Ἕλληνας ἐπισκόπους καὶ τὸν ἀρχιεπίσκοπον καὶ ἐγκαθί...σαν Λατίνους, δὲν ἐπέτρεπον δὲ τὴν ἐν Κρήτῃ διαμονὴν Ἕλληνος ἀρχιερέως οὐδὲ ...ωρινῶς (ἴδε ἐξέλασιν τοιούτου ἐν Creta sacra vol. I p. 213). Ἕνεκα τῆς ἐλ...ψεως ταύτης οἱ χρῄζοντες χειροτονίας ὑπεχρεοῦντο ν' ἀποδημῶσιν ἐκτὸς τῆς Κρή...ς εἰς Κύθηρα, Κορώνην, Μεθώνην, Μάνην (ἰδὲ Noiret, Documents inedits σελ. ... 371) καὶ κατόπιν καὶ εἰς μέρη κατεχόμενα ἤδη ὑπὸ τῶν Τούρκων ἀλλ' ἔνθα εὑρί...το Ἕλλην ἐπίσκοπος (in partibus Turchiae). Τὸ πρᾶγμα τοῦτο ἦτο καὶ δαπα...ὸν καὶ κοπιῶδες οὐχὶ δὲ ἀκίνδυνον καὶ ἕνεκα τῶν πειρατῶν. Ἂν δὲ ἐνθυμηθῶμεν ... τὴν τάσιν τῆς ἐποχῆς πρὸς τὸν ἱερατικὸν καὶ καλογηρικὸν βίον (ἰδὲ ἀριθμὸν ἱερέων ... Pashley vol. II. Historical appendix p. 285-286), εὐκόλως ἐννοοῦμεν τὴν ἐκ ...ῆς ἐλλείψεως ταύτης στενοχωρίαν τοῦ ἑλληνικοῦ στοιχείου καὶ τὴν ἄκαμπτον ἐπι...ονὴν μεθ' ἧς ἐζήτει τὴν παραχώρησιν ταύτην ὁ Καλλιέργης. Ἡ παραχώρησις δὲν ...εσεικρούε τόσον εἰς τὴν Ἐνετ. Κυβέρνησιν, ἥτις ἀναλόγως τῆς ἐποχῆς δυνάμεθα νὰ ...ωμεν ὅτι ἐφάνη ἔν τινι μέτρῳ ἀνεξίθρησκος ἐν δευτέρᾳ μοίρᾳ πολλάκις τιθεμένη τὸ ...ευτικὸν τοῦ πολιτικοῦ συμφέροντος (primum Veneti et postea Christiani) ... εἰς τὰς ἀξιώσεις τοῦ προνομιούχου Λατινικοῦ κλήρου καὶ ἰδίᾳ τοῦ ἄκρου ἀρχιε-

... τοῦ Ἀρίου (1) μὴ ἔχοντος ...

... κατ' οὐδένα λόγον θὰ ἐπέτρεπε τοιαύτην ...
... πολὺ προσεπάθησαν οἱ ἀπεσταλμένοι τοῦ ...
... τοῦ ὅρου τούτου, ὡς δείκνυται ἐκ τοῦ ...
... τοῦ Βιδάλη Μιχαήλ, ἐπειδὴ ὅμως ...
... λόγους καὶ ἐκινδύνευε νὰ ναυαγήσῃ ἡ συνθήκη ...
... δι' ἕνα Ἕλληνα ἐπίσκοπον νὰ ἀπολέσῃ τὰ ...
... Ἀλέξιον συμφιλιώσεως διὰ τὴν στερέωσιν τῆς ...
... συμβιβαστικὴ λύσις ἥτις διατυποῦται ἐν τῷ ...
... Ἐνετ. Δημοκρατία νὰ πείσῃ τὸν ἀρχιεπίσκοπον εἰς ...
... τοῦ Ἀρίου εἰς Ἕλληνα ἀρχιερέα, ἀλλ' ἐὰν ὁ ἀρχ...
... ἀφίεται ἐλεύθερος ὁ Ἀλέξιος μετὰ τῶν ὀπαδῶν ...
... πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον χωρὶς κανεὶς ἄλλος νὰ δικα...
... Ἐνετ. Κυβέρνησις, μὲ ἄλλους λόγους ἀφίετο ἐλευθερ...
... τὸν Ἕλληνα ἐπίσκοπον καὶ διαμαρτυρομένου τοῦ Λατιν...
... ὡς πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ὅρου τούτου, δὲν γνωρίζ...
... δὲ μετὰ τὴν σφοδρὰν καὶ ἔντονον ἐπίπληξιν, ἣν ἀπεσ...
... καὶ τὸν κατόπιν ὁ Πάπας Κλήμης ὁ Ε' ἀποκαλέσας ...
... ἔγγραφόν του τὴν συνθήκην nefarias pactiones cum ...
... πρὸς τὸν Γραικὸν ἐκεῖνον) (ἴδε Cornelii, Creta sa...
... εἶναι ὅτι καὶ ἂν ἐπί τινα χρόνον κατώρθωσεν ὁ Ἀλέ...
... ἐπίσκοπον ἐν Κρήτῃ (καὶ τοῦτο ἀκόμη ἄδηλον), κατόπιν ...
... ἐπίσκοπος ἐν τῇ νήσῳ. Μόνον κατὰ τὰ τέλη τοῦ 16 αἰ...
... Ἕλληνα ἐπίσκοπον ὀρθόδοξον τὸν Κισάμου Γεράσιμον Πα...
... ἡγουμενεύσαντα πρότερον ἐν Ἀγκαράθῳ. Εἰς τοῦτον ἐπετρ...
... πολλὰς ἐκδουλεύσεις αὐτοῦ πρὸς τὴν Ἐνετικὴν Πολιτείαν, ...
... ἀντιπολίτευσιν τοῦ λατινικοῦ κλήρου. Ἡ ὀρθόδοξος ἐπισκοπὴ Κ...
... ἐφ' ὅσον ἔζη ὁ Παλαιόκαππας, ἐπειδὴ δὲ οὗτος συστήσας ...
... αὐτὴν μὲ μεγάλα κτήματα, προέβλεπε δὲ ὅτι μετὰ τὸν θάνατον ...
... πάλιν τῆς ἐπισκοπῆς τὰ κτήματα θὰ περιήρχοντο εἰς τὸν ...
... ἐν τῇ διαθήκῃ του, ἂν κατηργεῖτο ἡ ὀρθόδοξος ἐπισκοπὴ ...
... κτημάτων αὐτῶν νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς ἐκπαίδευσιν 24 νέων Ἑλ...
... τῆς Ρώμης καὶ τοῦ Παταβίου ἐξ ἴσου, ἐκ τούτων δὲ οἱ 16 ...
... Ὁ ὅρος οὗτος τῆς διαθήκης ἐξετελεῖτο κατόπιν κατὰ τὸ ἥμισυ του...
... δηλ. 12 ἀντὶ 24 δικαιολογουμένης τῆς Ἐνετ. Πολιτείας ὅτι ...
... εἰσοδήματα (ἴδε Nicol. Comnenus Papadopulos. Historia Gymn...
... Venezia 1726 p. 39).

... τοῦ Ἀρίου. Τὸ ὄνομα τῆς ἐπισκοπῆς εἶναι ἐνταῦθα ὀρθῶς γεγρ...
... ἐν Creta sacra, Ζαμπελίῳ κλπ. φέρεται ἐντελῶς παραμεμορφωμένον ...
... Περὶ τῆς ἐπισκοπῆς ταύτης ἴδε τὰ σχετικὰ κεφάλαια ἐν τῇ Creta sacra ...
... μὲν (ὁ Ἀγρίου) vol. I p. 233 καὶ ἑξῆς, ὡς λατινικῆς δὲ αὐτόθι vol. I ...
... καὶ ἑξῆς. Ἡ ἐπισκοπὴ ἔλαβε τὸ ὄνομα ἐκ τῆς ἀρχαίας πόλεως Ἀγρίου κ...
... κατὰ τὴν θάλασσαν Λ. τῆς Ρεθύμνης εἰς τὰ σύνορα τῶν ἐπαρχιῶν Ρεθύμνης ...
... ἀναφέρεται ἐν Notitia Episcopatuum (κατὰ τὴν διάταξιν Λέοντ...

-sens, quem petis pro uno -scopo Greco, quod signoria -et suum posse, quod ar- -piscopus det tibi ipsum -undum tenorem suarum -erarum (1); alioquin quod -t tui heredes et tui debea- - facere cum archiepiscopo, -scopis et clericis, quicquid -ueritis; quod signoria non -romittet se nec laici in hoc.

μένα πρὸς τὸ παρόν, ἥνπερ ζητεῖς δι' ἕναν ἐπίσκοπον Ρωμαῖον, ἡ Αὐθεντία νὰ ποιήσῃ κατὰ δύναμιν, ἵνα ὁ ἀρχιεπίσκοπος δώσῃ σοι ἐκείνην κατὰ τὴν διακράτησιν τῶν γραφῶν αὐτοῦ (1) εἰ δὲ μή, ἵνα σὺ καὶ τὰ μέρη σου καὶ οἱ σοὶ ποιήσετε μετὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου, ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν, εἴτι θελήσετε, μὴ ἀπομπαίνοντα (2) ἡ Αὐθεντία ἢ λαϊκοὶ εἰς ἐτοῦτον (3).

10. Item quod alios episco-

10. Ἀκμὴ τὰς ἄλλας ἐπισκο-

-ῦ Σοφοῦ) καὶ παρὰ τοῖς Ἐνετοῖς ἐλέγετο καὶ Agriensis καὶ Ariensis. Ἔκειτο -ταξὺ τῶν ἐπισκοπῶν Μυλοποτάμου (ἢ Αὐλοποτάμου) καὶ τῆς Ρεθύμνης ἢ Κα-λαμῶνος (Calamonensis), εἶναι δὲ βέβαιον ὅτι ἐπὶ Ἐνετῶν ἕδρα τῆς ἐπισκοπῆς -ύτης ἦτο τὸ σημερινὸν χωρίον τοῦ Μυλοποτάμου Βεράν Ἐπισκοπή. Ἐν τῷ -ταλόγῳ τῶν χωρίων τοῦ Basilicata ἀναφέρεται χωρίον Ἐπισκοπὴ τοῦ Ἀρίου -Vescovado d' Ario) ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ρεθύμνης. Ἡ ἐπισκοπὴ αὕτη Agriensis ἢ -riensis δὲν πρέπει νὰ συγχέηται πρὸς τὴν Agiensis (τὴν τῆς Κυδωνίας) ἧς ἕδρα -ἡ Ἀγιὰ (Ἁγιὰ Ἐπισκοπή). Τὴν ἐπισκοπὴν τοῦ Ἀρίου ἐζήτησεν ὁ Ἀλέξιος δι' -ἕνα ἐπίσκοπον καὶ ὡς χηρεύουσαν καὶ ὡς λίαν πρόσφορον διὰ τὴν κεντρικὴν αὐ-τῆς θέσιν καὶ διότι ἦτο πιθανώτατα ἡ πλησιεστέρα εἰς τὰ φέουδα τοῦ Ἀλεξίου ὧν τὰ -πλεῖστα καὶ ἀξιολογώτερα φαίνεται ὅτι ἦσαν ἐν Μυλοποτάμῳ (ἴδε καὶ χωρίον Καλ-λέργιον ἐκεῖ που πλησίον). Κατὰ τὸ μέσον τοῦ 16 αἰῶνος ἡ ἐπισκοπὴ αὕτη ἡνώθη -μετὰ τῆς τῆς Ρεθύμνης (Calamonensis - Μεγάλη Ἐπισκοπὴ σήμερον) καὶ ἀπετέ-λεσαν μίαν καὶ μόνην (ἰδὲ Creta sacra vol. II σελ. 173). Κατὰ τὸ χειρόγραφον -χρονικὸν Barozzi φυλ. 41 ἡ ἐπισκοπὴ αὕτη κατηργήθη ἕνεκα διαφορᾶς μεταξὺ Καλ-λεργῶν καὶ Ἐνετ. Πολιτείας (per certa differenza scorsa anticamente tra gli -Callergi et Illma Signoria). Ἐκ τούτου ἐξάγεται ὅτι καὶ κατὰ τὸν 16 αἰῶνα ἀκόμη -οἶκος τῶν Καλλιεργῶν εἶχεν ἀξιώσεις ἐπὶ τῆς ἐπισκοπῆς.

(1) Secundum tenorem suarum litterarum - κατὰ τὴν διακράτησιν τῶν γραφῶν αὐτοῦ. Τί ἀκριβῶς ἐννοεῖται διὰ τῆς φράσεως ταύτης δὲν δύναμαι νὰ εὕρω· ἴσως -ἴσως «συμφώνως πρὸς τὴν δικαιοδοσίαν ἣν ἐγγράφως παρὰ τοῦ Πάπα κατὰ τὴν -καθίδρυσίν του ἐν τῇ ἀρχιεπισκοπῇ Κρήτης ἔλαβεν». Ἡ ἑλληνικὴ ἀντίστοιχος φράσις -κατὰ λέξιν μετάφρασις τῆς λατινικῆς ρήσεως οὐδεμίαν παρέχει βοήθειαν πρὸς κατανόησιν.

(2) Ἀπομπαίνοντα. Τὴν μὲν ἀπόλυτον μετοχὴν κατ' αἰτιατικὴν πτῶσιν ἔχομεν ἤδη -παντήσῃ καὶ ἀνωτέρω, τὸ δὲ ρῆμα εἶναι χυδαῖος τύπος ἀντὶ τοῦ ἐπεμβαίνω (ἐμ-βαίνω - μπαίνω - ἀπομπαίνω).

(3) Ἐτοῦτον. Περὶ τοῦ προθετικοῦ ε ἰδὲ Jannaris Greek - Gramm. 575.

Ariensi (1

ρέως Ρω
τοῦ παπ
κὸς νὰ
τέρω
Ἀλ
δὲ Ι
ματ
Κ
ἡ
π

πὰς δῆλον, τοῦ Μυλοποτάμου
τοῦ Καλαμῶνος (1), ἃς ζη

ἡ Αὐλοποτάμου) καὶ ἡ τοῦ Καλαμῶνος
μαρτυριῶν ἐκ τῆς Ἑνετοκρατίας (ἴδ. ἐν
). Ἡ πρώτη ἔλαβε τὸ ὄνομα ἐκ τοῦ
ἐπαρχία καὶ τὸ φρούριον Καστέλλι Μυλοποτ
τὸ χωρίον Ἐπισκοπὴν ἐν τῷ σημερινῷ
Καλαμῶνος (Calamonensis) εἶναι ἡ ἐπισκοπὴ Ρε
εἶναι νεώτεραι μὴ ἀναφερόμεναι οὔτε ἐν τῇ
αἰῶνα) οὔτε ἐν τῷ Συνεκδήμῳ τοῦ Ἱεροκλέους
τῷ τελευταίῳ ἀναφέρονται αἱ ἐπισκοπαὶ Ἀγρίου,
πιθανώτατον ὅτι αἱ ἐπισκοπαὶ Μυλοποτάμου
ἐξέλιπον αἱ ἀνωτέρω πόλεις (διατηρηθείσης καὶ τῆς
Ρεθύμνη ἤρχισε νὰ λαμβάνῃ σημασίαν τινά. Οἱ Ἑ
τὰς τρεῖς Ἐπισκοπὰς Μυλοποτάμου, Ἀγρίου, Ρεθύμ
αἴνιγμα πόθεν ἡ τελευταία ἔλαβε καὶ τὸ ὄνομα Ca
δοθῇ ἐπὶ Βυζαντίνων ἢ τὸ ἔδωκαν οἱ Ἑνετοί. Ἕδρα
Ἑνετῶν ἦτο τὸ σημερινὸν χωρίον Μεγάλη Ἐπισκοπὴ
Ρεθύμνης.

ἐπισκοπῶν ἐδίδοντο εἰς μίσθωσιν, τὸ δὲ μίσθωμα
οἵτινες σπανίως μόνον ἔμενον ἐν ταῖς ἐπαρχίαις μὴ ἔχοντ
νὰ ἐπιτελέσωσι διὰ τὴν ἔλλειψιν πνευματικῶν ὑπηκόων
δὲ διέτριβον ἐν ταῖς πόλεσιν, ὅπου ἄλλως ὁ βίος ἦτο εὐμαρ
μακρὰν τῆς Κρήτης. Ὁ Ἀλέξιος ζητεῖ νὰ μισθωθῶσι τὰ κτήματα
τῶν γειτνιαζουσῶν εἰς τὰ φέουδά του ἀντὶ 350 ὑπερπύρων κατ' ἔτ
ὀκτὼ ἔτη. Ἐκτὸς τοῦ πιθανοῦ κέρδους ὁ Ἀλέξιος φαίνεται ὅτι
ἤθελε νὰ ἀπομακρύνῃ τοὺς λατίνους ἀργιερεῖς, ἴσως δὲ καὶ
ἐνοικιάσεως κέρδη πρὸς συντήρησιν τῆς Ἑλλ. ἐπισκοπῆς τοῦ Ἀρ
Ἵνα μὴ εὕρῃ ὅμως τὸ πρᾶγμα μεγάλην ἀντίπραξιν ἐν τῷ
Δημοκρατία ὑπισχνεῖται νὰ πείσῃ τὸν ἀρχιεπίσκοπον Κρήτης
τῶν δύο τούτων ἐπισκοπῶν νὰ δεχθῶσι τὴν ἐνοικίασιν ἐπὶ μίαν πεν
λῆξιν δὲ ταύτης ἡ Αὐθεντία νὰ πράξῃ πᾶν τὸ ἐπ' αὐτῇ ὥστε νὰ
ἀνὰ πέντε ἔτη ἕως ὅτου συμπληρωθῶσι 58 ἔτη· ἂν δὲ εὕρῃ
ἀρχιεπισκόπῳ καὶ τοῖς ἐπισκόποις, τότε ὁ Ἀλέξιος μετὰ τῶν ὀπαδῶν
διαφορὰν πρὸς τοὺς ἀνωτέρω χωρὶς νὰ δικαιοῦται οὔτε ἡ Κυβέρνησ
ἐπέμβῃ εἰς τὴν ὑπόθεσιν, ὅρος ἀνάλογος πρὸς τὸν ἐν τῷ προηγουμέν
οὐ ἀφίετο ὁ Ἀλέξιος ἐλεύθερος καὶ τὴν βίαν νὰ μεταχειρισθῇ ἐν ἀνάγκ
λατινεπισκόπων. Οἱ ἐπίσκοποι ὅμως τῶν δύο τούτων ἐπισκοπῶν διατρίβοντ
τὴν πρώτην πενταετίαν κατήγγειλαν τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν Πάπαν παρα
μίσθωσιν ὡς ἐκδίωξιν ἐκ τῶν ἐπισκοπῶν των καὶ τότε ἐπηκολούθησ
διαμαρτυρία τοῦ Κλήμεντος τοῦ Ε' κατὰ τῶν ὅρων τούτων τῆς συνθήκ
sacra vol. II p. 298 καὶ ἑξῆς). Εἶναι περίεργος ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐτῶν τ
τῶν κτημάτων ἤτοι τὰ 58 ἔτη ἐν ᾧ ἀνανεουμένης τῆς ἐνοικιάσεως κατὰ
δὲν ἠδύναντο νὰ καλυφθῶσιν ἀκριβῶς τὰ 58 ἔτη. Τοῦτο ὅμως ἐξηγεῖται ἐκ

'is ad affictum pro yper- -trecentis et quinquaginta ..natim, videlicet possessio- (2) ipsorum episcopatuum, ..inatio faciet tibi dari ad ..tum ad annos quinque; et ..in antea tenebitur signo- facere posse suum ad fa- ..lum tibi dari eos ad affi- ..u ad quinque ad quinque ..os usque ad annos quin- ..ginta octo. Et si non pos- eos tibi dari facere ad affi- ..m. quod signoria vel lai- ..s aliquis non intromittet. set cum tuis heredibus et tuis ..es cum archiepiscopo cum ..iscopis et clericis sicut vo- ..tis.

11. Item quo tu et omnes,

πακτωτικῶς (1) εἰς ὑπέρπερα τριακόσια πεντήκοντα καθ' ἑνὶ ἑκάστῳ χρόνῳ, δῆλον τὰς ἀποκρατήσεις (2) ἐκείνων τῶν ἐπισκοπῶν, ἡ αὐθεντία ποιήσει σοι αὐτὰς δοῦναι πακτωτικῶς εἰς χρόνους πέντε, καὶ ἐκ τούτου καὶ ἔμπροσθεν νὰ ἔνι κρατημένη ἡ αὐθεντία ποιῆσαι κατὰ δύναμιν τοῦ ποιῆσαι δοῦναί σοι αὐτὰς πακτωτικῶς εἰς πέντε εἰς πέντε χρόνους μέχρι καὶ χρόνους πεντήκοντα ὀκτώ. Καὶ ἐὰν οὐκ ἠδυνήθη ποιῆσαί σε δοῦναι αὐτὰς πακτωτικῶς, ἡ αὐθεντία ἤ τις τῶν λαϊκῶν νὰ μὴ ἀπόμπῃ, ἀλλ' ἐσὺ καὶ τὰ μέρη σου καὶ οἱ σοὶ ποιήσετε μετὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου καὶ ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν, εἴτι δ' ἂν θελήσετε.

11. Ἀκμὴ (3) σὺ καὶ πάντες, οἳ ἦσαν

..ἐπικρατούσης συνηθείας παρὰ τῇ Ἐνετικῇ πολιτείᾳ τῆς ἐνοικιάσεως τῶν δημοσίων ..ματων ἐπὶ 29 ἔτη, ὥστε τὰ 58 ἰσοδυναμοῦσι πρὸς δύο τοιαύτας μισθώσεις· ὁ λόγος ..ἐνοικιάσεως διὰ 29 ἔτη ἦτο ὅτι κατὰ τὸ Βυζαντίνον δίκαιον μίσθωσις τριακον..ετὴς ἐγέννα δικαίωμα ἰδιοκτησίας (ἰδὲ Gerland σελ. 124 σημ. 1). Οὕτως ἐνῳκιά..το ὑπὸ τοῦ κοινοῦ εἰς τοὺς φεουδάρχας αἱ ἐν τῷ Βούργῳ Χάνδακος οἰκίαι καὶ τὰ ..πεδα καὶ τὰ χωρία (Casalia) τὰ ἐντὸς τῆς κατοχῆς τοῦ κοινοῦ· μετὰ δύο δὲ ..αύτας ἐνοικιάσεις ἤτοι μετὰ 58 ἔτη ἐπανήρχοντο εἰς τὴν κυριότητα τοῦ δημοσίου ..ιδε Noiret, Documents p. 231. 251).

(1) Πακτωτικῶς. Περὶ τοῦ πάκτου-πακτώνω-πακτωτικὸς τῶν καὶ σήμερον ἐν ..σει ἰδὲ Sophocles Lexicon καὶ Jannaris Hist. Gr. Gramm. 666.

(2) Possessiones-ἀποκρατήσεις. Δὲν εἶναι ἀκριβῶς ἀντίστοιχοι αἱ δύο λέξεις, διότι ..ν Λατινικὴ σημαίνει τὰς κτήσεις, ἐν ᾧ ἡ Ἑλληνικὴ φαίνεται μᾶλλον σημαί..ουσα τὰ εἰσοδήματα τὰς προσόδους τῶν κτημάτων.

(3) Ὁ σκοπὸς τοῦ Ἀλεξίου ζητήσαντος καὶ ἐπιτυχόντος διὰ τοῦ ὅρου τούτου νὰ ..πρέπωνται ἐπιγαμίαι μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Λατίνων ἦτο βεβαίως ὁ συγχρωτισμὸς ..ῶν δύο στοιχείων καὶ ἡ κατὰ μικρὸν ἀφομοίωσις τοῦ ἀσθενεστέρου τὸν ἀριθμὸν Λατι..νου πρὸς τὸ ἐπικρατέστερον Ἑλληνικὸν καὶ ἡ μετάβασις τῶν φεούδων εἰς τοὺς Ἕλ..ληνας γόνους τῶν τοιούτων ἐπιμιξιῶν. Τοῦτο ὅμως ἐξήρτητο πολὺ καὶ ἐκ τοῦ τρόπου

patus, scilicet Mylop... sem et Calamonensem ... re- ... ha- ... omnia

κουρτεμένοι, νὰ ὑπορῆτε(1) ... συμπενθέριας μετὰ τῶν Λατ...

12. Ἀκμὴ (2) σὺ καὶ τὰ ... σου νὰ μὴ ἴστε κρατημένοι ... νειν εἰς κάστρον ἢ εἰς καστέλ... καὶ εἰς ἄλλους τόπους, οὓς ... λησεν ποιῆσαι σᾶς προκλη... ἡ αὐθεντία, ἐὰν μὴ θελήσ... ἀλλὰ νὰ ἔχετε ἀποστέλλειν ... δατοφόρους σας (2) εἰς τὸ ἀκο... δίδειν καὶ παραλαμβάνειν δικ...

13. Ἀκμὴ θέλομεν, ἵνα ... ὅλα τὰ μοναστήρια τοῦ πατρ...

(1) Αἱ ἐπισκοπαὶ Μυλο... Ρεθύμνης) εἶναι γνωσταὶ ... sacra vol. II. Τὰ σχετ... ποταμοῦ ἐξ οὗ ὠνομάσ... (Castel Milopotamo... Αὐδανιτῶν. Ἡ δευτέ... μνης. Καὶ αἱ δύο ... Λέοντος τοῦ Σοφο... τὸν 6 αἰῶνα). Ἀ... θέρνης καὶ Ὀξ... Ρεθύμνης ἱδρύ... Ἀγρίου) καὶ ... ἐλθόντες εἰς ... ἃς καὶ διετ... monensis ... ἐπισκοπῆς ... δυτικὸν μέρ...

Αἱ κτήσ... βανον οἱ ... καὶ μεγ... τῶν πόλ... στερο... τῶν ... ἐπὶ ... τῆς ... δια... ...

... ταῦτα ἡ Ἐνετ. κυβέρνησις καὶ ἐκ τοῦ πλάτους, ... εἰς τὴν παραχώρησιν ταύτην διότι, ὡς μοὶ φαίνε... ..., ὡς τὴν φαντάζεται ὁ Ζαμπέλιος, νομίζων ὅτι ... ὁ γάμος μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Λατίνων, ἀλλ' ... τοὺς ἐπαναστάτας (ἴσως μόνους τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν ... τοὺς ἐγχωρίους οὐδὲ εἰς τοὺς ἀπογόνους ἀκόμη ... σποραδικαί τινες ἐξελληνίσεις τῶν Λατίνων ἀποίκων ... γνωστόν, ὅτι ὅμως τὸ Λατινικὸν στοιχεῖον μέχρι ... κατὰ τὸ πλεῖστον εἶναι ἐπίσης βέβαιον.

... Πολλάκις ἀπαντᾷ ἐν τῷ κειμένῳ τὸ ὑπορῶ ἀντὶ τοῦ κοινοῦ μπ... ... ὑπορῶ εἶναι μακαρονικὴ ἐξελλήνισις τοῦ κοινολεκτουμένου ... δὲ τοῦ κοινοῦ ἠμπορῶ· ἴδε Jannaris Histor. gr. ... τὰ ἑξῆς στάδια τοῦ σχηματισμοῦ εὐπορῶ - φπορῶ - πορῶ - ... κατὰ παρετυμολογίαν πρὸς τὸ ἔμπορος - ἐμπορῶ.

... ἤδη ὁ Ζαμπέλιος ἡ διδομένη διὰ τοῦ ὅρου τούτου προνο... ... διὰ τὸν οἶκον τοῦ Ἀλεξίου ἐν τῇ συνθήκῃ. Πᾶς φεουδ... ... Ἕλλην εἶχε τὴν ὑποχρέωσιν νὰ διατηρῇ οἰκίαν καὶ οἰκογένειαν ἐν ... καὶ προσκαλούμενος ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἦτο ὑποχρεωμένος ... εἰς τὴν πόλιν ἢ τὸ φρούριον. Τοῦτο διὰ τοὺς Ἕλληνας μάλιστα ... κατοικοῦντας ἐν τῇ ἐξοχῇ ἦτο ὀχληρὸν καὶ ἐπικίνδυνον, διότι ... ..., ἐν ᾧ τοὐναντίον εἰς τὴν Κυβέρνησιν διὰ τοῦ μέτρου τού... ... καὶ οἰκογένειαν τοῦ φεουδάρχου παρείχετο ἐγγύησις κατὰ νεωτερ... ... τῶν τιμαριούχων. Διὰ τοῦ παρόντος ὅρου (12) ἀπαλλάσσονται ... ταύτης ὁ Καλλιέργης καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ δικαιούμενοι, ἐὰν ... νὰ παρουσιασθῶσι, νὰ στέλλωσιν ἀντιπροσώπους των.

... Περὶ τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ σὺ - σεῖς ἰδ. Jannaris Hist. gr. gr. 53... Sophocles lexicon p. 1017 ἐν λέξει σύ,

afflictum, ... sunt ultra ...do annuatim ...orum yperpera ...a illud, quod sol... ...eis pro quolibet (eo ...omni anno.

Item volumus quod ... Franchi a tempore pa-

χείου (1) πακτωτικῶς, δῆλον ἐκεῖνα, ἅ εἰσιν ἐκεῖθεν τῆς σκάλας (2), πληρώνοντα καθ' ἑκάστῳ χρόνῳ διὰ πάκτος αὐτῶν πλεότερον ὑπέρπερα δέκα πλειότερον εἰς ὃ ἐπληρώνετο εἰς αὐτὰ καθ' ἕκαστον χρόνον.

14. Ἀκμὴ θέλομεν ἵνα πάντες οἱ Φράγγοι (4) ἀπὸ τὸν καιρὸν

Μοναστήρια τοῦ πατριαρχείου εἶναι τὰ ἄλλως λεγόμενα Σταυροπήγια ἢ Σταυ-...ακά διατελοῦντα ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Πατριαρχείου ...απολαύοντα τῆς προστασίας του, ἀλλὰ πληρώνοντα ἀντὶ τούτου ἐτήσιόν τινα μι-...λασμὸν εἰς τὸ Πατριαρχεῖον. Βεβαίως κατὰ τὸν χρόνον τῆς συνθήκης τὰ σταυρο-...α δὲν ἦσαν τόσον πολλὰ ἐν Κρήτῃ, ὅσα ἦσαν κατόπιν καὶ μάλιστα ἐπὶ Τουρκο-...τίας, διότι εἶναι γνωστὸν ὅτι ἕνεκα καταπιέσεων καὶ ἐπηρειῶν ἐκ μέρους τῶν κρα-...των ἢ καὶ ἕνεκα ἐπιζημίων εἰς τὰς μονὰς ἐπεμβάσεων τῶν κατὰ τόπους ἀρχιερέων ...α ἐκ τῶν μοναστηρίων ἐν Κρήτῃ μὴ ὄντα ἐξ ἀρχῆς σταυροπήγια ἐγένοντο ἔπειτα, ...α ἀπολαύουσι τῆς προστασίας τῶν πατριαρχείων. Πρόχειρα παραδείγματα τοιαύτης ...σταυροπηγῆς ἀναφέρω τὸ τῆς Χρυσοπηγῆς ἔξω τῶν Χανίων καὶ τὸ τῆς Καρδιωτίσσης ... Πεδιάδι (ἴδε περὶ τοῦ πρώτου ἔγγραφα σῳζόμενα ἐν τῇ μονῇ, περὶ δὲ τοῦ δευτέ-...ου καὶ ἐν γένει περὶ τῶν ἐν Κρήτῃ μονῶν, Σταυράκη, Στατιστικὴν Κρήτης σ. 202 ...α ἑξῆς).

(2) Ultra scalas - ἐκεῖθεν τῆς σκάλας. Δὲν σαφηνίζεται ἐπαρκῶς ἂν νοῇ μόνον ...ὴν δυτικὴν σκάλαν (τοῦ Στρουμπούλου) ἢ καὶ τὴν ἀνατολικὴν (τὴν τῶν Περιαγγιώνων ...Trianguio). Πιθανώτερον φαίνεται ὅτι ἐννοεῖ μόνον τὴν δυτικὴν διὰ δύο λόγους· ...ῶτον διότι λέγει τὸ ultra (ἐκεῖθεν) δ μεταχειρίζεται ὁ συντάκτης τοῦ ἐγγράφου μόνον ...α τὴν Στρουμπούλου ἐνῷ διὰ τὴν ἄλλην λέγει τὸ citra (ἔποδεν), καὶ δεύτερον διότι ... Ἀλέξιος καὶ διὰ τὰ μοναστήρια τῆς κοινότητος (communis) ἐζήτησε μόνον τὰ πρὸς ...σμὰς (ἰδ. παραγ. 8).

(3) Δὲν εἶναι ἐντελῶς βέβαιον ἂν τὸ ὑπέρθεμα τῶν 10 ὑπερπύρων, ὃ ὑπεχρεοῦτο ...ὰ τῆς συνθήκης ταύτης νὰ πληρώνῃ ὁ Ἀλέξιος κατ' ἔτος πρέπει νὰ νοηθῇ δι' ὅλα ...α μοναστήρια ὁμοῦ ἢ δι' ἕκαστον ἐξ αὐτῶν. Ἂν τὸ (eorum) τοῦ λατιν. κειμένου ἔχῃ ...ιῶς τεθῇ, νοεῖται δι' ἕκαστον καὶ διὰ τοῦτο εἶναι καὶ τὸ πιθανώτερον. Ἐν τῷ κειμένῳ ...ῆς Creta sacra ἡ παράγραφος τελειώνει εἰς τὸ quolibet. Ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ τὸ ...ρᾶγμα δὲν εἶναι καὶ πολὺ σπουδαῖον, ἀφ' οὗ τὰ μοναστήρια αὐτὰ ἐξ ἅπαντος δὲν θὰ ...σαν πολλά.

(4) Καὶ εἰς τὸ Λατινικὸν καὶ τὸ Ἑλληνικὸν κείμενον ἡ λέξις Franchi (Φράγγοι) ...αι γεγραμμένη διὰ κεφαλαιώδους γράμματος ἐν ἀρχῇ, ἐν ᾧ ἔχει ἐπιθετικὴν σημασίαν ...λοῦσα τοὺς ἀπολαύοντας πλήρους προσωπικῆς ἐλευθερίας κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς παροίκους (Villani), οἵτινες ἦσαν δοῦλοι προσηρτημένοι εἰς τὸ φέουδον.

cti(1) domini Marci Dandulo(2) olim duche Crete usque ad diem primum, quo rebellasti, debeant esse Franchi; et qui non fecerunt renovari suas cartas (franchitatum) ex justo impedimento, quod signoria debeat eos facere Francos, si debent esse Franchi de jure.

15. Item volumus tibi facere Francos centum de rebellibus de feudis, que sunt ultra scalas et de villanis comunis(3) et ecclesiarum; de quibus volumus, quod possis accipere

τοῦ πάκτου (1) τοῦ κυρίου Μ
κου Δάνδουλου (2) ἐκείνου
δοῦκος Κρήτης μέχρι κα
πρώτην ἡμέραν, ἐν ᾗ ἐμούρτε
ἵνα ὦσιν Φράγγοι καὶ οἵτινες
ἐποίησαν ἀνακαινισθῆναι τὰ
τῶν χαρτία τῶν φραγγιτάτω
δικαίου ἐμποδίου, ἵνα ἡ αὐθε
ποιήσῃ αὐτοὺς Φράγγους, ἐὰν
καίως ἐνετυγχάνουσι Φράγγοι.

15. Ἀκμὴ θέλομέν σοι ποι
Φράγγους ἑκατὸν ἀπὸ τοὺς μο
τεμένους ἐκ τῶν καβαλλαρίων τ
οὐσῶν ἐκεῖθεν τῆς σκάλας καὶ ἀ
τοὺς παροίκους τῆς κοινότητος
καὶ τῶν ἐκκλησιῶν, ἐξ ὧν θέλ

(1) Pactum - πάκτος δὲν δηλοῖ ἐνταῦθα ὡς εἴδομεν προηγουμένως τὴν μίσθωσ[ιν], ἀλλὰ γενικώτερον συνθήκην - συμφωνίαν.

(2) Τί εἴδους συνθήκη ἦτο αὕτη καὶ πῶς καθωρίζοντο τὰ κατὰ τοὺς ἐλευθέρους κα[ὶ] παροίκους, ἐγὼ τοὐλάχιστον δὲν γνωρίζω ἄλλοθεν. Ὁ Μάρκος Δάνδουλος ἐχρημάτισ[ε] Δοὺξ Κρήτης τῷ 1263 - 1265· ἐκ τῆς παραγράφου ταύτης μανθάνομεν ὅτι οἱ ἐλεύθε[ροι] ὤφειλον νὰ ἀνανεῶσι καθ' ὡρισμένον χρόνον τὰ ἐλευθερωτήρια ἔγγραφά των (cart[as] franchitatum = χαρτία τῶν φραγγιτάτων). Φαίνεται ὅμως ὅτι ἕνεκα τῆς ἐπαναστ[ά]σεως τῶν Χορτατσῶν καὶ ὕστερον τοῦ Καλλιέργου πολλοὶ ἠμποδίσθησαν νὰ κάμω[σι] τὰς ἀναγκαίας αὐτὰς ἀνανεώσεις τῶν ἐλευθεροχαρτίων καὶ ὑπῆρχε κίνδυνος νὰ πε[ρι]έλθωσιν εἰς κατάστασιν δουλείας, δι' ὃ προνοεῖ ὁ παρὼν ὅρος. Πάροικοι ἠδύναντο εἰ[ς] νεωτέρους χρόνους νὰ ἀνακτήσωσι τὴν ἐλευθερίαν ἐπὶ πληρωμῇ εἴτε ἐφάπαξ γινομέν[ῃ] εἴτε καὶ κατὰ δόσεις, ὡς βλέπομεν ἐξ ἐγγράφου τοῦ 1434 περιέχοντος τοιαύτας ὁδηγ[ί]ας καὶ ἀποστελλομένου ὑπὸ τῆς Κεντρικῆς Κυβερνήσεως πρὸς τοὺς ἐν Κρήτῃ ἄρχοντας (ἴδε Noiret, Documents p. 365).

(3) Διὰ τῆς παραγράφου ταύτης ἐλευθεροῦνται ἑκατὸν πάροικοι ἐπαναστάται κα[ὶ] ἐκλογὴν τοῦ Ἀλεξίου πιθανώτατα πρὸς ἀνταμοιβὴν ὑπηρεσιῶν, ἃς παρέσχον αὐτ[ῷ] διαρκούσης τῆς ἐπαναστάσεως. Ἐκ τῶν ἑκατὸν τούτων οἱ ἐνενήκοντα ἔπρεπε νὰ εἶνα[ι] πάροικοι φεούδων τῆς κοινότητος καὶ ἐκκλησιῶν πέραν τῶν σκαλῶν, μόνον δὲ δέκα ἐκ τῶν τιμαρίων καὶ τῶν ἐκκλησιῶν ἐντεῦθεν τῶν σκαλῶν. Ὁ περιορισμὸς αὐτὸς εἶνα[ι] εὐνόητος.

(4) Comunis - κοινότητος. Ἡ Κυβέρνησις ἐκέκτητο ἀρκετὰ φέουδα ἐν Κρήτῃ πρῶτον τὰ ἐντὸς τῶν δύο σκαλῶν τὰ ὁποῖα δὲν διενεμήθησαν εἰς τοὺς ἀποίκους κα[ὶ] δεύτερον ὅσα ἄλλα ἕνεκα θανάτου τῶν ἀκλήρων κατόχων ἢ ἕνεκα ἄλλων αἰτιῶν περιήρχοντο εἰς αὐτήν. Καὶ αἱ ἐκκλησίαι καὶ τὰ μοναστήρια εἶχον παροίκους.

..rm rebelles de feudis et ..esiis que sunt citra scalas.

μεν, ἵνα ὑπορῇς ἐπαρῆναι δέκα [πχρο]ίκους ἐκ τῶν μοιραδίων καὶ ἐκκλησιῶν τῶν οὐσῶν ἔποδε τῆς σκάλας.

16. Item (1) nolumus, quod ..sis tenere jumenta sive ..as, set pro illis decem, ..s tu habes, possis mittere ..netias litteras tuas et id, ..d dominus dux mittet, di..ndo vel scribendo, facere ..beas infra unum annum. ..si elapso termino dominus ..x non concesserit tibi, quod ..ssis eas tenere, mittere de..as eas in continenti extra ..sulam (3)

16. Ἀκμὴ οὐ θέλομεν, ἵνα ὑπορῇς κρατεῖν φοραδία (2), ἀλλὰ περὶ ἐκείνων τῶν δέκα, ἃς ἔχεις, ἵνα ὑπορῇς ἀποστέλλειν εἰς Βενετίαν γραφὰς ἰδικάς σου, καὶ εἴτι ὁ αὐθέντης ὁ δοὺξ παραδηλώσῃ ἢ γράψῃ, ἵνα ποιήσῃς αὐτὸ ἕως χρόνον ἕναν καὶ ἐὰν παρερχομένου τοῦ τερμίνου οὐ παρέξει σοι ὁ αὐθέντης ὁ δούξ, ἵνα ὑπορῇς αὐτὰς κρατεῖν, εὐθὺς νὰ ἔχῃς αὐτὰς πέμψαι ἔξω τῆς νήσου (3).

17. Item volumus (4) quod qui

17. Ἀκμὴ θέλομεν, ὅτι εἴτις

(1) Τὸ περιεχόμενον τῆς παραγράφου ταύτης εἶναι σχετικὸν πρὸς τὸ τῆς 6. Ἐκεῖ ..ται τὸ δικαίωμα εἰς τὸν Ἀλέξιον νὰ κατέχῃ 15 πολεμικοὺς ἵππους καὶ ἂν δὲν εὑρί..τ ἐν τῇ νήσῳ νὰ ἀγοράζῃ αὐτούς, νὰ ὑποχρεοῦται ἡ Ἐνετικὴ Κυβέρνησις νὰ τῷ ..ῃ ἕως δέκα, ἐνταῦθα ἀπαγορεύεται εἰς τὸν Καλλιέργην νὰ διατηρήσῃ τὰς δέκα ἵπ..ς φοράδια) ἃς κατέχει νῦν. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ Ἀλέξιος ἐπέμενεν εἰς τὴν κατοχήν των, ..ιζώντησαν μετὰ τοῦ δουκὸς Βιδὰλ Μιχαὴλ νὰ γράψῃ ὁ Ἀλέξιος εἰς τὸν δοῦκα Ἐνε..ας ζητῶν τὴν ἄδειαν ταύτην, ἂν δὲ ὁ δοὺξ Ἐνετίας δὲν τῷ δώσῃ τὴν ἄδειαν ἐντὸς ..ς ἔτους, νὰ ἀποστέλλῃ τὰς ἵππους ἐκτὸς τῆς Κρήτης. Γνωρίζομεν ἤδη, ὅτι ἐν τῇ ..ηγητικῇ ἐκθέσει, ἣν ἀνωτέρω ἐν μεταφράσει κατεχωρίσαμεν, ὁ Βιδὰλ Μιχαὴλ ἔγρα..ν εἰς τὸν δοῦκα, ὅτι δὲν θεωρεῖ συνετὸν νὰ ἀφεθῶσιν αἱ ἵπποι εἰς τὸν Ἀλέξιον.

(2) **Φοραδία**· ὁ ὀρθὸς τονισμὸς εἶναι φοράδια ὑποκορ. τοῦ φορὰς-άδος περὶ οὗ ἴδε ..phocles Lexicon p. 1149 καὶ Pape ἐν λέξει φορβάς.

(3) Ἡ παράγραφος αὕτη δὲν ὑπάρχει παρὰ Ζαμπελίῳ καὶ τοὺς ἐκ τούτου παραλα..ντι τὸ κείμενον τῆς συνθήκης καὶ ὁ λόγος ὡς νομίζω εἶναι ὅτι τὸ κείμενον τῆς Creta ..acra (vol. II σελ. 295) ἀντὶ τοῦ ἐν ἀρχῇ *nolumus* ἔχει *volumus*. Τὸ λάθος δὲ ..το ἐτάραξεν ἐντελῶς τὴν ἔννοιαν καὶ κατέστησε τὴν παράγραφον ταύτην ἀκατανόη..τον καὶ ἀντιφατικήν. Ὡς ἔχει ἐν τῷ παρόντι χειρογράφῳ ἡ ἔννοια εἶναι σαφεστάτη.

(4) Ὁ σκοπὸς τοῦ παρόντος ὅρου εἶναι νὰ διακρίνῃ καὶ καθορίσῃ τὰς διαφόρους ἐν Κρήτῃ κοινωνικὰς τάξεις, εἰς ἃς εἶχεν ἐπέλθῃ ἕνεκα τῶν ἀδιακόπων ἐπαναστάσεων ..ησις καὶ ταραχή· ὁ τοιοῦτος καθορισμὸς φαίνεται ὅτι θα προσέδιδε τοῖς περὶ τὸν Ἀλέξιον καὶ ἐν γένει εἰς τὸ ἐγχώριον στοιχεῖον ὠφέλειάν τινα, ποίαν ὅμως ἀκριβῶς δὲν

cti(1) domini Marci Dandulo(2) olim duche Crete usque ad diem primum, quo rebellasti, debeant esse Franchi; et qui non fecerunt renovari suas cartas (franchitatum) ex justo impedimento, quod signoria debeat eos facere Francos, si debent esse Franchi de jure.

15. Item volumus tibi facere Francos centum de rebellibus de feudis, que sunt ultra scalas et de villanis comunis(3) et ecclesiarum; de quibus volumus, quod possis accipere

τοῦ πα
κου Δ
δοῦκο
πρῶτ
ἵνα
ἐποί.
τῶν
δικ
πο
κα

(1) Pactum - πάκτος δὲν δηλοῖ ἐνταῦθ·
ἀλλὰ γενικώτερον συνθήκην - συμφωνίαν.

(2) Τί εἴδους συνθήκη ἦτο αὕτη καὶ π
παροίκους, ἐγὼ τοὐλάχιστον δὲν γνωρίζω
Δοὺξ Κρήτης τῷ 1263 - 1265· ἐκ τῆς π
ὤφειλον νὰ ἀνανεῶσι καθ' ὡρισμένον χ
franchitatum = χαρτία τῶν φραγγιτά-
σεως τῶν Χορτατσῶν καὶ ὕστερον τοῦ
τὰς ἀναγκαίας αὐτὰς ἀνανεώσεις τῶν
ἔλθωσιν εἰς κατάστασιν δουλείας, δι' ὃ
νεωτέρους χρόνους νὰ ἀνακτήσωσι τ
εἴτε καὶ κατὰ δόσεις, ὡς βλέπομεν ἐξ
καὶ ἀποστελλομένου ὑπὸ τῆς Κεντρικ
(Ἴδε Noiret, Documents p. 365).

(3) Διὰ τῆς παραγράφου ταύτης
ἐκλογὴν τοῦ Ἀλεξίου πιθανώτατα
διαρκούσης τῆς ἐπαναστάσεως. Ἐν
πάροικοι φεούδων τῆς κοινότητος
τῶν τιμαρίων καὶ τῶν ἐκκλησιῶν
εὐνόητος.

(4) Comunis - κοινότητος. Ἡ
πρῶτον τὰ ἐντὸς τῶν δύο σκαλ
δεύτερον ὅσα ἄλλα ἕνεκα θανά
περιήρχοντο εἰς αὐτήν. Καὶ αἱ

ʻι πά-
ιοὶ
εἰσὶν
. οὔτε
.να μὴ
ινες οὐκ
ιοσι καὶ
ῶσιν κατ'

·εν, ἵνα σὺ

ην αὼς δυσκατά-
ν εἶναι εὔκολος ἡ
καὶ ἐκ τοῦ χωρίου
ον καὶ παπᾶδες καὶ
περιορίσῃ ἐν μέρει
ιτάστασιν ἐπιτυγχάνει
ως ἀνεγνωρισμένοι καὶ
ι μὴ γίνωνται οὐδὲ νὰ
χχονοι. Ἐπίσης ὁρίζεται
.ῶν 20 ἐτῶν (οὕτω νομίζω
viginti supra» - «οἵτινες
.άροικοι νὰ γραφθῶσιν ὀνο-
-εουδαρχῶν καὶ τῆς ἐπιτοπίου
.ετρέπετο νὰ θεωρηθῇ τις πά-
νὰ χειροτονηθῇ παπᾶς ἢ διά-
ηλικίας καὶ οὕτω νὰ διατηρήσῃ
-ργετήματος τούτου ἐγένετο με-
ηύξήθη πολὺ πρὸς ζημίαν τοῦ δη-
η κατὰ καιροὺς μέσων, ὅπως παρα-
.ματα εἰς τὰς ἀδείας τῶν χειροτο-
.υ ἐπὶ Ἑνετῶν δὲν ἦτο ἀντάξιον τοῦ
αὶ ἐκ τῆς κατὰ τὸ 1586 ἐκθέσεως τοῦ
.arzoni· κατ' αὐτὸν οἱ Ἕλληνες ἱερεῖς
χρησιμεύοντες εἰς ἄλλο ἢ νὰ ἐξάπτωσι
.ς δὲ προϊστάμενον ὀρθόδοξον καὶ μὴ θέ-
.οπον, οὗ καὶ ἡ μικροτέρα καὶ δικαιοτέρα
ν ἀποπτύσει πάντα χαλινὸν ἠθικῆς καὶ με-
Appendix p. 294. 295).
ὑπὸ τοῦ Ἀλεξίου καὶ τῶν ἐπαναστατῶν, ὧν
.ξίου· οἱ ὅμηροι οὗτοι νὰ μένωσιν εἰς χεῖρας
ν νὰ δύνανται νὰ ἀνταλλαχθῶσι δι' ἄλλων ἐξ
.τας.

cum aliis rebellibus dare debeas obsides viginti in manibus signorie, ex quibus sit umus de filiis tuis; qui obsides esse debeant in manibus signorie annis duobus et possint cambiari sive commutari pro aliis tam bonis, ut erant illi, qui erunt dati prius.

μετὰ τῶν ἄλλων μουρτεμε
δοῦναι ἔχετε ὄψιδας (1) εἴκοσι
χεῖρας τῆς αὐθεντίας· ἐξ ἐ
νους (2) δὲ νὰ ἔνι ὁ εἷς ἐκ τ
υἱούς (2) σου· οἵτινες ὄψιδες ε
ἔχωσιν εἰς χεῖρας τῆς αὐθεντ
χρόνους δύο καὶ ἵνα ὑποροῦν
λάσσεσθαι καὶ μεταδίδεσθαι
ἄλλους εἴτις καλούς (3), ὥστ
ὦσιν ἐκεῖνοι οἱ δοθέντες ἐν π
τερον.

20. Item volumus quod pos-

20. Ἀκμὴ θέλομεν νὰ ὑπο

(1) Ὄψιδας εἶναι ἡ λατ. λέξις obses-idis ἀπαντῶσα καὶ ἀλλαχοῦ· ἴδε Sophocles p. 828.

(2) Ἐξ ἐκείνους ἐκ τοὺς υἱούς σου. Ἡ ἐκ πρόθεσις μετ' αἰτιατ. ἀρχίζει νὰ ε...σκηται ἀπὸ τοῦ 8 αἰῶνος καὶ ἑξῆς· ἴδε Jannaris Histor. Greek-Gram 1570.

(3) Εἴτις καλούς· οὕτως ἔγραψεν ὁ Gerland ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς χειρογράφοις ἤτ καλοὺς ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ οὕτως (ἔτσι) καλούς· ἴδε Jannaris Histor Gre-Gram. 562.

20-32. Τὸ ἄρθρον τοῦτο καὶ τὰ ἀκόλουθα μέχρι τοῦ ἐπιλόγου ἔνθα ὁ Ἀλέξ πρὸς ἀνταπόδοσιν τῶν παραχωρουμένων προνομιῶν ὁρκίζεται πίστιν κτλ. λείπο ἀπὸ τὰ μέχρι τοῦ Gerland δημοσιευθέντα κείμενα τῆς συνθήκης, ἤτοι Creta sac-Tafel-Thomas-Ζαμπελίῳ κτλ. πιθανῶς δὲ καὶ ἀπὸ τὰ χειρόγραφα τὰ ἐν τῷ Museo civico τῆς Ἑνετίας, τὸ ὅλον δηλ. παράγραφοι 13. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι τ τούτων εἶναι δευτερευούσης σημασίας, ἀλλὰ εἶναι καὶ ἄλλα σημαντικώτατα καὶ σπ σπουδαιότατα, π. χ. τὸ περὶ χειροτονίας Ἕλληνος ἐπισκόπου (26), τὸ περὶ ἀνα λῆς τῶν χρεῶν καὶ δωρεᾶς τῶν τόκων (24), τὸ περὶ κύρους τῶν ἀποφάσεων τοῦ Ἀλεξίου καὶ τῶν κριτάδων του (25), τὸ περὶ ἀπαλλαγῆς τῶν ἐπαναστατῶν ἀπὸ στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν ἐκτὸς τῆς νήσου (29), τὸ περὶ ἀμνηστείας καὶ ἐλευθέρας ἀναχωρήσεως τῶν Μονεμβασιωτῶν καὶ ἄλλων ξενικῶν (32). Εἶναι ὅθεν ἀπορίας ἄξιον πῶς δε εὑρίσκονται τὰ ἄρθρα ταῦτα εἰς τὰ ἄλλα κείμενα. Ὑποβολιμαῖα δὲν δύνανται νὰ εἶναι ἐν χειρογράφῳ, ὅπερ κατὰ τὴν περιγραφὴν τοῦ ἰδόντος καὶ περιγράψαντος αὐτὸ Gerland φέρει πάντα τὰ στοιχεῖα τῆς γνησιότητος αὐθεντικοῦ κειμένου, ἀλλ' οὐδὲ ἀσήμαντα ὥστε νὰ ὑποθέσῃ τις ὅτι παρελείφθησαν διὰ τοῦτο. Πιθανῶς προσετέθησαν ὀλίγον κατόπιν τῇ ἀμοιβαίᾳ συγκαταθέσει ἀμφοτέρων τῶν μερῶν ἀφ' οὗ εἶχον ἤδη γιν παραδεκτὰ τὰ προηγούμενα. Ὅτι ἡ προσθήκη τούτων δὲν εἶναι πολὺ νεωτέρα ἐξάγεται ἐκ τούτου ὅτι λαμβάνεται πρόνοια περὶ ἐλευθέρας ἀναχωρήσεως τῶν ἐθελοντῶν τῶν ἔξωθεν ἐλθόντων ἐκ Μονεμβασίας καὶ ἀλλαχόθεν πρὸς βοήθειαν τῶν ἐπαναστατῶν καθὼς καὶ ἐκ τῆς διατάξεως δι' ἧς κυροῦνται τὰ δεδικασμένα ὑπὸ τοῦ Ἀλεξίου καὶ τῶν κριτάδων του κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐπαναστάσεως.

20. Ἡ ἔννοια τῆς παραγράφου εἶναι ὅτι ἐπιτρέπεται εἰς τὸν Ἀλέξιον ν' ἀλλάξ

nbiare alios villanos de-
rebelles de illis qui sunt
scalas (1).

Item quod nullus agra-
ssit accipi pro villano
ad duos annos.

Item volumus, quod
s rebelles et Judei (4) et

ἀλλάξαι ἑτέρους παροίκους δέκα μουρτεμένους ἐξ ἐκείνους, οἵτινες ὦσιν ἐκεῖθεν τῆς σκάλας (1).

21. Ἀχμὴ κἂν εἷς (2) ἄγραφος μὴ δυνηθῇ πιασθῆναι (3) πάροικος ἕως τοὺς δύο χρόνους.

22. Ἀχμὴ θέλομεν, ὅτι πάντες μουρτεμένοι καὶ Ἰουδαῖοι (4)

. τῶν παροίκων ἐπαναστατῶν τῶν πέραν τῆς σκάλας, ἤτοι νὰ ἐλευθερώσῃ δέκα ς παροίκους ἐπαναστάτας δίδων ὡς ἀντάλλαγμα εἰς τοὺς κυρίους τούτων ἄλλους ροίκους. Περὶ ἐλευθερώσεως παροίκων ἐπαναστατῶν ἐγένετο ἤδη λόγος καὶ ἐν . 15, καὶ διὰ τοῦτο ἐτέθη ἡ λέξις alios (ἑτέρους).
ltra scalas - ἐκεῖθεν τῆς σκάλας. Τὸ ἓν ἐκ τῶν δύο εἶναι ἐσφαλμένον· ἔπρεπε ι κῆται ἢ *ultra* - ἐκεῖθεν ἢ *citra* - ἔποδεν, διότι οὕτως ἀντιστοιχοῦσι τὰ ἐπιρ- ι ταῦτα τοῦ τόπου. Ποῖον ὅμως ἐκ τῶν δύο τούτων ἁρμόζει δὲν γνωρίζομεν, ι εἰς τὸ ἄρθρ. 15 ὅπου ἔγινε λόγος περὶ ἀπελευθερώσεως παροίκων ἐπαναστα- ρύεται περὶ ἀμφοτέρων καὶ περὶ τῶν εὑρισκομένων πέραν τῆς σκάλας καὶ ἐν- τῆς σκάλας·
Ἕνεκα τῶν ἐπαναστάσεων τῶν Χορτατσῶν καὶ κατόπιν τοῦ Ἀλεξίου δὲν ἦτο ἡ τακτικὴ εἰς τὰ ὑπάρχοντα εἰδικὰ κτηματολόγια καταγραφὴ τῶν παροίκων, ἄλλοι οἵτινες ὡς γόνοι παροίκων αὐξηθέντες κατὰ τὸ διάστημα τῶν ἐπαναστά- ησαν φύσει πάροικοι, δὲν ἦσαν γεγραμμένοι ἐν τοῖς καταλόγοις τῶν παροίκων· οὗτοι καλοῦνται πάροικοι ἄγραφοι (agrafi). Διὰ τοῦ ἄρθρου τούτου ὁρίζεται νὰ ληφθῇ τις ἐκ τῶν ἀγράφων τούτων ὡς πάροικος ἂν δὲν παρέλθωσι δύο ἔτη. ς τοῦ χρονικοῦ τούτου διαστήματος ἠδύνατο ὁ ἄγραφος πάροικος ἢ νὰ ἀνακτή- τὴν ἐλευθερίαν του διὰ λύτρων, ἢ νὰ γίνῃ κληρικὸς (ὅτε ἀπηλλάσσετο τῆς ὑπο- ως κατὰ τὸ ἄρθρ. 18) ἢ τοὐλάχιστον νὰ ἐξέλθῃ ἀνενόχλητος τῆς νήσου. Ἂν ι ἐνόησα τὴν παράγραφον ταύτην εἶναι εὐεργετικωτάτη διὰ τὴν δυστυχῆ ταύτην τῶν παροίκων. Περὶ τῶν ἀγράφων ἴδε καὶ Gerland, Das Archiv σελ. 51 σημ. 2.
Κἂν εἷς. Περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς χρήσεως τοῦ κἂν εἷς ὡς ἀορίστου ἀντωνυμίας Jannaris Hist. G. Gram. 595. 598[c]. 1449[c] καὶ Sophocles lexicon ἐν λέξει

Πιασθῆναι· περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς ἐξελίξεως τοῦ ῥήματος πρβλ. Hatzidakis Einl. p. 102. Jannaris Histor. Gr. Gram. 902. Sophocles lexicon ἐν λέξει ζω.
Judei. Ὅτι οἱ πολυάριθμοι ἐν Κρήτῃ ἐπὶ Ἐνετοκρατίας Ἑβραῖοι ἦσαν ὑπο- μενοι νὰ κατοικῶσιν εἰς ὡρισμένην συνοικίαν ἢ διαμέρισμα τῆς πόλεως περικε- κλεισμένον διὰ τειχῶν καὶ τοῦ ὁποίου ἦσαν ἀπηγορευμένοι νὰ ἐξέρχωνται ἐν καιρῷ νυ- (Judaica - Judeca - Ghetto - Ἑβραϊκή) εἶναι γνωστόν. Καὶ σήμερον ἀκόμη ἐν πόλεσι τῆς Κρήτης διατηροῦνται αἱ Ἑβραϊκαί. Τὰ κατὰ τοὺς Ἑβραίους ἐν γένει Ἐνετοκρατίας ἐν Κρήτῃ εἶναι ἄξια διὰ τὸ περίεργον αὐτῶν νὰ ἀποτελέσωσιν ὑπο- ἰδίας ἐρεύνης.

... [illegible] habitare, ubi- ... [illegible] salvo vil- ... [illegible] (2).

22. Item quod datia (3) vil- ... comunis, militum et ... non solvantur pro tempore, quo fuerunt rebelles.

24. Item quod debita non

καὶ Χαλκιάδες (1) νὰ ὑπο... τοικεῖν, ὅπου ἂν θελήσω... λασσομένων τῶν παροίκ... καβαλλαρίων (2).

23. Ἀκμὴ τὰ δίκαια ... παροίκων τῆς κοινότητος, τ... βαλλαρίων καὶ τῶν Ἑβρα... μὴ πληρωθοῦν τὸν καιρόν ... ἦσαν μουρτεμένοι.

24. Ἀκμὴ τὰ χρέη ...

(1) Fabri-Χαλκιάδες. Χαρκιάδες λέγονται καὶ σήμερον ἀκόμη ἐν Κρήτ... σιδηρουργοί. Ὡς φαίνεται εἰς τοὺς Χαλκιάδες (καὶ τοὺς Ἰουδαίους) ἦτο ἀπηγορ... νὰ μένωσιν ὅπου ἤθελον, ἀλλ' ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ μένωσιν εἰς ὡρισμένον με... πόλεων καὶ τῶν ἐπαρχιῶν. Ὁ Gerland ὑποπτεύει ὅτι διὰ τῆς λέξεως Χαλ... ἐννοοῦνται οἱ Ἀθίγγανοι ἢ Τσίγγανοι, οἵτινες ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης εὑρίσκ... Εὐρώπῃ μετερχόμενοι τοὺς πλάνητας Χαλκεῖς (fabri) (Gerland, Das Ar... 125 Anmerk. 5). Τίς λόγος παρεκίνησε τὸν Ἀλέξιον εἰς τὴν προστασίαν τ... τούτων ἐπηλύδων ἐν Κρήτῃ τάξεων δὲν γνωρίζομεν.

(2) Salvo villani militum - φυλασσομένων τῶν παροίκων τῶν καβαλλαρίω... δένα λόγον ἔχει ἡ ἐξαίρεσις αὕτη παρὰ μόνον ἂν περιορισθῇ ἡ ἀναφορὰ μόνον εἰς ... rebelles, διότι ἴσως δὲν εἶναι πιθανὸν ὅτι ὑπῆρχον πάροικοι Ἰουδαῖοι καὶ Χαλκ...

(3) Datia-δίκαια. Εἶναι τὰ τέλη. Ἡ δὲ ἔννοια· οἱ ἐπαναστατήσαντες πα... τῆς κοινότητος καὶ τῶν φεουδαρχῶν καὶ οἱ ἐπαναστατήσαντες Ἑβραῖοι νὰ μὴ π... σωσι τὰ ὡρισμένα τέλη εἰς τοὺς κυρίους των φεουδάρχας ἢ εἰς τὸ κοινὸν ἐφ' ὅσον ... νον διήρκεσεν ἡ ἐπανάστασις.

24. Διάταξις λίαν εὐεργετικὴ ὑπὲρ τῶν ὀφειλετῶν· τὰ χρέη νὰ μὴ ζητηθῶσι μετὰ δύο ἔτη καὶ τότε μὲ ἀγάπην καὶ μόνον τὸ κεφάλαιον. Οἱ ζημιούμενοι ἐκ τῆς ... κοπῆς ταύτης τῶν χρεῶν θὰ ἦσαν πρὸ πάντων οἱ Ἑβραῖοι, οἵτινες διαχειρ... μεγάλα χρηματικὰ ποσὰ καὶ δανείζοντες αὐτὸ ἐπὶ τόκῳ εἰς τοὺς ἀσωτευομένους ... νεῖς Ἐνετοὺς εἶχον κατορθώσῃ να ἔχωσιν ὅλους σχεδὸν τοὺς ἀποτελοῦντας τ... ταύτην ἐν Κρήτῃ ὀφειλέτας. Πολλάκις κατ' αἴτησιν τῶν τελευταίων ἡ Ἐνετ. Κ... νησις προέβη εἰς ἀνακουφιστικὰ μέτρα τῶν ὀφειλόντων εἰς τοὺς Ἑβραίους ὁτὲ μὲν ... ζουσα τὸ μέγιστον ὅριον τοῦ νομίμου τόκου, ὁτὲ δὲ χορηγοῦσα προθεσμίας πολυχρ... πρὸς ἀποπληρωμὴν τῶν χρεῶν κατὰ δόσεις. Ἵνα κατανοηθῇ πόσον οἱ χρηματ... Ἰουδαῖοι εἶχον περισφίγξει διὰ τῶν δικτύων των τοὺς εὐγενεῖς Λατίνους ἀρκεῖ νὰ ... ὅτι ὅτε ποτὲ (1416) διετάχθη ὑπὸ τῆς Κεντρικῆς Κυβερνήσεως ὁ καταρτισμὸς τ... λοῦς ἐπιτροπῆς ἐκ τῶν ἐν Κρήτῃ εὐγενῶν Ἐνετῶν τῶν μὴ ὀφειλόντων τοῖς Ἑβρ... πρὸς ἐξέλεγξιν καὶ διακανονισμὸν τῶν πρὸς τοὺς Ἑβραίους χρεῶν, δὲν ἐγένετο δυ... νὰ καταρτισθῇ αὕτη ἅτε οὐχ εὑρεθέντων τριῶν τοιούτων εὐγενῶν ἐν Κρήτῃ μὴ ὀ... λόντων χρήματα εἰς τοὺς Ἑβραίους καὶ ἔγινεν ἀνάγκη νὰ σταλῇ αὕτη ἐξ Ἐνετίας ... Noiret, Documents p. 245. 246. 530).

..nt (peti) usque ad duos in pace et tunc capita..antum.

. Item quod omnes sen..e, que facte fuerunt per ..uos judices, sint firme.

. Item quod si non erit ..is episcopus Grecus in . quod tu possis mittere ..ere fieri unum, qui pos..abitare ultra scalas

.. Item si aliquis planta-

ἔχωσιν ζητηθῆναι, εἰ μὴ εἰς δύο χρόνους εἰς ἀγάπην καὶ τότε μόνον τὸ κεφάλιν (1).

25. Ἀκμὴ ἵνα πᾶσαι αἱ ἀποφάσεις, ἅς ἐποίησαν σὺ καὶ οἱ κριτάδές σου, νὰ ὦσιν στερεαί.

26. Ἀκμὴ ἐὰν οὐκ ἔστιν κἂν εἷς ἐπίσκοπος εἰς τὴν χώραν Ρωμαῖος, ἵνα ὑπορῇς ἀποστεῖλαι εἰς τὸ ποιῆσαι γενέσθαι ἕνα, ὅστις νὰ ὑπορῇ οἰκεῖν ἐκεῖθεν τῆς σκάλας.

27. Ἀκμὴ ἐάν τις φυτεύ-

..Capitale-κεφάλαιον. Καὶ σήμερον ἐν Κρήτῃ τὸ κεφάλαιον λέγεται κεφάλι ..ντίθεσιν πρὸς τοὺς τόκους οἵτινες καλοῦνται διάφορα.

.. Ὁ Ἀλέξιος ὡς ἀρχηγὸς τῆς ἐπαναστάσεως εἶχε σχηματίσει προσωρινὸν πολί..μὲ κεντρικὴν διοίκησιν καὶ ὑποδεεστέρας κατὰ τόπους ἀρχὰς ἀστυνομικὰς καὶ ..ικὰς πρὸς ἐκδίκασιν τῶν διαφορῶν καὶ περιορισμὸν τῶν ἀδικημάτων καὶ τῶν ..σήσεων. Αἱ ἀρχαὶ αὗται ἐδίκασαν πολλὰς διαφοράς. Διὰ τοῦ παρόντος ὅρου ἀνα..ζονται ὡς ἔγκυρα τὰ δεδικασμένα· καὶ ἦτο τοῦτο πολὺ φυσικόν, ἀφ' οὗ ἄλλως θὰ ..ετο χάος καὶ ταραχὴ εἰς χιλιάδας συμφερόντων. Περὶ τοῦ προσωρινοῦ πολιτεύ.. τοῦ Ἀλεξίου ἴδε Ζαμπελίου Ἱστορ. Σκηνογραφήματα ἐν τῷ σχετικῷ κεφαλαίῳ.

.. Ὁ ὅρος οὗτος εἶναι σχετικὸς πρὸς τὸν ὑπ' ἀριθ. 9 περὶ παραχωρήσεως τῆς ἐπι..ς τοῦ Ἀρίου εἰς τὸν Ἀλέξιον δι' Ἕλληνα ἐπίσκοπον. Καὶ ὁ μὲν ὅρος ἐκεῖνος ..ώμενος καὶ ἐκ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ Λατίνου ἀρχιεπισκόπου Κρήτης θὰ ἦτο ..ον νὰ ἐκτελεσθῇ μετὰ τὴν φλογερὰν μάλιστα τοῦ Πάπα Κλήμεντος τοῦ Ε'. ..ιστολὴν, ὁ παρὼν ὅμως ἴσως τεθείς, ἀφ' οὗ κατενοήθη ἡ δυσκολία τῆς ἐκτελέ.. τοῦ 9, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ παρακωλυθῇ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν, ἀφ' οὗ ἡ Ἐνετικὴ ..τεία ἀνεπιφυλάκτως ποιεῖται τὴν παραχώρησιν. Εἶναι ὅθεν πιθανώτατον ὅτι καὶ ..ἂν παρεχωρήθη ἡ ἐπισκοπὴ τοῦ Ἀρίου, Ἕλλην ὅμως ἐπίσκοπος θὰ ἐχειροτονήθη ..τὴν Κρήτην καὶ θὰ διέτριβεν ἐνταῦθα πέραν τῶν σκαλῶν ἐκτελῶν τὰ ποικίλα κα..οντα τοῦ ἀξιώματός του. Ἡ διαφώτισις τοῦ ζητήματος τούτου ὡς καὶ τόσων ἄλ.. προσδοκᾶται ἐκ τῆς δημοσιεύσεως τῶν ἐν Ἐνετίᾳ Κρητικῶν Ἀρχείων.

.. Ἕνεκα τῆς πολυχρονίου ἐπαναστάσεως πολλὰ κτήματα ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἀνή..τα μάλιστα εἰς τοὺς Ἐνετοὺς θὰ ἔμενον ἀδέσποτα ἐπὶ πολλὰ ἔτη. Πολλὰ ἐκ τού.. ..α ἐκαλλιεργοῦντο καὶ θὰ ἐκαρποῦντο ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων εἰς τὰς χεῖρας τῶν ὁποίων ..ευρίσκοντο, εἴς τινα δὲ ἐξ αὐτῶν θὰ ἐφυτεύθησαν καὶ ἄμπελοι καὶ δένδρα. Ἐννοεῖται ..ὅτι ἦτο ἄδικος μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς τάξεως ἡ ἄνευ ἀποζημιώσεως ἔξωσις ..ν ἐμφυτευτῶν· δι' ὃ προνοεῖ τὸ παρὸν ἄρθρον ὁρίζον ὅτι ὁ ἐμφυτευτὴς θὰ λαμβάνῃ τὸ ..συ τοῦ ἐμφυτευθέντος κτήματος μὲ τὴν ὑποχρέωσιν τῆς καλλιεργίας τοῦ ὅλου οὐχὶ ..ὡς εἰς ἄπειρον (ὡς θὰ ἠδύνατό τις νὰ ὑποθέσῃ ἕνεκα τοῦ ἐπιρρήματος πάντοτε), ..ἀλλὰ μέχρι ἐντελοῦς ἀναπτύξεως τῶν ἐμφυτευθέντων ἀμπέλων ἢ δένδρων. Ἡ ἐπὶ τῷ

verit (1) vineam vel arbores supra terram alterius, habeat Dominus terre medietatem et aliam medietatem illi qui plantaverunt (2), laborando semper ipsam ille, qui plantavit.

28. Item si aliquis fecessit molendinum supra terram alterius, quod numquam fuisset factum, debeat habere medietatem dominus terre et aliam medietatem ille qui fecit molendinum.

29. Item quod aliquis re-

ση (1) ἀμπέλιν ἢ δένδρα ἐπ γῆν ἑτέρου, νὰ ἔχῃ ὁ αὐθέντ γῆς τὸ ἥμισυ καὶ τὸ ἕτερον ἐκεῖνοι, ὅπου τὸ φυτεύσω ἐργαζόμενος πάντοτε ἐκεῖν νος, ὅπου τὸ φύτευσεν.

28. Ἀκμὴ ἐάν τις ἐποίησ λοστάσιν (3) ἐπάνω εἰς γῆ ρου, ὅ πώποτε οὐκ ἐγενή ἔχῃ τὸ ἥμισυ ὁ αὐθέντης τ που καὶ τὸ ἕτερον ἥμισυ ἐκ ὅπου ἔκαμε τὸ μυλοστάσιν.

29. Ἀκμὴ κἂν εἷς τῶν

ἡμίσει τοῦ ἀγροῦ ἐμφύτευσις ἀμπέλου καὶ ἐλαιῶν εἶναι καὶ σήμερον συνηθεστ Κρήτῃ.

(1. 2) Plantaverit - plantaverunt - φυτεύσῃ - φυτεύσωσιν. Ἐν ᾧ τὸ Λατινικ μενον ἔχει τὰς λέξεις κατὰ τὸν ἁρμόζοντα χρόνον τὸν παρῳχημένον, τὸ Ἑλληνικ κατὰ τρόπον ἀναφερόμενον εἰς τὸ μέλλον, ὅπερ ἐξ ἅπαντος εἶναι σφάλμα τοῦ φράστου ἢ τοῦ ἀντιγραφέως ἢ κακὴ τοῦ χειρογράφου ἀνάγνωσις.

28. Ὁ ὅρος οὗτος ὁρμᾶται ἐκ τῆς αὐτῆς ἀρχῆς ἐξ ἧς καὶ ὁ προηγούμενος. Ἐ καθ' ὃν χρόνον ἕνεκα τῆς ἐπαναστάσεως ἦσαν ἐγκαταλελειμμέναι αἱ ἀγροτικαὶ π σίαι κατεσκεύασε μυλοστάσιν εἰς γῆν ἄλλου χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ τοιοῦτον πρότερο ἔχει δικαίωμα ἐπὶ τοῦ ἡμίσεος.

(3) Μυλοστάσιν· λέξις μὴ ἀπαντῶσα ἐν τοῖς λεξικοῖς· σημαίνει βεβαίως τ λῶνα (ὑδρόμυλον ἴσως καὶ ἀνεμόμυλον) αὐτὸν καὶ ὅ,τι ἄλλο ἔργον ἢ ὄργανο ἀναγκαῖον πρὸς κανονικὴν λειτουργίαν τοῦ μυλῶνος καὶ δὴ τὰ τεχνικὰ ἢ ὑδραυλικ τὰ χρήσιμα πρὸς διοχέτευσιν τοῦ ὕδατος, τὴν ἀποθήκην κτλ. Ὁμοίως πρὸς τὸ στάσιν εἶναι ἐσχηματισμένον τὸ ἐν Κρήτῃ σύνηθες σήμερον μυλοτόπι.

29. Μία ἐκ τῶν σπουδαιοτέρων παραχωρήσεων πρὸς τοὺς ἐπαναστάτας ἡ ἀπα ἀπὸ τῆς στρατιωτικῆς στρατεύσεως ἐκτὸς τῆς Κρήτης. Ὅτι πολλάκις ἡ Ἐνετία κ φευγεν εἰς τοιούτου εἴδους ἀναγκαστικὰς στρατολογίας ἐν Κρήτῃ, μάλιστα πρὸς κατ τισμὸν τῶν πληρωμάτων τῶν γαλερῶν εἶναι γνωστόν, ἦτο δὲ ἡ ὑποχρέωσις αὐτ τῶν φοβερωτάτων καὶ ὅσοι δὲν ἠδύναντο νὰ τὴν ἐξαγοράσωσι δι' ἀφθόνου χρυσο λοῦντες τὰ ὑπάρχοντά των ἢ συνελαμβάνοντο καὶ ἐρρίπτοντο εἰς τὰ κάτεργα. δὲ ἐξ αὐτῶν ἐπανέβλεπον τὴν πατρίδα εὑρίσκοντες τὸν θάνατον οἱ πλεῖστοι ἐν πολέμοις ἢ διὰ τῶν λοιμικῶν νόσων αἵτινες συχνότατα ἐθέριζον τὰ πληρώματ ἢ δραπετεύοντες περιέτρεχον τὰ ὄρη καὶ τὰς φάραγγας τῶν ὀρέων τῆς Κρήτη ὅπου ἢ ἐξεπατρίζοντο ἢ προδιδόμενοι ὑπὸ συμφυγάδων συνελαμβάνοντο. Ἴδε Pasl

lis non teneatur servire do- natinoni extra insulam, nisi e voluerit.

30. Item volumus, quod tu ssis recipere haniscia (1), garias et alia servitia, que iuntarie fient tibi et possit a facere, qui voluerit.

31. Item quod Marcus Fla- ni habeat suum feudum, lvendo ipse illud, quod ven- tum fuit, et si ipse, qui ha- et ipsum, fecerit aliquid me- oramentum (2), debet solvere lud melioramentum.

τεμένων νὰ μὴ ἔνι κρατημένος δουλεῦσαι τῇ αὐθεντίᾳ ἔξωθεν τῆς νήσου, ἐὰν μὴ θελήσῃ.

30. Ἀκμὴ θέλομεν, ἵνα ὑπο- ρῇς παραλαμβάνειν κανίσια (1), ἀγγαρείας καὶ ἑτέρας δουλείας, οἵτινες ἑκόντες ποιοῦνταί σοι, καὶ νὰ ὑπορῇ ποιῆσαι αὐτά, εἴτις θέλῃ ποιῆσαι.

31. Ἀκμὴ ὁ Μᾶρκος Φλαμ- πάνης ἔχῃ τὴν μοῖραν αὐτοῦ, πληρώνοντα ἐκεῖνος ἐκεῖνον, ὅπου ἐπουλήθη, καὶ ἐαν ἐκεῖνος, ὅπου ἔχει αὐτήν, ἐποίησέν τι καλλιό- τερον (2), ἵνα ἔχῃ πληρῶσαι καὶ ἐκεῖνον τὸ καλλιότερον.

ol. II Histor. Appendix p. 293 (ἐκ τῆς ἐκθέσεως τοῦ Garzoni) καὶ τοῦ Ζαμπε- ίου Ἱστορικὰ Σκηνογραφήματα.

(1) Haniscia - Κανίσια. Ὁ ὀρθότερος καὶ συνήθης τύπος εἶναι κανίσκιον ὑπο- κορ. τοῦ κανοῦν· ἦτο κάνιστρον πλεκτὸν ἐκ ῥάβδων· συνεκδοχικῶς δὲ σημαίνει δῶρα (πρὸ πάντων τρόφιμα) προσφερόμενα ἐντὸς κανισκίου. Ἡ λέξις κανίσκιον ἐπὶ τῆς σημασίας ταύτης ἦτο γενικῆς χρήσεως εἰς τὴν Βυζαντιακὴν καὶ μετὰ ταῦτα ἐποχήν· ἴδε Sophocles lexicon p. 626 ἐν λέξει κανίσκιον καὶ Ducange Gloss. Graec. 574. Ἐξ αὐτοῦ ἐγένετο καὶ ῥῆμα κανισκεύω = donare. Ἐν Κρήτῃ σήμερον ἡ λέξις ἔγινε σκανία, τὴν θέσιν δὲ αὐτῆς κατέβαλεν ἡ ξενικὴ πανέρι - ια δηλοῦσα τὸ αὐτό· ἤτοι πρῶτον τὸ κάνιστρον καὶ εἶτα τὰ δῶρα τὰ προσφερόμενα κατὰ τοὺς γάμους, τὰς θρησκευτικὰς ἑορτὰς κτλ. Ὁ Καλλιέργης ὡς μέγας ἄρχων καὶ ἄνθρωπος τοῦ ὁποίου τὴν ἰσχυρὰν προστασίαν ἐξελιπάρουν πολλοὶ ἐδέχετο καὶ ἀγγαρείας καὶ κανίσκια, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ὑποχρεοῦται ἡ Ἐνετικὴ Κυβέρνησις διὰ τοῦ παρόντος ὅρου νὰ σεβασθῇ.

(2) Ποῖος ἦτο ὁ Μάρκος Φλαμπάνης οὗ ἡ μοῖρα (τὸ φέουδον) εἶχε πωληθῇ εἰς ἄλ- λον καὶ ἤδη διὰ τοῦ παρόντος ἄρθρου ἀποκαθίσταται εἰς αὐτὸν ἐπὶ τῇ πληρωμῇ τοῦ ἀντιτίμου καὶ τῆς τυχὸν καλλιτερεύσεως (melioramentum) δὲν γνωρίζομεν ἀλλαχό- θεν. Ἐπίσης ἀμφίβολον εἶναι ἂν ἦτο ἐκ τῶν ὀπαδῶν τοῦ Ἀλεξίου ἢ τἀνάπαλιν· πι- θανώτερόν μοι φαίνεται τὸ πρῶτον, μολονότι ὁ φεουδάρχης φέρει ὄνομα καὶ ἐπώνυμον Ἐνετικόν, εἰς τοῦτο δέ με ἄγει ἡ παρατήρησις ὅτι πάντα τὰ ἄρθρα τῆς συνθήκης πλὴν τοῦ ἐπιλόγου («σὺ γοῦν ὤμοσας κτλ.) περιέχουσι παραχωρήσεις πρὸς τὸν Ἀλέξιον καὶ τοὺς ὀπαδούς του, οὐχὶ δὲ τοὐναντίον.

(2) Καλλιότερον - melioramentum. Ἐκ τῆς παραβολῆς τῶν δύο τούτων ταυτο- σήμων λέξεων ὁρμηθεὶς ἐνεθυμήθην τὴν λέξιν καλλιμέντον συνηθεστάτην σήμερον

32. Item quod omnes Monovasienses aut alii forenses, qui invenirentur ultra scalas, possint secure ire ad domum suam; et si dare debebunt vel recipere, eis ratio (1) fiat.

32. Ἀκμὴ ὅλοι οἱ Μονεμ[βασιῶται] ἢ καὶ ἕτεροι ξενικοί, [ὅ]τινες εὑρεθῶσιν ἐκεῖθεν τῆς σ[κά]λας νὰ ὑποροῦν θρασέως ἀπελ[θεῖ]ναι εἰς τὰς αὐτῶν οἰκίας. Καὶ [ἂν] χρεωστῶσιν ἢ χρεωστοῦν αὐτ[οὺς] νὰ ποιῆται αὐτοῖς ἀρχ(ή) (1).

33. Tu vero jurasti fideli-

33. Σὺ γοῦν ὤμοσας πισ[τῶς]

ἐν Κρήτῃ ἐπὶ τῆς αὐτῆς σημασίας, γενομένην δὲ ἐκ συμφύρσεως (contaminati[on] intermixture) τῶν δύο λέξεων κάλλιο-miglioramento. Ὅμοιον παράδειγμα ἑ[λλ.] καὶ ἰταλ. λέξεως συμφυρομένων πρὸς ἀποτέλεσιν μιᾶς ἀναφέρω τὸ πῦρ-terracotta πυροκότα. Περὶ συμφύρσεως ἴδε Χατζιδάκι Ἀθηνᾶς τόμ. 6 σελ. 143.

32. Δίδεται ἐλευθέρα ἀναχώρησις ἐκ τῆς νήσου εἰς τοὺς Μονεμβασιώτας καὶ ἄλλ[ους] ξενικούς, οἵτινες εἶχον ἔλθει ὡς ἐθελονταὶ ἐκ Μονεμβασίας καὶ ἄλλων χωρῶν πρὸς βο[ή]θειαν τῶν ἐπαναστατῶν Κρητῶν· μεταξὺ τούτων θὰ ὑπῆρχον καὶ λείψανα τῶν ἐπικου[]ριῶν ἃς οἱ Βυζαντῖνοι αὐτοκράτορες μετὰ τὴν ἀνάκτησιν τῆς Κωνσταντινουπόλεω[ς] ὑπὸ Μιχαὴλ Παλαιολόγου (1261) εἶχον ἀποστείλει κατὰ καιροὺς πρὸς ἀνάκτησιν τ[ῆς] Κρήτης.

(1) Ratio-ἀρκ(ή). Ἡ ἀνάγνωσις τῆς Ἑλλ. λέξεως δὲν εἶναι ἀσφαλὴς ἐν τῷ χει[ρο]γράφῳ, ὡς δὲ παρατηρεῖ ὁ Gerland οὐδὲ ἡ σημασία. Τὸ πιθανώτερον εἶναι ὅτι ση[]μαίνει βοήθεια εὐκολία. Ἡ Ἑνετικὴ Κυβέρνησις ὑποχρεοῦται δηλ. νὰ βοηθήσῃ κα[ὶ] διευκολύνῃ διὰ τῶν νομίμων μέσων τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς εἰς τὰς δοσοληψίας τω[ν] καὶ νὰ μὴ ἀφήσῃ αὐτοὺς ἀπροστατεύτους ἢ ἐκτὸς τῶν νόμων.

33. Τὸ τελευταῖον τοῦτο μέρος τελευτᾷ τὴν συνθήκην καὶ ὁρίζει τί ὡς ἀντάλλαγμα τῶν γενομένων παραχωρήσεων καὶ προνομιῶν (παραγρ. 1-32) ἀπαιτεῖ ἡ Ἑνετί[α] παρὰ τοῦ Ἀλεξίου καὶ οὗτος ἐνόρκως ὑπεσχέθη νὰ τηρήσῃ πίστιν καὶ ὑπακοὴν ἀπόλυ[]τον, ἔγκαιρον εἰδοποίησιν τῶν ἀρχῶν διὰ πᾶν σχεδιαζόμενον ἢ τεκταινόμενον ἐναντίον τῆς τιμῆς τῆς δημοκρατίας, πρόθυμον καὶ ἀποτελεσματικὴν συνδρομὴν πρὸς κατάπνι[]ξιν παντὸς τοιούτου κινήματος ἐν Κρήτῃ. Ἐπὶ τούτοις ἡ Γαληνοτάτη ἐνόρκως βεβαιο[ῖ] τὴν τήρησιν τῶν προηγουμένων ὅρων, ἐφ' ὅσον καὶ ὁ Ἀλέξιος σῴζει τὴν πρὸς αὐτὴν πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν. Πρὸς ἀσφάλειαν δὲ καὶ αἰώνιον κῦρος ἐγένετο ἡ παροῦσα συν[]θήκη σφραγισθεῖσα διὰ τῆς δουκικῆς σφραγῖδος καὶ ὑπογραφεῖσα ἰδιοχείρως ὑπὸ τοῦ Δουκὸς καὶ τοῦ συμβούλου του.

Τὸ ἔγγραφον πράγματι φέρει τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Δουκὸς Κρήτης Βιδὰλ Μιχιὴλ καὶ τοῦ συμβούλου του Μάρκου Δελφίνου. Ἐπειδὴ ὅμως οἱ σύμβουλοι τοῦ Δουκὸς ἦσαν δύο, ἓν ἐκ τῶν δύο πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν, ἢ ὅτι ὁ εἷς τῶν συμβούλων ἐκωλύετο δι' ἀσθένειαν ἢ ἀπουσίαν νὰ ὑπογράψῃ (δυνατὸν καὶ νὰ ἦτο τεθνεὼς χωρὶς νὰ ἔχῃ ὁρισθῇ ἀκόμη ἀντικαταστάτης του) ἢ ὅπερ καὶ πιθανώτερον διεφώνησε πρὸς τὸν Δοῦκα καὶ τὸν ἄλλον σύμβουλον εἰς τὰ ἀνωτέρω· ὅτι συχνὰ συνέβαινον τοιαῦται διαφωνίαι, ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει τὸ ζήτημα ἐλύετο κατὰ πλειονοψηφίαν γνωρίζομεν ἄλλοθεν, δὲν εἶναι δὲ δύσκολον νὰ εὕρῃ τις παραδείγματα διεξερχόμενος τὰ ἔγγραφα τὰ δημοσιευθέντα ὑπὸ Noiret, ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἀνεφέρετο ἐν τῇ ἀποφάσει ῥητῶς

m domino nostro duci Venetiarum, nobis et sucessoribus nostris imperpetuum et de obediendis preceptis suprascripti domini nostri ducis, nostris et sucessorum nostrorum et amicos Venetiarum pro amicis habere (et) inimicos Venetiarum pro inimicis. Et si aliquid, quod sit contra honorem domini nostri ducis, nostrum et sucessorum nostrorum et bonum statum hujus insule Crete . . . seieris vel tractari cognoveris, absque mora dabis operam cum effectu turbandi et impediendi illud toto tuo posse. Et quam cito poteris, id nobis et sucessoribus nostris in notitiam dabis.

Nos autem cum nostro consilio per nos et (per) successores nostros juravimus omnia et singula suprascripta tibi attendere et observare, donec domino nostro duci Venetia-

τητα τῷ αὐθέντι ἡμῶν τῷ δουκὶ Βενετίας, ἡμῖν καὶ τοῖς διαδόχοις ἡμῶν αἰωνίως καὶ νὰ εἶσαι ὑπήκοος τοῖς ὁρισμοῖς τοῦ ἀναγεγραμμένου αὐθέντου ἡμῶν τοῦ δούξ, τοῖς ἡμετέροις καὶ τῶν διαδόχων ἡμῶν, καὶ τοὺς φίλους τῆς Βενετίας ὡς φίλους ἔχειν καὶ τοὺς ἐχθροὺς ὡς ἐχθρούς. Καὶ ἐάν τι τὸ ὂν ἐνάντιον τῆς τιμῆς τοῦ αὐθέντου ἡμῶν τοῦ δούξ, ἡμῶν καὶ τῶν ἡμετέρων διαδόχων καὶ καλῆς καταστάσεως ταύτης τῆς νήσου Κρήτης μάθῃς ἢ εἰς πραττόμενον ἐγνωρίσῃς, χωρὶς ἀναμονῆς νὰ δώσῃς ἔργον μετὰ τέλους ἐξοχλοῦντα καὶ ἐμποδίζοντα τοῦτο κατὰ δύναμίν σου, καὶ τὸ γοργότερόν το ὑπορεῖς, ἐκεῖνο ἡμῖν καὶ τοῖς διαδόχοις ἡμῶν γνωστὸν ποιήσεις.

Ἡμεῖς γοῦν μετὰ καὶ τῆς ἡμετέρας βουλῆς δι' ἡμῶν καὶ τῶν διαδόχων ἡμῶν ἐπωμόσαμεν πάντα καὶ ὅλα τὰ ἀναγεγραμμένα διακρατῆσαι καὶ διατηρῆσαί σοι, μέχρις ἂν τῷ αὐθέντι ἡμῶν τῷ δουκὶ

α. ἡ διαφωνία. Ἴσως ἐν τῇ συνθήκῃ ταύτῃ δὲν ἐθεωρήθη καλὸν νὰ γίνῃ λόγος περὶ τῆς διαφωνίας τοῦ ἑνὸς συμβούλου πρὸς ἀποφυγὴν ὑπονοιῶν καὶ παρεξηγήσεων ἐκ μέρους τῶν ἐπαναστατῶν.

Ἐκτὸς τῆς ὑπογραφῆς τοῦ δουκὸς καὶ τοῦ συμβούλου αἵτινες ἔχουσι τεθῆ καὶ εἰς τὸ Λατινικὸν καὶ τὸ Ἑλληνικὸν κείμενον τοῦ χειρογράφου Vendramin-Calerghi ὑπῆρχε ἡ δουκικὴ σφραγὶς κρεμαμένη ἀπὸ μηρίνθου σηρικῆς ὡς εἴπομεν καὶ προηγουμένως. Ἔπειτα εἰς τὸ τέλος μὲν τοῦ Λατινικοῦ κειμένου κεῖται ἡ ὑπογραφὴ τοῦ συντάκτου τοῦ Λατινικοῦ κειμένου Γέρδου Βίδου (Gerdus Vido), μετὰ δὲ τὸ Ἑλληνικὸν ἡ ὑπογραφὴ τοῦ Ἕλληνος μεταφράστου Νικηφόρου τοῦ Ὀρινᾶ ἱερέως καὶ πρωτοψάλτου.

... oribus ... et fi- ... entia et per- ... preseos scri- ... et sigillo ... iussimus com- ... propriis mani- ... ientes.

... michael duca ... mea subscripsi.

... marco delfino consi- ... manu mea sub- ...

... vido presbiter ... sancti vitalis (1) nota- ... capellanus (2) supra- ... domini duche complevi ...

Βενετίας, ἡμῖν καὶ τοῖς διαδ... ἡμῶν ὑπήκοος ἔσει καὶ πιστ...

Εἰς ἐμφανίαν γοῦν τούτο... πράγματος καὶ αἰωνίαν στε... τηταν τὸ παρὸν γράμμα ἐπ... σαμεν καὶ τῷ ἡμετέρῳ σιγ... ἐγκρεμαμένῳ ἐνετείλαμεν βεβ... σαι ἐν αὐτῷ ἰδίαις χερσὶν ... γράψαντες.

† Ego vitalis michael d... crete manu mea subscrip...

† Ego marco delfino co... liarius crete manu mea s... scripsi..

Ὁ γραφεὺς τοῦ ὕφους (3) ... κηφόρος εὐτελὴς ἱερεὺς πρωτο... της καὶ ταβουλλάριος νήσου Κ... της ὁ Ὀρινᾶς μαρτυρῶν καὶ α... ὁμοίως ἔγραψα καὶ ὑπέγραψα.

(1) Sancti Vitalis. Ἐκκλησία ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου τούτου ἐφ' ὅσον γνωρ... ... καταλόγων τῶν ἐν Χάνδακι ἐκκλησιῶν (ἤτοι Creta sacra II ... ... κατάλογος Ἱερομονάχου Κομητᾶ τοῦ ἔτους 1735 παρὰ Σ... ..., καὶ παρὰ Coronelli) δὲν ὑπῆρχεν ἐν Χάνδακι, ὥστε ἡ ἐκκλησία αὕτ... ... ἐν Βενετίᾳ, ἐκεῖθεν δὲ ἠκολούθησεν οὗτος τὸν δοῦκα ὡς ἱερεὺς καὶ νοτα... ... Ἴσως ὁ ἅγιος Βιτάλιος ἦτο πάτρων τῆς οἰκογενείας τοῦ δουκός, ὡς εἰκάζο... ... ὀνόματος αὐτοῦ, Vitalis (Ἐνετιστὶ Vidal).

(2) Capellanus. Ἐλέγετο ἐν Χάνδακι ὁ ἐφημέριος τῆς ἐν αὐτῷ ἐκκλησίας τοῦ ... Μάρκου, ἐν ᾧ ἐκκλησιάζετο καὶ ὁ Δοὺξ τῆς Κρήτης ἐν τῇ πρὸ τοῦ Δουκικοῦ ... ... πλατείᾳ (σήμερον Δεφτέντὰρ Τζαμί). Συνηθέστερον ἐκαλεῖτο Πριμικήριος (Pri... ...cerius) ἐκλεγόμενος ὑπὸ τοῦ Δουκὸς ἐκ τῶν ἐν Κρήτῃ εὐγενῶν Ἐνετῶν.

(3) Ὁ γραφεὺς τοῦ ὕφους. Ὁ Νικηφόρος Ὀρινᾶς (ἴσως ἐκ Σελίνου ἕλκων τὴν κατ... ...γήν, ἥτις ὡς εἴδομεν ἐλέγετο τότε τὰ Ὀρινὰ - Orna καὶ Arna) ἱερεὺς καὶ πρωτ...παπᾶς (διότι οὕτω πρέπει νὰ διορθωθῇ τὸ κακῶς ἀναγνωσθὲν ὑπὸ τοῦ Gerland πα... ... Maltus) μετέφρασεν ἐκ τοῦ Λατινικοῦ καὶ ἔγραψεν Ἑλληνιστὶ τὸ κείμενον τῆς ... ...ς ὡς τὸ ἐδημοσιεύσαμεν. Ὅτι πράγματι τὸ Ἑλληνικὸν κείμενον εἶναι μετάφρα... ἐκ τοῦ Λατινικοῦ φαίνεται πολλαχόθεν, μάλιστα δὲ ἐκ τῆς ἀκριβοῦς τῶν ἀντιστο... λέξεων ἐν τοῖς δυσὶ κειμένοις τάξεως, ἐκ τῆς πολλαχοῦ ξενικῆς συντάξεως καὶ ἄλλ... τεκμηρίων. Ὁ μεταφράστης ἱερεὺς ἦτο ἄνθρωπος μετρίας μορφώσεως καὶ καθ... πολλοὶ δὲ τῶν βαρβαρισμῶν, σολοικισμῶν, τῶν μακαρονισμῶν καὶ τῶν ἀνορθογραφ...

Τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ συνθήκη μεταξὺ τοῦ ἐπιφόβου ἀντάρτου καὶ τῆς Γαληνοτάτης Δημοκρατίας. Μετὰ 18 ἐτῶν ἔχθραν καὶ πολέμους ἠκολούθησεν μετάμελος εἰλικρινὴς ἀμφοτέρωθεν, καὶ ἡ συνθήκη διετηρήθη ἀπαρασάλευτος καὶ ἀβίαστος. Καὶ ἡ μὲν Δημοκρατία τὴν φορὰν ταύτην ἐτήρησε τὰς ὑποσχέσεις της καὶ ἀκριβῶς ἐξετέλεσε καὶ διεφύλαξεν αὐτάς, ἐξ ἄλλου δὲ καὶ ὁ Ἀλέξιος πιστῶς ἐτήρησε τοὺς ὅρκους του καὶ τὴν ὑπακοὴν καὶ τὴν πρὸς τὴν Ἑνετίαν ἀφοσίωσιν μέχρι τελευταίας πνοῆς. Ὡς δὲ ἀναγράφουσιν οἱ Ἑνετοὶ χρονογράφοι, ἀποθνήσκων προσεκάλεσε τοὺς υἱοὺς παρὰ τὴν κλίνην τοῦ θανάτου καὶ δι' ἀπειλῶν τῆς θείας καὶ τῆς πατρικῆς κατάρας ἐξώρκισεν αὐτοὺς νὰ διατηρήσωσι τὴν πίστιν ταύτην καὶ ποτὲ νὰ μὴ ἐπιβουλευθῶσι τὴν κυρίαρχον. Ἡ ἀφοσίωσις αὕτη, αἱ ὑπηρεσίαι καὶ αἱ ἐκδουλεύσεις (πλὴν ἐξαιρέσεών τινων τοῦ Βάρδα καὶ Λέοντος Καλλιέργη) διετηρήθησαν ὡς παράδοσις καὶ κληρονομία οἰκογενειακή, τὸ δὲ ὄνομα τοῦ οἴκου τῶν Καλλεργῶν ἀνεγράφη εἰς τὴν χρυσῆν Βίβλον τῆς Ἑνετικῆς εὐγενείας, εἷς δὲ κλάδος τῆς πολυσχιδοῦς οἰκογενείας ἀποκατεστάθη ἐν Ἑνετίᾳ, ὁ κλάδος Vendramin Calerghi, καὶ διεφύλαξε μετὰ τοῦ ὀνόματος ἀπὸ πατρὸς εἰς υἱὸν μεταβιβαζόμενον καὶ τὸ ἔγγραφον αὐτὸ τῆς συνθήκης, οὗ τὴν δημοσίευσιν περαίνομεν ἐνταῦθα.

Ἐν Ἡρακλείῳ Κρήτης μηνὶ Ἰανουαρίῳ 1902.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ Α. ΞΑΝΘΟΥΔΙΔΗΣ

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΘΗΚΑΙ

Σελ.	301	στ.	9	ἀντὶ	*verba sua dilectionis*	γρ.	*verba suae dilectionis*
—	—	—	12-13	—	*revocans*	ἀν.	*revocatis*, (*ti*=*n*)
—	303	—	31	—	ἅπαξ ἢ ἀπαξάπαξ	γρ.	ἅπας ἢ ἀπαξάπας
—	304	—	6	—	Intem damus	—	Item damus
—	—	—	9	—	cum terra te	—	cum terra de
—	315	—	20	—	Item quo tu	—	Item quod tu
—	316	—	4	—	teneamini intiare	—	teneamini intrare

ἀπ' αὐτοῦ ἔχουσι τὴν ἀρχήν, διὰ τοῦτο δὲ καὶ δὲν ἐθεώρησα ὀρθὸν νὰ ἐπανορθώσω εἰμὴ ἐλαχίστας τινὰς ἀνορθογραφίας, ὧν τὰς πλείστας πάλιν εἶχεν ἤδη διορθώσῃ ὁ Gerland.

ΟΛΙΓΙΣΤΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Α'. ΕΙΣ ΤΑ ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΗΘΙΚΑ

('Εκδ. Γ. Βερναρδάκη).

'Αναγνόντες τὰς ἐν τῷδε τῷ τόμῳ τῆς 'Αθηνᾶς (σελ. 148 ἐκ.) Κριτικὰς Παρατηρήσεις τοῦ ἡμετέρου κ. Γ. Α. Παπαβασιλείου, ἐκ δὲ τούτων λαβόντες ἀφορμήν, προαγόμεθα εἰς τάςδε τὰς ὀλιγίστας παρατηρήσεις:

Περὶ παίδων ἀγωγῆς σ. 4 D.

Ἐνίοτε γὰρ εἰδότες, αἰσθόμενοι δὲ καὶ ἄλλων αὐτοῖς τοῦτο λεγόντων, τὴν ἐνίων τῶν παιδευτῶν ἀπειρίαν ἅμα καὶ μοχθηρίαν, ὅμως τούτοις ἐπιτρέπουσι τοὺς παῖδας.

Ἄπορον ἡμῖν φαίνεται διὰ τίνα ποτὲ λόγον ὁ σοφὸς Ναβῆρος προσέκρουσεν εἰς τὰς λλ: ἐνίοτε - ἐνίων, κάλλιστ' ἐχούσας κατ' ἔννοιαν, οὐδὲ δυνάμεθα νὰ παραδεξώμεθα ὅτι ὁ Πλούταρχος ἔγραψεν, ἔτι μᾶλλον περιορίζων τὸν νοῦν τῶν ὑπ' αὐτοῦ λεγομένων τὴν τῶν ὠνίων παιδευτῶν ἀπειρίαν, ὡς ὁ αὐτὸς διαπρεπὴς φιλόλογος ἤκασεν, ἢ τὴν ὠνητῶν παιδευτῶν ἀπειρίαν, ὡς προτείνει ὁ κ. Παπαβασιλείου.

Καθ' ἡμᾶς, πλὴν τοῦ πρὸ τῆς λ. παιδευτῶν ἄρθρ. τῶν, προελθόντος κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐκ διττογραφίας, ἕνεκα τῆς ἡγουμένης λέξεως: ἐνΙΩΝ-ΤΩΝ, πάντα τἆλλα ἔχουσιν ἀμεμπτότατα.

Οἱ παιδευταί, πάντες σχεδόν, ἐπὶ μισθῷ παιδεύουσι τοὺς παῖδας ἡμῶν· διὰ τοῦτο δ' ὅμως οὔτε ὤνιοι οὔτε ὠνητοὶ προσῆκον εἶνε ν' ἀποκαλῶνται, οὐδ' εἶνε πιθανὸν ὅτι ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Πλουτάρχου, μάλιστα παρ' Ἕλλησιν, οἱ παιδευταὶ ἦσαν συνήθως δοῦλοι ἢ ὠνητοί, διὰ δὲ τοῦτο μοχθηροὶ ἄρα καὶ ἄπειροι.

Ὁ Πλούταρχος τάδε καθόλου ἐν τῷ ὑποκειμένῳ χωρίῳ διδάσκει περὶ τῶν παιδευτῶν, καὶ τότε καὶ νῦν ἀληθέστατα: Λέγει λοιπὸν περὶ τῶν γονέων (ἢ τινων τοὐλάχιστον αὐτῶν) ὅτι οὗτοι ἐνίοτε καίπερ εἰδότες αὐτοί, αἰσθόμενοι δὲ καὶ ἄλλων καταγγελλόντων αὐτοῖς, τὴν ἐνίων παιδευτῶν ἀπειρίαν ἅμα καὶ μοχθηρίαν, ὅμως ὡς ἀδιαφοροῦντες ἢ τυφλούμενοι, οὐδὲν ἧττον τοῖς ἀπείροις καὶ μοχθηροῖς παιδευταῖς τούτοις ἐπιτρέπουσι τοὺς παῖδας αὐτῶν.

Αὐτόθ. σ. 8 Ε.

Σὺ δὲ δὴ περὶ τῆς ἐλευθέρων ἀγωγῆς ὑποσχόμενος παραγγέλματα δώσειν, ἔπειτα φαίνῃ τῆς μὲν τῶν πενήτων καὶ δημοτικῶν παραμελῶν ἀγωγῆς, μόνοις δὲ τοῖς πλουσίοις ὁμονοεῖς τὰς ὑποθήκας διδόναι.

Ἀντὶ τοῦ περιφανῶς ἡμαρτημένου ὁμονοεῖς ὁ μὲν κ. Βερναρδάκης ἤκασεν ἐμμελεῖς, ἔγραψε δ' ὁ Βυττεμβάχιος ὁμολόγους, τοῦ Ναβήρου γεγονόσιν προτείναντος, καὶ δυνατοῖς δὲ τοῦ κ. Παπαβασιλείου.

Καθ' ἡμᾶς ὑπὸ τὸ ἐσφαλμένον ΟΜΟΝΟΕΙC τοῦτο κρύπτεταί τις μετοχή, πάνυ δέ, πιθανῶς, ὡς τὰ σῳζόμενα γράμματα πάντα ὑπεμφαίνουσιν, ἡ μετοχὴ πρ]ΟΝΟΗΘΕΙC. Διὸ ὧδ' ἀναγιγνώσκομεν: ἔπειτα φαίνῃ τῆς μὲν τῶν . . . παραμελῶν ἀγωγῆς, μόνοις δὲ τοῖς πλουσίοις [πρ]ονοηθεὶς τὰς ὑποθήκας διδόναι (1).

---

(1) Περιεργίας χάριν ὑποσημειούμεθα ὅτι τῇ μετ. προνοηθεὶς δὶς ἐνετύχομεν ἐν ἐπιγραφῇ τῆς παρὰ τὴν Θεσσαλονίκην πόλεως Λητῆς τοῦ ἔτους 117 π. Χ.. τὸ μὲν πρῶτον δημοσιευθείσῃ ὑπὸ τοῦ Duchesne (ἀρ. 127), εἶτα δ' ὑπὸ τοῦ Dittenberger (Syll. Inscript. Gr. σ. 360, ἀρ. 247, ἣν ὅμως ἡμεῖς ἀνέγνωμεν ἐν συγγράμματι τοῦ Δήμιτσα, ἐπιγεγραμμένῳ ἡ Μακεδονία, τόμ. Α' (1896) σ. 566, ἀρ. 675 (312). Τὰ δὲ σχετικὰ χωρία ὧδ' ἔχουσι: α') στίχ. 19 ἑπ. «τῶν τε ἐν τοῖς προκειμένοις τόποις φρουρῶν προνοηθεὶς τῆς σωτηρίας, μετεπέμψατο κτλ.» β') στίχ. 46 ἑπ. «ἀναγραφῆναι δὲ τὸ ψήφισμα καὶ τὸν στέφανον εἰς στήλην λιθίνην καὶ τεθῆναι τῆς ἀγορᾶς ἐν τῷ ἐπιφανεστάτῳ τόπῳ, προνοηθέντων τῆς τε ἀναγραφῆς τοῦ ψηφίσματος καὶ τῆς ἀναθέσεως τῆς στήλης τῶν τε πολιταρχῶν καὶ τοῦ τῆς πόλεως ταμίου.»

Πῶς ἄν τις διακρίνειε τὸν κόλακα τοῦ φίλου σ. 71 C.

Ἀριστομένης ὁ Πτολεμαίου καθηγητής, ὅτι νυστάζοντ[α] πρεσβείας παρούσης ἐπάταξεν ἐξεγείρων, λαβὴν τιν[α] παρέσχε τοῖς κόλαξι προσποιουμένοις ἀγανακτεῖν ὑπὲ[ρ] τοῦ βασιλέως.

Βεβαίως τὸ τοῦ Παρισιακοῦ κώδικος ἐπάταξεν ἔχει κακῶς, χάρι[ν] ὅμως τῷ ἁμαρτήσαντι ἀντιγραφεῖ, ὀφείλομεν ὅτι οὐκ ἀνιάτως κατέφθειρε τὴν λέξιν. Τῷ ὄντι δὲ ταῖς κριτικαῖς ὑποθήκαις τοῦ ἀοιδίμο[υ] ἐκείνου Κοβήτου ἑπόμενοι, σχεδὸν ἀσφαλῶς δυνάμεθα ν' ἀναγνῶμε[ν] τί κατ' ἀλήθειαν ὁ Πλούταρχος ἔγραψεν, ἐὰν μόνον τὴν ἡμαρτημένην λέξιν ἀρχαϊκοῖς γράψωμεν γράμμασιν: ΕΠΑΤΑΞΕΝ. Καὶ ν[ῦν] τίς οὐκ εὐθὺς συνορᾷ τὸ ἀληθὲς καὶ γνήσιον: Ε-ΤΙ-Ν-ΑΞΕΝ= ἐτίναξεν, τουτέστιν ἔσεισεν, ἐν ᾗ ἐννοίᾳ ἀκριβέστατα καὶ τὸ ὁμηρικὸν (Ἰλ. Γ, 385):

Χειρὶ δὲ νεκταρέου ἑανοῦ ἐτίναξε λαβοῦσα;

Πῶς ἄν τις ἀπ' ἐχθρῶν ὠφελεῖτο σ. 86 B.

Ὁρῶ μὲν οὖν τὸν πρᾳότατον, ὦ Κορνήλιε Ποῦλχερ. [ἄτερ] πολιτείας ᾑρησαι τρόπον.

Ὅτι τὸ ἄτερ ἡμάρτηται εἶνε παντὶ φανερόν, οὐδὲ ἀδύνατον εἶν[αι] καὶ ἐκ διττογραφίας νὰ προῆλθεν, ἕνεκα τῶν τελευταίων γραμμάτω[ν] τοῦ ἡγουμένου ὀνόματος Ποῦλχερ, ὡς ὁ κ. ἐκδότης δέχεται. Ἀντ[ὶ] δ' ὅμως τοῦ ὑπὸ τοῦ Ναβήρου προτεινομένου πρὸς διόρθωσιν ἄρτ[ι] κωλύει τι ἡμᾶς ἆρά γε ἵν' ἀναγνῶμεν τὸ πολλῷ παλαιογραφικῶς ἐγγύτερον: ΟΝ]ΠΕΡ = ὅνπερ;

Γαμικὰ παραγγέλματα σ. 142 A.

Οἶμαι δὴ καὶ τῇ σώφρονι μάλιστα δεῖν πρὸς τὸν ἄνδρ[α]

των, ἵν', ὡς ἔλεγε Μητρόδωρος, ἡδέως συνοικῇ καὶ μὴ ζομένη ὅτι σωφρονεῖ.

;ν καλλίστην ταύτην γνώμην τοῦ Μητροδώρου ὁ μὲν Ναβῆρος, μινωμεν ἐκ τῆς ὑπ' αὐτοῦ προταθείσης διορθώσεως τοῦ ὀργιζο- ι εἰς θρυπτομένη, οὐ φαίνεται προσηκόντως νοήσας, ὁ δ' ἐκ ἡμετέρων κ. Παπαβασιλείου καὶ ἄρδην μετέβαλεν αὐτήν, ὡς ει μὲν ἡ ὑπ' αὐτοῦ προτεινομένη διόρθωσις: ὀργιζομένῳ, ἔτι ἄλλον κατάδηλον ποιοῦσιν τὰ εὐθὺς ἐπαγόμενα: «Κατὰ τὴν διόρ- ι ταύτην ὁ νοῦς τοῦ ἀποφθέγματος ὅδε: Καὶ ἡ σώφρων γυνὴ ιτα ἔχει ἀνάγκην χαρίτων, ἵνα συνοικῇ τῷ ἀνδρὶ ἡδομένῳ ως) καὶ μὴ ὀργιζομένῳ, διότι σωφρονεῖ».

ιλλ' οὔ, μὰ τὴν ἱερὰν Ὑμῶν τῶν κριτικῶν τέχνην, οὐ τοῦτο λέ- ὁ Μητρόδωρος, ἀλλ' ἄλλο τι κάλλιστον καὶ χρησιμώτατον δί- ια ταῖς γυναιξί· λέγει δὲ τάδε: ὅτι ἡ σώφρων γυνὴ μάλιστα τὸν ἄνδρα αὐτῆς ὀφείλει νὰ ἐπιδεικνύηται καὶ παρέχηται τὰς ῆς χάριτας, καὶ ταῦτα διὰ δύο λόγους, τὸ μὲν ἵνα ἥδηται συνοι- α αὐτῷ, ἅτε δὴ διὰ τῶν χαρίτων αὐτῆς τούτων προσεφελκομένη ἔρωτα τοῦ ἀνδρός, τὰ ἴσα αὐτῇ ἀποδιδόντος, τὸ δ' ἵνα καὶ μὴ ;(ἀδίκως βεβαίως, ἐπειδὴ κατ' ἀλήθειαν σώφρων τυγχάνει οὖσα) τρόπον τινὰ ὀργίζεται ἢ λυπεῖται σωφρονοῦσα, διὰ τὴν ἀνάγκην γάμου· διότι πᾶσα γυνή, μάλιστα δ' ἂν χαρίεσσα ᾖ, ἐὰν πρὸς ἄνδρα αὐτῆς δεικνύηται ἄχαρις καὶ ψυχρά, δι' αὐτοῦ τούτου γεται μὴ φιλοῦσα αὐτόν, κατὰ δὲ ἀκολουθίαν καὶ νὰ κακολογηθῇ ιται ὑπὸ παντὸς φιλοσκώμμωνος λέγοντος: ὁρᾷς τὴν γυναῖκα ταύ- ; Ὀργίζεται ὅτι σωφρονεῖ, διὰ τὴν ἀνάγκην τοῦ γάμου.

ερὶ τοῦ **Σωκράτους δαιμονίου** σ. 593 E.

Ὡς γὰρ ἀθλητὰς καταλύσαντας ἄσκησιν ὑπὸ γήρως οὐ κῶς ἀπολείπει τὸ φιλότιμον καὶ φιλοσώματον, ἀλλ' ἑτέ- ις ἀσκοῦντας ὁρῶντες ἥδονται καὶ παρακαλοῦσι καὶ μπαραθέουσιν, οὕτως οἱ πεπαυμένοι τῶν περὶ τὸν ν ἀγώνων — ἐγκελεύονται καὶ συνεξορμῶσιν.

Ὁ σοφὸς Ναβῆρος, ἀντὶ τοῦ συμπαραθέουσιν, ἀτόπου ὑπ' αὐ-

τοῦ νομισθέντος, διὰ τὸν λόγον ὅτι ἀδύνατον εἶνε εἰς γέροντας ἀ τὰς τοῖς ἀσκουμένοις νὰ συμπαραθέωσιν, ἤκασε: συμπαρακο θοῦσιν, ἀντὶ δὲ τούτου ὁ κ. Παπαβασιλείου βέλτιον νομίζει τ ὑπ' αὐτοῦ προτεινόμενον: συμπαραινοῦσιν.

Καθ' ἡμᾶς τὸ χωρίον ἔχει κάλλιστα, διότι οἱ περὶ ὧν ὧδ' ὁ) γέροντες οὐχὶ ἔργῳ, ἀλλὰ τῇ διανοίᾳ: δρῶντες... συμπε θέουσιν.

Β'. ΕΙΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΝ ΤΟΝ ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΕΑ

('Εκδ. H. Usener καὶ Lud. Radermacher).

Περὶ τῶν ἀρχαίων ῥητόρων (1) σ. 5 στίχ. 19 ἑπ.

Ἔξω γὰρ ὀλίγων τινῶν Ἀσιανῶν πόλεων, αἷς δι' ἀμ θίαν βραδεῖά ἐστιν ἡ τῶν κακῶν μάθησις, αἱ λοιπαὶ π παυνται τοὺς φορτικοὺς καὶ ψυχροὺς καὶ ἀναισθήτους ἀγ πῶσαι λόγους, τῶν μὲν πρότερον μέγα ἐπ' αὐτοῖς φρονοῦ των, αἰδουμένων ἤδη καὶ κατὰ μικρὸν ἀπαυτομολούντ πρὸς τοὺς ἑτέρους, εἰ μή τινες παντάπασιν ἀνιάτως ἔχου τῶν δὲ νεωστὶ τοῦ μαθήματος ἁπτομένων εἰς καταφρόνησ ἀγόντων ⟨τοὺς ἀνοή⟩τους λόγους καὶ γέλωτα ποιουμέν τὴν ἐπ' αὐτοῖς σπουδήν.

Καὶ ἡμεῖς ἡδέως συμφωνοῦμεν τοῖς τε κκ. ἐκδόταις καὶ τῷ Παπαβασιλείου δοξάζουσιν ὅτι μετὰ τὴν λ: ἀγόντων ἐξέπεσε λέ τις, πρὸς συμπλήρωσιν ὅμως τοῦ χάσματος πολλῷ μᾶλλον ἀρέσκ ἡμῖν ἡ τῶν ἐκδοτῶν εἰκασία: ⟨τοὺς τοιού⟩τους λόγους ἢ ἡ τ ἡμετέρου φιλολόγου: ⟨τοὺς ἀνοή⟩τους, ὅπερ ἄλλως κατ' ἔννοια βεβαίως δὲν εἶνε πλημμελές.

(1) Ἐστερημένοι τῆς ὑπὸ τῶν μνημονευθέντων ἐκδοτῶν ἐκδόσεως Διονυσίου τ Ἁλικαρνασέως, τὰ χωρία ταῦτα ἀντιγράφομεν ἐκ τῆς διατριβῆς τοῦ κ. Παπαβα σιλείου.

Ἀλλ' ἄλλο τι πταῖσμα μέγιστον ὑποικουρεῖ τῷ προκειμένῳ ἡμῖν ..ῳ, τόσῳ δὲ μέγα καὶ συμφανές, ὥστε φόβος ἔχει ἡμᾶς μὴ πρόκειται .. τυπογραφικοῦ σφάλματος. Ναί, κατ' ἀλήθειαν, οὐ τῶν κακῶν, ἡ τῶν καλῶν μάθησις βραδεῖά ἐστι δι' ἀμαθίαν.

Λυσίας σ. 14 στίχ. 14 ἑπ.

Ταύτην ὀλίγοι μὲν ἐμιμήσαντο, Δημοσθένης δὲ καὶ ὑπερ..λετο, πλὴν οὐχ οὕτως γε λευκῶς οὐδὲ ἀφελῶς, ὥσπερ ..σίας χρησάμενος αὐτῇ ἀλλὰ περιέργως καὶ πικρῶς.

Ἀντὶ τῶν γε λευκῶς κατὰ διόρθωσιν τοῦ τελευκῶς καταχω..θέντων ὑπὸ τῶν ἐκδοτῶν ἐν τῷ κειμένῳ, ὁ κ. Παπαβασιλείου εἰ..ζει: γλαφυρῶς.

Ἡμεῖς, ἀντὶ πάντων τούτων, φόβῳ δὲ μή ποτε κατακριθῶμεν ὅτι . δὴ λεγόμενον οἴνου παρόντος ὄξος ἠράσθημεν λαβεῖν, ἀσμεναίτατ' ..μεθα τῆς τοῦ κ. Πανταζῆ (ἐν Ἀθηνᾶς ΙΒ' σελ. 132) πιθανωτά..ης εἰκασίας: οὐχ οὕτω γε λιτῶς, ὑπὲρ ἧς ἄλλως ἰσχυρῶς συνη..ροῦσι καὶ τὰ κατωτέρω που (Αὐτόθ. Δημοσθ. σελ. 130 στίχ. 6) ..μενα: «ἡ δὲ ἑτέρα λέξις ἡ λιτὴ καὶ ἀφελὴς κτέ.»

Αὐτόθ. σ. 47 στίχ. 6 ἑπ.

Καὶ ταῦτα εἰ μὲν δι' ἀσθένειον ἐπάσχομεν, στέργειν ἂν ..ν ἀνάγκη τὴν τύχην, ἐπειδὴ δὲ διὰ στάσιν καὶ τὴν πρὸς ..λλήλους φιλονικίαν, πῶς οὐκ ἄξιον τῶν μὲν παύσασθαι, .. δὲ κωλῦσαι, εἰδότας ὅτι φιλονικεῖν μέν ἐστιν εὖ πρατ..όντων, γνῶναι δὲ τὰ βέλτιστ' ἀγωνιώντων;

Ὡς διδάσκει ἡμᾶς ὁ κ. Παπαβασιλείου, ἀντὶ τοῦ ἀγωνιώντων, ..σαχθέντος ἐν τῷ κειμένῳ ὑπὸ τῶν κκ. ἐκδοτῶν, ἐν τοῖς κώδιξι κεῖ..ται: τῶν αὐτῶν, ἀνθ' ὧν αὖθις ὁ κ. Παπαβασιλείου προτείνει ..ὰ γραφῇ: εὖ πολιτευόντων. Ἤκασε δὲ καὶ ὁ κ. Μ. Πανταζῆς ..ότερον (ἐν Ἀθηνᾶς τόμ. ΙΒ' σ. 142): εὖ φρονούντων, ἀντὶ τοῦ προηγουμένως προταθέντος ὑπὸ τοῦ Σαουππίου: εὖ νοούντων.

... ἐλάχιστον, ὃ παραπώλετο ...
... καὶ κομψοτάτη ἡ τοῦ Λυσίου ...
... ἐστιν εὖ πραττόντων, γνω...
... αὐτῶν. Εἶπε δ' οὕτως ὁ ῥήτωρ ...
... εὔσημον λέξιν, ἐναντίαν τῷ: εὖ π...
... ...όντων, ἢ πραττόντων κακῶς κτλ...
... ...τόν, ἣν καὶ ἔστι συνηθέστατον ἢ μᾶλλ...
... Ἕλλησι.

... σ. 261 στίχ. 3 ἐπ.

... ...δημον ἐστιν Ἀριστόδημος ἄρχων, ἐφ'
... Φιλίππου δημηγοριῶν ἤρξατο, καὶ λόγον ἐν
... περὶ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ ξενικοῦ στρατεύ...
... δεκα φυγαδικῶν τριήρων εἰς Μακεδονία...
... ὁ κ. Παπαβασιλείου ὅτι νοσεῖ τὸ φυγαδικῶν, ...
... φυλακικῶν, δι' οὗ ἰᾶται τὸ χωρίον, ἀλλ' ᾧ τινι, ...
... οὐδεὶς τῶν παλαιῶν ἐχρήσατο συνημμένως τῷ τρ...
... πάντως προκριτέον νομίζομεν τὸ μεμαρτυρημένον ...
... δὲ καὶ παλαιογραφικῶς $\left(\frac{\text{ΦΥΓΑΔΙΚΩΝ}}{\text{ΦΥΛΑΚΙΔΩΝ}}\right)$: φυλ...
... οὗ ἐποιήσατο χρῆσιν Διόδωρος ὁ Σικελιώτης (20. 16): «...
... φυλακίδες τῶν Καρχηδονίων αἰσθόμεναι κτέ.». Σημει...
... δ' ἔτι παρὰ τοῖς παλαιοῖς συνήθης ἦν ἡ ταύτῃ συνώνυμος λέξ...
... ...ς, ἣ νῦν ἀπαντᾷ καὶ ἐν τῇ Ἀριστοτέλους Ἀθην. Πολιτε...
... 24. 3: «νῆες δὲ φρουρίδες εἴκοσι, ἄλλαι δὲ νῆες ...
... τοὺς φρουροὺς ἄγουσαι κτέ.». Ἐπ. ἔτι Θουκυδ. Δ' 13 § 2.—
Ξενοφ. Ἑλλ. Α' γ' § 17.—CIA. IV 22 a.

Καὶ νῦν ἐπιτραπήτω ἡμῖν ἵνα κατὰ παρέκβασιν προσθῶμεν τ...
ἀνωτέρω τὰ ἑπόμενα:

Ὁ κ. Παπαβασιλείου ἐν τῷδε τῷ Τόμῳ τῆς Ἀθηνᾶς σελ. 19...
διαλαμβάνων περὶ τοῦ Κλεωνύμου κλήρ. § 11 Ἰσαίου ἀντὶ τῶν ἐν τα...

ετι περιφερομένων (ἔχομεν δὲ τρεῖς ὑπ' ὄψει· 1) τὴν τοῦ Schö-
ι ἔτ. 1831 — 2) τὴν τοῦ Scheibe ἔτ. 1874 — 3) τὴν τοῦ
mann ἔτ. 1883): ἀπεκρίνατο πάντων τῶν πολιτῶν ἐναν-
. διορθοῦται, ἢ μᾶλλον λέγει, ἀναγιγνώσκει: ⟨ἀ⟩παντώντων
τοῦ: **πάντων τῶν**. Ἀλλ' ἡμεῖς φοβούμεθα ὅτι ὁ κ. Παπαβα-
ου, παραχθεὶς ὑπὸ τῆς ὁμοιότητος τῶν γραμμάτων, οὐ προση-
ως ἰάσατο τὸ χωρίον. Τῷ ὄντι διὰ τῆς διορθώσεως ταύτης τὸ
χωρίον οὑτωσὶ ἐπὶ λέξει μετασκευάζεται: «καὶ εὐθὺς ἐρω-
τος τοῦ Δεινίου παραχρῆμα εἴ τι ἡμῖν ἢ τῷ πατρὶ ἐγ-
εῖ τῷ ἡμετέρῳ, ἀπεκρίνατο ⟨ἀ⟩**παντώντων πολιτῶν**
ντίον ὅτι οὐδὲν πονηρὸν ἐγκαλεῖ, καὶ ἐμαρτύρησεν
». Ὡς ὁ κ. Παπαβασιλείου ὀρθῶς παρατηρεῖ τὸ ἀπαντώντων
τι ἰσοῦται τοῖς πολίταις οἳ ἀπήντων αὐτῷ, τουτέστι τῷ Κλεω-
ω. Ἀλλ' ἐὰν ὁ μὲν Δεινίας ἅπαξ εὐθὺς παραχρῆμα ἠρώτησεν,
ιξ δὲ καὶ ὁ Κλεώνυμος «ἀπεκρίνατο» καὶ «ἐμαρτύρ**ησεν**»
οὐδὲν πονηρὸν ἐγκαλεῖ, πῶς νῦν οὗτος παρίσταται λέγων πολλά-
τοῦτο τοῖς πολίταις, οἳ ἀπήντων αὐτῷ; Ἔπειτα, πῶς ταῦτα
; ἀπαντῶσι, καθ' ὁδὸν βεβαίως, ἔλεγεν ὁ Κλεώνυμος, ὑπ' αὐτῶν
ἰγε ἐρωτώμενος ἢ ὑπὸ τοῦ Δεινίου; Ταῦτα δὲν φαίνονται πιθανά,
δὲ ἧσσον ἄξια κατά τε γλώσσης λόγον καὶ ὕφους τοῦ δοκιμωτάτου
ταίου.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὴν ἑτέραν ἡμῶν διόρθωσιν τοῦ ἐν τοῖς κώδι-
ι. ἐσώθη ἔλεγεν (αὐτ. § 10) εἰς εὐθὺς ἔλεγεν, ἀνθ' οὗ ὁ κ.
Παπαβασιλείου προέτεινεν: εἰώθει λέγειν, δηλοῦμεν ὅτι ὑπέρ ποτε
: ἄλλοτε ἐμμένομεν εἰς ταύτην τὴν γνώμην ἡμῶν. Ἵνα δὲ καὶ τε-
νταίαν τινὰ προσπάθειαν καταβάλωμεν ὅπως μεταπείσωμεν τὸν
ιτερον κ. Παπαβασιλείου, ἰσχυριζόμενον (αὐτ. σ. 195) πρὸς ὑπο-
ήριξιν τοῦ εἰώθει λέγειν, ὅτι «ἀποδεικτέον θέμα εἶνε οὐχί,
ν εὐθὺς μετὰ τὴν σύνταξιν τῆς διαθήκης ὡμολόγησεν ὁ
λεώνυμος, ὅτι ὀργιζόμενος καὶ οὐκ ὀρθῶς βουλευόμενος
ιέθετο ὡς διέθετο τὴν αὑτοῦ οὐσίαν, ἀλλ' ὅτι μετεμε-
ήθη κτέ.», προσάξομεν αὐτῷ μάρτυρα ἀψευδέστατον αὐτὸν τὸν
Ισαῖον, ὃς ὑπὲρ τῆς αὑτοῦ πλέον νομικῆς τιμῆς καὶ ἐμβριθείας ἀμυ-
νόμενος, σαφέστατα μαρτυρεῖ ἐπαναλαμβάνων αὐτὰ ταῦτα τὰ πρὸ
ολίγων ἤδη ὑπ' αὐτοῦ γραφέντα ῥήματα (§ 15): «**Πρῶτον** (Α')

[illegible] μάρτυρας ὡς οὐχ ἡμῖν ἐγ[illegible] [illegible] τὰς διαθήκας διέθετο. ἔ[illegible] [illegible] ἐπεμελεῖτό τε τῶν ἡμ[illegible] [illegible] καὶ αὐτοὺς ἐπαίδευεν εἰς τὴν οἰκίαν τὴν [illegible]. πρὸς δὲ τούτοις Γ´, ὡς Ποσείδιππον [illegible] ἐπὶ τὸν ἀστυνόμον κτέ.». Ὡς πᾶς τις ὁρᾷ τὸ μὲν π[illegible] τῆς [illegible] ἔν, σχετικῶς δὲ καὶ πάντων τῶ[illegible] τῶν [illegible]. εὐθὺς [illegible]ται, τὸ δὲ περὶ τῆς μετα[illegible]λείας ὡς τρίτον. καὶ δὴ τὸ λεγόμενον ὡς ultimum adjuto[illegible] κατέταξεν ἐν ταῖς ἀποδείξεσιν ὁ δικονομικώτατος Ἰσαῖος. δ[illegible] τοῦτο καὶ τελευταίαν ἐπεφύλαξε τῷ πελάτῃ αὐτοῦ τὴν ἀπόδειξ[illegible] ὁ διαθέτης ἀποθνήσκων (καίτοι καὶ τοῦτο, ἵνα μὴ τὴν μετ[illegible]λειαν καταστήσῃ ὕποπτον, κολάζει τῶν ῥητόρων ὁ τεχνικώτατο[illegible] θὺς παράγγελμα προστιθεὶς § 14 — «ἀλλ' ἔτι πολλῶν οὐσῶ[illegible] πίδων ἐξαπίνης τῆς νυκτὸς ταύτης ἀπέθανεν») ἐπειδὴ «εἰδ[illegible] λήθη ταύτας τὰς διαθήκας ἀνελεῖν» (§ 14) «Ποσείδι[illegible] ἔπεμψεν ἐπὶ τὸν ἀστυνόμον κτέ.» (§ 15). Πῶς δ' ἄλλως [illegible] κνυσί τις νομικῶς τὴν ἑαυτοῦ μεταμέλειαν ἢ ἀναιρῶν (ἀκυρῶν, [illegible] λαμβάνων, τὴν ἤδη γεγραμμένην διαθήκην αὐτοῦ;

Ἐν Σμύρνῃ, τῇ 17 Μαΐου 1902.

Π. Σ. ΦΩΤΙΑΔΗΣ

ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΡΩΜΑΪΚΑ

ΛΕ'.

(Senatus auctoritas)

ὴηλοῖ ἡ λέξις senatus auctoritas εἶναι τοῖς πᾶσι γνωστόν. δηλα δὴ ψήφισμα τῆς Συγκλήτου, ὅπερ ἐνστάσεως γενομένης αι ἐκτελεστόν, ὥςπερ τὰ ἐνστάσεως ἀπηλλαγμένα ψηφίσματα. καλοῦνται Senatus consulta, δόγματα Συγκλήτου. Ἀλλ' ὁ πολὺς Mommsen ἔν τινι τόπῳ τῆς περὶ τοῦ δημοσίου τῶν αιων δικαίου συγγραφῆς αὐτοῦ ἰσχυρίζεται ὅτι senatus auctoἐνιοτε ἐκαλεῖτο αὐτὸ τὸ κύριον Συγκλητικὸν δόγμα, τὸ Senaonsultum. Μαρτύριον δὲ τοῦ λόγου τούτου προφέρει ὁ προειος ἀνὴρ τόδε τὸ χωρίον τοῦ Κικέρωνος: Leg. agrar. II : «Quis enim vestrum hoc ignorat dici illud regnum mento regis Alexae populi Romani esse factum? ..... io qui testamentum factum esse confirmet; *auctorim* senatus extare *hereditatis aditae* sentio, tum quando ui mortuo legatos Tyrum misimus, qui ab illo pecun depositam nostris recuperarent;», ἔνθα τὸ auctoritatem atus ... hereditatis aditae νοεῖ = senatus consultum, quo editas adita est. Ἀλλ' ἡμεῖς ἐκδεχόμεθα ἄλλως τὴν φράσιν ταύ. λαμβάνομεν δηλ. τὴν γενικὴν hereditatis aditae ὡς ἐπεξήγητοῦ auctoritatem καὶ νοοῦμεν τὸ ὅλον χωρίον ὧδε: «Quod selus hereditatem adiit (adiit autem eam legatis mittendis, i pecuniam recuperarent) hoc ipsum quid de ea re, qua de itur, senatus existimaverit ostendit. Εἶναι ἄρα ἐνταῦθα auctoὰς ἡ περὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος γνώμη τῆς Συγκλήτου, ἥτις τλωθη οὐχὶ ἀμέσως, ἀλλ' ἐμμέσως διὰ τῆς ἀποδοχῆς τῆς κληρομιας, ἥπερ ἀποδοχὴ ἐγένετο πάλιν οὐχὶ διὰ ῥητῆς τινος δηώσεως, ἀλλ' ἔργῳ διὰ τῆς ἀποστολῆς τῶν παραληψομένων χρήατα εἰς τὴν κληρονομίαν ἐκείνην ἀνήκοντα. Auctoritas ἄρα ἐνυθα ἐστι πρᾶξις κῦρος μαρτυρίας αὐθεντικῆς ἔχουσα, ἅτε τὴν μέ-

... του την πράξιν ταύτην πρά

ΛϚʹ.

(Tribus urbanae)

Α' τόμου τῆς 'Αθηνᾶς ἐπεχειρήσαμεν ν... πολιτικαὶ καλούμεναι ἐν Ῥώμῃ φυλαὶ ...κατεστάθησαν τῷ 304 π. Χ., ὅτε καὶ οἱ ἀπελ... ...εχθησαν. Ὡρμήθημεν δ' εἰς τὴν γνώμην τα... ...ω IX, 46 λεγομένων, ἅπερ δὲν εἶναι, ὡς ἔδει ... εἰ μὴ κατὰ ταύτην τὴν ὑπόθεσιν. Εἰς τὴν ... ...ατηντησεν ἐπ' ἐσχάτων καὶ ὁ Ἰταλὸς ἱστορι... ...ἄλλων ὁρμώμενος σκέψεων, ἀγνοῶν δὲ τὰ ὑπ' ... ...οῦτο βεβαίως δὲν εἶναι δυσάρεστον, διότι ἡ ἐμὴ ... ...ωσεως ταύτης μεῖζον λαμβάνει κῦρος. Δυσάρε... ... ὅτι ὁ τὸ βιβλίον τοῦ Pais ἐν τῇ Berliner P... ...ift κρίνων L. Holzapfel ἀγνοῶν καὶ οὗτος τὰ ὑπ'... ...καὶ μόνους τοὺς ὑπὸ τοῦ Pais προφερομένους ὑπὲρ... ...γνώμης λόγους ἔχων πρὸ ὀφθαλμῶν ἀποκρούει τὴν ... ...ν ἀσθενῆ πρὸς αὐτὴν ἀντιτάττων ἐπιχείρησιν, ὅτι δη... ... φυλαί εἰσι πάντως αἱ παλαιόταται ἁπασῶν τῶν φυ... ...ταις μνημονεύονται αἱ Ῥωμαϊκαὶ φυλαί, αἱ πολιτικαὶ φ... ...ονται τῶν ἄλλων, εἰς οὗ τὴν βεβαίωσιν παραπέμπει ε... ...mmsen Röm. Staatsrecht.

...πιχείρημα τοῦτο ἐκαλέσαμεν ἀσθενές, διότι, ὡς ὁ Momm... ... τούτῳ τῷ εἰς ὃ ὁ Holzapfel παραπέμπει χωρίῳ διδάσκ... ..., καθ' ἣν μνημονεύονται αἱ φυλαί, δὲν εἶναι ἡ ... ...ική.

... τοῦτο δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι ὁ Holzapfel, δόκιμος ὢν ... ...των κριτής, ἐὰν τὴν ἡμετέραν διατριβὴν ἐπεξέλθῃ, δὲν θὰ ὀκν... ...συγχωρήσῃ τοῖς φρονοῦσιν, ὅτι αἱ τέσσαρες φυλαὶ κατεστάθησαν ...ων τῷ 304 π. Χ.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΑΘΗΤΙΚΩΝ ΑΟΡΙΣΤΩΝ

εἰς -ηκα ἀντὶ -ην.

Περὶ τῶν ἀορίστων τούτων διέλαβον μέχρι τοῦδε πολλοί, οἷον Μαυρρύδης ἐν Δοκιμίῳ σελ. 262 εἰπὼν ὅτι ἡ καθωμιλημένη «τὴν τῶν ρητικῶν ἀορίστων ἔδωκα, ἔθηκα, ἧκα, ἐποίηκα, ἔζηκα, ιθῆκα κ. τ. τ. ἀναλογίαν ἐπεκτείνασα καὶ τοὺς παθητικοὺς εἰς ηκα (ἢ -τῆκα) μετέπλασεν». Καὶ 111-12 ἀναγράψας παραμένους τινὰς λήγοντας εἰς -κα, οἷον πεποίηκα, τετίμηκα, δέωκα, ἔφθαρκα καὶ ἀορίστους εἰς -κα, ἔθηκα, ἔδωκα, ἔηκα φέρει «Τὴν ἀναλογίαν ταύτην ἐπεκτείνασα ἡ νεωτέρα γλῶσσα καὶ ἡ πάντας τοὺς εἰς καθαρὸν -σα ἐνεργητικοὺς ἀορίστους (κατὰ διακτους) καὶ πάντας τοὺς παθητικοὺς λέγει συνήθως ἔπιακα, ἀγάπηκα, ἔποικα (= ἐποίηκα, ἐποίησα), ἁμάρτηκα, ἔφταικα (= σταικα) κ. τ. τ. . . . καὶ ἐγράφ(θ)ηκα, ἐδάρθηκα, ἐδοκήθηκα Ἠπειρωτ.), ἐστοχάστηκα, ἐντράπηκα, ἐπλέχτηκα, ἐφαγώμηκαν, ἐκάηκα κ.τ τ.». Ὁ ἀοίδιμος Κοραῆς ἐν Ἀτ. Α΄ 209 περὶ οῦ παρὰ Προδρόμῳ ϛ΄ 295 ἔποικεν διαλαμβάνων διδάσκει ὅτι ὁ τύπος οὗτος εἶναι «παραφθορὰ τοῦ πεποίηκεν παρακειμένου», ὅπερ ἴσως ἀποβάλλει ὁ Μαυροφρύδης ἔνθα ἀνωτ. Ὁ κ. Meyer-Lübke ἐν Portius σελ. 199-200 διδάσκει ὅτι «ὁ ἀόριστος ἔθηκα καὶ ὁ παρακείμενος ἔστηκα «παρέσχον τὸ νέον τοῦτο στοιχεῖον εἰς τὴν κλίσιν τοῦ ῥήματος. Πάντες, οἱ τύποι λέγει, (ἐξαιρουμένου τοῦ τῆς ὑποτακτικῆς) τοῦ ἀορίστου τοῦ τίθημι καὶ τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου εἰς -θην ἐταυτίζοντο, οἷον θῶ = λυθῶ, θῇς = λυθῇς κττ. θείην = λυθείην, θείης = λυθείης, θεῖναι = λυθῆναι (μετὰ τὴν ἐπικράτησιν τοῦ ἰωτακισμοῦ), θεὶς θεῖσα θὲν = λυθεὶς λυθεῖσα λυθέν. Ὁμοίως τὸ ἔστηκα ἔστηκας . . . ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἔστην ἔστης. Ὅτε ἐκπεσόντος τοῦ τελικοῦ -ν τὸ πρῶτον πρόσωπον δὲν διεκρίνετο τοῦ τρίτου, ἐλέχθη ἐλύθηκα κατὰ τὸ ἔθηκα, ἔπειτα κατὰ μικρὸν τὸ -κα εἰσήλασε καὶ εἰς τὰ ἄλλα πρόσωπα. Ἕκαστος βλέπει ὅτι ἡ ἀρχαία λειτουργία τῶν καταλήξεων, ἤτοι ἡ διαστολὴ τῆς ἐνεργητικῆς

καὶ παθητικῆς φωνῆς ἐξέλιπεν, ἡ ἐξωτερικὴ δὲ ὁμοιότης τοῦ λυ καὶ θῶ, λυθῆναι καὶ θεῖναι, ἡ συνύπαρξις τοῦ ἔστηκα παρὰ ἔστην ἤρκουν, ἵνα δημιουργήσωσιν ἐλύθηκα παρὰ τὸ ἐλύθην.

Εἰς ταῦτα παρατηρῶ ὅτι ἔχομεν πρῶτον διαλεκτικὴν εἰσέλασιν τοῦ -κα ἀντὶ τοῦ -σα, καὶ ταύτην εἰς τοὺς ἐνεργητικοὺς ἀορίστους, οἷον ἔπιακα, ἐζύμωκα, ἀπέλυκα κττ., καὶ δεύτερον προσθήκην ὅλως νέας καταλήξεως -κα καὶ ταύτην καθολικὴν Ἑλληνικὴν εἰς τὸν παθητικὸν ἀόριστον εὑρέθηκα, ἐλύθηκα κλπ. Διὰ ταῦτα πιθανὸν φαίνεταί μοι ὅτι τὰ φαινόμενα ταῦτα εἶναι ὅλως διάφορα καὶ δὴ δὲν πρέπει νὰ συναφθῶσι καὶ ἑρμηνευθῶσιν ὁμοίως ὡς ἀναγόμενα εἰς τὴν αὐτὴν ἀρχήν. Πρόσθες ὅτι ἡ σημασία τούτων διαφέρει, καὶ πρὸ πάντων ὅτι δὲν βλέπει τις πῶς ἠδύνατο κατάληξις ὀλίγων ἐνεργητικῶν ἀορίστων νὰ μεταβῇ καὶ καταλάβῃ πάντας τοὺς παθητικούς. Διότι καθ' ὃν τρόπον ἔδειξα ἀλλαχοῦ (ἐν τῇ Εἰκοσιπενταετηρίδι Κ. Σ. Κόντου, περὶ Ἰκαρίας διαλέκτου σελ. 75) ἦν δυνατὸν κατὰ τοὺς ἀρχαιόθεν κληρονομηθέντας ἀορίστους εἰς -κα, ἀφῆκα (ἔπειτα ἄφηκα), ἔδωκα, ἔθηκα (παρὰ τοὺς μεταγενεστέρους ἄφησα, ἔδωσα, ἔθεσα), νὰ σχηματισθῶσι ῥημάτων τινῶν ὁμοίας ἢ συγγενοῦς ὁπωσδήποτε σημασίας τύποι ἐνεργητικῶν ἀορίστων εἰς -κα ἀντὶ -σα ἔν τισι διαλέκτοις, οἷον ἄφηκα καὶ ἀπέλυκα, ἀνεχάλακα, ἀπάρξακα, καὶ τοὐναντίον ἔπιακα κττ. Ἀλλὰ πῶς ἐν τῇ καθολικῇ Ἑλληνικῇ ἔμελλεν ὁ σχηματισμὸς οὗτος τῶν ἐνεργητικῶν ἀορίστων νὰ εἰσελάσῃ εἰς τὴν παθητικὴν φωνὴν καὶ νὰ διαδοθῇ καὶ κατισχύσῃ ἐν αὐτῇ, οὐχὶ ἀντὶ τοῦ -σα εἰσερχομένου τοῦ -κα ἀλλ' αὐξανομένων δι' αὐτοῦ τῶν τύπων τούτων, τοῦτο δὲν βλέπει τις. Οὐδ' ἐκ τοῦ ἔθηκα καὶ ἔστηκα καὶ τῶν λοιπῶν ἐγκλίσεων θῶ, θείην, θεῖναι θεὶς κλπ. δύναται νὰ ἑρμηνευθῇ ἡ ἐξάπλωσις τοῦ -κα, ὅπως φρονεῖ ὁ κ. Meyer-Lübke· διότι, ὡς γνωστόν, οὔτε ἔστηκα οὔτε ἔστην οὔτε θῶ, θείην, θεῖναι, θεὶς θεῖσα θὲν ἐλέγετο, ὅτε ἐπλάσθησαν οἱ παθητικοὶ ἀόριστοι εἰς -κα.

Ἀλλὰ πότε ἐπλάσθησαν οἱ παθητικοὶ οὗτοι ἀόριστοι εἰς -κα; Ἂν θέλωμεν νὰ δώσωμεν πίστιν εἰς τὰ μνημεῖα τῆς γλώσσης ἡμῶν, ἡ δημιουργία αὐτῶν εἶναι νεωτέρα τοῦ Προδρόμου, εὑρισκομένων τὸ πρῶτον παρὰ τῷ Γεωργιλλᾷ. Διότι ὁ Πρόδρομος πλὴν τῶν ἀρχαίων τύπων ἔδωκα, ἀφῆκα, ἔθηκα, ηὗρηκα ἔχει μόνον τὸ ἐποῖκες,

...έβηκα, ἀνέβηκα, ὁ δὲ Γλυκᾶς ἔχει καὶ τὸ διέβηκες διέβη-
ν. Κατ' ἀρχαῖον δὲ τρόπον λέγει ἀεὶ ὁ Πρόδρομος ἐλούθην Α' 55,
...ίσθησαν 76, ἐλύθησαν, ἐσαπρώθη 77, συνεστράφησαν
. ἐξηλώθησαν 87, ἐνετράπης 145, ἠδυνήθην 172, ἠπλώ-
ν 189, συνήχθησαν 210, ἠγέρθην 225, ἀπεκοιμήθην 234,
...νήχθησαν 240, ἐπλήσθην 242, ἐτυλίχθην 247, ἐπλή-
θην 258· Β' ἐπαρεκλάσθη 57 κττ. Διὰ ταῦτα ἤκασα πρὸ δέκα
... ἐν Einleit. σελ. 30 ὅτι οὔτε τὸ διέβηκα οὔτε τὸ ἔποικα εἶναι
... αὐτοῖς ἀόριστοι ἀλλὰ παρακείμενοι· καθ' ὃν δηλ. τρόπον μέχρι
... λέγομεν τὸν παρακείμενον εὔρηκα ἢ (ε)ὕρηκα παρὰ τὸν ἀόρι-
...ν ηὗρα, οὕτως ἐσῴζετο ἐπὶ Προδρόμου τὸ ἐδιάβηκα ἔποικα
... τὸν ἀόριστον ἐδιάβην ἐποῖσα· ῥημάτων τοσοῦτον εὐχρήστων,
... τὰ -βαίνω καὶ ποιῶ, οὐδὲν θαῦμα ὅτι ἐσῴζετο ἐπὶ πολὺ (καὶ
... ἔτι λέγεται πολλαχοῦ) ὁ ἀρχαῖος παρακείμενος, ὅπως ἀναντιλέ-
...ως ἐν τῇ διαλέκτῳ τῶν Τσακώνων λέγεται ἔτι ὥρᾶκα ἀντὶ ἑώ-
...κα, ὃ δὲν δύναται νὰ εἶναι ἄλλο τι ἢ παρακείμενος, παρὰ τὸ εἶδα.
... δὲ νεωστὶ (ἐν Byz. Zeits. Θ' 658 κἑξ.) προταθεῖσα τοῦ ἔποῖκα
...ατνεία ὡς γινομένου δῆθεν ἐκ τοῦ μέλλοντος ποιήσω ὅπως παρὰ τὸν
...οντα εὑρήσω ἀφήσω θήσω δώσω ἐλέγετο ὁ παρακείμενος
...ηκα καὶ οἱ ἀόριστοι ἄφηκα, ἔθηκα, ἔδωκα, εἶναι ὅλως ἀστή-
...τος, ἐπειδὴ δὲν εἶναι ἡμῖν γνωστὸν ὅτι ἐλέγοντο ἔτι οἱ μέλλοντες
..., ὅτε κατὰ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην ἐπλάσθη ὁ ἔποῖκα. Ἄλλως
... βλέπω, διατί δὲν δυνάμεθα νὰ πιστεύσωμεν ὅτι ὁ παρακείμενος
...η)κα ἐσώθη ὅπως καὶ ὁ εὕρηκα; ὥρᾶκα καὶ ἀπόλεκα παρὰ
... Θεοφάνει (296, 27).

Ἀλλὰ καὶ δι' ἄλλον ἔτι λόγον ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ὁ
...οῖκα εἶναι τύπος παρακειμένου διασωθεὶς παρὰ τὸν ἀόριστον
...οῖσα, ὅπως λέγομεν καὶ εὕρηκα παρὰ τὸ ηὗρα καὶ ἐν Τσακω-
... ὥρᾶκα παρὰ τὸ εἶδα. Οὐδεὶς δηλαδὴ βλέπει τίνος ἕνεκα ἀπὸ
... ὀλίγων τύπων τούτων εἰς -κα τοῦ ἀορίστου καὶ παρακειμένου
...ηκα, ἔδωκα, ἔθηκα, εὕρηκα, ἀπόλεκα) ἔμελλε τὸ -κα νὰ
...θῇ εἰς τὸ -έβην καὶ τρέψῃ αὐτὸ εἰς -έβηκα. Ἡ σημασία
...του οὐ μόνον ἀμετάβατος ἀλλὰ καὶ παντελῶς διάφορος αὐτῶν εἶναι
...σελ. τάνωτέρω ἄφηκα - ἀπέλυκα - ἀπάρξακα - ἀνεχάλακα καὶ
...αντίον ἔπιακα). Διὰ τοῦτο ὁμολογητέον ὅτι ὅπως ἀρχαιόθεν

ἐκληροδοτήθη ἡμῖν εὕρηκα καὶ ηῦρα, ὡρᾶκα καὶ εἶδα, οὕτω ἐποίηκα καὶ ἐποίησα καὶ πρὸ πάντων -έβηκα, διέβηκα, ἀ βηκα, κατέβηκα, εἰσέβηκα, ἐνέβηκα, ἐξέβηκα καὶ -έ διέβην, ἀνέβην, κατέβην, εἰσέβην, ἐνέβην, ἐξέβην (κ. Meyer-Lübke ἔνθα ἀνωτέρω σελ. 209 παρακείμενον λέγει ἔβηκα). Καθὼς δὲ ἀπὸ τοῦ ἔδωκα ἔδωσα, ἄφηκα ἄφη ἔθηκα (ἔθεκα) ἔθεσα, εὕρηκα ηῦρα, μία ὑποτακτικὴ προστακτικὴ σχηματίζεται, νὰ δώσω, νὰ ἀφήσω, νὰ θέ νὰ εὕρω ἢ νὰ 'υρῶ, δὸς ἢ δῶσε, ἄφης ἢ ἄφησε, θ θέσε, (ε)ὑρέ(ς), οὕτω καὶ ἀπὸ τῶν διπλῶν τύπων -έβηκα -έ μία μόνη ὑποτακτικὴ εἰς -βῶ καὶ μία προστακτικὴ εἰς -βα σχη τίζεται, νὰ διαβῶ, διάβα, νὰ κατεβῶ, κατέβα κλπ.

Οὗτοι δὲ οἱ εἰς -έβηκα -βῶ τύποι διὰ τὴν ἀμετάβατον αὐτῶν μασίαν ἐσυγγένευον τοῖς παθητικοῖς ἀορίστοις εἰς -(θ)ην -(θ)ῶ ὁμοίως ἀμετάβατον ἢ μέσην ἔχουσι σημασίαν καὶ μετέδωκαν αὐ τὸ -κα αὐτῶν· πρβλ. ἐντράπην, ἐστράφην, ἐλύθην, ἐχάθ εὑρέθην, ἐκάην, ἐχάρην, ἀνεπάην κττ. (τὴν συγγένειαν καὶ δρασιν ταύτην παρετήρησα καὶ ἐν Ἀθηνᾶς τόμ. Ζ' 84). Κατὰ παρατήρησιν τοῦ κ. Meyer-Lübke ὁ Σοφιανὸς ἐν τῇ Γραμμα αὐτοῦ μόνον τὸ α' πρόσωπον εἰς -κα ἀναγράφει, καὶ σήμερον δ' πολλαχοῦ ἐν μόνῳ τῷ ἑνικῷ ἀριθμῷ εὐχρηστεῖ ὁ τύπος οὗτος παρὰ Γεωργιλλᾷ μόνος ὁ ἑνικὸς ἀναγινώσκεται. Φαίνεται ἄρα κατὰ πρῶτον ἐλέχθη τὸ πρῶτον πρόσωπον μετὰ τοῦ -κα, ἐντε μετεδόθη εἰς τὸ β' καὶ γ', καὶ πολὺ βραδύτερον ἐξηπλώθη ἐπὶ πληθυντικὸν ἀριθμόν. Καὶ ἡ μὲν εἰσαγωγὴ αὐτοῦ εἰς τὸν ἑνικὸν ἐ νετο ἀναγκαία οὐχὶ διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ τελικοῦ -ν τοῦ πρώ προσώπου, ἀλλὰ τοὐναντίον διὰ τὴν χρῆσιν αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τοῦ ἤτοι διότι ἐλέγετο καὶ ἱστορήθην καὶ ἀνενεώθην κλπ., ὅπω Ἀθηνᾶς τόμ. Α' σελ. 521 καὶ Einleitung σελ. 30 ἐλέχθη. Ἡ εἰσαγωγὴ εἰς τὸν πληθυντικὸν ἐγένετο ἁπλῶς ἀναλογικῶς, ὅπως τὸ πάλαι ἐλέχθη ἐδώκαμεν, ἐθήκαμεν, ἀφήκαμεν, οἴδαμ κττ. ἀντὶ τῶν ἔδομεν, ἔθεμεν, ἀφεῖμεν, ἴσμεν κλπ.

Γ. Ν. ΧΑΤΖΙΔΑΚΙΣ

ΠΕΡΙ ΜΕΡΙΚΗΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΕΩΣ

---

1. Ἡ λεγομένη κατὰ παράγοντας ὁλοκλήρωσις:

$$\int v\,du = vu - \int u\,dv$$

καὶ μερικὴ μόνον περίπτωσις ἄλλης τινὸς πράξεως, ἣν ἀναφέρουσι ὑπ' οἱ Bertrand (Calcul Intégral, 1870), Scheibner (Berichte über die Verhandlungen der K. Sächs. Gesellschaft der Wissenschaften, B. 7, 1856 - 7) καὶ Worpitzky (Zeitschrift für Mathematik und Physik, B. 23, 1878 καὶ Lehrbuch der Differential- und Integralrechnung, 1880), τελευταίως δὲ ἐκτενῶς ἐπραγματεύθη ὁ κ. Brendel (Math. Annalen, LV. B., S. 248 - 245). Ἡ πρᾶξις αὕτη δύναται νὰ κληθῇ μερικὴ ὁλοκλήρωσις, τὴν χρησιμότητα δὲ αὐτῆς εἴτε πρὸς τετραγωνισμοὺς εἴτε πρὸς εὕρεσιν τύπων ἀναγωγῆς κατέδειξεν ὁ κ. Brendel (αὐτ.). Ἡμεῖς ἐνταῦθα πρόκειται νὰ δώσωμεν εἰς τὸν τύπον τοῦ κ. Brendel ἄλλην μορφήν, καταλληλοτέραν, νομίζομεν· ἔτι δὲ νὰ ἐπεκτείνωμεν τὸν τύπον τοῦτον καὶ διὰ πλείονας τῶν 2 μεταβλητάς.

2. Ἔστω φ(u,v) συνάρτησίς τις τῶν u,v, συναρτήσεων πάλιν τῆς x ἔχομεν:

$$d\varphi(u,v) = \frac{\partial\varphi}{\partial u}du + \frac{\partial\varphi}{\partial v}dv,$$

ὅθεν καὶ:

$$\frac{\partial\varphi}{\partial u}du = d\varphi(u,v) - \frac{\partial\varphi}{\partial v}dv\cdot$$

Ἂς ὁλοκληρώσωμεν νῦν τὴν σχέσιν ταύτην, ὅτε θὰ ἔχωμεν:

$$\int \frac{\partial\varphi}{\partial u} du = \varphi(u,v) - \int \frac{\partial\varphi}{\partial v} dv\cdot$$

ἄς τεθῇ δὲ νῦν: $\frac{\partial \rho}{\partial u} \equiv f(u,v)$, τότε θὰ εἶναι:

$$\varphi(u,v) = \int \text{πρὸς } u \text{ τῆς } f(u,v)\cdot$$

τὸ μερικὸν τοῦτο ὁλοκλήρωμα πρὸς u σημειοῖ ὁ κ. Brendel διὰ τόνου: $\int'$, ἐκφράζει ὅμως τὴν εὐχὴν εὑρέσεως ὁριστικοῦ καὶ καταλληλοτέρου συμβόλου· ἡμεῖς νομίζομεν, ὅτι τὸ ἄριστον σύμβολον πρὸς τοῦτο εἶναι τὸ ἑξῆς: $\rotatebox{180}{$\int$}_u$, ἤτοι τὸ τῆς ὁλοκληρώσεως σύμβολον $\int$ ἀντεστραμμένον πρὸς τ' ἀριστερὰ (καθ' ὃν τρόπον καὶ τὸ σύμβολον τῆς μερικῆς διαφορίσεως ∂ εἶναι τὸ d κεκλιμένον πρὸς τ' ἀριστερὰ) καὶ ὑπὸ τοῦ δείκτου u ἀκολουθούμενον, δηλοῦντος τὴν πρὸς ἣν γίνεται ἡ μερικὴ ὁλοκλήρωσις μεταβλητήν. Ἡ γραφὴ αὕτη ἔχει, νομίζομεν, καὶ τοῦτο τὸ προσὸν ἔτι, ὅτι ἐξαίρει ἱκανῶς τὴν διαφορὰν μεταξὺ ὁλικῆς καὶ μερικῆς ὁλοκληρώσεως.

Τούτου τεθέντος εἶναι λοιπόν:

$$\varphi = \rotatebox{180}{$\int$}_u f(u,v)\, du \text{ καί}:$$

$$\frac{\partial\varphi}{\partial v} = \frac{\partial}{\partial v}\left(\rotatebox{180}{$\int$}_u f(u,v)\, du \right),$$

ὅθεν καί: $$\int \frac{\partial\varphi}{\partial v} dv = \int' \frac{\partial}{\partial v}\left(\rotatebox{180}{$\int$}_u f du \right) dv\cdot$$

ὁ τύπος ἄρα γράφεται ὑπὸ τὴν ὁριστικήν του μορφὴν οὕτω:

$$(1)\quad \int f(u,v)\,du = \lambda_u f du - \int \frac{\partial}{\partial v}\left(\lambda_u f du\right) dv,$$

πὸ τὴν μορφὴν δὲ ταύτην φαίνεται σαφέστερον ἡ ἀναλογία πρὸς τὴν ερικὴν διαφόρισιν.

Ἵνα δὲ ἐκ τοῦ γενικοῦ τούτου τύπου (1) εὑρεθῇ ὁ μερικὸς τῆς κατὰ αράγοντας ὁλοκληρώσεως, ἀρκεῖ νὰ τεθῇ $f(u,v) \equiv v$, ὅτε προκύπτει:

$$\int v du = \lambda_u v du - \int \frac{\partial}{\partial v}\left(\lambda_u v du\right) dv$$

αι γινομένων τῶν πράξεων :

$$(1')\quad \int v du = vu - \int u dv.$$

3. Ἔστω νῦν γενικώτερον συνάρτησίς τις $\varphi(u_1, \ldots, u_n)$, τῶν u_1, .., u_n ὄντων πάντων συναρτήσεων τῆς x. Ἔχομεν πάλιν :

$$d\varphi(u_1, \ldots, u_n) = \sum_{i=1}^{i=n} \frac{\partial\varphi}{\partial u_i} du_i,$$

θεν καὶ :

$$\frac{\partial\varphi}{\partial u_k} du_k = d\varphi - \sum_{i=1,..,k-1}^{i=k+1,..,n} \frac{\partial\varphi}{\partial u_i} du_i$$

λοκληροῦντες νῦν εὑρίσκομεν :

$$\int \frac{\partial\varphi}{\partial u_k} du_k = \varphi - \sum_{i=1,\ldots,k-1}^{i=k+1,\ldots,n} \int \frac{\partial\varphi}{\partial u_i} du_i$$

καὶ ἂν πάλιν τεθῇ: $\dfrac{\partial\varphi}{\partial u_k} \equiv f(u_1, \ldots, u_n)$, ἕπεται:

$\varphi = \lambda_{u_k} f du_k$ καὶ ὁ τύπος ἄρα γράφεται :

$$(2)\quad \int f(u_1,\dots,u_n)\,du_k = \lambda_{u_k} f du_k - \sum_{i=1,\dots,k-1}^{i=k+1,\dots,n} \int \frac{\partial}{\partial u_i}\left(\lambda_{u_k} f du_k\right)$$

ἔχομεν δὲ οὕτω προφανῶς γενίκευσιν τοῦ τύπου (1).

Ἐκ τοῦ τύπου (2) ἕπεται, ἂν τεθῇ:

$$f(u_1,\dots,u_n) \equiv u_1\dots u_{k-1}.\,u_{k+1}\dots u_n,$$

$$\int (u_1 .u_{k-1}.\,u_{k+1}..\,u_n)\,du_k =$$

$$\lambda_{u_k}(u_1..\,u_{k-1}\,u_{k+1}\dots u_n)\,du_k -$$

$$- \sum_{i=1,\dots,k-1}^{i=k+1,\dots,n} \int \frac{\partial}{\partial u_i}\left(\lambda_{u_k}(u_1 .u_{k-1}.\,u_{k+1}..\,u_n)\,du_k\right) du_i$$

καὶ γινομένων τῶν πράξεων :

$$\int (u_1\dots u_{k-1}.\,u_{k+1}\dots u_n)\,du_k =$$

$$u_1\dots u_{k-1}.\,u_k.\,u_{k+1}..\,u_n -$$

$$(2')\qquad - \sum_{i=1,\dots,k-1}^{i=k+1,\dots,n} \int (u_1\dots u_{i-1}.\,u_{i+1}\dots u_n)\,du_i,$$

τύπος, ὅστις ἀποτελεῖ προφανῶς τὴν γενίκευσιν τοῦ (1') καὶ εἶναι ὁ γενικὸς τύπος τῆς κατὰ παράγοντας ὁλοκληρώσεως.

4. Δυνάμεθα δὲ νὰ εὕρωμεν καὶ τύπους ἄλλους ἀναχωροῦντες ἐκ τῆς ἐκφράσεως τῶν $d^2\varphi$, $d^3\varphi$, . . . , $d^n\varphi$, ἀλλ' οὗτοι εἶναι λίαν πολύπλοκοι καὶ ἄχρηστοι ἄρα εἰς τὰς ἐφαρμογάς.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 20ῇ Μαΐου 1892

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Ι. ΧΑΤΖΙΔΑΚΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΤΥΠΩΝ
ΤΩΝ BONNET, ENNEPER ΚΑΙ KOMMERELL

'Ο τύπος τοῦ Bonnet, ἰσχύων περὶ πάσης ἐπὶ ἐπιφανείας καμ-
ς, εἶναι :

$$(1)\qquad \frac{1}{R} \pm \frac{d\bar{\omega}}{ds} = \left(\frac{1}{\rho_2} - \frac{1}{\rho_1}\right) \eta\mu\varphi\sigma\upsilon\nu\varphi,$$

R ἡ ἀκτὶς στρέψεως τῆς καμπύλης, ω̄ ἡ γωνία τῆς πρώτης αὐ-
καθέτου πρὸς τὴν τῆς ἐπιφανείας κάθετον, ρ_2, ρ_1 αἱ πρωτεύουσαι
ῖνες καὶ φ ἡ γωνία τῆς ἐφαπτομένης τῆς καμπύλης πρὸς τὴν μίαν
πρωτευουσῶν ἐφαπτομένων.

2. 'Ο δὲ τύπος τοῦ Enneper εἶναι διὰ τὴν τυχοῦσαν ἀσυμπτω-
ὴν γραμμήν :

$$(2)\qquad R = \pm\sqrt{-\rho_1\,\rho_2}$$

3. Τέλος δὲ ὁ τύπος, ὃν νεωστὶ ἔδωκεν ὁ κ. Kommerell (1) διὰ
αν γεωδαισιακὴν γραμμὴν εἶναι :

$$(3)\qquad \frac{1}{R^2} = \left(\frac{1}{\rho} - \frac{1}{\rho_1}\right)\left(\frac{1}{\rho_2} - \frac{1}{\rho}\right),$$

α ρ ἡ ἀκτὶς τῆς γεωδαισιακῆς.

4. 'Εν τοῖς ἑξῆς πρόκειται νῦν νὰ εὕρωμεν τὸν τύπον (1) ταχύτε-
ον ἢ ὡς συνήθως εὑρίσκεται, καὶ νὰ δώσωμεν εἶτα αὐτῷ ἑτέραν μορ-
ήν, ἐξ ἧς καθίσταται ἀμέσως προφανές, ὅτι περιέχει τοὺς (2) καὶ
3) ὡς μερικὰς περιπτώσεις.

(1) «Archiv der Mathematik und Physik,» 3e Reihe, B. I, S. 116-7.

5. Ἂν ξ, η, ζ παριστῶσι τὰ συνημίτονα τῆς πρώτης κ[illegible] τῆς καμπύλης καὶ ῶ τὴν γωνίαν τῆς πρώτης αὐτῆς καθέτου π[illegible] κάθετον τῆς ἐπιφανείας, θὰ εἶναι:

$$\text{συν}\bar{\omega} = \frac{\zeta - p\xi - q\eta}{\sqrt{1 + p^2 + q^2}}.$$

ἐντεῦθεν δὲ διαφορίζοντες εὑρίσκομεν:

$$-\text{ημ}\bar{\omega}\frac{d\bar{\omega}}{ds} = (\zeta - p\xi - q\eta)\frac{d}{ds}\left(\frac{1}{\sqrt{1 + p^2 + q^2}}\right) +$$

$$+ \frac{1}{\sqrt{1 + p^2 + q^2}} \cdot \frac{d}{ds}(\zeta - p\xi - q\eta)\cdot$$

ἂν δὲ ληφθῶσιν ὡς ἄξονες τῶν z, x, y ἡ κάθετος καὶ αἱ δύο π[illegible] τεύουσαι ἐφαπτόμεναι τῆς ἐπιφανείας κατὰ σειράν, θὰ εἶναι εἰς τὸ θ[illegible] ρούμενον σημεῖον: $p = q = s = o$,
ὅθεν:

$$-\text{ημ}\bar{\omega}\frac{d\bar{\omega}}{ds} = \frac{d\zeta}{ds} - \xi\frac{dp}{ds} - \eta\frac{dq}{ds} =$$

$$= -\frac{\gamma}{\rho} + \frac{\nu}{R} - \xi r\frac{dx}{ds} - \eta t\frac{dy}{ds} =$$

$$= \frac{\text{ημ}\bar{\omega}}{R} - \frac{\alpha\xi}{\rho_1} - \frac{\beta\eta}{\rho_2}\left(\text{διότι}: \gamma = 0, \nu = \text{ημ}\bar{\omega}, r = \frac{1}{\rho_1}, t = \frac{1}{\rho_2}\right)$$

Εἶναι ἄρα:

(α) $$\frac{1}{R} + \frac{d\bar{\omega}}{ds} = \frac{1}{\text{ημ}\bar{\omega}}\left(\frac{\alpha\xi}{\rho_1} + \frac{\beta\eta}{\rho_2}\right)$$

ἀλλά: $$\xi^2 + \eta^2 = 1 - \zeta^2 = \text{ημ}^2\pi$$

καί: $$\xi\,\text{συν}\varphi + \eta\,\text{ημ}\varphi = 0,\ \text{ὅθεν}: \text{εφ}\varphi = \frac{-\xi}{\eta},$$

$$\eta\mu\varphi = \frac{-\xi}{\sqrt{\xi^2+\eta^2}}, \quad \sigma\upsilon\nu\varphi = \frac{\eta}{\sqrt{\xi^2+\eta^2}},$$

...ως ἡ (α) γίνεται :

$$\frac{d\omega}{ds} = \frac{\alpha}{\rho_1}\frac{\xi}{\sqrt{\xi^2+\eta^2}} + \frac{\beta}{\rho_2}\frac{\eta}{\sqrt{\xi^2+\eta^2}} = \left(\frac{1}{\rho_2}-\frac{1}{\rho_1}\right)\eta\mu\varphi\ \sigma\upsilon\nu\varphi,$$

...ἡ δὲ τέλος τὸ σημεῖον τῆς γωνίας ω εἶναι αὐθαίρετον, ἕπεται ὁ ...ς (1) τοῦ Bonnet :

$$\frac{1}{R} \pm \frac{d\omega}{ds} = \left(\frac{1}{\rho_2}-\frac{1}{\rho_1}\right)\eta\mu\varphi . \sigma\upsilon\nu\varphi.$$

... Μεταξὺ τοῦ τύπου τούτου καὶ τοῦ :

$$(\beta) \qquad \frac{\sigma\upsilon\nu\omega}{\rho} = \frac{\sigma\upsilon\nu^2\varphi}{\rho_1} + \frac{\eta\mu^2\varphi}{\rho_2}$$

...απαλείψωμεν νῦν τὸ φ· πρὸς τοῦτο ἔχομεν ἐκ τοῦ (β) :

$$\frac{\sigma\upsilon\nu\omega}{\rho} - \frac{1}{\rho_1} = \eta\mu^2\varphi\left(\frac{1}{\rho_2}-\frac{1}{\rho_1}\right)$$

$$\frac{1}{\rho_2} - \frac{\sigma\upsilon\nu\omega}{\rho} = \sigma\upsilon\nu^2\varphi\left(\frac{1}{\rho_2}-\frac{1}{\rho_1}\right),$$

...ὁ τύπος τοῦ Bonnet γράφεται καὶ οὕτω :

$$(\gamma) \qquad \left(\frac{1}{R} \pm \frac{d\omega}{ds}\right)^2 = \left(\frac{\sigma\upsilon\nu\omega}{\rho} - \frac{1}{\rho_1}\right)\left(\frac{1}{\rho_2} - \frac{\sigma\upsilon\nu\omega}{\rho}\right).$$

Ἐὰν νῦν τεθῇ ἐν τῷ τύπῳ τούτῳ ω = 0, προκύπτει ὁ τύπος τοῦ

στείλῃ φράσεις κοινοτάτας ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ, οἷον ὄγχ[illegible] ἐπ' ὄγχνῃ γηράσκει, πληγὴν ἐπὶ πληγῇ τιθέναι, νόσ[illegible] ἐπὶ νόσῳ παῖσαι, κακὸν ἐπὶ κακῷ ἀναρριπίσαι, πῦρ [illegible] πυρὶ γίγνεται κττ., δι' ὧν δηλοῦται ἀλληλουχία, προσθ[illegible] συσσώρευσις κττ., ἀπὸ φράσεων ὧν τὸ κινήσεως σημαντικὸν [illegible] ἄγειν, ὀχετεύειν (πῦρ) σαφῶς μηνύει πᾶσι τὴν διάφορον [illegible] νοιαν· ὅστις ἀγνοῶν ταῦτα προτείνει τὴν φθορὰν τῆς παραδόσει[illegible] ἤτοι τὴν παραδιόρθωσιν τοῦ πῦρ ἐπὶ πυρὶ γίγνεται εἰς πῦρ [illegible] πῦρ γίγνεται· ὅστις τολμᾷ ν' ἀποκαλῇ τερατώδη καὶ ὅσα κα[illegible] τὸν Ἀσώπιον εἶναι πολυθρύλητα καὶ πολυομίλητα, καὶ ὅσ[illegible] τελέως ἄπειρος τῆς φιλολογικῆς ἐπιστήμης κατεδείχθη πᾶσι· τ[illegible] διατριβὰς λέγομεν αὐτοῦ δύνανται μὲν νὰ καταχωρίζωσιν ἄλλ[illegible] περιοδικὰ (ὑπάρχουσι δὲ χάριτι θείᾳ καὶ παρ' ἡμῖν καὶ ἐν τῇ Ἑσπ[illegible]ρίᾳ πολλά), ἀλλ' οὐδέποτε θ' ἀξιώσωσι παραδοχῆς καὶ καταχωρί[illegible]σεως οἱ νῦν διευθύνοντες τὴν Ἀθηνᾶν ἀκριβῶς τούτου ἕνεκα, ἐπε[illegible] φείδονται τῶν ἀναγνωστῶν αὐτῆς.

Η ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ

...ρτε ἐξεδόθησαν:

ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

ΥΠΟ

Γ. Ν. ΧΑΤΖΙΔΑΚΙ

Τόμ. Α' σελ. 638, ἐν Ἀθήναις 1901

...οῦ τόμου τούτου περιεχόμενα εἶναι:

...τοῦ ἐτύμου τῆς λέξεως Μορέας.
...τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῶν ἀρχαίων Μακεδόνων.
...τοῦ ἐτύμου τῆς λέξεως Μεσαρεᾶς.
...τῆς ἐτυμολογίας τῶν λέξεων μυζήθρα - μυζηθρᾶς - Μυζηθρᾶς - Μυζηθρᾶ -
...υστρᾶ - Μυστρᾶς.
...οῦ ἐτύμου τῆς λέξεως βρέ.
...οῦ ἐτύμου τῆς λέξεως γάιδαρος.
...οῦ Γλωσσικοῦ ζητήματος ἐν Ἑλλάδι.
...οῦ υπ ἐν τῇ Ἀττικῇ διαλέκτῳ.
...ῆς προφορᾶς τοῦ υ ὑπὸ τῶν ἀρχαιοτέρων καὶ τῆς τοῦ ω ὑπὸ τῶν μεταγενε-
...στέρων Λακώνων.
...ῆς συναιρέσεως τοῦ εα μετὰ τὸ ρ ἐν τῇ Ἀττικῇ διαλέκτῳ.
...οῦ χρόνου τῆς ἐξισώσεως τῆς προσῳδίας ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ.
...οῦ χρόνου τῆς τροπῆς τοῦ ᾱ εἰς η.
...ονικῶν ἀνωμαλιῶν ἐν τοῖς συνθέτοις.
...α ζητήματα.
...οῦ τονισμοῦ τῶν συνθέτων εἰς -ος.
...όζω καὶ ὁρμάζω, συναρμόζω καὶ συνορμάζω.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤ[illegible]

ΑΘΗΝΑΣ

---

1) Ἕκαστος τόμος τοῦ περιοδικοῦ τούτου [illegible] στον ἐξ ὀκτὼ τοὐλάχιστον τυπογραφικῶν φύλλων.

2) Τὰ δημοσιευόμενα ἐν τῷ περιοδικῷ εἶναι [illegible] *ἱστορικαί, ἀρχαιολογικαί, φυσικαὶ καὶ μαθηματικαί*. [illegible] ρικὰς πραγματείας ὑπάγεται πᾶσα φιλολογικῆς ἢ [illegible]

3) Ἐν τῷ περιοδικῷ καταχωρίζονται καὶ *βιβλιοκρισίαι* [illegible] στατα ἐν τῷ περὶ οὗ ἡ κρίσις ἐπιστημονικῷ ζητήματι.

4) Πᾶσα *πραγματεία* καὶ *βιβλιοκρισία* εἶναι [illegible] αὐτήν.

5) Ἐπὶ τοῦ παρόντος οὐδεμία χρηματικὴ ἀμοιβὴ χορηγεῖται εἰς τοὺς [illegible] διατριβῶν, δίδονται δ' αὐτοῖς περὶ τὰ 25 ἀντίτυπα τῶν [illegible]

6) Αἱ διατριβαὶ ἐλεύθεραι ταχυδρομικῶν τελῶν ἀποστέλλονται πρὸς τὸν [illegible] τοῦ *περιοδικοῦ*.

7) Διὰ τῆς Ἀθηνᾶς ἀγγέλλεται πᾶν βιβλίον, οὗτινος ἀντίτυπον [illegible] τὸν *ταμίαν τῆς ἑταιρείας ἢ τὸν διευθυντὴν* τοῦ περιοδικοῦ.

8) Τὸ περιοδικὸν ἀνταλλάσσεται τῇ ἐγκρίσει τοῦ συμβουλίου πρὸς [illegible] ἡμεδαπὸν καὶ ἀλλοδαπόν.

9) Πάντες οἱ ἑταῖροι οἱ καταβαλόντες τὴν ἐνιαύσιον αὐτῶν χορηγίαν [illegible] περιοδικὸν δωρεάν.

10) Οἱ μὲν ἐν Ἑλλάδι συνδρομηταὶ τοῦ περιοδικοῦ ἀποτίνουσι δραχμὰς [illegible] τῇ ἀλλοδαπῇ δραχμὰς 18.

11) Τῆς ἐκδόσεως τοῦ περιοδικοῦ ἐπιμελεῖται τριμελὴς ἐπιτροπεία ἐκ [illegible] τοῦ διοικητικοῦ Συμβουλίου ἐκ τῶν μελῶν αὐτοῦ· εἷς ἓν δὲ τῶν τῆς ἐπιτ[illegible] λων ἀνατίθεται ἰδίως ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου ἡ διεύθυνσις καὶ διαχείρισις τοῦ

12) Ὁ διευθυντὴς τοῦ περιοδικοῦ καὶ μόνος οὗτος συνεννοεῖται μετὰ [illegible] φων, ὁρίζει τὰς εἰς τὸ περιοδικὸν καταχωριστέας ἢ μὴ καταχωριστέας διατρ[illegible] καὶ τὴν τάξιν καθ' ἣν πρέπει νὰ καταχωρισθῶσιν.

13) Οὐδεμία διατριβὴ [illegible] μόναι αἱ τοῦ προέδρου τῆς ἑταιρείας καὶ αἱ [illegible] [illegible] τοῦ περιοδικοῦ δημοσιεύεται ἐν αὐτῷ, ἂν μὴ φέρῃ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ [illegible]

14) Ὁ διευθυντὴς τοῦ περιοδικοῦ ὢν ἅμα καὶ διαχειριστὴς αὐτοῦ φροντίζει [illegible] ἀσφαλοῦς ἀποστολῆς αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἑταίρους καὶ περὶ τῆς φυλακῆς τῶν [illegible] ἀντιτύπων.

15) Μετὰ προηγουμένην ἀπόφασιν τοῦ διοικητικοῦ Συμβουλίου δύναται [illegible] χωρεῖται δωρεὰν [illegible] τοῦ περιοδικοῦ συνεργάταις πεντήκοντα ἐν [illegible] [illegible] αὐτοῦ.

Πᾶσα αἴτησις [illegible] συνδρομῆς ἢ ἀγορᾶς τοῦ περιοδικοῦ πωλουμένου [illegible] ἀπευθύνεται πρὸς τὸν ταμίαν τῆς ἑταιρείας κ. Γ. Α. Παππαβασιλείου ἐν [illegible] [illegible] πᾶσα δ' ἄλλη αἴτησις περὶ τυπώσεως διατριβῆς κλπ. πρὸς τὸν διευ[illegible] [illegible] κ. Γ. Ν. Χατζιδάκιν ἐν ὁδῷ Σκουφᾶ 10 Α.

[illegible] ἑταίρων ἢ συνδρομητῶν μετοικ[illegible] [illegible] τὴν νέαν διεύθυνσιν αὐτῶν τῇ διευθύνσει τῆς «Ἀ[illegible] [illegible] ἢ καὶ διακοπὴ τῆς ἀποστολῆς το[illegible] [illegible]

ΑΘΗΝΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΗΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΑΘΗΝΗΣΙΝ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

1902

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΥΒΟΪΚΑΙ ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ

1.

ιιΡΙ.ΕΝΕϟ:ΚΑΙΕVΔΕΝΕΘΥΛΑΤΕΡΑΝΕΘΕΚΑΝ:

᾿α περὶ τῆς εὑρέσεως τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης ἔγραψεν ὁ ἀποθανὼν ηγητὴς Ἰωάννης Α. Μάτσας· ἀλλ᾿ ἐπειδὴ τὴν ἐφ᾿ ἧς ἡ ἐπιγραφὴ κα αὐτοῖς ὄμμασι δὲν εἶδεν, ἠρκέσθη δ᾿ εἰς τὴν περιγραφὴν ἄλλου, ι; ἄπειρος ἦτο, περιέπεσεν εἰς ἁμαρτήματα, ἅτινα μεταβάλλουσι ἀνάγνωσιν, ἥτις ὡς ἐδημοσιεύθη δὲν ἀντέχεται τοῦ ὀρθοῦ. Ἡ ρεροομένη ὑπὸ ἐκείνου (ἐπιγεγραμμένη) πλὰξ δὲν ἦτο βάσις ἀγάλ-:ος. ἀλλ᾿ ἀναθηματικὴ τράπεζα, ἐφ᾿ ἧς ἔκειντο τἀναθήματα, ἅτινα

Χαιριμένης καὶ Εὐδήνη θυγάτηρ ἀνέθηκαν.

2.

ΕΥΔΗΝΗ
ΜΝΗΡΙΠΤΟΛΕΜΟΥ

Εὐδήνη Μνηριπτολέμου.

Ἐπιτυμβία ἐπὶ πλακὸς ἐπῳκοδομημένης κατὰ τὴν Β. Δ. γωνίαν ιῦ τῆς Θεοτόκου ἐν τῷ χωρίῳ Ἁγίῳ Γεωργίῳ τοῦ Δήμου Αὐλῶ-:. Αὕτη ἐπικουροῦσα πρὸς τὴν ἀνάγνωσιν τῆς προηγουμένης παρου-ζει καὶ τὸν Ἐρετρικὸν ῥωτακισμόν, περὶ οὗ ἀλλαχοῦ πλείονα. ;ρέθη κατὰ τὴν θέσιν «Παληοκαστρί».

3.

ΠΙΚΤΗΡΙΣ

⟨Ε⟩πίκτηρις.

Ἐπιτυμβία ἐπὶ πλακὸς ἐπῳκοδομημένης ἐπὶ οἰκίας ἐν τῷ χω Ἁγίῳ Γεωργίῳ. Εὑρέθη ἐν τῇ θέσει «Βασιλικῇ». Ἐπίκτηρις = Ἐ κτησις. Ἰδὲ ἀρ. 2.

4.

ΔΗΜΟΣ
ΤΡΑΤΗ

Δημοστράτη.

Ἐπιτυμβία στοιχηδὸν γεγραμμένη ἐπὶ πλακὸς χρησιμευούσης ὡς βαθμῖδος κλίμακος τῆς οἰκίας Ἀντωνίου Γκιζελῆ ἐν Αὐλωνα. Εὑρέθη κατὰ τὴν θέσιν «Ἄντηρις» τοῦ Αὐλωναρίου.

5.

ΔΗΜΑΡΧΟΣ
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ

Δήμαρχος Ἀριστοτέλους.

Ἐπιτυμβία ἐπὶ πλακὸς ᾠκοδομημένης ἄνωθι τῆς προσθίας θ.. τοῦ ἐν χωρίῳ «Ἁγία Θέκλη» τοῦ δήμου Αὐλῶνος ναοῦ.

6.

ΓΜΗ
ΙΥΓΜΗΝΙΚ
ΑΝΚΡΑΤΙΟΝ
ΔΙΟΓΕΝΗΣ
5 ΑΓΚΡΑΤΙΟΝ
ΜΙΚΟΥΣΠΑΙ
ΗΓΠΟΛΥΑ
ΕΛΗΤΙΧΑ
ΥΛΟΝΒΙΟ
10 ΜΠΑΛ...

ιγωνιστικὴ ἐπὶ πλακός, ἧς μόνον τὸ μέσον πρόσθιον μέρος σώζε-
ι. πλὰξ εὑρέθη κατὰ τὴν θέσιν «Ἰτέαν» τοῦ Αὐλωναρίου. πα-
ιάζει δ' ἡ ἐπιγραφὴ σύγχυσιν τῆς προφορᾶς τοῦ Η καὶ Ι καὶ Υ.

7.

[ΝΕ]ΦΕΛΗΣ

Νεφέλης.

Επιτυμβία εὑρεθεῖσα ἐν τῇ θέσει Παληοκαστρὶ τοῦ Αὐλωναρίου, ης δὲ καὶ ἡ

8.

[Κ]ΛΕΟΔΗΜΟΥ

Κλεοδήμου.

Τὸ Παληοκαστρὶ κεῖται ἐπὶ λόφου στρογγύλου καὶ ὑψηλοτάτου, ι δὲ κατὰ τὴν κορυφὴν τεῖχος, ὅπερ ἐν τοῖς ἐπικινδύνοις μέρεσιν ισχύετο διὰ πύργων, ὧν ἴχνη σώζονται.

9.

ΚΗΡΥΚΑΣ
.ΛΟΞΕΝΟΣΑΡΙΣΤΟΓΕΙΤΟΝΟΣΕΡΕΤΡΙ...
ΑΥΛΗΤΑΣ
..ΟΚΛΗΣΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣΛΑΜΙ....
ΚΙΘΑΡΙΣΤΑΣ
ΗΣΘΕΟΔΟΤΟΥΘΗΒΑΙΟΣ
Ο.ΟΛΟΥΣ

Ἀγωνιστικὴ μουσικῶν, ἴσως δὲ καὶ γυμνικῶν ἀγώνων, ὡς ἐκ τῆς ἐσχάτης λέξεως εἰκάζω, εὑρέθη ἐν τῇ θέσει «Καρέᾳ» τοῦ Αὐλωναρίου καὶ εἶναι ἐκτισμένη ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς οἰκίας τοῦ Ἑλληνοδιδασκάλου κ. Κ. Φραγκούλη. Πανταχόθεν λείπουσι πολλά.

10

F. O.

ΕΞΗΚΕΣΤΟΣΔΙΟΔΩΡΟΥΕΙΠΕΝΟΠΩΡΑΡΤΕ
ΜΙΡΙΑΩΣΚΑΛΛΙΣΤΑΑΓΩΜΕΝΚΑΙΟΥΩΡ.ΙΩΜΕΝ
ΑΡΙΣΤΟΙ.ΕΔΟΞΕΝΤΕΙΒΟΥΛΕΙΚΑΙΤΟΙΔΗΜΟΙ
ΤΙΘΕΙΝΤΗΜΠΟΛΙΝΑΓΩΝΑΜΟΥΣΙΚΗΣΑΡ.....
ΟΜΩΝΤΕΙΜΕΤΑΞΥΚΑΙΤΕΙΦΥΛΑΚΕΙΚΑ....
ΝΟΜΟΣΤΕΙΠΡΟΤΩΝΑΡΤΕΜΙΡΙΩΝΠΕΝΤΕΗΜΕΡΑΙΣ
.ΟΥΤΩΝΔΕΛΥΟΕΓΚΡΙΤΟΥΣΕΙΝΑΙΑΡΧΕΙΝΔΕΤΗΣ...
ΣΙΚΗΣΤΕΤΡΑΛΛΑΦΘΙΝΟΝΤΟΣΤΟΥΑΝΘΕΣΤΗΡΙ
ΩΝΟΣΜΗΝΟΣΤΗΝΔΕΜΟΥΣΙΚΗΝΤΙΘΕΙΝΡΑΨΩΙΔΟΙΣ
ΑΥΛΩΙΔΟΙΣΚΙΘΑΡΙΣΤΑΙΣΚΙΘΑΡΩΙΔΟΙΣ(ΠΑΙΩΝΙΣΤ . ἀμφιβόλων)
ΤΟΥΣΔΕΤΗΜΜΟΥΣΙΚΗΝΑΓΩΝΙΖΟΜΕΝΟΥΣ .Ν.....
ΑΓΩΝΙΖΕΣΘΑΙΠΡΟΣΟΔΙΟΝΤΕΙΘΥΣΙΕΙΕΝΤΕΙΑΥΛΕΙ...
ΝΤΑΣΤΗΝΣΚΕΥΗΝΗΜΠΕΡΕΝΤΟΙΑΓΩΝΙΕΙΘ.....
ΕΑΘΛΑΔΙΔΟΣΘΑΙΚΑΤΑΤΑΔΕΡΑΨΩΙΔΟΙΕΚΑΤΟΝ...
....ΤΟΙΔΕΥΤΕΡΟΙΠΕΝΤΗΚΟΝΤΑΤΡΙΤΟΙΕΙΚΟΣΙΑΥΛΩΙΔΟΙΠΕΝΤΗ-
ΚΟΝΤΑΔΕΥΤΕΡΟΙΤΡΙΗΚΟΝΤΑΤΡΙΤΟΙΕΙΚΟΣΙ(Ν)ΑΝΔΡΙΚΙΘΑΡΙΣ-
ΤΕΙΕΚΑΤΟΝΔΕΚΑΔΕΥΤΕΡΟΙΕΒΔΟΜΗΚΟΝΤΑΤΡΙΤΟΙΠΕΝΤΗ-
ΚΟΝΤΑΠΕΝΤΕΚΙΘΑΡΩΙΔΟΙΔΙΗΚΟΣΙΑΙΔΕΥΤΕΡΟΙΕΚΑΤΟΝ
ΠΕΝΤΗΚΟΝΤΑΤΡΙΤΟΙΕΚΑΤΟΝΠΑΡΩΙΔΟΙΠΕΝΤΗ.. ..
ΛΕΥΤΕΡΟΙΔΕΚΑΣΙΤΗΡΕΣΙΟΝΔΕΛΙΑΟΣΘΑΙΤΟΙΣΑΓΩΝΙΣ

ΧΡΙΟΥΟΑΓΩΝΙΕΝΗ . . . . . .
ΑΡΧΟΙΩΣΑΝΔΥΝΩΝΤΑΙΔΙΚΑΙΟΤΑΤΑΚΑΙΞΗΜΙΟΥΝΤΩΝ
ΤΟΝΑΤΑΚΤΕΟΝΤΑΚΑΤΑΤΟΝΝΟΜΟΝΠΑΡΕΧΕΙΝΔΕΚΑΙΤΟΥΣ
ΧΩΡΟΥΣΙΕΡΕΑΚΡΙΤΑΡΧΟΙΣΠΑΝΤΑΤΑΕΤΗΣΥΝΤΕΛΕΙΝΔΕ
ΤΟΥΣΧΩΡΟΥΣΕΙΣΤΑΚΡΙΤΑΚΑΘΑΠΕΡΗΡΑ(Ι)ΟΙΣΤΑΔΕΔΟ
ΓΜΑΤΑΛΑΜΒΑΝΕΙΝΤΩΝΙΕΡΕΙΩΝΤΟΥΣΤΑΚΡΙΤΑΠΑΡΕΧΟ
ΝΤΑΣΤΟΥΣΔΕΤΩΝΙΕΡΩΝΕΠΙΣΤΑΤΑΣΚΑΙΝΕΙΝΤΑΙΕΡΕΙΑ
ΚΑΤΑΤΟΝΝΟΜΟΝΚΑΙΝ[ΕΙΝ]ΜΙΣΘΟΥΝ.ΑΝΤΙΣΜΗΠΑΡΕΧΕΙΤ
ΩΓΧΩΡΩΝΠΩΛΕΙΝΔΕΕΝΤΟΙΙΕΡΟΙΤΟΜΒΟΛΟΜΕΝΟΝΟΙ
ΜΒΟΛΗΤΑΙΑΤΕΛΕΑΤΕΛΟΥΝΤΑΤΕΛΟΣΜΗΔΕΝΜΗΔΕΠΡ.
(ΑΤ)ΤΕΣΘΑΙΤΟΥΣΙΕΡΟΠΟΙΟΥΣΜΗΔΕΝΤΟΥΣΠΩΛΕΟΝΤΑΣ
ΔΕΠΟΜΠΗΝΚΑΘΙΣΤΑΝΤΟΥΣΔΗΜΑΡΧΟΥΣΕΝΤΕΙ
ΕΡΕΤΡΙΚΕΙΟΠΟΙΤΑΙΕΡ. . . ΠΩΛΕΙΤΑΙΠΡΩΤΟΜΜΕΝΤΑ
.ΗΜ. . ΙΑΚΑΙΤΟΚΑΛΛΙΣΤΕΙΟΝΕΠΕΙΤΑΤΑΚΡΙΤΑΕΠΕΙΤΑ
ΤΩΝΙΔΙΩΤΩΝΕΑΝΤΙΣΒΟΛΗΤΑΙΣΥΜΠΟΜΠΕΥΕΙΝΣΥΜΠΟ
ΜΠΕΥΟΝΤΩΝΔΕΚΑΙΟΙΤΗΣΜΟΥΣΙΚΗΣΑΓΩΝΙΣΤΑΙ . . . ΜΑΝΤ
ΕΙΣΟΠΩΣΑΝΩΣΚΑΛΛΙΣΣΤΗΗΠΟΜΠΗΚΑΙΗΘΥΣΙΑΓΕΝΗΤΑΙ
ΑΝΑΓΡΑΨΑΙΔΕΤΟΨΗΦΙΣΜΑΕΝΣΤΗΛΕΙΛΙΘΙΝΗΙΚΑΙΣΤΗΣ
ΑΙΕΝΤΟΙΙΕΡΟΙΤΗΣΑΡΤΕΜΙΔΟΣΟΠΩΣΑΝΚΑΤΑΤΟΥΤΑΡΧ
ΗΤΑΙΗΘΥΣΙΗΚΑΙΗΜΟΥΣΙΚΗΤΕΙΑΡΤΕΜΙΔΙΕΙΣΤΟΝΑΠ . . . .
. . . ΕΛΕΥΘΕΡΩΝΟΝΤΩΝΕΡΕΤΡΙΕΩΝΚΑΙΕΥΠΡΗΤΤΟΝ
ΤΩΝΚΑΙΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΩΝ

10.

Ε. Ο.
ΕΞΗΚΕΣΤΟΣΔΙΟΔΩΡΟΥΕΙΠΕΝΟΠΩΡΑΡΤΕ
ΜΙΡΙΑΩΣΚΑΛΛΙΣΤΑΑΓΩΜΕΝΚΑΙΟΥΩΡ.ΙΩΜΕΝ
ΑΡΙΣΤΟΙ.ΕΔΟΞΕΝΤΕΙΒΟΥΛΕΙΚΑΙΤΟΙΔΗΜΟΙ
ΤΙΘΕΙΝΤΗΜΠΟΛΙΝΑΓΩΝΑΜΟΥΣΙΚΗΣΑΡ.....
ΟΜΩΝΤΕΙΜΕΤΑΞΥΚΑΙΤΕΙΦΥΛΑΚΕΙΚΑ....
ΝΟΜΟΣΤΕΙΠΡΟΤΩΝΑΡΤΕΜΙΡΙΩΝΠΕΝΤΕΗΜΕΡΑΙΣ
.ΟΥΤΩΝΔΕΔΥΟΕΓΚΡΙΤΟΥΣΕΙΝΑΙΑΡΧΕΙΝΔΕΤΗΣ...
ΣΙΚΗΣΤΕΤΡΑΔΑΦΘΙΝΟΝΤΟΣΤΟΥΑΝΘΕΣΤΗΡΙ
ΩΝΟΣΜΗΝΟΣΤΗΝΔΕΜΟΥΣΙΚΗΝΤΙΘΕΙΝΡΑΨΩΙΔΟΙΣ
ΑΥΛΩΙΔΟΙΣΚΙΘΑΡΙΣΤΑΙΣΚΙΘΑΡΩΙΔΟΙΣ(ΠΑΙΩΝΙΣΤ . ἀμφίβολον)
ΤΟΥΣΔΕΤΗΜΜΟΥΣΙΚΗΝΑΓΩΝΙΞΟΜΕΝΟΥΣ . Ν.....
ΑΓΩΝΙΞΕΣΘΑΙΠΡΟΣΟΔΙΟΝΤΕΙΘΥΣΙΕΙΕΝΤΕΙΑΥΛΕΙ...
ΝΤΑΣΤΗΝΣΚΕΥΗΝΗΜΠΕΡΕΝΤΟΙΑΓΩΝΙΕΙΘ.....
ΕΑΘΛΑΔΙΔΟΣΘΑΙΚΑΤΑΤΑΔΕΡΑΨΩΙΔΟΙΕΚΑΤΟΝ...
....ΤΟΙΔΕΥΤΕΡΟΙΠΕΝΤΗΚΟΝΤΑΤΡΙΤΟΙΕΙΚΟΣΙΑΥΛΩΙΔΟΙΠΕΝΤΗ-
ΚΟΝΤΑΔΕΥΤΕΡΟΙΤΡΙΗΚΟΝΤΑΤΡΙΤΟΙΕΙΚΟΣΙ(Ν)ΑΝΔΡΙΚΙΘΑΡΙΣ-
ΤΕΙΕΚΑΤΟΝΔΕΚΑΔΕΥΤΕΡΟΙΕΒΔΟΜΗΚΟΝΤΑΤΡΙΤΟΙΠΕΝΤΗ-
ΚΟΝΤΑΠΕΝΤΕΚΙΘΑΡΩΙΔΟΙΔΙΗΚΟΣΙΑΙΔΕΥΤΕΡΟΙΕΚΑΤΟΝ
ΠΕΝΤΗΚΟΝΤΑΤΡΙΤΟΙΕΚΑΤΟΝΠΑΡΩΙΔΟΙΠΕΝΤΗ.....
ΔΕΥΤΕΡΟΙΔΕΚΑΣΙΤΗΡΕΣΙΟΝΑΕΑΙΔΟΣΘΑΙΤΟΙΣΑΓΩΝΙΣΤ

ΧΡΙΟΥΟΑΓΩΝΙΕΝΗΙ[illegible]
ΑΡΧΟΙΩΣΑΝΔΥΝΩΝΤΑΙΔΙΚΑΙΟΤΑΤΑΚΑΙΙΗΜΙΟΥΝΤΩΝ
ΤΟΝΑΤΑΚΤΕΟΝΤΑΚΑΤΑΤΟΝΝΟΜΟΝΠΑΡΕΧΕΙΝΔΕΚΑΙΤΟΥΣ
ΧΩΡΟΥΣΙΕΡΕΑΚΡΙΤΑΡΧΟΙΣΠΑΝΤΑΤΑΕΤΗΣΥΝΤΕΛΕΙΝΔΕ
ΤΟΥΣΧΩΡΟΥΣΕΙΣΤΑΚΡΙΤΑΚΑΘΑΠΕΡΗΡΑ(Ι)ΟΙΣΤΑΔΕΔΟ
ΓΜΑΤΑΛΑΜΒΑΝΕΙΝΤΩΝΙΕΡΕΙΩΝΤΟΥΣΤΑΚΡΙΤΑΠΑΡΕΧΟ
ΝΤΑΣΤΟΥΣΔΕΤΩΝΙΕΡΩΝΕΠΙΣΤΑΤΑΣΚΑΙΝΕΙΝΤΑΙΕΡΕΙΑ
ΚΑΤΑΤΟΝΝΟΜΟΝΚΑΙΝ[ΕΙΝ]ΜΙΣΘΟΥΝ.ΑΝΤΙΣΜΗΠΑΡΕΧΕΙΤ
ΩΓΧΩΡΩΝΠΩΛΕΙΝΔΕΕΝΤΟΙΙΕΡΟΙΤΟΜΒΟΛΟΜΕΝΟΝΟΙ
ΜΒΟΛΗΤΑΙΑΤΕΛΕΑΤΕΛΟΥΝΤΑΤΕΛΟΣΜΗΔΕΝΜΗΔΕΠΡ.
(ΑΤ)ΤΕΣΘΑΙΤΟΥΣΙΕΡΟΠΟΙΟΥΣΜΗΔΕΝΤΟΥΣΠΩΛΕΟΝΤΑΣ
ΔΕΠΟΜΠΗΝΚΑΘΙΣΤΑΝΤΟΥΣΔΗΜΑΡΧΟΥΣΕΝΤΕΙ
ΕΡΕΤΡΙΚΕΙΟΠΟΙΤΑΙΕΡ...ΠΩΛΕΙΤΑΙΠΡΩΤΟΜΜΕΝΤΑ
.ΗΜ..ΙΑΚΑΙΤΟΚΑΛΛΙΣΤΕΙΟΝΕΠΕΙΤΑΤΑΚΡΙΤΑΕΠΕΙΤΑ
ΤΩΝΙΔΙΩΤΩΝΕΑΝΤΙΣΒΟΛΗΤΑΙΣΥΜΠΟΜΠΕΥΕΙΝΣΥΜΠΟ
ΜΠΕΥΟΝΤΩΝΔΕΚΑΙΟΙΤΗΣΜΟΥΣΙΚΗΣΑΓΩΝΙΣΤΑΙ...ΜΑΝΤ
ΕΙΣΟΠΩΣΑΝΩΣΚΑΛΛΙΣΣΤΗΗΠΟΜΠΗΚΑΙΗΘΥΣΙΑΓΕΝΗΤΑΙ
ΑΝΑΓΡΑΨΑΙΔΕΤΟΨΗΦΙΣΜΑΕΝΣΤΗΛΕΙΛΙΘΙΝΗΙΚΑΙΣΤΗΣ
ΑΙΕΝΤΟΙΙΕΡΟΙΤΗΣΑΡΤΕΜΙΔΟΣΟΠΩΣΑΝΚΑΤΑΤΟΥΤΑΡΧ
ΗΤΑΙΗΘΥΣΙΗΚΑΙΗΜΟΥΣΙΚΗΤΕΙΑΡΤΕΜΙΔΙΕΙΣΤΟΝΑΠ....
...ΕΛΞΥΘΕΡΩΝΟΝΤΩΝΕΡΕΤΡΙΕΩΝΚΑΙΕΥΠΡΗΤΤΟΝ
ΤΩΝΚΑΙΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΩΝ

ε. ο.

Ἐξήκεστος Διοδώρου εἶπεν ὅπωρ Ἀρτε-
μίρια ὡς κάλλιστα ἄγωμεν καὶ ὅ(π)ωρ (β)ιῶμεν
ἄριστοι· ἔδοξεν τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ
τιθεῖν τὴμ πόλιν ἀγῶνα μουσικῆς αρ . .
. . όμων τῇ μεταξὺ καὶ τῇ φυλακῇ κα . . . .
νόμος τῇ πρὸ τῶν Ἀρτεμιρίων πέντε ἡμέραις.
(τ)τούτων δὲ δύο ἐγκρίτους εἶναι. ἄρχειν δὲ τῆς (μου)
σικῆς τετράδα φθίνοντος τοῦ Ἀνθεστηρι-
ῶνος μηνός, τὴν δὲ μουσικὴν τιθεῖν ῥαψῳδοῖς,
αὐλῳδοῖς, κιθαρισταῖς, κιθαρῳδοῖς (παιωνισταῖς ἢ μᾶλλον
δοῖς, ὃ καὶ κατωτέρ
τοὺς δὲ τὴμ μουσικὴν ἀγωνιζομένους (δύ)ν(ασθαι)
ἀγωνίζεσθαι προσόδιον τῇ θυσίῃ ἐν τῇ αὐλῇ (ἔχο)
ντας τὴν σκευὴν ἥμπερ ἐν τῷ ἀγῶνι εἴθ(ισται)
(τὰ δ)ὲ ἆθλα δίδοσθαι κατὰ τάδε· ῥαψῳδῷ ἑκατὸν (δρα-
χμάς), τῷ δευτέρῳ πεντήκοντα, τρίτῳ εἴκοσι, αὐλῳδῷ πεντ
κοντα, δευτέρῳ τριήκοντα, τρίτῳ εἴκοσι, ἀνδρὶ κιθαρισ-
τῇ ἑκατὸν δέκα, δευτέρῳ ἑβδομήκοντα, τρίτῳ πεντή-
κοντα πέντε, κιθαρῳδῷ διηκόσιαι, δευτέρῳ ἑκατὸν
πεντήκοντα, τρίτῳ ἑκατόν, παρῳδῷ πεντή(κοντα)
δευτέρῳ δέκα· σιτηρέσιον δὲ δίδοσθαι τοῖς ἀγωνισταῖς
τοῖς παραγενομένοις δραχμὴν τῆς ἡμέρης ἑκάστης ἐ-
ρχομένοις μὴ πλέον τρισὶν ἡμέραις πρὸ τοῦ προάγωνος με-
χρι οὗ ὁ ἀγὼν γένηται· τὸν δὲ ἀγῶνα τιθόντων οἱ δήμ-
αρχοι ὡς ἂν δύνωνται δικαιότατα καὶ ζημιούντων
τὸν ἀτακτέοντα κατὰ τὸν νόμον, παρέχειν δὲ καὶ τοὺς
χώρους ἱερέα κριτάρχοις πάντα τὰ ἔτη, συντελεῖν δὲ
τοὺς χώρους εἰς τὰ κριτὰ καθ' ἅπερ Ἡραίοις. τὰ δὲ δό-
γματα λαμβάνειν τῶν ἱερείων τοὺς τὰ κριτὰ παρέχο-
ντας, τοὺς δὲ τῶν ἱερῶν ἐπιστάτας καίνειν τὰ ἱερεῖα·
κατὰ τὸν νόμον καίν(ειν) μισθοῦν, ἄν τις μὴ παρέχῃ τ
ωγ χώρων. πωλεῖν δὲ ἐν τῷ ἱερῷ τὸμ βολόμενον οἷ(ἄ
(μ)βόληται ἀτελέα τελοῦντα τέλος μηδὲν μηδὲ πρ(ά-
τ)τεσθαι τοὺς ἱεροποιοὺς μηδὲν τοὺς πωλέοντας.

(τὴν) δὲ πομπὴν καθιστᾶν τοὺς δημάρχους ἐν τῇ
Ἐρετρικῇ ὅποι τὰ ἱερεῖα πωλεῖται πρῶτομ μὲν τὰ
(δ)ημ(ό σ)ια καὶ τὸ καλλιστεῖον, ἔπειτα τὰ κριτά, ἔπειτα
τῶν ἰδιωτῶν ἐάν τις βόληται συμπομπεύειν. συμπο-
μπευόντων δὲ καὶ οἱ τῆς μουσικῆς ἀγωνισταὶ (καὶ) μάντ-
εις ὅπως ἂν ὡς καλίσστη ἡ πομπὴ καὶ ἡ θυσίη γένηται.
ἀναγράψαι δὲ τὸ ψήφισμα ἐν στήλῃ λιθίνῃ καὶ στῆσ-
αι ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Ἀρτέμιδος, ὅπως ἂν κατὰ τοῦτ' ἄρχ-
ηται ἡ θυσίη καὶ ἡ μουσικὴ τῇ Ἀρτέμιδι εἰς τὸν ἅπαντα
χρόνων ἐλευθέρων ὄντων Ἐρετριέων καὶ εὖ πρηττόν-
των καὶ αὐτοκρατόρων.

Ψήφισμα τῆς Βουλῆς καὶ τοῦ Δήμου Ἐρετριέων.

Ἐπὶ ἀγωνιστικῆς στήλης (ὕψους 1.10, πλάτους 0,46 γαλλικοῦ μετρου) εὑρεθείσης κατὰ τὴν θέσιν Σκάρριζα ἢ Πατητήρια τῆς περιφερείας τοῦ Δήμου Αὐλῶνος. Περὶ ταύτης ἀλλαχοῦ ἐκτενῆ ποιησόμεθα λόγον.

Ἐν Χαλκίδι τῇ 1 Αὐγούστου 1902

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΦΩΚΙΤΗΣ

ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΩΝ

Σελ. 247 στίχ. 20 ἀντί: ἐπὶ μὲν γράφε: ἐπὶ τὸ μὲν
» 253 » 27 » δὲ ἀριθμὸν γράφε: δὲ τὸν ἀριθμὸν
» 261 » 10 » χρήσασθαι γράφε χρήσεσθαι
» 263 » 22 » οὐδεὶς ἔτι γράφε: οὐδενί πω

Ἀντὶ τοῦ ἐν σελ. 333 στ. 3 «οὗτοι ἐνίοτε καίπερ εἰδότες αὐτοί» γρ. «οὗτοι, καίπερ αὐτοὶ εἰδότες **ἐνίοτε**, κτέ.

Σελ. 334 στίχ. 16 ἀντί: ὠφελεῖτο γράφε: ὠφελοῖτο
» 335 » 24 » φιλοσκώμμωνος γρ.: φιλοσκώμμονος
» 337 » 19 » ἀσθένειον γράφε: ἀσθένειαν

Π. Σ. Φ.

ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΔΗΜΟΣΘΕΝΙΚΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

Ἐν τῷ ἐπιγεγραμμένῳ τῷ τοῦ Δημοσθένους ὀνόματι λόγῳ κ. Ἀ στογείτ. Α. § 27 κεῖται: «Καὶ τί δεῖ λέγειν ὅτι τοῖς νόμ ἅπαντα κοσμεῖται καὶ τῷ τούτοις πείθεσθαι; ἀλλ' ὑμ αὐτοὶ πάντων ἄρτι κληρουμένων Ἀθηναίων, καὶ πάντ εὖ οἶδ' ὅτι βουλομένων εἰς τοῦτο λαχεῖν τὸ δικαστήρι μόνοι δικάζεθ' ἡμῖν. διὰ τί; ὅτι ἐλάχετε, εἶτ' ἀπεκλη θητε· ταῦτα δὲ οἱ νόμοι λέγουσιν».

Τὸ χωρίον τοῦτο ὃ νῦν, ἡμῖν τοὐλάχιστον, μετὰ τὴν ἀνεύρεσιν τ ἀριστοτελικῆς Ἀθηναίων Πολιτείας, οὐ πάνυ δύσληπτον φαίνετ πολλὰ παρέσχε τοῖς ἑρμηνευταῖς τοῦ ἀττικοῦ δικαίου πράγματα, ἀδ νατοῦσι μὲν νὰ νοήσωσιν αὐτὸ κατ' ἀκρίβειαν, μάλιστα δὲ μὴ δυν μένοις νὰ συμβιβάσωσιν ἀλλήλοις τὰ δύο τελευταῖα ῥήματα: ἐλ χετε - ἀπεκληρώθητε. Εὐλόγως δέ, διότι εἶνε μέν πως ἐφθαρμέ τὸ χωρίον, εἶνε δὲ καὶ ἄλλως δυσνόητον τῷ μὴ κατανοήσαντι τὸ πα Ἀριστοτέλει ἐν Ἀθην. Πολιτείᾳ σύστημα κληρώσεως καὶ πληρώσε τῶν ἡλιαστικῶν δικαστηρίων, περὶ οὗ πρὸ μικροῦ ἔτι κατὰ διέξοδ διελάβομεν ἐν τῷδε τῷ τόμ. ΙΔ' τῆς Ἀθηνᾶς σ. 241 ἑπ., ὡσα τως δὲ καὶ ἐν σ. 65 ἑπ. καὶ 225 ἑπ. τοῦ αὐτοῦ τόμου.

Καθ' ὅσον ἡμῖν ὑπάρχει γνωστόν, τελευταῖος περὶ τοῦ χωρίου τοι του ἐπραγματεύθη ὁ Θεόδωρος Teusch ἐν τῇ καλλίστῃ αὐτοῦ δια τριβῇ De sortitione judicum apud Athenienses (σ. 13 ἑπ. 33 ἑπ.), δημοσιευθείσῃ ἐν Γοτίγγῃ τῷ 1894, παρ' αὐτῷ δὲ δύνατα πᾶς τις νὰ ἴδῃ τάς τε τῶν πρὸ αὐτοῦ συγγραφέων(1) γνώμας, ἐν κεφαλαίῳ ἐκτεθειμένας, καὶ τὴν τοῦ σοφοῦ καὶ περικλεοῦς φιλολόγο Wilamowitz περὶ τοῦ ἀπεκληρώθητε δόξαν, προφορικῶς πρὸς τὸν αὐτὸν Teusch ἐξενεχθεῖσαν, ὅτι ὁ ῥήτωρ, «se judice, vocabulum ἀποκληροῦσθαι falsa notione usurpavisse» (αὐτόθ. σ. 36 Προσθῶμεν δὲ μόνον ὅτι καὶ ὁ Gilbert οὐδαμῶς νοήσας τὴν ἀξία

(1) Bruck ἐν Philologus 52, σ. 313 ἑπ. - Wachsmuth, Stadt Athen τόμ. σ. 381 σημ. 2. - Dareste ἐν Journal du Savants 1891 σ. 269.

περὶ οὗ ἡμῖν ὧδε ὁ λόγος δημοσθενικοῦ χωρίου, ὡς ὀρθῶς δ' ἔχον . ἀποκληροῦσθαι ὑπολαβών, προσῆκον ἐνόμισεν ἵν' ὑποσημειώ-αι: «Ἡ παρὰ [Δημ.] ΚΕ', 27 χρῆσις δύο διαφόρων ῥημάτων λαγχάνειν καὶ τοῦ ἀποκληροῦν δὲν εἶνε ἀξία προσοχῆς» (1). αθ' ἡμᾶς ὁ ῥήτωρ οὐχὶ ἀπεκληρώθητε ἀλλὰ βεβαίως ἐπε-ρώθητε ἔγραψεν, ὃ οἱ ἀντιγραφεῖς εἴτε δι' ἄγνοιαν τῶν πραγ-ων ἐσφαλμένον ὑπολαβόντες, εἴτε καὶ μᾶλλον τὴν ἀπὸ πρόθεσιν τὴν ἐπὶ κατὰ τὸ αὐτοῖς εἰωθὸς συγχέαντες, ἀνοήτως κατέφθει-πλάσαντες ἡμῖν τὸ νῦν ἐν ἁπάσαις ταῖς ἐκδόσεσι τῶν Δημο-ους λόγων περιφερόμενον ἀπεκληρώθητε, ὃ ἐπὶ μακρὰ ἴσως ἔτη ἐξηκολούθει γνήσιον ἔτι νομιζόμενον, εἰ μὴ πλείστῃ ἀληθῶς τύχῃ τῇ ἀνευρίσκετο τὸ πολύτιμον ἀριστοτελικὸν σύγγραμμα.

Τῷ ὄντι, ὡς σαφέστατα ὁ Ἀριστοτέλης διδάσκει (2), πάντες ἀνε-ρέτως οἱ καθ' ὡρισμένην ἡμέραν ὡς ὑποψήφιοι δικασταὶ προσερ-μενοι, πάντες, λέγομεν, κύβοις μέλασι καὶ λευκοῖς κληροῦνται, ουτων ἐν τῇ ὑδρίᾳ ἐμβαλλομένων κύβων λευκῶν, «ὅσους ἂν ῃ λαχεῖν δικαστάς» (3). Οἱ οὑτωσὶ δὲ κύβοις λευκοῖς λα-ντες οὗτοι καὶ μόνοι δικαιοῦνται, ἵνα πληρώσωσι τὰ κατὰ τὴν ισμένην ἐκείνην δικάσιμον πληρωτέα δικαστήρια, «ὅσαπερ ἂν ῃ . . . πληρωθήσεσθαι» (4).

Ἀλλά, κατὰ σοφωτάτην πρόνοιαν τοῦ ἀθηναίου νομοθέτου, οὔτε δικαστὴς πρέπον εἶνε νὰ προγιγνώσκῃ ἐν τίνι τῶν δικαστηρίων μέλ-νὰ καθέζηται, πολλῷ δ' ἧττον τίνα ὡρισμένως δίκην μέλλει νὰ κάσῃ, οὔτ' αὖθις αἱ ἀρχαὶ νὰ προειδῶσι τίνι ἑκάστη τῶν τῇ ἡμέρᾳ ντῃ πληρωθησομένων δικαστηρίων, ἀεὶ πλειόνων τοῦ ἑνός, μέλλει χρῆσηται. Τούτου ἕνεκα, τῶν Θεσμοθετῶν δύο, οἱ λαχόντες ἑκά-οτε, «ἐπικληροῦσι ταῖς ἀρχαῖς . . . τὰ δικαστήρια τὰ ια καὶ τὰ δημόσια (5).

Εἶνε δὲ βέβαιον, ὡς δείκνυται ἐκ τοῦ π. Πανταίνετον λόγου (§ 39),

(1) Ἐν Ἐγχειρ. δημ. βίου τῶν Ἑλλήνων μεταφρ. Ν. Γ. Πολίτου σ. 507, σημ. ἐν τέλει.

(2) Ἀθην. Πολ. Κεφ. 63 ἑπ.

(3) Αὐτόθ στήλ. 31 στίχ. 20

(4) Αὐτόθ. Κεφ. 63. 2, στήλ. 31 στίχ. 36.

(5) Αὐτόθ. στήλ. 32 στίχ. 32 ἑπ. Κεφ. 59. 5. Πρβλ. Πολυδεύκ. Η. 88.

ὅτι ἐπὶ Δημοσθένους ἴσχυεν ἤδη ὁ θεσμὸς τῆς τῶν δικαστηρίων ἀρχαῖς ἐπικληρώσεως.

Καὶ νῦν, νομίζομεν, σαφέστατος διαλάμπει ὁ νοῦς τοῦ ὑποκει ἡμῖν δημοσθενικοῦ χωρίου, πολυτιμοτάτου ἐφεξῆς μεταξὺ ἁπα τῶν παλαιῶν μαρτυρίων περὶ τῆς ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Δημοσθ κληρώσεως καὶ ἐπικληρώσεως τῶν ἡλιαστικῶν δικαστηρίων. Τα διδάσκει εὐρυτέρως πως παραφραζόμενον: «Ὅτε, λέγει ὁ ῥήτωρ μικροῦ σήμερον, πάντες οἱ Ἀθηναῖοι, οἷς ὡς εἰκὸς δικάζειν ἐξε ἐκληροῦντο ὡς δικασταί, εὖ οἶδ' ὅτι πάντες οὗτοι ηὔχοντο, ἵ τοῦτο ἀκριβῶς τὸ δικαστήριον λάχωσι, τὸ νῦν τὴν κατ' Ἀριστ τονος ἔνδειξιν δικάζον. Καὶ ὅμως ἐκ πάντων τούτων τῶν ὑποψη δικαστῶν ὑμεῖς μόνοι τὴν παροῦσαν δίκην ἡμῖν δικάζετε. Δια Πρῶτον μὲν διότι ἐλάχετε κληρωθέντες ὡς δικασταὶ καθόλου σήμερον· εἶτα διότι ἐν τῷ συνόλῳ ὑμῶν ὡς δικαστηρίου, ταύτη ἀ βῶς τῇ ἀρχῇ ἐπεκληρώθητε, ἣ ἔμελλεν εἰσαγαγεῖν ἣν νῦν δ ζετε δίκην. Οὕτω δὲ ταῦτα τελοῦνται τῶν νόμων ἕνεκα, οἳ οὐ βουλομένοις ἁπλῶς ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν δίκην δικάζειν διδόα ἀλλὰ μόνοις τοῖς ταῖς ἀρχαῖς κατὰ τὸν νόμον ἐπικληρουμένοις».

Περὶ τῆς παρ' Ἀριστοτέλει ἐν Ἀθην. Πολιτείᾳ ἐννοίας καὶ ῥ σεως τοῦ ρ. ἐπικληροῦν διελάβομέν τινα ἤδη ἐν Ἀθηνᾶς τ ΙΓ' σ. 71. Πρβλ. δὲ καὶ σ. 102 τόμου τοῦ αὐτοῦ. Περὶ δὲ παρὰ Δημοσθένει μέλλομεν ἄλλοτε σὺν Θεῷ νὰ πραγματευθῶμεν. Ἐ δὲ τοῦτο μόνον προστίθεται ὅτι ὁ ῥήτωρ τῇ κατὰ παθητικὸν τ ἐξενηνεγμένῃ μετοχῇ ἐπικεκληρωμένος ἐχρήσατο ἐν τῷ π. Πα αίνετον λόγῳ (XXXVII) § 39 οὑτωσὶ λέγων: «ἐπειδὴ ἔμελλ εἰσιέναι τὴν δίκην, ἤδη τῶν δικαστηρίων ἐπικεκληρωμ νων, προσελθὼν κτέ.» Παντὶ φανερὸν ὑπάρχει ὅτι καὶ ἐν τῷ χ ρίῳ τούτῳ ὁ λόγος περὶ ἐπικληρώσεως τῶν δικαστηρίων ταῖς ἀρχα Πρβλ. δὲ καὶ τὰ ἐν Ἀνεκδ. Βekk. σ. 260. 23 καίπερ οὐ πάνυ σα ὄντα: «Ἐπικληρωτὸν δικαστήριον, ἐν ᾧ οἱ λαγχάνοντες δι κάζουσι κτέ.»

Ἐν Σμύρνῃ, τῇ 28 Ἰουνίου 1902.

Π. Σ. ΦΩΤΙΑΔΗΣ

ΔΙΟΡΘΩΤΙΚΑ

Α'.

Θεοφράστου Περὶ λίθων ἐκδ. *Wimmer.*

I. 5.

«Θαυμασιωτάτη δὲ καὶ μεγίστη δύναμις, εἴπερ ἀληθές, ἡ τῶν τικτόντων· γνωριμωτέρα δὲ καὶ ἐν πλείοσι κατὰ τὰς ἐργασίας».

Προστίθεμεν τὸ ἄρθρον:

«. . . ἐν πλείοσιν **ἡ** κατὰ τὰς ἐργασίας».

I. 8.

«Ἔνιοι δὲ (λίθοι) καὶ σπάνιοι πάμπαν εἰσὶ καὶ σμικροὶ καθάπερ ἥ τε σμάραγδος καὶ τὸ σάρδιον καὶ ὁ ἄνθραξ καὶ ἡ σάπφειρος καὶ σχεδὸν — — λόγον εἰς τὰ σφραγίδια γλυπτῶν».

Συμπληροῦμεν τὸ κενὸν καὶ διορθοῦμεν ὧδε:

«. . . καὶ σχεδὸν **πάντες οἱ κατὰ λόγον** εἰς τὰ σφραγίδια **γλυπτοί**». Πρβλ. II. 10.

III. 21.

«Ἡ δ' αὖ (κίσσηρις) καὶ ἐν Μήλῳ πᾶσα μὲν — — ἔνια δ' αὖ ἐν λίθῳ τινὶ ἑτέρῳ γίνεται».

Συμπληροῦμεν τὸ κενόν:

«Ἡ δ' αὖ καὶ ἐν Μήλῳ πᾶσα μὲν **σχεδὸν ὡς ἐν Νισύρῳ**, ἔνια δ' αὖ κτλ.».

III. 22

«Διαφορὰς δ' ἔχουσι πρὸς ἀλλήλας (αἱ κισσήρεις) κ[illegible] χρώματι καὶ πυκνότητι καὶ βάρει· χρώματι μὲν ὅτι μ[illegible] λαινα ἐκ τοῦ ῥύακος τοῦ ἐν Σικελίᾳ· πυκνότητι δὲ καὶ β[illegible] ρει αὕτη τε καὶ μαλώδης».

Τὸ χωρίον διορθοῦμεν ὧδε:

«. . . χρώματι μὲν ὅτι μέλαινα ἡ ἐκ τοῦ ῥύακος τοῦ ἐ[illegible] Σικελίᾳ· πυκνότητι δὲ καὶ βάρει αὕτη τε καὶ **ἡ μυλώδης**[illegible]

Τὸ μυλώδης, ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Hill (Theophr. von d. Stein 1770) ὑπάρχον, φαίνεταί μοι λογικώτερον τοῦ ἀκαταλήπτου σχεδὸ[illegible] μαλώδης, ἀφ' οὗ κατὰ Θεόφραστον «γίνεταί τις καὶ τοιαύτη κίσσηρις καὶ βάρος ἔχει καὶ πυκνότητα» ὡς δηλονότι καὶ οἱ μυλία[illegible] λίθοι.

III. 22.

«Τμητικὴ δὲ καὶ ἡ ἐκ τοῦ ῥύακος (κίσσηρις) μᾶλλο[illegible] τῆς κούφης καὶ λευκῆς, τμητικωτάτη δ' ἐκ τῆς θαλάσση[illegible] αὐτῆς».

Προστίθεμεν τὸ ἄρθρον:

«. . . τμητικωτάτη δ' ἡ ἐκ τῆς θαλάσσης αὐτῆς».

IV. 25.

«Τῶν δὲ βακτριανῶν καλουμένων (σμαράγδων) ὑπ[illegible] πολλῶν ἡ ἐν Τύρῳ μεγίστη».

Πρόκειται ἐνταῦθα περὶ ψευδῶν σμαράγδων καὶ μεγάλων, αἱ δε τῆς Βακτριανῆς ἦσαν οὐ μόνον μικραὶ ἀλλὰ καὶ πολύτιμοι χρήσιμοι εἰς τὰ λιθοκόλλητα (ἴδ. VI. 35). Ὁ Θεόφραστος ἔγραψεν ἀναμφιβόλως **Ταvῶν**, ἣν ὁ Schneider διετήρησε γραφήν. Ὄντως δὲ σμάραγδον tanon ἀπηντήσαμεν παρὰ Πλινίῳ (37. 19) τῷ πολλάκις τὸν Θεόφραστον μεταφράζοντι.

IV. 26.

'Αλλ' ἡ μὲν χρυσόκολλα δαψιλὴς καὶ ἐν τοῖς χρυσείοις ἔτι μᾶλλον ἐν τοῖς χαλκορυχείοις ὥσπερ ἐν τοῖς περὶ ς — — τόπους».

Συμπληροῦμεν τὸ κενόν:

«... ἐν τοῖς περὶ τοὺς **Καταδούπων** τόπους». Πρβλ. 34.

VII. 43.

«Ἔνιοι δὲ (λίθοι) λίθοις ἄλλοις γλύφονται, σιδήροις δ' δύνανται καθάπερ εἴπομεν. οἱ δὲ σιδήροις μὲν ἀμβλυ-ροις δέ· καὶ εἰσὶν — — παραπλησίως δὲ κάτω (ἄτοπον?) — — μὴ τέμνεσθαι — — σιδήρῳ καίτοι καὶ στερεὸν — — ἰσχυρότερα τέμνει, καὶ σίδηρος λίθου σκληρό-ρος ὤν».

Οὕτως ἐξέδωκεν ὁ Wimmer τὸ κατεστραμμένον τοῦτο χωρίον. Προβάλλομεν τὴν ἑξῆς συμπλήρωσιν:

«... οἱ δὲ σιδήροις μὲν ἀμβλυτέροις δέ· καὶ εἰσὶν **οἱ κοῦτοι σκληρότεροι**· παραπλησίως δὲ ἄτοπον (Wimm) **ὅλως μὴ τέμνεσθαι λίθον** σιδήρῳ καίτοι καὶ **στερεώτερα καὶ** ἰσχυρότερα τέμνει σίδηρος, λίθου σκληρότερος ὤν».

VIII. 48.

«Λίθους τε ποιοῦσιν, ὧν τάς τε ποικίλας καὶ τὰς ἄλλας συντιθεμένας — — ἁπάσας γὰρ πυροῦντες καὶ μαλάττοντες ποιοῦσιν».

Συμπληροῦμεν:

«... συντιθεμένας **ἐκ τῆς 'Ασίας ἄγουσιν**· ἁπάσας κτλ.». Πρβλ. IX. 62.

VIII. 60.

«Φανερὸν δ' ἐκ τούτου ὅτι μιμεῖται τὴν φύσιν ἡ τέχ
τὰ δ' ἴδια ποιεῖ καὶ τούτων τὰ μὲν χρήσεως χάριν τὰ
μόνον φαντασίας ὥσπερ τὰς — — ἄλπεις».

Διορθοῦμεν: **τὰς χαλκομιγεῖς** (δηλ. λίθους)· πρβλ. VIII.
Σημειωτέον δ' ὅτι ἀρχαιότερα κείμενα ἔχουσιν ἀλιπεῖς. Πρόκει
δ' ἀναμφιβόλως ἐνταῦθα περὶ κεχρωματισμένων ὑάλων ἐκ τῆς 'Α
ἀγομένων.

B'.

Θεοφράστου Περὶ πυρός, ἐκδ. *Wimmer*.

IV. 39.

'Επεὶ καὶ τοὺς ἄνθρακας τρόπον τινὰ παραπλησίως (μ
λαίνει τὸ πῦρ τὸν καπνὸν ἀναφέρον). 'Εγκαταδύεται γ
ὁ καπνὸς ἀναφέρων πολὺ γεῶδες· ἅμα δὲ καὶ ἡ ὑγρότ
οὐ πᾶσα ἐκκαίεται διὰ τὸ μὴ ἰοῦσθαι».

"Οτι τὸ ἰοῦσθαι πᾶσαν ἀπομάχεται ἑρμηνείαν φανερόν. Με
τῶντες τὰ περὶ πυρὸς εἴχομεν σημειώσει ἐν τῇ ὤᾳ ἀντὶ ἰοῦσθαι φλ
γοῦσθαι, ἀλλ' ἤδη ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ κ. A. Gercke τοῦ 1896 ἐκδο
τοῦ περὶ πυρὸς τοῦ Θεοφράστου, ἣν ἐσχάτως ἐλάβομεν, διορθοῦτ
πυροῦσθαι. Χαρακτηριστικώτερον θεωροῦμεν τὸ φλογοῦσθαι
Πρβλ. 39, 71, 75 καὶ 'Ιστ. Φυτ. 9. 3. 2.

VI. 46.

«'Ο δ' ἐν — — κύκλῳ λίθος, ἐξ οὗ τὰς σοροὺς ποιοῦσι
καὶ ὅπου ἄλλοθι τοιοῦτος».

'Ο Gercke διορθοῖ: «'Ο δὲ Λύκιος λίθος». Προτιμῶμεν: «'Ο δ'
ἐν Λυκίᾳ λίθος». Πρβλ. καὶ Πλίνιον 36. 37.

Γ'.

Ἐν τῷ ΙΔ' τόμῳ τῆς Ἀθηνᾶς σελ. 167 ὁ κ. Γ. Α. Παπαβασιλείου κινεῖ δύο τοῦ Πλουτάρχου χωρία ὑγιαίνοντα, ὥς γ' ἐμοὶ δοκεῖ, εἰς:

α') Αἴτ. Φυσ. 911 Ε «Ἡ κονία γίγνεται ὕδατος εἰς τέφραν ἐμπεσόντος».

Ἀντί: ἐμπεσόντος προτιμᾷ ὁ κ. Παπαβασιλείου ἐπιπεσόντος. Ὁ Πλούταρχος νοεῖ ἐνταῦθα ὅτι τὸ ὕδωρ διὰ τῆς τέφρας διηθούμενον παραλαμβάνει ἐκ ταύτης τὸ ἁλυκὸν καὶ τὸ γεῶδες. Πρβλ Ἀριστοτ. Μετεωρλ. Β. 1 σελ. 353 (τῆς ἐκδόσεως Bekkeri, ἣν ὑπ' χειρον ἔχομεν»: «Καθάπερ γὰρ τὸ διὰ τῆς τέφρας ἠθούμενον πικρὸν γίνεται». Ἴδ. ὁμοίως αὐτ. 3 σελ. 357, σελ. 359 καὶ π. ...θ. 4 καὶ Γαληνὸν (π. Ἁπλ. φαρμ. 629): «Ἐπειδὰν ὕδατι βραχῇ ...ἡ τέφρα . . .». Χαρακτηριστικώτερον ἄρα τό: ἐμπεσόντος.

β') Αὐτ. 913 C: «Πολλοὶ δὲ καὶ κηρίνοις ἀγγείοις ἀναλαμβάνουσιν ἐκ τῆς θαλάσσης ὕδωρ γλυκὺ διηθούμενον, ἀποκρινομένου τοῦ ἁλυκοῦ καὶ γεώδους».

Τό: κηρίνοις ὁ κ. Παπαβασιλείου τρέπει μετὰ τοῦ Ναβήρου εἰς: κισσίνοις, ἤτοι ἀγγείοις ἐκ κισσοῦ.

Ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ ὁ Πλούταρχος μνείαν ποιεῖται τοῦ ὑπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους (Μετεωρλ. Β. 3. σελ. 358) ἀναφερομένου: «Ἐάν τις ἀγγεῖον πλάσας θῇ κήρινον εἰς θάλατταν, περιδήσας τὸ στόμα... τὸ εἰσιὸν διὰ τῶν τοίχων τῶν κηρίνων γίνεται πότιμον ὕδωρ». Ἴδ. ὁμοίως π. τ. ζῷ. ἱστ. Θ. 2. σελ. 590, κλπ. καὶ Πλίνιον Hist. Nat. 31. 37: «Concavae *e cera* pilae». Ὀρθὸν ἄρα τό: κηρίνοις. Περὶ τῆς τοιαύτης τοῦ ὕδατος γλυκάνσεως ἔγραψα ἐν Ἀθηνᾶς τ. ΙΓ'. σελ. 414.

Ἐν Μυτιλήνῃ τῇ 10 Ἰουνίου 1902

ΜΙΧΑΗΛ Κ. ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ

VII

«Φανερὸν δ' ἐκ τούτου
τὰ δ' ἴδια ποιεῖ καὶ τούτ
μόνον φαντασίας ὥσπερ

Διορθοῦμεν: τὰς χαλκ
Σημειωτέον δ' ὅτι ἀρχαιό
δ' ἀναμφιβόλως ἐνταῦθα
ἀγομένων.

Θεοφ

Ἐπεὶ καὶ τ
λαίνει τὸ πι
ὁ καπνὸς
οὐ πᾶσα

Ὅτι τ
τῶντες τ
γοῦσθ
τοῦ π
πυρ
Πρεβ

Α ΡΩΜΑΪΚΑ

ΑΖ'.

— ἧς τὸ περιεχόμενον εἶναι ἡ lex I
(στ. 26):

n comitieis conciliove (habeto
-s conciliove) creatum est, renunt

... τῆς συμπλήρωσιν τῆς ἐννοίας πάνυ
Ἡ ἑρμηνεία δ' ὅμως τοῦ ὅλου χωρίου
δὲν φαίνεται ἡμῖν ὡσαύτως πιθανή. Καὶ
Staatsrecht I[3] σελ. 472, σημ. 3) ἀπο
— ἐνταῦθα σαφῶς ἀπ' ἀλλήλων δύο διάφορα
... ἄρχοντος πράξεις, τὸ rationem hab
... τὸ ἐγκρίνειν ὡς κατὰ πάντα νόμιμον τὴν
... renuntiare (ἀναγορεύειν) τοὺς αἱρεθέντας.
...ισμένον τοῦ ἄρχοντος δικαίωμα, ὅστις ὤφ
... habere πάντων τῶν μὴ κατὰ νόμον τινὰ
... δὲ (τὸ renuntiare) ἀπόλυτον τοῦ αὐτοῦ
... ὅστις ἐδικαιοῦτο καὶ τοὺς νομίμως αἱρεθέντας
... ἀναγορεύσῃ. Ἀλλ' ἡμεῖς νομίζομεν ὅτι, ἂν
... I. M. χωρίῳ νοήσωμεν τὸ rationem habere
... δύο διάφορα πράγματα, συνάγεται ἐντεῦθεν
...msen διδάσκει, ὅτι ἐδικαιοῦτο ὁ ἄρχων τούτους, qu
... habuisset ὡς νόμῳ ἐπιτηδείων ἄρχειν, νὰ μὴ

... ἐν τῇ τοῦ Bruns καὶ Mommsen συλλογῇ, ἥτις ἐπιγρ
... Romani antiqui.

..ον ἐδικαιοῦτο τούτους, quo-
· ; νὰ ἀναγορεύσῃ. Διότι ὁ νόμος
ἀναγκαῖον νὰ ἀπαγορεύσῃ ῥητῶς
· αὕτη εἶναι οὐ μόνον, ὡς προειρη-
ιδάσκει, ἀλλὰ καὶ καθ' ἑαυτὴν ἀτο-
..ζομεν ὅτι ἐν τῷ προκειμένῳ χωρίῳ αἱ
.αὶ renuntiare ἔχουσι τὴν αὐτὴν δύνα-
..ν rationem habere καὶ renuntiare ἐν
σαφηνείας δὲ καὶ ἀκριβείας χάριν παρὰ τὸ
γράφει τὸ renuntiare, καίτοι ἀμφοτέρων τοῦ
ωτικῶν ὄντων ἠδύνατο τὸ ἕτερον μόνον τούτων
..ειόνων δὲ συνωνύμων φράσεων τοῦ αὐτοῦ πράγ-
.αι, ὡς πασίγνωστον ὑπάρχει, τῇ νομικῇ τῶν 'Ρω-
-υνηθεστάτῃ.

. δὲ ἐν τῷ τῶν 'Ρωμαίων λόγῳ κεῖνται τὸ rationem
initiis habere καὶ τὸ creatum aliquem renuntiare
..νμως, ὡς ἐν τῇ προσεχῶς ὑφ' ἡμῶν ἐκδοθησομένῃ 'Ρω-
.ιτείᾳ δειχθήσεται.

ΛΗ'.

· τόμ. ΙΒ'. σελ. 57 ἑ τῆς 'Αθηνᾶς ἐπεχειρήσαμεν νὰ δείξωμεν
· Ρώμῃ καὶ πρὸ τῶν Λικινίων νόμων οἱ εἰς τὸ τῆς πληθύος
.ημα ἀνήκοντες οἱ καλούμενοι πληβήιοι δὲν ἀπεκλείοντο νόμῳ
.. πολιτικῶν ἀξιωμάτων. 'Η γνώμη αὕτη δὲν φαίνεται ὅλως ἀλλο-
.α τῶν παλαιῶν συγγραφέων. Διότι καὶ ὁ Λίουιος φαίνεται τοῦτο
.όμενος ἔνθα (IV, 13, 3) λέγει ὅτι τὸ πλῆθος ὑπισχνεῖτο βεβαίαν
.ν ὑπατείαν τῷ Σπορίῳ Μαιλίῳ, ὅςτις ἦτο plebeius, καθ' ἃ ἄλλα-
.ῦ ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς ὑποδεικνύει ἔνθα (IV, 15, 6) λέγει: Spu-
ium Maelium, cui tribunatus plebis magis optandus quam
perandus fuerit, ἅπερ μόνοις τοῖς πληβηίοις ἁρμόζουσι. Οὐ μὴν
ἀλλὰ καὶ παράδειγμα πληβηίου ὑπατεύσαντος κατὰ τὴν παράδοσιν
.ομεν. 'Ο πρῶτος δῆλα δὴ 'Ρωμαῖος δημαγωγός, ὁ ἐν ἔτει 486 τὸ γ'
.ατεύσας καὶ μετὰ τὴν ὑπατείαν ὑπὸ τῶν πατρικίων ἀναιρεθεὶς
.πόριος Κάσσιος ἦτο πάντως plebeius, καθ' ἃ ἐκ τοῦ ὀνόματος
.αίνεται.

Σ. ΒΑΣΗΣ

... ΚΑΙ ΙΕΡΟΠΟΙΟΙ

... πανομοιότυπον ἐκ τοῦ χειρογράφου ... Πολιτείας).

... χωρίου τῆς Ἀθηναίων Πολιτεία[ς] ... πολλὰ ὑπὸ πολλῶν ἐγράφησαν (1). ... τὸ θέμα δεκτικὸν πολλῆς ἔτι ... σολιῶν καὶ τῶν ἀντιθέσεων ἀφορμὴ ... δυσανάγνωστον καὶ τὸ ὅλως ἐφθαρμ... ... μέλλοντες ἐνταῦθα νὰ εἰσαγάγωμεν ... τοῦ φωτοτυπικοῦ πανομοιοτύπου (2) ἀντι... ὀρθὸν καὶ εἰς τὸν ὑπὲρ εὑρέσεως τῆς ... ἐκρίναμεν νὰ θέσωμεν ἐνταῦθα ὑπὸ τὰς ... τυπικὸν ἀπόσπασμα τοῦ ἀρχαίου πανομ... ... οὕτω τὸν ἔλεγχον.

... καθ' ἡμᾶς ὧδε·

... καὶ ἑτέρους δέκα, τοὺς κατ' ἐνιαυτὸν ... ... σίας τέ τινας θύουσι [καὶ τ]ὰς πεντε... ... οικοῦσιν (3), πλὴν Παναθηναίων. Ε[ἰσὶ] ... μία μ[ὲν εἰ]ς Δῆ[λον,—ἔστι] δὲ καὶ ἑπτ... ... —δευτέρα δὲ Βραυρώνια, τρίτη [δὲ Ἡ]... ... [δ'] Ἐλευσίνια] καὶ Πα[ν]αθήναια (4)· ...

... Aristotelis Ἀθηναίων Πολιτεία tertium edidit Fr. Blass ...
... καὶ Γ. Γίλβερτ [Ν. Γ. Πολίτου] Ἐγχειρίδιον Ἀρχαιολ...
... τῶν Ἑλλήνων (1897) τόμ. Α΄ σελ. 326-7 ἐν κειμ. καὶ σημειώσ...
... of papyrus CXXXI in the British Museum, 1891.
... ἐν τῷ χειρογράφῳ, ὡς ὁ Kenyon. Παρὰ Blass: διοικοῦσι.
... Παναθήναια », ὑποσημειούμενος· Sunt vestigia vocis Ἐλ...
... dispiciuntur vestigia litterae ϵ, et super eam ductus tra...
... numerum indicat. Ἀλλ' ἡ ὁριζόντιος κεραία ὑπέρκειται σαφῶς ...

- οὐδεμία (1) ἐν τῷ αὐτῷ μηνὶ ἄγ[εται] (2). [Νόμο]ς δὲ
...αι [ἐν Ἡ]φαισ[τείῳ] ἐπὶ Κηφισοφῶντος ἄρχοντος».

...ς ἐπανορθούμενον τὸ κείμενον, ἀντὶ πέντε ἢ καὶ ἓξ πεντετη-
...όσας εἰσήγαγον αἱ μέχρι τοῦδε κρατήσασαι γνῶμαι, δεί-
...ίνας τέσσαρας, ὅσας καὶ ὁ ἐκ τῆς Ἀθηναίων Πολιτείας
...ψας Πολυδεύκης κατὰ τὴν αὐτὴν σειρὰν ἐν Η' 107 κατ-
...ε, παραλιπὼν νὰ συνάψῃ τοῖς Ἐλευσινίοις τὰ Παναθήναια,
...ρ' αὐτῷ, λεξικογράφῳ συνοπτικῶς καταλέγοντι ὀνόματα ἀρ-
...ὶ ἔργα, ἤρκει ἐνταῦθα ἡ μνεία μόνων τῶν ὑπὸ τῶν ἱεροποιῶν
...μένων πεντετηρίδων (3), ἀφ' οὗ ἤδη μικρὸν ἀνωτέρω (ἐν Η'
...χε γεγραμμένον «Ἀθλοθέται δέκα μέν εἰσιν, εἷς κατὰ φυλήν,
...ασθέντες δὲ ἄρχουσιν ἔτη τέτταρα ἐπὶ τῷ διαθεῖναι τὰ Παν-
...αια κλπ.». Ἄλλο δ' ὅλως τὸ ἀριστοτέλειον ἔργον καὶ ἄλλη
...οῦτο ἡ μέθοδος τοῦ συγγραφέως αὐτοῦ. Οὗτος ἱστορῶν ἐν εἱρμῷ
...ῆς ἀθηναϊκῆς πολιτείας, εὐθὺς ὡς εἶπεν ὅτι ἡ Βουλὴ κληροῖ δέκα
κατ' ἐνιαυτὸν καλουμένους ἱεροποιοὺς καὶ ὥρισεν ὅτι οὗτοι «θυ-
...τέ τινας θύουσι καὶ τὰς πεντετηρίδας ἁπάσας διοικοῦσιν»,
...λε παραχρῆμα νὰ διακρίνῃ πρὸς ἐξαίρεσιν τὰ Παναθήναια,
...χ ὑπῆρχεν ἐξαιρετικῶς ὡρισμένη ἄλλη διοίκησις, ὡς κατωτέρω

...ιοτάτου τῷ ἀμέσως ἑπομένῳ) σημαίνουσα οὕτω τὸ *καί*, ὅπερ ἄνω παρεδεξάμεθα.
...ὑπῆρχε λόγος ὁλογράφως μὲν ν' ἀναγραφῶσιν οἱ ἀριθμοὶ τῶν ἄλλων πεντετηρίδων
...ια, δευτέρα, τρίτη, τετάρτη») ἐνταῦθα δὲ μόνον νὰ τεθῇ ἀριθμητικὸν ση-
...εν.

(1) Οὕτως ἐν ὀνομαστικῇ, ὡς παρὰ Kenyon καὶ ἐν α' ἐκδόσει Blass, κατὰ κρίσιν
...ιτα διορθώσαντος ἐν γ' ἐκδόσει «οὐδεμιᾷ».

(2) Μετὰ τὰ σαφέστατα «ἐν τῷ αὐτῷ» ὁ γραφεύς, θελήσας νὰ παρεμβάλῃ μίαν
...αλειφθεῖσαν λέξιν, εἰς μὲν τὸ προσγεγραμμένον Ι τοῦ «αὐτῷ» ἐκ τῶν κάτω πρὸς
...ω χωρήσας συνῆψε καὶ χαρακτῆρα μ ταχυγραφήσας ἅμα καὶ μικρογραφήσας
...ς αὐτῷ τὰ γράμματα ην καὶ προσεγγίσας οὕτω εἰς τὸ Ι τῆς ἑπομένης λέξεως τῆς
...ο ΓΙ ἀρχομένης, ἀλλ' ἐπιλαθόμενος ἔπειτα νὰ διαγράψῃ τὸ Γ. Ὅτι δὲ τοιοῦτόν τι
...ιέη, πιθανολογεῖται ὑπὸ τῶν σωζομένων μετὰ τὸ ΓΙ λειψάνων τοῦ κάτω μέρους τῶν
...μένων δύο στοιχείων, ἅτινα βεβαίως οὔτε εἰς Γ οὔτε εἰς Ν ἀνήκουσιν, ἀλλὰ μᾶλλον
...ς τὸν χαρακτῆρα Α καὶ Γ ἁρμόζουσιν. Ἐξ οὗ ἀντὶ τοῦ ὑπὸ Kenyon «ἐγγίγνεται»
...αι ὑπὸ Blass «ἐνιαυτῷ γίγνεται» προυτιμήθη ἡ ἄνω ἀνάγνωσις.

(3) «Ἱεροποιοί· δέκα ὄντες οὗτοι ἔθυον θυσίας τὰς πεντετηρίδας, τὴν εἰς Δῆλον,
τὴν ἐν Βραυρῶνι, τὴν τῶν Ἡρακλείων, τὴν Ἐλευσῖνι».

[illegible] καὶ ἀθλ
[illegible] δοκιμασθέ
[illegible] τῶν Παναθ
[illegible] (2)· «ἀθλοθ
[illegible] ὅταν ᾖ τά
[illegible]».

[illegible] τῶν Παναθηναίων
[illegible] λέξη μὲν ἁπάσα
[illegible] ἐμακοῦντο ὑπ' ὁ
[illegible], πῶς, καίτ
[illegible] πενταετηρίδας εἰς πέντε
[illegible] τῆς λέξεως πεντ
[illegible] Παναθήναια»). Καὶ δι
[illegible] εἰς μίαν πεντετηρί
[illegible] προκαταλαμβάνων
[illegible] ἐν τῷ αὐτῷ μηνὶ
[illegible] τῶν πεντετηρ
[illegible] ἴδιος χρόνος ὑπὲρ ἐκ
[illegible] μεγάλων πανηγύρε
[illegible] ὑπὲρ τῶν Παναθηναίων,
[illegible], ὑπὲρ τῶν Ἐλευσινίων.
[illegible] περίοδον τοῦ κ
[illegible].

[illegible] ἐξετάζων τὸ χειρόγραφ
[illegible] ἐξ ἀρχῆς ὁ Kenyon
[illegible] φαινομένου ἴχνους τινὸς C
[illegible] ἀναγνώσωμεν «πρόσκειτ
[illegible] τρίτου κενοῦ οὐδὲν ἄλλο στ
[illegible] γ'.) ὅτι ἀκριβῶς ὁ Bl
[illegible] ἀσυμπλήρωτα κενὰ χωρητικ
[illegible] ἡμεῖς ἐθέσαμεν τὴν λ. «νόμ
[illegible] «πρόσκειται» (ὅπου ἡμεῖς ἐνεγρ

[illegible]
[illegible]

ευταῖον κενὸν (ὅπου ἐγράψαμεν «τεἰῶι») (1). ...πλήρωσις «[Νόμος (2)] δὲ πρόκειται [ἐν 'Η] ...ται οὐδὲν ἔχουσα τεχνικῶς τὸ αὐθαίρετον καὶ

...έχοντος, παρατηροῦμεν ὅτι ἡ κατασκευασθεῖσα παραπομπὴν τοῦ συγγραφέως τῆς Ἀθηναίων ...στημον μνημεῖον ἔχον ἀναγεγραμμένους τοὺς περὶ καὶ πεντετηρίδων ὁρισμούς, παραπομπήν, ἧς ὁμοίας ... ἄλλας ἐν τῷ πολυτίμῳ συγγράμματι. Οὕτως ἐν ... ἱστορουμένου ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς νόμους τοῦ Σό-...σαν εἰς τοὺς κύρβεις, ἐπισημειοῦται καὶ ὅτι «ἔστησαν τῇ Βασιλείῳ·» — καὶ κατωτέρω, εἰς σημεῖον ὅτι ὑπό ἐκαλοῦντο, οὐχὶ οἱ τριακόσια ποιοῦντες, ἀλλ' οἱ ἱππο-...άμενοι, μνημονευομένων τῶν ἀρχαίων ἀναθημάτων, ἐπι-...ἀνάκειται γὰρ ἐν Ἀκροπόλει εἰκὼν (Διφίλου) ἐφ' ᾗ ἐπιγέ-...ράδε·» — καὶ ἐν κεφ. LIII περιγραφομένων τῶν τῆς ἐγγρα-... ἐφήβων πρότερον μὲν εἰς λελευκωμένα γραμματεῖα, ἔπειτα ...στήλην χαλκῆν, προστίθεται· «καὶ ἵσταται ἡ στήλη πρὸ τοῦ ...τηρίου παρὰ τοὺς Ἐπωνύμους.» Ἀκόλουθος ἄρα τῷ ἔθει τοῦ ...φέως φαίνεται ἡ τοιαύτη εἰς τὴν στήλην τὴν ἀναγεγραμμένους ...σαν τοὺς περὶ θυσιῶν, πεντετηρίδων καὶ ἱεροποιῶν ὁρισμοὺς παρα-...πή, μετὰ καὶ προσδιορισμοῦ τοῦ τόπου ἐν ᾧ αὕτη ὑπῆρχεν ...κατατεθειμένη.

Ἀλλά, τοῦ λόγου ὄντος περὶ πολιτείας κατὰ τὴν λῆξιν τοῦ πέμ-...του αἰῶνος κατασταθείσης, εὐλόγως ξενίζει ἡ ὑπὸ τοῦ οὕτως ἀνα-...ντεχθέντος χωρίου παρεχομένη πληροφορία ὅτι ὁ κανονισμὸς τῶν ...ν θυσιῶν, πεντετηρίδων καὶ ἱεροποιῶν ἐγένετο οὕτω βραδέως ἐπ' ...δρὸς ἄρξαντος τὴν ἐπώνυμον ἀρχὴν ἐν ἔτει 329/8, ἑβδομήκοντα ...ντε ὅλα ἔτη μετὰ τὴν ἐπὶ Πυθοδώρου ἄρχοντος, ἐν ἔτει 404, ἐγ-

(1) Ἄπορον ἀληθῶς πῶς ὁ οὕτω; ἀκριβῶς τὰ πράγματα ἐν α' μελέτῃ διαγνούς, ... ἐκδόσει γ' εἰς μὲν τὸ πεντεγράμματον κενὸν ἐδέχθη καὶ ἐνέβαλε τὸ «νῦν», τὸ δὲ ...κεῖται» μετέτρεψεν, ἐπὶ προσθήκῃ ἑνὸς γράμματος, εἰς «πρόσκειται», τὰ δὲ ἀκό-...λουθα τρία ἐλλείποντα γράμματα συνέπτυξεν εἰς δύο, Κ μετὰ κεραίας (καὶ) καὶ Η καὶ ...λοιπὰ τὰ τελευταῖα πέντε ἀντικατέστησε διὰ τριῶν («τια»).

(2) Τοῦ C ἴχνος διακρίνεται κάτω, ἐκεῖ ὅπου ὁ Blass ἐν γ' ἐκδόσει ἐνόμισεν ὅτι ...πάρχει ἴχνος Ο ἢ καὶ Ν.

…ων, ἑβδομήκοντα τέσ…
… ἐν ἔτει 403, ἐπικράτησι…
… καὶ ἐνστησαμένου νέαν πολιτ…
… ἐπ' Εὐκλείδου ἄρχοντος (403…
… μεινάντων καὶ τῶν μετὰ Θρ…
… ὄντος περὶ πολιτείας κατα…
… ἧς διαφέρον τμῆμα, κατ…
… τὰς θυσίας καὶ τοὺς ἱερ…
… κείμενον νόμου τοσούτῳ μετ…
… μαρτυρεῖται ὅτι ἐπὶ Κηφισ…
… ἐνεγράφη καὶ ἀνετέθη, ἀριστ…
… τῆς μακρὰν τῶν Ἀθηνῶν ἀναχ…
… ὡς ἓξ ἔτη τοῦ χρόνου τοῦ θανάτ…
… ὀφείλομεν νὰ δεχθῶμεν ὡς ἀπ…
… τὴν περὶ πράξεως ἐπὶ Κ…
… μαρτυρίαν; ἢ μὴ ὑπάρχῃ παρεμ…
… ἐπὶ Κηφισοφῶντος ἄρχοντος ἡ περὶ…
… πραγματεία δὲν ἦτο ἐκδεδομένη;

… προθέσει ἡμῶν κεῖται ἐνταῦθα νὰ ἐν…
… ταῦτα. Διότι εἰς τὸν σκοπὸν ἡμῶν ἀρκ…
… ἡ παραπομπὴ ἐγένετο εἰς τὸν νό…
… ἄρχοντος ἐν τῷ μέρει τῆς ἀριστοτελείου π…
… μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ Ἀριστοτέλο…
… τῆς πολιτείας, «ἡ νῦν οὖσα πολιτεία» …
… τῆς πολιτείας» (XLII). ἡ δημοτικωτ…
… τῆς πολιτείας τάξεως, ἡ «μετὰ τὴν …
… κάθοδον, ἀφ' ἧς διαγεγένηται μέχρι τ…
… τῷ πλήθει τὴν ἐξουσίαν· ἁπάντων …
… ὁ δῆμος κύριον καὶ πάντα διοικεῖται ψηφ…
… ἐν αἷς ὁ δῆμός ἐστιν ὁ κρατῶν· καὶ γὰρ αἱ …
… τὸν δῆμον ἐληλύθασιν» (XLI), — ἡ δωδεκάτ…
… Ἐπὶ βάσει δημοκρατικῇ, τῇ διακληρώσ…
… πρότερον κανονισμὸς τῶν κατὰ τὰς πεντετ…
… τοῦ δὲ κανονισμοῦ τούτου τοὺς ὁρισμο…
… ἐγένετο, ἀναμφιβόλως περιεῖχεν εἰδικόν τι…

..μενόν που τοῦ ἄστεως, πιθανῶς ἐν τῷ αὐτῷ ἱερῷ. Ἀλλά, κατὰ τελευταίους χρόνους τοῦ Σταγειρίτου, νόμον κείμενον οἱ Ἀθηναῖοι τὸ ψήφισμα τὸ ἐπὶ Κηφισοφῶντος. Εἰκότως ἄρα εἰς τοῦτο μέν, τελευταῖον καθεστός, παραπέμπει ἡ περὶ ἱεροποιῶν παράγραφος, δὲ στήλης ἐφ' ἧς ἀνεγέγραπτο τήν τε θέσιν καὶ τὸν ἄρχοντα ..νύει ἡ τελευταία περίοδος αὐτῆς.

Εἰς ὁρισμὸν τῆς θέσεως ἐβοήθησαν ἡμῖν, ὡς εἴδομεν, τὰ τέσσαρα ..μματα ΦΑΙC τὰ καὶ ὑπὸ Blass καὶ ὑπὸ Kenyon πρὸ αὐτοῦ ἐπὶ . χειρογράφου διαγνωσθέντα. Ἀλλ' εἰς παντὸς τὸν νοῦν εὔλογος ..εται ἡ ἀπορία, διατί ψήφισμα περὶ ἱεροποιῶν, πεντετηρίδων καὶ ..ιῶν ἀνέκειτο ἐν τῷ Ἡφαιστείῳ. Τί κοινὸν πεντετηρίδι καὶ Ἡφαίστῳ; Ἀπόκρισιν εἰς τὸ ἐρώτημα ἐνδοιαστικὴν μέν, ἀλλ' οὐχὶ τυχαίαν, ..νταί τις νὰ δώσῃ ταύτην· ἐπειδή, κατὰ μαρτυρίας ἀρχαίας (1), ..υτὴς τῶν Παναθηναίων ὑπῆρξεν Ἐριχθόνιος ὁ υἱὸς Ἡφαίστου καὶ ..θηνᾶς, θεῶν ἐν ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ ναῷ, τῷ Ἡφαιστείῳ, λατρευο..νων, εὔλογος ὑπῆρχεν αἰτία ὅπως ἐκεῖ κατατιθῶνται οἱ περὶ πεντε..ρίδων καὶ τῶν διοικούντων αὐτὰς νόμοι.

Ὅτι δ' ὀρθὰ ταῦτα ἔρχεται καὶ διδάσκει ἡμᾶς τὸ ἄλλοθεν μεμαρ..ρημένον ὅτι ἐν τῷ Ἡφαιστείῳ ὑπῆρχε προανατεθειμένη ἄλλη πα..αιοτέρα στήλη, παραπλήσιον ψήφισμα περὶ θυσιῶν, πεντετηρίδων ..αι ἱεροποιῶν ἀναγεγραμμένον ἔχουσα (τὸ ἐν CIA IV, 2 ὑπ' ἀριθ. ..5 b ἐκδεδομένον), οὗ τινος, κολοβοῦ δυστυχῶς, οἱ μὲν τρεῖς τελευ..ταῖοι σωζόμενοι στίχοι 35-37 ἀνεγνώσθησαν ὑπὸ Kirchhoff οὕτως· «[ὁ δεῖνα] εἶπε· τὰ μὲν ἄλλα καθά]περ τῇ βουλῇ· ἀναγρα[ψάτω δὲ τὸ ψήφι|σμα τόδε ἐστήλῃ λιθίνῃ καὶ καταθέτω ἐ]ν τῷ ἱερῷ ὁ γρ[αμ..ματεὺς ὁ τῆς|βουλῆς παρὰ τοῖν θεοῖν· οἱ δὲ κωλακρέται δόντων τὸ] ἀργύριον» —οἱ δὲ στίχ. 29-30 ἔχουσιν ὧδε· «τὸν δὲ βωμὸν τῷ Ἡφαι..στῳ ἱδρυσάτω|καὶ τἄγαλμα τοῦ Ἡφαίσ]του ποιησάτω ἡ βουλὴ καθότι ἂν αὐτῇ [δοκῇ]· —καὶ ὁ στίχος 8, μνημονεύων «τοῦ Ἡφαίστου καὶ τῆς Ἀθηναίας», συμπληροῖ τὴν ἀπόδειξιν ὅτι ὁ ὑπὸ Παυσανίου ἐν I, XIV, 6 ἀναφερόμενος ὑπὲρ τὸν Κεραμεικὸν καὶ τὴν Στοὰν τὴν καλουμένην Βασίλειον ναὸς τοῦ Ἡφαίστου (τὸ νῦν ψευδεπώνυμον «Θησεῖον»), ἐν ᾧ παρ' αὐτὸν τὸν Ἥφαιστον παρίστατο ἄγαλμα

(1) Σουίδας ἐν λ. Παναθήναια a, b. Ἁρποκρατίων ἐν τῇ αὐτῇ λέξει.

κατάστασιν τῶν τριάκοντα τυράννω ... ποὺς, ὁ ναὸς οὐ
τὴν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἄρχοντος, ἐν ... κρίσματος τόπ
ἀναλαβόντος τὴν ἐξουσίαν καὶ ἐνσ ... μετὰ λόγου
κοντα τρία ἔτη ἀπὸ τῶν ἐπ' Εὐκ ... Ὀλυμπιάδα (4
μεταξὺ τῶν ἐν τῷ ἄστει μεινάν ... μᾶλλον τοὺς εὐθ
Πειραιεῖ. Τοῦ λόγου οὕτως ὄντ ... ότι τοὺς μεταξὺ π
ταξὺ τῶν ἐτῶν 404 καὶ 402, ... ως ἠδύνατό τις νὰ
ἦσαν τὰ περὶ τὰς πεντετηρίδα ... λευταίου ἔτους τῆς 4
ἐξηγεῖται ἡ παραπομπὴ εἰς κ ... ιάδου (412/1), ἐν ὀγδ
— Τοῦ ἔτους 329/8, καθ' ὃ ... τετρακοσίων ἐγκατεστ
χοντος τὸ κείμενον τοῦτο ἀν ... καὶ τὴν «μισθοφορὰν»
πέντε ἔτη τοῦ χρόνου τῆς ... δημοκρατικῶν. Ἀλλ' εἰ
Ἀριστοτέλους, ἑπτὰ ὡς ... συγχωρίσας ἐν CIA. I.
Χαλκίδι (322), ἆρά γε ... κλοδῆς ἐπιγραφῆς, ὥρισ
Ἀριστοτέλους προερχομ ... Ἀριστίωνος χρόνον βέ
ἄρχοντος τελεσθείσης μ ... Ἔχομεν οὕτως ἐν τῷ
ἀρχικῷ κειμένῳ; Ἐπὶ ... μὸν τῶν κατὰ τὰς πεντ
ναίων Πολιτείας πρ ... εσθέντα μετὰ 42 ὡς 43

Οὐδαμῶς ἐν τῇ πρ ... δόμης πολιτείας τάξεως,
περὶ τὰ ζητήματα τα ... δ' ἐπετέλεσε καταλύσας
δῆλον τοῦτο, ὅτι ὀρθ ... περιελόμενος αὐτῆς «τὰ
Κηφισοφῶντος ἄρχο ... καὶ τὰ μὲν τοῖς πεντακο
ἐν ᾧ ἀνιστορεῖται
μένη κατάστασις τ
νῦν κατάστασις
μορφὴ τῆς ἐνδεκ
καὶ ἐκ Πειραιέω
προσεπιλαμβάνο
αὐτὸν πεποίηκε
δικαστηρίοις,
κρίσεις εἰς το
εἰπεῖν πολιτ
βεβαίως κα
τοὺς ἱεροπ
δήποτε κα

... εἰκασθέντα τὰ ἐνταῦθα ὑπὸ Παυσα
... Ἀθηνᾶς οὐδὲν θαῦμα ἐποιούμη
... τὴν περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐξ Ἡφαι
... (Παυσ. I, XVIII, 2) καὶ οὐχὶ τὸ ἐν κ
... «εἴη δ' ἂν Ἐριχθόνιος οὗτος ὁ δράκ
... σημειώσει συγγράμματος λέγει.
... Wiener Akademie 1897 (XXVI) ἐν
... Oester. Arch. Inst. Wien, 1898 σελ
... ἐν σ. 233-4.

... ταῦτα, θαρρούσης ἤδη τῆς πόλεως καὶ
... ἀντιλαμβάνεσθαι τῆς ἡγεμονίας, καὶ κατα
... — XXV. «Ἡ μὲν οὖν τροφὴ τῷ δήμῳ δι
... μετὰ τὰ Μηδικὰ διέμεινεν ἡ πολιτεία

. Ἐκ δὲ τοῦ ψηφί-
τὸ πρῶτον ἐν τῇ ἐν-
ἡ ἀρχὴ τῶν ἱεροποιῶν,
τῶν πραγμάτων κύριος
σαντα τρόπον ἀναδείξεως
ἐκ τοῦ ὁρισμοῦ τοῦ χρόνου
ἐτῶν 463 καὶ 420 χρόνῳ,
τῶν ἱεροποιῶν διῳκοῦντο κατὰ
ἀγνοοῦμεν· ὅτι δηλαδή, καθὼς
της πολιτείας τάξεως, οὕτω καὶ
ους τῆς ἑβδόμης, τῶν θεμελιωδῶν
ἐν γένει ἀμετακινήτων, οἱ περὶ ἱερο-
εἰδικοὶ ὁρισμοὶ δὲν ἐτηρήθησαν ὅλως
τὸ ἐπὶ Κηφισοφῶντος ψήφισμα ἐν ἐκείνῃ
τὸ δημοτικὸν κανονίσαν τὰ τοῦ θέματος,
τῇ ἑβδόμῃ, οὗ τὰ λείψανα περιεσώθησαν εἰς
μος ἐπὶ τὸ δημοτικώτερον ἴσως μεταρρυθμι-
ἐν αὐτῇ ἄλλου δημοτικοῦ κανονισμοῦ.
σαφῶς συνάγεται ὅτι πᾶσαν μεταβολὴν πο-
καὶ τοῦ περὶ ἱεροποιῶν νόμου μεταρρύθμισις,
ὀλιγαρχίας, δημοτικὴ δ' ἐπὶ δημοκρατίας. Ἀλλ'
εται, καὶ μία ἐξαίρεσις, ἀκριβῶς ἐπὶ τῆς χειρίστης
μορφῆς, τῆς τῶν τριάκοντα δυναστείας. Διότι περὶ
ἔχομεν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Ἀριστοτέλους μεμαρτυρημένον
XV, ὅτι μόνα τὰ κυριώτατα ἐν τῇ πολιτείᾳ μετερρύθ-
δ' ἄλλα τὰ δόξαντα παρεώρων» εὐνόητον δ' ὅτι ἀνα-
μετὰ μικρὸν τῆς τυραννίδος, δὲν ἐδόθη αὐτοῖς ἔπειτα καιρὸς

Ἀθ. Πολ. XXIII — XXV, XXXII, XLI. Περὶ μὲν μισθοφορᾶς ῥητὴ ἡ
ἐν XXIV, XXV: ὑπὸ προστάτας τοῦ δήμου Θεμιστοκλέα καὶ Ἀριστείδην
των πολλῶν ἠθροισμένων . . ἅπασιν ἀπὸ τῶν κοινῶν ἡ διοίκησις ἦν» καὶ «ἡ
τῷ δήμῳ ἀπὸ τούτων ἐγίνετο.» Περὶ δὲ κληρώσεως ἀσφαλὲς τὸ συμπέρασμα
ἐν XXX λεγομένων περὶ τῆς ὀλιγαρχικῆς μεταβολῆς· «βουλεύειν κατ' ἐνιαυτὸν
ὑπὲρ τὰ τριάκοντα ἔτη γεγονότας ἄνευ μισθοφορᾶς· τούτων δὲ εἶναι ... καὶ
ἱεροποιοὺς καὶ ἐπιμελητὰς δέκα ἑκατέρους· αἱροῦνται δὲ πάντας τούτους ἐκ προ-
των, ἐκ τῶν ἀεὶ βουλευόντων πλείους προκρίνοντες· τὰς δ' ἄλλας ἀρχὰς ἁπάσας
ρωτὰς εἶναι καὶ μὴ ἐκ τῆς βουλῆς.»

νεωτερίσεως ἐπὶ τῶν δευτερευόντων. Ἐξ οὗ καὶ ἀνα
ἀναγνωρίσωμεν ὅτι τὰ τῶν θυσιῶν, τῶν πεντετηρίδων
ποιῶν ἐξηκολούθησαν καὶ ἐπὶ τῶν τριάκοντα διέποντες
νόμοι οἱ ἐπὶ τῆς ἐνάτης πολιτείας τάξεως, ἀναμφιβόλ
μετὰ τὴν διὰ τάχους κατάλυσιν τῆς ὀγδόης καταστά
ἀνόρθωσιν τῆς δημοκρατίας (1). Ὅτι ἐπὶ τῆς ὀλιγαρχ
«τῶν τετρακοσίων καταστάσεως καὶ μετ' αὐτὴν» (XLI)
φόρος οὔτε κατ' ἀκολουθίαν κληρωτὴ ἐνομοθετήθη ἡ τ
ἀρχὴ μαρτυρεῖται μὲν ἀπ' εὐθείας περὶ τοῦ πολιτεύματος
κοσίων (XXIX-XXXII), περὶ δὲ τῆς μετὰ τούτους π
ὑπὸ τοὺς πεντακισχιλίους συνάγεται ἐκ τῶν ἐν κεφαλαίῳ
Ἀθηναίων Πολιτείας λεγομένων περὶ τῶν εὐθὺς ἐπὶ τ
τῶν τετρακοσίων, τῇ ὑποδείξει Θηραμένους τε καὶ Ἀρ
ὀλιγαρχικῶς τελεσθέντων: «Ἡττηθέντες δὲ . . . κατέλυσ
τρακοσίους, καὶ τὰ πράγματα παρέδωκαν τοῖς πεντακισ
ἐκ τῶν ὅπλων, ψηφισάμενοι μηδεμίαν ἀρχὴν εἶνα
ρον.» Ὅτι δὲ τοιούτους ἄκρως ὀλιγαρχικοὺς νόμους
οὐδ' ἐπὶ βραχὺν χρόνον ν' ἀνεχθῇ ὁ δῆμος, ὁ διὰ τάχου
τείαν τοὺς ὀλιγαρχικοὺς ἀφελόμενος καὶ ἐνάτην τάξιν τ
τίαν πάλιν καταστήσας (XXXIV, XLI), πρόδηλον. Ο
παράβολον ἔχει ἡ γνώμη ὅτι, ἰσχυρῶν κειμένων ἔτι, ἐπὶ
ἄρχοντος (403), τῶν περὶ ἱεροποιῶν δημοτικῶν δογμάτω
μελήσεως τῶν τριάκοντα, περὶ ἄλλα καιριώτερα τυρ
καὶ τοῦ λόγου τούτου ἕνεκα μὴ ὑπαρξάσης ἀνάγκης ν
τικῆς προνοίας περὶ αὐτῶν κατὰ τὴν ἐπὶ τῇ καταλύσει
νων μεταπολίτευσιν, τὰ περὶ ἱεροποιῶν δόξαντα κατὰ τ
τὴν δημοτικὴν τὴν μεσολαβήσασαν μεταξὺ ὀγδόης κ
καταστάσεως (411/10-405/4) παρέμειναν ἐν ἰσχύϊ, ἄνε
νέου εἰδικοῦ νόμου, μέχρι τοῦ ἔτους 329/8, καθ' ὃ ἐν
ναίων Πολιτείᾳ μνημονεύεται ὅτι ἐγένετο τὸ ἐπὶ Κ
ἄρχοντος ψήφισμα.

Κατὰ ταῦτα καὶ τὰ ἐν τῇ ἀριστοτελείῳ πραγματεί

(1) Ἄλλως ἐπράχθη ἐπὶ τῆς τῶν τετρακοσίων καταστάσεως, γενο
προσωρινῆς διατάξεως ἐπὶ τὸ ὀλιγαρχικόν (Ἀθ. Πολ. XXIX καὶ X

...ων Δράκοντος, Σόλωνος καὶ Κλεισθένους λεγόμενα, δυνάμεθα νὰ ...γραφήσωμεν τὴν διαδοχὴν τῆς περὶ ἱεροποιῶν, πεντετηρίδων ...υσιῶν νομοθεσίας ὧδε·

...ευτέρα κατάστασις, ἡ ἐπὶ Δράκοντος, «ἐν ᾗ καὶ νόμους ἀνέ...ψαν πρῶτον» (621-594): Κλήρωσις καθ' ἡλικίαν ὡρισμένων ...τῶν ἐκ τῶν ὅπλα παρεχομένων ('Αθ. Πολιτείας IV: «ἀπεδέ...ο μὲν ἡ πολιτεία τοῖς ὅπλα παρεχομένοις . . . κληροῦσθαι δὲ καὶ ...την καὶ τὰς ἄλλας ἀρχὰς τοὺς ὑπὲρ τριάκοντα ἔτη γεγονότας»).

...ρίτη κατάστασις πολιτείας, ἡ ἐπὶ Σόλωνος, «ἀφ' ἧς ἀρχὴ ...μοκρατίας ἐγένετο» (593-560): Κλήρωσις ἐκ προκρίτων ('Αθ. ...λ. VIII: «τὰς δ' ἀρχὰς ἐποίησε κληρωτὰς ἐκ προκρίτων οὓς ἑκά...ς προκρίνειε τῶν φυλῶν»).

Τετάρτη κατάστασις· ἡ ἐπὶ Πεισιστράτου τυραννίς . . .

Πέμπτη κατάστασις, ἡ Κλεισθένους, ἡ δημοτικωτέρα τῆς Σό...νος (508-479): Πιθανῶς παραπλησία ἐκ προκρίτων κλήρωσις ἐπὶ ...ῳ καινῷ, τῶν νέων νόμων οὓς Κλεισθένης ἔθετο «στοχαζόμενος ...ῦ πλήθους» ὄντων, καθ' ἃ δύναταί τις νὰ συναγάγῃ ἐκ τῶν παρ' ...ριστοτέλει, δημοτικωτέρων πολὺ ἔν τισι καιρίοις (ὀστρακισμῷ, αἱρέ...ς στρατηγῶν κατὰ φυλάς), ἀλλὰ κατὰ πολλὰ καὶ οὐχὶ δεύτερα τῆς ...λιτείας αὐτοῦ οὔσης «παραπλησίας τῇ Σόλωνος» ('Αθην. Πολ. XIX. 'Αντιπαράθες καὶ τὰ περὶ κυαμεύσεως τῶν ἐννέα ἀρχόντων XXII καὶ VIII).

Ἕκτη κατάστασις· ἡ μετὰ τὰ Μηδικά, τῆς ἐξ 'Αρείου Πάγου ...λῆς «οὐδενὶ δόγματι» ἐπιστατούσης . . .

Ἑβδόμη κατάστασις πολιτείας «καὶ μετὰ ταύτην» (463-...2): Κλήρωσις καὶ μισθοφορά. Ψήφισμα κανονιστικόν, ἐν ἔτει ...21/20, εἰς τὸ 'Ηφαιστεῖον κατατεθέν, τὸ ἐν CIA. IV, 2 ἀριθ. ...5 b καὶ I ἀρ. 46.

Ὀγδόη κατάστασις πολιτείας «καὶ μετὰ ταύτην» (412-411): Ἄνευ μισθοφορᾶς, αἵρεσις ἐκ προκρίτων ('Αθ. Πολ. XXX),

Ἐνάτη κατάστασις, δημοκρατία (411-404): Ἐπάνοδος εἰς ...ὴν πάτριον πολιτείαν· νέον ἄρα δόγμα ὁρίζον κλήρωσιν καὶ μισθο...φορὰν τῶν ἱεροποιῶν.

Δεκάτη κατάστασις, ἡ τῶν τριάκοντα καὶ τῶν δέκα τυραννὶς

er ΚΥΡΙΩΝ ΟΝΟΜΑ

... ἐδικτου τοῦ περὶ ἱεροποιῶ

... ιστις πολιτείας «μέχρι τ ...
... παρέχουσα τῷ πλήθει τὴν ἐξουσ ...
... τῶν περὶ ἱεροποιῶν, π ...
... Ἐν ἔτει 329/8, ἐπὶ Κη ...
... ῥυθμίζον τὰ περὶ αὐτῶν ...
... μένον ἐπὶ στήλης ἀνατεθεί ...
... Ἀθ. Πολ. LIV).

... 15 Ἰουλίου 1902

ΣΤΕΦΑΝΟΣ Ν. Δ...

...ΟΝΤΑΙ ΤΑ ΕΙΣ er ΓΕΡΜΑ...
ΚΥΡΙΑ ΟΝΟΜΑΤΑ

... λατινιστὶ μὲν γράφοντες μετατυποῦσ...
... Verus, ἑλληνιστὶ δὲ ἀκολούθως ε...
... ταῦτα οὐ μόνον οἱ Ὀλλανδοὶ φιλόλο...
... Ἑρμῆ, ἀλλὰ καὶ ὁ Οὐλρίχος ἐν τῷ ...
... Ὅτι δὲ τὸ *er* τῶν τοιούτω ἔ...
... τὴν εἰς ηρος ἐκφοράν, διότι καὶ π...
... Ligĕr ἡλληνίζετο Λίγηρ.

ΝΗ ΕΝ ΤΩ ΕΛΛΗΝΙΚΩ ΠΟΛΙΤΙΣΜΩ

ιγραφία τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ
ἐν τῇ Ὁμηρικῇ ἐποχῇ.

ωμεν τὸ κύριον ἡμῶν θέμα, ἤτοι τὴν θέσιν τῆς Ἑλ-
ἡρωϊκῇ ἐποχῇ, δέον πρότερον διὰ βραχέων νὰ ἴδωμεν
ἐφ' οὗ ὅλον τὸ ἔθνος ἐκινεῖτο, δηλαδὴ νὰ σκιαγρα-
ῆς ὅλης κοινωνίας κατάστασιν καὶ β' νὰ ὑποτυπώ-
αὶ δι' ἀμυδρῶν γραμμῶν, ἰδιαιτέρως τὴν ἠθικὴν τοῦ
ργέστερον τὸν πολιτισμὸν αὐτοῦ θὰ ἀποκαλύψῃ.
λληνικὸς λαὸς ἀπεικονίζεται ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ ὡς εὐ-
ηρός. Καὶ ἡ μὲν τόλμη αὐτοῦ ἔστιν ὅτε χωρεῖ μέχρι
λ' ὅμως οἱ ἄνθρωποι οὔτε ἐγωϊσταὶ καὶ ὠμοὶ εἶνε οὔτε
ἀνεξευμένιστοι. Οἱ Ἕλληνες ἐμφοροῦνται θερμῶν αἰσθη-
τῆς τιμῆς ἐρασταί, ἐνῷ σέβονται τοὺς ἄρχοντας καὶ
πρεσβύτας δὲν καταφρονοῦσι τῶν ἀδυνάτων καὶ δυσ-
ακὴ ἁγνότης τιμᾶται παρ' αὐτοῖς πλέον ἢ ἀλλαχοῦ
θεν διακρίνεται εἶδός τι ἡδυπαθοῦς ἐκκλίσεως.
τῆς Ὁμηρικῆς ἐποχῆς εὐχαριστοῦσι τῷ θεῷ διὰ τὴν
πικαλοῦνται τὴν ἀρωγὴν αὐτοῦ ἐν τῇ δυστυχίᾳ, ἀλλ'
δυσηρεστημένοι, δὲν ἀποκρύπτουσι τὴν πρὸς τὸ θεῖον
Πρόθυμος ὁ Ἕλλην νὰ λάβῃ παρὰ τοῦ ἔχοντος δὲν
θυμος νὰ δίδῃ καὶ εἰς τὸν ἐνδεᾶ. Διάκρισις εὐγενῶν καὶ
ται, ἀλλὰ τὸ μεταξὺ αὐτῶν χάσμα δὲν εἶνε δυσυπέρ-
ὴ ἐκ τῆς ἀτομικῆς ἀξίας ἡ τιμὴ ἑκάστου μάλιστα
ὔτε οἱ εὐγενεῖς εἶνε ὑβρισταί, ἀλλ' οὔτε καὶ ὁ λαὸς δει-
ός. Ὁ Ἕλλην τῆς τότε ἐποχῆς σκέπτεται καὶ δρᾷ ἐν
ς ἐλευθερίας· ἀγαπᾷ μὲν τὰ οἰκωφελῆ ἔργα, ἀλλὰ

(404-403): Παράβλεψις ἀθίκτου τοῦ
μοτικοῦ δόγματος.

Ἑνδεκάτη κατάστασις πολιτεί
κρατία ἀεὶ προσεπιλαμβάνουσα τῷ π
Ἐξακολούθησις τῆς ἰσχύος τῶν π
θυσιῶν δημοτικῶν νόμων. Ἐν ἔτει
χοντος, ψήφισμα ἐκ νέου ῥυθμίζο
ἁπλῇ κληρώσει, ἀναγεγραμμένον
εἰς τὸ Ἡφαιστεῖον (Ἀθ. Πολ.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 15 Ἰουλίο

ΠΩΣ ΕΛΛΗΝΙΖΟΝ

Ταῦτα οἱ νεώτεροι
κατὰ τὸ Sevērus κ
Οὕτως ἐξήνεγκον τὰ
τοῦ κ. Κόντου Λογί
τινικοῦ Λεξικοῦ πρ
τὸ *e*, τοῦτο δὲν κ
λαιοῖς τὸ βαρβαρι

ηρικῷ κόσμῳ.
θαλία.

τοῦ ἀνθρώπου χαρακτ
αὐτοῦ ὡς ἀγαθὴ ἢ κακ
φαίνεται ἀρκούντως προ
εἶνε τὸ ἁμάρτημα
τοῦ ἐν ἀγνοίᾳ ἢ ἐκ πε
ἐξ ἐπισκοτήσεως τῆς δια
ἐν ἐπιγνώσει καὶ τῆς θελήσ
ἀτασθαλίαν· τὸ τοιοῦτο δὲ
ἐπίγνωστον, ἐπειδὴ τείνει νὰ
συνεπάγεται τὴν ποινὴν
ἀτασθαλία τόσον ἐπισήμως
ὅτι ὁ ἄνθρωπος ὁ διαπ
περιεφρόνησε τὸν ἐσωτερι
τοῦ δικαίου, ὅστις εἶνε ἔμφυτ
τὸ ἀνθρώπινον γένος κατ

τοῦ ἁμαρτήματος ἣν παρ
ἀποχρώντως ἐμφαίνει τὴν ἠ
ἐν τῇ ὁμηρικῇ ἐποχῇ.

...ικῆς ἀποτρε-
... ἡ ἡρωϊκὴ ἐποχὴ
... (νέμεσιν), β' τὴν
... οὐ τὴν ὀργὴν καὶ
... τῷ αὐτῷ χωρίῳ εὑρί-
... ὁ Τηλέμαχος πειρᾶται
... τοῦ νὰ καταφθείρωσι

...νας ἀνθρώπους
... ὑποδείσατε μῆνιν.

... τὴν ἐνοικοῦσαν ἐν τῷ στήθει καὶ
...πιμαρτυροῦσι καὶ τὰ ἑξῆς χωρία·
... τὴν ὑποπλακίην Θήβην, ἀπέκτεινε
...να, ἀλλὰ τὸν νεκρὸν τούτου δὲν ἠθέ-
... τὸν ποιητὴν «σεβάσσατο γὰρ τόγε
...χθρὸν μετὰ τῶν ὅπλων αὐτοῦ· καίτοι τὸ
...ρὸν τοῦ πολεμίου ἠσκεῖτο ὑπὸ τῶν Ἑλ-
... δὲν καταδέχεται νὰ ἐφαρμόσῃ τοῦτο ἐπὶ
...ότι τοῦτο δὲν συνεφώνει πρὸς τὰ ἑαυτοῦ μό-
...τα. Ὥστε ἐνταῦθα ρυθμίζει τὴν διαγωγὴν τοῦ
...γνώμη, ἀλλὰ μόνη ἡ συνείδησις τοῦ ἀτόμου.
...μαχος, ὅταν οἱ ὑπερφίαλοι μνηστῆρες κατασπα-
... καὶ ὑβρίζωσι τὸν οἶκον αὐτοῦ, ποιεῖται ἔκκλησιν εἰς
... εἰς τὰ ἀτομικὰ αἰσθήματα αὐτῶν λέγων

...ρος δὲ εἰ μὲν θυμὸς νεμεσίζεται αὐτῶν
...μοι μεγάρων (3).

... Μενέλαος παρακελευόμενος τοῖς Ἕλλησιν εἰς τὴν σω-
...κροῦ τοῦ Πατρόκλου λέγει·

(2) Ζ 415. (3) β 138.

καὶ τὰς κοινωνικὰς ἀσχολίας ἐπιζητεῖ, δι' ὧν μάλιστα ἐν κοινωνίαις ἀτελῶς ὠργανωμέναι ἱκανότητα τοῦ πνεύματος καὶ τὴν ἐν τῇ ἀγ ἐξ ἴσου ὡς καὶ τὴν ἐν τῇ μάχῃ ἀνδρείαν. ἀγορὰ ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ τὸ αὐτὸ κοσμητι ἤτοι ἑκατέρα κυδιάνειρα καλεῖται. Καὶ ζωγραφεῖται ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ

μύθων τε ρητῆ
ἔργων τε πρηκ

Ἡ ἠθικὴ ἐν τῷ ὁμ
ἄτη - ἀτασθ

Ἡ ἠθική, καθ' ἣν ἐκτιμᾶται ὁ τ νεται ἡ πρὸς τὸν πλησίον πρᾶξις αὐ ἄδικος, ἐν τῇ ὁμηρικῇ ἐποχῇ φαί ποιητὴς σαφῶς διδάσκει πόσον θρα που τὸ γινόμενον βεβουλευμένως γνώμης τελεσθέντος. Καὶ τὸ μὲν χθὲν κακὸν καλεῖ ἄτην, τὸ δὲ ἐν γούσης ἐργασθὲν ὀνομάζει ἀτασ εἶνε ἀδικαιολόγητον καὶ ἀσύγγν τὸν ἠθικὸν νόμον· καὶ διὰ τοῦτο ρίαν. Τὸ νὰ ἀναγραφῇ δὲ ἡ ἀτα κώδικι, καταδηλοῖ τὴν πίστιν ἁμάρτημα τοῦτο ἐσκεμμένως μάρτυρα τῆς ἀληθείας καὶ τ οὗ τὴν περιφρόνησιν ὁμοφών μάλιστα ὑπεύθυνον καὶ ἔνοχο

Ὥστε καὶ μόνη ἡ διάκρι λέξεις ἄτη καὶ ἀτασθαλία χὴν τὴν ἐπικρατοῦσαν ἐν τ

...μίζει ...ων καὶ ...καὶ διαμ... τῆς ἠθικῆ... ...ντι ἠθικῆς, ...πρὸς ἀόρατ... ...ίας καὶ ἡ πεῖρ...

τῇ
ήριον
ούσιω-
μὰς καὶ
ς δὲ αἰ-

τίμησιν τοῦ
πρὸς ἐκεῖνα
ον τῆς φιλαυ-

τὸν χαρακτῆρα
φαίνονται ἡμῖν,
τους, τοῦτο ἐνέχει
ο ὑποχρεοῖ ἡμᾶς ἐν
ωμεν καὶ τὰ αἰσθή-
καὶ ἀποφάσεων ἡμῶν·
ήκουσα καθ' ὅλην τὴν
ζῃ γνησίου καὶ ὑψηλοῦ

ἀποβλέπων εἰς τὴν γνώ-
εἰς τὴν ἐκτίμησιν ἐξωτε-
ῶν. Καὶ εὐθὺς μὲν ἐν ἀρχῇ
ὄψιν τὴν ἔξωθεν βίαν, ἀλλὰ
δὲ ἡ αἰδὼς μεταπέσῃ εἰς τὸ
βία, ἡ ἐνέργεια ἡ γινομένη ἐν
βάλλεται εἰς ἰσχυρὸν παράγοντα
ἡ αἰδὼς καὶ μόνη καταδεικνύει
ύνεται ὑπὸ ἀφανῶν μέν, ἀλλ' ἀσφα-

λῶν ἠνιῶν καὶ β' πόσον εἶνε τοῦτο ἐπιδεκτικὸν ὑψηλῆς κ
διαπαιδαγωγήσεως.

Ἡ αἰδὼς ἔχει πολλαπλῆν τὴν σημασία

α'. Κατὰ πρῶτον ἡ αἰδὼς χρησιμοποιεῖται ἐν τῷ στ
εἶνε ἀνάγκη νὰ διεγερθῇ ἡ φιλοτιμία τῶν στρατιωτῶν ε
εὐψυχίας ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων αὐτῶν· αἰδώς, Ἀ
αἰδῶ θέσθε ἐν θυμῷ . . . φωνάζει ὁ ἄναξ ἢ ὁ ἡγεμὼ
λήνων. Εἶνε δὲ ἄξιον παρατηρήσεως, ὅτι ἐν ᾧ ὁ ποιητὴς
κὸν τοῦτο παρακέλευσμα μεταχειρίζεται συχνὰ διὰ τοὺ
διὰ τοὺς Τρῶας οὐδέποτε, πλὴν μόνον ἅπαξ περὶ τῶν
αὐτῶν Λυκίων. Γνωμικὸς ὡσαύτως φαίνεται ὅτι ἀπέβη κ

«αἰδομένων ἀνδρῶν πλείονες σόοι ἠὲ πέφανται

β'. Διὰ τῆς λέξεως αἰδοῖος ὁ ποιητὴς ἐκφράζει ἰδια
μων τινῶν σχέσιν καὶ στενοτέραν τοῦ γενικοῦ συνδέσμου τ
τος ἄνθρωπον πρὸς ἄνθρωπον· οὕτως οἱ συγγενεῖς, ο
ξένος, ὁ ἱερεὺς καλοῦνται αἰδοῖοι.

γ'. Ὁ πρὸς τοὺς πτωχοὺς σεβασμὸς ἦτο τόσον ἐπιβλη
οὗτοι καὶ ἄνευ οὐσιαστικοῦ καλοῦνται αἰδοῖοι. Διότι
ἰδέαν τῶν τότε ἀνθρώπων δυνατὸν ἦτο καὶ αὐτοὶ οἱ θεοὶ
τὴν μορφὴν τοῦ πάσχοντος ἐπαίτου, ἵνα δοκιμάζωσι τὴν
τῶν ἀνθρώπων (1)· ὥστε ἡ ἰδέα αὐτῶν αὕτη ἦτο χρ
παρεμφερὴς πρὸς τὴν τοῦ Εὐαγγελίου «ὅσα ἐνὶ τῶν ἀδελφ
τῶν ἐλαχίστων ἐποιήσατε, ἐμοὶ ἐποιήσατε». Μάλιστα δ
μενος ἐπαίτης ἐθεωρεῖτο καὶ αὐτοῖς τοῖς θεοῖς αἰδοῖος (2)

Οὐ μόνον δὲ ἁπλῶς ὁ ξένος καὶ ὁ πάσχων ἐπαίτης ε
ἀλλὰ καὶ ὁ ἱκέτης καὶ ἐχθρὸς ἐὰν τυγχάνῃ ὤν, ὡς ὁ
Πριαμίδης, νομίζει, ὅτι κέκτηται δικαιώματα ἐπὶ τῆς
αἰδοῦς. Διὸ ἱκετεύων τὸν Ἀχιλλέα λέγει

γουνοῦμαι σ' Ἀχιλλεῦ, σὺ δέ μ' αἴδεο καί μ' ἐλέησον

Ἡ φράσις τοῦ ποιητοῦ «ὁ ρήτωρ αἰδοῖ μειλιχίῃ ἀγορ

(1) ρ 482. η 202. (2) ε 447. (3) Φ 74.

ρήτωρ μετ' εὐλαβείας καὶ σεβόμενος τὸ ἀκροατήριον δη-
ο ἀποτελεῖ ἰδιαιτέραν χάριν τοῦ ῥήτορος ἢ τὴν μειλι-
τα.

πνευματικῆς σεμνότητος ἡ αἰδὼς δυνατὸν νὰ μεταπέσῃ
υσικὴν κοσμιότητα, ὡς ὅτε αἱ θεαὶ αἰδοῖ ἔμενον
ἴδωσι τὸ ἄσεμνον θέαμα τοῦ Ἄρεως καὶ τῆς Ἀφροδί-

πάλιν ἡ αἰδὼς σημαίνει τὴν εὐλάβειαν καὶ ἁβρότητα,
ἐκφράζῃ τις τὸ ἀληθές, ὂν δυσάρεστον ἢ λυπηρόν, ἐκ λε-
μὴ δυσαρεστήσῃ τῷ ἄλλῳ, καὶ νεώτερος ἂν εἶνε οὗτος·
Τηλέμαχος παρακαλῶν τὸν γεραρὸν Νέστορα, ἵνα εἴπῃ
γέρων γνωρίζει περὶ Ὀδυσσέως, προστίθησι

έ τι μ' αἰδόμενος μειλίσσεο μηδ' ἐλέαιρε (2).

λωνείᾳ ὁ Ἀγαμέμνων προτρέπει τὸν Διομήδη νὰ ἐκλέξῃ
ς τὴν κατασκόπευσιν, ὃν ἂν τῶν Ἀχαιῶν νομίζῃ ἄριστον.
αι ἵνα μὴ τυχὸν ὁ Τυδείδης θέλων νὰ εὐαρεστήσῃ αὐτῷ
ὸν Μενέλαον ἄλλου κρείττονος· τοῦτο δὲ κατὰ τὸν ποιη-
δης ἔμελλε νὰ πράξῃ «αἰδοῖ εἴκων» (Κ 238). Τέλος ἡ
ς ἁβρότητος δυνατὸν νὰ μεταπέσῃ εἰς τὴν ἄγαν εὐλά-
υσωπίαν, τὸν φόβον ἢ τὴν ἔλλειψιν παρρησίας. Οὕτω
Ἀθηνᾶ συμβουλεύει τῷ ὀκνοῦντι Τηλεμάχῳ νὰ ἐρωτήσῃ
τως τὸν Νέστορα περὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, λέγει·

οὐ σὲ χρὴ ἔτ' αἰδοῦς οὐδ' ἠβαιόν (3),

δήμων νεανίας ἀποκρίνεται ἄπειρος ἔτι λόγων φρονίμων
δ' αὖ νέον ἄνδρα γεραίτερον ἐξέρεσθαι».

ήμαντος αὕτη λέξις καὶ τόσον πολύχρηστος εἶνε ἱκανὸν
ς ποικίλης ἀναπτύξεως, εἰς ἣν ἡ τότε Ἑλληνικὴ κοινω-
Λεπτοτέρα ἀπόχρωσις τοῦ αἰσθήματος τούτου, τοῦ διὰ
ἐκδηλουμένου ἐν οὐδενὸς πεπολιτισμένου λαοῦ τῇ γλώσσῃ
ὰ τὴν λεπτὴν ἀντίληψιν τοῦ *Gladstone* οὐδὲ τοσαύτη
μάλιστα ἐν ᾗ ἐποχῇ ἡ ἄλλη ἀνάπτυξις καὶ πρόοδος τοῦ
νευματικὴ καὶ ὑλική, λίαν ταπεινὴ ἦτο· ἡ δύναμις τῆς

(2) γ 96. (3) γ 14.

λῶν ἡνιῶν καὶ β' πόσον εἶνε το
διαπαιδαγωγήσεως.

Ἡ αἰδὼς ἔχει πο

α'. Κατὰ πρῶτον ἡ αἰδ
εἶνε ἀνάγκη νὰ διεγερθῇ ἡ
εὐψυχίας ἐκπλήρωσιν τῶν κ
αἰδῶ θέσθε ἐν θυμῷ .
λήνων. Εἶνε δὲ ἄξιον παρ
κὸν τοῦτο παρακέλευσμα
διὰ τοὺς Τρῶας οὐδέπο
αὐτῶν Λυκίων. Γνωμικὸ

«αἰδομένων ἀ

β'. Διὰ τῆς λέξεως
μων τινῶν σχέσιν καὶ
τος ἄνθρωπον πρὸς
ξένος, ὁ ἱερεὺς κα
γ'. Ὁ πρὸς τοὺς
οὗτοι καὶ ἄνευ οὐσ
ἰδέαν τῶν τότε ἀνθ
τὴν μορφὴν τοῦ πο
τῶν ἀνθρώπων (1)
παρεμφερὴς πρὸς
τῶν ἐλαχίστων ἐ
μενος ἐπαίτης ἐθε
Οὐ μόνον δὲ
ἀλλὰ καὶ ὁ ἱκε
Πριαμίδης, νομ
αἰδοῦς. Διὸ ἱκε

γουνοῦμαι

Ἡ φράσις τοῦ

(1) ρ 482. η

...ῶν Ὁμηρικῶν ποιημάτων καὶ ...ὐχὶ τόσον δυσαπόδεικτον οὐδ' ...κ. Κλέων Ραγκαβῆς (Οἰκ. 6', ... ὅτι τῶν Εὐρωπαίων τινὲς δο... θρησκοληψιῶν ἢ καὶ ἐπιπολαίου ... ἢ καὶ νὰ ἀμφισβητήσωσι τὴν τῆς ... ἀναμφισβητήτως ἀπέδειξαν ἄλλοι ...ινῶς ἀναδιφήσαντες τὴν Ἑλληνικὴν ...ς ὁ Lenz ἐν ἔτει 1790 προμνημο... Meiners καὶ Gorguet: «ἄγνοια τοῦ ...νωσθῇ μου, ἂν ἀποδεχθῶ ἀναμφισβη... ...μνημονευθέντων συγγραφέων περὶ τοῦ ...ηθευούσας. Χάριν δὲ τῆς ἀληθείας καὶ ... συχνὰ καὶ ἀδίκως κατακριθέντος νομίζω ...ω, ὅτι ἡ θέσις τῶν γυναικῶν ἐν τῷ ἡρω... ...δὲ κακῶς εἶχε, τὰ ἤθη αὐτῶν δὲν ἦσαν ...να, καὶ ὁ ἔρως αὐτῶν οὐχὶ τόσον χυδαῖος ...μισαν».

Ὁ Γαμήλιος νόμος.

...ν περὶ τῆς καταστάσεως τῆς γυναικός ἔν τινι ...ι ἐν τῷ καθεστῶτι ἢ τῷ νόμῳ τοῦ γάμου. Καθ' ...ζεται διὰ τῶν δικαίων περιορισμῶν, ἡ θέσις τῆς ...ι ἔντιμος, ἐλευθέρα καὶ εὐτυχής· καθ' ὅσον δ' οἱ ... χαλαροῦνται κατὰ τὰς ὀρέξεις ἑκάστου, ἡ κατά...ς ὑποβιβάζεται καὶ ἡ γυνὴ μεταβάλλεται εἰς δού... ἡ ἐπιθυμία ἀποτελῇ τὸν νόμον, τότε ἡ μὲν δύναμις ... κρατεῖ, τὸ δὲ δίκαιον τοῦ ἀσθενεστέρου καταπα... ἡ αὐστηρὰ καὶ δραστηρία ἀστυνομία εἶνε σωτηρία εἰς ... οὕτω καὶ ὁ αὐστηρὸς νόμος τοῦ γάμου εἶνε ὠφελιμώ... ἀσθενέστερον φῦλον, τ. ἔ. τὴν γυναῖκα. Ὁ νόμος μά...μου διαφέρει τῶν ἄλλων ἀνθρωπίνων νόμων. Διότι οἱ ... ὀλιγωτέρους περιορισμοὺς ἔχουσιν, ἵνα μὴ καταθλί...νία, τόσῳ καλλίτεροι εἶνε, εἰς δὲ τὸν γαμήλιον νόμον

αἰδοῦς καταφαίνεται καὶ ἐκ τοῦ ὅτι ὁ Ἡσίοδος
νίσῃ τὴν ἀγριότητα τοῦ σιδηροῦ αἰῶνος τῆς
α ἡ αἰδὼς καὶ νέμεσις ἐξέλιπον ἐκ τῆς τῶν ἀν

Ἡ γυνὴ ἐν τῇ ὁμηρικῇ ἐ:

Οὐδενὸς λαοῦ ὁ πολιτισμὸς δύναται νὰ ἐ.
ἔποψιν, ἂν μὴ ἐν αὐτῷ καὶ ἡ γυνὴ κατέχῃ
Ἐν δὲ τῇ ἡρωϊκῇ ἐποχῇ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθν
λίαν ἀξιοσημείωτον περιωπὴν καὶ ἡ θέσις α
μόνον ἀπολύτως, ἀλλὰ καὶ ἐν παραβολῇ π,
ρικῆς ἀκμαζούσης Ἑλλάδος τε καὶ Ρ
δύο ταῦτα ἔθνη ἐξίκοντο εἰς τὸν ὕψιστον
Οὕτω δὲ ἐλέγχονται ἡμαρτημέναι αἱ θεωρ
ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ πολιτισμοῦ τοῦ ἀνθρ
νόμον, καθ' ὃν ἐξελίσσεται ὁ ἄνθρωπ
σκότους εἰς τὸ φῶς, ἠθικῶς δὲ ἐκ τῆς
τὴν ἀρετήν

Καὶ εἶνε μὲν ἀναμφισβήτητον ὅτι
χριστιανισμοῦ ἡ γυνὴ προήχθη εἰς τὴν
ἐν οὐδεμιᾷ περιόδῳ τῆς ἀνθρωπίνης ἱ
χριστιανικῷ ἡ γυνὴ ἵσταται τόσον ὑ
ὅσον ἡ Ἑλληνὶς τῶν ὁμηρικῶν πο
οὕται ἡ γυνὴ καὶ ἐν αὐτοῖς ἔτι τ
περιωπὴ αὐτῆς καὶ τὰ ἄλλα σπέρμ
ωνίζονται σαφῶς τὰς μελλούσας
φυλῆς, ὡς ὁ μέγας Ἀλέξανδρος
ὑπέφηνε τὴν μέλλουσαν αὐτοῦ
τοῦτο, δέον νὰ ἐξετάσωμεν τὴν
ὡς πρὸς τὸν γάμον ἐν λεπτομερ
ἣν κατέχει ἐν τῇ κοινωνίᾳ, γ'
ἐπιδείξωμεν τὸν γυναικεῖον χο
ἐν τῇ ὁμηρικῇ ποιήσει ἀπεικο
ὅ,τι συντελεῖ εἰς τὸ νὰ δια
ταῦτα ὑπὲρ τῆς ὑψηλῆς θε

ι
: καὶ
.ρεπε δ
ὶ νὰ ὑπ
ησαν οἱ γ
, ἡ γυνὴ κα
εἰς γάμον μ
τρᾶγμα μνησ
α' τὰ ἔθν

ἐξ οὗ καὶ τὸ
ται ἡδονικά. χρ

ι
η-
γε-
, (5).
οιητοῦ
περιου-
ς κόρης
αὶ καὶ τὸ
δνα παν-
τῆς Ὀδυσ-
ι ὡς δῶρα ἢ
, δὲ ἔχει ὧδε:
λὰ μάλ' ὅσσα
τῆς σειρᾶς τοῦ
ι τὸν γάμον καὶ
ες ταῦτα, ὁπόσα
ρτυνέουσιν ἔδνα
ῦ αὐτοῦ πράγματος
ῶς κεν αὐτὸς (ὁ πα-
= συμφωνήσῃ τὰ εἰς
ῶρα ὑπὸ τῶν μνηστή-
διαφυλάττει καὶ ἐνταῦθα

. τ 528. σ 367. 275. φ. 160.
15. (6) N 381. (7) α 277

λῶν ἡνιῶν καὶ ϐ' πόσον εἶνε τοῦτο ἐπιδεκτικὸν ὑψηλῆς κ
διαπαιδαγωγήσεως.

Ἡ αἰδὼς ἔχει πολλαπλῆν τὴν σημασία

α'. Κατὰ πρῶτον ἡ αἰδὼς χρησιμοποιεῖται ἐν τῷ στ
εἶνε ἀνάγκη νὰ διεγερθῇ ἡ φιλοτιμία τῶν στρατιωτῶν ε
εὐψυχίας ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων αὐτῶν· αἰδώς, Ἀρ
αἰδῶ θέσθε ἐν θυμῷ . . . φωνάζει ὁ ἄναξ ἢ ὁ ἡγεμώ
λήνων. Εἶνε δὲ ἄξιον παρατηρήσεως, ὅτι ἐν ᾧ ὁ ποιητὴς
κὸν τοῦτο παρακέλευσμα μεταχειρίζεται συχνὰ διὰ τοὺ
διὰ τοὺς Τρῶας οὐδέποτε, πλὴν μόνον ἅπαξ περὶ τῶν
αὐτῶν Λυκίων. Γνωμικὸς ὡσαύτως φαίνεται ὅτι ἀπέϐη κ

«αἰδομένων ἀνδρῶν πλείονες σόοι ἠὲ πέφανται

ϐ'. Διὰ τῆς λέξεως αἰδοῖος ὁ ποιητὴς ἐκφράζει ἰδια
μων τινῶν σχέσιν καὶ στενοτέραν τοῦ γενικοῦ συνδέσμου τ
τος ἄνθρωπον πρὸς ἄνθρωπον· οὕτως οἱ συγγενεῖς, ο
ξένος, ὁ ἱερεὺς καλοῦνται αἰδοῖοι.

γ'. Ὁ πρὸς τοὺς πτωχοὺς σεϐασμὸς ἦτο τόσον ἐπιϐλη
οὗτοι καὶ ἄνευ οὐσιαστικοῦ καλοῦνται αἰδοῖοι. Διότι
ἰδέαν τῶν τότε ἀνθρώπων δυνατὸν ἦτο καὶ αὐτοὶ οἱ θεοὶ
τὴν μορφὴν τοῦ πάσχοντος ἐπαίτου, ἵνα δοκιμάζωσι τὴν
τῶν ἀνθρώπων (1)· ὥστε ἡ ἰδέα αὐτῶν αὕτη ἦτο χρ
παρεμφερὴς πρὸς τὴν τοῦ Εὐαγγελίου «ὅσα ἐνὶ τῶν ἀδελ
τῶν ἐλαχίστων ἐποιήσατε, ἐμοὶ ἐποιήσατε». Μάλιστα
μενος ἐπαίτης ἐθεωρεῖτο καὶ αὐτοῖς τοῖς θεοῖς αἰδοῖος (2)

Οὐ μόνον δὲ ἁπλῶς ὁ ξένος καὶ ὁ πάσχων ἐπαίτης ε
ἀλλὰ καὶ ὁ ἱκέτης καὶ ἐχθρὸς ἐὰν τυγχάνῃ ὤν, ὡς ὁ
Πριαμίδης, νομίζει, ὅτι κέκτηται δικαιώματα ἐπὶ τῆς
αἰδοῦς. Διὸ ἱκετεύων τὸν Ἀχιλλέα λέγει

γουνοῦμαι σ' Ἀχιλλεῦ, σὺ δέ μ' αἴδεο καί μ' ἐλέησον

Ἡ φράσις τοῦ ποιητοῦ «ὁ ρήτωρ αἰδοῖ μειλιχίῃ ἀγο

(1) ρ 482. η 202. (2) ε 447. (3) Φ 74.

τωρ μετ' εὐλαβείας καὶ σεβόμενος τὸ ἀκροατήριον δη·
ἀποτελεῖ ἰδιαιτέραν χάριν τοῦ ῥήτορος ἢ τὴν μειλι-
.

ευματικῆς σεμνότητος ἡ αἰδὼς δυνατὸν νὰ μεταπέσῃ
σικὴν κοσμιότητα, ὡς ὅτε αἱ θεαὶ αἰδοῖ ἔμενον
δωσι τὸ ἄσεμνον θέαμα τοῦ Ἄρεως καὶ τῆς Ἀφροδί-

λιν ἡ αἰδὼς σημαίνει τὴν εὐλάβειαν καὶ ἁβρότητα,
ράζῃ τις τὸ ἀληθές, ὃν δυσάρεστον ἢ λυπηρόν, ἐκ λε-
ὴ δυσαρεστήσῃ τῷ ἄλλῳ, καὶ νεώτερος ἂν εἶνε οὗτος·
Τηλέμαχος παρακαλῶν τὸν γεραρὸν Νέστορα, ἵνα εἴπῃ
ιων γνωρίζει περὶ Ὀδυσσέως, προστίθησι

η μ' αἰδόμενος μειλίσσεο μηδ' ἐλέαιρε (2).

νείᾳ ὁ Ἀγαμέμνων προτρέπει τὸν Διομήδη νὰ ἐκλέξῃ
τὴν κατασκόπευσιν, ὃν ἂν τῶν Ἀχαιῶν νομίζῃ ἄριστον.
ἵνα μὴ τυχὸν ὁ Τυδείδης θέλων νὰ εὐαρεστήσῃ αὐτῷ
Μενέλαον ἄλλου κρείττονος· τοῦτο δὲ κατὰ τὸν ποιη-
ς ἔμελλε νὰ πράξῃ «αἰδοῖ εἴκων» (Κ 238). Τέλος ἡ
ἁβρότητος δυνατὸν νὰ μεταπέσῃ εἰς τὴν ἄγαν εὐλά-
σωπίαν, τὸν φόβον ἢ τὴν ἔλλειψιν παρρησίας. Οὕτω
θηνᾶ συμβουλεύει τῷ ὀκνοῦντι Τηλεμάχῳ νὰ ἐρωτήσῃ
ς τὸν Νέστορα περὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, λέγει·

ὺ σὲ χρὴ ἔτ' αἰδοῦς οὐδ' ἠβαιόν (3),

ιων νεανίας ἀποκρίνεται ἄπειρος ἔτι λόγων φρονίμων
αὖ νέον ἄνδρα γεραίτερον ἐξέρεεσθαι».
ντος αὕτη λέξις καὶ τόσον πολύχρηστος εἶνε ἱκανὸν
ποικίλης ἀναπτύξεως, εἰς ἣν ἡ τότε Ἑλληνικὴ κοινω-
πτοτέρα ἀπόχρωσις τοῦ αἰσθήματος τούτου, τοῦ διὰ
ηλουμένου ἐν οὐδενὸς πεπολιτισμένου λαοῦ τῇ γλώσσῃ
τὴν λεπτὴν ἀντίληψιν τοῦ *Gladstone* οὐδὲ τοσαύτη
λιστα ἐν ᾗ ἐποχῇ ἡ ἄλλη ἀνάπτυξις καὶ πρόοδος τοῦ
ματικὴ καὶ ὑλική, λίαν ταπεινὴ ἦτο· ἡ δύναμις τῆς

2) γ 96. (3) γ 14.

αἰδοῦς καταφαίνεται καὶ ἐκ τοῦ ὅτι ὁ Ἡσίοδος θέλων
νίσῃ τὴν ἀγριότητα τοῦ σιδηροῦ αἰῶνος τῆς ἀνθρωπ
α ἡ αἰδὼς καὶ νέμεσις ἐξέλιπον ἐκ τῆς τῶν ἀνθρώπων

Ἡ γυνὴ ἐν τῇ ὁμηρικῇ ἐποχῇ

Οὐδενὸς λαοῦ ὁ πολιτισμὸς δύναται νὰ ἔχῃ ἀξίαν ἔποψιν, ἂν μὴ ἐν αὐτῷ καὶ ἡ γυνὴ κατέχῃ τὴν ἐμπρέπ Ἐν δὲ τῇ ἡρωϊκῇ ἐποχῇ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους ἡ γυνὴ λίαν ἀξιοσημείωτον περιωπὴν καὶ ἡ θέσις αὐτῆς εἶνε λία μόνον ἀπολύτως, ἀλλὰ καὶ ἐν παραβολῇ πρὸς τὴν γυναι ρικῆς ἀκμαζούσης Ἑλλάδος τε καὶ Ῥώμης καὶ μάλ δύο ταῦτα ἔθνη ἐξίκοντο εἰς τὸν ὕψιστον βαθμὸν τῆς ἀ Οὕτω δὲ ἐλέγχονται ἡμαρτημέναι αἱ θεωρίαι τῶν συγγρα ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ πολιτισμοῦ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους νόμον, καθ᾽ ὃν ἐξελίσσεται ὁ ἄνθρωπος πνευματικῶς σκότους εἰς τὸ φῶς, ἠθικῶς δὲ ἐκ τῆς ἀκρατείας καὶ ἀ τὴν ἀρετήν

Καὶ εἶνε μὲν ἀναμφισβήτητον ὅτι διὰ τοῦ Εὐαγγελ χριστιανισμοῦ ἡ γυνὴ προήχθη εἰς τὴν ὑψίστην αὐτῆς περ ἐν οὐδεμιᾷ περιόδῳ τῆς ἀνθρωπίνης ἱστορίας καὶ παρ᾽ οὐ χριστιανικῷ ἡ γυνὴ ἵσταται τόσον ὑψηλὰ καὶ εἶνε τόσον ὅσον ἡ Ἑλληνὶς τῶν ὁμηρικῶν ποιημάτων· ἡ πολλὴ τι οῦται ἡ γυνὴ καὶ ἐν αὐτοῖς ἔτι τοῖς παναρχαίοις χρόνο περιωπὴ αὐτῆς καὶ τὰ ἄλλα σπέρματα τοῦ ὑψηλοῦ πολιτ ωνίζονται σαφῶς τὰς μελλούσας περικλεεῖς τύχας τῆς φυλῆς, ὡς ὁ μέγας Ἀλέξανδρος ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἡλ ὑπέφηνε τὴν μέλλουσαν αὐτοῦ μεγαλοφυΐαν. Ἵνα δὲ τοῦτο, δέον νὰ ἐξετάσωμεν τὴν θέσιν τῆς γυναικὸς πολλα ὡς πρὸς τὸν γάμον ἐν λεπτομερείᾳ, β´ δὲ πρέπει νὰ ἴδωμ ἣν κατέχει ἐν τῇ κοινωνίᾳ, γ´ τὰ ἔργα, εἰς ἃ καταγίνετ ἐπιδείξωμεν τὸν γυναικεῖον χαρακτῆρα, οἱονεὶ ζωντανὸν ἐν τῇ ὁμηρικῇ ποιήσει ἀπεικονιζομένων γυναικῶν καὶ τελ ὅ,τι συντελεῖ εἰς τὸ νὰ διαφωτίσῃ τὴν θέσιν αὐτῆς. Τ ταῦτα ὑπὲρ τῆς ὑψηλῆς θέσεως τῆς Ἑλληνίδος κατὰ

ουσιν ἄφθονα ἐξ αὐτῶν τῶν Ὁμηρικῶν ποιημάτων καὶ
ἔργον τοῦτο φαίνεται οὐχὶ τόσον δυσαπόδεικτον οὐδ'
, ὡς ὑπέλαβεν αὐτὸ ὁ κ. Κλέων Ραγκαβῆς (Οἰκ. Β',
ἴσως ἐκπλαγεὶς ἐκ τοῦ ὅτι τῶν Εὐρωπαίων τινὲς δο-
ἐκ προκαταλήψεων ἢ θρησκοληψιῶν ἢ καὶ ἐπιπολαίου
ήθησαν νὰ μειώσωσιν ἢ καὶ νὰ ἀμφισβητήσωσι τὴν τῆς
τιμημένην θέσιν, ἣν ἀναμφισβητήτως ἀπέδειξαν ἄλλοι
ἐμβριθῶς καὶ εἰλικρινῶς ἀναδιφήσαντες τὴν Ἑλληνικὴν
οὺ δὲ τί λέγει αὐτὸς ὁ Lenz ἐν ἔτει 1790 προμνημο-
ον τοῦ Wood, Meiners καὶ Gorguet: «ἄγνοια τοῦ
ιου ἤθελε καταγνωσθῇ μου, ἂν ἀποδεχθῶ ἀναμφισβη-
νώμας τῶν προμνημονευθέντων συγγραφέων περὶ τοῦ
τούτου ὡς ἀληθευούσας. Χάριν δὲ τῆς ἀληθείας καὶ
υ φύλου τόσον συχνὰ καὶ ἀδίκως κατακριθέντος νομίζω
χρεων νὰ δείξω, ὅτι ἡ θέσις τῶν γυναικῶν ἐν τῷ ἡρω-
ἐν ἐνόσει οὐδὲ κακῶς εἶχε, τὰ ἤθη αὐτῶν δὲν ἦσαν
αὶ διεφθαρμένα, καὶ ὁ ἔρως αὐτῶν οὐχὶ τόσον χυδαῖος
ὡς τινες ἐνόμισαν».

Α'. Ὁ Γαμήλιος νόμος.

κριτήριον περὶ τῆς καταστάσεως τῆς γυναικὸς ἔν τινι
φαίνεται ἐν τῷ καθεστῶτι ἢ τῷ νόμῳ τοῦ γάμου. Καθ'
σφαλίζεται διὰ τῶν δικαίων περιορισμῶν, ἡ θέσις τῆς
σταται ἔντιμος, ἐλευθέρα καὶ εὐτυχής· καθ' ὅσον δ' οἱ
όμου χαλαροῦνται κατὰ τὰς ὀρέξεις ἑκάστου, ἡ κατά-
ναικὸς ὑποβιβάζεται καὶ ἡ γυνὴ μεταβάλλεται εἰς δού-
αν ἡ ἐπιθυμία ἀποτελῇ τὸν νόμον, τότε ἡ μὲν δύναμις
ου κρατεῖ, τὸ δὲ δίκαιον τοῦ ἀσθενεστέρου καταπα-
ἡ αὐστηρὰ καὶ δραστηρία ἀστυνομία εἶνε σωτηρία εἰς
οὕτω καὶ ὁ αὐστηρὸς νόμος τοῦ γάμου εἶνε ὠφελιμώ-
ἀσθενέστερον φῦλον, τ. ἔ. τὴν γυναῖκα. Ὁ νόμος μά-
μου διαφέρει τῶν ἄλλων ἀνθρωπίνων νόμων. Διότι οἱ
ὀλιγωτέρους περιορισμοὺς ἔχουσιν, ἵνα μὴ καταθλί-
νία, τόσῳ καλλίτεροι εἶνε, εἰς δὲ τὸν γαμήλιον νόμον

τοὐναντίον συμβαίνει. Διότι οὗτος ἀποβαίνει τόσῳ ὠφ
ὅσῳ πλειοτέρους περιορισμοὺς ἔχει, οὓς ἡ ἀνθρωπίνη φύ
ἑκουσίως νὰ ὑποφέρῃ. Οἱ δὲ περιορισμοὶ οὗτοι τοῦ γαμ
οὐ μόνον αὐτοὶ καθ' ἑαυτοὺς εἶνε ὠφέλιμοι, εἰς τὸ νὰ
αὐτούς, ἀλλὰ καὶ χάριν ἄλλου ὑψηλοτέρου ἀγαθοῦ.

Ἵνα δὲ τὸ καθεστὼς τοῦ γάμου ἐπιτύχῃ τοῦ προορισ
νὰ φυλαχθῶσιν ὅροι τινές· λ. χ.

α΄. Ἑκάτερος τῶν συνερχομένων εἰς τὸν γάμον ἀνὴρ
πρέπει νὰ συνέρχωνται αὐτοπροαιρέτως καὶ οὐχὶ ἀναγκ

β΄. Ὁ γάμος νὰ μένῃ ἀδιάρρηκτος.

γ΄. Νὰ ἀποκλείηται ὁ γάμος μεταξὺ προσώπων ὡρισμ
μοῦ συγγενείας·

καὶ δ΄. Νὰ ἀποκλείηται εἰς ἑκάτερον τῶν συζευγνυομέ
νον τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ἔρχηται εἰς γάμον καὶ μετὰ τρ
καὶ τὸ δικαίωμα τῆς σαρκικῆς ἐπαφῆς μετὰ ἄλλου προσώ

Πρὶν ἐξετάσωμεν κατὰ πόσον οἱ ὅροι οὗτοι ἐτηρήθησα
Ἑλλήνων ἐν τῇ ἡρωϊκῇ ἐποχῇ, δέον νὰ προείπωμεν τὰ
περὶ τῶν γαμηλίων δώρων καὶ β΄ περὶ αὐτῆς τῆς τελετῆς

Γαμήλιαι δωρεαί. ἔδνα — δῶρα.

Ἡ τιμὴ ἡ ἀποδιδομένη πρὸς τὴν γυναῖκα ἐκδηλοῦται
τρόπου, καθ' ὃν ὁ ἀνὴρ ἐμνήστευεν αὐτὴν τ. ἔ. ἐζήτει αὐ
τῶν γονέων ἢ κηδεμόνων (Ὕμν. Ἀφρ. 135 πατρί τε καὶ μ
τε κασιγνήτοις) αὐτῆς, ἵνα λάβῃ εἰς γάμον. Ἔπρεπε δηλ
πρότερον νὰ προσέλθῃ πρὸς τοὺς γονεῖς αὐτῆς καὶ νὰ ὑπόσ
μηλίους παροχὰς (1), ὅσον πλούσιοι καὶ ἂν ἦσαν οἱ γο
(μνηστήρων ἥδε δίκη τέτυκτο (2). Διὰ τοῦτο ἡ γυνὴ καλε
στὴ καὶ πολυμνήστη. Τὸ ζητεῖν αὐτὴν εἰς γάμον μν
μνηστεύειν, ὁ ἀνὴρ μνηστὴρ καὶ τὸ πρᾶγμα μνηστε
στύς. Αἱ δωρεαὶ δὲ αὗται ἦσαν δύο εἰδῶν· α΄ τὰ ἔδν
καὶ β΄ τὰ ἰδίως λεγόμενα δῶρα.

α΄. Ἡ λέξις ἔδνα ἐκ τοῦ θέματος ἐδ. (ἐξ οὗ καὶ τὸ ἑ
ἥδομαι-ἡδύνω) σημαίνει οἱονεὶ ἑδανά, ἤτοι ἡδονικά. χρ

(1) Λ 245 ὑποστῆναι. (2) σ 275.

ἠδῦναι ἢ εὐαρεστῆσαι τῇ νύμφῃ ἢ μνηστῇ. Τὰ τοι-
ἦσαν κτήνη ἢ θρέμματα, βόες δηλονότι καὶ αἶγες
1) ὅτι δὲ ταῦτα ἦσαν οὐχὶ εὐκαταφρόνητα τὸν ἀριθ-
αἱ φράσεις «ἀπειρίσια ἔδνα, μυρία ἔδνα διδοὺς ἢ
ις βρίσας (=φορτώσας (2), ἐέδνοις διζήμενος
ωκα». Ὁ γενικὸς οὗτος καὶ ἀόριστος ὅρος «ἀπειρί-
καὶ πολλὰ ἔεδνα» ἅπαξ ὁρίζεται ὅτι εἶνε ἑκατὸν
λίων αἰγῶν καὶ προβάτων (3). Τὰ ἔεδνα προσε-
ριν τῆς νύμφης, ἀλλὰ ἦσαν κτήματα τῶν γονέων αὐ-
έγει περὶ τῶν γονέων «τὴν μὲν Σάμηνδ' ἔδοσαν, καὶ
». Μέρος δὲ τῶν προσφερομένων τούτων κτηνῶν ἐχρη-
τὴν εὐωχίαν, ἣν παρεῖχον οἱ γονεῖς πρὸς τοὺς συγγε-
καὶ φίλους ἑορτάζοντες τὸν γάμον τῆς θυγατρός (5).
τοῦτον καὶ αἱ παρθένοι καλοῦνται ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ
τ.ἔ. ἀλφαίνουσαι ἢ αὐξάνουσαι τὰς βοῦς ἢ τὴν περιου-
ός. Οἱ γονεῖς ἢ οἱ συγγενεῖς τῆς μνηστευομένης κόρης
οῦντες τὰ τοιαῦτα ἔδνα, καλοῦνται ἐεδνωταὶ καὶ τὸ
τοιαῦτα ἐεδνοῦσθαι (6). Ἐν ᾧ δὲ ἡ λ. ἔδνα παν-
ει τὴν σημασίαν ταύτην, ἐν δυσὶ χωρίοις τῆς Ὀδυσ-
μηνευταὶ θέλουσι νὰ ἑρμηνεύσωσι τὰ ἔδνα ὡς δῶρα ἢ
γονεῖς πρὸς τὴν κόρην δίδουσιν· ἡ φράσις δὲ ἔχει ὧδε:
τεύξουσι καὶ ἔδνα ἀρτυνέουσι | πολλὰ μάλ' ὅσσα
ἐπὶ παιδὸς ἕπεσθαι». Τὸ οἱ δὲ ἐκ τῆς σειρᾶς τοῦ
γονεῖς· λοιπὸν οὗτοι θὰ ἑτοιμάσωσι τὸν γάμον καὶ
σωσι τὰ ἔδνα (=προσυμφωνοῦντες ταῦτα, ὁπόσα
ῆρες πρέπει νὰ δώσωσιν· ὥστε τὸ ἀρτυνέουσιν ἔδνα
ὸς τὸ ἐεδνοῦσθαι, ὅπερ περὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος
προσώπου λέγει ὁ ποιητής (8)· ὥς κεν αὐτὸς (ὁ πα-
λόπης) ἐεδνώσαιτο θύγατρα = συμφωνήσῃ τὰ εἰς
θυγατέρα προσενεχθησόμενα δῶρα ὑπὸ τῶν μνηστή-
τη ἑρμηνεία πιθανωτάτη οὖσα διαφυλάττει καὶ ἐνταῦθα
μασίαν τῆς λέξεως.

(2) ζ 158. Π 178. 190. Χ 474. τ 528. σ 367. 275. φ. 160.
4) ο 367. (5) σ 279. δ 3 καὶ 15. (6) Ν 381. (7) α 277
ἐν β 52.

τοὐναντίο[illegible] τῶν ἕδνων, ἐπειδὴ
ὅσῳ πλ[illegible]βάλλει (=ὑπερβάλλε
ἑκουσίω[illegible] (=ὑπερηύξησε) ἔεδν
οὐ μόν[illegible] ἀπάγουσι βόας καὶ
αὐτοὺς [illegible] ἀγλαὰ δῶρα διδοῦσ
"[illegible]ζεται πολύδωρος (3)
νὰ [illegible]. Οὕτω π. χ. ἡ Ἑλέν
[illegible] πέπλον, ἵνα προσφέρῃ
[illegible] δῶρον τῇ νύμφῃ (4). Κ
[illegible] ὡς δῶρον ὁ μὲν πέπ
[illegible] ὁ δὲ ὅρμον πολυδαίδαλον χ
[illegible] (=ἐνώτια), ἕτερος ἴσθμι
[illegible] ὅτι ἐνίοτε πολλοὶ μνηστῆρ
[illegible], ὅτε ἡμιλλῶντο τίς θὰ προ
[illegible]. Ἐκείνη δὲ τότε ἠδύνατο νὰ
[illegible] μᾶλλον ἀρέσκοντα (πρβλ. ὅσοι
[illegible] ἐρίσωσιν) (6), ἐντεῦθεν καὶ τὸ
[illegible]στρα· ἄξιον παρατηρήσεως δ'
[illegible] προτιμῶσι τὸν Εὐρύμαχον ὡς
[illegible] καταφρονοῦσα τὴν ὑλικὴν ὑπε
[illegible] διαφέροντα κατὰ τὴν φρόνησιν καὶ
[illegible] ἦτο νὰ λαμβάνωσι τὴν νύμφη
[illegible] μνημονεύονται καὶ γάμοι ἄνευ ἕ
[illegible]δνος. Ἀλλὰ τότε ὁ μνηστὴρ ὤφειλ
[illegible] πρὸς τὸν πατέρα τῆς νύμφης· οὕ
[illegible] δὲ δώσῃ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Πηρὼ τ
[illegible] πάντες οἱ νέοι τῶν πέριξ χωρῶν ἐμνῶ
[illegible] ἤθελεν ἀναλάβῃ τὸν ἐπικινδυνότατον
[illegible] πρὸς αὐτὸν τὰς φοβερὰς βοῦς τοῦ Ἰφίκλου
[illegible] λάβῃ εἰς γάμον τὴν τοῦ Πριάμου θυγατέρα Κ
[illegible] ἐκ τῆς Τροίας ἐκδίωξιν τῶν Ἀχαιῶν, οὐ
[illegible] ὑπὸ τοῦ Διομήδους μετὰ τὴν παρὰ τὰς ναῦς μ
[illegible]ᾶται, ὅτι ἠγάγετο γυναῖκα πολυκλήρων

[illegible] 278. (3) Ζ 394. ω 294. (4) ο 726.
[illegible] 18. (8) π 397. (9) λ 285. (10) Ν 36

...της, ἐπειδὴ δηλ. δὲν ἦτο φυγοπόλεμος καὶ ἄναν-

...δίδωσιν οἱ γονεῖς δῶρα ἢ προῖκα πρὸς τὴν νυμφευομένην
...αὐτῶν φαίνεται μὲν ὥς τι ἀσύνηθες, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἀμνη-
...Διότι ὁ Ἀγαμέμνων, ἵνα ἐκμειλίξῃ τὸν κεχολωμένον Ἀχιλ-
...σχνεῖται νὰ δώσῃ αὐτῷ τὴν θυγατέρα εἰς γάμον οὐ μόνον
...ον, ἀλλὰ καὶ νὰ προσθέσῃ πολλὴν προῖκα, ἑπτὰ πλουσιω-
...όλεις (εὖ ναιόμενα πτολίεθρα)(2). Καὶ τοῦτο μὲν τὸ ἀσύνηθες
...δικαιολογεῖ ὁ σκοπὸς τοῦ βασιλέως, ἵνα ἐκμειλίξῃ τὸν ἐξωρ-
... καὶ μηνίοντα ἥρωα, ἀλλ' ἡ προστιθεμένη φράσις ὑπὸ τοῦ
...μνονος «ἐγὼ δὲ ἐπὶ μείλια δώσω | πολλὰ μάλ' ὅσα οὔπω
... ἐπέδωκε θυγατρί», δηλοῖ ὅτι καὶ τὸ ἔθος τοῦτο δὲν ἦτο
...ανές. Τὴν τοιαύτην φερνὴν τῆς γυναικὸς ἀποτελεῖ καὶ ὁ χαλ-
...ὶ ὁ χρυσός, ὡς δηλοῖ ἀλλαχοῦ ὁ ποιητής (3), χρυσὸν ἅλις καὶ
... ὑφαντήν (4), ὁ δὲ Ἀλκίνοος ὑπισχνεῖται νὰ δώσῃ πρὸς τὸν
...εῖα σὺν τῇ θυγατρὶ οἶκον καὶ κτήματα ὡς προῖκα (5), καὶ
...ελόπη μνημονεύεται ὅτι ἔλαβε παρὰ τῶν γονέων αὐτῆς τὸν
... δοῦλον Δόλιον καὶ τὴν Ἀκτορίδα τὴν ἐμπεπιστευμένην θα-
...πόλον (6).

...κ τῶν εἰρημένων κατεδείχθη, ὅτι τιμὴ συνήθως παρείχετο πρὸς
...υναῖκα διὰ τῶν προσφερομένων ἔδνων καὶ δώρων. Ἀλλὰ καὶ
...α δὲν ἤρκουν, ἐπειδὴ ὁ μνηστὴρ πρὸς τούτοις ἔπρεπε νὰ ἐπι-
... σωματικὰς καὶ ψυχικὰς ἀρετάς, ὡς οἱ ἱππόται τοῦ μεσαίωνος·
...ρωστία τοῦ σώματος, ἡ εὐψυχία καὶ ἐπιδεξιότης εἰς τὰ διάφορα
...ίσματα ἦσαν ἀπαραίτητα στοιχεῖα εἰς τὸν μέλλοντα νὰ προτι-
...ῇ ὑπὸ τῆς ἀγαθῆς καὶ καλῆς νεάνιδος. Διὰ τοῦτο οὐχὶ σπανίως
...εβάλλοντο εἰς αὐτοὺς καὶ ἀγῶνες. Ἡ Πηνελόπη, ὅτε εὑρέθη ἐπὶ
...ους εἰς τὴν ἀναπόδραστον ἀνάγκην νὰ ἐκλέξῃ ἕνα ἐκ τῶν μνη-
...ρων, ἀγωνοθετεῖ καὶ ἀναγκάζει αὐτοὺς νὰ ἐντείνωσιν ἢ τανύσωσι
...περιώνυμον τόξον τοῦ Ὀδυσσέως, ὅπως εὕρῃ τὸν ἄριστον μεταξὺ
...ῶν (7). Ἦτο δὲ μεγίστη καταισχύνη διὰ τοὺς νέους νὰ μὴ διαπρέ-
...ιν εἰς τὰ τοιαῦτα ἀγωνίσματα καὶ περὶ πλείστου ἐποιοῦντο οὗτοι,
... μὴ ἐκπέσωσιν ἐν τῇ ὑπολήψει τῶν γυναικῶν· ἡ δυσφημία ὑπ' αὐ-

(1) Ξ 211. πρβλ. καὶ Ν 367. (2) Ι 147. 289. (3) Χ 50. (4) Ὕμν.
...ιδ. 140. (5) η 341. (6) δ 735 καὶ ψ 226. πρβλ. καὶ Ζ 192. (7) φ 75.

ϐʹ. Τὰ δὲ δῶρα εἶνε διάφορα τῶν ἔδ…
ἐνιαχοῦ μνημονεύονται (1) (ὁ γὰρ περιβάλλει…
μνηστῆρας δώροισι καὶ ἐξώφελλε (=ὑπε…
δὲ λέγει ὁ ποιητὴς «οἱ μνηστῆρες ἀπάγ…
κούρης δαῖτα φίλοις (=ἕδνα), καὶ ἀγλ…
τὰ δῶρα ταῦτα καὶ ἡ γυνὴ ὀνομάζεται…
ταῦτα ἐνδύματα καὶ κοσμήματα. Οὕτ…
πρὸς τὸν Τηλέμαχον πολύτιμον πέπλ…
ὥραν τοῦ πολνκράτου γάμου δῶρον… [γάμ…]
στῆρες προσφέρουσι τῇ Πηνελόπῃ ὡς… [ἕδνα,]
καλλέα μετὰ τῶν περονῶν, ὁ δὲ ὅρμ… [δου…]
κτροκόσμητον, ἄλλος ἕρματα (=ἐν… [ῆνιν.]
λος ἄλλο (5). Σημειωτέον δ' ὅτι ἐν… [τὸ ἀξίωμ…]
μίαν καὶ τὴν αὐτὴν παρθένον, ὅτε ἡ… [την ἐκλο…]
πλείονα δῶρα καὶ ἕδνα. Ἐκείνη… [νομικότητο…]
πλείονα διδόντα καὶ τὸν μᾶλλον… [ἡ εὐεξία κ…]
ἐθέλωσι καὶ ἀλλήλοις ἐρίσωσι… [λονὴ καὶ ἡ …]
Κλυταιμνήστρα, Ὑπερμνήστρα· … [ἀλλ' εἰς του…]
συγγενεῖς τῆς Πηνελόπης προτιμ… [Ναυσικᾶς καὶ…]
τῶν μνηστήρων (7), αὕτη κατα… [μα ἢ τὸ χρυσ…]
κρίνει τὸν Ἀμφίνομον διαφέροντ…

Ἐνῷ δὲ τὸ συνηθέστερον ἦτ…
καὶ δώρων, ἐν τούτοις μνημον… [γάμου.]
ἡ νύμφη καλεῖται ἀνάεδνος…
σχῃ ἄλλην ἐκδούλευσιν πρὸς… [μεταξὺ τοῦ νυμφ…]
Νηλεὺς ὥρισεν, ὅτι θὰ δώσῃ… [καὶ δώρων ἢ κα…]
σίου κάλλους, ἣν πάντες… [χέσθαι) (4), ἐπηκολ…]
πρὸς ἐκεῖνον, ὅστις ἤθελεν… [μεταξὺ προσώπων κα…]
ἀπαγάγῃ δηλ. πρὸς αὐτὸν… [ἐν πόλεσι παρὰ πο…]
θρυονεύς, ἵνα λάβῃ εἰς γάμ… [Οὕτω λ. χ. ὁ Με…]
ὑπισχνεῖται τὴν ἐκ τῆς… [εἰς Φθίαν πρὸς τ…]
σκώπτεται ὑπὸ τοῦ Διομ… [τῆς Πηνελόπης π…]
ἄλλος ἥρως καυχᾶται,… [Φηραῖς οἰκοῦντα μάλ…]

(1) ο 18. (2) σ 278. … Δ 400. Ε 268, 635.
(6) ϛ [?] 277. (7) ο 18. … (5) δ. 5.

χε λαβὼν
τὴν τοι-
οὐχὶ ἄνευ
λόγων τῆς

σίᾳ καὶ ἐπισή-
ς ἐπίσημος ἢ νο-
κρυφηδόν). Τὸ
γει ὁ ποιητής. Ἡ
ου ἢ εὐωχίας (δαίς -
τοὺς συγγενεῖς, φίλους
ἐνδύματα ἠμφιεσμέ-
σι καὶ ὡς μάρτυρες τῆς
τὴν τοιαύτην εὐωχίαν ὁ
α ἢ εὐωχίαν γαμηλίαν (8),
ώποισι καὶ ἀθανάτοισι
α ἐκ τῶν ἔδνων ἤτοι τῶν
αὶ συῶν, ἅτινα προσέφερεν ὁ
οῦτο ἐπεκράτει τὸ ἔθος, οἱ μνη-
λα, κούρης δαῖτα φίλοις (11),
ατὸν καὶ πρὸς πολλοὺς προσεφέ-
λέγει

ἔπλετο; . . .
οὐκ ἔρανος τάδε γ' ἐστίν; (12).

τούτου συμποσίου ἢ τῆς ἑορτῆς προσ-
πρὸς τοὺς νυμφίους, ὡς οἱ θεοὶ ἐδωρή-
ὅπλα ἐν ᾗ ἡμέρᾳ οὗτος ἐτέλει τοὺς μετὰ
(13). Ὅτι δὲ ἡ νύμφη ἐκαλύπτετο κατὰ
α νὰ εἰκάσωμεν ἐκ τοῦ κρηδέμνου, ὅπερ
Ἀνδρομάχη κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ γάμου (14)·
φη ἐνεδύετο καὶ καλὰ ἐνδύματα ἔδει νὰ φέρῃ

168. πρβλ. Ι 141. (3) ζ 283. (4) ζ 288. (5) Π 178.
, 1. (8) δ 3 καὶ 16. (9) Ὕμν. εἰς Ἀφροδ. (10) σ 278.
(12) α 225. λ 413-415. (13) Σ 84. (14) Χ 470.

τῶν ἦτο δι' αὐτοὺς μεγάλη δυστυ[illegible] ποιητής(1)·
Ὁμηρικοῦ ἐθίμου πρὸς τὸ τῆς [illegible](2) νὰ κοσμ[illegible]
Γάλλοι καὶ Γερμανοὶ λόγιοι βε[illegible](3).
καὶ ἄλλοι τῶν Λατινικῶν ἐθνῶ[illegible] ὁ θεῖος ἀοιδὸς
γονοι τοῦ θείου τῆς Ἑλλάδος [illegible] παίζων ἢ
νὰ διακρίνηται κατὰ τὴν ἀνδρ[illegible] εὐωχουμένου[illegible]
τὸ κάλλος καὶ τὰ ἀγλαὰ ἔργ[illegible] Ἀλλὰ μετὰ τὴν
λάβῃ εἰς γάμον τὴν κόρην τ[illegible] καὶ τὴν φιλοπ[illegible]
κάλλος πρὸς τὴν Ἀφροδίτην [illegible] λίγειαν κιθάρ[illegible]
τὴν Ἀθηνᾶν ἰσοφαρίζῃ, δὲν [illegible] καλλίζωνοι γυναῖκ[illegible]
δηλοῖ, πόσον ὁ θυμοειδὴς ἡ[illegible] τῶν ποδῶν σείεται
φλεγμαίνουσαν κατὰ τοῦ Ἀ[illegible] τῶν παρερχομένω[illegible]
Ὥστε ἐν τῇ Ὁμηρικῇ [illegible] ἐννοοῦσιν ὅτι ἐντὸς
τῷ ἀνδρείῳ» καὶ εὐλόγω[illegible]
δὲν ἐλάνθανεν αὐτοὺς καὶ [illegible] διήρκει καθ' ὅλην
σον δηλαδὴ ἐκ τῶν καλῶ[illegible] αὐτοὶ συγγενεῖς καὶ φί[illegible]
τῶν τέκνων καὶ τῶν ἀπ[illegible] τοῦ νυμφίου ὑπὸ δᾳ[illegible]
βαίως τιμῶνται καὶ σή[illegible] ὑμέναιος ὕμνος καὶ οἱ
τῶν σημερινῶν μνηστή[illegible] τῶν αὐλῶν καὶ τῶν
ὡραιοτέρα πάντως [illegible] ὁδούς, αἱ γυναῖκες τῶ[illegible]
ἐκ τῆς Κολχίδος παρ[illegible] τῶν προθύρων καὶ θαυ[illegible]
[illegible] Ὁ Ἡσίοδος συμπληρῶν
[illegible] προστίθησιν, ὅτι τὴν νύμ[illegible]
[illegible] αἱ μὲν δμωαὶ ἐκράτουν [illegible]
Ἀφοῦ πρότερον [illegible] ἀγλαΐᾳ θάλλουσαι πρ[illegible]
γονέων τῆς νύμφης [illegible] διὰ τὸν γάμον ὁ ποιητ[illegible]
προικὸς ἢ φερνῆ[illegible] θέσθαι, ποιήσασθαι γυνα[illegible]
μος. Οὗτος δὲ [illegible] γυναικὸς «γήμασθαι, ὅπυ[illegible]
ἐν τῇ αὐτῇ πόλ[illegible] προσθετέον ὅτι ὁ γάμος
σαις ἀλλήλων [illegible] καὶ πολυήρατος λέγεται,
πει τὴν θυγατ[illegible] ζῶν ἑλληνικὸς λαὸς οὐδ[illegible]
Ἀχιλλέως(5). [illegible] διὰ τοὺς νέους καὶ τὰς
τῆς Ἰθάκης [illegible] τὴν «'ς τῆς χαραῖς σα[illegible]

(1) ψ 322. [illegible] α 126. (4) δ 15. (5) Ω 62. [illegible]
τ 397. Ζ 208. [illegible] Ἡρακλ. 273.

αγνωρίζων τοῦ γάμου. ἡλικίας, ἐντεῦθεν ἡ ὡραία μονον ὁ γάμος, ἀλλὰ καὶ ὁ αἱ ἡ γυνὴ θαλερὴ ἄκοιτις τὸ ἐπίθετον κουρίδιος ἁρμόζον ικα ἢ ἄλοχον καὶ τὸ λέχος τὴν ἐν τῇ νεαρᾷ καὶ ἀκμαίᾳ ἡλι- υπάρχῳ ἐν τῷ β. τοῦ Ἄγιδος εὖ- τοῦ ὁμηρ. κουρίδιος).

της αὕτη τῆς ἡλικίας εἶνε ἡ ἥβη ἡ (1)· ἐπεὶ ρ' ἥβην πολυήρατον ἱκό- (2) τ. ἔ. ἅμα ἡβήσασαν. Τοῦ ἐν ἐπι- αράδειγμα ἔστω αὐτὸς ὁ Ἀλκίνοος, ὅστις μεις αὐτοῦ καὶ ἀνεπιλήπτως ἐπιτελῶν τὰ ἔχει υἱοὺς πέντε, ὧν τρεῖς μὲν ἔτι ἠΐ- ο δὲ ὀπυίοντας ἢ ἐγγάμους (3). Ἡ ἀγαμία φυλον τοῦτο προϊὸν νοσούσης καὶ διεφθαρμένης κῇ ἐποχῇ τῶν Ἑλλήνων φαίνεται παντάπασιν ωδης, ὡς ἄγνωστον ἐπίσης εἶνε ἐν αὐτῇ τὸ ἐκ- διὰ νόμων καὶ δικῶν οἷαι ἦσαν αἱ δίκαι ἀγα- μίου ἢ ὀψιγαμίου.

Ὁ γάμος ἱερὸς καὶ ἀδιάλυτος.

ρωικῇ ἐποχῇ νόμοι πολιτικοὶ αὐστηροὶ κολάζοντες τοὺς ντας τὰ συζυγικὰ καθήκοντα βεβαίως δὲν μνημονεύονται. ἡ ἔλλειψις αὕτη ἔτι μᾶλλον τιμᾷ τὴν περίοδον ταύτην τοῦ ἡμῶν βίου, καθ' ἣν τοσαύτη ἦτο ἡ πίστις τῶν ἅπαξ συν- των διὰ του γάμου, ὥστε οὐδὲν διαζύγιον γάμου μνημονεύεται. καθ' ἃς περιπτώσεις ἡ διάλυσις τοῦ γάμου ἠδύνατο νὰ εὕρῃ φανεῖς αἰτίας, καὶ κατ' αὐτὰς ἔτι οἱ ἄνθρωποι ἐμμένουσι πιστοὶ τοὺς συζυγικοὺς δεσμούς.

Ἐν τῇ Ἰλιάδι μνημονεύεται ὅτι ἡ κουριδίη ἄλοχος τοῦ Μενε-

(1) ο 366. (2) Λ 235. (3) ζ 63.

εἰς τοὺς συγγενεῖς τοῦ νυμφίου, δηλοῖ ὁ ποι
δωρεῖται ἡ Ἑλένη τῷ Τηλεμάχῳ, μέλλει (2)
φην αὐτοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ γάμου (3).

Ἐν ᾧ δὲ εὐωχοῦνται οἱ δαιτυμόνες, ὁ θ
τέρπει αὐτοὺς μελπόμενος καὶ τὴν φόρμιγγα
Κατὰ τοὺς γάμους τοῦ Πηλέως τοὺς θεοὺς
μίζων ὁ Ἀπόλλων ὁ Μουσηγέτης (5). Ἀλλ
πονται πάντες εἰς τὴν γλυκερὰν μολπὴν
χησιν· καὶ ὁ μὲν θεῖος ἀοιδὸς ἔχων τὴν
μιγγα ἡγεῖται, οἱ δὲ ἄνδρες καὶ αἱ κα
ζουσι χορεύοντες, ἐνῷ ἐκ τοῦ κρότου τ
ὁ οἶκος, ὥστε νὰ ἐπισπᾶται ἡ προσοχὴ
καὶ τῶν περιοίκων οἵτινες εὐκόλως ἐ
νεται (6).

Ἡ διασκέδασις καὶ εὐθυμία αὕτη
ἅμα δὲ ἐπερχομένης τῆς νυκτός, οἱ αὐ
νύμφην ἐκ τῶν θαλάμων εἰς τὸν οἶκο
μένας, ἐν ᾧ καθ' ὁδὸν ᾄδεται ὁ ὑμ
μενοι περιδινοῦνται ὑπὸ τὸν ἦχον
Διελαυνόντων δὲ οὕτω κατὰ τὰς
οἰκιῶν ἐξερχόμεναι ἵστανται ἐπὶ
ἱμερόεσσαν ταύτην πομπὴν (7).
τῆς γαμηλίου ταύτης πομπῆς
σώτρου ἁμάξης ἤγοντο, καὶ α
σελαγιζούσας δᾷδας, αἱ δὲ παρ
τῆς ἁμάξης (8). Λέξεις οἰκεία
τοῦ ἀνδρὸς «ἄγεσθαι γυναῖκα
καὶ ὀπυίειν»· περὶ δὲ τῆς γ

Ὡς πρὸς τὴν ἡρωϊκὴν ἐπο
καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ βίου. Δι
ἔτι ὁ φυσικὸν βίον καὶ ἀδιά
ἔχει θερμοτέραν καὶ κοινο
τὰς ἑορτὰς καὶ τὰς εὐωχία

(1) ζ 28. (2) ψ 136. (3
(7) Σ 491. σ 272. (8) Ἀσ

ά-
άν-
κτε-
ῃ, καὶ
λὴν τῶν
ων οἱονεὶ

μεγάλη
Πηνελόπη

μην (6).

ύνατο νὰ ἔλθῃ εἰς
δυσσεὺς ὅτε ἐστρά-
πῃ, «γήμασθαι ᾧ κ'
ιν καὶ τὴν τάσιν, ἣν
αμον, ὅτι δηλαδὴ θέλει
(8)· εἰ καὶ θεμιτὸς ἦτο ὁ
τὴν κοινὴν γνώμην τῆς
ος, ἥτις ἐφαίνετο ἀμνήμων
καὶ τῶν προτέρων τέκνων·
ία τῆς κοινωνίας ἐν τῇ ἐποχῇ
νίας ἐπὶ τὸ ὑπερβολικώτερον
αῖς γυναιξὶν ἐπ' ἀνδρὶ ἀπο-

ιον χαριέστερον καὶ λαμπρότερον
φελῆ ἀλλ' ἔμφυτον καὶ ἐμφαντικὴν
τὰ ἑαυτοῦ καθήκοντα· αὕτη ἀπα-

(3) δ 208. (4) δ 8. (5) π 117 καὶ
(8) ο 23. (9) Κορινθιακά.

λάου ἔσχε τὸ δυστύχημα νὰ ἀπαχθῇ ὑπὸ τοῦ Πάρι
συζῇ μετὰ τοῦ ἀσεβοῦς ἀπαγωγέως περὶ τὰ δέκα
Μενέλαος δὲν νομίζει ἑαυτὸν ἀπηλλαγμένον τῶν συζι
νης δεσμῶν· οἱ Ἕλληνες πολεμοῦσι χάριν αὐτῆς, μ
ἡ Ἑλένη ἀναλαμβάνει τὴν προτέραν θέσιν ἐν τῇ οἰ
διατηροῦσα ἀπαραμείωτον τὴν τῆς δεσποίνης καὶ
πρέπειαν, καὶ αἱ σχέσεις αὐτῆς πρὸς τὸν Μενέλαο
δηλοῦσι τοῦ ἐν τῷ μεταξὺ συμβάντος δυστυχήματ

Τῆς Ὀδυσσείας τὴν πλοκὴν ἐξυφαίνουσιν αἱ π
θοῦς ἥρωος, καὶ τὸ ὅλον ποίημα ἐπιστέφει ἡ
Πηνελόπης. Εἰκοσαετὴς ἀπουσία τοῦ ἀνδρὸς ἡ
εἰς τὴν γυναῖκα, ἵνα ἔλθῃ εἰς νέου γάμου κοιν
κασίγνητοι προτρέπουσιν αὐτὴν εἰς τοῦτο, καὶ
συζυγικὸν δεσμὸν μετὰ τοῦ Ὀδυσσέως προτιμᾶ
ἢ νὰ ἐγκαταλίπῃ τὸ κουρίδιον (= συζυγικὸν
αἰσθήματα ἦσαν τόσον ἀνεπτυγμένα, ἡ συζυγ
μίανσις αὐτῆς δεινὸν ἀνοσιούργημα ἐνομίζετο.
ψας καὶ τιμωρούμενος τοὺς μνηστῆρας κατηγ
ματα, ὧν τὸ μέγιστον ἦτο ὅτι ζῶντος ἔτι αὐ
ναῖκα (2). Καὶ ὅμως γνωρίζομεν ὅτι οἱ μνησ
μνηστείαν αὐτῶν πρὸς τὴν Πηνελόπην, ὅτι
λετο καὶ οὐδεμία ἐλπὶς ἐπανόδου αὐτοῦ ὑπῆ

Ὁ Αἴγισθος μάτην προσπαθεῖ ἐπὶ πολ
τὴν Κλυταιμνήστραν· ὅτε δὲ ἐπὶ τέλους
αὐτήν, δὲν δύναται αὕτη νὰ εἶνε γυνὴ ἐκείνο
μέμνονος. Καὶ ἐντεῦθεν ἡ δολοφονία τοῦ
ἔγκλημα ἦτο τὸ νὰ λάβῃ τις τὴν γυναῖκα
πατὴρ τῶν ἀνδρῶν καὶ θεῶν ἐν τῷ συμ
Ὀλύμπου καταδικάζων τὸν Αἴγισθον, δι

1) γῆμε ἄλοχον μνηστήν. 2) τὸν δ

Ἐξ οὗ δηλοῦται ὅτι ὁ ὕπατος τῶν
κρίνει δεινότερον ἔγκλημα τοῦ νὰ λάβῃ
ζῶντος ἔτι (3).

(1) π 75. (2) χ 38. (3) α 36.

-
ων
σον
πρὸς
γὰρ

ομένην
ὁ ποιη-
Ναυσικᾶν

κιαγραφεῖ ὁ
σα ἐξέρχεται
λων γυναικῶν,
Ὅτε δὲ αἴφνης
ὐδεὶς φόβος ὅτι

θανατίζει πρὸς εὐεργεσίαν ἡμῶν τὴν ἱερότ
τὴν ἕνωσιν, ἣν οὗτος δημιουργεῖ καὶ συνεπ
τοῦ ὑψηλοῦ σκοποῦ, χαλιναγωγοῦσα τὸν
ἀληθινὴν πειθαρχίαν.

Ὁ γάμος αὐτοπροαίρετος κα

Ἵνα ἴδωμεν κατὰ πόσον ἐλαμβάνε
θέλησις τῆς νεάνιδος ἐν τῇ συνομολογ
τάσωμεν α΄ αὐτὰς τὰς μαρτυρίας τ
βίον τῆς ὁμηρικῆς παρθένου. Καὶ α΄
λέγουσαν «ἄνδρα, ᾧ ἔδοσάν με πα
ὡσαύτως τὸν Ἀγαμέμνονα ὑπισχ
στρατοπέδῳ καὶ ἐγγυῶντα τῷ Ἀ
ἀπουσῶν μακρὰν ἐν Μυκήναις (2),
λάου ἐκπέμποντος ἐκ τῆς Σπάρτ
πρὸς τὸν ἐν Φθίᾳ Νεοπτόλεμον, ᾧ
νευσεν, ὅτι θὰ δώσῃ αὐτὴν (3)
λαμβάνων τὰς μαρτυρίας αὐτὰς
κόρης οὐδαμῶς ἐξητάζετο. Ἀλλ
τὸν Μενέλαον ἀγόμενον νύμ
γαπένθην (4) καὶ τὸν Ἀχιλλέα
μέλλει νὰ ἐκλέξῃ καὶ εὕρῃ αὐτῷ
οὐκ ἀεικελίη νυὸς ἔσομαι, ἀ
συμπεράνωμεν, ὅτι οἱ γονεῖς ἐ
θυγατρὸς ἢ υἱοῦ, ἀλλ' ὅτι π
λησιν αὐτῶν· ἀλλαχοῦ δι
βάλλων τὸν Ἀντίνοον προτ
μον, ὃν ὁ πατὴρ συμβουλε
συνηγορεῖ καὶ τὸ γεγονός
ἀναγκαστοῦ μνημονεύει ο
κρίσις τῆς νεάνιδος δὲν λε
β΄. Εἰς τὸ αὐτὸ συμπ

(1) Τ 291. (2) Ι 141.

-ε-
τη-
τρός

μφευο-
α μετα-
γυναικός,

ν γυναῖκα,
ή μακρὰ καὶ
περὶ τῆς τύ-
ίς αὐτοὺς, ὅτι
στεύωσι γυναῖκα
Ἀλλὰ μνηστεύον-
ον ἠθικῶς πιέζουσι
τῇ ἀνδάνει καὶ πρὸς
σηται αὐτήν. Ἐν ᾧ
η, ἰδιαιτέρως ἑκάστῳ
λασίαν καὶ ὕβριν, ὧν
οι, πρὸς τὴν μνηστευο-
καὶ μετὰ πολλῶν φιλοφρο-
βίαν γιγνόμενοι. Τὰ δῶρα
ἀμφιπόλους τῆς βασιλίσσης
συνηγοροῦσιν εὐνοϊκῶς ὑπὲρ
καὶ ἐμφαίνουσιν, ὅτι αὕτη ἐξι-
ωνικῆς τάξεως γυναῖκας.

εὑρίσκονται πρὸ ἀγνώστου ξένου, ἀλλὰ μόνον
κατάστασιν αὐτοῦ ὅστις ἦτο γυμνός . . . σμε
ἅλμῃ ἐκπλήσσονται (1). Ἐν τούτοις ἡ Ναυσι
ταύτην ὑπερβαίνει μετ' ἀξιοπρεπείας καὶ εὐτο
νὰ ἔχῃ ἐξ ἀρετῆς ἀτομικοῦ χαρακτῆρος, ἂν μὴ
μεγάλης ἀπέλαυε τῆς ἐλευθερίας

τρέσσαν δ' ἄλλυδις ἄλλη . . .
οἴη δ' Ἀλκινόου θυγάτηρ μένε·
θάρσος ἐνὶ φρεσὶ θῆκε . . .
στῆ δ' ἄντα σχομένη . . . (2).

Ἐν τῇ ἐρημίᾳ ἡ Ναυσικᾶ συνδιαλέγε
πῶς πρὸς τὸν ἄγνωστον ξένον. Ὁ πατὴρ
τὴν πρὸς τὸν ἄγνωστον ξένον ὁμιλίαν
μόνον δὲν δυσαρεστεῖται, ἀλλὰ τοὐνα
κόρην αὐτοῦ, διότι τὸν ἄγνωστον ξέν
ἀνάκτορα αὐτῶν (3). Ἐν ᾧ μετὰ ταῦ
φανεστάτων Φαιάκων εὐωχεῖται ἐν
Ναυσικᾶ ἐνώπιον τῆς ὁμηγύρεως χα
φεύγει χαριεντιζομένη νὰ ὑπομνήσῃ
ἀμοιβὴν τῆς σωτηρίας ἢ τὰ ζωάγρ
ὅτι ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ θὰ εὔχητα
αὐτὴ ἐβιώσατο τ. ἔ. ἔσωσε τὸν β

Ἡ νεᾶνις ἐν τοιαύτῃ ἐλευθερίᾳ
μίζει αἰσχρὸν νὰ ἔχῃ κατὰ νοῦν κ
μον, ὅστις ἀποτελεῖ τὸν ἄξονα
κατέχει τὴν Ναυσικᾶν καὶ καθ'
θεῖσα ἐκ τοῦ ὕπνου θέλει νὰ ὑ
προπαρασκευαζομένη διὰ τὸν
εἴπῃ τοῦτο ἀναφανδὸν πρὸς τ
νὰ ἐξεύρῃ ἄλλας εὐλογοφανεῖ
πατὴρ ἐννοεῖ τὸν ἐγκάρδιον
κωλύει αὐτήν, ἀλλὰ κελεύει ν
τῆς κόρης. Πάλιν ἡ Ναυσικ

(1) ζ 137. (2) ζ 137. (3)

ισι
σ-
ης.
αὐτοῦ
ἐκεί-

ίζει μέν,
αὐτῆς ἡ
Διὸ καὶ ἡ
πλανηθέντα
αὶ ἀσφαλῶς,
βασίλισσα εὐ-
ἐλπὶς ὑπάρ-
τηλόθεν κατά-
α τοῦ Ἀλκινόου
παρέρχεται καὶ
ατα τῆς παρακα-

ούνατα ἱκάνω» (5),

έση τὸν βασιλέα ὑπὲρ
τιμᾶται, καὶ παρευθὺς

(4) η 68. (5) η 145.

Ἀμοιβαία τῶν συζύγων ἀφοσίωσις.
τιμᾶται καὶ λατρεύεται.

Ἐκ τῆς ἡλικίας τοῦ θηλυκοῦ γένους ὁ ποιητ
στα τὴν παρθένον ἐν τῇ θαλερότητι τῆς ἥβης.
θέλγητρον αὐτῆς ἐπανθεῖ· ἀλλ' ἐν τῇ περιόδῳ τ
δὲν ἔχει εὐρὺν κύκλον ἐνεργείας ὡς ἡ ἔγγαμος.
μήτηρ ἔχει νὰ ἀναπτύξῃ ὅλα τὰ ἀγαθὰ ζώπυρ
πράττειν ἡ γυνὴ μεταβάλλει· καὶ διὰ τοῦτο τ
δίῳ τούτῳ τοῦ βίου ἀπεικονίζει ὁ ποιητὴς συχ·

Ἐν τῷ περιβόλῳ δὲ τοῦ ἡρωϊκοῦ γάμου
πίστις, στοργὴ καὶ τρόπων λεπτότης, ἅτινα
βίου ὑγιοῦς καὶ γαμηλίου καθεστῶτος ἁγνοῦ
καὶ τῆς γυναικὸς δι' ὅλων τῶν ποιημάτων
εἰλικρινῆ καὶ ἀνυπόκριτα αἰσθήματα, ἅτινα
καὶ θερμαίνει ἡ ἀγάπη. Αἱ ἀμοιβαῖαι ἀνθ
καὶ ἀντιπαρορμήσεις εὐπαρρησίαστοι ἑκατ
μεναι οὐχὶ εἰς ἐπουσιώδη καὶ ἐξωτερικά,
τηδεύτως, οἷος ἐν πᾶσιν ἁπλοϊκὸς καὶ ὁ
βίος ἦτο.

Βεβαίως ὁ πλατωνικὸς ἔρως ὁ παρεμ
πίων καλλιεργούμενα ἄνθη, τὰ λεπτοφυ
παθῆ καὶ ἐφήμερα, ἡ θεία αὕτη παραφ
ρίζουσα, ὅστις εἶνε προϊὸν προβεβηκότος τ
τοὺς μυθιστορικοὺς ἱπποτικοὺς αἰῶνας,
ρικῇ ἐποχῇ· ἀλλ' ὁπόσην χάριν καὶ
πραγματικὰ γεγονότα καὶ τὰ δρῶντα
καὶ ἁπλότητι· ὁ βίος τῆς ἐποχῆς ἐκε
μένην λεπτότητα τῶν νεωτέρων ἠθῶν

Ἡ ἀμοιβαία ἀγάπη καὶ ἀφοσίωσι
τέλεσμα τοῦ τρόπου καθ' ὃν συνήπτε
νέας ἐλαμβάνετο ὑπ' ὄψιν· οὔτε ὁ πλ
λοῦσι τὴν εὐδαιμονίαν τῶν συζύγων

ό
η-
σον
ηται
τιμᾷ
ήνους
μελῶς
ι ἤτανε
ἡ γυ-
οὐ μόνον
ἐγείρεται
ς τὸ σῆμα
ετο ἐπὶ τοῦ

ται ἀσχάλλων
ς ὑπὸ τῆς θυελ-
ῆς ἐποχῆς ταύ-

(4) Β 292.

ὁ βασιλεὺς προθυμοποιεῖται νὰ προστατεύση
εἰς τὴν πατρίδα μετὰ πολλῶν δώρων.

β΄) Ὁ δὲ Ὀδυσσεὺς περιπλανώμενος περ
θείας Καλυψοῦς· ἂν καὶ ἡ θεὰ αὕτη εἶνε
καὶ κατὰ τὸ δέμας καὶ κατὰ τὸ εἶδος, ἂν
περιπαθῶς καὶ αἱμυλίοις λόγοις καὶ μαλ
θέλξῃ, μάλιστα ὑπισχνουμένη νὰ καταστ
νατον, ὁ ἥρως ὅμως κλαίων ἀκαταπαύστ
ότης καὶ ἀθανασία μέλλει νὰ διαιωνίζῃ
δύναται νὰ ἀποσπάσῃ τὸν νοῦν καὶ τὴν
μίμου γυναικός, καὶ ἱμείρεται ἰδεῖν τ
δεται. Καὶ ὅτε ἡ θεία Νύμφη μὴ δυνα
γήτρων πειρᾶται νὰ ἀποτρέψῃ αὐτὸν
διηγουμένη τοὺς κινδύνους καὶ τὰ ναυ
καὶ τότε δὲν δειλιᾷ, ἀλλὰ περιφρονεῖ

«ἀλλὰ καὶ ὣς ἐθέλω καὶ ἐέλδομαι

Ἡ ἀφοσίωσις αὕτη τοῦ ἥρωος
νεται κληρονομικὴ ἀρετὴ ἐν τῇ
εἴδομεν, καὶ ἐκεῖνος μετὰ τὸν θάν
ὡς σκιὰ ἐν τοῖς πλουσίοις κτήμασι
ματος καὶ δυνάμεως. Ἡ μήτηρ
ναῖκα περιπάθειαν τοῦ ἥρωος, ὁ
μετ' ἀδημονίας, ἂν εἰσέτι περιπ
πητὴν αὐτοῦ γυναῖκα (2)·
ψυχὴ περιπλανᾶται ἐν Ἅδου
αὐτῷ τάφον, ἱκετεύει αὐτὸν
λεμάχου (3) ἡ συνοίκησις το
κης καὶ Καλυψοῦς δὲν δύναν
τὴν συζυγικὴν αὐτοῦ πίστιν,
κις, ὅτι οὐκ ἐθέλων ἀλλ' ἀσ
καὶ ἡ ἐπιμονὴ τοῦ ποιητοῦ
σόδια, ἅτινα τῇ βουλήσει
ται παρεκτροπαὶ γινόμενα

(1) ε 215. (2) λ. 162. (3

ος

λύδα-
νὴ ὡς
ζυγικὴν
(3). Τὴν
ον τοῦ γά-
ῖα ἄλοχος,

ν ἀφοσιώσεως
αὶ ἀφθονίας νὰ
ἐν τῷ καθημε-
να.

καιώματα.

δαία ἀγάπη καὶ ἀφο-
καὶ νὰ ἐξακριβώσωμεν
ή, καὶ ὅθεν δύναται νὰ
ὁ ἀνὴρ ἐλλιπὴς γένηται.
ἀμφισβητεῖ τελείαν ἐξί-
τελείαν καὶ ἐκλογικὰ δι-
τὰ τοῦ ἀνδρὸς ἐπαγγέλ-
νους καὶ τῆς φύσεως κεχα-

(4) Ο 39.

ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ περιορισμῷ τούτῳ δι
προσβαλλόμενα, ὁσάκις νέφος τι ἐπι
...

... τοῦτον καὶ τὴν μειονεξίαν τῆς γυ
... φράσις «ὅσαι γυναῖκες ὑπ' ἀνδράσιν
... κατόπιν καὶ τὸ ἐπίθετον ὕπανδρος, ὡ
... ἐπιθέσει πρὸς τὴν παρθένον ἥτις καλεῖται ἄ

Ἡ συμβουλὴ Ἀγαμέμνονος ἐν Ἅδου πρὸς τὸν Ὀδ
... πᾶν ὅ,τι μυστήριον γνωρίζει, πρὸς τὴν γυ
... φάσθαι, τὸ δὲ καὶ κεκρυμμένον εἶναι» (1) φαίνετ
... βαρυθυμοῦντος καὶ συζύγου παθόντος, ἐν τούτ
... ὅσα ἀλλαχοῦ ὁ ὕπατος τῶν θεῶν πρὸς τὴν κασίγν
... λέγει (2) διότι καὶ αἱ ἐπὶ τοῦ Ὀλύμπου συζυγικαὶ
ἄλλο εἶνε ἡ ἀπεικόνισις τῶν ἐπὶ τῆς γῆς συμβαινόντων
... δηλοῖ ὁ Ζεὺς ἐξωργισμένος πρὸς τὴν Ἥραν, ὅ
π. ε. μὴ μυστικόν, ἔχει κατὰ νοῦν, οὐδεὶς τῆς προσφ
πρότερον θὰ ἀκούσῃ· ὅ,τι δ' ἂν ὅμως ἀπόρρητον ἐκεῖ
συλλάβῃ, δὲν πρέπει αὕτη νὰ ἐνοχλῇ αὐτὸν πυνθανομένη
Ἀλλ' ἡ συζυγικὴ αὕτη τῶν ἀνωτάτων θεῶν διάστασι
ληθεῖσα ῥῆξις δηλοῖ ὅτι ἡ γυνὴ καὶ ἐν τῇ ἐλαχίστῃ ὑπ
τρέπει τὰ ἑαυτῆς δικαιώματα νὰ καταπατηθῶσι· τὸ α
συναγάγομεν καὶ ἐκ τῶν ἑξῆς χωρίων· ὅτε δηλαδὴ ἡ
αἰφνιδίως τὸν Πάριν δραπετεύσαντα ἐκ τῆς μαινομένης
στρεψε τὸ πρόσωπον ἀπ' αὐτοῦ καὶ μετὰ καταφρονήσε
σης εἰς τὸν δειλὸν ἐκεῖνον ῥίψασπιν καταρᾶται

«ὡς ὤφελες αὐτόθι ὀλέσθαι, ἀνδρὶ δαμεὶς κρατ

(ὅπερ εἴθε πᾶσα Ἑλληνὶς νὰ ἔλεγεν, ἵνα μὴ ὑφιστάμεθ
νην ἄρτι ὑπέστημεν)· ὁ δὲ ἄνανδρος ἐκεῖνος σύζυγος πει
λακειῶν νὰ ἐξευμενίσῃ αὐτὴν λέγων

«μή με, γύναι, χαλεποῖσιν ὀνείδεσι θυμὸν ἐνιπ

Καὶ ἐνώπιον τοῦ Ἕκτορος τοῦ ἀνδραδέλφου ἐπα
Ἑλένη τὰς αὐτὰς μομφὰς κατὰ τοῦ ἀναισθήτου συζύγ

(1) λ 441. (2) Α 445. (3) Γ 427-438.

...........ὤφελλον ἀμείνονος εἶναι ἄκοιτις
ς ἤδη νέμεσίν τε καὶ αἴσχεα πόλλ' ἀνθρώπων
τούτῳ δ' οὔτ' ἂρ νῦν φρένες ἔμπεδοι οὔτ' ἄρ' ὀπίσσω
ἔσσονται (1).

ταῦθα ἀπεικονιζόμενον δὲν ἐμφαίνει βεβαίως τὴν εὐφυίαν τῆς
ς, ἀλλὰ τὰ δικαιώματα αὐτῆς, ἵνα ὁμιλῇ εὐπαρρησιάστως
ῦ χαρακτῆρος τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς· εἶνε ἡ ἀνεγνωρισμένη θέσις
πὶ ἀσφαλεστάτου δαπέδου, ἐξ οὗ δύναται νὰ ἐκφράζηται ἐλευ-
καὶ νὰ ἐκδηλοῖ μετὰ πεποιθήσεως τὸ δικαίωμα καὶ τὸ ἀναμ-
ητον ἀξίωμα αὐτῆς. Ὅταν ὁ Πρίαμος θέλῃ νὰ ὑπάγῃ ὡς ἱκέ-
ης τὸν Ἀχιλλέα διὰ τὸν νεκρὸν τοῦ Ἕκτορος, συμβουλεύεται
ζύγῳ αὐτοῦ Ἑκάβῃ ἀλλ' ἐκείνη ὀνειδίζει αὐτὸν κατὰ πρόσ-
α ποῦ δή τοι φρένες οἴχονται;» ὅτε δὲ μετ' ὀλίγον ἡ Ἑκάβη
ούλευσεν αὐτῷ νὰ μὴ ἐκκινήσῃ, ἂν μὴ πρότερον σπονδὴν προσ-
πρὸς τὸν Δία, ὁ ἀνὴρ οἱονεὶ εὐχαριστῶν αὐτῇ, ὦ γύναι οὐ μέν
ἱεμένῃ ἀπιθήσω (2).

Ἐν ᾧ συνήθως ὁ πατὴρ δίδει ὄνομα εἰς τὰ τέκνα γεννώμενα,
τοῦ ποιητοῦ ἀναγνωρίζεται καὶ ἐνταῦθα τὸ τῆς γυναικὸς δικαί-
α· διότι μνημονεύεται δὶς μὲν ὅτι ἡ μήτηρ μόνη ἔθετο τὸ ὄνομα
τὸν παῖδα (3) ἀλλαχοῦ δὲ ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ (4)·

Τὰ ἀποδιδόμενα αὐτῇ ἐπίθετα, πότνια, αἰδοίη, κεδνή, κυ-
ή, δέσποινα ἐν μεγάροις, καταδηλοῦσι τὸ κράτος αὐτῆς ἐν τῇ
ᾳ, τὸν σεβασμὸν καὶ τὴν τιμήν, ὧν ἠξιοῦτο ὑπὸ τοῦ ἀνδρός· αἱ δὲ
ξεις ὄαρ καὶ συνήορος σημαίνουσι τὴν συνηρμοσμένην καὶ οἱονεὶ
υζευγμένην ἐν τῷ βίῳ, ὥσπερ οἱ ἵπποι συζεύγνυνται ἐν τῷ ἅρματι.

Τὰ δικαιώματα τῆς γυναικὸς διατρανοῖ καὶ τὸ γεγονός, ὅτι ἐν τῇ
ποιήσει πολλῶν ἡρώων μνημονεύεται πρὸς τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς καὶ
τῆς μητρός· πλὴν τῶν συχνῶν τούτων παραδειγμάτων ἀπαντών-
των ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν νεῶν (5) ἀξιοσημείωτον εἶνε καὶ τὸ τοῦ Με-
νεσθίου, ὃν κορυνήτης γείνατο Ἀρηίθοος καὶ Φυλομέδουσα βοῶ-
πις (6) καὶ τὸ τοῦ Εὐνήου ὃν ἔτεκεν ἡ Ὑψιπύλη ὑπ' Ἰάσονι (7)
καὶ τὸ τῆς Κλεοπάτρας τῆς κόρης τῆς Μαρπήσσης τῆς καλλι-
σφύρου Εὐηνίνης καὶ τοῦ Ἴδεω (8). Οὐ μόνον δὲ παρὰ τοῖς Ἑλ-

(1) Ζ 350. (2) Ω 200 καὶ 300. (3) ὕμν Δημητρ. 122. σ. 5. (4) τ. 406.
(5) Β 513, 657, 672, 714, 728, 742, 820, 855. (6) Η 10. (7) Η 469. (8) Ι 556.

ραγμένων ὁρίων, [illegible] τούτων λαοῖς διαφαίν[illegible]
καιώματα αὐτῆς [illegible]ῶν ἐν τοῖς προϊστορ[illegible]
νὰ ἐπισκιάσῃ [illegible] Ἐκ τοῦ Ἡροδότου (1)[illegible]

Τὸν περιορισ[illegible] γυναικοκρατία τις ἄγ[illegible]
δηλοῖ ἡ συχν[illegible]κῆς περιόδου ἡ γυνὴ κε[illegible]
ἐξ οὗ ἐγίνετ[illegible]· οὕτω λ. χ. ἐκάλουν [illegible]
δάμαρ ἐν [illegible] τῶν πατέρων· ἐρωτηθεί[illegible]

Ἡ συμβ[illegible] ἑαυτὸν μητρόθεν καὶ τῆς [illegible]
ἀποκαλύπτ[illegible] μὲν γυνὴ ἀστὴ ἐλάμβανε δ[illegible]
τὸ μὲν [illegible] ἐνομίζοντο· εἰ δὲ ἀνὴρ ἀστὸς [illegible]
ἀνδρὸς [illegible] ἄτιμα ἐγίνοντο.
πρὸς [illegible]
χον [illegible]. Ἀποστροφὴ κατὰ τῆς σ[illegible]
ἄλλ[illegible]γένεια ἐκ τοῦ γάμου.
ἐν[illegible]

[illegible] περὶ τῆς ἐκτιμήσεως, ἧς ἀπολαύει [illegible] ἔστω καὶ ἡ πρόνοια, ἣν δεικνύουσιν [illegible] διὰ τῆς αἱμομιξίας. Ἐν τῇ ἐπο[illegible] τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ οἱ ὑπὸ τῆς [illegible] περιορισμοί, οἱ παρακωλύοντες τὴν γαμ[illegible] ὑπῆρχον γεγραμμένοι, ἀλλὰ τὴν ἔλλει[illegible] ὡς ἔπος οὕτως εἰπεῖν συναίσθησις τοῦ ὀρθ[illegible] [illegible].

[illegible] μὲν τοῖς θεοῖς, οἵτινες ἴσως ἀντιπροσωπεύου[illegible] ἴχνη, τοιοῦτός τις περιορισμὸς δὲν φαί[illegible] τοῦ Διὸς ἀμφότερον κασιγνήτη καὶ ἄ[illegible] ὁ ἀνδροφόνος Ἄρης ἔχει ἀδελφὴν καὶ ἑτάρην ([illegible] μὲν φίλος τοῖς ἀθανάτοις θεοῖς, ἀλλὰ φαίνεται [illegible] Διότι ὁ Ζεὺς μνημονεύεται ποιήσας αὐτὸν [illegible] θέλ. διεγείρῃ καὶ καταπαύῃ ὃν ἂν ἐθέλῃ. Κ[illegible] ἐν τῇ τάξει τῶν ἀθανάτων κατὰ τὸ ἔθος ἐ[illegible] τοῦ συνειδότος ἔδωκε τὰς ἐξ αὐτοῦ θυγατέρας, ἵν[illegible] ἄλοχοι τῶν ἐξ υἱῶν αὐτοῦ (4).

[illegible] δὲ τῶν θνητῶν οἱ μὲν Τρῶες κατὰ πολλὰ ἀπολει[illegible]

[illegible] (2) Π 432. (3) Δ. 441. (4) κ 2-20.

αὐστηρότητα. Διότι ἡ Ἑλένη παρ' αὐτοῖς τοῦ Πάριδος περιέρχεται εἰς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ὁ ποιητὴς οὐδὲν τοιοῦτον μνημόνον ὁ Ἀλκίνοος λέγεται, ὅτι ἐποιήσατο σύζυγον τὴν αὐτοῦ Ἀρήτην ἤτοι τὴν θυγατέρα τοῦ πρεσβυτέρου ἀδελ- Ῥηξήνορος (1)· ἀλλ' ὁ Ἀλκίνοος εἶνε βασιλεὺς καὶ τὰ βαγένη καὶ μέχρι σήμερον διατηροῦσιν ἐλευθερίαν τινὰ περὶ τοὺς

νόμος κατὰ τῆς αἱμομιξίας φαίνεται πρόοδος καὶ ἐν αὐτῇ τῇ τητι τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ἐν τῇ ὁμηρικῇ ἐποχῇ ἂν καὶ μὴ νται τὰ κατ' αὐτῆς ὅρια ἀκριβῶς διαγεγραμμένα, ἡ ἀποστροφὴ κατ' αὐτῆς τρανότατα ἐκδηλοῦται. Οὐδεμία ἀμφιβολία ἡμῖν περὶ τούτου, ὅταν ἐνθυμηθῶμεν, πῶς χαρακτηρίζει ὁ ποιητὴς την. Μέγα ἔργον καλεῖ, ὅπερ διέπραξεν ἡ Ἐπικάστη γημα- τῷ ἑαυτῆς υἱῷ Οἰδίποδι. Εἰ καὶ ἐν ἀγνοίᾳ αὐτῆς τοῦτο ἐγέ- καὶ «διὰ τὰς τῶν θεῶν ὀλοὰς βουλάς», ὅμως φρικτὰ ἦσαν ντέροις τὰ ἐπακολουθήματα τούτου (2).

λοιπὸν ἐκ τῶν εἰρημένων καταφαίνεται, ὅτι ἐν τῷ κύκλῳ τῆς γῆς κατὰ τὸν γάμον ὑπῆρχε περιορισμός. Οὗτος δὲ συντελεῖ τὰ ιστα εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἀγάπης, εἰς τὴν σύσφιγξιν τοῦ γαμη- θεσμοῦ καὶ εἰς τὴν ἠθικήν. Καὶ τοῦτο εἶνε ἀναμφισβητήτως ἀνε- ρισμένον ἐν τῇ Ἑλλάδι.

Οὐ μόνον δὲ περὶ τὴν ἁγνότητα τοῦ γάμου ἐσπούδαζον, ἀλλ' εἶνε ἀξιοσημείωτος καὶ ἡ ἑνοποιὸς καὶ ἀφομοιωτικὴ δύναμις τοῦ γά- , δι' ἧς συσφίγγονται αἱ οἰκογένειαι ἀμφοτέρων τῶν συνερχομέ- εἰς αὐτὸν καὶ νέοι συγγενικοὶ δεσμοὶ ἀναπτύσσονται. Τοῦτο ἐξαί- ἔτι μᾶλλον τὴν ἠθικὴν δύναμιν τοῦ γαμηλίου καθεστῶτος. Τὸ ἀξιολογώτερον ἐκ πάντων τεκμήριον περὶ τούτου εἶνε τὸ ἀναφερόμε- εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν τοῦ Μενελάου. Οὗτος δηλαδὴ εἶνε προ- ωρισμένος ὑπὸ τῶν ἀθανάτων θεῶν διὰ τὸ Ἠλύσσιον πεδίον οὐχὶ ἕνεκα τῶν ἀρετῶν αὐτοῦ, ἀλλὰ μόνον διότι λαβὼν τὴν Ἑλένην γυναῖκα ἐγένετο γαμβρὸς τοῦ Διός (3).

Ἡ ἀναγνώρισις τῆς συγγενείας ὑφ' ἑκατέρου συζύγου πρὸς τὴν οἰκογένειαν τοῦ ἑτέρου καὶ ὁ σχηματισμὸς ἰδιαιτέρων λέξεων πρὸς παρά-

(1) η 63. (2) λ 271-280. (3) δ 563-569.

λησιν, ἀλλὰ καὶ παρὰ γειτονικοῖς … λείας ἑνώσεω…
τινα τῆς σπουδαιότητος τῶν γυν… λέξεις εἶνε α΄…
ὡς πρὸς τὸ μητρικὸν δικαίωμ… γενεῖς· β΄ ἑκυρὸ…
ὅτι παρὰ τοῖς Λυκίοις ἐβασίλευ… πενθερικά· γ΄ γ…
τοῖς ἄλλοις καὶ μέχρι τῆς ἑλλ… γάμου υἱὸν καὶ θυγατ…
κογενείας ἐνομίζετο παρ' αὐτ… λόως = ἡ τοῦ ἀνδρ…
τῶν μητέρων καὶ οὐχὶ ἀπ… σαν ἁπλῶς τυπικαί, ἀ…
ἄλλου τίς ἦτο, ἐγενεαλόγει… εται ἐκ τῶν λόγων…
μητέρας ἀπηρίθμει· καὶ … αὐτόν, ὅτε ἔκλαιε, μήπως…
γενναῖα καὶ ἔντιμα τὰ τέκ… πενθερόν, οἱ μάλιστα κ…
ναῖκα ἤγετο, τὰ τέκνα … συγγενεῖς (1). Ὁ Ὀδυσσεὺς…
… Πηνελόπῃ ἵνα ἐπιμελῆται (…
… τὴν μητέρα αὐτοῦ ἐν τοῖς…
… ἢ ὅσον ἐτίμα ἐκείνους δια…

Ἁγνότης ἐν τῷ γά…

Τεκμήριον φαινε… ἀλλου τούτου κύκλου τῆς ἐ…
τῇ ὁμηρικῇ ἐποχῇ … τῆς σαφῶς καθωρισμένης ἀ…
ἁγνότης τούτου … γαμήλιον νόμον. Διότι αἱ συγ…
μικρολόγοι διατ… ὁ γάμος διετηρεῖτο ἀδιάρρη…
ὑπαγορευόμενοι … κατὰ τῆς αἱμομιξίας.
τῶν συγγενῶν …
ἀντικαθίστα … παρατηρεῖ, ὅτι ὁ νόμος οὗτος τ…
στροφὴ τοῦ … περιόδῳ τῆς ἑλληνικῆς ἀκμῆς ἐχαλα…
Καὶ παρ… ἠθικῆς ὑποχωρήσεως, ὑπὲρ ἧς…
ρωχημένης … λαμπρότης τῆς ἀκμαζούσης…
ἡ μὲν Ἰλ…
τὴν δὲ …

Μονογαμία. Παλλακίς.

λος λέγ…
ὧν ἡ … ἐπίθετα, δι' ὧν κοσμεῖται ἡ γ…
ἀνεμ… κουριδίη ἄλοχος, αἰδοίη, κεδνή, …
κων … τῶν εὐγενῶν αἰσθημάτων καὶ ἡ δ…
… αὐτὴν ὑπὸ τοῦ ἀνδρὸς τρυφερὰ ἀγάπ…
… προϋποθέτουσι τὴν μονογαμίαν, ἥτι…
… ἑλληνικῆς φυλῆς ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χ…
… οἰκογενειακῆς εὐημερίας καὶ τῆς κοινωνικ…

… (2) ι 267. (3) Realien III II.

...σοῦ καὶ ἀξιοθαυμά-
...τος σέβουσιν αὐτὴν οἱ
...δραῖον καὶ πατροπαρά-
...ος ἀπεικονίζεται τὴν πο-
...τρόπον καὶ τὰ ἀνατολικὰ
...ότι εἶχε πεντήκοντα υἱούς,
...ιδόος
...μεγάροισι γυναῖκες» (1).
...οῖς ἔτι ὡς ἓν τῶν πολλῶν διακριτι-
...ῶν Ἑλλήνων καὶ Τρώων (2)· ἀλλαχοῦ
...δηλοῖ τὴν πολυπαιδίαν ταύτην (3), ἔνθα
...τοῦ Πριάμου ἐν οἷς ἐνῆσαν πεντήκοντα
...πλησίον ἀλλήλων δεδμημένοι, ἔνθα οἱ παῖδες
...α μνησταῖς ἀλόχοις, τῶν δὲ θυγατέρων αὐτοῦ
...ετέρωθεν ἐναντίοι ἦσαν δώδεκα θάλαμοι ἔνθα
...βροὶ αὐτοῦ παρ' αἰδοίαις ἀλόχοις.

...τη τῶν πεντήκοντα υἱῶν καὶ δώδεκα θυγατέρων βε-
...ἐκ πολλῶν γυναικῶν, καὶ οὐχὶ ἐκ τῆς Ἑκάβης μόνης,
...μεθα νὰ ὑποθῶμεν ὅτι τὰ μὴ ἐκ τῆς Ἑκάβης τέκνα ἦσαν
...ότι ἡ Λαοθόη καλεῖται κρείουσα γυναικῶν καὶ ὁ πα-
...τῆς Ἄλτης ὁ ὀνομάκλυτος πολλὴν φερνὴν ἔδωκε τῇ θυγατρὶ
... οὐδὲ ἡ ὑπόθεσις ἀληθεύει ὅτι ἔλαβε τὰς γυναῖκας τὴν μίαν
... τὸν θάνατον τῆς ἄλλης. Διότι (4) μνημονεύεται ὅτι ζῇ ταὐτο-
...ως ἡ Ἑκάβη καὶ ἡ Λαοθόη. Τέλος ὁ ποιητὴς φαίνεται ὅτι ἐπι-
...ως καταγίνεται εἰς λεπτομερείας περὶ τῆς πολυγαμίας τοῦ Πρι-
...ου (τοῦ δ' ἔχε θυγατέρα Πρίαμος πολλὰς δὲ καὶ ἄλλας) (6)
...ἄλλων Τρώων (5), ὅπερ ὑποσημαίνει, ὅτι τοῦτο σύνηθες ἦτο τῶν
...ρώων, καὶ ὁμοιάζει ἡ πολυγαμία τούτων πρὸς τὰ ἀνατολικὰ χα-
...ρέμια καὶ τὴν πολυγυνίαν τοῦ Ὀθωμανοῦ πασσᾶ. Καὶ σκοπὸς τοῦ
...ποιητοῦ κατ' ἐμὴν γνώμην εἶνε ἵνα ἀντιδιαστείλῃ τὸ ἀλλόκοτον καὶ
...βαρον τοῦτο ἔθος τῆς Ἀνατολῆς πρὸς τὰ ἐπικρατοῦντα ἐν τῷ
...ἑλληνικῷ βίῳ ἤθη, ὥσπερ καὶ διὰ πολλῶν ἄλλων τεκμηρίων ὑπεμφαί-
...ει τῆς διαφορᾶς τῶν δύο λαῶν (7).

(1) Ω 492. (2) Ἀθην. 13. 3. (3) Ζ 242. (4) Χ 53. (5) Φ 88.
(6) Ε 70. (7) Lessing Laokoon Kap. a.

στασιν ταύτης εἶνε σημεῖα τρανὰ τῆς τελε
χανομένης διὰ τοῦ γάμου. Τοιαῦται δὲ λέξ
νουσα ἐν γένει τοὺς ἐκ τοῦ γάμου συγγενεῖ
δεινὸς φίλος-ἑκυρή, δηλοῦσαι τὰ πεν
νυὸς φανερώνουσαι τὸν διὰ τοῦ γάμου υἱ
τηρ-ερος εἶνε ἡ συννύμφη καὶ γαλόως

Ὅτι δὲ αἱ λέξεις αὗται δὲν ἦσαν ἀπ
κῶν δεσμῶν παραστατικαί, φαίνεται ἐ
πρὸς τὸν Ὀδυσσέα ἐρωτῶντα αὐτόν, ὅτ
τῶν πηῶν τινα γαμβρὸν ἢ πενθερ
μετὰ τοὺς ἐκ τοῦ αἵματος συγγενεῖς (1
εἰς Τροίαν συμβουλεύει τῇ Πηνελόπῃ
καὶ σέβηται τὸν πατέρα καὶ τὴν μη
τῇ ἀπουσίᾳ αὐτοῦ μᾶλλον, ἢ ὅσο
τοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ (2).

Ὁ σχηματισμὸς τοῦ μεγάλου τ
συγγενείας εἶνε τὸ προϊὸν τῆς σα
σπουδαιότητος περὶ τὸν γαμήλιο
οὐδὲν θὰ ἐσήμαινον, ἂν μὴ ὁ γά
γάλη εὐλάβεια ἐδεικνύετο κατὰ

Ὁ Friedreich (3) παρατηρ
ἐν τῇ μετὰ ταῦτα περιόδῳ τῆ
ἐνταθῇ· τεκμήριον σαφὲς ἠθικ
ται νὰ συνηγορῇ ἡ ἄλλη λαμ

Μονογ

Τὰ πολλὰ τιμητικὰ ἐπί
νία εἶνε, μνηστή, κουριδ
μαρῆς κτλ. ἡ δαψίλεια τῶ
ἐκδηλουμένη πρὸς αὐτὴν
καὶ τιμὴ πάντως προϋπο
κτηριστικὸν τῆς ἑλληνικῆ
λὴς βάσις τῆς οἰκογενεί

(1) θ 581-3. (2) σ 2

α
τὰς

ἀνὴρ
εἰρή-
αὶ γίνε-
πισκήψῃ·
χρώματα,
ού ὁ πατὴρ
χαριζόμε-
το ἔθιμον ἦτο
ινε ἀνατολικῆς
αχ), ἣν δύναται
ῦ ἀ-δεμνιον (=
τις (=ὁμόκοιτις)
ἡλικίαν τῆς φυλῆς
ᾳ ἐν τοῖς Ὁμηρικοῖς
ον ἐν τῇ προμνημονευ-

ιτρὸς πρὸς τὰ τέκνα.

ηφανίζοντο, ἡ περὶ τὰς συγ-
παρκὴς ἀπόδειξις τῆς ἀναπτύ-
ρωϊκῇ ἐποχῇ, ἐν ᾗ ἡ πολιτεία
οὐδὲ διὰ τῶν νόμων ἀρκούντως
σφάλειαν ἔμελλον νὰ παρέχωσιν
οχὴν ἡ μὲν πολυπαιδία ἐθεωρεῖτο
ἐσχάτη τῶν συμφορῶν, οἱονεὶ θείας
Οὕτω λ. χ. εὐτυχὴς καὶ θεοφιλὴς νομί-

Καὶ μνημονεύει μὲν ὁ ποιητὴς ὅτι πάντες οἱ ἀρχ
νων πλὴν τοῦ Μενελάου ἐν τῷ πρὸ τῆς Τροίας στρα
χρῆσιν γυναικῶν δορικτήτων ἢ δουρικτητῶν ἃς λα
ρας πολεμικόν, ἀλλὰ τὸ ἔκτροπον τοῦτο γίνεται ἐν
τῶν μνηστῶν ἀλόχων, καὶ ὑπ' ἀνδρῶν ἀπουσιαζόντ
γικῆς ἑστίας δέκα ἔτη. Καὶ λοιδορεῖται μὲν ὁ Θερ
μέμνονα ὡς πολυγύναιον (1) λέγων

> «πλεῖαί τοι χαλκοῦ κλισίαι πολλαὶ δὲ γυναῖ
> εἰσὶν ἐν κλισίῃσιν ἐξαίρετοι, ἅς τοι Ἀχαιοὶ
> πρωτίστῳ δίδομεν ......».

Ἀλλ' ὡς ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ Ἀριστοτέλης αἱ π
εἶνε διὰ χρῆσιν ἀλλ' ὡς γέρας διότι καὶ τὸν πολὺ
μεθύειν παρεσκευάσατο. Ὥστε ἥκιστα δηλωτικὸν
χιστα χαλαροῖ τοὺς ἄλλως τε σφιγκτοὺς συζυγικ
ἐν ποίᾳ περιόδῳ τῆς ἀνθρωπίνης ἱστορίας κατεκ
καὶ στρατιῶται διὰ τοιαύτας παραβάσεις; οἵαν
παρέχει ἐν τῷ ὁμαλῷ βίῳ ἡ ἄσπιλος εἰκὼν τοῦ
ἀνατρεφομένου ἐν τῷ πατρικῷ μεγάρῳ καὶ ὑπὸ τ
μακρὰν τοῦ θορυβώδους καὶ ἀνωμάλου ἐν τοῖς σ
Ἴσως δὲ καὶ ἐκ πρώτης ὄψεως ἀλλόκοτος ἤθελε
ἡ ὁ Ὅμηρος ποιῶν τὸν Μενέλαον ἑορτάζοντα ἐ
γάμους τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ καὶ τοῦ υἱοῦ προσ
τοῦ ἦτο ἐκ δούλης: Ἀλλὰ τὴν ἐκ δούλης
ποιητὴς νὰ δικαιολογήσῃ ὅτι δηλ. οἱ θεοὶ ο
τῇ Ἑλένῃ, ἐπεὶ τῷ πρῶτον ἐγέννησε τὴν
όνην· πόσον δὲ ἡ δικαιολογία γίνεται πιθανὴ
τὸ πένθος διὰ τὴν ἐκ τῆς μνηστῆς γυναικὸ
σφαλίσῃ τὴν βασιλικὴν διαδοχήν, δηλοῖ κα
γαπένθης καὶ τὸ ἐπιδιορίζον αὐτὸ ἐπίθετο
γονος καὶ λίαν ἀγαπητός (2).

Ὅτε δὲ καὶ ῥοπή τις ὑπέθαλπετο ἐν
ἥτις τὸν γάμον εἰς δυσγαμίαν νὰ μεταβ
μόνον ὅτι τὸ ἀξίωμα καὶ τὸ δικαίωμα τ
νατο νὰ προσβληθῇ καὶ τὸν χόλον α

(6) Ἀθην. 556. (2) Ραγκαβῆ οἰκ. β. (3

[illegible] καὶ ἔκφυλον ταύτην [illegible] αὐτῷ [illegible]
[illegible], ὃς ἐκτήσατο τὴν δούλην Εὐρύκλειαν [illegible]
[illegible] μὲν αὐτὴν ἐν τοῖς μεγάροις ἶσα τῇ κεδ[illegible]
[illegible] οὐδέποτε ἐμίγνυτο τὸν χόλον τῆς γυ[illegible]
[illegible] δηλοῦται, πόσον τὰ τοιαῦτα διαγράμ[illegible]
[illegible] τῆς ἑλληνικῆς ἰδέας τὰς ἀφορώσας εἰς τὰς
[illegible]

[illegible] ἀκολασίαν ἐξολισθαίνῃ ὁ ἀνὴρ
[illegible], οὐ μόνον τὴν οἰκογενειακὴν εἰρή[illegible]
[illegible]

ζεται ὁ ἥρως ἐκεῖνος ὃν ἐπιστρέφοντα [illegible]
παῖδες ἐπὶ τῶν γονάτων αὐτοῦ καθεζ[illegible]
Εἰς τὸν Φοίνικα τὸν παιδαγωγὸν τ[illegible]
οὐδεμία ἄλλη ἐφάνη ἢ ὅτε ἤκουσεν [illegible]
τοῦ εἰς τὰ γόνατα τοῦ πατρός (2)· [illegible]
ὅρκον ἔχει τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ Τηλ[illegible]
νεῖς, ἀλλὰ καὶ πάπποι εἶχον διάπυ[illegible]
δας τῶν παίδων. Διό, ὅτε ὁ Α[illegible]
ἐπίσκεψιν τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ κ[illegible]
κλεια ἡ τροφὸς κατέθηκεν εἰς τὰ [illegible]
τῆς θυγατρός, ἵνα μάλιστα αὐτὸς [illegible] καὶ τ[illegible]
τόσον πολυάρητον ἤτοι πολύευκτ[illegible]
γέρων Λαέρτης καίτοι ἐλυπεῖτο [illegible] ἀγ[illegible]
υἱοῦ Ὀδυσσέως, ὅμως ἔτρωγε [illegible]ὐδέν, ἀλ[illegible]
ζομένους τὰ κτήματα. Ἀλλ' ὅτ[illegible] τε ἀγ[illegible]
τοῦ υἱωνοῦ Τηλεμάχου εἰς Π[illegible] ἦτο τ[illegible]
οὔτε νὰ φάγῃ οὔτε νὰ πίῃ ἤθελ[illegible]ος εὔχετ[illegible]
ἀλλὰ στοναχῇ τε καὶ γόῳ [illegible]
τὰ ὀστᾶ τὸ δέρμα καὶ ἀποσ[illegible] καὶ εὐτυχία [illegible]
ἡ κτῆσις καὶ διάσωσις τῶν τ[illegible] ἐπιφέρει καὶ [illegible]
τέρας θὰ ἐνομίζετο νὰ κατ[illegible] μητρικὴν λύπην [illegible]
βάλλοντες αὐτά, ὡς ἐν τῷ [illegible] μύθου τῆς Νιόβ[illegible]
οὐχὶ σπανίως συμβαίνει. Κ[illegible]δάκρυεν (4).
μου ἴσως ὑπεμφαίνει ὁ π[illegible] ἐπιμέλειαν πρὸς τὰ [illegible]
παλαιοτέρᾳ ἐποχῇ, ποιῶν [illegible]γήσει αὐτοῦ καὶ ἐν [illegible]
υἱὸν αὐτῆς Ἥφαιστον [illegible] λ. χ. ποιεῖ τὴν μη[illegible]
ἡρωϊκῇ ἐποχῇ οἱ παῖδες [illegible], καὶ ἀπείργουσαν ἀπ[illegible]
ὀχληρὰ παραρτήματα, [illegible]ωσιν τὸν ἡδὺν αὐτοῦ ὕπ[illegible]
οὐδὲ φαίνεταί που πα[illegible] χειρωνακτικὴν γυναῖκα [illegible]
τὸ ἄρρεν ἀπολαῦον πλ[illegible]χροῦ μισθοῦ, ἵνα δι' αὐτ[illegible]
δες καὶ ἀγαπητοὶ [illegible] καὶ ἀλλαχοῦ ἐμφανίζει ὁ [illegible]
ἐρχόμενοι ἦσαν καὶ ἀ[illegible] πρὸ τοῦ Ἀχιλλέως, ἵνα συ[illegible]
νος, πολύευκτος [illegible]χαιῶν ἀπολλυμένων, παραβάλ[illegible]

(1) Ε 408. (2) Ι [illegible] 558. (4) Ω 615. (5) Δ 130. [illegible]
θ 311. (7) ὕμν. Δη[illegible]

...τήν,
...γομένη
...ῆς μη-
...κρύουσα
...παρακα-
...συγκινητική
...ῆν πρὸς τὸ
...ότερον ἔκυσε
...ὁ παῖς ἀποβῇ
...ητὴς πρὸς χα-
...να μήτηρ)· ἡ δὲ
...ἐκ τῆς συγκινή-
...ἀφ᾽ ἑτέρου σπα-
...τῆς Ἀνδρομάχης
...ου! (3). Ἀφοῦ τόση
...γονέων παρείχετο, εὐ-
...καὶ θαλερότητι τούτων
...τὴν χάριν τῆς Ναυσικᾶς
...καὶ πότνια μήτηρ»,
...των τοιοῦτον θάλος εἰς τὸν
...γῇ καὶ ὑπὸ τῶν θνητῶν,
...θεῶν. Διότι καὶ τὴν Λητὼ
...βλέπῃ τὴν θυγατέρα αὐτῆς
...ων νυμφῶν καὶ διαπρέπουσαν ἐν
...ἐν τῇ μάχῃ προσπίπτει τεθλιμ-
...ώνης· ἡ δὲ ἀγκὰς αὐτὴν ἑλοῦσα
...δὲ συγκινητικὴ εἶνε καὶ ἡ σκηνὴ
...ἐκ] τῆς θαλάσσης παρηγορεῖ τὸν
...ειρὶ αὐτὸν καταρέζουσα... ὅση δὲ
...γὴ ἐπανθεῖ ἐν τῇ διαλέξει τῆς Ναυ-
...(8).

...ύσσει τὴν καρδίαν ἡμῶν ἡ ἡρωϊκὴ μή-
...νοῦσα διὰ τὸ κινδυνεῦον τέκνον αὐτῆς!

...80. (3) Χ 480. (4) ζ 154. (5) ζ 106.
(8) ζ 56.

στρίας· ἀλλ' ἐνῷ ἡ τιθήνη θηλάζει τὸ παιδίον, πᾶ ἐπαγρύπνησις γίνεται ὑπὸ τῆς μητρός. Οὕτως ἡ 'Α λάζει μὲν αὐτὴ τὸν ἀγαπητὸν Ἑκτορίδην, τὸν ἐνα λόν, ἀλλ' ὅτε ἐξήρχετο εἰς τὸ τεῖχος θεασομένη μάχην, καὶ ἡ τιθήνη, ἐπὶ τῷ κόλπῳ ἔχουσα τὸ ν θεῖ αὐτῇ πανταχοῦ. Ἡ μήτηρ τοῦ Ὀδυσσέως δὲν τὸν πολυπαθῆ ἥρωα, διότι ἡ Εὐρύκλεια ἡ τροφ χείρεσιν « ὅτε μιν πρῶτον τέκε μήτηρ, εὖ τρέφε ἀλλὰ τοῦτο δὲν προῆλθε δι' ἔλλειψιν φίλτρου, ἀλ σικοῦ. Διότι αὕτη τρέφει τόσην στοργὴν πρὸς τὴν μακρὰν ἐκείνην ἀπουσίαν κατατήκεται ἐκ πης καὶ τῶν πολλῶν μελημάτων ὑπὲρ ἐκείνου, ὡς αὐτὴ πρὸς τὸν εἰς Ἅδου καταβάντα πολύτ « οὔτ' ἐμέ γε ἐν μεγέροισι ἐΰσκοπος ἰοχέαιρα ἐποιχομένη κατέπεφνε, οὔτε τις μοι νόσος ἐπῆλ πόθος, σά τε μήδεα, φαίδιμ' Ὀδυσσεῦ, σ μελιηδέα θυμὸν ἀπηύρα »· καὶ ὁ θάνατος αὐτ κάρδιος κατὰ τὸν πιστὸν συβώτην, ὥστε ἐκε φίλος αὐτοῦ ὑποστῇ τοιοῦτον (3).

Ἀφ' οὗ δὲ τὰ τέκνα ζῶντα εἶνε χαρὰ κ πάντως ἡ ἀπώλεια τούτων τὴν δυστυχίαν ἐ ἀριστοτέχνης θαυμασίως ἀπεικονίζει τὴν μητ λείᾳ πολλῶν καὶ καλῶν τέκνων διὰ τοῦ μύ περ ἀπολιθωθεῖσα ὅμως ἀδιακόπως ἐδάκρυε

Τὴν μητρικὴν στοργὴν καὶ θερμὴν ἐπιμέ ητὴς συχνάκις παρενείρει ἐν τῇ διηγήσει ἐναργέστερον χαρακτηρίζει· ποῦ μὲν λ. χ. πνοῦσαν, ἐν ᾧ τὸ παιδίον κοιμᾶται, καὶ ὀχληρὰς μυίας, ἵνα μὴ διαταράξωσιν τὸν δὲ ἀπεικονίζει τὴν πτωχὴν καὶ χειρων νην ἔρια ἀντὶ γλίσχρου καὶ πενιχροῦ μι τὰ φίλτατα αὐτῆς τέκνα (6)· καὶ ἄλλο ἀγαθὸν Πάτροκλον δακρύοντα πρὸ τοῦ τὸν ὑπὲρ τῶν ὁμοεθνῶν Ἀχαιῶν ἀπολ

(1) τ 355. (2) λ 196. (3) ο 358. (4)

-
ου
α-
ία-
ωσιν
ρὸς
μελλε
οφερό-
τέκνου.
ποδημῶν
ἵνα σεβη-
ὅτε αὐτὸς
γάροισιν

Λεπτότερα καὶ ὀξύτερα μητρικὰ αἰσθήματα
τὴν καρδίαν ἡμῶν ἢ δι' ὧν ἡ Πηνελόπη ἀ
Τηλεμάχου τὴν ἀποδημίαν εἰς Πύλον τὴν
μένην, ἐπιδημίαν ἐπικίνδυνον εἰς νεανίαν
ὑπὸ τῶν μνηστήρων· τῆς δυστυχοῦς μητ
καὶ τὸ φίλον ἦτορ, πολλὴν ὥραν ἀφα
τήν· οἱ ὀφθαλμοὶ ἐπλήσθησαν δακρύ
ἐπέσχετο (1)· οἷα δὲ τοὐναντίον χαρὰ π
συγκινηθῶμεν μετὰ τῆς αὐτῆς μητρὸς
ἐκ τῆς ἐπικινδύνου ἐκείνης ἀποδημίας
ρεύουσα αὐτὸ «γλυκερὸν φάος», περιβ
τατον παῖδα δακρύσασα, ἔκυσε δέ μ
ὠλοφύρετο διαρκῶς (2). Ἡ Ἑλένη
τ' ἄχολόν τε κακῶν ἐπίληθον ἁπά
τοῦτο, δὲν ἤθελε δακρύῃ καὶ ἐὰν ἔ
μητέρα ἢ τὸν πατέρα ἢ τὸν ἀδελφ
του δηλοῖ τὴν μεγίστην λύπην κ
τὰ μέλη ταῦτα τῆς οἰκογενείας

Ἡ θερμὴ καὶ μεγάλη αὕτη
φροντίζει περὶ τῆς σωτηρίας τοῦ
αὐτοῦ κατατήκεται μέχρι θανά
τὴν οἰκογένειαν καὶ τὴν κοινωνί
τοὺς γονεῖς καὶ σέβεται αὐτο
ἐντύπωσιν ἔμελλε νὰ ἐπιφέρῃ
δημίας αὐτοῦ καὶ διὰ τοῦτο
ἐξώρκισε τὴν πιστὴν καὶ ἀφ
ρήσῃ ταύτην ἀπόρρητον,
κατατήκῃ ἑαυτὴν (ὅπως ἂν
Καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἡ μητρικὴ
λέγει, ὅτι, ἂν αὕτη ἐγίνω
τάτρεπτος καὶ ἂν ἦτο οὔτ
πον αὐτόν. Διότι ἄλλως ἔ
κυῖαν ἐν τοῖς μεγά
καταβαίνει εἰς Ἅδου ἵν

(1) δ 703. (2) ρ 38.

καὶ
πρὸς

γενείας
ρὸς ἐκεί-
δηλώθη,
ἑλληνικῇ
τισμὸς κη-
γονέων πρὸς
ἦτο ἡ ἔκ-
καὶ ἐπιμέλεια
καὶ πόσον ἐδο-
παίδων ὁπόση
ὁμηρικῆς ἐποχῆς
μως καὶ φιλοφρό-
καὶ τὰ δικαιώματα
τῶν ἄλλων μελῶν,
εἴτε υἱὸς εἴτε θυγά-
δὲν δύναταί τις νὰ
πρὸς τὴν νῦν κοινω-
πρὸς πᾶσαν πεπολιτι-
ία ἐνιαχοῦ καὶ ἀφόρητος

Ὅτι τὰ πρὸς τοὺς γονέας καθήκοντα δὲν ἦσαν ἐπιπ ραγμένα ἐν τῇ συνειδήσει τῶν τέκνων οὐδὲ εὐπαραμέλη ἀτομικῆς προαιρέσεως ἑκάστου ἐξαρτώμενα, καταδηλοῖ τὴν ὀλιγωρίαν ταύτην τῶν καθηκόντων ἢ τὴν παράβα θει οὐχὶ μόνον ὄνειδος καὶ δυσφημία τῆς κοινωνίας, τῶν θεῶν αὐτῶν τιμωρία. Διότι τότε παρενέβαινον τ νύες περιφρουροῦσαι τὰ καθήκοντα τὰ πρὸς τοὺς γ τοῦτο σημαίνει τὸ α΄ τὰς ἐξορινομένας ἢ ἐρεθιζομένας μωρίαν, ἣν οὐδέποτε ἐκλαθάνονται. Διὸ καὶ ὑπὸ τ λοῦνται «ἔγκοτοι κύνες, κακῶν μνήμονες, ‹ ἔχουσαι»· αἱ τοιαῦται λοιπὸν αἱ ἐρινύες εἶνε ἔτε σωσι τὴν τῶν γονέων κατάραν κατὰ τῶν ἀσεβού παρὰ τῷ ποιητῇ ἡ λ. ἐρινὺς καταντᾷ νὰ σημα κατάραν ἢ ἀρὰν ὡς ἐν τῇ φράσει «μητρὸς ἐρ μνηστῆρες ἐξαναγκάζουσι τὸν Τηλέμαχον ἵνα ἀπ εἰς τοῦ Ἰκαρίου, τοῦ πατρὸς αὐτῆς, ὅπως εὐκο σιν αὐτὴν εἰς τὸν γάμον· ὁ δὲ εὐσεβὴς υἱὸς ἀπο ἔστιν δόμων ἀέκουσαν ἀπῶσαι ἥ μ' ἔτεκεν ἥ μ' ἔ τοῦ ὅτι ὑπὸ τῆς κοινωνίας θὰ δυσφημηθῇ, καὶ ὁ δώσει αὐτῷ «ἐπεὶ ἡ μήτηρ στυγερὰς ἀρήσετα χοῦ τὸ εὐσεβὲς τέκνον ἐπαναλαμβάνει πρὸς το ἀναιδεῖς μνηστῆρας «αἰδέομαι ἀέκουσαν ἀπὸ με τέρα μύθῳ ἀναγκαίῳ· μὴ τούτῳ θεὸς τελέ ὁ ποιητὴς εἰσάγει τὰς Ἐρινύας κολαζούσας ο γονέας ἀσέβειαν, ἀλλὰ καὶ πᾶν ἔγκλημα τε ἠθικὴν ἢ φυσικὴν ἁρμονίαν ἐν τῷ κόσμῳ τοῦ ποιητοῦ παρατηρεῖ (4) «ἐπίσκοποι γὰρ Ὥστε ἐκ τούτου δύναταί τις νὰ εἰκάσῃ ὅτ πρὸς τοὺς γονέας ἀσέβεια ἐχαρακτηρίζετ ἔγκλημα, ἡ δὲ πρὸς αὐτοὺς εὐσέβεια ὡς κα τὸν αὐτὸν λόγον αἱ Ἐρινύες ἀπεικονίζοντ τοῦ οἰκογενειακοῦ δικαίου καὶ τοῦ σεβασμοῦ νεωτέρων ἀδελφῶν πρὸς τοὺς πρεσβυτέρου ροισιν ἐρινύες αἰὲν ἕπονται».

(1) λ 280 καὶ Φ 412 (2) β 130. (3) υ 342

ὅῆ
ένη
μος
φέρε-
αὐτὸν
ων μετ'
τυζυγίας
ὑτῆς (8)·
ῦτα ἔπα-
). Μόνον ὁ
τ. ἔ. ῥῖγος
κεται κλαί-
οι ἀδεῖν κα-
ὶ διότι κατή-
τὰ ὀνείδεα καὶ

νοσιούργημα τῆς

(4) Γ 162. (5)
(9) ψ 218. (10) Γ

καὶ ἔστιν ὅτε οἰκτρὰ νομίζεται, ἡ ἐχθ
λιτείας δημοσίᾳ ὑποστηρίζεται, ἡ μητ
τι ἄγνωστον, καὶ ἡ ἀδελφοκτονία οὐ

Ἡ γυναικεία φύσις μᾶλλο

Οἱ χαρακτῆρες, οὓς παρέχει ἡμ
τοῦ, εἶνε ἐν πλήρει ἁρμονίᾳ πρὸς
σμέναι ἐν τοῖς ποιήμασι περὶ τῶ
τὸ ἄρρεν. Ἐν τῷ μέσῳ τῶν ζώ
ρίσκονται αἱ ἐριστικαὶ καὶ παγ
τῶν μετὰ ταῦτα περιόδων.

Ἡ γυνὴ τοῦ Ὁμήρου εἶνε
ἀμύνῃ ἔτι τοῦ κακοῦ εὑρισκ
βίαν· δέον δὲ νὰ προστεθῇ.
ἠθικῇ ἐγκαρτερήσει τῆς Πη
βεβαίως εἶνε εὐγενὲς πλάσμ
σις ἀνώμαλος κατὰ τὰς
χῆς ἔχουσι περὶ τῆς γυν
εἶνε τέλειαι, ἀλλὰ ἐν αὐτ
τρός, τῆς δεσποίνης τ
παρθένου, τῆς χήρας.

Τὰ ὅρια τοῦ γυναικ
τοῖς αὕτη ἐμμένει πι
των οὐδὲ ἀποπειρᾶτ
κου, ἀλλ' ὅτε ὁ Τηλ
τως τοῖς λόγοις α
κράτος ἦν ἐν τῷ
αὐτῇ δικαιώματα
καὶ ἀγαθὸς ὢν ἐ
οὐδέποτε, ἀλλὰ
βίου. Τὴν δύνα
καὶ αἱ ἡνίαι, δ
ἀλλὰ στερεαὶ

(1) φ 353.

ἐκφρά
τῶν γ
(4). Τὰ
ἔγκλημα αὐτ
διεκτραγῳδήσ
χομένων γενεῶν
τοσοῦτον καταδικ
Αἴγισθος· ἡ ἐπ
λύμπου, ὅπου ὁ ὑπα
ἐπιχαίρουσιν ἐπὶ τῷ
ἀπόλοιτο καὶ ἄλλος ὅσ
τῆς ἀπανθρώπως τιμω
τῶν κυνῶν καὶ οἰωνῶν
(6).
οὐδὲ ἓν παράδειγμα
γυναικεία φύσις εἶνε ἀγαθωτέ
ἐπιδεικνύεται ὡς ἔρεισμα τ
διαφθορᾶς καὶ οὐδέποτε ὡς ἀ
τῶν δύο φύλων ὡς πρὸς τὰς κ
ὥστε πᾶν τὸ εἰς τὴν ἡδυπάθει
ἐπιμελῶς ἀποκρύπτει ὁ ποι
δὲ τῶν φράσεων αἔρως πυκν
(4) λ 427-434. (5) π 47. (6

γλυ-
ς ἀπο-
ερίβολον
ραφοῦνται
σέων, αἰτι-
νικῆς θρη-
τῶν Ἀθηνῶν
αμιαίνουσι καὶ
ἐν αἷς ὡς ἐκ τῆς
πάσης μεγαλοπό-
τρων αὐτῶν (4).
λῆς θέσεως τῆς γυναι
τῶν οὐρανίων θεῶν καὶ
ατὰ τὴν δύναμιν καὶ τὸ
τα αἱ θεαὶ ὑπερβάλλουσι
ἀσέμνῳ σκηνῇ τοῦ Ἄρεως
υσιν ἐπὶ θέαν, ἡδέως παραμέ-
Ἄρην, ἀλλ' αἱ θηλύτεραι θεαὶ

ς κατὰ τὸν ποιητὴν εἶνε ἡ Ἥρα,
λλων, ἀλλὰ πάντων τούτων πολλῷ
ς καὶ ἐπίφρονα βουλὴν ἔχουσα
εροχὴ τοῦ θηλυκοῦ γένους τῶν θεοτή-
τῆς γῆς θέσιν καὶ τὸν χαρακτῆρα τοῦ

ρασις τῆς Ὁμηρικῆς οἰκογενείας
ἐπὶ τοὺς δούλους.

ινὴ τὸ ἔθος τοῦ νὰ μεταβάλῃ εἰς δοῦλον αὐτοῦ
αλωτιζόμενον ἐπεκράτει καὶ οἱ νικηταὶ τοὺς συλ-
ιχμαλώτους δούλους ἑαυτῶν ἐποιοῦντο. Τὸ ἔθος
ίνεται λυπηρὸν καὶ δυσσυμβίβαστον πρὸς τὸ φιλε-

(2) σ. 212. (3) ἀσπάσιοι εἰς τὸν θεσμὸν τοῦ γαμηλίου λέκτρου
(4) Ραγκαβῆς σ. 108. (5) θ 321-342.

Κλυταιμνήστρας, ἀλλὰ ἡ φυσι[illegible] τὰ πάντα
αἰσχρὸς Αἴγισθος θέλγει μὲν αὐ[illegible]πλήσσηταί τ
ται τὸ ἀεικὲς ἔργον ἀγαθαῖς φ[illegible]εγεννήθησαν κ
ταπείθεται εἰς τὴν ἀνόσιον μετ[illegible]σαν, ἡ δουλε
πεύει θηλυτερῃσιν γυναιξὶ κα[illegible] Ἰρλανδίας, ἐν
παρὰ φύσιν ἡ παρεκτροπὴ αυ[illegible]γίθη μετὰ δ
δηλοῖ ὁ ποιητὴς ᾄδων κατ' α[illegible] Ἡ ἐποχὴ ἡμῶν

«ὡς οὐκ αἰνότερον α[illegible]τος, ἴσως τυγχ
ἥτις δὴ τοιαῦτα μετ[illegible] τὰ πρῶτα τῆς ἡσ
[illegible]ίαν (1). Οἱ τοι

Διὰ τὸ κακούργημα τοῦτ[illegible]λοι, ἐλέγοντο δ
μένην (3) = χαμένην κα[illegible]μένοι, ἢ ὑποδεδο
βον μήπως τὸ αἶσχος αὐτ[illegible] ἡ φράσις ακρατ
καὶ αὐτὴν ἔτι τὴν γυναι[illegible]ιον τοῦτο ἦμαρ εἰ
τατα ταῦτα χρώματα, δι[illegible]παύσηται τὸ ἐλεύθε
σαν ἀφορμὴν εἰς τὴν μ[illegible] καὶ εἰς τοὐναντίον μ
οὕτως, ὥστε νὰ διεγείρη[illegible] τῆς ἐλευθερίας εἰς τ
ἐν ᾧ τὸ κακούργημα τῆ[illegible]πὴν τῆς ψυχικῆς κ
πόσῳ ἀνοσιώτερος εἶνα[illegible]νημα τοῦ ἀτόμου κ
ρία κατ' αὐτοῦ γίνεται [illegible]λιστα τοῦ ποιητοῦ
θεῶν καὶ ἡ τῆς σοφια[illegible] τοῦ ἀτόμου. Καὶ ἀφοῦ
τούτου ὀλέθρῳ καὶ κα[illegible] ὁ δοῦλος ἢ ὁ δμὼς
αὖτά γε ῥέζοι» (5) [illegible]ψυχον τοῦ δεσπότου
Τὸ σῶμα αὐτοῦ ἔμεν[illegible] πρέπει καὶ νὰ ἐργάζ
μία δὲ Ἀχαιῒς ἐκλ[illegible]φερόντων ἢ καὶ ὅταν
Δι' ὅλης τῆς Ὁμ[illegible]ως θὰ ἐκτελέσῃ τὰ κα
ἵνα μειώσῃ τὸ ἀξί[illegible]ς τινός, καὶ τὸ κράτος
τοῦ ἀνδρός, ὅτι αὐτ[illegible] οἱ δμῶες ἐναίσιμα ἐ
τῆς, σπανιώτατα ὡς[illegible]ώτης Εὔμαιος (3). Ἐ
ἡ πηγὴ τοῦ κακο[illegible] τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἔρ
Ἡ σεμνότης το[illegible] ἰδιαιτέρως οἱ δεσπόται
ρας ἀπολαύσεις εἰν[illegible]φως νὰ φέρωσιν καὶ τ
νον, πᾶσαν χυδαι[illegible]
λίαν εὐλαβῶς ἀπ[illegible]

(1) γ 266. (2) [illegible] Ξ 458, 455 Π 836. (3) ρ 320.

ν ἐργαζεσθαι
νέχεσθαι.....

ντετριμμένον φρόνημα τῆς ψυχῆς
οῦ δούλου, οὗ τινος καὶ τὸ τῆς ἐσθῆ-
αὶ τὸ σῶμα λωβηθὲν κατεκυρτώθη καὶ
παρόν·

κακῶς καὶ ἀεικέα ἕσσαι
ιον ἐπιπρέπει εἰσοράασθαι
ς· βασιλῆϊ· γὰρ ἀνδρὶ ἔοικας» (1)·

ων νὰ ἐκπληρῶσιν οἱ δοῦλοι δὲν προθυμο-
τόσην κακουργίαν ῥέπουσι ὥστε καὶ αὐτὴν
κσκοῦσιν ἂν δυνηθῶσιν, ὅπως ὁ ἀτυχὴς Εὔ-
κακούργου δμωῆς υἱὸς ὢν βασιλέως (2). Ἐν-
αι τὸ ἥμερον καὶ προσηνὲς πνεῦμα τῆς Ἑλλη-
Ὁμηρικὴν ἐποχήν. Διότι ὅσον ἄγρια ἔνστικτα
ν ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ δούλου, ὅσην κακουργίαν καὶ
τῷ ἡ τύχη αὐτοῦ, ὅμως ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν ἀγα-
ου οἰκογενείας, οἵα ἀπεικονίζεται ὑπὸ τοῦ Ὁμή-
κὴ οἰκογένεια, πάντα τὰ ζιζάνια ἐκριζοῦνται καὶ
κτα θαυμασίως ὡς νὰ ἀναπτυχθῶσι καὶ εὐδοκιμή-
Ὁ δοῦλος ὅστις ἐκ τῶν πραγμάτων καὶ τῆς τύχης
φάνη, καθίσταται πιστὸς καὶ ἀφωσιωμένος ὑπηρέτης,
δεσπότου ὥστε καὶ μέλος τῆς οἰκογενείας ἐκείνου νὰ
ποιητὴς μεταχειρίζεται τὴν λ. οἰκῆες ἤτοι οἰκεῖοι τ.
τοῦ οἴκου. ἀλλὰ διὰ ταύτης δὲν σημαίνει μόνον τὰ
ἰκογενείας δηλαδὴ τοὺς συζύγους καὶ τὰ τέκνα, ἀλλὰ καὶ
ς δούλους οὓς ἡ ἑλληνικὴ οἰκογένεια τείνει πρὸς ἑαυτὴν
ώση, καὶ οἵτινες τὴν ἑαυτῶν τύχην πρὸς τὴν τοῦ δεσπότου
τίσωσι προθυμοποιοῦνται. Ἡ οἰκοδέσποινα ἐργάζεται καθη-
μέσῳ τῶν δμωῶν, διδάσκει καὶ συνδιαλέγεται μετ' αὐτῶν
πρὸς ἴσας· ἡ Ναυσικᾶ ἐξέρχεται μετὰ τῶν θεραπαινίδων εἰς
ταμόν, μετ' αὐτῶν ᾄδει καὶ χορεύει, συμπαίζει τὴν σφαῖραν,

250-252. (2) ο 448.

λεύθερον πνεῦμα τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, ὅστις
ριν τῆς ἐλευθερίας. Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ ἐκ
νῦν, ὅτε οἱ λαοὶ διὰ τοῦ χριστιανισμοῦ ἀνα
ματα τοῦ Εὐαγγελίου τόσον εὐρέως διεδόθ
πολλαχοῦ, ὡς ἐν τῷ γεωργικῷ λαῷ τῆς
ρικῇ καὶ μόλις πρὸ ὀλίγων ἐτῶν κατη
ἡ φαγέδαινα αὕτη ἐν τῇ Β. Ἀμερικῇ.
μεν ὡς ἀνδρικὴν ἡλικίαν τῆς ἀνθρωπότ
νηπιακῶν αὐτῆς ὡρῶν, ἴσως δὲ καὶ τ
σματα ἐκλαμβάνομεν ὡς πλήρη μεσημβ
τὴν τύχην τοῦ πολέμου καθιστάμενοι δ
καῖοι δ. ἔ. πολέμῳ ἢ ἀνάγκῃ δεδμ
δὲ ἀναγκαῖοι τοῦτο σαφῶς ἑρμηνεύ
κείσεται ἀνάγκη καὶ τὸ ἀναγκα
λιον ἦμαρ (2) ὅπερ ἄρχεται, ὅταν π

Ἡ τοιαύτη δὲ ὅμως ἀπότομος
ἀνθρώπου ἤτοι ἡ μετάπτωσις ἀπὸ
συνεπάγεται καὶ τὴν ῥιζικὴν ανα ... καὶ μ
αὐτοῦ καὶ ἡ δουλεία συντρίβει τὸ ... ηναί
αὐτὸ ψυχικῶς, κατὰ τὴν ῥῆσιν ... ρτης λ
δουλεία τὸ ἥμισυ τῆς ἀρετῆς ... τοῦ, ἐκεῖ
χικὴ ἀνατροπὴ ἐν αὐτῷ ἐγένετο ... νδιαιτῶντ
καίωμα ἔχει, ἀλλὰ εἰς κτῆμα ... δεὶς φόβος
ὡς εἰκός, ὁ δοῦλος νομίζει ὅτι ... ζονται τὰ κ
ἐθελοπροθύμως χάριν ἀλλοτρίω ... ν γέροντα ἐ
ἀναγκαστικῶς καὶ ὅλως ἀπρο ... βουκόλου ἐκείνο
τοῦ. Διὸ καὶ ἂν τύχωσιν εὐκα ... λίας ὑποδέχετα
του μειωθῇ, οὐκέτι ἐθέλουσ ... ἀγαθὸς πρώην δ
ὡς ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ ἀγαθὸ ... ἡ τοῦ βουκόλου ἐ
σον δυσθύμως εἶχον οἱ δμῶε ... αιδευμένος ἠδύνατο
διὰ τοῦτο καὶ ἐδίδασκον α ... ς. Ὁ Φιλοίτιος δύνα
μειλιχιότητος τήν τε δουλε ... ἀπολομένου δεσπότο
προθυμίας νὰ ἐπιτελῶσι (4 ... ν Ἤπειρον καὶ ἰδιοποι
... δὲν καταδέχεται νὰ πρ

(1) Ραγκ. οἰκογ. β 145. (... (3) ω 398. (4) ω 210.

ού

ἐξευγε-
ρας εἰκό-
τοῦ Ὀδυσ-
ἀτασθάλ-
αἱ δὲ πλεῖ-
ιαν πισταὶ καὶ
νειαν τῆς Πη-
Ὀδυσσέα μετὰ

σσῆα
ὤμους
ς ἤρει
φρεδὶ πάσας (3).

ν Ὀδυσσέα ἀναγνωρίσαν-
νται αὐτόν, καὶ κατασπά-
οὓς ὁ Ὀδυσσεὺς ἀποδίδει
εις καὶ ἀντιφιλοφρονήσεις γε-
δεικνύουσι τὸν σφιγκτὸν καὶ
συνοικειοῦντα τοὺς δεσπότας

οἰκογενείας καὶ τὸ ἠθικὸν πνεῦμα
σοῦτον ἐγένοντο κύρια τῆς ψυχῆς
ραν αὐτὸν ἐκ τῶν πονηρῶν ἐνστί-
ήθησαν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἰδανικὸν τύπον
ῦλον ἀνύψωσαν. Τοῦ ἰδεώδους δὲ τού-
παραδείγματα ἤτοι τὸν συβώτην Εὔ-

(3) χ 497. (4) φ 222.

λούεται καὶ χρίεται μετ' αὐτῶν. Δύναταί τις ν
δεσποινίδος καὶ θεραπαίνης διαφοράν τινα;
συνεργάζεται μετ' αὐτῶν ὡς ἀδελφή, καλεῖ
Πηνελόπη ὀνομάζει τὰς ἑαυτῆς δμωάς, ἐν ᾧ
κλεια καλοῦσι τὴν Πηνελόπην τέκνον ἐμὸν
ἡ σύζυγος τοῦ Ὀδυσσέως ἀνατρέφει ἢ ἀτιτάλ
ὡς παῖδα αὐτῆς (2)· ἀλλαχοῦ αἱ θεραπαι
ποιητοῦ συνορχούμεναι μετὰ τῆς δεσποίνη
πρότερον ἐλούσαντο καὶ καθαρὰ ἐνδύματα
φιλανθρώπου συμπεριφορᾶς τῆς οἰκογενεί
δμωάς, οἷα ἐξοικείωσις πρὸς ἀλλήλους ἐπῆ
τέρωθεν ἀγάπη καὶ στοργὴ ἀνεπτύχθη!
δεσπότην ἀλλὰ καὶ οὗτος φιλεῖ ἐκείνους
αὐτῆς οἰκογενείας (3)· οἵα ἀντίθεσις τῆς
ὑπὸ τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς κατὰ τὴν ὁμη
τῶν χριστιανῶν καὶ πεπολιτισμένων Εὐρ
Νιγρίτας ἢ τοὺς μαύρους δούλους!

Ἀλλ' ἐξ ὅλων τῶν οἰκογενειῶν λάβ
ράδειγμα, τὴν τοῦ Ὀδυσσέως. Ἰδοὺ δ
ἀναθρώσκουσιν ἐνώπιον ἡμῶν ἐκ ταύτη
ἐπ' ἀγροῦ ἔξω τῆς πόλεως διὰ τὴν λ
δμῶες, οἵτινες εἰ καὶ ἀναγκαῖοί εἰσιν,
καίτοι δὲ οὗτος εἶνε καταβεβλημένος.
αὐτοῦ πλέον, οἱ δμῶες ὅμως προθύμω
κελὴ δὲ γυνὴ γρηῢς ἐνδυκέως κομέεσ
ἀλλὰ πόσον εὐγενὴς εἶνε ἡ ψυχὴ τ
μετὰ πόσης φιλοφροσύνης καὶ συμ
στον ἐκεῖνον ἐπαίτην, ὑφ' ὃν λανθάνε
τοῦ, καὶ πόσην φιλανθρωπίαν ἐκχέε
δευτος καρδία! καὶ ὁ μάλιστα πε
τὴν εὐγένειαν τῆς καρδίας ἐκείνης
βῶν τὰ ἀδέσποτα βουκόλια τοῦ
ραιωθῇ εἰς Πελοπόννησον ἢ εἰς τὴν
ἐκεῖ πλούσιος νὰ γένηται· ἀλλὰ δὲ

(1) σ 170 ψ 26. (2) σ 323. (3)

ν, δι' ὃν
ἐνιαυτῷ
χον ἐναγ-
τῆς εὐσε-
ματα θρη-
ν τῇ καρδίᾳ
ηκόντων (6).
ξάνει τὴν πε-
προσλαμβάνει·
τοῦ ὑπισχνεῖται
αὐτῷ θὰ κτίσῃ
ῖρον καὶ κασί-
σωσι τὴν κακουρ-

(5) ξ 38, 83, 420.

μαιον καὶ τὴν τροφὸν καὶ ταμίην Εὐρύκλειαν, ἀμ
κινευομένους ἐν τῇ ἐναρέτῳ οἰκογενείᾳ τοῦ Λαέρτ

Ὁ Εὔμαιος ὁ συβώτης ἰδεώδης τύπος τ

Καὶ ὁ μὲν Εὔμαιος ὁ πιστὸς συβώτης τοῦ
τῶν ἀνδρῶν (1) εἰ καὶ κατήγετο ἐκ βασιλικοῦ
τήντησε ὅμως διὰ τὴν κακουργίαν τῆς δμωῆ
λησεν αὐτὸν εἰς Φοίνικας ἐμπόρους (3). Ἀλλ
γεν αὐτὸν εἰς ἀγαθὰς χεῖρας, εἰς τὴν εὐσ
τοῦ Ὀδυσσέως, ἥτις ἠγόρασεν αὐτὸν ὡς δ
φρόνως προσεφέρετο πρὸς αὐτόν, ὥστε ἔτρ
ἥτις ὁμῆλιξ ἐκείνῳ ἦτο, καὶ ἐξ ἴσου σχ
ἐτίμα καί περ δοῦλον ὠνητὸν ὄντα (4).
φιλανθρώπου συμπεριφορᾶς τῶν δεσποτ
εἰς ὅλην τὴν οἰκογένειαν αὐτῶν, ὥστε ὁ
τὴν πατρικὴν ἑστίαν, ὅμως προτιμᾷ τ
σποτῶν, ὧν τὴν ἠπιότητα θαυμάζει κ
τρικῆς καὶ μητρικῆς ἀγανοφροσύνης ε
σέα, ὃς ἐφίλει αὐτὸν ἐκθύμως καὶ
διετέθη, ὥστε ἐπὶ εἴκοσιν ἤδη ἔτη ἐ
καὶ ὁσάκις ἄλλος τις μνείαν τοῦ
αὐτου, συγκινεῖται, ἄχνυται καὶ
δαμῶς θρηνεῖ τὴν ἰδίαν συμφοράν,
νετο, ἀλλὰ κάθηται ὀδυρόμενος κ
κτος. Καίτοι δὲ τόσον ἐγκαρδί
σθημα τῆς αἰδοῦς πρὸς τὸν ἰσόθ
τολμᾷ νὰ μνημονεύσῃ αὐτοῦ ὀνο
διὰ τὸν ἔξοχον ἐκεῖνον δεσπότ
πόρρω ὄντα (7). Καὶ πρὸς αὐτ
σπότην τρέφει θερμὸν καὶ ἰσχ
πρὸς αὐτὸν ἡ αἰδὼς δὲν μέν
τινος δέους. Διότι ὅσον ἀφ

(3) ξ 21. (4) ο 413. (5)
170. (3) ξ 145.

...νον

...ν ὁ

...οψιν

...ηνίδος, ἂν
... Πηνελόπης
...μφανίσεων τῆς
...ατα τῆς Ὀδυσ-
...κικός ὑπὸ πᾶσαν

...ψηλόν, ῥαδινὸν καὶ
...τέμιδι ἰκέλην ἢ τῇ
... σώματος αὐτῆς μνη-
...λην καὶ σαφῶς λέγεται
... μέγεθός τε» (2)· καὶ
... πᾶσαν καὶ πεφημισμέ-
... δὲ Ἀθηνᾶ προστατεύουσα
... αὐτῆς καθαίρει κάλλεϊ ἀμβρο-
...δίτη, ποιεῖ δὲ αὐτὴν μακρο-
... πρὸς δὲ λευκοτέραν καὶ αὐ-

Ἡ Εὐρύκλεια τὸ ἰδεῶδες τῆς τροφ

Ἡ δούλη, ἥτις ἐχρησίμευεν ὡς τροφὸς τῆ ἀνέπτυσσε τόσην στοργὴν πρὸς τὴν τροφ κόρη αὕτη ἐνυμφεύετο, παρηκολούθει αὐτὴ κίαν· ὁ ποιητὴς ἐπικυροῖ τοῦτο διὰ παραδ τῶν δμωῶν ἡ Εὐρύκλεια ἀπεικονίζεται δούλης καὶ ὡς τὸ ἰδανικὸν τῆς τροφοῦ. περιπέσῃ εἰς δουλείαν, ἀλλὰ κατ' εὐτυχ τὴν καὶ τοσοῦτον τὴν ἀρετὴν αὐτῆς ἀν δνῇ ἀλόχῳ αὐτὴν ἐτίμα (1). Ἐν μόνον ἡ πιστὴ οἰκονόμος ἢ ταμίη ἀ ἄλλων δμωῶν ἀνεδείχθη. Αὕτη εἶνε λόπης, καὶ ἡ αὐτὴ ἀνέθρεψεν ἐπιμε λέμαχος καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς τὴν πρὸς τὸν σεβασμὸν ἐκδηλοῦσι προσαγορεύο ὁ Τηλέμαχος ὅταν θέλῃ νὰ ἀποδημ ράβολον καὶ ἐπικίνδυνον εἰς αὐτό ἐμπιστεύεται καὶ ὅτε ἡ προσφιλὴς φυλάξῃ τὴν ἀποδημίαν αὐτοῦ ἀνέλαβε νὰ προνοῇ ἵνα μὴ κατα πτῃ τὸν καλὸν χρόα, τότε ὁ κειότης καὶ ἡ στοργὴ τῆς Πην ται καὶ ἐκ τούτου μάλιστα· ὅ γειλεν τῇ Πηνελόπῃ τὸ χαρμ Ὀδυσσέως, τοῦ πολυποθήτου περιπλέκεται καὶ περισφίγγει λαις αὐτῆς δακρύουσα (2). γραίας τοσοῦτον ἐζωογόνησε αὐτῆς, ὥστε τὰ γραϊκὰ γ δυνάμεως καὶ σφρίγους, ἵν ἄνασσαν (3). Ἀλλ' ὁπόσο δάκρυα ἡμᾶς κινεῖ, ὅταν

(1) α 432. (2) ψ 32.

-σε-

ω-
καὶ
κσιά-
οἱ δὲ
υσσέως·

τῆς ἐχέφρονος

τερον τοὺς μνη-

ντα πενθερὸν Λαέρ-
φ (ταφήϊον), ἐπειδὴ
αὕτη ὡς νύμφη τὰ
ἵτινες θὰ δυσφημήσωσιν
χιον ὑφάσματος, ἵνα πε-
εἶχε τόσα κτήματα. Λοι-
ρας, ὅτι ὅσον καὶ ἂν ἐπεί-
σι μέχρις οὗ αὕτη περατώσῃ
ως ἀπόλωνται. Οἱ μνηστῆρες
άνεται τοῦ ἱστοῦ αὐτῆς. Ἀλλ'
κτὸς ἀνέλυε· καὶ οὕτω τρία ἔτη
αὐτῆς καὶ ἐντεῦθεν ὁ περιώνυμος
ηνελόπης», ἀλλὰ τὸ τέταρτον ἔτος

(3) ν 377. (4) π 75. (5) ο 16.

τοῦ τοῦ πριστοῦ ἐλέφαντος (1). Διό καί [illegible] βασιλ[illegible]
νίζεται πρό τῶν μνηστήρων μετὰ τῆς [illegible] τὴν β[illegible]
ὑπό τῶν ἀμφιπόλων περιστοιχιζομένη. [illegible]τελέσῃ[illegible]
ὅτι πάντες, ὅσοι ἤθελον ἴδῃ αὐτήν, δύν[illegible]στασι[illegible]
στῆρες αὐτῆς νὰ γένωνται (2). [illegible]ουσα[illegible]
β) Ἀλλὰ τὰ τοῦ σώματος πλεονεκ[illegible] διὰ[illegible]
ἄν μὴ ἐπέστεφον αὐτὰ αἱ τῆς ψυχῆς [illegible]κὴν δ[illegible]
αὐτὴν ἔτι μᾶλλον, καὶ δι' αὐτὰς [illegible] οἴκου ἢ[illegible]
ἀναπόσπαστα ἀπ' αὐτῆς ἐπίθετα, [illegible] τὴν τ[illegible]
πινυτή περ ἐοῖσα (3), τῶν ἄλ[illegible] ἤτοι προκ[illegible]
ἐχέφρονα μῆτιν (4), λίαν πιν[illegible] τὰ τόξα [illegible]
Ἰκαρίοιο, περίφρων Πηνελόπεια [illegible] (3) ὡς ἀλη[illegible]
νία γυνή, ἀντιθέη, ἄλοχος κ[illegible]
ἰφθίμη παράκοιτις, πολύδωρ[illegible] γενναιοφροσ[illegible]
δαψίλεια τῶν ἐπιθέτων ἀναμφι[illegible]γερὸν γάμ[illegible]
τὰς αὐτῆς. [illegible] τοῦ Ὀδυσσ[illegible]

γ) Ὅση δὲ εἶνε καὶ ἡ μνη[illegible] φθίνουσι νύκ[illegible]
λέμαχον, ὅτε λάθρα ταύτης [illegible]όεσσα τέ[illegible]
τι περὶ τοῦ Ὀδυσσέως, εἰκα[illegible] καὶ ἑαυτ[illegible]
στοργος μήτηρ ἄσιτος, ἄπ[illegible] πιστὴ τροφ[illegible]
ὁ υἱὸς ἀπόληται» Καὶ [illegible] κατατήκ[illegible]
διοικοῦσα τὸν κλυδωνιζό[illegible] πλέον περ[illegible]
τοῦ ἀνδρός, ἡ ἰφθίμη [illegible] καὶ τὴν [illegible]
δὲν πρέπει νὰ παρίστατ[illegible] ἐξ οὗ οἱ [illegible]
ἐτάνυον τὸ τόξον, ἡ [illegible] σύζυγος αὐ[illegible]
πείθεται αὐτῷ ἀλλὰ [illegible] χάριτες αὐτῆς.
ρατηρήσει τοῦ νεαροῦ [illegible]λάχιστον [illegible]

δ) Καὶ πανουργία[illegible] ὅπως μᾶλ[illegible]
τῶν μνηστήρων, ὧν [illegible] συγκινητι[illegible]
δήρειον οὐρανὸν ἵκε[illegible] ὁ Φήμιο[illegible]
περιουσίαν τοῦ Ὀ[illegible] μὴ δυναμ[illegible]
λίζοντες καὶ τὰς δ[illegible] παρακαλεῖ τὸν [illegible]
ρύττουσιν ὅτι ἐπ[illegible] αὕτη ἀοιδὴ [illegible]

(1) σ 187. (2) [illegible] (4) τ 5[illegible]
(7) ρ 565.

...φαλὴν τοῦ πο-
...α (1).
...λλὰ αἱ καλαὶ πα-
...κορυφαῖς τῶν ὀρέων
...(2)· καὶ τέλος κατὰ
...ς ἐξομοιοῦται πρὸς τὴν
...καὶ ἀδημονοῦσα ἵπταται
...λιν τὴν πολυηχέα φωνὴν
...αί τις διὰ τὴν συζυγικὴν
...καὶ δακρύων ἀφ' ἑτέρου ἀνα-
...να, ἐν ᾧ ὁ ἡρωϊκὸς σύζυγος
... νύμφης Καλυψοῦς ἐθελούσης.
...ίας ἀρετὰς καὶ καλλονὰς αὐ-
...τὸν ἀμετάπειστον Ὀδυσσέα. Ἡ
...ς καὶ τὸ δέμας καὶ τὸ εἶδος (οὐδὲ
...ἀθανάτους κατὰ τὴν καλλονὴν καὶ
...καστήσῃ τὸν ἥρωα ἀγήρω καὶ ἀθά-
...αζόμενος πρὸς τὴν θείαν νύμφην ἀνα-
...ινε ἀκιδνοτέρα τὸ εἶδος μέγεθός
... ὡς ἐθέλει νὰ ὑπάγῃ πρὸς τὴν πιστὴν
...δεται ἤματα πάντα, καὶ ὅ,τι ἂν συμβῇ
...στῇ ἡ πολυπαθὴς αὐτοῦ ψυχή. Διὸ οὐδέ-
...ν δακρύων ἐτέρσοντο, κατετήκετο δὲ λε-
...μενος οὐδὲ ἥνδανεν αὐτῷ ἡ θεία νύμφη ἥτις
...θέλοντα κατεκράτει βίᾳ (4)· ὡς δὲ ἡ μα-
...ται μὲν πολλὰς ταλαντεύσεις, ἀλλ' οὐδαμῶς
...τηρίαν αὐτῆς καὶ ἰσορροπίαν, οὕτω καὶ ὁ Ὀ-
...ίστας ὅσας περιπετείας, ἀλλ' ὁ νοῦς αὐτοῦ μό-
...μένην καὶ πολυπόθητον γυναῖκα διευθύνεται.
...περιπέτειαι τοῦ ἰδεώδους τούτου συζυγικοῦ ζεύγους
...καὶ συγκινήσεις ἡμῶν παύονται, ἀναμένομεν μὲν τὴν
...τικῆς ταύτης τραγῳδίας καὶ προσεγγίζομεν εἰς τὸ
...λλαι σκηναὶ ἐπιφυλάσσονται ἡμῖν, αἱ τῆς ἀναγνωρί-
...παθοῦς ἀνδρογύνου τούτου, τοῦ ὑποβληθέντος εἰς τόσην

... (2) τ 240. (3) τ 510. (4) ε 150· 208-222.

μία τῶν ἀμφιπόλων γνωρίζουσα τὸν [illegible]
αὐτὸν εἰς τοὺς μνηστῆρας, οἵτινες κα[illegible] τὸν οἶκο[illegible]
λύουσαν τὸ ὑφανθὲν ἠνήγκασαν αὐτ[illegible] Εὐρύκλεια
Ἀλλὰ ποία ἐν τῷ μεταξὺ ἡ ψυχ[illegible] ἄναξ αὐτ[illegible]
μὲν τοὺς θρασεῖς μνηστῆρας δὲν [illegible] ἡ ἡρωῒς π[illegible]
φρόνημα ὑψηλόν, συχνάκις ἐπιπ[illegible] ἐνώπιον αὐ[illegible]
πὰς οὐχὶ δὲ σπανίως καὶ ἀπειλο[illegible] ἐνεός, [illegible]
ἐλέγχουσα, καὶ μάλιστα, ὅταν [illegible] τὸν ξένον
σιν (2)· σεμνότητα δὲ καὶ μ[illegible] μάτη[illegible]
δεικνύει, ἀγωνοθετοῦσα εἰς το[illegible] περιπτύσσεται τὸ[illegible]
νὰ ἐπιδείξωσι τὴν ἀρετὴν α[illegible] ἡ ἀγαθὴ γυνὴ[illegible]
αὐτὴ δὲ κάθηται ἐπιθεωροῦ[illegible] οὐδέ τι ἔπ[illegible]
πολυμνήστη βασίλισσα. [illegible] ἐναντίον·

Ἐνῷ δὲ ἐξωτερικῶς δει[illegible] ἀναγνωρ[illegible]
βάλῃ καὶ ἀποφύγῃ τὸν [illegible] τὰ γόνατα καὶ λ[illegible]
τήκεται ἀκαταπαύστως [illegible] καὶ ἀναπνεύσα[illegible]
ἐν τῷ πολυδακρύτῳ γό[illegible] λαιμὸν αὐτοῦ,
πάντα δακρυχεούσῃ, [illegible] τὴν ἄφατον [illegible]
καὶ δάκρυσιν ἀεὶ πεφ[illegible] καὶ ἡδύ[illegible]
λομένην = χαμένη[illegible] ἡμᾶς καὶ ἱκαν[illegible]
αὐτῇ, ἵνα μὴ φθείρῃ[illegible] ἣν ἀνυψοῖ εἰ[illegible]
γοῶσα, ἡ ἀφοσιωμέ[illegible] παράδειγμα εἰς πᾶ[illegible]
κοῦ κάλλους, διότι [illegible] ταύτην παρ[illegible]
καὶ πᾶσαν τὴν ἀγ[illegible] εἰς οὐρανὸν
τευσαν ἐπὶ τὴν [illegible] αὐτῆς οὐδέποτε ἀπ[illegible]
τότε δυνατὸν εἶ[illegible] ᾄσματα χα[illegible]
τοῦ Ὀδυσσέως [illegible] Πηνελόπης (2).
μετ' αὐτοῦ κα[illegible]
νὰ γένηται γυ[illegible] οἰκιακοῦ κύκλο[illegible]
σκηνὴ ἐκείνη. [illegible] καὶ ἐν τῇ θ[illegible]
τὸν νόστον [illegible] πόλεμοι ἦσαν
αὐτὸ ἐκ τοῦ [illegible] περιποιεῖ εἰς [illegible]
ἄλλο τι θ[illegible]

(1) ω 12[illegible] Καὶ ὁ Δαμασκηνὸς (ἐν Εἰκ[illegible]
(6) σ 180. [illegible] σωφροσύνη[illegible]

λυτον ἐξουσίαν ἐπὶ
ἶνε λίαν ἀξιοσημείω-
νωτάτην ἐξουσίαν καὶ
τινων μαρτυρίων παρὰ
αι, ὅτι ὁ Ἀχιλλεὺς ἀπέ-
α τῆς Ὑποπλακίας Θήβης
ὴν μητέρα αὐτῆς, ἥτις βα-
δῆλον εἶνε ὅτι σημαίνει πλέον
Ἐν τῇ Ὀδυσσείᾳ μνημονεύεται
γήμας τὴν Χλῶριν, τὴν νεωτάτην
σίλευε Πύλου· ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα
ἐγένετο γυνὴ ἐκείνου βασιλεύσαν-
αὐτῆς βασιλευούσης. γ΄) Ὁ Ἀ-
Τροίαν ἐπέτρεψε τὴν ἀρχὴν εἰς τὴν
δεμονίαν θείου ἀοιδοῦ· ὅτε δὲ ὁ Αἴγι-
ς καὶ ἀπατηλὰς ἀποπείρας ἔπεισεν αὐ-
τοῦ, παρέλαβε σὺν τῇ γυναικὶ καὶ τὴν
ίλευσεν ἑπτάετες τῆς πολυχρύσου Μυκή-
βασίλισσα οὐ μόνον ἀναπληροῖ ἐν τῇ τῇ ἀρχῇ
ἀλλὰ καὶ κληρονομεῖ τὴν βασιλείαν ἐν ἐλλείψει
(2). δ΄) Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὁ Ὀδυσ-
εἰ τὴν Τροίαν ἐπιτρέπει τὰ πάντα εἰς τὴν Πηνε-
μέλειαν τοῦ συνετοῦ ἑταίρου Μέντορος, εἰ καὶ ὁ
ρτης ζῇ. Ἐν ᾧ δὲ ἐπιτρέπει εἰς αὐτὴν (σοὶ δὲ ἐν-
όντων) περὶ πάντων νὰ ἐπιμελῆται καὶ νὰ φροντίζῃ
ν αὐτοῦ, ἐντέλλεται εἰς αὐτὴν ἂν αὐτὸς ἀποθάνῃ νὰ
ν αὖθις, ἀλλὰ μόνον ὅταν τὸν Τηλέμαχον γενειάσαντα
ἡβήσας ὁ υἱὸς ἠδύνατο νὰ ἀναγνωρισθῇ ὁ νόμιμος κληρο-
βασιλείας, ἂν δὲ λείπῃ ὁ υἱός, τότε ἡ βασίλισσα κληρονο-
τὴν ἀρχήν. Καὶ ὁ Ἀντίνοος ἐμνήστευε μάλιστα τὴν βασί-
οχὶ τόσον γάμου κεχρημένος οὐδὲ χατίζων, ἀλλ᾽ ἵνα βασι-
τῆς Ἰθάκης λάβῃ τὴν Πηνελόπην εἰς γάμον (3). Καὶ ὁ τίτλος
λεια εὑρισκόμενος ἐν Ὀδυσσείᾳ τὸ α΄ καὶ ἀποδιδόμενος εἰς τὴν
λόπην δὲν σημαίνει ἁπλῶς τὴν τοῦ βασιλέως σύζυγον, ἀλλὰ τὴν

(1) Ζ 415-25. (2) γ 264-305. (3) σ 266-χ 55.

δοκιμασίαν· ἰδοὺ εἴμεθα ἐν τῇ σκηνῇ τῆς ἀνα
τοῦ υἱοῦ καὶ τῶν πιστῶν θεραπόντων ἐκάθη
μαζόντων αὐτὸν μνηστήρων καὶ ἡ πιστὴ
Πηνελόπῃ, ὅτι ὁ ἄγνωστος ἐπαίτης εἶνε
τῆς βασιλίσσης, ὁ ἐναγωνίως ἀναμενόμενο
ριπτύσσεται τὴν τροφόν, ἀλλὰ ὅταν βλέπ
σέα, διστάζει νὰ ἀναγνωρίσῃ αὐτόν, κα
πληξις τῆς ψυχῆς αὐτῆς κυριεύει, βλέπει
ἀλλὰ δὲν πείθουσιν αὐτὴν τὰ ρακώδη
Τηλέμαχος μέμφεται αὐτὴν ὅτι δὲν π
σύζυγον αὐτῆς καὶ πατέρα αὐτοῦ· ἀλ
τέκνον μου, θυμός μοι ἐν στήθει τέθ
δύναμαι, οὐδ' ἐρέσθαι, οὐδὲ εἰς ὦπα
μεταχειρισθεῖσα τὰ ἀναμφισβήτητα
γον, τότε ταύτης ἐλύθησαν ἀμέσως
χεται· ἀλλ' ἀμέσως πάλιν ἀναλαβ
τὸν ἥρωα, ἔβαλε τὰς χεῖρας πε
αὐτοῦ ἠσπάσθη καὶ δακρύουσα
μετὰ τὸν ἀναγνωρισμόν, ὅστις τ
νὰ ἐπέλθῃ καὶ ἡ κάθαρσις ἥτις
τήν, πλέκουσα τὸ ἐγκώμιον τῆ
σίαν καὶ ἐπιδεικνύει αὐτὴν ὡ
τῆς ἀρετῆς ἐρῶσαν· τὴν
λέγων, ὅτι τῷ ὄντι τὸ κλέ
νει (1) καὶ ὅτι τὸ κλέος τῆ
οἱ ἀθάνατοι θεοὶ τοῖς ἐπιχθ
ἐξύμνησιν τῆς ἐχέφρον

Ἡ γυνὴ ἐκ

Ἡ γυνὴ ἐν τῇ πολ

Ἐν τῇ ἡρωϊκῇ ἐποχῇ
πειρατεία δὲν ὠνειδίζετο

(1) τ 106. (2) λ 450
λαμβάνει ὡς τὸ ἀρχέτυ
τέλειον τύπον τῆς γυναικός.

ί-
.λέ-
πρὸς
καὶ τὰ
.ρίας καὶ
.λλκάνδρη,
νδρη, Καλ-
.ελη. Σθενώ,
, Ἱπποδάμεια,
τυόχεια, Ἀστυ-
Υ περιγράφεται
ἀντιπαρατάσσον-
σημαίνει, ὅτι ὁ Ἀ-
:ρὸ πολλοῦ καὶ τὸ γυ-
στερος ἐν τῷ πολέμῳ καὶ
ς ἡ θοὸς Ἄρης. ἀλλ' ἡ
.ι ἐκεῖνος, ὅταν συγκρουσθῇ
γρεκύδοιμος ἡ ἐγρεμάχη
ι, ληῖτις, λαοσσόος, ἐρυ-
ιν πανοπλίαν διὰ μακρὸν περι-
λουσα νὰ μεταβῇ εἰς τὸν δα-
χιτῶνα τοῦ Διός· β') περὶ τοὺς
όεσσαν δεινήν, περὶ ἣν φόβος ἐστε-
ἡ ἀλκή, καὶ ἡ κρυόεσσα ἰωκή,
Γοργοῦς τοῦ δεινοῦ τέρατος, γ') περὶ
:ἣν περικεφαλαίαν, καὶ δ') λαμβάνει τὸ
. στιβαρόν, δι' οὗ καταδαμάζει τὰς φά-
ὧν ὀργίζεται ἡ ὀβριμοπάτρη.
.πλον Παλάδα δὲν δύναταί τις νὰ φαντασθῇ
: ἄλλοτε κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον περιεβάλλετο

.ὴν ἐξουσίαν καὶ τὰ ἴχνη τῆς πολεμικῆς ἐνερ-
Λ 186. (3) Ε 735.

γυναῖκα ἐν τῇ ἐξασκ [illegible] ἵνα σχολεῖται [illegible]
ἀγαθὴ ἐπίδρασις τῆς γυ [illegible] λατρείαν. Πολλὰ [illegible]
σίλισσα τῶν Φαιάκων [illegible] καὶ περὶ τὴν [illegible]
ἄστυ ὡς θεὰν βλέπ [illegible] δικαιώματα. Διότι [illegible]
Διότι ἡ σεπτὴ ἄνα [illegible] τοῦ Διονύσου ἀ [illegible]
τὰς ἔριδας τῶν [illegible] ἀφορμὴν νὰ πιστεύσωμε [illegible]
Παυσανίαν συνέδ [illegible] τοῦ θεοῦ τούτου· [illegible]
γυναῖκες διέλυον [illegible] ὁ θεὸς Ἀπόλλων ἀνήρπα [illegible]
οἱ Φαίακες ἤθε [illegible] τοῦ Ἴδου, τὴν πολυτ [illegible]
κόψωσι, ἡ περ [illegible] ὅτι ἡ σχέσις τῆς γυναικὸς [illegible]
νήσου ὅτι ὁ [illegible] τῆς διακονίας, ἣν ἡ κ [illegible]
ἤρκεσεν, οἱ [illegible] ἐξήσκει. Ἐν τῇ ῥαψῳδ [illegible]
νοποιοῦσι τὸ [illegible] πρὸς τὴν Ἀθηνᾶν ὑπὸ τῶν [illegible]
ρησεν αὐτ [illegible] τῆς βασιλίσσης Ἑκάβης [illegible]
ἀπὸ δόξ [illegible] γεραιαὶ ἀθροισθεῖσαι ἱκετεύο [illegible]
τοῦ ἀνδρ [illegible] καλλιπαρείου Θεανοῦς, τῆς ἱε [illegible]
ἔργα [illegible] τῆς θεοῦ πολυτιμότατον πέπλ [illegible]
σει [illegible] ἱερεύσωσι τελείαν ἑκατόμβ [illegible]
ἐκ τῆ [illegible] Τρώων καὶ τὰς ἀλόχους καὶ τ [illegible]
πρὸς [illegible] ται ἐν πολέμῳ καὶ τοῦ ἐσχάτου [illegible]
[illegible] ἡ λατρεία τοῦ θείου, ἡ ἱέρεια φα [illegible]
[illegible] πολλοῦ καθιερωμένα καὶ ἐν τά [illegible]
[illegible] πρὸς τούτοις εὐχαριστήριος τελετ [illegible]
[illegible] ται (εὐχόμεναι θεῖον δύσονται [illegible]
[illegible] ονται ταῦτα ὡς τελούμενα ἐν Τρο [illegible]
[illegible] ποιητὴς διὰ τούτων γενικωτέραν σ [illegible]
[illegible] τήριον τοιοῦτον περὶ τῶν ἑλληνίδω [illegible]
[illegible] ἐπεσκέπτετο τὴν Πύλον, εὗρε τὸν [illegible]
[illegible] τοὺς θεούς. Ταύτης δὲ μετεῖχον αἱ [illegible]
[illegible] παράκοιτις αὐτοῦ (2). Καὶ δεδο [illegible]
[illegible] ἔχουσι σημασίαν τινὰ κοινωνικήν, [illegible]
[illegible] τοῦτο κατὰ μείζονα λόγον καὶ περὶ τῶν [illegible]
[illegible] πανταχοῦ ἐμφανίζει ἀνωτέρας τῶν Τρω [illegible]
[illegible] ται διὰ μακρῶν ἡ γενεαλογία τῶν Τρ [illegible]

(2) γ 457. (3) Υ 215-40.

μνεία γίνεται περὶ γυναικῶν, οὐδὲ παρέχεται τεκμήριόν τι περὶ …ικῆς ἢ πολιτικῆς αὐτῶν σπουδαιότητος. Τουναντίον δὲ ἐν … Ἑλληνικαῖς φυλαῖς αὕτη ἐμφαίνεται μεγάλη. Μέγας εἶνε ἀριθ… τῶν Ἑλληνίδων ἃς ὁ ποιητὴς ἐμφανίζει (1) εἴτε ὡς ἀλόχους τῶν …πέων εἴτε ὡς θυγατέρας τῶν ἡρώων, οἷαι εἶνε ἡ εὐπατέρεια …ώ, ἡ Ἀντιόπη, ἡ Ἀλκμήνη, ἡ καλὴ Ἐπικάστη, Χλῶρις ἡ πε…λλής, ἡ ἰφθίμη Πηρώ, ἡ Λήδα ἡ Ἀμφιμέδεια καὶ πλεῖσται …αι, ἃς καὶ νὰ ὀνομάσῃ μόνον καὶ νὰ καταλέξῃ ὁ ποιητής, ὁμο…εῖ ὅτι οὐδὲ νὺξ ὅλη δύναται νὰ ἐπαρκέσῃ. Τὰ διαδραματιζόμενα …η ὑπὸ τῶν ἡρωΐδων τούτων ἐν τῇ κοινωνικῇ καὶ ἐν τῇ πολιτικῇ …νῇ τρανῶς καταδεικνύουσι τὴν σπουδαιότητα, εἰς ἣν ἐξίκετο ἡ …ὴ ἐν τῇ ἡρωϊκῇ ἐποχῇ.

Τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ γυναικείου πνεύματος δυνάμεθα νὰ εἰκάσωμεν …σέτι καὶ ἐξ ὅσων ὁ ποιητὴς λέγει περὶ τῆς Ἀγαμήδης τῆς θυ…τρὸς τοῦ Αἰγείου, ὅτι δηλαδὴ ἐγνώριζε τόσα φάρμακα ὅσα τρέ… ἡ εὐρεῖα χθών (2)· ὥστε κατεγίνετο ἡ γυνὴ καὶ περὶ τὴν ἰατρικὴν …ν διὰ τῶν βοτάνων. Ἡ Ἑλένη κατὰ τὴν περιπλάνησιν ἐδιδάχθη …ὸ τῆς Αἰγυπτίας Πολυδάμνας φάρμακον, ὅπερ ἦτο νηπενθὲς …ἄχολόν τε, κακῶν ἐπίληθον πάντων (3)· ὅπερ πίνων τις ἔμενεν …δακρυς καὶ ἐὰν ἡ μήτηρ ἢ ὁ πατὴρ ἢ καὶ ἀδελφοὶ προέκειντο νε…οί· ὅτι δὲ εὔστροφον τὸ γυναικεῖον πνεῦμα ἦτο καὶ περὶ τὴν πα…υργίαν ἐν ἀνάγκῃ ἠσκεῖτο, δηλοῦσιν αἱ φημιζόμεναι περὶ τὴν τέ…χνην ταύτην γυναῖκες δ. δ. Τυρὼ καὶ Ἀλκμήνη καὶ ἡ καλλιστέφανος Μυκήνη, ἀλλ' ἡ Πηνελόπη κατὰ τὴν εὐστροφίαν τοῦ πνεύματος ὑπερέβαλε πάσας ταύτας τὰς φημιζομένας γυναῖκας (4).

Γυναικεῖον κάλλος.

Ὁπόσον τὸ αἴσθημα τοῦ καλοῦ ἢ ἡ καλλιαισθησία ἐν τῇ ἡρωϊκῇ ἐποχῇ ἦτο ἀνεπτυγμένη ὡς πρὸς τὸ ἀνθρώπινον σῶμα, καὶ ὁπόσον τὸ σύμμετρον καὶ τὸ ἄριστα καὶ ἐναρμονίως ἀνεπτυγμένον τῆς γυναικὸς σῶμα, ἐπίζηλον ἅμα καὶ μακαριστὸν ἐνομίζετο, ὥσπερ ἀμβρόσιον καὶ θεῖον δώρημα, αἱ ἀφθόνως ἐγκατεσπαρμέναι μαρτυρίαι τοῦ ποιητοῦ τεκμηριοῦσιν· τὸ δὲ κάλλος τοῦτο τὸ γυναικεῖον δὲν ἦτό τι σπάνιον,

(1) λ 225-330. (2) Λ 740. (3) δ 221. (4) 6 118.

γείας ζητητέον κατὰ πόσον ἡ γυνὴ ἀνασχολεῖται κ θρησκείας καὶ τὴν περὶ τὰ θεῖα λατρείαν. Πολλὰ ἢ ἧττον σαφῆ ὑποσημαίνουσιν ὅτι καὶ περὶ τὴν τ τρείαν ἐνασκεῖ ἡ Ὁμηρικὴ γυνὴ δικαιώματα. Διότι μνεία, ὅτι αἱ τιθῆναι ἢ αἱ τροφαὶ τοῦ Διονύσου ἀκ θεῷ ἀκαταπαύστως, παρέχει ἀφορμὴν νὰ πιστεύσωμε ναῖκες διετέλουν ὑπὸ τὴν διακονίαν τοῦ θεοῦ τούτου· γόμενον ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ ὅτι ὁ θεὸς Ἀπόλλων ἀνήρπα πησσαν, τὴν καλλίσφυρον νύμφην τοῦ Ἴδου, τὴν πολυτ νην, παρέχει τὸν ὑπαινιγμόν, ὅτι ἡ σχέσις τῆς γυναικὸς τὸν θεὸν πάντως προήρχετο ἐκ τῆς διακονίας, ἣν ἡ κ τῷ ναῷ τῆς θεότητος ταύτης ἐξήσκει. Ἐν τῇ ῥαψῳδ φεται διὰ μακρῶν λιτανεία πρὸς τὴν Ἀθηνᾶν ὑπὸ τῶν ναικῶν τελουμένη, ἡγουμένης τῆς βασιλίσσης Ἑκάβης σιν τῆς θεοῦ. Πᾶσαι αἱ γηραιαὶ ἀθροισθεῖσαι ἱκετεύο ὀλολύζουσαι, καὶ διὰ τῆς καλλιπαρείου Θεανοῦς, τῆς ἱε τουσιν ἐπὶ τῶν γονάτων τῆς θεοῦ πολυτιμότατον πέπλ στα ὑπισχνοῦνται ὅτι θὰ ἱερεύσωσι τελείαν ἑκατόμβ ἐλεήσῃ τὸ ἄστυ τῶν Τρώων καὶ τὰς ἀλόχους καὶ τ κνα. Καὶ ταῦτα γίνονται ἐν πολέμῳ καὶ τοῦ ἐσχάτου κειμένου, ὁ δὲ ναός, ἡ λατρεία τοῦ θείου, ἡ ἱέρεια φα στῶτα συνήθη καὶ πρὸ πολλοῦ καθιερωμένα καὶ ἐν τά μενα· μνημονεύεται δὲ πρὸς τούτοις εὐχαριστήριος τελε νίκῃ αἱ γυναῖκες ποιοῦνται (εὐχόμεναι θεῖον δύσονται Καὶ ναὶ μὲν περιγράφονται ταῦτα ὡς τελούμενα ἐν Τρο νὰ εἰκάσωμεν, ὅτι ὁ ποιητὴς διὰ τούτων γενικωτέραν σ τυποῖ, ἓν δὲ μόνον τεκμήριον τοιοῦτον περὶ τῶν ἑλληνίδω δηλ. ὁ Τηλέμαχος ἐπεσκέπτετο τὴν Πύλον, εὗρε τὸν λοῦντα θυσίαν πρὸς τοὺς θεούς. Ταύτης δὲ μετεῖχον αἱ αἱ νυοὶ καὶ ἡ αἰδοίη παράκοιτις αὐτοῦ (2). Καὶ δεδο Τρωαὶ κατὰ τοῦτο ἔχουσι σημασίαν τινὰ κοινωνικήν, παραδεχώμεθα τοῦτο κατὰ μείζονα λόγον καὶ περὶ τῶν ἃς ὁ ποιητὴς πανταχοῦ ἐμφανίζει ἀνωτέρας τῶν Τρω λ. χ. ἐν ᾧ ἐκτίθεται διὰ μακρῶν ἡ γενεαλογία τῶν Τρ

(1) Η 298. (2) γ 457. (3) Υ 215-40.

μνεία γίνεται περὶ γυναικῶν, οὐδὲ παρέχεται τεκμήριόν τι περὶ ἱστορικῆς ἢ πολιτικῆς αὐτῶν σπουδαιότητος. Τουναντίον δὲ ἐν Ἑλληνικαῖς φυλαῖς αὕτη ἐμφαίνεται μεγάλη. Μέγας εἶνε ἀριθ- τῶν ἑλληνίδων ἃς ὁ ποιητὴς ἐμφανίζει (1) εἴτε ὡς ἀλόχους τῶν στέων εἴτε ὡς θυγατέρας τῶν ἡρώων, οἷαι εἶνε ἡ εὐπατέρεια ώ, ἡ Ἀντιόπη, ἡ Ἀλκμήνη, ἡ καλὴ Ἐπικάστη, Χλῶρις ἡ πε- λλής, ἡ ἰφθίμη Πηρώ, ἡ Λήδα ἡ Ἀμφιμέδεια καὶ πλεῖσται αι, ἃς καὶ νὰ ὀνομάσῃ μόνον καὶ νὰ καταλέξῃ ὁ ποιητής, ὁμο- ὅτι οὐδὲ νὺξ ὅλη δύναται νὰ ἐπαρκέσῃ. Τὰ διαδραματιζόμενα ὑπὸ τῶν ἡρωίδων τούτων ἐν τῇ κοινωνικῇ καὶ ἐν τῇ πολιτικῇ νῇ τρανῶς καταδεικνύουσι τὴν σπουδαιότητα, εἰς ἣν ἐξίκετο ἡ ἐν τῇ ἡρωϊκῇ ἐποχῇ.

Τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ γυναικείου πνεύματος δυνάμεθα νὰ εἰκάσωμεν ὅτι καὶ ἐξ ὅσων ὁ ποιητὴς λέγει περὶ τῆς Ἀγαμήδης τῆς θυ- τρὸς τοῦ Αὐγείου, ὅτι δηλαδὴ ἐγνώριζε τόσα φάρμακα ὅσα τρέ- ἡ εὐρεῖα χθὼν (2)· ὥστε κατεγίνετο ἡ γυνὴ καὶ περὶ τὴν ἰατρικὴν διὰ τῶν βοτάνων. Ἡ Ἑλένη κατὰ τὴν περιπλάνησιν ἐδιδάχθη τῆς Αἰγυπτίας Πολυδάμνας φάρμακον, ὅπερ ἦτο νηπενθὲς ἄχολόν τε, κακῶν ἐπίληθον πάντων (3)· ὅπερ πίνων τις ἔμενεν δάκρυς καὶ ἐὰν ἡ μήτηρ ἢ ὁ πατὴρ ἢ καὶ ἀδελφοὶ προέκειντο νε- ροί· ὅτι δὲ εὔστροφον τὸ γυναικεῖον πνεῦμα ἦτο καὶ περὶ τὴν πα- ουργίαν ἐν ἀνάγκῃ ἠσκεῖτο, δηλοῦσιν αἱ φημιζόμεναι περὶ τὴν τέ- χνην ταύτην γυναῖκες δ. δ. Τυρὼ καὶ Ἀλκμήνη καὶ ἡ καλλιστέφανος Μυκήνη, ἀλλ' ἡ Πηνελόπη κατὰ τὴν εὐστροφίαν τοῦ πνεύματος περιέβαλε πάσας ταύτας τὰς φημιζομένας γυναῖκας (4).

Γυναικεῖον κάλλος.

Ὁπόσον τὸ αἴσθημα τοῦ καλοῦ ἢ ἡ καλλιαισθησία ἐν τῇ ἡρωϊκῇ ἐποχῇ ἦτο ἀνεπτυγμένη ὡς πρὸς τὸ ἀνθρώπινον σῶμα, καὶ ὁπόσον τὸ σύμμετρον καὶ τὸ ἄριστα καὶ ἐναρμονίως ἀνεπτυγμένον τῆς γυναικὸς σῶμα, ἐπίζηλον ἅμα καὶ μακαριστὸν ἐνομίζετο, ὥσπερ ἀμβρόσιον καὶ θεῖον δώρημα, αἱ ἀφθόνως ἐγκατεσπαρμέναι μαρτυρίαι τοῦ ποιητοῦ τεκμηριοῦσιν· τὸ δὲ κάλλος τοῦτο τὸ γυναικεῖον δὲν ἦτό τι σπάνιον,

(1) λ 225-330. (2) Λ 740. (3) δ 221. (4) β 118.

γείας ζητητι [illegible] ἀλλὰ καὶ πόλει
θρησκείας [illegible] χῶραι ὁλόκληρο
ἢ ἧττον [illegible] τὴν Ἑλλάδα
τρείαν [illegible] ὁ ποιητὴς καλεῖ κ
μνεία, ὅτι [illegible] ἐπιστελλομένην τοῦ
θεῷ ἀκατ [illegible] ἐπονομάζει (1).
ναῖκες [illegible]
γόμενον [illegible] ἐξαισία αὕτη ἀνά
πησσαν, [illegible] ὁ ποιητὴς πα
νην, [illegible] γινόμενον, ἐξ οὗ
τὸν θεὸν [illegible] κατὰ τὸν ποιη
τῷ ναῷ [illegible] τῆς οἰκίας, οὐδὲ π
φεται [illegible] ψυχρᾶς ἐθι
ναικῶ [illegible] ἐν τῷ ἐργάζεσθ
σιν [illegible] καὶ ἐφαρμόζει εὐρ
ὁλολ [illegible] καὶ τοῦ θαμίζειν
τουν [illegible] ἐκεῖνο ἀνάστημ
στα [illegible] τῶν γυναικῶν εἶδος, ἅτ
ἐλε [illegible], καὶ ὑφ' ὧν ὁ ὀφθα
κυν [illegible] ἑλίσσεται. Καὶ οὐ μόνον
κα [illegible] ἀνεπτύσσετο, ἀλλὰ καὶ δι
στ [illegible] ὑπερβᾶσα τὴν πρώτην
μ [illegible] μνηστήρων. Ἐν ᾧ δὲ α
ν [illegible] ἐμαράνθη, ὁ ποιητὴς παρ
κ [illegible] καὶ Ἀφροδίτην. Καὶ γε
[illegible] τῆς γυναικὸς κάλλος χρ
[illegible], οἷα ἦτο ἡ Πηρὼ ἡ θυγ
[illegible] Νηλέως (2) ϐ' γυναικῶν εἶ
[illegible] ἔχουσα, οἷα ἡ Ναυσικᾶ (3) ἧς
[illegible] εἶχον (4), ἄλλαι λέγονται «νι
[illegible] » (5) ἡ ὑπερφυὴς χάρις τῆς γυν
[illegible] τῆς Πηνελόπης ἀγλαΐη (6) ἄλλ
[illegible] ὡραιότητος εἶνε τὰ «καλή,
[illegible] ἐρατεινή, ἀντίθεος, δῖα

[illegible] (2) λ 281-287. (3) θ 457.

...θεοείκελος· τούτοις δὲ προστίθενται ὑπὸ τοῦ Ἡσιόδου καὶ ...σσα, ἱμερόεσσα, ἐρόεσσα, φυὴν ἐρατὴ καὶ εἶδος

...ρες τέσσαρες κουρήϊον ἄνθος ἔχουσαι ὥστε θεαί (1).

...δὲ σαφηνισθῶσιν οἱ γενικοὶ οὗτοι ὅροι τοῦ κάλλους τοῦ γυ..., προσθετέον ὅτι τὸ περικαλλὲς τῆς γυναικὸς ἔγκειται α΄ ἐν τῷ ...ματι τοῦ σώματος, ὅπερ ὁ ποιητὴς καλεῖ δέμας (ἐκ τοῦ δέ... = κατασκευάζω, δόμος) = μέγεθος, μῆκος. Διὸ περὶ τῆς Ἀθη... λέγει, ὅταν λαμβάνη μορφὴν θνητῆς, δέμας δ' ἤϊκτο (= ἐῴκει, ...ζεν) γυναικὶ καλῇ καὶ μεγάλῃ (2), ἡ καλὴ Καστιάνειρα λέγε... «δέμας θεαῖσιν εἰκυῖα» (3)· «καὶ ὅταν θέλη νὰ ἐξάρη τὸ κάλλος ... Ναυσικᾶς λέγει» ὡς ἡ θεὰ Ἄρτεμις ἀκολουθουμένη ὑπὸ τῶν Νυμ..., τῶν ὀπαδῶν συμπαίζει μετ' αὐτῶν, γέγηθε δέ τε φρένα ἡ μή... αὐτῆς Λητὼ (διότι ἡ κόρη ὑπερέχει πασῶν τῶν ἄλλων τὸ ... καὶ τὰ μέτωπα καὶ ῥαδίως ἀριγνώτη γίνεται μεταξὺ αὐ..., εἰ καὶ πᾶσαι καλαί εἰσιν) οὕτω καὶ ἡ Ναυσικᾶ ἡ ἀδμὴς παρ...νος μετέτρεπεν ἐν μέσῳ τῶν καλῶν ἀμφιπόλων (4). Ἐν τῷ εἰς Ἀφροδίτην ὕμνῳ ἡ θεὰ αὕτη παρίσταται ὑπὸ μορφὴν γυναικὸς τό... ὑψηλὴ ὥστε ἡ κεφαλὴ αὐτῆς ἥπτετο τῆς στέγης τῆς οἰκίας (μέλαθρον κάρη κῦρε)· δι' ὃ καὶ ὁ Ἀριστοτέλης ἔχει δίκαιον ἐν τοῖς Ἠθικοῖς λέγων· «ἐν μεγέθει μεγαλοψυχία ὥσπερ καὶ τὸ κάλλος ἐν τῷ μεγάλῳ σώματι· οἱ μικροὶ ἀστεῖοι καὶ σύμμετροι, καλοὶ δ' οὔ».

β΄ καὶ γ΄. Ἀλλὰ τὸ δέμας τὸ μέγεθος ἢ τὸ μῆκος τοῦ σώματος ... ἐξαρκεῖ καὶ μόνον νὰ ἀποτελέση τὸ κάλλος, ἀλλὰ δέον νὰ προσ...θῆ καὶ ἡ ἄλλη κατασκευή, ἡ φυσιογνωμία, καὶ σύμμετρος εὐφυΐα τοῦ σώματος, ἣν ὁ ποιητὴς ἐν γένει καλεῖ «φυὴν» καὶ τὸ εἶδος ἢ τὸ καλὸν πρόσωπον ἤτοι ἡ εὐμορφία. Δι' ὃ ὁ Ὀδυσσεὺς ἀποθαυμάζων τὸν τέλειον τύπον τῆς παρθενικῆς κατασκευῆς λέγει· «Ἀρτέμιδι ἔγωγέ σε..... εἶδός τε μέγεθός τε φυήν τ' ἄγχιστα (= ἐγγύτατα ἢ ἀκριβῶς) ἐΐσκω (— εἰκάζω καὶ ἐξομοιῶ), καὶ περὶ τῆς αὐτῆς Ναυσικᾶς ὁ ποιητὴς λέγει ἀλλαχοῦ, «παρθένος ὁμοία ἀθανάτῃσι φυὴν καὶ εἶδος (5)· ἡ Ἑλένη λέγεται ὅτι «αἰνῶς (= θαυμασίως

(1) Ὕμν. Δήμ. (2) ν 289. (3) Θ 305. (4) ζ 101. (5) ζ 15.

ώς) ἀθανάτησι θεῇσιν ἐς ὦπα ἔοικεν « ἀλλαχοῦ λέγει ὁ
κάρης» ὅτι ἦτο εἶδος κυδρή: (1) πρὸς ταῖς εἰρημένα
ἤτοι τῷ μεγέθει, τῇ φυῇ καὶ τῷ εἴδει τοῦ καλοῦ σώμ
προστεθῶσι καὶ ἡ εὐφυΐα τοῦ πνεύματος ἤτοι αἱ φρένε
ἡ ἐσθλαὶ καὶ τὰ ἀγλαὰ ἢ ἀμύμονα ἔργα ἢ χε
ἅτινα ἦσαν τὸ προϊὸν καὶ ἡ ἀναμφισβήτητος ἐκδήλωσις
φρενῶν· ὥστε τὸ καλὸν δὲν δύναται νὰ νοηθῇ καὶ ἐν
ἐποχῇ ἄνευ τοῦ ἀγαθοῦ· οὕτω λ. χ. ἡ ἐχέφρων Πηνελ
τῶν γυναικῶν εἶδός τε μέγεθός τε ἰδὲ φρένας ἔνδ
καὶ ἀλλαχοῦ ἡ αὐτὴ δῖα τῶν γυναικῶν ἐπίστατο
λέα ἔργα καὶ φρένας ἐσθλὰς κέκτηται» ὧν ἐκεῖν
φαεινὴ καὶ προϊὸν ἄμεσον εἶνε (3)· τὰ μὲν πνευματικὰ πλ
τῆς γυναικὸς δηλοῦσι καὶ τὰ ἐπίθετα, δαΐφρων, περί
νυτή, νοέουσα, πολύβουλος, ἐχέφρων, ἐχέθυμο
πραπίδεσσιν ἤφρεσίν, τὴν δὲ εὐγένειαν τοῦ χαρακτ
ἤθους τὰ ἐπίθετα, εὐεργός, ἰφθίμη, ἀμύμων.

Ἡ Χρυσηίς κατὰ τὸν Ἀγαμέμνονα δὲν εἶνε τῆς Κλυ
χείρων « οὐ δέμας οὐδὲ φυὴν οὔτ' ἄρα φρένας οὔτε τι
καὶ ἡ Ἀθηνᾶ ὅπου ἔμελλε νὰ ἐπιφανῇ ὑπὸ θνητὴν ἀλλ' ἐ
μορφὴν» δέμας ἤικτο γυναικί καλῇ τε μεγάλῃ καὶ ἀ
ἰδυίῃ (5) ἰδοὺ δὲ καὶ ποῖα ἀμβρόσια δῶρα ἡ Ἀθηνᾶ
εἰς τὴν Πηνελόπην, ἵνα ἀποθαυμάζωσιν αὐτὴν οἱ μνηστ
θεὰν ἀγαπῶσι καὶ σέβωνται· κάλλεϊ μὲν ἐκάθηρε πρῶτ
πρόσωπα αὐτῆς ἀμβροσίῳ, οἵῳ περ εὐστέφανος Κυθέρ
ὅταν εἰς τὸν ἱμερόεντα τῶν χαρίτων χορὸν ὑπάγῃ, ἔπει
τέραν καὶ παχυτέραν αὐτὴν φαίνεσθαι ἐποίησε, πρὸς
κοτέραν τοῦ πριστοῦ ἐλεφαντίνου ὀδόντος (6).

Ἕκαστον δὲ τῶν προτερημάτων τούτων ἰδίᾳ ἦτο οὕτω
ἀνεπτυγμένον καὶ ἠσκημένον, ὥστε ἐχρειάζετο καὶ ἰδιαι
νὰ τελειοποιήσῃ τοῦτο. ὡς συνέβη εἰς τὰς περιπύστους κόρ
δαρέου, ὧν τὸ θαυμάσιον καὶ θεῖον κάλλος συνειργάσαντ
θεότητες ἵνα τελειοποιήσωσι. Διότι ἡ μὲν χρυσῆ Ἀφρο
χει τὸ κάλλος, ἡ ἁγνὴ Ἄρτεμις τὸ μῆκος ἢ τὸ ῥαδινὸν

(1) Ὕμν. Ἀφρ. (2) σ 248. (3) β 117. (4) Α 115. (5
289. (6) σ 190.

θος, ἡ Ἥρα τὸ εἶδος καὶ τὴν πινυτὴν (ἢ τὰς φρένας τὰς) καὶ ἡ Ἀθηνᾶ τὰ ἀγλαὰ καὶ ἀμύμονα ἔργα ἐδίδαξεν αὐ- ἐργάζωνται (1). Ἐν τῇ διαπλάσει τῆς Πανδώρας, ἧς τὸ ἀὸν κάλλος ἐπήρατον ἦτο, συνεργοῦσιν ἡ Ἀθηνᾶ καὶ ἡ Ἀ- ἡ μὲν διδάσκουσα αὐτὴν τὰ ἔργα καὶ τὸν πολυδαίδαλον φαίνειν, ἡ δὲ ἀμφιχέει περὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῆς τὴν χάριν καὶ θον (2). Ἄλλαι δὲ ἐξαισίου κάλλους καὶ εὐφυίας γυναῖκες δύ- κατὰ μὲν τὸ κάλλος πρὸς τὴν χρυσῆν Ἀφροδίτην νὰ ἐρίζωσι, δὲ τὰ ἔργα τῇ γλαυκώπιδι Ἀθηνᾷ νὰ ἰσοφαρίζωσι· ἡ Ἑρμιόνη εινὴ θυγάτηρ τοῦ Μενελάου καὶ τῆς Ἑλένης εἶχε τὸ εἶδος ρυσῆς Ἀφροδίτης (3), ἀλλὰ τοῦτο ὡς ὑπερβολικὴ ἔκφρα- πτέον, διότι κατὰ γενικὸν κανόνα δὲν ἠδύνατο εὐκόλως καὶ ἀνε- ως νὰ ἐρίσῃ γυνὴ θνητὴ πρὸς τὰς θεὰς κατὰ τὸ κάλλος «ἐπεὶ οὐδὲ ἔοικεν θνητὰς ἀθανάτῃσι δέμας καὶ εἶδος ἐρίζειν» (4). λλὰ καὶ ἄλλα μέλη τοῦ σώματος συντελοῦσι νὰ καθιστῶσι τὴν α ἐπέραστον καὶ ἀξιαγάπητον εἰς ἥν τινα ἡ θεὰ Ἀφροδίτη τὰ κὰ αὐτῆς δῶρα παρέχει· διότι κατὰ τὸν ποιητὴν δύναταί τις μάζῃ καὶ «τὴν περικαλλέα δειρὴν καὶ τὰ στήθεα τὰ ἱμερόεντα ὄμματα τὰ μαρμαίροντα τῆς γυναικός (5) ἧς τὸ κάλλος πα- ἀπολάμπει (6)· ὁ δὲ ὀφθαλμὸς ὅστις εἶνε τὸ κάτοπτρον τῆς ψυ- καὶ ὅστις διὰ τῶν εὐστρόφων αὐτοῦ κινήσεων καὶ τοῦ χρώματος ντως δύναται νὰ ἐξάρῃ καὶ ἐπίχαρι νὰ καταστήσῃ τὸ λοιπὸν ος τῆς γυναικὸς συχνάκις λαμβάνεται ὡς χαρακτηριστικὸν τοῦ ικείου φύλου (πρέπει σοι ὄμμασιν αἰδὼς καὶ χάρις (7). Διότι καλεῖται γενικῶς εὐῶπις (= εὐόφθαλμος), ἡ δὲ ἑλικῶπις ἡ ἑλίσσουσα καὶ ταχέως στρέφουσα τοὺς ὀφθαλμούς, γοργῶπις τοῦ Ἡσιόδου καὶ ἑλικοβλέφαρος)», ἄλλη βοῶπις ὡς ἔχουσα ιθερούς καὶ ἠρέμους τοὺς μεγάλους αὐτῆς ὀφθαλμούς, καὶ ἡ θεὰ ηνᾶ διὰ τοὺς γλαυκοὺς καὶ σπινθηροβολοῦντας ὀφθαλμούς, τοὺς θείαν σοφίαν ἐξαστράπτοντας, καλεῖται γλαυκῶπις. Ἀλλὰ καὶ κόμη, τὸ ἰδιαίτερον κόσμημα τοῦ γυναικείου φύλου, χρησιμεύει νὰ μπληρώσῃ τὴν καλλονὴν τῆς γυναικός, καὶ διὰ τοῦτο ἄλλη μὲν κα- ται εὔκομος ἢ ἠΰκομος, ἡ δὲ ἐκ τοῦ ὡραίου χρώματος μόνον

(1) ν 70. (2) Ησ. θ 65. (3) δ 14. (4) ε 212. (5) Γ 396. (6) Ὕμν. ... (7) Ὕμν. Δήμ.

τῆς κόμης ἁπλῶς ξανθή, καὶ ἄλλαι ἐκ τῆς πλο
τεχνήσεως τῆς περὶ τὴν κόμην ἔχουσι τὰ κοσμητικ
ἐπίθετα εὐπλόκαμος, αἱ Ἀχαιαὶ καλοῦνται εὐπλ
καλλιπλόκαμος καὶ οὐχὶ ὀλίγαι λιπαροπλόκ
δέον νὰ προστεθῶσι καὶ τὰ ἐπίθετα καλλιπάρειο
ρος, καὶ ἐπειδὴ ὁ πῆχυς τῶν χειρῶν προεβάλλετο
χειρίδων, ἡ γυνὴ καλεῖται διὰ τοῦτο λευκώλενος
τες κατὰ τὴν Σαπφὼ ῥοδοπήχεες (βροδοπάχεες)

Ἐπειδὴ δὲ τὴν χαρὰν τῆς ψυχῆς καὶ τὸ μειδίαμ
ἐπιτείνει τὴν ἄλλην χάριν τῆς γυναικός, διὰ τοῦ
ἐπίθετον φιλομμειδὴς περὶ τῆς θεᾶς Ἀφροδίτης τ
τὸ κάλλος καὶ τὰς χάριτας.

Ὅτι δὲ ὅλον τὸ ἔθνος ἐλάτρευεν τὸ καλὸν καὶ
σπούδαστος καὶ περιμάχητος ἦτο ἡ καλὴ γυνή, δηλο
λαμπροτάτη ἐκείνη εἰκόνι ἐν ᾗ ἐμφανίζει τὴν Ἑλένη
ἀποθαυμάζουσιν οὐχὶ νεανίαι θερμότατα τὰ αἰσθήμα
οἱ δημογέροντες, ὧν τὴν θερμότητα ἡ κρυερὰ πολυετ
λοῦ ἀποψύξασα, λέγοντες:

«Οὐ νέμεσις (=νεμεσητὸν καὶ ἀγανακτήσεως ἄ
εὐκνήμιδας Ἀχαιοὺς τοιῇ δ' ἀμφὶ γυναικὶ πολὺν
πάσχειν. Τὸ κάλλος τῆς γυναικὸς ἐν τῇ Ἑλληνικ
ὥσπερ μαγνήτης ἐφέλκων ἢ καὶ ὡς ἥλιος, οὗ ἡ
διεγείρει καὶ φωτίζει τὸν ὀφθαλμόν, αἱ δὲ ἀκτῖνες
ἐξάπτουσι τοὺς ἄνδρας εἰς ἅμιλλαν, ἔριδας καὶ αἱμα

Ἐσθὴς καὶ κόσμος τῆς Ὁμηρικῆς γυ

Λέξεις διὰ τὰ φορήματα ἢ ἐνδύματα γενι
ἐσθής, εἷμα ἢ εἵματα, λώπη, τὰ γλήνεα (=
πολυτελῆ), ἅτινα φυλάσσονται ἐν τῷ φωριαμῷ καὶ
τες ἔχουσιν ἐξ ἑκάστου ἓν καὶ μόνον, οἱ δὲ εὔπορο
ἢ ἐπημοιβά, (χλαῖνα ἀμοιβὰς) ὥστε νὰ ἐπαλλάσσω
κις. Εἰδικῶς δὲ οἱ μὲν ἄνδρες ἐνδύονται τὸν χιτῶνα
ται τὴν χλαῖναν ἢ τὸ φᾶρος, τῶν δὲ γυναικῶν
κύριον καὶ μόνον ἔνδυμα ὁ πέπλος.

Ο πέπλος καλεῖται προσέτι ἑανὸς-εἱανός, ὡς κοσμητικὰ δὲ εἶνε τὰ «περικαλλής, χαρίεις, φαεινός, λεπτός, μανεκτάρεος, ποικίλος ἢ παμποίκιλος, ὡς καλῶς νενησμένος τος, καὶ ὡς καλῶς εἰργασμένος «εὐεργής» καὶ ἡ γυνὴ Εὔς, ὡς φοροῦσα καλὸν πέπλον. Εἶνε δὲ ἐξ ἐρίου πεποιημένος ς, ὡς καὶ ἡ χλαῖνα τῶν ἀνδρῶν, καὶ περὶ μὲν τοὺς ὤμους το διὰ περονῶν ἢ ἐπερονᾶτο, περὶ τὴν μέσην ἢ τὴν ἰξὺν γγετο διὰ τῆς ζώνης. Ἐπειδὴ δὲ τὸ μεταξὺ τῆς ζώνης μέρος ὤμων ἦτο ἄρραφον, συνεκρατεῖτο καὶ τοῦτο διὰ περονῶν. ῦτο καὶ ὁ μνηστὴρ τῆς Πηνελόπης Ἀντίνοος προσφέρει δῶρον πέπλον μέγαν περικαλλέα ποικίλον, καὶ σὺν αὐτῷ πε- δώδεκα χρυσέας, κληῖσιν εὐγνάμπτοις ἀραρυίας (1). Ὁ ς εἶχε τόσον βραχείας τὰς χειρῖδας, ὥστε οἱ πήχεις τῶν γυν χειρῶν ἔμενον γυμνοί· διὸ καὶ ἡ γυνὴ λευκώλενος καλεῖται οῦ ποιητοῦ, ὅστις ἀποθαυμάζει τοὺς λευκοὺς πήχεις τῶν γυναιχειρῶν (1). Ἀντιθέτως πρὸς τὴν τῶν Ἀσιανῶν γυναικῶν ἐσθῆτα ακριβῶς προσαρμοζομένην εἰς τὸ σῶμα ἢ τὴν προσεσταλμένην, ἡ νὴς φορεῖ τὸν πέπλον εὐρύχωρον καὶ πλατύν, ἐξ οὗ καὶ τὸ ἐπίθετον αὐτῆς τανύπεπλος. Ἐκ τῶν Ἀνατολικῶν γυναικῶν παρέλαβον αἱ Ἑλληνίδες τὸν νεωτερισμὸν τοῦ νὰ μηκύνωσι τὸν πέπλον καὶ ὥστε ἡ ποδηνεκῆ αὐτὸν νὰ καταστήσωσιν, ἀλλὰ μόνον τὸ ὀπισθόκρασπεδον τοῦ πέπλου εἵλκετο εἰς τὸ ἔδαφος· διὸ καὶ αἱ γυναῖκες καλοῦνται ἑλκεσίπεπλοι ὡς ἐπισύρουσαι τοὺς πέπλους ἐν τῷ βαδίζειν. Ἀλλ' ἡ καινοτομία αὕτη μόνον ἐν Ἰλιάδι εὑρισκομένη καὶ εἰς τὰς Τρωάδας μόνον γυναῖκας φαίνεται ἔτι ξενίζουσα, κατόπιν δὲ ἐπικρατεῖται καὶ ἐν Ἑλλάδι. Διότι ἐν τῷ εἰς Δήμητρα ὕμνῳ (3) αἱ θυγατέρες τοῦ Κελεοῦ εἰκονίζονται ὅτι αἴσσουσιν ἐπισχόμεναι ἑανῶν πτύχας ἱμεροέντων, καὶ ὅτι ὁ πέπλος ὁ κυάνεος τῆς θεᾶς ἐλελίζετο ἀμφὶ ῥαδινοῖς ποσσὶν (παρβλ. Ἴωνες ἑλκεχίτωνες). Τὸ δὲ σύρμα τὸ τοῦ πέπλου νομίζεται ὡς τὸ σεμνὸν τῆς στολῆς. Ἀλλὰ ἐν ᾧ τὸ ὄπισθεν κράσπεδον τοῦ πέπλου ἐσύρετο κατὰ γῆς, οἱ πόδες τῆς γυναικὸς ἔμενον θεατοί, καὶ οἱ ποιηταὶ οἱ οὐχὶ ἀσυγκίνητοι πρὸς τὸ γυναικεῖον κάλλος ἠδύναντο νὰ θαυμάσωσι τὰ σφυρὰ αὐτῶν, καὶ ἐντεῦθεν τὰ ἐπίθετα τῶν γυναικῶν εὔσφυρος, καλλίσφυρος καὶ

(1) ο 292. (2) Ε 314, ψ 240. (3) στιχ. 176, 182.

τῆς κόμης ἁπλῶς ξανθή, καὶ ἄλλα
τεχνήσεως τῆς περὶ τὴν κόμην ἔχουσ
ἐπίθετα εὐπλόκαμος, αἱ Ἀχαιαὶ κ
καλλιπλόκαμος καὶ οὐχὶ ὀλίγα
δέον νὰ προστεθῶσι καὶ τὰ ἐπίθετ
ρος, καὶ ἐπειδὴ ὁ πῆχυς τῶν χε
χειρίδων, ἡ γυνὴ καλεῖται διὰ τ
τες κατὰ τὴν Σαπφὼ ῥοδοπήχ

Ἐπειδὴ δὲ τὴν χαρὰν τῆς ψ
ἐπιτείνει τὴν ἄλλην χάριν τῆ
ἐπίθετον φιλομμειδὴς περὶ
τὸ κάλλος καὶ τὰς χάριτας.

Ὅτι δὲ ὅλον τὸ ἔθνος ἐλ
σπούδαστος καὶ περιμάχητο
λαμπροτάτη ἐκείνη εἰκὼν
ἀποθαυμάζουσιν οὐχὶ νεαν
οἱ δημογέροντες, ὧν τὴν θ
λοῦ ἀποψύξασα, λέγοντε

«Οὐ νέμεσις (=νεμε
εὐκνήμιδας Ἀχαιοὺς
πάσχειν. Τὸ κάλλος
ὥσπερ μαγνήτης ἐφ
διεγείρει καὶ φωτίζε
ἐξάπτουσι τοὺς ἄνδρ

Ἐσθὴς κ

Λέξεις διὰ τ
ἐσθής, εἷμα ἢ
πολυτελῆ), ἅτιν
τες ἔχουσιν ἐξ
ἢ ἐπημοιβά,
κις. Εἰδικῶς
ται τὴν χλα
κύριον καὶ

...ὰ θυσά-
... ἡ δὲ
... Ἀφρο-
...αὶ πεποι-
...α τῆς θεοῦ,

...ις
...ντων (1)

...ὲν ἦτο συνερραμμένη
...ης διὰ τῆς ζώνης περὶ
...οῦ φάρους ἀπετέλει ἐξόγ-
...λεῖται· τὸ μέρος τοῦτο συν-
...ὸ δὲ ἀντίθετον ἀνιέναι τὸν
...ικονίζει τὴν Ἑκάβην ἀνασχοῦ-
...οῦ. (2) Τόσον δὲ ἐξωγκοῦτο τὸ
...ος, ὥστε ἡ δούλη τοῦ πατρὸς τοῦ
...ρία ποτήρια ὑπὸ κόλπῳ, (3) ἡ δὲ
...τος κολπώματος τοῦ πέπλου κατορθοῖ
...είαν ἀπὸ τῶν βελῶν τῶν Ἀχαιῶν· τὸν
...μα τοῦ πέπλου τῆς θεᾶς ὁ ποιητὴς καλεῖ

...ολῆς μέρος ἦτο καὶ τὸ κρήδεμνον ἐκ λινοῦ
...περ ἐφορεῖτο ὑπὸ πάσης γυναικὸς ἐπισήμου τε
...μμα τῆς κεφαλῆς· τὸ κρήδεμνον ὑπὸ τοῦ ποι-
...εον τ. ἔ. λάμπον, καὶ ἐν τῇ Ὀδυσσείᾳ εἶνε στε-
...αρὰ κρήδεμνα», τοῦ ἐπιθέτου λιπαρὸν σαφῶς
...αλακότητα μετὰ τῆς γλυκείας λαμπρότητος τοῦ λινοῦ
...δὲ γυναῖκες διὰ τοῦτο καλοῦνται καλλικρήδεμνοι
...ρήδεμνοι. Τὸ κρήδεμνον αἱ μὲν τῆς Ἀνατολῆς γυναῖκες
...ον εἰς τὸ καλύπτειν τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπον, στεῖχε

(1) πρβλ. καὶ Ἡσιόδ. Θεογον. 205. Ἔλαχεν ἡ θεὰ
Παρθενίους τ' ὀάρους μειδήματά τ' ἐξαπάτας τε
τέρψιν τε γλυκερὴν φιλότητά τε μειλιχίην τε
... ὕμν. Ἀφρ. (2) Ζ 214, πρβλ Ἡσιόδ. Θεογ. 205. (3) ο 469, Ε 315.

κατὰ κρῆθεν κεκαλυμμένη· αἱ δὲ Ἑλληνίδες κατὰ
βοῦσαι τοῦτο, ἐτροποποίησαν τὴν χρῆσιν αὐτοῦ κατὰ
τοῦντα ἐν Ἑλλάδι ἤθη· ὁ ποιητὴς συχνάκις εἰσάγων τ
πρὸ τῶν ἀνδρῶν, μάλιστα δὲ τὴν Πηνελόπην ἐμφανίζ
μνηστήρων λέγει «ἄντα παρειάων σχομένη λιπαρὰ κρή
τοῦτο δὲ νοητέον ὧδε. Αἱ Ἑλληνίδες ἐπέθετον ἢ ἐφήρ
ἄκρον τοῦ κρηδέμνου ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἢ μᾶλλον ἐπὶ τῶν
τῆς κεφαλῆς, ὅλον δὲ τὸ ἄλλον ἀφίεσαν νὰ καθήκῃ ἢ
τῶν ὤμων καὶ τῶν νώτων, (2) διὰ δὲ τῶν ἄκρων τοῦ
μέρους περιεκάλυπτον τὰς παρειὰς ἑκατέρωθεν ὥστε τὸ π
φαίνηται· τοῦτο δὲ συμφωνοῦν καὶ πρὸς τὴν ἐλευθερίαν τ
κῆς γυναικὸς καὶ συγκρατοῦν αὐτὴν ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς
ἐξαίρει τὸ κατὰ κρόταφον σχῆμα τῆς γυναικός, καὶ ἐμ
πήχεις τῶν γυναικειων χειρῶν κατὰ τὴν παρακάλυψιν τοῦ
ἄλλως πῶς ἠδύνατο νὰ θαυμάζηται ἡ γυνὴ ὡς εὐῶπις
ἀρίστη; Εἰς ὑποστήριξιν τῆς ἑρμηνείας ταύτης χρησιμεύει
ταρχος (3) θέλων νὰ εὕρῃ τὸν λόγον, δι' ὃν αἱ Χαλκηδόνι
εἶχον τὸ ἔθος τοῦ «περικαλύπτεσθαι τὴν ἑτέραν παρε
γουσαι θάτερον μέρος τοῦ προσώπου τῆς καλύπτρας.
φορον εἶνε τὸ λεγόμενον περὶ τῆς θεᾶς Δήμητρος, ἥτις
προκατέσχετο χερσὶ καλύπτρην· καὶ εὐλόγως, ἐπειδὴ
επάθει νὰ μείνῃ ἄγνωστος· ὡς δὲ οἱ ἄνδρες ἀπέβαλλον τὴν
τὸν ἐπενδύτην, ἵνα μὴ κωλύωνται κατὰ τὰς κινήσεις ἢ
σμένην ἐργασίαν, οὕτω καὶ αἱ γυναῖκες ἀποβάλλουσι τὰ
ὡς ἡ Ναυσικᾶ μετὰ τῶν θεραπαινίδων αὐτῆς, ὅτε μετὰ
παραδίδονται εἰς τὸν σφαιρισμὸν ἢ τὴν παιδιὰν διὰ τῆς
Ἡ πενθοῦσα Θέτις λαμβάνει κυάνεον κάλυμμα, τοῦ δ
λάντερον ἔπλετο ἔσθος· ὥστε τὸ κρήδεμνον εἶνε σέ
ἐσθής, ἔνδυμα» (5) ἐν δὲ τῷ αὐτῷ ὕμνῳ εἰς Δήμητρα τὸ α
καλεῖται καὶ κρήδεμνον καὶ καλύπτρα (6). Ἀλλ' ἐν
Ὅμηρον χρόνοις ὅσῳ μείζων ἐγένετο ἡ ἐπίδρασις τῶν Λυδ
Ἰάδας γυναῖκας, τόσῳ μᾶλλον ἐπεκράτησε καὶ τὸ ὄνομα κ

(1) α 334, π 146, φ 65, σ 210. (2) κυάνεον κάλυμμα κατ' ἀμφ
λετο ὤμων ὕμν. Δημ. (3) Κεφ. Ἑλλην. 49· (4) ζ 100. (
(6) Ε 315, Γ 419, Ζ 295, ζ 74.

κρήδεμνον μνημονεύεται μόνον ἐν τῇ χρήσει τῆς θρησκείας
τῇ ποιήσει
ίδρασις τῆς Ἀνατολῆς καταφαίνεται καὶ ἐν τῷ χρωματισμῷ
τῇ ποικιλτικῇ τέχνῃ τῆς γυναικείας ἐσθῆτος· τὸ φυσικὸν λευ-
ρῶμα τοῦ τε λινοῦ καὶ ἐρεοῦ ὑφάσματος μένει συνήθως, δι' ὃ
πέπλος καλεῖται φαεινός, ἀργὴς καὶ φαεινός, ὁ πέπλος
ἀστὴρ ὥς, καὶ ἡ ἐσθὴς λέγεται φαεινή, ἅπαξ οἱ πέπλοι
αι πορφύρεοι (1)· φοινικόεντα καὶ ἄργυρα εἵματα μνημο-
αι ἐν τῷ θησαυροφυλακείῳ τῆς Μαίας (2), ὁ πέπλος τῆς Ἀφρο-
λέγεται «φαεινότερος πυρὸς αὐγῆς» (3) καὶ ἡ Ἠὼς καλεῖται
όπεπλος. Εἰς τί ἐχρησίμευον τὰ ἰοδνεφῆ ἔρια(4), ἅτινα νήθει
ένη, ὁ ποιητὴς δὲν δηλοῖ. Ἡ Δημήτηρ ἀντιπροσωπεύουσα τὴν
σαν μητέρα λέγεται κυανόπεπλος ὡς καὶ ἡ Λητὼ παρ' Ἡ-
ἅτε τῆς νυκτὸς θεὰ οὖσα.

τι δὲ ἡ γυναικεία ἐσθὴς δὲν εἶχεν ὡς κόσμημα μόνον τὸν χρω-
μόν, ἀλλὰ καὶ διάφορα κεντήματα ἢ ποικίλματα, δηλοῦσιν οἱ
λοι καὶ παμποίκιλοι πέπλοι (5), ἦσαν δὲ τὰ ποικίλματα
, οὐ μόνον γεωμετρικὰ σχήματα, ἀλλὰ καὶ φυτῶν εἰκόνες καὶ
μορφαί· τὰ ποικίλματα ταῦτα ἐν τῷ ἑανῷ τῆς Ἥρας ὀνομά-
αι καὶ δαίδαλα (6)· πόσον δὲ πολυσύνθετα ἦσαν τὰ ποικίλμα-
ταῦτα, φαίνεται ἐκ τοῦ ὅτι ἡ Ἑλένη ἐν τῇ πορφυρέῃ δίπλακι
ἀνδρῶν ἐνέπασσεν πολλοὺς ἀέθλους Τρώων ἱπποδάμων καὶ
ιῶν χαλκοχιτώνων, ἤτοι μαχῶν εἰκόνας (7). Ἡ δὲ Ἀνδρομάχη
ασσε (8) θρόνα πολλὰ (=ἄνθινα ποικίλματα), καὶ τὸ ἐπίθετον
λόεντα εἵματα τὰ πολυποίκιλτα, πολυκέντητα σημαίνει. Ὡς
πλήρωσις τῆς γυναικείας ἐνδυμασίας προσθετέον καὶ τὰ πέδιλα
α περὶ τοὺς πόδας ὑποδοῦνται, ἐξ οὗ καὶ τὰ ἐπίθετα εὐπέδιλος
καλλιπέδιλος, αἱ δὲ θεαὶ λέγονται καὶ χρυσοπέδιλοι, χρυσᾶ
πέδιλα ἔχουσαι.

Αἱ γυναῖκες αἱ Ὁμηρικαὶ ἐπαγλαΐζονται συμπληροῦσαι τὴν δια-
σμησιν αὐτῶν διὰ τῆς στεφάνης καὶ τῆς ἄμπυκος, ὧν ἡ μὲν
ρώτη σημαίνει τὸ ὑψηλόν, ἡ δὲ β' τὸ στενὸν διάδημα ἢ ταινίαν
υσῆν ἢ μεταλλίνην κοσμοῦσαν τὴν κεφαλήν· ἐκ τούτων καὶ τὰ

(1) Ω 796. (2) Ὕμν. Ἑρμ. 250. (3) Ὕμν. Ἀφροδ. 86. (4) Γ 125.
(5) Z 289. (6) Ξ 179. (7) Γ 125. (8) Χ 440.

κατὰ κρῆθεν κεκαλυμμένη [illegible] πτυξ· εἰς τὴν [illegible]
βοῦσαι τοῦτο, ἐτροποποίησαν [illegible] σμη, ἡ τὴν [illegible]
τοῦντα ἐν Ἑλλάδι ἤθη· ὁ [illegible] περίβλημα α[illegible]
πρὸ τῶν ἀνδρῶν, μάλιστα [illegible] ὤτων κοσμοῦσι
μνηστήρων λέγει ἄντα [illegible] ἔχουσι τὸ εἶδος
τοῦτο δὲ νοητέον ὧδε. [illegible] καὶ λέγονται κάλ[illegible]
ἄκρον τοῦ κρηδέμνου [illegible] ίδων οἵτινες συνείρ[illegible]
τῆς κεφαλῆς, ὅλον δὲ [illegible] ζονται τρίγληνα
τῶν ὤμων· καὶ τῶν [illegible] περικοσμεῖ ἄλυσ[illegible]
μέρους περιεκάλυπτον [illegible] ήλῳ λέγεται ἴσθμι[illegible]
φαίνηται· τοῦτο δὲ [illegible] μος (ἑσσαμένη καλὰ [illegible]
κῆς γυναικὸς καὶ [illegible] ς (2) ὁ δωρηθεὶς τῇ Π[illegible]
ἐξαίρει τὸ κατὰ [illegible] δαλς, χρύσειος, ἠλέ[illegible]
πήχεις τῶν γυναι[illegible] δὲ τὴν περίτεχνον δ[illegible]
ἄλλως πῶς ἡδ[illegible] πη καὶ ἐνετὴ ὁ ποιη[illegible]
ἀρίστη; Εἰς [illegible] μένη χρυσοῦ μετὰ διπλῶ[illegible]
ταρχος (3) [illegible] ζεν κύνα ὅστις διὰ τ[illegible]
εἶχον τὸ ἔθος [illegible] (= νεβρὸν) ἀσπαίροντα, ὃν
γουσαι θα[illegible] διὰ τῶν ποδῶν ἐπειρᾶτ[illegible]
φορον εἶν[illegible] τόσον περίτεχνον, ὥστε ἅ[illegible]
προκατ[illegible]
επάθει [illegible] παρέχουσιν ἐναργῆ τὴν εἰκ[illegible]
τὸν ἐπε[illegible] μὲν ἡ Καλυψὼ ἀμφιέννυ[illegible]
σμένην [illegible] καὶ χαρίεν, περὶ δὲ τὴν ἰξὺν [illegible]
ὡς ἡ [illegible] ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἐπέθηκε τὴν [illegible]
παρα[illegible] πρῶτον μὲν διὰ τῆς ἀμβ[illegible]
Ἡ [illegible] ἐκάθηρε πάντα τὰ λύματα, δ[illegible]
λαν[illegible] ἡδυντικῷ, ὅπερ εὐωδίαζεν
ἐσθ[illegible] ἀρώματος τὴν γῆν καὶ τὸν οὐ[illegible]
κα[illegible] ξαμένη) ἔπλεξε διὰ τῶν χειρῶ[illegible]
[illegible] ἀμβρόσιον (ἑανὸν) πέπλον
[illegible] σασα καὶ ἐνύφηνεν δαίδαλ[illegible]
[illegible] ἐνετῶν ἐπερονᾶτο κατὰ τὸ
[illegible] θυσάνοις κεκοσμημένην, ἀκολού[illegible]

[illegible] 285. (3) τ 225. (4) ε 230, κ [illegible]

[illegible] τρίγληνα μορόεντα, ἐξ ὧν χάρις [illegible] δὲ ἐκαλύψατο τὴν κεφαλὴν διὰ τοῦ [illegible] ὡς ὁ ἥλιος καὶ τέλος ὑπὸ τοὺς λιπαροὺς [illegible] πέδιλα (1).

[illegible] πρὸ τῆς ἀμφιέσεως καθαίρουσι τὸ σῶμα [illegible] λουτροῦ μεθ' οὗ μεγάλην οἰκειότητα φαίνονται [illegible] λουτρὸν χρίονται ἢ ἀλείφονται ἐλαίῳ διὸ [illegible] ούτως εἰπεῖν εἶνε ἡ φράσις «λοεσαμένη καὶ [illegible]λειψαμένη λίπ' ἐλαίῳ (-λιπαρῶς ἢ ἀφθόνως), [illegible]ικὰ φέρει ἐν χρυσῇ ληκύθῳ· πλὴν τοῦ ρ. χρίεσθαι [illegible]χειρίζεται καὶ τὸ χυτλώσασθαι· ἡ ἀποχὴ τῆς Δήμη[illegible] φαγητοῦ, ποτοῦ καὶ λουτροῦ εἰκονίζεται ὡς σημεῖον [illegible]ύπης (2).

Τέρψεις καὶ θυμηδίαι τῆς γυναικός.

Η ἐργασία εἶνε ἡ κυρία ἐνασχόλησις τῆς γυναικός, ἀλλὰ καὶ ἡ [illegible]χὴς ἐξάσκησις ταύτης δυνατὸν νὰ ἐπιφέρῃ μονοτονίαν καὶ ἀνίαν. Διὸ ἡ Ὁμηρικὴ γυνὴ γνωρίζει ἐν τῇ ἐργασίᾳ νὰ ἀνακουφίζηται καὶ τὰς ὥρας τῆς σχολῆς καὶ ἀργίας τερπνῶς καὶ ἡδέως νὰ διέρχηται διὰ τῆς ᾠδῆς, τῆς παιδιᾶς, τοῦ χοροῦ καὶ φοιτῶσα εἰς τερπνὰ καὶ ἄλλα ἀξιοπερίεργα θεάματα.

α'. Μία τῶν τέρψεων τῆς γυναικὸς ἐν τῇ ἡρωϊκῇ ἐποχῇ φαίνεται, ὅτι ἦτο ἡ ᾠδὴ (ἀοιδή). Οὕτω λ. χ. τὴν Κίρκην καὶ τὴν Καλυψώ, τὰς ἐν τῇ ἐρημίᾳ διαιτωμένας θεὰς νύμφας, ποιεῖ ὁ Ὅμηρος, ἐν ᾧ ἱστουργοῦσι, ᾀδούσας φωνῇ καλῇ, οἱονεὶ διὰ τοῦ ᾄσματος τὸν ἐκ τῆς ἐργασίας κάματον ἐπικουφιζούσας. Τὴν χάριν καὶ τὸ κήληθρον τῆς γυναικείας ᾠδῆς ἐξιδανικεύει ὁ ποιητὴς διὰ τῶν μυθικῶν Σειρήνων, αἵτινες τοσοῦτον κατέθελγον τὸν τυχὸν ἀκούσαντα τῆς μολπῆς αὐτῶν, ὥστε ἡ γυνὴ καὶ τὰ νήπια τέκνα μάτην ἀνέμενον αὐτὸν νὰ ἀπονοστήσῃ οἴκαδε. Τόσον μαγευτικὴ ἦτο ἡ μελίγηρυς αὐτῶν ᾠδή (3). Ὑπὲρ τῆς γυναικείας ἀοιδῆς συνηγορεῖ καὶ τὸ ὅτι αἱ Μοῦσαι, αἱ κόραι τοῦ Διός, παρίστανται ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου ὑπὸ γυναικείαν μορφὴν (4), ἃς ἀκριβέστερον εἰκονίζει ὁ Ἡσίοδος ἐν τῇ θεογονίᾳ. Ἐκεῖ

(1) Ξ 170. (2) Ὕμν. Δημ. (3) μ 40 καὶ 185. (4) Α 604 καὶ Β 594.

ἐπίθετα ἐϋστέφανος καὶ [illegible] παρθένοι, ὁμόφρο
κόμης ἐχρησίμευεν ἡ πλεκτ[illegible]ζουσι μόνον περ
καὶ ὁ κεκρύφαλος ἤτοι τ[illegible] μολπήν, καὶ μ
τρήτους λοβοὺς τῶν γυ[illegible] τὰ ἔργα τῶν ἀθαν
ματα ποικίλα τὴν μορφὴ[illegible], πρὸς ὃν αἱ θεῖα
λοῦνται ἄνθεμα ἢ τὸ [illegible] τῆς γλώσσης αὐτο
λοῦνται ἐκ μικρῶν πο[illegible]ος αὐτοῦ ῥέουσιν,
κόκκοι τοῦ μόρου, [illegible] ἀγοραῖς τοῦ λαοῦ ἀ
γυναικεῖον λαιμὸν [illegible] ἱμερόεσσα, ἐρατή
στενῶς μὲν προσεχο[illegible]ται τὸ λευκοῖον ὡ
δὲ μέχρι τοῦ στήθο[illegible], (πρβλ. Λατ. vox c
χρυσῷ κοσμηθεῖσα [illegible] γλυκερόν, καὶ αὗται
μνηστήρων λέγετ[illegible], ἐν οἷς ἐρατὸς δοῦπος
μένος ἠέλιος [illegible] Περιεχόμενον τῆς γυνα
περόνης ἥτις λ[illegible] δηλονότι τὰ κλεινὰ κ
τοῦ Ὀδυσσέως [illegible] τὰ ᾄσματα δι' ὧν ἐτέρπ
δαίδαλον ἐμ[illegible] ἐκ τῶν ποικιλμάτων, δι'
ποδῶν κατ[illegible]. Διότι αὕτη ἐνέπασσε πο
πνίξῃ ἐν [illegible] τῶν Ἀχαιῶν· ὅτι δὲ τὰ ᾄσμ
καὶ τὸ δαίδ[illegible] εἰς τὰ ἔργα γυναικῶν, αἵτι
ζον αὐτο[illegible]σμάτων ἢ ἐξυμνοῦντο διὰ
Δύο γ[illegible]ητοῦ (3), ὅστις περὶ μὲν τ
δύονται [illegible] ἀοιδὴ ἔσται ἐπ' ἀνθρώποις,
φᾶρος [illegible] χαρίεσσαν ἀοιδὴν οἱ ἀθάνατοι τε
ζώνη[illegible]
διότι [illegible] τῶν γυναικῶν μνημονεύεται ἡ διὰ
ἱμ[illegible]σμός. Ἡ βασιλόπαις Ναυσικᾶ
ψα[illegible]χρόνον, καθ' ὃν ἐτέρσοντο τ. ἕ.
[illegible] ἡλιακὰς ἀκτῖνας, χρησιμοποιεῖ εἰς τ
[illegible] κατὰ τὸν σφαιρισμὸν βάλλουσιν ἀλλήλ
[illegible]ται ἐν τῇ ἐπιτυχίᾳ τῆς βολῆς. Ἡ
[illegible] τῶν ποδῶν, καὶ ἡ εὐστροφία τοῦ
[illegible]σσονται ταὐτοχρόνως διὰ τῆς παιδιᾶ
[illegible] τὴν βολὴν τῆς σφαίρας προκαλεῖ τὴν

[illegible] (3) Ζ 358 καὶ ω 197-200.

...των καὶ τῶν φωνῶν, ὑφ' ὧν ἀφυπνισθεὶς ὁ ...κρίνει, ὅτι ἡ φωνὴ αὕτη εἶνε θῆλυς ἀϋ-...μονευθέντι χωρίῳ ἡ παιδιὰ τῆς σφαίρας φαίνε...μά τι τῆς ἐργασίας τὴν ἐν τῷ μεταξὺ εὐκαιρίαν ...ἀλλὰ τοῦτο οὐδόλως κωλύει ἡμᾶς νὰ εἰκάσωμεν, ...ηδύναντο καὶ ἄλλως νὰ ἐξέλθωσιν εἰς τὴν ἐξοχὴν ἐπί-...θῶσι σφαιρίζουσαι.

...ἡ ἀνωτέρα μάλιστα τέρψις τῆς γυναικὸς εἶνε ὁ χορὸς ἢ ἡ ...ὁπόσον διαδεδομένος ἦτο ὁ χορὸς ἐν τῷ τότε ἑλληνικῷ κό-...οῦται ἐκ τῆς ῥήσεως τοῦ ποιητοῦ «ἔστι πάντων κόρος, καὶ ...καὶ φιλότητος, καὶ μολπῆς γλυκερῆς καὶ ἀμύμονος ὀρχηθ-...(1)· ἔνθα τὴν ὄρχησιν καὶ μολπὴν ἐξ ἴσου ἀναγκαῖα παραδέχε-...ς τὸν ὕπνον· προσέτι πολλαὶ πόλεις καὶ χῶραι ὡς ἔχουσαι χώ-...ς ἐπιτηδείους εἰς τὸν χορὸν ὀνομάζονται εὐρύχοροι· ἐν Ἐλευ-...ι ὀνομάζεται τοποθεσία Καλλίχορος περὶ τὴν ἱερὰν πηγήν (2). ...ρὸς δὲ συχνὴ εἶνε ἡ φράσις παρὰ τῷ ποιητῇ «λειαίνειν χορὸν» (3) ...αὶ παρὰ τῷ Ἡσιόδῳ «χοροὶ λιπαροί»· ὁ περιπλανώμενος Ὀδυσ-...εὺς ἰδὼν τὰς κινήσεις τῶν ὀρχουμένων Φαιάκων, αἵτινες ὡς μαρμα-...υγαὶ ἐφαίνοντο, ἀνομολογεῖ αὐτοὺς ὡς τοὺς ἀρίστους βητάρμο-...ας (4). Καὶ ἐν τῷ χορῷ ἐκείνῳ μνημονεύει μὲν σαφῶς ὁ ποιητὴς ...τι νέοι πρωθῆβαι δαήμονες τοῦ ὀρχηθμοῦ, ἐχόρευσαν (5), ἀλλὰ τοῦτο οὐδὲν κωλύει νὰ εἰκάσωμεν ὅτι καὶ αἱ παρθένοι οὐ μόνον τῶν Φαιάκων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων τόπων οὐδόλως ἀπελείποντο κατὰ τὸν χορόν. Διότι ὁ Ὀδυσσεὺς λέγει, ὅτι ἡ ψυχὴ τῶν γονέων τῆς ἀγνώ-...στου ἔτι Ναυσικᾶς πάντως εὐφραίνεται βλεπόντων τοιοῦτον θάλος εἰς τὸν χορὸν συχνάζον (6). Ἐν τῷ ὕμνῳ εἰς τὴν Ἀφροδίτην ὁ ποιητὴς μνημονεύει χοροῦ τῆς Ἀρτέμιδος, ἐν ᾧ πολλαὶ νύμφαι καὶ παρθένοι ἔπαιζον, ἀμφὶ δ' ὅμιλος ἀπείριτος ἐστεφάνωτο (7)· πρβ. καὶ τὴν φράσιν «καλὸν χορὸν ἐρρώσαντο» πολύσκαρθμος· ὅτι αἱ παρθένοι χορεύουσιν ἐν ὑπαίθρῳ καὶ δημοσίᾳ ὑπὸ τὴν θέαν τῶν νέων καὶ τῶν ἀνδρῶν, πολλάκις μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ (8). Ἐν τοῖς ποικίλμασι τῆς Ἡφαιστοτεύκτου ἀσπίδος εἰκονίζονται παρθένοι καὶ ἠίθεοι αἵτινες κρατοῦντες ἀλλήλων τὰς χεῖρας ἐπὶ καρπῷ ὀρχοῦνται ἄλλοτε

(4) Ζ 100-117. (1) ϛ 636. (2) Ὕμν. καὶ Δήμ. (3) θ. 260. (4) θ 253 καὶ 383. (5) 263. (6) ζ 157. (7) στίχ. 117. (8) Π 183 - Σ 570.

αἱ Μοῦσαι περιγράφονται ὡς αἰ[illegible] ὁ τροχὸς τ
νες ἀκηδέα τὸν θυμὸν ἔχουσαι [illegible] ἀλλήλων.
ἐρατὴν διὰ τοῦ στόματος ἐκπ[illegible] θεῶν παρεῖ
ρίτων καὶ τοῦ Ἱμέρου κλεΐζ[illegible] τὴν χάριν τῶ
μονέστατος δὲ εἶνε καὶ ὁ θνητ[illegible] συζύγους αὐτ
εὐνοϊκῶς διατεθῶσιν. Γλυκ[illegible] ἵνα ποικίλλωσ
φωνή, ἔπεα μείλιχα ἀπὸ τ[illegible] ἐν τῷ τρυγητῷ
ἱλάσκεται τοὺς πάντας, κα[illegible] προσθέτει κ
ἡ ἀοιδὴ τῶν θεῶν τούτων [illegible] συνεδυάζετο μετὰ
σα, ἀπὸ τοῦ λειρίου, [illegible] τοῦ ᾄσματος.
ἡ λ. τὴν καθαρὰν καὶ [illegible] γυναικῶν πρὸς ἀ
στόμα αὐτῶν ἐξ ὧν αὐ[illegible] ἀκηδία δὲν ἦσαν ἄ
αἱ Μοῦσαι ἔχουσι λιπ[illegible] ἴδωμεν. ἐκ πολλῶν τ
δῶν αὐτῶν ὀρχουμέ[illegible] ξῃς αἰφνιδίως εἰς τ
πάντως θὰ ἦσαν τὰ [illegible] σύζυγον, ἐρωτᾷ τὴ
τῶν ἡρώων (1), [illegible] ἀνδραδέλφων ἢ τῶ
δρες, ὡς δύναται [illegible] ὅτι αἱ τοιαῦται ἀντε
ἡ Ἑλένη τὸν μέγ[illegible] ποιουσῶν τὴν ἑκά
θλους τῶν Τρ[illegible] τῆς ἀλλαχοῦ (5) ἐποί
καὶ γυναικῶν [illegible] φίλην αὐτῆς, τὴν θυγα
ἀοίδιμοι τ[illegible] κεχαριστο δὲ θυμῷ·
μανθάνομεν ἐξ [illegible] τὸν ποταμὸν πρὸς πλύ
μνήστρας λέγ[illegible] καὶ αὐτὴ θὰ ἀκολουθήσ
ἐχέφρονος Π[illegible] καὶ ἐν τῇ αὐτῇ πόλ
ἐπιχθονίοις [illegible] πόλεων πολὺ ἀπεχουσῶν, ὁ

ϛ′. Δε[illegible] τῆς Πηνελόπης πρὸς τὴν ἀ
ρας παιδ[illegible] μακρὰν τῆς Ἰθάκης (6)
ἀμφιπόλ[illegible] ἀλλήλας ἐν ταῖς τοιαύτα
τὰ ἐνδύμ[illegible], ἣν ποιεῖται ἡ Χάρις
σφαίρας [illegible] μένην Θέτιν « ἐν τ' ἄρα
νιδες κ[illegible] (7), καὶ οὐ μόνον χάριν ἐπι
τῆς χ[illegible], ἀλλὰ καὶ χάριν ἄλλ
ἀσκοῦ[illegible] ἐν τῇ πόλει· ὁ ποιητὴς (8) ἐ
Ἡ δ[illegible]

[illegible] Σ 570. (3) Ζ 107. (4) Ζ 3
(1) [illegible] Ο 683.

τέσσαρας ἵππους ἐκ τῶν πολ-
πεδιάδος ἀνὰ τὸ μέγα ἄστυ·
μὲν ἵπποι ἀερσίποδες πέτονται
ἀσφαλῶς ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἵππου
λεωφόρον θεῶνται ἄνδρες καὶ
ἀγυιὰς ἔστιν ὅτε ἐξέρχονται καὶ
αι ἀληθεῖς καὶ ψευδεῖς κακολογίας,
απαγορεύει ὅπερ καὶ νῦν ἐνιαχοῦ τῶν
νὰ ἴδῃ, οὐδὲ τοῦτο ἀμνημόνευτον ὁ
Ἀλλαχοῦ δὲ ἐμφανίζονται αἱ τρωαὶ γυναῖ-
ὅθεν θεῶνται τὴν μάχην (2). Καὶ ὅτε
τῆς μάχης εἰς τὸ ἄστυ ἵνα ἐξιλεώσῃ τὴν Ἀ-
λιτανειῶν καὶ δώρων, κατὰ τὰς Σκαιὰς πύλας
αἱ γυναῖκες καὶ θυγατέρες τῶν Τρώων,
περὶ τῶν οἰκείων (3). Τέλος ὅτε ὁ Πρίαμος
τοῦ Ἕκτορος, ἄνδρες καὶ γυναῖκες ἀνὰ τὴν
τὸ τεῖχος συνηθροισμένοι περισκοποῦσιν ἀναμένοντες
δὲ τὴν προσέγγισιν τῆς νεκροφόρου εἰς τὰς πύλας ὁ
τίθησιν «οὐδεὶς ἔμεινεν ἐν τῇ πόλει οὔτε ἀνὴρ οὔτε
καὶ εἰς τὴν εἴσοδον τῶν πυλῶν τοσοῦτος συνωστισμὸς ἐγέ-
ροτέρων τῶν φύλων, ὥστε ὁ γηραιὸς καὶ τεθλιμμένος Πρία-
ύναται νὰ διέλθῃ μετὰ τῆς νεκροφόρου (4).

Ἔργα τῶν γυναικῶν. Α΄ τῶν ἐλευθέρων.

τιμὴ καὶ ἡ ἐλευθερία ἡ μεγάλη, ἧς ἀπολαύει ἡ γυνὴ ἐν τῇ ικῇ κοινωνίᾳ δὲν ἄγει αὐτὴν ἐπὶ τὴν ἀργίαν ἢ ῥᾳθυμίαν καὶ λασίαν, ἀλλὰ τοὐναντίον διὰ τῆς φιλοπόνου δραστηριότητος καὶ ἐπιμελείας τῶν τοῦ οἴκου πειρᾶται νὰ καταστήσῃ ἑαυτὴν ἀντα- τῆς ὑψηλῆς θέσεως εἰς ἣν ἀνυψώθη. Καὶ αὗται αἱ βασίλισσαι ἢ ἡγεμονίδες θεωροῦσι τιμὴν ἑαυτῶν τὴν ἐργασίαν. Πρῶτον μὲν μέ- μα τῆς οἰκοδεσποίνης εἶνε ἡ τῶν παίδων ἀνατροφὴ καὶ ἐπιμέλεια, ύτερον δὲ ἡ ἐπιστασία τοῦ ὅλου οἴκου εἰς αὐτὴν εἶνε ἀνατεθειμένη· λλὰ καὶ ταῦτα δὲν ἀρκοῦσιν, διότι αὐτὴ ἐννοεῖ καὶ νὰ χειροτεχνῇ·

1. 252. (2) Γ 384. (3) Ζ 283. (4) Ω 698-721.

ὁ ποιητὴς ἐν συντόμῳ ἐκφράζει τὴν ἐργασίαν τῆς γυναικὸς λέγω ρεοτύπως· «εἰς οἶκον ἰοῦσα τὰ σ' αὐτῆς ἔργα κόμιζε, ἱστὸν ἠλ καὶ ἀμφιπόλοισι γυναιξὶ κέλευε εἰς ἔργον ἐποίχεσθαι» (1)· Δι' ο τοχρόνως σημαίνει ὅτι τὰ οἰκιακὰ εἶνε τὰ ἔργα τῆς γυναικος πόλεμος εἶνε τῶν ἀνδρῶν μέλημα. Ὥστε κύριον ἔργον τῆς ' κῆς γυναικὸς εἶνε ἡ ἐριουργία ἤτοι τὸ τὰ ἔρια ἀσκεῖν. πεῖ ξαίνειν, νήθειν, ὑφαίνειν, ποικίλλειν καὶ τὸ τὰ ἐνδύματα τῆ οἰκογενείας οὐ μόνον ἀποδεικνύειν ἀλλὰ καὶ καθαίρειν ἢ πλύνειν

α'. Οὕτω λ. χ. ἡ ἐρίτιμος βασίλισσα τῶν Φαιάκων ἡ Ἀρή φανίζεται, ὅτι κάθηται παρὰ τὴν ἑστίαν μετὰ τῶν ἀμφιπόλων γ κῶν ἠλάκατα (=ἔρια ἐν τῇ ἠλακάτῃ) στρωφῶσα ἁλιπόρφυρα Ὅτε δὲ εἶδε τοῦ Ὀδυσσέως, τοῦ ἀγνώστου ξένου, τὰ ἐνδυμ ἅτινα ἔδωκεν αὐτῷ ἡ Ναυσικᾶ ἐν ἀγνοίᾳ τῆς μητρός, ἡ βασι μετ' ἐκπλήξεως ἐρωτᾷ τὸν ξένον, ποῦ εὗρε τὰ ἐνδύματα ταῦτα αὐτὴ ἀνεγνώρισε τὰ εἵματα καλά, ἅτινα αὐτὴ ἔτευξε σὺν ἀμ πόλοισι γυναιξί (3).

β'. Τῆς Πηνελόπης, τῆς συνετῆς βασιλίσσης, εἶνε γνωστὸς ὁ ριώνυμος καὶ παροιμιώδης ἱστὸς δι' οὗ ἐξηπάτα τοὺς μνη ρας, ἵνα ἀναβάλῃ καὶ ἀποφύγῃ τὸν ἐπάρατον γάμον (4). Κα τοῦτο ἡ σεμνὴ καὶ σώφρων βασίλισσα ἂν καὶ ἦτο τόσον πολυμ στη, δὲν ἐνεφανίζετο πρὸ τῶν μνηστήρων θαμά, ἀλλὰ μακρὰν τ ὀμμάτων αὐτῶν ἐν τῷ ὑπερῴῳ ὑφαίνει τὸν μέγαν ἱστόν, λεπτ καὶ περίμετρον (5)· ἡ δὲ πιστὴ Εὐρύκλεια κηδομένη τῆς βασι σης κελεύει τὰς θεραπαινίδας, ἵνα πλησίον τῆς ἀνάσσης καθήμε τέρπωσιν αὐτὴν τά τε ἠλάκατα στροφαλίζουσαι καὶ τὰ ἔρια χ πείκουσαι (=κτενίζουσαι) (6).

γ'. Ἡ Ἀνδρομάχη ἐν τῷ μυχῷ τοῦ ὑψηλοῦ δόμου ἀπεικονίζετ ὑφαίνουσα δίπλακα (διπλῆν χλαῖναν) πορφυρέην, ἣν ποικίλλει κεντημάτων ἀνθίνων (ἐνέπασσε θρόνα ποικίλα) (7).

δ'. Καὶ ἡ Ἑλένη παρίσταται καὶ ἐν Τροίᾳ καὶ ἐν Σπάρτῃ πι τὴν ταλασιουργίαν ἀσχολουμένη. Καὶ ἐν μὲν τῇ Τροίᾳ ὑφαίνει μεγα ἱστόν, ἐν ᾧ ἐμπάσσει τοὺς ἀγῶνας τῶν Τρώων καὶ Ἀχαιῶν, οὓς χά ριν αὐτῆς ἔπασχον (8)· (ὥστε εἰς τὰ ποικίλματα ἡ γυνὴ δὲν περιο

(1) Ζ 490 καὶ φ 350. (2) ζ 52. (3) η 234. (4) υ 140-150. (5) ο 51 (6) σ 314. (7) Χ 440, Ζ 490. (8) Γ 125.

ν ἐντὸς τοῦ γυναικείου θαλάμου καὶ τοῦ οἰκογενειακοῦ κύκλου). Ἡ δὲ τῇ Σπάρτῃ (1) μνημονεύεται ἔχουσα ἐν φωριαμοῖς πέπλους ποικίλους, οὓς αὐτὴ κάμε (=καμάτῳ ἐποίησε)· ἀλλαχοῦ δὲ πῶς ἐμφανίζεται ἡ φίλεργος οἰκοδέσποινα (2). Ἡ ἡρωῒς καταβαίνει ἐκ τοῦ εὐώδους καὶ ὑψορόφου θαλάμου ὁμοιάζουσα πρὸς τὴν χρυσηλάκατον Ἄρτεμιν· τρεῖς θεράπαιναι περιέπουσι τὴν δέσποιναν, ἡ μὲν παραθέτουσα κλιντῆρα εὔτυκτον, ἵνα καθίσῃ, ἡ δὲ ἐν σπουδῇ στρωννύουσα αὐτὸν πρότερον διὰ μαλακοῦ ἐρεοῦ τάπητος καὶ ἡ τρίτη θεράπαινα φέρει ἀργυροῦν τάλαρον (=κάλαθον) ὑπόκυκλον ἤτοι διὰ τροχῶν εὐκίνητον, οὗ τὰ χείλη ἦσαν κεκραμένα χρυσῷ ἤτοι χρυσᾶ. Ὁ τάλαρος οὗτος μνημονεύεται βεβυσμένος (=πεπλησμένος) νήματος ἀσκητοῦ, καὶ πλὴν τοῦ ταλάρου παρατίθεται καὶ ἡ ἠλακάτη, ἔρια ἰοδνεφῆ ἔχουσα. Ἡ βασίλισσα κάθηται ἐπὶ κλισμοῦ, στηρίζουσα τοὺς πόδας ἐπὶ τῆς θρήνυος ἤτοι ὑποποδίου. Ἐν ᾧ ἐργάζεται, συζητεῖ πρὸς τοὺς ξένους ἐπισκέπτας ἤτοι τὸν Τηλέμαχον καὶ τὸν Νεστορίδην Πεισίστρατον. Ὅτε δὲ ἀπέρχεται ὁ Τηλέμαχος, ἡ ἡρωῒς δίδει αὐτῷ ὡς δῶρον ἕνα πέπλον, ἵνα ὁ νέος ἔχῃ τοῦτον μνῆμα τῶν χειρῶν τῆς Ἑλένης (3).

Ἡ δὲ γυνὴ ἡ τὰ ἔρια ἐργαζομένη εἰροκόμος λέγεται ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ (4)· οἷα δὲ ἦσαν τὰ τεχνουργήματα τῶν γυναικῶν τούτων γίνεται ἐκ τοῦ ὅτι τὸ φᾶρος, ὅπερ ἀπέδειξεν ἡ Πηνελόπη, ἦτο «ἐναλίγκιον τῷ ἡλίῳ ἢ τῇ σελήνῃ» (5) καὶ ἐκ τοῦ ὅτι ὁ περιώνυμος χιτὼν τοῦ Ὀδυσσέως ὁ σιγαλόεις παραβάλλεται κατὰ μὲν τὴν λεπτότητα καὶ μαλακότητα πρὸς τὸν λοπὸν τοῦ ἰσχαλέου κρομύου, κατὰ δὲ τὴν λευκότητα πρὸς τὴν λαμπρότητα τοῦ ἡλίου. Διὸ καὶ πολλαὶ γυναῖκες ἐθεῶντο τοῦτον ὡς θαυμάσιόν τι χρῆμα (6).

Πρὸς τούτοις οἱ θρόνοι ἐκαλύπτοντο διὰ καλυμμάτων, ἅτινα ῥήγεα ὁ ποιητὴς καλεῖ καὶ ἅτινα οὐχὶ μικρὸν μέρος τῆς γυναικείας φιλοτεχνήσεως ἀπετέλουν. Πρὸς δὲ ἐφρόντιζον, ὅπως μὴ μόνον εἰς τὰς ἀναγκαιούσας ἐσθῆτας τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας ἐπαρκῶσιν (εἵματα ἐπημοιβὰ) ἀλλὰ καὶ πλεοναζούσας τοιαύτας ἔχωσι ἵνα καὶ δῶρα πρὸς τοὺς ἐπισκεπτομένους ξένους παρέχωσιν. Τὰ τῆς γυναικὸς χειροτεχνήματα πολὺν πόνον παρεῖχον· διότι ἡ γυνὴ δὲν φροντίζει μό-

(1) ο 104. (2) δ 121. (3) ο 126. (4) Γ 386. (5) ω 130. (6) τ 232.

ὁ ποιητὴς ἐν συντόμῳ ἐκφράζει τὴν ἐργασίαν τῆς γ
ρεοτύπως· α εἰς οἶκον ἰοῦσα τὰ σ' αὐτῆς ἔργα κόμι
καὶ ἀμφιπόλοισι γυναιξὶ κέλευε εἰς ἔργον ἐποίχεσθε
τοχρόνως σημαίνει ὅτι τὰ οἰκιακὰ εἶνε τὰ ἔργα
πόλεμος εἶνε τῶν ἀνδρῶν μέλημα. Ὥστε κύρι
κῆς γυναικὸς εἶνε ἡ ἐριουργία ἤτοι τὸ τὰ ἔρι
ξαίνειν, νήθειν, ὑφαίνειν, ποικίλλειν καὶ τὸ
οἰκογενείας οὐ μόνον ἀποδεικνύειν ἀλλὰ καὶ κα

α'. Οὕτω λ. χ. ἡ ἐρίτιμος βασίλισσα τῶν
φανίζεται, ὅτι κάθηται παρὰ τὴν ἑστίαν μετὰ
κῶν ἠλάκατα (= ἔρια ἐν τῇ ἠλακάτῃ) στ
Ὅτε δὲ εἶδε τοῦ Ὀδυσσέως, τοῦ ἀγνώστ
ἅτινα ἔδωκεν αὐτῷ ἡ Ναυσικᾶ ἐν ἀγνοίᾳ
μετ' ἐκπλήξεως ἐρωτᾷ τὸν ξένον, ποῦ εὗρε
αὐτὴ ἀνεγνώρισε τὰ εἵματα καλά, ἅτινα
πόλοισι γυναιξί (3).

β'. Τῆς Πηνελόπης, τῆς συνετῆς βασ
ριώνυμος καὶ παροιμιώδης ἱστὸς δ
ρας, ἵνα ἀναβάλῃ καὶ ἀποφύγῃ τὸν ἐπ
τοῦτο ἡ σεμνὴ καὶ σώφρων βασίλισσα
στη, δὲν ἐνεφανίζετο πρὸ τῶν μνηστήρ
ὀμμάτων αὐτῶν ἐν τῷ ὑπερῴῳ ὑφαίνει
καὶ περίμετρον (5)· ἡ δὲ πιστὴ Εὐ
σης κελεύει τὰς θεραπαινίδας, ἵνα π
τέρπωσιν αὐτὴν τά τε ἠλάκατα στρ
πείκουσαι (= κτενίζουσαι) (6).

γ'. Ἡ Ἀνδρομάχη ἐν τῷ μυχῷ
ὑφαίνουσα δίπλακα (διπλῆν χλαῖνα
κεντημάτων ἀνθίνων (ἐνέπασε θρόνα

δ'. Καὶ ἡ Ἑλένη παρίσταται κ
τὴν ταλασιουργίαν ἀσχολουμένη. Ι
ἱστόν, ἐν ᾧ ἐμπάσσει τοὺς ἀγῶνας
ριν αὐτῆς ἔπασχον (8)· (ὥστε εἰς

(1) Ζ 490 καὶ φ 350. (2) ζ 52.
(6) σ 314. (7) Χ 440, Ζ 490. (8)

... θαλάμου καὶ τοῦ οἰκογενειάρχου ...
... νεύεται· ἔχουσα ἐν φορήμασι ...
... = κομάτῳ ἐποίησε) ...
... οἰκοδέσποινα (2) Η ...
... θαλάμου ὁμοιάζουσι ...
... θεράπαιναι ...

3)
νεία
εοι,
ον νὰ
ῆ Ὀ-
καὶ καθ'
ησαν ρε-
άγη μετὰ
καὶ πλύνῃ·
ἡ ἔπρεπε νὰ
αὖτα νὰ φέρῃ
τῆς νεάνιδος
ἄνευ τοῦ γάμου
ὁ πατὴρ αὐτῆς
ατα ἔχων, καὶ οἱ
ζοντες εἰσέρχωνται
α ἦσαν τόσον ἰσχυ-
ὕπνους. Ἐντεῦθεν ὁ
τομερῶς, πῶς ἡ παρ-
πῶς ἐπιβᾶσα τοῦ ὀχή-
ν ᾧ αἱ ἀμφίπολοι ἀκο-

... (4) ζ 25.

νον νὰ κατασκευάζῃ ὅ,τι ἡ ἀνάγκη ἀπ
τὸ ἔργον· ἡ δὲ ποικιλτικὴ δὲν ἦτο
ἀλλὰ παρεῖχε τὴν εὐκαιρίαν εἰς τὴν φα-
πτύξῃ πᾶσαν τὴν εὐφυΐαν αὐτῆς· πό-
νὰ ἀποτελέσωσιν ἔντεχνόν τι ἔργον, πα
μνηστῆρες μόλις μετὰ τέσσαρα ἔτη ἤ
την τῆς Πηνελόπης διὰ τὸν περιώνυ
τασκευάσῃ τὸ ἐντάφιον τοῦ Λαέρτ
πολύτιμα πολυποίκιλα ἔργα ἔτη δ

Καὶ οὐ μόνον αἱ θνηταὶ γυναῖκες
γοῦσαι, ἀλλὰ καὶ αἱ θεῖαι Νύμφαι,
νες εἰσάγονται ἱστουργοῦσαι καὶ τ
γλυκείας καὶ λιγείας αὐτῶν ἀοιδῆς
τῶν ὡς θεῶν εἶνε λεπτά, χαρίεν
χρυσῆ (1). Καὶ αὐτὴ δὲ ἡ Ἀθην
γοῦσα καὶ ποικίλλουσα. Διότι
ἐποιήσατο καὶ κάμε χερσίν (
ἀσκήσασα καὶ ἐνετίθει ἐν αὐ
ἐσθὴς δεδαλαίη). Ἐν τέλει δὲ
λέγεται χρυσηλάκατος (4),
θνητὰς τὸ παράδειγμα τῆς ἐρ

Ὥστε αἱ Ὁμηρικαὶ γυναῖ
ἀλλὰ καὶ αὐταὶ αἱ βασίλισσ
ἐργασίαν, καυχῶνται ἐπὶ τ
ᾄσματα μεταχειρίζονται ὡς
δαιότερον, ἔχουσι καὶ αὐ
ἀξιοθαύμαστον· τὸ μνημο
ποιμένες εἰσὶ νύμφαι εὐ
ἡλίου, ἐπιτρέπει νὰ εἰκά
ἠσχολοῦντο καὶ περὶ τὴν
αἱ παρθενικαὶ νεάνιδες
τὴν κάλπην ἐπὶ τῶν ὤμ
φρεάτων εὐήρυτον ὕδ

(1) ε 61 καὶ κ 230.
(πρβλ. κύρ. ὄν. Εὐμήλη,

ον
ἔρ-
ωδε-
α (1)·
, ἐξ οὗ
ειπνήσω-
ώσκει, καὶ
ν ἐσχαρῶν,
εια ἐγείρεται
ιναν (2)· αὕτη
) καὶ ὡς ἐμπει-
ι καὶ τὴν δουλο-
λεύει τὰς μὲν ἵνα
ητας νὰ ἁπλώσωσιν
σι τὰς τραπέζας καὶ
καὶ ἄλλας εἴκοσι νὰ
ς δὲ κελεύει κατεπειγόν-
οἱ ὀχληροὶ μνηστῆρες λίαν
ταξὺ οἱ δμῶες ἄγουσιν ἐκ
ος τράγους, ὁ ποιμὴν κριοὺς
εἰς τὴν εὐωχίαν τῶν μνηστή-
καθῆκον τῆς ἀμφιπόλου πρὸ
ν προχόῳ καλῇ καὶ χρυσῇ ἐπι-
ονται, μετὰ δὲ τοῦτο τανύει τὴν
δοίη ταμίη ἢ οἰκονόμος παρατίθησι
ἔπειτα πολλὰ εἴδατα = ἐδέσμα-
προς τούτοις καὶ εἰς ἐργασίαν ἐκτὸς
ς. Οὕτω λ, χ. ἡ Ἑκάβη τὰς ἀμφι-
ωσι τὰς γηραιὰς Τρωάδας εἰς τὸν ναὸν
τῆς Ἀθηνᾶς (7). Ὑπὸ τῆς Πηνελόπης

(3) ψ 395. (4) ψ 429. (5) υ 149. (6) α 136.

... ἵνα κρύβδην καὶ ἐμπιστευτικῶς
... Λαέρτην τὴν εὐχάριστον ...
...μάχου ἐκ τῆς Πύλου. (1). Ὁ Π...
..., ἵνα στείλῃ πρὸς τὸν οἶκον αὐτο...
...αλαβὴν τῶν δώρων, δι' ὧν ἐτίμησεν ...
... πρὸς τούτοις τῶν δμωῶν ἦτο τῆς ἐπ...
... καὶ τοὺς λαμπτῆρας ἑτοιμάζωσιν, ἐφ' ὧ...
...α. αὖα πάλαι, περίκηλα καὶ σχιστὰ ...
...των· ταύτας δὲ ἀνάπτουσαι ἀμοιβαδὸν ἀνε...
... τοῦ Ὀδυσσέως (3), φῶς καὶ θερμότητα ...
...νίδες, ἰδίᾳ αἱ θαλαμηπόλοι, ἑτοιμάζου...
...εὐνὴν τῶν δεσποτῶν δαΐδων ὑπὸ λαμπομένω...
... εἰς τὸ λέχος ἡγεμονεύουσι δάος ἐν χερσὶν ἔχου...
... θάλαμον, ἀπήρχοντο (5)· κατὰ τὸν αὐτὸν τ...
... καὶ τὴν κλίνην τῶν φιλοξενουμένων (6).
...αῖα ἡ πυκιμηδὴς Εὐρύκλεια ἰδιαιτέρως περι...
... Τηλέμαχον ἐν τῷ κοιτῶνι· ὅτε δηλαδὴ ἐκεῖνος ἐ...
... χιτῶνα, ἡ ἀγαθὴ τροφὸς παραλαμβάνει αὐτ...
...ξεν αὐτὸν καὶ καλῶς ἤσκησεν, ἀνεκρέμασεν ἐ...
... τὴν τρητὴν κλίνην· μεθ' ὃ κλείσασα τὴν θύραν κα...
... ἵνα κοιμηθῇ (7). Παρὰ τὴν παρθένον Ναυσικ...
...ῶς κεκλεισμένου θαλάμου καθεύδουσαν παρακοιμῶντ...
... τῶν σταθμῶν τῆς θύρας δύο ἀμφίπολοι ἀπὸ τῶν Χαρι...
...ουσαι (8). Καὶ τέλος αἱ σεμνότεραι τῶν ἀμφιπόλων ...
... καὶ μᾶλλον ἡλικιωμέναι χρησιμεύουσιν ὡς ἀκόλου...
... ἐξερχομένης τῆς οἰκίας· τοιαῦται ἀκολουθοῦσι ...
... τῇ Ναυσικᾷ (10) καὶ τῇ Πηνελόπῃ, ὅταν θέλῃ νὰ ἐμφα...
... τῶν μνηστήρων, ὧν ἑκατέρα ἑκατέρωθεν αὐτῆς παρίστατ...
...ς δ' ἄρα οἱ ἑκάτερθε παρέστη) (11). Ἐν τῷ εἰς Δήμητρ...
... τῆς μισθωτῆς ἀφήλικος γυναικὸς ὁρίζονται ...
...νὸν τιθηνᾶσθαι, δώματα τηρεῖν, λέχος δεσπο...
... ἐν μυχῷ θαλάμῳ καὶ τὰς γυναῖκας διδάσκειν ...

... (2) ρ 75. (3) σ 308. (4) τ 64. (5) ψ 175-284. (6) ...
... (8) ζ 16. (9) Γ 143. (10) ζ 84. (11) σ 205.

Περὶ τοῦ ὑπὸ τῶν γυναικῶν λουτροῦ

...ντα τὰ μέχρι τοῦδε εἶνε σεμνὰ καὶ εὐπρεπῆ τιμῶντα τὴν ἠθι... τῆς τότε κοινωνίας, πλὴν τὸ ἔθος τοῦ νὰ γίνηται τὸ λουτρὸν ἀνδρῶν ὑπὸ τῶν γυναικῶν παρέσχεν εἴς τινας ἀφορμὴν εἰς μομφὴν τῆς τότε κοινωνίας. Καὶ τῷ ὄντι γίνεται τὸ λουτρὸν ὑπὸ γυναι... τοτὲ μὲν ἐλευθέρων, τοτὲ δὲ δμωῶν, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ ὑπὸ τῶν ...ενικῶν θυγατέρων τῶν βασιλέων πρὸς ἐπιφανεῖς ξένους τιμῆς ...ν. Οὕτω λ. χ. μνημονεύεται ὅτι ἡ νεωτάτη καὶ ὡραιοτάτη τῶν Νέστορος θυγατέρων λούει τὸν Τηλέμαχον, χρίει καὶ ἀμφιεννύει (1). ...αὐτὴ δὲ ἡ Ἑλένη ὅτε διέμενεν ἐν Τροίᾳ παρέσχε τὴν αὐτὴν ὑπη...ν πρὸς τὸν Ὀδυσσέα εἰσελθόντα εἰς τὴν πόλιν ὑπὸ μορφὴν ἐπαί... (2). Ἡ δὲ Κίρκη περιγράφεται λεπτομερῶς λούουσα ἐντὸς ἀσα...ου τὸν Ὀδυσσέα θυμῆρες τὸ ὕδωρ κεράσασα κατὰ τῆς κε...ῆς καὶ τῶν ὤμων αὐτοῦ (3).

Καὶ ἄλλοι μὲν τὸ ἄσεμνον τοῦτο ἀφόρητον ὑπολαβόντες ἐκάκισαν ...τότε ἐποχὴν ὡς ἀνήθικον, ἄλλοι δὲ ἐνθουσιώδεις συνήγοροι ὑπερ...λογοῦνται τοῦ ποιητοῦ καὶ αὐτὸς ὁ Εὐστάθιος δικαιολογεῖ τὸ ...ἔγμα ὡς ἔθος τῆς ἐποχῆς. Ἀλλὰ κατὰ τὸν μεγαν πολιτικὸν ...ς Βρεττανίας τὸν Gladstone τὸ πρᾶγμα οὐδεμιᾶς δεῖται δικαιολο...ς, ἀλλὰ μόνον διασαφήσεως. Διότι κατὰ τὴν ὀρθὴν αὐτοῦ γνώμην ...ῆτο ὅλως ἀλλόκοτον νὰ ἀνακαλύψῃ τις ἀσεμνότητα ἐν μέσῳ τοι...των γυναικῶν, οἵας ὁ Ὅμηρος ἀπεικονίζει, ἢ ἐν μέσῳ τοιούτων ...δρῶν ἐγκρατείας καὶ σωφροσύνης δείγματα ζηλωτὰ παρεχόντων. ...ν ἡ κοινωνίᾳ τὸ νὰ ἐκθέτῃ τις ἄνδρα γυμνωθέντα εἰς τὴν θέαν ...ν ἀνδρῶν μόνον ἀπετέλει τὴν μεγίστην καὶ αἰσχίστην τιμωρίαν, ...αν ὁ Ὀδυσσεὺς ἀπειλεῖ κατὰ τοῦ Θερσίτου (4), καὶ ὅταν ὁ Ὀδυσ...εὺς ἐν τῇ ἐρημίᾳ εὑρισκόμενος καὶ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἀνάγκῃ τὰ μάλιστα ...φροντίζῃ ν' ἀποφύγῃ τὴν τοιαύτην ἀσχημοσύνην (5), εἶνε ἀπίστευτον ...λως νὰ ὑποθέσῃ τις τοῦτο συνήθως συμβαῖνον καὶ δὴ καὶ με...ταξὺ προσώπων τῆς ἀνωτάτης περιωπῆς καὶ μάλιστα, ὅτε οὐδεμία ἀνάγκη τοῦτο ἐπέβαλλεν. Καὶ ὥσπερ τοῦτο ἀπίστευτον φαίνεται, οὕτω θὰ ἀποδειχθῇ καὶ οὐχὶ ἀληθεῦον.

(1) γ 464. (2) δ 252. (3) κ 361. (4) Β 260. (5) ζ 126.

ἡ ἀμφίπολος ταμίη προτιμᾶται ἵνα κρύβδην
διβάσῃ πρὸς τὸν ἐν τοῖς ἀγροῖς Λαέρτην
περὶ τῆς ἀφίξεως τοῦ Τηλεμάχου ἐκ τῆς Ι
συμβουλεύει τῷ Τηλεμάχῳ, ἵνα στείλῃ
δμωὰς γυναῖκας, πρὸς παραλαβὴν τῶν δώ
ὁ Μενέλαος (2). Ἔργον πρὸς τούτοις τ
τὸ πῦρ νὰ ἀνάπτωσιν, καὶ τοὺς λαμπτῆ
σώρευον ξύλα κάγκανα, αὖα πάλαι,
μιγνύουσαι μετὰ δᾴδων· ταύτας δὲ ἀν
αἱ δμωαὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Ὀδυσσέως (
χουσαι (4)· αἱ θεραπαινίδες, ἰδίᾳ αἱ
ἐντύνουσιν τὴν εὐνὴν τῶν δεσπο
αὐτοῖς ἐρχομένοις εἰς τὸ λέχος ἡγε
ἀγαγοῦσαι δὲ εἰς τὸν θάλαμον, ἀπ
πον ἑτοιμάζουσι καὶ τὴν κλίνην τ

Ἡ σεβαστὴ γραῖα ἡ πυκιμη
εῖται τὸν νεαρὸν Τηλέμαχον ἐν
δυνε τὸν μαλακὸν χιτῶνα, ἡ
ἀφ' οὗ δὲ ἔπτυξεν αὐτὸν καὶ
πασσάλῳ παρὰ τὴν τρητὴν κλ
λιπε τὸν νεανίαν, ἵνα κοιμη
ἐντὸς τοῦ καλῶς κεκλεισμέν
ἑκατέρωθεν τῶν σταθμῶν τ
τὸ κάλλος ἔχουσαι (8). Κα
κεδνὰ ἰδυῖαι καὶ μᾶλλο
τῆς δεσποίνης ἐξερχομέ
Ἑλένῃ (9), τῇ Νηυσικᾷ
νισθῇ πρὸ τῶν μνηστήρ
(ἀμφίπολος δ' ἄρα οἱ
ὕμνῳ ὡς ἔργα τῆς μ
παῖδα νεογνὸν τιθη
νον στορέσαι ἐν μυ
ἔργα.

(1) π 150-154. (2
η 335. (7) α 436.

ων
τόν,
λού-
«ἐλού-
ου ποιη-
ς τὸ ὑπή-
αὶ χιτῶνα,
ευον αὐτῷ νὰ
νθῶσιν ὥστε νὰ
δύναται νὰ γυ-

περιγραφῆ τοῦ λου-
ς δὲν εἶνε ἀσφαλὲς νὰ
ν Ἑλληνίδων παρθένων
σης
. ὅτι αἱ μαρτυρίαι τοῦ ποι-
ωθῇ ἡ εὐπρέπεια καὶ ἡ σε-
δὲν συμφωνουσιν ἀκριβῶς καὶ
αὐστηροῦ πολιτισμοῦ, ἀλλ'
σιν, ὅτι ἐὰν τὸ ἐξωτερικὸν ἐν
τερον ὁπωσοῦν, τὸ ἐσωτερικὸν
ωφότερα ἢ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν.

κύρια γυναικῶν

μοῦ κατὰ τὴν ἡρωϊκὴν ἐποχὴν δύναταί
ρίων ὀνομάτων, δι' ὧν ὀνομάζονται ἄνδρες
όματα δίδονται ἐκ τῶν καθημερινῶν τοῦ
τεχνῶν, ἐκ τῶν περιστοιχιζόντων ἀντικειμέ-
οῦ βίου τῶν γονέων ἢ συγγενῶν, καὶ συνελόντι
ν καὶ κλίσεων τοῦ λαοῦ. Ὁ Ὅμηρος πολλάκις
χυοὶ Φαίακες ἦσαν ναυσικλυτοὶ καὶ δολιχή-
ἄνευ τῆς μνείας ταύτης εὐκόλως ἠδύνατό τις νὰ

10. (3) 227. (4) 210-225.

Καὶ πρῶτον παρατηρητέον ὅτι οὐδε [illegible]
Ἰλιάδι· καὶ εἰκότως, ἐπειδὴ αὕτη ἀπ[illegible] εἰλημμένα.
λεμικὸν βίον καὶ οὐχὶ τὸν ἄνετον εἰρη[illegible] Ἀγχίαλος, Ἀ[illegible]
ρον ὁ ποιητὴς διὰ τὸ λουτρὸν μεταχ[illegible] Ναυτεύς, Ἐ[illegible]
χρίειν καὶ τὸ ρ. βάλλειν ἢ ἀμφιεννύ[illegible] Ἀναβησίνεως, [illegible]
τος δηλ. φᾶρος καὶ χιτῶνα, ἢ [illegible] Ἐλατρεύς καὶ ἡ χα[illegible]
στέον δὲ ἂν τὰ τοιαῦτα ῥήματα [illegible]
νον ἐνεργεῖ ἀμέσως, ἢ ἁπλῶς πα[illegible]
σιν καὶ τὴν ἀμφίεσιν», ὥσπερ [illegible] τῆς ἡρωϊκῆς ἐποχῆς
παρέχει αὐτῷ τὰ μέσα πρὸς [illegible] τοῦ σώματος καὶ τὸ [illegible]
νείας ταύτης δύνανται νὰ χρη[illegible] δηλοῦσι τὰ κύρια ὀνό[illegible]
λ. χ. ὁ Τηλέμαχος (2) λέγ[illegible] Ἀντήνωρ, Ἀντί[illegible]
ναν τε χιτῶνά τε», εἶνα[illegible] Ἄλτης, Ποδῆς, [illegible]
χλαῖναν καὶ χιτῶνα, ἵνα μ[illegible] Ποδάρκης, Προ[illegible]
λαμβάνεται ἡ φρᾶσις ἀ[illegible] Ἀλκμαίων, Ἴφιτος, [illegible]
τὸ φᾶρος καὶ ἔπειτα τὸν [illegible] Ἀγασθένης, Πολυθέρσης, [illegible]
ἐνέδυεν τὸν λουόμενον [illegible] Ἰθαιμένης, Μέγας, Με[illegible]
πρῶτον τὸ φᾶρος καὶ [illegible] Στράτιος, Στιχίος, Κλ[illegible]
δικαιολογία τοῦ Εὐστα[illegible] Νεοπτόλεμος, Πάλλ[illegible]
χρώντως νὰ ἑρμηνεύ[illegible] Χερσιδάμας.
λάβωμεν τὴν ἑρμηνε[illegible] στρατοὺς εἰς τὴν μάχην, τ[illegible]
τρὸν καὶ τὸ ἔλαιον [illegible] ἐν τῇ μάχῃ, ἄρχειν δὲ τ[illegible]
ἵνα περιβληθῇ μόν[illegible] δήμῳ καὶ σώζειν τὴν πατρίδ[illegible]
δικαιολογεῖται καὶ [illegible] Ἄκτωρ, Ἀγήνωρ, Κρείω[illegible]
ποιὸς παραβάλλ[illegible] Πεισήνωρ, Πείσανδρος, Πε[illegible]
τὸ λουτρὸν θὰ [illegible] Λαόδοκος, Πρωτε[illegible]
ἔπειτα τὸ φᾶρο[illegible] Δημοκόων, Δημόδοκος, Ἀστ[illegible]
ὑποκάτω. [illegible] καὶ Σῶκος.

Ὅτι δὲ ἀν[illegible] τοῦ πνεύματος περὶ πολλοῦ ἐποι-
μαρτυρεῖ τὸ [illegible] πλεονεκτήμασιν ἀλλὰ κα[illegible]
ὁ ξένος αὐτο[illegible] ὀνομάζονται, Ἀλκιμέδων, Ἀλκι-
δμωαὶ λου[illegible] Μέδων, Κλυτομήδης.
καὶ ὅμως [illegible] Μέντωρ, Μήστωρ, Εὐμή-
δμωαὶ λο[illegible] Πολύϊδος, Κλυτίος, Κλει-
[illegible] Ἐχεκλῆς, Φέρεκλος,
[illegible] Ἀγακλῆς.

(1) γ. 467 [illegible]

δὲν ἡμέ-
τοχῃ ἐκείνῃ,
υτικὰ τούτων
ωρ, Φιλοκτήτης,
χύλιος, Πόλυβος,
μηλος. Ὀϊκλῆς.
ὀνόματα, Ἵππασος,
ος, Ἱπποκόων, Ἱππό-
Κτήσιππος, Λεύκιππος,
του ὀχοῦμαι) ἐμφαίνουσιν
καὶ πολύχρηστον τοῦτο ζῷον
Οὐδὲν δὲ τὸ παράδοξον, ὅτι ἐκ
ασμένος ἐκ τοῦ ἵππου, ἐπειδὴ ἡ
τοῦ κραναὴ οὖσα, καὶ ἑπομένως
ἦτο· ὅπερ ὑποστηρίζει ἔτι μᾶλλον
ίζοντο ἐκ τῶν καθημερινῶν ἐπιτηδευ-
ων ἀντικειμένων.
ς (ἐκ τοῦ τεύχω), Τέκτων, Σχεδίος καὶ
καὶ ἡ τεκτονικὴ καὶ ἡ κεραμευτικὴ τέχνη

σε τὸν υἱὸν αὐτοῦ Τηλέμαχον, ἐπειδὴ ἅμα
ρως προσεκλήθη νὰ μετάσχῃ τῆς ἐπὶ τὴν Τροίαν
ινως ἔμελλε τῆς πατρίδος τῆλε νὰ μάχηται.
λαβε τὸ ἑαυτοῦ ὄνομα κατὰ σύστασιν τοῦ μητρο-
ν, ἐπειδὴ οὗτος πολλοῖς ὀδυσσάμενος (= ὀργι-
θεις) ἀφίκετο εἰς τὴν Ἰθάκην. Ἡ Ἀφροδίτη ὠνόμασε
Αἰνείαν, ὅτι αἰνὸν ἄχος αὐτὴν εἷλεν (1). Ὁ Με-
μάσθη μὲν ἴσως κατὰ τύχην, ἀλλὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ
ν φερώνυμον τ. ἔ. σημαῖνον τὸ ἔργον τοῦ ὀνομασθέν-
μέλημα αὐτῷ ἡ ἄγρα ἐγένετο, ὡς ἐμφαίνει ἡ θήρα
ωνίου κάπρου.
γως πρὸς τὰ τῶν ἀνδρῶν ὀνόματα εἶνε ἐσχηματισμένα καὶ
υναικῶν. Καὶ πρῶτον μέν, ὅτι καὶ αἱ γυναῖκες εἶχόν ποτε
ιδαῖον μέλημα τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ σωματικοῦ σθένους καὶ τοῦ

(1) Ὕμν. Ἀφροδ.

συμπεράνῃ τὴν ναυτικὴν
ὀνόματα αὐτῶν ἐκ τῆς
οὗτοι καλοῦνται ἐκ μὲν
λος, Εὐρύαλος, Ποντ
Πολύνηος, Ναυβολίδ
νεως, Πρῳρεύς, Π
βασιλόπαις Ναυσι

Ὅτι δὲ πολεμο
πολεμικὴν τέχνην
τῆς ψυχῆς νὰ π
Ἀρηίθοος, Ἀρη
Ἀντίφονος, Δη
δασος, Θόας,
νωρ, Ἀλκάθο
δάμας, Ἴφικλ
νελος, Σθενελ
Μέμνων, Ἀ
νίος, Ρηξή
Τελαμών,

Τὴν δὲ
δεξιότητ
λων ἐν
σημαίνο
Ὀτρυν-
σίστρα-
λαος,
οχος,

Ἀ
οῦντ
πά
μή
Ἐ
δη
τ
Π

πασιν ἀμέτοχοι τῶν
καὶ τῆς ἀσφαλείας τῆς
αὐτῶν Ἀνδρομάχη,
Φυλόχη, Μετάνειρα
καὶ Σθενέλη, Μάρ
ἀνωτέρω παρεθέμεθα.
τοῦ προσώπου, ἡ καλ
τὰ κοσμήματα καὶ θελ
νοῦσιν ἐν τῇ ἡρωϊκῇ ἐποχῇ
των τούτων, οἷα εἶνε Ἀντι
νόπη, Ροδόπη καὶ Μερ
Εὐάδνη, Φανὼ καὶ Χαρι
καὶ Λευκοθέα. Αἴθρα καὶ Φ
Πύρρα καὶ Καλλιστώ.
ὁπόσον ἐσπουδάζετο καὶ ἡ
καὶ ἡ ἐπὶ ταῖς ἀρεταῖς εὐκλ
φύλου, ἐμφαίνουσι τὰ κ
Διομήδη Εὐρυμήδη κ
κάστη καὶ Μηδεσικάστη, Εὐ
Φρόντις καὶ Ἰφιμέδεια, Ἐν
περὶ πολλοῦ ἐποιεῖτο τὰ δικ
τὰ ἀγαθὰ ταῦτα ἔνστικτα ἐκδηλοῖ κ
οἷα εἶνε Εὐρυδίκη καὶ Εὐρυ
δίκη, Καλλιδίκη καὶ Κλεισιδίκη

καὶ ἡ σπουδὴ πρὸς τὴν ἀνάπτυξ
σπουδαῖον μέλημα τῶν γυναικῶν.
καὶ ἐπιμελημάτων αὐτῶν ὀνομάζοντα
Εὐμήλη καὶ Πολυμήλη, Ἐρίβοια
καὶ Εὔβοια. Αἱ τοῦ Κέκροπος θυγα
ὀνομασθεῖσαι Ἕρση, Πάνδροσος,
ὅτι ἡ πρὸς τὴν γεωργίαν σπουδ
Τοῦτ' αὐτὸ μαρτυρεῖ καὶ ὁ μῦθος τοῦ
Ὤτου καὶ Ἐφιάλτου, διότι ὁ μὲν

..ν, ὁ δὲ Ὦτος καὶ Ἐφιάλτης τὸν
.. τῶν σιτηρῶν, ὅπερ ὑπομιμνήσκει τὸν
..αι ὁ ἀλοητὸς τοῦ ἀραβοσίτου ἐνιαχοῦ

..μασθεῖσαι ἐκ τῶν πτηνῶν Ἀηδὼν καὶ
..ν ἡδυέπειαν τοῦ γυναικείου φύλου καὶ τὴν
..λπήν.

..ς γυναικὸς τοῦ βασιλέως τῶν Φαιάκων ὁ Ὅμη-
.. δ' ὄνομά ἐστιν ἐπώνυμον αὐτῇ (1), ἔνθα τὸ
..ναι δεύτερον ὄνομα, ἢ ἐπίκλησιν, ἀλλ' εἶνε ἀντὶ
..κατὰ τὴν ὀρθὴν παρατήρησιν τοῦ Εὐσταθίου. τ. ἔ.
..ῳ πράγματι (=ὄνομα καὶ πρᾶγμα)· ἤτοι ἡ σεπτὴ
..α ὠνομάσθη τὸ ὄνομα τοῦτο κατὰ πρόνοιαν καὶ εὐχὴν
Διότι ἡ λ. Ἀρήτη προῆλθεν ἐκ τοῦ Ἀρητή, (ὡς τὸ
τοῦ Φαιδρά), τὸ δὲ ἐπίθετον ἀρητὴ (θηλ. τοῦ ἀρητὸς
Ἄρατος), ἐγένετο ἐκ τοῦ ρ. ἀράομαι-ῶμαι=εὔχομαι
..ήτη σημαίνει τὴν κόρην τὴν κατὰ τὴν εὐχὴν τῶν γονέων
. καὶ ὀνομασθεῖσαν, ἥτις ἄλλως καὶ Εὐκταία δύναται νὰ
..ς ὁ Λάκων Δημάρητος ὠνομάσθη οὕτω, διότι ἐγένετο τῷ
εὐξαμένων ἢ ἀρὴν ποιησαμένων πανδημεὶ τῶν Σπαρτια-
(2) καὶ ὁ Λυκοῦργος ὠνόμασε τὸν Χαρίλαον διὰ τὸ τοὺς πάν-
εἶναι περχαρεῖς, ἀγαμένους τὸ φρόνημα καὶ τὴν δικαιοσύνην.
Πηνελόπη.— Ἐν ᾧ δὲ τὸ προκείμενον παράδειγμα δεικνύει,
.. προνοίᾳ τῶν γονέων ἐτίθεντο τὰ ὀνόματα τῶν παίδων, ἠδύνατο
.. ἄλλως κατὰ τύχην νὰ δοθῇ ὄνομά τι, ὅπερ ἔπειτα συνέβαινε νὰ
..μφωνήσῃ πρὸς τὸ ἔργον ἢ τὸ ἐπιτήδευμα τοῦ ὀνομασθέντος. λ. χ.
..ς Πηνελόπης τὸ ὄνομα συνέβη νὰ συμφωνήσῃ πρὸς τὸ πρᾶγμα
τὸν ἱστόν, δι' οὗ ἐξηπάτα τοὺς μνηστῆρας ἐπὶ τρία ἔτη. Διότι τὸ
..ομα Πηνελόπη, ἂν παραδεχθῶμεν συντεθειμένον ἐκ τοῦ πηνίον
..αι λέπω, σημαίνει τὴν ἐκλεπίζουσαν τὸ πηνίον ἢ τὸ ὑφανθὲν πα-
..ίον, ἂν δὲ λάβωμεν αὐτὸ σύνθετον ἐκ τοῦ πηνέλη(=πηνίον) καὶ
..π. (opus=ἔργον), τότε δηλοῖ ἐν γένει τὴν ὑφάντριαν ἢ ὑφαντώ.
..ὸς τὴν σημασίαν ταύτην συμφωνεῖ καὶ τὸ ὄνομα μιᾶς Ὠκεανίδος,

(1) η 54. (2) Ἡροδοτ. 6, 63. πρβλ καὶ Πλούταρχ. Λυκ. IV.

ἥτις λέγεται Κερκνίς (1) ἐκ τῆς κερκίδος σημαινούσης τὸ ὑφαντ. ἐργαλεῖον. Ἐν Κυνουρίᾳ σήμερον εὕρηται κύρ. ὄνομα γυναικὸς Ἀ. φαντώ, παραφθαρὲν πάντως ἐκ τοῦ Ἀνυφαντώ παρὰ τὸ ὑφαίν. ὅπερ καὶ ἀνυφαίνω προφέρεται· ὥστε καὶ τοῦτο σημαίνει τὴν ὑφά-τριαν ἢ ὑφαντώ (2).

Ἐπειδὴ δὲ σήμερον πολλὴ ὀλιγωρία δεικνύεται ἐν τῇ ὀνοματ. σίᾳ καὶ ἀσυγγνώστως καὶ ἀντεθνικῶς ὑπεισδύνουσι καὶ ἐπιπολάζ. Ἑβραϊκὰ καὶ ἄλλα ξενικὰ ὀνόματα ἀρσενικὰ καὶ θηλυκά, καθὴκ. ἡγοῦμαι νὰ ἐπιστήσω τὴν προσοχὴν τῶν Ἑλλήνων καὶ μάλιστα τ. Ἑλληνίδων εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν κυρίων ὀνομάτων. Διότι ἐπειδὴ. λόγος εἶνε σκιὰ τοῦ ἔργου, δυνατὸν καὶ διὰ τῶν ἐνδόξων ὀνομ. των τοῦ εὐκλεοῦς ἐθνικοῦ παρελθόντος νὰ συγκινήσωμεν τὰς κεχαλ. ρωμένας χορδὰς τοῦ παρόντος ὅπερ ὑπνώττει, καὶ διὰ τῶν καλ. ὀνομάτων τῶν ὑπομιμνησκόντων περιπόθητον μεγαλεῖον νὰ ἐξεγείρω. μεν καθευδούσας ψυχάς, ἀναισθήτως ἐχούσας πρὸς τὰ κλεινὰ πάτρια. Δυνατὸν ὁ Τολμίδης τοῦ Τολμαίου νὰ ὑποθερμάνῃ τὸν ναρκοῦντα καὶ εἰς τόλμην τὸν ἄτολμον νὰ κινήσῃ, ἴσως ὁ Τιμάνωρ τοῦ Τι-μάνθους ὑποκαύσει τὸν ἀφιλότιμον καὶ εἰς ἔρωτα τῆς τιμῆς πρ. τρέψει, ἐλπὶς εἶνε, ὅτι ὁ παῖς ὅταν ὀνομασθῇ Μιλτιάδης ἢ Θεμιστο-κλῆς, Λεωνίδας ἢ Βρασίδας, Ἀλέξανδρος ἢ Κωνσταντῖνος θὰ ἠλεκ-τρισθῇ εἰς πατριωτισμὸν καὶ θὰ ἔλθῃ εἰς ἐπίγνωσιν τῶν πρὸς τὴ. πατρίδα καθηκόντων.

Διὸ λίαν ἀξιεπαίνως καὶ εὐφυῶς ὁ ἀοίδιμος ἱστορικὸς Παπαρρηγ-πουλος παρατηρεῖ ἐν τῇ ἱστορίᾳ αὐτοῦ (1), ὅτι κατὰ τὰς παραμο. τῆς Ἐπαναστάσεως, ὅτε ἐδούλευε μὲν ἔτι τὸ Ἔθνος, ἀλλ' οἱ προ-πάτορες ἡμῶν ἐφαίνοντο πρὸς τὴν ἐλευθερίαν ὀργῶντες, ἐξεδηλοῦντ. τὰ φλογερὰ αἰσθήματα καὶ ὁ πρὸς τὸ παρελθὸν μεγαλεῖον ἔρως καὶ διὰ τῶν ὀνομάτων, δι' ὧν ἐκοσμοῦντο τὰ μικρὰ πολεμικὰ πλοῖα αὐτῶν. Διότι ταῦτα ὠνομάζοντο τότε Σπαρτιᾶτις ἢ Ἀσπασία, Ἑλλὰς ἢ Ἐλευθερία, Λεωνίδας ἢ Θεμιστοκλῆς, Ἐπαμεινώνδας ἢ Περικλῆς, Ἀθηνᾶ ἢ Κλειώ, Νιόβη ἢ Γοργὼ κλπ. οὐχὶ δὲ Κίσσα ἢ Κίχλα ἢ Ἀλφειὸς ἢ Πηνειός.

Ἐνταῦθα δέον νὰ παρατεθῶσι σειραὶ κυρίων ὀνομάτων θηλυκῶν.

(1) Πρβλ. κύρ. ὄνομα Κερκίων (Ἡσιόδ.) (2) Ζησίου γυναικῶν ὀνόματα ἐν Κυνουρίᾳ σ 16. (1) 5. 593.

ν το μὲν καταδεικνύεται ἡ εὐκολία καὶ χάρις, ἣν ἔχει ἡ Ἑλληγλῶσσα καὶ φαντασία εἰς τὸ ὀνοματοθετεῖν, τὸ δὲ διατρανοῦται ιοῦτος τῶν ὀνομάτων καὶ ἡ εὐστοχία ἐν τῇ ὀνοματοθεσίᾳ· οὕτω ;. ὑπὸ μὲν τοῦ Ὁμήρου μνημονεύονται τριάκοντα καὶ τρία ιατα τῶν θυγατέρων τοῦ Νηρέως, αἵτινες εἶνε οἱονεὶ αἱ τῆς θαιης νύμφαι καὶ ὧν τὰ ὀνόματα εἶνε πεποιημένα ἐκ τῶν ἰδιοτήκαὶ τοῦ χρώματος τῶν θαλασσίων ὑδάτων, ὁ δὲ Ἡσίοδος ἐν τῇ ονια (1) τὸν ἀριθμὸν τῶν Νηρηΐδων αὐξάνει εἰς πεντήκοντα, νες κατακοσμοῦνται ὑπ' αὐτοῦ καὶ διὰ τῶν ἐπιθέτων, Νηρηῒς εσσα, χαρίεσσα, ῥοδόπηχυς, ἱμερόεσσα, εὐειδής, φιλομδής, φυὴν ἐρατὴ καὶ εἶδος ἀμύμων, ἀμύμονα ἔργα ἶαι»· ὁ αὐτὸς δὲ ποιητὴς προϊὼν κατωτέρω (2) προστίθησι καὶ ὠκεανίδας ἢ ὠκεανίνας ὧν τινὲς μὲν φέρουσι ὀνόματα Νηδων, ἄλλαι δὲ νέα οὐ μόνον τὰς φυσικὰς ἰδιότητας τῆς θαλάσσης φαίνοντα, ἀλλὰ καὶ χαρακτηρισμοὺς τοῦ γυναικείου φύλου ἐκ τοῦ ωνικοῦ καὶ οἰκογενειακοῦ βίου εἰλημμένους· τὰ ὀνόματα τῶν Νηδων καὶ Ὠκεανίδων ἐκ τοῦ Ὁμήρου καὶ Ἡσιόδου εἶνε :

1) Πρωτὼ καὶ Δυναμένη, ὀνομασθεῖσαι διὰ τὴν καταπληκτικὴν αμιν τοῦ θαλασσίου στοιχείου.

2) Γαλήνη, Γλαύκη, Γλαυκονόμη, Μελίτη καὶ Γαλάτεια Ἴαιρα, Ἰάσσα δηλοῦσαι τὸ γλυκύ, ἰῶδες καὶ ἐπαγωγὸν χρῶμα τῆς θαλάσσης.

3) Ἁλίη, Θέτις, σημαίνουσαι τὴν νηνεμοῦσαν θάλασσαν.

4) Πανόπη, Πασιθέα, Ἀγαύη, Μαῖρα Ἐρατώ· Πρωθὼ (=πρωθη) ἐμφαίνουσαι τὸ ἀξιέραστον τῆς διαυγείας καὶ στιλπνότητος ν μαρμαρυσσόντων κυμάτων.

5) Ὠρείθυια, Πληξαύρα καὶ Γαλαξαύρα, σημαίνουσαι τὴν ζωτιιστην αὔραν τὴν τὰ κύματα διεγείρουσαν.

6) Καλλιρρόη, Ὠκυρρόη, Ἀμφιτρίτη, Κυματολήγη, Κυμώ, Κυδόκη, Κυμοθόη· δι' ὧν οἱ ποιηταὶ ὑπαινίσσονται τὴν σφοδρότητα ἱ τὸ μέγεθος τῶν θαλασσίων ρευμάτων καὶ κυμάτων, δίκην ὀρέων ισυμένων.

7) Ἀμφιθόη, Λιμνώρεια, Ἱππώ, Ἱπποθόη, Ἱππονόη καὶ Μεππη ἐκλήθησαν διότι πολλάκις οἱ ποιηταὶ παραβάλλουσι τὰ κύματα ῆς θαλάσσης πρὸς ἵππους ἀφηνιάζοντας.

(1) 243-265. (2) 349-362.

ἥτις λέγεται Κερκνίς (1) ἐκ τῆς κερκίδος σημαινούσης τὸ ὑφαντ[ικὸν] ἐργαλεῖον. Ἐν Κυνουρίᾳ σήμερον εὕρηται κύρ. ὄνομα γυναικὸς Ἀ[νυ]φαντώ, παραφθαρὲν πάντως ἐκ τοῦ Ἀνυφαντώ παρὰ τὸ ὑφαί[νω] ὅπερ καὶ ἀνυφαίνω προφέρεται· ὥστε καὶ τοῦτο σημαίνει τὴν ὑφά[ν]τριαν ἢ ὑφαντώ (2).

Ἐπειδὴ δὲ σήμερον πολλὴ ὀλιγωρία δεικνύεται ἐν τῇ ὀνοματο[θε]σίᾳ καὶ ἀσυγγνώστως καὶ ἀντεθνικῶς ὑπεισδύνουσι καὶ ἐπιπολάζ[ουσι] Ἑβραϊκὰ καὶ ἄλλα ξενικὰ ὀνόματα ἀρσενικὰ καὶ θηλυκά, καθή[κον] ἡγοῦμαι νὰ ἐπιστήσω τὴν προσοχὴν τῶν Ἑλλήνων καὶ μάλιστα τ[ῶν] Ἑλληνίδων εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν κυρίων ὀνομάτων. Διότι ἐπειδὴ [ὁ] λόγος εἶνε σκιὰ τοῦ ἔργου, δυνατὸν καὶ διὰ τῶν ἐνδόξων ὀνο[μά]των τοῦ εὐκλεοῦς ἐθνικοῦ παρελθόντος νὰ συγκινήσωμεν τὰς κεχαλ[α]ρωμένας χορδὰς τοῦ παρόντος ὅπερ ὑπνώττει, καὶ διὰ τῶν καλ[ῶν] ὀνομάτων τῶν ὑπομιμνησκόντων περιπόθητον μεγαλεῖον νὰ ἐξεγείρω[]μεν καθευδούσας ψυχάς, ἀναισθήτως ἐχούσας πρὸς τὰ κλεινὰ πάτρια. Δυνατὸν ὁ Τολμίδης τοῦ Τολμαίου νὰ ὑποθερμάνῃ τὸν ναρκοῦντ[α] καὶ εἰς τόλμην τὸν ἄτολμον νὰ κινήσῃ, ἴσως ὁ Τιμάνωρ τοῦ Τ[ι]μάνθους ὑποκαύσει τὸν ἀφιλότιμον καὶ εἰς ἔρωτα τῆς τιμῆς π[ρο]τρέψει, ἐλπὶς εἶνε, ὅτι ὁ παῖς ὅταν ὀνομασθῇ Μιλτιάδης ἢ Θεμιστο[]κλῆς, Λεωνίδας ἢ Βρασίδας, Ἀλέξανδρος ἢ Κωνσταντῖνος θὰ ἠλε[κ]τρισθῇ εἰς πατριωτισμὸν καὶ θὰ ἔλθῃ εἰς ἐπίγνωσιν τῶν πρὸς τ[ὴν] πατρίδα καθηκόντων.

Διὸ λίαν ἀξιεπαίνως καὶ εὐφυῶς ὁ ἀοίδιμος ἱστορικὸς Παπαρρη[γό]πουλος παρατηρεῖ ἐν τῇ ἱστορίᾳ αὐτοῦ (1), ὅτι κατὰ τὰς παραμονὰ[ς] τῆς Ἐπαναστάσεως, ὅτε ἐδούλευε μὲν ἔτι τὸ Ἔθνος, ἀλλ' οἱ πρ[ο]πάτορες ἡμῶν ἐφαίνοντο πρὸς τὴν ἐλευθερίαν ὀργῶντες, ἐξεδηλοῦντ[ο] τὰ φλογερὰ αἰσθήματα καὶ ὁ πρὸς τὸ παρελθὸν μεγαλεῖον ἔρως καὶ δ[ιὰ] τῶν ὀνομάτων, δι' ὧν ἐκοσμοῦντο τὰ μικρὰ πολεμικὰ πλοῖα αὐτῶ[ν]. Διότι ταῦτα ὠνομάζοντο τότε Σπαρτιᾶτις ἢ Ἀσπασία, Ἑλλὰς ἢ Ἐλευθερία, Λεωνίδας ἢ Θεμιστοκλῆς, Ἐπαμεινώνδας ἢ Περικλῆς, Ἀθηνᾶ ἢ Κλειώ, Νιόβη ἢ Γοργὼ κλπ. οὐχὶ δὲ Κίσσα ἢ Κίχλα, Ἀλφειὸς ἢ Πηνειός.

Ἐνταῦθα δέον νὰ παρατεθῶσι σειραὶ κυρίων ὀνομάτων θηλυκῶ[ν]

(1) Πρβλ. κύρ. ὄνομα Κερκίων (Ἡσιόδ.) (2) Ζησίου γυναικῶν ὀνόματα ἐν Κυ[]νουρίᾳ σ 16. (1) 5. 593.

ιν το μὲν καταδεικνύεται ἡ εὐκολία καὶ χάρις, ἣν ἔχει ἡ Ἑλληγλῶσσα καὶ φαντασία εἰς τὸ ὀνοματοθετεῖν, τὸ δὲ διατρανοῦται λοῦτος τῶν ὀνομάτων καὶ ἡ εὐστοχία ἐν τῇ ὀνοματοθεσίᾳ· οὕτω ι. ὑπὸ μὲν τοῦ Ὁμήρου μνημονεύονται τριάκοντα καὶ τρία ιατα τῶν θυγατέρων τοῦ Νηρέως, αἵτινες εἶνε οἱονεὶ αἱ τῆς θαστς νύμφαι καὶ ὧν τὰ ὀνόματα εἶνε πεποιημένα ἐκ τῶν ἰδιοτήκαὶ τοῦ χρώματος τῶν θαλασσίων ὑδάτων, ὁ δὲ Ἡσίοδος ἐν τῇ ονίᾳ (1) τὸν ἀριθμὸν τῶν Νηρηΐδων αὐξάνει εἰς πεντήκοντα, ινες κατακοσμοῦνται ὑπ' αὐτοῦ καὶ διὰ τῶν ἐπιθέτων, Νηρηΐς ιεσσα, χαρίεσσα, ροδόπηχυς, ἱμερόεσσα, εὐειδής, φιλομδής, φυὴν ἐρατὴ καὶ εἶδος ἀμύμων, ἀμύμονα ἔργα ἴαι »· ὁ αὐτὸς δὲ ποιητὴς προϊὼν κατωτέρω (2) προστίθησι καὶ ᾿Ωκεανίδας ἢ ὠκεανίνας ὧν τινὲς μὲν φέρουσι ὀνόματα Νηδων, ἄλλαι δὲ νέα οὐ μόνον τὰς φυσικὰς ἰδιότητας τῆς θαλάσσης ραινοντα, ἀλλὰ καὶ χαρακτηρισμοὺς τοῦ γυναικείου φύλου ἐκ τοῦ ιωνικοῦ καὶ οἰκογενειακοῦ βίου εἰλημμένους· τὰ ὀνόματα τῶν Νηδων καὶ Ὠκεανίδων ἐκ τοῦ Ὁμήρου καὶ Ἡσιόδου εἶνε :

1) Πρωτὼ καὶ Δυναμένη, ὀνομασθεῖσαι διὰ τὴν καταπληκτικὴν ιαμιν τοῦ θαλασσίου στοιχείου.

2, Γαλήνη, Γλαύκη, Γλαυκονόμη, Μελίτη καὶ Γαλάτεια Ἴαιρα, Ἰάσσα δηλοῦσαι τὸ γλυκύ, ἰῶδες καὶ ἐπαγωγὸν χρῶμα τῆς θαλάσσης.

3) Ἀλίη. Θέτις, σημαίνουσαι τὴν νηνεμοῦσαν θάλασσαν.

4) Πανόπη, Πασιθέα, Ἀγαύη, Μαῖρα Ἐρατὼ· Πρωθὼ (=πρωθεῖ) ἐμφαίνουσαι τὸ ἀξιέραστον τῆς διαυγείας καὶ στιλπνότητος ν μαρμαρυσσόντων κυμάτων.

5) Ὠρείθυια, Πληξαύρα καὶ Γαλαξαύρα, σημαίνουσαι τὴν ζωτιστάτην αὔραν τὴν τὰ κύματα διεγείρουσαν.

6) Καλλιρρόη, Ὠκυρρόη, Ἀμφιτρίτη, Κυματολήγη, Κυμώ, Κυδόκη, Κυμοθόη· δι' ὧν οἱ ποιηταὶ ὑπαινίσσονται τὴν σφοδρότητα ιὶ τὸ μέγεθος τῶν θαλασσίων ρευμάτων καὶ κυμάτων, δίκην ὀρέων ιομένων.

7) Ἀμφιθόη, Λιμνώρεια, Ἱππώ, Ἱπποθόη, Ἱππονόη καὶ Μεππη ἐκλήθησαν διότι πολλάκις οἱ ποιηταὶ παραβάλλουσι τὰ κύματα ῆς θαλάσσης πρὸς ἵππους ἀφηνιάζοντας.

(1) 243-265. (2) 349-362.

... καὶ Καλυψὼ· ὠνομάσθησαν διὰ τὴν εὐρύτητ...
... τὴν γῆν περιβαλλούσης.
... Ἠϊόνη, Ἀκταίη, Ἀμάθεια, Ψαμάθ...
... δηλοῦσι τὰς ἰδιότητας τοῦ βυθοῦ κ...
...

... καὶ Ἀψεύδεια, Πρυμνὼ· εἰνίσσονται τὴν ἀσφ...
... θάλασσα τοῖς μετὰ συνέσεως καὶ θάρρους ναυτιλλο...
... Σαώ, Εὐπόμπη, Φέρουσα, Εὐνείκη (= εὖ ...
... Ποντοπόρεια· ἐμφαίνουσιν, ὅτι ἡ θάλασσα ...
... φορος διὰ τὴν συγκοινωνίαν τῶν λαῶν.

... Δωρώ, Δωρίς, Εὐδώρη, Πολυδώρη, Θαλίη, Ε...
... καλοῦνται διὰ τὰ δῶρα, ἅτινα παρέχουσι ἡ ...
... ἐπιμιξία καὶ αἱ ζωογόνοι αὖραι εἰς τοὺς γεωργοὺς καὶ ...

...μένη, Μενεσθώ, Ἰάνειρα, Καλλιάνειρα καὶ Καλλιάν...
...μάσθησαν οὕτω διότι ἡ θάλασσα οὐ μόνον τὸ σθένος καὶ τὴν ... τῶν ναυτιλλομένων ἀναπτύσσει, ἀλλὰ καὶ κλείζει τούτους.

... Ἁλιμήδη, Πουλυνόη, Αὐτονόη, Προνόη, Πρωτομέδεια· ...
...ουσιν οἵαν προσοχὴν καὶ πρόνοιαν ἀπαιτεῖ ἡ ἐξάσκησις τῆς ...ας καὶ ὅσον τὸ πνεῦμα ἐξεγείρει.

... Λειαγόρη, Εὐαγόρη, Λαομέδη, Λυσιάνασσα, καὶ Θεμι... ...δηλοῦσι τὰ κοινωνικὰ καὶ πολιτικὰ ἀγαθά, ἅτινα συνεπάγεται ... τῆς θαλάσσης ἐπιμιξία τῶν λαῶν.

Αἱ δὲ ἑπόμεναι ὀνομάζονται ἐκ τῶν ἰδιοτήτων τῶν χαρακτηριζ... ...ων τὸ γυναικεῖον φῦλον ἐν τῷ βίῳ.

16) Δηλαδή, ἡ μὲν Θόη διὰ τὴν ταχύτητα.

17) Ἡ δὲ Ξάνθη, Ἰάνθη, Ἠλέκτρα καὶ Ῥόδεια ἐκ τῶν χρωμάτ...

18) Ἡ Ἀδμήτη, Πειθὼ καὶ Ζευξώ, ἐκ τοῦ γάμου.

19) Ἡ Τύχη ἐκ τοῦ (τεύχω) σημαίνει τὴν τεχνήτριαν (1).

20) Ἡ Κερκηΐς δηλοῖ τὴν περὶ τὴν ἱστουργίαν φιλοπονίαν.

21) Ἡ Μῆτις καὶ Ἰδυῖα ὠνομάσθησαν διὰ τὴν φρόνησιν καὶ τὰ ...οχα τοῦ πνεύματος πλεονεκτήματα.

Μοῦσαι. Θαυμασίαν χάριν ἐμφαίνει ἡ ἑλληνικὴ φαντασία ... ἐν τῇ κατασκευῇ τῶν ὀνομάτων τῶν Πιερίδων Μουσῶν, αἵτινες ...

(1) Πρβλ. Τυχίος, Τύχων.

ιὰ τοῦ στόματος ἐκπέμπουσαι φωνὴν ἐν θαλίαις καὶ λιπαροῖς
; διάγουσι μέλπουσαι τοὺς αἰωνίους νόμους καὶ κλείζουσαι τὰ
. ἤθεα τῶν ἀθανάτων. Ἰδοὺ δὲ τὰ ὀνόματα καὶ τούτων.
αὶ πρῶτον Μνημοσύνη ὠνομάσθη ἡ μήτηρ αὐτῶν, ὅπερ ὄνομα
δηλοῖ, ὅτι οὐδὲν τρέφει καὶ αὐξάνει τόσον τὸ πνεῦμα ὅσον ἡ
η, οἱονεὶ ταμιεῖον τῆς παιδείας καὶ μαθήσεως οὖσα. Αἱ δὲ Μου-
ὀνομάζονται:

) Κλειώ, ὡς κλείζουσα καὶ τῇ ᾠδῇ ἐξυμνοῦσα.
) Εὐτέρπη, ὡς τέρπουσα τὴν ψυχήν.
) Θάλεια, ἐν θαλίαις.
) Μελπομένη, ἐν μολπῇ.
) Τερψιχόρη, ἐν χοροῖς.
) Ἐρατώ, ὡς ἐρατὴν ἢ πολυήρατον φωνὴν ἐκπέμπουσα.
) Πολύμνια, ὡς πολὺ ὑμνοῦσα.
) Οὐρανία, ὅτι ἐν οὐρανοῖς οἰκοῦσαι τὰ θεῖα αὐτῶν ἔργα ἐκτε-
σιν.
) Καλλιόπη, ὀπὶ (= φωνῇ) καλῇ.

Ἐν ᾧ δὲ ὁ Ζεὺς ἐκ τῆς Μνημοσύνης ἐγέννησε τὰς Μούσας, ἐκ
; Θέμιδος ἔσχε θυγατέρας τὴν Εὐρυνόμην, Δίκην καὶ Εἰ-
νην τεθαλυῖαν.

Χάριτες. Αἱ δὲ Χάριτες αἱ καλλιπάρειοι, ὧν ἀπὸ τῶν βλεφάρων
ικομένων χάρις καὶ ἔρως λυσιμελὴς καταστάζει, ὀνομάζονται.

1) Ἀγλαΐη
2) Εὐφροσύνη
3) καὶ Θαλίη
} τὴν χαράν, λαμπρότητα καὶ τὰς ἡδονὰς τοῦ βίου σημαίνουσαι.

Σειρῆνες. Ἀξιοσημείωτα προσέτι νομίζω καὶ τὰ ὀνόματα τῶν
υθολογικῶν Σειρήνων, ὧν ὁ μὲν Ὅμηρος μόνον τὰς ἰδιότητας ᾄδει,
ι δηλαδὴ τοσοῦτον κατέθελγον διὰ τῆς λιγυρᾶς φωνῆς τοὺς τυχὸν
αραπλέοντας, ὥστε οὗτοι ἐξελανθάνοντο, ὅτι εἶχον τέκνα μικρὰ καὶ
ομαρεῖς γυναῖκας, οὐδὲ ἀπενόστουν οἴκαδε ἀκούσαντες τὴν μελίγυρον
ὐτῶν μολπήν, οἱ δὲ μετὰ ταῦτα ποιηταὶ ἔδωκαν εἰς αὐτὰς ὀνό-
ματα.

Μόλπην, Λίγειαν, Θελξιέπειαν καὶ Ἀγλαοφήμην, σημαί-
νοντα τὴν λιγυρὰν καὶ θελκτικὴν γυναικείαν μολπήν. Ἐν τέλει ἀξιο-
θαύμαστον εὑρίσκω τὴν ἑλληνικὴν φαντασίαν, ὅταν πλάσσῃ τὰ ὀνό-

... τοῦ θεοῦ τῆς Ἰατρικῆς Ἀσκληπιοῦ δ...

... Ὑγίειαν· ἐπειδὴ ἡ μὲν ἀκεῖται, ἡ δὲ ... τοὺς πάσχοντας καὶ ἡ σύζυγος τοῦ θεο... τῆς θείας καὶ φιλανθρώπου ταύτης τέχνης. ..., ὠνομάσθη Ἠπιόνη οἱονεὶ ἠπίαν ... ούσα αὐτήν.

... τρόπον καὶ μετὰ τῆς αὐτῆς εὐκολίας τὸ ... θὲν καὶ τὸν Ἥλιον ἔχοντα θυγατέρας, ... μὲν Λαμπετώ, τὴν δὲ Φαέθουσαν καὶ ... οντα διὰ τὸ φῶς. Ἆρά γε αἱ σημεριναὶ Ἑ... ..., ὅταν βαπτίζωσι γενόμεναι ἀνάδοχοι ἢ μ... ... ἐπαγωγὰ καὶ ἀξιομίμητα τὰ τόσα ὀνόματα τ... ... τῇ ἡρωϊκῇ ἐποχῇ, εἴτε τῶν γυναικῶν εἴτε τῶν ... καὶ τόσα ἄλλα;

Μητρωνυμικὰ ὀνόματα.

... ἐκ τοῦ πατρὸς καλοῦνται τὰ τέκνα καὶ γίνονται τ... ...κὰ λεγόμενα ὀνόματα, οὕτω καὶ ἐκ τῆς μητρὸς σχ... ... τὰ μητρωνυμικὰ καλούμενα· παρ' Ὁμήρῳ μόνον ... Εὔρυτος καὶ Κτέατος οἱ περιώνυμοι τῆς Ἤλιδος ... τοῦ Ἄκτορος, ἐν ᾧ ἐκ τοῦ πατρὸς καλοῦνται Ἀκτο... ...ονται καὶ Μολίονε ἐν δυϊκῷ ἀριθμῷ (1) ἐκ τῆς μητ... ... Μολιόνης. Ἐκ τῆς μητρὸς προσέτι μητρων... ... ὁ Χίρων Φιλυρίδης, ἐπειδὴ ἡ μήτηρ αὐτοῦ ἐλέγετο ... (2), καὶ ὁ Περσεὺς ἐκ τῆς μητρὸς Δανάης ὀνομάζεται Δ... ...ης (3), πρὸς δὲ ὁ μὲν Ἀπόλλων ἐκ τῆς μητρὸς Λητοῦς λ... Λητοΐδης, Λητογενής, Λητόϊος (4), ἡ δὲ Ἄρτεμις ἐκ τῆς ... ἀκούει Λητωϊὰς καὶ Λητωΐς, καὶ ὁ Ἑρμῆς ἐκ τῆς ... Μαίας ὀνομάζεται Μαιάδης. Σημειωτέον δέ, ὅτι ἐπει... ... καὶ θεοὶ οὗτοι εἶνε τέκνα τοῦ Διός, ὅστις ἔγνω πολλὰς γ... ... διὰ τοῦτο ἡ μητρωνυμία ἐν αὐτοῖς καθίσταται ἀναγκα... ... διάκρισιν.

(1) Λ. 709 καὶ 750. (2) Ἡσιοδ. Θεογ. 1002. (3) ἀσπ. 229. (4) ... ... 253.

Ἐν ᾧ δὲ ἐν τῇ ἡρωϊκῇ ἐποχῇ τὰ μητρωνυμικὰ ὀνόματα εἶνε σπά-. ἐν ταῖς μετὰ ταῦτα περιόδοις τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους ἡ μητρωλία καθίσταται εὐρυτέρα· οὕτω λ. χ. ἐν ᾧ ἡ γῆ τῆς γεννήσεώς τι-; ἐκ τοῦ πατρὸς λέγεται πατρίς, ὠνομάσθη ὡσαύτως καὶ ἐκ τῆς ιτρὸς μητρίς, ὡς δὲ τὰ τέκνα ὁμοιάζοντα τῷ πατρὶ καλοῦνται ατρῴζοντα, οὕτω καὶ ὅταν ὁμοιάζωσι τῇ μητρί, ἐλέγοντο μηρῴζοντα. Ἐπειδὴ δὲ καὶ αἱ τῆς μητρὸς ἀρεταὶ πολλάκις ὑπερέχλον τὰς τοῦ πατρὸς διὰ τοῦτο καὶ δι' ἄλλην τινὰ αἰτίαν ὁ παῖς ἐκ ῆς μητρὸς λαμβάνει τὰ ἐπίθετα μητρόθρεπτος, μητροδίδακτος, ιητροήθης κλπ. Καὶ οὐ μόνον ἐπίθετα ὀνόματα ἐκ τῆς μητρὸς μνηιονεύονται πεποιημένα, ἀλλὰ καὶ κύρια ἐσχηματίσθησαν ἐκ τῆς Μηρὸς τῶν θεῶν, οἷα εἶνε:

Μητρέας - Μητρᾶς ἢ Μήτρας· Μητρόδωρος - Μητρογένης· Μητρόλαος - Μητροφῶν· Μητρόφιλος - Μητροφάνης· Μητροδώρα - Μητρόθεμις· Μητρίχη καὶ Μητρώ.

Ἀνακεφαλαίωσις.

Ἐκ τῶν εἰρημένων κατάδηλον γίνεται ὅτι καὶ ὁ πολιτισμὸς τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς ἐν τῇ τότε ἐποχῇ ἦτο ἀρκούντως ἀνεπτυγμένος, καὶ ἡ γυνὴ εἰς ὑψηλὴν περιωπὴν καὶ ἐπίζηλον βαθμὸν προηγμένη.

Ὡς κόρη καὶ θυγάτηρ ἀνατρέφεται ἐν τῇ θερμῇ στοργῇ καὶ τῇ συντόνῳ ἐπιμελείᾳ τῶν γονέων, ὧν ἦτο τὸ χάρμα καὶ ὧν αἱ θωπεῖαι ἐπιτείνουσι καὶ θάλπουσι τὸν πρὸς αὐτοὺς ὑπὸ τῶν τέκνων ὀφειλόμενον σεβασμόν· Ἐν τῇ οἰκίᾳ ἡ μήτηρ διὰ τοῦ παραδείγματος διδάσκει πάντα τὰ οἰκωφελῆ καὶ ἀμύμονα ἔργα, ἅτινα θὰ χρησιμεύσωσιν αὐτῇ, ὅταν δέσποινα τοῦ οἴκου καὶ παίδων μήτηρ γένηται. Ἡ ἐργασία αὐτῆς καὶ διαμονὴ δὲν γίνεται ἀείποτε ἐντὸς τῆς πατρικῆς οἰκίας, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ὕπαιθρον ἐξέρχεται συχνὰ καὶ μετ' ἐλευθερίας, ἥτις οὐδαμῶς τὰ ὅρια τῆς εὐπρεπείας καὶ αἰδημοσύνης ὑπερβαίνει. Τὸ ἐπίπονον καὶ μονότονον τῆς ἐργασίας ἡ παρθένος γνωρίζει νὰ ποικίλλῃ καὶ τέρπῃ διὰ τῆς ᾠδῆς, τοῦ χοροῦ καὶ διὰ τῶν παιδιῶν, αἵτινες εἰς τὴν ἐναρμόνιον ἀνάπτυξιν τοῦ σώματος καὶ τοῦ πνεύματος τὰ μάλιστα συμβάλλονται. Αἱ αὐστηραὶ διατυπώσεις τῆς ψυχρᾶς ἐθιμοτυπίας εὐτυχῶς εἶνε εἰσέτι ἄγνωστοι καὶ αἱ φαιδραὶ διαχύσεις καὶ

[illegible] τῶν ὁμηλίκων αἱ συναναστροφαὶ [illegible]
[illegible] ἐν τῷ ὁμηρικῷ κόσμῳ ἀσκεῖ τὴν
[illegible]ίαν ἐργασίας καὶ παιδιᾶς, σπουδαι[illegible]
[illegible] τὴν ἔρρυθμον ἐναλλαγὴν τῆς ἐνδ[illegible]
[illegible] εἰς τὰ ὕπαιθρα φοιτήσεως ἢ θυραυλίας
[illegible] ἡ παρθένος τὸν βίον διάγει, οὐδὲν θαυμα[illegible]
[illegible] ἀναπτύσσεται ἐναρμονίως τὸ σῶμα κα[illegible]
[illegible] θαυμαστὸν ἐκεῖνο ἀνάστημα καὶ π[illegible]
[illegible] καὶ θελκτικὸν εἶδος καὶ τὰ ἀγλαὰ [illegible]
[illegible] νὰ ἐξυμνῇ ἐν ταῖς ῥαψῳδίαις αὐτοῦ.
[illegible] ἡ παρθένος, ὁ γάμος εἶνε ὁ τερπνότατος
[illegible] αὐτῆς πόθος. Καὶ οἱ μὲν γονεῖς φροντί[illegible]
[illegible] τοῦ γάμου, ἀλλὰ καὶ ἡ παρθένος ἀφανῶς [illegible]
[illegible] αὐτῆς, ἥτις εἶνε ἀπαραίτητος ὅρος διὰ τὴν
[illegible] ἐκ τῶν δημοσίων καὶ ἐν ὑπαίθρῳ χορ[illegible]
[illegible], ἐκ τῆς ἀνὰ τοὺς ἀγροὺς ἐργασίας καὶ
[illegible]ῶν καὶ δημοσίων θεαμάτων εἶνε ἤδη γνωσ[illegible]
[illegible] τὰς χάριτας αὐτῆς μνηστεύεται ὑπὸ πολλῶ[illegible]
[illegible] καλεῖται.

[illegible]θένος ἐγένετο δάμαρ καὶ κεδνὴ ἄλοχος, [illegible]
[illegible] τῆς συζυγικῆς ἀγάπης καὶ τῆς τιμῆς, δὲν εἶνε μ[illegible]
[illegible] ἄκοιτις ἀλλὰ καὶ θυμαρὴς σύμβιος [illegible]
[illegible] ἐξέλεξεν αὐτὴν βρίσας διὰ δώρων, δὲν [illegible]
[illegible]υναικωνίτιδος οὐδὲ φόβος ζηλοτυπίας ἐκδηλοῦτα[illegible]
[illegible]έρχεται καὶ εἰσέρχεται μετ' ἐλευθερίας ἧς τὰ ὅρια
[illegible] ἡ ἠθικὴ καὶ τὸ συζυγικὸν καθῆκον καὶ ἣν ὁ σ[illegible]
[illegible] δύναται νὰ ζηλώσῃ· ἡ θύρα τῆς γυναικων[illegible]
[illegible]ονον ἐπικεκλιμένη, ἔνθα δὲ ἀναπετάννυται, ἐμ-
[illegible] ζωηρὰ εἰκὼν εὐγενοῦς καὶ ζηλωτοῦ οἰκογενειακ[illegible]
[illegible] μαρτυροῦσι τὴν ἰσοτιμίαν τοῦ συζυγικοῦ ζε[illegible]
[illegible]ματα τῆς γυναικὸς οὐδόλως παραγνωρίζονται. Η
[illegible] καὶ τῶν παίδων ἕλκει ὡς μαγνήτης ἰσχυρὸς τὸν
[illegible]ιβοντα ἥρωα, ἵνα τάχιστα ἀπονοστήσῃ οἴκαδε.
[illegible] τῆς γυναικὸς ποιεῖ τὸν ἄνδρα νὰ ἐνθουσιάζῃ ἐν τ[illegible]
[illegible] ἰδέα ὅτι αἱ γυναῖκες μωμήσονται αὐτὸν φυγό-

ντα ἢ δειλιῶντα θερμαίνει τὴν ἀνδρείαν καὶ ὑπεκκαίει τὴν φι-
κν αὐτοῦ, τὸ δὲ πίπτειν ὑπὲρ τῆς γυναικὸς καὶ παίδων είνε
τη διὰ τὸν ἥρωα τιμή. Ἡ γυνὴ ἀφωσιωμένη πρὸς τὸν ἄνδρα
μετέχει πασῶν τῶν περιπετειῶν αὐτοῦ, ἐν εἰρήνῃ μὲν μετα-
νει τῶν τιμῶν ἐκείνου, ὡς ἡ Ἀρήτη, ἐν πολέμῳ παρακολουθεῖ
ὐχην αὐτοῦ μετὰ παλμῶν, ὡς ἡ Ἀνδρομάχη, καὶ ἐν τῷ πολυ-
ο χωρισμῷ τρέφει ἀδιάπτωτον καὶ ἀπαραμείωτον τὴν πρὸς ἐκεῖ-
στιν καὶ ἀγάπην ὡς ἡ Πηνελόπη.

ς τεκμήριον δὲ μέγα τῆς πρὸς τὴν γυναῖκα ἀβρᾶς συμπεριφορᾶς
ει νὰ χρησιμεύσῃ καὶ τόδε. Κατὰ τὰ ἐπικρατοῦντα τότε ἔθιμα
ολέμου εἰς τοὺς νικητὰς ἐπετρέπετο κατὰ τὴν ἅλωσιν τῆς ἐχθρι-
όλεως τὸ ἀποκτείνειν τοὺς ἄνδρας καὶ εἰς δουλείαν ἀπάγειν τὰς
κας (1), ἃς ἠδύναντο καὶ νὰ πωλῶσι· μάλιστα δὲ μνημονεύεται
τιμὴ αὐτῶν. Διότι τὴν μὲν Εὐρύκλειαν ὁ Λαέρτης ἐπρίατο
εἰκοσαβοίων (2)· ἡ δὲ χήρα ἡ προτιθεμένη ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως
ἔπαθλον εἰς τοὺς ἐπὶ Πατρόκλῳ ἀγῶνας τιμᾶται τεσσαρα-
ον (3). Ἀλλὰ πρὸς ταύτας τὰς δορικτητὰς ἢ καὶ ὠνητὰς γυναῖ-
τὸ ἥμερον καὶ φιλάνθρωπον πνεῦμα τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς μετὰ
ης προσηνείας καὶ ἀβρότητος προσφέρεται! οὐδεμία κάκωσις ἢ αἰ-
μνημονεύεται, τοὐναντίον δὲ εὐγενοῦς καὶ φιλαθρώπου θεραπείας
ματα τρανὰ παρέχονται ἐν ἀφθονίᾳ, ὧν ἓν μόνον ἀρκεῖ.

Ὁ Ἀχιλλεὺς ἀπήγαγεν αἰχμάλωτον τὴν Βρισηΐδα, ἀφοῦ πρότερον
ἔκτεινε τὸν ἄνδρα καὶ τρεῖς κηδείους ἀδελφοὺς αὐτῆς. Καὶ ὅμως
ἀφωσιωμένη ἡ αἰχμάλωτος αὕτη πρὸς τὸν φονέα τοῦ ἀνδρὸς
τῶν τριῶν ἀδελφῶν, διότι ὅτε εἶδε τὸν φίλτατον τοῦ Ἀχιλλέως
ἄτροκλον νεκρὸν ἐχύθη περὶ αὐτὸν λιγέως κωκύουσα καὶ διὰ τῶν
ρῶν τὰ στήθη, τὴν ἁπαλὴν δειρὴν καὶ τὰ καλὰ πρόσωπα ἀμύσ-
ουσα. Εὐλόγως δὲ λυπεῖται καὶ ἀλγεῖ τόσον περιπαθῶς διὰ τὸν φίλ-
τον τοῦ Ἀχιλλέως, ἐπειδὴ ὁ Πάτροκλος μετὰ περισσῆς προσηνείας
ρηγόρει αὐτὴν νὰ μὴ κλαίῃ καὶ ὑπέθαλπε τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ κατα-
τήσῃ αὐτὴν νόμιμον σύζυγον τοῦ Ἀχιλλέως καὶ θὰ ἑορτάσωσι
ὸν γάμον, ὅταν ἀπονοστήσωσι εἰς τὴν Φθίαν· ὅσον δὲ περιπαθῶς
αὶ ὁ Ἀχιλλεὺς ἠγάπα καὶ ἐξετίμα αὐτήν, καταφαίνεται ἐκ τούτου,

(1) ξ 265. ι 42. (2) α 431. (3) Ψ 705.

ὅτι ὁ ἥρως χάριν αὐτῆς ἐρίζει πρὸς τὸν ἄνακτα τῶν ἀνδρῶν Ἀ μέμνονα καὶ ἐμμένει εἰς τὴν οὐλομένην καὶ καταστρεπτικὴν διὰ τ ὁμοφύλους μῆνιν, τὴν ἐξυφαίνουσαν τὸ νῆμα δι' οὗ πλέκεται ἡ Ἰλιάς.

Ἐν τῇ συγγραφῇ τοῦ παρόντος ἔργου ἡμῶν εἴχομεν ὑπ' ὄψει τὰς ἑξῆς πραγματείας.

1. *Lenz*, geschichte der weiber im homerischen zeitalter 1790.
2. *Dony*, Das weibliche ideal nach Homer mit rücksicht auf andere na nal epen 1867.
3. *Blume*, Das ideal des Helden und des weiben bei Homer, 1874.
4. *Decker*, über die stellung der Hellenischen frauen bei Homer 1883
5. *Nägelsbach-Autenrieth*, homerische theologie. 1884.
6. *Müller*, Die privat altertümer, 1893.
7. *Gladstone*, studies on Homer and the homeric age, 1858.
8. *Mahaffy*, social life in Greece, 1877.
9. *Keller*, Homeric society, 1902.
10. *K Ραγκαβῆ*, ὁ καθ' Ὅμηρον οἰκιακὸς βίος.

Γ. ΓΑΡΔΙΚΑΣ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΙΣ ΤΑ ΑΘΗΝΑΪΚΑ

..ΠΟ Α. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ-ΚΕΡΑΜΕΩΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΘΕΝΤΑ

..κ. Α. Παπαδόπουλος-Κεραμεύς, ὁ γνωστὸς τοῖς φιλολόγοις, ..σίευσεν ἐν τῷ περιοδικῷ «Ἁρμονίᾳ» τοῦ ἔτους 1902 σελ. ..-224 καὶ 273-293 ὀκτὼ ἀνέκδοτα μέχρι τοῦδε κείμενα, σχέσιν ἔχοντα πρὸς τὴν μεταξὺ τοῦ ΙΒ΄ καὶ ΙΓ΄ αἰῶνος περίοδον, πηγά..α δ' ἐκ τοῦ ἤδη ἀρκούντως γνωστοῦ κώδικος Ἰσαὰκ τοῦ Μεσο..μίτου, ἅτινα πλὴν τῆς ἱστορικῆς αὐτῶν σημασίας ἔχουσι καὶ φι..ογικὴν ἀξίαν διότι ὑπάρχουσιν, ὡς λέγει ὁ ἐκδότης, πολυάριθμοι ..τοφανεῖς λέξεις αἵτινες δὲν εὑρίσκονται ἐν τοῖς λεξικοῖς. Καὶ τοι..ας μὲν οὗτος κατέλεξεν ἐν σελίδι 214-216 τριάκοντα καὶ τρεῖς, ..' ἐκ τούτων αἱ μὲν οἷον: ἀναπάλειπτος, διάχυτος διομιλέω, ..σμοσώτειρα, ἃς παρετήρησε καὶ ὁ κ. Ζηκίδης ἐν «Ἁρμονίᾳ» σελ. ..7 (1902), ταύταις δὲ πρόςθες καὶ τὰς λέξεις ἐνύκτερον καὶ οἰα..στρόφος (ὁ κῶδιξ(1) ἔχει οἰακόστροφος ἀλλὰ τονιστέον παροξυτό..ς), περιέχονται ἐν τῷ θησαυρῷ τῆς Ἑλλην. γλώσσης, αἱ δὲ οἷον: ..αρυδραχέων, ἐσκελεύω, ἰσηχορηγέω, ἰσχιατική, καταμε..ιτάω (κῶδ. καταμελιττάω), ὑποφωτίζω, κακῶς ἀνεγνώσθησαν. ..αῖς ὑπολειπομέναις εἴκοσι καὶ μιᾷ λέξεσι προςθετέαι αἱ ἑξῆς χρή..εις λέξεων ἢ λέξεις, ἃς καὶ ὁ κ. Ζηκίδης παρετήρησε:

γερούσιον (τὸ) = γερουσία οὐδὲ τῶν κρότων ἐλαθόμην οὓς σοι τὸ γερούσιον ἐχαρίζετο» (Εὐθυμ. Τορν. λόγ. ἐπιτ. εἰς τὸν Ἀθηνῶν ..πέρτιμον § 7).

διδασκάλια (τὰ) = οἱ διδάσκαλοι «εἰ τοιαῦτα πάσχουσι τὰ ἔμπρακτα τοῦ Εὐαγγελίου καὶ ἐνεργὰ διδασκάλια» (Μονῳδ. εἰς Μιχ. τὸν Χωνιάτην § 7).

(1) Μνείαν ποιούμενος τοῦ κώδικος ἐννοῶ τὴν ἀνάγνωσιν ἣν ἐποιήσατο ὁ κ. Παπαδόπουλος.

ὅτι ὁ ἥρως χάριν αὐτῆς ἐρίζει πρὸς τὸν ἄνακτα μέμνονα καὶ ἐμμένει εἰς τὴν οὐλομένην καὶ κατε ὁμοφύλους μῆνιν, τὴν ἐξυφαίνουσαν τὸ νῆμα ἡ Ἰλιάς.

Ἐν τῇ συγγραφῇ τοῦ παρόντος ἔργου ἠ· τὰς ἑξῆς πραγματείας.

1. *Lenz*, geschichte der weiber im homerisel
2. *Dony*, Das weibliche ideal nach Homer n nal epen 1867.
3. *Blume*, Das ideal des Helden und des
4. *Decker*, über die stellung der Hellenisel
5. *Nägelsbach-Autenrieth*, homerische the
6. *Müller*, Die privat altertümer, 1893.
7. *Gladstone*, studies on Homer and the
8. *Mahaffy*, social life in Greece, 1877.
9. *Keller*, Homeric society, 1902.
10. *K Ραγκαβῆ*, ὁ καθ' Ὅμηρον οἰκιακὸς

[illegible] ΕΙΣ ΤΑ ΑΝ[illegible]

[illegible] ΚΕΡΑΜΕΩΣ [illegible]

Κεραμεύς, ὁ γνωστὸς τοῖς φ[illegible] ,
«Ἁρμονίᾳ» τοῦ ἔτους [illegible] ἧς
[illegible] ἐκδοτα μέχρι τοῦδε [illegible]
[illegible] καὶ ΙΓ' αἰῶνος [illegible] τὴν
[illegible] κώδικος [illegible] υ καὶ
[illegible] ιν ὁδὸν
[illegible] αὶ μνή-

[illegible] να (1), ⟨σὲ
[illegible] κόσμου τῶν
[illegible] ι ν⟩ῦν τοῦτο
[illegible] ἢ δὴ γενέσθαι
[illegible] Ἀθῆναι, ⟨σὲ
[illegible] οτάτου κόσμου
[illegible] οχαλκόν ⟨τι ν⟩ῦν

[illegible] λ. 287 στ. 10 «χαυνω-
[illegible] ερον» ἀντὶ «πολυχρυσό-
[illegible] 4) καὶ Σταγειρόθεν (σελ.
[illegible] οεῖτο. Τοῖς καὶ ὑπὸ τοῦ κ.
[illegible] ὰ ἁμαρτήματα σελ. 218 στ.
[illegible] υ . . . » ἀντὶ «ἠπείγου . . .
[illegible] οῖς κελεύσμασιν ὑπερετησόμε-
[illegible] « οὐκ ἐπιλαμπρούς . . .» ἀντὶ
[illegible] ριλήθη» ἀντὶ «ὑπερλίαν ἐφι-
[illegible] 141), σελ. 221 στ. 11 «οὕτως
[illegible], σελ. 276 στ. 3. Ἡ μέγα χαι-
[illegible] 29 «ὡς τινα δαλόν . . » ἀντὶ «ὡς
[illegible] νους καὶ ἄπρακτος» ἀντὶ «καὶ λόγος
[illegible] ἐλλόγων σῶν πλουτισμόν» ἀντὶ «σῶν
[illegible] ται» ἀντὶ «εἴσεται», σελ. 290 στ. 3·
[illegible] ταῦτα ἴσως ὑπάρχουσι καὶ ἐν αὐτῷ τῷ
[illegible] σεν αὐτά, καίπερ ἄλλα τοιαῦτα διορθώ-
[illegible] ἡμῶν παρατηρηθέντα.
[illegible] οὕτως ἔχει ἐν τῷ κώδικι ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν
[illegible] λοις χωρίοις τὸ χειρόγραφον ἔχει τὸν πλη-
[illegible] ς Ἀθῆναι.

[illegible] ...στηγες ἡμῖν ἤχησας τοιαύτην ἀποστείλασα φήμην ἢ [illegible] ...σελε».

[illegible] 217 στ. 21 φέρεται τοδε: «Ποῦ σὺ καὶ ὁ τεθρυλημέ[illegible] ...μος; εἴπερ οὐκ ἔλαβες οἶκτον τῶν τοσούτων καλ[illegible] ...ἀρχιερεὺς ἐσεμνύνετο ἀλλὰ προύδωκας οὕτω ῥᾳδίως [illegible] ζητούμενον» · ἔνθα στίξον ὧδε «Ποῦ σὺ καὶ ὁ τεθρυ[illegible] ...ελέου βωμὸς εἴπερ οὐκ ἔλαβες οἶκτον τῶν τοσούτων [illegible] ...μος ἀρχιερεὺς ἐσεμνύνετο ἀλλὰ προύδωκας οὕτω ῥᾳδ[illegible] ...ζητούμενον;»

[illegible] σελ. 217 στ. 19, ἀντὶ «Σὺ μέν, ὦ δοχεῖον τῆς καθαρότ[illegible] ...στον τῆς Ἐκκλησίας νυμφίον πρὸς ἑαυτὴν ἐφειλκύσω [illegible] ...τοι μετὰ τῶν ἀγγέλων ἐκλέξας, τοῦ τὴν (?) κἀκείνῳ [illegible] ...μενον διαβῆναι τὸν τῇδε βίον καὶ πρὸς τὰ ὑψηλότερα μετ[illegible] γραπτέον ὧδε· «Σὺ μέν, ὦ δοχεῖον τῆς καθαρότητ[illegible] ...τῆς Ἐκκλησίας νυμφίον πρὸς ἑαυτὴν ἐφειλκύσω καὶ [illegible] ...τοι μετὰ τῶν ἀγγέλων ἐκλέξας, τοῦτ' ἦν ⟨γὰρ⟩ κἀκείν[illegible] ...μενον διαβῆναι τὸν τῇδε βίον καὶ πρὸς τὰ ὑψηλότε[illegible] ...σθαι».

[illegible] σελ. 218 στ. 7 φέρεται τοδε: «ἀδελφαὶ δὲ καὶ νύμφη, [illegible] ...τοῦ θήλεος, θρηνοῦσαι μὲν οὐ συγκαλοῦνται λιγυρώτερ[illegible] ...αὐταί τε σεμνότητες οὖσαι τύπος ... καὶ πενθοῦσαι [illegible] ...καὶ ὑπέρσεμνον. Εἰσελθοῦσαι δὲ εἰς τὸ ταμεῖον σώφρον [illegible] ...». ἀνθ' οὗ γραπτέον «ἀδελφαὶ δὲ καὶ νύμφη, [illegible] ...τοῦ θήλεος θρηνοῦσαι μὲν οὐ συγκαλοῦνται λιγυρώτερ[illegible] ...αὐταί τε σεμνότητος οὖσαι τύπος . . καὶ πενθοῦσα[illegible] ...καὶ ὑπέρσεμνον, εἰσελθοῦσαι δὲ εἰς τὸ ταμιεῖον (1 [illegible] ...ουσι δάκρυον».

[illegible] 218 στ. 17 ἀντὶ «μὴ καὶ πάλιν πρέσβυς παρὰ βασι[illegible] ...λιπὼν ἡμᾶς ὀξὺν ποιεῖται τὸν δρόμον τὰ τῷ βασιλε[illegible] ...ξόμενος;» γραπτέον ὧδε: «μὴ καὶ πάλιν πρέσβυς παρ[illegible] ...καὶ λιπὼν ἡμᾶς ὀξὺν ποιεῖται τὸν δρόμον τὰ τῷ [illegible] ...κατεπραξόμενος;»

(1) [illegible] τὸ ταμεῖον εἰς ταμιεῖον ἅτε εὑρόντες ἐν σελ. 220 στ. 21 τοῦ αὐτοῦ [illegible] τοῦ βασιλικοῦ ταμιείου ...» ἐξ οὗ εἰκάζομεν ὅτι ἤτοι ἀμφ[illegible] ...ἢ ταμεῖον.

σελ. 218 στ. 30 ἀντὶ «οὐκέτι λαμπροὺς ἡμῖν ποιήσεις τοὺς μόνος ἐν τούτοις φαινόμενος, καὶ τὸν σεμνὸν παρθενῶνα ὃν ὑπὸ ταῖς σαῖς εὐχαῖς ἐθεμελιώσαμεν» ὁ κ. Γ. Μπὰρτ (ἰδὲ ν. σελ. 218 σημ. 2) ἤκασε νὰ γραφῇ μόνον ἀντὶ μόνος. ὅμως δὲν παραδεχόμεθα ἅτε τοῦ λόγου ἀποβάλλοντος τὴν ζω- τα καὶ δύναμιν μεθ' ἧς προςάπτει τιμὴν τῷ μεγάλῳ ὅςτις ς ἐν τοῖς παρθενῶσιν ἤρχετο οὐδενὶ ἄλλῳ ἐπιτρεπομένης τῆς ου.

ν σελ. 219 στ. 19 ἀντὶ «Ἡ δὲ καθ' ἡμᾶς ἀδελφότης ὀρφα- ἄντικρυς ἀποδύρεται καὶ ἵσταταί σοι ἄλλος ἄλλοις ἀγαθῶν ἀφη- μενος, ὧν αὐτοῦ παρεῖχες ἑκάστοτε, τὰ μὲν τοῦ ἀδελφοῦ Λογο- υ . . . τὰ δὲ πολλὰ καὶ δι' ἑαυτοῦ τὰς οἰκείας χεῖρας τούτοις ῶν καὶ ὧν ἄν τις χρῄζει μεταδιδούς». γραπτέον ὧδε «Ἡ δὲ ἡμᾶς ἀδελφότης ὀρφανίαν ἄντικρυς ἀποδύρεται ἄλλος ἄλλοις θῶν ἀφηγούμενος ὧν αὐτοῖς (ἢ αὐτῷ) παρεῖχες ἑκάστοτε, τὰ ⟨διὰ⟩ τοῦ ἀδελφοῦ λογοθέτου . . . τὰ δὲ πολλὰ καὶ δι' ἑαυτοῦ ς οἰκείας χεῖρας τούτοις ἁπλῶν καὶ ὧν ἄν τις χρῄζῃ μεταδιδούς».

Ἐν σελ. 220 στ. 4 ἀντὶ «εὐθύς . . . ἐζήτεις τὸν Λογοθέτην, καὶ οσιὼν μετὰ τοῦ συνήθους ἐκείνου βλέμματός τε καὶ σχήματος καὶ ς ἐπικοσμούσης αἰδοῦς, ἧς γε εἶχες ἐπικαθημένης πειθοῦς τοῖς χεί- εσιν, ἀπήγγειλες αὐτῷ τὰ πρὸς χρείαν καὶ ἣν ὁ ἀδελφός σοι πειθή- ιος». γραπτέον ὧδε: «Εὐθύς . . . ἐζήτεις τὸν Λογοθέτην καὶ προσιὼν μετὰ τοῦ συνήθους βλέμματός τε καὶ σχήματος καὶ τῆς ἐπικοσμού- σης αἰδοῦς ἧς Τε εἶχες ἐπικαθημένης πειθοῦς τοῖς χείλεσιν, ἀπήγγελ- λες αὐτῷ τὰ πρὸς χρείαν καὶ ἣν ὁ ἀδελφός σοι πειθήνιος».

Ἐν σελ. 220 στ. 17 φέρεται τόδε: «Καὶ φόνου μέν τινας οὐκ ἐρύσω (ἀνθ' οὗ τὸ ὀρθὸν ἐρρύσω) . . . ὅτι μὴ βασιλέα φονοῦντα πλου- τοῦμεν . . . » ἀνθ' οὗ γραπτέον ὧδε: «Καὶ φόνου μέν τινας οὐκ ἐρ- ρύσω . . . ὅτι μὴ βασιλέα φονῶντα πλουτοῦμεν . . . » Τοῦτο παρετή- ρησε καὶ ὁ γυμνασιάρχης Λαρίσης κ. Ζηκίδης.

Ἐν σελ. 220 στ. 24 ἀντὶ «Χηρῶν δὲ προστάτης καὶ πατὴρ ὀρφανῶν τίς οὕτω κατὰ τὸν μέγαν Ἀθηνῶν ἐχρημάτισεν;» ὁ κ. Γ. Μπὰρτ νομίζει (ἰδὲ Ἁρμον. σελ. 220 σημ. 3) ὅτι ἐλλείπει λέξις τις ὡς π. χ. λοιμὸς ὥςτε συμπληρωτέον τὸ χωρίον ὧδε «κατὰ τὸν μέγαν Ἀθηνῶν λοιμόν (!!)». Ἀλλ' ἐνταῦθα ὁ εἰπὼν «τὸν μέγαν» νοεῖ τὸν

μητροπολίτην ὥςπερ καὶ ἐν ἄλλοις μέρεσιν, ὁμοίως τὸν νοῦν τῆς λέ
μεγάλου ἐκδεχόμενος καὶ ταῖς λέξεσιν ὑπερτίμῳ, ὑπερσέμν

Ἐν σελ. 222 στ. 11 ἀντὶ «Ὦ πῶς τοὺς βασιλικοὺς ἐξύ
ἄθλους... καὶ τὰ ἀνάκτορα περιήχεις καὶ κατεμελίτας (κῶδ. κ
μελίττας) τὸν σύλλογον». γραπτέον ὧδε: «Ὦ πῶς τοὺς βασιλ
ἐξύμνεις ἄθλους... καὶ τὰ ἀνάκτορα περιήχεις καὶ κατεμελί
τὸν σύλλογον».

Ἐν σελ. 222 στ. 26 ἀντὶ «καὶ εἰς γόνυ κλιθεῖσαν (κῶδ. λιθεῖ
τὰν πάλαι μακαρίαν πόλιν (κῶδ. πάλιν) ἀνέστησας, ἐλευθεροῦν
(κῶδ. ἐλευθεροῦντας) Ἀθήνας καὶ νῦν ὥσπερ ἀκούσας πάλαι (κ
πάλιν) τῆς Πυθίας χρησμῴδημα». γραπτέον ὧδε· «καὶ εἰς γόνυ
θεῖσαν τὴν πάλαι μακαρίαν πόλιν ἀνέστησας, ἐλευθεροῦν τὰς Ἀ
νας καὶ νῦν ὥσπερ ἀκούσας πάλιν τῆς Πυθίας χρησμῴδημα». Π
ετίμησα δῆλα δὴ τὴν γραφὴν τοῦ κώδικος.

Ἐν σελ. 224 στ. 17, φέρεται τόδε: «Τί δέ, εἰπέ μοι, ζῆν
τοῦτον δικαιοῖς ὡς ἀθάνατον; οὐκ ἔστι μὴ παρέρχεσθαι τὸ γεννώ
νον (κῶδ. γενόμενον) μηδὲ τὸ θᾶλλον μαραίνεσθαι». ἀνθ' οὗ γρ
πτέον ὧδε «Τί δέ, εἰπέ μοι, ζῆν ἀεὶ τοῦτον δικαιοῖς ὡς ἀθάνατο
οὐκ ἔστι μὴ παρέρχεσθαι τὸ γενόμενον μηδὲ τὸ θάλλον μαρα
νεσθαι».

Ἐν σελ. 274 στ. 2 ἀντὶ «Καὶ σὺ δὲ γῆ, τίποτε οὐ κραδαινομέν
καὶ σειομένη διά τινος βαρυβραχέοντος μυκητίου ὑπεσημήνω τὴν συμ
φοράν, ἀλλά...;» γράπτεον ὧδε «Καὶ σὺ δὲ γῆ, τίποτε οὐ κραδαι
νομένη καὶ σειομένη διά τινος βαρὺ βρομέοντος μυκητίου ὑπεση
μήνω τὴν συμφοράν, ἀλλά...;»

Ἐν σελ. 275 στ. 3 γράφεται τόδε: «ἢ καὶ τῶν θρυλουμένω
ἡρῴων μεμνοίμην ἄν». ἀνθ' οὗ τὸ ὀρθὸν εἶνε «ἢ καὶ τῶν θρυλουμέ-
νων ἡρώων μεμνήμην ἄν».

Ἐν σελ. 276 στ. 24 ἀντὶ «..τὰς ὄψεις μου δριμυθεὶς καὶ ὅσα
ἔτι (κῶδ. ἔτη) δριμύζομαι..» γραπτέον ὧδε «..τὰς ὄψεις μου δρι-
μυσθεὶς (ἢ δριμυχθεὶς) καὶ ὅσα ἔτι δριμύζομαι..»

Ἐν σ. 276 στ. 8 ἀντὶ «Οἴχεται πᾶν ἀγαθόν· ἀπήει (κῶδ. ἀπείη)
πᾶσα ἐπιστήμη καὶ μάθησις· ἔφθαρται ῥητορική» γραπτέον ὧδε «Οἴ-
χεται πᾶν ἀγαθόν· ἄπεισι πᾶσα ἐπιστήμη καὶ μάθησις· ἔφθαρται
ῥητορική».

Ἐν σελ. 277 στ. 27 ἀντὶ «καίτοι τοῦ διδασκάλου πεζεύειν κατὰ ἑτων καὶ τῶν διὰ τούτων περίπατον ἐσκελεύοντος». γραπτέον «καίτοι τοῦ διδασκάλου πεζεύειν κατὰ κυμάτων καὶ τὸν διὰ των περίπατον ἐγκελεύοντος».

Ἐν σελ. 278 στ. 2 ἀντὶ «.. καὶ βιβλίον φέρειν δοκῶ καί..... πυνθάνεσθαι τὸν θεράποντα περίπου τὸν οὐδὸν τῆς κέλλης παρειένον (κῶδ. παρερυμμένον), ...» γραπτέον ὧδε «.. καὶ βιβλίον ειν δοκῶ καί... ἀναπυνθάνεσθαι τὸν θεράποντα περίπου τὸν οὐδὸν κέλλης παρερριμμένον...»

Ἐν σελ. 278 στ. 29 ἀντὶ «Ὡς δὲ τὸν αὐτὸν εἶδεν εἶναι καὶ πάλιν λόνητόν τε καὶ ἀπερίτρεπτον (προείλετο γὰρ καὶ ταῦτα τῷ τοῦ Θεοῦ ραρριπτεῖσθαι ναῷ, ἢ τοῖς πονηρευομένοις καὶ τοῦ καιροῦ γενομένοις μπονηρεύεσθαί τε καὶ παρεκκλίνεσθαι) βαρὺς ἦν αὐτῷ...» γραπτέον ιε «Ὡς δὲ τὸν αὐτὸν εἶδεν εἶναι καὶ πάλιν ἀκλόνητόν τε καὶ ἀπερίεπτον, (προείλετο γὰρ ταὐτὰ τῷ τοῦ Θεοῦ παραριπτεῖσθαι ναῷ ἢ ς πονηρευομένοις καὶ τοῦ καιροῦ γενομένοις συμπονηρεύεσθαί τε ὶ παρεκκλίνεσθαι) βαρὺς ἦν αὐτῷ...».

Ἐν σελ. 279 στ. 29 ἀντὶ «Ὅμως καὶ οὕτως ἔχων καὶ τριοῦτος ωμενος οὐ κατεστέναξε τῆς προνοίας. ἢ... ἐφθέγξατο... ἢ παρεκάλεσεν». στίξον ὧδε· «Ὅμως καὶ οὕτως ἔχων καὶ τοιοῦτος ὁρώμενς οὐ κατεστέναξε τῆς προνοίας ἢ... ἐφθέγξατο ἢ... παρεκάλεσεν».

Ἐν σελ. 280 στ. 19 ἀντὶ «καὶ διὰ πάσης ἁμαρτίας ἐλάσαντες ί ἂν ἄρα δράσοιμεν ἢ πάθοιμεν;» ὁ κ. Ζηκίδης διορθοῖ ὧδε: «τί ἂν ρα δράσαιμεν ἢ πάθοιμεν;». Ἐνταῦθα διπλᾶ ἁμαρτάνει ὁ κ. Ζηκίδης πρῶτον μὲν ὅτι ἀφῆκε τὸ ἄρα ὅπως ἔχει, εἶτα δὲ ὅτι μετέβαλε τὸ δράσοιμεν εἰς δράσαιμεν. Καὶ περὶ μὲν τοῦ ἄρα παρατηροῦμεν τὸ ἑξῆς ὅτι ὁσάκις γράφεται μετὰ μίαν λέξιν παροξύνεται, προπερισπᾶται δὲ ἐν ἀρχῇ (1) τοῦ λόγου, ὡς ἐχρῶντο αὐτῷ οἱ ἀρχαῖοι πρβλ. Λουκ. Ζεὺς ὁ Τραγ. 51 «εἰ εἰσὶ βωμοί, εἰσὶ καὶ θεοί· ἀλλὰ μὴν (atqui) εἰσὶ βωμοί· εἰσὶν ἄρα (ergo) καὶ θεοί». Πλ. πολ. 331 d. «οὐκ ἄρα οὗτος ὅρος ἐστὶ δικαιοσύνης, ἀληθῆ τε λέγειν καὶ ἃ ἂν λάβῃ τις ἀποδιδόναι», Ξεν. Ἀπομν. 2. 6, 16 «ἆρ' οὖν... οἶσθά τινας, οἳ ἀνω-

(1) Ἰδὲ Hermann opusc. T. 4. σ· 358 καὶ Stallb. εἰς Πλ. πολ. 517 б, Πρωτ. 355 ε, Λύσιδ. 313 α. Maetzner, Λυκοῦρ 78 σ. 215, Mathaei Devarii de Graecae linguae particulis (ed. Klotz) σελ. 160-195.

μητροπολίτην ὥςπερ καὶ ἐν ἄλλοις μέρεσιν, ὁμοίως τὸν νοῦν τῆς λι μεγάλου ἐκδεχόμενος καὶ ταῖς λέξεσιν ὑπερτίμῳ, ὑπερσέμν

Ἐν σελ. 222 στ. 11 ἀντὶ «Ὦ πῶς τοὺς βασιλικοὺς ἐξυ ἄθλους. . . καὶ τὰ ἀνάκτορα περιήχεις καὶ κατεμελίτας (κῶδ. κ μελίττας) τὸν σύλλογον». γραπτέον ὧδε: «Ὦ πῶς τοὺς βασιλ ἐξύμνεις ἄθλους. . . καὶ τὰ ἀνάκτορα περιήχεις καὶ κατεμελί τὸν σύλλογον».

Ἐν σελ. 222 στ. 26 ἀντὶ «καὶ εἰς γόνυ κλιθεῖσαν (κῶδ. λιθεῖ τὰν πάλαι μακαρίαν πόλιν (κῶδ. πάλιν) ἀνέστησας, ἐλευθεροῦν (κῶδ. ἐλευθεροῦντας) Ἀθήνας καὶ νῦν ὥσπερ ἀκούσας πάλαι (κ πάλιν) τῆς Πυθίας χρησμῴδημα». γραπτέον ὧδε· «καὶ εἰς γόνυ θεῖσαν τὴν πάλαι μακαρίαν πόλιν ἀνέστησας, ἐλευθεροῦν τὰς Ἀ νας καὶ νῦν ὥσπερ ἀκούσας πάλιν τῆς Πυθίας χρησμῴδημα». Π ετίμησα δῆλα δὴ τὴν γραφὴν τοῦ κώδικος.

Ἐν σελ. 224 στ. 17, φέρεται τόδε: «Τί δέ, εἰπέ μοι, ζῆν τοῦτον δικαιοῖς ὡς ἀθάνατον; οὐκ ἔστι μὴ παρέρχεσθαι τὸ γεννώμ νον (κῶδ. γενόμενον) μηδὲ τὸ θᾶλλον μαραίνεσθαι». ἀνθ' οὗ γρ πτέον ὧδε «Τί δέ, εἰπέ μοι, ζῆν ἀεὶ τοῦτον δικαιοῖς ὡς ἀθάνατ; οὐκ ἔστι μὴ παρέρχεσθαι τὸ γενόμενον μηδὲ τὸ θάλλον μαρα νεσθαι».

Ἐν σελ. 274 στ. 2 ἀντὶ «Καὶ σὺ δὲ γῆ, τίποτε οὐ κραδαινομέ καὶ σειομένη διά τινος βαρυδραχέοντος μυκητίου ὑπεσημήνω τὴν συμ φοράν, ἀλλά. . .;» γράπτέον ὧδε «Καὶ σὺ δὲ γῆ, τίποτε οὐ κραδαι νομένη καὶ σειομένη διά τινος βαρὺ βρομέοντος μυκητίου ὑπεση μήνω τὴν συμφοράν, ἀλλά. . .;»

Ἐν σελ. 275 στ. 3 γράφεται τόδε: «ἢ καὶ τῶν θρυλουμένω ἡρώων μεμνοίμην ἄν». ἀνθ' οὗ τὸ ὀρθὸν εἶνε «ἢ καὶ τῶν θρυλουμέ νων ἡρώων μεμνήμην ἄν».

Ἐν σελ. 276 στ. 24 ἀντὶ «. . τὰς ὄψεις μου δριμυθεὶς καὶ ὅσ ἔτι (κῶδ. ἔτη) δριμύζομαι. . » γραπτέον ὧδε «. . τὰς ὄψεις μου δρι μυσθεὶς (ἢ δριμυχθεὶς) καὶ ὅσα ἔτι δριμύζομαι. . ».

Ἐν σ. 276 στ. 8 ἀντὶ «Οἴχεται πᾶν ἀγαθόν· ἀπῄει (κῶδ. ἀπειν πᾶσα ἐπιστήμη καὶ μάθησις· ἔφθαρται ῥητορική» γραπτέον ὧδε «Οἴ- χεται πᾶν ἀγαθόν· ἄπεισι πᾶσα ἐπιστήμη καὶ μάθησις· ἔφθαρται ῥητορική».

Ἐν σελ. 277 στ. 27 ἀντί «καίτοι τοῦ διδασκάλου πεζεύειν κατὰ [illegible]των καὶ τῶν διὰ τούτων περίπατον ἐσκελεύοντος». γραπτέον «καίτοι τοῦ διδασκάλου πεζεύειν κατὰ κυμάτων καὶ τὸν διὰ [illegible]ων περίπατον ἐγκελεύοντος».

Ἐν σελ. 278 στ. 2 ἀντὶ «..καὶ βιβλίον φέρειν δοκῶ καὶ..... [illegible]υνθάνεσθαι τὸν θεράποντα περίπου τὸν οὐδὸν τῆς κέλλης παρε[illegible]νον (κῶδ. παρερυμμένον),...» γραπτέον ὧδε «..καὶ βιβλίον [illegible]ν δοκῶ καὶ... ἀναπυνθάνεσθαι τὸν θεράποντα περίπου τὸν οὐδὸν κέλλης παρερριμμένον...»

Ἐν σελ. 278 στ. 29 ἀντὶ «Ὡς δὲ τὸν αὐτὸν εἶδεν εἶναι καὶ πάλιν [illegible]ντον τε καὶ ἀπερίτρεπτον (προείλετο γὰρ καὶ ταῦτα τῷ τοῦ Θεοῦ [illegible]ριπτεῖσθαι ναῷ, ἢ τοῖς κοντρευομένοις καὶ τοῦ καιροῦ γενομένοις [illegible]ντρεύεσθαί τε καὶ παρακλίνεσθαι) βαρὺς ἦν αὐτῷ...» γραπτέον «Ὡς δὲ τὸν αὐτὸν εἶδεν εἶναι καὶ πάλιν ἀκλόνητόν τε καὶ ἀπερί[illegible]πτον. (προείλετο γὰρ ταῦτα τῷ τοῦ Θεοῦ παραριπτεῖσθαι ναῷ ἢ [illegible] καὶ τοῦ καιροῦ γενομένοις συμκοντρεύεσθαί τε [illegible] ἦν αὐτῷ...».

Ἐν σελ. [illegible] στ. [illegible] ἀντὶ «Ὅμως καὶ οὕτως ἔχων καὶ τοιοῦτος [illegible] τῆς [illegible]. ἢ... ἐξήλεγξατο... ἢ παρε[illegible]». [illegible] ὧδε «Ὅμως καὶ οὕτως ἔχων καὶ τοιοῦτος ὁρώμε[illegible] τῆς [illegible] ἢ... ἐξήλεγξατο ἢ... παρεκάλεσεν».

Ἐν σελ. [illegible] στ. [illegible] ἀντὶ «[illegible] πάσης ἁμαρτίας [illegible] [illegible] ὁ κ. Ζ[illegible] [illegible] ὧδε «[illegible] ὁ κ. Ζ[illegible] [illegible] ἔχει, εἶτα δὲ ὅτι [illegible] [illegible]. Λοιπ. [illegible] Ἐν σελ. 331 d. «[illegible]

[illegible]

φελεῖς ὄντες ὠφελίμους δύνανται φίλους
«τίς ἄρα ῥύσεται, τίς ἄρ' ἐπαρκέσει θεῶν
ἐν ᾧ ἆρά τις ῥύσεται;=ἆρά γε θὰ σώσ
ἡμᾶς ὅτι εὕρηνται παραδείγματα τοῦ ἀρ
λυρικοῖς τραγικοῖς καὶ κωμικοῖς ποιηταῖ
ἀδιαφόρως κατὰ τὴν ἀνάγκην τοῦ μέτρου
tationes (de idiotismis Graecae dicti
τοῦ ἑλληνικοῦ λόγου) σελ. 820 § 487 «
ut apud prosae orationis scriptores. . .
autem maxime apud scenicos, **ἄ**
syllaba brevis est, **ἆρα** *si longa*, *si*
ces inserviant, *sive significent* **igi**
Aristoph. Nub. 142». Ἐν τῷ προειρημ
Vigerus ἀναφέρων χωρίον τι τοῦ Ξενοφῶν
λέγει: «in quibusdam libris reperitur
φιλήσας; Sed in aliis recte pro **ἆρα** l
τοῦτο ἡ ἔκδοσις τοῦ R. Kühner ἔχει ὧδε «
φιλήσας;» λέγων· Sic Stob. (cod. A), Vo
τί ἄρ' οἴει. Τὸ δ' ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ μόνον
λέξιν προπερισπωμένου ἆρα νομίζω ὅτι δύν
Πλατ. Πρωτ. 358c «Τί δὲ δή; ἀμαθία
ὅνδε λέγετε, τὸ ψευδῆ ἔχειν δόξαν
πραγμάτων τῶν πολλοῦ ἀξίων;».

Περὶ δὲ τῆς κακῆς μεταβολῆς ὑπὸ τοῦ κ
δράσαιμεν ἀρκείτωσαν ἡμῖν ἀπολογουμένοι
ἀόρ. οὕτως συνεχύθησαν ὥςτε ἐτίθετο μέλλ
ἀόριστον. Πρβλ. Προδρόμου τὰ κατὰ Δ
«οὐ γὰρ συλήσειν ἰσχύσεις». Αὐτ. Β. 35
μὴ σώσειν θέλεις». Νικήτα τοῦ Εὐγενειανοῦ
ἔχεις;» κ. ἄ. π. Τοιαῦτα ἀπαρέμφατα χρό
εὑρίσκονται καὶ ἐν πεζῷ λόγῳ π. χ. Τ
1086) «οὐ χρὴ κινήσειν». κ. ἄ. π. Ἐπίση
inediti da G. Spata σελ. 114 «καὶ ἤρξα
τῆς τοιαύτης χρήσεως διέλαβεν ὁ ἡμέτερος
τζιδάκις ἐν τῷ Ἡμερολογίῳ τῆς Ἀνατολ

ἰδομέν τινα τῶν πολλῶν αὐτοῦ παραδειγμάτων. Ὅτι δὲ καὶ αὐτὸ ὗτο τὸ χειρόγραφον μαρτυρεῖ ταῦτα, ἀποδείκνυται ἐκ τῶν ἑξῆς ορίων· σελ. 274 στ. 5 «οἴμοι, οἴμοι, πῶς ἐνέγκω τὸν λόγον, πῶς ὸν χειλέων. προήσΘμαι;», σελ. 264 στ. 24 «ποίαν λάβω φωνὴν οθεν τὰ τοῦ στεναγμοῦ πορίσΘμαι;», Αὐτ στ. 26 «οἵων δὲ πρῶον ἐφάψΘμαι;», σελ. 283 στ. 17 «ἢ πράγματι παντὶ εἰπεῖν ΤΙ (γρ. Η) δράσειν ἀσύμφωνον». Τούτοις ἕπεται ὅτι τὸ χωρίον ἔχει γιῶς ὧδε· «τὶ ἂν ἄρα δράσοιμεν ἢ πάθοιμεν;» Ἐπίσης μετατυπωτέον καὶ τὸ ἐν σελ. 293 στ. 14 «τί ἄρα...» εἰς «τί ἄρα...»

Ἐν σελ. 281 στ. 1 ἀντὶ «παρ' ἀληθέσι κριταῖς καὶ ἰσηχορηγουμένοις τοῦ δικαίου τὴν πλάστιγγα...» γραπτέον κάλλιον ὧδε «παρ' ἀληθέσι κριταῖς καὶ ἴσην χορηγουμένοις τοῦ δικαίου τὴν πλάστιγγα...»

Ἐν σελ. 251, στ. 10 ἀντὶ «Ἀλλ' ὡς φιλόστοργος ὢν μοι καὶ τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ ζηλωτὴς καὶ πεσὼν ἐπανόρθου· (κῶδ. ἐπανώρθου)· καὶ πάλιν ἂν τοῦ προσήκοντος παρασφάλλοιμι...» γραπτέον ὧδε: «Ἀλλ' ὡς φιλόστοργος ὢν μοι καὶ τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ ζηλωτὴς καὶ πεσὼν ἐπανόρθου καὶ πάλιν ἂν τοῦ προσήκοντος παρασφάλλωμαι...»

Ἐν σελ. 282 στ. 8. ὁ κ. Παπαδόπουλος συμπληροῖ τὸν ἐν τῷ κώδικι κενὸν χῶρον ἓξ γραμμάτων διὰ τῆς λέξεως ἐξαρτᾶν· ἀντὶ τούτου τοῦ ῥήματος ἡμεῖς προτιμῶμεν τὸ θέλγειν ἅτε μόνον ἓξ γράμματα περιέχον καὶ μᾶλλον σύμφωνον ὂν τῷ Ὁμηρικῷ χωρίῳ (1) ὥςτε ἀντὶ «καὶ ὅπερ φασὶν Ἑλλήνων παῖδες τὴν Ἀφροδίτην ταῖς χάρισι τοῦ κεστοῦ πάντας*...... θνητούς τε ἀθανάτους τε..» συμπλήρωσον ὧδε «καὶ ὅπερ φασὶν Ἑλλήνων παῖδες τὴν Ἀφροδίτην ταῖς χάρισι τοῦ κεστοῦ πάντας θέλγειν θνητούς τε ἀθανάτους τε..».

Ἐν σελ. 282 στ. 21 φέρεται τόδε «... ἀνεκλαύσατε, οἱ ποιμένες τὸν ποιμένα ἢ ἀρχιποίμενα... οἱ περὶ τὸ θεῖον ἀνάκτορον τὸν κοσμήτορα... ὁπόσοι περὶ τὸν θεωρητὴν βίον ἐσχολάκατε καὶ μονότροπον καὶ οὐδὲ τῆς πράξεως αὐτῆς ἀφιστάμενοι, ἵνα μὴ τὸ τῶν

(1) Πρβλ. Ἰλιάδος Ξ. 214-218:

ἦ καὶ ἀπὸ στήθεσφιν ἐλύσατο κεστὸν ἱμάντα
ποικίλον, ἔνθα τέ οἱ θελκτήρια πάντα τέτυκτο·
ἔνθ' ἔνι μὲν φιλότης, ἐν δ' ἵμερος, ἐν δ' ὀαριστὺς
πάρφασις, ἥ τ' ἔκλεψε νόον πύκα περ φρονεόντων.

λοξοβλεπούντων πάσχητε καὶ ἀκούητε τὸν ἔμπνουν καὶ ἀμφο
καὶ κινούμενον γενόμενον πίνακα κἂν τῷ κοινῷ τὴν ἄκοινον καὶ
λὴν διαγωγὴν ἀσκησάμενον. Καὶ πολλοὺς συνθεμένους ἢ συνταξ
νους ὑπερελάσατο, καθ' ὅτι μηδ' ἦν ἐν ἐκείνῳ εὑρέσθαι ἀνθρω
ζωῆς ἀποσκίασμα». ἀνθ' οὗ γραπτέον ὧδε «... ἀνεκλαύσα
ποιμένες τὸν ποιμένα ἢ ἀρχιποίμενα ... οἱ περὶ τὸ θεῖον
κτορον τὸν κοσμήτορα..., ὁπόσοι περὶ τὸν θεωρητὴν βίον
λάκατε καὶ μονότροπον καὶ οὐδὲ τῆς πράξεως αὐτῆς ἀφιστάμενο
μὴ τὸ τῶν λοξοβλεπτούντων πάσχητε καὶ ἀκούητε, τὸν ἔμπνουν
ἀμφοτέρων καὶ κινούμενον γενόμενον πίνακα κἂν τῷ κοινῷ τὴν
νον καὶ ὑψηλὴν διαγωγὴν ἀσκησάμενον, καὶ πολλοὺς συνθεμένο
συνταξαμένους ὑπερελάσαντα, καθότι μηδ' ἦν ἐν ἐκείνῳ εὑρέ
ἀνθρωπίνης ζωῆς ἀποσκίασμα».

Ἐν σελ. 283 στ. 17 ἀντὶ «... ἢ πράγματι παντὶ εἰπεῖν τι
σειν ἀσύμφωνον». γραπτέον ἴσως ὧδε «... ἢ πράγματι παντὶ εἰ
ἢ δράσειν ἀσύμφωνον». (Ἰδὲ καὶ τὰ ἐν σελίδι 500-501 ὑπ' ἐ
λεχθέντα περὶ συγχύσεως τῶν χρόνων).

Ἐν σελ. 284 στ. 29 ἀντί:

«Ἓν λείπεταί μοι τῶν καλῶν τῶν ἐν βίῳ,
θανεῖν ὅπου βέλτιον· οὐ γὰρ ἐνθάδε,
ὅπου τελωνῶν ἐστι τὸ κράτος μέγα,
θνήσκοντας ἔνθα τοὺς θεοῦ παραστάτας
ὑμνοῦσι, λακτίζουσιν (ὦ θεία δίκη)
καὶ δεύτερον κιρνῶσι θανάτου σκύφος».

γραπτέον ὧδε:

«Ἓν λείπεταί μοι τῶν καλῶν τῶν ἐν βίῳ,
θανεῖν ὅπου βέλτιον· οὐ γὰρ ἐνθάδε,
ὅπου τελωνῶν ἐστι τὸ κράτος μέγα,
θνήσκοντας ἔνθα τοὺς Θεοῦ παραστάτας
Γυμνοῦσι, λακτίζουσιν (ὦ θεία δίκη)
καὶ δεύτερον κιρνῶσι θανάτου σκύφος».

Ἐν σελ. 285 στ. 6 ἀντί:

«Ἐνταῦθα ταῦτα καὶ μετὰ ζωῆς τέλος.
Ῥύου με πυρός, εὐμένιζε σὸν τόκον
καὶ τοῖς χοροῖς σύνταττε τῶν σεσωσμένων».

τέον ὧδε:

«Ἐνταῦθα ταῦτα καὶ μετὰ ζωῆς τέλος
ῥύου με πυρός, εὐμένιζε σὸν τόκον
καὶ τοῖς χοροῖς σύνταττε τῶν σεσῳσμένων».

Ἐν σελ. 285 στ. 16 ἀντὶ «..ὅτι γάρ σε καὶ σωτῆρα ψυχῶν καὶ ἡμέρας ἐξ ἀρετῆς ἐπιγράφομαι, οἷς ἂν ἐγγένῃ φωτίζοντα καὶ τα ψυχικὴν διακόπτοντα, μαρτυροῦσιν οἱ φωτισθέντες, οἵτινες δυσ-θμοι, καὶ ἡμεῖς οἱ καθ' ἱκανὴν τὴν ἀπόστασιν ἰσομοίρως τοῖς ἐγ οὖσι σελαγούμενοι». γραπτέον καὶ συμπληρωτέον ὧδε «..ὅτι σε καὶ σωτῆρα ψυχῶν καὶ υἱὸν ἡμέρας ἐξ ἀρετῆς ἐπιγράφομαι, ἂν συγγένῃ φωτίζοντα καὶ νύκτα ψυχικὴν διακόπτοντα, μαρτυ-σιν οἱ φωτισθέντες, οἵτινες δυσάριθμοι, καὶ ἡμεῖς οἱ καθ' ἱκανὴν ἀπόστασιν ἰσομοίρως τοῖς ἐγΓΥΣ οὖσι σελαγούμενοι. Ὁ κ. Ζη-δης οὐ μόνον οὕτως, ὥςπερ καὶ ἐγώ, συνεπλήρωσεν ἀλλὰ καὶ τῷ ματι ἐγΓΙΖουσιν ὅπερ ἁρμόζει ὡς καὶ τὸ ἐγΓΥΣ, κάλλιστα.

Ἐν σελ. 285 στ. 26 ἀντὶ «οὕτω καὶ ποίμνιον καὶ ποιμὴν πρὸς υτοὺς ἐπεστράφημεν, ὡς μὴ ὑποφωτίσοι (κῶδ. ὑπὸ φωτίσοι) το-ύτῳ τὰ μὴ καθέκαστα πραττόμενα, ἀλλ' αἰσχυνοίμεθά σε τὸν ἥλιον». ραπτέον ὧδε «οὕτω καὶ ποίμνιον καὶ ποιμὴν πρὸς ἑαυτοὺς ἐπεστρά-ημεν ὡς μὴ ὑπὸ φωτί σοι τοσούτῳ τὰ μὴ καθ' ἕκαστα πράττοι-μεν, ἀλλ' αἰσχυνοίμεθά σε τὸν ἥλιον». Καὶ ὁ κ. Ζηκίδης ἐπειράσατο ὰ διορθώσῃ τὸ κείμενον ἀλλ' οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον ἔτυχε τούτου διότι αἱ αὐτοῦ εἰκασίαι («ὡς μὴ ὑποφωτίζοιντο οὕτω τὰ μὴ καθέκαστα πραττόμενα» ἢ «ὡς μὴ ὑποφωτίζοις τοσοῦτον» ἢ «ὡς μὴ ὑπὸ ⟨σοῦ⟩ φωτίζοιντο οὕτω τὰ μὴ» ἢ «τὰ [μὴ] καθέκαστα πραττόμενα» ἢ «τὰ μὴ ⟨καλῶς⟩ καθέκαστα πραττόμενα») οὐδὲν σαφὲς νόημα παρέχουσι τῷ ἀναγνώστῃ, ἴσως τὰ καθέκαστα εἶναι καθήκοντα.

Ἐν σελ. 286 στ. 3 ἀντὶ «Ἀλλ' ὦ ψυχῶν σῶτερ, ἀλλ' ὦ ἀεί-δρομε ἥλιε, πῶς ἐκ τῶν πρὸς ἡμᾶς ἀνωτερικῶν πρὸς τὰ κατώτερα ταῦτα τὰς κινήσεις ποιούμενος ἐν τῇ τοῦ Προδρόμου ἐστηρίχθης μονῇ κατὰ τοὺς τῶν ἀστέρων μηκυνομένους (κῶδ. μηκινομένους) ἀλλ' ἐστη-ριγμένους εἰς ἀμετάβατον;» γραπτέον ὧδε «Ἀλλ' ὦ ψυχῶν σῶτερ, ἀλλ' ὦ ἀείδρομε ἥλιε, πῶς ἐκ τῶν πρὸς ἡμᾶς ἀνωτερικῶν πρὸς τὰ κατώτερα ταῦτα τὰς κινήσεις ποιούμενος ἐν τῇ τοῦ Προδρόμου ἐστη

λοξοβλεπούντων πάσχητε καὶ ἀκούητε τὸν
καὶ κινούμενον γενόμενον πίνακα κἂν τῷ κ
λὴν διαγωγὴν ἀσκησάμενον. Καὶ πολλοὺς
νους ὑπερελάσατο, καθ' ὅτι μηδ' ἦν ἐν
ζωῆς ἀποσκίασμα». ἀνθ' οὗ γραπτέον
ποιμένες τὸν ποιμένα ἢ ἀρχιποίμενα
κτορον τὸν κοσμήτορα..., ὁπόσοι π
λάκατε καὶ μονότροπον καὶ οὐδὲ τῆς π
μὴ τὸ τῶν λοξοβλεπτούντων πάσχητε
ἀμφοτέρων καὶ κινούμενον γενόμενον
νον καὶ ὑψηλὴν διαγωγὴν ἀσκησάμ
συνταξαμένους ὑπερελάσαντα, κ
ἀνθρωπίνης ζωῆς ἀποσκίασμα».

Ἐν σελ. 283 στ. 17 ἀντὶ «
σειν ἀσύμφωνον». γραπτέον ἴσως
ἢ δράσειν ἀσύμφωνον». (Ἰδὲ κ
λεχθέντα περὶ συγχύσεως τῶν χ

Ἐν σελ. 284 στ. 29 ἀντί:

«Ἓν λείπεταί μοι ... παρ
θανεῖν ὅπου βέλτι ... μὴ
ὅπου τελωνῶν ἐσ ... παρόντα
θνήσκοντας ἔνθα ... μὴ ἰδὼν τ
ὑμνοῦσι, λακτίζ
καὶ δεύτερον κι ... τῆς ταύτης ἀγάπ

γραπτέον ὧδε:

«Ἓν λείπεται ... παρήλλακται» γραπτέον
θανεῖν ὅπου β ... ἔξαλλα κεκαινοπράγητ
ὅπου τελωνῶ ... Ζηκίδης ἔγραψε κεκαινο
θνήσκοντας ... τῇ στίξει.
Γυμνοῦσι, ... θησόμεθα.... Ἐν συλλόγοις
καὶ δεύτερ ... (κώδ. προσεπηνηθησόμεθα) τῆς

Ἐν σελ. 285 στ. 6 ... νηθησόμεθα.... Ἐν συλλόγοις
«Ἐνταῦθ ... θά σου τῆς λογιότητος».
Ῥύου μ ... μακαρίσομεν τὰς Ἀθήνας ὅτι τῆς
καὶ τοῖς ... φιλοῦς τῶν λόγων λαμπρότητος παρ

ιαπτέον ὧδε
.. δαψι-

χς
ίας
ξαν
τὴν
. Καὶ
ια παρ'

. ΣΚΑΣΣΗΣ

.ατὰ μῆνα Αὔγουστον παρέλαβον δὲ κατὰ τὴν
καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ κ. Ζηκίδου δημοσιευθέντα.

ΕΠΙΓΡΑΦΙΚΑ ΕΞ ΑΡΚΑΔΙΑΣ

Ὁ ἐν Τριπόλει καθηγητὴς κ. Κ. Σαββόπουλος ἐπέστειλε τ
Αὐγούστου τάδε: «. . . πέμπω ὑμῖν ἐπιγραφὰς τάςδε:

1

Ἀγησίδαμος Ἀγησιστράτω ἱερὴς γενόμεν(ος
τὰν πόλιν πάνσαν προξένος καὶ εὐεργ(έτας

Ἐπὶ μαρμάρου εἰς δύο στίχους ἔχοντος μῆκος 1,53, πλάτος
πάχος 0,34. Ἴσως τοῦ 4ου π. Χ. αἰῶνος

Τὸ ἱερὴς ἀρκαδικὸν ἀντὶ τοῦ ἱερεύς (1), τὸ δὲ προξένος
τοῦ προξένους.

2

Ἐπὶ τριῶν Ἑρμῶν ἐχόντων κεφαλάς, ὕψ. 0,06 καὶ πλ. 0
τῶν μὲν δύο γυναικείας, τοῦ δὲ τρίτου ἀνδρικὴν πωγονοφόρον κ
τέχνης φέρονται ἐπιγραφαὶ ἐκ δύο ἐφ' ἑκάστης στήλης λέξεων.

Ἐπὶ μὲν τῆς ἑτέρας τῶν εἰς γυναικείαν κεφαλὴν ἀποληγο
στηλῶν

Ἀφροδίτην Ὀλυμπίαν,

ἐπὶ δὲ τῆς ἑτέρας

Σωστράτα Ἀφροδίτα,

ἐπὶ δὲ τῆς εἰς ἀνδρικὴν ληγούσης κεφαλὴν

Ἀγαθὸς Θεὸς

. . . .

Κ. ΣΑΒΒΟΠΟΥΛΟΣ

Προσθήκη

Ἄνωθεν τῆς ἐν σελ. 360 δημοσιευθείσης Ἐρετριακῆς ἐπιγραφ
κεῖνται τὰ γράμματα Ε καὶ Ο, ἃ πάντως ἀναγνωστέα ΘΕΟΙ

(1) Ὅρα v. Herwerden: Lexicon suppletorium et dialecticum ἐν λ. ἱερή

ΠΟΙΟΣ ΤΙΣ ΕΚΑΤΕΡΟΣ

«Αἰ Fείποις τὰ θέλεις, ἤ κεν ἀκούσαις τά κεν οὐ θέλοις»
(ΑΛΚΑΙΟΣ)

Α΄

κταρχόμενος τοῦ πρὸς ἐμὲ ἀγῶνος ὁ κ. Γρηγόρ. Ν. Βερναρδάκις φεν ὅτι «Ὁ κ. Χατζιδάκις συνειθισμένος νὰ κακουργῇ ἐν λόγοις θολώνει τὰ νερά . . . μηχανᾶται . . . ἀπατᾷ . . . ἐκλαμ-ι τοὺς ἀναγνώστας Ἀβδηρίτας . . . γλωσσολογικῷ τῷ τρόπῳ ιπέμπει . . . εἶνε τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς ψευδολογίας κτλ.» (πρβλ. ηνᾶς τόμ. ΙΒ΄ σελ. 94 κἑξ.). Ἐγὼ δὲ συνειδὼς ἐμαυτῷ οὐδὲν ποτε τῶν κακῶν τούτων διαπράξαντι προεκάλεσα αὐτὸν δημοσίᾳ κοδείξῃ, ἂν δύνηται, τὰς οὕτως ἀορίστως ἐξενεχθείσας φρικτὰς ηγορίας ταύτας, προσέθηκα δ᾽ ἐπὶ λέξει ὅτι «θὰ ὁμολογήσωσι ι αὐτῷ πάντες οἱ ὁμότεχνοι χάριν, ἂν δυνηθῇ τοῦτο, ἀποκαλέσωσι δ᾽ ὅμως τῷ προσήκοντι ὀνόματι, ἂν ἐξε-γχθῇ συκοφαντῶν καὶ διαβάλλων ἄνδρα τοσοῦτον ὑπ᾽ τῶν ἰδίᾳ τε καὶ δημοσίᾳ τιμώμενον» (ἔνθ. ἀνωτ. σημ. 1). Νῦν τὴν ἀπόδειξιν μὲν τῶν δεινῶν κατηγοριῶν ἐκείνων δὲν ἠδυνήθη προσαγάγῃ, συνέστειλε δ᾽ ἑαυτὸν καὶ τῶν μεγάλων ἐκείνων ἐγκλη-των ἀπέχεται, ἐξακολουθεῖ δ᾽ ὅμως κατηγορῶν μου ἀνειλικρί-ιαν. Εὐτυχῶς δι᾽ ἐμὲ εὐηρεστήθη νῦν νὰ παραθῇ ἓν τεκμήριον ταύ-ς τῆς ἀνειλικρινείας. Λοιπὸν ἴδωμεν αὐτό. Πρόκειται περὶ τῆς φρά-ως ἑνὸς ζευγαριοῦ χωράφια, χιλίων ζευγαριῶν χωράφια ιχωράφΙ), ὑπὲρ ἧς τοσαῦτα παρέθηκα μαρτύρια ἐκ βιβλίων καὶ ἐπιστολῶν διαφόρων ἀνδρῶν ἐκ πάσης σχεδὸν ἑλληνικῆς γῆς ἀπὸ ύπρου μέχρι Μακεδονίας καὶ Ἠπείρου (πρβλ. Ἀθ. ΙΓ΄ σ. 279-83), αἱ ἥτις καὶ αὐτοῖς τοῖς ὅλως ἀγεύστοις φιλολογικῶν πραγμάτων

κατέστη σαφής. Καὶ ὅμως ὁ κ. Β. διατείνεται, ὅτι «πᾶσαι
τυρίαι αὗται ἀποδείκνυνται οὐδενὸς ἄξιαι ἀπέναντι μιᾶς καὶ
μαρτυρίας αὐτοῦ τούτου τοῦ κ. Χ., ὅστις ἐν Ἀθηνᾷ τόμ. ΣΤ
37 γράφει τὰ ἑξῆς: «ζευγαρέ (ζευγάρι, ὁ ἀγρὸς ὃν ἐν μιᾷ
ἀροτριᾷ ἓν ζεῦγος καὶ ὁ μισθὸς ἐπὶ τούτῳ)». Τί ἔτι χρείαν
μαρτύρων;»

Ἀλλὰ πρῶτόν μοι φαίνεται παράδοξος ἡ διισχύρισις τοῦ κ. Β
αἱ παρατεθεῖσαι ὑπ' ἐμοῦ μαρτυρίαι τοσούτων ἀνδρῶν καὶ τοσ
βιβλίων περὶ τῆς ἐννοίας ἑνὸς ζευγαριοῦ χωράφια, δύο, τ
ζευγαριῶν χωράφια ἀποβάλλουσι πᾶσαν αὐτῶν τὴν σημασίαν
ναντι μιᾶς μόνης ἐμοῦ, ἔστω καὶ ἂν καθ' ὑπόθεσιν ἐγώ ποτε πλ
θεὶς ἐδίδαξα τἀναντία. Ἔπειτα παρατηρῶ ὅτι πάντα ταῦτα τοῦ κ
εἶναι ἄτοπα καὶ δὴ καὶ ἡ ἐπ' αὐτῶν στηριζομένη ἀπόδειξις τῆς
ἀνειλικρινείας πλημμελής, διότι ἐπ' ἀληθείας ἐγὼ δὲν ἐδίδαξα
τἀναντία τούτων, ὅσα δὲ λέγει καὶ συμπεραίνει ὁ κ. Β., στηρίζ
ἐπὶ παρερμηνείας τοῦ χωρίου μου ἐκείνου. Πρόκειται ἐκεῖ περὶ
ὀνομάτων εἰς -αρεά (-αρὲ ἐν τῇ δυτικῇ Κρήτῃ), ῥητῶς δὲ λέγω ἐκεῖ
«ἀναγράφω ὅσα ἔχω πρόχειρα ἐκ τῆς δυτικῆς Κρήτης ἐπίθετα θη
κοῦ γένους εἰς -αρὲ ἀπὸ ἀρσενικῶν εἰς -ὺς -άρις, καὶ οὐσιαστικὰ
-αρέ», ἐπιφέρω δὲ πολλὰ εἰς -αρὲ τοιαῦτα ὀνόματα καὶ ἐν πα
θέσει ἀναγράφω τό τε ὄνομα ἐξ οὗ ταῦτα παράγονται καὶ τὴν
μασίαν αὐτῶν τῶν εἰς -αρέ. Τοῦτο μανθάνει τις ἰδὼν πῶς γράφον
καὶ ἑρμηνεύονται ἐκεῖ ὀνόματα εἰς -αρέ, οἷον γαϊδουρὲ (γάιδαρ
ἡ ἰδιότης τοῦ ὄνου, ἤτοι ἡ ἀναισχυντία, τὸ δέρμα αὐτοῦ καὶ ὁ
ἅπαξ φέρει)· διπλαρὲ (διπλάρι, ἡ διὰ τῆς πλατείας ὄψεως τοῦ
φους πληγή)· δοξαρὲ (δοξάρι, ἑκάστη διὰ τοῦ τόξου τῆς λύρας πλη
εἰς παραγωγὴν ἤχου)· θυμαρὲ (θυμάρι, τόπος θύμων)· μουσκαρ
(μουσκάρι, ἡ ὀσμὴ καὶ τὸ δέρμα αὐτοῦ)· ποδαρὲ (ποδάρι, τὸ πε
τὸν πόδα μέρος τοῦ φορέματος)· φχυαρὲ (φχυάρι—πτυάριον, ὅσ
λαμβάνει τὸ πτύον) κτλ. κτλ. Ἕκαστος βλέπει ὅτι ὅπως ἐν τούτ
ἡ ἐν παρενθέσει ἑρμηνεία ἀνήκει εἰς τὸ ἐκτὸς παρενθέσεως θηλυκ
οὐσιαστικὸν ἢ ἐπίθετον, εἰς -αρέ, οὕτω καὶ τὸ «ὁ ἀγρὸς ὃν ἐν μιᾷ
ἡμέρᾳ ἀροτριᾷ ἓν ζεῦγος καὶ ὁ μισθὸς ἐπὶ τούτῳ» ἤτοι ἡ
ἑρμηνεία ἀνήκει εἰς τὸ ἐκτὸς παρενθέσεως ζευγαρέ, οὐχὶ εἰς τὸ ζευ-
γάρι, ὃ ἁπλῶς ἐτέθη, ἵνα δηλωθῇ τὸ πόθεν παρήχθη ἡ ζευγαρέ.

ὅτι δ' ἀληθῶς οὕτως ἔχει τὸ πρᾶγμα, δῆλον καὶ ἐξ ὧν πρότερον ἤη (ἐν ἔτει 1892) εἶχον γράψει ἐν τῷ Β' τόμῳ τοῦ περιοδικοῦ τοῦ Krumbacher σελ. 273 «ζευγαρεὰ (ζευγάρι), -ὲ im westl. Kreta, ζευγαρέα und ζευγαρησία und -σὰ in Aegina, ζευγαρέα in Leuktra=*die Arbeit eines Paares Ochsen* (ζευγάρι) *an einem Tage* und dann *der an einem Tage von einem* ζευγάρι *bestellte Acker*». Ὁ κ. Β. ἄρα συνέχεε πάλιν τὰ πράγματα καὶ οὕτως ἀπέδωκεν εἰς τὸ ζευγάρι τὴν σημασίαν τοῦ ζευγαρέα, εἰ καὶ ἐν Ἀθηνᾶς Τομ. ΙΓ' σελ. 283 σαφῶς διεστάλη τὸ ἑνὸς ζευγαριοῦ χωράφΙΑ ἀπὸ τοῦ μιᾶς ζευγαρεᾶς χωράφΙ, ὅθεν ἠδύνατο, ἂν μὴ ἄλλοθεν ἠπίστατο, νὰ μάθῃ τὴν δύναμιν ἑκατέρου. Καὶ ὅμως διὰ τῆς ἀγνοίας καὶ παρερμηνείας ταύτης καὶ διὰ μόνης ταύτης, διότι ἄλλο τι εἰς ἀπόδειξιν δὲν προσήγαγεν, ἀπέδειξε τὴν ἀνειλικρίνειαν ἐμοῦ! Βλέπετε ποῦ κατέληξεν ἡ ἐν ἀρχῇ ὕβρις καὶ οἱ μεγάλοι λόγοι τοῦ κ. Β.; Δίκαιον ἄρα εἶναι νὰ ὀνομάσωσι νῦν αὐτὸν οἱ συνάδελφοι τῷ προσήκοντι ὀνόματι!

Ἐν τῇ βιβλιοκρισίᾳ τῆς ὑπὸ τοῦ κ. Γρ. Βερναρδάκι γενομένης ἐκδόσεως τῶν Ἠθικῶν τοῦ Πλουτάρχου ἐλέγομεν πρὸς αὐτόν, ὅτι κατηγορήθη μὲν ῥητῶς καὶ σαφῶς ἐν Γερμανικοῖς περιοδικοῖς ὑπὸ τοῦ πολλοῦ Wilamovitz καὶ τοῦ Kurtz ὅτι ἐν γνώσει ἠπάτησε καὶ ταῦτα ἀπειράκις τοὺς ἀναγνώστας αὐτοῦ, ὅτι γραφὰς κωδίκων καὶ διορθώσεις ὑπ' ἄλλων γενομένας παρέλαβε καὶ παρέστησεν ὡς ἴδια εὑρήματα κτλ. (Ἀθηνᾶς τόμ. ΙΓ' σελ. 546 κἑξ.), ὅτι δ' ἐξελεγχόμενος διετείνετο ἔπειτα ὅτι τὴν δεῖνα ἢ δεῖνα εἰκασίαν αὐτοῦ παρέχει τις κῶδιξ, ὃν δὲν ὠνόμαζεν· προσεθήκαμεν δ' ἅμα καὶ ὅτι παραδόξως ἐπὶ πέντε ὅλα ἔτη ἐσίγα καὶ δὲν ἐθεώρει ἀναγκαῖον ν' ἀπολογηθῇ πρὸς τὰς κατηγορίας ταύτας. Καὶ ὅμως, ἐλέγομεν πρὸς αὐτόν, ἀφοῦ ἐπὶ τοιούτοις ἐγκλήμασι κατηγορήθη, ἀνάγκη ἀμείλικτος ἐπιβάλλει αὐτῷ πρὸς τιμὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ ὀνόματος καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Πανεπιστημίου νὰ σπεύσῃ, ἂν ἀληθῶς εἶναι ἀθῷος, ν' ἀπαντήσῃ καὶ μάλιστα ἐν Γερμανικῷ περιοδικῷ καὶ δείξῃ τίς ἡ ἀλήθεια τῶν πραγμάτων. Σαφέστερον, νομίζω, δὲν ἠδύνατο νὰ διατυπωθῇ ἡ εὔλογος ἀπαίτησις αὕτη. Καὶ ὅμως παρηρμήνευσε καὶ τὰ σαφέστατα ταῦτα ὁ κ. Β., διὸ διατείνεται ὅτι ἀφοῦ ἀνάγκη ἀμείλικτος ἐπιβάλλει αὐτῷ ν' ἀπαντήσῃ, ἀναλαμβάνει νά μ' ἐλέγχῃ ψέγων ἄλλα τε καὶ τὸ

κατέστη σαφής. Καὶ ὅμως ὁ κ. Β. [illegible] καὶ το[illegible]
τυρίαι αὗται ἀποδείκνυνται οὐδενὸς [illegible] ἂν [illegible]
μαρτυρίας αὐτοῦ τούτου τοῦ κ. Χ [illegible] ἀπαλλάττ[illegible]
37 γράφει τὰ ἑξῆς: «ζευγαρέ (ζ[illegible] εἰρη[illegible]
ἀροτριᾷ ἓν ζεῦγος καὶ ὁ μισθὸς [illegible] ἀληθῶς δικ[illegible]
μαρτύρων;»
[illegible] ἀγῶνα· δι[illegible]

Ἀλλὰ πρῶτόν μοι φαίνεται [illegible] κατηγορία[illegible]
αἱ παρατεθεῖσαι ὑπ' ἐμοῦ μαρτ[illegible] ἤδη· ἐγὼ δὲ [illegible]
βιβλίων περὶ τῆς ἐννοίας ἐνὸ[illegible] ἀληθῶς εἶχ[illegible]
ζευγαριῶν χωράφια ἀποβά[illegible] σημ.). Ὅ[illegible]
ναντι μιᾶς μόνης ἐμοῦ, ἔστω [illegible] τῇ Γερμανίᾳ, [illegible]
θεὶς ἐδίδαξα τἀναντία. Ἐπει[illegible] αἱ κατόπιν ἐν [illegible]
εἶναι ἄτοπα καὶ δὴ καὶ ἡ [illegible] ἐν Λειψίᾳ, Βερο[illegible]
ἀνειλικρινείας πλημμελής. [illegible]
τἀναντία τούτων, ὅσα δὲ [illegible] ὅτι ἐγὼ ἀπέ[illegible]
ἐπὶ παρερμηνείας τοῦ χ[illegible] ἀπολείπει αὐτ[illegible]
ὀνομάτων εἰς -αρεὰ (-αρ[illegible] ἐκτείνεται μὲν [illegible]
«ἀναγράφω ὅσα ἔχω πρ[illegible] ἐκεῖ ὅπου καὶ ὅ[illegible]
κοῦ γένους εἰς -αρὲ ἀπ[illegible] λόγους νὰ μὴ θέλ[illegible]
-αρέ», ἐπιφέρω δὲ π[illegible] ἀσφυγαί· ἢ διατί δ[illegible]
θέσει ἀναγράφω τό τε [illegible] ἐδημοσιεύθη[illegible]
μασίαν αὐτῶν τῶν εἰς [illegible] αὐτοῦ, ἀνάγ[illegible]
καὶ ἑρμηνεύονται ἐκεῖ [illegible] τὸ πανηγυ[illegible]
ἡ ἰδιότης τοῦ ὄνου, [illegible]. Διότι τὸ βιβλίο[illegible]
ἅπαξ φέρει)· διπλ[illegible], ἀλλ' ἐπειδὴ [illegible]
φους πληγή)· δοξ[illegible] νὰ μὴ γνωσθῶσι [illegible]
εἰς παραγωγὴν ἠχ[illegible] εἰς πώλησιν [illegible]
(μουσκάρι, ἡ ὀσ[illegible] ἐν Ἑλλάδι δὲν εἶ[illegible]
τὸν πόδα μέρος [illegible] αἱ πλουσιώταται βιβ[illegible]
λαμβάνει τὸ π[illegible], τῆς Γοτίγγης [illegible]
ἡ ἐν παρενθέσ[illegible] οὔτε παλαιοπ[illegible]
οὐσιαστικὸν ἢ [illegible], ἐπίσταται μόνος [illegible]
ἡμέρᾳ ἀροτ[illegible] ἐπιστάμεθα καὶ ὁμολογ[illegible]
ἑρμηνεία ἀνή[illegible] (ἵνα μὴ ἄλλην λέξιν ε[illegible]
γάρι, ὃ ἀπλ[illegible] ἀφορμὰς νὰ ψέγωσιν [illegible]

.α πανηγυ-

897 Νοεμβρίου
ιrift ἡ τελευταία
ιγαι περὶ τῆς κλο-
ιστηριώδους κώδικος
.ρναρδάκις ν' ἀπαντᾷ
ισα ἐψέχθη τῷ 1897.
λόγους νὰ μὴ θέλῃ νὰ
ὶ μετ' ἐμοῦ, ἐλπίζω, θὰ
.νθρωπος, ὅτι δὲν δύναμαι
ι κωλύοντες ἄνδρα ἐπιστή-
σπεύσῃ νὰ ἑρμηνεύσῃ δημοσίᾳ
ιήν. Ἐγὼ φρονῶ ὅτι προκει-
ικὸν ψόγον, οὐδείς, ἀπολύτως
ιήν νὰ κωλύσῃ ἡμᾶς, ἂν ὄντως
ι τάχιστα τίς εἶναι ἡ ἀλήθεια καὶ
. ὁ κ. Β. φρονεῖ ἄλλως, διὸ διατεί-
. καὶ ταῦτα ἐπὶ ἓξ ἤδη ἔτη, καὶ νὰ
λύτης κατηγορίας!
ιεν οὔτε πανηγυρικῶς, ὡς διατείνεται,
πείσῃ τοὺς ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ λογίους περὶ
του τεκμήριον σαφέστατον εἶναι τόδε, ὅτι
ῃ ἐκδοθείσῃ ἐν τοῖς παγκοσμίου φήμης κατα-
ησαν ὑπὸ τοῦ ἐπιμεληθέντος τῆς τετάρτης
LXXII τάδε: «πνέοντος] ζέοντος Plu-
.il. p. 503 A (*nam Bernardakis silentio*
ia)». Ταῦτα ἐγράφησαν τῷ 1898 ὑπὸ τοῦ δια-
). Crusius, τοῦ ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἐκδιδόντος τὸ
ικὸν Philologus, καὶ περὶ τούτου βεβαίως δὲν θὰ
ὰ εἴπῃ ὅτι διὰ φθόνον, ὅπως δῆθεν ὁ Wilamovitz,
ημειωτέον δ' ὅτι κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος καθ' ὃ ἐν ἐκδό-
σημάτων Teubner ἐλέγετο ὅτι τοῖς τοῦ κ. Β. *vix fides*
τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Λιψίας διεκήρυττε περὶ ἐμοῦ ὅτι

μέγιστον ὅτι καὶ ἐγὼ κλέψας καὶ κατηγορη
ἀγῶνα. Εἰς ταῦτα παρατηρῶ πρῶτον ὅτ
ἀπεδεικνυόμην παντάπασιν ἀμαθής, δὲν
Πανεπιστήμιον τῶν δεινῶν κατηγοριῶν
νεγκον κατὰ τοῦ κ. Β.· ἔπειτα ὅτι οὐ
κλέψας καὶ κατηγορηθεὶς ἀπέλιπον
δυστυχὴς φίλος, ὁ μακαρίτης G. Me
ἐμοῦ, ἀλλ' ἔπραξε τοῦτο παραφρον
ἀγῶνα, ἀλλ' ἔσπευσα νὰ δηλώσω
(πρβλ. Ἀθηνᾶς Τόμ. Ε' σελ. 5
μου ἐκείνη ἐκρίθη ἐπαρκὴς ἐν αὐ
ἄδικος ἐκείνη μομφή, ἀπόδειξις
νίᾳ ἀπονεμηθεῖσαί μοι μεγάλαι τ
πρὸς δὲ καὶ αἱ ἐν Βούδᾳ Πέστῃ

Δὲν ἀληθεύει ἄρα ὁ κ. Β.
ἀλλὰ χρώμενος τῇ προφάσει
ἐπιστημονικὸν καθῆκον αὐτοῦ
καὶ μάλιστα «πανηγυρικῶ
1896)» καὶ ὅτι «τὸν κώδικα
Ἀλλὰ ταῦτα εἶναι προφα
περιοδικὸν ἢ τὸ βιβλίον ἐν ᾧ ... περὶ τοῦ
τὸν ἀπόκρυφον Epilogus ... ἐνθάδε
αὐτὸν ὅτι ὅλως ἀτόπως μ ... νὰ μ' ἐλέγξ
τὸ ἀληθὲς εἰπεῖν ἱεροκ ... διδάσκει πολλὰ
μὲν ἐν τοῖς καταστήμα ... βραχέων ποῖοί τιν
συγγραφεὺς αὐτοῦ ἔχει ... τινα εἶχε τὴν εὐγεν
ἐν αὐτῷ, ἢ δὲν ἐξετέθ ... αἰτηθέντα.
ἀπεσύρθη. Ἐντεῦθεν
οὐδ' ἐν Γερμανίᾳ ἐφ
νάχου, τοῦ Βερολίνου
τὰ καταστήματα Τ
οὐδαμοῦ. Τί περὶ τ
ὅπερ πάντες ἡμεῖς
φαινόμενον εἶναι ὅ
χει τοῖς ξένοις λ

... ἔπαινον ἐμαυτοῦ
..., ἔξεστιν ἀμέμπτως ἐπαιν
... ἢ κατηγορίαν, περὶ ὧν
... ὅτι ἐγώ ποτε σ
... ἐξενεχθεῖσαν π
... Ἂν ὁ κ. Β. ἢ τις ἄλλος ἔχ
..., ἂς μὴ ἐπαναλαμβάνωσι δὲ
... ὡς ἀοριστολογίας· διότι

: τῆς ἀλη-
· τῆς
ον εἰς
τὰ περὶ
ται αὐτοῦ
, μεταβάλ-

ιίστα τὸν λόγον
ν λέγοιεν ἀντὶ
καὶ ἡ παράδοσις·
ορίας καὶ ἀβλε-
ιέχρι τοῦδε ἐγινώσκο-
ομέν τι ἀδιόρθωτον, εἰ
ιεταχειριζόμεθά τι πλημ-
ἄνθρωποι, ὁ δὲ κ. Β. θη-
ιίκως ἐλέγχει. Ἀλλὰ διορ-
καὶ ἀβλεψίας οὐδείς ποτε
αἱ ἀβλεψίας διορθώσεις αὗται θὰ
υπομόνως νὰ διαλάβῃ περὶ αὐτῶν
α λάβῃ καὶ τῆς εὑρησιτεχνίας τὴν
γούμεθα, νομίζω, νὰ εἴπωμεν ἀπὸ τοῦ
.πεται εἰς ἐκεῖνον ὅστις ποιεῖ διορθώ-
ιλεψίας, νὰ ἐλέγχῃ ἄλλους ἐπὶ σφάλ-
γραφικὰ ἀβλεπτήματα εἶναι ἢ καὶ μετε-

·τι κακῶς ἐξέδωκεν Ὁμηρικοὺς ἢ ἄλλων ποι-
., ἢ κατέλιπεν ἐν αὐτοῖς λέξεις καὶ τύπους ἀλ-
ελαβεν εἰς αὐτοὺς λέξεις τοῦ Πλουτάρχου κλπ.,
οὕτω προφανεῖς, ὥστε οὐδεμίαν ἐπέτρεπον ἀντι-
. ὁ κ. Β. ἠδυνήθη νὰ ἐξεύρῃ σοφόν τι ν' ἀπαντήσῃ:
ιναι ἀδιάφορον τί καὶ πῶς ἔγραψαν οἱ ποιηταί, ἐμοὶ
τί καὶ πῶς ἔγραψεν ὁ Πλούταρχος. Ὥστε κατὰ
λογιώτατος Πλούταρχος ἦν οὕτως ἄπειρος τῆς μετρικῆς,
το οὐδενὶ ξὺν νῷ νὰ παραλαμβάνῃ καὶ γράφῃ ἐν τοῖς πο-
ιτοῦ στίχους τοῦ Ὁμήρου καὶ τῶν ἄλλων ποιητῶν ἀμέτρους!

«*omnium gentium viris ejus* (sc
studiosis facem praetulit» (1).

Πᾶς ἄλλος ἄνθρωπος μετὰ τηλικ
ἀληθῶς καταδίκην τῆς ἐπιστημονικῆς
στεως, τ. ἔ. ὡς ψευδοῦς, θὰ ἐξηφαν
καὶ θὰ ηὔχετο νὰ σχισθῇ ἡ γῆ καὶ
Βερναρδάκις κατόπιν πάντων τού
ζηται εἰς τὸν κόσμον ἀλλὰ καὶ νὰ
«ἔχω τὸ θάρρος νὰ διισχυρίζωμαι
εἰλικρινέστερος τῶν κατηγόρων
παλαιστοῦ δίκην νὰ προκαλῆται

Καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος ὁ κατηγ
στεως ἄξιος, ὡς ἀπατεών, ἔχει
τριβαὶ αὐτοῦ δὲν γίνονται δεκτ θὰ ἐπαιθε
τῆς Ἀθηνᾶς! Ἀλλ' οἱ ἐν τῇ Ἀ τοῦ Δημοσθένο
ἐκδόται, εἶναι πάντοτε τοιοῦ ημάτων ἀπὸ τ
τῶν ἐπιστημόνων τῆς Ἑσπε καὶ προσέτι παρ
δὲν ἔχει θέσιν ἐν τοῖς συντάχ ξησιν (πρβλ. Ἀθ
μης γνήσιος ἐραστὴς
τας οὕτως ἁπλοποιήσα

Ἀποδειχθέντος τοῦ κυρί μιαν. Καὶ ὅμως ὁ κ. Γρη
τερος ἡμῶν. ἠδυνάμην ν κηρύττει ὅτι πρῶτος αὐτ
δ' ὅμως ὁ κ. συνάδελφος ογήσῃ τὴν ἀλήθειαν, ἂν τυχ
λιστα πάνυ μετριοφρόνως αὐτήν, δὲν πράττει τοῦτο ν
νομίζω περιττὸν νὰ δεί νεται ὅτι ἐσφάλη οὐχὶ αὐτὸς ἀλλ
καὶ ποῖά τινα τὰ διδάγ ων ἐκήρυξεν ἀδύνατον! Τοῦτ
παράσχῃ, καὶ ταῦτα τῇ γλώσσῃ ἁπλούστατα κακοτεχ
τὸν Ὁμ. στίχον Ζ 260 ἔγραφ

(1) Μεμφθήτω με μηδε γράψας ὀξεῖαν ἐπὶ τοῦ έ τοῦ δέ
καθ' ἃ ὁ ἀρχαῖος Πλούταρ λέξις ἡ παθοῦσα ἔκθλιψιν ἣν ἐγκλι
τοῦτο ἀπολογούμενος πρ Β. ἐν τῇ σπουδῇ αὐτοῦ νὰ ἐλέγξῃ τὸν κ.
εἶναι κατηγορία καὶ αὐτ τὴν ἐπὶ τοῦ δέ ὀξεῖαν καὶ τὴν ἐντεῦθεν
ἄλλου τι, διαβολὴ δὲ ὅτι ὡς κε, ἐντεῦθεν γράφει μὲν βαρεῖαν
χιστα νὰ ἀπαντήσω πρ ὁ Κόντος παρεδέχετο ἔκθλιψιν τοῦ αι
ἐναντίου, ἃς προσαγάγ ὅτι πολλοὶ καὶ ὀνομαστοὶ τῶν
πάσχοντος ἢ ἂς μὴ
πράττουσιν ἔργον ἐντ

στίχῳ τούτῳ
ητον
ν
ώς
; ἐκ-
ῦ καὶ
. 427.
ον γράφει
ὁ Κόντος!
ὶς τόμ. ΙΓ'
καὶ τοῦ ἐπιμο-

ς τὴν ἀλήθειαν,
; ἀνακαλύπτει καὶ
γματα ὅπως ἀρέσκει
ς τῶν οὕτω διαστρε-
ιν ἀναγράφω ἔτι ὀλίγα
τικῶν, ἣν πάσῃ δυνάμει
ξέδωκε τὸν παρακείμενον
ῷ ταχέως καὶ ἐλέγχει τὸν
ει διὰ τοῦ ω τὸν ὑπερσυν-
μὲν καὶ ὁ πολὺς Κοβητος ἐν
; «secunda syllaba in ἑόρακα
citur ubi ἡ αὔξησις accedit:
λώκη ἑάλων producta media ...
pud Platonem de Rep. p. 328c
τόν . . », διδάσκουσι δὲ νῦν πᾶσαι αἱ
σελ. 15 «ἐν τῷ παρακειμένῳ εὑρίσκο-
κα· ἐν τῷ ὑπερσυντελίκῳ δὲ εω, ἑωρά-
ρταζον». Δὲν ἀγνοῶ ὅτι ὑπάρχουσί τινες,
ὅτι ὅπως ἐν τῷ παρακειμένῳ οὕτω καὶ ἐν
οὕτω λ. χ. διδάσκει ὁ Stahl ἐν Quaestion.
. (1886) σελ. 59 «ἑοράκεσαν pro ἑωράκεσαν
ndunt versus Aristoph. Nub. 767. Av.
35. Plut. 98. 1045 multique in fragmenta

Καὶ τὸ παρῳδεῦται αὐτὸς ὁ Πλούταρχος θὰ πο
στίχον τοῦ Εὐριπίδου (πρβλ. Ἀθηνᾶς ΙΓ' 485, 6
διατί, ὦ ἄνθρωπε, νὰ μὴ εἴπωμεν ὅτι ὅπως τό
τάρχου οὕτω καὶ οἱ παρατιθέμενοι στίχοι ἐφθάρ
γραφέων; Βλέπετε πόσον δεξιῶς ὁ κ. Βερν. ἀπαν

Εἶχε πρὸ πολλοῦ διδάξει ὁ κ. Κόντος ὅτι τὰ
ἀ-ἀν- ἀρχόμενα παρασύνθετα ῥήματα αὐξά
γραπτέον ἠνησύχουν, ἠνηρίστουν κτλ.
Β. διετείνετο ὅτι μόνα τὰ ἀρχόμενα ἀπὸ τοῦ σ
ἔξωθεν, τὰ δὲ τὰ ἀπὸ τοῦ στερητικοῦ ἀν-, ο
ἀνηρίστουν κτλ., διότι, προσετίθει, ἐκ λ
σαφηνείας κτλ. ἐξηρτᾶτο ἡ ἔσωθεν αὔξησις
πλημμελῆ τὰ ἔξωθεν αὐξανόμενα. Διετείνε
παράδειγμα παρετίθει ὁ κ. Κόντος ἔξωθ
Ἀντετάχθησαν αὐτῷ οὐ μόνον ἓν ἀλλὰ
καὶ μεταγενεστέρων παραδείγματα παρ
στερητικοῦ ἀν- ἀρχομένων καὶ ἔξωθεν
γελμα Γραμματικοῦ συνιστῶντος τὴν
ΙΓ' 456-9 καὶ 704). Πᾶς ἄρα τῆς
ἔσπευδε ν' ἀνομολογήσῃ τῷ κ. Κόντ
τὰ πράγματα καὶ ἀποδείξαντι τὴν
Βερναρδάκις, εἰ καὶ ἐπανειλημμένω
θὰ σπεύσῃ ν' ἀναγνωρίσῃ καὶ ἀνο
ὁ κ. Κόντος ἤ τις ἄλλος ἤθελε δι
ἀλλὰ διαστρέφων τὸ ζήτημα δια
ὁ Κόντος, ἐπειδὴ τὸ ἀνηριστη
νομίζω, λέγεται ἐν τῇ Ἑλλην

Ὁ κ. Κόντος παραθεὶς ἀλ
«ἔπειτα δέ κ' αὐτὸς ὀνή
καὶ σημήνας οὕτως ὅτι ἡ ἐξ
τική, ἤτοι ἦν κε· ὁ δὲ κ. Β
Κόντον παρεῖδεν, ὡς φαίνετ
ἐπιβαλλομένην ἐκδοχὴν τοῦ
ἐπὶ τοῦ δὲ, ὑπολαμβάνει δ
τοῦ συμπλεκτικοῦ καὶ κ

ὅπως γρά-
νοῖμα,
ως

ι,
. Β.
ήθεια
ου κατὰ
κν ἔγραψε
Παρνασῷ,
καὶ πιστῶς
τοῦ κ. Γρ. Β.
καὶ ὁ ἄνθρωπος

γηθεῖσα — ἀπλου-
άφει α παθητικὸν τὸ
κ νοήσω σαφῶς τί θέλει
κι, τί θέλει νά με διδάξῃ
νὰ γράψω τὸ εἰσηγήθην
καὶ ἴσως εὐλογοφανέστερον,
τῶν Ἑλλήνων λεχθέντα ἐνερ-
νοεῖ ὅτι ἐσφάλην γράψας τύπον
λῶς ἐπίσταμαι ὅτι ὁ παθητικὸς
γετο τὸ πάλαι ἐπὶ πάθους καὶ ἀεὶ
70 6 τὸ περιηγηθὲν (ὡς ἐναντίον
δ. 313, 8 ὑπωμοσία: ὁπόταν τις νό-
γράψηται παρανόμων ἢ αὐτὸς ὁ εἰση-
ἐξομόσηται παραλελογίσθαι κτλ. Εἶναι

Comicorum». Ταῦτα δὲ φαίνεται ὅτι ἀταλαιπώ
Β 'Η δὲ ἀλήθεια εἶναι ὅτι ἐν πᾶσι τοῖς μνημονευομ
οὐχὶ ὁ ὑπερσυντέλικος, ἀλλ' ὁ παρακείμενος ἑόρ
δὲ Πλουτ. 1045 ἡ ἀπαρέμφατος ἑορακέναι.
ἄρα φωρᾶται καὶ πάλιν πράττων παρὰ τὰ ἑαυτο
νεται δηλ. ὅτι οἱ φιλόλογοι ὀφείλουσι νὰ ἐξε
'Αθηνᾶς τόμ. ΙΒ' σελ. 109 σημ.), ἀλλ' αὐτὸ
αὐτά, παραλαμβάνει δὲ ἕτοιμα τὰ ὑπ' ἄλλω
λάκις παρανοεῖ (ἰδὲ 'Αθηνᾶς τόμ. ΙΒ' σελ. 1

Ἔπειτα παρατηρῶ ὅτι ἡ ἀναλογία τοῦ
ἔοικα: ἐῴκη καὶ ἡ αὔξησις ἡ ἐν τῷ ὑπερ
μόνος ὁ τύπος ἑωράκη ὅπως καὶ ὁ ἐῴκη ἐ
λωκα ἑαλώκη καὶ ἰδίᾳ ὅσα περὶ τούτων ἐγ
nagel ἐν τῷ Περιοδικῷ τοῦ Kuhn (τῷ 188

Ταῦτα πάντα ἀγνοεῖ ὁ κ. Β., ἀλλὰ το
τοῦ νὰ γράφῃ καὶ νὰ συζητῇ καὶ μάλιστα
ἡμᾶς!

'Ελέχθη πρὸς αὐτὸν ὅτι εἰσάγων εἰς τ
πῶμα ἀντὶ πόμα καὶ ἔπειτα καταλείπων
κλίμα κτλ. περιπίπτει εἰς ἀνακολουθία
ὅτι κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους πάντα τ
ΙΓ' 479). 'Απαντᾷ ὅτι ἐγὼ εἶμαι ἀν
Α' 529 σχηματισμοὺς οἷον φάγωμα,
πάωμα κτλ. Δὲν νοεῖ δ' ὅτι τὸ πώ
προερχόμενον ἐκ τοῦ νὰ εἰπῶ, εἴπω
λῶς διάφορον τοῦ ἐκ τοῦ πίνω πέπ
χαίου πῶμα πώματος, ἀνθ' οὗ ἡ
ἐγὼ ἐκεῖ παραπέμπω εἰς τὸ Δελτίον
κῆς 'Εταιρείας) τόμ. Α' 260, ἔνθα
ἀορίστου εἰς -ω ἐσχηματισμένης π
καὶ ἐντεῦθεν ῥηματικῶν ἄλλων τύπ
Ταῦτα πάντα ἀγνοεῖ ὁ κ. Βερν.,
ξὺν νῷ εὑρίσκει τὸ πῶμα ἢ πώ
ὀφείλων ν' ἀπολογηθῇ ἐπὶ τῇ ἀνα
τούτων ἤτοι ν' ἀμύνηται, ἐπιτι

ιν·
μα
ίξη.
ψέγη,
της ἦν·
ιτῷ.
ως εἶναι
ύτος μέ-
νεῖται δη-
! α'Εναντίον
πεχείρησα νὰ
. νὰ λέγῃ εὐ-
...... 'Αλλὰ
τὴν ἐκλογήν μου,
μην ἄξιος μομφῆς·
ὑπρεπῶς (2) γινό-

α. Ἡ ἀλήθεια δ' εἶναι
έγχῃ ἀνωνύμως ἐν τῇ
ει κατὰ Νοέμβριον τοῦ
του. Ὁ κ. Βάσης ἐδη-
τινὰς εἰς τὸν Πλούταρχον,

ται, κατὰ τὸν κ. Β. ἀνωνύμως,
ἐδημοσίευσεν ἀνωνύμως.
αὶ δικαίως, τούτου πεῖραν ἱκανὴν

ἀληθὲς ὅτι ὁ Θησαυρὸς τοῦ Στεφάνου δὲν παρέχει
χρόνου τούτου, ὁ δὲ κ. Β. ἔχει, ὅπως καὶ ἄλλοτε ἠ
τηρήσω, τὴν κακὴν συνήθειαν νὰ νομίζῃ ἀνύπαρ
ἐν τοῖς λεξικοῖς καὶ δὴ ἀγνοεῖ. Οὕτω λ. χ. ἀλλ
νά μ' ἐλέγχῃ «ἡ λέξις ἄρουρα καὶ δὴ ὡς μέτ
εὕρηται σύνθετος μὲ ἀριθμητικόν, εἶνε λέξις
ἀδιανόητος» (Ἀθηνᾶς ΙΓ' 277). Ἀντετάχθ
ἄρουρος (σημειωτέον ὅτι καὶ ἑκατοντάρο
καὶ ἡμιαρούριον κεῖνται ἐν τῷ Λεξικῷ
παπύρων εἰλημμένα), ἀλλ' οὐκ ἐσωφρονίσθ
χειριζόμενος τοιαύτας φράσεις, δι' ὧν ἐλέγ
λουθήσῃ τῇ ἐν Ἀθηνᾶς τόμ. ΙΓ' 462 δο
βουλῇ, νὰ μελετήσῃ καὶ μάθῃ πρὸ τοῦ ἐπ

Σαφὲς παράδειγμα τῆς φιλοψόγου μαν
τητος αὐτοῦ εἶναι καὶ τόδε: ἔγραψά πο
ἐκ τούτου δ' ἀφορμὴν λαμβάνων ἀποφαί
τὰ κατὰ τὴν σύνθεσιν τῶν λέξεων ἐν
ὡς φαίνεται, κατ' αὐτὸν ὤφειλον νὰ
νεώτεροι Ἕλληνες ἔγραψαν καὶ προ
τρεία, Τουρκολατρεία, Γαλλολα
λατρεία, ζωολατρεία, γυναικολ
σιολατρεία, Παπολατρεία, εἰκο
καὶ ἐν τῷ λεξικῷ τοῦ μακαρίτου Κο
νέστεροι Ἕλληνες εἰδωλολατρεία
καὶ πανταχοῦ οὕτω διὰ τοῦ ει), ὡ
ἔγραφον πυρολατρία, θὰ μ' ἔψε

Ἀλλ' ἆρά γε εἶναι παρὰ τοὺς
εἰρημένον τὸ πυρολατρεία, εἰδ
κατήγορος συνάδελφος ἀξιωματ
ἠξίωσε νὰ εἴπῃ ἡμῖν τοὺς λόγου
πρᾶγμα εἶναι αὐτόδηλον καὶ οὐ
μούμενος ὅτι ἀνέγνων ποτὲ ἐν
τρεία λέγεται ἡ λατρεία τῶ
ται Ἑλληνιστὶ παιδιὰ καὶ γ
λιτεία καὶ ἀριστοπολιτεί

[illegible]άρροια (ἤδη παρ' Ἀθηναίῳ). [illegible]
ὁμολογῶ ὅτι δὲν εὑρίσκω μεν [illegible]
[illegible]ανειν αὐτοῦ, οὐδὲ πῶς [illegible]
[illegible]ολατρεία κλπ.. [illegible]
[illegible]

[illegible] ,
[illegible]της
[illegible]οὐδὲ
[illegible]ου εἰς
[illegible]ως τὸν
[illegible] . . .».
[illegible]το πλημ-
Νοέμβριον
[illegible]εῖς οἱ ἄλλοι
[illegible]ύξῃ ἡμῖν τὸ
[illegible] μόνος δ' ὁ κ.
[illegible]γῃ τι μικρὸν ἢ
[illegible]ς ἐν τοῖς λογίοις,
[illegible] καὶ περὶ μόνους
[illegible]τύπους (διότι οὐδὲν
[illegible]στιν ζητήματός τινος
[illegible]ήθως ἀδίκως ψέγει.
[illegible]λει ἀποστῇ τῶν ἐλέγ-
[illegible]νως ἐξηλέγχθη καὶ ἐπι-
[illegible]ῦτο δὲ διότι θέλει νὰ φαί-
[illegible]ἀναντία.

Γ. Ν. ΧΑΤΖΙΔΑΚΙΣ

τοῦτο δὲ παρώργιζε τὸν κ. Βερν. θεωροῦντα
ἄν τις ἄλλος πλὴν αὐτοῦ ἥπτετο τοῦ Πλο
Βάσης ἐπαύσατο εὐθὺς ὡς ὁ κ. Βερναρδ
συνάδελφος (ὁ διορισμὸς κυρίως κάμν
ἐκλογή, ἄλλως τε καὶ ἀφοῦ πολλοὶ ἐκλε
σαν καὶ δὴ οὐδέποτε ἐγένοντο καθηγηταί)
ἀσύμφορον τῷ Πανεπιστημίῳ τὸν πρὸς
ατείνεται ὁ κ. Βερναρδάκις ὅτι, ἀφοῦ ὁ
στημονικῆς Ἑταιρείας, ἤλεγξεν αὐτόν,
ἡμᾶς πάντας τοὺς ἑταίρους συλλήβδην,
χους τοῦ κ. Βάση ἀπάντησιν αὐτοῦ
ἀδίκως «Βάσης Κόντος καὶ Σα»
λαμβανόμην ὅπως καὶ πάντες οἱ ἑτ
ὅτι τὸ ἄτοπον τοῦτο ὤφειλε τοὐλάχ
νεπιστήμιον, νὰ μὴ ἐπαναλάβῃ;

Ἔπειτα καὶ αὐτοὶ οἱ φίλοι αὐ
χόμενος, ἔλεγον χθὲς καὶ πρώην
πονεῖτο, διότι πάντων τούτων α
πρῶτος ἄρξας τοῦ ἀγῶνος. Καὶ
ἐγὼ ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν διδάσκων
ποτὲ τῶν συναδέλφων μου ἤρισα
ξίας. Ὁ δὲ κ. Β. εἰ καὶ διεκήρ
πάθη κατέλιπεν ἐν Μυτιλήνῃ, ἄ
λαβε τὸ ἀνεπίφθονον ἔργον τοῦ
λιστα ἀνωνύμως, διὸ πρῶτο
ἐζήτησε νὰ ἐλέγχῃ. Ἀρνεῖται
ἵνα δύνηται νά μου κατηγ

(1) Ὁ κ. Βερναρδάκις διατείνετ
κιστος ὁ Πανταζίδης ὑπὸ τοῦ κ. Γ
τῆς ὕβρεως ταύτης! Διότι ὕβριν ὑ
συνάδελφόν μου. Ἐγὼ οὐδένα
ταζίδου, ὁ δὲ Β. ἐξακολουθεῖ
ποῦ ἔγραψα τοὺς προπηλακισμ
τις ἔγραψέ τι ἄνευ τῆς ἀπαιτ
αὐτόν. Μόνος δ' ὁ κ. Βερναρδ
σφάλματος ἔλεγχον ἀπὸ προπ

νὰ
ἄρα
περιε-
γινώ-
τοι ση-
ργητικὸν
λαδιὰ δὲν
αὶ ἐξομο-
ἐξαγορεύω
ίζω, εὐλο-
πτίζομαι βα-
καὶ τὸ σχημα-
μβαλώνομαι-
Γ. Ν. Χ.

ΤΟΣ

; γρῖπος ὑπό τινων ἐν τῇ
λευταῖον ἐν τῷ Βυζαντιακῷ
μέχρι τοῦδε οὐδενὸς ἔτυχε
τινὸς λόγου τὴν Ἑλληνικὴν
ν τῇ Τουρκικῇ αὐτοκρατορίᾳ
ω ὑπὲρ αὐτῆς δύο λέξεις καὶ νὰ
ἡ προϋποτιθεῖσα τὸ γρῖπος,
38, Γ' 26 καὶ Μόσχῳ Γ' 9 καὶ
αχσίας παρὰ Πλουτάρχῳ, Ὀππιανῷ
Γ. Ν. Χ.

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚ

Ἀνάπτυξις ὅλου συστήματος ῥηματ
ὀνομάτων ἐξ ἑνὸς μόνου ῥηματικοῦ τ
τοῦτο νομίζω ὅτι τοῖς ἐρευνῶσι τὰ κα
κλίσεως δὲν εἶναι ἄχρηστος ἡ ἐν τῇ ἡμ
δειγμάτων ἀπόδειξις τοῦ φαινομένου
Συνήθη ἐν τῇ ἡμετέρᾳ γλώσσῃ εἰ
ἐκαμώθηκα, θὰ καμωθῶ, καμ
πιώνομαι, ἐπιώθηκα, νὰ πιωθῶ
πιώσιμο· φαγώνομαι, ἐφαγώθ
φάγωμα, φαγωμὸς φαγώσιμο
μένος, ἐφαήθηκα θὰ φαηθῶ
νωμένος, γίνωμα, γινωμός·
μεν, ἰδωμένος· εἰπώθηκε καὶ
εἰπωμένος καὶ πωειμένος, π
(οὐχὶ δὲ καὶ κατ' ἐνεστῶτα ἰδ
παγωμένος, πάγωμα, παγ
ἡ ἀνάπτυξις οὐκ ἐχώρησε μέχ
λὴς ἔτι. Τὴν ἑρμηνείαν τῶν
καὶ πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἐν τῷ
Ἑταιρείας τόμ. Α' σελ. 26
στέρας τοῦ πράγματος γνώ
καὶ ἀφοῦ βλέπω πόσον ὀλ
δήλως βάσις τούτων πάντ
ὑποτακτικῆς τοῦ ἐνεργητ
τις: νὰ πίω - νὰ πιῶ - πι
- νὰ ἰδῶ - ἰδωμένος - ἰ
εἰπῶ - εἰπωμένος - εἰπ

Τομ. Η
Χρ. Δρακ
ος ληγόντω
ρεῖ καὶ τὸ Π
αῦθα δηλ., ἐπ
Γεώργις, Βασ
ως κατὰ τὰ πρωτ
Ἀργυροπόλει Γεώ
ΓιάννΕς, Παναγι
ντς, Ἀντώντς, ἀν
καὶ ταῦτα ἀντὶ Γεώ
(ει) παρ' ἡμῖν συγκό
χτένσον - χτένισον,
ἀντὶ κύρς - κύρις - κύριο
αὕτη τοῦ Ποντικοῦ ἰδ
ἐφ' ὅσον τὸ η διεστέλλετο
ι, ει κλπ., οὐδέποτε συνέ
τοῖς εἰς -ης· μόνον δ'
ἐν τῇ γραφῇ καὶ μόνο
φθόγγοι οὗτοι μὴ ἀπέβαινον
ἐγράφοντο τὰ εἰς -ις ταῦτα
Ἀργυροπόλει συγχέει τὸ ΓιάννΕς
ἡμεῖς ὀφείλομεν νὰ μὴ γράφ
ὀρθογραφίαν τὰ φωνητ
καὶ δάκρΙ καὶ γένΙ κτλ.

εἰς ἐμπέδωσιν τῶν τεχνολ
ἡμῶν γλώσσῃ, ὅπως ὅτε προέκ
Γ' σελ. 102), καὶ ὅτε περὶ
Ἀθηνᾶς Τομ. Η' σελ. 130).
τούτων καθίστανται τὰ τῆς γλ
καὶ αὐτὸ τοῦτο βέβαια. Γ. Ν.

ΩΣΙΣ

.λλιέργου ('Αθηνᾶς
.nense Aprilis die
γρύοντι» καὶ μὴ δυ-
ῃ τὸ τρίτῃ λήγοντος
εἰς τὸ die καὶ οὐχὶ εἰς
ἤδη πεπλανημένη μετὰ
κ. Giusep. Gerola μοὶ
.ιοις ἐγγράφοις συνήθιζον
.ῆνα εἰς δύο ἡμίσεα, ἃ ἐδή-
nte (ἀρχομένου, λήγοντος)
θημέρου ἐδήλουν ἀριθμοῦντες
; μέχρι τῆς 15, τὰς ἡμέρας
ν ἀφαιροῦντες αὐτὰς ἀπὸ τῆς
;0 ἢ 31) κατὰ τρόπον ὑπενθυ-
.μα τῆς χρονολογίας τῶν ἀρχαίων
.ὸ τῶν Καλανδῶν) καὶ τὸ τῆς τε-
τοῖς ἀρχαίοις 'Αθηναίοις (δεκάτη,
κ ταῦτα ἡ τρίτη φθίνοντος 'Απριλίου
ὁ τῆς τελευταίας ἡμέρας τοῦ 'Απρι-

.ίῳ 1902.

Σ. Α. ΞΑΝΘΟΥΔΙΔΗΣ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΤΩΝ ΕΙΣ -ις ΑΝΤΙ -ιος ΟΝΟΜΑΤ[Ω]

Ἀφορμὴν λαβὼν ἐκ τῶν εἰρημένων μοι ἐν Ἀθην[ᾶς] 231 κέξ. ἀπέστειλεν ἡμῖν ὁ ἑταῖρος καθηγητὴς κ. [...] τάδε: «Τὴν διὰ τοῦ ι γραφὴν τῆς ληγούσης τῶν εἰς -[...] τεροῦ ὀνομάτων κυρίων τε καὶ προσηγορικῶν μαρτυρ[εῖ] ἰδίωμα, τοὐλάχιστον τὸ ἐν Ἀργυροπόλει. Ἐνταῦ[θα ...] η ἔχει τὴν προφορὰν τοῦ ε, ἂν ὀνόματα οἷον Γεώ[...] ἈντώνΙς κττ. μετεσχηματίζοντό ποτε ἀληθῶς κ[...] εἰς -ης, ἔδει νὰ ἐκφωνῶνται σήμερον ἐν Ἀργυρ[οπόλει ...] ΒασίλΕς, ἈντώνΕς, ὅπως ὄντως λέγεται Γιάνν[...] νῦν δὲ λέγομεν ἀείποτε Γεώρτς, Βασίλτς, Ἀ[...] λαιοτέρων Γεώρς, Βασίλς, Ἀντώνς, καὶ τα[...] ΒασίλΕΙς, ἈντώνΙς· διότι μόνον τὸ ι (ει) πα[...] οὐχὶ δὲ καὶ τὸ ε, οἷον χτέντσον ἀντὶ χτένσο[ν ...] τίμΕσον. Ὁμοίως λέγεται κύρτς ἀντὶ κύρς-[...]

Πολύτιμος ἀληθῶς εἶναι ἡ μαρτυρία αὕτη τ[...] τος, διδάσκουσα μεγαλοφώνως, ὅτι ἐφ' ὅσον τὸ [...] προφορᾷ τῶν ἄλλων φθόγγων, τοῦ ι, ει κλπ. [...] ἀληθῶς τὰ εἰς -ις (ἀντὶ -ιος) λήγοντα τοῖς εἰ[...] ἐταυτίσθησαν οἱ φθόγγοι οὗτοι, ἐγένετο ἐν τῇ [...] τῇ γραφῇ χρῆσις τοῦ η. Ἂν δὲ οἱ φθόγγοι οὐ[...] τοδύναμοι, οὐδέποτε ὑπ' οὐδενὸς θὰ ἐγράφοντο [...] τοῦ η, ὅπως λ. χ. οὐδεὶς ἐν Ἀργυροπόλει συ[...] ἈντώνΙς. Εἶναι δὲ πρόδηλον ὅτι ἡμεῖς ὀφεί[λομεν ...] νῦν πλημμελῶς ἤτοι παρὰ τὴν ἱστορικὴν ὀρθο[γραφίαν ...] ἐξομοιωθέντα ταῦτα· ἄλλως γραπτέον καὶ δά[...] δάκρΥ, γένΕΙ κλπ.

Καὶ πάλιν ἄρα ἡ φωνητικὴ ἔρχεται εἰς ἐμ[...] κῶς ἀποδειχθέντων ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἡμῶν γλώσ[σῃ ...] περὶ τοῦ κείτομαι (Ἀθηνᾶς Γ' σελ. 10[...] ῥημάτων εἰς -ωνω οὐχὶ -ονω (Ἀθηνᾶς Το[...] τοῖς τυφλοῖς δὲ δῆλον πόσον διὰ τούτων κα[ὶ ...] σικῆς πορίσματα πιθανώτερα καὶ αὐτὸ τοῦ [...]

χλπ.,
οῖς εἰς
τῇ γ
γοι οὔτ
ροντο
ιαι συγ
ἰς ὁμιλο
ν ὀρθογ
αι δάκρ

εἰς ἐμπεδ
ν γλώσση
ελ. 1091,
ιᾶς Τομ.
των καθισ
ὑπό τοῦτο

κῇ
τὴν

«Gino Loria's Speziel...

(Βιβλιο...

Ἡ ὑπὸ τῆς ἐν Μαδρίτῃ Ἀκα... βραβευθεῖσα μονογραφία περὶ τ... ...τωβρίου τοῦ ἐν Γενούῃ καθηγητοῦ κ. Gi... τόμον γερμανιστὶ παρὰ τῷ Teu... τῶν 6 τελε... ὑπὸ τὸν τίτλον: «Spezielle... οἵτινες ὑπὸ πο... ebene Kurven. Theorie un... ματος τούτου. καὶ 744 σελ., 8⁰, μετὰ 17... προέτεινε νὰ...

Ἡ εἰς τὴν διάδοσιν τῆς ... οὗτοι, νὰ τεθῶ... αὕτη συμβολὴ εἶναι ἐν τ... εἰκὼν ἔσται συμ... βιβλίων· ἀλλὰ καὶ διὰ ... μεύσῃ, ἰδίως ὡς «Nach... ἐνεκοινώσατο κριτικ... καταγινόμενος θὰ εὑρίσκ... ...ρου ἐκδόσεως Διο... αςδήποτε ὁπωςοῦν σπου... τῆς πρὸς Ἀμμ... ἦτο ἀδύνατον ἢ πάντ... 105 κέξ.). ούτου βιβλίου. Αὐτὸς ... ὅτι, ἂν καὶ πρῶτον ... (τῇ 16 Δεκεμβρίο... οὐδὲν τῶν μᾶλλον χ... λαίοις ἐρευνῶνται κ... περὶ τοῦ 6βου ποιήμ... δ' βαθμοῦ, εἰδικαὶ ... ἀξία μεγίστη, δι... δ' βαθμοῦ καὶ γεν... Βερενίκης ποιήματος ... ριώταται ὑπερβα... ἥκιστα παραδεδομέν... ποτε τρόπον ἐκ ... ἐν τῶν μάλιστα λελωβ... Σημειώσεις ἰσ... 33-64. συμπληροῦσι τ... τόμον (τὴν θε... ΡΘ' (τῇ 20 Ἰανουαρίο... στρεβλῶν κα... κειμένου κα... ἐποιήσατο τριάκοντ... ν' ἀνελάμβα... Θουκυδίδου καὶ περὶ Ἰδι...

Τ... τοῦ Ἁλικαρνασέως κατὰ ... (ἴδε τόμ. ΙΔ', 45 κέ.).

... διέλαβε περὶ τινω...

: Ἀλκμάων-
. κεχρεὼν κλπ.
:ῷ βολεών, κεγ-
.ίρετοι τύποι, ἢ ὅτι
..πεται εἰς -εω, ἀπέ-
.αὶ -νω τρέπονται εἰς
ται εἰς ω· ἡρμήνευσε δὲ
κατ' ἄλλας ἀνεγνωρισμένας

.εβρουαρίου 1902).

.θεσις τῆς Ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτρο-
κ. Δ. Ζαγγογιάννη.
.κις διέλαβε περὶ τῶν ῥημάτων γίνο-
νομαι, γιγνώσκω, ἀνασκευάσας τὰς
νέσεως τῶν πρώτων ἀπὸ τῶν δευτέρων
τοῦ γν εἰς νν, ἡρμήνευσεν αὐτὴν διὰ τοῦ
ἤτοι γί(γ)νομαι, γι(γ)νώσκω. Ἡρμήνευσε
ων τὴν μακρὰν προσῳδίαν τοῦ ι.
.νταζῆς ἐποιήσατο κριτικὰς ἐπισκέψεις ἐπὶ δεκα-
περὶ Ἑρμηνείας Δημητρίου τοῦ Ψευδοφαληρέως
σιν Ῥαδερμαχήρου (ἰδὲ Ἐπετηρίδα τοῦ Πανεπι-
.01-3).
. γενομένων ἀρχαιρεσιῶν ἀνεδείχθησαν πρόεδρος μὲν ὁ
Ε. Κόντος, ἀντιπρόεδροι δὲ οἱ κ. Δ. Τζιβαννόπουλος καὶ
.κις, γραμματεὺς δὲ ὁ κ. Δ. Ζαγγογιάννης, σύμβουλοι δὲ
κ. Γ. Καββαδίας, Ῥήγας Νικολαΐδης. Σπ. Βάσης, Γ. Ν.
.κις, Γ. Α Παπαβασιλείου, Π. Π. Οἰκονόμου, Δ. Αἰγινή-
: Μιλτ. Ἰ. Πανταζῆς. Μέλη δὲ τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπείας
.ησαν οἱ κ. Ἐ. Βουτσινᾶς, Β. Λεονάρδος καὶ Σ. Τσιριγώτης.
.γνώσθη δ' ἔπειτα καὶ ὁ τοῦ ἔτους 1902 προϋπολογισμὸς τῆς
Εταιρείας, καθ' ὃν ἡ μὲν πρόσοδος ὡρίσθη δραχμαὶ 3,960, ἡ δὲ
δαπάνη 3,895.

Συνεδρία ΡΙΑ΄ (τῇ 10 Μαρτίου 1

Ὁ μὲν κ. Σ. Βάσης ἡρμήνευσε μὲν ἄλλως ἢ ὡς
νευται τάδε τὰ χωρία, Κατούλλου 66, 54, Ὁρατί
70 κ. ἑ. Προπερτίου IV, 7, 26, ἀπέδειξε δὲ ἀ
Skutsch, ὅτι ὁ Οὐεργίλιος ἐν Eclog. X, 9 κ. ἑ.
τοῦ Θεοκρίτου δὲν μετέβαλεν ἀπερισκέπτως, ἀλλὰ
πολλῆς περισκέψεως.

Ὁ δὲ κ. Γ. Α. Παπαβασιλείου ἀνεκοινώσατο ἱερ
κίδος, ἀποτελούμενον ἐκ δύο ἐπιγραφῶν τοῦ Ε΄ αἰῶ
μιᾷ δηλοῦνται τὰ κατὰ τὰς ἑορτὰς θυόμενα τοῖς
τῇ ἑτέρᾳ τὰ ἱερώσυνα, ὅ ἐστιν τὰ δικαιώματα τῶν

Συνεδρία ΡΙΒ΄ (τῇ 3 Ὀκτωβρίου 1

Ὁ μὲν κ. Σπυρ. Βάσης διέλαβε περὶ Αἰμιλίου
π. Χ. Ἀνασκευάσας δὲ τὰς περὶ τοῦ περιεχομένου
μας τῶν τε ἀρχαίων καὶ τῶν νεωτέρων ἀπεφήνατο
τοῦ ὡρίσθη τὸ πρῶτον τὸ μακρότατον χρονικὸν ὅρι
ἀρχῆς, τέως δὲ αὕτη μόνον ὅριον εἶχε τὴν συντέλε

Ὁ δὲ κ. Γ. Α. Παπαβασιλείου ἀνεκοινώσατο
ἐπιγραφάς, ὧν αἱ μὲν δύο εἰσὶν ἐπιτύμβιοι ἔμμετ
ἡ δὲ ἄλλη εἶνε ἀρὰ γεγραμμένη ἐπὶ μικροῦ χανθά
τινι παρὰ τὴν Βρωμοῦσαν τάφῳ.

Συνεδρι

ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΩΝ

ΗΜΟΝΙΚΗΣ

ΕΤΟΣ 1902

ΟΙ ΕΤΑΙΡΟΙ

Ὁ μὲν κ. Σ.
νευταὶ τάδε τὰ
70 κ ἑ. Προ
Skutsch,
τοῦ Θεοκρίτ
πολλῆς
Ὁ δὲ
κίδος,
μιᾷ
τῇ

N. WECKLE
VAN LEEUV
J. VAHLEN
FR. BLASS
DOM. COMPA
R. KEKULE
A. CONZE
GEORG TRE
G. PERROT
U. KOEHLER
R. DARESTE
HENRI WEIL
E. CAILLEME
P. FOUCART
R. C. JEBB
W. G. RUTHE
WILLIAM GO
BASIL D. GIL
C. JORDAN
ÉMILE PICAR

SCHMIDT

WILAMOWITZ-MOELLENDO

..ΡΟΙ ΚΑΙ ΤΑΚΤΙΚΟΙ

. Ν., Καθηγητὴς
..τορικῆς Σχολῆς.
..ΙΜ., Καθηγ. τῆς Ἀ-
τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστη-
.. τοῦ Ἀστεροσκοπείου.
ΓΕΩΡΓΙΟΣ Καθηγητής.
..ΥΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙ-
Καθηγητής.
..ΑΔΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ, Καθ.
Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς.
..ΝΟΠΟΥΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
..ΝΙΤΟΠΟΥΛΟΣ ΑΠΟΣΤΟ-
..Σ, Καθηγητής.
ΑΚΗΣ ΠΑΥΛΟΣ
..ΗΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ, Καθ. τῆς Λατ.
..ολογίας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπι-
..μίῳ.
..ΙΚΥΡΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ, Καθη-
τής.
ΑΛΗΣ ΒΑΣΙΛΑΣ, Διδάκτ. Μαθ.
..ΙΑΤΖΙΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, Σχο-
λάρχης.
..ΑΩΝΑΚΙΣ Μ., Γυμνασιάρχης.
..ΡΤΣΕΛΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Γ.
..ΓΑΓΑΡΙΣ ΓΕΩΡΓ., Καθηγητής.
..ΥΡΔΟΥΜΠΑΚΙΣ ΑΝΔΡ., Κα-
θηγητής.
..ΥΤΣΙΝΑΣ ΕΜΜ.
..ΖΕΠΗΣ ΓΕΩΡΓ., Καθηγητής.
..ΝΕΡΑΛΗΣ ΕΜΜ., Καθηγητής.
..ΩΡΓΑΚΑΚΙΣ Δ.
..ΩΡΓΙΑΔΗΣ ΕΥΣΤΡ., Καθηγητὴς
τῆς ἐν Χάλκῃ Ἐμπορικῆς Σχολῆς.
..ΔΟΠΟΥΛΟΣ Σ., Καθηγητής.
..ΟΥΔΗΣ Δ., Καθηγητής.
..ΟΥΛΑΝΔΡΗΣ ΜΑΤΘΑΙΟΣ, Σχο-
λάρχης.
..ΡΑΤΣΙΑΤΟΣ Γ., Γυμνασιάρχης.
..ΑΓΚΛΗΣ ΧΡ., Σχολάρχης.
..ΕΛΛΙΟΣ Ι, Διευθυντὴς Λυκείου.

ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ Ν., Γυμνασιάρχης
ΔΡΑΚΟΝΤΙΔΗΣ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ.
ΔΟΜΒΟΪΤΗΣ ΣΕΡΑΦΕΙΜ.
ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΓΕΩΡ, Καθηγητής.
ΕΞΑΡΧΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚ.
ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΗΣ ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ, Καθηγητὴς τῆς ἱστορίας τῆς φιλοσοφίας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ.
ΖΑΓΓΟΓΙΑΝΝΗΣ Δ. Κ.
ΖΩΛΙΝΔΑΚΙΣ ΠΑΥΛΟΣ Μ., Καθηγητής.
ΚΑΒΒΑΔΙΑΣ Π. Α., Γενικὸς ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων καὶ ὑφηγητ. τῆς ἀρχαιολογίας ἐν τῷ Ἐθν. Πανεπιστημίῳ.
ΚΑΣΙΜΑΤΗΣ ΚΟΣΜΑΣ Π, Καθηγητὴς ἐν Ἀθήναις.
ΚΑΤΣΟΥΡΟΣ Ι., Σχολάρχης.
ΚΑΦΕΖΕΖΗΣ Σ.
ΚΑΨΑΛΗΣ ΓΕΡΑΣ., Σχολάρχης
ΡΕΚΑΜΟΠΟΥΛΟΣ Ι.
ΚΕΦΑΛΑΣ ΜΙΧΑΗΛ,
ΚΛΕΟΒΟΥΛΟΣ ΜΙΧΑΗΛ, Ἀρχιμ. διευθυντὴς τῆς Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς.
ΚΟΙΚΙΛΙΔΗΣ ΚΛΕΟΠΑΣ, Καθ. τῆς ἐν Ἱερουσαλὴμ θεολογικῆς Σχολῆς.
ΚΟΚΑΛΗΣ Σ., Γυμνασιάρχης.
ΚΟΝΤΑΙΑΣ Π., Σχολάρχης.
ΚΟΝΤΑΡΑΚΙΣ Ι., Καθηγητής.
ΚΟΝΤΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Σ., Καθηγητὴς τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ.
ΚΟΣΜΑΣ Κ., Σχολάρχης.
ΚΟΥΣΗΣ ΕΛΕΥΘ. ΤΡΙΑΝΤ., Γυμνασιάρχης.
ΚΟΥΣΟΥΛΑΣ Ι., Σχολάρχης.
ΛΑΒΔΑΣ ΚΩΝΣΤ., Σχολάρχης.
ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ ΞΕΝ., Καθηγητής.
ΛΑΜΨΑΣ ΔΗΜΗΤΡ.
ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ, Ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

ΤΗΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΕΠ

ΚΑΤΑ

ΕΠΙΤ

EDUARD ZELLER
† JOHANNES SCHMIDT
A. KIRCHHOFF
S. NABER
H. VAN HERVER
TH. MOMMSEN
IWAN VON MÜ
B. DELBRÜCK
WILH. WUND
MAX HEINZE
† FRANZ SUSE
HERMANN
ADOLF MIC
SALOMON
OTTO BE
C. M. FRA
J. J. HA
BERNH
WILH.
† G. KA

ΡΩΝ

ΙΩΤΟ
ΓΙΩΤΟ
ΣΤΑΖΗΣ
γυμνασιάρχης,
φιλολ
αστημίῳ.
ΑΝΤΕΛΑΚΙ
ΠΑΠΑΒΑΣΙΛ
Γυμνασιάρχης.
ΠΑΠΑΓΕΩΡΓ
ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ
ΠΑΠΑΔΗΜΗΤ
ΠΑΠΑΪΩΑΝΝ
ΠΑΠΑΝΑΣΤΑ
τοῦ μετοχικοῦ
ΠΑΠΑΠΑΥΛΟ
θηγητής.
ΠΑΠΠΑΣΤΕΡ
ΠΑΣΧΑΛΗΣ Δ
ΠΑΣΧΑΛΗΣ
Τεργέστη.
ΠΕΡΔΙΚΑΡΙΣ
ΠΙΖΑΝΗΣ ΙΩΑ
τής.
ΠΥΛΑΡΙΝΟΣ
ΡΑΛΛΗΣ ΜΑΛ
τῆς ἐν Χάλκῃ
ΡΕΝΤΙΦΗΣ Ι.
ΡΩΜΑΙΟΣ Κ.
ΣΑΒΒΟΠΟΥΛ
ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟ
Διευθυντὴς τοῦ
ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟ
ΣΑΛΛΟΥΣΤΙΟ
ΣΒΟΡΩΝΟΣ Ι.
μισματικοῦ Μου
ΣΕΡΤΣΙΟΣ ΒΑ
τῆς τοῦ Παγκυπ
ΣΙΔΕΡΗΣ Π.
ΣΚΙΑΣ ΑΝΔΡΕ
Ἐθνικῷ Πανεπ
ΣΟΥΛΟΣ Σ.
Καθηγητής.

ἐν

ἀρχης

ΩΡΟΣ.

Σ, Σχο-

ΗΜΟΣΘΕ-

ρείου Πάγου.

ΙΔΩΝ Γ., Κα-

ΤΡΙΟΣ, Καθη-

ΤΡΟΣ.

ΙΑΔΗΣ Π., Δικηγ. ἐν Σμύρνῃ.

ΙΝΑΣ Λ., Δικηγόρος ἐν Χαλκίδι.

ΑΡΑΣΟΒΙΤΣ Γ.

ΧΑΡΔΑΒΕΛΛΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, Καθηγητής.

ΧΑΤΖΗΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ, Καθηγητής.

ΧΑΤΖΙΔΑΚΙΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ν., Καθηγητὴς τῆς γλωσσολογίας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ.

ΧΑΤΖΙΔΑΚΙΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Ν., Καθηγητὴς τῶν μαθηματικῶν ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ.

ΧΟΥΛΟΥΒΑΙΑΣ Γ., Σχολάρχης.

ΧΟΥΡΜΟΥΖΗΣ ΚΛΕΑΝΘΗΣ, Καθηγητής.

ΧΡΥΣΑΝΘΑΚΟΠΟΥΛΛΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ, Καθηγητής.

ΧΡΥΣΑΝΘΑΚΟΠΟΥΛΛΟΣ ΞΕΝ., Καθηγητής.

ΨΑΛΤΑΚΙΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Ν., Ἐπιθεωρητὴς δημοτ. σχολείων.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Α

β'. Λατινικῶν.

Τ

Υ

Φ

Χ

Ω

6'. Λατινικῶν.

Β'. ΠΙΝΑΞ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ ΔΙΟΡΘΟΥΜΕΝΩΝ Η ΕΡΜΗΝΕΥΟΜΕΝΩΝ

α'. Ἑλλήνων.

ϛ'. Ῥωμαίων

Γ'. ΠΙΝΑΞ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἄρτι ἐξεδόθησαν:

ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

ΥΠΟ

Γ. Ν. ΧΑΤΖΙΔΑΚΙ

Τόμ. Α' σελ. 635, ἐν Ἀθήναις 1901

Τοῦ τόμου τούτου περιεχόμενα εἶναι:

Περὶ τοῦ ἐτύμου τῆς λέξεως Μορέας.
Περὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῶν ἀρχαίων Μακεδόνων.
Περὶ τοῦ ἐτύμου τῆς λέξεως Μεσαρεῖς.
Περὶ τῆς ἐτυμολογίας τῶν λέξεων μυζήθρα-μυζηθρᾶς-Μυζηθρᾶς-Μυζηθρᾶ-Μυστρᾶ Μυστρᾶς.
Περὶ τοῦ ἐτύμου τῆς λέξεως βρέ.
Περὶ τοῦ ἐτύμου τῆς λέξεως γάιδαρος.
Περὶ τοῦ Γλωσσικοῦ ζητήματος ἐν Ἑλλάδι.
Περὶ τοῦ ΥΠ ἐν τῇ Ἀττικῇ διαλέκτῳ.
Περὶ τῆς προφορᾶς τοῦ υ ὑπὸ τῶν ἀρχαιοτέρων καὶ τῆς τοῦ ω ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων Λακώνων.
Περὶ τῆς συναιρέσεως τοῦ εα μετὰ τὸ ρ ἐν τῇ Ἀττικῇ διαλέκτῳ.
Περὶ τοῦ χρόνου τῆς ἐξισώσεως τῆς προσῳδίας ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ.
Περὶ τοῦ χρόνου τῆς τροπῆς τοῦ ὁ εἰς η.
Περὶ τονικῶν ἀνωμαλιῶν ἐν τοῖς συνθέτοις.
Ποικίλα ζητήματα.
Περὶ τοῦ τονισμοῦ τῶν συνθέτων εἰς -ος.
Ἁρμόζω καὶ ὁρμάζω, συναρμόζω καὶ συνορμάζω.

ΑΚΑΔΗΜΕΙΚΑ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ

Τόμ. Α' σελ. κη' καὶ 608 ἐν Ἀθήναις 1902

Περιεχόμενα τοῦ τόμου τούτου εἶναι:

Πρόλογος.
Κεφάλαιον Α', εἰσαγωγὴ εἰς τὴν Ἱστορικὴν Γραμματικὴν τῆς Ἑλληνικῆς, Λατινικῆς καὶ Ἰνδικῆς γλώσσης.
Κεφάλαιον Β', πηγαὶ τῆς ἀρχαίας Γραμματικῆς.
Κεφάλαιον Γ', περὶ τῶν φωνητικῶν ὀργάνων τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ δι' αὐτῶν σχηματισμοῦ τῶν φθόγγων.
Κεφάλαιον Δ', περὶ τῆς παραστάσεως ἢ γραφῆς τῶν φθόγγων.
Κεφάλαιον Ε', περὶ τῶν φθογγικῶν νόμων.
Κεφάλαιον Ϛ', περὶ τῆς ἀναλογίας ἐν τῇ γλώσσῃ.
Κεφάλαιον Ζ', περὶ τῶν ξένων στοιχείων ἐν τῇ γλώσσῃ.
Κεφάλαιον Η', περὶ ἐκτενείας, ῥυθμικῆς ἐκτάσεως, ἑτεροιώσεως, ἐπαυξήσεως καὶ μεταπτώσεως.
Κεφάλαιον Θ', περὶ τῆς προφορᾶς τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης, μέρος α' γενικόν.
Κεφάλαιον Ι', περὶ τῆς προφορᾶς τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης, μέρος β' εἰδικόν.
Κεφάλαιον ΙΑ', περὶ τῶν πνευμάτων ψιλῆς καὶ δασείας.
Κεφάλαιον ΙΒ', περὶ τοῦ τονισμοῦ τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Λατινικῆς.

[illegible]ΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤ[illegible]

ΑΘΗΝΑΣ

[illegible] τοῦ περιοδικοῦ τούτου ἀποτελεῖται ἐκ τεσσάρων τευχῶν, [illegible] [illegible] τυπογραφικῶν φύλλων.

[illegible] ἐν τῷ περιοδικῷ εἶναι πρωτότυποι πραγματεῖαι [illegible] [illegible]*λογικαί, φυσικαί καί μαθηματικαί*. Εἰς τὰς φιλολογικὰς [illegible] [illegible] ὑπάγεται πᾶσα φιλολογικῶς ἢ ἱστορικῶς διεξαγομένη διατριβ[illegible]

[illegible] καταχωρίζονται καὶ *βιβλιοκρισίαι*, ἂν περιορίζωνται [illegible] [illegible] ἡ κρίσις ἐπιστημονικῷ ζητήματι.

[illegible] πραγματεία καὶ *βιβλιοκρισία* εἶναι ὑπογεγραμμένη ὑπὸ τοῦ συντ[illegible] [illegible]

[illegible] παρόντος οὐδεμία χρηματικὴ ἀμοιβὴ χορηγεῖται εἰς τοὺς συγ[illegible] [illegible] δ' αὐτοῖς περὶ τὰ 25 ἀντίτυπα τῶν διατριβῶν αὐτῶν.

[illegible] ἐλεύθεραι ταχυδρομικῶν τελῶν ἀποστέλλονται πρὸς τὸν *διευθ*[illegible] [illegible]

[illegible] Ἀθηνᾶς ἀγγέλλεται πᾶν βιβλίον, οὗτινος ἀντίτυπον ἤθελε σταλ[illegible] [illegible] *ἑταιρείας ἢ τὸν διευθυντὴν* τοῦ περιοδικοῦ.

[illegible] ἀνταλλάσσεται τῇ ἐγκρίσει τοῦ συμβουλίου πρὸς πᾶν περ[illegible] [illegible] ἀλλοδαπόν.

[illegible] οἱ ἑταῖροι οἱ καταβαλόντες τὴν ἐνιαύσιον αὐτῶν χορηγίαν λαμβάνο[illegible] [illegible]

[illegible] Ἑλλάδι συνδρομηταὶ τοῦ περιοδικοῦ ἀποτίνουσι δραχμὰς 15, [illegible] [illegible] δραχμὰς 18.

[illegible] τοῦ περιοδικοῦ ἐπιμελεῖται τριμελὴς ἐπιτροπεία ἐκλεγομέν[illegible] [illegible] Συμβουλίου ἐκ τῶν μελῶν αὐτοῦ· ἐξ ἑν δὲ τῶν τῆς ἐπιτροπεί[illegible] [illegible] ἐπίσης ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου ἡ διεύθυνσις καὶ διαχείρισις τοῦ περιο[illegible]

[illegible] τοῦ περιοδικοῦ καὶ μόνος οὗτος συνεννοεῖται μετὰ τοῦ τ[illegible] [illegible] τὰς εἰς τὸ περιοδικὸν καταχωριστέας ἢ μὴ καταχωριστέας διατριβὰς [illegible] [illegible] καθ' ἣν πρέπει νὰ καταχωρισθῶσιν.

[illegible] διατριβὴ (πλὴν μόναι αἱ τοῦ προέδρου τῆς ἑταιρείας καὶ αἱ τῶν [illegible] [illegible] περιοδικοῦ) δημοσιεύεται ἐν αὐτῷ, ἂν μὴ φέρῃ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ διευθ[illegible]

[illegible] τοῦ περιοδικοῦ ὢν ἅμα καὶ διαχειριστὴς αὐτοῦ φροντίζει πε[illegible] [illegible] αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἑταίρους καὶ περὶ τῆς φυλακῆς τῶν ὑπολ[illegible] [illegible]

[illegible] προηγουμένην ἀπόφασιν τοῦ διοικητικοῦ Συμβουλίου δύνανται νὰ [illegible] [illegible] τοῖς τακτικοῖς τοῦ περιοδικοῦ συνεργάταις πεντήκοντα ἐν συνόλῳ [illegible] [illegible]

[illegible] περὶ συνδρομῆς ἢ ἀγορᾶς τοῦ περιοδικοῦ πωλουμένου κατὰ [illegible] [illegible] πρὸς τὸν ταμίαν τῆς ἑταιρείας κ. Γ. Α. Παπαβασιλείου ἐν ὁδῷ Ἀ[illegible] [illegible] δ' ἄλλη αἴτησις περὶ τυπώσεως διατριβῆς κτ. πρὸς τὸν διευθυντὴ[illegible] [illegible] Γ. Ν. Χατζιδάκιν ἐν ὁδῷ Σκουφᾶ 10 Α.

[illegible] ὅσοι τῶν ἑταίρων ἢ συνδρομητῶν μετ[illegible] [illegible] τὴν νέαν διεύθυνσιν αὐτῶν τῇ διευθύνσει τῆς «Ἀθην[illegible] [illegible] ἐπέλθῃ βραδύτης ἢ καὶ διακοπὴ τῆς ἀποστολῆς τοῦ π[illegible] [illegible]

ΑΘΗΝΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΗΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΠΕΜΠΤΟΣ

ΑΘΗΝΗΣΙΝ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ
1903

ΑΘΗΝΑ

ΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΗΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΠΕΜΠΤΟΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΑΘΗΝΗΣΙΝ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

1903

Prof. L.

... ΞΝΑ

...ΡΙ ΤΗΣ

...ΣΤΩΝ ΜΙΣΘΟΦΟΡΑΣ

ΚΑΙ

...ΑΣΤΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΛΩΝ

ΚΑΤΑ

...ΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΑΘΗΝ. ΠΟΛΙΤΕΙΑΝ
ΣΤΗΛ. 32 ΕΠ.

(Συνέχεια) (1).

Γ'

... ἤδη διαλαβόντες περὶ κληρώσεως καὶ πληρώσεως τῶν ἡλια-...καστηρίων, φέρε νῦν ἐξετάσωμεν τὰ κατὰ τὴν ἀπότισιν τοῦ ...οῦ μισθοῦ, ὡς ταῦτ' ἐκτίθησιν ὁ σοφώτατος Σταγιρίτης ἐν ...ῳ Δ τῆς Ἀθην. Πολιτείας.

...στυχῶς πάντ' αὖθις τὰ τῷ ὑποκειμένῳ ἡμῖν θέματι σχετικὰ ...χ κατὰ τὸ πλεῖστόν εἰσιν ἐφθαρμένα, ἐνιαχοῦ δὲ τηλικαύτη εἶνε ...ορά, ὥστε οὐδ' ὁ νοῦς τῶν λελωβημένων δύναται μετὰ τελείας νὰ ...χθῇ ἀσφαλείας. Ἀνάγκη ἄρα ἔσται καὶ πάλιν ἡμῖν ἵνα, ἀπό τε ... συμφραζομένων καὶ τῶν καθόλου εἰκάζοντες, ἐπὶ τῶν τελέως δὲ ...κριβωμένων ἢ ἀνέκαθεν σαφῶν ὄντων ἐρειδόμενοι, ἀναζητήσωμεν ...ῶς κατ' ἀκρίβειαν καὶ ὑπὸ τίνων καὶ πότε ὁ δικαστικὸς μισθὸς ἀπετί-...ετο. Οὐδεμίαν δ' ἀμφιβολίαν ἔχομεν ὅτι, ἐὰν κατορθώσωμεν πιστῶς καὶ κατὰ πόδα τῇ ἀριστοτελικῇ μεθόδῳ στοιχοῦντες πᾶν ῥῆμα τοῦ φιλοσόφου ἐπιμελῶς νὰ ἑρμηνεύσωμεν, οὐκ ὀλίγον οὐδ' ἀμφίβολον φῶς ἐπιχυθήσεται ἐπὶ πάντων τῶν ζητημάτων τούτων.

(1) Ὅρα Ἀθηνᾶς τόμ. ΙΔ' σ. 241 ἐπ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΙ

Ν.
πάντ
ἐν τῶν
φυλῆς. Ἐν
πινάκια 50
τοῦ ὑποτε
ωθέντων ἐκ τῆς
πινάκια ταῦτα
τοῦ Κ, οὐδεμίαν
ἀλλ' οὐδ' εἶνε δυνα
νὰ ἀνεύρωμεν· ὁ δὲ
ἐνεβλήθησαν οὐχὶ

εἶνε ἂν ἐν τῷ πρὸς πλήρωσιν
λαμβάνωνται ὅ τε ἐπὶ τὸ ὕδ
οἱ ἀπολαχόντ[ες π]έντε,
10 ἐκ. Αὐστηρότερον ὅμως
ὅτι οὗτοι δὲν ἠριθμοῦντο
ἔργα ἐπετέλουν ἐν τοῖς δικαστ
ἅτε δὴ καὶ λαχόντες καὶ ὑπη
ὡς πρὸς τὸν μισθόν, νομίζ

-
ια
νους
αινεν
στοι-
ων τινὸς
αστήρια.
ἐν ἑκάστῳ
τελεία καὶ
ἁπασῶν τῶν
τοῦ Α μέχρι
ἴσοι νενεμημένοι
μὲν ἐφικτὴ οὖσα,
συστήματος τῆς
ε ἀποφαινόμεθα ὅτι
περὶ τῶν δικαστῶν,
τῷ **μέρει** οὗ ἔλα-
μῶν ὁ Gilbert (2) ἤκα-
, τὰ ἐν Κεφ. 63. 4 μνη-
νενέμηνται, παραπλησίως
αὐτὰς τὰς δέκα φυλὰς ὧδε
ς οἱ δικασταὶ ἀπελάμβανον
ται τοιοῦτος, ὁ δ' Ἀριστοτέ-
ποτ' ἐδύνατο νὰ χρήσηται τῷ

τι ὁ φιλόσοφος διδάξας ἤδη ἡμᾶς
στῶν εἰς τὰ δικαστήρια, παρα-
τυγχάνουσ[ι]ν ἀποδιδ[όασιν] οἱ
ξ οὗ ἕπεται ὅτι οἱ ἐμπῆκται οὗτοι
εἰσήρχοντο εἴς τι τῶν τῇ δικασίμῳ
ον, ἀφ' οὗ ἔργον εἶχον ἕτερον, ν' ἀπο-

εταφρ. Ν. Γ. Πολίτου σ. 509 σημ. 1 ἐν τέλει.
ιι. σ. 41 ἐπ.

Καὶ νῦν ἐκ τῶν ἤδη ἡμῖν εἰρημένων ἀναμνησθῶμε·
ὅτι ἕκαστον τῶν καθ' ἡμέραν τακτὴν πληρουμένων δικ:
σταται μὲν ἐξ ἴσου ἐκ τῆς φυλῆς ἑκάστης ἀριθμοῦ δ
τῆς αὐτῆς δ' ὅμως φυλῆς ἡλιασταὶ ἑκάστου τῶν δικα⁻
κατὰ γράμματα τὰ ἐπὶ τῶν πινακίων αὐτῶν λογιζ
ἴσοι ἀλλήλοις εἰσί· τοῦτο δὲ διότι ἕκαστος δικαστ·
καστήριον τὸ εἰληχὸς κατὰ γράμμα τὸ ἐπὶ τῆς βαλ·
τῆς ὑδρίας. Ἵνα δὲ τὸ πρᾶγμα ἔτι συμφανέστερον
μωμεν ἐπὶ τὸ ἀρχῆθεν ἡμῖν τεθειμένον παράδειγ··
ὑποτεθείσθω ὅτι εἰσερχόμεθα εἰς τὸ φοινικιοῦν δ·
ρωμένον ἐκ 501 δικαστῶν. Πάντων τῶν δικαστῶ·
α ὑπη[ρέται] οἱ δημόσιοι ἀπ[ὸ] τῆς φυλ
παραλαβόντες ἐκ τῶν κληρωτηρίων τῆς φυλῆς τ·
γραμμένον γράμμα τὸ Ν, κομίζουσιν εἰς τὸ ἐ·
φοινικιοῦν δικαστήριον· διότι τούτῳ τῷ δικασ
ἀεὶ παράδειγμα, ἀπὸ πρωίας ἤδη ἐπεκληρώθη
λοιπὸν κομίζονται κιβώτια ἐν ὅλῳ δέκα, ὅσαι
αὐτὸ γράμμα ἐπιγεγραμμένα, τὸ Ν. Νῦν ἀν
τίων τούτων καὶ δὴ λ. χ. τὸ τῆς Ἱπποθωντ
ὥσπερ ἐν τοῖς λοιποῖς πᾶσι κατ' ἀνάγκην εὑρ·
λάχιστον (2), ἴσως ἓν ἐπὶ πλέον πρὸς συμπλ
ἀναγκαίου ἀριθμοῦ 501, πάντα δικαστῶν κλ
Ἱπποθωντίδος φυλῆς. Ἐξελέγχοντες ὅμως
γράμματα τὰ ἐπ' αὐτῶν, ἀπὸ τοῦ Α μέχι
λύτως ἀναλογίαν πρὸς ἄλληλα εὑρίσκομεν
πλὴν εἰ κατ' ἀπιθανωτάτην συνέμπτωσιν,
διότι ταῦτα εἰς τὸ προκείμενον ἡμῖν κιβωτ

(1) Στήλ. 32 στίχ. 19 ἐπ.

(2) Τοὐλάχιστον λέγομεν, διότι ἀβέβαιον εἶνε
δικαστηρίου ὡρισμένῳ ἀριθμῷ δικαστῶν συμπεριλα;
οἱ ἐπὶ τὰς ψήφους τέτταρες, ὡσαύτως δὲ οἱ
πραγματεύεται ὁ Ἀριστοτέλης ἐν στήλ. 33 στίχ.
προσῆκον ἡμῖν φαίνεται ἵνα μᾶλλον παραδεξώμεθ
τοῖς δικασταῖς, ἀφ' οὗ δὲν ἐδίκαζον, ἀλλ' ἕτερα
ὅτι δ' ὅμως ὡσαύτως ἀπελάμβανον τὸ δικαστικὸν
σαντες βαρύτερον μάλιστα τῶν λοιπῶν. Τὸ δ' α·
καὶ περὶ τῶν ἐμπηκτῶν.

ἐν

ῳ τῷ

να ἔχει
ὺς τρεῖς
δὲ ἄλ-
Αριστο-
αναφέρηται
. 3, ὡσαύ-

γενομένη τρο-
ς τὰ ὄντα ἐν
ρόσωπα, ἐξ ἧς,

ἑκάστῳ τῶν δικασ[τηρί]ων», παραχρῆμα, εἰς τί τὸ ὕστατο... κιβώτια ταῦτα μέλλουσι νὰ χρησιμεύσωσιν ἀποβλέπων, ἐπιφ... «παραδιδόασι δὲ τοῖς εἰληχ[όσιν ἀποδ]ιδόναι τοῖς δικασ... ἐν ἑκάστῳ ⟨τῷ⟩ [δ]ικα[στηρί]ῳ ἀριθμῷ τὰ πινάκια, [ἵν'] τούτω[ν] σκοποῦντες ἀποδ[ι]δῶσι τὸν [μισ]θόν» (1). Ἀλλ' παντὶ συμφανές, διότι ἐν τοῖς ἑξῆς διαρρήδην λέγεται (2), ὅτι κιβώτια ταῦτα, πολλῷ πρότερον ἢ παραδοθῶσι τοῖς εἰληχ... ἀποδιδόναι τοῖς δικασταῖς τὰ πινάκια, χρησιμεύουσι ... ἕτερον σκοπόν, ἵνα τουτέστιν ἑλκυσθῶσιν ἐξ αὐτῶν, δέκα κατὰ δικ... στήριον ὄντων, ἀνὰ πινάκιον ἕν, ὅτε τῶν πινακίων δέκα ἐν ... γενομένων, ὁ ἄρχων ἕνα μὲν τούτων διακληροῖ ἐπὶ τὸ ὕδωρ, τε... ταρας δ' ἄλλους ἐπὶ τὰς ψήφους κτέ. Ὥστε τὰ περὶ ὧν ὁ λό... δέκα κιβώτια μόνον μετὰ τὴν διακλήρωσιν ταύτην, πιθανῶς δὲ ... μετὰ τὸ πέρας τῆς συνεδρίας, παραδίδονται τοῖς εἰληχόσι πρὸς ἀπ... δοσιν τῶν πινακίων τοῖς δικασταῖς.

Ἀλλὰ τὸ χωρίον τοῦτο, φανερῶς εἰς τὴν τοῦ μισθοῦ ἀπότισιν ἀ... φερόμενον, οὐκ ὀλίγας ἐμφανίζει δυσχερείας παντὶ τῷ βουλομένῳ ... νοήσῃ αὐτὸ κατ' ἀκρίβειαν. Διότι τίνες εἰσὶν οἱ εἰληχότες οὗτ... ἠλιασταί τινες ἆρά γε ἢ ἄρχοντες; Ἔπειτα πότε κληροῦνται, κατ... τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔτους ἢ κατὰ τὴν ἑκάστοτε δικάσιμον; Τί δὲ κατ' ἀκρίβειαν ὧδε σημαίνει ἡ δοτ: ἀριθμῷ;

Πρὸς τὸ τελευταῖον ἐρώτημα τοῦτο πρότερον ἀποκρινόμενοι νομί... ζομεν ὅτι τὴν δοτ. ἀριθμῷ νοητέον ὡς δηλοῦσαν ἐν ὡρισμέν... ἑκάστοτε ἀριθμῷ, διότι, ὡς γνωστόν, τὰ δικαστήρια ἐκ διαφό... ἀριθμοῦ δικαστῶν πληροῦνται ἑκάστοτε. Οὕτω δ' ὁ νοῦς τοῦ ὅλ... χωρίου ἔσται ὁ ἑξῆς: παραδιδόασι (3) δὲ (τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος κ...

ὡς φαίνεται, προέκυψαν πρότερον μὲν τὰ γραφικὰ (Λουκ. Πράξ. Ἀπ. α' 15) ... τε ὄχλος ὀνομάτων ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὡς ἑκατὸν εἴκοσιν, (Ἰω. Ἀποκαλ. γ' ...) ἔχεις ὀλίγα ὀνόματα καὶ ἐν Σάρδεσιν, ἃ οὐκ ἐμόλυναν τὰ ἱμάτια ... τῶν (αὐτ. ια' 13): ἀπεκτάνθησαν ἐν τῷ σεισμῷ ὀνόματα ἀνθρώπ... χιλιάδες ἑπτά, εἶτα δὲ τὸ ἔτι καὶ νῦν παρ' ἡμῖν κοινολεκτούμενον: νομᾶτοι ... ὀνομᾶτοι. (Πρ. βλ. περὶ τούτου Γ. Χατζιδάκιν ἐν Ἀθηνᾶς τόμ. Α' σελ. 251).

(1) Στήλ. 32 στίχ. 23 ἑπ. Οὕτω κατὰ τὴν τοῦ Βλασσίου ἔκδοσιν[3]. Περὶ δὲ τῶν λοιπῶν ὅρ. κατωτ. ἐν Διορθωτικοῖς ἀρ. 8.

(2) Στήλ. 33 στίχ. 6 ἑπ.

(3) Ὡς ὑποκείμενον δὲ τοῦ παραδιδόασι νοητέον ἐνθάδε οὐχὶ τοὺς ὑπηρέτας, ἀλλ' αὐτὰς τὰς ἀρχάς, ἑκάστην ἐν τῷ ἐπικληρωθέντι αὐτῇ δικαστηρίῳ, παραδιδοῦσι,

..αὶ τοῖς εἰληχόσιν ἀποδιδόναι τοῖς δικασταῖς ἐν ἑκάστῳ δικαστηρίῳ (ἐν ὡρισμένῳ ἑκάστοτε) ἀριθμῷ τὰ πινάκια, ἐκ τούτων (τῶν πινακίων δῆλον ὅτι) σκοποῦντες ἀποδιδῶσι μισθόν.

Ἐντεῦθεν δὲ ποριζόμεθα τάδε τὰ συμπεράσματα· α') ὅτι οἱ αὐτοὶ ..ηχότες τά τε πινάκια καὶ τὸν μισθὸν ἀποδιδόασι τοῖς δικασταῖς, ..κάστῳ τῷ δικαστηρίῳ, ἐπειδὰν αὐτοῖς ᾖ δεδικασμένα τὰ τῶν νόμων (1)· β') ὅτι οὗτοι ἀποδιδόντες τὸν μισθόν, σκο..σιν ἑκάστου δικαστοῦ τὸ πινάκιον, ἐκ τούτου ἐξελέγχοντες τὴν ..τοτητα τοῦ τὸ τριώβολον αἰτοῦντος· διότι, ὡς ἤδη παρετηρήσα..(2), τὸ σύμβολον καθ' ἑαυτὸ οὐδαμῶς ἀρκεῖ πρὸς ἀπόληψιν τοῦ ..οῦ, ἐὰν μὴ ἅμα διὰ τοῦ πινακίου ἀποδεικνύηται ὅτι ὁ τὸ σύμ..ον ἔχων πράγματι καὶ ἐκληρώθη καὶ παρεκαθέζετο ὡς δικαστὴς τῷ λαχόντι αὐτῷ δικαστηρίῳ. Τί δὲ κυρίως τὸ σύμβολον ἀποδεί..σι, λέγομεν ἐν τοῖς ἑξῆς.

Πρὸς τὰ ὑπόλοιπα δ' ὅμως δύο ἐρωτήματα ἀποροῦμεν ἀσφαλοῦς ..κρίσεως, διότι οὔτε τι ἄλλοθέν ποθεν παρεδόθη ἡμῖν περὶ τῶν εἰ..ηχότων τούτων, οὔτ' ἐκ τοῦ ἀριστοτελικοῦ βιβλίου εἶνε δυνατὸν ..ορισθῶμεν ἀμέσως εἴδησίν τινα ὄντως σαφῆ καὶ ἀναμφισβήτη..ν. Ὥστε ἀνάγκη ἔσται ἡμῖν ἵνα καταφύγωμεν εἰς εἰκασίας, πιθα..ς μὲν βεβαίως κατὰ τὴν κρίσιν ἡμῶν, ἀλλ' εἰκασίας (3) πάντοτε, ..ι δὲ τοῦτο ἐστερημένας τοῦ ἀναγκαίου ἱστορικοῦ κύρους.

..; εἰληχόσι τὰ κιβώτια μετὰ προηγουμένην ἀρίθμησιν τῶν ἐν ἑκάστῳ πινακίων ἢ ..μάτων τῆς φυλῆς.

(1) Στήλ. 36 στίχ. 5.

(2) Ὁρ. Ἀθηνᾶς τόμ. ΙΔ' σ. 261-2, 274.

(3) Ἐξηνέγκομεν ἄλλοτε τὴν ὑπόθεσιν, εἰ καὶ μετὰ πλείστης ἀμφιβολίας (Ἀθηνᾶς ..μ. ΙΔ' σ. 274 σημ. 2) ὅτι εἰληχότας ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ (στήλ. 32 στίχ. 24) ..ει ὁ Ἀριστοτέλης, νοεῖ ἴσως τοὺς ἐμπήκτας, οἳ τοῖς ἀπολαγχάνουσιν ἀπεδίδο..ν τὰ πινάκια (στήλ. 32 στίχ. 17). Νῦν δ' ὅμως μετὰ δευτέρας φροντίδας ἀναγκαζό..θα ἵνα τὴν ὑπόθεσιν ταύτην ἀποκρουσώμεθα ὡς ὅλως ἀπίθανον, δι' οὓς ἀκριβῶς λό..υς ἐν ἀρχῇ προετάξαμεν: α') διότι ἀδύνατον ἦν ἵν' οἱ ἐμπῆκται γιγνώσκωσι τίσι ..ν δικαστηρίων ἔλαχον κατὰ γράμματα τὰ πινάκια τῶν ἑαυτῶν φυλετῶν, ὅπως παρα..λουθοῦντες αὐτοῖς κατὰ δικαστήριον ἀποδιδῶσιν ἑκάστῳ τὸ πινάκιον τὸ ἑαυτοῦ· οἱ αὐτοὶ δέκα κατὰ φυλὴν ὄντες, πάλιν ἄτοπον φαίνεται ὅτι μετέβαινον ἀπὸ δικαστη..ου εἰς δικαστήριον, μετὰ τὴν λύσιν τῆς συνεδρίας ἑκάστου, ὅπως ἀποδιδῶσι τοῖς φυ..ταις αὐτῶν τὸν μισθόν. Τοὐναντίον, κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἀριστοτέλους, οἱ ..τοὶ εἰληχότες καὶ τὸν μισθὸν καὶ τὰ πινάκια ἅμ' ἀπεδίδοσαν: β') διότι οἱ ἐμπῆ-

ἑκάστῳ τῶν δικασ[τηρί]ων », παραχρῆ
κιβώτια ταῦτα μέλλουσι νὰ χρησιμεύσω
« παραδιδόασι δὲ τοῖς εἰληχ[όσιν ἀπο
ἐν ἑκάστῳ ⟨τῷ⟩ [δ]ικα[στηρί]ῳ ἀριθ
τούτω[ν] σκοποῦντες ἀποδ[ι]δῶσι τ
παντὶ συμφανές, διότι ἐν τοῖς ἑξῆς δι
κιβώτια ταῦτα, πολλῷ πρότερον ἢ
ἀποδιδόναι τοῖς δικασταῖς τὰ
ἕτερον σκοπόν, ἵνα τουτέστιν ἑλκυσθῶ
στήριον ὄντων, ἀνὰ πινάκιον ἕν,
γενομένων, ὁ ἄρχων ἕνα μὲν τούτων
ταρας δ' ἄλλους ἐπὶ τὰς ψήφους
δέκα κιβώτια μόνον μετὰ τὴν δια
μετὰ τὸ πέρας τῆς συνεδρίας, παρ
δοσιν τῶν πινακίων τοῖς δικασταῖ

Ἀλλὰ τὸ χωρίον τοῦτο, φανε
φερόμενον, οὐκ ὀλίγας ἐμφανίζει
νοήσῃ αὐτὸ κατ' ἀκρίβειαν. Δ
ἠλιασταί τινες ἆρά γε ἢ ἀρχ
τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔτους ἢ κατὰ
ἀκρίβειαν ὧδε σημαίνει ἡ δο

Πρὸς τὸ τελευταῖον ἐρώτη
ζομεν ὅτι τὴν δοτ. ἀριθμ
ἑκάστοτε ἀριθμῷ, διότι
ἀριθμοῦ δικαστῶν πληροῦν
χωρίου ἔσται ὁ ἑξῆς: πο

ὡς φαίνεται, προέκυψαν πρότ
τε ὄχλος ὀνομάτων ἐπὶ
ἔχεις ὀλίγα ὀνόματα κα
τῶν (αὐτ. ια' 13): ἀπε
χιλιάδες ἑπτά, εἶτα δι
ὀνομᾶτοι. (Πρ. βλ. περὶ

(1) Στήλ. 32 στίχ. 2
λοιπῶν ὅρ. κατωτ. ἐν Δι

(2) Στήλ. 33 στίχ. 6

(3) Ὡς ὑποκείμενον
ἀλλ' αὐτὰς τὰς ἀρχάς,

ρε-
(2),
αν »,
ίαι τοῦ
εταβολῆς
χσται ἐμι-
καὶ ἐξ ὧν οἱ
Περικλέους τὸ
κωλακρέταις,
αἱ ἡ ἀπότισις τοῦ
φόρα τὰ δικαστή-

νται μεταβεβλημένα·
έν μισθὸν σὺν τοῖς πι-
ς τῶν ἀρχόντων, ἀλλ'
ίῳ εἰληχότες ἑκάστοτε·
ῦ δικαστικοῦ, οὐ μόνον λό-
λίῳ (5), ἀλλ' οὐδὲ τὸ παρά-
ἱκανῶς ἀναγραφῇ (6) τῶν ἐπὶ
ων ἀρχῶν, ὅπερ πάντως ἂν ἦν
κλης ἱστορικῆς ἐπισημότητος τῆς
τοι κατ' ἐκείνους ἔτι τοὺς χρόνους
κ νὰ συναγάγωμεν τὸ συμπέρασμα,
'Αριστοτέλους εἰκάζοντες, τοῦτο δὲ

δέκται.
541.
15. - Ὀρν. 1541. - Βεκκ. Ἀνεκδ. 275. 22. - Πρβλ.
λ. κωλακρέται.
κῶς μνημονεύονται οἱ κωλακρέται ἐν τῇ ἀναγραφῇ
Κεφ. 7. 3), κατατασσόμενοι μετὰ τοὺς ἕνδεκα: « καὶ
μεν (Σόλων) ἄρχειν ἐκ πεντακοσιομεδίμνων καὶ
ν, τοὺς ἐννέα ἄρχοντας καὶ τοὺς ταμίας καὶ
τοὺς ἕνδεκα καὶ τοὺς κωλακρέτας, ἑκάστοις ἀνὰ
οῦ τιμήματος ἀποδιδοὺς τὴν ἀρχὴν ».

Ἐκ τοῦ ὅλου λοιπὸν συστήματος τῆς κληρώσει
τῶν ἡλιαστ. δικαστηρίων κρίνοντες, ἰδίᾳ δ' ἔχοντε:
τὸ σύστημα τοῦτο ἥ τε κλήρωσις καὶ πᾶσα ἡ
τῶν δικαστηρίων, σχεδὸν ἀποκλειστικῶς (1), τ
ἁπλῶν, εἰδικῶς ἐπὶ τὸ ἔργον ἕκαστον κληρουμ
στοτε δικάσιμον, σφόδρα πιθανὸν ὑπολαμβάνου
χότες οὗτοι πρὸς τὸ ἀποδιδόναι τοῖς δικαστ
πινάκια, ἦσαν οὐχὶ ἄρχοντες (τοιοῦτοι ἄλλως
ἀριστοτελ. βιβλίῳ, οὔτε περί τινος τῶν μντ
ἔργον εἶχε σὺν τοῖς ἄλλοις ἵν' ἀποδιδῷ τοῖς
ἀλλ' ἁπλοῖ ἡλιασταί, ἐπὶ τούτῳ κατὰ τὴ
ρούμενοι, πιθανῶς μετὰ τὸ πέρας τῆς συνε

Μηδενὶ δὲ φανῇ παράδοξος ἡ λύσις αὐτ
λόγον ὅτι οἱ εἰληχότες λέγονται σὺν τοῖ
τὸν μισθόν, διότι εἰς οὐδένα ἐντεῦθεν τ
ἐξετίθεντο κίνδυνον, ἀφ' οὗ καὶ ὁ ἀριθμ
στηρίῳ πινακίων ἦν γνωστὸς καὶ ὡρισμ
ὅτι ἀριθμῷ παραλαμβάνουσι καὶ ἀπ
καὶ ὁ μισθὸς ἑκάστου δικαστοῦ εἰς τριώ
ἄρα ἀνάλογος πρὸς τὸ ἄθροισμα τῶν
νακίων, καὶ τέλος ἀφ' οὗ, παρὰ τὸ
τριώβολον ἑκάστῳ δικαστῇ κατεβάλ
αὖθις συμβόλων γνωστὸς ὡσαύτως ν
δεὶς ἄρα ὑπῆρχε φόβος καταχρήσεω
χρέων ὄντων ἵν' ἀποδιδῶσιν ἑκάστο
σύμβολα ὅσ' ἀκριβῶς τριώβολα ἔλα

Ἀλλὰ παρὰ τίνων οἱ εἰληχό
τοῦ μισθοῦ χρήματα; Οὐδὲ περὶ

κται, ὡς εἴρηται, εἶχον ἤδη ἔργον ἕτερο
λαχοῦσιν ὑποψηφίοις.

(1) Τῷ ὄντι, πλὴν τῶν θ' ἀρχόντω
δὲ τοῦ κήρυκος, τοῦ γραμματέως τοῦ ὁ
τοῖς δικασταῖς διδόντος αὐτοῖς σύν
ὑπηρετῶν ὡς εἰκὸς μὴ ὑπολογιζομένω
οἱ ἐπὶ τὰς ψήφους, οἱ ἀπολαχόντες π

(2) Περὶ τούτου καὶ κατωτέρω α

.ός
τοῦ
νοις,
ιμίαις
κείνων.
αχρονι-
.λοῦντο
ός.
εως ταύτης
κληρουμένων
ες εἰ κατέστη-
πως τοῖς δικα-
τοῦ συστήματος
ηρεύοντος, τὸ νὰ
στην περιήρχοντο
νεδρίας αὐτοῦ, ἵνα
υνατὸν αὐτοῖς ἵν' ἐκ
οῦ ταῦτα κατεῖχον οἱ
ἱ εἰληχότες καὶ τὸν

αὶ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, ἔνθ'
-62), καὶ ἐν τῷ τόμῳ Δ,
ι, ἀλλ' ὁτὲ μὲν καὶ δὴ κατὰ
άτων τοῦ ἀλφαβήτου ἁπλῶς
1-2, κτέ.), ὧν μάλιστά τινα
51. 3, 61. 5).
ιληχότες, ἀφ' οὗ 10 μὲν ἦσαν

— καθ' ὃν λόγον καὶ οἱ ἀπολαχόντες
... ὧν εὐθὺς ἐν τοῖς ἑξῆς λέγομεν,
... ...ω, οὕτω διὰ μικρᾶς αὖθις παρεκ...
...ειμένης ἐν στήλ. 33 στίχ. 16-22, ...
...λης περὶ τῆς τῶν δικαστῶν μισθο...
... τοῦ τόμου Δ θ' ἀνέμενέ τις νὰ ἴδῃ ἐκτ...
... ἀρχὴ ἡ ἐφεστηκυῖα ἐν τῷ δικαστηρίῳ ἐκ...
... ...πληρωθὲν αὐτῇ δικαστήριον, ἕλκει ἐξ ἑκ...
... ...τῶν κομισθέντων δέκα κιβωτίων πινάκιον ἐ...
... ...ων τούτων, δέκα γενομένων, α τοὺς πρώτους
... ἐπὶ τὸ ὕ]δωρ, τέτταρας δὲ [ἄλλους ἐπὶ
... περὶ τῶν ὑπολοίπων πέντε, ἵνα μὴ ἐπαναλα...
...νται, εὐθὺς προστίθησιν α : οἱ δὲ ἀπολαχό...
... ΤΟΥΤ —— ἀπολαμβάνουσ[ι] ..ΤΟΓ..
... νται] τὸν μισθόν· λα[μβάνουσι δ' ἐ]ν τ...
... αἱ φυλαὶ ἐν ἑ[κάσ]τῳ ⟨τῷ⟩ δικ[α]στηρίῳ ...
... ...ὰν δικάσωσι [εὐθὺς καὶ] διαστάντες ἕκα...
... ...ς. [δ' ἢ τρ]εῖς, ἵν[α] μὴ πολλο[ὶ] εἰς ταὐτὸ σ...
... ...ς ἀλ]λήλοις ἐνοχλῶσιν » (1).
... ἄρά γε ἐν τοῖς πρώτοις τῶν στίχων (16-18) πρόκ...
... ...λιδόντων τοῖς δικασταῖς τὰ τοῦ Γ σύμβολα; Διό...
... ...των βεβαίως ἐποιεῖτο τὸν προσήκοντα λόγον ὁ Σταγιρ...
... ...ανειλημμένως μὲν περὶ συμβόλου ὁμιλεῖ (2), ἐμφαντ...

... αὐτοῖς κιβώτια, κατὰ φυλὰς δέ, ὡς ἐν τοῖς ἑξῆς δειχθήσεται, ...
... τοῖς πινακίοις ἀπεδίδοτο τοῖς δικασταῖς. Προκρίνομεν ὅμως τὸν ...
... ἐν στήλ. 33 στίχ. 18 ἐπ. προφυλάξεων κατὰ τῆς ἐνδεχομένης συν...
... προσερχομένων ἵνα λάβωσι τὸν μισθόν. Πράγματι δὲ ἂν οἱ ...
... ἦσαν δέκα, εἰς δῆλα δὴ πρὸς 50 δικαστὰς (λογιζομένου τοῦ συνήθ...
... πλήθους εἰς 501, καίτοι καὶ τὰ εἰς 201 πληρούμενα δικαστήρια οὐ ...
... πολλῷ σπανιώτερα, ὅτε οἱ εἰληχότες ἀνελόγουν ὡς εἷς πρὸς 20, ἡ ...
... ἡ διάταξις ἵν' οἱ δικασταὶ προσέρχωνται διαστάντες ... κατ' ...
... ἢ τρ]εῖς, ἵνα μὴ ... [ἀλ]λήλοις ἐνοχλῶσιν.

(1) Οὕτω κατὰ τὸν Blass[3], περὶ δὲ τῶν λοιπῶν ἐκδοτῶν ὅρα κατωτ. ἐν Διορ...
...σεις ἀρ. 9.

(2) Στήλ. 34 στίχ. 37, στήλ. 35 στίχ. 2, στήλ. 36 στίχ. 2.

ιδάσκει τὸ σημαντικώτατον ἐκεῖνο: ο[ὐ γὰ]ρ ἔστι λαβεῖν νδολον [οὐδεν]ί, ἐὰν μὴ ψηφίζηται (1).

Ημεῖς τοὐλάχιστον, ἀπὸ ἱκανοῦ ἤδη χρόνου τὴν ἔννοιαν τῶν κειμένων τούτων στίχων ἀνασκοπούμενοι, ὑπὸ δὲ τοῦ ὅλου συστήματος τῆς ὀργανώσεως τῶν ἡλιαστικῶν δικαστηρίων διδασκόμενοι, τελήξαμεν εἰς τὸ συμπέρασμα τόδε: ὅτι ἐν μὲν τοῖς πρώτοις στίχοις - 18 πρόκειται περὶ τῶν κλήρῳ ἑκάστοτε λαγχανόντων ἡλιαστῶν, ἔργον ἐχόντων ἵνα διαδιδῶσι τοῖς δικασταῖς τὰ πρὸς ἀπόληψιν τοῦ τριωβόλου σύμβολα, οὓς ὁ Ἀριστοτέλης, αὐτοῖς ἴσως τοῖς ῥήμασι τοῦ νομοθέτου χρώμενος, ἀπολαχόντας καλεῖ· ἐν δὲ τοῖς κειμένοις στίχοις 18 - 22, οὐχὶ πλέον περὶ τῶν ἀποδιδόντων τοῖς δικασταῖς αὐτὸ τὸ τριώβολον (διότι περὶ τούτων, τῶν εἰληχότων ἄλλα δή, ἐγένετο ἤδη ὁ προσήκων λόγος ἐν τῇ ἡγουμένῃ στήλ. 32 στίχ. 23 - 27), ἀλλὰ περί τε τοῦ μέρους (2) ἢ τμήματος, ὅπου οἱ δικασταὶ κατὰ φυλὰς διακρινόμενοι ἔμελλον τὸν μισθὸν ν' ἀπολαμβάνωσι, καὶ περὶ τοῦ ἀριθμοῦ καθ' ὃν οἱ ἐκ τῆς φυλῆς ἑκάστης καλεῖται ὤφειλον κατ' ὀλίγους προσέρχεσθαι, ἵνα μὴ ἐνοχλῶσιν ἀλλήλοις, κατὰ τὴν ἀπόληψιν τοῦ μισθοῦ. Προσέτι δ' ὅτι τοῖς αὐτοῖς μὲν

(1) Εἶν' ἀληθὲς ὅτι οἱ K.-W[3] τῷ Teusch (De sort. iud. apud Athen. σ. 43 σημ. 2) πεισθέντες, ἀντὶ σύ[ν]δολον ἀνέγνωσαν ὧδε [τριώ]δολον, δοξάζοντες ὅτι οὕτ' ἀπαιτεῖ ὁ νοῦς τοῦ χωρίου.. Ἀλλὰ πλὴν ὅτι, ὡς ἤδη παρετηρήσαμεν ἀνωτέρω Ἀθηνᾶς τόμ. ΙΔ' σ. 257 σημ. 3), τῇ ἀναγνώσει ταύτῃ μάχεται μὲν ὁ γὰρ προηγούμενος, πολλῷ δ' ἔτι σφοδρότερον μάχονται καὶ τὰ ἐν τέλει τοῦ τόμου Δ ἀριστοτελικὰ ῥήματα: «ἔ[π]ειτα πάλιν τιμῶσι, ἂν δέῃ τιμῆσαι, τὸν αὐτὸν τρόπον ψηφιζόμενοι, τὸ μὲν σύμβολον ἀποδιδόντες, βακτηρίαν δὲ πάλιν παραλαμβάνοντες», αὐτὸ τὸ πρᾶγμα μετὰ μείζονος ἐπιστάσεως μελετώμενον, σαφῶς δείκνυσιν, ὅτι ἡ γνησία γραφὴ εἶνε σύνδολον. Τῷ ὄντι γνωστοῦ ὄντος ὅτι ὁ μισθὸς ἀπετίνετο μετὰ τὴν λύσιν τοῦ δικαστηρίου, ἀφ' οὗ ἄρα πάντες οἱ δικασταὶ ἐψηφίζοντο, τίνι τρόπῳ πλέον ἐδύνατο ν' ἀκριδωθῇ τίνες ὡρισμένως τῶν δικαστῶν οὐκ ἐψηφίσαντο, ὅπως στερηθῶσι τοῦ τριωδόλου; Τοὐναντίον, διὰ τῆς τοῦ φιλολογωτάτου Βλασσίου ἀναγνώσεως, ὑπὲρ ἧς ἄλλως καὶ αὐτὸς ὁ πάπυρος λαμπρῶς μαρτυρεῖ, αἴρεται πᾶσα ἀπορία, ἅμα δὲ δείκνυται καὶ τίς ὁ τοῦ συμδόλου κύριος σκοπός: ἐπειδὴ δῆλον ὅτι οὐδενὶ ἔστι λαβεῖν σύμβολον, ἐὰν μὴ ψηφίζηται, πᾶς ἄρα δικαστής, ἐὰν ἔχῃ τὸ σύμβολον, δι' αὐτοῦ τούτου ἀποδείκνυσιν ὅτι ἐνέδαλε τὴν ψῆφον αὐτοῦ. Κατ' ἀκολουθίαν τὸ τοῦ τριωδόλου σύμβολον πρὸς τοῦτο κυρίως εἰπεῖν ἦν χρήσιμον, ὅτι δι' αὐτοῦ ὁ τοῦτο ἔχων ἀπεδείκνυ νομίμως ὅτι ἐπετέλεσεν ἄχρι τέλους τὸ καθῆκον αὐτοῦ, ὅτι τουτέστι καὶ ἐψηφίσατο. Ὅρα δὲ καὶ ἃ κατωτέρω λέγομεν.

(2) Στήλ. 36 στίχ. 6 ἑπ. «ἀπολαμδάνουσιν τὸν μισθὸν ἐν τῷ μέρει οὗ ἔλαχον ἕκαστοι.»

πρώτοις στίχ. 16-18 συναπτέον τά τ' ἐν στήλ. 34 στίχ. 35 ἐ κατὰ παρέμβασιν αὖθις ἐκτιθέμενα, ἅμα δὲ καὶ τὰ ἐν στήλ. 36 σ 2-4, φανερῶς εἰς τὰ σύμβολα ἀφορῶντα, ἐν ᾧ οἱ ἐφεξῆς σ 18-22 τῆς αὐτῆς στήλ. 33 μόνον πρὸς τὰ ἐν τέλει τοῦ ἀριστ λικοῦ βιβλίου (στήλ. 36 στίχ. 5 ἐπ.) δύνανται νὰ ἔχωσιν ἀναφο

Καὶ νῦν ἐξετάσωμεν κεχωρισμένως τούτων ἑκάτερα.

Ἦν ἤδη γνωστὸν ἐκ τῶν Γραμματικῶν (πλὴν ὅτι οὗτοι, εἴτε δ οὐδέποτ' ἔσχον τὴν ὑπομονὴν ἵν' ἀναγνῶσιν ὁλόκληρον τὸν τόμο τῆς ἀριστοτελ. Ἀθην. Πολιτείας, εἴτε καὶ ἀναγνόντες αὐτόν, ο οὐδὲν ἐδυνήθησαν ἵνα νοήσωσι, διὰ δὲ τοῦτο κάκιστα πάντα πά σχεδὸν συνέχεαν τὰ δικαστικὰ πράγματα), ὅτι οἱ δικασταὶ ἐξιό ἀπεδίδοσάν τι, σύμβολον καλούμενον, ἵν' ἀντὶ τούτου κομίσω τὸν μισθόν. Πάντες δὲ διδάσκουσιν ὅτι τὸ σύμβολον τοῦτο ἐδίδ εἰσιοῦσι τοῖς δικασταῖς εἰς τὸ δικαστήριον, κατὰ τοὺς μὲν παρὰ τ δημοσίων ὑπηρετῶν (1), κατὰ τοὺς δέ, ὀρθότερον λέγοντας, παρὰ τ ἐπὶ τούτῳ εἰληχυίας ἀρχῆς (2). Εἰσὶ δὲ καί τινες, οἳ πάνυ ἀτόπως σύμβολον τοῦτο συνέχεαν πρὸς τὴν βακτηρίαν (3) ἢ τὸ δικαστικ πινάκιον (4).

Ὅτι οἱ δικασταὶ εἰσιόντες ἐλάμβανον σύμβολόν τι, τὸ ἀξίωμ ἐμφαῖνον τοῦ δικαστοῦ, οὐδαμῶς εἶνε πρέπον ν' ἀμφιβάλληται, δι καὶ ὁ Δημοσθένης σαφῶς μαρτυρεῖ περὶ τούτου ἐν τῷ λόγῳ τῷ πε τοῦ στεφάνου (§ 210) καὶ ὁ Ἀριστοτέλης διαρρήδην ἐν τῇ Ἀθη Πολιτείᾳ (στήλ. 32 στίχ. 12 ἐπ.) διδάσκει ὅτι ἕκαστος δικαστ «ἐπειδὰν εἰσέλθῃ, παραλαμβάνει σύνβολον δημοσίᾳ παρ τοῦ εἰληχότος ταύτην τὴν ἀρχήν». Ἐκ τῶν χωρίων ὁμω τούτων οὐδαμῶς ἕπεται, ὃ πάντες σχεδὸν οἱ γραμματικοὶ (5) ἐδίδα ξαν, διδάσκεται δ' ἔτι καὶ νῦν, ἀλλ' ὅλως ἀναποδείκτως, ὅτι τοῦτ δῆθεν τὸ σύμβολον ἦν ὃ ἀντιδιδόντες οἱ δικασταί, μετὰ τὴν λύσι τοῦ δικαστηρίου, ἀπελάμβανον τὸ τριώβολον.

(1) Φώτ. καὶ Σουΐδ. ἐν λ. βακτηρία καὶ σύμβολον.

(2) Σχολ. (Junt.) Ἀριστοφ. Πλούτ. 277 (σ. 340 a 40).

(3) Σχόλ. Ἀριστοφ. Πλούτ. 277 (σ. 340 b 4 ἐπ.)

(4) Βεκκ. Ἀνεκδ. σ. 300. 32. Κανταβριγ. Λεξ. ἐν λ. πινάκιον. Ὅρα δὲ κα ἐν Ἀθηνᾶς τόμ. ΙΔ' σ. 257 σημ. 5.

(5) Φώτ. καὶ Σουΐδ. ἐν λ. βακτηρία καὶ σύμβολον. Σχολ. Ἀριστοφ. Πλούτ. 277 (σ. 340 a 40). Ἐτυμ. Μ. ἐν λ. σύμβολον.

ὐναντίον, ἐκ τῆς πλήρους νῦν περὶ τούτων ἀριστοτελικῆς διδα-
λίας σαφῶς δείκνυται, ὅτι δύο ἦσαν τὰ σύμβολα, ὧν τὸ μέν,
ὑστου ἔτι ἡμῖν εἴδους καὶ σχήματος, ἐδίδοτο εἰσιοῦσι τοῖς δικα-
ῖς εἰς τὸ δικαστήριον, τὸ δὲ χ]αλκοῦν, κατὰ τὴν τοῦ Κενυῶνος
γνωσιν, ἐδιδοτ' αὐτοῖς σχεδὸν εἰπεῖν ἐξιοῦσιν, ἀφ' οὗ δῆλον ὅτι
ιτος δικαστὴς ἐψηφίζετο, ἀπεδίδου δὲ καὶ τὴν δικαστικὴν βακτη-
ι, οὐδὲν ἔτι οὖσαν χρήσιμον. Ἀλλὰ πλὴν τούτων καὶ ἄλλως ἔτι
ιεςον τὰ σύμβολα ταῦτα, ὡς ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἀριστοτελικοῦ βιβλίου
ἰ)μεθα. Πρῶτο· μὲν κατὰ τὸν σκοπόν· διότι τὸ τοῖς εἰσιοῦσι μὲν
ἰμενον σύμβολον, ἐπὶ ἐπιδείξει τῆς τε βαλάνου καὶ τῆς βακτη-
; (1). ἀπεδείκνυ ἁπλῶς ὅτι ὁ τοῦτο ἔχων κέκτηται ἐν ὡρισμένῳ
ιστηρίῳ τὴν τοῦ δικαστοῦ ἰδιότητα, νομίμως κτησάμενος αὐτήν,
ῷ τὸ ἕτερον, τὸ πρὸς ἀπόληψιν δῆλον ὅτι τοῦ Γ (: τριωβόλου)
ιβολον, ἣν τὸ νόμιμον γνώρισμα ὅτι ὁ τούτου κάτοχος, ἀπηλλαγμέ-
ἤδη τῆς βακτηρίας, ἐπετέλεσεν ὄντως τὸ καθῆκον αὐτοῦ, ὅτι
ιτέστι καὶ ἐψηφίσατο (2). Εἶτα, ὡς πρὸς τοὺς διαδιδόντας τοῖς

1, Στήλ. 32 στίχ. 15-16.

2) Τῷ ὄντι ὁ δικαστὴς μόνον ἀφ' οὗ ἐξενέγκῃ τὴν ἑαυτοῦ γνώμην, δύναται νὰ θεω-
ιαι ὡς διαπεράνας τὸ ἔργον αὐτοῦ· ἐν τοῖς πολυπληθέσιν ὅμως ἡλιαστικοῖς δικαστη-
ις, ἐπειδὴ πάμπολλοι μὲν ἦσαν οἱ δικασταί, ἡ δ' ἀπόφασις, ὅπως νόμιμος ᾖ, ἐπά-
γκες ἦν ἵνα ᾖ ἀποτέλεσμα τῆς γενικῆς ἁπάντων ψηφοφορίας, ἔδει νὰ ἐξευρεθῇ τρό-
ς τις, ὥστε πάντες μὲν ἀνεξαιρέτως νὰ ψηφίζωνται, πᾶς δ' οἷος δήποτε παραλιπὼν
πράξῃ τοῦτο, διὰ δὲ τοῦτο αἴτιος ἀταξίας ἢ καὶ ἀκυρότητος ἴσως τῆς διαδικασίας
ούμενος, παραχρῆμα καὶ κατ' ὄνομα νὰ φωρᾶται. Οὐδεὶς δέ, πιστεύομεν, θ' ἀντείπῃ
ἐν ὅτι τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο δὲν ἐπετυγχάνετο ἀσφαλῶς διὰ τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος
ἑρου συμβόλου. Τῷ ὄντι, ὅτι μὲν δικαστὴς εἷς ἢ πλείονες οὐκ ἐψηφίσαντο ἀναντιρρή-
κ ἀπεδείκνυτο ἐκ τῆς διαριθμήσεως τῶν εἰς τοὺς ἀμφορέας ἐμβληθεισῶν ψήφων,
ωτοῦ ἑκάστοτε ὄντος τοῦ ἐν ἑκάστῳ τῷ δικαστηρίῳ ὅλου πλήθους τῶν δικαστῶν,
ς δὲ ἢ τίνες οἱ μὴ ψηφισάμενοι, ἀναντιλέκτως ὡσαύτως ἀπεδείκνυτο διά τε τῶν δια-
θέντων συμβόλων καὶ τῶν ἐν τοῖς κιβωτίοις πινακίων, τοῖς παραδοθεῖσι τοῖς εἰλη-
όσιν ἀποδιδόναι τοῖς δικασταῖς τα πινάκια. Πράγματι, οἱ μὴ ψηφισά-
ιοι ἐστεροῦντο συμβόλου, τοῦτο δὲ μὴ ἔχοντες οὐ μόνον τὸν μισθόν, ἀλλ' οὐδὲ τὰ
νάκια αὐτῶν ἐδύναντο ν' ἀπολάβωσι, διότι ἐκ τούτων σκοποῦντες οἱ εἰληχότες
ποδιδόασι τὸν μισθόν. Κατ' ἀκολουθίαν πάντα τὰ ἐν τοῖς κιβωτίοις ὑπολειφθέντα πι-
ἰκια, μετὰ τὴν τῶν λοιπῶν ἀπόδοσιν, ὡς εἰκός, τοῖς ὄντως ψηφισαμένοις ἀντὶ τοῦ
υμβόλου, δὲν ἐδύναντο ἢ ν' ἀνήκωσι τοῖς παραλιποῦσι νὰ ψηφίσωνται δικασταῖς, οἳ
ωστοὶ μὲν ἤδη κατ' ἀριθμὸν ἐκ τῆς διαριθμήσεως τῶν ψήφων γενόμενοι (στήλ. 35
τίχ. 28 ἑπ.), νῦν καὶ κατ' ὄνομα ἐφωρῶντο. Ὥστε καὶ διὰ ταῦτα ἔτι προσῆκον εἶνε
κα ἡ ῥῆσις: ο[ὐ γὰ]ρ ἔστι λα[β]εῖν σ[ύ]νβολον [οὐδεν]ί, ἐὰν μὴ ψηφίζη-
ται σημαντικωτάτη ὑπολαμβάνηται, ἅτε δὴ δηλωτικὴ οὖσα λεπτομερειῶν πολυτίμων

[illegible] τῶν συμβόλων τούτων· διότι, ἐν ᾧ [illegible] [illegible] καταλείπει ὁ πάπυρος ὅτι [illegible] [illegible] τὴν ἀρχὴν [illegible] [illegible] ἕνεκα τῆς φθορᾶς τοῦ κειμένου [illegible] ἐνεχειρίζετο, πότε δὲ καὶ τί [illegible] συνέβαινε τοῦτο. Ἴσως δὲ καὶ ἐν ὅλως περὶ τούτων [illegible] [illegible] τῆς Ἀθην. Πολιτείας συγγραφεὺς ἐποιεῖτο τὴν [illegible] [illegible] ¹).

[illegible] δυνατὸν ὁ Ἀριστοτέλης, ὁ οὕτωσὶ κατὰ [illegible] τὰ περὶ τῶν πινακίων καὶ τῶν ταῦτα [illegible] [illegible] δικασταῖς, νὰ παραλίπῃ νὰ διαλάβῃ περὶ τῶν [illegible] τῷ δέοντι τὸ τοῦ τριωβόλου σύμβολον, [illegible] [illegible] εἶχε τὴν σπουδαιότητα, οὐχ ἁπλῶς [illegible] [illegible], ἀλλ' ἰδίᾳ καὶ μάλιστα πρὸς [illegible] [illegible] τῶν τυχὸν παραλιπόντων νὰ [illegible] [illegible]. [illegible] δὲ ταῦτα δύνανται μᾶλλον νὰ κεῖνται [illegible] (στήλ. 33 στίχ. 16–18, στήλ. [illegible] [illegible] ὑπολαμβάνομεν, διὸ κα[illegible] [illegible] ²), ἀφ' οὗ καὶ τὰ συμφραζόμενα κα[illegible] [illegible] τοῦ ἀριστοτελικοῦ λόγου καὶ τ[illegible] [illegible], καθ' ὅσον σῴζονται, οὕτω σαφῶς [illegible] [illegible] ἡμῶν;

[illegible] ἐν τῷ πρώτῳ μέρει τοῦ χωρίου τούτου ([illegible]

[illegible] δικανομίας. Παρασημειωτέον δ' ὅτι οἱ δικασταὶ [illegible] [illegible] διαψηφίζεσθαι (πρβλ. στήλ. 35 στίχ. [illegible] [illegible] πρὸ τῆς διαριθμήσεως τῶν ψήφων, ἢ μᾶλλον [illegible] [illegible] (αὐτόθ. στίχ. 22 ἐπ.) ὁ αὐτὸς κῆρυξ, πρὸς [illegible] [illegible] τὸ παρ' Ἀριστοφάνει ἐν Σφηξ. 752 [illegible] [illegible] ἀνιστάσθω.

[illegible] τὰ δικαστικὰ ἐν γένει σκεύη ἀεὶ ἐπὶ τὸ βέλτιον [illegible] [illegible] σ. 258, ὡσαύτως δ' αὐτόθι τὴν σημ. 1), οὕτω [illegible] [illegible]. Τοιοῦτο δέ τι δοξάζομεν περὶ τοῦ ἑτέρου συμβόλου [illegible], εἰσαχθέντος ὡς φαίνεται ἐν μεταγενεστέροις [illegible] 403 π. Χ., ἐν πάσῃ δὲ περιπτώσει συγχρόνως [illegible] θαυμασίας ὀργανώσεως τῶν ἡλιαστικῶν δικαστηρίων [illegible] ἀποτελεῖ μέρος οὐσιῶδες καὶ ἀχώριστον.

²) [illegible] Διορθωτικοῖς ἀρ. 9 καὶ 10.

ιχ. 16 - 18) ὁ Ἀριστοτέλης διδάσκει τίνες εἰσὶν οἱ διαδιδόντες ικασταῖς τὰ τοῦ τριωβόλου σύμβολα, σαφῶς δὲ λέγει ὅτι οὗτοί ὐχί τινες ἄρχοντες, ἀλλ' ἡλιασταὶ ἁπλῶς, πέντε τὸν ἀριθμόν, ἑκάστοτε ἐν ἑκάστῳ τῷ δικαστηρίῳ ὑπὸ τῆς ἐφεστηκυίας καθιστάμενοι, καὶ δὴ ὡρισμένως οἱ μετὰ τὴν διακλήρωσιν τῶν ων πέντε, τουτέστι τοῦ ἐπὶ τὸ ὕδωρ καὶ τῶν ἐπὶ τὰς ψήφους ρων, ὑπολειπόμενοι ἐν τῷ κιβωτίῳ ἕτεροι πέντε, οὓς διὰ τοῦτο ιαχόντας καλεῖ (1).

ννοεῖται δ' ὅτι ὥσπερ οἱ εἰληχότες ἀριθμῷ παρελάμβανον τὰ δικασταῖς ἀποτιστέα τριώβολα, οὕτω καὶ οἱ ἀπολαχόντες, ιῷ ὡσαύτως, ἀπελάμβανον τὰ τοῦ Γ σύμβολα, ἀκριβῶς ἰσάριθμα τοὺς μέλλοντας ἑκάστοτε ψηφίζεσθαι δικαστάς, ὧν, ὡς εἰκός, ιτὸς αὖθις καὶ ὡρισμένος ἦν ὁ ἀριθμὸς κατὰ τὴν συνεδρίαν ἑκάστην. ὐδὲ τὸ δημόσιον δὲ οὐδένα διέτρεχε κίνδυνον ἕνεκα τῆς ὑπὸ ἰδι- ν διαδόσεως τῶν τοῦ Γ συμβόλων, τὸ μὲν διότι ταῦτα ἁπλᾶ βολα ὄντα, οὐχὶ δὲ νομίσματα, ἐστεροῦντο πάσης ἔξω τοῦ δι- τηρίου ἀνταλλακτικῆς ἀξίας, τὸ δὲ καὶ μάλιστα διότι ἐδίδοντο , ὡς εἴρηται, μετ' ἀρίθμησιν, οὐδενὶ δ' οὐδαμῶς ἦσαν ἑτέρῳ χρή- α ἀλλ' ἢ μόνον τοῖς ψηφισαμένοις δικασταῖς, ὧν τὰ πινάκια εὖ- ιτο ἤδη ἐγκεκλεισμένα ἐν τοῖς ἑτέροις κιβωτίοις, τοῖς παραδοθεῖσι ς εἰληχόσιν ἀποδιδόναι τοῖς δικασταῖς ἐν ἑκάστῳ τῷ δικαστηρίῳ πινάκια. Ὥστε πᾶς φόβος καταχρήσεως ἐξέλειπε, μία δὲ μόνον ψία ἴσως ἐναπέμενε, τῆς κατὰ χάριν δῆλον ὅτι δόσεως τοῦ συμ- λου εἰς δικαστὴν μὴ ψηφισάμενον· ἀλλὰ καὶ αὕτη ἦν ἥκιστα πι- ινή, τοῦτο μὲν ἕνεκα τοῦ θαυμασίου συστήματος τῆς κληρώσεως, οκλείοντος πᾶσαν προπαρασκευὴν ἢ συνεννόησιν μεταξὺ δικαστῶν, ργῶν ἢ διαδίκων, τοῦτο δὲ καὶ διὰ τὸν τρόπον τῆς εὐθὺς μετὰ τὸ

(1) Εἶνε δὲ παρατηρήσεως ἄξιον ὅτι ὁ Ἀθηναῖος νομοθέτης, ὥσπερ ἀεὶ καὶ ἁπαν- χοῦ οὕτω καὶ ἐνταῦθα, ἀκόλουθος ἑαυτῷ, τηρεῖ αὐστηρῶς τὸν θεμελιώδη κανόνα τῆς αξὺ τῶν φυλῶν ἰσοτιμίας· διότι τὰ δέκα πινάκια, ἐξ ὧν πάντες οὗτοι κληροῦνται, α τοῦ κιβωτίου τῆς φυλῆς ἑκάστης ἕλκονται, πασῶν οὕτω τῶν φυλῶν συνεισφερουσῶν ἀνὰ ἕνα φυλέτην πρὸς ταῦτα τὰ ἔργα. Εἶνε δ' ὅλως ἀδιάφορον εἰς τίνας ἑκάστοτε φυλὰς πίπτει ν' ἀνήκωσιν οἱ ἀπολαχόντες, διότι ἡ πρὸς τοὺς δικαστὰς ἐγχείρισις τῶν βόλων, ὡς μετ' οὐ πολὺ μέλλομεν νὰ ἴδωμεν, ἐτελεῖτο οὐχὶ κατὰ φυλάς, ἀλλ' ἀδια- ρίτως, καθ' ὅσον ἕκαστος ἐψηφίζετο.

ψηφίζεσθαι ἐγχειρίσεως τοῦ συμβόλου, περὶ οὗ δὲ τρόπου λέγομ[illegible] τοῖς ἑξῆς.

Ἀλλὰ παρὰ τίνος οἱ ἀπολαχόντες ἀπελάμβανον τὰ τοῦ Γ [illegible] βολα; Δυστυχῶς τὸ χωρίον ἐν τῷ μέρει τούτῳ (στήλ. 33 στίχ [illegible] ἐν τέλει) φαίνεται ἀνηκέστως ὡς εἰπεῖν κατεστραμμένον, διό[illegible] μόνον Τ . . . . . σῴζεται, καὶ τοῦτο τίς οἶδεν ἂν ὅλως [illegible] λές. Ὥστε μαντικὸς μόνον ἀνὴρ ἐδύνατ' ἂν ἴσως ν' ἀποκαταστ[illegible] τὸ ἀριστοτελικὸν ῥῆμα, ἀλλὰ καὶ οὗτος ἄνευ ἀποδείξεως. Ὁ[illegible] εἰκάζων τις ἐκ τοῦ ὅλου συστήματος δύναταί πως, νομίζομεν, [illegible] γως νὰ τοπάσῃ ὅτι ὁ τὰ σύμβολα τοῖς ἀπολαχοῦσι διδοὺς ἦν [illegible] τις, ἴσως ὁ ἐφεστηκὼς ἐν τῷ δικαστηρίῳ ἑκάστῳ, ὅς καὶ διεκλη[illegible] πρὸ τῶν ἀπολαχόντων πέντε, τόν τε ἐπὶ τὸ ὕδωρ καὶ τοὺς [illegible] τὰς ψήφους τέτταρας (1). Ἴσως ὅμως οὐδ' ἐμνημονεύετο ὧδε τοῦ ἄρχοντος ὄνομα, ἀλλ' ἄλλο τι ἦν γεγραμμένον (2).

Καὶ νῦν ἴδωμεν πῶς καὶ πότ' ἀκριβῶς οἱ ἀπολαχόντες διεδ[illegible] σαν τὰ τοῦ τριωβόλου σύμβολα· διότι οὕτω μόνον ἔσται δυνατ[illegible] συμπλήρωσις τοῦ ἑτέρου ἐν στήλ. 34 στίχ. 35 ἐπ. καταλελωβημέν[illegible] χωρίου, ἐν ᾧ, κατά τε τὸν σοφώτατον Βλάσσιον καὶ κατὰ τὴν ἀσθ[illegible] γνώμην ἡμῶν, ὁ Ἀριστοτέλης ἐποιεῖτο τὴν προσήκουσαν μνείαν π[illegible] αὐτῶν. Πρὸς τοῦτο δ' ὅμως ἀναγκαῖον εἶνε ἵν' ὑπομνήσωμεν τὰ κα[illegible] τὴν ψηφοφορίαν, ἅτε δὴ ἄμεσον σχέσιν ἔχοντα πρὸς τὰ σύμβολ[illegible] ταῦτα. Τῷ ὄντι, ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν ἀεὶ τὴν πολύτιμον ῥῆσιν: οὐ γὰ[illegible] ἔστι λαβεῖν σύνβολον οὐδενί, ἐὰν μὴ ψηφίζηται.

Ὁ Ἀριστοτέλης διδάσκει ὅτι «ἐπειδὰν εἰρημένοι ὦσιν [illegible] λόγοι», οἱ ἐπὶ τὰς ψήφους λαχόντες, «παραδιδόασιν ἑκάστῳ τ[illegible] δικαστῶν δύο ψήφους, τετρυπημένην καὶ πλήρη, φανε[illegible] ὁρᾶν τοῖς ἀντιδίκοις, ἵνα μήτε πλήρεις μήτε τετρυπημέν[illegible] ἀμφοτέρας λαμβάνωσι» (3), διεξερχόμενος δὲ τὸν τρόπον, καθ' [illegible]

(1) Τοιοῦτο δέ τι ὑποπτεύομεν, διότι καὶ οἱ διὰ τῶν εἰληχότων διδόντες [illegible] μισθὸν τοῖς δικαστηρίοις ἦσαν ἄρχοντες, καὶ ὁ εἰσιοῦσι τοῖς δικασταῖς διδοὺς τὸ [illegible] τον σύμβολον ἄρχων λέγεται εἶναι: ὁ ταύτην εἰληχὼς τὴν ἀρχήν. Ἐπ[illegible] ἀφ' οὗ μετ' ἀρίθμησιν παρεδίδοντο τοῖς ἀπολαχοῦσι τὰ σύμβολα, εὔλογον [illegible] εἰκάσῃ τις ὅτι ἄρχων τις ἦν ὁ τοῦτο ποιῶν.

(2) Ὅρα κατωτ. ἐν Διορθωτικοῖς ἀρ. 9.

(3) Στήλ. 34 στίχ. 30-35.

ιττος δικαστὴς ἐκ τοῦ λυχνείου τὰς ψήφους λαμβάνων, ὀφείλει ›χλλειν αὐτὰς εἰς τοὺς ἀμφορέας, λέγει: «ὁ δὲ δικαστ[ὴς] λα[μ-νων] (1) ἐκ τοῦ λυχνείου τὰς ψήφους, πιέζων τὸ λυ[χνεῖον] ς ψήφου καὶ οὐ δεικνύων [τ]οῖς ἀ[γωνιζο]μένοις οὔτε τὸ ·ρυπημέ[ν]ον [οὔτε τ]ὸ πλῆρες, ἐνβάλλει τὴν μὲν κυ[ρία]ν : τὸν χαλ]κοῦν ἀμφορέα, τὴν δὲ ἄκυρο[ν ε]ἰς [τὸν ξύλ]ι-ν» (2). Ἐκ τούτων ὅμως ἕπεται ὅτι ὁ δικαστής, προσερχόμενος ψηφίσηται, εἶχεν ἐνεργούσας ἀμφοτέρας τὰς χεῖρας· διότι οὕτω νον ἐδύνατο, ἀφ' οὗ ἀμφοτέρας τὰς ψήφους συγχρόνως ἐλάμβανε, ψηφίζηται μὴ δεικνύων τοῖς ἀγωνιζομένοις μήτε τὸ τετρυπημένον ιτε τὸ πλῆρες ἑκατέρας τῶν ψήφων (3). Ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει λόγως ἐρωτᾶται: ἡ δὲ βακτηρία ποῦ ἐν τῷ μεταξὺ κεῖται ἢ τίνι ιραδέδοται; Εἰ δ' ὅτε ὁ δικαστὴς ἐψηφίζετο μηκέτι τὴν βακτηρίαν ιε, πότ' ἀκριβῶς καὶ τίνι ἀπεδίδου αὐτήν;

Πρὸς τὰ ἐρωτήματα ταῦτα, οὐχὶ περιεργίας χάριν ἢ ἁπλῶς καὶ εἰκῆ ροτιθέμενα, ἀλλ' ἀναγκαιότατα ὄντα πρός τε κατανόησιν τοῦ πράγ-ματος καὶ συμπλήρωσιν, εἰ δυνατόν, τοῦ περὶ οὗ ἡμῖν ὁ λόγος δεινῶς ιθαρμένου χωρίου (στήλ. 34 στίχ. 35 ἐπ.), νομίζομεν ὅτι συλλογι-στικῶς δυνάμεθα ὡς ἑξῆς ν' ἀπαντήσωμεν.

Οἱ δικασταὶ τὰς ψήφους λαμβάνουσιν, ἕκαστος ἀνὰ δύο, εὐθὺς ὡς ερατωθῇ ἡ συζήτησις, ἢ, ὡς ὁ Ἀριστοτέλης λέγει, «ἐπειδὰν εἰρη-ένοι ὦσιν οἱ λόγοι», ταύτας δὲ λαμβάνοντες βεβαίως ἔτι ἐν ερσὶν ἔχουσι τὰς βακτηρίας, ἀφ' οὗ οὐδὲν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τῆς τῶν ήφων παραδόσεως (4) λέγεται περὶ ἀποδόσεως τῶν βακτηριῶν. Εἶνε ε τι οὐχὶ ἀσήμαντον ἡ τούτων ἀπόδοσις· διότι, ὡς ἐν τέλει τοῦ όμου Δ βλέπομεν, ὁ Ἀριστοτέλης διαρρήδην ἐπαναλαμβάνει ὅτι, πικειμένης συζητήσεως περὶ τῆς τιμήσεως, οἱ δικασταὶ τὸ μὲν σύμ-

1) Οὕτω, κατ' ἐνεστῶτα, τὴν μετοχὴν γράφομεν, ἀντὶ τῆς ὑπὸ τοῦ Blass[3] συμ-πληρώσεως: λα[6ὼν ἅμα], τῶν K-W[3] ἐκδόντων ἁπλῶς λα[6ὼν] σὺν τῇ παρα-τηρήσει: «post 6ων duae litterae fuerint necesse est, sed nihil est quod adda-mus». Εἶν' ἀληθὲς ὅτι παρὰ τὴν πρώτην συλλαβὴν λα, περατοῦσαν τὸν πρῶτον στίχον ...η, ἔδει νὰ ὑπάρχῃ καὶ τὸ μ (λαμ), ἀλλ' ἴσως τοῦτο ἠφανίσθη.

(2) Στήλ. 35 στίχ. 16 ἐπ.

(3) Ὅρα ἡμέτ. Ἑρμηνευτ. εἰς Κανταβριγ. Λεξ. ἐν Ἀθηνᾶς τόμ. ΙΓ' σ. 37 σημ. 2, ἔνθ' εὐρυτέρως διεξηγούμεθα τὸ πρᾶγμα.

(4) Στήλ. 34 στίχ. 35.

ψηφίζεσθαι ἐγχειρίσεως τοῦ
τοῖς ἑξῆς.

Ἀλλὰ παρὰ τίνος οἱ [illegible]
βολα; Δυστυχῶς τὸ χω[illegible]
ἐν τέλει) φαίνεται ἀ[illegible]
μόνον Τ . . . . . . σ[illegible]
λές. Ὥστε μαντικό[illegible]
τὸ ἀριστοτελικὸν
εἰκάζων τις ἐκ τοῦ
γως νὰ τοπάσῃ ὅ[illegible]
τις, ἴσως ὁ ἐφε[illegible]
πρὸ τῶν ἀπο[illegible]
τὰς ψήφους
τοῦ ἄρχοντο[illegible]

Καὶ νῦν
σαν τὰ τ[illegible]
συμπλήρ[illegible]
χωρίου,
γνώμην
αὐτῶν
τὴν [illegible]
ταῦτ[illegible]
ἔστ[illegible]

λ[illegible]
δ[illegible]

[illegible] πάλιν τὴν βακτηρίαν, ἵν[illegible]
[illegible] ται αὖθις τῶν ἀντιδ[illegible]
[illegible] σεως.
[illegible] τῶν ψήφων, ἱκανὸς ἔτι [illegible]
[illegible] νται διαψηφίζεσθαι· διότ[illegible]
[illegible] βιβλίῳ κεῖται (1), αἔπειδὰν
[illegible] δικα]στα[ί], ὁ κῆρυξ ἀ[illegible]
[illegible] ν]ται οἱ ἀντίδικοι ταῖς μ[illegible]
[illegible] κήψασθαι, ὅτα[ν] ἄρ[ξω]ν[illegible]
[illegible] ἰαν, ἐπειδὴ οἱ ἀντίδικοι ἐδύνα[illegible]
[illegible] ἑκάστοτε ὅτι ἐπισκήπτονται τ[illegible]
[illegible] ἐπηκολούθει καὶ ποιά τις συζ[illegible]
[illegible] τῶν λόγων τῆς ἐπισκήψεως (2).
[illegible] ἐν χερσὶ τὴν βακτηρίαν, ἀγῶν[illegible]
[illegible] ἐξουσίας αὐτῶν.
[illegible], ἕως ἂν ὁ κῆρυξ ἀνακηρύξῃ τό [illegible]
« ἡ τε[τρυπη]μένη τοῦ πρότερον λ[illegible]
[illegible] τοῦ ὕστερον λέγοντος», μεθ' ὃ μ[illegible]
[illegible] λούθουν ἔτι φέροντες ἢ μᾶλλον ὤρε[illegible]
[illegible] ρίαν.
[illegible] τούτων φωτιζόμενοι, δυνάμεθα νὰ [illegible]
[illegible] ρία ἀπεδίδοτο. Τῷ ὄντι, ἐπειδὴ οἱ δι[illegible]
[illegible] δ[ι]αψηφίζεσθαι, ὤφειλον ἔτι νὰ ἔχωσι τ[illegible]
[illegible] προσερχόμενος ἵνα ψηφίσηται, κρα[illegible]
[illegible] ἑκατέρας τῶν χειρῶν, ἠδυνάτει ἔτι [illegible]
[illegible] παραδεξώμεθα ὅτι ἕκαστος δικαστὴς τὴν [illegible]
[illegible] πρὸ τῆς ἐμβολῆς τῆς ἑαυτοῦ ψήφου [illegible]

[illegible] ἄλλοτε σὺν Θεῷ εἰδικῶς καὶ κατὰ διέξοδον. [illegible]
[illegible] Κωνσταντ. Λεξ. ἐν λ. ἐπίσκημμα καὶ ἐπίσκ[illegible]
[illegible]
[illegible] Ἐπιγ. αὐτόθ. στίχ. 31-34. Πρβλ. Αἰσχ. κ. Τιμάρ[illegible]
[illegible] . . . , ὁ δὲ κῆρυξ ὁ νυνὶ παρεστηκὼς ἐμοὶ ἐπη[illegible]
[illegible] κήρυγμα, «τῶν ψήφων ἡ τετρυπημένη
[illegible] Τίμαρχον, ἡ δὲ πλήρης, ὅτῳ μή», τί ἂν εἴχ[illegible]

φισάμενος, ἐλάμβανε παραχρῆμα τὸ τοῦ Γ
.ν γνώρισμα ὂν ὅτι ὁ κάτοχος ἐψηφίσατο, διὰ
να] ψηφί[ζωντ]αι ἅπαντες (1).

: νοουμένων, γενομένου δ' ἅμα δεκτοῦ ὅτι οἱ ἀπο·
ῆσαν οἱ διδόντες τοῖς δικασταῖς ψηφιζομένοις τὰ
οὐδαμοῦ ἀλλαχοῦ ἢ ἐν στήλ. 34, ἐν τῷ μεταξὺ τῶν
ὑπάρχοντι χάσματι, εἶνε δυνατὸν ὁ Ἀριστοτέλης νὰ
λόγον περί τε τῆς ἐγχειρίσεως τῶν συμβόλων καὶ περὶ
. τῶν βακτηριῶν, ὡς καὶ ὁ Βλάσσιος ἤκασεν, ὀρθότατα
τὰ ἐκπεσόντα πρός τε τὰ ἐν στήλ. 33 στίχ. 16 καὶ ἑξ.
καὶ πρὸς τὰ ἐν στήλ. 36 στίχ. 2 ἑπ.

α καὶ ἄλλως πειθόμεθα ὅτι περὶ τῶν ἀπολαχόντων πέντε
το καὶ αὖθις λόγος ἐν τῷ τόμῳ Δ, μετὰ τὴν πρώτην περὶ
, ῥητὴν καὶ ἀναντίλεκτον μνείαν ἐν στήλ. 33 στίχ. 16 καὶ ἑξ.
λογιζόμεθα δὲ ὡς ἑξῆς:

Ὁ Ἀριστοτέλης διδάξας ἤδη ἐν στήλ. 33 στίχ. 10 ἑπ. ὅτι ἐκ
.ν δέκα ἡλιαστῶν, οὓς ἐκ τῆς φυλῆς ἑκάστης κληροῖ ἡ ἀρχὴ ἡ ἐφε-
στηκυῖα ἐν τῷ δικαστηρίῳ ἑκάστῳ, ἕνα μὲν τούτων διακληροῖ ἐπὶ
ὸ ὕδωρ, τέτταρας δ' ἄλλους ἐπὶ τὰς ψήφους, ὅτι δὲ τοὺς ὑπο-
λοίπους ἢ ἀπολαχόντας πέντε ὁρίζει πρός τι ἔργον ἕτερον (καθ'
ἡμᾶς πρὸς τὸ διαδιδόναι τοῖς δικασταῖς τὰ τοῦ Γ σύμβολα), βεβαίως
ἂν ἐδύναντο ἢ τῷ ἑαυτοῦ συστήματι ἑπόμενος, νὰ ἐπαναλάβῃ αὖθις
κατὰ τὴν αὐτὴν τάξιν καὶ ἐν τόπῳ τῷ προσήκοντι τὸν περὶ αὐτῶν
λόγον, διεξηγούμενος τί οὗτοι περαιτέρω πράττουσιν. Πράγματι δὲ
τῇ αὐτῇ ἀεὶ μεθόδῳ καὶ τάξει στοιχῶν οὕτω καὶ ποιεῖ· διότι, ὡς ἐν
τοῖς ἑξῆς βλέπομεν, πρῶτον μὲν ἐν στήλ. 33 στίχ. 36 ἑπ. διδάσκει
πότε ὁ ἐπὶ τὸ ὕδωρ ἐπιλαμβάνει τὸν τῆς κλεψύδρας αὐλίσκον καὶ
τί καθόλου ποιεῖ, εἶτα δὲ κατωτέρω ἐν στήλ. 34 στίχ. 29 ἑπ., πότε
καὶ πῶς οἱ ἐπὶ τὰς ψήφους παραδιδόασι ταύτας τοῖς δικασταῖς.
Περὶ δὲ τοῦ ἔργου τῶν ἀπολαχόντων πέντε . . . . . . ; Εἶνε δυ-
νατὸν νὰ παραδεξώμεθα ὅτι περὶ τούτου οὐδένα ὅλως λόγον ἐποιεῖτο
ἐν τοῖς ἑξῆς; Βεβαίως οὔ. Ποῦ δὲ μᾶλλον ὁ Ἀριστοτέλης ἐδύνατο νὰ
ἐκτιθῇ τὰ περὶ τοῦ ἔργου τῶν ἀπολαχόντων ε' ἢ ἐν τῷ μόνῳ ἐφεξῆς
καταλλήλῳ χάσματι, τῷ ἐν στήλ. 34 στίχ. 35-37, ὡς ἰσχυριζο-

(1) Ὅρα κατωτ. ἐν Διορθωτικοῖς ἀρ. 10.

βολον ἀποδιδόασι, παραλαμβάνουσι δὲ π
εἰκός, ταύτην ἐν χερσὶν ἔχοντες, ἀκροάσ
ἀγωνιζομένων τὸ ἔσχατον περὶ τῆς τιμή

Ἀλλά, καὶ μετὰ τὴν διάδοσιν τ
παρέρχεται, ἄχρι ἂν οἱ δικασταὶ ἄρξ
αὖθις διαρρήδην ἐν τῷ ἀριστοτελικῷ
διαψηφίζεσ[θαι] μέλ[λ]ωσιν [οἱ
ρ[εύ]ει πρῶτον, ἂν ἐ[π]ισκή[π
τυρίαις· [ο]ὐ γὰρ [ἔστιν] ἐπ
διαψη[φίζεσ]θαι». Κατ' ἀκολ
νὰ δηλῶσι κατὰ τὰς περιστάσ
μαρτυρίαις, οὕτω δὲ κατ' ἀνά
σις, ἔστω καὶ συντομωτάτη,
δικασταὶ ὤφειλον ἔτι νὰ ἔχ
ἔμβλημα οὖσαν τῆς δικαστι

Κατὰ ταῦτ' ἄρα οἱ δικ
μον ἐκεῖνο κήρυγμα (3):
γο]ν[το]ς, ἡ [δ]ὲ πλή[ρ
ἤρχοντο διαψηφίζεσθαι,
ἔτι φέρειν ἐν χερσὶ τὴν

Καὶ νῦν νομίζομεν
σωμεν πότ' ἀκριβῶς
σταὶ ἄχρις ἂν μὲν
βακτηρίαν, τούτων
ἄρα ἑκατέραν τῶν
φέρῃ αὐτήν, ἀνά
βακτηρίαν ἀπεδ

(1) Στήλ. 35
(2) Περὶ τούτ
δ' ἃ ἤδη ᾐκάσα
ψις ἐν Ἀθην
(3) Στήλ.
§ 79: «εἰ
ρώτα ὑμ
ὅτῳ δοκε
φίσασθε»

χ
...γος ἐν τοῖς
δὲ κατ' ἀνάγ

μόνον ἡμῖν ὑπολείπ

ἐν ἑκάστῳ τῷ δικαστηρίῳ κ
ἵνα, μετὰ τὴν λύσιν τοῦ δ
τὰ πινάκια, σὺν αὐτοῖς δὲ κα
ταυτότητα σκοποῦντες, καὶ
τῶν ταμιῶν τῆς Ἀθηνᾶς. Π
...κα]στῶν εἰληχότες οὗτοι φαίν
τῆς δίκης, τουτέστιν εὐθὺς
ὡς νῦν οἱ τὰ δικαστικὰ πράττ
...ήχθημεν εἰς τὴν εἰκασίαν ταύτην
τοῦ μέρους τούτου (στήλ. 32
καὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν οὗτοι
καὶ ἐν ᾧ ἔτι τόπῳ μνημονεύει
τοῦτο ποιεῖ· 6) διότι, ὡς ἤδη
νομοθέτης, κατὰ κανόνα, δὸς εἰπ
τῶν κληρώσεων ἐν τοῖς δικαστ
ἡ ἐλαχίστη ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ
τοῖς διαδίχοις ἢ καὶ αὐταῖς ταῖς ἀρχ
τοῦ νόμου καὶ καθόλου εἰπεῖν

σ. 261.
ὅτι ἐπὶ τῶν ἀπολαχόντων ε' παραβιάζεται
τῆς συνεδρίας κληροῦνται, μόλις περὶ τὸ τέλος
τὰ βόλα. Ἀλλὰ πλὴν ὅτι οὐδαμῶς προκύπτει ἐκ

ϊληχότας,
τι τὰ
ὐτό,
ν, ἵνα
θοῦ καὶ

ἀποδιδόασιν;
τὶ ταῖς φυλαῖς
ληχότας); Τέλος
δοσις τελεῖται κατὰ
ληχότων τίνι ἢ τίσι

εις νομίζομεν ὅτι εἶνε δυ-
οῖς τελευταίοις στίχοις τοῦ
ουσι τὸν μισθὸν ἐν τῷ
δὲ ἐν στήλ. 33 στίχ. 16-22,
Blass[3] συμπλήρωσιν: « λα[μ-
κασται αἱ φυλαὶ ἐν ἑ[κάσ]τῳ
ἐ[πει]δὰν δικάσωσι [εὐθὺς καὶ]
ὀλίγους, [β' ἢ τρ]εῖς, ἵν[α] μὴ
ησθέντες ἀλ]λήλοις ἐνοχλῶσιν» (1).
ἐὰν μὲν ὡς μέρος (2) τὸ τμῆμα νοήσωμεν,
ἐν ἑκάστῳ τῷ δικαστηρίῳ ὑπάρχοντα (5 ἢ 10),

χωρίου (στήλ. 33 στίχ. 16 ἑπ.) ὅτι ἐν ᾧ χρόνῳ οὗτοι κλη-
ρῶνται καὶ τὰ ὀνόματα αὐτῶν, τὸ τῶν ἀπολαχόντων ἔργον
ἄλλων ἐποπτευόντων τελεῖται, ὥστ' ἐκλείπει πᾶς φόβος διαφθορᾶς·
δὲ τὰ σύμβολα διαδιδόασιν, πρόσθες δ' ὅτι ἐὰν δῶσι τὸ σύμβολον
ταῖς μὴ ψηφισαμένοις, εὐθέως φωραθήσονται διὰ τῆς διαριθμήσεως
ρῶν ψήφων, εὑρεθησομένων ὀλιγωτέρων καὶ τοῦ ἐν τῷ δικαστηρίῳ
τῶν δικαστῶν καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ὑπ' αὐτῶν τούτων τῶν ἀπολα-
θέντων συμβόλων.

(1) κατωτ. ἐν Διορθωτικοῖς ἀρ. 9.

(2) ται δὲ τῇ λέξει ὁ 'Αριστοτέλης κατὰ πληθ. ἀριθμ.: μέρη ἐν τῇ σημασίᾳ
τα, καὶ ἀλλαχοῦ τῆς 'Αθην. Πολιτείας· πρβλ. Κεφ. 21. 4: «διένειμε δὲ
αν κατὰ δήμους τριάκοντα μέρη». Κεφ. 30. 3. «τοὺς δ' ἑκατὸν
διανεῖμαι . . . τέτταρα μέρη». Κεφ. 58 2: «καὶ δεῖ τοῦτον (τὸν
ρχον) λαβόντα καὶ διανείμαντα δέκα μέρη». Κεφ. 63. 4: «νενέ-
ται γὰρ κατὰ φυλὰς δέκα μέρη οἱ δικασταί». 'Αλλὰ δὶς ἔτι καθ' ἕν.

μεθα; Ἔπειτα, ἐὰν μὴ οἱ ἀπολαχόντες ε
δικασταῖς τὰ σύμβολα μετὰ τὸ ψηφίζεσθαι,
δοντο ταῦτα; Τίς δὲ δύναται νὰ πιστεύσῃ ὅ
τὸ δηλωτικώτατον ἐκεῖνο: ο[ὐ γὰ]ρ ἔστ
[οὐδεν]ί, ἐὰν μὴ ψηφίζηται, παρέλιπεν
διδόντες τὰ σύμβολα, πότε οὗτοι δὲ καὶ τίσ

Ὥστε καὶ διὰ τούτους ἔτι τοὺς λόγους,
ρασμα καταλήγομεν, ὅτι τουτέστιν ἐγίγνε
περὶ τοῦ ἔργου τῶν ἀπολαχόντων ε', ἐ
στήλ. 34 στίχ. 35-37.

Μετὰ τὰ ἤδη διειλημμένα, ὀλίγα τιν
ἀφορῶντα εἰς τὴν ἀπόληψιν τοῦ μισθοῦ.

Εἴπομεν ὅτι οἱ εἰληχότες, πέντ' ἐν
πᾶσαν πιθανότητα ὄντες, ἔργον ἔχουσιν
στηρίου, ἀποδιδῶσι τοῖς δικασταῖς τὰ
τούτων τὴν τοῦ δικαστοῦ ἑκάστου τ
μισθόν, ὃν παραλαμβάνουσι παρὰ τῶ
θεμεν δὲ εἰκάζοντες ὅτι οἱ ἐξ ἡλιαστ
κληρούμενοι μᾶλλον μετὰ τὸ πέρας τ
τὴν δημοσίευσιν τῆς ἀποφάσεως, ὡς
λέγομεν. Διὰ δύο δὲ λόγους προήχθ
διότι ὁ Ἀριστοτέλης οὐδὲν ἄχρι το
23 ἐπ) διδάσκει περὶ τοῦ χρόνου κ
ροῦνται· σαφῶς δὲ εἴδομεν ὅτι κα
εἰληχότας, κατὰ παρέκβασιν τοῦ
τηρήσαμεν (1), ὁ Ἀθηναῖος νομ
ἀπαράβατον, οὕτω πως ἀεὶ τὰ τ
διατίθησιν, ὥστε οὐδεμία, οὐδ' ἡ
χορηγῆται τοῖς δικασταῖς ἢ τοῖς
εὐκαιρία πρὸς καταστρατήγησιν
διαφθοράν (2).

(1) Ὅρα Ἀθηνᾶς τόμ. ΙΔ' σ. 26

(2) Ἴσως τις ἀντιπαρατηρήσῃ ὅτι ἐ
ὁ κανών, διότι, ἐν ᾧ ἐν ἀρχῇ τῆς συνε
μένῳ ἑκάστῳ, διαδιδόασι τὰ σύμβολ

... ωμεν κληρουμένους τοὺς εἰληχότας ... η-
... της τῆς συνεδρίας. παραλαμβάνουσι τὰ
... ἐπιγεγραμμένα πάντα γράμματα τὸ αὐτὸ ... κῦθις
... α τῶν τῆς αὐτῆς φυλῆς φυλετῶν, ἵνα ... μόνον
... εἰς τὴν ἀπόδοσιν τοῦ τε μισθοῦ καὶ ... συνε-
ὁ 'Αθη-

... ληχότες ποῦ ταῦτα ἀποδίδονται ... ἡν αὐτὴν
... ἢ εἰς μίαν ἢ δυσὶ ταῖς ... ται ἀδια-
... ν εἶναι τοὺς εἰληχότα ... των ὅμως
... ἢ ἀπόδοσις τελεῖ ... δωμεν περὶ
... τῶν εἰληχότων ... ων ἐν στήλ.

ος τῶν ἀγώ-
α τῷ ἀριθμῷ
ν νόμο[υ», ἐν
ἕνα ἐ]κδικά-
περὶ τῶν ἀμφο-
ροσέτι δὲ καὶ πῶς
ἐγχειρίσεως τοῦ

ἢ ἀποκληροῦν τοὺς

σιον ἀποισόμενοι τὸν
ΔΙΚ. τὸ δεῖνα μέντοι,
τος γὰρ ἡ δίκη μεμένη-
οι γέροντες ἄνδρες οὕτω
όριον λάβοιεν· ἄπιτε, μὴ

[μὲν ὁ δῆμος] ταῖς μὲν
ἐννέα ⟨ὀβολούς⟩· ἔπειτα
λὴ πέντε ὀβολοὺς κτε.»
33 στίχ. 34, ἔνθ' ὅ τε Blass³ καὶ
α[ῖς] ἐν[μήνοις] βέλτιον εἶνε
τὸς χιλίων]. (Πρβλ. Κεφ. 53. 3.
οσίους, τὰ δ' ὑπὲρ χιλίας εἰς

τοῦτο οὕτω καλοῦνται, διότι οἱ Εἰσα-
δικάζουσιν ἐμμήνους εἰσάγον-
ται, κατὰ ποσὸν μὲν τὸ ἐπίδικον ἐξετα-
ρωσιν, οὐδεμία δέ, ὅσον ἡμῖν τοὐλάχι-

Τοσαῦτα δὲ περὶ μισθοφορᾶς καὶ περὶ συμβόλων προμαθόντε[ς], μεν νῦν ἂν τὰ σχετικὰ χωρία δυνάμεθά πως ν' ἀναγνῶμεν βέλ[τιον].

Δ'

Τὰ διορθωτικά.

8

Στήλ. 32 στίχ. 23 ἐπ: «παραδιδόασι δὲ τοῖς εἰληχ[όσ]ι ἀποδ]ιδόναι τοῖς δικασταῖς ἐν ἑκάστῳ ⟨τῷ⟩ [δ]ικα[στηρί]ῳ ἀριθμῷ τὰ πινάκια, [ἵν'] ἐκ τούτω[ν] σκοποῦντες ἀπο[δι]δῶσι τὸν [μισ]θόν».

Οὕτως ὁ Blass[3], οἱ δὲ K.-W[3], ἐπειδὴ ὁ Wilcken μετὰ τὸ εἰλη]χόσι ἀνέγνω: ΤΟΠΑΛινΔΙ, ἐξέδοσαν: τοῖς εἰληχ[ό]σι τόπ[ον ἀπο]δ]ιδόναι κτέ., πρὸς ἃ ὅμως ὁ Βλάσσιος ἀντιπαρατηρεῖ ἐν ταῖς ὑπ[ο]σημειώσεσιν: incertissimas esse litt. ΤΟΠΑΛ. testatur Kenyon. Ἀλλὰ καὶ ἄλλως ὕποπτος προσπίπτει ἡμῖν ἡ δευτέρα αὕτη ἀνάγνωσις, διότι οὔτε ἄλλοθέν ποθεν μαρτυρεῖται, οὔτε πιθανὸν φαίνεται ὅτι εἰδικοὶ ἑκάστοτε ἄνδρες ἐκληροῦντο πρὸς τὸ τόπον διδόναι τοῖς δικασταῖς ἐν τῷ δικαστηρίῳ ἑκάστῳ. Τοὐναντίον, ὡς ἤδη ὑπεδείξαμεν (1), ὑπάρχουσι λόγοι ἵνα παραδεξώμεθα, ὅτι οἱ δικασταὶ καθ' ἣν εἰσῄεσαν τάξιν, ὁριζομένην ἐκ τῆς κληρώσεως, καὶ κατελάμβανον τὰς ἀρεσκούσας αὐτοῖς ἕδρας, προτιμῶντες ἐκ τούτων τὰς πρώτας καὶ δὴ τὸ πρῶτον ξύλον, ὡς λέγει ὁ κωμικός (2).

Ἀλλ' ἑτέρα τις λέξις, νομίζομεν, κρύπτεται ὑπὸ τὰ μετὰ τὸ εἰληχόσι ἐφθαρμένα καὶ ἀμφίβολα γράμματα, εἶνε δ' αὕτη ἀριθμός τις, κατὰ πᾶσαν δὲ πιθανότητα ὁ ἀριθμός: πέντε. Τοὺς λόγους τῆς εἰκα-

στον γνωστόν, ὑπάρχει ῥητὴ μαρτυρία ὅτι ἐν αὐταῖς, ἀδιακρίτως τοῦ ἀμφισβητουμένου ποσοῦ, ἀεὶ τὸ αὐτὸ ὕδωρ ἐδίδοτο, εὐλογώτερον ἡμῖν φαίνεται ἵνα παραδεξώμεθα, ὅτι καὶ αὗται ὑπήγοντο εἰς τὸν γενικὸν κανόνα τῆς κατὰ λόγον τοῦ ἐπιδίκου ποσοῦ χορηγίας τοῦ ὕδατος, ὅτι δὲ κατ' ἀκολουθίαν καὶ αἱ ἔμμηνοι διεκρίνοντο εἰς δίκας ὑπὲρ τὰς 5000 δραχμάς, εἰς δίκας μέχρι 5000 καὶ τέλος εἰς δίκας ἐντὸς 1000 δραχμῶν.

(1) Ὅρα Ἀθηνᾶς τόμ. ΙΔ' σ. 270.

(2) Ἀριστοφ. Σφηξ. 90.

ἡμῶν ταύτης ἤδη ἐν τοῖς πρόσθεν ἐξέθεμεν, δεικνύντες ἅμα καὶ ἀνάγκην προσθήκης ἀριθμοῦ τινος, τοὺς εἰληχότας προσδιορίσας.

Ὥστε, καθ' ἡμᾶς, ὧδέ πως ἴσως συμπληρωτέον τὸ προκείμενον ...ίον: παραδιδόασι δὲ τοῖς εἰληχ[όσι] π[έντε ἀπο]διδόναι ς δικασταῖς κτέ. (1).

9

Στήλ. 33 στίχ. 16 ἐπ: «οἱ δὲ ἀπολαχόντ[ες π]έντε π[αρ]ὰ)ΥΤ — ἀπολαμβάνουσ[ι] . . ΤΟΓ . . . . Α καθ' ὃ [λήνται] τὸν μισθόν. λα[μβάνουσι δ'ἐ]ν τ[άξ]ει ὅπου ἕκασται φυλαὶ ἐν ἑ[κάσ]τῳ ⟨τῷ⟩ δικ[α]στηρίῳ ⟨ἔλαχον⟩, ἐ[πει]δὰν κάσωσι [εὐθὺς καὶ] διαστάντες ἕκα[στοι] κατ' ὀλίγους, [β' τρ]εῖς, ἵν[α] μὴ πολλο[ὶ] εἰς ταὐτὸ συνκλ[ῃσθέντες ἀλ]λοις ἐνοχλῶσιν».

Οὕτω κατὰ τὸν Βλάσσιον[3], ὅς περὶ τοῦ στίχ. 17 ὑποσημειοῦται: ta fere Wn. (extr. τακαθη —, sed pro n K. nunc quoque o :n)». Οἱ δὲ K.-W[3] ὡς ἑξῆς τὸ χωρίον ἐξέδοσαν, οὐδὲν προσθέντες πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν χασμάτων: «οἱ δὲ ἀπολαχόντ[ες π]έντε π . . ∪τ —— ἀπολαμβάνουσ[ι . .] τὸ γ . . . τακαθη —— τὸν μισθὸν λα . . . . . νοντι . . καὶ ὅπου ἕκ[ασ]ται αἱ φυλαὶ ἐν ἑκ[άσ]τῳ δι[κ]αστηρίῳ, ἐ[πει]δὰν δικάσωσι δη . . . διαστάντες ἕκα[στοι] κατ' ὀλίγους [β' ἢ τρ]εῖς, ἵν[α] μὴ πολλο[ὶ] εἰς ταὐτὸ συνιέμεν[οι ἀλ]λήλοις ἐνοχλῶσιν». Ὑποσημειοῦνται δὲ καὶ οὗτοι σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ τάδε: «agi de distributione trio-

(1) Οὕτω δὲ σφόδρα πιστεύομεν ὅτι ὁ Ἀριστοτέλης ὄντως ἐδήλου τὸν τῶν εἰληχόων ἀριθμόν, ὥστε καὶ ἂν τὸ ὑπὸ τοῦ Βιλκενίου ἀναγνωσθὲν πάλιν ἦν βέβαιον, πάλιν ἐν ἠλάζομεν τὸν ἀριθμόν, οὑτωσὶ διευθετοῦντες τὸ ὅλον χωρίον: παραδιδόασι δὲ ε) τοῖς εἰληχόσι πάλιν διδόναι τοῖς δικασταῖς, [ἵν'] ἐκ τούτω[ν] σκοποῦντες ἀποδ[ιδῶσι] τὸν [μισ]θόν. Περὶ τοῦ πάλιν διδόναι πρβλ. κατωτέρω στήλ. 36. στίχ. 3, ἔνθα ἐν τῇ αὐτῇ ἐννοίᾳ κεῖται: «βακτηρίαν δὲ πάλιν παραλαμβάνοντες». Ἴσως δέ τις ἐδύνατο προσέτι νὰ ἰσχυρίσηται ὅτι ὁ φιλόσοφος τῷ πάλιν διδόναι ἐχρήσατο, ἵνα μὴ δὶς ἐπαναλάβῃ τὸ ἀποδιδόναι, ἀναγιγνωσκόμενον ἐν τῷ αὐτῷ χωρίῳ. Ἔχομεν δ' ὡς εἰκός, ὑπ' ὄψιν ὅτι ἀνωτέρω (στήλ. 32 στίχ. 17 ἐπ.) εἶπε περὶ τῶν ἐμπηκτῶν ὅτι τοῖς «ἀπολαγχάνουσ[ι]ν ἀποδιδ[όασιν] . . . τὰ πινάκια».

boli (τὸ $\overline{\gamma}$ 17) intellexit Kaibel, sed verba
δέ: «συνιέμενοι corruptum».

Καθ' ἡμᾶς, δι' οὓς λόγους ἐν τοῖς ἀνωτέρω
διέξοδον ἐξέθεμεν, ἐν μὲν τῷ πρώτῳ μέρει τοῦ χ
16-18) πρόκειται περὶ τῶν ἀπολαχόντων π
τούτων διαδόσεως τῶν τοῦ $\overline{\Gamma}$ συμβόλων, ἐν δὲ τῷ
περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν αἱ φυλαὶ λαμβάνουσι τ
δὴ τὸν μισθόν.

Κατὰ ταῦτα λοιπὸν ὧδέ πως τὸ χωρίον τοῦτ
μίζομεν:

οἱ δὲ ἀπολαχόντ[ες π]έντε π[αρ]ὰ τοῦ
λαμβάνουσ[ι τὰ] τοῦ $\overline{\gamma}$ [σύνβολ]α, καθ' ἃ
μισθόν. λα[μβάνουσι δ' ἐ]ν τ[ῷ μέρ]ει ὅπου
λαὶ ἐν ἑ[κάσ]τῳ ⟨τῷ⟩ δικ[α]στηρίῳ ἐ[πει]δὰν
[χον], διαστάντες κτέ., ὡς παρὰ Blass[3].

Ἐν τῷ πρώτῳ στίχῳ, καίπερ οὐ μικρὸν διστά
μεν κατ' εἰκασίαν: π[αρ]ὰ τοῦ [ἄρχοντος], νο
τὸν ἐφεστηκότα ἐν τῷ δικαστηρίῳ ἑκάστῳ, ὅς κ
10 τοὺς πρώτους 5, τῶν ὑπολοίπων ὄντων τ
πέντε, περὶ ὧν ὧδε πρόκειται (1).

Ἐν δὲ τῷ τρίτῳ στίχῳ καὶ ἑξ. εἰκάζομεν: ἐ]ν
— ἐ[πει]δὰν δικάσωσι [ἔ]λα[χον], συμφώνως
στίχ. 5 ἐπ: «ἐπειδὰν δὲ αὐτοῖς ᾖ δεδικασ
νόμων — ἐν τῷ μέρει οὗ ἔλαχον ἕκαστοι»,

Τέλος παρατηροῦμεν, τὸ ἐνδόσιμον ἐκ τῆς ἐκδ
λαμβάνοντες, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ πρώτῳ στίχῳ, ὁ
ἐπλανήθη ἀναγνούς: οἱ δ. α. π]έντε π . . του
πολλῷ βέλτιον εἶνε ἵν' ἀναγνῶμεν: π[ρὸ] τοῦ ψ
τὸ μὲν Τ εὔκολον ἦν ἵνα συγχυθῇ πρὸς τὸ Ψ ἢ
νὰ φθαρῇ, καθ' ἃ δ' ἐν τοῖς πρόσθεν εἴδομεν, τὰ

(1) Σημειωτέον δ' ὅτι ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῷ τόμῳ $\overline{\Delta}$ ὁσάκις
ἄνευ προσδιορισμοῦ τινος, ἀφίησιν ἵνα νοηθῇ ἐκ τῶν συμφραζομ
τος πρόκειται. Ὅρα λ. χ. ἐν σελ. 31 στίχ. 17, 27 ἐπ., 35.
τούτους ἄρχοντα λέγων βεβαίως νοεῖ ἕνα τῶν θ' ἀρχόντων ἢ
θεσμοθετῶν, διότι οὗτοι κληροῦσι τὰ δικαστήρια.

ιεχειρίζοντο τοῖς δικασταῖς ἢ μόνον εὐθὺς ὡς ἕκαστος ἐψηφίζετο· ἄρα ἀπίθανον ὅτι, πρὸς μείζονα προφύλαξιν, καὶ αὐτοῖς τοῖς ιαχοῦσι ε′ τὰ σύμβολα δὲν παρεδίδοντο ἢ κατὰ τὴν τελευταίαν ἀμέσως δῆλα δὴ πρὶν οἱ δικασταὶ ἄρξωνται διαψηφίζεσθαι.

10

:ήλ. 34 στίχ. 35 ἄχρι τέλους, εἶτα στήλ. 35 στίχ. 1-3. Τὰ ἰς στίχοις τούτοις καταλελωβημένα καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον ἐξαιμένα τέλεον, οἱ μὲν K.-W[3] ὧδ' ἐξέδοσαν:

ιμβάν[ωσιν. — — — — — ενοχωσ
πολα — — — — — — — . . ισοασ
ηφιζ — — — — — — — ακοινη
. . . . τοῦ γ ἀποδιδοὺς [γ]ὰρ γ λαμ[β]άνει, κ[αὶ] ψηφί-
ζοντ]αι πάντες· ο[ὐ γ]ὰρ ἔστι λα[β]εῖν [τριώ]βολον
ὐδεν]ί, ἐὰν μὴ ψηφίζηται.

Βλάσσιος[3] τὰ μὲν πλείω ἐκ τῶν συμφραζομένων (στήλ. 33. 16. 3) ἀναπληρῶν, τινὰ δὲ μόνον ἀναναπλήρωτα καταλείπων, ἐξέεν ὡς ἑξῆς:

λαμβά[νωσι. τὴν δὲ βακτηρίαν τοῖς συ]ν[ε]χῶς
ἀπολα[χοῦσι διδοὺς] — — — — IC ὁ ἀ[εὶ
ψηφιζ[όμενος λαμβάνει σύμβολο]ν [χ]αλκοῦν
μετὰ] τοῦ γ· ἀποδιδοὺς [γ]ὰρ γ [leg. τριώβολον] λαμ-
[β]άνει, [καὶ] ψηφί-
ζοντα]ι πάντες· ο[ὐ γὰ]ρ ἔστι λα[β]εῖν σ[ύ]νβολον
οὐδεν]ί, ἐὰν μὴ ψηφίζηται.

Ὑποσημειοῦται δ' ὁ κριτικώτατος ἀνὴρ σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ τάδε· ήλ. 34, στίχ. 35: «ενο (. . A K.)-χωσ Wn. (post ωσ nihil t. fuisse et K. affirmat)». στίχ. 36: «agnovi in charta ICOAC, Wn. . . ισοασ (nihil fuisse litt. post ασ)». στίχ. 7: «ακοινη Wn., sed K. nunc ν.αλκουν; post alterum N nihil litt. quod huc pertineret fuisse videri». στήλ. 35 στίχ 1: γ prius littera est (=,, inscriptam littera Γ''), sed alterum τριωβολον significat». στίχ 1. 2: «Ken. ΛΑΜΒΑΝΕΙΙ (sive-ΝΗΙ) (ego ΝΕΙ vel ΝΗ, tum ΕΙ, Wn. ΝΗΚ . .) ΨΗΦΙ¦ . . . . . ΙΑΠ ΑΠ inductae; ego non A sed O legi; AI Wn.) ΠΑΝΤΕC».

boli (τὸ $\overline{\gamma}$ 17) intellexit Kaibel … ἑκατέρω … δέ: «συνιέμενοι corruptum». … διαδόσεως …

Καθ' ἡμᾶς, δι' οὓς λόγους ἐν … τῆς ῥήσ… διέξοδον ἐξέθεμεν, ἐν μὲν τῷ πρ… ὃν μὴ ψη… 16-18) πρόκειται περὶ τῶν … χωρίον … τούτων διαδόσεως τῶν τοῦ $\overline{\Gamma}$ … ντες πέντε … περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν αἱ … ρίας δ]ιδόα… δὴ τὸν μισθόν. … λο]ν [χ]αλκ…

Κατὰ ταῦτα λοιπὸν ὧδέ … ⟨τὸ⟩ γ λαμ[… μίζομεν: … ἔστι λα[β]εῖν …

οἱ δὲ ἀπολαχόντ[ες … λαμβάνουσ[ι τὰ] τοῦ … οὐδὲν ἄλλο … μισθόν. λα[μβάνουσι … βόλου: τοῦ $\overline{\gamma}$ … λαὶ ἐν ἑ[κάσ]τῳ ⟨τῷ⟩ … δὲ προστίθεται … [χον], διαστάντες κτλ … ς δὲ καὶ τῆς β…

Ἐν τῷ πρώτῳ στίχ… ἅπαντες. Ἐπειδ… μεν κατ' εἰκασίαν: π… ζηται, πᾶς ἄρα … τὸν ἐφεστηκότα ἐν … φίσηται, οὕτω … 10 τοὺς πρώτους … μενος δικαστής, δ… πέντε, περὶ ὧν … διαφύγῃ τὸν ἔλεγχ…

Ἐν δὲ τῷ τρίτ… φωρᾶται μὲν π… — ἐ[πει]δὰν δ… αὐτοῦ πινακίου, ἐφ… στίχ. 5 ἐπ: … ν καὶ τοῦ δήμου … νόμων — ἐν τ… τοῦτο σὺν τοῖς ἄ…

Τέλος παρα… λαμβάνοντες, … ἔτι τὰ μέν: ἀποδιδ… ἐπλανήθη ἀ… παρενθέσει, διότι οὐ… πολλῷ βελτ… ἐν δὲ στίχ. 1-2 ἐ… τὸ μὲν Τ … ἅπαντες, διότι τοῦτ… νὰ φθαρῇ … δ' ἐπικαίρως ἐπιβεβα… ὡς κεῖται παρὰ 1…

(1) Σημ… .....ΙΑΠ — ὅθεν ἀνα… ἄνευ προσ… ΑΠαντες. τος πρόκ… τούτοις … θεσμοθε…

… Ὀκτωβρίου, 1902

Π. …

ΕΠΙΓΡΑΦΩΝ
ΚΑΙΔΕΚΑ ΑΝΑΓΝΩΣΙΣ *

———

...ου Μανουὴλ Γεδεὼν Μεγάλῳ Χαρτοφύ-
...σίας τοῦ Χριστοῦ ἑορτάζοντι ἑορτὴν τῆς
...ιστήμην διατριβῆς τριακονταετηρίδα τὴν

...τῷ δόξαν, ὦ φιλότης, ἄρτι σε ἐτίμησα λόγῳ
...ὁ σοι «Ὑπόμνημα εἰς Φωτίου τοῦ πα-
...κριτικὸν πρῶτον» προσπεφώνηκα ὑπὸ Τεϋβ-
...τυπούμενον. Κατὰ δὲ τὸ τοῖς ἐντίμοις ἀνδράσι
...τῆς ἑορτῆς ἐπιτέτραπται καὶ τὴν κλῆσιν αὐτῶν
...δεύτερον μὲν νῦν τιμῆς χάριν προσφέρω σοι τὸν ἔρα-
...γραφικὸν τοῦτον εἰλημμένον ἐκ τῆς ἐμῆς χειρογράφου
...(συντεταγμένης ἔτεσι τοῖς 1881-1901 καὶ ὑπ' ἀριθ-
...1-108) Θεσσαλονίκης ἐπιγραφῶν τῆς φίλης ἐμοὶ πα-
...υτέραν δὲ τῇ πρώτῃ συνάπτω ὑπὲρ σοῦ τὴν εὐχήν. Μα-
... τοῦ λειπομένου σοι, Μανουήλ, ὄναιο βίου, μεγάλα δὲ τὴν
...ιστήμην καὶ πάλιν ὀνήσειας οἷς αὕτη φίλη ἐστίν.

Ἐν Θεσσαλονίκῃ τῇ κδ' μηνὸς Ἰουνίου τοῦ ͵ΑϠΑ' ἔτους.

———

* Ἡ διατριβὴ δημοσιεύεται ἐν τῇ Ἀθηνᾷ ματαιωθείσης τῆς ἐκδόσεως τοῦ Πανη-...κοῦ Τόμου τοῦ Γεδεών.

Ἡμεῖς ὑπ' ὄψει ἔχοντες πάνθ' ὅσ' ἀνωτέρ
συμβόλων τοῦ τριωβόλου, καὶ περὶ ἀποδόσ
τοῦ ψηφίζεσθαι, καὶ περὶ τῆς ἐννοίας τῆς
λα[β]εῖν σ[ύ]νβολον [οὐδεν]ί, ἐὰν μὴ
συμπληρωτέον τὸ προκείμενον ὧδε ἡμῖν χωρ
λαμβά[νωσιν. οἱ δ' ἀπολαχόντες πί
ἀπολα[μβάνοντες τὰς βακτηρίας δ]
ψηφιζ[ομένῳ ἑκάστῳ σύνβολο]ν [χ]
ἀντὶ] τοῦ γ (ἀποδιδοὺς [γ]ὰρ ⟨τὸ⟩ γ
ζωντα]ι ἅπαντες· ο[ὐ γὰ]ρ ἔστι λα[
οὐδεν]ί, ἐὰν μὴ ψηφίζηται.

Τῷ ὄντι, τὸ χαλκοῦν σύμβολον οὐδὲν
ἀπόληψιν τοῦ πραγματικοῦ τριωβόλου:
ὅτι ἀντὶ τοῦ γ δίδοται. Εἶτα δὲ προστ
ψηφιζομένῳ ἑκάστῳ, ἀποληφθείσης δὲ καὶ
σύμβολον: ἵνα ψηφίζωνται ἅπαντες.
σύμβολον οὐδενί, ἐὰν μὴ ψηφίζηται, πὸ
τοῦτο, εἶνε ἠναγκασμένος ἵνα ψηφίσηται
τες. Οὐδαμῶς δ' ὁ μὴ ψηφισάμενος δικα
μένος συμβόλου, δύναται νὰ διαφύγῃ τ
ἵν' ἀπαιτήσῃ τὸν μισθόν· διότι φωρᾶται
ἐν τῷ κιβωτίῳ τῆς φυλῆς αὐτοῦ πινα
ὄνομα τὸ ἑαυτοῦ πατρόθεν καὶ το
χότες (πέντε ἢ δέκα) πρὸς τοῦτο σὺ
ἐξελέγχωσι τὰ πινάκια.

Προσπαρατηροῦμεν δ' ὅτι τὰ μὲν:
λαμ[β]άνει περιεκλείσαμεν παρενθέσει,
Κεφ. 18. 3, 27. 4, 33, 1), ἐν δὲ στί
νει, ἵ[να] ψηφί[ζωντα]ι ἅπαντες,
τῶν συμφραζομένων, πάνυ δ' ἐπικαίρο
κλεοῦς Κενυῶνος ἀνάγνωσις, ὡς κεῖτο
ΝΕΙΙ.. εἶτα δέ: ΨΗΦΙ.....ΙΑΠΤ —
νΕΙ, Ἵν[α] ψηφί[ζωντα]ι ΑΠαντες

Ἐν Σμύρνῃ, τῇ 1 Ὀκτωβρίου, 190

ΕΠΙΓΡΑΦΩΝ

ΚΑΙΔΕΚΑ ΑΝΑΓΝΩΣΙΣ

Μανουὴλ Γεδεὼν Μεγάλῳ Χαρτοφύλακι
τοῦ Χριστοῦ ἑορτάζοντι ἑορτὴν τῆς
διατριβῆς τριακονταετηρίδα τὴν

φιλάτης, ἄρτι σε ...
...μνημα εἰς Φωτίου ...

stal ren-
es Grecs,
alonique,
Caylus».
τα ἄρρυθμα
κανὰ ἐκ τῶν
23 Π.Ν.Π.
ὅρῳ ἔστησεν

ἡ βουλὴ τιμῶσα, ὁ δ' Ἀρτεμίδωρος καὶ ἡ γυνὴ αὐτ
διέθεντο ἔπειτα τὸ μνημεῖον καὶ «τοῖς ἐκγόνοις
προσετέθησαν ἄρα ὕστερον, δῆλον δὲ τοῦτο ποιεῖ
γραμμάτων, μάλιστα δὲ τῶν Ω Σ Ο, ἡ διαφο
Νῦν τὸ πρῶτον εὑρίσκονται ἐν Μακεδονικῇ ἐπιγρα
τὸ δόξαν», ὁ ὁρισμὸς «τοῖς ἐκγόνοις», ἡ λέξ
καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ «πρωτοπολείτου». Οὐ κεῖτ
τὰ ὀνόματα «Γαϊανὴ» καὶ «Ῥουφινιανός».

Τὰ τοῦ Γερμανοῦ κακὰ χείρω ἐποίησε, κατὰ τ
ψας ὁ Δήμιτσας ὑπ' ἀριθμῷ τῷ 721, οὐδὲν ἀναγν

2.

Γερμανοῦ ἀντίγραφον, 16.	Ἐμὴ ἀνάγνωσις
ΟΥΛ⁝ιΙΛΛΜΜΗ	Οὐλπί
ΤΙΙΑΙΙΝΝΙΩΡΙΙCΛ	τρία Π
ΟΕΝΙΟЄΩΝ´: Ϛ ϲ _	θενίῳ
ΚΛΙΠΩΛΜΜ: ⌐	καὶ Π
ΟΡⵎΓΓΙΛΙΙΙ'/ –	Ὀρεστ
ΤΝΚΟΜΛΛΝΙΣ	τῇ ζῶ
ΧΣΡΠΛ..... ¯	χάριν.

Γερμανός: «Réservoir, en allant à *Chaoux*
Tsiaouch Monastir], à gauche, où il y a tro
versées devant une fontaine».

Ἡ σαρκοφάγος (λεκάνη παλαιᾶς κρήνης), τὰ ἐκ
γραφῆς μέρη ῥόδαξι κεκοσμημένη, κεῖται μετὰ
τραμμένων κιόνων ἔτι καὶ νῦν ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ.
γιστα ἀλλήλοις συνημμένα, κοινά, τινὰ τετριμμέν
τοῦ ῥέοντος. — Ἐν Θεσσαλονίκῃ, 1888 Ὀκτωβρί

Νέον τὸ «Πολυκτήτη» ὄνομα· τὸ δ' «Ὀρεστ
οὔπω ἐν τοῖς Λεξικοῖς κατακεχωρισμένον, κεῖται ἐν
σαλονίκης ἐπιγραφαῖς.

Τὰ τοῦ Γερμανοῦ κακὰ χείρω ἐγένετο ὑπὸ τ
γράψαντος ὑπ' ἀριθμῷ τῷ 724· οὐδὲν δὲ τῶν τ
γνοὺς ὁ Δήμιτσας ἔγραψε καὶ τάδε: «Εὑρέθη ἐ
παρὰ τὸ Τζαοὺτζ μοναστηρίῳ ἀριστερόθεν,

ἀνατετραμμέναι στῆλαι»· ἡ κρήνη καὶ κατὰ τὸν Γερμανὸν κεῖται, πολλοῦ γε καὶ δεῖ, πλησίον τοῦ Τσ̣αοὺς μοναστηρίου (τῶν ...τάδων).

3.

Γερμανοῦ ἀντίγραφον, 27.	Δυσενίου ἀντίγραφον, 97.
ΕΚΤΟΗΙΙΕΠϹΕΥΕ ΤΟϹΕΙ ΝΡΕΙΙΡΜΝ ϹΤΟΥΝϹ	ΕΚΤΟΥΠΕΡΙϹϹΕΥϹΑΝ ΤΟϹΕΙΤΙϹΕΚΙΟΜΙΛΙϹ ΕΤΟΥϹ ΝΕ
...ἡ ἀνάγνωσις κατὰ τὸν λίθον, 237.	Δυσενίου ἀνάγνωσις.
Ἐκ τοῦ περισσεύσαν- τος ἔκτισεν Ὁμίλις. Ἔτους ΝΣ.	...ἐκ τοῦ περισσεύσαν- τος εἴ τις......... ἔτους νε.

Γερμανός: «Morceau de marbre, à la cinquième marche de ...calier de la *Mestschid*, ou chapelle des Derviches, *apellés ...uflanatekesi* [γράφε *appelée Mevlhané-tekessi*]».

Δυσένιος: «Fragment de stèle-dans un escalier du tékié des ...rviches tourneurs, hors la porte Neuve. Ce chiffre [τὸν «νε» ...ει ὁ φίλος] serait-il une date? Alors il faudrait lire ΝϹ [τοῦ-... καὶ ἔχει ὁ λίθος], car en Macédoine les dates sont toujours ...rites de droite à gauche. On aurait ainsi l'an 250 de Ma-...doine, correspondant à 102 [γράφε 104, 250-146] de J. C. ...dois noter qu'il y a quelque incertitude sur la lettre qui ...it Ν.».

Τὸ ἀπόθραυσμα (ἀκεραίαν φέρον τὴν ἐπιγραφὴν) κεῖται καὶ νῦν ἐν ... αὐτῷ τόπῳ. Γράμματα ὁμαλά, πολλὰ τετριμμένα ἐκ τῶν πο-...ν.- Ἐν Θεσσαλονίκῃ, 1888 Ὀκτωβρίου 8. Π. Ν. Π.

Τὸ ἔτος 250-148, 102 Χριστοῦ. Πρῶτον νῦν γιγνώσκεται ἀν-...ὸς ὄνομα «Ὁμίλις» (ἴσον τῷ «Ὁμίλιος», ἐκ τοῦ γνωστοῦ «Ὅμιλος», ;), εἰ μή που γυνὴ «Ὁμιλὶς» ἦν ὁ κτίστης.

Τὴν Δυσενίου Συναγωγὴν τῶν ἐπιγραφῶν γιγνώσκοντα τὸν Ὁμόν-...ν λέληθεν ὅτι ἡ ἐκείνου ἐπιγραφὴ 97 ἡ αὐτή ἐστι τῇ Γερμανοῦ 27. ...ὁ δὲ Δήμιτσας ὑπὸ μὲν ἀριθμῷ τῷ 550 ἀντέγραψε τὰ Δυσενίου, ...ὁ ἐπηνώρθωσε τὸ ἀριθμητικὸν σφάλμα 102, ὑπὸ δὲ τῷ 732 τὰ Γερμανοῦ (καὶ αὐτὸ τὸ «Μεφλανατεκεσὶ»), ὧν οὐδὲν ἀνέγνω, ἐκ

ἡ βουλὴ τιμῶσα, ὁ δ' Ἀρτεμίδωρος καὶ
διέθεντο ἔπειτα τὸ μνημεῖον καὶ «τοῖς
προσετέθησαν ἄρα ὕστερον, δῆλον δ
γραμμάτων, μάλιστα δὲ τῶν Ω Σ
Νῦν τὸ πρῶτον εὑρίσκονται ἐν Μακ
τὸ δόξαν», ὁ ὁρισμὸς «τοῖς ἐκγ
καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ «πρωτοπολε
τὰ ὀνόματα «Γαϊανὴ» καὶ «Ῥ

Τὰ τοῦ Γερμανοῦ κακὰ χείρω
ψας ὁ Δήμιτσας ὑπ' ἀριθμῷ τῷ

Γερμανοῦ ἀντίγραφον, 16.

ΟΥΛ⁝ΙΛΛΜΜΗ
ΤΙΙΑΙΙΝΝΙΩΡΙΙCΛ
ΟΕΝΙΟЄΩΝ΄:ϹϹ
ΚΛΙΠΩΛΜΜ:
ΟΡΣΓΓΙΛΙΙΙ'/–
ΤΝΚΟΜΛΛΝΙΣ
ΧΣΡΓΛ.....

Γερμανός: «Réservoir
Tsiaouch Monastir],
versées devant une fo

Ἡ σαρκοφάγος (λεκ
γραφῆς μέρη ῥόδαξι κ
τραμμένων κιόνων ἔτι
γιστα ἀλλήλοις συνημ
τοῦ ῥέοντος. — Ἐν Θ

Νέον τὸ «Πολυκ
οὔπω ἐν τοῖς Λεξικο
σαλονίκης ἐπιγραφα

Τὰ τοῦ Γερμαν
γράψαντος ὑπ' ἀρ
γνοὺς ὁ Δήμιτσας
παρὰ τὸ Τζαοῦ

ν ἱκανῷ ὕψει ἐνῳκοδο-
τηλεσκοπίῳ πρὸς ἀντι-
τα κοινά, τινὰ ἀλλήλοις
μβρίου 28. Π Ν. Π.
ἐν Μακεδονίᾳ ἐν τῇ πόλει
καὶ ἔξω τῆς Θεσσαλονίκης·
σελίδι 1091 ἀντὶ τοῦ «Πυ-
τὴν Βοικχίου δῆλα δὴ ἀνά-
γνώσκομεν τὸ «Ὑαρινὴ» ὄνο-
ὐαρινή», δῆλον οὖν «Οὐαρι-
(*Variana*). Ἡ δὲ λέξις «νίν-
τῶν Ἰταλῶν nonno, τὴν καθ'
εννιέν».
ραψεν ὁ Δήμιτσας ὑπ' ἀριθμῷ 468.

6.

Ἐμὴ ἀνάγνωσις κατὰ τὸν λίθον, 190.

καὶ Λούκιος Στρατονείκη τῇ μη[τρὶ]
καὶ Κλεοπάτρᾳ τῇ νίννῃ. Ἔτο[υς]
ΓΟΣ

ζομένου) τὴν ἄνω δεξιὰν γωνίαν ἀποκε-
ίστης σαρκοφάγου ὃ ἀνεῦρον ἐγὼ ἐν......
ξὺ τοῦ γράμματος Η καὶ τοῦ Ε (νίννῃ ἐ-
ς ὃ καὶ ὁ ἀντιγράψας τῷ Ληκίῳ (τοῦ Ληκίου
ύθησεν ὁ Βοίκχιος) ὡς γράμμα Ο κακῶς ἐξέ-
νίκῃ, 1894 Ἰανουαρίου 13. Π. Ν. Π.
8, 125 Χριστοῦ.
ἀριθμῷ 416 τὰ Βοικχίου ἀντιγράψας προσέθετο
τῆς ἐπιγραφῆς Ο - ἀνήκει εἰς τὸ 76 ἔτος μετὰ Χρι-
δ' ὅτι ὁ Βοίκχιος «ἑρμηνεύει τὴν λέξιν νίννην»
σοφῷ ἐκείνῳ ἀνδρὶ τάδε γέγραπται κατὰ ἀλήθειαν:
quin νίννη sit *aut avia*, ut Italis *nonno*, *avus*
ia, *aut*, quum *nonno* Italis etiam *socer* voce-
socrus». Ὅρα τὰ τοῖς ἐκδόταις τοῦ Στεφάνου Θη-
μένα ἐν Τόμῳ Ε' καὶ σελίδι 1524.

μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἐπιγραφῆς δύ
φάς, οὐ παρὰ τὸ εἰωθός.

Βοικχίου ἀντίγραφον, 1979.

ΕΡΟΦΙΜΗΙΥ
ΡΟΥΛΛΗΩ
ΚΙΑΙΟΟ
ΗΙΟΥ
ΚΑΚΛΥΥΙΙ
ΖΩΣΑ
ΥΙΣΛΥΑΣ
ΛΕΙΤΗΙΙ
(Οὐδεὶς στίχος)
ΛΙΙΝΙΝ.Ν
ΜΝΕΙΑΣ
ΧΑΡΙΝ

4 ...ΔΟΝΙ
...ΗΡΩΝΑ
...ΔΙΩΝΤΗ

...ἀνάγνωσις κ
Σαβεῖνος Μ
τὸν ναὸν καὶ
[χ]θόνιον ἐκ

...-hors la porte
...ne figure pas
...βάθρον ὃν ξυλίνο
...Γράμματα κοινά. -

...ἱερά. Τὴν λέξιν
...ἔγραψεν ὁ ἀοίδιμο
...Εἰσαγωγῇ λέξεων
...τῇ ἐν σελίδι 166
...ἱερόν; ἢ ἁπλῶ
...δηλοῖ τοῦ Σαβείνο
...τῆς συνήθους « ἡρῷ
...380 ἀντιγράψας τὰ
...οὗτος καὶ τίνα ναὸν
...καὶ μενεῖ.

8.

ἀνά

1 Ἰου
Νότ
Καλ
ᾳ Ν
5 νῃ τ
τρὶ
χ

Τῶν τοῦ
φέρει τισί
τούτου δύ
κεινται ἡ

[γράφε *Pseudo-d'Or*]».
......Γράμματα κοινά, καὶ
τὰ ἐν στίχῳ 4 Ν Η Ε. - Ἐν
Π. Ν. Π.
ιουιανὴ» (Καλουῖνος, Calvi-
νη» (Εἰσιγένεια, Εἰσιγένης καὶ
ἰγονος) ἄγνωστα τῷ Παπίῳ.
ῳ 575) ἐξέδωκεν ἐν στίχοις 3 - 5 τὰ
αὶ ἀνέγνω τὰ «Κλαυδίᾳ Ἀουιανῇ

ῷ 527 τὰ Δυσενίου μεγάλα τε μικρά τε
ἐπὶ πλακὸς» (cippe) καὶ προσέθετο τάδε:
λέξιν Καλαουίᾳ Νεισιγόνῃ ὀρθότερον
ι - Κλαυδίᾳ Εἰσιγόνῃ»· οὔτε ταῦτα μόνα
ὸς οὔτε τὸ «Εἰσιγόνη» ὀρθότερόν ἐστιν
ὀδους) «Νεισιγόνη», ἀλλὰ τὸ μόνον ὀρθόν.

9.

Ὀγάρθου ἀντίγραφον, 14.

ΑΜΠΙΑΝΟϹΘΑΚΟϹΜΑΝΤΑ
ΤΗΙΔΙΑΘΡΕΠΤΗΜΝΗΜΗϹ
ΧΑΡΙΝ

γάρθου ἀνάγνωσις.	Ἐμὴ ἀνάγνωσις κατὰ τὸν λίθον, 251.
πίανος θᾶκος Μάντᾳ	Ἀμπιανὸς Θαλλὸς Μάντᾳ
ἰδίᾳ θρέπτῃ μνήμης	τῇ ἰδίᾳ θρεπτῇ μνήμης
χάριν.	χάριν.

7.

Δυσενίου ἀντίγραφον, 7.

ϹΑΒΕΙΝΟΣΜΑΚΕΔΟΝΙ
ΤΟΝΝΑΟΝ ΚΑΙ ΗΡWΝΑ
ΘΟΝΙΟΝΕΚΤWΝΙΔΙWΝΤΗ
ΛΙ

Δυσενίου ἀνάγνωσις.	Ἐμὴ ἀνάγνωσις
Σαβεῖνος Μακεδόνι[ος	Σαβεῖνος '
τὸν ναὸν καὶ ἡρῶνα.....	τὸν ναὸν
θόνιον ἐκ τῶν ἰδίων τῇ πό- λ[ε]ι	[χ]θόνιον

Δυσένιος: «Fragment de frise-hors la ṛ
φε *Kalamaria*]. Le mot ἡρὼν ne figure
'Ανεῦρον ἐγὼ τὸ ἀπόθραυσμα βάθρον ὂν
κίᾳ τοῦ 'Ιουδαίου..........Γράμματα ·
1893 'Απριλίου 3. Π. Ν. Π.

Νέον τὸ «Μακεδονιανὸς» ὄνομα. Τὴ
προκειμένης ἐπιγραφῆς λαβὼν ἀνέγραψεν
μανούδης ἐν τῇ ἑαυτοῦ «Συναγωγῇ ;
ἐν σελίδι 147 καὶ παρέβαλε τὸ ἐν σ
«ἱρὼν» («=ἱερὸς τόπος; ἱερόν;
«ἡρὼν» πάντως τὸν τάφον δηλοῖ τ
καὶ κεῖται ἄρα ἡ λέξις ἀντὶ τῆς συνή

'Ο Δήμιτσας ὑπ' ἀριθμῷ 380 ἀντ
θετο τάδε: «Τίς ὁ Σαβεῖνος οὗτος κ
ρωσε τῇ πόλει μένει ἄδηλον»· καὶ

8.

Δυσενίου ἀντίγραφον 54,

1 ΙΟΥΝΙΑ
ΝΟΤΙϹ
ΚΑΛΛΟΥΙ
ΑΝΕΙϹΙΓΟ
5 ΝΗΤΗΘΥΓΑ
ΤΡΙΜΝΕΙΑϹ
ΧΑΡΙΝ

κα

MN⁝⁝

ισ[χουρίδης

Ὄγαρθος: «In a stone-mason's yard b
Consulate and the quay» (12) καὶ «Very
head of very poor workmanship».

Τὴν ἀνάγλυφον εἰκόνα προσώπου γυναικὸς
ἐγὼ μεταλαξευομένην τόπῳ, ἐν τῷ (ἔτει 18
τοῦ λιθοκόπου Γεωργίου Σόχου, πλησίον τῆς
κοινά. τὰ ΜΝΗΜΗC ἀλλήλοις συνημμ-
1889 Φεβρουαρίου 5. Π. Ν. Π.

Τὸ «Ἀμπιανὸς» ὄνομα οὐ κεῖται ἐν τοῖ
λὸς» (ἢ Θάλλος) εὑρέθη ἐν Μακεδονίᾳ
καὶ δὴ τρίς. Τοῦ «Μάντα» (Manta) ὀνό
ἄλλους Μακεδονικοὺς τύπους, τοὺς «Μ
«Μαντάνη».

Παραδοξότερα τοῦ δέοντος ἔγραψεν ὁ
festly illiterate [διὰ τί;] production:
νος. Μάντα appears to be not known
to mean here a «resting-place», pos
mism»! Μάτην εἴρηται ταῦτα πάντα·
μένον ἔφερε τὸ ΘΑΛΛΟC ὄνομα.

Ἔτι παραδοξότερα τὰ τοῦ Δήμιτσο
ἀντιγράψας τὰ Ὀγάρθου κεφαλαῖα γρά
κος» προσέθετο τάδε: «Τὸ πρῶτον
πρῶτον εὗρον -, τὸ δὲ δεύτερον ΘΑ
θᾶκος ἀνέγνω [ὁ Ὄγαρθος], φαίνετα
τὸ πρῶτον [!!]· διότι ὡς τοιοῦτον
ἔννοιαν» καὶ τάδε: «Ἡ λέξις ΘΡΕ
τονίζεται ἐν τῇ ληγούσῃ θρεπτὴ
ὡς κύριον δὲ ὄνομα τονίζεται ἐν τῇ πα
«Κατὰ ταῦτα γραπτέον Ἀππιανὸ
πτῇ»· τοῦ παντὸς δεῖ.

10

Βολτερσίου ἀντίγραφον, 6.

1 ΣΕΡΑΠΙΑΚΟΣΚΑΙ
ΛΥΚΑΛΕΥΚΙΠΠ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ

ΑΡΩ

ΣΥΝΕΙ

πάντα δῆλα δὴ τὰ τῆς ἐπιγραφῆς

κόρης (ἀριστερᾷ ὁρῶντι) καὶ παι

Τουρκικῷ νοσοκομείῳ. Γράμματα κοινά,

Ἐν Θεσσαλονίκῃ. 1891 Ἰανουαρίου 22.

ύεται καὶ
σπιθαμῶν,
σσαλονίκης,
υς τοῦ λίθου
λέα ».
σα χρόνους ἡ
τει 1890 κα-
ρακλῆς ἐγέγλυ-
ιστερᾷ μὲν χειρὶ
δεξιοῦ μὲν ποδὸς
ριστεροῦ δὲ πρᾶγ-
κτα κοινά, πολλὰ
Ὀκτωβρίου 15.

ΑΥΙΑ
ΡΙ

λίθον.
χυίᾳ
ι.

Ἐμὴ ἀνάγνωσις κατὰ τὸν λίθον, 139.

Ἔτους ΔΠΡ Σ. τοῦ καὶ Τ, Δῖος ΚΕ, [-
ἐποίησε αὐτοῦ καὶ Ἄρτεμειν [τὴν θυγατέρ
αὐτοῦ καὶ Διοσκουρίδου το[ῦ υἱοῦ καὶ γυναι
κὸς αὐτοῦ Ἀπολλωνίας καὶ πα[τρὸς αὐτοῦ
Γενημανοῦ. Αὐτῷ ἐποίησεν μνή[μης χάριν

Δήμιτσας: «Αὕτη νῦν τὸ πρῶτον δημοσιευομε
τικῇ οἰκίᾳ ὑπ' ἐμοῦ, ἐπὶ λίθου γεγραμμένη, ἔχον
τερον ἑνὸς μέτρου, πλάτος δὲ ἔλασσον ἡμίσεως.
δυσκολίαν παρέχει ὁ α' καὶ ὁ δ' στίχος».

Ἡ τὸ δεξιὸν μέρος ἀποκεκρουσμένη πλὰξ (ὕ
0.45 καὶ πάχους 0.12) κτῆμα ἦν ἐπὶ πολλὰ
τικοῦ Συλλόγου (ἐργαζομένου πάλαι μὲν ἐν τῇ
δ' ἐν τῇ τοῦ Ἀντωνιάδου). Γράμματα κοι
1888 Ὀκτωβρίου 12 Π. Ν. Π.

Τὸ Σ(εβαστοῦ) ἔτος 184 - 32 ἴσον ἐσ
300 - 148, 152 Χριστοῦ. Ἐν στίχῳ 1
ποιήσαντος. Ὁ «Δῖος» μὴν κεῖται καὶ ἐν
ἐπιγραφαῖς (ἔν τινι αὐτῶν ἀνεκδότῳ φέ
Γραφὴν «Ἄρτεμεις» μνημονεύει ἐξ ἐπιγ
λίδι 147. Νῦν τὸ πρῶτον γιγνώσκεται
«Γενημανός». Ὅρα τό τε πρὸ φων
καὶ τὴν ἀταξίαν ἐν τῇ συντάξει τῶν «ἐ
μιν - καὶ Διοσκουρίδου - καὶ Ἀπολ
καὶ τὴν ἐπανάληψιν «αὐτῷ ἐποίησεν

Ἐν τῷ τόπῳ τοῦ Συλλόγου εἶδε πά
Περὶ τῆς ἀναγνώσεως δὲ τοῦ Δήμιτ
παραλειφθήτωσαν αἱ ἄλλαι ἁμαρτίαι.
φέστατα τοῦ λίθου ЄΤΟΥϹ ꓶ ΔΠ
ἐστιν ἁπλοῦν πρὸ τοῦ ἔτους ΔΠΡ, τὸ
ἀνεγνώσθη ЄΤΟΥϹ ἔτους, ΖΔ Ἰ

μῷ
τὰς
ασίαν
ημαίνει
δεύ-
πορφυ-
όκτωκαι-
παρατήρησιν
τῆς ἐπιγρα-
τιγράψας ὑπ'
ἡ συνήθεια,
ἄδηλον [τίνι;
συνήθεια βε-
ερὶ Ἀλέξανδρον

Γερμανός: «Inscription à une peti colonnes renversées; ce marbre sert taine».

Πολλὰ ζητήσας οὐχ εὗρον τὸν λίθον.

Ὁ Βοίκχιος (κατ' ἀντίγραφον Ποκο δοὺς τὴν ὅλην ἐπιγραφὴν ἐν ἑνὶ στίχῳ κα ΤΗΜΗΤΡΙ ἀνέγνω αὐτὰ «Ὀρφίτᾳ Βοικχίου κεῖται παρὰ τῷ Λεβᾷ ὑπ' ἀριθ χίου τὴν ἄστοχον ἀνάγνωσιν κατεχώρισε τὸ ὄνομα «Ὀρφίτα»· ἀντὶ τούτου ἀληθ στον) «Ὀπτάτα» *(Optata)*, τὸ θηλυ τος» *(Optatus)*.

14.

Δυσενίου ἀντίγραφον 84,

ꟾꟾ ΝΗΘΕΙΑ
ꟾꟾ ΠΕΡΙΑΛΕ
ꟾꟾ ΟΝΔΙΟΣ
ꟾꟾ ΟΥΑΡ

Ἐμὴ ἀνάγνωσις, οὐ κατ

1 [Ἡ συ]νήθεια
[τῶν] περὶ Ἀ
[ξι]ον Διὸς
[θε]οῦ ἀρ[χι]-
5 [συνάγωγον]

Δυσένιος: «Fragment à la porte *Koullé*]».

Τὸ ἀπόθραυσμα ἀπώλετο.

Οἱ στίχοι εἶχον, εἰ μὴ πάνυ ἀστο Ἐν τοῖς ἀποκεκρουσμένοις στίχοις 6 μένος ἀνὴρ ᾧ ἀνέκειτο ἡ στήλη. Τὴν

καὶ ἐπι-
Κρητι-
ον τέλος
οὔτε τὴν
αετίας ἐν
χιοτήτων
ήσου πε-
ἀνασκα-
δὲν ἐθεώ-
δὲν κρίνω

των ἐξη-
ν ἐπιγρα-
ὴν ὁποίαν
ῆς Κρήτης
σκεται οὐ-
αν δηλαδὴ
ὁποῖα ἐγὼ
ῶν, εἰς τὰ
λόγον εἶδον
ργιον καὶ
χίας αὐτὰς
ς Ἰταλικῆς
υναντίον δὲ
τμημάτων
γασθῶ ἐκεῖ,
αλόγως τοῦ

15.

Μορτμαννοῦ ἀντίγραφον, 4.

ΑΥΡΗΛΙ
ΟϹΚΛΠΗΛΙΛ
ΝΟϹΜΕ///ΛΙΗ
ϹΥΝΒ///ΟΥ
ЄΠΟ//////ΜΗ
ΕΝΟ//////

Μορτμαννός: « Auf dem Gebiet aus augenblicklich die Verwaltung der ka user bauen lässt (Boulevard Hamidi uer), einige 100 Schritte vom Kalar wölbte Grabkammer [ἡρῷον] aus Zi Mitte des Gewölbes ein Kreis mit / schwer lesbar).

Εἰς τὸν τάφον ἐγὼ οὐ κατῆλθον ἀπὸ αὐτοῦ κεῖνται οἰκίαι. Καὶ ὁ μὲν φίλος της τῆς ἐπιγραφῆς οὐδὲν ἄλλο ἐν α ὄνομα ἐν στίχοις 2 καὶ 3 διστάζων γνωσιν ἰδίᾳ ἀπετόλμησα γνώμῃ.

Τὸ « Καπηλιανὸς » ὄνομα ἴσον *Capellianus*, περὶ οὗ Πάπιος ἐν mischer Senator zur Zeit des M ἐν Θεσσαλονίκῃ Καπηλιανὸς ἦν τις τάφον ὁ Μορτμαννὸς ἀνάγει εἰς τὸν

Ἔγραφον ἐν Θεσσαλονίκῃ

ΚΑΙ ΕΠΙΓΡΑ...

...ατεία δημοσιευόμενα ...
... (corpus) τῶν ...
... ἐν Κρήτῃ. Πρὸς ...
... ἐργασία, δι' ἣν ...
... Εὑρισκόμενος ...
... ὡς ἔφορος τῶν ...
... ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ...
... ὡς ...

-
κὶ
οῦ
ίτῃ
Ἐνε-
...κους
ατίας
χίρεσιν
φὰς εἰς
...ῶν ἐπι-
...δους, αἱ
...: τὴν ἐν
αίαν ἐπο-
...ῶται ἐπο-
...ικῶν μνη-
...ησίαι, Μοναὶ
τυχῶς κατα-
...κῶν περιστά-
...ο φυσικόν, καὶ
...αι δὲ ἐπιγραφαὶ
...οι, διότι αἱ φέ-
... ἢ χρησιμοποιη-
...; τοὐναντίον ἐπο-

... ἐν Κρήτῃ κυριαρχίαν
...ιστιανικὰ μνημεῖα, ἀφ'
..., ὥστε μικροῦ ἐδέησε νὰ
...η μετὰ τὴν ἀνάκτησιν ἡ
...χνοὺς πρὸς ἀναζωπύρησιν

Τὴν ἐκ τῆς ἐλλείψεως ταύτης ἀνωμαλίαν ἐπ
κην καὶ ἄλλαι· ἀφ' οὗ δηλ: δὲν ἔχω ἢ μικρὸ
χριστιανικῶν τῆς Κρήτης ἐπιγραφῶν (ἴσως τὸ
ρησα ἀσφαλὲς νὰ ταξινομήσω αὐτὰς κατὰ
νομίζων ὅτι ἡ ἐργασία αὕτη ὑπ' ἐκείνου μόν
γίνῃ, ὅστις θὰ ἔχῃ πρὸ ὀφθαλμῶν πάσας
θείσας ἐπιγραφάς. Ὅθεν περιωρίσθην νὰ ανα
τας κατὰ τόπους (ἐπαρχίας, πόλεις) καὶ κ
ρὰν καθ' ἣν εἶδον καὶ ἀντέγραψα αὐτάς,
νικὴν κατάταξιν καὶ ταξινόμησιν εἰς ἐκ
πρὸς τοῦτο ἐφόδια καὶ πρὸ παντὸς ὑλ
ρέστερον (1).

Εἶπον ὅτι ἐν τῇ παρούσῃ μελέτῃ δ
γραφὰς ἐκ Κρήτης. Ὁ ὅρος οὗτος π
τυτάτην τῆς λέξεως σημασίαν, ὥστε
γραφάς, αἱ ὁποῖαι ἀρχόμεναι ἀπὸ τῆς
θρησκεύματος ἐν Κρήτῃ διήκουσι καθ'
ἐπεκτείνονται εἰς ὁλόκληρον τὴν ἐν
1669) καὶ περιλαμβάνουσι καὶ τὴν
ἀρχῶν τοῦ 19 αἰῶνος. Οὐδεμιᾶς τ
λείψανα ἐθεώρησα ἀνάξια προσοχῆ
αὐτὸ τὸ πλάτος πρέπει νὰ νοῇ τὸ
ὁ ἀναγινώσκων τὰς σελίδας ταύτα
συλλογῆς καὶ μελέτης τῶν μνημεί
καὶ ἂν μειῶται ἐνίοτε ἐφ' ὅσον
θεωρεῖται ὑπὸ τῶν ἐπαϊόντων μ
καὶ ἡ περὶ αὐτὰ σπουδὴ οὐχὶ εὐ

(1) Ἀρκετὸν χρόνον, ἀφ' ὅτου εἶχ
μοι χριστ. ἐπιγραφῶν, ἦλθεν εἰς Κρήτ
ὁ διδάκτωρ Giuseppe Gerola· ὁ κύρ
καὶ ἀντιγράψῃ πρὸς δημοσίευσιν τὰ ἐ
ἐξ ἀρχῆς ποδηγετούμενος ὑπὸ τοῦ κα
καὶ εἰς τὴν ἀντιγραφὴν καὶ φωτογρά
ἐπὶ 2 ½ ἔτη καὶ περιελθὼν τὴν Κ
ὑλικοῦ καὶ τὰς χριστ. ἐπιγραφὰς ἀπ
δημοσιεύσεως θὰ ἀπαιτήσῃ χρόνον
ρούσης δημοσιεύσεως.

.ις
ϰα-
ϰτά-
. ἐπέ-
ον τῆς
τὴν μέ-
ϰτ' ἀνάγ-
τοῦ πρω-
, ἐπιγραφὰς
μὲ μέσα πρό-
αφαὶ εὑρισϰό-
ως φωτιζομένου
φωτογραφήσεως
α μέρος τῆς γρα-
ν, μόνον δὲ πολύ-
ομονῆς ἀνεξαντλή-
ἐφθαρμένα μέρη ϰαὶ
ϰὸν μέσον δύναται νὰ
ὀφθαλμὸς ἐξησϰημένος
ῦ δύναται νὰ διίδῃ ϰαὶ
ὁ φωτογραφιϰὸς φαϰὸς ἢ
. Τὰ ϰατ' αὐτὸν τὸν τρό-
αράγονται εἶτα εὐϰρινῆ διὰ

τῶν ϰαὶ δημοσιευομένων χρι-
ν εἶναι μέγας. Εἰς τὸ Corpus
δημοσιευθῆ δύο μιϰραὶ ὑπὸ τοὺς

llénique 1898 p. 97 tab. XIV-XXIII.

ἀριθ. 8635 καὶ 8759. Μία ἄλλη εἰς τὸ βιβλιάρι
Βυζαντίου «Κρητικὰ» (Ἀθήνησι 1842) εὑρισκομέ
περίπου ἐτῶν εἰς τὴν ἀψῖδα τοῦ Μητροπολιτικοῦ
Τίτου ἐν Γόρτυνι καὶ ἀπολεσθεῖσα κατὰ τὴν νεωστ
Ἓξ ἐδημοσίευσεν ὁ Φρειδερῖκος Halbherr εἰς τὸ π
δίνου Athenaeum N° 3336 (3 Ὀκτωβρίου 189
ἐδημοσίευσεν ὁ ἴδιος εἰς τὸ American Journal of
XI N° 4 1896 p. 602 καὶ ἑφεξῆς, δύο δὲ ἄλλας
μοσιεύσει τὸ ἓν τεμάχιον πρότερον) εἰς τὸ αὐτὸ
Series vol. II p. 90. Μία εὕρηται δημοσιευμένη
vels in Crete vol. II p. 249) ἡ τοῦ Τοπλοῦ Μο
ἄλλη εὕρηται ἁπλῶς ἀντιγεγραμμένη ὑπὸ τοῦ ἰδί
N° 13)· μία ἄλλη ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ Thenon (
gique nouvel. Series XVIII p. 293 (1). Καὶ τέλο
σιευθῇ ὑπ' ἐμοῦ μία ἐκ Τοπλοῦ νεωστὶ τότε εὑρημέν
τῶν Χανίων ἀριθ. 26 (19 Νοεμβρίου 1899) καὶ
ἐκκλησίας τοῦ Προφήτου Ἠλία τῆς Κυδωνίας ἐν
σελ. 289 σημ. 1. Ἐκ τῶν γνωστῶν τούτων καὶ
σιευμένων ἐπιγραφῶν οὐδεμίαν ἀναδημοσιεύω πλὴν
ἧς ἔκρινα ἀναγκαίαν τὴν ἐκ νέου δημοσίευσιν.

Προσθέτω ἐνταῦθα ὅτι μόνον τὰς Ἑλληνιστὶ γεγ
νικὰς ἐπιγραφὰς δημοσιεύω πλὴν μιᾶς ἢ δύο Λατινι
τητος καὶ τῆς συνδέσεως πρὸς Ἑλληνικὰς τοιαύτας
ἐπιγραφικῶν χαραγμάτων μὴ Ἑλληνικῶν. Αἱ Λατιν
πολυάριθμοι ἐκ τῆς Ἐνετοκρατίας ἐπιγραφαὶ πολ
περιεχομένου θὰ γίνωσιν ὑποκείμενον μελέτης ἄλλο

Περὶ τοῦ σχήματος τῶν γραμμάτων τῶν Χριστ
τῆς Κρήτης θὰ λάβω ἀφορμὴν πολλάκις νὰ κάμω
ἕκαστα. Νῦν γενικῶς καὶ ἐκ τῶν προτέρων παρατ
τὰς παλαιοτέρας ἐπιγραφὰς δὲν ἔχει ἀκόμη ἐπικρατή
σχῆμα τῶν γραμμάτων, ἀλλὰ ταῦτα ἀποτελοῦντα
χειαν ἐν παρακμῇ τῶν Ἑλληνικῶν χαρακτήρων τῆς
τηροῦσιν ἀκόμη τὸν γενικὸν σχηματισμὸν αὐτῶν, γ

(1) Αὕτη ἐδημοσιεύθη καὶ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Γεωργ. Χα
ἡ ἐπιγραφομένη «Κοσκυλμάτια» (Ἀθηνᾶς Τομ. 8 σελ. 140).

..όνῳ μᾶλλον κακόσχημα καὶ ἀκανόνιστα(1). Εἰς τὰς κατόπιν ἐπι..ὰς αἱ ὁποῖαι περιλαμβάνουσι πᾶσαν τὴν Βυζαντιακὴν περίοδον ..ρήτῃ καὶ τὴν πρώτην καὶ τὴν δευτέραν ἐπικρατεῖ ἄνευ ἐξαιρέ.. ὁ Βυζαντιακὸς τρόπος τοῦ τῶν γραμμάτων σχηματισμοῦ μὲ ..τὰς ποικιλίας καὶ τοὺς ἰδιωτισμοὺς εἰς τὰς συνδέσεις τῶν γραμ..ων τὰς βραχυγραφίας, τὰς ἀποκοπὰς τῶν συλλαβῶν μάλιστα τῶν ..λήξεων, τὸν τονισμὸν τῶν κεφαλαιωδῶν γραμμάτων, μὲ μικρὰς ..ν παραλλαγὰς ἐξαρτωμένας ἐκ τοῦ χρόνου καὶ τῶν ἄλλων συν..ῶν ὑπὸ τὰς ὁποίας παρήχθη ἑκάστη ἐπιγραφή. Ὁ τρόπος οὗτος ..κῶς μὲν ἦτο ἐν χρήσει ἐν Κρήτῃ μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ 16 αἰῶ.. ἐνίοτε δὲ κατέρχεται ἀκόμη κατωτέρω, ἐξηκολούθησε δὲ σπορα..ῶς καὶ κατὰ τὸν 17 καὶ 18 αἰῶνα (καὶ μέχρι σήμερον ἐνίοτε) ὢν ..χρήσει ἐκεῖ μάλιστα ὅπου θεωρεῖται ἀνάγκη νὰ διατηρηθῇ ὁ ἀρ..ιπρεπὴς Βυζαντιακὸς χαρακτήρ, λόγου χάριν εἰς τὰς ἐν ταῖς ἱε..ῖς εἰκόσι ἐζωγραφημέναις κατὰ τὸν Βυζαντιακὸν ῥυθμὸν γραφομέ..ς ἐπιγραφάς. Διὰ τοῦτο κατὰ τὸ σύστημα τοῦτο εἶναι γεγραμμένα ..ι ἐννέα δέκατα τῶν σήμερον δημοσιευομένων ἐπιγραφῶν, μόνον δὲ ..βλέμμα ἐπὶ τῶν δημοσιευομένων πινάκων ἀρκεῖ διὰ νὰ πεισθῇ τις ..ερὶ τούτου. Τέλος ἀπὸ τοῦ μέσου περίπου τοῦ 16 αἰῶνος καὶ ἐφεξῆς ..ρχίζουσι κατὰ μικρὸν νὰ ἀναφαίνωνται τὰ ἀρχαϊκὰ κεφαλαιώδη ..ράμματα τῆς κλασικῆς ἐποχῆς. Ἡ μεταβολὴ αὕτη ἐπῆλθεν ἕνεκα ..ῆς ἀναγεννήσεως τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων ἐν Εὐρώπῃ, διεδόθη δὲ ..ατὰ μικρὸν ἐξ αὐτῆς καὶ εἰς τὴν Ἀνατολήν· μετὰ τῆς ἀναγεννή..εως ταύτης τῆς κλασικῆς παιδεύσεως καὶ τῆς ἀρχαιομαθείας εἰσα..χθέντες καὶ οἱ ἀρχαῖοι χαρακτῆρες τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου ἤρχισαν ..σποραδικῶς νὰ ἀναφαίνωνται καὶ νὰ συμμιγνύωνται μὲ τοὺς Βυζαν..τιακούς, κατὰ μικρὸν δὲ ὑπερισχύοντες καὶ ἕνεκα τῆς ἐν Ἰταλίᾳ παι..δεύσεως πολλῶν Κρητῶν καὶ διὰ τῆς τυπογραφίας μεταδιδόμενοι ἐπι..κρατοῦσι σὺν τῷ χρόνῳ ἀμιγεῖς κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον. Κατὰ ..τὸ ἀρχαϊκὸν τοῦτο ἀλφάβητον εἶναι γεγραμμέναι αἱ δύο τοῦ Τοπλοῦ ..ἐπιγραφαί, ἡ τῆς Παναγίας Βιργιωμένης ἐν Ἱεραπέτρῳ, ἡ ἐν τῇ κα..μάρᾳ τῆς Συλάμου· αἱ ἐπιγραφαὶ αὗται διὰ τοῦτο ἀποδίδονται κα..λῶς διὰ τοῦ σημερινοῦ ἀλφαβήτου τῶν κεφαλαιωδῶν γραμμάτων.

(1) Ἴδε τὰς ἐπιγραφὰς τὰς δημοσιευομένας ὑπὸ Halbherr εἰς τὸ American Journal (ἔνθα ἀνωτέρω) καὶ τὰς ὑπ' ἀριθ. 1. 2. 3 τοῦ πίνακος Ζ.

ἀριθ. 8635 καὶ 8759. Μία ἄλλη εἰς τὸ βιβλιάριον τοῦ Χουρμ... Βυζαντίου «Κρητικὰ» (Ἀθήνησι 1842) εὑρισκομένη πρὸ πεντήκο... περίπου ἐτῶν εἰς τὴν ἀψῖδα τοῦ Μητροπολιτικοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγ... Τίτου ἐν Γόρτυνι καὶ ἀπολεσθεῖσα κατὰ τὴν νεωτέραν ἐπιδιόρθω... Ἓξ ἐδημοσίευσεν ὁ Φρειδερῖκος Halbherr εἰς τὸ περιοδικὸν τοῦ Λο... δίνου Athenaeum N° 3336 (3 Ὀκτωβρίου 1891), δέκα καὶ τρ... ἐδημοσίευσεν ὁ ἴδιος εἰς τὸ American Journal of Archeology vo... XI N° 4 1896 p. 602 καὶ ἐφεξῆς, δύο δὲ ἄλλας (τῆς μιᾶς εἶχε δη... μοσιεύσει τὸ ἓν τεμάχιον πρότερον) εἰς τὸ αὐτὸ περιοδικὸν Secon... Series vol. II p. 90. Μία εὕρηται δημοσιευμένη ὑπὸ Spratt (Tra... vels in Crete vol. II p. 249) ἡ τοῦ Τοπλοῦ Μοναστηρίου (1)· μία ἄλλη εὕρηται ἁπλῶς ἀντιγεγραμμένη ὑπὸ τοῦ ἰδίου (ibidem pl. II N° 13)· μία ἄλλη ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ Thenon (Revue archéolo-gique nouvel. Series XVIII p. 293). Καὶ τέλος δύο ἔχουσι δημο-σιευθῆ ὑπ' ἐμοῦ μία ἐκ Τοπλοῦ νεωστὶ τότε εὑρημένη ἐν τῇ «Ἐρεύν... τῶν Χανίων ἀριθ. 26 (19 Νοεμβρίου 1899) καὶ μία ἄλλη ἐκ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Προφήτου Ἠλία τῆς Κυδωνίας ἐν Ἀθηνᾶ Τομ. ΙΔ' σελ. 289 σημ. 1. Ἐκ τῶν γνωστῶν τούτων καὶ ὑπ' ἄλλων δημο-σιευμένων ἐπιγραφῶν οὐδεμίαν ἀναδημοσιεύω πλὴν τῆς τοῦ Τοπλοῦ, ἧς ἔκρινα ἀναγκαίαν τὴν ἐκ νέου δημοσίευσιν.

Προσθέτω ἐνταῦθα ὅτι μόνον τὰς Ἑλληνιστὶ γεγραμμένας χριστια-νικὰς ἐπιγραφὰς δημοσιεύω πλὴν μιᾶς ἢ δύο Λατινικῶν χάριν τῆς ἑνό-τητος καὶ τῆς συνδέσεως πρὸς Ἑλληνικὰς τοιαύτας καὶ ὀλίγων τινων ἐπιγραφικῶν χαραγμάτων μὴ Ἑλληνικῶν. Αἱ Λατινιστὶ συντεταγμέναι πολυάριθμοι ἐκ τῆς Ἑνετοκρατίας ἐπιγραφαὶ πολιτικοῦ αἱ πλεῖσται περιεχομένου θὰ γίνωσιν ὑποκείμενον μελέτης ἄλλου.

Περὶ τοῦ σχήματος τῶν γραμμάτων τῶν Χριστιανικῶν ἐπιγραφῶν τῆς Κρήτης θὰ λάβω ἀφορμὴν πολλάκις νὰ κάμω λόγον ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα. Νῦν γενικῶς καὶ ἐκ τῶν προτέρων παρατηρῶ τὰ ἑξῆς. Εἰς τὰς παλαιοτέρας ἐπιγραφὰς δὲν ἔχει ἀκόμη ἐπικρατήσει τὸ Βυζαντιακὸν σχῆμα τῶν γραμμάτων, ἀλλὰ ταῦτα ἀποτελοῦντα τρόπον τινα συνέ-χειαν ἐν παρακμῇ τῶν Ἑλληνικῶν χαρακτήρων τῆς Ῥωμ. ἐποχῆς δια-τηροῦσιν ἀκόμη τὸν γενικὸν σχηματισμὸν αὐτῶν, γινόμενα μόνον σύ...

(1) Αὕτη ἐδημοσιεύθη καὶ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Γεωργ. Χατζιδάκι ἐν τῇ διατριβῇ ἡ ἐπιγραφομένῃ «Κοσκυλμάτια» (Ἀθηνᾶς Τομ. 8 σελ. 140).

.όνῳ μᾶλλον κακόσχημα καὶ ἀκανόνιστα(1). Εἰς τὰς κατόπιν ἐπι-.ὰς αἱ ὁποῖαι περιλαμβάνουσι πᾶσαν τὴν Βυζαντιακὴν περίοδον .ρήτῃ καὶ τὴν πρώτην καὶ τὴν δευτέραν ἐπικρατεῖ ἄνευ ἐξαιρέ- ὁ Βυζαντιακὸς τρόπος τοῦ τῶν γραμμάτων σχηματισμοῦ μὲ τὰς ποικιλίας καὶ τοὺς ἰδιωτισμοὺς εἰς τὰς συνδέσεις τῶν γραμ-ων τὰς βραχυγραφίας, τὰς ἀποκοπὰς τῶν συλλαβῶν μάλιστα τῶν .λήξεων, τὸν τονισμὸν τῶν κεφαλαιωδῶν γραμμάτων, μὲ μικρὰς .ν παραλλαγὰς ἐξαρτωμένας ἐκ τοῦ χρόνου καὶ τῶν ἄλλων συν-ῶν ὑπὸ τὰς ὁποίας παρήχθη ἑκάστη ἐπιγραφή. Ὁ τρόπος οὗτος κῶς μὲν ἦτο ἐν χρήσει ἐν Κρήτῃ μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ 16 αἰῶ-ἐνίοτε δὲ κατέρχεται ἀκόμη κατωτέρω, ἐξηκολούθησε δὲ σπορα-ῶς καὶ κατὰ τὸν 17 καὶ 18 αἰῶνα (καὶ μέχρι σήμερον ἐνίοτε) ὧν .ρήσει ἐκεῖ μάλιστα ὅπου θεωρεῖται ἀνάγκη νὰ διατηρηθῇ ὁ ἀρ-.πρεπὴς Βυζαντιακὸς χαρακτήρ, λόγου χάριν εἰς τὰς ἐν ταῖς ἱε-ς εἰκόσι ἐζωγραφημέναις κατὰ τὸν Βυζαντιακὸν ῥυθμὸν γραφομέ-ἐπιγραφάς. Διὰ τοῦτο κατὰ τὸ σύστημα τοῦτο εἶναι γεγραμμένα ἐννέα δέκατα τῶν σήμερον δημοσιευομένων ἐπιγραφῶν, μόνον δὲ βλέμμα ἐπὶ τῶν δημοσιευομένων πινάκων ἀρκεῖ διὰ νὰ πεισθῇ τις .ὶ τούτου. Τέλος ἀπὸ τοῦ μέσου περίπου τοῦ 16 αἰῶνος καὶ ἐφεξῆς .ίζουσι κατὰ μικρὸν νὰ ἀναφαίνωνται τὰ ἀρχαϊκὰ κεφαλαιώδη .άμματα τῆς κλασικῆς ἐποχῆς. Ἡ μεταβολὴ αὕτη ἐπῆλθεν ἕνεκα ς ἀναγεννήσεως τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων ἐν Εὐρώπῃ, διεδόθη δὲ τὰ μικρὸν ἐξ αὐτῆς καὶ εἰς τὴν Ἀνατολήν· μετὰ τῆς ἀναγεννή-ως ταύτης τῆς κλασικῆς παιδεύσεως καὶ τῆς ἀρχαιομαθείας εἰσα-ἐντες καὶ οἱ ἀρχαῖοι χαρακτῆρες τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου ἤρχισαν .οραδικῶς νὰ ἀναφαίνωνται καὶ νὰ συμμιγνύωνται μὲ τοὺς Βυζαν-.κούς, κατὰ μικρὸν δὲ ὑπερισχύοντες καὶ ἕνεκα τῆς ἐν Ἰταλίᾳ παι-.σεως πολλῶν Κρητῶν καὶ διὰ τῆς τυπογραφίας μεταδιδόμενοι ἐπι-.ατοῦσι σὺν τῷ χρόνῳ ἀμιγεῖς κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον. Κατὰ . ἀρχαϊκὸν τοῦτο ἀλφάβητον εἶναι γεγραμμέναι αἱ δύο τοῦ Τοπλοῦ .πιγραφαί, ἡ τῆς Παναγίας Βιργιωμένης ἐν Ἱεραπέτρῳ, ἡ ἐν τῇ κα-.ἁρᾳ τῆς Συλάμου· αἱ ἐπιγραφαὶ αὗται διὰ τοῦτο ἀποδίδονται κα-.ῶς διὰ τοῦ σημερινοῦ ἀλφαβήτου τῶν κεφαλαιωδῶν γραμμάτων.

(1) Ἴδε τὰς ἐπιγραφὰς τὰς δημοσιευομένας ὑπὸ Halbherr εἰς τὸ American Jour-.al (ἔνθα ἀνωτέρω) καὶ τὰς ὑπ' ἀριθ. 1. 2. 3 τοῦ πίνακος Ζ.

ἀριθ. 8635 καὶ 8759. Μία ἄλλη εἰς τὸ βιβλιάριον τοῦ Χουρμ... Βυζαντίου «Κρητικὰ» (Ἀθήνησι 1842) εὑρισκομένη πρὸ πεντ... περίπου ἐτῶν εἰς τὴν ἀψῖδα τοῦ Μητροπολιτικοῦ ναοῦ τοῦ Ἁ... Τίτου ἐν Γόρτυνι καὶ ἀπολεσθεῖσα κατὰ τὴν νεωτέραν ἐπιδιόρθωσ... Ἓξ ἐδημοσίευσεν ὁ Φρειδερῖκος Halbherr εἰς τὸ περιοδικὸν τοῦ Λ... δίνου Athenaeum N° 3336 (3 Ὀκτωβρίου 1891), δέκα καὶ τρ... ἐδημοσίευσεν ὁ ἴδιος εἰς τὸ American Journal of Archeology τ... XI N° 4 1896 p. 602 καὶ ἐφεξῆς, δύο δὲ ἄλλας (τῆς μιᾶς εἶχε δ... μοσιεύσει τὸ ἓν τεμάχιον πρότερον) εἰς τὸ αὐτὸ περιοδικὸν Seco... Series vol. II p. 90. Μία εὕρηται δημοσιευμένη ὑπὸ Spratt (Tra-vels in Crete vol. II p. 249) ἡ τοῦ Τοπλοῦ Μοναστηρίου (1)· μ... ἄλλη εὕρηται ἁπλῶς ἀντιγεγραμμένη ὑπὸ τοῦ ἰδίου (ibidem pl. N° 13)· μία ἄλλη ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ Thenon (Revue archéolo-gique nouvel. Series XVIII p. 293). Καὶ τέλος δύο ἔχουσι δημο-σιευθῆ ὑπ' ἐμοῦ μία ἐκ Τοπλοῦ νεωστὶ τότε εὑρημένη ἐν τῇ «Ἐρεύνῃ» τῶν Χανίων ἀριθ. 26 (19 Νοεμβρίου 1899) καὶ μία ἄλλη ἐκ τῆ... ἐκκλησίας τοῦ Προφήτου Ἠλία τῆς Κυδωνίας ἐν Ἀθηνᾷ Τομ. ΙΔ σελ. 289 σημ. 1. Ἐκ τῶν γνωστῶν τούτων καὶ ὑπ' ἄλλων δημο-σιευμένων ἐπιγραφῶν οὐδεμίαν ἀναδημοσιεύω πλὴν τῆς τοῦ Τοπλοῦ, ἣς ἔκρινα ἀναγκαίαν τὴν ἐκ νέου δημοσίευσιν.

Προσθέτω ἐνταῦθα ὅτι μόνον τὰς Ἑλληνιστὶ γεγραμμένας χριστια-νικὰς ἐπιγραφὰς δημοσιεύω πλὴν μιᾶς ἢ δύο Λατινικῶν χάριν τῆς ἑνό-τητος καὶ τῆς συνδέσεως πρὸς Ἑλληνικὰς τοιαύτας καὶ ὀλίγων τινων ἐπιγραφικῶν χαραγμάτων μὴ Ἑλληνικῶν. Αἱ Λατινιστὶ συντεταγμέναι πολυάριθμοι ἐκ τῆς Ἑνετοκρατίας ἐπιγραφαὶ πολιτικοῦ αἱ πλεῖσται περιεχομένου θὰ γίνωσιν ὑποκείμενον μελέτης ἄλλου.

Περὶ τοῦ σχήματος τῶν γραμμάτων τῶν Χριστιανικῶν ἐπιγραφῶν τῆς Κρήτης θὰ λάβω ἀφορμὴν πολλάκις νὰ κάμω λόγον ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα. Νῦν γενικῶς καὶ ἐκ τῶν προτέρων παρατηρῶ τὰ ἑξῆς. Εἰς τὰς παλαιοτέρας ἐπιγραφὰς δὲν ἔχει ἀκόμη ἐπικρατήσει τὸ Βυζαντιακὸν σχῆμα τῶν γραμμάτων, ἀλλὰ ταῦτα ἀποτελοῦντα τρόπον τινὰ συνέ-χειαν ἐν παρακμῇ τῶν Ἑλληνικῶν χαρακτήρων τῆς Ῥωμ. ἐποχῆς δια-τηροῦσιν ἀκόμη τὸν γενικὸν σχηματισμὸν αὐτῶν, γινόμενα μόνον συν...

(1) Αὕτη ἐδημοσιεύθη καὶ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Γεωργ. Χατζιδάκι ἐν τῇ διατριβῇ ἡ ἐπιγραφομένη «Κοσκυλμάτια» (Ἀθηνᾶς Τομ. 8 σελ. 140).

..όνῳ μᾶλλον κακόσχημα καὶ ἀκανόνιστα(1). Εἰς τὰς κατόπιν ἐπι..ας αἱ ὁποῖαι περιλαμβάνουσι πᾶσαν τὴν Βυζαντιακὴν περίοδον ..ρήτῃ καὶ τὴν πρώτην καὶ τὴν δευτέραν ἐπικρατεῖ ἄνευ ἐξαιρέ.. ὁ Βυζαντιακὸς τρόπος τοῦ τῶν γραμμάτων σχηματισμοῦ μὲ τὰς ποικιλίας καὶ τοὺς ἰδιωτισμοὺς εἰς τὰς συνδέσεις τῶν γραμ..ων τὰς βραχυγραφίας, τὰς ἀποκοπὰς τῶν συλλαβῶν μάλιστα τῶν ..λήξεων, τὸν τονισμὸν τῶν κεφαλαιωδῶν γραμμάτων, μὲ μικρὰς ..ν παραλλαγὰς ἐξαρτωμένας ἐκ τοῦ χρόνου καὶ τῶν ἄλλων συν..ῶν ὑπὸ τὰς ὁποίας παρήχθη ἑκάστη ἐπιγραφή. Ὁ τρόπος οὗτος ..ῶς μὲν ἦτο ἐν χρήσει ἐν Κρήτῃ μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ 16 αἰῶ.. ἐνίοτε δὲ κατέρχεται ἀκόμη κατωτέρω, ἐξηκολούθησε δὲ σπορα..ῶς καὶ κατὰ τὸν 17 καὶ 18 αἰῶνα (καὶ μέχρι σήμερον ἐνίοτε) ὤν ..χρήσει ἐκεῖ μάλιστα ὅπου θεωρεῖται ἀνάγκη νὰ διατηρηθῇ ὁ ἀρ..ιπρεπὴς Βυζαντιακὸς χαρακτήρ, λόγου χάριν εἰς τὰς ἐν ταῖς ἱε.. εἰκόσι ἐζωγραφημέναις κατὰ τὸν Βυζαντιακὸν ῥυθμὸν γραφομέ.. ἐπιγραφάς. Διὰ τοῦτο κατὰ τὸ σύστημα τοῦτο εἶναι γεγραμμένα ἐννέα δέκατα τῶν σήμερον δημοσιευομένων ἐπιγραφῶν, μόνον δὲ ..βλέμμα ἐπὶ τῶν δημοσιευομένων πινάκων ἀρκεῖ διὰ νὰ πεισθῇ τις ..ὲ τούτου. Τέλος ἀπὸ τοῦ μέσου περίπου τοῦ 16 αἰῶνος καὶ ἐφεξῆς ..ίζουσι κατὰ μικρὸν νὰ ἀναφαίνωνται τὰ ἀρχαϊκὰ κεφαλαιώδη ..ἱμματα τῆς κλασικῆς ἐποχῆς. Ἡ μεταβολὴ αὕτη ἐπῆλθεν ἕνεκα .. ἀναγεννήσεως τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων ἐν Εὐρώπῃ, διεδόθη δὲ ..τὰ μικρὸν ἐξ αὐτῆς καὶ εἰς τὴν Ἀνατολήν· μετὰ τῆς ἀναγεννή..ως ταύτης τῆς κλασικῆς παιδεύσεως καὶ τῆς ἀρχαιομαθείας εἰσα..έντες καὶ οἱ ἀρχαῖοι χαρακτῆρες τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου ἤρχισαν ..οραδικῶς νὰ ἀναφαίνωνται καὶ νὰ συμμιγνύωνται μὲ τοὺς Βυζαν..τιακούς, κατὰ μικρὸν δὲ ὑπερισχύοντες καὶ ἕνεκα τῆς ἐν Ἰταλίᾳ παι..ύσεως πολλῶν Κρητῶν καὶ διὰ τῆς τυπογραφίας μεταδιδόμενοι ἐπι..κτοῦσι σὺν τῷ χρόνῳ ἀμιγεῖς κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον. Κατὰ .. ἀρχαϊκὸν τοῦτο ἀλφάβητον εἶναι γεγραμμέναι αἱ δύο τοῦ Τοπλοῦ ..γραφαί, ἡ τῆς Παναγίας Βιργιωμένης ἐν Ἱεραπέτρῳ, ἡ ἐν τῇ κα..ἔρᾳ τῆς Συλάμου· αἱ ἐπιγραφαὶ αὗται διὰ τοῦτο ἀποδίδονται κα..ῶς διὰ τοῦ σημερινοῦ ἀλφαβήτου τῶν κεφαλαιωδῶν γραμμάτων.

(1) Ἴδε τὰς ἐπιγραφὰς τὰς δημοσιευομένας ὑπὸ Halbherr εἰς τὸ American Jour..al (ἔνθα ἀνωτέρω) καὶ τὰς ὑπ' ἀριθ. 1. 2. 3 τοῦ πίνακος Ζ.

Περὶ τοῦ συστήματος, καθ' ὃ εἶναι χρονολογημέναι αἱ Χριστ
καὶ τῆς Κρήτης ἐπιγραφαὶ παρατηρῶ τὰ ἑξῆς. Εἰς τὰς ἐπιγρ
τῆς πρώτης καὶ ἐνίοτε καὶ τῆς δευτέρας περιόδου εὑρίσκεται τὸ
τῆς Ἰνδικτιῶνος, ἐνίοτε καὶ ἡ ἡμέρα τοῦ μηνὸς καὶ ἡ ἡμέρα τῆς ἑβ
μάδος οὐχὶ ὅμως καὶ τὸ ἔτος ἢ τὸ ποσὸν τῶν Ἰνδικτιώνων, διὰ τ
στερούμεθα μέσου ἵνα ὁρίσωμεν καὶ κατα μετρίαν προσέγγισιν
χρόνον εἰς τὰς ἐπιγραφὰς ταύτας. Ἐξαίρεσιν ἴσως ἀποτελεῖ ἡ κο
ἐπιτάφιος ἐπιγραφὴ Πιν. Ζ ἀριθ. 3 ἡ εὑρεθεῖσα ὑπ' ἐμοῦ ἐν τῇ
σκαφῇ τῆς Μητροπόλεως τοῦ Ἁγ. Τίτου ἐν Γόρτυνι, ἐν ᾗ σῴζο
τὰ δύο τελευταῖα στοιχεῖα τῆς ἀπὸ κτίσεως κόσμου χρονολογ
Ἀλλὰ καὶ ὁσάκις ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ἀναφέρονται ταὐτοχρόνως τὸ
τῆς Ἰνδικτιῶνος, ἡ ἡμέρα τοῦ μηνὸς καὶ ἡ ἡμέρα τῆς ἑβδομάδος
νατὸν νὰ ὑπολογισθῶσι καὶ εὑρεθῶσι τρεῖς ἢ τέσσαρες χρονολο
καθ' ἃς συμπίπτουσι ταῦτα (ἔτος Ἰνδικτιῶνος, ἡμέρα τοῦ μηνὸς
ἡμέρα τῆς ἑβδομάδος), οὕτω δὲ στηριζόμενός τις καὶ ἐπὶ ἄλλων τ
μηρίων νὰ ἐκλέξῃ κατὰ μεγάλην πιθανότητα τὴν μίαν ἐκ τῶν χρ
νολογιῶν τούτων τὴν μᾶλλον ἁρμόζουσαν. Τοιαύτη ἐπιγραφὴ εἶνα
ἐπιτύμβιος ἐκ Πλώρας (ἴδε πίνακα Ζ ἀριθ. 1) καὶ ἡ ὑπὸ Halbh
δημοσιευθεῖσα ἐν τῷ American Journal Second series vol. II
90. Αἱ τῆς τρίτης περιόδου ἐπιγραφαὶ μάλιστα αἱ κτητορικαὶ (
τοιαῦται εἶναι αἱ πλεῖσται) εὐτυχῶς εἶναι χρονολογημέναι σχεδὸν π
τοτε, ὅταν δὲν εἶναι ἐφθαρμένον τὸ σχετικὸν μέρος τῆς ἐπιγραφῆς·
λοῦται δὲ εἰς ταύτας τὸ ἔτος ἀπὸ κτίσεως κόσμου, τὸ ἔτος τῆς Ἰ
δικτιῶνος, ἡ ἡμέρα τοῦ μηνός, ἐνίοτε καὶ ἡ ἡμέρα τῆς ἑβδομάδος (
Τοῦτο βεβαίως εἶναι σπουδαῖον εὐτύχημα διὰ τὴν ἱστορίαν τῶν οἰκ
δομημάτων, ἐν οἷς εὕρηνται τοιαῦται ἐπιγραφαί. Ἡ ἀπὸ κτίσεως κ
σμου χρονολογία ὑπολογίζεται πάντοτε κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν πα
τοῖς Βυζαντίνοις ἀπαράβατον συνήθειαν 5508 ἔτη πρὸ τῆς Χριστ
γεννήσεως. Μόνον ἐπειδὴ τὸ Βυζαντιακὸν ἔτος ἤρχιζε τέσσαρας μ
νας πρὸ τοῦ σημερινοῦ ἤτοι τῇ 1 Σεπτεμβρίου, πρέπει ἂν πρόκειτ
περὶ τῶν τεσσάρων μηνῶν Σεπτεμβρίου, Ὀκτωβρίου, Νοεμβρίου κ
Δεκεμβρίου νὰ ἀφαιρῶμεν ἀπὸ τῆς σημειουμένης χρονολογίας οὐ
5508 ἀλλὰ 5509. Τέλος ὁ τρόπος τῆς ἀπὸ Χριστοῦ ἐπιφανείας χρ

(1) Ἅπαξ ἐν μιᾷ ἐπιγραφῇ ἐκ Κριτσᾶς (πίναξ Β ἀριθ. 2) ἀναγράφονται καὶ οἱ κύ
κλοι τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης.

γίας ἐπεκράτησεν ἐν Κρήτῃ ἀπὸ τοῦ 16 αἰῶνος καὶ ἐφεξῆς καὶ διὰ μιᾶς ἀλλὰ κατὰ μικρὸν (1). Ἡ χρονολογία αὕτη καθιερώθη τ.μως καὶ ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ ἐκκλησίᾳ ὑπὸ Κυρίλλου τοῦ Λουκά- ; τοῦ Κρητὸς Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως τῷ 1628 (ἴδε ιων Πατριαρχικοὺς Πίνακας σελ. 565).

Η δήλωσις τοῦ μηνὸς γίνεται σχεδὸν πάντοτε κατὰ πτῶσιν δοτι- π. χ. μηνὶ Ἰουλίῳ, Ὀκτωβρίῳ καὶ καθεξῆς. Τοσοῦτον δὲ ἐπε- τει ὁ τρόπος οὗτος ὥστε ἡ δοτικὴ παρέμεινεν (ἐπέχουσα πλέον θέ- γενικῆς) καὶ ἐκεῖ ὅπου ἔπρεπε νὰ κεῖται ἡ τελευταία αὕτη πτῶσις· υ π.χ. λέγεται μηνὶ Ὀκτωβρίωι ΙϚ ἀντὶ μηνὸς Ὀκτωβρίου. τελευταίαν ταύτην παρατήρησιν πρέπει νὰ ἔχῃ ὑπ' ὄψει ὁ ανα- ύσκων τὰς χρονολογίας διότι εἶναι σχεδὸν στερεότυπος ὁ ἰδιωτι- ς οὗτος.

Πεδιάς.

Χωρίον Ποταμιές.

Ἔξω τοῦ χωρίου ΒΔ εὕρηται Μετόχιον τοῦ Παναγίου Τάφου, μέγον ναὸν σταυροειδοῦς σχήματος θολωτὸν καὶ κατάγραφον· δυ- ιχῶς οὐδεμία ἐπιγραφὴ εὕρηται ἐν τῷ ναῷ τούτῳ· αἱ τοιχογραφίαι αι ἀρκετὰ παλαιαί· σώζει δὲ καὶ εἰκόνας ἐπίσης παλαιάς, ἐν αἷς γινώσκεται τὸ ὄνομα τοῦ ζωγράφου Καλάκης.

Ἐντὸς τῆς ἀμπέλου τοῦ μετοχίου κειμένης ὀλίγα μέτρα κατωτέρω ται ἐκκλησίδιον τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Χριστοῦ κατάγραφον ἐπί- ς ἐντός, ἀλλ' αἱ πλεῖσται τῶν τοιχογραφιῶν εἶναι ἐφθαρμέναι εἴτε ὑ τοῦ χρόνου εἴτε ἐκ νεωτέρων τοῦ ναοῦ ἐπισκευῶν. Εἰς τὸν δυτι- ν τοῖχον τοῦ ναΐσκου καὶ δεξιὰ τῷ εἰσερχομένῳ ὑπῆρχεν ἡ κτητο- κὴ τοῦ ἐκκλησιδίου γραπτὴ ἐπιγραφή, ἥτις σήμερον εἶναι τοσοῦτον εσβεσμένη ὥστε μόνον ὀλίγων γραμμάτων ἴχνη ὑποφαίνονται.

Εἰς τὸν βόρειον τοῖχον εἶναι δι' ὀξέος ὀργάνου κεχαραγμένη βαθέως ἑξῆς ἐπιγραφὴ (ὅρα πίνακα Α ἀριθ. 1).

(1) Ἴδε Συνθήκην Ἀλεξίου Καλλιέργου ἐν Ἀθηνᾶς Τομ. ΙΔ' σελ. 300 σημ. 2. αὕτα λέγοντες ἐννοοῦμεν τὴν ἐπίσημον τῶν ἐπιγραφῶν χρονολογίαν, διότι οἱ ἰδιῶται, ς βλέπομεν ἐκ τῶν ἐπιγραφικῶν χαραγμάτων ἐποιοῦντο χρῆσιν τῆς νέας χρονολογίας πὸ τοῦ 1300 καὶ ἐφεξῆς

α,χιβ´
Δυκεμβριος ·γ̄·
† ...... νηπη ὄνωμα Φαγᾶ
δ(ου)λ(ου) τᾶν Θεοῦ Τζανῆ Σγου
ροβασίλη.

Ἴσως αἱ ἐφθαρμέναι πρῶται λέξεις ἦσαν «Μνήσθητι Κύριε» κ...
Τὸ ἐπώνυμον Σγουροβασίλης εἶναι ἐκ τῶν σωζομένων κα... μερον, ἐν τῷ δήμῳ Καστελλίου Πεδιάδος.

Οἱ Ἅγιοι καὶ αἱ Ἁγίαι αἱ εἰκονιζόμεναι εἰς τοὺς τοίχους τοῦ ναΐσκου παρίστανται κρατοῦντες εἰλητάρια μὲ ἐπιγραφὰς περιεχομέ... σχετικοῦ πρὸς τὰ εἰκονιζόμενα πρόσωπα ἢ τὰς ἱστορουμένας πράξε... Εἰς τὸ ἡμιθόλιον τοῦ μύακος τῆς κόγχης εἰκονίζεται προτομὴ τ... Χριστοῦ εἰς μέγα σχῆμα. Δεξιόθεν ἵσταται ἡ Θεοτόκος ἐν στάσει πρ... σευχῆς κρατοῦσα εἰλητάριον φέρον μεγάλοις γράμμασι τὴν ἐπιγραφ...

Δέξε δέησιν σῶτερ τῇ ἡμέρᾳ τος (γρ. τῆς) τῶν βροτῶ... σωτηρίας.

Εἰς δὲ τὸν μεσημβρινὸν τοῖχον τοῦ ναΐσκου πλησίον τοῦ Ἱε... παρίσταται Ἅγιος κρατῶν εἰλητάριον φέρον μεγάλοις κεφαλαιώδε... Βυζαντιακοῖς γράμμασιν τάδε

Οἴ τις θεωρῖ τὴν ἰκόνα τοῦ Χριστοῦ καὶ οὐ προσκυνεῖ.

Βεβαίως ὁ Ἅγιος οὗτος θὰ εἶναί τις τῶν ὑπερμάχων τῆς προσκυνήσεως τῶν εἰκόνων ἀκμάσας κατὰ τοὺς χρόνους τῆς εἰκονομαχίας.

Χωρίον Ἀβδοῦ.

Κομψὸν ἐκκλησίδιον ΒΔ τοῦ χωρίου περὶ τὰ 300 μέτρα ἐπὶ ὑψώματος καθιερωμένον εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς Θεοτόκου κοινῶς δὲ καλούμενον «Παντάνασσα». Ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας κατὰ τὸ μέσον τοῦ βορείου τοίχου εἶναι ἐντετειχισμένη πλὰξ μαρμαρίνη μὲ ἀνάγλυφον περιθώριον φέρουσα κεχαραγμένην εἰς ὡραίους καὶ κανονικοὺς χαρακτῆρας τὴν ἐπιγραφὴν (ἴδε εἰκόνα 1).

Νηὸν ὃν εἰσοράας
Θεομήτορος ᾠκοδόμησεν
εὖγε Λιγίζος ἔχων τοὔνο=
-ω-ω
μα Νικόλεως αχ- (1600)

μῆκος τῆς πλακὸς εἶναι 0,56 τὸ δὲ ὕψος 0,40.
..ια παρατηρήσεως εἶναι ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ταύτῃ τὸ ἀρχαΐζον ὕφος, ..ηδευσεν ὁ γράψας ἤτοι ὁ διαλεκτικὸς τύπος νηὸς ἀντὶ ναός, ..λυμένος τύπος εἰσοράας καὶ ὁ Ἀττικὸς Νικόλεως. Ὁ ἀρ..ισμὸς ζῆλος ἐξηγεῖται ἐκ τῆς ἐποχῆς τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ ..0), ὅτε ἡ ἀρχαιομάθεια ἀπὸ πολλοῦ εἶχεν ἐπεκταθῇ καὶ ἐν Κρήτῃ. ..ικογενειακὸν ὄνομα Λιγίζος εἶναι καὶ ἐκ τῶν σήμερον διατηρου..ν, εἶναι δὲ γνωστὸς καὶ ἄλλοθεν (Νεοελληνικῇ φιλολογίᾳ Σάθα ..155) ὁ Μιχαὴλ Λιγίζος γράψας ἐξήγησιν εἰς τὸν Θουκυδίδην.
..ὸ ἐκκλησίδιον ἔχει ὡραίαν μονόλιθον θυρίδα εἰς τὴν κόγχην τοῦ ..ὸ τὸ λεγόμενον Ἁγιοθύριδον ἐκ μέλανος μαρμάρου μὲ ἀναγλύ..ς παραστάσεις εἰκονιζούσας προτομὰς τοῦ Χριστοῦ μεταξὺ τῆς ..τόκου καὶ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ· εἰς τὸ κάτω δὲ ..ος φέρεται θυρεὸς ᾠοειδὴς φέρων ἐντὸς ἄνθος τρισχιδὲς ἴσως τὸ οἰ..ημον τοῦ κτήτορος Νικολάου Λιγίζου, ὅστις θὰ ἦτό τις τῶν εὐπό.. καὶ εὐγενῶν Κρητῶν. Ἐν τῷ ναῷ διατηρεῖται καὶ τὸ ξύλινον ..υτὸν τέμπλον τῆς εἰκονοστάσεως Ἐνετικῶν ἐπίσης χρόνων ἄρι..ι ἐξειργασμένον μάλιστα τὸ ὑπὲρ τὰ Δωδεκάορτα ἐπιστύλιον φέ..ν στηθάρια ἀνάγλυφα τοῦ Χριστοῦ καὶ ἄλλων Ἁγίων.
Δυτικὰ τοῦ αὐτοῦ χωρίου εἰς ἀπόστασιν ἑνὸς περίπου χιλιομέτρου ..ρηται μικρὸς ναὸς τοῦ Ἁγ. Κωνσταντίνου ἁπλούστατος μὲν τὴν ..ιοδομικὴν ἀλλ᾽ ἔσωθεν κατάγραφος ὡραίαις τοιχογραφίαις ἐφ᾽ ὑγροῖς. ..ς τὸν δυτικὸν τοῖχον ἀριστερὰ τῷ εἰσερχομένῳ εὑρίσκεται ἡ κτη..ρικὴ τοῦ ναοῦ ἐπιγραφὴ γραπτὴ ἐφ᾽ ὑγροῖς μέλανι χρώματι ἐπὶ ..υκοῦ ἐδάφους καὶ περιβαλλομένη ὑπὸ πλατέος ἐρυθροῦ περιθωρίου· ..ναι μικρὸν ἐφθαρμένη καὶ ἔχει καταστῇ ἀμυδρὰ ἕνεκα τῶν ἐκ τῆς ..έγης καὶ τῆς ἄνωθεν θυρίδος καταρρεόντων ὑδάτων, ἐξ ὧν ἔχουσι ..θαρῇ καὶ πολλαὶ τῶν τοιχογραφιῶν. Τὸ μῆκος τῆς ἐπιγραφῆς εἶναι ..90 τὸ ὕψος 0,31 ὅρα ἀντίγραφον ἐν πίνακι Α ἀριθ. 2.

Ἔχει δὲ οὕτω ἐν μεταγραφῇ διὰ μικρῶν γραμμάτων.

† Ἀνεκαινίσθι καὶ ἀνιστορίθι ὁ θεῖος καὶ πάνσε-
ναος τῶν ἁγίων Θεοστέπτων βασιλέων καὶ εἰσαποστό-
Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης διὰ συνδρομῆς καὶ ἐξόδου
που καὶ μόχθου τοῦ εὐλαβεστάτου ἱερέος.... Μανου-
.... τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ Μαρίας ἐπὶ τῆς βασιλείας
ροῦ Ἰωάννου τοῦ Παλαιολόγου
...... ϚϠΝΑ Σεπ[τεμβρίου] β'.
,αυμϛ

Μικροῖς δὲ γράμμασι φέρονται κατωτέρω πρὸς τὰ δεξιὰ τὰ ἑξῆ-

διὰ χειρὸς κἀμοῦ ἁ[μαρτωλοῦ] καὶ ἀτέχνου Μανου-
καὶ Ἰωάννου τῶν Φωκάδων. εὔχεσθε ὑπὲρ ἡμῶν διὰ τ-
Κύριον ἀμὴν ἀμήν.

Ὁ κτήτωρ τοῦ ναοῦ ἦτο ἱερεύς, τοῦ ὁποίου τὸ μὲν ὄνομα φαί-
ται ὅτι ἦτο Μανουήλ, ὡς εἰκάζομεν ἐκ τῶν δύο πρώτων γραμμάτ-
ἀμυδρῶς φαινομένων καὶ ἐκ τῆς ἐν τῇ κόγχῃ τοῦ ναοῦ μικρᾶς ἐπι-
γραφῆς, ἣν ἀναφέρομεν παρακάτω, τὸ ἐπώνυμον ὅμως αὐτοῦ ὑπάρ-
χον ἄλλοτε ἐν τῇ ἐπιγραφῇ εἶναι νῦν ἐντελῶς ἐξίτηλον, ὡσεὶ ἀπὸ σκο-
ποῦ ἀπεσβεσμένον· εἰς τὴν ἀνακαίνισιν εἶχε συνεπίκουρον καὶ τὴν θυ-
γατέρα του Μαρίαν.

Χρονολογία τῆς ἐπιγραφῆς εἶναι τὸ ἔτος 6954 ἀπὸ τῆς δημιουρ-
γίας Σεπτεμβρίου 2, ἤτοι καθ' ἡμᾶς τὸ ἔτος 1445 κατὰ δὲ τὴν
τότε ἐπικρατοῦσαν Βυζαντιακὴν χρονολογίαν τὸ 1446 διότι παρὰ
τοῖς Βυζαντίνοις τὸ ἔτος ἤρχιζε τέσσαρας μῆνας πρὸ τοῦ ἡμετέρου
ἤτοι τῇ 1 Σεπτεμβρίου, ὅτε ἤρχιζε καὶ ἡ Ἰνδικτιών. Τὸ ἔτος τοῦτο
1446 εἶναι σημειωμένον ἐν τῇ ἐπιγραφῇ διὰ μικρῶν γραμμάτων
(,αυμϛ') κάτωθι τοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου, ὁ ζωγράφος δηλ. ἔγραψε
μὲν τὴν χρονολογίαν κατὰ τὸν τότε ἐπίσημον ἐν τῷ Βυζαντιακῷ κρά-
τει καὶ τῇ Ὀρθοδόξῳ ἐκκλησίᾳ τρόπον ἀπὸ κτίσεως κόσμου, ἀλλὰ
πρὸς περισσοτέραν εὐκολίαν διὰ μικροτέρων γραμμάτων ἐσημείωσε αὐ-
τὴν καὶ ἀπὸ γεννήσεως Χριστοῦ, διότι φαίνεται εἶχεν ἀρχίσει ἤδη νὰ
ἐπικρατῇ τὸ σύστημα τοῦτο, ὃ ἄλλως καὶ μόνον μετεχειρίζετο ἡ ἐν
Κρήτῃ Ἑνετικὴ Κυβέρνησις.

..τε εγράφη ή επιγραφή, οί Ένετοί κατεῖχον τὴν νῆσον ἀπὸ δύο ..μισεος περίπου αἰώνων καὶ μάλιστα κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ..παραμονῆς τῆς ἁλώσεως τῆς Κ/πόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων ἄνευ ..πασμῶν οὔτε ἐκ τῶν ἐγχωρίων οὔτε ἐκ Βυζαντίου. Καὶ ἐν τού..βλέπομεν μετ' εὐλαβείας ἀναφερόμενον τὸ ὄνομα τοῦ αὐτοκρά..ς Ἰωάννου τοῦ Παλαιολόγου τοῦ προτελευταίου βασιλέως. Τὸ ..γμα εἶναι ἀξιοσημείωτον ὡς μαρτυροῦν πρὸς τοῖς ἄλλοις τὴν ..σθησιν τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐν Κρήτῃ στοι..υ Εἰς ἄλλην ἐπιγραφὴν ἐκ τοῦ Ἁγίου Παύλου παρὰ τὸ χωρίον . Ἰωάννης τῆς Πυργιωτίσσης γεγραμμένην κατὰ τὸ 1304 ὀνο..ονται οἱ βασιλεῖς τοῦ Βυζαντίου «ὀρθόδοξοι καὶ φιλόχριστοι ..ῶν βασιλεῖς (1).

..ἰς τὸ δεξιὸν καὶ κατώτερον μέρος τῆς ἐπιγραφῆς οἱ δύο ζωγρά.. Φωκᾶδες (πιθανῶς ἀδελφοί) γνωρίζουσι τὰ ὀνόματά των καὶ ἐπι..οῦνται τὰς εὐχὰς τῶν ἀναγινωσκόντων ὑπὲρ τῆς ψυχικῆς των σω..ίας Καὶ περὶ μὲν τοῦ ἐπωνύμου παρατηροῦμεν ὅτι καὶ μέχρι σή..ον διετηρήθη ἐν τῇ νήσῳ, ἀλλὰ περὶ τῶν δύο τούτων ζωγράφων ..ὲν ἄλλο μοὶ εἶναι γνωστὸν ἄλλοθεν.

Ἡ Ἰνδικτιὼν δὲν φαίνεται ἐν τῇ ἐπιγραφῇ· πιθανῶς ὅμως εὑρί..το εἰς τὸ ἀπεσβεσμένον μέρος πρὸ τοῦ ἔτους. Ἦτο δὲ Ἰνδικτιὼν 9.

Εἰς τὸ κάτω μέρος τῆς κόγχης τοῦ ναοῦ εὕρηται ἐζωγραφημένη ἡ ..για Τράπεζα καὶ ἐπ' αὐτῆς φαίνονται ἀμυδρῶς διακρινόμενα τὰ

ΜΝΙϹΘΙ .....
ΜΑΝȢ ....

..οι, ὡς πιστεύω,

..νήσθητι, Κύριε, τοῦ δούλου σου Μανουὴλ ἱερέως .....

Χαράγματα πολλὰ μεταγενεστέρων χρόνων φαίνονται καὶ εἰς τοὺς ..μεῖς τοίχους τοῦ ἐκκλησιδίου μάλιστα κατὰ τοὺς δύο μακροτέρους (βόρειον καὶ νότιον). Καὶ ἄλλα μὲν εἰκονίζουσι ζῷα, πλοῖα, κοσμή..ματα ποικίλα, ἄλλα εἶναι σταυροὶ μονογραμματικοὶ μὲ διαφόρους ..ρονολογίας, ἐξ ὧν ἀνέγνων τὰ ἔτη 1497, 1526, 1585, 1596, 1631.

(1) Τὸ πρᾶγμα παρετήρησεν ἤδη ὁ Gerola ἐν ἄρθρῳ δημοσιευθέντι ἐν τῇ Rassegna ..nternazionale 1901 (15 Novembre 1 Dicembre) p. 340.

Εἰς τὸν μεσημβρινὸν τοῖχον εὑρίσκονται τὰ ἐν πίνακι Α ἀριθ. 3

α) Φ(εβρουαρίου;) ιθ'. ἐγενήθη ὁ Μαθηὸς

β) ἓν μέγα μονόγραμμα ἀποτελούμενον ἐξ ἑνὸς μεγάλου Μ γραμμάτων Γ V Α Ρ καὶ τῆς καταλήξεως ος καὶ δυνάμενο κατ' ἐμὲ νὰ ἀναγνωσθῇ Μιχαὴλ (ἢ Μανουὴλ) Ἀργυρός.

γ) *Adoni Sirigo* (Ἀντώνης Συρῖγος).

Πιθανῶς ἐκ τῆς οἰκογενείας ἐξ ἧς κατήγετο ὁ διάσημος ἐκ Χά κος Μελέτιος ὁ Συρῖγος (1).

Μονὴ Ἀγκάραθος.

Τῆς γεραρᾶς καὶ περιφήμου Μονῆς τῆς Παναγίας Ἀγκαράθου ἔχομεν νὰ ἀναφέρωμεν ἢ τὴν κατωτέρω μικρὰν ἐπιγραφήν. Κα τούτοις ἦτο ἡ μεγαλυτέρα καὶ σημαντικωτέρα τῶν Μονῶν τῆς Κ της ἐπὶ Ἑνετοκρατίας. Ὁ Κορνήλιος ἐν τῇ Ἱερᾷ Κρήτῃ (Τομ σελ. 222) λέγει περὶ αὐτῆς «Monasterium Beatae Mariae Vir nis de Angaratho omnium in Creta insula celeberrimum κατωτέρω maximum et caeterorum caput erat». Ἐκ τῆς περι στου ταύτης Μονῆς ἐξῆλθον ὡς ἀπὸ Δουρείου ἵππου οἱ ἄριστοι τ Ἱεραρχῶν οἱ κοσμήσαντες τοὺς Πατριαρχικοὺς θρόνους Ἀλεξανδρ καὶ Κ/πόλεως κατὰ τὸν 16 καὶ 17 αἰῶνα Σίλβεστρος Πατριάρχ Ἀλεξανδρείας, Μελέτιος ὁ Πηγᾶς Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας καὶ ποτηρητὴς τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου, Κύριλλος ὁ Λούκαρις ὁ πλή περιπετειῶν Πατριάρχης Κ/πόλεως ἑξάκις ἀνελθὼν τὸν Πατριαρχ κὸν θρόνον (2) καὶ οἱ τρεῖς οὗτοι μονάσαντες καὶ ἡγουμενεύσαντες Ἀγκαράθῳ, Γεράσιμος ὁ Παλαιόκαππας ὁ μόνος ὀρθόδοξος ἐπίσκο ἐν Κρήτῃ ἐπὶ Ἑνετῶν (τῆς Κισάμου) ὁ Μελέτιος Συρῖγος καὶ ἄλλ Βεβαίως τόσον πλουσία καὶ πεφημισμένη Μονὴ θὰ εἶχε κειμήλια ἀν τίμητα εἰς σκεύη, βιβλία, χειρόγραφα κτλ Μετὰ τὰς ἐπανειλημμέ νας δῃώσεις καὶ ἐρημώσεις, ἃς ἔπαθεν ἡ Μονὴ ἀπὸ τῆς εἰσβολῆς τῶν Τούρκων (ἡ τελευταία ἐγένετο κατ' Αὔγουστον τοῦ 1896) εἶναι περιττ τὸν καὶ νὰ εἴπωμεν ὅτι οὐδὲν ἔσωσεν.

(1) Περὶ οὗ ἰδὲ Σάθα Νεοελλ. Φιλολογίαν σελ. 255. Ζαβίρα Νέα Ἑλλὰς 449 κ Nicol. Papadopoli Historia Gymnasii Patavini vol. II p. 309.

(2) Ἴδε Μ. Γεδεὼν Πατριαρχικοὶ Πίνακες Κύριλλος Α'.

;ς κατωτέρω ἐπιγραφῆς ἀποτύπωμα εὐηρεστήθη νὰ μοὶ στείλῃ αἴτησίν μου ὁ νῦν καλὸς κἀγαθὸς ἡγούμενος τῆς Ἀγκαράθου ρίας **Μαγγανάρης**.

Ι ἐπιγραφὴ εἶναι λελαξευμένη εἰς πλάκα ἐγχωρίου λίθου ἐντετοινην ἄνω τῆς θύρας τῆς ἀποθήκης τῆς Μονῆς καὶ ἔχει μῆκος). ὕψος 0,35. Ἴδε πίνακα Α ἀριθ. 5.

Ἔργον τὸ παρὸν Μαξίμου πανοσίου Ἡγουμένου τοῦ
κάρεως
,αχκη' Ἀπριλλίῳ α'.

Εἶναι γνωστὸν ὅτι ὁ Κύριλλος Λούκαρις καταλιπὼν τὴν ἡγουμεν τῆς Ἀγκαράθου, ἵνα ἀποδημήσῃ καὶ ἐπιζητήσῃ μεγαλύτερα ὀματα, ἀφῆκε τὸν ἀδελφόν του μοναχὸν ὄντα ἐν τῇ αὐτῇ Μονῇ ιπρόσωπόν του (vicarius)(1). Καὶ δὲν εὑρίσκω μὲν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὅσας πηγὰς ἠδυνήθην νὰ συμβουλευθῶ ἐνταῦθα, πάντως ὅμως πιυω ὅτι εἶναι αὐτὸς οὗτος ὁ Μάξιμος ὁ ἀναφερόμενος ἐν τῇ ἐπιφῇ, ὅστις κατόπιν, ἀφ' οὗ ὁ Κύριλλος ἐγένετο Πατριάρχης Ἀλεδρείας καὶ ὕστερον Οἰκουμενικὸς κατέλαβεν ὁριστικῶς τὸ ἀξίωμα ; Ἡγουμένου ἐν τῇ μεγάλῃ Μονῇ ἕνεκα τῆς παντοδυναμίας τοῦ ιλφοῦ. Περὶ αὐτοῦ καὶ ὁ Κορνήλιος καὶ ὁ Παπαδόπουλος λέγουσιν ι ἦτο ἄμοιρος παιδείας (*litterarum expers*) ἐν συγκρίσει βεως πρὸς τὸν πολυμαθέστατον ἀδελφόν του Κύριλλον, ἰδιαιτέρως ὁ Παπαδόπουλος λέγει περὶ αὐτοῦ ὅτι ὡς ἤκουσε παρὰ τοῦ πατρὸς : τοῦ πάππου του ἦτο ἀνὴρ ἀγαθός, ἄγευστος παιδείας, ἐπιτήδειος πρὸς παρασκευὴν μεγαλοπρεπῶν συμποσίων (notum et avo et ıtri meo à quo vir probus litterarum plane expers et ad struıda convivia magnifice idoneus mihi describebatur αὐτόθι). ιδαίως ὁ πάππος καὶ ὁ πατὴρ τοῦ ἀποστατίδου Παπαδοπούλου θὰ ριλοξενήθησάν ποτε ὑπὸ τοῦ ἀγαθοῦ Ἡγουμένου μεγαλοπρεπῶς, χως νὰ μαντεύῃ οὗτος ὅτι διὰ τούτου θὰ ἔδιδεν ἀφορμὴν εἰς τὸν παολάτρην συμπολίτην του Παπαδόπουλον νὰ μεταδώσῃ εἰς τοὺς μεταγενεστέρους τοιοῦτον χαρακτηρισμόν· ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν ὅτι ὁ μὲν Παπαδόπουλος ἦτο Ἡγούμενος καθολικὸς καὶ doctor

(1) Cornelius Creta sacra vol. I. p. 217. Nicol. Comnen. Papadopoli Histoıa Gymnasii Patavini vol. II. p. 292.

juris Canonici Gymnasii Patavini, ὁ δὲ Μάξιμος ἦτο ἀδελφὸς Κυρίλλου Λουκάρεως, καθ' οὗ οἱ καθολικοὶ καὶ ἰδίᾳ οἱ Ἰησουῖται διεξήγαγον ἐπὶ δεκάδας ἐτῶν πόλεμον ἐξοντώσεως καταλήξαντα εἰς τὸν οἰκτρὸν τοῦ Λουκάρεως ὑπὸ τῶν Γιανιτσάρων φόνον.

Ὅτε ὁ Μάξιμος ἡγούμενος ὢν ἔγραφε τὴν ἄνω ἐπιγραφὴν κατὰ τὸ 1628, ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Κύριλλος ἦτο Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως τὸ τρίτον.

Μεραμπέλλον.

Χωρίον Κριτσᾶ.

Ἡ μεγαλυτέρα τῆς Κρήτης κώμη ἀριθμοῦσα περὶ τὰς 700 οἰκογενείας. Καὶ ἐπὶ Ἑνετῶν φαίνεται ὅτι ἦτο μεγάλη κώμη, ὡς δεικνύει τὸ πλῆθος τῶν ἐκκλησιῶν τῆς ἐποχῆς ταύτης ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ χωρίου. Εἰς τὸν κατάλογον τοῦ Basilicata εὑρίσκομεν *Crices Chiperiana*, *Crices Christo* καὶ *Crices Cornarata*, ὅπερ δηλοῖ ὅτι ἡ κώμη ἀπετελεῖτο τότε ἀπὸ τὰ τρία αὐτὰ διαμερίσματα ἢ συνοικίας.

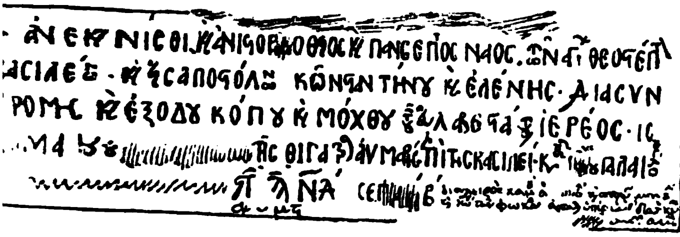
Ἐκκλησία τρίκογχος μὲ θόλον πρὸς Α καὶ κάτω τοῦ χωρίου εἶναι τὸ μετόχιον τὸ ἐκ τῆς ἐκκλησίας καλούμενον Κερά, ἥτις εἶναι καθιερωμένη εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς Θεοτόκου. Εἰς τὸ δεξιὸν παρεκκλήσιον τὸ τῆς Ἁγίας Ἄννας ὑπὸ τὸ δυτικὸν παράθυρον εὕρηται ἡ κτητορικὴ τοῦ παρεκκλησίου ἐπιγραφὴ γραπτὴ ἐφ' ὑγροῖς ἐκ μεγάλων καὶ παχέων χαρακτήρων· ἔχει ὑποστῆ φθορὰν καὶ εἶναι ἐλλιπὴς ἐκπεσόντος τοῦ κονιάματος εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ καθ' ὅλον τὸ ὕψος τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς· καὶ τὰ λοιπὰ δὲ γράμματα ἔχουσι καταστῆ ἀμυδρὰ καὶ δυσκολως ἀναγινώσκονται. Μῆκος 0,62 ὕψος 0,52· τὸ ὕψος τῶν γραμμάτων ποικίλλει ἀπὸ 3-7 ἑκατοστῶν. (Πίναξ Α ἀριθ. 4).

Ἐν μεταγραφῇ ἔχει οὕτως ἡ ἐπιγραφή·

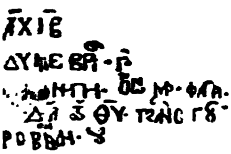
[ἀνακαιν]νίστι καὶ ἀνι[στορή]θι ὁ θῖος καὶ πάνσεπτος
να]ὼς τῆς Ἁγίας Ἄννας μητρὸς τῆς [Θεοτόκου] διὰ συνδρομῆς καὶ ἐξόδου [Φανου;]ρίου τοῦ Κριτζέου καὶ διὰ
συνεργίας κυροῦ U . . . . . νίου τοῦ Λαμέρα καὶ Εἰγίνου
τοπί[κλην] Συνουλέτο· ἔτει ,ϛ . . . . .

Πίναξ Α'

1 2

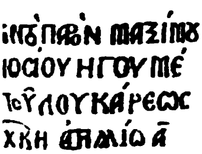
1

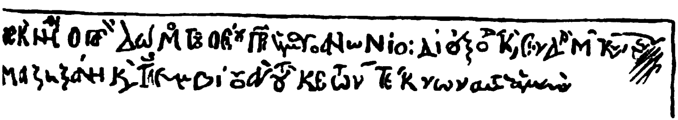
3

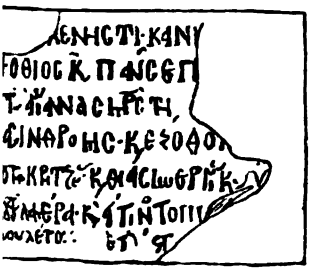
5

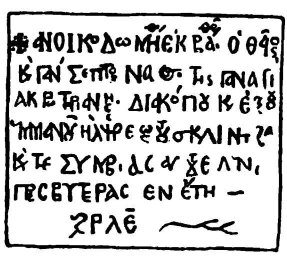
6

4

7

Ὁ ἀνακαινιστὴς τοῦ παρεκκλησίου ἐλέγετο . . . . ριος (Φαν
Μακάριος ἤ τι τοιοῦτον) Κριτζέος ἤτοι ἐκ Κριτζᾶς· συνεργοὺς
δύο ἄλλους, ὧν τὰ ὀνόματα ἐπίσης οὐχὶ ἀκέραια· ὁ πρῶτος
λεῖτο . . . νιος (ἴσως Ἀντώνιος) Λαμέρας, ὁ δὲ ἄλλος Εἰγῖν
πίκλην Συνουλέτος. Καὶ τὰ οἰκογενειακὰ ταῦτα ἐπώνυμα μοὶ
πίπτουσι καινοφανῆ ἐν Κρήτῃ, ἐπίσης δὲ καὶ τὸ Εἰγῖνος, ἂν δὲ
τεθῇ ὅτι κεῖται ἀντὶ τοῦ Ὑγῖνος (Hyginus), ὅ ἰδὲ ἐν τῷ λεξικ
κυρίων ὀνομάτων Pape καὶ ἐν τῇ ἐγκυκλοπαιδείᾳ τοῦ Pauly.
τῆς χρονολογίας δυστυχῶς σῴζεται μόνον τὸ πρῶτον στοιχ
ὅπερ δηλοῖ τὸ 6000 ἀπὸ κτίσεως κόσμου εἶναι δὲ ἐφθαρμένα τὰ
τόπιν, ὥστε ἡ χρονολογία δύναται νὰ κεῖται μεταξὺ τοῦ 6000-
ἀπὸ δημιουργίας, ἤτοι ἀπὸ τοῦ 491-1491 μ. Χ. Ἂν ὅμως ἀπ
ψωμεν εἰς τὸν ρυθμὸν τῆς οἰκοδομῆς, τὰς ἁγιογραφίας, τὸ σχῆμα
γραμμάτων, τὸ ὕφος τῆς κτητορικῆς ἐπιγραφῆς, δυνάμεθα κατὰ
γάλην πιθανότητα νὰ περιορίσωμεν τὸν χρόνον εἰς τὸν 14 κα
αἰῶνα· ἴσως ἡ ἐπιγραφὴ πρέπει νὰ τεθῇ μεταξὺ τοῦ 1300 *καὶ 1*

Εἰς τὸ ἄλλο παρεκκλήσιον τοῦ αὐτοῦ ναοῦ τὸ πρὸς ἀριστερὰ
εἰσιόντι (τὸ βόρειον) καθιερωμένον τῷ ὁσίῳ Ἀντωνίῳ εὕρηται
τὸ μέσον τοῦ βορείου τοίχου τοιχογραφία εἰκονίζουσα τὸν κτή
αὐτοῦ μετὰ τῆς γυναικὸς καὶ ἑνὸς τέκνου. Τὰ χρώματα ὅμως ἔχ
καταστῇ ἀμυδρὰ καὶ μετὰ δυσκολίας δύναταί τις νὰ ἀντιληφθῇ
καθ' ἕκαστα. Ἄνω τῆς τοιχογραφίας φέρεται γραπτὴ ἐφ' ὑγρο
ἐπιγραφὴ πίναξ Α ἀριθ. 6 ἔχουσα οὕτως·

Ἀνεκαινίσθη ὁ παρὼν δῶμος τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμ
Ἀντωνίου δι' ἐξόδου καὶ συνδρομῆς κυροῦ Γεωργίου
Μαζηζάνη καὶ τῆς συμβίου αὐτοῦ καὶ τῶν τέκνων αὐτ
ἀμήν.

Τὸ οἰκογενειακὸν ὄνομα Μαζηζάνης ἀπαντῶμεν καὶ κατωτ
ἐκ τῆς ἐν τῷ αὐτῷ χωρίῳ ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ· ἡ παραγωγή
εἶναι σαφὴς εἰς τοὺς γινώσκοντας ὅτι τὸ Σόλανον τὸ ἐδώδιμον S
lanum melongenum τὸ κοινῶς γνωστὸν μελιτζάνα καλεῖται
Κρήτῃ μαηζάνα καὶ μαζάνα (Ἰταλ. melanzana). Χρονολογ
δὲν ἔχει ἡ ἐπιγραφή· ἐπειδὴ ὅμως εἰς τὴν τοῦ Χριστοῦ ἐπιγραφ
εὕρηται χρονολογία ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὸ ἔτος 1615, ἀναγράφε

ἀνακαινιστὴς φέρων τὸ ἴδιον ὄνομα Γεώργιος Μαζηζάνης, θὰ ἠδύ-
ατό τις νὰ νομίσῃ ὅτι καὶ ἡ τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου εἶναι σύγχρονος. Ἐγὼ ὅμως δυσκολεύομαι νὰ ὑποθέσω τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην τόσον μεταγενεστέραν, διότι καὶ τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων εἶναι διάφορον καὶ αἱ γραφαὶ τοῦ Ἁγ. Ἀντωνίου φαίνονται παλαιότεραι. Ὑποθέτω ἄρα ὅτι ἡ ταυτότης τῶν ὀνομάτων δὲν δηλοῖ καὶ τὴν ταυτότητα τοῦ προσώπου καὶ ὅτι ὁ τοῦ Χριστοῦ ἀνακαινιστὴς εἶναι ὁμώνυμος ἐπίγονος ἐκ τῆς αὐτῆς οἰκογενείας.

Ἐντὸς τοῦ χωρίου μικρὰ ἐκκλησία τῆς Παναγίας Ἀκρωτηριανῆς ὀνομαζομένη σήμερον Παναγία Ταυραδιανὴ ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν Ταυράδων εἰς τὴν συνοικίαν τῶν ὁποίων κεῖται ἡ ἐκκλησία χρησιμεύουσα ὡς ἐνοριακὴ αὐτῶν ἐκκλησία. Ἐπὶ τοῦ ὑπερθύρου τῆς πρὸς ... κειμένης θύρας τοῦ ναοῦ εὕρηται κεχαραγμένη ἡ ἐπωνυμία τῆς ἐκκλησίας

Η ΚVΡΙ'Α ΑΚΡΩΤΗΡΙΑΝΗ'

Ἀλλὰ Κυρία Ἀκρωτηριανὴ ἐλέγετο ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω καὶ ἡ Παναγία τῆς μεγάλης Μονῆς τῆς ἐν τῷ ἀνατολικῷ ἄκρῳ τῆς Κρήτης ἐν Σητείᾳ κειμένης καὶ καλουμένης σήμερον κοινῶς Τοπλοῦ. Ἐντεῦθεν εἰκάζω ὅτι ἡ ἐκκλησία αὕτη ἐκτίσθη πρὸς τιμὴν τῆς μεγάλης Μονῆς (ἥτις κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ἀνεκαινίσθη καὶ ἐπλουτίσθη ὑπὸ τοῦ Γαβριὴλ Πανταγάλου) (1) ἢ ὅτι ἦτο μετόχιον τῆς αὐτῆς Μονῆς, ὡς εἶναι καὶ μέχρι σήμερον τὸ ἄνωθεν καὶ πρὸς Ν. τοῦ αὐτοῦ χωρίου μονύδριον τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου (2). Πίν. Α ἀρ. 7.

✝ Ἀνοικοδομήθη ἐκ βάθρων ὁ θεῖος
καὶ πάνσεπτος ναὸς τῆς Παναγίας
Ἀκρωτηριανῆς διὰ κόπου καὶ ἐξόδου
Ἐμμανουὴλ ἱερέως τοῦ Σκλίντζα

(1) Ἴδε κατωτέρω τὰς δημοσιευομένας ἐπιγραφὰς Τοπλοῦ.

(2) Ἐκ τῆς μικρᾶς ταύτης μονῆς προέρχεται μέγας ἀργυροῦς Βυζαντιακὸς σταυρὸς ἀποκείμενος νῦν ἐν τῷ Μουσείῳ Ἡρακλείου μὲ ἁγιογραφίας ἀναγλύφους περίφημος κατὰ τοὺς Ἐνετικοὺς χρόνους διὰ τὴν θαυματουργόν του δύναμιν. Ἴδε χειρογ. ἱστορίαν τῆς Κρήτης τῆς οἰκογενείας Barozzi σελ. 19 καὶ Falkener Museum of Classical Antiquities vol. II. p. 295.

καὶ τῆς συμβίας αὐτοῦ Ἑλένης
πρεσβυτέρας ἐν ἔτη
ΖΡΛΕ̅.

Τὸ ὕψος τῆς πλακὸς εἶναι 0,30, τὸ δὲ πλάτος 0,27.

Ἡ χρονολογία μολονότι τόσον μεταγενεστέρα 7135—1627 μ
εἶναι γεγραμμένη ἀπὸ κτίσεως κόσμου. Τοῦτο γίνεται καὶ ἐν ταῖ
καὶ ἄλλαις κατωτέρω δημοσιευομέναις ἐπιγραφαῖς ὄχι διότι τὸ
στημα τοῦτο ἦτο ἐν κοινῇ χρήσει κατὰ τοὺς χρόνους τούτους, ἀφ
εἴπομεν ἤδη ὅτι ἀπὸ τοῦ 1500 περίπου εἶχεν ἐπικρατήσει τὸ
Χριστοῦ γεννήσεως σύστημα, ἀλλὰ διότι ἡ ἐκκλησία ἐμμένουσα εἰς
παλαιόθεν καθιερωμένα ἐποιεῖτο ἀκόμη χρῆσιν τοῦ παλαιοῦ τρό
Ἓν ἔτος κατόπιν ὁ Κύριλλος ὁ Λούκαρις ἤρξατο καὶ ἐπισήμως
χρονολογῇ τὰ Πατριαρχικὰ ἔγγραφα κατὰ τὸ νέον σύστημα. Πό
ἡ ὀρθόδοξος ἐκκλησία ἀντέχεται τῶν παλαιῶν ἀνέκαθεν ἐννοεῖ τις,
ἐνθυμηθῇ καὶ ὅτι καὶ μέχρι σήμερον χρῆται τῷ Ἰουλιανῷ ἡμερολο-
γίῳ καὶ δὴ καὶ τῇ κατ' Ἰνδικτιῶνας χρονολογίᾳ.

Τὸ ἐπώνυμον Σκλίντζας ἦτο οἰκογενειακὸν ἐν Κριτζᾷ, ἀφ' οὗ εὑ-
ρίσκεται καὶ εἰς τὴν ἀμέσως ἑπομένην ἐπιγραφὴν ἐκ τοῦ αὐτοῦ χω-
ρίου ἀρχαιοτέραν κατὰ ἥμισυν περίπου αἰῶνα.

Ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ χωρίου ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυ-
σοστόμου. Πλὰξ εἰς τὸν βόρειον τοῖχον τῆς ἐκκλησίας ἐκτὸς μὲ ἐπι-
γραφὴν λαξευτήν. Ὕψος 0,28, μῆκος 0,29. Πίναξ Β ἀριθ. 1.

ἔτους ζοη ἀνστρθ καν
κδμθ ο θ κ πσπτ νο
ττο τ μγαλ ιων τ χρσστ
μ δι εξδ κ κπ αλξ σκ
λτζα μττ σμβιας α
υτου κ με ολον το σιν
αὐτοῦ μερος ατρον
τε κε γινεκον
Καβαλάρις
,α̅ φ̅ ο̅'.

ἐπιγραφὴ ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται αἰνιγματώδης· ἀλλ' εἰς ...θεσμένον εἰς τὸ τυπικὸν τῶν κτητορικῶν ἐπιγραφῶν τῆς ἐποχῆς ...ης προσπίπτει ἀμέσως καὶ εὐχερῶς ἡ ἑρμηνεία καὶ συμπλήρωσις ἐλλειπόντων φωνηέντων εἰς τοὺς πρώτους στίχους τοὺς περιέ...ας τὰς τυπικῶς ἐπαναλαμβανομένας φράσεις τῶν τοιούτου εἴδους ...ταφικῶν κειμένων· διότι αἱ λέξεις εἶναι πλήρεις εἰς τὸ δεύτερον ...υ τῆς ἐπιγραφῆς, ἀφ' οὗ δὲν πρόκειται πλέον περὶ τυπικῶν φρά...ι. Ὅθεν συμπληρωτέα καὶ ἀναγνωστέα ἡ ἐπιγραφὴ οὕτως

τους ζοῆ ἀνιστορήθη καὶ ἀνῳκοδομήθη ὁ θεῖος καὶ πάν...τος ναὸς τοῦτος τοῦ μεγάλου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστό... δι' ἐξόδου καὶ κόπου Ἀλεξίου (ἢ Ἀλεξάνδρου) Σκλίν...ι μετὰ τῆς συμβίας αὐτοῦ καὶ μὲ ὅλον τὸ σὺν αὐτοῦ ...ος ἀντρῶν τε καὶ γυναικῶν. Καβαλάρις 'αφο' (1570).

Σημειωτέα ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ταύτῃ καὶ ἡ κακογραφία καὶ τὸ ἀκα...ιστον τῶν γραμμάτων καὶ ἡ κατὰ διπλοῦν σύστημα χρονολογία ... μὲν τὴν ἀρχὴν ἀπὸ δημιουργίας (7078), εἰς δὲ τὸ τέλος ἀπὸ τῆς ...ριστοῦ ἐπιφανείας (1570).

Περὶ τοῦ ἐπωνύμου Σκλίντζα τοῦ κτήτορος εἴπομεν εἰς τὴν προη...υμένην ἐπιγραφήν. Τὸ Καβαλάρις, ὃ εὑρίσκεται εἰς τὸ τέλος τῆς ...ιγραφῆς, μοὶ μένει αἰνιγματῶδες καὶ ἀμφιβάλλω ἂν πρέπῃ νὰ ἀπο...θῇ εἰς τὸν κτήτορα καὶ τότε ἴσως εἶναι παρωνύμιον αὐτοῦ (δυνα...ι νὰ σημαίνῃ καὶ τὴν ἰδιότητα αὐτοῦ ὡς φεουδάρχου ἔχοντος κα...αλλαρίαν ἤτοι ἱπποτικὸν φέουδον) ἢ εἰς τὸν πρωτοκτίστην τοῦ ναοῦ ... τὸν λαξευτὴν τῆς ἐπιγραφῆς.

Ἐκκλησία δίκογχος ἐν τῇ αὐτῇ κώμῃ καλουμένη Ἀφέντη Χριστός. Τὸ μὲν ἓν παρεκκλήσιον τιμᾶται εἰς μνήμην τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Χριστοῦ, τὸ δὲ ἄλλο τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων. Ἐκ τῆς ἐκκλησίας ταύτης ὠνομάζετο ἐπὶ Ἑνετῶν, ὡς εἴδομεν ἀνωτέρω, τὸ ἓν ἐκ τῶν τριῶν διαμερισμάτων τῆς Κριτσᾶς Χριστὸς (Crices Christo). Εἰς τὴν κάτω πλάκα τῆς καμάρας τοῦ δεξιοῦ παρεκκλησίου ὑπάρχει λαξευτὴ ἐπιγραφή, ἧς ἀντίγραφον ἴδε ἐν πίνακι Β ἀριθ. 2. Τὸ μῆκος τῆς πλακὸς 0,48 τὸ ὕψος 0,20.

Ἀνεκαινίσθη ὁ θεῖος καὶ πάνσεπτος ναὸς τοῦ Σωτῆρο[ς]
Χῦ διὰ κόπου καὶ ἐξόδου Γεωργίου τοῦ Μαζηζάνου
ἅμα Γεωργίῳ τῷ Κοντογιάννῃ
ἔτους ,ΖΡΚ′ τρίτῳ. Ἰνδικτιῶνος ΙΓ′.
Ἡλίου κύκλοι ΙΑ Σελήνης κύκλοι ΙΖ

Περὶ μὲν τοῦ κτήτορος Γεωργίου τοῦ Μαζηζάνου ἐκάμαμεν λ[όγον] ἀνωτέρω εἰς τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ παρεκκλησίου τοῦ Ἁγ. Ἀντω[νίου] τῷ μετοχίῳ Κερᾷ, ὁ δὲ Γεώργιος Κοντογιάννης ὁ συμβοηθὸς ἀν[αφέ]ρεται καὶ εἰς τὴν ἀμέσως παρακάτω. Ἡ χρονολογία καὶ ἐν τα[ύτῃ] ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἰσοδυναμοῦσα πρὸς τὸ ἔτος 1615. Ὀρθῶς σ[ημει]ειοῦται καὶ ἡ Ἰνδικτιὼν ὡς 13. Περίεργος καὶ πρωτοφανὴς δι' [ἐμὲ] μέχρι τοῦδε εἰς Κρητικὰς χριστιανικὰς ἐπιγραφὰς εἶναι ἡ δήλωσι[ς τῶν] κύκλων τοῦ Ἡλίου καὶ τῆς Σελήνης εἰς τὸ τέλος τῆς ἐπιγραφῆ[ς, ὁμοί]θως καὶ ταῦτα. Καὶ ὁ μὲν Ἥλιος δηλοῦται διὰ μικρᾶς ἐλλείψεω[ς ἐχούσης] οὐρὰν πρὸς τὰ ἄνω καὶ δεξιὰ διευθυνομένην, τῆς δὲ Σελήνης διὰ [μηνο]πανοειδοῦς ἡμισελήνου συμπιπτούσης κατὰ τὸ σχῆμα πρὸς τὸ ἀ[ρχαϊ]κὸν γράμμα τῆς λέξεως Σελήνης C (1).

Ἐν τῷ ὀροπεδίῳ Καθαρῷ ἀνήκοντι εἰς τὸ χωρίον Κριτσᾶ σῴζ[ε]ται μικρὸν καὶ πενιχρὸν ἐκκλησίδιον ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Γε[ωρ]γίου. Τὸ ὑπέρθυρον τῆς θύρας τοῦ ναοῦ ἀποτελεῖ μονόλιθος πλὰ[ξ ἐκ] σκληροῦ ὑποκυάνου τιτανολίθου, τὸ ὁποῖον ἐν τῷ μέσῳ τῆς προσθί[ας] ἐπιφανείας ἔχει τετράγωνον πρόστυπον ἀνάγλυφον εἰκονίζον τὸν Ἅγι[ον] Γεώργιον ἔφιππον, ἑκατέρωθεν δὲ τοῦ ἀναγλύφου τούτου εἰς τρε[ῖς] γραμμὰς εἶναι λελαξευμένα τὰ ἑξῆς.

Ο ΑΓΙΟϹ ΓЄѠΡΓΙΟϹ
† ΟVΤΟϹ Ο ΝΑΟϹ ΤΟV ΜЄΓΑΛΟΜΑΡΤVΡΟϹ ΓЄѠΡΓΙΟV ΑΝ
ΚΑΙΝΗϹΘΗ ΔΙ ЄΞΟΔΟV ΚΑΙ ΚΟΠΟV ΓЄΩΡΓΙΟV ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝ
ϹȢΛΑ′ † ΑΧΚ ЄΤΟϹ
ΚΑΙ ΔΙΑ ϹVΝΔΡΟΜΗϹ ΙѠΑΝΝΟV ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗ ΜȢϹΧȢΛΗ

Οἱ Κοντογιάννηδες εἶναι οἰκογένεια τῆς Κριτσᾶς, ἧς σῴζοντα[ι] καὶ μέχρι σήμερον ἀπόγονοι. Ὁ Γεώργιος Κοντογιάννης εἶναι πιθα-

(1) Ἴδε περὶ τῶν σημείων τούτων καὶ Gardthausen Paleographie σελ. 258.

...α ὁ ἴδιος, ὃν εἴδομεν καὶ ἐν τῇ προηγουμένῃ ἐπιγραφῇ ὡς συγ...ρα τοῦ Ἀφέντη Χριστοῦ πέντε ἔτη πρότερον (τῷ 1615) ὁ δὲ ...ης ἴσως εἶναι ἀδελφός του ἔχων καὶ τὸ παρωνύμιον Μουσκου-

Τὸ παράδοξον ἐν τῇ ἐπιγραφῇ εἶναι τὸ COUΛA' τὸ ὁποῖον ...οθέτω παρωνύμιον τοῦ Γεωργίου Κοντογιάννη ἀλλὰ ἰταλισμὸν ...α πρὸ τοῦ ἔτους ἀντὶ ἐμπροθέτου προσδιορισμοῦ = *su l'a(nno)* ... κατὰ τὸ ἔτος. Ἴσως ὁ χαράκτης ἦτο Ἰταλὸς ἢ Ἰταλομαθής, ... δὲν πιστεύω ὅτι ἦτο κοινολεκτούμενον ἐν Κρήτῃ, ὥστε νὰ πα...ρήσῃ ἐκ τῆς χυδαίας γλώσσης.

Χωρίον Λακκόνια.

...Μοναστήριον τῆς Ἁγ. Τριάδος παρὰ τὸ χωρίον. Εἰς τὸ τύμπα...τῆς ἄνωθεν τοῦ ὑπερθύρου τοῦ ναοῦ τετραγώνου κόγχης εἶναι ἐν...τοιχισμένη πλὰξ ἐξ ὑπομέλανος ἐγχωρίου τιτανολίθου φέρουσα ἐπι...αφὴν λαξευτὴν (ἴδε εἰκόνα 2 εἰλημμένην ἐκ τοῦ χαρτίνου ἀποτυ...ώματος τῆς ἐπιγραφῆς). Ἡ πλὰξ φαίνεται ὅτι δὲν κεῖται εἰς τὴν ...ρχικήν της θέσιν ἀλλ' ὅτι μετεκτίσθη ἐκ τοῦ παλαιοτέρου ναοῦ κατὰ ...ὴν νεωτέραν ἀνακαίνισιν τοῦ ναοῦ, ὅτε ἐχαράχθη καὶ ὁ τέταρτος ...τίχος τῆς ἐπιγραφῆς.

Μῆκος τῆς πλακὸς 0,62 ὕψος 0,18. (Ἴδε εἰκόνα 2).

┼ Ἀνοικοδομήθη ὁ παρὼν θεῖος καὶ πάνσεπτος ναὸς τῆς
ζωοποιοῦ καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος δι' ἐξόδου καὶ κόπου τοῦ
ὁσιωτάτου κυροῦ Νικηφόρου ἱερομονάχου Σιγανοῦ καὶ Μα-
λαχία, ἀδελφοὶ κατὰ σάρκα καὶ παιδία τοῦ ποτε Μανόλη
┼ Δευτέρα ἀνακαίνισις παρὰ Μανόλη Ιω. Σιγανοῦ αψλα
Ἰουλλίου εἰς τὰς κη'.
,ΖΡΛΑ Ἰνδικτιῶνος Ϛ.

Ἡ τελευταία χρονολογία εἶναι ἡ τῆς πρώτης οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ κατὰ τὸ 7131 ἔτος ἀπὸ τῆς δημιουργίας (1623 μ. Χ.) δαπάνῃ τῶν δύο ἀδελφῶν μοναχῶν Νικηφόρου καὶ Μαλαχία τῶν Σιγανῶν. Ἡ δευτέρα ἀνακαίνισις ἐγένετο 108 ἔτη βραδύτερον ἐπὶ Τουρκοκρατίας ὑπὸ Μανόλη Ιω. Σιγανοῦ. Ὥστε πάντες οἱ κτήτορες καὶ ἀνακαινι-

σταὶ κατήγοντο ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν Σιγανῶν. Τὸ οἰκογεν... ἐπώνυμον εἶναι ἐκ τῶν καὶ σήμερον σωζομένων ἐν Κρήτῃ, μά... δὲ κατὰ τὰ πλησιόχωρα χωρία Κριτσᾶ καὶ Τάπες.

Μετόχιον τῶν Λακκονίων λεγόμενον στὸ Χαμηλό. Μικρὰ ἐκ... σία τῆς Παναγίας ἔξω τοῦ μετοχίου. Εἰς τὸ τρίγωνον τὸ σχη... ζόμενον ἄνω τῆς θύρας τοῦ ναοῦ ἔχει ὡς τύμπανον πλάκα ἐκ με... τιτανολίθου ἐφ' ἧς εἶναι λελαξευμένη ἡ ἐπιγραφή. Πίναξ. Β ἀρι...

Ἀνοικοδομήθη ὁ θεῖος καὶ παν-
σεπτος ναὸς τῆς Ὑπεραγίας ἐνδόξου Δεσποί-
νης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρί-
ας διὰ κόπου καὶ ἐξόδου τῶν δύο ἀδελφῶν καὶ μονα-
χῶν Γερμανοῦ καὶ Νικοδήμου τὸ κατὰ κόσμου Μαι-
γλορόπουλοι ἔτους ΖΡΚΓ' Ἰνδικτιῶνος ΙΓ'.

Καὶ τὸν ναὸν τοῦτον ἀνῳκοδόμησαν δύο ἀδελφοὶ μοναχοὶ (ὁ Γερ-μανὸς καὶ Νικόδημος Μαιγλορόπουλοι) ὅπως καὶ τὸν προηγούμε... οἱ Σιγανοί. Ἐπειδὴ δὲ κεῖνται καὶ πολὺ πλησίον, πιθανῶς πάντες ... τοι οἱ μοναχοὶ ἐμόναζον εἰς τὴν Ἁγίαν Τριάδα τῶν Λακκονίων ... ἀνῆκον εἰς τὴν μονὴν ἧς ἀπετέλει παράρτημα (μετόχιον)· τὸ μον... δριον τοῦτο.

Τὸ ἐπώνυμον Μαιγλορόπουλος εὑρίσκω μόνον ἐνταῦθα. Πε... τῆς πατρωνυμικῆς καταλήξεως -πουλος παρατηρῶ ὅτι ἐπὶ Ἑνετο-κρατίας ἦτο συνηθεστάτη ἐν Κρήτῃ (ὡς σήμερον ἐν Πελοποννήσῳ) ἐν ᾧ σήμερον συνήθης εἶναι ἡ εἰς -ακις ἐπικρατήσασα κατὰ τὸν πα-ρελθόντα αἰῶνα καὶ παραγκωνίσασα τὴν -πουλλος, ἀλλὰ μόνον εἰς τὸ ἀρσενικόν, διότι εἰς τὰ θηλυκὰ ἐξακολουθεῖ ἄνευ ἐξαιρέσεως ... -πουλλα, οὕτως ὥστε εὑρίσκεται καὶ ἐκεῖ ὅπου τὰ ἀρσενικὰ ἔχουσι τὸ -ακις. Οὕτω π. χ. λέγεται Παππαδάκις ἀλλὰ Παππαδοπούλλα, Χατζάκις ἀλλὰ Χατζοπούλλα, Στρατάκις ἀλλὰ Στρατοπούλλα κτλ. Τοῦτο πιθανῶς ἔγινεν διότι ἡ κατάληξις -ακις δὲν ἔχει θηλυκὸν τυ-πικὸν χαρακτηριστικὸν ἐν ᾧ τὸ -πουλλος εἶχεν. (Τὸ θηλ:-ακαινα δηλοῖ τὴν σύζυγον τοῦ ἀντιστοίχου, π. χ. Παππαδάκις - Παππαδά-καινα = ἡ σύζυγος τοῦ Παππαδάκι).

... ἡ χρονολογία τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης εἶναι ἀπὸ κτίσεως κό-
...ως καὶ τῶν πλείστων ἐπιγραφῶν κατὰ τὰ μέρη ταῦτα.

Χωρίον Κρούστας.

...ς ἐξοχικὸς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου ἡμίσειαν ὥραν ...οῦ χωρίου εἰς θέσιν λεγομένην στοὺς Λάκκους. Τὸ ἐκκλησί... εἶναι ἐντὸς κατάγραφον καὶ ἔχει τὴν εἰκονόστασιν κτιστὴν ἀρ...θεν. Ἡ ἐπιγραφὴ ἡ κτητορικὴ τῆς ἐκκλησίας εὕρηται ὅπως πολ... εἰς τὸν δυτικὸν τοῖχον ἀριστερὰ τῷ εἰσιόντι γραπτὴ μέλανι χρώ...τι ἐπὶ λευκοῦ ἐδάφους καὶ ἔχει μῆκος 0,90 καὶ ὕψος τῶν γραμ...των 0,04. Εἶναι μικρὸν ἐφθαρμένη εἰς τὴν ἀρχὴν ἴδε πίνακα Β ...ρ. 4.

† Ἀνοικοδομήθη ἢ ἀνεκαινίσθη] καὶ ἀνιστορίθη ὁ θεῖος ...ὶ πάνσεπτος ναὸς τοῦ ἁγίου καὶ πανευ[φήμου] Ἀποστό...υ καὶ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου δι' ἐξόδου ...ὶ κόπου τοῦ εὐγενεστάτου ἄρχοντος Ἰωάννου τοῦ Κλόν...ζια καὶ τῆς συμβίας αὐτοῦ Μαρίας καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ ...μὴν ἔτους ,ϚѠΝϚ' Ἰνδικτιῶνος Α'.

Ἡ προκειμένη ἐπιγραφὴ εἶναι ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων τῆς Ἑνετικῆς ...οχῆς τῶν σωζομένων ἐν Κρήτῃ (7856=1348 μ. Χ.). Ὁ κτή...ωρ Ἰωάννης Κλόντζιας λέγεται εὐγενέστατος ἄρχων, τὸ ὁποῖον δὲν ...ρέπει νὰ ὑποθέσωμεν ὡς ξηρὸν τίτλον, ἀλλὰ μᾶλλον πιθανὸν ὅτι ...το εἷς τῶν ἐγχωρίων φεουδαρχῶν ἐξ ἐκείνων εἰς τοὺς ὁποίους ἡ Ἑνε...τικὴ Κυβέρνησις ἠναγκάσθη μετὰ τὴν ἐπανάστασιν μάλιστα τοῦ Ἀλε...ξίου Καλλιέργη νὰ παραχωρήσῃ φέουδα καὶ νὰ ἀναγνωρίσῃ αὐτοὺς ὡς ἰσοτίμους πρὸς τοὺς Ἑνετοὺς τιμαριούχους.

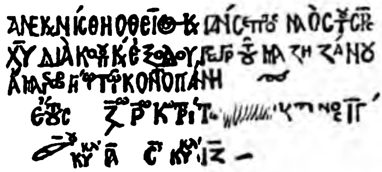
Τὸ οἰκογενειακὸν ὄνομα Κλόντζιας σῴζεται καὶ μέχρι σήμερον εἰς τὰ πλησιόχωρα Κριτσᾶ (Κλόντζιδες), Λακκόνια, Καλὸν χωρίον καὶ εἰς τὸν Κρούσταν.

Χωρίον Χουμεριάκον.

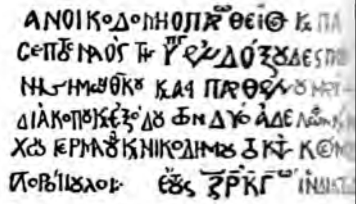
Πλὰξ ἐξ ὑπολεύκου σκληροῦ ἐγχωρίου λίθου ἐκτισμένη ἄλλοτε ὡς κτητορικὴ ἐπιγραφὴ εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Νικολάου καὶ Ἰωάννου

Πίναξ Β'

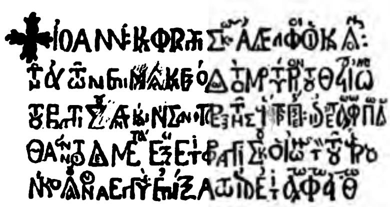
2

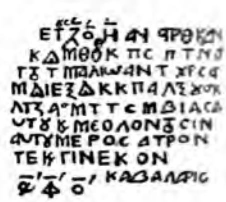
3

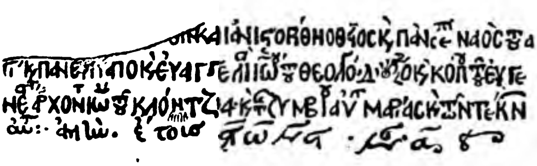
5

1

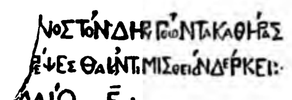
4

7

6

8

...πτιστοῦ· κατόπιν ὅτε ὁ ναὸς μετετράπη εἰς Τουρκικὸν τέμε... πλὰξ μετηνέχθη ἐκεῖθεν ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν· ἀνεκομίσθη δὲ καὶ ἀνεκτίσθη πρὸ 4 ἐτῶν ὅτε φυγόντων τῶν Ὀθωμανῶν ἐκ χωρίου τὸ τέμενος ἀνεκαινίσθη καὶ καθιερώθη εἰς ἐκκλησίαν τῶν ... Ἁγίων. Μῆκος τῆς πλακὸς 0,64 ὕψος 0,36.

...αξ Β ἀριθ. 5.

...άννης καὶ Φραγκῖσκος ἀδελφοὶ οἱ Καλον(ᾶδες)
...ὐτῶν ἐπιμελείᾳ καὶ ἐξόδῳ τὸ μαρτύριον τοῦ θείου
Ἰωάννου
...απτιστοῦ ἀνεκαίνισαν πάρεξ τῆς ἱερᾶς Τραπέζης ἐπὶ
ἔτει ,αφπδ′ (ω)
...όντος δὲ μετὰ ἓξ ἔτη Φραγκίσκου ὁ Ἰωάννης τὸν τοῦ ἱεροῦ
...λάου ναὸν ἐγγὺς ἐπίξατο ἐπὶ ἔτει ,αφqθ′ (ω).

...ιστεύω ὅτι ἡ ἀνάγνωσις τοῦ ἐπωνύμου Καλλονᾶδες εἶναι βεβαία, καὶ λείπει ἡ κατάληξις. Εἶναι γνωστὸν οἰκογενειακὸν ὄνομα ἐν ...ρήτῃ καὶ ἀλλαχοῦ (1). Οἱ Κρῆτες Καλλονᾶδες φυγόντες ἐκ τῆς νή...υ μετὰ τὴν ἅλωσιν αὐτῆς ὑπὸ τῶν Τούρκων καὶ δὴ ἐκ τῆς μεγά...ς Μονῆς τῆς Παναγίας Ἀγκαράθου κατέφυγον εἰς Κύθηρα, ὅπου ...ρὸς ἀνάμνησιν ἔκτισαν νέαν Μονὴν ὀνομασθεῖσαν ἐπίσης Ἀγκάραθον ...ῆς ὁποίας ἡγουμένευον (ἴδε Σάθα Νεοελλ. Φιλολογία σελ. 413). ...ῆς οἰκογενείας διατηροῦνται καὶ μέχρι σήμερον ἀπόγονοι ἐν Κυθή...οις κατέχοντες, ὡς λέγεται, καὶ ἔγγραφα τῆς Κρητικῆς Ἀγκαρά...ου, ἃ εἶχον παραλάβει φεύγοντες ἐκ Κρήτης οἱ πρόγονοι αὐτῶν.

Ἱεράπετρος.

Μίαν περίπου ὥραν πρὸς Α τοῦ χωρίου Μεσελλέροι ὑπάρχει Μονὴ ἐγκαταλελειμμένη καὶ ἠρειπωμένη νῦν καλουμένη Παναγία Βιργιωμένη· σώζεται ἐν κακῇ καταστάσει ἡ ἐκκλησία τῆς Μονῆς ἔχουσα τὸ ἔμπροσθεν ἥμισυ παλαιότερον καὶ κατάγραφον, τὸ δὲ ὄπισθεν εἶναι νεωτέρα προσθηκη. Ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας εἶδον τεμάχιον λίθου

(1) Ἴδε Ζαβίρα Νέα Ἑλλὰς σελ. 239. 439. Σάθα Νεοελλ. Φιλολ. 417. 516.

ἀπεσπασμένου ἐκ τῆς ἀρχικῆς του θέσεως φέρον λαξευτὴν τὴν κατ...
ἐπιγραφήν. Πίναξ Β ἀριθ. 6.

.... νος τὸν δὴ ρυγόωντα καθήρας
.... ρεψεσθαι ἀντιμισθείαν δέρκει
.... λλίῳ ε΄.

Ἔχομεν ἐν τούτῳ τὸ τελευταῖον ἥμισυ διστίχου ἐλεγειακοῦ μ...
τῆς χρονολογίας. Καὶ ἡ μὲν συμπλήρωσις τοῦ ἐλλείποντος δὲν μ...
φαίνεται εὔκολος· ἡ ἔννοια ὅμως τοῦ ἐλεγείου, ὡς ἐξάγεται ἐκ τ...
σωθέντος μέρους, εἶναι αὕτη· πάσχων τις ἐκ πυρετοῦ καὶ καθαρθ...
ἀπ' αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ θείου (πιθανῶς τῆς Θεοτόκου) προσφέρει ἀνάθη...
πρὸς ἀντιμισθίαν μετὰ τοῦ ἐπιγράμματος. Διὰ τὴν ἐλλείπουσαν χρ-
νολογίαν τοῦτο μόνον δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι οἱ ἀρχαΐζοντες χαρα-
κτῆρες τῆς ἐπιγραφῆς με πείθουσιν ὅτι δὲν εἶναι πιθανὸν νὰ τε...
πρὸ τοῦ 1500 δι' οὓς λόγους ἀλλαχοῦ εἴπομεν. Ἔξω τῆς ἐκκλησ...
εὑρέθη λίθος εἰργασμένος καὶ χρησιμεύων ἄλλοτε ὡς ὑπέρθυρον ἐφ' ο...
ὑπάρχει ἐπιπόλαιον χάραγμα φέρον τὴν χρονολογίαν ,αφοζ΄ (1577).

Καλὸν χωριὸ Ἱεραπέτρου.

Κάτω τοῦ χωρίου παρὰ τὴν θάλασσαν εἰς θέσιν Κατεβατὴ εἰς
τὸ χάνι Ἀντωνίου Μαυρῆ σώζεται τεμάχιον μαρμάρου εὑρεθὲν ὑπ'
αὐτοῦ ἐκεῖ που πλησίον εἰς τὰ ἐρείπια ἀρχαίου συνοικισμοῦ (1). Τὸ
σωζόμενον τεμάχιον πιθανῶς εἶναι ἡ ἄνω δεξιὰ γωνία πλακὸς ἀνα-
γλύφου εἰκονιζούσης τοὺς δύο μάρτυρας Σέργιον καὶ Βάκχον, διότι
ἀναγινώσκονται τὰ ἐπ' αὐτοῦ γράμματα οὕτως. Πίναξ Β ἀριθ. 7.

..... [μαρτυρ]ων Σεργίου καὶ Βάχχου.

Οἱ ἐκ Συρίας οὗτοι μάρτυρες ἐτιμῶντο μάλιστα ἐν Κ/πόλει, ὅπου
ὁ Ἰουστινιανὸς ἔκτισε πρὸς τιμὴν αὐτῶν περικαλλῆ ναὸν ἐν τοῖς Ὁρ-
μίσδου παρὰ τὸν ναὸν τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων. Σήμερον ὁ ναὸς εἶναι
Τουρκικὸν τέμενος καλούμενον διὰ τὴν ὡραιότητα αὐτοῦ Κιουτσούκ
Ἅγια Σόφια (Μικρὰ Ἁγία Σοφία).

Τὴν μικρὰν ἐπιγραφὴν ἐδημοσίευσε πρῶτος ὁ Ἰταλὸς ἐπιγραφολό-

(1) Κατὰ τὰ μέρη ταῦτα τοποθετοῦνται αἱ ἀρχαῖαι πόλεις *Ἰστρὼν* καὶ *Μινώα*.

Halbherr ἐν τῷ Museo Italiano τῆς Ἀκαδημείας τῶν Λυγ- Iscrizioni Cretesi p. 86, ἀλλὰ μὴ νοήσας αὐτὴν μετέγραψε ρμήνευσεν ἐσφαλμένως οὕτως

Σέργιους Β(ιξιτ) Α(ννις) XXV

Ἡ ἐπιγραφὴ κατ' ἀκολουθίαν καὶ ἡ ἀνάγλυφος εἰκὼν τῶν 2 Μαρ-ων μοῦ φαίνεται ἀνήκουσα εἰς τὴν πρώτην Βυζαντιακὴν περίοδον, ς εἶναι τῶν χρόνων τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἢ μικρὸν κατόπιν τῶν δια-ων τοῦ οἴκου αὐτοῦ, πιθανῶς δὲ ἐκομίσθη ἐκ Κ/πόλεως, ὅπου ὡς ημεν ἐτιμῶντο μεγάλως οἱ δύο μάρτυρες, εἰς μίαν ἐκ τῶν δύο πό-ν, ἃς ἀνεφέραμεν προηγουμένως.

Σητεία.

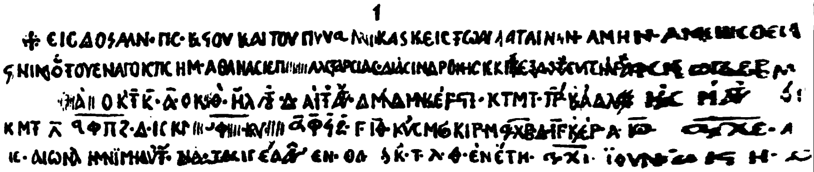
Χωρίον Βόϊλα.

Εἶναι μικρὸν χωρίον κατεστραμμένον νῦν καὶ ἐγκαταλελειμμένον τὰ τὴν τελευταίαν ἐπανάστασιν τοῦ 1897 ἐν τῷ δήμῳ Πραισοῦ ἕκα λεπτὰ μακρὰν τοῦ μεγάλου χωρίου Χαντρᾶ. Σῴζεται πύργος ἑνετικὸς ἐν μέρει διατηρούμενος καὶ ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Γεωργίου μάρτυρος. Εἰς τὸ δυτικὸν ἄκρον τοῦ νοτίου τοίχου τοῦ δεξιοῦ πα-εκκλησίου εἶναι ἐκτισμένος τάφος ἄνωθεν τοῦ ὁποίου σχηματίζεται ι' ἀναγλύφου περιθωρίου κόγχη καμαρωτή. Ἐν τῷ τυμπάνῳ τῆς όγχης εἰκονίζεται ἐφ' ὑγροῖς ἡ Θεοτόκος καθημένη παιδοφοροῦσα τὸν Χριστὸν ἐπὶ τῶν γονάτων, ἄνωθεν δὲ αὐτῆς ἐντὸς δίσκων δύο ἀγγέ-ων στηθάρια. Καὶ δεξιόθεν μὲν τῆς Θεοτόκου εἰκονίζεται ἀνὴρ ὁδη-γῶν πρὸς τὴν Παναγίαν γυναῖκα λευχειμονοῦσαν (τὴν θανοῦσαν σύ-ζυγον;) καὶ χειραγωγοῦσαν παιδίσκην (τὴν θανοῦσαν παιδίσκην Μα-ριαν;), ἀριστερόθεν δὲ προσέρχονται δύο ἄλλαι γυναῖκες μελανειμο-νοῦσαι (αἱ συγγενεῖς πιθανῶς τῆς θανούσης). Κατωτέρω ἡ ἑξῆς ἐπι-γραφὴ εἰς τέσσαρας ἰαμβικοὺς τριμέτρους ἴδε Πίνακα Γ ἀριθ. 4.

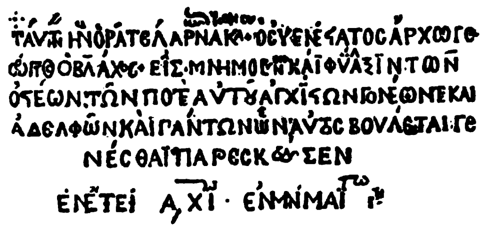
† ὦ τύμβε πικρὲ καὶ πολλῶν πόνων γέμω(ν)
ἔχω σε καὶ βλέπω σε ἐχθρῶν καὶ φίλον·
φίλον μὲν ὡς ἔχοντα τοὺς πεφειλμένους,
ἐχθρὸν δὲ ὡς φθείροντα αὐτῶν τ[ὰ κά]λλει.

ΠΙΝΑΞ Γ'

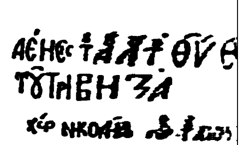
1

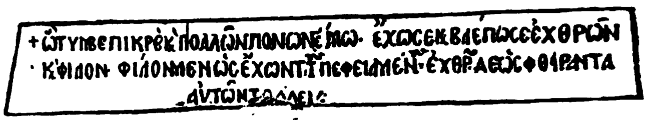
2

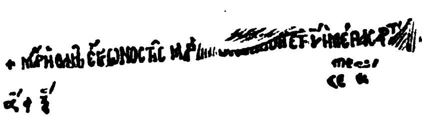
3

4

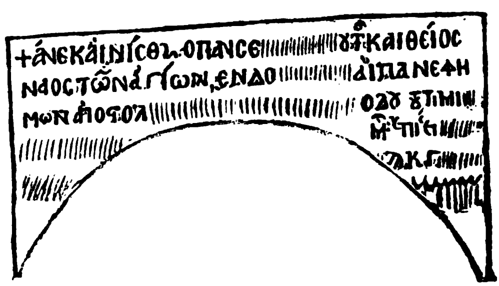
5

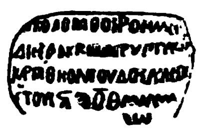
6

7

8

...ς τὸν συνεχόμενον δυτικὸν τοῖχον ἄνω τοῦ δυτικοῦ ἄκρου τοῦ ...ου (τῆς κεφαλῆς τοῦ νεκροῦ) εἶναι εἰκονισμένος ὁ νεκρὸς μικρᾶς ...ς ἐξηπλωμένης ἐπὶ τοῦ νεκροῦ κραββάτου ἐν προθέσει, ἄνωθεν ὁποίου πολὺς κόσμος καὶ ἰδίᾳ γυναῖκες κοπτόμεναι καὶ ὀλοφυρό-...αι. Ἄνωθεν δὲ τῆς παραστάσεως ταύτης ἡ ἐπιγραφή. Πίναξ Γ ...9. 5.

Μαρίας ἡ θανῆ ἔγγωνος τῆς Μαρίας· ἐκοιμήθκ ετ. ι
ἡμέρας Τρίτης(;)
͵αφξ΄ Σεπτεμβρίου κ΄.

Ἀριστερὰ τῆς προηγουμένης εἰκόνος τῆς Παναγίας ἐπὶ μέλανος ...ους ἀναγινώσκονται ἐφ' ὑγροῖς ἀμυδροῖς λευκοῖς γράμμασιν·

..... ΙΗ ΑΠΡΙΛΛ(Ιȣ) ΚЄ΄ ЄΚΟΙΜ[ΗΘΗ]
ΓЄѠΡ. Ο CΑΛΑΜΟC ΚΑΙ ....
ΜΑΡ . . . ΑΥΤΟΥ ......
. . . .

Μετὰ τὰ ἀνωτέρω ἕπεται ὅτι ὁ ἐν τῷ ναῷ τάφος ἐχρησίμευσε πρὸς ταφὴν ὅλων τῶν ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς ἀναφερομένων προσώπων· ποία ὅμως ἡ μεταξὺ τῶν θανόντων συγγενικὴ σχέσις, δὲν δυνάμεθα ἀναμφισβητήτως νὰ ὁρίσωμεν ὡς καὶ τὸν χρόνον τοῦ θανάτου ἑκάστου. Πιθανῶς οἰκογενειάρχης ἦτο ὁ Γεώργιος Σαλαμὸς οὗ προαπεβίωσεν ἡ σύζυγος Μαρία, ταύτην δὲ ἠκολούθησαν ἥ τε ἐγγόνη Μαρία παιδίσκη δεκαετὴς καὶ ὁ ἴδιος Γεώργιος Σαλαμός. Τῆς χρονολογίας τοῦ θανάτου τούτου σῴζονται μόνον τὰ δύο τελευταῖα στοιχεῖα τὰ δηλοῦντα τὸν ἀριθ. 18, ὥστε ἂν μὲν εἶναι ἡ χρονολογία ἀπὸ Χριστοῦ γεννήσεως πρέπει νὰ νοήσωμεν 1518 ἂν δέ, ὅπερ ἧττον πιθανόν, ἀπὸ κτίσεως κόσμου 7018 ἤτοι 1510 μ. Χ.

Τὸ οἰκογενειακὸν ἐπώνυμον Σαλαμὸς δὲν μοὶ εἶναι γνωστὸν ἐξ ἄλλης Κρητικῆς ἐπιγραφῆς οὐδὲ διατηρεῖται ἐφ' ὅσον γνωρίζω ἐν Κρήτῃ. Ὅτι ὅμως ὑπῆρχε Κρητικὴ οἰκογένεια φέρουσα τὸ ὄνομα τοῦτο ἐπὶ Ἑνετῶν εἶναι μεμαρτυρημένον. Ἦτο δὲ Σαλομὼν ἢ Σαλομός. Ὁ Νικόλαος Κομνηνὸς Παπαδόπουλος ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τοῦ Παταυΐκοῦ Γυμνασίου Τομ. ΙΙ σελ. 320 καὶ ὁ Σάθας ἐν τῇ Νεοελ-

ληνικῇ Φιλολογίᾳ σελ. 237 ἀναφέρουσι τὸν Κρῆτα Ἰάκωβον Σαλομὼν γεννηθέντα τῷ 1626 ἐν Χάνδακι ἐκ τοῦ εὐγενοῦς τῶν Σαλομῶν γένους (nobili Salomoniorum Colonico genere) γενόμενον εἶτα μοναχὸν Δομινικανὸν καὶ μετὰ τὴν εἰσβολὴν τῶν Τούρκων ἀποδημήσαντα εἰς Ἰταλίαν ὅπου ἐσπούδασε καὶ ἐγένετο διαπρεπὴς θεολόγος καὶ ἐπιγραφολόγος. Ἄδηλον ὅμως ἂν οὗτος ἔχῃ σχέσιν τινὰ πρὸς τὴν ἐν Σητείᾳ οἰκογένειαν. Ἐπίσης ἀβέβαιον καὶ ἂν ἡ οἰκογένεια τοῦ ἐθνικοῦ ποιητοῦ Διονυσίου Σολωμοῦ, περὶ ἧς εἶναι παραδεδομένον ὅτι ἦτο Κρητικῆς καταγωγῆς ἀποδημήσασα μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Κρήτης εἰς Πελοπόννησον, Ἐνετίαν καὶ Ἑπτάνησον ἔχῃ σχέσιν τινὰ πρὸς τὴν παροῦσαν (1).

Χωρίον Ἐθιά.

Ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ κεῖται ἡ λαμπρὰ Ἐνετικὴ ἔπαυλις ἡ περιγραφεῖσα ὑπὸ Spratt Travels vol. I p. 185. Ἦτο τριώροφος, ἀλλὰ σήμερον σώζει μόνον τὸ ἰσόγαιον καὶ τὸν ἐπ' αὐτοῦ ὄροφον ἐπὶ θόλων ἐκτισμένον· τὰ λοιπὰ κατεστράφησαν κατὰ τὴν τελευταίαν ἐπανάστασιν, ὅτε εἶχον καταφύγει ἐν αὐτῷ αἱ πλησιόχωροι Τουρκικαὶ οἰκογένειαι (2). Πρὸ τῆς ἐπαύλεως ὑπῆρχε κρήνη, ἧς τὸ ὕδωρ διωχετεύετο διὰ πηλίνων ἀγωγῶν ἐκ πηγῆς ΝΑ τοῦ πύργου κειμένης, εἰς ἣν ἦτο ἐντετοιχισμένη πλὰξ μαρμαρίνη φέρουσα τὴν κάτωθι ἐπιγραφήν. Μῆκος τῆς πλακὸς 0,44 ὕψος 0,33. Πίναξ Β ἀριθ. 8. Ὅτε ἐκτίσθη ἡ κρήνη καὶ ἐτέθη ἡ ἐπιγραφή, φαίνεται ὅτι ἐχρησίμευεν ἡ περικαλλὴς ἔπαυλις ὡς διατριβὴ τοῦ ἐπισκόπου Ἱερᾶς (Ἱεραπέτρου).

1701 Σεπτεμβρίου 26
Οἰκοδομήθει ἡ πηγὴ ταύτη ὑπὸ ἐξόδου καὶ μόχθου τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου κυροῦ Μελετίου Ἱερᾶς τὸ ἐπίκλειν Τριβιζᾶς ποτε Θεοδόρου.

Ὁ Μελέτιος ἐπίσκοπος Ἱερᾶς ἦτο υἱὸς τοῦ Θεοδώρου Τριβιζᾶ,

(1) Ἴδε Διονυσίου Σολωμοῦ Ἅπαντα ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ Μαρασλῆ Πρόλογος Κωστῆ Παλαμᾶ σελ. η'.

(2) Καὶ κατὰ τὸ 1828 ἐπολιορκήθησαν ἐν τῷ πύργῳ ὑπὸ τῶν ἐπαναστατῶν 3 χιλιάδες περίπου Ὀθωμανικῶν ψυχῶν παραδοθεῖσαι ὑπόσπονδοι εἰς τοὺς ἐπαναστάτας.

θὰ ἀπαντήσωμεν κατωτέρω. Ἦτο φαίνεται ἐπίσκοπος μόνον Ἱερᾶς, οὐχὶ καὶ Σητείας, διότι κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην αἱ δύο ἐπαρχίαι ἀπετέλουν ἰδιαιτέρας ἐπισκοπὰς(1), εἰ καὶ φαίνεται παράδοξον πῶς τότε διέτριβεν ἐν τῇ ἐπαύλει Ἐθιᾶς χωρίου ἀνήκοντος εἰς τὴν Σητείαν, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα ἐξηγεῖται, ἂν λάβωμεν ὑπ' ὄψει ὅτι ὁ Μελέτιος κατήγετο ἐκ τῶν μερῶν τούτων. Ἡ ἐπισκοπὴ Ἱερᾶς καθιδρύθη, ἀφ' ὅτου ἐχωρίσθη τῆς ἐπισκοπῆς Πέτρας ἀποτελεσάσης ἰδίαν ἐπισκοπήν. Πρότερον ἦτο μία μόνη ἡ Ἱεραπύδνης ὡς βλέπομεν ἐν τῷ Συνεκδήμῳ τοῦ Ἱεροκλέους ἐν τῇ ΙΑ ἐπαρχίᾳ. Κατόπιν ἡ ἐπισκοπὴ Ἱεραπέτρας ἢ Ἱερᾶς Πέτρας (ὡς ἄλλως ἐλέγετο ἐν τῷ μεταγενεστέρῳ ἑλληνισμῷ ἡ ἀρχαία Ἱεράπυτνα) ἐχωρίσθη εἰς δύο, εἰς ἐπισκοπὴν Ἱερᾶς περιλαμβάνουσαν τὴν σημερινὴν ἐπαρχίαν Ἱεραπέτρου καὶ εἰς ἐπισκοπὴν Πέτρας περιλαμβάνουσαν τὴν σημερινὴν ἐπαρχίαν Μεραμπέλλου καὶ Λασηθίου. Εἰς τὴν ἐπισκοπὴν Ἱερᾶς ἡνώθη καὶ ἡ τῆς Σητείας καὶ οὕτως ἀπετελέσθη ἡ ἐπισκοπὴ Ἱερᾶς καὶ Σητείας καὶ μιᾷ λέξει Ἱεροσητείας.

Τὸ Τριβιζᾶς εἶναι τὸ Ἐνετικὸν οἰκογενειακὸν ἐπώνυμον *Trevizan*, ὃ παραλαβόντες οἱ ἐγχώριοι ἔγραφον ἄλλοτε Τριβιζᾶς καὶ ἄλλοτε Τριβιζᾶνος (2) καὶ Τριβύζης (3).

Χωρίον Λιθίνες.

Ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου. Ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας εἰς τὸν βόρειον τοῖχον ὑπάρχει ἐκτισμένος κατὰ τὸν συνήθη τρόπον τῆς ἐποχῆς ὁ τάφος τοῦ κτήτορος τοῦ ναοῦ Γεωργίου Βλάχου μὲ καμάραν ἄνωθεν. Ὁ τάφος φέρει δύο ἐπιγραφάς, μίαν μὲν εἰς τὸ ἐπιστύλιον καὶ ἄλλην εἰς πλάκα μαρμαρίνην ἐντετοιχισμένην εἰς τὸ μέσον τοῦ τυμπάνου. Εἰς τὴν προσθίαν πλευρὰν τοῦ τάφου ἐντὸς στεφάνου ὑπάρχει τὸ οἰκόσημον τοῦ ἄρχοντος Γεωργίου Βλάχου μετὰ τῶν δύο γραμμάτων Ζ. V. (Zorzi Vlacho).

Ἡ μαρμαρίνη πλὰξ φέρει περιθώριον πλουσίως ἀναγεγλυμμένον

(1) Ἴδε Σταυράκη Στατιστικὴν τῆς Κρήτης σελ. 179 σημ. 1.
(2) Οὕτω γράφεται ἐν τῇ ἐπιγραφῇ Ὁδηγητρίας.
(3) Ἐν τῷ τάφῳ ἔξω τοῦ Ἁγίου Γεωργίου παρὰ τὸ χωρίον Ἁγ. Τριάδα Πυργιωτίσσης.

καὶ ἔχει μῆκος 0,54 ὕψος 0,30. Πίναξ Γ ἀριθ. 2. (Ἴδε καὶ εἰκ. ἀριθ. 3). Ἐν μεταγραφῇ ἔχει ἡ ἐπιγραφὴ οὕτως·

† Ταύτην ἣν ὁρᾶτε λάρνακα ἐπιτάφιον ὁ εὐγενέστατος ἄρχων Γεώργιος ὁ Βλάχος εἰς μνημόσυνον καὶ φύλαξιν τῶν ὀστέων τῶν ποτε αὐτοῦ ἀγχίστων γονέων τε καὶ ἀδελφῶν καὶ πάντων ὧν αὐτὸς βούλεται γενέσθαι παρεσκεύασεν ἐν ἔτει ,αχι (ω) ἐν μηνὶ Μαΐῳ Ι (η)

Περὶ τοῦ ἄρχοντος Γεωργίου Βλάχου οὐδὲν ἄλλο εἰς ἐμὲ τοὐλάχιστον εἶναι γνωστόν. Τὸ οἰκογενειακὸν ἐπώνυμον συνηθέστατον καὶ ἄλλοτε (1) καὶ σήμερον πολλαχοῦ τῆς Κρήτης.

Τὴν ἐν τῇ πρώτῃ σειρᾷ λέξιν ἐπιτάφιον ἐλησμόνησεν ὁ χαράκτης καὶ ἠναγκάσθη νὰ τὴν προσθέσῃ κατόπιν διὰ μικρῶν γραμμάτων ἄνωθεν.

Ἡ ἄλλη ἐπιγραφὴ ἡ κτητορικὴ εἶναι λελαξευμένη εἰς τρεῖς σειρὰς καθ' ὅλον τὸ μῆκος τοῦ ἐπιστυλίου ἤτοι εἰς μέτρα 2. 28. Σαθρωθέντος ὅμως πολλαχοῦ τοῦ λίθου ἀπετρίβησαν καί τινα τῶν γραμμάτων, τὰ ὁποῖα ἄλλως δὲν ἦσαν ἀπ' ἀρχῆς χαραγμένα μὲ πολλὴν ἐπιμέλειαν. Ἀντεγράφησαν (Πίναξ Γ ἀριθ. 1) εἰς πέντε γραμμὰς ἤτοι αἱ μὲν δύο πρῶται εἰς τέσσαρας, ἡ δὲ τρίτη εἰς μίαν. Ἡ πρώτη γραμμὴ τῆς ἐπιγραφῆς (αἱ δύο τοῦ πίνακος) ἀναγινώσκονται οὐχὶ δυσκόλως οὕτως·

† Εἰς δόξαν πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ τοῦ πνεύματος καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀνακαινίσθη ὁ θεῖος καὶ πάντιμος ναὸς τοῦ ἐν Ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας διὰ συνδρομῆς καὶ κόπου καὶ ἐξόδου τοῦ εὐγενεστάτου ἄρχοντος ἀφέντου Γεωργίου Βλάχου...

Ἡ δευτέρα ὅμως σειρὰ τῆς ἐπιγραφῆς (3 καὶ 4 τοῦ ἐν τῷ πίνακι ἀντιγράφου) ἀποτελεῖται ἀπὸ συγκεκομμένας καὶ ἐλλιπεῖς κατὰ τὰ φω-

(1) Ἴδε Σάθα Νεοελλ. Φιλολογίαν σελ. 336 καὶ 338.

λέξεις καὶ χρονολογίας (αφωζ=1587, αφϙε=1595, αχβ=
2. αχε=1605), δι' ὃ καὶ παραλείπω τὴν μεταγραφὴν παρα-
των εἰς τὸ ἐν τῷ πίνακι ἀντίγραφον.

Ἡ δὲ τρίτη σειρὰ τοῦ πρωτοτύπου (πέμπτη τοῦ ἀντιγράφου) απο-
μένη ἀπὸ γράμματα ὀλίγον τι μικρότερα ἀναγινώσκεται οὕτως
εταγραφῇ.

ἰς αἰωνίαν μνήμην αὐτοῦ νὰ ταφῇ ἐνταῦθα (;) ἔνθα καὶ
λειώθη ἐν ἔτη ,αχι' Ἰουνίῳ ΙϚ Η' Ἰνδικτιῶνος Η'.

Ἐν τῷ αὐτῷ ναῷ ἐπὶ παλαιᾶς ἐκ σανίδος εἰκόνος τοῦ Παντοκρά-
ος ἐν τῇ εἰκονοστάσει ἀναγινώσκονται (Πίναξ Γ ἀριθ. 3).

Δέησις τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ Θεωδόρου τοῦ Τριβηζᾶ
χεὶρ Νικοδήμου μοναχοῦ τοῦ Ἀποστόλη.

Τὸν Θεόδωρον Τριβηζᾶν εὕρομεν καὶ προηγουμένως ὡς πατέρα τοῦ
σκόπου Ἱερᾶς Μελετίου τοῦ οἰκοδομήσαντος τὴν κρήνην πρὸ τῆς
πύλεως τῆς Ἐθιᾶς. Ὥστε ἡ εἰκὼν πρέπει νὰ τεθῇ ἀρκετὰ ἔτη
ὸ τοῦ 1701, ὅτε ᾠκοδομήθη ἡ κρήνη, εἶχε δὲ ἀποθάνει ὁ Θεόδωρος
ιβηζᾶς.

Ἐν τῇ αὐτῇ ἐκκλησίᾳ εἰς τὴν ἐν τῇ εἰκονοστάσει ἐπὶ ξύλου εἰκόνα
ῆς Θεοτόκου ἀντίστοιχον τῆς προηγουμένης ἀναγινώσκεται (Πίναξ Γ
ριθ. 6).

Δέησις τῆς δούλης τοῦ Θεοῦ Μαρίας Σκλεντζοπούλας.

Τέλος ἐπὶ τεμαχίου λίθου ἐκ τῆς αὐτῆς ἐκκλησσίας εὕρηται ἑκα-
τέρωθεν σταυροῦ χαρακτὴ ἡ χρονολογία 1591.

Χωρίον Ἀδρομύλοι.

Μετόχιον τῶν Ἁγ. Ἀποστόλων. Ἐκκλησία τῶν Ἁγ. Ἀποστό-
λων κατάγραφος. Ἄνω τῆς καμαρωτῆς θύρας τῆς χωριζούσης τὰ
δύο παρεκκλήσια ὑπάρχει ἐπιγραφὴ ἐφ' ὑγροῖς μέλανι χρώματι ἐπὶ

λευκοῦ ἐδάφους. Μῆκος τῆς ἐπιγραφῆς 0,72, ὕψος 0,35· εἶναι τὸ ἥμισυ κατεστραμμένη· ὕψος τῶν γραμμάτων 0,03-0,035. ναξ Γ ἀριθ. 7.

✝ ἀνεκαινίσθη ὁ πάνσεπτος, οὗτος καὶ θεῖος ναὸς
ἁγίων ἐνδόξων καὶ πανεφήμων Ἀποστόλων. . . . . . [δι'
δου τοῦ τιμι[ωτάτου] . . . .
ἐπὶ ἔτει [,ϛ] ϡΚΓ' (6923=1415)

Δυστυχῶς εἶναι ἠφανισμένον τὸ μέρος τῆς ἐπιγραφῆς, ἐν ᾧ ἀ[νεφέ]ρετο ὁ κτήτωρ τοῦ ναοῦ ἄρχων.

Χωρίον Κανένε.

Ὑδρόμυλος τοῦ Φαγγετομανώλη κάτω τοῦ χωρίου εἰς τὸν πο[τα]μόν. Ἐπιγραφὴ λαξευτὴ ἐπὶ σκληροῦ ἐγχωρίου λίθου ἐντετειχισμ[ένου] εἰς τὸ κάτω μέρος τοῦ σίφωνος (πηγάδι) τοῦ μύλου. Τὰ γράμμ[ατα] ἦσαν βαθέως κεχαραγμένα ἀλλ' ἀκανόνιστα καὶ δυσξύμβλητα διὰ [τὴν] φθοράν, ἣν ἔπαθον ἐκ τῶν ὑπερεκχειλιζόντων καὶ καταρρεόντων δ[ιαρ]κῶς ὑδάτων. Ἡ ἐπιφάνεια τοῦ λίθου, ἐφ' ἧς ἡ ἐπιγραφή, εἶναι κ[...] ὡς ἐκ τῆς θέσεως, ἐν ᾗ εἶναι ἐκτισμένη· ἔχει μῆκος 6,43 ὕψος 0,[...] Πίναξ Γ ἀριθ. 8.

οἰκοδομήθη ὁ ὑδρόμυλος οὗτος
δι' ἐξόδου καὶ κόπου .... Γυεώργη
Καρπαθήου τοῦ Δοξαρᾶ ἐπὶ
ἔτους ,ϛϡΟΘ μηνὶ Μαΐω.

Ἡ ἀπὸ κτίσεως κόσμου χρονολογία 6979 ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ ἔτ[ος] 1471 ἀπὸ Χριστοῦ γεννήσεως.

Ὁ ἰδιοκτήτης καὶ κτήτωρ τοῦ ὑδρομύλου Γεώργιος Δοξαρᾶς εἶν[αι] Καρπάθιος. Ἀνέκαθεν καὶ εἰς τὰς ἄλλας ἐπαρχίας τῆς Κρήτης, μά[λι]στα δὲ εἰς τὴν Σητείαν ἕνεκα τῆς γειτνιάσεως ἀπεκατέστησαν Κα[ρ]πάθιοι καὶ Κάσιοι.

Δοξαρᾶδες εἶναι γνωστοὶ μάλιστα Ἑπτανήσιοι (ἴδε Σάθα Νε[οελ.] Φιλολογία ἐν τῇ λέξει.)

Μονὴ Τοπλοῦ.

ἐπίσημον ὄνομα τῆς μεγάλης ταύτης Κρητικῆς Μονῆς, ὡς ανα-ετται εἰς τὰς ἀρχαιοτέρας σφραγῖδας καὶ τὰ λοιπὰ ἐπίσημα ἔγ-(Πατριαρχικὰ σιγγίλια), εἶναι Ἱερὰ Μονὴ τῆς Κυρίας υτηριανῆς, ἤτοι τῆς Παναγίας τοῦ Ἀκρωτηρίου, κειμένης .ατι εἰς τὸ ἀνατολικὸν ἄκρον τῆς ἐπαρχίας Σητείας καὶ τῆς Κρήτης. Μὲ τὸ ὄνομα τοῦτο ἐγνωρίζετο ἡ Μονὴ ἐπὶ Ἑνετο-κς καὶ κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τῆς Τουρκοκρατίας. Τὸ Τουρ-ὄνομα Τοπλοῦ ἔλαβε κατὰ τὰ τέλη τοῦ 18 ἢ τὰς ἀρχὰς τοῦ ῶνος, διότι κειμένη εἰς μέρος ἀπόκεντρον καὶ πανταχόθεν εὐ-λητον ἐκ τῆς θαλάσσης καὶ προσβαλλομένη διὰ τοῦτο ὑπὸ τῶν τῶν ἔλαβε τὴν ἄδειαν νὰ κατέχῃ πυροβόλα (Τὸπ) καὶ πρὸς κι καὶ ἵνα εἰδοποιῇ διὰ τούτων τοὺς πλησιοχώρους πρὸς βοή-, ὁσάκις ὑφίστατο ἐπιδρομὴν πειρατικήν. Ἡ παράδοσις αὕτη ται καθ' ὅλα ἀληθὴς καὶ ἡ Μονὴ τετειχισμένη καὶ μικρὸν φρού-ἀποτελοῦσα κατέχει καὶ μέχρι σήμερον ἓν παλαιὸν σιδηροῦν πυ-λον. Ἡ κτίσις τῆς Μονῆς ἀνάγεται εἰς τοὺς χρόνους τῆς Ἑνε-τίας καὶ δὴ τὸ τελευταῖον ἥμισυ τοῦ αἰῶνος τοῦ προηγηθέντος ἁλώσεως τῆς νήσου ὑπὸ τῶν Τούρκων. Κατὰ τὸ 1415 ὅτε πε-ηθη τὴν νῆσον ὁ Buondelmonti ἡ Μονὴ δὲν ὑπῆρχε, διότι ἄλ-ητο ἀδύνατον νὰ μὴ ἀναφέρῃ αὐτήν, ἀφ' οὗ περιώδευσε τὰ μέρη τα καὶ περιγράφει τὸ μικρὸν μονύδριον τοῦ Ἁγίου Ἰσιδώρου κεί-ιν εἰς τὸ ἀνατολικώτατον ἄκρον παρὰ τὸ Σαμώνιον Ἀκρωτή-(1). Καὶ μέχρι μέν τινος ἠμφισβητεῖτο τὸ πρᾶγμα (2), ἀλλὰ ια ἀμφιβολία περὶ τούτου ἐξέλιπεν, ἀφ' ὅτου πρὸ ὀλίγων ἐτῶν εὑ-η ἡ ἐπιγραφὴ τοῦ μετοχίου Ἁγίου Κωνσταντίνου, περὶ ἧς θὰ ὁμι-σωμεν μετ' ὀλίγον.

Ἡ Μονὴ ἀναφέρεται ἐπὶ Ἑνετοκρατίας ὡς ἡ μόνη ὑπάρχουσα ἐν διαμερίσματι τῆς Σητείας (περιλαμβάνοντι τὰς δύο ἐπαρχίας Ση-αν καὶ Ἱεράπετρον). Λέγεται π. χ. ἐν τῇ Ἱερᾷ Κρήτῃ τοῦ Κορ-

1) Cornelius Creta sacra vol. I p. 12 καὶ 100.
(2) Ἴδε Γ. Χατζιδάκι Κοσκυλμάτια ἐν Ἀθηνᾶς Τόμῳ 8 (1895) σελ. 140.

224). In territorio Sithiae Monas
Acrotirghiani.

τῆς Μονῆς ἐπιγραφὴ εἶναι ἐντετειχισμένη ἐν τῇ ναοῦ τῆς Μονῆς ἀριστερὰ καὶ ἀνωτέρω τῆς τοῖχον. Εἶναι μεγάλη πλὰξ ἐγχωρίου λίθου ματος μὲ γεῖσωμα προεξέχον εἰς τὸ ἄνω μέρος. Κ περίπου τῆς πλακὸς καταλαμβάνει εἰκὼν τῆς Π τύπῳ ἀναγλύφῳ ἱσταμένης καὶ κρατούσης ἐπὶ τῆς Χριστὸν βρέφος. Ἡ ἀνάγλυφος εἰκὼν κεῖται ἐντὸς μένης ἐκ δύο κιόνων, ἐφ' ὧν στηρίζεται καμάρα, τὴν περιθώριον πλατὺ ἀνάγλυφον ποικιλτόν. Ἑκατέρωθεν κεῖται

Η ΚΥΡΙΑ ΑΚΡΩΤΗΡΙΑΝΗ

Τὸ κάτω ἥμισυ τῆς πλακὸς ἀποτελεῖ τετράγωνον σχεδὸν ἰσόπ πλαισιούμενον ὑπὸ περιθωρίου ἀραβουργικοῦ, ἐντὸς δὲ εἶναι λ μένη ἡ ἐπιγραφὴ ἐξ ὡραίων κεφαλαιωδῶν χαρακτήρων ἀρχ ματος. Τὸ μὲν ὕψος τοῦ τετραγώνου τῆς ἐπιγραφῆς εἶναι ἐν τρων· τὸ δὲ πλάτος 0,90.

Ἴδε εἰκόνα ἀριθ. 4 καὶ 5. Ἔχει δὲ οὕτω μικροῖς γράμμασιν·

Ὁ τῆς Μονῆς προστάτης
Οὔρεος αἰπυτάτοιο, Κόρη, λᾶαν δίχα χειρῶν
Τμηθέντ' ἀφράστως δεξαμένη σὺ μόνη
Ἵλαθ' ἀποιχομένοις ἱκέταις σοῖς ἠδὲ παροῦσι
Νῦν τε καὶ ἐσσομένοις ἀζομένοις σε ὅλως.
Ταύταν ἐκ κραδίης αἰτῶ χάριν ὡς πολύμοχθος
Παντόγαλος Γαβριὴλ, Παρθενικὴ Μαρίη,
Κοὺ μόνος αὐτὰρ ἅπαντες ἀολλέες ἄζυγες ἁγνὴ
Κύπτοντες κατὰ γῆς σ' ἀντιβολοῦμεν πάντες.
Νῦν δέ τι ἐλπωρὴ μερόπων, Μαρίη ἐρατεινή,
Δέχνυο καὶ ἡμῶν ψυχοσόους τε μόγους.
'Απόκρισις
Εὐμενέτειρα πέλω καὶ ἔσσομαι ὑμετέροισι
Μόχθοις υἱὸν ἐμὸν πάντοτε λισσομένη.

Η ἐπιγραφὴ ἐδημοσιεύθη κατὰ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Spratt Travels Crete vol. II. p. 429 καὶ 430 ἀντιγραφεῖσα ὀρθῶς πλὴν τοῦ ...υταίου στίχου τοῦ πρώτου μέρους ἔνθα ἀνέγνωσεν ἐσφαλμένως·

δείκνυο καὶ ἡμῶν εὖχος ὅλους τε μόγους
...ὶ τοῦ ὀρθοῦ δέχνυο καὶ ἡμῶν ψυχοσόοις τε μόγους.

Ἐπίσης δὲν κατενόησε καὶ τοὺς δύο πρώτους στίχους λέγων, ὅτι ...ίσκει αὐτοὺς σκοτεινοὺς καὶ ὑποθέτων ὅτι ὁ κτήτωρ θὰ ἐσώθη ποτὲ ...ὸ τῆς Παναγίας ἀπὸ λίθου καταπεσόντος. Ὀρθῶς ὅμως παρατη...ε, ὅτι τὸ εἰς τὸ τέλος τοῦ τετάρτου ἐλεγειακοῦ διστίχου ἐπίθετον ...ῶντες ταράττει τὸ μέτρον καὶ ὅτι ὀρθότερον θὰ ἔκειτο τὸ ὁμοῦ, καὶ ἀποκαθιστᾷ ἐν τῷ κειμένῳ.

Τὴν ἐπιγραφὴν ἐδημοσίευσεν τὸ δεύτερον καὶ ἡρμήνευσεν ὀρθῶς ὁ ...φὸς καθηγητὴς τοῦ 'Ελλ. Πανεπιστημίου Γεώργιος Χατζιδάκις ('Αθηνᾶς Τομ. 8 σελ. 140) διαλαβὼν καὶ περὶ τῶν διαφόρων δια...κτικῶν τύπων τῶν ἐγκατεσπαρμένων ἐν αὐτῇ. Ἡ ἔννοια τῆς ἐπι...γραφῆς εἶναι αὕτη. Ὁ τῆς Μονῆς προστάτης (κτήτωρ) Γαβριὴλ Παντόγαλος (πιθανώτατα καὶ ἡγούμενος τῆς Μονῆς) ἐπικαλεῖται μετὰ τῶν ἄλλων συμμοναχῶν ὑπὲρ τῶν ἀποθανόντων, ζώντων καὶ γενησομένων τὴν βοήθειαν τῆς Θεοτόκου (εἰς ἣν ἀφιερώθη ἡ Μονή), ἥτις ἐδέχθη τὸν ἀποσχισθέντα ἐκ τοῦ ὄρους βράχον ἄνευ χειρῶν (ἤτοι συνέλαβεν ἀσπόρως τὸν Χριστόν) (1). Ἡ δὲ Θεοτόκος ἐν τῇ ἀποκρίσει ἐκφράζει τὴν εὐμένειάν της καὶ ὑπισχνεῖται νὰ λιτανεύῃ πάντοτε τὸν υἱὸν ὑπὲρ αὐτῶν.

Ἡ ἐπιγραφὴ συνίσταται ἀπὸ ἓξ ἐλεγειακὰ δίστιχα (πέντε ἐν τῇ δεήσει καὶ ἓν ἐν τῇ ἀποκρίσει) ἀρκετὰ ἐπιτυχῆ ὑπό τε γλωσσικὴν καὶ μετρικὴν ἔποψιν, ἀποδεικνύει δὲ τὸν ποιητὴν ἄνδρα λόγιον, ὅστις ἴσως ἦτο αὐτὸς ὁ τῆς Μονῆς προστάτης Γαβριὴλ Παντόγαλος. Ὅτι δὲ τοιοῦτοι κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ὑπῆρχον ἐν Κρήτῃ εἶναι γνωστὸν ἐκ τῆς ἱστορίας τῶν γραμμάτων. Πολυάριθμοι ἦσαν οἱ Κρῆτες οἱ ὁποῖοι κατὰ τοὺς δύο τελευταίους αἰῶνας τῆς ἐν Κρήτῃ Ἐνετοκρατίας, ἀφ' οὗ ἐμάνθανον τὰ ἐγκύκλια μαθήματα ἐν τῇ πατρίδι, μετέβαινον κατόπιν εἰς Ἐνετίαν καὶ Ἰταλίαν πρὸς εὐρυτέρας σπουδὰς

(1) Κατὰ τὴν παρὰ Δανιὴλ προφητείαν Β 31-36 καὶ 45.

μάλιστα εἰς τὰ γυμνάσια τοῦ Παταβίου καὶ τῆς Ῥώμης, ὅπόθεν ἐπιστρέφοντες εἶτα εἰς τὴν πατρίδα διέπρεπον ἐπὶ μαθήσει καὶ παιδείᾳ καὶ ἄλλους ἐδίδασκον. Εἰς τὰ δύο ταῦτα Γυμνάσια τῆς Ἰταλίας (ἰσοδύναμα πρὸς τὰ σημερινὰ Πανεπιστήμια, ἀφ' οὗ ἐδιδάσκοντο Φιλοσοφικά, Μαθηματικαὶ καὶ Φυσικαὶ ἐπιστῆμαι, ἡ Ἰατρική, Θεολογία καὶ Δίκαιον) εἶχον συστηθῇ καὶ ὑποτροφίαι χάριν τῶν ἀπόρων (1). Ἐκ τῶν οὕτως παιδευθέντων ἄλλοι μὲν κατατασσόμενοι εἰς τὸν Κλῆρον κατελάμβανον τὰ ἀνώτερα ἀξιώματα τὰ ἐπιτρεπόμενα εἰς Ὀρθοδόξους π. χ. τὰς Ἡγουμενείας τῶν πλουσίων Μονῶν τῆς Κρήτης, ἄλλοι δὲ ἀποδημοῦντες εὕρισκον εὐρύτερον στάδιον δόξης καὶ ὑπεροχῆς εἴτε ἐν ἐκκλησιαστικοῖς ἀξιώμασιν, π. χ. ὁ Πάπας Ἀλέξανδρος ὁ Ε', ὁ Μελέτιος ὁ Πηγᾶς, ὁ Κύριλλος ὁ Λούκαρις καὶ ἄλλοι πολλοί, εἴτε ἐπεδίδοντο εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν γραμμάτων καὶ τὴν ἔκδοσιν τῶν Ἑλλήνων καὶ Λατίνων συγγραφέων.

Χρονολογίαν ἡ ἐπιγραφὴ δὲν φέρει, ἀλλ' αὕτη θὰ διαλευκανθῇ ἐκ τῆς ἄλλης ἐπιγραφῆς τῆς δημοσιευομένης κατωτέρω, ἥτις φέρει χρονολογίαν.

Εἰς τὸν αὐτὸν τοῖχον τῆς ἐκκλησίας καὶ παραπλεύρως τῆς προηγουμένης εἶναι ἐντετοιχισμένη νῦν ἄλλη ἐπιγραφὴ ἐπὶ πλακὸς ὁμοίου λίθου καὶ μὲ χαρακτῆρας τοὺς αὐτούς. Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εὑρέθη ὑπό τινος Ὀθωμανοῦ εἰς θέσιν «Ξενοτάφι» παρὰ τὸν Λιμένα Σητείας καὶ πλησίον τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγ. Κωνσταντίνου κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1898. Ἡ πλὰξ ἐκομίσθη εἰς τὸν Λιμένα, ὁπόθεν τῇ φροντίδι τοῦ Γάλλου Διοικητοῦ Chevalier καὶ τοῦ καθηγητοῦ κ. Ἀνδρέα Βουρδουμπάκι παρεδόθη εἰς τὸν ἡγούμενον τοῦ Τοπλοῦ καὶ ἐκτίσθη ἐκεῖ ὅπου εὑρίσκεται σήμερον. Ἡ πλὰξ περιβάλλεται ὑπὸ προεξέχοντος πλαισίου καὶ ἔχει μῆκος μὲν 0,85 ὕψος δὲ 0,67 μετὰ τοῦ περιθωρίου. Ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον ὑπ' ἐμοῦ ἐν τῇ ἐφημερίδι «Ἐρεύνῃ» τῶν Χανίων εἰς τὸ φύλλον τῆς 9 Νοεμβρίου 1899. (Ἴδε εἰκόνα 5).

ΤΙΣΔΟΜΟΝΕΡΡΗΜΑΙΟΝΕΚΑΣΣΑΤΟΙΡΟΝΟΛΥΜΠΟΥ
ΤΙΣΠΟΤΕΔΩΚΕΤΟΣΗΝΚΑΛΛΕΣΙΝΑΓΛΑΙΗΝ
ΠΑΝΤΟΓΑΛΟΣΓΑΒΡΙΗΛΘΕΟΕΙΚΕΛΟΣΑΓΛΑΟΜΗΤΗΣ

(1) Ἴδε περὶ τοιαύτης ὑποτροφίας Κρητῶν νέων συσταθείσης ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου Κισάμου Γερασίμου Παλαιόκαππα ἐμὴν διατριβὴν ἐν Ἀθηνᾶς Τόμῳ ΙΔ σελ. 312.

:ΠΕΤΟΣΥΨΙΝΟΟΣΣΕΜΝΟΣΑΚΕΡΣΕΚΟΜΗΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣΟΘΕΙΟΣΤΟΥΝΟΜΕΤΥΧΘΗ
ΙΘΑΔΟΠΗΘΕΙΗΕΥΧΟΜΕΘΕΥΣΕΒΙΗ ΝΗΣ
:ΡΕΤΕΥΞΕΘΕΟΥΜΑΡΙΟΙΣΧΑΡΙΝΑΚΡΟΘΕΑΙ
ιΥΛΑΝΤΩΝΠΑΤΕΡΩΝΕΜΜΕΝΕΣΑΙΔΙΟΝ
ΕΞΘΕΚΑΤΟΝΛΙΚΑΒΑΝΤΩΝΚΥΚΛΑΠΑΡΗΛΘΕ
ιΙΔΕΚΑΧΕΝΝΕΑΜΗΝΕΒΔΟΜΣΕΞΦΑΕΩΝ
Ο

ι μεταγραφὴ

Γίς δόμον ἐρρημαῖον ἐκάσσατο ἱρὸν Ὀλύμπου
Τίς ποτε δῶκε τόσην κάλλεσιν ἀγλαΐην;
Παντόγαλος Γαβριὴλ θεοείκελος ἀγλαομήτης
Ἄσπετος ξ ὑψίνοος σεμνὸς ἀκερσεκόμης
Οἷος Κωνσταντῖνος ὁ θεῖος τοὔνομ' ἐτύχθη
Ἔνθαδ' ὅπη θείῃ εὐχόμεθ' εὐσεβίῃ
Ονπερ ἔτευξε Θεοῦ Μαρίοις (sic) χάριν Ἀκροθεαίνης
Παῦλαν τῶν πατέρων ἔμμεν ἐς ἀΐδιον
Χίλια ἓξ θ' ἑκατὸν Λικαβάντων κύκλα παρῆλθε
Καὶ δέκα χεννέα μὴν ἕβδομος ἓξ φαέων.

Ι ἐπιγραφὴ συνίσταται ἐκ πέντε ἐλεγειακῶν διστίχων καὶ εἶναι ἡ ὀρικὴ ἐπιγραφὴ τοῦ μετοχίου τῆς Μονῆς Παναγίας Ἀκρωτηρια- Τοπλοῦ) Ἁγ. Κωνσταντίνου τοῦ κειμένου παρὰ τὴν πόλιν Ση- ι (νῦν Λιμένα Σητείας), τὸ ὁποῖον μετόχιον ἔκτισεν αὐτὸς ὁ :ωρ καὶ τῆς Μονῆς Γαβριὴλ Παντόγαλος.

Η ἐπιγραφὴ ἐν μὲν τῷ πρώτῳ ἐλεγειακῷ διστίχῳ ἔχει τὴν ἐρώ- ν τίς τὴν περικαλλῆ ταύτην Μονὴν τὴν τῷ Θεῷ ἀφιερωμένην σεν; Οἱ ἀκόλουθοι στίχοι δίδουσι τὴν ἀπάντησιν, ὅτι κτήτωρ εἶναι ιος καὶ σεμνὸς μοναχὸς Γαβριὴλ Παντόγαλος, ὅστις κτίσας αὐ- χάριν τῆς Παναγίας Ἀκρωτηριανῆς διὰ τὴν ἀνάπαυσιν τῶν γο- ν του ἔδωκεν εἰς αὐτὴν τὸ ὄνομα τοῦ Θείου Κωνσταντίνου. Ἐγέ- ο δὲ ἡ ἵδρυσις τῆς Μονῆς τῷ ἔτει 1619.

Καὶ ὑπὸ μετρικὴν μὲν ἔποψιν ἐξεταζομένη ἡ ἐπιγραφὴ εἶναι ὁπω- ν ἄψογος, ὑπὸ γλωσσικὴν δὲ ἔχει σφάλματά τινα, π.χ. τὸ Λικά-

... τελευταίῳ στίχῳ καὶ τὸ Μαρίοις ὡς γενικὴν ... λόγον γραφὲν οὕτως. Ἐδιπλασίασε χάριν το... τοῦ ἐρημαῖος. Πρὸς τούτοις παρατηρῶ τὰ ἑξῆς· ... φανῆ ἀόριστον τοῦ ποιητικοῦ καίνυμι τὸ ἐκά... σημασίας τοῦ συνήθους ἐν ταῖς κτητορικαῖς ἐπιγραφαῖς ... (!). Ὁ ἐρρημαῖος δόμος εἶναι ποιητικὴ ἔκφρασ... Μονῆς. Τὰ κοσμητικὰ ἐπίθετα τοῦ κτήτορος ἀγλαομ... ετος, ὑψίνοος, σεμνὸς ἀκερσεκόμης εἶναι Ὁμηρικ... ποιητικά, τὸ δὲ τελευταῖον ἀκερσεκόμης καὶ ἐνταῦθα καὶ συχ... τῇ Βυζαντιακῇ γραμματείᾳ ἔχει τὴν εἰδικὴν σημασίαν τῆς δηλώ... τοῦ μοναχὸς (ἐπειδὴ οὗτοι δὲν κείρουσι τὴν κόμην). Ἀκροθέ... ἔχει τὴν διπλῆν σημασίαν νὰ δηλοῖ καὶ τὴν ὑψίστην Θεὰν καὶ ἐν τῇ ἄκρᾳ τῆς Κρήτης (Ἀκρωτηρίῳ) λατρευομένην τὴν Ἀκρω... ριανήν. Ἡ ἐν τῷ τέλει τῆς ἐπιγραφῆς χρονολογία εἶναι ἐκπε... σμένη κατὰ τρόπον παράδοξον. Τὸ Χίλια ἓξ θ' ἑκατὸν σημ... χίλια ἑξακόσια. Λυκαβάντες εἶναι γνωστὸν ὅτι ἐκαλοῦντο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἰδίᾳ ὅμως παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις τὰ ἔτη. ... ἐν τούτοις ὁ ἀλλόκοτος αὐτὸς τρόπος τῆς χρονολογίας δὲν εἶναι τ... τοφανὴς οὐδ' ἐξευρέθη φαίνεται ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ τῆς ἐπιγραφῆς ... της, ἀφ' οὗ εὗρον αὐτὸν ἐντελῶς σχεδὸν ὅμοιον ἐν Σάθᾳ Νεοελλ... λολογία σελ. 295, παρὰ Ἀλεξάνδρῳ Χαρωνιάδῃ Ἱερομονάχῳ Κ... τικῷ οὕτως

> Χίλια ἓξ θ' ἑκατὸν Λυκαβάντων κύκλα παρῆλθε
> καὶ τρία, μὴν ἔνατος εἰκοσιὲξ φαέων (1603).

Ἐπειδὴ δὲ ἡ χρονολογία αὕτη εἶναι ἀρχαιοτέρα κατὰ δεκαὲξ ἔ... τῆς ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐπιγραφῇ ἕπεται ὅτι ἡ τοῦ Χαρωνιάδου ἐχρη... μευσεν ὡς ὑπόδειγμα εἰς τὸν ποιητὴν τῆς ἡμετέρας ἐπιγραφῆς ... ὅπερ οὐχὶ ἀπίθανον, ἀμφότεροι ἐμιμήθησαν ἄλλο ἀρχαιότερον παρά... δειγμα.

Ἀμφιβολία μοι ὑπολείπεται περὶ τοῦ μηνός· διότι λέγεται μὲν ... μὴν ἕβδομος· ἀλλὰ ποῖος ἦτο ὁ ἕβδομος μὴν κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύ... την, ἀφ' οὗ οἱ μὲν Βυζαντῖνοι ἤρχιζον τὸ ἔτος τὸν Σεπτέμβριον, ... ἄλλοι Εὐρωπαῖοι ὅπως ἡμεῖς σήμερον τὸν Ἰανουάριον, οἱ δὲ ἐν Κρήτ...

...ζοντες Ἐνετοὶ τὸν Μάρτιον (1); Πιθανώτερόν μοι φαίνεται ὅτι ...ψας τὴν χρονολογίαν ταύτην εἶχεν ὑπ' ὄψει του τὸ Ἐνετικὸν ...νδάριον, ἀφ' οὗ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην καὶ κατὰ πολλὰ ἄλλα ...γχώριον στοιχεῖον εἶχε προσαρμοσθῇ πρὸς τὰ ἔθη τῶν κρατούν..., ἀπὸ πολλοῦ δὲ εἶχε παύσει πᾶσα ἀντίδρασις κατ' αὐτῶν. Ἂν ...ως ἔχῃ, μὴν ἕβδομος εἶναι ὁ Σεπτέμβριος καὶ οὕτω συμπίπτει καὶ ...ς τὴν τάξιν τοῦ μηνὸς (Septembris = Ἕβδομος), ἣν ἔδωκαν οἱ ...αῖοι Ῥωμαῖοι εἰς αὐτὸν ὡς ἕβδομον κατὰ τὴν τάξιν ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ... Καλενδαρίου αὐτῶν, ὅς ἐπίσης ἤρχιζε τὸν Μάρτιον.

Ἀφ' οὗ τὸ μετόχιον Ἁγ. Κωνσταντῖνος κατὰ τὴν ἐπιγραφὴν ...ύτην ἐκτίσθη τῷ 1619 ὑπὸ τοῦ Γαβριὴλ Παντογάλου, ὁ ἴδιος δὲ ...τος ἀναφέρεται καὶ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ τῆς Μονῆς ὡς κτήτωρ (προστά...ης), ἕπεται ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη καὶ ἡ ἀνακαίνισις τῆς Μονῆς θὰ ...νεν ὀλίγον πρότερον, δηλ. τὸ πολὺ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 17 αἰῶνος. ...αὶ εἶναι μὲν πιθανὸν ὅτι ὑπῆρχε Μονή τις ἀρχαιοτέρα εἰς τὸ αὐτὸ ...ρος καὶ ὅτι ὁ Γαβριὴλ Παντόγαλος ἦτο μόνον ἀνακαινιστής, ἀλλὰ ...ντοτε ὅ,τι σήμερον σώζεται καὶ φαίνεται ἐν τῇ Μονῇ καὶ ὁμοῦ καὶ ... ἐπιγραφὴ προέρχονται ἐκ τῆς ἀνακαινίσεως τοῦ Παντογάλου τῆς ...ενομένης κατὰ τὸ ἔτος 1600 ἢ ὀλίγα ἔτη μετὰ ταῦτα.

Εἰς τὸ ὑπέρθυρον κέλλης ἀριστερᾷ τῷ εἰσερχομένῳ εἰς τὴν ἐξωτε...ὴν αὐλὴν τῆς Μονῆς εὑρίσκονται λελαξευμένα μεγάλοις γράμμασι

ΕΙϹ ΔΟΧΗΝ ΤΩΝ ΠΡΟϹΕΡΧΟΜΕΝѠΝ

εἰς δοχὴν τῶν προσερχομένων ἤτοι πρὸς ὑποδοχὴν τῶν ξένων ...ῶν ἐρχομένων εἰς τὴν Μονὴν ἦτο προωρισμένη ἡ κέλλα αὕτη. Εἶναι ...ωστὴ ἡ λέξις δοχὴ παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς ἐπὶ τῆς σημασίας ταύτης.

Ἐν τῇ Μονῇ φυλάσσεται Εὐαγγέλιον ἀργυρόδετον ἔχον ἔμπροσθεν ...ὲν τὴν Σταύρωσιν ἔκκρουστον ἐπὶ πλακὸς ἀργυρᾶς, εἰς δὲ τὰς τέσ...αρας γωνίας κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον τοὺς τέσσαρας Εὐαγγελιστάς, ὄπισθεν δὲ τὴν Ἀνάστασιν καὶ τοὺς τέσσαρας προφήτας Δαυΐδ, Σο...λομῶντα, Ἡσαΐαν καὶ Ἀβακούμ. Κάτω τῆς Σταυρώσεως πλὰξ ἀρ-

(1) Τοῦτο πρέπει νὰ ἔχωσι καλῶς ὑπ' ὄψει οἱ ἀναγινώσκοντες ἔγγραφα Ἐνετικά, διότι ἄλλως πολλάκις θὰ ὑποπέσωσιν εἰς χρονολογικὰ σφάλματα.

γυρᾶ, ἐφ' ἧς εἶναι κεχαραγμένα τὰ ἑξῆς εἰς λεπτὰ κεφαλαιώδη γράμματα Βυζαντιακά.

«Δέσποινα σῶζε ἐκ βλάβης ἐναντίον τὸν Ἐμμανουὴλ Κορνάρον καὶ συμβίαν οἱ τῇ Μονῇ σου δωρεὰν δόντες τόδε ,αωη'». (1808)

Ἡ Μονὴ κατέχει δύο σταυροὺς διαλίθους ὧν ὁ μὲν πυρὴν ξύλινος φέρων διὰ λεπτοτάτης τορευτικῆς ἐργασίας εἰκονισμένας σκηνὰς τῆς Νέας Διαθήκης, ἡ δὲ δισκοειδὴς βάσις τοῦ ποδὸς καὶ τὰ ἐπικαλύμματα εἶναι χρυσᾶ. Ὁ εἷς τῶν σταυρῶν φέρει πέριξ εἰς τὴν δισκοειδῆ βάσιν τὰ ἑξῆς εἰς λεπτὰ κεφαλαιώδη γράμματα

† Κτῆμα ὅς πέλει θύτου Μιχαήλου ἀφωσιωθεὶς Μονῇ Ἀκροτηρίου ἐπεὶ ἡγουμενείας Γεπλην ι(;) τοῦ Πότμου ΑΨϘΕ † (1795)

Τὸ ὄνομα τοῦ Ἡγουμένου μοὶ μένει ἀσαφές· ἴσως γρ. Γε. Πλήνι.
Ὁ ἄλλος σταυρὸς φέρει εἰς τὴν περιφέρειαν τῆς δισκοειδοῦς βάσεως τοῦ ποδὸς ἐκ τοῦ ὀπισθίου μέρους κεχαραγμένην τὴν ἐπιγραφήν·

1768 Η ΣΟΦΙΤΩΣ ΤΟΥ ΜΑΝΟΛΙ

Ἐν τῇ Μονῇ ὑπάρχει μεγάλη εἰκὼν ἐν τῇ εἰκονοστάσει λεπτοτάτης καὶ πολυπλόκου ἐργασίας ἑρμηνεύουσα τὰς σκηνὰς τοῦ Μέγας εἶ Κύριε. Εἰς τὸ κάτω μέρος τῆς εἰκόνος φέρονται τὰ ἑξῆς μεγάλοις κεφαλαιώδεσιν Βυζαντιακοῖς γράμμασιν.

Ἰωάννου πόνημα Κορνάρου εἰς τοὺς 25 χρόνους τῆς ἡλυκύας, δηὰ συνδρομῆς δὲ τοῦ πανοσιωτάτου κυρίου κυρίου Παρθενίου ἱερομονάχου ἡγουμένου τὸ ἐπίκλην Καφοῦρος εἰς τὸν πέμπτον χρόνον τῆς ἡγουμενίας αὐτοῦ ,αψο' (1770).

Ἡ οἰκογένεια τῶν Κορνάρων εἶναι γνωστὴ ἐπὶ Ἐνετοκρατίας μά-

...τα ἕνεκα τοῦ ποιητοῦ τοῦ Ἐρωτοκρίτου Βιτζέντζου Κορνάρου ... Γιάνναρη μελέτην «περὶ Ἐρωτοκρίτου καὶ τοῦ ποιητοῦ αὐτοῦ ... Ἀθήνησι 1889») λαβοῦσα τὸ ὄνομα ἐκ τοῦ Ἑνετικοῦ *Corner* (Λατ. ...ornelius), σώζεται δὲ τὸ ἐπώνυμον καὶ μέχρι σήμερον ἐν Σητείᾳ ... ἀλλαχοῦ τῆς Κρήτης. Τὸ Καφοῦρος σώζεται ὡς ὄνομα μικρᾶς ...μης τῆς Κυδωνίας ἐν τῷ δήμῳ Πύργου-Ψηλονέρου.

Εἰς τὸ στενὸν μέρος ξυλίνης θήκης σταυροῦ εἶναι διὰ μεγάλων ...αμμάτων ἀναγλύφων τὰ ἑξῆς·

Τῷ Θεοφιλεστάτῳ καὶ Θεοπροβλήτῳ κυρίῳ κυρ Ἰωσὴφ ...ητῆας ὑπόδουλος Μηχαὴλ Μαστροκωνσταντουλάκης ἐκ ...ώμης Κεφαλᾶ.

Ἡ κώμη Κεφαλᾶς κεῖται ἐν Ἀποκορώνῳ.

Μονὴ Παναγίας Φανερωμένης ἢ Τράχηλας (1). Μίαν καὶ ἡμίσειαν ὥραν ΒΔ τοῦ Λιμένος Σητείας. Τὸ ἐπίθετον τῆς Παναγίας Φανερωμένη καὶ ἐνταῦθα καὶ πανταχοῦ ὅπου εὑρίσκεται ἔχει τὴν ἀρχὴν ἐξ ἀρχαίας εἰκόνος φανερωθείσης, ὡς πιστεύεται, ὑπ' αὐτῆς τῆς Θεοτόκου δι' ὀνείρου ἢ ἄλλως πως, δι' ὃ καὶ διατηρεῖται μετὰ σεβασμοῦ καὶ τὸ μέρος τῆς φανερώσεως καὶ ἐπιμελῶς φυλάσσεται, ὡς συμβαίνει καὶ ἐν τῇ Μονῇ ταύτῃ καὶ ἀλλαχοῦ.

Ἐν τῇ προσόψει τοῦ ναοῦ εἰς ὕψος 3.50 μέτρων ἀπὸ τοῦ ἐδάφους εἶναι ἐντετειχισμένη μαρμαρίνη πλὰξ περιβαλλομένη ὑπὸ κοσμηματικοῦ περιθωρίου φέρουσα τὴν κτητορικὴν τῆς Μονῆς ἐπιγραφὴν καλῶς διατηρουμένην. Μῆκος 0,55, ὕψος 0,35 πλὴν τοῦ πλαισίου ἔχοντος πλάτος 0,08.

Εἰκὼν 6 ἐκ τοῦ ἀποτυπώματος.

Τίς τάδε ἔργματα ποικιλόκοσμά τε ἀγλαόεντα
ἀζόμενα Μαρίης ἐνθάδε εἰργάσατο;
Τίς νέον ᾠκοδόμησεν ἱερὸν ἐπ' ὄρους πολύφαιδρον
τίς πολυεύπνοον δὲ ἄλσος ἔθηκε μέγα;

(1) Τὸ ἀποτύπωμα τῆς ἐπιγραφῆς καὶ τὰς ἄλλας πληροφορίας μοι παρέσχεν μετ' ἀγαστῆς προθυμίας ὁ ἐμὸς φίλος καὶ μαθητὴς Νικόλαος Ι. Παππαδάκις ἑλληνοδιδάσκαλος ἐν Λιμένι Σητείας.

Γεννάδιος γεραρὸς γηρεὸς ὁ γεννάδας ὄντως
ἑξηκονταέτης μειλίχιος γαλερός.
Ἰωαννίκιος μὲν κτήτωρ πρότερον αὐτοῦ
ὁ δέ γε ἄσπετα, ἣν κρέσσον' ἔτευξε σαφῶς:
Τῷ δὲ συναρρωγοὶ Νικόδημος Ἰωαννίκιος
ἄρχει γὰρ τούτων ἐμμενέως λιγυρῶς.
Αἰαὶ οὖν τριτάλαινα μονὴ πόθεν ἥ ποτ' ἄρ' ἕξεις
ἀστέρα σοῖς κάλποις τοῖον ἔχοντα φάος;

Πλαγίως δὲ δεξιὰ εὕρηται ἡ χρονολογία οὕτως

Κατὰ τὸ ,αχκδ' ἔτος τὸ σωτήριον ἐν μηνὶ Ἰουνίω ι'.

Ἡ ἐπιγραφὴ ἀποτελεῖται ἀπὸ 6 ἐλεγεῖα κατὰ τὸ ἀρχαῖον μέτρ καὶ εἰς γλῶσσαν ἀρχαϊκήν, ἥτις δὲν στερεῖται μὲν ἁμαρτημάτων περὶ τὴν λέξιν καὶ τὴν σύνταξιν, ἀλλ' ὅπως δήποτε δεικνύει ἀνδ ἐγκρατῆ τῆς ἀρχαίας φωνῆς. Ἄδηλον ἂν ἦτό τις τῶν ἐν τῇ Μο ἀσκουμένων πατέρων ἢ ἄλλος τις.

Διὰ τὴν ἑρμηνείαν καὶ ἀκριβῆ κατανόησιν τῆς ἐπιγραφῆς παρατηρῶ τὰ ἑξῆς. Ἡ γενικὴ ἔννοια τῆς ἐπιγραφῆς εἶναι αὕτη. Πρῶτο μὲν κτήτωρ τῆς Μονῆς ὑπῆρξεν ὁ Ἰωαννίκιος, ὕστερον ὅμως ὁ Γεννάδιος ἡγούμενος τῆς Μονῆς βοηθούμενος καὶ ὑπὸ τῶν δύο ὑπ' αὐτὸν μοναχῶν Νικοδήμου καὶ Ἰωαννικίου ἐπετέλεσεν ἐν αὐτῇ ἔργα πολὺ ἀνώτερα οἰκοδομήσας νέον ναὸν καὶ κοσμήσας αὐτόν, φυτεύσας δὲ καὶ μέγα ἄλσος, δι' ὃ εἶναι ἀμφίβολον ἂν ἡ πολυπαθὴς Μονὴ εὕρ ποτε δεύτερον ὅμοιον λαμπρὸν μοναχόν.

Ἔργματα ποικιλόκοσμά τε ἀγλαόεντα ἀζόμενα Μαρίης εἶναι τὰ ποικίλα καὶ λαμπρὰ ἔργα τὰ πρὸς τιμὴν τῆς Θεοτόκου ποιηθέντα ὑπὸ τοῦ Γενναδίου. Πολυεύπνουν δὲ ἄλσος εἶναι ἅπαξ εἰρημένον καὶ δηλοῖ δάσος, ἀφ' οὗ πολλαὶ εὐώδεις πνοαὶ γίνονται. Ἡ φύτευσις δάσους εἶναι ἀξιοσημείωτον γεγονὸς διὰ τοὺς χρόνους τούτους καὶ δεικνύει τὴν ἔμφυτον τοῦ Γενναδίου καλαισθησίαν καὶ τὴν ὑγιᾶ ἀντίληψιν εἰς ἐπαρχίαν ἀκριβῶς, ἧς τὰ βουνὰ σήμερον τοὐλάχιστον παρουσιάζονται ἐντελῶς ψιλά. Ἡ φράσις ὁ δέ γε ἄσπετα ἣν κρέσσονα ἔτευξε σαφῶς εὐοδοῦται, ἂν νοήσωμεν αὐτὴν οὕτως ἄσπετα (ἐπιρ.) κρέσσονα ἦν ἃ οὗτος ἔτευξε. Λέγεται δὲ ὅτι

...διος ἄρχει τῶν δύο συγκτητόρων, διότι πιθανώτατα ἦτο ...μενος. Ἡ ἔννοια τῶν δύο τελευταίων στίχων εἶναι, ὡς πιστεύω, «Πότε ἄρά γε ἡ δυστυχὴς Μονὴ (φαίνεται ὅτι εἶχεν ὑποστῆ ...ς περιπετείας ἐπὶ τῶν προηγουμένων μοναχῶν) θὰ εὕρῃ ἄλλον ...ὸν ἀστέρα ὡς τὸν Γεννάδιον». Διὰ τοῦ σοῖς κάλποις, ἂν δὲν ...λάθος τοῦ χαράκτου ἀντὶ τοῦ σοῖς κόλποις, ἐννοοῦνται αἱ ἐγ...τραι, αἱ κέλλαι τῶν μοναχῶν.

Χανέα.

...ικρὰ καὶ λεπτὴ μαρμαρίνη ἐπιτυμβία πλάξ, ἄδηλον πόθεν προερ...νη· ἐδωρήθη ὑπὸ Π. Ζολινδάκι καθηγητοῦ εἰς τὸ Μουσεῖον Χα...ἐν ᾧ εὕρηται νῦν. Μῆκος 0,31 ὕψος 0,25. Γράμματα ἀκανό...α.

Ἡ ἐπιγραφὴ εἶναι μὲν ἀμελέστατα κεχαραγμένη ἀλλ' ἐκ τῶν ἀρ...τέρων Βυζαντιακῶν τῆς Κρήτης. Προηγοῦνται τρία μονογράμ...α τοῦ Χριστοῦ, ὧν ἕκαστον ἀποτελεῖται ἐκ τῆς συμπλοκῆς τῶν ...μάτων Χ καὶ Ρ κατὰ τὸν συνήθη τρόπον. Μεταξὺ τοῦ δευτέρου ...τοῦ τρίτου μονογράμματος εἶναι κεχαραγμένη ἡ λέξις Ἰησοῦς (1). ...ωτέρω διὰ μικροτέρων γραμμάτων ἐχαράχθη ἡ λέξις μνίσθητι ... μεταγενεστέρᾳ χειρί. Ἐν μεταγραφῇ ἡ ἐπιγραφὴ ἔχει οὕτως ...ων 7).

ΧΡ ΧΡ ΧΡ C.
Ἰησοῦς
μνισθητι
Διονύσιος δια
κων ενθα
δε κῖτε ἐν ὕ
μνοις ὑψίστοις
α Ἰνδικτιών.

Ὁ τύπος τῆς ἐπιτυμβίας ἐπιγραφῆς εἶναι ὁ συνήθης (ὁ δεῖνα ἐν...δε κεῖται), ἡ προσθήκη ὅμως τοῦ προσδιορισμοῦ ἐν ὕμνοις ὑψί...τοις εἶναι, ἐφ' ὅσον ἐγὼ γνωρίζω, ἀήθης.

(1) Καὶ ἓν σ (C) μετὰ τὸ τρίτον μονόγραμμα ἵνα δηλώσῃ τὸ *Χριστός*. Μετὰ τὰ ...ο πρῶτα μονογράμματα ὑπάρχει κεχαραγμένον ὡσεὶ φύλλον κισσοῦ.

Ὁρίζεται μὲν κατὰ τὴν συνήθειαν τὸ ἔτος τῆς Ἰνδικτιῶνος, οὐχὶ καὶ τίνος Ἰνδικτιῶνος, ὥστε δὲν δυνάμεθα νὰ εὕρωμεν τ[...] τῆς ἐπιγραφῆς. Πάντως ὅμως ἡ ἐπιγραφὴ ἀνήκει εἰς τὴν πρώτ[...] ζαντιακὴν περίοδον τῶν Κρητικῶν ἐπιγραφῶν, κατ' ἀκολουθ[...] δύναται κατὰ τὴν κρίσιν μου νὰ εἶναι νεωτέρα τοῦ 9 αἰῶνος.

Ὁ τριτόκλιτος τύπος διάκων ἀντὶ τοῦ δευτεροκλίτου εἶναι σπάνιος εἰς τὴν Βυζαντιακὴν ἐποχήν (1).

Ἐκκλησία τῶν Εἰσοδίων ἐντὸς τῆς πόλεως (κοινῶς Τρ[...] τυρη). Ἐν τῇ πρὸς Β. μικρᾷ αὐλῇ τῆς ἐκκλησίας κεῖται [...] ὑπέρθυρον ἐκ λίθου κοινοῦ μετακομισθὲν ἐνταῦθα ἐκ γειτονικῆς [...] κικῆς οἰκίας. Ἄνω καὶ εἰς τὰ πλάγια φέρει περιθώριον πρ[...] Μῆκος τοῦ λίθου 1.40 ὕψος 0,25. Φέρει κεχαραγμένην εἰς μίαν [...] μὴν τὴν ἐπιγραφὴν καὶ κάτωθι κατὰ τὸ μέσον τὴν χρονολ[...] (Πίναξ Δ ἀριθ. 1).

† Δέησις τοῦ δούλου τοῦ Θῦ Γεωργίου Κλαπατζαρ[...]
τῶν τέκνων αὐτοῦ . 1595 .

Ἡ ἐπιγραφὴ ἐδημοσιεύθη κατὰ πρῶτον ὑπὸ τοῦ κ. Γεωργ. Τ[...] Καλαϊσάκι (ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῶν Χανίων Ἐρεύνῃ ἀριθ. 22, [...] μὲ ἐσφαλμένην τὴν χρονολογίαν ἕνεκα τοῦ ἀλλοκότου σχήματος [...] ἀριθμοῦ 5 προελθόντος ἐκ μικρᾶς παραλλαγῆς τοῦ παρ' Ἑνετοῖς ([...] σήμερον παρὰ τοῖς Γάλλοις) συνήθους σχήματος τοῦ ἀριθμοῦ τ[...] ὁμοιάζοντος πρὸς τὸ λατινικὸν σίγμα S.

Κλαπατσαρᾶς εἶναι οἰκογενειακὸν παρωνύμιον Κερκυραϊκῆς οἰ[...] γενείας (ἴδε Σάθα Νεοελλ. Φιλολογίαν σελ. 596).

Ἐκ τῶν ἐρειπίων τῆς νῦν ἀνακαινισθείσης ἐκκλησίας τοῦ Ἁ[...] Ἰωάννου ἔξωθι τῶν Χανίων ἄνω τοῦ Διευθυντηρίου Μεγάρου π[...] χονται τρία τεμάχια ἐπιγραφῶν εὑρεθέντα ὑπὸ τοῦ Χαριδήμου Μ[...]

Τὸ πρῶτον ἔχει σχῆμα ἡμίσεος βιβλίου ἀνεωγμένου καὶ εἶναι [...] λίθου ὑποκιτρίνου μαλακοῦ· τὸ σχῆμα ἐνθυμίζει ὅμοια λίθινα (ἢ ξύ[...] λινα) ἀνεωγμένα βιβλία χρησιμεύοντα, ἵνα τίθενται εἰς τὸ ἄνω μέρ[...] τοῦ ἄμβωνος, διὰ νὰ ἐπιθέτῃ ὁ διάκονος τὸ Εὐαγγέλιον καὶ ἀναγι[...] σκῃ ἐξ αὐτοῦ. Ἴσως δὲ καὶ τὸ παρὸν νὰ ἐχρησίμευε πρὸς τοιοῦτ[...]

(1) Ἴδε περὶ τούτου Sophocles Greek. lexicon ἐν τῇ λέξει, καὶ Jannaris Greek Grammar 338.

ἢ παρόμοιον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου. Ἐπὶ τοῦ σῳ-
ου ἡμίσεος σῴζεται ἡ ἐπιγραφὴ (Πίναξ Δ ἀριθ. 11) κολοβὴ διὰ
λειψιν τοῦ ἄλλου ἡμίσεος. Εἰς τὸ κάτω μέρος σῴζονται τὰ ἴχνη
πτηνοῦ (ἀετοῦ ἢ περιστερᾶς). Ὕψος τοῦ τεμαχίου 0,105,
ος ὄπισθεν 0,045. Ἡ ἐπιφάνεια ἐφ' ἧς τὰ γράμματα εἶναι κυρτή.

... τος τ
ης ζω
ης. οτ
πρες
... ῶν

Πόθεν προέρχεται ἡ θρησκευτικοῦ περιεχομένου περικοπὴ (ἴσως ἐκ Παλαιᾶς Διαθήκης) θὰ εὕρῃ ἄλλος ἐντριβέστερος περὶ ταῦτα.

Τὰ δύο ἄλλα τεμάχια εἶναι μέρη ἠκρωτηριασμένα ἐπιτυμβίων πλα-
ν ἐκ λίθου ἐγχωρίου ὑποκιτρίνου.

Τὸ πρῶτον εἶναι ἐλλιπὲς πρὸς τὰ ἀριστερὰ καὶ ἔχει μῆκος 0,45
ος 0,34 καὶ φέρει τὰ ἑξῆς εἰς ὡραίους ἀρχαϊκοὺς χαρακτῆρας.

.....ΔΕ ΤΥΜΒΟ
.....ΜΗΤΡΙΟΥ
.....ΚΑΛΥΠΤΕΙ

Ἂν τὸ πρὸς ἀριστερὰν ἐλλεῖπον μέρος δὲν εἶναι πολύ, δύναται ἡ
μπλήρωσις νὰ γίνῃ οὕτως

Ὅδε τύμβος
Δημητρίου
σῶμα καλύπτει

Τὸ δεύτερον τεμάχιον ἐξ ὁμοίου λίθου καὶ μὲ ὅμοια ἐντελῶς γράμ-
ματα ἀλλ' ἐξ ἄλλης ἐπιτυμβίας πλακὸς προερχόμενον εἶναι ἐλλιπὲς
κατά τε τὸ δεξιὸν καὶ τὸ ἀριστερὸν μέρος καὶ ἔχει ὕψος 0,33 πλάτος
σωζόμενον 0,25. Φέρει τὰ ἑξῆς.

...ΝΗΝ...
...ΙΣΠΥ...
..ΥΣΙΟΥ..

Τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων καὶ τῶν τριῶν τεμαχίων μαρτυρεῖ ὡς ἐποχὴν καθ' ἣν ἐχαράχθησαν τὸν τελευταῖον αἰῶνα τῆς ἐν Κρ Ἑνετοκρατίας.

Μονὴ Χρυσοπηγή. Ἀπέχει 20' τῶν Χανίων ΝΑ ἐν τῇ διάδι. Ἡ ἐπίσημος κλῆσις τῆς Μονῆς εἶναι Ζωοδόχος Πηγὴ Χαρτοφύλακος. Ὁ κτήτωρ καὶ ἀνακαινιστὴς τῆς Μονῆς Ἰωά ὁ Χαρτοφύλαξ ἦτο διδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς Ἰατρι προσενεγκὼν δὲ μεγάλας ὑπηρεσίας εἰς τὴν φρουρὰν τῶν Χανίω τὸ νοσοκομεῖον ἐν ἐπιδημίᾳ πανώλους (1) κατὰ μὲν τὸ 1608 λαμβ νει τὸν τίτλον τῆς εὐγενείας τῆς Κρητικῆς διὰ διατάγματος τοῦ Δ κὸς Ἑνετίας Λεονάρδου Δωνάτου, κατὰ δὲ τὸ 1611 κατόπιν αἰτ σεώς του τῷ παραχωρεῖ ὁ αὐτὸς Δοὺξ τὸ δικαίωμα νὰ κατέχη μοναστήριον τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, ὃ εἶχον ἱδρύσει οἱ πρόγονοί το νὰ ἀνακαινίσῃ καὶ προικοδοτήσῃ διὰ κτημάτων καὶ ἄλλων δωρε καὶ νὰ κατέχῃ αὐτὸ ἀδούλωτον καὶ ἀκαταπάτητον καὶ μηδενὶ μ ὀφεῖλον (2). Ἐκ τῆς ἀνακαινίσεως ταύτης ἔλαβεν ἡ Μονὴ τὴν μ φήν, ἣν καὶ μέχρι σήμερον διατηρεῖ.

Ὥστε ἀνεκαινίσθη μὲν ἡ Μονὴ τῷ 1611 ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Χαρ τοφύλακος, ἀλλ' ὑφίστατο καὶ πρότερον οὖσα ἱδρυμένη ὑπὸ τῶν προ γόνων. Κατὰ τὴν χειρόγραφον σημείωσιν τὴν ἐν τῷ τρίτῳ δουκικ διατάγματι ἡ ἵδρυσις τῆς Μονῆς ἀνάγεται εἰς τὸ ἔτος 1580.

Εἰς τὸ ἄνωθεν τῆς ἐξωτερικῆς πύλης τῆς Μονῆς ἐπιστύλιον ὑπάρ χει ἐπιγραφὴ λαξευτὴ εἰς δύο σειράς, ὧν ἑκάστη περιέχει ἓν ἐλεγεῖο ἀπὸ γράμματα ἐν μέρει μὲν Βυζαντιακὰ ἐν μέρει δὲ ἀρχαϊκὰ διακρι νόμενα διὰ τὴν κανονικότητα καὶ τὴν τέχνην τοῦ λαξευτοῦ. Μῆκος ἡ ἐπιγραφὴ ἔχει 2,33 καὶ ὕψος 0,31. Ἴδε εἰκόνα ἀριθ. 8.

Ἐν μεταγραφῇ ἡ ἐπιγραφὴ ἔχει οὕτως.

(1) Πότε ἀκριβῶς ὑπῆρχεν ἡ ἐπιδημία, εἶναι ἄγνωστον, πάντως ὅμως δὲν ἐννοεῖτα ἡ κατὰ τὸ ἔτος 1611, ὡς εἴκασεν ὁ φίλος καθηγητὴς Δ. Γεωργιακάκης ἐν τῇ Προόδ τῶν Χανίων φυλλ. 20, ἀφοῦ τὸ σχετικὸν διάταγμα τὸ ἀναφέρον τὴν ἐπιδημίαν κα τὴν ἀπονομὴν τοῦ τίτλου τῆς Κρητ. εὐγενείας εἶναι προγενέστερον κατὰ 3 ἔτη ἐκδοθ τῷ 1608.

(2) Τὰ ἀνωτέρω γίνονται γνωστὰ ἐκ τριῶν δουκικῶν διαταγμάτων σῳζομένων ἐν τῇ Μονῇ ἐν μεμβράναις καὶ ἐν πρωτοτύπῳ. Ἐπίσης σῴζονται καὶ τρία Πατριαρχικὰ σιγιλλιώδη γράμματα μὲ τὰς μολυβδίνας βούλλας, ἐξ ὧν ἓν εἶναι τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ Ε' ἐκ τοῦ ἔτους 1797. Περὶ πάντων τούτων διέλαβον ἐν τῇ Ἐρεύνῃ τῶν Χανίων τῆς 10 Δεκεμβρίου 1899 ἀριθ. 32.

Πηγῆς ζωῆς οὖσα δοχεῖον Παρθένε κόσμῳ
Ζωὸν ὕδωρ προχέεις οὔποτε παυόμενον
Αἶεν γὰρ ῥεῖ νούσους τὰς πικρὰς θεραπεῦον
Πάντων τῶν μερόπων πίστει ἐπερχομένων.

Ἡ ὡραία ἐπιγραφὴ εἶναι ἄψογος καὶ ὑπὸ γλωσσικὴν καὶ ὑπὸ μετρικὴν ἔποψιν, ἀναφέρεται δὲ εἰς τὸ ὄνομα τῆς Μονῆς ὡς Ζωοδόχου Πηγῆς, ἐκ τῶν ναμάτων τῆς ὁποίας ἀεὶ ῥεόντων θεραπεύονται αἱ πικραὶ νόσοι τῶν μετὰ πίστεως προσερχομένων. Ἡ ἐπιγραφὴ πιθανώτατα ἐποιήθη ὑπ' αὐτοῦ τοῦ κτήτορος Ἰωάννου τοῦ Χαρτοφύλακος, ὅστις ... οὗ λέγεται διδάκτωρ τῆς Ἰατρικῆς καὶ τῆς Φιλοσοφίας, θὰ εἶχε σπουδάσει κατὰ τὴν τότε ἐπικρατοῦσαν συνήθειαν εἰς τὰ Πανεπιστήμια τῆς Ἰταλίας.

Τὸ οἰκογενειακὸν ὄνομα τῶν Χαρτοφυλάκων θὰ εὕρωμεν καὶ ...ρακατιόντες εἰς τὴν ἐκ Γαρύπας τῆς Κυδωνίας κτητορικὴν ἐπιγραφήν. Ἡ οἰκογένεια πάντως ἦτο ἐκ Κυδωνίας, ἀφ' οὗ καὶ τὸ Δουκικὸν διάταγμα, δι' οὗ χορηγεῖται ἡ εὐγένεια εἰς τὸν Ἰωάννην Χαρτοφύλακα λέγει αὐτὸν καταγόμενον ἐκ Χανίων.

Κάτωθι τῆς ἐπιγραφῆς καὶ ἀκριβῶς εἰς τὸ μέσον τοῦ τόξου τῆς καμαρωτῆς πύλης ὑπάρχει θυρεὸς ἀνάγλυφος φέρων εἶδος οἰκοσήμου, ...ως τὸ τοῦ κτήτορος Χαρτοφύλακος. Ὁμοιάζει πρὸς σημερινὸν διπλοῦν μελανοδοχεῖον ἐπὶ ποδὸς πυραμιδοειδοῦς μὲ ἀστέρα ἄνωθεν· ...ως ἔχει ἀναφορὰν πρὸς τὸ ἐπώνυμον τοῦ κτήτορος ἢ καὶ τὴν περὶ τὰ γράμματα διατριβήν.

Ναὸς τοῦ Ἁγίου Λουκᾶ ἐν τῷ νεκροταφείῳ τῶν Ὀρθοδόξων ἔξω τῶν Χανίων. Μικρὰ πλὰξ μαρμαρίνη ἐκτισμένη ἐν τῇ προσόψει τοῦ ναοῦ ὑψηλά. Ὁ ναὸς ὅμως φαίνεται ἀνακαινισμένος ὄχι πρὸ πολλῶν ἐτῶν καὶ ἡ πλὰξ μετατοπισμένη, ἐξ οὗ ἐξηγεῖται καὶ ὅτι ἡ ἐπ' αὐτῆς ἐπιγραφὴ εἶναι ἐν μέρει κολοβή. Ἡ ἐπ' αὐτῆς ἐπιγραφὴ ἔχει οὕτως εἰς γράμματα κεφαλαιώδη.

ΟΥΤΟCΟΘΕΙΟCΝΑΟCΤΟΥΑΓΙΟΥΕΝΔΟΞΟΥ[ΑΠΟCΤΟ]
ΛΟΥΚΑΙΕΥΑΓΓΕΛΙϚΟΥΛΟΥΚΑ —

Κυδωνία (ἐπαρχία).

Σιναϊτικὴ Μονὴ τῆς Ἁγίας Τριάδος παρὰ τὸ χωρίον Περιβόλ[ια]. Πλὰξ μικρὰ ἐντετοιχισμένη εἰς τὸν νότιον τοῖχον τοῦ περιβό[λου] τῆς Μονῆς φέρουσα ἐπιγραφὴν λαξευτὴν (Πίναξ Δ ἀριθ. 2) μῆ[κος] 0,32, ὕψος 0,20.

ακ ἀνακαινίστι ὁ σεπτὸς ναὸς οὗτος
τοῦ μόνου Θῦ καὶ Ἁγίας Τριάδος
διὰ συνδρομῆς Μισαὴλ Σιναΐτου
μνήαν ἡμεῖς δὲ ἀξιώσατε πάντες
ἐν ἔτει Χῦ ΑΨΜϚ.

Ἡ κτητορικὴ ἐπιγραφὴ σύγκειται ἐκ τεσσάρων ἰαμβικῶν τριμέτρ[ων] ἄνευ τῆς ἐν τέλει χρονολογίας. Εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπιγραφῆς εὑρ[ί]σκονται τὰ γράμματα ΑΚ ἢ μᾶλλον Α|Κ περὶ ὧν θὰ ὁμιλήσω [εἰς] τὴν μεθεπομένην ἐπιγραφήν. Τὸ τελευταῖον μνείαν ἀξιώσατε ἰσ[ο]δυναμεῖ πρὸς τὸ σύνηθες μνημονεύσατε.

Ἐν τῇ αὐτῇ Μονῇ μικρὰ πλὰξ ἐνεπίγραφος ἐντετοιχισμένη εἰς τ[ὸν] πρὸς ἀνατολὰς τοῖχον τοῦ περιβόλου μῆκος 0,42 ὕψος 0,16 (Πίναξ [Δ] ἀριθ. 8).

Ἀναστασίου ἱε-
ρομονάχου
,αχμγ΄

Ἡ μικρὰ ἐπιγραφὴ εἶναι ἀρχαιοτέρα τῆς προηγουμένης καὶ τ[ῆς] ἀνακαινίσεως τοῦ ναοῦ ὑπὸ τοῦ Μισαήλ. Οἱ στίχοι ἐν τῇ ἐπιγραφ[ῇ] ταύτῃ χωρίζονται δι' ἐγχαράκτων γραμμῶν.

Μικρὰ πλὰξ ἐντετοιχισμένη εἰς τὸν δυτικὸν τοῖχον τοῦ περιβόλο[υ] τῆς αὐτῆς Μονῆς μῆκος 0,50 ὕψος 0,25 (Πίναξ Δ ἀριθ. 4). Γράμματα ἀκανόνιστα καὶ ἀναμὶξ κεφαλαιώδη καὶ μικρά.

Α†Κ ἐτελῃοθη τὸ π
αρον Μαρτήου
κε΄ μοναστηρηον
τοῦ ορέου ὥρους
,αψ·κϛ· ΜΗ.

Η ἐπιγραφὴ ἐγράφη ὑπὸ ἀνθρώπου σχεδὸν ἀγραμμάτου καὶ γέμει ὀρθογραφικῶν σφαλμάτων. Εἰς τὴν ἀρχὴν εἶναι χαραγμένα εἰς μέγεθος μέγα καταλαμβάνοντα ὅλον τὸ ὕψος τῆς ἐπιγραφῆς τὰ δύο γράμματα Α Κ μὲ σταυρὸν εἰς τὸ μέσον. Ἐπειδὴ τὰ γράμματα ταῦτα εὑρίσκονται καὶ εἰς τὴν προτελευταίαν ἐπιγραφὴν ἐκ τῆς αὐτῆς Σιναϊτικῆς Μονῆς ἔχουσι πάντως σημασίαν τινὰ καὶ δὲν εἶναι τυχαίως γεγραμμένα. Ὑποθέτω ὅθεν ὅτι εἶναι τὰ 3 ἀρχικὰ γράμματα τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης, εἰς ἣν ἦτο ἀφιερωμένη ἡ περίφημος Μονὴ τοῦ ὄρους Σινᾶ. Πράγματι καὶ εἰς τὰς δύο ἐπιγραφὰς εὑρίσκονται τὰ τρία γράμματα Α Ι Κ. Τὰ ἐν τῷ τέλει τῆς ἐπιγραφῆς δύο γράμματα Μ Η ἀγνοῶ τί σημαίνουσιν.

Χωρίον Γαρύπα Κυδωνίας.

Τριμάρτυρος ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Γεωργίου ἠρειπωμένη νῦν. Εἰς τὸν βόρειον τοῖχον τοῦ βορείου παρεκκλησίου ὑπῆρχε μεγάλη κτητορικὴ ἐπιγραφὴ γραπτὴ ἐφ' ὑγροῖς, τῆς ὁποίας τὸ μὲν ἄνω ἥμισυ σώζεται ἐν μέρει ἀμυδρῶς φαινόμενον, τὸ δὲ κάτω εἶναι ἐντελῶς ἀπεσβεσμένον ὥστε μόνον ἴχνη γραμμάτων τινων νὰ διακρίνωνται.

Ὕψος 0,85 πλάτος 0,42 κατὰ τὴν κορυφὴν καὶ 0,35 κατὰ τὴν βάσιν. Πίναξ Δ ἀριθ. 9.

† Ἀνεκαινίστι [καὶ] ἐκτίστη ἐκ βάθρων
γῆς καὶ ἱστορήθη ὁ θεῖος καὶ πανσε
πτος ναὸς οὗτος τοῦ Ἁγίου καὶ ἐνδόξου
Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ Τροπαι
οφόρου διὰ συνδρομῆς κόπου τε πολλοῦ
. . . . καὶ ἐξόδου Κυροῦ Νικολάου τοῦ Χαρτο-
φύλακα ἅμα δὲ [τοῦ εὐλα]βεστά[του] [καὶ αἰδεσιμ]
ωτάτου Κυροῦ Γεωργίου ἱερέος . . . .
τῆς τιμιωτάτης πρεσβυτέρας Μ[αρίας] . . .
[σὺν τοῖς] τέκνοις αὐτῶν . . . .
τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ κυροῦ . . . .
. . . .

Εἶναι ἀξιοπαρατήρητον ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ταύτῃ ὅτι ταὐτοχρόνως λέγεται ἀνακαινίσθη καὶ ἐκ βάθρων ἐκτίσθη. Τοῦτο μὲ πείθει ὅτι τὸ ἀνακαινίσθη διὰ τῆς τυπικῆς ἐπαναλήψεως καὶ τῆς συχνῆς χρήσεως ἀποτριβὲν ἀπώλεσε τὴν ἀρχικήν του σημασίαν καταντῆσαν νὰ σημαίνῃ ἁπλῶς ἐκτίσθη, δι' ὃ δύναται νὰ λέγηται ὄχι μόνον ἐπὶ πραγματικῆς ἀνακαινίσεως, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἐκ θεμελίων οἰκοδομήσεως.

Περὶ τῆς οἰκογενείας τῶν χαρτοφυλάκων ἐν Κυδωνίᾳ ὡμίλησα καὶ ἀνωτέρω τοῦ λόγου ὄντος περὶ τοῦ κτήτορος τῆς Χρυσοπηγῆς. Ἴσως καὶ οἱ δύο κτήτορες κατήγοντο ἐκ τῆς αὐτῆς οἰκογενείας, δὲν ἦσαν ὅμως, ὡς φαίνεται καὶ σύγχρονοι· διότι ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη φαίνεται ἀρχαιοτέρα τοὐλάχιστον κατὰ ἕνα αἰῶνα. Ἐν τῇ παρούσῃ ἐπιγραφῇ εὑρίσκεται καὶ ὁ δημωδέστερος πρωτόκλιτος τύπος Χαρτοφύλακας.

Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς κόγχης τοῦ αὐτοῦ ναοῦ εἶναι γεγραμμένα μεγάλοις γράμμασι εἰς μίαν μακρὰν σειρὰν ἐλλιπῆ κατὰ τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος τὰ ἑξῆς·

.... ἱερέως ὅσον κὲ τὴν ἐκκλησίαν ἣν ἐκτήσω τῷ τιμίῳ σου αἵματι κὲ τὸν οἶκον τοῦτον φυλάσσεις χρόνους αἰεί .....

Ταῦτα περιέχουσι δέησιν πρὸς τὸν Χριστὸν ὑπὲρ τοῦ κτήτορος ἱερέως καὶ τῆς αἰωνίου στερεώσεως τῆς ἐκκλησίας ἣν ἐκτήσατο τῷ τιμίῳ αὐτοῦ αἵματι καὶ τῆς διατηρήσεως τῆς ἀνακαινισθείσης ἐκκλησίας. Περὶ τῶν τοιούτων ἐπιγραφῶν θὰ εἴπωμεν καὶ ἀλλαχοῦ.

Προφήτης Ἠλίας μεταξὺ τῶν χωρίων Περβόλια καὶ Μουρνιές. (Εἰκὼν 9).

Μικρὸν κομψὸν ἐκκλησίδιον κείμενον εἰς θέσιν μεταξὺ τῶν δύο αὐτῶν χωρίων εὑρισκομένην. Ἡ πρὸς Δ πρόσοψις εἶναι ἐκτισμένη μέχρι τῆς κορυφῆς καὶ τοῦ ἐπ' αὐτῆς ἄλλοτε κωδωνοστασίου ἐκ λίθων τετραγώνων πελεκητῶν. Φέρει ἐν τῇ προσόψει δύο ἐπιγραφὰς λαξευτὰς μίαν ἐπὶ τοῦ ὑπερθύρου εἰς δύο στίχους μίαν δὲ ἄλλην ἐπὶ ζώνης ἐν σχήματι διαζώματος κάτωθεν τοῦ φεγγίτου καὶ ἑκατέρωθεν τοῦ ἀναγλύφου οἰκοσήμου τῶν Καλλιεργῶν. Ἡ ὡραία πρόσοψις τοῦ ἐκκλησιδίου, ὡς φαίνεται καὶ ἐκ τῆς εἰκόνος εἶναι ἑτοιμόρροπος. Ἡ πρώτη

α μῆκος 1,42 καὶ ὕψος 0,20 ἔχει ὑποστῆ φθορὰν κατὰ τὸ δεύ-ἥμισυ τοῦ πρώτου στίχου, καὶ ἔχει οὕτως γεγραμμένη εἰς γράμ-κεφαλαιώδη ἀρχαϊκά.

ΕΔΕΜ·ΚΑΤΟΙΚΩΝ·ΗΛΙΟΥ . . . .
ΚΑΙ·ΝΑΟΝ·ΟΙΚΕΙΝ·ΘΝΗΤΟΣ·ΩΗΜΑΚΑΡ·ΔΕΧΟΥ

ὁ δευτέρου στίχου τὸ ωη φαίνεται μὲν καθαρώτατα ἐν τῇ ἐπι-γῇ ἀλλ' ἐξ ἅπαντος εἶναι λάθος τοῦ χαράκτου ἀντὶ τοῦ ΩΝ ἢ ΩΣ. Τὸ λάθος δεικνύει καὶ τὸ μέτρον τὸ ὁποῖον ἀπαιτεῖ μίαν λαβὴν καὶ οὐχὶ δύο, ὡς θὰ εἴχομεν, ἂν εἶχεν ὀρθῶς τὸ ὤη. Ἡ γραφὴ σύγκειται ἐκ δύο Ἰαμβικῶν τριμέτρων (δωδεκασυλλάβων), ἡ ἔννοια μολονότι ἡ ἐπιγραφὴ εἶναι ἐλλιπὴς εἶναι αὕτη «Ὦ λιού, ὁ ἀξιωθεὶς οἰκεῖν τὴν Ἐδὲμ ὡς ἀθάνατος, δέχου ν κατοικεῖν καὶ τὸν ναὸν τοῦτον ὡς θνητός».

Ἡ ἐν τῷ διαζώματι ἐπιγραφὴ εἶναι ἡ κτητορικὴ τοῦ ναοῦ καὶ αι γεγραμμένη εἰς τρεῖς γραμμὰς διακοπτομένας εἰς τὸ μέσον ὑπὸ οἰκοσήμου τῶν Καλλιεργῶν, ὥστε τὰ γράμματα εἶναι λελαξευμένα ατέρωθεν τοῦ ἀναγλύφου θυρεοῦ. Ἡ ἐπιγραφὴ διακρίνεται διὰ τοὺς αίους καὶ μεγάλους ἀρχαϊκοὺς χαρακτῆρας καὶ ἔχει οὕτως·

ΟΥΡΑΝΟΘΡΕΜΜΟΝ	ΕΜΠΥΡΑΡΜΑΤΕ
ΠΕΤΡΟΝ ΤΟΝ	ΚΑΛΙΕΡΓΗΝ
ΕΡΓΑΤΗΝ ΔΟΜΟΥ	ΣΑΩ α̃ Φ̃ φ̃Η̃

Ὁ οὐρανοθρέμμων ἐμπυράρματος εἶναι αὐτὸς ὁ Προφήτης Ἠλίας, πρὸς ὃν ἀποτεινόμενος ὁ γράψας τὴν ἐπιγραφὴν δέεται αὐτοῦ α σώζῃ τὸν ἐργάτην τοῦ δόμου (τὸν κτήτορα δηλ.) Πέτρον τὸν Καλιέργην. Τὸ σάω εἶναι προστακτικὴ τοῦ ῥήματος σαόω Ὁμη-ρικὴ (Ὀδυσ. 13. 230 καὶ 17. 595). Ἡ χρονολογία τῆς κτίσεως τοῦ ναοῦ εἶναι τὸ 1598.

Περί τε τοῦ ὀνόματος καὶ τοῦ οἴκου τῶν Καλλιεργῶν (ἢ Καλιερ-γῶν) ἴδε διατριβήν μου ἐν Ἀθηνᾶς Τομ. ΙΔ'. σελ. 289, ἔνθα ἐδημο-σιεύθη κατὰ πρῶτον καὶ ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη.

Περὶ τοῦ κτήτορος Πέτρου τοῦ Καλιέργου ἐγὼ τοὐλάχιστον δὲν

γνωρίζω τίποτε ἄλλο. Ὅτι ἦτο ἐκ τῆς μεγάλης ἀρχοντικῆς καὶ ἱε-
ρικῆς οἰκογενείας τῶν Καλλιεργῶν δεικνύει καὶ τὸ οἰκόσημον τὸ ἐν
μέσῳ τῆς ἐπιγραφῆς, ὅπερ συγκείμενον ἐξ ἐναλλασσουσῶν ταινιῶν ἐ-
πέδων καὶ ἀναγλύφων (ἐν τῇ γραφῇ λευκῶν καὶ κυανῶν)
αὐτὸ τὸ οἰκόσημον τοῦ περιφήμου οἴκου ὁμοιάζον οὕτω κατὰ
πτωσιν κατά τε τὰ χρώματα καὶ τὴν διάταξιν αὐτῶν πρὸς τὴν
μερινὴν Ἑλληνικὴν σημαίαν (1).

Ἡ κυρία ἕδρα τοῦ οἴκου τούτου ἦτο ἡ Ῥέθυμνα καὶ μάλιστα
ἐπαρχία Μυλοπόταμος, ἀλλ' ἡ οἰκογένεια οὖσα πολύκλαδος καὶ
λυσχιδὴς διεσκεδάσθη δι' ἐπιγαμιῶν (2) καὶ εἰς ἄλλα διαμερίσματα
τῆς Κρήτης καὶ σήμερον ἀκόμη Καλλέργαι εὑρίσκονται εἰς πολλὰ
σημεῖα τῆς νήσου.

Χωρίον Τὰ Νεροκούρου.

Κάτω τοῦ χωρίου ἐκκλησίδιον τιμώμενον ἐπ' ὀνόματι τῶν Ἁγίων
Τεσσαράκοντα Μαρτύρων (Ἅγιοι Σαράντα). Ἔχει ἐπιγραφὴν ἐν-
ἄνω τῆς θύρας ἐπὶ πλακὸς κοινοῦ λίθου πλαισιουμένης ὑπὸ ἀναγλύ-
φου ποικιλτοῦ περιθωρίου. Μῆκος καὶ ὕψος τῆς πλακὸς 0,55. Εἶναι
ἐσχισμένη εἰς τὸ μέσον καὶ ἔχει ῥωγμὴν πλάτους 0,05. Ὕψος τῶν
γραμμάτων 4-5 ἑκατοστά.

† ΟΙΚΟΔΟΜΗΘΗ Ο ΘΕΙΟϹ
ΟΥΤΟϹ ΚΑΙ ΙΕΡΟϹ ΝΑΟϹ
ΤΟΝ ΑΓΙѠΝ ΤΕϹϹΑΡΑΚΟΝΤΑ
ΜΑΡΤΥΡΟΝ
ΔΙΕΞΟΔΟΥ ΚΑΙ ΚΟΠΟΥ
ΙΩ ΤΟΥ[illegible] ΜΟΡΟΝΗ
ΕΝ ΜΗΝΙ Ϲ[illegible]ΤΕΥΡΙΩ Η
,αφϘ̄Δ̄Ī Z̄

Οἰκοδομήθη ὁ θεῖος
οὗτος καὶ ἱερὸς ναὸς

(1) Περὶ τοῦ οἰκοσήμου τῶν Καλλιεργῶν ἴδε Σάθα προλεγόμενα εἰς τὸ Κρητικὸν θέατρον σελ. μ' σημ. 2.
(2) Περὶ τούτων ἴδε Σάθαν αὐτόθι.

τῶν Ἁγίων Τεσσαράκοντα
μαρτύρων
δι' ἐξόδου καὶ κόπου
Ἰω(άννου του(πίκλην) Μορόνη
ἐν μηνὶ Σεπτεμβρίῳ
,αφϙδ' Ἰνδ(ικτιῶνος) ζ'.

Μεταξὺ τοῦ ὀνόματος Ἰω καὶ τοῦ ἐπωνύμου Μορόνη ὑπάρχει ρὰ τοῦ λίθου ἥτις, ἂν δὲν εἶναι παλαιοτέρα τῆς λαξεύσεως τῆς γραφῆς θὰ εἶχε γράμματά τινα 4-5, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει εἶναι θανὸν ὅτι ἦτο γεγραμμένον του[πίκλην] Μορόνι. Τὸ οἰκογενεια-ὸν τοῦτο ὄνομα δὲν γνωρίζω ἄλλοθεν. Τὸ ἐν τῷ δήμῳ ὅμως Γόρ-νος τῆς Μεσαρεᾶς (ἐπαρχία Καινούργιον) ὑπάρχον χωρίον Μορόνι ροϋποτίθησι καὶ τὸ ἐπώνυμον αὐτὸ ἐν Κρήτῃ.

Χωρίον Τσικαλαρειά.

Ἐκκλησίδιον τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου παρὰ τὸ χωρίον. Πλὰξ κοινοῦ λίθου ἐκτισμένη ἐν τῷ τυμπάνῳ τῆς τριγωνικῆς κόγχης τῆς σχηματιζομένης ἄνω τοῦ ὑπερθύρου ἔχουσα πλάτος καὶ ὕψος 0,37, ἄνευ τοῦ περιθωρίου. Ἡ πλὰξ εἶναι πολλαχοῦ σεσαθρωμένη καὶ τὰ γράμματα κατὰ τὸ πλεῖστον ἀποτετριμμένα καὶ ἠφανισμένα. Εἶναι κεφαλαιώδη μικροῦ σχήματος ἀρχαϊκά. Ἡ ἐκκλησία κατὰ τὴν ἐγχώριον παράδοσιν ἦτο τοῦ Χριστοῦ, ἀλλ' ὁ Ὀθωμανὸς ἀγᾶς ἐν τῷ κτήματι τοῦ ὁποίου ἔκειτο διέταξε νὰ μετονομασθῇ καὶ ἑορτάζηται τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου.

Ἀναγινώσκονται μετὰ τῶν βεβαίων συμπληρώσεων τὰ ἑξῆς.

Οἰκοδο[μήθη] ὁ θεῖος οὗτος
[καὶ πάνσεπτος τ]οῦ Κῦ ἡμῶν Ιη-
[σοῦ Χριστοῦ] δι' ἐξόδου καὶ κόπου
. . . .
. . . .
ἅμα συμβίας καὶ τῶν τέκνων
αὐτοῦ ,αχβ' Ἀπριλ(ίου) ιε'.

Εἶναι ἠφανισμέναι ἐντελῶς αἱ γραμμαὶ τετάρτη καὶ πέμπτη αἷς περιείχετο τὸ ὄνομα καὶ οἱ τίτλοι τοῦ κτήτορος.

Ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ χωρίου μικρὰ ἐκκλησία τοῦ Ἀρχαγγέλου χαήλ. Ἔχει ἐπιγραφὴν λαξευτὴν ἐπὶ πλακὸς ἐκτισμένης ἐντὸς ναοῦ εἰς τὸν δυτικὸν τοῖχον κάτωθι τοῦ φεγγίτου. Ἡ πλὰξ εἶναι θραυσμένη εἰς δύο καὶ ἔχει ὕψος 0,20 μῆκος 0,34. Πίναξ Δ ἀριθ.

1602
† ἐτεληόθι ὁ θιως καὶ ὑερὸς
ναὸς τοῦ Ταξυάρχου Μη
χαὴλ δι' ἐξόδου καὶ
κόπου ἱερέος Μηχαὴλ Κα
λογεροπούλου κτήτο
ρας α΄.

Εἰς τὴν κόγχην τοῦ αὐτοῦ ναοῦ ὑπάρχει ἄλλη ἐπιγραφὴ γραπτὴ ἐφ' ὑγροῖς εἰς δύο γραμμάς. (Πίναξ Δ ἀριθ. 5).

Μηχαὴλ Μανουὴλ Σταμάτι Ραυτόπουλοι
μνημόνεβε αὐτοὺς αἰωνίως.

Ὁ μὲν κύριος κτήτωρ τοῦ ναοῦ Μιχαὴλ Καλογερόπουλος ἱερεὺς φαίνεται ὅτι ἔκτισε τὸν ναὸν ἰδίαις δαπάναις, οἱ δὲ ἄλλοι τρεῖς Μιχαὴλ Μανουὴλ καὶ Σταμάτης Ῥαυτόπουλοι (ἴσως ἀδελφοί) θὰ ἐκαλλώπισαν ἴσως αὐτὸν δι' εἰκόνων ἢ ἄλλως πως, δι' ὃ ἐγράφησαν τὰ ὀνόματα αὐτῶν εἰς τόπον καταφανῆ ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ, ἵνα ὁ λειτουργῶν ἱερεὺς ἑκάστοτε βλέπων αὐτὰ τὰ μνημονεύῃ κατὰ τὴν μυσταγωγίαν.

Τὰ οἰκογενειακὰ ἐπώνυμα ἐκ τῶν συνήθων.

Χωρίον Ἀλικιανοῦ. Γνωστὸν διὰ τὸ τραγικὸν ἐπεισόδιον τῶν Κρητικῶν γάμων, οὗ τὸν πυρῆνα παραλαβὼν ὁ Σπυρίδων Ζαμπέλιος ἐκ τῶν Ἐνετῶν χρονογράφων διέπλασεν ἐν τῷ ἱστορικῷ μυθιστορήματί του, ὃ ἐπιγράφει Κρητικοὺς Γάμους. Σῴζονται εἰσέτι τὰ ἐρείπια Ἐνετικῆς ἐπαύλεως, τὰ ὁποῖα οἱ σημερινοὶ κάτοικοι δεικνύουσιν ὡς τὸ μέγαρον τοῦ Φραγκέσκου Δαμολίν, ἐν ᾧ διεδραματίσθησαν τὰ

ραφόμενα ὑπὸ τοῦ Ζαμπελίου ἐκ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ Καντα-
υ κατὰ τὸ ἔτος 1570.

Ἐν τῷ χωρίῳ σῴζεται μικρὰ ἐκκλησία ἐν σχήματι Ἑλληνικοῦ ροῦ κατάγραφος τοὺς τοίχους· ἀλλ' εἰς νεωτάτην ἐπιδιόρθωσιν λεῖπται τῶν τοιχογραφιῶν ἐκαλύφθησαν ὑπὸ ἀσβεστοκονίας. Φέ-την ἑξῆς ἐπιγραφὴν γραπτὴν μέλανι χρώματι ἐπὶ λευκοῦ ἐδάφους ος 0,27 ὕψος 0,21. (Πίναξ Δ ἀριθ. 3).

Μνήστητι Κύριε τῆς ψυχῆς τοῦ Δούλου σου Παπᾶ
Μηχαὴλ τοῦ Μαστραχᾶ
ἔτους ,ϛωϡλη. Ἠστορήθι δὲ
διὰ χειρὸς ἐμοῦ τοῦ ἁμαρτωλοῦ Παῦλο
τοῦ Προβατᾶ

Ἡ χρονολογία εἶναι 6938 (τὸ ω εἶναι ἡ κατάληξις τοῦ τακτι-ῦ) ἀπὸ κτίσεως ἤτοι 1430 ἀπὸ Χριστοῦ γεννήσεως. Τὸ ἐπώνυμον ιστραχᾶς σῴζεται καὶ μέχρι σήμερον, ἐφ' ὅσον γνωρίζω, ἐν τῷ ρίῳ Γέργερι Καινούργιου, εἷς δὲ τῶν τολμηροτέρων καὶ ἡρωϊκω-ων ὁπλαρχηγῶν τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1866 ἐλέγετο Φρ. Μα-ραχᾶς φονευθεὶς εἰς τὴν μάχην τὴν παρὰ τὸ χωρίον Ἀσίταις κλεβυζίου τῷ 1868.

Ὁ ἱστοριογράφος (ζωγράφος) τοῦ ναοῦ ἐκαλεῖτο Παῦλος Προ-ιτᾶς.

Μοναστήριον τῆς Ἁγίας Τριάδος τῶν Τζαγκαρόλων ἐν Ἀκρω-ηρίῳ. Μεγαλοπρεπὴς Μονὴ κτισθεῖσα κατὰ τοὺς τελευταίους χρό-νους τῆς ἐν Κρήτῃ Ἑνετοκρατίας ὑπὸ τῶν δύο εὐγενῶν καὶ πλου-ίων ἀδελφῶν Ἱερεμία καὶ Λαυρεντίου τῶν Τζαγκαρόλων. Ὁ Κορνήλιος ἐν τῇ Ἱερᾷ Κρήτῃ (vol I. p. 225) ἀναγράφει αὐτὸ μεταξὺ τῶν Μοναστηρίων τοῦ τμήματος (territorium) Χανίων «Monasterium Sanctissimae Trinitatis de Acrotiri».

Εἰς τὴν ἐξωτερικὴν πύλην σῴζει δύο κτητορικὰς ἐπιγραφὰς τοῦ αὐτοῦ περίπου περιεχομένου τὴν μὲν δεξιὰ τῷ εἰσερχομένῳ Λατινι-στί, τὴν δὲ ἀριστερὰ Ἑλληνιστὶ λαξευτὰς ἐπὶ μεγάλων πλακῶν.

Ἡ Λατινικὴ ἐπιγραφὴ ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Sonnini (Voyage en Grèce et en Turquie 1801 vol. I. p. 358. 359)

I — . : τοῦ ἐφάνη ἀκατανόητος καὶ εἰς τ:
αἷς —ενη μὴ μαρτυροῦσα μεγάλην παιδείαν
. — ...rt bizarre à peu près intelligible. V
χο - ..ue j'ai copié fidelement (sic) et q..
νο ..: dée de l'érudition de son auteur !,
θ. .. ..τε πάντως ἡ ἐπιγραφὴ θὰ διετηρεῖτο κα·
. ..ιαδικὰς φθορὰς τὰς ὁποίας ἔχει σήμερον.
- ..ην ἐδημοσίευσεν μετὰ τεσσαράκοντα π.. -
..ητὴς ὁ πολυμαθὴς Pashley (Travels in C.
. ..ε δύο μόνον μικρὰ ἀβλεπτήματα εἰς τὴν ..
. ..: *Zancarolae* καὶ τῆς γενικῆς *prosapiae*. ..
.. ..τ τὸ τελικὸν *e* ἔχει καὶ οὐράν, ὅπερ δηλοῖ τ.. '
) Pashley διώρθωσε καὶ δύο σφάλματα τοῦ ;
: ε ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ἤτοι τὸ *solertissimous* (ἀντὶ- :
: *..ic*.

— ..ας ἐπιγραφὰς ταύτας δημοσιεύω κατὰ τὰ χάρτ..
— ι. α παρακληθεὶς ὑπ' ἐμοῦ λίαν προφρόνως μοι πα..
. ..ηγητὴς τοῦ ἐν τῇ Μονῇ ὑπάρχοντος σήμερον Ἱερ..
.. Γεωργ. Στεφανάκις. Καὶ τὴν μὲν Λατινικὴν δη..
. .. μεταγραφῇ διὰ μικρῶν γραμμάτων, τῆς δὲ Ἑλλ..
. . ..ὴν φορὰν δημοσιευομένης ἐπισυνάπτω καὶ εἰκόνα εἰλη..
. ..αρτίνου ἐκμάγματος. (Ἴδε εἰκόνα ἀριθ. 10).
: ..ικῆς ἐπιγραφῆς τὸ μῆκος 0,70, τὸ ὕψος 0,50 καὶ ἐ..
— . .. γραμμάς.

Praeclaro a sinu Zancarolae pro
sapiae creti Hieremias sapientissi-
mus et Laurentius solertissimous
germani ambo sacrifici et inj
uges magna cum impensa et a-
crimonia talia gesserunt; ille
enim sufficienter inceptis la-
borem impendit eumque con-

..s Cappelli Dizionario di abbreviature p. 100 (Manuali Hoepli Mi-
.. ..)

fecit honeste, hc vero propagator illius voti supplevit reliqvum et hoc perpulchrum funditus templum instauravit.

Ἡ Ἑλληνικὴ ἔχει τὰ αὐτὰ μέτρα ἀλλ' ἀποτελεῖται ἐξ ὀκτὼ μόγραμμῶν οὕτως·

ἐξ εὐγενῶν φύντες τῆς τῶν Τζανκαρόλων
...ῆς Ἱερεμίας ὁ σοφώτατος Λαυρέντιός τε ὁ θ-
...άσιος οἱ αὐτάδελφοι ἄμφω θύται καὶ ἄζυγες χειρὶ π-
...ῇ καὶ δαπάνῃ τάδε ἐδοίμαντο· ὁ μὲν γὰρ τοὔργου ἱκα-
... ἀψάμενος ὁσίως ἀφύπνωσεν· ὁ δὲ τὸν
...ὸν ἐκοίνῳ σκοπὸν ἔχων τοὔλειπὲς ἐξεπερ-
... καὶ τὸν περικαλλῆ τοῦτον ναὸν ἐκ θεμελίον
ἤγειρε † ͵αχλδ΄.

...φάλματα τοῦ χαράκτου βεβαίως πρέπει νὰ θεωρηθῶσι τὸ ἐδοί...ντο εἰς τὸν 4 στίχον, τὸ ἐκοίνῳ εἰς τὸν 6, τοὔλειπὲς εἰς τὸν ...ὸν καὶ τὸ ἐκ θεμελίον εἰς τὸν προτελευταῖον.

Ἡ χρονολογία (1634) ὑπάρχει μόνον εἰς τὸ Ἑλληνικὸν κείμενον. Παραβάλλων τις ἀμφοτέρας τὰς ἐπιγραφὰς εὑρίσκει αὐτὰς οὐχὶ ...λῶς ὁμοίας κατὰ τὸ περιεχόμενον, ἐν ᾧ προφανῶς ἡ μία εἶναι ...άφρασις τῆς ἄλλης καὶ κατὰ τὴν γνώμην μου ἡ Λατινικὴ εἶναι ...ράφρασις τῆς Ἑλληνικῆς, ἥτις θὰ συνετάχθη πρώτη ὑπ' αὐτοῦ ἴσως ...ῦ κτήτορος (τοῦ ἐπιζήσαντος ἐκ τῶν δύο ἀδελφῶν). Ἡ οὐσιώδης ...αφορὰ μεταξὺ τῶν δύο κειμένων εἶναι εἰς τὰς γραμμὰς 7 καὶ 8 τοῦ ...τινικοῦ καὶ 4 καὶ 5 τοῦ Ἑλληνικοῦ. Τὸ μὲν Λατινικὸν κείμενον ἔχει «*ille enim sufficienter inceptis laborem impendit eumque confecit honeste*» (ἤτοι ἐκεῖνος μὲν ἱκανῶς τῷ ἔργῳ ἐπόνησε καὶ ...τὸν ἐντίμως ἐξεπέρανε), τὸ Ἑλληνικὸν ὅμως τὸ ἀντίστοιχον ἔχει «ὁ μὲν γὰρ τοὔργου ἱκανῶς ἀψάμενος ὁσίως ἀφύπνωσεν» δηλ: ...ᾶγμα ἐντελῶς διάφορον. Πιστεύω ὅτι ὁ Λατῖνος ἢ Ἑνετός, ὅστις ...ετέφρασεν ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ, δὲν ἦτο κάτοχος τῆς γλώσσης τῆς Ἑλληνικῆς ἐντελῶς καὶ δὲν κατενόησε τὴν φράσιν καὶ μάλιστα τὸ ῥῆμα

…ν. ἐκοιμήθη, ὡς λέγεται καὶ σήμερον
…ιζῶν), οὕτω δὲ ἀπέδωκε τὴν ἔννοιαν
…τε νὰ ἐκφράσῃ πρᾶγμα ἄρδην ἀντ…
…ν τῆς ἐπιγραφῆς δηλ: ὅτι τὸν ναὸν
…ήτωρ, ἐν ᾧ τὸ Ἑλληνικὸν κείμενον
…κανῶς μὲν ὁ πρῶτος ἥψατο τοῦ ἔργου.
…τας ἀδελφός.
…ρων μοναχῶν ἐτελεύτησε πρῶτος καὶ π…
…ται καλῶς ἐκ τοῦ κειμένου. Διότι ἂν μὲν
…ὲ κατὰ τὴν ἀρχαίαν χρῆσιν· τὸ πρῶτον ἀ…
…ευταῖον καὶ τὸ ὁ δὲ εἰς τὸν πρῶτον, ἤτοι ἀπ…
…ω δὲ ὁ Ἱερεμίας καὶ ἐξεπέρανε τὸν ναόν. Ἀ…
…τάκτης τοῦ κειμένου ἠκολούθει τὸν κανόνα…
…αι παρὰ τοῖς ἀρχαίοις δὲν ἐφυλάττετο σταθερῶς
…ομαι τὸ ἐναντίον, ὅτι δηλ: ἡ ἀναφορὰ γίνε-
…θ' ἣν ἐτέθησαν τὰ ὀνόματα αὐτῶν εἰς τὴν ἀρ…
…ύτως ἐνόησε καὶ ἡρμήνευσεν αὐτὰ καὶ ὁ μεταφρ…
…ικὸν ἀποδώσας τὸ ὁ μέν, ὁ δὲ διὰ τοῦ *ille, h…*
…νεν ὁ Ἱερεμίας καὶ ἐπέζησεν ὁ Λαυρέντιος. Οἱ Τζα…
…ruolo) ἦσαν οἰκογένεια Ἑνετική. Πολλαχοῦ δὲ εὑρ-
…ομεν ἀποδιδόμενον εἰς Ἑνετοὺς ἀποίκους καὶ τιμα-
…ξὺ ἄλλων ἀναφέρομεν τὸν Ἀντώνιον Zancharolo…
…ατον, ὅστις διεμαρτυρήθη, διότι ἡ Ἑνετικὴ Κυβέρνησις
…τη εἰς ἄλλον Ἑνετὸν ἄποικον τὸν Marco Zanono δ…
…ιαν τῆς καλλιεργίας τοῦ σακχαροκαλάμου ἐν Κρήτῃ,
…ει ὅτι αὐτὸς πρότερον εἰς τὰ κτήματά του εἶχεν εἰσαγάγ…
…ιαν τοῦ προϊόντος τούτου, ἠναγκάσθη δὲ ἡ Κυβέρνησις
…ση τὸ δίκαιόν του καὶ νὰ τῷ ἐπιτρέψῃ τὴν ἐξακολούθη-
…λλιεργίας τοῦ εἴδους τούτου, τοῦτο δὲ συνέβη τὸν Ἰο-
…28 (πρβλ. Noiret, Documents inedits p. 352). Ὁ
…νιος Zancharolo ἀναφέρεται παρὰ Noiret p. 464,
…ὲ καὶ *Paulo* ἐπίσης ἀναφέρονται ἐν σελ. 464 καὶ 465.
…ληνίσθη κλάδος τις τῆς οἰκογενείας ταύτης δὲν γνωρίζομεν,
…ὅμως εἰς ἐποχὴν ἀρκετὰ παλαιάν, ἀφ' οὗ εὑρίσκομεν ἐν Χαν-
…190 Ἰωάννην τὸν Τζαγκαρόλαν συντάσσοντα τὴν διαθή-

του ἐνώπιον τοῦ νοταρίου Μανουὴλ Ὑαλινᾶ (ἴδε Σάθα Μεσαιων. ιοθ. Τομ. VI σελ. 659). Ἡ οἰκογένεια διετηρήθη καὶ μετὰ τὴν σιν τῆς Κρήτης ὑπὸ τῶν Τούρκων ἐν Κεφαλληνίᾳ ὅπου κατέφυ- ὡς φαίνεται, φυγοῦσα ἐκ Κρήτης. (Ἴδε Ἁρμονίαν Ἀθηνῶν 1900 σελ. 228 καὶ ἑξῆς, ὅπου γίνεται λόγος περὶ τοῦ περιφή- Ἁγιογράφου Στεφάνου τοῦ Τζαγκαρόλα)· Γεωργιλλᾶς Τζαν- όλας ἀπαντᾷ καὶ εἰς ἐπιγραφικὸν χάραγμα ἐκ τῆς ἐκκλησίας τοῦ τοῦ κάτω τοῦ μετοχίου Μπεϊλίτικο (τοῦ χωρίου Κακοδίκι) τῆς χίας Σελίνου.

Σέλινον.

Χωρίον Κακοδίκι, συνοικία Τζιναλιανά.

Ναὸς τοῦ Ἀγ. Ἰσιδώρου καὶ σήμερον ἐνοριακὸς τοῦ μετοχίου. ει ἐπιγραφὴν ἐντὸς εἰς τὸν βόρειον τοῖχον γραπτὴν ὕψ. 0,46, τος 0,39. Πίναξ Δ ἀριθ. 10.

Ἀνεκενίσθι ὁ πάνσεπτος οὗτος καὶ θεῖος ναὸς
ῦ ἁγίου ἐνδόξου καὶ μεγαλομάρτυρος Εἰσιδώρου διὰ
νδρομῆς καὶ ἐξόδου Μηχαὴλ τοῦ Κοπολάτι καὶ τῆς συμβίου
τοῦ καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ Νηκίτα, Γεωργίου Μανουὴλ τῶν
ανησκάδων καὶ τοῦ ἐξαδελφοῦ Μιχαὴλ τοῦ Κανησκᾶ
αὶ Θωμᾶ τοῦ Νταβαλιέρο ἔτους ,ϚϘΚ[illegible]

Ὁ μὲν πατὴρ κτήτωρ λέγεται Μιχαὴλ Κοπολάτης οἱ δὲ υἱοὶ φέ- ουσι τὸ ἐπώνυμον Κανησκᾶδες. Ἡ διαφορὰ τοῦ ἐπωνύμου μεταξὺ ατρὸς καὶ υἱῶν ἐξηγεῖται, μοὶ φαίνεται, ἂν παραδεχθῶμεν ὅτι οὗ- οι δὲν ἦσαν γνήσιοι υἱοί του ἀλλὰ προγονοί του ἤτοι υἱοὶ τῆς γυ- ικός του ἐκ προγενεστέρου γάμου.

Τὸ Κοπολάτης εἶναι ἐσχηματισμένον κατὰ τὸ δρομολάτης (=ὁδοιπόρος), τὸ δὲ Κανισκᾶς παρήχθη ἐκ τῆς Βυζαντιακῆς λέ-

... κανοῦν) καὶ ἐσήμαινε τὸν καλαθοποιὸν τὸν πλ...
... (1).

... λογίας διακρίνονται καλῶς τὰ τρία πρῶτα στοιχεῖα, ... εἶναι Α ἢ Δ ὥστε ἔχομεν 6921 ἢ 6924 ἀπὸ κτίσ... ... ἢ 1416 ἀπὸ Χριστοῦ. Εἰς τὸν αὐτὸν τοῖχον τοῦ ... ... χάραγμα ἔχον τὴν χρονολογίαν 1440.

Χωρίον Πλεμενιανά.

Ἐκκλησίδιον τοῦ Ἁγίου Γεωργίου ἔξω τοῦ χωρίου κατάγρα... τοὺς τοίχους. Εἰς τὸν βόρειον τοῖχον φέρει ἐπιγραφὴν γραπτὴν ... ὑγραῖς, ἀλλ' ἕνεκα τῶν καταρρεόντων ὑδάτων ἔχει ὑποστῆ φθ... πολλαχοῦ καὶ ἦτο ἄλλως ἐξ ἀρχῆς δυσανάγνωστος διὰ τὴν κακογρ... φίαν καὶ τὸ ἀκανόνιστον τῶν χαρακτήρων. Διὰ τοῦτο μόνον ἀπ... κατώρθωσα νὰ ἀναγνώσω τὰ πλεῖστα. Μῆκος 1.48 ὕψος 0,14 ... γεγραμμένη εἰς 4 μακρὰς σειράς.

[ἱσ]τωρήθη καὶ ἀνεγράφυ ω θή(ος) καὶ πάνσεπτος ναὸς το...
ἁγίω μεγαλομάρτυρος Γεωργίου [δι]ὰ σινεργίας καὶ κόπ...
καὶ μόχθου πολλοῦ . . . . ἐν μοναρχη. Ἀτρον...
κου τ . . . . . καὶ τῆς συμβίου αὐτοῦ . . . . Μηχαὴ...
το το[υπίκλην) Καλνηκοῦ καὶ Νικολάου τοῦ Καλνηκοῦ κ...
τῆς σινβήου αὐτοῦ . . . . Ἰνδικτιῶνος τρίτης † ἔτου...
,ϚϠΙΗ ευσεβεστ . . . Γόργη Καζορᾶ. Νικολα Βρυβου. Ιω Κ...

Ὁ ναὸς ἱστορήθη κατὰ τὴν σαφῶς διακρινομένην χρονολογία... 6918 ἀπὸ κτίσεως ἤτοι 1410 ἀπὸ Χριστοῦ, Ἰνδικτιῶνος τρίτης κα... ἐν τούτοις ἀναφέρεται ἡ μοναρχία τοῦ Ἀνδρονίκου (τοῦ Παλαιολό-γου). Ἀλλ' ὁ τελευταῖος τῶν Ἀνδρονίκων ἐβασίλευσεν μόνον μέχρι τοῦ 1379, κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1410 βασιλεὺς ἦτο ὁ Μανουὴλ Παλαιο-λόγος. Ἡ ἀντίφασις αὕτη πιθανῶς προέρχεται ἐκ τῆς ἐλλιποῦς ἀνα-γνώσεως τῆς ἐπιγραφῆς καὶ ἴσως ἔγιναν δύο ἀνακαινίσεις κατὰ δια-φόρους ἐποχάς. Τὰ τρία τελευταῖα ὀνόματα τὰ ἐν τῇ τετάρτῃ σειρᾷ ...

(1) Περὶ τῆς τροπικῆς σημασίας τῆς λέξεως ἴδε Ἀθηνᾶς Τομ. ΙΔ σελ. 327 σημ. 1.

γεγραμμένα διὰ μικροτέρων γραμμάτων καὶ θὰ εἶναι τὰ ὀνό-
τα τῶν ἱστοριογράφων (τῶν ζωγράφων τοῦ ναοῦ) ἢ ἀνακαινιστῶν
τέρας τάξεως.

Τὸ μὲν οἰκογενειακὸν ὄνομα Καλνηκὸς δὲν ἀπήντησα ἀλλαχοῦ, δὲ Καζορᾶς καὶ Βρύβος (Καζουρὸς καὶ Βερύβος) εἶναι καὶ σή-ον συνήθη ἐν ταῖς δυτικαῖς ἐπαρχίαις τῆς Κρήτης.

Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ παρὰ τὸ αὐτὸ χωρίον. Τὸ ἀνατολικὸν ιστ τοῦ νῦν ναοῦ εἶναι ἀρχαιότατον καὶ κατάγραφον καλαῖς τοιχο-φίαις κατεστραμμέναις νῦν κατὰ τὸ πλεῖστον. Εἶχε κτητορικὴν γραφὴν κατεστραμμένην νῦν σχεδὸν παντελῶς πλὴν ὀλίγων γραμ-των κάτωθεν γυναικὸς (τῆς κτήτορος;) προσευχομένης μὲ ἀνοι-ας τὰς χεῖρας πρὸς τὸν ἄνω αὐτῆς εἰκονισμένον Χριστόν.

Φέρει διάφορα χαράγματα εἰς τὸν βόρειον τοῖχον, ἐν οἷς ἀναγινώ-ομεν τὰς χρονολογίας 1362, 1399 1426, ἐξ ὧν εἰκάζομεν ὅτι ἡ κλησία θὰ ἦτο ἀρχαιοτέρα ἴσως τοῦ 12 ἢ 13 αἰῶνος.

Ἐπίσης ταῦτα

hic fuit yohan. Ulacho.
Vamaxius (;) Damila.

Ἡ κόγχη ἰδίως τοῦ ναοῦ εἶναι ῥυθμοῦ καθαρῶς Βυζαντιακοῦ ἐκτι-μένη διὰ ποικιλτῶν κεράμων ἐναλλασσουσῶν πρὸς τοὺς λίθους. Φαί-ονται δὲ μετεκτισμένα καὶ ἀρχιτεκτονικὰ λείψανα ἀρχαιοτέρου οἰκο-ομήματος πάλιν Χριστιανικοῦ ναοῦ, οἷον κιόνες ἐκ λίθου καὶ μαρ-άρου, κιονόκρανα, σταυροὶ ἀνάγλυφοι ἐπὶ πλακῶν καὶ τὰ ὅμοια.

Χωρίον Κακοδίκι Μετόχι Μπεϊλίτικο

Ἐκκλησία τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαὴλ (κοινῶς Ἀστράτηγος) κατάγραφος λαμπραῖς τοιχογραφίαις ἐφ' ὑγροῖς. Εἶχε μεγάλην κτη-τορικὴν ἐπιγραφὴν εἰς τὸν δυτικὸν τοῖχον ὄπισθεν τῆς θύρας, ἀλλ' ἠφανίσθη ἀποξεσθέντος τοῦ κονιάματος. Ἤρχιζε διὰ τῆς φράσεως

ΜΝΗΣΘΗΤΙ ΚΕ̄

Ἐν τῷ βορείῳ τοίχῳ ἀναγινώσκονται χαράγματά τινα δι' ἀκίδος κατὰ τὸ πλεῖστον χρονολογίαι π. χ.

ξεα
τὰ

τέ
δ
ε

Inta 1475 ad XV marzo

... ρώσεως τοῦ Χριστοῦ (κοινῶς 'Αφε...
... μετοχίου. Ἄνω τῆς θολωτῆς στε...
... ποιηθέντα ἴσως ἐπὶ Ἑνετοκρατίας ...
... σιν, ἀλλὰ κατεστραμμένον νῦν κατα ...
... γραφικὰ χαράγματα Ἑλληνιστὶ καὶ Ἰτ...
... ἦτα τοῦ τυπικοῦ hic fuit), ἐξ ὧν ἀναγρα...

... die 27 . . . . .
... γ) 1558
... γιλλᾶς Τζανκαρόλα ἔγραψεν
‚αυφο Μαρτίου στὰς Η΄.

... Ἐκκλησία διμάρτυρος εἰς θέσιν Τρούλ...
... πλησίον τοῦ ἀκρωτηρίου, ὃ φέρει τὸ ὄνο...
... Ἡ μία ναῦς τοῦ ναοῦ ἦτο λαμπρῶς τοιχογρα...
... ὁπωσοῦν καλῶς, ἕως ὅτου κατά τινα τῶν τι...
... στρατὸς Τουρκικὸς κατασκηνώσας ἐνταῦθα ...
...
... τῶν τοιχογραφιῶν εἰς τὸν πρὸς Ν. τοῖχον συ...
... μικροῖς γράμμασι διὰ λευκοῦ χρώματος ἐπ...
... Ἴδε πίνακα Ε ἀριθ. 5 ἤτοι

... πουλος καὶ τῆς σημβηου και τον τεκνον
... πετρόπουλου καὶ τῆς σημβηου και τον τεκνον
... του σκλαβου καὶ τῆς συμβηου και τον τεκνον
... κοπηδζη και της σημβηου και τον τεκνον
... ρακηνουδενα και τον τεκνον
... και της σημβηου

† γεωργιου του μουσουρου και της σημβιου και τον τεκνον
† Βασιλου του λακου και της σημβιου καὶ τον τεκνον
† νηκητας ο κοπησζης και της σημβιου και τον τεκνον
† Γεωργίου του κοπησζης και της σημβιου και τον τεκνον
† Γεωργιου και της σημβιου και τον τεκνον
† Θεοδορος ο καιφαλας και της σημβιου και τον τεκνον
† λεον ο Λογγινος και της σημβιου
† ιω ο κοπησζης και της σημβιου και τον τεκνον
† μιχαηλ ο κοπησζης και της σημβιου και τον τεκνον

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα τινὰ ἐφθαρμένα καὶ ἀνάγνωστα.

Πότε καὶ διατί ἐγράφησαν τὰ ὀνόματα ταῦτα δὲν εἶναι ἴσως δύσκολον νὰ εἰκάσωμεν. Ἀφ' οὗ εἶναι γεγραμμένα διὰ τῆς αὐτῆς χειρὸς καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ κατ' ἀκολουθίαν σύγχρονα ὑποθέτομεν ὅτι εἶναι τὰ ὀνόματα εὐπόρων οἰκογενειαρχῶν τῶν πλησιοχώρων χωρίων, οἵτινες συνέδραμον εἰς τὴν τοιχογράφησιν καὶ ἴσως καὶ τὴν ἄλλην ἀνακαίνισιν τοῦ ναοῦ, ἐξοχικοῦ μὲν ἀλλ' ἀρκετὰ εὐπρεποῦς. Ἂν ἐσῴζετο ἡ κτητορικὴ τοῦ ναοῦ ἐπιγραφὴ θὰ ἡρμηνεύετο τὸ πρᾶγμα ἀσφαλέστερον καὶ θὰ ἐγνωρίζομεν καὶ τὸν χρόνον καθ' ὃν ἐγράφησαν αἱ ἀνωτέρω ἐπιγραφαί· ἐκ τοῦ σχήματος τῶν μικρῶν γραμμάτων δύναταί τις νὰ εἰκάσῃ τὸν 13 ἢ 14 αἰῶνα. Καὶ τὰ μὲν ἀνωτέρω ὀνόματα εἴπομεν ὅτι εἶναι γεγραμμένα εἰς τὸν πρὸς Ν. τοῖχον μεταξὺ τοιχογραφιῶν, εἰς δὲ τὴν εἰκονόστασιν, ἥτις ἦτο κτιστὴ κεκοσμημένη διὰ γραφῶν, κατὰ τὸ ἀριστερὸν μέρος εἰκονίζεται μοναχὸς ὄρθιος ἔχων νῦν τὸ πρόσωπον ἐφθαρμένον, ἄνω δὲ αὐτοῦ μικροῖς γράμμασιν

Δέησις τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ Ἰωαννικίου μοναχοῦ.

Ἴσως οὗτος θὰ εἶναι ὁ κύριος κτήτωρ τῆς ἐκκλησίας ἢ τοὐλάχιστον ἐδαπάνησε διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ διακόσμησιν τῆς εἰκονοστάσεως.

Ἐκ τῶν οἰκογενειακῶν ἐπωνύμων ἐπαναλαμβάνεται τὸ Κοπήσζης πεντάκις, ἐξ οὗ ἕπεται ὅτι οἱ φέροντες αὐτὸ θὰ ἀπετέλουν μεγάλην οἰκογένειαν ἐγκατεστημένην εἰς ἓν ἢ πλειότερα τῶν πλησιοχώρων χωρίων· εἶναι μάλιστα παράδοξος ἡ στερεοτύπως ἐπαναλαμβανομένη γραφὴ Κοπήσζης, ἐν ᾧ ἴσως θὰ προεφέρετο Κοπίτζης ἢ Κοπίστζης· ἀλλαχόθεν δὲν γνωρίζω τὸ ὄνομα.

Τὰ Πασαλόπουλος καὶ Πετρόπουλος ἔχουσι τὴν συνήθη κ
τὴν ἐποχὴν ταύτην πατρωνυμικὴν κατάληξιν.

Τὸ Σκλάβος εἶναι σύνηθες ἐπίθετον ἐν Κρήτῃ. Σκλάβοι καὶ Σθ
βοι ἐλέγοντο παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς οἱ σήμερον λεγόμενοι Σλαυ
Ἐντεῦθεν τὰ χωρία τὰ ὁποῖα φέρουσι τὸ ὄνομα τοῦτο καὶ μέχρι
μερον ἐν Κρήτῃ ἤτοι Σκλάβοι καὶ Σκλαβεδιάκου ἐν Σητ
Σκλαβεροχῶρι ἐν Πεδιάδι, Σκλαβοποῦλα ἐν Σελίνῳ ἔχουσι
ἀρχὴν αὐτῶν ἐκ τῶν Σλαύων ἀποίκων οἵτινες μετὰ τὴν ἀνάκτ
τῆς Κρήτης ὑπὸ Νικηφόρου τοῦ Φωκᾶ κατὰ τὸ 961 ἀπῳκίσθησαν
Κρήτην πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ ἰθαγενοῦς Χριστιανικοῦ στοιχείου, τὸ ὁπ
εἶχεν ἐξασθενήσει σημαντικῶς ἕνεκα τῆς καταπιέσεως τῶν Ἀραβ
Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ διὰ τὰ χωρία Ἀρμένοι (ἐν Σητείᾳ, Ρ
θύμνῃ καὶ Ἀποκορώνῳ) τὰ λαβόντα τὸ ὄνομα ἐκ τῶν Ἀρμεν
ἀποίκων Ἀρμενοχωριὸ (ἐν Κισάμῳ) καὶ Ἀρμανώγεια (=Α
μένια ἀνώγεια ἐν Μονοφατσίῳ). Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐξηγ
χωρίον Βουλγάρω (ἐν Κισάμῳ), Βαρβάροι καὶ Βαρβάρω (ἐν Π
διάδι) καὶ Τσακώνω (ἐν Σελίνῳ). Πιθανὸν δέ μοι φαίνεται ὅτι δ
ἰστάλησαν πάντες οὗτοι ἐκ Κ/πόλεως, ἀλλ' ὅτι καὶ πολλοὶ τούτ
θὰ ἦσαν ἐκ τῶν βαρβάρων ἀλλὰ Χριστιανῶν μισθοφόρων τοῦ Νικη
φόρου Φωκᾶ, τοὺς ὁποίους οὗτος μετὰ τὸ πέρας τῆς ἐκστρατείας ἀ
ἀπέλυσε τῶν τάξεων τοῦ στρατοῦ καὶ εἰς τοὺς ὁποίους θὰ παρεχώ
ρησε γαίας ἀδεσπότους ἤδη μετὰ τὸν ἀφανισμὸν τῶν Σαρακηνῶν πρ
ἐγκατάστασιν.

Εἰρήνη ἡ Σαρακηνούδενα θὰ ἦτο χήρα ἀνδρὸς φέροντος τ
ἐπίθετον Σαρακηνός· τὸ Σαρακηνὸς εἴτε ὡς οἰκογενειακὸν ἐπω
νυμον εἴτε ὡς τοπωνυμικὸν διετηρήθη πολλαχοῦ ἐν Κρήτῃ. (Πρβ.
Σαρακήνα χωρίον ἐν Σελίνῳ, Σαρακηνοῦ καὶ Σαρακηνόβιγλ
τοπωνυμικά) (1).

Τὸ ὄνομα Γεώργιος Μουσοῦρος θὰ ἀπαντήσωμεν καὶ παρα
κατιόντες ἐν ἐπιγραφῇ καὶ τοιχογραφίᾳ τοῦ Μονοχώρου τῆς Μεσα

(1) Καὶ μέχρι σήμερον διατηρεῖται ἀμυδρά τις ἀνάμνησις τῶν Σαρακηνῶν ἀλλὰ μυθικὴ πλέον· οἱ Σαρακηνοὶ θεωροῦνται ὡς ὄντα ὑπερφυσικὰ τὰ ὁποῖα κατὰ τὸ θέ ρος ἐν καιρῷ μεσημβρίας (σταύρωμα τοῦ μεσημεριοῦ) εἴς τινα μέρη καθορῶν ται ἐκθέτοντες εἰς τὸν ἥλιον τὰ ἄπειρα αὐτῶν πλούτη· (ἀνάμνησις βεβαίως τῶν θη σαυρῶν οὓς εἶχον ἀποκτήσῃ ἐκ τῆς ἐν τῇ Μεσογείῳ πειρατείας, καθ' ὃν χρόνον κατεῖ χον τὴν Κρήτην).

Βεβαίως όμως δὲν θὰ εἶναι τὸ αὐτὸ πρόσωπον, ἀφ' οὗ τόσον ...ν ἀλλήλων εὑρίσκονται· ἄλλως τε ὁ τοῦ Μονοχώρου Γεωργ. ...ῦρος ἦτο ἄρχων καὶ ὡς τοιοῦτος δὲν θὰ ἐγράφετο τὸ ὄνομά μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐν ἴσῃ μοίρᾳ. Ἄλλος Γεώργιος Μουσοῦρος ...κος τοῦ Βούργου (προαστείου) τοῦ Χάνδακος εὕρηται παρὰ ... Κρητ. Διαθήκαις σελ. 656 (Μεσαιων. Βιβλιοθ. VI) ὑπογράφων μάρτυς ἐν διαθήκῃ τοῦ ἔτους 1486. (Περὶ τῆς οἰκογενείας τῶν ...σούρων ἴδε σελ. 137).

Οἰκογένεια Λογγῖνοι ἐν Κρήτῃ ἀναγράφεται εἰς τὸ ἐν τῷ τέλει ... Κρητικῶν γάμων δημοσιευόμενον χρονογράφημα (σελ. 557) ...ερχόμενον ἐκ τῆς Συλλογῆς Correr ἐν Ἑνετίᾳ 766 ἀριθ. 31. ...αφέρονται δὲ ὡς κλάδος τῆς μεγάλης οἰκογενείας τῶν Σκορ-...ιῶν.

Ἐν τῷ ναῷ σῴζονται καὶ ἐπιγραφικὰ χαράγματα τῶν ἐπισκεπτῶν ... ναοῦ, ἐξ ὧν ἀναγράφομεν τὰ μᾶλλον εὐανάγνωστα.

1) 1362
hic fuit Johan nani
2) 1377 R. Mudazo
3) 1436
4) 1487 hic fuit Zani dan maco (?)
5) 1401 ad XII . . . lgo granalo (?) ziozi
6) . . . Mudazo 1362 hic fuit.

Χωρίον Κάλαμος.

Κάτω τοῦ χωρίου ἐκκλησίδιον τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου ...κατάγραφον τοιχογραφίαις ἐφθαρμέναις τὸ πλεῖστον. Εἰς τὸν πρὸς Β. τοῖχον εὕρηνται δύο ἐπιγραφαὶ μικροῖς γράμμασιν ἡ μὲν μία ἡ μεγαλυτέρα γραπτὴ μέλανι χρώματι, ἡ δὲ ἄλλη ἡ μικροτέρα λευκῷ.

α') . . . . καινιστι ὁ ἅγιος ναὸς τοῦτος τοῦ ἁγήο
. . . . . στόλου ἐβαγγελιστοῦ ἐπιστειθείου παρθένου ει
(γ)απημένου ιω τοῦ Θεολογων δι εξο[δου]
. . . . . κοσταντηνου ειερεως . . . † Γεώργη

τοῦ μεσαρητη καὶ [της συμβιου] κε[τῶν τέκνων αὐ
† αθανασιου του Βολακου καὶ της σημβήου αὐτοῦ
[τῶν τέκν
αὐτοῦ † μοναχοῦ νηκοδημου τοῦ βόλακα κε τῶν τε
† μιχαεὶλ τοῦ βόλακα κὲ τῆς σηβηου αὐτοῦ κε τον τε
† γεωργιου του τζηκαλοπουλου κε της σηβηου κε
τοῦ τεκνου αὐτοῦ μιχαηλ † μοναχοῦ Γερμανοῦ
σιλοτη (
† νηκητα κε Θεοδοση των αχλαδον †

Τὸ οἰκογενειακὸν ὄνομα Μεσαρίτης ἐσήμαινε βεβαίως κατ χὰς τὸν καταγόμενον ἢ ἐλθόντα ἐκ Μεσαρᾶς. Τὸ ἐπώνυμον Β κες φέρουσι τρεῖς ἐκ τῶν ἀνακαινιστῶν τοῦ παρόντος ναοῦ. τούτου καὶ τοῦ πλήθους τῶν ἄλλων ὀνομάτων παρατηροῦμεν εἴπομεν διὰ τὴν ἐν θέσει Τροῦλλα παρὰ τοῦ Κριοῦ μέτωπον ἐκ σίαν. Ἡ μικροτέρα ἐπιγραφὴ ἔχει οὕτως·

β) Δέησις τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ Νικοδήμου τοῦ Βόλα

Ὑπάρχουσι καί τινα χαράγματα ἐπισκεπτῶν μὲ τὸ τυπικὸν *fuit*.

Χωρίον Βλιθιᾶ.

Ἐκκλησίδιον τοῦ Χριστοῦ. Ἔχει τὴν κτητορικὴν ἐπιγραφὴν τὸν βόρειον τοῖχον κεκαλυμμένην ὑπὸ κατακαθισμάτων χώματος ἀσβέστου ἐν ἀπολιθώσει. Ἐκ τῆς ἀρχῆς διακρίνονται τὰ ἑξῆς.

† ЄΝ ЄΤЄΙ ͵ϚѠΞΖ ΑΝΕΚΑΙΝΗ . . . .

Τὸ ἔτος τοῦτο ἀντιστοιχεῖ πρὸς 1359 μ. Χ.

Ἄνωθεν τῆς κτητορικῆς ταύτης ἐπιγραφῆς ὑπάρχει μικροῖς γρά μασιν ἡ ἐπιγραφή. (Πίναξ Ε ἀριθ. 2).

† Βλατὰς ὁ βεριβος. μανουὴλ ὁ Βεριβος
Κωστα . . Βεριβος. λέος ὁ [Βερι]βος
[Ν]ικολας ὁ Βεριβος . . . .
. . . . ριβος . . . . .

Τίς ἀνεφέρετο ὡς ἀνακαινιστὴς ἐν τῇ κτητορικῇ ἐπιγραφῇ δὲν γνωρίζομεν, ἀλλ' ἐν ταύτῃ ἀναφέρονται ἐξ Βερίδοι ὡς τοιοῦτοι. Τὸ οἰκογενειακὸν ὄνομα σῴζεται καὶ μέχρι σήμερον (ἐν Κισάμῳ).

Ὅρμος Ἁγίου Κηρκοῦ (ἀρχαία Λισσός).

Ἐκκλησίδιον ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Κηρ(υ)κοῦ. Ἦτο κατάγραφον, ἀλλὰ τῶν τοιχογραφιῶν ἄλλαι μὲν κατέπεσον, αἱ δὲ κατήντησαν ἀφανεῖς ἐκ τοῦ καπνοῦ τῶν ἐντὸς τοῦ ναοῦ ἀναπτομένων πυρῶν ὑπὸ τῶν ποιμένων καὶ τῶν γεωργῶν τῶν καταφευγόντων ἐντὸς αὐτοῦ καιρῷ βροχῆς. Εἶχεν εἰς τὸν δυτικὸν τοῖχον ἐπιγραφὴν γραπτὴν ἐξίτηλον νῦν πλὴν ὀλίγων γραμμάτων. Σῴζονται καί τινα ἐπιγραφικὰ χαράγματα.

1) 1439 ad II marzo hic fuii Gibito Gi . . . .
2) 1439 Julio . . . . hic fuit Ziani nani.

Χωρίον Πελεκᾶνος.

Πλησίον τοῦ χωρίου καὶ οὐχὶ μακρὰν τῆς παραλίας ἐκκλησίδιον τοῦ Μιχαὴλ Ἀρχαγγέλου (κοινῶς Ἀστράτηγος). Ἦτο κατάγραφον καὶ εἶχε τὴν εἰκονόστασιν κτιστήν. Ἡ κτητορικὴ ἐπιγραφὴ εὑρίσκετο εἰς τὸν δυτικὸν τοῖχον δεξιὰ τῷ εἰσερχομένῳ ἀλλ' εἶναι σήμερον ἐντελῶς ἐξίτηλος. Ἔχει ὅμως πολλὰ χαράγματα δι' ἀκίδος ἐξ ὧν ἀντιγράφομεν τὰ μᾶλλον εὐανάγνωστα.

1) 1532 — 2) 1600 — 3) 1604
† — Κοσταντης — I † R
Z Є — Χιρόπουλος — mulier Varda (?) vidua
4) ad 30 Gin 10 Giovani da brancoti
5) 1604 P † M
6) die 4 Lugio 1605
Zorzi Gerachi (?)
7) 1580 Μαρτίου 3 ηρθα και προσκηνισα τον αρχιστρατορα ἐγὼ αντωνις Νταμόρος
8) αχζα εγο παπα γεωργης γενναρις

τοῦ μεσαρητη καὶ [της συμβιου] κε[τῶν τέκνων αὐ
† αθανασηου του Βολακου καὶ της σημβήου αὐτοῦ κ
[τῶν τέκνω
αὐτοῦ † μοναχοῦ νηκοδημου τοῦ βόλακα κε τῶν τε
† μιχαεὶλ τοῦ βόλακα κὲ τῆς σηβηου αὐτοῦ κε τον τε
† γεωργιου του τζηκαλοπουλου κε της σηβηου κε
τοῦ τεκνου αὐτοῦ μιχαηλ † μοναχοῦ Γερμανοῦ
σιλοτη (
† νηκητα κε Θεοδοση των αχλαδον †

Τὸ οἰκογενειακὸν ὄνομα Μεσαρίτης ἐσήμαινε βεβαίως κατ χὰς τὸν καταγόμενον ἢ ἐλθόντα ἐκ Μεσαρᾶς. Τὸ ἐπώνυμον Β κες φέρουσι τρεῖς ἐκ τῶν ἀνακαινιστῶν τοῦ παρόντος ναοῦ. τούτου καὶ τοῦ πλήθους τῶν ἄλλων ὀνομάτων παρατηροῦμεν εἴπομεν διὰ τὴν ἐν θέσει Τροῦλλα παρὰ τοῦ Κριοῦ μέτωπον ἐκ σίαν. Ἡ μικροτέρα ἐπιγραφὴ ἔχει οὕτως·

β') Δέησις τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ Νικοδήμου τοῦ Βό

Ὑπάρχουσι καί τινα χαράγματα ἐπισκεπτῶν μὲ τὸ τυπικὸ *fuit*.

Χωρίον Βλιθιᾶ.

Ἐκκλησίδιον τοῦ Χριστοῦ. Ἔχει τὴν κτητορικὴν ἐπιγραφὴ τὸν βόρειον τοῖχον κεκαλυμμένην ὑπὸ κατακαθισμάτων χώματος ἀσβέστου ἐν ἀπολιθώσει. Ἐκ τῆς ἀρχῆς διακρίνονται τὰ ἑξῆς.

† ΕΝ ΕΤΕΙ ͵ϚΩΞΖ ΑΝΕΚΑΙΝΗ....

Τὸ ἔτος τοῦτο ἀντιστοιχεῖ πρὸς 1359 μ. Χ.

Ἄνωθεν τῆς κτητορικῆς ταύτης ἐπιγραφῆς ὑπάρχει μικροῖς γρα μασιν ἡ ἐπιγραφή. (Πίναξ Ε ἀριθ. 2).

† Βλατὰς ὁ βεριβος. μανουὴλ ὁ Βεριβος
Κωστα . . Βεριβος. λέος ὁ [Βερι]βος
[Ν]ικολας ὁ Βεριβος . . . .
. . . . ριβος . . . . . .

ρις ἀνεφέρετο ὡς ἀνακαινιστὴς ἐν τῇ κτητορικῇ ἐπιγραφῇ δὲν γνωμεν, ἀλλ' ἐν ταύτῃ ἀναφέρονται ἐξ Βερίδοι ὡς τοιοῦτοι. Τὸ οἰκειακὸν ὄνομα σῴζεται καὶ μέχρι σήμερον (ἐν Κισάμῳ).

Ὅρμος Ἁγίου Κηρκοῦ (ἀρχαία Λισσός).

Ἐκκλησίδιον ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Κηρ(υ)κοῦ. Ἦτο κατάγραφον, ἀλλὰ τῶν τοιχογραφιῶν ἄλλαι μὲν κατέπεσον, αἱ δὲ κατήντησαν ἀφανεῖς ἐκ τοῦ καπνοῦ τῶν ἐντὸς τοῦ ναοῦ ἀναπτομένων πυρῶν ὑπὸ τῶν ποιμένων καὶ τῶν γεωργῶν τῶν καταφευγόντων ἐντὸς αὐτοῦ ἐν καιρῷ βροχῆς. Εἶχεν εἰς τὸν δυτικὸν τοῖχον ἐπιγραφὴν γραπτὴν ἐξίτηλον νῦν πλὴν ὀλίγων γραμμάτων. Σῴζονται καί τινα ἐπιγραφικὰ χαράγματα.

1) 1439 ad II marzo hic fuii Gibito Gi . . . .
2) 1439 Julio . . . . hic fuit Ziani nani.

Χωρίον Πελεκᾶνος.

Πλησίον τοῦ χωρίου καὶ οὐχὶ μακρὰν τῆς παραλίας ἐκκλησίδιον τοῦ Μιχαὴλ Ἀρχαγγέλου (κοινῶς Ἀστράτηγος). Ἦτο κατάγραφον καὶ εἶχε τὴν εἰκονόστασιν κτιστήν. Ἡ κτητορικὴ ἐπιγραφὴ εὑρίσκετο εἰς τὸν δυτικὸν τοῖχον δεξιὰ τῷ εἰσερχομένῳ ἀλλ' εἶναι σήμερον ἐντελῶς ἐξίτηλος. Ἔχει ὅμως πολλὰ χαράγματα δι' ἀκίδος ἐξ ὧν ἀντιγράφομεν τὰ μᾶλλον εὐανάγνωστα.

1) 1532 1600 1604
† 2) Κοσταντης 3) I † R
Z Є Χιρόπουλος mulier Varda (?) vidua
4) ad 30 Gin 10 Giovani da brancoti
5) 1604 P † M
6) die 4 Lugio 1605
Zorzi Gerachi (?)
7) 1580 Μαρτίου 3 ηρθα και προσκηνισα τον αρχιστρατορα ἐγώ αντωνις Νταμόρος
8) αχζα εγο παπα γεωργης γενναρις

ηθρα και ελητρουγησα εις το ναων του ἀρχιστρα-
γου μιχαηλ και ἡ χαρι του νὰ με Βοηθᾶ.

9) εγω παπα Νικολακης ελιτρουγισα στη ιε΄ του για-
στῆ ,αφπθ

10) εγω παπα μανουηλ u(;)αλαλακος καὶ πιστικος ἔγρα-
,αφπη΄.

11) Nicolo Vizamano dito Lendarachi.

12) 1770 Ηρθα εγω παπα γιάννησ τζιστρακης Μιχα-
Αρχαγγέλου ἀρχιστράτηγος ελειτουργησα σεπτε-
6ριου ϛ.

13) 1820 εγω παπα γεώργης υπογράφω εγω αντωνιος ἀ-
τὸν Ἅγιον Θεοδωρο.

14) 1798 σεπτεμβριου 6 Αντώνιος δασκαλακης παπα-
κης αρχαγγελος νὰ με βοηθα γραφι απο χωριο Αγι-
Θεόδωρου.

Ὁ ἐν τῷ ἐνάτῳ χαράγματι ἀναφερόμενος μὴν γιαλιστὴς ἀμφι-
6άλλω ἂν εἶναι ὁ Ἰούνιος ἢ ὁ Ἰούλιος, Γιαλιστὴς δὲ λέγεται διότι
ἄρχεται ἡ ὡρίμανσις τῶν σταφυλῶν (γιαλίζει ρῶγα)

Ἐν τῷ 12 καὶ 14 χαράγματι ἀναφέρεται ὅτι ἔγινε λειτουργία εἰς
τὸν ναὸν κατὰ τὴν 6 Σεπτεμβρίου. Πράγματι κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέ-
ραν ἑορτάζεται ἡ ἀνάμνησις θαύματος ἐν Χώναις παρὰ τοῦ Ταξι-
άρχου Μιχαήλ.

15) 1632 ἐγὼ μανωλης σγουραφος εγραψα 1632

Χωρίον Ροδοβάνι.

Ἔξω τοῦ χωρίου εἰς θέσιν Καλομοίρους ἐκκλησία τῆς Παναγίας
ἐρείπιον νῦν. Εἶχε νάρθηκα καὶ ἦτο κατάγραφος· σήμερον σώζεται
μόνον ὁ πρὸς Β. τοῖχος καὶ τὰ κάτω μέρη τῶν λοιπῶν. Εἰς τὸ ἐσω-
τερικὸν τοῦ βορείου τοίχου φέρει τοιχογραφίαν, ἐν ᾗ εἰκονίζεται ἀνὴρ
ἀκολουθούμενος ὑπὸ γυναικὸς καὶ κρατῶν μικρὰν ἐκκλησίαν, τὴν
ὁποίαν προσφέρει εἰς τὸν ἄνω εἰκονισμένον καὶ εὐλογοῦντα αὐτὸν Χρι-
στόν. Προφανῶς εἶναι ὁ ἀνακαινιστὴς μετὰ τῆς γυναικός του προσ-
φέροντες εἰς τὸν Χριστὸν τὸν ἀνακαινισθέντα ὑπ' αὐτῶν ναόν. Μεταξὺ

... ὑπάρχει ἡ ἑξῆς ἐπιγραφὴ γραπτὴ μέλανι χρώματι ἐπὶ λευκοῦ ...ους· (Πίναξ Ε΄ ἀριθ. 4)

...σις τοῦ δουλου τοῦ θεοῦ Γεωργιου του Γαδανῶλέον ἅμα ...συνβία αὐτοῦ Μοσχαν κε των τεκνων αὐτοῦ ἀμήν.

...Γεώργιος Γαδανολέος πιθανώτατα εἶναι ὁ περιβόητος ἀρχον...μαῖος Γεώργιος Καντανολέος ὁ ἀπαθανατισθεὶς διὰ τῶν ...τικῶν γάμων τοῦ Ζαμπελίου, ἐπαναστάτης τοῦ 1570, ὅστις τό... ...οἴκτρὸν τέλος εὗρεν ἐν Ἀλικιανῷ διὰ τῆς προδοσίας τοῦ Φραν...σκου Δαμολίνου (1). Ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης γνωρίζομεν καὶ τὸ ...μα τῆς γυναικός του (Μόσχα) ὃ ἠγνόει ὁ Ζαμπέλιος. Παράδοξος ...πρώτης ὄψεως φαίνεται ἡ γραφὴ Γαδανολέος καὶ οὐχὶ Καντα...λέος, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα εἶναι εὐεξήγητον, ἂν λάβωμεν ὑπ᾽ ὄψει ὅτι ...ὄνομα ὑπὸ τοῦ λαοῦ προεφέρετο *Gadanoleos* ὅπως καὶ σήμερον ...κώμη ἡ Κάντανος ἀκούεται *Gadanos*. Ὁ φθόγγος προῆλθεν ἐκ ...ῆς συνεκφωνήσεως μετὰ τοῦ τελικοῦ ν τοῦ ἄρθρου δηλ. στὴν Κάν...ανο = *sti Gadano*.

Κίσαμος

Μοναστήριον Γωνιᾶς.

Εἶναι ἐκ τῶν νεωτέρων μοναστηρίων τῶν κτισθέντων κατὰ τοὺς ...λευταίου χρόνους τῆς ἐν Κρήτῃ Ἐνετοκρατίας ὀλίγα ἔτη πρὸ τῆς ...στρατείας τῶν Τούρκων καὶ τῆς κατακτήσεως, διὰ τοῦτο δὲν ἀνα...φέρεται εἰς τοὺς ἐκ τῆς Ἐνετοκρατίας καταλόγους τῶν Μονῶν

Εἰς τὸ ὑπέρθυρον τοῦ σημερινοῦ Ἡγουμενείου ὑπάρχει ἐπιγραφὴ ...λαξευτὴ ἀλλὰ κατὰ μέγα μέρος ἐφθαρμένη· ἔχει μῆκος 0,20 πλά...τος 0,10.

ΠΕΙΘΕΣΘΑΙΜΟΥ ...... ΡΗΤΟΡΙΠΑΝΤΑΔΕΠΑΣΧΕΙΝ
ΠΑΘΕΑΧΡΙΣΤ .... ΧΘΟΝΙΟΙΣ ... ΕΧΡΟΥ (;)

(1) Ἴδε Ζαμπελίου Κρητικοὺς Γάμους μάλιστα τὸ ἐν τῷ τέλει δη...μοσιευόμενον χρονογράφημα ἐκ τῆς συλλογῆς Correr.

Δὲν δύναμαι νὰ συμπληρώσω οὐδὲ νὰ κατανοήσω ἀκριβῶς τὴ[ν ἔν]νοιαν τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης. Δὲν εἶναι δὲ καὶ βέβαιον, ἂν τὸ [ὑπέρ]θυρον τοῦτο ἦτο ἀπ' ἀρχῆς εἰς τὴν θέσιν ταύτην ἢ μετεκτίσθη [ἢ μετεβλή]λοθεν.

Εἰς τὸ δυτικὸν ἀνώτερον μέρος τοῦ τυμπάνου τοῦ θόλου τῆς [Ἐκ]κλησίας εἶναι κεχαραγμένη μεγάλοις κεφαλαιώδεσι γράμμασιν ἡ [ἑξῆς] ἐπιγραφή. (Πίναξ Ε' ἀριθ. 1).

Ὑψόροφον διέποις τόδε ὠκοδομούμενον αἰὲν
ἀκλινὲς ὑψιμέδων πάμμεγα σεῖο κλέος
Ιουνίῳ ,αχλδ' (1634)

Εἶναι ἐλεγειακὸν δίστιχον. Τὸ ὑψόροφον τόδε τὸ ὁποῖον ἐπι[καλ]λεῖται ὁ γράφων τὸν ὑψιμέδοντα νὰ προστατεύῃ εἶναι ὁ ὑψηλὸς τρ[οῦλ]λος τοῦ ναοῦ ἢ αὐτὸς οὗτος ὁ ναὸς μετὰ τοῦ ὑψηλοῦ τρούλλου [ὡς] ὑψόροφος ναός. Ὁ βαρβαρικὸς τύπος ὠκοδομούμενον κεῖται ἀντὶ τοῦ ἐνεστῶτος οἰκοδομούμενος ἢ τοῦ παρακειμένου ᾠκοδο[μη]μημένος. Ἡ χρονολογία 1634 εἶναι ἡ τῆς ἀποπερατώσεως τῆς [Ἐκ]κλησίας ἤτοι ἕνδεκα μόνον ἔτη πρὸ τῆς ἀποβιβάσεως τῶν Τούρκ[ων] εἰς αὐτὸ τὸ μέρος (1645)

Κρήνη ἔξω τῆς Μονῆς. Ἔχει ἐκτισμένην πλάκα φέρουσαν ἐπιγρα[φὴν] φὴν λαξευτὴν μήκους 0,55 πλάτους 0,25. (Πίναξ Δ' ἀριθ. 6)

Πηγὴ χαριτόβρυτε ὕδωρ μοι βλῦσον
ὕδωρ γὰρ ζορὸν ἥδιστον παντὶ γένει
οἰκοδομήθοι διὰ δαπάνης τοῦ πανιερωτάτου
Μητροπολίτου πρώην Κρήτης κὺρ κὺρ
Καλλινίκου. Αὐγούστου 10
α ψ η (1708)

Ὁ Μητροπολίτης Κρήτης Καλλίνικος ἦτο ὁ τέταρτος ἀπὸ τῆ[ς] ἁλώσεως Μητροπολίτης Κρήτης κατὰ τὸν χειρόγραφον κατάλογον [ὃν] κατέχει ὁ κ. Στέφανος Νικολαΐδης (ἴδε Στατιστικὴν Σταυράκη σελ. 178) κατὰ τὸ ἔτος 1708 εἶχεν ἤδη ἐκπέσῃ τοῦ μητροπολιτικοῦ ἀξιώματος ἄγνωστον διὰ τίνα λόγον καὶ διέτριβεν ἐν τῇ Μονῇ Γωνιᾶς,

ἔκτισε καὶ τὴν κρήνην ταύτην. Ἐκ τούτου δυνάμεθα μετὰ πολλῆς πιθανότητος νὰ εἰκάσωμεν ὅτι ἦτο Κρής, ἴσως ἐκ τῶν δυτικῶν χωρίων ἔχων τὴν μετάνοιαν αὐτοῦ (ὡς λέγεται παρὰ μοναχοῖς) τῇ Μονῇ ταύτῃ.

Καστέλλι Κισάμου

Ἐκκλησίδιον τοῦ Μιχαὴλ Ἀρχαγγέλου. Ἐπιγραφὴ ἐπὶ πλακὸς τετραγώνου ἐκτισμένης ἄνωθεν τῆς πρὸς Δ θύρας ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τοῦ ναοῦ· ἡ πλὰξ περιβάλλεται ὑπὸ ἀναγλύφου περιθωρίου, ἔχει δὲ μῆκος 0,47 καὶ ὕψος 0,44. Ἡ ἐπιγραφὴ ἐχρησίμευσέ ποτε εἰς τοὺς Ῥωμανοὺς ὡς σκοπὸς πυροβόλων ὅπλων, δι' ὃ καὶ πολλὰ τῶν γραμμάτων κατεστράφησαν ὑπὸ τῶν σφαιρῶν. Τὰ γράμματα κεφαλαιώδη ἀλλ' οὐχὶ καὶ πολὺ κανονικά. Ἐν μεταγραφῇ ἔχει οὕτως.

οἰκοδομήθη ὁ [θεῖ]
ος οὗτος καὶ ἱερὸς [να]
ὸς [του ἀ]ρχιστρατήγου
Μιχαηλ δι' ἐξόδου [καὶ] κο
που Δημητρίου Δη....ου
καὶ διὰ Σωσάννης τῆς [τοῦ]
του συμβίας καὶ Μιχαὴλ
καὶ (Θεοδ)οσίου τοῦ προγονοῦ
αὐτοῦ α ϕ Ϙ ε'
Ιουνίω α'.

Τὸ οἰκογενειακὸν ἐπώνυμον τοῦ κτήτορος εἶναι κατεστραμμένον· φαίνεται μόνον τὸ Δ καθαρά, κατόπιν φαίνονται ἴχνη τοῦ Η καὶ κατόπιν Γ ἢ Π. Συγκτήτορες ἀναφέρονται ἡ σύζυγος αὐτοῦ Σωσάννα μετά τινος Μιχαὴλ καὶ Θεοδοσίου (ἢ Ἀμβροσίου) προγονοῦ (privignus) αὐτοῦ ἤτοι υἱοῦ τῆς Σωσάννας ἐκ πρώτου γάμου· ἴσως τοιοῦτος ἦτο καὶ ὁ Μιχαήλ.

Μετόχιον Ἁγ. Ἀντώνιος τῆς Γρᾶς Κερᾶς λεγόμενον καὶ ἀνῆκον εἰς τὸ μοναστήριον τῆς Γωνιᾶς.

Εἰς ἕνα τῶν κυρτοκοίλων εἰργασμένων λίθων τῆς καμαρωτῆς ἐξω-

Δὲν δύναμαι νὰ ... στρὰ τῷ εἰσερχομένῳ μικρὰ λα... νοιαν τῆς ἐπιγρα... ...νιστα τῶν ὁποίων προηγεῖται ... θυρον τοῦτο ἦτο ... 18 μῆκος τῆς χορδῆς τοῦ ἐσωτε... λοθεν. ...ι. 4)

Εἰς τὸ δυτι... ς ...ιποῦ τὸ πα- κλησίας εἶναι ... βλεφοτομ(εῖ) ἐπιγραφή. ('

... τότε εἶναι aliquid obscoenum χαρα... ... τοιαύτη περιπτώσει τὸ ἐν τῇ ἀρχῇ σ...

Μεσαρεὰ

Ε... ...νούργιον καὶ Πυργιώτισσα)

λεῖτ... ... Ξεινούργιου (ἀρχαία Πύλωρος) 1 ὥραν ἀπ... λος ... Μικρὰ μαρμαρίνη ἐπιτυμβία πλὰξ ἄγνωσ... ὑψ... ...ι ἐκτισμένη νῦν εἰς τὸν τοῖχον τῆς οἰκίας Δεσπ... ... ...λας· ὕψος τῆς πλακὸς 0,28, πλάτος 0,29. ... ... 1925.

... 1). Εἶναι μικρὸν μόνον ἐλλιπὴς ἄνω

[ἀνεπαύσατο ὁ τὴν]
μακαρίαν μνήμην
Ἰωάννης ὁ καὶ
Ἀβάστακτος ζήσας
ἔτη Θ̄ τελέσας τὸν
βίον μ(ηνὸς) Ἰουλίου Ε̄
ἰνδικτιῶνος ΙΔ ἡμέρα
Ε̄

... ...γραφὴ εἶναι ἐπιτυμβία καὶ ἀνήκει εἰς τὴν πρώτην Βυζαντ... ...ων τῶν Χριστιανικῶν ἐπιγραφῶν τῆς Κρήτης· ἔχει δὲ τὸ... ...στικὸν τύπον τὸν συχνὰ ἀπαντῶντα εἰς ἐπιγραφὰς τοιούτ... ... τῆς ἐποχῆς ταύτης ἤτοι ὁ τὴν μακαρίαν μνήμην (ἢ τ... ...ὴ καὶ φιλόχριστον) δεῖνα ἀνεπαύσατο ζήσας τοσοῦτον χρόνον

... βίον τοσούτων ἐτῶν μὲ δήλωσιν τῶν ἐτῶν τῆς ἡλι- ... Ἰνδικτιῶνος τῆς ἡμέρας τοῦ μηνὸς καὶ ἐνίοτε τῆς ἡμέ- ...μάδος, καθ' ἃ ἐτελεύτησε τὸν βίον.

... τύπου ἐπιγραφὰς ἔχει δημοσιεύσει ἤδη ὁ Halbherr ἐκ ... τὸ American Journal of Archeology vol XI N, 4 p. ...9. 610, 611 καὶ εἰς τὸ αὐτὸ Second Series vol. II.1898 ...καὶ 2 p. 20. Ὁμοίας ἐπιτυμβίους ἐπιγραφὰς ἔχει δημοσιεύσει ...ττικῆς ἐν τῇ Ἁρμονίᾳ (Ἰανουάριος 1900) ὁ Μ. Κωνσταντό-...ος σελ. 29 καὶ ἑξῆς.

...άστακτος εἶναι τὸ οἰκογενειακὸν ἐπώνυμον· εἶναι δὲ ἄξιον ...τηρήσεως ὅτι πλὴν τοῦ ἄρθρου τίθεται καὶ ὁ σύνδεσμος καὶ πρὸς ...σιν τοῦ ὀνόματος μετὰ τοῦ ἐπωνύμου· τοῦτο ἐξηγῶ ἐκ τῆς ἀρ-...ότητος τῆς ἐπιγραφῆς· προέρχεται δηλ. αὕτη ἐκ χρόνων, καθ' ...εἶχε μὲν ἀρχίσῃ νὰ γενικεύηται ἡ χρῆσις τῶν οἰκογενειακῶν παρω-...ων, ἀλλ' ἐθεωροῦντο ταῦτα ἀκόμη ὡς δεύτερον ὄνομα, ὅπερ ἐθε-...ῖτο ἀνάγκη νὰ συνδεθῇ πρὸς τὸ κύριον ὄνομα διὰ τοῦ συνδέ-...ου καί.

Χωρίον Μητρόπολις (ἐν τοῖς ἐρειπίοις τῆς ἀρχαίας Γόρτυνος) ...ος κατὰ τὸ πλεῖστον ἠρειπωμένος τοῦ Ἁγίου Τίτου χρησιμεύων ... μητροπολιτικὸς Ναὸς Κρήτης πρὸ τῆς κατακτήσεως τῶν Ἀρά-...ων τῷ 826. Τοῦ ναοῦ ἀνεσκάφη ἓν μέρος ὑπὸ τοῦ κ. Ἰωσὴφ Ge-...lla ἀπεσταλμένου τοῦ Ἑνετικοῦ Ἰνστιτούτου, τὸ δὲ πλεῖστον κα-...πτιν ὑπ' ἐμοῦ κατὰ τὸ ἔτος 1901.

Τεμάχιον ἐπιτυμβίας πλακὸς μαρμαρίνης εὑρεθὲν ὑπ' ἐμοῦ τῇ 20 ...επτεμβρίου 1901 παρὰ τὴν ΝΔ γωνίαν τοῦ ναοῦ μεταξὺ τῶν χω-...άτων τῆς ἐπιχώσεως. Εἶναι ἐλλιπὴς δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν καὶ ...ήκει εἰς τὴν πρὸ τῆς καταστροφῆς τοῦ ναοῦ ἐποχήν. Ἔχει τὸν ...ύπον τῶν ἐπιτυμβίων Χριστιανικῶν ἐπιγραφῶν, τὸν ὁποῖον γνωρίζο-...μεν ἐκ τῶν ἐπιτυμβίων Χριστιανικῶν ἐπιγραφῶν τῆς Ἀττικῆς, ἃς ...δημοσίευσεν ὁ Κουμανούδης (407, 408) καὶ ὁ Μ. Κωνσταντόπου-...λος ἐν Ἁρμονίᾳ 1900 σελ. 30, 31, 32, 33, ἤτοι «Κοιμητήριον (ἢ οἰκητήριον) τοῦ δεῖνα» Ἀλλ' ἐν τῇ παρούσῃ ἐπιγραφῇ εἰς τὸν ...ύπον τοῦτον προσετέθη καὶ ὁ ἄλλος συνήθης τύπος περὶ οὗ εἴπομεν ...προηγουμένως.

Σωζόμενον ὕψος 0,37, πλάτος μέγιστον (κάτω) 0.34 γράμματα

τερικῆς θύρας τοῦ
ἐπιγραφὴ εἰς γραμ
λόν τι. Πλάτος
τόξου 0,50. (1)

ῆς περιόδου. Τρία γράμματα
ιπτικὴν στιγμὴν ἐν τῷ μέσῳ.
αφῇ, κατὰ στίχον ἡ μικρὰ ἐπιγρ

ου [Θεοῦ . . .
ιτο . . . .
ίαν μνήμην]
ιπωνος ΙΑ'. η[μέρα δεῖνα].

Ἂν δὲν
ὑπὸ ἀργοῦ
λον εἶναι

καὶ ἡ ἀνάγνωσις τοῦ τελευταίου μάλισ
ετει ὁ μήν, ἀλλ' ἔχομεν ἐνταῦθα τὸ ἔτος
κόσμου τὸ ὁποῖον ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ
Ἀλλ' ἡ 11 Ἰνδικτιὼν ἦτο κατὰ τὸ ἔτος
Ἴσως ἡ ἀντίφασις αὕτη προέρχεται ἐκ μνη
γράψαντος τὴν ἐπιγραφήν. Ἡ χρονολογία
πράγματα ἀφ' οὗ κεῖται πρὸ τῆς ἐπιδρομῆς
καταστροφῆς τῆς Γόρτυνος καὶ τοῦ μητροπ

Χ
χου
πο
ν

ναῷ τοῦ Ἁγίου Τίτου κατὰ τὴν ἀνασκαφὴν εὑ
Βυζαντιακοῦ κιονοκράνου (imposte) μαρμαρ
δύο ἐκ τῶν τεσσάρων ἐπιφανειῶν μὲ ἀποκεκρουμ
Εἰς τὸ μέσον τῆς μιᾶς τῶν σῳζομένων ἐπιφανει
ἀνάγλυφος φέρων ἐν τῷ μέσῳ ἐπίσης ἀνάγλυφον στα
τικόν, δηλ: σταυρὸν ἔχοντα εἰς τὰ ἄκρα τῶν κεραι
ίδε πίνακα Η ἀριθ. 2). Τὰ γράμματα τὰ ὁποῖα ἀνα
ΤΟΥ ΒΕΝΑ (τοῦ Βενᾶ;), ἴσως δὲ εἶναι τὸ ἐπων
τοῦ. Ἀλλ' ἀμφιβάλλω περὶ τούτου, ἀφ' οὗ ὁ αὐτ
σταυρὸς εἰς ἐπίθημα κιονοκράνου εὕρηται καὶ
τῆς Παναγίας εἰς τὰ Μάταλλα, ὡς θὰ ἴδωμεν παρα

ἀνασκαφῇ τοῦ αὐτοῦ ναοῦ εὑρέθη μεγάλη μαρμαρίνη πλα
μίαν τῶν στενῶν πλευρῶν μὲ μεγάλα γράμματα τα
ΖΝ. Τί σημαίνουσι ταῦτα δὲν δύναμαι νὰ εἰκάσω.
αὐτῷ ναῷ εὑρέθησαν κατὰ τὴν ἀνασκαφὴν καὶ πολλὰ μα

...ων διαστύλων, πλάκες στηθαίων καὶ τῶν ...λύφους σταυροὺς καὶ πολυποίκιλα κοσμή-...ξὺ τούτων καὶ τρία τεμάχια μαρμάρινα φέ-...κυρτὸν μὲ γράμματα λαξευτά· τούτων τὰ δύο ...τελοῦσι τὰ γράμματα μηκ. 0,36,

...ΙΕVΑΡΕCΤΟV Κ. ...

...ώσκομεν τὸ ὄνομα τοῦ Εὐαρέστου ἑνὸς ἐκ τῶν Ἁγίων ...ἐνταῦθα ἐπὶ Δεκίου μαρτυρησάντων.

...ων Ἅγιοι Δέκα (ἐν τοῖς ἐρειπίοις τῆς ἀρχαίας Γόρτυνος).

...ρναξ μονόλιθος μαρμαρίνη φέρουσα ἀναγλύφους παραστάσεις ...βούκρανα, κριοκεφαλάς, ὅρμους ἀνθέων (guirlandes) καὶ γυ-...ίας κεφαλὰς εὑρεθεῖσα εἰς τὴν θέσιν Μαυρόπαπα καὶ ἐκεῖθεν ...κομισθεῖσα εἰς τὴν ἀνατολικὴν κρήνην τοῦ χωρίου (Πέρα Βρύσι). ...τὴν μίαν τῶν μακρῶν πλευρῶν ἀντὶ τῆς γυναικείας κεφαλῆς φέ-...δέλτον τετράγωνον (tabella) μετὰ τραπεζοειδῶν ἐξαρτημάτων, ...ὸς τῆς ὁποίας ἀναγλύφου οὔσης εἶναι λελαξευμένη ἡ κάτωθι ἐπι-...φή. Μῆκος τοῦ τετραγώνου 0,27, ὕψος 0,24. Πίναξ Ζ ἀριθ. 2.

† Εὐλαμπί
ου καὶ Στε-
φανίας
Θεοτόκε
βοήθι ἀμήν.

Ἡ σαρκοφάγος φαίνεται χρόνων Ῥωμαϊκῶν χρησιμοποιηθεῖσα δευ-...ραν φορὰν εἰς Χριστιανικοὺς χρόνους, ὅτε ἐλαξεύθη καὶ ἡ ἀνωτέρω ...πιγραφή, ἣ ἐποιήθη κατ' ἀπομίμησιν ὁμοίων Ῥωμαϊκῶν οἷαι καὶ ...λλαι εὑρίσκονται εἰς Ἁγ. Δέκα (μία παρὰ τὴν κάτω κρήνην τοῦ ...χωρίου καὶ μία ἄλλη ἐν τῇ αὐλῇ τῆς οἰκίας Ἐμμ. Ἠλιάκη). Τὰ ...ὀνόματα Εὐλάμπιος καὶ Στεφανία εἶναι Χριστιανικὰ καὶ ἦσαν ...ἴσως οἱ φέροντες αὐτὰ σύζυγοι ταφέντες ἐν τῇ σαρκοφάγῳ, ἂν πράγ-...ματι ἐχρησίμευσε πρὸς τοιοῦτον σκοπόν, διότι ὁ τύπος τῆς ἐπιγραφῆς ...μας ἀφίνει ἐν ἀμφιβολίᾳ, ἀφ' οὗ συνειθίζεται μᾶλλον εἰς ἀφιερώματα,

...ς πρὸς τὸ Θεῖον ἢ δι' ἱερὸν σκοπὸν γι...
...αξ ἴσως ἀφιερώθη πρὸς τοιοῦτόν τινα σ...
... π. χ. ἢ φιάλην ἐκκλησίας ὑπὸ τῶν δύο σ...

...τος τῆς Φαλάνδρας. Ἐγκαταλελειμμένη σ... ...μένη μονὴ πλὴν τῆς ἐκκλησίας ἥτις σώζεται ... ...τοις ἐρειπίοις τῆς ἀρχαίας πόλεως Φαιστοῦ ἄνω τοῦ ... τῆς Πυργιωτίσσης Ἁγ. Ἰωάννου. Ἐπὶ Ἑνετο... ...το ἡ Μονή, ἀλλ' ἐτιμᾶτο ἐπ' ὀνόματι τῆς Θεοτόκου ... ... τῆς Φαλάνδρας (ἴδε Cornelius Creta sacra ... Ἡ μονὴ κατεστράφη κατὰ τὴν μεγάλην ἐπανάστ... ...τε οἱ μὲν μοναχοὶ κατὰ τὴν παράδοσιν ἐφονεύθησαν ... ...σαν, τὰ δὲ κτήματα αὐτῆς ἐδημεύθησαν καὶ κατ... ... τῶν πλησιοχώρων ἰσχυρῶν Μουσουλμάνων· ἔκτοτε ... ἡ σωθεῖσα ἐκκλησία τῆς Μονῆς μετωνομάσθη εἰς Ἅγ... ... Σώζονται μόνον αἱ ἑξῆς δύο καὶ μικραὶ καὶ μεταγενέσ... ...γραφαί.

... Ἐπὶ λίθου πελεκητοῦ ἀπεσπασμένου ἐκ τῆς ἀρχικῆς ... ... ὑπάρχει σταυρὸς ἀνάγλυφος μετὰ τῶν συνήθων συγκεκομμέ... ... IC XC NI KA, κατωτέρω δὲ ἡ χρονολογία

1700 Οκτοβριου 22.

... Εἰς τὸν ἄνω λίθον καμαρωτοῦ στομίου δεξαμενῆς ἐκτὸς ... ...βόλου τῆς Μονῆς πρὸς δυσμὰς φέρεται ἡ ἑξῆς χρονολογία δ... ...σα τὸν χρόνον τῆς κατασκευῆς ἢ ἀνακαινίσεως τῆς δεξαμενῆς τ... ...δεχομένης ὄμβρια ὕδατα.

Α Ψ Μ Β
ΔΙΚΕΜΒ. 10.

Χωρίον Ἅγιος Ἰωάννης Πυργιωτίσσης ἐν τοῖς ἐρειπίοις τῆς ἀρ... χαίας πόλεως Φαιστοῦ. Ὀλίγα βήματα ἔξω τοῦ χωρίου μικρὰ ἐκ... κλησία μὲ θόλον τιμωμένη ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. Ἡ ἐκκλησία ἔχει ἔσωθεν τοὺς τοίχους καταγράφους. Εἰς τὴν ἐσωτερικ... βάσιν τοῦ τυμπάνου τοῦ τρούλλου σώζεται ἐν κύκλῳ μεγάλοις Βυ... ζαντιακοῖς γράμμασιν ἐπιγραφὴ κτητορική, ἣν ἐγὼ χάριν εὐκολίας

...ψα εἰς 7 στίχους (ἴδε πίνακα Ζ ἀριθ. 4) Ἡ διάμετρος τοῦ ... τοῦ τυμπάνου εἶναι μέτρα 2,70(1) τὸ δὲ ὕψος τῶν γραμμά-...ναι 4 $^1/_2$-5 $^1/_2$ ἑκατοστά. Ἔχει δὲ οὕτως ἐν μεταγραφῇ διὰ ... γραμμάτων.

ἀνεκενίσθη καὶ ἀνιστορίθη ὁ πάνσεπτος καὶ θείος
τοῦ ἁγίου ἐνδόξου πρωτοκορυφαι..............
ἐν τοποθεσίᾳ τῆς βαπτιστήρας, διὰ συνεργίας καὶ κό-
καὶ μόχθου πολλοῦ Πέτρου ἱερέως του· ούλη καὶ τῆς
ἀδελφῆς αὐτοῦ Καταφυγ[ῆς]......................
- - ....[τῆς βασι]λείας τῶν ὀρθοδόξων καὶ φι-
οίστων ἡμῶν βασιλέων. κυροῦ Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαι-
γου, καὶ τῆς εὐσεβεστάτης Αὐγούστης κυρᾶς Εἰρήνης
τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ κυροῦ Μιχαὴλ ἔτους
ϛωιΒ Ν. Β. (=6812 Ἰδικτιῶνος β΄.)

Ἡ ἐπιγραφὴ εἶναι ἐνιαχοῦ ἐφθαρμένη· καὶ τὰ μὲν μικρότερα χά-σματα συμπληροῦνται εὐκόλως (πλὴν τοῦ ἀρχικοῦ γράμματος τοῦ ...νύμου τοῦ ἀνακαινιστοῦ ἱερέως) ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ δύο μεγαλύ-τερα, τὸ ἓν μετὰ τὴν λέξιν πρωτοκορυφαίου εἰς τὸ ὁποῖον θὰ περιεί-χοντο γράμματα περὶ τὰ 14, τὸ δὲ ἄλλο μεγαλύτερον μετὰ τὸ ὄνομα Καταφυγῆς καὶ θὰ περιελάμβανε γράμματα περὶ τὰ 50.

Ἕνεκα τοῦ πρώτου χάσματος δὲν γνωρίζομεν εἰς τίνα ἐκ τῶν δύο πρωτοκορυφαίων Ἀποστόλων ἦτο καθιερωμένος ὁ ναὸς εἰς τὸν Πέτρον ἢ τὸν Παῦλον διότι ἀκούεται μὲν ὁ ναὸς σήμερον Ἅγ. Παῦλος καὶ εἶναι γνωστὸν ὅτι σπανίως συμβαίνει νὰ ἀλλάξῃ ὀνομασίαν χριστιανικὸς ναός, ἀλλὰ τὸ ὄνομα τοῦ ἀνακαινιστοῦ ἱερέως Πέτρου παρέχει ὄχι ἀσήμαντον ὑποψίαν ὅτι ἦτο καθιερωμένος εἰς τὸν ὁμώνυμον Ἀπόστολον, τοιαύτας δὲ ὁμωνυμίας τοῦ ἀνακαινιστοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου εὑρίσκει τις ἀρκετάς, ἂν διεξέλθῃ τὰς δημοσιευομένας Χριστιανικὰς ἐπιγραφάς. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἡ μεταλλαγὴ τοῦ ὀνόματος ἦτο ἐδῶ εὔκολος διὰ τὸν λόγον ὅτι ἀμφότεροι οἱ πρωτοκορυφαῖοι Ἀπόστολοι ἑορτάζονται τὴν αὐτὴν ἡμέραν 29 Ἰουνίου.

Ἡ τοποθεσία ἐν ᾗ ᾠκοδομήθη ὁ ναὸς ἐκαλεῖτο τότε Βαπτιστήρα. Ἴσως τὴν ὀνομασίαν ταύτην ἔλαβε διότι ἐν τῷ χώρῳ τούτῳ

(1) Ἄρα τὸ μῆκος τῆς ἐπιγραφῆς εἶναι περίπου 8 $^1/_2$ μέτρα.

[illegible] αὐτῇ τῇ θέσει, ἣν κατέχει νῦν ὁ ναός, ὑπ[illegible] κατὰ τοὺς πρώτους τοῦ Χριστιανισμοῦ αἰῶνας. [illegible] ἐκαλεῖτο Πέτρος ·ούλης μὲ ἐφθαρμένο[illegible] [illegible] γράμμα τοῦ ἐπωνύμου, ὥστε νὰ μὴ γνωρί[illegible] [illegible] ἢ Ζούλης ἢ ἄλλως πως. Συνεργὸν εἰς τὴν [illegible] [illegible] τὴν μοναχὴν Καταφυγὴν ἣν θὰ ἀπαντήσωμεν [illegible] τοῦ ἐν Ἁγίᾳ Τριάδι ναοῦ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. [illegible] ἦτο συναδελφὴ (1) τοῦ ἱερέως.

[illegible] 6812 ἀπὸ τῆς δημιουργίας ἀντιστοιχεῖ πρὸς [illegible] πρὸς τοῦτο δὲ συμφωνεῖ καὶ ἡ σημειουμένη δευτέρα Ἰ[illegible] [illegible] τοὺς πίνακας ἐν Gardthausen Paleographie σελ. 45[illegible] [illegible] δὲ καὶ ἐνταῦθα, ὃ ἤδη καὶ πρότερον εἴπομεν, ὅτι [illegible] [illegible] νῆσος εὑρίσκετο ἤδη ὑπὸ τὴν Ἑνετικὴν κυριαρχίαν ἐν τ[illegible] [illegible] χρονολογικὴ λαμβάνεται ἡ βασιλεία τῶν Ὀρθοδόξ[illegible] [illegible] ἡμῶν βασιλέων τοῦ Βυζαντίου, τρανοτάτη ἀπ[illegible] [illegible] Ἐθνικῆς συνειδήσεως τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ ὑπὸ τὴν Ἑ[illegible] [illegible]. Ἐννοεῖται ὁ Ἀνδρόνικος Β΄. Παλαιολόγος βασιλεύσας ἀπ[illegible] [illegible] 1282-1328.

[illegible] καὶ ὀλίγον ἄνωθεν τῆς δημοσίας ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀπὸ τ[illegible] [illegible] τῆς Φαλάνδρας εἰς τὸ χωρίον Τυμπάκι (Πυργιωτίσσης) ὑπάρ[illegible] [illegible] μικρὸς ἐξοχικὸς ναΐσκος τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Εἰς τὸ ὑπέρθυρ[illegible] [illegible] θύρας τοῦ ἐκκλησιδίου ὑποφαίνονται ἴχνη τινὰ γραμμάτων λα[illegible] [illegible] εἰς μίαν γραμμήν, ἐξ ὧν μετὰ κόπου διέκρινα τὴν χρονολο[illegible] [illegible] ΑΧΜϚ (1646). Ὑπὲρ τὸ ὑπέρθυρον σχηματίζεται κόγχ[illegible] [illegible] τῆς ὁποίας τὸ τύμπανον ἔχον μῆκος 1.45 ἔχει λαξευτ[illegible] [illegible] ἐπιγραφὴν (Πίναξ Η ἀριθ. 6) εἰς τρεῖς γραμμὰς διακοπτο[illegible] [illegible] ἐν τῷ μέσῳ ὑπὸ καθέτου ζώνης φερούσης ῥόδακα ἀνάγλυ[illegible] [illegible], ἤτοι

[Α] Χ Μ, Ϛ	ΚѠC . . .
ΑΥΓΟΥϚѠ	ΔΟCC . . .
ΙΑ	ΙЄΡΟΜ[ΟΝΑΧΟC]

(1) Συναδελφοὶ λέγονται καὶ σήμερον ἐν Κρήτῃ οἱ σχόντες τὸν αὐτὸν ἀνάδοχ[illegible], ἢ [illegible] συνηθέστερον, τέκνα γονέων συνδεθέντων διὰ τῆς πνευματικῆς συγγενείας τ[illegible] βαπτίσματος.

Ἕνεκα τῆς κατὰ τὸ δεξιὸν μέρος φθορᾶς δὲν γνωρίζομεν ἂν εἷς ἢ ἦσαν οἱ ἀνακαινισταὶ τοῦ ναΐσκου· πιθανῶς ἦτο εἷς οὗ τὸ μὲν ἦτο ΚωC[ΤΑΝΤΙΟC) τὸ δὲ ΔΟCC.. ἡ ἀρχὴ τοῦ ...ύμου του.

...ωρίον Ἁγία Τριάδα Πυργιωτίσσης. Μικρὸς ναὸς περὶ τὰ 200 ...ρα ἀνατολικῶς τοῦ χωρίου ὀνομαζόμενος Ἅγιος Γεώργιος τοῦ ...ατᾶ. Οἱ τοῖχοι ἔσωθεν κατάγραφοι ἡ δὲ εἰκονόστασις κτιστὴ καὶ ...πτή. Αἱ τοιχογραφίαι διατηροῦνται μετρίως. Ἐντὸς ἄνω τῆς θύ... ὑπάρχει ἡ ἑξῆς ἐπιγραφὴ διήκουσα ἀπὸ τοῦ ἑνὸς τοίχου μέχρι ... ἄλλου εἰς μῆκος τριῶν μέτρων. Εἶναι γεγραμμένη εἰς δύο γραμ...ς ἐφ' ὑγροῖς ὕψος τῶν γραμμάτων 4-5 ἑκατοστά. Ἴδε Πίνακα Ε ...θ. 6 ἔνθα εὕρηται ἀντιγεγραμμένη εἰς 4 γραμμάς, ἐν μεταγραφῇ ...ει οὕτως

[Οἰκοδομη]θη ἐκ βάθρων καὶ οἰκονογραφήθη ὁ θεῖος καὶ ...άνσεπτος ναος τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος ...'εωργίου διὰ κόπου] καὶ ἐξόδου Κονσταντίνοῦ τοῦ Σκῦ...οπλοκόυ καὶ 'Επραξη[ας] μοναχῆς καὶ Καταφυγῆς μονα...ῆς καὶ τὸ τέκνων :· μηνὶ Γεναρίου Ἰνδικτιῶνος ΙΕ τους ,ϚϢΙ//////

Ἡ ἐπιγραφὴ ἔχει μικρὰν φθορὰν κατὰ τὴν ἀρχὴν τῶν δύο στίχων ...λλ' εὐτυχῶς εἰς τὰς τυπικὰς λέξεις, αἵτινες εὐκόλως συμπληροῦνται ...τοι τὸ οἰκοδομήθη εἰς τὸν πρῶτον στίχον καὶ τὸ Γεωργίου διὰ ...όπου εἰς τὸν δεύτερον (τοῦ πρωτοτύπου).

Ὁ κτήτωρ τοῦ ναοῦ Κωνσταντῖνος Σχοινοπλόκος δὲν μοὶ εἶναι ἄλλοθεν γνωστὸς οὐδ' ἡ συμβοηθὸς μοναχὴ Εὐπραξία· γνώριμος μᾶς εἶναι ἡ δευτέρα κτητόρισσα μοναχὴ Καταφυγὴ ἐκ τοῦ παρὰ τὴν Φαιστὸν ναοῦ τοῦ Ἁγίου Παύλου εἰς τὴν ἀνακαίνισιν τοῦ ὁποίου ἔλαβεν ἐπίσης μέρος. Ὁ προσδιορισμὸς καὶ τῶν τέκνων μετὰ τὰ ὀνόματα τῶν κτητόρων γεννᾷ τὴν ἀμφιβολίαν ἂν ἀναφέρηται καὶ εἰς τοὺς τρεῖς· ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δυνάμεθα νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι αἱ μοναχαὶ εἶχον τέκνα ἐκ προηγουμένου γάμου καὶ ὅτι ἐκάρησαν μετὰ χηρείαν.

Τῆς χρονολογίας διακρίνονται σαφῶς μὲν τὰ δύο πρῶτα στοιχεῖα

καὶ πιθανὸν καὶ ἐν αὐτῇ τῇ θέσε
Βαπτιστήριον κατὰ τοὺς πρώτ
Ὁ κτήτωρ ἱερεὺς ἐκαλεῖτο Ι
στυχῶς τὸ πρῶτον γράμμα τοῦ
ἂν ἐλέγετο Σούλης ἢ Ζούλη
καίνισιν εἶχε καὶ τὴν μοναχὴν
κτητόρισσαν καὶ τοῦ ἐν Ἁγί
μοναχὴ αὕτη ἦτο συναδελ
Ἡ χρονολογία 6812
ἔτος 1304, πρὸς τοῦτο δ
κτιών. (Ἴδε τοὺς πίνακα
Παρατηροῦμεν δὲ καὶ ἐ
λονότι ἡ νῆσος εὑρίσκε
τοις ὡς βάσις χρονολ
καὶ φιλοχρίστων ἡμ
δειξις τῆς Ἐθνικῆς
τίαν. Ἐννοεῖται
τοῦ 1282-1328
Δεξιὰ καὶ ὀλί
χάνι τῆς Φαλά
χει μικρὸς ἐξογ
τῆς θύρας τοῦ
ξευτῶν εἰς μ
γίαν ΑΧΜ
τριγωνικὴ
μικρὰν ἐπ
μένας ἐν
φον, ἥτο

κεραία | ὥστε δ
Ἰνδικτιῶν σημειοῦται
(=6810=1302 μ. Χ

ρειον τοῖχον εἶναι ἐκτισμέν
ν ἄνωθεν καμαρωτήν· ἐν α
ου, ἥτις ἐν τῷ μέσῳ μὲν
καὶ ἐσχηματοποιημένον, ἐκ
γράμμασιν ἐπιπολαίοις λαξευ
ται

Μιχαὴλ τοῦ Τριβύζη

πεπτυγμένων πτερύγων ἀνὰ δύο γρά
ΑΦΠΑ (1581).
τὸν τύπον Τριβιζᾶς ἐν Σητείᾳ κ
Τριβιζᾶνος ἐν τῇ Μονῇ Ὁδηγητρίας: βε-
Trevisan.
τοῦ ναοῦ ὑπάρχουσι πολλὰ ἐπιγρα-
ἀντεγράψαμεν τὰ ἀκόλουθα·

Ὀκτωβρίου ἦλθα εἰς τὴν Ἁγία Τριάδ
6913 δηλ: 1404 μ. Χ.)
Marzo (?
Zancarollo
δούλη τοῦ Θεοῦ Φραντζήνα Μαΐῳ ΚΗ
δοῦλος τοῦ Θῦ Ἰωάννης Κλάδος Ἀπρι-
τῆς ΚΕ΄
ΚΗ
ἐπῆγανε ἀπὸ τῶ Καμιλάρι (1)
δοῦλος τοῦ Θῦ Πέτρος Μαΐου ΚΗ΄.
ἡ δούλη τοῦ Θῦ Μαρία δεκεβρίω ΙΗ΄.
ἡ δούλη τοῦ Θῦ Μαρία μαρτίου ΗΚ΄.

χωρίον τῆς Πυργιωτίσσης μίαν περίπου ὥραν ἀπέχ
Ν τῆς Φαιστοῦ.

Νικόλαος τ . . . . ᾶς

. . ῦ Γεράσιμος ἱερομόνα-

. . . τῶν ἀναφερόντων χρονολογίας καθ' . . . ἐξάγεται ὅτι ὁ περίβολος τοῦ ναοῦ . . . ῦ παρακειμένου χωρίου 'Αγία Τριάδα . . . ἐγκαταλελειμμένον διὰ τοὺς ἐπιπολάζον- . . . (οἱ τελευταῖοι κάτοικοι μετῴκησαν εἰς Τυμ- . . .), ἄλλοτε ὅμως ἦτο κώμη οὐχὶ ἀσήμαντος. . . . ἐποχῆς ἀνεῦρον καὶ οἱ 'Ιταλοὶ ἀρχαιολόγοι τὸ . . . τὸ μέρος τοῦτο, ὅπου ἀνεκαλύφθη οἰκοδόμημα Μυ- . . . (1) καὶ ἄλλαι σημαντικαὶ ἀρχαιότητες τῆς αὐτῆς . . .

. . . ρίον Βόρροι Πυργιωτίσσης.

. . . ησία τῆς 'Αγίας Πελαγίας ἐντὸς τοῦ χωρίου. Κατὰ τὴν βά- . . . κωδωνοστασίου εἶναι ἐκτισμένα δύο πελέκια μὲ ἐπιγραφὰς . . . άς, τὰ ὁποῖα πιθανώτατα προέρχονται ἐκ τοῦ ἀρχαιοτέρου . . . διότι ὁ σημερινὸς εἶναι κτίσμα οὐχὶ πολλῶν ἐτῶν· αἱ ἐπιγρα- . . . δὲν εἶναι πλήρεις.

Τὸ πρῶτον ἔχει μῆκος 0,27 καὶ ὕψος 0,20 φέρει δὲ τὴν χρονο- . . . ογίαν

ἔτους ζ̄ρζ̄' κατὰ μῦνα 'Ιουνίου εἰς τοὺς λ'.

(Πίναξ Η ἀριθ. 7) 7107 ἀπὸ κτίσεως ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ 1599 ἀπὸ Χριστοῦ.

Τὸ δεύτερον ἔχει ὕψος 0,31 πλάτος 0,28 εἶναι δὲ ἐλλιπὲς πρὸς ἀριστερά. (Πίναξ Η ἀριθ. 8).

. . . . ς ὁ ναὸς τῆς
. . . IC ὁσίας μάρτυρος
. . . [δι]ὰ κόπου καὶ

(1) Halbherr Rendiconti vol. XI. fasc. 9 Ferie Academiche 1902 p. 6.

. . . τα γειχου (?) καὶ δια
. . το ἐπίκλει(ν)
. Βυρισπ ἡ Μαρῖ (;)

. . . ἡ κτητορικὴ ἐπιγραφὴ τοῦ ναοῦ τῆς Ὁσιομ... . . . ἀλλὰ διὰ τὸν ἀκρωτηριασμὸν τοῦ λίθου δὲν εἶ... . . . πλήρωσις τῶν ἐλλειπόντων.

. . . ἀρχαία πόλις ἐπίνειον Φαιστοῦ καὶ εἶτα Γόρτυνος . . . λαξευτοῦ, τὸ ὁποῖον ἐν τῇ ἀρχαιότητι εἶχε κατ... . . . χρησιμοποιηθῆ ὡς τάφος οἰκογενειακός (1), ὁποῖοι . . . σώζονται ἐνταῦθα, ἐκκλησία τῆς Παναγίας. Σώζοντ... . . . κιονόκρανα μετ' ἐπιθημάτων (chapiteaux impos... . . . ἀναγλύφου κύκλου σταυρὸν μονογραμματικὸν ἔχοντ... . . . γράμματα μὲ τὸν τοῦ Ἁγίου Τίτου τῆς Γόρτυνος, ὃν ἐδ... . . . ἀνωτέρω. Ἴδε Πίνακα Η ἀριθ. 2.

Μονὴ Ὁδηγητρίας.

. . . τῆς ἐκκλησίας τάφος, ἐφ' οὗ πλὰξ φέρουσα τὴν κάτωθι ἐπι... . . . (Πίναξ Η ἀριθ. 11).

Ἀλούζιο Τριβυζᾶνος εἰς αὐ-
τοῦ καὶ τῶν ἐξ αὐτοῦ ταφὴν ταύ-
την ἐδείματο τὴν σωρὸν
ΑΧΒ. Ἀπριλλίω ΚΕ.

Τό τε ὄνομα καὶ τὸ ἐπώνυμον Ἰταλικὰ καὶ ἐν τούτοις ὁ φέρω... . . . καὶ ταφεὶς ἐνταῦθα εἶναι Ὀρθόδοξος Ἕλλην. Περὶ τοῦ ἐπω-νύμου εἴπομεν ἤδη ἀνωτέρω.

Εἰς τὸ ὑπέρθυρον κελλίου εἶναι χαραγμένα εἰς κεφαλαιώδη γράμ-ματα τὰ

ΣΙΩΠΗ ΤΙΜΑΣΘΩ

(1) Τάφον λαξευτὸν ἀρχαῖον χρησιμεύοντα νῦν ὡς ναὸν παρετηρήσαμεν καὶ εἰς Ἅγιον Θωμᾶν Μονοφατσίου καὶ εἰς τὴν Ἀργυρούπολιν Ῥεθύμνης (ἀρχαία Λάππα).

.. αὐτὸ ἐπαναλαμβάνεται ἀμέσως κατωτέρω ὑπὸ ἄλλης χειρὸς ..γενεστέρας εἰς γράμματα κακόγραφα καὶ ἀνορθογράφως

σιοπη τιμαστω †

Ἄνω τῆς θύρας τοῦ περιβόλου πρὸς Β. ὑπάρχει πλὰξ φέρουσα ..ρὸν ἀνάγλυφον μετὰ τῶν συνήθων IC XC NI KA καὶ τὴν χρο..γίαν ΑΦΞΗ (1568). Εἰς ἓν ἄλλο μικρὸ πέλεκι ὑπάρχουσιν ..ρακτοι δύο σταυροὶ φέροντες τὰ ἀρχικὰ γράμματα M S καὶ ὁ ..τούτων χρονολογίαν 1564.

Ἐντὸς τοῦ ναοῦ ἐπὶ σανίδων παλαιαὶ εἰκόνες τρεῖς ἤτοι 1) Πέ..ρου καὶ Παύλου 2) τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς καὶ 3) τῆς Ἀμπέλου ..ουσαι κάτωθι τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ ζωγράφου ΧΕΙΡ ΑΓΓΕΛΟΥ. ..των θὰ εὕρωμεν καὶ ἐν τῇ Μονῇ Ἁγίου Φανουρίου εἰς Βαλσα..μερον.

Τέλος σημειοῦμεν ὅτι ἐν τῇ Μονῇ ταύτῃ σώζεται σχεδὸν ἀκέραιος πύργος ἐν ᾧ ὑπέστη τὴν ἡρωϊκὴν πολιορκίαν καὶ εὗρε τὸν θάνατον ..τὰ τὸ ἔτος 1828 ὁ μοναχὸς Ἰωάσαφ (κοινῶς Ξωπατέρας).

Χωρίον Μονοχώριον τῆς Γαλιᾶς. Μικρὸν χωρίον Τουρκικὸν ..αταστραφὲν κατὰ τὴν τελευταίαν ἐπανάστασιν. Ἔξω τοῦ χωρίου ..ρὸς Β. χαλασμένη ἐκκλησία τῆς Παναγίας, ἧς σώζεται μόνον ὁ ..άρθηξ καὶ τοῦ σηκοῦ ὁ πρὸς Ν. τοῖχος. Ἐν τῷ βορείῳ τοίχῳ τοῦ ..άρθηκος εἰκονίζονται ἐφ' ὑγροῖς τρεῖς ἱππεῖς μεταξὺ δένδρων φερόντων ἐρυθροὺς καρπούς· καὶ οἱ τρεῖς ἐπιβαίνουσιν ἵππων ἐρυθρῶν· ὁ πρῶτος πρὸς δεξιὰν τῷ ὁρῶντι κρατεῖ ἐν τῇ δεξιᾷ πτηνὸν (ἱέρακα;) καὶ στρέφεται πρὸς τὸν μεσαῖον οἱονεὶ περιμένων διαταγὰς παρ' αὐτοῦ, ὅστις φαίνεται τὸ ἐπισημότερον πρόσωπον ἐκ τῶν τριῶν καὶ φέρει ἐπὶ τοῦ στήθους τὸ οἰκόσημόν του συνιστάμενον ἐκ θυρεοῦ ἔχοντος ἐναλλὰξ τρεῖς καθέτους παραλλήλους μελαίνας καὶ τρεῖς λευκὰς ταινίας (1) τὸ αὐτὸ πρόσωπον φέρει χειρίδας ῥαβδωτὰς καὶ κρατεῖ σκῆπτρον ἀπολῆγον ἄνω εἰς κεφαλὴν κυβικήν. Ἀμφότεροι φοροῦσι πίλους πτερωτοὺς κατὰ τοὺς κροτάφους. Ὁ τελευταῖος φαίνεται νεώτερος καὶ ἔχει τὴν κεφαλὴν ἀσκεπῆ. Ἡ τοιχογραφία, ὡς ἐξάγεται

(1) Τὸ αὐτὸ οἰκόσημον ἐπὶ λίθου γεγλυμμένου εὑρέθη ἐκεῖ που πλησίον καὶ ἐκομίσθη εἰς τὸ μουσεῖον Ἡρακλείου.

ἐξόδου . . . τα γειкοι
. . . . . . το ἐπίκλ
. . . . . Βυριση ἡ

Βεβαίως θὰ ἦτο ἡ κτητορικὴ ἐπι
τυρος Πελαγίας ἀλλὰ διὰ τὸν ἀκρ
εὔκολος ἡ συμπλήρωσις τῶν ἐλλειπ

Μάταλλα (ἀρχαία πόλις ἐπίν
Ἐντὸς σπηλαίου λαξευτοῦ, τὸ ὁ
σκευασθῇ καὶ χρησιμοποιηθῇ ὡς
ἄλλοι πολλοὶ σῴζονται ἐνταῦθα,
δύο μαρμάρινα κιονόκρανα μετ' ἐ
φέροντα ἐντὸς ἀναγλύφου κύκλο
τὰ αὐτὰ γράμματα μὲ τὸν τοῦ
μοσιεύσαμεν ἀνωτέρω. Ἴδε Πι

Μονὴ Ὁδηγητρίας

Πρὸ τῆς ἐκκλησίας τάφος
γραφήν. (Πίναξ Η ἀριθ. 11

'Αλούζιο Τ
τοῦ καὶ τ
την ἐδείμ
ΑΧΒ. Ἀπ

Τό τε ὄνομα καὶ τὸ ἐ
ταῦτα καὶ ταφεὶς ἐνταῦθ
νύμου εἴπομεν ἤδη ἀνωτ

Εἰς τὸ ὑπέρθυρον κελ
ματα τὰ

C

(1) Τάφον λαξευτὸν ἀρ
Ἅγιον Θωμᾶν Μονοφα
Λάππα).

...τις ἦτο ἡ
ἐφεξῆς
μικρῶν

..... καὶ
Γεωργίου
ούστῳ....

...καὶ αὐτὴ ἐλλιπὴς
...εβαιότητος σχεδὸν
... τελευταῖα γράμ-
...ομεν 6853 ἢ 6953
...ὸν δύο τούτων χρονο-
...ους ἀναφέρομεν κατω-
...πιγραφικὸν φέρον χρονο-
...ετολόγος Giuseppe Ge-
... συμφωνεῖ καὶ πρὸς τὰς
...ήκας ἐν Κρήτῃ, διότι μό-
...ῦ Ἁγίου Τίτου ταραχώδεις
Κρὴς ἀρχοντορωμαῖος νὰ φι-
...υς νὰ ἔχῃ δὲ καὶ τὸ θάρρος νὰ
Πιθανώτατον ἐκ τούτου ὅτι ὁ
μέρος εἰς τὰς τελευταίας πολυ-

... Γεωργίων Μουσούρων ἔκαμα λό-
...ιετώπου. Οἱ Μουσοῦροι εἶναι οἰκο-
Ἐνετοκρατίας. Ἰδίᾳ εἶναι γνωστὸς ὁ
...καὶ ποιητὴς Μάρκος ὁ Μουσοῦρος
(ἴδε περὶ αὐτοῦ Σάθα Νεοελλ. Φιλολο-
... Ἑλλὰς σελ. 80). Τὸ ἐπώνυμον διετη-
...Κρήτῃ Καὶ Κεφαλληνίᾳ.
... ἔχομεν Ἰνδικτιῶνα 13 διὰ τοῦτο δυνά-

μεθα νὰ συμπληρώσωμεν τὴν χρονολογίαν τῆς κτητορικῆς ἐπιγρα[φῆς] οὕτως:

ἐν μηνὶ Αὐγούστου ..... Ἰνδικτιῶνος ΙΓ' ἔτους ,ϚѠΝ

Ἐντὸς τοῦ σηκοῦ τοῦ αὐτοῦ ναοῦ καὶ εἰς τὸ αὐτὸ ὑπέρθυρον ὁποῖον ἐκ τοῦ μέρους τοῦ νάρθηκος φέρει τὴν προηγουμένην κτητορικὴν ἐπιγραφὴν τοῦ Γεωργ. Μουσούρου ὑπῆρχεν ἄλλη γραπτὴ ἐπιγραφὴ εἰς 8 γραμμάς, τῆς ὁποίας σήμερον ἐλάχιστα μόνον ἴχνη διακρίνονται. Ἐκ τούτων μετὰ δασκολίας κατώρθωσα νὰ ἀναγνώσω εἰς μὲν τὸν τέταρτον στίχον τὰς λέξεις

ΚΟΠΟΝ ΚΑΙ ΜΟΧΘΟΝ

Εἰς δὲ τὸν πέμπτον τὸ οἰκογενειακὸν ἐπώνυμον τοῦ ἀνακαινιστοῦ

ΤΟΝ ΟΡΦΑΝΟΠΟΥΛΟΝ

Ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης προκύπτει ὅτι ὁ σηκὸς τοῦ ναοῦ ἀνεκαινίσθη ὑπὸ τοῦ Ὀρφανοπούλου ἄδηλον ἂν πρὸ τοῦ Γεωργίου Μουσούρου ἢ κατόπιν. Ὁ Ὀρφανόπουλος οὗτος πιθανώτατα εἶναι ἀπόγονος τοῦ Ὀρφανιάκη, ὃν εὑρίσκομεν ἐν διατάγματι τοῦ Δουκὸς Κρήτης Μαρίνου Δανδούλου ἐκδεδομένῳ κατὰ τὸ ἔτος 1265 (1)· ἐν τούτῳ ἀναφέρεται ὅτι τὸ ἥμισυ πεζικὸν φέουδον (media sergentaria) τοῦ Μονοχώρου ἥτις ἀφηρέθη ἀπὸ τὸν Λέοντα Μεταξάρην δίδεται εἰς τὸν Ὀρφανιάκην, εἰς δὲ τὸν Μεταξάρην πρὸς ἀποζημίωσιν δίδεται ἄλλο πεζικὸν φέουδον ὁλόκληρον.

Μονὴ Ἁγίου Φανουρίου εἰς τὸ Βαλσαμόνερον. Μεταξὺ τοῦ χωρίου Βορρίζα καὶ τῆς Μονῆς Βροντησίου ὑπάρχει ἡ μονὴ τοῦ Ἁγίου Φανουρίου διαλελυμένη ἀπὸ πολλοῦ χρόνου καὶ σώζουσα μόνον τὸν μεγαλοπρεπῆ ναὸν ἀνακαινισθέντα πρὸ ὀλίγων ἐτῶν εὐτυχῶς ἄνευ πολλῆς φθορᾶς. Ἡ ἐκκλησία ἔχει τρεῖς ναῦς (τριμάρτυρος) καὶ εἶναι κατάγραφος τοὺς τοίχους ἐντός. Ἡ μονὴ ὑπῆρχεν ἐπὶ Ἐνετο-

(1) Δημοσιεύεται ἐν Gerland *Das Archiv des Herzogs vou Candia* Atrassburg 1899 σελ. 80.

ας μολονότι δὲν ἀναφέρεται μετὰ τῶν ἄλλων ἐν τῇ Ἱερᾷ Κρήτῃ Κορνηλίου (τόμ. 1 σελ. 221 καὶ ἑξῆς) ὅτι ὅμως ὑπῆρχεν ἡ Μονὴ οῦται ἔκ τινος ἐπιστολῆς Μαξίμου τοῦ Μαργουνίου ὅστις ἐντέλ-

Μητροφάνει τῷ λογιωτάτῳ Ἡγουμένῳ τοῦ Βαλσαμο-

ῦ νὰ ἀνοίξῃ Φροντιστήριον, εἰς ὃ νὰ φοιτῶσι δέκα παῖδες πε-ν (1) ὁ ναὸς εἶναι ᾠκοδομημένος καὶ ἐξωγραφημένος μὲ πολλὴν ἐλειαν· πρὸς τοῖς ἄλλοις ὁ ναὸς ἔχει καὶ ὡραῖον νάρθηκα. Ἐν ρθηκι τοῦ ναοῦ ὑπάρχει κτητορικὴ ἐπιγραφὴ γραπτὴ ἐφ' ὑγροῖς αινα ἐπὶ λευκοῦ ἐδάφους) εἰς τὴν παραστάδα δεξιὰ τῷ εἰσερχο-ι ἐκ τοῦ νάρθηκος εἰς τὸν σηκὸν ἔχει δὲ μῆκος 0,50 καὶ ὕψος 7. Ἡ ἐπιγραφὴ ἦτο ἐν μέρει κεκαλυμμένη ὑπὸ κατακαθισμάτων ἄνωθεν εἰσρεόντων θολερῶν ὑδάτων, μετὰ δυσκολίας δὲ ἀπεκα-λη καὶ ἀνεγνώσθη πλὴν ὀλίγων γραμμάτων εἰς τὸ τέλος τῶν στί-ι εὐκόλως ἀναπληρουμένων.

Πίναξ Η ἀριθ. 4.

Γῆς προτελευταίας γραμμῆς τὰ γράμματα εἶναι μικρότερα τῶν ηγουμένων· τῆς δὲ τελευταίας ἀκόμη μικρότερα. Ἔχει δὲ οὕτως μεταγραφῇ διὰ μικρῶν γραμμάτων.

Οἰκοδομήθη ὁ θεῖος καὶ πάνσεπτο[ς ναο]
ς τοῦ ἁγίου ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος καὶ [θαυμα]
τουργοῦ Φανουρίου ἐν ἔτει ϚΡΛΔ μηνὶ Αὐγούστῳ ΚΕ
καὶ ἱστορήθη ἐν ἔτει ϚΡΛΘ ἐν μηνὶ
Ἰουλλίῳ ΚΗ Ἰνδικτιῶνος Θ. ἀμὴν ἀμὴν ἀμὴν
Ϛ λ μ θ ω λ 9 λ α ῶ ξ σ ν Ϛ λ μ θ ω λ 9.
δι' ἐξόδων πάντων θείων τούτων ναῶν Ἰωνᾶ [ἱε]
ρομονάχου Παλαμᾶ. Χεὶρ Εἰρίκου Κωνσταντίνου Ζῶγυ
ἐν σηκῷ μόνῳ Φανουρίου τοῦ θείου

Ὁ αἰνιγματώδης ἕκτος στίχος εἶναι κρυπτογραφικός, τὰ ὑπάρ-χοντα δηλαδὴ γράμματα κεῖνται ἀντὶ ἄλλων ὡρισμένων πρὸς ἐξεύ-ρεσιν τῶν ὁποίων χρειάζεται ἡ κλείς. Αὕτη εἶναι ἤδη γνωστή, ὡς ἐν χρήσει οὖσα παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς, δι' ὃ καὶ παραθέτομεν αὐτήν (2).

(1) Ἴδε Παρανίκα Σχεδίασμα σελ. 115 καὶ 156.
(2) Ἴδε Gardthausan Paleographie σελ. 235.

θ, η, ζ, στ, ε, γ, β, α, ϙ, π, ο, ξ, ν, μ, λ, κ, ϡ, ω, ψ, χ, φ, υ
α, β, γ, δ, ε, ζ, η, θ, ι, κ, λ, μ, ν, ξ, ο, π, ρ, σ, τ, υ, φ, χ, ψ

Κατὰ ταῦτα ὁ κρυπτογραφικὸς στίχος ἀποκαθίσταται διὰ τῆς καταστάσεως τῶν ἰσοδυνάμων γραμμάτων οὕτως:

δόξα σοι ὁ θ̅ς̅ (ἡ)μῶν δόξα σοι.

Μόνον ἐξ ἀβλεψίας ὑπὸ τοῦ γραφέως ἢ ζωγράφου παρελείφ... γράμμα πρὸ τοῦ ξ τὸ β τὸ δηλοῦν τὸ η. Ἡ κρυπτογραφικὴ ... γραφὴ δὲν ἦτο μὲν σπανία παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς ἀλλ' εὑρίσκετ... χειρογράφοις, ἀγνοῶ δὲ ἂν ἀπαντᾷ καὶ ἐν ἄλλῃ ἐπιγραφῇ.

Ἡ χρονολογία τῆς τε οἰκοδομῆς (6934-1426) καὶ τῆς ἱστ... γραφήσεως (6939-1431) εἶναι σαφέσταται ὀρθῶς δὲ κεῖται κα... Ἰνδικτιὼν κατὰ τὴν τελευταίαν χρονολογίαν. Ὁ ἀνακαινιστὴς ... ὁ Ἰωνᾶς ἱερομόναχος ὁ Παλαμᾶς, περὶ οὗ οὐδὲν ἄλλο γινώσκομ... καὶ περὶ τοῦ ζωγράφου Εἰρικίου Κωνσταντίνου Ζῶγυ, ὅστις μολ... φέρει καὶ ὄνομα καὶ ἐπώνυμον Ἐνετικόν, βεβαίως εἶναι Ὀρθόδο... ἀφ' οὗ αἱ τοιχογραφίαι εἶναι καθαρῶς Βυζαντιακοῦ ῥυθμοῦ. Ὁ ... λευταῖος στίχος τῆς ἐπιγραφῆς ἴσως σημαίνει ὅτι μόνον αἱ ἐν τῷ ... τοῦ θείου Φανουρίου γραφαὶ εἶναι ἔργον τοῦ Ζῶγυ οὐχὶ δὲ κα... ἄλλων δύο σηκῶν.

Εἰς τὸν πρὸς Β. τοῖχον τοῦ σηκοῦ ὑπάρχει κοίλωμα θυροειδὲς ... τὸν οὐρανὸν τοῦ ὁποίου ὑπῆρχεν ἐπιγραφὴ γραπτὴ μέλανι χρώμ... ἐπὶ κιτρίνου ἐδάφους, ἀλλὰ νῦν τὰ γράμματα εἶναι ἐξίτηλα, ὥστ... μόνον ὀλίγαι λέξεις καὶ γράμματα σποράδην καὶ μετὰ κόπου ... φαίνονται. Ἡ ἐπιγραφὴ ἀπετελεῖτο ἐκ πέντε γραμμῶν, ἤρχιζε δὲ ... τῶν λέξεων

γλυκὺς ὁ παρὼν βίος ....

Ποῖον σκοπὸν ἐτέλει ἡ ἐπιγραφὴ εἰς τοιαύτην θέσιν καὶ τί ... δὲν δύναμαι νὰ κατανοήσω· ἴσως ἐνταῦθα εἶναι τεθαμμένα τὰ ὀστᾶ ... κτήτορος ἢ ἀνακαινιστοῦ τινος.

Οἱ τρεῖς τοῦ ναοῦ σηκοὶ χωρίζονται ἀλλήλων διὰ καμαρῶν· εἰς τ...

ε αὐτῶν ὑπάρχουσιν ἐπιγραφαὶ μεγάλοις Βυζαντιακοῖς γράμματα τὸ πλεῖστον ὅμως κατεστραμμέναι ὑπὸ τῶν ἀπὸ μακροῦ πρὸ τῆς τελευταίας ἐπιδιορθώσεως καταρρεόντων ὀμβρίων ὑδά- Ἐκ τούτων παραθέτω μέρη τινὰ ἃ ἠδυνήθην νὰ ἀναγνώσω.

...... ЄΝ ΚΟϹΜΩ ΦΙΛΑΝΘΡωΠЄΥϹΑΜЄΝΟϹ....
... ϹЄΠΤΟϹ ΝΑΟϹ [ΤΟΛ...... ЄΤЄΙ ,ϛϡΙЄ
.. Ο ΘЄΙΟϹ Κ/ ΠΑΝϹЄΠΤΟϹ ΝΑΟϹ ΤΟV ΑΓΙΟV
:ΝΔΟΞΟΛ......ΤΟΛϹ ,ϛϡΛϛ ΜΗΝΙ ΜΑΙω ΤΡ.....

μὲν ὑπ' ἀριθ. 1 εἶναι λίαν κολοβὴ ὥστε νὰ νοήσῃ τις τὸ περιεον, ἡ ὑπ' ἀριθ. 2 εἶναι μέρος κτητορικῆς ἐπιγραφῆς τῆς οἰκο- ς τοῦ διαμερίσματος τούτου τοῦ ναοῦ, ὅπερ ἄρα ἐκτίσθη τῷ) ἤτοι τῷ 1407, ὥστε ἴσως εἶναι τὸ ἀρχαιότερον κτισθὲν τμῆμα. ἡ τρίτη ἐπίσης εἶναι κτητορικὴ ἔχουσα τὴν χρονολογίαν 6936 1428.

Ἄνωθεν τῆς Ἁγίας Τραπέζης τῆς δεξιᾶς ἀψῖδος καὶ κατωτέρω θέσεως ὅπου φαίνεται ἀμυδρῶς ἐζωγραφημένη ἡ Πλατυτέρα ἀναγινώσκονται τάδε.

ΑΤω ΝЄΛΩΝ ΦΟΒω ΠΡΟϹЄΛΘЄ ΤΗΝ ΠΛΛΗΝ ΤΗϹ
ΙϹωΔΟΛ ΤΡΟΛ..... ΤΩΝ ΟϹΙΩΝ

Ὁμοίαν ἔννοιαν θὰ εὕρωμεν παρακατιόντες ἐν τῇ ἐπιγραφῇ τοῦ ὑπερθύρου τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ ἐν Ἡρακλείῳ (1).

Εἰς τὸν πρὸς Β. τοῖχον τοῦ ναοῦ εἰς τὴν βάσιν τῆς καμάρας τῆς ..ησίον τοῦ ἱεροῦ ὑπάρχει ἄλλη ἐπιγραφὴ ἐξ ἑπτὰ γραμμῶν· ἀλλὰ ἐν ταύτῃ τὰ γράμματα εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον ἐξίτηλα καὶ ἐξ ἄλλου κακόγραφα καὶ ἀκανόνιστα, ὥστε μόνον ὀλίγας λέξεις ἠδυνήθην νὰ ἀναγνώσω μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὴν ἐν τῷ τρίτῳ στίχῳ χρονολογίαν ,αφο' (=1570).

Ἐπιγραφικὰ χαράγματα ὑπάρχουσιν ἐν τῷ ναῷ πλεῖστα· ἐνταῦθα παραθέτω τὰ σημαντικώτερα, ἐξ ὅσων κατώρθωσα νὰ ἀναγνώσω.

(1) Ἴδε καὶ ἄλλην ὁμοίαν ἐκ Κεφαλληνίας δημοσιευομένην ὑπὸ Κ. Ζησίου ἐν Ἁρμονίᾳ τῶν Ἀθηνῶν 1900 (Ἀπρίλιος) σελ. 241.

1) hic fuit daniel ueneziensis
cum (?) domino hyanne cornaro
quondam (?) michaelis 1404
at (?) villani 172
2) 1546 adi 7 J......
piero Giogi . . .
3) 1591 ad 18 Giunius
Z Raduzeo
ΑΦϞΑ
4) di 12 zon 1428
5) 1481 adi 3 Zena Johan hova . . . at (?)
6) ΑΧΙϚ Ἰανουάριος Η
Μηχελὴς Δέσος
7) hic fuit Inrko qui 8 ha 1490
8) Κυκα Γο (?) Κορονυα 1449
9) 1497 ad 6 D..... Nicolao Japo.... los (?)

Ὑπὸ τὴν εἰκόνα τοῦ Ἁγίου Φανουρίου φαίνεται ἡ ὑπογραφὴ τ[οῦ] ζωγράφου Ἀγγέλου ἣν εὕρομεν καὶ ἐν Ὁδηγητρίᾳ ΧΕΙΡ ΑΓΓΕΛΟ[Υ]

Μονὴ Βροντησίου τιμωμένη ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Ἀντω[νίου]. Ἡ Μονὴ ἀναφέρεται ἐπὶ Ἑνετοκρατίας (1) σῴζει δὲ ἐκ τῆς ἐποχ[ῆς] ταύτης λαμπρὰν κρήνην μὲ ἀνάγλυφα εἰκονίζοντα τοὺς Πρωτοπλ[ά]στους ἐν τῷ Παραδείσῳ. Σήμερον ὅμως ἐκτὸς τῆς κρήνης ταύτης [οὐ]δὲν ἄλλο σῴζεται τὸ ὁποῖον νὰ ὑπενθυμίζῃ τὴν ἀρχαιότητα τῆς Μ[ο]νῆς καὶ τῆς ἐκκλησίας, ἥτις ἀνεκτίσθη ἐκ θεμελίων πρὸ ὀλίγων ἐτ[ῶν].

Εἰς ὑπέρθυρον σημερινοῦ κελλίου ἀλλαχόθεν μετακτισθὲν ἐνταῦθ[α] σῴζεται εἰς μίαν γραμμὴν ἐπιγραφὴ λαξευτὴ ἐπὶ λίθου ἐγχωρ[ίου] κατὰ τὸ ἥμισυ ἐφθαρμένη· ἔχει δὲ μῆκος μὲν 1 μέτρον πλάτος δὲ [ἡ] ταινία ἐφ' ἧς τὰ γράμματα 0,07. Πίναξ Η ἀριθ. 3.

[ἐκ βάθρ]ων γῆς ᾠκοδόμησε....... ωτης.... (Α)ΧΛ...
Ἰουλίῳ Η

(1) Ἴδε Cornelius Creta Sacra vol. I. p. 222 καὶ ἑξῆς. Ἐδημοσιεύθησαν αἱ ἐπιστολαὶ Μελετίου τοῦ Πηγᾶ πρὸς τὸν Ἡγούμενον τοῦ Βροντησίου Λαυρέντιον ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας Τομ. I. σελ. 57. 58. 60.

ρόκειται περὶ οἰκοδομῆς ἐκ θεμελίων ἄγνωστον τινὸς οἰκοδομήματα κατὰ τὸ ἔτος 1630(;) Ἰουλίου 8.
ἰς ἕνα τῶν ἀκρογωνιαίων πελεκητῶν λίθων τῆς ΝΔ γωνίας εἶναι ιγμένος ὡροπίναξ ἡλιακοῦ ὡρολογίου μὲ ἀριθμοὺς λατινικοὺς ἴσως αὐτῆς ἐποχῆς μετακτισθεὶς ἐνταῦθα ἐκ τοῦ ἀρχαιοτέρου ναοῦ.

Χωρίον Γέργερι Καινούργιου

Νεωτέρων χρόνων ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ἐντὸς τοῦ χωρίου. Εἰς πρὸς Ν. θύραν ὑπάρχει ὑπέρθυρον μαρμάρινον μετακομισθὲν ἐκ παλαιᾶς ἐκκλησίας τοῦ Προφήτου Ἠλία (καὶ ταύτης σήμερον φανισθείσης) καὶ κτισθὲν ἐνταῦθα. Φέρει ἀνάγλυφα ἀνθεμωτὰ κοήματα, ἄνω δὲ εἰς ταινίαν ἐπίπεδον μήκους 1,45 καὶ ὕψους 0,03 ν ἑξῆς ἐπιγραφὴν λαξευτὴν ἡμιεφθαρμένην (πίναξ Η ἀριθ. 1)

ἐκ(αιν)ίσθη τὰ διάστυλα τοῦ βήματος μηνὶ Ὀκτωβρίου ΙϚ

Εἰς ποίαν ἐποχὴν ἀνήκει τὸ μαρμάρινον αὐτὸ μέρος τοῦ διαστύλου ν γνωρίζομεν ἀκριβῶς, ἀλλὰ πάντως εἰς τὴν πρώτην Βυζαντιακὴν ερίοδον, ὅτι ἐπεκράτει ἡ συνήθεια τῶν μαρμαρίνων διαστύλων.

Ἐξοχικὸν ἐκκλησίδιον τῆς Παναγίας εἰς θέσιν Χανούτια οὐχὶ ακρὰν τοῦ χωρίου ΒΑ καὶ ἀνῆκον εἰς τὸ χωρίον. Εἶναι ἐντὸς κατάγραφον τοιχογραφίαις. Εἰς τὴν ἐσωτερικὴν παραστάδα τῆς πρὸς Β. ύρας δεξιὰ τῷ εἰσερχομένῳ φέρει ἐπιγραφὴν γραπτὴν μέλανι χρώματι πὶ λευκοῦ ἐδάφους. Ὕψος 0,50, πλάτος ἄνω μὲν 0,32 κάτω δὲ 0,45. Πίναξ Θ ἀριθ. 1. Ἡ ἐπιγραφὴ εἶναι μικρὸν ἐφθαρμένη κατὰ τὸ δεξιὸν μέρος καὶ ἔχει οὕτως.

ἀνοικοδομήθη καὶ [ἀνιστορήθη]
ὁ θεῖος καὶ πάνσεπτος [ναὸς τῆς Πα]-
ναγίας ἐνδόξου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας
δι' ἐξόδου καὶ κόπου τοῦ ἐν ἱερομο-
μονάχοις καὶ πνευματικοῦ
Παπᾶ Κυνγλοῦ καὶ ἐξοτύχου (;) καὶ
μοναχοῦ τοῦ Κοντοῦ, καὶ Γερμανοῦ [μονα]

χοῦ τοῦ Γαβαλᾶ, καὶ Κοσταντίου μοναχοῦ
ἐπὶ ἔτους ,ςῶ ϡῶ μῶ α
μηνὶ Ἰούλιος ἡμέρα ϛ.

Ἡ χρονολογία 6951 ἀπὸ δημιουργίας ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ ἔτ 1443 μ. Χ. Τὸ ἡμέρα ἕκτη ὑποθέτω τοῦ μηνὸς καὶ οὐχὶ τῆς ἑβδομάδος.

Τὸ ἐπώνυμον τοῦ ἀνακαινιστοῦ μοὶ εἶναι ἀμφίβολον ἂν εἶναι γεγραμμένον Κυγλὸς ἢ Κυνπλός, πιθανότερον μοὶ φαίνεται τὸ πρῶτον. Τὸ ἄλλο εἶναι παρωνύμιον δεύτερον Ἐξώτυχος ἢ Ἐξώτυχος. Ἐκτὸς αὐτοῦ ὑπάρχουσιν ἀκόμη τρεῖς συγκλήτορες πάντες μοναχοί, ἐξ οὗ ὑποθέτω ὅτι τὸ ἐκκλησίδιον θὰ ἐκτίσθη κοινῇ δαπάνῃ τῶν μοναχῶν τούτων ἀνηκόντων εἰς κανὲν τῶν πλησιοχώρων μοναστηρίων, τοῦ ὁποίου ἴσως θὰ ἦτο μετόχιον π. χ. τοῦ Βροντησίου ἢ τοῦ Βαλσαμονέρου.

Εἰς ὕψος 1,80 ἀπὸ τοῦ ἐδάφους περιθέει τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ναοῦ ζώνη πλάτους 0,15 κατεχομένη ὑπὸ ἐπιγραφῆς ἐκ μεγάλων κεφαλαιωδῶν Βυζαντιακῶν γραμμάτων ὕψους 0,07, τὰ πλεῖστα τούτων εἶναι ἢ ἐξίτηλα νῦν ἢ μαυρισμένα καὶ ἀμυδρὰ ἐκ τοῦ καπνοῦ τοῦ προερχομένου ἐκ τῶν πυρῶν τὰς ὁποίας ἀνάπτουσιν ἐντὸς τοῦ ναΐσκου οἱ ἐν καιρῷ βροχῆς καὶ ψύχους καταφεύγοντες ἐνταῦθα βουκόλοι καὶ γεωργοί· ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης ἀνέγνωσα εἰς μὲν τὸν Β. τοῖχον

ΟΥΚΑΤ.......CΝΗЄCΤШΤЄC ΚΡΑΥΓΑΖΩ...

εἰς δὲ τὸν νότιον

ΤΟΛΤΟΝ ΤΟΝΟΙ..........

εἰς δὲ τὸν δυτικὸν

ΜΑΡΤΥΡΕΣ ШΜΟΛΟ...............CΑΜΕΡΙШ

Τὰ δύο πρῶτα τεμάχια εἶναι ἐκ τοῦ Κοντακίου τῶν Ἐγκαινίων (Σεπτεμβρίου 13), ὃ ἔχει οὕτως

Οὐρανὸς πολύφωτος ἡ Ἐκκλησία ἀνεδείχθη ἅπαντας φωταγωγοῦσα τοὺς πιστούς, ἐν ᾧ ἑστῶτες κραυγάζομεν· τοῦτον τὸν οἶκον στερέωσον Κύριε. Τὸ τελευταῖον μέρος θὰ εἶναι ἐξ ἄλλου θρησκευτικοῦ κειμένου

῾πῆρχει καὶ χάραγμα ἐπιγραφικὸν φέρον τὴν χρονολογίαν μόνην ἡ

1457 die.....

῾ωρίον Κυρμουσῆ Καινούργιου. Μικρὸν Τουρκικὸν χωρίον ιταλελειμμένον. Ἐκκλησία τῆς Παναγίας χαλασμένη εἰς τὸ Ν. ων τοῦ χωρίου. Εἰς τὴν θυρίδα τῆς προθέσεως ἐν τῷ ἱερῷ ἔχει γραφὴν γραπτὴν μέλαιναν ἐπὶ λευκοῦ ἐδάφους· μῆκος 0,60 ὕψος 12 Πίναξ Η ἀριθ. 13.

† ὅταν εἰς θεὸν ἐκπετάσης
μνήστητη θῦτα Γεωργίου
ἱστοριογράφου †

Ἱστοριογράφος εἶναι γνωστὸν ὅτι παρὰ τοῖς Βυζαντίνοις ἐλέ-ετο ὁ ζωγράφος καὶ μάλιστα ὁ ἁγιογράφος, ἱστορίαι ἐλέγοντο αἱ ραφαὶ καὶ ἱστορῶ τὸ ζωγραφῶ· ἐντεῦθεν αἱ τυπικαὶ λέξεις ἱστο-ήθη καὶ ἀνιστορήθη, ἃς εὑρίσκομεν σχεδὸν πάντοτε εἰς τὰς κτη-ορικὰς ἐπιγραφάς. Ἡ ἐπιγραφὴ εἶναι παρακέλευσις τοῦ ζωγράφου ρὸς τὸν ἱερέα (θύτην) νὰ μνημονεύῃ καὶ τὸ ὄνομά του ὅταν ἐκπε-άσῃ πρὸς θεὸν (τὰς χεῖρας ἢ τὰ θεῖα δῶρα τῆς Εὐχαριστίας, ἃ αμβάνει ἐκ τῆς κάτωθεν τῆς ἐπιγραφῆς θυρίδος). Ἐκ τούτου ἐξη-γεῖται καὶ ἡ θέσις αὕτη τῆς ἐπιγραφῆς.

Ἐν τῷ αὐτῷ ναῷ ὑπῆρχε καὶ κτητορικὴ ἐπιγραφὴ εἰς τὸν βόρειον τοῖχον τῆς ὁποίας σήμερον ἐξέλιπε τὸ πλεῖστον μέρος καταπεσόντος τοῦ κονιάματος, ἐφ' οὗ ἦτο γεγραμμένη, μόνον δὲ μικρὸν τεμάχιον ἐκ τοῦ ἀριστεροῦ ἄκρου σώζεται. Ἐν αὐτῷ ἀναγινώσκονται τὰ δύο πρῶτα γράμματα τῆς χρονολογίας ᾽ϚΩ...᾽Ὥστε ἔχομεν διάστημα καθ' ὃ περιλαμβάνεται ἡ ἐπιγραφὴ ἀπὸ τοῦ 6801 μέχρι τοῦ 6899 ἤτοι 1293-1391 μ. Χ.

Χωρίον Πόμπια Καινούργιου. Εἰς θέσιν Λειβαδιώτη κάτω τοῦ χωρίου εἶναι ἐκκλησία τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων Κοσμᾶ καὶ Δα-μιανοῦ καὶ εἶναι Μετόχιον τῆς Μονῆς Ὁδηγητρίας. Ἐντὸς τοῦ ναοῦ ἄνω τῆς θύρας εἶναι ἐκτισμένη πλὰξ τετράγωνος ἐκ μαλακοῦ ὑποκι-τρίνου λίθου, ὅστις ἀπεσαθρώθη ὑπὸ τοῦ χρόνου ἀλλὰ κατὰ περίερ-

γον καὶ πρωτοφανῆ εἰς ἐμὲ τρόπον τὰ γράμματα, ἐν ᾧ ἦσαν λαξευτὰ κατήντησαν ἀνάγλυφα, διότι ὄντα ἀληλιμμένα διὰ μέλανος τινος χρώματος (πρᾶγμα σύνηθες εἰς τὰς ἐπισήμους Ἐνετικὰς ἐπιγραφὰς τῆς Κρήτης) προεφυλάχθησαν ἐκ τῆς σαθρώσεως τοῦ ἄλλου λίθου καὶ οὕτως ἔμειναν ἀνάγλυφα. Ἀλλὰ πάλιν ἀπετρίβησάν τινα, ὥστε ἡ ἐπιγραφὴ ἐν μέρει εἶναι κολοβή. Πίναξ Η ἀριθ. 9. Μῆκος 0,(ὕψος 0,34.

Οἰκοδομήσας Νικόλεως νεὼν ὑψιμέδοντος
δόξαν δῶκε μίαν, ὕστερον αὖθις ἔδω
Παντοκράτορος .... αι τὸν ἔλαβε
.... ιους θαλάμους
,αχη' Ἰανουαρίου ιβ'.

Ἐκ τοῦ σῳζομένου μέρους τῆς ἐπιγραφῆς μανθάνομεν ὅτι τὸν ναὸν ἔκτισε Νικόλαός τις κατὰ τὸ 1608, ἀνθ' οὗ ἐπικαλεῖται τὴν ἀνταμοιβὴν εἰς τοὺς Οὐρανίους θαλάμους.

Ἡ ἐπιγραφὴ εἶναι συντεταγμένη εἰς γλῶσσαν ἀρχαϊκὴν καὶ σύγκειται ἐκ δύο ἐλεγείων, ἐξ ὧν τὸ μὲν πρῶτον σῴζεται πλῆρες, τοῦ δευτέρου δὲ εἶναι δυσχερὴς ἡ συμπλήρωσις. Ἡ γλῶσσα καὶ τὸ μέτρον συμφωνοῦσι πρὸς τὴν ἐποχὴν (τὰς ἀρχὰς τοῦ 17 αἰῶνος), καθ' ἣν ἐν Κρήτῃ, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ εἴπομεν, ὑπῆρχον λόγιοι καὶ Ἑλληνομαθεῖς δυνάμενοι νὰ ποιῶσιν εἰς ἀρχαίαν γλῶσσαν καὶ ἀρχαῖα μέτρα. Δυστυχῶς ἡ τάσις αὕτη, ἥτις εἶχεν ἀρχίσῃ νὰ λαμβάνῃ τὴν μορφὴν τῆς ἀναγεννήσεως τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων ἐκ Κρήτης, διεκόπη διὰ μιᾶς ὑπὸ τῆς ἀγρίας κατακτήσεως τῆς νήσου ὑπὸ τῶν Τούρκων.

Χωρίον Κουσὲς Καινούργιου. Ἐνταῦθα κατῴκει ἡ μεγάλη οἰκογένεια τῶν Κουρμούληδων ἡ κλεϊσθεῖσα κατὰ τὴν μεγάλην ἐπανάστασιν τοῦ 1821. Σῴζονται καὶ μέχρι σήμερον δύο πύργοι τῆς οἰκογενείας ταύτης, ὧν ὁ εἷς ὁ εἰς τὸ ἀνατολικὸν ἄκρον τοῦ χωρίου διατηρεῖται καὶ ἐνῷ κατοικοῦσιν ἀπόγονοι τῆς οἰκογενείας. Ἐν τῇ συνοικίᾳ τῶν Κουρμούληδων εὕρηται ἐκκλησίδιον τῆς Ἁγίας Πελαγίας χαλασμένον. Ἐν αὐτῷ σῴζεται πλὰξ φέρουσα ἄνω εἶδος ἀετώματος, ἐν ᾧ σταυρὸς ἀνάγλυφος καὶ ὑπ' αὐτὸ κοίλωμα ἐλλειψοειδὲς φέρον τὴν κάτωθι λαξευτὴν ἐπιγραφήν. (Πίναξ Η ἀριθ. 10).

1608
Ὀκτωβρίου....
† Παπᾶ Μιχαὴλ
Βαρούχα

Τὸ ἐπώνυμον σύνηθες καὶ σήμερον ἐν Κρήτῃ.

Καρδιώτισσα. Ἐγκαταλελειμμένον μοναστήριον σῷζον μόνον τὴν ἐκκλησίαν ἥτις ἀποτελεῖται ἀπὸ τρία κλίτη συγκοινωνοῦντα διὰ καμάρων· κεῖται ἡμίσειαν ὥραν πρὸς Β. τοῦ χωρίου Βόρρων Πυργιωτίσσης. Μονὴν Παναγίας Καρδιωτίσσης ἀναφέρει ὁ Κορνήλιος ἐν τῇ ἱερᾷ Κρήτῃ (vol. I. p. 222), ἀλλὰ πιστεύω ὅτι δὲν ἐννοεῖ ταύτην, ἀλλὰ τὴν ἄλλην ὁμώνυμον ἐν Πεδιάδι παρὰ τὸ σημερινὸν χωρίον Κερά, ἥτις ἤκμαζεν ἤδη ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ περιηγητοῦ Buondelmonti (Creta Sacra vol. I. p.) κατὰ τὸ 1415 καὶ περὶ ἧς λέγει ὅτι εἶχεν φήμην θαυματουργόν. Ἡ Μονὴ εἶχε καὶ νάρθηκα ἐρειπωμένον, ἔχει δὲ τὸ πρὸς Β. κλίτος κατάγραφον τοὺς τοίχους· ἀλλὰ τῶν τοιχογραφιῶν τούτων αἱ μὲν πλεῖσται ἔχουσιν ἀφανισθῇ μετὰ τοῦ κονιάματος καταπεσόντος, αἱ δὲ σῳζόμεναι εἶναι λίαν ἀμυδραὶ ἢ ὅλως ἐξίτηλοι.

Κτητορικὴ ἐπιγραφὴ γραπτὴ ὑπῆρχεν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ὑπερθύρου τῆς πρὸς Ν. κυρίας θύρας· ἀλλὰ τὸ κονίαμα τὸ ἀποσπασθὲν κατέπεσε καὶ ἡ ἐπιγραφὴ ἠφανίσθη πλὴν τεμαχίου ἐκ τοῦ ἄνω μέρους φέροντος τὰ γράμματα

....ΟC ΟΥΤΟΣ ΚΑΙ ΘΕΙΟΣ Ν.....

ἤτοι [ἀνεκαινίσθη καὶ ἀνιστορήθη ὁ πάνσεπτ]ος οὗτος καὶ θειὸς ν[αός]...

Ἐκ τῶν πολλῶν ἐπιγραφικῶν χαραγμάτων ἀναγράφω τὰ ἑξῆς.

1) hic fuit.....nasi(?) Corario.
2) PZ 1492 (ἀπαντᾷ τετράκις εἰς τὰ πελέκια τοῦ παραθύρου)
3) 1580 ad 12 Febr...hic fuit Aloisio Neotero

4) 14 NC 90
11 Ginnario
Νηκολο Κορόνυα (?)
5) † hic fuit..m..ella Cornaro Contd....
pet Cavallier 1499 ad......
6) hic fuit Donello Roma 1480 et ziu zozi do
...mex Fonti (?) Capit..General
7) 1635 die 16.....
hic fuit Zuano varuca.

Εἰς τὸν πρὸς Δ τοῖχον ὅπου εἰκονίζεται, ὡς συνήθως, ἡ ἐν Ἅδῃ Κόλασις τῶν ἁμαρτωλῶν ἀναγινώσκονται τὰ ἑξῆς χαράγματα:

1) Τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον.
2) Τέλος οὐκ ἔχει ὁ βίος (δὶς)
3) Τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον τὸ ἡτοιμασμένον τοῖς διαβόλοις
4) τέλος οὐκ ἔχει ἡ κόλασις
5) οὐκ ἔχει τέλος ἡ κόλασις τῶν ἁμαρτωλῶν
7) οὐ τελειοῦται ἡ κόλασις.

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ὑπάρχουσιν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ σταυροὶ χαρακτοὶ μετὰ χρονολογιῶν καὶ τῶν ἀρχικῶν γραμμάτων κυρίων ὀνομάτων.
Εἰς τὸ ἱερὸν τῆς δεξιᾶς νηὸς καὶ κάτωθι τῆς πλατυτέρας εἰς προεξέχον περιθώριον ὑπῆρχεν ἐπιγραφὴ γραπτή, τῆς ὁποίας γεγραμμένης εἰς μεγάλα κεφαλαιώδη Βυζαντιακὰ γράμματα ἀναγινώσκονται ἀκόμη τὰ ἑξῆς.

...ΤΟΝ [Γ]ΛΥΚΥΝ ΑΡΤΟΝ ΦΕΡΕΙϹ ΟϹ ΟΙΔΕΝ
ΠΙϹΤΟΥϹ ΜΥϹΤΙΚΩΣ ΔΙΑΤΡΕΦΕΙΝ.....

Ἡ ἐκκλησία ἔχει καὶ περίβολον κτισθέντα εἰς νεωτέραν ἐποχήν, ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ ὑπερθύρου ἐν ᾧ ὑπάρχει ἀναγεγλυμμένος σταυρὸς μὲ τὰ συνήθη IC XC NI KA καὶ κάτωθι ἡ ἑξῆς χρονολογία.

1724 Ε ΜΗΝΗ ΦΕΥΡȣΑΡΙΟΥ 23

Μονοφάτσιον.

Χωρίον Ἁγία Βαρβάρα.

Ἔξω τοῦ χωρίου ἐκκλησία τῆς Ἁγίας Πελαγίας, μετόχιον τῆς Μονῆς Ἀπεζανῶν, ἐν ᾧ ἄλλοτε ἔμενον καὶ μοναχοί. Σήμερον σῴζεται μόνον ἡ ἐκκλησία ἀνήκουσα ὡς φαίνεται ἐκ τῆς οἰκοδομίας εἰς τοὺς τελευταίους χρόνους τῆς Ἐνετοκρατίας. Εἰς τὸ ἄνω μέρος τῆς προσόψεως ἔχει πλάκα μὲ σταυρὸν ἀνάγλυφον φέροντα χαρακτὰ τὰ συνήθη $\overline{\text{IC}}$ $\overline{\text{XC}}$ NI KA καὶ ὑπὸ αὐτὰ τὰ τέσσαρα γράμματα ΦΧΦΠ τὰ ὁποῖα σημαίνουσι Φῶς Χριστοῦ φαίνει πᾶσιν ἐκ τῆς ἐκφωνήσεως τοῦ ἱερέως κατὰ τὴν λειτουργίαν τῶν Προηγιασμένων.

Χωρίον Ἀξέντη. Πλῆθος ἐκκλησιῶν ὑπάρχει ἐν τῷ χωρίῳ καὶ πέριξ ἀλλὰ πᾶσαι τῶν τελευταίων χρόνων τῆς ἐν Κρήτῃ Ἐνετοκρατίας καὶ κατὰ συνέπειαν ἐστερημέναι τοιχογραφιῶν καὶ ἐπιγραφῶν. Ἕνεκα τοῦ πλήθους τῶν ἐκκλησιῶν ὁ λαὸς παρετυμολογῶν λέγει ὅτι τὸ ὄνομα ἔλαβε τὸ χωρίον ἐκ τῶν ἐξῆντα ἐκκλησιῶν, ἃς εἶχε τὸ χωρίον. Ἐν μιᾷ τούτων εὕρομεν εἰς τὸ ὑπέρθυρον τὴν χρονολογίαν μετὰ τῶν ἀρχικῶν γραμμάτων

,ΑΧΙΕ′ ΜΖC.

Εἰς τὸ ΒΑ μέρος τοῦ χωρίου ὑπάρχει ἐκκλησία καλουμένη Ξεστράτηγοι (Ἀρχιστράτηγοι). Ἐν αὐτῇ εὕρηται μέγας ὀγκόλιθος εὔθρυπτος καὶ μαλακὸς ἐκτισμένος σήμερον εἰς τὴν Ἁγίαν Τράπεζαν ἀνεστραμμένος, ὁ ὁποῖος ἔφερεν ἑξάστιχον λαξευτὴν ἐπιγραφὴν κατεστραμμένην σήμερον κατὰ τὸ πλεῖστον. Τὰ γράμματα εἶχον πληρωθῆ κατὰ τὴν Ἐνετικὴν συνήθειαν διὰ μέλανος χρώματος· ἡ ἐπιγραφὴ ἀνήκει εἰς τοὺς τελευταίους χρόνους τῆς Ἐνετικῆς κυριαρχίας ὡς ἐννοοῦμεν ἐκ τοῦ ἀρχαϊκοῦ σχήματος τῶν χαρακτήρων. Μῆκος τοῦ λίθου 1.57 πλάτος 0,32.

4) ... ΑΡΧΟΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΛΟΙ[ΠΩΝ]
... ΝΟΥ] ΤΩΝ ΔΥΟ ΤΟΥΤΩΝ.
... . ΘΥΤΗ ΚΑΙ ΡΑΚΕΝ
5) † ... . ΑΛΚΗ ΜΕΛΕΙΝ
....
6) ....

... ψάνων τῆς ἐπιγραφῆς μανθάνομεν ὅτι οἱ κτ...
7) ... δύο ἐξ ὧν ὁ εἷς ἦτο ἱερεὺς (θύτης καὶ ...

... ρας τοῦ αὐτοῦ ναοῦ εἶναι δι' ἄνθρακος γεγρα...

1635 Ἰουνίου 10 ἀμήν.

... Ἁγίων Ἀποστόλων μεταξὺ τῶν χωρίων Ἀξ... φέρον μόνον εἰς τὸ ὑπέρθυρον τοῦ πρὸς Ν. πα... χρονολογίαν

͵αφ' = 1500.

... τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Μέχρι τῆς ἐπαναστάσεως τ... ανος Μουσουλμανικόν. Εἰς τὸν πρὸς Μ. τοῖχον κατ... γωνίαν φέρει πλάκα τετράγωνον ἔχουσαν οἰκόσημον Ἐν... ον ἔχον δύο ταινίας ὁριζοντίας καὶ ἄνω τὰ γράμματ... δὲ τοῦ οἰκοσήμου τὴν χρονολογίαν 1368.

... ρίον Ἅγιος Θωμᾶς.

... ὡραιοτέρων καὶ ῥωμαντικωτέρων χωρίων τῆς Κρήτης ... αίας ἐποχῆς σῴζει νεκρόπολιν μεγάλην ἀποτελουμένην ἐ... ευτῶν ἐν τῷ βράχῳ τάφων ἄγνωστον τινὸς πόλεως(1)... Βυζαντιακὴν καὶ Ἑνετικὴν ἐποχὴν ἦτο μεγάλη καὶ πλουσ... βλέπομεν ἐκ τοῦ πλήθους τῶν σωζομένων ἐκκλησιῶν κα... ιων.

... τῶν συνοικιῶν τοῦ χωρίου ἠρειπωμένη σήμερον καὶ ἐγκαταλε... καλεῖται Παγανιανὰ ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν Παγανήδων ... ατῴκει ἐν τῇ συνοικίᾳ ταύτῃ κειμένῃ εἰς τὸ χαμηλότερον μέρος ... χωρίου. Ἐν τῇ συνοικίᾳ ταύτῃ σῴζονται τὰ ἐρείπια μεγάλης καὶ

(1) ... Spratt vol. II. p. 57 καὶ ἑξῆς. Mariani Antichita Cretesi Monumenti ... Akademia dei Lincei p. 183-186.

...πούς ἄλλοτε ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Ἐν τοῖς ἐρειπίοις ...ρον λίθον εἰργασμένον (πελέκι) ἔχον ὕψος 0,55 πλάτος 0,31 καὶ ...ος 0,31 φέρον μεγάλοις κεφαλαιώδεσι γράμμασι λαξευτὴν τὴν γραφὴν (Πίναξ Θ. ἀριθ. 2)

Ἔξοδος Γερασίμου Ἱερομονάχου Παγᾶ

Ἐπειδὴ ὁ ναὸς καὶ ἡ περὶ αὐτὸν συνοικία ἀνῆκεν εἰς τὴν οἰκογέ...αν τῶν Παγανήδων (σῴζονται μέχρι σήμερον δύο ἀπόγονοι τῆς ...ογενείας ταύτης), ὑποθέτω ὅτι καὶ ὁ κτήτωρ Ἱερομόναχος Παγᾶς καὶ μέλος τῆς αὐτῆς οἰκογενείας ἐξελληνίσας τὸ ὄνομα αὐτὸ ἀπὸ ...αγανῆς εἰς Παγᾶς (τουτέστι Πηγᾶς). Ἐπίσης μοι γεννᾶται ἡ ...όνοια, τὴν ὁποίαν μὲ τὰ ὑπάρχοντά μοι ἰδῶ μέσα δὲν δύναμαι νὰ ...ελέγξω, ὅτι καὶ ὁ διάσημος Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας καὶ Τοποτηρητὴς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ὁ πολὺς Μελέτιος ὁ Πηγᾶς κατήγετο ἐκ τῆς αὐτῆς οἰκογενείας. Εἶναι δὲ γνωστὸν ὅτι ὁ Πηγᾶς κατήγετο ἐκ τοῦ διαμερίσματος τοῦ Χάνδακος (territorio di Candia) καὶ ὅτι εἶχε χρηματίσει Ἡγούμενος Ἀγκαράθου.

Ἡ λέξις ἔξοδος ἐπὶ τῆς σημασίας τῆς δαπάνης ἀπαντᾷ συχνὰ εἰς τὴν Βυζαντιακὴν γραμματείαν.

Ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Θωμᾶ ὑπάρχει πελέκι ἐξ ἐγχωρίου λίθου μετακομισθὲν ἐνταῦθα, ὡς με ἐβεβαίωσαν οἱ κάτοικοι, ἀπὸ τὰ Παγανιανά. Ἦτο κεκαλυμμένον ὑπὸ παχέως στρώματος ἀσβέστου, ἐκαθαρίσθη δὲ μὲ δυσκολίαν καὶ ἴσως καὶ σημεῖά τινα τῆς ἐπιγραφῆς δὲν ἀπεκαθάρθησαν ἐντελῶς. Φέρει ἐπιγραφὴν λαξευτὴν οὐχὶ πλήρη, διότι ὁ λίθος εἶναι ἀποκεκομμένος ἀριστερὰ ἢ ὑπῆρχε καὶ ἄλλο πελέκι πρὸ αὐτοῦ φέρον τὴν ἀρχὴν τῶν στίχων. Τὰ γράμματα καθαρῶς Βυζαντιακὰ εἶναι λίαν περιπεπλεγμένα καὶ δυσξύμβλητα, μαρτυροῦσι δὲ χρόνους ἀρκετὰ παλαιοὺς (Πίναξ Θ. ἀριθ. 3) Μῆκος 0,21 ὕψος 0,30

Μετὰ πολλοῦ κόπου καὶ οὐχὶ πάντοτε μετὰ βεβαιότητος ἀνέγνων

...καὶ εὐστόχῳ χειρὶ
...σῶμυ, τοῦ Γενικοῦ
...καὶ πόνου Γεωργίου
...τοῦ πανυχοιδοῦ
...ἀναλώμασιν.

.............ΑΞΙΑΡΧΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΛΟ
........ΚΑΙ ΠΟ[ΝΟΥ] ΤΩΝ ΔΥΟ ΤΟ
........IC· ΟΥΝ........ΘΥΤΗ ΚΑΙ
.........................ΑΛΚΗ
....
....

Ἐκ τῶν ἰσχνῶν λειψάνων τῆς ἐπιγραφῆς μανθ τορες τοῦ ναοῦ ἦσαν δύο ἐξ ὧν ὁ εἷς ἦτο ἱερεὺς κενδύτης).

Εἰς πελέκι τῆς θύρας τοῦ αὐτοῦ ναοῦ εἶναι δ μένον 1635 Ἰουνίου 10 ἀμ

Ἐκκλησίδιον τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων μεταξ καὶ Ἁγίου Θωμᾶ φέρον μόνον εἰς τὸ ὑπέρθυρο θύρου ἔσωθεν τὴν χρονολογίαν

,αφ'=1500.

Ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Μέχρ 1896 ἦτο τέμενος Μουσουλμανικόν. Εἰς τ τὴν δυτικὴν γωνίαν φέρει πλάκα τετράγωνο τικὸν ἀνάγλυφον ἔχον δύο ταινίας ὁριζοντί R. V. Κάτω δὲ τοῦ οἰκοσήμου τὴν χρονο

Χωρίον Ἅγιος Θωμᾶς.

Ἓν τῶν ὡραιοτέρων καὶ ρωμαντικω Ἐκ τῆς ἀρχαίας ἐποχῆς σῴζει νεκρόπολ ὡραίων λαξευτῶν ἐν τῷ βράχῳ τάφων Εἰς τὴν Βυζαντιακὴν καὶ Ἑνετικὴν ἐπ κώμη, ὡς βλέπομεν ἐκ τοῦ πλήθους τ τῶν ἐρειπίων.

Μία τῶν συνοικιῶν τοῦ χωρίου ἠρε λειμένη καλεῖται Παγανιανὰ ἐκ τῆ ἥτις κατῴκει ἐν τῇ συνοικίᾳ ταύτῃ κ τοῦ χωρίου. Ἐν τῇ συνοικίᾳ ταύτῃ

(1) Ἴδε Spratt vol. II. p. 57 καὶ ἑξῆς. dell'Akademia dei Lincei p. 183-186.

ιῦ
ιυ-

δωνο-
Ιητρο-
χι καὶ ὁ
τῆς πο-
:άμει λό-
ῆς οἰκογε-
ὃ θὰ εὗρω-
κατοικοῦσα

σκεφθεὶς τὴν
εἰς Ἐνετικοὶ
ς ἐν τῷ Κω-

Ὁ πρῶτος φέρει γράμμασιν ἀναγλύφοις τὰ ἑξῆς.

DOMENICO MACHARINI FECE MDCXXXVI (1636

ὁ δὲ μικρὸς φέρει τὴν χρονολογίαν MCLXV (1565) ἐντὸς δὲ δ... τετραγώνου ταῦτα:

SANTINVS
DE REGIS
MEDIOLANE
SI F. OPVS.

Ἐκκλησίδιον τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Μυρωδῆ παρὰ τὴν μ... τῶν Ρουστίκων καὶ εἰς αὐτὴν ἀνῆκον. Ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ Βήματος ... τὸ ἄνω μέρος εἶναι ἐντετειχισμένη πλὰξ τετράγωνος κοινοῦ λί... περιθεομένου ὑπὸ πλαισίου φέρον τὴν κάτωθι ἐπιγραφήν, ἣν ἀνεγ... καὶ ἀντέγραψα τῇ βοηθείᾳ τηλεσκοπίου. (Πίναξ Θ ἀριθ. 6)

† ᾠκοδόμηται μὲν ὁ ναὸς οὗτος
ὁ εἰς ὄνομα τοῦ ἁγίου ἐνδόξου
[Ἀ]ποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ φύλου καὶ παρθένου Ἰω...
τοῦ Θεολόγου κατὰ τὸ ,αφϙϛ ἔτος
ἐν μηνὶ Ὀτωβρίου η΄ ἀναλώμασι
δὲ καὶ προθημία Παρασκευούλας Βλαστοῦ
τοῦ ποτε Κυροῦ Κωνσταντίνου καὶ τοῦ Κυροῦ
Γερασίμου Πετροπούλου ποτὲ Μαρκο(;)
μανόλη.

Ἡ ἐκκλησία ἐκτίσθη εἰς ἐποχὴν ἀρχαιοτέραν τῆς Μονῆς, ἀλλ᾽ οἱ κτήτορες Παρασκευοῦλα Βλαστοῦ καὶ Γεράσιμος Πετρόπουλος τοῦ Μαρκομανόλη φαίνονται ὅτι εἶναι πρόγονοι τοῦ κτήτορος τῆς Μονῆς Μητροφάνους καὶ ἴσως οὗτος μητρόθεν μὲν κατήγετο ἐκ τῶν Βλαστῶν, πατρόθεν δὲ ἐκ τοῦ Μαρκομανώλη, δι᾽ ὃ φέρει ἀμφότερα τὰ ἐπώνυμα τὸ μὲν ὡς πατρικόν, τὸ δὲ μητρικὸν ὡς γνωριμώτερον καὶ σημαντικώτερον.

Τέμενος

Χωρίον Σίλαμος (1 ½ ὥραν πρὸς Ν. τοῦ Ἡρακλείου). Καμάρα ἱ Ἐνετικοῦ ὑδραγωγείου τῆς πόλεως, δι' οὗ ἤρχετο τὸ ὕδωρ τῶν ρχανῶν εἰς Ἡράκλειον. Ἡ καμάρα ἔχει δύο τόξα καὶ εἶναι ἐπι-ευασμένη εἰς νεωτέραν ἐποχήν. Ἄνω τοῦ κλειδίου τοῦ μικροτέρου ξου εἶναι ἐντετοιχισμένη πλὰξ πώρου λίθου φέρουσα τὴν κάτωθι ιγραφήν. Μῆκος τῆς πλακὸς 1.10 ὕψος 0,47.

ΑΙΑΤΟΠΡΙΝΔΙΟΝΥΣΟΥΓΕΡΑΤΙ
ΤΑΦΥΛΗΗΝΕΦΕΥΡΕΝΑΝΕΜΙΓΝΥ////ΝΥΔΩΡ
ΥΝΦΡΑΓΚΙΣΚȣΜΑΥΡΟΚΗΝȣΑΝΘΥΠΑΤȣ
ΙΡΟΝΟΙΑΠΗΓΗΣΥΔΑΣΙΝΑΕΝΑΟΥ
.ΡΗΤΗΣΤΑΦΥΛΗΝΚΕΡΑΝΝΥΣΙΚΡΑΤΕΡΗΝ
,ΑΧΚϚ (=1627)

Ἡ ἐπιγραφὴ διατηρεῖται ἄριστα πλὴν τοῦ φωνήεντος (ἢ διφθόγγου) τοῦ ῥήματος ἀναμιγνύειν εἰς τὸν δεύτερον στίχον τὸ ὁποῖον ἶναι μὲν ἐφθαρμένον ἀλλὰ δὲν φαίνεται νὰ εἶναι ε ἀλλ' ω ἢ οι. Εἶναι κεχαραγμένη μετ' ἐπιμελείας εἰς χαρακτῆρας ἀρχαϊκοὺς (πλὴν τοῦ ȣ καὶ τοῦ Ζ τῆς χρονολογίας), εἶναι ὅμως λίαν πλημμελὴς ὑπὸ ἔποψιν γραμματικήν, συντακτικὴν καὶ μετρικήν, ὥστε καταντᾷ μιξοβάρβαρόν τι σύνθεμα. Ἡ ἔννοια τῆς ἐπιγραφῆς, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, εἶναι αὕτη· διὰ τῆς προνοίας τοῦ ἀνθυπάτου Φραγκίσκου Μαυροκήνου (Μοροζίνη) διωχετεύθη πηγὴ ἀενάου ὕδατος διὰ νὰ κιρνᾶται ὁ κρατερὸς οἶνος τὸν ὁποῖον παράγει ἐν ἀφθονίᾳ ἡ γῆ ἡ καθιερωμένη πρότερον τῷ Διονύσῳ (ἡ πολυστάφυλος καὶ πολύοινος χώρα τῶν Ἀρχανῶν καὶ τῶν περιχώρων τοῦ Ἡρακλείου).

Τίς ὅμως ὁ ἀνθύπατος Φραγκῖσκος Μαυροκῆνος (Maurocenus καὶ Ἐνετιστὶ Morosini) ὅστις καὶ τὸ ἔργον τοῦτο καὶ τὰ ἄλλα τοῦ ὑδραγωγείου κατεσκεύασεν; Βεβαίως δὲν εἶναι ὁ περιβόητος ὑπερασπιστὴς τοῦ Χάνδακος κατὰ τὴν τελευταίαν πολιορκίαν αὐτοῦ ὑπὸ τῶν Τούρκων καὶ κατακτήτης ὕστερον γενόμενος τῆς Πελοποννήσου, ἐξ οὗ καὶ Πελοποννησιακὸς ἐπεκλήθη, ἀλλ' ἦτο ἄλλος πρεσβύτερος

Ὁ πρῶτος φέρει γράμμασιν ἀναγλύφοις τὰ ἑξῆς.

DOMENICO MACHARINI FECE MDCXXXVI (1636

ὁ δὲ μικρὸς φέρει τὴν χρονολογίαν MCLXV (1565) ἐντὸς δὲ [illegible] τετραγώνου ταῦτα:

SANTINVS
DE REGIS
MEDIOLANE
SI F. OPVS.

Ἐκκλησίδιον τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Μυρωδῆ παρὰ τὴν μ[illegible] τῶν Ρουστίκων καὶ εἰς αὐτὴν ἀνῆκον. Ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ Βήματος τὸ ἄνω μέρος εἶναι ἐντετειχισμένη πλὰξ τετράγωνος κοινοῦ λί[illegible] περιθεομένου ὑπὸ πλαισίου φέρον τὴν κάτωθι ἐπιγραφήν, ἣν ἀνέγν[illegible] καὶ ἀντέγραψα τῇ βοηθείᾳ τηλεσκοπίου. (Πίναξ Θ ἀριθ. 6)

† ὠκοδόμηται μὲν ὁ ναὸς οὗτος
ὁ εἰς ὄνομα τοῦ ἁγίου ἐνδόξου
['Α]ποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ φύλου καὶ παρθένου Ι[illegible]
τοῦ Θεολόγου κατὰ τὸ ͵αφϟϛ ἔτος
ἐν μηνὶ Ὀτωβρίου η΄ ἀναλώμασι
δὲ καὶ προθημία Παρασκευούλας Βλαστοῦ
τοῦ ποτε Κυροῦ Κωνσταντίνου καὶ τοῦ Κυροῦ
Γερασίμου Πετροπούλου ποτὲ Μαρκο(;)
μανόλη.

Ἡ ἐκκλησία ἐκτίσθη εἰς ἐποχὴν ἀρχαιοτέραν τῆς Μονῆς, ἀλλ' ο[illegible] κτήτορες Παρασκευοῦλα Βλαστοῦ καὶ Γεράσιμος Πετρόπουλος τ[illegible] Μαρκομανόλη φαίνονται ὅτι εἶναι πρόγονοι τοῦ κτήτορος τῆς Μον[illegible] Μητροφάνους καὶ ἴσως οὗτος μητρόθεν μὲν κατήγετο ἐκ τῶν Βλα-στῶν, πατρόθεν δὲ ἐκ τοῦ Μαρκομανώλη, δι' ὃ φέρει ἀμφότερα τ[illegible] ἐπώνυμα τὸ μὲν ὡς πατρικόν, τὸ δὲ μητρικὸν ὡς γνωριμώτερον κα[illegible] σημαντικώτερον.

Τέμενος

Χωρίον **Σίλαμος** (1 ½ ὥραν πρὸς Ν. τοῦ Ἡρακλείου). Καμάρα ι Ἐνετικοῦ ὑδραγωγείου τῆς πόλεως, δι' οὗ ἤρχετο τὸ ὕδωρ τῶν ρχανῶν εἰς Ἡράκλειον. Ἡ καμάρα ἔχει δύο τόξα καὶ εἶναι ἐπι-ιυασμένη εἰς νεωτέραν ἐποχήν. Ἄνω τοῦ κλειδίου τοῦ μικροτέρου ζου εἶναι ἐντετοιχισμένη πλὰξ πώρου λίθου φέρουσα τὴν κάτωθι ιγραφήν. **Μῆκος** τῆς πλακὸς 1.10 ὕψος 0,47.

ΑΙΑΤΟΠΡΙΝΔΙΟΝΥΣΟΥΓΕΡΑΤΙ
ΤΑΦΥΛΗΗΝΕΦΕΥΡΕΝΑΝΕΜΙΓΝΥ[illegible]ΝΥΔωΡ
ΥΝΦΡΑΓΚΙΣΚȣΜΑΥΡΟΚΗΝȣΑΝΘΥΠΑΤȣ
ΡΟΝΟΙΑΠΗΓΗΣΥΔΑΣΙΝΑΕΝΑΟΥ
ΡΗΤΗΣΤΑΦΥΛΗΝΚΕΡΑΝΝΥΣΙΚΡΑΤΕΡΗΝ
,ΑΧΚΖ (=1627)

Ἡ ἐπιγραφὴ διατηρεῖται ἄριστα πλὴν τοῦ φωνήεντος (ἢ διφθόγ-ιυ) τοῦ ῥήματος ἀναμιγνύειν εἰς τὸν δεύτερον στίχον τὸ ὁποῖον ναι μὲν ἐφθαρμένον ἀλλὰ δὲν φαίνεται νὰ εἶναι ε ἀλλ' ω ἢ οι. ῖναι κεχαραγμένη μετ' ἐπιμελείας εἰς χαρακτῆρας ἀρχαϊκοὺς (πλὴν οῦ ου καὶ τοῦ Ζ τῆς χρονολογίας), εἶναι ὅμως λίαν πλημμελὴς ὑπὸ κοψιν γραμματικήν, συντακτικὴν καὶ μετρικήν, ὥστε καταντᾷ μιξο-ιάρβαρόν τι σύνθεμα. Ἡ ἔννοια τῆς ἐπιγραφῆς, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, ἶναι αὕτη· διὰ τῆς προνοίας τοῦ ἀνθυπάτου Φραγκίσκου Μαυροκήνου Μοροζίνη) διωχετεύθη πηγὴ ἀενάου ὕδατος διὰ νὰ κιρνᾶται ὁ κρα-ιερὸς οἶνος τὸν ὁποῖον παράγει ἐν ἀφθονίᾳ ἡ γῆ ἡ καθιερωμένη πρό-ιερον τῷ Διονύσῳ (ἡ πολυστάφυλος καὶ πολύοινος χώρα τῶν Ἀρ-χανῶν καὶ τῶν περιχώρων τοῦ Ἡρακλείου).

Τίς ὅμως ὁ ἀνθύπατος Φραγκῖσκος Μαυροκῆνος (Maurocenus καὶ Ἐνετιστὶ Morosini) ὅστις καὶ τὸ ἔργον τοῦτο καὶ τὰ ἄλλα τοῦ ὑδραγωγείου κατεσκεύασεν; Βεβαίως δὲν εἶναι ὁ περιβόητος ὑπερ-ασπιστὴς τοῦ Χάνδακος κατὰ τὴν τελευταίαν πολιορκίαν αὐτοῦ ὑπὸ τῶν Τούρκων καὶ κατακτήτης ὕστερον γενόμενος τῆς Πελοποννήσου, ἐξ οὗ καὶ Πελοποννησιακὸς ἐπεκλήθη, ἀλλ' ἦτο ἄλλος πρεσβύτερος

ὁμώνυμος ἐκ τῆς αὐτῆς οἰκογενείας γενόμενος Δοὺξ μὲν Κρήτ
1612, ἀρχιστράτηγος δὲ Κρήτης (Capetan Generale καὶ λατ
Proconsul) τῷ 1626-1628(1) Κατὰ τὰ δύο δὲ ταῦτα ἔτη κ
σκεύασε τὸ μέγα ὑδραγωγεῖον, δι' οὗ διωχέτευσεν εἰς τὴν ἕως
πάσχουσαν ἐκ λειψυδρίας πόλιν τοῦ Χάνδακος τὰ ὕδατα τῶν π
Ἀρχανῶν καὶ ἐξετέλεσε τὰ κολοσσιαῖα τῳόντι μηχανικὰ ἔργα τὰ
μέχρι σήμερον σῳζόμενα καὶ χρησιμοποιούμενα διὰ τὸν αὐτὸν
πόν, ἤτοι τὴν μεγάλην καμάραν εἰς θέσιν Καρυδάκι φέρουσαν
γλυφον τοῦ Ἁγίου Μάρκου καὶ ἐπιγραφὴν λατινιστὶ εἰς μέγα
τὴν Σιλαμιανὴν καμάραν ἥτις φέρει τὴν ἀνωτέρω ἐπιγραφήν,
Φορτετσανὴν καμάραν φέρουσαν καὶ ταύτην τὸν Ἅγιον Μά
καὶ ἐπιγραφὴν ἐπίτηδες ἀπεξεσμένην, τὸν ἀγωγὸν μήκους 10 περ
μιλίων καὶ τέλος τὴν Μεγάλην Κρήνην τὴν ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ Δ
κικοῦ Παλατίου (σήμερον Μεγάλο Σαντριβάνι) σῳζομένην
ταύτην ἀκεραίαν μὲ τοὺς ὁλογλύφους λέοντας καὶ τὰ ἀνάγλυφα
εἰκονίζοντα Τρίτωνας, Νηρηίδας, Ἱπποκάμπας, Εὐρώπην ἐπὶ
Ταύρου καὶ ἄλλας παραστάσεις σχετιζομένας πρὸς τὰ ὕδατα, ἀπ
λετο δὲ μόνον ἀφαιρεθὲν πιθανῶς ὑπὸ τῶν Τούρκων ἢ καταπεσὸν
σεισμοῦ τὸ ἐν τῇ κορυφῇ τῆς κρήνης ἄγαλμα τοῦ Ποσειδῶνος.
σημασία τοῦ κολοσσιαίου ἔργου ἦτο μεγάλη καὶ ὁ Μοροζίνης πρὸς ἀν
μνησιν τοῦ κατορθώματος ἔκοψε μετάλλιον φέρον χρονολογίαν 162
καὶ ἔχον ἐκ μὲν τῆς μιᾶς ὄψεως τὴν κεφαλήν του (2), ἐκ δὲ τοῦ ἄλλ
ἀπεικόνισιν τῆς μεγάλης κρήνης ἐν πιστῷ ὁμοιώματι καὶ ἄνωθεν τ
Δία (ἂς μὴ λησμονῇ ὁ ἀναγνώστης ὅτι τὰ ὕδατα μετωχετεύθησ
ἀπὸ τοὺς πρόποδας τοῦ Γιούκτα τοῦ ἱεροῦ τοῦ Διὸς ὄρους) ἐπὶ
νεφελῶν καθήμενον ἐπὶ ἀετοῦ καὶ καταχέοντα τὰ ὕδατα ἀπὸ ἀγγεί
καὶ τὴν ἐπιγραφὴν ἑκατέρωθεν τοῦ Διὸς GAVDET FLVM. NON
FVLMINE ἤτοι χαίρει τῷ ὕδατι καὶ οὐχὶ τῷ κεραυνῷ.

Καταχωρίζομεν καὶ ἐπιγραφὴν Λατινιστὶ γεγραμμένην ὡς ἔχου
σαν μεγίστην συνάφειαν πρὸς τὴν ἀνωτέρω καὶ τὰ ὑδραυλικὰ ἔργ
τοῦ Μοροζίνη, περὶ ὧν εἴπομεν ἀνωτέρω. Ἡ ἐπιγραφὴ εὑρίσκετα
εἰς θέσιν Ποροφάραγγο (ἔξοδον φάραγγος) πλησίον τοῦ χωρ

(1) Ἴδε Cornelius Creta Sacra vol. II. p. 439.

(2) Καὶ τὴν ἐπιγραφὴν πέριξ FRAN. MAVROC. VEN. REGNI. CRETAE PRO
CONSVL (Cornelius Creta sacra ibid.)

...ῶν, εἰς μέρος ὁπόθεν ἐκ τοῦ ἐδάφους ἀναβλύζει τὸ πλεῖστον ... τοῦ ὕδατος τοῦ τροφοδοτοῦντος τὸ ὑδραγωγεῖον· καλεῖται δὲ ...ποθεσία Πελεκητὰ (οὕτως ἐπονομάζεται ἡ πηγὴ καὶ ἐν τῇ Λα... ἐπιγραφῇ) διότι εἰς ἀρκετὴν ἀπόστασιν ὁ ἀγωγὸς εἶναι λελα...ος ἐν τῷ βράχῳ (πελεκημένος εἰς τὸ χαράκι). Ἡ ἐπι... ἔχει οὕτως

VT FŌS HIC PRAECIPVE
PELECITES AD VRBEM
AQVAR, INOPIA LABO
RANTEM INTRODVCE
RE TVR
FRAC· MAVROC· PROC·
M DC XXVI

...ι «*Ut fons hic praecipue Pelecites ad urbem aqua...m inopia laborantem introduceretur Franciscus Mau...cenus proconsul* (*curavit*) MDCXXVI» (1626).

«Ὁ Ἀνθύπατος Φραγκῖσκος Μοροζίνης ἐφρόντισεν, ἵνα ἡ πηγὴ ...τη μάλιστα τῶν Πελεκητῶν διοχετευθῇ εἰς τὴν πόλιν πάσχουσαν τῆς σπάνεως ὑδάτων 1626».

Ὅτι ἡ πρωτεύουσα τῆς Κρήτης Χάνδαξ (Candia) ἔπασχεν ἐκ λει...δρίας πρὸ τῆς κατασκευῆς τοῦ μεγάλου ὑδραγωγείου τοῦ Μοροζίνη ...ναι πολλαχόθεν γνωστόν. Εἰς τοὺς πρώτους αἰῶνας τῆς Ἐνετο...κρατίας στερουμένη πηγαίων ὑδάτων μετεχειρίζετο μόνον φρεατιαῖα ...αὶ ὄμβρια, τὰ ὁποῖα ἀπεθήκευον εἰς δεξαμενάς, ἔχομεν δὲ ἔγγραφον ...ῆς Κεντρικῆς Κυβερνήσεως (δημοσιευμένον παρὰ Noiret, Docu...ments inedits p. 535) τοῦ ἔτους 1474, δι' οὗ δίδεται διαταγὴ εἰς ...τὴν διοίκησιν τῆς Κρήτης νὰ κατασκευάσῃ τρεῖς μεγάλας δεξαμε...νὰς καὶ πληρώσῃ ὕδατος εἴτε βροχίνου εἴτε ἐκ τοῦ Κατζαμπᾶ καὶ ...φατῇ αὐτὰς πάντοτε πλήρεις καὶ κεκλεισμένας, ταὐτοχρόνως δὲ ...νὰ παραγγελθῶσιν οἱ ἰδιῶται νὰ ἐπισκευάσωσι τὰς δεξαμενάς των καὶ πληρώσωσιν ὕδατος ἐντὸς προθεσμίας 15 ἡμερῶν. Τὰ μόνα πηγαῖα ὕδατα πλησίον τῆς πόλεως (εἰς τὸ Ἀνατολικὸν μέρος)

ἦσαν τὰ τοῦ Κατζαμπᾶ (τοῦ ἀρχαίου Καιράτου τοῦ διερχομ... διὰ τῆς Κνωσοῦ) τὰ ὁποῖα διὰ φορτηγῶν ζώων (καὶ οὐχὶ ἄλλ... ὡς ὑπέθετεν ἡ Κεντρικὴ Κυβέρνησις) μετεκομίζοντο εἰς τὴν πόλ... Τὰ πρῶτα πηγαῖα ὕδατα τὰ ὁποῖα διωχετεύθησαν εἰς τὴν πόλ... εἶναι τὰ τροφοδοτήσαντα τὴν κρήνην τοῦ Ἁγίου Σαλβαδώρου (σή... μερον Βαλιδὲ Τζαμί) τῇ ἐπιμελείᾳ τοῦ Ἰωάννου Ματθαίου Μπέ... μπου (Bembo) Ἀρχιστρατήγου τῷ ἔτει 1558(1). Κατόπιν εὑρ... θησαν μικραί τινες πηγαὶ ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Σαγρέδου Δουκὸς (160... 1604), ὧν τὸ ὕδωρ μετωχετεύθη ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὴν κρήνην (τὴν σή... μερον ἀποκατεστημένην ὑπὸ τοῦ Ἐνετικοῦ Ἰνστιτούτου) πρὸ τ... μητροπολιτικοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Τίτου (σήμερον Βεζὶρ Τζαμί) κ... τῆς Ἐνετικῆς Loggia (σήμερον Τσεπανές)(2). Ἀλλὰ τὰ ὕδατ... τῶν πηγῶν τούτων ἦσαν ὀλίγα καὶ ὅλως ἀνεπαρκῆ, τὸ δὲ ζήτημ... τῆς ὑδρεύσεως ἔλυσεν ὁ Μοροζίνης διὰ τοῦ μεγαλεπηβόλου ἔργου τῆ... διοχετεύσεως τῶν ἀφθόνων καὶ ἐξαιρέτων ὑδάτων τῶν Ἀρχανῶν.

Ἀρχάνες.

Ἀρχάνες. Ἐκκλησία τῆς Παναγίας εἰς τὸ βόρειον ἄκρον τῆς κω... μοπόλεως. Μικρὰ μαρμαρίνη ἐπιτύμβιος πλὰξ μετεκτισμένη σήμερ... εἰς τὸν μετωπιαῖον τοιχίσκον τοῦ βάθρου (πεζούλας) τοῦ πρὸ τῆ... ἐκκλησίας· ἔχει δὲ ἐν μεταγραφῇ διὰ μικρῶν γραμμάτων καὶ κατὰ... στίχους ὡς ἑξῆς.

͵αψκε΄ Μαρτίου ιε(;)
Μιχαὴλ μὲν πνεῦμα πρὸς οὐρανοὺς ἀνέπτει
Βλαστοῦ δὲ σῶμα μάκαρος ὧδε κεῖται.
Ὁ ἀναγνοὺς δεείθηται τυχεῖν τῆς σωτηρίας.

Ὁ πρῶτος στίχος εἶναι τρίμετρος ὑπερκατάληκτος (13σύλλαβ...) ὁ δεύτερος ἐπίσης τρίμετρος (12σύλλαβος) ὁ δὲ τρίτος πολιτικ... 15σύλλαβος.

(1) Ἡ κρήνη σῴζεται μέχρι σήμερον φέρουσα καὶ τὸ ἀκέφαλον μαρμάρινον ἄγαλμ... τὸ ἐξ Ἱεραπέτρου κομισθέν, ἐξ οὗ ὠνομάζετο ὑπὸ τῶν Ἐνετῶν ἡ **Κρήνη τοῦ Γί**γαντος

(2) Relazione di Giov. Sagredo (Real archivio di Stato in Venezia Rel... bus. 81), ἴδε καὶ εἰκόνα τῆς κρήνης Rassegna Internazionale 15 Nov-Dicem... 1901 p. 330 Roma.

..ς τὸ ἐπίγραμμα τοῦτο ἀναμίγνυνται ἰδέαι καὶ ἀναμνήσεις ἀρχα-
π. χ. ὅτι τὸ μὲν σῶμα κεῖται ἐν τῷ τάφῳ, τὸ πνεῦμα δὲ ἀνί-
ται πρὸς οὐρανοὺς(1) πρὸς τὴν χριστιανικὴν ἐν τῷ τέλει παραί-
ν, ἵνα ὁ ἀναγινώσκων δεηθῇ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τοῦ θανόντος.
Μικρὰ πλὰξ ἐγχωρίου λίθου ἐκτισμένη εἰς τὸ βάθος κόγχης τετρα-
ου εἰς τὸν ἀναλημματικὸν τοιχίσκον τοῦ ἐν τῇ αὐλῇ τῆς αὐτῆς
λησίας κηπαρίου μῆκος 0,37 πλάτος 0,25.

ΜΗΡ ΘΥ
ΑΝΑΚΑΙΝΗΣΘΗ Η
ЄΚΚΛΗСΙΑ ΤΗ СΠΑ
ΝΑΓΙΑС ΦΑΝЄΡΟΜЄ
ΝΗС ЄΝ ΜΗΝΙ ΜΑΙѠ
ΑΡΧΑΝЄС 1745.

Ποῦ ἔκειτο ἀκριβῶς ἡ μικρὰ πλὰξ πρὶν κτισθῇ εἰς τὸ μέρος τοῦτο
ι γνωρίζω, ἀνήκει ὅμως εἰς τὴν ἐκκλησίαν.
Ἐντὸς τοῦ ναοῦ κατὰ χώραν πλὰξ ἐπιτυμβία μετ' ἐπιγραφῆς,
ις ὅμως ἔγινεν ἡμιεξίτηλος ἕνεκα τῆς ἐκ τῆς τριβῆς τῶν ποδῶν
ορᾶς. Ἔχει ὕψος 1,16 καὶ πλάτος 0,67 (ἴδε πίνακα Ι ἀριθ. 1).

Τύμβος Παύλου ἱερέως Κλάδω [καὶ] Εἰρη[ν]ης π[ρεσβ]υ-
ρας [καὶ τῶν τέκνον αὐτῶν. 1713.

Ὁ τεθαμμένος ἐν τῷ τάφῳ τούτῳ ἱερεὺς Παῦλος Κλάδος εἶναι ἐκ
ῶν ἀφιερωτῶν τοῦ ναοῦ (ἴσως καὶ κτήτωρ ἢ ἀνακαινιστής), δι' ὃ
αἰ ἠξιώθη τῆς τιμῆς (ὢν ἴσως καὶ ἱερεὺς τοῦ ναοῦ τούτου) νὰ ταφῇ
τὸς τοῦ ναοῦ καὶ δὴ εἰς τὴν μᾶλλον ἐπίσημον θέσιν τὴν πρὸ τῆς
ύρας τοῦ Ἁγίου Βήματος. Ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ σῴζονται εἰκόνες ἐπὶ
υλου ἐζωγραφημέναι κατὰ τὸν 18 αἰῶνα· ἐν μιᾷ τούτων εἰκονιζούσῃ
ὴν Παναγίαν Φανερωμένην ἀναγινώσκομεν εἰς τὸ κάτω ἄκρον (Πί-
ακ Ι' ἀριθ. 2)

(1) Παρβλ. Anthologia Graeca epigram. Stadtmüller (Teubner) vol. I. p.
I. σελ. 61 καὶ II. σελ. 86.

Δέησις τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ Παύλου ἱερέως
Κλάδου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ,αψθ'

Εἰς εἰκόνα τοῦ Ἁγίου Νικολάου εὕρηται

Δέησις τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ Νικολάου Χασᾶς ἅμα τῆς
συμβίας καὶ τέκνων ,αψξα'.

Κάτωθι εἰκόνος τοῦ Χριστοῦ (Πίναξ Ι ἀριθ. 3).

Χεὶρ Γεωργίου Καστροφυλάκου.

Ὁ Ζωγράφος Γεώργιος Καστροφύλακος εἶναι γνωστὸς καὶ ἐξ ἄλλων εἰκόνων σῳζομένων ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ ἐν Ἡρακλείῳ.

Εἰς εἰκόνα τῆς ῥίζης Ἰεσαὶ ἀναγινώσκεται

αψξ' Δέησις τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ Κωνσταντίνου
προσκυνητοῦ Ξενάκυ

Εἰς εἰκόνα τοῦ Ἁγίου Γεωργίου

Δέησις τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ Γεωργίου Μοξία
χεὶρ Ματθαίου Μοξία ,αψξδ'

Εἰς εἰκόνα Ζωοδόχου Πηγῆς

,αψζ Μαρίας Κουτεζοπούλας

Εἰς τὸν ἄμβωνα τῆς ἐκκλησίας

Δέησις τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ Ἐμμανουὴλ Φοτία ὑπὲρ
τῆς μακαρίας . . . . . ργου αὐτοῦ Ἄννης καὶ νῦν ζώσης
Ἄννης συμβίας αὐτοῦ ,αψ . . . .

Φαίνεται ὅτι ἡ ἀποθανοῦσα Ἄννα ἦτο ἡ πρώτη σύζυγος αὐτοῦ (ὅθεν συμπληρωτέα συνεργοῦ), κατόπιν δὲ ἀποθανούσης αὐτῆς ἔλαβε δευτέραν σύζυγον ζῶσαν τότε καὶ καλουμένην κατὰ σύμπτωσιν ἐπίσης Ἄνναν.

Ἡράκλειον.

Ιρωτεύουσα τῆς νήσου ἐπὶ τῶν Ἀράβων, ὑφ' ὧν καὶ ἐκτίσθη, τῶν Ἑνετῶν καὶ ἐπὶ Τουρκοκρατίας μέχρι τοῦ 1850. Οἱ Ἄραωνόμασαν αὐτὴν Χαντάκ, ὃ διετήρησαν οἱ Βυζαντινοὶ μετὰ τὴν τοῦ Νικηφόρου Φωκᾶ ἀνάκτησιν τῆς Κρήτης καλοῦντες αὐτὴν νδακα, οἱ δὲ Ἑνετοὶ *Candia* (καὶ ἐνίοτε *Candida*). Ὑπὸ ἐγχωρίων ἐκαλεῖτο Κάστρο καὶ Μεγάλο Κάστρο, ἕως ὅτου κράτησε τὸ σημερινὸν ὄνομα Ἡράκλειον δοθὲν τῇ πόλει ὑπό ων λογίων ἐμπόρων πρὸ ὀλίγων δεκαετηρίδων. Ἐλάχιστα διεσώαν ἐν τῇ πρωτευούσῃ τῆς Κρήτης τὰ ἐπιγραφικὰ λείψανα τῆς στιανικῆς ἐποχῆς, ἀφ' οὗ ἐκ τοῦ πλήθους μὲν τῶν ἐκκλησιῶν (1) μόνον μικρὰς καὶ ἀσημάντους κατώρθωσαν νὰ διατηρήσωσιν οἱ ιστιανοὶ μετὰ τὴν ἅλωσιν ὑπὸ τῶν Τούρκων (αἱ λοιπαὶ μετεβλήσαν εἰς Τζαμιά, λουτρῶνας ἰδιωτικὰς κατοικίας ἢ κατεστράφησαν), τῶν ἄλλων δὲ οἰκοδομημάτων οὐδὲν σχεδὸν διέφυγε τὴν καταροφὴν εἴτε ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων εἴτε τοῦ χρόνου καὶ τῶν καταστρεικῶν σεισμῶν, οἵτινες ὑπὲρ πᾶν ἄλλο μέρος τῆς Κρήτης ἐδόνησαν ἔδαφος τῆς πόλεως ταύτης.

Πλὰξ ἐπιτυμβία ἐλλιπὴς ἀρκετὸν μέρος (τὸ ἥμισυ περίπου) πρὸς δεξιὰ ἐκ μαρμάρου ὑποκυάνου. Εὑρέθη οὕτω κολοβὴ ἐκτισμένη τὸ στόμιον φρέατος εὑρισκομένου ἐν τῇ αὐλῇ ἁμαξοστασίου ἐν τῇ ορᾷ Παπουτσαλῆ ἀνήκοντος εἰς τὸ Ἐφκάφιον. Ὑπεδείχθη μοι ὑπὸ ῦ φιλομούσου Ὀθωμανοῦ Μεχμὲτ Γιουνοὺς ἐφέντη καὶ ἀπεστάλη εἰς τὸ ουσεῖον Ἡρακλείου ὑπὸ τοῦ προέδρου τοῦ Ἐφκαφίου Περτὲβ ἐφέντη. Σωζόμενον μῆκος 0,47 ὕψος ἀρχικὸν 0,30 πάχος 0,09. Ὕψος αμμάτων 3-4 ἑκατοστά, τῶν δὲ ἀριθμητικῶν γραμμάτων 4 $^1/_2$. Ἴδε εἰκόνα 13.

Ἐνθάδ' Ἰωαννίκιε π........
οὗτος παῦε λόγους κα........
φθέγμα δὲ τοῦδ' ἣν οὐκ ἀ........
ἔργματα ἡμιθέων ὅσσα........
,αχκη' Αὐ[γούστου]....

(1) 127 τοιαύτας ἀριθμεῖ ὁ Coronelli Ἑλληνικὰς καὶ Λατινικάς. Ὁ δὲ χειρόγραφος κατάλογος τοῦ Ἱερομονάχου Κομητᾶ (1735) ὁ ἐν τῇ κατοχῇ τοῦ σεβαστοῦ γέροντος Στεφάνου Νικολαΐδου ἀναγράφει ὀνομαστὶ 110 γραικικὰς καὶ 16 φραγγικάς.

Ἡ ἐπιγραφὴ συνέκειτο ἐκ δύο ἐλεγείων καὶ τῆς χρονολογίας, ἀλλ' δυστυχῶς λείπουσι τὰ τελευταῖα ἡμιστίχια καὶ εἰς τοὺς τέσσαρας χους, δι' ὃ ἡ συμπλήρωσις καὶ ἀκριβὴς κατανόησις μοὶ φαίνε ἀδύνατος. Ὅ,τι μανθάνομεν ἐκ τοῦ σωζομένου μέρους εἶναι ὅτι ὑμνούμενος διὰ τοῦ ἐπιγράμματος νεκρὸς ἐκαλεῖτο Ἰωαννίκιος (πιθ νώτατα μοναχός), πρὸς τοῦτον δὲ ἀποτείνων τὸν λόγον ὁ ποιητ τοῦ ἐπιγράμματος λέγει αὐτῷ, ὅτι ἤδη εἶναι ἀνάγκη νὰ παύσῃ το λόγους, οἵτινες ἄλλως ἐν τῇ ζωῇ ἦσαν φθέγματα θαυμαστά, δι' ἐξύμνει τὰ ἔργα τῶν ἡμιθέων. Πρόκειται ἄρα κατὰ μεγάλην πιθ νότητα περὶ μοναχοῦ Ἰωαννικίου, ὅστις θὰ κατεγίνετο καὶ εἰς ποίησιν ἴσως τὴν ἐπικὴν ἢ τὴν ἐγκωμιαστικήν. Ἥ τε γλῶσσα καὶ μέτρον τοῦ ἐπιγράμματος παρουσιάζονται ἄψογα. Τὸ σχῆμα τ γραμμάτων μετέχει καὶ τοῦ Βυζαντιακοῦ τρόπου καὶ τοῦ νεωστὶ εἰ αχθέντος ἀρχαϊκοῦ.

Παλαιὰ ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ. Εἰς τὸ ὑπέρθυρον τ πρὸς Ν. θύρας τοῦ ναοῦ ὑπῆρχεν ἐπιγραφὴ γραπτὴ εἰς τρεῖς μακρ γραμμὰς μετακομισθεῖσα νῦν μετὰ τοῦ ὑπερθύρου εἰς τὴν πρὸ; μετὰ τὴν ἀνακαίνισιν τοῦ παλαιοῦ ναοῦ. Πίναξ Ι΄ ἀριθ. 4.

Εἴσελθε φωτίσθητι πᾶς τις τὰς φρένας
ὧδ' ἔστι γὰρ φῶς τοῖς προσιοῦσι πόθῳ
ψυχὰς καθαῖρον καὶ ῥύπους τῶν σωμάτων
τροφὴν βραβεῦον θυσίας ἀναιμάκτου
παρ' ᾗ μὲν εἰ ἵστανται ἄγγελοι φόβῳ,
ἡμᾶς δὲ δεῖ ἅπαντας ἵστασθαι τρόμῳ

Οἱ στίχοι εἶναι ἰαμβικοὶ τρίμετροι (12σύλλαβοι). Ἡ γενικὴ ἔν τῆς ἐπιγραφῆς ἤτοι τὸ μετὰ φόβου καὶ τρόμου προσιέναι εἰς τὸν ν εἶναι ἐκ τῶν κοινῶν τόπων τῆς χριστιανικῆς θρησκείας (1)· ἀγνοῶ κατὰ πόσον τὸ καλὸν ἄλλως ἐπίγραμμα εἶναι πρωτότυπον, ἢ εἰ εἰλημμένον ἄλλοθεν ἐκ τῆς δαψιλοῦς Χριστιανικῆς φιλολογίας.

(1) Πρβλ. ἐπιγραφὴν Βαλσαμονέρου κάτω νεύων πρόσελθε τὴν πύλ τῆς εἰσόδου· καὶ ἐν Ἁρμονίᾳ Ἀθηνῶν Ἀπριλίου 1900 σελ. 241 ἐκ Κεφαλλην ἐπιγραφὴν «ὁρῶν τὸ βῆμα τῆς τραπέζης κυρίου στῆθι τρέμων ἄνθρω καὶ νεύων κάτω».

Σιναϊτικὸν μετόχιον τοῦ Ἁγίου Ματθαίου ἐν Ἡρακλείῳ.
τὰ τὴν παράδοσιν τοῦ Χάνδακος τῷ 1669 εἰς τοὺς Ὀθωμανοὺς :ὰ τῶν ἄλλων ἐκκλησιῶν κατελήφθη μεταβληθὲν εἰς Μουσουλμαὸν τέμενος καὶ τὸ ἐν Χάνδακι περίπυστον Σιναϊτικὸν μετόχιον τῆς γίας Αἰκατερίνης (σήμερον Τζαμὶ Ἁγιὰ Κατερίνα). Τῇ μεσιτείᾳ τοῦ μεγάλου Διερμηνέως Παναγιώτου Νικουσίου παρεχωρήθη εἰς ς Σιναΐτας καὶ τοὺς εὐαρίθμους Χριστιανοὺς τοὺς κατοικήσαντας Χάνδακι ὁ ἐν ἀποκέντρῳ συνοικίᾳ τῆς πόλεως ναΐσκος τοῦ Ἁγίου ιτθαίου ὁ ἐπιλεγόμενος τοῦ Μαρκοφεουτέου.
Εἰς τὸν πρὸς Α. τοῖχον τοῦ ναοῦ εἶναι ἐντετειχισμένη πλὰξ ἐκ ρμάρου φέρουσα σταυρὸν χαρακτὸν ἄνω δὲ καὶ ἑκατέρωθεν αὐτοῦ ι κάτωθι ἐπιγραφὴν χαρακτὴν (μῆκος 0,38, ὕψος 0,30)

·:· ΤΕΜΕΝΟΣ ΘΕΙΟΝ ΤΟΥ ΑΓΙ
ΟΥΑΠΟϚΟΛΟΥ Κ ΕΥΑ
ΓΓΕΛΙϚȣ ΜΑΤΘΑΙȣ
Α,.Χ΄. ΜΗΝΙ ΜΑΡΤ. Α΄.

«Τέμενος θεῖον· τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιοῦ Ματθαίου 1600 μηνὶ Μαρτίῳ α΄.»

Ὁ μικρὸς ἄρα ναὸς τοῦ Ἁγίου εἶναι ἐκ τῶν κατὰ τοὺς τελευίους χρόνους τῆς ἐν Κρήτῃ Ἑνετοκρατίας κτισθέντων καὶ ἐχρησίμεν ὡς οἰκογενειακὸν ἱερὸν τοῦ Μαρκοφεουτέου, οὗ ἔφερε τὸ ὄνομα.

Ἐν Ἡρακλείῳ Κρήτης μηνὶ Ἰανουαρίῳ 1903

ΣΤΕΦΑΝΟΣ Α. ΞΑΝΘΟΥΔΙΔΗΣ
Ἔφορος ἀρχαιοτήτων

ΠΡΟΣΘΗΚΑΙ

Τόμ. ΙΔ' Σελ. 247, εἰς τὸ τέλος τῆς σημειώσεως, πρόσθες:

Σημειούσθω δὲ προσέτι ὅτι καὶ παρὰ τὸ θέατρον τῆς Μεγάλης πόλεως εὑρέθη πή-νον δισκάριον μετρίου μὲν πάχους 0,008, διαμέτρου δὲ 0,045 ἐπιγεγραμμένον τας λέξεις ἐπὶ μὲν τῆς μιᾶς ὄψεως: ΑΠΕΛΛΙΧΟΣ ΠΟΛΕΜΑΡΧΙΔΑ, ἐπὶ δὲ τῆς ἑτέρα ΛΥΚΑΙΑ ΤΡΙΤΟΥ. Ὁ κ. Π. Καστριώτης, τῷ κ. Σβορώνῳ συμφωνῶν, χαρακτη-ρίζει καὶ οὗτος τὸ νῦν ἐν τῷ Ἐθνικῷ ἡμῶν Μουσείῳ φυλασσόμενον πήλινον πινάκι-τοῦτο ὡς εἰσιτήριον τοῦ θεάτρου ἐκείνης τῆς πόλεως. Ὅρα Διεθν. Ἐφημ. Νο-μισμ. Ἀρχαιολ. 1900 σ. 55 ἑπ.

Σελ. 257, εἰς τὸ τέλος τῆς ὑπ' ἀρ. 5 σημ., πρόσθες:

Πλημμελῆ δ'εἰσὶ καὶ ἃ διδάσκει τὸ ἡμέτερον Κανταβριγ. λεξικὸν ἐν λ: «Πινάκιον λέγεται καὶ σύμβολον δικαστικόν».

Σελ. 334 στίχ. 6 εἰς τὰς λλ: «Βεβαίως τὸ τοῦ Παρισιακοῦ κώ-δικος ἐπάταξέν (1) ἔχει κακῶς», πρόσθες τάδ' ἐν σημειώσει:

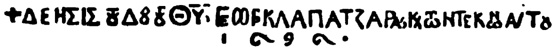
(1) Εἰ καὶ δικαιολογῶν τις τὴν ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ χρῆσιν τοῦ πατάσσω ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ σείω ἢ ὠθῶ τινα ἁπλῶς πρὸς ἐξέγερσιν, ἐδύνατ' ἴσως νὰ προσαγάγῃ εἰς μαρτύριον τὰ ἐν ταῖς Πράξ. Ἀποστ. Κεφ. ιβ' ἐδ. 7: «καὶ ἰδού, ἄγγελος Κυρίου ἐπέστη, καὶ φῶς ἔλαμψεν ἐν τῷ οἰκήματι· πατάξας δὲ τὴν πλευρὰν τοῦ Πέτρου, ἤγειρεν αὐτὸν κτέ.». Ἀλλ' ἡμῖν ἀπιθανώτατον φαίνεται ὅτι ὁ Πλούταρχος τοιαύτην χρῆσιν τοῦ ῥήματος ἐποιήσατο, ἴσως δὲ μόνον ἡ ἀνάμνησις τοῦ παρατιθεμένου γραφικοῦ χωρίου παρεπλάνησε τὸν ἀντιγραφέα.

Π. Σ. Φ.

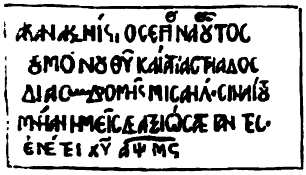
ΔΙΟΡΘΩΤΕΑ

Ἐν τόμ. ΙΔ' σελ.	494	στ.	12	ἀντὶ	παρατηρηθεῖσι γρ. παρατηρηθείσαις
»	503	»	27	θὲς μετὰ τὴν λέξιν ἀναγνώστη τελείαν στιγμήν	
»	504	»	14	ἀντὶ	πρόσηλος γρ. πρόσπολος.
»	504	»	33	»	προσεπαινεθησόμεθα γρ. προσεπιμνησθησόμεθα
»	505	»	17	»	παρέλαβον γρ. περιέλαβον.

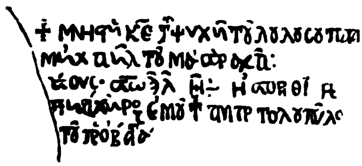
ΕΡΡΙΚΟΣ Α. ΣΚΑΣΣΗΣ

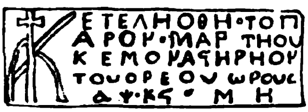
2

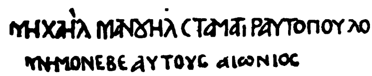
3

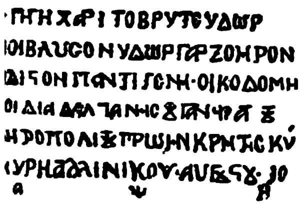
4

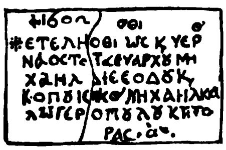
5

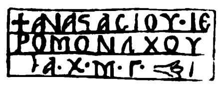
6

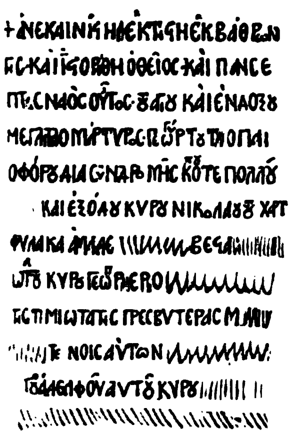
7

8

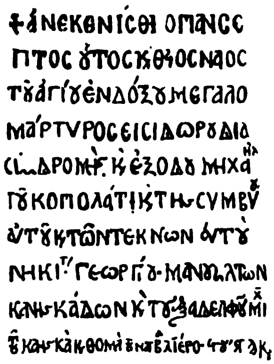
9

11

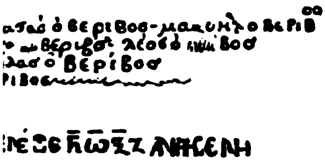

10

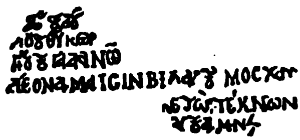

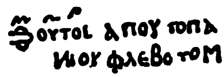
2

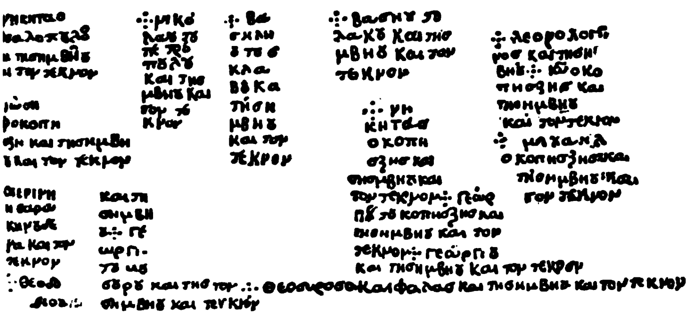
3

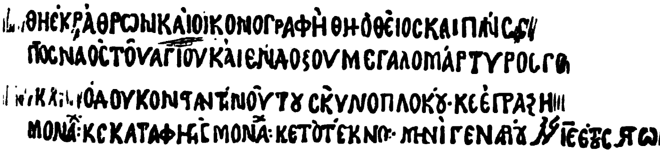
4

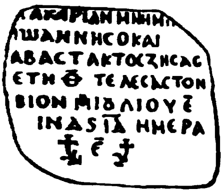
5

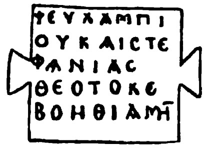
6

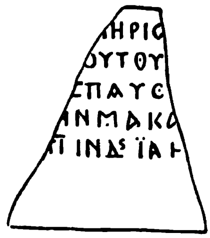
1

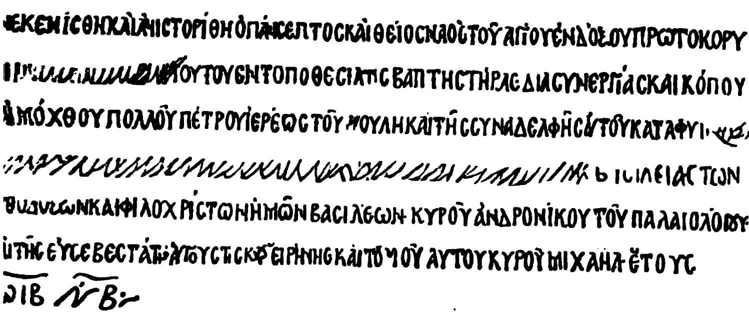
2

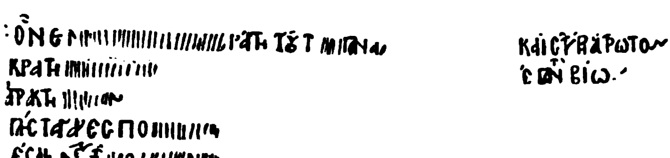
3

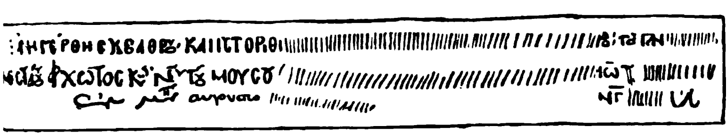
4

5

6

1

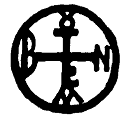
2a

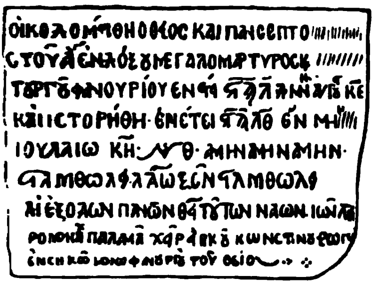
3

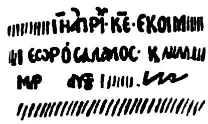
2

4

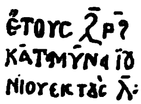
5

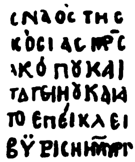
6

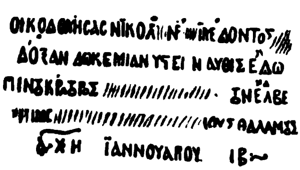
7

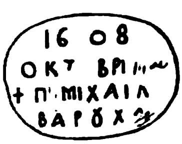
8

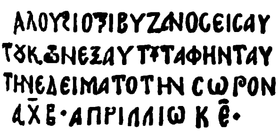
9

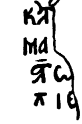
10

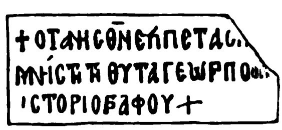
11

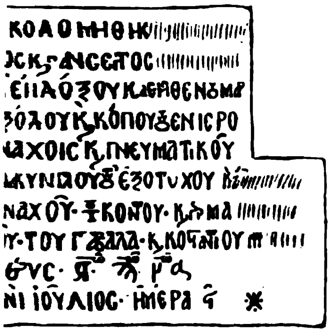
12

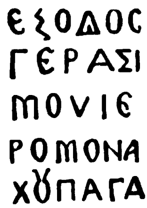
13

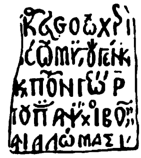
1

2

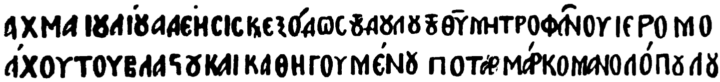
3

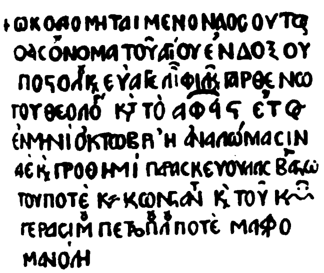
4

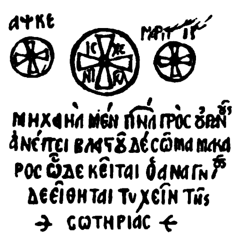
5

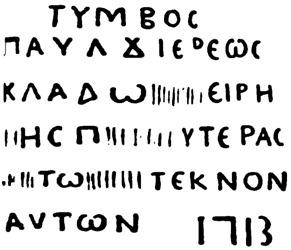
6

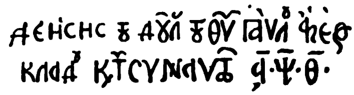
7

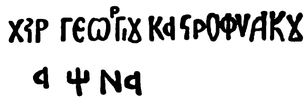
1

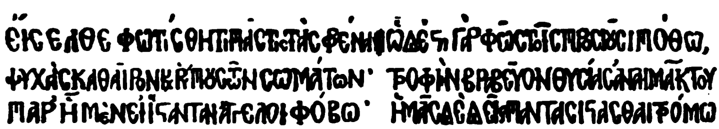
2

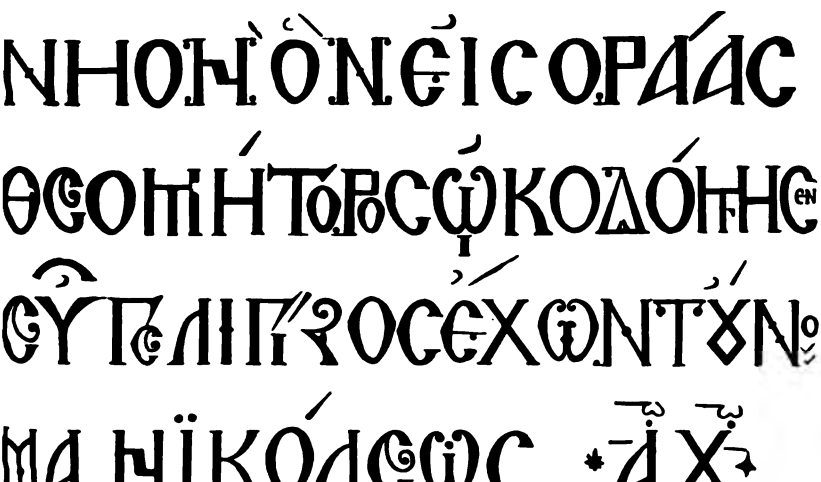
3

4

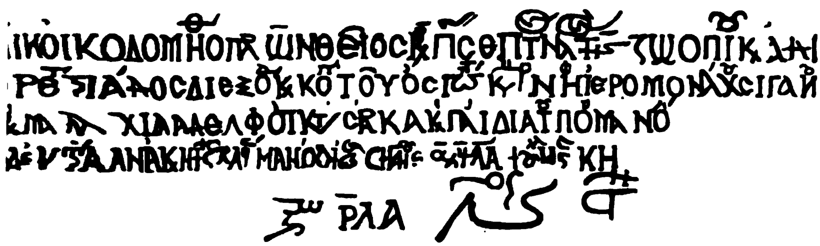

Εικων 1 Σελ. 58

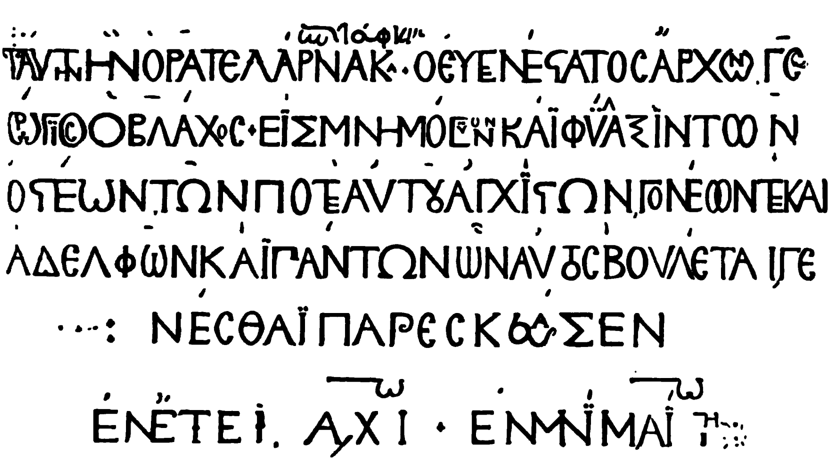
Ἐπιγραφὴ Ἀβδοῦ πεδιάδος

Εικων 2 Σελ. 71

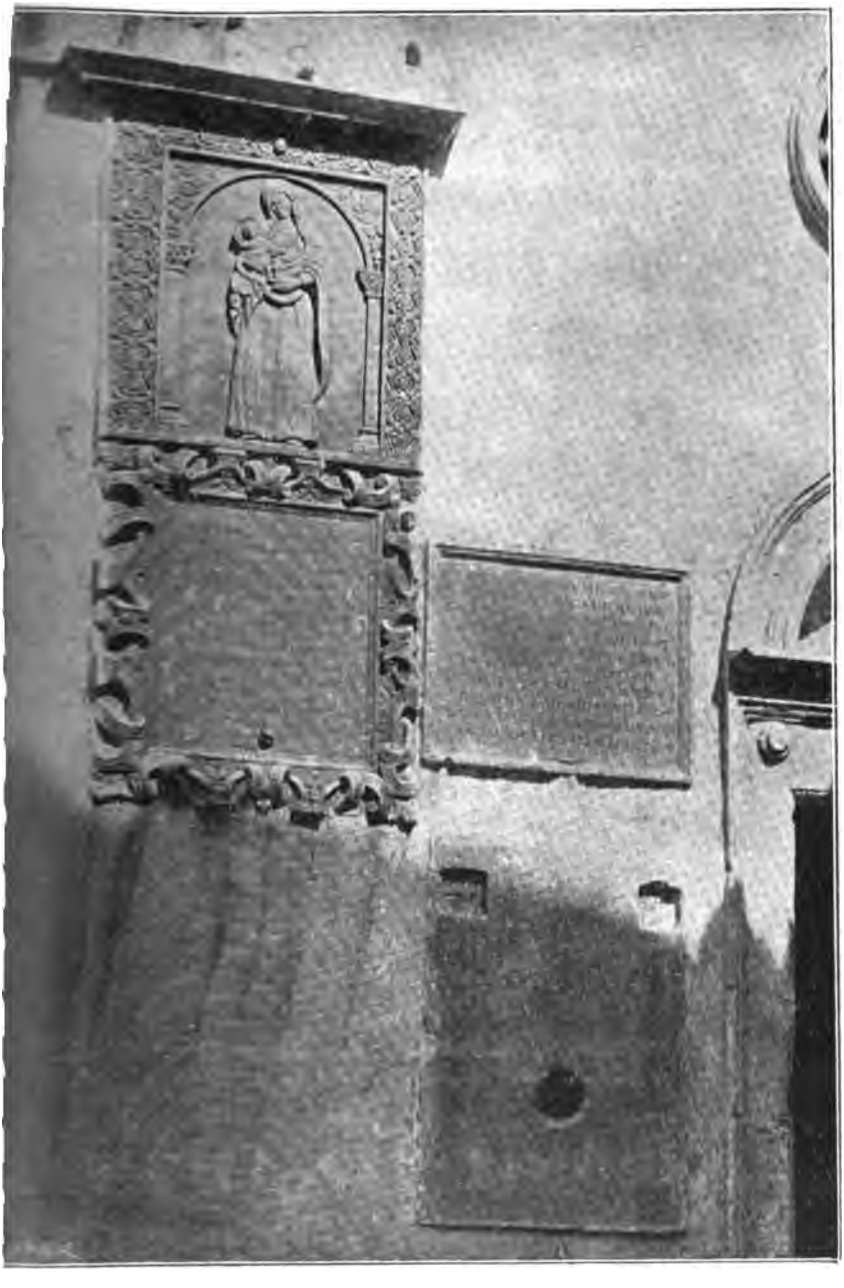

Ἐπιγραφὴ Λακκονίων Μεραμπέλλου

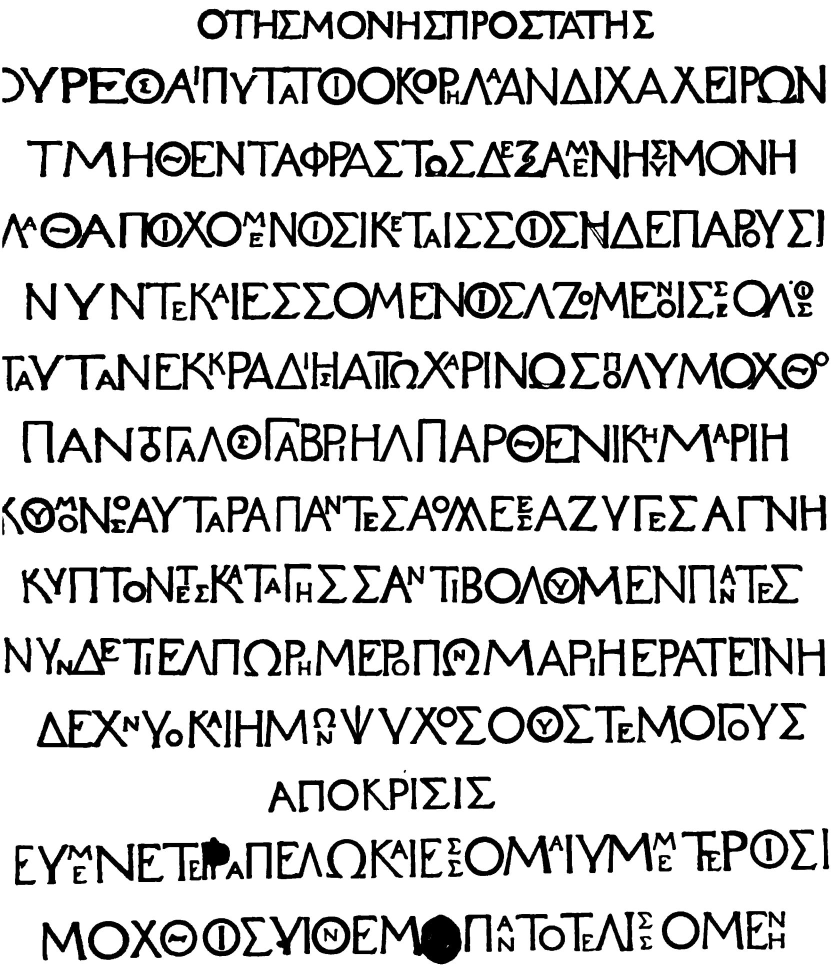
Εικων 3 Σελ. 82

Ἐπιγραφὴ Λιθινῶν Σητείας

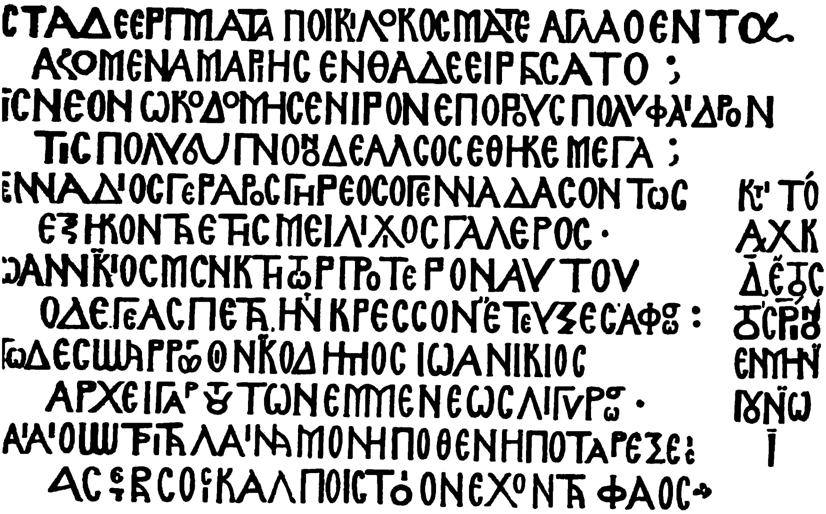

Ἐπιγραφὴ Τοπλοῦ

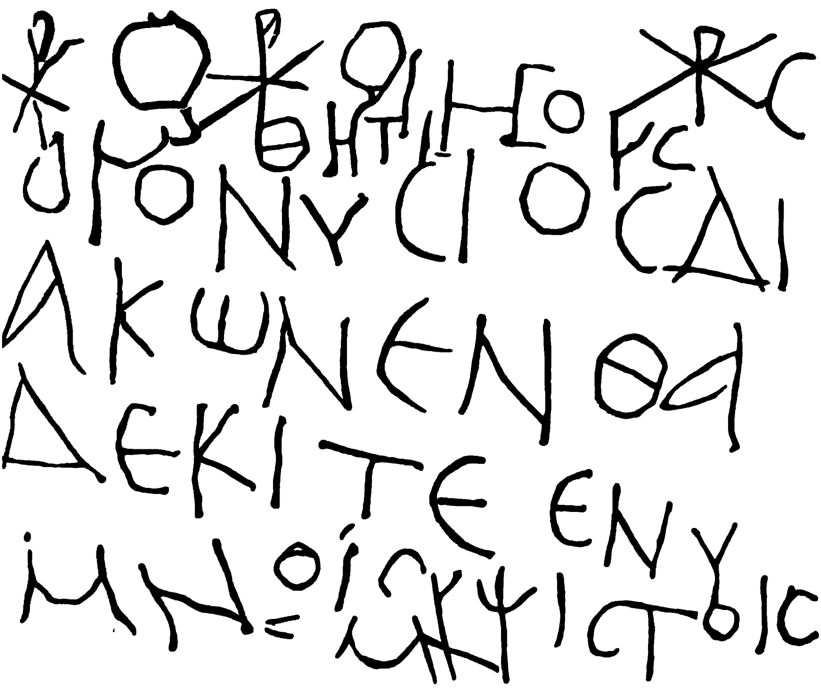
Ἐπιγραφὴ Τοπλοῦ

Εικων 6 Σελ. 93

'Επιγραφαὶ Φανερωμένης ἐν Σητείᾳ

Εικων 7 Σελ. 95

'Επιγραφαὶ Χανιων

Ἡ πύλη τῆς Χρυσοπηγῆς παρὰ τὰ Χανία

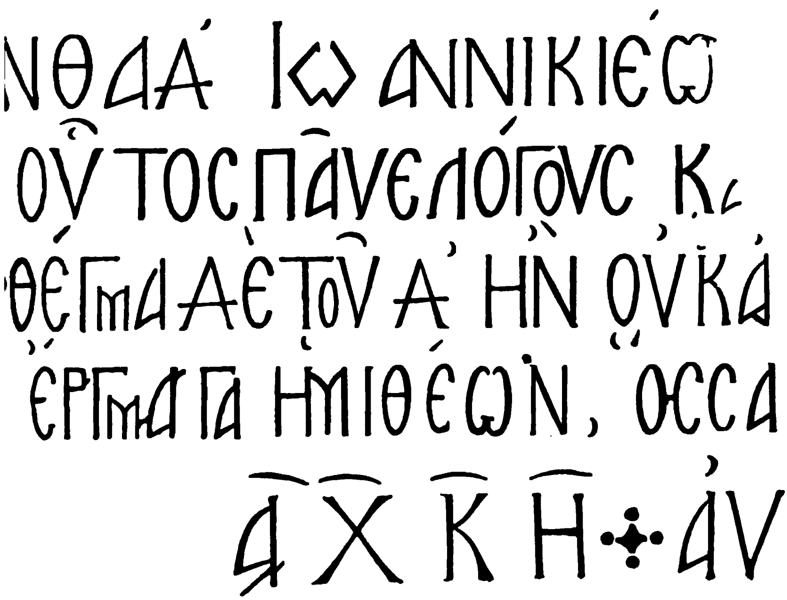
Πρόσοψις ἐκκλησίας τοῦ Προφήτου Ἠλία παρὰ τὰ Περβόλια

Εἰκὼν 10 Σελ. 109

Ἐπιγραφὴ Ἁγίας Τριάδος τῶν Τζαγκαρόλων

Εἰκὼν 13 Σελ. 16

Τοιχογραφία Μουσούρου

Τοιχογραφία Μουσούρου

Κωδωνοστασιον της Μονῆς 'Ρουστίκων μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς

Ἄρτι ἐξεδόθησαν:

ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

ΥΠΟ

Γ. Ν. ΧΑΤΖΙΔΑΚΙ

Τόμ. Α' σελ. 635, ἐν Ἀθήναις 1901

Τοῦ τόμου τούτου περιεχόμενα εἶναι:

τοῦ ἐτύμου τῆς λέξεως Μορέας.
τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῶν ἀρχαίων Μακεδόνων.
τοῦ ἐτύμου τῆς λέξεως Μεσαρεᾶς.
τῆς ἐτυμολογίας τῶν λέξεων μυζήθρα-μυζηθρᾶς-Μυζηθρᾶς-Μυζηθρᾶ-Μυστρᾶ-Μυστρᾶς.
τοῦ ἐτύμου τῆς λέξεως βρέ.
τοῦ ἐτύμου τῆς λέξεως γάϊδαρος.
τοῦ Γλωσσικοῦ ζητήματος ἐν Ἑλλάδι.
τοῦ υπ ἐν τῇ Ἀττικῇ διαλέκτῳ.
τῆς προφορᾶς τοῦ υ ὑπὸ τῶν ἀρχαιοτέρων καὶ τῆς τοῦ ω ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων Λακώνων.
τῆς συναιρέσεως τοῦ εα μετὰ τὸ ρ ἐν τῇ Ἀττικῇ διαλέκτῳ.
τοῦ χρόνου τῆς ἐξισώσεως τῆς προσῳδίας ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ.
τοῦ χρόνου τῆς τροπῆς τοῦ ᾶ εἰς η.
τονικῶν ἀνωμαλιῶν ἐν τοῖς συνθέτοις.
[illegible] ζητήματα.
τοῦ τονισμοῦ τῶν συνθέτων εἰς -ος.
[illegible]ζω καὶ ὁρμάζω, συναρμόζω καὶ συνορμάζω.

ΑΚΑΔΗΜΕΙΚΑ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ

Τόμ. Α' σελ. κη' καὶ 608 ἐν Ἀθήναις 1902

Περιεχόμενα τοῦ τόμου τούτου εἶναι:

[illegible]ογος.
[Κεφά]λαιον Α', εἰσαγωγὴ εἰς τὴν Ἱστορικὴν Γραμματικὴν τῆς Ἑλληνικῆς, Λατινικῆς [κ]αὶ Ἰνδικῆς γλώσσης.
[Κεφά]λαιον Β', πηγαὶ τῆς ἀρχαίας Γραμματικῆς.
[Κεφά]λαιον Γ', περὶ τῶν φωνητικῶν ὀργάνων τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ δι' αὐτῶν σχηματισμοῦ τῶν φθόγγων.
[Κεφά]λαιον Δ', περὶ τῆς παραστάσεως ἢ γραφῆς τῶν φθόγγων.
[Κεφά]λαιον Ε', περὶ τῶν φθογγικῶν νόμων.
[Κεφά]λαιον Ϛ', περὶ τῆς ἀναλογίας ἐν τῇ γλώσσῃ.
[Κεφά]λαιον Ζ', περὶ τῶν ξένων στοιχείων ἐν τῇ γλώσσῃ.
[Κεφά]λαιον Η', περὶ ἐκτενείας, ῥυθμικῆς ἐκτάσεως, ἑτεροιώσεως, ἐπαυξήσεως καὶ μεταπτώσεως.
[Κεφά]λαιον Θ', περὶ τῆς προφορᾶς τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης, μέρος α' γενικόν.
[Κεφά]λαιον Ι', περὶ τῆς προφορᾶς τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης, μέρος β' εἰδικόν.
[Κεφά]λαιον ΙΑ', περὶ τῶν πνευμάτων ψιλῆς καὶ δασείας.
[Κεφά]λαιον ΙΒ', περὶ τοῦ τονισμοῦ τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Λατινικῆς.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΟ-

ΑΘΗΝΑΣ

---

1) Ἕκαστος τόμος τοῦ περιοδικοῦ τούτου ἀποτελεῖται ἐκ τεσσάρων τευχῶν. στον ἐξ οκτὼ τοὐλάχιστον τυπογραφικῶν φύλλων.

2) Τὰ δημοσιευόμενα ἐν τῷ περιοδικῷ ειναι πρωτότυποι πραγματεῖαι φιλ... *ἱστορικαί, ἀρχαιολογικαί, φυσικαὶ καὶ μαθηματικαί*. Εἰς τὰς φιλολογικὰς ... ρικὰς πραγματείας ὑπάγεται πᾶσα φιλολογικῶς ἢ ἱστορικῶς διεξαγομένη διατρ...

3) Ἐν τῷ περιοδικῷ καταχωρίζονται καὶ *βιβλιοκρισίαι*, ἂν περιορίζωνται ... στατα ἐν τῷ περὶ οὗ ἡ κρίσις ἐπιστημονικῷ ζητήματι.

4) Πᾶσα *πραγματεία* καὶ *βιβλιοκρισία* εἶναι ὑπογεγραμμένη ὑπὸ τοῦ συντ... αὐτήν.

5) Ἐπὶ τοῦ παρόντος οὐδεμία χρηματικὴ ἀμοιβὴ χορηγεῖται εἰς τοὺς συ... διατριβῶν, δίδονται δ' αὐτοῖς περὶ τὰ 25 ἀντίτυπα τῶν διατριβῶν αὐτῶν.

6) Αἱ διατριβαὶ ἐλεύθεραι ταχυδρομικῶν τελῶν ἀποστέλλονται *πρὸς τὸν διευ... τοῦ περιοδικοῦ*.

7) Διὰ τῆς Ἀθηνᾶς ἀγγέλλεται πᾶν βιβλίον, οὗτινος ἀντίτυπον ἤθελε στα... *τὸν ταμίαν τῆς ἑταιρείας ἢ τὸν διευθυντὴν* τοῦ περιοδικοῦ.

8) Τὸ περιοδικὸν ἀνταλλάσσεται τῇ ἐγκρίσει τοῦ συμβουλίου πρὸς πᾶν πε... ἡμεδαπὸν καὶ ἀλλοδαπόν.

9) Πάντες οἱ ἑταῖροι οἱ καταβαλόντες τὴν ἐνιαύσιον αὐτῶν χορηγίαν λαμβάν... περιοδικὸν δωρεάν.

10) Οἱ μὲν ἐν Ἑλλάδι συνδρομηταὶ τοῦ περιοδικοῦ ἀποτίνουσι δραχμὰς 15, ... τῇ ἀλλοδαπῇ δραχμὰς 18.

11) Τῆς ἐκδόσεως τοῦ περιοδικοῦ ἐπιμελεῖται τριμελὴς ἐπιτροπεία ἐκλεγομε... τοῦ διοικητικοῦ Συμβουλίου ἐκ τῶν μελῶν αὐτοῦ· εἰς ἓν δὲ τῶν τῆς ἐπιτροπε... λῶν ἀνατίθεται ἐπίσης ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου ἡ διεύθυνσις καὶ διαχείρισις τοῦ περ...

12) Ὁ διευθυντὴς τοῦ περιοδικοῦ καὶ μόνος οὗτος συνεννοεῖται μετὰ τοῦ τυπ... φου, ὁρίζει τὰς εἰς τὸ περιοδικὸν καταχωριστέας ἢ μὴ καταχωριστέας διατριβὰς ... καὶ τὴν τάξιν καθ' ἣν πρέπει νὰ καταχωρισθῶσιν.

13) Οὐδεμία διατριβὴ (πλὴν μόναι αἱ τοῦ προέδρου τῆς ἑταιρείας καὶ αἱ τῶν ε... λητῶν τοῦ περιοδικοῦ) δημοσιεύεται ἐν αὐτῷ, ἂν μὴ φέρῃ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ διευ...

14) Ὁ διευθυντὴς τοῦ περιοδικοῦ ὢν ἅμα καὶ διαχειριστὴς αὐτοῦ φροντίζει πε... ἀσφαλοῦς ἀποστολῆς αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἑταίρους καὶ περὶ τῆς φυλακῆς τῶν ὑπολ... ἀντιτύπων.

15) Μετὰ προηγουμένην ἀπόφασιν τοῦ διοικητικοῦ Συμβουλίου δύνανται νὰ ... χωνται δωρεὰν τοῖς τακτικοῖς τοῦ περιοδικοῦ συνεργάταις πεντήκοντα ἐν συνόλῳ ... τυπα αὐτοῦ.

Πᾶσα αἴτησις περὶ συνδρομῆς ἢ ἀγορᾶς τοῦ περιοδικοῦ πωλουμένου κατὰ τ... ἀπευθύνεται πρὸς τὸν ταμίαν τῆς ἑταιρείας κ. Γ. Α. Παππαβασιλείου ἐν ὁδῷ Ἀ... 20, πᾶσα δ' ἄλλη αἴτησις περὶ τυπώσεως διατριβῆς κλπ. πρὸς τὸν διευθυντὴν ... περιοδικοῦ Γ. Ν. Χατζιδάκιν ἐν ὁδῷ Σχουφᾶ 10 Α.

Παρακαλοῦνται ὅσοι τῶν ἑταίρων ἢ συνδρομητῶν **μετοικήσωσι** δηλώσωσι τὴν νέαν διεύθυνσιν αὐτῶν **τῇ διευθύνσει τῆς «Ἀθην...** ὅπως μὴ ἐπέλθῃ βραδύτης ἢ καὶ **διακοπὴ τῆς ἀποστολῆς τοῦ** πε... δικοῦ.

ΑΘΗΝΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΗΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΠΕΜΠΤΟΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ, ΤΡΙΤΟΝ ΚΑΙ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΑΘΗΝΗΣΙΝ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

1903

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΓΛΩΣΣΙΚΟΥ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ
ΤΗΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΓΛΩΣΣΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ἀναγνωσθεῖσα ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου τῇ 23 Μαρτίου 1903

Καθ' ὃν τρόπον ὁ Ἄγγλος συνταγματάρχης Μαρτῖνος Λήκιος συγγράφων τὰ περὶ τῆς γεωγραφίας τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος σοφὰ αὐτοῦ συγγράμματα ἔλεγεν, ὅτι κύριον σκοπὸν εἶχε ἀνὰ καταστήσῃ εἰς τοὺς νέους Ἕλληνας γνωστὴν τὴν γεωγραφίαν καὶ τὰς ἀρχαιότητας τῶν χωρῶν ἃς εἶχον δοξάσει οἱ πρόγονοι αὐτῶν καὶ νὰ δώσῃ αὐτοῖς ἔννοιάν τινα τῶν πολυπληθῶν εἰσέτι σῳζομένων μνημείων τῶν παριστώντων μέγα μέρος τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας», οὕτω καὶ ὁ ἀοίδιμος Κοραῆς ἀδιαλείπτως προέτρεπε τοὺς Ἕλληνας εἰς συλλογὴν καὶ μελέτην τῆς νεωτέρας Ἑλληνικῆς, τῆς πρωτίστης ταύτης ἀρχαίας κληρονομίας ἡμῶν, συμβουλεύων τὴν σύνταξιν γλωσσαρίων αὐτῆς καὶ διδάσκων μεταξὺ ἄλλων καὶ τάδε:

«Ἡ διδασκαλία (τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης) δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ παραδοθῇ πλὴν μόνους ἀπ' ἐκείνους τοὺς διδασκάλους, ὅσοι ἠσχολήθησαν εἰς τὴν ἔρευναν τῆς σημερινῆς τῶν Ἑλλήνων γλώσσης, ὀρθῶς συλλογιζόμενοι ὅτι ἀναγκαιοτέρα εἶναι εἰς ἡμᾶς ἡ γραμματικὴ θεωρία καὶ πρᾶξις τῆς γλώσσης, τὴν ὁποίαν λαλοῦμεν καθ' ἑκάστην, παρὰ τῆς γλώσσης τὴν ὁποίαν μᾶς ἀναγκάζει νὰ μανθάνωμεν ἡ κατάληψις τῶν συγγραμμάτων τῶν ἡμετέρων προγόνων». Στοχασμῶν αὐτοσχεδίων περὶ τῆς Ἑλλ. παιδείας καὶ γλώσσης σελ. οθ'. καὶ «εἶναι πρᾶγμα πολλοῦ γέλωτος ἄξιον νὰ καταγινώμεθα εἰς τὴν ἔρευναν τῆς παραγωγῆς, ἐτυμολογίας, γραφῆς καὶ συντάξεως τῶν ἑλληνικῶν λέξεων καὶ νὰ μὴ γνωρίζωμεν τὰς λέξεις μὲ τὰς ὁποίας παριστάνομεν καθ' ἑκάστην τὰς ἐννοίας τῆς ψυχῆς ἡμῶν, μήτε τῆς συντάξεως αὐτῶν τὸν τρόπον» αὐτ. σελ. ϟα'.

Καὶ οὐ μόνον προέτρεπεν ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ ἰδίου παραδείγματ ἔδειξε τίνι τρόπῳ ἔδει νὰ ἐξετάζηται ἡ γλῶσσα ἡμῶν, παρατη σας καὶ διδάξας παμπόλλων λέξεων τὴν ἱστορικὴν ἐξέλιξιν κατὰ τ διαφόρους αἰῶνας καὶ δὴ καὶ τὴν ἱστορικὴν μέθοδον, ἧς ὀφείλο νὰ κάμνωμεν χρῆσιν κατὰ τὰς ἐρεύνας ταύτας. Θησαυροὶ τοιούτ παρατηρήσεων κεῖνται ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν εἰς τοὺς Ἕλληνας συ γραφεῖς οὓς ἐξέδωκεν, ἐν τοῖς προλεγομένοις αὐτῶν καὶ ἐν τοῖς πε νύμοις Ἀτάκτοις τοῦ μεγάλου ἐκείνου διδασκάλου τοῦ Γένους.

Ἀλλὰ τὸ παράγγελμα καὶ παράδειγμα τοῦ ἀοιδίμου ἀνδρὸς λόγους, ὧν ἡ ἀκριβὴς ἔκθεσις θὰ παρῆγεν ἡμᾶς μακρὰν τοῦ σκοπ ἡμῶν, δὲν ἔτυχε καθόλου εἰπεῖν τῆς ἀπαιτουμένης προσοχῆς καὶ ἀκ λουθίας παρὰ τῶν μετέπειτα, διὸ καὶ ἄλλας μεθόδους ἀντὶ τῆς ἱστο ρικῆς ἐκείνου εἰσήγαγον καὶ πολυειδῶς ἐπλανήθησαν, καὶ ἡ ἐπιστημο νικὴ ἐξέτασις τῆς νεωτέρας ἡμῶν γλώσσης δὲν προέβη εἰς τὴν τελει τητα καὶ ἀκρίβειαν, ἣν τις κρίνων ἐκ τῶν πρωτελείων ἐκείνων ἐδικαιοῦτο ταχέως νὰ ἐλπίζῃ.

Οὕτω σήμερον οὐ μόνον ἀγνοεῖται καθόλου εἰς τί κατέληξεν ἡ δεῖνα ἢ ἡ δεῖνα ἀρχαία χρῆσις, οἷον κλίσις, κατάληξις, σύνταξις, τύπος, φρ σις, φθόγγος κλπ., ἀλλὰ καὶ τὸ μέγιστον ἁπάντων, ποία τις εἶναι ἡ νεωτέρα ἡμῶν γλῶσσα ὡς πρὸς τοὺς φθόγγους, ὡς πρὸς τοὺς τύπους, τὰς λέξεις, τὰς φράσεις, τὰς σημασίας. Ἢ τίς ἡμῶν δύναται σήμερ νὰ ἐξιστορήσῃ ἀκριβῶς καὶ ἐπιστημονικῶς τὴν χρῆσιν μιᾶς τινος τῶν πτώσεων, τῶν προθέσεων, ἑνός τινος τῶν ἐπιρρημάτων καὶ συνδέσμων, μιᾶς οἱασδήποτε παραγωγικῆς καταλήξεως ὀνομάτων καὶ ῥημάτων ἀπὸ τῶν δοκίμων χρόνων μέχρι σήμερον, οὕτως ὥστε νὰ δείξῃ τίς ην ἡ χρῆσις τούτων κατὰ τὸν δεῖνα ἢ δεῖνα αἰῶνα καὶ ἐν τῇ δεῖνι ἢ δεῖνι χώρᾳ, τ. ἔ. τὴν ἑκασταχοῦ πορείαν τῶν γλωσσικῶν τούτων στοιχείων ἀπὸ τῶν χρόνων ἐκείνων μέχρι τῶν νῦν;

Ὁμοίως ἀγνοοῦμεν ἀληθῶς εἰπεῖν τὰς διαλέκτους καὶ τὰ ἰδιώματα τῆς γλώσσης, ὥστε οὐδεὶς ἡμῶν δύναται νὰ ὁρίσῃ τὸν ἀριθμὸν κα περιγράψῃ τοὺς χαρακτῆρας ἑκάστου εἴτε εἰς τοὺς φθόγγους εἴτε εἰς τοὺς τύπους εἴτε εἰς τὸ λεξιλόγιον κτλ. ἀναφέρονται. Πρὸς τού τοις δὲν δυνάμεθα σήμερον νὰ χαράξωμεν γλωσσογραφικὸν χάρτην τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ δείξωμεν ἀκριβῶς ποῦ τῆς Ἀσίας καὶ Εὐ ρώπης καὶ ὑπὸ πόσων ἀνθρώπων ἑκασταχοῦ λαλεῖται.

ϰαι ὅμως εἶναι πρόδηλον ὅτι τότε μόνον θὰ εἶναι ἐπιτετραμμένον νὰ εἴπωμεν ὅτι ἐπιστάμεθα τὴν γλῶσσαν ἡμῶν, ὅταν θὰ δυνώμεθα ὁρίζωμεν τὴν ἱστορικὴν ἑκασταχοῦ πορείαν καὶ ἐξέλιξιν ἑκάστης ἀρ- ας χρήσεως κατερχόμενοι μέχρι σημερον ἢ μέχρι τέλους αὐτῆς καὶ ἑκάστης νεωτέρας ἀνερχόμενοι μέχρι τῶν ἀρχαίων χρόνων. Ἐπί- εἶναι ἀναντίλεκτον ὅτι μόνον διὰ τοιούτων ἐπιμόνων καὶ λεπτομε- ι ἐργασιῶν θὰ καταστῇ ποτε δυνατὸν νὰ συνταχθῇ ἡ ἀπὸ πολλοῦ υπόθητος ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης καθόλου, καθὼς καὶ ὅτι συνταξις αὐτῆς εἶναι καθῆκον ἐθνικόν, καθῆκον τιμῆς, καθῆκον νωμοσύνης ἡμῶν τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων.

Καὶ μηδεὶς ὑμῶν ὑπολάβῃ ὅτι τὸ πρᾶγμα εἶναι μικροῦ λόγου ἄξιον, τοῦ ζητήματος ὄντος, καθ' ἃ φαίνεται, περὶ ἐξακριβώσεως λέ- ων, τύπων, συντάξεων καὶ τῶν τοιούτων. «Ἀρχὴ παιδεύσεως ὀμάτων ἐπίσκεψις» εἶναι γνησίας Ἑλληνικῆς σοφίας ἀπόφθεγμα ιλλῷ βαθυτέραν περιέχον ἔννοιαν ἢ ὅσον ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται. Ἀπὸ τῆς ἐξετάσεως τῶν λέξεων ἐρχόμεθα ἀναγκαίως ἐπὶ τὴν τῶν ηλουμένων ὑπ' αὐτῶν πραγμάτων, οὕτω δὲ μανθάνομεν νὰ ἐξετάζω- εν τὰ ἤθη καὶ ἔθιμα, τὰς παραδόσεις, τὸν βίον καθόλου τοῦ Ἑλλη- κοῦ λαοῦ καὶ ἅμα νὰ ἐκτιμῶμεν καὶ ἀγαπῶμεν αὐτόν. Αἱ δὲ παρα- σεις, οἱ μῦθοι καὶ ἐν ἑνὶ λόγῳ ὁ βίος τοῦ ἔθνους γινωσκόμενος δύνα- αι νὰ παράσχῃ εἰς εὐφυεῖς ποιητὰς καὶ διηγηματογράφους τὴν ρώτην ὕλην καὶ βάσιν εἰς ἵδρυσιν καὶ τελείωσιν γνησίας νέας Ἑλλη- ικῆς φιλολογίας. Ἔπειτα τίς ἀγνοεῖ ὅτι τὰ μικρὰ φαινόμενα γλωσ- ικὰ ζητημάτια ταῦτα ἔδωκαν οὐχὶ σπανίως τὴν λύσιν εἰς μέγιστα αὶ σπουδαιότατα ἱστορικὰ καὶ ἐθνολογικὰ προβλήματα; τίς ἀγνοεῖ α συζητηθέντα περὶ τῆς λέξεως Μορέας;

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι αἱ ἐλλείψεις καὶ παραμελήσεις ἡμῶν αὗται ατέστησαν αἰσθηταὶ ἀπὸ πολλοῦ καὶ παρ' ἡμῖν καὶ ἐν τῇ Ἑσπε- ίᾳ, διὸ καὶ διαφοροτρόπως ἐπεζητήθη ἡ θεραπεία καὶ πλήρωσις αὐ- ῶν. ἀλλ' ἀτυχῶς μακρὰν ἀπέχομεν ἀκόμη τούτου. Διότι ἱδρύθη- σαν μὲν ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ ἕδραι ἴδιαι πρὸς καλλιεργίαν καὶ διδασκα- ίαν τῆς μέσης καὶ νεωτέρας Ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ φιλολογίας καὶ τοῦτο ἐγένετο ἀφορμὴ εἰς σύνταξίν τινων ἀξίων λόγου βιβλίων καὶ εἰς τὴν ἵδρυσιν ἰδίων Βυζαντιακῶν περιοδικῶν σφόδρα χρησί- μων τοῖς μελετῶσι τὴν μεσαιωνικὴν ἱστορίαν τῆς γλώσσης ἡμῶν.

Ἀλλὰ τὰ πολλαχῶς σκοτεινὰ καὶ ἐλλιπῆ μεσαιωνικὰ γλωσσικὰ μνημεῖα ἔχουσιν ἀνάγκην ἀπαραίτητον νὰ ἐξετασθῶσιν αὐτὰ πρῶτον καὶ φωτισθῶσιν ὑπὸ τοῦ φωτὸς τῆς ἀρχαίας καὶ νεωτέρας ἡμῶν γλώσσης, ἵνα οὕτω δυνηθῶσι νὰ καταστῶσιν ἀληθῶς χρήσιμα εἰς τὴν καθόλου ἱστορίαν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης. Τὸ δὲ φῶς τοῦτο, μάλιστα τὸ ἐκ τῆς νεωτέρας γλώσσης, δὲν δύνανται νὰ ἔχωσιν οἱ ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ οὕτω δαψιλὲς καὶ καθαρὸν ὅπως ἡμεῖς οἱ ἐν Ἑλλάδι. Ἐντεῦθεν αἱ σπουδαὶ τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ λογίων ἐτράπησαν μᾶλλον περὶ τὰ μεσαιωνικά, ἐντεῦθεν ὁ περιορισμὸς τῶν μελετῶν αὐτῶν ἐν τοῖς παλαιοτέροις καὶ δὴ καὶ τὸ ἐλλιπὲς αὐτῶν. Ἄλλως θὰ εἶχε βεβαίως τὸ πρᾶγμα, ἂν ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Πανεπιστημίῳ ἱδρύετο ἕδρα ἰδία πρὸς μελέτην καὶ διδασκαλίαν τῆς μεσαιωνικῆς γλώσσης καὶ φιλολογίας, ἂν διὰ διαγωνισμῶν καὶ βραβείων προσεκαλοῦντο οἱ παρ' ἡμῖν λόγιοι εἰς συλλογὴν καὶ ἔρευναν τοῦ γλωσσικοῦ ὑλικοῦ, καὶ ἂν κατωρθοῦτο ἡ δημοσίευσις τῶν θησαυρῶν τούτων καὶ τῶν περὶ αὐτὰ τῶν μελετῶν ἐν ἰδίῳ περιοδικῷ ἑλληνιστὶ ἐκδεδομένῳ καὶ δὴ προσιτῷ πᾶσιν, οὕτως ὥστε οἱ ἐπιχειροῦντες τῇ ἐξετάσει τῆς γλώσσης νὰ ἔχωσι γνῶσιν τῶν τέως ἐξηυρημένων καὶ τῆς μεθόδου ἥτις ἤγαγεν ἐπ' αὐτά.

Σήμερον τὸ μάθημα τοῦτο παρ' ἡμῖν μόνον συνοπτικῶς καὶ ἐκ παρέργου διδάσκεται, διὸ οὔτε τὰ μέχρι τοῦδε ὁπωσδήποτε ἐξητασμένα καὶ ἐξηκριβωμένα γινώσκονται ἀρκούντως, οὔτε μέθοδός τις ὡρισμένη ἀκολουθεῖται, ἕκαστος δὲ ἐρχόμενος ἐπὶ τὸ ἔργον ἀγνοεῖ συνήθως τὰ πρότερον λεχθέντα καὶ διδαχθέντα, ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Α, μεταχειρίζεται μέθοδον ἢ μᾶλλον ἀμεθοδίαν οἵαν θέλει, καὶ ὡς εἰκὸς μικρὰ κατορθοῖ.

Διὰ τὴν ἐπιστημονικὴν ταύτην ἄγνοιαν τῆς γλώσσης καὶ τῶν γλωσσικῶν μνημείων τῆς μέσης καὶ νεωτέρας Ἑλλάδος πολλαὶ πλημμελεῖς καὶ ἐπιβλαβεῖς ἡμῖν θεωρίαι ἐξηνέχθησαν περὶ τῆς καταγωγῆς τῆς γλώσσης ἡμῶν, περὶ τῆς ἐπιδράσεως τῶν ξένων γλωσσῶν ἐπ' αὐτήν, καὶ πολλὰ ἀλλόκοτα ἐδιδάχθησαν καὶ διδάσκονται ἔτι καὶ σήμερον περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ πηγῆς πολλῶν γραμματολογικῶν φαινομένων, οἷον μύθων, παραδόσεων, παροιμιῶν, ποιημάτων κλπ. Καὶ ὅμως πάντα ταῦτα θὰ ἐξέλειπον, ὡς ἐξηφανίσθησαν θείᾳ χάριτι ἐπ' ἐσχάτων αἱ ἄτοποι γνῶμαι περὶ τῆς ξενικῆς ἐπιδράσεως ἐπὶ τὴν

σαν ἡμῶν τῆς καὶ περὶ καταγωγῆς αὐτῆς, ἂν παρ' ἡμῖν προσηως συνελέγοντο, ἐδημοσιεύοντο καὶ ἐπιστημονικῶς ἐμελετῶντο α ὅσα διετήρησεν ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ἀπ' αἰώνων ὡς ἱερὰν παραιθήκην.

ὰς ἐλλείψεις ταύτας συναισθανόμενοι ἀπὸ πολλοῦ καὶ ἐπιθυντες τὸ κατὰ δύναμιν νὰ ἐπικουρήσωμεν εἰς ἐκπλήρωσιν τοῦ ἐθνιτούτου καθήκοντος, προέβημεν εἰς ἵδρυσιν τῆς Γλωσσικῆς αιρείας ἡμῶν, σκοποῦντες τὴν ἐπιστημονικὴν ἐξέτασιν καὶ γνῶτῆς ἐθνικῆς ἡμῶν γλώσσης καὶ φιλολογίας, καὶ προεκηρύξαμεν γλωσσικὸν διαγωνισμόν, οὗτινος ἀνακοινοῦνται ὑμῖν σήμερον τὰ ιτελέσματα.

Εἰς τὴν προκήρυξιν τοῦ γλωσσικοῦ διαγωνισμοῦ τῆς Ἑταιρείας ῶν ἀπήντησαν οἱ λόγιοι τοῦ ἔθνους διὰ τῆς ἀποστολῆς πρὸς ἡμᾶς πραγματειῶν ἀπὸ Θεοδοσιουπόλεως (Ἐρζερούμ) μέχρι Κερκύρας ι ἀπὸ Καστορίας μέχρι Σύλλης τῆς Λυκαονίας. Καὶ δὲν εἶναι νον ἄξιον ἰδιαιτέρας σημειώσεως καὶ ἐξάρσεως τὸ πλῆθος τῶν διαωνισμάτων ἀλλὰ καὶ τὸ μέγεθος καὶ τὸ ποιὸν αὐτῶν, ταῦτα μάλιτα πάντων. Διότι ὅταν μάθητε ὅτι ἓν διαγώνισμα, τὰ Λεσβιακὰ ποτελεῖται ἐκ τόμων δεδεμένων 6, τὰ Λευκάδια ἐκ φύλλων μεγάλου σχήματος 221, ἄλλο δέ, τὰ Αἰτωλικὰ ἐκ 293, καὶ ἄλλο ἐξ ισίων φύλλων 562 καὶ οὕτω καθεξῆς, τότε καταλαμβάνετε ὅτι ἡ ργασία αὕτη δὲν κατηρτίσθη ἐκ τοῦ προχείρου ἐν τῷ χρονικῷ διαστήματι τῷ ἀπὸ τῆς προκηρύξεως τοῦ ἡμετέρου διαγωνισμοῦ μέχρι ῆς ἀποστολῆς, ἀλλ' ὅτι ἀπὸ μακρῶν ἐτῶν φιλοτίμως ἠσχολοῦντο οἱ ιλοπάτριδες καὶ φιλόπονοι ἄνδρες οὗτοι περὶ τὴν συλλογὴν καὶ μελέτην τοῦ ὑλικοῦ αὐτῶν. Λέγομεν καὶ μελέτην, διότι τὰ πολλὰ τῶν διαγωνισμάτων τούτων δὲν εἶναι ἁπλαῖ συλλογαὶ λέξεων, ᾀσμάτων, παροιμιῶν κττ., ἀλλὰ περιέχουσι ποικιλωτάτην ἐξέτασιν τῆς γλώσσης. Οὕτω λ. χ. τὸ ἐκ Γορτυνίας περιέχει α) εἰσαγωγήν, β) γλωσσικὰς παρατηρήσεις, γ) τὴν γλῶσσαν τῶν πραγμάτων τῆς πρώτης ἀνάγκης, δ) λεξιλόγιον τῆς ἐν Γορτυνίᾳ λαλουμένης, ε) φράσεις τῆς ἐν Γορτυνίᾳ λαλουμένης, ϛ) λαογραφικὰς μελέτας, ζ) τοπωνυμίας Γορτυνίας, η) ἐπώνυμα, θ) λαογραφικὴν ὕλην. Ἡ δὲ πραγματεία περὶ τοῦ Αἰτωλικοῦ ἰδιώματος ἐκ σελίδων φύλλου 293 περιέχει α) εἰσαγωγήν, β) δημοτικὰ ᾄσματα 281, γ) παραδόσεις καὶ παραμύ-

θια, δ) ἐπῳδάς (ξουρκουλουήματα), ε) ἀνέκδοτα, ς) σημειώσεις περιθώρια ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων τῆς διαλελυμένης Μονῆς τοῦ Τιμίου Προδρόμου ἐν Δερβεκίστῃ Ἀποκούρου τῆς Αἰτωλίας, ζ) αἰνίγματα, η) παροιμίας, θ) εὐχὰς καὶ ἀράς, ὕβρεις καὶ φιλικὰς ἐκφράσεις, ι) λεξικὸν τοῦ Αἰτωλικοῦ ἰδιώματος ἐν ᾧ ἀναγράφονται κατὰ τάξιν «λίθοι καὶ χώματα, ὕδωρ, φυτὰ καὶ προϊόντα αὐτῶν, τὰ ζῷα καὶ τὰ συναφῆ αὐτῶν, ὁ ἄνθρωπος καὶ τὰ συναφῆ, ποιμενικά, λέξεις τοῦ νήθειν καὶ ὑφαίνειν, λέξεις ἁλιευτικαὶ καὶ ναυτικαί, λέξεις τοῦ μύλου καὶ τῶν συναφῶν», ια) κύρια ὀνόματα ἀνθρώπων καὶ ἐπώνυμα, ιβ) τοπωνυμίαι, καὶ τέλος ιγ) γραμματικὴν τοῦ Αἰτωλικοῦ ἰδιώματος.

Οὕτω πλούσια καὶ ποικίλα εἶναι τὰ πολλὰ τῶν διαγωνισμάτων. Ἐπὶ τοῦτον δὲ τὸν πλοῦτον τοῦ ὑλικοῦ τοῦ πρὸς τὴν Ἑταιρείαν ἡμῶν ἀποσταλέντος ἀποβλέποντες δυνάμεθα θαρρούντως νὰ διισχυριζώμεθα, ὅτι τὰ ἀποτελέσματα τοῦ προκηρυχθέντος διαγωνισμοῦ ὑπῆρξαν ἀνώτερα πάσης προσδοκίας. Ἀλλ' ἀκριβῶς τὰ πολλὰ καὶ καλὰ διαγωνίσματα ἐνέβαλον ἡμᾶς εἰς μεγάλην ἀπορίαν περὶ τῶν βραβευτέων. Εἴχομεν προκηρύξει τρία βραβεῖα καὶ ἐλάβομεν 17 πονήματα ἄξια τῆς δάφνης. Ἐντεῦθεν ἐζητήσαμεν καὶ εὐτυχήσαμεν νὰ εὕρωμεν ἴδια βραβεῖα διὰ τρία διαγωνίσματα ἐκ τῆς ἀλυτρώτου Ἑλλάδος. Ἔπειτα ἐλάβομεν πρὸ ὀφθαλμῶν ὅτι διὰ τοὺς φιλοτίμους τούτους τῆς ἐπιστήμης ἐργάτας ὁ ἀγὼν εἶναι μᾶλλον στεφανίτης ἢ χρηματίτης, διὰ τοῦτο καλὸν ἐνομίσαμεν νὰ διαιρέσωμεν τὰ τρία ἡμέτερα βραβεῖα, καὶ ἅμα νὰ δηλώσωμεν παρρησίᾳ καὶ ἐπισήμως α) ὅτι καὶ ὅσα ἐκ τῶν δέκα καὶ ἑπτὰ ἀξιολόγων διαγωνισμάτων δὲν ἔτυχον χρηματικῆς τινος ἀμοιβῆς, δὲν ἐκρίθησαν ἀπόβλητα καὶ ἀνάξια βραβείου, ἀλλ' ἁπλῶς ὑπολειπόμενα τῶν προκριθέντων ὡς πρὸς τὸν πλοῦτον· καὶ β) ὅτι ἂν μὴ τυγχάνωσι βραβείου διὰ τοὺς μικροὺς πόρους τῆς Ἑταιρείας ἡμῶν ἐν ἀρχῇ ἔτι τοῦ σταδίου αὐτῆς εὑρισκομένης καὶ δὴ ἀδυνατούσης νὰ ἱκανοποιήσῃ ὁπωσδήποτε ὑλικῶς πάντας τοὺς φιλοπάτριδας συνεργάτας, ἀπονέμει ὅμως αὐτοῖς δημοσίᾳ τὸν προσήκοντα ἔπαινον καὶ εὔχεται, ἵνα τὰ πονήματα αὐτῶν πλουσιώτερα καὶ τελειότερα γενόμενα σταλῶσιν αὖθις εἰς νέον προσεχῶς μέλλοντα νὰ προκηρυχθῇ διαγωνισμὸν καὶ τύχωσι τῆς δικαίας δάφνης.

Τῶν σταλέντων διαγωνισμάτων ἔνια εἶναι πολὺ πτωχά, λ. χ. 1) τὸ φέρον τὸ ἐκ τῆς Π. Δ. ῥητὸν «Πολλαὶ ἐκτήσαντο πλοῦτον,

λλαὶ δόξαν, σὺ δὲ ὑπέρκεισαι καὶ ὑπερῆρας ἁπάσας» ριέχει ἐν σελίσιν ἑκκαίδεκα ὀλίγας λέξεις ἐκ τῆς Λέσβου, τὰς πολ-ς κοινάς, καὶ ἓν μοιρολόγιον τῆς Παναγίας. 2) Τὸ φέρον τὴν ὑπο-αφὴν Καλυδώνιος ἀποτελεῖται ἐκ σελίδων 11 καὶ περιέχει λέ-ις ἐν χρήσει εἰς ἅπαντα τὰ ὀρεινὰ μέρη τῆς Στερεᾶς καὶ ρείου Ἑλλάδος. 3) τὸ Γλωσσικὸν διαγώνισμα Ἀμυγδαλέας ριέχον ἐν σελίσιν 28 στοιχεῖα Γραμματικῆς καὶ Λεξιλόγιον. Ἀτυχῶς ἡ Γραμματικὴ αὐτοῦ εἶναι λίαν πτωχὴ καὶ ἐν πολλοῖς πλημμε-ς· ζητεῖ δηλονότι νὰ ἑρμηνεύσῃ τὰ φαινόμενα, ἀλλ' ἀγνοεῖ τὰς ηθεῖς αἰτίας αὐτῶν, διὸ διδάσκει ἁπλούστατα τοιαῦτα, οἷον τὸ β φέρεται ἐνίοτε ὡς π, κολυμβέω-κολουμπάω, ὡς συμβαίνει ὶ τὸ ἐναντίον ἐν τῷ ὕβρις ἐκ τοῦ ὑπέρ. Τὸ α ἐναλλάσσεται τῷ . οἷον ἀναβρύω-ἀναβράω, μεθύω-μεθάω. Ἡ δασεῖα προφέ-ται ὁτὲ μὲν ὡς γ, γύπνος, γυφαίνω, ὁτὲ δὲ ὡς σ, σέλι=ἕλος τ. Καὶ τὸ Λεξικὸν πτωχὸν καὶ ἐν πολλοῖς πλημμελές· λ. χ. ἀπορεῖ ερὶ τοῦ ἐτύμου τοῦ ῥήματος χορταίνω (ἐκ τοῦ ἐχόρτασα (χορ-ζω) χορταίνω ὅπως ἐπρόφτασα προφταίνω, ἔδεσα δένω, ἐβύζασα-υζαίνω, ἄρτυσα-ἀρτένω) καὶ παράγει αὐτὸ ἐκ τοῦ κορέννυμι τῇ αρεμβολῇ τοῦ τ.

Ἄλλα εἶναι μὲν ἐκτενέστερα, ἀλλ' ἀτυχῶς ἐν πολλοῖς πλημμελῆ, διὰ προσκρούει τις πρὸς τὴν ἀνίατον, ὡς φαίνεται, νόσον τῶν ἀτόπων τυμολογιῶν· οὕτω λ.χ. 4) τὸ διαγώνισμα τὸ ἐπιγραφόμενον Γλωσ-ικὴ ἔρευνα· ἐν τούτῳ διαβεβαιοῦται ἡμᾶς ὁ συγγραφεὺς ὅτι «εἰς τὴν συλλογὴν τῶν λέξεων οὐδεμία λέξις περιλαμβάνεται παρ' ἄλλου ἐναγραφεῖσα καὶ καλῶς κατανοηθεῖσα κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην τοὐ-λάχιστον . . . δὲν περιλαμβάνεται πρὸς τούτοις οὐδεμία ξένη λέξις». Καὶ ὅμως κεῖνται πάμπολλαι, καλῶς ὑπ' ἄλλων ἡρμηνευμέναι καὶ ξέναι αἵτινες ὅμως παράγονται ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς, λ.χ. τὸ σελάχι ἐκ τοῦ θύλαξ, τὸ μπουνταλᾶς ἐκ τοῦ Βουταλίων, τὸ τούφα ἐκ τοῦ Ὁμ. τάρφος, τὸ καλιγώνω ἐκ τοῦ κάλυξ, τὸ ζαγάρι ἐκ τοῦ ζωάγριον, τὸ ζυγούρι ἐκ τοῦ δικούρι, τὸ πεζάρω ἐκ τοῦ Ἀρκαδ. ἐπιζαρέω, τὸ ντάρα ἐκ τοῦ δέρας, τὸ καπούλια ἐκ τοῦ καμπύλια, τὸ σβέρκος ἐκ τοῦ ἕρκος, τὸ τσαρούχι ἐκ τοῦ ταυ-ρούχιον, τὸ ξαμώνω ἐκ τοῦ ὄμνυμι, τὸ λαγκάδι ἐκ τοῦ ἄγκος (τῇ προθέσει τοῦ λ), τὸ τσοπάνος ἐκ τοῦ τσιόπ-τσιόπ κλπ. κλπ.

Ἔπειτα παράγει τὸ πιάνω ἐκ τοῦ ἐπιβάλλω, τὸ πιλαλῶ τοῦ πηδῶ + ἅλλομαι, τὸ καβούλα ἐκ τοῦ ἑκὰς βάλλω. κουράζω ἐκ τοῦ κοπάζω, τὸ Μορεᾶς ἐκ τοῦ Ρωμαία, τὸ Μ- ρεὸς ἐκ τοῦ Ῥωμαῖος κατὰ τὰ κορακίστικα κττ. Τὴν ἐλευθερία μεθ' ἧς προβαίνει εἰς τὰς τοιαύτας ἐτυμολογίας διετύπωσε πολλαχ εἰπὼν «Παραδείγματα τῆς τροπῆς τοῦ λ εἰς β δὲν δύναμαι νὰ εὕρω Ἴσως ὑπάρχουσι καὶ δὲν δύναται νὰ εὕρῃ καὶ διακρίνῃ τις τὴν τα- αύτην τροπήν, ἀλλὰ καὶ ἂν δὲν ὑπάρχωσι, τὸ τοιοῦτον οὐδεμίαν ἔχε σημασίαν. Ἡ δημώδης γλῶσσα διὰ τὰς ἐν μέσῳ λέξεων τροπὰς τω γραμμάτων οὐδένα ἀναγνωρίζει κανόνα». Καὶ ἀλλαχοῦ «Ἡ δημώδης γλῶσσα δὲν γνωρίζει κανόνας διὰ τὰς τροπὰς ἢ μεταθέσει τῶν γραμμάτων». Καὶ «ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτω- αὐτῆς φάσεων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς μόνον διὰ τὰς καταλήξεις ἐκ τῶν παραδειγμάτων ἀναγνωρίζει ὀλίγους κανόνας. Διὰ τὰς ἐν μέσῳ ὅμω- τῶν λέξεων μεταβολάς, παθήσεις καὶ ἐναλλαγὰς γραμμάτων καὶ συλ- λαβῶν οὔτε ἀνεγνώρισεν οὔτε θὰ ἀναγνωρίσῃ ποτέ. Εἰς τὰ τοιαῦτα κυριαρχεῖ ἡ ἐλευθερία τῆς φύσεως, τῆς εὐφωνίας, τῆς καλλιτεχνίας καὶ τῆς βαρβαρότητος ἀκόμη». Δὲν εἶναι, νομίζομεν, δύσκολον νὰ νοηθῇ, ὅτι ἀπὸ τῆς τοιαύτης ἄρσεως πάσης ἐπιστημονικῆς ἀρχῆς δε- δύναται νὰ προέλθῃ ἐπιστημονική τις γνῶσις οἱαδήποτε.

Ἡ τάσις αὕτη πρὸς τὸ ἐτυμολογεῖν παρατηρεῖται καὶ ἐν ἄλλοις οὐχὶ ἄνευ τινὸς ἀξίας πονήμασιν. Οὕτω λ.χ. 5) τὸ Λεξιλόγιον τῆς διαλέκτου τῶν Καλυμνίων καὶ τῆς τῶν Συλλαίων, ᾧ ἐπιφέρε- ται κλίσις Συλλαϊκῶν ῥημάτων, φαίνεται συντεταγμένον ὑπὸ ἐπιμελοῦς παρατηρητοῦ, ἀλλ' ἀτυχῶς δι' ἔλλειψιν χρόνου, ὡς δηλοῖ ἡμῖν, οὔτε ἐπλούτισεν ἀρκούντως τὸ πόνημα αὐτοῦ, ἀλλὰ κατέλιπε κατὰ πολλὰ ἐλλιπές, οὔτε ἠδυνήθη ν' ἀπαλλάξῃ αὐτὸ πλανῶν. Οὕτω λ. χ. παρά- γει τὸ Τουρκ. ἀγᾶς ἐκ τοῦ ἀγός, τὸ ἀγάλια ἐκ τοῦ ἀγανίδα τροπῇ τοῦ ν εἰς λ, ὅπως λέγει καὶ ἐν τῷ φίντατος· τὸ ἀρμαστὸς παράγει ἐκ τοῦ ἁρμοστὸς καὶ παραβάλλει πρὸς τὸ στρατὸς-στρο- τός· (πρβλ. περὶ τούτου τὰ εἰρημένα μοι ἐν Ἀθηνᾶς τόμ. ϛ' σελ. 141-3)· τὸ ἀγκομαχῶ ἐτυμολογεῖ ἐκ τοῦ ἄγκος (στένωμα μεταξὺ ὀρέων) καὶ μάχομαι, ἤτοι μάχομαι ἐν στενοχωρίᾳ, ἢ ἐκ τοῦ ἀγχέ- μαχος· (περὶ τούτου ἰδὲ Einleitung σελ. 204)· τὸ ἀραὸς = ἀρ- ραγὴς (ὅθεν ἐν Κρήτῃ ἀρραγὸς = ἀσκὸς γάλακτος) ἐτυμολογεῖ

ου ἔρραος = κριός, τὸ κατσίκα ἐκ τοῦ κοττὸς κοτίκας, τὸ ...(γ)α ἐκ τοῦ ἄντυξ-γος κτλ. Ἔπειτα προβάλλει ἑρμηνείας ...ους, οἷον ἐβίβα ἐκ τοῦ εὐοῖ εὐάν, θεργεύγω ἀντὶ θηργεύγω, διότι, ..., τὸ ε εὐπροφερτότερον τοῦ η, οἱ δὲ ἄνθρωποι ἐπὶ τὰ ῥᾷστα, ... Κῶτσος, Νῖκος ἀντὶ Κωνσταντῖνος, Νικόλαος· θρέφω τὸ εὐπροφερτότερον ἀντὶ τρέφω, λειανεύγω λειανεύζεις ἔχει γ-ζ, ἤτοι τὸ F τῶν Αἰολέων· χτυπῶ ἀντὶ κτυπῶ ἑρμηνεύεται ... τροπὴν Ἰωνικὴν τοῦ κ εἰς χ, οἷα ἐν τῷ κιθὼν-χιτών· τὸ ...υρχα = ὀμίχλη ἔχει ου ἀντὶ ι, ὅπως, λέγει, τὸ ι ἐτράπη εἰς ... τῷ φιτύω, φῖτυ φῖτυς, δὶς δισσός, δίχα ἐκ τοῦ δύο, κλπ.

...) Ἡ γραμματικὴ τῆς νέας Ἑλληνικῆς (Ῥωμέϊκης) γλώσσας, ...ουσα τὸ ῥητὸν «Κρεῖσσόν ἐστι τὸ κατὰ δύναμιν εἰσενεγ...ν ἢ τὸ πᾶν ἐλλείπειν» σκοπεῖ οὐχὶ νὰ ἑρμηνεύσῃ πῶς τὰ ...ια γραμματικὰ στοιχεῖα σὺν τῷ χρόνῳ ἐξειλίχθησαν καὶ ἔλαβον ... σημερινὴν αὐτῶν μορφήν, οὐδὲ κἂν νὰ περιγράψῃ καὶ καταδείξῃ ... πλοῦτον τῶν γραμματικῶν τύπων τῆς νέας Ἑλληνικῆς, ἀλλὰ ...ῶτον μὲν καταγράφει ὅσους ἐπίσταται τύπους τῆς νεωτέρας λαλου...νης καὶ ὅπως ἐπίσταται αὐτοὺς χάριν πρακτικῆς χρήσεως, τ. ἔ. ... μεταχειριζώμεθα αὐτοὺς γράφοντες· ἔπειτα προσπαθεῖ νὰ ὁδη...ήσῃ εἰς τὸν ἐπὶ τὸ νεωτερικώτερον μετασχηματισμὸν οἱουδήποτε ...χαίου τύπου, ὥστε νὰ καταστῇ ὁμοιόμορφος πρὸς τοὺς δημοτικούς· ...ὰ τοῦτο λ. χ. προτείνει νὰ γράφωμεν ὁ Ἰάπυγας ἀντὶ ὁ Ἰάπυξ, Κάρας (sic) ἀντὶ Κὰρ κττ.· τότε βεβαίως θὰ γράφωμεν καὶ ὁ ...ρήτας καὶ ὁ Φαίακας κττ. ἀντὶ ὁ Κρής, ὁ Φαίαξ κττ.

Ἀλλὰ περιττὸν νὰ δηλώσωμεν ὅτι ἡ Ἑταιρεία ἡμῶν δὲν ἐπι...μεῖ νὰ ἀναμειχθῇ εἰς τὰ τοῦ Γλωσσικοῦ λεγομένου παρ' ἡμῖν ζητήματος καὶ νὰ ὑποστηρίξῃ ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν τάσιν. Ἔπειτα ... σκοπὸς τοῦ διαγωνισμοῦ εἶναι ἁπλῶς ἐπιστημονικὸς οὐχὶ πρακτικός. Ἀλλ' ἐκτὸς τῶν καθολικῶν τούτων παρατηροῦμεν ὅτι καὶ ἐν τοῖς ἐπὶ μέρους πολλάκις σφάλλεται ὁ συγγραφεύς, καὶ ὅτι οἱ κανόνες αὐτοῦ συχνάκις μᾶλλον ἐπισκοτοῦσιν ἢ φωτίζουσι τὰ φαινόμενα. Οὕτω λ. χ. διδάσκει «διὰ τοῦ γκ καὶ γγ παριστῶμεν φθόγγους ἀδιαφόρως, καθὼς φαίνεται νὰ ἔκαναν καὶ οἱ ἀρχαῖοι». Καὶ τὰ διπλᾶ σύμφωνα προφέρομεν ὡς ἁπλᾶ, μὲ κάθε πιθανότητα ὡς καὶ οἱ ἀρχαῖοι ἔτσι θὰ τὰ ἐπρόφεραν». Δεῖγμα τῆς διατυπώ-

σεως τῶν κανόνων ἔστωσαν τάδε: «Τὰ ὀνόματα ποῦ φανερόνουν ἐνέργεια προσώπου ἢ ἐπάγγελμα, ποῦ νὰ τελειόνουν μὲ κατάλ-ης, ὅπου νὰ προηγῆται τ καὶ ὅπου γένονται ἀπὸ ῥήματα, σχηματίζουν τὸ θηλυκὸν σε -α, ἀλλὰ βάνουν μεταξὺ κ' ἕνα ρ. Ῥάφτ-ης ῥάφτρα, προξενητὴς προξενήτρα. Ἐξαιροῦνται τὰ μάντης (sic) μάντισσα, προφήτης προφήτισσα, μεταπράτης μεταπράτισσα».

«Τὰ ὀξύτονα ὅπου πρὶν τῆς τελικῆς καταλήξεως ἔχουν κ ἢ ... βάνουν ἀναμεταξὺ κ' ἕνα ι, καθὼς τὸ κάνουν καὶ τὰ ἐπίθετα· δικ... δικιά, ἀγαπητικὸς ἀγαπητικιά. Ἐξαιροῦνται τὰ προγον... -νή, ἀδερφὸς -ή, φίλος-φιλενάδα (sic), ὀχτρὸς ὄχτρισσα».

Τὸ σύρτης (ἐν σελ. 21) καταλέγεται ἐν τοῖς ἐξ ἐπιθέτων παραγομένοις οὐσιαστικοῖς καὶ εὐχρηστοῦσι καθ' ἓν μόνον γένος.

Τὰ εἰς άκι οὐδέτερα λέγει ὅτι δὲν ἔχουσι γενικὴν καὶ δοτ. οὔτε ἐν τῷ ἑν. οὔτε ἐν τῷ πληθυντικῷ. Καὶ ὅμως λέγεται συχνότατα τοῦ ῥυακιοῦ, τοῦ καμακιοῦ, τοῦ λαβρακιοῦ κλπ. Ὁ πατριώτης διδάσκει ὅτι λέγεται καὶ ἐπὶ τῶν τριῶν γενῶν, καίτοι πασίγνωστον τὸ πατριώτισσα.

Κατήρτισε 10 κλίσεις καὶ ἔπειτα παρέθηκεν ἄλλα πάλιν ὡς ἀνώμαλα, ἐν οἷς διαφορώτατα ὅλων τῶν γενῶν.

Τὸ ἑκατὸν λέγεται, διδάσκει, ἐν συνθέσει ἀεὶ ἑκατὸν οἷον ἑκατὸν δύο, ἑκατὸν τρία, καὶ ὄχι ποτὲ ἑκατὸ δυὸ, ἑκατὸ τρία. Καὶ ὅμως λέγεται πλειστάκις ἑκατὸ δυό, ἑκατὸ τρία κττ.. Τὸν ἐμήνυσα, τὸν εἶπα, νομίζει ἡμιμαθῶν λογιωτάτων (πρβλ. Einleitung σελ. 220-3).

Οὔτε ἄρα ἐπιστημονικὴ εἶναι οὔτε πρὸς πρακτικὴν μάθησιν καὶ χρῆσιν τῆς γλώσσης δύναται ἀληθῶς νὰ χρησιμεύσῃ γραμματικὴ οὕτω συντεταγμένη βρίθουσα ἀνακριβειῶν.

Ἀλλ' ἂν τὰ μέχρι τοῦδε εὑρίσκονται πολλαχῶς ἐλλιπῆ καὶ πλημμελῆ, τὰ ἀκόλουθα εἶναι λόγου ἄξια· οὕτω 7) τὸ διαγώνισμα τὸ ὀνομαζόμενον «Γραμματικὴ τῆς διαλέκτου τῶν Μεγιστέων», φέρει τὸ ῥητὸν «ἑ γλῶσσα κόκκαλα δὲν ἔσει τσαὶ κόκκαλα τσακκᾷ», περιέχει δὲ γραμματικὴν τῆς διαλέκτου καὶ 16 ᾄσματα. Ὁ συγγραφεὺς ἐξετάζει καὶ ἀναγράφει μετ' ἐπιμελείας τὰ φαινόμενα τῆς διαλέκτου, ὥστε ὁ ἀναγνώστης λαμβάνει ἀρκούντως

μη ἰδέαν αὐτῆς. Ἀτυχῶς φαίνεται αὐτοδίδακτος καὶ πολλαχῶς ἀμέθοδος, οὕτω δ' ἐλαττοῦται μεγάλως ἡ ἀξία τῆς πραγματείας του. Οὕτω λ.χ. νομίζει ὅτι τὸ λιμάσσω τῆς νέας ἡμῶν γλώσσης παράγεται ἐκ τοῦ λιμώττω, ὅπερ κατὰ τοὺς νόμους τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχαίας καὶ νεωτέρας, ἀδύνατον· ἐν τῷ χαμόκλαδα, χαμόμυξος (=μύωψ) νομίζει ὅτι τὸ αι τοῦ χαμαὶ ἐτράπη εἰς ω· ὁμοίως ὅτι ἐν τῷ γδυμνὸς (σχηματισθέντι κατὰ τὸ γδύνω-ἐκδύω τοῦ γυμνὸς) προστίθεται δ. Ὁμοίως δὲν διαστέλλει πάντοτε τὰ ξένα τῶν Ἑλληνικῶν, τὰ καθολικὰ Ἑλληνικὰ τῶν διαλεκτικῶν, λ.χ. ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ Γιακουμῆς παράγει ἐκ τοῦ Ἰάκωβος, τὸ κάθομαι, ὅπερ μετεσχηματίσθη ἐν τοῖς μεταγενεστέροις χρόνοις κατὰ τὰ εἰς -ω -ομαι καὶ εἶναι πανελλήνιον, παραβάλλει πρὸς τὸ τῶν Μεγιστέων πλορώνω ἀντὶ πλερώνω, ὃ ἐγένετο κατ' ἀφομοίωσιν· τὸ κοινὸν καὶ μεταγενέστερον τέσσερα παραβάλλει πρὸς τὸ διαλεκτικὸν ἀλεβράτσι =(ἀ)λαβράκι κττ. Πρὸς δὲ τούτοις δὲν φροντίζει νὰ παριστᾷ κατὰ τὸ ἐνὸν τοὺς προφερομένους φθόγγους. Διὰ ταῦτα πάντα ὁ συγγραφεὺς εἰ καὶ εἰργάσθη φιλοτίμως καὶ πολλὰ παρετήρησε καλῶς, διὸ καὶ ἄξιος ἐπαίνου κρίνεται, δὲν δύναται ὅμως νὰ τύχῃ ἔν γε τῷ παρόντι τῆς δάφνης.

8) Ὅμοιον τούτῳ εἶναι τὸ διαγώνισμα τὸ ἐπιγραφόμενον Ἠπειρωτικὰ μελετήματα καὶ φέρον τὴν ἐπιγραφὴν «ἔστι δ' οὐδέν, ὦ γύναι, οὔτ' εὔχρηστον οὔτε καλὸν ἀνθρώποις ὡς τάξις».

Τὴν τάξιν ὑπὲρ πάντα ἀγαπῶν, ὡς φαίνεται, ὁ συγγραφεὺς διαιρεῖ καὶ ἐπαναδιαιρεῖ τὰς λέξεις εἰς πολλὰς κατηγορίας, ἤτοι α') εἰς ἀρχαίας λέξεις ἐν Ἠπείρῳ σῳζομένας β') εἰς ἀρχαίας λέξεις ἐν Ἠπείρῳ μετεσχηματισμένας κατὰ τὸ νεώτερον ἰδίωμα ἢ παρεφθαρμένας, γ') εἰς νεωτέρας λέξεις ἐν Ἠπείρῳ ἐκ ῥιζῶν ἢ λέξεων γενομένας. Ἔπειτα τὰς αὐτὰς λέξεις ἐξετάζει καὶ διαιρεῖ κατ' ἄλλην διαίρεσιν, ἤτοι εἰς ἀναφερομένας εἰς τὴν θρησκείαν, εἰς τὴν πατρίδα καὶ εἰς τὴν ἀλλοδαπήν, εἰς τὸν χρόνον καὶ καιρόν, εἰς τὸ ὕδωρ, εἰς τὸν ἄνθρωπον, εἰς τὰ μέλη, τὰς ἐνεργείας, τὰ πάθη, τὰ γένη, τὰς ἡλικίας, τὰς συγγενείας, τὴν στέγην, τὴν περιβολήν, τὰς τροφὰς αὐτοῦ· ἔπειτα τὰ ἐπίθετα τοῦ ἀνθρώπου ὑγιοῦς καὶ πάσχοντος. Μετὰ ταῦτα ἐξετάζει τὰς λέξεις τῶν ἀγρῶν, τῶν ἀμπέλων καὶ τῆς καλλιεργίας αὐτῶν, τῶν δένδρων καὶ τῶν καρπῶν, τῶν αἰγῶν καὶ προβάτων, τῶν πτηνῶν, τῶν

ὄφεων καὶ ἄλλων διαφόρων ζώων. Ἀλλὰ πρὸς τὴν λεπτομερῆ κα πλουσίαν ἀληθῶς διαίρεσιν ταύτην δὲν ἀντιστοιχεῖ ἀτυχῶς καὶ πλούσιον ὑλικόν, πρὸς δὲ τούτοις ἀκριβῶς ἕνεκα τῶν πολλῶν διαιρέσεων ἐδέησε νὰ μνημονεύηται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἑκάστη λέξις δίς, ἤτοι κα ὡς ἀρχαία ἢ νέα καὶ ὡς δηλοῦσά τι, οἷον ζῷον ἢ μέλος τοῦ σώματος κλπ.

Ὁ συγγραφεὺς δὲν φαίνεται ὅλως ἄπειρος παιδεύσεως, δ· καί τινα ὀρθῶς παρατηρεῖ καὶ διδάσκει, ἀλλ' εἶναι ἄπειρος ξένω γλωσσῶν καὶ προσέτι ἐπιζητεῖ πολλαχοῦ πλημμελῶς τἀρχαιοπιν. Οὕτω λ. χ. φρονεῖ ὅτι ἐν τῷ ἔγλυσα, θὰ γλύσω (ἐκ τοῦ ἐκλύω· ἐγλύω ὅπως ὑπὸ τῶν ἀρχαίων καὶ μάλιστα μεταγενεστέρων ἐλέγετ καὶ ἐγλείπω καὶ ἐγβαίνω καὶ ἐγδέχομαι κτλ.) κεῖται τὸ F· ὅτι τ κρένω ἔκρενα ἔκρινα ἐξ οὗ ἡ κρίσι = ὁ λόγος, ἡ λαλιὰ παράγε ται ἐκ τοῦ ποιητικοῦ κραίνω, καίτοι τὸ ὄνομα ἡ κρίσι βοᾷ περὶ τῆ ἐκ τοῦ κρίνω παραγωγῆς· ὅτι τὸ ὄντα(ν) ἢ ὄντας = ὅταν παράγετ ἐκ τῆς μετοχῆς ὄντα· τὸ τουρκοπερσικὸν ῥάστι ἐκλαμβάνεται ταὐτὸν τῷ ῥᾷστος ῥᾴστη· τὸ ἀναπιάνω ἀνάπιασα (τὸ προζύμ δὲν θέλει ἐκ τοῦ ἀνα + πιάνω (= πιάζω), ἀλλ' ἐκ τοῦ ἀνα + ποιῶ ἀφ' οὗ τεχνολογικῶς εἶναι ἀδύνατον νὰ ἔχῃ σχηματισθῆ· τὸ Τουρκ μάλι (= πλοῦτος, θησαυρὸς) παράγει ἐκ τοῦ μάλα· τὸ Ἰταλικὸν νέττος ἐκ τοῦ ἄνετος καὶ τὸ σκέττος ἐκ τοῦ ἄσχετος, τὸ καλίκια ἢ καλίγια (ξύλινα πέδιλα) ἐκ τοῦ κάλυξ, τὸ πάννα ἐκ τοῦ πήνη, τὸ μαντίλι ἐκ τοῦ μανδύας, τὸ τσιμπέρι ἐκ τοῦ κιμβέριον κλπ.

Τὸ γ' μέρος τῶν λέξεων τῶν κατὰ τὸν συγγραφέα ἐκ ῥιζῶν ἢ λέξεων ἀρχαίων γενομένων ἔχει κατ' ἀρχὴν πλημμελῶς, διότι οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες δὲν εἶχον ῥίζας λέξεων ἀλλὰ λέξεις αὐτοτελεῖς, καὶ ταύτας παρέδωκαν ἡμῖν· ταύτας ἄρα ἡμεῖς μετεπλάσαμεν ἢ ἐκ τούτων ἐπλάσαμεν ἄλλας καὶ τῶν ἐργασιῶν τούτων ἡ ἐξέτασις καὶ γνῶσις εἶναι μέρος τῆς ἱστορίας τῆς γλώσσης καὶ δὴ χρησιμωτάτη, οὐχὶ δὲ ἡ ἀναγωγὴ τούτων εἰς ῥίζας, ἤτοι ἡ διισχύρισις ὅτι ἐν ταύτῃ ἢ ἐκείνῃ τῇ λέξει κεῖται ἡ δεῖνα ἢ δεῖνα ῥίζα. Ἔπειτα διατί νὰ λεχθῇ λ. χ. ὅτι τὸ βρόχι, κυκλίδι, κορκάρι, λισγγάρι κττ. ἐπλάσθησαν ἐκ ῥίζης οἱασδήποτε καὶ οὐχὶ ἐκ τῶν λέξεων βρόχος, κύκλος, κόκκος, λίσγος; Ἡ κατηγορία αὕτη κατ' οὐδὲν διαφέρει τῆς προηγουμένης

ἐν ᾗ κατελέχθησαν λέξεις κατὰ τὸ νεώτερον ἰδίωμα μετεσχηματ ..ισμέναι ἢ παρεφθαρμέναι, οἷον φάλαγγας, φέλακας (θύλακας) ι. ὁρμήνεια πλαστήρι κλπ. Διὰ ταῦτα πάντα ἐπαίνου μὲν ..ν ἀποφαίνομεν τὸν συγγραφέα δι' ὅσα συνέταξε καὶ κατώρθωσεν, .' οὐχὶ καὶ βραβείου.

..) Τὸ δοκίμιον περὶ τοῦ γλωσσικοῦ ἰδιώματος τῆς Κύμης καὶ τῶν ..ιχώρων, φέρει τὸ ῥητὸν «Τὸ δὲ ζητούμενον ἁλωτόν, ἐκφεύ..ι δὲ τἀμελούμενον» καὶ σύγκειται ἐκ τριῶν μερῶν, ἤτοι α) ..αμματικῆς β) λεξιλογίου, γ) μοιρολογίων καὶ δημωδῶν ᾀσμάτων. ..ἐργασία αὕτη καθόλου λαμβανομένη εἶναι πολλοῦ λόγου ἀξία, διότι, ..γνωστόν, πάμπολλα τἀρχαιοπινῆ, ἤτοι λέξεις, τύποι καὶ φθόγγοι ..σῴζονται ἐν τῇ Κύμῃ καὶ ἐν Σκύρῳ ἧς δείγματά τινα παρέθηκεν ..συγγραφεύς· πρβλ.

γέργαθος = γύργαθος (πλεκτόν),
γρηπῖδα = κρηπῖδα,
γουδεία = κωδεία = ὁ καρπὸς τῆς μήκωνος,
δαρὸ = ὑδαρόν,
διτσέλλι = δικέλλιον,
αἵρεσι, τὸν ἔφαγε ἡ αἵρεσι,
ζέει = ὄζει, κάει,
ἡδύσματα = σκεύη, φαγώσιμα πράγματα,
βαλία,
γαμνεύου,
σύφος = σκύφος,
μανεύγει = ἐλαττοῦται, γίνεται μανός,
μεμαίντζουλα = μιμαίκυλα,
ματτύα, ἔδεσμα, ἡ ἀρχαία ματτύη, (ἐ)ξέλασα τὴ γίδα,
ὀγκώνω, ἀναβρύω,
(ἐ) ξ ὄψις, ἄνδηρας (= τὸ ἄκρον τοῦ κήπου),
προστηλάζω = προσθηλάζω,
σφίχτρον = ὁ σφί(γ)κτης, ἡ πολιὰ αἶγα,
ἄζα (= μελανία τῶν καπνοδόχων (ἄκος πεπαλαγμένον ἄζῃ Ὁμ.)
κττ.

Ἔπειτα τοὺς ἀρχαίους ἢ μεσαιωνικοὺς τύπους, οἷον ἡ λεφτοκαρέα, νέα, πιτέα, καρυδέα, ἀμυγδαλέα, γροθέα, συκαμινέα,

βαθέα, κοπρέα, ἀνοστία, φωτία, ἀδυναμία, ἀγρία, ἀνυδρ(ε)ύδία· τὰς μετοχὰς κατ' ὀνομαστικὴν οἷον, πηγαίναμε παίζοντες, ἐρχόμαστε ψάλλοντες.

Πρόσθετε ὅτι τῶν λέξεων τούτων ἡ σημασία διαλευκαίνεται πολλάκις διὰ φράσεων παρατιθεμένων, καὶ τότε λαμβάνετε ἔννοιάν τι τῆς μεγάλης ἀξίας τοῦ λεξιλογίου τούτου. Καὶ ἡ συλλογὴ τῶν δημοτικῶν ᾀσμάτων περιέχει πλείστου λόγου ἄξια ἀνέκδοτα ᾄσματα, πλὴν ἑνὸς τοῦ προτελευταίου ὃ δὲν εἶναι δημῶδες ἀλλὰ τοῦ κ. Βικέλ καὶ ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ Πανδώρᾳ Τομ. Η΄. Ἐν ἑνὶ λόγῳ τοσαύτας ἀρετὰς ἔχει ἡ πραγματεία αὕτη ὥστε λυπεῖται μεγάλως ἡ Ἐταιρεία ὅτι ὑπολειπομένην ἄλλων δὲν δύναται νὰ βραβεύσῃ ὅπως ἐπεθύμει, ἀναγκάζεται δὲ νὰ περιορισθῇ εἰς ἔπαινον τοῦ συγγραφέως.

10) Ἡ συλλογὴ «Μωραΐτικα τραγούδια» φέρουσα ἐπὶ κεφαλῆς τὸ δίστιχον,

Συνάζετε, συνάζετε, τὰ κλέφτικα τραγούδια,
εἶναι λαλούδια τῶν Μουσῶν, ἀμάραντα λαλούδια

σύγκειται ἐκ τῶν ἑξῆς ᾀσμάτων :

α) τῆς Ἀγάπης 59,
β) τῶν Ἀρμάτων 20,
γ) τοῦ Γάμου 10,
δ) τοῦ Θανάτου 11,
ε) διαφόρων 20,
ϛ) διστίχων 70, οἷς ἕπεται πίναξ ἀκριβὴς τῶν ᾀσμάτων ἑκάστης τάξεως.

Τὸ σύνολον ἐμφαίνει ἄνδρα ἔχοντα πολλὴν καλαισθησίαν καὶ φιλοπονίαν· ἀλλὰ τῶν ᾀσμάτων τούτων, πολλοῦ λόγου ἀξίων ἐν γένει, πολλὰ εἶναι ἐκδεδομένα ἐν τῷ περιοδικῷ Πλάτωνι καὶ ἐν τῷ Σπαρτιατικῷ Ἡμερολογίῳ, ὀλίγα μὲν ἀπαραλλάκτως, τὰ πολλὰ δὲ μετὰ παραλλαγῶν, ὥστε ἔνια γνωρίζονται νῦν πληρέστερα.

Βεβαίως καὶ αἱ παραλλαγαὶ γινωσκόμεναι ἔχουσι τὴν ἀξίαν αὐτῶν, διότι καὶ γλωσσικὰς ἐνίοτε παρέχουσι διδακτικὰς διαφορὰς καὶ περὶ τῆς μεγάλης ἢ μικρᾶς διαδόσεως ἑκάστου αὐτῶν διδασκόμεθα κτλ., ἀλλὰ πάντοτε ὑπολείπονται τῶν τέως ὅλως ἀδημοσιεύτων. Διὰ ταῦτα καὶ ἡ συλλογὴ αὕτη κρίνεται ἐπαίνου μόνον ἀξία.

11) Τὸ διαγώνισμα τὸ ἐπιγραφόμενον «Συλλογὴ ἀνεκδότων

..ιμιῶν, φράσεων καὶ λοιπῶν τῆς κοινῆς διαλέκτου» τὸ ρητὸν

φασούλλι τὸ φασούλλι γεμίζει τὸ σακούλλι,

ἀποτελεῖται α) ἐκ 200 παροιμιῶν καὶ παροιμιωδῶν φράσεων, ε λεξιλογίου καὶ γ) ἐκ δημωδῶν παροιμιῶν κοινῶν πρὸς ἄλλας ων ἐθνῶν.

ῆς συλλογῆς ταύτης ὁ συγγραφεὺς εἶναι ἀνὴρ ἐπιστήμων καὶ ἔμ-ος τῶν νεωτέρων γλωσσῶν, Ἰταλικῆς καὶ Γαλλικῆς· ἀτυχῶς εται ὅτι εἰργάσθη ἐσπευσμένως, ἐντεῦθεν εἰ καὶ καθόλου τὸ ἔργον οῦ εἶναι πολλοῦ λόγου ἄξιον, ἔχει κῆράς τινας· οὕτω λ. χ. πολλὰ ιχα ἀναγράφονται ὡς παροιμιώδεις φράσεις ἄνευ ἀποχρῶντος λό-, λ. χ. τὸ 14ον

«ἀπ' ὅλα τὰ μυριστικὰ κάλλιο μυρίζ' ὁ φοῦρνος,
κ' ἀπ' ὅλα τὰ λαλούμενα κάλλιο λαλεῖ ἡ καννάτα»,

πεται τὸ ἐπιμύθιον ὅτι ἡ πρώτη ἀνάγκη καὶ εὐχαρίστησις εἶν' ινη τοῦ νὰ ἱκανοποιήσῃ τις τὸν κενὸν στόμαχον. Ἐν Κρήτῃ τὸ τιχον τοῦτο λέγεται ὧδε: ἀπ' οὕλα τὰ μυριστικὰ καλλιὰ μυ-; ἡ πίττα, περίττου νά 'ναι καὶ ζεστὴ καὶ νά 'χῃ καὶ μυθρα» ἀλλ' οὐδὲν ἄλλο ἐν ταύτῃ διαβλέπομεν ἡμεῖς πλὴν ἀστειότος τινος καὶ ταύτης οὐχὶ πολὺ λεπτῆς. Τὸ 116ον ὅποιος δὲν ερπάτησε τὴν νύχτα μὲ φεγγάρι καὶ τὴν αὐγὴ μὲ τὴ οσιά, τὸν κόσμο δὲν ἐχάρη· οὗ οὐδὲν ἐπιμύθιον γράφεται, ως διότι δὲν ἔχει.

Τὸ ἑξῆς ἐρχόμενον λεξιλόγιον τῶν ὀστρακοδέρμων εἶναι ὄντως πολ-οῦ λόγου ἄξιον, ἅτε καὶ τοῦ ἐπιστημονικοῦ ὀνόματος ἑκάστοτε παραθεμένου· ἀλλὰ ἡ ἀκολουθοῦσα συλλογὴ λέξεων ἔχει τὸ μέγα ἐλάττωμα νὰ μὴ λέγῃ ἑκάστοτε ποῦ ἡ δεῖνα ἢ δεῖνα λέξις εὐχρηστεῖ, .χ. ποῦ λέγεται τὸ ξεκλέφτομαι ἐπὶ τῆς ἐννοίας τοῦ ἀπέρχεσθαι ρυφίως, ποῦ τὸ ξινόγαλο ἐπὶ τοῦ ὀροῦ· ἐν Πόντῳ ξινόγαλαν ἔγουσι τὸ διαούρτι, ἐν Κρήτῃ δὲ τὸ ὠξινισμένον γάλα.

Ἡ ἀκόλουθος συλλογὴ παροιμιῶν ὧν ἀντίστοιχοι ὑπάρχουσιν ἐν τῇ ρχαίᾳ γλώσσῃ ἢ ἐν ἄλλαις γλώσσαις καθόλου εἰπεῖν ἔχει καλῶς καταρισθῆ, πολλάκις δ' ὅμως παραλείπεται ἡ ἀρχαία Ἑλληνική, ἧς μετάφρασις εἶναι ἡ νέα, ἀντ' αὐτῆς δὲ τίθεται ξένη ἄνευ ἀνάγκης· ἡ φράσις λ. χ. «στάλα τὴ στάλα τὸ νερὸ τὸ μάρμαρο τρυπάει», ἥτις

φαίνεται μετάφρασις τοῦ σταγόνες ὕδατος πέτρας κοιλαί-
σιν, παραβάλλεται πρὸς Γαλλικήν. Ἄλλοτε πάλιν ἡ παρατιθε-
ξένη παροιμία δὲν ἀντιστοιχεῖ ἀληθῶς καὶ ἀκριβῶς πρὸς τὴν Ἑλ-
νικὴν παρ' ἣν ἀναγράφεται, ἀλλὰ πρὸς ἄλλην. Διὰ τὰς ἐλλ-
ταύτας καὶ ἐπειδὴ ἄλλα διαγωνίσματα εἶναι πολὺ ἐκτενέστερα
σπουδαιότερα τῆς συλλογῆς ταύτης, μόνον ἐπαίνου κρίνεται ἄξ-
συγγραφεύς.

12) Ἡ Συλλογὴ τῆς Ἐρζερούμ περιέχει Λεξιλόγιον ἐκ λέξ-
1508, ἔτι δὲ ὀνόματα τῶν μηνῶν καὶ ἡμερῶν καὶ κύρια ὀνόμ-
160, τὸ ὅλον ἄρα 1668, πρὸς δὲ Γραμματικὴν τῆς διαλέκτου
της πολλὰ τὰ καινὰ καὶ προσοχῆς ἄξια περιέχουσαν· ἀτυχῶς ὁ σ-
τάξας αὐτὴν διὰ τὸ βραχὺ τοῦ χρόνου, ὡς φαίνεται, περιωρ-
ἁπλῶς ἐν τῇ ἀναγραφῇ τῶν φαινομένων, καὶ τούτων ἐν μεγάλῃ σ-
τομίᾳ καὶ ὀλιγότητι, ἐντεῦθεν δὲν δύναταί τις νὰ τολμήσῃ τὴν ἑρ-
νείαν αὐτῶν, εἰ καὶ ταῦτα σφόδρα προκαλοῦσι διὰ τὸ ἰδιότροπ-
Ἂν ὁ συντάξας τὴν πραγματείαν ταύτην παρετίθει ἐν τῷ λεξιλο-
φράσεις τινὰς παρ' ἑκάστην ἀναγραφομένην λέξιν καὶ πλείονα πα-
δείγματα ἐν τοῖς κανόσι τῆς γραμματικῆς, τὸ πόνημα θ' ἀπέβαι-
διδακτικώτατον καὶ σπουδαιότατον, καὶ θὰ ἠξιοῦτο πάντως βρ-
βείου· νῦν δὲ ἀναγκαζόμεθα νὰ ἐπαινέσωμεν ἁπλῶς τὸν φιλότιμον
φιλόπατριν συγγραφέα, ὅστις ἀπὸ τῶν ἐνδοτάτων τῆς Ἀσίας εἰση-
κουσε τῆς προσκλήσεως τῆς ἡμετέρας Ἑταιρείας, εὐχόμεθα δὲ ἵ-
ἐν τῷ προσεχεῖ διαγωνισμῷ ἴδωμεν τὸ ἔργον αὐτοῦ τελειότερον κ-
τυγχάνον τῆς δάφνης.

13) Τὸ διαγώνισμα Περὶ τῶν ἐν Σκοπέλῳ προθέσεων φέ-
σύμβολον «Ἡ ἐξέτασις καὶ μελέτη τῆς ἑκασταχοῦ λαλουμέν-
Ἑλληνικῆς γλώσσης, τοῦ βίου καὶ τῶν ἐθίμων τῶν Ἑλλην-
κῶν ἐπιβάλλεται ὡς ὑπέρτατον καθῆκον εἰς πάντα Ἕλλην-
δυνάμενον ταύτας», καὶ σύγκειται ἐξ 26 σελίδων φύλλου, πε-
ἔχει δὲ πρόλογον, εἰσαγωγήν, ἔπειτα τὰς κυρίας προθέσεις ἐν συντά-
ξει καὶ ἐν συνθέσει, τὰς ἡμικυρίας καὶ τὰς καταχρηστικάς. Ὁ συν-
τάξας τὴν πραγματείαν ταύτην ἐλέγχεται μελετήσας ἱκανὰ ἐκ τῶν
περὶ τῆς γλώσσης ἡμῶν γεγραμμένων καὶ κεκτημένος παρατηρητικὴν
δύναμιν οὐ τὴν τυχοῦσαν. Περὶ ἓν μόνον ἐσφάλη ἐνίοτε ὁ φιλόπονος
συγγραφεύς, ὅτι νομίζει δυνατὸν ἐξετάζων τὰς ἐν Σκοπέλῳ νῦν λεγο-

..ς συνθέτους λέξεις νὰ ἐξεύρῃ καὶ ὁρίσῃ τὴν σημασίαν τῶν προθέ..ν λέξεσιν ἀρχαιόθεν συντεθείσαις. Τοῦτο καθ' ἡμᾶς εἶναι τότε ..ν ἀληθῶς δυνατόν, ὅταν ἐξετάζηται ἡ λέξις καθ' οὓς χρόνους λέγεται ..αὶ ἁπλῆ καὶ σύνθετος, οἷον δίδωμι, καὶ ἐκδίδωμι, ἀποδίδωμι, ..ῶ καὶ ἐπαινῶ, αἰτῶ καὶ ἀπαιτῶ, παραιτῶ, θνήσκω καὶ ἀπο..ήσκω κττ. Ἀλλὰ τίς δύναται νὰ εἴπῃ τι σήμερον περὶ τῆς προ..ως παρὰ ἐν τῷ παρατῶ παρατοῦμαι, παρεάζω, τῆς ἐπὶ ἐν ..πεθυμῶ, τῆς περὶ ἐν τῷ περικαλῶ κλπ.; Ἀλλὰ τὸ σφάλμα ..το εἶναι ἐλάχιστον πρὸς τὴν φιλολογικὴν ἀκρίβειαν, μεθ' ἧς συνε..χθη ἡ μικρὰ ἀλλ' ἀξιόλογος αὕτη πραγματεία, καὶ βεβαίως θὰ ..οῦτο βραβείου, ἂν μὴ ἐφηρμόζετο καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀγῶνος Ὁμηρικὸν πρόσθε μὲν ἐσθλὸς ἔφευγε, δίωκε δέ μιν μέγ' ..είνων. Ἀλλ' ἂν μὴ δάφνης, ἐπαίνου δ' ὅμως ἄξιον κρίνομεν τὸν ..γγραφέα, εὐχόμενοι, ἵνα ἔτι μᾶλλον ἐπιμεληθῇ καὶ ἐπεκτείνῃ τὰς ..λέτας αὐτοῦ, καθ' ὃν ὑπεδείξαμεν τρόπον καὶ ἐν τῷ προσεχεῖ δια..νισμῷ ἀξιωθῇ τοῦ βραβείου.

Τὰ ἀκόλουθα δέκα πονήματα δὲν εἶναι μὲν ἄψογα κατὰ πάντα, ..λ' ἔχουσι τοσαύτας ἀρετάς, πρὸ παντὸς εἶναι τοσοῦτον πλούσια, ..στε κρίνονται ἄξια βραβείου. Οὕτω λ. χ. τὸ 14) διαγώνισμα τὸ ..αλαμβάνον περὶ τῆς διαλέκτου τῆς Καστορίας καὶ φέρον τὸ ῥητὸν «Ἡ ἀμοιβὴ πάσης καλῆς ἐργασίας ἔγκειται εἰς τὸ ὅτι ἐξετέ..εσας αὐτὴν» περιέχει ἀξιόλογον εἰσαγωγὴν περὶ τῆς ἱστορίας ..ῆς Καστορίας καὶ τῆς διαλέκτου αὐτῆς. β) Γραμματικὴν τῆς δια..λέκτου ταύτης, ἐν ᾗ μάλιστα ἔδωκε πολλὴν προσοχὴν εἰς τοὺς ἐκφω..νουμένους φθόγγους· γ) μικρά τινα διηγήματα καὶ ᾄσματα, καὶ δ) ..εξιλόγιον ἀρκούντως πλούσιον. Ὁ συγγραφεὺς φαίνεται ἀνὴρ λόγιος, ..κάτοχος ξένων γλωσσῶν καὶ πρὸ πάντων μεθοδικός, ἐντεῦθεν πολλὰ ..μὲν κατορθοῖ, μικρὰ δὲ καὶ ἀσήμαντα σφάλλεται· διὰ ταῦτα ἡ ἐπι..τροπεία κρίνει ἄξιον δάφνης τὸ ἔργον αὐτοῦ

15) Διαγώνισμα εἶναι τὸ ἐπιγραφόμενον Ἡ ἐν Οἰνόῃ διάλεκτος καὶ φέρει ῥητὸν «Σκοπὸς τῶν γλωσσικῶν συλλογῶν πρόκειται ὄχι μόνον νὰ μελετηθῶσιν αὗται ὑπὸ γλωσσικὴν μόνον ἔποψιν, ἀλλ' ὅπως καὶ ἀπὸ τῆς φύσεως τῶν λέξεων κατανοηθῇ εὐρύτερον καὶ αὐτὴ πολλάκις ἡ ἱστορικὴ τύχη τῶν ἐν αἷς λαλοῦνται αὗται πόλεων». Περιέχει

δὲ α) εἰσαγωγὴν καλῶς γεγραμμένην, ἐν ᾗ παραβάλλει κάλλιστα ἐργασίαν τοῦ γλωσσοδίφου πρὸς τὴν τοῦ ἀρχαιολόγου, καὶ διδά[illegible] ὀρθῶς ὅτι ἡ σπουδὴ τῶν διαλέκτων καὶ ἰδιωμάτων δύσκολος [illegible] εἶναι δυνατὴ κυρίως εἰπεῖν μόνοις τοῖς ἐγχωρίοις· β) Γραμματ[illegible] γ) Γλωσσάριον ἐκτενέστατον καὶ διδακτικώτατον ἅτε τῶν πλει[illegible] λέξεων διαφωτιζομένων διὰ τῆς παραθέσεως ὅλων φράσεων. Τὸ [illegible] χαιοπινὲς τῆς διαλέκτου δύνανται νὰ δείξωσι λέξεις οἷαι

ἐκ γενεθῆς, ἐξ ἀκουῆς,
ἀπ' ἀρκῆς, ἀπὸ γεννηθῆς τυφλός,
ἀδρεύω = ἀρδεύω,
ἀλυκὸν (= ἁλμυρόν),
ἀλίζω (= ἁλατίζω) ἤλισα,
ἄναλος = ὁ ἄνευ ἅλατος,
ἀντλῶ,
ἐμνέστα (= ἐμνήσθην),
οὔτσου (= οὕτως καὶ ὅστις),
ἀγκαλέα, δάρτι = ἤδη ἄρτι,
ἔπεργος ἡμέρα ἡ ἐργάσιμος,
τὸ εὕρημα κτλ.

Ἐπειδὴ δὲ τὰ διαλεκτικὰ ταῦτα καθ' ἑκάστην ἐκβάλλονται ὑπὸ τῆς κοινῆς νεωτέρας τῆς ἐν τοῖς σχολείοις διδασκομένης καὶ τῆς ἐκ τῆς με[illegible] ἄλλων Ἑλλήνων ἐπιμειξίας προσλαμβανομένης, μεγάλην ἀναντιρρή-κτως παρέσχεν ὠφέλειαν ὁ συγγραφεὺς διὰ τῆς διασώσεως τῆς διαλέ-κτου ταύτης. Ἐπειδὴ δὲ πρὸς τούτοις φαίνεται ἐπιστάμενος καὶ ξένας γλώσσας, ἐλάχιστα σφάλλεται περὶ τὰς ἐτυμολογικὰς ἐρεύνας αὐτο[illegible] Διὰ ταῦτα πάντα ἡ ἐπιτροπεία κρίνει ἄξιον δάφνης καὶ τὸ πόνημα τοῦτο.

16) Διαγώνισμα τὸ ἐπιγραφόμενον Φιγαλεικὰ καὶ φέρον τὸ ῥητὸν «βουνὸ μὲ βουνὸ δὲ σμίγει» περιέχει α) προδιοίκησιν, ἤτοι πόθεν ἐλήφθη ἡ ὕλη, β) βαπτιστικὰ ὀνόματα, γ) ἐπώνυμα, δ) ἐπώ-νυμα ἀνθρώπων πρὸ τοῦ ἀγῶνος, ε) τοπωνυμίας, ϛ) ᾄσματα. Ὁ συλ-λογεὺς φαίνεται ἀνὴρ φιλόπονος καὶ ἐντριβὴς περὶ τὴν χρῆσιν ἰδιωτι-κῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν ἐγγράφων τῶν χρόνων τῆς Τουρκοκρατίας, ἐντεῦθεν ἐκ 500 καὶ ἐπέκεινα παλαιοτέρων ἐγγράφων συνήγαγε τὰ ἐπώνυμα καὶ κατήρτισεν ἀληθῶς ἐξαισίαν αὐτῶν συλλογήν· πρόσθες

πλειστάκις παραπέμπει εἰς βιβλία, ἐν οἷς ἀπαντῶσι τὰ βαπτιστικὰ ματα ταῦτα ἐξ ἄλλων χωρῶν τῆς Ἑλλάδος εἰλημμένα, ἐντεῦθεν οκύπτει συγκριτική τις τούτων ἐξέτασις. Τῶν ᾀσμάτων τὰ πλεῖστα αι παραλλαγαὶ γνωστῶν ἤδη ἀπὸ πολλοῦ, ἀλλ' ὁ συλλογεὺς κατέησεν αὐτὰ πολύτιμα διὰ τῶν ἱστορικῶν ὑπομνημάτων μεθ' ὧν νώδευσεν αὐτά. Τὰ μόνα ἐλαττώματα τῆς συλλογῆς ταύτης εἶναι ορθογραφίαι τινὲς καὶ μάλιστα τὸ δυσανάγνωστον, ὅπερ ἀτυχῶς ει κοινὸν μετά τινων ἄλλων. Εἶναι δὲ εὔκολον νὰ νοήσῃ ἕκαστος λίκον κακὸν εἶναι τοῦτο προκειμένου περὶ τοιούτων κειμένων, ἐν οἷς κριβῶς αἱ παραλλαγαὶ τῶν φθόγγων δυνατὸν πολλάκις νὰ εἶναι φόδρα διδακτικαί. Ἀλλὰ τὰ μικρὰ ταῦτα ἐξαφανίζονται παραβαλόμενα πρὸς τὰς ἀρετὰς τῆς πραγματείας, διὸ ἡ ἐπιτροπεία προτείνει ἵνα καὶ αὕτη τύχῃ βραβείου.

17) Διαγώνισμα τὸ ὀνομαζόμενον **Λεντεκάδας Φιλολογικὰ** καὶ φέρον τὸ ῥητὸν «**τὸ ὄνομά ἐστι διδασκαλικὸν καὶ διακριτικὸν τῆς οὐσίας**» ἐξετάζει εὐρύτατα τὸ θέμα αὐτοῦ, ὅπως αὐτὸς ὁ συγγραφεὺς ἐδήλωσεν ἐν ἀρχῇ, «Ἐν τῇ παρούσῃ ἐργασίᾳ, λέγει, πᾶσαν κατεβάλομεν προσπάθειαν, ὅπως διὰ τῆς σαφοῦς τῶν πραγμάτων περιγραφῆς παράσχωμεν εἰκόνα ἐναργῆ τοῦ βίου τῶν Λεντεκαδιτῶν. Διότι τοῦτο νομίζομεν φιλολογίαν ἔθνους ἢ πόλεως ἢ χωρίου, οὐ μόνον τὴν γλῶσσαν τούτων, ἀλλὰ καὶ τὰ ἤθη, τὰ ἔργα, τὰς ἀσχολίας, τὰς πολιτικὰς καὶ κοινωνικὰς σχέσεις, τὸν βίον καθόλου . . . διὸ γράφοντες γεωργικά, ποιμενικά, μύλον, ἐπαγγέλματα, περιβολάς, ταλασιουργίαν, ζῷα, φυτά, καρπούς, μαγειρικά, αἰνίγματα, παροιμίας, γραμματικὴν καὶ διάφορα ἄλλα εἰς τὸν βίον τῶν Λεντεκαδιτῶν ἀναφερόμενα ἐτιτλοφορήσαμεν τὸ ἔργον διὰ τοῦ «Φιλολογικὰ Λεντεκάδας».

Καὶ ὄντως ἕπεται λεξιλόγιον κατ' ἀλφάβητον εἰδικόν, καὶ περιγραφὴ τῶν μνημονευομένων πραγμάτων ἀκριβεστάτη μετὰ πολλῶν σχεδιαγραφημάτων.

Οὕτως ἐξετάζονται γεωργικά, ποιμενικά, μύλος, συστατικὰ οἰκίας, μαγειρικά, ταλασιουργία, περιβολαί, ὀνόματα ἀνθρώπων, ὀνόματα ὀρέων, καὶ ἄλλων τόπων, φυτά, καρποί, ζῷα, αἰνίγματα, παροιμίαι· τούτοις ἕπεται γραμματικὴ ἐκτενὴς καὶ ἱκανῶς ἐπιστημονική. Τὸ ὅλον ἐμφαίνει ἄνδρα ἐπιστήμονα, διὸ καὶ ἄξια ἰδίας σημειώσεως

ἡ σαφὴς κατάταξις καὶ ἡ ἀκριβὴς ἑρμηνεία τοῦ πλουσίου ὑλικο[ῦ]. Μόνον περὶ δύο τινὰ φαίνεται σφαλείς, ἤτοι πρῶτον δὲν ἐπεμελή[θη] νὰ ἀναγράφῃ οὐδ' ὁσάκις ἀναμφισβήτητον, τὸ ἐπιστημονικὸν ὄνο[μα] τῶν φυτῶν, ὅσα ἀναφέρει, καὶ δεύτερον ὅτι περὶ τὰς ἐτυμολογ[ίας] ἔστιν ὅτε ἐλέγχεται τολμηρός, λ. χ. παράγει τὸ ἀρυλόγος ἀν[τὶ] ἀραιολόγος (=κόσκινον) ἐκ τοῦ ἀρύω+λόγος, ὃ ἀδύνατον· [ἡ] ὀρθὴ παραγωγὴ εἶναι ἀραιο-λόγος ἀρυλόγος, ἐπειδὴ ἐλέχθη [καὶ] ἀρὺς κατὰ τὸ ἐναντίον δασὺς ἀντὶ ἀραιός· τὸ χαράρι ἐκ τ[οῦ] ἀχυράριον, τὸ δεργάτης ἐκ τοῦ δέρκεσθαι, τὸ Βλαχικὸν κα[λ]-μπάτσα ἐκ τοῦ καλπάζουσα, τὸ Σλαυ. κόσσα ἐκ τοῦ κόπτω, τ[ὸ] Ἀλβαν. καὶ Βλαχ. μιλιόρα ἐκ τοῦ μῆλον κττ.. Ταῦτα φαίνοντ[αι] τοσοῦτο μᾶλλον παράδοξα ὅσον ὀλιγώτερον ὤφειλε νὰ περιπέσῃ [εἰς] ταῦτα ὁ πεπαιδευμένος συγγραφεύς. Ἀλλὰ τὰ μικρὰ ταῦτα δὲ[ν] δύνανται νὰ νομισθῶσιν ἀσύγγνωστα πρὸς τὰς προφανεῖς καὶ μεγάλ[ας] ἀρετὰς τοῦ ἔργου, διὸ καὶ κρίνεται ἄξιον βραβείου.

18) Διαγώνισμα τὸ ἐπιγραφόμενον Ἀνέκδοτον γλωσσικ[ὸν] ὑλικὸν ἐκ Θεσπρωτίας καὶ φέρον τὸ ῥητὸν «εἰ γάρ κεν καὶ σμι-κρὸν ἐπὶ σμικρῷ καταθεῖο, καὶ θαμὰ τοῦτ' ἔρδοις. τάχα κε[ν] μέγα καὶ τὸ γένοιτο» περιέχει α) ὀνοματολογίαν, ἤτοι ὀνόματα τοπωνυμίας, ἐπώνυμα καὶ προσηγορικὰ ἐκ Πάργας, Μαργαριτίου, Παραμυθίας, Φιλιατῶν, Δελβίνου καὶ λοιπῶν χωρῶν. Ὁ πλοῦτος τοῦ ὀνοματολογίου τούτου εἶναι μέγας, περιλαμβάνει ὀνόματα κυνῶν, προβάτων, αἰγῶν, βοῶν, ἀγρίων ζώων, πτηνῶν, φυτῶν, καρπῶν, οἰκιακῶν σκευῶν, ὑφαντικῆς, ταλασιουργίας κλπ., μέτρων καὶ σταθ-μῶν, ἀγγείων καὶ δοχείων. ἔπειτα λέξεις τῶν χαλκέων, τῶν ὑπο-δηματοποιῶν, γλώσσας συνθηματικὰς τῶν γανωτῶν, τῶν ἀρτοπω-λῶν. Ἔπειτα β) Μνημεῖα γραπτὰ τῆς δημώδους γλώσσης, ἤτοι ἔγγραφα τῆς Μονῆς Ῥαγίου ἀπὸ τοῦ ιζ' αἰῶνος κέξ. χρονολογού-μενα, ἐν οἷς καὶ τοῦ διαβοήτου Ἀλῆ Πασᾶ τοῦ ἐκ Τεπελενίου, κώδικα τῆς ἐπαρχίας Παραμυθίας, λόγον τοῦ Ἁγίου Κοσμᾶ· γ) λαϊκὸν πνεῦμα, ἤτοι καθαρογλωσσήματα, αἰνίγματα, παίγνια καὶ λογοπαίγνια, λαϊκὰ προβλήματα, γνωμικά, παροιμίας, φρά-σεις, ὕβρεις κοινάς, ὅρκους, κατάρας, εὐχάς· δ) Δημώδη ᾄσματα 159 διαιρούμενα εἰς παιδικά, θρησκευτικά, σατιρικὰ καὶ ἀστεῖα, ἐρωτικά, γαμήλια, μοιρολόγια, διάφορα. ε) Λιανοτράγουδα 410

Παραμύθια διαιρούμενα εἰς ἀστεῖα, εἰς διδακτικά, διηγηματικά· λαογραφικὰ διάφορα· η) Λεξιλόγιον, καὶ τέλος πίνακα ἀναλυτικὸν τῶν περιεχομένων. Ὁ συγγραφεὺς λέγει ἡμῖν ἐν ἀρχῇ ὅτι ἐπὶ τέσσαρα ὅλα ἔτη συνέλεγε τὸ ὑλικὸν αὐτοῦ καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν προθύμως αὐτῷ· βεβαίως μόνον διὰ μακρᾶς μελέτης καὶ πρὸ πάντων ἀγάπης εἰλικρινοῦς πρὸς τὸν βίον τοῦ ἡμετέρου ἔθνους ἠδυνήθη ὁ συγγραφεὺς νὰ συναγάγῃ τὸ τεράστιον αὐτοῦ ὑλικόν, ἐξ οὗ ἐπλήρωσε εἰ τὰς 400 σελίδας μεγάλου φύλλου καὶ νὰ ταξινομήσῃ αὐτὸ καθ' ὃν εἴδομεν τρόπον. Μόνον τὸ κατεσπευσμένον καὶ δὴ δυσανάγνωστον τῆς γραφῆς προσπίπτει δυσαρέστως ἐν τῇ ἀξιολογωτάτῃ πραγματείᾳ αὐτῇ. Ἀλλ' οὐχ ἧττον διὰ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν τάξιν καὶ ἀκρίβειαν τοῦ ἔργου αὐτοῦ κρίνεται ὁ συγγραφεὺς ἄξιος βραβείου.

19) Διαγώνισμα τὰ Μανιάτικα Μοιρολόγια, συλλογὴ ἐκτενής, κ σελίδων φύλλου 150 καὶ μοιρολογίων 179. Ὁ συλλογεὺς λέγει ν τῇ εἰσαγωγῇ αὐτοῦ ὅτι κατήρτισεν αὐτὴν διὰ πολυετῶν καὶ πολυμόχθων ἀγώνων ἀνὰ τοὺς δήμους τῆς τραχείας Μάνης· ἀλλὰ καὶ ἐν μὴ ῥητῶς ἔλεγε τοῦτο, θὰ κατενόει αὐτὸ ἕκαστος ἐκ τοῦ ἐκτάκτου πλούτου τῶν μοιρολογίων, ἐκ τῶν γλωσσικῶν σημειώσεων, δι' ὧν ἐφρόντισε νὰ διασαφῇ αὐτὰ πολλάκις, καὶ πρὸ πάντων ἐκ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ εἴδους τούτου τῆς ποιήσεως, σπανίως ἐπ' εὐκαιρίας ἑκάστοτε, ὡς εἰκός, λεγομένης καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ αὐτοσχεδιαζομένης· ἐπιβάλλεται ἄρα ὑπὸ τῆς φύσεως τοῦ πράγματος, ἵνα ὁ μέλλων νὰ συλλέξῃ αὐτά, φροντίζῃ νὰ παρευρίσκηται ὅπου ταῦτα λέγονται καὶ ἁρπάζῃ αὐτὰ ἅμα ᾀδόμενα. Ἔνια φαίνονται μᾶλλον διηγηματικὸν ἢ μοιρολογίων συνήθων ἔχοντα χαρακτῆρα. Βεβαίως ὡς ποίησις τῆς ἑκάστοτε στιγμῆς δὲν ἔχουσι τὰ μοιρολόγια ταῦτα συνήθως τὴν ἔξαρσιν τῶν ἀμιμήτων δημοτικῶν ᾀσμάτων τῆς χώρας ἡμῶν, ἀλλ' ὅμως πάντοτε εἶναι ἱστορικὴ πηγὴ καὶ λαογραφικὴ ὕλη πρώτης τάξεως. Εἰς ταῦτα δὲ καὶ εἰς τὸν μέγαν πλοῦτον τῆς συλλογῆς ἀποβλέποντες κρίνομεν καὶ τὴν συλλογὴν ταύτην ἀξίαν βραβείου.

20) Τὰ Γορτυνιακὰ φέρουσι τὸ ῥητὸν Ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα ὡς γλῶσσα τῶν θεῶν εἶναι ἀθάνατος. Τὰ περιεχόμενα τῆς συλλογῆς ταύτης ἀνεγράψαμεν ἀνωτέρω. Ὁ συγγραφεὺς τούτου φαίνεται ἀνὴρ οὐ μόνον σπανίαν παρατηρητικὴν ἔχων δύναμιν καὶ ἐπιμέλειαν, ἀλλὰ καὶ θερμὴν ἀγάπην πρὸς τὴν φύσιν καὶ τὸν φυσικὸν

βίον τοῦ ἡμετέρου λαοῦ. Ἐντεῦθεν ἠδυνήθη νὰ περιγράψῃ ἐξαισίως τῶν παιδίων τὰ ἐπιτηδεύματα, τὰ παιγνίδια, τὸν βίον τὸν ἐν τῷ σχολείῳ τὰς ἐν αὐτῷ ποινὰς κλπ. Οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι ἂν ἤθελον ἐξευρεθῇ τὰ μέσα εἰς δημοσίευσιν αὐτῶν, θὰ ἀπετελεῖτο ἀνάγνωσμα τερπνὸν καὶ ἅμα μεγάλην ἔχον ἱστορικὴν σημασίαν, ἐπειδὴ καὶ τῶν περιγραφομένων παιδιῶν πολλαὶ καὶ αἱ μνημονευόμεναι διδακτικαὶ μέθοδοι καὶ σχολειακαὶ ποιναὶ θείᾳ χάριτι ἐξέλιπον σήμερον. Ἐν τῷ λεξιλογίῳ συνήγαγεν 7,000 περίπου λέξεις οὐ περιεχομένας ἐν τῷ λεξικῷ τοῦ Βυζαντίου οὐδ' ἐν τῇ συλλογῇ Παππαζαφειροπούλλου· πολλαὶ τούτων εἶναι τῆς καθαρευούσης, ἀλλ' ὁ συγγραφεὺς δὲν θέλει τὴν διάκρισιν τούτων, ἀλλ' ἁπλῶς τὴν διάκρισιν εἰς γραφομένην καὶ εἰς λαλουμένην, αἱ δὲ λέξεις αὗται, καίτοι ἀνῆκον ἄλλοτε μόνῃ τῇ γραφομένῃ, νῦν λαλοῦνται ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐν Γορτυνίᾳ. Οὕτω δὲ τὸ λεξιλόγιον τοῦτο εἶναι ἀληθὴς εἰκὼν τοῦ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ κοινωνίᾳ λαλουμένου λόγου, ἤτοι τοῦ ἀναμείκτου ἐξ ἀρχαίου καὶ νέου ἐκ παραλλήλου, οἷον λωποδύτης καὶ λουφάζω, λοχαγὸς καὶ λόχη, λύτρα καὶ λυσσάρικο, νοσοκόμος καὶ μπαίνω, νομικὸς καὶ νίβω κλπ. Ἀποδείκνυται δὲ πασιδήλως ἐκ τούτου πόσον ἁμαρτάνουσιν οἱ διδάσκοντες ἡμᾶς ν' ἀποβάλωμεν τὴν ἀνάμεικτον ἤδη ἐξ ἀρχαίων καὶ νέων καταστᾶσαν ἐθνικὴν ἡμῶν γλῶσσαν καὶ νὰ γράφωμεν μόνον τὰ δημώδη καὶ τὰ ὑπαχθέντα ὑπὸ τὸν δημώδη τύπον καὶ ὑπὸ τὴν δημώδη φωνητικήν.

Ἀτυχῶς τὸ πλούσιον τοῦτο λεξιλόγιον καταρτισθὲν ἐν μεγάλῃ σπουδῇ ἔχει τινὰς ἀτελείας, οὕτω λ. χ. αἱ λέξεις πολλάκις δὲν ἑρμηνεύονται. Ἐν ταύταις ἀναγράφει καὶ ξένας λέξεις, εἰ καί, ὡς ἐν τῷ προλόγῳ εἶπεν, ἀπέκλεισεν αὐτάς, ἀλλὰ πρβλ. ἀντζιαμῆς, ἀντερί, ἀραμπᾶς, ἀραρούτι, ἀρμακλίκι, ἀσίκης, ἀτσάλι, ἀψέντι, νισάφι . . .

Ἀλλὰ τὸ μάλιστα θαυμάσιον ἐν τῇ συλλογῇ ταύτῃ εἶναι τὸ μέγα πλῆθος τῶν μεταφορικῶν καὶ παροιμιωδῶν λαϊκῶν ἐκφράσεων· αὗται πληροῦσι σελίδας ὅλας φύλλου 108. Ἀναντιλέκτως ἡ συλλογὴ τούτων προϋποτίθησιν πολλῶν ἐτῶν ἐργασίαν καὶ θὰ ἀπήρτιζε θησαυρὸν τῆς γλώσσης ἡμῶν ἡ δημοσίευσις αὐτῆς. Εἰ καὶ ῥητέον ὅτι ἡ σπουδὴ μεθ' ἧς καὶ αἱ φράσεις αὗται ἐκ τῶν πολυπληθῶν σημειώσεων μετε-

...σαν, ἐγένετο αἰτία νὰ ὑπεισέλθωσι καί τινα ἀλλότρια, οἷον ...ἔφαγεν ἡ ξενιτειά· βουτημένος 'ς τὰ χρέη· ἀγκαλὰ = ἄλλως τε καί· τὴν ἐχάλασε (= τὴν διέφθειρε)· ἅμα ...εἶναι νοικοκυρὰ 'ς τὸ σπίτι· δὲν τὸν πρόφτασα (ζῶντα)· ...βλέπεις τὰ πράγματα; πῶς τὰ πορεύεις; ἔχει τὸ εἶναί ...τὸ κάνει ἐπὶ τούτου· ἔμεινε ξερός· ὅ,τι θέλει ὁ Θεός, ...γίνῃ· ἔχω κρυάδες = αἰσθάνομαι ῥῖγος· κάτσε κάτω· μὲ ...καιρὸ κττ. Ἰδίας δὲ μνείας ἀξία εἶναι ἡ συλλογὴ τῶν λέξεων ...δηλοῦσι πράγματα τῆς πρώτης ἀνάγκης. Διὰ τούτων θέλει ὁ ...λογεὺς νὰ δείξῃ ὡς καὶ ὑπ' ἄλλων παρετηρήθη, ὅτι ἡ γλῶσσα ...ν παρεδίδοτο κατὰ πάντας τοὺς αἰῶνας ἐκ γενεᾶς εἰς γενεάν, ...ἄρα οὐδέποτε ἡ Ἑλλὰς ἐξηλβανίσθη ἢ ἐξεσλαυίσθη, διότι ἄλλως ...λέξεις τῆς πρώτης ἀνάγκης θὰ ἦσαν ξενικαί. Καὶ λοιπὸν ἀνα...φει ὀνόματα ζῴων θηλαστικῶν, πτηνῶν, ἰχθύων, ἑρπετῶν, ἐντό...ν, μαλακίων, τῶν μελῶν τοῦ ἀνθρώπου, τῶν τροφῶν αὐτοῦ, ...ν ἐπαγγελμάτων, τῆς ἰδιοκτησίας, τῶν μερῶν οἰκίας κλπ. Διὰ ...ς ἀρετὰς ταύτας καὶ τὸ ἔργον τοῦτο κρίνεται ἄξιον βραβείου.

21) Διαγώνισμα τὸ ἐπιγραφόμενον Πραγματεία περὶ τοῦ Αἰτωκοῦ ἰδιώματος καὶ φέρον τὸ ῥητὸν «τὰ . . . σώματα τοῖς ...μμέτροις πόνοις, ἡ δὲ ψυχὴ τοῖς σπουδαίοις λόγοις αὔ...σθαι πέφυκεν». Τὸ πλούσιον περιεχόμενον αὐτοῦ εἴδομεν ἀνω...ρω· ἀξία ἰδίας μνείας εἶναι τοῦ συγγραφέως ἡ εἰλικρινὴς προσπά...θεια νὰ παραστήσῃ τοὺς ἐκφωνουμένους φθόγγους ὅσον ἔνεστι πιστῶς ...καὶ ἀκριβῶς, καὶ ἡ ἔκτακτος αὐτοῦ ἐπιμέλεια καὶ ἡ ἀγάπη πρὸς ...ἅπαντα τὰ προϊόντα τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος, δι' ὧν καὶ μόνων ἠδυνήθη νὰ καταρτίσῃ τοσοῦτο πλούσιον καὶ δόκιμον ἀληθῶς πόνημα, ἐφ' ᾧ καὶ ἀξιοῦται βραβείου.

22) Διαγώνισμα τὰ Λεσβιακά, ἄνευ ῥητοῦ, εἰς τόμους δεδεμένους ἕξ, περιέχοντος Γραμματικὴν τῆς ἐν Λέσβῳ λαλουμένης, Γλωσσάριον, παράρτημα τοῦ Γλωσσαρίου, Συλλογὴν δημοτικῶν ᾀσμάτων, παραμυθίων κλπ. κλπ. Πλὴν τοῦ μεγάλου πλούτου ἔχει ἡ συλλογὴ αὕτη καὶ τὴν ἀρετὴν ὅτι ὁ συγγραφεὺς φροντίζει νὰ παριστᾷ τοὺς ἐκφωνουμένους φθόγγους ἀρκούντως καλῶς. Καὶ ἀδιάπτωτον μὲν τὸ λεξιλόγιον δὲν εἶναι οὐδ' ἦτο ἴσως δυνατὸν διὰ τὴν μεγάλην ἀλλοίωσιν ἣν ὑπέστησαν οἱ φθόγγοι ἐν τῇ διαλέκτῳ ταύτῃ· ἄλλως τε καὶ ἀφοῦ

ὁ συγγραφεὺς δὲν φαίνεται ἔχων πολλὴν ἐμπειρίαν περὶ τὴν ἀν...
τῶν σκοτεινοτέρων, διὸ καὶ ἡ γραμματικὴ αὐτοῦ μᾶλλον περιγρα...
ἢ ἑρμηνευτικὴ τῶν φαινομένων εἶναι.

Ἐν τοῖς καταγραφομένοις ᾄσμασιν ἀπαντῶσι καὶ τινα γνω... λογίων ποιητῶν, ἅτινα κατέστησαν δημώδη, ἀλλὰ τὰ πολλὰ ... ἀκραιφνῶς ἐγχώρια καὶ ἄγνωστα τέως, ἄλλα δὲ εἶναι μὲν καὶ ἄλλο... γνωστά, ἀλλὰ παρέχουσι τοσαύτας γλωσσικὰς καὶ μετρικὰς πα... λαγάς, ὥστε ἀποβαίνουσι κάλλιστα γλωσσικὰ μνημεῖα. Πλουσία ... μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας κατηρτισμένη εἶναι καὶ ἡ συλλογὴ τῶν πα... μυθίων. Διὰ τὸν ἔκτακτον ἄρα πλοῦτον τῆς συλλογῆς ταύτης ... τὴν προσοχὴν μεθ' ἧς κατεγράφησαν τὰ παραμύθια κρίνεται κα... ἔργον τοῦτο ἄξιον βραβείου.

23) Διαγώνισμα τὸ φέρον ἐπιγραφὴν «Συλλογὴ γλωσσικ... ὑλικοῦ ἐκ Λευκάδος» καὶ ῥητὸν τὸ αὐτὸ τοῖς Θεσπρωτικοῖς, ἔ... «εἰ γάρ κεν σμικρὸν ἐπὶ σμικρῷ καταθεῖο, καὶ θαμὰ το... ἔρδοις, τάχα κεν μέγα καὶ τὸ γένοιτο», περιέχει α') Συλλογ... λέξεων ἀνεκδότων τοῦ Λευκαδίου ἰδιώματος, β') συλλογὴν λέξε... ἀναφερομένων εἰς τὴν γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν, γ') συλλογὴν λέξε... ἀναφερομένων εἰς τὴν ἱστουργίαν, δ') ἄλλην εἰς τὴν ἁλιείαν, ε') ἄλ... λην εἰς τοὺς ἀνεμομύλους κλπ. ϛ') συλλογὴν ὀνομάτων τοποθεσ... τῆς Λευκάδος, ζ') συλλογὴν παροιμιῶν, η') συλλογὴν λέξεων ἀναφε... ρομένων εἰς τὰ φυτά, θ') συλλογὴν μοιρολογίων, ι') ἄλλην ᾀσμάτ...

Ὁ συγγραφεὺς ἀποδείκνυται ἀνὴρ λόγιος καὶ ξένων γλωσσῶν ἔμπει... ρος, ἐντεῦθεν σπανιώτατα περιπίπτει εἰς πλημμελεῖς ἐτυμολογίας, ἀλλ... ἑκάστοτε δηλοῖ τὴν ξενικὴν καταγωγὴν τῆς ἀναγραφομένης λέξε... Εἰργάσθη δὲ λίαν ἐπιμελῶς καὶ ἐπιτυχῶς ἄλλως τε καὶ εὑρὼν ἔδαφ... σχεδὸν παρθένον καὶ πλούσιον· διότι ἐν τῇ διαλέκτῳ ταύτῃ συνηθίζον... ται λέξεις ἀρχαιόταται, οἷον ὄρκυνας = ὄρκυνος εἶδος θύννου, πιν... νοτήρας = μικρὸς πάγουρος· φύλαξ τῆς πίννης, ἁλιεύω, ἁρπάγη... κττ.· τὰ μοιρολόγια καὶ τὰ ᾄσματα καὶ καθ' ἑαυτὰ λόγου ἄξια ὡς λαογραφικὰ μνημεῖα πρώτης τάξεως, καὶ συνῳδὰ πρὸς τὴν ἀπαγγε... λίαν γεγραμμένα ἀποβαίνουσι χρήσιμα καὶ εἰς τὴν μελέτην τῆς γλώσ... σης· τὰ δὲ ὀνόματα τῶν φυτῶν ἔχουσι καὶ τὴν ἀρετὴν ὅτι παρ' αὐτῷ ὡς τὸ πολὺ γράφεται καὶ τὸ ἐπιστημονικὸν αὐτῶν ὄνομα. Διὰ πάντα ταῦτα καὶ τὸ πόνημα τοῦτο κρίνεται ἄξιον βραβείου.

Τοιοῦτος ὑπῆρξε, Κύριοι, ὁ θερισμὸς ἡμῶν κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος ... δράσεως ἡμῶν. Φρονοῦμεν ὅτι δυνάμεθα νὰ χαίρωμεν ἐπὶ τῇ δα-...είᾳ καὶ τῇ καθόλου ἐπιτυχίᾳ τῶν ἐπιτευγμάτων. Εὐχαριστοῦντες ὁλοψύχως ἐπὶ τούτῳ τοῖς φιλοτίμοις συνεργάταις, ἀπονέμομεν ἑκά-...ῳ τῶν συγγραφέων τῶν Θεσπρωτικῶν καὶ τῆς διαλέκτου τῆς Οἰ-...ης τὸ ἥμισυ τοῦ ἐκ πενταχοσίων δραχμῶν βραβείου, ὅπερ οἱ φιλο-...τριδες καὶ φιλόμουσοι σύμβουλοι τοῦ Συλλόγου πρὸς διάδοσιν τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων εὐηρεστήθησαν νὰ ὁρίσωσι πρὸς βράβευσιν ...γων ἐκ τῆς ἀλυτρώτου Ἑλλάδος· τῷ δὲ συντάκτῃ τοῦ περὶ Κα-...τορίας πονήματος ἀπονέμομεν γέρας ἐκ δραχμῶν 300, ὅπερ εὐγενὴς ...αὶ Ἑλληνικωτάτη δέσποινα, ἡ κόμισσα Λουΐζα Ῥιανκοὺρ παρέ-...χεν ἡμῖν, ὅπως δι' αὐτῶν βραβευθῇ ἔργον ἐκ Μακεδονίας. Τὸ δὲ ...ρῶτον ἐξ 800 δρ. γέρας τῆς ἡμετέρας Ἑταιρείας διαιροῦντες εἰς δύο ...πονέμομεν ἐξ ἡμισείας τῷ συντάκτῃ τῶν Λεσβιακῶν καὶ τὸ τῶν Λευκαδίων· τὸ δὲ δεύτερον ἐκ 500 δρ. βραβεῖον διαιροῦντες εἰς τρία ...πονέμομεν τῷ μὲν συγγραφεῖ τῶν Γορτυνιακῶν 200 δρ., τῷ δὲ τῶν Αἰτωλικῶν καὶ τῷ τῆς Λευκάδας ἀνὰ δρ. 150. Τὸ δὲ τρίτον βρα-...βεῖον τὸ ἐκ τριακοσίων δραχμῶν διαιροῦντες ὁμοίως ἀπονέμομεν ἐξ ἡμισείας τῷ συγγραφεῖ τῶν Φιγαλεικῶν καὶ τῷ συλλέξαντι τὰ Μανι-...τικα Μοιρολόγια.

Ν. Γ. ΠΟΛΙΤΗΣ
Κ. ΖΗΣΙΟΥ
ΚΛΩΝ ΣΤΕΦΑΝΟΣ
Γ. Ν. ΧΑΤΖΙΔΑΚΙΣ εἰσηγητής

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΦΑΣΜΑΤΩΝ (*)

Πρόλογος

Ἡ ποικιλία τῶν χαρακτήρων τῶν ἠλεκτρικῶν σπινθήρων καὶ ἡ ἐξάρτησις αὐτῶν, μετὰ μεγάλης εὐαισθησίας, ἐκ πλείστων αἰτίων καθιστῶσι τὰς ἐρεύνας ἐπὶ τοῦ πολυπλοκωτάτου τούτου φαινομένου λίαν δυσχερεῖς. Τὸ φαινόμενον τοῦτο παραμένει πάντοτε σκοτεινόν. ἂν καὶ ἐπὶ δύο περίπου αἰῶνας πολυπληθεῖς ἐγένοντο ἔρευναι ἐπ' αὐτοῦ. Ἡ σπουδαιότης ὅμως τοῦ ζητήματος τῶν ἠλεκτρικῶν σπινθήρων καὶ ἐν γένει τῶν ἠλεκτρικῶν ἐκκενώσεων διὰ μέσου τῶν ἀερίων εἶναι μεγίστη, διὸ καὶ ἐσχάτως οἱ πλεῖστοι τῶν φυσικῶν ἀσχολοῦνται περὶ τὰ φαινόμενα ταῦτα. Νέαι θεωρίαι ἐγεννήθησαν, ἐπιβάλλουσαι τὴν μεταβολὴν ἄλλων σπουδαίων θεωριῶν. Αἱ θεωρίαι, αἱ στηριζόμεναι ἐπὶ τῆς παραδοχῆς τῶν ἰόντων, προσβάλλουσι νικηφόρως τὴν θαυμασίαν κινητικὴν θεωρίαν τῶν ἀερίων. Ἡ θέλγουσα ἁπλότης τῆς ὑποθέσεως τῶν μορίων ἀπόλλυται πρὸ τῆς ὑπάρξεως τῶν ἰόντων. Τὸ πολύπλοκον ἐκέρδισεν ἔδαφος.

Ἡ ὕπαρξις τῶν ἰόντων θεωρεῖται σχεδὸν ἀναμφισβήτητος, καὶ ἐπιβάλλεται ὡς βάσις εἰς γενικὴν θεωρίαν τῶν ἠλεκτρικῶν καὶ ὀπτικῶν φαινομένων. Ἐπειδὴ αἱ ἀκτινοβολαὶ ἐξηγοῦνται, κατὰ τὴν ἐλαστικὴν θεωρίαν ἢ κατὰ τὴν ἠλεκτρομαγνητικὴν θεωρίαν τοῦ φωτός, διὰ παλμικῆς κινήσεως, εἶναι φυσικὸν νὰ δεχθῶμεν, ὅτι οἱ παλμοὶ οὗτοι προκαλοῦνται ὑπὸ κινήσεων ἀναλόγων ἑκάστου ἀτόμου ἢ μορίου, ἐξ ὧν σύγκειται τὸ ἀκτινοβόλον σῶμα. Ποία ὅμως εἶναι ἡ φύσις τῶν μορίων τούτων; Ἐκτὸς τῶν σπουδαιοτάτων ἐρευνῶν ἐπὶ τῶν ἠλεκτρικῶν ἐκκενώσεων διὰ μέσου τῶν ἀερίων καὶ ἐπὶ τῆς ἠλεκτρολύσεως, αὐτὴ ἡ ἠλεκτρομαγνητικὴ θεωρία τοῦ φωτὸς ἄγει ἀπ' εὐθείας εἰς τοῦτο. Πράγματι, κατὰ τὴν εἰρημένην θεωρίαν, τὰ ἄτομα ἢ μόρια ταῦτα, ὀφείλουσι διὰ τῆς κινήσεώς των νὰ διεγείρωσιν ἐν πεδίον ἠλεκτρομαγνητικόν, συγκείμενον ἀφ' ἑνὸς ἐξ ἑνὸς ἠλεκτροστατικοῦ

(*) Ἀπόσπασμα ἐργασιῶν δημοσιευομένων προσεχῶς Γαλλιστί.

ου καὶ ἀφ' ἑτέρου ἐξ ἑνὸς πεδίου ἠλεκτρομαγνητικοῦ μεταβλητοῦ. μόρια ταῦτα ὀφείλουσι δηλαδὴ νὰ ἔχωσι τὰς ἰδιότητας διεγέρτου. Ο Hertz, ὑπολογίζων τὸ πεδίον τοῦ διεγέρτου του, ἐπὶ τὸ ἁπλούον ὑποθέτει τὸ μῆκος αὐτοῦ ἀπειροστόν, δηλαδὴ ὡς ἐὰν τὸ παλ-ἐν φαινόμενον, ὅπερ συμβαίνει ἐπὶ τοῦ διεγέρτου, ἀνήγετο εἰς τὴν φορὰν μάζης ἠλεκτρισμοῦ ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἄκρου τοῦ διεγέρτου τὸ ἕτερον. Ἕνεκα δὲ τοῦ μήκους τοῦ διεγέρτου, τοῦτο ἰσοδυναμεῖ παλμοὺς πλάτους ἐλαχίστου. Ἓν ἰὸν παλλόμενον δὲν εἶναι ἢ οῦς διεγέρτης.

Ὁλόκληρος ἐπανάστασις νῦν ἐγείρεται εἰς τὰς μέχρι τοῦδε θεωρίας τῆς παραδοχῆς τῶν ἰόντων. Οὕτω ἐν τῇ κινητικῇ θεωρίᾳ τῶν ίων, ἥτις ὑποθέτει τὰ ἄτομα στερεά, ὁμογενῆ καὶ ὑπὸ μορφὴν ίων, ἡ ἁπλότης αὕτη ἐγκαταλείπεται. Αὐτὸς ὁ Boltzmann εῖ νέαν ἐξέλιξιν τῆς κινητικῆς θεωρίας τῶν ἀερίων ἐπὶ τῇ βάσει ν ἰόντων.

Ἐνταῦθα παρέχομεν μικρὸν μόνον δεῖγμα τῆς σπουδαιότητος τοῦ ήματος τῶν ἠλεκτρικῶν ἐκκενώσεων διὰ μέσου τῶν ἀερίων, ὅπερ τελεῖ ἓν τῶν ὑψηλοτέρων θεμάτων τῆς Φυσικῆς.

Μεταξὺ τῶν ἐσχάτως δημοσιευθεισῶν ἐργασιῶν ἐπὶ τῶν ἠλεκτρι-ν σπινθήρων εἶναι καὶ αἱ τῶν Schuster, Hemsalech, Schenck, ammont καὶ ἄλλων. Πᾶσαι αἱ ἐργασίαι αὗται ἐγένοντο κυρίως βοηθείᾳ τῆς φασματικῆς ἀναλύσεως.

Εἰς τὰς ἐρεύνας ὅμως ταύτας πολλὰ τὰ ἀντιφάσκοντα ἀπαντῶνται, λλὰ δὲ τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῶν εἶναι ὅλως ἀόριστα. Ἡ κυριωτέρα τία τούτου εἶναι, ὅτι τὰ φωτεινὰ φαινόμενα τῶν ἠλεκτρικῶν σπινήρων ἠρευνήθησαν, μὴ ληφθέντων ὑπ' ὄψιν τῶν λοιπῶν χαρακτήρων ῶν ἐκκενώσεων (1). Ἡ μεταβολὴ τῆς αὐτεπαγωγῆς τοῦ κυκλώματος ῆς ἐκκενώσεως δὲν ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα μόνον τὴν μεταβολὴν τῆς τάσεως τοῦ φωτὸς τῶν ἠλεκτρικῶν σπινθήρων, ἀλλ' ἐπιφέρει πλείστας ἄλλας ἀλλοιώσεις, αἵτινες συνδέονται στενώτατα μετὰ τῶν μεταβολῶν τῶν φωτεινῶν φαινομένων. Αἱ ἀλλοιώσεις αὗται τῶν λοιπῶν χαρακτήρων τῶν σπινθήρων ἐξηγοῦσι φαινόμενά τινα, παρατηρηθέντα κατὰ τὰς ἐρεύνας ταύτας.

(1) Εἰς τὸν ἠλεκτρικὸν σπινθῆρα θὰ περιλάβωμεν ἐκτὸς τῶν φωτεινῶν χαρακτήρων καὶ πάντας τοὺς σχετικοὺς χαρακτῆρας τῆς ἐκκενώσεως

Ἡ ἐξήγησις τῶν φαινομένων τούτων καὶ ἰδίᾳ ἡ μελέτη τῶν ...θηκῶν προσδιορισμοῦ τῶν φασμάτων εἶναι ἐνταῦθα ὁ κύριος σκ... ἡμῶν. Ἐκτὸς τούτου ἐκθέτομεν τοὺς λόγους ἕνεκα τῶν ὁποίων, ... τὰς ἐρεύνας ἡμῶν, πολλὰ τῶν ἀποτελεσμάτων, τῶν δημοσιευθέν... εἰς τὰς ἐργασίας ταύτας, δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἀκριβῆ.

Ἐν ἀρχῇ τοῦ πρώτου μέρους ἀναφέρομεν δι' ὀλίγων τὰς ἐργα... τὰς γενομένας ἐπὶ τῆς συστάσεως τοῦ φωτὸς τοῦ ὁλκοῦ (trait de ... καὶ τῆς αἴγλης (auréole). Κατόπιν παραθέτομεν τοὺς λόγους, ... οὕς τινα τῶν ἐξαγομένων, τῶν ἐσχάτως δημοσιευθεισῶν ἐργασιῶν ... τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς μεταβολῆς τῆς αὐτεπαγωγῆς τοῦ κυκλώ... ματος, δὲν θεωροῦμεν ὡς ἀκριβῆ.

Ἐν τῇ ἐκθέσει ἐργασιῶν τινων ἡμῶν ἐπὶ τοῦ φαινομένου τῆς ἀπα... λοιφῆς τῶν φασμάτων, ὅπερ πρῶτοι ἡμεῖς διὰ συστηματικῆς ἐργα... ἐδείξαμεν (1), δίδομεν τὰ πιθανὰ αἴτια αὐτοῦ, καὶ ἐξηγοῦμεν τα... χρόνως τὴν κωνικὴν μορφὴν τῶν γραμμῶν τοῦ ὑδραργύρου.

Πρὸς τούτοις ἐκθέτομεν μεταβολάς τινας τοῦ σχήματος τῶν σπιν... θήρων, αἱ ὁποῖαι ἐξηγοῦσι διαφόρους φασματοσκοπικὰς παρατηρήσεις.

Τέλος παραθέτομεν τὸν πίνακα τῆς παραβολῆς τῶν μέσων τα... τήτων τῶν γραμμῶν, μετὰ τῶν μεταβολῶν αὐτῶν, τῶν προερχομένων ἐκ τῆς μεταβολῆς τῆς αὐτεπαγωγῆς τοῦ κυκλώματος.

Εἰς τὸ ἑπόμενον μέρος παραβάλλομεν τὰ θερμαντικὰ πρὸς τὰ φω... τεινὰ φαινόμενα πρὸς δὲ παραθέτομεν καὶ τὰς μεταβολὰς τῶν φα... σμάτων, τὰς προερχομένας ἐκ τεχνητῆς μεταβολῆς τῶν θερμαντικῶν φαινομένων. Τὸ φαινόμενον τοῦτο εἶναι ὅλως νέον, συνδέεται δὲ ἀναμ... φιβόλως μετὰ τοῦ φαινομένου τῆς ἀπαλοιφῆς τῆς ἐπιδράσεως τῶν πυρήνων ὑπὸ τῶν θερμαντικῶν φαινομένων, ὅπερ ἐδημοσιεύσαμεν ἐσχάτως (2). Καὶ τὰ δύο ταῦτα νέα φαινόμενα παρετηρήθησαν τὸ πρῶτον ὑφ' ἡμῶν.

Τὸ δεύτερον μέρος ἀποτελεῖ τὸ κύριον θέμα τῆς παρούσης πραγ... ματείας. Ἐν αὐτῷ ἐξετάζομεν τὰς συνθήκας, αἵτινες δέον νὰ πληρῶνται, ἵνα τὸ φάσμα τῶν σπινθήρων θεωρῆται προσδιωρισμένον.

(1) *B. Eginitis*, Variations du spectre des étincelles, C. R. de l'Académie de Sciences de Paris. Avril 1902.

(2) *B. Eginitis*, Sur le rôle de la self-induction dans les décharges électriques à travers les gaz. S. R. de l'Académie de Siences. Mai 1902.

Μέρος πρῶτον

I. Γενικά

Οἱ ἠλεκτρικοὶ σπινθῆρες, οἱ παραγόμενοι δι' ἐκκενώσεως ἑνὸς πυκνωτοῦ διὰ μέσου τοῦ ἀέρος ὑπὸ ἀτμοσφαιρικὴν πίεσιν, διαιροῦνται εἰς παλμικούς, συνεχεῖς καὶ διαλείποντας.

Διδόντες καταλλήλους τιμὰς ἀφ' ἑνὸς εἰς τὴν χωρητικότητα τοῦ πυκνωτοῦ καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὴν ἀντίστασιν καὶ τὴν αὐτεπαγωγὴν τοῦ κυκλώματος τῆς ἐκκενώσεως, δυνάμεθα νὰ παραγάγωμεν τὰ τρία ταῦτα εἴδη τῶν σπινθήρων, ὡς ἔδειξεν ὁ Feddersen (1) διὰ τῶν περιφήμων αὐτοῦ πειραμάτων ἐπὶ τῶν ἠλεκτρικῶν σπινθήρων.

Πρῶτος ὁ W. Thomson (2) ἔδειξε θεωρητικῶς τὴν ὕπαρξιν τῶν παλμικῶν ἐκκενώσεων τῶν πυκνωτῶν. Σχεδὸν ταὐτοχρόνως ὁ Kirchhoff (3) ἔδιδε θεωρίαν πολυπλοκωτέραν μέν, ἀλλὰ γενικωτέραν τῆς τοῦ Thomson. Ἡ πρώτη ὅμως ἰδέα τῆς ὑπάρξεως τῶν παλμικῶν ἐκκενώσεων ἐρρίφθη ὑπὸ τοῦ Helmholtz (4).

Εἰς τοὺς οὕτω παραγομένους ἠλεκτρικοὺς σπινθῆρας διακρίνομεν, ἐν γένει, δύο μέρη: τὸν ὁλκὸν καὶ τὴν αἴγλην. Αἱ ἰδιότητες τῶν δύο τούτων μερῶν μεταβάλλονται μετὰ τῶν συνθηκῶν τῆς ἐκκενώσεως.

II. Ὁλκὸς καὶ αἴγλη

Μεταξὺ τῶν δύο τούτων μερῶν τῶν ἠλεκτρικῶν σπινθήρων ὑπάρχουσιν οὐσιώδεις διαφοραί. Ἀπὸ τῶν μέσων περίπου τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, πλεῖσται ἔρευναι (Feddersen, Perrot, Lissajous κ. λ. π.) ἀπέδειξαν ὅτι, ὁ μὲν ὁλκὸς εἶναι σχετικῶς στιγμιαῖος, ἡ δὲ αἴγλη διαρκεῖ ἐπί τινα χρόνον.

Ἐκτὸς τῆς διαφορᾶς ταύτης, σπουδαιοτάτη εἶναι ἡ ὑπὸ τοῦ Fe-

(1) Annalen der Physik und Chimie τόμ. CXIII σελ. 437.
(2) Phil. Mag. σειρὰ IV τόμ. V σελ. 393.
(3) Wiess. Abh.
(4) *Helmholtz*, Die Erhaltung der kraft, σελ. 44. 1847.

ddersen τὸ πρῶτον δειχθεῖσα τῇ βοηθείᾳ στρεφομένου κατόπ.. Κατὰ τὰ πειράματα ταῦτα τοῦ Feddersen (1), ὅταν ἡ γων... ταχύτης τοῦ κατόπτρου αὐξάνῃ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον, οἱ σπινθ... ἀναπτύσσονται εἰς ταινίας ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐπιμήκεις. Ἡ ἀ... τοῦ ἀναπτύγματος τούτου κατέχεται ὑπὸ τοῦ ὁλκοῦ, ὑπὸ μ... φωτεινῆς γραμμῆς. Τὸ ἐπίλοιπον μέρος τοῦ ἀναπτύγματος ὀφείλ... εἰς τὴν αἴγλην. Ἐὰν ἡ γωνιώδης ταχύτης τοῦ κατόπτρου βαίν... ξουσα, τὸ τελευταῖον τοῦτο μέρος τοῦ ἀναπτύγματος ἐπιμηκύνε... ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον, καὶ τέλος, ὑπὸ καταλλήλους συνθήκας, ... λύεται εἰς ἐναλασσόμενα φωτεινὰ λοφία κωνικά.

Ἐκτὸς τούτου ὁ Feddersen παρετήρησεν ὅτι, ὅταν ἡ τιμὴ ... αὐτεπαγωγῆς τοῦ κυκλώματος τῆς ἐκκενώσεως αὐξάνῃ, ἡ ἔντα... τοῦ ὁλκοῦ ἐλαττοῦται. Αἱ φωτογραφίαι τῶν ἠλεκτρικῶν σπινθήρ... αἱ γενόμεναι διά τινας τιμὰς τῆς αὐτεπαγωγῆς, στεροῦνται ἐντε... τοῦ ὁλκοῦ. Ἐν τούτοις ὁ Feddersen καὶ ἐν τῇ περιπτώσει τα... διέκρινε διὰ τοῦ ὀφθαλμοῦ τὸν ὁλκόν, ἀλλὰ λίαν ἀσθενῆ.

Ἐκ τῶν πειραμάτων τούτων τοῦ Feddersen συνάγονται τὰ ἑ... συμπεράσματα:

1) Ὁ ὁλκὸς εἶναι τὸ πρῶτον μέρος τῆς ἐκκενώσεως. ... ἠλεκτρικοὶ παλμοὶ ἕπονται τούτου, ἀποτελοῦντες τὸ κ... ριον συστατικὸν τῆς αἴγλης.

2) Διὰ καταλλήλων τιμῶν τῆς αὐτεπαγωγῆς τοῦ κυκλώ... ματος τῆς ἐκκενώσεως, ὁ ὁλκὸς δύναται νὰ ἐξαλειφθῇ σχεδὸν ἐντελῶς.

Ὀλίγον μετὰ τὰ πειράματα ταῦτα ὁ Seguin ἐδημοσίευεν ἐν σύν... τομον ὑπόμνημα μεγάλης ἀξίας (2). Ὁ Seguin ἐν τῇ ἐργασίᾳ ταύτῃ ἐζήτησε νὰ εὕρῃ τὴν σύστασιν τοῦ φωτὸς τοῦ ὁλκοῦ καὶ τῆς αἴγλης τῇ βοηθείᾳ τῆς φασματικῆς ἀναλύσεως.

Τὸ φάσμα τῶν σπινθήρω..., τῶν παραγομένων δι' ἐκκενώσεως ἐν... πυκνωτοῦ διὰ μέσου τοῦ ἀέρος ὑπὸ ἀτμοσφαιρικὴν πίεσιν, περιέχει ἐν γένει, γραμμὰς τοῦ ἀέρος καὶ τοῦ μετάλλου, ἐξ οὗ οἱ πόλοι σύγκειν... ται. Κατὰ τὰ πειράματα τοῦ Seguin ἡ ἔντασις τῶν γραμμῶν τοῦ ἀέρος αὐξάνει ἢ ἐλαττοῦται μετὰ τῆς ἀποστάσεως τῶν πόλων, δι...

(1) Loc. cit.

(2) Annales de Chimie et de Physique 3ᵉ σειρά, τόμ. 69 σελ. 97. 1863.

ται δὲ νὰ ἐξαλειφθῶσιν ἐντελῶς ὅταν ἡ ἀπόστασις τῶν πόλων στῇ ἱκανῶς μικρά. Εἰς τὴν ἀπόστασιν ταύτην μετὰ τῶν γραμ- τοῦ ἀέρος ἐξαλείφεται καὶ ὁ ὁλκός.

Ἀλλὰ τὸ σπουδαιότερον τῶν συμπερασμάτων τοῦ Seguin εἶναι, τὸ φάσμα τοῦ ἀέρος παράγεται ὑπὸ τοῦ ὁλκοῦ, τὸ δὲ ταλλικὸν φάσμα ἀνήκει εἰς τὴν αἴγλην.

Ἀποδεικνύεται οὕτω διὰ πρώτην φορὰν ἡ διαφορὰ τῆς συστάσεως φωτὸς τῶν δύο μερῶν τοῦ σπινθῆρος.

Ὁ Seguin παρετήρησεν ἐκτὸς τούτων, ὅτι ἐν τῇ περιπτώσει καθ' ὁ εἷς τῶν πόλων εἶναι ἐκ λευκοχρύσου ὁ δὲ ἕτερος ἐξ ὑδραργύρου, φάσμα τῶν σπινθήρων περιέχει μόνον τὰς γραμμὰς τοῦ ὑδραρ- ρου, ὅταν ἡ ἀπόστασις τῶν πόλων λάβῃ κατάλληλον μέγεθος. Ὁ υκόχρυσος ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ μένει ἀδρανὴς φασματοσκο- κῶς.

Ὁ συνδυασμὸς τῶν ἐργασιῶν τοῦ Seguin καὶ τοῦ Feddersen, αρέχει σπουδαίας πληροφορίας ἐπὶ τῶν ἠλεκτρικῶν σπινθήρων. Ἀφ' ὸς τὰ πειράματα τοῦ πρώτου δεικνύουσι τὴν σύστασιν τοῦ φωτὸς ῶν δύο μερῶν τοῦ σπινθῆρος, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὁ Feddersen διὰ τῆς εταβολῆς τῆς τιμῆς τῆς αὐτεπαγωγῆς τοῦ κυκλώματος ἐξασθενεῖ αι σχεδὸν ἐξαλείφει τὸν ὁλκόν, ὅστις παράγει κατὰ τὸν Seguin τὸ ασμα τοῦ ἀέρος. Ἀποδεικνύεται συγχρόνως διὰ τῶν δύο τούτων ργασιῶν, ὅτι οἱ ἠλεκτρικοὶ παλμοί, οἵτινες ἀνήκουσιν εἰς τὴν αἴγλην, ιδουσι τὸ φάσμα τοῦ μετάλλου, ἐξ οὗ σύγκεινται οἱ πόλοι.

Ἐσχάτως οἱ Schuster (1) καὶ Hemsalech ἐπανέλαβον τὰς ἐρεύ- νας ταύτας διὰ μεθόδου ἀκριβεστέρας. Τὰ πειράματα τὰ γενόμενα καὶ διὰ τῆς μεθόδου ταύτης, ἐπηλήθευσαν τὰ ἐξαγόμενα τῶν προ- γενεστέρων ἐρευνητῶν. Διὰ τῆς μελέτης ταύτης ἐδείχθη προσέτι ὅτι αἱ διάφοροι μεταλλικαὶ γραμμαὶ δὲν ἔχουσι τὴν αὐτὴν μέσην ταχύ- τητα κατὰ μῆκος τοῦ σπινθῆρος. Ἡ ταχύτης αὕτη τῶν μεταλλικῶν γραμμῶν μεταβάλλεται καὶ μετὰ τῆς φύσεως τοῦ μετάλλου.

Ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου οἱ Schuster καὶ Hemsalech περιω- ρίσθησαν εἰς πολὺ ὀλίγα πειράματα. Ἡ ἔρευνα ὅμως τοῦ ζητήματος τούτου ὑπόσχεται σπουδαῖα καὶ ποικίλα ἐξαγόμενα.

Μεταβολαὶ τοῦ ὁλκοῦ καὶ τῆς αἴγλης. Ἡ διὰ τῆς αὐξή-

(1) Philosophicals Transactions t. CLXXXXIII σελ. 189, 1899.

σεως τῆς αὐτεπαγωγῆς τοῦ κυκλώματος ἐξαφάνισις τοῦ ὁλκοῦ ε: τοῦ φάσματος τοῦ ἀέρος, ἐπηληθεύθη ὡσαύτως ὑπὸ τοῦ Schust καὶ Hemsalech.

Ὁ Seguin εἶχε κατορθώσει νὰ ἐξαλείψῃ τὸν ὁλκὸν καὶ τὸ φάσ τοῦ ἀέρος διὰ τῆς προσεγγίσεως τῶν πόλων. Μεταξὺ τῶν πρωτευ των αἰτίων τῆς ἀπαλοιφῆς τοῦ ὁλκοῦ εἶναι καὶ ἡ παρουσία μετα λικῶν ἀτμῶν μεταξὺ τῶν πόλων, ὡς ἐδείξαμεν ἄλλοτε (1). Εἰς τοῦτ δὲ ἰδίως τὸ αἴτιον νομίζομεν ὅτι πρέπει νὰ ἀποδοθῇ ἡ ὑπὸ τοῦ Se guin ἀπαλοιφὴ τοῦ ὁλκοῦ.

Οἱ Schuster καὶ Hemsalech ἐκτὸς τῶν μεταβολῶν τοῦ φάσματ τοῦ ἀέρος παρετήρησαν καὶ μεταβολὰς εἰς τὸ φάσμα τοῦ μετάλ λίαν οὐσιώδεις.

Μεταβολὰς τοῦ φάσματος τῶν σπινθήρων συναρτήσει τῆς αὐτεπα γωγῆς τοῦ κυκλώματος ἠρεύνησε πρὸ πολλοῦ καὶ ὁ Thalén (2), εἰσα γαγὼν εἰς τὸ κύκλωμα τῆς ἐκκενώσεως πηνίον αὐτεπαγωγῆς. Ἐσχά των πλεῖσται ἔρευναι ὁμοίας φύσεως ἐγένοντο ὑπὸ τῶν Berndt (3), Hemsalech (4), Schenck (5), Grammont (6) κλπ.

Ἓν τῶν σπουδαιοτέρων ἐξαγομένων τῶν πειραμάτων τούτων εἶναι ὅτι, κατὰ τὸν Schenck, αἱ μεταλλικαὶ γραμμαὶ ὀφείλονται, ἀλλα εἰς σωματίδια ἐν κινήσει, κατὰ μῆκος τῶν σπινθήρων, καὶ ἄλλαι εἰς τὸν ἀτμὸν ὅστις πληροῖ τὸ μεταξὺ τῶν πόλων διάστημα.

Τὰ διάφορα μέταλλα, κατὰ τὰς ἐρεύνας ταύτας, δὲν παρουσιάζουν τὰ αὐτὰ φαινόμενα ὅταν ἡ αὐτεπαγωγὴ τοῦ κυκλώματος βαίνῃ αὐ ξουσα. Τὸ φάσμα μετάλλων τινῶν αὐξάνει κατ' ἔντασιν, ἐνῷ δι' ἄλλα μέταλλα ἐλαττοῦται. Οὕτω τὰ μέταλλα διῃρέθησαν εἰς δύο μέρη. Τὸ πρῶτον μέρος περιλαμβάνει τὰ μέταλλα τῆς ὁμάδος τοῦ σιδή ρου, τῶν ὁποίων τὸ φάσμα βαίνει αὖξον κατ' ἔντασιν. Τὸ δεύτερον μέρος περιλαμβάνει πλεῖστα τῶν ἐπιλοίπων μετάλλων.

Ἡ διαίρεσις ὅμως αὕτη νομίζομεν ὅτι εἶναι ὀλίγον αὐθαίρετος.

(1) *B. Eginitis*, Sur la constitution de la matiére et la spectroscopie, CR de l'Académie des Sciences de Paris. Mai 1902.

(2) Annuaire de l'Université d'Upsal 1866.

(3) *G. Berndt*, Über den einfluss von selbstinduction auf die durch κλπ. 1901.

(4) *G. Hemsalech*, Sur les spectres d'étincelles. 1901.

(5) Astrophysical Journal 1902.

(6) C. R. de l'Académie des Sciences de Paris· 1902.

αξὺ τῶν μετάλλων Fe, Co καὶ Ni καὶ τῶν μετάλλων Pb, Al, Mg κλπ. ἔχομεν τὸ Mn καὶ τὸν Ag. Αὐτὰ τὰ μέχρι τοῦδε ἐξα-ινα δὲν δικαιολογοῦσι τὴν διαίρεσιν τῶν μετάλλων εἰς δύο ὁμάδας. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐρευνῶν του ὁ Hemsalech παρετήρησε σετι, ὅτι αἱ μεταλλικαὶ γραμμαί, αἱ χαρακτηριζόμεναι ὡς γραμμαὶ λῆς θερμοκρασίας, ἐξαλείφονται διὰ τῆς αὐξήσεως τῆς αὐτεπα-γῆς. Ἡ παρατήρησις ὅμως αὕτη δὲν δύναται, νομίζομεν, νὰ θεω-ῇ εἰσέτι ὡς ἀκριβὴς ἢ τοὐλάχιστον δὲν εἶναι γενική. Πράγματι, ἐδείξαμεν ἄλλοτε (1), ἐν τῇ περιπτώσει τοῦ νατρίου, ὅταν ἡ αὐ-αγωγὴ τοῦ κυκλώματος αὐξάνῃ, ἐμφανίζονται ἐνίοτε γραμμαί, ρες, κατὰ τὰ μέχρι τοῦδε πειράματα, ἀνήκουσιν εἰς τὰς γραμμὰς λῆς θερμοκρασίας.

Εἰς πλεῖστα ἄλλα ζητήματα αἱ ἐπὶ τῶν θεμάτων τούτων ἔρευναι συμφωνοῦσι πρὸς ἀλλήλας. Τοῦτο δέον νὰ ἀποδοθῇ εἰς τὴν ἀορι-ίαν τῶν φασμάτων, ἕνεκα τῶν συνθηκῶν, ὑφ' ἃς τὰ πειράματα ταῦτα τελέσθησαν. Ὁ Hemsalech κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐργασιῶν του ρετήρησεν, ὅτι τὰ φάσματα δὲν ἦσαν πάντοτε τὰ αὐτά, ἀλλὰ μετε-λλοντο, ἂν καὶ ἡ τιμὴ τῆς αὐτεπαγωγῆς τοῦ κυκλώματος ἦτο ἡ τή, ὡς καὶ αἱ λοιπαὶ συνθῆκαι τῆς ἐκκενώσεως. Ὡς αἰτίαν τούτου ρει τὴν μεταβολὴν τῆς περιόδου τῶν διακοπῶν τοῦ πρωτεύοντος ύματος τοῦ ἐπαγωγικοῦ πηνίου, διὰ τοῦ ὁποίου εἰργάζετο. Κατω-ρω θὰ ἴδωμεν τὰ πρωτεύοντα αἴτια τῆς ἀοριστίας τῶν φασμάτων ύτων.

Ἐν τῇ περιπτώσει, καθ' ἣν τὰ μέταλλα δὲν εἶναι χημικῶς καθαρά, Hemsalech παρετήρησεν, ὅτι γραμμαί τινες τῶν ἐν προσμίξει εὑρι-κομένων ξένων μετάλλων, ἐμφανίζονται μετ' ἐντάσεως πολὺ διαφό-ου ἐκείνης, ἣν θὰ εἶχον ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας, ἐὰν ἦσαν μόνα (2).

Τοιαῦται μεταβολαὶ ἔχουσι πολλάκις παρατηρηθῇ εἰς ἄλλας ἀρ-αιοτέρας ἐρεύνας, εἴτε διὰ τῶν ἠλεκτρικῶν σπινθήρων, εἴτε διὰ τοῦ λεκτρικοῦ τόξου, ἀπεδίδοντο δὲ πολλάκις εἰς χημικὰς ἀντιδράσεις.

Τὸ ζήτημα ὅμως τοῦτο κέκτηται σπουδαιοτάτην σημασίαν. Πρῶ-

(1) *B. Eginitis*, Variations du spectre des étincelles, C. R. de l'Académie les Sciences de Paris. Ἀπρίλιος. 1902.

(2) Journal de Physique. 1899.

τοι ἡμεῖς ἐδείξαμεν (1), ὅτι διὰ τῆς μεταβολῆς τῆς αὐτεπαγωγῆς κυκλώματος, δυνάμεθα νὰ ἐξαλείψωμεν ἐντελῶς τὸ φάσμα ἑνὸς μετάλλων, τῶν περιεχομένων ἔν τινι μίγματι. Τὸ οὕτω παραγόμ φάσμα δύναται μάλιστα νὰ περιέχῃ τὰς γραμμὰς μετάλλου εὑρισ μένου εἰς ἐλαχίστας ποσότητας ἐν τῷ μίγματι, ἐνῷ αἱ γραμμαὶ πρωτεύοντος μετάλλου δὲν ἐμφανίζονται.

Κύρια αἴτια τοῦ φαινομένου τούτου εἶναι, κατὰ πᾶσαν πιθανότ (καὶ συμφώνως πρὸς πολλὰ ἐξαγόμενα) ἀφ' ἑνός, ὅτι οἱ μεταλλ ἀτμοὶ προσφέρονται διαφόρως εἰς τὴν δι' αὐτῶν δίοδον τοῦ ἠλεκτ σμοῦ, καὶ ἀφ' ἑτέρου, ὅτι τὸ δυναμικὸν ἐκρήξεως τῶν σπινθήρων διάφορον διὰ τὰ διάφορα μέταλλα. Εἰς τὰ αἴτια ταῦτα δέον νὰ πρ τεθῇ ἡ διαφορὰ τοῦ σημείου ἐξαερώσεως τῶν διαφόρων μετάλλων. αἴτια ὅμως ταῦτα δὲν εἶναι τὰ μόνα. Φαίνεται, ὅτι καὶ ἄλλαι αἰτ συντρέχουσι πρὸς παραγωγὴν τοῦ φαινομένου τούτου.

Διά τινα μίγματα μετάλλων δύναταί τις νὰ εἴπῃ, ὅτι τὸ φάσ ἐκείνου ἐκ τῶν μετάλλων ἐπικρατεῖ, ὅπερ ἐξαεροῦται εὐκολώτερον. Ἐ τούτοις ἐκ τῶν νεωτέρων ἡμῶν πειραμάτων συνάγεται, ὅτι ὁ καν οὗτος δὲν εἶναι γενικός.

Ἡ διαφορὰ τῆς θερμοκρασίας ἐξαερώσεως εἶναι, νομίζομεν, ἡ αἰτ ἕνεκα τῆς ὁποίας τὸ φάσμα τοῦ λευκοχρύσου ἐξαλείφεται ἐν τῇ περ πτώσει, καθ' ἣν ὁ εἷς τῶν πόλων εἶναι ἐκ λευκοχρύσου ὁ δὲ ἕτερ ἐξ ὑδραργύρου. Τὸ πείραμα τοῦτο ἐξετελέσθη ὑπὸ τοῦ Seguin κα πολλῶν ἄλλων. Ὁμοία ὅμως ἀπαλοιφὴ ἐπιτυγχάνεται, ὡς ἐδείξαμεν, ἀντικαθισταμένου τοῦ λευκοχρύσου δι' ἄλλων μετάλλων, ἀρκεῖ νὰ δοθῇ τιμὴ κατάλληλος εἰς τὴν αὐτεπαγωγὴν τοῦ κυκλώματος.

Ἡ κωνικὴ μορφὴ τῶν γραμμῶν τοῦ ὑδραργύρου, ἡ παρατηρουμέν πολλάκις εἰς τας περιπτώσεις ταύτας, εἶναι, νομίζομεν, συνέπεια τῆς μορφῆς τῆς αἴγλης τῶν σπινθήρων.

Ὅταν οἱ πόλοι εἶναι μίγματα διαφόρων μετάλλων, ἐξ ἑκάστο τῶν συνυπαρχόντων τούτων μετάλλων καταναλίσκεται διάφορος πο-σότης. Εἶναι δυνατὸν μάλιστα νὰ καταναλίσκηται ἓν μόνον ἐκ τῶν μετάλλων τούτων, ἀρκεῖ νὰ δοθῇ κατάλληλος τιμὴ εἰς τὴν αὐτεπα-

(1) *B. Eginitis*, Sur la constitution de la matière et la spectroscopie. C. R. de l'Académie des Sciences de Paris. Μάϊος 1902.

...ν τοῦ κυκλώματος καὶ τὰς λοιπὰς συνθήκας τῆς ἐκκενώσεως. ...πίλοιπα μέταλλα μένουσιν οὕτω σχεδὸν ἀναλλοίωτα. Ἡ μέθο... αὕτη εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὴν διὰ χημικῆς ἀντιδράσεως καταδύ... ἑνὸς τῶν σωμάτων, τῶν εὑρισκομένων ἔν τινι διαλύσει.

...ιὰ τῶν ἐρευνῶν τούτων ἐφθάσαμεν εἰς τὸ σπουδαῖον συμπέρασμα ...: **ἡ χρῆσις τῆς αὐτεπαγωγῆς ἀποτελεῖ μέθοδον ἐρεύ... τῆς ἁπλότητος τῶν μετάλλων.** Προσέτι διὰ τῆς μεθόδου ...της εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποχωρισθῶσι δύο συνυπάρχοντα μέταλλα, ...ᾶλλον νὰ μεταβληθῇ ἡ ἀναλογία, καθ' ἣν συνυπάρχουσιν ἐν τῷ ...ματι. Μακρὰ καὶ κοπιώδης ἐργασία θὰ ἀπαιτηθῇ πολλάκις πρὸς ...ῦτο.

Ἡ μεταβολὴ τῆς αὐτεπαγωγῆς παρουσιάζει καὶ ἕτερον σπουδαῖον ...ινόμενον. Ὡς γνωστόν, αἱ γραμμαὶ τῶν φασμάτων τῶν ἠλεκτρι...ν σπινθήρων διαγράφονται ἐπὶ φάσματος συνεχοῦς. Ἡ ἔντασις ...ῦ συνεχοῦς τούτου φάσματος, ὡς ἐδείξαμεν, μεταβάλλεται, παρου...άζουσα μέγιστα καὶ ἐλάχιστα, ὅταν ἡ αὐτεπαγωγὴ τοῦ κυκλώμα...ς μεταβάλληται· δύναται δὲ πολλάκις νὰ ἐξαλειφθῇ τελείως διὰ ...ταλλήλων τιμῶν τῆς αὐτεπαγωγῆς καὶ τῶν λοιπῶν συνθηκῶν τῆς ...κενώσεως (1). Ἓν τῶν αἰτίων τῆς παραγωγῆς τοῦ συνεχοῦς τού...ου φάσματος φαίνεται ὅτι εἶναι τὰ σωμάτια, τὰ ἀποσπώμενα ἐκ ...ῶν πόλων καὶ κινούμενα μεταξὺ αὐτῶν. Ἐν τούτοις ἡ αἰτία αὕτη ...ν φαίνεται νὰ εἶναι ἡ μόνη. Τοὐναντίον, φαινόμενά τινα ἀντίκεινται ...ς τὴν διὰ ταύτης ἐξήγησιν τῶν συνεχῶν φασμάτων.

Μία τῶν μεταβολῶν τῶν σπινθήρων, τῶν προερχομένων ἐκ τῆς ...ταβολῆς τῆς τιμῆς τῆς αὐτεπαγωγῆς, εἶναι καὶ ἡ τοῦ σχήματος ...τῶν. Ἡ αὔξησις τῆς αὐτεπαγωγῆς καθιστᾷ τὸ σχῆμα τῶν σπιν...ρων κανονικώτερον. Τὸ σχῆμα ὅμως τῶν σπινθήρων ἐξαρτᾶται ...αὶ ἐκ πλείστων ἄλλων αἰτίων, μεταξὺ τῶν ὁποίων τὰ τὴν μείζονα ...ίδρασιν ἔχοντα εἶναι ἡ ἀπόστασις τῶν πόλων καὶ αἱ διαστάσεις ...τῶν.

Διὰ καταλλήλων συνθηκῶν τῆς ἐκκενώσεως ἠδυνήθημεν νὰ παρα...άγωμεν σπινθῆρας τελείως γραμμικούς. Πρὸς τοῦτο ἀνάγκη οἱ πόλοι

(1) *B. Eginitis*, Sur le spectre continu des étincelles électriques, C. R. de l'Académie des Sciences de Paris, Μάϊος 1902.

νὰ ἔχωσι διάμετρον κατάλληλον, καὶ νὰ σύγκεινται ἐξ ὡρισμέν
μετάλλων.

Ἐὰν διατηρηθῇ ἡ τιμὴ τῆς αὐτεπαγωγῆς σταθερὰ καὶ μεταβλ
ἡ ἀπόστασις τῶν πόλων, τὸ σχῆμα τῶν σπινθήρων μεταβάλλεται
τείνει συνήθως νὰ λάβῃ τὸ σχῆμα δύο κώνων ἀνεστραμμένων. Τ
φαινόμενα εἶναι τὰ αὐτά, ὡς ἐὰν δύο κωνοειδῆ, ἔχοντα ὡς βάσεις τ
δύο πόλους καὶ συμπίπτοντα ἐν ἀρχῇ, ἀποχωρίζωνται ἀλλήλων δι
τῆς ἀπομακρύνσεως τῶν πόλων. Διά τινας τιμὰς τῶν συνθηκῶν τ
ἐκκενώσεως οἱ σπινθῆρες ἔχουσι τὴν μορφὴν κώνου, ὡς ἐὰν ὁ ἕτερ
κῶνος ἔχῃ ἐξαλειφθῇ ἐντελῶς.

Οἱ μετασχηματισμοὶ οὗτοι τῶν σπινθήρων ἐξηγοῦσι πλείστας πα
τηρήσεις φασματοσκοπικάς.

Τέλος θὰ ἀναφέρωμεν μίαν σχέσιν, ἥτις φαίνεται ὑπάρχουσα μεταξ
τῆς μέσης ταχύτητος τῶν γραμμῶν ἑνὸς μετάλλου καὶ τῶν μεταβο-
λῶν τῆς ἐντάσεως τῶν γραμμῶν τούτων, συναρτήσει τῆς αὐτεπαγω-
γῆς τοῦ κυκλώματος.

Ἐὰν παραβάλῃ τις τὰ φάσματα τῶν μετάλλων, τὰ παραχθέντα
διὰ πολὺ μεγάλων τιμῶν τῆς αὐτεπαγωγῆς τοῦ κυκλώματος, πρὸς τὸν
πίνακα τῶν μέσων ταχυτήτων τῶν γραμμῶν τῶν φασμάτων τῶν
αὐτῶν μετάλλων, τὸν δοθέντα ὑπὸ τῶν Schuster καὶ Hemsalech,
παρατηρεῖ ὅτι αἱ γραμμαὶ αἱ ἔχουσαι τὴν αὐτὴν μέσην ταχύτητα
ἔχουσιν ὑποστῇ μεταβολὴν τοῦ αὐτοῦ εἴδους ἐκ τῆς μεταβολῆς τῆς
αὐτεπαγωγῆς τοῦ κυκλώματος (1).

Ὁ ἑπόμενος πίναξ περιέχει τὰ στοιχεῖα τῆς παραβολῆς ταύτης.

(1) Ἡ μεταβολὴ τῆς αὐτεπαγωγῆς προκαλεῖ, ὡς παρετηρήσαμεν, σπουδαίας μετα-
βολὰς καὶ εἰς τὸ φάσμα τῶν ὑπὸ πίεσιν σπινθήρων. Ἡ χρῆσις τῆς αὐτεπαγωγῆς ἐν
τῇ περιπτώσει ταύτῃ καθίσταται λίαν χρήσιμος ἐν τῇ σπουδῇ διαφόρων ζητημάτων.
Τὰ πειράματα ἡμῶν ἐπὶ τῶν ὑπὸ πίεσιν σπινθήρων δὲν ἔχουσιν εἰσέτι περατωθῆ.

ιταλλον	Μῆκος κύματος	Μέση ταχύτης	Ἔντασις εἰς τοὺς συν. σπινθ.	Ἔντασις μετὰ τὴν αὔξ. τῆς αὐτεπαγωγῆς
Zn (1)	4925	415	20	λίαν βραχεῖαι
	4912		15	
	4811	545	20 ν.	10
	4722		20	15
Cd	5379	435	20 ν.	ἐξηλείφθησαν
	5339		12 ν.	
	5086	559	15	10
	4800		20	12
	4416		15	1 βραχεῖα
	3613		10 ν.	8
Bi	5209	1420	20	ἐξηλείφθησαν
	4561		20 ν. 6.	
	3696		15. ν. ν. 6.	
	4302	533	20 ν.	ἐξηλείφθησαν
	4260		50 ν.	
Al	4478	1890	20 ν. ν.	ἐξηλείφθησαν
	3613		5 ν. ν.	
	3602		6 ν.	
	4512		;	
	4446		;	
	3585		;	

Δυστυχῶς τὰ μέχρι τοῦδε πειράματα εἶναι λίαν περιωρισμένα καὶ ιν ἐπιτρέπουσι νὰ ἴδωμεν ἐὰν ἡ σχέσις αὕτη εἶναι γενική.

III. Θερμαντικὰ φαινόμενα τῶν ἐκκενώσεων

Ἡ μεταβολὴ τῆς αὐτεπαγωγῆς τοῦ κυκλώματος μεταβάλλει τὰ ερμαντικὰ φαινόμενα τῶν πόλων. Ἡ θερμοκρασία τῶν πόλων, ὡς δείξαμεν (2), παρουσιάζει μέγιστα καὶ ἐλάχιστα, ὧν ἡ διαφορὰ εἶναι μεγίστη.

Ἡ θερμοκρασία τῶν πόλων ἐξαρτᾶται ἐκ πολλῶν αἰτίων. Πᾶσα

(1) Εἰς τὸν πίνακα τοῦτον ν = νεφελώδης, β = βραχεῖα, ν. ν. = λίαν νεφελώδης.

(2) *B. Eginitis*, Sur le rôle de la self-induction dans les décharges électriques à travers les gaz. C. R. de l'Académie des Sciences. Μάϊος 1902.

μεταβολὴ τῆς ἀποστάσεως τῶν πόλων, τῆς μορφῆς καὶ τῶν διαστάσεων αὐτῶν, τῆς ἀντιστάσεως τοῦ κυκλώματος, τῆς χωρητικότητος τῶν πυκνωτῶν κ.λ.π. προκαλεῖ μεταβολὰς τῆς θερμοκρασίας τῶν πόλων.

Ἡ θερμοκρασία τῶν δύο πόλων σπανίως εἶναι ἡ αὐτή. Πολλάκις αἱ θερμοκρασίαι τῶν δύο πόλων μεταβάλλονται ἀντιστρόφως. Ὁ πόλος ὁ θερμότερος ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς φύσεως τοῦ μετάλλου καὶ ἐκ πλείστων ἄλλων αἰτίων.

Ἡ θερμοκρασία τῶν πόλων, ἕνεκα τῆς μεγάλης αὐτῆς εὐαισθησίας εἰς τὰς μεταβολὰς τῆς αὐτεπαγωγῆς τοῦ κυκλώματος, καθίσταται λίαν χρήσιμος εἰς τὴν σπουδὴν πολλῶν φαινομένων.

Πλεῖστα φαινόμενα, παρατηρηθέντα κατὰ τὴν μελέτην τῆς ἐπιδράσεως τῆς αὐτεπαγωγῆς τοῦ κυκλώματος ἐπὶ τῶν σπινθήρων, ἤγαγον ἡμᾶς εἰς τὴν παραβολὴν τῶν μεταβολῶν τῆς θερμοκρασίας τῶν πόλων πρὸς τὰς μεταβολὰς τῶν φωτεινῶν φαινομένων τῶν ἐκκενώσεων. Ἐκ τῆς παραβολῆς ταύτης συνάγεται, ὅτι ἡ θερμοκρασία τῶν πόλων καὶ ἡ ἔντασις τῶν φωτεινῶν φαινομένων μεταβάλλονται, ἐν γένει, ἀντιστρόφως. Ὅταν ἡ θερμοκρασία τῶν πόλων αὐξάνῃ ἡ ἔντασις τῶν φωτεινῶν φαινομένων ἐλαττοῦται. Εἰς τὸ μέγιστον τῆς θερμοκρασίας τῶν πόλων ἀντιστοιχεῖ τὸ ἐλάχιστον τῶν φωτεινῶν φαινομένων (1).

Ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ ἐξαιρετικαί τινες περιπτώσεις, καθ' ἃς συμβαίνει τὸ ἐναντίον.

Ὁδηγούμενοι ἐκ τῶν πειραμάτων τούτων ἐζητήσαμεν νὰ ἴδωμεν ποίαν ἐπίδρασιν ἔχει ἡ τεχνητὴ μεταβολὴ τῆς θερμοκρασίας τῶν πόλων ἐπὶ τῶν φωτεινῶν φαινομένων τῶν ἐκκενώσεων. Κατὰ τὰ πειράματα, τὰ γενόμενα διά τινων μετάλλων, ἡ ἔντασις τῶν φωτεινῶν φαινομένων αὐξάνει, ὅταν ἡ θερμοκρασία τῶν πόλων ἐλαττοῦται. Διὰ ψύξεως τῶν πόλων μέχρι —40° περίπου, τὸ φάσμα τῶν σπινθήρων ηὔξησε κατ' ἔντασιν. Ἡ αὔξησις ὅμως αὕτη τῆς ἐντάσεως τοῦ φάσματος, δὲν εἶναι εὐαίσθητος εἰς τὴν ψῦξιν τῶν πόλων (2).

(1) Τὰς λεπτομερείας τῆς ἐργασίας ταύτης ἐκθέτομεν ἐν ἰδιαιτέρῳ ὑπομνήματι προσεχῶς δημοσιευομένῳ.

(2) Ἐπὶ τοῦ νέου τούτου φαινομένου ἐπιφυλασσόμεθα νὰ ἐπανέλθωμεν ἀλλαχοῦ διὰ μακρῶν. Σημειοῦμεν μόνον ἐνταῦθα, ὅτι τὸ φαινόμενον τοῦτο συνδέεται ἴσως μετὰ τῶν

ῶν θὰ ζητήσωμεν νὰ ἴδωμεν ὑπὸ τίνας συνθήκας, συμφώνως πρὸς μέχρι τοῦδε ἐρεύνας, τὰ φάσματα τῶν ἠλεκτρικῶν σπινθήρων δύναι νὰ θεωρηθῶσι προσδιωρισμένα.

Μέρος δεύτερον

I. Συνθῆκαι προσδιορισμοῦ τῶν φασμάτων

Αἱ μέχρι τοῦδε γενόμεναι ἐργασίαι ἐπὶ τῶν ἠλεκτρικῶν σπινθήρων τῆς φασματικῆς ἀναλύσεως ὑποδεικνύουσι πλείστας συνθήκας, αἵς δέον νὰ πληρῶνται, ἵνα τὸ φάσμα τῶν ἠλεκτρικῶν σπινθήρων ρηθῇ προσδιωρισμένον.

Πολλάκις κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς παρατηρήσεως ἑνὸς τοιούτου ματος, παρατηροῦνται οὐσιώδεις μεταβολαὶ αὐτοῦ. Γραμμαί τινες λείφονται, καθ' ὃν χρόνον νέαι γραμμαὶ ἐμφανίζονται, ἢ πολλαὶ ὑπαρχουσῶν αὐξάνουσιν ἢ ἐλαττοῦνται κατ' ἔντασιν. Ὡσαύτως ρατηρεῖται πολλάκις, ὅτι γραμμαί τινες ἀναστρέφονται. Ἡ διὰ τοῦ θαλμοῦ παρατήρησις πλεονεκτεῖ κατὰ τοῦτο τῆς διὰ τῶν φωτογραφιῶν παρατηρήσεως τῶν φασμάτων. Ἐν τῇ φωτογραφίᾳ δὲν εἶναι νατὴ ἡ ἐξακρίβωσις τῶν μεταμορφώσεων τῶν φασμάτων, αἵτινες βαίνουσι κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐκθέσεως.

Αἱ μεταβολαὶ τῶν φασμάτων, περὶ ὧν ἐγράψαμεν ἀνωτέρω, δεικνύουσιν, ὅτι ὁ προσδιορισμὸς τῆς ἐντάσεως μιᾶς γραμμῆς καθίσταται εἰδὸν ἀδύνατος ὑπὸ τὰς συνήθεις συνθήκας, τὸ δὲ φάσμα δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ σταθερόν. Ποῖαι λοιπὸν τῶν συνθηκῶν μεταβάλλονται προκαλοῦσαι τὴν ἀοριστίαν τῶν φασμάτων;

Πλεῖστα εἶναι τὰ αἴτια τῶν μεταβολῶν τῶν φασμάτων. Πᾶσα μεταβολὴ τῆς περιόδου τῶν διακοπῶν τοῦ πρωτεύοντος ρεύματος ῶν ἐπαγωγικῶν πηνίων, τῶν διαστάσεων καὶ τῆς μορφῆς τῶν πόλων, τῆς ἀποστάσεως αὐτῶν, τῆς ἀντιστάσεως αὐτεπαγωγῆς καὶ χωρητικότητος τοῦ κυκλώματος τῆς ἐκκενώσεως, τῆς θερμοκρασίας ῶν πόλων, τῆς φύσεως τοῦ μέσου κλπ. προκαλεῖ μεταβολὰς τοῦ φάσματος τῶν σπινθήρων. Αἱ μεταβολαὶ ὅμως τοῦ φάσματος δὲν εἶναι

μεταβολῶν τοῦ δυναμικοῦ ἐκρήξεως, τῶν προερχομένων ἐκ μεταβολῶν τῆς θερμοκρασίας ῶν πόλων.

εὐαίσθητοι διὰ πάντα τὰ αἴτια ταῦτα. Θὰ προβῶμεν νῦν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν πρωτευόντων ἐκ τῶν αἰτίων τούτων.

Σχῆμα καὶ διαστάσεις τῶν πόλων. Ἡ ἐπίδρασις τοῦ σχήματος καὶ τῶν διαστάσεων τῶν πόλων ἐπὶ τῶν φασμάτων τῶν σπινθήρων εἶναι μεγάλη. Ἡ μεταβολὴ τῶν διαστάσεων τῶν πόλων δύναται νὰ προκαλέσῃ τὴν ἐξαφάνισιν πλείστων γραμμῶν, ἢ τὴν ἐμφάνισιν ἄλλων, ἢ καὶ ἄλλας πολλὰς σπουδαίας ἀλλοιώσεις τοῦ φάσματος νὰ ἐπιφέρῃ. Οὕτω παρετηρήσαμεν, ὅτι πόλοι ὑπὸ μορφὴν λεπτῶν συρμάτων δύνανται νὰ ἐξαλείψωσιν ἐντελῶς πλείστας τῶν μεταλλικῶν γραμμῶν. Τοὐναντίον δέ, πόλοι ὀγκώδεις δίδουσιν, ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας, φάσμα μετὰ γραμμῶν μεγάλης σχετικῶς ἐντάσεως. Παρατηρήσεις ὁμοίας φύσεως ἐγένοντο πρὸ πολλοῦ. Οὕτω παρετηρήθη ὅτι, ἵνα οἱ διὰ πόλων ἐκ νικελίου σπινθῆρες εἶναι σχετικῶς φωτεινοί, ἀνάγκη οἱ πόλοι οὗτοι νὰ εἶναι ὀγκώδεις. Τὸ τοιοῦτον ὅμως δὲν παρατηρεῖται μόνον εἰς τὸ νικέλιον, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλα μέταλλα. Μεταξὺ τῶν διαφόρων μετάλλων, ἅτινα ἐξητάσαμεν, ὁ λευκόχρυσος καὶ ὁ σίδηρος εἶναι ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων τὸ φάσμα εἶναι ἐξόχως εὐαίσθητον εἰς τὰς μεταβολὰς τῶν διαστάσεων τῶν πόλων.

Τὸ κύριον αἴτιον τῆς ἐπιδράσεως τῶν διαστάσεων τῶν πόλων ἐπὶ τοῦ φάσματος τῶν σπινθήρων εἶναι, νομίζομεν, ὅτι ἡ θερμοκρασία τῶν πόλων μεταβάλλεται μετὰ τῶν διαστάσεων αὐτῶν. Πόλοι ἐκ λεπτῶν συρμάτων μετάλλων τινων λευκοπυροῦνται διὰ τιμὰς καταλλήλους τῆς αὐτεπαγωγῆς. Ἡ αὔξησις αὕτη τῶν θερμαντικῶν φαινομένων συνοδεύεται ὑπὸ ἐλαττώσεως τῆς ἐντάσεως τῶν φωτεινῶν. Ἡ θερμοκρασία τῶν πόλων ὑπερβαίνει τὴν κρίσιμον θερμοκρασίαν τῶν πόλων, τὰ δὲ θερμαντικὰ φαινόμενα, ἀποτόμως πολλάκις, ἀναφαίνονται ἰσχυρότατα.

Εἶναι ἄρα ἀπαραίτητον οἱ πόλοι νὰ ἔχωσι διαστάσεις καὶ σχῆμα ἐντελῶς ὡρισμένον, ἵνα τὸ φάσμα τῶν σπινθήρων θεωρηθῇ προσδιωρισμένον ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην.

Ἀπόστασις τῶν πόλων. Εἶναι γνωστὸν πρὸ πολλοῦ, ὅτι ἡ μεταβολὴ τῆς ἀποστάσεως τῶν πόλων μεταβάλλει τὸ φάσμα τῶν σπινθήρων. Ἡ εὐαισθησία τῶν μεταβολῶν τούτων ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν λοιπῶν συνθηκῶν τῆς ἐκκενώσεως.

Παρετηρήσαμεν ἐσχάτως ὅτι πολλάκις τὸ φάσμα τῶν σπινθήρων.

μεταβληθὲν διὰ τῆς μεταβολῆς τῆς ἀποστάσεως τῶν πόλων, δύναται νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν προτέραν κατάστασιν διὰ τῆς αὐξήσεως αὐτεπαγωγῆς τοῦ κυκλώματος. Ἐν γένει, ὅταν ἡ ἀπόστασις πόλων μεταβάλληται, δέον πολλάκις νὰ μεταβληθῇ ἡ αὐτεπαγωγὴ τοῦ κυκλώματος, ἵνα τὸ φάσμα μείνῃ σταθερόν.

Ἐν τῶν σπουδαιοτέρων αἰτίων τῆς μεταβολῆς τοῦ φάσματος τῶν σπινθήρων διὰ τῆς μεταβολῆς τῆς ἀποστάσεως τῶν πόλων, εἶναι αἱ μεταμορφώσεις τῆς αἴγλης. Ἡ μεταβολὴ τῶν διαφόρων συνθηκῶν τῆς ἐκκενώσεως μεταβάλλει τὴν μορφὴν τῆς αἴγλης. Οὕτω ἡ αἴγλη δύναται νὰ ἀναλυθῇ πολλάκις εἰς δύο κώνους, ἔχοντας ὡς βάσεις τοὺς δύο πόλους. Μεταβάλλοντες καταλλήλως τὰς συνθήκας τῆς ἐκκενώσεως δυνάμεθα εἴτε νὰ ἐξαλείψωμεν τὸν ἕνα τῶν κώνων τούτων, εἴτε νὰ ἐλαττώσωμεν τὸ ὕψος των περιορίζοντες αὐτοὺς ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον περὶ τοὺς πόλους, εἴτε καὶ νὰ μεταβάλωμεν τὸ κοινὸν μέρος τῶν δύο κώνων. Τὸ τελευταῖον τοῦτο δυνάμεθα νὰ ἐπιτύχωμεν διὰ τῆς μεταβολῆς, π. χ. τῆς ἀποστάσεως τῶν πόλων.

Διὰ τῶν μεταβολῶν τούτων ἐξηγοῦμεν πολλὰς διαφορὰς τῶν φασμάτων τῶν διαφόρων μερῶν τῶν σπινθήρων. Οὕτω τὸ μεταλλικὸν φάσμα εἶναι ἐνίοτε ἐντατικώτερον πλησίον τῶν πόλων ἢ εἰς τὸ μέσον· ἄλλοτε δὲ συμβαίνει τὸ ἐναντίον.

Διὰ τῆς μεταβολῆς τῆς ἀποστάσεως τῶν πόλων παρετηρήθησαν πρὸ πολλοῦ μεταβολαὶ τοῦ φάσματος τῶν σπινθήρων. Οὕτω διὰ τῆς ἐλαττώσεως τῆς ἀποστάσεως ταύτης πολλαὶ τῶν γραμμῶν ἀνεφάνησαν μετὰ μεγίστης ἐντάσεως, ἐνῷ ἄλλαι ἐξηλείφθησαν.

Αὐτεπαγωγὴ τοῦ κυκλώματος. Ὡς εἴπομεν καὶ ἐν ἀρχῇ, ἡ μεταβολὴ τῆς αὐτεπαγωγῆς τοῦ κυκλώματος μεταβάλλει τὸ φάσμα τῶν σπινθήρων. Ἡ τιμὴ ἄρα τῆς αὐτεπαγωγῆς δέον νὰ εἶναι ἐντελῶς ὡρισμένη.

Εἶναι ἀπαραίτητον εἰς τὰς φασματοσκοπικὰς ἐργασίας, αἵτινες ἐκτελοῦνται τῇ βοηθείᾳ πηνίων αὐτεπαγωγῆς, ὅπως τὰ πηνία ταῦτα στερῶνται μεταλλικῶν πυρήνων. Κατὰ τὰ ἐσχάτως τελεσθέντα πειράματα, οἱ μεταλλικοὶ πυρῆνες καταστρέφουσιν ἐντελῶς τὸ ἀποτέλεσμα τῆς αὐτεπαγωγῆς. Αἰτία τούτου εἶναι, ἐν γένει, ἡ ἀνάπτυξις ἐπὶ τῶν πυρήνων τούτων ρευμάτων τοῦ Foucault.

Ἐνταῦθα θὰ προσθέσωμεν, ὅτι ὀλίγον μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ

Hemsalech, ὁ Hasselberg ἐδημοσίευσεν, ὅτι ἡ μέθοδος, ἣν μετεχειρίσθη ὁ Hemsalech ἦτο πρὸ πολλοῦ γνωστή, καθόσον ὁ Thalén πρὸ πολλοῦ εἶχε παρατηρήσει τὸ φάσμα τῶν σπινθήρων, εἰσάγων πηνίον αὐτεπαγωγῆς εἰς τὸ κύκλωμα τῆς ἐκκενώσεως.

Ὁ Hemsalech, ὅστις διετείνετο ὅτι αὐτὸς καὶ ὁ Schuster ἦσαν οἱ πρῶτοι, οἵτινες εἰσήγαγον τὴν μέθοδον ταύτην, προέβη εἰς διάφορα πειράματα ἵνα καταδείξῃ, ὅτι ἡ παρουσία τοῦ πυρῆνος εἰς τὸ πηνίον τοῦ Thalén καταστρέφει τὸ ἀποτέλεσμα τῆς αὐξήσεως τῆς αὐτεπαγωγῆς τοῦ κυκλώματος. Τὰ πειράματα ταῦτα δύνανται νὰ διαιρεθῶσιν εἰς δύο μέρη. Τὸ πρῶτον μέρος περιλαμβάνει τὰ πειράματα τὰ γενόμενα δι' ἑνὸς ἢ ὀλίγων μόνον σπινθήρων, οἵτινες ἐφωτογραφοῦντο ἄνευ φασματικῆς ἀναλύσεως. Τὸ δὲ δεύτερον μέρος περιλαμβάνει ἀριθμὸν πειραμάτων λίαν μικρόν, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν δημοσιεύσεων, ἐπὶ πολλαπλῶν σπινθήρων. Τοῦ φάσματος τῶν σπινθήρων τούτων ἐγένετο μία φωτογραφία διὰ πηνίου αὐτεπαγωγῆς ἄνευ πυρῆνος μεταλλικοῦ καὶ κατόπιν ἑτέρα ἀφοῦ εἰσήγετο εἰς τὸ αὐτὸ πηνίον μεταλλικὸς πυρήν.

Ἀλλ' ἐν τῇ πρώτῃ σειρᾷ τῶν πειραμάτων τούτων ἀνάγκη νὰ παρατηρηθῇ, ὅτι αἱ ἔρευναι ἐγένοντο ἐπὶ ἑνὸς ἢ ὀλίγων σπινθήρων. Ἡ παραβολὴ τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν ἐρευνῶν τούτων μετὰ τῶν φασματοσκοπικῶν ἐρευνῶν καθίσταται ὅλως ἀδύνατος. Εἰς τὰς φασματοσκοπικὰς ἐργασίας τὸ φάσμα ἑνὸς μόνου σπινθῆρος εἶναι συνήθως πολὺ διάφορον τοῦ φάσματος ἀλλεπαλλήλων σπινθήρων, ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας τῆς ἐκκενώσεως. Ἐν τῇ περιπτώσει τῶν ἀλλεπαλλήλων σπινθήρων ἕκαστος ἐξ αὐτῶν παράγεται ὑπὸ συνθήκας, ἀλλοιωθείσας ὑπὸ τῶν προηγουμένων του, καὶ αἱ ὁποῖαι εἶναι συνήθως πολὺ διάφοροι ἐκείνων, ὑφ' ἃς παρήχθη ὁ πρῶτος σπινθήρ. Ὡς σπουδαίας μεταβολὰς συνθηκῶν θὰ ἀναφέρωμεν τὰς μεταβολὰς τοῦ μέσου καὶ τῆς θερμοκρασίας τῶν πόλων.

Ἵνα καταδείξωμεν τὴν διαφορὰν μεταξὺ τῶν φασμάτων ἑνὸς σπινθῆρος καὶ ἀλλεπαλλήλων σπινθήρων, ἐξετελέσαμεν μακρὰν σειρὰν πειραμάτων, ἐξ ὧν προκύπτει, ὅτι εἰς πολλὰς περιπτώσεις ἡ διαφορὰ αὕτη γίνεται μεγάλη. Οὕτω ἐὰν οἱ πόλοι εἶναι ἐκ σύρματος σιδήρου ἢ νικελίου μικρᾶς διαμέτρου, ἡ δὲ τιμὴ τῆς αὐτεπαγωγῆς 0,0005 ἀνρὺ καὶ ἡ χωρητικότης τῶν πυκνωτῶν $7,10^{-18}$ μονάδας C. G.

οἱ ἀλλεπάλληλοι σπινθῆρες δίδουσι φάσμα μεταλλικὸν ἐξόχως ιές, ἐνῷ αἱ μεταλλικαὶ γραμμαὶ μικροῦ ἀριθμοῦ σπινθήρων ἔχουσι λην ἔντασιν.

Ἡ διαφορὰ αὕτη μεταξὺ τῶν φασμάτων ἑνὸς σπινθῆρος καὶ τῶν ἀλλήλων σπινθήρων ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς φύσεως τῶν πόλων.

Ἀλλ' εἰς τὴν σειρὰν ταύτην τῶν πειραμάτων ἡ σύστασις τοῦ φω-, δηλαδὴ ἐκεῖνο ἰδίως, ὅπερ ἔπρεπε νὰ ἀναζητηθῇ, δὲν ἐξάγεται. πειράματα ταῦτα δεικνύουσι τὴν ἐλάττωσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ιτρικῶν παλμῶν, ὅταν εἰς τὸ πηνίον τῆς αὐτεπαγωγῆς εἰσαχθῇ αλλικὸς πυρήν· οὐδὲν ὅμως σχετικὸν συμπέρασμα δύναται νὰ ἐξα- ἐπὶ τῆς συστάσεως τοῦ φωτὸς αὐτῶν.

Σημειωτέον, ὅτι ἐπὶ τῶν παλμικῶν σπινθήρων ὑπάρχουσι πλεῖσται ματοσκοπικαὶ ἐργασίαι.

Τὰ συμπεράσματα, εἰς ἃ ἔφθασαν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν πειραμάτων των, ὡς πρὸς τὴν ἐπίδρασιν τῶν πυρήνων, συμφωνοῦσι μετὰ τῶν ιπεραματων τοῦ J. J. Thomson (1). Οὕτως οἱ μεταλλικοὶ πυ- ιες ἐξαλείφουσι τοὺς ἠλεκτρικοὺς παλμούς, ἡ δὲ ἐπίδρασις αὕτη ν πυρήνων ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς φύσεως καὶ τῆς διαμέτρου αὐτῶν. ο πυρῆνες τῆς αὐτῆς μὲν φύσεως, ἀλλ' ἐκ τῶν ὁποίων ὁ μὲν εἷς αι κενὸς ὁ δὲ ἕτερος πλήρης, ἔχουσι τὴν αὐτὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς λμικῆς ἠλεκτρικῆς ἐκκενώσεως, ἀρκεῖ νὰ ἔχωσι τὴν αὐτὴν διά- τρον.

Ἀναζητοῦντες νὰ ἐξακριβώσωμεν τὴν ἐπίδρασιν τῶν πυρήνων ἐπὶ ν παλμικῶν ἠλεκτρικῶν ἐκκενώσεων, ἐφθάσαμεν εἰς ὅλως ἀντίθετα ιοτελέσματα. Ἡ μέθοδος, ἣν ἠκολουθήσαμεν εἰς τὰ πειράματα ταῦτα, ιαι λίαν εὐαίσθητος. Ἡ μέθοδος αὕτη συνίσταται εἰς τὴν παρα- ρησιν, εἴτε θερμοηλεκτρικῶς εἴτε διὰ φωτογραφήσεως, τῶν ἀποτε- σμάτων τῶν μεταβολῶν τῶν θερμαντικῶν φαινομένων τῶν πόλων, ἵτινες εἶναι λίαν εὐαίσθητοι εἰς τὰς μεταβολὰς τῆς αὐτεπαγωγῆς οῦ κυκλώματος.

Τὰ πειράματα ἡμῶν ταῦτα ἔδειξαν ἐκτὸς ἄλλων ὅτι :

1ον Ἡ ἐπίδρασις τοῦ πυρῆνος δύναται νὰ εἶναι μερικὴ ἢ ὁλική, ξαρτᾶται δὲ ἐκ τῆς τιμῆς τῆς αὐτεπαγωγῆς τοῦ πηνίου, τῆς φύσεως οῦ μετάλλου τοῦ πυρῆνος, τῆς διαμέτρου αὐτοῦ, κλπ.

(1) *J. J. Thomson*, Smithsonian report for 1882 p. 251, Washington 1893.

2ον Εἴς τινας περιωτώσεις ὁ πυρὴν δὲν ἔχει οὐδεμίαν ἐπίδρ[...] Τὰ φαινόμενα τότε παρουσιάζονται ὡς ἐὰν δὲν ὑπῆρχε πυρὴν ἐν [...] πηνίῳ.

3ον Ἡ ἐπίδρασις δύο πυρήνων τῆς αὐτῆς φύσεως καὶ τῆς αὐτ[...] διαμέτρου εἶναι διάφορος ἐὰν ὁ εἷς εἶναι πλήρης ὁ δὲ ἕτερος κενὸς (1).

Ἐκ τῶν προηγουμένων ἕπεται, ὅτι ἡ παρουσία τοῦ πυρῆνος εἰς [...] πηνίον αὐτεπαγωγῆς τοῦ Thalén δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς λό[γος] ἀπορρίψεως τῆς προτεραιότητός του.

Ὁ Hemsalech εἶχεν ἐκτελέσει ἄλλην μίαν σειρὰν πειραμάτων ἐ[...] ἀλλεπαλλήλων σπινθήρων, τῶν ὁποίων ἐφωτογράφει τὸ φάσμα. Ἐ[φω]τογράφει δηλαδὴ τὸ φάσμα τῶν σπινθήρων, ὅταν τὸ πηνίον αὐτεπα[γω]γῆς ἐστερεῖτο πυρῆνος, καὶ κατόπιν ἐλάμβανε δευτέραν φωτογρα[φίαν] τοῦ φάσματος ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας, ἀφοῦ ὅμως εἰσῆγε πυ[ρῆνα] ἐν τῷ πηνίῳ τῆς αὐτεπαγωγῆς (2).

Ἡ μέθοδος αὐτὴ εἶναι ἐκείνη, ἥτις ἔπρεπε νὰ ἐφαρμοσθῇ, ἵνα δειχθῇ ὁ τρόπος τῆς ἐπιδράσεως τῶν πυρήνων ἐπὶ τῶν φασμάτων τῶν ἠλε[κ]τρικῶν σπινθήρων. Ὁ Hemsalech ὅμως δὲν ἐδημοσίευσεν ἢ μίαν κα[ὶ] μόνην πλήρη φωτογραφίαν τοιαύτης φύσεως, γενομένην διὰ πόλων ἐκ σιδήρου.

Ἐκ τῆς φωτογραφίας ταύτης ὁ Hemsalech ἐξάγει, ὅτι ἡ παρουσία τοῦ πυρῆνος κατέστρεψε τὸ ἀποτέλεσμα τῆς αὐτεπαγωγῆς. Ἐν τούτοις, ἐὰν ἐξετάσῃ τις τὰς φωτογραφίας ταύτας μετὰ προσοχῆς, νομίζομεν, ὅτι τὸ συμπέρασμα τοῦτο δὲν δύναται εἰσέτι νὰ θεωρηθῇ ὡς ὁριστικόν.

Πράγματι ὁ Hemsalech ἔλαβε μίαν φωτογραφίαν τοῦ φάσματος, ὅταν τὸ κύκλωμα ἐστερεῖτο πηνίου αὐτεπαγωγῆς, δευτέραν φωτογραφίαν μετὰ σπινθήρων διαλειπόντων, τρίτην φωτογραφίαν διὰ πηνίου αὐτεπαγωγῆς μετὰ πυρῆνος, καὶ τέλος σειρὰν φωτογραφιῶν διὰ διαφόρους τιμὰς τῆς αὐτεπαγωγῆς. Ἐξετάζων δὲ τὴν φωτογραφίαν τὴν ληφθεῖσαν διὰ πηνίου μετὰ πυρῆνος νομίζει, ὅτι αὕτη ὁμοιάζει πρὸς

(1) Ἡ παροῦσα μελέτη εἶχε δοθῇ πρὸς δημοσίευσιν ὅτε ἐλάβομεν τὸ τελευταῖον ὑπόμνημα τοῦ διαπρεποῦς φυσικοῦ Drude ἐπὶ τῆς ἐπιδράσεως τῶν πυρήνων. Ὁ Drude εὑρίσκει ἐκτὸς ἄλλων ὅτι δύο πυρῆνες ἐξ ὧν ὁ εἷς εἶναι πλήρης, ὁ δὲ ἕτερος κενὸς δὲν ἔχουσι τὴν αὐτὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς περιόδου τοῦ πηνίου. Ἐν γένει ἡ ἐργασία τοῦ Drude ὑποστηρίζει ἐμμέσως τὰ ἐξαγόμενα ἡμῶν.

(2) Journal de Physique 1900 σελ. 443.

φωτογραφίαν τοῦ φάσματος τῶν διαλειπόντων σπινθήρων. Τὸ μα καὶ εἰς τὰς δύο ταύτας περιπτώσεις εἶναι ἀσθενές.

Ἀλλὰ τὸ φάσμα διὰ πηνίου μετὰ πυρῆνος δὲν ὁμοιάζει μόνον ς τὸ φάσμα τῶν διαλειπόντων σπινθήρων, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ φά- διὰ πηνίου ἄνευ πυρῆνος ἀλλὰ μικρᾶς σχετικῶς αὐτεπαγωγῆς. τελευταῖον τοῦτο φάσμα εἶναι ἐπίσης ἀσθενὲς ὡς καὶ τὰ δύο προη- μενα. Πρὸς ποῖον λοιπὸν τῶν φασμάτων ὁμοιάζει περισσότερον τὸ σμα διὰ πηνίου μετὰ πυρῆνος; Τὸ συνεχὲς φάσμα τῶν ἠλεκτρι- ν σπινθήρων βοηθεῖ νομίζομεν τὸ ζήτημα τοῦτο. Πράγματι, τὸ φά- α διὰ πηνίου μετὰ πυρῆνος παρουσιάζει φάσμα συνεχὲς λίαν ἀσθε- , ἐνῷ τὸ φάσμα τῶν διαλειπόντων σπινθήρων δὲν ὁμοιάζει κατὰ ῦτο τοῦ προηγουμένου. Ἐὰν δὲ ἐξετάσῃ τις τὸ συνεχὲς φάσμα ς διὰ πηνίου μετὰ πυρῆνος φωτογραφίας, θὰ ἴδῃ ὅτι τοῦτο εἶναι ίσης ἀσθενὲς ὡς καὶ τὸ τοῦ φάσματος διὰ πηνίου ἄνευ πυρῆνος. ὥστε τὸ φάσμα διὰ πηνίου μετὰ πυρῆνος ὁμοιάζει μᾶλλον πρὸς τὸ σμα διὰ πηνίου ἄνευ πυρῆνος.

Ἡ ἄμεσος αὕτη μέθοδος δὲν ἐπιδέχεται ἀντιρρήσεις. Ἡ μεταβολὴ οῦ φάσματος δύναται νὰ δείξῃ κατὰ τρόπον ἀναμφισβήτητον τὸν ρόπον τῆς ἐπιδράσεως τῶν πυρήνων ἐπὶ τῆς συστάσεως τοῦ φωτὸς ῶν σπινθήρων. Διὰ τῆς μεθόδου ὅμως ταύτης δὲν ὑπῆρχον ἀρκετὰ πειράματα ὅπως διευκρινισθῇ τὸ ζήτημα τοῦτο, δι᾽ ὃ προέβημεν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν πειραμάτων τῆς αὐτῆς φύσεως. Καὶ διὰ τῶν πειραμά- των τούτων ἤχθημεν εἰς τὰ αὐτὰ συμπεράσματα, εἰς ἃ καὶ διὰ τῶν θερμαντικῶν φαινομένων. Οὕτω αἱ μεταβολαὶ τοῦ φάσματος τοῦ να- τρίου, αἱ προκαλούμεναι διὰ τῆς αὐξήσεως τῆς αὐτεπαγωγῆς τοῦ κυ- κλώματος, δύνανται νὰ ἐξαλειφθῶσιν ἐντελῶς, ἢ νὰ ἰσοδυναμῶσι πρὸς τὰς διὰ τιμῶν μικροτέρων τῆς αὐτεπιδράσεως λαμβανομένας.

Πάντα λοιπὸν τὰ πειράματα εἶναι ὑπὲρ τῆς γνώμης τοῦ διαπρε- ποῦς φυσικοῦ Hasselberg. Ἐν τούτοις ἡ παρατήρησις τῶν μεταβολῶν τῶν φασμάτων τῶν σπινθήρων, τῶν προερχομένων ἐκ μεταβολῶν τῆς αὐτεπαγωγῆς τοῦ κυκλώματος, εἶναι ἔτι ἀρχαιοτέρα, καὶ εἶναι συνέπεια τῶν πειραμάτων τῶν Féddersen καὶ Seguin. Ὥστε πράγματι, ὡς πρὸς τὴν οὐσίαν τῆς διαφωνίας, μήτε ὁ Hasselberg ἔχει δίκαιον μήτε ὁ Hemsalech. Ἐννοεῖται ὅμως, ὅτι τὸ ζήτημα τοῦτο εἶναι ἀσή- μαντον, καὶ οὐδόλως μειοῖ τὴν ἀξίαν τῆς ἐργασίας τοῦ Hemsalech.

Ἠλεκτρικὴ πηγή. Μεταξὺ τῶν ἠλεκτρικῶν πηγῶν αἱ ἠλεκ-στατικαὶ μηχαναὶ ἀπορρίπτονται εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο, ἕνεκα μεγάλων μεταβολῶν, ἃς ὑφίστανται ἐκ πλείστων αἰτίων. Μεταξὺ αἰτίων τούτων τὸ πρωτεῦον εἶναι αἱ ἀτμοσφαιρικαὶ μεταβολαί.

Οἱ μεταμορφωταὶ ὑψηλῆς τάσεως προτιμῶνται εἰς τὰ ζητήμ-ταῦτα. Τὰ ἀποτελέσματα, ἅτινα ἔχομεν σήμερον διὰ τῶν μεταμ-φωτῶν, εἶναι σχετικῶς λίαν σταθερά. Ἐὰν δὲ οἱ μεταμορφωταὶ διεγείρωνται διὰ ῥεύματος ἐναλλασσομένου, ἐλλείπουσιν σχεδὸν ἐν-λῶς αἱ ἀνωμαλίαι τῶν σπινθήρων (1).

Ἐν τῇ περιπτώσει τοῦ ἐπαγωγικοῦ πηνίου δέον τὸ πρωτεῦον ῥε-νὰ ἔχῃ σταθερὰν ἔντασιν, ἡ δὲ περίοδος τῶν διακοπῶν νὰ εἶναι στα-θερά. Σημειωτέον δέ, ὅτι, ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας τοῦ πρωτεύοντ-ῥεύματος, τὰ ἀποτελέσματα μεταβάλλονται μετὰ τῶν σταθερῶν (ἀν-στασις κλπ.) τοῦ δευτερεύοντος κυκλώματος τοῦ πηνίου.

(1) Τὸ πηνίον τοῦ Ruhmkorff εἶναι μεταμορφωτὴς ὑψηλῆς τάσεως μετ' ἀνοικτοῦ μα-γνητικοῦ κυκλώματος. Ἡ χρῆσις ὅμως εἰς τοῦτο (ὡς συνήθως γίνεται) διακοπτῶν ἀπο-τελεῖ μειονέκτημα εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο. Πράγματι, οὐδεὶς τῶν μέχρι τοῦδε διακοπτῶν ἠδυνήθη νὰ παράσχῃ σταθερὰ ἀποτελέσματα, ἕνεκα ἰδίως τῶν σπινθήρων τῶν παραγο-μένων κατὰ τὴν διακοπὴν τοῦ πρωτεύοντος ῥεύματος. Προκειμένου ὅμως περὶ μικροῦ ἀριθμοῦ διακοπῶν, οἱ πλεῖστοι τῶν διακοπτῶν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἀρκούντως σταθεροὶ διὰ ῥεύματα μικρᾶς ἐντάσεως καὶ μικρᾶς διαφορᾶς δυναμικοῦ.

Αἱ σταθεραὶ τοῦ πηνίου τοῦ Ruhmkorff δέον νὰ δίδωνται ὅσον τὸ δυνατὸν καλῶς. Ὡς γνωστὸν εἰς τὸ πηνίον τοῦ Ruhmkorff καὶ ἐν γένει εἰς τοὺς μεταμορφωτὰς ἔχο-μεν, συμφώνως πρὸς τὴν ἀρχὴν τῆς διατηρήσεως τῆς ἐνεργείας,

$$EI = E'I' \qquad (1)$$

ἔνθα E καὶ I εἶναι ὁ ἀριθμὸς τῶν βόλτ καὶ ἀμπὲρ τοῦ πρωτεύοντος ῥεύματος καὶ E', I' ὁ ἀριθμὸς τῶν βόλτ καὶ ἀμπὲρ ὁ ἀντιστοιχῶν εἰς τὸ δευτερεῦον ῥεῦμα. Ἀλλὰ μέρος τῆς ἐνεργείας ἀπόλλυται ἕνεκα τῆς ἀντιστάσεως τοῦ δευτερεύοντος κυκλώματος καὶ ἄλ-λων αἰτίων. Ἡ διαφορὰ τοῦ δυναμικοῦ εἰς τὰ πέρατα τοῦ δευτερεύοντος κυκλώματος δὲν ἰσοῦται ἕνεκα τούτου (ὅταν ὑφίσταται τὸ ῥεῦμα) πρὸς τὴν ἠλεκτρεγερτικὴν δύνα-μιν E' ἀλλ' εἶναι μικροτέρα ταύτης. Ὅθεν ἡ διαφορὰ τοῦ δυναμικοῦ εἰς τὰ πέρατα τοῦ δευτερεύοντος κυκλώματος (καὶ ἐπομένως καὶ τὸ μῆκος τῶν σπινθήρων εἰς τὸ πη-νίον τοῦ Ruhmkorff καὶ ἐν γένει εἰς τοὺς μεταμορφωτὰς ὑψηλῆς τάσεως) ἐλαττοῦται αὐξανομένης τῆς ἀντιστάσεως αὐτοῦ (ἄλλως θὰ ἔχωμεν τὸ ἀεικίνητον εἰς ὑποστήρι-ξιν τοῦ ὁποίου ἄγονται ἐν ἀγνοίᾳ των καὶ ἄκοντες, οἱ παρ' ἡμῖν γράψαντες τὰ ἐναντία). Τούτου ἕνεκα τὸ δευτερεῦον κύκλωμα κατασκευάζεται συνήθως ἐκ χαλκοῦ ὅστις εἶναι μέταλλον μικρᾶς ἀντιστάσεως.

Αἱ στοιχειώδεις αὗται γνώσεις ὁδηγοῦσιν ἡμᾶς τίνι τρόπῳ δέον νὰ καθορισθῇ ἡ πηγὴ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ.

θερμοκρασία τῶν πόλων. Αἱ μεταβολαὶ τῆς θερμοκρασίας τῶν ων προκαλοῦσι μεταβολὰς εἰς τὰ φάσματα τῶν σπινθήρων. Ὅταν ερμοκρασία τῶν πόλων ὑπερβῇ τὴν κρίσιμον θερμοκρασίαν, τὸ φάα τῶν σπινθήρων δύναται νὰ πάθῃ σπουδαίας μεταβολὰς διὰ ταλλήλους τιμὰς τῆς αὐτεπαγωγῆς τοῦ κυκλώματος. Ἐν γένει, ἡ μανσις τῶν πόλων ἐλαττοῖ τὴν ἔντασιν τοῦ μεταλλικοῦ φάσματος, δὲ ψῦξις αὐξάνει αὐτήν. Ὑπάρχουσιν ὡρισμένα ὅρια τῆς θερμοκραας, ἐντὸς τῶν ὁποίων αἱ μεταβολαὶ τοῦ φάσματος εἶναι ἐξόχως εὐαίητοι εἰς τὰς μεταβολὰς τῆς θερμοκρασίας. Τὰ ὅρια ταῦτα ἐξαρνται ἐκ τῶν λοιπῶν συνθηκῶν τῆς ἐκκενώσεως.

Αἱ μεταβολαὶ τῆς θερμοκρασίας τῶν πόλων μεταθέτουσι τὰ μέγια καὶ ἐλάχιστα τῆς ἐντάσεως τῶν μεταλλικῶν φασμάτων, ἅτινα ιρατηροῦνται, ὅταν ἡ τιμὴ τῆς αὐτεπαγωγῆς λαμβάνῃ τιμὰς αὐυσας.

Ἄλλα αἴτια. Μεταβολαί τινες τοῦ ἐπὶ τῶν πόλων προσπίπτοντος υτὸς τῆς ἡμέρας μεταβάλλουσι τὸ φάσμα τῶν σπινθήρων.

Ἐπίσης αἱ μεταβολαὶ τῆς φύσεως τοῦ μέσου, τῆς πιέσεως κλπ. πιδρῶσιν κατὰ το μᾶλλον ἢ ἧττον ἐπὶ τοῦ φάσματος τῶν σπινθήρων.

Ἐν γένει ὅμως αἱ ἐπιδράσεις αὗται, ὡς καὶ ἄλλαι τινές, δὲν ἔχουσι ιγάλην σπουδαιότητα ὑπὸ τὰς συνήθεις συνθήκας.

Σπουδαίας μεταβολὰς πάσχει τὸ φάσμα ὅταν μεταβάλληται ἡ ωρητικότης τῶν πυκνωτῶν ἢ ἡ ἀντίστασις τοῦ κυκλώματος τῆς ἐκινώσεως ἢ ὅταν οἱ πόλοι δὲν σύγκεινται μόνον ἐκ τοῦ πρὸς ἐξέτασιν ετάλλου.

Συμπέρασμα. Ἵνα τὸ φάσμα τῶν ἠλεκτρικῶν σπινθήων θεωρηθῇ προσδιωρισμένον, συμφώνως πρὸς τὰ μέχρι τοῦδε πειράματα, δέον νὰ δοθῶσι πᾶσαι αἱ συνθῆκαι τῆς ἐκκενώσεως, περὶ ὧν προηγουμένως διελάβομεν.

Προκειμένου περὶ προσδιορισμῶν ἐπὶ τῶν φασμάτων (ἐντάσεως γραμμῶν κλπ.) τὸ τοιοῦτον εἶναι ἀπαραίτητον. Σημειωτέον δέ, ὅτι δέον νὰ λαμβάνωνται ὑπ' ὄψιν καὶ αἱ μεταβολαὶ τοῦ συνεχοῦς φάσματος τῶν σπινθήρων(1).

Β. ΑΙΓΙΝΗΤΗΣ
Καθηγητὴς τῆς Σχολῆς τῶν Εὐελπίδων.

(1) Παρατηρήσεις τινὲς σχετικαὶ πρὸς τὸ παρὸν ὑπόμνημα, ἐγένοντο εἰς τὸ ἐν τῇ Σχολῇ τῶν Ὑπαξιωματικῶν ἱδρυθὲν ἐσχάτως Φυσικὸν ἐργαστήριον.

Ἐπεξηγήσεις καὶ διορθώσεις.

1.) Αἱ εἰς τὰς σελίδας 190 καὶ 191 ἀπαντώμεναι λέξεις «μόρι
καὶ «ἄτομον» (ἐκτὸς τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν κινητικὴν θεωρ
τῶν ἀερίων) ἐτέθησαν ἀντὶ τῆς λέξεως «σωμάτιον» καὶ δὲν πρέπ
νὰ ἀποδοθῇ εἰς αὐτὰς εἰδική τις ἔννοια.

2.) Σελ. 191 σειρ. 12, ἀντὶ «ἥτις ὑποθέτει τὰ ἄτομα στερε
ὁμογενῆ καὶ ὑπὸ μορφὴν σημείων, ἡ ἁπλότης αὕτη ἐγκαταλείπετα
γράφε «ἡ ἁπλότης τῆς μοριακῆς ὑποθέσεως ἐγκαταλείπεται».

3.) Σελ. 194 σειρ. 19, ἀντὶ «Ὁ ὁλκὸς εἶναι τὸ πρῶτον μέρος τ
ἐκκενώσεως. Οἱ ἠλεκτρικοὶ παλμοὶ ἕπονται τούτου, ἀποτελοῦντε
κύριον συστατικὸν τῆς αἴγλης» γράφε «Ὁ ὁλκὸς παράγεται ὑπὸ τ
πρώτου μέρους τῆς ἐκκενώσεως. Οἱ ἠλεκτρικοὶ παλμοὶ ἕπονται τούτ
καὶ παράγονται ἐντὸς τῆς αἴγλης».

4.) Σελ. 196 σειρ. 24, ἀντὶ «Τὸ φάσμα μετάλλων τινῶν αὐξάν
κατ' ἔντασιν, ἐνῷ δι' ἄλλα μέταλλα ἐλαττοῦται» γράφε «Πᾶσαι σχε
δὸν αἱ γραμμαὶ τοῦ φάσματος διά τινα μέταλλα αὐξάνουσι κατ' ἐν
τασιν, ἐνῷ δι' ἄλλα ἐλαττοῦνται».

5.) Σελ. 196 σειρ. 27, ἀντὶ «τῶν ὁποίων τὸ φάσμα βαίνει αὐξ
κατ' ἔντασιν. Τὸ δεύτερον» γράφε «τὸ δὲ δεύτερον».

ΠΟΙΚΙΛΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ

ΚΕΦ. Α'.

Καλόπους

Ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Λεξικῷ τοῦ Ἀνθίμου Γαζῆ Τόμ. Β', σελ. 22 (1812) φέρεται «Καλόπους, οδος ὁ. ὁ καλοὺς πόδας ἔχων». Σκαρλᾶτος δ' ὁ Βυζάντιος γράφει ἐν τῷ Λεξικῷ τῆς Ἑλλην. Γλώσσης σελ. 653 (1852) «Καλόπους, οδος—(=ἢ ἐσφαλμ. ἀντὶ) Καλλίπους». Ἀλλ' οὔτ' αὐτὸς οὔτ' ἄλλοι λεξικογράφοι, καθ' ὅσον ἡμεῖς γινώσκομεν, μνημονεύουσι τὸν τύπον καλλίπους, ὃν βλέπει τις παρὰ τῷ Ἡσυχίῳ λέγοντι «Ἀργυρόπεζα: λευκόπους· πέζα γὰρ ὁ πούς· καὶ καλλίπους». Πρβ. καλλίχειρ, καλλίπηχυς, καλλίσφυρος, καλλίπυγος, κτλ.

Ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Σουίδα κεῖται «Καλόπους: ἀπὸ μέρους καλή», τουτέστι Καλόπους: ἀπὸ μέρους, ἤγουν τῶν ποδῶν, καλή». Σαφῶς διὰ τοῦ βραχυτάτου τούτου λόγου ὁ Σουίδας διδάσκει ὅτι ὑπὸ τοῦ ἐπιθέτου καλόπους σημαίνοντος τὴν ἔχουσαν καλοὺς ἢ ὡραίους πόδας δηλοῦται, ἀπὸ τῶν ποδῶν τοῦ ὅλου σώματος νοουμένου, ἡ οὖσα καλὴ ἢ ὡραία. Λέγει δ' ὁ Σουίδας καὶ Ὑπώπια: ἀπὸ μέρους τὴν ὄψιν», ὡς καὶ ὁ Ἡσύχιος Ὑπώπια: τὰ ὑπὸ τὴν ὄψιν οἰδήματα· ἀπὸ μέρους δὲ ὅλην τὴν ὄψιν δηλοῖ». Πολλὰ δ' οὗτος παρέχει ἡμῖν παραδείγματα τῆς τοιαύτης χρήσεως τοῦ ἀπὸ μέρους, οἷον «Εὐζώνοιο: καλῆς ἀπὸ μέρους» καὶ «Εὔστομον: ἀπὸ μέρους, εὐπρόσωπον» καὶ «Ἠύκομος: καλὴ ἀπὸ μέρους» καὶ «Καλλίσφυρος: καλὴ ἀπὸ μέρους, εὔρυθμος» καὶ Λευκώλενος: λευκόπηχυς, ἀπὸ μέρους ὅλη λευκὴ καὶ καλή» καὶ «Ῥοδοδάκτυλον: ῥοδόχρουν, ἀπὸ μέρους καλόν» καὶ «Ταμεσίχροα: τέμνοντα τὸν χρῶτα· ἀπὸ μέρους δὲ

λέγει τὴν σάρκα» «Τρόπηκος: μερὶς (μέρος) τῆς κώπης ὁ τρό[illegible] οὗ ἐπιλαμβάνονται οἱ ἐρέσσοντες· ὥστε ἀπὸ μέρους τὴν κώ[illegible] Πρβ. καὶ ἐριαύχενες καὶ σελανόνδιον καὶ λιπαροῖσι πο[illegible] σ(σ)ι καὶ θωρήσ(σ)εσθαι. Ἀπαντᾷ δὲ καὶ παρὰ Φίλωνι τῷ Ἰ[illegible] δαίῳ Τόμ. Β' σελ. 30 «πατὴρ εἴρηται ψαλτηρίου καὶ κιθάρας, ἀ[illegible] μέρους τῆς ὅλης μουσικῆς» καὶ παρὰ τῷ Εὐσταθίῳ Παρεκβ. εἰς Ὀ[illegible] σελ. 467, 34 «Ἰόμωροι δὲ νῦν ἀπὸ μέρους οἱ ἁπλῶς πολεμιστα[illegible] καὶ παρ' Ἀπολλωνίῳ τῷ Σοφιστῇ Λεξ. Ὁμηρ. σελ. 60,1 Β[illegible] «δουρικλυτός: ἀπὸ μέρους κατὰ τὰς μάχας» καὶ ἐν τοῖς εἰς Ἰλιά[illegible] Σχολίοις Ρ, 514 «ἐν γούνασι: ἀπὸ μέρους ἐν τῇ τῶν θεῶν δυνάμει» καὶ ἐν τοῖς εἰς Εὐριπίδην Ἑκάβ. 39 «τὴν κώπην: ἀπὸ μέρους δὲ τὴν ναῦν» καὶ 920 «τὸ δὲ ἀκόντιον εἰπὼν ἀπὸ μέρους ἐδήλωσεν ὅλα τὰ ὅπλα» καὶ ἀλλαχοῦ (ὡς δηλοῖ ὁ Schwartz ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν εἰς Εὐριπίδην Σχολίων Τομ. Β' σελ. 413) καὶ ἐν τοῖς εἰς Ἀριστοφάνη Ἀχαρν. 986 «Χάρακας: τοὺς πεπηγότας καλάμους ἐν ταῖς ἀμπέλοις ἔκαιεν, ἤγουν τὰς ἀμπέλους ἀπὸ μέρους» καὶ ἐν τοῖς εἰς Θεόκριτον Εἰδ. Ζ', 34 «Εὔκριθον ἀνεπλήρωσεν ἀλωάν: ἀπὸ μέρους, τῆς κριθῆς, τὴν εὔκαρπον παρεδήλωσεν». Παρασημειωτέον δ' ὅτι τὸ ὄνομα ἀλωή, (δωρ. ἀλωά) κατὰ παράδοσιν παλαιῶν γραμματικῶν ἐξεφέρετο μετὰ τοῦ ὑπογεγραμμένου Ι ἀλῳή, (Ἴδε Λαρόχην ἐν *Homer Textkr.* σελ. 187 καὶ Κόβητον ἐν *Miscel. Crit.* σελ. 339. Πρβ. καὶ Θησ. Στεφ. Τόμ. Α', α', σελ. 1607 Διδ.). Γίνεται δ' ἐνίοτε ἐπὶ τῆς αὐτῆς τῷ ἀπὸ μέρους ἐννοίας χρῆσις τοῦ ἐκ μέρους, ὡς ἐν τοῖς εἰς Ἀριστοφάνη Σχολίοις Ἀχαρν. 162 «Ὁ θρανίτης λεώς: ἀντὶ τοῦ ὁ ναυτικός· ἐκ μέρους δὲ τὸ πᾶν εἶπε» καὶ ἐν τοῖς εἰς Εὐριπίδην Φοιν. 1026 «Διρκαίων ἅ ποτ' ἐκ τόπων: ἐκ μέρους τὸ πᾶν, ἀντὶ τοῦ ἀπὸ τῶν Θηβῶν» καὶ ἐν ταῖς εἰς Ὅμηρον Παρεκβολαῖς τοῦ Εὐσταθίου σελ. 129, 18 «ἀλλὰ τὴν ὅλην ἱκετείαν γουνάζεσθαί φασιν ἐκ μέρους οἱ παλαιοί» καὶ σελ. 1383, 15 «τὸ πωλεῖν ἐκ τῶν πώλων καὶ τὸ ὠνεῖσθαι ἀπὸ τῶν ὄνων ὡς ἐκ μέρους τὸ πᾶν»

Παράδοξον φαίνεται ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ Σουΐδα εἰρημένον ἀπὸ μέρους καλή, σαφοῦς ὄντος, παρεκδοχὴ ὑπό τινων ἐγένετο, ὡς διδασκόμεθα ἐκ τοῦ Θησαυροῦ τοῦ Στεφάνου Τόμ. Δ', σελ. 898 ἔνθα εἶνε τάδε γεγραμμένα· «Καλόπους, q. d. Pulcripes, i. e. Pulcros habens pedes, i. e. Pulcer: intelligendo e parte totum. Et ita

pio verba etiam Suidae, scribentis, καλόπους ἀπὸ μέρους
r. Quae perperam intelligentes aliqui vulgg. Lexicorum
sarcinatores dixerunt καλόπους epith. esse partis. Utitur
em Hesych, eod. loquendi genere in Καλλίσφυρος, subjun-
s καλή, ἀπὸ μέρους· εὔρυθμος». Παρατηρητέον δ' ὅτι ἐν τῷ Λε-
ῷ τοῦ Ἡσυχίου κεῖται «Αἰτναία πῶλος: ἡ Σικελικὴ ἢ μεγάλη
ἀπὸ μέρους· Σοφοκλῆς Οἰδίποδι ἐπὶ Κολωνῷ». Νοεῖται δὲ κάλλιστα
ἐνταῦθα εἰρημένον ἀπὸ μέρους καὶ οὐδαμῶς εὔλογον εἶνε ν' ἀνα-
γνωσθῇ ἀπὸ ὄρους ὡς εἴκασεν ὁ Τούπιος ἐν Emendat. Τόμ. Γ',
. 230 καὶ Τόμ. Δ', σελ. 20. Πρβ. καὶ Θησ. Στεφ. Τόμ. Α',
σελ. 1112 Δ'.

Πολλὰ δ' ἐπίθετα ἐν τῷ μεταγενεστέρῳ ἑλληνισμῷ φέρονται
ὁμοίως ἐσχηματισμένα τῷ ὑπὸ τοῦ Σουΐδα μεμαρτυρημένῳ καλό-
πους, ὡς παρὰ τῷ Ἡσυχίῳ «Εὐηγορία: καλολογία, καλορρη-
μοσύνη» καὶ «εὔφρων: ἡδύς—καλόφρων» καὶ Ἠϋγένειος: μέγα
γένειον ἔχων—καλογένειος» καὶ «Χρυσόρ(ρ)απις: ὁ Ἑρμῆς
ἀπὸ τῆς ῥάβδου, καλομήχανος» καὶ παρὰ τῷ Σουΐδᾳ «Εὐχαίτης
...πος: καλόθριξ (Πρβ. καὶ Κραμ. Ἀν. Παρ. Τόμ. Δ, σελ. 98,
4) καὶ «Εὐρινότατος: καλόρρινος» (ἢ κατ' ἄλλην γραφὴν ὀρθοτέ-
ρως καλορρινότατος) καὶ ἐν τοῖς εἰς Ἀριστοφάνη Σχολίοις Ὄρν.
21 «ἐπεὶ πολλάκις εἰώθαμέν τινας τῶν θεραπόντων καλόποδας λέ-
γειν καὶ καλοιωνίστους» καὶ ἐν τοῖς εἰς Ὀππιανὸν Σχολίοις Ἁλιευτ.
', 627 Εὔξεινον: καλόφιλον, γλυκύν». Τὸ ὄνομα καλορρημο-
σύνη ἀπαντᾷ καὶ παρὰ Θωμᾷ τῷ Μαγίστρῳ σελ. 158, 4 «Εὐφημία:
οὐ μόνον ὁ ἔπαινος, ἀλλὰ καὶ ἡ τῶν λόγων καλορρημοσύνη»· ἀλλ'
ἀμφίβολος ἡ γραφὴ φαίνεται. Ἐλέγετο ἐν τῷ παρηκμακότι ἑλληνι-
σμῷ καὶ καλοήθης, ὃ ἀντίκειται μὲν τῷ κακοήθης, συνωνυμεῖ δὲ
τῷ χρηστοήθης, τοῦ ἐπιθέτου εὐήθης λαμβανομένου ἐκ παλαιοῦ
χρόνου ἐφ' ὁμοίας ἐννοίας τῷ ἠλίθιος ἢ βλάξ. Ἐν τῷ κώδικι τοῦ
Ἡσυχίου κεῖται «Καλοπούς: εὐοφθάλμους», ὃ μετεβλήθη ὑπὸ μὲν
τοῦ Στεφάνου εἰς τὸ καλωπούς, ὑπὸ δὲ τοῦ Ρουγκηνίου εἰς τὸ
καλυκωπούς (Ἴδε Σμιδίτιον εἰς Ἡσύχ. Τόμ. Β', σελ. 400. Πρβ.
καὶ Θησ. Στεφάνου Τόμ. Δ', σελ. 911 Διδ.).

Ἐν τῷ Λογίῳ Ἑρμῇ 1876 σελ. 46 λέγεται «Ἐν τῷ Ἱστο-
ρικῷ Συντίπᾳ τοῦ Φιλοσόφου σελ. 91 Τευβν. φέρεται «τὸν δὲ ἀμαθῆ

καὶ ἀπαίδευτον ἄνθρωπον ἄγνωστον καὶ ἄφρονα παντελῶς ὀνομ... πρέπει ἀλλ' οὐδαμῶς καλόνουν καὶ γνωστικόν» · Ὁ καλὸν ... ἔχων ὠνομάσθη καλόνους κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν μεταγενεστ... λεγόντων καὶ καλόφρων, καλοήθης, καλόφθαλμος, καλό... χος, καλόφιλος, καλοΰφαντος κτλ». Πρβ. καὶ καλοαγόραστ... καλοέργαστος, καλοκέραστος, καλοθελής, κτλ. Ἐν τῇ ... Κουμανούδη Συναγωγῇ Ἀθησαυρ. Λέξεων σελ. 173 μνημονεύοντα... λέξεις καλοπραγέω καὶ καλοπροαίρετος καὶ καλόφωτος, ... Τοῦ παρηκμακότος ἑλληνισμοῦ ἴδιον εἶνε καὶ τὸ καλοποιεῖν, ... οὐ γίνεται λόγος ἐν τῷ Θησαυρῷ τοῦ Στεφάνου Τόμ. Δ', σελ. 8... Γ'. Ὁ Ἑρουερδὴν λέγει ἐν *Lex. Graec. Suppl et Dialect.* ... 416 «καλοποιεῖν. Locis in Thesauro et a Sophocle in le... citatis adde Geopon. II, 22, 3 τοῦτο γὰρ τὸ ὕδωρ ἰλυῶδες ὂν ... θολερὸν αὔξει (εἰς del.) τὴν ἐγκειμένην κόπρον, καὶ συσσήψει πο... καλοποιήσει. Verbum factum ad exemplum τοῦ κακοποιεῖν» ... «καλοκοίμητος. Saepe in cippis christianis. I. G. S I, 19... 361 etc.» Ποιεῖται δ' ὁ Ἑρουερδὴν μνείαν καὶ τοῦ ἐπιθέτου (καλο... μοίρητος.

Ὁ Οἰκονόμος γράφει ἐν τῷ περὶ Γνησ. Προφ. τῆς Ἑλλ. Γλώσ... σης σελ. 535 «Ἔχει δὲ πολλὴν περὶ τὴν σύνθεσιν εὐκολίαν ἡ λα... λουμένη, — καὶ ταύτης πολλὰς λέξεις, ἔκ τινων ἀπηρχαιωμένων ... σπανίων μορίων συντεθειμένας τὰς μετασυνθέτει δι' ἄλλων συνων... μων φωνῶν· οἷον τὰς ἐκ τοῦ δυσ, καὶ ευ, κοινῶς τὰς συνάπτου... μετὰ τῶν ταὐτοσημάντων δύσκολος, ἢ εὔκολος, καὶ — κακὸς ἢ κα... λός· ὡς, — εὔζωος ἢ εὔβιος (Ἀριστ.), καὶ καλόβιος (Παῦλ. Ἀλεξ... συνήθως καλοζώητος, καλόζωος· — εὐγνώμων καὶ καλογνώμω... (Πρόκλ.), συνήθ. καλόγνωμος» · καὶ σελ. 537 «μετὰ τῶν ὁποίων ... ἀριθμηθῶσι καὶ αἱ συνήθεις ἐκ τῶν κυρίων ὀνομάτων παρονομασία... οἷον, Καλοϊωάννης (καὶ Ἄννα Κομν. βιβ. δ'), Καλοκυρίτσης (Κα... λοκύριος, καλὸς κύριος, Κύρος)». Πρβ. καὶ Ἰω. Καντακουζ. Τόμ. Γ', σελ. 95, 11 «νὰ τὸ δεχώμεθα μὲ τὴν καλογνωμίαν». Ὄνομα καλο... γνωμοσύνη βλέπει τις ἐν τῇ Μεσαιων. Βιβλιοθήκῃ τοῦ Σάθα Τόμ. Α', σελ. 210 «δια τὸ φιλευσεβὲς αὐτοῦ — καὶ τὴν ἄλλην ἅπασαν αὐτοῦ καλογνωμοσύνην» (Πρβ. καὶ Κουμαν. Συναγ. Ἀθησαυρ. Λέ... ξεων σελ. 173). Μνημονεύομεν καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Χρυσοβέργη εἰρημένα

περὶ Δημιουργ. Λέξεων σελ. 11 «Σημειωτέον ὅμως ὅτι τὰ ἔχοντα κείμενον τὸ καλὸν διπλασιάζουσι τὸ Λ καὶ ἐκφέρονται οἱονεὶ ἐκ κάλλος σύνθετα· οἷον, καλλί-σφυρος, καλλί-τεκνος Κάλλαισχρος οι εἰς τὸ κύριον ὄνομα Καλονίκη παρατηρεῖται ἡ τῆς καθομιλουης σύνθεσις· ὅθεν καὶ ὁ Κ. Οἰκονόμος εἶπε καλόβιος, κατὰ τὸ Ἀποστόλου καλοδιδάσκαλος». Περὶ τοῦ καλοδιδάσκαλος φει ὁ Κοραῆς ἐν Ἀτάκτ. Τόμ. Γ', σελ. 309 «ΚΑΛΟΔΙΔΑΛΟΥΣ: Διδασκούσας τὰ καλὰ καὶ ἔργα καὶ λόγια. Εἰς μόνον Παῦλον εὑρίσκεται ἡ σύνθετος λέξις αὕτη, Καλοδιδάσκαλος, ι τοῦ Καλῶν διδάσκαλος (Πρβ. καὶ Ναβῆρον ἐν Μνημοσ. 78, σελ. 366).

Ὁ Κουμανούδης λέγει ἐν Ἀθην. Τόμ. Δ', σελ, 458 «Μήπως Καλοδίκου ἐπὶ τοῦ λίθου; Καλλίδικόν τινα τοὐλάχιστον ἀνέων ἔν τινι τῶν ἀνεκδότων εἰσέτι Δηλιακῶν ἐπιγραφῶν — Ὅτι δὲ ρίσκονται ἐκ παραλλήλου τοῖς ἀπὸ Καλλι ἀρχομένοις τὰ ἀπὸ τοῦ λο, εἰ καὶ σπανιώτερον, οἷον Καλλικλείδας καὶ Καλοκλίδας, Καλτυχος καὶ Καλότυχος, Καλλίξενος καὶ Καλόξενος, εἶναι βέβαιον».

Περὶ τοῦ καλόφθαλμος, ὃ ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ Σκαλιγήρου ἐν ποσπάσματι τοῦ Θεοδέκτου, λέγεται ἐν τῇ Ἀθηνᾷ Τόμ. Ι' σελ. 97 «Μεγάλως θαυμάζομεν ὅτι ἐν τῷ Θησαυρῷ τοῦ Στεφάνου Τόμ. Ι', σελ. 904 Διδ. ἐνεκρίθη ἡ τοῦ Σκαλιγήρου γραφή. Ἀνενδοιάστως μεῖς ἀποφαινόμεθα ὅτι τὸ ἐπίθετον καλόφθαλμος οὔτ' ἐλέχθη ὑπὸ παλαιοῦ Ἕλληνος οὔτ' ἦτο δυνατὸν νὰ λεχθῇ ἐξάμβλωμα τοῦ παρηκμακότος ἑλληνισμοῦ ὄν». Παρὰ τῷ Θεοφράστῳ περὶ Φυτ. Ἱστορ. φέρεται κατὰ μὲν τὴν τοῦ Σνειδήρου ἔκδοσιν Τόμ. Α', σελ. 181 «τὸ δὲ δένδρον μέγα σφόδρα καὶ καΛΛόφυλλον», κατὰ δὲ τὴν τοῦ Οὐημήρου Τόμ. Α', σελ. 144 καΛόφυΛΛον, ἀλλ' ἡ ὑγιῶς ἔχουσα ἐκφορὰ εἶνε καλλίφυλλον, ὡς παρετηρήθη ὑπό τε τοῦ Πασσοβίου ἐν τῷ Λεξικῷ τῆς Ἑλλην. Γλώσσης καὶ ὑπὸ τοῦ Γ. Δινδορφίου ἐν τῷ Θησαυρῷ τοῦ Στεφάνου λ. καλλόφυλος. Ὁ Λοβέκκιος λέγει ἐν *Elem*. Τόμ. Α', σελ. 467 «Pro καλλόφυλλος Theoph. H. Pl. V. 3, 2. καλλίφυλλος potius scribendum erat quam quod Wimmerus probavit καλόφυλλος, cui similia καλοεργός etc. protulit deterior aetas exemplum sumens a propriis, quorum unum Κα-

λονίκη ap. Aristoph. legitur, alia alibi v. Keil. Inscr. Boeot. p. 17».

Ὁ Βερναρδάκης γράφει ἐν τῇ Ἐπετηρίδι τοῦ Παρνασσοῦ 1900 σελ. 62 «*Σχολ. Ὀρν. Ἀριστοφ. στ. 721 «Θεράποντ' ὄρνιν: ἐπ. πολλάκις εἰώθαμέν τινας τῶν θεραπόντων* καλόποδας *λέγειν καὶ καλοιωνίστους*». *Τὰ αὐτὰ σχεδὸν καὶ ὁ Σουΐδας ἐν λ.* ὄνον ὄρνι «*Θεράποντ' ὄρνιν, ἐπεί τινας εἰώθασι τῶν θεραπόντων* καλόποδας *λέγειν καὶ καλοιωνίστους*». *Ὁ δὲ Θησαυρὸς τοῦ Ἑνρ. Στεφάνου ἀναφέρων τὸ χωρίον ἑρμηνεύει*: «Nota illud *καλόποδας*, Lignipedes, s. Ligneis soleis utentes, vel Pulchripedes: si tamen mendo caret». *Ὁμοίως καὶ ὁ* Passow «*κάλόπους, ὁ, ἡ, πουν, τό, γεν. ποδος (καλός, πούς)* Schönfüssig, Suid.», *καὶ κατὰ τὸν* Passow *ὁ* Pape, Liddel und (*γρ.* and) Scott, *ὡς καὶ οἱ ἡμέτεροι Σ. Βυζάντιος, Γαζῆς κλ. Ἡ ἑρμηνεία τῆς Βυζαντινῆς λέξεως* καλόποδας *ἱκανῶς ἄτοπος, ἂν καὶ τὰ συμφραζόμενα ὑποδεικνύουσι τὴν ὀρθήν. Τὸ* καλόπους *πιθανῶς οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ τὸ καὶ σήμερον λεγόμενον «καλοπόδαρος» (=εὐοιώνιστος, καλοιώνιστος), οὗ τὸ ἐναντίον «κακοπόδαρος» (=δυσοιώνιστος). Πρβ. τὰ πολλαχοῦ κοινόλεκτα «κατσοποδιάρις» καὶ «κατσοποδιά» τ. ἔ. «κακοποδιάρις» καὶ κακοποδιά», καὶ ἔτι μᾶλλον «καλὸ (κακὸ) ποδαρικὸ ἔχει ὁ δεῖνα».Ἐπανορθωθήτω λοιπὸν ἐν τοῖς λεξικοῖς ἡ σημασία τῆς λέξεως.*

Ἀλλ' ὅτι οὐδὲν νέον διδάσκει ὁ Βερναρδάκης ἐλέγχων τὰ ἐν τῷ Θησαυρῷ τοῦ Στεφάνου περὶ τοῦ καλόπους εἰρημένα δηλοῦται ἐξ ὧν γράφει ὁ Κοραῆς ἐν τοῖς Ἀτάκτοις Τόμ. Α' σελ. 117: Ἐπροκρίθη ἴσως ἀπὸ τοὺς μεταγενεστέρους ἡ διὰ τοῦ α γραφή, Καλάπους, διὰ νὰ τὸ διακρίνωσιν ἀπὸ τὸ Καλόπους, τὸ ὁποῖον ἐδύνατο νὰ σημάνῃ τὸν ἔχοντα καλὰ ποδάρια. Εἰς ἡμᾶς σήμερον, ἢ μᾶλλον εἰς τοὺς δεισιδαίμονας ἡμῶν, ὁ Καλοπόδαρος ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸν Ἀγαθὸν οἰωνὸν τῶν παλαιῶν. Οὕτως ὀνομάζομεν, παραδείγματος χάριν, τὸν κατὰ τύχην ἀπαντήσαντα ἢ ἐλθόντα πρὸς ἡμᾶς, μικρὸν πρό τινος εὐτυχήματος, Καλοπόδαρον (de bon augure), ὡς ἐξ ἐναντίας Κακοπόδαρον, τὸν ἐλθόντα εἰς καιρὸν ἐπικειμένης ἢ μελλούσης συμφορᾶς· καὶ Καλὸν ἢ κακὸν ποδαρικόν, τὴν τοιαύτην σύμπτωσιν. Τοῦτο μὴ νοήσας ὁ Στέφανος (Θησαυρ. Ἑλλην.

Β', σελ. 36) ἐνόμισε σφαλμένον τὸν τόπον ἐκεῖνον τοῦ σχολιαστοῦ τοῦ Ἀριστοφάνους (Ὄρν. 722), ὅπου ἐξηγῶν ἀπὸ τὴν κοινὴν ...σαν τὸ «Θεράποντ' ὄρνιν» τοῦ Κωμικοῦ, λέγει, «Ἐπεὶ πολλάκις εἰώθαμέν τινας τῶν θεραπόντων καλόποδας λέγειν καὶ καλοιωνίστους.» Ὁ Κυστέρος ἔσφαλεν ἔτι πλέον· ὄχι μόνον δὲν ἐκατάλαβε τὸν σχολιαστήν, ἀλλ' ἐνόμισε τὸν τόπον παράλληλον μὲ ἄλλον τοῦ αὐτοῦ σχολιαστοῦ (Νεφ. 347) ἀληθῶς σφαλμένον «Ἀγρίους δὲ καὶ ΚΑΛΟΠΟΔΙΩΚΤΑΣ... τοὺς παιδεραστάς,» τοῦ ὁποίου ἡ ὀρθὴ γραφὴ ...αι ΚΑΛΟΠΑΙΔΟΔΙΩΚΤΑΣ, ἤγουν τοιούτους ὁποῖοι εἶναι σήμερον οἱ ἄγριοι καὶ τῶν καλῶν παίδων διῶκται τύραννοι τᾶς Ἑλλάδος —Ἡ πλάνη τοῦ καλοῦ ἢ κακοῦ ποδαρικοῦ βλέπεις ὅτι ἐκυρίευε καὶ ... τοὺς προγόνους ἡμῶν Ἕλληνας, ἐπειδὴ τὸ «Θεράποντ' ὄρνιν» ὁ σχολιαστὴς ἐξηγεῖ ἀπὸ τὴν συνήθειαν τοῦ καιροῦ του (καὶ τὸ ἐξηγεῖ καλά), Ὑπηρέτην καλοπόδαρον, ἢ κακοπόδαρον, ἤγουν ὑπηρέτην, τοῦ ὁποίου ἡ στοίχησις καὶ πρώτη ἔμβασις εἰς τοῦ δεσπότου συμπίπτει μὲ καμμίαν εὐτυχίαν ἢ δυστυχίαν τοῦ οἴκου — Ἡ αὐτὴ δεισιδαιμονία ἐκυρίευε καὶ τοὺς Ἑβραίους. Πρὶν ἐμβῶ εἰς τὸν οἶκόν σου λέγει πρὸς τὸν Λάβαν ὁ Ἰακὼβ) τὰ ὑπάρχοντά σου ἦσαν ὀλίγα· καὶ τώρα αὔξησαν, καὶ σ' εὐλόγησιν ὁ θεὸς διὰ τὸ ποδαρικόν μου· «Μικρὰ γὰρ ἦν ὅσα σοι ἐναντίον ἐμοῦ· καὶ ηὐξήθη εἰς πλῆθος, καὶ εὐλόγησέ σε κύριος ὁ θεὸς ἐπὶ τῷ ΠΟΔΙ' μου (Γενέσ. λ', 30).» Ὅτι δὲ καὶ οἱ Ρωμαῖοι ἐπίστευαν καλὸν καὶ κακὸν ποδαρικὸν φαίνεται ἀπὸ τὸν Ἀπούλειον (Μεταμορφ. ς', σελ. 127) Pessimo pede domum nostram accedit, «Χειρίστῳ ποδὶ εἰς τὸν ἡμέτερον οἶκον εἰσέφρησεν.» Τοιοῦτον εἶναι καὶ τὸ Dextro pede «Δεξιῷ ποδὶ» τοῦ Πετρωνίου (Σατυρικ. κεφ. λ'). Πρβ. καὶ Θησ. Στεφ. Τόμ. Δ', σελ. 897 «Καλοποδίνως, Chron. Pasch. vol. I, p. 735. Vox barbara idem significans quod ἀγαθῇ τύχῃ. V. Ἄτακτα vol. I. p. 117-118, COPAES». Λέγεται δὲ καὶ ἐν τῇ Ἀθηνᾷ Τόμ. Γ' σελ. 529: Παρατηροῦμεν δ' ἐν παρόδῳ ὅτι ὁ Βλαϋδέσιος ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Ὀρνίθων σημειοῦται περὶ τοῦ «θεράποντ' ὄρνιν (καλεῖτε)». σελ. 298 «*Occurentem famulum* intellige». Ἐν τοῖς Σχολίοις φέρεται σελ. 226, 27 «Θεράποντ' ὄρνιν: ἐπεὶ πολλάκις εἰώθαμέν τινας τῶν θεραπόντων καλόποδας λέγειν καὶ καλοιωνίστους». Ἀναγκαίως ἔχει νὰ νοήσωμεν θεράποντα τὸ πρῶτον εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ δε-

σπότου εἰσερχόμενον καὶ αἴτιον αὐτῇ κατὰ τὴν παρὰ τοῖς δεισιδαίμοσι κρατοῦσαν δόξαν εὐτυχίας ἢ δυστυχίας καθιστάμενον. Διὰ τοῦτο δ' ἐγίνετο τῶν καταχυσμάτων χρῆσις ἐπὶ τῶν νεωνήτων δούλων, ἵνα εὐδαιμονία καὶ μακαριότης τῇ εἰσόδῳ αὐτῶν παρομαρτήσῃ. Πρβ. Σουίδ. «Καταχύσματα: ἔθος ἦν παρ' Ἀθηναίοις τῶν νεωνήτων δούλων τῶν πρῶτον εἰσιόντων εἰς τὴν οἰκίαν ἢ ἁπλῶς τῶν ἐφ' ὧν οἰωνίσασθαί τι ἀγαθὸν ἐβούλοντο καὶ τοῦ νυμφίου παρὰ τὴν ἑστίαν τραγήματα καταχέειν εἰς σημεῖον εὐετηρίας» (Ἴδε Βλαϋδέσιον εἰς Ἀριστοφ. Πλοῦτ. σελ. 275). Παρατηρητέον δ' ὅτι γίνεται χρῆσις ἐν τῇ κοινῇ ἡμῶν γλώσσῃ οὐ μόνον τοῦ κακοπόδαρος ἀλλὰ καὶ τοῦ μαυροπόδαρος.

Μικράν τινα παρέκβασιν ποιούμενοι λέγομεν ὅτι τὸ φερόμενον ἐν τοῖς εἰς Ἀριστοφάνη Σχολίοις καλοποδιώκτας δὲν εἶνε ἡμαρτημένη ἀνάγνωσις τοῦ καλοπαιδοδιώκτας, ὡς ἀπεφήνατο ὁ Κοραῆς αὐτὸς τὴν λέξιν ταύτην πλάσας, ἀλλὰ τοῦ κολλοποδιώκτας. Ἠγνόει ὁ ἀοίδιμος ἀνὴρ τὰ ὑπὸ τοῦ Πόρσωνος γεγραμμένα ἐν Σημειώσ. εἰς Ἀριστοφ. σελ. 11 Δοβρ. (1820) «Ἀγρίους καὶ καλοποδιώκτας ἐκάλουν οἱ παλαιοί. Non recte rem gesserunt neque Kusterus neque L. Bos. Animadvers. p. 140. quem occupaverat H. Stephanus Thes. II p. 36. Legendum sine dubio κολλοποδιώκτας *exoletorum puerorum sectatores*, ex Eustathio ad Od. Φ. p. 1915. 16 quem ipsum locum adduxit Stephanus T. II. p. 309. καλλιποδιώκτας citat Casaubonus ad Athen. VII. 17. Eadem menda tollenda ex Aristoph. Schol».

Κακῶς δὲ λέγει ὁ Βερναρδάκης «Ἐπανορθωθήτω λοιπὸν ἐν τοῖς Λεξικοῖς ἡ σημασία τῆς λέξεως» ὀφείλων νὰ εἴπῃ «Προστεθήτω καὶ ἡ σημασία καθ' ἣν σημαίνεται ὑπὸ τοῦ καλόπους ὁ εὐοιώνιστος ἢ καλοπόδαρος»· διότι ἐξ ὧν γράφει ὁ Σουίδας «Καλόπους: ἀπὸ μέρους καλή» μηνύεται τρανῶς ὅτι ἐγίνετο ἐν τῷ μεταγενεστέρῳ ἑλληνισμῷ χρῆσις τοῦ ἐπιθέτου τούτου πρὸς δήλωσιν τοῦ ἔχοντος ἢ τῆς ἐχούσης καλοὺς ἢ ὡραίους πόδας. Ὅθεν ἐπάναγκες εἶνε νὰ λέγηται ἐν τοῖς λεξικοῖς «Καλόπους α') ὁ ἔχων ἢ ἡ ἔχουσα καλοὺς ἢ ὡραίους πόδας (Σουίδ. «Καλόπους: ἀπὸ μέρους καλή»). β') εὐοιώνιστος, ἤτοι καλοπόδαρος (Σχολ. Ἀριστοφ. Ὄρν. 721 καὶ Σουίδ. ἐν ὄνον ὄρνιν).

Ἐκ τῶν ἐν τοῖς ἄνω γεγραμμένων σαφῶς δηλοῦται ὅτι οὐδὲν μὲν ἐδίδαξεν ὁ Βερναρδάκης ἐλέγχων τὰ ἐν τῷ Θησαυρῷ τοῦ Στε- περὶ τοῦ ἐπιθέτου καλόπους εἰρημένα, κακῶς δ' ἐκέλευσε νὰ ρθωθῇ ἡ ἐν τοῖς λεξικοῖς διδασκομένη σημασία τοῦ προκειμένου του· περιλείπεται δ' ὅμως τῷ Βερναρδάκῃ κτῆμα ἀναμφισβή- ν τὸ κατσποδιάρις καὶ κατσποδιά.

ΚΕΦ. Β'.

Πεννοτήρης καὶ σπογγοτήρης, οὐχὶ πεννοτήρας οὐδὲ σπογγοτήρας.

Ο Βερναρδάκης ἐξέδωκεν ἐν τοῖς Ἠθικοῖς τοῦ Πλουτάρχου σελ.), Β «ὧν ἐστι καὶ ὁ τὸ πλεῖστον ἐξαναλώσας Χρυσίππου μέλαν νοτήρας, παντὶ καὶ φυσικῷ βιβλίῳ καὶ ἠθικῷ προεδρίαν ἔχων· γὰρ σπογγοτήραν οὐχ ἱστόρηκεν, οὐ γὰρ ἂν παρέλιπεν· ὁ μὲν πιννοτήρας ζῷόν ἐστι καρκινῶδες, ὥς φασι καὶ τῇ πίννῃ σύνε- καὶ πυλωρεῖ τὴν κόγχην προκαθήμενος»· ἐσημειώσατο δὲ «πιν- ήρας W hic et infra: πινοθήρας».

Ὁ Βυττεμβάχιος ἔγραψεν ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Ἠθικῶν τοῦ Πλου- ρχου Τόμ. Δ', σελ. 974 «πινοτήρας—σπογγοτήραν—πινοτή- ς: Primum et postremum ita scripsi non ex libris sed ex i veritate, tum vero consequentia mediae vocis quam di- rte exhibent B. E. Venet. Vulgo, πινοθήρας—σπογγοθῆρα— νοθήρας».

Ἀλλ' ἐν τοῖς τοῦ Χρυσίππου παρ' Ἀθηναίῳ κεῖται ὁ εἰς ΗΣ ρατούμενος τύπος πιννοτήρης, οὐχὶ ὁ εἰς ΑΣ πιννοτήρας σελ. 9, Δ': Χρύσιππος δ' ὁ Σολεὺς ἐν τῷ πέμπτῳ περὶ τοῦ καλοῦ καὶ ῆς ἡδονῆς «Ἡ πίννη» φησί, «καὶ ὁ πιννοτήρης συνεργὰ ἀλλή- ις, κατ' ἰδίαν οὐ δυνάμενα συμμένειν. Ἡ μὲν οὖν πίννη ὄστρεόν στιν, ὁ δὲ πιννοτήρης καρκίνος μικρός. Καὶ ἡ πίννη διαστήσασα ὸ ὄστρακον ἡσυχάζει τηροῦσα τὰ ἐπεισιόντα ἰχθύδια, ὁ δὲ πιννοτή- ης παρεστώς, ὅταν εἰσέλθῃ τι, δάκνει αὐτὴν ὥσπερ σημαίνων, ἡ δὲ ηχθεῖσα συμμύει».

Ἀπαντᾷ δὲ καὶ ἐν τοῖς Σφηξὶ τοῦ Ἀριστοφάνους στ. 1510 «πιννοτήρης οὗτός ἐστι τοῦ γένους, ὁ σμικρότατος, ὃς τὴν τραγῳδίαν ποιεῖ» καὶ φέρεται ἐν τοῖς Σχολίοις «ὁ πιννοτήρης: Π... Ξενοκλέους ὁ λόγος· διαβάλλει αὐτὸν ὡς ἀδηφάγον. Πιννοτήρη δὲ οὐκ ἄλλως, ἀλλ' ἐπεὶ καρκίνιόν τι ἐστι σύννομον καὶ ἀεὶ ταύ... προσδεχόμενον. Σοφοκλῆς Ἀμφιαράῳ· ὁ πιννοτήρης τοῦδε μάντεως χοροῦ» καὶ «οἱ μὲν ζῷόν τι λέγουσι σύννομον τῷ καρκίνῳ τὸν πιννοτήρην, οἱ δὲ αὐτὸν τὸν καρκίνον ὡς ἐπιτηροῦντα τὴν πίνναν». Ὁ Μεινέκιος ἔγραψε «καρκίνιόν τί ἐστι (πίννῃ) σύννομον καὶ ταύτῃ προσεχόμενον» καὶ «μάντεως χορός» (Ἴδε Βλαυδέσιον Ἀριστοφ. Σφῆκ. σελ. 461).

Ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Φωτίου λέγεται σελ. 430. 17 «Πιννοτήρης· καρίδιον ἢ καρκινίδιον ἐγκαθήμενον ταῖς πίνναις, οὗ στερηθεῖσαι διαφθείρονται· λέγεται δὲ καὶ πιννοφύλαξ» καὶ ἐν τῷ τοῦ Σ... σελ. 856 Βεκκ. «Πιννοτήρης: ὁ τῆς πίννης φύλαξ» καὶ ἐν ... τοῦ Ἡσυχίου Τόμ. Γ', σελ. 335 Σμιδ. «Πινοτήρης: πινοφύλαξ λεγόμενος· πῖνα δὲ εἶδος ὀστρέου». Πρβ. καὶ Ἐτυμ. Μέγ. σελ. 67... 43. Γραπτέον δ' ἴσως παρὰ τῷ Ἡσυχίῳ «ὁ πινοφύλαξ λεγόμενος».

Ὁ εἰς ΑΣ λήγων τύπος πιννοτήρας εἶνε ἐσφαλμένος· διότι λέγεται μὲν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ ὀρνιθοθήρας καὶ ὀρτυγοθήρας καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἐκ τοῦ θηρᾶν σύνθετα ὄντα, ἀλλὰ τὰ ἐκ τοῦ τηρεῖν καὶ μετρεῖν συγκείμενα δὲν δύνανται κατὰ τὴν Ἀττικὴν διάλεκτον καὶ τὴν λεγομένην κοινὴν νὰ ἔχωσιν ἄλλην κατάληξιν ἢ τὴν ΗΣ, οἷον γεωμέτρης, κτλ. (Δωρ. γαμέτρας). Πρβ. πωλεῖν: ἀλλαντοπώλης, κτλ. (Δωρ. χοιροπώλας), αὐλεῖν: τριηραύλης, κτλ. ὠνεῖσθαι: σιτώνης, κτλ.

Ὅτι πλημμελῶς ἔχει ἡ ἐκφορὰ πιννοτήρας παρετηρήθη πρὸ πολλῶν δεκαετηρίδων ὑπὸ τοῦ Λοβεκκίου, ἀνδρὸς λογιωτάτου, ὅστις ἔγραψεν ἐν τοῖς εἰς Φρύνιχον Παρέργοις σελ. 627 (1820) «Συοθήρας Philostr. Imagg. II. 17. 838. σωληνοθήρας Athen. III. 41. 354. apud Lexicographos frustra requiras; invenies contra qnae nemo Graecorum usurpavit, θηροθήρης et ταγηνοκνισοθήρης et χρυσοθήρης (e Nicet. Ann. XVI. 4. 338. τοῖς χρυσοθήραις), quae non magis ferri possunt, quam πιννοτήρας vel ὑπολυμίτρας, quae nostrorum Grammaticorum regulis convenien-

ima, re autem et veritate ita barbara sunt, ut unus Creuus aliquid invenerit magis barbarum, θηλύμιτρις, Melet. t. P. I. 21. cuius exempla omnia vitiata sunt».

Ἐν ταῖς περὶ τὰ Ζῷα Ἱστορίαις τοῦ Ἀριστοτέλους Ε', ιε', 9 μ. Γ', σελ. 89, 2 Διδ.) ἐφέρετο ἄλλοτε κατ' ἐσφαλμένην ἀνάσιν «ἔπειτα καὶ ἐν ταῖς πίνναις οἱ καλούμενοι πιννοΘῆραι» ἀντὶ τοῦ νοΤῆραι (Ἴδε Σνειδῆρον ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ συγγράμματος τούτου μ. Γ', σελ. σελ. 320). Ὁ Κοραῆς γράφει ἐν ταῖς εἰς Ξενοκρ. Γαλην. Σημειώσεσι σελ. 147 «Φαίνεται γὰρ ὁ Ξενοκράτης ὁμοεῖν τοῖς οἰομένοις τῶν ἀρχαίων τὸν Πιννοτήρην, προσιόντων ἰχθυν, μηνύειν τῇ πίννῃ τὴν ἄγραν· διὸ καὶ παρ' ἑτέροις οὐ Πιννορης, ἀλλὰ πιννοθήρης ὀνόματι ἀμφιβολόγῳ καλεῖται τὸ καρκίν». Λέγει δὲ καὶ ὁ Δινδόρφιος ἐν τῷ Θησαυρῷ τοῦ Στεφάνου Τόμ. σελ 1095, Δ' «Notandum porro ap. Aristot. — scribi etiam ννοθήρης, per Θ, sed perperam; nam et Suid. dicit πιννοίρην vocari τὸν τῆς πίννης φύλακα; et Cic. De fin 3 (19) eum ui enat ex patula pinnae concha πιννοτήρην, nominari, quod m custodiat» Πρβ. καὶ Schweighaeuser ἐν *Animadvers. in then.* Τόμ. Β', σελ. 104). Παρατηρητέον δ' ἐν παρόδῳ ὅτι ἀδομώτατον εἶνε τὸ ἐπίθετον ἀμφιβόλογος, οὗ ἐποιήσατο χρῆσιν ὁ οίδιμος Κοραῆς.

Ἐπειδὴ ὁ διὰ τοῦ ΗΣ προενηνεγμένος τύπος πιννοτήρης φέεται ἐν τοῖς τοῦ Χρυσίππου παρ' Ἀθηναίῳ καὶ ἐν τοῖς Σφηξὶ τοῦ Αριστοφάνους καὶ ἐν ἀποσπάσματι τοῦ Σοφοκλέους, γινώσκεται δὲ αὶ ὑπὸ παλαιῶν γραμματικῶν, μόνος δ' αὐτὸς εἶνε ἐσχηματισμένος ὡς ὑπαγορεύουσιν οἱ κανόνες τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, πᾶς τις, νομίομεν, πείθεται ἀδιστάκτως ὅτι καὶ ὑπὸ τοῦ Πλουτάρχου ἐρρήθη μὲν πιννοτήρΗΣ, ἐρρήθη δὲ σπογγοτήρΗΝ. Ὡς δὲ παρὰ τῷ Ἀριστοτέλει ἀνεγνώσθη κακῶς ὑπὸ τῶν μεταγραφέων πιννοΘῆραι ἀντὶ τοῦ πιννοΤῆραι, οὕτω καὶ παρὰ τῷ Πλουτάρχῳ πιννοθήρας ἀντὶ τοῦ πιννοτήρης καὶ σπογγοθῆρα ἀντὶ τοῦ σπογγοτήρην. Εὐκόλως δ' ἠδύνατο τοῦτο νὰ συμβῇ· διότι συνήθη μὲν καὶ ἔναυλα τοῖς βιβλιογράφοις ἦσαν τὸ ὀρνιθοθήρας καὶ ὀρνιθοθήραν καὶ ὀρνιθοθῆραι καὶ ἄλλα τοιαῦτα, σπάνια δὲ καὶ ἀγνωστότερα αὐτοῖς ὑπῆρχον τὸ πιννοτήρης καὶ πιννοτῆραι καὶ σπογγοτήρην. Ση-

μειωτέον δ' ὅτι ἀπαντᾷ παρὰ τῷ Πλουτάρχῳ καὶ τὸ ἐκ τοῦ θη... συγκείμενον ὄνομα σπογγοθῆρας Ἠθικ. σελ. 950, Β' «ἀλλὰ ... κάτω τοῖς σπογγοθήραις διαφυσώμενον ἐκ τοῦ στόματος ἐν τῇ θα... λάττῃ φέγγος ἐκδίδωσιν» καὶ σελ. 981, Ε' «θαρροῦντες μὲν ... σπογγοθῆραι κατακολυμβῶσι»

Ὁμοίως τῷ πιννοτήρης καὶ σπογγοτήρης εἶνε ἐσχηματισ... νον τὸ δεμνιοτήρης ἀπαντῶν ἐν τῷ Ἀγαμέμνονι τοῦ Αἰσχύλ... στίχ. 53 «δεμνιοτήρη πόνον ὀρταλίχων ὀλέσαντες» καὶ στίχ. 14... «μὴ περιώδυνος μηδὲ δεμνιοτήρης». Παράδοξος φαίνεται ἡ ἄν... τοῦ Ν ἐκφορὰ δεμνιοτήρη· διότι ἰσοσυλλάβως ἐκλίνετο τὸ περὶ ... ὁ λόγος ὄνομα, οὐχὶ δ',ὡς τινες ὑπολαμβάνουσι, περιττοσυλλάβως. Ὁ Σμιδίτιος ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Ἡσυχίου νομίζει τὸ δεμνιοτήρη... αἰολικὴν αἰτιατικήν, ὁ δὲ Ζαχῆρος ἐν *Bresl Philol. Abhand.* Τόμ. Α'. α', σελ. 63 γράφει ὀξυτόνως δεμνιοτηρῆς. Παρατίθε... μεθα τὰ ἐν ταῖς Γλωσσικαῖς Παρατηρήσεσι σελ. 237 γεγραμμένα: Λέγομεν δ' ἐν παρόδῳ ὅτι τὸ κείμενον ἐν τῷ Ἀγαμέμνονι τοῦ Αἰσχύ... λου «δεμνιοτήρη πόνον ὀρταλίχων ὀλέσαντες» δὲν φαίνεται ἡμῖν ὀρθῶς ἔχον· διότι καθ' ἣν ἡμεῖς ἔχομεν γνώμην ἡ αἰτιατικὴ τοῦ δε... μνιοτήρης κατὰ τὴν πρώτην κλίσιν κλινομένου ὁμοίως τῷ πιννο... τήρης εἶνε δεμνιοτήρηΝ, οὐχὶ δεμνιοτήρη. Ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Ἡσυχίου φέρεται καὶ «Δεμνιοτήρην: ἔγκοιτον, τὰ δέμνια τη... ροῦντα» καὶ «Δεμνιοτήρη: Αἰσχύλος Ἀγαμέμνονι, καθόσον οἱ νε... οσσοὶ ἔτι τοιοῦτοί εἰσιν, ὡς τὰ δέμνια τηρεῖν καὶ κατέχειν». Ἀνα... γινώσκεται δ' ἐν αὐτῷ καὶ Νυμφοτερεῖς: ἄρχοντές τινες», ὅπερ μετετύπωσεν ὁ Μεινέκιος εἰς τὸ νυμφοτήρεις. Ἀλλ' ἡμεῖς σφοδ... ἀμφιβάλλομεν ἂν εἶνε Ἑλληνικὸς ὁ τύπος νυμφοτήρΕΙΣ δοξάζον... τες ὅτι ἐξ ὀνόματος νυμφοτήρης μόνον νυμφοτῆρΑΙ δύναται κατὰ φύσιν νὰ σχηματισθῇ, ὡς ἐκ τοῦ πιννοτήρης ἐσχηματίσθη τὸ πιννοτῆραι.

Ἡ γραφὴ νυμφοτήρεις εἶνε ἐγκεκριμένη καὶ ὑπὸ τοῦ Ἐρουε... δῆνος ἐν Lex Graec. Suppl. et Dialect. σελ. 563. Γράφει δ' ὁ φιλόλογος οὗτος ἐν Μνημοσ. 1895, σελ. 361 «κάρφυροι· νεοσσοί. Meineke καρφοτῆραι, collato Aeschyleo δεμνιοτήρης, sed eodem iure conicias καρφυροτῆραι, propius ad litterarum seriem. Praecedit καρφυραί· νοσσιαί· θάμνοι»

Ἄξια μνείας εἶνε τὰ ἐν τῷ Ἀθηναίῳ εἰρημένα 1878, σελ. 114: πιννοτήρης ὅμοιον εἶνε τὸ δεμνιοτήρης. Ἴσως δὲ καὶ τὸ ἐν Βεκκήρου Ἀνεκδότοις σελ. 49, 13 φερόμενον «Κνισοτηρητής: ...σαν καὶ δεῖπνα ἐπιτηρῶν» μετατυπωτέον εἰς τὸ κνισοτήρης. ...αὐτὴν δ' εἰκασίαν ἐποιήσατο καὶ ὁ Βλαϋδέσιος ἐν *Advers. in ...mic. Gr. Fragm.* Μέρ. Α', σελ. 200 (1890) «κνισοτηρητής: ...non κνισοτήρης, ut πιννοτήρης Arist. Vesp. 1510? Confer v. ...λοιχός». Ὁ Μεινέκιος ἔγραψεν ἐν τῇ Συναγωγῇ τῶν Ἀποσπα...των τῶν Ἑλλήν. Κωμικῶν Τόμ. Δ', σελ. 405 «Parasitum, ...alem Diphilus h. l. describit, comici καπνοσφράντην vel καπνο...ρήτην vocabant. V. Eustathium ad Hom p. 1718, 60». Φαί...ται ὅτι ὁ σοφώτατος ἀνὴρ ἐσκόπει νὰ μνημονεύσῃ τὸ κνισοτηρη...ν, ἀλλ' ἐκ τοῦ καπνοσφράντην παραχθεὶς ἔγραψε καπνοτη...ρήτην, οὗ καὶ ὁ τόνος εἶνε πλημμελής.

Ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Ἡσυχίου κεῖται «Ἐργότρυς: κατάσκοπος ...γων». Λέγεται δὲ περὶ αὐτοῦ ἐν τῷ Θησαυρῷ τοῦ Στεφάνου «Ἐρ...τρυς, ὁ, Inspector operum, Hesych. Existimarem alioqui ...onvenire cum ἐργοδιώκτης et ἐργεπείκτης: tanquam ex ἔργον et ...τρύνειν factum» (Πρβ. καὶ Λοβέκκιον ἐν Παρέργ. εἰς Φρύν. ...λ. 612). Ἀλλὰ πιθανὸν φαίνεται ὅτι τὸ ἐργότρΥΣ εἶνε πλημμελὴς ...νάγνωσις τοῦ ἐργοτΗΡΗΣ.

Παρατηρητέον δ' ὅτι φέρεται καὶ ῥῆμα πρωκτοτηρῶ ὡς ἐκ τοῦ πρωκτοτήρης γενόμενον παρὰ τῷ Ἀριστοφάνει Ἱππ. 878 «οὔκουν ...ε δῆτα ταῦτα δεινόν ἐστι πρωκτοτηρεῖν παῦσαί τε τοὺς βινουμέ...νους;» Σχολ. «πρωκτοτηρεῖν: πρωκτὸν ἐπιτηρεῖν τῶν πορνευομέ...νων». Ἐλέχθη δ' ἐν τῷ μεταγενεστέρῳ ἑλληνισμῷ καιροτηρῶ καὶ τοποτηρῶ καὶ ὄνομα ἐξ αὐτοῦ τοποτηρητής. Πρβ. καὶ καιροτήρησις καὶ τοποτήρησις-σία (Ἴδε καὶ Γλωσσικὰς Παρατηρήσεις σελ. 299).

Ὁ Ἀσώπιος παρατιθέμενος ἐν Εἰσαγ. εἰς Πίνδ. σελ. 95 ῥῆσιν ἐκ τῶν Ἀπομνημονευμάτων τοῦ Ξενοφῶντος Δ', ζ', 4 γράφει «καὶ ταῦτα δὲ ῥᾴδια εἶναι μαθεῖν παρά τε τῶν νυκτοτηρῶν καὶ κυβερνητῶν καὶ ἄλλων πολλῶν, οἷς ἐπιμελὲς ταῦτα εἰδέναι». Καὶ ἄλλοι δ' ἀνέγνωσαν νυκτοΤηρῶν ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς ἀντιγράφοις φερομένου νυκτοΘηρῶν, ὡς διδάσκει ὁ Στούρζιος ἐν Λεξ. Ξενοφ.

Τόμ. Γ'. σελ. 211 λέγων «Ernesti, frustra, inquit, qui[...] tentarunt νυκτοτηρῶν. Sed Schneiderus ita edidit. et intell[...] *observatores ignium praenunciorum, custodes in specu[...] orae*». Εἶνε δὲ κατακεχωρισμένον τὸ ὄνομα νυκτοτῆραι ἐν Λονδινίᾳ ἐκδόσει τοῦ Θησαυροῦ τοῦ Στεφάνου σελ. 6445, Δ'. Ε[...] λόγως ἀποδοκιμάζεται ὑπὸ τοῦ Ἐρνέστου ἡ μεταβολὴ τοῦ νυκτ[...] θηρῶν εἰς τὸ νυκτοτηρῶν ποιουμένου τὴν παρατήρησιν τ[...] «Dicitur ut φυγαδοθήρας. Genus nocturnae venationis πυρ[...] est apud Platonem in Sophista p. 220, D. Frustra quida[...] tentarunt νυκτοτηρῶν, ab Stephano in margine positum». Ἀ[...] δὲ μάλιστα ἀναγνώσεως εἶνε νὰ γεγραμμένα ὑπὸ τοῦ Κυννήρου ἐν Β', ἐκδόσει τῶν Ξενοφῶντος Ἀπομνημονευμάτων σελ. 488. Φέρον[...] δ' ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ οὐκ ὀλίγα ὀνόματα εἰς θήρας, οἷον ὀ[...]πνοθήρας, δικτυοθήρας, δολιοθήρας, ἐλεφαντοθήρας, θηρ[...]θήρας-θηριοθήρας, θυννοθύρας, κογκοθήρας, κωνωπ[...]ρας, λαγωθήρας (λαγοθήρας), λεξιθήρας, λιθοθήρας, λογ[...]θήρας, μετεωροθήρας, μυιοθήρας, μυοθήρας, οἰναδοθήρα[...] ὀνοματοθήρας, ὀρνιθοθήρας, ὀρτυγοθήρας, περδικοθήρα[...] σπογγοθήρας, συοθήρας, σωληνοθήρας, ταγηνοκνισοθήρας, ὑδροθήρας, φυγαδοθήρας, χρυσοθήρας (Ἴδε καὶ Λοβέκκιον ἐν Παρέργ. είς Φρύν. σελ. 628 καὶ Βλαϋδέσιον εἰς Ἀριστοφ. Ὀρν. σελ. 188). Ἐν τῇ Παλατίνῃ Ἀνθολογίᾳ βιβλ. ϛ', 193 ἀπαντ[...] Ἰωνικὸς τύπος ποντοθήρΗΣ.

Παράδοξον ἡμῖν φαίνεται ὅτι ἐν τῷ τοῦ Παπίου Λεξικῷ τῆς Ἑλλην. Γλώσσης Τόμ. Β' σελ. 268 ἐκδ. γ' κεῖται «νυκτοθήρας Nachtjaeger Xen. Mem 4, 7, 4» καὶ νυκτοτήρης, ὁ naechtli-cher aufpasser, Nachtwaechter Xen Mem. 4, 7, 4». Παρατι-θέμεθα καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Στρουβίου γεγραμμένα ἐν *Opusc.* Τομ. Β', σελ. 183 «c. 21. p. 272. τὸν δὲ εὔξοον ἄνδρα φιλόθηρα νόει. Adamantius 2, 11, p. 384. τὸν δὲ εὔζωνον φιλοθῆρα (*sic* notatum) ἐννόει. Sed Aristoteles Physiogn. p. 97. οἱ ζωντ[...] (cf. quae supra ad h. l. notavimus) φιλόθηροι Atque sic *hic* reponendum φιλόθηρον; nam quomodo a θήρα proficisci po-tuerit φιλόθηρ, non video. Quod quodammodo simile erat μυόθηρ in veteribus lexicis, e recenterioribus jam exsulavit

ρα vero duplex compositorum genus descendit, alterum ῥας. Sed haec omnia venatorem ita exprimunt, ut prior positionis pars id, quod θηρεύει, commonstret, θυννοθήρας, θήρας, φυγαδοθήρας, λογοθήρας etc. Num vero locum quoet tempus, ubi venantur, prior haec compositionis pars care possit, nondum certum est. Ad locum referri possit ωροθήρας; sed hoc quoque esse potest ὃς θηρεύει τὰ μετέωρα. tempore dictum credebatur νυκτοθήρας, sed hoc in Xeh. memor. 4, 7, 4. jam meliori lectioni cessit. Alterum) compositorum genus diversae potestatis in θηρος exit, ἴθηρος, δύσθηρος, φιλόθηρος».

Ὁμοίως ἡμεῖς ἀμφιβάλλομεν ὅτι ὑγιῶς ἔχει ἡ ἐν τῷ χωρίῳ τοῦ ορῶντος παραδεδομένη γραφὴ «καὶ ταῦτα δὲ ῥᾴδια εἶναι μαθεῖν α τε [τῶν] νυκτοθηρῶν καὶ κυβερνητῶν κτέ». Κάλλιστα δὲ ὁ τὸς θηρῶν ὀνομάζεται νυκτοθήρας, ὡς λέγεται νυκτοφύλαξ νυκτοπεριπλάνητος, κτλ. καὶ ἡμεροφύλαξ καὶ ἡμεροσκόπος καὶ ἡμερόκοιτος, κτλ. Ὡς δ' οἱ κυβερνῆται, οὕτω καὶ οἱ νυθῆραι, ἤτοι οἱ νυκτὸς θηρῶντες, καθόλου ἐπιμελοῦνται κατ' ἀνάγτῶν τῆς ἀστρολογίας καὶ ἐμπείρως αὐτῶν ἔχουσιν.

Παρατηρητέον δ' ὅτι ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Ἡσυχίου εἶνε γεγραμνον δι' ἑνὸς Ν πινοτήρης καὶ πῖνα, ὃ καὶ εὐλόγως προτεριᾶται. Πρβ. Ἡρῳδ. Λεντζ. Τόμ. Α', σελ. 256, 6 καὶ Τόμ. Β'. λ. 455, 5 καὶ Θησ. Στεφ. Τόμ. Ϛ', σελ. 1096, Α'. Παράδοξός ως φαίνεται ὁ διὰ τοῦ Η προενηνεγμένος τύπος πίννη, ἀνθ' οὗ ράφη καὶ πίνη δι' ἑνὸς Ν.

ΚΕΦ. Γ'.

Ἔφαμεν δόμιμον, ἔφημεν ἀδόκιμον.

Ὁ Βερναρδάκης γράφει ἐν τῇ Ἐπετηρίδι τοῦ Παρνασσοῦ 1901 σελ. 106-7: *Ἐν* Λογ. Ἑρμ. *σελ 628* ***ἀναγινώσκομεν τὰ ἑξῆς «Ὥστε ἁμαρτάνει Φρύνιχος δισχυριζόμενος εἶναι τὸ*** ἀνέῳγε ***καὶ ἐπὶ τοῦ*** ἤνοιξεν, ***ὅπερ ἀδύνατον [οὐδὲν τοιοῦτον ἐν τοῖς τοῦ Φρυ-***

νίχου ἀναγινώσκεται]. ἀντὶ γὰρ τοῦ ἀνεῴχθη *καὶ* ἤνοιγεν *ἔφΗμεν, λαμβάνεται κτλ». Ταῦτα ἀντέγραψεν ἐκ τῆς γνωστῆς Θωμᾶ Μαγίστρου ἐκδόσεως σελ. 30.5 κ. ἑ. ὁ κ. Κ(όντος) ἐφρόντισε μὲν νὰ μεταφράσῃ καὶ παρεμβάλῃ ὡς ἰδίαν παρατήρησιν τὰ τοῦ ἐκδότου*: Nihil eiusmodi tradit p. 157 Lob. 'Ἀλλὰ ἔφημεν, *περὶ οὗ οὐδὲν παρατηρεῖ ὁ ἐκδότης, ὁ κ. Κ(όντος) ... πιε χανδὸν καὶ ἐχώνευσεν ἤδη· τὸ* ἔφημεν, *ὅπερ εἶνε τόσον δυσ... νευτον διὰ γραμματικοῦ στόμαχον, ὅσον θὰ ἦτο π. χ. τὸ* ἵστημεν *ἀντὶ τοῦ* ἵσταμεν». Μέμφεται δ' ὁ γενναιότατος Βερναρδάκης ... Κόντον καὶ ἐν τῷ Β΄ Μέρει τῆς 'Ελέγχων καὶ Κρίσεων 'Εξελέγξ... σελ. 60 ὡς γράψαντα ἐσφαλμένως ἔφημεν ἀντὶ τοῦ ἔφαμεν.

'Εν τῇ παλαιᾷ 'Ελληνικῇ γλώσσῃ ἐλέγετο ἔφαμεν-ἔφατε-ἔφασαν, ὡς ἵσταμεν-ἵστατε-ἵστασαν, ᾧ καὶ ἄλλα ἐμφερῆ ὑπάρχουσιν· ἐν δὲ τῷ παρηκμακότι ἑλληνισμῷ ἐγίνετο χρῆσις καὶ τύπου ἔφημεν ἁπλοῦ τε καὶ συνθέτου ὁμοίως ἐσχηματισμένου ... ἔστημεν καὶ ἔδημεν καὶ ἐφθημεν καὶ ἔτλημεν.

'Αγνοῶν ὁ Βερναρδάκης τὴν τῶν μεταγενεστέρων συνήθειαν ... δοξάζων ὅτι οὐδέποτ' ἐρρήθη ἔφημεν διὰ τοῦ Η ἐπιτιμᾷ τῷ Κόντῳ λοιδορῶν καὶ σκώπτων αὐτόν, διότι δὲν ἀποκατέστησεν ἐν ῇ ἐμνημόνευσε ῥήσει Θωμᾶ τοῦ Μαγίστρου τὴν διὰ τοῦ Α ἐκφορὰν ἔφαμεν. 'Αλλ' εὖ ποιῶν παρέθετο ὁ Κόντος τὴν ῥῆσιν ταύτην κατὰ τὴν παραδεδομένην αὐτῆς γραφήν, γνησίαν ἀναντιλέκτως οὖσαν, ὡς ἀποδείκνυται ἐξ ἑτέρων χωρίων Θωμᾶ τοῦ Μαγίστρου, οἷον σελ. 96 ... «οὕτως, ὡς ἔφημεν, ἔχουσι» καὶ σελ. 140, 11 «οὕτως, ὡς ἔφημεν, εὑρήσει χρωμένους» καὶ σελ. 185, 4 «οὐκ ἀπὸ τοῦ ἱερεύω γίνεται ἱέρεια ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἱερεύς, ὡς ἔφημεν» καὶ σελ. 288, 10 «οὕτω γάρ, ὡς ἔφημεν, εὕρηται παρὰ πᾶσι τοῖς δοκίμοις» καὶ σελ. 35.. 15 «τοῦτο δὲ γίνεται καὶ ἐπὶ τοῦ κυρῶ παρὰ ποιηταῖς, ὡς προέφημεν» καὶ σελ. 371, 6 «ὡς προέφημεν».

Οὐδείς, νομίζομεν, δύναται ν' ἀμφιβάλλῃ ὅτι ἐλέχθη ὑπὸ Θωμᾶ τοῦ Μαγίστρου ἔφΗμεν καὶ ὅτι οὐδαμῶς εὔλογος θὰ ἦτο ἡ μεταβολὴ αὐτοῦ εἰς τὸ ἔφΑμεν. 'Αναγκαῖον δ' ἡμῖν φαίνεται νὰ καταστήσωμεν φανερὸν ὅτι οὐχὶ σπανία ἐν τῷ μεταγενεστέρῳ ἑλληνισμῷ εἶνε ἡ χρῆσις τοῦ διὰ τοῦ Η προενηνεγμένου τύπου.

Πολλάκις ὁ τύπος οὗτος ἀπαντᾷ παρὰ τῷ 'Επιφανίῳ, οἷον Τόμ.

, σελ. 295, 9 Δινδ. «καὶ ἀπὸ μέρους μὲν περὶ τούτων ἔφημεν» ομ. Β', σελ. 67, 11 «ὃν ἔφημεν τὸν κύριον εἰρηκέναι ἐν τῷ Εὐγγελίῳ» σελ. 69, 6 «ἐν χρόνοις τοίνυν, ὡς ἔφημεν, Ἀνικήτου τέ» σελ. 83, 30 «τούτου ἕνεκα ἔφημεν ὅτι Ἰεσσαὶ πατὴρ γίνεται τοῦ Δαβὶδ» σελ. 470, 24 «ἔφημεν διανενοημένοι καλλίστως ν ἕτερον εἶναι πάλιν τάχα ἕνα τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου» σελ. 471, 7 βαπτισθέντος αὐτοῦ κατ' Αἰγυπτίους Ἀθὺρ δωδεκάτῃ, ὡς ἔφημεν, ρὸ ἓξ εἰδῶν Νοεμβρίων» σελ. 491, 9 «μετὰ τὸ ὑπερβῆναι αὐτὸν ας δύο ὑπατείας, ἃς ἔφημεν, κτέ» Τόμ. Γ', σελ. 164, 32: ἔφημεν: σελ. 286, 5: προέφημεν (ἀλλὰ σελ. 286, 1: προέφΑμεν). σελ. 19, 3: ἔφημεν. ὡς καὶ σελ. 373, 4. καὶ σελ. 581, 33. καὶ σελ. 85, 28. Τόμ. Δ', α', σελ. ια': προέφημεν.

Φιληδεῖ δὲ τῷ περὶ οὗ ὁ λόγος τύπῳ καὶ ὁ Φώτιος λέγων ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ ὡς ἔφημεν καὶ ὥσπερ ἔφημεν καὶ καθάπερ ἔφημεν καὶ καθὼς ἔφημεν σελ. 9, 18. σελ. 12, 31. σελ. 54, 35. σελ. 76, 2. σελ. 83, 33. σελ. 84, 37. σελ. 88, 13. σελ. 90, 16. σελ. 93, 16, σελ. 96, 34 καὶ 2. σελ. 100, 7 καὶ 14. σελ. 112, 39. σελ. 114, 15. σελ. 172, 13. σελ. 244, 25. σελ. 249, 1. σελ. 493, 37. Πρβ. καὶ σελ. 252, 25 «τὸν ἕνα γὰρ καὶ τὸν αὐτὸν δι' ὧν ἔφημεν καὶ ψηλαφητὴν οὐσίαν ἔχειν καὶ ἀψηλάφητον ἀνεκήρυξε». Χρῆται δ' ὁ Φώτιος καὶ τῷ συνθέτῳ προέφημεν σελ. 155, 1 καὶ σελ. 194, 8.

Παρέχουσι δ' ἡμῖν παραδείγματα τῆς ἀδοκίμου ἐκφορᾶς καὶ ὁ Σωζομενός καὶ Σωκράτης ὁ Σχολαστικός καὶ ὁ Χοιροβοσκός καὶ Νικήτας ὁ Εὐγενιανός καὶ ἄλλοι μεταγενέστεροι.

Σωζομ. Ἐκκλησ. Ἱστορ. σελ. 870, 24 Οὐσσ. «ἣν καὶ πάλαι ἔφημεν συναθροιστέαν».

Σωκράτ. Σχολαστ. Ἐκκλησ. Ἱστορ. σελ. 469, 1 Οὐσσ. «τοῦ δὴ βασιλέως Ἰοβιανοῦ Δαδαστάνοις, ὡς ἔφημεν, τελευτήσαντος κτέ» σελ. 576, 17 «ἡ δὲ ἐν Ἀντιοχείᾳ, ὡς ἔφημεν, τριχῇ διήρητο» σελ. 683, 37 «οἱ ἀρειανίζοντες, ὥσπερ ἔφημεν, ἔξω τῆς πόλεως τὰς συναγωγὰς ἐποιοῦντο».

Χοιροβοσκ. σελ. 511, 27 «γίνεται ἐφελκυστικὸν τοῦ Ν, ὡς προέφημεν».

Νικήτ. Εὐγενιαν. Γ', 290 «ἔφημεν εὐθύς· ἀλλ' ἐφάπτου κειμέ-

νης τῆς τῶν συνήθων ποικίλης πανδαισίας» ϛ΄, 327 «ἀλόντας οἱ ἔφημεν ἔρρειν ἀθρόως».

Ἰάμβλιχ. Δραματ. ΙΑ΄ (Ἐρωτ. Συγγρ. σελ. 518, 36 Διδ.) «τοῦ δὲ παιδός, ὥσπερ ἔφημεν, τῷ ῥόδῳ τελειωθέντος».

Ζωναρ. Ἐπιτομ. Ἱστορ. Τόμ. Γ΄, σελ. 379, 12 Δινδ. «ὃς κα[illegible] ἀναρρήσεως, ὡς ἔφημεν, κατηξίωτο».

Θεοφάν. Χρονογρ. σελ. 102, 13 (Λιψ. 1883) «τοῦ δὲ στόλου, ὡς προέφημεν, ἐν Σικελίᾳ ἐκδεχομένου τὴν τῶν πρεσβευτῶν Γιζερίχου ἄφιξιν» σελ. 105, 4 «βασιλεὺς ἀνεδείχθη, ὡς προέφημεν» σελ. 413, 2 «οὕτως οὖν, ὡς προέφημεν, τῷ αὐτῷ ἔτει — τέθνηκεν» σελ. 461, 13 «καταλαβόντων τῶν ἀπὸ τῆς Ῥώμης πεμφθέντων ὑπὸ τοῦ πάπα Ἀδριανοῦ γραμμάτων τε καὶ ἀνθρώπων, ὡς προέφημεν».

Κεδρην. Τόμ. Β΄, σελ. 649, 15 Βόνν. «ἣν, ὡς ἔφημεν, ἐποιήσατο».

Νικηφ. Χοῦμν. Ἀντιθετ. πρὸς Πλωτῖν. (Πλωτίν. περὶ τοῦ Καλοῦ Κρευζ.) σελ. 411 «ὅτι δ᾽ αὐτὰς ταύτας ἃς ἔφημεν ψυχὰς κτλ.» καὶ σελ. 413 καὶ σελ. 420 καὶ σελ. 427 καὶ σελ. 441 καὶ σελ. 45[illegible].

Τζέτζ. Ἐπιστολ. σελ. 68. Πρεσσ. «ἣν φθάσαντες ἔφημεν» Σχολ. εἰς Λυκόφρ. σελ. 375 «ὕστερον δὲ οὕτως, ὡς ἔφημεν, τὴν Ἑλένην» σελ. 404 «εἰς μὲν οὖν Ἑλένης νυμφίος, ὡς ἔφημεν, ὁ Θησεύς» σελ. 420 «καὶ ἰάθη, ὡς ἔφημεν» σελ. 491 «Ἄτλας γὰρ οὗ Μαῖα, ὡς ἔφημεν, ἧς Ἑρμῆς» σελ. 972 (Δί. Κάσσ. Τόμ. Α΄, σελ. 4, 1 Δινδ.) «μετὰ τὴν τῆς Τροίας ἅλωσιν εἰς Ἰταλίαν, ὡς ἔφημεν, καὶ Λατίνους παρεγένετο». Σχολ. εἰς Ἑρμογέν. ἐν Κραμ. Ἀν. Ὀξ. Τόμ. Δ΄, σελ. 63, 2 «τὸ τοῦ ἐχθροῦ δὲ τέτρασιν οἷς ἔφημεν πρὶν λύειν» καὶ 7 «εἶτα περὶ τῶν λύσεων ἔφημεν περὶ τούτων». Στίχ. περὶ διαφορ. Ποιητ. 74 (Σχολ. Ἀριστοφ. σελ. ΚΓ΄, Διδ.) «διαφορὰν ἔφημεν αὐτῶν ἀρτίως» καὶ 110 (σελ. ΚΔ΄) «κωμῳδίας ἔφημεν εἶναι τὸν γέλων».

Ἑρμογέν. περὶ Ἰδεῶν Ρητ. Ἑλλ. Σπεγγ. Τόμ. Β΄, σελ. 402, 15 «ὁ μὲν κάλλιστος συμβουλευτικῶν, ὅπερ ἔφημεν, λόγων τοιοῦτος» Ροῦφ. Ἐφέσ. Τεχν. Ρητορ. Τόμ. Α, σελ. 466, 10 «διήγησις μὲν οὖν ἐστιν, ὥσπερ ἔφημεν ἁπλῆ τῶν γεγενημένων φράσις» Ἀνώνυμ. περὶ Σχημ. Τόμ. Γ΄, σελ. 184, 11 «ἡ ἀλλοίωσις ἤτοι ἡ ἐναλλαγὴ γίνεται κατὰ τρόπους, ὡς ἔφημεν, πλείονας».

...ώνυμ. Προγυμνάσμ. Ρητ. Ἑλλ. Οὐαλζ. Τόμ. Α', σελ. 15 «οὓς εἰς καλλωπισμὸν καὶ φυλακὴν τοῦ τῆς ἀρετῆς καρποῦ, ...φημεν, συνελέξαντο» καὶ σελ. 640, 4 «ὡς ἔφημεν, ἕστηκε» ...29 «τὰς στοὰς ἐπιλούει ψηφῖσιν, ὡς ἔφημεν» Δοξοπατρ. Ὁμιλ. Ἀφθόν. Τόμ. Β', σελ. 229, 17 «ταῦτα γὰρ οὐ μόνον, ὡς προ...μεν, ἀσαφείας ἀλλὰ καὶ μακρολογίας» καὶ σελ. 240, 4 διὰ τὸ ... ὡς ἔφημεν, τὰ ἐν τῷ διηγήματι σαφῆ εἶναι» καὶ σελ. 501, ...φημεν καὶ τοῦ πραγματικοῦ τόπου τὴν ἠθοποιίαν μετέχειν» σελ. 502, 27 «πάσης τελείας ὑποθέσεως εἰς δύο ταῦτα διαιρου...ς, καθάπερ ἔφημεν» καὶ σελ. 540, 9 «ὁ μὲν Νικόλαος οὕτως, ...φημεν, τὴν θέσιν ὁρίζεται».

Ἁρμενόπ. σελ. 526, 23 Εἱμβαχ. «κατὰ τὴν ἡμίσειαν, καθάπερ ...μεν, ἐξισταμένη μοῖραν τοῖς ἔμπροσθεν γινομένοις παισί».

Θεμίστ. Παραφρ. Τόμ. Α', σελ. 200, 24 Σπεγγ. «ἀπέφημεν ... διὰ πάντων πῶς ἔχει τὸ ἀναγκαῖον»

Πάππ. Ἀλεξανδ. σελ. 524, 15 Οὐλσχ. «μονογενὴς δὲ αὕτη ...ιν ἡ θέσις, ὡς ἔφημεν» καὶ 16 «καθ' ἥν, ἔφημεν ἄπειροι μὲν ...νται κύκλοι γράφεσθαι διὰ τῶν πόλων τῆς σφαίρας» καὶ 21 «ἡ ...λλη θέσις ἔχει μὲν ἐπί τινων τοῦτο, ὡς ἔφημεν, ἐπὶ δέ τινων ... ἔχει».

Ψευδαριστοτέλ. Περὶ Φυτ. Β', 3 (Τόμ. Δ' σελ. 33, 26 Διδ.) ...τι ἔστι διατριβὴ τῆς κινήσεως τοῦ ἡλίου, ὡς ἔφημεν».

Ἀπολλών. Ἀλεξάνδρ. περὶ Ἐπιρρημάτ. σελ. 596, 27 «ὅπου γε, ... ἔφημεν, τῷ τύπῳ, καὶ εἰ ἦν σύνθετον, ἐχρῆν ὀξυτονεῖν».

Σχολ. Αἰσχύλ. σελ. 313, 32 Δινδ. «τὸ ἕξομεν οὕτω νόει, ὡς ...ημεν, συνάπτων πρὸς τὸ ἀμφὶ λιτάν» καὶ σελ. 346, 10 «ἀμυ...ῶς ἐκπληρῶν τὸ ὃ ἔφημεν» καὶ σελ. 442, 15 «τὸ θῦσαι ἀπελ...οῦσα τοῖς θεοῖς, ὡς προέφημεν».

Σχολ. Σοφοκλ. Τόμ. Β', σελ. 338, 24 Δινδ. «τοῦτο τὸ γὰρ ...μοιον, ὡς ἄνω ἔφημεν, τῷ κτλ.» καὶ σελ. 369, 24 «δέονται γὰρ ...άντες οἱ ἀγῶνες, ὡς ἄνω ἔφημεν, πορείας πρὸς τὸ τελεσθῆναι» καὶ ...ελ. 373, 25 «ἔστι δὲ ὅμοιον, ὡς πρόσθεν ἔφημεν, τῷ κτέ.».

Σχολ. Εὐριπ. Τόμ. Β', σελ. 8, 7 Δινδ. «τὸν γὰρ παιδαγωγόν, ... παρὰ τῆς Ἠλέκτρας πάλαι πιστευθεὶς ἧκεν, ὡς ἔφημεν, εἰς τὴν Φωκίδα, τοῦτον προπέμπει κτέ.» καὶ Τόμ. Γ', σελ. 8, 21 «Οἰδίπους

δέ, ὡς ἔφημεν, διάγων ἐκεῖ κτέ.» καὶ σελ. 10, 6 «διὰ τὸ καὶ Κάδμον, ὡς ἔφημεν, ἐκ Φοινίκης εἶναι».

Σχολ. Ἀριστοφ. σελ. 92, 27 Διδ. «ἐπεί, ὡς ἔφημεν, περὶ οὐράνια μάλιστα ἐπτόηνται οἱ φιλόσοφοι» καὶ σελ. 384, 45 «... δὲ τῶν γραμμάτων καὶ δικαστηρίων Ἀθηναίων ἔφημεν ὄπισθεν».

Σχολ. Θουκυδ. σελ. 24, 16 Διδ. «ἣν προέφημεν ἀναδοχὴν ... ὅλου πολέμου εἶναι».

Σχολ. Ἀριστείδ. σελ. 38, 20 Δινδ. «ἐπειδήπερ ἡ Ἀττικὴ τρ... μήκης οὖσα, ὡς ἔφημεν, διὰ πάντων τῶν αὐτῆς μερῶν θάλαττ... ἔχει» σελ. 63, 17 «Δημήτηρ γάρ, ὡς ἔφημεν, ἐλθοῦσα τὸν σῖ... δέδωκε» σελ. 66, 35 «τὸ θεοῖς οὐ μόνον διὰ τοὺς κρίναντας, ... ἔφημεν, νοεῖν δεῖ, ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς κριθέντας» σελ. 68, 12 «... γὰρ προστεθεῖσα αὐτῆς ψῆφος, ὡς ἔφημεν, σωτηρίαν αὐτῷ εἰρ... σατο» σελ. 78, 37 «ἐπειδὴ προβέβληται ἡ Ἀττικὴ εἰς θάλαττα... ὡς ἔφημεν, ἑῷον καὶ δυτικὸν αἰγιαλὸν ἔχει» σελ. 89, 17. σελ. 114, 5. σελ. 127, 5. σελ. 132, 30. σελ. 185, 6. σελ. 190, 5. σελ. 196, 30. σελ. 218, 7. σελ. 230, 23. σελ. 239, 17. σελ. 24... 26. σελ. 257, 32. σελ. 295, 29. σελ. 324, 3.

Φέρεται δὲ καὶ ἐν Βίῳ Ἀλεξάνδρου (Trois Poèm. Grecs Wagn. σελ. 139, 2740) «ὁ Ξέρξης, ὡς προέφημεν, ἔστησε μάχην πλεῖστην».

Λίαν διδακτικὰ εἶνε τὰ ὑπὸ τοῦ Χοιροβοσκοῦ γεγραμμένα σελ. 868, 21 «ἐπὶ δὲ τοῦ παρατατικοῦ τῶν εἰς ΜΙ καὶ συστολὴ παρακολουθεῖ τῆς παραληγούσης ἐν τοῖς πληθυντικοῖς, οἷον ἐτίθην ἐτίθεμεν, ἵστην ἵσταμεν, ἐδίδων ἐδίδομεν, ἐζεύγνυν ἐζεύγνυμεν, ἔφην ἔφαμεν· τὸ γὰρ ἔφημεν δευτέρου ἀορίστου ἐστίν, ὥσπερ ἔστην ἔστημεν καὶ ἔβην ἔβημεν» καὶ σελ. 869, 9 «Ἰστέον δὲ ὅτι ὁ δεύτερος ἀόριστος ὁ ἐνεργητικὸς ἐπὶ τῶν εἰς ΜΙ οὐ συστέλλει τὴν παραλήγουσαν αὐτοῦ ἐν τοῖς πληθυντικοῖς, οἷον ἔστην ἔστημεν, ἔβην ἔβημεν, ἔγνων ἔγνωμεν, ἥλων ἥλωμεν, ἐβίων ἐβίωμεν, ἔφην ἔφημεν· τὸ γὰρ ἔφαμεν παρατατικός ἐστι» καὶ σελ. 873, 21 «Ἰστέον δὲ ὅτι ὁ δεύτερος ἀόριστος ὁ ἐνεργητικὸς ἐν τοῖς εἰς ΜΙ οὐ συστέλλει τὴν παραλήγουσαν αὐτοῦ ἐν τοῖς πληθυντικοῖς, οἷον ἔστην ἔστημεν, ἐβίων ἐβίωμεν, ἥλων ἥλωμεν, ἔφην ἔφημεν· τὸ γὰρ ἔφαμεν παρατατικοῦ ἐστίν· ὁ γὰρ παρατατικὸς ἐπὶ τῶν εἰς ΜΙ συστέλλει τὴν παραλήγουσαν αὐτοῦ ἐν

πληθυντικοῖς πρὸς ἀναλογίαν τοῦ ἐνεστῶτος, ὡς προείρηται» καὶ Ἐπιμερ. εἰς Ψαλτήρ. σελ. 25, 1.

) Γοιτλίγγιος σημειοῦται ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ γραμματικοῦ Θεοδο- σελ. 225 «ἔφαμεν: Codices ἔφημεν. Dubito an hoc rectius d grammaticum serioris temporis habeat. Non debebam ır mutare. Nam vere illi aoristum ab imperfecto discer- videntur» καὶ σελ. 226 «πᾶν ῥῆμα εἰς Ν λῆγον ἐν πρώτῳ ώπῳ τὰ ἴσα φωνήεντα τηρεῖ καί ἐν τῇ παραληγούσῃ ἐν τῷ δευ- προσώπῳ: Scilicet ἔϐην ἔϐης ἔϐη ἔϐημεν ἔϐητε, ἔστην ἔστης ητε, ἔγνων, ἔφθην etc. Mirum quod a technicis recentioribus ıttmann. Gramm. gr. ub. p. 529) notatur, aoristum ἔστην um ab analogia ceterorum aoristorum degenerare, quod H gum etiam in duali et plurali numero sibi servet. Potius ıescribendum erat; *aoristos II verborum in MI vocalem ıgam ubique sibi servare, si singularis vere in usu sit.* ἔϐην, ἔφθην, ἔστην, ἔφυν, ἔδραν, ἔγνων, ἑάλων. ἔϐημεν, ἔστημεν, μεν, ἔγνωμεν, ἔδραμεν, ἑάλωμεν. Sed ἔθεμεν, ἔδομεν, ἔμεν cor- ɔiuntur, quibus pro singulari sunt ἔθηκα, ἔδωκα, ἧκα. Nec lis scio, cur aoristus ἔφην ἔφημεν a Buttmano (p. 564) conde- netur. Noster bis eo usus sit».

Παρατηρητέον δ' ὅτι ἀπαντᾷ καὶ παρὰ τῷ Γαληνῷ Τόμ. Α', λ. 158 «διὰ τὸ καταδιαιρεῖν, ὡς ἔφημεν, τὴν συνδρομὴν» καὶ ρὰ τῷ Ἰωσήπῳ Ἰουδ. Ἀρχαιολ. Θ', ϛ', 3 «παρῆν γὰρ αὐτός, ἔφημεν ἔμπροσθεν, ὀψόμενος αὐτόν», ἀνθ' οὗ ἀνέγνω ὁ Νίσιος τῇ ἐκδόσει τοῦ Ἰωσήπου Τόμ. Β', σελ. 292, 13 «ὡς ἔφην προσθεν». Παρὰ τῷ Λουκιανῷ περὶ τοῦ μὴ Ῥᾳδ. Πιστ. τῇ Διαϐ. 2 ὁ Ἰακωϐίτζιος ἐξέδωκε μὲν (Τόμ. Γ', σελ. 283) «ὅπερ ἐν ἀρχῇ

φημεν», ἐσημειώσατο δὲ «ἔφημεν: ἔφ(η)αμεν G. ἔφαμεν Graevius in ι». Ἀλλ' ὁ Γ. Δινδόρφιος ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Λουκιανοῦ Τόμ. Γ', ελ. 71 ἔγραψεν «ὅπερ ἐν ἀρχῇ ἔφαμεν». Ἀποδοκιμάζει δὲ τὴν αφὴν ἔφημεν καὶ ὁ Κόϐητος ἐν *Var. Lect.* σελ. 196 ἀποφαι- νος «in § 32 barbara forma legitur ἔφημεν, aut ἔφαμεν aut ην restituendum.

Ὑπὸ Σκαρλάτου τοῦ Βυζαντίου γίνεται μνεία ἐν τῇ Κωνσταντι-

νουπόλει Τόμ. Α', σελ. 13 περικοπῆς ἐκ τοῦ Πολυβίου, ἐν ᾗ φ... «ᾗ στενότατον ἔφΗμεν εἶναι» ἀλλ' ὑπὸ τοῦ Οὐλσχίου εἶνε γε... μένον ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Πολυβίου σελ. 305 «ᾗ στενώτατον ἔφ... εἶναι», δὲν μνημονεύεται δ' ὑπ' αὐτοῦ γραφὴ ἔφΗμεν.

Ὁ Ἀσώπιος ἐν μὲν τῇ Ἱστορίᾳ τῶν Ἑλλήν. Ποιητ. καὶ Σ... γραφέων σελ. Ι' παρατιθέμενος τὸ χωρίον τοῦ Πλάτωνος Πολιτ. ... 582, Δ' «διὰ λόγων που ἔφΑμεν δεῖν κρίνεσθαι» γράφει ἔφΗμ... ἐν δὲ τῇ Α' Περιόδῳ τοῦ Συντακτ. σελ. 13 § 14 ἐκδ. ζ' καὶ ἐν τῇ ... σελ. 19 § 22 ἐκδ. β' λέγει «Ὡσαύτως αὐτοὶ ἔφΗτε = ὑμεῖς ... τοί». Τοῦ δευτέρου προσώπου ἔφητε ὀλίγιστα μαρτύρια γινώσκ... ὧν μνημονεύομεν τὸ ἁπαντῶν ἐν τῷ Ἱστορικῷ Συντίπα τοῦ φιλοσ... σελ. 163, 6 Ἑβερ. «καθὼς ἔφητε ἐκβαλοῦσα τοῦτο ἐπιδε... πρὸς αὐτόν». Σημειωτέον δ' ὅτι τὸ ἐν ῥήσει τοῦ Θουκυδίδου κείμ... ἔφασαν μετεβλήθη ὑπὸ τοῦ Ἀσωπίου εἰς τὸ ἔφησαν ἐν τῇ Περιόδῳ τοῦ Συντακτικοῦ σελ. 525 § 114 ἐκδ. β' «οὐκ ἔφη... δέξασθαι (Θ. Ε', 22) = ἠρνήσαντο δέξεσθαι = εἶπον ὅτι οὐ ... ξονται». Φέρεται διττὴ γραφὴ ἔφασαν καὶ ἔφησαν παρὰ τῷ Ξ... φῶντι Κύρ. Παιδ. Δ', γ' 21 καὶ ς', γ' 10 (καὶ περὶ Πόρ. Α. ... καὶ παρὰ Δημοσθένει σελ. 119, 31. Ὁ Βοιμέλιος ἐγκρίνας τὴν γρ... φὴν ἔφησαν ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Δημοσθένους Δημηγοριῶν σελ. ...

ἐσημειώσατο «ἔφησαν Σ. Ang. — ἔφασαν F — ἔφασαν vulg.» Ε... δὲ τὸ ἔφησαν τρίτον πληθυντικὸν πρόσωπον τοῦ ἀορίστου ἔφησ... Σημειωτέον δ' ἐν παρόδῳ ὅτι ἡ ὑγιῶς ἔχουσα γραφὴ τοῦ χωρίου τ... Θουκυδίδου εἶνε «οὐκ ἔφασαν δέξεσθαι» (Ἴδε Στάλλιον ἐν *Quaest. Grammat ad Thucyd. Pert* σελ. 9, ἐκδ. β').

Παρατηρητέον προσέτι ὅτι ὁ Εὐγένιος ὁ Βούλγαρις ἔγραψ... τοῖς εἰς τὸ Δ' Βιβλ. τῆς Θεοδ. τοῦ Γαζῆ Σχολίοις σελ. 19 «φθά... σαντες ἔφημεν» καὶ σελ. 26 καὶ 44 «ὥσπερ ἔφημεν» καὶ ὁ Κο... ραῆς ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Αἰθιοπικῶν τοῦ Ἡλιοδώρου Τόμ. Β', σελ. 165 «καθ' ἣν ἔφημεν καὶ ἐν τοῖς πρόσθεν μέσην διάθεσιν» καὶ σελ. 334 «ὡς φθάσαντες ἔφημεν» καὶ ἐν τῇ τοῦ Ξενοκράτους καὶ Γα... ληνοῦ περὶ τῆς ἀπὸ τῶν Ἐνυδρ. Τροφῆς σελ. 128 «τοὺς μὲν κή... ρυκας τοῖς ὀνόμασι Bucinum καὶ Murex προσαγορεύειν ἔφημεν τοὺς Ῥωμαίους» καὶ ἐν τῇ τῶν Πολιτικῶν τοῦ Ἀριστοτέλους σελ.

«φαμέν — μίαν εἶναι ταύτην: Οὐ χρεία γράφειν, ἔφημεν, ὡς ...εν ἀναγνῶναι ὁ Ἀρετῖνος, diximus» καὶ σελ. 327 «Παρέλιπε ... σύνδεσμον ὁ Σ. ἵν', ὡς ἔφημεν, ἀπόδοσις γένοιτο τῶν ἀνωτέρω ... προκείμενα» καὶ ὁ Οἰκονόμος ἐν τῷ Δοκιμίῳ περὶ τῆς Πλησιεστ. ...υγγενείας κτέ. Τόμ. Γ', σελ. 162 «ταύτην γὰρ τὴν κατάληξιν ...ἔφημεν εἶναι» καὶ ἐν τοῖς περὶ τῶν Ο' Βιβλίοις Τόμ. Α', σελ. 637 ἐπειδὴ δὲ ὁ Ἀριστέας εἰς ἑπτὰ ἡμέρας (ὡς ἔφημεν) ὅλην τὴν διήγησιν — διαιρεῖ» καὶ ἐν τοῖς Σωζομ. Ἐκκλησιαστ. Συγγράμμασι ...όμ. Γ', σελ. 443 «καθὰ προέφημεν».. Σαφῶς, μᾶλλον δὲ σαφέστατα ἐξ ὧν ἐγράψαμεν ἐδηλώθη ὅτι πολλάκις ἐν τῷ παρηκμακότι ...λληνισμῷ γίνεται χρῆσις τοῦ τύπου ἔφημεν — προέφημεν. Οὐδεὶς ...δύναται νὰ μὴ ἐκπλήττηται σφόδρα ἐπὶ τῇ ὑπερβαλούσῃ τόλμῃ καὶ ἰταμότητι τοῦ Βερναρδάκη, ὅστις οὐδαμῶς ὀκνεῖ νὰ ποιῆται κρίσιν περὶ πράγματος, ὃ παντελῶς ἀγνοεῖ, φθεγγόμενος τὰ ψυχρὰ καὶ ...μέτου προκλητικὰ ἐκεῖνα. «Ἀλλὰ τὸ ἔφημεν, περὶ οὗ οὐδὲν παρατηρεῖ ὁ ἐκδότης, ὁ κ. Κόντος κατέπιε χανδὸν καὶ ἐχώνευσεν ἤδη· τὸ ἔφημεν, ὅπερ εἶνε τόσον δυσχώνευτον διὰ γραμματικοῦ στόμαχον, ὅσον θὰ ἦτο π. χ. τὸ ἵστημεν ἀντὶ τοῦ ἵσταμεν». Γνωστὸν δ' ὑπάρχει ὅτι ἐν τῇ ἀδοκίμῳ γλώσσῃ φέρονται οὐκ ὀλίγα κατὰ πλάνην ἢ ψευδῆ ἀναλογίαν ἐσχηματισμένα, οἷον διδόαμεν καὶ τιθέαμεν ἀντὶ τοῦ δίδομεν καὶ τίθεμεν, ζῆθι ἀντὶ τοῦ ζῆ, ἔζην ἀντὶ τοῦ ἔζων, κτλ. (Ἴδε Λογ. Ἑρμ. 1867, σελ. 347 καὶ Ἐφημ. Φιλομαθ. 1879 σελ. 17 καὶ σελ. 33).

Καλὸν δ' ἡμῖν φαίνεται νὰ μνημονευθῶσιν ἐνθάδε τὰ ἐν τῷ Λογίῳ Ἑρμῇ ὑπὸ τοῦ Κόντου εἰρημένα 1866, σελ. 10 «Πλημμελήματα περὶ τὴν γλῶσσαν εὕρηνται παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις καθόλου ὅσσα τε φύλλα καὶ ἄνθεα γίγνεται ὥρῃ. Ἀλλὰ καὶ σφάλματα τῶν ἀντιγραφέων ὑπάρχουσι παρ' αὐτοῖς ὅσα ψάμαθός τε κόνις τε. Καὶ ὡς ἄνοια μεγίστη θὰ ἦτο, ἂν τις τὰ πλημμελήματα αὐτῶν τῶν συγγραφέων ἐπεχείρει νὰ ἐπανορθώσῃ μεταγράφων κατὰ τὴν τῶν παλαιῶν συνήθειαν, οὕτως ἀφροσύνη οὐχὶ μικρὰ εἶνε νὰ καταλείπῃ παρ' αὐτοῖς ἀνέπαφα καὶ τὰ σφάλματα τῶν ἀντιγραφέων. Ἀλλ' εἶνε πάντοτε εὔκολον νὰ διαγινώσκῃ τις ἂν σφάλμα τι εἶνε τῶν ἀντιγραφέων ἢ αὐτοῦ τοῦ συγγραφέως; Καὶ τυφλῷ δῆλον ὅτι τῷ πείρας καὶ ἕξεως ἀμοιροῦντι οὔτ' εὔκολον οὔτε δυνατὸν τὸ πρᾶγμα εἶνε. Τῷ

τετριμμένῳ δ' ὅμως περὶ τὴν τῶν μεταγενεστέρων γλῶσσαν καὶ ἐμπειρίαν τινὰ τῆς ποικίλης αὐτῶν πρὸς ἀλλήλους περὶ τὴν χρῆσιν διαφορᾶς ἔχοντι, ἀποτελέσματος τῆς τῶν χρόνων διαφορᾶς ἢ τῆς περὶ τὴν λέξιν πλείονος ἢ ἐλάττονος ἐπιμελείας ἢ καὶ ἀμφοτέρων, δὲν ἀποβαίνει πάντοτε δύσκολον, ἀλλ' εὔδηλον ὡς τὰ πολλὰ καὶ εὐτέκμαρτον αὐτῷ εἶνε τό τε ὑπ' αὐτοῦ τοῦ συγγραφέως πλημμεληθὲν καὶ τὸ ὑπὸ τῶν ἀντιγραφέων ἁμαρτηθέν». Παρατιθέμεθα καὶ ἃ ἐν τῷ αὐτῷ συγγράμματι ἔγραψεν ὁ Ναβῆρος σελ. 403 «Πολλῶν σοι, ὦ κράτιστε Κόντος, ἐν τῷ Λογίῳ Ἑρμῇ καλῶς εἰρημένων καὶ ἀκριβῶς διειλημμένων, ἐκεῖνό μοι δοκεῖς ἀληθέστατα εἰρηκέναι, ὡς τῷ ἐμπειρίαν ἔχοντι εὔκολόν ἐστι διαγνῶναι ἐν τοῖς τῶν νεωτέρων βιβλίοις πότερον τὸ πλημμεληθὲν καὶ διορθώσεως δεόμενόν ἐστι σφάλμα αὐτοῦ τοῦ συγγραφέως ἢ τῶν ἀντιγραφέων μόνον. Τοῦτο δ' ἔστιν ἰδεῖν ἐν πολλοῖς, ὧν καὶ σὺ ἐποιήσω τὴν ἀπόδειξιν, νεωστὶ δέ μοι περὶ τοῦ πράγματος σκοποῦντι ὅσον ἐδυνάμην μετὰ πλείστης ἐπιμελείας, ὁ Κάσσιος Δίων ἱκανὰ παρεῖχε τεκμήρια, περὶ ὧν φέρ' ἴδωμεν, ἐπεὶ ἔν γε τῷ παρόντι οὐδὲν ἄλλο πρόχειρον, οὗ σοὶ καὶ τῷ Λογίῳ Ἑρμῇ μεταδοίην». Παρατηρητέον δ' ὅτι ἀντὶ τοῦ ὀνόματος ἀντιγραφεὺς κάλλιον εἶνε νὰ γίνηται χρῆσις τοῦ γραφεύς ἢ βιβλιογράφος (βιβλιαγράφος). Ἴδε Παρνασσ. Σύγγρ. Περιοδ. 1878, σελ. 345 καὶ σελ. 750.

ΚΕΦ. Δ'.

Ἑόρακα παρὰ τοῖς ἐνδόξοις, οὐχὶ **ἑώρακα**

Ὁ Πανταζίδης ἐξέδωκεν ἐν τῇ Ἀναβάσει τοῦ Ξενοφῶντος βιβλ. Ζ', α', 26, σελ. 449 (1900) «εἰκάζειν δὴ πάρεστιν, ἑωρακότας καὶ ἀναμνησθέντας τὰ νῦν δὴ γεγενημένα». Τῶν προτέρων ἐκδοτῶν τῆς Ἀναβάσεως ἔνιοι μὲν μετετύπωσαν τὸ ἑωρακότας εἰς τὸ ἑορακότας, ἄλλοι δ' ἐτήρησαν τὴν παραδεδομένην γραφήν. Ἄξιον δὲ σημειώσεως φαίνεται ὅτι ὁ Σαύπιος ἐν μὲν τῷ προκειμένῳ χωρίῳ τῆς Ἀναβάσεως καὶ ἐν τῷ Οἰκονομικῷ Γ', 13 ἐνέκρινε τὴν διὰ τοῦ Ω γραφήν, ἑωρακότας-ἑωρακυῖαν, ἐν δὲ τῇ Κύρου Παιδείᾳ Α', α', 3 καὶ Γ', α', 18 τὴν διὰ τοῦ Ο, ἑορακότας-ἑόρακας. Γράφει δ' ὁ ἀνὴρ ἐν τῷ Ξενοφωντείῳ Λεξιλόγῳ σελ. 94 «ὁρᾶν. Perfectum

..α invitis libris scribitur, v. Dind. An. Ox. X. Bissch. .. An 19».

..λόλογοι κράτιστοι τὰ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης μάλιστ' ἀκρι..τες, ὁ Λ. Δινδόρφιος, ὁ Γ. Δινδόρφιος, ὁ Κόβητος καὶ ἄλλοι, ἀνενδοιάστως πεπεισμένοι ὅτι τοῦ ῥήματος ὁρῶ ὁ παρακείμενος ..ρετο ὑπὸ τῶν Ἀττικῶν ἔν τε τῷ ποιητικῷ καὶ τῷ πεζῷ λόγῳ τοῦ Ο, ἑόρακα, οὐχὶ διὰ τοῦ Ω, ἑώρακα.

Ὁ Λ. Δινδόρφιος ἐν μὲν τῇ ἐκδόσει τῆς Κύρου Παιδείας σελ. 3 ..ειοῦται «ἑορακότας: Formam ἑώρακα eximendam esse anti..oribus post Tyrwhittum ad Dawes. p. 379 ed. Kidd. plu..us dixi ad Thes. Steph. v. Ὁράω», ἐν δὲ τῇ τῆς Ἀναβά..ς σελ. Ι' ποιεῖται τὴν παρατήρησιν τήνδε· «Exhibui ἑόρακα ..o ἑώρακα, forma ab recentioribus agnita grammaticis, ut ..eognosto Can. p. 150, 25, Herodiano Epim. p. 281, sed ..timorum auctoritate librorum etiam ex prosa Atticorum ..pelli coepta, ut ex poetis expulerat Tyrwhittus ad Daweum p. 379 ed. Kidd».

Ὁ Γ. Δινδόρφιος γράφει ἐν τῇ τρίτῃ Λιψιακῇ ἐκδόσει τοῦ Δη..οσθένους Τόμ. Α' σελ. ΛΓ' «ἑόρακα S. pro ἑώρακα, forma sae..issime illata ab librariis imperfecti ἑώρων similitudine indu..tis, quod perinde est ac si quis ἑάλωκα, quod comparavit ..uttm. in Gramm. Vol. 2. p. 417., syllaba secunda longa pro..unciare velit quia haec est aoristi ἑάλων mensura. Rectam ..cripturam ἑόρακα non solum poetarum loci extra dubitationem ..onunt, qui eam vel postulant vel admittunt, quum altera, ἑώ..ακα, ab metro exclusa sit, sed etiam saepe servarunt codices antiquiores, velut Ravennas Aristophanis, Parisini S. et Y. Demosthenis aliique non pauci, quod olim plerumque annotare neglexerunt qui codices contulerunt—In codice Parisino Q. ἑόρακα saepe, in Veneto F. fere ubique scriptum esse annotavit Bekkerus ad p. 374, 12 et 396, 24. Ἑώρακα, quod agnoscere videatur Herodianus in Etym. M. p. 614, 35. τὸ O (in genitivo ὅου) λέγεται πλεονάζειν. λέγει δὲ Ἡρῳδιανὸς ὅτι ὁ πλεονασμὸς τὸν οἰκεῖον τόνον φυλάττει, οἷον ὥρακα ἑώρακα etc., disertis verbis probant scriptor Lexici περὶ πνευμάτων in Val-

cken. Append. ad Ammon. p. 220. Τὸ Ε πρὸ τοῦ Ο δα... οἷον — ἑώρακα, ἀπὸ θέματος, καὶ ἑωρακὼς καὶ ἑωράκειν. et ... gnost. in Cram. Anect. Oxon. vol. 2 p. 150, 25. πᾶς π... κείμενος ἀπὸ τοῦ Ε ἀρχόμενος καὶ ἔχον μετὰ τοῦ Ε τὸ Ω τοῦτο ... καὶ ἐν τῷ ὑπερσυντελικῷ· ἑώρακα ἑωράκειν, ἑώρτακα ἑωρτάκειν ... Nec dubitandum quin scripturae huius exempla jam Ale... drinis scriptorum Atticorum codicibus illata ab librariis gr... maticisve fuerint, quibus tot alias debemus vocabulorum ... mas veteribus incognitas, sed postmodum in linguam vul... rem receptas». (Πρβλ. καὶ Βοιμέλιον ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Δη... σθένους Δημηγοριῶν σελ. 79). Ὁ Λέντζιος ἐν τῇ Συναγωγῇ ... Λειψάνων τοῦ Ἡρῳδιανοῦ Τόμ. Β' σελ. 169 σημειοῦται: Ex H... rodiano fluxit quamvis cum alienis commixtum adnotame... tum in Ep. Cr. I 445, 20: ὤθουν: τοῦτο καὶ ἐώθουν. τὸ δὲ ἐώ... θουν ὥσπερ καὶ τὸ ἑώρων πλεονασμὸν ἔχει τοῦ Ε ὡς καὶ τὸ ἑώ... ρακα, ὅπερ καὶ διὰ τοῦ Ο λέγεται «πολλοῦ γὰρ αὐτοὺς οὐχ ἑόρα... πω χρόνου» Ἀριστοφάνης ἐν Πλούτῳ (v. 98). (Πρβλ. καὶ Ριμα... νὸν ἐν Δελτ. Ἑλλην. Ἀλληλογρ. 1880 σελ. 153).

Ὁ Κόβητος λέγει ἐν τῇ Μνημοσύνῃ 1853 σελ. 321 «Eiusdem generis est quod continuo in papyro legitur ἑωρακέναι. *Athe-nienses* ἑορακέναι dicebant, ut ἑαλωκέναι secunda correpta, quae producitur in ἑάλων, ut in ἑώρων. Ne metrum quidem librarios ab eo errore retinet» καὶ ἐν τῇ ἐκδόσει Λόγων τοῦ Ὑπερείδου σελ. 106 «Pro ἑορακέναι in Codice scriptum est ἑΩρακέναι. Blassius annotat: «ἑορακέναι *Cb. solus*». Non videntur igitur reliqui Editores a poëtarum lectione recentes fuisse, apud quos ἑόρακα nunc constanter scribitur, quam formam metrum ubique aut admittit aut postulat, sed scribae assueti vitiosae formae ἑΩρακα (ut ἑώρων) eam tantum non ubique iugulato metro substituerunt. Secunda syllaba in ἑόρακα, ut in ἑάλωκα natura brevis est et producitur ubi ἡ αὔξησις accedit: ἑόρακα, ἑωράκη, ἑώρων, ἑαλωκα ἑᾱλώκη, ἑάλων producta media, quae corripitur in ἁλῶναι, ἁλούς. Itaque ἑωράκη probum est, ut apud Platonem de *Rep*. pag. 328 c. διὰ χρόνου γὰρ καὶ ἑωράκη αὐ-

v. sed perfectum ἑόρακα habet secundam brevem. Alexis thenaei pag. 49 e.

ἑόρακας πώποτε
ἤνυστρον ἐσκευασμένον;

bi Codex unicus Marcianus de more ἑώρακας exhibet. Machon Athenaei pag. 244. d

μὴ παρεόρακεν Ἀρχεφῶν τοὺς κωβίους;
B. Πτολεμαῖ', ἑόρακε πρῶτος, ἀλλ' οὐχ ἅπτεται.

n Marciano est contra metrum παρεώρακεν et ἑώρακε. Contra in Aristophanis *Thesmoph*. vs. 33.

μῶν ὁ δασυπώγων; B. οὐχ ἑόρακας πώποτε;

optimus omnium Ravennas antiquam formam ἑόρακας bis vs. 32 et 33 incorruptam servavit. Tenemus igitur scribas manifestos in Hyperide, cui suum ἑορακέναι restituendum esse apparet». Προστίθεμεν τούτοις τὰ ὑπὸ τοῦ Μεινεκίου εἰρημένα ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Μενάνδρου καὶ Φιλήμονος Λειψάνων σελ. 119 «Vulgo ἑώρακας quod correxit Porson. ad Phoen. l. l.; fallitur Wyttemb. ad h. l., nec Iacobsii ratio probanda Addit ad Athen. p. 369. De forma perfecti ἑόρακα dubitavit nuper Buttmannus. Omnem dubitationem tollit Machonis locus apud Athen. VI p. 244. d». (Πρβ. καὶ Ρεισίγιον ἐν *Coniectan*. Βιβλ. Α' σελ. 73).

Πολλὰ ἐκ ποιητῶν μαρτύρια τῆς διὰ τοῦ Ο μικροῦ ἐκφορᾶς τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος παρακειμένου μνημονεύει ὁ Βλαϋδέσιος ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Ἀριστοφάνους Πλούτου σελ. 14 «Veram scripturam ἑόρακα alibi interdum servavit R. Cf. ad 1045. Nub. 767. ταύτην ἑορακας τὴν καλήν, τὴν διαφανῆ; Av. 1572. πολὺ γὰρ δή σ' ἐγὼ | ἑόρακα πάντων βαρβαρώτατον θεῶν. Th. 32. 33. Eupolis ap. Plut. Nic. 4. ἀνὴρ ὁμολογεῖ Νικίαν ἑορακέναι — Alexis Athen. 49. καὶ μὴν ἐνύπνιον οἴομαί γ' ἑορακέναι (ἑωρακέναι B). Idem ibid. ἑόρακας πώποτε etc.; Macho p. 244. μὴ παρεόρακεν Ἀρχεφῶν etc. Idem ibid. Πτολεμαῖ', ἑόρακα πρῶτος etc. Menand. Mis. Fr. 6. Ἄπολλον, ἀνθρώπων τιν' ἀθλιώτερον | ἑόρακας (ita pro ἑώρ. Pors. ad Ph. 1367); Bato com. Athen p. 279. ἑόρακας (ἑώρ. vulg.) οὖν φιλόσοφον» (Πρβ. καὶ σελ. 152). Φέρεται δὲ

καὶ ἐν ἀποσπάσματι τοῦ Δαμοξένου (Κωμ. Ἀττικ. Ἀποσπ. Τ. Γ', σελ. 353, 3 Kock.) «ἔμπροσθεν οὔθ' ἑόρακα τοιαύτην χάριν».

Ὁ Γ. Δινδόρφιος δοξάζει ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Λουκιανοῦ Τομ. .. σελ. ΙϚ' ὅτι καὶ ὑπὸ τοῦ συγγραφέως τούτου ἐγένετο χρῆσις τοῦ .. τοῦ Ο προενηνεγμένου τύπου ἑόρακα· γράφει δὲ τάδε· «ἑόρακα: Scribebatur hic et alibi constanter apud Lucianum ἑώρακα ... Ω, quod resentioris linguae vitium est, de quo non cog... dum apud Lucianum». Ἐξέδωκε δ' ὁ φιλόλογος οὗτος καὶ τ.. τῷ Ἀθηναίῳ σελ. 1312 (1827) «κατὰ τοὺς αὐτοὺς αὐτῷ χρό.. γενόμενος καὶ ἑορακὼς αὐτόν», ὡς καὶ ὁ Μεινέκιος Τόμ. Γ', σελ. 6.. (1859). Καὶ ὁ Κόβητος δ' ἐν τῇ Μνημοσύνῃ 1873, σελ. 138 μνημονεύων τὸ χωρίον τοῦ δειπνοσοφιστοῦ γράφει ἑορακὼς διὰ τοῦ ..

Παρατηρήσεως δ' ἄξιον εἶνε ὅτι ἡ διὰ τοῦ Ο ἐκφορὰ τοῦ πε.. ὁ λόγος παρακειμένου ἐνεκρίθη καὶ παρὰ τῷ Θεοδωρήτῳ ἐν Ἑλληνικῶν Παθημάτων Θεραπευτικῇ ὑπὸ τοῦ Γαισφόρδου, ὅστις ἐν τῷ Πίνακι σελ. 95 λέγει «ὁρᾶν. ἑόρακα 151,21. et saepe alibi ms. B». Καὶ ὁ Εἰκέλιος ἐν τῇ ἐκδόσει τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας τοῦ Εὐσεβίου, νεωτάτῃ οὔσῃ, ἔγραψε μὲν Τόμ. Β', σελ. 92, 6 «οἳ ἑοράκασι τὸ ὅραμα», ἐσημειώσατο δὲ «ἑωράκασι ATYERB ἑοράκασι T[1] ἑωράκεσαν DM». Καὶ παρὰ τῷ Ἰουλιανῷ ὁ Ἑρτλεῖνος ἀκολουθήσας τῷ Ἑρχήρῳ ἐξέδωκε σελ. 495, 23 «ἐγὼ δὲ νομίζω .. νῦν—σαφῶς ἑορακέναι περὶ τῶν μελλόντων» ἀντὶ τοῦ ἑωρακέναι.

Ὁ Γ. Σμιδίτιος ἐν τῷ *De Flav. Ioseph. Elocut.* σελ. 46.. ἀποδοκιμάζει τὴν ὑπὸ διαπρεποῦς φιλολόγου γενομένην μεταβολὴν τοῦ παρὰ τῷ Ἰωσήπῳ φερομένου τύπου ἑώρακα εἰς τὸν ἑόρακα ποιούμενος τὴν παρατήρησιν τήνδε: «Perfectum ἑόρακα, quod apud poetas comicos, Xenophontem, Demosthenem aliquotiens legitur, Naberus A, XVIII, 24 Iosepho obtrudere non debebat, cum ἑωρακόσιν in omnibus libris legatur. cf. ἑωρακὼς B. VI 1, 1 (70, 6). VII 3, 4 (127, 10), alibi».

Οὐκ ἀγνοητέον δ' ὅτι ἐν Ἐπιγραφῇ τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων ἀπαντᾷ (Ἐπιγραφ. Ἑλλην. Τόμ. Β', σελ. 1103, 74-5) ἑωρ(ακ)ότες δὲ καὶ τὴν χώραν κέξ».

Ὁ Φρασικλῆς λέγων ἐν τῇ Γραμματικῇ τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης σελ. 223 «Παρακ. ἑώρακα (εἰς τὰ μέτρα καὶ ἑόρακα)» ὑπελάμ-

πάντως ὅτι ἐν μόνῳ τῷ ἐμμέτρῳ λόγῳ ἐγίνετο χρῆσις τοῦ βραχὺν τὴν δευτέραν συλλαβὴν ἔχοντος τύπου· τῆς δόξης ταύτης ἐγένοντο καὶ ἄλλοι. Ἀλλὰ κράτιστοι φιλόλογοι ἀποφαίνονται, ὡς εἴδομεν, ὅτι ὑπὸ τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων ἔν τε τῷ ποιητικῷ καὶ τῷ πεζῷ λόγῳ διὰ τοῦ Ο ἐξεφέρετο ὁ παρακείμενος τοῦ ῥήματος ὁρῶ. Γράφει δὲ καὶ ὁ Ναύκιος, ἀνὴρ ἐλλογιμώτατος ἐπὶ σοφίᾳ ἐν *Mél. Gréco-Rom.* Τόμ. Δ', σελ. 333 «Der Verfasser sieht in der Form ἑώρακα offenbar eine Ausnahme, das Wagniss eines Dichters, der vermuthlich diese Form «gerade gut in den Vers passte». Factisch aber haben die Attiker, so weit das uns vorliegende Material ein Urtheil gestattet, nur ἑόρακα gesagt, niemals ἑώρακα. Letztere Form ist zwar die herrschende in unseren Handschriften, welche das richtige ἑόρακα ziemlich selten bewahrt haben; aber für die Wahl zwischen ἑώρακα und ἑόρακα kommt das Belieben mittelalterlicher Copisten überhaupt nicht in Betracht».

Ἂν ἐλέγετο ὑπὸ τῶν Ἀττικῶν ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ ἑΩ'ρακα, θὰ ἐλέγετο πάντως καὶ ἐν τῷ ποιητικῷ· ἐπειδὴ δ' εἶνε ἀποδεδειγμένον ὅτι οἱ Ἀττικοὶ ποιηταὶ ἐχρῶντο τῇ ἐκφορᾷ ἑΟ'ρακα, συμπεραίνεται εὐλόγως ὅτι ταύτης ἐποιοῦντο χρῆσιν καὶ οἱ πεζολόγοι. Ἀπιθανώτατον δὲ φαίνεται ὅτι ἦτο μὲν ἐγκεκριμένος ἐν τῇ Ἀττικῇ διαλέκτῳ ὁ τύπος ἑΩ'ρακα, ἀλλ' ἐν μόνῳ τῷ πολιτικῷ λόγῳ παρελαμβάνετο ἀναλλοίωτος, ἐν δὲ τῇ ποιήσει ἠλλοιοῦτο, συστελλομένης τῆς δευτέρας αὐτοῦ συλλαβῆς, ἵνα τῷ μέτρῳ εὐαρμοστῇ.

ΚΕΦ. Ε'.

Παρακείμ. ἑόρακα Ὑπερσυντ. ἑωράκη-ἑωράκειν.

Ἐπειδὴ ὁ Βερναρδάκης ἐκδιδοὺς τὰ Ἠθικὰ τοῦ Πλουτάρχου ἐσπούδαζεν ὑπερβαλλόντως κατὰ τὴν Ἀττικὴν διάλεκτον ἢ τὴν τῶν ἐνδόξων συνήθειαν νὰ μεθαρμόζῃ ἐκφορὰς τοῦ μεταγενεστέρου ἑλληνισμοῦ ἀπαντώσας ἐν αὐτοῖς, εὐλόγως ὑπελήφθη ἐν τῇ Ἀθηνᾷ Τόμ. Γ', σελ. 271 καὶ 277 ἄξιον παρατηρήσεως ὑπὸ τοῦ Βάση, ἀνδρὸς

ἐμπείρου τῆς τε Ἑλληνικῆς καὶ Λατινικῆς γλώσσης, ὅτι δὲν μετέβαλ ὁ ἔξοχος κριτικὸς τὸν ἀδοκίμως ἐσχηματισμένον παρακείμενον τοῦ ῥή-ματος ὁρῶ. Ὁ δὲ Βερναρδάκης ἕτοιμος ἀεὶ ὢν εἰς ἀπαντήσεις καὶ ἱκανὸς μὲν ν' ἀμύνηται, ἱκανὸς δ' ἐφόδους νὰ ποιῆται ἔγραψεν ἐν τῇ Ἐλέγχ. καὶ Κρίσ. Ἐξελέγξει. σελ. 41 «*Περίεργον εἶνε ὅτι ἐν φ Βάσης ἐν Ἀθ. Γ' σελ* 271 *καὶ* 277 *ἔψεγέ με πικρῶς ὅτι εἰσήγα-γον τύπους ὡς τὸ* κατεάξας, ἑΩρακε.— *εἰς τὰ Ἠθικὰ καὶ δὴ εἰς τὰ Ἀποφθέγματα (σ. 192 d), ἐγὼ δ' ἀντιπαρετήρουν* «*ἃς εἰσαχθῇ πρῶτον εἰς τοὺς Ἀττικοὺς* τὸ ἑόρακε, *καὶ ἔπειτα βλέπομεν διὰ τὰ ἀποφθέγματα*»· *νῦν αὐτοὶ οὗτοι ἐν τῇ συνεταιρικῇ βίβλῳ (σελ. 695) γράφουσι παρὰ Πλάτωνι (Πολ. 336 d) δὶς* «*ἑΩράκΗ*» *διὰ τοῦ Ω τοῦ ἀττικοῦ καὶ τῆς καταλ. Η τῆς ἀττικῆς; ἐπεξηγοῦσι μάλιστα ἐπὶ τὸ ἀττικώτερον:* «*καὶ νομίζω ὅτι (!), εἰμὴ πρότερος* ἑωράκη *αὐτὸν ἢ ἐκεῖνος ἐμέ, ἄφωνος ἂν ἐγενόμην*». *Ἰδοὺ ἀρχαί!*». καὶ σελ. 48 «Ἑώρακα καὶ ἑωράκειν *παρὰ Πλουτάρχῳ μὴ λέγε, βοᾷ ὁ νέος Μάγιστρος. ἀλλ'* ἑόρακα *καὶ* ἑοράκη· *αὐτοὶ δὲ παρὰ Πλάτωνι γρά-φουσι διὰ τοῦ ω*».

Παρατηροῦμεν πρῶτον ὅτι καὶ ἐν γνησίοις τοῦ Πλουτάρχου συγ-γράμμασι φέρεται ὁ διὰ τοῦ Ω γεγραμμένος παρακείμενος, οἷον Ἠθικ. Τόμ. Β', σελ. 485,6 Βερν. ἑωρακότα καὶ Τόμ. Δ', σελ. 74,4 ἑώ-ρακεν. Ἀποκατέστησε δὲ καὶ ἐν τοῖς Ἀποφθέγμασιν ὁ Βερναρδάκης τύπους Ἀττικοὺς ἢ δοκίμους, οἷον ταμιείου ἀντὶ τοῦ ταμείου (Τόμ. Β', σελ. 68,21 καὶ 94,22) καὶ Ἀκαδημεία ἀντὶ τοῦ Ἀκαδημία (σελ. 134,20 καὶ 162,10) καὶ πωμάτων ἀντὶ τοῦ πομάτων (σελ. 152,7). Ἔγραψε δ' ἐν νόθῳ τοῦ Πλουτάρχου συγγράμματι ἐβου-λήθησαν ἀντὶ τοῦ ἠβουλήθησαν (Τόμ. Β', σελ. 363,8).

Παρατηροῦμεν δεύτερον ὅτι ὁ διὰ τοῦ Ο προενηνεγμένος παρακεί-μενος τοῦ ῥήματος ὁρῶ εἶνε ἐγκεκριμένος ἐν τῷ Ἀττικῷ λόγῳ οὐ μόνον τῷ ποιητικῷ ὡς ἐν κωμῳδίαις τοῦ Ἀριστοφάνους καὶ ἐν ἀπο-σπάσμασιν ἑτέρων κωμικῶν ποιητῶν, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ πεζῷ ὡς ἐν τοῖς συγγράμμασι τοῦ Ξενοφῶντος καὶ ἄλλων ὑπὸ κρατίστων φιλο-λόγων ἄριστ' ἐπισταμένων τὰ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης. Ἀκριβῶς δ' ἐδιδάχθη ἐν τῷ ἡγουμένῳ κεφαλαίῳ ὅτι ἀείποτε ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων διὰ τοῦ Ο ὁ παρακείμενος τοῦ ῥήματος ὁρῶ ἐξεφέρετο. Καὶ δύναται μέν τις νὰ ὑπολαμβάνῃ ὅτι, ἐπειδὴ πολλαὶ ἀνάττικοι ἐκφοραὶ ἀπαν-

ἐν τοῖς Ἠθικοῖς τοῦ Πλουτάρχου, ἀνεκτὸς εἶνε ἐν αὐτοῖς καὶ παρακείμενος ἑώρακα. Ἀλλ' ὁ Βερναρδάκης ἀποφηνάμενος ὅτι ... τοι τῷ Πλουτάρχῳ ὑπῆρξαν οἱ τύποι ἐπιμελοῦμαι, κέκλει-... γίνομαι, γινώσκω, ἠδυνάμην, ἠβουλόμην, Ἀκαδη-... Συρακούσιος, πόμα, καὶ ἄλλοι, ὤφειλε νὰ νομίσῃ ἀλλότριον συγγραφέως τούτου καὶ τὸν τύπον ἑώρακα.

Παρατηροῦμεν τρίτον ὅτι ὁ Βάσης περὶ μόνου τοῦ παρακειμένου ῥήματος ὁρῶ ἐποιήσατο λόγον οὐχὶ δὲ καὶ περὶ τοῦ ὑπερσυντε-...· ὁ δὲ Βερναρδάκης ἔγραψεν «Ἑώρακα καὶ ἑωράκειν παρὰ Πλουτάρχῳ μὴ λέγε, βοᾷ ὁ νέος Μάγιστρος, ἀλλ' ἑόρακα καὶ ἑο-...· αὐτοὶ δὲ παρὰ Πλάτωνι γράφουσι διὰ τοῦ ω». Προσέ... δ' ἐπίτηδες ὁ Βερναρδάκης τὸν ὑπερσυντέλικον, ἵνα παραστήσῃ οὕτως ἄτοποι εἶνε οἱ περὶ τὸν Κόντον, ὥστε κελεύουσι μὲν νὰ μὴ ...ται παρὰ τῷ Πλουτάρχῳ ἑώρακα καὶ ἑωράκειν ἀλλ' ἑόρα-καὶ ἑοράκη, αὐτοὶ δὲ γράφουσιν ἐν χωρίῳ τοῦ Πλάτωνος ἑω-...κη. Οὐδὲν φροντίζει ὁ Βερναρδάκης ἂν ὑφ' ἑτέρου μὲν ἐγένετο παρατήρησις περὶ τοῦ παρακειμένου τοῦ ῥήματος ὁρῶ, ὑφ' ἑτέρου δ' ...άφη ἐν ῥήσει τοῦ Πλάτωνος ἑωράκη. Κάλλιστα δ' ἐγίνωσκεν ὁ ...της ὅτι ὁ μὲν παρακείμενος διὰ τοῦ Ο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἐξεφέ-...ρο, ὁ δ' ὑπερσυντέλικος διὰ τοῦ Ω, ὡς δοξάζουσιν ἐπιφανεῖς φιλό-γοι.

Ὁ Κόβητος γράφει ἐν τῇ ἐκδόσει λόγων τοῦ Ὑπερείδου σελ. 107 (1872). «Secunda syllaba in ἑόρακα, ut in ἑάλωκα natura bre-...s est et producitur ubi ἡ αὔξησις accedit: ἑόρακα, ἑωράκη, ...ρων, ἑάλωκα, ἑᾱλώκη, ἑάλων producta media, quae corripitur ... ἁλῶναι ἁλούς. Itaque ἑωράκη probum est, ut apud Platonem *de Rep.* pag. 328 c διὰ χρόνου γὰρ καὶ ἑωράκη αὐτόν, sed per-fectum ἑόρακα habet secundam brevem» καὶ ἐν *Collectan Crit.* σελ. 27 «Etiam in ἀκηκόη mendum est, quia Athenienses in hac forma, ut in plerisque omnibus huinscemodi, numquam augmentum omittunt. Constanter dicitur ἐπεπόνθη, ἐπεποιήκη, ἐδεδοίκη, ἐμεμαθήκη, ἐνεπεπτώκη, ἐκεχήνη, ἐλελήθη, ἑωράκη, ἀπω-...ώλη, ἐπεποίθη et similia his alia complura» (Πρβλ. καὶ σελ. 28).

Ὁ Βλαϋδέσιος σημειοῦται ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Ἀριστοφάνους Ὀρ-νίθων σελ. 509 (1882) «ἑόρακα—Sed ἑωράκειν (ἑωράκη) dice-

bant, ut ἑώρων» καὶ ἐν τῇ τοῦ Πλούτου σελ. 14 (1886) «ἑό... ἑωράκειν, ut ἑάλωκα (ᾰ) ἑαλώκειν (ᾰ)» (Πρβλ. καὶ σελ. 35... 390).

Λέγει δὲ καὶ ὁ Βλάσσιος ἐν τῇ ἐκδόσει τῆς τοῦ Κυννήρου Δ... Γραμματικῆς Τόμ. Α', Β', σελ. 15 (1892) «Im Perfektum ... gegen finden wir εο, εᾰ: ἑόρακα, ἑάλωκα; erst im Plusqu. w... der εω: ἑωράκειν, genau wie in ἑώρταζον» καὶ σελ. 504 «I... ἑόρακα — vgl ἑάλωκα nb ἑάλων» καὶ Plp. ntl. nur ἑωρά... ἑωράκειν».

Ὑπάρχουσι δὲ καὶ φιλόλογοι ἀποφαινόμενοι ὅτι διὰ τοῦ Ο ἐξ... ροντο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ὅ τε παρακείμενος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος. Ἑρουερδὴν γράφει ἐν *Stud. Thucyd.* σελ. 120 (1869)· «ἑω... κεσαν. Semper et ubique corrigendum esse ἑόρακα ἑορά... cett. liquido constat e poetarum locis. At vel sic tamen ed... tores librariis obtemperantes retinent formas barbaras» κα... Στάλλιος ἐν *Quaest. Grammatt. ad Thucyd. Pertin.* σελ. ... (1886) «ἑοράκεσαν pro ἑωράκεσαν legendum esse ostendu... versus Arist. Nub 767. Av. 1573. Thesm. 33. 35 Plut. 98 1045 multique in fragm. comicorum. Contra ἑώρας Ari... Plut. 713. Cf. ἑάλωκα (Aesch. Ag. 30) et ἑάλων (Arist. Vesp 355)». Ἀλλὰ τὰ χωρία τοῦ Ἀριστοφάνους καὶ τὰ κείμενα ἐν ἀπο... σπάσμασιν ἄλλων ποιητῶν εἶνε πάντα μαρτύρια τοῦ παρακειμένου, οὐδὲν δ' αὐτῶν τοῦ ὑπερσυντελίκου. Ὁ Κόβητος ποιεῖται ἐν τῇ Μν... μοσύνῃ 1880 σελ. 100 τὴν παρατήρησιν τήνδε· «Thucyd. II. 21. 2 ὃ οὔπω ἑοράκεσαν. Libri ἑωράκεσαν, quod Herwerdenus mu... tavit. De perfecti forma ἑόρακα (non ἑώρακα, quod est in libris Mss. perpetuum) nulla est jam dubitatio, de plusquamper... fecto ἑωράκη dubitari etiam potest, sed nullum me memini legere in Attico poëta versiculum, qui controversiam dirimat».

Ὁ Χοιροβοσκὸς λέγει σελ. 599,3 « Ἰστέον δὲ ὅτι ἑώλπειν κα... ἑῴκειν καὶ ἑώργειν ὑπερβιβασμὸν ἀνεδέξαντο τοῦ χρόνου. Ἔστι γὰρ ὁ μέσος παρακείμενος ἔολπα καὶ ἔοργα καὶ ἔοικα· καὶ λοιπὸν ὁ ὑπερ... συντέλικος ὤφειλεν εἶναι ἠόλπειν καὶ ἠόργειν καὶ ἠοίκειν, ἀλλὰ κατὰ ὑπερβιβασμὸν τοῦ χρόνου γεγόνασι ταῦτα ἑώλπειν, ἑώργειν, ἑῴκειν, τῆς μὲν πρώτης συλλαβῆς συσταλείσης εἰς τὸ Ε, τῆς δὲ δευτ...

…κταθείσης εἰς τὸ Ω, ὥσπερ ἐπὶ τοῦ ἑορτάζω ἑώρταζον γέγονε· τού… παρατατικὸς ὤφειλεν εἶναι ἡόρταζον, καὶ γέγονε κατὰ ὑπερβιβα… τοῦ χρόνου ἑώρταζον, τῆς μὲν πρώτης συλλαβῆς συσταλείσης εἰς Ε, τῆς δὲ δευτέρας ἐκταθείσης εἰς Ω». Φέρεται δὲ καὶ ἐν τοῖς Κρα…σου Ὀξ. Ἀνεκδότοις Τόμ. Α΄, σελ. 157 «Ἐοικώς: Γίνεται ἐκ τοῦ … οὗ ὁ μέσος παρακείμενος εἶκα καὶ ἔεικα καὶ ἔοικα· ὁ μέσος ὑπερ…ελικος ἐῴκειν· καὶ ὤφειλεν εἶναι ἠοίκειν· κανὼν γάρ ἐστιν ὁ λέ… ὅτι οὐδέποτε λέξις Ἑλληνικὴ εὑρίσκεται ἀπὸ τοῦ Η ἀρχομένη, …φερομένου τοῦ Ο — Κατὰ τοῦτον τὸν κανόνα ἐγένετο ὑπερβιβασμὸς … χρόνου, καὶ τὸ μὲν Ε ἐφυλάχθη διὰ τὸ Ο, τὸ δὲ Ο ἠμείφθη εἰς Ω …α καὶ γέγονεν ἐῴκειν· ὅμοιόν ἐστι τὸ ἑώρταζον καὶ ἑώργειν καὶ …λπειν» (Πρβ. καὶ Παρ. Ἀνέκδ. Τόμ. Δ΄, σελ. 232, 21 καὶ Ἡρῳδ. …τζ. Τόμ. Β΄, σελ. 381 καὶ 391). Μνημονεύομεν καὶ ἃ ἔγραψεν Εὐστάθιος ἐν ταῖς εἰς Ὅμηρον Παρεκβολαῖς σελ. 1187, 28 «Τὸ … ἐώλπει μετάθεσιν ἔχει καὶ αὐτὸ χρόνου· ἔδει μὲν γὰρ ἐκ τοῦ …ολπα τὸν ὑπερσυντέλικον εἶναι ἠόλπειν· οὕτω δὲ καὶ ἔοργα ἠόρ…γειν· μεταπτώσει δὲ χρονικῇ συνεστάλη μὲν ἐν τούτοις ἡ ἄρχουσα, …ετάθη δὲ ἡ μετ' αὐτὴν κατά τινα ὡς εἰπεῖν μεταχώρησιν καὶ ἀντι…περίστασιν». Ἄτοπα εἶνε τὰ ὑπὸ τοῦ Ζωναρᾶ εἰρημένα ἐν τῷ Λε…ξικῷ σελ. 946 «Ἐῴκει: ὡμοίαζεν· ἐῴκειν ἔχει τὸ Ι. Εἴκω τὸ …μοιῶ, ὁ μέσος παρακείμενος εἶκα καὶ κατὰ διάλυσιν ἔϊκα καὶ ἐπεν…θέσει τοῦ Ο ἔοικα καὶ ἐπαυξήσει τοῦ Ο μικροῦ εἰς Ω μέγα ἔῳκα· καὶ μένει τὸ Ι προσγεγραμμένον· ὁ ὑπερσυντέλικος ἐῴκειν, ἐῴκεις». Καὶ «Ἐώλπειν: ὑπερσυντέλικος ἀπὸ τοῦ ἔολπω τὸ ἐλπίζω» (Πρβ. καὶ Λαρόχην ἐν *Homer Untersuch.* σελ. 196).

Κατὰ τὴν γνώμην παλαιῶν γραμματικῶν ἐκ τῶν παρακειμένων ἔοργα καὶ ἔολπα καὶ ἔοικα ἐσχηματίσθησαν οἱ ὑπερσυντέλικοι ἑώργειν καὶ ἐώλπειν καὶ ἐῴκειν (ὧν οἱ ἐπικοὶ τύποι θὰ ἦσαν ἑώργεα καὶ ἐώλπεα καὶ ἐῴκεα). Ἀπαντῶσιν ἐν τοῖς Ὁμηρικοῖς ἔπεσι τὰ τρίτα ἑνικὰ πρόσωπα ἑώργει καὶ ἐώλπει καὶ ἐῴκει, ὧν ἑκάστου παρατιθέμεθα ἓν μαρτύριον. Ὀδυσσ. Δ, 693 «κεῖνος δ' οὔ ποτε πάμπαν ἀτάσθαλον ἄνδρα ἑώργει» καὶ Ἰλ. Τ, 328 «θυμὸς ἐνὶ στήθεσσιν ἐώλπει» καὶ Β΄, 58 «εἶδός τε μέγεθός τε φυήν τ' ἄγχιστα ἐῴκει». Οἱ τύποι οὗτοι ἐνεκρίνοντο ὑπὸ πολλῶν φιλολόγων· ἂν δ' ἦσαν ἀναμφισβήτητοι εὐλόγως θὰ ἐλέγετο ὅτι ὡς ἐκ τῶν παρακειμένων

ἔοργα καὶ ἔολπα καὶ ἔοικα ἐσχηματίσθησαν οἱ ὑπερσυντ... ἐώργει καὶ ἐώλπει καὶ ἐῴκει, οὕτω καὶ ἐκ τοῦ ἑόρακα ... ράκη-ἑωράκειν. Ἀλλὰ πιθανώτατον ὑπάρχει, ἵνα μὴ εἴπωμεν ... βαιον, ὅτι οἱ Ὁμηρικοὶ τύποι εἶνε ἐόργει καὶ ἐόλπει καὶ ἐοί... ἤτοι μετὰ τοῦ δίγαμμα ἐκφερόμενοι ϜεϜόργει καὶ ϜεϜόλπει ϜεϜοίκει, τῶν παρακειμένων ὄντων ϜέϜοργα καὶ ϜέϜολπα ϜέϜοικα (Πρβ. Λόγ. Ἑρμ. 1866 σελ. 62. Ἴδε καὶ Leeuwen *Enchirid. Diction. Epic.* σελ. 456 καὶ 467). Σημειωτέον ... ἐν Ἰλιάδος Ν, 102 ἡ παραδεδομένη γραφὴ εἶνε «φυζακινῇς ἐλάφοισιν ἐοίκεσαν»· λέγει δ' ὁ Εὐστάθιος ἐν ταῖς εἰς Ὅμηρον Παρεκβολαῖς σελ. 922, 48 «Τὸ δὲ ἐοίκεσαν Ἰωνικόν ἐστι, τὸ μὲν Ἀττικόν, ἤδη καὶ κοινὸν ἐῴκεσαν». Παρὰ τῷ Θεμιστίῳ Λ... ΙΕ΄, σελ. 198, Δ΄ εἶνε γεγραμμένον «φυζακινΟΙς ἐλάφοισιν ἐοίκεσαν». Ἐξέδωκε δὲ καὶ ὁ Βεκκῆρος ἐν τῇ Ἰλιάδι «φυζακιν... ἐλάφοισι ϜεϜῴκεσαν». Περὶ τοῦ ἐν Ὀδυσσείας Ω, 313 ἐώλπει ... εἶται ὁ Κόβητος ἐν *Miscel. Crit.* σελ. 374 τὴν παρατήρησιν τ... «Omnem huiuscemodi corectionem respuit versiculus ω 31...

Θυμὸς δ' ἔτι νῶΙΝ ἐϜώλπει—μίξεσθαι ξενίῃ.

sed ea pars carminis conflata est eo tempore quum om... τοῦ δίγαμμα et usus et memoria plane esset obsoleta et abolita». Ὁ Ναύκιος ἐξέδωκε μὲν «θυμὸς δ' ἔτι νῶιν ἐόλπει», εἰκ... δὲ «θυμὸς δ' ἔτι ἔλπετο νῶιν». Παρατηρητέον ὅτι παρὰ τῷ Θεοκρίτῳ ΚΕ΄, 115 κεῖται «οὐ γάρ κεν ἔφασκέ τις οὐδὲ ἐώλπει».

Τοῦ ὑπερσυντελίκου ἐῴκη-ἐῴκεσαν φέρομεν μαρτύρια ἐξ Ἀττι... συγγραφέως, τοῦ Ξενοφῶντος, λέγοντος Ἀναβ. Δ΄, η΄. 20 «ἀλλ' ... μὲν ὀλίγον ἐδηδοκότες σφόδρα μεθύουσιν ἐῴκεσαν, κτέ» καὶ Ἑλλην. Ε΄, δ΄, 40 «οἱ μέντοι τῶν Θηβαίων ἱππεῖς (Κόβ. ἱππῆς) ἐῴκεσαν ὑποπεπωκόσι που ἐν μεσημβρίᾳ» καὶ Ζ΄, ε΄, 22 «πάντες δὲ πεισομένοις τι μᾶλλον ἢ ποιήσουσιν ἐῴκεσαν». Ἀπαντᾷ δὲ καὶ ἐν βιβλ... Γ΄, γ΄, 8 «λυμαίνεσθαι δ' ἐῴκει τοὺς ἀφικνουμένους Λακεδαιμονίων»· ἀλλ' ὁ Κόβητος ἀποφαίνεται ἐν *Nov. Lect.* σελ. 341 ὅτι ἡ ὀρθὴ γραφὴ εἶνε «λυμαίνεσθαι δ' ἐδόκει τοὺς ἀφικνουμένους Λακεδαιμονίων» λέγων «sentencia enim loci postulat ut scribatur: λυμαίνεσθαι δ' ἐδόκει, non enim de specie quam illa mulier

ebebat hoc dicitur, sed de fama hominum et existimatione utebatur».

Φέρεται δὲ καὶ παρὰ τῷ Θουκυδίδῃ Ζ', 75 «οὐδὲν γὰρ ἄλλο ἢ ει ἐκπεπολιορκημένῃ ἐῴκεσαν ὑποφευγούσῃ». Ὡς δ' ἐλέχθη ὑπὸ Θουκυδίδου ἐῴκεσαν, οὐχὶ ἐοίκεσαν, οὕτω καὶ ἐΩράκεσαν, ὶ ἐοράκεσαν καὶ ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος ἐΩράκη, οὐχὶ ἐΟράκη. ρατηρητέον δ' ὅτι ὁμοίως τῷ ᾔδη ἐκ τοῦ εἰδ-έναι ἐσχηματίσθη ᾔκη ἐκ τοῦ εἰκ-έναι· μόνου δὲ τοῦ τρίτου ἑνικοῦ προσώπου ομεν μαρτύριον· εἶνε δὲ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ Ἀριστοφάνους ἐν τοῖς ρνισι 1297 «Μειδίας δ' ἐκεῖ ὄρτυξ ἐκαλεῖτο· καὶ γὰρ ᾔκειν ὄρτυγι». Ἐποιήσατο δὲ περὶ αὐτοῦ λόγον ὁ Κόβητος ἐν *Nov. Lect.* λ. 216 καὶ 451 καὶ ἐν *Mnemos* 1877, σελ. 277 καὶ ὁ Βλαϋδέος ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Ὀρνίθων σελ. 136 καὶ 394 καὶ 474 (Πρβ. αὶ Λόγ. Ἑρμ. 1866, σελ 51-2). Δοξάζει δ' ὁ Κόβητος ἐν τῇ Γ' ἐκδόσει τῆς Ξενοφῶντος Ἀναβάσεως ὅτι καὶ τοῦ τρίτου πληθυντικοῦ προσώπου ἡ ἀληθὴς ἐκφορὰ εἶνε ᾔκεσαν. Μνημονεύομεν τὰ ὑπὸ τοῦ νδοξοτάτου κριτικοῦ ἐν τῇ ἐκδόσει ταύτῃ εἰρημένα σελ. ΚΑ' «οὐδέν ι μεθύοντι εἰκώς. ἔοικα enim in Attica has formas habet: οικα, εἴξασιν, εἰκέναι, εἰκώς et futurum εἴξω, ut apud Aristophanem:

τοῖς Ἱπποκράτους υἱέσιν εἴξεις καί σε καλοῦσι βλιτομάμμαν.

Plusquamferctum apud Aristophanem est ᾔκη, ut οἶδα ᾔδη, ut in:

καὶ γὰρ ᾔκειν ὄρτυγι.

id est ὅμοιος ἦν. Apud Xenophontem nonnumquam ἐῴκεσαν scribitur pro ᾔκεσαν, quae unice vera forma esse videtur». Εἴκασε δὲ καὶ ὁ Ἑρουερδὴν ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Θουκυδίδου Τόμ. Δ', σελ. 180 ᾔκεσαν ἀντὶ τοῦ ἐῴκεσαν.

Εὐλογώτατα, νομίζομεν, δύναταί τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἐν μὲν τῇ ἐπικῇ διαλέκτῳ ἐκ τοῦ παρακειμένου ϜέϜοικα παρήχθη ὁ ὑπερσυντέλικος ϜεϜοίκει-ϜεϜοίκεσαν, ἐν δὲ τῇ Ἀττικῇ ἐκ μὲν τοῦ ἔοικα ὁ ἐῴκη -ἐῴκειν-ἐῴκεσαν, οὗ παρέχουσιν ἡμῖν μαρτύρια ὁ Ξενοφῶν καὶ ὁ Θουκυδίδης, ἐκ δὲ τοῦ εἰκ-έναι ὁ ᾔκη-ᾔκει(ν), οὗ, σπανιωτάτου ὄντος, ἓν μόνον παράδειγμα ἔχομεν, τὸ ὑπὸ τοῦ Ἀριστοφάνους ἐν τοῖς Ὄρνισι ῥηθὲν «καὶ γὰρ ᾔκειν ὄρτυγι». Παρατηρητέον δ' ὅτι ὁ

Ρουθερφόρδιος ποιούμενος λόγον ἐν τῷ Νέῳ Φρυνίχῳ σελ. 231 τοῦ ἥκειν ἐνόμιζει τὸ ἐῴκει Ἰωνικὸν πεισθείς, ὡς φαίνετ Κοβέτῳ, οὗ θαυμαστὴς ὑπάρχει, γράψαντι ἐν *Nov. Lect* « quasi vero εἴκω pro ἔοικα dici potuisset et sic ἥκειν pr forma ἐῴκει ».

Καταφανὲς ἐξ ὧν ἐγράψαμεν ἐγένετο ὅτι ὁ Βερναρδάκης πρὸς τὸν Βάσην ἀπαντήσει ἀτυχὴς μὲν περὶ τὴν ἀπολογίαν ἀτυχέστατος δὲ περὶ τὸν ἔλεγχον. Συγγνώμης ἴσως ἄξιος ὁ ἀ θα ἐνομίζετο, ἂν ἀπαντῶν πρὸς τὸν Βάσην ἀπείχετο μὲν παντὸς χου καὶ παντὸς τωθασμοῦ, ἀπελογεῖτο δὲ μόνον λέγων ὅτι εγ μὲν ἣν ἔχουσι περὶ τῆς ἐκφορᾶς τοῦ παρακειμένου τοῦ ῥήματο γνώμην ἔξοχοι φιλόλογοι, δὲν ἐνέκρινε δ' αὐτὴν ἀδυνατῶν νὰ πῶς ὁ μὲν παρακείμενος τοῦ ἐνεργητικοῦ ὁρῶ ἐξεφέρετο διὰ τ ἑόρακα, ὁ δὲ τοῦ παθητικοῦ ὁρῶμαι διὰ τοῦ Ω, ἑώραμαι. Ἀ πιστεύων ὁ Βερναρδάκης ὑπὸ περισσῆς φιλαυτίας ὅτι εἶνε ἐπ περὶ τὰς ἀντιλογίας καὶ τοὺς ἐλέγχους ἐποιήσατο πρὸς παρατ ἐμμελῶς γεγραμμένην προπετῆ καὶ σκαιὰν ἀπάντησιν, ἐν ᾗ διαστ ἡ θαυμασιωτάτη σύνταξις « Ἐν ᾧ ὁ Βάσης ἔψεγέ με πικρῶς — ἐγ δ' ἀντιπαρετήρουν — νῦν αὐτοὶ οὗτοι ἐν τῇ συνεταιρικῇ βίβλῳ γρ φουσι παρὰ Πλάτωνι δὶς ἑΩρακΗ διὰ τοῦ Ω τοῦ ἀττικοῦ κα κατάλ. Η τῆς ἀττικῆς ». Τὸ αὐτοὶ οὗτοι μετ' ἐπεξηγήσεως ἐκφ ρόμενον γίνεται « αὐτοὶ οὗτοι, οἱ ἐν τοῖς ἄνω μνημονευθέντ καὶ οὐχὶ ἄλλοι »· ἐπειδὴ δ' ἑνὸς μόνου μνεία ἐν τοῖς ἡγουμέν ἐγένετο, οὐδὲν ἄλλο λέγει ὁ Βερναρδάκης ἢ « αὐτοὶ οὗτοι, ὁ ἀρτί μνημονευθεὶς Βάσης », οὗ οὐδὲν οὐδέποτε σολοικότερον ἐρρήθ Δὲν εἶνε δ' ἀπίθανον ν' ἀπαντήσῃ ὁ Βερναρδάκης προχείρους ἀεὶ ἔχ τὰς παρευρέσεις ὅτι ἐμνημόνευσε μὲν μόνον τὸν Βάσην, ἐνόει δὲ τ Βάσην καὶ τοὺς ἑταίρους (ἢ συντρόφους) αὐτοῦ. Ἀλλὰ τεράστι νὴ τὸν Ἑρμῆν φαίνεται νὰ γίνηται μὲν μνεία ἑνὸς μόνου, νὰ προσ πακούωνται δὲ καὶ ἄλλοι. Ἂν ἔγραφεν ὁ Βερναρδάκης « ἐν ᾧ *περὶ τὸν Βάσην* ἔψεγόν με πικρῶς — ἐγὼ δ' ἀντιπαρετήρουν — ν αὐτοὶ οὗτοι γράφουσι » ἢ « ἐν ᾧ ὁ Βάσης ἔψεγέ με πικρῶς — ἐ δ' ἀντιπαρετήρουν — νῦν ***οἱ περὶ πάντων ἐκείνῳ ὁμοδοξοῦντες*** ἑτα *ροι (ἢ σύντροφοι)* γράφουσι », θὰ ἐσοφίζετο μέν, οὐδαμῶς δὲ ἐσολοίκιζε· νῦν δὲ καὶ σοφίζεται τολμηρότατα ποιούμενος σύγχυ

...ώπων καὶ σολοικίζει αἴσχιστα παραλαμβάνων ἐφ' ἑνὸς τὸ ...κὸν αὐτοὶ οὗτοι. Σφόδρ' ἐπιθυμῶν ὁ Βερναρδάκης νὰ παρα... ...ν Βάσην ἑαυτῷ ὁπωσδήποτε μαχόμενον καὶ ἀσύμφωνον ὄντα ... ὅτι νομίζει μὲν οὗτος ἀττικὸν τὸν παρακείμενον ἑόρακα, ... δ' ἐν χωρίῳ τοῦ Πλάτωνος τὸν ὑπερσυντέλικον ἑωράκη. Τὸ ...ὲς εἶνε ὅτι ἐγένετο μὲν ὑπὸ τοῦ Βάση παρατήρησις τῷ 1891τῳ ...ρὶ τοῦ παρακειμένου τοῦ ῥήματος ὁρῶ, προηνέχθη δὲ τῷ ... οὐχὶ ὑπ' αὐτοῦ ἀλλ' ὑφ' ἑτέρου ἐν τῷ χωρίῳ τοῦ Πλά... ...ὁ ὑπερσυντέλικος διὰ τοῦ Ω. Λίαν φιλαίτιος καὶ δύσερις ὢν ὁ ...δάκης, ἀδυνατῶν δὲ δι' ἀνυπέρβλητον ἀμουσίαν νὰ λέγῃ τι ...ον καὶ ἀξιόλογον καταφεύγει ἑκάστοτε εἰς ἀηδῆ τεχνάσματα, ...ν δ' ἐπονείδιστα πονηρεύματα, ἃ βδελύττεται πᾶς μὴ διεφθαρ... τὴν ψυχὴν ἄνθρωπος. Ἄξιον δὲ παρατηρήσεως εἶνε ὅτι ὁ κομ...τος καὶ γλαφυρώτατος τὴν φράσιν Βερναρδάκης γράφει χλευα...ῶς: ἐπεξηγοῦσι μάλιστα ἐπὶ τὸ ἀττικώτερον «καὶ νομίζω ὅτι(!) ... πρότερος ἑωράκη αὐτὸν ἢ ἐκεῖνος ἐμέ, ἄφωνος ἂν ἐγενόμην». ... ἐπὶ τὸ ἀττικώτερον ἀλλ' ἐπὶ τὸ ἁπλούστερον καὶ γνωριμώτερον ...εβλήθη ἐκεῖνο τὸ μέρος τῆς Πλατωνικῆς ῥήσεως, οὐ ἀναγκαία ...λήφθη ἡ μεταβολή, ἵνα σαφέστερον καταστῇ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος.

ΚΕΦ. Ϛ'.

Ἑωρᾶσθαι, ὁραθῆναι, ὁραθήσεσθαι.

Τὸ πάλαι ἐλέγετο μὲν ἐπὶ τοῦ ἐνεστῶτος ὁρᾶσθαι, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ παρακειμένου ἐγίνετο χρῆσις τοῦ ὦφθαι καὶ ἐπὶ τοῦ ἀορίστου τοῦ ὀφθῆναι καὶ ἐπὶ τοῦ μέλλοντος τοῦ ὀφθήσεσθαι. Ἔπειτα δ' ἐκ τοῦ ὁρᾶσθαι ἐσχηματίσθησαν οἱ τύποι ἑωρᾶσθαι καὶ ὁραθῆναι καὶ ὁραθήσεσθαι.

Περὶ τοῦ παρακειμένου ἑωρᾶσθαι ἔγραψεν ὁ Γ. Δινδόρφιος ἐν τῇ Γ' Λιψιακῇ ἐκδόσει τοῦ Δημοσθένους Τόμ. Α', σελ. ΛΔ' τάδε· «Perfecti passivi ἑώραται unum est apud Demosthenem exemplum p 1121, 22. quod si scripsit, contra Atticorum usum scripsit, qui ὦπται postulat, ut ὦψαι dixit p. 314, 27. Nec

satis certum est ἑώραται in fragmento Pherecratis valde corrupto, de quo dixi in Praefat. ad Sophoclem p. XX. ed. Oxon. secundae. Ἑώραμαι in apophtegmate Lycurgi ap. Plut. Mor. p. 842 B. corruptum ex πεφώραμαι, ut apparet ex Plut. Compar. Niciae cum Crasso c. 1 et synonymo εἴλημμαι Mor. p. 541 F» (Πρβ. καὶ Βοιμέλιον ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Δημοσθ. Δημηγοριῶν σελ. 79). Προστίθεμεν τούτοις τὰ ὑπὸ τοῦ Κοραῆ σεσημειωμένα ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Λυκούργου σελ. 90 «διδούς, οὐ λαμβάνων ἑώραμαι: Ἄμεινον ἂν ἦν τὸ πεφώραμαι, ὡς ἔδοξε τῷ Βυττεμβαχίῳ. Ὁ δὲ γνήσιος Πλούταρχος δὶς μνημονεύσας τοῦ προκειμένου, πρῶτον μὲν (Νικ. καὶ Κράσ. σύγκρ. § 1) ἐχρήσατο τῷ Πεφώραμαι ῥήματι, δεύτερον δὲ (Περὶ τοῦ ἑαυτ. ἐπαιν. ἀνεπιφθον. § 8) τῷ Εἴλημμαι».

Οὐχὶ ἅπαξ περὶ τοῦ παρακειμένου τούτου ἐποιήσατο λόγον ὁ Κοβητος. Παρατιθέμεθα τὰ ὑπ' αὐτοῦ γεγραμμένα ἐν *Var. Lect.* σελ. 160 «In eodem *Dialogo* 44, 4 δυοῖν θάτερον ἢ παρεωρᾶσθαι ἀνάγκη ἢ τιμᾶσθαι ὡς πρότου, vitiosum est παρεωρᾶσθαι, verum est παρεῶσθαι. Fidem faciat ipse Lucianus in § 9 ἀνέχεσθαι χρὴ παρεωσμένον καὶ μὴ ἀγανακτεῖν εἴ τις προτετίμηται σου. In Demosthenis *Olynthiaca* I. p. 23, 14 boni libri servant παρεῶσθαι καὶ ἐν οὐδενὸς εἶναι μέρει τὸν τοιοῦτον, deteriores omnes παρεωρᾶσθαι Dindorfius indicat idem vitium commissum in *Aristocratea* p. 655, 15 ὅλως γὰρ ἡγήσονται παρεῶσθαι μὲν αὐτοί, πρὸς Κερσοβλέπτην δ' ἀποκλίνειν ὑμᾶς, ubi in omnibus libris est παρεωρᾶσθαι, in optimo omnium *Parisino* S vera lectio in margine adscripta est. Priorem Demosthenis locum imitatur vel potius descripsit Aristides I p. 62 παρεωσμένου δὲ καὶ ἐν οὐδενὸς ὄντος μέρει παντὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ, ubi olim edebatur παρεωρασμένου, pro quo Reiske παρεωραμένου dedit, Dindorf ex codd. παρεωσμένου emendavit. Viden vulgatam ex duplici scriptura natam esse hac: παρεω^{ρα}σμένου?» καὶ τὰ ἐν *Miscel. Crit.* σελ. 453» εἰ δέ τις σώφρων ἢ δίκαιος — παρεῶσθαι καὶ ἐν οὐδενὸς εἶναι μέρει τὸν τοιοῦτον. Sic et pag. 655, 15. ὅλως γὰρ ἡγήσονται πα-

...θαι μὲν αὐτοί, πρὸς Κερσοβλέπτην δ' ἀποκλίνειν ὑμᾶς. In utro... loco pro παρεῶσθαι in plerisque libris est παρεωΡᾶσθαι, ... forma est Demostheni et aequalibus inaudita. qui περι-...αι dicebant, ut pag. 362. 9. τούτους—περιῶφθαι τοιαῦτα ...θότας οἷα οὐδένες ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων. et in verbo simplici ... 722. 2. νόμους εἰσφέρων ὦπται, ut passim ὤφθην et ὀφθή-...αι leguntur» καὶ τὰ ἐν *Mnemos*. 1875. σελ. 300 «Λυδὴ ... ὀργισθεῖσα ὅτι γυμνὴ ἄκουσα ἐΦωράθη, uxor Candaulis a ...ge non ἐφωράθη γυμνὴ sed ἑωράθη. Sequiores Graeculi di-...ant ἑωρᾶσθαι et ἑωράθην pro Atticis ὦφθαι et ὤφθην. ...que ubi est apud Demosthenem scriptura duplex παρεῶ-...αι et παρεωρᾶσθαι, non est dubia optio. Παρεωρᾶσθαι diu ...st mortem Demosthenis natum est» (Πρβ. καὶ σελ 426) 1878, σελ. 143 «Themist. 2. 44. ἐπεδείκνυε—τὰς παλαιὰς ...ήρεις ἐρριμένας καὶ παρεωΡΑΜένας. Etiam hoc loco viden-... inter se confusa esse παρεωCΜένας et παρεωΡΑΜένας, ...ae inter se locum mutare solere ostendimus in *Var. Lect.* ...g. 160». Λέγει δὲ καὶ ὁ Γ. Δινδόρφιος ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Λου-...ινοῦ Τόμ. Β', σελ. ΙΗ' «τὰ ἡμέτερα ἐν ἑνὶ ἀνδρὶ κινδυνευόμενα· ...ὶ δυοῖν θάτερον, ἢ παρεῶσθαι ἀνάγκη—ἢ τιμᾶσθαι: παρεῶσθαι ...t παρεωσμένον legitur § 9.) Cobetus p. 160. Legebatur πα-...ωρᾶσθαι, quod vitium toties fere in codicibus reperitur ...ioties verbum illud. Vid. Var. lect. ad Demosth. p. 23, 14 ...55, 15. Aristid. vol 1 p. 62. quos locos ex codicibus cor-...xi». Ὁ Οὐηβῆρος σημειοῦται ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ κατ' Ἀριστοκρά-...ους λόγου τοῦ Δημοσθένους σελ. 342 «παρεωρᾶσθαι. Quod in uno ...bro extat παρεῶσθαι, inventum docti librarii est. Eadem ...cripturae diversitas Olynth. II. 18 p. 23. reperitur».

Ἀπαντᾷ δ' ὅμως ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος παρακείμενος καὶ παρὰ τῷ Ἰσοκράτει περὶ Ἀντιδόσ. 110 «Λακεδαιμονίων δὲ μετ' ἐκεῖνον τὸν ...ρόνον μηδ' ὑφ' ἑνὸς ἑωρᾶσθαι μήτε ναυτικὸν ἐντὸς Μαλέας περι-...λέον μήτε πεζὸν στρατόπεδον δι' Ἰσθμοῦ πορευόμενον» καὶ παρὰ ...ῷ Ἀριστοτέλει μετὰ τὰ Φυσικ. Β', α', 1 (Τόμ. Β', σελ, 488, 33 ...Διδ) «κἂν εἴ τι χωρὶς τούτων τυγχάνοι παρεωραμένον» καὶ περὶ ...ὰ Ζῷ. Ἱστορ. Η', ιε', 4 (Τόμ. Γ', σελ.160, 50) «πολλὰ φαίνεται

ζῷα τῶν πρότερον ἢ ὅλως οὐχ ἑωραμένων ἢ οὐ πολλάκις» καὶ π. Ζῳ. Μορ. Δ΄. 2 (σελ. 275, 35) «ἔτι δὲ καὶ τὰ μὴ ἑωραμένα ἐκείνων ὅτι οὐκ ἔχει χολήν» καὶ περὶ Ζῳ. Γενέσ. Α΄. 16 (σελ. 3 42) «ὥστε δὲ γένει διελεῖν, οὔπω συνεώραται» καὶ Γ΄. 1 (σελ. 373, 15) «ὅτι μὲν οὖν οὔτε τὰ τῶν ὀρνίθων οὔτε τὰ τῶν ἰχθ τελειοῦται πρὸς τὴν γένεσιν ἄνευ τῶν ἀρρένων ἱκανῶς ὦπται· τ δὲ τοῦ γίνεσθαι καὶ ἐν τοῖς ἰχθύσι κυήματα ἄνευ τῶν ἀρρένων ὁμοίως, μάλιστα δ' ἐπὶ τῶν ποταμίων ἑώραται τὸ συμβαῖνον Παρατηρητέον δ' ὅτι καὶ ἐν ταῖς περὶ τὰ Ζῷα Ἱστορίαις εἰπὼν Ἀριστοτέλης «τῶν πρότερον ἢ ὅλως οὐχ ἑωραμένων ἢ οὐ πολλάκις» λέγει ἐν τοῖς ἔπειτα «ἤδη γὰρ ὠμμέναι πολλαὶ χελιδόνες ε ἐν ἀγγείοις ἐψιλωμέναι πάμπαν». Σημειώσεως ἄξιον εἶνε τὸ ἐν τ αὐτῷ συγγράμματι τοῦ Ἀριστοτέλους φερόμενον Ϛ΄, 6΄, 5 (σελ. 105, 8) «ὦπται γὰρ ἱκανῶς ἤδη ἀνόχευτοι νεοττίδες ἀλεκτορί δων καὶ χηνῶν τίκτουσαι ὑπηνέμια», περὶ οὗ ὁ Σνειδῆρος ἐν τῇ ἐκ δόσει τοῦ συγγράμματος τούτου Τόμ. Γ΄, σελ. 407 ποιεῖται τὴν παρατήρησιν τήνδε «ὦπται γάρ. Sylburgio insolens merito visum pro ὠμμέναι εἰσίν. De Generat. 3, 1. est: περὶ τῶν ὑπηνε μίων τινὲς εἰώθασι λέγειν, ὡς οὐ γιγνομένων, ἀλλ' ὡς τῶν ὑπολειμ μάτων ἐκ προτέρας ὀχείας ὄντων. Τοῦτο δ' ἐστὶ ψεῦδος. Ὦπται γὰρ ἱκανῶς καὶ ἐπὶ νεοττίδων ἀλεκτορίδος καὶ χηνὸς γενόμενα ἄνευ ὀχείας — Considerandum igitur, an noster locus ex illo corrigendus sit, quod attinet ad insolitum verbi ὦπται usum». Οὐδὲν ἡμεῖς περὶ τοῦ πράγματος νῦν λέγομεν δεομένου ἀκριβοῦς ἐξετάσεως.

Τοῦ παρακειμένου ἑωρᾶσθαι παρέχουσιν ἡμῖν παραδείγματα πολλοὶ συγγραφεῖς τοῦ μεταγενεστέρου ἑλληνισμοῦ, Πολύβιος, Διονύσιος Ἀλικαρνασσεύς, Στράβων, Ἀππιανός, Δίων Κάσσιος καὶ ἄλλοι.

Πολύβ. ΙΑ΄, ιϛ΄, 1 «ὁ δὲ Φιλοποίμην ἅμα τῷ παραπεσεῖν κατὰ τῶν ὑπεναντίων τὸν ἐκ πολλοῦ χρόνου ἑωραμένον ὑπ' αὐτοῦ καιρόν». Ὁ Ναβῆρος ἐν Μνημοσ. 1857 σελ. 255 εἴκασεν εὐλόγως προεωραμένον ἀντὶ τοῦ ἑωραμένον. Ὁ Οὔλσχιος ἐξαλείψας τὴν γενικὴν χρόνου ἐξέδωκε παρὰ Πολυβίῳ σελ. 787. 27 «τὸν ἐκ πολλοῦ προεωραμένον ὑπ' αὐτοῦ καιρόν».

Διονύσ. Ἀλικαρν. περὶ τοῦ Θουκυδ. Χαρακτ. κτέ. ΚΔ΄ «ἰδίων

α χαρακτῆρα καὶ παρεωραμένον ἅπασι πρῶτος εἰς τὴν ἱστορι- πραγματείαν ἐσπούδασεν εἰσαγαγεῖν».

Στράβ. σελ. 223,29 Μειν. «πολλὰ καὶ ἑώραται καὶ μεμύθευται ρὶ πάντων κοινῇ τῶν Ἰβηρικῶν ἐθνῶν» καὶ σελ. 715,15: τῶν ἑω- ραμένων καὶ σελ. 967,27: ἑωρᾶσθαι.

Ἀππιαν. σελ. 394,10 Μενδ. «νομίσας καὶ τὴν γῆν προειλῆφθαι γ ὑπὸ τῶν ἑωραμένων μόνων ἀλλ', ὡς ἐν νυκτί, πολὺ πλειόνων».

Φιλόστρατ. Βί. Σοφιστ. Θ' (σελ. 582) «μὴ ἐν τῷ τῶν ἀσπαζο- μένων ὁμίλῳ παρεωραμένος αὐτῷ ὁ ἀνὴρ εἴη».

Δίων Κάσσ. Τόμ. Γ', σελ. 27 Δινδ. «ὁ μὲν ἵππος ὁποῖός ἐστι ἄλλοις τε εἴρηται καὶ πολὺ πλείοσιν ἑώραται» καὶ σελ. 162: πα- ρεωρᾶσθαι.

Πλούτ. (Ψευδοπλούτ.) Ἠθικ. σελ. 110, Ε' «ὥστε καὶ ὑπὸ τῶν τυχόντων ποιητῶν συνεωρᾶσθαι καὶ τετυχηκέναι παραμυθίας».

Ἰώσηπ. Ἰουδ. Ἀρχαιολογ. Τόμ. Α', σελ 67,19 Νισ. «ὁ δὲ πε- ριχαρὴς γενόμενος ἐπὶ τοῖς ἑωραμένοις καὶ κατηγγελμένοις» καὶ σελ. 96,9 ἑωραμένον καὶ σελ. 98,9: ἑωραμένοις καὶ σελ 185, 17: ἑωραμένων καὶ Τόμ. Δ', σελ. 368, 9: εἰσὶν ἑωραμένοι καὶ κατ' Ἀπίων. Τόμ. Ε', σελ. 9,15: ἑώρανται.

Θεμίστ. Λόγ. σελ. 112, 10 Δινδ. «τῶν δὲ φιλανθρωπίᾳ νικώντων ἐν εἴ τι παρεώραται, ἀνεξάλειπτον διαμένει» καὶ σελ. 119, 14: παρεώραται καὶ σελ 146, 28: ἑωραμένους καὶ σελ. 296, 6: ἑωρᾶσθαι.

Σέξτ. Ἐμπειρ. σελ. 299, 28 Βεκκ. «ὅταν ἀπὸ τῆς θεωρηθείσης Σωκράτους εἰκόνος τὸν μὴ ἑωραμένον Σωκράτην ἐπινοῶμεν» καὶ σελ. 468, 8: ἑωραμένῳ.

Κλήμ. Ἀλεξ. σελ. 291 «ἧς οὐδὲν εὐανθέστερον χρῶμα ἑώρα- ται πώποτε».

Διοσκορ. Τόμ. Β', σελ. 64 Σπρεγγ. «καὶ ταῦτα ἡμῖν ἑώραται».

Ροῦφ. Ἐφέσ. σελ. 156, 14 Δαρ. «οὐκ ἐν πᾶσιν ἑωραμένος».

Πάππ. Ἀλεξανδ. σελ. 150, 8 Οὔλσχ. «συνεώραται δ' ὅτι εἴς γε τὴν τῆς πυραμίδος ἐγγραφὴν κτέ».

Λογγῖν. περὶ Λεξ. (Ρητ. Ἑλλ. Σπεγγ. Τόμ. Α', σελ. 305, 17) «ὅπου μηδὲ τοῖς φιλοσοφοῦσιν ὑπερεώραται καὶ παρημέληται».

Ὠριγέν. Τόμ. ΚΕ', σελ. 97 «οὗ τὸ ὄνομα μυρίους ἤδη ἐναργῶς

ἑώραται λείμωνας ἐξελέσαν» καὶ σελ. 21 καὶ 46: ἑωρᾶσθαι σελ. 181: ἑωραμένους καὶ σελ. 209: προεωραμένος.

Μέν. παρὰ Φωτ. Βιβλιοθ. σελ. 223. 24 «ἐξικέσθαι δὲ πρὸς τὰ συνεωραμένα δραστήριος».

Σιμπλικ. Ὑπομν. εἰς Ἀριστ. Τομ. Θ΄. σελ. 93. 2 «πρὸς οὓς ἀπάντησιν βιαίαν ἅμα καὶ μὴ συνεωραμένην τοῖς ἐξηγηταῖς πᾶσι πεποίηται».

Ψελλ. Ἑρμην. τῶν Δασ. Στοιχ. σελ. 71 Boiss. «συγγένεια πολλὴ καθεώραταί μοι τοῦ β καὶ π καὶ φ».

Ὁ Πολυδεύκης λέγει Β΄. 55 «παρορᾶν, παρεωρᾶσθαι, παρεωρακώς». Ἐν δὲ τῷ Λεξικῷ τοῦ Ἡσυχίου φέρεται «Παρῶπται: παρεώραται» καὶ «παρῶπτο: παρεώρατο».

Ἐν τῷ Θησαυρῷ τοῦ Στεφάνου Τομ. Ε΄, σελ. 2139 Διδ. ἐγκρίνεται μὲν ὁ διὰ τοῦ Ω ἐκφερόμενος παθητικὸς παρακείμενος ἑώραμαι κανονικῆς τῆς ἐκφορᾶς ταύτης νομιζομένης, ἀποδοκιμάζεται δ' ὁ τοῦ ἐνεργητικοῦ τύπος ἑώρακα ὡς ἀλλότριος ὢν τῶν Ἀττικῶν ποιουμένων χρῆσιν μόνου τοῦ διὰ τοῦ Ο προενηνεγμένου ἑόρακα. Γίνεται πρὸς τούτοις λόγος καὶ περὶ τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου ἑωράθην καὶ τοῦ μέλλοντος ὁραθήσομαι. Παρατιθέμεθα τὰ ἐν τῷ Θησαυρῷ γεγραμμένα «De formis notandum, imperfecti legitiman apud probatos scriptores esse ἑώρων ἑωρώμην. perf pass. ἑώραμαι — perf act. ἑώρακα ap. Atticos certe scribendum esse ἑόρακα. ut metrum postulat in locis Comicorum et in libris haud raro scriptum. falsamque esse opinionem eorum qui ἑώρακα trisyllabum putarent apud Comicos. ut Buttmanni Gr. vol. I. p. 332. quam redarguunt plerique illorum locorum. qui ne trisyllabam quidem ferunt, ut Aristoph. Thesm. 32, 33: Οὐχ ἑόρακας πώποτε — Passivi aoristus. ne apud recentiores quidem inde ab. V. T. Intt., ubi Prov. 26. 19, ὁραθῶσιν rectius scribitur φωραθῶσιν, ὁραθήσομαι est ap. Aquilam Ies. 33, 7, frequens, veteribus autem, qui ὤφθην dicunt, ignotus, est ap. Maneth. I, 308: Μήνης δρόμος ἡνίκ' ἂν ὀφθῇ, Στίλβων δ' . . . . ὁραθῇ· et iisdem verbis 4, 481. Definitt. Plat. p. 411, A, ὁραθῆναι, ut ap. Strab. 5 p. 229, Diod. Exc. p. 639, 2, ubi παροραθείς, ut alios omittam his aetate inferiores et Byzantinos». Ἔγραψε δὲ ταῦτα ἐν τῷ Θησαυρῷ ὁ Λ. Δινδόρφιος.

ωστὸν νῦν τοῖς φιλολόγοις ὑπάρχει ὅτι καὶ ὁ Ἀριστοτέλης ἐποιή χρῆσιν τοῦ ἀορίστου ὁραθῆναι καὶ ὁ Πολύβιος, οἷον Ἀριστοτ. τὰ Ζῴ. Ἱστ. Θ', λζ', 3 (Τόμ. Γ', σελ. 191, 8 Διδ.) «ὅπου δ' ἂν ς ὁραθῇ, οὐκ ἔστι θηρίον» καὶ περὶ Ζῴ. Κινήσ. 4 (σελ. 519, «οὐ γὰρ ὡσαύτως τήν τε φωνὴν ἀδύνατόν φαμεν εἶναι ὁραθῆ- καὶ τοὺς ἐπὶ τῆς σελήνης ὑφ' ἡμῶν». Πολύβ. 248, 13 Οὐλσχ. δὲ χαλεπώτερον τὸ περὶ τῶν ὁραθέντων διὰ λόγου τι γνῶναι μαθεῖν». Ὁ Γ. Σμιδίτιος γράφει ἐν τῷ *De Flav. Ioseph. cut.* σελ. 463 «Aoristum ἑωράθην inde ab Aristotele de- m in usu fuisse docent viri docti (Kuehner-Blass I 2 p. [3], Veitch. p. 496), antea autem ὤφθην vulgatam formam se. cum veteribus Iosephus congruit: ὤφθη A. VII 298— m cum recentioribus ἑωράθησαν Ap. II 291, ὁραθῆναι A. 81. III 9. 76 V 284. IX 109 (Lucian. iud. voc. 6 [I 89], αθείσης A. XI 51, ὁραθείη A. V 280».

Πολλάκις ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος ἀόριστος ἀπαντᾷ ἐν τοῖς Γεωγραφι- ς τοῦ Στράβωνος, οἷον σελ. 233, 10 Μειν. «οὐδὲ ἐν τῇ Ἰνδικῇ ήλας φασὶν ὁραθῆναι κειμένας οὔθ' Ἡρακλέους οὔτε Διονύσου» καὶ . 315.16. 380, 21. 1011, 28. 1053, 15. 1136, 27: ὁραθῆναι σελ. 955, 21. 1127, 27: ὁραθέντων καὶ σελ. 1081, 6 καὶ 14: αθέντος, καὶ ἐν τοῖς Ὀνειροκριτικοῖς τοῦ Ἀρτεμιδώρου σελ. 13, Ἐρχ. «ἐάν τε νυκτὸς ἐάν τε ἡμέρας ὁραθῇ» καὶ σελ. 110, 15. 36, 26. 214, 13: ὁραθὲν καὶ σελ. •138, 2: ὁραθέντες καὶ σελ. 06. 13 καὶ 26 233, 24. 240, 7. 251, 24: ὁραθέντα καὶ σελ. 20, 18: ὁραθέντων (Πρβ. καὶ σελ. 73, 7 ὁραθεῖσαι). Φέρεται καὶ παρὰ τῷ Πλουτάρχῳ Τιμολ. καὶ Παύλ. Αἰμίλ. Συγκρ. Β' οὐδέν τι μικρότερος οὐδὲ ἀσεμνότερος ἢ διὰ τῶν εὐτυχημάτων ὁρα- εις» καὶ Δίων. Θ': ὁραθέντα καὶ παρὰ Δίωνι τῷ Κασσίῳ Τομ. Α', σελ. 76 Δίνδ. «ἔν τε τῷ Καπιτωλίῳ ἴχνη πολλὰ καὶ μεγάλα δαι- μόνων τινῶν—ἑωράθη» καὶ παρὰ τῷ Ἀππιανῷ σελ. 948, 17 Μενδ. «πυνθανομένων εἴ που Κικέρων ὁραθείη» καὶ παρὰ τῷ Ἀθηναίῳ σελ. 514. Γ' «πεζὸς δὲ οὐδέποτε ἑωράθη ἔξω τῶν βασιλείων» καὶ παρὰ Σέξτῳ τῷ Ἐμπειρικῷ σελ. 31, 22 «ῥοπῆς δὲ βραχυτάτης ὥστε παροραθείσης, κτἑ» καὶ παρὰ τῷ Σωρανῷ περὶ Γυναικ. Παθ. σελ. 267, 2 Ἑρμερ. «ὡς (ὑπὸ) Σίμωνος τοῦ Μάγνητος ἑω-

ράθη» καὶ παρὰ τῷ 'Ωριγένει Τόμ. ΚΑ', σελ. 395 «ἐφ' οἷς ὁραθεῖσι καὶ ἀκουσθεῖσι βαρυτέρα καὶ χαλεπωτέρα ἡ ἁμαρτία λέγεται» καὶ παρὰ Κλήμεντι τῷ 'Αλεξανδρεῖ σελ. 755 «πλὴν ἑωράθη τὸ πῦρ, ὥς φησιν 'Αριστόβουλος» καὶ σελ. 17: ὑπεροραθεῖσα καὶ παρ' 'Ιωάννῃ τῷ Χρυσοστόμῳ 'Ομιλ. εἰς Ματθ. σελ. 834, Ε' «οὐ τὰ εἰρημένα μόνον ἀλλὰ καὶ τὰ ὁραθέντα» καὶ παρὰ τῷ Σιμπλικίῳ 'Υπομνήμ. εἰς 'Αριστοτ. Τόμ. ΙΑ', σελ. 156, 22 «τοῦ μὲν γὰρ ἀδυνάτου ὁραθῆναι—οὐκ ἀντιλαμβάνεται ἡ ὄψις» καὶ σελ. 160, 17 ὁραθῆναι καὶ παρ' 'Αρποκρατίωνι σελ. 117, 2. Διν8. «καὶ ἐν τῷ κατ' 'Ανδροτίωνος ἐξητάσθης φησὶν ἀντὶ τοῦ ὤφθης, ἑωράθης». Πρβ. καὶ Σχολ. Εὐριπ. Τόμ. Α', σελ. 200, 5 Διν8. «'Αχιλλεὺς νυκτὸς ὁραθεὶς σφαγῆναι ἠξίου μίαν τῶν Πριάμου θυγατέρων» κτλ. Σημειωτέον δ' ὅτι ἐν τοῖς Δειπνοσοφισταῖς τοῦ 'Αθηναίου σελ. 317, Β'-Γ' λέγεται «ἑωράθησαν δέ ποτε καὶ ἐπὶ τὸ ξηρὸν ἐξιόντες, μάλιστα δὲ πρὸς τὰ τραχέα τῶν χωρίων» καὶ μετ' ὀλίγα «ἐφωράθησαν δὲ καὶ συκέαις προσπεφυκυίαις τῇ θαλάττῃ προσπλεκόμεναι». Σημειοῦται δ' ὁ Σχουειγαισῆρος ἐν Παρατ. εἰς 'Αθην. Δειπνοσοφ. Τόμ. Δ', σελ. 369 «ἑωράθησαν δέ ποτε καὶ ἐπὶ τὸ ξηρὸν ἐξιόντες etc. Verba ista repetens Casaubonus in Animadversionibus ἐφωράθησαν scripsit; consulto-ne, nescio, an inprudens. Aptum quidem illud verbum erat huic loco, sed non necessarium: et in vulgato 'Εωράθησαν hic nil variant libri, qui paulo inferius iidem omnes in ἐφωράθησαν consentiunt». 'Ανεγνώσθη δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ Πόρσωνος ἐφωράθησαν ἀντὶ τοῦ ἑωράθησαν. "Ολως ἀδόκιμος εἶνε ἡ ἐκφορὰ ὠράθη ἡ κειμένη παρὰ τῷ Σωζομενῷ σελ. 627 Οὔσσ. καὶ ἐν τοῖς 'Ιπποκράτ. καὶ Γαλην. Σχολίοις Τόμ. Α', σελ. 205. Πρβ. καὶ Σχολ. Αἰσχύλ. σελ. 379, 22 παρωράθημεν. Βαρβαρωτάτη εἶνε ἡ μετοχὴ συνεωραθέν-συνεωραθέντα. 'Εν τῷ Θησαυρῷ τοῦ Στεφάνου Τόμ. Ζ', σελ. 1444, Α' λέγεται Aliique plurimi ap. Hasium l. c., qui etiam pass. aor. exx citat ex Conc. OEc sexto 3 p 1163, C: Τὸ συνεωραθὲν παρὰ τῆς ἁγίας συνόδου· 1328, Δ': Κατὰ τὰ συνεωραθέντα παρὰ τῆς ἁγίας συνόδου. Ubi notandum est vitiosum augmentum».

Τοῦ παθητικοῦ μέλλοντος ὁραθήσομαι πολλῷ σπανιωτέρου τοῦ ἀορίστου ὄντος ὀλίγα παραδείγματα ἔχομεν νὰ μνημονεύσωμεν. Εὑ-

. Τόμ. Ζ', 48. 6 Είδ. «τὸν αὐτὸν δὴ τρόπον καὶ ἔλαττον ἡμι-δρίου ὁραθήσεται καὶ 19 «τὸ ΒΕ ἄρα μέρος ὁραθήσεται κύκλου» (Πρβ. καὶ σελ. 148. 16 «ὥστε οὐχ ὁραθήσεται ἅμα τὰ ὁρώμενα») Φίλ. Ἰουδ. Τόμ. ς', σελ. 234 Λιψ. «ὡς γὰρ ομεν ἀκουσθησόμεθα καὶ ὡς ὁρῶμεν δρασθησόμεθα (ὁραθησό-)». Σιμπλικ. Ὑπομνήμ. εἰς Ἀριστοτ. Τόμ. ΙΑ', σελ. 17, 29 ὰ πῶς, φησίν, οὐδέποτε ὁραθήσεται τὸ ἐν βυθῷ ὄστρακον ὁρα-ὄν; ». Πρβ. καὶ Στοβ. Ἐκλογ. Τόμ. Β', σελ. 24, 17 Μειν. αθορaθήσεται τῶν κατὰ μέρος τὰ μετέχοντα τῆς τοιαύτης δυ-εως».

Πολλὰ ἐκ συγγραφέων τοῦ παρηκμακότος ἑλληνισμοῦ παρετέ-αν μαρτύρια τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου ἑώραμαι, οὐκ ὀλίγα καὶ τοῦ ἀορίστου ἑωράθην· ἐμνημονεύθησαν δέ τινα καὶ τοῦ μέλ-τος ὁραθήσομαι. Καὶ τῶν τριῶν τούτων χρόνων ἐποιήσατο χρῆ- ὁ Γαληνός, συχνάκις μὲν τοῦ παρακειμένου, σπανίως δὲ τοῦ ἀορί ου καὶ ἔτι σπανιώτερον τοῦ μέλλοντος, οἷον

Τόμ. Α', σελ. 67 «ἐπεὶ δὲ καὶ νοσήμασί τισιν ἐνετύγχανον ἔστιν ι πρόσθεν οὐχ ἑωραμένοις» καὶ σελ. 131 «ἑωραμένου. Τόμ. Β', . 209 «οὐδ' ἐνταῦθά τι παρεώραται τῇ φύσει» καὶ σελ. 236 καὶ 1: ἑωραμένων. Τόμ. Δ', σελ. 597 «παραστάτης δὲ ὁ κιρσοειδὴς χ ἑώραται ἐν τῷ θήλει». Τόμ. ς', σελ. 479 «τῶν μὴ πρόσθεν ωραμένων σοι βρωμάτων». Τόμ. Ζ', σελ. 448 «καθάπερ γὰρ ἐκεῖ-ς ἠρκέσθη τοῖς διὰ παντὸς ἑωραμένοις αὐτῷ» καὶ σελ. 792: ἑωρα-ένων καὶ σελ. 851: παρεωραμένα. Τόμ. Η', σελ. 229 «ἑώραται ἡμῖν ἐπ' αὐτῆς ἐνίοτε μὲν ἡ κίνησις, ἐνίοτε δὲ ἡ τῆς γεύσεως αἴ-θησις βεβλαμμένη» καὶ σελ. 230 καὶ 290: ἑώραται καὶ σελ. 241: ωραμένην καὶ σελ. 355: ἑωρᾶσθαι καὶ σελ. 371: ἑωραμένων αἱ σελ. 409: προεωραμένων. Τόμ. Θ', σελ. 776 «κἂν εἴ τῳ δέ ποτε ἑώραται πρὸ ἡμῶν ἐν τῇ δωδεκάτῃ τῶν ἡμερῶν ἐπιφανεῖσα ποτε κρίσις» καὶ σελ. 726 καὶ 775: ἑωρᾶσθαι. Τόμ. Ι', σελ. 127 «καὶ τί μετὰ τίνος πολλάκις ἑώραται» καὶ σελ. 29: ἑωρᾶσθαι καὶ σελ. 156: παρεωραμένη. Τόμ. ΙΒ', σελ. 241 «τὸ τοῦ σώρεως καὶ χαλκίτεως καὶ μίσυος ἔφην ἑωρᾶσθαί μοι μέταλλον». Τόμ. ΙΓ' σελ. 122 «τῶν γὰρ πλειστάκις ὡσαύτως ἑωραμένων τήρησίν τε καὶ μνήμην εἶναί φασι τὴν ἑαυτῶν ἐμπειρίαν». Τόμ. ΙΔ', σελ. 6 «ἀλλὰ

... ..ᾶσθαι δεῖται» καὶ σελ. 12 καὶ 82: ἑωρᾶσθ...
... 31 «τὸ δὲ ἕτερον ἐκ τῶν διὰ τῆς ἐμπειρίας κ...
... ..ων πιστοῦται».Τόμ. ΙϚ', σελ 566 «ἑώρανται ...
...ως αἱ τοιαῦται παρακοπαὶ» καὶ σελ. 82 καὶ 521 ...
... ελ. 84 καὶ 768: ἑωραμένων καὶ σελ. 569: ἑωρα...
... α', σελ. 371 «τὸ κυνάγχης εἶδος ἐκτίθεται νῦν ...
...μενον» καὶ σελ. 874: ἑωραμένων καὶ σελ. 979: ἑω...
... ΙΖ', β' σελ. 645 «προσθεῖναι τὸ λεῖπον τολμήσαν...
... ..υεωραμένον» καὶ σελ. 768: ἑωραμένα. Τομ. ...
... 35 «ἐν τούτῳ τῷ χωρίῳ καὶ ἡμῖν ἑώραται τὸ ...
... ..νον» καὶ σελ. 386 καὶ 388: ἑώραται καὶ σελ. 488: ἑω...
... Τόμ. ΙΗ', β' σελ. 38 καὶ πρῶτόν σοι τότε φαινομένου ...
...τος, ἔμπροσθεν δὲ οὐδ' ὅλως ἑωραμένου» καὶ σελ. 526: πα...
...μενον.Τόμ. ΙΘ', σελ. 353 «ἔστιν ἡ ἐμπειρικὴ αἵρεσις τῶν ...
... καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ καὶ ὡσαύτως πως ἑωραμένων».

...μ. Ε' σελ. 471 «ταύτην τε δὴ τὴν ἀτοπίαν διέλυσεν ἡ ...
... παθῶν ὁραθεῖσα». Τόμ. Ι', σελ. 133 «καὶ ταὐτόν γε ...
...α φησι τοῦτο τὸ πρόσθεν ὁραθὲν τῷ νῦν ὁρωμένῳ». Τόμ ...
... 233 «ὅτι καὶ ὁραθεὶς μόνον καὶ συρίττων ἀκουσθεὶς ...
... ἀκούσαντας καὶ τοὺς ἰδόντας αὐτόν» καὶ σελ. 243: ὁραθέντα...
...μ. ΙΗ', α' σελ 45 «καθάπερ οὖν καὶ ἄλλα πολλὰ τῶν ...
...ραθέντων ἐγράφη τοῖς ἰατροῖς ἀδιορίστως» καὶ Τόμ. ΙΗ', β', σελ.
023: ὁραθεῖσι.

Τόμ. Γ' σελ. 820 «ὡς τὸ ΒΓ μέγεθος ὁραθήσεται» καὶ σελ.
822 «ὁραθήσεται δὴ τὸ ΓΔ μέγεθος ὑπὸ μὲν τῆς δεξιᾶς κ...
κατ' εὐθὺ τοῦ ΕΖ μεγέθους».

ΚΕΦ. Ζ'.

Δίδομεν καὶ **τίθεμεν** δόκιμα, **διδόαμεν** καὶ **τιθέαμεν** ἀδόκιμα.

Ἐν τῷ Περιοδικῷ Συγγράμματι Παρνασσῷ ἐμνημόνευσεν ὁ Κόν- ρῆσιν Θωμᾶ τοῦ Μαγίστρου, ἐν ᾗ κεῖται ὁ ἀδόκιμος τύπος προσ- έαμεν· ἐπειδὴ δὲ δὲν ἀποκατέστησεν ἐν αὐτῇ τὴν δόκιμον ἐκφο- προστίθεμεν, ὅπερ εὐκολώτατον μὲν ἦτο ἀλλ' ἥκιστ' εὔλογον, αμῶς ὤκνησεν ὁ Βερναρδάκης νὰ κακίσῃ αὐτὸν ἐν τῷ Β' Μέρει Ἐλέγχων καὶ Κρίσεων Ἐξελέγξεως σελ. 58 λέγων· «*Παρν. 1883* *815 ἐν χωρίῳ Θωμᾶ τοῦ Μαγ. ἔγραψε (ὁ Κόντος)* προστι- αμεν *οὐδὲν παρατηρήσας. Ἀλλ' εἶνε ἀνεκτὸς ὁ τύπος οὗτος παρὰ Θωμᾷ;*». Ἔψεξε δὲ καὶ πάλιν τὸν ἄνδρα σελ. 60 ὡς κακῶς ψαντα προστιθέαμεν ἀντὶ τοῦ προστίθεμεν.

Πρῶτον μὲν δηλοῦμεν ὅτι φέρεται παρὰ Θωμᾷ τῷ Μαγίστρῳ καὶ ἁπλοῦν τιθέαμεν κατὰ τὴν τοῦ Ρισχελίου ἔκδοσιν σελ. 134, 14 ἀλλὰ καὶ ἐφ' οὗ ἐστὶν ὁ πρὸς ὃν τοὺς λόγους ποιούμεθα τιθέαμεν»· ειτα δὲ παρατηροῦμεν ὅτι ἀνεκτὸς παρὰ τῷ γραμματικῷ τούτῳ ἀνεκτότατος ὑπάρχει ὁ τοιοῦτος τύπος, ὅστις ἀπαντᾷ μὲν οὐχὶ γάκις ἐν τῷ παρηκμακότι ἑλληνισμῷ, εἶνε δὲ τρανότατα μεμαρ- ρημένος ὑπὸ τοῦ Εὐσταθίου λέγοντος ἐν ταῖς εἰς Ὅμηρον Παρεκ- λαῖς σελ. 210, 9 «Καὶ ὅτι τὸ δίδομεν φυσικῶς λαλεῖται, καὶ δοῦται ἀπ' αὐτοῦ τὸ τρίτον πληθυντικὸν τὸ διδοῦσιν, ὡς καὶ τὸ τοῦ τίθεμεν τὸ τιθεῖσι· τὸ μέντοι διδόαμεν καὶ τιθέαμεν ένθεσιν ἔχει τοῦ ἄλφα». Πρβ. καὶ σελ. 1609, 17 «Φίλα δῶρα τά οἱ ίδομεν φυσικῶς ῥηθέν· τὸ γὰρ διδόαμεν πλεονασμὸν ἔχει τοῦ Α».

Περὶ τῶν κατ' ἐπένθεσιν τοῦ Α ἐσχηματισμένων τύπων διδόαμεν αὶ τιθέαμεν ἐγένετο πάλαι ἤδη ὑπὸ τοῦ Κόντου λόγος καὶ μάλι- τα θερμότερος καὶ σφοδρότερος τοῦ δέοντος ἐν τῷ Λογίῳ Ἑρμῇ 1867 σελ. 347-9, ἔνθα εἶνε τάδε γεγραμμένα «Περὶ τοῦ ειδεχθοῦς ιδόαμεν λέγει ὁ σοφὸς Σκ. Βυζάντιος Λεξ. τῆς Ἑλλ. Γλώσσ. σελ. 305» «Διδόαμεν, Π. ἀντὶ Δίδομεν». Πρβ. καὶ σελ. 1411 «Τιθέαμεν (ὅθ. τὸ πληθ. γ' Τιθέασι), ἀντὶ Τίθεμεν». Τὸ μοχθη-

ρότατον καὶ βδελυρώτατον διδόαμεν ποιητικὸν ὑπὸ τοῦ μεγα
λεξικογράφου νομίζεται ἀντὶ τοῦ δίδομεν! Τὸ δὲ βδελυρώτατον
μοχθηρότατον τιθέαμεν οὕτως ἀρχαῖον αὐτῷ φαίνεται, ὥστ' οὐ
μῶς ὀκνεῖ τὸ τιθέασι ἐξ αὐτοῦ νὰ παραγάγῃ! Μακαρισμοῦ καὶ φ
νου ἀξία ἡ τῆς Ἑλλάδος νεότης εἶνε ἡ διὰ τοιούτου λεξικοῦ τ
θείαν τῶν προγόνων γλῶσσαν διδασκομένη! Οἱ σεμνοὶ καὶ μεγα
πρεπεῖς οὗτοι τύποι διδόαμεν καὶ τιθέαμεν, καθάπερ καὶ οἱ τ
δευτέρου προσώπου διδόατε καὶ τιθέατε, εἶνε δυστήνων ἀνθρωπ
ρίων, Κωνσταντινοπολιτῶν μάλιστα, ἐκτρώματα, οἵτινες τοῖς εὐτ
λέσι καὶ ταπεινοῖς δίδομεν δίδοτε καὶ τίθεμεν τίθετε ἀπαρεσκό-
μενοι ὑπελάμβανον ὅτι ἱκανὴ ἡ τοῦ ἄλφα ἐπένθεσις ἦτο νὰ περιά
αὐτοῖς τὸν ὄγκον καὶ τὴν μεγαλειότητα, ἣν ἔχουσι τὰ τρίτα πλη-
θυντικὰ διδόασι καὶ τιθέασι (Πρβ. Εὐστάθ. σελ. 210, 9 «Κα
ὅτι τὸ δίδομεν φυσικῶς λαλεῖται, καὶ εὐοδοῦται ἀπ' αὐτοῦ τὸ τρίτ
πληθυντικὸν τὸ διδοῦσιν, ὡς καὶ ἀπὸ τοῦ τίθεμεν τὸ τιθεῖσι· τ
μέντοι διδόαμεν καὶ τιθέαμεν ἐπένθεσιν ἔχει τοῦ ἄλφα». Ἴδε κ
σελ. 1609, 17). Καὶ ψευδεῖ δέ τινι καὶ ἀπατηλῇ ἀναλογίᾳ φαίνε-
ται ὅτι καινοτομοῦντες ἠκολούθουν. Τὸν αὐτὸν λόγον ἐπὶ τοῦ διδόα-
μεν καὶ τιθέαμεν πρὸς τὸ διδόασι καὶ τιθέασι εὕρισκον, ὃν τ
πεποιήκαμεν ἔχει πρὸς τὸ πεποιήκασι, τὸ δεδηλώκαμεν πρὸς
τὸ δεδηλώκασι, κτλ. Τίς δ' ἀμφιβάλλει ὅτι αὐτοί τε ἑαυτοὺς διὰ
τὸ ὑπερηττικισμένον τῆς φωνῆς ἐθαύμαζον καὶ παρὰ τοῖς πολλοῖς
μεγάλως οἱ δαιμόνιοι ἐκεῖνοι ἄνδρες εὐδοκίμουν; (Πρβ. Πλανούδ.
Γραμμ. μετὰ Γουδ. Ἐτυμ. σελ. 662, 39 «Ὅθεν τινὲς ἀττικίζειν
νομίζοντες ἁμαρτάνουσιν ἐν τῷ λέγειν τιθέαμεν τιθέατε, διδόα-
μεν διδόοτε, ζευγνύαμεν ζευγνύατε». Ἴδε Λοβέκκιον *Elem.*
Τομ. Α', σελ. 407). Εὐλόγ. παρὰ Φωτίῳ Βιβλ. σελ. 541 Βεκκ
«οὐδενὶ τῶν ἐνδεῶν μεταδιδόαμεν» (Πρβ. καὶ σελ. 219: ἃ δια-
τιθέαμεν ἀλλήλους κακά). Σχολ. Ἰλιάδ. Α', 27 (σελ. 4 Βεκκ.
«ἢ πρὸς τὸ ὀξὺ ἐνδιδόαμεν». Βεκκ. Ἀνέκδ. σελ. 288, 15 «Προώ-
μεθα: ἐκδιδόαμεν». Σχολ. Εὐριπ. Φοιν. 602 (Τόμ. Γ', σελ. 171
Δινδ.) «οὐ διδόαμεν», κτλ. (Ἴδε Μαιτταῖρον περὶ Διαλ. σελ.
130 καὶ Λοβέκκιον Φρυνίχ. σελ. 245. Πρβ. καὶ Στρούβιον *Opusc.*
Τόμ. Β', σελ. 202 κἑξ). Καὶ παρ' Ἰωσήπῳ λέγεται «ὡς δεσποί-
ναις ταῖς γυναιξὶ διδόαμεν» (Ἀρχαιολ. ΙΑ', γ' 5). Ἀλλ' ἴσως

ἡ γραφὴ πλημμελής. Ἐν τοῖς τοῦ Δημοσθένους σχολίοις (πρὸς πτίν § 15 σ. 461) σελ. 466, 3 Διν8. ἀναγινώσκεται νῦν ἐκ τῶν ίκων «ἡ δὲ ἰσότης ὅτι διδοῦμεν δωρεάς» ἀντὶ τοῦ διδόαμεν». ξια μνείας νομίζομεν καὶ τὰ ἐν σελ. 350 «Ὁ ἀόριστος ἔδωσα ηματισθεὶς ἐκ τοῦ μέλλοντος δώσω, ὡς ὁ ἔχωσα ἐκ τοῦ χώσω, λ., εἶνε καὶ αὐτὸς ἀδοκιμώτατος παρὰ μόνοις τοῖς ἐσχάτοις τῶν ταγενεστέρων ἁπαντῶν, καθάπερ καὶ ὁ ἔθησα ἀντὶ τοῦ ἔθηκα ὁ ἧσα (ἀφῆσα, κτλ.) ἀντὶ τοῦ ἧκα (ἀφῆκα, κτλ.). Πλὴν λ' ὅμως συγγνωστοτέρα πως ἡ χρῆσις αὐτοῦ τῆς τοῦ ἐνεστῶτος δόαμεν δύναται νὰ νομισθῇ. Τὸ ἔδωσα ἦτο μὲν νεωτερικὴ καὶ χθηρὰ λέξις ἀλλ' ἀποδεδειγμένη ἤδη παρὰ τοῖς πολλοῖς καὶ συνή- ς ἐν τῷ βίῳ καὶ ἐνερριζωμένη οὕτως εἰπεῖν τῇ κοινῇ καὶ δημώδει ώσσῃ· ὅθεν τὸν ἐν συγγραφῇ αὐτὴν μεταχειριζόμενον μόνον ὡς κοι- λεκτοῦντα ἢ τῇ καθωμιλημένῃ χρήσει ἀκολουθοῦντα θὰ εἶχέ τις νὰ μφθῇ. Τὸ διδόαμεν δ' ὅμως ὑπὸ μὲν τοῦ λαοῦ παντάπασιν ἠγνο- το, ἐν ὀλίγων δέ τινων στόμασι περιεφέρετο, ἀνθρώπων ἀμούσων ι κορυζώντων, οἵτινες δοξοκαλίας ἐρασταὶ ὄντες καὶ καλλιεπῆ ηθεν τὸν λόγον φιλοτιμούμενοι καὶ εὐπάρυφον ν' ἀποδείξωσι τὸ μὲν αθεστηκὸς νόμισμα τῆς φωνῆς ἀπέρριπτον καὶ κατεπάτουν, νήκουστα δέ τινα λεξίδια ἐκαινοτόμουν καὶ μετεχειρίζοντο, αὐτοῖς ὲν καλὰ καὶ πάγκαλα φαινόμενα, ἀληθῶς δὲ δύστηνα καὶ ἀχάριτα αὶ κατάπτυστα ὄντα».

Παρατιθέμεθα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ μνημονευθέντι βιβλίῳ τοῦ Μαιτταίρου σελ. 169 ἐκδ. Στουρζ. «Hort Adon. p. 208» τινὲς Ἀττικίζειν νομίζοντες ἁμαρτάνουσιν ἐν τῷ λέγειν τιθέαμεν διδόαμεν ζευγνύαμεν, τιθέατε διδόατε ζευγνύατε. At Phavor. in voce ἐφέστιος habet μεταδιδόαμεν. et in Διδόαμεν docet, id fieri per pleonasmum. Lege Eustath. p. 210. l. 9 et p. 1609. l. 17. Legitur ἀποδιδόαμεν apud Theodoret. de Provid. Orat. 2. p. 42. (T. IV opp. ed. Schulz, p. 509. est ἀντιδιδόαμεν.) et τιθέαμεν in Eustathii Epistola Dionysio Afro praefixa p. 2.» καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Λοβεκκίου ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Φρυνίχου «In contrarium vitium incurrunt recentiores Graeci, quum ad similitudinem tertiae personae, incustodita observatione analogiae, etiam διδόαμεν, διδόατε inclinant, ἀττικίζειν νομίζοντες, ut scribit Grammaticus

Hort. Adon. p. [illegible]. Hac fallaci specie parilitatis circumductus Aspasius in II. Nicom. p. 32 b et Michael Ephes. V. 69. a. Schol. in Leg. p. 20 ed. Wolf διδόαμεν protulerunt. Niceph. Schol. in Synes. p. 420. A. ἐπιδιδόαμεν. Lex. Rhet. Bekk. p. [illegible]. [illegible]. Διδόατε Geminus de Prasi ad Caes. p. 429 [illegible] Anna Comn. VII. 194. C. [illegible] a[illegible] Theodoreti exemplum, quod unum in promptu fuit Sturzio ad Matt. p. [illegible], et [illegible]θεαμεν Moschion. de Aff. M. p. 14» (Πρβ. καὶ Χατζιδάκιν ἐν τοῖς κατὰ τὴν Ἐφημ. τῆς Παιδευτ. σελ. 13[illegible]) Ἀναγκαίως ἔχει νὰ παρατηρηθῇ ὅτι φέρεται ἐν τοῖς Ἀνεκδότοις τοῦ Βεκκήρου σελ. 288, 15 «Προώμεθα: ἐκδώκαμεν, παρεχωρήσαμεν, ἀπελύσαμεν», ἀλλὰ δὲν εἶνε τοῦτο ἀπόδειξις [illegible] ἢ [illegible]· διότι γίνεται ἐν αὐτῷ ἐξήγησις [illegible] χρόνου [illegible] δι' ἀοριστικῆς μὲν ἐνεστῶτος, δι' [illegible] δ' [illegible]. Καλῶς θα εἶχεν ὁ λόγος, ἂν ἐξεφέρετο ὧδε· «Προώμεθα: ἐκδῶμεν (ἐκδώμεν), παραχωρήσωμεν, ἀπολύσωμεν». Πρβ. [illegible] «[illegible]: παραχωρήσω» καὶ «Προέμενος: ἐκδιδοὺς [illegible]». [illegible] τῆς [illegible] πρόωμαι ἢ προῶμαι ἴδε Βουμ. ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Δημηγοριῶν τοῦ Δημοσθένους σελ. 67 κέ.

Καὶ τὴν [illegible] περὶ τῶν μετὰ τοῦ Α προσενηνεγμένων [illegible] ὁ Πλανούδης. Περιεργότερον δὲ φιλοσοφεῖ ὁ Χοιροβοσκὸς [illegible] σελ. [illegible] «Τούτων οὕτως ἐχόντων ἄξιόν ἐστι ζητῆσαι τοῦτο — διὰ ποίαν αἰτίαν μὴ καὶ ἐνταῦθα ἐν τῷ ἐνεστῶτι τῶν εἰς ΜΙ τῶν [illegible] τοῦ τρίτου προσώπου τῶν πληθυντικῶν τοῦ τίθεμαι, δίδοαμι καὶ ζώννυμι ἐγένετο τὸ πρῶτον καὶ δεύτερον πρόσωπον τῶν πληθυντικῶν τίθεαμεν καὶ τιθέατε, διδόαμεν καὶ διδόατε, ζωννύαμεν καὶ ζωννύατε. Καὶ ἔστιν εἰπεῖν ταύτην τὴν ἀπολογίαν· τὰ πρῶτα καὶ δεύτερα πρόσωπα τῶν πληθυντικῶν τοῦ παρατατικοῦ πρὸς τὰ πρῶτα καὶ δεύτερα πρόσωπα τῶν πληθυντικῶν τοῦ ἐνεστῶτος ἢ ἰσοσυλλαβοῦσιν ἢ πλεονοσυλλαβοῦσιν (περιττοσυλλαβοῦσιν)· ἰσοσυλλαβοῦσι μέν, ἡνίκα ἂν ὁ ἐνεστὼς ἀπὸ φωνήεντος ἄρχηται, [illegible] ἄγομεν ἄγετε ἤγομεν ἤγετε — πλεονοσυλλαβοῦσι (περιττοσυλλαβοῦσι) δέ, ὅταν ὁ ἐνεστὼς ἀπὸ συμφώνου ἄρχηται, οἷον τύπτομεν τύπτετε ἐτύπτομεν ἐτύπτετε — ἐνταῦθα οὖν ἐν τῷ ἐνεστῶτι τῶν εἰς ΜΙ [illegible] ἀναλογίαν τοῦ τρίτου προσώπου τῶν πληθυντικῶν τοῦ τίθεαπι [illegible]

σι καὶ ζευγνύασιν ἐγένετο τὸ πρῶτον καὶ δεύτερον τῶν πληθυντικῶν μεν τιθέατε, διδόαμεν διδόατε, ζευγνύαμεν ζευγνύατε, τὸ ἐναντίον αινεν· ἤμελλον γὰρ τὰ πρῶτα καὶ δεύτερα πρόσωπα τῶν πληκῶν τοῦ ἐνεστῶτος ἰσοσυλλαβεῖν τοῖς πρώτοις καὶ δευτέροις ώποις τῶν πληθυντικῶν τοῦ παρατατικοῦ, ἀπὸ συμφώνου ἀρχοτοῦ ἐνεστῶτος, ὅπερ ἐστὶν ἄτοπον, οἷον τιθέαμεν τιθέατε, ἐτίν ἐτίθετε· καὶ πάλιν μὴ ἰσοσυλλαβεῖν ἀπὸ φωνήεντος ἀρχομένου ἐνεστῶτος, ὅπερ ἐστὶν ἄτοπον, οἷον ὀλλύαμεν ὀλλύατε, ὤλλυμεν υτε. Τούτου οὖν χάριν οὐ γίνονται πρὸς ἀναλογίαν τοῦ τρίτου σώπου τῶν πληθυντικῶν τοῦ ἐνεστῶτος τὰ πρῶτα καὶ δεύτερα σωπα τῶν πληθυντικῶν».

Οὐκ ὀλίγα δ' ἔχομεν ἐκ τοῦ παρηκμακότος ἑλληνισμοῦ νὰ μνημοσωμεν μαρτύρια τῶν κιβδήλων ἢ παρασήμων τύπων διδόαμεν τιθέαμεν καὶ ἁπλῶν ὄντων καὶ συνθέτων.

Γαλην. Τόμ. ΙΑ', σελ. 349 καὶ Τόμ. ΙϚ', σελ. 125 «τὸ τῆς αίνης χολῆς κενωτικὸν φάρμακον διδόαμεν» καὶ Τόμ. ΙΓ', σελ. 4 «καθάπερ ὅταν ὀπὸν μήκωνος ἢ ὑοσκυάμου σπέρμα παραδιαμεν» καὶ Τόμ. ΙΘ', σελ. 654 «ἐπὶ γὰρ τῇ τοῦ αἵματος κενώσει δόαμεν ψυχρά». Παρατηρητέα εἶνε ἡ σόλοικος σύνταξις τοῦ ὅταν ' ὁριστικῆς ἐγκλίσεως, εὑρίσκονται δὲ καὶ ἄλλα τῆς συντάξεως ύτης παραδείγματα παρὰ τῷ Γαληνῷ, οἷον ὅταν ἐστίν, κτλ. λλὰ τὸ πρᾶγμα χρήζει ἀκριβεστέρας ἐξετάσεως.

Ἐπιφάν. Τόμ. Α', σελ. 146, 13 Δινδ. «διδόαμεν ὅτι ἦν τὸ ῆμα πρὸ τοῦ λόγου». Πρβ. καὶ σελ. 222, 24 «τοῖς ἑαυτῶν κνοις ταύτην τὴν διδασκαλίαν παραδιδόατε» καὶ Τόμ. Γ', σελ. 0, 30 «λήθῃ δὲ παραδιδόατε τὸ ἐπὶ τῷ κτίζειν πάθος» καὶ λ. 516, 9 «εἰ μὲν γὰρ ἔλεγεν ἡ γραφή, ἀπεδιδόομεν ἂν τὴν ήθειαν καὶ οὐδὲν διενοούμεθα».

Σωζομ. Ἐκκλησιαστ. Ἱστορ. σελ. 866, 39 Οὐσσ. «περιττεύουσιν ραδείγμασιν αἱ θεῖαι ἀναγνώσεις, ἃς τοῖς λαοῖς παραδιδόαμεν».

Φώτ. Ἐπιστολ. σελ. 465 Βαλ. «καὶ διδόαμεν ἑαυτοὺς οὐκ αγῶς».

Ἰωάνν. Φιλόπ. εἰς Ἀριστοτ. (Ὑπομνημ. Ἑλλην. εἰς Ἀριστοτ. όμ. ΙϚ' καὶ ΙΖ') σελ. 215, 8 «καθ' ὃν ὁριζόμενοι ἀποδιδόαμεν ὃ τί ἐστιν ἕκαστον» καὶ σελ. 297, 8 «ἔστιν ὅτε τὸ εἶδος ἀποδι-

δόαμεν» καὶ σελ. 298,18 «τὰς τέσσαρας ταύτας αἰτίας ἀποδιδόαμεν» καὶ σελ. 631, 1 «τὰς ἐναντίας τῶν ἐναντίων αἰτίας ἀποδιδόαμεν». Σημειωτέον δ' ὅτι ἐν σελ. 410, 32 εἶνε μὲν ἐκδεδομένον «διδόαμεν γὰρ καὶ ἡμεῖς τὰ τοιαῦτα εἶναι τοῦ ἀπείρου σημαινόμενα», μνημονεύεται δὲ καὶ γραφὴ δίδομεν. Πρβ. καὶ σελ. 660, καὶ σελ. 661, 2· ἔτι δὲ Σιμπλίκιον Ὑπομν. εἰς Ἀριστοτ. Τόμ. Θ σελ. 316, 33.

Μιχαὴλ Ἐφέσ Ἐξηγ. εἰς τὸ Θ' τῶν Ἠθικ. Ἀριστοτ. (Ὑπομνημ. Ἑλλην. εἰς Ἀριστοτ. Τόμ. Κ') σελ. 465, 9 «καὶ εἰς ταῦτ ἀποβλέποντες ἃ ἔχομεν διδόαμεν».

Εὐστάθ. Παρεκβ. εἰς Ὅμ. σελ. 1579, 47 «ἵνα εἴη τὸ ἑστιᾶν μεν ταὐτὸν τῷ οὐδενὶ μεταδιδόαμεν τῶν τῆς ἑορτῆς». Πρβ. καὶ σελ. 214, 31 «οὐ γὰρ λέγει δίδως ἢ διδόατε τῷ βασιλεῖ, ἀλλὰ διδόασιν οἱ Δαναοί». Ἐλέχθη δ' ὑπὸ τοῦ Εὐσταθίου καὶ ἐν τοῖς Μικροῖς Συγγράμμασι σελ. 128, 88 «οἷς δικαίως πονούμενοι μεταδιδόαμεν».

Μιχ. Ψελλ. Μεσαιων Βιβλιοθ. Σάθ. Τόμ. Ε', σελ. 142 «εἰ τοῖς μὲν τελευτήσασι τῶν ἀγαθῶν καὶ γενναίων ἀνδρῶν εὐφημίας ἀποδιδόαμεν» καὶ σελ. 216 «ἀλλ' οὐδὲν ἔλαττον ἡμεῖς τούτοις ἀντιδιδόαμεν τὴν ἐν νόμῳ ταύτην διοίκησιν» καὶ σελ. 238, 1 «καὶ νῦν μὲν σοι τὴν διὰ λόγων παραμυθίαν διδόαμεν» καὶ σελ 354 «σοὶ μὲν τὴν τέχνην τοῦ πείθειν ἀποδιδόαμεν». Τὸ ἁπλοῦν διδόαμεν κεῖται καὶ ἐν σελ. 434 καὶ 438 καὶ 514.

Μιχ. Ψελλ. Βοισσον. σελ. 86 «ἑτερογενῆ δὲ ὕλην διδόαμεν». Πρβ. καὶ σελ. 143 «οἱ δὲ διδόατε ταῖς σκηναῖς» καὶ σελ. 145 «οὐδὲ τὸ πολλοστημόριόν μοι ἀποδιδόατε».

Νικήτ. Χωνιάτ. Μεσαιων. Βιβλιοθ. Σάθ. Τόμ. Α', σελ. 101 «ὧν μὲν μεταδιδόαμεν τοῖς θεράπουσιν, ὧν δὲ τὴν μέθεξιν ἀπαγορεύομεν».

Δοξοπατρ. Ὁμιλ. εἰς Ἀφθόν. Ῥητ. Ἑλλ. Οὐαλζ. Τόμ. Β', σελ. 160, 16 «τὴν πρότασιν οὖσαν ψευδῆ κατὰ συγχώρησιν διδόαμεν».

Ἰω. Κανταχουζ. Τόμ. Α', σελ. 369, 2 «τὴν διήγησιν ἀποδιδόαμεν ὑμῖν».

Ἀρμενόπ. σελ. 818 Εἰμβ. «ἀλλὰ καὶ αὐταῖς ταῖς ἁγιωτάταις ἐκκλησίαις ἢ τοῖς ἄλλοις σεπτοῖς οἴκοις διδόαμεν ἄδειαν».

χολ. Ἱπποκρ. καὶ Γαλ. Τόμ. Β', σελ. 77 Διτζ. «ταῦτα οὖν διδόαμεν σημεῖα» καὶ σελ. 100 «διὰ τοῦτο οὐδὲ αἰτίαν αὐτῷ διδόαμεν» καὶ σελ. 162 «ἀλλὰ θερμάναντες διδόαμεν».
χολ. Ἀριστείδ. σελ. 175, 6 Δινδ. «ὥσπερ γὰρ τὰς παρακατα-ας τοῖς δυναμένοις φυλάσσειν διδόαμεν». Πρβ. καὶ σελ. 14, 33.
3ί. Ἀλεξανδρ. 4895 (Trois Poèm. Wagn. σελ. 204) «τὰ τα δὲ λαμβάνοντες ἡμεῖς ἑτέροις ταῦτα διδόαμεν».
Πρακτ. τῆς ἐν Ἐφέσῳ Συνόδ. παρὰ Σκαρλ. τῷ Βυζαντίῳ Κων-ντινουπόλ. Τόμ. Γ', σελ. 597 «καὶ ἐνδιδόαμεν οὐκ ἐπιτιθέ-α» (δίς).
Βασιλικ. Τόμ. Α', σελ. 128 «ἄδειαν τοίνυν διδόαμεν τοῖς εἰρη-οις εὐαγέσιν οἴκοις» καὶ σελ. 131 «διδόαμεν ἄδειαν τῷ εὐαγεῖ ῳ» καὶ σελ. 132 «ἄδειαν αὐτοῖς διδόαμεν» καὶ σελ. 153 «οὐδε-ν γὰρ αὐτῷ ἑτέραν παντελῶς διδόαμεν ἔχειν ἐξουσίαν» καὶ σελ. 4 «διδόαμεν δὲ αὐτοῖς ἄδειαν» καὶ «ἄδειαν αὐτοῖς διδόαμεν». παντῷ δὲ καὶ ἐν πολλοῖς ἄλλοις τόποις τῶν Βασιλικῶν ὁ τύπος δόαμεν, οἷον σελ. 155. 156. 160. 178 (τρίς). 181. 183. 184. 39. 191. 195. 197 201 205. 207. 208. 209. 210. 211. 12. 213. 215. 217 219 222. 224. Τόμ. Δ', σελ. 479 καὶ μ. Ε', σελ. 455 καὶ 549. Φέρονται δὲ καὶ τὰ σύνθετα παρα-δόαμεν καὶ ἀποδιδόαμεν Τόμ. Α', σελ. 189 «διὰ τοῦτο γὰρ ι καὶ σεμνοτέροις παραδιδόαμεν τὰς τοιαύτας ἀρχὰς» καὶ σ. 190 ἐφ' οἷς αὐτοῖς παραδιδόαμεν τὴν ἀρχὴν» καὶ σελ. 193 «καὶ ποδιδόαμεν αὐτοῖς τῆς μὲν παλαιότητος τὴν ἕνωσιν, τῆς δὲ νεό-ητος τὴν ἐπωνυμίαν». Πρβ. καὶ σελ. 158 «ὅτι καὶ αὐτοὶ τῆς τοσαύ-ης φιλανθρωπίας τὴν οἰκείαν ἡμῖν εὐγνωμοσύνην ἀντιδιδόατε».
Ἐπιφάν. Τόμ. Β', σελ. 307. 19 «ἀλλὰ σώματα κατατιθέαμεν ι γῇ καταχώσαντες» καὶ σελ. 436, 14 «ἡμεῖς δὲ οὐκ ἀνάγκην ἐπι-ιθέαμεν, ἀλλὰ παραινοῦμεν μετὰ συμβουλίας ἀγαθῆς προτρεπόμε-οι τον δυνάμενον, οὐκ ἀνάγκην δὲ ἐπιτιθέαμεν τῷ μὴ δυναμένῳ, ἀλλ' οὐκ ἐκβάλλομεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς ζωῆς».
Ζωναρ. Ἐπιτομ. Ἱστορ. Τόμ. Β', σελ. 129, 3 Δινδ. «καὶ τοὺς ιόδας πρὸς πορείαν τιθέαμεν».
Μιχ. Ψελλ. Μεσαιων. Βιβλιοθ. Σάθ. Τόμ. Ε', σελ. 235 «καὶ μετὰ τοῦ σώματος καὶ τὰς ἔξωθεν κακίας ἐπιτιθέαμεν» καὶ σελ.

516 «μετὰ τῶν τεράτων τοῦτο τιθέαμεν». Πρβ. καὶ σελ. 51 «ὥσπερ κατὰ σύγκρισιν τοὺς ἐμοὺς προτιθέατε λόγους».

Τζέτζ. Σχολ. εἰς Ἑρμογ. Κραμ. Ἀνεκδ. Ὀξ. Τόμ. Δ΄, σελ. 31, 26 «ἐν προβολῇ νῦν τὸ ῥητὸν τιθέαμεν αὐξήσει» καὶ σελ. 99, 5 «οὐδὲ τὰς ἃς τιθέαμεν τοῖς ἀπ' ἀρχῆς εἰς τέλος».

Εὐστάθ. Παρεκβ. εἰς Ὅμ. σελ. 247, 4 «τοὺς μὲν γὰρ τοιούτους ἐν δευτέρῳ καὶ παρέργῳ τιθέαμεν» καὶ Παρεκβ. εἰς Διονύσ. Περιηγ. σελ. 204, 21 Διδ. «ἤδη δὲ καὶ μυελὸν ὥσπερ σοφιστικόν σοι τοῦτο παρατιθέαμεν» καὶ 36 «προσεπιτιθέαμεν δέ τι καὶ ἥδυσμα ἑτέρωθεν διακονησάμενοι» καὶ Μικρ. Συγγράμμ. σελ. 100, 42 «εἰ μέμψιν μνησικάκου συντιθέαμεν;» καὶ σελ. 133, 80 «ἤδη δὲ πε... καὶ βλασφήμοις λόγοις ἡδέως ἐκδιδόαμεν τὰς ἀκοὰς καὶ κόλαξι δὲ παρατιθέαμεν αὐτάς» καὶ σελ. 315, 39 «τὴν σὴν φιλόλογον ψυχὴν φέροντες ἐντιθέαμεν».

Γεωπον. σελ. 359 Νικλ. «οὐ κόπτοντες ἀλλὰ κάμπτοντες (τὸ κλῆμα) ἐντιθέαμεν εἰς τὸν βόθρον» καὶ σελ. 542 «ἀνελόμενοι ἐπιτιθέαμεν εἰς τὸν ληνόν».

Βασιλικ. Τόμ. Γ΄, σελ. 483 «οὐ τὸ ἐν τῷ ἑτέρῳ λεῖπον προστιθέαμεν».

Μιχ. Γλυκ. σελ. 481, 19 «προστιθέαμεν δὲ τῇ καθαιρέσει Θεοφίλου ἀφορισμὸν καὶ ἀναθεματισμόν».

Δοξαπατρ. Ὁμιλ. εἰς Ἀφθόν. Ῥητ. Ἑλλ. Οὐαλζ. Τόμ. Β΄, σελ. 497, 12 «καθὸ τοίνυν περιτιθέαμεν τοῖς ἀψύχοις σώμασι φωνὰς ἐνάρθρους ἀνθρωπίνας» καὶ 25 «καθὸ οὖν τοῖς τοιούτοις φωνὰς ἀνθρωπίνας περιτιθέαμεν».

Βεκκ. Ἀν. σελ. 713, 32 «κατὰ τὴν παρατήρησιν καὶ παράδοσιν τῶν πρὸ ἡμῶν — τὰ πνεύματα τιθέαμεν τοῖς φωνήεσι».

Ψευδηρωδ. Ἐπιμερ. σελ. 2 Βοισσ. «καὶ οὕτως ἐκπεράναντες τὰ ἀπὸ τοῦ Β ἀρχόμενα τιθέαμεν εὐθὺς τὰ ἀπὸ τοῦ Γ» καὶ σελ. 4 «τιθέαμεν δὲ καὶ τὰς σημασίας τῶν λέξεων» καὶ σελ. 157 «πρῶτον τιθέαμεν τὰ διὰ τοῦ ΑΙ» καὶ «σὺν αὐτῷ δὲ τὰ διὰ τοῦ Ε ψιλοῦ τιθέαμεν ὡς ἀκόλουθα» καὶ σελ. 159 «τιθέαμεν ἰδίᾳ ὅσα μὴ ἦν δυνατὸν (ἐν) τούτοις τεθῆναι».

Σχολ. Ὀδυσσ. σελ. 213, 4 «ἡμεῖς γὰρ προστιθέαμεν τῷ μέλανι γράφοντες».

Σχολ. Ἡσιόδ. σελ. 622, 17 Λιψ. «ὥσπερ δὲ ἀνατιθέαμεν τὴν τονικὴν καὶ ὑφαντικὴν τῇ Ἀθηνᾷ, οὕτω καὶ τὴν ὁπλοποιητικὴν Ἡφαίστῳ».

Ὁ Φίελδος σημειοῦται ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν εἰς Ματθαῖον Ὁμιλιῶν ...ἀννου τοῦ Χρυσοστόμου Τόμ. Γ', σελ. 17 «p. 97 B. lin. 2. δι-...αμεν. Hoc dedi ex codd. A. B. C. F. et pr. E. pro vulgato ...ομεν. Vid. *Mattaire* de Dialectis p. 169, Ed Sturz. In ...ibus codidum numero obsequendum esse putavi. Ergo infra 375 B. διδόαμεν dedi cum Edd. et codd. praeter D. Sed. 403 D. ubi προστιθέαμεν edebatur, vulgarem formam ex ...nipus codd. revocavi». Πρβ. καὶ Ὀρειβάσιον Τόμ. Α', σελ. ...9 καὶ Διοσκορίδην Τόμ. Α', σελ. 4 καὶ Ἀριστοτ. Ἠθικ. Νικομ. ...λ. 131 Τευβν.

Περὶ τοῦ παρὰ τῷ Ἰωσήπῳ φερομένου διδόαμεν γράφει ὁ Γ. ...μιδίτιος ἐν τῷ *De Flav. Ios Elocut* σελ. 477 «A. XI 53 ...ιδόαμεν omnes libri exhibent, B. III 8, 5 (266, 13) διδόα-...εν in PL extat. priore loco Niesius hanc formam retinet, ...laberus Dindorfio auctore p. 832 iure in δίδομεν mutavit. ...am librariorum temeritate ad exemplum formae διδόασι ...rtam esse putaverim».

Παρὰ τῷ Ὠριγένει κεῖται Τόμ. Η', σελ. 21 καὶ Τόμ. ΚΕ', σελ. ...10 «οὐ διδόαμεν αὐτῷ» καὶ Τόμ. ΙΕ', σελ. 244 «πῶς διδόα-...μεν κυρίῳ τῷ θεῷ ἡμῶν δόξαν;» (Πρβ. καὶ Εὐσέβ. Προπαρ. Εὐαγγ. Τόμ. Α', σελ. 333, 8 Δίνδ. «οὐ διδόαμεν αὐτῷ») ἔτι δὲ Τόμ. Ε', σελ. 327 «ἄλλα ὀνόματα ἐπιτιθέαμεν αὐτοῖς». Ἀλλ' ἐν τῇ ...ἐκδόσει Συγγραμμάτων τοῦ Ὠριγένους (1899-1901) εἶνε γεγραμ-...μένον Τόμ. Γ', σελ. 97, 13 «πῶς δίδομεν κυρίῳ τῷ θεῷ ἡμῶν ...δόξαν;» καὶ σελ. 159, 8 «ἄλλα ὀνόματα ἐπιτίθεμεν αὐτοῖς».

Παρατηρητέον δ' ὅτι ἐγράφη καὶ ὑπὸ Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρεως ἐν τοῖς εἰς τὸ Δ' Βιβλ. τῆς Θεοδ. τοῦ Γαζῆ Γραμματ. Σχολίοις σελ. 254 «διὰ δὲ τῆς διαστολῆς εὐκρινῶς τὰς ἐννοίας ἀποδιδόα-μεν» καὶ ὑπὸ τοῦ Οἰκονόμου ἐν τοῖς περὶ τῶν Ο' Βιβλίοις Τόμ. Γ', σελ. 342 «δῶμεν (ὅπερ οὐ διδόαμεν)» καὶ ἐν τοῖς Σωζομ. Φιλολογ. Συγγράμμασι Τόμ. Α', σελ. 410 «παρατιθέαμεν δ' αὐτὴν ὡς ἐκεῖ ἐκδίδοται» καὶ ὑπὸ Σκαρλάτου τοῦ Βυζαντίου ἐν τῇ Κωνσταν-

[illegible]

ΚΕΦ. Η'.

Μετὰ πολλῆς γενεᾶς τινος, μεθ' ἡμέρας ὀλίγας τινάς, μετὰ πολλούς τινας χρόνους, κτλ.

Ἐλέχθη ὑπὸ τοῦ Κόντου ἐν τῷ Λογίῳ Ἑρμῇ 1867 σελ. [illegible] «Ἀπευκταῖον τῇ συνηθείᾳ εἶνε νὰ [illegible] μετὰ πολλῆς γενεᾶς αὐτοῦ [illegible] μεταγενεστέρους κατὰ ψευδῆ ἀναλογίαν ἀναβλαστήσαντα» κτλ. σελ. 666 «Ὁ Κόντος ἀποφαίνεται ὅτι δὲν εἶνε τοῦ Πλάτωνος τὸ ἐπίγραμμα τοῦτο ἀλλά τινος νεωτέρου μετὰ πολλοὺς αἰῶνας ἐκείνου ἀκμάσαντος». Τῆς ῥήσεως δὲ ταύτης μνείαν ὁ Βερναρδάκης ποιησάμενος ἐν Ἐλέγχ. καὶ Κρίσ. Ἐξελεγξ. Μερ. Β σελ. 58 ἐπήνεγκε «*Δὲν σᾶς φαίνεται χαριεστάτη ἡ σύνταξις τοῦ* ἐκείνου!!». Ἀδυνατεῖ ὁ Βερναρδάκης νὰ παραστήσῃ προσηκόντως ὃ διανοεῖται, ἀλλ' οὐδεμία ἀμφιβολία ὑπάρχει ὅτι ἀποδοκιμάζει τὴν χρῆσιν, καθ' ἣν τὸ μετὰ πολλοὺς αἰῶνας εἶνε γενικῇ πτώσει συντεταγμένον· καλεῖ δὲ τὴν σύνταξιν ταύτην εἰρωνικῶς χαριεστάτην ὡς καταγέλαστον πάντως καὶ οὐδαμῶς ἀνεκτὴν οὖσαν καὶ δηλοῖ δι' ἐπιφωνημάτων τὸν θαυμασμὸν αὐτοῦ ἐπὶ τῇ μεγάλῃ τοῦ πράγματος ἀτοπίᾳ. Εὐχερῶς ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἐλέγχει ἑκάστοτε καὶ εὐθύνει καὶ ἐπι-

διδάσκαλος τοῦ ἑλληνισμοῦ καὶ προστάτης τῆς ὀρθοεπείας γινό- ἀλλ' οὐδέποτε οὔτ' ἔλεγχον εὔλογο ποιεῖται οὔτε δίδαγμα προ- ἀξιόλογον ἢ ὑγιές, πᾶσα δ' αὐτοῦ γνησία παρατήρησις εἶνε μα, τρανὸν μαρτύριον εἰκαιότητος καὶ ἰδιωτείας. Καὶ νῦν δὲ τὴν ἐκφορὰν μετὰ πολλοὺς αἰῶνας ἐκείνου γίνεται κατά- ἀγνοῶν σύνταξιν συνήθη οὖσαν ἐν τῷ μεταγενεστέρῳ ἑλληνι- περὶ ἧς οὐκ ὀλίγοι φιλόλογοι ἐποιήσαντο λόγον καὶ ἣν πᾶς ἀσχο- νος περὶ τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα ὀφείλει νὰ γινώσκῃ.

...ὶ τῆς συντάξεως ταύτης γράφει ὁ Σχαιφῆρος ἐν *Bos Ellips.* ...c. σελ 553: Obiter videamus locum Xenophonteum Hi- Gr. in. Μετ' ὀλίγον δὲ τούτων. Schneiderus: «Post verba ὀλίγον Koeppen inserit ὕστερον». Male. Fefellit virum opti- ... constructionis ratio. Hanc aliquot exemplis illustremus. ...phus Ant. Iud. I. c. 22. θνήσκει δὲ καὶ Ἴσακος οὐ μετὰ πολὺ μετ' οὐ πολύ, quod praeferam.) τῆς ἀφίξεως τοῦ υἱοῦ. Cle- ...s Alex. p. 388, 18 Pott. μετὰ ἑκατὸν τεσσαράκοντα ἔτη τῶν ...κῶν v. 19. μετὰ ἔτη ἑκατὸν τῆς Ἰωνικῆς ἀποικίας. p. 389. 8 ... ἔτη ὀγδοήκοντα τῆς Ἰλίου ἀλώσεως. v. 11 μετὰ τὸ ἑκατοστὸν ... τῆς Ἰλίου ἀλώσεως. v. 14 μετὰ ἔτη πεντακόσια τῶν ἐπὶ Ἰλίῳ ...τευσάντων—Theodoritus Eccles. Hist. l. c. 26 in. μετὰ μῆ- ...πέντε τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου. Philostratus Her. p. 194. μετὰ ...τα...α καὶ εἴκοσιν ἔτη τῶν Τρωικῶν. p. 196. μετὰ χρόνον τῶν ...ωικῶν οὔπω ἱκανὸν ἐξαμαυρῶσαι τὰ ἐν τῇ Τροίᾳ. Lucianus T. I. p. 513 μετ' οὐ πολὺ γοῦν τῆς συκοφαντίας. Ibid. p. 53 edi- ...runt: μετὰ εἰκοστὴν ἡμέραν, ἡ ἐτάφη. Al. ἧς. Verissime. Dele ...tur comma post ἡμέραν» καὶ ἐν *Apparat. Crit. et Exeget* ...*d Demosth.* Τόμ. Β', σελ. 409 «μετὰ τρία ἔτη τῆς γραφῆς: ...*iennio* post τὴν γραφὴν *praeterito*. Idiomaticus hic usus prae ...ositionum μετὰ et πρὸ ad indicandum spatium aut tempus ...iros etiam Graece perdoctos fugit» καὶ ὁ Μαδβίγιος ἐν *Adver- ...ar. Crit.* Τόμ. Α', σελ. 313 «Quae ad Thucydidis locum com- ...parantur, quod πρότερος, ὕστερος, ὑστεραῖος cum genetivo di- ...cuntur (τῇ προτέρῃ νυκτὶ τῶν Παναθηναίων, τῇ ὑστεραίᾳ τῆς μά- ...της, ut *pridie* et *postridie*), aut quod in intervallo temporis notando dicitur apud antiquos perraro μετ' ὀλίγον τούτων (Xe-

τινουπόλει Τόμ. Γ', σελ. 634 «οὐδὲν μεταβάλλομεν, οὔτε προστιθέαμεν».

Πᾶς τις ἀναγνοὺς τὰ ἐν τοῖς ἄνω κατακεχωρισμένα πείθεται ἀδιστάκτως ὅτι ὀρθότατα μὲν ὁ Κόντος ἐτήρησεν ἐν τῇ ῥήσει Θωμᾶ τοῦ Μαγίστρου τὴν παραδεδομένην γραφήν, περὶ ἧς οὐδαμῶς δύναται νὰ ὑπάρχῃ εὔλογος ἀμφιβολία, ἀδικώτατα δ' ὁ Βερναρδάκης καθήψατο τοῦ ἀνδρὸς ὡς κακῶς γράψαντος προστιθέαμεν ἀντὶ τοῦ προστίθεμεν. Οὐχὶ ἅπαξ ἢ δὶς διεξῆλθεν ὁ Βερναρδάκης τὸν Λόγιον Ἑρμῆν, εἶδε δὲ πάντως τὰ ἐν αὐτῷ περὶ τῶν τοῦ πονηροῦ κόμματος τύπων διδόαμεν καὶ τιθέαμεν διειλημμένα· ἀλλ' ἢ ἐπελάθετο ὧν ἀνέγνω ἢ ὑπεκρίνατο σκοπίμως ἄγνοιαν αὐτῶν, ἵνα γράψῃ ἃ ἔγραψεν ἐπὶ διασυρμῷ καὶ προπηλακισμῷ τοῦ Κόντου.

ΚΕΦ. Η'.

Μετὰ πολλὰς γενεάς τινος, μεθ' ἡμέρας ὀλίγας τινός, μετὰ πολλούς τινος χρόνους, κτλ.

Ἐλέχθη ὑπὸ τοῦ Κόντου ἐν τῷ Λογίῳ Ἑρμῇ 1867, σελ. 563 «Ἀστειότατον τῇ ἀληθείᾳ εἶνε νὰ παριστᾶται ὁ Αἰσχύλος μεταχειριζόμενος τύπον μετὰ πολλὰς γενεὰς αὐτοῦ παρὰ τοῖς ἡμιβαρβάροις μεταγενεστέροις κατὰ ψευδῆ ἀναλογίαν ἀναβλαστήσαντα» καὶ σελ. 606 «Ὁ Κόβητος ἀποφαίνεται ὅτι δὲν εἶνε τοῦ Πλάτωνος τὸ ἐπίγραμμα τοῦτο ἀλλά τινος νεωτέρου μετὰ πολλοὺς αἰῶνας ἐκείνου ἀκμάσαντος». Τῆς ῥήσεως δὲ ταύτης μνείαν ὁ Βερναρδάκης ποιησάμενος ἐν Ἐλέγχ. καὶ Κρίσ. Ἐξελεγξ. Μέρ. Β', σελ. 58 ἐπήνεγκε «*Δὲν σᾶς φαίνεται χαριεστάτη ἡ σύνταξις τοῦ ἐκείνου!!*». Ἀδυνατεῖ ὁ Βερναρδάκης νὰ παραστήσῃ προσηκόντως ὃ διανοεῖται, ἀλλ' οὐδεμία ἀμφιβολία ὑπάρχει ὅτι ἀποδοκιμάζει τὴν χρῆσιν, καθ' ἣν τὸ μετὰ πολλοὺς αἰῶνας εἶνε γενικῇ πτώσει συντεταγμένον· καλεῖ δὲ τὴν σύνταξιν ταύτην εἰρωνικῶς χαριεστάτην ὡς καταγέλαστον πάντως καὶ οὐδαμῶς ἀνεκτὴν οὖσαν καὶ δηλοῖ δι' ἐπιφωνημάτων τὸν θαυμασμὸν αὐτοῦ ἐπὶ τῇ μεγάλῃ τοῦ πράγματος ἀτοπίᾳ. Εὐχερῶς ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἐλέγχει ἑκάστοτε καὶ εὐθύνει καὶ ἐπι-

διδάσκαλος τοῦ ἑλληνισμοῦ καὶ προστάτης τῆς ὀρθοεπείας γινό-
ος, ἀλλ' οὐδέποτε οὔτ' ἔλεγχον εὔλογο ποιεῖται οὔτε δίδαγμα προ-
ιται ἀξιόλογον ἢ ὑγιές, πᾶσα δ' αὐτοῦ γνησία παρατήρησις εἶνε
σχημα, τρανὸν μαρτύριον εἰκαιότητος καὶ ἰδιωτείας. Καὶ νῦν δὲ
ων τὴν ἐκφορὰν μετὰ πολλοὺς αἰῶνας ἐκείνου γίνεται κατά-
ος ἀγνοῶν σύνταξιν συνήθη οὖσαν ἐν τῷ μεταγενεστέρῳ ἑλληνι-
, περὶ ἧς οὐκ ὀλίγοι φιλόλογοι ἐποιήσαντο λόγον καὶ ἣν πᾶς ἀσχο-
μενος περὶ τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα ὀφείλει νὰ γινώσκῃ.
Περὶ τῆς συντάξεως ταύτης γράφει ὁ Σχαιφῆρος ἐν *Bos Ellips.*
aec. σελ 553: Obiter videamus locum Xenophonteum Hi-
r Gr. in. Μετ' ὀλίγον δὲ τούτων. Schneiderus: «Post verba
' ὀλίγον Koeppen inserit ὕστερον». Male. Fefellit virum opti-
ım constructionis ratio. Hanc aliquot exemplis illustremus.
ephus Ant. Iud. I. c. 22. θνήσκει δὲ καὶ Ἴσακος οὐ μετὰ πολὺ
. μετ' οὐ πολύ, quod praeferam.) τῆς ἀφίξεως τοῦ υἱοῦ. Cle-
ens Alex. p. 388, 18 Pott. μετὰ ἑκατὸν τεσσαράκοντα ἔτη τῶν
ωικῶν v. 19. μετὰ ἔτη ἑκατὸν τῆς Ἰωνικῆς ἀποικίας. p. 389. 8
τὰ ἔτη ὀγδοήκοντα τῆς Ἰλίου ἁλώσεως. v. 11 μετὰ τὸ ἑκατοστὸν
ς τῆς Ἰλίου ἁλώσεως. v. 14 μετὰ ἔτη πεντακόσια τῶν ἐπὶ Ἰλίῳ
ατευσάντων—Theodoritus Eccles. Hist I. c. 26 in. μετὰ μῆ-
; πέντε τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου. Philostratus Her. p. 194 μετὰ
ταρα καὶ εἴκοσιν ἔτη τῶν Τρωικῶν. p. 196. μετὰ χρόνον τῶν
ωικῶν οὔπω ἱκανὸν ἐξαμαυρῶσαι τὰ ἐν τῇ Τροίᾳ. Lucianus T.
. p. 513 μετ' οὐ πολὺ γοῦν τῆς συκοφαντίας. Ibid. p. 53 edi-
runt: μετὰ εἰκοστὴν ἡμέραν, ἡ ἐτάφη. Al. ἧς. Verissime. Dele-
tur comma post ἡμέραν» καὶ ἐν *Apparat. Crit. et Exeget*
Demosth. Τόμ. Β', σελ. 409 «μετὰ τρία ἔτη τῆς γραφῆς:
ennio post τὴν γραφὴν *praeterito*. Idiomaticus hic usus prae
itionum μετὰ et πρὸ ad indicandum spatium aut tempus
os etiam Graece perdoctos fugit» καὶ ὁ Μαδβίγιος ἐν *Adver-*
r. Crit Τόμ. Α', σελ. 313 «Quae ad Thucydidis locum com-
rantur, quod πρότερος, ὕστερος, ὑστεραῖος cum genetivo di-
itur (τῇ προτέρῃ νυκτὶ τῶν Παναθηναίων, τῇ ὑστεραίᾳ τῆς μά-
ς, ut *pridie* et *postridie*), aut quod in intervallo temporis
ando dicitur apud antiquos perraro μετ' ὀλίγον τούτων (Xe-

noph) aut πέμπτῳ ἔτεϊ τούτων (Herod.), apud recentiores ind a Polybio frequenter μετὰ πολλὰς ἡμέρας τοῦ τολμήματος (*pos sextum cladis annum*, Sueton.) aut πρὸ πολλῶν ἡμερῶν τ. et similia, ad ὁ αὐτὸς nihil prorsus pertinent». Περὶ τοῦ πέμπτῳ ἔτεϊ τούτων ἴδε Δοβραῖον ἐν *Adversar. Crit.* Τόμ. Α σελ. 33.

Φέρεται δὲ καὶ ἐν τῷ Θησαυρῷ τοῦ Στεφάνου, Τόμ. Ε', σελ 840, Δ' «Quo in signif. Xenoph. addidit et gen. τούτων, init ejusdem l. Hell. 1: Μετ' ὀλίγον τούτων, q. d. Post breve (tempus) horum. I. e. Brevi post hasce res tempore. [Eadem constructione dicitur οὐ μετὰ πολύ, vel μετ' ἔτη, ἡμέρας, μῆνα χρόνον, sequente genitivo. Exx. rei pervulgatae contulit Schaferad Bosii Ell. p. 553. Μετὰ μικρὸν sic ap. Ach. Tat. 3, 5: Μετὰ μικρὸν τῆς εὐχῆς] καὶ «Pro μετ' ὀλίγον dicitur etiam οὐ μετὰ πολὺ vel μετ' οὐ πολύ, hoc quoque sequente genitivo, ut ap. Lucian Enc. Demosth. c. 31: Μετ' οὐ πολὺ τῆς συκοφαντίας. et alibi Πρβ. καὶ Ἰακώψιον εἰς Ἀχιλλ. Τάτ. σελ. 628.

Παρατιθέμεθα καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Οὐϊνήρου γεγραμμένα ἐν *Grammat. d. Neutest. Sprach* σελ. 492 ἐκδ. ς' «Auch mit μετὰ werden (in temporellem Sinne) solche Formeln gebildet, wie Plut. Coriol. 11. μεθ' ἡμέρας ὀλίγας τῆς τοῦ πατρὸς τελευτῆς Malal. 4. p. 88. μετὰ νβ' ἔτη τοῦ τελευτῆσαι τὴν Πασιφάην, Anon chronol. (vor Malal. ed. Bonn.) p. 10. μετὰ δύο ἔτη τοῦ κατακλυσμοῦ». Πρβ. καὶ Ματθίαν ἐν *Ausführl. Griech. Grammat.* σελ. 867 ἐκδ. γ' καὶ Κυννῆρον ἐν *Ausf. Grammat. d. Gr. Sprach* Τόμ. Β', σελ. 288 ἐκδ. β' καὶ Μαδβίγιον ἐν *Syntax d. Griech. Sprach.* σελ. 85. Παρατηρητέον δ' ὅτι ἀπαντᾷ παρὰ τῷ Μαλάλ (ἢ Μαλάλᾳ) σελ. 9, 17 Βονν. «μετὰ δὲ ἔτη τοὺς ἑαυτοῦ τεχθῆναι υἱοὺς εἰσῆλθεν εἰς τὴν κιβωτόν»· φέρεται δ' εἰς αὐτὸ σημείωσις ἔχουσα ὧδε· «τούς: Articulus τοῦ hoc loco deesse videtur».

Οὐκ ὀλίγα παραδείγματα τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος συντάξεως μνημονεύονται ἐν οἷς παρεθέμεθα ἐκ βιβλίων ἀλλοδαπῶν φιλολόγων ἔχομεν δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ νὰ καταλέξωμεν ἐκ συγγραφέων τοῦ μεταγενεστέρου ἑλληνισμοῦ, ἐν ᾧ, ὡς εἴπομεν, συνήθης ἡ σύνταξις αὕτη ὑπάρχει.

Διον. Ἁλικαρν. Ῥωμ. Ἀρχαιολ. σελ. 2243 «οὐ μετὰ πολλοὺς τοῦ γάμου τεκοῦσα χρόνους».

Ἀππιαν. σελ. 931, 22 Μενδ. «δίκην ἐδίδου μετ' ἐνιαυτόν που καὶ ἥμισυ τῆς ἀναιρέσεως».

Παυσαν. Μεσσην. ΚΘ', 1 «μετὰ δὲ οὐ πολὺν χρόνον τοῦ ἔργου τοῦ πρὸς Ἤλιδι Μακεδόνες καὶ Δημήτριος — Μεσσήνην καταλαμβάνουσι» καὶ Ἀρκαδ. Ε', 5 «οὐ μετὰ πολὺ τῆς συμφορᾶς τελευτῆσαί τὸν βίον ἐγένετο».

Πλούτ. (Ψευδοπλούτ.) περὶ τοῦ Βί. καὶ τῆς Ποιήσ. Ὁμ. Α', 5 γενέσθαι δὲ αὐτὸν τοῖς χρόνοις οἱ μέν φασι κατὰ τὸν Τρωικὸν πόλεμον — οἱ δὲ μετὰ ἑκατὸν ἔτη τοῦ πολέμου» καὶ Β', 3 «παρὰ οἷς πλείστοις πεπίστευται μετὰ ἔτη ἑκατὸν τῶν Τρωικῶν γεγονέναι». Πρβ. Βιογρ. Οὐεστερμ. σελ. 238, 13.

Σέξτ. Ἐμπειρ. σελ. 740, 10 «μετὰ γὰρ ἱκανὴν ὥραν τοῦ κατενεχθῆναι τὸν πέλεκυν ἐξακούεται ἡ τῆς πληγῆς φωνή».

Στέφ. Βυζάντ. σελ. 271, 4 «πόλις Σικελίας, κτίσμα Συρακοσίων μετὰ Ο' ἔτη Συρακουσῶν».

Σωραν. περὶ Γυναικ. Παθ. σελ. 257, 6 Ἑρμερ. «μετὰ δὲ ἡμέρας δύο τῆς φλεβοτομίας σικυάζειν τοὺς τόπους χωρὶς κατασχασμοῦ».

Ὀρειβάσ. Τόμ. Α', σελ. 417, 1 «οὔτε μετὰ πολὺ τῆς ληφθείσης τροφῆς» καὶ Τόμ. Β', σελ. 298, 8 «ἐγὼ δὲ εὗρον ἔκ τινος μεθόδου μετὰ Ι' ἡμέρας τῆς προθεσμίας ταύτης» καὶ Τόμ. Γ', σελ. 130, 10 «κράτιστόν τέ ἐστι τὸ γάλα μετὰ Μ' ἡμέρας τοῦ τόκου τῆς γυναικὸς θηλάζειν» καὶ Τόμ. Δ', σελ. 78, 9 «νυκτερινὸς δὲ ἀπερίσπαστος ἐπιτηδευέσθω καὶ μετὰ πολὺ τοῦ δείπνου διάστημα».

Ἀλεξ. Τραλλ. Τόμ. Α', σελ. 373 Πουχμ. «ἠκολούθησεν οὖν μετ' οὐ πολὺ τοῦ πιεῖν ἐνίοις μὲν ἱδρώς, ἄλλοις δὲ χολῆς πλῆθος διὰ γαστρός» καὶ Τόμ. Β', σελ. 7 «καὶ κάθαρσιν μετ' ὀλίγον τῆς φλεβοτομίας παραλάμβανε» καὶ σελ. 107 «μετὰ δὲ τρεῖς ἡμέρας τῆς λύσεως τοῦ καταπλάσματος κέχρησο καὶ τῇ Μνασέου καλουμένῃ ἐμπλάστρῳ».

Παλ. Διαθ. Γενέσ. ΙϚ', 3 «μετὰ δέκα ἔτη τοῦ οἰκῆσαι Ἄβραμ ἐν γῇ Χαναάν».

Φίλ. Ἰουδ. Τόμ. Γ', σελ. 88 «μετὰ δεκαετίαν οὖν τῆς πρὸς

[illegible] μετὰ δεκατίαν [illegible] γίνεται.

[illegible] Ἰσαὰκ [illegible] μετὰ δ' [illegible] Τομ. Β', σελ. 189, [illegible] τῆς ἐπ' Αἰγύπτω [illegible] εἰς τὴν Χανα- [illegible] τῆς ἐπιδρομῆς μετὰ [illegible] σελ. 372, 23 «μετὰ [illegible] Τομ. Γ', σελ. 190 [illegible] Σιμαίας ἐπιλέγων» καὶ σελ. [illegible] τῆς Δημητρίου».

[illegible] μετὰ τὰς ἐξ τοῦ ὅτε ἐβαπτίσθη [illegible] μετὰ ἔτη τῆς οἰκο- [illegible] τριακόσια καὶ [illegible] μετὰ Γ' [illegible] καὶ Τομ. Β' [illegible] καὶ Τομ. [illegible] καὶ Τομ. [illegible] τοῦ ταῦτα πεπονθέναι [illegible] Τομ. [illegible], σελ. 232 «ἧς μετ' οὐ πολὺ [illegible]».

[illegible] Τομ. Α', σελ. 570, 14 Διν. [illegible] Ἰλίου ἁλώσεως [illegible] Ἰωνικὴν ἀποικίαν, ἥ ἐστι μετὰ [illegible] ἔτη τῶν [illegible]» καὶ σελ. 587, 11 «ὁ δὲ [illegible] τῆς εἰς Βαβυλῶνα αἰχμαλωσίας τοῦ Ἰουδαίων [illegible]» καὶ Τομ. Β', σελ. 324, 16 «ὡς ἢ θᾶττον ἢ μὴ μετὰ πολὺ τῆς κολάσεως αὐτῶν ἀφίστασθαι». Εὐαγγελ. Ἀποδειξ. σελ. 119, 29 «οὐ μετ' οὐ πολὺ τῆς προρρήσεως πολιορκηθεῖσα ὑπὸ Ῥωμαίων εἰς ἔρημον κατέστησαν» καὶ σελ. 386, 17 [illegible] — μετὰ πεντακοσιοστὸν ἔτος τῆς προρρήσεως τέλους ἐτύγχανεν» καὶ σελ. 433, 1 «ὃ καὶ τέλους ἔτυχε μετ' οὐ πολὺν χρόνον τῶν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν φωνῶν» καὶ σελ. 480, 26 «μετὰ πλεῖστον γοῦν

του Σολομῶνος τελευτῆς χρόνον ταῦτα Ἡσαΐας — προφητεύει» καὶ σ. 482, 14 «μετὰ πλεῖστον τῆς τελευτῆς τοῦ Δαβὶδ ἀλλὰ καὶ τοῦ Σολομῶνος χρόνον ταῦτα καὶ Ἱερεμίας — θεσπίζει» καὶ σελ. 530, 10 τελευτῆς δὲ τὸν βίον Ἀλέξανδρος — μετὰ ἔτη διακόσια τριάκοντα ἓξ ρου» καὶ σελ. 532, 5 «ταῦτα συμβαίνει — μετὰ τετρακόσια ἐνενήκοντα πέντε ἔτη τῆς Κύρου βασιλείας» καὶ σελ. 567, 13 «μετὰ γοῦν χιλιοστὸν ἔτος τῆς προρρήσεως ἐπληροῦτο ταῦτα». Ἐκκλ. Ἱστορ. λ. 12 Εἰν. «οὐ μετὰ πλεῖστον τῆς καταρχῆς τοῦ κηρύγματος τοὺς δώδεκα ἀποστόλους ἀνακαλεῖται» καὶ σελ. 72 «δηλοῖ δὲ τοῦτο μετ' οὐ πολὺ τῶν ἀποστόλων ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς διαπρέψας λόγῳ Ἰουστῖνος» καὶ σελ. 265 «μετ' οὐ πολὺ τῆς τοῦ πατρὸς τελειώσεως τούτοις ἐπιδεδωκὼς ἑαυτόν, κτέ.». Πρβ. καὶ Ἑρμῆν 1890, σελ. 454 «Κράτης δ' ὁ Μαλλώτης μεθ' ἑξήκοντα (ἔτη) τοῦ Ἰλιακοῦ πολέμου φησὶν ἀκμάσαι, Ἐρατοσθένης δὲ μεθ' ἑκατὸν τῆς Ἰώνων ἀποικίας».

Ἐπιφάν. Τόμ. Α', σελ. 296, 11 Δινδ. «μετὰ δύο γενεὰς τοῦ πύργου ἡ Σκυθικὴ δεισιδαιμονία». Τόμ. Β', σελ. 46, 21 «μετὰ ἑξάμηνον ἐγεννήθη ὁ σωτὴρ τῆς Ἰωάννου γεννήσεως», σελ. 379 16 «ἵνα ἐλέγξῃ τὸν Μαρκίωνα τὸν μετὰ τοσαῦτα ἔτη ἥκοντα, μετὰ χρόνους τοῦ καλουμένου Ἀνικήτου, τοῦ Ῥωμαίων ἐπισκόπου» καὶ σελ. 405, 29 «μετὰ χρόνον πολὺν τῆς τοῦ σωτῆρος ἡμῶν ἀναλήψεως» καὶ σελ. 457, 22 «μετὰ ἔτη τριάκοντα τῆς τοῦ Ματθαίου πραγματείας» καὶ σελ. 461, 32 «κατ' ἐκείνην τὴν νύκτα μετὰ δύο ἔτη τῆς γεννήσεως ὤφθη ὁ ἄγγελος» καὶ σελ. 482, 15 «ἐγεννήθη Χριστὸς — μετὰ δεκατρεῖς ἡμέρας τῆς χειμερινῆς τροπῆς καὶ τῆς τοῦ φωτὸς καὶ ἡμέρας προσθήκης» καὶ σελ. 485, 14 «μετὰ δεκατρεῖς ἡμέρας τῆς τοῦ φωτὸς καὶ ἡμέρας αὐξήσεως» καὶ 23 «μετὰ εἰκοσιεννέα ἔτη τῆς Αὐγούστου πρὸς Ἰουδαίους συναφείας» καὶ σελ. 490, 8 «μετὰ τριακοστὸν ἔτος τῆς αὐτοῦ ἐνσάρκου παρουσίας ἐκήρυσσε» καὶ σελ. 498, 13 «μετὰ τρεῖς ἡμέρας τοῦ προβάτου προσέταττε τὸ δράγμα εἰσφέρεσθαι» καὶ σελ. 518, 30 «μετὰ γενεὰς δεκαδύο τῆς τοῦ Λευὶ γεννήσεως». Τόμ. Γ', σελ. 71, 19 «μετὰ πολλὰ ἔτη τοῦ γενέσθαι τοὺς φωστῆρας ἦλθεν ἡ παρουσία» καὶ σελ. 246, 32 «μετὰ δεκάτην γενεὰν τοῦ τὸν Ἀδὰμ πλασθῆναι». Τόμ. Δ', α', σελ. 16, 22 «μετὰ ἑξηκοστὸν πέμπτον ἔτος τῆς Χριστοῦ σταυρώσεως καὶ ἡμέρας τινάς» καὶ σελ. 17, 11 «μετὰ ἔτη ΜΖ' τῆς τῶν Ἱεροσολύμων ἐρημώσεως».

Θεοδώρητ. Τόμ. Β', σελ. 630 «μετὰ πέντε μέντοι ἔτη τοῦ ἀλῶναι τὴν πόλιν» καὶ σελ. 1410 «ἔφη τοῦτον μετὰ δύο τῆς προφητείας ἐνιαυτοὺς γεγεννῆσθαι». Τόμ. Δ', σελ. 102 «πρὸ τῆς ἑνώσεως ἢ μετὰ πλεῖστον τῆς ἑνώσεως χρόνον;» καὶ σελ. 114 «μετὰ πολλὰς τῆς ἑνώσεως γενεὰς τούτοις ἔναγχος ἐχρήσω τοῖς λόγοις».

Σωκράτ. Σχολαστ. Ἐκκλησ. Ἱστορ. σελ. 470, 25 Οὐσσ. «προσλαμβάνει τὸν ἀδελφὸν Οὐάλεντα μετὰ τριάκοντα ἡμέρας τῆς αὐτοῦ ἀνακηρύξεως» καὶ σελ. 650, 4 «Ἀρβογάστης δὲ ὁ τῶν τηλικούτων κακῶν αἴτιος μετὰ δύο τῆς συμβολῆς ἡμέρας φεύγων—τῷ οἰκείῳ ξίφει ἑαυτὸν διεχρήσατο» καὶ σελ. 834, 32 «Ὁ μὲν γὰρ μετὰ διακόσια ἔτη που τῆς ἑαυτοῦ τελευτῆς ὑπὸ Θεοφίλου ἀκοινώνητος γέγονεν».

Σωζομεν. Ἐκκλησ. Ἱστορ. σελ. 147, 13 Οὐσσ. «μετ' οὐ πολὺ γὰρ τῆς συλλήψεως ἱμᾶσιν ὠμοῖς χαλεπῶς αὐτὸν ἐβασάνισαν» καὶ σελ 777, 1 «ἀλλὰ καὶ Ἀβακούμ, μετ' οὐ πολὺ δὲ τούτου καὶ Μιχαίας—περὶ τοῦτον τὸν χρόνον ἀναφανέντες» καὶ σελ. 876, 14 «μετ' οὐ πολὺ δὲ τῆς τούτου τελευτῆς—τελευτᾷ τὸν βίον Ἀρκάδιος.

Φώτ. Βιβλιοθ. σελ. 2. 5 «τὰ μετὰ πολὺν χρόνον τῆς τελευτῆς τοῦ μεγάλου Διονυσίου ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ αὐξηθέντα» καὶ σελ. 93, 20 «ὁ μετὰ βραχὺ τῆς Παμφίλου ἀναλύσεως διὰ πυρὸς καὶ αὐτὸς σὺν ἑτέροις τὸν βίον τελειωθεὶς» καὶ σελ. 476, 15 «μετὰ ἑνδέκατον ἔτος τῆς τοῦ εὐσεβεστάτου Κωνσταντίνου τελευτῆς».

Ἀριστοφ. τῶν Ἀριστοτέλ. περὶ Ζῴ. Ἐπιτομ. (Supplem. Aristotel. Τόμ. Α', α', σελ 24, 4) «τὸ μὲν ἄρρεν διαρθροῦται οὐ μετὰ πολὺ τῶν τεσσαράκοντα ἡμερῶν».

Ἀμμών. σελ. 105 Λιψ. « Ὀψὲ δὲ ἡ μετὰ πολὺ τῆς δύσεως (ὥρα) καὶ καθόλου μετὰ πολὺν χρόνον» καὶ σελ. 140 «Χλαμὺς δὲ Μακεδονικὸν μετὰ ἑξακόσια ἔτη τῶν ἡρωικῶν ὀνομασθεῖσα· Σαπφὼ πρώτη γὰρ μέμνηται τῆς χλαμύδος». Ὀρθῶς ὁ Σαλμάσιος ἀνέγνω «μετὰ ἑξακόσια ἔτη τῶν Τρωικῶν ὀνομασθεῖσα Σαπφοῖ· πρώτη γὰρ κτλ.» Πρβ. καὶ Σχαιφῆρον ἐν *Bos Ellips*. σελ. 396.

Ζωναρ. Ἐπιτ. Ἱστορ. Τόμ. Α', σελ. 46, 2 Δινδ. «μετὰ ἔτη τετρακόσια τριάκοντα τοῦ τοῦ Ἀβραὰμ εἰς Χαναναίαν ἐλθεῖν» καὶ σελ. 56, 19 «μετὰ τεσσαρακοστὸν ἔτος τῆς ἐξ Αἰγύπτου ἐξόδου» καὶ σελ. 122, 27 «μετὰ ἔτη τῆς ἐξ Αἰγύπτου ὑποχωρήσεως τοῦ λαοῦ

ρακόσια τεσσαράκοντα» καὶ σελ. 323, 13 «οὕτω τὴν ζωὴν ἀπορ-ραντος μετὰ ἔτη τέσσαρα τοῦ ἀρχιερατεῦσαι». Τόμ. Β', σ. 16,24 ιτὰ μίαν τῆς ἑορτῆς ἡμέραν αὖθις ἐκεῖ ἀπετίθετο». Τόμ. Γ', . 6, 31 «μετὰ πολὺ τῆς τελευτῆς αὐτοῦ ἄρξει» καὶ σελ. 239, 7 ιτὰ τρίτην δὲ τῆς συνόδου ἡμέραν ἐφίστανται τῇ Ἐφέσῳ». Τόμ. σελ. 102, 29 «καθαιρεθέντος συνοδικῶς μετὰ τέσσαρας ἐνιαυτοὺς ; αὐτοῦ προχειρίσεως».

Σουΐδ. λ. Ἐπίκουρος (σελ. 400 Βεκκ.) «γέγονε δὲ ἐπὶ τῆς)' Ὀλυμπιάδος μετὰ Ζ' ἐνιαυτοὺς τῆς Πλάτωνος τελευτῆς» καὶ Ὅμηρος (σελ. 771) «τινὲς δὲ μετὰ ΡΞ' μόνους ἐνιαυτοὺς τῆς ιίου ἁλώσεως τετέχθαι ἱστοροῦσιν Ὅμηρον» καὶ λ. Σίβυλλα ιλ. 949) «γέγονε δὲ τοῖς χρόνοις τῆς Τρωικῆς ἁλώσεως μετὰ ΥΠΓ' η» καὶ λ. Σιμωνίδης (σελ. 952) «γέγονε δὲ καὶ αὐτὸς μετὰ ϛ' ὶ Υ' ἔτη τῶν Τρωικῶν» καὶ λ. Φωκυλίδης (σελ. 1112) «ἦν δὲ ὕτερος μετὰ ΧΜΖ' ἔτη τῶν Τρωικῶν».

Εὐστάθ. Παρεκβ. εἰς Ὁμ. σελ. 888, 60 «οὐ μετὰ πολὺ τῶν ρωικῶν γέγονεν ὁ ποιητής» καὶ σελ. 1535, 34 «λέγεται ὀψὲ δύων, ιυτέστι μετὰ πολὺν χρόνον, φασί, τῶν συνανατειλάντων» καὶ σελ. 729, 59 «ὀψὲ δὲ οὐχ ἁπλῶς τὸ μετὰ πολὺ τῆς δύσεως, ἀλλὰ τὸ ιτα πολὺν χρόνον».

Γεώργ. Κεδρ. Τόμ. Α', σελ. 103, 22 «μετὰ δὲ ΛΔ' ἔτη τοῦ τισθῆναι τὸ Ἴλιον ἐκτίσθη Κύζικος» καὶ σελ. 519, 20 «μετὰ Θ' τος τοῦ οἰκισμοῦ καὶ ἐγκαινισμοῦ Κωνσταντινουπόλεως» καὶ σελ. 14, 10 «μετὰ χίλια ὀγδοήκοντα ἔτη Ῥωμύλου βασιλέως τοῦ τὴν Ρώμην κτίσαντος». Τόμ. Β', σελ. 325, 9 «μετὰ δεύτερον χρόνον οῦ τῆς βασιλείας ἐκπεσεῖν τὸν φυλάττοντα τοῦτον δολοφονήσας» καὶ ελ. 362, 22 «μετὰ δὲ τρεῖς ἡμέρας τοῦ τὴν πόλιν ἁλῶναι στόλος μέγιστος ἐξ Αἰγύπτου βοηθήσων τῇ Ταρσῷ παρεγένετο».

Θεοφάν. Χρονογραφ. σελ. 105, 22 (Λιψ. 1883) «μετὰ ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας δύο τῆς ἀναγορεύσεως Μαρκιανοῦ». σελ. 119, 19 «μετὰ ΑΤΓ' ἔτη τοῦ Ῥωμύλου τοῦ τὴν Ῥώμην κτίσαντος βασιλείας». σελ. 133,7 «ἡνώθησαν μετὰ Ρ' ἔτη τῆς κοιμήσεως αὐτοῦ». σελ. 145, 10 «Κουάδου τοῦ βασιλέως ἐπὶ ἐλέφαντος εἰς αὐτὴν ἐλθόντος μετὰ τρίτην ἡμέραν τῆς προδοσίας». σελ. 177, 23 «ἔπαθεν ὑπὸ θεομηνίας πάλιν Ἀντιόχεια ἡ μεγάλη μετὰ δύο ἔτη τοῦ πρώτου αὐτῆς πάθους».

σελ. 345, 8 (Εὐδοκ. σελ. 728, 12 Φλαχ) «καθεῖλε τὸν κολ... Ῥόδου μετὰ ΑΤΞ' ἔτη τῆς αὐτοῦ ἱδρύσεως». σελ. 440, 7 «τοῦ δὲ τὸ θαυμαστὸν καὶ ἀξιόγραφον θαῦμα μετὰ χρόνους ΚΒ' τῆς ... παρανόμου τελευτῆς — ἡμεῖς τεθεάμεθα». σελ. 454, 12 «μετὰ Μ' ἡμέρας τοῦ κρατῆσαι αὐτὴν κτέ.». σελ. 475, 7 «μετὰ γὰρ ... ἡμέρας τοῦ θανεῖν αὐτὸν ἡ περὶ τούτου κατέλαβε φάσις».

Ἀρμενόπ. σελ. 60, 27 Εἰμβαχ. «ὁ περιορισμὸς μετὰ πενταετ... τοῦ ἁμαρτηθῆναι οὐ κινεῖται» καὶ σελ. 372, 102 «ἀναγκάζεται δεσπότης ἀναδέξασθαι τὸν ἀγοραστὴν μετὰ δύο μῆνας τῆς διαμαρ... τυρίας» καὶ σελ. 422, 18 «ἐὰν ἀντιφωνήσασα γυνὴ μετὰ δύο ἔτη τῆς ἀντιφωνήσεως εἰς δεύτερον ἐπερωτηθῇ» καὶ σελ. 542, 22 «... ἐπαγγειλάμενος προῖκα μετὰ διετίαν τοῦ γάμου δίδωσι τόκους ... τρίτης ἑκατοστῆς»

Γεώργ. Σύγγελλ. Χρονογραφ. Τόμ. Α', σελ. 340. 1 «οἱ δὲ περὶ τὸν Ἐρατοσθένην μετὰ ἔτη Ρ' τῶν Τρωικῶν» καὶ 7 «ἕτεροι κατ... Ἀρχίλοχον περὶ τὴν ΚΓ' Ὀλυμπιάδα μετὰ ἔτη Φ' που τῆς ἁλώ... σεως Τροίας».

Ἰωάνν. Λυδ. περὶ Διοσημ. σελ. 21, 12 Τευβν. «τὴν δὲ σελήν... τηρητέον ἢ πρὸ τριῶν ἢ μετὰ τρεῖς ἡμέρας τῆς συνόδου τε καὶ τῆς πανσελήνου καὶ διχοτόμου».

Συμ. Σὴθ σελ. 30, 12 Τευβν. «δεῖ ταύτας ἐσθίειν μετὰ δύο ἡμέρας τῆς σφαγῆς».

Ἀνέκδ. Βεκκ. σελ. 207, 14 «ἑστίασις ἀγομένη ἐπὶ τοῖς βρεφεσι μετ' ὀλίγας ἡμέρας τοῦ τεχθῆναι».

Σχολ. Ἰλ. Τόμ. Β', σελ. 3, 5 Δινδ. «Σάμιοι οἱ ἐν Ἰωνίᾳ μετὰ διακοσιοστὸν ἔτος τῶν Τρωικῶν χρησμὸν ἔλαβον» καὶ Σχολ. Ὀδ. σελ. 270, 8 «ὀψὲ δύοντα: μετὰ πολὺν χρόνον τῶν συνανατειλάντων δύνοντα».

Σχολ. Ἡσιόδ. σελ. 353, 4 Λιψ. «ἥτις γίγνεται μετὰ ἑκκαίδεκα ἡμέρας τῆς τοῦ κυνὸς ἐπιτολῆς» καὶ σελ. 396, 7 «μετὰ πεντήκοντα τῆς τροπῆς τῆς θερινῆς ἡμέρας» καὶ 16 «μετὰ πεντήκοντα ἡμέρας τῆς τροπῆς τοῦ θέρους».

Σχολ. Πινδ. σελ. 60 Βοικκ. «ὧν μετὰ εἰκοστὴν ἑβδόμην γενεὰν Θήρων οὗτος γέγονεν».

χολ. Θουκυδ. σελ. 19, 31 Διδ. «μετὰ ΛϚʹ ἔτη τῶν Μηδικῶν ντο αἱ τριακοντούτεις σπονδαί».
χολ. Δημοσθ. σελ. 749, 18 Δινδ. «Εὐκλείδης ἄρχων ἐγένετο ' Ἀθηναίοις μετ' ὀλίγον χρόνον τῶν τριάκοντα».
χολ. Ἱπποκρ. καὶ Γαλ. Τόμ. Βʹ, σελ. 309 «δεῖ ζητεῖν εἰ μετὰ ὥραν τοῦ δοθῆναι τὴν τροφὴν ἐξεκρίθη τὰ περιττά» καὶ «μετ' ον χρόνον τῆς προσφορᾶς ἀλλοιούμενος».
χολ. Ἀριστειδ. σελ. 467, 28 Δινδ. «μετὰ πολὺ γὰρ τοῦ τεναι ἐκεῖνον φλυαρεῖν ἤρξατο» καὶ σελ. 479, 18 «ἃ μετὰ πολὺν νον τῆς ἐκείνων ζωῆς γέγονεν» καὶ 28 «μετὰ ὀγδοήκοντα ἔτη Τρωικῶν κατήχθησαν».

Απαντᾷ δὲ καὶ παρὰ τῷ Τζέτζῃ Ἱστορ. Χιλ. Εʹ, 350 (σελ. 170 σλ.) «Μετὰ ἑπτὰ τοῦ Δράκοντος ἔτη δὲ νομογράφου γίνεται Σό Ἀττικοῖς δεύτερος νομογράφος» καὶ ΙΒʹ, 191 (σελ. 446) «Ὁ Ἀπολόδωρός φησι τὸν Ὅμηρον ὑπάρχειν μετ' ἔτη ὀγδοήκοντα λέμου τοῦ τῶν Τρώων» καὶ ΙΓʹ, 647 (σελ. 507) «Ὁ δ' Ἀπολλωρος αὐτὸς ὁ χρονογράφος λέγει τελεῖν μετ' ὀγδοήκοντα ἔτη τῆς ώων μάχης».

Φανερώτατον ἐκ τῶν ἐν τοῖς ἄνω γεγραμμένων καθίσταται ὅτι ἡ υρῶς ὑπὸ τοῦ Βερναρδάκη ἀποδοκιμασθεῖσα σύνταξις εὑρίσκεται ρὰ πολλοῖς τῶν μεταγενεστέρων συγγραφέων, Πλουτάρχῳ, Λουινῷ, Διονυσίῳ Ἁλικαρνασσεῖ, Ἀππιανῷ, Παυσανίᾳ, Φιλοστράτῳ, σήπῳ, Κλήμεντι Ἀλεξανδρεῖ καὶ ἄλλοις. Τὸ παλαιότατον δὲ τῆς ντάξεως ταύτης μαρτύριον εἶνε τὸ κείμενον ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς τοῦ νοφῶντος βιβλ. Αʹ, αʹ, 2 «μετ' ὀλίγον δὲ τούτων Δωριεὺς ὁ αγόρου ἐκ Ῥόδου εἰς Ἑλλήσποντον εἰσέπλει». Σημειοῦται δὲ περὶ τοῦ ὁ Λ. Δινδόρφιος Ξενοφ. Ἑλλην. σελ. 1 «Genitivi sic st μετά cum accusativis temporis positi exempla multa conlit Schaeferus ad Bosii Ell. p. 553 seq., idemque post πρό m genitivis temporis, ut apud Latinos post *Ante*, ib. p. 04, 174, 548, alia nos ad Stephani Thes. v. Μετά» καὶ ὁ ρειτεμβάχιος Ξενοφ. Ἑλλην. σελ. 4 «Genetivus pendet a nom one comparativa, quae inest in formula μετ' ὀλίγον. *Ioceph.* ntiq. I, 22. μετ' οὐ πολὺ τῆς ἀφίξεως. Cf. Hdt. VI 46: δευτέρῳ ει τούτων, i. e. secundo post anno. V. *Schaefer* ad Bos. ellips.

gr. 553 seq. *Bernhardy* Synt. p. 138. *Kühner*. gr. ma 514». Πάντες δ' οἱ φιλόλογοι, καθ' ὅσον γινώσκομεν, ἐδόξαζον ἀληθῶς ἐλέχθη ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος μετ' ὀλίγον τούτων. Τὸ αὐ δ' ἐφρόνει καὶ ὁ Κόντος καθ' ὃν χρόνον συνέγραφε τὸν Λόγιον Ἑρμ 1866-7· ἀλλ' ἔπειτα πεισθεὶς ὅτι ἀλλοτρία τοῦ Ἀττικοῦ λόγου ἡ τοιαύτη ἐκφορὰ ἔγραψεν ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς Ἑλλην. Ἀλληλογραφίας 1877 σελ. 79 «Τὴν τοιαύτην σύνταξιν κρίνομεν ἀλλοτρίαν τ καθαροῦ καὶ ἀμέμπτου ἑλληνισμοῦ· ἵνα δ' ἀπαλλάξωμεν τὸν Ξενοφῶντα χρήσεως ἀδοκίμου, περιγράφομεν τὴν ὑπὸ ξένης πάντως χειρὸς παρεμβεβλημένην ἀντωνυμίαν τούτων». Τὴν γνώμην τοῦ Κόντου ἐνέκρινεν ὁ Κελλῆρος ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Ἑλληνικῶν τοῦ Ξενοφῶντος σελ. 1· γράφει δὲ καὶ ὁ Κόβητος ἐν τῇ δευτέρᾳ ἐκδόσει τ συγγράμματος τούτου (1880) σελ. Ζ' «μετ' ὀλίγον δὲ [τούτων] his uncinis inclusi si quid spurium et expungendum iudicavi». Ὁ Ριμαννὸς λέγει ἐν τῷ *Qua. Rei Crit.* etc. σελ. (1879) «μετ' ὀλίγον δὲ τούτων: haec constructio cum aetatis posterioris esse videatur, τούτων deleri jussit Κόντος, vide Δελτ. ἑλλ. ἀλληλ., 1877, p. 79. 295 sqq». Ὁ Βερναρδάκης ἀνεγνω τὴν ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς Ἑλλην. Ἀλληλογραφίας γενομένην ὑπὸ τ Κόντου παρατήρησιν, ἰδὼν δ' ἐν αὐτῇ καλουμένην ἀδόκιμον τὴν χρῆσιν τοῦ μετ' ὀλίγον τούτων ἐνόμισεν εὔκαιρον νὰ χλευάσῃ τὸ καθ' ὁμοίαν σύνταξιν προενηνεγμένον ἐν τῷ Λογίῳ Ἑρμῇ μετὰ πολλοὺς αἰῶνας ἐκείνου ἀγνοῶν μὲν παντελῶς τὴν τῶν μεταγενεστέρων συνήθειαν, Πλουτάρχου καὶ Λουκιανοῦ καὶ ἄλλων, οὐδαμῶς δὲ πρὸ ὀφθαλμῶν λαμβάνων ὅτι καθ' ὃν χρόνον συνετάσσετο ὁ Λόγιος Ἑρμῆς ἀναμφισβήτητος ὑπελαμβάνετο ἡ μετὰ γενικῆς σύνταξις τοῦ μετ' ὀλίγον ἐν τῷ χωρίῳ τοῦ Ξενοφῶντος.

Παρατηρητέον δ' ὅτι γίνεται ἐνίοτε χρῆσις καὶ ἄλλου τρόπου ἐκφορᾶς, καθ' ὃν ἀντὶ τῆς γενικῆς πτώσεως τίθεται ἡ πρόθεσις μετὰ αἰτιατικῇ συντεταγμένη, οἷον Διοσκορ. Τόμ. Α', σελ. 176 «ἡ δὲ πυτιποθεῖσα μετὰ ἡμέρας τρεῖς μετὰ τὴν ἄφεδρον ἀτόκιος εἶναι ἱστορεῖται». Παλ. Διαθ. Ἰησ. Θ', 16 «ἐγένετο μετὰ τρεῖς ἡμέρας μετὰ τὸ διαθέσθαι πρὸς αὐτοὺς διαθήκην»» καὶ ΚΓ', 1 «ἐγένετο μεθ' ἡμέρας πλείους μετὰ τὸ καταπαῦσαι Κύριον τὸν Ἰσραὴλ ἀπὸ πάντων τῶν ἐχθρῶν» (Ἴδε Ε. Α. Σοφοκλέα ἐν *Greek Lex. of the Rom. and*

γς. *Per*. σελ. 747). Ὑπὸ τοῦ Θεοφράστου ἐρρήθη περὶ Φυτ. Ἱστορ. . ιδ', 13 «ἀμφότερα δὲ μάλιστα γίνεται μετὰ τροπὰς μετὰ τετταράκοντα ἡμέρας». Σημειωτέον δ' ὅτι φέρεται παρὰ τῷ Διοσκορίδῃ καὶ γραφὴ προκριτέα «ἐφ' ἡμέρας τρεῖς μετὰ τὴν ἄφεδρον». Πρβ. σελ. 207 «ἡ δὲ τοῦ νεβροῦ (πυτία) ἰδίως μετὰ τὰς καθάρσεις προστεθεῖσα ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἀτόκιόν ἐστιν». Καὶ τοῦτο δ' ἄξιον σημειώσεως εἶνε ὅτι ὑπὸ Διονυσίου τοῦ Ἁλικαρνασσέως ἐλέχθη Ῥωμ. Ἀρχαιολ. σελ. 1820 «μετ' οὐ πολὺν ἢ τὴν ἀρχὴν ἀποθέσθαι χρόνον ἐς τὸν ὑπὲρ τῆς ψυχῆς ἀγῶνα ἤχθη» καὶ ὑπὸ τοῦ Παρθενίου περὶ Ἐρωτ. Παθ. Γ', 5 «οὐ μετὰ πολὺν χρόνον ἢ τόδε ἀπειργάσθαι» καὶ ὑπὸ τοῦ Ἰωσήπου Τόμ. Α', σελ. 150, 11 Νισ. «μετὰ ἔτη τριάκοντα καὶ τετρακόσια ἢ τὸν πρόγονον ἡμῶν Ἄβραμον εἰς τὴν Χαναναίαν ἐλθεῖν» καὶ Τόμ. Γ', σελ. 159, 7 «μετὰ ἔτη τέσσαρα ἢ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἰούδαν ἀποθανεῖν». Πρβ. καὶ σελ. 297, 25 «πρὸ μιᾶς ἡμέρας ἢ Γάϊον Κάσσιον πόλεμον οὐ συγκεχωρημένον ἐπάγοντα ἐπιβῆναι τῆς ἐπαρχίας ἡμῶν» καὶ Νικόλ. Δαμάσκ. ΚΗ' (Ἱστορ. Ἑλλ. Μικρ. Τόμ. Α', σελ. 126, 18 Δινδ.) «καὶ γὰρ τὸ ταμιεῖον — ἐντὸς δυοῖν μηνοῖν ἢ Καίσαρα τελευτῆσαι κενὸν ἐποίησαν».

Ὁ Εὐσέβιος ποικιλίᾳ περὶ τὴν ἐκφορὰν χρώμενος λέγει ἐν τῇ Εὐαγγελικῇ Προπαρασκευῇ Τόμ. Α', σελ. 570 «οἱ μὲν περὶ Κράτητα πρὸ τῆς Ἡρακλειδῶν καθόδου φασὶν αὐτὸν ἠκμακέναι, μετὰ τὰ Τρωικὰ ἐνδοτέρω τῶν ὀγδοήκοντα ἐτῶν· οἱ δὲ περὶ τὸν Ἐρατοσθένην μετὰ ἑκατοστὸν ἔτος τῆς Ἰλίου ἁλώσεως· οἱ δὲ περὶ τὸν Ἀρίσταρχον κατὰ τὴν Ἰωνικὴν ἀποικίαν, ἥ ἐστὶ μετὰ ἑκατὸν τεσσαράκοντα ἔτη τῶν Ἰλιακῶν· Φιλόχορος δὲ μετὰ τὴν Ἰωνικὴν ἀποικίαν ἔτεσι Μ', ἐπὶ ἄρχοντος Ἀθήνησιν Ἀρξίππου, τῶν Ἰλιακῶν ὕστερον ἔτεσιν ἑκατὸν ὀγδοήκοντα· οἱ δὲ περὶ Ἀπολλόδωρον μετὰ τὴν Ἰωνικὴν ἀποικίαν ἔτεσιν ἑκατόν, ὃ γένοιτ' ἂν ὕστερον τῶν Ἰλιακῶν ἔτεσι διακοσίοις τεσσαράκοντα· τινὲς δὲ πρὸ τῶν Ὀλυμπιάδων ἔφασαν αὐτὸν γεγονέναι, τουτέστι μετὰ τὴν Ἰλίου ἅλωσιν ἔτεσι τετρακοσίοις — ὁ δὲ Ἀρχίλοχος ἤκμασε περὶ Ὀλυμπιάδα τρίτην καὶ εἰκοστήν, κατὰ Γύγην τὸν Λυδόν, ὕστερον τῶν Ἰλιακῶν ἔτεσι πεντακοσίοις».

Εἶνε δὲ κατὰ τὴν παρὰ τοῖς δοκίμοις συγγραφεῦσι νενομισμένην συνήθειαν συντεταγμένα τὸ «μετὰ τὴν Ἰωνικὴν ἀποικίαν ἔτεσι τεσσαράκοντα» καὶ «μετὰ τὴν Ἰωνικὴν ἀποικίαν ἔτεσιν ἑκατόν» καὶ

τὸ «ὕστερον τῶν Ἰλιακῶν ἔτεσι διακοσίοις τεσσαράκοντα», ὡς δη-λοῦται ἐκ τῶν ὑπογεγραμμένων παραδειγμάτων.

Ἡρόδ. Β', 134 «ἔτεσι γὰρ κάρτα πολλοῖσι ὕστερον τούτων τῶ[ν] βασιλέων — ἦν Ροδῶπις» καὶ Δ', 15 «τάδε δὲ οἶδα Μεταπο[ντί]νοισι τοῖσι ἐν Ἰταλίῃ συγκυρήσαντα μετὰ τὴν ἀφάνισιν τὴν δευτέ[ρην] Ἀριστέω ἔτεσι τεσσεράκοντα καὶ διηκοσίοισι». Πρβ. καὶ Α', 1[?] «πέμπτῃ δὲ ἢ ἕκτῃ ἡμέρῃ ἀπ' ἧς ἀπίκοντο κτέ.».

Θουκυδ. Α', 12 «Βοιωτοί τε γὰρ οἱ νῦν ἑξηκοστῷ ἔτει μετ[ὰ] Ἰλίου ἅλωσιν ἐξ Ἄρνης ἀναστάντες ὑπὸ Θεσσαλῶν κτέ.» καὶ Γ' 116 «λέγεται δὲ πεντηκοστῷ ἔτει ῥυῆναι τοῦτο μετὰ τὸ πρότε[ρον] ῥεῦμα» καὶ Δ', 101 «ἑπτακαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ ληφθέντος μετὰ τ[ὴν] μάχην» καὶ ς', 8 «μετὰ δὲ τοῦτο ἡμέρᾳ πέμπτῃ ἐκκλησία αὖθ[ις] ἐγίγνετο».

Φέρεται δὲ καὶ παρὰ τῷ Ἀριστοτέλει Ἀθην Πολιτ. ΛΒ' (σελ. 54, 22 Βλασσ.) «ἔτεσιν δ' ὕστερον τῆς τῶν τυράννων ἐκβολῆς μάλι-στα ἑκατόν» καὶ παρὰ τῷ Πολυβίῳ σελ. 129, 23 Οὐλσχ. «ἔτει μετ[ὰ] τὴν τῆς χώρας διάδοσιν ὀγδόῳ» καὶ σελ. 151, 25 «μετὰ δὲ ταῦτ[α] μάλιστά πως ἔτει πέμπτῳ τὴν φρουρὰν ἐκβαλόντες Αἰγιεῖς μετεσχ[ον] τῆς συμπολιτείας» καὶ παρὰ Διονυσίῳ τῷ Ἁλικαρνασσεῖ Ῥω[μ.] Ἀρχαιολ. σελ. 180 «δευτέρῳ δὲ καὶ τριακοστῷ καὶ τετρακοσιοσ[τῷ] (ἔτει) μετὰ τὴν Ἰλίου ἅλωσιν ἀποικίαν στείλαντες Ἀλβανοὶ κτέ.» καὶ «δευτέρᾳ γενεᾷ μετὰ τὸν Ἰλιακὸν πόλεμον ἐκτίσθαι λέγει τ[ὴν] πόλιν» καὶ παρὰ τῷ Στράβωνι σελ. 394, 23 Μειν. «ἐγένετο δὲ τοῦτο — ἔτει ἐννεακαιδεκάτῳ μετὰ τὴν ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς ναυμα-χίαν» καὶ παρὰ τῷ Πλουτάρχῳ Νομ. Γ', 5 «αὕτη μὲν οὖν λέγε-ται τρίτῳ καὶ δεκάτῳ μετὰ τὸν γάμον ἔτει τελευτῆσαι». Πρβ. κα[ὶ] Σχολ. Ἀριστοφ. σελ. 108, 12 Διδ. (Ἀποσπ. Ἱστορ. Ἑλλ. Τομ. Α', σελ. 376 Μυλλ.) «ὁ μέντοι Ἀνδροτίων ἐπὶ Ἀλκαίου φησὶ τε[λ.] μετὰ Ἀμεινίαν τὸν Κλέωνα τελευτῆσαι δυσὶν ἔτεσιν ὕστερον τῆς τῶν Νεφελῶν διδασκαλίας».

Παρὰ τῷ Λυσίᾳ κεῖται ὑπὲρ Μαντιθ. 16 «οὐ πολλαῖς ἡμέραις ὕστερον μετὰ ταῦτα ἐν Κορίνθῳ χωρίων ἰσχυρῶν κατειλημμένων κτέ.» καὶ κατὰ Παγκλ. 9 «ἡμέραις τοίνυν μετὰ ταῦτα οὐ πολλαῖς ὕστερον ἰδὼν ἀγόμενον κτέ.», παρὰ δὲ τῷ Ἰσαίῳ περὶ τοῦ Μενεκλ. Κλήρ. 4 «καὶ ἀπ' ἐκείνου τοῦ χρόνου τετάρτῳ ἔτει ἢ πέμπτῳ ὕστε-

ἥ τε ἀδελφὴ ἡμῖν ἡ νεωτέρα σχεδὸν ἡλικίαν εἶχεν ἀνδρὶ συνοικεῖν ...». Πρβ. καὶ Φώτιον Βιβλιοθ. σελ. 37, 23 «ἐτελεύτησε τρίτη ...τερον ἀπὸ τοῦ τραύματος ἡμέρᾳ».

ΚΕΦ. Θ'.

Μετὰ πολύ-κατὰ πολύ.

Παρὰ τῷ Γαληνῷ Τόμ. ΙΔ', σελ. 45 φέρεται «εἰώθασι διασπᾶν ...ς ἐχίδνας, παυομένου μὲν τοῦ ἦρος, οὔπω δ' ἠργμένου θέρους, ἤ, ... χειμέριον ἐπὶ πολὺ τὸ ἔαρ γίγνοιτο, κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ θέρους, ... κατὰ πολὺ τῆς τῶν πλειάδων ἐπιτολῆς».

Ἀναρμοστότατον τῷ προκειμένῳ χωρίῳ εἶνε τὸ κατὰ πολύ, εὐ...όλως δὲ πᾶς τις κατανοεῖ ὅτι ἐγράφη ὑπὸ τοῦ Γαληνοῦ «οὐ μετὰ ...ολὺ τῆς τῶν πλειάδων ἐπιτολῆς». Πολλάκις ὑπὸ τῶν βιβλιο...ράφων συνεχύθησαν αἱ προθέσεις μετά καὶ κατά, σφόδρα δ' ἀσμε...ίζει ὁ Γαληνὸς τῇ τοιαύτῃ ἐκφορᾷ λέγων μετὰ πολύ τινος ἢ οὐ ...ετὰ πολύ τινος, μετ' ὀλίγον χρόνον τινός, μετὰ πολὺν ...ρόνον τινός, μετ' ἐνιαυτόν τινος, μετὰ πεντήκοντα ἡμέ...ας τινός, μετὰ δύο τινὸς ὥρας, μετὰ δύο ἢ τρεῖς τινος ...ῆνας, κτλ.

Τόμ. Α', σελ. 325 «μετὰ πολὺν χρόνον τοῦ γεννηθῆναι φυόμεναι».

Τόμ. Β', σελ. 238 «εἰς ταὐτὸν ἀλλήλαις οὐ μετὰ πολὺ τῆς ἀρχῆς ...ούσας» καὶ σελ. 247 «μετ' οὐ πολὺ γὰρ τῆς ἑαυτοῦ κεφαλῆς ὁ ...ένων οὗτος ὑποφύεται τῷ τῆς χειρὸς ἔνδον δέρματι» καὶ σελ. 324 ...οὐ μετὰ πολύ γε τῆς ἀρχῆς οὗτος ὁ μῦς εἰς τένοντα τελευτᾷ στρογ...γύλον» (Πρβ. καὶ Τόμ. ΙΗ', β' σελ. 1021) καὶ σελ. 333 «κα...ήκει αὐτοῦ τὸ πέρας οὐ μετὰ πολὺ τῆς ἐκφύσεως εὐθέως ὑπερβαῖνον ...τὴν διάρθρωσιν εἰς τὸ τῆς περόνης ὀστοῦν» καὶ σελ. 373 «οὐ μετὰ πολὺ τοῦ κατ' ὦμον ἄρθρου» καὶ σελ. 551 «εἷς δ' ἐστὶν οὗτος ὁ τόπος οὐ μετὰ πολὺ τῶν κατὰ τὸν ὀμφαλὸν χωρίων» καὶ σελ. 798 «μίγνυνται δὲ οὐ διὰ παντὸς ὡσαύτως, ἀλλ' ἐνίοτε μὲν οὐ μετὰ πολὺ τῆς κλειδός».

Τόμ. Γ', σελ. 809 «καὶ τὰ φάρμακά γε τὰ ὀφθαλμικὰ πολλοὶ

πολλάκις οὐ μετὰ πολὺ τῆς ὑπαλείψεως οἱ μὲν ἔπτυσαν, οἱ δ' ἀπεμύξαντο.

Τόμ. Ε', σελ. 254 «κατὰ μὲν γὰρ ἄλλην τινὰ μετ' οὐ πάνυ πολὺ ταύτης γεγραμμένην ἠναγκάσθη τὸ ἀληθὲς ὁμολογῆσαι» καὶ σελ. 160 «οὐ μετὰ πολλὰ τῆς ἀρχῆς τοῦ βιβλίου» καὶ σελ. 716 «μετὰ τοὺς τέτταρας πρώτους στίχους τῆς προειρημένης ὑπ' αὐτοῦ ῥήσεως γεγραμμένης» καὶ σελ.717 οὐ μετὰ πολλὰ τῶν εἰρημένων ὡδέ πώς φησιν».

Τόμ. ς', σελ. 830 «μετ' ὀλίγον τῆς τροφῆς ὁ ἄνθρωπος πυρέττειν ἤρξατο».

Τόμ. Ζ', σελ. 342 «ἡ θερμασία δὲ οὐ μετὰ πολὺ τοῦ παύσασθαι τὸ ῥῖγος ἐξάπτεται λαμπρά».

Τόμ. Ι', σελ. 253 «μετὰ τέτταρας μῆνας ἧς εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐλάβομεν» καὶ σελ. 612 «μετὰ δύο γὰρ τῆς φλεβοτομίας ὥρας βραχύ τι προσδοὺς τροφῆς τῷ κάμνοντι — ἀπηλλαττόμην» καὶ σελ. 614 «μελικράτῳ μὲν πρῶτον, μετὰ δὲ ὥραν ἐκείνου μίαν πτισάνης χυλῷ» καὶ σελ. 818 «ἅπαντα δ' ἀμείνω τὰ τοιαῦτα μετ' ἐνιαυτὸν τῆς συνθέσεως λαμβανόμενα» καὶ «ἅπαντα δ' ἀμείνω καὶ ταῦτα μετ' ἐνιαυτὸν τοῦ συντίθεσθαι λαμβανόμενα».

Τόμ. ΙΑ' σελ. 114 «χρῆσθαι δὲ προσήκει τῷ Φιλωνείῳ φαρμάκῳ —οὐκ εὐθέως ἀλλὰ μετὰ χρόνον τῆς συνθέσεως ἐνιαύσιον ἢ πάντως γε μῆνας ἕξ» καὶ σελ. 356 (Τόμ. ΙΕ', σελ. 537) «ἀλλ' ὅταν τὸ μὲν εὐθέως τὸ δὲ μετὰ πολὺ τῆς προσφορᾶς πεφύκῃ κινεῖν τὴν κάθαρσιν» καὶ σελ. 608 «διὰ τοῦτο μετὰ πάμπολυν ἔνια χρόνον ἀναιρεῖ τοῦ ληφθῆναι».

Τόμ. ΙΒ', σελ. 357 «μεθ' ἡμέρας τινὰς τοῦ δηχθῆναι προυνοεῖτο τοῦ δεδηγμένου» καὶ σελ. 433 «ἄλλο γεγραμμένον οὐ μετὰ πολλὰ τοῦ πρόσθεν ὡδέ πως κατὰ λέξιν».

Τόμ. ΙΓ', σελ. 15 «ἔγραψε δύναμιν ἀρτηριακὴν οὐ μετὰ πολὺ τῆς ἀρχῆς τῆς βίβλου» καὶ σελ. 402 «ὃ μετὰ μῆνας ἓξ τῆς ἀρχῆς ἐδείχθη μοι» καὶ σελ. 460 «ἐγράφη δ' οὐ μετὰ πολὺ τῆς ἀρχῆς ἐν αὐτῷ καὶ ἡ ὑπ' ἐμοῦ συντεθεῖσα ἔμπλαστρος» καὶ σελ. 472 «μετ' ὀλίγα τῆς ἀρχῆς πρώτας μὲν φαιὰς ἔγραψεν, εἶτα πυρράς» καὶ σελ. 715 «ἕτερον δὲ φάρμακον οὐ μετὰ πολὺ τοῦδε κατὰ τὴν τετάρτην βίβλον ὁ Κρίτων ἔγραψεν».

Τόμ. ΙΔ', σελ. 256 «πρῶτον μὲν αὐτὰ θηρεύοντες οὐ τῷ δέοντι

ρῶ ἀλλὰ μετὰ πολὺν τῆς φωλειᾶς τὸν χρόνον». Τὸ φωλειᾶς εἶνε ἐμμελὴς ἀνάγνωσις τοῦ φωλείας, ἀνθ' οὗ ἐν ἄλλῳ τόπῳ τοῦ Γαοῦ εἶνε κακῶς γεγραμμένον φωλεᾶς, ὡς παρετηρήθη ἐν τῷ Δελ- τῆς Ἑλλην. Ἀλληλογραφίας 1879, σελ. 78. Ἀναγνωστέον ἴσως «μετὰ πολὺν τῆς φωλείας αὐτῶν χρόνον».

Τόμ. ΙΕ', σελ. 100 «τὸ δ' ἐνιαύσιον ὄνομα δύναται μὲν δηλοῦν τὸν μετὰ ἐνιαυτὸν τῆς πρώτης ἑαυτοῦ γενέσεως λυόμενον».

Τόμ. ΙΖ', α', σελ. 15 «γίνεται δὲ ἡ τῆς πλειάδος δύσις ὡς μετὰ τήκοντα ἡμέρας τῆς φθινοπωρινῆς ἰσημερίας» καὶ σελ. 554 «εὔρον γὰρ ἦν οὐ μετὰ πολὺ τῆς εἰκοστῆς ἀκολουθῆσαι τὸν θάνατον τῷ».

Τόμ. ΙΖ', β', σελ. 379 «οὐ μετὰ πολὺ τῆς πρώτης εἰσβολῆς» ὶ σελ. 484 «τὰ μετ' ὀλίγον χρόνον τῆς προσφορᾶς» καὶ σελ. 485 ιετὰ πολὺν χρόνον τοῦ προσαχθῆναι» καὶ «μετὰ πολὺν τῆς προσρᾶς χρόνον» καὶ σελ. 486 «ὁ μὲν γὰρ τῆς πτισάνης χυλὸς οὐ μετὰ λὺν χρόνον τῆς προσφορᾶς φαίνεται τρέφων» καὶ σελ. 487 «τοῦτο ἐστι τὸ ἀθρόως καὶ μετ' ὀλίγον χρόνον τῆς προσφορᾶς» καὶ σελ. ι2 «ἤτοι κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ νοσήματος ἢ οὐ μετὰ πολύ γε τῆς χῆς».

Τόμ. ΙΗ', α', σελ. 667 «ἔνιοι δ' ἐπὶ τῶν οὐ μετὰ πολὺν χρόνον ῦ γεννηθῆναι».

Τόμ. ΙΗ', β', σελ. 1009 «κἀνταῦθα καταφυόμενος εἰς τὸ καύμενον ἀντικνήμιον οὐ μετὰ πολὺ τῆς διαρθρώσεως».

Τόμ. ΙΘ', σελ. 455 «ταῖς κυούσαις ἡ κίττησις γίνεται μετὰ δύο υ ἢ τρεῖς τῆς συλλήψεως μῆνας» (Πρβ. καὶ σελ. 711).

Παρατηρητέον δ' ὅτι εἶνε εἰρημένον ὑπὸ τοῦ Γαληνοῦ ἐπὶ τοπικῆς νοίας οὐ μετὰ πολὺ τῆς ἀρχῆς, κτλ., καὶ οὐ μετὰ πολλὰ τῆς ρχῆς καὶ μετ' ὀλίγα τῆς ἀρχῆς καὶ μετὰ τέτταρας στίχους ῆς ῥήσεως. Ὁμοίας χρήσεως παραδείγματα φέρονται καὶ παρ' λλοις, οἷον

Ὠριγέν. Τόμ. Β', σελ. 174 «μετ' ὀλίγα ἐκείνων γέγραπται» Ιρβ. καὶ Τόμ. Α', σελ. 161 καὶ Τόμ. ΚΕ', σελ. 40 «μετὰ τρία ύλλα τῆς ἀρχῆς» καὶ Τόμ. Α', σελ. 315.

Εὐτόκ. Ὑπομνήμ. εἰς Ἀρχιμήδ. Τόμ. Γ', σελ. 116, 3 Τευβν. μετὰ βραχύ τι διάστημα τοῦ πρὸς τῷ Ζ πέρατος»

Σιμπλίκ. Ὑπομνήμ. εἰς Ἀριστοτ. Τόμ. Ζ', σελ. 5, 13 «ἀλλά γε Ἀλέξανδρος τὴν μετ' ὀλίγα τῆς ἀρχῆς ῥῆσιν ἐξηγούμενος κτλ. καὶ σελ. 11, 21 «ἐξ ὧν μετ' ὀλίγα τῆς ἀρχῆς ἔγραψεν ὧδε» καὶ σελ. 135, 15 «μετ' ὀλίγα τῶν πρότερον ὑπ' ἐμοῦ παρατεθέντων τ... γέγραφεν» καὶ Τόμ. Θ', σελ. 34, 28 «λέγει γὰρ μετ' ὀλίγα τῆς ἀρχῆς τοῦ πρώτου περὶ φύσεως Ἀναξαγόρας οὕτως» καὶ σελ. 645, «λέγει γοῦν μετ' ὀλίγα τῶν εἰρημένων» καὶ σελ. 704, 8 «ὡς δηλοῖ τὸ μετ' ὀλίγον τούτων εἰρημένον» καὶ σελ. 733, 4 «οἷα μετ' ὀλίγα τῶν ἤδη παρατεθέντων γέγραφεν».

Ἀρμενόπ. σελ. 258 Εἰμβ. τουτέστι μετὰ πήχεις τρεῖς καὶ ἡμίσειαν τοῦ πατήματος».

Σχολ. Ἀριστοφ. σελ. 307, 18 «ἔστι μὲν ἐκ Μελεάγρου μετὰ ἱκανὰ τῆς ἀρχῆς».

Σχολ. Ὀρειβασ. Τόμ. Δ', σελ. 540, 28 «ἀπὸ τῶν αὐτῶν, μετ' ὀλίγον τῶν πρὸ αὐτῶν» καὶ σελ. 541, 1 «ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ, μετὰ οὐ πολὺ τῶν πρὸ αὐτῶν». Πρβ. καὶ Τόμ. Γ', σελ. 686, 22.

Παρατηροῦμεν ἐν τέλει ὅτι κεῖται παρὰ τῷ Γαληνῷ Τόμ. ΙΖ', 6', σελ. 384 «Τεταρταίων γοῦν πυρετῶν ἀρχὰς εὐθὺς ἐν τῇ πρώτῃ τῶν ἡμερῶν ἡμεῖς γνωρίσαντες πολλάκις οὐδὲν ἔτι τῆς ἀνταποδόσεως δεηθέντες ἐξ ἀρχῆς κατεστησάμεθα τὸ τῆς διαίτης εἶδος, ὡς πρὸς νόσημα μετὰ πάμπολυν χρόνον ἤρχετο μέλλον λαβεῖν τὴν ἀκμήν». Τὸ τελευταῖον τῆς ῥήσεως ταύτης μέρος δὲν δυνάμεθα ἄλλως νὰ νοήσωμεν ἢ ἐμβάλλοντες πρὸ τοῦ ῥήματος ἤρχετο τὴν ἀντωνυμίαν οὗ· «ὡς πρὸς νόσημα μετὰ πάμπολυν χρόνον οὗ ἤρχετο μέλλον λαβεῖν τὴν ἀκμήν», τουτέστιν «ὡς πρὸς νόσημα μέλλον λαβεῖν τὴν ἀκμὴν μετὰ πάμπολυν χρόνον τοῦ χρόνου οὗ (=ᾧ) ἤρχετο», ἤτοι «μετὰ πάμπολυν χρόνον τῆς ἀρχῆς». Δὲν εἶνε δ' ἀπίθανον νὰ εἰκάσῃ τις «μετὰ πάμπολυν χρόνον Ἢ ἤρχετο».

ΚΕΦ. Ι'.

Τὸ ἑστώς, καθεστώς, ἐνεστώς, κτλ., οὐχὶ τὸ ἑστός, καθεστός, ἐνεστός, κτλ.

Θαυμαστότατον εἶνε ὅ λέγει ὁ Βερναρδάκης ἐν τῇ Ἐλέγχων καὶ ...σεων Ἐξελέγξει σελ. 27 «*Τὸ οὐδ. τῆς μετοχῆς* ἑστώς, ἀφε-...ώς, καθεστὼς *κτλ. πρότερον μὲν ἔγραφεν* (*ὁ Κόντος*) *διὰ τοῦ Ω ...θῶς, εἶτα δὲ μεταγνοὺς διὰ τοῦ Ο. Διατί; Ἀλλὰ τὰ περὶ τούτου ...οῦ ἐγράφησαν δὲν ἠδυνήθην νὰ εὕρω*». Μέμφεται δ' ὁ δεινὸς κατή-...ρος τὸν Κοντον καὶ ἐν τῷ Β' Μέρει τῆς Ἐξελέγξεως σελ. 60 ὡς ...φοντα «καθεστὸς δέον τὸ καθεστώς».

Προθυμεῖται μὲν ἑκάστοτε ὁ Βερναρδάκης πᾶν τι μηχανώμενος νὰ ...σφημῇ τὸν Κόντον ὡς πολλὰ καὶ παντοδαπὰ πλημμελήματα ...λημμελοῦντα, ἀλλ' οὐδέποτε σχεδὸν οὔτε δίκαιον οὔτε εὔλογον ἔλεγ-...ον ποιεῖται. Καὶ ὁ νῦν δ' ὑπ' αὐτοῦ γενόμενος ἀποδείκνυται τρανῶς ...δικώτατος καὶ ἀτοπώτατος ὤν· διότι καὶ πρότερον ὁ Κόντος καὶ ...πειτα τὴν διὰ τοῦ Ω γραφὴν τοῦ οὐδετέρου τῆς μετοχῆς ἑστώς, ...νεστώς, καθεστώς, κτλ. ἐνέκρινε καὶ ἰσχυρῶς αὐτῇ πρὸ πολλῶν ...τῶν συνηγόρησεν· οὐδαμῶς δὲ μετεδόξασε οὐδ' ἦτο δυνατὸν νὰ μετα-...δοξάσῃ.

Ἐν τῷ Παρνασσῷ 1877, σελ. 260, 11 εἶνε γεγραμμένον ὑπὸ τοῦ Κόντου: Γαλην. Τόμ. ΙΒ', σελ. 212 — «Ἀφρόνιτρον δ' οὐκ ἀλευ-ρῶδες οὐδὲ διαλελυμένον ἀλλὰ πεπηγός ἐστι καὶ συνεστὸς (γρ. συνε-στώς), ᾧ πάντες οἱ ῥυπῶντες ἐν τοῖς βαλανείοις ὁσημέραι χρῶνται» καὶ ἐν τῷ Ἀθηναίῳ 1878, σελ. 106, 14: Πλάτ. Νόμ. σελ. 794, Δ' «τὸ γὰρ δὴ νῦν καθεστώς» καὶ ἐν τῷ Σωκράτει 1874, σελ. 486: Διογέν. Λαερτ. Ζ,' 71 « — τὸ συνεστὼς διὰ τοῦ ΕΙ συνδέσμου συναπτικοῦ». Σημειωτέον δ' ὅτι ἔν τε τῇ Ὑβνηρείῳ ἐκδόσει Διογένους τοῦ Λαερτίου Τόμ. Β', σελ. 113 καὶ ἐν τῇ Κοβητείῳ σελ. 174, 49 φέρεται ὁ διὰ τοῦ Ο προενηνεγμένος τύπος «τὸ συνεστὸς διὰ τοῦ Εἰ συναπτικοῦ συνδέσμου».

Ὑπερεμάχησε δ' ὁ Κόντος τῆς διὰ τοῦ Ω ἐκφορᾶς τοῦ οὐδετέρου τῆς μετοχῆς ἑστώς, ἐνεστώς, καθεστώς, κτλ. ἐν τῷ Δ' Τόμῳ

τοῦ Παρνασσοῦ (1880), ἔνθα ἐκτενῶς περὶ τοῦ πράγματος διέλαβε σελ. 185-191. Καλὸν δὲ νομίζομεν νὰ μετενεχθῶσιν εἰς τὴν 'Αθηνᾶν τὰ ἐν τῷ Παρνασσῷ γεγραμμένα, ἵνα, τοῦ φωτὸς τῆς ἀληθείας λάμποντος, καταφανεστάτη γένηται ἡ περὶ τὸ ἐλέγχειν ἀνυπέρβλητος τοῦ Βερναρδάκη εὐχέρεια καὶ προπέτεια.

'Ο μακαρίτης Παπασλιώτης γράφει ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ διασκευασθείσῃ γραμματικῇ τοῦ ἀοιδίμου Γενναδίου σελ. 157:

Μετοχ. ἀρσ. ἑσταὼς = ὡς, γεν. ῶτος
θηλ. ἑστῶσα - ώσης
οὐδ. ἑσταὸς = ός. γεν. ῶτος

καὶ ἐν σημειώσει «Ἀντὶ τοῦ οὐδ. τῆς μετοχῆς ἑστὸς (τὸ ὁποῖον εὑρίσκεται παρὰ τῷ Θουκυδίδῃ καὶ Πλάτωνι) οἱ περισσότεροι συγγραφεῖς μεταχειρίζονται τὸ ἑστηκός». Εἶνε δὲ ταῦτα εἰλημμένα ἐκ τῶν τοῦ Κρυγήρου «Part. ἑστὼς, Ge. ἑστῶτος, ῶσα, ός (unbegründeter ὡς), viel gewöhnlicher als ἑστηκώς. Doch sagen die meisten Schriftsteller für ἑστός (Thuc., Plato u Ar. Ri 564) lieber ἑστηκός» (Γραμματ. Μέρ. Α', § 36 8, 3).

Ἐν τοῖς συγγράμμασι τοῦ Πλάτωνος παρέλαβε τὸν διὰ τοῦ Ο μικροῦ προενηνεγμένον τύπον ὁ Βεκκῆρος ἐκ κωδίκων· ἠκολούθησαν δ' αὐτῷ καὶ ἄλλοι. Ἐν τῇ Διδωτείῳ ἐκδόσει τοῦ Πλάτωνος ἀναγινώσκεται·

ἑστός. Τόμ. Α', σελ. 187, 31. σελ. 188, 42. σελ. 641, 23. σελ. 649, 29 καὶ 31 καὶ 37 καὶ 47. σελ. 655, 19. Τόμ. Β', σελ. 211, 11.

ἀφεστός. Τόμ. Β', σελ. 255, 18.
καθεστός. Τόμ. Β', σελ. 215, 33. σελ. 378, 49.
περιεστός· Τόμ. Β', σελ. 207, 3.
προεστός· Τόμ. Β', σελ. 157, 47.
ξυνεστός· Τόμ. Β', σελ. 222, 42.

Ἀλλ' ἐν Τόμ. Α', σελ. 141, 20 κεῖται «οἱ ἓν ἑστὼς λέγουσι τὸ πᾶν». Πρβ. Wohlrab Πλατ. Θεαιτ. σελ. 43 «P. 183 E Hirschigius vulgatum ἑστὼς retinuit, quamquam iam Bekkerus ex Δ Π [16] restituit ἑστός, de qua forma optime disseruit Schneiderus ad civ. VIII 564 Δ».

Καὶ παρὰ τῷ Θουκυδίδῃ κατὰ πάσας σχεδὸν τὰς νέας ἐκδόσεις

..αι Γ', 9 «τὸ μὲν καθεστὸς τοῖς Ἕλλησι νόμιμον» καὶ Δ', 10 ..ν τὸ περιεστὸς ἡμᾶς δεινόν». Πόππος Θουκυδ. Μέρ. Γ', ..λ. 498 ἐκδ. μεγ. «Καθεστός Bloomf. antiquae, καθεστώς ..ae dialecto Atticae tribuit, sed sibi non constat, ω IV, 10. ..to. Quin melior sit forma καθεστός, nunc dubitari vix ..st. Vid. Schneider. ad Plat. III. p. 85. sq». Πρβ. καὶ Κλασ-..ν Θουκυδ. Τόμ. Γ', σελ. 11 ἐκδ. β'.

..αὶ ἐν τοῖς Ἱππεῦσι τοῦ Ἀριστοφάνους στ. 564 ἐνεκρίθη ὑπὸ τῶν .. ἐκδοτῶν τὸ ἐν τῷ ἀρίστῳ κώδικι φερόμενον πρὸς τὸ παρεστός .. τοῦ κοινῶς πρότερον ἐκδιδομένου παρεστώς. Πρβ. καὶ Σοφοκλ. .. Τυρ. 632 «μεθ' ἧς τὸ νῦν παρεστὸς νεῖκος εὖ θέσθαι χρεών», .. οὗ γράφει ὁ Δινδόρφιος ἐν τῷ Σοφοκλείῳ Λεξικῷ σελ. 387 «OR .. τὸ νῦν παρεστὸς νεῖκος, ubi manus antiqua in L παρεστώς ..rexit, quemadmodum apud alios quoque scriptores codices ..er nominativum et accusativum ἑστός vel ἑστώς, pariterque .. compositis, variare solent, licet ω in casibus reliquis ser-..tur. de quo dixit Buttm. Gramm. vol. 2 p. 208 ed. sec». ..β. καὶ Σταλβαύμιον Πλάτ. Πολιτ. Μέρ. Β', σελ. 264 ἐκδ. β'.

Καὶ παρ' Ἀπολλωνίῳ τῷ Ἀλεξανδρεῖ ἐξέδωκεν ὁ Βεκκῆρος κα-..στός (περὶ Ἀντων. σελ. 40, 8. σελ. 88, 19. περὶ Συντάξ. σελ. .., 7. σελ. 39, 20. σελ. 135, 7. σελ. 229, 1 σελ. 239, 1 σελ. ..4, 6. σελ. 317, 12. σελ. 318, 19. σελ. 340, 12. σελ. 343, 16) .. συνεστός (περὶ Ἀντων. σελ. 99, 11) καὶ προϋφεστός (περὶ ..ντάξ. σελ. 27, 16).

Ἐν τοῖς Ἐννέασι τοῦ Πλωτίνου ἔχουσι πάντα τἀντίγραφα «τοῦ ..δαιμονεῖν ἀεὶ κατὰ τὸ ἐνεστὸς λαμβανομένου». Σημειοῦται δ' ὁ ..ρεύζηρος (Τόμ. Α', σελ. 84) «ἐνεστός: Ita, non ἐνεστώς, omnes ..bri. De qua forma analogiae contraria, sed tamen in opti-..mis antiquissimisque libris ubivis obvia, vid. quae monuit .. quos laudat Buttmann. Ausf. Griech. Sprachl. II. p. 158. ..q». Πρβ. καὶ Ἥρων. Ἀλεξ. σελ. 7 «οἷον ἐν χρόνῳ τὸ ἐνεστός».

Ἀναγινώσκεται δὲ καὶ παρὰ Διογένει τῷ Λαερτίῳ Ζ', 70 «ἀόρι-..στον δέ ἐστι τὸ συνεστὸς ἐξ ἀορίστου μορίου» καὶ Ζ', 71 «τὸ συ-..νεστὸς διὰ τοῦ ΕΙ συναπτικοῦ συνδέσμου», ἀλλὰ Η', 66 «τὸ τῶν ..χιλίων ἄθροισμα κατέλυσε συνεστὼς ἐπὶ ἔτη τρία». Ὁ Κόβητος

παρατιθέμενος τὸ χωρίον τοῦτο (*Collect. Crit.* σελ. 406) γρ... κατέλυσε συνεστὼς (συνεστὸς) ἐπὶ ἔτη τρία», ὅπερ ἱκανῶς, νομίζο... ἐμφαίνει ὅτι προκρίνεται ὑπὸ τοῦ περιφανεστάτου κριτικοῦ ἡ διὰ τ... Ο ἐκφορά.

Ὁ Δινδόρφιος ἐκδοὺς παρὰ τῷ Κλήμεντι «φῶς ἑστὸς καὶ μέν... ἀϊδίως» σημειοῦται: Τόμ. Γ', σελ. 301 «ἑστὸς LV, non ἑστὼς Sylburgius». Πρβ. καὶ Τόμ. Β', σελ. 48 «τὸ μέλλον καὶ τὸ ἐνε... στός» καὶ σελ. 131 «τὸ ἑστὸς καὶ μόνιμον τοῦ θεοῦ», ἀλλὰ Τόμ. Γ', σελ. 183 «κἄστιν αὐτῷ δι' ἀγάπην ἐνεστὼς ἤδη τὸ μέλλον».

Τὴν διὰ τοῦ Ο μικροῦ γραφὴν βλέπει τις καὶ παρὰ Μαξίμῳ τῷ Τυρίῳ σελ. 28, 2 Διδ. «καὶ διεστὸς τοῦ θείου ὅσον οὐρανοῦ γῆ» καὶ σελ. 58, 20 «χρῆμα ἑστὸς καὶ ἑδραῖον». Φέρει δὲ καὶ ὁ κῶδ... τοῦ Ἡσυχίου «Ἄπτωτον: τὸ μὴ πῖπτον ἀλλ' ἑστός». Κεῖται δ' ὁμ... ἐν αὐτῷ καὶ ἐπ' ἀρσενικοῦ γένους «Ὑφεστός: ἐνυπόστατος, ὑποκεί... μενος». Ἐν τοῖς εἰς Ἰλιάδα Σχολίοις Τόμ. Α', σελ. 181, 9 εὑρί... σκεται γεγραμμένον «οὐ πρὸς τὸ ὑφεστὼς πρόσωπον», ἀλλ' εἶνα... ὑπὲρ τὸ Ω τεθειμένον Ο, ἐξ οὗ σαφῶς μηνύεται ὅτι πλημμελὲς φα... νὲν τὸ διὰ τοῦ Ω προενεχθὲν μετεβλήθη εἰς τὸ ὑφεστὸς ὡς ὀρθότερ...

Ἐν τοῖς Ὀνειροκριτικοῖς τοῦ Ἀρτεμιδώρου ὁ μὲν Ῥείφιος ἐτήρησε τὴν τῶν κωδίκων γραφὴν σελ. 207 «ἄγαλμα ἑστὼς ἐπὶ βάσεως», ὁ δ' Ἑρχῆρος ἔγραψε τὸ ἑστὸς σελ. 135, 12, ὡς καὶ σελ. 266, 26 «Ἔδοξέ τις κάτοπτρον ἔχειν κουρέως ἑστὸς ἐν τῇ πλατείᾳ πλησίον ἀγορᾶς καὶ περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι τὸ κατοπτρίζεσθαι» εἰκάσας ἅμα ἰδεῖν ἀντὶ τοῦ ἔχειν. Καὶ ὁ Οὔλσχιος δ' ἐξέδωκε παρὰ Πάππῳ τῷ Ἀλεξανδρεῖ σελ. 526, 11 καὶ 27 καὶ σελ. 528, 4 ἑστὸς ἀντὶ τοῦ ἑστώς. Πρβ. καὶ Δίλσιον Δοξογρ. Ἑλλ. σελ. 419 καὶ 486. Ἀλλ' ὁ Ἑρτλῖνος δὲν μετέβαλε τὸ παρ' Ἰουλιανῷ κείμενον «τὸ παρεστὼς Παρθυαίων δέος» (σελ. 29, 8) εἰς τὸ παρεστός. Πρβ. καὶ Λογγῖν σελ. 104 Οὐεισκ. «πρὸς τὸ ὑφεστὼς δέος» καὶ σελ. 134 «τὸ παρεστὼς τῷ λέγοντι πάθος».

Ἐν τῷ Ἀλκιβιάδῃ τοῦ Πλουτάρχου κεφ. 14 ἔχουσι τἀντίγραφα οὐ μόνον «Πάνακτον οὐχ ἑστῶσαν, ὥσπερ ἔδει, τοῖς Ἀθηναίοις παρέδωκαν», ὡς ἐν Νικίᾳ κεφ. 10 «Πάνακτον ἑστῶσαν οὐ παρέδωκαν», ἀλλὰ καὶ «Πάνακτον οὐχ ἑστώς, ὥσπερ ἔδει, Ἀθηναίοις παρέδωκαν», ὅπερ παρέλαβον ὁ Σίντενις καὶ ὁ Δοινῆρος. Ἀλλ' ὁ

...ηρος ἐξέδωκεν ἑστός. Οὐδετέρως τὸ Πάνακτον λέγεται παρὰ Θουκυδίδῃ Ε', 42 καὶ 46. Πρβ. καὶ Στέφ. Βυζάντ. σελ. 499, 13 Ἁρποκρατ. σελ. 235, 3.

Ἐν τῇ Ῥωμαϊκῇ ἀρχαιολογίᾳ Διονυσίου τοῦ Ἁλικαρνασσέως σελ. ... ἀντὶ τοῦ «Παλάτιον μὲν πέντε πρὸς τοῖς εἴκοσι σταδίοις ἀφεστὼς ...του (ἢ ἀφεστὼς Ἀρεάτου)» ἔγραψεν ὁ Κισλίγγιος ἀφεστῶσα ...ἀτου (Τόμ. Α', σελ. X.).

Περὶ τῆς ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ χρήσεως λέγει ὁ Οὐϊνῆρος (Γραμματ. ... 73 ἐκδ. Ϛ') «In der Schreibart des particip perf. neutr. ... ἵστημι schwanken die N. T. Codd. Doch. haben die bes...rn an den beiden stellen Mt. 24, 15 Mr. 13, 14 ἑστός (ἑστη...), gerade wie die ältesten und besten Codd. des Griechen ...ttm. II, 208), und diese Schreibart zieht *Bekker* im Plato ...rchaus vor».

Ἀλλ' ἥκιστ' εὔλογον φαίνεται ἐκ μόνων τῶν ἀντιγράφων, ἢ ἁπάν...ων ἢ τῶν παλαιοτάτων καὶ ἀρίστων, νὰ ὁρίζηται ἡ γραφὴ τοῦ οὐδε...ρου τῆς μετοχῆς τοῦ ἑστάναι, καθεστάναι, κτλ. Ἂν λέξις τις ...ριλη διὰ τοῦ Ο ἢ Ω ἢ ΟΥ νὰ ἐκφέρηται καὶ διὰ τοῦ Ι ἢ Η ἢ ΕΙ ...αὶ διὰ τοῦ Ε ἢ Η, κτλ. καὶ διὰ τοῦ Ε ἢ ΑΙ καὶ διὰ τοῦ Υ ἢ ΟΙ, ...τλ. ἄλλοθεν μᾶλλον ὡς τὰ πολλὰ διδασκόμεθα ἢ ἐκ τῶν ἀντιγρά...ων, περὶ ὧν ὀρθότατ' ἀπεφήνατο ὁ μέγας Βεντλήϊος εἰπὼν «nobis ...t ratio et res ipsa centum codicibus potiores sunt». Ὅθεν ...καταλείποντες τἀντίγραφα ἄς προσέλθωμεν τῇ παραδόσει, ἵν' ἴδωμεν ...ἐν αὕτη ἔχῃ τι ἡμῖν βεβαιότερον νὰ πορίσῃ.

Ὁ Τζέτζης ἐν τοῖς εἰς Θουκυδίδην Σχολίοις βιβλ. Γ', 9 μνημο...νεύσας τήν τε διὰ τοῦ Ο μικροῦ γραφὴν καθεστός καὶ τὴν διὰ τοῦ Ω μεγάλου καθεστώς ἐπιφέρει «Ἰωνικῶς ΟΣ μικρόν, Ἀττικῶς μέγα», ὁ δὲ Χοιροβοσκὸς ἐν τοῖς εἰς τοὺς Κανόνας τοῦ Θεοδοσίου Σχολίοις σελ. 834, 9 γράφει «Ἰστέον δὲ ὅτι τὸ ἑστὼς καὶ βεβὼς καὶ τεθνὼς καὶ γεγὼς διὰ τοῦ Ω γράφονται, δηλονότι κατὰ τὰ οὐδέτερα. Δεῖ δὲ καὶ τοῦτο γινώσκειν, ὅτι εἰ [μὴ] καὶ ἡ ἑνικὴ εὐθεῖα τοῦ οὐδετέρου καὶ αἱ ὁμοφωνοῦσαι αὐτῇ, τουτέστιν ἡ αἰτιατικὴ καὶ κλητικὴ τῶν ἑνικῶν, διφοροῦνται, ἤγουν καὶ διὰ τοῦ Ω γράφονται καὶ διὰ τοῦ Ο, ἀλλ' οὖν αἱ λοιπαὶ πλάγιαι αἱ (μὴ) ὁμοφωνοῦσαι τῇ ἑνικῇ εὐθείᾳ, λέγω δὴ ἡ γενικὴ καὶ δοτικὴ τῶν ἑνι-

κῶν, καὶ τὰ δυϊκὰ καὶ τὰ πληθυντικὰ μόνως διὰ τοῦ Ω γράφ... τούτου δὲ αἰτία ἐστὶν ἡ κρᾶσις» (Περὶ τοῦ τύπου τεθνώς ἀντὶ τεθνεώς πρβ. καὶ σελ. 828, 15 καὶ σελ. 829, 14 καὶ 20 καὶ 830, 30 καὶ σελ. 831, 11). Παράδοξον ἡμῖν προσπίπτει τὸ ἐν Κρ. Ἀν. Ὀξ. Τόμ. Δ', σελ. 207, 12 κείμενον «Τὸ ἑστῶτος καὶ γ... τος καὶ βεβῶτος ἀπὸ τοῦ ἑσταώς καὶ γεγαώς καὶ βεβαώς συ... μενα διὰ τοῦ Ω μεγάλου γράφονται· τινὲς μέντοι καὶ διὰ Ο μικροῦ γράφουσιν· ὡς τὸ τετυφώς τετυφότος, οὕτω κ... τὸ γεγὼς γεγότος». Ἀναγνωστέον δ' ἴσως «ἀπὸ τοῦ ἑσταό... γεγαότος καὶ βεβαότος συναιρούμενα». Πρβ. Χοιροβοσκ. π... 822, 27 «Πρόσκειται δὲ ἢ ἀπὸ κράσεως διὰ τὸ ἑστὼς ἑστῶτ... βεβὼς βεβῶτος, γεγὼς γεγῶτος, τεθνεὼς τεθνεῶτος, (Γρ. τεθνὼ... τεθνῶτος)· ταῦτα γὰρ ἀπὸ κράσεως ἔχουσι τὴν μακράν· ἀπὸ γ... τοῦ ἑσταότος καὶ βεβαότος καὶ γεγαότος καὶ τεθνεότος (Γρ. τεθν... ότος) γεγόνασι κατὰ κρᾶσιν τοῦ Α καὶ Ο εἰς Ω» καὶ Θεόγν. Καν. σελ. 151, 29.

Ὁ Θεόγνωστος ἐν τοῖς Κανόσι μόνην τὴν διὰ τοῦ Ω μεγάλου ἐκ... φορὰν γινώσκει λέγων σελ. 119, 21 «Εἰς ΩΣ μέγα λῆγον οὐδέτερ... οὔτε ὄνομα οὔτε μετοχὴν ἔστιν εὑρεῖν, εἰ μὴ ἐκ πάθους γεγένηται πλὴν τοῦ φῶς καὶ τοῦ ὥς — Πρόσκειται εἰ μὴ ἐκ πάθους γεγένηται, ἐπεὶ πολλάκις αἱ εἰς ΩΣ μετοχαὶ ἀπὸ περισπωμένων κατὰ πάθ... γενόμεναι καὶ φυλάττουσαι τὸ Ω ἐπὶ τῆς γενικῆς τοῦ ἀρσενικοῦ ἔχουσι τὸ οὐδέτερον εἰς ΩΣ μέγα λῆγον, οἷον ὁ βεβὼς τοῦ βεβῶτος καὶ τὸ βεβώς, ὁ γεγὼς τοῦ γεγῶτος καὶ τὸ γεγώς, ὁ ἑστὼς τοῦ ἑστῶτος καὶ τὸ ἑστώς, ὁ τεθνὼς τοῦ τεθνῶτος καὶ τὸ τεθνώς» καὶ σελ. 152, 15 «Αἱ εἰς ΩΣ πεπονθυῖαι μετοχαὶ τὸ οὐδέτερον ἔχουσι διὰ τοῦ Ω μεγάλου γραφόμενον, οἷον τὸ ἑστώς, τὸ βεβώς, τὸ γεγώς». Πρβ. καὶ Ψευδηρῳδιαν. Ἐπιμερ. σελ. 2... «Ὡσαύτως καὶ τὰ μετοχικὰ οὐδέτερα διὰ τοῦ Ο μικροῦ γράφονται· τὸ τετυπός, τὸ λελοιπός, τὸ πεποιηκός καὶ τὰ ὅμοια· πλὴν τοῦ ἑστώς, βεβώς, γεγὼς καὶ τεθνεώς» καὶ Ἐτυμ. Μέγ. σελ. 244, ... «Καί ἐστι σεσημειωμένα τὸ γεγαώς, μεμαώς, βεβαώς, ἑσταώς, ἅπερ κατὰ κρᾶσιν γίνεται γεγὼς γεγῶτος, μεμὼς μεμῶτος, βεβὼς βεβῶτος, ἑστὼς ἑστῶτος· καὶ τὰ θηλυκὰ γεγῶσα, μεμῶσα, βεβῶσα, ἑστῶσα· καὶ τὰ οὐδέτερα διὰ τοῦ Ω μεγάλου, τὸ γεγώς, τὸ

μῶς καὶ τὰ ὅμοια» (Ἴδε καὶ Ἡρῳδιαν. Λεντζ. Τόμ. Α', σελ. 1, 11).

Πᾶς τις βλέπει ὅτι ἡ παράδοσις συνηγορεῖ μᾶλλον τῇ διὰ τοῦ Ω μεγάλου ἐκφορᾷ· διότι μνημονεύεται μὲν ὑπὸ τοῦ Τζέτζου καὶ τοῦ Χοιροβοσκοῦ καὶ ὁ βραχυκατάληκτος τύπος, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ Θεογνώστου καὶ τοῦ Μεγάλου Ἐτυμολόγου μόνος ὁ μακροκατάληκτος γινώσκεται. Καὶ σαφῶς μὲν ἐξ ὧν λέγουσιν ὁ Τζέτζης καὶ ὁ Χοιροβοσκὸς γινώσκεται ὅτι ἐφέρετο καὶ γραφὴ διὰ τοῦ Ο μικροῦ· ἀλλὰ πρῶτον μὲν ὑπ' οὐδετέρου μαρτυρεῖται ὅτι ὀρθοτέρα ἡ γραφὴ αὕτη εἶνε τῆς ἑτέρας, δεύτερον δ' εὐλόγως δύναται ν' ἀμφισβητηθῇ ἂν ἀληθῶς ὑφίστατο ἐν τῇ παλαιᾷ γλώσσῃ ὁ βραχεῖαν τὴν λήγουσαν ἔχων τύπος ἢ ἐν μόνῃ τῇ τῶν μεταγενεστέρων συνηθείᾳ ἐπιπολάζων παρεισέδυ εἰς τὰ ὑπ' αὐτῶν παρασκευαζόμενα ἀντίγραφα τῶν παλαιῶν. Ὅτι δ' εὐκόλως ἡμαρτημέναι ἀναγνώσεις τοὺς γραμματικοὺς ἐπλάνων διὰ πολλῶν ἔχομεν ν' ἀποδείξωμεν, ἐξ ὧν ἀρκούμεθα ἐν τῷ παρόντι προχειριζόμενοι τὸ ἐν τοῖς Βεκκήρου Ἀνεκδότοις σελ. 96, 27 «Ἐγρηγόρησαν: Ξενοφῶν τετάρτῳ Ἀναβάσεως» καὶ τὸ παρὰ τῷ Χοιροβοσκῷ σελ. 537, 4 «Καὶ ὅμως εὕρηται παρὰ τῷ Εὐριπίδῃ ἐν τῇ Ἑκάβῃ τὸ τρίτον πρόσωπον τῶν πληθυντικῶν ἰσοσύλλαβον τῷ ἰδίῳ πρώτῳ προσώπῳ πληθυντικῷ, οἷον ἐπληροῦσαν, ἔνθα φησίν· οἱ δ' ἐπληροῦσαν πυρὰν κορμοὺς φέροντες πευκίνους». Οὔτε ὁ Ξενοφῶν εἶπε κατ' ἀόριστον ἐγρηγόρΗσαν ἐκ τοῦ βαρβάρου ἐνεστῶτος γρηγορῶ, ἀλλὰ καθ' ὑπερσυντέλικον ἐγρηγόρΕσαν, οὔτε ὁ Εὐριπίδης οἱ δ' ἐπληροῦσΑν, ὅπερ παντελῶς ἀλλότριον τοῦ γνησίου ἑλληνισμοῦ, ἀλλ' οἱ δὲ πληροῦσΙν (Πρβ. καὶ Διν δόρφιον Εὐριπ. Τόμ. Γ', σελ. XVII). Ἀλλὰ διαρρήδην λέγει ὁ Τζέτζης, ἴσως ἐνστάς τις εἴπῃ, ὅτι ἐγράφετο τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος οὐδέτερον Ἰωνικῶς μὲν διὰ τοῦ Ο μικροῦ, Ἀττικῶς δὲ διὰ τοῦ Ω μεγάλου. Πρὸς τὴν ἐνδεχομένην ταύτην ἀντίρρησιν ἀπαντῶμεν ὅτι ὁ Τζέτζης εἶνε εἷς τῶν μάλιστ' αὐτοσχεδιαζόντων καὶ παραδοξολογούντων ἀνθρώπων. Ἐν τοῖς εἰς Θουκυδίδην Σχολίοις διατείνεται ὅτι ὑπὸ τῶν Ἰώνων καὶ τοῦ Θουκυδίδου ἐγράφετο Χαιρωνίαν καὶ Κορωνίαν, οὐχὶ Χαιρώνειαν καὶ Κορώνειαν, καὶ ὅτι ὁ Θουκυδίδης ἐν τῷ λόγῳ τῶν Θηβαίων ἐποιήσατο χρῆσιν τοῦ ἐψιλωμένου ἐπ' ἡμᾶς κατὰ τὴν Αἰολικὴν διάλεκτον ἀντὶ τοῦ ἐφ' ἡμᾶς (βιβλ. Α', 113 καὶ Γ', 61), ἐν δὲ τοῖς Κραμήρου

Ὀξ. Ἀνεκδότοις λέγει «Θιγῶν περισπωμένως νῦν Ἀττικωτέρῳ τρόπῳ» καὶ «Ποιτίαις: Ἀριστοτέλης καὶ ἕτεροι πιτύαις (πυτίαις) γράφουσιν αὐτὸς δὲ ποιτίαις γράφω κατὰ τὸν Ἀλκίφρονα ῥήτορα» (Τόμ. Γ', σελ. 357, 3 καὶ σελ. 371, 27. Πρβ. καὶ Σειλῆρον Ἀλκίφρ. σελ. 396).

Ἐπειδὴ λοιπὸν τὸ λεγόμενον ὑπὸ τοῦ Τζέτζου καὶ τοῦ Χοιροβοσκοῦ, μαρτύρων οὐδαμῶς ἀξιολόγων οὐδὲ πίστεως πολλῆς ἀξίων, ἔτι ἐδιφορεῖτο τὸ οὐδέτερον τῆς μετοχῆς τοῦ καθεστάναι, δύναται κάλλιστα νὰ μὴ ἀναφέρηται εἰς τὴν τῶν παλαιῶν συνήθειαν, ἀνάγκη πᾶσα νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι οὐδὲν βέβαιον περὶ τῆς διὰ τοῦ Ο μικροῦ ἐκφορᾶς ποριζόμεθα ἐκ τῆς παραδόσεως καὶ ὅτι μεγάλως τις σφάλλεται, ἂν ἐπὶ μὴ ἰσχυροῦ μαρτυρίου ἐρειδόμενος ἀποφαίνηται παγίως ὅτι ἐξεφέρετο ὑπὸ τῶν παλαιῶν τὸ προκείμενον οὐδέτερον μετὰ συνεσταλμένης τῆς ληγούσης. Εὔλογος δὲ πάντως θὰ ἦτο ἡ γνώμη αὕτη, ἂν ἐν τοῖς τῶν ποιητῶν χωρίοις (Σοφοκλ. Οἰδ. Τυρ. 633 καὶ Ἀριστοφ. Ἱππ. 582) ἀδύνατος ὑπὸ τοῦ μέτρου ἠλέγχετο ἡ θέσις τοῦ μακροκαταλήκτου τύπου. Ἀλλ' οὐδαμῶς τὸ μέτρον κωλύει τὴν τὴν θέσιν αὐτοῦ.

Τούτων οὕτως ἐχόντων ἐπάναγκες καθίσταται νὰ ὁρισθῇ τὸ πρᾶγμα ὅπως ὁ ὀρθὸς λόγος ὑπαγορεύει. Ἐπειδὴ ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος μετοχὴ ἐσχηματίσθη κατὰ συναλοιφήν, πρόδηλον ὑπάρχει ὅτι δὲν ἠδύνατο παρὰ τοῖς ἀμέμπτως ἑλληνίζουσι νὰ ἔχῃ ἄλλον τύπον ἢ τὸν μακροκατάληκτον, δεινῶς δὲ περὶ τὴν γλῶσσαν ἁμαρτάνουσιν οἱ ῥυθμίζοντες τὴν μετοχὴν ταύτην κατὰ τὰς ἀσυναλείπτους ἑστηκός, βεβηκός, κτλ. Γελοιότατον δ' ἡμῖν φαίνεται ἐν μὲν τῇ ὀνομαστικῇ καὶ αἰτιατικῇ τοῦ ἑνικοῦ ἀριθμοῦ νὰ γράφηται κατὰ συστολὴν ἑστός καὶ καθεστός καὶ παρεστός, κτλ., ἐν δὲ τῇ γενικῇ καὶ δοτικῇ καὶ ταῖς πτώσεσι τοῦ πληθυντικοῦ νὰ παραλαμβάνηται ἡ κατ' ἔκτασιν ἐκφορὰ ἑστῶτος καὶ καθεστῶτος καὶ παρεστῶτος, κτλ. καὶ ἑστῶτα καὶ καθεστῶτα καὶ παρεστῶτα, κτλ., οἷον τοῦ παρεστῶτος θέρους (Σοφοκλ. Φιλ. 1340) τοῦ νῦν σκυθρωποῦ καὶ ξυνεστῶτος φρενῶν (Εὐριπ. Ἀλκ. 797), κράτιστα δή μοι τῶν παρεστώτων τότε ἐφαίνετ' εἶναι καὶ τὰ λῷστα τῶν παρεστώτων λέγει (Αἰσχύλ. Προμ. 216 καὶ Ἀγαμ. 1052), γνώμην ἔχουσι τῶν καθεστώτων πέρι (Εὐριπ. Ἡρ. Μ. 205).

-κ διεστώτων δύο (Εὐριπ. παρ' Ἀθην. σελ. 454, γ'), τῶν παρεστώτων κακῶν (Εὐριπ. Ἀνδρ. 94 καὶ Ἴων. 929. Σοφοκλ. παρὰ Στοβ. Ἀνθολ. ΚϚ', 4. Πρβ. καὶ Τραχ. 1271), τοῖς παρεστῶσιν κακοῖς (Εὐριπ. Ἀνδρ. 1233 καὶ Ἰκ. 1042), ἔκ γε τοῦ ἑστάναι ἑστῶτος καὶ ὑπὸ τοῦ περιεστῶτος ἔξωθεν πνεύματος (Πλάτ. Τόμ. Α', σελ. 649, 13 καὶ Τόμ. Β', σελ. 237, 39. Πρβ. καὶ σελ. 244, 32), τῷ ξυνεστῶτι τοῦ σώματος καὶ μένοντι (Πλάτ. Τόμ. Β', σελ. 242, 35), καὶ κινούμενα καὶ ἑστῶτα (Πλάτ. Τόμ. Α', σελ. 651, 36. Πρβ. καὶ σελ. 652, 21 καὶ Τόμ. Β', σελ. 241, 10 καὶ σελ. 447, 33), τραυμάτων ἐνεστώτων (Πλάτ. Τόμ. Β', σελ. 437, 46), ἀτρέμα ἑστῶτος τοῦ μειρακίου (Ἀντιφ. Τετραλ. Β', γ', 10), κτλ.

Οὐδεὶς τῶν μὴ προχείρως ἀποδεχομένων τὰ παρὰ φύσιν καὶ ἀλλόκοτα θ' ἀρνηθῇ ὅτι, ἂν μὲν ἡ ὀνομαστικὴ ἐγράφετο διὰ τοῦ Ο μικροῦ, ὤφειλε καὶ ἡ γενικὴ διὰ τοῦ αὐτοῦ στοιχείου νὰ γράφηται· ἐκφερομένης δὲ τῆς γενικῆς μετ' ἐκτεταμένης παραληγούσης, κατ' οὐδένα τρόπον δύναται ἡ ὀνομαστικὴ νὰ εἶνε βραχυκατάληκτος. Παντελῶς ὀλίγωρος, ἵνα μή τι δεινότερον εἴπωμεν, τῶν κανόνων τῆς γλώσσης ὑπάρχει ὁ μὴ σχηματίζων ἐκ τῆς ὀνομαστικῆς ἑστός γενικὴν ἑστότος μηδ' ἀνάγων τὴν γενικὴν ἑστῶτος εἰς ὀνομαστικὴν ἑστώς.

Ὀρθῶς ὁ Ἑρουερδὴν γράφει Μελετ. Θουκυδ. σελ. 123 «III, 9. καθεστός. Verum est καθεστώς et IV 10 περιεστώς. Utroque loco variant libri, quorum tamen nulla est in his minutiis auctoritas. Sola spectanda est terminationis origo ex αός. Cf. Matthiae Gr. § 198, 3» καὶ Εὐριπ. Ἴων. σελ. 33 «V. 633 παρεστός, o in ω mutatum a m. ant. Male plerique editores sprevere bonam correctionem». Πρβ. καὶ Ῥιμαννὸν Δελτ. Ἑλλην. Ἀλληλ. 1879, σελ. 440 κἑξ.

Τῶν ἐγκρινόντων τὸν διὰ τὸν Ο μικροῦ προενηνεγμένον τύπον ἑστός ἄλλοι μὲν δοξάζουσιν ὅτι ἐγένετο κατὰ συγκοπὴν ἐκ τοῦ ἑστεός, ἄλλοι δὲ νομίζουσιν ὅτι ἐσχηματίσθη κατὰ συνεκδρομὴν τοῦ ἑστηκός καὶ γεγονός ἤ, ὡς ἄλλως λέγουσιν οἱ γραμματικοί, συνεξηκολούθησε τῷ ἑστηκός καὶ γεγονός, κτλ.

Σνειδῆρος Πλάτ. Πολιτ. Τόμ. Γ', σελ. 89 «Itaque nominativus masculini legitimus et verus est ἑστεώς, ἑστώς, neutrius

ἑστεός, ἑστός, alterius vero, quod apud omnes tenuit, τεθνεώς et τεθνεός, quod ipsum sine varietate legitur Herodoti L. I. c. 112. et Hippocratis T. II p. 554, 6. Kühn. (571, 15 Foës.) cuiusque genitivum τεθνεῶτος (αἵματος) Tim. p. 85. Δ. secundum codices tantum non omnes pro vulgato τεθνεότος a Bekkero restitutum eadem ratione ad nominativum τεθνεὸς habere se videmus, qua ἑστῶτος ad ἑστός» καὶ Φρίτχιος Μελετ. Κουρτ. Τόμ. Ϛ', σελ. 133 «ε autem in his formis non esse contractam, sed elisam vel ut rectius dicam evanuisse, demonstratur neutro ἑστ-ός pro ἑστε-ός cet.»

Λοβέκκιος Στοιχ. Τόμ. Α', σελ. 223 «Ἑστός autem participium, quod quidam praepropere abjecerunt v. Kayser. ad Philostr. Vitt. Soph. p. 327. non ex ἑσταός concisum, quod a consuetudine abhorret, sed masculino ἑστώς affictum est ex similitudine verborum barytonorum γίγνομαι, γεγονώς γεγονός, cuius bisyllabam formam γεγός Hermannus Euripidi tribuit Ion. 1492. τὸ ἑστώς Schneiderus ad Plat. Civ. T. III. p. 88. non solum Atticis sed Graecis universe abjudicat». Πρβ. καὶ Βουτμαννὸν Διεξοδ. Γραμματ. Τόμ. Β', σελ. 208 καὶ Κυννῆρον Διεξοδ. Γραμματ. Τόμ. Α', σελ. 678 καὶ Σταλβαύμιον Πλάτ. Πολιτ. Τόμ. Β', σελ. 264.

Οὔτ' ἐκ τοῦ ἑσταός εἶνε δυνατὸν νὰ σχηματισθῇ ἑστός οὔτ' ἐκ τοῦ ἑστεός. Ἰσχυριζόμεθα δ' ὅτι δὲν ἐλέγετο ὑπὸ τῶν Ἰώνων ἑστεός ἀλλ' ἑστεώς· ἀσύστατον δὲ νομίζομεν καὶ τὴν γραφὴν τεθνεός. Συνεκδρομῆς παραδείγματα πολλὰ ἔχομεν νὰ καταλέξωμεν, ἀλλ ἐν τῷ προκειμένῳ δυσπαράδεκτος, μᾶλλον δ' ἀπαράδεκτος φαίνεται ἡμῖν ὁ κατὰ συνεκδρομὴν σχηματισμός.

Ὁ Βερναρδάκης ἀνέγνω τὰ ἐν τῷ Παρνασσῷ γεγραμμένα. Ἀλλ', ἐπειδὴ ὁ Κόντος ἐστερημένος ἀπὸ πολλοῦ χρόνου τῆς ὁράσεως οὔτε ν' ἀναγινώσκῃ δύναται οὔτε νὰ γράφῃ, ἐνόμισεν ὁ ἄνθρωπος εὐκαιρότατον νὰ πλάσῃ δεινὸν πλάσμα πρὸς δυσφημίαν τοῦ ἀνδρὸς οὐδαμῶς προσδοκῶν ἀπάντησιν ἐλεγκτικὴν τῆς διαβολῆς. Ἀλλ' οὕτως ἰσχυρόν ἐστιν ἡ ἀλήθεια, ὥστε πάντων ἐπικρατεῖν τῶν ἀνθρωπίνων λογισμῶν.

Εἴπομεν ἀρτίως ὅτι ὁ Βερναρδάκης ἀνέγνω τὰ ἐν τῷ Παρνασσῷ

γεγραμμένα. Πιθανώτατον ἡμῖν τοῦτο φαίνεται καὶ ὀκνοῦμεν νὰ πιστεύσωμεν τῷ κατηγόρῳ λέγοντι. «Ἀλλὰ τὰ περὶ τούτου ποῦ ἐγράφησαν, δὲν ἠδυνήθην νὰ εὕρω». Καλῶς ἐπιστάμεθα ὅτι πολλάκις ὁ Βερναρδάκης προσποιεῖται ἄγνοιαν πραγμάτων γνωστοτάτων αὐτῷ ὄντων πρόσφορον τοῦτο ὑπολαμβάνων πρὸς εὐόδωσιν τῶν ποικίλων αὐτοῦ βουλευμάτων. Ἂν δὲ τυχὸν ἀληθεύῃ ὁ Βερναρδάκης, ὅπερ ἀπιθανώτατον, εὐλογωτάτη ἀναφύεται ἀπορία πῶς δὲν ἠδυνήθη μὲν νὰ εὕρῃ ποῦ μεταγνοὺς ὁ Κόντος ἀπεδέξατο τὴν διὰ τοῦ Ο γραφὴν τοῦ οὐδετέρου τῆς μετοχῆς ἑστώς, κτλ, ἠδυνήθη δ' ὡς ἐκ θαύματος νὰ γινώσκῃ ὅ οὐδαμοῦ εὗρεν ἢ εἶδεν.

Μνημονεύομεν καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Σχανζίου γεγραμμένα ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Πλάτωνος Τόμ. Β', β', σελ. ΙΒ' (1880) «Ἑστὸς sive per se positum sive cum praepositionibus iunctum praebent BT: Parm. 146 a (bis), 156 c. — Soph 249 a 250 d Theaet. 183 e (ἑστὼς bt) — Ex his scripturis apparet *nullo loco primam manum librorum* BT AD Tubing. ἑστὼς *dedisse, sed semper* ἑστός. Et verum est analogia formam ἑστὼς postulari; nam ἑστὼς ortum est ex ἑσταός. Sed hanc analogiam, quam etiam Herodianus tueri videtur cf. Lentz I 351, sequi vetuit librorum auctoritas, quae eo pluris facienda est, quod exemplis supra allatis convincitur librarios in forma ἑστὸς titubasse; unde factum est, ut in libris deterioribus et recentioribus ἑστὼς videamus, ubi in antiquioribus melioribusque est ἑστός. Nequaquam igitur verisimile est ἑστὸς ex librariorum libidine esse profectum» καὶ «Etiam ex aliorum scriptorum libris hoc elucet; veluti Soph. Oed. Tyr. 633 τὸ νῦν παρεστὸς νεῖκος εὖ θέσθαι χρεών: in Laurentiano participii ο in ω mutatum a m. antiqua. Aristoph. Eq. 562 in solo Ravennate est παρεστός, in reliquis Velsenianis παρεστώς» καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Σταλλίου ἐν *Quaest. Grammat. ad Thucyd. Pert.* σελ. 64 ἐκδ. β' (1886) «Quod ad eiusdem verbi participium attinet, III 9, 1 τὸ καθεστώς et IV 10, 1 τὸ περιεστὼς (v. l. τὸ καθεστὸς et τὸ περιεστὸς) scribendum esse et eo apparet quod neutrum ἑστώς ex ἑσταός factum est et, ut docuit Riemannus (Bull. de corresp. Hellén. III p. 441 sq), grammaticorum testimoniis

(Etym. magn. 224, 9. Crameri Anecd. II p. 111. 152) confirmatur».

Ὁ Οὔδιος προέκρινε παρὰ τῷ Θουκυδίδῃ τὴν διὰ τοῦ Ο μικροῦ γραφὴν καθεστός καὶ περιεστός Τόμ. Α', σελ. 231, 26 καὶ 324, 20 (1901). Προετίμησε δὲ καὶ ὁ Κόνιος παρὰ Φίλωνι τῷ Ἰουδαίῳ τὴν διὰ τοῦ Ο μικροῦ ἐκφορὰν καθεστός Τόμ. Δ', σελ. 167, 16 (1902).

Ἐν τέλει παρατηροῦμεν ὅτι ἐν τοῖς Ἠθικοῖς τοῦ Πλουτάρχου φέρεται Τόμ. Ζ', σελ. 32, 12 «ὀψέ ποτε ἀναφέρουσιν αἱ ψυχαὶ εἰς τὰ καθεστῶτα», σημειοῦται δ' ὁ Βερναρδάκης: «singulari numero dici solet τὸ καθεστὸς vel τὸ καθεστηκός» Duebnerus.

Ποιοῦμεν δ' ἐν παρόδῳ γνωστὸν ὅτι τὸ ἐκ τοῦ Προμηθέως τοῦ Αἰσχύλου παρατεθὲν ἐν τῷ Παρνασσῷ χωρίον «κράτιστα δή μοι τῶν παρεστώτων τότε ἐφαίνετ' εἶναι» ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ Ναβέρου ἐν τῇ Μνημοσύνῃ 1881, σελ. 65 «κράτιστα δὴ μοὐκ τῶν παρεστώτων τότε ἐφαίνετ' εἶναι».

ΚΕΦ. ΙΑ'.

Κατελάβοντο = κατέλαβον

Ἐν τοῖς Ἠθικοῖς τοῦ Πλουτάρχου σελ 255, Δ' ἀπαντᾷ «οἱ δὲ θυσίαν τινὰ παρασκευασάμενοι καὶ θοίνην ἐξεκαλέσαντο τοὺς Πιτυοεσσηνοὺς εἰς τὸ προάστειον· αὐτοὺς δὲ διελόντες δίχα, τοῖς μὲν τὰ τείχη κατελάβοντο τοῖς δὲ τοὺς ἀνθρώπους ἀνεῖλον». Σημειοῦται δ' ὁ Βερναρδάκης ὅτι ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ Κοβήτου ἐξεκάλεσαν ἀντὶ τοῦ ἐξεκαλέσαντο καὶ εἰκάζει αὐτὸς κατέλαβον ἀντὶ τοῦ κατελάβοντο.

Ἂν ἐν τούτῳ μόνῳ τῷ χωρίῳ τοῦ Πλουτάρχου ἐφέρετο ὁ μέσος τύπος κατελάβοντο θὰ ἐφαίνετο μὲν ἴσως τισὶν εὔλογον νὰ νομισθῇ γραφικὸν πταῖσμα ἀντὶ τοῦ κατέλαβον, ἀλλὰ θὰ ὑπῆρχον πάντως καὶ πολλοὶ ἀντιδοξάζοντες, γνωστοῦ ὄντος ὅτι συχνάκις μὲν ἐν τῷ μεταγενεστέρῳ ἑλληνισμῷ παραλαμβάνεται ὁ τύπος καταλαμβάνεσθαι καὶ καταλαβέσθαι ἀντὶ τοῦ καταλαμβάνειν καὶ καταλαβεῖν, πολλῶν δ' ἀδοκίμων ἐκφορῶν ὁ Πλούταρχος ποιεῖται χρῆ-

σιν. Ἐπειδὴ δ' ὅμως εἶνε ὑπὸ τοῦ συγγραφέως τούτου εἰρημένον ἐν μὲν τοῖς Ἠθικοῖς σελ. 247, Γ', ἐν τῷ αὐτῷ συγγραμματίῳ, ἐν ᾧ κεῖται τὸ κατελάβοντο, «ἐκ δὴ τούτου καταλαβομένων αὐτῶν τὰ Ταύγετα καὶ τὸ εἱλωτικὸν ἀφιστάντων καὶ προσδεχομένων», ἐν δὲ τῷ Αἰμιλίῳ Παύλῳ κεφ. Λ' «συγκροτήσαντες αὐτοὺς περὶ τὸν ὄρθρον αὖθις καταλαμβάνονται τὸ Καπετώλιον», οὐδεμία ἀμφιβολία ὑπάρχει ὅτι ἀναγκαίως ἔχει νὰ μένῃ ἀμετάβλητος ἡ παραδεδομένη ἐν τῷ περὶ οὗ ὁ λόγος χωρίῳ γραφή. Σημειωτέον δ' ὅτι φέρεται ἐν τοῖς Ἠθικοῖς τοῦ Πλουτάρχου σελ. 476, Γ' προκατείλημμαί σε (=προκατείληφά σε). περὶ οὗ λέγεται ἐν τῷ Θησαυρῷ τοῦ Στεφάνου Τόμ. Ϛ', σελ. 1740 Διδ. «Et pass. praet. significatione act., in hoc Metrodori loco [ap. Plut. Mor. p. 476, C]: Προκατείλημμαί σε, ὦ τύχη, quae Cic. [Tusc. 5, 9, extr.] ita vertit: Occupavi te, fortuna, atque cepi». Τούτων οὕτως ἐχόντων, πᾶς τις θὰ ὁμολογήσῃ ὅτι, ἂν κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Βερναρδάκη ἀναγνωσθῇ παρὰ τῷ Πλουτάρχῳ κατέλαβον ἀντὶ τοῦ κατελάβοντο, ἀλλοιοῦται ἡ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ συγγραφέως γραφεῖσα λέξις.

Τῷ συνήθει ἐν τῷ παρηκμακότι ἑλληνισμῷ τύπῳ σφόδρα φιληδεῖ ὁ Πολύβιος, οἷον σελ. 22, 18 Οὐλσχ. «ἐπεστρατοπέδευσαν οἱ περὶ τοῦ Ἄννωνα τοῖς Ῥωμαίοις καταλαβόμενοι τὸν λόφον τὸν καλούμενον Τόρον». σελ. 37, 16 «καταλαβόμενοι λόφον ὑπερδέξιον μὲν τῶν πολεμίων ἀφυῆ δὲ ταῖς ἑαυτῶν δυνάμεσιν». σελ. 69, 14 «κατελάβετο τὴν πόλιν τῶν Ἐρυκίνων». σελ. 205, 3 «καταλαβόμενοι μεταξὺ τῆς πόλεως καὶ τοῦ λιμένος λόφον ἐρυμνὸν διέκλεισαν ἀπὸ τῆς πόλεως τοὺς ἐκβεβοηθηκότας» καὶ 27 «καταλαβέσθαι γὰρ ἐγχειρήσας μετὰ τῆς Φιλίππου γνώμης τὴν τῶν Μεσσηνίων πόλιν». σελ. 230, 7 «καταλαβόμενοι δὲ τόπον ἐχυρὸν ἐκείνην μὲν τὴν ἡμέραν ἔμειναν ἀναπαύοντες σφᾶς ἐκ τῆς προγεγενημένης κακοπαθείας». σελ. 277, 2 «τὸν μὲν κατὰ πρόσωπον τῆς πορείας λόφον αὐτὸς κατελάβετο. σελ. 298, 11 «τοῦτον ἔτι νυκτὸς ἐξαποστείλας περὶ δισχιλίους τῶν λογχοφόρων κατελάβετο». σελ. 299, 19 «ἐπέβη καὶ κατελάβετο τὴν ἐκείνων παρεμβολήν· ὁ γὰρ Ἀννίβας διαγωνιάσας τοὺς Ῥωμαίους μὴ καταλαβόμενοι νυκτὸς ἔρημον ὄντα τὸν ἐπὶ τῷ Γερουνίῳ χάρακα κύριοι γένωνται τῆς ἀποσκευῆς καὶ τῶν παραθέσεων, ἔκρινεν αὐτὸς κτέ.». σελ. 325,14 καὶ 349,13: καταλαβέσθαι. σελ.

349, 17: καταλάβοιντο. σελ. 379, 28: καταλαμβανόμενοι. σελ. 380, 4: καταλαμβάνονται. σελ. 381, 11: κατελάβοντο. σελ. 407, 22: καταλαβόμενοι. σελ. 436, 8 καὶ 443, 2: κατελάβετο. σελ. 465, 24: καταλαβέσθαι. σελ. 468, 18: κατελάβετο. σελ. 484, 20 καὶ 492, 7: καταλαβόμενος. σελ. 521, 12 καὶ 533, 3: κατελάβετο. σελ. 616, 28: καταλαβέσθαι. σελ. 618, 12: κατελάβοντο. σελ. 699, 24 καὶ 730, 14: καταλαβόμενοι. σελ. 746, 11: κατελάβοντο. σελ. 747, 5: καταλαμβανομένων καὶ 18: καταλαβομένων, σελ. 787, 7: καταλαβόμενος. σελ. 872, 19: κατελάβετο. σελ. 883, 1: καταλαβέσθαι. σελ. 892, 14: καταλαβόμενος. σελ. 922, 19 καὶ 1181, 18 καὶ 1216, 9: κατελάβοντο. Ποιεῖται δὲ χρῆσιν ὁ Πολύβιος καὶ τοῦ προκαταλαμβάνεσθαι καὶ προκαταλαβέσθαι, οἷον σελ. 135, 8 «ἀναλαβὼν τοὺς ἱππεῖς ὥρμησε σπεύδων προκαταλαβέσθαι τὴν ἀκρολοφίαν» καὶ μετ' ὀλίγα «ὑπολαμβάνοντες τοὺς περὶ τοῦ Αἰμίλιον περιπεπορεῦσθαι τὴν νύκτα τοῖς ἱππεῦσι καὶ προκαταλαμβάνεσθαι τοὺς τόπους». σελ. 165, 8 «τότε δὲ τῷ πλήθει τῆς δυνάμεως καὶ τῷ προκαταλαμβάνεσθαι τοὺς εὐκαίρους τόπους καθίκετο τῆς ἐπιβολῆς». σελ. 239, 12 «προκατελάβοντο τοὺς εὐκαίρους τόπους». σελ. 402, 20 «προκατελάβετο τοὺς ἐπὶ τῆς εἰσβολῆς εὐφυῶς κειμένους τόπους». σελ. 457, 12 καὶ σελ. 474, 7: προκαταλαβέσθαι. σελ. 491, 27: προκαταλαβόμενος. σελ. 492, 9: προκαταλαβέσθαι. σελ. 496, 18: προκατελάβοντο. σελ. 672, 27: προκαταλαβέσθαι. σελ. 947, 18: προκαταλαβόμενος. σελ. 999, 31: προκαταλαβέσθαι. Σημειωτέον δ' ὅτι τὸ ἐν σελ. 465, 24 «διὰ τὸ καταλαβέσθαι τὰ ποτάμια πλοῖα» μετέβαλεν ὁ Ναβῆρος ἐν Μνημοσ. 1857, σελ. 255 εἰς τὸ προκαταλαβέσθαι. Παρατηρητέον προσέτι ὅτι ἐν σελ. 847, 16 ἡ παραδεδομένη γραφὴ εἶνε «ἐξ ὧν πᾶς ἂν εἰκότως συγκαταλάβοιτο τρίτον εἶναι μέρος τῆς ἱστορίας καὶ τρίτην ἔχειν τάξιν τὴν ἐκ τῶν ὑπομνημάτων πολυπραγμοσύνην», περὶ οὗ γράφει ὁ Κόβητος ἐν Μνημοσ. 1862, σελ. 36 «Vitiosum est συγκαταλάβοιτο, neque quidquam prodest id dissecare in συγκαταλάβοι τό, quod fecit Heyse. Requiritur verbum *concedenti*, *assentiendi*, et in promptu est πᾶς ἂν τις εἰκότως συγκατάθοιτο τρίτον εἶναι μέρος κτέ. Notissimi et frequentessimi verbi συγκαταθέσθαι et nominis

συγκατάθεσις». Πρβ. καὶ 1876, σελ. 358, ἔνθα λέγεται «Nihil tritius est apud sequiores quam συγκατατίθεσθαι et συγκατάθεσις pro ὁμολογεῖν et ὁμολογία».

Λίαν δ' ἀσμενίζει τῇ χρήσει τοῦ καταλαμβάνεσθαι καὶ καταλαβέσθαι καὶ Διονύσιος ὁ Ἁλικαρνασσεὺς ἐν τῇ Ῥωμαϊκῇ Ἀρχαιολογίᾳ, οἷον σελ. 50 «καὶ πολισμάτια τῶν Ὀμβρικῶν κατελάβοντό τινα». σελ. 114 «τὴν ἀκρόπολιν ἰδίῳ τείχει φρουρουμένην καταλαμβάνονται». σελ. 116 «εἴρητο δὲ τούτοις τὰ καρτερώτατα καταλαβέσθαι τῆς Ἴδης». σελ. 117 «καὶ καθ' ἓν ἅπαντες γενόμενοι τὰ ὀχυρώτατα καταλαμβάνονται τῆς Ἴδης». σελ. 217 «ἀποσφάττουσιν εὐπετῶς Ἀμόλιον καὶ μετὰ τοῦτο τὴν ἄκραν καταλαμβάνονται». σελ. 351 «ἐνίκων οἱ Ῥωμαῖοι σοφίᾳ τοῦ ἡγεμόνος ὄρος τι καταλαβομένου νύκτωρ». σελ. 555 «ὑπὸ τῶν καταλαβομένων αὐτὴν ἱππέων ἀπώλλυντο». σελ. 771 «ὅτε τὴν πόλιν αὐτῶν Ταρκύνιος κατελάβετο». σελ. 895: καταλαμβάνεται. σελ. 961: καταλαβόμενος. σελ. 965: καταλαβέσθαι. σελ. 966: καταλαμβάνονται. σελ. 971 καὶ 979: καταλαβέσθαι. σελ. 1043: καταλαβομένους. σελ. 1044: καταλαβέσθαι. σελ. 1135: καταλαβόμενοι. σελ. 1251: καταλαμβάνεται. σελ. 1351: καταλαβόμενοι. σελ. 1509: καταλαμβάνεται. σελ. 1550: κατελαμβάνοντο. σελ. 1753 καὶ 1775 καὶ 1796: καταλαμβάνονται. σελ. 1768 καὶ 1798 καὶ 1805: καταλαβόμενοι. σελ. 1808: κατελαμβάνοντο. σελ. 1809: καταλαμβάνονται. σελ. 2006: καταλαμβάνεσθαι. σελ. 2030: καταλαβομένων. σελ. 2058: καταλαμβάνονται. σελ. 2089: κατελάβετο. σελ. 2217: καταλαμβανόμενοι. σελ. 2255: καταλαβόμενοι. σελ. 2359: κατελάβετο (Τόμ. Δ', σ. 181, 5 Κισλ.: καταλαβέσθαι καὶ 14: καταλαμβάνεσθαι. σελ. 194, 4 καταλάβωνται. σελ. 269, 29: καταλαμβάνεται). Πρβ. σελ. 1828 «ἐκεῖνα μὲν αἰσθήσεσι (ἄλλ. γρ. αἰσθήσει) καὶ πάθεσι καταλαμβανόμεθα, ταῦτα δὲ μαντείαις καὶ δόξαις εἰκάζομεν» καὶ σελ. 963 «καὶ τοῦτ' ἐκ πολλῶν μὲν καὶ ἄλλων καταλαμβανόμενος» καὶ σελ. 378 καὶ 295: καταλαμβάνομαι. Εἶνε δὲ πρὸς τούτοις εἰρημένον καὶ «δρόμῳ προκαταλαβέσθαι σπεύδοντες τὰ ὀχυρά» καὶ «ὑπ' ἐμοῦ κελευσθέντες Ἀλβανοὶ προκαταλαμβάνονται τὰ ὄρη» (σελ. 494 καὶ 495). Ἐγένετο δὲ χρῆσις τοῦ καταλαβέσθαι ὑπὸ τοῦ Διονυ-

σίου καὶ ἐν τοῖς περὶ τῶν Ἀρχ. Ῥητ. Ὑπομνημ. Ἰσοκρ. 9 «αὐτοὺς δὲ καταλαβομένους τόπον, ὅστις ἂν ὀχυρώτατος ᾖ» καὶ 12 «τὴν μὲν εὕρεσιν θαυμαστὴν παρ' ἀμφοῖν κατελαβόμην καὶ ἔτι τὴν κρίσιν» καὶ Δειν. 2 «ἃ οὖν ἐγὼ αὐτὸς δι' ἐμαυτοῦ κατελαβόμην».

Παρέχουσι δ' ἡμῖν παραδείγματα τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος ἐκφορᾶς καὶ Διόδωρος ὁ Σικελιώτης καὶ ὁ Ἀπολλόδωρος καὶ ὁ Στράβων καὶ ὁ Ἰώσηπος καὶ ἄλλοι μεταγενέστεροι.

Διόδωρ. Σικελ. Α', 56 «οὒς καταλαβομένους παρὰ τὸν ποταμὸν χωρίον καρτερὸν διαπολεμεῖν τοῖς Αἰγυπτίοις καὶ τὴν σύνεγγυς χώραν καταφθείρειν» καὶ «τοὺς δὲ Τρῶας ἀποστάντας αὐτοῦ καταλαβέσθαι τινὰ τόπον καὶ διαπολεμῆσαι» καὶ 67 «κατελάβοντο μὲν τῆς Αἰθιοπίας τὴν κρατίστην» καὶ Γ', 37 «κατελάβοντο δεσμοῖς τὸ στόμιον (τοῦ πλοκάνου) πρόμηκες ὂν καὶ πεφιλοτεχνημένον πρὸς ταύτην τὴν ὀξύτητα» καὶ Δ', 45 «νῆσον ἔρημον καταλαβομένην ἐνταῦθα μετὰ τῶν συμφυγουσῶν γυναικῶν καθιδρυθῆναι» καὶ ΙϚ', 29 «Θηβαῖοι καταπολεμήσαντες τοὺς Λακεδαιμονίους δίκην ἐπήνεγκαν εἰς Ἀμφικτύονας κατὰ τῶν Σπαρτιατῶν, ὅτι Φοιβίδας ὁ Σπαρτιάτης κατελάβετο τὴν Καδμείαν» καὶ ΙΖ', 85 «πρῶτον μὲν τὴν πάροδον τὴν εἰς τὴν πέτραν φέρουσαν κατελάβετο».

Ἀπολλόδ. Βιβλιοθ. Γ, Ϛ', 5 «τὴν δὲ ταῖς χερσὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ καταλαβομένην πηρὸν ποιῆσαι» καὶ ιδ', 1 «ἔδοξε τοῖς θεοῖς πόλεις καταλαβέσθαι, ἐν αἷς ἔμελλον ἔχειν τιμὰς ἰδίας ἕκαστος». Περὶ τοῦ πρώτου χωρίου ποιούμενος λόγον ὁ Ἑύνιος ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Ἀπολλοδώρου Τόμ. Α', σελ. 284 γράφει «Probabilius erat refingere: τὴν δὲ ταῖς χερσὶ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ὕδωρ καταβαλοῦσα πηρὸν ποιῆσαι. Sed illatum esse patet e margine τοὺς ὀφθαλμούς, quos ideo in ed. pr. secluseram, ut sit: ταῖς χερσὶν αὐτοῦ καταλαβομένην τυφλὸν ποιῆσαι. *manu sua tactum eum excaecavit*». Ὁ δὲ Ἑρχῆρος ἐξέδωκε παρὰ τῷ Ἀπολλοδώρῳ σελ. 95, 23 «τὴν δὲ ταῖς χερσὶ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ λαβομένην». Ἀλλ' οὐδαμῶς ἀναγκαῖον φαίνεται νὰ μεταβληθῇ ἡ παραδεδομένη γραφή.

Στραβ. σελ. 385, 8 Μειν. «οἱ δὲ σταλέντες κατελάβοντο τοὺς Ἀχαιοὺς πολεμοῦντας τοῖς βαρβάροις» καὶ σελ. 581, 2 «κατελάβοντο δ' αὐτὴν ἐπανιόντες ἐκ τῆς Θετταλικῆς Ἄρνης οἱ Βοιωτοὶ

τὰ Τρωικά» καὶ σελ. 884, 4 «Ἀνδρόπομπος δὲ Λέβεδον ...ζει) καταλαβόμενος τόπον τινὰ Ἄρτιν» καὶ σελ. 1064, 14 ...ατελάβετο δ', ὥς φασι, τηρήσας τὴν τῆς νηστείας ἡμέραν». Ὁ ...δβείγιος ἐν *Adversar. Crit.* σελ. 37 (1871) ἀντὶ τοῦ «κατελά...ντο τοὺς Ἀχαιοὺς πολεμοῦντας τοῖς βαρβάροις» ἀναγινώσκει ...τέλαβον λέγων «Apud eundem VI p. 280 cum esset: οἱ δὲ ...λέντες κατέλαβον (deprehenderunt) τοὺς Ἀχαιοὺς πολεμοῦν...ς τοῖς βαρβάροις, geminatis litteris το barbarus natus est verbi ...ii usus κατελάβοντο». Ὁ δὲ Κόβητος γράφει ἐν *Mnemos.* ...76, σελ. 109 «Unice verum est κατέλαβΟΝ. Dicebant sequiores ...ταλαβέσθαι pro *occupare* locum, castellum et sim. sed κατε...βόμην αὐτοὺς πολεμοῦντας nemo umquam Graecorum dixit ...ο κατέλαβον».

Ἀθήν. σελ. 272, ϛ', «Ποσειδώνιος γοῦν—ὁ φιλόσοφος καὶ ἀπο...τάντας φησὶν αὐτοὺς καταφονεῦσαι μὲν τοὺς ἐπὶ τῶν μετάλλων φύ...λακας, καταλαβέσθαι δὲ τὴν ἐπὶ Σουνίῳ ἀκρόπολιν» καὶ σελ. 345, ...", «γλαύκου παρατεθέντος ἄλλου δ' οὐδενός, ὁ μὲν τὸν ὀφθαλμὸν ...ατελάβετο κτέ».

Ἰώσηπ. Τόμ. Β', σελ. 26, 5 Νισ. «τά τε ὅπλα αὐτοὺς ἀφη...οῦντο καὶ τοὺς ὀχυρωτάτους τῆς χώρας τόπους φρουραῖς κατελά...βοντο». σελ. 41, 21 «δύναμιν ἀθροίσαντες μεγάλην ἐπίασι τοῖς Ἰσραηλίταις καὶ μεταξὺ Σωκοῦς καὶ Ἀζηκοῦς καταλαμβανόμενοι στρατοπεδεύονται». σελ. 105, 7 «καταλαβόμενοι τὴν κοιλάδα τῶν Γιγάντων (ἄλλ. γρ. Τιτάνων) καλουμένην». σελ. 151, 20 «μὴ πόλεις ὀχυρὰς καταλαβόμενος ἀγῶνας ἡμῖν καὶ πολλοὺς ἱδρῶτας παρασκευάσῃ». σελ. 342, 8: καταλαβόμενος. Τόμ. Γ', σελ. 132, 5 «Ἰούδας δὲ τὴν πόλιν καταλαβόμενος αὐτούς τε ἀπέκτεινε καὶ τὸ τέμενος ἐνέπρησεν». σελ. 140, 4: καταλαβόμενος. σελ. 157, 8: καταλαβέσθαι. σελ. 183, 22: καταλαβόμενος. σελ. 191, 5: καταλαμβανομένοις. σελ. 296, 13: καταλαμβανόμενοι. Τόμ. Δ', σελ. 119, 2 «καταλαβόμενος Φασάηλον ἐπὶ τιμῇ τοῦ Ἡρῴδου ἀδελφοῦ Φασαήλου ᾠκοδομημένον». Τόμ. Ε', σελ. 28, 21 «Κῦρος δὲ Βαβυλῶνα καταλαβόμενος κτέ». Πρβ. καὶ Τομ. Β', σελ. 213, 13 «καὶ τὰ προβαλλόμενα σοφίσματα ῥᾳδίως τῇ συνέσει καταλαμβανόμενος». Σημειωτέον δ' ὅτι ἐν σελ. 232, 2 φέρεται διττὴ γραφή,

«ἐμβαλὼν οὖν εἰς τὴν χώραν τῶν Ἑβραίων καταλαμβάνει τε τι. ὀχυρωτάτας—πόλεις ἀμαχητὶ καὶ ταύτας ἀσφαλισάμενος ἔσχατ. ἐπῆλθε τοῖς Ἱεροσολύμοις» καὶ καταλαμβάνεται.

Ψευδοπλούτ. Ἠθικ. σελ. 231, Ϛ', «ἦλθον γὰρ χώραν ἀπολαβ... οὐ καταλαβέσθαι πόλιν» καὶ σελ. 305, Γ' «Ἀσδρούβας βασιλ.. Σικελίαν καταλαβόμενος πόλεμον Ῥωμαίοις κατήγγειλε» καὶ σελ. 307, Ε', «τὴν ξυλίνην κατελάβετο γέφυραν» καὶ σελ. 845, Ϛ, «Φιλίππου δ' Ἐλάτειαν καταλαβομένου καὶ αὐτὸς τοῖς ἐν Χαιρω-νείᾳ μαχεσαμένοις συνεξῆλθεν». Σημειοῦται δὲ ὁ Οὐεστερμαννός ἐ τῇ ἐκδόσει τῶν Βιογράφων σ. 284 «καταλαβομένου E et sic Dubnerus quoque, καταλαμβανομένου V, καταλαμβάνοντος Photius»

Διογέν. Λαέρτ. Θ', 102 «οἷς ἀντιλέγοντες οἱ δογματικοὶ φασι αὐτοὺς καταλαμβάνεσθαι καὶ δογματίζειν· ἐν ᾧ γὰρ δοκοῦσι διε-λέγχειν καταλαμβάνονται».

Διοσκορ. Τόμ. Β', σελ. 8 «ἔστι δὲ ἐναργῶς καταλαβεῖν τοῦτο» καὶ σελ. 73 «ταχεῖα δὲ ἀμαύρωσις ὀμμάτων καταλαμβά-νεται, πόνος τε ὅλου τοῦ σώματος πολυειδής, παντάπασιν ἔλασσ.. καὶ οὐκ ἄτερ ἡδονῆς παρακολουθεῖ».

Γαλην. Τόμ. Η', σελ. 793 «τῇ ἀρτηρίᾳ τὴν ἐξ ἀρχῆς χώραν ὅθεν ἀπεώσθη, καταλαμβανομένη». Τομ. ΙΗ', α', σελ. 803 «... δὲ τῶν κεχιασμένων κατ' ἰνίου καταλαμβανόμενοι τὰς ἀρχὰς με-τώπιον συντελοῦμεν». σελ. 804 «καταλαμβανόμενοί τε ἄγομεν τ. σπείραμα κυκλοτερῶς ἐπὶ μέτωπον· εἶτα ἐπ' ἰνίον καὶ παρὰ μέσης τῆς κεφαλῆς τὸ σπείραμα καταλαμβανόμεθα». σελ. 784 καταλαμβανό-μενοι. σελ. 817: καταλαμβανόμενοι. Τόμ. ΙΘ', σελ 676 «τε-λείαν ἀπαλλαγὴν καὶ ἀκριβῆ καταλαβέσθαι». Πρβ. καὶ Τόμ. ΙΗ', α', σελ. 823 «προκαταλαβόμενος κατὰ τῶν ὤμων τοὺς τελαμῶνας κτέ». Τὸ παρὰ τῷ Ὀρειβασίῳ Τόμ. Δ', σελ. 282, 1 φερόμενον «τὰ τέλη αὐτῶν ῥάμματι ἢ λίνῳ (ῥάμματι λινῷ) μεταλαμβανό-μενοι» τὸν ..ελῶς ἔχον ἐπανωρθώθη μεταβληθὲν εἰς τὸ καταλαμ-βανόμενοι. Πολλάκις δ' ἐν τοῖς ἀντιγράφοις συνεχύθησαν αἱ προ-θέσεις ΚΑΤΑ καὶ ΜΕΤΑ.

Σέξτ. Ἐμπειρ. σελ. 216, 25 «ἐμφαίνων ὡς γῆν μὲν καταλαμ-βανόμεθα μετοχῇ γῆς, ὕδωρ δὲ κατὰ μετοχὴν ὕδατος». σελ. 247 «δ' ὁ δὲ κα τὰς ἀνθρώπους [illegible] ὅταν τι σπουδάζῃ μετὰ ἀκριβείας κατα-

βάνεσθαι, τὴν τοιαύτην φαντασίαν ἐξ ἑαυτοῦ μεταδιώκειν φαί- ». σελ. 362, 6 «ἐπινοεῖν μὲν αὐτό φαμεν, καταλαμβάνεσθαι ..δαμῶς διὰ τὰς προεκκειμένας αἰτίας». σελ. 252, 27: καταλαμ- εσθαι. σελ. 255, 11: καταλαμβάνονται σελ 256, 3: κατα- βάνεται. καὶ 15: καταλαμβάνεσθαι καὶ 20: καταλαμβανο- .. σελ. 257, 22 καὶ 280, 26: καταλαμβάνεται. σελ. 427, 9: ..αλαμβανόμενον. σελ. 595, 18: καταλαμβάνεται.

Ὀνήσανδ. Στρατηγ. σελ. 41 Κορ. «δείξας δὲ αὐτοῖς καὶ λόφους ..θίους βουνοὺς κελευέτω σὺν δρόμῳ καταλαμβάνεσθαι». σελ. 60 καταλαβόμενοι τάς τε εἰς τοὔμπροσθεν διόδους κτέ.». σελ. 92 ..ῦτο γὰρ δύνανται καὶ πολέμιοι καταλαβέσθαι πολλάκις ἀκούον- ». σελ 143 «τὰ μετέωρα καταλαμβανόμενοι καὶ τὰ ἄκρα τῆς ..εως». Πρβ. καὶ σελ. 48 «τόπους προκαταλαβέσθαι προαι- ..μενος».

Καιν. Διαθ. Ἐπιστολ. πρὸς Ἐφεσ. Γ', 18 «ἵνα ἐξισχύσητε κατα- ..βέσθαι σὺν πᾶσι τοῖς ἁγίοις τί τὸ πλάτος καὶ μῆκος καὶ ὕψος καὶ ..θος, γνῶναί τε τὴν ὑπερβάλλουσαν τῆς γνώσεως ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ».

Ὠριγεν. Τομ. Κ', σελ. 54 «πῶς αἰσθήσει μὴ καταλαμβανό- ενοι γνώσονται τὸν θεόν».

Κλήμ. Ἀλεξ. σελ. 568 «δεῖ δή, ὡς ἔοικε, τήν γε τοῦ σώματος ..σιν καὶ τὴν τῆς ψυχῆς οὐσίαν πολυπραγμονήσαντας τὸ ἑκατέρου ..λος καταλαβέσθαι καὶ μὴ τὸν θάνατον ἡγεῖσθαι κακόν». σελ. 630 ..αὶ 647: καταλαβέσθαι. σελ. 768: καταλαμβανόμεθα. σελ. 997 καταλαβέσθαι. Πρβ. καὶ σελ. 418 «καὶ τοὺς ἐπικαίρους τῶν τό- ..ων προκαταλαβόμενος ἐφύλαττεν».

Ἀπολλών. Ἀλεξανδρ. περὶ Ἀντωνυμ. σελ. 133 «δι' οὗ τὸν ..ριθμὸν καταλαμβανόμεθα» καὶ περὶ Συντάξ. σελ. 6, 22 «ἃς ἡ ..τροφανῶς ἔστι καταλαβέσθαι διὰ τῆς ἀκοῆς κτέ.» καὶ σελ. 238, 6 «ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν τόνων ἔστιν αὐτὰ καταλαβέσθαι» καὶ περὶ Ἐπιρρ. σελ. 567, 30 «διὰ τῶν προκατειλημμένων λόγων καταλά- βοιτο ἄν τις ὅτι, κτέ». Πρβ. καὶ Ἡρωδ. Λεντζ. Τόμ. Β', σελ 116, 15 «ὡς ἐκ τῆς κλίσεως πολλάκις καταλαμβανόμεθα τοὺς τόνους τῶν εὐθειῶν».

Φώτ. Βιβλιοθ. σελ. 509, 6 «καὶ γὰρ τὸ βλέπειν παρὰ τῇ γραφῇ τὸ τῷ νοερῷ τῆς ψυχῆς ὄμματι καταλαμβάνεσθαι δηλοῖ» καὶ

Ὀμ. Ι ... Σοφ. τῶν Ρώς 29 (Ἀττ. ... Τομ. Σ ... Δελλ. ... αὐτόθεν ἡμᾶς φιλόλογος ... λωσια: ... κατελάβετο ».

Ε... ... εἰς Ὀμ. σελ. 1539, 40 « ὁ δὲ ... συντελ... ... ἀπεστῆναι εἰς την τῶν Φασιανῶν ... ρον κατελά... ... ἐκεῖνος ἐκ τῶν νοτίων ἐπεχειρεῖ »

Ἀνέκδ. ... σελ. 650, 8 « ἀλλα ἐκατελάβετο ὁ ... πολλοῦ χρόνου ... Μεγίστηρετατος εἶνε ὁ ... λάβετο.

Τοῦ ἀορίστου ... προκαταλαβέσθαι ἐποιήσατο χρῆσιν καὶ ὁ Εὐ... Ὀνομαστικ. σελ. ... « ὕδωρ ὁ προκατελάβετο Γ... καὶ σελ. 162, 13 « ἡ προκατελάβετο Γοθονιήλ ».

Εὑρίσκεται δὲ ... κατειλῆφθαι κείμενος ... κατειληφέναι ... τοῦ μεταγενεστέρου ἑλλην... ... παρὰ τῷ Ὀνησάνδρῳ σελ. 74 « καὶ δὴ κἂν αὐτός τε ... κατειλημμένος ᾖ » καὶ παρὰ Διοδώρῳ τῷ Σικελιώτῃ 17, 85 ... κατειλημμένων τὴν πέτραν βαρβάρων » καὶ παρὰ Διογένει Λαερτίῳ Θ', 103 « περὶ δ' ὧν οἱ δογματικοὶ διαβεβαιοῦνται λέγοντες ... κατειλῆφθαι, περὶ τούτων ἐπέχομεν ὡς ἀδή... ... τὰ πάθη γινώσκομεν » καὶ παρὰ Κλήμεντι τῷ Ἀλεξανδρεῖ ... « τὸ οἰκεῖον αὐτοῦ καὶ ἐξαίρετον καὶ ἰδιωματικὸν ... ἄλλα ... κατειλημμένοι αὐταρκες ἐφόδιον αἰώνων » καὶ σελ. ... ἐπὶ τῷ κατειλῆφθαι τὴν ἀλήθειαν αὐχοῦντες τῶν Ἑλλήνων ... ἡμῖν παρά τίνος μαθόντες ἀλαζονεύονται ».

... τοῦ μεταγενεστέρου ἑλληνισμοῦ ... τοῦ ἀορίστου προκαταλαβέσθαι ... τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων (Συλλ. Ἑλλ. ... 253, 7, σελ. 375) « καὶ προκαταλαβόμενος ... πόλεις ἀπάτῃ ἐκράτησεν ». Παρατηρητέον ... τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων καὶ αὐτῇ ... ἐπιγραφίας καταχεχωρισμένη 1881 ... « ... (μὲν) ἐλάβετο καὶ τὰ ... ἔγραψε (Συλλ. Ἐπιγρ. Ἑλλ. ... « ... (κατ)ελάβετο ».

... παρὰ τῷ Ἀνδοκίδῃ περὶ Μυστ. ...

αμβανόμενος γονάτων», περὶ οὗ λέγεταί ἐν τῷ Θησαυρῷ φάνου Τόμ. Δ΄, σελ. 1119 «Sed affert praeterea Bud. ocide—signif. act. pro Apprehendere: Πολλὰ ἱκετεύσας αλαμβανόμενος γονάτων, ubi malim καταλαβόμενος [Recte όμενος codex Cripsianus]». Πολλάκις ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γίνεται χρῆσις τοῦ μέσου ῥήματος λαμβάνεσθαι γενικῇ αγμένου.

ἀορίστου καταλαβέσθαι ποιεῖται μνείαν καὶ ὁ Ἡσύχιος· εἶνε ' αὐτῷ γεγραμμένον «Καταλαβέσθαι: κατανοήσασθαι, φθά-, ἀφελέσθαι. Εὔλογον δὲ φαίνεται τὸ κατανοήσασθαι καὶ ασθαι ἀνελλήνιστα ὄντα νὰ μεταβληθῶσιν εἰς τὸ κατανοῆσαι θάσαι. Οὐκ ὀλίγα δὲ παραδείγματα παρετέθησαν ἐν τοῖς ἔμ-εν τῆς χρήσεως τοῦ καταλαμβάνεσθαι καὶ καταλαβέσθαι οίας ἐννοίας τῷ νοεῖν καὶ νοῆσαι, κατανοεῖν καὶ κατανοῆ- γιγνώσκειν καὶ γνῶναι. Λέγει δὲ ὁ Γαληνὸς Τόμ. Α΄, σελ. «Ἐγὼ δ' οὔτ' ἄλλο τι τὸ καταληπτὸν ἡγοῦμαι σημαίνειν παρὰ νωστὸν οὔτ' ἄλλο τι τὸ καταλαμβάνεσθαι τοῦ βεβαίως γιγνώ-ν» (Πρβ. καὶ Σέξτον Ἐμπειρικὸν σελ. 57, 3). Φέρεται δὲ καὶ ὰ Ψευδιπποκράτει Τόμ. Γ΄, σελ. 591 Ἑρμερ. «σοφῶν ἄριστε κόκριτε, ποθέω γὰρ αἰτίην τοῦ περί σε πάθεος καταλαβέσθαι». Παράδοξον φαίνεται ὅτι καὶ ὑπὸ τοῦ Κοβήτου μετεβλήθη τὸ παρὰ Πλουτάρχῳ φερόμενον κατελάβοντο εἰς τὸ κατέλαβον ἐν *nemos.* 1873, σελ. 372 «Duae syllabae vitiose repetitae nt p. 255 D. ἐξεκάλεσαν [ΤΟ] τοὺς Πιτυοεσσηνοὺς εἰς τὸ προάστειον, et τὰ τείχη κατελάβον [ΤΟ], τοῖς δὲ κτέ». Ἀλλὰ μετά τινα η ὁ ἐνδοξότατος κριτικὸς ἔγραψεν ἐν *Collect. Crit.* σελ. 493 1878) «οἱ δὲ θυσίαν τινὰ παρασκευασάμενοι καὶ θοίνην ἐξεκαλέσαν-Ο τοὺς Πιτυοεσσηνοὺς εἰς τὸ προάστειον· αὐτοὺς δὲ διελόντες δίχα οἷς μὲν τὰ τείχη κατελάβονΤΟ, τοῖς δὲ τοὺς ἄνδρας ἀνεῖλον. Leg. ξεκάλεσαν ΤΟΥC. Melius esset etiam κατέλαβον, sed καταλα-βέσθαι pro καταλαβεῖν vitiosa est recentioris aetatis συνήθεια ubique obvia», ἐξ οὗ ἱκανῶς δηλοῦται ὅτι ἀπεδοκίμασεν ὁ ἀνὴρ ἣν ἄλλοτ' ἀπεφήνατο γνώμην περὶ τοῦ παρὰ τῷ Πλουτάρχῳ κειμένου κατελάβοντο.

Ἄξια μνείας εἶνε τὰ ὑπὸ τοῦ Κοβήτου γεγραμμένα ἐν *Var. Lect.*

Ὁμιλ. Β΄ εἰς τὴν Ἔφοδ. τῶν Ρὼς 29 (Ἀποσπ. Ἱστορ. Ἑλλην. Τόμ. Ε΄, σελ. 170 Μυλλ.) «ἡ αὐτόθεν ἡμᾶς φιλανθρωπία τῆς αἰχμαλωσίας ἀφελοῦσα κατελάβετο».

Εὐστάθ. Παρεκβολ. εἰς Ὅμ. σελ. 1539, 40 «ὁ δὲ βορρᾶς ἐπισυντελεῖ τῷ Ὀδυσσεῖ καταστῆναι εἰς τὴν τῶν Φαιάκων γῆν οὐκ εὐκολώτερον καταλαβέσθαι, εἴπερ ἐκεῖνος ἐκ τῶν νοτίων ἐπάνεισιν».

Ἀνέκδ. Βεκκ. σελ. 650, 8 «ἀλλὰ ἐκατελάβετο ὁ δεῖνα τὸ πολλοῦ χρόνου τὸ τρυπᾶν». Μοχθηρότατος εἶνε ὁ τύπος Ἐκατελάβετο.

Τοῦ ἀορίστου προκαταλαβέσθαι ἐποιήσατο χρῆσιν καὶ ὁ Εὐσέβ. Ὀνομαστικ. σελ. 104 (1862) «ὕδωρ ὃ προκατελάβετο Γεδ...» καὶ σελ. 162, 12 «ἣν προκατελάβετο Γοθονιήλ».

Εὑρίσκεται δὲ καὶ ὁ παρακείμενος κατειλῆφθαι κείμενος ἀντὶ τοῦ κατειληφέναι παρὰ συγγραφεῦσι τοῦ μεταγενεστέρου ἑλληνισμοῦ, οἷον παρὰ τῷ Ὀνησάνδρῳ σελ. 74 «καὶ δὴ κἂν αὐτὸς τὰ πεδία κατειλημμένος ᾖ» καὶ παρὰ Διοδώρῳ τῷ Σικελιώτῃ 17, 85 «... κατειλημμένων τὴν πέτραν βαρβάρων» καὶ παρὰ Διογένει τῷ Λαερτίῳ Θ΄, 103 «περὶ δ' ὧν οἱ δογματικοὶ διαβεβαιοῦνται τῷ λόγῳ, φάμενοι κατειλῆφθαι, περὶ τούτων ἐπέχομεν ὡς ἀδήλων, μόνα δὲ τὰ πάθη γινώσκομεν» καὶ παρὰ Κλήμεντι τῷ Ἀλεξανδρ. σελ. 80 «τὸ οἰκεῖον αὐτοῦ καὶ ἐξαίρετον καὶ ἰδιωματικὸν παρὰ τὰ ἄλλα ζῷα κατειλημμένοι αὔταρκες ἐφόδιον αἰώνων» καὶ σελ. 8.. «πλὴν οἵ γε ἐπὶ τῷ κατειλῆφθαι τὴν ἀλήθειαν αὐχοῦντες τῶν Ἑλλήνων εἰπάτωσαν ἡμῖν παρὰ τίνος μαθόντες ἀλαζονεύονται».

Τοῖς ἐκ συγγραφέων τοῦ μεταγενεστέρου ἑλληνισμοῦ μνημονευθεῖσιν ἐν τοῖς ἄνω μαρτυρίοις τοῦ ἀορίστου προκαταλαβέσθαι προστίθεμεν τὸ ἀπαντῶν ἐν ἐπιγραφῇ τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων (Συλλ. Ἐπιγρ. Ἑλλην. Διττεμβ. 253, 7. σελ. 375) «καὶ προκαταλαβόμενος τὰς προκειμένας ἡμῶν πόλεις ἀπάτῃ ἐκράτησεν». Παρατηρητέον ὅτι ἐν ἑτέρᾳ ἐπιγραφῇ τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων καὶ αὐτῇ οὔσῃ, ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς Ἑλληνικῆς ἀλληλογραφίας κατακεχωρισμένῃ 1881 σελ. 71 κἑξ. φέρεται στίχ. 19 «Κερκινῖτιν (μὲν) ἐλάβετο καὶ τὰ Τείχη», ἀνθ' οὗ ὀρθῶς ὁ Διττεμβεργῆρος ἔγραψε (Συλλ. Ἐπιγρ. Ἑλλην. 252, 20, σελ. 373) «Κερκινῖτιν (κατ)ελάβετο».

Κακῶς ἄλλοτ' ἀνεγινώσκετο παρὰ τῷ Ἀνδοκίδῃ περὶ Μυστηρ. 1..

..ταλαμβανόμενος γονάτων», περὶ οὗ λέγεται ἐν τῷ Θησαυρῷ Στεφάνου Τόμ. Δ', σελ. 1119 «Sed affert praeterea Bud. Andocide—signif. act. pro Apprehendere: Πολλὰ ἱκετεύσας καταλαμβανόμενος γονάτων, ubi malim καταλαβόμενος [Recte ..λαμβανόμενος codex Cripsianus]». Πολλάκις ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ..σσῃ γίνεται χρῆσις τοῦ μέσου ῥήματος λαμβάνεσθαι γενικῇ ..τεταγμένου.

Τοῦ ἀορίστου καταλαβέσθαι ποιεῖται μνείαν καὶ ὁ Ἡσύχιος· εἶνε παρ' αὐτῷ γεγραμμένον «Καταλαβέσθαι: κατανοήσασθαι, φθά..σθαι, ἀφελέσθαι. Εὔλογον δὲ φαίνεται τὸ κατανοήσασθαι καὶ ..άσασθαι ἀνελλήνιστα ὄντα νὰ μεταβληθῶσιν εἰς τὸ κατανοῆσαι ..ι φθάσαι. Οὐκ ὀλίγα δὲ παραδείγματα παρετέθησαν ἐν τοῖς ἔμ..οσθεν τῆς χρήσεως τοῦ καταλαμβάνεσθαι καὶ καταλαβέσθαι ..ὁμοίας ἐννοίας τῷ νοεῖν καὶ νοῆσαι, κατανοεῖν καὶ κατανοῆ..αι, γιγνώσκειν καὶ γνῶναι. Λέγει δὲ ὁ Γαληνὸς Τόμ. Α', σελ. .. «Ἐγὼ δ' οὔτ' ἄλλο τι τὸ καταληπτὸν ἡγοῦμαι σημαίνειν παρὰ ..γνωστὸν οὔτ' ἄλλο τι τὸ καταλαμβάνεσθαι τοῦ βεβαίως γιγνώ..κειν» (Πρβ. καὶ Σέξτον Ἐμπειρικὸν σελ. 57, 3). Φέρεται δὲ καὶ ..ρὰ Ψευδιπποκράτει Τόμ. Γ', σελ. 591 Ἑρμερ. «σοφῶν ἄριστε ..ημόκριτε, ποθέω γὰρ αἰτίην τοῦ περί σε πάθεος καταλαβέσθαι». Παράδοξον φαίνεται ὅτι καὶ ὑπὸ τοῦ Κοβήτου μετεβλήθη τὸ παρὰ ..ι Πλουτάρχῳ φερόμενον κατελάβοντο εἰς τὸ κατέλαβον ἐν ..*nemos*. 1873, σελ. 372 «Duae syllabae vitiose repetitae ..nt p. 255 D. ἐξεκάλεσαν [ΤΟ] τοὺς Πιτυοεσσηνοὺς εἰς τὸ προάστειον, et τὰ τείχη κατελάβον [ΤΟ], τοῖς δὲ κτέ». Ἀλλὰ μετά τινα ..η ὁ ἐνδοξότατος κριτικὸς ἔγραψεν ἐν *Collect. Crit.* σελ. 493 ..878) «οἱ δὲ θυσίαν τινὰ παρασκευασάμενοι καὶ θοίνην ἐξεκάλεσανΤΟ τοὺς Πιτυοεσσηνοὺς εἰς τὸ προάστειον· αὐτοὺς δὲ διελόντες δίχα ..ῖς μὲν τὰ τείχη κατελάβονΤΟ, τοῖς δὲ τοὺς ἄνδρας ἀνεῖλον. Leg. ..εκάλεσαν ΤΟΥC. Melius esset etiam κατέλαβον, sed καταλα..έσθαι pro καταλαβεῖν vitiosa est recentioris aetatis συνήθεια ..bique obvia», ἐξ οὗ ἱκανῶς δηλοῦται ὅτι ἀπεδοκίμασεν ὁ ἀνὴρ ἣν ..λλοτ' ἀπεφήνατο γνώμην περὶ τοῦ παρὰ τῷ Πλουτάρχῳ κειμένου ..ατελάβοντο.

Ἄξια μνείας εἶνε τὰ ὑπὸ τοῦ Κοβήτου γεγραμμένα ἐν *Var. Lect.*

Ὁμιλ. Β΄ εἰς τὴν Ἔφοδ. τῶν Ρὼς 29 (Ἀποσπ. Ἱστορ. Ἑλλ. Τόμ. Ε΄, σελ. 170 Μυλλ.) «ἡ αὐτόθεν ἡμᾶς φιλανθρωπία τῆς αἰχμαλωσίας ἀφελοῦσα κατελάβετο».

Εὐστάθ. Παρεκβολ. εἰς Ὅμ. σελ. 1539, 40 «ὁ δὲ βορρᾶς ἐπι συντελεῖ τῷ Ὀδυσσεῖ καταστῆναι εἰς τὴν τῶν Φαιάκων γῆν οὐκ ἐ... ρον καταλαβέσθαι, εἴπερ ἐκεῖνος ἐκ τῶν νοτίων ἐπάνεισιν».

Ἀνέκδ. Βεκκ. σελ. 650, 8 «ἀλλὰ ἐκατελάβετο ὁ δεῖνα ... πολλοῦ χρόνου τὸ τρυπᾶν». Μοχθηρότατος εἶνε ὁ τύπος Ἐκατελάβετο.

Τοῦ ἀορίστου προκαταλαβέσθαι ἐποιήσατο χρῆσιν καὶ ὁ Εὐσέβ. Ὀνομαστικ. σελ. 104 (1862) «ὕδωρ ὃ προκατελάβετο Γεδ... καὶ σελ. 162, 12 «ἣν προκατελάβετο Γοθονιήλ».

Εὑρίσκεται δὲ καὶ ὁ παρακείμενος κατειλῆφθαι κείμενος ἀντὶ τ... κατειληφέναι παρὰ συγγραφεῦσι τοῦ μεταγενεστέρου ἑλληνισμοῦ, οἷον παρὰ τῷ Ὀνησάνδρῳ σελ. 74 «καὶ δὴ κἂν αὐτὸς τὰ πεδινὰ κατειλημμένος ᾖ» καὶ παρὰ Διοδώρῳ τῷ Σικελιώτῃ 17, 85 «... κατειλημμένων τὴν πέτραν βαρβάρων» καὶ παρὰ Διογένει τῷ Λαερτίῳ Θ΄, 103 «περὶ δ᾿ ὧν οἱ δογματικοὶ διαβεβαιοῦνται τῷ λόγῳ, φάμενοι κατειλῆφθαι, περὶ τούτων ἐπέχομεν ὡς ἀδήλων, μόνα δὲ τὰ πάθη γινώσκομεν» καὶ παρὰ Κλήμεντι τῷ Ἀλεξανδρ. σελ. 80 «τὸ οἰκεῖον αὐτοῦ καὶ ἐξαίρετον καὶ ἰδιωματικὸν παρὰ τὰ ἄλλα ζῷα κατειλημμένοι αὔταρκες ἐφόδιον αἰώνων» καὶ σελ. ... «πλὴν οἵ γε ἐπὶ τῷ κατειλῆφθαι τὴν ἀλήθειαν αὐχοῦντες τῶν Ἑλλήνων εἰπάτωσαν ἡμῖν παρὰ τίνος μαθόντες ἀλαζονεύονται».

Τοῖς ἐκ συγγραφέων τοῦ μεταγενεστέρου ἑλληνισμοῦ μνημονευθεῖσιν ἐν τοῖς ἄνω μαρτυρίοις τοῦ ἀορίστου προκαταλαβέσθαι προστιθέμενον τὸ ἀπαντῶν ἐν ἐπιγραφῇ τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων (Συλλ. Ἐπιγρ. Ἑλλην. Διττεμβ. 253, 7. σελ. 375) «καὶ προκαταλαβόμενος τὰς προκειμένας ἡμῶν πόλεις ἀπάτῃ ἐκράτησεν». Παρατηρητέον δ᾿ ὅτι ἐν ἑτέρᾳ ἐπιγραφῇ τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων καὶ αὐτῇ οὔσῃ, ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς Ἑλληνικῆς ἀλληλογραφίας κατακεχωρισμένῃ 1881 σελ. 71 κέξ. φέρεται στίχ. 19 «Κερκινῖτιν (μὲν) ἐλάβετο καὶ τὰ Τείχη» ἀνθ᾿ οὗ ὀρθῶς ὁ Διττεμβεργῆρος ἔγραψε (Συλλ. Ἐπιγρ. Ἑλλην. 252, 20, σελ. 373) «Κερκινῖτιν (κατ)ελάβετο».

Κακῶς ἄλλοτ᾿ ἀνεγινώσκετο παρὰ τῷ Ἀνδοκίδῃ περὶ Μυστηρ. 19

αταλαμβανόμενος γονάτων», περί οὗ λέγεται ἐν τῷ Θησαυρῷ Στεφάνου Τόμ. Δ', σελ. 1119 «Sed affert praeterea Bud. Andocide—signif. act. pro Apprehendere: Πολλὰ ἱκετεύσας καταλαμβανόμενος γονάτων, ubi malim καταλαβόμενος [Recte μβανόμενος codex Cripsianus]». Πολλάκις ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ωσσῃ γίνεται χρῆσις τοῦ μέσου ῥήματος λαμβάνεσθαι γενικῇ ιτεταγμένου.

Τοῦ ἀορίστου καταλαβέσθαι ποιεῖται μνείαν καὶ ὁ Ἡσύχιος· εἶνε παρ' αὐτῷ γεγραμμένον «Καταλαβέσθαι: κατανοήσασθαι, φθάσθαι, ἀφελέσθαι. Εὔλογον δὲ φαίνεται τὸ κατανοήσασθαι καὶ θάσασθαι ἀνελλήνιστα ὄντα νὰ μεταβληθῶσιν εἰς τὸ κατανοῆσαι ὶ φθάσαι. Οὐκ ὀλίγα δὲ παραδείγματα παρετέθησαν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν τῆς χρήσεως τοῦ καταλαμβάνεσθαι καὶ καταλαβέσθαι ὁμοίας ἐννοίας τῷ νοεῖν καὶ νοῆσαι, κατανοεῖν καὶ κατανοῆσαι, γιγνώσκειν καὶ γνῶναι. Λέγει δὲ ὁ Γαληνὸς Τόμ. Α', σελ. ? «Ἐγὼ δ' οὔτ' ἄλλο τι τὸ καταληπτὸν ἡγοῦμαι σημαίνειν παρὰ ι γνωστὸν οὔτ' ἄλλο τι τὸ καταλαμβάνεσθαι τοῦ βεβαίως γιγνώσκειν» (Πρβ. καὶ Σέξτον Ἐμπειρικὸν σελ. 57, 3). Φέρεται δὲ καὶ παρὰ Ψευδιπποκράτει Τόμ. Γ', σελ. 591 Ἑρμερ. «σοφῶν ἄριστε ημόκριτε, ποθέω γὰρ αἰτίην τοῦ περί σε πάθεος καταλαβέσθαι».

Παράδοξον φαίνεται ὅτι καὶ ὑπὸ τοῦ Κοβήτου μετεβλήθη τὸ παρὰ ῷ Πλουτάρχῳ φερόμενον κατελάβοντο εἰς τὸ κατέλαβον ἐν *lnemos*. 1873, σελ. 372 «Duae syllabae vitiose repetitae ınt p. 255 D. ἐξεκάλεσαν [ΤΟ] τοὺς Πιτυοεσσηνοὺς εἰς τὸ προάστειον, et τὰ τείχη κατελάβον [ΤΟ], τοῖς δὲ κτέ». Ἀλλὰ μετά τινα τη ὁ ἐνδοξότατος κριτικὸς ἔγραψεν ἐν *Collect. Crit*. σελ. 493 1878) «οἱ δὲ θυσίαν τινὰ παρασκευασάμενοι καὶ θοίνην ἐξεκαλέσανΤΟ τοὺς Πιτυοεσσηνοὺς εἰς τὸ προάστειον· αὐτοὺς δὲ διελόντες δίχα οἷς μὲν τὰ τείχη κατελάβονΤΟ, τοῖς δὲ τοὺς ἄνδρας ἀνεῖλον. Leg. ξεκάλεσαν ΤΟΥC. Melius esset etiam κατέλαβον, sed καταλαβέσθαι pro καταλαβεῖν vitiosa est recentioris aetatis συνήθεια bique obvia», ἐξ οὗ ἱκανῶς δηλοῦται ὅτι ἀπεδοκίμασεν ὁ ἀνὴρ ἣν λλοτ' ἀπεφήνατο γνώμην περὶ τοῦ παρὰ τῷ Πλουτάρχῳ κειμένου ατελάβοντο.

Ἄξια μνείας εἶνε τὰ ὑπὸ τοῦ Κοβήτου γεγραμμένα ἐν *Var. Lect.*

σελ. 266 «τὸ ὑπὸ τῇ ἀκροπόλει σπήλαιον τοῦτο ἀπολαβόμενος, infeliciter admodum BEKKER ἀποταμόμενος, quod et Ionicum est et plane ab hoc argumento alienum. Corrige καταλαβόμενος; ἀπό et κατά simillima nota pinguntur et καταλαμβάνομαι ... pro καταλαμβάνω vitium est omnibus sequioribus commune et frequens» καὶ σελ. 319 «τὰς ἁμάξας κατελαμβάνοντο, quod frequens omnium sequiorum vitium est pro κατελάμβανον».

Οὐκ ἀγνοητέον δ' ὅτι καὶ παρ' Ἡροδότῳ κεῖται βιβλ. ϛ', 55 «τὰ δὲ ἄλλοι οὐ κατελάβοντο, τούτων μνήμην ποιήσομαι», ὃ εὐλόγως νομίζεται ὑπὸ τοῦ Κοβήτου πλημμελὴς ἀνάγνωσις λέγοντος ἐν *Var. Lect.* σελ. 368 «Καταλαμβάνομαι pro καταλαμβάνω, quod apud sequiores omnes saepe legitur, apud veteres barbarum est. Itaque vitium alit HERODOTUS VI. 55 τὰ δὲ ἄλλοι οὐ κατελάβοντο τούτων μνήμην ποιήσομαι, expunctis duabus litteris male repetitis lege κατέλαβον» (Πρβ. καὶ *Nov. Lect.* σελ. ... καὶ *Mnemos* 1884, σελ. 157).

Ὁ Βαίριος δὲν ἐγκρίνει τὴν ὑπὸ τοῦ Κοβήτου γενομένην μεταβολὴν τοῦ κατελάβοντο εἰς τὸ κατέλαβον γράφων ἐν τῇ Β' ἐκδόσει τοῦ Ἡροδότου Τόμ. Γ', σελ. 293 «τὰ δὲ ἄλλοι οὐ κατελάβοντο: Offenditur verbo κατελάβοντο Cobet (Varr. Lectt. p. 368. Mnemosyn. VI. p. 320), activum κατέλαβον restitui iubens, quo mihi haud opus esse videtur respicienti ad VI, 39». Ὁ Ἡρόδοτος λέγει ϛ', 39 «τελευτήσαντος δὲ καὶ Στησαγόρεω τρόπῳ τοιῷδε, ἐνθαῦτα Μιλτιάδεα τὸν Κίμωνος, Στησαγόρεω δὲ [τοῦ τελευτήσαντος] ἀδελφεὸν καταλαμψόμενον τὰ πρήγματα ἐπὶ Χερσονήσου ἀποστέλλουσι τριήρεϊ οἱ Πεισιστρατίδαι». Ἄτοπον δὲ πάντως εἶνε νὰ νομίζηται ὅτι ὁ Ἡρόδοτος, ἐπειδὴ εἶπεν ἐπὶ τοῦ μέλλοντος καταλαμψόμενον, τουτέστι καταληψόμενον, ἠδύνατο νὰ εἴπῃ καὶ κατελάβοντο ἀντὶ τοῦ κατέλαβον.

ΚΕΦ. ΙΒ'.

Ὁ Βερναρδάκης ἐλέγχει τὸν Κόβητον ἅμα καὶ τὸν Κόντον.

Ἐν τῇ Ἐπετηρίδι τοῦ Παρνασσοῦ 1900, σελ. 63 ἔγραψεν ὁ Βερ-δάκης. Ἐν Ἀθηνᾶς Δ' σελ. 171, 13 πραγματευόμενος ὁ κ. ...ντος) περὶ τῆς Ἀριστοτελικῆς φράσεως (Πολιτ. Ἀθηναίων σελ. 5, 14) «διατίθησι δ' ἀγῶνα τὸν ἐπιτάφιον τοῖς τετελευτηκόσιν ἐν πολέμῳ» ἀναφέρει τὸ ἐκ τῆς σελ. 624 χωρίον τοῦ Φιλοστράτου ἐν τῇ Ἀκαδημείᾳ, οὗ τίθησι τὸν ἀγῶνα ἐπὶ τοῖς ἐκ πολέμων θαπτο-μένοις ὁ πολέμαρχος», περὶ ὧν παρατηρεῖ τὰ ἀκόλουθα: «Σημειω-τέον δ' ὅτι παρέγγραπτον τὴν μετοχὴν θαπτομένοις νομίζει ὁ Κό-βητος ἐν Μνημοσύν. 1873, σελ. 210. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ Ῥωμαϊκῇ Ἀρχαιολογίᾳ Διονυσίου τοῦ Ἁλικαρν. ἀπαντᾷ σελ. 887 «ἐπὶ τοῖς ἐκ τῶν πολέμων θαπτομένοις (ἴδ. Κόβητ. ἐν Missell. Critic. σελ. ...02)». Ταῦτα ἐπιλέγει μετὰ πολλῆς ἀπορίας ὁ μαθητὴς δεικνύων ...ῆλον περὶ τὴν ἐκβολὴν τῶν παρεγγράπτων ὀξύτερον τοῦ διδασκάλου. Ἀλλ' ἂν ὁ Κόβητος ἐν Missell. Crit. ἀναφέρων τὸ χωρίον τοῦ Διονυ-σίου ἀφίνει αὐτὸ ἄθικτον καὶ ἀνέπαφον, τοῦτο δηλοῖ μᾶλλον σιωπη-λὴν μετάνοιαν ἢ λήθην τοῦ ἀνδρός, οὗτινος τιμῶ μὲν καὶ θαυμάζω τὴν κριτικὴν ὀξυδέρκειαν, ἀλλὰ καὶ δὲν παραβλέπω τὰ ἄλλα σφάλ-ματα. Ἂν ἐν τοῖς Missell. Critic. παρέλιπε πᾶσαν παρατήρησιν περὶ τοῦ αὐτοῦ πρὸς τὸ Φιλοστράτειον χωρίου τοῦ Διονυσίου, εἶνε πι-θανώτατον ὅτι ὀψὲ μὲν ἀλλὰ τέλος κατενόησε τὸ ἄτοπον τοῦ ὑπερμέ-τρου αὐτοῦ ζήλου. Ἀλλ' ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ τὸ πρᾶγμα, καὶ ὁ Φιλό-στρατος καὶ ἔτι μᾶλλον ὁ Διονύσιος καὶ πολλοὶ ἄλλοι τῶν ἀρχαίων ἐσπούδαζον ἐπιμελῶς καὶ ἐγίνωσκον τὸν Θουκυδίδην καὶ τοὺς ἄλλους συγγραφεῖς κάλλιον καὶ τοῦ Κοβήτου καὶ τοῦ Κόντου τοῦ πολυ-πραγμονοῦντος ἐν οὐ δέοντι. Ὡς δὲ φαίνεται ἄλλο εἶνε τὸ ἀντιγράφειν καὶ συναθροίζειν χωρία συγγραφέων καὶ ἄλλο τὸ σπουδάζειν καὶ γνω-ρίζειν αὐτοὺς τοὺς συγγραφεῖς. Ἡ νοθευομένη φράσις εἶνε ἡ πολυθρύ-λητος, ἡ ἐκ τῆς ἀρχῆς τοῦ περιωνύμου λόγου τοῦ Περικλέους, τοῦ ὀνομαζομένου Ἐπιταφίου: «Οἱ μὲν πολλοὶ τῶν ἐνθάδε εἰρηκότων

ἤδη ἐπαινοῦσι τὸν προσθέντα τῷ νόμῳ τὸν λόγον τόνδε, ὡς καλὸν ἐπὶ τοῖς ἐκ τῶν πολέμων θαπτομένοις *ἀγορεύεσθαι αὐτόν».* Τὴν *δὲ μεγαλείαν ταύτην ῥῆσιν τοῦ περικλεεστάτου πολιτικοῦ ἀνδρὸς* εἶχε *πάντως πρὸ ὀφθαλμῶν καὶ ὁ Κικέρων εἰπὼν ἐν Oratore* 44 § 151 *τάδε*: mos est Athenis laudari in concione eos qui sint in proeliis interfecti. *Νῦν δὲ διορθωτέον καὶ παρὰ Φιλοστράτῳ «ἐκ τῶν πολέμων θαπτομένοις». Νῦν δ' ἀναγνώτω τις ἄνευ τοῦ* θαπτομένοις *ἢ μόνην τὴν φιλοστράτειον ῥῆσιν, ὡς ἤθελεν ὁ* Cobet, *ἢ καὶ τὴν τοῦ Διονυσίου ὡς ἤθελεν ὁ ὑπερβάλλοντα ἀλλ' ἄκαιρον ζῆλον δεικνύων μαθητής, ἵνα αἰσθανθῇ τὸ ἀνούσιον καὶ ψυχρὸν τῆς φράσεως. Τὸ πάθημα τοῦτο τοῦ μεγάλου κριτικοῦ ἂς χρησιμεύσῃ ὡς μάθημα εἰς τοὺς ζηλοῦντας ὄχι τὴν κριτικὴν ἀρετὴν καὶ μέθοδον τοῦ ἀνδρὸς ἀλλὰ τὸν ὑπερβάλλοντα ἐν πολλοῖς ζῆλον περὶ τὴν εὕρεσιν τῶν «παρεγγράπτων» καὶ τὴν δῆθεν κάθαρσιν τοῦ σίτου ἀπὸ τῆς αἴρας συνεκβάλλοντας δὲ πολλάκις ἀμφότερα. Τοιαῦτα σχόλια καὶ ἑρμηνεύματα ὑπάρχουσι πάντως οὐκ ὀλίγα πολλαχοῦ, ἀλλ' ἐνταῦθα ἀκριβῶς ἀπαιτεῖται καὶ κριτικὴ σύνεσις καὶ σωφροσύνη.*

Θερμουργὸς ὢν ὁ Βερναρδάκης καὶ τοῖς παραβόλοις τολμήμασι λίαν ἀσμενίζων οὐδαμῶς εὐλαβεῖται νὰ ἐπιτιμᾷ ὑπερηφάνως ὡς δεινῶς σφαλλομένοις τῷ τε μεγάλῳ φιλολόγῳ Κοβήτῳ καὶ τῷ μαθητῇ αὐτοῦ Κόντῳ, οὗ καὶ μᾶλλον καθάπτεται ἕτοιμος ἀεὶ ὢν πᾶν τι ἐπὶ διαβολῇ καὶ διασυρμῷ τοῦ ἀνδρὸς νὰ σοφίζηται. Ποιεῖται δ' ὁ γενναῖος ἐπιτιμητὴς τὴν κατηγορίαν διὰ φράσεων μεστῶν κόμπου καὶ φρυάγματος, αἵτινες νομίζονται μὲν πιθανώτατα ὑπ' αὐτοῦ, μεῖζον ἢ κατ' ἄνθρωπον φρονοῦντος, μύδροι διάπυροι, ἀλλ' ἀποδείκνυνται περιφανῶς πομφολύγων οὐδὲν διαφέρουσαι· εὐχερῆ δὲ τὰ τῆς ἀποδείξεως καθίστανται ἐξ ὧν μάλιστα ἔγραψεν ὁ Κόβητος ἐν τῇ Μνημοσύνῃ καὶ ἐν τοῖς Συμμείκτοις Κριτικοῖς. Παρατιθέμεθα τὰ ἐν ἑκατέρῳ συγγράμματι ὑπὸ τοῦ ἐνδοξοτάτου κριτικοῦ γεγραμμένα. Μνημοσ. 1873 σελ. 210 «Pag. 493. ὁ δὲ Ἐπιτάφιος, ὃν διῆλθεν Ἀθήνησιν (ὁ Γοργίας), εἴρηται ἐπὶ τοῖς ἐκ τῶν πολέμων [πεσοῦσιν], οὓς Ἀθηναῖοι δημοσίᾳ ξὺν ἐπαίνοις ἔθαψαν. Cun his componendi sunt tres alii apud Philostratum loci: p. 624. ἐτάφη ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ (scrib.-μείᾳ), οὗ τίθησι τὸν ἀγῶνα ἐπὶ τοῖς ἐκ τῶν πολέμων θαπτομένοις ὁ πολέμαρχος. p. 604. κεῖται γὰρ πρὸς τοῖς ἐκ τῶν πολέμων

ιεξιᾷ τῆς Ἀκαδημίανδε (scrib.—μείανδε) καθόδου, et in *Heroicis* p. 721. Μενεσθεὺς ἐπ' αὐτῷ λόγον ἠγόρευσεν, ᾧ νομίζουσι ἐν Ἀθήνησι τοὺς ἐκ τῶν πολεμίων τελευτήσαντας. Habebis mia emendandi subsidia et adiumenta si cum his duos ex ucydide locos comparaveris II 34. τιθέασιν οὖν ἐς τὸ δημόσιον μα—καὶ ἀεὶ ἐν αὐτῷ θάπτουσι τοὺς ἐκ τῶν πολέμων, et II. 35. μὲν πολλοὶ τῶν ἐνθάδε εἰρηκότων ἤδη ἐπαινοῦσι τὸν προσθέντα τῷ ιῳ τὸν λόγον τόνδε ὡς καλὸν ἐπὶ τοῖς ἐκ τῶν πολέμων θαπτοις ἀγορεύεσθαι αὐτόν. Qui in proeliis ceciderant omnes alius ibi appellantur οἱ ἐκ τῶν πολέμων, neque aut πεσόντες aut λευτήσαντες addi potest, nam sic ἐν τοῖς πολέμοις, non ἐκ τῶν λέμων, necesse erat dicere. Itaque rectissime Kayserus p. 13 πεσοῦσιν inducendum censuit, sed eadem de causa p. 721 λευτήσαντας spurium esse arguitur et patet ἐκ τῶν πολέΜΩΝ non πολεμίων) corrigi oportere. Simul apparet p. 624 τὸν γῶνα ἐπὶ τοῖς ἐκ τῶν πολέμων θαπτομένοις participium θαπτομέις insiticium esse et interpolatum. Pericles apud Thucydiem rectissime ita dicit, quoniam οἱ ἐκ τῶν πολέμων illo ipso ie ἐθάπτοντο, sed apud Philostratum utique τεθαμμένοις ditum oportuit, sed consuetum erat ita dicere, ut emendate p. 604 scriptum est: κεῖται πρὸς τοῖς ἐκ τῶν πολέμων. Ergo Polemarchus in Ceramico ludos funebres edebat in eorum honorem qui OLIM in proeliis interfecti et puplice sepulti essent. Pollux VIII. 91. ὁ δὲ Πολέμαρχος—διατίθησι τὸν ἐπιτάφιον ἀγῶνα τῶν ἐν πολέμῳ ἀποθανόντων. Quotannis id esse fieri solitum, et illo die recitari Platonis τὸν ἐπιτάφιον λόγον, qui est in *Menexeno*, testis est Cicero in *Oratore* 44 § 151. Ad speciem haec omnia agebantur, umbrae sunt rerum praeteritarum sine corpore, nomen sine re. Nomen tamen remanet et appellantur οἱ ἐκ τῶν πολέμων ut apud Thucydidem, sic etiam apud Philostratum». Συμμεικτ. Κριτικ. σελ. 501 «pag. 499. 27 μόνοι τῶν πάντων ἀνθρώπων ἐπὶ τοῖς τελευτήσασι δημοσίᾳ ποιεῖτε λόγους ἐπιταφίους, ἐν οἷς κοσμεῖτε τὰ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἔργα. Mire perturbatus hic locus est in Codicibus. Meliores et in his optimus S exhibent: δημοσίᾳ καὶ ταῖς ταφαῖς ταῖς δημοσίαις

ποιεῖτε λόγους. Sententia simplex et aperta facile restituitur ut acquiescere possimus Schaeferi coniecturae, quam Dindorfius recepit. Sed ad sententiae integritatem duo verba desiderantur. Nempe laudationes puplice non habebantur ἐπὶ πᾶσι τοῖς τελευτήσασι, sed iis tantum, *qui in proeliis cecidissent*, ut omnibus notum est. Itaque supplendum esse videtur ἐπὶ τοῖς (ἐν πολέμῳ) τελευτήσασιν, et ἄνδρες ἀγαθοὶ de more appellantur οἵτινες ἄνδρες ἀγαθοὶ γενόμενοι ὑπὲρ τῆς πόλεως ἀπέθανον, qui sou puplice in Ceramico sepeliebantur et laudatione ornabantur. Notus est Ciceronis de ea re locus in *Oratore* 44 § 151. *mos est Athenis laudari in concione eos qui sint* in proeliis *interfecti*. Utiliter comparabitur locus Dionysii Halic. A. R. V. pag. 887. 2. Ἀθηναῖοι ἐπὶ τοῖς ἐκ τῶν πολέμων θαπτομένοις μόνοις καταστήσασθαι τοὺς ἐπιταφίους ἀγορεύεσθαι λόγους ἐκ-χοῦσιν ἐκ μιᾶς τῆς περὶ τὸν θάνατον ἀρετῆς — ἐξετάζειν οἰόμενοι δεῖν τοὺς ἀγαθούς».

Σαφῶς καὶ εὐκρινῶς ἀπεφήνατο ὁ Κόβητος ἐν τῇ Μνημοσύνῃ ὅτι προσηκόντως μὲν κεῖται ἡ μετοχὴ θαπτομένοις ἐν τῷ χωρίῳ τοῦ Θουκυδίδου « οἱ μὲν πολλοὶ τῶν ἐνθάδε εἰρηκότων ἤδη ἐπαινοῦσι τὸν προσθέντα τῷ νόμῳ τὸν λόγον τόνδε, ὡς καλὸν ἐπὶ τοῖς ἐκ τῶν πολέμων θαπτομένοις ἀγορεύεσθαι αὐτόν», ἀναρμόστως δ' ἐν τῷ τοῦ Φιλοστράτου « ἐτάφη ἐν τῇ Ἀκαδημείᾳ, οὗ τίθησι τὸν ἀγῶνα ἐπὶ τοῖς ἐκ τῶν πολέμων θαπτομένοις ὁ πολέμαρχος»· ὅθεν καὶ περιέγραψεν αὐτὴν ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ ὡς παρεμβεβλημένην. Οὐδαμῶς δ' ἀληθὲς ὑπάρχει ὅτι μετενόησεν ὁ Κόβητος ἐν τοῖς Συμμείκτοις Κριτικοῖς. Πᾶς τις βλέπει ὅτι τὰ εἰρημένα ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῷ συγγράμματι τούτῳ εἶνε τοιαῦτα, ὥστ' οὐδ' ἐλαχίστην ὑπόνοιαν παρέχουσιν ὅτι ἀπεδοκίμασεν ὁ ἀνὴρ ἢ ἀπέρριψεν ἃ ὀλίγοις ἔτεσι πρότερον ἔγραψεν ἐν τῇ Μνημοσύνῃ· εὐλογώτατα δὲ κατέλιπεν ἄθικτον ὃ ἐκ Διονυσίου τοῦ Ἁλικαρνασσέως παρέθετο χωρίον, διότι ἐμφερὲς τοῦτο εἶνε τῷ τοῦ Θουκυδίδου χωρίῳ, περὶ οὗ ποιούμενος λόγον ἐν τῇ Μνημοσύνῃ ἀπεφήνατο ὅτι προσηκόντως ἐν αὐτῷ κεῖται ἡ μετοχὴ θαπτομένοις. Ἐκπλήττεται δέ τις μεγάλως βλέπων ὅτι ὁ Βερναρδάκης πολεμῶν τῷ Κοβήτῳ μᾶλλον δὲ σκιαμαχῶν ἐμνημόνευσε σεμνῶς πάνυ αὐτὴν ἐκείνην τὴν ῥῆσιν τοῦ Κικέρωνος, ἣν γνωστὴν ὁ Κόβητος ἐποίη-

ἔν τε τῇ Μνημοσύνῃ καὶ τοῖς Συμμείκτοις Κριτικοῖς. Ἄπορον δὲ γίνεται πόθεν ὁ Βερναρδάκης ἐπείσθη ὅτι ὑπὸ ζήλου ἀκαίρου κινηθεὶς ὁ Κόντος ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ χωρίου τοῦ Διονυσίου τὴν μετοχὴν θαπτομένοις· διότι, ἰσχυριζομένου τοῦ Κοβήτου ὅτι καλῶς εἶνε τεθειμένη ἡ μετοχὴ αὕτη ἐν τῷ χωρίῳ τοῦ Θουκυδίδου, ἂν ὁ Κόντος ἐξήλειφεν αὐτὴν ἐκ τοῦ ὁμοίου χωρίου τοῦ Διονυσίου, θὰ ἐφαίνετο ἔχε ὀξύτερον τοῦ διδασκάλου ζῆλον δεικνύων, ἀλλ' ἄντικρυς τῷ διδασκάλῳ ἐναντιούμενος καὶ περὶ οὐδενὸς τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ ποιούμενος. Ἐκ δὲ τῆς ἐν τῇ Ἀθηνᾷ γενομένης ὑπ' αὐτοῦ παρατηρήσεως «Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ Ῥωμαϊκῇ Ἀρχαιολογίᾳ Διονυσίου τοῦ Ἁλικαρνασσέως ἀπαντᾷ σελ. 887: ἐπὶ τοῖς ἐκ τῶν πολέμων θαπτομένοις» τίποτε ἄλλο ἐμφαίνεται ἢ ὅτι παρέγγραπτον ἐν τῇ ῥήσει ταύτῃ ἐνόμισε τὴν μετοχὴν θαπτομένοις.

Φανερώτατα ἐξ ὧν ἐγράψαμεν κατέστησαν τρία τοῦ καλοῦ Βερναρδάκη πλάσματα· πρῶτον μὲν ὅτι ἡ νοθευομένη ὑπὸ τοῦ Κοβήτου φράσις εἶνε ἡ πολυθρύλητος, ἡ ἐκ τῆς ἀρχῆς τοῦ περιωνύμου λόγου τοῦ Περικλέους, δεύτερον δ' ὅτι ὀψὲ μὲν ἀλλὰ τέλος κατενόησε τὸ ἄτοπον τοῦ ὑπερμέτρου αὐτοῦ ζήλου, τρίτον δ' ὅτι ὠβέλισεν ὁ Κόντος τὴν ἐν τῷ χωρίῳ Διονυσίου τοῦ Ἁλικαρνασσέως φερομένην μετοχὴν θαπτομένοις.

Τούτων οὕτως ἐχόντων οὐδεὶς δύναται ἱλαρώτερος ὢν ν' ἀναγινώσκῃ ἀγελαστὶ τὰ τοῦ Βερναρδάκη τερετίσματα ἢ παφλάσματα τάδε· «τοῦτο δηλοῖ μᾶλλον σιωπηλὴν μετάνοιαν ἢ λήθην τοῦ ἀνδρός, οὗτινος τιμῶ μὲν καὶ θαυμάζω τὴν κριτικὴν ὀξυδέρκειαν, ἀλλὰ καὶ δὲν παραβλέπω τὰ ἄλλα σφάλματα» καὶ «ὁ Φιλόστρατος καὶ ἔτι μᾶλλον ὁ Διονύσιος καὶ πολλοὶ ἄλλοι τῶν ἀρχαίων ἐσπούδαζον ἐπιμελῶς καὶ ἐγίνωσκον τὸν Θουκυδίδην καὶ τοὺς ἄλλους συγγραφεῖς κάλλιον καὶ τοῦ Κοβήτου καὶ τοῦ Κόντου τοῦ πολυπραγμονοῦντος ἐν οὐ δέοντι» καὶ «Ἡ νοθευομένη φράσις εἶνε ἡ πολυθρύλητος, ἡ ἐκ τῆς ἀρχῆς τοῦ περιωνύμου λόγου τοῦ Περικλέους, τοῦ ὀνομαζομένου Ἐπιταφίου» καὶ «Τὴν δὲ μεγαλείαν ταύτην ῥῆσιν τοῦ περικλεεστάτου πολιτικοῦ ἀνδρὸς εἶχε πάντως πρὸ ὀφθαλμῶν καὶ ὁ Κικέρων».

Ἀφόρητα δ' ἀλαζονεύματα τοῦ ἀεὶ γαυρουμένου καὶ μέγα φυσῶντος Βερναρδάκη εἶνε τὸ «Ὡς δὲ φαίνεται ἄλλο εἶνε τὸ ἀντιγράφειν καὶ συναθροίζειν χωρία συγγραφέων καὶ ἄλλο τὸ σπουδάζειν καὶ γνω-

ρίζειν αὐτοὺς τοὺς συγγραφεῖς» καὶ τὸ κηδεμονικῶς καὶ παραινετικῶς εἰρημένον «Τὸ πάθημα τοῦτο τοῦ μεγάλου κριτικοῦ ἂς χρησιμεύσῃ ὡς μάθημα εἰς τοὺς ζητοῦντας ὄχι τὴν κριτικὴν ἀρετὴν καὶ μέθοδον τοῦ ἀνδρὸς ἀλλὰ τὸν ὑπερβάλλοντα ἐν πολλοῖς ζῆλον περὶ τὴν εὕρεσιν τῶν παρεγγράπτων καὶ τὴν δῆθεν κάθαρσιν τοῦ σίτου ἀπὸ τῆς αἴρας συνεκβάλλοντας δὲ πολλάκις ἀμφότερα. Τοιαῦτα σχόλια καὶ ἑρμηνεύματα ὑπάρχουσι πάντως οὐκ ὀλίγα πολλαχοῦ, ἀλλ' ἐνταῦθα ἀκριβῶς ἀπαιτεῖται κριτικὴ σύνεσις καὶ σωφροσύνη». Ὅταν τις ταῦτ' ἀκούῃ παρὰ τοῦ Βερναρδάκη λεγόμενα, γινώσκων ποῖός τις ὁ ἄνθρωπος εἰς παιδείας καὶ φρονήσεως λόγον τυγχάνει ὤν, κατανοεῖ ὅτι κάλλιστα εἰρημένον εἶνε τὸ «οὐκ ἔστιν οὐδὲν ξηρότερον ὑδρωπικοῦ».

Ἀδυνατοῦμεν δὲ νὰ νοήσωμεν τὰ ὑπὸ τοῦ Βερναρδάκη γεγραμμένα «δεικνύων ζῆλον περὶ τὴν ἐκβολὴν τῶν παρεγγράπτων ὀξύτερον τοῦ διδασκάλου» καὶ «τὸν ὑπερβάλλοντα ἐν πολλοῖς ζῆλον περὶ τὴν εὕρεσιν τῶν παρεγγράπτων». Ἐπειδὴ ὁ θαυμάσιος ἄνθρωπος μέμφεται μὲν τὸν Κόβητον ὅτι περιέγραψεν ἐν τῷ χωρίῳ τοῦ Φιλοστράτου τὴν μετοχὴν θαπτομένοις δι' ὑπερβάλλοντα ζῆλον περὶ τὴν εὕρεσιν **τῶν παρεγγράπτων**, μέμφεται δὲ τὸν Κόντον ὅτι περιέγραψε τὴν αὐτὴν μετοχὴν ἐν τῷ χωρίῳ Διονυσίου τοῦ Ἁλικαρνασσέως δεικνύων ζῆλον περὶ τὴν ἐκβολὴν **τῶν παρεγγράπτων** ὀξύτερον τοῦ διδασκάλου, φανερώτατον γίνεται ὅτι ἀποδοκιμάζει μὲν τὸν περισσὸν ἑκατέρου ζῆλον, ὁμολογεῖ δ' ὅτι νόθα ἐξήλειψαν καὶ πως ὑποδηλοῖ ὅτι δὲν θὰ ἦσαν ἐπίμεμπτοι, ἂν μετὰ μετρίου ζήλου ἐποιοῦντο τὴν ἐκβολὴν **τῶν παρεγγράπτων**. Ἀλλ' αὐτὸς ὁ Βερναρδάκης πικρῶς ἔψεξε τόν τε Κόβητον καὶ τὸν Κόντον, διότι ὠβέλισαν τὴν ἐν τοῖς μνημονευθεῖσι χωρίοις κειμένην μετοχὴν θαπτομένοις γνησιωτάτην οὖσαν καὶ κάλλιστ' ἔχουσαν. Εὐλόγως ἄρα εἴπομεν ὅτι ἀδυνατοῦμεν νὰ νοήσωμεν τὰ ὑπὸ τοῦ Βερναρδάκη γεγραμμένα· διότι οὐδεὶς δύναται νὰ νοήσῃ πῶς ἐνδέχεται ἡ αὐτὴ λέξις ἐν τοῖς αὐτοῖς χωρίοις νὰ εἶνε καὶ γνησία καὶ νόθη, καὶ ἐξ ἀρχῆς γεγραμμένη καὶ ἔπειτα παρεμβεβλημένη.

Παρατηρητέον δ' ὅτι παρατιθέμενος ὁ Βερναρδάκης τὰ ὑπὸ τοῦ Κόντου ἐν τῇ Ἀθηνᾷ εἰρημένα ἐκφέρει τὸ χωρίον τοῦ Φιλοστράτου ἄνευ τοῦ ἄρθρου τῶν «ἐν τῇ Ἀκαδημείᾳ, οὗ τίθησι τὸν ἀγῶνα ἐπὶ τοῖς ἐκ πολέμων θαπτομένοις»· νομίζων δ' ὅτι τοῦτο φέρεται παρὰ

Φιλοστράτῳ κελεύει νὰ ἐπανορθωθῇ γραφόμενον «ἐκ τῶν πολέμων θαπτομένοις». Τρανότατον δὲ δεῖγμα τῆς λεκτικῆς τοῦ Βερναρδάκη δεινότητος εἶνε τὸ «Νῦν δὲ διορθωτέον καὶ παρὰ Φιλοστράτῳ ἐκ τῶν πολέμων θαπτομένοις. Νῦν δ' ἀναγνώτω τις ἄνευ τοῦ θαπτομένοις ἢ μόνην τὴν φιλοστράτειον ῥῆσιν κτέ». Ἀδυνατῶν δ' ὁ ἄνθρωπος νὰ ἑρμηνεύσῃ προσηκόντως ὃ διανοεῖται λέγει «ἡ νοθευομένη **φράσις** εἶνε ἡ πολυθρύλητος, ἡ ἐκ τῆς ἀρχῆς τοῦ περιωνύμου λόγου τοῦ Περικλέους», δι' οὗ σημαίνεται ὅτι νοθεύεται ἤτοι παρέγγραπτος νομίζεται ὑπὸ τοῦ Κοβήτου οὐχὶ μία μόνη λέξις, ἡ μετοχὴ θαπτομένοις, ἀλλ' ὅλη φράσις.

Ἀναγκαῖον δ' ἡμῖν φαίνεται νὰ δηλωθῇ ὅτι ἡ παρατήρησις ἣν ὁ Κόντος ἐν τῇ Ἀθηνᾷ ἐποιήσατο εἶνε τοιαύτη, ὥστ' εὐκόλως δύναταί τις νὰ ὑπολάβῃ ὅτι ἀντίρρησις δι' αὐτῆς πρὸς τὴν γνώμην τοῦ Κοβήτου γίνεται. Ἐπειδὴ δ' ἡ ἀντίρρησις αὕτη οὐδένα λόγον ἔχουσα ἀδύνατος ἀπέβαινεν, ἐξελέγχεται μὲν ἡ παρατήρησις ἀνοικείως εἰρημένη, ἀλλ' ἥκιστα ὑπ' αὐτῆς δηλοῦται ὅτι ἤθελεν ὁ Κόντος νὰ ἐκβληθῇ ἐκ τῆς ῥήσεως Διονυσίου τοῦ Ἁλικαρνασσέως ἡ μετοχὴ θαπτομένοις. Καὶ δικαία ὄντως μομφὴ θὰ ἐγίνετο, ἂν ἐψέγετο τὸ ἀνοικείως εἰρημένον. Ἀλλ' ὁ Βερναρδάκης ἢ δὲν ἐνόησε τὸ ἀπροσφυὲς τῆς παρατηρήσεως ἢ ἐνόησε μέν, προέκρινε δὲ ν' ἀδικήσῃ ὀρεγόμενος δόξης δεινοῦ ἀγωνιστοῦ δυναμένου δύο ἅμα νὰ καταπαλαίῃ. Ἀλλὰ τὸ δίκαιον παριδὼν καὶ ἀπὸ τῆς εὐθείας ὁδοῦ πλανηθεὶς ἐνέπεσεν εἰς βάραθρον, ἐξ οὗ μάτην ἀεὶ θὰ πειρᾶται νὰ ἐξέλθῃ.

Ποιοῦμεν δὲ γνωστὸν ὅτι τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ Βερναρδάκη «τοὺς ζηλοῦντας ὄχι τὴν κριτικὴν ἀρετὴν καὶ μέθοδον τοῦ ἀνδρὸς ἀλλὰ τὸν ὑπερβάλλοντα **ζῆλον** περὶ τὴν εὕρεσιν τῶν παρεγγράπτων καὶ τὴν δῆθεν κάθαρσιν τοῦ σίτου ἀπὸ τῆς αἴρας, συνεκβάλλοντας δὲ πολλάκις ἀμφότερα» ἐλέχθη κατὰ μίμησιν τοῦ Πανταζίδου εἰπόντος ἐν τῷ Πρώτ. Μέρ. τῶν παρὰ Ξενοφ. Διορθωτ. σελ. 36 «τοῦτο μέντοι ὁρᾶν χρὴ μήποτε τὰ ζιζάνια συλλέγοντες, ἐκριζώσωμεν ἅμα αὐτοῖς τὸν σῖτον, ὃ δὴ φαίνονται οἱ νεώτεροι τῶν Ὁλλανδῶν φιλολόγων ποιοῦντες, Κοβέτου προεξάρχοντος, τοῦ ἄλλως δεινοῦ κριτικοῦ καὶ τῆς ἀττικῆς λέξεως ἐμπειροτάτου τῶν ἑλληνιστῶν». Ταῦτα δ' ἀναγνοὺς ὁ Κόβητος ἔγραψεν ἐν τῷ Λογίῳ Ἑρμῇ 1867, σελ. 185 «Μέμνημαι δὲ καὶ τῶν ἐκ τῆς Ἑλλάδος Κριτικῶν τινὸς ὡδέ πως γράφοντος: «ὁρᾶν χρὴ

[illegible]

[illegible] ἐν τῇ Μνημοσύνῃ 1880 [illegible] de Dobraei sententia [illegible] delebat. Satius est [illegible] duas literulas addere ὡς καλὸν ΤΟΝ — [illegible] est enim Graecum ὁ λόγος καλῶς ἀγορευθεὶς [illegible].

ΚΕΦ. ΙΓ'

θων-Ἄγγλος Rhinthon καὶ Ἀδούσιος-ἀδούσιος.

πὸ τοῦ Σουΐδα λέγεται σελ. 923 Βεκκ. «Ῥίνθων Ταραντῖνος κός, ἀρχηγὸς τῆς καλουμένης ἱλαροτραγῳδίας, ὅ ἐστι φλυακο-ία», ἐν δὲ τῇ Β' ἐκδόσει τοῦ Ἑλληνικοῦ Λεξικοῦ τοῦ Ἀνθ. Τόμ. Β', σελ. 82 φέρεται «ἱλαροτραγῳδία, ἡ. Ἡ ἐκ τοῦ ικοῦ εἰς τὸ κωμικὸν μεταπεποιημένη τραγῳδία ἐφευρεθεῖσα ὑπὸ Ἄγγλου Rhinthon».

Μέγα ἀληθῶς θαῦμα εἶνε ἡ τοῦ Ταραντίνου Ῥίνθωνος μεταμόρφωσις εἰς Ἄγγλον Rhinthon· ἀλλ' οὐχὶ μικρὸν δύναται νὰ νομισθῇ ἡ αβολὴ τοῦ Περσικοῦ κυρίου ὀνόματος Ἀδούσιος εἰς τὸ Ἑλληνι-ἐπίθετον ἀδούσιος. Ἐγένετο δὲ τὸ θαῦμα τοῦτο ὑπὸ τοῦ δαιίου Βερναρδάκη, ὅστις, ποιησαμένου τοῦ Ξενοφῶντος μνείαν ἀν-ὸς Πέρσου καλουμένου Ἀδουσίου, ἀπεφήνατο ὅτι ἀπαντᾷ παρὰ συγγραφεῖ τούτῳ τὸ ἐπίθετον ἀδούσιος.

Ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Ἠθικῶν τοῦ Πλουτάρχου Τόμ. Α', σελ. Ξ' ραψεν ὁ Βερναρδάκης «P. 362 d: καὶ γὰρ Πλάτων τὸν Ἅιδην ὡς δοῦς υἱὸν τοῖς παρ' αὐτῷ γενομένοις καὶ προσηνῆ θεὸν ὠνομάαι φησίν. Verba corrupta alius alio modo correxit ὡς πειθοῦς όν vel ὡς ἄδου (leg. ἄδους) υἱὸν Squirius. ὡς αἴτιον — γνώσεως pro γενομένοις) W. ὡς αἰδοῖον C. F. Hermannus. ὡς αἰδοῦς ἄξιον almius. ὡς αἰδέσιμον Madvigius. ὡς αἰδεστὸν Patzigius. Corriendum est ὡς ἀδούσιον, quod Hesychio teste (ubi legitur ἀδούιον) significat ἀρεστόν, σύμφωνον. Factum est ex ἀδὼν ἀδόντος (verbi ἀνδάνω) ut ex ἑκὼν-όντος: ἑκούσιος, ἐθελούσιος cett. Vox occurrit apud Xenoph. quoque».

Σαφῶς καὶ εὐκρινῶς ὑπὸ τοῦ γράψαντος ταῦτα λέγεται ὅτι ἡ λέξις ἤτοι τὸ ἐπίθετον ἀδούσιος ἀπαντᾷ ΚΑΙ παρὰ τῷ Ξενοφῶντι. Ἀλλ', ἐπειδὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ τούτου ἐπιθέτου οὐδέποτ' ἐγένετο χρῆσις ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος, φέρεται δὲ παρ' αὐτῷ «Ἀδούσιον δὲ ἄνδρα Πέρσην καὶ τἄλλα οὐκ ἄφρονα οὐδ' ἀπόλεμον» καὶ «ἔπεμπε σατράπας εἰς Ἀραβίαν μὲν Μεγάβυζον—εἰς Καρίαν δὲ Ἀδούσιον»

(Κύρ. Παιδ. Ζ', δ', 1 καὶ Η', ϛ', 7), οὐδεμία ἀμφιβολία ὑπάρχει ὅτι τὸ Περσικὸν κύριον ὄνομα Ἀδούσιος ὑπέλαβεν ὁ Βερναρδάκης Ἑλληνικὸν ἐπίθετον ἀδούσιος. Παραδοξότατον ἀληθῶς τοῦτο καὶ ἀπιθανώτατον μέλλει νὰ φανῇ τοῖς ἀδυνατοῦσι νὰ πεισθῶσιν ὅτι ἐνδέχεταί πως καὶ ὑπὸ σμικροτάτου τὸν νοῦν ἀνθρώπου τὸ Περσικὸν ὄνομα Ἀδούσιος νὰ νομισθῇ Ἑλληνικὸν ἐπίθετον. Ἀλλὰ πρῶτον μὲν τὸ πρᾶγμα εἶνε ἀναμφισβήτητον· διότι ἐλέχθη μὲν ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος «Ἀδούσιον δὲ ἄνδρα Πέρσην» καὶ «εἰς Καρίαν δι Ἀδούσιον», ἐγράφη δ' ὑπὸ τοῦ Βερναρδάκη «Vox occurrit apud Xenophontem QUOQUE, τουτέστι ἡ λέξις (περὶ ἧς λόγος ἐγένετο, ἤτοι τὸ ἐπίθετον ἀδούσιος) ἀπαντᾷ ΚΑΙ παρὰ τῷ Ξενοφῶντι· ἔπειτα δ' οὐχὶ ὀλιγάκις καὶ τὰ ἀπιθανώτατα φαινόμενα λαμβάνουσιν ὕπαρξιν, μάλιστα δ' ἐν τῇ Ἑλλάδι, ἐν ᾗ καὶ τὸ θαυμαστότατον καὶ ἀτοπώτατον ἐνίοτε συμβαίνει, νὰ καθιστῶνται εὐχερῶς καθηγηταὶ τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων ἄνθρωποι ἀμουσότατοι καὶ ὅλως τῆς φιλολογικῆς παιδείας ἀμύητοι ὄντες καὶ αὐτοὺς δὲ τοὺς γνωριμωτάτους κανόνας τῆς τεχνικῆς καλουμένης ὀρθογραφίας παντελῶς ἀγνοοῦντες.

ΚΕΦ. ΙΔ'.

Ἀδούσιον — αἰδοῦς υἱόν.

Παρετηρήθη ὑπὸ τοῦ Χατζιδάκη ἐν Ἐλέγχοις καὶ Κρίσεσιν ὅτι ὁ Βερναρδάκης ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Ἠθικῶν τοῦ Πλουτάρχου μετέβαλε τὸ Περσικὸν κύριον ὄνομα Ἀδούσιος εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἐπίθετον ἀδούσιος. Ἐπειδὴ αἴσχιστον καὶ ἐπονειδιστότατον σφάλμα εἶνε ἡ σύγχυσις Περσικοῦ κυρίου ὀνόματος καὶ Ἑλληνικοῦ ἐπιθέτου, ἐφαίνετό πως πιθανὸν ὅτι αἰσχυνόμενος ὁ Βερναρδάκης ἐφ' ᾧ ἥμαρτεν ἁμαρτήματι, οὕτω δεινῷ ὄντι, ἔμελλεν ἐπὶ πολὺν χρόνον νὰ ἄγῃ κατεπτηχὼς ἡσυχίαν καὶ ν' ἀπέχηται παντὸς περὶ φιλολογικῶν πραγμάτων λόγου μὴ φθεγγόμενος τὸ παράπαν μηδὲ γρῦ. Ἀλλ' ἀλαζὼν ὁ ἄνθρωπος ὢν καὶ δοξόσοφος ἐθυμώθη μὲν σφόδρα ἐλεγχθεὶς ὑπὸ τοῦ Χατζιδάκη, ἐποιήσατο δὲ γαυριῶν (ἐν Ἐλεγχ. καὶ Κρίσ. Ἐξέλεγξ. σελ. 32-3) ἀπάντησιν, ἐν ᾗ ἐπιλαμβάνεται μὲν ἐπιπ-

ως προφάσεως πρός δοξοκοπίαν καὶ ἐπαινεῖ αὐτὸς ἑαυτὸν ἐπιδεικνύος μέγα καὶ θαυμαστὸν κατόρθωμα, ὃ τῇ μεγίστῃ αὐτοῦ περὶ τὴν τικὴν ἐπιστήμην δεινότητι κατώρθωσε, σοφίζεται δὲ τολμηρότατα ντελῶς τῆς τ' ἀληθείας ἀφροντιστῶν καὶ τῆς δόξης τῶν ἄλλων γωρῶν.

Ἐπαινεῖ αὐτὸς ἑαυτὸν λέγων « *Τὸ χωρίον τοῦτο εἶνε ἓν τῶν δυσκοτάτων. Οὐδείς, ἂν καὶ πολλοὶ τῶν πρώτων κριτικῶν ἐπεχείρησαν, νήθη νὰ τὸ διορθώσῃ. Μόνος ἐγὼ ἀναγκάζομαι νὰ τὸ εἴπω, εὗρον ν ἀληθῆ τοῦ χωρίου διόρθωσιν. Τοῦτο δὲ ἀκριβῶς καὶ* ἔδακνεν τούς ». Ἀναγκαζόμεθα καὶ ἡμεῖς, ἵνα μηδεὶς τοῦ λοιποῦ δάκνηται, καταπαύσωμεν τὴν μεγαληγορίαν τοῦ Βερναρδάκη ἀποδεικνύντες τὴν οὐδὲν ἄλλο οὖσαν ἢ κενὸν κόμπον. Καυχᾶται μὲν ὁ θαυμάσιος ιτικὸς καλλυνόμενος καὶ ἀβρυνόμενος ὅτι **μόνος αὐτὸς** ἠδυνήθη νὰ ιταστήσῃ ὑγιὲς χωρίον τοῦ Πλουτάρχου νοσοῦν, ὃ μάτην ἄλλοι πρὸ τοῦ κριτικοὶ ἐπεχείρησαν νὰ ἐπανορθώσωσιν· ἀλλὰ δὲν ἔχει οὕτω ὸ πρᾶγμα· διότι κριτικὸς πρὸ πολλῶν δεκαετηρίδων ἀκμάσας μετεπωσε τὸ ἐν τοῖς Ἠθικοῖς τοῦ Πλουτάρχου φερόμενον αἰδοῦς υἱὸν ς τὸ ἀδούσιον· εἶνε δ' οὗτος ὁ Τούπιος, ὑφ' οὗ ὡς κάλλιστ' ἐπίσταται ὁ Βερναρδάκης, ἐγράφη ἐν *Emendat. in Suid. et Hesych.* όμ. Γ', σελ. 218 « ΑΔΟΥΣΙΟΝ. Ἐραστόν. Σύμφωνον: Restituenda haec vox Plutarcho de Iside p. 73. Καὶ γὰρ Πλάτων ὸν Ἅδην, ὡς αἰδοῦς υἱὸν (lege ἀδούσιον) τοῖς παρ' αὐτῷ γενομένοις καὶ προσηνῆ θεόν, ὠνομάσθαι φησίν ». Σοφίζεται ὁ Βερναρδάκης γράφων « *Ταῦτα πάντα δηλοῦσιν ὅτι εἰπὼν ὅτι τοιαύτη τις λέξις* (vox) *εὕρηται καὶ παρὰ Ξενοφῶντι ἐννόουν τὸ κύριον ὄνομα, ἀφοῦ μάλιστα προηγουμένως ἐμνημόνευσα τὰ τοῦ Ἡσυχίου, ἅπερ ὁ κ. Κόντος παραθέτει ὡς ἴδια* ». Εὐχερέστατα δ' ἐξελέγχεται καὶ δίκην καπνοῦ διαλύεται τὸ σόφισμα τοῦτο· διότι σαφέστατον εἶνε καὶ οὐδεμίαν οὐδαμῶς ἐπιδέχεται ἀμφισβήτησιν ἢ διάστροφον ἐκδοχὴν τὸ ὑπὸ τοῦ Βερναρδάκη εἰρημένον ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Ἠθικῶν τοῦ Πλουτάρχου. Ποιησάμενος οὗτος ἐν αὐτῇ (Τόμ. Α', σελ. Ξ') λόγον περὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐπιθέτου ἀδούσιος, ὃ μνημονευόμενον παρὰ τῷ Ἡσυχίῳ ἀποκατέστησε παρὰ τῷ Πλουτάρχῳ, ἐπιφέρει « Vox occurrit apud Xenoph. QUOQUE », ὅπερ ἑλληνιστὶ μεθερμηνευόμενον γίνεται « Ἡ λέξις ἀπαντᾷ ΚΑΙ παρὰ τῷ Ξενοφῶντι », τουτέστιν « ἡ

... λέξις ἤτοι τὸ ἐπίθετον ἀδούσιος ἀπαντᾷ οὐ μόνον ... Πλουτάρχῳ (κατὰ τὴν γενομένην ὑπ' ἐμοῦ **ἀληθῆ** διόρθωσιν) καὶ παρὰ τῷ Ξενοφῶντι». Ἀλογώτατον δὲ καὶ παράλογον ... να ὑποληφθῇ ὅτι ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ῥῆσις σημαίνει «Ἡ ... Ἀδούσιος ἀπαντᾷ καὶ παρὰ τῷ Ξενοφῶντι» τουτέστι «Τὸ ...κείμενον ὄνομα Ἀδούσιος (ὅπερ οὐδαμῶς ἐν τοῖς ἡγουμ... μνημονεύθη) ἀπαντᾷ καὶ παρὰ τῷ Ξενοφῶντι». Καὶ ἂν δὲ ... σοφιστικῶς ἀξιοῖ ὁ Βερναρδάκης «τοιαύτη τις λέξις εὕρηται ... παρὰ Ξενοφῶντι», οὐδὲν ὠφελεῖται ὁ ἐπινοητικώτατος ἀνήρ ... οὐδεὶς δύναται, ἂν μὴ εἶνε τελέως παράφρων, τοῦ λόγου ὄντος ... Ἑλληνικοῦ ἐπιθέτου, νὰ μνησθῇ αἴφνης, ὅλως ἀπροσδιόνυσόν τι π... Περσικοῦ ὀνόματος.

Λέγων δ' ὁ Βερναρδάκης «ἀφοῦ μάλιστα προηγουμένως ἐμνημόνευσα τὰ τοῦ Ἡσυχίου ἅπερ ὁ κ. Κόντος παραθέτει ὡς ἴδια» ἐμφ... ὅτι τὰ ὑπ' αὐτοῦ ἐκ τοῦ Ἡσυχίου μνημονευθέντα αὐτῷ μόνῳ γ... ὄντα σφετερισάμενος παρέθετο ὁ Κόντος ἢ ὁ Χατζιδάκης ὡς ἴδια. Οἶκτον μᾶλλον δὲ γέλωτα κινεῖ ὁ λόγος οὗτος τοῦ Βερναρδάκη, δι... ἀδύνατον εἶνε νὰ μὴ γελᾷ τις, ὅταν ἀκούῃ Ἴρου κραυγάζοντος ... ἐκ τῆς οὐσίας αὐτοῦ κλέπτει Κροῖσος ἢ Κινύρας.

Παρατηρητέον δ' ὅτι τοῦ ἐπιθέτου ἀδούσιος ποιεῖται μνείαν ὁ Λοβέκκιος ἐν τοῖς Προλεγομένοις σελ. 425 γράφων «Et a nominibus in ων οντος Λεδόντιοι Paus X. 33, 1. sed Νεδουσίας Ἀθηνᾶς ἱερὸν ἐπώνυμον τόπου τινὸς Νέδοντος Strab. VIII. 360. et ... appellativis Γερόντιος andronymicum et γεροντία, sed et γερούσιος γερουσία, a πυγὼν πυγούσιος, a participiis et participialibus ἐθελούσιος, ἀδούσιος ἐραστὸς Hes. ἐπιούσιος, ἑκούσιος V. ad Phryn. p. 5». Ὀρθῶς ὁ Σμιδίτιος ἀνέγνω παρὰ τῷ Ἡσυχίῳ ἀδούστον ἀντὶ τοῦ ἐραστόν. Περὶ τοῦ ἐκ τοῦ Ἀχέρων παρηγμένου Ἀχερούσιος ἐγένετο λόγος ἐν ταῖς Γλωσσικαῖς Παρατηρήσεσι σελ. 226. Περὶ δὲ τοῦ ἐπιούσιος ἴδε Ἀθηνᾶν Τόμ. Ϛ', σελ. 331 κέ.

Ἐξ ὧν ἐν τῷ κεφαλαίῳ τῷδε καὶ τῷ ἡγουμένῳ ἐγράψαμεν ... τινὰ κατάδηλα ἐγένοντο· πρῶτον μὲν ὅτι, ὡς ἐν παλαιοτέροις χρόνοις τὸν Ταραντῖνον Ῥίνθωνα μετεμόρφωσέ τις εἰς Ἄγγλον *Rhinthon*, οὕτως ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς τὸ Περσικὸν κύριον ὄνομα Ἀδούσιος μετέβαλεν ὁ Βερναρδάκης εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἐπίθετον ἀδούσιος.

τεκμηριοῖ ἔλλειψιν καὶ αὐτῆς τῆς αἰσθητικῆς συνέσεως δεύτε-δ' ὅτι ἡ διόρθωσις, ἣ ὡς ἰδίῳ γενναίῳ κατορθώματι ἐγκαλλωπί-κι σεμνυνόμενος καὶ μέγα φυσῶν ὁ Βερναρδάκης, εἶνε ἀνάγνωσις πολλῶν ἤδη δεκαετηρίδων γενομένη ὑπὸ τοῦ Ἄγγλου κριτικοῦ πίου.

Ἡ περιαυτολογία τοῦ Βερναρδάκη εἶνε φορτικωτάτη καὶ ἡ μεγαυχία αὐτοῦ ἀφόρητος. Καὶ προθυμεῖται μὲν ἑκάστοτε ἐν οἷς γράφει παραστήσῃ ὅτι οὔτε γραμματικὸς αὐτοῦ ἐμπειρότερος ὑπῆρξεν ἢ ἄρχει οὔτε κριτικὸς ἀγχινούστερος ἀλλ' ἀείποτε φωρᾶται σκάζων κενεμβατῶν· ἀγνοῶν τὰ στοιχεῖα τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης συχνάπταίει περὶ κοινοτάτας καὶ γνωριμωτάτας αὐτῆς χρήσεις, ἀγύμναος δ' ὅλως καὶ ἀδέξιος περὶ τὴν κριτικὴν ὧν καταλείπει μὲν ἀδιόρτα χωρία προφανῶς ἐσφαλμένα, λυμαίνεται δ' ἄλλα ὑγιέστατα τα. Οὐδαμῶς δ' ἁμαρτάνει τις λέγων ὅτι ὁ Βερναρδάκης εἶνε ἐμφεστατος τοῖς δένδροις ἐκείνοις, ἃ ὑλομανοῦντα καὶ ἐξυβρίζοντα γέουσι μὲν φύλλων, εἶνε δὲ παντελῶς ἄκαρπα ἢ φέρουσι μέν τινας καρποὺς ἀλλὰ φαυλοτάτους καὶ ἀχρειοτάτους.

ΚΕΦ. ΙΕ'.

Πόλις = ἀκρόπολις καὶ **ὑπὸ πόλιν** = ὑπὸ τὴν ἀκρόπολιν.

Ὁ Πλούταρχος λέγει ἐν τῷ Πελοπίδᾳ κεφ. ΙΗ' «Τὸν δ' ἱερὸν λόγον, ὥς φασι, συνετάξατο Γοργίδας πρῶτος ἐξ ἀνδρῶν ἐπιλέκτων τριακοσίων, οἷς ἡ πόλις ἄσκησιν καὶ δίαιταν ἐν τῇ Καδμείᾳ στρατοπεδευομένοις παρεῖχε, καὶ διὰ τοῦθ' ὁ ἐκ πόλεως λόγος ἐκαλοῦντο· τὰς γὰρ ἀκροπόλεις ἐπιεικῶς οἱ τότε πόλεις ὠνόμαζον». Ἐχρήσατο δὲ καὶ αὐτὸς ἀρχαιοπρεπέστερον ἐκφέρων τὸν λόγον τῷ ὑπὸ πόλιν ἀντὶ τοῦ ὑπὸ τὴν ἀκρόπολιν ἐν τοῖς Ἠθικοῖς σελ. 595, Α' «καὶ γὰρ ἡμᾶς δεῖ τοῖς ὑπὸ πόλιν φρουροῖς κομίσαι τι πρόσταγμα παρὰ τῶν ἀρχόντων». Ὁ δὲ Βερναρδάκης ἀδύνατον ἢ ἄτοπον ὑπολαβὼν τὴν χρῆσιν τοῦ ἁπλοῦ ὀνόματος ἀντὶ τοῦ συνθέτου εἴκασεν ὑπὸ τὴν ἀκρόπολιν· «fort ὑπὸ τὴν ἀκρόπολιν. cf. p. 598 e». Ἀλλ' ὅτι κάλλιστ' ἔχει ἡ παραδεδομένη γραφὴ κατανοεῖ μὲν πᾶς τις ἔμπειρος

ῶν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ὑπέμνησε δὲ καὶ ὁ Ἑρουερδήν, ὅτι ἀπεφήνατο ἐν τῇ Μνημοσύνῃ 1891, σελ. 292 «ad veterum Atticorum normam ὑπὸ πόλιν eo ipso sensu optime dictum esse».

Παρατηρητέον δ' ὅτι ἐν τοῖς Ἠθικοῖς τοῦ Πλουτάρχου σελ. 144 B', φέρεται διττὴ γραφή· «Ἀθηναῖοι τρεῖς ἀρότους ἱεροὺς ἄγουσι, πρῶτον ἐπὶ Σκίρῳ, τοῦ παλαιοτάτου τῶν σπόρων ὑπόμνημα, δεύτερον ἐν τῇ Ῥαρίᾳ, τρίτον ὑπὸ Πέλιν τὸν καλούμενον Βουζύγιον» καὶ «τρίτον ὑπὸ πόλιν». Γράφει δ' ὁ Βυττεμβάχιος ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν συγγραμμάτων τούτων Τόμ. Ϛ', σελ. 897 «Tertia, ὑπὸ Πέλιν, scripturam non habet satis exploratam: nec Πέλις in Attica locus cuiquam memoratus: in vulgata tamen hac nostra excerpta codicum et reliqui libri consentiunt, excepta Basileensi, cuius est ὑπὸ πόλιν, quod sequitur Xylander cum in Graeca editione tum in Latina interpretatione, reddens *sub ipsa urbe* item Amyotus et Cruserius: et Hemsterhusius, cuius exemplum editionis Plutarchi duobus voluminibus formae maximae anni 1599. raris illud et brevissimis fere uno verbo significatis notulis praeditum, ex ipsius auctione emi: hic igitur Latina sic mutavit, *sub ipsam arcem*; scilicet quod πόλις antiquitus arx diceretur; ut ipse tradidit ad Aristophanis Plutum 772. Quamquam hac in sententia omnino requiram Articulum, ὑπὸ τὴν πόλιν, praesertim in Plutarcho, etc».

Ὁ Πλούταρχος εἶπεν ἐν τῷ Πελοπίδᾳ «τὰς γὰρ ἀκροπόλεις ἐπιεικῶς οἱ τότε πόλεις ὠνόμαζον», πᾶς δέ τις περὶ τὰ Ἑλληνικὰ ἀσχολούμενος γράμματα ἐπίσταται ὅτι συνήθης τοῖς Ἀθηναίοις ὑπῆρχεν ἡ χρῆσις τοῦ πόλις ἀντὶ τοῦ ἀκρόπολις. Γνωστότατα ὑπάρχουσιν ἃ εἶπεν ὁ Θουκυδίδης βιβλ. Β', 15 «Τὸ δὲ πρὸ τούτου ἡ ἀκρόπολις ἡ νῦν οὖσα πόλις ἦν καὶ τὸ ὑπ' αὐτὴν πρὸς νότον μάλιστα τετραμμένον» καὶ «καλεῖται δὲ διὰ τὴν παλαιὰν ταύτῃ κατοίκησιν καὶ ἡ ἀκρόπολις μέχρι τοῦδε ἔτι ὑπ' Ἀθηναίων πόλις». Πρβ. Ε', 18 «στήλας δὲ στῆσαι Ὀλυμπίασι καὶ Πυθοῖ καὶ Ἰσθμοῖ καὶ ἐν Ἀθήναις ἐν πολει» καὶ 23 «στήλην δ' ἑκατέρους στῆσαι, τὴν μὲν ἐν Λακεδαίμονι παρ' Ἀπόλλωνι ἐν Ἀμυκλαίῳ, τὴν δ' ἐν Ἀθήναις ἐν πόλει παρ' Ἀθηναίᾳ» καὶ 47 «τὰς δὲ ξυνθήκας ἀναγράψαι ἐν στήλῃ λιθίνῃ Ἀθηναίους μὲν ἐν πόλει, Ἀργείους δ' ἐν ἀγορᾷ».

..ιωτέον δ' ὅτι ὁ Ἑρουερδὴν ἐξέδωκε παρὰ τῷ Θουκυδίδῃ «τὸ δὲ τούτου ἡ ἀκρόπολις [ἡ] νῦν οὖσα πόλις ἦν». Περιγράφει δὲ τὸ ..ον καὶ ὁ Οὐϊλαμοβίτζιος ἐν *Philolog. Untersuch.* Τόμ. Α', 104.

..έγει δὲ καὶ ὁ Παυσανίας βιβλ. Α', κϛ', 7 «ἐν τῇ νῦν ἀκροπό- ..τότε δὲ ὀνομαζομένῃ πόλει» οὐ προκριτώτερον ἐνόμισεν ὁ Ἑρουερ- ..ἐν Μνημοσ. 1887, σελ. 51 τὸ «ἐν τῇ νῦν ⟨μὲν⟩ ἀκροπόλει κέξ», ὁ Ἀριστείδης Τόμ. Α', σελ. 159 Δινδ. «τρίτη δὲ ἀκόλουθος ..των ἀνέχει, περιφανὴς ἄνω διὰ μέσης τῆς πόλεως, ἡ πάλαι μὲν ..ς, νῦν δὲ ἀκρόπολις». Πρβ. καὶ Πολυδεύκ. Θ', 40 «τὰ δὲ δη- ..ια ἀκρόπολις, ἣν καὶ ἄκραν ἂν εἴποις καὶ πόλιν» καὶ Βεκκήρ. ..εκδ. σελ. 295, 5 «Πόλις οὐ μόνον τὸ ἄστυ, ἀλλὰ ἰδίως Ἀθη- ..οι πόλιν ἔλεγον τὴν ἀκρόπολιν» καὶ Ἐτυμολ. Μέγ. σελ. 275, 2 ..ορτὴ ἐπιτελουμένη Διὶ πολιαίῳ (Πολιεῖ), ἤγουν ἐν τῇ ἀκροπόλει ..ωμένῳ. Πόλιν γὰρ τὴν ἀκρόπολιν ἔλεγον» (Ἴδε Πιερσῶνα εἰς ..ιριν σελ. 316 καὶ Θησ. Στεφ. Τόμ. Α', ά', σελ. 1331).

Παρὰ τῷ Λυσίᾳ κατ' Ἀγοράτ. 80 κεῖται «Ἐπειδὴ δ' αἱ διαλ- ..γαὶ πρὸς ἀλλήλους ἐγένοντο καὶ ἔπεμψαν οἱ πολῖται ἐκ Πειραιῶς ..ν πομπὴν εἰς πόλιν» καὶ παρὰ τῷ Ἰσαίῳ περὶ τοῦ Δικαιογέν. ..λήρ. 44 «ἀλλ' οὐδὲ τὰ ἀναθήματα, ἃ Μενέξενος τριῶν ταλάντων ..ωνησάμενος ἀπέθανε πρὶν ἀναθεῖναι, εἰς τὴν πόλιν (εἰς πόλιν) κεκό- ..κας» καὶ παρὰ τῷ Ξενοφῶντι Ἀναβ. Ζ'. α', 27 «Ὑπαρχόντων ..ὲ πολλῶν χρημάτων ἐν τῇ πόλει» καὶ περὶ Πόρ. Ε', 12 «ἐν εἰρήνῃ ..ἐν πάνυ πολλὰ χρήματα εἰς τὴν πόλιν ἀνενενεχθέντα» καὶ παρὰ τῷ ..Αἰσχίνῃ κατὰ Τιμάρχ. 97 «οἰκίαν μὲν ὄπισθεν τῆς πόλεως, ἐσχατιὰν ..ὲ Σφηττοῖ», εἰς ὃ φέρεται τὸ σχόλιον τόδε· «τῆς πόλεως: τῆς ἀκρο- ..πόλεως λέγει· τὸ γὰρ παλαιὸν ἡ ἀκρόπολις Ἀθηνῶν ἐκαλεῖτο πόλις». Ἐλέγετο δὲ καὶ παροιμιακῶς βοῦς ἐν πόλει, ὅπερ κατὰ τὴν περὶ ..αὐτοῦ παράδοσιν ἰσοδυναμεῖ τῷ βοῦς ἐν (τῇ) ἀκροπόλει (Ἴδε Ἄλβερτον εἰς Ἡσύχ. Τόμ. Α', σελ. 753). Ἀπαντᾷ δὲ καὶ παρὰ τῷ Ἀριστείδῃ Τόμ. Α', σελ. 309 Δινδ. «ἀγάλματα θαυμάζεται καὶ ..των πρῶτον εἶναι κρατεῖ τὸ παρ' ὑμῖν ἐν τῇ πόλει», περὶ οὗ εἶνε ..γεγραμμένον ἐν τοῖς Σχολίοις «ἀντὶ τοῦ ἐν τῇ ἀκροπόλει· αὕτη γὰρ καὶ πόλις ἐκαλεῖτο», καὶ παρὰ τῷ Θεμιστίῳ σελ. 310, Β', «σὺ δὲ ἐπίσκεψαι τέως τὴν Ἀθηνᾶν τὴν ἐν τῇ πόλει (τὴν ἐν πόλει)». Ἄξια

ῶν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ὑπέμνησε δ
ἀπεφήνατο ἐν τῇ Μνημοσύνῃ 1891, σε
corum normam ὑπὸ πόλιν eo ipso se

Παρατηρητέον δ' ὅτι ἐν τοῖς Ἠθικο
Β', φέρεται διττὴ γραφή· « Ἀθηναῖ
πρῶτον ἐπὶ Σκίρῳ, τοῦ παλαιοτάτου
ρον ἐν τῇ Ῥαρίᾳ, τρίτον ὑπὸ Πέλιν
« τρίτον ὑπὸ πόλιν ». Γράφει δ' ὁ
συγγραμμάτων τούτων Τόμ. Ϛ', σε
pturam non habet satis explora
cuiquam memoratus: in vulg
codicum et reliqui libri conse
est ὑπὸ πόλιν, quod sequitur
tum in Latina interpretation
Amyotus et Cruserius: et
editionis Plutarchi duobus
1599. raris illud et brev
notulis praeditum, ex ipsi
mutavit, *sub ipsam arce*
diceretur; ut ipse trad
Quamquam hac in sente
τὴν πόλιν, praesertim in ἀκρόπολιν

Ὁ Πλούταρχος εἶπεν ... Νίκη, ἐν
κῶς οἱ τότε πόλεις ὠνόμ ... τῶτος θράσους θέσθ
λούμενος γράμματα ἐπί ... πόλει ») καὶ 487 ὁ
ἡ χρῆσις τοῦ πόλις ἀ ... τοῖσι μοχλοῖσιν » (Σχ
ἃ εἶπεν ὁ Θουκυδίδης ... ἵνα μ' εἰ καταλάβοι ὁ
ἡ νῦν οὖσα πόλις ἦν ... γνὴ δῆτ' ἂν ἔλθοιμ' ἐς πόλιν
μένον » καὶ « καλεῖτ ... ἐν πόλει ξενίσωμεν ». Πρβ.
ἀκρόπολις μέχρι τοῦ ... πόλει », εἰς ὃ φέρεται σχόλιον
« στήλας δὲ στῆσαι ... Βλαϋδ. εἰς Ἀριστοφ. Ἱππ.
ναις ἐν πολει » κα ... σελ. 232 καὶ εἰς Λυσιστρ. σελ. 190
Λακεδαίμονι παρ ... τίου λέγεται σελ. 34, 5 Μειν. « πρῶτ
ἐν πόλει παρ' Ἀ ... καὶ τὰς πόλεις εὑρεῖν ἱστοροῦνται, ὅθεν
στήλῃ λιθίνῃ Ἀ

ρίῳ ὀνόματι, ὡς Ἀριστο-

ἥλιον

όλιν».

ι τἀντίγραφα

ος δὲ περὶ

λ. 83 γρά-

Steph. Byz.

k. Memoria

ndorfii etiam

ur». (Πρβ. καὶ

ρή· «ὑμῶν ἀπάν-

τερινὰς ἐν τῇ πό-

πόλει». Δοξάζει δ'

8 ὅτι ἐρρήθη ὑπὸ τοῦ

ΓΑΣ ἘΝ πόλει». Πα-

ρημένα «Quid facit ad

urbe inire? Neque ἐν τῇ

orrigendum:

ας ΤΑΣ ἘΝ πόλει.

ia habere criminatur. Quis

perpetuo dici, ut in *Equitt.*

Ἐκ πόλεως ἐλθεῖν. et passim

τοῦ Κοβήτου ἀντιτάσσεται ὁ Βλαϋ-

σελ. 63 σημειούμενος «τὰς ἐν πόλει (in

ἐπὶ πόλει conj Mein. Sed cf. Thuc.

ς αἵπερ ἐτύγχανον ἐν τῇ πόλει οὖσαι

φορὰν τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ὀνόματος βλέπει

Λυσίου «ἔπεμψαν οἱ πολῖται τὴν πομπὴν

Ἰσαίῳ ἔκειτο ἄλλοτε «εἰς τὴν πόλιν κεκόμι-

ξέδωκεν «εἰς πόλιν κεκόμικας» καὶ ἐσημειώ-

Προλόγῳ σελ. ΚΗ' «εἰς πόλιν (i.e. εἰς ἀκρόπο-

rvationes in Oratores Atticos p. 7 et Com-

sq.) ego scripsi ex A (Dobsoni). Cett. εἰς τὴν

τῇ Ἀναβάσει τοῦ Ξενοφῶντος «ὑπαρχόντων
ἐν τῇ πόλει» γράφει ὁ Κόβητος ἐν *Nov. Le*
pauca Xenophon ita dicit § 27. ὑπαρχόντων
ἐν τῇ πόλει, sed in ea quidem re popularium
retinere debuit et ἐν πόλει dicere, id est ἐν
ἐν τῇ πόλει, id est Ἀθήνησιν. Athenienses V
articulo ἐν ἄστει, ἐξ ἄστεως, ἐν πόλει, ἐκ πόλεως,
dicebant, quod diu tenuit et post Xenophontis
mutari coeptum est» (Πρβ. καὶ Δοβραῖον
Τόμ. Β', σελ. 260). Εἰς τὸ χωρίον τοῦ Ξενοφῶντος
τῷ περὶ Πόρων «πάνυ πολλὰ χρήματα εἰς τὴν πό
εἶνε ὑπὸ τοῦ Λ. Δινδορφίου σελ. 90 μακρὰ σημείωσις
ἐν ᾗ λέγεται «Cum articulo etiam libri Anab. 7
Ὑπαρχόντων πολλῶν χρημάτων ἐν τῇ πόλει, pro quo Th
Τῶν ἐν τῇ ἀκροπόλει χρημάτων, cuius libri 5. 23, 47
in ἐν πόλει, ut articulus apud Xenophontem
illatus videri possit». Παρατιθέμεθα καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Σ
εἰρημένα ἐν Λεξιλ. Ξενοφ. σελ. 107 «ἐν τῇ πόλει An. 7,
quum videatur ἐν τῇ ἀκροπόλει esse, Bisschopius et Cob-
articulum delendum censent. De eadem εἰς τὴν πόλιν Vect.
12. ubi v. Dind. In inscriptione, quam Cumanudis Phi-
listor. 2, 238 sq. descripsit, est τοῦ Ἐλευσινίου τοῦ ὑπὸ τῇ πόλει,
quod etiam Clem. Alex. Protrept. 13. Sylb. scribi vult Wa-
smuth. Mus. Rhen. 23, 1, 58». Ἀλλ' ἡ ἐπιγραφή, ἐν ᾗ κεῖται
τὸ ὑπὸ τοῦ Σαυπίου μνημονευθὲν χωρίον εἶνε τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων.
Σημειωτέον δ' ὅτι παρὰ τῷ Θεμιστίῳ ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ Γ. Δινδορφίου
ἐξ ἀντιγράφου σελ. 374, 14 «σὺ δὲ ἐπίσκεψαι τέως τὴν Ἀθηνᾶν τὴν
ἐν πόλει» ἄνευ τοῦ ἄρθρου τῇ.

Ἐμνημονεύθησαν ἐν τοῖς ἄνω μαρτύρια τῆς χρήσεως τοῦ ἁπλοῦ ὀνόματος πόλις πρὸς δήλωσιν τῆς ἀκροπόλεως ἔκ τε τοῦ Ἀριστοφάνους καὶ ἐξ Ἀττικῶν πεζολόγων. Φέρεται δὲ καὶ ἐν Ἀττικαῖς ἐπιγραφαῖς κατακεχωρισμέναις ἐν τῷ Περιοδικῷ Συγγράμματι Ἀθηναίῳ Τόμ. Ε', σελ. 77, 60 «καταθεῖναι ἐς πόλιν τέλεσι τοῖς Χαλκιδέων» καὶ σελ. 80, 22 «καταθεῖναι ἐς πόλιν» καὶ σελ. 86, 34 «καταθεῖν ἐμ πόληι τέλεσι τοῖς Νεοπολιτῶν» καὶ σελ. 92, 3 καταθεῖναι ἐς

...» καὶ 169, 19 «καταθεῖναι ἐμ πόλει». Καὶ ἐξ ἄλλων δ' Ἀτ-
...ῶν ἐπιγραφῶν ἔχει τις νὰ καταλέξῃ παραδείγματα τῆς περὶ ἧς ὁ λό-
... χρήσεως, οἷον Ἐπιγραφ. Ἀττικ. Τόμ. Α', σελ. 15 «τὰ τρισχίλια
...αντ(α) ἀνενήνεγκται ἐς πόλιν» καὶ σελ. 26 «κατα)θεῖναι ἐμπόλει
...σι τοῖς Ἀφυταίων» καὶ σελ. 28 «καταθέτω ἐν πόλει» καὶ Τόμ.
... α', 19 «στῆσαι ἐμπόλῃ» καὶ Τόμ. Δ', σελ. 142 «καταθεῖναι Ἀθη-
...ους μὲν ἐμπόλει» καὶ σελ. 166 «ἀναγραψάτω πρόξενον καὶ εὐερ-
...ην Ἀθηναίων ἐν στήλῃ λιθίνει ἐμπόλει ὁ γραμματεὺς ὁ τῆς βου-
...ς καὶ καταθέτω ἐμπόλει» καὶ σελ. 167 «τὸ δὲ ψήφισμα τόδε
...γράψαι τὸγ γραμματέα τῆς βουλῆς ἐν στήλῃ λιθίνῃ καὶ καταθεῖναι
...πόλει» (Πρβ. καὶ σελ. 158).

Ὁ Ἑρουερδὴν γράφει ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Θουκυδίδου Τόμ. Γ', σελ.
... «Quod V 47, 11 legitur καταθέντων — στήλην pro στησάν-
...ν, hoc inde explicandum quod κατατιθέναι proprium est de
...cretis, quae pilis incisa alicubi deponuntur. Vide v.c. I. A.
... 11 extr. τὸ δὲ ψήφισμα τόδε ἀναγραψάτω ὁ γραμματεὺς ὁ τῆς
...ουλῆς ἐστήλῃ λιθίνῃ καὶ καταθέτω ἐν πόλει. Cf II 17, 65, al. In-
...ersa ratione non raro scribitur τὸ ψήφισμα γράψαι ἐν στήλῃ καὶ
...ῆσαι ἐν ἀκροπόλει. (Cf. ib. II 65, 18. 87, 14, sqq. 89) et (vel
...misso ἐν στήλῃ) ἀναγράψαι δὲ τόδε τὸ ψήφισμα τὸν γραμματέα
...ῆς βουλῆς καὶ στῆσαι ἐν ἀκροπόλει, ut est ib. 176, 183, 228»
...αὶ ἐν *Lap. de Dialect. Att. Testim.* σελ. 62 πόλις: Sic Athe-
...nienses vulgo appellasse suam arcem praeter notum Thucydi-
...dis testimonium docent plurimi scriptorum loci, ubi legitur
...ἐν πόλει, ἐς πόλιν, ἐκ πόλεως. Constanter sic tituli Euclide anti-
...quiores, e quibus vix aptius poterit afferri exemplum quam
...tit. I 11 recte sic suppleti a Kirchoffio: καὶ καταθεῖναι Ἀθή-
...νησι μὲν ἐμπόλει, Ἐρυθρᾶσι δὲ ἐν τῇ ἀκροπόλει. Minime refraga-
...tur tit. I 32 B', κατὰ τὰ ἐψηφισμένα ἐπὶ τὴν ἀκρόπολιν. Antiquis-
...simum exemplum mihi cognitum, ubi ἐν ἀκροπόλει appareat
pro ἐν πόλει, est II 17 b, (a. 378/7 a. C.). Cf. II 555 (367/5).
586 (sec. IV part. ult.) 612 (a. 299/8), et sic deinde fere con-
stanter. Rarius additur articulus». Παρατιθέμεθα καὶ ἃ ὁ Π.
Πάνσκιος λέγει ἐν *Leipz. Stud.* Τόμ. ΙΓ', σελ. 9 «Aetatem satis
antiquam titulo tam formula vindicat qua proxeniae et euerge-

πόλιν». Περὶ τοῦ ἐν τῇ Ἀ ... vetustiore more dictum
πολλῶν χρημάτων ἐν τῇ ... postea substitutum est
σελ. 487 « Post pauca ... Ol. 98, 2 (387/6) sic
πολλῶν χρημάτων ἐν τῇ ... animadvertit (in Bull.
dicendi morem reti ... καὶ Ἀρμ. Δίτμαρον ἐν σελ. 1
ἀκροπόλει, non ἐν τ ... ἐν τῷ αὐτῷ περιοδικῷ συγγράμματ
teres sine articulo ... ούελμον ἐν *Herm.* 1889, σελ. 113
πόλιν et sim. diceb ... πόλις ἀπαντᾷ παρά τ' ἄλλοις Ἀττικ
tatem demum n ... Θουκυδίδῃ. Φέρεται δὲ καὶ ἐν τῇ Λυ-
Adversar. Τόμ. ... νους στίχ. 176 καὶ 179 καὶ 263 καὶ 48
κείμενον ἐν τῷ τ ... κτὴ ἡ γνώμη ἐπιφανῶν φιλολόγων ὑπολαμ-
ἀνενεχθέντα» ε ... τῷ Ἀριστοφάνει τὸ ὄνομα τοῦτο (Ἴδε Meinec
γεγραμμένη, ἐν ... phaneis σελ. 120 καὶ ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Ἀσ-
1, 27: Ὑπαρ ... σελ. ΙΒ' καὶ ΙΓ'. Πρβ. καὶ Βλαϋδέσιον ἐν τ
2, 24: Τῶν ... κτης σελ. 31 καὶ 37 καὶ 39).
consentiunt ... εύκους ἐρρήθη « τὰ δὲ δημόσια ἀκρόπολις, ἣν κα
librariis il ... καὶ πόλιν»· εἶπε δὲ καὶ Θωμᾶς ὁ Μάγιστρος σελ.
πίου εἰρημ ... « οὐ μόνον ἄκρα πόλις ἡ ἀκρόπολις, ἀλλὰ καὶ ἄκρα
27. quu ... σύχιος « Ἄκρα: ἀκρόπολις». Χρῆσις τοῦ ὀνόματος
tus arti ... τοῦ Ὑπερείδου ἐν τῷ ὑπὲρ Λυκόφρονος λόγῳ, ἐξ
5, 12. ... απασμα παρὰ τῷ Πολυδεύκει λέγοντι Θ', 156 « Ἐ
listor. ... ρείδου ὑπὲρ Λυκόφρονος εὗρον γεγραμμένον « ἢ νεε-
quod ... ἢ ἀρχείων ἐμπυρισμὸν ἢ κατάληψιν ἄκρας» (Πό
hsm. ... Τόμ. Α', α', σελ. 1271, Γ' καὶ Σημειώσ. εἰς Πολυ-
τὸ ... Σ', σελ. 920 Δινδ.). Φέρεται δὲ καὶ ἐν τοῖς Ἠθικοῖς
Σ ... χου σελ. 348, Δ', « ἡ Περικλέους ἐπιμέλεια τὴν ἀκρο
ἐ ... ἔνθ' οὗ ὁ Κόβητος ἐν τῇ Μνημοσύνῃ 1878, σελ. 1
... όπολιν λέγων « Pericles non *promontorium* exor-
... *arcem*. Ergo scribendum: τὴν ἀκρόπολιν ἐκόσμησεν».

- Ἀντιαττικιστής.

κκης νὰ παραστήσῃ ὅτι ὁ Κόντος ὑπῆρ-
φωνος ἑαυτῷ οὐχὶ ἀεὶ τὰ αὐτὰ περὶ τῶν
εύων ἐμνημόνευσεν ἐν τῇ Ἐλέγχων καὶ Κρί-
ας λέξεις διττῶς ὑπ' αὐτοῦ γεγραμμένας, οἷον
καὶ Ἀνταττικιστής, Ἡρωδιανός καὶ Ἡρῳ-
ωρος καὶ Τριφιόδωρος, Μάρκος καὶ Μᾶρκος,
μεν νῦν περὶ τοῦ Ἀνταττικιστής — Ἀντιαττικι-
λλα θὰ ἐξετάσωμεν ἐν τοῖς ἔπειτα, ἄλλο ἐν ἄλλῳ τόπῳ,
ῖν ἀρέσκῃ.

χει βιβλίδιον παλαιοῦ γραμματικοῦ, ὅστις ἀνώνυμος ὢν
ρεύεται ὑπὸ τῶν νεωτέρων φιλολόγων ἀποβλεπόντων εἰς τὴν
εσιν αὐτοῦ Ἀντιαττικιστής—*Antiacista*. Περὶ τοῦ γραμ-
κοῦ τούτου εὑρίσκομεν ἐν τῇ Σχαιφηρείῳ ἐκδόσει Γρηγορίου τοῦ
ινθου σελ. 155 τάδε ὑπὸ τοῦ Βαστίου γεγραμμένα «Eadem phrasi
rumque utitur Grammaticus SGerm. in Lexico, quod epi-
raphen Ἄλλος ἀλφάβητος habet, et hoc consilio scriptum est,
ut certas quasdam voces phrasesque ab Atticistis repudiatas
auctoritate veterum scriptorum tueatur» ἐπιφέρεται δὲ τούτοις
«Idem de hoc Grammatico iudicium Ruhnkenii Hist. Crit.
Orat Gr. p. LXXXIX.: Grammaticus ille non nisi vetustissi-
mos et classicos, quos vocamus, scriptores laudat, ut eorum
auctoritate vindicet voces et loquendi formulas, quas Attici-
stae temere damnassent». Περὶ ὀλίγου ποιεῖται τὸν ἄνδρα ὁ Κό-
βητος λέγων ἐν *Var. Lect.* σελ. 325 «Antiatticista BEKKERI,
qui p. 106, 24. λείψας ἀντὶ τοῦ λιπών, Ἀριστοφάνης Ἀνδρομέδᾳ
attulit, tam parum iudicio valet et vitiosis libris tam saepe
stulte deceptus est, ut eius fide stari non possit. Ecquis est,
qui ei credat ἑωνηκώς dixisse LYSIAM pro ἑωνημένος p. 95, 25,
aut ἐγρηγόρησεν XENOPHONTEM p. 96, 25, aut ἠκροᾶσο AN-

siae honores tributi sunt qu
est ἐμπόλει, cuius in locum
ἀκροπόλει Foucartus inde
ulla exceptione in titulis
corr. Hell. 1888 p. 166).
καὶ 194 καὶ Ἰούλ. Πενδόρ
Τόμ. ΙΗ', σελ. 141 καὶ Α

Τὸ σύνθετον ὄνομα ἀκρ
συγγραφεῦσι καὶ παρὰ τ
σιστράτῃ τοῦ Ἀριστοφά
δὲν φαίνεται δ' ἀποδεν
βανόντων ἄχρηστον τ
ἐν Vindiciis Aristo
στοφάνους Τόμ. Β',
ἐκδόσει τῆς Λυσιστρ

Ὑπὸ τοῦ Πολυδε
ἄκραν ἂν εἴποις
31, 15 Ῥισχ. α
μόνον» καὶ ὁ Ἡ
ἄκρα ἐγένετο
οὐ σῴζεται ἀπ
μέντοι τῷ Ὑ-
ρίων προδοσίο
Θησ. Στεφ.
δεύκ. Τόμ.
τοῦ Πλουτ
ἐκόσμησεν
ἀνέγνω
navit s

...ς liber gramma-
... Anecdot vol. I, p
... μνεία αὐτοῦ γίνεται.
... Μουσείῳ 1862, σελ. 3
... Ἑρμῇ 1866, σελ. 12 μνη...
... ὅτι ὀρθότερον εἶνε τὸ Ἀνταττ-
... γράμματι ἐχρήσατο τῇ ἑτέρᾳ ...
Ἀνταττικιστής καὶ ὁ Κόβητος ἐν
489 καὶ ὁ Ναβῆρος σελ. 409, ...
... « Οὐδὲν δὲ θαυμαστόν, εἰ διέφθαρται κα-
...τo ὁ Ἀνταττικιστής. Τοῦτο δὲ μόνον
... τὸ τοῦ Ἀντιαττικιστοῦ ὄνομα οὐκ εἶναι ἐκ
... — εἰώθαμεν γὰρ τὸν ἄνδρα Ἀντιαττικιστὴν
...ττικιστὴν κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον, ὥσπερ καὶ ...
...κήνιος μεταγράψας τὸ βιβλίον, ἔπλασε τοὔνομα
...βλίου σκοπός».

... μέγα πρᾶγμα ἡ διόρθωσις τοῦ ἡμαρτημένου ...
...τής· ἀλλὰ μεγάλην βλασφημίαν βλασφημεῖ ὁ ...
... ἑαυτῷ καὶ ἀνακόλουθον ὄντα ἐκεῖνον, ὅστις ...
...λειαν τῆς συνήθους οὔσης ἐκφορᾶς ἀπέχεται μ...
...εῖται δὲ χρῆσιν τῆς ὀρθῶς ἐχούσης.
...ατος Ἀνταττικιστής σημαίνεται ὁ ἀντιτασσόμενος
... ἢ ἀντιλέγων τοῖς Ἀττικισταῖς· νοοῦνται δὲ νῦν Ἀτ-
...τικίζοντες ἢ κανονίζοντες τὰ τῆς Ἀττικῆς διαλέκτου.
... τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ ἔνια ὀνόματα ὁμοίως τῷ
...τως ἐσχηματισμένα· γνωριμώτατον δ' εἶνε τὸ ἀντί-
... κοινὴ χρῆσις ὑπὸ τῶν νέων Ἑλλήνων γίνεται, συνω-
... ἀντίχριστος τὸ χριστομάχος.
... Μεγάλῳ Ἐτυμολογικῷ σελ. 111, 34 κεῖται « Ἀντιά-
...ειραν Ἀμαζόνος· ὁ μὲν Ἀρίσταρχος τὰς ἴσας ἀνδράσιν

ἀνδράσι τῇ οἰκείᾳ
-ραμὲν καὶ ἀντίπα-
. ὁ Εὐστάθιος ἐν ταῖς
..άνειραι δὲ Ἀμαζόνες,
καὶ ὡς εἰπεῖν δηιάνειραι
...ὶ ὡς οἷον εἰπεῖν ἴσανδροι,
..νομα· ἐκ τοιαύτης δὲ ἐννοίας
..ρεῖ ὁ ποιητής. Σεμνότερον δὲ
... ἰσόθεον δηλοῖ». Πρβ. καὶ σελ.
Arist. Stud. Homer. σελ. 114

..ως παρατηροῦμεν ὅτι ἐν τῷ μεταγε-
ἐπὶ τοῦ ἀντιτασσομένου ἢ ἐναντιουμένου
.. ποιεῖται χρῆσιν Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος
..μιλίαις, οἷον σελ. 181, Α', «οὐκ ἔστιν ἀν-
ἀλλὰ συμφωνῶν τῷ πατρὶ παραγέγονεν» καὶ
..ιδὴ γὰρ καὶ ἀντίθεον ἐντεῦθεν αὐτὸν ἐνόμιζον
..76, Γ', «ἀποδεῖξαι οὐκ ἀντίθεόν τινα ὄντα, ἀλλ'
..υμβαίνοντα τῷ πατρί» καὶ σελ. 310, Α', «ἐπειδὴ
.. πλάνον καὶ ἀπατεῶνα διώκομεν, ὡς ἀντίθεον καὶ πα-
.. σελ. 427, Δ', «μάλιστα τοῦτο αὐτοὺς ἐσκανδάλιζε,
..ντίθεον αὐτὸν εἶναι» καὶ ἀλλαχοῦ. Πρβ. καὶ σελ. 191,
.. γὰρ τοῖς προφήταις παρανομίαν καὶ ἀντίθεον φρόνημα
..ντες τοὺς μὲν ἐλίθαζον, τοὺς δὲ ἤλαυνον». Ἐλέχθη δὲ καὶ
..ὁ Ἰγνατίου Ἐπιστολ. πρὸς Φιλιππ. ΙΒ' (Πατέρ. Ἀποστολ.
Β', σελ. 226, 14 ἐκδ. 1876) «οὔκ εἰμι ἀντίθεος, ὁμολογῶ
ὑπεροχήν» καὶ ὑπὸ τοῦ Νόννου Μεταβολ. τοῦ κατὰ Ἰωάνν.
..αγγ. Ε', 166 «εἰ δέ τις ἄλλος ἵκοιτο νόθος ψευδώνυμος ἀνήρ,
..ντίθεος». Ἀπαντᾷ δὲ καὶ παρὰ Φίλωνι τῷ Ἰουδαίῳ καὶ παρ' ἄλ-
..οις τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ὄνομα.

Ὁ Ἀσώπιος γράφει ἐν τῇ Εἰσαγωγῇ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Σύνταξιν σελ. 639 «Διὰ τῆς προθέσεως ταύτης ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ ἐναντίον ἐπεγράφθησαν πολλὰ συγγράμματα τῶν νεωτέρων, Ἀντιλουκρέτιος, Ἀντιλούθηρος, κατὰ μίμησιν τῶν Ἀντιλαΐς τοῦ **Ἐπιχάρμου**, Ἀντικάτων τοῦ Καίσαρος, κτλ.». Τοῦ Ἀντικάτων

TIPHANEM p. 98, 28, qro
est ἠκηκόεις».

Ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος γραμματ
Ἑλληνικοῖς Ἀνεκδότοις καὶ
75 ἐν ἓξ συλλαβαῖς, ὡς καὶ ἐν
β', σελ. 889 «Ἀντιαττικι
tici contra Atticistas scri
77-116» καὶ ἐν πᾶσι τοῖς

Ἔγραψε δὲ καὶ ὁ Κόντ
Ἀντιαττικιστής· ἀλλ' ἐν
τοῦ γραμματικοῦ τούτου τ
τικιστής· ἐν οὐδενὶ δ'
φορᾷ. Ἐνέκρινε δὲ τὴν
τῷ Λογίῳ Ἑρμῇ 1867
εἶνε ὑπ' αὐτοῦ τάδε εἰρη
τὸ ἀντίγραφον, ᾧ ἐγ
προσθήσω ὁδοῦ πάρεξ
τοῦ παλαιοῦ ἀντιγρα
καλεῖν καὶ οὐκ Ἀντ
γράφεις — ἀλλ' ὁ Ρ
ἵνα δηλωθείη ὁ τοῦ

Καὶ δὲν εἶνε μὲ
που Ἀντιαττικι
γων ὡς ἀσύμφω
νύσας τὴν πλη
ἔπειτα αὐτῆς, τ

Ὑπὸ τοῦ ὀν
ἢ ἐναντιούμενο
τικισταὶ οἱ δε
Φέρονται δ'
Ἀνταττικι
χριστος,
νυμεῖ δὲ τ

Ἐν τῷ
νειρα: Ρ

. ἔγραψεν οὖν πε
τὸ δὲ βιβλίον Ἀν
..στίου ΜΓ', 13 | Τ..
..ει Ἀντικάτωνα ἐπ
Μενδ. Περὶ τοῦ Ἀντ
..Ἑλλ. σελ. 267 « Ali
..bulae Ἀντιλαΐς inscr..
..icis celeberrimae, int..
.. « Fabulas **Epicratis** S..
p. 66 commemorant du..
..5 f laudatam et Ἀντιλαΐδ..
..neus l. l. ex XIII p. 605
..sodoro tribuit Suidas, de q..
..tionis rationem ab irrisione La..
..e inepte compares Ἀντιπορν..
.. quin lenonis adversarius intell..
..st». Ἐσχηματίσθη δὲ καὶ ὄνομα Ἀντ
..χντίου τῆς Θαλείας Περὶ τούτου γρ..
..ιν. Γραμματολ. Τόμ. Α', σελ. 70
Θάλεια τοῦ Ἀρείου ἐγένετο δημοτικ..
..ς ἐκκλησία νὰ ποιήσῃ καὶ εἰσαγάγῃ εἰς τὸ
..ιν» (Ἴδε καὶ Σάθαν ἐν Ἱστορ. Δοκιμ
σελ. ρ μ δ').

..ιστος παρατηρεῖται καὶ ἐπὶ τοῦ ὀνόματος ἀν..
..δὲ παραθέσεως νομίζομεν τὰ ὑπὸ τοῦ Κοβητ..
..ν. 1882, σελ. 214 «*Sertorius* βουλὴν κατε..
.. οἱ φίλων τριακοσίους καὶ τήνδε ἔλεγεν εἶναι
.. καὶ ἐς ὕβριν ἐκείνης Σύγκλητον ἐκάλει. Nulla
..δεις. Restitue ANTIσύγκλητον ἐκάλει. Eodem
.. us in tribunatu plebis usus est, qui teste
.. *Sullae* cap. 8. πλῆθος ἱππικῶν νεανίσκων περὶ
.. αὐτὸν εἶχεν οὓς ἀντισύγκλητον ὠνόμαζεν. cf. Ap..
.. ..μενος Κάτωνα - φρουρεῖν ἐν Ἰτύκῃ μετὰ τῶν
..-κλητον ἐκάλουν». Ὁμοίως τῷ ἀντισύγκλητος
.. τὸ ἀντισύναξις.

... Ἀθησαυρ. Λέξεων σελ. 33
...ηλ. ὁ οὐχὶ κατὰ τὸ ὄνομά του
...της» πολιτευόμενος ΕΦΡΑΙΜ. ϛ.
... Ἀντιχριστοφορίτης καλεῖται ὁ
...τουτέστιν ὁ ψευδωνύμως Χριστοφο-

ΚΕΦ. ΙΖ΄.

...ητος, οὐχὶ **Παιδάρητος**

...κείῳ ἐκδόσει τῶν Ἠθικῶν τοῦ Πλουτάρχου φέρε- ...5, 5 (1889) «Παιδάρητος οὐκ ἐγκριθεὶς εἰς τοὺς ... σελ. 164, 18 «Παιδάρητος, λέγοντός τινος κτέ.» ... «πολλὰ Παιδαρήτου κατηγόρουν» καὶ 11 «ἁ μά- ...τῳ» καὶ Τόμ. Ζ΄, σελ. 525 (1896) «Παιδάρητος ΙΙ, ... 18. 195, 8. 11». Ἔγραψε δ' ἐν τῷ πρώτῳ χωρίῳ ὁ ... λέγει, ΠαιδάρΗτος ἀντὶ τοῦ ΠαιδάρΕτος.

... ὁ Βερναρδάκης ὅτι οὐδέποτε ὑπῆρξεν ὄνομα Παιδάρητος ... παῖς συγκείμενον· οὐδαμῶς δὲ κατενόησεν ἀπειρότατος τῶν ...κῶν διαλέκτων ὢν ὅτι, ἂν ἐγίνετο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων χρῆσις ...του ὀνόματος, ἰωνιστὶ μόνον θὰ ἐξεφέρετο διὰ τοῦ Η ὁμοίως τῷ ...ητος καὶ Δαμάρητος, ἀττικιστὶ δὲ καὶ δωριστὶ θὰ ἐλέγετο διὰ ... Α ΠαιδάρΑτος, ὡς Ἄρατος καὶ Δημάρατος-Δαμάρατος· ...δέποτε δὲ θὰ ἦσαν συνημμένα ἐν Λακωνικῇ φράσει τὸ Δωρικὸν ἁ ...μάτηρ καὶ τὸ Ἰωνικὸν Παιδαρήτῳ, «ἁ μάτηρ Παιδαρήτῳ», καὶ γελοιότατον πάντως θὰ ἐφαίνετο, ἂν ἐν λόγῳ μὴ Ἰωνικῷ ἔκειτο τὸ Ἄρητος ἢ τὸ Δημάρητος. Σημειωτέον δ' ὅτι ὁ Δωρικὸς τύπος Δαμάρατος ἀπαντᾷ καὶ ἐν τῇ Ἀναβάσει τοῦ Ξενοφῶντος Β΄, α΄, 3 «ἦλθε Προκλῆς ὁ Τευθρανίας ἄρχων γεγονὼς ἀπὸ Δαμαράτου τοῦ Λάκωνος» καὶ Ζ΄, η΄, 17 «συνεβοήθει δὲ καὶ Προκλῆς ἐξ Ἁλισάρνης καὶ Τευθρανίας ὁ ἀπὸ Δαμαράτου». Τῆς Ἰωνικῆς ἐκφορᾶς Ἄρητος περιττὸν κρίνομεν νὰ μνημονεύσωμεν μαρτύρια· γνωστό-

τατον δ' εἶναι τὸ θηλυκὸν ὄνομα Ἀρήτη (Ἴδε Σχούλζιον ἐν *Quaest. Ep.* σελ. 515).

Καθ' ὃν χρόνον ἐξεδίδοντο ὑπὸ τοῦ Βερδαρδάκη τὰ Ἠθικὰ τοῦ Πλουτάρχου (1888 - 1896) ἦτο ἤδη σαφῶς ἐγνωσμένον καὶ τρανῶς δεδιδαγμένον ὅτι ἡ ὀρθὴ τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ὀνόματος γραφὴ εἶναι Πεδάριτος, τῆς μὲν πρώτης συλλαβῆς διὰ τοῦ Ε τῆς δὲ παραληγούσης διὰ τοῦ Ι ἐκφερομένης. Θὰ ἠπίστατο δὲ τὸ πρᾶγμα καὶ ὁ Βερναρδάκης, ἂν εὐφυῶς πως εἶχε πρὸς τὰ γράμματα καὶ ἠδύνατο νὰ παρακολουθῇ ταῖς περὶ γραμματικῶν ζητημάτων μελέταις.

Ὁ ἀοίδιμος Κοραῆς σημειοῦται ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Ἰσοκράτους Τόμ. Β', σελ. 92 (1807) « Πεδάριτος : Τοῦτον ἕτεροι Παιδάριτον γράφουσι· περὶ οὗ ἔπιθι τὰς εἰς τὸν Ἀρποκρατίωνα σημειώσεις τοῦ Οὐαλεσίου (σελ. 62). Ἔστιν ἃ τῶν ἀντιγράφων, ἐν οἷς καὶ τὸ ἐμόν, ἀντὶ τοῦ Παιδάρετος ἢ Πεδάριτος, φέρουσιν οὐδενὶ σὺν νῷ, Τοιοῦτος ». Ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Ἀρποκρατίωνος σελ. 242, 11 Δινδ. λέγεται « Πεδάριτος : Ἰσοκράτης ἐν τῷ Ἀρχιδάμῳ. Τῶν ἐκ Λακεδαίμονος ἐκπεμφθέντων ἐστὶν οὗτος, ἁρμοστὴς ἀνήρ, τῶν γεγονότων καλῶν, ὥς φησι Θεόπομπος ἐν β' Ἑλληνικῶν ». Κεῖνται δὲ ταῦτα μεταξὺ τῶν λέξεων ΠΕΔιακά καὶ ΠΕΖέταιροι, ἐξ οὗ πείθεταί τις ὅτι ἀσφαλῶς ἡμῖν εἶνε παραδεδομένη ἡ γραφή.

Παρατιθέμεθα καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Πόππου γεγραμμένα ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκδόσει τοῦ Θουκυδίδου Μέρ. Γ', δ', σελ. 681 (1838) « Πεδάριτος : Ita c. 28. et apud Harpocr. Παιδάριτος vocatur ab Isocrate [Archid. § 53., qui Chios ab eo servatos esse scribit,] et Plutarcho in Apophthegm. Laced., ubi et mater eius Teleutia nominatur. [t. VIII. p. 232. et p. 260. ed. Hutten., quae Παιδάρητος habet. In Isoctatis loco nunc legitur Πεδάριτος. HERTL. Παιδάρητον apud Plut. iam REISK. p. 231. B. 241. D. item Wyttenb. Atque] Plutarchus in Lyc. [c. 25 HERTL] Παιδάρητον vocat. Πεδάριτος Cl. HUDS. Παιδάρετος Plut. Apophth. Reg. p. 491. F. et Suid. Παιδάρητον et Dorice Παιδάρατον scribendum esse ait Valck. ad Theocr. Adoniaz. p. 261. B ». Πρβ. καὶ Βυττεμβάχιον ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Ἠθικῶν τοῦ Πλουτάρχου Τόμ. ϛ', σελ. 1109.

Ἀξιόλογον παρατήρησιν περὶ τῆς ἐκφορᾶς τοῦ προκειμένου ὀνόμα-

ποιεῖται ὁ Στάλλιος ἐν *Quaest. Grammat. ad Thucyd. rt.* σελ. 42 (1886) λέγων «Recte in Th. libris plerumque appellatur nomen Lacedaemoniorum ducis Πεδάριτος; sed praeea invenitur Παιδάριτος Πεδάρητος. Nam Πεδ(=μετά)- άριτος matum est ut Ἐπάριτοι, delecta Arcadum manus (cf. Xen. st Gr. VII 4, 22. 33. 36. 5, 3. Hesych. s. v. Ἐπαρόητοι), Ἐπήριτος (Hom. Od. XXIV 306). Falso igitur in Plut. Lyc. ι. Mor 231 b. 241 d Παιδάρητος, Mor. 191 f Παιδάρετος ribitur». Φέρεται δὲ τὸ ὄνομα Πεδάριτος καὶ ἐν ἐπιγραφῇ Ἀρδικῇ ἐκδεδομένῃ τῷ 1884^τῳ ἔτει ἐν τῇ τοῦ Κολλιτζίου Συλλογῇ ἐν Ἑλλην. Διαλεκτ. Ἐπιγραφῶν 1247 B.

Οὐδεὶς δύναται νῦν ν' ἀμφιβάλλῃ ὅτι μόνος ὁ τύπος ΠΕδάρΙτος ει ὑγιῶς, γραφικὰ δὲ πταίσματα εἶνε τὸ Παιδάριτος καὶ Παιδάρητος καὶ Παιδάρετος. Προφανὲς δ' ὑπάρχει ὅτι ὑπὸ τῶν γραφόντων Παιδάρετος ὑπελαμβάνετο κατὰ πλάνην τὸ ὄνομα σύνθετον ἐκ τοῦ ἀρετή. Πρβ. Ἀμομφάρετος, κτλ. Ἱππαρέτη, Φαιναρέτη, κτλ.

Εὔκολον δ' ἦτο νὰ γραφῇ ἐσφαλμένως Παιδάριτος ἀντὶ τοῦ Πεδάριτος ὑπὸ βιβλιογράφων ἀμαθεστέρων γινωσκόντων μὲν τὸ ὄνομα παῖδα, ἀγνοούντων δὲ τὴν Δωρικὴν καὶ Αἰολικὴν πρόθεσιν ΠΕΔΑ. Ἀνεγνώσθη δὲ πλημμελῶς καὶ παῖδ' ἔχεις—παῖδ' ἔχοισαν ἀντὶ τοῦ πεδέχεις—πεδέχοισαν καὶ παιδαρτᾶν—παιδαρτάσεις ἀντὶ τοῦ πεδαρτᾶν—πεδαρτάσεις καὶ παῖδ' Ἀχιλλέα ἀντὶ τοῦ πεδ' Ἀχίλλεα, κτλ.

Ὁ Βαλκενάριος γράφει ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Εὐριπίδου Φοινισσῶν Τόμ. Α', σελ. 358 Λιψ. «*Aeschylus*, in senariis, Doricis istiusmodi formis et Aeolicis non abstinet; cui pro μετάρσιος adhibetur πεδάρσιος in Prometh. v. 269, 709, 915. *Hesychius*: Πελλύρον, μετέωρον, ipsius corrige Grammatici peccatum scribendo Πέδαυρον. *Alcaeo* tribuitur παιδάορον in *Apollon.* de Pronomin. p. 430, B. scribi debuerat πεδάορον. Aeolicum πέδα saepenumero latet, in παῖδα transmutatum a librariis — turpe vitium e *Sapphus* fragm. XXVII, a *Wolfio* facile potuerat eximi» (Ἴδε καὶ Λόγ. Ἑρμῆν 1876, σελ. 96-7).

Λέγει δὲ καὶ ὁ Κόβητος ἐν τῷ Λογίῳ Ἑρμῇ 1867, σελ. 429

«Πολλάκις δὲ τὸ Αἰολικὸν καὶ Δωρικὸν τοῦτο ΠΕΔΑ ἀντὶ τῆς μετ κείμενον τοὺς ἀπαιδεύτους ἀντιγραφέας ἐπλάνησεν. Οἱ δὲ θαυμάσαντες τὸ πεδά τί δῆτ' ἂν εἴη πάντα τρόπον τὴν λέξιν παρέφθειραν. Γελοιότερον οὐδὲν τοῦ παρὰ τῷ Διογένει τῷ Λαερτίῳ κειμένου Η. 20 «ἐκάλει δὲ (ὁ Πυθαγόρας) τὸ νουθετεῖν πελαργᾶν», ὅπερ μετέφρασέ τις Ῥωμαϊστὶ διὰ τούτων· Admonere vocabat ciconiarum instar pascere, τουτέστι «νέμεσθαι πελαργῶν δίκην». Ὁρᾶς οὐδὲν ἄλλο ὂν τὸ πελαργᾶν ἢ ΠΕΔΑΡΤΑΝ (πεδαρτᾶν), μεταρτᾶν καὶ μεθαρμόζειν, δῆλον ὅτι ἐπὶ τὸ βέλτιον. Παρὰ τῷ Ἰαμβλίχῳ ἐν τῷ τοῦ Πυθαγόρου βίῳ σελ. 404 γέγραπται· «ἐκάλουν δὲ τὸ νουθετεῖν παιδαρτᾶν,» καὶ πάλιν σελ. 218. «τὰς νουθετήσεις — παιδαρτάσεις ἐκάλουν ἐκεῖνοι,» ἐξ ὧν τἀληθὲς ἀνεῦρεν ὁ Σχαίφερος». Ἴδε καὶ Ναύκιον εἰς Ἰάμβλ. περὶ τοῦ Πυθαγορ. Βίου σελ. 141· ἔτι δὲ Ἰάνιον εἰς Ἰω. Γλυκ. σελ. 68.

Οὐκ ἀγνοητέον δ' ὅτι καὶ ἄτοπος ἐτυμολογία τοῦ ἐπιθέτου πεδάρσιος ἐγένετο ὑπὸ σχολιογράφου δι' ἄγνοιαν τῆς προθέσεως ΠΕΔΑ. Ἐν τοῖς εἰς Ἀριστοφάνη Σχολίοις σελ. 236, 1097 Διδ. κεῖται «πεδαρσίου: μετεώρου, πετομένου· παρὰ τὸ ἐκ τοῦ πέδου αἴρεσθαι». Οὐδεὶς νῦν καὶ ὀλίγην περὶ τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν παιδείαν κεκτημένος ἀγνοεῖ ὅτι τὸ πεδάρσιος οὐδὲν διαφέρει κατ' ἔννοιαν τοῦ μετάρσιος (=μετέωρος), ἐξ οὗ τὸ μεταρσιοῦσθαι (=μετεωρίζεσθαι. Πρβ. καὶ μεταρσιολέσχης=μετεωρολέσχης). Περὶ τοῦ πεδάρσιος γράφει ὁ Βλαϋδέσιος ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Ἀριστοφάνους Ὀρνίθων σελ. 375 «πεδαρσίου: Dorice pro μεταρσίου. Aeschylum videtur παρῳδεῖν, qui saepius utitur hoc vocabulo, Prom. 269. 709. 915. Cf. v. πέδοικος (Aesch. Fr. 45. πεδοίκου χελιδόνος), πεδαίχμιον, πεδάορος (Cho. 589). Verbo πεδαίρειν utitur Euripides Herc. 819. 872. Phoen. 1027. Rhes. 372 Nec apud Sophoclem nec Euripidem legitur πεδάρσιος». Ἄξια δὲ μνείας νομίζομεν καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Κοβήτου ἐν τῇ Μνημοσύνῃ 1881. σελ. 377 εἰρημένα «Πεδαοριστής: ἵππος φρυαγματίας καὶ μετεωριστής. Mirum ni fuerit Πεδαορικτάς forma Dorica. Dores enim et Aeolenses dicebant πεδάορος, ut Iones μετήορος et Attici μετέωρος». Πολλαὶ λέξεις συγκείμεναι ἐκ τῆς προθέσεως ΠΕΔΑ μνημονεύονται ὑπὸ τοῦ Ἑρουερδῆνος ἐν *Lex. Graec. Suppl. et Dia-*

σελ. 639. Παρατιθέμεθα τὰ γεγραμμένα ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ Βλασ-
γενομένῃ ἐκδόσει τῆς τοῦ Κυννήρου Διεξοδ. Γραμματικῆς τῆς
λλην. Γλώσσης Τόμ. Α', β', σελ. 249 «Statt μετὰ gebrauchte e ***lesbische*** und ***böotische*** Mundart, sowie auch vielfach der ***orismus*** (Kreta, Argos, Epidauros u.s.w.) πεδά (dor. auch. πετά in dem Monatsnamen Πεταγείτνιος — νυος, der als Πεδαγείτνιος in dem Inschr. von Kos Journ. of Hell. Stud. 1888, . 327, Z. 2 erscheind; vgl. über πετά *Prellwitz*, Gtg. Gel. Anz. 1887, 441), als: πεδ' ἀμαύρων νεκύων Sapph. 68. πεδ' Ἀχίλλεα Alc. 48 A. πεδέχω (=μετέχω) Sapph. 68 u. s w.; uf argiv. Inschr. D. I. 3265. 3269 πεδα Ϝοίκοι [μέτοικοι] S § 2, S. 154 f». Ἀξιόλογον περὶ τοῦ πράγματος ἐποιήσατο παρατήρησιν ὁ Γεστενβαυῆρος ἐν *Dissert. Philolog. Hal.* 1894, σελ. 207, ἥν, καίπερ μακρὰν οὖσαν, οὐδαμῶς ὀκνοῦμεν νὰ μνημονεύσωμεν· «πεδάορος = μετέωρος Alc. 100 ἄμμεσιν πεδάορον, quae verba quam sententiam expresserint, perscpicere iam non possumus. πεδάορος autem atque tales formae (πεδαίχμιος, πεδάρσιος, πέδοικος) non solum Aeolicae dialecto, sed etiam Doricae propriae erant (cf. Ahrens Diall. II p. 360, Blass-Knehner Griech. Gramm. [3] p. 154) atque ex chorica lyrica poesi receptae sunt a tragicis, maxime ab Aeschylo, cf. Cho. 575 (πεδαίχμιος), Prom. 369 (πρὸς πέτραις πεδαρσίοις), Cho. 846 (λόγοι πεδάρσιοι), Choeph. 582 (λαμπάδες πεδάοροι). πεδέχω Sa. 68, 2, Alc. 59 traditum est, uno loco legitur μετέχων Alc. 101. Hanc formam (μετέχειν) omnibus Graecis communem recentiore quidem aetate etiam ab Aeolensibus usurpatam esse docent inscriptiones, quae cum πεδά tum μετά praebent (cf. Collitz Dial. Inschriften vol. I no. 213, 20 πεδὰ Ἀρίσταρχον; alibi semper μετά). Hinc tamem nequaquam concludere possumus iam Alcaei et Sapphonis temporibus utramque formam apud Aeoles usitatam fuisse. Nam illo uno loco excepto (Alc. 101) semper scriptum videmus in Lesbiorum fragmentis πεδά atque id sine ulla codicum varietate, cf. Alc. 38 Αἴαν τὸν ἄριστον πεδ' Ἀχίλλεα, Sa. 38 ὡς δὲ παῖς πεδὰ μάτερα πεπτερύγωμαι, Alc. 100 ἄμμεσιν πεδάορον, Sa. 68, 4 πεδ' ἀμαύρων

νεκύων, Sa. 68, 2 πεδέχεις βρόδων τῶν ἐκ Πιερίας, Alc. 59 ἐμε... πεδέχοισαν. Itaque non recte Bergk, Hiller, Meister I, 117 tuentur Alc. 101 vulgarem formam, atque potius assentior Ahrensio, qui formam Aeolicam, qua sola Alcaeum et Sapphonem usos esse exempla satis ostendunt, restituit».

Τὴν ἐν τῇ Βερναρδακείῳ ἐκδόσει τῶν Ἠθικῶν τοῦ Πλουτάρχου κακὴν γραφὴν Παιδάρητος ἐξήλεγξεν ὁ Χατζιδάκης ἐν Ἐλέγχ. καὶ Κρίσ. σελ. 673. Ὁ δὲ Βερναρδάκης οὐ μόνον ἀπολογεῖται κατὰ τὸν οἰκεῖον καὶ συνήθη αὐτῷ τρόπον ἐν τῇ Ἐλέγχων καὶ Κρίσεων Ἐξελέγξει Μέρ. Β΄, σελ. 56, ἀλλὰ καὶ δυσφημεῖ τὸν Κόντον ὡς ἀλλοτρίαν παρατήρησιν σφετερισάμενον. Γράφει ὁ θαυμάσιος ἄνθρωπος τάδε· «*Τὰ δ' ἐν σελ. 673 περὶ τῆς ὀρθῆς γραφῆς τοῦ* Πεδάριτος *(Παιδάρητος) προβαλλόμενά μοι εἶνε ἀδικώτατα. Πάντες μέχρι τῆς ὑπὸ τοῦ* Collitz *δημοσιεύσεως τῆς ἐπιγραφῆς, ἐν ᾗ ἡ λέξις, πάντες λέγω ἔγραφον τὴν λέξιν διὰ τοῦ ΑΙ καὶ τοῦ Η· ἐχαρακτηρίζετο δὲ ἡ νῦν γνωσθεῖσα ὀρθὴ γρ. ὡς ἐσφαλμένη (ἴδε* Pape-Benseler) *Ἀλλ' ἂν πάντες οἱ ἄλλοι γράφοντες τὴν λέξιν, ὡς παραδίδεται ἐν τοῖς χ/φοις εἶνε συγγνωστοί, μόνον ἐγὼ εἶμαι ἀσύγγνωστος, διότι δὲν εἶχον τὴν προφητικὴν δύναμιν νὰ προμαντεύσω τὴν ὀρθὴν γρ. τὴν δημοσιευθεῖσαν μετὰ τὴν ἔκδοσιν μου ἐν τῇ Συλλογῇ τοῦ* Collitz, *ἥτις ἐξακολουθεῖ ἀκόμη νὰ ἐκδίδηται. Ἀλλὰ καὶ ἡ μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων προτεραιότης τῆς δημοσιεύσεως τῆς ὀρθῆς γρ. ἀνήκει εἰς τὸν Ζηκίδην, ἐξ οὗ* tacite *παρέλαβεν ὁ Κόντος (Ἴδ. Ὀρθογρ. λ ξ. σελ. 349)*».

Ὅλως ἀνάληθες εἶνε τὸ λεγόμενον ὑπὸ τοῦ Βερναρδάκη ὅτι ἡ ἐπιγραφή, ἐν ᾗ κεῖται ἡ ὀρθὴ γραφὴ Πεδάριτος ἐδημοσιεύθη μετὰ τὴν ὑπ' αὐτοῦ γενομένην ἔκδοσιν τῶν Ἠθικῶν τοῦ Πλουτάρχου· διότι οὐχὶ μετ' αὐτὴν ἀλλὰ πρὸ αὐτῆς ἐξεδόθη ἡ ῥηθεῖσα ἐπιγραφή, καθάπερ καὶ τὸ ἐν τοῖς ἄνω μνημονευθὲν συγγραμμάτιον τοῦ Σταλλίου, ἐν ᾧ διδάσκεται μὲν ὅτι ἡ ὑγιὴς ἐκφορὰ εἶνε Πεδάριτος, λέγεται δὲ διαρρήδην ὅτι ἐσφαλμένως γράφεται παρὰ τῷ Πλουτάρχῳ Παιδάρητος καὶ Παιδάρετος. Καὶ τοῦτο δὲ ψευδέστατον ἐξελέγχεται, ὅτι «*ἀπάντες ἔγραφον τὴν λέξιν διὰ τοῦ* ΑΙ *καὶ τοῦ* Η· *ἐχαρακτηρίζετο δὲ ἡ νῦν γνωσθεῖσα ὀρθὴ γραφὴ ὡς ἐσφαλμένη*», ἤτοι ὅτι οὐδεὶς πρότερον ἔγραφε Πεδάριτος, μόνον τοῦ τύπου Παιδάρητος νομιζομένου ὀρθοῦ. Εὐκολώτατον δ' ἀποβαίνει νὰ γινώσκῃ τις ὅτι οὐχὶ Παι-

ριτος ἀλλὰ Πεδάριτος εἶνε γεγραμμένον ὑπὸ φιλολόγων ἐνδό- παρά τε τῷ Θουκυδίδῃ καὶ τῷ Ἰσοκράτει. Παρατηροῦμεν δ' ὅτι ἐν τοῖς Σχολίοις τοῖς εἰς τὸν Θουκυδίδην σελ. 127, 7 Διδ. φέρε- « πρὸς γὰρ τὰς τοῦ Πεδαρίτου ἐπιστολάς: ἀντὶ τοῦ διὰ τὰς τοῦ εδαρίτου ἐπιστολάς».

Ἐπειδὴ ὁ Βερναρδάκης νῦν μόλις μανθάνει τινὰ ὀρθὰ ἐκ τοῦ Λε- κοῦ τοῦ Ζηκίδου, νομίζει ὁ δυστυχὴς ὅτι καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων πρό- ρον ἠγνοοῦντο ταῦτα, γνωστότατα ἤδη ὄντα παντὶ μὴ ψευδωνύμως λουμένῳ φιλολόγῳ. Ἡμεῖς συμβουλεύομεν τῷ Βερναρδάκῃ ν' ἀνα- νώσκῃ ἐπιμελῶς τὸ βιβλίον τοῦ Ζηκίδου· διότι πολλὰ μέλλει ἐξ ὑτοῦ νὰ διδαχθῇ καίπερ δυσμαθὴς ὤν· ἀλλὰ παραινοῦμεν ἅμα αὐτῷ ἱ εἶνε εὐλαβέστερος περὶ τὰς αἰτιάσεις καὶ νὰ μὴ ἔχῃ εὔλυτον τὸ τόμα πρὸς βλασφημίας καὶ συκοφαντίας.

Ἴδωμεν νῦν τί μὲν λέγει ὁ Ζηκίδης, τί δὲ γράφει ὁ Χατζιδάκης. Ὁ ιὲν Ζηκίδης λέγει «Παιδάριτος (ὁ) διὰ τοῦ Ε ἡ ἀρχομένη καὶ διὰ οῦ Ι ἡ παραλήγ., πρβ. καὶ Πεδαγείτνιος = Μεταγείτνιος καὶ πε- αφορᾶς = μεταφορᾶς καὶ πεδέχω = μετέχω καὶ πεδοίκου χελι- ιόνος = μετοίκου καὶ πεδάρσιον = μετάρσιον, τὸ δὲ δεύτερον συν- ετ. εἶνε ΑΡΙΤΟΣ (πρβ. τὸ ἐπάριτοι = ἐκλεκτὴ δύναμις Ἀργείων Ξενοφ. Ἑλλ. Ζ', δ', 22. 33. 36. ε', 3), ἐπαρόντοι (Ἡσύχ. ἐν λ. αὶ Ἐπήριτος (Ὁμήρ. Ὀδ. Ω, 306), ἴσως δ' (ἐκ τοῦ ἀρ —, τοῦ ἀραρίσκω) = προσηρμοσμένος, Ἁρμόδιος», ὁ δὲ Χατζιδάκης γράφει Ἀλλὰ καὶ τὸ Παιδάρητος, ὅπερ ἐξ ἰδίας εἰκασίας ἀντὶ τοῦ Παι- δάρετος τῶν ἀντιγράφων ἐξέδωκεν ὁ ἐκδότης εἶναι ἀδύνατον, ἐλέγχει δ' ἅμα μεγάλην ἄγνοιαν τῶν Ἑλληνικῶν διαλέκτων, ἅτε Δωριέως ὀνομαζομένου Ἰωνικῷ ὀνόματι, Παιδάρητος ἀντὶ ΠαιδάρΑτος, πρβλ. Ἄρατος ἀλλ' Ὁμ. Ἀρήτη. Τὸ ὀρθὸν εἶναι γνωστὸν καὶ ἐξ ἐπιγραφῶν, ἤτοι Πεδ-άριτος ἐκ Τεγέας (Συλλογῇ Ἑλλ. Ἐπιγρ. Collitz 1237 6), ὅπερ εἶνε σύνθετον ἐκ τοῦ πεδὰ καὶ αριτος (πρβ. ἀρι-θμός), καὶ δὴ ταὐτὸν τῷ Ἰωνικῷ Μετ-ήριτος· (πρβ. καὶ Κλε-άριτος, Μεγ-άριτος Τιμ-άριτος, Καλ-ήριτος παρὰ Fick-Bechtel 138)».

Οὐδείς, νομίζομεν, ἂν μὴ εἶνε βασκανώτατος ἢ συκοφαντικώτατος δύναται νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ παρατήρησις τοῦ Χατζιδάκη εἶνε κεκλεμμένη ἢ ὁπωσδήποτε μετωχετευμένη ἐκ τοῦ ὀρθογραφικοῦ Λεξικοῦ τοῦ Ζη-

νεκύων, Sa. 68, 2 πεδέχεις βρόδων τῶν ἐκ Πιερίας. Alc. 59 ἔμε . . πεδέχοισαν. Itaque non recte Bergk, Hiller, Meister I, 117 tuentur Alc. 101 vulgarem formam, atque potius assentior Ahrensio, qui formam Aeolicam, qua sola Alcaeum et Sapphonem usos esse exempla satis ostendunt, restituit».

Τὴν ἐν τῇ Βερναρδακείῳ ἐκδόσει τῶν Ἠθικῶν τοῦ Πλουτάρχου κακὴν γραφὴν Παιδάρητος ἐξήλεγξεν ὁ Χατζιδάκης ἐν Ἐλέγχ. καὶ Κρίσ. σελ. 673. Ὁ δὲ Βερναρδάκης οὐ μόνον ἀπολογεῖται κατὰ τὸν οἰκεῖον καὶ συνήθη αὐτῷ τρόπον ἐν τῇ Ἐλέγχων καὶ Κρίσεων Ἐξελέγξει Μέρ. Β΄, σελ. 56, ἀλλὰ καὶ δυσφημεῖ τὸν Κόντον ὡς ἀλλοτρίαν παρατήρησιν σφετερισάμενον. Γράφει ὁ θαυμάσιος ἄνθρωπος τάδε· «*Τὰ δ' ἐν σελ. 673 περὶ τῆς ὀρθῆς γραφῆς τοῦ* Πεδάριτου *(Παιδάρητος) προβαλλόμενά μοι εἶνε ἀδικώτατα. Πάντες μέχρι τῆς ὑπὸ τοῦ* Collitz *δημοσιεύσεως τῆς ἐπιγραφῆς, ἐν ᾗ ἡ λέξις, πάντες λέγω ἔγραφον τὴν λέξιν διὰ τοῦ ΑΙ καὶ τοῦ Η· ἐχαρακτηρίζετο δὲ ἡ νῦν γνωσθεῖσα ὀρθὴ γρ. ὡς ἐσφαλμένη (ἴδε* Pape - Benseler). *Ἀλλ' ἂν πάντες οἱ ἄλλοι γράφοντες τὴν λέξιν, ὡς παραδίδεται ἐν τοῖς χ/φοις εἶνε συγγνωστοί, μόνον ἐγὼ εἶμαι ἀσύγγνωστος, διότι δὲν εἶχον τὴν προφητικὴν δύναμιν νὰ προμαντεύσω τὴν ὀρθὴν γρ. τὴν δημοσιευθεῖσαν μετὰ τὴν ἔκδοσιν μου ἐν τῇ Συλλογῇ τοῦ* Collitz, *ἥτις ἐξακολουθεῖ ἀκόμη νὰ ἐκδίδηται. Ἀλλὰ καὶ ἡ μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων προτεραιότης τῆς δημοσιεύσεως τῆς ὀρθῆς γρ. ἀνήκει εἰς τὸν Ζηκίδην, ἐξ οὗ* tacite *παρέλαβεν ὁ Κόντος (Ἴδ. Ὀρθογρ. λ. ξ. σελ. 349)*».

Ὅλως ἀνάληθες εἶνε τὸ λεγόμενον ὑπὸ τοῦ Βερναρδάκη ὅτι ἡ ἐπιγραφή, ἐν ᾗ κεῖται ἡ ὀρθὴ γραφὴ Πεδάριτος ἐδημοσιεύθη μετὰ τὴν ὑπ' αὐτοῦ γενομένην ἔκδοσιν τῶν Ἠθικῶν τοῦ Πλουτάρχου· διότι οὐχὶ μετ' αὐτὴν ἀλλὰ πρὸ αὐτῆς ἐξεδόθη ἡ ῥηθεῖσα ἐπιγραφή, καθάπερ καὶ τὸ ἐν τοῖς ἄνω μνημονευθὲν συγγραμμάτιον τοῦ Σταλλίου, ἐν ᾧ διδάσκεται μὲν ὅτι ἡ ὑγιὴς ἐκφορὰ εἶνε Πεδάριτος, λέγεται δὲ διαρρήδην ὅτι ἐσφαλμένως γράφεται παρὰ τῷ Πλουτάρχῳ Παιδάρητος καὶ Παιδάρετος. Καὶ τοῦτο δὲ ψευδέστατον ἐξελέγχεται, ὅτι «*ἅπαντες ἔγραφον τὴν λέξιν διὰ τοῦ* ΑΙ *καὶ τοῦ* Η· *ἐχαρακτηρίζετο δὲ ἡ νῦν γνωσθεῖσα ὀρθὴ γραφὴ ὡς ἐσφαλμένη*», ἤτοι ὅτι οὐδεὶς πρότερον ἔγραφε Πεδάριτος, μόνον τοῦ τύπου Παιδάρητος νομιζομένου ὀρθοῦ. Εὐκολώτατον δ' ἀποβαίνει νὰ γινώσκῃ τις ὅτι οὐχὶ Παι-

ριτος ἀλλὰ Πεδάριτος εἶνε γεγραμμένον ὑπὸ φιλολόγων ἐνδό- παρά τε τῷ Θουκυδίδῃ καὶ τῷ Ἰσοκράτει. Παρατηροῦμεν δ' ὅτι ἐν τοῖς Σχολίοις τοῖς εἰς τὸν Θουκυδίδην σελ. 127, 7 Διδ. φέρε- «πρὸς γὰρ τὰς τοῦ Πεδαρίτου ἐπιστολάς: ἀντὶ τοῦ διὰ τὰς τοῦ εδαρίτου ἐπιστολάς».

Ἐπειδὴ ὁ Βερναρδάκης νῦν μόλις μανθάνει τινὰ ὀρθὰ ἐκ τοῦ Λε- κοῦ τοῦ Ζηκίδου, νομίζει ὁ δυστυχὴς ὅτι καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων πρό- ρον ἠγνοοῦντο ταῦτα, γνωστότατα ἤδη ὄντα παντὶ μὴ ψευδωνύμως λουμένῳ φιλολόγῳ. Ἡμεῖς συμβουλεύομεν τῷ Βερναρδάκῃ ν' ἀνα- νώσκῃ ἐπιμελῶς τὸ βιβλίον τοῦ Ζηκίδου· διότι πολλὰ μέλλει ἐξ τοῦ νὰ διδαχθῇ καίπερ δυσμαθὴς ὤν· ἀλλὰ παραινοῦμεν ἅμα αὐτῷ κ εἶνε εὐλαβέστερος περὶ τὰς αἰτιάσεις καὶ νὰ μὴ ἔχῃ εὔλυτον τὸ τόμα πρὸς βλασφημίας καὶ συκοφαντίας.

Ἴδωμεν νῦν τί μὲν λέγει ὁ Ζηκίδης, τί δὲ γράφει ὁ Χατζιδάκης. Ὁ ιὲν Ζηκίδης λέγει «Παιδάριτος (ὁ) διὰ τοῦ Ε ἡ ἀρχομένη καὶ διὰ οῦ Ι ἡ παραλήγ., πρβ. καὶ Πεδαγείτνιος = Μεταγείτνιος καὶ πε- αφορᾶς = μεταφορᾶς καὶ πεδέχω = μετέχω καὶ πεδοίκου χελι- ιόνος = μετοίκου καὶ πεδάρσιον = μετάρσιον, τὸ δὲ δεύτερον συν- ετ. εἶνε ΑΡΙΤΟΣ (πρβ. τὸ ἐπάριτοι = ἐκλεκτὴ δύναμις Ἀργείων Ξενοφ. Ἑλλ. Ζ', δ', 22. 33. 36. ε', 3), ἐπαρόντοι (Ἡσύχ. ἐν λ. αὶ Ἐπήριτος (Ὁμήρ. Ὀδ. Ω, 306), ἴσως δ' (ἐκ τοῦ ἀρ —, τοῦ ἀραρίσκω) = προσηρμοσμένος, Ἁρμόδιος», ὁ δὲ Χατζιδάκης γράφει Ἀλλὰ καὶ τὸ Παιδάρητος, ὅπερ ἐξ ἰδίας εἰκασίας ἀντὶ τοῦ Παι- δάρετος τῶν ἀντιγράφων ἐξέδωκεν ὁ ἐκδότης εἶναι ἀδύνατον, ἐλέγχει δ' ἅμα μεγάλην ἄγνοιαν τῶν Ἑλληνικῶν διαλέκτων, ἅτε Δωριέως ὀνομαζομένου Ἰωνικῷ ὀνόματι, Παιδάρητος ἀντὶ ΠαιδάρΑτος, πρβλ. Ἄρατος ἀλλ' Ὁμ. Ἀρήτη. Τὸ ὀρθὸν εἶναι γνωστὸν καὶ ἐξ ἐπιγραφῶν, ἤτοι Πεδ-άριτος ἐκ Τεγέας (Συλλογῇ Ἑλλ. Ἐπιγρ. Collitz 1237 6), ὅπερ εἶνε σύνθετον ἐκ τοῦ πεδὰ καὶ αριτος (πρβ. ἀρι-θμός), καὶ δὴ ταὐτὸν τῷ Ἰωνικῷ Μετ-ήριτος· (πρβ. καὶ Κλε-άριτος, Μεγ-άριτος Τιμ-άριτος, Καλ-ήριτος παρὰ Fick-Bechtel 138)».

Οὐδείς, νομίζομεν, ἂν μὴ εἶνε βασκανώτατος ἢ συκοφαντικώτατος δύναται νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ παρατήρησις τοῦ Χατζιδάκη εἶνε κεκλεμμένη ἢ ὁπωσδήποτε μετωχετευμένη ἐκ τοῦ ὀρθογραφικοῦ Λεξικοῦ τοῦ Ζη-

κίδου. Χαριέστατος δὲ φαίνεται ὁ Βερναρδάκης λέγων «ἀλλὰ καὶ μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων **προτεραιότης** τῆς δημοσιεύσεως τῆς ὀρθῆς γραφῆς ἀνήκει εἰς τὸν Ζηκίδην», ὅπερ οὐδὲν ἄλλο σημαίνει ἢ ὅτι **προτεραῖος** ὁ Ζηκίδης ἐδημοσίευσε τὴν ὀρθὴν γραφήν. Παρατηρητέον δ' ὅτι ἀβλέπτημα ἢ παράπτωμα τοῦ Ζηκίδου εἶνε τὸ Ἀργείων ἀντὶ τοῦ Ἀρκάδων.

Ἄξιον σημειώσεως εἶνε ὅτι παρὰ μὲν τῷ Ἡσυχίῳ φέρεται « Ἐπαρόητοι: τάγμα Ἀρκαδικὸν μαχιμώτατον· καὶ οἱ παρὰ Ἀρκάσι δημόσιοι φύλακες», παρὰ δὲ Στεφάνῳ τῷ Βυζαντίῳ σελ. 272, 8 Mei. « Ἐπαρῖται: ἔθνος Ἀρκαδίας· ἡ δὲ πόλις αὐτῶν Ἔπαρις ἔδει, οὐχ εὕρηται δέ. Περὶ δὲ τοῦ ἔθνους Ξενοφῶν καὶ Ἔφορος καὶ Ἀνδροτίων φασίν». Πλημμελῶς μὲν ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Ἡσυχίου εἶνε γεγραμμένον ἐπαρόητοι ἀντὶ τοῦ ἐπάριτοι, ὀρθὴ δ' ἐξήγησις τῆς λέξεως γίνεται· οὐδαμῶς δ' ἀποδεκτὴ φαίνεται ἡ ὑπὸ Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου μνημονευομένη ἐκφορὰ Ἐπαρῖται (Ἴδε Στούρζιον ἐν Λεξ. Ξενοφ. Τόμ. Β', σελ. 242. Πρβ. καὶ Λ. Δινδόρφιον ἐν Ξενοφ. Ἑλλην. σελ. 455). Ἄλλην γνώμην περὶ τοῦ παρὰ τῷ Ἡσυχίῳ κειμένου ἐπαρόητοι ἀποφαίνεται ὁ Ἐρουερδὴν ἐν *Lex. Graec. Suppl. et Dialect* σελ. 289.

Σφόδρ' ἀρεσκόμενος ὁ Βερναρδάκης ταῖς κακοτεχνίαις καὶ ταῖς μαγγανείαις διαστρέφει μὲν τὰ πράγματα τολμηρότατα καὶ συκοφαντεῖ ῥυπαρώτατα, δεινολογεῖται δ' ἵνα κινήσῃ τὸν ἔλεον, καὶ κραυγάζει ὡς δῆθεν ἠδικημένος «*μόνος ἐγὼ εἶμαι ἀσύγγνωστος, διότι δὲν εἶχον τὴν προφητικὴν δύναμιν νὰ προμαντεύσω τὴν ὀρθὴν γραφὴν τὴν δημοσιευθεῖσαν μετὰ τὴν ἔκδοσίν μου ἐν τῇ Συλλογῇ τοῦ* Collitz, *ἥτις ἐξακολουθεῖ ἀκόμη νὰ ἐκδίδηται*». Ἀλλὰ τῆς Συλλογῆς τοῦ Collitz, «ἥτις ἐξακολουθεῖ ἀκόμη νὰ ἐκδίδηται», τὸ τεῦχος ἐκεῖνο, ἐν ᾧ κεῖται ἡ ἐπιγραφὴ ἡ παρέχουσα ἡμῖν μαρτύριον τοῦ ὀρθοῦ τύπου Περδάριτος ἐξεδόθη τῷ 1884$^{\tau\omega}$ ἔτει, ἤτοι πρὸ τοῦ χρόνου καθ' ὃν ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Βερναρδάκη ἡ ἔκδοσις τῶν Ἠθικῶν τοῦ Πλουτάρχου

ΚΕΦ. ΙΗ'.

Συνδιατρίβειν μετά τινος, συνακολουθεῖν μετά τινος, συμπλεῖν μετά τινος, συμπολεμεῖν μετά τινος, συνδειπνεῖν μετά τινος, κτλ.

Ὁ ἀοίδιμος Κοραῆς γράφει ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Ἰσοκράτους Τόμ. ', σελ. 328 «Μεθ' ὧν ἥδιστα συνδιατρίψεις: Ἐσημειώσατο τὸ χω-ιν ὁ Πρισκιανὸς (ΙΖ', σελ. 1104), ὡς πλεονάζον θατέρᾳ τῶν προ-σεων· ἐξῆν γὰρ εἰπεῖν, Μεθ' ὧν ἥδιστα διατρίψεις, ἢ Οἷς ἥδιστα νδιατρίψεις» καὶ σελ. 332 «Μεθ' οὗ συνηκολούθησαν: Πλεονάζει ἑτέρα τῶν προθέσεων· εἶχε γὰρ εἰπεῖν, Ὧ συνηκολούθησαν, ἢ Μεθ' ἠκολούθησαν. Ἐσημειώσατο καὶ ὁ Πρισκιανὸς (ΙΖ', σελ. 1104) ῦτο τὸ χωρίον Ἰσοκράτους». Πρβ. καὶ σελ. 52.

Τὸ συνδιατρίβειν μετά τινος ἀπαντᾷ καὶ παρὰ τῷ Πλάτωνι Ψευδοπλάτωνι) Θεάγ. σελ. 129, Ε' «εἰς τὰς συνουσίας τῶν μετ' ἐμοῦ νδιατριβόντων τὸ ἅπαν δύναται» καὶ παρὰ τῷ Πολυβίῳ Δ', πζ', «φάσκων ἐπιτήδειον αὐτὸν εἶναι μετὰ τοῦ βασιλέως ἐν τοῖς ὑπαί-οις συνδιατρίβειν» καὶ παρὰ τῷ Ἀθηναίῳ σελ. 220, Ε' «Σωκρά-ς ὁ μετὰ τῶν Ἀσπασίας αὐλητρίδων ἐπὶ τῶν ἐργαστηρίων συνδια-ιβων» καὶ παρὰ τῷ Ἀριστείδῃ Τόμ. Β', σελ. 324 «οὐκ ἐρῶ Διο-σιον οὔτε τὸν Ἑρμοκράτους οὔτε τὸν Διονυσίου οὔτε τῶν ἐν Σικε-ᾳ μετ' ἐκείνου συνδιατριψάντων οὐδένα» καὶ παρὰ τῷ Ἰαμβλίχῳ ρὶ τοῦ Πυθαγορ. Βίου 177 (σελ 129, 6 Ναυκ.) «ἀνῃρημένων ιῶν τῶν μετ' αὐτοῦ συνδιατριψάντων» Πρβ. καὶ συνεῖναι μετά νος συνδιάγειν, συνδιημερεύειν, συνδιαιτᾶσθαι μετά νος». Τὸ δὲ συνακολουθεῖν μετά τινος φέρεται καὶ παρὰ τῷ λάτωνι Πολιτ. σελ. 464, Α', «οὐκοῦν μετὰ τούτου τοῦ δόγματος καὶ ῥήματος ἔφαμεν ξυνακολουθεῖν τάς τε ἡδονὰς καὶ τὰς λύπας ινῇ;» καὶ παρὰ Διοδώρῳ τῷ Σικελιώτῃ ΙΓ', ξϐ', 5 «μεθ' ὧν καὶ αμπανοὶ συνηκολούθησαν». Παλαιὸς γραμματικὸς λέγει ἐν τοῖς ικκήρου Ἀνεκδότοις σελ. 368 «καὶ Μένανδρος—κἂν τῇ Παρακα-θήκῃ· συνακολούθει μεθ' ἡμῶν».

Παρατηροῦμεν δ' ὅτι συχνὴ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ εἶνε ἡ σύν-

ταξις καθ' ἣν λέγεται συνδιατρίβειν μετά τινος, καὶ καταλέγομεν ῥήματα συγκείμενα τῇ προθέσει σύν, ἃ εὑρίσκονται συντεταγμένα τῇ προθέσει μετά συνεζευγμένῃ γενικῇ πτώσει, ἐπιφέροντες ἑκάστῳ μαρτύρια ἢ μαρτύριον τῆς τοιαύτης αὐτοῦ συντάξεως.

συμπλεῖν. Θουκυδ. Ϛ', 44, 1 «πλοῖα δὲ ἑκατὸν ἐξ ἀνάγκης μετὰ τῶν ὁλκάδων ξυνέπλει». Λυσ. Ἀπολογ. Δωροδ. 8. Ψευδοδημοσθ. σελ. 80, 15. Πρβ. καὶ Εὐριπίδ. Ἠλ. 1355 «μηδ' ἐπιόρκων μετὰ συμπλείτω».

συνεκπλεῖν. Λυσ. κατ' Ἀγορ. 27 «ἕτοιμοι ἦσαν συνεκπλεῖν μετὰ σοῦ» καὶ 58 «ἕτοιμος ἦν συνεκπλεῖν μετὰ σοῦ».

συμπολεμεῖν. Θουκυδ. Β', 67, 4 «καὶ τοὺς μετὰ Ἀθηναίων ξυμπολεμοῦντας καὶ τοὺς μηδὲ μεθ' ἑτέρων» καὶ Ϛ', 105, 2. Πλάτ. Πολιτ. σελ. 422, Δ' «ξυμπολεμήσαντες οὖν μεθ' ἡμῶν ἔχετε τὰ τῶν ἑτέρων». Δημοσθ. σελ. 304, 230. Στράβ. σελ. 872, 20 Με..

συνδιαπολεμεῖν. Θουκ. Η', 13 «αἱ ἀπὸ τῆς Σικελίας Πελοποννησίων ἑκκαίδεκα νῆες αἱ μετὰ Γυλίππου ξυνδιαπολεμήσασαι» Ἐπιγρ. ἐν Περιοδ. Ἀθην. Τόμ. Ε', σελ. 86, 7 «συνδιεπολέμησαν τὸν πόλεμον μετὰ Ἀθηναίων».

συμπολιορκεῖν. Ἐπιγρ. Ἀττ. Τόμ. Β', α', σελ. 143 (317, 14) «συνεπολιόρκει δὲ καὶ τὸ Μουσεῖον μετὰ τοῦ δήμου».

συγκαταστρέφεσθαι. Ἐπιγρ. Ἀττ. Τόμ. Β', α', σελ. 406 (Γ', 20) «καὶ τἆλλα χωρία ἃ κατέχει Φίλιππος συνκαταστρέψομαι μετὰ Κετριπόριος καὶ τῶν ἀδελφῶν».

συγκινδυνεύειν. Θουκυδ. Η', 24, 5 «μετὰ πολλῶν τε κἀγαθῶν ξυμμάχων ἔμελλον ξυγκινδυνεύσειν». Πολύβ. σελ. 81, 6 καὶ σελ. 107, 2 Οὐλσχ. Σημειωτέον δ' ὅτι παρὰ τῷ Ἰαμβλίχῳ περὶ τοῦ Πυθαγορ. Βίου 264 φέρεται «ἐμβαλόντων τῶν Θουρίων κατὰ χώραν ἐκβοηθήσαντας καὶ μετ' ἀλλήλων κινδυνεύσαντας ἀποθανεῖν», ἀνθ' οὗ ὁ Κόβητος ἐν *Collect Crit.* σελ. 441 ἀνέγνω «μετ' ἀλλήλων ΣΥΓκινδυνεύσαντας πάντας ἀποθανεῖν»

συνδιακινδυνεύειν. Πλάτ. Λάχ. σελ. 189, Β' «οὕτω σὺ πάνυ ἐμοὶ διάκεισαι ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας, ᾗ μετ' ἐμοῦ συνδιεκινδύνευσας»

συναγωνίζεσθαι. Δημοσθ. σελ. 1179 «εἰ μὴ μετὰ σοῦ κοινῇ συνηγωνιζόμην».

συστρατεύειν-εσθαι. Θουκυδ. Β', 29, 6 «ξυνεστράτευσέ τ' εὐθὺς

...δίκκας ἐπὶ Χαλκιδέας μετ' Ἀθηναίων καὶ Φορμίωνος». Ἰσοκράτ. ...λίππ. 90 «λέγω δ' ἐκ τῶν μετὰ Κύρου καὶ Κλεάρχου συστρατευσα...ένων». Αἰσχίν. περὶ Παραπρεσϐ. 149 «μετὰ Ἰφικράτους συνεστρα...ευμένος». Πολύϐ. σελ. 91, 23 Οὐλσχ. Ἀρριαν. Ἀναϐ. Β', ιδ', 8. Ἀριστείδ. Τόμ. Β', σελ. 287.

συνεπιστρατεύειν. Ἀριστείδ. Τόμ. Β', σελ. 224 «εἰ μὲν ἐϐούλετο μετὰ Ἱππίου καὶ τῶν Πεισιστρατιδῶν συνεπιστρατεύειν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα» καὶ σελ. 245 «οἱ δὲ καὶ συνεπεστράτευον μετὰ τῶν βαρβάρων ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα».

συνδειπνεῖν. Ἰσαῖ. περὶ τοῦ Πύρρ. Κλήρ. 14 «οὐδὲ συνδειπνεῖν ἀξιοῦσι μετὰ τῶν ἀλλοτρίων, καὶ ταῦτα μετὰ τῶν ἐπιτυχόντων». Πρϐ καὶ Κ. Φ. Ἑρμαννὸν εἰς Λουκιαν. περὶ πῶς δεῖ Ἱστορ. Συγγρ. σελ. 177.

συναριστᾶν. Αἰσχίν. κατὰ Τιμ. 43 «εὑρίσκουσι τοῦτον ἐν συνοικίᾳ μετὰ ξένων τινῶν συναριστῶντα».

συσσιτεῖν. Αἰσχίν. περὶ Παραπρεσϐ. 126 «ἤκουσι μὲν μαρτυρήσοντες μεθ' ὧν συνεσίτουν». Πρϐ. καὶ Ἡρόδ. Ζ', 119 «ταῦτα μὲν αὐτῷ τε βασιλέϊ καὶ τοῖσι ὁμοσίτοισι μετ' ἐκείνου ἐπεποίητο».

συνεστιᾶσθαι. Λυσ. παρ' Ἀθην. 551, Ϛ' «οὐ μετὰ τούτου ποτὲ Ἀπολλοφάνης καὶ Μυσταλίδης καὶ Λυσίθεος συνειστιῶντο κτέ;». Ἐπιγρ. Ἀττικ. Τόμ. Β', α', σελ, 351 (589, 14) «καὶ συνεστιᾶσθαι Καλλιδάμαντα μετὰ Πειραιέων ἐν ἅπασι τοῖς ἱεροῖς».

συνακρατίζεσθαι. Ἀντιφάν. παρ' Ἀθην. σελ. 11, Γ' «συνακρατίσασθαι πῶς ἔχεις μετ' ἐμοῦ;» Ὁ Κόϐητος ἀποφαίνεται ἐν *Nov. Lect.* σελ. 108 «ut haec Graeca sint duae voculae adiiciendae sunt et scribendum: πρὸς τὸ συνακρατίσασθαι πῶς ἔχεις μετ' ἐμοῦ; quod urbane et venuste dicitur pro πότερα βούλει ἢ οὔ;».

συμπίνειν. Ἡρόδ. Β', 121, δ' «καὶ ἐκεῖνον παραλαμϐάνειν καὶ κελεύειν μετ' ἑωυτῶν μείναντα συμπίνειν». Ἀριστοφ. Ἀχαρν. 277 «ἐὰν μεθ' ἡμῶν ξυμπίῃς». Ἡρακλ. παρ' Ἀθην. σελ. 145, Γ'. Πολύϐ. παρ' Ἀθην. σελ. 193, Δ'. Λουκ. Ἑταιρ. Α', 1 καὶ Ϛ', 2. Πρϐ. καὶ Διόδ. Σικελ. Τόμ. Δ', σελ. 393, 11 Δινδ. «ἐφιλοτιμεῖτο μετὰ δημοτῶν ἀνθρώπων συγκαταρριπτεῖν οἱ τύχοι καὶ μετὰ τῶν παρεπιδημούντων ξένων εὐτελεστάτων συμπίνειν».

συνθύειν. Δημοσθ. σελ. 1313, 47 «ἔδει ἄν με καὶ αὐτὸν θ... ὑπὲρ τούτων καὶ τοῦτον μετ' ἐμοῦ συνθύειν, νῦν δὲ τοὺς αὐτοὺς το... τους ἐμὲ μεθ' αὐτῶν μηδὲ συνθύειν ἐᾶν;».

συνεῖναι Ἐπιγρ. Ἑλλην. Τόμ. Β', σελ. 915, 5 «τὰς ἱεροπ... τὰς προσαγορευομένας θαλασσίας καὶ τὰς συνούσας μετ' αὐτῶν ἱε... ρείας». Λουκ. Θεῶν Διαλ. Δ', 2 «ἔτι γὰρ μέλει σοι τῶν προβάτ... ἀθανάτῳ γεγενημένῳ καὶ ἐνταῦθα συνεσομένῳ μεθ' ἡμῶν;» καὶ Ἑτ... Διαλ. Ε', 1. Ὁ Βλαϋδέσιος γράφει ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Ἀριστοφά... Πλούτου σελ. 237 «μετὰ σοῦ—σύνεισιν: Cf. Theopomp. apud Athen. 531 F. συνῆν μετὰ τῶν ὑπάρχων. Eubul. III. 207. μετὰ Καράβου σύνεισιν». Plat. Legg. 639 c. μετὰ κακῶν ἀρχόντων ξυνοῦσαν. Symp. 195 B. μετὰ νέων ἀεὶ ξύνεστι (Ἔρως). Eur. El. 943. μετὰ σκαιῶν ξυνών» Isocrat. 71 B. μεθ' οὗ συνηκολούθησαν». Πρβ. καὶ Ἀποσπ. Κωμ. Ἑλλ. Τόμ. Β', σελ. 730 Μειν.

συνδιάγειν Ἀριστ. Ἠθ. Νικομ. Η', ε' (Τόμ. Β', σελ. 95, ... Διδ.) «συνδιάγειν δὲ μετ' ἀλλήλων οὐκ ἔστι μὴ ἡδεῖς ὄντας μηδὲ χαίροντας τοῖς αὐτοῖς». Σχολ. Ἀριστοφ. σελ. 378, 30 Δινδ. «ἐπεὶ μετὰ ταύτης παλαιᾶς οὔσης πρότερον συνδιῆγεν».

συνοικουρεῖν Διον. Ἁλκαρν. Ῥωμ. Ἀρχαιολ. σελ. 1613 «ἐγώ τε καὶ ἡ σὴ γυνὴ ἡ συνοικουροῦσα μετ' ἐμοῦ τὰς ἱκεσίας αὐτῶν οὐκ ἀπεστράφημεν».

συγκαταγηράσκειν. Διογέν. Λαέρτ. I, 20 (Διαθ. Ἐπικούρ., «ὅσοι—συγκαταγηράσκειν μεθ' ἡμῶν προείλοντο ἐν φιλοσοφίᾳ».

συνοικεῖν. Πλούτ. Ῥωμ. Θ' «ἢ καταλυθῆναι παντάπασι τούτων διασπαρέντων ἢ συνοικεῖν ἰδίᾳ μετ' αὐτῶν». Λέγεται καὶ ἄνευ τῆς σὺν προθέσεως οἰκεῖν μετά τινος, οἷον Σοφ. Οἰδ. Τυρ. 414 «οὐδ' ἔνθα ναίεις οὐδ' ὅτων οἰκεῖς μέτα» καὶ 990 «Μερόπης, γεραιέ, Πόλυβος ἧς ᾤκει μέτα». Ὁ Βαλκενάριος γράφει ἐν *Select. e Schol.* etc. Τόμ. Β', σελ. 208 «οἰκεῖν μετά τινος idem ac συνοικεῖν τινι, et frequenter haec adhibentur de *Matrimonio*, velut I *Petr.* III. 7». Ἄξιον δὲ παρατηρήσεως εἶνε τὸ ἐν ταῖς Τραχινίαις τοῦ Σοφοκλέους ἀπαντῶν στίχ. 1236 «κρεῖσσον κἀμέ γ', ὦ πάτερ, θανεῖν ἢ τοῖσιν ἐχθίστοισι συνναίειν ὁμοῦ».

συνημερεύειν. Ἀριστοτ. Ἠθ. Νικομ. Θ', θ', 3 (Τόμ. Β', σελ. 112, 40) «δῆλον δ' ὡς μετὰ φίλων καὶ ἐπιεικῶν κρεῖττον ἢ μετ'

θυσίων καὶ τῶν τυχόντων συνημερεύειν» καὶ ι', 4 (σελ. 114, 29) «ἔτι δὲ κἀκείνους δεῖ ἀλλήλοις φίλους εἶναι, εἰ μέλλουσι πάντες μετ' ἀλλήλων συνημερεύειν».

συνδιημερεύειν Ἀριστ. Ἠθ. Νικομ. Θ', δ', 9 (Τόμ. Β', σελ. 108, 11) «ζητοῦσί τε οἱ μοχθηροὶ μεθ' ὧν συνδιημερεύσουσιν». Ψευδαριστ. Ἠθικ. Εὐδημ. Ζ', α', 5 (σελ. 218, 33) «μετ' οἰκείων γὰρ ἢ μετὰ συγγενῶν ἢ μεθ' ἑταίρων συνδιημερεύομεν».

συζῆν-συμβιοῦν. Ἀριστ. Ἠθ. Νικομ. Θ', ι', 3 (Τόμ. Β', σελ. 114, 25) «καὶ ἴσως οἱ πλεῖστοι, μεθ' ὧν ἂν δύναιτό τις συζῆν» καὶ ιβ', 2 (σελ. 116, 15) «συζῆν γὰρ βουλόμενοι μετὰ τῶν φίλων, ταῦτα ποιοῦσι καὶ τούτων κοινωνοῦσιν, οἷς οἴονται συζῆν». Διογέν. Λαέρτ. Ι, 18 (Διαθ. Ἐπικούρ.) «φιλοσοφούντων αὐτῶν καὶ συζώντων μεθ' Ἑρμάρχου». Πλούτ. Πύρρ. Κ' «κἀκεῖνον ἰδίᾳ παρεκάλει ποιησάμενον τὰς διαλύσεις ἕπεσθαι καὶ συζῆν μετ' αὐτοῦ πρῶτον ὄντα πάντων τῶν ἑταίρων καὶ τῶν στρατηγῶν». Κέβ. (Ψευδοκέβ.) Πίν. 1, 4 «τούτοις οὖν παραδίδοται καὶ μετὰ τούτων συμβιοῖ τιμωρούμενος». Πολύβ. σελ. 1268, 20 Οὐλσχ. «ἐν ᾗ σὺ πάντα τἆλλα δεύτερα θέμενος ἐμοὶ προσέξεις τὸν νοῦν καὶ μετ' ἐμοῦ συμβιώσεις (Δινδ. συμβιώσει)». Ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῶν Φιλομαθῶν 1879, σελ. 52 λέγεται «Ἐν τοῖς τοῦ Βαβρίου ΡϚ', 9 κεῖται: φίλην δὲ κερδὼ καὶ σύνοικον εἰλήφει, μεθ' ἧς τὰ πολλὰ μειλίχως συνεζήτει. Ἀλλὰ γελοῖόν τι φαίνεται ἡ συζήτησις λέοντος καὶ ἀλώπεκος, ὀρθῶς δ' ὁ Φίξιος καὶ ἄλλοι μετέγραψαν συνεζήκει». Σημειωτέον δ' ὅτι ἐλέχθη καὶ συγκαταβιῶναι μετ' ἀλλήλων ὑπὸ Ξενοφῶντος τοῦ Ἐφεσίου Α', ια' 3.

συγκαθεύδειν. Ἀλκίφρ. Γ', κη', 1 «πάντα ὑπομένειν οἷα τέ εἰμι πλὴν τοῦ συγκαθεύδειν, δέσποτα, μετὰ σοῦ».

συνανακλίνεσθαι μετά τινος. Ψευδολουκ. Λουκ. ἢ Ὄν. 3 «καὶ ὁ Ἵππαρχός με δεξιωσάμενος ἐκέλευε συνανακλίνεσθαι μετ' αὐτοῦ».

συμπορεύεσθαι. Μάχ. παρ' Ἀθην. σελ. 580, ϛ' «ἐμβλέψασα τῇ θυγατρὶ μετ' αὐτῆς συμπορευομένῃ λέγει». Παλ. Διαθ. Ἔξοδ. ΛΔ', 9 «εἰ εὕρηκα χάριν ἐνώπιόν σου, συμπορευθήτω ὁ κύριός μου μεθ' ἡμῶν». Ἰουστῖν. Τόμ. Α', β', σελ. 196 Ὄθ. «Ἀβραὰμ δὲ συνεπορεύετο μετ' αὐτῶν».

συναναχωρεῖν. Πλάτ. Λάχ. σελ. 181, Β', «ἐν γὰρ τῇ ἀπὸ Δη-λίου φυγῇ μετ' ἐμοῦ συνανεχώρει».

συνεισέρχεσθαι. Παλ. Διαθ. Ἐξόδ. ΚΑ', 3 «ἐὰν δὲ γυνὴ συ-νεισέλθῃ μετ' αὐτοῦ, ἐξελεύσεται καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ».

συμπαρεισέρχεσθαι. Λουκιαν. Τίμ. ἢ Μισανθρ. 28 «συμπαρει-σέρχεται μετ' ἐμοῦ λαθὼν ὁ τῦφος καὶ ἡ ἄνοια καὶ ἡ μεγαλαυχία».

συνεξιέναι Θουκυδ. Γ', 113, 1 «ὅτε μετὰ Μαντινέων καὶ τῶν ὑποσπόνδων ξυνεξῆσαν». Σημειωτέον δ' ὅτι ἐγράφη ὑπό τινων καὶ παρὰ τῷ Λυσίᾳ κατ' Ἀλκιϐ. Α', 7 «ὅτι οὐ συνεξῆλθε μεθ' ὑμῶν στρατο-πεδευόμενος» ἀντὶ τοῦ οὐκ ἐξῆλθε. Ἴδε *Leipz. Stud.* 1890, σελ. 2..

συνεπιέναι. Θουκυδ. Γ', 63, 2 «οὐκοῦν χρῆν τὰ πρὸς ἡμᾶς μόνον ὑμᾶς ἐπάγεσθαι αὐτοὺς καὶ μὴ ξυνεπιέναι μετ' αὐτῶν ἄλλοις». Συλλ. Ἐπιγρ. Ἑλλην. Διττεμϐ. 247, 21 (σελ. 361) «μετ' οὐ πολλὰς δὲ ἡμέρας ἐπισυναχθέντων τῶν Γαλατῶν ἱππέων ἔτι πλειόνων καὶ συνεπελθόντος μετ' αὐτῶν Τίπα τοῦ τῶν Μαίδων δυνάστου».

συγκατιέναι. Λυσ. Δήμ. Καταλ. Ἀπολ. 9 «πολλοὶ δὲ τῶν τε-τρακοσίων μετὰ τῶν ἐκ Πειραιῶς συγκατῆλθον». Πρϐ. καὶ Πλουτ. Δίων. ΚΘ' «ὧν ἡμίσεις ἦσαν ἐκ τῶν μετὰ Δίωνος ἀπὸ τῆς φυγῆς συγκατερχομένων». Ἄνευ τῆς προθέσεως ΣΥΝ ἐλέχθη ὑπὸ τοῦ Πλά-τωνος Ἀπολογ. σελ. 21, Α' «ξυνέφυγε τὴν φυγὴν ταύτην καὶ μεθ' ἡμῶν κατῆλθε».

συναπιέναι. Ἀριστ. Μετεωρ. Δ', ϛ', 5 (Τόμ. Γ', σελ. 616, 19 Διδ.) «μεθ' οὗ τὸ ὑγρὸν συναπέρχεται συνεξατμίζον».

συναποδημεῖν. Ἐπιγρ. Ἀττικ. Τόμ. Β', α', σελ. 122 (297, 15) «οἱ πρέσϐεις—ἀποφαίνουσι Ποσείδιππον συναποδημήσαντα μεθ' ἑαυτῶν χρήσιμον εἶναι». Λουκιαν. Ἑταιρ. Διαλ. Θ', 1 «τὸν θερά-ποντα ἰδοῦσα κατόπιν ἑπόμενον, ὃς συναπεδεδημήκει μετ' αὐτοῦ».

συναναϐαίνειν. Ἁρποκρατ. σελ. 187, 14 Δινδ. «Κύρειον στρά-τευμα τὸ μετὰ Κύρου συναϐεϐηκός». Παλ. Διαθ. Γεν. Ν', 7 «καὶ συνανέϐησαν μετ' αὐτοῦ πάντες οἱ παῖδες Φαραώ» καὶ 9 «καὶ συνα-νέϐησαν μετ' αὐτοῦ καὶ ἅρματα καὶ ἱππεῖς» καὶ Ἐξόδ. ΚΔ', 2 «ὁ δὲ λαὸς οὐ συναναϐήσεται μετ' αὐτῶν» καὶ ΛΓ', 3 καὶ Ἀριθμ. ΙΓ', 32.

συναπαίρειν. Κόν. παρὰ Φωτ. Βιϐλιοθ. 136, 37 «ὧν ἦν καὶ Κάδμος, μεθ' οὗ συναπαίρει καὶ Πρωτεὺς ἐξ Αἰγύπτου».

συναποστέλλειν. Παλ. Διαθ. Ἐξόδ. ΛΓ΄, 12 «σὺ δὲ οὐκ ἐδή- άς μοι ὃν συναποστελεῖς μετ' ἐμοῦ».

συμπέμπειν. Θουκυδ. Β΄, 67, 3 «ἄλλους ξυμπέμψας μετὰ τοῦ ρχου καὶ Ἀμεινιάδου». Λυσ. κατ' Ἀγορ. 80 «συνηκολούθει γὰρ ῶν τὰ ὅπλα καὶ συνέπεμπε τὴν πομπὴν μετὰ τῶν πολιτῶν πρὸς ἄστυ». Ἐπιστολ. Β΄ πρὸς Κορινθ. Η΄, 18 «συνεπέμψαμεν δὲ ' αὐτοῦ τὸν ἀδελφόν».

συνεκπέμπειν. Σχολ. Ἀριστείδ. σελ. 464, 7 Δινδ. «συὸς δέ ος λυμαινομένου Μυσοὺς συνεξέπεμψεν αὐτὸν μετὰ τοῦ οἰκείου παι- ς». Πρβ. Ἰακώψιον εἰς Ἀχιλλ. Τάτ. σελ. 693.

συμπαραπέμπειν. Αἰσχίν. περὶ Παραπρεσβ. 168 «συμπαραπέμπων μετὰ τῶν ἡλικιωτῶν καὶ τῶν Ἀλκιβιάδου ξένων τὴν εἰς λειοῦντα παραπομπήν».

συμπράσσειν-ττειν. Θουκυδ. Η΄, 73, 3 «καὶ ἄλλα μετ' αὐτῶν τοιαῦτα ξυνέπραξαν». Συλλ. Ἐπιγρ. Ἑλλην. Διττεμβ. 190, 17 (σελ. 291) «ἀποδειχθεὶς πρεσβευτὴς ὑπὸ τοῦ δήμου συνεπρέσβευεν καὶ συνέπραττε φιλοτίμως μετὰ τούτων».

συνδιοικεῖν. Συλλ. Ἐπιγρ. Ἑλλην. Διττεμβ. 134, 5 (σελ. 216) «συνδιῴκησεν μετὰ τῆς πρεσβείας ὅπως ἂν ἡ ἀτέλεια ὑπάρχῃ τῇ θεῷ».

συνδιαπονεῖν. Πλάτ. Σοφιστ. σελ. 218, Β΄ «ᾧ συνδιαπονεῖν μετ' ἐμοῦ τὰ πολλὰ οὐκ ἄηθες».

συνεπισκοπεῖν. Πλατ. Κρατύλ. σελ. 422, Γ΄ «δεῦρο αὖ συνεπίσκεψαι μετ' ἐμοῦ». Πρβ. καὶ Σοφιστ. σελ. 218 Β΄, «κοινῇ δὲ μετ' ἐμοῦ σοι συσκεπτέον».

συνομιλεῖν. Κέβ. (Ψευδοκέβ.) Πίν. ΙΓ΄, 1 «οἱ τῆς Ψευδοπαιδείας, ἔφη, ἐρασταὶ ἠπατημένοι καὶ οἰόμενοι μετὰ τῆς ἀληθινῆς Παιδείας συνομιλεῖν».

συναίρειν. Παλ. Διαθ. Ἐξόδ. ΚΓ΄, 5 «ἐὰν δὲ ἴδῃς τὸ ὑποζύγιον τοῦ ἐχθροῦ σου πεπτωκὸς ὑπὸ τὸν γόμον αὐτοῦ, οὐ παρελεύσῃ αὐτό, ἀλλὰ συναρεῖς αὐτὸ μετ' αὐτοῦ». Ὁ Ἄνζιος γράφει ἐν *Dissert. Philol. Hal.* 1894, σελ. 367 «ἐὰν δὲ ἴδῃς τὸ ὑποζύγιον τοῦ ἐχθροῦ σου πεπτωκὸς ὑπὸ τὸν γόμον αὐτοῦ, οὐ παρελεύσῃ αὐτὸ ἀλλὰ συνεγερεῖς αὐτὸ μετ' αὐτοῦ B^{ab} F Lag. [A ἐγερεις, B συναρεις]. at conf. Ps.-Phocyll. 140 κτῆνος κἢν ἐχθροῖο πέσῃ καθ' ὁδὸν συνέγειρε, quem versum illum Exodi locum spectare satis apparet.—

Illa sublevandi et erigendi notio verbi ἐγείρειν inde a deflorescentis Attici sermonis aetate evaluit».

συναναφέρειν. Παλ. Διαθ. Γεν. Ν', 25 «καὶ συνανοίσετε τὰ ὀστᾶ μου ἐντεῦθεν μεθ' ὑμῶν».

συγκαθίζειν. Ἡσύχ. «Συνέρξαι: συγκαθίσαι μετά τινος ἢ συγκαθεῖρξαί τινι».

συνέψειν. Ἀθήν. σελ. 85, Α' «ἐὰν δέ τις ἐν μέλιτι Ἀττικῷ ὅλον κιτρίον ὡς ἔχει φύσεως συνεψήσῃ μετὰ τοῦ σπέρματος, διαλύεται μὲν ἐν τῷ μέλιτι κτέ».

συνδιατηρεῖν. Συλλ. Ἐπιγρ. Ἑλλην. Διττεμβ. 171, 99 (σελ. 272) «παραδέξασθαι φυλακὴν τὴν συνδιατηρήσουσαν μετ' αὐτῶν τὸ χωρίον τῷ βασιλεῖ Σελεύκῳ».

συσσῴζειν. Ἰσαῖ. Ἀποσπ. 15 (σελ. 157 Σχειβ.) «πειράσομαι συσσῴζειν αὐτὸν μεθ' ὑμῶν».

συνταλαιπωρεῖν. Ἀριστοφ. Λυσ. 1221 «χἠμεῖς μετὰ σοῦ ξυνταλαιπωρήσομεν».

συνδιαφθείρειν. Πλούτ. Κίμ. Ζ' «πῦρ ἐνεῖναι καὶ συνδιαφθεῖραι μετὰ τῶν φίλων καὶ τῶν χρημάτων ἑαυτόν».

συναπολλύναι. Ἀντιφ. περὶ τοῦ Ἡρῴδ. Φόνου 82 «συναπώλεσαν μετὰ τῆς αὐτῶν ψυχῆς τοὺς ὁσίως διακειμένους τὰ πρὸς τοὺς θεούς».

συναποκτείνειν. Αἰσχίν. περὶ Παραπρεσβ. 148 «ὃν ὕστερον μετὰ Ἀριστάρχου συναπέκτεινας».

συνεξαιρεῖν. Ἐπιγρ. Ἀττικ. Τόμ. Β', α', σελ. 406 (66, γ', 21) «καὶ Κρηνίδας συνεξαιρήσω μετὰ Κετριπόριος καὶ τῶν ἀδελφῶν».

συγκαθαιρεῖν. Θουκυδ. Α', 90, 2 «ἠξίουν τε αὐτοὺς μὴ τειχίζειν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἔξω Πελοποννήσου μᾶλλον ὅσοις εἱστήκει ξυγκαθελεῖν μετὰ σφῶν τοὺς περιβόλους».

συναναιρεῖν. Τζέτζ. Σχολ. εἰς Λυκόφρ. σελ. 899, 987 «μεθ' ὧν συνανεῖλον καὶ τῆς ἱερείας τῆς Ἀθηνᾶς παῖδα».

συμπαίζειν. Ἀριστοφ. Εἰρ. 816 «Μοῦσα θεά, μετ' ἐμοῦ ξύμπαιζε τὴν ἑορτήν».

συνιατρεύειν. μετά τινος. Συλλ. Ἐπιγρ. Ἑλλην. Διττεμβ. 461, 13 (σελ. 647) «εἰ δὲ χρείαν ἔχοι Διονύσιος, συνιατρευέτω Δάμων μετ' αὐτοῦ ἔτη πέντε λαμβάνων τὰν τροφάν»,

συνθητεύειν. Εὐστάθ. σελ. 1338, 62 «ὅτι δηλαδὴ μετὰ Ποσειδῶνος συνθητεύσας τῷ Λαομέδοντι καὶ μισεῖν ὀφείλων τοὺς ἐξ ἐκείνου».

συναδικεῖν. Ἐκλογ. Ἐπιγρ. Ἑλλην. Καυ. 494, 11 (σελ. 323 β') «ἐλεγχθέντος δὲ καὶ Θύσσου τοῦ Σύσκω καὶ κριθέντος συναδικεῖν μετὰ Μανίτα, ἔδοξε Μυλασεῦσιν κτέ».

συνεδρεύειν. Πολύβ. σελ. 1013. 11 «κἀκεῖ παραγενόμενος συνήδρευε μετὰ τούτων» καὶ σελ. 1185, 5. Διογ. Λαέρτ. Η', 39 «συνεδρεύοντος μετὰ τῶν συνήθων ἐν τῇ Μίλωνος οἰκίᾳ».

συμβακχεύειν. Πλάτ. Φαιδρ. σελ. 234, Δ «καὶ ἑπόμενος συνεβάκχευσα μετὰ σοῦ, τῆς θείας κεφαλῆς».

συσπλαγχνεύειν. Ἀριστοφ. Εἰρ. 1115 «Ἄγε δή, θεαταί, δεῦρο συσπλαγχνεύετε μετὰ νῷν».

συνδιαφέρειν. Ἀριστοφ. Ἱππ. 596 «πολλὰ γὰρ δὴ πράγματα ξυνδιήνεγκαν μεθ' ἡμῶν».

συγκατηγορεῖν. Δημοσθ. σελ. 434, 291 «συγκατηγόρει μετ' ἐκείνου σοῦ καὶ τῶν ἐχθρῶν τῶν σῶν εἰς ἐξητάζετο».

συνεισβάλλειν. Ξενοφ. Ἑλλ. ς', ε', 22 «ὅτι συνεισεβεβλήκεσαν εἰς τὴν Ἀρκαδίαν μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων». Πολύβ. σελ. 353, 22 «ἐὰν συνεισβάλῃ μετ' αὐτῶν εἰς τὴν Ἀχαΐαν». Ἰώσ. Ἰουδ. Ἀρχαιολ. ς', β', 8.

συνεμβάλλειν. Δημοσθ. σελ. 304, 230 «ἀντὶ μὲν τοῦ Θηβαίους μετὰ Φιλίππου συνεμβαλεῖν εἰς τὴν χώραν, κτέ».

συνομνύναι. Αἰσχίν. κατὰ Κτησιφ. 112 «ἀναμνήσθητε τῶν ὅρκων, οὓς ὑμῶν οἱ πρόγονοι μετὰ τῶν Ἀμφικτυόνων συνώμοσαν».

συνατυχεῖν. Λυκοῦργ. 131 «ἢ κοινῇ μετὰ τῶν ἄλλων πολιτῶν συνατυχοῦντες».

συναποσπᾶν. Ἰουλιαν. σελ. 496, 5 Ἑρτλ. «ἐγὼ δὲ περὶ τοῦ μικροῦ σφόδρα ἠγωνίων, μή τις αὐτὸ μετὰ τοῦ μεγάλου συναποσπάσῃ».

συνανιστάναι. Ξενοφ. Συμποσ. Θ', 5 «ὡς δὲ ὁ Διόνυσος ἀνιστάμενος συνανέστησε μεθ' ἑαυτοῦ τὴν Ἀριάδνην, κέ».

συνᾴδειν. Αἰσχίν. περὶ Παραπρεσβ. 163 «συνῇδον μετὰ τῶν ἄλλων πρέσβεων».

συνδοκεῖν. Πλάτ. Πολιτικ. 277, Α' «ἀλλὰ κἀμοὶ μετὰ σοῦ κοινῇ ξυνδοκεῖν».

συνεκτρέφειν. Πλάτ. Συμποσ. σελ. 209, Γ' «τὸ γεννηθὲν συνεκτρέφει κοινῇ μετ' ἐκείνου».

συγκαταναυμαχεῖν μετά τινος. Αἰσχίν. περὶ Παραπρεσβ. 75 «Κλεόβουλος ὁ Γλαύκου τοῦ Ἀχαρνέως υἱὸς μετὰ Δημαινέτου τοῦ Βουζύγου συγκατεναυμάχησε Χίλωνα τὸν Λακεδαιμονίων ναύαρχον».

συνεισπίπτειν Ἀριστοφ. Ἐκκλησ. 1095 «ξυνεσπεσοῦμαι γὰρ μετὰ σοῦ».

συμπλέκειν. Σιμπλίκ. Ὑπομνήμ. εἰς Ἀριστ. Τόμ. Θ', σελ. 91, 12 «καὶ ταῦτα μετὰ τῆς οὐσίας συμπλέκον».

συμπαριστάναι. Ἀπολλών. περὶ Συντάξ. σελ. 249, 11 «μετὰ τῆς ἐκ τοῦ τόπου σημασίας συμπαρίστησι καὶ τὸ ἴδιον τοῦ τόπου».

συνδιαστέλλειν. Ἀπολλών. περὶ Συντάξ. σελ. 103, 26 «ἵνα μετὰ τῆς ποιότητος τοῦ χαρακτῆρος συνδιαστείλῃ τὸ γένος».

συνδυάζειν. Ψαλμ. ΡΜ', 4 «καὶ οὐ μὴ συνδυάσω μετὰ τῶν ἐκλεκτῶν αὐτῶν».

συμπαρεῖναι. Ἀθήν. σελ. 218, Γ' «ὁ δὲ Πλάτων καὶ τὸν Ἠλεῖον Ἱππίαν συμπαρόντα ποιεῖ ἐν τῷ Πρωταγόρᾳ μετὰ τινων ἰδίων πολιτῶν».

συννικᾶν — συνηττᾶσθαι. «Ξενοφ. Κύρ. Παιδ. Ϛ', δ', 14 «συντέτραφθε δὲ καὶ συντέταχθε ἐν τῷ αὐτῷ πολὺ πλείω ἤδη χρόνον ἢ οἱ πολέμιοι καὶ συννενικήκατε μετ' ἀλλήλων· τῶν δὲ πολεμίων οἱ πολλοὶ συνήττηνται μεθ' αὐτῶν».

σὺν κακῶς ποιεῖν. Θουκυδ. Γ', 3, 1 «μὴ ξὺν κακῶς ποιεῖν αὐτοὺς μετ' Ἀθηναίων, ἀλλὰ ξυνελευθεροῦν».

συνίστασθαι. Θουκυδ. Ζ', 33, 2 «οἱ δ' ἄλλοι ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους μετὰ τῶν Συρακοσίων οἱ πρότερον περιορώμενοι ξυστάντες ἐβοήθουν». Δημοσθ. σελ. 917, 34 «τηνικαῦτα μεταβαλλόμενος συνίσταται μετὰ τοῦ Λάμπιδος καὶ φησιν ἐκείνῳ τὸ χρυσίον ἀποδεδωκέναι». Αἰσχ. κατὰ Κτησιφ. 60 «οὐδὲν πώποτ' εἴρηκεν ὑπὲρ Φιλίππου συστὰς μετὰ Φιλοκράτους». Βιογράφ. Οὐεστερμ. σελ. 296, 101 «τότε μετ' ἀλλήλων συστάντες καὶ συμμαχίαν ποιησάμενοι πρὸς αὐτοὺς ἐπολέμουν». Διον. Ἁλικαρν. Ῥωμ. Ἀρχαιολ. σελ. 1515 «δήμῳ τύραννος οὐδεὶς πολεμεῖ μετὰ τῶν ἀρίστων συστάς». Νικολ. Δαμασκ. Ἱστορ. Μικρ. Τόμ. Α', σελ. 124, 6 Δινδ. «ἀλλὰ τῷ συνίστασθαι μετὰ τούτων θεραπεύοντες τὴν ἔπειτα ἐλπίδα». Ὁ Κόβη-

γράφει ἐν Παρατηρ. εἰς Διον. Ἀλικ. σελ. 207 «Οὐαλέριος καὶ οἱ μετ' ἐκείνΟΥ Ἑστῶτες. Non est Graeca locutio ἑστάναι ... τινος. Quid sit emendandum liquido demostrat locus in ...nia p. 2217. οἱ μετὰ τοῦ Οὐαλερίου ΣΥΝεστῶτες». Ἀλλ' ἴδε ...πον εἰς Θουκυδ. Μέρ. Γ', δ', σελ. 522 ἐκδ. μεγ.

συμπραγματεύεσθαι. Ὁ Ἐρουερδὴν γράφει ἐν *Lex. Graec. ...ppet. et Dialect.* σελ. 778 «συμπραγματεύεσθαι μετά τινος ...ί τινος CIA IV 2 385 C 16 (post. bellum sociale 220-217 C) = Dittenb [2] 241. Cum dat. pers. Deli tit. Dittenb. [2] ...5, 10».

συναντιβάλλειν. Ὁ Ἐρουερδὴν λέγει ἐν τῷ μνημονευθέντι βι...ίῳ σελ. 780 «συναντιβάλλειν μετά τινος, convenire ali...uem, consulere de aliqua re. Pari inscr. a. 204 p. C. Dit...enb. [2] 415, 5 ἐὰν μετ' ἐμπείρων συναντιβάλῃς».

συμβουλεύεσθαι. Ἰώσηπ. Ἰουδ. Ἀρχαιολ. Ζ', δ', 2 (Τόμ. ...', σελ. 106, 15 Νισ) «ἔδοξε Δαυΐδῃ συμβουλευσαμένῳ μετὰ τῶν ...ερόντων καὶ ἡγεμόνων καὶ χιλιάρχων μεταπέμψασθαι τῶν ὁμοφύ...ων ἐξ ἁπάσης τῆς χώρας πρὸς αὐτὸν τοὺς ἐν ἀκμῇ τῆς ἡλικίας». ...ρβ. καὶ Ἀριστοφ. Νεφ. 475.

συνεπιμελεῖσθαι. Δημοσθ. σελ. 1168. 5 «ὅπως ἂν παρῇ καὶ συνεπιμελῆται μεθ' ἡμῶν ἁπάντων ὧν προσῆκεν».

συνεξετάζεσθαι. Δημοσθ. σελ. 556, 127 «καὶ τοὺς βοηθοῦντας καὶ τοὺς συνεξεταζομένους μετὰ τούτου μὴ συνηγόρους μόνον ἀλλὰ καὶ δοκιμαστὰς τῶν τούτῳ πεπραγμένων ὑπολαμβάνειν εἶναι».

συμπαρακαθέζεσθαι. Πλάτ. Λύσιδ. σελ. 207, Β' «ἰδὼν οὖν αὐτὸν ὁ Λῦσις ἕσπετο καὶ συμπαρεκαθέζετο μετὰ τοῦ Μενεξένου».

συνεπιτίθεσθαι. Θουκυδ. Α', 23, 3 «ταῦτα γὰρ πάντα μετὰ τοῦδε τοῦ πολέμου ἅμα ξυνεπέθετο». Πλούτ. Λυκ. ΚΗ' «μετὰ τὸν μέγαν σεισμόν, ᾧ συνεπιθέσθαι τοὺς εἵλωτας μετὰ Μεσσηνίων ἱστοροῦσι». Διον. Ἀλκαρν. Ῥωμ. Ἀρχαιολ. σελ. 494 «ἀπορρήτους ποιησάμενοι συνθήκας πρὸς τοὺς κοινοὺς πολεμίους, ὡς ἐν τῷ ἀγῶνι συνεπιθησόμενοι ἡμῖν μετ' αὐτῶν».

συναρχοστατεῖσθαι. Ἐκλογ. Ἐπιγρ. Ἑλλην. Καυ. 223, 14 (σελ. 157 ἐκδ. β') «συνεκ(κ)λησιάζειν καὶ συναρχοστατεῖσθαι μετὰ τᾶς (πό)λιος τῶν Στιρίων».

συμπαιδεύεσθαι. Ἰσαῖ. περὶ τοῦ Ἀστυφ. Κλήρ. 28 «καὶ ἐπειδὴ ἐγὼ ἐγενόμην καὶ ὥραν εἶχον παιδεύεσθαι, μετ' ἐκείνου συνεπαιδευόμην».

συμφύρεσθαι. Πλάτ. Φαίδ. σελ. 66 Β' «ἕως ἂν τὸ σῶμα ἔχωμεν καὶ συμπεφυρμένη ᾖ ἡμῶν ἡ ψυχὴ μετὰ τοιούτου κακοῦ». Θεόδ. Μετοχ. σελ. 580 (1821) «πολλάκις ἔμοιγ' ἔδοξεν ἡ μετὰ τοῦ σώματος συμπεφυρμένη ζωὴ καὶ κατὰ τὸ τῆς ψυχῆς ἄλογον κτλ.» καὶ σελ. 583.

συναναφύρεσθαι. Ἀθήν. σελ. 567, Α' «σὺ δέ, ὦ σοφιστά, ἐν τοῖς καπηλείοις συναναφύρῃ οὐ μεθ' ἑταίρων ἀλλὰ μεθ' ἑταιρῶν».

συγκαταδιώκεσθαι. Θουκ. Η', 28, 1 «τὰς Χίας ναῦς προσλαβόντες τὰς μετὰ Χαλκιδέως τὸ πρῶτον ξυγκαταδιωχθείσας».

συγκαταψηφίζεσθαι. Πράξ. Ἀποστολ. Β', 27 «καὶ συγκατεψηφίσθη μετὰ τῶν ἕνδεκα ἀποστόλων». Ἐν τῷ Θησαυρῷ τοῦ Στεφάνου μνημονεύεται χωρίον καὶ ἐκ Γρηγορίου τοῦ Νύσσης.

συμπεριάγεσθαι. Πάππ. Ἀλεξ. σελ. 526, 19 Οὐλσχ. «στρεφομένης τῆς σφαίρας συμπεριάγεται μὲν ἡ εὐθεῖα μετὰ τοῦ ἑτέρου πέρατος». Μετ' ὀλίγα φέρεται «ἀνάγκη οὖν συμπεριφερομένην ταύτην τὴν εὐθεῖαν ΣΥΝ τῇ σφαίρᾳ, κτέ».

συντίθεσθαι. Εὐστάθ. Παρεκβ. εἰς Διονύσ. Περιηγ. 178 (σελ. 248, 23 Διδ.) «τοσοῦτον δέ, φασίν, ἡ Λιβύη ἀπολείπεται τοῦ τρίτον ἀκριβῶς εἶναι μέρος οἰκουμένης κατὰ τὴν εἰς τρία τομήν, ὥστε καὶ συντεθεῖσα μετὰ τῆς Εὐρώπης οὐκ ἂν ἐξισάζειν δόξοι τῇ Ἀσίᾳ». Ἀπολλών. Ἀλεξανδρ. περὶ Ἀντωνυμ. σελ. 39, Β' «ἔτι οὐδεμία ἀντωνυμία μετ' ἄλλου μέρους λόγου συντίθεται ἢ μόνη ἡ αὐτός» καὶ σελ. 42, Α' «μετὰ προθέσεως οὐ συντίθενται ἀντωνυμίαι» καὶ σελ. 71, Α' «καθὸ οὐδεμία ἀντωνυμία συντίθεται μετ' ἄλλου μέρους λόγου ἢ ἡ αὐτός» καὶ περὶ Συντάξ. σελ. 187, 27 «ὡς οὐδέποτε ἀντωνυμία πρώτου ἢ δευτέρου προσώπου συντίθεται μετὰ ἄλλου μέρους λόγου» καὶ σελ. 188, 1 «παράγονται γὰρ μᾶλλον αἱ ἀντωνυμίαι ἅπερ συντίθενται μετὰ ἄλλου μέρους λόγου» καὶ σελ. 324, 2 «ὁπηνίκα μέντοι συντεθεῖσα μετά τινος μέρους λόγου οὐκέτι οὐδὲ πρόθεσις καλεῖται». Ἐρρήθη δὲ καὶ κατ' ἄλλην χρῆσιν ἐν τοῖς εἰς Εὐριπίδην Σχολίοις Τόμ. Β', σελ. 143, 1 «Ἴκαρος δὲ συνθέμενος μετὰ Ἱπποκόωντος ἐξελαύνει τὸν Τυνδάρεων τῆς Σπάρτης».

συμπολιτεύεσθαι. Ψευδοπλάτ. Ἐπιστ. Α', σελ. 309 «πάντες οἱ συμπολιτευόμενοι μεθ' ὑμῶν ὑπάρχουσί μοι μάρτυρες». Πολύβ. . 152, 29 Οὐλσχ. «εἴκοσι μὲν οὖν ἔτη τὰ πρῶτα καὶ πέντε συνεπολιτεύσαντο μεθ' ἑαυτῶν αἱ προειρημέναι πόλεις» καὶ σελ. 970, καὶ σελ. 1098, 16 καὶ σελ. 1129, 26.

συνεπάγεσθαι. Ἀντωνῖν Λιβερ. ΚϚ' (Μυθογρ. Οὐεστερμ. σελ. 5, 11) «Ἡρακλῆς ὅτε μετὰ τῶν Ἀργοναυτῶν ἔπλει, στρατηγὸς αὐτῶν ἀποδειχθεὶς συνεπήγετο μεθ' αὐτοῦ καὶ Ὕλαν».

συμμεταχειρίζεσθαι. Ἰσαῖ. περὶ τοῦ Κίρρ. Κλήρ. 22 «λεγούσης ὅτι βούλοιτ' ἂν αὐτὴ τὸ σῶμα τὸ ἐκείνου συμμεταχειρίζεσθαι μεθ' ἡμῶν καὶ κοσμῆσαι».

συναγελάζεσθαι. Ἀριστ. περὶ τὰ Ζῷ. Ἱστορ. Θ', θ', 2 (Τόμ. , σελ. 175. 5 Διδ.) «τῶν δ' ἰχθύων οἱ μὲν συναγελάζονται μετ' ἀλλήλων καὶ φίλοι εἰσίν», ἀνθ' οὗ ἐν τοῖς ἔπειτα κεῖται «λάβραξ δὲ καὶ κεστρεὺς πολεμιώτατοι ὄντες κατ' ἐνίους καιροὺς συναγελάζονται ἀλλήλοις». Ὁ Πλούταρχος συνάψας τὸ συντρέφεσθαι καὶ συναγελάζεσθαι εἶπε Καμ. Ι' «κοινῷ γὰρ ἐχρῶντο τῷ διδασκάλῳ, ὥσπερ Ἕλληνες, οἱ Φαλέριοι, βουλόμενοι συντρέφεσθαι καὶ συναγελάζεσθαι μετ' ἀλλήλων εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τοὺς παῖδας».

συντάττεσθαι. Λουκιαν. (Ψευδολουκιαν.) Δημοσθ. Ἐγκωμ. 46 «καὶ μετὰ Καλλιμέδοντος καὶ Πυθέου καὶ Δημάδου συνεταττόμην». Στοβ. Ἐκλογ. Τόμ. Α', σελ. 226, 23 Μειν. «καθ' ἑαυτὴν οὖσαν καὶ μετὰ τοῦ σώματος συντεταγμένην».

συγκατατάττεσθαι. Ἐπιγρ. Ἀττ. Τόμ. Α', α', σελ. 56 (121, 2) «καὶ νυνὶ βοηθήσαντες μετὰ δυνάμεως συνκατετάττοντο μετὰ Ἀθηναίων».

συνάπτεσθαι. Ἡσύχ. «Συνεπλάκη: συνήφθη ἢ μετὰ γυναικὸς ἢ πρὸς ἀνδρὸς πάλῃ». Ὁ Σμιδίτιος σημειοῦται ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Ἡσυχίου Τόμ. Δ', σελ. 102 «συνεπλάκη μετ' αὐτῆς Achmet Oneirocr. c. 126 p. 86».

Οὐκ ὀλίγα τῶν ὑφ' ἡμῶν μνημονευθέντων παραδειγμάτων κατέστησε γνωστὰ ὁ Γεβαυῆρος ἐν τῇ ἐκδόσει λόγων τοῦ Λυσίου Τόμ. Α', σελ. 347. Οὐδεὶς δὲ πάντως ἀγνοεῖ ὅτι συχνοτάτη ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ εἶνε ἡ σύνταξις καθ' ἣν λέγεται συμπλεῖν τινι, συμπολε-

μεῖν τινι, συναγωνίζεσθαί τινι, συνδειπνεῖν τινι, συσσιτεῖν τινι, κτλ.

Ἀναγκαῖον δ' ἡμῖν φαίνεται νὰ παρατηρηθῇ ὅτι ἐλέχθη καὶ ἑνοῦσθαι μετά τινος ὑπ' Ἀπολλωνίου τοῦ Ἀλεξανδρέως περὶ Συντάξ. σελ, 323, 10 «ὡς ἡνωμέναι μέν εἰσιν αἱ προθέσεις μετὰ τῶν ῥημάτων» καὶ ὁμιλεῖν μετά τινος ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος Πολιτικ. σελ. 272, Γ' «μετά τε θηρίων καὶ μετ' ἀλλήλων ὁμιλοῦντες». Πρβλ. καὶ Σοφοκλ. Οἰδ. Τυρ. 366 «λεληθέναι σέ φημι σὺν τοῖς φιλτάτοις αἴσχισθ' ὁμιλοῦντ', οὐδ' ὁρᾶν ἵν' εἶ κακοῦ» καὶ 1185 «ὅστις πέφασμαι φύς τ' ἀφ' ὧν οὐ χρῆν ξὺν οἷς τ' οὐ χρῆν ὁμιλῶν».

ΚΕΦ. ΙΘ'.

Συντάσσειν μετά τινος καὶ συντάσσεσθαι μετά τινος.

Σύνηθες τοῖς γραμματικοῖς ὑπάρχει τὸ ῥῆμα συντάσσειν καὶ συντάσσεσθαι, ὡς καὶ τὸ ὄνομα σύνταξις. Καὶ συχνάκις μὲν λέγεται συντάσσειν τινί καὶ συντάσσεσθαί τινι, οὐχὶ δὲ σπανίως καὶ συντάσσειν μετά τινος καὶ συντάσσεσθαι μετά τινος.

Πολλάκις ὁ Εὐστάθιος ἐν ταῖς εἰς Ὅμηρον Παρεκβολαῖς ποιεῖται χρῆσιν τοῦ συντάσσειν μετά τινος καὶ συντάσσεσθαι μετά τινος καὶ συντακτέον μετά τινος, οἷον σελ. 25, 14 «ὅτι ἡ ἀνὰ πρόθεσις ἰσοδυναμοῦσα μὲν τῇ κατά αἰτιατικῇ συντάσσεται—ἑαυτῇ; δὲ οὖσα καὶ τὴν ἄνω σχέσιν δηλοῦσα ποτὲ μὲν δοτικῇ συντάσσεται—ποτὲ δὲ μετὰ αἰτιατικῆς». σελ. 56, 30 «τὸ δὲ ἕτερον μετὰ ἀπαρεμφάτου ῥήματος συντάσσεται». σελ. 533, 46 «τὸ δὲ αἶνυτο, ἁπλοῦν ὄν, συντάσσεται καὶ μετὰ γενικῆς». σελ. 755, 58 «εἰ δέ τις τὸ ῥέξας καὶ τὸ νηήσας συντάξει μετὰ τοῦ ἐπεὶ οὐκ ἐθέλω πολεμίζειν κτὲ». σελ. 818, 46 «ἐνταῦθα δὲ ὅρα καὶ τὴν ἀνά πρόθεσιν τὴν ἄνω μὲν δηλοῦσαν σχέσιν, συντασσομένην δὲ μετὰ αἰτιατικῆς, οὐ μὴν μετὰ δοτικῆς». σελ. 863. 8 «ἔνθα τὸ πάντας κολλητέον ἢ εἰς τὰ προείρηγεν — ἢ μετὰ τοῦ ὁδεύειν συντακτέον αὐτό». σελ. 876, 45 «τὸ δὲ πένθεος ἢ μετὰ τοῦ οἶδε συντάσσεται — ἢ μετὰ τοῦ ὅσσον». σελ. 888, 38 «τὸ δὲ ὕπερθεν, εἰ μὴ συντάσσεται μετὰ τοῦ εὐρύ κτέ». σελ. 971,

«διό δύναται καὶ μετὰ πλήθους συντάσσεσθαι». σελ. 1013, 62 «δὲ χεῖρας ἐμὰς μετὰ τοῦ νεμεσσηθεὶς συντακτέον μᾶλλον ἤπερ τοῦ ὑπόειξεν». σελ. 1048, 37 «τὸ δὲ ἀμφ' αὐτῷ μετὰ τοῦ ἐρείτες συντακτέον». σελ. 1049, 12 «τὸ δὲ παρὰ καυλόν οὐ συνταον μετὰ τῆς αἰχμῆς». σελ. 1074, 17 «παρέλκει τινὰς εἰς τὸ συνσσειν αὐτὸ μετὰ τοῦ μάχεσθαι». σελ. 1096, 22 «ὅτι τὸ διαλελυως ἤδη συνταχθὲν μετὰ δοτικῆς κτέ». σελ. 1097, 30 «καὶ συνσσεται καὶ νῦν τὸ πυθοίμην μετὰ γενικῆς». σελ. 1104, 53 «ὅρα ὅτι τὸ δέδια διχῇ συνέταξεν, ἤγουν μετὰ γενικῆς — καὶ μετὰ δοτῆς». σελ. 1328, 42 «τὸ δὲ κανὼν οὐ συντακτέον μετὰ τοῦ στήος, ἀλλ' ἰδίᾳ καθ' αὐτό». σελ. 1341, 30 «ὅτι πτολίπορθον κἀνταῦθα ν Ἀχιλλέα λέγει συντάσσων καὶ τὴν ἀμφί πρόθεσιν μετὰ δοτικῆς» λ. 1384, 42 «ὅτι τὸ δῖα, ἡ ἐνδοξοτάτη, διὰ τὸν Δία συντάσσεται ερθετικῶς μετὰ γενικῆς». σελ. 1456, 38 «ἐν τούτοις δὲ καὶ τὸ τησε, δοτικῇ συντάττεσθαι εἰωθός, μετὰ γενικῆς συνέταξεν». σελ. 554, 8 «ὅτι δὲ καὶ μετὰ αἰτιατικῆς δύναται ἡ τοιαύτη συνταχθῆι πρόθεσις, κτέ». σελ. 1586, 44 «τὸ δὲ οἴμης οἱ μὲν μετὰ τοῦ νδρῶν συντάσσουσιν — κάλλιον δὲ στίζειν εἰς τὸ ἀνδρῶν». σελ. 1604, 7 «καιρίᾳ δὲ οὔσῃ τῇ λέξει — τρὶς ἐν τοῖς ῥηθεῖσιν ἐχρήσατο ὁ ποιηής· συντάσσεται δὲ μετὰ αἰτιατικῆς». σελ. 1608, 23 «τὸ δὲ θελτήριον ἢ συντακτέον μετὰ τοῦ θεῶν ἢ καὶ ἁπλῶς ῥητέον θελκτήριον». ελ. 1873, 45 «τὸ δὲ ὑπ' ἐμοὶ δαμάσει μνηστῆρας συνήθως ἔχει τὴν πό πρόθεσιν συντεταγμένην μετὰ δοτικῆς». σελ. 1910, 32 «τὸ δὲ ηθὲν οὐκ ἀγαπᾷς ἔπεισε τοὺς ὕστερον ἐπὶ τοῦ ἀρκεῖσθαι τιθέναι τὸ ἀγαπᾶν, ὃ καὶ μετὰ δοτικῆς ἐκεῖνοι συντάσσουσιν». σελ. 1956, 56 «σημείωσαι δ' ἐν τούτοις καὶ τὸ ὡς εὖ μέμνητ' Ὀδυσῆος· μετὰ γενικῆς γὰρ συντέτακται τὸ μέμνηται». Πρβ. καὶ σελ. 1464, 10 «ὅτι τὸ ἀνέμνησας αἰτιατικῇ ἐνταῦθα συντάσσει — πρὸ μέντοι βραχέων ἄλλως ἔφη ἐν τῷ — γενικῇ συντάξας κοινότερον τὸ μνῆσαι· ἐν δὲ τῇ Ἰλιάδι καὶ αὐτὸ μετὰ αἰτιατικῆς ἔταξεν» καὶ σελ. 1915, 3 «καὶ τὸ ἐπιστάμενος φόρμιγγος καὶ ἀοιδῆς κατὰ γενικὴν συνταχθὲν ὁμοίως τῷ εἰδέναι καὶ τῷ γνῶναι· ἃ καὶ αὐτὰ οἶδασι παρὰ τῷ ποιητῇ καὶ τὴν μετὰ γενικῆς σύνταξιν». Ἐλέχθη δ' ὑπὸ τοῦ Εὐσταθίου καὶ συνάπτειν μετά τινος σελ. 1863, 34 «τινὲς δὲ τὸ οὔλην συνάπτοντες μετὰ τοῦ πορφυρέην φασὶν ἄμφω δηλοῦν τὴν ὁλοπόρφυρον». Πρβ.

καὶ Σχολ. Εὐκλείδ. Τόμ. Ε', σελ. 356, 23 Εἰδεργ. «μὴ γὰρ μ τις ἀναγινώσκων συναπτέτω τὸ συντεθῇ μετὰ τοῦ κατὰ μίαν».

Παρέχει δ' ἡμῖν τῆς τοιαύτης συντάξεως μαρτύρια καὶ Ἀπολλώνιος ὁ Ἀλεξανδρεὺς λέγων περὶ Ἀντωνυμ. σελ. 42, Α' «αἱ γεν καὶ πληθυντικαὶ τῶν ἀντωνυμιῶν συντάσσονται μετὰ τοῦ οὐδεὶς χωρὶς ἄρθρου» καὶ σελ. 88, Β' «πρώτου γὰρ καθεστὼς μετ' εὐθ συνταγήσεται» καὶ σελ. 146, Α' «εἰ οὖν συσταίη ἡ ἐμαυτοῦ μετ' αὐτῆς ῥῆμα τοῦ αὐτοῦ προσώπου συντάσσοιτο, γένοιντ' ἂν δυνάμει δύο εὐθεῖαι» καὶ περὶ Συντάξ. σελ. 75, 27 «τὸ ποῖος μετὰ προσηγορικῶν συντασσόμενον, ἡνίκα τὸ ἐστὶν ἐπιφέρεται, ἐπιδέχεται σύνταξιν τὴν τοῦ ἄρθρου» καὶ σελ. 273, 5 «συντασσόμενα γὰρ τὰ ὁριστικὰ μετὰ τοῦ ἵνα ἐνδείκνυται τὸ τοπικὸν ἐπίρρημα». Πρβ καὶ σελ. 84, 23 «ἔστι δὲ καὶ ἑτέρα σύνταξις μετοχικὴ μετὰ ἀπαρεμφάτου ῥήματος καὶ τῆς ὑπολοίπου συντάξεως». Ἀπαντᾷ δ' ἐν τῷ περὶ Συντάξεως συγγράμματι τοῦ Ἀπολλωνίου καὶ συναρτᾶσθαι μετά τινος καὶ σύνεστι μετά τινος καὶ συνίστασθαι μετά τινος σελ. 91, 18 «πῶς τὸ πιστὸς ἑταῖρος συναρτηθήσεται μετὰ ῥήματος» καὶ σελ. 107, 14 «ὡς σύνεστι τὰ ἄρθρα μετὰ τῶν ὀνομάτων» καὶ σελ. 261, 13 «οὐ γὰρ συνίσταται ἡ ὢν μετοχὴ μετὰ κλητικῶν».

Καὶ ἄλλα δ' οὐκ ὀλίγα τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος συντάξεως παραδείγματα ἔχομεν νὰ μνημονεύσωμεν. Χοιροβοσκ. σελ. 475, 6 «διὰ τοῦτο μετὰ τούτων τὰ ἀπαρέμφατα συνταττόμενα τέλειον λόγον ἀποτελοῦσιν» καὶ 17 «τούτου οὖν τὰ ἀπαρέμφατα χάριν μετὰ τούτων συνταττόμενα ἀποτελοῦσι τέλειον λόγον» καὶ σελ. 714, 25 «πρῶτον μὲν οὐ μετὰ πάντων τῶν ῥημάτων τὰ ἀπαρέμφατα συνταττόμενα τέλειον λόγον ποιοῦσιν» καὶ σελ. 715, 1 «δεύτερον δὲ διὰ τοῦτο τὰ ἀπαρέμφατα μετὰ τούτων συνταττόμενα τέλειον λόγον ἀποτελοῦσιν» καὶ 13 καὶ Ἐπιμερ. εἰς Ψαλτήρ. σελ. 14, 22 «ἡνίκα ὑποτάττεται τῇ λέξει, μεθ' ἧς ὀφείλει συντάττεσθαι» καὶ σελ. 27, 20 «συντάσσεται δὲ ἡ ἐπὶ πρόθεσις μετὰ δοτικῆς καὶ γενικῆς καὶ αἰτιατικῆς» Γρηγ. Κορ. σελ. 44 Σχαιφ. «Ἀττικὸν καὶ τὴν ἐν πρόθεσιν συντάσσειν μετὰ γενικῆς». Δοξοπατρ. Ὁμιλ. εἰς Ἀφθόν. (Ῥητ. Ἑλλην. Οὐαλζ. Τόμ. Β', σελ. 224, 21 καὶ 25) «μετὰ τίνος συντέτακται». Κραμ. Ἀνέκδ. Ὀξ. Τόμ. Α', σελ. 16, 16 «ἐπειδὴ ἡ ἀπὸ πρόθεσις συντασσομένη μετὰ τῆς γενικῆς τὸν οἰκεῖον τόνον τηρεῖ» καὶ Τόμ.

σελ. 354, 22 «μετὰ ποίας πτώσεως συντάσσεται πρὸς διάφορον μασίαν;» καὶ Τόμ. Γ', σελ 271, 34 «τὸ ὡς συντάσσεται μετὰ παρεμφάτου» καὶ σελ. 272, 11 «τὸ ἴθι, εἰ μέν ἐστι ῥῆμα, συντάσσεται μετὰ μετοχῆς μέλλοντος — εἰ δὲ ἐπίρρημά ἐστι παρακελευσματικόν, ὥσπερ τὸ ἄγε, συντάσσεται μετὰ προστακτικοῦ» καὶ σελ. 273, «τὸ ἥκω τὸ ἔρχομαι συντάσσεται μετὰ μετοχῆς ἀορίστου — καὶ μετὰ μεχοχῆς μέλλοντος» καὶ Ἀνέκδ. Παρ. Τόμ. Γ', σελ. 95, 2 καὶ γενικῇ συντάσσεται, οἱ δὲ μεθ' Ὅμηρον μετὰ αἰτιατικῆς συντάσσουσιν αὐτό» καὶ σελ. 314, 26 «ἡνίκα ὑποταγῶσι τῇ λέξει, μεθ' τινος ὀφείλωσι συντάσσεσθαι» καὶ Τόμ. Δ', σελ. 254, 9 «τὸ ἄν τε παραπληρωματικὸς σύνδεσμος συντάσσεται μετὰ εὐκτικοῦ — καὶ μετὰ παρεληλυθότος ὁριστικοῦ — καὶ μετὰ ἀπαρεμφάτου». Βαχμ. Ἀνέκδ. Τόμ. Β', σελ. 63, 5 «τὸ πρὶν ἢ μετὰ ὑποτακτικοῦ συντάσσεται, νοουμένου ἔξωθεν τοῦ ἄν, ἢ μετὰ ἀπαρεμφάτου, νοουμένου τοῦ ἤ» καὶ σελ. 71, 13 «τούτου χάριν καὶ ὑποστρέφουσαι μετὰ τῶν αὐτῶν συντάσσονται» καὶ σελ. 76, 28 «καὶ ἔτι τὰ τῶν συγκριτικῶν ἐπιρρήματα μετὰ τοῦ ἢ καὶ ἀπαρεμφάτου συντάσσονται» καὶ σελ. 83 «τὸ οἶμαι καὶ τὸ βούλομαι καὶ τὰ τοιαῦτα ἀπαρεμφάτῳ συντάσσεται· τὸ δὲ ὡς οἶμαι ἢ ὡς βούλομαι ἢ μετὰ ὁριστικοῦ ἢ εὐκτικοῦ σὺν τῷ ἂν συνδέσμῳ» καὶ σελ. 86, 3 «τὸ πρέπει μετὰ νῦν συντάσσοντες» καὶ σελ. 152, 25 «ἄρθρον ἄρθρου ἀντικαταλλάσσοντες ὑποτακτικοῦ προτακτικόν, τὸ μετὰ εὐθείας συντασσόμενον τοῦ μετὰ ῥήματος» (Πρβ. καὶ σελ. 81, 16-25 καὶ σελ. 83, 32-35). Λεξ. Οὐϊνδοβ. σελ. 59, 7 Ναυκ. «περίειμι ἀντὶ τοῦ ζῶ· καὶ ἀντὶ τοῦ νικῶ, ὅτε μετὰ γενικῆς συνταχθῇ» καὶ σελ. 63, 8 «εἶναι ἀπαρέμφατον μετὰ αἰτιατικῆς συντασσόμενον καὶ δοτικῇ συντάσσεται» καὶ σελ. 66, 17 «ἐκ πρόθεσις συντάσσεται καὶ μετὰ γενικῆς καὶ δοτικῆς τῶν δυϊκῶν» καὶ σελ. 81, 12 «ἐφ' ᾧ συντάσσεται μετὰ ἀπαρεμφάτου καὶ μετὰ ὑποτακτικοῦ» καὶ σελ. 105, 7 «καὶ ἵνα ἀντὶ τοῦ καὶ διὰ τοῦτο, ὅπερ καὶ μετὰ παρεληλυθότος συντάσσεται» καὶ σελ. 144, 12 «πρὶν κοινῶς ἀπαρεμφάτῳ ῥήματι συντασσόμενον ἐπάγεται πτῶσιν αἰτιατικήν, ἀττικῶς δὲ μετὰ παρεληλυθότος ῥήματος συντασσόμενον ἐπάγεται εὐθεῖαν» καὶ σελ. 152, 3 «πρὶν συντάσσεται μετὰ εὐκτικοῦ, ἀπαρεμφάτου καὶ ὁριστικοῦ» καὶ σελ. 196, 13 «ὤφελον ὤφελες ὤφελε συντάσσεται μετὰ ἀπαρεμφάτου — εἰ δὲ

μετ' εὐθείας ἢ αἰτιατικῆς τὸ ἀπαρέμφατον συνταχθῇ, σόλοικον ποιεῖ τὸν λόγον». Σχολ. Ἀριστοφ. σελ. 336, 38 Διδ. «τὸ ἴθι ῥῆμα μὲν ὂν μετὰ μέλλοντος μετοχικοῦ συντάσσεται — ἐπίρρημα δὲ παρακελευσματικόν, ὥσπερ τὸ ἄγε, μετὰ προστακτικοῦ».

Εὑρίσκεται ἐνίοτε καὶ τὸ συντίθεσθαι μετά τινος εἰρημένον ἀντὶ τοῦ συντάσσεσθαι μετά τινος Κραμ. Ἀνέκδ. Ὀξ. Τόμ. Β', σελ. 408, 22 «στέργω: εἰ μὲν συντίθεται μετὰ δοτικῆς σημαίνει τὸ ἀρκοῦμαι· ὅταν δὲ συντίθεται μετὰ αἰτιατικῆς σημαίνει τὸ ἀγαπῶ» Παρατηρητέα δ' εἶνε ἡ μεθ' ὁριστικῆς σύνταξις τοῦ ὅταν.

Ὁ Ἰάνιος γράφει ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ συγγραμματίου Ἰω. τοῦ Γλυκ. περὶ Ὀρθότ. Συντάξ. σελ. 66 «συντάττονται: συντάσσονται C συνάπτονται A. Verbum συντάττω cum dat. compositum — cum μετὰ p. 16, 3. 17, 16, 17, cum πρὸς p. 16, 29, 30, cum διὰ p. 18, 8. Cf. Bast. et Schaef. ad Greg. Cor. p. 45. Συνάπτω eadem significatione cum dat. p 8, 27, 30, 35. 17, 15, cum πρὸς p. 37, 10 cum μετὰ p. 51, 21, 22, cum ἐπὶ p. 55, 4, 5»

Τῆς χρήσεως, καθ' ἣν λέγεται συντάσσειν καὶ συντάσσεσθαι πρός τι ἔχομεν οὐκ ὀλίγα μαρτύρια Σουΐδ. σελ. 165 Βεκκ. «ἀρέσκω. πρὸς αἰτιατικὴν συντάσσουσι» καὶ σελ. 490 «θαυμάζω: ὅτε πρὸς γενικὴν συντάσσομεν, τὸ καταγινώσκω σημαίνει, πρὸς δὲ αἰτιατικὴν τὸ ἐπαινῶ». Θωμ. Μάγ. σελ. 60, 12 «βασκαίνω οὐ μόνον ἀντὶ τοῦ φθονῶ, ὅπερ πρὸς δοτικὴν συντάσσεται, ἀλλὰ καὶ ἀντὶ τοῦ μέμφομαι καὶ διαβάλλω παρὰ τοῖς παλαιοῖς εἴρηται, καὶ συντάσσεται πρὸς αἰτιατικήν» καὶ σελ. 89, 3 «συντάσσεται δὲ ἀεὶ τὸ παθητικὸν πρὸς δοτικήν, εἰ καί τινες πρὸς αἰτιατικὴν πλὴν ἀδοκίμως» καὶ σελ. 138, 11 «τὸ ἔχω μετὰ ἐπιρρήματος συντεθὲν οὐ μόνον πρὸς γενικήν, ἀλλὰ καὶ πρὸς αἰτιατικὴν ἔστιν ὅτε συντασσόμενον εὑρίσκεται» καὶ σελ. 139, 2 «ὅταν μέντοι πρὸς γενικὴν συντάσσηται, τὸ εἵνεκα ἔξωθεν νοοῦμεν». Κραμ. Ἀνέκδ. Παρ. Τόμ. Δ', σελ. 27, 16 «τὸ καταπολεμεῖν πρὸς αἰτιατικὴν συντάσσεται, τὸ δὲ πολεμεῖν πρὸς δοτικήν». Βαχμ. Ἀνέκδ. Τόμ. Β', σελ. 83, 3 «ὅταν μὲν ἀμεταβάτως τὸ ῥῆμα πρὸς τὸ οὐδέτερον συντάσσηται, εὐθεῖά ἐστιν». Πρβ. καὶ Λεξ. Οὐΐνδοβ. σελ. 21, 8 «ἀγαπῶ τὸ ἀρκοῦμαι πρὸς δοτικὴν ἔχει τὴν σύνταξιν» καὶ 20 «ἀγαπᾶν ὅτε οὐ μεταβαίνει πρὸς πτῶσιν ἢ ἀπαρέμφατον, πρὸς μετοχὴν ποιεῖται τὴν σύνταξιν» καὶ Ἀπολλών. περὶ

...ντάξ. σελ. 293, 18 «ῥημάτων γὰρ συντάξεις ποιούμεθα πρὸς ...τωτικά». Ἐν ταῖς εἰς Ὅμηρον Παρεκβολαῖς τοῦ Εὐσταθίου φέρεται ...λ. 1684, 43 «τὸ δὲ θεῶν ὀλοὰς διὰ βουλὰς πρὸς τὸ ἄλγεα πά...χων συντακτέον» καὶ σελ. 1750, 27 «τὸ δὲ μέγα καὶ δασύ πρὸς ...ὸ δέρμα συντακτέον» καὶ σελ. 1753, 17 «ἀλλὰ στίξας εἰς τὸ ἀγέ...λαι εἶτα συνέταξε τὰ ἑξῆς πρὸς αἰτιατικὴν διὰ τὸ βόσκουσι» καὶ σελ. 1756, 35 «αὐτὸ καθ' αὑτὸ κεῖται δίχα συντάξεως τῆς πρὸς πτῶσίν τινα» καὶ μετ' ὀλίγα «καὶ ὅτι ἀδιαφόρως συνέταξε τὸ αὐτὸ ῥῆμα κατά τε αἰτιατικὴν καὶ γενικὴν εἰπών κτέ». Ἐν δὲ τοῖς εἰς Αἰσχύλον Σχολίοις κεῖται σελ. 324, 21 Διν δ. «σημείωσαι τὴν σύνταξιν· πρῶτον μὲν γὰρ πρὸς τὸ ἀκούσασα συνέταξε τὸ ὅττοδον, εἶτα ἐνήλλαξε διὰ τοῦ ὅτι» καὶ σελ. 467, 24 «τὸ διὰ ὑπερβατῶς πρὸς τὸ τέγγουσι συντακτέον». Ἐν δὲ τοῖς εἰς Ἀριστοφάνη Σχολίοις ἀπαντᾷ σελ. 110, 44 «οὐκ ἔστιν ἐνταῦθα τὸ συντυχοῦσα ἀντὶ τοῦ συναντήσασα, ὥς τινες οἴονται, συντάσσοντες πρὸς τοῦτο τὸ ἡμῖν· ἀλλὰ τὸ συντυχοῦσα λέγε ἀντὶ τοῦ κατὰ τύχην φανεῖσα καὶ εὑρεθεῖσα, συντάσσων τὸ ἡμῖν πρὸς τὸ ἐπέστειλεν» καὶ σελ. 326, 15 «ὧν τὸ μὲν πρὸς γενικὴν συντάσσεται, τὸ δὲ ἀκούω πρὸς ἀπαρέμφατον ἢ πρὸς αἰτιατικήν» καὶ σελ. 327, 40 «τὸ μεθίημι ἐνεργητικῶς πρὸς αἰτιατικὴν συντάσσεται — παθητικῶς δὲ πρὸς γενικήν» καὶ σελ. 329, 37 «καὶ μὴν ὅταν δηλοῖ αἰτίαν, αἰτιατικῇ μὲν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ συντάσσεται· ἀλλὰ καὶ πρὸς γενικὴν εὕρηται σπανίως» καὶ σελ. 335, 29 «καὶ δέδοικα μὲν ἐγὼ ἀμεταβάτως, δεδίττω δὲ ἕτερον πρὸς αἰτιατικὴν συντασσόμενον» καὶ σελ. 362, 9 «τὸ αἰσθάνεσθαι πρότερον πρὸς γενικὴν συντάξας νῦν πρὸς αἰτιατικὴν ἀπέδωκεν». Πρβ. καὶ σελ. 8, 34 «ἐὰν μὲν γὰρ πρὸς αἰτιατικὴν ἡ σύνταξις ᾖ, ἔχθραν καὶ δυσμένειαν παρίστησι τοῦ συλλαμβάνοντος — ἐὰν δὲ πρὸς δοτικήν, σημαίνει φιλίαν καὶ συμμαχίαν» καὶ σελ. 117, 38 «ἔστι γὰρ αὕτη ἡ γενικὴ πρὸς τὸ ἀπολάψεις» καὶ σελ. 118, 21 «ἀλλ' ἔστιν ἡ τοιαύτη δοτικὴ πρὸς τὸ ἐλήλυθας». Λέγεται δ' ἐν τοῖς Σχολίοις τούτοις καὶ «τὸ ἀνακοινοῦσθαι πρὸς τὸ πράγματα σύναπτε καὶ ἀντιγραφάς» (σελ. 104, 38) καὶ «σύναπτε τοῦτο πρὸς τὸ εὖ» (σελ. 335, 24) καὶ «τοῦτο πρὸς τὸ ἄχθομαι συναπτέον» (σελ. 337, 40) καὶ «συνάπτεται πρὸς τὸ προβατίων» (σελ. 341, 46) καὶ «σύναπτε τὸ ἀριθμὸν πρὸς τὸ οὐδὲ λέγω σοι» (σελ. 353, 24) καὶ

«τὸ δὲ ὡς νομίζεται ἢ πρὸς τὸ ἐκφέρειν σύναπτε — ἢ πρὸς τὸ ἄγειν» (σελ. 358, 47). Πρβ. καὶ Σχολ. Σοφοκλ. Τόμ. Β', σελ. 302, 20 «τὸ πάλαι πρὸς τὸ εἶπον συναπτέον καὶ οὐ πρὸς τὸ δοίην». Τῷ Ἀπολλωνίου τοῦ Ἀλεξανδρέως εἶνε εἰρημένον περὶ Συντάξ. σελ. 12, 10 «καὶ ποῖα ῥήματα πρὸς τὰς εὐθείας μόνον συναρτᾶται καὶ τίνα αὐτῶν πλαγίας ἐπιζητεῖ» καὶ σελ. 282, 26 «τὰ πρὸς εὐθεῖαν συναρτώμενα τῶν ῥημάτων, οὐκ ἀπαιτοῦντα πλαγίαν πτῶσιν, οὐδὲ παρακειμένην ἕξει παθητικὴν προφοράν». Πρβ. καὶ Σχολ. Ἰλ. σελ. 27, 6 Βekk. «τοῦ τινά πληθυντικῶς λαμβανομένου καὶ πρὸς τὸ ἅ συναρτωμένου». Γίνεται δ' ὑπὸ τοῦ Ἀπολλωνίου χρῆσις καὶ τοῦ φέρεσθαι ἐπί τι ἐφ' ὁμοίας ἐννοίας τῷ συντάσσεσθαι πρός τι, οἷον περὶ Συντάξ. σελ. 240, 14 «εἰ ἀληθεύει τὸ ἐπὶ αἰτιατικὴν αὐτὰ πάντως φέρεσθαι» καὶ σελ. 286, 15 «ἴσως τις οἰήσεται τὸ βούλομαι, προαιροῦμαι, θέλω, τὰ τούτοις ὅμοια ἐπὶ αἰτιατικὴν πτῶσιν μὴ φέρεσθαι» καὶ σελ. 288, 2 «καὶ ἕνεκα τούτου τὸ πεύθετο καταλλήλου ἔχεται φερόμενον ἐπ' αἰτιατικὴν πτῶσιν κατὰ τὴν Ὁμηρικὴν χρῆσιν» καὶ 9 «πρόκειται γὰρ ἡ συζυγία τῶν τοιούτων ἐπ' αἰτιατικὴν φερομένη» καὶ 19 «ὡς οὐδεμιᾶς ὄντα ἐνεργείας ἐμφαντικὰ φέρεται ἐπ' αἰτιατικήν» καὶ σελ. 301, 15 «τὸ γὰρ τέμνοιμι εὐκτικὸν ὂν πάλιν ἐπ' αἰτιατικὴν φέρεται» καὶ ἀλλαχοῦ πολλαχοῦ καὶ περὶ Συνδέσμ. σελ. 505, 5 «ὁ σύνδεσμος πάντοτε ἐπὶ γενικὴν πτωτικοῦ φέρεται». Ὡς δὲ λέγεται συνάπτεσθαι πρός τι καὶ συναπτέον πρός τι, οὕτω καὶ κολλᾶσθαι πρός τι καὶ κολλητέον πρός τι ὑπὸ τοῦ Εὐσταθίου ἐν ταῖς εἰς Ὅμηρον Παρεκβολαῖς σελ. 1858, 63 «ἀμφίβολον εἴτε πρὸς τὸν Ὀδυσσέα εἴτε πρὸς τὸ ἦτορ κολλητέον τὸ φίλον» καὶ σελ. 1896, 6 «τὸ δὲ οὐδὲν ἀεικὴς πρὸς τὸ τετυγμένος κολλᾶται» καὶ σελ. 1957, 29 «τὸ δὲ καλόν ἢ πρὸς τὸ ἀγρὸν κολλητέον — ἢ πρὸς τὸ τετυγμένον». Πρβ. καὶ Σχολ. Ὀδυσσ. σελ. 529, 10 Δινδ. «ἔνιοι δὲ βιαιότερον ὑπερβατῶς κολλῶντες τὸ ὠκεανοῖο τῷ ὅθι τ' ἠοῦς ἠριγενείης».

Εὑρίσκεται δ' ἐνίοτε τεθειμένη ἡ εἰς πρόθεσις ἀντὶ τῆς πρός, οἷον Σχολ. Εὐριπ. Τόμ. Γ', σελ. 38, 18 «εὐίπποις ἄναξ: κατὰ ζῆλον Ὁμηρικὸν Εὐριπίδης εἰς δοτικὴν τὸ ἄναξ συντέταχεν» καὶ Σχολ. Σοφοκλ. Τόμ. Β', σελ. 302, 21 «ἰστέον ὅτι τὰ ἀπαρέμφατα, εἰ μὴ προηγεῖται εὐθεῖα, οὐδέποτ' εἰς εὐθεῖαν συντάσσεται» καὶ σελ. 335,

πρῶτον γὰρ εἰς αἰτιατικὴν συνέταξε ψευσθεῖσα χάριν ἀκάρπω-
λέγων· εἶτα πρὸς δοτικὴν ἐπλαγίασε κλυτῶν ἐνάρων ψευσθεῖσα
ις». Λέγεται δὲ καὶ κατ' ἔλλειψιν τοῦ ῥήματος παρὰ Θωμᾷ
Μαγίστρῳ σελ. 146, 9 «ἐξήρτημαι ἀντὶ τοῦ ἐκκρέμαμαι οὐ
ν πρὸς γενικήν, ἀλλὰ καὶ πρὸς δοτικήν» καὶ ἐν τοῖς Βεκκήρου
κδότοις σελ. 119, 6 «ἀποστερῶ: γενικῇ — ἀλλὰ καὶ πρὸς
ατικήν» καὶ σελ. 129, 23 «ἀγαπῶ: δοτικῇ — καὶ πρὸς αἰτια-
ν» καὶ σελ. 135, 26 «ἐνοχλῶ: δοτικῇ· Δημοσθένης — ὁ αὐτὸς
πρὸς αἰτιατικήν» καὶ σελ. 143, 6 «ἐπιστατῶ: δοτικῇ — καὶ
; γενικήν» καὶ σελ. 148, 9 «Θαρρῶ: αἰτιατικῇ· τρίτῳ Ὀλυν-
ῳ — ὁ δὲ Ἰσοκράτης ἐν τῷ περὶ τῆς Εἰρήνης πρὸς δοτικήν» καὶ
οῖς εἰς Ἀριστοφάνη Σχολίοις σελ. 336, 26 «πλουτῶ ἀμεταβάτως
τοῦ πλοῦτον ἔχω· καὶ πλουτῶ μεταβατικῶς πρὸς αἰτιατικήν,
πλουτῶ ἀρετήν· καὶ πλουτῶ μεταβατικῶς πρὸς γενικήν». Πρβ.
σελ. 126, 25 «τὸ δὲ ὥστε πρὸς τὸ μεμάθηκε» καὶ Σχολ.
σελ. 228, 32 Βεκκ. «ἡ γὰρ ἀπὸ πρὸς τὸ ἔεργεν». Εἶπε δὲ καὶ ὁ
ιδας κατ' ἔλλειψιν τοῦ ῥήματος σελ. 573 Βεκκ. «κατακοντίζω σε
πολέμου μετὰ αἰτιατικῆς» καὶ ὁ Εὐστάθιος σελ. 1116, 30 «ὅρα
καὶ ὡς ἀμύνεσθαι μὲν στίχας μετὰ αἰτιατικῆς τὸ παθητικόν· ἀμύ-
δὲ ζωοῖς μετὰ δοτικῆς τὸ ἐνεργητικόν». Περὶ τῆς ἐλλείψεως ταύ-
; γίνεται λόγος ἐν ταῖς Ἐλλείψεσι τοῦ Βοσίου σελ. 656 Σχαιφ.
Συντάσσειν: Saepissime Grammatici omittunt. Suidas T.
p. 426. Βδελύσσω, αἰτιατικῇ. καὶ Βδελύττεσθαι, αἰτιατικῇ. s.
ντάσσεται (seu συντακτέον). p. 471. Γεμίζω. γενικῇ. ἔστι δὲ καὶ
ιατικῇ. ubi ad ἔστι subaudi συντάσσειν: nisi scribendum ἔτι.
I. p. 752. Port. Διοχλῶ. δοτικῇ. διοχλοῦμαι δέ, αἰτιατικῇ. quae
Kusteriana frustra quaeras. T. II. p. 293. Port. Ὀλιγωρῶ.
νικῇ. His etiam Kusteriana caret. Thomas Mag. p. 705. καὶ
ριβάλλω, τὸ περιτίθημι ὅπερ οὐ μόνον δοτικῇ, ἀλλὰ καὶ αἰτιατικῇ
ρηται. Oudendorpius: «Scil. συντασσόμενον. Vide in Πειρῶ
ibi plene: αἰτιατικῇ συντασσόμενον.] et alibi, ac passim apud
uidam. p. 715. τὸ δὲ προπίνω, ἀεὶ αἰτιατικῇ. Schaef.».

Παρατιθέμεθα καὶ τὰ γεγραμμένα ἐν τῇ Σχαιφηρείῳ ἐκδόσει Γρη-
γορίου τοῦ Κορίνθου σελ. 45 «[Bastius: «Codex is a prima manu
abet vulgatam scripturam συντάσσειν μετὰ γενικῆς. Hanc cor-

rector, sine causa offensus constructione (*v. Lettre Critiq*. p. 124. s.), mutavit in συντάσσειν γενικῇ». Obiter nota Grammaticorum locutionem, συντάσσειν ἀπὸ-εἰς-. Thomas Mag. p. 81 συντάσσονται δὲ ἀπὸ δοτικῆς εἰς γενικήν. Phavorinus v. Μέλει συντάσσεται δὲ διπλῶς. ἰωνικῶς μὲν ἀπὸ δοτικῆς εἰς εὐθεῖαν. — ἀττικῶς δέ, ἀπὸ γενικῆς εἰς δοτικήν. Κατ' ἔλλειψιν Thomas Mag. p. 8 ἀπὸ δοτικῆς εἰς γενικήν. Scholiastes ad Philostrati Her. p. 595. Boiss. ἀπὸ αἰτιατικῆς εἰς γενικήν. Augeant haec L. Bos Ellips. p. 656. Schaef.». Παρὰ Θωμᾷ τῷ Μαγίστρῳ φέρεται σελ. 33, 6 «Καὶ ἀφαιρῶ καὶ ἀφαιροῦμαι: συντάσσεται δὲ καὶ ἀπὸ γενικῆς εἰς αἰτιατικὴν καὶ ἀπὸ αἰτιατικῆς εἰς γενικὴν καὶ ἀπὸ αἰτιατικῆς εἰς αἰτιατικὴν καὶ ἀπὸ δοτικῆς εἰς αἰτιατικήν» καὶ σελ. 16, 12 «ζηλῶ καὶ τὸ μακαρίζω ἀπὸ αἰτιατικῆς εἰς γενικὴν συντασσόμενον». Τὴν αὐτὴν ἔννοιαν κατ' ἄλλον τρόπον ἐκφέρει ὁ Εὐστάθιος ἐν ταῖς εἰς Ὅμηρον Παρεκβολαῖς λέγων σελ. 1773, 7 «... δὲ τὸ ὑπομνήσασα γενικῇ συνταχθὲν μετὰ καὶ αἰτιατικῆς». Τῆς κατ' ἔλλειψιν τοῦ ῥήματος ἐκφορᾶς μνημονεύομεν καὶ τάδε τὰ παραδείγματα. Λεξ Οὐϊνδοβον. σελ. 45, 1 δωροῦμαι ἀπὸ δοτικῆς εἰς αἰτιατικὴν καὶ ἀντιστρόφως κατὰ Ἀττικούς» καὶ σελ. 12, 17 «μεταδίδωμι ἀπὸ δοτικῆς εἰς γενικήν· ἀττικῶς ἀπὸ δοτικῆς εἰς αἰτιατικήν» καὶ σελ. 146, 5 «πιστεύω δὲ ἀντὶ τοῦ ἐμπιστεύομαι ἀπὸ δοτικῆς εἰς αἰτιατικήν» καὶ σελ. 152, 19 «παύω ἀντὶ τοῦ ἀφίσταμαι καὶ λήγω, καὶ ἀμετάβατον, ὃ γενικῇ μόνῃ συντάσσεται, καὶ μεταβατικόν, ὃ ἀπὸ αἰτιατικῆς εἰς δοτικήν» καὶ σελ. 181, 10 «ὑπομιμνήσκω: ἀπὸ αἰτιατικῆς εἰς γενικήν — καὶ ἀπὸ αἰτιατικῆς εἰς αἰτιατικήν». Σχολ. Εὐριπίδ. Τομ. Α'. σελ. 415, 3 ... «ἀξιῶ: τὸ καθικετεύω αἰτιατικῇ· ἀξιῶ τὸ ἄξιον κρίνω καὶ ἐπὶ καλοῦ καὶ ἐπὶ κακοῦ ἀπὸ αἰτιατικῆς εἰς γενικήν» καὶ Τόμ. Γ'. σελ. 400, 5 «σημείωσαι ἐνταῦθα τὸ κοινοῦσθαι ἀπὸ δοτικῆς εἰς γενικὴν ἀντὶ τοῦ κοινωνεῖν λαμβανόμενον· ἀεὶ γὰρ ἀπὸ δοτικῆς εἰς αἰτιατικὴν εὑρίσκεται ἀντὶ τοῦ κοινοποιεῖν ὄν» Σχολ. Σοφοκλ. Τόμ. Β', σελ. 224, 3 «κατηγορῶ σου ἀγαθὰ ἢ φαῦλα ἀπὸ γενικῆς εἰς αἰτιατικήν· κατηγορεῖν δὲ τὸ παριστᾶν καὶ δεικνύειν μετὰ αἰτιατικῆς μόνης λέγεται». Σημειωτέον δ' ὅτι ἐν τῇ περὶ ἧς ὁ λόγος ἐκφορᾷ εὑρίσκεται καὶ τὸ ἔχει τὴν σύνταξιν τεθειμένον ἀντὶ τοῦ συντάσσεται, οἷον Σχολ.

... Τόμ. Β', σελ. 43, 12 «κατηγορεῖν καὶ τὸ κατά τινος ἀγο-... καὶ ἔχει τὴν σύνταξιν ἀπὸ γενικῆς εἰς αἰτιατικήν» καὶ σελ. 63, ...δωροῦμαι τὸ παρέχω ἀπὸ δοτικῆς εἰς αἰτιατικὴν ἔχει τὴν σύντα-... — δωροῦμαι δὲ τὸ δεξιοῦμαι καὶ φιλοφρονῶ ἀπὸ αἰτιατικῆς εἰς δο-... καὶ Σχολ. Σοφ. Τόμ. Β', σελ. 156, 20 «τὸ ἀποστερῶ ἐνίοτε ἀπὸ αἰτιατικῆς εἰς γενικὴν ἔχει τὴν σύνταξιν, ἐνίοτε δὲ καὶ ἀπὸ ...τικῆς εἰς αἰτιατικήν» καὶ σελ. 268, 22 «ἡγοῦμαι τὸ ἄρχω, ... συντάσσεται γενικῇ· καὶ τὸ ἡγεμονεύω καὶ ὁδηγῶ, (καὶ) ἔχει τὴν ...ταξιν ἀπὸ δοτικῆς εἰς αἰτιατικήν» καὶ σελ. 271, 24 «σώζω τινά ... τοῦ σωτὴρ αὐτοῦ γίνομαι καὶ ῥύομαι αὐτόν, ὅτε καὶ ἀπὸ αἰτια-...ῆς εἰς γενικὴν ἔχει τὴν σύνταξιν» καὶ Σχολ. Ἀριστοφ. σελ. 372, ... «κατηγορῶ κατά τινος λέγεται (γρ. λέγω), ὃ καὶ ἀπὸ γενικῆς ...ς αἰτιατικὴν ἔχει τὴν σύνταξιν».

ΚΕΦ. Κ'.

Κάλλιστ' ἔχει καὶ ἀμεμπτότατον εἶνε τὸ: ...μετὰ παρεμφατικῆς ἐγκλίσεως συνεκφέρεται τὸ καίτοι.

Πολλάκις ὑπὸ τῶν νέων Ἑλλήνων γίνεται χρῆσις ἐν τῷ ἀστείῳ λόγῳ τοῦ συζῶ μετά τινος καὶ συνοικῶ μετά τινος καὶ συν-δειπνῶ μετά τινος καὶ ἄλλων τοιούτων· λέγεται δ' ὑπ' αὐτῶν συχνάκις καὶ συντάσσεταί τι μετά τινος, τὸ ὄνομα ἢ τὸ ῥῆμα τοῦτο συντάσσεται μετὰ γενικῆς, κτλ. τὰ μετὰ δοτικῆς συν-τασσόμενα ῥήματα, κτλ. αἱ μετὰ μιᾶς πτώσεως συντασσό-μεναι προθέσεις, κτλ. Ὡσαύτως δὲ καὶ συντίθεταί τι μετά τι-νος ἢ σύγκειταί τι μετά τινος, κτλ. Πάντα ταῦτα ἔχουσι κάλ-λιστα, οὐδεὶς δ' οὐδέποτε οὐδὲν αὐτῶν ἐνόμισε μεμπτόν. Ὀρθότατον εἶνε καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ Ι. Εὐθυβουλίδου ἐν τῇ Κλειοῖ λεχθὲν «μετὰ πα-ρεμφατικῆς ἐγκλίσεως συνεκφέρεται τὸ καίτοι», ἀτοπώτατα δ' ὁ Γρ. Βερναρδάκης ἔψεξεν αὐτὸ ἐν τῇ Νέᾳ ἡμέρᾳ 917 (1873, 12 Ἀπριλ.) διὰ τῆς συντόμου παρατηρήσεως «*Ποίαν σημασίαν ἔχει ἡ πρόθεσις σύν*;». Ἀτριβέστατος τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ὁ ἄνθρω-πος ὢν κακὴν καὶ φευκτὴν ὑπελάμβανε χρῆσιν συνήθη οὖσαν ἔν τε τῷ

rector, sine causa offensus constructione (*v. Lettre Critiq.* p. 124. s.), mutavit in συντάσσειν γενικῇ». Obiter nota Grammaticorum locutionem, συντάσσειν ἀπὸ-εἰς-. Thomas Mag. p. 81 συντάσσονται δὲ ἀπὸ δοτικῆς εἰς γενικήν. Phavorinus v. Μέλει· συντάσσεται δὲ διπλῶς. ἰωνικῶς μὲν ἀπὸ δοτικῆς εἰς εὐθεῖαν. — ἀττικῶς δέ, ἀπὸ γενικῆς εἰς δοτικήν. Κατ' ἔλλειψιν Thomas Mag. p. 85 ἀπὸ δοτικῆς εἰς γενικήν. Scholiastes ad Philostrati Her. p. 595. Boiss. ἀπὸ αἰτιατικῆς εἰς γενικήν. Augeant haec L. Bos. Ellips. p. 656. Schaef.». Παρὰ Θωμᾷ τῷ Μαγίστρῳ φέρεται σελ. 33, 6 «Καὶ ἀφαιρῶ καὶ ἀφαιροῦμαι: συντάσσεται δὲ καὶ ἀπὸ γενικῆς εἰς αἰτιατικὴν καὶ ἀπὸ αἰτιατικῆς εἰς γενικὴν καὶ ἀπὸ αἰτιατικῆς εἰς αἰτιατικὴν καὶ ἀπὸ δοτικῆς εἰς αἰτιατικήν» καὶ σελ. 16 12 «ζηλῶ καὶ τὸ μακαρίζω ἀπὸ αἰτιατικῆς εἰς γενικὴν συντασσόμενον». Τὴν αὐτὴν ἔννοιαν κατ' ἄλλον τρόπον ἐκφέρει ὁ Εὐστάθιος ἐν ταῖς εἰς Ὅμηρον Παρεκβολαῖς λέγων σελ. 1773, 7 «... δὲ τὸ ὑπομνήσασα γενικῇ συνταχθὲν μετὰ καὶ αἰτιατικῆς». Τῆ κατ' ἔλλειψιν τοῦ ῥήματος ἐκφορᾶς μνημονεύομεν καὶ τάδε τὰ παραδείγματα. Λεξ Οὐΐνδοβον. σελ. 45, 1 δωροῦμαι ἀπὸ δοτικῆς εἰς αἰτιατικὴν καὶ ἀντιστρόφως κατὰ Ἀττικούς» καὶ σελ. 12 17 «μεταδίδωμι ἀπὸ δοτικῆς εἰς γενικήν· ἀττικῶς ἀπὸ δοτικῆς εἰς αἰτιατικήν» καὶ σελ. 146, 5 «πιστεύω δὲ ἀντὶ τοῦ ἐμπιστεύομαι ἀπὸ δοτικῆς εἰς αἰτιατικήν» καὶ σελ. 152, 19 «... ἀντὶ τοῦ ἀφίσταμαι καὶ λήγω, καὶ ἀμετάβατον, ὃ γενικῇ μόνῃ συντάσσεται, καὶ μεταβατικόν, ὃ ἀπὸ αἰτιατικῆς εἰς δοτικήν» καὶ σελ. 181, 10 «ὑπομιμνήσκω: ἀπὸ αἰτιατικῆς εἰς γενικήν — καὶ ἀπὸ αἰτιατικῆς εἰς αἰτιατικήν». Σχολ. Εὐριπίδ. Τόμ. Α'. σελ. 415, 3 ... «ἀξιῶ: τὸ καθικετεύω αἰτιατικῇ· ἀξιῶ τὸ ἄξιον κρίνω καὶ ἐπὶ καλοῦ καὶ ἐπὶ κακοῦ ἀπὸ αἰτιατικῆς εἰς γενικήν» καὶ Τόμ. Γ'. σελ. 400 5 «σημείωσαι ἐνταῦθα τὸ κοινοῦσθαι ἀπὸ δοτικῆς εἰς γενικὴν ἀντὶ τοῦ κοινωνεῖν λαμβανόμενον· ἀεὶ γὰρ ἀπὸ δοτικῆς εἰς αἰτιατικὴν εὑρίσκεται ἀντὶ τοῦ κοινοποιεῖν ὄν». Σχολ. Σοφοκλ. Τόμ. Β', σελ. 224, 3 «κατηγορῶ σου ἀγαθὰ ἢ φαῦλα ἀπὸ γενικῆς εἰς αἰτιατικήν· κατηγορεῖν δὲ τὸ παριστᾶν καὶ δεικνύειν μετὰ αἰτιατικῆς μόνης λέγεται». Σημειωτέον δ' ὅτι ἐν τῇ περὶ ἧς ὁ λόγος ἐκφορᾷ εὑρίσκεται καὶ τὸ ἔχει τὴν σύνταξιν τεθειμένον ἀντὶ τοῦ συντάσσεται, οἷον Σχολ.

...π. Τόμ. Β', σελ. 43, 12 «κατηγορεῖν καὶ τὸ κατά τινος ἀγο-...ειν καὶ ἔχει τὴν σύνταξιν ἀπὸ γενικῆς εἰς αἰτιατικήν» καὶ σελ. 63, «δωροῦμαι τὸ παρέχω ἀπὸ δοτικῆς εἰς αἰτιατικὴν ἔχει τὴν σύντα-...ν — δωροῦμαι δὲ τὸ δεξιοῦμαι καὶ φιλοφρονῶ ἀπὸ αἰτιατικῆς εἰς δο-...» καὶ Σχολ. Σοφ. Τόμ. Β', σελ. 156, 20 «τὸ ἀποστερῶ ἐνίοτε ἀπὸ αἰτιατικῆς εἰς γενικὴν ἔχει τὴν σύνταξιν, ἐνίοτε δὲ καὶ ἀπὸ ...ατικῆς εἰς αἰτιατικήν» καὶ σελ. 268, 22 «ἡγοῦμαι τὸ ἄρχω, ... συντάσσεται γενικῇ· καὶ τὸ ἡγεμονεύω καὶ ὁδηγῶ, (καὶ) ἔχει τὴν ...ταξιν ἀπὸ δοτικῆς εἰς αἰτιατικήν» καὶ σελ. 271, 24 «σώζω τινά ...τὶ τοῦ σωτὴρ αὐτοῦ γίνομαι καὶ ῥύομαι αὐτόν, ὅτε καὶ ἀπὸ αἰτια-...κῆς εἰς γενικὴν ἔχει τὴν σύνταξιν» καὶ Σχολ. Ἀριστοφ. σελ. 372, 1 «κατηγορῶ κατά τινος λέγεται (γρ. λέγω), ὃ καὶ ἀπὸ γενικῆς ...ῶς αἰτιατικὴν ἔχει τὴν σύνταξιν».

ΚΕΦ. Κ'.

Κάλλιστ' ἔχει καὶ ἀμεμπτότατον εἶνε τό: ...μετὰ παρεμφατικῆς ἐγκλίσεως συνεκφέρεται τὸ καίτοι.

Πολλάκις ὑπὸ τῶν νέων Ἑλλήνων γίνεται χρῆσις ἐν τῷ ἀστείῳ λόγῳ τοῦ συζῶ μετά τινος καὶ συνοικῶ μετά τινος καὶ συν-δειπνῶ μετά τινος καὶ ἄλλων τοιούτων· λέγεται δ' ὑπ' αὐτῶν συχνάκις καὶ συντάσσεταί τι μετά τινος, τὸ ὄνομα ἢ τὸ ῥῆμα τοῦτο συντάσσεται μετὰ γενικῆς, κτλ. τὰ μετὰ δοτικῆς συν-τασσόμενα ῥήματα, κτλ. αἱ μετὰ μιᾶς πτώσεως συντασσό-μεναι προθέσεις, κτλ. Ὡσαύτως δὲ καὶ συντίθεταί τι μετά τι-νος ἢ σύγκειταί τι μετά τινος, κτλ. Πάντα ταῦτα ἔχουσι κάλ-λιστα, οὐδεὶς δ' οὐδέποτε οὐδὲν αὐτῶν ἐνόμισε μεμπτόν. Ὀρθότατον εἶνε καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ Ι. Εὐθυβουλίδου ἐν τῇ Κλειοῖ λεχθὲν «μετὰ πα-ρεμφατικῆς ἐγκλίσεως συνεκφέρεται τὸ καίτοι», ἀτοπώτατα δ' ὁ Γρ. Βερναρδάκης ἔψεξεν αὐτὸ ἐν τῇ Νέᾳ ἡμέρᾳ 917 (1873, 12 Ἀπριλ.) διὰ τῆς συντόμου παρατηρήσεως «*Ποίαν σημασίαν ἔχει ἡ πρόθεσις σύν*;». Ἀτριβέστατος τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ὁ ἄνθρω-πος ὢν κακὴν καὶ φευκτὴν ὑπελάμβανε χρῆσιν συνήθη οὖσαν ἔν τε τῷ

δοκίμῳ καὶ τῷ ἀδοκίμῳ ἑλληνισμῷ, περὶ ἧς καὶ παλαιότεροι φιλόλογοι ἐποιήσαντο λόγον, ὁ Βάστιος καὶ ὁ Μαιτζνῆρος καὶ ὁ Οὐηβέρος καὶ ἄλλοι.

Βάστιος ἐν τῇ Κριτικῇ Ἐπιστολῇ σελ. 163 «Συνεπήγετο μετ' αὐτοῦ καὶ Ὕλαν: Dicebant veteres συνεπήγετο αὐτῷ et μεθ' αὐτοῦ. Et hoc et illud aequa virtute. Plato. *Repuplica*, l. IV, (vol. VI. p. 332, *ed. bipont.*) συμπολεμήσαντες μεθ' ἡμῶν. Lucian. vol III, p. 280, συνέπιε μεθ' ἡμῶν. Praeterea vid. p. 293, 3. et 335, et Brunckius ad *Aristoph. fragm.* vol. III, p. 22. Alciphron, l. III, ep. 28, πλὴν τοῦ συγκαθεύδειν μετὰ σοῦ. Wagnerus in nota, *Cod. Vind. B.*, inquit σοὶ συγκαθεύδειν, *omissis postea* μετὰ σοῦ. *Idem voluit Gloss. Eichstad.*, *vel* καθεύδειν *sine* σύν. *Recte, sic enim pleonasmus vulgatae* συγκαθεύδειν μετὰ σοῦ *tollitur*. Pleonasmus vero nihil offendit. Optimi, qui Parisiis sunt, codices et ipsi habent μετὰ σοῦ textus, qualem Berglerus dedit, non est mutandus. Lucianus vol, III, p. 284, ἀλλ' οὐδὲ τῆς νυκτός, οἶμαι, συνεκάθευδες. Codices Vaticani addunt μετ' αὐτοῦ. *Ibid.* p. 292, μετὰ μειράκ... μὲν ὡραίου γενομένη, codex N°. 87. ultimum verbum in συγκαθευδήσασα mutat. quod nihil aliud est, quam glossa. Adnoto praeterea, apud *Platonem* saepissime occurrere phrasin, συνεῖναι μετά τινος. Vid. e. c. *convivium*, cap. XVIII, μετὰ δὲ νέων ἀεὶ ξύνεστί τε καὶ ἔστιν. Laudo hunc locum, ut ostendam, me repudiare coniecturam μετὰ δὲ νέων ξύνεστί τε και ἀεί ἐστιν, quam proposui in *tentamine de Platonis convivii textu critico*, p 56. Quodammodo inutilis est, quod e Plutarcho cernitur, quem laudat Wyttenbachius (de sera num. vind. p. 36), τὰ αὐτῇ καὶ μετ' αὐτῆς ὄντα καὶ συνόντα». Πρβ. καὶ Σειλῆρον εἰς Ἀλκίφρ. σελ. 102.

Μαιτζνῆρος ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Λυκούργου σελ. 299 «κοινῇ μετὰ τῶν ἄλλων — συνατυχοῦντες: Creberrime verba cum praepositione σὺν composita cum substantivis construuntur adjecta praepositione μετά. Cf. Aristophan. Ecclesiaz. 1190. ξυνεστιάσοῦμαι γὰρ μετὰ σοῦ. Dem. de cor. § 229. μετὰ Φιλίππου συνεμβαλεῖν. ib § 230, συμπολεμεῖν τοὺς Βυζαντίους μεθ' ἡμῶν. in Mid.

§ 127. τοὺς συνεξεταζομένους μετὰ τούτου. in Olympiodor. § 43. εἰ μὴ μετὰ σοῦ κοινῇ συνηγωνιζόμην. Alia hoc genus vide apud Lobeck. ad Phrynich. p. 354. Wurm. Commentar. in Dinarch. p. 133». Πρβ. καὶ σελ. 345.

Οὐήβηρος ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ κατ' Ἀριστοκράτους λόγου τοῦ Δημοσθένους σελ 210 «ὁμοῦ διατρίψομεν: Ita Bekkerus; Reiskius et Dindorfius συνδιατρίψομεν scripserunt, quod firmari videtur Regulis Prosodicis ab Hermanno edidis p. 467., quas Schaeferus citavit, ubi haec Demosthenica: πονηροῖς οὖσιν ὁμοῦ συνδιατρίβομεν. Ea tamen grammaticum opinor e memoria non acri exposuisse, ut iam vv. πονηροῖς οὖσιν ostendunt. Affert etiam Schaeferus Platonis scholia, in quibus διατρίψομεν extat. Probarem illam scripturam, si ad libros, quos duumviri illi sequuti sunt, unus et alter e Bekkeri optimis accederet. Orat. de coron. 229. p. 304. iidem plurimi libri μεθ' ἡμῶν συμπαραταξαμένους et 314. p 330. τὸν συζῶντα μεθ' ὑμῶν omnes illi habent. patrocinante itidem Reiskio, non autem Bekkero, qui e suis παραταξαμένους et τὸν νῦν ζῶντα dedit, cuique Dindorfius adsentitur. Solent enim scriptores verbis cum σύν praepositione iunctis addere ὁμοῦ vel μετὰ cum genitivo et similia. Sophocl. Trach. 545. Demosth. orat. de fals. legat. 291. p. 434. de coron. 229. p 304. μετὰ Φιλίππου συνεμβαλεῖν, ibid. 231. p 304. συμπολεμεῖν τοὺς Ἀθηναίους μεθ' ἡμῶν πρὸς ἐκεῖνον, apud Aeschinem συσσιτεῖν, συνᾄδειν μετά τινος. Vid. Lobeck. not ad Phryn. p. 354». Πρβ. καὶ Πόππον εἰς Θουκυδ. Μέρ. Γ', δ', σελ. 659 ἐκδ. μεγ.

Καὶ ὁ Εὐθυβουλίδης δ' ὑπερμαχῶν τῆς φράσεως τῆς ὑπ' αὐτοῦ ῥηθείσης ἔγραψεν ἐν τῇ Κλειοῖ 623 (1873, 7 Ἰουν.): Ἐν τῇ αὐτῇ στήλῃ λέγεις «μετὰ παρεμφατικῆς ἐγκλίσεως συνεκφέρεται τὸ καίτοι». Ποίαν σημασίαν ἔχει ἡ πρόθεσις σύν;. Νόστιμος ἐρώτησις! Ἔπρεπε νὰ παραλίπω ἄραγε τὴν πρόθεσιν σύν ὡς περιττήν, ἀφ' οὗ ἕπεται ἡ μετά; Πολὺ καλά. Ἀλλὰ παρακαλῶ τὸν σοφὸν διδάκτορα νὰ ἐρωτήσῃ πρῶτον τὸν Πλάτωνα, τὸν Εὐριπίδην, τὸν Ἀριστοφάνην, τὸν Θουκυδίδην κλ. διατί ἔγραψαν· 1) συμπολεμήσαντες μεθ' ἡμῶν· 2) συμποιεῖν μετά τινος· 3) μηδεὶς ἐπιόρκων μέτα συμπλείτω·

4) μετὰ Παραυαίων ξυνεστρατεύοντο Ὀροίδῳ· 5) συμβουλευσομένους μετὰ σοῦ· 6) μετὰ Ἑλλήνων συνάρασθαι τὸν κίνδυνον· 7) τοὺς συμμάχους ἀπέστειλαν εἰς τὰς πατρίδας, μεθ' ὧν καὶ Καμπανοὶ συνηκολούθησαν· 8) συνανακλίνεσθαι μετά τινος καὶ οὕτω καθεξῆς».

Τὰ ὑπὸ τοῦ Εὐθυβουλίδου γραφέντα ἦσαν ἱκανὰ νὰ καταισχύνωσι καί πως σωφρονίσωσι τὸν Βερναρδάκην· ἀλλὰ δύσερις ὁ ἄνθρωπος ὢν καὶ οὐδαμῶς κατανοῶν ὅτι παντὸς λόγου πολλάκις ἡ σιγὴ εἶνε κρείττων ἐτόλμησε ν' ἀντιλέξῃ ἐν τῇ Νέᾳ Ἡμέρᾳ 939 (1873, 13 Σεπτεμβρ.) τάδε· «Ἔψεξα τὴν φράσιν «μετὰ παρεμφατικῆς ἐγκλίσεως συνεκφέρεται τὸ καίτοι». Πρὸς ἀνασκευὴν μεταχειρίζεται πάλιν τὸν συνήθη αὐτῷ συλλογισμόν. Ἐπειδὴ ὁ Πλάτων, ὁ Εὐριπίδης, ὁ Ἀριστοφάνης κτλ. μετεχειρίσθησαν κατὰ πλεονασμὸν τὴν πρόθεσιν σὺν καὶ δὲν ἥμαρτον, ἕπεται ὅτι καὶ αὐτὸς δὲν ἥμαρτε». Ὁ Βερναρδάκης τὸ μὲν πρῶτον ἀγνοῶν τὴν συνήθειαν τῶν Ἑλλήνων ἐδόξαζεν ὅτι δὲν δύναται νὰ λεχθῇ «μετὰ παρεμφατικῆς ἐγκλίσεως συνεκφέρεται τὸ καίτοι», οὐδεμίαν σημασίαν ἐχούσης τῆς προθέσεως σὺν ἔπειτα δὲ μαθὼν ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ Εὐθυβουλίδου μνημονευθέντων παραδειγμάτων ὅτι νενομισμένη παρὰ τοῖς παλαιοῖς ἦτο ἡ τοιαύτη ἐκφορὰ ἀπεφήνατο τὴν παραδοξοτάτην γνώμην ὅτι ἁμαρτάνει τις νῦν, ἂν ποιῆται χρῆσιν τοιαύτης φράσεως, οἷαι ἀπαντῶσι παρὰ τῷ Πλάτωνι καὶ τῷ Εὐριπίδῃ καὶ τῷ Ἀριστοφάνει καὶ ἄλλοις. Ὑπὸ τῆς παραδοξολογίας τοῦ Βερναρδάκη παροξυνθεὶς ὁ Εὐθυβουλίδης ἠναγκάσθη ν' ἀπαντήσῃ σφοδρότερον ἐν τῇ Κλειοῖ 639 (1873, 27 Σεπτεμβρ.) λέγων «Προτιμῶ Κύριε Γ. Β. δ. φ., νὰ ἁμαρτάνω μετὰ τοῦ Αἰσχύλου, τοῦ Πλάτωνος, τοῦ Θουκυδίδου, τοῦ Σοφοκλέους, τοῦ Εὐριπίδου, τοῦ Ξενοφῶντος, τοῦ Δημοσθένους, τοῦ Πολυβίου, τοῦ Λουκιανοῦ καὶ τοῦ Ἀππιανοῦ ἢ νὰ ὀρθοεπῶ μετὰ τοιούτου ξυλοσχίστου οἷος ὁ Κ. Γ. Β. δ. φ.».

Ὁ Εὐθυβουλίδης ἦτο ἐφημεριδογράφος, πάρεργον δ' ὑπῆρχεν αὐτῷ ἡ περὶ τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα σπουδή· παραβαλλόμενος δ' ὅμως πρὸς τὸν Βερναρδάκην φαίνεται ἡμίθεος, μᾶλλον δὲ Ζεὺς Ὀλύμπιος. Καὶ δὲν εἶνε μὲν ἀπίθανον ὅτι ἀποδοκιμάζεται ὑπό τινων ἡ χαλεπὴ τοῦ Εὐθυβουλίδου κακολογία ἀποκαλοῦντος τὸν Βερναρδάκην ξυλοσχίστην, ἀλλὰ τηλικαύτη εἶνε ἡ ἀλαζονεία καὶ ὕβρις τοῦ ἀνθρώπου τούτου, ὥστε δύσκολον ἀποβαίνει καὶ ἐπιεικεστάτῳ ἀνδρὶ

ἐλέγχῃ αὐτὸν πρᾴως καὶ ἀοργήτως ἀπεχόμενος πάσης σκληρᾶς ...ως ἢ φράσεως. Ἵνα δὲ παράσχωμεν δεῖγμα τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ...ται συνήθως ὁ Βερναρδάκης νὰ ἐξευτελίζῃ καὶ προπηλακίζῃ ... ἀντιδοξάζοντας αὐτῷ, μνημονεύομεν τὰ ὑπ' αὐτοῦ γεγραμμένα τῇ Νέᾳ Ἡμέρᾳ 938 (1873, 25 Σεπτεμβρ.) «Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἐν ...ς ἐφεξῆς ὁ ἐπικριτὴς δεικνύει καὶ φυσικὴν ἀκρισίαν καὶ ὅτι μόνον ...' ὄνομα γνωρίζει τὴν λογικήν, παραπέμπω αὐτὸν εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ ...ου του Κ. Θ. Λιβαδᾶ μεταφρασθεῖσαν λογικὴν τοῦ ἀτυχοῦς Beck. ...μετάφρασμα εἶναι κακὸν (εὐθὺς ἐν ἀρχῇ ὁ ὁρισμὸς τῆς λογικῆς ...τεφράσθη κάκιστα), ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ μεταφραστὴς ἐπλούτισεν αὐτὸ ... δι' ἰδίων σημειώσεων, τ. ἔ. μετεκένωσεν ἀπόνως ἐκ τῆς ὑπὸ τοῦ ...rendelburg ἐκδοθείσης ἑλληνιστὶ καὶ λατινιστὶ λογικῆς τοῦ Ἀρι...στέλους τὰ σχετικὰ μέρη ἑλληνιστὶ καὶ λατινιστὶ πιστεύω ὅτι θὰ ...ῃ χρησιμότητά τινα διὰ τὸν ἐπικριτήν. Θὰ παρέπεμπον αὐτὸν εἰς ...ὴν λογικὴν τοῦ Βουλγάρεως ἀλλὰ δὲν πράττω τοῦτο, τὸ μὲν διότι ... λογικὴ αὕτη εἰς ἀρχαίαν ἑλληνικὴν συντεταγμένη εἶνε terra in...gnita δι' αὐτόν, τὸ δὲ διότι δὲν ἔχει ἀκόμη καὶ τὰς ἀπαιτουμένας ...νάμεις».

Παρατηρητέον δ' ὅτι δὲν ἐνοήθησαν προσηκόντως ὑπὸ τοῦ Εὐθυ...ουλίδου τὰ χωρία τοῦ Θουκυδίδου Β', 71, 2 «Παυσανίας γὰρ ὁ ...λεομβρότου, Λακεδαιμόνιος, ἐλευθερώσας τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τῶν ...ήδων μετὰ Ἑλλήνων τῶν ἐθελησάντων ξυνάρασθαι τὸν κίνδυνον τῆς ...άχης, κτέ.» καὶ 80, 6 «Ὀρέσται δὲ χίλιοι, ὧν ἐβασίλευεν Ἀντίο...ος, μετὰ Παραυαίων ξυνεστρατεύοντο Ὀροίδῳ, Ἀντιόχου ἐπιτρέ...αντος»· διότι ἐν τούτῳ μὲν τὸ ῥῆμα ξυνεστρατεύοντο εἶνε συν...εταγμένον τῇ δοτικῇ πτώσει Ὀροίδῳ. τὸ δὲ μετὰ Παραυαίων κα...ῶς θὰ ἔκειτο, καὶ ἂν ἐλέγετο ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου «Ὀρέσται δὲ χίλιοι — μετὰ Παραυαίων ἐβοήθουν Ὀροίδῳ» ἐν ἐκείνῳ δὲ τὸ μετὰ Ἑλλήνων συνάπτεται τῷ ἐλευθερώσας, τὸ δὲ ξυνάρασθαι ἐκφέρεται κατ' ἔλλειψιν τῆς δοτικῆς αὐτῷ. Οὐδαμῶς δ' ἀμφιβάλλομεν ὅτι, ἂν τὰ πταίσματα τοῦ Εὐθυβουλίδου καθίσταντο ὑπό τινος γνωστὰ τῷ Βερναρδάκῃ, κρακτικώτατος οὗτος καὶ θορυβητικώτατος ὢν πολὺν θὰ διετέλει χρόνον βοῶν καὶ σχετλιάζων καὶ ταλανίζων τὴν Ἑλλάδα ὡς μέγαν κίνδυνον κινδυνεύουσαν διὰ τὴν ἐπιπολάζουσαν ἐν αὐτῇ ἐσχάτην ἀμαθίαν καὶ ἀγραμματίαν. Ἀλλ' ὁ μὲν Εὐθυβουλίδης

δύναταί πως νὰ τύχῃ συγγνώμης, διότι τὰ ἁμαρτήματα αὐτοῦ ἐμφαίνουσιν ἀνεπιστασίαν μᾶλλον ἢ ἀνεπιστημοσύνην· οὐδαμῶς δ' Βερναρδάκης, διότι παντελῆ μὲν ἄγνοιαν συνήθους ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ χρήσεως μηνύει ἡ παρατήρησις αὐτοῦ «Ἐν τῇ αὐτῇ στίχῳ λέγεις μετὰ παρεμφατικῆς ἐγκλίσεως συνεκφέρεται τὸ καίτοι. Ποίαν σημασίαν ἔχει ἡ πρόθεσις σύν;», ἀποκύημα δὲ δεινῶς νοσούσης διανοίας εἶνε ἡ πρὸς τὸν ἔλεγχον τοῦ Εὐθυβουλίδου ἀπάντησις αὐτοῦ «Ἔψεξα τὴν φράσιν μετὰ παρεμφατικῆς ἐγκλίσεως συνεκφέρεται τὸ καίτοι. Πρὸς ἀνασκευὴν μεταχειρίζεται πάλιν τὸν συνήθη αὐτῷ συλλογισμόν. Ἐπειδὴ ὁ Πλάτων, ὁ Εὐριπίδης, ὁ Ἀριστοφάνης κτλ. μετεχειρίσθησαν κατὰ πλεονασμὸν τὴν πρόθεσιν σὺν καὶ δὲν ἥμαρτον, ἕπεται ὅτι καὶ αὐτὸς δὲν ἥμαρτεν».

ΚΕΦ. ΚΑ'.

Συνδιατρίβειν σύν τινι.

Ἐδιδάχθη ἐν τῷ ἡγουμένῳ κεφαλαίῳ ὅτι λέγεται ἐνίοτε ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ συνδιατρίβειν μετά τινος. Παρατηροῦμεν δ' ἐνθάδε ὅτι ἐγένετο καὶ τοῦ συνδιατρίβειν σύν τινι χρῆσις ὑπὸ τοῦ Κρατίνου παρὰ Πλουτ. Κίμ. Ι (Ἀποσπ. Κωμικ. Ἑλλήν. ἐκδ. Μειν. μικρ. σελ. 7) «κἀγὼ γὰρ ηὔχουν Μητρόβιος ὁ γραμματεὺς σὺν ἀνδρὶ θείῳ καὶ φιλοξενωτάτῳ καὶ πάντ' ἀρίστῳ τῶν Πανελλήνων πρόμῳ Κίμωνι λιπαρὸν γῆρας εὐωχούμενος αἰῶνα πάντα συνδιατρίψειν». Τῆς τοιαύτης συντάξεως, σπανιωτάτης οὔσης, ὀλίγιστα μαρτύρια ἔχομεν νὰ μνημονεύσωμεν· εἶνε δὲ τάδε. Εὐριπίδ. Ἡρακλεῖδ. 26 «ἐγὼ δὲ σὺν φεύγουσι συμφεύγω τέκνοις καὶ σὺν κακῶς πράσσουσι συμπάσχω κακῶς». Ξενοφ. Ἀναβ. Β', δ', 9 «ἐπορεύετο δὲ καὶ Ἀριαῖος τὸ Κύρου βαρβαρικὸν ἔχων στράτευμα ἅμα Τισσαφέρνει καὶ Ὀρόντᾳ καὶ συνεστρατοπεδεύετο σὺν ἐκείνοις» καὶ Ε', Ϛ', 24 «διὰ τὸ συνεστρατεῦσθαι ἐν αὐτῇ σὺν Κλεάρχῳ τε καὶ Δερκυλίδᾳ» καὶ Ζ', α', 18 «ἔθει (Κόβ. θεῖ) καὶ συνεισπίπτει εἴσω τῶν πυλῶν σὺν τῷ ὄχλῳ» καὶ Ἑλλην. Β', δ', 36 «ὥσπερ γὰρ νομίζεται σὺν βασιλεῖ δύο τῶν ἐφόρων συστρατεύεσθαι». Σημειωτέον δ' ὅτι ἐν Ἀναβάσ. Ζ',

', 10 τὰ μὲν ἄλλα ἀντίγραφα φέρουσι «ἐγώ, ὦ ἄνδρες, δέομαι ὑμῶν στρατεύεσθαι σὺν ἐμοί» ἓν δὲ μόνον συστρατεύεσθαι. Πρβ. περὶ Πόρ. Β', 3 «ἀλλὰ μὴν καὶ ἡ πόλις γ' ἂν ὠφεληθείη, εἰ οἱ πολῖται μετ' ἀλλήλων στρατεύοιντο μᾶλλον ἢ εἰ συντάττοιντο αὐτοῖς, ὥσπερ νῦν, Λυδοὶ καὶ Φρύγες καὶ Σύροι καὶ ἄλλοι παντοδαποὶ βάρβαροι». Ἀπαντᾷ δὲ καὶ ἐν ταῖς Ἱστορίαις τοῦ Τζέτζου Χιλ. Θ', 485 (σελ. 342) «ἀλλὰ συγγυμναζόμενος σὺν ἐγγυμναζομένοις» καὶ ΙΑ', 83 (σελ. 406) «σὺν μαθηταῖς δὲ τοῖς αὐτοῦ πολλοῖς συμπυρπολεῖται» καὶ ἐν ταῖς Ἀλληγορ. σελ. 34, 550 Βοισσ. «σὺν ᾧπερ συνεστράτευσαν καὶ συμπαρῆσαν τότε». Παρὰ τῷ Ἰωσήπῳ Ἰουδ. Ἀρχαιολ. Ζ', ζ', 1 κατὰ μὲν τὴν ἔκδοσιν τοῦ Δινδορφίου καὶ τὴν τοῦ Βεκκήρου φέρεται «κυκλωθεὶς δὲ καὶ ληφθεὶς ἐν μέσῳ τελευτᾷ· σὺν δ' αὐτῷ τινες καὶ ἄλλοι συγκατέπεσον τῶν ἑταίρων» κατὰ δὲ τὴν τοῦ Νισίου (Τόμ. Β', σελ. 121, 3) «κυκλωθεὶς δὲ καὶ ληφθεὶς ἐν μέσῳ ἅμα δ' αὐτῷ τινες καὶ ἄλλοι τελευτᾷ συγκαταπεσόντων ἑτέρων» κατὰ δὲ τὴν τοῦ Ναβήρου Τόμ. Β', σελ. 113, 26 «ἅμα δ' αὐτῷ τινὲς καὶ ἄλλοι συγκατέπεσον τῶν ἑταίρων» (Πρβ. καὶ σελ. ιβ'). Τὸ ὑπὸ τοῦ Αἰσχίνου εἰρημένον ἐν τῷ περὶ Παραπρεσβείας 162 «ἦσαν δ' οἱ κλητοὶ καὶ συνδειπνοῦντες σὺν ταῖς ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων πρεσβείαις οὐκ ἐλάττους ἢ διακόσιοι» ἐκληπτέον μᾶλλον ἀντὶ τοῦ «οἱ δὲ κλητοὶ καὶ συνδειπνοῦντες ἦσαν σὺν ταῖς ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων πρεσβείαις οὐκ ἐλάττους ἢ διακόσιοι». Πρβ. Ὁ. Βαχμαννὸν ἐν *Coniect.—Aristophan. Spec.* Α', σελ. 108.

Ὁ Κόβητος γράφει ἐν *Nov. Lect.* σελ. 464 «Praepositionem mala manus addidit V. VI. 24 διὰ τὸ ξυνεστρατεῦσθαι ἐν αὐτῇ [σὺν] Κλεάρχῳ καὶ Δερκυλίδᾳ, in talibus nonnumquam μετὰ ponitur ut in Pluto vs. 504, μετὰ σοῦ τε τὰ πλεῖστα σύνεισιν et alibi, sed numquam σύν repetitur». Ἐξέδωκε δ' ἐν τῇ Ἀναβάσει καὶ συνεστρατοπεδεύετο ἐκείνοις ἀντὶ τοῦ συνεστρατοπεδεύετο σὺν ἐκείνοις· ἀλλ' ἐν τοῖς ἑτέροις δυσὶ χωρίοις τοῦ Ξενοφῶντος ἐτήρησε τὴν παραδεδομένην γραφήν. Ὁ Σαύπιος λέγει ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Ξενοφῶντος Τόμ. Β', σελ. λδ' «σύν praepositionem ad verbum addi vetat Cobetus N. 464. 7, 3, 10 unus liber habet συστρατεύεσθαι σὺν ἐμοί. Hell. 2, 4, 36. omnes σὺν βασιλεῖ συστρατεύεσθαι. In compositis sublatae exempla v. ann. ad.

Cyr. 2, 1, 7. in Anabasi 1, 10, 6. 2, 3, 11. 7, 3, 32. ubi μετὰ additum. 8, 17. alia apud Schwidop. Obss. Hell. 11 ». Ποιεῖται δὲ περὶ τοῦ πράγματος λόγον ὁ Σαύπιος καὶ ἐν Λεξιλ. Ξενοφ. σελ. 124. Σημειωτέον δ' ὅτι ἐν τῷ Ἱέρωνι τοῦ Ξενοφῶντος Η'. 8 τὰ μὲν ἄλλα ἀντίγραφα φέρουσι «καὶ γὰρ αἱ πρόσοδοι αὔξοιντ' ἄν, καὶ ἡ σωφροσύνη πολὺ μᾶλλον σὺν τῇ ἀσχολίᾳ συμπαρομαρτοῖ», ἐν δὲ «ἀσχολίᾳ συμπαρομαρτεῖ» ἄνευ τοῦ σὺν τῇ. Καὶ ὁ μὲν Σαύπιος ἐξέδωκε «καὶ ἡ σωφροσύνη πολὺ μᾶλλον τῇ ἀσχολίᾳ, συμπαρομαρτεῖ», ὁ δὲ Κόβητος ἀνέγνω ἐν *Nov. Lect.* σελ. 564 «καὶ ἡ σωφροσύνη πολὺ μᾶλλον ἌΝ τῇ ἀσχολίᾳ συμπαρομαρτοίΗ».

Ἄξια παραθέσεως μάλιστα εἶνε τὰ ὑπὸ τοῦ Ο. Βαχμαννοῦ γεγραμμένα ἐν τῷ μνημονευθέντι βιβλίῳ σελ. 79 «Verbis cum praep σύν compositis Ar. sine ullo intellectus discrimine modo μετά c. gen. addidit modo simplicem dat., qui tamen longe praevalet: μετά enim 10ies vides: Ach. 277. Eq. 229. 597 N. 475. P. 816. 1116. L. 1221. Th. 432. E. 1095. Pl. 504, dativum 54 locis—Nusquam vero Ar. praep. σύν *repetivit* ut e com. *Cratin* 1: ηὔχουν σὺν ἀνδρὶ θείῳ—Κίμωνι—αἰῶνα πάντα συνδιατρίψειν (in lex. Passow. II. 2.1690 errore affertur συνδ. τινί), e tragicis *Eur. Heracl.* 26 sq: ἐγὼ δὲ σὺν φεύγουσι συμφεύγω τέκνοις καὶ σὺν κακῶς πράσσουσι συμπράσσω κακῶς, quibus duobus locis manifesto convincitur foede errasse *Cobetus* qui N. L. 464 tamquam pontifex ex cathedra illam structuram *omnino* a veteribus *abjudicavit* («nusquam σύν repetitur»). Itaque *non* mutandi sunt 5 loci *Xenophontis* praep σύν *amantissimi* (v. Mommsen. progr schol Francof. 1874). qui solus ut videtur e scriptoribus Atticis illam structuram admisit apud verba συστρατεύεσθαι: An. V. 6, 24. VII. 3, 10. Hell. II. 4, 36. συστρατοπεδεύεσθαι An. II 4, 9 συνεισπίπτειν An. VII. 1, 18 (μετά τινος Ar. E. 1095). Eadem ratione verbis cum praep σύν compositis ἅμα c. dat. addiderunt *Eur. Tr.* 801: συναριστᾶν ἅμα τινί. *Hdt* V. 79: συνδιαφέρειν τι ἅμα τινί (μετά τινος Ar. Eq. 597). Aeschin. I. 56: συμπλεῖν ἅμα τινί. Aliter se habent Soph. Tr. 1237: συνναίειν τινὶ ὁμοῦ et Eur. Hel. 104: ξυνόλλυσθαί τινι ὁμοῦ (cf. Soph.

r. 719 sq.) ubi ὁμοῦ *adverbium* est per pleonasmum additum, dat. autem pendet ex ipso verbo».

Ἐκ τῶν δέκα χωρίων τοῦ Ἀριστοφάνους, ὧν ἐμνήσθη ὁ Βαχμανος, ἐξετάζομεν τὸ κείμενον ἐν τοῖς Ἱππεῦσι στιχ. 229. Ὁ Κωμικὸς λέγει «Α. Καὶ τίς ξύμμαχος γενήσεταί μοι; καὶ γάρ οἵ τε πλούσιοι δεδίασιν αὐτὸν ὅ τε πένης βδύλλει λεώς. Δ. ἀλλ' εἰσὶν ἱππῆς ἄνδρες ἀγαθοὶ χίλιοι μισοῦντες αὐτόν, οἳ βοηθήσουσί σοι, καὶ τῶν πολιτῶν οἱ καλοί τε κἀγαθοὶ καὶ τῶν θεατῶν ὅστις ἐστὶ δεξιός· κἀγὼ μετ' αὐτῶν χὠ θεὸς ξυλλήψεται». Κατ' οὐδένα δὲ τρόπον δύναται τὸ «κἀγὼ μετ' αὐτῶν χὠ θεὸς ξυλλήψεται» νὰ νοηθῇ ἀντὶ τοῦ «καὶ ἐγὼ αὐτοῖς καὶ ὁ θεὸς συλλήψεται»· διότι οὐδαμῶς λέγεται ἑλληνιστὶ συλλαμβάνω μετά τινος ἀντὶ τοῦ συλλαμβάνω τινί ἤτοι βοηθῶ τινι· ἔπειτα δὲ παντὶ εὔδηλον ὑπάρχει ὅτι τὸ χωρίον τοῦ Ἀριστοφάνους πληρέστερον ἐκφερόμενον γίνεται «κἀγὼ ΣΟΙ μετ' αὐτῶν χὠ θεὸς ξυλλήψεται»· θὰ εἶχε δὲ κάλλιστα τὸ μετ' αὐτῶν, καὶ ἂν ἔκειτο ἐν τῷ λόγῳ ἀντὶ τοῦ συνθέτου ῥήματος ξυλλήψεται τὸ ἁπλοῦν βοηθήσει. Πρβ. καὶ Θουκυδ. Β', 80, 6 «Ὀρέσται δὲ χίλιοι, ὧν ἐβασίλευεν Ἀντίοχος, μετὰ Παραυαίων ξυνεστρατεύοντο Ὀροίδῳ, Ἀντιόχου ἐπιτρέψαντος» καὶ Στράβ. σελ. 853, 8 Μειν. Μιθριδάτην δὲ θεραπεύσας τὸν Εὐπάτορα συναπῆρεν εἰς τὸν Πόντον ἐκείνῳ μετὰ τῆς γυναικὸς καὶ ἐτιμήθη διαφερόντως» καὶ Ἰώσηπον Ἰουδ. Ἀρχαιολ. Α', ιθ', 8 «Ῥαχήλα καὶ τοὺς τύπους τῶν θεῶν, οὓς σέβειν πατρίους ὄντας νόμιμον ἦν, συνανελομένη συναπεδίδρασκε (τῷ Ἰακώβῳ) μετὰ τῆς ἀδελφῆς οἵ τε ἑκατέρων παῖδες καὶ αἱ θεραπαινίδες σὺν τοῖς υἱοῖς». Ἐν ἀποσπάσματι τοῦ Ἀναξανδρίδου παρ' Ἀθηναίῳ σελ. 105, ς' κεῖται «καὶ συμπαίζει καριδαρίοις μετὰ περδικιδίων καὶ θραττιδίων καὶ ψητταρίοις μετὰ κωθαρίων καὶ σκινδαρίοις μετὰ κωβιδίων». Ἄξιον δὲ παρατηρήσεως εἶνε τὸ φερόμενον ἐν ἐπιγραφῇ κατακεχωρισμένῃ ἐν τῇ τοῦ Διττεμβεργήρου Συλλογῇ Ἑλλην. Ἐπιγραφῶν 247, 21 (σελ. 361) «μετ' οὐ πολλὰς δὲ ἡμέρας ἐπισυναχθέντων τῶν Γαλατῶν ἱππέων ἔτι πλειόνων καὶ συνεπελθόντος μετ' αὐτῶν Τίπα τοῦ τῶν Μαίδων δυνάστου μετ' ὄχλου πλείονος, ἔστεξεν τὴν ἐπιφερομένην τῶν βαρβάρων ὁρμήν», ἀνθ' οὗ ἠδύνατο κάλλιστα νὰ λεχθῇ «συνεπελθόντος αὐτοῖς Τίπα τοῦ τῶν Μαίδων δυνάστου μετ' ὄχλου πλείονος». Σημειωτέον δ' ὅτι κατ' ἑλ-

λειψιν τῆς δοτικῆς πτώσεως ἐλέχθη ὑπὸ τοῦ Στράβωνος σελ. 1028, 6 «ὠνόμασε δ' οὕτω Δαρεῖος ὁ Ὑστάσπεω, κτῆμα δοὺς εἰς διατροφὴν τῇ καμήλῳ τῇ συνεκπεπονηκυίᾳ μάλιστα τὴν ὁδὸν τὴν διὰ τῆς ἐρήμου Σκυθίας μετὰ τῶν φορτίων, ἐν οἷς ἦν καὶ ἡ διατροφὴ τῷ βασιλεῖ», τουτέστι «τῇ καμήλῳ, ἥτις συνεξεπεπονήκει αὐτῷ μάλιστα τὴν ὁδὸν τὴν διὰ τῆς ἐρήμου Σκυθίας φέρουσα τὰ φορτία».

Εἴπομεν ἀρτίως ὅτι οὐδαμῶς λέγεται ἑλληνιστὶ συλλαμβάνω μετά τινος ἀντὶ τοῦ συλλαμβάνω τινί, ἤτοι βοηθῶ τινι. Ἐν τοῖς εἰς Ἀριστοφάνη Σχολίοις σελ. 8, 31 φέρεται «ξυλλαβεῖν τὸν ἄνδρα: Διττή ἐστιν ἡ χρῆσις τοῦ συλλαβεῖν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις· πρὸς γὰρ διάφορον κλίσιν διάφορος καὶ ἡ διάνοια· ἐὰν μὲν γὰρ πρὸς αἰτιατικὴν ἡ σύνταξις ᾖ, ἔχθραν καὶ δυσμένειαν παρίστησι τοῦ συλλαμβάνοντος, κακουργίαν δὲ τοῦ συλλαμβανομένου, ὥσπερ καὶ νῦν. Καὶ Δημοσθένης ἐν τῷ κατὰ Μειδίου· οὐχὶ συλληψόμεθα· ἐὰν δὲ πρὸς δοτικήν, σημαίνει φιλίαν καὶ συμμαχίαν, ὡς Ἰσοκράτης ἐν ταῖς παραινέσεσιν· ὁρῶ δὲ καὶ τὴν τύχην ἡμῖν συλλαμβάνουσαν, ἴσον τῷ συναγωνιζομένην· ἐπάγει γοῦν· καὶ τὸν παρόντα καιρὸν συναγωνιζόμενον». Πρβ. καὶ σελ. 40,16 «ξυλλήψεται: συμμαχήσει». Οὐκ ὀλίγα παραδείγματα τοῦ συλλαμβάνω τινί ἀντὶ τοῦ βοηθῶ τινι μνημονεύονται ἐν τῷ εἰς τὴν Κριτικὴν Ἐπιστολὴν τοῦ Βαστίου Παραρτήματι σελ. 41, πολλῷ δὲ πλείονα εἶνε κατειλεγμένα ἐν τῷ Θησαυρῷ τοῦ Στεφάνου Τόμ. Ζ', σελ. 1030. Πρβ. καὶ Βλαϋδέσιον ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Ἀριστοφάνους Ἱππέων σελ. 225. Παρὰ τῷ Θουκυδίδῃ φέρεται βιβλ. Α', 118, 3 «ὁ δὲ (θεὸς) ἀνεῖλεν αὐτοῖς, ὡς λέγεται, κατὰ κράτος πολεμοῦσι νίκην ἔσεσθαι καὶ αὐτὸς ἔφη ξυλλήψεσθαι καὶ παρακαλούμενος καὶ ἄκλητος» (Πρβ. καὶ Β', 54), παρὰ δὲ τῷ Πλουτάρχῳ κεῖται Ἠθικ. σελ. 403, Β' «Λακεδαιμονίοις τε γάρ, ὡς Θουκυδίδης ἱστόρηκε, περὶ τοῦ πρὸς Ἀθηναίους πολέμου χρωμένοις ἀνεῖλε νίκην καὶ κράτος, καὶ βοηθήσειν αὐτὸς καὶ παρακαλούμενος καὶ ἀπαράκλητος». Πρβ. καὶ Ἰουλιαν. σελ. 324, 18 Ἑρτλ. «ἀλλὰ κατὰ τὸν δοθέντα πάλαι ποτὲ Λακεδαιμονίοις χρησμὸν καλούμενός τε καὶ ἄκλητος ὁ θεὸς παρέσται». Σημειωτέον δ' ὅτι ὁ Κόβητος ἐν τῇ Μνημοσύνῃ 1880, σελ. 90 περιέγραψε τὸ ἐν τῇ ῥήσει τοῦ Θουκυδίδου ἔφη ὡς παρεμβεβλημένον. Ἐρρήθη δὲ καὶ συνάπτεσθαι ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ συλλαμβάνειν ἢ παρίστασθαι ἢ βοηθεῖν ὑπὸ τοῦ

ύλου Πέρσ. 743 «ἀλλ', ὅταν σπεύδῃ τις αὐτός, χὡ θεὸς συνά-
αι», ἀνθ' οὗ ὁ Βλαϋδέσιος ἐν τῷ ἀρτίως μνημονευθέντι τόπῳ εἴ-
ξυλλαμβάνει, ὡς λέγεται ἐν ἀποσπάσματι τοῦ Εὐριπίδου «τῷ
πονοῦντι χὡ θεὸς ξυλλαμβάνει»· ἀλλ' οὐδαμῶς ἀναγκαῖον φαί-
ι νὰ μεταβληθῇ ἡ παραδεδομένη γραφή.

ΚΕΦ. ΚΒ′

Ἀκολουθεῖν μετά τινος, ἕπεσθαι μετά τινος.

ἐρεται ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ οὐ μόνον τὸ συνακολουθεῖν
ά τινος, περὶ οὗ ἐγένετο λόγος ἐν τοῖς ἡγουμένοις, ἀλλὰ καὶ τὸ
λουθεῖν μετά τινος. Ὁ Φρύνιχος ἀποδοκιμάζει τὴν τοιαύτην
αξιν τοῦ ἀκολουθεῖν λέγων σελ. 353 Λοβ. «Τὸν παῖδα τὸν
λουθοῦντα μετ' αὐτοῦ: Λυσίας ἐν τῷ κατ' Αὐτοκράτους οὕτω
συντάξει χρῆται. Ἐχρῆν δὲ οὕτως εἰπεῖν, τὸν ἀκολουθοῦντα
τῷ. Τί ἂν οὖν φαίη τις, ἁμαρτεῖν τὸν Λυσίαν ἢ νοθεύειν καινοῦ
ματος χρῆσιν; Ἀλλ' ἐπεὶ ξενικὴ ἡ σύνθεσις πάντῃ παραιτητέα·
έον δὲ ἀκολουθεῖν αὐτῷ». Ἀλλ' ἕτερος γραμματικὸς ἐν Βεκκ.
εκδ. σελ. 368, 3 (Βαχμ. Ἀνεκδ Τόμ. Α′, σελ. 57) διδάσκει
Ἀκολουθεῖν μετ' αὐτοῦ: οὕτω συντάσσουσιν οἱ Ἀττικοὶ ἀντὶ
ἀκολουθεῖν αὐτῷ· καὶ γὰρ Λυσίας οὕτω κέχρηται καὶ Πλάτων·
ὰ καὶ Ἀριστοφάνης ἐν Πλούτῳ ἕπου φησὶ μετ' ἐμοῦ, παιδά-
ν· καὶ Μένανδρος νίκη μεθ' ἡμῶν εὐμενὴς ἕποιτ' ἀεί κἀν
Παρακαταθήκῃ συνακολούθει μεθ' ἡμῶν». Πρβ. καὶ Ἀν-
ττικιστὴν σελ. 82, 21 «Ἀκολουθεῖν μετ' αὐτοῦ: ἀντὶ τοῦ
ῷ. Λυσίας τὸν παῖδα τὸν ἀκολουθοῦντα μετ' αὐτοῦ». Οὐκ
γα παραδείγματα τῆς χρήσεως, καθ' ἣν λέγεται ἀκολουθεῖν
τά τινος καὶ ἕπεσθαι μετά τινος, ἔχει τις νὰ μνημονεύσῃ ἐκ
Ἀττικῆς διαλέκτου.

Ἀντιφάν. παρ' Ἀθην. σελ. 98, ϛ′ «ἀκολουθεῖν ἐρεῖς ἐν τῷ Λυ-
ῳ μετὰ σοφιστῶν, νὴ Δία, λεπτῶν ἀσίτων συκίνων».

Θουκυδ. Ζ′, 57, 9 «Δωριῆς ἐπὶ Δωριᾶς μετὰ Ἀθηναίων Ἰώνων
ολούθουν». Διάφορον εἶνε τὸ ἐν βιβλ. Δ′, 124, 1 «ἱππῆς δ' οἱ
ντες ἠκολούθουν Μακεδόνων ξὺν Χαλκιδεῦσιν ὀλίγου ἐς χιλίους».

Λυσ. κατ' Ἐρατοσθ. 12 «ἐκεῖνον μὲν οὖν ἐκέλευον βαδίζειν, ... δὲ μεθ' αὐτῶν ἀκολουθεῖν εἰς Δαμνίππου».

Πλάτ. Λάχ. σελ. 187, Ε' «εἴ που ἐν τοῖς δημόταις μετὰ τοῦ ... τρὸς ἀκολουθῶν ἐπλησίασέ σοι» καὶ Μενεξ. σελ. 249, Δ' «ἀλλ' μὴ πιστεύεις, ἀκολούθει μετ' ἐμοῦ, καὶ ἀκούσει (-σῃ) αὐτῆς λε... σης» καὶ σελ. 235, Β' «ἀεὶ μετ' ἐμοῦ ξένοι τινὲς ἕπονται» ... Εὐθυδ. σελ. 276, Β' «ἀνεθορύβησάν τε καὶ ἐγέλασαν οἱ ἑπόμ... ἐκεῖνοι μετὰ τοῦ Διονυσοδώρου τε καὶ Εὐθυδήμου» καὶ ἀλλαχοῦ. ... Ἄστιον ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Πλάτωνος Τόμ. Ι, σελ. 441.

Ξενοφ. Ἑλλην. Ε', β', 19 «καὶ γνώσονται ὅτι μετὰ τῶν κ... τούντων ἕπεσθαι κερδαλέον ἐστίν». Ἐρρήθη δ' ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος καὶ σύν τινι ἀκολουθεῖν καὶ σύν τινι ἕπεσθαι Ἀναβ. Ζ'. ... 3 «ταῦτα δὲ τοῖς στρατηγοῖς δωροῦ, οἳ σὺν ἐμοὶ ἠκολούθησαν κα... λοχαγοῖς» καὶ Κύρ. Παιδ. Ε', β', 36 «σὺν γὰρ τοῖς νικῶσι, ... ἴσθι, ὦ Γωβρύα, θαρροῦντες καὶ οἱ ἀκόλουθοι ἕπονται».

Ἰσοκρ. Φιλίππ. 48 «πρὸς δὲ τούτοις ἐπεῖδον Πελοποννησ... ἅπαντας τοὺς πρότερον μεθ' αὐτῶν ἐπὶ τοὺς ἄλλους ἀκολουθοῦντας ... τούτους μετὰ Θηβαίων εἰς τὴν αὐτῶν εἰσβαλόντας» καὶ περὶ Εἰρ. ... «οἷς ὁπόταν τις διδῷ πλείω μισθόν, μετ' ἐκείνων ἐφ' ἡμᾶς ἀκολουθοῦσιν» καὶ Πλαταϊκ. 15 «ὅτι πολλοὶ καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων τοῖς μὲν σώμασι μετ' ἐκείνων ἀκολουθεῖν ἠναγκάζοντο, ταῖς δ' εὐνοίαις μεθ' ὑμῶν ἦσαν».

Δημοσθ. σελ. 608, 49 «τοὺς ἕνδεκα γράψας ἀκολουθεῖν μεθ' ἑαυτοῦ» καὶ σελ. 750, 162 «γράψας τοὺς ἕνδεκα καὶ τοὺς ἀποδέκτας καὶ τοὺς ὑπηρέτας ἀκολουθεῖν μεθ' αὐτοῦ» καὶ Ψευδοδημ. σελ. 1382, 108 «ἐν Χίῳ δὲ καὶ ἐν Ἰωνίᾳ τῇ πλείστῃ μετὰ Σωτάδου τοῦ Κρητὸς ἀκολουθοῦσα».

Περὶ τοῦ πράγματος ἐποιήσατο λόγον ὁ Δοβραῖος ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Ἀριστοφάνους Πλούτου σελ. 101 καὶ ὁ Βλαϋδέσιος ἐν τῇ ἐκδόσει τῆς κωμῳδίας ταύτης σελ. 308 καὶ ἄλλοι. Ἴδε καὶ Οὐϊνῆρον ἐν τῇ Γραμματικῇ τῆς Καιν. Διαθήκης σελ. 208 ἐκδ. ϛ'.

Ὁ ἀοίδιμος Κοραῆς γράφει ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Ἰσοκράτους Τόμ. Β', σελ. 52 «Μεθ' οὗ συνηκολούθησαν: Πολλάκις Ἰσοκράτης, καὶ ἕτεροι τῶν δοκίμων ῥητόρων, τό, Ἀκολουθῶ, οὐ πρὸς δοτικήν, ἀλλὰ πρὸς γενικὴν διὰ μέσης προθέσεως συνάπτει. Σεσημειώσθω δὲ

το διὰ τοὺς Γραμματικούς· καὶ γὰρ Φρύνιχος (σελ. 154) καθά-
ται Λυσίου, εἰπόντος, «Τὸν παῖδα τὸν ἀκολουθοῦντα μετ' αὐτοῦ»·
ῆν γάρ, κατά γε Φρύνιχον, εἰπεῖν. «Τὸν ἀκολουθοῦντα αὐτῷ».
τερον οὖν, ὦ φίλα μειρακύλλια, ὅσοι περὶ τὴν Ἑλλάδα πονεῖσθε
νὴν, Λυσίαν τε καὶ Ἰσοκράτην ἁμαρτάνειν ὑποληπτέον, ἢ Φρύνι-
ν; ἐγὼ μὲν οἶμαι Φρύνιχον, εἰ μὴ μαίνομαί γε».

Ὁ Κόβητος ἐν *Var. Lect.* σελ. 22 παραθέμενος τὰ ὑπὸ τοῦ ουνίχου εἰρημένα ἐπιφέρει «Non vidi magis. Attici constanter nnes in ea re dicebant ἀκολουθεῖν μετά τινος et ἕπεσθαι μετά τι-ς, neque aliter quam sic in populari sermone dicere ius est e *servulis dominum pone sequentibus*, *deque militibus ui signa sequi dicuntur*. Ἕπου μετ' ἐμοῦ, παιδάριον, in *Pluto* s. 824 non erit *Atticum* si ἕπου μοι dicetur, contra in ea-em fabula vs. 19 «ἢν μὴ φράσῃς ὅ,τι τῷδ' ἀκολουθοῦμέν ποτε, ι μετὰ τοῦδε esset scriptum, risum moveret. Sic μετ' Ἀλεξάν-ρου ἀκολουθεῖν dicuntur copiae, Ἀλεξάνδρῳ ἀκολουθεῖν ARISTO-ΓELES, CALLISTHENES et si quis alius non militabat in ALEXANDRI castris. Huius rei quum sexcenta exempla sint, uid moroso Grammatico facias, qui alias res agens et dor-nitans LVSIAM stulte carpit? Contrario errore LOBECKIUS ιd PHRYNICHI l. l. deceptus locis corruptis et testimoniis oöetastrorum serio induxit in animum περιακολουθεῖν *Graecum* esse et DEMOSTHENI obtrudendum et ἀκολουθεῖν, ἕπεσθαι et ὁμαρτεῖν optime accusativos recipere posse».

Παρατηρητέον δ' ὅτι λέγεται καὶ ἅμα τινὶ ἕπεσθαι, ὡς ἐν τῇ Εἰρήνῃ τοῦ Ἀριστοφάνους στίχ. 726 «δεῦρ', ὦ κόραι, ἕπεσθον ἅμ' ἐμοὶ θᾶττον» καὶ ἐν ταῖς Τρῳάσι τοῦ Εὐριπίδου στίχ. 946 «τί δὴ φρονήσασ' ἐκ δόμων ἅμ' ἑσπόμην ξένῳ, προδοῦσα πατρίδα καὶ δόμους ἐμούς;». Ὁ Βλαϋδέσιος σημειοῦται ἐν τῇ ἐκδόσει τῆς Εἰρήνης σελ. 230 «ἕπεσθον ἅμ' ἐμοί: Hom. Od. ζ'. 32. καίτοι ἐγὼ συνέριθος ἅμ' ἕψομαι. Eur. Tro. 1009. ἐς τὴν τύχην δ' ὁρῶσα τοῦτ' ἤσκεις ὅπως ἕποι' ἅμ' αὐτῇ. Sic ἕπεσθαι μετά τινος Pl. 823». Ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου ἐρρήθη καὶ ἐν Ἰλιάδος Α, 158 «ἀλλὰ σοί, ὦ μέγ' ἀναιδές, ἅμ' ἑσπόμεθ', ὄφρα σὺ χαίρῃς». Ἄλλα παραδείγματα μνημονεύονται ἐν τῷ Ὁμηρικῷ Λεξικῷ τοῦ Ἐβελιγγίου Τόμ. Α', σελ.

466. Ἴδε καὶ Ματθίαν ἐν Διεξοδ. Γραμματ. τῆς Ἑλλην. Γλώσσ; σελ. 905 ἐκδ. γ′ (Πρβ. καὶ Σχούλζιον ἐν *Quaest. Ep.* σελ. 497) Ἐν τῷ ῥήματι ἀκολουθεῖν, ὡς καὶ ἐν τῷ ἕπεσθαι, περιέχεται ἡ ἔννοια τοῦ κατόπιν· διότι οὐδὲν ἄλλο ταῦτα σημαίνουσιν ἢ κατόπιν ἰέναι ἢ πορεύεσθαι. Λέγεται δὲ καὶ ἀκολουθεῖν κατόπιν κα ἀκολουθεῖν κατόπιν τινός, ὡς παρ' Ἀριστοφάνει Πλούτ. 757 «οἱ δ' ἠκολούθουν κατόπιν ἐστεφανωμένοι, γελῶντες, εὐφημοῦντες» καὶ 12 «ὅστις ἀκολουθεῖ κατόπιν ἀνθρώπου τυφλοῦ». Διττὴ φέρεται γραφὴ ἐν στίχ. 1209 «δεῖ γὰρ κατόπιν τούτων ᾄδοντας ἕπεσθαι» καὶ τούτοις. Ὁ Βλαϋδέσιος προκρίνας ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Πλούτου τὴν γενικὴν πτῶσιν τούτων σημειοῦται σελ. 387 «κατόπιν τούτων — ἕπεσθαι: — Cf. 1094 ἐγὼ δέ σου κατόπιν εἰσέρχομαι. Fr. 415. ἐρείδετον, κἀγὼ κατόπιν σφῷν ἕψομαι. Lucian Tox. 51. ἡ κόρη δὲ κατόπιν σοι ἐπὶ τῶν ἁμαξῶν ἑπέσθω».

ΚΕΦ. ΚΓ′.

Ῥῆμα **πάσσω** ἀντὶ τοῦ **πήσσω** οὐδέποτε ὑπῆρξεν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ.

Ὁ Βερναρδάκης γράφει ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Πλουτάρχου Τόμ. Δ′. σελ. νβ′ «Quid faciat ὀπός ipse Homerus dixit: ὡς δ' ὅτ' ὀπὸς γάλα λευκὸν ἐπειγόμενος συνέπηξεν ὑγρὸν ἐόν. Similia dixit scholiasta: ὁ ὀπὸς βαλλόμενος εἰς τὸ γάλα ὑγρὸν ὂν πάσσει (i. e. πήσσει = πήγνυσι)». Κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Βερναρδάκη ὑπάρχει Ἑλληνικὸν ῥῆμα πάσσω ἰσοδυναμοῦν τῷ πήσσω ἤτοι πήγνυμι· ἀλλ' ἡμεῖς κάλλιστα μὲν γινώσκομεν ὅτι φέρεται ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ ῥῆμα πάσσω - πάττω, ἐξ οὗ παρήχθη τὸ ἐπίθετον παστός, ἄλίπαστος, κτλ., οὐδαμῶς δ' ἀγνοοῦμεν ὅτι οὐδέποτ' ἐλέχθη πάσσω ἀντὶ τοῦ πήσσω οὐδ' ἐν τῷ ἐσχάτως παρηκμακότι καὶ ἐπικήρως διακειμένῳ ἑλληνισμῷ· διότι οὐδ' ἐν τοῖς ἀδοξοτάτοις τῆς Ἑλλάδος χρόνοις ὑπῆρξαν Βερναρδάκαι· ἀποφαινόμεθα δ' ἀδιστάκτως ὅτι τὸ ἐν τοῖς εἰς Ἰλιάδα Σχολίοις κείμενον πάσσει εἶνε ἀβλέπτημα ἢ γραφικὸν πταῖσμα ἀντὶ τοῦ πήσσει.

Σύνηθες τοῖς παλαιοῖς Ἕλλησιν εἶνε τὸ ῥῆμα πήγνυμι-πήγνυμαι· γίνεται δ' αὐτοῦ πολλάκις χρῆσις καὶ ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων, ἀλλ' ἀπαντᾷ παρ' αὐτοῖς καὶ τὸ βαρύτονον πήσσω-πήττω σχηματισθὲν ἐκ τοῦ ἀορίστου ἔπηξα κατ' ἀναλογίαν τοῦ ἔπληξα : πλήσσω-πλήττω καὶ τοῦ ἔβηξα : βήσσω-βήττω. Πρβ. καὶ ἔπτηξα: πτήσσω. Ἴδε Κούρτιον ἐν τῷ Ῥήματι Τόμ. Α', σελ. 312 καὶ σελ. 313, ἔνθα γίνεται λόγος περὶ τοῦ ῥήσσω. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐπλάσθη ἐν τῷ μεταγενεστέρῳ ἑλληνισμῷ ὁ ἐνεστὼς κατάσσω ἀντὶ τοῦ κατάγνυμι, ὡς παρετηρήθη ἐν τῷ Λογίῳ Ἑρμῇ 1866, σελ. 94 καὶ 1867, σελ. 370. Ἐδιφορεῖτο τὸ πάλαι ὁ ἐνεστὼς τοῦ ἀορίστου ἔφραξα, οἷον φράσσω-ττω καὶ φράγνυμι-φάργνυμι. Ὁ Ἑρουερδὴν γράφει ἐν *Stud. Thucyd.* σελ. 127 «ἐκπλήγνυσθαι. ἀντὶ τοῦ ἐκπλήττεσθαι Θουκυδίδης. Moeris p. 162. Cf. ἀπεφράγνυσαν VII 74, pro usitatiore ἀπέφρασσον».

Οὐκ ὀλίγα παραδείγματα ἔχομεν νὰ καταλέξωμεν τοῦ βαρυτόνου ῥήματος πήσσω-πήσσομαι ἢ πήττω-πήττομαι καὶ ἁπλοῦ καὶ συνθέτου ὄντος. Ποιοῦνται αὐτοῦ χρῆσιν ὁ Στράβων καὶ Διονύσιος ὁ Ἁλικαρνασσεὺς καὶ ὁ Πλούταρχος καὶ ἄλλοι μεταγενέστεροι.

Στράβ. σελ. 265, 29 Μειν. «ἔστι δ' ὅπου καὶ σκόλοπας κατέπηττον». σελ. 421, 32 «ῥήττονται δὲ χαλκαῖ ὑδρίαι, τὰ δ' ἐνόντα συμπήττεται». σελ. 694, 22 «μέχρι γὰρ δεῦρο καὶ ὁ κρύσταλλος διατείνει, πηττομένης τῆς Μαιώτιδος». σελ. 735, 7 «ἐν ᾗ ἅλες ἐπανθοῦντες πήττονται». σελ. 797, 32 «οὕτω δὲ περιπήττεται ῥᾳδίως τὸ ὕδωρ». σελ. 801, 30 «τὸ δ' ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ τοῦ στελέχους καθ' ἣν ῥεῖ πήττεται». σελ. 880. 9 «τὸ μὲν γὰρ ὕδωρ οὕτω ῥᾳδίως εἰς πῶρον μεταβάλλει πηττόμενον». σελ. 1020, 9 «οὐ ταφρεύοντες ἀλλὰ παττάλους κατασεσιδηρωμένους ἐξ ἄκρων πήττοντες». σελ. 1035, 24 «ἡ δὲ ξηρὰ δυναμένη πήττεσθαι ἐν τῇ Βαβυλωνίᾳ». σελ. 1066, 6 «ἃ περικαταχέαντας καὶ ἐκπιάσαντας πήττειν τὴν ἄσφαλτον».

Διονύσ. Ἁλικαρν. Ῥωμ. Ἀρχαιολ. σελ. 469 «δύο καταπήττειν ξύλα ὀρθά».

Πλούτ. Ἠθικ. σελ. 952, Β' «τῇ ὑγρότητι συνέχον καὶ πῆττον». Ψευδοπλούτ. περὶ Ποταμ. ΙΕ' (Τόμ. Ζ', σελ. 308, 2 Βερν.) «ἐκεῖνος γὰρ καὶ θέρους πήσσεται».

Ἀρριαν. Ἐπικτ. Διατρ. Α΄, ιθ΄, 4 «πάσσαλον πήσσω». Ψευδαρριαν. Περιπλ. Ἐρυθρ. Θαλ. 29 (Γεωγρ. Μικρ. Τόμ. Α΄, σελ. 280, 4 Μυλλ.) «φέρει δὲ ἐπὶ τῷ φλοιῷ πησσόμενον τὸν λίβανον».

Ἰώσηπ. περὶ τοῦ Ἰουδ. Πολ. Γ΄, ι΄, 6 «σχεδίας ἐκέλευσε πήσσειν».

Φίλ. Ἰουδ. Τόμ. Α΄, σελ. 310 «ἔξω πήττει τῆς παρεμβολῆς» καὶ Τόμ. Β΄. σελ. 270 «διὰ τὴν τῆς ψυχῆς ὑγρότητα μήπω δυναμένης τοὺς ἐνσφραγιζομένους πήττειν καὶ διαφυλάττειν χαρακτῆρας» καὶ «τὰ διαλυόμενα καὶ ῥέοντα ἐξ αὐτῶν πήττειν».

Σέξτ. Ἐμπειρ. σελ. 329, 14 «καὶ πρὸς μὲν κηρῷ τήκει πρὸς δὲ πηλῷ πήσσει» καὶ 30 «τὸν μὲν κηρὸν τήκεσθαι, τὸν δὲ πηλὸν πήσσεσθαι» καὶ σελ. 441, 1 «καὶ πήττει μὲν τὸν πηλόν, τήκει δὲ τὸν κηρόν» καὶ 18 «πήττει μὲν τὸν πηλὸν τὸ ὑδατῶδες τοῦ γεώδους ἐξατμίζων, τήκει δὲ τὸν κηρόν».

Γαλην. Τόμ. Ε΄, σελ. 854 «καθάπερ οὐδ' ὑφαίνειν ἐσθῆτα καὶ ναῦν συμπήττειν» καὶ Τόμ. ΙΓ΄, σελ. 795 «ὄνυχάς τε ἐκ προσκόμματος σεσαλευμένους ἢ πήσσει ἢ ἐκτινάσσει καὶ ὀδόντας ἐκ πληγῆς κεκινημένους πήσσει».

Διοσκορ. Τόμ. Α΄, σελ. 207 Σπρεγγ. «κοινῶς δὲ πᾶσα πυτία πήσσει μὲν τὰ διαλελυμένα, λύει δὲ τὰ συνεστῶτα» καὶ σελ. 512 «καὶ τὰ κρέα δὲ συμπήττει ἑψόμενον σὺν αὐτοῖς» καὶ σελ. 681 «πήσσει δὲ καὶ γάλα ὁ χυλὸς τοῦ σπέρματος» καὶ σελ. 783 «ἐπιπήσσεται ἁλμυρίδος τρόπον».

Ἡλιόδωρ. παρ' Ὀρειβασ. Τόμ. Δ΄, σελ. 339 Δαρ. «τὰ δὲ διαπήγματα, ὥσπερ καὶ αὐτὸ δηλοῖ τοὔνομα, γέγογε πρὸς τὸ διαπήσσειν τὰ σκέλη καὶ τὰ πλευρά».

Ἀθήν. σελ. 61, Δ΄ «ἀνοίκειοι δὲ οἱ μέλανες καὶ πελιοὶ καὶ σκληροὶ καὶ οἱ μετὰ τὸ ἑψηθῆναι καὶ τεθῆναι πησσόμενοι» καὶ σελ. 534, Δ΄ «σκηνὴν μὲν γὰρ αὐτῷ Περσικὴν ἔπησσον Ἐφέσιοι».

Ἀρτεμίδ. σελ. 67, 29 Ἑρχ. «ἀγκῶνες δὲ καὶ πάντα τὰ προσπησσόμενα τὸ κόσμιον τοῦ βίου σημαίνει». Φέρεται δὲ καὶ γραφὴ προσπτυσσόμενα. Πρβ. καὶ Σουίδαν σελ. 15 Βεκκ. «ἀγκῶνες δὲ καὶ πάντα τὰ προσπτυσσόμενα κατ' ὄναρ τὸ κόσμιον τοῦ βίου σημαίνει».

Ἑρμῆς παρὰ Στοβ. Ἐκλογ. Τόμ. Α΄, σελ. 303, 21 Μειν. «ὁ

ὁ βορέας τῇ συμφώνῳ ψυχρίᾳ ἀποπήσσει μετὰ τῶν σωμάτων καὶ τὸν νοῦν τῶν ὑπ' αὐτὸν ἀνθρώπων».

Ἰουστῖν. Τόμ. Α', β', σελ. 350 Ὅθ. «ἐμπήσσοντες τοὺς ἥλους τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ ὤρυξαν».

Ἐπιφάν. Τόμ. Γ', σελ. 50, 1 Δινδ. «εἴ τις λούεται, εἰς τὸ ὕδωρ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν πήσσει». Ὁ Δινδόρφιος σημειοῦται σελ. 814 «πήσσει: *vulnerat* L, quod πλήσσει esse potest, ut vidit Zacagnius».

Ἰσίγον. ἐν *Act. Soc. Philol. Lips.* Τόμ. Α', α', σελ. 36 «Ἀντίγονος τὸ ἐν Ἱεραπόλει θερμὸν ὕδωρ πάντα ἀπολιθοῦν φησι καὶ αὐτὸ δὴ πήσσεσθαι καὶ λίθον γίνεσθαι».

Γεωπον. σελ. 1199 Νικλ. «οἱ πολλοὶ πήσσουσι τοὺς τυρούς» καὶ σελ. 1200 «καὶ ἅλες δὲ φρυκτοὶ πήσσουσι γάλα».

Θεόδωρ. Πρόδρ. ἐν τοῖς κατὰ Ῥοδ. καὶ Δοσ. ς', 369 «ἐπήσσομεν μέλλουσαν ἁβρὰν παστάδα».

Παῦλ. Σιλεντ. σελ. 57, 282 Βονν. «ἄτροπον ἀστυφέλικτον ἐπ' οὐδεϊ πυθμένα πήσσει».

Νικήτ. Χωνιάτ. σελ. 549, 6 «ἢ τοὺς ὅρους πήσσων ἑαυτῷ τῆς ζωῆς».

Ἀγαθάγγ. 87 (Ἀποσπ. Ἱστορ. Ἑλλ. Τόμ. Ε', σελ. 149 Μυλλ.) «καὶ πησσόντων αὐτῶν πάλους τέσσαρας μιᾷ ἑκάστῃ αὐτῶν καὶ ἑτοιμαζόντων, ἤρξατο κτέ».

Εὐστάθ. σελ. 619, 41 «ἀλλὰ κυρίως ὀπὸς καλεῖται ἡ τὸν τυρὸν συμπήττουσα πυετία» καὶ σελ. 1533, 28 «οἷς, φασί, τὰ πηδάλια προσεμπήσσεται».

Ἡσύχ. Ἄτροφος: τυρὸς ὁ πησσόμενος ὑπὸ Λακώνων» καὶ «Παχνοῦται: θυμοῦται, πήσσεται» καὶ «Πλάτων: χαλκωμάτιόν τι, ᾧ τὸν ὀρρὸν ἀντλοῦσιν, ὅτε γάλα συμπήσσωσιν» καὶ «Προστρίβεται: προσπήσσεται» καὶ Περιτρέφετο: περιεπήσσετο» καὶ Πυτία: οἷον πήττουσα, παρὰ τὸ πήττειν, ἐν ᾗ τὸ γάλα πήγνυται». Ὁ Κόβητος γράφει ἐν τῇ Μνημοσύνῃ 1876, σελ. 382 «Hesychius duas Homericas glossas annotaverat, quarum excidit prior. Supplendum: (Περιτρέφεται: περιπήσσεται). Περιτρέφετο: περιεπήσσετο ὅθεν καὶ τροφαλὶς τὸ πεπηγμένον». Σημειωτέον δ' ὅτι προηνέχθη γνώμη, καθ' ἣν τὸ παρὰ τῷ Ἡσυχίῳ κείμενον ὁ πησσό-

μενος εἶνε πλημμελὴς ἀνάγνωσις τοῦ ὁ μὴ πησσόμενος (Ἴδε Θησ. Στεφ. Τόμ. Α΄, α΄, σελ. 2411, Δ΄).

Σουΐδ. λ. πιμελὴ (σελ. 856 Βεκκ.) «πιμελὴ καὶ στέαρ διαφέρει τῷ τὴν πιμελὴν ψυχομένην ἄπηκτον διαμένειν, τὸ δὲ στέαρ καὶ διαπήσσεσθαι, ὥστε καὶ θρύπτεσθαι. Ἡ μὲν οὖν πιμελὴ ἄθραυστος· δι' ὃ καὶ οἱ ζωμοὶ τῶν μὲν πιμελωδῶν οὐ πήσσονται, καθάπερ ὑὸς καὶ ἄρκτου καὶ τῶν ἄλλων, οἱ δὲ τῶν στεατωδῶν πήσσονται, ὡς βοός, αἰγός, προβάτου».

Ἀπολλών. Σοφ. Λεξ. Ὁμηρ. σελ. 130, 14 Βεκκ. «περιτρέφεται: περιπήσσεται».

Ἐτυμολ. Μέγ. σελ. 655, 38 «Πάσσονα: Τὴν εὐπαγεστέραν· ἀπὸ τοῦ πήσσω».

Σχολ. Ὀδυσσ. σελ. 267, 16 «ἢ τοῖς ὀρθοῖς ξύλοις, οἷς τὰ πηδάλια πήσσεται».

Σχολ. Ἀριστοφ. σελ. 53, 30 «ἁρμονίας λέγει τὰ συμπησσόμενα τῶν κραββάτων μέρη» (Σουΐδ. λ. ἁρμονίας καὶ λ. ἤλεκτρα). Παρασημειωτέον δ' ὅτι ὀρθότερον εἶνε νὰ γράφηται κράβατος δι' ἑνὸς Β (Ἴδε Ἀθηνᾶν Τόμ. Ζ΄, σελ. 365).

Σχολ. Ἀπολλων. Ῥοδ. σελ. 342, 13 Κειλ. «ἐν οἷς καταπήσσεται ἡ τρόπις ξύλοις».

Σχολ. Ἱπποκρ. καὶ Γαλ. Τόμ. Α΄, σελ. 33 «ἀλλὰ καὶ ἐπιπησσομένων ἐξ ἑκατέρου μέρους κτέ».

Παρατιθέμεθα καὶ τὰ ἐν τῷ Θησαυρῷ τοῦ Στεφάνου γεγραμμένα Τόμ. Γ΄, σελ. 873, Δ΄ «Forma Ἐμπήσσω est in Gl. cum interpr. Infigo. Basil. M. Ep. 42, vol. 3, p.129, C: Αἱ μὲν γὰρ τραγῳδίαι ὥσπερ σκόλοπες τοῖς κατὰ τὸν βίον δι' εὐθυμίας καὶ χαρᾶς ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν ἐμπήσσονται. Schol. Hom Il. Δ, 535: Τὰ ἐμπησσόμενα τῇ ἀσπίδι δόρατα. Etym. M. p. 709, 9».

Τὴν γνώμην τοῦ Βερναρδάκη δοξάζοντος ὅτι ὑπάρχει ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ ῥῆμα πάσσω ἰσοδυναμοῦν τῷ πήσσω ἐξήλεγξεν ὁ Χατζιδάκης ἐν Ἐλέγχ. καὶ Κρίσ. σελ. 467. Ἑτοιμότατος δ' ὁ Βερναρδάκης ἀεὶ ὢν εἰς ἀπαντήσεις ἔγραψεν ἐν Ἐλέγχ. καὶ Κρίσ. Ἐξελέγξ. Μέρ. Β΄, σελ. 34 « Ἐν σελ. 467 ἰσχυρίζεται ὅτι ὁ Σχολιαστὴς (Ε΄, 901 σελ. 515, 48) δὲν ἠδύνατο νὰ εἴπῃ πάσσει ἀντὶ πήσσει πήγνυσι, θέλων δηλ. νὰ ὑπερασπισθῇ τὴν διόρθωσιν τοῦ Βιλλ-

μοβιτς ταράσσει ἀντὶ τοῦ πάσσει, ἀλλὰ διατείνεται ὅτι τὸ πάσσει τοῦτο εἶνε σφάλμα τοῦ ἐκδότου ἀντὶ τοῦ πήσσει. Ἕως ὅτου ἐξακριβωθῇ ἡ προφητικὴ εἰκασία τοῦ κ. Κ. λέγω ὅτι ὅπως παρὰ τὸ ῥήγνυμι ἐσχηματίσθη ῥάσσω, συρράσσω κττ. οὕτω καὶ τὸ πάσσω παρὰ τὸ πήγνυμι».

Οὐδαμῶς νῦν πολυπραγμονοῦντες περὶ τῶν ῥημάτων ῥήγνυμι καὶ ῥήσσω καὶ ῥάσσω καὶ ἀράσσω, παρατηροῦμεν ὅτι, ἂν ἀναμφισβήτητος ὑπῆρχεν ὁ τύπος πάσσω ὑπ' ἀξιοπίστου τινὸς παραδεδομένος ἢ μαρτυρίοις βεβαίοις πεπιστωμένος, εὔλογον θὰ ἦτο νὰ γίνηται σκέψις περὶ τοῦ τρόπου τῆς γενέσεως αὐτοῦ· ἀλλ', ἐπειδὴ πολλάκις μὲν ἀπαντᾷ ὁ τύπος πήσσω ἢ πήττω, ἅπαξ δὲ μόνον εὑρέθη ὁ πάσσω, εὐλογώτατα δύναταί τις περὶ τῆς ὀρθότητος αὐτοῦ ν' ἀμφιβάλλῃ. Ἔπειτα δὲ κάλλιστα μὲν νοεῖται ὁ διὰ τοῦ Η προενηνεγμένος τύπος ἐκ τοῦ ἀορίστου ἔπηξα σχηματισθείς, οὐδαμῶς δ' εὐοδοῦται ὁ τῷ Α παραληγόμενος· διότι ἀτοπώτατον εἶνε νὰ ὑποληφθῇ ὅτι ἐγένετο ἐκ τοῦ Δωρικοῦ ἀορίστου ἔπαξα ἢ ἐκ τοῦ παθητικοῦ ἐπάγην· γελοιότατα δὲ σφάλλεται, ἄν τις δοξάζῃ μὲν ὅτι τὸ ῥῆμα ῥάσσω ἐπλάσθη ἐκ τοῦ ῥήγνυμι — ἔρρηξα, δοξάζῃ δ' ὅτι, ὡς ἐκ τοῦ ῥήγνυμι — ἔρρηξα ἐσχηματίσθη τὸ ῥάσσω, οὕτως ἐκ τοῦ πήγνυμι — ἔπηξα τὸ πάσσω.

Ἀνενδοιάστως ἐξ ὧν ἐγράψαμεν συμπεραίνεται ὅτι οὐδέποτε μὲν ἐλέχθη ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ πάσσω ἀντὶ τοῦ πήσσω, ἀναγκαίως δ' ἔχει τὸ ἐν τοῖς εἰς Ἰλιάδα Σχολίοις φερόμενον πάσσει νὰ μεταβληθῇ εἰς τὸ πήσσει. Καὶ οἱ μετρίως δὲ πεπαιδευμένοι ἐπίστανται ὅτι μυριάκις ἐν τοῖς ἀντιγράφοις συνεχύθησαν λέξεις καθ' ἓν μόνον στοιχεῖον διαφέρουσαι καὶ ὅτι προχειρότατον πλειστάκις φάρμακον πρὸς ἐπανόρθωσιν ἡμαρτημένης γραφῆς ὑπάρχει ἡ μεταβολὴ γράμματος εἰς ἕτερον γράμμα.

Εἶνε δὲ δεινότατος ὁ Βερναρδάκης νὰ πλάττῃ ἐγκλήματα διαστρέφων τὰ πράγματα. Ἐν τῷ ὑπὸ τοῦ Χατζιδάκη γενομένῳ ἐλέγχῳ δύο πράγματα σαφῶς δηλοῦνται· πρῶτον μὲν ὅτι κακῶς ὁ Βερναρδάκης ἐγκρίνει καὶ ἀποδέχεται τὸ πλημμελῶς ἔχον καὶ ἀνελλήνιστον ὂν πάσσει, δεύτερον δ' ὅτι ἡ ὀρθὴ ἐν τοῖς εἰς Ἰλιάδα Σχολίοις γραφὴ εἶνε «ὁ ὀπὸς βαλλόμενος εἰς τὸ γάλα ὑγρὸν ὂν πήσσει»· οὐδὲν δὲ λέγεται περὶ τῆς εἰκασίας τοῦ Οὐϊλαμοβιτζίου, ἥτις οὐδὲ μνημονεύεται τὸ

παράπαν. Καὶ ὅμως οὐδαμῶς ὤκνησεν ὁ Βερναρδάκης νὰ γράψῃ «*Ἰσχυρίζεται ὅτι ὁ Σχολιαστὴς δὲν ἠδύνατο νὰ εἴπῃ* πάσσει *ἀντὶ* πήσσει *πήγνυσι, θέλων δηλ. νὰ* **ὑπερασπισθῇ τὴν διόρθωσιν** *τοῦ Βιλάμοβιτς* ταράσσει *ἀντὶ τοῦ* πάσσει». Ἀμφιβάλλομεν ἂν ἠκούσθη ποτὲ τοιαύτη παραδοξολογία, ὅτι ἀποφαινόμενός τις ὅλως διάφορον γνώμην τῆς ὑπ' ἄλλου ῥηθείσης ποιεῖ τοῦτο, διότι θέλει νὰ ὑπερασπισθῇ τὴν γνώμην ἐκείνου. Μόνος ὁ δαιμόνιος Βερναρδάκης εἶνε ἱκανὸς νὰ νοῇ ὅτι διὰ τοῦτο δὲν ἀποδέχεταί τις τὴν γνώμην ἑτέρου, διότι ἐπιθυμεῖ νὰ ὑπερμαχήσῃ αὐτῆς (μαχόμενος δηλονότι ἑαυτῷ καὶ τὴν ἑαυτοῦ γνώμην ἀναιρῶν).

Μεγάλως θαυμάζομεν πῶς ὁ Βερναρδάκης εὐμηχανώτατος ὢν δὲν ἐπεχείρησε καὶ ἄλλως νὰ ὑπερμαχήσῃ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ἐγκεκριμένου ῥήματος πάσσω, ἰσχυριζόμενος ὅτι τὴν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ ἔκπαλαι γινομένην χρῆσιν τοῦ διὰ τοῦ Α ἐκφερομένου ῥήματος μηνύει περιφανῶς τὸ ἐξ αὐτοῦ παρηγμένον ὄνομα πάσσαλος, ὃ ἀπαντᾷ καὶ παρ' αὐτῷ τῷ Ὁμήρῳ.

Παράδοξον εἶνε τὸ κείμενον ἐν τῷ μεγάλῳ Ἐτυμολογικῷ σελ. 655, 32 «Πάσσαλος: Παρὰ τὸν πήσσω μέλλοντα» (Πρβ. καὶ Πινδάρ. Σχόλ. Πατμ. σελ. 6 Σεμ.). Ἀτόπως τὸ πήσσω καλεῖται μέλλων· τὴν ἀτοπίαν δὲ ταύτην κατανοήσας ὁ Συλβούργιος ἐποιήσατο τὴν παρατήρησιν τήνδε· «Παρὰ τὸν πήσσω: Convenientius παρὰ τὸ πήσσω, ut v. 37. aut plenius, παρὰ τὸ πήσσω· τὸ δὲ πήσσω, παρὰ τὸν πήσω μέλλοντα: de quo tamen non abs re aliquis dubitaverit». Τὸ δι' ἑνὸς Σ γεγραμμένον πήσω οὔτε μέλλων εἶνε οὔτε Ἑλληνικὴ ὅλως λέξις.

Ὁ Εὐστάθιος γράφει ἐν ταῖς εἰς Ὅμηρον Παρεκβολαῖς σελ. 1349, 64 «Δοκεῖ δὲ τοῦ πασσάλου προηγεῖσθαι ὁ πάσσος ἐκ τοῦ πήσσω ῥήματος· ἐκεῖθεν δὲ πλεονασμῷ μὲν τῆς ΑΛ συλλαβῆς γενέσθαι πάσσαλος, ἄλλως δὲ καθ' ὑποκορισμὸν ὁ παρὰ τῷ κωμικῷ πάσσαξ, οὗ γενικὴ πάσσακος». Λέγει δὲ καὶ ὁ Λοβέκκιος ἐν τοῖς Παραλειπομένοις σελ. 125 «πήσσω πάσσαξ (πάσσαλος pessulus)». Οὐδαμῶς ἐξετάζοντες ἂν ἦτο δυνατὸν ἐκ τοῦ πήσσ-ω νὰ παραχθῇ τὸ πάσσ-αλος ἢ πρῶτον μὲν τὸ πάσσος, ὅπερ ἄρρητον, εἶτα δ' ἐξ αὐτοῦ τὸ πάσσαλος, ἀποφαινόμεθα ὅτι μεγάλως τις σφάλλεται, ἂν ὄνομα παλαιότατον ὑπολαμβάνῃ παράγωγον ῥήματος πολλαῖς ἑκατονταετηρίσιν

τερον αὐτοῦ πλασθέντος ἐν τῷ παρηκμακότι ἑλληνισμῷ. Περὶ τῆς ὁμολογίας τῆς λέξεως πάσσαλος ἴδε Λεξ. Ὁμηρ. Ἐβελ. Τόμ. ′, σελ. 145.

Ἐπειδὴ ἐκ τοῦ ῥήματος πήσσω παρῆγον παλαιοὶ γραμματικοὶ τὸ ὄνομα πάσσαλος, ὃ ἐν τῇ πρώτῃ συλλαβῇ ἔχει Α, οὐχὶ Η, συμπεραίνεται καὶ ἐκ τούτου εὐλόγως ὅτι δὲν ἐφέρετο ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ ῥῆμα πάσσω· διότι οὐδαμῶς μὲν θὰ ἠγνόουν αὐτὸ οἱ γραμματικοὶ ἐκεῖνοι, ἐξ αὐτοῦ δ', ὡς εἰκός, θὰ παρῆγον τὸ ὄνομα πάσσαλος, οὐχὶ δ' ἐκ τοῦ πήσσω.

ΚΕΦ. ΚΔ′.

Τὸ λυποῦν δὴ φέρε—τὸ λοιπὸν δὴ φέρε καὶ τὸ λυπηρὸν φέρε—τὸ λοιπὸν φέρε.

Ὁ Βερναρδάκης γράφει ἐν τῇ Νέων Παρατηρήσεων Ἐξελέγξει σελ. 27. «*Εὔκολον καὶ ἡδὺ εἶνε ἀναποδείκτως μὲν νὰ ἐξυμνῇ τις τὸν νοῦν τοῦ ὅπως αὐτὸς διώρθωσε χωρίου, ἀναποδείκτως δὲ νὰ ἐκτραγῳδῇ τὴν ἄνοιαν τοῦ* παραδεδομένου *διότι ἡ ἐμὴ προσθήκη (ὂν), ἐπανάληψις τῆς προηγηθείσης οὖσα συλλαβῆς* -ον *παλαιογραφικῶς μὲν εἶνέ τι συνηθέστατον, μετρικῶς δ' ἀναγκαῖον, ἐπὶ δὲ τούτοις οὐδὲν οὐσιῶδες ἐν τῇ ἐννοίᾳ μετέβαλε Νομίζω ὅτι ἡ παραδεδομένη γραφὴ σὺν τῇ ἐμῇ προσθήκῃ ἄριστα ἐξηγεῖται, διότι ἀφοῦ ὁ ποιητὴς ὑπέμνησε τὸν Τρόφιμον, ὅτι τὰ ἐν τῷ παρελθόντι ἀπολόμενα ἀγαθὰ δὲν ἦσαν ὑπερβάλλοντα, τὰ νῦν δ' ὑπάρχοντα κακὰ εἶνε μέτρια, ἑπόμενον ἦτο ἐν συμπεράσματι νὰ λέγῃ ὅτι καὶ τὰ μέλλοντα, ἂν κρίνῃ τις ἐκ τῶν παρελθόντων καὶ τῶν παρόντων, θὰ εἶνε* μέτρια, *ἀνὰ μέσον· θὰ δύναται λοιπὸν νὰ τὰ ὑποφέρῃ: «ὥστε καὶ τὰ ὑπολειπόμενα, ἐπειδὴ* βεβαίως *(= που) εἶνε μέτρια, φέρε ὅπως καὶ τὰ παρελθόντα καὶ τὰ παρόντα).» Τὸ νόημα λοιπὸν τῶν στίχων, ὅπως ἐγὼ ἐξέδωκα αὐτούς, ἔχει ἄριστα. Τοὐναντίον δὲ κατὰ τὴν διόρθωσιν τοῦ ἐπικριτοῦ θὰ εἰσήγετο μὲν ταὐτολογία (διότι ἡ φράσις «*τὰ νυνὶ τ' ἔστι μέτριά σοι κακὰ*» *οὐδὲν ἄλλο σημαίνει κατ' οὐσίαν ἢ ὅτι θὰ ἔχῃς μετρίαν λύπην διὰ τὰ νῦν κακά), θὰ ἀπεσιωπᾶτο δὲ τὸ μέλλον, προπαρασκευα-*

σθὲν διὰ τοῦ παρελθόντος καὶ τοῦ παρόντος. Ἐν τοιαύτῃ δὲ περιστάσει ἡ ὑπόμνησις τοῦ μέλλοντος εἶνε ἀναγκαιοτάτη, διότι τὸ μέλλον κυρίως ἐπαυξάνει τὴν λύπην τῆς φαντασίας τοῦ λυπουμένου ἐν τῷ μέλλοντι ἀναστρεφομένης. Ἡ παραδιόρθωσις τοῦ ἐπικριτοῦ προῆλθεν ἐκ τῆς παρανοήσεως, ἡ δὲ παρανόησις ἐκ τῆς ἀγνοίας τῆς συντάξεως τοῦ χωρίου».

Γενναιότατα μὲν ὁ στωμύλος Βερναδάκης ὑπερμαχεῖ τῆς ἐν τοῖς ἀντιγράφοις φερομένης γραφῆς λοιπόν, ὡς ὑγιεστάτης καὶ προσφυεστάτης τῷ λόγῳ οὔσης καὶ ποιεῖται κατ' αὐτὴν θαυμασίαν ἐξήγησιν τῆς ῥήσεως τοῦ Μενάνδρου πρὸς ἄρσιν πάσης ἀμφιβολίας· λάβρος δ' ἐπιφέρεται τῷ Βάσῃ ὡς ἀλογιστότατα κινήσαντι τὴν καλῶς ἔχουσαν γραφήν, καὶ ἀποκαλεῖ μὲν παραδιόρθωσιν τὴν ὑπ' αὐτοῦ γενομένην ἀνάγνωσιν, ἰσχυρίζεται δ' ὅτι προῆλθεν αὕτη ἐκ παρανοήσεως, ἡ δὲ παρανόησις ἐκ τῆς ἀγνοίας τῆς συντάξεως τοῦ χωρίου. Δεινὸς μὲν ἀληθῶς καὶ χαλεπὸς κατήγορος εἶνε ὁ Βερναρδάκης, ἀλλ' οὐδένα κίνδυνον κινδυνεύει ὁ Βάσης· διότι ἰσχυρῶς ὑπερασπίζουσι τοῦ εὐμούσου καὶ συνετοῦ ἀνδρὸς μεγάλοι φιλόλογοι τὴν αὐτὴν αὐτῷ ἔχοντες γνώμην περὶ τῆς παραδεδομένης ἐν τῷ ἀποσπάσματι τοῦ Μενάνδρου γραφῆς καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν ἢ παραπλήσιον τρόπον μεταγράφοντες αὐτήν. Εἶνε δ' οὗτοι ὁ Ὀλλανδὸς Κόβητος καὶ ὁ Γερμανὸς Ναύκιος.

Ὁ Κόβητος λέγει ἐν *Nov. Lect.* σελ. 81 «Consolatur apud Menandrum senex (in Plutarchi consol. Apollon. p. 103. D et his verbis orationem concludit.

σὺ δ' οὔθ' ὑπερβάλλοντα, τρόφιμ', ἀπώλεσας
ἀγαθά, τὰ νυνὶ τ' ἐστὶ μέτριά σοι κακά,
ὥστ' ἀνὰ μέσον που καὶ τὸ λοιπὸν δὴ φέρε.

ubi pro τὸ λοιπόν emendandum esse arbitror τὸ λυποῦν, id *quod te cruciat*. Saepe τὸ λυποῦν in Comoedia occurrit. Antiphanes Stob. Floril. XCIX. 31

ἅπαν τὸ λυποῦν ἐστιν ἀνθρώπῳ νόσος
ὀνόματ' ἔχουσα πολλά.

Erroris causa manifesta est: υ et οι tam saepe confundundi atque ε-αι, ι-ει, η-ι et quidquid a Graeculis sono effertur eodem» καὶ «sed nihil opus est alia exempla afferre, quum τὸ λυποῦν et τὸ λοιπὸν tam saepe alibi confusa sint. Ephippi fr.

mentum idem bis ab Athenaeo apponitur: in verbis ἀφεῖλε ἂν αὐτοῦ τὸ λυποῦν κἀπέδειξεν ἵλεων, semel recte τὸ λυποῦν legitur VIII. 363. C, alio loco XII. 571. E. vitiose Codex τὸ λοιπὸν exhibet».

Ὁ δὲ Ναύκιος γράφει ἐν *Mél. Gréco-Rom.* Τόμ. Ϛ', σελ. 116 Dass in den letzten Worten λοιπὸν sinnlos ist, haben Grotius und Cobet richtig erkannt; beide verlangten λυποῦν, was durchaus sinngemäss ist, aber dem Metrum an sich nicht genügt, weshalb der eine τὸ ⟨νῦν⟩ λυποῦν, der andere weniger gut τὸ λυποῦν ⟨δὴ⟩ vorschlug. Kock druckt τὸ λοιπὸν [δὴ] φέρε, indem er mit einem höchst unsicheren Supplement dem Metrum aufhilft, den Sinn und Zusammenhang der Stelle aber vollständig ignorirt. Die von Kock erwähnte Emendation τὸ λυπηρὸν φέρε, die nach mir auch Σπ. Βάσης in der 'Αθηνᾶ II (1890) p. 166 gemacht hat, war in den Text zu setzen. Schon früher habe ich angeführt dass die Formen λοιπὸν und λυπηρόν vertauscht werden bei Appian: B. C. 4, 9 p. 939, 21. Diese Vertauschung erklärt sich sehr einfach aus der von Cobet N. L. p. 81 f. an zahlreichen Beispielen nachgewiesenen Verwechslung von οι und υ: die falsche Schreibung λοιπηρὸν bot den Anlass das gangbare λοιπόν zu substituiren. In dem angeführten Verse des Menander halte ich auch ἀνὰ μέσον für unmöglich: schon in J. 1884 habe ich an der von Kock angeführten Stelle (Mél Gréco-Rom. V. p. 241) die Emendation ἀνὰ μέρος mitgeteilt, die Kock mit Stillschweigen übergeht».

Σαφέστατα ὁ Ναύκιος ἀποφαίνεται ὅτι μόνη ἡ γραφὴ τὸ λυπηρὸν φέρε εὐαρμοστεῖ τῷ χωρίῳ τοῦ Μενάνδρου, ἡ γραφὴ δηλονότι ἐκείνη, ἣν παραδιόρθωσιν ὁ Βερναρδάκης ὀνομάζει καὶ δριμύτατα ψέγει αὐτὴν ὡς ὅλως ἄτοπον καὶ ἀσύστατον οὖσαν. Ὅτι δὲ ὁ Ναύκιος εἶνε μέγας φιλόλογος ὁμολογεῖται καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Βερναρδάκη λέγοντος ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν 'Ηθικῶν τοῦ Πλουτάρχου Τόμ. Ζ', σελ. ε' «Neque h. l. praetereundus est *Augustus Nauckius*, vir ille vere clarissimus, unus ex omnibus Graecae linquae peritissimus».

Παρατηρητέον δ' ὅτι ἐποιήσατο ὁ Βερναρδάκης ἐν χωρίῳ τῶν Ἠθικῶν τοῦ Πλουτάρχου εἰκασίαν ὁμοίαν τῇ γενομένῃ πρὸ πολλῶν δεκαετηρίδων ὑπὸ τοῦ Βυττεμβαχίου, ἣν οὐδαμῶς τότ' ἐμνημόνευσεν. Ἐπειδὴ δ' ὁ Βάσης ἀπεδοκίμασεν ἐν τῇ Ἀθηνᾷ τὴν εἰκασίαν τοῦ Βερναρδάκη, εἶπε δ' ὅτι οὐδεὶς μαθητὴς ἀγνοεῖ πῶς ἐκληπτέον τὸ χωρίον τοῦ Πλουτάρχου, λαβὼν ἐκ τούτου ἀφορμὴν ὁ φίλαυτος καὶ φιλεπιτιμητὴς Βερναρδάκης καθήψατο σφοδρότατα τοῦ Βάση ἐν τῇ Νέων Παρατηρήσεων Ἐξελέγξει σελ. 27 ὡς ὑπολαμβάνοντος τὸν μέγαν Βυττεμβάχιον μαθητοῦ ὑποδεέστερον· ἔγραψε δὲ τὰ σεμνὰ τάδε. « *Ὁ δὲ* Wyttenbach *κατέχων τὴν αὐτὴν ἕδραν, ἣν πρὸ ὀλίγου ὁ κριτικώτατος* Cobet *εἶχε μεταξὺ τῶν συγχρόνων οἵαν καὶ σήμερον ὁ* Cobet *ὑπόληψιν.— Ἑπομένως καὶ ὁ* Wyttenbach *κατὰ τὸν Βάσην εἶνε κατώτερος τοῦ μαθητοῦ! Πόσον θὰ ἐγέλα ὁ* Cobet *μανθάνων ὅτι τὸ παιδάριον ὁ Βάσης ὁ πᾶσιν ἄγνωστος, ἀποκαλεῖ τὸν μέγαν* Wyttenbach, *κατώτερον μαθητοῦ* ». Νομίζομεν ὅτι πρεπωδέστατα δύναταί τις μιμούμενος τὸν Βερναρδάκην νὰ γράψῃ « Πόσον γελῶσιν οἱ πανταχοῦ φιλόλογοι μανθάνοντες ὅτι ὁ μέγας παῖς Βερναρδάκης, ὁ πᾶσι γνωστὸς ὢν ὡς διαφθορεὺς τῶν Ἠθικῶν τοῦ Πλουτάρχου καὶ λυμεὼν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, λοιδορεῖ καὶ προπηλακίζει τοὺς μεγάλους φιλολόγους Κόβητον καὶ Ναύκιον ὡς παραδιορθώσαντας χωρίον τοῦ Μενάνδρου ὑπὸ παρανοήσεως προελθούσης ἐξ ἀγνοίας τῆς συντάξεως αὐτοῦ ».

ΚΕΦ. ΚΕ΄.

Κακῶς ἔχει καὶ ἀπόβλητον εἶνε τὸ ἐνθαρρύνω.

Ἐπιμελέστατα ζητήσας ὁ Βερναρδάκης εὗρεν ἐν τοῖς ὑπὸ τοῦ Κόντου γεγραμμένοις οὐκ ὀλίγα ἐπιλήψιμα, ὡς αὐτὸς νομίζει, καὶ ἐμήνυσεν αὐτὰ ἐπὶ δυσφημίᾳ τοῦ ἀνδρὸς ἐν τῇ Ἐλέγχων καὶ Κρίσεων Ἐξελέγξει. Δύο τούτων εἶνε τὰ ῥήματα ἐνεθάρρυνεν καὶ ἀπελπιζόμεθα, ὧν ἐμνήσθη ὁ Βερναρδάκης ἐν σελ. 29 τῆς Ἐξελέγξεως λέγων. « *Ἐν δὲ τῷ Λογίῳ Ἑρμῇ σελ.* 1 *γράφει (ὁ Κόντος)* « οὔτ' ἀπελπιζόμεθα » *καὶ σελ.* 164 « ἐνεθάρρυνεν ». *Καὶ ὅμως μετὰ*

αὐτὴν ὀρθογραφικὴν ἀταξίαν καὶ ἀνακολουθίαν καὶ ἀναρχίαν ...ζει ἐμὲ ὡς ἀνακόλουθον». Περὶ ἑκατέρου τούτων θὰ γράψωμεν ...όντα, πρῶτον μὲν περὶ τοῦ ἐνεθάρρυνεν ἐν τῷδε τῷ κεφα-λίῳ, ἔπειτα δὲ περὶ τοῦ ἀπελπιζόμεθα ἐν τῷ εὐθὺς ἑπομένῳ.

Συχνότατα ἐγίνετο ἄλλοτε ὑπὸ τῶν νέων Ἑλλήνων χρῆσις, γίνε-ται δὲ καὶ νῦν συχνάκις τοῦ ῥήματος ἐνθαρρύνω - ἐνθαρρύνο-μαι, ἐξ οὗ παρήχθη καὶ τὸ ὄνομα ἐνθάρρυνσις· ἐλέχθη δὲ καὶ ...τενθαρρύνω-ομαι καὶ ἀπενθάρρυνσις. Τῇ κρατούσῃ συνηθείᾳ ...λουθήσας καὶ ὁ Κόντος ἔγραψεν ἐν τῷ Λογίῳ Ἑρμῇ 1866, σελ. ...4 «οὐ μόνον ἐπῄνεσε τὴν πρόθεσιν καί μ' ἐνεθάρρυνεν ἀλλὰ καὶ ...». Ἀλλ' ἔπειτα ἀπέστεργε μὲν ἀεὶ τὸ ῥῆμα ἐνθαρρύνω ὡς ...ικῶς ἔχον καὶ ἀπόβλητον ὄν, ἐποιήσατο δ' ἱκανὸν λόγον ἐν ταῖς ...λωσσικαῖς Παρατηρήσεσιν (ἔτ. 1882), ἵνα καὶ ἄλλους πείσῃ ν' ἀπέ-χωνται αὐτοῦ.

Παρατιθέμεθα μέρος τῶν ὑπὸ τοῦ Κόντου εἰρημένων ἐν ταῖς Γλωσ-σικαῖς Παρατηρήσεσι § 62 (σελ. 62-6). «Ἐκ τοῦ ὀνόματος θάρ-σος ἢ θάρρος ἐσχημάτισαν οἱ Ἕλληνες δύο ῥήματα, τὸ ἐπ' ἀμετα-βάτου διαθέσεως παραλαμβανόμενον θαρσῶ ἢ θαρρῶ, ἤγουν εἰμὶ θαρραλέος ἢ ἔχω θάρρος, καὶ τὸ ἐπὶ μεταβατικῆς τιθέμενον θαρσύνω ἢ θαρρύνω, τουτέστι ποιῶ θαρρεῖν ἢ καθίστημι θαρραλέον, ὅπερ οὐ μόνον ἁπλοῦν ἐξεφέρετο ἀλλὰ καὶ μετὰ τῶν προθέσεων κατά καὶ ἐπί καὶ παρά συνετίθετο· εὑρίσκεται δὲ σπανίως μὲν τὸ καταθαρρύνω, συχνότερον δὲ τὸ ἐπιθαρσύνω ἢ ἐπιθαρρύνω, ἔτι δὲ συχνότερον τὸ παραθαρσύνω ἢ παραθαρρύνω. Ὡς δὲ λέγεται ἀναθαρσῶ ἢ ἀναθαρρῶ ἀντὶ τοῦ ἀναλαμβάνω θάρρος, ὅθεν ἀναθάρσησις ἢ ἀναθάρρησις, οὕτω καὶ ἀναθαρρύνω ἀντὶ τοῦ ποιῶ ἀναθαρρεῖν. Ὁ Ὀνήσανδρος εἶπε καὶ ἐπαναθαρρῶ. Τὸ μετὰ τῆς προθέσεως ὑπό συγκείμενον ὑποθαρρῶ, ᾧ ὅμοιον τὸ ὑποδέδοικα καὶ ὑπο-δειμαίνω καὶ ὑποταρβῶ, ἀπαντᾷ παρὰ τῷ Αἰλιανῷ «καὶ δοκεύει τοὺς θηρατὰς καὶ ὑποθαρρεῖ πως» καὶ ἐν τοῖς εἰς Δημοσθένη Σχολίοις «διαβάλλει τὸν Αἰσχίνην ὡς μὴ ὑποθαρροῦντα ἐπὶ τοῖς δικαίοις». Τού-του τὸ ἐνεργητικὸν εἶνε, ὡς εἰκός, ὑποθαρρύνω, οὗ παράδειγμα ἔχομεν ἐκ τοῦ ἐσχάτου ἑλληνισμοῦ τὸ ταῖς εὐχαῖς ὑποθαρρύνον-τες. Οὔτ' ἐνθαρρύνω ὑπῆρξέ ποτε ἐν τῇ παλαιᾷ γλώσσῃ οὔτ' ἐνθαρρῶ· οὐδαμῶς δ' εὔλογον εἶνε νὰ νομισθῇ ὅτι εὐοδοῦται ἡ ἀνε-

...έχινει τὸ ἐνθαρρύνω τινά ἐκλαμβανόμενον ἀντι τοῦ ... θάρρος ἢ παραβαλλόμενον πρὸς τὸ ἐνισχύω τιν... ... φαίνεται ὅτι τὰ παρὰ τοῖς νέοις Ἕλλησι συνήθη ... καὶ ἐνθάρρυνσις ἐπλάσθησαν κατὰ μίμησιν τῶν ... encourager καὶ encouragement. Διό, ἂν ἐπ... ...μεθα Ἑλληνικῶς καὶ μὴ ξενικῶς, ὀφείλομεν ... τῆς ἡμετέρας φωνῆς τὸ παρείσακτον ῥῆμα ... τὰ ὀνόματα ἐνθάρρυνσις καὶ ἐνθαρρυντικ... ... εἰς αὐτὴν ἐκ τῆς προγονικῆς γλώσσης τὸ θαρ-... ...θαρρύνω καὶ τὸ ἀμφοτέρων συχνότερον πα...

... Κόντος ἐν τῷ τέλει τῶν Γλωσσικῶν Παρατηρήσεων ... Σελ. 63, 29. Παρὰ Μιχαὴλ τῷ Ψελλῷ ἀπαντᾷ ...θαρρύνων αὐτόν, τὰ δὲ παρ' αὐτοῦ θαρρυνομένοις ... εἶνε πλημμελὴς ἀνάγνωσις τοῦ θαρρύνων. Ἀλ-... Ψελλὸς «ὡς ἐπεθάρρυνον, ὡς ἐπερρώννυον». Σ... ... καὶ ἡμεῖς ἐγράψαμεν ἐν τῷ Λογίῳ Ἑρμῇ ἐνεθάρ-... ...πομπώδει καὶ «τὸν εἰς τὰ καλὰ μέγαν αὐτῶν ... «οὗ τὸ κατάξαντας εἶνε προδήλως γλώσσημα», ...νομενν». Παρατηρητέον δ' ὅτι ἐλέχθη ὑπὸ τοῦ Ψελλοῦ ... 417 «καὶ δεδιότας θαρσύνειν καὶ θρασυνομένους ...». Ἐγράφη δ' ὑπὸ τοῦ Κόντου καὶ ἐν τῷ Παρνασσῷ ... 179 «Ἀναγκαιότατον δὲ νομίζομεν ἀντὶ τοῦ ἐνθάρ-... ...λαν φιληδοῦσιν οἱ καθ' ἡμᾶς Ἕλληνες, νὰ λέγηται ἐπι-... ... παραθάρρυνσις».

... βλέπει ὅτι ἐχρήσατο μέν ποτε ὁ Κόντος τῷ ἀορίστῳ τοῦ ... θαρρύνω μυριολέκτου ὄντος, ἀπεδοκίμασε δὲ μετὰ ταῦτα ... τοῦτο καὶ ἐξεφυλλοφόρησεν ἐκ τῆς ἡμετέρας γλώσσης ὡς ... ὄν. Πανταχοῦ δὲ καὶ πάντοτε σφόδρ' ἐπαινεῖται ἐκεῖνος ... ...σας τὴν κακίαν λεξεώς τινος αὐτός τε φεύγει ἐπιμελῶς ... τοῖς ἄλλοις συμβουλεύει νὰ ποιῶσι τοῦτο πείθων δι' ἀκρ-... ...καλίας. Μόνος δ' ὁ Βερναρδάκης τολμηρότατος ὢν κατα-... ...ειν τὰ παρ' ἅπασι τοῖς ἀνθρώποις νενομισμένα· ἐπισκοτ... ... τὴν διάνοιαν ὑπὸ φθονερίας καὶ κακεντρεχείας δοξάζει ὅτι ... ...ἀδεῶς ν' ἀτιμάζῃ πᾶν γενναῖον καὶ ἀγαστὸν ἔργον, δυ-

...α δὲ νηποινεὶ νὰ πανουργεύηται καὶ νὰ μηχανᾶται πᾶν τι πρὸς ...ώρωσιν τῆς ἀληθείας. Ἀγανακτεῖ τις εἰκότως καὶ δυσανασχετεῖ, ...αν ἄνθρωπος ἀνάπλεως δεινοτάτων ἑλκῶν καὶ ὅλος ἔμπυος ὢν ...λμᾷ νὰ ψέγῃ ὑγιέστατον καὶ κάλλιστον σῶμα, διότι φαίνονται ἐν ...τῷ ἀμυδρά τινα σημεῖα πάλαι ἤδη ἰαθέντων ἑλκυδρίων.

Παρατηροῦμεν ἐν τέλει ὅτι, ληγούσης ἤδη τῆς δεκάτης ἐνάτης ἑκα...νταετηρίδος, ἐποιήσατο χρῆσιν ὁ Ἰω. Πανταζίδης τοῦ ἐνθαρρυν...έντες ἐν τῇ μεταφράσει τῆς Ἱστορ. τῶν Διαδόχων σελ. 109,5 «ἐνθαρρυνθέντες ὑπὸ τῶν μέχρι τοῦδε ἐπιτυχιῶν» καὶ τοῦ ἐν...αρρυντικοὺς ἐν τῇ μεταφράσει τῆς Ἱστορίας τοῦ Μεγ. Ἀλεξάν...ρου σελ. 383, 3 «καὶ εἰσακούουσι μᾶλλον τοὺς ἐνθαρρυντικοὺς ...όγους [τῶν κολάκων». Ἔγραψε δὲ καὶ ἐν τῇ ἐκδόσει τῆς Ἀναβά...εως τοῦ Ξενοφῶντος σελ. 426 (1900) «καὶ πάλιν ἐνθαρρυνθέν...τες ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος ὥρμησαν κατὰ τῶν ἀντισταθέντων πολε...μίων».

ΚΕΦ. ΚϚ'.

Ἀπελπίζω ἐν τῇ παλαιᾷ γλώσσῃ, **ἀπελπίζομαι** ἐν τῇ νέᾳ.

Μυριόλεκτον ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ εἶνε τὸ ῥῆμα ἐλπίζω, καθάπερ καὶ τὸ ὄνομα ἐλπίς· γνωστότατον δ' ὑπάρχει τί μὲν σημαίνει τὸ ἐνεργητικὸν ἐλπίζω, τί δὲ τὸ παθητικὸν ἐλπίζομαι, ᾧ ὅμοιον τὸ προσδοκῶμαι, καὶ ὅλως ἀπίθανον φαίνεται ὅτι ἐγένετό ποτε χρῆσις τοῦ ἐλπίζω ἐπὶ τῆς ἐννοίας τοῦ ποιῶ ἐλπίζειν καὶ τοῦ ἐλπίζομαι ἀντὶ τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐλπίζω. Ἐν τῷ Θησαυρῷ τοῦ Στεφάνου Τόμ. Γ', σελ.786 ἀναγινώσκομεν «Ἐλπίζομαι active ap. Achmet Onir. c. 41. p. 33: Ἐὰν δὲ ἴδῃ ὁ βασιλεὺς ὅτι ἔπεσον αἱ τρίχες αὐταὶ (l. αὗται), νίκας κατ' ἐχθρῶν καὶ χαρὰν ἐλπίζεται. Leg. ἐλπιζέτω. Conf. c. 151, p. 120». Κεῖται δὲ καὶ παρὰ τῷ Ἀππιανῷ Ἰβηρ. 115 «ὧν αἰσθόμενος ὁ Σκιπίων καὶ ἐλπιζόμενος οὔποτε κρατήσειν τῶν πολεμίων, κτέ.», ἀνθ' οὗ ὁ Ῥείσκιος εἴκασεν «ἐλπίζων ἢ λογιζόμενος». Ὁ Μενδελσὼν ἔγραψεν ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Ἀππιανοῦ σελ. 302, 13 «καὶ ἐλπίζων οὔποτε κρατήσειν».

Ἐκφέρεται δὲ καὶ μετὰ προθέσεων συντεθειμένον τὸ ῥῆμα ἐλπίζω, οἷον ἀντελπίζω, προελπίζω (προσελπίζω), κατελπίζω καὶ προκατελπίζω, ἐπελπίζω, ἀπελπίζω. Περὶ τοῦ κατελπίζω παρατηροῦμεν ὅτι ἀπαντᾷ καὶ παρὰ τῷ Ἡροδότῳ, ὀκνοῦμεν δὲ νὰ ἐγκρίνωμεν τὴν γνώμην τοῦ Κοβήτου λέγοντος ἐν τῇ Μνημοσύνῃ 1885, σελ. 159 «VIII 136 τούτων (Athenienses dicit) δὲ προσγενομένων κατήλπιζε εὐπετέως τῆς θαλάσσης κρατήσειν. Verbum κατελπίζειν pro ἐλπίζειν est sequioris Graecitatis neque ante Polybium reperitur. Herodoto reddatur τούτων δὲ προσγενομένων καὶ ἤλπιζε εὐπετέως τῆς θαλάσσης κρατήσειν». Ὁ Ἐρτσεδὴν γράφει ἐν *Lex. Graec. Supplet. et Dialect.* σελ. 439 «κατελπίζειν=σφόδρα ἐλπίζειν. Her. VIII 136». Ἀναγκαῖον δ' ἡμῖν φαίνεται νὰ ἐξετασθῶσι τὰ ῥήματα ἐπελπίζω καὶ ἀπελπίζω.

Τοῦ ῥήματος ἐπελπίζω γίνεται χρῆσις ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἐφ ὁμοίας σημασίας τῷ ἁπλῷ, ὡς ἐν τῷ Ἱππολύτῳ τοῦ Εὐριπίδου στίχ. 1010 «ἢ σὸν οἰκήσειν δόμον, ἔγκληρον εὐνὴν προσλαβών, ἐπήλπισα;» περὶ οὗ σημειοῦται ὁ Βαλκενάριος ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Ἱππολύτου σελ. 294 Λιψ. «Vice simplicis ἤλπισα hic adhibetur ἐπήλπισα· quod aliquando fieri monitum fuit ad *Lucian.* T. I. p. 345 f.» ("Ἴδε Πόππον εἰς Θουκυδ. Τόμ. Δ', β', σελ. 109 ἐκδ. μικρ. Πρβ. καὶ Διδῶτον εἰς Θουκυδ. Τόμ. Δ', σελ. 451). Λέγεται δὲ καὶ ἐπελπίζω τινί ἢ ἐπί τινι· ἀλλὰ σημαίνεται ὑπὸ τοῦ ῥήματος τούτου καὶ τὸ ποιῶ ἐλπίζειν. Ὁ Ἀμμώνιος γράφει σελ. 65 Λιψ. «Ἤλπισαν καὶ ἐπήλπισαν διαφέρει· ἤλπισαν μὲν γὰρ αὐτοί τινας ἐλπίδας ἔχοντες περί τινος, ἐπήλπισαν δὲ ἕτεροι ἑτέρους, εἰς ἐλπίδα ἤγαγον». Λέγεται δὲ καὶ ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Σουΐδα «Ἐπελπίζων: εἰς ἐλπίδας ἄγων· τὰ μὲν αὐτοὺς ἐπελπίζων ὑποσχέσεσι, τὰ δὲ ὑποσπείρων αὐτοῖς ὀλίγα κέρδη» καὶ ἐν τοῖς Βεκκήρου Ἀνεκδότοις σελ. 140, 10 «Ἐπελπίζω: τὸ ὑποσχέσθαι (γρ. ἴσ. τὸ εἰς ἐλπίδα ἄγω ὑποσχέσεσιν) αἰτιατικῇ. Δίων πέμπτῳ βιβλίῳ, ἐπελπίζοντές τινα αὐτοὺς οἱ δυνατοί· καὶ αὐτὸν μὲν πολλὰ ἐπελπίσας ἤγουν ἐλπίσαι ποιήσας». Παρὰ Θωμᾷ τῷ Μαγίστρῳ φέρεται σελ. 156 Ῥισχ. «Ἐλπίζω οὐ μόνον τὸ προσδοκῶ ἀλλὰ καὶ τὸ εἰς ἐλπίδας ἐμβάλλω· ὁ αὐτὸς ἐν τοῖς αὐτοῖς· εὖ μάλα διαβουκολεῖ αὐτοὺς καὶ ἐλπίζει. Θουκυδίδης ἐν τῇ ὀγδόῃ· ὁπόσοι τότε αὐτοὺς θειάσαντες ἐπήλπισαν ὡς λήψονται Σι-

λίαν». Πρβ. καὶ σελ. 61, 9 «Βουκολεῖν τὸ τρέφειν· ἀποβουκολεῖν τὸ ἀποπλανᾶν, ὡς ἔφη τις τῶν σοφῶν· φθάνει τις ταῖς ἐλπίσιν ...ς ἀποβουκολῶν· καὶ Λουκιανὸς ἐν Ἑρμοῦ καὶ Πλούτωνος δια-...γῳ εὖ μάλα διαβουκολεῖ αὐτοὺς καὶ [ἐπ]ελπίζει, ἤγουν ἀπατᾷ καὶ ... ἐλπίδας ἄγει». Ὁ Φρίσχιος γράφει ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Λουκιανοῦ ...μ. Γ', α', σελ. 204 «καὶ ἐλπίζει ΒΑΟΩΨΦΩ cum Thoma bis, 61. 12 et p. 156. 18, sed καὶ ἐπελπίζει edd. vett. et lemma cholii in V. Hemsterhusio dubitare licuit, num Thomas pse male habitus fuerit a librariis. at nunc scimus vetustam ectionem esse ἐλπίζει. ergo Thomas vitioso codice occae-:atus ἐλπίζω pro ἐπελπίζω poni posse somniavit». Οὐδεμία ἀμ-ριβολία δύναται νὰ ὑπάρχῃ ὅτι ἐλέχθη ὑπὸ τοῦ Λουκιανοῦ «εὖ μάλα διαβουκολεῖ αὐτοὺς καὶ ἘΠελπίζει». Ὀρθῶς δ' ἀνεγνώσθη καὶ παρὰ τῷ Ἀππιανῷ σελ. 93, 6 Μενδ. «οὐκ ἘΠελπίσας, ὥσπερ ἕτεροι, τὸν στρατόν, ἀλλὰ φοβήσας» ἀντὶ τοῦ ἐλπίσας. Πρβ. Στούρζιον ἐν τῇ ἐκδόσει Δίωνος τοῦ Κασσίου Τόμ. Η', σελ. 146.

Σημειωτέον δ' ὅτι ἐπλάσθη ἐν τῷ μεταγενεστέρῳ ἑλληνισμῷ καὶ ῥῆμα ἐλπιδοποιῶ. «Ἡσύχ. Ἔλπει: ἐλπιδοποιεῖ» καὶ Ἀπολλών. Σοφιστ. Λεξ. Ὁμηρ. σελ. 67, 1 «ἔλπεται (ἔλπει): ἐλπιδοποιεῖ» καὶ Σχολ. Ὀδυσσ. σελ. 660, 19 «ἀλλ' ὅπως μὴ βιασθῇ προνοουμένη καὶ ἐλπιδοποιοῦσα τὸ δοκεῖν τινι συνοικῆσαι». Ἐλέχθη δὲ καὶ ἐλπιδοποιούμενος ὑπὸ τοῦ Ἡσυχίου λ. ἔλπομαι.

Τὴν ἔννοιαν τοῦ ποιῶ ἐλπίζειν ἐμφαίνει καὶ τὸ ποιητικὸν ῥῆμα ἔλπω, οὗ τὸ μέσον ἔλπομαι ἰσοδυναμεῖ τῷ ἐλπίζω. Ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου εἶνε εἰρημένον ἐν Ὀδυσσείας Β, 91 καὶ Ν, 380 «πάντας μέν ῥ' ἔλπει (μὲν Ϝέλπει) καὶ ὑπίσχεται ἀνδρὶ ἑκάστῳ ἀγγελίας προϊεῖσα»· λέγεται δὲ πρὸς ἐξήγησιν αὐτοῦ ἐν τοῖς εἰς Ὀδύσσειαν Σχολίοις σελ. 88, 13 «ἔλπει: ἐλπίζειν ποιεῖ ἢ ἀντὶ τοῦ ἐλπίδας ὑπισχνεῖται, ὁμολογεῖ». Ὁ Εὐστάθιος γράφει ἐν ταῖς εἰς Ὅμηρον Παρεκβολαῖς σελ. 1436, 37 «Ἰστέον δὲ ὅτι τὸ ἔλπει ταὐτόν ἐστι τῷ εἰς ἐλπίδα ἄγει καὶ ὅτι, ὥσπερ ὀχῶ ἄλλον ὀχοῦμαι δὲ αὐτός καὶ πορεύω ἕτερον πορεύομαι δὲ ἐγώ, οὕτω καὶ ἔλπω τὸ εἰς ἐλπίδας ἄγω καὶ ποιῶ εὐέλπιδα, ἔλπομαι δὲ αὐτός ἤτοι ἔχω ἐλπίδας. Τοιοῦτον καὶ τὸ ψεύδω, οἷον ἔψευσάς με τῆς ἐλπίδος· καὶ δηλοῦσι τὰ τοιαῦτα ῥήματα δύο ἐνεργείας προσώπου ἑνός, τὴν μὲν αὐτοῦ καθ'

ἑαυτὸ ἐν φωνῇ παθητικῇ, οἷον ὀχοῦμαι, πορεύομαι, ἔλπομαι, ψεύδομαι, τὴν δὲ ἀπ' αὐτοῦ εἰς ἄλλο κατὰ φωνὴν ἐνεργητικήν, οἷον ὀχῶ καὶ πορεύω καὶ ἔλπω καὶ ψεύδω ἄλλον». Συμφωνεῖ δὲ τῷ μέσῳ ἔλπομαι κατὰ τὴν διάθεσιν ὁ δεύτερος παρακείμενος ἔολπα (FέFολπα). Ἐν Λεξικῷ Ἑλληνικῷ ἐκδεδομένῳ ὑπὸ τοῦ Ἑρμάννου ἐν τῷ *De Emend. Rat.* σελ 350, 188 λέγεται «Ἐλπίζω ποιήσειν τόδε ἐμέ ἀμετάβατον καὶ ἐλπίζω τινά ἀντὶ τοῦ εἰς ἐλπίδας ἄγω, ὡς ἐν Ὀδυσσείᾳ πάντας μέν ῥ' ἔλπει καὶ ὑπΟσχεται ἀνδρὶ ἑκάστῳ, ἡ Πηνελόπη· καὶ παρὰ τῷ Μεταφραστῇ ὁ Ἰωάννης τόδε καὶ τόδε ποιεῖ ἀπελπίζων τοῖς γονεῦσι τὴν ἐπάνοδον· ἀντὶ τοῦ ἀπελπισμὸν διδούς». Πρβ. καὶ Κραμ. Ἀνέκδ. Παρ. Τόμ. Δ', σελ. 261, 15 «Ἐλπίζω ἐγὼ ἀμετάβατον καὶ ἐλπίζω τινά ἀντὶ τοῦ εἰς ἐλπίδας ἄγω, ὡς ἐν Ὀδυσσείᾳ πάντας μέν ῥ' ΕΛΠΙΖΕΙ». Παραδοξως πως συγχέοντα ῥήματα διαφέροντα κατ' ἔννοιαν, τὸ κοινὸν ἐλπίζω καὶ τὸ ποιητικὸν ἔλπω. Περὶ τῆς ὀξυτόνου ἐκφορᾶς μεταφραστής ἢ Μεταφραστής, ἴδε Γλωσσ. Παρατήρ. σελ. 429.

Τὸ ῥῆμα ἀπελπίζω σημαίνει ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ παύομαι ἐλπίζων (Πρβ. ἀπαλγῶ, κτλ.). Λέγεται δ' οὐ μόνον ἀπελπίζω τι ἀλλὰ καὶ ἀπελπίζω τινός (καὶ ἀπελπίζω περί τινος)· γίνεται δὲ χρῆσις καὶ τοῦ παθητικοῦ ἀπελπίζομαι, καθάπερ καὶ τοῦ ἀπογι(γ)νώσκομαι. Πάντα ταῦτα καλῶς διδάσκονται ἐν τῷ Θησαυρῷ τοῦ Στεφάνου λ. ἀπελπίζω. Πρβ. καὶ *Act. Sem. Philol. Erl.* Τόμ. Β', σελ. 153 «verbis ἀπελπίζειν et ἀπογινώσκειν et accusativus et genetivus concedendus est (contra Di. praef. p. 52); cf. 4, 96, 6; 1, 29, 5; 1, 48, 1». Ἀξία παραθέσεως εἶνε ἡ ἐν τῷ Θησαυρῷ τοῦ Στεφάνου Τόμ. Α', 6', σελ. 1265 φερομένη παρατήρησις «Interdum non neutr. est, sed act, et accusat. habet: pro Desperare facio, In desperationem adduco. Cuius signif. affertur Ἀπελπίζων τοῖς γονεῦσι τὴν ἐπάνοδον, i.e. ἀπελπισμὸν διδοὺς τῆς ἐπανόδου. [Nicarch. Anth. Pal. 11, 114, 6: Καὶ Διόφαντος ἄλλον ἀπελπίζων αὐτὸς ἀπεσκάρισε. Jo. Damasc.. vol. I. p. 637, E: Οἱ ἑαυτοὺς τῆς μελλούσης ἐλπίδος τῶν Χριστιανῶν ἀπελπίσαντες. Epiphan. Vol. I p. 236, c. Αἱ δὲ—ἡσυχῇ πως ἑαυτὰς ἀπηλπικυῖαι τῆς ζωῆς τοῦ θεοῦ κτλ». Καὶ ἱκανὰ μὲν παραδείγματα τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ῥήματος εἶνε ἐν τῷ Θησαυρῷ παρατεθειμένα, ἀλλ' οὐδὲν βλέ-

.. νὰ μνημονευθῶσι καὶ ἄλλα τινά. Γαλην. Τόμ. Η'; σελ. 365 μὲν οὖν Γλαύκων οὐκ ἀπελπίζειν οὐδὲ ταύτης ἔφη τῆς μαντείας». .. Χρυσόστ. Ὁμιλ. εἰς Ματθ. σελ. 386, Β' «ὅτι ἐκεῖνος μὲν οὐποτε ἡμῶν ἀπελπίζει τὴν ἀπώλειαν, ἡμεῖς δὲ τὴν ἑαυτῶν ἀπογινώσκομεν σωτηρίαν». Φώτ. εἰς τὴν Ἔφ. τῶν Ῥῶς Ὁμιλ. Β', 22 Ἀποσπ. Ἱστορ. Ἑλλ. Τόμ. Ε', σελ. 169 Μυλλ.) «αὐτὴν θραῦ..ι τὸ θράσος τῶν βαρβάρων καθικετεύοντες, αὐτὴν κατασπάσαι τὸ ..ύαγμα, αὐτὴν τοῦ ἀπηλπικότος λαοῦ προασπίσαι». Εὐστάθ. σελ. 407, 46 «ὅτι ὁ ἀπελπίσας εἴποι ἂν οὐδέ τις ἡμῖν θαλπωρὴ» καὶ ..λ. 1868, 31 «ἢ ἐμφαίνει ἀπηλπικέναι τὴν γραῦν ζῆν τὸν Ὀδυσ..α». Βασιλικ. Τόμ. Γ', σελ. 306 «ἐὰν ἡ γυνὴ τῆς ζωῆς ἀπελπίσασα τοῦ ἀνδρὸς κλέψῃ καὶ διαζυγῇ, ὑγιάνας κτέ» καὶ «γυνὴ τὸν ..ιον ἄνδρα ἀπελπίσασα ὡς νόσῳ βαρείᾳ κρατούμενον κτέ». Θεοφάν. ..ρονογρ. σελ. 337, 10 (1883. Κεδρην. Τόμ. Α', σελ. 745, 13) Ἡράκλειος δὲ τὴν Συρίαν καταλιπὼν ὡς ἀπελπίσας, ἄρας καὶ τὰ ..ίμια ξύλα ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ ἐπὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν ἀπῄει» καὶ ..ελ. 344, 29 «ἦλθεν ἕως Καισαρείας Καππαδοκίας καὶ ἀπελπίσας ..ῆς Ἀρμενίας ὑπέστρεψεν» Σχολ. Εὐριπ. Τόμ. Α', σελ. 58, 21 Δινδ. «ὥσπερ γὰρ οἱ ἐν νηὶ μετρίων ὄντων πόνων ἐλπίδα ἔχουσι σώζεσθαι, ..ὶ δὲ βία συμβῇ ἀπελπίζουσι τῆς ζωῆς, οὕτω κἀγὼ ἀπήλπισα». Πρβ. Schwartz ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν εἰς Εὐριπίδην Σχολίων Τόμ. Β', ..ελ. 364, 18).

Συχνότατον ἐν τῇ νέᾳ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ εἶνε τὸ ἁπλοῦν ῥῆμα ἐλπίζω· ἓν δὲ μόνον σύνθετον ἐν αὐτῇ φέρεται τὸ ἀπελπίζω. Καὶ τὸ μὲν ἁπλοῦν δηλοῖ ὅ,τι καὶ ἐν τῇ παλαιᾷ γλώσσῃ, τὸ δὲ σύνθετον ἐμφαίνει ἀείποτε τὴν ἔννοιαν τοῦ παύω ἐλπίζοντα ἢ ποιῶ ἀνελπιστεῖν, οὐδέποτε δὲ τὴν τοῦ παύομαι ἐλπίζων· πρὸς δήλωσιν δὲ ταύτης γίνεται χρῆσις τοῦ ἀπελπίζομαι (ἀπηλπιζόμην, ἀπηλπίσθην, ἀπηλπισμένος· χυδ. ἀπελπιζόμουνα, ἀπελπίστηκα, ἀπελπισμένος). Σκαρλᾶτος ὁ Βυζάντιος γράφει ἐν τῷ Λεξικῷ τῆς καθ' ἡμᾶς Διαλέκτου σελ. 27 ἔκδ. γ': Ἀπελπίζω ῥ. μεταβ. «Ἀπελπίζω désespérer, metre au désespoire. ἀπελπίζομαι, ῥ. αὐτοπ. «Ἀπογινω(γνώ)σκω, ἀπελπίζω, ἀπεγνωσμένος, ἀπεγνωκότως (ἀνελπίστως) ἔχω ἢ ἀπονοέομαι. désespérer, se désespérer».

Τοῦ ἐν τῇ νέᾳ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ συνήθους ὄντος ἀπελπίζομαι

ἐγένετο καὶ ὑπὸ λογίων χρῆσις, οἷον ὑπὸ Σκαρλάτου τοῦ Βυζαντίου ἐν Κωνσταντινουπόλει Τόμ. Β', σελ. 331 «ἀφ' οὗ ἀπΕλπίσθη 'νὰ νυμφευθῇ τὸν Τιβέριον» καὶ σελ. 427 «ἀφ' οὗ ἀπΕλπίσθη 'νὰ τὴν ἐκριζώσῃ» καὶ σελ. 455 «ἀφ' οὗ ἀπΕλπίσθη 'νὰ ἐμποδίσῃ τὴν τροπὴν τοῦ στρατεύματος» καὶ ὑπὸ τοῦ Κουμανούδη ἐν Φιλίστ. Τόμ. Β', σελ. 239 «ἀφ' οὗ ὅμως ἀνεστάλη ἡ ἀνασκαφὴ καὶ ἀπΕλπίσθημεν περὶ τούτου» καὶ ὑπὸ τοῦ Δημ. Βερναρδάκη ἐν Ἐγχειρίδ. Γεν. Ἱστορ. σελ. 88 «Οἱ ἀλλόφυλοι ἀπελπισθέντες ἐζήτησαν νὰ μάθωσι τὸ μυστήριον τῆς ὑπερανθρώπου ῥώμης τοῦ Σαμψών» καὶ σελ. 2.. «Τότε ὁ Ἀριστομένης ἀπελπισθεὶς ἐνέκλεισεν εἰς τὸ μέσον τοῦ στρατοῦ τὰ γυναικόπαιδα» καὶ ὑπ' ἄλλων πολλῶν.

Ἔγραψε δὲ καὶ ὁ Κόντος ἐν τῷ Λογίῳ Ἑρμῇ 1866, σελ. ... «Ἀλλ' ἡμεῖς οὔτ' ἀπελπιζόμεθα οὔτ' ἀπορρᾳθυμοῦμεν». Οὐκ ὀλίγαι δὲ λέξεις καθ' ὃν χρόνον συνετάσσετο ὁ Λόγιος Ἑρμῆς ἦσαν ὑπὸ τῶν λογίων ἐγκεκριμέναι, ἃς νῦν ἐκκλίνουσιν οἱ σπουδάζοντες ν' ἀποφαίνωσι τὸν λόγον ἀστειότερον καὶ ἐμμελέστερον. Πολλάκις δ' ἐδίδαξεν ὁ Κόντος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ὅτι κάλλιον εἶνε νὰ λέγηται ἐν τῇ καθαρευούσῃ γλώσσῃ ἀπελπίζω ἢ ἀπελπίζομαι· καὶ ὀψὲ μὲν ἀλλὰ διώρθωσε τὸ ἐν τῷ Λογίῳ Ἑρμῇ κείμενον ἀπελπιζόμεθα μεταβαλὼν αὐτὸ εἰς τὸ ἀπελπίζομεν ἐν τῇ Ἀθηνᾷ 1899, σελ. 117. Τὴν διόρθωσιν ταύτην εἶδε πάντως ὁ Βερναρδάκης, ἀλλὰ τῇ αὐτοῦ προαιρέσει δουλεύων καὶ τὸ δίκαιον περὶ ἐλαχίστου ποιούμενος οὐδαμῶς ὤκνησε νὰ ψέξῃ τὸ ἤδη διωρθωμένον.

Ἄξιον παρατηρήσεως εἶνε ὅτι ὁ Ἰω. Πανταζίδης ἐν τῇ μεταφράσει τῆς Ἱστορίας τοῦ Μεγ. Ἀλεξάνδρου ἔγραψε μὲν σελ. 707 «δὲν εἶχον ἀπελπίσῃ», ἔγραψε δὲ σελ. 654 καὶ 663 ἀπηλπίσθησαν καὶ σελ. 721 ἀπηλπίσθη, ὡς καὶ ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τῶν Διαδόχων σελ. 41 καὶ 205 ἀπελπισθέντες καὶ σελ. 208 καὶ 546 ἀπηλπίσθησαν καὶ σελ. 668 ἀπελπισθεῖσα. Πρβ. καὶ σελ. 601 ἀπελπιζόμενον. Ἐν σελ. 642 εἶνε γεγραμμένον εἶχον ἀπελπισθῆ.

ΚΕΦ. ΚΖ΄.

Ἀπελπισμός, οὐχὶ ἀπελπισία.

Κυκλεῖται ἐν τῇ νέᾳ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ τὸ ὄνομα ἀπελπισία λεγόμενον καὶ ἀπελπισιά κατὰ συνίζησιν συχνοτάτην οὖσαν ἐν τῇ κοινῇ ἡμῶν λαλιᾷ· συντομώτατος δὲ περὶ αὐτοῦ λόγος γίνεται ὑπὸ Σκαρλάτου τοῦ Βυζαντίου ἐν τῷ Λεξικῷ τῆς καθ' ἡμᾶς Διαλέκτου σελ. 7: Ἀπελπισία «Ἀπόγνωσις, ἀπόνοια, désespoir». Ἐχρήσατο δὲ τῷ ὀνόματι τούτῳ καὶ ὁ Κοραῆς καὶ ὁ Βάμβας καὶ ὁ Οἰκονόμος καὶ Ἀσώπιος καὶ ἄλλοι πολλοὶ λόγιοι.

Κοραῆς ἐν Βεκκαρ. σελ. κε΄ ἐκδ. β΄ «νὰ τοὺς φέρῃ εἰς ἀπελπισίαν» καὶ σελ. 73 «διὰ τελευταίαν ἀπελπισίαν» καὶ σελ. 88 «ὅταν δὲ ἡ ἀπελπισία συνοδεύεται καὶ μὲ φόβον ζημίας ὁποσησδήποτε» καὶ ἀλλαχοῦ.

Βάμβας Ῥητορ. σελ. 196 (1856) «ἀλλὰ καὶ ἐξ ἀγανακτήσεως μεγάλης, ἢ ἀπελπισίας».

Οἰκονόμος ἐν Σωζομ. Φιλολ. Συγγρ. Τόμ. Α΄, σελ. 133 «εἰς τίνα θαρρεῖς λαλεῖς μὲ τόσην ἀπελπισίαν» καὶ ἐν Σωζομ. Ἐκκλησ. Συγγρ. Τόμ. Γ΄, σελ. 79 «εἰς τὸν κρημνὸν τῆς ἀπελπισίας».

Ἀσώπιος ἐν Λόγ. περὶ Μεγάλ. Ἀλεξάνδρ. σελ. 73 «ἔμεινε μόνη μετὰ τῆς ἰδίας ἀπελπισίας».

Δημ. Βερναρδάκης ἐν Ἐγχειρ. Γεν. Ἱστορ. σελ. 87 «καὶ ἐξ ἀπελπισίας ἀναπεσὼν ἐκ τοῦ ἀρχιερατικοῦ του θρόνου ἐφονεύθη» καὶ σελ. 95 «ἐξεμεταλλεύθη τὴν ἐκ μακρᾶς ἀνομβρίας ἀδημονίαν καὶ ἀπελπισίαν» καὶ σελ. 234 «περιέπεσον εἰς ἄκραν ἀθυμίαν καὶ ἀπελπισίαν».

Τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ὄνομα μνημονεύει ὁ Ε. Α. Σοφοκλῆς ἐν τῷ Γλωσσαρίῳ σελ. 586 «ἀπελπισία, ας, ἡ, (ἀπελπίζω) despair. CANAN. 470, 17». Ὑπὸ τοῦ Κανανοῦ ἐλέχθη «ὦ ἀπελπισίας μεγίστης»· φέρεται δὲ καὶ ἐν Καλλιμάχῳ καὶ Χρυσορρόῃ στ. 1058 (Collect. de Rom. Grecs par Lampros σελ. 45) «καὶ παντελῶς ἀναίσθητος ἐκ τῆς ἀπελπισίας». Ἕτερον παράδειγμα τοῦ ὀνόματος τούτου οὐδὲν γινώσκομεν.

Ὡς ἐξ ἄλλων πολλῶν ῥημάτων εἰς ΙΖΩ ληγόντων ἐσχηματίσθησαν ὀνόματα εἰς ΙΣΜΟΣ, οὕτω καὶ ἐκ τοῦ ἀπελπίζω τὸ ἀπελπισμός καὶ ἐκ τοῦ κατελπίζω τὸ κατελπισμός, ἃ ἀπαντῶσιν ἀμφότερα παρὰ τῷ Πολυβίῳ. Ὁ Καιλκῆρος ποιούμενος λόγον ἐν τοῖς Λιψιακοῖς Μελετήμασι 1880, σελ. 297 περὶ λέξεων ἰδίων οὐσῶν τοῦ Πολυβίου μνημονεύει ἄλλας τε καὶ τάσδε: ἐξορκισμός 561, 15. παραδειγματισμός 579. 16. σκυβαλισμός 1228, 16 (ἅπ. λ.) κατελπισμός 276. 15. χρονισμός 67. 11. ἀπελπισμός 1241, 3. ἐπιρραπισμός». Οὐκ ὀλίγα παραδείγματα τοῦ ὀνόματος ἀπελπισμός εἶναι παρατεθειμένα ἐν τῷ Θησαυρῷ τοῦ Στεφάνου ἐκ συγγραφέων τοῦ μεταγενεστέρου ἑλληνισμοῦ.

Παρήχθη δὲ καὶ ἐκ τοῦ ἁπλοῦ ῥήματος ἐλπίζω ὄνομα ἐλπισμός, ᾧ πολλάκις χρῆται Γεώργιος ὁ Παχυμέρης, οἷον Τόμ. Α', σελ. 281, 15 «κἀντεῦθεν κατὰ τὸ δοκοῦν ᾠκονόμει τῷ δεομένῳ τὸν ἐλπισμόν» καὶ σελ. 391, 11 «οὐ μὴν δὲ καὶ μέχρις ἐλπισμῶν τὰ δεινὰ ἦσαν» καὶ σελ. 428, 18 «τῷ δέ γε σουλτὰν παρ' ἐλπισμὸν ἦν πάντα ἡ ἐκείνων πρεσβεία» καὶ σελ. 432, 17 «καὶ ἐπ' αὐτῷ πολὺν τὸν τοῦ εὖ πράξειν ἐλπισμὸν ἀραρότως εἶχον» καὶ σελ. 446, 5 καὶ σελ. 509, 12 καὶ σελ. 515, 16 καὶ Τόμ. Β', σελ. 204, 16 καὶ σελ. 276, 3 καὶ σελ. 386, 14 καὶ σελ. 387, 9 καὶ σελ. 421, 8 καὶ σελ. 425, 13 καὶ σελ. 432, 5 καὶ σελ. 485, 12 καὶ σελ. 492 7. Μαρτύριον τοῦ ὀνόματος ἐλπισμός εἶνε ἐκ τοῦ Φιλοδήμου κατακεχωρισμένον ὑπὸ τοῦ Ἑρουερδῆνος ἐν *Lex. Graec. Supplet. et Dialect.* σελ. 944.

Παρατιθέμεθα ἃ ἔγραψεν ὁ Κουμανούδης ἐν τῇ Συναγωγῇ Νέων Λέξεων σελ. 120 «ἀπελπισία, ἡ, Ἠλ. Μηνιάτ. — Ἰώσ. Μοισ. — Weig. λέξ. 796 — Ἀδ. Κορ. — Δ. Σολομ. — Οἱ παλαιοὶ ἔλεγον ἀπελπισμόν. — Εὕρηται δὲ ἀπελπιστία παρὰ τῷ Ἰω. Τζέτζῃ». Τῷ τύπῳ ἀπελπισμός ἐχρήσατο καὶ Εὐγένιος ὁ Βούλγαρις ἐν τῷ περὶ Εὐθανασίας σελ. 123 «αἱ ἐλπίδες, οἱ ἀπελπισμοί, αἱ μακραὶ καὶ ἀπέραντοι περιμοναὶ καὶ προσδοκίαι».

Πᾶς τις νομίζομεν πείθεται ὅτι ἀναγκαίως ἔχει νὰ ἐγκρίνηται ἐν τῷ ἀστείῳ λόγῳ τὸ ὄνομα ἀπελπισμός, οὗ καὶ ἱκανῶς παλαιὰ μαρτύρια φέρονται, ν' ἀποδοκιμάζηται δὲ τὸ ἀπελπισία, οὗ δύο μόνα παραδείγματα ἐμνημονεύθησαν ἐκ τοῦ ἐσχάτως παρηκμακότος

λληνισμοῦ. Ἐγράφη δ' ὑπὸ τοῦ Κόντου ἐν τῷ Λογίῳ Ἑρμῇ 1876, σελ. 57 «Παρ' οὐδενὶ τῶν ἀρχαίων εὕρομεν τὴν λέξιν ἀπελπισία. Ὁ Πολύβιος ἐν μὲν τῇ τρίτῃ λέγει «τηλικοῦτον γὰρ προενεβεβλήκει κατελπισμὸν τοῖς ὄχλοις», ἐν δὲ τῇ τριακοστῇ πρώτῃ «καί τις οἷον ἀπελπισμὸς ὑπέδραμε τοὺς ἀνθρώπους». Τῆς λέξεως ἀπελπισμός ποιοῦνται ἐνίοτε καὶ οἱ Ἐκκλησιαστικοὶ συγγραφεῖς χρῆσιν, οἷον Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, Γρηγόριος ὁ Νύσσης καὶ ἄλλοι. Ἐπαινετὸν δ' ἴσως ἔργον θὰ πράξωμεν, ἂν ἐγκρίνωμεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὴν καθαρεύουσαν γλῶσσαν τὸν παλαιὸν τύπον ἀπελπισμός ἀποδιοπομπούμενοι τὸν νεωτερικὸν ἢ παραπεποιημένον ἀπελπισία. Δυνάμεθα δὲ κατὰ τὸ ἀπελπισμός καὶ κατελπισμός νὰ λέγωμεν καὶ ἐπελπισμός ἐκ τοῦ ἐπελπίζω. Ἐν τῷ ἐσχάτως παρηκμακότι ἑλληνισμῷ εὑρίσκεται καὶ τύπος ἀπελπιστία, ὃν οὐδαμῶς ἀποδεκτὸν νομίζομεν.

Ἡ διδασκαλία αὕτη δὲν ἀπέβη ἄκαρπος· διότι πολλοὶ ἔκτοτε ἐρασταὶ τῶν καλῶν ὄντες προθυμοῦνται ἔν τε τῷ γραπτῷ καὶ τῷ προφορικῷ λόγῳ νὰ ποιῶνται χρῆσιν τοῦ ὀνόματος ἀπελπισμός. Ἀλλ' ὁ Γρ. Βερναρδάκης δυσκόλως ἄλλοις εὖ λέγουσι πειθόμενος ἔγραψεν ἐν τῷ Παρνασσῷ Τόμ. Δ', σελ. 141 «τὴν ἀπελπισίαν αὐτοῦ ἐκφράζει ἐν μονῳδίᾳ πλήρει πάθους»· γνωστὴ δὲ πάντως αὐτῷ ὑπῆρχεν ἡ ἀρτίως μνημονευθεῖσα παρατήρησις περὶ τοῦ ὀνόματος ἀπελπισία. Δηλοῦμεν δ' ὅτι εὐκόλως θὰ παρεωρῶμεν τὸ ὑπὸ τοῦ Βερναρδάκη ἐν τῷ Παρνασσῷ εἰρημένον τὴν ἀπελπισίαν, ἂν μὴ ἔψεγεν οὗτος μετὰ φρυάγματος τὸ ὑπὸ τοῦ Κόντου γεγραμμένον ἐν τῷ Λογίῳ Ἑρμῇ ἀπελπιζόμεθα καὶ ταῦτα μετὰ τὴν γενομένην αὐτοῦ διόρθωσιν ἐν τῇ Ἀθηνᾷ.

Ἐν τῇ κοινῇ ἡμῶν λαλιᾷ λέγεται χωρισιά (χωρισά) καὶ βρισιά καὶ συνερισιά καὶ ἀπολυσιά καὶ ἄλλα τοιαῦτα, περὶ ὧν ἐρρήθησαν τὰ δέοντα ἐν ταῖς Γλωσσικαῖς Παρατηρήσεσι σελ. 510. Ὁ δ' Οἰκονόμος ἔγραψεν ἐν τοῖς Σωζομ. Φιλολ. Συγγράμμασι σελ. 44 «κέρδος τῶν σχολείων εἶναι ἡ ἅμιλλα καὶ συνερισία» καὶ σελ. 45 «καὶ συνερισίαν περὶ τῶν πρωτείων» καὶ σελ. 131 «εἰς ἐναγώνιον ἅμιλλαν καὶ συνερισίαν». Ὄνομα ὁρμισία πλημμελῶς γεγραμμένον διὰ τοῦ Η ὁρμησία μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Εὐσταθίου ἐν ταῖς εἰς Ὅμηρον Παρεκβολαῖς σελ. 130, 8 «διὸ ἡ καθωμιλημένη γλῶσσα

ὁρμΗσίας τὰς τοῦ λιμένος προσγείους λέγει κατατομὰς καὶ καταγωγάς» (Ἴδε Λοβέκκιον ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Φρυνίχου σελ. 532). Οὐδαμῶς ἡμεῖς ἀμφιβάλλομεν ὅτι τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ὄνομα εἶνε παρηγμένον ἐκ τοῦ ὁρμίζομαι. Παρατηρητέον δ' ὅτι ἐνομίσθη ὑπὸ τινων τὸ κατατομάς ἡμαρτημένη ἀνάγνωσις τοῦ καταμονάς (Ἴδε Θησ. Στεφ. Τόμ. Δ', σελ. 1273. Γ'). Σημειωτέον δ' ὅτι φέρεται καὶ ἐν τῷ Πουλ(λ)ολόγῳ στίχ. 16 καὶ 72 (Ἐπετηρ. Παρνασσ. 1897, σελ. 112 καὶ 115) «ἀπ' ὁρμΗσιὰν εἰς ὁρμΗσιὰν ὑπάγεις καὶ καθίζεις».

Οὐκ ἀγνοητέον δ' ὅτι καὶ ἐν τῷ παλαιῷ ἑλληνισμῷ ἐσχηματίσθη ἐκ τοῦ ῥήματος ἐξοπλίζω-ἐξοπλίζομαι τὸ ὄνομα ἐξοπλισία, οὗ φέρομεν μαρτύριον τὸ ἐν τῇ Ἀναβάσει τοῦ Ξενοφῶντος βιβλ. Α', ζ', 10 «ἐνταῦθα δὴ ἐν τῇ ἐξοπλισίᾳ ἀριθμὸς ἐγένετο τῶν μὲν Ἑλλήνων ἀσπὶς μυρία καὶ τετρακοσία, κτέ.». Ὑπάρχει δὲ καὶ τύπος ἐξοπλΑσία, περὶ οὗ ἐγένετο λόγος ἐν τῇ Ἀθηνᾷ Τόμ. Γ', σελ. 358-9. Ἴδε καὶ Ἑρουερδῆνα ἐν *Lex. Graec. Supplet. et Dialect.* σελ. 283.

Ἀναγκαῖον δ' ἡμῖν φαίνεται νὰ παρατηρηθῇ ὅτι ὁ Κοραῆς ἐχρήσατο οὐ μόνον τῷ ὀνόματι ἀπελπισία ἀλλὰ καὶ τῷ δυσελπισία ἐν Ἐπιστολ. Τόμ. Β', σελ. 516 «Τὸ περὶ Μουσικῆς τοῦ Πλουτάρχου ζητῶ ἀκόμη, μ' ὀλίγην ὅμως ἐλπίδα νὰ τὸ εὕρω· καὶ σ' ἔγραψα νομίζω τὴν αἰτίαν τῆς δυσελπισίας», ὅπερ οὐδαμῶς συστατόν. Ἑλληνιστὶ λέγεται δυσελπιστία καὶ ἀνελπιστία καὶ εὐελπιστία, ὡς ἀλογιστία καὶ εὐλογιστία, ἀχαριστία καὶ εὐχαριστία, ἀοριστία καὶ ἀδιοριστία, εὐποριστία, κτλ., περὶ ὧν ἱκανὰ ἐγράφησαν ἐν ταῖς Γλωσσικαῖς Παρατηρήσεσι σελ. 127 8. Καὶ ἐκ τοῦ ἐπιθέτου ἀφρόντιστος παρήχθη τὸ ὄνομα ἀφροντιστία· πλημμελὲς δ' ἢ ἀδόκιμον εἶνε τὸ ἀφροντισία, οὗ καὶ ἄλλοι τῶν νέων Ἑλλήνων ἐποιήσαντο χρῆσιν καὶ ὁ Ἀσώπιος ἐν τῇ Β' Περιόδῳ τοῦ Συντακτικοῦ σελ. 56 καὶ σελ. 228 ἐκδ. β' «Τὰ ἐπιμελείας καὶ ἀμελείας, φροντίδος καὶ ἀφροντισίας ἤτοι ὀλιγωρίας σημαντικά». Ὁ Κουμανούδης γράφει ἐν τῇ Συναγωγῇ Νέων Λέξεων σελ. 194 «ἀφροντισία. ἡ. Weig. Λεξ. —Ν. Κοντ. λ. 89—Times. ἐν Ἀκρ. 11 Μαρτ. 96—Ἀγγ. Βλ. λ. 97—Ὑπ. ἐν τοῖς Λεξ. τῆς ἀρχ. γλ. ἡ ἀφροντιστία». Ἄξια παραθέσεως εἶνε τὰ ὑπὸ τοῦ Λοβεκκίου

γραμμένα ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Φρυνίχου σελ. 510 «His partim profligatis partim ad rationem revocatis, unum superest ἀφροντία apud Suid. et Annam Comn. III. 97. quod recentioribus Graecis relinquendum est, stipatum scilicet cohorte parium flexionum, ἀβασανισία, ἀγραμματισία, ἀγελασία, ἀγνωρισία, γεμισία, quibus libri et Lexica novellae Graecitatis scaturiunt. Apud Clementem autem Alexandrinum ἀφροντιστία scribendum esse, quo Zacharias de Mund. Opif. p. 222. et Hesychius s. h. v. utuntur, nuper mihi Schneiderus assensus est. Ἀφροντησία Anna Comn. II. 54 A». Ἡ διὰ τοῦ Η ἐκφορὰ ἀφροντΗσία εἶνε πάντως γραφικὸν ἁμάρτημα. Παρὰ τῷ Θεμιστίῳ σελ. 230 2 ἐξέδωκεν ὁ Δινδόρφιος ἐκ κώδικος «ἡ περὶ ταῦτα ὀλιγωρία καὶ τοῦ συμμέτρου ἀφροντιστία» ἀντὶ τοῦ ἀφροντισία. Ἴδε ἃ ὁ φιλόλογος οὗτος ἔγραψεν ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν εἰς τὴν Ὀδύσσειαν Σχολίων σελ. 89. Οὐκ ἀγνοητέον δ' ὅτι ἐν τῇ ἰδιωτικῇ ἡμῶν γλώσσῃ λέγεται ἀσυλλογισιά.

Ἐν τῇ τοῦ Κουμανούδη Συναγωγῇ Νέων Λέξεων φέρεται σελ. 116 «ἀξυρισία, ἡ. Ἀκρ. 21 Αὐγ. 1889» καὶ σελ. 722 «ὀλιγοφροντισία, ἡ. Χ. Δ. Μεγδ». καὶ σελ. 424 » εὐοργιστία, ἡ. «Ἐφημ.» 26 Ἰουν. 1889». Ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ ἐλέγετο εὐοργησία καὶ δυσοργησία καὶ ἀοργησία, ἃ εἶνε παρηγμένα ἐκ τῶν ἐπιθέτων εὐόργητος καὶ δυσόργητος καὶ ἀόργητος (Ἴδε Βαλκενάριον εἰς Εὐριπ. Ἱππόλ. σελ. 300 Λιψ.). Ὁ Ἑρμερίνσιος γράφει ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ περὶ Γυναικ. Παθ. τοῦ Σωρανοῦ σελ. ρϐ' «ἀόργιστος p. 138. vs. 3., ἀνόργιστος mss. p. 134. vs. 4., ubi de meo ἀόργιστος scripsi. Nota sunt δυσόργητος, quod apud scriptorem nostrum legimus p. 44. vs 7., ἀόργητος, sed ἀόργιστος, ἀνόργιστος insolitae formae sunt, nec tamen contra analogiam pugnant». Μόνοι οἱ τύποι ἀόργητος καὶ δυσόργητος καὶ εὐόργητος ἔχουσιν ὑγιῶς (Πρϐ. καὶ Θησ. Στεφ. λ. εὐόργητος). Ἐν τῇ κοινῇ ἡμῶν συνηθείᾳ γίνεται χρῆσις τοῦ ἐπιθέτου ἀξύριστος, ὡς καὶ τοῦ ῥήματος ξυρίζω-ξυρίζομαι, ὃ φέρεται καὶ ἐν τῷ παρηκμακότι ἑλληνισμῷ. Καλὸν δ' ἴσως εἶνε νὰ παραλαμβάνηται ἐν τῷ ἀστείῳ λόγῳ τὸ δόκιμον ῥῆμα ξυρῶ καὶ ξυροῦμαι,

νὰ λέγηται δὲ καὶ ἀξύρητος - ἀξυρησία. Πρβ. ἡμιξύρητος (Ἰδε Περιοδ. Σύγγρ. Πλάτ. 1884, σελ. 24).

Ὑπὸ τοῦ Οἰκονόμου ἐγράφη ἐν Σωζομ. Ἐκκλησιαστ. Συγγράμμ. Τόμ. Β', σελ. 642 «ἐνεφορήθη μέντοι, ὡς οὐκ ὤφελε, καὶ αὐτὸς τοῦ ὑπὲρ τῆς Παπικῆς φιλοδοξίας καὶ ἀκορεσίας ἀμέτρου ζήλου». Μόνου τοῦ ὀνόματος ἀκορεστία, ὃ εἶνε παρηγμένον ἐκ τοῦ ἐπιθέτου ἀκόρεστος, μνημονεύεται μαρτύριον ἐν τῷ Θησαυρῷ τοῦ Στεφάνου. Πρβ. καὶ δυσαρεστία καὶ εὐαρεστία.

Παρατηροῦμεν ἐν τέλει ὅτι ὁ Πανταζίδης ἐποιήσατο χρῆσιν ἐν τῇ μεταφράσει τῆς Ἱστορίας τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου τοῦ τε βαρβαρωτάτου τύπου ἀφροντΗσία (σελ. 554) καὶ τοῦ παραλυσία (σελ. 70 καὶ 700 καὶ 703) καὶ τοῦ ἀπελπισία (σελ. 538 καὶ 589 κα. 680 καὶ 743 καὶ 792). Ἔγραψε δὲ καὶ ἐν τῇ ἐκδόσει τῆς Ἀναβάσεως τοῦ Ξενοφῶντος «ἀλλὰ δὲν ἦσαν προϊὸν ἁπλῆς ἀθυμίας ἢ μικροψυχίας ἢ ἀπελπισίας».

ΚΕΦ. ΚΗ'.

Ἐγκυμονῶ: ἐνεκυμόνουν, ἐνεκυμόνησα.

Πλημμελεῖς ὑπὸ τοῦ Γρ. Βερναρδάκη ὑπελήφθησαν ἐν τῇ Νέᾳ Ἡμέρᾳ ὁ παρατατικὸς προσεπάθουν καὶ ὁ ἀόριστος προσεπάθησα, ὡς τῆς αὐξήσεως αὐτῶν μετὰ τὴν πρόθεσιν γενομένης. Πρὸς τὴν γνώμην ταύτην ἀντιτασσόμενος ὁ Ἰ. Εὐθυβουλίδης ἐν τῇ Κλειοῖ ἀπεφήνατο ὅτι δύναται νὰ λέγηται οὐ μόνον ἐπροσπάθουν καὶ ἐπροσπάθησα ἀλλὰ καὶ προσεπάθουν καὶ προσεπάθησα· παρετήρησε δὲ προσέτι ὅτι κακῶς ἄλλοτ' ἀπεδοκιμάσθη ὡς ἐσφαλμένη ἡ ἐκφορὰ ἐνεκυμόνησα. Ἀπαντῶν δὲ πρὸς τὸν Εὐθυβουλίδην ὁ Βερναρδάκης ἐν τῇ Νέᾳ Ἡμέρᾳ ὑπερμαχεῖ διὰ λόγου σφοδροῦ καὶ ἀλαζονικοῦ τῶν τύπων ἐπροσπάθουν καὶ ἠγκυμόνουν ὡς αὐτῶν μόνων κατὰ τὴν ἀναλογίαν ἐσχηματισμένων καὶ ὑγιῶς ἐχόντων. Παρατιθέμεθα ἃ ἔγραψεν ὁ Εὐθυβουλίδης ἐν τῇ Κλειοῖ καὶ ἃ ὁ Βερναρδάκης ἐν τῇ Ν. Ἡμέρᾳ.

Εὐθυβουλ. ἐν Κλειοῖ 622 (1873, 31 Μαΐου) «Λυποῦμαι ἀφ' ἑτέ-

» ὅτι ὁ εὐπαίδευτος Κ. Γ. Β. δ. φ. (Γρ. Βερναρδάκης) πέρα τοῦ προσήκοντος ἐξαπτόμενος πρὸς ἀπόδειξιν τῶν γλωσσικῶν ἁμαρτημάτων τοῦ Κ. Παπαρρηγοπούλου, ἐκτρέπεται εἰς παραλογισμούς· ἢ ἐνοποιεῖ ἀκουσίως πρόσωπα σεβάσμια, ἀπολαύοντα οὐ τῆς τυχούσης φιλολογικῆς ὑπολήψεως. Κατὰ τὸν ἡμέτερον διδάκτορα τῆς φιλοσοφίας, ὁ Κ. Παπαρρηγόπουλος, γράψας προσεπάθησα, προσεπάθουν, ἐβαρβάρισεν, ἀπαραλλάκτως ὅπως, κατὰ τὸν γραμματικώτατον Βερναρδάκην, ἐβαρβάρισεν ἄλλοτε ὁ Κ. Λιβαδᾶς κατασκευάσας ἀόριστον ἐνεκυμόνησα, ἐν ᾧ δὲν ἔπρεπε νὰ ἀγνοῇ ὅτι ὁ ἀόριστος τοῦ ἐγκυμονέω εἶναι ἠγκυμόνησα (sic) οὐχὶ ἐνεκυμόνησα. Εἶναι παράδοξον πῶς τὸ πάθημα τοῦ Κ. Βερναρδάκη, ἀντὶ νὰ σωφρονίσῃ τὸν ἡμέτερον διδάκτορα, παρεκίνησεν ἀπ' ἐναντίας αὐτὸν νὰ ἐπαναλάβῃ τὸ πείραμα. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι πολλὰ ῥήματα, παράγωγα ἐκ συνθέτων ἐπιθέτων κ.λ. λαμβάνουσι τὴν αὔξησιν ἔξωθεν· ἀλλ' οὐχ ἧττον ἀληθὲς εἶναι ὅτι καὶ πάμπολλα ἐκ συνθέτων ἐπιθέτων παράγωγα ῥήματα λαμβάνουσι τὴν αὔξησιν ἔσωθεν. Ἐὰν τὸ προσεπάθησα καὶ τὸ προσεπάθουν εἶναι ἡμαρτημένα ἐπ' ἴσης ἡμαρτημέναι εἶναι καὶ αἱ ἔσωθεν γινόμεναι αὐξήσεις πολλῶν ἄλλων ἐκ συνθέτων ἐπιθέτων παραγομένων ῥημάτων. Ἀφ' οὗ τὸ συνεργέω, ἐπιδημέω, ἐπιθυμέω, ἐγχειρέω, ἐμφανίζω, ἐπιτηδεύω, προφητεύω, προξενέω, ἐγκωμιάζω, ὑποπτεύω, ἀπολογέομαι, ἀπολαύω, προσδοκάω καὶ τόσα ἄλλα, ἅτινα ἐπιλείψει με ὁ χρόνος ἀπαριθμοῦντα, δέχονται τὴν αὔξησιν ἔσωθεν, διατί, ἐρωτῶ σε, δὲν πρέπει νὰ τὴν δεχθῇ καὶ τὸ προσπαθέω; Δύνασαι ν' ἀποδείξῃς ὅτι οἱ Ἕλληνες ἔγραφον ἐπροσπάθουν καὶ οὐχὶ προσεπάθουν; Ἀμφότεραι αἱ αὐξήσεις καὶ ἡ ἔσωθεν καὶ ἡ ἔξωθεν εἶναι ἐξ ἴσου ὀρθαί· δύναμαι νὰ μεταχειρισθῶ ἀμφότερα, τὸ προσεπάθουν οὐχ ἧττον ἢ τὸ ἐπροσπάθουν, καθάπερ καὶ οἱ ἀρχαῖοι μετεχειρίζοντο τὸ προὐθυμούμην καὶ ἐπροθυμούμην τὸ καθηῦδον καὶ ἐκάθευδον, τὸ καθήμην καὶ ἐκαθήμην, τὸ ἐκαθεζόμην καὶ καθεζόμην κλ.».

Βερναρδ. ἐν Νέᾳ Ἡμέρᾳ 939 (1873, 13 Σεπτεμβρ.) «Ἂν δὲν δύναμαι ν' ἀποδείξω ὅτι οἱ ἀρχαῖοι ἔγραφον ἐπροσπάθουν, πολὺ ὀλιγώτερον σὺ δύνασαι ν' ἀποδείξῃς ὅτι ἔγραφον προσεπάθουν, διότι βεβαίως δὲν ἀρνεῖσαι ὅτι ἐκ τῶν τοιούτων ῥημάτων πλειότερα

εἶναι τὰ λαμβάνοντα τὴν αὔξησιν ἔξωθεν ἢ τὰ λαμβάνοντα αὐτὴν ἔσωθεν. Ἀλλά, σὲ παρακαλῶ, ἀφ' οὗ ἐν μὲν τῇ ἀρχαίᾳ γλώσσῃ τὰ πλεῖστα ἐκ τῶν τοιούτων ῥημάτων λαμβάνουσι τὴν αὔξησιν ἔξωθεν, ἐν δὲ τῇ σημερινῇ ὄχι μόνον πάντα τὰ ἐκ συνθέτων ὀνομάτων παράγωγα ῥήματα, ἀλλὰ καὶ πάντα ἐν γένει τὰ σύνθετα λαμβάνουσιν ὁμοίως αὐτὴν ἔξωθεν, ὁ γράφων ἐν τῇ σημερινῇ γλώσσῃ ποῦ πρέπει νὰ θέσῃ τὴν αὔξησιν ἔξωθεν ἢ ἔσωθεν; Ὁ μὲν θέτων τὴν αὔξησιν ἔσωθεν δὲν δύναται νὰ στηριχθῇ εἰς τὴν ἀναλογίαν τῶν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ αὐξανόντων ἔσωθεν ῥημάτων, διότι ταῦτα εἶναι ὀλιγώτερα τῶν αὐξανόντων ἔξωθεν· δὲν δύναται ὁμοίως νὰ στηριχθῇ οὐδ' εἰς τὴν κοινὴν χρῆσιν· διότι ἡ καθομιλουμένη θέτει τὴν αὔξησιν ἔξωθεν ὄχι μόνον εἰς ταῦτα τὰ ῥήματα, ἀλλὰ καὶ εἰς πάντα ἐν γένει τὰ σύνθετα. Τοὐναντίον δὲ ὁ θέτων τὴν αὔξησιν ἔξωθεν δύναται νὰ στηριχθῇ καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν καὶ εἰς τὴν σημερινὴν χρῆσιν. Διὰ ταῦτα πρέπει νὰ λέγωμεν ἐπροσπάθουν, ἠγκυμόνουν καὶ ὄχι ἐνεκυμόνουν, ὅπως κακῶς ἔγραφε καὶ γράφει ὁ Λιβαδᾶς, ἑπομένως καὶ σύ. Πιστεύω ὅτι ἐνόησας τὸ σφάλμα σου».

Οὐδαμῶς ἐξετάζοντες ἂν εἶνε ὀρθὰ πάντα τὰ ὑπὸ τοῦ Εὐθυβουλίδου γεγραμμένα ἀποφαινόμεθα ὅτι εὐλογώτατα μὲν οὗτος συνηγόρησε τῷ τύπῳ ἐνεκυμόνησα, ὀρθῷ καὶ ἀμέμπτῳ ὄντι, ἀτοπώτατα δ' ὁ Βερναρδάκης ἐπολέμησεν αὐτῷ ἰσχυριζόμενος ὅτι ἀσύστατος καὶ ἀπόβλητος εἶνε. Εὐκόλως δ' ὁ λόγος τοῦ Βερναρδάκη ἀνασκευάζεται λίαν σαθρὸς ὤν.

Οὐδὲν ψευδέστερον τῶν εἰρημένων ὑπὸ τοῦ Βερναρδάκη «*ἐκ τῶν τοιούτων ῥημάτων πλειότερα εἶναι τὰ λαμβάνοντα τὴν αὔξησιν ἔξωθεν*» καὶ «*τὰ πλεῖστα ἐκ τῶν τοιούτων ῥημάτων λαμβάνουσι τὴν αὔξησιν ἔξωθεν*». Τὸ ἐναντίον ὑπάρχει ἀληθές, ὅτι τὰ πλεῖστα τῶν τοιούτων ῥημάτων λαμβάνουσι τὴν αὔξησιν μετὰ τὴν πρόθεσιν καὶ ὅτι πολλῷ πλείονα εἶνε ταῦτα τῶν λαμβανόντων αὐτὴν ἐν τῇ προθέσει ἢ πρὸ αὐτῆς. Εἰς μόνα ἐκεῖνα τῶν τοιούτων ῥημάτων νῦν ἀποβλέποντες, ἃ ἐν τῇ ἀρχῇ ἔχουσι τὴν πρόθεσιν ἘΝ, παρατηροῦμεν ὅτι ἐλέγετο μὲν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ ἐμπεδῶ ἠμπέδουν, ἐμπολῶ ἠμπόλουν, ἐνεχυράζω ἠνεχύραζον (προσηνεχύραζον· ἠνεχυράσθην - ἠνεχύρασμαι), ἀλλ' ἐγκωμιάζω ἐνεκωμίαζον, ἐμφανίζω ἐνεφάνιζον, ἐνθουσιῶ ἐνεθουσίων, ἐμβατεύω ἐνε-

...τευον, ἐμπορεύομαι ἐνεπορευόμην, ἐνδημῶ ἐνεδήμουν ...δεδαμήκαντι), ἐγκρατεύομαι ἐνεκρατευόμην, ἐγχυματίζω ...νεχυμάτισα, ἐνταφιάζω ἐνεταφίασα, ἐνθηκιάζω ἐνεθη...ίασα, ἐνεργῶ ἐνήργουν, ἐνεδρεύω ἐνήδρευον. Περὶ τῆς αὐ...ήσεως τοῦ ῥήματος ἐγγυῶ παρεγγυῶ καὶ τοῦ ἐναντιοῦμαι θὰ ἔπωμεν τὰ δέοντα ἀλλαχοῦ. Φανερὸν ἐκ τούτων γίνεται ὅτι οὐδαμῶς ...ις σφάλλεται, ἂν τιμῶν καὶ πρεσβεύων τὴν ἀναλογίαν σχηματίζη ...τοῦ ἐν τῷ παρηκμακότι ἑλληνισμῷ φερομένου ῥήματος ἐγκυμονῶ τὸν παρατατικὸν ἐνεκυμόνουν καὶ τὸν ἀόριστον ἐνεκυμόνησα ἅτε τῆς ἀναλογίας σφόδρα τῇ ἐκφορᾷ ταύτῃ βοηθούσης.

Οὐ μόνον δ' ἡ ἀναλογία βοηθεῖ τοῖς τύποις ἐνεκυμόνουν καὶ ἐνεκυμόνησα ἀλλὰ καὶ ἡ χρῆσις συγγραφέων τοῦ μεταγενεστέρου ἑλληνισμοῦ, παρ' οἷς ἀπαντῶσι τοῦ τε ἐνεργητικοῦ ῥήματος ἐγκυμονῶ καὶ τοῦ παθητικοῦ ἐγκυμονοῦμαι ὁ παρατατικὸς καὶ ὁ ἀόριστος. Καταλέγομεν ἃ ἔχομεν μαρτύρια τῶν χρόνων τούτων.

«ἡ δ' ἐκύει, ὅ ἐστιν ἐνεκυμόνει» καὶ «τὸ δὲ ἐκύει φίλον υἱὸν ἀντὶ τοῦ ἐνεκυμόνει» (Εὐστάθ. σελ. 1174. 19 καὶ σελ. 1175. 37).

«τὸν ἐκείνου ἐνεκυμόνησεν ἔρωτα» καὶ «μόνον ἐνεκυμόνουν τὸν ἔρωτα» (Ψελλ. Μεσαιων. Βιβλ. Σάθ. Τομ. Δ', σελ. 41 καὶ σελ. 212),

«ἃ ἐνεκυμόνει τὸ γραμματίδιον» (Φωτ. Ἀμφιλοχ. σελ. 180),

«τὴν κυοφορίαν ἐνεκυμόνει τῷ σπέρματι» (Ἀνων. Βί. Ἰω. Χρυσ. Τόμ. Η', σελ. 340. 23),

«ἔρωτα τῆς βασιλείας ἐνεκυμόνει» (Ζωναρ. Ἐπιτ. Ἱστορ. Τόμ. Δ', σελ. 230, 3),

«ἐκύει: ἐνεκυμόνει, ἐν γαστρὶ εἶχεν» καὶ «ὤδινον: ἐνεκυμόνησαν, ἀπέτεκον» (Σουΐδ.),

«ὁ Σεμέλης αὖθις ἐνεκυμονεῖτο Διόνυσος» (Θεοφυλ. Σιμοκ. σελ. 18 Βοισσ.),

«ἐνεκυμονεῖτο μὲν ὁ παῖς ὑπὸ τῇ μητρί» (Νικηφ. Βασιλ. Ῥήτ. Οὐαλζ. Τόμ. Α', σελ. 483, 29),

«δέκα μῆνας ἐνεκυμονήθη» (Ἐπιφαν. Τόμ. Β', σελ. 495, 6).

«εἰ μὴ ἐνεκυμόνει ὅτε ἐξεποιεῖτο» καὶ «εἴτε μὴ ἐνεκυμόνει» καὶ «εἰδυῖα ὡς οὐκ ἐνεκυμόνει» καὶ «νομίσασα ὅτι ἐνεκυμόνει» καὶ «ἐπειδὴ ὅλως ἐν καιρῷ τελευτῆς τῆς μητρὸς ἐνεκυμονεῖτο»

καὶ «ἐξέτρωσεν ἥπερ ἐνεκυμόνει» καὶ «παρ' ἐκείνοις ἐνεκυμόνησεν» καὶ «εἴτε μετὰ ταῦτα ἐνεκυμόνησεν» (Βασιλικ. Τόμ. Α', σελ. 481 καὶ Τόμ. Β', σελ. 448 καὶ σελ. 449, 6 καὶ 14 καὶ 40 καὶ Τόμ. Δ', σελ. 506 καὶ Τόμ. Ε', σελ. 310 καὶ σελ. 493 καὶ Τόμ. ς', σελ. 58).

Πλημμελῶς εἶνε γεγραμμένον ἐν Φυσ. καὶ Ἰατρ. Τόμ. Α', σελ. 177, 6 Ἰδελ. «καὶ ὁ Σεμέλης αὖθις ἐγκυμονεῖτο Διόνυσος» ἀντὶ τοῦ ἐνεκυμονεῖτο (Πρβ. Βοισσονάδην εἰς Θεοφύλ. Σιμόκ. σελ. 197).

Παρατηρητέον δ' ὅτι ὀρθῶς ὑπὸ νέου Ἕλληνος ἐγράφη ἐν τῷ Εὐρωπαϊκῷ Ἐρανιστῇ 1840, σελ. 109 «τὸ ὑπουργεῖον τοῦ Laferronais καὶ Μαρτινιὰκ προσφιλὲς εἰς τὴν Ῥωσσίαν καὶ εὐεργετικὸν βεβαίως εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐνεκυμονεῖτο τότε».

Τῶν ἐν τοῖς ἄνω μνημονευθέντων τινὰ φέρονται ἐν τῷ μεταγενεστέρῳ ἑλληνισμῷ, ὡς καὶ τὸ ἐνεθήκωσα ἐκ τοῦ ἐνθηκῶ καὶ τὸ ἐνυπνιάσθην ἐκ τοῦ ἐνυπνιάζομαι καὶ τοὐναντίον τὸ ἠμπείρουν ἐκ τοῦ ἐμπειρῶ. Ὁ ἀόριστος ἐνεθήκωσα κεῖται ἐν τοῖς τοῦ Εἰρηναίου παρ' Ἐπιφανίῳ Τόμ. Β', σελ. 237, 16 «τὴν ὀγδοάδα τῆς ἀνοίας τῶν πονηρῶν πνευμάτων εἰς αὐτοὺς ἐνεθήκωσεν», περὶ οὗ γράφει ὁ Γ. Δινδόρφιος ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Ἐπιφανίου Τόμ. Γ', σελ. 675 «ἐνεθήκωσε: Verbum ex hoc uno loco cognitum, comparandum cum ἐνθηκιάζειν, quo Macarius et Pseudo-Chrysostomus usi sunt, quorum exempla vide in Thesauro: nisi Irenaeo quoque ἐνεθηκίασε restituendum». Παρὰ τῷ Ἐπιφανίῳ ἀπαντᾷ τὸ ῥῆμα ἐμβολιμεύομαι Τόμ. Γ', σελ. 259, 24 «ἐμβολιμεύονται γὰρ αἱ τριάκοντα ἡμέραι» καὶ σελ. 260, 8 «συμβαίνει κατὰ τὸν ὄγδοον ἐνιαυτὸν ἐμβολιμεύεσθαι τὰς λ' ἡμέρας»· ὀρθῶς δ' ἀνεγνώσθη καὶ ἐν σελ. 259, 31 «αἳ ποιοῦσιν ἐμβόλιμον μῆνα ἕνα, καὶ ἐνεβολιμεύθησαν καὶ κατὰ τρία ἔτη μῆνες δύο» κατ' εἰκασίαν τοῦ Λ. Δινδορφίου ἀντὶ τοῦ ἐνεβολεύθησαν (Ἴδε Γ. Δινδόρφιον εἰς Ἐπιφάνιον Τόμ. Γ', σελ. 847). Περὶ τῆς ἐκφορᾶς ἐνεπέδουν θὰ λεχθῶσι τὰ δέοντα ἐν ἑτέρῳ τόπῳ.

Σαφῶς καὶ ἐναργῶς ἀπεδείχθη ὅτι καλῶς ἔχει καὶ ἄμεμπτος εἶνε ἡ ἐκφορὰ ἐνεκυμόνουν καὶ ἐνεκυμόνησα, οὐδεὶς δὲ δύναται νὰ μὴ γελᾷ ἀναγινώσκων τὰ ὑπὸ τοῦ Βερναρδάκη μετὰ κόμπου εἰρη-

α Τοὐναντίον δὲ ὁ θέτων τὴν αὔξησιν ἔξωθεν δύναται νὰ στη-θῇ καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν καὶ εἰς τὴν σημερινὴν χρῆσιν. Διὰ ταῦτα ἔπει νὰ λέγωμεν ἐπροσπάθουν ἠγκυμόνουν καὶ ὄχι ἐνεκυμό-υν, ὅπως κακῶς ἔγραφε καὶ γράφει ὁ Λιβαδᾶς, ἑπομένως καὶ σύ. ιστεύω ὅτι ἐνόησας τὸ σφάλμα σου».

Θαυμαστὸν δὲ παντὶ θὰ φανῇ ὅτι ἰσχυρῶς μὲν ἀπεδοκίμασεν ὁ ερναρδάκης ἐν τῇ Νέᾳ Ἡμέρᾳ ὡς πλημμελῆ οὖσαν καὶ ἀπόβλητον ῃν ἐκφορὰν προσεπάθουν καὶ προσεπάθησα, ἔγραψε δ' ἐν τῷ Βλιδίῳ τῷ ἐπιγραφομένῳ Νέων Παρατηρήσεων Ἐξέλεγξις 1890, ιλ. 12 «προσεπάθει νὰ κατανοήσῃ αὐτά» καὶ σελ. 33 «προσε-άθει ν' ἀπομιμηθῇ αὐτόν» καὶ ἐν τῇ Ἁρμονίᾳ 1901, σελ. 28 ὅτι πιστὸς εἰς τὸ πρόγραμμα τῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης προσε-άθησε νὰ ἐξηγήσῃ πλείστας ὅσας λέξεις».

Παρατηρητέον δ' ὅτι παρὰ Γεωργίῳ τῷ Παχυμέρῃ (Παχυμέρει) Τόμ. Β', σελ. 431, 16 κεῖται «τῷ δέ γε γραμματιστῇ ἀπΕπρο-σπάθει ὡς μὴ ἰδίῳ τὸ σύνολον ὄντι». Φέρεται δ' ὅμως παρ' αὐτῷ καὶ «ἀπΕπροσποιεῖτο γοῦν τὴν ἀπ' ἐκείνου χειροτονίαν ὁ Ἰωσήφ» καὶ «ἡ δέ γε μήτηρ καὶ δέσποινα — ἀπΕπροσποιεῖτο καὶ ἀνεβάλ-λετο» (Τόμ. Α', σελ. 305, 9 καὶ Τόμ. Β', σελ. 290, 1), ὡς καὶ παρὰ Μενάνδρῳ τῷ Ἱστορικῷ «ἀπΕπροσποιεῖτο δῆθεν ὡς οὐ συννοήσας τὸ βουλευθὲν τῷ Χαγάνῳ» (Ἱστορ. Ἑλλ. Μικρ. Τόμ. Β', σελ. 125, 23 Δινδ.).

ΚΕΦ. ΚΘ'.

Συμπαθῶ: συνεπάθουν — συνεπάθησα καὶ ὑπερπαθῶ: ὑπερεπάθησα.

Ὁμοίως τῷ ῥήματι προσπαθῶ εἶνε ἐσχηματισμένα τὸ συμπαθῶ καὶ ὑπερπαθῶ· ἐγίνετο δ' ἡ αὔξησις αὐτῶν κατὰ τὴν πολλὴν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ συνήθειαν μετὰ τὴν πρόθεσιν, οἷον συνεπάθουν - συνεπάθησα καὶ (ὑπερεπάθουν -) ὑπερεπάθησα.

Διονύσ. Ἁλικαρν. Ῥωμ. Ἀρχαιολ. σελ. 1997 «ὅσοι συνεπαθεῖτε ἀρτίως οἰκτιζομένῳ τῷ ἀνδρί». Γαλην. Τόμ. ΙΖ', α', σελ.

803 «πῶς γὰρ οὐκ ἂν ἐγγὺς μᾶλλον ὂν τὸ περιτόναιον καὶ τὰ ἔντερα καὶ ἡ γαστὴρ καὶ τὸ διάφραγμα συνεπάθησεν αὐτῇ κτλ.» Ἐπιστολ. πρὸς Ἑβρ. Ι, 34 «καὶ γὰρ τοῖς δεσμίοις συνεπαθήσατε». Κλήμ. Ἀλεξανδρ. σελ. 976 «ὁ γὰρ συνεπάθησεν ὁ πατὴρ στερεὸς ὢν τῇ φύσει» καὶ σελ. 977 «τοῦ πάθους γενομένου, τὸ ὅλον συνεπάθησεν» καὶ «τὰ ὅλα παιδευθέντα — συνεπάθησεν». Ὠριγέν. Τόμ. ΙϚ΄, σελ. 257 «συνεπάθησεν οὖν ὁ ἀγαθὸς ἰδίοις ἢ ἀλλοτρίοις;» καὶ «ὡς καλοῖς συνεπάθησεν ἢ ὡς κακοῖς;». Ἡσύχ. «Συνεχώρησαν: συνωμολόγησαν συνεπάθησαν». Παρ' Ἰωάννῃ τῷ Καντακουζηνῷ Τομ. Γ΄, σελ. 98, 15 φέρεται «ἀλλὰ ἐφύλαξΕς τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως καὶ ἘσυνΕπάθησΕς τοὺς ἐχθρούς σου». Κομψότατον δ' εἶνε καὶ ὃ εἶπε Γεώργιος ὁ Παχυμέρης Τομ. Β΄, σελ. 184, 5 «τὴν πληροφορίαν ἔσχον ὡς σεσυμπάθηνται παρὰ τοῦ κράτους τοῦ σοῦ» (Ἴδε Ἀθηνᾶν Τόμ. Ζ΄, σελ. 293).

Ἰώσηπ. Ἰουδ. Ἀρχαιολ. Ζ΄, β΄, 1 (Τόμ. Β΄, σελ. 99, 17 Νιε «ἀλλ' ὑπερεπάθησε καὶ λίαν αὐτὸν ὠδύνησεν ὁ Ἀβεννήρου θάνατος».

Ὡς δ' ἐλέχθη ὑπερεπάθησα, οὕτω καὶ ὑπερεμάχησα καὶ ὑπερεμάχουν. Λουκιαν. Διὶ Τραγῳδ. 17 «ὁ δ' ἕτερος τὰ ἡμέτερα — ἐφρόνει καὶ ὑπερεμάχει καὶ ἠγανάκτει» Ἡσύχ. «Ἠμύνοντο: ὑπερεμάχουν». Εὐστάθ. σελ. 505, 19 «ἔστι δὲ τὸ περιέστησαν ταὐτὸν τῷ περιέβησαν, ὅ ἐστιν ὑπερεμάχησαν» (Πρβ. καὶ Θησ. Στεφ. λ. ὑπερμαχῶ).

Φέρονται δ' οὐκ ὀλίγα ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ ῥήματα παράγωγα ὄντα ὀνομάτων ἐκ τῆς ΣΥΝ προθέσεως συγκειμένων. Ἐπὶ τῶν ῥημάτων τούτων ἡ αὔξησις καὶ ὁ ἀναδιπλασιασμὸς γίγνονται μετὰ τὴν πρόθεσιν, οἷον συμμαχῶ, συσσιτῶ, συνδικῶ, συγγνωμονῶ, συνεργῶ, συνεδρεύω, συνοψίζομαι· οὐδεμία δὲ χρεία αὐξήσεως ὑπάρχει, ἂν τῇ προθέσει ἀκολουθῇ τὸ μακρὸν φωνῆεν Η ἢ ἡ δίφθογγος ΟΥ, οἷον συνηγορῶ, συνουσιάζω.

συμμαχῶ: συνεμάχουν, συνεμάχησα, συμμεμάχηκα. Θουκυδ. Α΄, 62 «ξυνεμάχει τοῖς Ποτειδαιάταις» καὶ Β΄, 66 «Ἀθηναίοις ξυνεμάχουν». Ἀππιαν. σελ. 34, 10 Μενδ. «Κελτῶν Σενόνων πολὺ πλῆθος Τυρρηνοῖς συνεμάχουν κατὰ Ῥωμαίων» καὶ σελ. 198, 22 «Λίβυες — συνεμεμαχήκεσαν αὐτοῖς ἐπὶ Σικε-

..ίαν» καὶ σελ. 322, 8 «ὅσαι δὲ πόλεις συνεμεμαχήκεσαν τοῖς πολεμίοις ἐπιμόνως». Φώτ. Βιβλ. σελ. 26, 36 «καὶ τοῖς μὲν Ἀρμενίοις συνεμάχουν Κόλχοι». Ἀπολλόδ. Βιβλιοθ. Β', ζ', 7 (Ὑπόθ. Σοφ. Τραχ. 22, 16 Δινδ.) «αὖθις δὲ ἐκεῖθεν ὁρμηθεὶς Αἰγιμίῳ βασιλεῖ Δωριέων συνεμάχησε». Ἁρποκρατ. σελ. 21, 14 Δινδ. «συνεμάχησαν δ' αὐτῷ Ἀθηναῖοι». Σχόλ. εἰς Λυκόφρ. σελ. 191, 2 Κιγκ. «ἤγουν ἐπὶ μισθῷ συνεμάχησαν». Νικηφόρ. Γρηγορ. Τόμ. Β', σελ. 810, 22 «μέγαν ἐξ ἀσθενοῦς ταῖς οἰκείαις ξυμμεμαχηκότες δυνάμεσιν ἐπεπράχεσαν». Ἐν τοῖς εἰς Σοφοκλέα Σχολίοις Αἴ. 564 κεῖται «περὶ γὰρ τὰ τελευταῖα τοῦ Τρωικοῦ πολέμου ἐσυμμάχουν τοῖς Τρωσὶν οἱ Θρᾷκες»· ἀλλὰ φέρεται καὶ γραφὴ προκριτέα πάντως συνεμάχουν.

συσσιτῶ: συνεσίτουν. συσσεσίτηκα. Ἀριστοφ. Ἱππ. 1325 «οἷός περ Ἀριστείδῃ πρότερον καὶ Μιλτιάδῃ ξυνεσίτει». Πλάτ. Συμπ. σελ. 219, Ε' «καὶ συνεσιτοῦμεν ἐκεῖ». Δημοσθ. σελ. 401, 191 «Εὔβουλος Θάρρηκος καὶ Σμικύθου (κατηγόρει) συσσεσιτηκώς».

συνδικῶ: συνδεδίκηκα. Δίων Κάσσ. Τόμ. Δ', σελ. 315 Δινδ. «καίτοι καὶ τῷ βασιλεῖ συνδεδικηκότα».

συγγνωμονῶ: συνεγνωμόνουν. Ἀπολλόδ. Βιβλιοθ. Β', ζ', 6 (Ὑπόθ. Σοφ. Τραχ. σελ. 21, 20) «ὁ μὲν πατὴρ τοῦ παιδός, ἀκουσίως γεγενημένου τοῦ συμβεβηκότος, συνεγνωμόνει».

συνεργῶ: συνήργουν, συνήργησα, συνήργηκα. Πολύβ. σελ. 83, 10 Οὔλσχ. «συνήργουν ταῖς τῶν ὄχλων ἀπονοίαις» καὶ σελ. 110,11 «καθ' ἣν ἐκείνοις μὲν κατὰ τοὺς ἑξῆς καιροὺς συνήργουν, τοῖς δ' Ἀχαιοῖς καὶ τοῖς Αἰτωλοῖς ἀντέπραττον» καὶ σελ. 1192, 14 «καὶ τέλος ἀποκρίσεις δόντες αὐτῷ φιλανθρώπους ἀπέστειλαν (οὔτε) πρότερον οὔτε κατὰ τὸν (πρὸς) Περσέα πόλεμον ἀξιόλογον αὐτοῖς συνηργηκότι· Εὐμένη δὲ τὰς μεγίστας χρείας σφίσι παρεσχημένον καὶ πλεῖστον συνηργηκότα ἔν τε τοῖς πρὸς Ἀντίοχον κτέ.». Ἡσύχ. Συνήργεις: συνέκαμ(ν)ες». Σημειωτέον δ' ὅτι ἐν τῷ δευτέρῳ χωρίῳ τοῦ Πολυβίου φέρεται καὶ γραφὴ ἡμαρτημένη συνηγόρουν, ἐν δὲ τῷ τρίτῳ ἔγραψεν ὁ ἐκδότης «καίπερ οὐδὲν οὔτε — συνηργηκότα». Ἐγένετο δὲ χρῆσις ὑπὸ τοῦ Πολυβίου καὶ

τοῦ παθητικοῦ παρατατικοῦ συνηργεῖτο σελ. 130. 19 «συνηργεῖτο δ' αὐτοῖς πάντα καὶ πανταχόθεν ἑτοίμως»

συνεδρεύω: συνήδρευον, συνήδρευσα, συνήδρευκα. Διον. Ἁλικαρν. Ῥωμ. Ἀρχαιολ. σελ. 2004 «ἔπειτ' ἐξ ἑωθινοῦ καθεζόμενοι δι' ὅλης ἡμέρας συνήδρευον». Ἀθήν. σελ. 260, Α' «πλείω χρόνον ὡς τὰ πολλὰ συνδιέτριβε καὶ συνήδρευε περὶ τῶν μεγίστων βουλευόμενος». Διόδωρ. Σικελ. ΙΑ', 9 «ἀκούσαντες δ' οἱ Ἕλληνες συνήδρευσαν περὶ μέσας νύκτας καὶ ἐβουλεύοντο». Πολυδεύκ. Η' 144 «βουλὴ — ἠθροίσθη, προήδρευσεν, συνήδρευσεν» καὶ 145 «ἐρεῖς δὲ ἐκληρώθη τὸ δικαστήριον — συνῆλθε, συνήδρευσεν, ἔκρινεν». Ἀριστοτέλ. Μετὰ τὰ Φυσικ. Α', ε', 12 (Τόμ. Β', σελ. 476, 48 Διδ.) «ἐκ μὲν οὖν τῶν εἰρημένων καὶ παρὰ τῶν συνηδρευκότων ἤδη τῷ λόγῳ σοφῶν τοσαῦτα παρειλήφαμεν». Ἀλέξ. Ἀφροδισ. εἰς Ἀριστοτ. Μετὰ τὰ Φυσ. σελ. 33,29 Βον. «συνηδρευκότων: ἀντὶ τοῦ ἐζητηκότων τε καὶ πεφροντικότων περὶ ὧν λέγομεν ἢ συνηδρευκότων ἤδη τῷ λόγῳ σοφῶν, τούτων ὧν εἰρήκαμεν· ὧν γὰρ ἐμνημόνευσεν ἤδη, τούτους λέγοι ἂν συνηδρευκέναι ἤδη τούτῳ τῷ λόγῳ καὶ οἷον παραγεγονέναι». Ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Ἡσυχίου φέρεται «ΣυνελόχΗσε: συνέδρευσεν», ἀλλ' ἐν τῷ τοῦ Φωτίου κεῖται «ΣυνελόχΗσε: συνήθροισε» ὡς καὶ ἐν τῷ τοῦ Σουίδα «ΣυνελόχΙσε: συνήθροισε». Ἐνομίσθη δὲ τὸ συνελόχΗσε πλημμελὴς γραφὴ τοῦ συνελόχΙσε· ἐγένετο δὲ καὶ εἰκασία, καθ' ἣν ἐγράφη ὑπὸ τοῦ Ἡσυχίου «συνελόχησε: συνενέδρευσε» (Ἴδε Ἄλβερτον εἰς Ἡσύχ. Τόμ. Β', σελ. 1303 καὶ 1304 λ. συνεπιτιθεμένων). Ὁ τύπος συνέδρευσεν ἀντὶ τοῦ συνήδρευσεν ἀπαντᾷ ἐν τοῖς Βασιλικοῖς Τόμ. Β', σελ. 346 «τὸ αὐτὸ καὶ περὶ συνέδρου τοῦ ἄρχοντος τελευτήσαντος· λαμβάνει γὰρ τὸ λοιπὸν ὀψώνιον, εἰ μὴ συνέδρευσεν ἑτέρῳ». Παρατηρητέον δ' ὅτι Γεώργιος ὁ Παχυμέρης εἶπε Τομ. Α', σελ. 260, 4 «συνεδρίαζον δ' οἱ ἀρχιερεῖς» καὶ Μιχ. ὁ Δούκας σελ. 178, 6 «συνεδρίαζον ὁμοῦ ἐν τῇ νηὶ καὶ ὡμίλουν» καὶ ὅτι παρὰ Νικήτᾳ τῷ Χωνιάτῃ εἶνε γεγραμμένον σελ. 728, 21 «παρεινηνεγμένων σκιμπόδων τοῖς βασιλεῦσι, συνήδριζον ἅπαντες».

συνοψίζομαι: συνώψισμαι-συνωψισμένος-συνωψισμένως. Σιμπλίκ. Ὑπομνήμ. εἰς Ἀριστοτ. Τόμ. ΙΑ', σελ. 303, 24 «νῦν

ἐν κεφαλαίῳ φησί, τουτέστι συνωψισμένως, τὰ πλατύτερον ρημένα ἐν ἐκείνοις ῥητέον».

συνηγορῶ: συνηγόρουν, συνηγόρησα - συναγόρησα δωρ.). Δημοσθ. σελ. 345, 15 «ἀναστὰς ἐδημηγόρει καὶ συνηγόει ἐκείνῳ πολλῶν ἀξίους—θανάτων λόγους». Αἰσχίν. περὶ Παραρεσβ. 15 «παρελθόντες δ' αὐτοῖς συνηγόρουν Φιλοκράτης καὶ ημοσθένης». Πλούτ. Μαρ. 4 «Μέτελλος μὲν ἀναστὰς συνηγόρει ῷ ὑπάτῳ». Συλλ. Ἑλλην. Ἐπιγρ. Τόμ. Γ', σελ. 320, 35 Κολλ. συναγόρησε τοῖς π(αι)δίοις τοῖς Διαπόρα Φιλῖνος Διοκλεῦς». Ιαθητικὸς ἀόριστος συνηγορήθην φέρεται ἐν τοῖς Βασιλικοῖς Τόμ. Α', σελ. 488 «ὅθεν καὶ πολλάκις κινεῖται ὅτι ἐδικάσατο, ὅτι ἐδαπάνησεν, ὅτι συνηγορήθη». Ὡς δ' ἐλέγετο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων συνηγορῶ-συνηγόρουν, οὕτω καὶ κατηγορῶ-κατηγόρουν και προηγορῶ-προηγόρουν (Ἴδε Ἀθηνᾶν Τόμ. Ζ', σελ. 293).

συνουσιάζω: συνουσίαζον, συνουσίασα. Ἀθήν. σελ. 567, Δ' «ἐπειδὴ πρὸς κλεψύδραν συνουσίαζεν, ἕως κενωθῇ (κενωθείη)». Νικήτ. Χωνιάτ. σελ. 136, 11 «ὁ μὲν ἀδελφοῦ θυγατρὶ συνουσίαζεν». Σχολ. Ἀριστοφ. σελ. 197, 35 Διδ. «ἐπαίσαμεν: συνουσιάζομεν, ἠλαύνομεν» καὶ σελ. 225, 51 «διεμήρισαν δὲ συνουσίασαν».Ἀχμὲτ Ὀνειροκρ. 137 «συνουσίασε μητρί». Κεῖται δ' ἐν τοῖς εἰς Ἀριστοφ. Σχολίοις καὶ συνουσιαζόμην καὶ συνουσιασμένη σελ. 380, 1082 «συνουσιασμένη, διεφθαρμένη» καὶ 1093 «ἐπέραινον, συνουσιαζόμην». Πρβ. καὶ Σχολ. Αἰσχύλ. σελ. 487, 17 Δινδ.: συνουσιάζετο καὶ Σχόλ. Θεοκρίτ. σελ. 212 26 Ἀρ. συνουσιαζόμην. Μετ' αὐξήσεως εἶνε εἰρημένον ἐν τοῖς εἰς Ἀριστοφάνη Σχολίοις σελ. 380, 3 «ἠσέλγαινον, κατεφίλουν, ἐσυνουσίαζον» καὶ ἐν τοῖς εἰς Εὐριπίδην Τόμ. Α', σελ. 452, 1 Δινδ. «ἐπάνω γὰρ ταύτης ἐσυνουσιάζετο».

Ἐν τῷ Βυζαντιακῷ ἑλληνισμῷ ἐσχηματίσθη καὶ παρατατικὸς συνεθημάτιζον ἐκ τοῦ συνθηματίζω καὶ ἀόριστος συνεπενθερίασα ἐκ τοῦ συμπενθεριάζω καὶ τοὐναντίον παρατατικὸς ἐσυμποσίαζον ἐκ τοῦ συμποσιάζω. Νικήτ. Χωνιάτ. σελ. 204, 11 «τὸ μὲν ἀνακλητικὸν ἡ σάλπιγξ διατόρως συνεθημάτιζε». Κωνσταντ. Πορφυρογ. Τόμ. Γ', σελ. 87, 23 «πῶς ὁ κύριος Ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς μετὰ Βουλγάρων συνεπενθερίασεν». Κεδρην. Τόμ. Α',

σελ. 702, 18 «οἱ δὲ βάρβαροι μηδὲν τῶν γεγονότων ἐγνωκότες ἑορτάζοντες ἐσυμποσίαζον». Σημειωτέον δ' ὅτι παρὰ τῷ Σιμπλικίῳ Ὑπομν. εἰς Ἀριστοτ. Τόμ. Θ', σελ. 85, 4 φέρεται «τῶν μὴ συνεχισμένων πρὸς ἄλληλα»· μνημονεύεται δὲ καὶ γραφὴ συνηχισμένων καὶ συνεχομένων, εἶνε δ' ἐν Τόμ. Ι'. σελ. 1462 γεγραμμένον «emenda συνεχιζομένων cf. p. 570, 6 926. 27». Ἐλέχθη δ' ἄνευ αὐξήσεως συνετίσθην, οὗ γίνεται μνεία ἐν τῷ Θησαυρῷ τοῦ Στεφάνου λ. συνετίζω. Πρβ. καὶ Παλ. Διαθήκ. Τόμ. Α', σελ. 310 Διδ.

Τοῦ πονηροῦ, μᾶλλον δὲ τοῦ πονηροτάτου κόμματος εἶνε ὁ παρακείμενος σεσυνήθικα, περὶ οὗ γράφει ὁ Ἄσιος ἐν τῷ Θησαυρῷ τοῦ Στεφάνου Τόμ. Ζ', σελ. 1378 «Συνηθίζω—Jo. Climac. p. 224, 35, σεσυνηθίκαμεν, ubi tamen codd. aliquot συνειθίκαμεν, a συνεθίζω. At ib. p. 294, 10, legitur item σεσυνηθίκαμεν· 236, 34, σεσυνηθικώς· 269, 30, τοὺς σεσυνηθικότας».

Ἐγένετο λόγος ἐν τῷ κεφαλαίῳ τῷδε περὶ τῆς αὐξήσεως ῥημάτων παρηγμένων ἐκ συνθέτων ἢ παρασυνθέτων ὀνομάτων ἐχόντων ἐν ἀρχῇ τὴν ΣΥΝ ἢ τὴν ΥΠΕΡ πρόθεσιν καὶ παρετέθησαν παραδείγματα παρῳχημένων χρόνων τῶν ῥημάτων τούτων πλείονα τῶν τεσσαράκοντα· τούτων δὲ τοσούτων ὄντων ὀλίγιστα ὑπάρχουσι μαρτύρια τύπων ἐχόντων τὴν αὔξησιν πρὸ τῆς προθέσεως· εἶνε δὲ οἱ κομψότατοι ἐσυνουσίαζον καὶ ἐσυνουσιάζετο καὶ ἐσυμποσίαζον, ὧν οὐδαμῶς ὑστεροῦσι κατὰ τὴν χάριν ὁ σεσυμπάθηνται καὶ ὁ σεσυνηθίκαμεν-σεσυνηθικώς-σεσυνηθικότας. Τρανότατα δὲ καὶ πάλιν ἀποδείκνυται ὅτι προχειρότατα καὶ εἰκαιότατα ἐλέχθη ὑπὸ τοῦ Βερναρδάκη ἐν τῇ Νέᾳ Ἡμέρᾳ «*διότι δὲν ἀρνεῖσαι ὅτι ἐκ τῶν τοιούτων ῥημάτων πλειότερα εἶνε τὰ λαμβάνοντα τὴν αὔξησιν* ἔξωθεν *ἢ τὰ λαμβάνοντα αὐτὴν* ἔσωθεν. *Ἀλλά, σὲ παρακαλῶ, ἀφ' οὗ ἐν μὲν τῇ ἀρχαίᾳ γλώσσῃ τὰ πλεῖστα ἐκ τῶν τοιούτων ῥημάτων λαμβάνουσι τὴν αὔξησιν* ἔξωθεν *κτλ.*».

ΚΕΦ. Λ'.

Παλίρροια κακῶς ἐν ἰαμβείῳ ἀντὶ τοῦ **παλιρροία.**

Ῥῆσις τοῦ Σοφοκλέους μνημονευομένη ἐν τοῖς Ἠθικοῖς τοῦ Πλουτάρχου σελ. 17, Γ' εἶνε ὑπὸ τοῦ Βερναρδάκη ὧδε ἐκδεδομένη (Τόμ. Α', σελ. 40, 8):

στενωπὸς Ἅιδου καὶ παλίρροια βυθοῦ.

Τρανῶς τὸ μέτρον μηνύει ὅτι τοῦ παροξυτόνου τύπου παλιρροία χρῆσις ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ ἐγένετο, ἀλλ' ὁ Βερναρδάκης δι' ἐσχάτην περὶ τὰ μετρικὰ ἀπειρίαν οὐδαμῶς κατενόησεν ὅτι ἡ προπαραξύτονος ἐκφορὰ παλίρροια ἀποφαίνει πλημμελῆ τὸν στίχον· ἠγνόει δὲ πάντως ὁ ἄνθρωπος, ἀτριβέστατος ὢν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ὅτι ὀνόματα εἰς ΟΙΑ τελευτῶντα καὶ βραχεῖαν τὴν λήγουσαν ἔχοντα ἐξεφέροντο ἐνίοτ' ἐν τῇ Ἀττικῇ ποιήσει διὰ μακρᾶς τῆς τελευταίας συλλαβῆς. Ἦν δὲ θαυμασμοῦ ἄξιον ὅτι δὲν ὑπῆρξεν ἱκανὸς ὁ Βερναρδάκης νὰ μάθῃ τὴν γνησίαν γραφὴν οὔτ' ἐκ τῆς ὑπὸ τοῦ Οὐαγνήρου φιλοπονηθείσης συναγωγῆς τῶν Ἀποσπασμάτων τῶν Ἑλλήνων Τραγικῶν Τόμ. Α', σελ, 456. 744 (1852) οὔτ' ἐκ τῆς ὑπὸ τοῦ Ναυκίου σελ. 246, 748 (1856). Ὁ Γ. Δινδόρφιος γράφει ἐν τῷ Σοφοκλείῳ Λεξικῷ σελ. 380 «παλιρροία *aestus* Fr. 716 στενωπὸς Ἅιδου καὶ παλιρροία βυθοῦ· παλιρροία mutato accentu propter metrum pro παλίρροια dictum, de quo v. s. v. ἄγνοια». Πρβ. καὶ Θησαυρὸν Στεφάνου Τόμ. Ϛ', σελ. 99, Β'.

Οὐδενὶ τῶν περὶ τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα ἀσχολουμένων ἄγνωστα ὑπάρχουσι τὰ ὑπὸ τοῦ Εὐσταθίου γεγραμμένα ἐν ταῖς εἰς Ὅμηρον Παρεκβολαῖς σελ. 1579, 25 «καὶ ὅρα τὸ ἀληθείην ἀμφιβόλως ἔχον εἴτε ἀπὸ προπαροξυτόνου τοῦ ἀλήθειαν εἴτε ἀπὸ παροξυτόνου τοῦ ἀληθείαν γέγονεν Ἰωνικῶς. Οἱ γὰρ παλαιοὶ Ἀττικοὶ κατὰ Αἴλιον Διονύσιον ἐξέτεινον τὰς τῶν τοιούτων ὀνομάτων ληγούσας· διὸ καὶ παρώξυναν αὐτά· ἡ ἀγνοία γάρ, φησίν, ἔλεγον καὶ ἡ εὐκλεία καὶ ἡ ἱερεία καὶ ἡ ἀναιδεία δέ, φησί, καὶ ἡ προνοία· ὧν πάντων ἐκτείνεται μὲν ἡ τελευταία, ἤδε πρὸ αὐτῆς ὀξύνεται. Ἀριστοφάνης Δαιταλεῦσιν· ὦ προνοία καὶ ἀναιδεία» (Πρβ. Ναβῆρον ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Λεξικοῦ τοῦ Φωτίου

Τόμ. Α', σελ. 135). Ὁ Γ. Δινδόρφιος μεταβάλλει τὸ προνοία εἰς τὸ παρανοία ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Ἀριστοφάνους Τόμ. Α', σελ. 53[illegible] ποιούμενος τὴν παρατήρησιν τήνδε· « Patet his verbis non fuisse in alio quam anapaestis metro locum. In eo autem non potuit ὦ προνοία dici, et mira est providentiae cum impudentia conjunctio. Scribendum igitur ὦ παρανοία καὶ ἀναιδεία· pariterque in grammatici verbis καὶ ἡ παρανοία ». Ὁ Βλαϋδέσιος λέγει ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Ἀριστοφάνους Ἀποσπασμάτων σελ. 10[illegible] « ὦ πρόνοια vulg. ὦ ἀπόνοια Dobr. ὦ παρανοία Dind. prob. Nauck. ὦ πορνεία Bergk. Verum videtur ὦ ἀπονοία. Idem hiatur est in Lys. 572. ὦ ἀνόητοι (anap.). Similiter apud tragicos metri gratia ἀνοία, ἀγνοία, etc.». Δυσπαράδεκτος φαίνεται ἡ γνώμη τοῦ Βλαϋδεσίου. Τὴν τοῦ Δινδορφίου ἀνάγνωσιν παρανοία ἐνέκρινε καὶ ὁ Κόκκιος ἐν τῇ Συναγωγῇ τῶν Ἀποσπασμάτων τῶν Ἀττικ. Κωμικῶν Τόμ. Α', σελ. 450. Πρβ. καὶ Γοιτλίγγιον ἐν τῷ περὶ Τόνων σελ. 132.

Τοῦ παροξυτόνου ἀγνοία ἐποιήσατο χρῆσιν ὁ Σοφοκλῆς ἔν τε τῷ Φιλοκτήτῃ καὶ ταῖς Τραχινίαις. Ὁ Γ. Δινδόρφιος λέγει ἐν τῷ Σοφοκλείῳ Λεξικῷ σελ. 3 « ἄγνοια — Mutato accentu ἀγνοία (ut in nominibus similibus ἀνοία διανοία παρανοία), ut syllaba ultima produci possit) Tr. 350 ἀγνοία μ' ἔχει. Ph. 129 ὡς ἂν ἀγνοια προσῇ (Πρβ. καὶ Θησ. Στεφάνου Τόμ. Α', α', σελ. 386, Δ'). Ἐν τοῖς Βεκκήρου Ἀνεκδότοις φέρεται σελ. 324, 16 « Ἄγνοια (ἀγνοία): τὴν τελευταίαν ἐκτείνουσιν ». Γελοῖα εἶνε τὰ ὑπὸ τοῦ Τρικλινίου γεγραμμένα ἐν τοῖς εἰς Σοφοκλέα Σχολίοις Τόμ. Β', σελ. 328, 10 Δινδ. « ἀγνοίᾳ χρὴ γράφειν ἐπὶ δοτικῆς διὰ τὸ μέτρον καὶ οὐκ ἄγνοια, καὶ συντάσσειν οὕτως· ἐν ἀγνοίᾳ με ἔχει ἅπερ εἴρηκας, τουτέστιν ἅπερ εἴρηκας αἴτιά ἐστι τοῦ εἶναι ἐμὲ ἐν ἀγνοίᾳ, διὰ τὸ ἀσαφῶς εἰρῆσθαι· ἐπεὶ γὰρ οὐκ ἔσχον τὴν τούτων γνῶσιν, τρόπον δή τινα αὐτά με κατέχει ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ».

Ὅμοιον τῷ ἀγνοία εἶνε τὸ ἀνοία, οὗ μαρτύρια ἔχομεν τὸ τοῦ Σοφοκλέους Ἀποσπ. 524, 5 (σελ. 257 Ναυκ.) « τερπνῶς γὰρ ἀεὶ παῖδας ἀνοία τρέφει » καὶ τὸ τοῦ Εὐριπίδου Ἀνδρομ. 519 « καὶ γὰρ ἀνοία μεγάλη λείπειν ἐχθροὺς ἐχθρῶν ». Ἐν ἀμφοτέροις τοῖς χωρίοις ἡ παραδεδομένη γραφὴ εἶνε ἄνοια. Ἐν τοῖς εἰς Αἰσχύλον Σχολίοις

Επτ. Θήβ. 385 φέρεται «ἡ ἀνοία: παροξυτόνως, Ἀττικῶς ἀντὶ τοῦ ἄνοια· διὰ δὲ τὸ μέτρον ἐξέτεινεν. Ὁ δὲ νοῦς· τὰ ἐξ ἀνοίας τινῶν γενόμενα τάχα τῶν κακῶν αὐτοῖς ἔσται σύμβολα». Ἀλλ' ὁ Γ. Δινδόρφιος γράφει ἐν τῷ Αἰσχυλείῳ Λεξικῷ σελ. 31 «Sept. 402 καὶ νύκτα ταύτην ἣν λέγεις ἐπ' ἀσπίδος ἄστροισι μαρμαίρουσαν οὐρανοῦ κυρεῖν τάχ' ἂν γένοιτο μάντις ἡ ἄνοιά τινι. Sic M, quod ἡ ἀνοία scripsit corrector, de quo schol παροξυτόνως Ἀττικῶς ἀντὶ τοῦ ἄνοια· διὰ δὲ τὸ μέτρον ἐξέτεινεν, quae annotatio, ut aliae plures, haud dubie ab ipso scripta est διορθωτῇ postquam in textu ἀνοία correxerat, non animadversa veteris interpolatoris fraude, qui quum non intellexisset subiectum verbi esse νύξ, quod verbis καὶ νύκτα ταύτην ἣν λέγεις continetur metri causa per attractionem dictis pro καὶ ἡ νὺξ αὕτη ἣν λέγεις, inepte scripsit ἡ ἄνοια (vel ἀνοία) addiditque τινί, ab hoc loco prorsus alienum Ego, ut sensus postulabat, restitui τάχ' ἂν γένοιτο μάντις οἷα πείσεται. In scholio antiquiore, nulla habita illius ἡ ἀνοία τινὶ ratione, haec recte sic explicantur, τάχα προμαντεύεται τῷ φοροῦντι ὅτι χωρήσει ὑπὸ νύκτα». Ὁ Βλομφίελδος ἐξέδωκε μὲν «τάχ' ἂν γένοιτο μάντις ἐννοίᾳ τινί», ἐσημειώσατο δὲ «Nescio an non melius foret ὑπονοίᾳ τινί». Τὴν γραφὴν ἐννοίᾳ ἐνέκρινε καὶ ὁ Οὐεκλῖνος ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Αἰσχύλου Τόμ. Α', σελ. 392 (1891). Πρβ. καὶ σελ. 505.

Τοῦ παροξυτόνου εὐκλεία ἐμνήσθη ὁ Φώτιος ἐν τῷ Λεξικῷ «εὐκλεία· καὶ τὰ ὅμοια· μακρὰ ἡ τελευταία καὶ παροξύνεται, ὥσπερ καὶ Ἐρατοσθένης ἐν ΙΒ' περὶ κωμῳδίας». Πρβ. καὶ Χοιροβοσκ. ἐν Βεκκήρ. Ἀνεκδ. σελ. 1314 καὶ Ἐτυμολογ. Μέγ. σελ. 462, 4. Τοῦ τύπου εὐκλεία ἐποιήσατο χρῆσιν ὁ Αἰσχύλος, ὡς εἶνε παρατετηρημένον ὑπό τ' ἄλλων καὶ τοῦ Οὐεκλίνου λέγοντος ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ ποιητοῦ τούτου Τόμ. Α', σελ. 505». Ἡ χρονικὴ ποσότης τῆς λέξεως (ἀνοία) οὐδὲν κώλυμα θὰ παρεῖχε, πρβ. ἀνοία Σοφ. ἀποσπ. 524, 4, ἀνοία Εὐρ. Ἀνδρομ. 519, εὐκλείαν κατωτέρω 672, δυσκλείαν Εὐρ. Τρῳ 133 κτλ.». Ἴδε καὶ Κόβητον ἐν ταῖς πρὸς Γεέλιον Ἐπιστολαῖς σελ. 260. Ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου ἐγένετο χρῆσις τοῦ διὰ τοῦ Η προενηνεγμένου τύπου εὐκλείη Ὀδυσσ. Ξ, 402 «οὕτω γάρ κέν μοι εὐκλείη (Ναυκ. ἐυκλείη) τ' ἀρετή τε εἴη ἐπ' ἀνθρώπους ἅμα

Τόμ. Α', σελ. 135). Ὁ Γ. Δινδόρφιος μεταβάλλει τὸ προνοία εἰς τὸ παρανοία ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Ἀριστοφάνους Τόμ. Α', σελ. 536 ποιούμενος τὴν παρατήρησιν τήνδε· « Patet his verbis non fuisse in alio quam anapaestis metro locum. In eo autem non potuit ὢ προνοία dici, et mira est providentiae cum impudentia conjunctio. Scribendum igitur ὢ παρανοία καὶ ἀναιδεία· pariterque in grammatici verbis καὶ ἡ παρανοία ». Ὁ Βλαϋδέσιος λέγει ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Ἀριστοφάνους Ἀποσπασμάτων σελ. 108 « ὢ πρόνοια vulg. ὢ ἀπόνοια Dobr. ὢ παρανοία Dind. prob. Nauck. ὢ πορνεία Bergk. Verum videtur ὢ ἀπονοία. Idem hiatur est in Lys. 572. ὢ ἀνόητοι (anap.). Similiter apud tragicos metri gratia ἀνοία, ἀγνοία, etc.». Δυσπαράδεκτος φαίνεται ἡ γνώμη τοῦ Βλαϋδεσίου. Τὴν τοῦ Δινδορφίου ἀνάγνωσιν παρανοία ἐνέκρινε καὶ ὁ Κόκκιος ἐν τῇ Συναγωγῇ τῶν Ἀποσπασμάτων τῶν Ἀττικ. Κωμικῶν Τόμ. Α', σελ. 450. Πρβ. καὶ Γοιτλίγγιον ἐν τῷ περὶ Τόνων σελ. 132.

Τοῦ παροξυτόνου ἀγνοία ἐποιήσατο χρῆσιν ὁ Σοφοκλῆς ἔν τε τῷ Φιλοκτήτῃ καὶ ταῖς Τραχινίαις. Ὁ Γ. Δινδόρφιος λέγει ἐν τῷ Σοφοκλείῳ Λεξικῷ σελ. 3 « ἄγνοια — Mutato accentu ἀγνοία (ut in nominibus similibus ἀνοία διανοία παρανοία), ut syllaba ultima produci possit) Tr. 350 ἀγνοία μ' ἔχει. Ph. 129 ὡς ἂν ἀγνοία προσῇ (Πρβ. καὶ Θησ. Στεφάνου Τόμ. Α', α', σελ. 386, Δ'). Ἐν τοῖς Βεκκήρου Ἀνεκδότοις φέρεται σελ. 324, 16 « Ἄγνοια (ἀγνοία): τὴν τελευταίαν ἐκτείνουσιν ». Γελοῖα εἶνε τὰ ὑπὸ τοῦ Τρικλινίου γεγραμμένα ἐν τοῖς εἰς Σοφοκλέα Σχολίοις Τόμ. Β', σελ. 328, 10 Δινδ. « ἀγνοίᾳ χρὴ γράφειν ἐπὶ δοτικῆς διὰ τὸ μέτρον καὶ οὐκ ἄγνοια, καὶ συντάσσειν οὕτως· ἐν ἀγνοίᾳ με ἔχει ἅπερ εἴρηκας, τουτέστιν ἅπερ εἴρηκας αἴτιά ἐστι τοῦ εἶναι ἐμὲ ἐν ἀγνοίᾳ, διὰ τὸ ἀσαφῶς εἰρῆσθαι· ἐπεὶ γὰρ οὐκ ἔσχον τὴν τούτων γνῶσιν, τρόπον δή τινα αὐτά με κατέχει ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ».

Ὅμοιον τῷ ἀγνοία εἶνε τὸ ἀνοία, οὗ μαρτύρια ἔχομεν τὸ τοῦ Σοφοκλέους Ἀποσπ. 524, 5 (σελ. 257 Ναυκ.) « τερπνῶς γὰρ αἱ παῖδας ἀνοία τρέφει » καὶ τὸ τοῦ Εὐριπίδου Ἀνδρομ. 519 « καὶ γὰρ ἀνοία μεγάλη λείπειν ἐχθροὺς ἐχθρῶν ». Ἐν ἀμφοτέροις τοῖς χωρίοις ἡ παραδεδομένη γραφὴ εἶνε ἄνοια. Ἐν τοῖς εἰς Αἰσχύλον Σχολίοις

Επτ. Θήβ. 385 φέρεται «ἡ ἀνοία: παροξυτόνως, Ἀττικῶς ἀντὶ τοῦ ἄνοια· διὰ δὲ τὸ μέτρον ἐξέτεινεν. Ὁ δὲ νοῦς· τὰ ἐξ ἀνοίας τινῶν γενόμενα τάχα τῶν κακῶν αὐτοῖς ἔσται σύμβολα». Ἀλλ' ὁ Γ. Δινδόρφιος γράφει ἐν τῷ Αἰσχυλείῳ Λεξικῷ σελ. 31 «Sept. 402 καὶ νύκτα ταύτην ἣν λέγεις ἐπ' ἀσπίδος ἄστροισι μαρμαίρουσαν οὐρανοῦ κυρεῖν τάχ' ἂν γένοιτο μάντις ἡ ἄνοιά τινι. Sic M, quod ἡ ἀνοία scripsit corrector, de quo schol παροξυτόνως Ἀττικῶς ἀντὶ τοῦ ἄνοια διὰ δὲ τὸ μέτρον ἐξέτεινεν, quae annotatio, ut aliae plures, haud dubie ab ipso scripta est διορθωτῇ postquam in textu ἀνοία correxerat, non animadversa veteris interpolatoris fraude, qui quum non intellexisset subiectum verbi esse νύξ, quod verbis καὶ νύκτα ταύτην ἣν λέγεις continetur metri causa per attractionem dictis pro καὶ ἡ νὺξ αὕτη ἣν λέγεις, inepte scripsit ἡ ἄνοια (vel ἀνοία) addiditque τινί, ab hoc loco prorsus alienum Ego, ut sensus postulabat, restitui τάχ' ἂν γένοιτο μάντις οἷα πείσεται. In scholio antiquiore, nulla habita illius ἡ ἀνοία τινὶ ratione, haec recte sic explicantur, τάχα προμαντεύεται τῷ φοροῦντι ὅτι χωρήσει ὑπὸ νύκτα». Ὁ Βλομφίελδος ἐξέδωκε μὲν «τάχ' ἂν γένοιτο μάντις ἐννοίᾳ τινί», ἐσημειώσατο δὲ «Nescio an non melius foret ὑπονοίᾳ τινί». Τὴν γραφὴν ἐννοίᾳ ἐνέκρινε καὶ ὁ Οὐεκλῖνος ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Αἰσχύλου Τόμ. Α', σελ. 392 (1891). Πρβ. καὶ σελ. 505.

Τοῦ παροξυτόνου εὐκλεία ἐμνήσθη ὁ Φώτιος ἐν τῷ Λεξικῷ «εὐκλεία· καὶ τὰ ὅμοια· μακρὰ ἡ τελευταία καὶ παροξύνεται, ὥσπερ καὶ Ἐρατοσθένης ἐν ΙΒ' περὶ κωμῳδίας». Πρβ. καὶ Χοιροβοσκ. ἐν Βεκκήρ. Ἀνεκδ. σελ. 1314 καὶ Ἐτυμολογ. Μέγ. σελ. 462, 4. Τοῦ τύπου εὐκλεία ἐποιήσατο χρῆσιν ὁ Αἰσχύλος, ὡς εἶνε παρατετηρημένον ὑπό τ' ἄλλων καὶ τοῦ Οὐεκλίνου λέγοντος ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ ποιητοῦ τούτου Τόμ. Α', σελ. 505». Ἡ χρονικὴ ποσότης τῆς λέξεως (ἀνοία) οὐδὲν κώλυμα θὰ παρεῖχε, πρβ. ἀνοία Σοφ. ἀποσπ. 524, 4, ἀνοία Εὐρ. Ἀνδρομ. 519, εὐκλείαν κατωτέρω 672, δυσκλείαν Εὐρ. Τρῳ 133 κτλ.». Ἴδε καὶ Κόβητον ἐν ταῖς πρὸς Γεέλιον Ἐπιστολαῖς σελ. 260. Ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου ἐγένετο χρῆσις τοῦ διὰ τοῦ Η προενηνεγμένου τύπου εὐκλείη Ὀδυσσ. Ξ, 402 «οὕτω γάρ κέν μοι εὐκλείη (Ναυκ. ἐυκλείη) τ' ἀρετή τε εἴη ἐπ' ἀνθρώπους ἅμα

τ' αὐτίκα καὶ μετέπειτα». Ὁ Κόβητος γράφει ἐν *Collect.* σελ. 238 «In fragmento Solonis λείης δ' ἐξέραντα ῥᾴδιόν ἐστι κατασχεῖν. verum esse arbitror: εὐκλείην δ' ἔρξαντα Ἀΐδιον ἔστι κατασχεῖν. *sempiternan gloriam*, εὐκλείην ἀΐδιον, inquit, *reportare potestis*».

Εἶνε δὲ παραδεδομένον ὅτι καὶ τὰ ἐκ τῶν ἐπιθέτων ὑγιής καὶ ἀληθής παρηγμένα θηλυκὰ ὀνόματα ἐξεφέροντο ὑπὸ τῶν Ἀττικῶν καὶ διὰ μακρᾶς τῆς ληγούσης, οἷον ὑγιεία καὶ ἀληθεία.

Χοιροβ. Ἐτυμ. Μέγ. 774, 31 «Ὥσπερ δὲ παρὰ τὸ εὐσεβὴς εὐσέβεια, οὕτω καὶ παρὰ τὸ ὑγιὴς γίνεται ὑγίεια καὶ κατὰ κρᾶσιν ὑγεία, ὥσπερ τὰ Ἀπολλωνίεια τὰ Ἀπολλώνεια. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἐκτείνουσι τὸ Α καὶ καταβιβάζουσι τὸν τόνον καὶ φυλάττουσι τὴν αὐτὴν γραφήν, ὑγιεία, ὥσπερ τὸ ἱερεία. Ἰστέον δὲ ὅτι τὸ ὑγεία τρισύλλαβον οὔτε ἐν τῇ κωμῳδίᾳ οὔτε ἐν τῇ τραγῳδίᾳ εὕρηται· καὶ οἱ ῥήτορες δὲ τετρασυλλάβως προφέρουσι. Πρβ. καὶ Κραμ. Ἀνέκδ. Ὀξ. Τόμ. Β', σελ. 270, 11. Ὁ Μεινέκιος ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Μενάνδρου καὶ Φιλήμονος Λειψάνων σελ. 333 ποιεῖται τὴν παρατήρησιν τήνδε· «Aldus πᾶσιν ὑγεία βίου quod in ὑγίεια recte mutavit Grotius, nisi quod in accentu peccatum. Duplex apud Atticos forma, ὑγίεια ultima brevi, et ὑγιεία ultima longa. Altera forma, priore multo rarior, occurrit etiam ap. Aristoph. Av. 604. 731. cll Etymol. M. p. 744. 33. Compares ἀνοία pro ἄνοια apud Aeschyl. S. c. Th. 404·—et alia ejus generis». Καὶ ὁ Βλαϋδέσιος δὲ ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Ἀριστοφάνους Ὀρνίθων σελ. 73 ἐγκρίνων τὴν παροξύτονον ἐκφορὰν «οὐχ ὑγιεία μεγάλη τοῦτ' ἐστί;» σημειοῦται «Cf. 731. πλουθυγιείαν. Menand Gnom. ὕπνος δὲ πᾶσίν ἐστιν ὑγιεία βίου (al. πάσης—νόσου). Sic εὐκλεία Aesch. Sept. 685. ἀγνοία Soph. Tr. 350. Phil. 129. Etym. M. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἐκτείνουσι τὸ α—ὑγιεία, ὥσπερ τὸ ἱερεία. Apud Herodotum semper ὑγιείη scribitur, ut II. 77. Ultimae correptio serioris aevi esse videtur. Menand. Athen, 659 E. διδόναι σωτηρίαν, ὑγίειαν, ἀγαθὰ πολλά—. Gnom. mon. ὑγίεια καὶ νοῦς ἐσθλὰ τῷ βίῳ δύο». Ἄξια ἀναγνώσεως εἶνε καὶ τὰ ἐν τῷ Θησαυρῷ τοῦ Στεφάνου γεγραμμένα Τόμ. Η', σελ. 27, Α'. Παρὰ τῷ Ἡροδότῳ Β', 77 ἔγραψεν ὁ Δινδόρφιος καὶ ἄλλοι ὑγίειαν. Ὑπὸ τῶν κα-

...ῶν Ἑλλήνων ἐλέγετο ἀείποτε τετρασυλλάβως ὑγίεια (καὶ ὑγιεία), ...ῦ μεταγενεστέρου δ' ἑλληνισμοῦ ἴδιος εἶνε ὁ τρισύλλαβος τύπος ...γεία, καθὰ διδάσκεται καὶ ὑπὸ τοῦ Μοίριδος ἀποφαινομένου «Ὑγίεια Ἀττικῶς, ὑγεία Ἑλληνικῶς» Ἴδε Πιερσῶνα εἰς Μοῖρ. σελ. 380. ...ρϐ. καὶ Πόρσωνα ἐν *Adversar*. σελ. 116 καὶ Βερνάρδυν εἰς Διο...ύσ. Περιηγ. σελ. 897. Ἱκανὸς περὶ τοῦ πράγματος λόγος γίνεται ...πὸ τοῦ Γ. Δινδορφίου ἐν τῷ Θησαυρῷ τοῦ Στεφάνου Τόμ. Η', σελ. ...27. Ὁ Κόϐητος γράφει ἐν *Nov. Lect.* σελ. 331 «Dicebant veteres ...γίεια, ταμιεῖον, Ὀλυμπίειον, τὰ Ἀλίεια alia sexcenta, in quibus ...ει ex certa analogia concurrebant. Sequiores spreta et ignorata analogia ὑγεία coeperunt dicere et ταμεῖον cett., deinde librorum veterum scripturas ad sua vitia accommodare. Quod ubi semel manifesto deprehensum erit et invictis argumentis exemplisque demonstratum quid quaeso proderit passim singulis locis subiicere certae emendataeque scripturae notos errores et pervulgata humuncionum vitia?» (Πρϐ. καὶ σελ. 770). Λέγει δ' ὁ μέγας κριτικὸς καὶ ἐν τῇ Μνημοσύνῃ 1873, σελ. 136 «In cap. 13 τὸ χαλκοῦν ἄγαλμα τῆς Ὑγείας Ἀθηνᾶς ἀνέστησεν ἐν ἀκροπόλει, imo vero τῆς Ὑγιείας Ἀθηνᾶς. Sitne EI an IEI scribendum nostrum est ubique decernere. Ridemus bonos theologos, qui in libris Novi Testamenti pro πιεῖν aut πεῖν aut πῖν recipiunt in textum «*ob fidem veterum membranarum*» scilicet, quae scatent mendis et vitiis omne genus, atque eas editiones *criticas* appellant, qua re quid umquam possit esse ἀκριτώτερον!» (Πρϐ. καὶ 1853, σελ. 323 καὶ 1859, σελ. 375). Μαρτύρια τοῦ τετρασυλλάϐου ὑγίεια ἐξ Ἀττικῶν ἐπιγραφῶν μνημονεύει ὁ Μειστεράνσιος ἐν τῇ Γραμματικῇ τῶν Ἀττικῶν Ἐπιγραφῶν σελ. 55 ἐκδ. γ'. Παράδοξα εἶνε τὰ ὑπὸ Εὐσταθίου γεγραμμένα ἐν ταῖς εἰς Ὅμηρον Παρεκϐολαῖς σελ. 351, 36 «ὅρα δὲ καὶ ὅτι, ὡς δῆλον ἐκ τῶν προσεχῶς γραφέντων, πρωτότυπον ἡ Βάτεια· ὅθεν κατὰ πλεονασμὸν ἡ Βατίεια, ὁμοίως ἴσως τῷ ὑγεία ὑγίεια» καὶ σελ. 880, 63 «καὶ ἡ ὑγεία γὰρ καὶ ὁ ὑγιὴς ἐκ τοῦ ὑγροῦ ἐτυμολογεῖται κατὰ τοὺς παλαιούς, ὡς οἷον ὑγρεία τις καὶ ὑγριής». Φανερώτατον ὑπάρχει ὅτι ἐκ τοῦ ἐπιθέτου ὑγιής ἐσχηματίσθη τὸ τετρασύλλαϐον θηλυκὸν ὑγίεια (καὶ ὑγιεία), ἀνθ' οὗ ἐν

τῷ παρηκμακότι ἑλληνισμῷ ἐλέγετο καὶ τρισυλλάβως ὑγεία, ὡ. ταμεῖον ἀντὶ τοῦ ταμιεῖον, κτλ. Ἴδε Λοβέκκιον εἰς Φρύνιχ. σελ. 493 καὶ ἐν Παραλειπ. σελ. 28 καὶ ἐν Στοιχ. Τόμ. Α', σελ. 279.

Χοιροβοσκ. ἐν Βεκκ. Ἀνεκδ. σελ. 1314 «ἀληθεία: Πολλάκις :. Ἀθηναῖοι ἐπὶ τῶν διὰ τοῦ ΕΙΑ προπαροξυτόνων μακρὸν ποιοῦσι τὸ Α καὶ καταβιβάζουσι τὸν τόνον καὶ φυλάττουσι τὴν ΕΙ δίφθογγον. οἷον ἀλήθεια κοινῶς καὶ ἀληθεία Ἀττικῶς, ἱέρεια κοινῶς καὶ ἱερεία Ἀττικῶς, εὔκλεια κοινῶς καὶ εὐκλεία Ἀττικῶς». Πρβ. καὶ Ἐτυμ. Μέγ. σελ. 462, 4 «ἐπειδὴ τὸ ἱέρεια καὶ εὔκλεια Ἀττικῶς καταβιβάζουσι τὸν τόνον καὶ τὸ Α ἐκτείνουσι». Ὁ Ἑλλένδετος γράφει ἐν τῷ Σοφοκλείῳ Λεξικῷ σελ. 26 ἐκδ. β' «Ἀλήθεια — Penacuendum sec Ael. Dionysium ap. Eust. p. 1579, 28. Draconem p. 52 23. Moerin p. 191. Choeroboscum cod. Barocc. 50. ap. Bekk An. p. 1314. EM p. 462, 4. Hic cum accurate dicat, Atticos quamvis producta ultima servare tamen diphthongum ει, satis refutatur Matthiae Gr. 1, 143, cum de correptis antepenultimis in προμηθία, ἀληθία, εὐσεβία grammaticos praecepisse censet. Neque enim ea aetate cum antiquissimi libri in manibus hominum egregie doctorum versarentur, ita errari potuit; et cum ἀγνοία apud tragicos subinde producere ultimam necessario constet, nescio cur de ἀληθεία dubitari possit. Sic igitur censeo, et ἀλήθεια et ἀληθεία scriptum. ubi longa, ἀληθία ubi brevi penultima opus sit: quamquam nunc apud tragicos ultima huius vocabuli producta non legitur: atticum autem, ut fere omnia, doctores illi veteres non id dixere, quod *solum atticum*, sed quod *solorum Atticorum* esset». Ὁ Γ. Δινδόρφιος ἀντιτασσόμενος πιθανώτατα πρὸς τὴν γνώμην τοῦ Ἑλλενδέτου ἀποφαίνεται ἐν τῷ Σοφοκλείῳ Λεξικῷ σελ. 17 «ἀλήθεια (apud epicos ἀληθείη, apud Atticos constanter ἀλήθεια)». Λέγει δὲ καὶ ὁ Κωνστ. Ματθίας ἐν τῷ Εὐριπιδείῳ Λεξικῷ Τόμ. Α', σελ. 108. «Aliam init *Ellendtius* in lex. viam praeeunte *Etymol. M.* p. 462, 4, qua et ἀλήθεια et ἀληθεία scribatur, ubi longa, ἀληθία ubi brevi benultima opus sit. Vellem vir doctissimus exemplum formae ἀληθία attulisset: quae omnino

t contemnenda». Παρατιθέμεθα καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Κοβήτου γεγραμμένα ἐν *Nov. Lect.* σελ. 190 «In vs. 308, probat Badham ergkii correctionem ἀληθεία σαφής «*licet metricam licentiam admittat*». Ea difficultas sic tolli potest ut scribatur ληθία, quemadmodum ἀμελία, εὐσεβία aliaque simul penultimam corripiunt et producunt ultimam. Non aliter in ἀγνοίᾳ, νοία, παλιρροία similibusque ultima longa fit, nisi ut — οι iat breve. Scribis nil subolet: Cratetem apud Iulianum p. 99 A. inducunt dicentem: Χαῖρε, θεὰ δέσποινα, σοφῶν ἀνδρῶν ἀγάπημα, Εὐτέλεια, κλεινῆς ἔκγονε σωφροσύνης. pro Εὐτελία, et ta passim metrum securi violant» Πρβ. καὶ Μνημοσ. 1860, σελ. 88 «Dicebantur illi in Graecia αὐθάδεις et illud molestissimum vitium a populo αὐθάδεια, a Tragicis αὐθαδία dicebatur». Ὅμοια τῷ αὐθαδία φέρονται παρὰ τοῖς τραγικοῖς ποιηταῖς τὸ εὐηθία, προμηθία, κτλ. Ἐν τῷ Μεγάλῳ Ἐτυμολογικῷ λέγεται σελ. 462, 15 «Τὰ παρὰ τὸ ἦθος διφορεῖται, ἀήθεια καὶ ἀηθία· πολιτικώτερον δὲ διὰ τοῦ Ι· καὶ τὰ παρὰ τὸ κέρδος, φιλοκέρδεια καὶ φιλοκερδία, αἰσχροκέρδεια καὶ αἰσχροκερδία· καὶ τὰ παρὰ τὸ παθεῖν καὶ μαθεῖν, εὐπάθεια καὶ εὐπαθία, εὐμάθεια καὶ εὐμαθία, προμήθεια καὶ προμηθία· εὐέπεια καὶ εὐεπία, ὠφέλεια καὶ ὠφελία, εὐμάρεια καὶ εὐμαρία· οἰκωφελία καὶ κοινωφελία μόνως, καὶ ἀμαθία καὶ τὸ Ι πολιτικόν» (Πρβ. Ἡρωδιαν. Λεντζ. Τόμ. Β', σελ. 453, 15). Μυρία ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ φέρονται ἐπίθετα, ὧν ἡ μὲν ὀνομαστικὴ τελευτᾷ εἰς ΗΣ, ἡ δὲ γενικὴ εἰς ΕΟΣ-ΟΥΣ. Καὶ ἔκ τινων μὲν αὐτῶν ἐσχηματίσθησαν ἀφῃρημένα ὀνόματα διὰ τῆς καταλήξεως ΙΑ, οἷον ἀηδία, δυσωδία, δυστυχία, ἀφυΐα, ὀλιγοετία· ἐξ ἄλλων δὲ διὰ τῆς καταλήξεως ΕΙΑ, οἷον ἀσέβεια, ἐνέργεια, ἀναίδεια, εὐήθεια, ὑγίεια, ἐπιείκεια, ἀμέλεια, δυσγένεια, καλλιέπεια, δυσχέρεια, προπέτεια, κατήφεια, ἐνδελέχεια. Πάμπολλα εἶνε τὰ οὕτως ἐσχηματισμένα ὀνόματα· ἀλλ' οὐκ ὀλίγα αὐτῶν ἐκφέρονται καὶ διὰ τῆς ἑτέρας καταλήξεως ἐν τῷ ἐμμέτρῳ λόγῳ, οἷον αἰσχροκερδία, αὐθαδία, εὐηθία, προμηθία, κτλ. Τοὐναντίον δ' ἐγένετο κατὰ τὴν παράδοσιν χρῆσις ὑπὸ τοῦ Σοφοκλέους τοῦ εὐτύχεια ἀντὶ τοῦ εὐτυχία. Τὸ ἐκ τοῦ ἐπιθέτου ἀμαθής παρηγμένον ὄνομα ἔληγεν ἔν τε τῷ ποιητικῷ καὶ τῷ πεζῷ λόγῳ

εἰς ΙΑ, οἷον ἀμαθία· ἀδόκιμον δ' εἶνε τὸ ἀμάθεια. Πρβ. καὶ δυσμαθία. Ὡς δ' ἐλέγετο ἐγκράτεια, οὕτω καὶ ἀκράτεια· ἀλλ' ὑπάρχει καὶ τύπος ἀκρασία, ὃν θὰ ἐξετάσωμεν ἀλλαχοῦ. Περὶ τῆς ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ χρήσεως τοῦ αἰσχροκερδία καὶ ἄλλων τοιούτων οὐδὲν νῦν λέγομεν· παρατηροῦμεν δὲ μόνον ὅτι ἀπαντᾷ μὲν παρὰ τῷ Πλάτωνι τὸ εὐμαρίαν καὶ παρὰ τῷ Ξενοφῶντι τὸ ποδωκία, ἀλλὰ κράτιστοι φιλόλογοι ἀποφαίνονται ὅτι γραφικὰ πταίσματα εἶνε ταῦτα ἀντὶ τοῦ εὐμάρΕΙα καὶ ποδώκΕΙα. Περὶ πάντων τούτων καὶ τῶν τοιούτων θὰ διαλάβωμεν ἀκριβῶς ἐν ἑτέροις τόποις. Θὰ λεχθῶσι δὲ τὰ δέοντα καὶ περὶ τῶν ἀφῃρημένων ὀνομάτων τῶν παρηγμένων ἐξ ἐπιθέτων εἰς ΚΛΕΗΣ καὶ ΔΕΗΣ.

Ἀναγκαῖον δ' ἡμῖν φαίνεται νὰ δηλωθῇ ἐνθάδε ὅτι περὶ τοῦ πλημμελῶς γεγραμμένου ἐν τῷ στίχῳ τοῦ Σοφοκλέους παλίρροια ἀντὶ τοῦ παλιρροία ἐγένετο βραχεῖα παρατήρησις ἐν τῇ Ἀθηνᾷ 1890, σελ. 290.

ΚΕΦ. ΛΑ'.

Ἀλληλομάχα, οὐχὶ ἀλληλόμαχα.

Ἀποδοκιμάζων ὁ Εὐθυβουλίδης ἐν τῇ Κλειοῖ 607 (1873. 15 Φεβρουαρ.) τὸ ἐν μεταφράσει Γερμανικοῦ βιβλίου κείμενον ἀλληλόμαχα ἀποφαίνεται «ἀντὶ ἀλληλόμαχα γρ. ἀλληλομαχοῦντα». Ἐναντιούμενος δὲ τῇ γνώμῃ ταύτῃ ὁ Βερναρδάκης ἐν τῇ Νέᾳ Ἡμέρᾳ 938 (1873, 6 Σεπτεμβρ.) γράφει «Διατί Κ. ἐπικριτά; Ἀρχαῖοι Ἕλληνες συγγραφεῖς μεταχειρίζονται καὶ τὸ ἀλληλομαχῶ καὶ τὸ ἀλληλόμαχος, ὅπερ ἄλλως εἶναι ἐσχηματισμένον κατὰ τοὺς κανόνας τῆς γραμματικῆς. Διατί ὑπέπεσεν εἰς τὴν δυσμένειαν τῆς σοφολογιότητός σου;».

Πλημμελῶς ἔχει τὸ προπαροξυτόνως προενηνεγμένον ἀλληλόμαχος καὶ τὸ ἀλληλόμαχα, ὡς παρετηρήθη καὶ ὑπὸ τοῦ Εὐθυβουλίδου ποιουμένου λόγον περὶ τοῦ ἐπιθέτου τούτου ἐν τῇ Κλειοῖ 637 (1873, 13 Σεπτεμβρ.)· καλὸν δ' ἡμῖν φαίνεται νὰ παρατεθῶσι τὰ ὑπὸ τοῦ Εὐθυβουλίδου εἰρημένα· «Παρατηρῶ α') ὅτι οὐχὶ τὸ ἀλλη-

μαχος ἀλλὰ τὸ «ἀλληλομάχος εἶναι ἐσχηματισμένον κατὰ ὺς κανόνας τῆς γραμματικῆς· β') ὅτι οὐδεὶς ἀρχαῖος ἕλλην συγγραὺς μετεχειρίσθη τὸ ἀλληλόμαχος. Διδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας, ευχώμενος ὅτι ἀπέκτησεν ἐντίμως τὸ δίπλωμά του καὶ λέγων μάλιτα «ὅτι δὲν ἔχει ἀφορμὰς νὰ ἐντρέπηται δι' αὐτὸ — τοιοῦτος δάκτωρ τῆς φιλοσοφίας τοὐλάχιστον δὲν ἔπρεπε νὰ ψευδολογῇ. Ἐπαναλαμβάνω ὅτι τὸ ἀλληλόμαχος εἰς οὐδὲν ὑπάρχει λεξικὸν ῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, εἰς οὐδένα εὕρηται ἀρχαῖον συγγραφέα». Οὐδὲν ἄλλο μαρτύριον τοῦ ἐπιθέτου ἀλληλομάχος ἔχομεν ἢ τὸ ατ' εἰκασίαν ἐν χωρίῳ τοῦ Ἀριστοτέλους ἀναγνωσθὲν ἀλληλομάχοι. Κατὰ τὴν παραδεδομένην γραφὴν ἀπαντᾷ ἐν ταῖς περὶ τὰ Ζῷα Ἱστορίαις τοῦ Ἀριστοτέλους βιβλ. Θ', β', 9 «μάχεται δὲ καὶ ἀετῷ αἰγυπιὸς καὶ κύκνος· κρατεῖ δ' ὁ κύκνος πολλάκις· εἰσὶ δ' οἱ κύκνοι καὶ ἀλληλοφάγοι μάλιστα τῶν ὀρνέων» καὶ γίνεται λόγος περὶ τῆς ἀλληλοφαγίας τῶν κύκνων ὑπὸ τοῦ Συνειδήρου ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ συγγράμματος τούτου Τόμ. Δ', σελ. 91. Ὑπελήφθη δ' ὑπό τινος ὅτι ἡ γνησία γραφὴ ἐν τῇ ῥήσει τοῦ Ἀριστοτέλους εἶνε «εἰσὶ δ' οἱ κύκνοι καὶ ἀλληλομάχοι μάλιστα τῶν ὀρνέων» καὶ ἐνεκρίθη ἡ γραφὴ αὕτη ἐν τῷ Θησαυρῷ τοῦ Στεφάνου Τόμ. Α', α', σελ. 1524, ἔνθα φέρεται «Ἀλληλομάχος—Alter alterum impugnans. Aristot. H. A 9, 2, 9 e certa emendatione Const. Glogeri, De avibus ab Aristotele commemoratis, Vratisl. 1830, p. 50, pro vulg. ἀλληλοφάγοι. Conf. Aelian. V. H. 5, 1, 14 et Arist. ipsum, H. A. 9, 13, 2». Ἐπειδὴ δὲ λέγεται ὑπὸ τοῦ Ἀθηναίου σελ. 393, Δ' «περὶ ὧν φησιν ὁ Ἀριστοτέλης· ὁ κύκνος εὔτεκνός ἐστι καὶ μάχιμος· ἀλληλοκτονεῖ γοῦν ὁ μάχιμος· μάχεται δὲ καὶ τῷ ἀετῷ αὐτὸς μάχης μὴ προαρξάμενος» καὶ ὑπὸ τοῦ Αἰλιανοῦ Ποικίλ. Ἱστορ. Α', 14 «Λέγει Ἀριστοτέλης τὸν κύκνον καλλίπαιδα εἶναι καὶ πολύπαιδα, ἔχειν γε μὴν καὶ θυμόν· πολλάκις γοῦν ἐς ὀργὴν καὶ μάχην προελθόντες καὶ ἀλλήλους ἀπέκτειναν οἱ κύκνοι» (Ἀριστοτ. Ψευδεπιγρ. Βαλεντ. Ῥωσ. 256, σελ. 285), δύναται ἴσως νὰ φανῇ ἀποδοχῆς ἀξία ἡ γνώμη, καθ' ἣν ἐγράφη ὑπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους «εἰσὶ δ' οἱ κύκνοι καὶ ἀλληλοφόνοι μάλιστα τῶν ὀρνέων» (Ἴδε Αὔβερτον καὶ Οὐΐμηρον εἰς Ἀριστοτ. περὶ Ζῴ. Ἱστορ. Τόμ. Β' σελ. 212, 19).

Λέγεται ἑλληνιστὶ τὰ ἀλλήλοις μαχόμενα· ἂν δέ τις ἐπιθυμῇ τὴν ἔννοιαν τούτου νὰ παραστήσῃ δι' ἐπιθέτου, ὀφείλει νὰ εἴπῃ παροξυτόνως ἀλληλομάχα· ὁ δὲ λέγων προπαροξυτόνως ἀλληλόμαχος καὶ ἀλληλόμαχα φωρᾶται ἀγνοῶν κανόνα τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ὃν ἐπίστανται καὶ οἱ τὰ πρῶτα στοιχεῖα αὐτῆς μαθόντες. Οὐδενὶ μὴ παντελῶς ἀπαιδεύτῳ ὄντι ἄγνωστον ὑπάρχει ὅτι τὰ μὲν ἐκ τοῦ ὀνόματος μάχη συγκείμενα ἐπίθετα προπαροξυτόνως, τὰ δ' ἐκ τοῦ ῥήματος μάχομαι παροξυτόνως ἐξεφέροντο, ὡς διδάσκει καὶ ὁ Ἀθήναιος σελ. 154, Ε' «Ἔοικε δὲ πεποιῆσθαι τὸ ὄνομα (μονομάχος) οὐκ ἐκ τοῦ μάχη, ἀλλ' ἐκ ῥήματος μάχεσθαι μᾶλλον συγκεῖσθαι. ὁπότε γὰρ τὸ μάχη συντιθέμενον τὸ τέλος εἰς ΟΣ τρέπει, ὡς ἐν τῷ σύμμαχος, πρωτόμαχος, ἐπίμαχος, ἀντίμαχος, φιλόμαχον γένος ἐκ Περσέως παρὰ Πινδάρῳ, τηνικαῦτα προπαροξύνεται· ὁπότε δὲ παροξύνεται, τὸ μάχεσθαι ῥῆμα περιέχει, ὡς ἐν τῷ πυγμάχος ναυμάχος, αὐτόν σε πυλαμάχε πρῶτον παρὰ Στησιχόρῳ, ὁπλομάχος, τειχομάχος, πυργομάχος». Φέρεται δὲ καὶ ἐν ταῖς εἰς Ὅμηρον Παρεκβολαῖς τοῦ Εὐσταθίου σελ. 1021, 39 «Τὸ δὲ ναύμαχα, ὡς τὸ θαύματα, προπαροξυτόνως· ἐξαιρέτως γὰρ τὰ παρὰ ῥῆμα οὐδέτερα σύνθετα μονογενῆ εἰς ΟΝ λήγοντα ὀξύνονται, οἷον χειρόγραφον, ἀκρατόφορον, χαρτόγομον· οὕτω φασὶ καὶ ναύμαχον καὶ ναυμάχος μὲν ἀνὴρ παροξυτόνως ὡς παμφάγος, καθ' ὁμοιότητα τοῦ μονομάχος, ὡς Εὐριπίδης Φοινίσσαις· μονομάχον ἐπὶ φρένα ἤλετην. Ναύμαχον δὲ δόρυ παρὰ τὴν μάχην, ὡς ἱππόκομος κόρυς παρὰ τὴν κόμην» καὶ 50 «Ἰστέον δὲ ὅτι τῶν τοιούτων ὀνομάτων ἀρέσκει τοῖς παλαιοῖς ὅσα μὲν ἐκ τοῦ μάχη πεποίηται, προπαροξύνειν τὸ τέλος, οἷον φιλόμαχον γένος, σύμμαχος, πρωτόμαχος, ἀντίμαχος, ἐπίμαχος· οὕτω γοῦν καὶ ναύμαχος αἰχμὴ καὶ ἀκολούθως δόρυ ναύμαχον· ὅσα δ' ἐκ τοῦ μάχεσθαι σύγκειται, παροξύνεσθαι, πυγμάχος, ναυμάχος, ὁπλομάχος, τειχομάχος, πυργομάχος, μονομάχος» καὶ ἐν τῇ Ἐπιτομῇ τῆς Καθολικῆς Προσῳδίας τοῦ Ἡρῳδιανοῦ σελ. 99, 23 Σμιδ. «Τὰ εἰς ΟΣ συντεθειμένα ἀπὸ των εἰς Α καὶ εἰς Η προπαροξύνεται· ἑστία ἐφέστιος, σκιά εὔσκιος, μοῦσα φιλόμουσος— φωνὴ ἄφωνος, μορφὴ πολύμορφος· τὸ δὲ ἱππομάχος καὶ ἱπποκόμος ἀπὸ ῥημάτων καὶ τὸ γηροκόμος» καὶ σελ. 102, 3 «Τα παρὰ τὸ μάχομαι καὶ μὴ παρὰ πρόθεσιν παροξύνεται· λεοντομάχος, μονομά-

.. χωρὶς τοῦ ἀγχέμαχος· τὸ δὲ πρόμαχος καὶ σύμμαχος ἐκ προθέ-
ων» καὶ σελ. 103, 7 «Τὰ παρὰ τὸ ὠκύς προπαροξύνεται· ὠκύ-
ρος ὠκύπορος· τὸ δὲ ποντοπόρος παροξύνεται, — οὐ γὰρ ἀπὸ τοῦ
ύς. Σεσημείωται τὸ ὠκυμάχος». Ἀντὶ τοῦ παρ' Εὐσταθίῳ κει-
νου χαρτόΓομον ὀρθῶς εἶνε γεγραμμένον χαρτόΤομον ἐν τοῖς εἰς
λιάδα Σχολίοις Τόμ. Β' σελ. 78, 28 Δινδ. (Ἡρῳδ. Λεντζ. Τόμ.
' σελ. 95, 35), ἐξ ὧν ἔλαβεν ὁ Εὐστάθιος ἃ περὶ τοῦ οὐδετέρου
ιύμαχα ἔγραψεν.

Περὶ τοῦ πυλαιμάχος ἐγένετο λόγος ἐν τῇ Ἀθηνᾷ Τόμ. Α',
ελ. 103. Ὅτι ἐλέγετο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων παροξυτόνως ναυμάχος
νήρ, καὶ αὐτόθεν φανερὸν ὑπάρχει καὶ ὑπὸ παλαιῶν παραδεδομέ-
ον εἶνε. Ἐφέρετο δ' ἄλλοτε καὶ παρὰ τῷ Σουΐδα «Ναύμαχα: μακρὰ
όρατα, ὥστε ἀπὸ τῶν νεῶν μάχεσθαι· οὕτω καὶ Ὅμηρος προπαρο-
υτόνως· ὁ μέντοι ναυμάχος ἀνὴρ πρὸ μιᾶς τονοῦται». Ἀλλ' ὑπὸ
ῶν νέων ἐκδοτῶν παρελείφθη τὸ «οὕτω καὶ Ὅμηρος — τονοῦται»
λλεῖπον ἐκ τῶν ἀρίστων ἀντιγράφων. Ὡς δ' ἐλέγετο ναυμάχος
ινήρ, οὕτω πάντως καὶ πόλις ναυμάχος· πλημμελῶς δ' ἔχει τὸ
προπαροξυτόνως γεγραμμένον ναύμαχον ἐν ῥήσει τοῦ Δημάδου
μνημονευομένῃ ὑπὸ τοῦ Δημητρίου περὶ Ἑρμην. 285 (σελ. 56
Γοιλ.) «πόλιν οὐ τὴν ἐπὶ προγόνων τὴν ναύμαχον ἀλλὰ γραῦν
σανδάλια ὑποδεδεμένην καὶ πτισάνην ῥοφῶσαν (ῥοφοῦσαν)». Ὁ Κό-
βητος γράφει ἐν *Var. Lect.* σελ. 182. «Quam bene in illam
Graeciam convenit dictum, quod olim in cives suos Demades
iecerat: παρέλαβον τὴν πόλιν οὐ τὴν ἐπὶ τῶν προγόνων τὴν Μαρα-
θωνομάχον, ἀλλὰ γραῦν σανδάλια ὑποδεδεμένην καὶ πτισάνην ῥοφοῦ-
σαν. Sic enim hoc dictum componendum est e DEMETRIO
περὶ ἑρμ. § 285, Goell. et PHOTII *Lex.* v. παρέλαβεν subla-
tis mendis παρέλαβεν, ναύμαχον et ῥοφῶσαν». Ἐν ἐπιγράμματι
τοῦ Ἀντιπάτρου Ἀνθολογ. Παλατ. Ζ', 2, 6 φέρεται «καὶ τὰν Αἴ-
αντος ναύμαχον εἶπε βίαν». Λέγει δὲ περὶ αὐτοῦ ὁ Λοβέκκιος ἐν
τῇ Β' ἐκδόσει τοῦ Σοφοκλέους Αἴαντος σελ. 230 «Αἴαντος ναύμα-
χος βία in Antipatri Sid. Ep. LXIX. p. 25 T. II. cur alio
accentu notetur ac ναυμάχος ἀνήρ, parum perspicitur». Ὁ
Δυβνῆρος σημειοῦται ἐν τῇ ἐκδόσει τῆς Παλατίνης Ἀνθολογίας Τόμ.
Α', σελ. 417 «ναυμάχον Jacobs. in nott. mss., secundum

grammaticos; v. Thes.». Εὔλογον πάντως εἶνε νὰ ἐγκριθῇ ὁ παροξύτονος τύπος ναυμάχον.

Περὶ τοῦ οὐδετέρου ναύμαχα, ὃ ἀπαντᾷ καὶ παρὰ τῷ Ἡροδότῳ Ζ', 89 «ἀσπίδας δὲ κοίλας—καὶ δόρατά (δούρατά) τε ναύμαχα» γίνεται λόγος καὶ ἐν τῷ Θησαυρῷ τοῦ Στεφάνου Τόμ. Ε', σελ. 1378 Ἀναγκαίως δ' ἔχει νὰ νοηθῇ τὸ ναύμαχα ἀντὶ τοῦ πρόσφορα τῇ ἀπὸ νεὼς μάχῃ ἢ ἐπιτήδεια εἰς τὴν ἀπὸ νεὼς μάχην. Ὁ Βαίρος γράφει ἐν τῇ Β' ἐκδόσει τοῦ Ἡροδότου Τόμ. Γ', σελ. 574 «Caeterum ξυστὰ ναύμαχα (i. e *apta ad pugnam navalem*) inveniuntur apud Homer. Il. XV, 389, 677». Οὐκ ἀγνοητέον δ' ὅτι ὑπό τινος τῶν νεωτέρων φιλολόγων ἀμφιβάλλεται ἡ ἐκ τοῦ ὀνόματος μάχη σύνθεσις τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος οὐδετέρου, ὑπολαμβάνοντος ὅτι ἐκ τοῦ ῥήματος μάχομαι εἶνε καὶ αὐτὸ συντεθειμένον. Δηλοῖ δὲ τοῦτο καὶ ὁ Τσερέπης λέγων ἐν τοῖς Συνθέτοις τῆς Ἑλλην. Γλώσσης σελ. 790 (1902). «Μόνος ὁ Zacher ἀμφιβάλλει εἰς τὴν τοιαύτην ἑρμηνείαν τοῦ ὁμηρικοῦ συνθέτου καὶ προτιμᾷ τὴν ἐκ τοῦ μάχομαι παραγωγήν, οἱονεὶ ὡς ἐμψύχου τοῦ ὀργάνου ἐκλαμβανομένου». Ἄξια μνείας εἶνε τὰ ὑπὸ τοῦ Λοβεκκίου γεγραμμένα ἐν τῇ Γ' ἐκδόσει τοῦ Σοφοκλέους Αἴαντος σελ. 190 «Ναύμαχα τρόπαια Plutarch. de Glor. Ath. c. I p. 82. ζῷον ἐλεφαντόμαχον Srab. XVI. 775. convenit veterum praecepto, quod est de ναύμαχον (δόρυ), sed hoc ipsum parum comprobatur exemplis aliis: κέρδος ἀελλομάχον Julian. Ep. XLIX Anall. T. II. 504. βέλος θηροκτόνον Nonn. XV. 258. [θηροκτόνος ἅρπη Nonn. XLVII. 539. γαμβροκτόνον ἔγχος XLVIII. 219. ἀνδροκτόνα ὅπλα Philipp. Fp. LIV. 226. Anall. T. II.] παιδοκτόνον ὕδωρ XI. 471. μογοστόκα νήματα IX. 8. θυοσκόα ἱερά Marcell. v. 2. Anall. T. II. 302. ἔπος θεοπρόπον Soph. Trach. 824. τυμβοχόα χειρώματα Aesch. Sept. 1001. αὐτοκτόνα δῶρα Anth. Pal. VIII. n. 152. βλάστημα σακεσπάλον Christodor. Ecphr. 144. Ac si quis opponat, haec esse epitheta trium generum, certe herbarum nomina, μυοκτόνον, [μυοφόνον Theophr. H. Pl. VI. 2,9. v. Schneider T. III 473.] λυκοκτόνον et κυνοκτόνον non minus μονογενῆ sunt, quam ναύμαχον, si vel maxime significat εἶδος δόρατος. Denique δόρυ ναυμάχον scribitur Nonn. XXXVI. 446. et 461.

sed ναύμαχον XXXIX. 84.—Ξιφοκτόνον δίωγμα Eur. Hel. 360. dicitur ut λαρνακοφθόρους ῥιφάς Lycophr. 235. id est τὰς ἐν λάρνακι φθεῖραι μελλούσας, et ἄταις πολεμοφθόροις Aesch. Pers. 646». Πρβ. καὶ Παραλειπόμ. σελ. 557.

Σημειωτέον δ' ὅτι εἶνε γεγραμμένον ὑπὸ τοῦ Κουρτίου προπαροξυτόνως πύγμαχος ἐν *Grundz. d. Griech. Etymolog.* σελ. 286 καὶ 787 ἐκδ. Ε', ἀλλ' ἡ ἐκφορὰ αὕτη ἥκιστα φαίνεται ἀποδεκτή.

Πρὸς τοῖς ἐπιθέτοις μονομάχος, ναυμάχος, πυλαμάχος (πυλαιμάχος), ὁπλομάχος, τειχομάχος, πυργομάχος, ἱππομάχος, λεοντομάχος, ὠκυμάχος, ὧν γίνεται μνεία ἐν ταῖς ἄνω παρατεθειμέναις ῥήσεσι, φέρονται καὶ ἄλλα οὐκ ὀλίγα ἐν τῇ Ἑλληνικῇ καθόλου γλώσσῃ ἐκ τοῦ ῥήματος μάχομαι συγκείμενα καὶ ἐν τῇ παραληγούσῃ τονούμενα, οἷον ἀελλομάχος, αἱρεσιομάχος (Φιλ. Ἰουδ. Τόμ. Δ', σελ. 120 αἱρεσιΟμάχοις, Τόμ. ϛ', σ. 211 πλημμελῶς αἱρεσιΑμάχων), ἀνδρομάχος, ἀοιδομάχος, ἀριστερομάχος, ἀριστομάχος, βινημάχος (περὶ οὗ ἴδε Θησαυρὸν Στεφάνου Τόμ. Β', σελ. 249), γαιομάχος, γροσφομάχος, εἰκονομάχος, ἑκατονταμάχος, ἐλεφαντομάχος, θεομάχος-θεημάχος, ἱμαντομάχος, θηριομάχος, κυπελλομάχος, λογομάχος, Μαραθωνομάχος-Μαραθωνομάχοι, ὀνοματομάχος, πατρομάχος, πεζομάχος, πνευματομάχος, πυγμαιομάχος, πωλομάχος, ῥοπαλομάχος, Σαλαμινομάχος-Σαλαμινομάχοι, σκιαμάχος, σκοροδομάχος, σκορπιομάχος, σφαιρομάχος, ὑνιμάχος (περὶ οὗ ἴδε Δαβίσιον εἰς Μάξ. Τύρ. σελ. 610), χερσομάχος, χριστομάχος. Πλημμελῶς ἔχει ἡ προπαροξύτονος ἐκφορὰ ἑκατοντάμαχος. Παρατιθέμεθα τὰ ἐν τῷ Θησαυρῷ τοῦ Στεφάνου γεγραμμένα περὶ ἐπιθέτων τινῶν τελευτώντων εἰς μαχος. Τόμ. ϛ' σελ. 2268 «Fortasse igitur πυρίμαχος dicitur, quoniam ab igni expugnatur, ipsa nimirum τήξει [Conf. Πυρόμαχος]» καὶ σελ. 2275 «Πυρομάχος—Nomen lapidis ap. Theophr. De lapid. § 9: Π. λίθος κατὰ τὴν πύρωσιν τήκεται καὶ ῥεῖ. Λίθοι πυρομάχαι Georg. in Walzii Rhett. vol. I, p. 580,3: nisi πυρομάχοι corrigendum. Conf. Πυριμάχος» καὶ σελ. 112 Παμμάχος—Qui omni pugnae genere certat.—Philipp. Anth. Plan. 4, 52, ubi πάμμαχον proparoxytonum. Figur. Plut. Mor. p. 804, B: Πάμ-

μαχον ἀγῶνα τῆς πολιτείας ἠθληκότα» καὶ Τόμ. Ζ' σελ. 2136 «Τηλέμαχος—Eminus pugnans, ut qui jaculis et tormentis pugnat. Lucian. Lexiph. [c. 12]: Τοξότις γὰρ καὶ ἐκηβόλος καὶ τηλέμαχος ἡ Ἄρτεμις. Nisi forte scrib. est τηλεμάχος [sed v. Ναυμάχης]: nam Τηλέμαχος proparoxytonως est potius nomen proprium filii Ulyssis ap. Hom. et alios». Παρὰ τῷ Θεοφράστῳ περὶ Λίθ. 9 φέρεται «Ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ πυρομάχοι καὶ οἱ μυλίαι ῥέουσιν, οἷς ἐπιτιθέασιν οἱ καίοντες· οἱ δὲ καὶ ὅλως λέγουσι πάντας τήκεσθαι πλὴν τοῦ μαρμάρου»· γίνεται δὲ λόγος περὶ τοῦ οἷς ἐπιτιθέασιν οἱ καίοντες ὑπὸ τοῦ Σνειδήρου ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Θεοφράστου Τόμ. Δ', σελ. 546. Ἐν τοῖς Προγυμνάσμασι Γεωργίου τοῦ Παχυμέρους ἀπαντᾷ οὐ μόνον «ὡς ἀριθμεῖσθαι καὶ τοὺς λίθους αὐτοῦ ὁπόσοι καὶ ὅτι πυρομάχαι εἰδέναι» (κεφ. ΙΑ', Ῥητ. Ἑλλ. Οὐαλζ. Τόμ. Α', σελ. 580, 3), ἀλλὰ καὶ «ἐπιπολῆς γὰρ πλάκες μαρμάρων ἐξυφασμέναι τὰς ἐντὸς πυρομάχας λίθους συγκρύπτουσιν, ὡς ἔστι μαθεῖν ἐκ μιᾶς ἀποβαλούσης τῷ χρόνῳ τὴν πλάκα» (σελ. 579, 15). Σημειοῦται δ' ὁ ἐκδότης «a nominativo πυρομάχη». Ὁ Chandler ἐν τῷ *Greek Accentuation* σελ. 144 ἐκδ. β' λέγει «The following appear to be irregular: ἀγχέμαχος (Arc. 90, 5), or ἀγχίμαχος, ἀδικομάχος (A. G. 344, 6), ἀλκίμαχος, δορίμαχος, δορύμαχος or δουρίμαχος (there does not seem to be any good authority for this accentuation, nor for πυρίμαχος or πυρόμαχος); πρωτόμαχος is proparoxytone according to Athen. 154 E. Βιημάχος is occasionally proparoxytone, but without sufficient reason, see H. D. s v.· Μενεμάχος in Appian. Iber. 51 should be μενέμαχος. Παμμάχος Aristoph. Lys. 1321 (where Bergk reads πάμπαχος) is πάμμαχος in Anth. Plan. 4. 52, quoted by H. D.» (Πρβ. Βλαϋδέσιον εἰς Ἀριστοφ. Λυσιστρ. σελ. 157). Πιθανώτατον φαίνεται ὅτι ἐλέγετο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων παροξυτόνως δοριμάχος καὶ πυριμάχος-πυρομάχος. Νομίζομεν δ' ὅτι καὶ τοῦ παρὰ Μιχαὴλ τῷ Ἀτταλειάτῃ φερομένου σελ. 74, 7 «καὶ περικυκλούντων στρατιωτῶν ἐγχεσιμάχων» ἡ ὀνομαστικὴ εἶνε παροξύτονος ἐγχεσιμάχοι. Περὶ τοῦ παμμάχος-πάμμαχος καὶ τοῦ τηλεμάχος-τηλέμαχος θα διαλάβωμεν ἐν ἰδίοις κεφαλαίοις. Παρατηρητέον δ' ὅτι παρα τῷ Λιβανίῳ κεῖται Τομ. Α', σελ. 616 Ῥεισκ. «Ὁ δὲ

...ιδος ἥμισυ φέρων ἢ δόρατος τρίτον ἢ τῶν κνημίδων τὴν ἑτέραν ...ώμων, καλλίμαχος ἦν οὗτος»· ποιεῖται δ' ὁ ἐκδότης περὶ τοῦ ...αλλίμαχος τὴν παρατήρησιν τήνδε· «καλλίμαχος hic non est ...men proprium, sed adjectivum, idem significans atque ὁ ...λῶς μαχόμενος vel μαχεσάμενος. Sententia haec est—Si qui ...item dimidiatur scutum, aut fragmentum hastae, aut alte...m ocrearum, e collo dependentem, retulisset illa ex expe...itione, is Callimachus h. e. strenuus et fortis bellator audie...at». Κανονικῶς λέγεται ἑλληνιστὶ καλλιγράφος καὶ καλλιτόκος, ...οῦ τόνου ἐπὶ τῆς παραληγούσης κειμένου· εὐλόγως δὲ δύναταί τις ν' ...μφιβάλλῃ ἂν ὑπῆρξέ ποτε προπαροξύτονον ἐπίθετον καλλίμαχος.

Ἐν τῷ ὑπὸ Σκαρλάτου τοῦ Βυζαντίου συντεθέντι Λεξικῷ τῆς Ἑλλην. Γλώσσης σελ. 20 ἐκδ. στερ. λέγεται «Ἀδικομάχος—ὁ ...δίκως (χωρὶς εὐλόγου αἰτίας ἢ παρὰ τοὺς κανόνας τῆς ὁπλομαχίας) ...αχόμενος. Ἵππος — Ξεν., ὁ δυσπειθής». Τοῦ ἐπιθέτου τούτου γίνεται μνεία ἐν τοῖς Βεκκήρου Ἀνεκδότοις σελ. 344, 6 «Ἀδικομάχους ἵππους Ξενοφῶν τοὺς δυσπειθεῖς λέγει καὶ δίκαιον ἅρμα τὸ εὐπειθές». Μετεβλήθη δ' ὑπὸ κριτικοῦ ὀνομαστοῦ τὸ ἀδικομάχους εἰς τὸ ἀδικογνάθους, ὃ ὑπ' ἄλλων μὲν ἐνεκρίθη, ὑπ' ἄλλων δ' ἀπεδοκιμάσθη. Ὁ Βάστιος γράφει ἐν Ἐπιστολ. Κριτ. σελ. 160 «Ruhnkenius (*ad Xenoph. Mem. Socr.*, IV, 4, 5) an iure, an iniuria, mutare voluerit ἀδικομάχους in ἀδικογνάθους, haereo». (Πρβ. Θησ. Στεφ. λ. ἀδικόγναθος καὶ λ. ἀδικόμαχος). Ὁ Λ. Δινδόρφιος ἐν τῇ ἐκδόσει Μικρῶν Συγγραμμάτων τοῦ Ξενοφῶντος σελ. 144 παραθέμενος τὴν παρατήρησιν τοῦ Σνειδήρου, ἐν ᾗ λέγεται «Ubi Ruhnkenius ἀδικογνάθους recte conjecit» ἐπιφέρει «Immo pessime, quum ἀδίκους sit scribendum, quod ex eodem petitum est loco Cyrop. 2, 2, 26, unde δίκαιον ἅρμα petiit grammaticus». Παρατηρητέον δ' ὅτι ἔν τε τῷ Θησαυρῷ τοῦ Στεφάνου καὶ τῷ Ἑλληνικῷ Λεξικῷ τοῦ Λιδδέλλου καὶ Σκόττου τονοῦται προπαροξυτόνως ἀδικόμαχος.

Ὡς ὁ φιλῶν τὴν μάχην ἢ τὰς μάχας καλεῖται φιλόμαχος, οὕτως ὁ φεύγων τὴν μάχην ἢ τὰς μάχας ὀνομάζεται φυγόμαχος. Πρβ. φιλόπονος-φυγόπονος. Ἀπαντᾷ δὲ τὸ φυγόμαχος ἐν ἀποσπάσματι του Σιμωνίδου παρα Στοβ. Ἀνθολ. PIII', 6 (Τομ. Δ', σελ.

μαχον ἀγῶνα -
λέμαχος — E:
Lucian. L
χος ἢ Ἄρτ
χης]: nan
prium fi
περὶ Αἰθ.
ῥέουσιν,
τήκεσθαι
τιθέασ
φράστο
Παχυ
ὁποσ
Τομ.
ἐξυς
μα
Σ
ἐν

...κιχε καὶ τὸν φυγόμαχον». Ὁ Βέργκιος ...λήνων Λυρικ. Ποιητῶν Τόμ. Γ', σελ. ...νατος κίχε καὶ τὸν φυγόμαχον», ἐν ... scripsi, ἔκιχέ τε AB, ἔφυκε καὶ Trinc. ...γόμαχον, *malim* φυγομάχαν». Ὁμοίως ...ματίσθη τὸ μενέμαχος· πλημμελῶς δὲ ... σελ. 103, 3 Μενδ «ἔφευγον οὐκ ὄντες με- ... δὲ καὶ παυσίμαχος καὶ κρατησίμαχος. ...ων. οὗ μαρτύριον ἔχομεν τὸ τοῦ Πινδάρου Π... ...τεκε οἱ καὶ Ζηνὶ — Ἀλκμήνα διδύμων κρατη- ...ων». Προπαροξύτονα εἶνε καὶ τὰ ἐπίθετα βου- ...σίμαχος, ὧν ἐποιήσατο χρῆσιν κατὰ γενικὴν ...ης ἐν τῇ Εἰρήνῃ στίχ. 1292 «ἀνδρὸς βουλο- ...μάχου τινὸς υἱός». Παρὰ τῷ Βακχυλίδῃ ἀπαν... ... Βλασσ.) «τῶν θ' υἱέας ἀρσιμάχους» καὶ ΙΔ', 3 ...λλάδος ὀρσιμάχου». Ὁ Σοίνιος ὑπολαμβάνει ἐν ... 1899, σελ. 264 ὅτι ἐλέχθη ὑπὸ τοῦ Βακχυλίδου ...ΑΣ, οὐχὶ ἀρσιμάχΟΥΣ». Κακῶς εἶνε ἐν τῷ Λεξικῷ ...γραμμένον «Ἡγεμάχος: πολέμαρχος» ἀντὶ τοῦ ...Σαφερὲς τούτῳ εἶνε τὸ ἀψίμαχος, οὗ γίνεται μνεία ...ου «Ἀψίμαχος: ἐπίμαχος, ἐπίφορος μάχης». Ἀντὶ ...ς μάχης κελεύει ὁ Κοραῆς ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Παραλ... ...τοῦ Πλουτάρχου Μέρ. Γ', σελ. 432 νὰ γραφῇ ἐπίφο-...ην. Πολλῷ δὲ πρότερον τοῦ Κοραῆ ἀπεφήνατο ὁ Κυ-...ἐπίφορος μάχης: Potius, ἐπίφορος εἰς μάχην» (Ἡσυχ. ...λ 667 Ἀλβ.). Τὸ οὐδέτερον ἀψίμαχον βλέπει τις ἐν ...τοῦ Βεκκήρου σελ. 79, 12 «Ἀψιμαχεῖν: Ὑπερεί-...ειν τῶν ὁρίων· καὶ ἀψίμαχον γερόντιον» (Ἴδε καὶ Κυν-...ου Γραμματ. Τόμ. Α', β', σελ. 315 Βλασσ.). Ἐκ τοῦ ...μάχη σύγκεινται καὶ τὰ ἐπίθετα ἀπειρόμαχος (= ἄπει-...), ἐμπειρόμαχος, ἀξιόμαχος, ἰσόμαχος. Ἐν τῷ Θη-...τοῦ Στεφάνου Τόμ. Δ', σελ. 711 φέρεται «Ἰσχυρόμαχος — ...pugnatus. Const. Manass. Chron. p. 27, E: Μάχαις ... 65, D».

...ται δὲ καὶ ἐν τῇ κοινῇ συνηθείᾳ ὀνόματά τινα παροξύτονα

ΜΑΧΟΣ, οἷον ἀκριδομάχος, χριστιανομάχος, θαλασσομάχος, χερομάχος, παραδομάχος. Ἐπλάσθη δὲ καὶ ὄνομα Τουρκομάχος. Τουρκομάχος Ἑλλάς, Τουρκομάχοι. Κουμανούδ. Συναγωγ. Νέων Λέξεων σελ. 1003 «Τουρκομάχος 2. (Ἑλλάς. Στειρώτης) Ἀλ. Σοῦτσ. — Γ. Χ. Ζαλοκ. — Σ. Α. Κ. 51 — Χ. Ζῶτος 66». Μνημονεύονται δ' ἐν τῇ Συναγωγῇ ταύτῃ καὶ ὀνόματα τάδε· Ἀγγλομάχος, ἀνθρωπομάχος, ἀπιομάχος, σιλομάχος, Βουλγαρομάχος, γιγαντομάχος, γρονθομάχος, δικτυομάχος, εὐαγγελιομάχοι, ἡγεμονομάχος, Ἰουιομάχοι, κορδονομάχος, Κουτρομάχοι, κυβομάχοι, Μουμάχος, Μωαμεθομάχος, νυκτομάχοι, ξιφομάχος, οἰκοπεμάχοι, οὐρανομάχος, παρακρατησιομάχοι, πατριδομάχοι, ερσομάχος, πετρομάχοι, πτηνομάχος, πυγμομάχος, σταιδομάχος, ταυρομάχος καὶ ἀρχιταυρομάχος, τερατομάχος, νομάχοι, τυραννομάχος, ὑγειομάχος, ὑδρομάχος, φωτομάχος· ἔτι δὲ τὰ προπαροξύτονα ἑτοιμόμαχος καὶ σηψίμαχος, σηψίμαχος οὐσία, ὅπερ οὐδὲν ἄλλο δύναται νὰ σημαίνῃ ἢ τὴν οὐσίαν τὴν σήπουσαν τὴν μάχην ἢ τὰς μάχας.

Ἀκριδομάχοι καλοῦνται ὄρνιθές τινες πολεμοῦντες ταῖς ἀκρίσι καὶ κατακόπτοντες ἢ διαφθείροντες αὐτάς· προσαγορεύονται δὲ καὶ ἁγιοπούλλια. Περὶ τοῦ χερομάχος (χειρομάχος) γράφει ὁ Κοραῆς ἐν τῷ Προδρόμῳ σελ. 332 «Αὐτουργός: Γεωργός, ὃν καὶ Χερομάχον προσέτι ἡ νῦν ὀνομάζει συνήθεια, οὐδὲ ταύτης ἀγνώστου οὔσης τῆς φωνῆς τοῖς Ἀρχαίοις· «Χειρομάχαν πληθὺν» γάρ τις εἴρηκε τῶν ποιητῶν, γενικώτερον τῇ λέξει χρησάμενος ἐπὶ πάντων τῶν ταῖς ἰδίαις χερσὶποριζομένων τὸν βίον (Εὐστάθ. Ὀδυσσ. Σ, 2). Ἔοικε δὲ τοιαύτης τινὸς διανοίας ἔχεσθαι καὶ ἡ παρὰ Μιλησίοις τὸ πάλαι Χειρομάχα ἑταιρεία, κληθεῖσα (Πλούταρχ. Κεφαλ. Καταγρ. Ἑλλήν. § 32)» (Πρβ. Θησ. Στεφ. Τόμ. Η', σελ. 1413) καὶ ἐν τοῖς Ἀτάκτοις Τόμ. Δ', σελ. 679 «ΧΕΡΟΜΑΧΟΣ, μὲ συνών. Γεωργός, Ἐργάτης. Σ. (agriculteur, laboureur), ὡς ἐξηγήθη ἀνωτέρω (Ζ. Θαλασσομάχος), σύνθ. δηλαδὴ ἀπὸ τὸ Χεὶρ καὶ Μάχομαι, κατὰ τὸ παλαιὸν Χειρομάχος, Ἑλλ. τὸ ὁποῖον ὅμως εἰς τὰ Ἑλληνικὰ Λεξικά, ἐξηγεῖται κυρ. ὁ μαχόμενος μὲ μόνας τὰς χεῖρας, χωρὶς ὅπλον ἄλλο, καὶ μεταφορ. ὁ ζῶν ἀπὸ τῶν χειρῶν τὴν ἐργα-

σίαν, ὁ συνων. λεγόμενος, Ἀποχειροβίωτος, Ἑλλ. Κατὰ τὴν δευτέραν ταύτην μεταφορ. σημασίαν, εὐλόγως ὀνομάζεται εἰς τὴν κοινὴν γλῶσσαν καὶ ὁ γεωργὸς Χερομάχος. Μ' ὅλον τοῦτο ὑποπτεύομαι, μὴ δὲν ἦναι ἡ λέξις ἀπὸ τὸ Χεὶρ, ΧΕΡΟΜΑΧΟΣ, ἀλλ' ἀπὸ τὸ Χέρσος ΧΕΡΡΟΜΑΧΟΣ, ὁ ἀπὸ τὴν ἐργασίαν τῆς γῆς ζῶν, ἀναλόγως μὲ τὸ Θαλασσομάχον, τὸν ἀπὸ τὴν ἐργασίαν τῆς θαλάσσης ζῶντα ». Οὐδεμία ἀμφιβολία ὑπάρχει ὅτι χερομάχος λέγεται κοινῶς « κεῖνος, ποῦ πολεμάει ἢ ἀγωνιέται μὲ τὰ χέρια (τουτέστι ταῖς χερσὶν ἐργαζόμενος) νὰ βγάλῃ τὸ ψωμί του». Ἐσχηματίσθη δὲ καὶ θηλυκὸν χειρομάχισσα, οὗ ὁ πληθυντικὸς ἀπαντᾷ παρὰ τῷ Πτωχοπροδρόμῳ Α', 201 (Ἀτάκτ. Κορ. Τόμ. Α', σελ. 22) « κυράδες χειρομάχιΣες». Περὶ τοῦ θαλασσομάχος λέγει ὁ Κοραῆς ἐν τοῖς Ἀτάκτοις Τόμ. Δ', σελ. 167 « ΘΑΛΑΣΣΟΜΑΧΟΣ, Σ. ὁ ζῶν ἀπὸ θαλάσσης (pêcheur), Θαλασσουργός, Ἑλλ. ὡς ἔλεγαν καὶ Γεωργόν, τὸν ζῶντα ἀπὸ τὴν ἐργασίαν τῆς γῆς. Τὸ Θαλασσομάχος εἶναι κατὰ τὸν τύπον τοῦ Χερομάχος (laboureur), Χειρομάχος Ἑλλ. (Ἴδ. Πρόδρομ. Ἑλλ. Βιβλιοθ. σελ. 332). 2) Θαλασσομάχος, ὁ ζῶν ἀπὸ τὴν ναυτικὴν (marin, homme de mer)». Μνημονεύει δὲ ὁ Τσερέπης καὶ ὄνομα ἐξωμάχος ἐν τοῖς Συνθέτοις τῆς Ἑλλην. Γλώσσης σελ. 463, ἔνθα φέρονται τάδε· « Ἡ γλῶσσα ἡμῶν ἔχει δύο σύνθετα ἐκ τοῦ μάχομαι τονιζομένα κανονικῶς θαλασσομάχος (ὅπερ ἔχει καὶ Blass γρ. Kühner II 309 ὡς ἀρχαῖον) καὶ ἐξω-μάχος = ὁ μαχόμενος μὲ τὴν θάλασσαν, καλεῖται δὲ οὕτω βοακ' λευκὸν τῶν ἁλιέων, μὲ τὸ ὁποῖον [illegible] καὶ ὁ [illegible] ενος μὲ τ[illegible] ἔξω. [illegible] ἔξω [illegible] καλεῖται δὲ οὕτω ὁ ἀσχολούμενος με τὴν καλλιεργειαν των κτηματων». Ῥῆμα θαλασσομαχέω (θαλασσομαχῶ) κεῖται ἐν τῷ Θησαυρῷ τοῦ Στεφάνου Τόμ. Δ', σελ. 235. Σκαρλᾶτος ὁ Βυζάντιος γράφει μὲν ἐν τῷ Λεξικῷ τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης σελ. 594 (1852) « Θαλασσομαχέω-ῶ — Μάχομαι πρὸς τὴν θάλασσαν, παραδέρνω εἰς τὰ κύματα», λέγει δὲ ἐν τῷ τῆς καθ' ἡμᾶς Ἑλλην. Διαλέκτου σελ. 132 (1857) « Θαλασσομαχῶ (ἡ λέξις, καίτοι ἀκραιφνῶς Ἑλληνική, 'δὲν ἐμπεριέχεται εἰς τὰ λεξικά 'μας), ῥ. ἀμ. « Πρὸς κῦμα παραβάλλομαι, βασανίζομαι ὑπὸ τῶν κυμάτων». Παρὰ τῷ Χαρίτωνι ἀπαντᾷ βιβλ. Α', 7 « καὶ νύκτωρ κατὰ κλίνης οὐκ ἐκοιμᾶτο λέγων πρὸς ἑαυτὸν ἀλλ' ἐγὼ κινδυνεύω μαχόμενος τῇ θα-

λάσσῃ καὶ τοὺς ζῶντας ἀποκτείνων ἕνεκα λημμάτων μικρῶν»· ποιεῖται δὲ περὶ τοῦ μαχόμενος τῇ θαλάσσῃ ὁ Δορβίλλιος ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Χαρίτωνος σελ. 252 Λιψ. καλὴν παρατήρησιν, ἣν παρατιθέμεθα· «Μαχόμενος τῇ θαλάσσῃ: Aelian. Ep. 18. ἀνέμοις μάχεται διαφόροις. Theophyl. Epist. 27. οὔτε δὲ πλωτῆρες οἷοί τέ εἰσι πνεύμασιν ἅμα καὶ κεραυνοῖς ἀντιμάχεσθαι. Alciphr. 1, 11 α ἀνέμοις καὶ κύμασιν ἀντιμάχεσθαι. Secundus Philos. p. 94. (939). Ναύτης χειμῶνος ἀνταγωνιστής, διαπόντιος μονομάχος. Anthol. 3, 22, 40 p. 257.

Εἴη μοι γαίης ὀλίγος βίος· ἐκ δὲ θαλάσσης Sic duo Codd.
ἄλλοισιν μελέτω κέρδος ἀελλομάχον.

L. 3, 22, 16. p. 252, ἀνέμοις ἀντικορυσσόμενος. Ita duo Codd.» Παρατηρητέον, δ' ὅτι παρὰ Μιχαὴλ τῷ Ἀκομινάτῳ Τόμ. Β', σελ. 9, 4 φέρεται «Καὶ τὸ μὲν κρήδεμνον τῆς Ἰνοῦς οὐκ οἶδα ὅ,τι ποτὲ τῷ τλήμονι Ὀδυσσεῖ συνεισήνεγκεν, ὅτε θαλαττομοχθοῦντι τοῖς στέρνοις αὐτὸ ὑπετείνετο»· Ἴσως δὲ τὸ θαλαττομοχθοῦντι εἶνε πλημμελὴς ἀνάγνωσις τοῦ θαλαττομαχοῦντι. Ὅμοιον τῷ θαλασσομάχος εἶνε τὸ γαιομάχος, οὗ ποιεῖται χρῆσιν Κωνσταντῖνος ὁ Μανασσῆς λέγων στ. 6707 (σελ. 285 Βονν.) «χαλκεῖς, δρυτόμους, σκαφευτάς, ἐμπόρους, γαιομάχους, κρηπιδοπώλας, σχοινουργούς, κναφεῖς, ἀμπελεργάτας». Πρβ. καὶ στ. 6480 (σελ. 275) «ἐνύβριζε τοῖς κηπευταῖς καὶ τοῖς ἀμπελοκόμοις, διαρπαγὴν ἐτίθετο τὰ τῶν γαιομαχούντων».

Παρατηροῦμεν δ' ὅτι φέρεται ἐν Κρήτῃ, ὡς ἐμάθομεν παρὰ τοῦ Χατζιδάκη, ὄνομα πετρομάχος, δι' οὗ δηλοῦται ὁ πέτρας ἤτοι λίθους κόπτων, ὁ ἐν λιθοτομίᾳ ἐργαζόμενος. Πρβ. πετροκόπος, περὶ οὗ ἴδε Κοραῆν ἐν Ἀτάκτ. Τόμ. Ε', σελ. 293.

Συμφανέστατον ἐξ ὧν ἐν τοῖς ἄνω διελάβομεν κατέστη ὅτι τὰ ἐκ τοῦ ῥήματος μάχομαι συγκείμενα ἐπίθετα ἐξεφέροντο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων παροξυτόνως· πᾶς δέ τις εὐκολώτατα κατανοεῖ ὅτι καὶ τὸ ἐκ τῆς ἀλληλοπαθοῦς καλουμένης ἀντωνυμίας καὶ τοῦ μάχομαι συντεθειμένον ὀφείλει νὰ παροξύνηται, ἀλληλομάχος καὶ ἀλληλομάχα. Πρβ. καὶ ἀλληλοκτόνος καὶ ἀλληλοφόνος καὶ ἀλληλοφθόρος καὶ ἀλληλοφάγος καὶ ἀλληλοβόρος. Ἀλλ' ὁ Βερναρδάκης ἀγνοῶν μὲν κανόνα τοῖς πᾶσι γνωστόν, οὐδαμῶς δ' ὠφελούμενος ἐκ τῆς πολ-

λάκις ὑπὸ τῶν νέων Ἑλλήνων γενομένης χρήσεως ὀνομάτων παροξυτόνων εἰς ΜΑΧΟΣ, οἷον εἰκονομάχος καὶ μονομάχος καὶ θηριομάχος καὶ θεομάχος, κτλ. καὶ ξιφομάχος καὶ ταυρομάχος καὶ Τουρκομάχος καὶ Χριστιανομάχος, κτλ., ἐδόξαζεν ὅτι ὀρθῶς ἔχει τὸ προπαροξυτόνως προενηνεγμένον ἀλληλόμαχος καὶ ἀλληλόμαχα, ὑπερεμάχησε δ' αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ νέᾳ Ἡμέρᾳ διὰ λόγου ἀκαλλοῦς καὶ ἀηδοῦς, ὃν μνημονεύσαντες ἐν τοῖς ἔμπροσθεν παρατιθέμεθα καὶ πάλιν· «Διατί κ. Ἐπικριτά; Ἀρχαῖοι Ἕλληνες συγγραφεῖς μεταχειρίζονται καὶ τὸ ἀλληλομαχῶ καὶ τὸ ἀλληλόμαχος, ὅπερ ἄλλως εἶνε ἐσχηματισμένον κατὰ τοὺς κανόνας τῆς γραμματικῆς. Διατί ὑπέπεσεν εἰς τὴν δυσμένειαν τῆς σοφολογιότητός σου;». Ὁ Βερναρδάκης εἶνε ἐριστικώτατος καὶ μάλιστ' εὐεπίφορος εἰς ἀδίκους ἐλέγχους καὶ ψόγους· ἀποφαίνεται δ' ἑκάστοτε δογματικῶς περὶ γραμματικῶν καὶ φιλολογικῶν καθόλου ζητημάτων ὧν οὐδὲν οὔτε μέγα οὔτε σμικρὸν πέρι ἐπαΐει, καὶ οὐδαμῶς ὀκνεῖ νὰ πολεμῇ μὲν ὀρθοῖς διδάγμασι σοφιζόμενος καὶ τὰ πράγματα διαστρέφων, νὰ εἰσηγῆται δὲ πλημμελῆ καὶ ἀσύστατα προπετευόμενος καὶ ἀπαυθαδιζόμενος.

ΚΕΦ. ΛΒ΄.

Μονομάχος-μονομάχης, κτλ. ὀνόματα εἰς **μάχης** ἢ Δωρ. **μάχας**.

Φέρεται ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ ὄνομα μονομάχος, περὶ οὗ ἱκανὰ εἶνε εἰρημένα ἐν τῇ Ἀθηνᾷ Τόμ. Α΄, σελ. 103. Ποιούμενος δὲ λόγον περὶ τοῦ τόνου τοῦ ὀνόματος τούτου ὁ Εὐστάθιος ἐν ταῖς εἰς Ὅμηρον Παρεκβολαῖς σελ. 1026, 43 παρατίθεται χωρίον ἐκ τῶν Φοινισσῶν τοῦ Εὐριπίδου ἔχον ὧδε· «μονομάχον ἐπὶ φρένα ἠλέτην»· φαίνεται δ' ὅτι τὸ ἠλέτην εἶνε πλημμελὴς ἀνάγνωσις τοῦ ἠλθέτην, ὡς παρετηρήθη ὑπὸ τοῦ Βαλκεναρίου ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Εὐριπίδου Φοινισσῶν Τόμ. Α΄, σελ. 395 Λιψ.

Τύπος μονομάχης μνημονεύεται ἐν Κραμ. Ἀνεκδ. Ὀξ. Τόμ. Α΄, σελ. 50, 18 «καὶ ὡς διαυλοδρόμης ἐκ τοῦ διαυλοδρόμος, ἀδίκης τε

ου ἄδικος· τοιοῦτον δὲ καὶ τὸ ἀστόργης, μονομάχης». Ἀπονεται δ' ὁ Μοῖρις σελ. 260 «Μονομάχης Ἀττικῶς· κατὰ δὲ ἀναλογίαν μονομάχος». Ἀλλὰ παρ' οὐδενὶ τῶν δοκίμων εὑη ὁ τύπος, ὃν Ἀττικὸν νομίζει ὁ Μοῖρις. Ἐκ συγγραφέων τοῦ ρηκμακότος ἑλληνισμοῦ εἶνε παρατεθειμένα ἐν τῷ Θησαυρῷ τοῦ εφάνου Τόμ. Ε', σελ. 1176 τρία μαρτύρια τοῦ εἰς ΗΣ τελευντος τύπου. Σέξτ. Ἐμπειρικ. σελ. 36, 1 «ὅταν — οἱ μονομάχι ἀναιρῶσιν ἀλλήλους» καὶ σελ. 171, 7 «οἱ μονομάχαι δὲ φοσαντες πολλάκις καὶ τιμῆς τυγχάνουσιν» καὶ Κλήμ. Ἀλεξ. σελ. 17 «κόλακές τε καὶ μονομάχαι καὶ τὰ ἄγρια τῶν παρασίτων ιλα». Ἀπαντᾷ δὲ καὶ ἐν ἐπιγραφῇ τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων «μοομάχαι Ποπλίου Λουκιλίου Πεισωνίνου» (Ἴδε *Dissert. Philolog. Hal.* Τόμ. Ι', σελ. 26).

Ὡς δ' ἐλέχθη μονομάχος καὶ μονομάχης, οὕτω καὶ ὁπλομάος καὶ ὁπλομάχης, ὀφιομάχος καὶ ὀφιομάχης. Πλάτ. Εὐθυδ. ελ. 399, Γ' «ἅτε ὁπλομάχην ὄντα» Λευϊτ. ΙΑ', 22 «καὶ ὀφιοιάχην καὶ τὰ ὅμοια αὐτῷ». Παρὰ Φίλωνι τῷ Ἰουδαίῳ φέρεται Γομ. Α', σελ. 53 καὶ 118 «ἐπαινέσαι μάλιστα τὸν ὀφιομάχΗΝ ἐπιαλούμενον» καὶ «ὁ γὰρ ὀφιομάχΗΣ οὐδὲν ἄλλο ἢ συμβολικῶς ἐγράτεια εἶναί μοι δοκεῖ», ἀλλὰ Τόμ. Ε', σελ. 141 «καθάπερ τὰ τῶν ἀκρίδων γένη καὶ τὸν ὀφιομάχΟΝ καλούμενον». Πρβ. καὶ Τόμ. Α', σελ. 119 «τὴν ὀφιομάχον οὖν γνώμην ἀντίταττε». Περὶ τοῦ ὁπλομάχης γράφει ὁ Ἑρουερδὴν ἐν *Lex. Graec. Supplet. et Dialect*· σελ. 590 «ὁπλομάχοι in titulis ephebicis atticis occurrunt inter epheborum magistros una cum παιδοτρίβῃ, ἀκοντιστῇ, τοξότῃ, ἀφέτῃ, v. c. CIA II 467. *Sequior forma* ὁπλομάχης *non reperitur ante saec. a. C. III. Meisterh.*[2] 98, 3». Ἐν τῷ Θησαυρῷ τοῦ Στεφάνου Τόμ. Δ', σελ. 372 λέγεται «Θηριομάχης. Diodor. Exc. p. 537, 44: Θηριομάχας αὐτοὺς ἐποίησε· ubi codex unus θηριομάχους». Ὁ Πιερσῶν ποιεῖται ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Μοίριδος σελ. 260 τὴν παρατήρησιν τήνδε· «Μονομάχης nuspiam reperi. Sed ὁπλομάχης legitur apud *Platon*. Euthyd. p. 208. B (p. 299. C. St) pro quo ὁπλομάχος apud *Xenoph*. de Rep. Lac. (cap. 11, 8.) p. 686. D. Similiter Διμάχης, λιμνομάχης, et alia». Ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Ἡσυχίου κεῖται «Λιμνομάχαι: παῖδες οἱ πυκτεύον-

τες (ἐν) τόπῳ Λίμναις καλουμένῳ» καὶ «Ὠκυβόαι: ταχυμάχαι», ἐν δὲ ταῖς εἰς Ὅμηρον Παρεκβολαῖς τοῦ Εὐσταθίου σελ. 854, 11 «σκοπητέον δὲ εἴπερ οἱ τὰ τοῦ Ὁμηρικοῦ καπρίου ποιοῦντες ὀδοντομάχαι σύες ἐλέγοντο παρὰ τοῖς παλαιοῖς». Περὶ τοῦ διμάχης-διμάχαι γίνεται λόγος ἐν τῷ Ὀνομαστικῷ τοῦ Πολυδεύκους βιβλ. Α' 132 διὰ τῶνδε· «Ἦν δέ τι καὶ ἕτερον εἶδος ἱππέων, διμάχαι, Ἀλεξάνδρου τὸ εὕρημα, κουφοτέραν πεζοῦ ὁπλίτου καὶ βαρυτέραν ἱππέως ἔχοντες σκευήν, ἐξησκημένοι πρὸς ἄμφω, καὶ τὴν ἐκ γῆς καὶ τὴν ἀφ' ἵππου μάχην, ὅπως ἐν μὲν τοῖς ἱππασίμοις ἱππεύοιεν, ὅτε δὲ εἰς ἄφιππα ἀφίκοιντο, μὴ εἶεν ἄμαχοι παντάπασι μηδὲ πάθοιεν τὸ πάθημα τὸ Λύδιον· ἀλλὰ τὸν μὲν ἵππον παρελάμβανεν ἐξεπίτηδες ἐπ' αὐτῷ τούτῳ παρεπόμενός τις ὑπηρέτης, ὁ δ' ἐκ τοῦ ἵππου καταβὰς ὁπλίτης εὐθὺς ἦν».

Πρὸς τοῖς τύποις λεοντομάχος καὶ πεζομάχος φέρονται καὶ λειοντομάχας καὶ πεζομάχας, οἷον ἐν ἐπιγράμματι τοῦ Θεοκρίτου Ἀνθολ. Παλατ. Θ', 598 «τὸν λειοντομάχαν, τὸν ὀξύχειρα» καὶ ἐν τοῖς Πυθιονίκαις τοῦ Πινδάρου Β', 119 (65) «τὰ μὲν ἐν ἱπποσόαισιν ἄνδρεσσι μαρνάμενον, τὰ δ' ἐν πεζομάχαισι». Πρβ. καὶ «Νεμεον. Δ', 50 (30) «ἀπειρομάχας ἐών». Ὅμοια τῷ λειοντομάχας καὶ πεζομάχας ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα, τὰ μὲν ἐκ τοῦ ῥήματος μάχομαι συγκείμενα, τὰ δ' ἐκ τοῦ ὀνόματος μάχη (ὡς τὸ ἀπειρομάχας), οἷον ἀκαμαντομάχας καὶ ἐγερσιμάχας-ἐγρεμάχας καὶ ἐνδομάχας καὶ εὐθυμάχας καὶ κεραυνομάχας καὶ νικομάχας καὶ φαλαγγομάχας. Πίνδ. Πυθιονίκ. Δ', 302 (171) «Ζηνὸς υἱοὶ τρεῖς ἀκαμαντομάχαι» καὶ Ὀλυμπιονίκ. ΙΒ', 20 (15) «ἐνδομάχας ἅτ' ἀλέκτωρ» καὶ Ζ', 25 (15) «εὐθυμάχαν — πελώριον ἄνδρα». Σοφοκλ. Οἰδ. Κ. 1054 «τὸν ἐγρεμάχαν Θησέα» (Πρβ. Δινδόρφιον ἐν Λεξ. Σοφοκλ. σελ. 143) καὶ Ἀποσπ. 801, σελ. 319 Ναυκ. «Ζεὺς νόστον ἄγοι τὸν νικομάχαν καὶ παυσανίαν καὶ ἀτρείδαν» (οὗ ὁ Ναύκιος προκρίνει τὸ νικόμαχον). Ἀνθολογ. Παλατ. Ζ', 424 «θοῦρος ἐγερσιμάχας» καὶ ΙΒ', 110 «ἆρα κεραυνομάχαν παῖδ' ἀνέδειξεν Ἔρως;» καὶ Θ', 285 «οὐκέτι πυργωθεὶς ὁ φαλαγγομάχας ἐπὶ δῆριν ἄσχετος ὁρμαίνει μυριόδους ἐλέφας». Σημειωτέον δ' ὅτι ἀπαντᾷ μὲν ἐν τῇ Παλατίνῃ Ἀνθολογίᾳ ΙΑ', 155 «οὗτος ὁ ῥιγομάχος καὶ πώγωνα τρέφων», ἀλλ' ἐν τῇ

...ϐνηρείῳ ἐκδόσει τῆς Ἀνθολογίας Τόμ. Β', σελ. 375 μνημονεύε... ἡ παρατήρησις ἥδε· «ῥιγομάχας Plan., quod fortasse verum». Ἐξέδωκε δ' ὁ Δυϐνῆρος καὶ ἐν Ϛ', 129 «Ἄγνων Εὐάνθευς θῆχ' ὁ ...αιομάχας»· ταύτην δὲ τὴν ἐκφορὰν ἐνόμιζεν ὀρθὴν καὶ ὁ Μεινέ...ιος ἐν *Delect. Poet. Anthol. Graec.* σελ. 117 γράφων «Tum ...αιομάχας Plan. βιαιομάχος Pal. quod probavit Jacobsius. Accentus indicare videtur verum esse βιαιομάχας». Παρατηροῦμεν δ' ὅτι ἐλέχθη καὶ ὑπὸ τοῦ Βακχυλίδου Ε', 105 (σελ. 51 Βλασσ.) «κάπρον ἀναιδομάχαν» καὶ ΙΕ', 28 (σελ. 121) «Διὸς υἱὸς ἀταρϐομάχας».

Ἐν τοῖς Ἀχαρνεῦσι τοῦ Ἀριστοφάνους στ. 570 ἡ παραδεδομένη γραφὴ εἶνε «εἴτε πάρεστι ταξίαρχός τις ἢ τειχομάχος ἀνήρ»· ἀνέγνω δ' ὁ Δοϐραῖος «τειχομάχΑΣ ἀνήρ», ὃ ἐνεκρίθη καὶ ὑπ' ἄλλων· ἀλλ' ὁ Μεινέκιος ἀμφιϐάλλων περὶ τῆς ὀρθότητος τοῦ ὀνόματος τούτου λέγει ἐν *Vindic. Aristophan.* σελ. 10 «Sed τειχομάχας sane suspectum est, vix enim dicas, quo consilio moenium expugnator auxilio vocetur; non valde tamen placet quod Hamakerus excogitavit πεζομάχας. Fortasse τευχομάχας scripsit poeta i. e. ὁπλομάχος sive ὁπλίτης, quamquam aliud huius nominis, fort. ex Euripide derivati, exemplum non habeo». Παρατιθέμεθα καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Βλαϋδεσίου γεγραμμένα ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Ἀχαρνέων σελ. 78 «τειχομάχος libri et vulg. τειχομάχας Dobr. Dind. etc τειχομάχοι γ' Elmsl. τειχομάχος τ' Herm. l. l πεζομάχας conj Hamaker. τευχομάχας (i. e. ὁπλομάχας ὁπλίτης) proponit Meinekius Cf. ad 181. Porson ad Hec 1161. Similia sunt Μαραθωνομάχας (181), ἐγρεμάχας (Soph. Oed. C 1054), ὁπλομάχΑς (Plat. Eutdyd. 299). ἀκαμαντομάχης (—as? Pind. P. IV. 304), ῥιγομάχας, φαλαγγομάχας, τεττιγοφόρας, βακτροφόρας, πορνοφίλας, γοργολόφας, λευκολόφας, ἑκατογκεφάλας, αἰθεροϐόσκας, βουτυροφάγας, αὐχμηροκόμας, ἀλεξανέμας, χρυσοκόμας, μηλονόμας, εὐλύρας, ἱππονώμας, etc. V. Valck. ad Ph. 120. Dobr. ad Eq. 1328 in Add.» (Πρϐ. καὶ σελ. 321). Ἄξια παραθέσεως εἶνε καὶ τὰ ἐν τῇ Βεκκηρείῳ ἐκδόσει τοῦ Ἀριστοφάνους φερόμενα Τόμ. Γ', σελ. 249 «Lege, antiqua forma, τεττιγοφόρας. PORS. Vide Elmslei. ad Ach. 567. Polemon antiquarius dictus est στηλοκόπας teste

τες (ἐν) τόπῳ Λίμναις καλου
ἐν δὲ ταῖς εἰς Ὅμηρον Παρ
« σκοπητέον δὲ εἴπερ οἱ τὰ τ
μάχαι σύες ἐλέγοντο παρὰ
μάχαι γίνεται λόγος ἐν τῷ
132 διὰ τῶνδε· « Ἦν δέ τι
ξάνδρου τὸ εὕρημα, κουφο
ἔχοντες σκευήν, ἐξησκημέ
ἵππου μάχην, ὅπως ἐν
ἄφιππα ἀφίκοιντο, μὴ ε
θημα τὸ Λύδιον· ἀλλὰ
αὐτῷ τούτῳ παρεπόμε
ὁπλίτης εὐθὺς ἦν».

Πρὸς τοῖς τύποις λ
λειοντομάχας καὶ
του Ἀνθολ. Παλατ.
καὶ ἐν τοῖς Πυθιονίκα
ποσόαισιν ἄνδρεσσι
« Νεμεον. Δ', 50 (
μάχας καὶ πεζομ
μάχομαι συγκείμε
μάχας), οἷον ἀ
καὶ ἐνδομάχας
χας καὶ φαλαγ
υἱοὶ τρεῖς ἀκαμ
δομάχας ἅτ'
ριον ἄνδρα».
(Πρβ. Δινδόρφ.
σελ. 319 Ναυ
καὶ ἀτρείδαν »
Παλατ. Ζ'.
ραυνομάχα
γωθεὶς ὁ φα
φας». Σην
ΙΑ', 155 «

ubi frustra στηλοκόπος con-
lem e mss. restituit μαραθω-
80. μαραθωνομάχοι citat Phry-
8. 23. consentiente Ms. olim
Ach. 180 μαραθωνομάχαι rec-
.9. 6. Ibid. 569. lege τειχομα-
VI t. II p. 318. Brunck. Αθ.-
nid. fr. XXXIII. p. 370. Gaisf.
Athen. IV. p. 139. C. βακτροφο-
..ertii VI. 76. ἑκατογκεφάλα Nub.
l Athen. IV. p. 131. B. ubi pro
..atur βουτυροφάγους (Edinb. Rev.
pius ad literas βουτυροφάγας. Γαρα-
dialecto Syracosia; Hesych. ὀνομα-
B. et alibi. Dorice audit ὑδατοπόταις
..echo Athenaei II. p. 44 D. Obiter
..νes. p. 349. non obtrudendas esse
ut Nub. 982. DOBR.» καὶ σελ. 4'3
Μαραθωνομάχας ut Ἀχαρν. v. 180.
..πρίνινον καὶ σφενδάμνινον οὐκέτι μέντοι
..ΝΤ. Μαραθωνομάχους. Haec forma est
..98, 12. Alibi Arist. Μαραθωνομάχαι,
Ἴδε καὶ Ἑρμαννὸν εἰς Ἀριστοφ. Νεφ.
..ιδ. Μυλλῆρον εἰς Ἀχαρν. σελ. 104 καὶ
..ε. 32 καὶ εἰς Νεφέλ. σελ. 129 καὶ 470).
.. τῇ Μνημοσύνῃ 1861, σελ. 174 « Post
..., σφενδάμνινον, οὐκέτι μέντοι καὶ Μαρα-
..εα μὲν ἐξ ἡμισείας ἀηδῆ δ' ἄνδρα παντάπασι
..minem fugit haec sumpta esse ex Ari-
.. vs. 181. Pro Μαραθωνομάχην in
.. ..αραθωνομάχον, et est eadem scripturae
..phanem l. l. aliisque locis. Μαραθωνο-
.. n oratione grandiloqua et longe supra
.. ..midiore, sive serio illa dicendi magni-
.. jocose affectatur. Omnes, qui (ut Graece

..t grandiloquentiam fugiunt, . est ratio in τειχομάχος et τει- . similibusque. Itaque Iuliano ..lmodum et Aristophani, unde . ἀποφαίνεται ἐν τῇ Μνημοσύνῃ γνώ- ..ρνους « πρεσβῦταί τινες Ἀχαρνικοί, ..ρμονες, ΜαραθωνομάχΟΙ, σφενδα- ..ΑΙ.

..ν ῥήσει τοῦ Σιμωνίδου τὸ « ἰθυμαχᾶν . Γ. Δινδόρφιος ἐν τῷ Θησαυρῷ τοῦ Στε. « Ἰθυμάχοι — Recta s. ex aperto pu- ..lut. Mor. p. 871 B', Ἰθυμάχων πολιητᾶν. ..ap. Athen. 13, p. 573, C; ut εὐθυμάχων ..oetae epigrammate in Anth. Pal. 7,442. ..le est utrobique ἰθυμάχων s. ἰθυμαχᾶν scri- ..ς ἐν τῇ Δ' ἐκδόσει τῶν Ἑλλην. Λυρ. Ποιητῶν ..ετήρησε τὴν γραφὴν ἰθυμάχων· ἀλλ' ἐν ἑτέρῳ ..ου σελ. 417 τοῦ τύπου φυγόμαχον ἐφάνη αὐτῷ ..υγομάχαν.

..κεχωρισμένοις ἄνω ἐκ βιβλίων ἀλλοδαπῶν φιλολόγων ..ὐκ ὀλίγα ὀνόματα ὅμοια τοῖς εἰς μάχας, οἷον τετ- ..ουτυροφάγας, μηλονόμας, λευκολόφας, χρυ- ..λ. Φέρονται δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ ἐμφερῆ τούτοις ἐν τῇ ..λώσσῃ, οἷον σαμφόρας, πελτοφόρας (Κουμανούδ. Ἀθησαυρ. Λέξ. σελ. 265) κτλ., ὠκυδρόμας, κτλ., ..ας, κτλ., ἀκαμαντορόας καὶ καλλιρόας (Βακχυλ. Ε', Ι', 26 καὶ 96, σελ. 57 καὶ 83 καὶ 86 Βλασσ.), ἱπποσόας, ..νέμας, στραβαλοκόμας (Ἐφημερ. Φιλομαθ. 1879, σελ. πολυνεφέλας, κτλ. (Πρβ. καὶ Σοίνιον ἐν *Leips. Stud.* σελ. 263 κἑ). Τοιαῦτα εἶνε καὶ τὸ Θρεψίππας καὶ Βου- ..ας.

..πειδὴ λόγος γίνεται περὶ τῶν ὀνομάτων τῶν ἐκφερομένων διὰ καταλήξεως ΑΣ ἀντὶ τῆς ΗΣ, οὐχὶ προσηκόντως, νομίζομεν, ..μονεύεται τὸ ὀνοματοθήρας, ᾧ ὅμοια φέρονται καὶ ἄλλα, οἷον ..νιθοθήρας, κτλ. Τὸ δὲ πορνοφίλας, οὗ γίνεται μνεία ὑπὸ τοῦ

Βλαϋδεσίου καὶ τοῦ Λοβεκκίου ἐν τῷ εἰς Αἴαντα Ὑπομνήματι σελ. 292 ἐκδ. β' δὲν εἶνε ἀντὶ τοῦ πορνόφιλος ἀλλὰ δωρικὸς τύπος τοῦ πορνοφίλης, ᾧ ὅμοιον τὸ ἐρημοφίλας καὶ γυναικοφίλης-γυναικοφίλας καὶ παιδοφίλης-παιδοφίλας (Ἴδε Γλωσσικ. Παρατηρ. σελ. 324). Οὕτω λέγεται χοιροπώλας, ἡδυπότας, ὑψιπέτας κτλ., γακίνας, κτλ. Ἐσχηματίσθησαν δὲ τὸ γυναικοφίλης καὶ παιδοφίλης ὁμοίως τῷ γεωμέτρης, κτλ., ἀλλαντοπώλης, προβατοπώλης, κτλ., δεμνιοτήρης, κτλ., τριηραύλης, κτλ., τελώνης, σιτώνης, κτλ., γραοσόβης. Πρβ. καὶ νεωποίης (=νεωποιός), περὶ οὗ γίνεται λόγος ὑπὸ τοῦ Ἐρουερδῆνος ἐν *Lex. Graec. Suppl. et Dialect.* σελ. 557. Ὁ Κουμανούδης γράφει ἐν τῇ Συναγωγῇ Ἀθησαυρ. Λέξεων σελ. 224 «ναποῖαι, οἱ (=νεωποιοί). ἘΠΙΓΡ. Κῶ Bul. de cor. hel. VI, σ. 255, 257. Πρβ. νακόρος»

Παράδοξον φαίνεται τὸ ὑπὸ τοῦ Βλαϋδεσίου γεγραμμένον ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Ἀριστοφάνους Ἱππέων σελ. 139 «Scribendum videtur ἡ Γοργολόφας σ'. Vocativus ὦ Γοργολόφα est Ach. 567. Cf. Eccl. 645. Λευκολόφας Lys. 344. ὦ χρυσολόφα πολιοῦχε (Eq. 581)». Ἡ ὀρθὴ γραφὴ ἀναντιλέκτως εἶνε «ἡ Γοργολόφα σ' ἐκέλευε τουτουὶ φαγεῖν ἐλατῆρος» Λέγεται ἀρσενικῶς μὲν γοργολόφας, θηλυκῶς δὲ γοργολόφα-Γοργολόφα, ᾧ ὅμοια μνημονεύονται ὑπὸ τοῦ Βλαϋδεσίου ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Ἱππέων καὶ ὑπὸ τοῦ Λοβεκκίου ἐν τῷ εἰς Αἴαντα Ὑπομνήματι σελ. 143 ἐκδ. β'.

Ἐν τέλει παρατηροῦμεν ὅτι ὁ Οἰκονόμος ἐν τοῖς περὶ τῶν Ο' Βιβλίοις ἔγραψε Τόμ. Β', σελ. 335 «ὁ δ' ἐν πολλοῖς θρασύμαχΟΣ Βανδάλης» καὶ Τόμ. Γ', σελ. 680 «Καὶ ἔστι μὲν ἐπιεικῶς θρασυμάχΑΣ τις ὁ Δρεύς». Ὁ τύπος θρασυμάχας, ᾧ οὐκ ὀλίγοι ἐμφερεῖς κατελέχθησαν ἐν τοῖς ἄνω ἐκ τοῦ ποιητικοῦ λόγου οὔτ' ἐν τῷ Θησαυρῷ τοῦ Στεφάνου μνημονεύεται οὔτ' ἐν ἄλλοις Λεξικοῖς. Γνωστὸν ὑπάρχει τὸ κύριον ὄνομα Θρασύμαχος· τοῦ δ' ἐπιθέτου θρασύμαχος γίνεται μνεία ἐν τῇ Ῥητορικῇ τοῦ Ἀριστοτέλους Β', κγ', 29 «καὶ ὡς Κόνων Θρασύβουλον θρασύβουλον ἐκάλει, καὶ Ἡρόδικος Θρασύμαχον ἀεὶ θρασύμαχος εἶ, καὶ Πῶλον ἀεὶ σὺ πῶλος εἶ». Ἐπειδὴ δὲ ὁ θρασέως μαχόμενος θὰ ἐλέγετο παροξυτόνως θρασυμάχος, δὲν δυνάμεθα ἄλλως νὰ νοήσωμεν τὸ προπαροξύτονον θρασύμαχος ἢ ὑπολαμβάνοντες αὐτὸ σύνθετον ἐκ τοῦ ὀνόματος μάχη.

ἰ. Θρασυπτόλεμος καὶ θρασύπονος, ὃ κεῖται παρὰ τῷ Πιν-
ῳ Ὀλυμπ. Α', 96 «ἵνα ταχυτὰς ποδῶν ἐρίζεται ἀκμαί τ' ἰσχύος
ισύπονοι».

ΚΕΦ. ΛΓ'.

Σύμμαχος, ὑπέρμαχος, κτλ.

Ἐν τοῖς Δειπνοσοφισταῖς τοῦ Ἀθηναίου σελ. 154, Ε' φέρεται Εοικε δὲ πεποιῆσθαι τὸ ὄνομα (μονομάχος) οὐκ ἐκ τοῦ μάχη, λ' ἐκ ῥήματος τοῦ μάχεσθαι μᾶλλον συγκεῖσθαι· ὁπότε γὰρ τὸ ίχη συντιθέμενον τὸ τέλος εἰς ΟΣ τρέπει, ὡς ἐν τῷ σύμμαχος, ρωτόμαχος, ἐπίμαχος, ἀντίμαχος — τηνικαῦτα προπαροξύνε-ι». Λέγει δὲ καὶ ὁ Οἰκονόμος ἐν τῷ περὶ Γνησ. Προφορ. τῆς Ἑλ-ηνικῆς Γλώσσης σελ. 622. «Τὰ ἐκ τοῦ μάχη σύνθετα, Σύμμαχος, ρωτόμαχος, προπαροξύνονται πρὸς διαστολὴν τῶν ἐκ τοῦ μάχομαι αροξυτόνων, ὡς Πυγμάχος, Ναυμάχος κτλ.». Ὁ Chandler γρά-ει ἐν τῷ Greek Accentuation σελ. 143 «Passiv. etc — Ἄμαχ-ος, ἀπόμαχος, ἀντίμαχος, ἀπρόσμαχος, ἐπίμαχος, εὔμαχος, δύσμα-ος, ναύμαχος, belonging to a sea-fight (Schol. Ven. O. 389), ρομαχος, σύμμαχος, φιλοσύμμαχος, ὑπέρμαχος, αὐτόμαχος, Arc. 0. 9».

Πάντα τὰ τοιαῦτα ὀνόματα ἂν ἔχωσιν ἐν τῇ ἀρχῇ πρόθεσιν ἢ τὸ πίρρημα ΕΥ ἢ τὸ ΔΥΣ ἢ τὸ ἀποφατικὸν Α, καὶ ἐνεργητικὰ ὄντα, κφέρονται προπαροξυτόνως, οἷον

ἐπίσκοπος καὶ κατάσκοπος καὶ πρόσκοπος καὶ εὔσκοπος-ύσκοπος· ἀλλὰ οἰωνοσκόπος καὶ τερατοσκόπος, κτλ. Τὸ ἐπί-θετον ἄσκοπος πρὸς τῇ ἐνεργητικῇ σημασίᾳ ἔχει ἐνίοτε καὶ πα-θητικήν.

ἀνάδοχος καὶ διάδοχος· ἀλλὰ ξενοδόκος-ξεινοδόκος καὶ δωροδόκος, κτλ. Πλημμελῶς ἔχει τὸ παροξυτόνως προενηνεγμένον ὑποδόχον, οὗ γίνεται μνεία ἐν τῷ Θησαυρῷ τοῦ Στεφάνου· προ-παροξυτονως ὑπόδοχον εἶνε γεγραμμένον ἐν τῷ τοῦ Λιδδέλλου καὶ Σκοττου Ἑλληνικῷ Λεξικῷ. Ὁ Γ. Δινδορφιος γράφει ἐν τῇ ἐκδοσει

. . Γ΄, σελ. 680 «ὑποδόχον: ὑποδόχων V. S.
aliunde non cognitum nisi e loco Ga
de intestinis agit πέψεως μᾶλλον ὀργανο
ὑποδόχοις· nisi utrique scriptori ὑποδ
quo Galenus ipse alibi utitur». Ὁμοίως τῷ
φέρονται ἐν τῷ Θησαυρῷ τοῦ Στεφάνου, ἐς
δοχεῖον καὶ ἀποδοχεῖον καὶ εἰσδοχεῖον
Ιρβ. καὶ ξενοδοχεῖον, σιτοδοχεῖον, (οὐρο

...ος καὶ παρήγορος καὶ συνήγορος· ἀλλὰ δημη
κηγόρος καὶ ψευδηγόρος, κτλ. Κακῶς φέρεται παρὰ
Τόμ. Β΄, σελ. 1458 Ἀλβ. καὶ Τόμ. Δ΄, σελ. 204 Σ
συνηγόροι οἱ τὸ δίκαιον ὑπερβαίνοντες» ἀντὶ
Τὸ ἐπίθετον προσήγορος τίθεται ἐπί τε τοῦ προσα
τοῦ προσαγορευομένου.
...ος καὶ μετάβολος καὶ ἄβολος· ἀλλὰ λιθοβόλος
...ολος καὶ ἰοβόλος, κτλ. Περὶ τοῦ ἄβολος γράφει ὁ Εὐστ
εἰς Ὅμηρον Παρεκβολαῖς σελ. 1405, 18 «καὶ ὅπ
παρὰ Πλουτάρχῳ καὶ ἑτέροις, τὰ καὶ ἀτεράμονα, κα
ἵππος ὁ μηδέπω φασὶν ἐκβεβληκὼς πῶλος τὸν εἰρημένον
...όντα» καὶ σελ. 1627, 15 «γνώμων γὰρ ὀδοὺς ἀφ' οὗ
πώλων τε καὶ μόσχων· ἐν οἷς ἄβολος ὁ μηδέπω ἐκβε
...ους ὀδόντας· τριάκοντα γάρ, φασί, μηνῶν γενόμενοι ἐκβάλλ
πρώτους ὀδόντας» (Πρβ. πρωτοβόλος καὶ δευτεροβόλος
περὶ τοῦ πράγματος λόγος γίνεται ἐν τῷ Θησαυρῷ τοῦ Στ
Τόμ. Α΄, α΄, σελ. 74. Ἴδε καὶ Κόκκιον ἐν τῇ Συναγωγῇ τῶν
ἀποσπασμάτων τῶν Ἀττικ. Κωμικῶν Τόμ. Α΄, σελ. 727, 52 (Π
...ίχιον ἐν *Leips. Stud.* Τόμ. Η΄, σελ. 329).
...πικλοπος· ἀλλὰ γαμοκλόπος καὶ λεκτροκλόπος, κτλ.
τῷ Θησαυρῷ τοῦ Στεφάνου μνημονεύεται ἐπίθετον ἐριφοκλ
ὁ πλημμελῶς τονοῦται ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Πασσοβίου ἐριφό
...πος.
...τοκος καὶ δύστοκος καὶ ἄτοκος· ἀλλὰ διδυμοτόκος κα
...τοκος καὶ ζῳοτόκος, κτλ. Πρβ. Ἀθηνᾶν Τομ. Α΄, σελ. 53
Παρασημειωτέον δ' ἔτι τὸ ἐν ἐπιγράμματι τοῦ Σατύρου κειμ

Ανθολ. Παλατ. Ι', 6). «Ἤδη μὲν Ζεφύροιο πλοητόκου (ποντοτόκου) ὑγρὸν ἄημα» μετεβλήθη ὑπὸ τοῦ Μεινεκίου ἐν τῇ Γ' ἐκδόσει τῶν Βουκολικῶν Ποιητῶν σελ. 218 εἰς τὸ «Ζεφύροιο ποντόκου» (Ἴδε καὶ Δυβνῆρον ἐν τῇ ἐκδόσει τῆς Παλατ. Ἀνθολ. Τόμ. Β', σελ. 274).

εὔφορος καὶ ἄφορος· ἀλλὰ καρποφόρος καὶ ἀρωματοφόρος, κτλ.

εὔγονος καὶ ἄγονος· ἀλλὰ καρπογόνος καὶ θηλυγόνος, κτλ. «Ἐπὶ παθητικῆς ἐννοίας κεῖται τὸ ἄγονος ἐν Ἰλ. Γ, 40 «αἴθ' ὄφελες ἄγονος τ' ἔμεναι ἄγαμός τ' ἀπολέσθαι», ὡς ὀρθῶς ἐκδέχεται αὐτὸ ὁ Εὐστάθιος ἐν ταῖς εἰς Ὅμηρον Παρεκβολαῖς σελ. 378, 40 «ἤγουν ἔδει μὴ γενέσθαι σε ὅλως· ἐπεὶ δὲ ἐγεννήθης ὤφελες μὴ εἰς γάμον ἐλάσαι» καὶ σελ. 380, 27 «ἄγονος δὲ κοινότερον μὲν ὁ μὴ γεννῶν, νῦν δὲ ἄλλως ὁ μὴ γεννηθείς, ὁ δέ γε μὴ γεννῶν ἄσπερμος ἂν Ὁμηρικῶς ῥηθείη κατὰ τὸ ἄσπερμος γενεή» (Ἴδε Λεξ. Ὁμηρ. Ἐβελιγγ. Τόμ. Α', σελ. 16).

εὔλογος· ἀλλὰ θεολόγος καὶ ἀστρολόγος, κτλ. Περὶ τοῦ εὔλογος εἶνε ἐν τῷ Θησαυρῷ τοῦ Στεφάνου Τόμ. Γ', σελ. 2336 τάδε εἰρημένα· «Εὔλογος — [Eloquens, Facundus, Al. et LXX al. Oxon. et alios Holm Exod. 4, 10: Οὐκ εὔλογός εἰμι (ubi al. εὔλαλος)». Πρβ. Ἐπιφάν. Τόμ. Δ', β', σελ. 47, 14 Δινδ. «ἰσχνόφωνος γὰρ καὶ βραδύγλωσσος καὶ οὐκ εὔλαλος ὑπάρχω». Ὁ Κόβητος γράφει ἐν τῷ Λογίῳ Ἑρμῇ Τόμ. Α', σελ. 459 «Πρὸς αὐτὸν τὸν Θεὸν διαλεγόμενος ὁ Μωϋσῆς παρὰ τῷ Πολυΐστορι σελ. 441 c. λέγει τάδε·

οὐκ εὔλογος πέφυκα, γλῶσσα δ' ἔστι μου
δύσφραστος, ἰσχνόφωνος, ὥστε μὴ λόγους
ἐμοὺς λέγεσθαι βασιλέως ἐναντίον.

ὡς ἀληθῶς, ὦ βέλτιστε σύ, ἀδύνατος εἶ λέγειν, τοῦτο γὰρ δοκεῖς ὑποσημαίνειν, καὶ οὐδὲν ὧν λέγεις εὔλογόν ἐστι. Τί οὖν ἡμᾶς οὕτω μοχθηρὰ λέγων κόπτεις καὶ διακναίεις;». Ἀλλὰ Φίλων ὁ Ἰουδαῖος λέγει Τόμ. Α', σελ. 234 «Καὶ ὅταν γε μόνος ἰδίᾳ τῷ θεῷ προσέρχηται, μετὰ παρρησίας φησὶ μὴ εἶναι εὔλογος, ἴσον τῷ μὴ τῶν εὐλόγων καὶ πιθανῶν ἐφίεσθαι» (Πρβ. καὶ σελ. 279). Παράδοξος φαίνεται ἡ ὑπὸ τοῦ Φίλωνος γενομένη ἐκδοχὴ τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος λέξεως.

Λέγεται προσέτι πρόδρομος καὶ εὔδρομος καὶ ἀμφίπολος καὶ περίπολος· ἀλλὰ ταχυδρόμος καὶ ἡμεροδρόμος, καὶ οἰωνοπόλος καὶ θεμιστοπόλος, κτλ. Κακῶς εἶνε παρὰ τῷ Γαληνῷ γεγραμμένον Τόμ. ΙΖ', α', σελ. 524 «ἀλλ' εἰ καὶ προπόλος ἡ ἱερεὺς ὑπῆρχεν» ἀντὶ τοῦ πρόπολος. Παράδοξον δὲ φαίνεται ὅτι τὸ ἐπίθετον ἀμφίτομος ἐκφέρεται παροξυτόνως ἀμφιτόμος ἐν τε τῷ Θησαυρῷ τοῦ Στεφάνου καὶ ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Λεξικῷ τοῦ Λιδδέλλου καὶ Σκόττου Λέγεται μὲν βαλλαντιοτόμος καὶ δενδροτόμος καὶ ἄλλα τοιαῦτα πολλά, ἀλλὰ διὰ τὴν πρόθεσιν προπαροξυτόνως ἀμφίτομος, ὡς ἀμφίκοπος. Μνημονευτέον δ' ἐν παρόδῳ σφάλμα περὶ τὸν τόνον γελοῖον ἀπαντῶν ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Ἡσυχίου Τόμ. Γ', σελ. 213 Σμιδ «Ὀπισθοδόμος: ἐν τῇ ἀκροπόλει» (Πρβ. καὶ Τόμ. Δ', σελ. 158 «Τινακτοπήληξ: σεισολόφος». Καὶ ὁ Κόβητος δὲ παροξυτόνως γράφει ἐν τῇ Μνημοσύνῃ 1881, σελ. 379 «Τινακτοπήληξ: σειλοσόφος. Leg σεισΙλόφος, ut σεισίχθων, σεισιπυγίς». Ἀλλ' ὁ παραδεδομένος τύπος εἶνε σεισοπυγίς, ὅμοιος ὢν τῷ σεισόφυλλος (Ἴδε Κοραῆν ἐν Ἀτάκτ. Τόμ. Ε', σελ. 341 καὶ Ἀρήνσιον εἰς Σχόλ. Θεοκρ. σελ. 482. Πρβ. καὶ Λοβέκκιον ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Φρυνίχου σελ. 771).

Ὁ Εὐστάθιος γράφει ἐν ταῖς εἰς Ὅμηρον Παρεκβολαῖς σελ. 942, 41 «Ἴσως δὲ ἔχοι ἂν ἀπορίαν διὰ τί μή, ὥσπερ πρωτότοκος ἐν σημασίᾳ παθητικῇ ὁ πρῶτος τεχθεὶς προπαροξυτόνως, πρωτοτόκος δὲ ἐν παροξυτονήσει ἡ πρώτως τεκοῦσα, οὕτω κατὰ διαφορὰν σημασίας παθητικῆς τε καὶ ἐνεργητικῆς ἀμφίπολος μὲν τάφος ὁ ἀμφιπολούμενος προπαροξύνεται διὰ πάθος εὐλόγως εἰς ὃ ἀναλύεται, ἀμφιπόλος δὲ ἡ ἀμφιπολοῦσα πρὸ μιᾶς ἔχει τὸν τόνον διὰ τὴν ἐνέργειαν ἣν δηλοῖ. Τὴν δὲ τούτου λύσιν οὐχὶ ὑποδύσκολόν ἐστιν εὑρεῖν». Τὴν λύσιν παρέχει ἡμῖν αὐτὸς ὁ Εὐστάθιος λέγων ἐν σελ. 578, 41 «Τὰ γὰρ παρὰ τὸ πολῶ, εἰ μὲν προθέσει σύγκεινται προηγουμένῃ, προπαροξύνονται, οἷον ἀμφίπολος, πρόπολος, πρόσπολος· εἰ δὲ ὀνόματι, παροξύνονται, ὡς δῆλον ἐκ τοῦ ὀνειροπόλος, μαντιπόλος, οἰωνοπόλος, θυηπόλος—Οὕτω γοῦν ἀναλόγως καὶ ἀκροπόλος· ὁμοίως δὲ καὶ μυστιπόλος καὶ αἰπόλος καὶ θαλαμηπόλος καὶ δικασπόλος καὶ ὁ θεμιστοπόλος». Πρβ. Σχόλ. εἰς Ἰλιάδ. σελ. 165, 43 Βεκκ. «ἀκροπόλοισιν: παροξύνεται κατὰ

κανόνα τοιοῦτον· τὰ παρὰ τὸ πολῶ, εἰ μὲν προθέσει σύγκεινται προηγουμένῃ, προπαροξύνονται, οἷον ἀμφίπολος, πρόσπολος, εἰ δὲ ὀνόματι σύγκεινται, παροξύνονται, οἷον ὀνειροπόλος, μαντιπόλος, ἀκροπόλος, οἰωνοπόλος» καὶ Κραμ. Ἀνέκδ. Παρ. Τόμ. Γ', σελ. 211 καὶ Ἐτυμ. Μέγ. σελ. 37, 52.

Ἐν τῇ Ἐπιτομῇ τῆς Καθολικῆς Προσῳδίας τοῦ Ἡρῳδιανοῦ φέρεται σελ. 101, 12 Σμιδ. «Ὅσα πρόθεσιν ἔχει ἐν τῇ ἀρχῇ προπαροξύνεται· περίβολος—ἀμφίβολος, πρόβολος· τὸ δὲ ἐπεσβόλος παροξύνεται ἀπὸ τοῦ ἔπεσι βάλλειν» καὶ 18 «Τὰ παρὰ τὸ βάλλειν σύνθετα καὶ μὴ παρὰ πρόθεσιν παροξύνονται· λιθοβόλος ὁ βάλλων λίθους·—τὸ δὲ πρόβολος καὶ ἀμφίβολος ἀπὸ προθέσεων» καὶ 22 «Τὰ παρὰ τὸ πολῶ τὸ ἀναστρέφομαι σύνθετα καὶ μὴ παρὰ πρόθεσιν παροξύνονται· ἱπποπόλος, οἰωνοπόλος· τὸ δὲ ἀμφίπολος ἐκ προθέσεως» καὶ 25 «Τὰ παρὰ τὸ σκοπῶ σύνθετα μὴ ἐκ προθέσεως παροξύνεται· ὀρνιθοσκόπος, οἰωνοσκόπος· τὸ δὲ ἐπίσκοπος, κατάσκοπος ἀπὸ προθέσεων» καὶ σελ. 102, 7 «Τὰ παρὰ τὸ ἀγορῶ μετὰ προθέσεως σύνθετα προπαροξύνεται· συνήγορος, κατήγορος, παρήγορος· δημηγόρος δὲ παροξύνεται· οὐ γὰρ ἀπὸ προθέσεως» καὶ 11 «Ἔτι τὰ παρὰ τὸ χέω σύνθετα παροξύνεται· χρυσοχόος, οἰνοχόος· τὸ πρόχοος δὲ ἀπὸ προθέσεως» καὶ 19 «Ὅσα τὸ εὖ μόριον κατ' ἀρχὴν ἔχει προπαροξύνεται· εὔτοκος, εὔτονος, εὔμολπος, χωρὶς τῶν παρὰ τὸ ἔργον· εὐεργός» καὶ 22 «Ὅσα ἀπὸ τοῦ Α στερητικοῦ μορίου συντίθεται, προπαροξύνεται· ἄτολμος, ἄτομος, ἄστοργος». Πρβ. καὶ Κράμ. Ἀνέκδ. Ὀξ. Τόμ. Α', σελ. 20, 20 καὶ σελ. 137, 11 καὶ Ἐτυμολ. Μέγ. σελ. 93, 37 καὶ σελ. 355, 4 (Ἴδε Ἡρῳδ. Λεντζ. Τόμ. Α', σελ. 232. Ἔτι δὲ Λαρόχην ἐν *Homer. Textkr.* σ. 421).

Ἐν Κραμ. Ἀνεκδ. Ὀξ. Τόμ. Α', σελ. 90, 14 κεῖται «Πάντα τὰ παρὰ τὸ φέρω παροξύνεται, οἷον φόρος, βουληφόρος, εἰ μὴ ἄρα τύπος κωλύῃ διὰ τοῦ ΕΥ μορίου καὶ τῆς ΕΝ προθέσεως καὶ τῆς Α στερήσεως, οἷον εὔφορος, πρόσφορος, ἄφορος». Οὐδαμῶς συνᾴδει τῷ «καὶ τῆς ἘΝ προθέσεως» τὸ ἐπιφερόμενον παράδειγμα ΠΡΟΣφορος. Κάλλιον εἶνε γεγραμμένον ἐν τῷ Μεγάλῳ Ἐτυμολογικῷ σελ. 209, 11 «Πάντα δὲ τὰ παρὰ τὸ φέρω παροξύνεται, εἰ

... τύπος κωλύΟ διὰ τΟΙ ΕΥ μόριΟΝ καὶ τὰς προθέσεις ... Α ... πτεσησΙΝ· εὔφορος, πρόσφορος, ἄφορος».

... τοῦ τόνου τῶν ἐπιθέτων τῶν ἐσχηματισμένων διὰ συνθέσεως ... ματων καὶ τῶν ἐπιρρημάτων ΔΙΣ καὶ ΤΡΙΣ ἱκανὸς ἐγένετο λ... ἐν τῇ Ἀθηνᾷ Τόμ. Α', σελ. 541.

Ἐν τῷ Λογίῳ Ἑρμῇ 1876, σελ. 67 εἶνε τάδε γεγραμμένα· «Πλημ... ...λῶς τονίζουσί τινες διατόρος καὶ ἀμφιτόμος καὶ ἀντικτόνος ... να παραστήσωσιν οὕτω τὴν ἐνεργητικὴν δύναμιν, οὐδαμῶς ἐνθυμούμενοι ὅτι ἀδύνατος ὁ τονισμὸς οὗτος ἀποβαίνει ἐπὶ τῶν ἐκ προθέσεως συνθέτων. Καὶ ἡ λέξις δὲ κατάβολος ἀτοπώτατα ὑπό τινων παροξύνεται καταβόλος».

Ἐν τῷ Θησαυρῷ τοῦ Στεφάνου Τόμ. Α', Β', σελ. 925 φέρεται «Ἀντικτόνος—Vicissim interficiens Aesch. Eum. 464: Ἔκτεινα τὴν τεκοῦσαν ἀντικτόνοισι ποιναῖσι φιλτάτου πατρός». Καὶ ἐν ἄλλοις λεξικοῖς τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης παροξυτόνως τὸ ἐπίθετον τοῦτο εἶνε προσενηνεγμένον. Ἔγραψε δὲ καὶ ὁ Κόβητος ἐν τῇ Μνημοσύνῃ 1881, σελ 83 «et Eum. 464: ἀντικτόνοι ποιναί».

Ὁ Πασσόβιος γράφει ἐν τῷ Λεξικῷ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης Τόμ. Α', σελ. 631 «διαβόρος, ον—durchfressend, mit d. Acc. νόσος διαβόρος πόδα, ein den Fuss durchfressender Schaden, Soph. Phl. 7. Tr. 1084., aber 2) pass. διάβορος, ον durchfressen. durchlöchert, zerfressen, Soph. Tr. 676» καὶ σελ. 668 «διατορος, ον—act., wohl richtiger διατόρος zu schreiben—vom Laut od. Schall, durchdringend, id Eum. 567. Dah. διατόρον βοᾶν, Luc., φθέγγεσθαι, Plut., durchdringend, laut schreien». Ἐν τῷ Θησαυρῷ τοῦ Στεφάνου Τόμ. Β', σελ. 1119 μνημονεύεται μὲν ὑπὸ τοῦ Γ. Δινδορφίου τὸ ἐν ταῖς Τραχινίαις τοῦ Σοφοκλέους κείμενον «Οὐδ' ἀγύμναστόν μ' ἐᾶν ἔοικεν ἡ τάλαινα διάβορος νόσος», ἐπιφέρεται δὲ «quod διαβόρος potius scribendum». Καὶ ἐν ἐκδόσεσι δὲ τοῦ δράματος τούτου τοῦ Σοφοκλέους φέρεται παροξυτόνως «διαβόρος νόσος».

Ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Λεξικῷ τοῦ Λιδδέλλου καὶ Σκόττου σελ. 947 (1883) φέρεται «μεταβόλος ον,—II as Subst.,=μεταβολεύς a trafficker, merchant, LXX (Isai. 23, 2, 3); cf. Lob. Phryn. 315»· ἀλλ' ὁ Λοβέκκιος λέγει «Ex eodem genere est Thomae

Moeridis praeceptum: Μεταβολεύς, οὐ μετάβολος». Ὁ πληθυντικὸς ἀριθμὸς εἶνε παροξυτόνως γεγραμμένος ἐν τῷ Ἑρμῇ 1884, σ. 516 «Ὁμοίως ἱματιοπῶλαι μεταβόλοι πωλ(οῦν)τες ἐν τῇ πόλει τῷ δημοσιώνῃ τὸ ἱκανόν».

Λέγεται παροξυτόνως μητροκτόνος, πατροκτόνος, κτλ. καὶ ἡμοβόρος, θυμοβόρος, κτλ. καὶ ῥινοτόρος, λαοτόρος καὶ ῥοσοβόλος, ἐλαφηβόλος, κτλ., ἀλλ' ἀναγκαίως ἔχει νὰ λέγηται προπαροξυτόνως διὰ τὴν ἐν τῇ ἀρχῇ πρόθεσιν ἀντίκτονος καὶ διάφορος καὶ διάτορος καὶ μετάβολος. Ὀρθῶς ὁ Γ. Δινδόρφιος γράφει ἐν τῷ Αἰσχυλείῳ Λεξικῷ σελ. 32 ἀντίκτονος· ποιεῖται δὲ καὶ ἐν τῇ τρίτῃ ἐκδόσει τοῦ Φιλοκτήτου τὴν παρατήρησιν τήνδε· «Νόσον διάβορον dixit etiam Trach. 1084., sed διάβορον passive ibid. 676». Παρατηρητέον ἐν παρόδῳ ὅτι ὁ Βλαϋδέσιος ἐν τῇ ἐκδόσει τῆς Ἀριστοφάνους Εἰρήνης σελ. 188 παρατιθέμενος τὸ ἐν τοῖς παλαιοῖς Σχολίοις κείμενον «καπήλους γάρ φασι πάντας τοὺς μεταβόλους» γράφει «(μεταβολεῖς? v. Dem. p. 784, 8)», ἀλλ' οὐδαμῶς εὔλογον εἶνε νὰ μεταβληθῇ ἡ παραδεδομένη γραφή. Πρβ Σουίδ. σελ. 899 Βεκκ. (Σχολ. Ἀριστοφ. σελ. 127, 48 Διδ.) «οἱ προαρπάζοντες καὶ μεταπιπράσκοντες πλείονος, οἱ νῦν μετάβολοι καλούμενοι κτλ.». Ὁ Κοραῆς σημειοῦται ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Ξενοφ. Ἀπομνημ. καὶ τοῦ Πλάτ. Γοργ. σελ. 279: τοὺς ἐν τῇ ἀγορᾷ μεταβαλλομένους. Ὅθεν καὶ «Μετάβολοι, πραγματευταί, μεταπράται (μεταπρᾶται)» παρά τε τῷ Φωτίῳ καὶ τῷ Σουίδᾳ.

Ὡς τὸ προσήγορος λαμβάνεται ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ ἐνεργητικῶς καὶ παθητικῶς, οὕτω καὶ τὸ διάβορος. Πρβ. ἐπίμαχος. Καὶ τοῦ ἄσκοπος δὲ γίνεται χρῆσις ἐπί τε ἐνεργητικῆς καὶ παθητικῆς ἐννοίας, ὡς καὶ τοῦ ἄμαχος καὶ ἄτροφος. Πρβ. καὶ εὔτροφος. Σημειωτέον δ' ὅτι τὸ ἐπίθετον κάτοχος σημαῖνον πολλάκις τὸν κατεχόμενον ἢ κατεσχημένον τίθεται καὶ πρὸς δήλωσιν τοῦ κατέχοντος ἢ κατεσχηκότος. Καὶ ἄλλως δὲ πάντα τὰ ὀνόματα τὰ συγκείμενα ἐκ τοῦ ῥήματος ἔχω ἐκφέρονται προπαροξυτόνως, οἷον ἡνίοχος, αἰγίοχος, κτλ.

Παράδοξον φαίνεται τὸ ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Λεξικῷ τοῦ Λιδδέλλου καὶ Σκόττου σελ. 751 γεγραμμένον «καταβόλος, ον — a naval station, E. M. 336, 21». Ἐν τῷ Μεγάλῳ Ἐτυμολογικῷ κεῖται

μὴ ἄρα τύπος κωλύΟ διὰ τ'
τΗΝ Α στέρησΙΝ· εὔφορ
Περὶ τοῦ τόνου τῶν ἐπ.
ἐκ ῥημάτων καὶ τῶν ἐπιρ
γος ἐν τῇ Ἀθηνᾷ Τόμ. Λ
Ἐν τῷ Λογίῳ Ἑρμῇ
μελῶς τονίζουσί τινες
ἵνα παραστήσωσιν οὕτ
μενοι ὅτι ἀδύνατος ὁ
συνθέτων. Καὶ ἡ λέξ
ξύνεται καταβόλος
Ἐν τῷ Θησαυρῷ
ται « Ἀντικτόνος —
Ἔκτεινα τὴν τεκο
ἐν ἄλλοις λεξικοῖς
τοῦτο εἶνε προενν
σύνῃ 1881, σελ
Ὁ Πασσόβιο
Α', σελ. 631
διαβόρος πόδα.
Phl. 7. Tr.
durchlöcher
τορος, ον —
od. Schall.
Luc., φθε
Θησαυρῷ
τοῦ Γ. Δ
« Οὐδ' ἀ
ρεται δ
τοῦ δρ
βόρος
Ἐ
(188
traf
31

... καὶ ...
... ἐγ...
... τοὺς τόπ...
...ρεα μύας, καὶ τὰ
... ειδικῶς δὲ καὶ τὰ
...ωτοὺς ἰχθῦς καταβάλ-
...ακμάζοντός ἐστιν ἑλλην-
ἢ τὰ ἐπίνεια, Καταβόλους
...) σχολιαστής, τὸ ἐπίνειον
...σμα παραθαλάσσιον, ἔνθα τὰ
ἐπὶ παντὸς ἐμπορίου καὶ παραθα-
ὁ νῦν οἱ πολλοὶ Κατάβολον κα-
...ν *Leipz*. ***Stud***. 1881, σελ. 129

ΚΕΦ. ΛΔ'.

Γρίζειν-πρίζειν.

...ειῳ ἐκδόσει τῶν Ἠθικῶν τοῦ Πλουτάρχου Τόμ.
...αι « Τῶν τοίνυν τρόπων Ὀνοματοποιία καὶ πάνυ
... τῷ Ὁμήρῳ). Οἶδε γὰρ καὶ τὴν παλαιὰν ἀρχὴν
...τι οἱ πρῶτοι τὰ πράγματα ὀνομάσαντες πολλὰ ἀπὸ
... προσηγόρευσαν καὶ τὰς ἀνάρθρους φωνὰς τοῖς ἐγ-
...τωσαν, ὡς τὸ φυσᾶν καὶ τὸ πρίζειν καὶ τὸ μυ-
... βροντᾶν καὶ τὰ τούτοις ὅμοια. Ὅθεν καὶ αὐτοῖς
...ματα οὐκ ὄντα πρότερον, πρὸς τὰ σημαινόμενα τυ-
... δοῦπον καὶ τὸν ἄραβον καὶ τὸν βόμβον καὶ τὸ
... ἀνέβραχε καὶ τὸ σίζε καὶ τὰ τοιαῦτα, ὧν οὐκ ἂν
...τερα ».
... τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις μὴ δυσμαθέστατος ἢ ἐσχάτως

'λλοτριώτατον τῆς Ὁμηρικῆς
ι μετρίως πεπαιδευμένῳ
ειν οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ
ιλομεν τάχιστα ν' ἀπο-
δεινοτάτης ἀτοπίας. Ἐν
τε τρίζειν καὶ τοῦ τετρι-
κινήσας, ταὶ δὲ τρίζουσαι
ρου θεσπεσίοιο τρίζουσαι πο-
θοῦ ἐκ πέτρης, ἀνά τ' ἀλλήλῃσιν
ανν» καὶ Ἰλ. Β, 314 «ἔνθ' ὅ γε
ις», κτλ. Πρβ. καὶ Διογ. Λαέρτ.
ατελθόντα αὐτὸν εἰς Ἅδου τὴν μὲν
νι χαλκῷ δεδεμένην καὶ τρίζουσαν,
ἀπὸ δένδρου κτέ.» καὶ Ἡρόδ. Γ, 110
τερίσι προσίκελα μάλιστα καὶ τετριγότα
ωσσαν δὲ οὐδεμιῇ ἄλλῃ παρομοίην νενομί-
κατάπερ αἱ νυκτερίδες», κτλ. (Ἴδε Ἐφημερ.
81-2).

ρὰ τῷ Ὁμήρῳ καὶ τὸ διὰ τοῦ Υ ἐκφερόμενον
Ι, 311 «ὡς μή μοι τρύζητε παρήμενοι ἄλλοθεν
αὶ Θεόκρ. Ζ', 140 «ἁ δ' ὀλολυγὼν τηλόθεν ἐν πυ-
τρύζεσκεν ἀκάνθαις» (Ἴδε Φρίσχιον ἐν τῇ ἐκδόσει
Τόμ. Α', α', σελ. 249).

αθιος γράφει ἐν ταῖς εἰς Ὅμηρον Παρεκβολαῖς σελ. 229,
όδοτος μέντοι, φασίν, ἀντὶ τοῦ τετριγῶτας τιτίζοντας
ία κρίνας αὐτὸ τοῦ τετριγέναι καιριώτερον· καίτοι φασὶν
χιοὶ ὅτι ἁπλῶς μὲν τιτίζουσιν οἱ νεοσσοί, κατεσθιόμενοι δὲ
υσιν. Ἔστι δὲ τρίζειν τὸ λεπτὸν ἠχεῖν κατὰ τὰς νυκτερίδας,
αὶ αὐταὶ τρίζειν λέγονται, ὡς ὁ ποιητὴς ἐν τῷ τέλει τῆς Ὀδυσ-
ας φησί· τὸ μέντοι τρύζειν, ἀφ' οὗ ἡ τρυγών, τραχυφωνότερόν
τι» καὶ 1290, 37 «καὶ τὸ μὲν τετριγυῖα, ληφθὲν ἀπὸ νυκτερί-
ων, ἐν τῷ τῆς Ὀδυσσείας Ω φαίνεται τί δηλοῖ — Ἰστέον δὲ ὅτι λέ-
γεται μὲν καὶ χιὼν τετριγέναι, ὅτε πλατεῖ ποδὶ καταπατεῖται· μά-
λιστα δέ, φασί, στρουθάρια, ὧν καὶ ἡ Β ῥαψῳδία ἐμνήσθη τρίζου-
σιν ἢ τιτίζουσι κατὰ Ζηνόδοτον· τρυγὼν μέντοι τρύζει, ὡς καὶ

«Ἔμπορος: ὁ πραγματευτής· … καὶ σελ. 132 .
ὁ κατάβολος». Πλημμελῶς … τῶν πυγμάχων …
σελ. 362, 12 «Ἔμπορος: … πατουμένη, δῆλον
πόριον. Τί λέγεται ἐμπόριο … Εἰ δὲ καὶ ζυγός ποτε
κατάβολος ἐποιήσατο λό… τοῖς ἑξῆς εἰπεῖν ἐπ' αὐτῷ.
περὶ τῆς ἀπὸ τῶν Ἐνύδρ… ὁ καὶ ἐπὶ μυῶν καὶ νυκτε-
«Καταβόλους (Γαλλ. … ὅθεν ἡ τρυγών, οὐδ' αὐτὸ ἐν
ἐν οἷς εἰώθασι καταβά… «Ὅτι φωνήν τινα ταῖς προπεμπ-
ὅμοια ὅπου παχύνεται … στήρων πλάττων ὁ ποιητὴς τρί-
ἰχθυοτροφεῖα —, τουτε… ματοποιίαν τῷ μύθῳ ἀρέσκουσαν.»
λουσι» καὶ «Ὁ δὲ … τὸ τρίζειν ἐπὶ ψυχῶν εἰπών, κυριολε-
σμοῦ, καθ' ὃν καὶ α… παρεμυθήσατο τὴν τροπὴν διὰ τῆς ῥηθει-
ἐκάλουν. Ὁ γὰρ το… πλεονάσε τῇ λέξει τρὶς (θεὶς) αὐτὴν ἐνταῦθα
ἑρμηνεύων φησίν· … ε ὅτι τὸ τρύζειν μὲν διὰ τοῦ Υ ψιλοῦ ἐπι
νεώρια τῶν πόλεω… τοῦ τοιούτου γίνονται ῥήματος, τρίζειν δε
λασσίου χρήσασθ… —ὁμοίως δὲ τρίζειν καὶ ἐπὶ χιόνος, ὅθεν καὶ
λοῦσι» (Πρβ. κ… σελ. 751, 11 «Ἔστι δὲ τρύζειν τὸ πολυ-
…ἐξ οὗ καὶ τρυγών, ἣν ἡ παροιμία ἐπὶ σκώμματι
παραλαμβάνει λαλιστέρους τρυγόνων τοὺς τοιού-
…ατιθέμεθα καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Γαληνοῦ γεγραμμένα
593 «λοιπὸν δ' ἂν εἴη περί τε τοῦ τρύζοντος
… καὶ ποικίλου. Τὸ μὲν δὴ τρῦζον ὠνόμασται μὲν
… ψόφου κατὰ τὴν διαχώρησιν, ἐνδείκνυται δὲ τὸ
Ἐν τ… …το σὺν ὑγρότητι λεπτῇ φυσῶδες εἶναι, τὰ δ' ὀρ-
Ζ', σελ … καὶ οἷον ἐσφίγχθαι καὶ στενοχωρεῖσθαι» καὶ ἐν Τόμ.
συνήθ… «διορισμὸς δὲ τούτων ἐστίν, εἰ μή γε τρύζει.
τῶν … μετὰ τοῦ σίγμα καὶ χωρὶς τοῦ σίγμα τοὔνομα καθ'
τοῦ σ… ἀπὸ τοῦ γινομένου ψόφου πεποιημένον» καὶ τὰ ὑπὸ
γραμ… σελ. 122, 14 Κλ. «τρύζειν· οἱ δὲ στρύζειν.
κι… ἀσήμου ψόφου διαχωρεῖν· εἴρηται δὲ ἀπὸ τῆς τρυ-
ἐπ… …ως καὶ γογγυστικῶς φθέγγεται, ὡς καὶ Ὅμηρος φη-
π… …τρύζητε παρήμενοι ἄλλοθεν ἄλλος· ἀντὶ τοῦ ἀσήμως
… λαλῆτε. Ὁ μέντοι Βακχεῖος ἐν Β φησὶ τρύζειν
… τινος στροφώδους περιωδυνίας καὶ προθυμίας διαχω-
… Στεφ. Τόμ. Ζ', σελ. 2538). Ἄξια μνείας νομίζο-

. 242 «ὁ δ' οἷον τρυ-
ζουσιν, οἱ μὲν ἀπὸ τοῦ
ῆς πρώτης συλλαβῆς, ἐπὶ
ωδει πνεύματι μετ' ὀλίγης
ιν περὶ τῶν ῥημάτων τρίζειν
υνθέτων ἐποιήσατο ὁ Οὐερνίκιος
285-7. Πρβ. καὶ Θησ. Στεφ. λ.

ἐν τῷ περὶ Τρόπων Η' (Ῥητ. Ἑλλ.
9) «Ὀνοματοποιία ἐστὶ μέρος λόγου
τῶν ἀποτελουμένων ἤχων· οἷον λίγξε βιός·
αὶ βόμβησε πεσοῦσα· φωνῆς δὲ τὸ τοιοῦτον,
μυκηθμὸς καὶ τοὺς ἐλεεινὰ κατήσθιε τετριγῶ-
ἐν τῷ **Die Sprache als** Kunst Τόμ. Β',

καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Ἀσωπίου γεγραμμένα ἐν τῇ εἰς
σελ 31 § 83. «Ὑπάρχουσιν ὅροι κατὰ τὸν ἦχον
ικας σχηματιζόμενοι, ὡς φλοῖσβος, δοῦπος, κρότος,
ώζω, σίζω, τρίζω, τρώγω, παρὰ Λατίνοις *crepo*,
strepitus, παρὰ Γάλλοις *glouglon*, *trictrac*, κτλ. οὕτω
ἡμῖν κοῦκος, κοχλάζω ἢ χοχλάζω, κτλ.».
Ἐκ τοῦ ῥήματος τρίζω παρήχθη τὸ ὄνομα τριγμός, ὡς ἐκ τοῦ
τὸ σιγμός, κτλ. Παρὰ Θεοφράστῳ ἀπαντᾷ περὶ Φυτ. Ἱστορ.
, ιδ', 5 «φθέγγονται δὲ οἷον τρισμόν» καὶ περὶ Αἰτ. Φυτ. Ε',
, 5 «καὶ φθέγγονται οἷον τρισμόν». Φέρεται δ' ἐν ἀμφοτέροις τοῖς
χωρίοις τούτοις καὶ γραφὴ τριγμόν, ὡς λέγει ὁ Σνειδῆρος ἐν τῇ ἐκ-
δόσει τοῦ Θεοφράστου Τόμ. Ε', σελ. 526· εἶνε δὲ πάντως ἡ διὰ
τοῦ Γ ἐκφορὰ προκριτέα (Πρβ. καὶ Θησ. Στεφ. Τόμ. Ζ', σελ. 2463).
Γνωστότατον ὑπάρχει τὸ τριγμὸς ὀδόντων, ὡς καὶ τὸ βρυγμὸς
ὀδόντων. Ἐν τῇ τοῦ Κουμανούδη Συναγωγῇ Νέων Λέξεων σελ. 713
φέρεται «ὀδοντοτριγμός, ὁ Ἀκρ. 23 Νο. 92»

Τὸ ῥῆμα τρίζω-ἔτριξα εἶνε συχνὸν ἐν τῇ κοινῇ ἡμῶν γλώσσῃ, οἷον τρίζει ἡ πόρτα, τρίζει τὸ τραπέζι, τρίζει τὸ κατάρτι, κτλ. Λέγεται δὲ καὶ τρίζω τὰ δόντια, θὰ τρίξω τὰ δόντια, κτλ., ὡς ποιεῖ πολλάκις καὶ ὁ θυμούμενος. Ἐν τῷ κατὰ Μᾶρκον Εὐαγγε-

τοὔνομα ἐκείνης δηλοῖ. ... αὐτόν, καὶ ἀφρίζει καὶ τρίζει τοὺς
24 «Τὸ δὲ τετρίγε... γράφει ἐν ταῖς εἰς Ὅμηρον Παρεκβολαῖς
χρόμαδος. Ὡς δὲ κ... δὲ καναχὴν ὀδόντων ἔχει πάνυ θυμούμενος
ἐστι· τέτριγε δὲ ... ἄλλος δ' ἂν εἴποι τις κοινότερον τρίζων·
τρίζει, ἀλλ' Ὁμ... καὶ τοῦτο τοῖς ἄγαν θυμουμένοις». Φέρεται
Ὡς δὲ καὶ διαφο... καὶ ὄνομα τρίξιμο, ᾧ πάμπολλα ὑπάρ-
ρίδων λέγεται, ... ξιμο, πήξιμο, σφάξιμο, βρέξιμο, κτλ.
ἀδήλῳ κεῖται» ... της καὶ τοῦ τριζοβολῶ-άω, ὅπερ ἰσχυρότε-
μέναις εἰς Ἀδ... ἡ γεννοβολῶ-άω καὶ ξερνοβολῶ-άω. Ὁ
ζειν αὐτάς ... ἐν τῇ Συναγωγῇ Νέων Λέξεων σελ. 1008 «τρι-
καὶ μετ' ὀλίγ... ζασα. — Κωστ. Παλαμ. — Ἴσως ἡ λέξις λαϊκὴ
κτούμενον ... τριζοβόλημα» καὶ «τριζοκοπέω-ῶ. Ἰω.
σης παραθ...
διὰ τὸ καιρ... ἀναγνωσθῇ πλημμελῶς πρίζειν ἀντὶ τοῦ τρί-
τρυγόνων, ... ῶσι ὅτι πολλάκις ἐν τοῖς ἀντιγράφοις συνεχύθησαν
κυρίως ἐπ... καὶ Π, οἷον τρασιά-πρασιά, τυρούς-πυρούς
χιὼν τε... αίω, Τιτακίδαι-Τιπαγίδαι, ταχυτέραν-πα-
λογεῖν ... πέλμα-τέλμα, ἀναπλήσειν-ἀνατλήσειν, πε-
τῶν π... ν, πόκου-τόκου, κτλ. Πολὺς λόγος περὶ τῆς συγ-
τους ... γίνεται ἐν τῇ Ἀθηνᾷ Τόμ. Ζ', σελ. 319-327. Ἐν
ἐν Τ... Συγγράμματι περὶ τῶν κατ' αὐτὸν μαρτυρησάντων
εἰπεῖ... εσται «οὐκ ἐν πλαξὶ λιθίναις — ἀλλ' οὐδὲ ἐν ζώων δε-
ἀπ... ὑπὸ σηπῶν καὶ χρόνου διαφθειρομένοις», ὃ μετατυ-
μὲν ... εἰς τὸ σηΤῶν. Πρβ. σητόβρωτος καὶ σητόκοπος.
γ... ακτος πρίζειν, περὶ οὗ εἴπομεν ἐν τοῖς ἄνω ὅτι ἀλ-
Π... τῆς Ὁμηρικῆς ποιήσεως εἶνε, λέγεται ἐν τῷ Θησαυρῷ
Ι ... Τόμ. ς', σελ. 1607 «Πρίω, sive Πρίζω [quod per
... Gl. Plato Theag. p. 124, A : Τῶν πριζόντων. Amos
... ἔπριζον πρίοσι σιδηροῖς τὰς ἐν γαστρὶ ἐχούσας Hero
... ect. p. 244 : Ἃ μὲν πρίζοντα, ἃ δὲ σκεπαρνίζοντα.
... 21, 3; 9, 11, 10. Conf. Διαπρίζω». Ἐν Τόμ. Β',
... φέρεται «Διαπρίζω, i q. Διαπρίω. Io. Crys In Ps.
... p. 642, 5 : Ἄτοπον, τέκτονι μὲν παρακαθήμενον, καὶ
... διαπρίζοντα θεώμενον, μὴ ἀπαιτεῖν λόγον. Suiger. —
... Hesychio διαπεπρᾷ. Quod Kustero ex Διαπρησσει cor-

... διαπρίζειν, διαπερᾶν etiam Cyrilli Lex.». ... ὅτι ὁ Θεάγης δὲν εἶνε γνήσιος διάλογος τοῦ Πλά... γράφει ἐν τῇ Μνημοσύνῃ 1883, σελ. 10 «Theag. ... τῶν πριζόντων καὶ τρυπώντων καὶ ξεόντων καὶ τορ... ribe τῶν πριόντων. Haec est enim antiqua forma ut ...ophanem: μὴ πρῖε τοὺς ὀδόντας. et in lepido Theo...ulo; μὴ 'πιτάμῃς τὴν χεῖρα διαπρίων τὸ κύμινον». ... δὲ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ῥῆμα καὶ παρὰ τῷ Θεοφράστῳ περὶ ... Ἱστορ. Ε', ε', 9 «σχιστὰ μὲν ὅσα διαιροῦντες κατὰ τὸ μέσον ...ουσι» καὶ παρὰ τῷ Γαληνῷ Τόμ. ΙΒ', σελ. 848 «ὥσπερ ὅταν ...λουμένῃ ῥίνῃ τὰς ὑπεροχὰς αὐτῶν ἀναγκασθῶμεν πρίζειν» Τόμ. ΙΔ', σελ. 782 «ἢ πριζομένων διὰ τὰ ἀναστομούμενα ...γγεῖα καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλως αἱμορραγούντων» καὶ ἐν τοῖς τοῦ Ἡλιοδώρου παρ' Ὀρειβασίῳ Τόμ. Δ', σελ. 248 «ἔπειτα πρίζειν» καὶ «εἰώθα δὲ πρότερον ὑπεράνω τοῦ πριζομένου μέρους ἐπιδέσει χρώμενος, ἐπὶ ὅσον ἐνδέχεται, εἰς συμπλήρωσιν ἄγειν τὰ ἀγγεῖα καὶ τότε ἐνεργεῖν, ὡς δεδήλωται· ἐν δὲ τῷ πρίζειν κατὰ ἴσον ἀγέσθω ἡ τοῦ πρίονος λεπίς» καὶ σελ. 251 «ἀρκοῦμαι τῷ ἀκρωτηριασμῷ καὶ τὴν σκυταλίδα πρίζω πρὸς εὐχερῆ σάρκωσιν» καὶ παρὰ Σέξτῳ τῷ Ἐμπειρικῷ σελ. 420, 1 «οὐδὲ μὴν τέμνοντες καὶ πρίζοντες τὰ τοιαῦτα τῶν σωμάτων ἀδικοῦμεν» καὶ παρὰ Κλήμεντι τῷ Ἀλεξανδρεῖ σελ. 817 «ὥσπερ οὐδ' ἡ ἀξίνη ἄνευ τοῦ κόπτοντος οὐδὲ ὁ πρίων τοῦ πρίζοντος» καὶ παρὰ τῷ Θεμιστίῳ Παραφρ. Τόμ. Α', σελ. 174, 10 Σπεγγ. «οἷον ὁ τέμνων τῷ τεμνομένῳ καὶ ὁ πρίζων τῷ πριζομένῳ» καὶ παρὰ τῷ Ὠριγένει Τόμ. ΙΖ', σελ. 29 «πῶς ὁ μὲν ὑπ' ἀγγέλου πρίζεται, ὁ δὲ σχίζεται» καὶ παρ' Ἀλεξάνδρῳ τῷ Ἀφροδισιεῖ Προβλ. (Φυσικ. καὶ Ἰατρ. Μικρ. Τόμ. Α', σελ. 4, 14 Ἰδελ.) «μαρμάρων παρατριβομένων ἢ πριζομένων». Φέρεται δὲ καὶ ἐν τοῖς Ἀνεκδότοις τοῦ Βεκκήρου σελ. 650 «καὶ ὁ δεῖνα τὸ πρίζειν». Ὑπάρχει καὶ σύνθετον ῥῆμα ἐκπρίζειν, οὗ δύο μαρτύρια μνημονεύονται ἐν τῷ Θησαυρῷ τοῦ Στεφάνου· ἐντυγχάνει δέ τις αὐτῷ καὶ ἐν τοῖς τοῦ Ἡλιοδώρου παρ' Ὀρειβασίῳ Τόμ. Δ', σελ. 248 «ἔπειτα ἐκπρίζουσι τὰ ὀστᾶ» καὶ παρὰ τῷ Γαληνῷ Τομ. ΙΔ', σελ. 797 «ἐκπρίζομεν ὅλα τὰ κῶλα πολλάκις». Ἐλέχθη δὲ καὶ ἀποπρίζεσθαι ὑπὸ Σωκράτους τοῦ Σχολαστικοῦ Ἐκκλησ. Ἱστορ. σελ.

716, 10 Οὐσσ. «καὶ γενέσθαι ἀνάγκην ὥστε ἀποπρισθῆναι τὼ πόδα· οὐχ ἅπαξ δὲ τοῦτο ἐγένετο, ἀλλὰ πλειστάκις ἀπεπρίζετο». Πρβ. καὶ Φώτ. Βιβλιοθ. σελ. 476, 21 «κιβωτῶν καλύμμασιν ἐμβαλλόμενοί τε καὶ συμπιεζόμενοι ἀπεπρίζοντο». Παρὰ τῷ Ἀππιανῷ κεῖται σελ. 949, 21 Μενδ. «ἐκ τοῦ φορείου τὴν κεφαλὴν ἐπισπάσας ἀπέτεμνεν, ἐς τρὶς ἐπιπλήσσων καὶ ἐκδιαπρίζων ὑπ' ἀπειρίας»· φέρεται δὲ καὶ γραφὴ ἐκπρίζων, ἐν δὲ τῷ Θησαυρῷ τοῦ Στεφάνου Τόμ. Γ', σελ. 393 παρατεθέντος τοῦ χωρίου τούτου ἐπιφέρεται «Nisi legendum διαπρίζων». Ἐγένετο δὲ χρῆσις καὶ τοῦ ῥήματος καταπρίζεσθαι. Σημειωτέον δ' ὅτι ἔκειτο ἄλλοτε παρὰ Διοδώρῳ τῷ Σικελιώτῃ «τοὺς μὲν διεμέλιζε, τοὺς δὲ ἀνεσταύρου, τοὺς δὲ καὶ ζῶντας ἐνέπριζε», ὃ εὐλόγως μετεβλήθη εἰς τὸ ἐνεπύριζε (Ἴδε Θησ. Στεφ. λ. ἐμπρίζω καὶ λ. ἐμπυρίζω).

Ἐν τῷ παλαιῷ ἑλληνισμῷ σύνηθες ἦτο τὸ ῥῆμα πρίειν, ᾧ ὅμοιον εἶνε τὸ χρίειν. Πρβ. καὶ ἰδίειν, μηνίειν, κτλ.

Παρατηρήσεως ἄξιον εἶνε ὅτι συγκολλήσας ὁ Παναγιώτης Σοῦτσος τὰ ῥήματα πρίζω καὶ τρίζω εἶπεν «ἐπριζότριζαν αἱ σάρκες. ἐπριζότριζε τὸ σῶμα (τοῦ Ἀθαν. Διάκου ὀπτωμένου), πλὴν δὲν ἄφησε καμμίαν οἰμωγὴν αὐτοῦ τὸ στόμα» καὶ «τρέχει πριζοτρΥζουσα ἡ πρώρα εἰς τὸ ῥεῦμα», ὅπερ ἀποδοκιμάζων ὁ Ἀσώπιος ἐν τοῖς Σουτσείοις σελ. 212 ἔγραψεν «ἅτινα οὔτε διὰ τὴν ποίησιν οὔτε διὰ τὴν λεκτικὴν μίμησιν ἔχουσι βέβαια νὰ φθονήσωσι τὸ γάλα τοῦ αἰγιαλοῦ, τὸ πριζοτρύζισμα τῆς πρώρας, ἢ τῶν μελισσῶν τὸ ζίζισμα». Ἀλλ' ἀδυνατοῦμεν νὰ νοήσωμεν πῶς ἐκ τοῦ ῥήματος πριζοτρύζω ἐσχηματίσθη τὸ ὄνομα πριζοτρύζισμα. Ἐπειδὴ δ' ὁ Παναγ. Σοῦτσος μετέγραψεν ἐν τῇ Νέᾳ Σχολῇ τὴν μνημονευθεῖσαν ῥῆσιν, καθάπτεται τοῦ Ἀσωπίου ὁ Χρυσοβέργης ἐν τῷ Ἐπιδορπίῳ σελ. 30 λέγων «ἀντιπαράθες τὴν ἐν Ν. Σχολῇ (σελ. 70) γενομένην διόρθωσιν τοῦ ἐν τῷ Μεσσίᾳ (σελ. 222) στίχου «Καὶ τρέχει πριζοτρύζουσα ἡ πρῶρα εἰς τὸ ῥεῦμα» διὰ τοῦ «Καὶ τρύζ' ἡ πρῶρα πρήσσουσα καὶ σχίζουσα τὸ ῥεῦμα» παράβαλ. Ὁμηρ. Ὀδυσσ. Ι. 491. παράβαλε πάλιν τὰ Σούτσεια σελ. 212 καὶ ὁμολόγησον, ἀνίσως δικαιοῦται ὁ συγγραφεὺς λέγων «δυσμένεια μόνον μὴ» (κατηγορηθήτω αὐτοῦ δηλ.)».

Πλημμελῶς ἐν τῇ Νέᾳ Σχολῇ ἐγράφη ὑπὸ τοῦ Παναγ. Σούτσου

καὶ Τρύζ' ἡ πρώρα» ἀντὶ τοῦ «τρίζει ἡ πρώρα (πρῷρα)». Ὁ Ὅμηρος εἶπεν ἐν Ὀδυσσείας Ι, 491 «ἀλλ' ὅτε δὴ δὶς τόσσον ἅλα πρήσσοντες ἀπῆμεν»· ἀλλ' οὐδαμῶς εὔλογον ὑπάρχει νὰ γίνηται χρῆσις τῆς Ὁμηρικῆς λέξεως ἐν τῇ νέᾳ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ».

Τὸ ῥῆμα πριζοτρίζω οὔτε κατὰ τὴν σύνθεσιν εἶνε συστατὸν οὔτε κατὰ τὴν ἔννοιαν εὐοδοῦται· διότι ἐνδέχεται μὲν νὰ τρίζωσιν αἱ σάρκες καὶ τὸ σῶμα ἀνθρώπου ὀπτωμένου, ἀλλὰ κατ' οὐδένα τρόπον δύνανται νὰ πρίζωσι ἤτοι πρίωσι. Δὲν φαίνεται δ' ἀπίθανον ὅτι ἦχου δηλωτικὰ ὑπολαβὼν ὁ Παν. Σοῦτσος ἀμφότερα τὰ ῥήματα πρίζω καὶ τρίζω συνῆψεν αὐτὰ διὰ συνθέσεως, ἵν' ἰσχυρότερον ἢ ἐντονώτερον τὸ πρᾶγμα παραστήσῃ. Τεράστιον δ' ἀληθῶς φαίνεται τὸ ὑπὸ τοῦ Σούτσου εἰρημένον, καθάπερ καὶ τὸ κείμενον ἐν τῷ γνωστῷ δημώδει ᾄσματι «Τὸν Διᾶκον τότε πέρνουνε καὶ στὸ σουβλὶ τὸν βάζουν, ὁλόρτο τὸν ἐστήσανε καὶ αὐτὸς χαμογελοῦσε» (Ἴδε Τραγούδ. Ῥωμαίικ. Πασσοβ. σελ. 175). Περὶ τοῦ συνήθως γραφομένου στό, οὐ ἄλλοι προκρίνουσι τὸ 'ς τό (=εἰς τό), θὰ ῥηθῶσι τὰ δέοντα ἐν ἑτέρῳ τόπῳ.

ΚΕΦ. ΛΕ'.

Τριφιόδωρος - Τρυφιόδωρος

Ἰδὼν ὁ Βερναρδάκης γεγραμμένον ὑπὸ τοῦ Κόντου πρῶτον μὲν Τρυφιόδωρος, ἔπειτα δὲ Τριφιόδωρος ἐποιήσατο μνείαν ἐν τῇ Ἐλέγχων καὶ Κρίσεων Ἐξελέγξει τῆς διττῆς ταύτης γραφῆς ὡς δηλωτικῆς καὶ αὐτῆς οὔσης τῆς περὶ τὴν ἐκφορὰν λέξεων ἀσυμφωνίας καὶ ἀνακολουθίας τοῦ Κόντου.

Ἡ συνήθης ἄλλοτε γραφὴ τοῦ προκειμένου ὀνόματος ἦτο Τρυφιόδωρος, τῆς πρώτης συλλαβῆς διὰ τοῦ Υ ἐκφερομένης. Τὴν γραφὴν ταύτην, ἧς μόνης γίνεται μνεία ἐν τῷ τοῦ Παπίου Λεξικῷ τῶν Κυρίων Ὀνομάτων τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ἐκδ. 1884, βλέπει τις καὶ παρὰ τῷ Σουίδᾳ σελ. 1048 Βεκκ. ἢ τῷ Μιλησίῳ Ἡσυχίῳ σελ. 217 Φλαχ. (1882) «Τρυφιόδωρος Αἰγύπτιος γραμματικός» καὶ «Τρυφιόδωρος διάφορα ἔγραψε δι' ἐπῶν». Πρβ. καὶ Ἀσωπίου Ἱστορίαν Ἑλλήν. Ποιητῶν καὶ Συγγραφέων σελ. 25.

[illegible] ἐχρῆτο καὶ [illegible] αὐτῷ γνωστοῦ [illegible] Τρυφιοδώρου - Τριφ[illegible] [illegible] -6 καὶ Τομ. [illegible] τῆς τοῦ Κουμ[illegible] [illegible] κεῖνται τάδε [illegible] γνωστοῦ ἐξ Αἰγυπτ[illegible] ἐκ τοῦ ὀνόματος [illegible] ἐκ [illegible] Ἐπιγρ. τῆς Αἰγύπτου [illegible] ὁ Letronne [illegible] Μαΐου. [illegible] que ἰδίαν περὶ [illegible] etc. IVe année [illegible] ἐν τῷ τοῦ Pape-Benseler [illegible] εἰς τὰ διδακτικὰ βιβλία [illegible]»

[illegible] καὶ ἄλλο βιβλίον [illegible] ἐκδεδομένον μὲν τῷ 1875ῳ [illegible] ἰατρὸς κτέ.», καὶ [illegible] «Ἤδη [illegible] pour l'encour. des études [illegible] τὸ ἐνθάδε ἡμαρτημένον [illegible] Γ. οὐχὶ δὲ διὰ τοῦ Ι [illegible] ὑπὸ τοῦ σοφοῦ Letronne, [illegible] ἐν Αἰγυπτίας θεοῦ. C. I. G. [illegible]. Letronne. Rec. d'inscr. gr. et lat., I, 112»

Συμπίπτει δὲ καὶ ὁ Βοισσονάδος ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Ἀλληγοριῶν τοῦ Τζέτζου σελ. 18 «Scripsi Τριφιόδωρος. Nam demonstravit Letronnius. Sylloge inscriptionum t. I, p. 232, nomen, quod passim scriptum est. Τρυφιόδωρος, deducendum esse non a τρυφή, sed a dea Aegyptia, quae in saxis litteratis Τρίφις et Θρῖφις nuncupatur. Vide etiam viri doct. Dissertationem erudissimam de nominibus propriis pp. 40, 41». Πρβ. καὶ σελ. 30.

Παρατιθέμεθα καὶ τὰ ἐν τῇ Συλλογῇ τῶν Ἑλλην. Ἐπιγραφῶν γεγραμμένα. Τομ. Γ', σελ. 352 «Hinc, si analogiam sequaris

raecae, deae nomen proprie aut ΤΡΙΒΙΣ, ΤΡΙΦΙΣ, ΙΙΣ fuit. Formam ΤΡΙΦΙΣ habes n. 4714. Alterius ΡΙΠΙΣ usum demonstrat nomen templi eiusdem no- ΡΙΠΙΕΙΟΝ, quod ex titulo sepulcrali attulit Letronnius Bene idem monet nomen ΤΡΙΦΙΟΔΩΡΟΣ revocandum divinitatem Aegyptiacam; Graecos, qui ubique secta- πόνοιαν, scripsisse ΤΡΥΦΙΟΔΩΡΟΣ quasi a voce ΤΡΥΦΗ itum nomen esset».

ὀλίγα δὲ κύρια ὀνόματα εἰς δωρος φέρονται ἐν τῇ Ἑλληνικῇ παρηγμένα διὰ συνθέσεως ἐξ ὀνομάτων θεῶν, οἷον Διόδω- Ἀπολλόδωρος, Ἡρόδωρος, κτλ. Ἐπιστάσεως δ' ἄξιον φαί- τὸ Τριφιόδωρος· διότι δὲν εἶνε ὁμοίως ἐσχηματισμένον τῷ ωρος καὶ Ἀρτεμίδωρος, περὶ ὧν ποιεῖται λογον ὁ Λοβέκκιος ς Παραλειπομένοις σελ. 48-9, ὡς καὶ περὶ τοῦ Ἰσόδωρος, ερὶς τῷ Σαραπόδωρος.

κρατηρητέον δ' ὅτι καὶ τὸ Ῥωμαϊκὸν ὄνομα *ancilia* ἐγράφη νιστὶ διὰ τοῦ Υ ἀγκύλια, ὡς ἐκ τοῦ ἐπιθέτου ἀγγύλος πα- μένον. Ὁ Πλούταρχος λέγει ἐν Νομ. ΙΓ' «Αὐτὰς δὲ τὰς πέλ- ἀγκύλια καλοῦσι διὰ τὸ σχῆμα· κύκλος γὰρ οὐκ ἔστιν, οὐδὲ δίδωσιν ὡς πέλτη, τὴν περιφέρειαν, ἀλλ' ἐκτομὴν ἔχει γραμμῆς εοειδοῦς, ἧς αἱ κεραῖαι καμπὰς ἔχουσαι καὶ συνεπιστρέφουσαι τῇ ενότητι πρὸς ἀλλήλας, ἀγκύλον τὸ σχῆμα ποιοῦσιν· ἢ διὰ τὸν ἀγ- να περὶ ὃν περιφέρονται. Ταῦτα γὰρ ὁ Ἰόβας εἴρηκε γλιχόμενος ἐξελ- νίσαι τοὔνομα». Ὁ Κοραῆς σημειοῦται ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Παραλ- ήλων Βίων τοῦ Πλουτάρχου Μέρ. Α', σελ. 401 «Ἀγκύλια: Ῥωμαϊ- τὶ Ancilia· διὸ καὶ γράφειν ὤφειλεν ὁ Πλούταρχος, Ἀγκιλια. Οὐδὲ ἀρ ἀληθὲς τὸ ἔτυμον τοῦ ὀνόματος παρὰ τὸ Ἀγκύλον· καὶ πιθανώ- τερον ὁ Βάῤῥων παρὰ τὴν ἐκτομὴν ἢ ἐντομὴν παράγει τὸ Ἀγκίλια, οἱονεὶ Ἰγκίλιά τινα ὄντα, παρὰ τὸ Incidere, ὅ ἐστιν Ἐντέμνειν».

Τῷ τύπῳ Τρυφιόδ
ὀρθῶς ἔχοντα· τούτου
Ἀθηνᾷ Τριφιόδωρος-
Α', σελ. 111 καὶ σελ
Κόντος ὁ πρότερον ἠ
σαυρ. Λέξεων σελ. 3
θὴς γραφὴ τοῦ ὀνόμ
Τρυφιόδωρος), διότι
Τρίφιδος, τῆς γν
καὶ 4714), ὡς ἐσ
Journ des Sav.
ἔτη, καὶ ἀφοῦ ἐ
ἐν τῷ Annuaire
μειώθη ἐν τῷ
τῶν κυρ. ὀν.) δ
γραφή, τὴν σ
Ἀνέγνω δ'
Συναγωγῆς τ
γραμμένον δ
σελ. 64 ἣν
Egger ἐν τ
grecques,
Τριφιόδωρ
συλλαβῆς.
σθαι δηλ
4711, 4
Σημ
τοῦ Τζ
Letron
passin
sed a
nunc
mai
I
γεγ

ΛϚ'.

...οὐχὶ **Σαρδανάπαλος.**

...ου, ὡς ἔγραψεν ὁ Δυϐνῆρος σελ
... σελ. 412, 14 καὶ 23 καὶ 26 Σαρδα-
...-ΣαρδανάπαΛον καὶ σελ. 1303, 1-
...39, 53 ΣαρδαναπάΛῳ καὶ Τόμ. Ε
...ου, οὕτω καὶ ὁ Βερναρδάκης Τόμ. Β'.
...ου καὶ σελ. 432, 26 ΣαρδανάπαΛος
...ρδαναπάΛου-ΣαρδανάπαΛον καὶ
...δανάπαΛον καὶ σελ. 387, 17 Σαρ-
... σελ. 232, 14 ΣαρδαναπάΛΛου.
...δάκης τὴν ὀρθὴν ἐκφορὰν τοῦ ὀνόματος
... τοῦ προσηρτημένου τῷ Ζ' Τόμῳ πίνακος,
...ενηνεγμένος τύπος μνημονεύεται σελ. 532
... 17. 438, 8 VI 301, 22. 387, 17 VII

...ς φαίνεται, ἄν τις ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρ-
...λούμενος γράμματα μὴ γινώσκῃ ὅτι οὐχ
... ἐγράφετο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τὸ περὶ οὗ
... δ' ἀποβαίνει νὰ γινώσκηται ἡ ὀρθὴ ἐκ-
...λαις Ἑλληνικοῖς βιβλίοις γίνεται μνεία κα
... καὶ παλαιότεροι καὶ νεώτεροι ἐποιήσαντο
... γραφὴν ἐδίδαξαν. Παρατιθέμεθα ἃ περ
... ὁ Σχουειγαισῆρος, ὁ Βαίριος καὶ ὁ Βλαϋ-

...ρήσεσιν εἰς Ἀθηναίου Δειπνοσοφιστὰς
...ναπάλλου. Licet supra alicubi editam
... λ literam in isto nomine tenuerim.
... ex vetere cod. A. dehinc adoptare pla-
...ram et alibi apud Nostrum et apud
...mis probatissimisque codicibus fere
...servaverim. Vide Var. Lect. et Adnot.

... II. 150. Ὁ Ἄλβερτος σημειοῦται ἐν τῇ ... Β΄, σελ. 1153 «Σαρδανάπαλος—De no... ad Euseb. *Chron.* p. 63. fin. *(qui ...onet)*».

... ἐκδόσει τοῦ Ἡροδότου Τόμ. Α΄, σελ. 778 ...λλου cum probatis libris. Vid. ad Ctesiae ...30» καὶ «Nomen Assyrii regis literis cuneatis inter veteris Nini reliquias inventum est, so-...sar-*dana pallu*».

... τῇ ἐκδόσει τῶν Ἀριστοφάνους Ὀρνίθων σελ. 112: ... A. R. Σαρδανάπαλος, B. S. V. Med. 8. 9· plerumque servarunt libri antiqui, velut codex ...thenaei: simplex λ recentiorum codicum vitium ...). Vide Gaisf. ad Herod. II. 150. ubi plures probi ...αναπάλλου exhibent». Ὁ Μεινέκιος γράψας παρὰ τῷ ... σελ. 64 Σαρδανάπαλλος ἐσημειώσατο σελ. 147 «Al-... nomen scribebatur Σαρδανάπαλος». Ἀποκατέστησε δ' τὴν ὑγιῶς ἔχουσαν ἐκφορὰν καὶ ἐν τοῖς Ἐθνικοῖς Στεφάνου τοῦ ...τίου σελ. 24, 5 καὶ 9 καὶ σελ. 605, 22. Ἴδε καὶ Λ. Δινδόρ. ...ς Διόδ. Σικελ. Τόμ. Α΄, Μέρ. α΄ σελ. 166 (1828) καὶ Γ. ...δόρφιον εἰς Ἀριστείδ. Τόμ. Β΄, σελ. 74 καὶ εἰς Κλήμ. Ἀλεξ. ... Α΄, σελ. 381 καὶ Φρίσχιον εἰς Λουκιαν. Τόμ. Γ΄, Μέρ. Α΄, ... 197. Φέρεται δὲ καὶ παρὰ τῷ Πολυβίῳ σελ. 632, 24 Οὔλσχ. ...αρδαναπάλλου καὶ παρὰ τῷ Στράβωνι σελ. 937, 10 καὶ 12 καὶ 15 Μειν. Σαρδαναπάλλου-Σαρδανάπαλλος καὶ σελ. 1027, 26 Σαρδαναπάλλου καὶ παρὰ τῷ Ἰουλιανῷ σελ. 574, 21 Ἑρτλ. Σαρδαναπάλλου καὶ ἐν τῷ Ὀνομαστικῷ τοῦ Πολυδεύκους σελ. 69 Βεκκ. Σαρδανάπαλλον καὶ ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Σουΐδα σελ. 937 Βεκκ. Σαρδανάπαλλος (πολλ.) — Σαρδαναπάλλους καὶ ἐν τῷ τοῦ Ἡσυχίου Τόμ. Δ΄, σελ. 10 Σμιδ. Σαρδανάπαλ(λ)ος. Πρβ. καὶ Κτησ. Ἀποσπ. σελ. 36-7 Καρ. Μυλλ. Ἄξια δὲ μάλιστα ἀναγνώσεως εἶνε τὰ ὑπὸ τοῦ Λ. Δινδορφίου γεγραμμένα ἐν τῷ Θησαυρῷ τοῦ Στεφάνου Τόμ. Ζ΄, σελ. 75.

Παρατηροῦμεν δ' ἐν τέλει ὅτι τὴν ὀρθὴν γραφὴν τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ὀνόματος ἠδύνατο ὁ Βερναρδάκης νὰ μάθῃ καὶ ἐκ τοῦ ὑπὸ τοῦ

Σακελλαρίου ἐκδοθέντος Λεξικοῦ τῆς Ἑλλην. Γλώσσης Τόμ. Γ'. σελ. 635 (1885), ἔνθα μόνον τὸ ΣαρδανάπαΛΛος μνημονεύεται, οὐχὶ δὲ καὶ τὸ Σαρδανάπαλος.

Ὡς δ' ὁ Βερναρδάκης ἔγραψε πλημμελῶς Σαρδανάπαλος δι' ἑνὸς Λ, οὕτω καὶ ὁ Πανταζίδης ἐν τῇ μεταφράσει τῆς Ἱστορίας τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου σελ. 289 «Ἀπὸ τῆς Ταρσοῦ ἐπορεύθη εἰς τὴν πόλιν Ἀγχιάλην, ἥτις κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Σαρδαναπάλου διεφύλαττε τὸ μνῆμα τούτου τοῦ βασιλέως τῆς Συρίας φέρον τὸ ἑξῆς παράδοξον ἐπίγραμμα, «Σαρδανάπαλος — Ἀγχίαλον καὶ Ταρσὸν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἐδείματο· σὺ δέ, ὦ ξένε, ἔσθιε καὶ πίνε, καὶ παῖζε, ὡς τἄλλα τὰ ἀνθρώπινα οὐκ ὄντα τούτου ἄξια». Τὴν ἡμαρτημένην ἐκφορὰν βλέπει τις καὶ ἐν ταῖς ἐκδόσεσι τῆς Ἀναβάσεως τοῦ Ἀρριανοῦ βιβλ. Β' ε', 2 ἀλλ' εἶνε ἐν αὐταῖς ὀρθῶς γεγραμμένον πῖνε, ὃ ὑπὸ τοῦ Πανταζίδου προηνέχθη παροξυτόνως πίνε καίπερ μακρὰν ἔχον τὴν παραλήγουσαν. Τῆς δι' ἑνὸς Λ ἐκφορᾶς τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ὀνόματος ἐποιήσατο χρῆσιν ὁ Πανταζίδης καὶ ἐν τῇ ἐκδόσει τῆς Ἀναβάσεως τοῦ Ξενοφῶντος σελ. 258 «Ἡ Λάρισα ἦτο πιθανῶς ἀνάκτορον τοῦ Σαρδαναπάλου».

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΘΗΚΑΙ

Σελ. 213, 11 γραπτέον τουτέστι. σελ. 214, 1 γρ. καὶ «Τρόπηκος. σελ. 214, 3 γρ. πόδεσ-σι. σελ. 214, 31 γρ. τοῦ — εἰρημένου. σελ. 215, 35 γρ. Συντίκα. σελ. 217, 23 γρ. παρηκ-μακότος. σελ. 217, 30 γρ. καλόφυλλος. σελ. 210, 10 γρ. τῆς σελ. 219, 19 γρ. εὐλόγησεν. σελ. 219, 29 γρ. CORAES. σελ. 220, 5 γρ. νεωτέ-των. σελ. 221, 26 γρ. «Ἡ «πίννη», φησί,. σελ. 222, 5 γρ. τί ἐστι. σελ. 222, 28 γρ. ἐτῶν. σελ. 223, 12 γρ. ἀμφιβολόγῳ. σελ. 225, 1 γρ. εἶνε. σελ. 225, 15 γρ. Ἐν. σελ. 225 19 γρ. ἀνάγνωσις. σελ. 226, 15 γρ. κογχοθήρας καὶ θυννοθήρας. σελ. 239, 21 γρ. Σωζομενός. σελ. 231, 14 προσθετέον· Ἀλλ' ἀνάρμοστον τῷ λόγῳ φαίνεται τὸ ἀπέφημεν. Ὁ Σπέγγελος ἐσημειώσατο «ἀπέφημεν: fort. ἀπεφήναμεν. σελ. 246, 3 γρ. βέβαιον ἀντὶ τοῦ ἀβέβαιον. σελ. 252, 27 γρ. Ἁλικαρνασσεύς. σελ. 267, 11 γρ. omnibus. σελ. 269, 2 γρ. εὔλογον. σελ. 270, 13 γρ. Schaeferus. σελ. 271, 4 γρ. ἀναιρέσεως. σελ. 276, 32 γρ. ἑκκαίδεκα. σελ. 287, 25 γρ. ταῖς Ἐννεάσι. σελ. 319, 1 γρ. συνέσεως. σελ. 321, 24 γρ. ἀνενεχθέντα. σελ. 327, 13 γρ. antiatticista. σελ. 330, 17 γρ. dubitari. σελ. 331, 20 γρ. Δημάρητος. σελ. 381, 6 γρ. Ἑλληνικῇ. σελ. 389, 31 γρ. ἐλπίδας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΙΝΕΣ ΕΙΣ ΤΑ ΠΡΟΠΕΡΤΙΟΥ ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Die Elegien des Propertius
Erklärt von Max Rothstein

(Συνέχεια. Ἴδε Ἀθηνᾶς Τόμ. ΙΒ', σελ. 318 ἑ.)

IV, 1, 14:

Centum illi in prato saepe senatus erat

Ὁ στίχος οὗτος παραφέρεται συνήθως ἐν τοῖς συντακτικοῖς παράδειγμα τῆς τοῦ ῥήματος πρὸς τὸ κατηγορούμενον ἀφομοιώσεως (centum illi er*at* senatus ἀντὶ τοῦ c. illi er*ant* senatus). Οὕτω δὲ καὶ ὁ ἐκδότης φαίνεται ὅτι δοξάζει («dass die Männer, die . . ., der römische senat seien»). Ἀλλ' ἡ ὀρθὴ τοῦ χωρίου ἐκδοχὴ εἶνε senatus (ὑποκ.) erat centum illi (κατηγ.). Τοῦτο δεικνύει τὸ saepe, ὅπερ κατὰ μὲν τὴν συνήθη ἐκδοχὴν σημαίνει ὅτι οἱ ἑκατὸν ἐκεῖνοι πολλάκις, ἀλλ' οὐχὶ πάντοτε ἀπετέλουν τὴν σύγκλητον, τ. ἔ. ὅτι ἐνίοτε ἦσαν μὲν συνηγμένοι ἑκατὸν in prato, ἀλλ' οὗτοι δὲν ἦσαν σύγκλητος, ὅπερ σύμπτωσις τῇ ἀληθείᾳ παράδοξος, κατὰ δὲ τὴν ἡμετέραν δηλοῖ ὀρθότατα ὅτι ἡ σύγκλητος οὐχὶ πάντοτε, ἀλλὰ πολλάκις συνήδρευεν in prato

Ib. 40 ἑ.

o quali vecta est Dardana puppis ave!
jam bene spondebant omina, quod nihil illam
laeserat abiegni venter apertus equi.

Ὁ ἐκδότης ἑρμηνεύει τὸ nihil illam **laeserat** κ.ἑ. ὧδε: «αἱ περὶ τοῦ μέλλοντος προσδοκίαι τῶν Τρώων δὲν ἐβλάφθησαν ὑπὸ κακῶν

Σακελ — τοῦ δουρείου ἵππου ἐγκεκλεισμένοι
σελ. ... ετέλεσαν». Ἀλλ' ἠδύναντο ἄρα οἱ
οὐχὶ ... ...ες καὶ ὅμως ἀπέσχοντο τούτων; Πό-
Ὡ ... ἔπραξαν οἱ Ἕλληνες ὧν ἀει οἱ
ἑνὸς ...
Μεγ ... καὶ ἀληθέστερον νοητέα ἡ φράσις
πόλιν ... εἰς τὴν ναῦν ἐμβάντας σὺν τῷ Αἰνείᾳ
λαττ ... ἔξοδος τῶν Ἑλλήνων καὶ ἡ ταύτῃ
ῥᾴδ ... Τρώων, τ. ἔ. οἱ εἰς τὴν ναῦν ταύτην
ἐν μ ... ἐκ τῆς γενικῆς σφαγῆς, ὅπερ ἦ
τᾶ ... κατ' ἀκολουθίαν ἐγγύησις μελλούσης
φορ ... fata). Ὅτι τὸ laeserat οὕτως ἐκλη-
βι ... ἐπεξήγησις: cum pater in nati cer-
τι ... est umeros *urere* flamma pios τ. ἔ.
τὴ ... Aeneam patrem umeris portantem.

Ib. 2, 19.

... alius mihi nominis index

... τοῦ alius κ. ἔ. εἶναι: aliud *indicat*
...

Ib. 57 ἑ.

... te, qui ad vadimonia curris,
... spatiis ultima creta meis.

... ὧδε: «Ἄνθρωποι ἐπειγόμενοι ἐς
... ὁ ἀνέτως ἐξακολουθῶν νὰ
... θέλει νὰ κατέχῃ αὐτοὺς ἤ οὐδαμῶς
... τὸ *non moror*» (1). Ἀλλὰ τὰ
... creta meis καὶ τὸ sex superant

... ihres Weges gehen; der behaglich
... aufhalten oder sich nicht um sie küm-
...

...sus δεικνύουσι πᾶν τοὐναντίον ὅτι ὁ θεὸς φροντίζων τῶν τοιούτων ...ώπων σπουδάζει νὰ **περάνῃ** τὸν ἑαυτοῦ λόγον. Ὥςτε τὸ te . . ...a moror σημαίνει tu, qui . . curris, manedum; non longa ...it mora; sex enim versibus additis desinam. Ὁμοιότατον τῷ ...ρίῳ τῷδε εἶναι τὸ τοῦ Ὁρατίου Ὠδ. I, 28, 35: quamquam ...stinas (=te, qui . . *curris*), non longa erit mora; licebit ...iecto ter pulvere *curras*.

Ib. 3, 43.

felix Hippolyte! nuda tulit arma papilla,
et texit galea barbara molle caput.

Τὸ *galea* λαμβάνει ὁ ἐκδότης ὀνομαστικήν. Πρὸς τὴν ἐκδοχὴν ταύτην δὲν ἀντίκειται τὸ μέτρον. Διότι καὶ ἀλλαχοῦ παρατηρεῖται παρὰ τῷ Προπερτίῳ τοιαύτη μετρικὴ κατάχρησις, καθ' ἃ ὁ ἐκδότης εἰς II, 13, 25 διδάσκει. Ἀλλ' ὅμως οὐδεμία ἀνάγκη ὑπάρχει τοιαύτης ἐκδοχῆς. Τοὐναντίον δὲ ἀνάγκη εἶναι νὰ ληφθῇ τὸ *galea* ἀφαιρετική. Διότι ὁ νοῦς εἶναι πάντως: ἡ Ἱππολύτη ἅτε βάρβαρος οὖσα ἐσκέπασε τὴν γυναικείαν (molle) αὐτῆς κεφαλὴν κράνει ἤτοι ἐστρατεύσατο, ὅπερ ἡμῖν ταῖς Ῥωμαίαις γυναιξὶ δυστυχῶς δὲν ἐπιτρέπεται (Romanis utinam patuissent castra puellis!). Τὸ barbara ἀντιτίθεται τῷ Romanis καὶ ἀνήκει εἰς τὴν Ἱππολύτην οὐχὶ εἰς τὴν galeam.

Ib. 4, 15 ἑ.

hinc Tarpeia deae fontem libavit . . . . .
. . . .
et satis una malae potuit mors esse puellae,
quae voluit flammas fallere Vesta tuas?
vidit arenosis Tatium proludere campis κτἑ.

Ὡς φέρεται νῦν ἐν ταῖς ἐκδόσεσιν ἐστιγμένον τὸ χωρίον, οὐδένα νοῦν ἔχει. Στικτέον δὲ ὧδε·
et (satis una. . . Vesta tuas?) vidit arenosis etc Οὕτω συνά

...bavit et vidit, τὸ δὲ satis κτλ. παρεντίθεται, ...
... ἣν ἐγείρουσιν ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ ποιητοῦ ...
... (vidit arenosis κτλ.), ὧν ἐπακολούθημα ...
... τῆς Ταρπηίας.

Ib. 66.

... *incerto* permisit brachia somno.

...certo δηλοῖ κατὰ τὸν ἐκδότην τὸν λυσιμελῆ («der d... ...neit der Glieder veranlasst»). Ἀλλ' incertus somn... ...λον ὁ διακεκομμένος καὶ ἀνήσυχος ὕπνος τοῦ ἐν ταραχῇ ... ...ιατελοῦντος, περὶ οὗ ὕπνου ἐν IV, 7, 5 λέγεται:

...um mihi somnus ab exequis *penderet* amoris,

... : παραβλητέον τὸ ἐν Verg. Aen. IV, 9:

...uae me *suspensam* insomnia terrent?

Ib. 5, 26.

Murrheaque in Parthis pocula cocta focis.

Τὸ *cocta* νοεῖ ὁ ἐκδότης φυσικῶς κατὰ τὰ παρὰ Πλινίῳ n. h. ... κείμενα: oriens murrina mittit; inveniuntur ibi plu... ...s locis maxime Parthici regni. . . ; *umorem sub terra* ...*t* calore *denseri*. Κατὰ ταῦτα focis νοητέον ἐπὶ τοῦ ὑπ... ...τυρός. Ἀλλ' οὐδὲν κωλύει, νομίζομεν, νὰ ληφθῇ τὸ *focis* ... ἐπὶ τῶν κεραμευτικῶν κλιβάνων, οὕτως ὥςτε τὸ *pocula cocta* ... *focis* νὰ δηλοῖ τὰ ὑπὸ Πορθυαίων κεκεραμευμένα ἐκπώ...ατα, ταῦτα δὲ πάλιν νὰ λαμβάνωνται ἁπλῶς ἀντὶ τῶν ἐκ Παρθικ... ... κατεσκευασμένων, ὥςπερ ἡ Caleno prelo domita uva (Hor. ... 2) κεῖται ἀντὶ τῆς Calenae uvae ἁπλῶς καὶ τὸ Calena ... τἀντίγραφα) falce premere vitem (αὐτ. 31, 9) ἀντὶ τοῦ

Calenam vitem falce premere. Καὶ ἄλλως δὲ ἡ τῶν Παρθικῶν ἐργαστηρίων μνεία οὐδὲν ἔχει τὸ ἄτοπον, ἐὰν τις ἀποβλέψῃ εἰς τὰ παρὰ Λυδῷ (π. ἀρχ. τῆς Ρωμ. πολιτείας 13) κείμενα, ὅτι «ἡ ἠρέμα πως πρὸς τὸ φλόγινον καὶ οὐ σφόδρα βαθὺ ἀναπτομένη (βαφὴ τοῦ φοινικοῦ χρώματος) πρὸς Παρθυαίων ἐξηύρηται· ὅθεν καὶ παρθικὰ τὰ φλογοβαφῆ δέρματα συμβαίνει καλεῖσθαι».

Ib. 6, 23.

hinc Augusta ratis plenis Jovis omine velis.

Τὸ Jovis omine ἀνήκει κατὰ τὸν ἐκδότην, ὥςπερ καὶ τὸ plenis velis, εἰς ὑπονοούμενον ῥῆμα ibat. Ἀλλὰ διατί νὰ μὴ συνάψωμεν velis plenis Jovis omine = quae Jovis ope (= omine) factum erat ut plena essent?

Ib. 38.

o longa mundi servator ab Alba,
Auguste Hectoreis cognite maior avis.

Hectorei avi δὲν εἶναι οἱ ἀμφὶ Ἕκτορα, τ. ἔ. οἱ ἐν Τροίᾳ ἥρωες, ὡς ὁ ἐκδότης φρονεῖ, ἀλλ', ὡς ὁ προηγούμενος στίχος διδάσκει, οἱ Albani reges, οἵτινες διὰ τοῦ Αἰνείου ἐκ τοῦ Τρωϊκοῦ βασιλικοῦ οἴκου κατήγοντο, ἠδύναντο ἄρα ποιητικῇ ἀδείᾳ νὰ κληθῶσιν Hectorei.

Ib. 7, 1 ἑ.:

Sunt aliquid manes; letum non omnia finit,
luridaque evictos effugit umbra rogos.

Λέγεται ὅτι ἡ umbra effugit evictos *rogos*, διότι δὲν συγκατακαίεται τῷ σώματι. Οὐδεμία ἄρα ἀνάγκη νὰ ἐκλάβωμεν σὺν τῷ ἐκδότῃ τὸ rogos ἀντὶ τοῦ τάφου.

Ib. 6.

... quererer lecti frigida regna mei.

Regna lecti mei νοητέον pars illa lecti mei, ubi antea re-... (τ. ἐ. ἡ Cynthia), jacebat. Οὕτως, ἐπειδὴ τῆς Καρχ... ἦσαν ὑπὸ τῆς Ἥρας προωρισμένοι ὅπως βασι-... τῶν ἐθνῶν, λέγεται ὅτι ἡ Ἥρα hoc (= τὴν Καρχηδόνα) ... regnum gentibus esse Verg. Aen. I, 16.

Ib. 41.

et graviora rependit iniquis pensa quasillis,
garrula de facie si qua locuta mea est;

Τὸ re ἐν τῷ rependit δηλοῖ ὅτι ἡ garrula ἐκείνη ἀντὶ τῶν περὶ ... κάλλους τῆς Κυνθίας λόγων λαμβάνει ἀντάλλαγμα βαρυτέραν ... Ἡ αὔξησις τῆς ἐργασίας εἶναι τρόπον τινὰ ἀπάντησις (responsio) πρὸς τοὺς λόγους ἐκείνους.

Ib. 8, 7.

Ieiuni serpentis honos cum pabula poscit.

Honos δηλοῖ κατὰ τὸν ἐκδότην τὴν ἐνιαύσιον ἑορτήν, καθ' ἣν ...ντο τῷ ὄφει pabula. Ἀλλ' ἁπλούστερον νοητέον τὸ honos ...ως, τὸ δὲ ὅλον ἑρμηνευτέον, serpens pabula poscit eaque ei honoris causa praebentur.

Ib. 9, 5.

qua Velabra *suo* stagnabant flumine.

Suo ἑρμηνευτέον perpetuo. Οὕτω κεῖται πολλλάκις τὸ proprius,

λου Hor. c. II, 2, 19, sat. II, 6, 5. Ἰδὲ Forbiger εἰς Οὐεργιλ. Βουκολ. VII, 31 καὶ Αἰν. III, 85.

Ib. 10, 13.

hunc videt ante cavas librantem spicula turres
Romulus et votis accupat *ante* ratis.

Votis occupat ante ratis δηλοῖ κατὰ τὸν ἐκδότην ὅτι ὁ Ῥωμύλος «σπεύδει νὰ βεβαιώσῃ ταῖς ἑαυτοῦ εὐχαῖς τὴν προτερότητα» τ. ἔ. σπεύδει νὰ ἀπευθύνῃ πρότερος εὐχάς. Ἀλλ' οὐδὲν ἐνταῦθα τεκμήριον ὅτι καὶ ὁ Ἄκρων παρεσκευάζετο πρὸς εὐχάς. Τοὐναντίον φαίνεται ὅτι ὁ ποιητὴς ἐπίτηδες ἀντιτάττει τῷ ἀνεύκτῳ Ἄκρωνι τὸν τοῖς θεοῖς πρὸ τῆς μάχης εὐχόμενον Ῥωμύλον. Νοητέον ἄρα τὸ occupat κτἑ. ἄλλως, τ. ἔ. τὸν Ἄκρωνα μέλλοντα νὰ ἀκοντίσῃ (librantem κτἑ.) προκαταλαμβάνει ὁ Ῥωμύλος ἀκοντίζων αὐτὸς πρῶτος, ἀφοῦ δηλαδὴ ἐποιήσατο πρότερον τὰς νενομισμένας εὐχάς, αἵτινες ἐγένοντο, ὡς ἐκ τῶν ὑστέρων ἐφάνη, κύριαι (*rata*).

Ib. 11, 4.

Non exorato stant adamante viae.

Ὁ ἐκδότης, καθ' ἃ φαίνεται, συνάπτει non exorato. Ἀλλ' ἡμῖν ἁπλούστερον φαίνεται νὰ συναφθῇ non stant = non sunt (viae), οὗ γενομένου τὸ χωρίον νοητέον ὧδε: ut semel funera intrarunt infernas domos, nulli sunt ianua adamantina precibus patefacta (= exorato adamante) exitus (*viae*) = nullo modo fieri potest ut adamantina ianua patefiat exitumque (= *vias*) praebeat. Οὕτω κεῖται καὶ III, 19, 20: infamis stupro *stat* Pelopea domus = est, καὶ c. 22, 22 quantum ferro, tantum pietate potentes *stamus* καὶ παρ' Οὐεργιλίῳ Αἰν. III, 210: Strophades Graio *stant* nomine dictae Insulae Ionio in magno, quas κτἑ. καὶ παρ' Ὁρατίῳ Ὠδ. I, 9, 1: vides ut alta *stet* nive candidum Soracte καὶ c. 16, 9: irae... altis urbibus ultimae *stetere* causae cur perirent.

Ib. 11, 30.

Afra Numantinos regna locuntur avos.

Ταῦτα κατὰ τὸν ἐκδότην ἐλέχθησαν βραχυλογικῶς ἀντὶ τοῦ Afra et Numantina regna Africanos et Numantinos avos locuntur τ. ἔ. avos meos Scipionem Africanum et Scipionem Numantinum. Ἀλλ' ἀμφιβάλλω ἂν Ῥωμαῖος ἀναγνώστης ἠδύνατο οὕτω νὰ νοήσῃ τὸ χωρίον, μᾶλλον δὲ πιστεύω ὅτι πάντες οἱ Ῥωμαῖοι ὧδε ἐξεδέχοντο αὐτό: Afra regna locuntur avum meum Scipionem Numantinum, qui Cartagine deleta *Africam* provinciam imperio Romano adiunxit. Οὐδὲν δὲ θαυμαστὸν ὅτι τῶν δύο Σκιπιώνων μόνος ὁ νεώτερος μνημονεύεται. Διότι τούτου τὸ κατόρθωμα ἐπεσκίασε τὸ τοῦ προτέρου ἀσφαλίσαν εἰς ἀεὶ τὴν Ῥώμην ἀπὸ παντὸς ἐκ τῆς Καρχηδόνος κινδύνου.

Ib. 85.

ut responsurae singula verba tace.

Ἡ μόνη δυνατὴ τῶν λέξεων τούτων σύνταξις εἶναι, νομίζω,

tace ei ut responsurae singula verba.

Τὸ δὲ singula verba ληπτέον ἀντὶ τοῦ ad singula verba καθ' ὃν τρόπον κεῖται παρὰ Πλαύτῳ: quod me rogas respondeo (Merc I, 2, 72) καὶ hoc, quod te rogo responde (Αὐτ. 73) καὶ responde quod rogo (Pseud. IV, 2, 12) καὶ παρὰ Κικέρωνι Mur. 28: quae consuluntur autem, minimo periculo respondentur.

Σ. ΒΑΣΗΣ

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΚΑΥΚΟΥ

Ὁ μεταξὺ τοῦ 12ου καὶ τοῦ 13ου αἰῶνος ἀκμάσας μητροπολίτης Ναυπάκτου Ἰωάννης ὁ Ἀπόκαυκος εἶναι γνωστὸς ἀρκούντως ὡς συγγραφεὺς ἐκ τῶν ὀλίγων ἐκδεδομένων αὐτοῦ ἐπιστολῶν (1). Ἡμεῖς συνηθροίσαμεν καὶ πάσας τὰς λοιπὰς ἀνεκδότους εἰσέτι ἐπιστολὰς αὐτοῦ, ἃς καὶ προτιθέμεθα νὰ καταστήσωμεν προσιτὰς τοῖς φιλολόγοις, ἂν ὁ Θεὸς χαρίσῃ ἡμῖν καὶ ζωὴν καὶ πρόθυμον ἐκδότην. Τώρα δὲ παρουσιάζομεν τὸν Ἀπόκαυκον ὡς συντάκτην καὶ ἔργων ποιητικῶν, ἅτινα εὑρίσκονται ἐν τῷ γεγραμμένῳ διὰ τῆς χειρὸς Ἰσαὰκ τοῦ Μεσοποταμίτου σπουδαιοτάτῳ κώδικι (2). Πάντα τὰ ποιητικὰ ταῦτα ἔργα τοῦ Ἀποκαύκου ἀνέρχονται εἰς δεκαέξ, καὶ τὸ μὲν ἔσχατον ἐγράφη ἐν τῷ 13ῳ αἰῶνι, τοῦ Ἀποκαύκου ὄντος ἤδη γέροντος (βλέπε ἀριθ. 16, στίχ. 30) καὶ τὴν ἐπίσκεψιν ἀπολαύσαντος ἐν Ναυπάκτῳ Εὐθυμίου τινὸς εὐπαιδεύτου· νοεῖται δὲ οὐχὶ Εὐθύμιος ὁ Μαλάκης, ἀλλ' ὁ Τορνίκης Εὐθύμιος, ὅστις ἀληθῶς ἐπεσκέφθη τὸν Ἀπόκαυκον ἐν Ναυπάκτῳ μετὰ τὸ 1204ον ἔτος, ὡς θέλομεν ἀποδείξει ἐν τῷ προλόγῳ τῆς ὁλικῆς ἐκδόσεως τῶν ἔργων τοῦ Τορνίκη. Ἐκτὸς λοιπὸν τοῦ 16ου πάντα τὰ λοιπὰ τοῦ Ἀποκαύκου ἐπιγράμματα φαίνεται νὰ συνετάχθησαν ἐν Κωνσταντινουπόλει πρὸ τῆς εἰς ἀρχιερέα Ναυπάκτου χειροτονίας αὐτοῦ. Τοῦτο στηρίζομεν εἰς τὴν ἐκ τοῦ 16ου ἐπιγράμματος ποριζομένην ὑπόθεσιν, ὅτι ὁ Μεσοποταμίτης θὰ ἔταξε τὰ ἐπιγράμματα τοῦ Ἀποκαύκου κατὰ σειρὰν χρονολογικὴν τῆς συντάξεως

(1) Ὅρα Β. Βασιλειέβσκη Epirotica ἐν τοῖς Βυζαντιακοῖς Χρονικοῖς, τ. 3, σ. 233-299. Πρβλ. καὶ ὅσα ἐσημειώσαμεν ἐν τοῖς ἡμετέροις Ἀθηναϊκοῖς (Ἁρμονίᾳ 1902, σ. 212-213 καὶ 285-290). Περὶ δὲ τῆς δράσεως τοῦ Ἀποκαύκου ὡς μητροπολίτου ὅρα Ἀ. Μηλιαράκην ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τοῦ βασιλείου τῆς Νικαίας, σ. 103-107, 128, 144, 164, 171-176, 188-192.

(2) Ἀριθ. 250 τῆς ἐν Πετρουπόλει Δημοσίας Αὐτοκρατορικῆς βιβλιοθήκης, φύλλ. 786-816.

αὐτῶν. Ὁπωσδήποτε ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει σύνταξις ἱκανῶν ἐξ αὐτῶν εἶναι φανερὰ ἐκ τῶν ἐπιγραφῶν· λόγου χάριν τὰ ἐπιγράμματα 8-11, ἅτινα ἀναφέρονται εἰς τὸ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ τοῦ 8ου μνημονευόμενον πόνημα Ἰωάννου τοῦ Κασταμονίτου, ἀνεγνώσθησαν ἐν τῇ Ἁγίᾳ Σορῷ· καὶ ἂν λάβωμεν ὑπ' ὄψει τὸν ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιγραφῇ μνημονευόμενον γνωστῆς ἐποχῆς ῥήτορα Γεώργιον Τορνίκην, τὰ εἰρημένα ἐπιγράμματα θὰ συνετάχθησαν ἐν τοῖς χρόνοις Ἀνδρονίκου 1ου τοῦ Κομνηνοῦ καὶ Ἰσαακίου τοῦ Ἀγγέλου (1183-1195). Ἕτερα ἐπιγράμματα συντεταγμένα ἐπίσης ἐν Κ/πόλει εἶναι τὰ ὑπ' ἀριθ. 12 καὶ 14, διότι τοῦτο μὲν ἀναφέρεται εἰς εἰκόνα τότε γνωστὴν ἐν τῷ Ἀνάπλῳ τοῦ Βοσπόρου, ἐκεῖνο δὲ εἰς τόπον τινὰ τῶν ἐν Κ/πόλει βυζαντινῶν ἀνακτόρων.

Τὸ κείμενον τῶν ἐπιγραμμάτων τοῦ Ἀποκαύκου συνοδεύεται ἐνταῦθα μέ τινας ἡμετέρας σημειώσεις, ἡ δὲ τάξις αὐτῶν ἔχει ὡς ἐν τῷ κώδικι· ἐπειδὴ δὲ οὗτος εἰς τὸ τέλος αὐτῶν ἔχει καὶ ἓν ἄγνωστον ἡμῖν ἀλλαχόθεν ἑξάστιχον ἐπίγραμμα τοῦ Θεσσαλονίκης Εὐσταθίου, παρατίθεται καὶ τοῦτο ἐνταῦθα καθ' ὃν ἐκεῖ εὑρίσκεται τόπον.

1.

Στίχοι τοῦ παναγιωτάτου μητροπολίτου Ναυπάκτου εἰς τὸν Μυστικὸν Δεῖπνον.

Ἂν ἦν δυνατὸν καὶ μόνας ψυχὰς βλέπειν,
λύσιν ὅταν λάβωσι δεσμῶν σαρκίου,
ψυχῶν τὸ δεῖπνον εἶδες, ἀλλ' οὐ σωμάτων·
ἐπεὶ δὲ σάρκα τὸ προκάλυμμα (1) φέρεις,
τῶν πνευμάτων τὸν δεῖπνον ἐν τούτοις βλέπε.
Καὶ γοῦν διαπόρθμευσον εἰς ψυχὴν μέσην (2)
τῆς χρωματουργοῦ γραφικῆς τὴν εἰκόνα,
ψυχῆς τε τῆς σῆς ἐμμελῶς φρόντιζέ μοι,
ὡς νυμφικῆς παστάδος ἔνδοθεν φθάσῃς.

(1) Ἐν τῷ κώδικι προκάλυμα.
(2) Ἐν τῷ κώδ. μέσιν.

2.

Εἰς τὸ «δήσατε αὐτοῦ χεῖρας καὶ πόδας».
(Ματθ. κβ', 13).

Ὃς ἀκινήτους εἰς καλῶν ἐργασίας
τὰς χεῖρας εἶχε καὶ βραδεῖς τοὺς δακτύλους
κἀντεῦθεν οὐχ ὕφανε γαμικὸν φᾶρος,
τὰ συνεργὰ καταδεσμεῖται μέρη
καὶ βάλλεται πόῤῥωθεν ὡς τολμητίας·
ὅσοι δὲ χειρῶν ἐν καλαῖς ἐργασίαις
καταστολὴν ὕφαναν αὐτοῖς ἐμφρόνως,
ἄτρακτος ἣν ἔκλωσεν ὀρθῶν πρακτέων,
ἐν τῷ γάμῳ τρυφῶσιν ἐστολισμένοι.

3.

Εἰς τοὺς ἁγίους μάρτυρας Μηνᾶν, Ἑρμογένην καὶ Εὔγραφον (1)

Τὸν Ἑρμογένην, τὸν Μηνᾶν, τὸν Εὔγραφον,
Ἐκκλησίας ἔντριτον οἶδα σπαρτίον·
τῆς πίστεως ἕνωσις αὐτὸ δὲ πλέκει·
φραγέλλιον (2) δὲ γίνεται τῷ Κυρίῳ
καὶ τύπτεται τὰ νῶτα πάντων δαιμόνων,
εἰπεῖν δὲ καὶ πρόσωπον τῶν βδελυγμάτων·
ἐκβάλλεται δὲ κοσμικῶν περιβόλων
περιστεραί, πρόβατα καὶ βοῦς καὶ μέθυ,
τράπεζα, κέρμα, θῦμα, βωμός, θυσία
καὶ κνῖσα (3) καὶ πῦρ καὶ σφαγὴ τῶν θυμάτων·
μυστήρια ξύμπαντα ταῦτα δαιμόνων
Ἕλληνα τὸν μάταιον ἠπατηκότων.
Ὢ πλέγμα τοῦτο πίστεως ἀμηχάνου,

(1) Ἐν τῷ κώδ. ἔγγραφον· οὕτω καὶ ἐν τῷ πρώτῳ στίχῳ.
(2) Ἐν τῷ κώδ. φραγγέλιον· πρβλ. Ἰωάν. β', 14-16.
(3) Ἐν τῷ κώδ. κνίσσα.

δι' οὗ τελεῖται ταῦτα κατὰ τῆς πλάνης.
Καὶ τείνεται μέν, ὡς ῥαγῇ ταῖς βασάνοις
(ἡ τάσις ἰδοὺ καὶ Μηνᾶς τεταμένος),
οὐ ῥήγνυται δὲ καὶ πάλιν ἐντείνεται
καὶ κάμπτεται πρὸς κύκλον ἀλλὰ βασάνων.
Συμμάρπτεται δὲ τῷ στραφέντι σπαρτίῳ
δαίμων, θεράπων ἄλλος Ἕλλην καὶ πλάνη·
εἰς ἀγχόνην ξύμπαντες αὐτίκα μίαν.
Καλλικέλαδε, τὴν τριβήν, τοὺς σοὺς πόνους,
τὸ σκάμμα, τοὺς ἀγῶνας, ἄλγη, κινδύνους,
τὸ σκῶμμα, τοὺς μυκτῆρας, ὕβριν, μανίαν
ἐκπλήττομαι, τὸν σχοῖνον, ὡς δὲ τὸν λίθον,
τὴν ἔντασιν, τὴν λύσιν, ἅπαντα μέλη,
καὶ πῶς τὰ πάντα καρτερῶς φέρεις, μάκαρ.
Θεὸς δὲ τὸν μάρτυρα τῆς σχοίνου λύει
ἐξιχνιάζων σχοῖνον αὐτοῦ καὶ τρίβον,
ὅτι δι' αὐτὸν καρτερεῖ τὰς βασάνους,
καὶ σφενδονᾶται Μηνᾷ τῷ μακαρίῳ
κρυπτὸς Γολιάθ, ἀλλὰ κατὰ καιρίων.
Τὴν σχοῖνον ἐννόησον εἶναι σφενδόνην (1)·
καὶ τὸν λίθον σὺ τὸν παρὰ πόδας βλέπεις·
ἐκ μυριάδων Ἰσραὴλ τοῦ - - - (2)
ὄνειδος αἴρει καὶ μόνας ἐπ' ἐσχάτων (3)·
ἐγὼ δὲ τὴν βάσανον ἡλίκη βλέπω,
τὴν τάσιν αὐτήν, τὸν λίθον, τὸ σχοινίον,
ὥσπερ δὲ νευρὰν τὸν Μηνᾶν τεταμένον.
Μὴ τοξοποιεῖ καὶ Χριστός; λέγειν ἔχω·
στεῤῥῶς δὲ τοξάζοιτο κατὰ δαιμόνων,
πέμπων κατ' αὐτῶν ἠκονημένα βέλη
ὁ δυνατὸς Κύριος εἰς θραῦσιν πλάνης,
ὅπως πεσοῦνται καὶ λαοί, Δαυὶδ λέγει (4),

(1) Πρβλ. Βασιλ. 1, ιζ', 40-50.
(2) Τόπος ἐφθαρμένος.
(3) Ἐν τῷ κώδ. ἐπεσχάτων.
(4) Πρβλ. Ψαλμ. μδ', 6. ριθ', 4.

ἀλλ' ὑποκάτω (1) δυνατοῦ βασιλέως.
Τὸν Ἑρμογένην τόξον εὐκαμπὲς νόει,
περιαγωγαῖς τῶν Μηνᾶ διδαγμάτων
παλίντονον εἰς πίστιν ἐξ ἀπιστίας,
ὥσπερ δὲ νευρὰν τὸν Μηνᾶν τεταμένον·
τὸν Εὔγραφον πάλιν δὲ καθάπερ βέλος·
ὀξύνεται γάρ, ἀλλὰ κατὰ δαιμόνων,
σιδήρειον φρόνημα κατ' αὐτῆς φέρων (2),
θυμόν τε τὸν δίκαιον ὡς ὀξὺ βέλος.
Τῆς εὐστοχίας ἄγαμαι τὸν τοξότην,
ἂν ἐν βολῇ πίπτωσι μιᾷ μυρίοι.
Τὸν τοξότην, τὸ τόξον, εὐλόγει, θύτα.

4.

Εἰς τοὺς αὐτούς.

Ἐξ ὀστρέου τί; Μάργαρος. Ναὶ καὶ ξένον.
Ἐκ τοῦ κόχλου; Πορφύρα. Καὶ τοῦτο ξένον.
Ἄμφω δὲ ταῦτα, μάργαρος καὶ πορφύρα,
ἐκ τῆς θαλάσσης· καὶ θάλασσαν νῦν βλέπεις
ὡς κόχλον, ὡς ὄστρειον, ἣν θήκη φέρει,
ἔχουσαν ἔνδον μαργάρους καὶ πορφύραν,
τοὺς μαργάρων εἰπεῖν δὲ τιμιωτέρους·
σφαιροῖ γὰρ αὐτοὺς ἀστραπῆς θείας ζέσις (3),
τοὺς πορφύραν φοροῦντας ἐκ τῶν αἱμάτων,
ἣν ἄνδρες αὐτοῖς ἐξέβαψαν (4) αἱμάτων·
καὶ πορφυροῦν φοροῦσιν, ὡς Χριστός, φᾶρος,
ὅτι μιμηταὶ τῶν Χριστοῦ παθημάτων.
Τί μοι πρὸς αὐτὴν καὶ Μωϋσέως θίβη (5)

(1) Ἐν τῷ κώδ. ὑπὸ κάτω.
(2) Ἤτοι κατὰ τῆς ἀπιστίας· πρβλ. στίχ. 48.
(3) Ἐν τῷ κώδ. ζέσης.
(4) Τὸ ἐκβάπτω προσθετέον ἐν τοῖς λεξικοῖς.
(5) Ἐν τῷ κώδ. μωϋσέος θάβη.

ἐν ὕδασι φέρουσα τὸν νομογράφον (1);
Τρεῖς ἄνδρας, οὐ παιδίον, ἐν ταύτῃ βλέπεις,
στεῤῥοὺς νόμου φύλακας, οὐ γραφεῖς νόμου·
ὃ τοῦ γράφειν κάλλιον ἔστι γὰρ πόνος.
Εἰς τὴν θάλασσαν δεῦτε καὶ τοὺς ἐργάτας,
εἰς ἣν καταβαίνουσιν ἐν πλοίῳ τάχα.
Ἐν τῇ θιβῃ γοῦν τῇδε τῇ σιδηρέᾳ (2)
ποιοῦντες ἐργασίαν ὑδάτων μέσον,
τοῦ Λεβιαθὰν τοῦ παρ' ὕδασι φθόρον (3),
ὡς συντριβῇ κἀκεῖσε παμπήδην (4) κάραν
δράκων θαλασσόβιος, ἄρχων ὑδάτων.
Ἔφυγον οὗτοι τὴν ζύμην Αἰγυπτίων (5),
ἄλευρον οὐκ ἔχουσαν εἰς σάτα τρία (6)·
τὴν πίστιν εἰς τριάδα, τὰ τρία σάτα,
ταύτην ζύμην ἔκρυψαν εἰς αὐτοὺς μέσους,
ὡς εἰς ἀλεύρου σάτα καὶ τούτους τρία,
ἕως ὅλην τὴν σάρκα καὶ πᾶν ὀστέον
τοῖς μαρτυρικοῖς ἐζυμώθησαν πόνοις
οἱ μάρτυρες, τὸ θαῦμα τῆς οἰκουμένης.
Φρουρεῖτε τὸν δύστηνον· εὐλόγει, θύτα.

5.

Εἰς εἰκόνα Χαιρετισμόν, ἱστορηθεῖσαν καὶ κοσμηθεῖσαν παρὰ τ..., οὗ ὁ ὀφθαλμὸς ἔπαθε λευκώματι.

Ὁ ὀφθαλμός ἐστιν ἥλιος τῆς ἡμέρας,
νυκτὸς σελήνη, νὺξ δὲ καὶ βροτῶν βίος.
Καὶ τὴν σελήνην εὗρον, ἣν ἔγραψά σε,
πολλῶν ῥυσαμένην με τῶν προσκομμάτων

(1) Πρβλ. Ἐξόδ. β', 1-10.
(2) Ἐν τῷ κώδ. θήβη σιδηραία.
(3) Λεβιαθὰν] ὁ παρὰ τῷ Ἰὼβ (μ'-μα') δράκων.
(4) Ἐν τῷ κώδ. παμπίδην.
(5) Πρβλ. Ἐξόδ. ιβ', 1-19. ιγ', 7.
(6) Πρβλ. Ματθ. ιγ', 33. Λουκ. ιγ', 21.

εἰς τὸν σκοτεινὸν τοῦτον ὃν τρέχω βίον·
πλὴν ἀντὶ πασῶν σῶν, σελήνη, λαμπάδων
γράφω σε καὶ κοσμῶ σε καὶ τίθημί σε
εἰς νυκτὸς ἀρχὰς τῆς ἐμῆς ὀφθαλμίας·
τὸν ἄγγελον δὲ πρὸ προσώπου σου γράφω
τὴν σύνοδον δηλοῦντά σοι τοῦ φωσφόρου.
Ἥλιε Χριστὲ καὶ σελήνη παρθένε,
ἀκτῖνα διπλῆν ἐξαναλάμψατέ μοι
ὄμματος εἰς φῶς, εἰς μετανοίας λύχνον.

6

Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὴν Μεταμόρφωσιν.

Τὸ φῶς διαυγές, πλὴν ἐν ὀστράκῳ μένον,
καὶ μαρμαρύσσει τῶν ὁρώντων τὰς κόρας.
Θεὸς μὲν οὖν φῶς καὶ μένει παρ' ὀστράκῳ,
τὸ δ' ὄστρακον ποῦ καὶ τὸ σαρκίον βλέπεις.
Αὐτὸς κεραμεύει με καὶ φορεῖ πάλιν,
ἀλλ' ὡς ἀναπλάσσει(1) με, κἂν οὐ συντρίβῃ.
Καὶ γοῦν διασχὼν πρὸς βραχὺ τὸ σαρκίον
καταχθονίζει τοὺς μαθητῶν προκρίτους,
ἔξαλλον αὐγὴν ἀποδισκεύων φάους,
οὐχ ἵνα μὴ βλέπωσιν (οὐ τούτου φθόνος),
ἀλλ' ἵνα μὴ πάθωσι· τούτου γὰρ φόβος,
ὅτι φυσικῶς ἀποβάλλει τὸ βλέπειν
ὁ ταῖς ὑπὲρ δύναμιν αὐγαῖς ἐμβλέπων.

7

Εἰς τάφον πατρὸς καὶ μητρὸς καὶ δύο παίδων αὐτῶν, θανόντων καὶ τῶν τεσσάρων ἐν τρισὶ μησίν.

Καινὸν πολυάνδριον, εἷς οὗτος τάφος·
μήτηρ πατὴρ γὰρ ἔνδον, ὡς τέκνα δύο.

(1) Ἐν τῷ κώδ. ἀναπλάσει.

Πατὴρ Νεστέγκων εὐγενὴς Κωνσταντῖνος(1)·
μήτηρ Μαρία, τοῦ πρωτονοταρίου
Πλευρῇ θυγάτηρ· τέκνα Μανουήλ, Ἄννα.
Ἥλιε, τοὺς τέσσαρας εἰς ἔνδον τάφος
νεκροὺς συνέσχεν ἐν τρισὶ μησὶ μόνοις.

8

Στίχοι ἀναγνωσθέντες ἐν τῇ Ἁγίᾳ Σοφῷ, ἡνίκα πρώτως ἀνεγνώσθη ὁ λόγος τοῦ Χαλκηδόνος κυροῦ Ἰωάννου τοῦ Κασταμονίτου, ὃν ἐποίησεν εἰς τὸν ἅγιον Γρηγόριον τὸν Θεολόγον· ὅτε καί τινες ἐδυσχέραινον καὶ αὐτὸς ὁ τηνικαῦτα μαΐστωρ τῶν ῥητόρων κῦρις Γεώργιος ὁ Τορνίκης, ὃς καὶ πρὸ δύο ἡμερῶν τῆς ἀναγνώσεως τοῦ τοιούτου λόγου ἀνέγνω ἐπιτάφιον εἰς τὸν Κοντοστέφανον ἐκεῖνον κῦριν Ἀνδρόνικον καὶ πολλοὺς τῶν λογίων ἐκεῖσε συνεκαλέσατο· ἐδυσχέραινον δὲ ὁ λαός, ὡς περικοπείσης τῆς ἀναγνώσεως τοῦ βίου τοῦ ἁγίου Ξενοφῶντος καὶ τῆς συνοδίας αὐτοῦ.

Χριστωνυμοῦντες ἄνδρες, εὐφραίνεσθέ μοι
ἀνδρὸς δικαίου τοῖς λόγοις προκειμένου,
καλῆς ἀφορμῆς εὐγενῶν ἐγκωμίων(2)·
αἰσχρὸν γάρ, αἰσχρὸν ψυχικῶν ἀνδρῶν βίους
ἡμᾶς περικροτοῦντας(3) εἰς οὐδὲν δέον,
ἢ καὶ λαλοῦντας εἰς μόνην κωφὴν κόνιν,
προκλητικὴν σάλπιγγα πολλοῖς ἐμπνέειν
κἀκεῖ λόγου τρόφιμον ἅπαν συντρέχειν,
τοῦ πνεύματος δὲ τῆς λύρας ὑμνουμένης
τῆς ἀκοῆς τὰς θύρας ἀτόπως βύειν,
ὡς ᾆσμα μηδὲν ἐξ ἀπᾴδοντος(4) κλύειν.

(1) Νεστέγγων εὐγενὴς Κωνσταντῖνος]. Οὗτος εἶναι πιθανῶς εἷς τῶν παλαιοτέρων γόνων τῆς γνωστῆς ἐκ τῶν χρονογράφων οἰκογενείας τῶν Νεστόγγων, ἥτις μετὰ τὴν φραγκικὴν τῆς Πόλεως ἅλωσιν (1204) ἀναφαίνεται ἐν τῇ ἱστορίᾳ συγγενεύουσα τῷ αὐτοκράτορι Ἰωάννῃ τῷ Βατάτζῃ. Ὅρα ἀνωνύμου σύνοψιν χρονικὴν παρὰ τῷ Σάθ. Μεσαιων. βιβλιοθ. τ. 7, σ. 470, 471, 516, 524. Γεωργίου Ἀκροπολίτου χρονικὴ σ. 39 Bonn.

(2) Πρβλ. Παροιμ. ι', 7 «μνήμη δικαίων μετ' ἐγκωμίων».

(3) Ἐν τῷ κώδ. περικρατοῦντας.

(4) Ἐν τῷ κώδ. ἐξαπάδοντος.

Καίτοι λαλιὰ μᾶλλον εἰσακουστέα,
ἣν ἀκοὴ(1) δέξοιτο τῷ χρόνῳ νέαν.
Ὀφθαλμὸν οἶδα λύχνον εἶναι σώματος(2),
ψυχῆς δὲ λύχνος πᾶσα διδασκαλία·
οὐδεὶς δ' ἀνάπτει λύχνον ὑπὸ τὴν κλίνην,
εἰ μὴ φθονεῖ τοῖς πᾶσι τῶν φωτισμάτων,
οὐδ' ὑπὸ τὸν μόδιον, εἰς δὲ λυχνίαν,
ἢ καὶ τιθεῖ τὸν λύχνον εἰς οἶκον μέσον,
ὡς ἰσοτίμως πάντας αὐγάζειν ἔχῃ
οὓς ἄνδρας ἔνδον οἶκος ἐμπεριγράφει(3).
Ὁ συγγραφεὺς γοῦν τῆς παρούσης πυκτίδος,
τὸ τοῦ νοὸς πυρεῖον ἐντρίψας βίβλοις,
πολλοῖς τὸ φαυστήριον ἐξάπτει μέγα,
οἷς πρὶν σκοτεινὸς ὁ Γρηγορίου βίος,
οὐχ ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ' ὑπὸ κλίνην,
ἀλλ' εἰς μέσον τὸν οἶκον, οὗ θεὸς μέσον,
ἢ καὶ πρὸς οἶκον τῆς θεοῦ μου λυχνίας.
Ἐγὼ τὸν ἄνδρα τοῦτον ἐξαίρειν ἔχω,
ὅτι λόγων θάλασσαν ἀκλύστως πλέει·
ψυχὴν γὰρ εὐγέμφωτον(4) ἀρεταῖς ἔχει,
χαλᾷ δὲ διάνοιαν εἰς βυθὸν βίβλων,
ἰχθὺν δ' ἀνάγει, πρᾶξιν ἢ θεωρίαν,
ἐγκύμονα στατῆρα εἰπεῖν χρυσέου(5)
τῆς γνώσεως τὸ κάλλος οὕτω λεκτέον·
οὐ Καίσαρι κῆνσον δὲ τοῦτον προσφέρει(6),
σπουδῆς ὁποῖα ταῦτα παμπόλλου χρόνου·
αὐτὸν καμινεύων δὲ πυρὶ τῆς τέχνης,
πέταλον ἢ κίδαριν ὡς ἄλλην νέαν
ἐπὶ κεφαλῆς τῷ Γρηγορίῳ φέρει.

(1) Ἐν τῷ κώδ. ἀκοῇ.
(2) Πρβλ. Ματθ. ς', 22. Λουκ. ια', 34.
(3) Οὐδεὶς - - - ἐμπεριγράφει] πρβλ. Ματθ. ε', 15. Μάρκ. δ', 21. Λουκ. ια', 33
(4) Λέξις ἀθησαύριστος ἐν τοῖς λεξικοῖς.
(5) Ἰχθὺν - - - χρυσέου] πρβλ. Ματθ. ιζ', 27.
(6) Πρβλ. Ματθ. κβ', 17. Μάρκ. ιβ'. 14.

Ταύτην πλέων θάλασσαν ἐν παντὶ βίῳ
ἀεὶ τὸ σαγήνευμα ποιεῖται θέρους
ἐν εὐδιεινῇ τοῦ νοὸς καταστάσει·
λόγος δὲ τούτῳ καὶ τρόπος συνεπλάκη
καθαπερεὶ δίκτυον εἰς ἄγραν μίαν·
οὐ σχίζεται δὲ φόρτον ἀρετῶν φέρων,
ὡς ἐκπλακῆναι θάτερον πρὸς κακίαν·
οὐ γὰρ διχοστατοῦσι τὰ πεπλεγμένα.
Φίλυδρον οὗτος ζῷον, ὕδατος πίνει,
πλὴν Λεβιαθὰν τὸν παρ' ὕδασι πνίγει (1).
Τιμᾷ μὲν οὖν τὸν Νῶε, πατὴρ γὰρ γένους,
τὴν ἄμπελον δὲ τοῦ προπάτορος βλέπει (2)
ὥσπερ Γομόρρας οὐ καλὴν κληματίδα (3).
Ἐντεῦθεν αὐτῷ πικρὸς ὁ γλυκὺς βότρυς,
οἶνος δὲ θυμὸς ἀνίατος ἀσπίδων·
φησὶ μετὰ Χριστοῦ γάρ, ὡς «οὐ μὴ πίω
ἀπάρτι γεννήματος ἐκ τῆς ἀμπέλου»,
ἕως ἐκεῖθεν σὺν μόνῳ Χριστῷ πίνει
κέρασμα καινὸν οὐρανῶν κληρουχίας (4).
Μάτην κινοῦμεν τοῦ λόγου τὸν ἄξονα·
τοῖς γὰρ ἐπαίνοις ἄχθεται καθὰ ψόγοις.
Σιγῇ τὸ λοιπὸν τῶν λόγων ἀκουστέον.

9

Εἰς τὴν αὐτὴν ἀνάγνωσιν.

Πάλαι προφήτης ἐν Σεραφὶμ (5) προβλέπει
ἄνθρακα λαμπρὸν καὶ λαβίδι πυρφόρον (6)·

(1) Πρβλ. ἐπίγρ. 4, στίχ. 22-24.
(2) Πρβλ. Γενέσ. θ', 20-27.
(3) Νοεῖται τὸ διὰ μέθης τοῦ πατρὸς Λὼτ πραχθὲν ὑπὸ τῶν θυγατέρων αὐτοῦ μίασμα. Πρβλ. Γενέσ. ιθ', 28-38. Ἐν τῷ κώδ. κλιματίδα.
(4) Πρβλ. Ματθ. κϛ', 29. Μάρκ. ιδ', 25. Λουκ. κδ', 19.
(5) Ὁ κῶδιξ ἔχει τὸ ὄνομα τοῦτο διὰ τοῦ ει, κατωτέρω δὲ διὰ τοῦ ι.
(6) Πρβλ. Ἡσαΐου ϛ', 6.

καὶ νῦν Σεραφὶμ ἄλλος, ἱερὸς θύτης,
ἐπὶ λαβίδος ἄνθρακα ξυνεισφέρει.
Ἄνθραξ ὁ λαμπρὸς τοῦ Γρηγορίου κρότος,
λαβὶς δὲ χρυσῆ παρθένος, μήτηρ Λόγου.
Ταύτῃ παρατίθησι τὸν λαμπρὸν κρότον
καὶ φωταγωγεῖ νῦν ἐν ἑσπέρᾳ μέσῃ.
Πλησθῶμεν οὐκοῦν ἀνθρακιᾶς καὶ φάους,
ἐπευλογοῦντος τὸν Θεὸν τοῦ πρεσβύτου.

10

Εἰς τὴν αὐτήν.

Σκηνῆς ἀπηγόρευσαν ἔξω μὴ θύειν
τὰ θεσμὰ τοῦ γέροντος ἀρχῆθεν νόμου,
ἀλλ' ἔνδον, ἀλλ' οὐ πάντας, Ἀαρὼν μόνον·
καὶ νῦν Ἀαρὼν ἄλλος ἱερὸς θύτης
σκηνὴν πρὸς αὐτήν, τοῦ Θεοῦ τὴν μητέρα,
οὐ σάρκας, ἀλλ' οὐδ' αἷμα, πλὴν λόγον θύει
Θεῷ μὲν εἰπεῖν, ἀλλὰ καὶ Γρηγορίῳ,
ἀντιθέῳ φωστῆρι τῆς Ἐκκλησίας.
Εὐαγγελικὸς οὗτος ἄνθρωπος μέγας
καὶ συγκαλεῖται καὶ μέσην καθ' ἑσπέραν
εἰς δεῖπνον ἁβρόσιτον ἡμᾶς ἐνθάδε,
πῖον θύων σφάγιον, εἴτουν τὸν Λόγον,
καὶ πιότητα σὺ νοεῖν ἔχεις λόγου
σχήματα, κάλλος, λέξιν, ὑψηλὴν φράσιν.
Φάγωμεν οὖν τὸ θῦμα, καὶ γὰρ ἑσπέρα.

11

Στίχοι ἕτεροι εἰς τὴν ἀνάγνωσιν· ἡ δὲ ἔννοια ἀπὸ καιροῦ, ὅταν θανόντος τοῦ μεγάλου Βασιλείου εἰς τὴν α' τοῦ Ἰανουαρίου, συνέβη καὶ ἡ μετάστασις τοῦ μεγάλου Γρηγορίου εἰς τὴν κε' τοῦ αὐτοῦ μηνός

Ἥλιος, Ἑρμῆς (καὶ νοεῖς τοὺς ἀστέρας)
μετὰ βραχείας, ὡς κλύεις, ἀποστάσεις

...ν, ὡς δὲ καὶ δύσεις·
...αντι καὶ τοὐναντίον
...ν τὸ μέλλον Ἑρμῆς Ἡλίῳ
...ιας, Ἑρμῆς δὲ πάλιν
...σους, καὶ δύναντος Ἡλίου
...ρμῆν ἔρχεται νῦν τὸ κνέφας.
... τὴν δύσιν τὴν ἰδίαν
...νει γοῦν Ἡλίῳ, Βασιλείῳ,
... λαμπρός· οὐδ' ὑπαυγάζειν θέλει.
... δ' ἀκούεις πρόσφορον Γρηγορίῳ·
... Παῦλος Ἑρμῆς ἐκ Λυκαόνων κλύει
... ὁ συνέκδημος ἱστορεῖ Παύλου) (1)·
...μενος λόγου γὰρ ἦν καὶ προστάτης·
... Γρηγόριος τῶν λόγων αὐτοκράτωρ
... βασιλεύει τῶν κρατούντων ἐν λόγοις.
Ἀλλ' ἱστορεῖ καὶ τοῦτο Λουκᾶς συγγράφων,
... δραμών τις ἱερεὺς βδελυγμάτων,
...άγων στέμματα καὶ ταύρους τότε,
...ελλε θύειν ὥσπερ Ἑρμῇ τῷ Παύλῳ (2).
...χιερεὺς ἐνταῦθα τοῦ Χριστοῦ θύτης,
...παραστάτης ἄμεμπτος Θεοῦ ἁγίου,
...ς στέμματα χρύσεια τοὺς λόγους φέρων
...καταστέφει τὴν κάραν Ἑρμοῦ τοῦ νέου
καὶ δεξιοῦται ταῖς λογικαῖς θυσίαις.
Εἰ γοῦν δοκεῖ, βλέψωμεν (3) εἰς τὰς θυσίας
καὶ στεμμάτων τὸ κάλλος, ὡς δὲ τὴν τέχνην,
καὶ συνεπαινέσωμεν ἄνδρα τὸν μέγαν,
θύοντα λαμπρῶς καὶ στέφοντα κοσμίως.
Εἰ μὴ φθόνος, βλέψωμεν. Εὐλόγει, θύτα.

(1) Λουκᾶς συνέκδημος Παύλου] πρβλ. Κολασ. δ', 14. Τιμοθ. 2, δ', 11 || ἱστορεῖ] Πραξ. ιδ', 12.
(2) Πρβλ. Πραξ. ιδ', 13.
(3) Ἐν τῷ κώδ. βλέψομεν· οὕτω καὶ εἰς στίχ. 31.

12

Εἰς τὸν ἐν τῷ παλατίῳ νιπτῆρα.

Χαλκεύεται νῦν κατὰ δαιμόνων βέλη,
καὶ τοὺς μαθητὰς σὺ νοεῖν ἔχεις βέλη·
Χριστὸν δὲ πῦρ νόησον ἢ καὶ τεχνίτην·
ἐν ὕδατι δὲ βάπτεται παραυτίκα
διὰ πυράγρας τῶν Χριστοῦ μου δακτύλων,
ὡς ψυχρότητι καὶ στομωθῶσι πλέον
καὶ τὸ στεγανὸν ἀντιλάβωσι πλέον
καὶ τὸν Σατὰν βάλωσι (1) κατὰ καρδίας.

13

Εἰς τὸν Πέτρον.

Ἄνθρωπος ὡσεὶ χόρτος (2), ὡς καὶ σὺ Πέτρε,
Θεὸς δὲ πῦρ πέφυκε, κἂν ἐν σαρκίῳ,
καὶ πῶς σε χόρτον ὄντα πῦρ οὐκ ἐσθίει;
Τεράστιον καὶ τοῦτο τοῦ Χριστοῦ μάθε,
ὡς καὶ διηγῇ τοῖς λαοῖς ἐν ὑστέρῳ,
πῶς χόρτον οὐκ ἔφαγεν ἡ πυρὸς φύσις.

14

Εἰς τὸν ἐν τῷ Ἀνάπλῳ Χριστὸν τὸν Ἑλκόμενον, φοροῦντα στέφανον ἀκάνθινον καὶ συναγωγῆς Ἰουδαίων ἱσταμένων ἐγγύθεν.

Ἂν ἀμπελῶνα τῆς Γραφῆς ἐκμανθάνῃς,
ἀλλ' ἐν καλῷ κέρατι πίονος τόπου,
μὴ σταφυλὴν ποιοῦντα, μὴ γλυκὺν βότρυν,

(1) Ἐν τῷ κώδ. βάλλωσι.
(2) Ψαλμ. ρβ', 15.

- ...μονην ἄκανθαν, ἣν χέρσος τρέφει (1).
...ἐς τὸν ἀμπελῶνα, τὴν βλάστην βλέπεις,
...η στεφανοῖ τοῦ γεωργοῦ τὴν κάραν.
...σες, γεωργέ, τὴν καλὴν ἐργασίαν·
...ὸν ἀμπελῶνα τοῦτον ἄτμητον λίπε,
καὶ μὴ σκαφήτω μυστικὴ γεωργία,
ὅπως γένηται πᾶσιν ἐν παντὶ χρόνῳ
ποδῶν καταπάτημα καὶ κοινὴ τρίβος (2)·
καρπὸν γὰρ οὐκ ἤνεγκεν, ἀλλὰ πικρίαν.

15

Εἰς τὴν ὁσίαν Μαρίαν τὴν Αἰγυπτίαν.

Νῦν ἐκ σκότους φῶς, ἐκ δὲ σαπρίας μύρον·
ὡς ἐκ νεφῶν ἥλιος, ὡς μετὰ σκότος
ἡ λευκόπωλος φέγγος ἡμέρα φλέγει.
Αἴγυπτος ἁμαρτία, σαπρία, σκότος,
μύρον δὲ καὶ φῶς ἡ δραμοῦσα πρὸς μύρον,
ὀσμὴν φέρον τὴν (3) κοσμικὴν εὐωδίαν
καὶ πρὸς φῶς τὸ πάντα φωτίζειν θέλον (4),
ὅσ' (5) ἔρχεται πρὸς κόσμον ἢ φεύγει σκότος.
Ἐντεῦθεν αὐτὴ καὶ μυρίπνοος πλέον
εὐωδία φανεῖσα τοῦ Χριστοῦ μόνου
καὶ φωτὸς ἐγγὺς τοῦ προσώπου Κυρίου,
καὶ δεύτερον φῶς οὐ βραχὺ παρ' ἀγγέλους·
ἀσαρκίαν γὰρ ἔσχε τὴν τῶν ἀγγέλων
καὶ θαῦμα, πῶς τὸ βρῖθος εἰς σκιὰν τρέπει
καὶ πάχος ἐστὶ καὶ σκιὰ πάλιν μένει,
πῶς σωματοῦται τῆς σκιᾶς ἡ λεπτότης,

(1) Πρβλ. Ἡσαΐου ε', 1-4.
(2) Καὶ μὴ σκαφήτω --- τρίβος] πρβλ. Ἡσαΐου ε', 4-5.
(3) Ἐν τῷ κώδ. φερόντων.
(4) Ἐν τῷ κώδ. θέλων.
(5) Ἐν τῷ κώδ. ὅς.

εἰς νεῦρα καὶ σύμπηξιν ὀργανουμένη.
Λεπτύνεται δὲ τοῦ βρίθους ἡ παχύτης,
ὡς μηδὲν αὐτῆς καὶ σκιᾶς ἔχει πλέον.
Τυραννικὸν πέφυκε πρᾶγμα ζωγράφος
τῶν πνευμάτων τὸ κοῦφον εἰς βρῖθος φέρων
καὶ φιλονεικῶν τὴν ἀϋλίαν γράφειν.
Ἐμοὶ δοκεῖν γράφουσι τὴν Αἰγυπτίαν
ὡς ἀγγέλων ἡ φύσις ὤφθη πολλάκις·
οὐ λείπεται γὰρ κἂν βραχὺ πρὸς ἀγγέλους.

16

Τοῦ ἁγιωτάτου μητροπολίτου Ναυπάκτου κυροῦ Ἰωάννου στίχοι εἰς τὰ Ἅγια Φῶτα.

Ἐγὼ λαλεῖν μὲν πρὸ χρόνων ἐπαυσάμην·
ὁ γὰρ τρίβων ζυγός με τῆς προεδρίας
συχνὸν τὸ βαρύτριβον (1) αὐχένι φέρων
ἀεὶ σιγᾶν πείθει με καὶ νεύειν κάτω,
σιγὴν τετραπλάσαντα (2) τὴν Πυθαγόρου.
Χειμὼν μὲν οὗτος τῆς ἐμῆς ἀφασίας,
ἀλλ' ἧκε τερψίθυμον ἐξαίφνης ἔαρ,
ὁ γλυκὺς Εὐθύμιος, ἡ λόγων λύρα,
ὅρος φιλίας, ἀκρότης παιδευμάτων;
σταθηρότης νοῦ, τῶν λόγων καθαρότης.
Οὐκ ἔσχεν οὗτος δικρόαν γλῶσσαν ποτέ·
δικάρδιος, δίψυχος οὐ καθωράθη (3).
Ὀργῆς μὲν οὖν κύριος ἢ θυμοκράτωρ,
ὅταν ὁ καιρὸς ἀγανάκτησιν φέρῃ (4)
καὶ δεῖ τραχύνειν καὶ πνοὴν καὶ τοὺς λόγους,
καὶ συνάγει τὰ δύο καινῷ τῷ τρόπῳ,
τὸν τάχα θυμὸν καὶ τὸν ἥμερον λόγον,

(1) Λέξις ἀθησαύριστος ἐν τοῖς λεξικοῖς.
(2) Νέος τύπος = τετραπλασιάσαντα.
(3) Ἐν τῷ κώδ. καθοράθη.
(4) Ἐν τῷ κώδ. φέρει.

…πρὸς τραχύτητα στόμα.
…ἄνθρωπος· ἢ(1) γὰρ οὐ κλύεις
…τῷ Θεῷ κεκλημένον;
…μου γλῶσσαν, ἀνοίγει στόμα,
…(2) μοι καὶ διαυγὴς(3) φωσφόρος,
…μάλιστα τῷ θλίβοντί με
…λοῦς ὡς ἀλοιφὴν ἐντρίβει·
…ιασχὼν ὡς Μωσῆς ἄλλος νέος
…ριον, τὸν βαθύσκιον γνόφον,
…νότητα τῶν σοφῶν μαθημάτων,
…χει πρὸς ὕψος αὐτῶν τῶν λόγων
…συναναβαίνειν με τούτῳ (4) προτρέπει
…ωχελῆ γέροντα καὶ νάρκης ὅλον,
…ως ὕδωρ λαλεῖν με τῶν φωτισμάτων.
…ῆ λαλοῦμεν· εὐλόγησον, δέσποτα.

17

Τοῦ ἁγιωτάτου Θεσσαλονίκης κυροῦ Εὐσταθίου
εἰς τὸν ἅγιον Δημήτριον.

Τίς ὁ σκοπός σοι τῆσδε τῆς λαβῆς, μάκαρ;
Ἕλκεις ἀτρέστως εἰς βάθος τὸν σφαγέα,
ἢ τοῦ προκύπτειν κωλύεις περαιτέρω;

Αὖθις.

Δοκῶ μὲν οὖν γε τῇ σφαγῇ δοῦναι τοπον,
μήπως κενεμβατοῦσα τὴν πλευρὰν φύγῃ
καὶ δεσποτικὸν οὐχ ὑποσταίης πάθος.

Ἐν Πετρουπόλει, 2 Ἀπριλίου 1902.

Α. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ-ΚΕΡΑΜΕΥΣ

---

(1) Ἐν τῷ κώδ. ἦ.
(2) Ἐν τῷ κώδ. φανεῖς.
(3) Ἐν τῷ κώδ. διαυγεῖς.
(4) Ἐν τῷ κώδ. τοῦτον.

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ

ΙΣ ΕΥΘΥΜΙΟΝ ΜΑΛΑΚΗΝ ΚΑΙ ΕΥΘΥΜΙΟΝ ΤΟΡΝΙΚΗΝ

Τὰ καταχωρισθέντα ἐν τῇ Ἁρμονίᾳ (1902, σ. 209—224 καὶ 273—293) Ἀθηναϊκὰ καὶ ὁ κατόπιν αὐτῶν ἐν τῷ Παρνασσῷ (1903, σ. 13—38) περικλεισθεὶς Εὐθύμιος Μαλάκης ἐτυπώθησαν μακρὰν ἡμῶν καὶ χωρὶς κἂν νὰ σταλῇ πρὸς ἡμᾶς ἓν τοὐλάχιστον δοκίμιον τυπωτικὸν πρὸς ἐξέτασιν καὶ διόρθωσιν αὐτοῦ. Ἐκ τούτου ἐν ἀμφοτέροις τούτοις τοῖς ἔργοις ἡμῶν περιελήφθησαν οὐ μόνον πολυάριθμα τυπωτικὰ σφάλματα, ἀλλὰ καὶ στρεβλώματα λέξεων καὶ φράσεων· ὡς ἐκ περισσοῦ δὲ καὶ οἱ στοιχειοθέται παρέλειψαν ἀλλαχοῦ μὲν λέξεις ὅλας, ἀλλαχοῦ δὲ φράσεις, καταστήσαντες οὕτω τὰ ἔργα ἐκεῖνα καὶ τὴν ὄψιν ἐλεεινὰ καὶ πολλαχοῦ παντελῶς ἀκατάληπτα. Τὰ Ἀθηναϊκὰ ηὐμοίρησαν ἀνελπίστως ἀμέσως μετὰ τὴν ἐμφάνισιν αὐτῶν καὶ τριῶν κριτῶν, οἵτινες δοκιμάζοντες ἐν αὐτοῖς τὴν κριτικὴν αὐτῶν δύναμιν δὲν ἐσκέφθησαν ἴσως νὰ προεξετάσωσιν, ἂν εἰς τὴν ἔκδοσιν τῶν Ἀθηναϊκῶν εὐθύνηται ἀμέσως ὁ συλλογεὺς αὐτῶν. Πρὸς τοὺς κριτὰς τούτους θὰ φανερωθῶσιν ἐν καιρῷ τὰ ἐκ τύχης κακῆς εἰσφρήσαντα ἐν τοῖς Ἀθηναϊκοῖς ἡμῖν μὲν ἀκούσια, ἐκείνοις δὲ ἀνείκαστα σφάλματα, τινὰ δὲ τῶν κριτῶν τούτων εἰκάσματα ἢ διορθώματα θὰ ἐλεγχθῶσιν, ἄλλα δέ τινα θὰ μνημονευθῶσιν ἐπαινετικῶς.

Ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ ἐν τῷ Παρνασσῷ περιεχόμενος Μαλάκης θέλει προσεχῶς ἴσως εὐμοιρήσει ὁμοίων κριτῶν, ἡμεῖς προλαμβάνοντες αὐτῶν τὴν σπουδὴν ἀναγράφομεν ἐνταῦθα τὰ ἐν τῇ τυπώσει τοῦ περὶ Μαλάκη ἔργου ἡμῶν γενόμενα σφάλματα· τούτοις δὲ προστιθέμεθα καί τινας τῶν ἐν τῷ κώδικι τοῦ Μεσοποταμίτου γραφῶν, ἃς εἴχομεν κατὰ νοῦν νὰ σημειώσωμεν προσθετικῶς ἐν τῇ διορθώσει τῶν δοκιμίων, ἂν ἐστέλλοντο ἡμῖν ταῦτα εἰς Πετρούπολιν.

Πατὴρ Νεστέγκων εὐγενὴς Κωνσταντῖνος(1)·
μήτηρ Μαρία, τοῦ πρωτονοταρίου
Πλευρῆ θυγάτηρ· τέκνα Μανουήλ, Ἄννα.
Ἥλιε, τοὺς τέσσαρας εἰς ἔνδον τάφος
νεκροὺς συνέσχεν ἐν τρισὶ μησὶ μόνοις.

8

Στίχοι ἀναγνωσθέντες ἐν τῇ Ἁγίᾳ Σορῷ, ἡνίκα πρώτως ἀνεγνώσθη ὁ λόγος τοῦ Χαλκηδόνος κυροῦ Ἰωάννου τοῦ Κασταμονίτου, ὃν ἐποίησεν εἰς τὸν ἅγιον Γρηγόριον τὸν Θεολόγον· ὅτε καί τινες ἐδυσχέραινον καὶ αὐτὸς ὁ τηνικαῦτα μαΐστωρ τῶν ῥητόρων κῦρις Γεώργιος ὁ Τορνίκης, ὃς καὶ πρὸ δύο ἡμερῶν τῆς ἀναγνώσεως τοῦ τοιούτου λόγου ἀνέγνω ἐπιτάφιον εἰς τὸν Κοντοστέφανον ἐκεῖνον κῦριν Ἀνδρόνικον καὶ πολλοὺς τῶν λογίων ἐκεῖσε συνεκαλέσατο· ἐδυσχέραινον δὲ ὁ λαός, ὡς περικοπείσης τῆς ἀναγνώσεως τοῦ βίου τοῦ ἁγίου Ξενοφῶντος καὶ τῆς συνοδίας αὐτοῦ.

Χριστωνυμοῦντες ἄνδρες, εὐφραίνεσθέ μοι
ἀνδρὸς δικαίου τοῖς λόγοις προκειμένου,
καλῆς ἀφορμῆς εὐγενῶν ἐγκωμίων(2)·
αἰσχρὸν γάρ, αἰσχρὸν ψυχικῶν ἀνδρῶν βίους
ἡμᾶς περικροτοῦντας(3) εἰς οὐδὲν δέον,
ἢ καὶ λαλοῦντας εἰς μόνην κωφὴν κόνιν,
προκλητικὴν σάλπιγγα πολλοῖς ἐμπνέειν
κἀκεῖ λόγου τρόφιμον ἅπαν συντρέχειν,
τοῦ πνεύματος δὲ τῆς λύρας ὑμνουμένης
τῆς ἀκοῆς τὰς θύρας ἀτόπως βύειν,
ὡς ᾆσμα μηδὲν ἐξ ἀπᾴδοντος(4) κλύειν.

(1) Νεστέγγων εὐγενὴς Κωνσταντῖνος]. Οὗτος εἶναι πιθανῶς εἷς τῶν παλαιοτέρων γόνων τῆς γνωστῆς ἐκ τῶν χρονογράφων οἰκογενείας τῶν Νεστόγγων, ἥτις μετὰ τὴν φραγκικὴν τῆς Πόλεως ἅλωσιν (1204) ἀναφαίνεται ἐν τῇ ἱστορίᾳ συγγενεύουσα τῷ αὐτοκράτορι Ἰωάννῃ τῷ Βατάτζῃ. Ὅρα ἀνωνύμου σύνοψιν χρονικὴν παρὰ τῷ Σάθᾳ Μεσαιων. βιβλιοθ. τ. 7, σ. 470, 471, 516, 524. Γεωργίου Ἀκροπολίτου χρονικ. σ. 39 Bonn.

(2) Πρβλ. Παροιμ. ι΄, 7 «μνήμη δικαίων μετ᾽ ἐγκωμίων».

(3) Ἐν τῷ κώδ. περικρατοῦντας.

(4) Ἐν τῷ κώδ. ἐξαπάδοντος.

Καίτοι λαλιὰ μᾶλλον εἰσακουστέα,
ἣν ἀκοὴ (1) δέξοιτο τῷ χρόνῳ νέαν.
Ὀφθαλμὸν οἶδα λύχνον εἶναι σώματος (2),
ψυχῆς δὲ λύχνος πᾶσα διδασκαλία·
οὐδεὶς δ' ἀνάπτει λύχνον ὑπὸ τὴν κλίνην,
εἰ μὴ φθονεῖ τοῖς πᾶσι τῶν φωτισμάτων,
οὐδ' ὑπὸ τὸν μόδιον, εἰς δὲ λυχνίαν,
ἢ καὶ τιθεῖ τὸν λύχνον εἰς οἶκον μέσον.
ὡς ἰσοτίμως πάντας αὐγάζειν ἔχῃ
οὓς ἄνδρας ἔνδον οἶκος ἐμπεριγράφει (3).
Ὁ συγγραφεὺς γοῦν τῆς παρούσης πυκτίδος,
τὸ τοῦ νοὸς πυρεῖον ἐντρίψας βίβλοις,
πολλοῖς τὸ φαυστήριον ἐξάπτει μέγα,
οἷς πρὶν σκοτεινὸς ὁ Γρηγορίου βίος,
οὐχ ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ' ὑπὸ κλίνην,
ἀλλ' εἰς μέσον τὸν οἶκον, οὗ θεὸς μέσον,
ἢ καὶ πρὸς οἶκον τῆς θεοῦ μου λυχνίας.
Ἐγὼ τὸν ἄνδρα τοῦτον ἐξαίρειν ἔχω,
ὅτι λόγων θάλασσαν ἀκλύστως πλέει·
ψυχὴν γὰρ εὐγέμφωτον (4) ἀρεταῖς ἔχει,
χαλᾷ δὲ διάνοιαν εἰς βυθὸν βίβλων,
ἰχθὺν δ' ἀνάγει, πρᾶξιν ἢ θεωρίαν,
ἐγκύμονα στατῆρα εἰπεῖν χρυσέου (5)·
τῆς γνώσεως τὸ κάλλος οὕτω λεκτέον·
οὐ Καίσαρι κῆνσον δὲ τοῦτον προσφέρει (6),
σπουδῆς ὁποῖα ταῦτα παμπόλλου χρόνου·
αὐτὸν καμινεύων δὲ πυρὶ τῆς τέχνης,
πέταλον ἢ κίδαριν ὡς ἄλλην νέαν
ἐπὶ κεφαλῆς τῷ Γρηγορίῳ φέρει.

(1) Ἐν τῷ κώδ. ἀκοῇ.
(2) Πρβλ. Ματθ. ϛ', 22. Λουκ. ια', 34.
(3) Οὐδεὶς - - - ἐμπεριγράφει] πρβλ. Ματθ. ε', 15. Μάρκ. δ', 21. Λουκ. ια', 33
(4) Λέξις ἀθησαύριστος ἐν τοῖς λεξικοῖς.
(5) Ἰχθὺν - - - χρυσέου] πρβλ. Ματθ. ιζ', 27.
(6) Πρβλ. Ματθ. κβ', 17. Μάρκ. ιβ'. 14.

Ταύτην πλέων θάλασσαν ἐν παντὶ βίῳ
ἀεὶ τὸ σαγήνευμα ποιεῖται θέρους
ἐν εὐδιεινῇ τοῦ νοὸς καταστάσει·
λόγος δὲ τούτῳ καὶ τρόπος συνεπλάκη
καθαπερεὶ δίκτυον εἰς ἄγραν μίαν·
οὐ σχίζεται δὲ φόρτον ἀρετῶν φέρων,
ὡς ἐκπλακῆναι θάτερον πρὸς κακίαν·
οὐ γὰρ διχοστατοῦσι τὰ πεπλεγμένα.
Φίλυδρον οὗτος ζῷον, ὕδατος πίνει,
πλὴν Λεβιαθὰν τὸν παρ' ὕδασι πνίγει(1).
Τιμᾷ μὲν οὖν τὸν Νῶε, πατὴρ γὰρ γένους,
τὴν ἄμπελον δὲ τοῦ προπάτορος βλέπει(2)
ὥσπερ Γομόρρας οὐ καλὴν κληματίδα(3).
Ἐντεῦθεν αὐτῷ πικρὸς ὁ γλυκὺς βότρυς,
οἶνος δὲ θυμὸς ἀνίατος ἀσπίδων·
φησὶ μετὰ Χριστοῦ γάρ, ὡς «οὐ μὴ πίω
ἀπάρτι γεννήματος ἐκ τῆς ἀμπέλου»,
ἕως ἐκεῖθεν σὺν μόνῳ Χριστῷ πίνει
κέρασμα καινὸν οὐρανῶν κληρουχίας(4).
Μάτην κινοῦμεν τοῦ λόγου τὸν ἄξονα·
τοῖς γὰρ ἐπαίνοις ἄχθεται καθὰ ψόγοις.
Σιγῇ τὸ λοιπὸν τῶν λόγων ἀκουστέον.

9

Εἰς τὴν αὐτὴν ἀνάγνωσιν.

Πάλαι προφήτης ἐν Σεραφὶμ(5) προβλέπει
ἄνθρακα λαμπρὸν καὶ λαβίδι πυρφόρον(6)·

(1) Πρβλ. ἐπίγρ. 4, στίχ. 22-24.
(2) Πρβλ. Γενέσ. θ', 20-27.
(3) Νοεῖται τὸ διὰ μέθης τοῦ πατρὸς Λὼτ πραχθὲν ὑπὸ τῶν θυγατέρων αὐτοῦ μίασμα. Πρβλ. Γενέσ. ιθ', 28-38. Ἐν τῷ κώδ. κλιματίδα.
(4) Πρβλ. Ματθ. κϛ', 29. Μάρκ. ιδ', 25. Λουκ. κβ', 19.
(5) Ὁ κῶδιξ ἔχει τὸ ὄνομα τοῦτο διὰ τοῦ ει, κατωτέρω δὲ διὰ τοῦ ι.
(6) Πρβλ. Ἡσαΐου ϛ', 6.

καὶ νῦν Σεραφὶμ ἄλλος, ἱερὸς θύτης,
ἐπὶ λαβίδος ἄνθρακα ξυνεισφέρει.
Ἄνθραξ ὁ λαμπρὸς τοῦ Γρηγορίου κρότος,
λαβὶς δὲ χρυσῆ παρθένος, μήτηρ Λόγου.
Ταύτῃ παρατίθησι τὸν λαμπρὸν κρότον
καὶ φωταγωγεῖ νῦν ἐν ἑσπέρᾳ μέσῃ.
Πλησθῶμεν οὐκοῦν ἀνθρακιᾶς καὶ φάους,
ἐπευλογοῦντος τὸν Θεὸν τοῦ πρεσβύτου.

10

Εἰς τὴν αὐτήν.

Σκηνῆς ἀπηγόρευσαν ἔξω μὴ θύειν
τὰ θεσμὰ τοῦ γέροντος ἀρχῆθεν νόμου,
ἀλλ' ἔνδον, ἀλλ' οὐ πάντας, Ἀαρὼν μόνον·
καὶ νῦν Ἀαρὼν ἄλλος ἱερὸς θύτης
σκηνὴν πρὸς αὐτήν, τοῦ Θεοῦ τὴν μητέρα,
οὐ σάρκας, ἀλλ' οὐδ' αἷμα, πλὴν λόγον θύει
Θεῷ μὲν εἰπεῖν, ἀλλὰ καὶ Γρηγορίῳ,
ἀντιθέῳ φωστῆρι τῆς Ἐκκλησίας.
Εὐαγγελικὸς οὗτος ἄνθρωπος μέγας
καὶ συγκαλεῖται καὶ μέσην καθ' ἑσπέραν
εἰς δεῖπνον ἀβρόσιτον ἡμᾶς ἐνθάδε,
πῖον θύων σφάγιον, εἴτουν τὸν Λόγον,
καὶ πιότητα σὺ νοεῖν ἔχεις λόγου
σχήματα, κάλλος, λέξιν, ὑψηλὴν φράσιν.
Φάγωμεν οὖν τὸ θῦμα, καὶ γὰρ ἑσπέρα.

11

Στίχοι ἕτεροι εἰς τὴν ἀνάγνωσιν· ἡ δὲ ἔννοια ἀπὸ καιροῦ, ὅταν θανόντος τοῦ μεγάλου Βασιλείου εἰς τὴν α' τοῦ Ἰανουαρίου, συνέβη καὶ ἡ μετάστασις τοῦ μεγάλου Γρηγορίου εἰς τὴν κε' τοῦ αὐτοῦ μηνός

Ἥλιος, Ἑρμῆς (καὶ νοεῖς τοὺς ἀστέρας)
μετὰ βραχείας, ὡς κλύεις, ἀποστάσεις

ἀνατολὰς ποιοῦσιν, ὡς δὲ καὶ δύσεις·
καὶ συνδύνει δύνοντι καὶ τοὐναντίον
μετ' οὐ μακρὸν τὸ μέλλον Ἑρμῆς Ἡλίῳ
Βασίλειος Ἥλιος, Ἑρμῆς δὲ πάλιν
ὁ Γρήγορος νοῦς, καὶ δύναντος Ἡλίου
κἀπὶ τὸν Ἑρμῆν ἔρχεται νῦν τὸ κνέφας.
Ἥλιος ἔγνω τὴν δύσιν τὴν ἰδίαν
καὶ συνδύνει γοῦν Ἡλίῳ, Βασιλείῳ,
Ἑρμῆς ὁ λαμπρός· οὐδ' ὑπαυγάζειν θέλει.
Ἑρμῆν δ' ἀκούεις πρόσφορον Γρηγορίῳ·
καὶ Παῦλος Ἑρμῆς ἐκ Λυκαόνων κλύει
(Λουκᾶς ὁ συνέκδημος ἱστορεῖ Παύλου) (1)·
ἡγούμενος λόγου γὰρ ἦν καὶ προστάτης·
καὶ Γρηγόριος τῶν λόγων αὐτοκράτωρ
καὶ βασιλεύει τῶν κρατούντων ἐν λόγοις.
Ἀλλ' ἱστορεῖ καὶ τοῦτο Λουκᾶς συγγράφων,
ὅτι δραμών τις ἱερεὺς βδελυγμάτων,
ἐξαγαγὼν στέμματα καὶ ταύρους τότε,
ἔμελλε θύειν ὥσπερ Ἑρμῇ τῷ Παύλῳ (2).
Ἀρχιερεὺς ἐνταῦθα τοῦ Χριστοῦ θύτης,
παραστάτης ἄμεμπτος Θεοῦ ἁγίου,
ὡς στέμματα χρύσεια τοὺς λόγους φέρων
καταστέφει τὴν κάραν Ἑρμοῦ τοῦ νέου
καὶ δεξιοῦται ταῖς λογικαῖς θυσίαις.
Εἰ γοῦν δοκεῖ, βλέψωμεν (3) εἰς τὰς θυσίας
καὶ στεμμάτων τὸ κάλλος, ὡς δὲ τὴν τέχνην,
καὶ συνεπαινέσωμεν ἄνδρα τὸν μέγαν,
θύοντα λαμπρῶς καὶ στέφοντα κοσμίως.
Εἰ μὴ φθόνος, βλέψωμεν. Εὐλόγει, θύτα.

(1) Λουκᾶς συνέκδημος Παύλου] πρβλ. Κολασ. δ', 14. Τιμοθ. 2, δ', 11 || ἱστορεῖ] Πράξ. ιδ', 12.

(2) Πρβλ. Πράξ. ιδ', 13.

(3) Ἐν τῷ κώδ. βλέψομεν· οὕτω καὶ εἰς στίχ. 31.

12

Εἰς τὸν ἐν τῷ παλατίῳ νιπτῆρα.

Χαλκεύεται νῦν κατὰ δαιμόνων βέλη,
καὶ τοὺς μαθητὰς σὺ νοεῖν ἔχεις βέλη·
Χριστὸν δὲ πῦρ νόησον ἢ καὶ τεχνίτην·
ἐν ὕδατι δὲ βάπτεται παραυτίκα
διὰ πυράγρας τῶν Χριστοῦ μου δακτύλων,
ὡς ψυχρότητι καὶ στομωθῶσι πλέον
καὶ τὸ στεγανὸν ἀντιλάβωσι πλέον
καὶ τὸν Σατὰν βάλωσι(1) κατὰ καρδίας.

13

Εἰς τὸν Πέτρον.

Ἄνθρωπος ὡσεὶ χόρτος(2), ὡς καὶ σὺ Πέτρε,
Θεὸς δὲ πῦρ πέφυκε, κἂν ἐν σαρκίῳ,
καὶ πῶς σε χόρτον ὄντα πῦρ οὐκ ἐσθίει;
Τεράστιον καὶ τοῦτο τοῦ Χριστοῦ μάθε,
ὡς καὶ διηγῇ τοῖς λαοῖς ἐν ὑστέρῳ,
πῶς χόρτον οὐκ ἔφαγεν ἡ πυρὸς φύσις.

14

Εἰς τὸν ἐν τῷ Ἀνάπλῳ Χριστὸν τὸν Ἑλκόμενον, φοροῦντα στέφανον ἀκάνθινον καὶ συναγωγῆς Ἰουδαίων ἱσταμένων ἐγγύθεν.

Ἂν ἀμπελῶνα τῆς Γραφῆς ἐκμανθάνῃς,
ἀλλ' ἐν καλῷ κέρατι πίονος τόπου,
μὴ σταφυλὴν ποιοῦντα, μὴ γλυκὺν βότρυν,

(1) Ἐν τῷ κώδ. βάλλωσι.
(2) Ψαλμ. ρϐ', 15.

ἀλλ' ἢ μόνην ἄκανθαν, ἣν χέρσος τρέφει (1).
Ὁρᾷς τὸν ἀμπελῶνα, τὴν βλάστην βλέπεις,
ἐν ᾗ στεφανοῖ τοῦ γεωργοῦ τὴν κάραν.
Ἄφες, γεωργέ, τὴν καλὴν ἐργασίαν·
τὸν ἀμπελῶνα τοῦτον ἄτμητον λίπε,
καὶ μὴ σκαφήτω μυστικὴ γεωργία,
ὅπως γένηται πᾶσιν ἐν παντὶ χρόνῳ
ποδῶν καταπάτημα καὶ κοινὴ τρίβος (2)·
καρπὸν γὰρ οὐκ ἤνεγκεν, ἀλλὰ πικρίαν.

15

Εἰς τὴν ὁσίαν Μαρίαν τὴν Αἰγυπτίαν.

Νῦν ἐκ σκότους φῶς, ἐκ δὲ σαπρίας μύρον·
ὡς ἐκ νεφῶν ἥλιος, ὡς μετὰ σκότος
ἡ λευκόπωλος φέγγος ἡμέρα φλέγει.
Αἴγυπτος ἁμαρτία, σαπρία, σκότος,
μύρον δὲ καὶ φῶς ἡ δραμοῦσα πρὸς μύρον,
ὀσμὴν φέρον τὴν (3) κοσμικὴν εὐωδίαν
καὶ πρὸς φῶς τὸ πάντα φωτίζειν θέλον (4),
ὅσ' (5) ἔρχεται πρὸς κόσμον ἢ φεύγει σκότος.
Ἐντεῦθεν αὐτὴ καὶ μυρίπνοος πλέον
εὐωδία φανεῖσα τοῦ Χριστοῦ μόνου
καὶ φωτὸς ἐγγὺς τοῦ προσώπου Κυρίου,
καὶ δεύτερον φῶς οὐ βραχὺ παρ' ἀγγέλους·
ἀσαρκίαν γὰρ ἔσχε τὴν τῶν ἀγγέλων
καὶ θαῦμα, πῶς τὸ βρῖθος εἰς σκιὰν τρέπει
καὶ πάχος ἐστὶ καὶ σκιὰ πάλιν μένει,
πῶς σωματοῦται τῆς σκιᾶς ἡ λεπτότης,

(1) Πρβλ. Ἡσαΐου ε', 1-4.
(2) Καὶ μὴ σκαφήτω --- τρίβος] πρβλ. Ἡσαΐου ε', 4-5.
(3) Ἐν τῷ κώδ. φερόντων.
(4) Ἐν τῷ κώδ. θέλων.
(5) Ἐν τῷ κώδ. ὅς.

εἰς νεῦρα καὶ σύμπηξιν ὀργανουμένη.
Λεπτύνεται δὲ τοῦ βρίθους ἡ παχύτης,
ὡς μηδὲν αὐτῆς καὶ σκιᾶς ἔχει πλέον.
Τυραννικὸν πέφυκε πρᾶγμα ζωγράφος
τῶν πνευμάτων τὸ κοῦφον εἰς βρῖθος φέρων
καὶ φιλονεικῶν τὴν ἀϋλίαν γράφειν.
Ἐμοὶ δοκεῖν γράφουσι τὴν Αἰγυπτίαν
ὡς ἀγγέλων ἡ φύσις ὤφθη πολλάκις·
οὐ λείπεται γὰρ κἂν βραχὺ πρὸς ἀγγέλους.

16

Τοῦ ἁγιωτάτου μητροπολίτου Ναυπάκτου κυροῦ Ἰωάννου στίχοι εἰς τὰ Ἅγια Φῶτα.

Ἐγὼ λαλεῖν μὲν πρὸ χρόνων ἐπαυσάμην·
ὁ γὰρ τρίβων ζυγός με τῆς προεδρίας
συχνὸν τὸ βαρύτριβον (1) αὐχένι φέρων
ἀεὶ σιγᾶν πείθει με καὶ νεύειν κάτω,
σιγὴν τετραπλάσαντα (2) τὴν Πυθαγόρου.
Χειμὼν μὲν οὗτος τῆς ἐμῆς ἀφασίας,
ἀλλ' ἧκε τερψίθυμον ἐξαίφνης ἔαρ,
ὁ γλυκὺς Εὐθύμιος, ἡ λόγων λύρα,
ὅρος φιλίας, ἀκρότης παιδευμάτων,
σταθηρότης νοῦ, τῶν λόγων καθαρότης.
Οὐκ ἔσχεν οὗτος δικρόαν γλῶσσαν ποτέ·
δικάρδιος, δίψυχος οὐ καθωράθη (3).
Ὀργῆς μὲν οὖν κύριος ἡ θυμοκράτωρ,
ὅταν ὁ καιρὸς ἀγανάκτησιν φέρῃ (4)
καὶ δεῖ τραχύνειν καὶ πνοὴν καὶ τοὺς λόγους,
καὶ συνάγει τὰ δύο καινῷ τῷ τρόπῳ,
τὸν τάχα θυμὸν καὶ τὸν ἥμερον λόγον,

(1) Λέξις ἀθησαύριστος ἐν τοῖς λεξικοῖς.
(2) Νέος τύπος = τετραπλασιάσαντα.
(3) Ἐν τῷ κώδ. καθοράθη.
(4) Ἐν τῷ κώδ. φέρει.

ὅταν καταχθῇ πρὸς τραχύτητα στόμα.
Εἴπω τὸ πᾶν, ἄνθρωπος· ἢ(1) γὰρ οὐ κλύεις
οὕτω τὸν Ἰὼβ τῷ Θεῷ κεκλημένον;
Οὗτος λύει μου γλῶσσαν, ἀνοίγει στόμα,
ἔαρ φανείς(2) μοι καὶ διαυγὴς(3) φωσφόρος,
καὶ τῷ ζυγῷ μάλιστα τῷ θλίβοντί με
λόγους ἁπλοῦς ὡς ἀλοιφὴν ἐντρίβει·
καὶ νῦν διασχὼν ὡς Μωσῆς ἄλλος νέος
τὸν Γρηγόριον, τὸν βαθύσκιον γνόφον,
τὴν πυκνότητα τῶν σοφῶν μαθημάτων,
ἀνατρέχει πρὸς ὕψος αὐτῶν τῶν λόγων
καὶ συναναβαίνειν με τούτῳ(4) προτρέπει
τὸν νωχελῆ γέροντα καὶ νάρκης ὅλον,
καὶ πρὸς ὕδωρ λαλεῖν με τῶν φωτισμάτων.
Καὶ δὴ λαλοῦμεν· εὐλόγησον, δέσποτα.

17

Τοῦ ἁγιωτάτου Θεσσαλονίκης κυροῦ Εὐσταθίου
εἰς τὸν ἅγιον Δημήτριον.

Τίς ὁ σκοπός σοι τῆσδε τῆς λαβῆς, μάκαρ;
Ἕλκεις ἀτρέστως εἰς βάθος τὸν σφαγέα,
ἢ τοῦ προκύπτειν κωλύεις περαιτέρω;

Λύσις.

Δοκῶ μὲν οὖν γε τῇ σφαγῇ δοῦναι τοπον,
μήπως κενεμβατοῦσα τὴν πλευρὰν φύγῃ
καὶ δεσποτικὸν οὐχ ὑποσταίης πάθος.

Ἐν Πετρουπόλει, 2 Ἀπριλίου 1902.

Α. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ-ΚΕΡΑΜΕΥΣ

---

(1) Ἐν τῷ κώδ. ἧ.
(2) Ἐν τῷ κώδ. φανεῖς.
(3) Ἐν τῷ κώδ. διαυγεῖς.
(4) Ἐν τῷ κώδ. τοῦτον.

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ
ΕΙΣ ΕΥΘΥΜΙΟΝ ΜΑΛΑΚΗΝ ΚΑΙ ΕΥΘΥΜΙΟΝ ΤΟΡΝΙΚΗΝ

Τὰ καταχωρισθέντα ἐν τῇ Ἁρμονίᾳ (1902, σ 209—224 καὶ 273—293) Ἀθηναϊκὰ καὶ ὁ κατόπιν αὐτῶν ἐν τῷ Παρνασσῷ (1903, σ. 13—38) περικλεισθεὶς Εὐθύμιος Μαλάκης ἐτυπώθησαν μακρὰν ἡμῶν καὶ χωρὶς κἂν νὰ σταλῇ πρὸς ἡμᾶς ἓν τοὐλάχιστον δοκίμιον τυπωτικὸν πρὸς ἐξέτασιν καὶ διόρθωσιν αὐτοῦ. Ἐκ τούτου ἐν ἀμφοτέροις τούτοις τοῖς ἔργοις ἡμῶν περιελήφθησαν οὐ μόνον πολυάριθμα τυπωτικὰ σφάλματα, ἀλλὰ καὶ στρεβλώματα λέξεων καὶ φράσεων· ὡς ἐκ περισσοῦ δὲ καὶ οἱ στοιχειοθέται παρέλειψαν ἀλλαχοῦ μὲν λέξεις ὅλας, ἀλλαχοῦ δὲ φράσεις, καταστήσαντες οὕτω τὰ ἔργα ἐκεῖνα καὶ τὴν ὄψιν ἐλεεινὰ καὶ πολλαχοῦ παντελῶς ἀκατάληπτα. Τὰ Ἀθηναϊκὰ ηὐμοίρησαν ἀνελπίστως ἀμέσως μετὰ τὴν ἐμφάνισιν αὐτῶν καὶ τριῶν κριτῶν, οἵτινες δοκιμάζοντες ἐν αὐτοῖς τὴν κριτικὴν αὐτῶν δύναμιν δὲν ἐσκέφθησαν ἴσως νὰ προεξετάσωσιν, ἂν εἰς τὴν ἔκδοσιν τῶν Ἀθηναϊκῶν εὐθύνηται ἀμέσως ὁ συλλογεὺς αὐτῶν. Πρὸς τοὺς κριτὰς τούτους θὰ φανερωθῶσιν ἐν καιρῷ τὰ ἐκ τύχης κακῆς εἰσφρήσαντα ἐν τοῖς Ἀθηναϊκοῖς ἡμῖν μὲν ἀκούσια, ἐκείνοις δὲ ἀνείκαστα σφάλματα, τινὰ δὲ τῶν κριτῶν τούτων εἰκάσματα ἢ διορθώματα θὰ ἐλεγχθῶσιν, ἄλλα δέ τινα θὰ μνημονευθῶσιν ἐπαινετικῶς.

Ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ ἐν τῷ Παρνασσῷ περιεχόμενος Μαλάκης θέλει προσεχῶς ἴσως εὐμοιρήσει ὁμοίων κριτῶν, ἡμεῖς προλαμβάνοντες αὐτῶν τὴν σπουδὴν ἀναγράφομεν ἐνταῦθα τὰ ἐν τῇ τυπώσει τοῦ περὶ Μαλάκη ἔργου ἡμῶν γενόμενα σφάλματα· τούτοις δὲ προστιθέμεθα καὶ τινας τῶν ἐν τῷ κώδικι τοῦ Μεσοποταμίτου γραφῶν, ἃς εἴχομεν κατὰ νοῦν νὰ σημειώσωμεν προσθετικῶς ἐν τῇ διορθώσει τῶν δοκιμίων, ἂν ἐστέλλοντο ἡμῖν ταῦτα εἰς Πετρούπολιν.

Αἱ σελίδες ἔχουσιν ὑπ' ὄψει τὸν Παρνασσόν, τ. Ζ', αἱ δὲ διορθώσεις πηγάζουσιν ἐκ τοῦ ἀπογράφου ἡμῶν.

Σελ. 18. Ἐν τῇ ἐπιγραφῇ τῆς 2-ας ἐπιστολῆς μεταξὺ τῶν Βήλου καὶ Λέοντι παρελείφθη ἐν κῦρι.

Σελ. 19, γρ. 17. Ἀντὶ τοῦ γένοιτο δὲ ⟨πάντοτ⟩ε ἀνάγνωθι γένοιτο δὲ ⟨καὶ σ⟩ὲ κτλ. Ἀντὶ τοῦ σημείου τοῦ αν διακρίνεται σημεῖον ὅμοιον μὲν αὐτῷ, ἀλλὰ προκαλοῦν μᾶλλον τὴν διάγνωσιν τῆς ἄνω γωνίας ἑνὸς μεγαλοσχήμου κ καὶ μιᾶς βαρείας· διακρίνεται δὲ καὶ δευτέρα βαρεῖα ἄνωθεν τοῦ ὲ.

Σελ. 20, γρ. 16. Ἀντὶ τοῦ συγχωρήσεται γράφε συγχωρήσει.

Σελ. 20. Ἐν τῇ 4-ῃ ἐπιστολῇ, γραμμῇ 4, τὰ ἐν τῷ κώδικι ἀντὶ γράμματος ἀνάγνωθι ἡνωμένως ἀντιγράμματος. Κατόπιν ἐν σελ. 21, γρ. 1, ὑπάρχει λείψανον λέξεως, τυπωθὲν οὕτω ..πνοὶ. Ἀντ' αὐτοῦ γράφε ..γνοὶ· τοῦτο δὲ συμπληρωτέον ὧδε· ⟨στυ⟩γνοὶ κτλ. Ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιστολῇ (21, γρ. 13) ἀντὶ τῶν ἀπολαύσωμέν που ἀνάγνωθι ἀπολαύσωμέν σου.

Σελ. 21. Ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς 5-ης ἀκεφάλου ἐπιστολῆς, ἐν τῇ γρ. 3, ἀντὶ τοῦ πρακτικὸν ἀνάγνωθι πρακτορικόν. Ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιστολῇ (σ. 22, γρ. 1) ἀνάγνωθι οὕτως: ἀπέδειξαν, τοσοῦτον ὠφελοῦσαν τούς τε θνήσκοντας κτλ. Καὶ κατωτέρω αὐτόθι (22, γρ. 4) ἀνάγνωθι τὸν ἐν οὐρανοῖς βασιλέα.

Σελ. 22. Ἐν τῇ 6-ῃ ἐπιστολῇ, γραμμῇ 11, ἀνάγνωθι ἐπισκόπων ὁσιώτερός τε καὶ θαυμασιώτερος.

Σελ. 23, γρ. 7, ἀντὶ τῶν ἔτι δὲ οὓς ἀνάγνωθι ἔστι δὲ οὓς. Καὶ κατωτέρω γραμμῇ 19 ἀνάγνωθι οὕτως: ὁ δέ, ὁ πρaίτωρ. ἐμφράξῃ κτλ. Καὶ πάλιν γραμμῇ 21 ἀντὶ τοῦ ἀκατάγνωστον ἀνεγνώσθη ἐσφαλμένως ἀκαταγώνιστον.

Σελ. 25, γρ. 20, ἀντὶ τοῦ εὐφημοῦσιν ἐτύπωσαν οἱ στοιχειοθέται ἓν γελοῖον εὐφημεροῦσιν. Καὶ κατωτέρω γραμμῇ 27 ἀντὶ τοῦ μέγαν ἀνάγνωθι μέλαν. Καὶ πάλιν αὐτόθι ἐν τῇ γρ. 28 ἀνάγνωθι τὸ τὸν ἀγαθὸν.

Σελ. 26. Ἐν τῇ 7-ῃ ἐπιστολῇ εἰσέφρησαν δύο σφάλματα. Ἐν τῇ γραμμῇ 6-7 ἀνάγνωθι οὕτως: ὅτε σοι γράμμα παρ' ἡμῶν ἥξει μετακλητήριον.

Πολλὴν βλάβην ὑπέστη καὶ ἡ εἰς τὸν ὑπέρτιμον Νέων Πατρῶν ονῳδία Εὐθυμίου τοῦ Τορνίκη. Ἐλησμονήθη νὰ ὑποσημειωθῇ ὑφ' μῶν ἐνταῦθα, ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ αὐτῆς ἐν τῷ κώδικι ἔχει οὕτω: «Τοῦ ὑτοῦ μονωδία εἰς τὸν ὑπέρτιμον νέον (sic) πατρῶν».

Σελ. 27, γρ. 8. ἀντὶ τοῦ ἀποκλαύσομεν γράφε ἀποκλαύσοιαι. Καὶ κατωτέρω γραμμῇ 20, ἀντὶ τοῦ βαρβαρικῇ ἀνάγνωθι ιαρβάρων.

Σελ. 28, γρ. 7, τὸ πρὸ τοῦ ἀχανεῖ εὑρισκόμενον καὶ δέον νὰ ξαλειφθῇ. Κατωτέρω γρ. 14-15 ἀνάγνωθι: οὕτω δὲ πρὸς βάθος τε καὶ πρὸς ὕψος κτλ. Καὶ πάλιν κατωτέρω γραμμῇ 21 ἀνάγνωθι: ἀλλὰ καὶ μακρὰν ἐκπέσοι νικώμενος.

Σελ. 30, γρ. 18, ἀντὶ τῶν ἀλλὰ καὶ ἀνάγνωθι ἀλλὰ γὰρ πῶς κτλ.

Σελ. 31, γρ. 2. Αὐτόθι παρελείφθη τὸ ἄρθρον τὸν πρὸ τῆς λέξεως γάργαλον. Κατωτέρω δὶς (γρ. 21 καὶ 30) ἐτυπώθη ἐκ παραναγνώσεως ἀναπληρῶ· ἀντ' αὐτοῦ δὲ ἀνάγνωθι ἀποπληρῶ. Μεταξὺ δὲ τῶν ἐν τῇ γραμμῇ 32 ἀναγινωσκομένων καὶ καρδίας ἀφέθησαν ἀτύπωτα τὰ ἑξῆς: καὶ τὴν ἀγγελοπρεπῆ θέαν ἰδεῖν ἐκείνην ἐπιποθῶ· κέχυται γάρ μοι περὶ τοῦτο ψυχῆς ἅπαν νόημά τε καὶ κίνημα. Καὶ καρδίας κτλ.

Σελ. 32, γρ. 15, ἀνάγνωθι· μαινοίμεθα γὰρ ἂν ἄντικρυς. Κατωτέρω γρ. 25, ἀντὶ τοῦ κλαθμοὺς γράφε κλαυθμούς.

Σελ. 34, γρ. 7, ἀντὶ τοῦ μεταγράψαι ἀνάγνωθι μετεγγράψαι. Καὶ κατωτέρω γραμμῇ 12 ἀντὶ τοῦ ἔσω ἀνάγνωθι ἔξω. Καὶ πάλιν κατωτέρω γραμμῇ 19 ἀντὶ τοῦ ἐν τῷ κώδικι περιεβάλω γράφε περιεβάλου.

Σελ. 35, γρ. 17-18, ἀντὶ τοῦ εἰσφορησάντων ἀνάγνωθι εἰσφρησάντων.

Σελ. 37, γρ. 4. Ἀνάγνωθι χειμερινὰς νιφάδας ἠφίει κτλ.

Σελ. 38, γρ. 26. Σημειωτέον ἐνταῦθα, ὅτι ἐξ ἡμετέρας μετεωρίας ἐσημειώθη τὸ ὅτι ὁ κῶδιξ ἔχει τὸ ἀλλ' ἐπαλλήλαις. Τοὐναντίον καὶ οὗτος καὶ τὸ πρωτόγραφον ἡμῶν ἔχει τὸ ἄλλαις ἐπ' ἄλλαις. Δύο ὅμοιαι ἀνακρίβειαι συνέβησαν εἰς τὸ μοιραλοιφῆσαι (31) καὶ εἰς τὸ ἐπιλειβομένοις (38)· ταῦτα δέ, ὡς φαίνεται, ἐπήγασαν ἐκ βεβιασμένης ἀντιγραφῆς τοῦ ἡμετέρου ἀπογράφου.

Αἱ σελίδες ἔχουσιν ὑπ' ὄψει τὸν Παρ
θώσεις πηγάζουσιν ἐκ τοῦ ἀπογράφου
Σελ. 18. Ἐν τῇ ἐπιγραφῇ τῆς 2-α
λου καὶ Λέοντι παρελείφθη ἐν κῦρι
Σελ. 19, γρ. 17. Ἀντὶ τοῦ γέ
γένοιτο δὲ ⟨καὶ σ⟩ὲ κτλ. Ἀντὶ
σημεῖον ὅμοιον μὲν αὐτῷ, ἀλλὰ πρ
ἄνω γωνίας ἑνὸς μεγαλοσχήμου
καὶ δευτέρα βαρεῖα ἄνωθεν τοῦ
Σελ. 20, γρ. 16. Ἀντὶ το
ρήσει.
Σελ. 20. Ἐν τῇ 4-ῃ ἐπιστ
γράμματος ἀνάγνωθι ἠνωμέ
21, γρ. 1, ὑπάρχει λείψανον
αὐτοῦ γράφε ..γνοὶ· τοῦτο
Ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιστολῇ (21
ἀνάγνωθι ἀπολαύσωμέν
Σελ. 21. Ἐν τῇ ἀρχῇ ...τήσας.
3, ἀντὶ τοῦ πρακτικὸν
στολῇ (σ. 22, γρ. 1) καθεκάστην.
ὠφελοῦσαν τούς τε ... γεωμετρικαί || 10 ἀντὶ
(22, γρ. 4) ἀνάγνωθι ... ἐν τῷ κώδ. κρίμα.
Σελ. 22. Ἐν τῇ ... κώδ. ἐγκαλώπισμα.
πων ὁσιώτερός τε — — παρὰ] ἐν τῷ κώδ. παραπάν-
Σελ. 23, γρ. 7,
Καὶ κατωτέρω γρ ... τῷ κώδ. πεταννῦντες.
ἐμφράξῃ κτλ. Κ ... κώδ. θεῖα.
ἀνεγνώσθη ἐσφαλ

Σελ. 25, γρ.
θέται ἐν γελοῖον ... τῆς πρὸς τὸν Μαλάκην μονῳδίας (σ. 38
τοῦ μέγαν ἀνά ... πολλοῖς διαύλοις κυμάτων φορού-
γνωθι τὸ τὸν ... στίχος τῆς Ἑκάβης τοῦ Εὐριπίδου

Σελ. 26.
τῇ γραμμῇ
ἥξει μετακ

λὲν θὰ συνέβαινον ἐν τῷ περὶ
·ωθῇ τοῦτο ὑπὸ τὴν ἡμε-
ῦ πολλὰ ἐξ αὐτῶν
τῶν ἀναγνω-
ετο πρὸς

ΜΕΥΣ.

ΑΙ

ι ἐν Παλαιοκάστρῳ
ῆς Φθιώτιδος.

τῆς ἱερᾶς Τραπέζης παρεκκλη-
Ἀγ. Κυριακῆς, κειμένου πρὸς τὸ
χοντος ἀπ' αὐτοῦ περὶ τὰ 10' τῆς

ΡΟΝΙΚΟΣ
ΧΟΙΟΥ
ΦΙΛΙΣΤΑ
ΑΡΙΣΤΑΣ
ΠΟΛΥΚΛΕΙΑ
ΕΠΙΞΕΝΑ
ΧΟΙΟΥ
ΧΟΙΟΥ

τῇ ἀμπέλῳ τοῦ ποτὲ Γ. Καραγεώργου κειμένῃ ἐπὶ τοῦ
τὰ ἐρείπια φρουρίου, ἐξ οὗ ἔλαβε τὸ ὄνομα τὸ χωρίον,
εχει περὶ τὰ 15' ἔχει ὧδε:

Διορθώσεις ἡμέτεραι παραλει

τετραδίῳ τοῦ περὶ Μαλάκη ἄρ ∖ Α

Σελ. 19, 2 ὁποία τις] ἐν · Ε Η

Σελ. 20, 6 ἀπὸ μακρόθεν ι ι

Σελ. 22. Ἐπιστολὴ 6, · ϽC

λουμένην.

Σελ. 23, 13 προσσχόντ ,εκκλησίου τοῦ Ἁγ. Δημητρίου.

Σελ. 23, 30 τῷ τότε] ν τοῦ χωρίου, ἐν τῇ ἀμπέλῳ τοῦ

Σελ. 24, 10 σμῶδιξ]

Σελ. 26. Ἐπιστ. 7.

κατωτέρω γρ. 13 εἴτε - ιΙCΤW

Σελ. 28, 12 βάθου ΧΑΡΕ

Σελ. 28, 23 ποία ΙΛΙΑ ΧΑ-ΡΕ

Σελ. 28, 28 σοφ ΞΟΝΤΟ ΜЄ

Σελ. 29, 26 δίψ ΝΗ ΧΑΙΡΕ

ρηθήτω ἐν τῷ κειμ

Σελ. 30, 28 θλί -ρὸς τὸ μεσημβρινοδυτικὸν τοῦ χωρίου ἀνι-

Σελ. 31, 1 πλ -ς οἰκίας τοῦ Ἰωάν. Σωτηρίου Λίτσου, ἔχει

Σελ. 33, 28

Σελ. 34, 2 ΑΛΚΟΛΥΚΑ

Σελ. 34, 24 ΧΑΙΡΕ

Σελ. 35, 4

νας] ἐν τῷ κώδ . 301

Σελ. 36, Ι. Γ. ΒΟΡΤΣΕΛΑΣ

Σελ. 36,

των — — - 3' ἐπιγραφῇ ἐν στίχῳ 2 Є ἔχει ἐν τῷ ἄνω ἄκρῳ

Σελ. 37. -· κεραίαν, δηλοῦσαν ἴσως τὸ γράμμα Τ.

Σελ. 38

Ι. Γ. Β.

Ὁ Τ

λέγει·

μεθα.

...ΔΙΞ ΤΟΥ ΞΙΦΙΛΙΝΟΥ

...κη τῆς ἐν Ἁγίῳ Ὄρει μονῆς τῶν Ἰβήρων ὁ ὑπ' ... βομβύκινος, σχήμ. 4ου, αἰῶνος XIV, καὶ ἐκ φύλ... ...μένος, περιέχει πλὴν ἄλλων (1) καί, ἐν φύλλ. 99α-... ...μὴν τῆς Δίωνος Ρωμαϊκῆς ἱστορίας».

... τοῦτο τοῦ κώδικος ὡς ἄξιον ἰδίας μελέτης μοὶ ὑπέδειξε, ... ἐν Ἁγίῳ ὄρει κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ 1899, ὁ ἐμὸς σε...καθηγητὴς κ. Σπ. Π. Λάμπρος, ἐφ' ᾧ καὶ πλείστας χάριτας ...μολογῶ.

Τὴν ἐπιτομὴν ταύτην τὴν ἀνωνύμως ἐν τῷ Ἰβηρητικῷ κώδικι φε...ρομένην, ἀντιβαλὼν τότε πρὸς τὴν «ἐπιτομὴν τῆς Δίωνος τοῦ ...αιέως Ρωμαϊκῆς ἱστορίας ἣν συνέτεμεν Ἰωάννης ὁ Ξι...φιλῖνος» τὴν ἐν τ. V, III (σελ. 365-374) καὶ IV τῆς ὑπὸ τοῦ Dindorf ἐν τῇ σειρᾷ τοῦ Teubner ἐκδόσεως τοῦ Δίωνος Κασσίου (1863-5), εἶδον ὅτι αὕτη εἶναι αὐτὴ ἡ τῷ Ξιφιλίνῳ ἀποδιδομένη ὡς ὀρθῶς διέκρινε καὶ ὁ πρῶτος περιγράψας τὸν κώδικα, χωρὶς νὰ εἶναι ἐπιτομωτέρα, ὡς ἐν τῷ καταλόγῳ σημειοῦται· ἐκπεσόντων ὅμως τῶν τελευταίων φύλλων τοῦ κώδικος, αὕτη δὲν περιέχεται ἐν αὐτῷ πλήρης, ἀλλὰ μέχρι τοῦ βιβλ. L, 11, 3 (ἐν τ. IV σ. 258, 2 τῆς ἐκδόσ. Dind.).

Διὰ τῆς ἀντιβολῆς ταύτης συνεπληρώθησαν μικρά τινα χάσματα καὶ ἐσημειώθησαν πλεῖσται διαφοραί, ἐν πολλοῖς βελτιοῦσαι τὸ κείμενον, αἵτινες ὅμως διὰ τῆς πρὸ μικροῦ ἀντιβολῆς τῶν ἐμῶν σημειώσεων πρὸς τὴν νεωτάτην ἔκδοσιν τοῦ Boissevain (2) ἠλαττώθησαν κατὰ πολύ·

(1) Ἴδε Sp. P. Lambros: Catalogue of the Greek Manuscripts on Mount Athos τ. II σελ. 228 καὶ τοῦ αὐτοῦ ἐν Classical Review τόμ. XI σελ. 382 κ. ἑ.

(2) Ἐν Βερολίνῳ 1895-1901. Ἡ ἐπιτομὴ τοῦ Ξιφιλ. περιέχεται ἐν τ. III σελ. 479-730.

ΘΡΑϹVΛΑ
ΧΑΙΡΕ Ε Η
ΟΚΕΤΙ
ΕΦΗΒΟϹ

Ἡ γ΄ εὑρέθη κάτωθι τοῦ παρεκκλη
κειμένου εἰς τὸ ἀνατολικὸν ἄκρον τοῦ
Ἀθ. Βαρλάμου καὶ ἔχει ὧδε.

ΙΙϹΤΩ
ΧΑΡΓ
ΡΗΓΙΛΙΑ
ΛΘΟΝΤϹ
ΝΗ ΧΑΙ

Ἡ δ΄ ἀνευρεθεῖσα πρὸς τὸ μ
κτίσθη ἐν τῇ κλίμακι τῆς οἰκίας
δὲ ὧδε:

ΑΛΚ
Χ

Τῇ 22 Ἰουνίου 1901

ΣΗΜ. Τὸ ἐν τῇ Β΄ ἐπιγραφ
ἐφαπτομένη μίαν γραμμήν, δ

...οαάποις,
...βά-
...λη,
... 77,
...αν τῇ
...ς· 85,
...17: ὑπὸ
...ούλων·
... 98, 13:
... 100, 15:

...ατα ἑκὼν ἢ
...αγκαίᾳ, 20:
...0: ἀδικήσαντας
... ὡς οὐ (3) πρὸς

...μύριοι ὄντες καὶ·
...semper)· 116, 10:
...ἦν ἀναγινώσκειν·
...αφέροντα· 122, 23:
..., 13: πρὸς αὐτόν, 24
... ἀνατιθῶσι· τ. μ. κατὰ
...τειλε· 127, 8: αὐτοκρά-
... ἀπέστειλε, 10 ἐπὶ τὰς
...7: αὐτάγγελος αὐτῷ ὥς
...27: τῆς διαγνώσεως· 135,
...ύς· 136, 19: καὶ ἐντεῦθεν·
...: ὡμεσάμενος· 144, 3: ἀθύρ-
...χοντο (semper) 146, 18: ὧν
... ἐν ἀμηχανίᾳ ἐγίγνοντο· 159,
...ἀπ' αὐτοῦ· 162, 14: διὰ δὲ τῆς·

...] χ[ειρός].

διότι ὁ Boissevain ἐν τῇ ἀληθῶ
ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν ἅπαντας τοὺς ἐ
λίνου, ἀλλὰ καὶ χάσματα συνεπ
τε ὀρθῶς εἰκάσας καὶ πολλὰ σ
εἰς τὸ κείμενον τοῦ Ξιφιλίνου
Boissevain ἐν ταῖς ὑποσημει
φὰς ἃς διαφόρως οἱ δύο σπου
ticanus) καὶ ὁ C(oislinian
σιν περὶ τοῦ ἡμετέρου· καὶ
νοῦσι, συμφωνεῖ ἐν τοῖς τ
ὅπου δὲ οὗτοι διαφωνοῦσι
πλείοσι πρὸς τὸν V, ἐν
ἰδίων γραφῶν τὰς ἀξιολο
περὶ δὲ τῶν ἀποτελεσμ
θέσεως ἣν δύναται νὰ
στέμματι (1) παλαιογρ
λεπτομεροῦς περιγραφ
τριβῇ.

Ἐν τόμ. V, σε
σκεται, εἰς τοὺς π
τῶν οἰκείων· 13,
δόμενοι, 27: τῆς
ἀποβῆναι· 27,
λας ἐπετώθασι
αὐτοῦ οἰκίας·
δὲ παρῆν 45,
στρεβλωθείς· 4
54, 10: ἂν τ
σαλατίαν (;)
Ἀττικῆς πο

(1) Ἴδε
(1) Πα
579) δείκνυ
σελ. 579 κ.
θὰ παραπέ
χρώμενοι ὁ

ΓΓΕΛ

Αὐγούστου τοῦτο νικητήριον
...νέσθαι· 172, 15: μετεπέμπετο
...3: ἔτι καὶ νῦν κομίζονται· 175,
...απανημάτων· 177, 4: καὶ Ἀντ
...9, 20: ὥστ' αὐτήν. Ἐν Dind. τα
...iss. (τ. III σ. 580) (1) 143, 5: σ
...-144, 26: στρατηγικῶς ἐστάλησαν
..., 4,4 (Dind)-148, 6 (Boiss.): τὸ γ
...-150, 24: ὑπὸ τοῦ φαρμάκου ἐγένετο
...ς....(rasura) ἐς [ἀεὶ] (;)· κ. 13, 2, 2
κ. 13, 2, 3-153, 22: περιλαβών τε
...νῆναι. LXII κ. 2, 3, 2-159, 14: ἐπ
... 1, 5-160, 14: ἐκείνης ἐξηλάσαμεν· 9
...τοῦ προπετείας· 16, 5, 3-167, 28:
... 1-168, 12 τούτων δέ· 25, 3, 2-171,
... 3, 3-171, 3: οἰκοδομημάτων· 27, 1, 1-
...ήματα αὐτοῖς ἐπήχθη· LXIII 4, 2 5-
...πτ. καὶ αὐτοί· 9, 6, 4-177, 4: οὐκ ἐπί
...2, 9: ἥν τις γαλάτης· 29, 3, 4-186, 8:
...-187, 9: οὐδὲν γάρ· 3, 4, 7-188, 1: ἀσθ
... 5-190, 21: ἅπαξ γε ἐς τήν· LXV, 8, 4-
... 9, 1, 3-196, 12: ἐν τῷ αὐτοῦ βιβλίῳ λελ
... 14: ἡ σελήνη παντελῶς τῆς· 18, 2, 3-200,
...ις ὀπώραν· LXVI. 8, 7, 2-206, 7: ἀπολαύ-
...-210, 22: νοσῶν διῃτᾶτο· 18, 1, 1-211, 14:
... 23, 2, 3-214, 11: οἱ ἄλλως τε ταραττόμενοι
... καὶ τὰ χρήματα τῶν ἄνευ· LXVIII, 3, 3, 8-
... καί· 4, 2, 5-228, 22: προεβεβιώκει δέ· 8, 3,
...· 24, 3, 2-236, 17: ἐμυκήσατο· 24, 5, 6-
...ντος· LXIX, 14, 4, 2-251, 24: ἑτέρου μὲν
... 1-252, 11: ἐν τῇ θέᾳ· 17, 2, 6-252, 24: ἀπο-
...ς· 18, 3, 7-253, 11: τῷ πρωϊνῷ προσρήματι·
... 8: πρὸ τῶν τειχῶν. LXXI, 3, 4, 3-259, 25:

... σελ. 4 ὑποσημείωσιν.

… αὐτοκράτορος· 33, 4, 4-
…267, 26: ἐν οὐδενὶ ἠλαττώθη·
…μοδιανὴν καλεῖσθαι· LXXIII,
…ῦ Κομμόδου· 5, 3, 5-285, 9: οἱ
…286, 21: ὡς αὐτοκρ. ἐπελέγοντο·
…ων· LXXIV 1, 1, 9-293, 30: Ρω-
…, 2: διεχρήσατο· 1, 4, 8-294, 12:
…97, 5: διαφέρειν ἐδόκει, καὶ ὅτι ἐπί·
…Ἀκυλῖνος ἰδών· 10, 1, 3-299, 27· ἐν
…02, 29: λὰξ ἐνορῶν· LXXV, 7, 4, 8-

… Ἀπριλίου 1903

ΣΩΚΡΑΤΗΣ Β. ΚΟΥΓΕΑΣ
Δ. Φ.

ΓΛΩΣΣΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1

…ερὶ τοῦ ἐξελληνισμοῦ τῆς λέξεως record

… Ἑλλάδι, ἀγαθῇ τύχῃ γενομένη πρό τινος ἀναβίωσις τῶν …τικῶν ἐθνικῶν ἀγώνων ἐπήνεγκε καὶ τὴν ἀναβίωσιν σμήνους ὅλου …ων παλαιῶν εἰς αὐτοὺς ἀναφερομένων, οὕτω δὲ σὺν τῇ ἀνακαι-…τοῦ παλαιοῦ σταδίου ἀνεκαινίσθησαν καὶ αὗται καὶ νέον αἷμα …χύθη καὶ πλοῦτος νέος εἰς τὴν γλῶσσαν ἡμῶν ἀποβαίνουσαν ὁση-μέραι πάγκαλον γλωσσικὸν ἄγαλμα φύσεως καθαρῶς Ἑλληνικῆς, παρὰ τὰς ἀντεθικὰς ἀντιδράσεις ὀλίγων τινῶν, τῶν λεγομένων μαλλιαρῶν. Ὀλίγαι μόνον λέξεις δὲν ἠδυνήθησαν ἀκόμη ν' ἀναζήσωσι, μεταξὺ δ' αὐτῶν εἶνε καὶ ἡ μέλλουσα ν' ἀντικαταστήσῃ τὸ ξενικὸν *record*.

Ἡ λέξις *record* παρὰ Γάλλοις συγγενὴς οὖσα τῷ λατινικῷ ῥή-ματι *recordor* (re-cor) δηλοῦντι τὸ ἀναμιμνήσκομαι, μέμνημαι, σημαίνει κυρίως μαρτύριον, μαρτυρίαν, σημεῖον μνήμης ἢ

164,26: τοῦ Αὐγούστου· 166, 9: Αὐγούστου
168, 32: ἐν ἀξίᾳ· 170, 2: συγενέσθαι· 172,
16: καὶ αὐτοῦ πεσόντος· 174, 13: ἔτι καὶ νῦν
13: μηκέτι κρέας, 28: τῶν δαπανημάτων·
καὶ Νικιανὸς καὶ Φρούριος· 179, 20: ὥστ' αἱ
III βιβλ. LX κ. 30, 4, 2: Boiss. (τ. III σ.
εκρότησε κατὰ τῶν· 33, 3, 5-144, 26: στρ

Τόμ. IV. βιβλ. LXI. κ. 2, 4,4 (Dind)-
ρας διὰ ταύτης· κ. 7, 4, 3-150, 24: ὑπὸ
κ. 9, 2,-151,13: ὑβρίζων ἐς. . . . (rasura)
-153, 21: ἐνταῦθα ἦσαν· κ. 13, 2, 3-
κ. 16, 4, 3-155, 28: ἐκφανῆναι. LXII
βήματος-πεποιημένου· 4, 1, 5-160, 14
2, 3-163, 22: ἀπαραιτήτου προπετ
μήτε συνιέναι τι· 17, 2, 1-168, 12 τ
2: προπαρειμένος, 25, 3, 3-171, 3:
171, 23: τοιαῦτα ἐγκλήματα αὐτοῖ
174, 7: οἰκημάτων ἐκρύπτ. καὶ αὐτο
τρεπεν 22, 1, 3-182, 9: ἥν τις
ὅπερ που LXIV 2, 6-187, 9: οὐδὲ
νὴς τὸ σῶμα· 7, 2, 5-190, 21: ὁ
196, 6: προστασίας· 9, 1, 3-196,
ξεται· 11, 1, 3-197, 14: ἡ σελήνη
31: καὶ εἰς ταλάρους ὀπώραν· LX
ουσιν· 17, 2, 5-210, 22: νοσῶν
οὐδὲν ἔτι φονικόν· 23, 2, 3-214,
24, 3, 6-215, 5: καὶ τὰ χρήμα
228, 8: οὐ μέν τοι καί· 4, 2, 5-
2-231, 13: ἔπακρα· 24, 3, 2-
236, 29: ἀνεξερεύνητος· LXIX
οὐδενός· 16, 3,1-252, 11: ἐν
βιῶναι εὐξάμενος· 18, 3, 7-2
19, 1, 6-253, 18: πρὸ τῶν τ

(1) Ἴδε τὴν ἐν σελ. 4 ὑποσημείω

ἀνδρὸς μορ-
ν τῆς

ν
α:

ν
νη

ν record δυνά-
(ίων. σῆμα)(1).
ρον ἔτι δυνάμεθα
λέγετο τοῦτο ὑπὸ
; ἔστω ἡμῖν πάλιν

προκειμένου εἰς τι-
ν) λέγει ὅτι οἱ ἵπποι
ατωμαδίοιο πέλονται»

Εν τῷ Θησαυρῷ τοῦ Ἑρρίκου
λ. Ψ, 326 «σῆμα δέ τοι ἐρέω
um signum, Virg. docet au-
u, ad quam cursu tendebant,
ιλε σήματα πάντα, de Ajace σό-
aut alio animante dictum Si-
oro — ἐν δὲ μετώπῳ Λευκὸν σῆμ

ἀναμνήσεως, (témoignage, attestation, souvenir δήλωσιν· π. χ. record de mariage: Attestation d'un mariage, sur telle ou telle des conventions m (Λεξικὸν Becherelle) κ.λ., ἐπὶ δὲ τῶν ἀγώνων λαμβα τὸ ἔσχατον σημεῖον, εἰς ὅ δύναταί τις ἀθλητὴς ν ἀγῶνι, ὃν ἀγωνίζεται. Οὕτω δηλοῖ αὕτη τὸ μέγιστο μου, τὸν ἐλάχιστον χρόνον αὐτοῦ, τὸ μέγιστον μῆ ἅλματος, τοῦ δίσκου ἢ λίθου ἢ σφαίρας τὴν μακρ την βολὴν κ.λ.

Ὁ ἐξελληνισμὸς τοῦ record ἐζητήθη παρ' ἡμῖν δρύσεως τῶν ἀγώνων καὶ ἄλλοι ἄλλως αὐτὸ ἐξη τοὐλάχιστον ἐνθυμοῦμαι, τῆς περὶ τοῦτο ἁμίλλη ὁ πρύτανις τῶν παρ' ἡμῖν φιλολόγων καὶ σεβα κ. Κ. Κόντος καὶ ὁ ἀξιότιμος κ. Ἄγγελος Βλ Κόντος, ὡς ἐγράφη τότε ἔν τινι ἐφημερίδι, σ λ ηνισμὸν αὐτοῦ διὰ τῆς λέξεως «ἐξικτόν» (1 αὐτὸ «ἄνυσμα»· οὐδετέρα δ' ὅμως τῶν λ ἐπαρκής, οὐδ' εἰσήχθη εἰς τὴν καθωμιλημένη

Ἡμεῖς νομίζομεν ὅτι ἀναγκαῖον ἦν νὰ ἐξ τοῖς παλαιοῖς λέξις τις ἐπὶ τῶν ἀγώνων τ σημαίνουσα καὶ πρὸς τοῦτο κατεφύγομεν ε εἰς ἃ χωρία γίγνεται μνεία ἀθλητικῶν ἀγ αὕτη δὲ μνεία γίγνεται ἔν τε τῇ Ἰλιάδι κ

Ἐν Ὀδυσσείας Θ, 186-195 περιγρά τῶν Φαιάκων, τοὺς πρὸ τοῦ Ὀδυσσέως κλήθη καὶ ὁ πολυμήχανος Ἰθακήσιος ε του ἐρεθισθεὶς ἀνεπήδησε καὶ λαβὼν δί οὐκ ὀλίγον στιβαρώτερον τοῦ τῶν Φαια τόν. Ἐβόμβησεν ὁ λίθος, ἔπτηξαν δὲ θέντες· ὁ δ' ὑπερβὰς τὰ σημεῖα πάν

(1) Ἐντετάλημεν ὑπὸ τοῦ σεβαστοῦ προέδ δημοσίᾳ, ὅτι ὁ κ. Κόντος δὲν ἐπεχείρησέ ποτε δ' ἐν παρέργῳ λόγον ποτὲ περὶ τούτου μεταξ τὴν λέξιν ἐξικτόν, δὲν προέτεινε δ' ὅμως α

,
ον
μα
.ίως
σσης
; ἀεί-
οι τοῦ
σης καὶ

Ελληνικὸν
ἐξῆλθε τοῦ
α τραύματα
μεθα νὰ ἴδω-
, βαρβαρικῶν
μῶν τῶν νέων
κά· διότι ἕνεκα
ιδάνομεν ἐκ τῆς
αν, ἢ ἀπεδίδοντο
ἔθιμ' αὐτῶν.
ἀπόφασις ὑπὸ πάν-
, ἐπώνυμα νὰ μετα-
κταστάντων ἐνδόξων,
, τοῦτο λίαν εἶνε δυσ-
μὴ τολμῶντος εἰς τὴν
ρήσωμεν εἰς τὸν χρόνον,
ιὲ νὰ καταφύγωμεν τού-

λάχιστον εἰς τὴν ἀνίχνευσιν τῆς παραγωγῆς τῶν τοιούτων ἐπωνύμων καὶ εἰς τὴν γνῶσιν τῆς ὀρθῆς γραφῆς αὐτῶν, διότι ἀνορθογραφοῦντες, βάρβαρα ὄντα, βαρβαρώτερα ἔτι ἀπεργαζόμεθα.

Ὑπὸ τῆς γνώμης ταύτης κινούμενος ἀσχολοῦμαι τὸ ἐπ' ἐμοί, ὅταν ἔχω σχολήν, περὶ τὴν ἀνεύρεσιν τοῦ ἐτύμου τῶν τοιούτων ἐπωνύμων, ἐκ δὲ τῶν ὑπ' ἐμοῦ μέχρι τοῦδε μελετηθέντων παρέχω πρὸς δημοσίευσιν, χάριν τῶν ἀναγνωστῶν τῆς «Ἀθηνᾶς», τὰς ἑξῆς τέσσαρας ἐπωνυμίας φίλων μου, παρ' ὧν ἐλπίζω ὅτι θὰ τύχω συγγνώμης διὰ τὴν ἐπέμβασίν μου ταύτην εἰς τὰ ὀνόματά των.

Μακριωνίτης, Μέμμος, Κουκουλλᾶς, Ῥοσολᾶτος
καὶ οὐχὶ
Μακρυωνίτης, Μέμος ἢ Μαῖμος, Κουκουλᾶς, Ῥωσολάτος.

Καὶ πρῶτον μὲν περὶ Μακριωνίτου.

Ἡ λέξις αὕτη εἶνε συνήθης ἐν Σύρῳ ὡς ἐπώνυμον καὶ ὁσάκις ἤκουον αὐτὴν προφερομένην, ἐπήρχετό μοι ἡ ἀπορία πόθεν ἆρά γε αὕτη καὶ τίς ἡ σημασία αὐτῆς. Τὴν ἀπορίαν μου μάλιστα ταύτην ἐπέτεινεν ἔτι μᾶλλον ἡ γραφὴ αὐτῆς διὰ τοῦ ῦ ψιλοῦ «Μακρυωνίτης». Ἐσκόπουν λοιπὸν κατ' ἐμαυτὸν καὶ πολλὰ ἠρεύνων, ἀλλ' ἐπὶ πολὺ αἱ φροντίδες μου ἔμενον ἄγονοι. Ἠρώτησα καί τινας τῶν ἐνταῦθα Μακρυωνιτῶν περὶ τοῦ ἐπιθέτου αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ παρ' αὐτῶν οὐδὲν ἔμαθον, εἰμὴ ὅτι προτιμῶσι τὴν διὰ τοῦ ὦ μεγάλου γραφήν, ἵνα μὴ φαίνηται ὡς β' συνθετικὸν ἡ λέξις ὄνος! (1).

Οὕτως ἔμενον ἄπελπις ἤδη, ὅτε ἐπῆλθέ μοι κατὰ νοῦν ἡ καταγωγὴ τῶν Μακρυωνιτῶν. Ἐνεθυμήθην ὅτι οὗτοι Σύριοι ὄντες καὶ δυτικοὶ τὸ δόγμα πιθανῶς θὰ κατάγωνται (παρὰ τὰ ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τῆς Σύρου ὑπὸ Ἀμπελᾶ εἰκῇ καὶ ἄνευ ἀποδείξεων λεγόμενα) ἀπὸ τῶν ἐνταῦθα, ὥσπερ καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις νήσοις τοῦ Αἰγαίου, ἐγκαταστάντων Λατίνων ἢ Φράγκων καὶ κατ' ἀκολουθίαν ὅτι καὶ ἡ λέξις Μακρυωνίτης εἶνε λατινική. Ἐκ τούτου παρὰ προσδοκίαν ἐλύθη ἡ ἀπορία μου.

(1) Τελευταῖόν μοι εἶπέ τις αὐτῶν ὅτι πιθανὸν νὰ παράγηται τὸ Μακρυωνίτης κατὰ σύνθεσιν ἐκ τοῦ μακρὸς καὶ αἰών, Μακραιωνίτης τρόπον τινά, ἀλλὰ κατ' ἐμὲ τοῦτο ἀπίθανον, διότι τὸ αἰὼν δὲν δέχεται τὴν κατάληξιν ίτης.

Ὑπάρχει λατινικὴ λέξις *Marcionīta, ae*, Μαρκιωνίτης, -ου, καὶ *Marcionista, ae*, ὁ Μαρκιωνιστής, παράγεται δ' ἐκ τοῦ *Marcion, iōnis*, Μαρκίων, ίωνος, ὅθεν καὶ τὸ *Marcionensis*, ὁ τοῦ Μαρκίωνος.

Οὐδεμία λοιπὸν καταλείπεται ἀμφιβολία ὅτι ὁ Μακρυωνίτης εἶνε ὁ λατινιστὶ καλούμενος *Marcionīta, ae* (Μαρκιωνίτης, ου) σχηματισθεὶς ἐκ τῆς λατινικῆς ταύτης λέξεως κατ' ἀναγραμματισμὸν καὶ ἑπομένως κακῶς γράφεται διὰ τοῦ ῡ ψιλοῦ ἢ διὰ τοῦ ō μικροῦ, γραπτέον δὲ τὸ ὄνομα «Μακριωνίτην, δηλαδὴ διὰ τοῦ ἰῶτα τὸ κρι καὶ τὸ ω δι' ὦ μεγάλου, ἅτε μακρᾶς οὔσης τῆς συλλαβῆς ταύτης ἐν τῷ Marcio -iōnis.

Β':

Ὁ δὲ φίλος κ. Γ. Μέμος, Μαῖμος πρότερον γραφόμενος, κατενόησε τὸ ἄτοπον τῆς δι' αι γραφῆς τοῦ ἐπωνύμου αὐτοῦ, δὲν ἔτυχε δ' ὅμως καὶ ἀκριβῶς τῆς ὀρθῆς γραφῆς, διότι ἡ λέξις αὕτη γραπτέα διὰ διττοῦ μῦ.

Τὸ ὄνομα Μέμμος εἶνε ὡσαύτως λατινικὸν καὶ μάλιστα Ἑνετικόν. Ὑπὸ τῆς Ἱστορίας πολλοὶ μὲν καὶ ἄλλοι Μέμμοι ἀναφέρονται, οὐχ ἥκιστα δ' ὅμως ὁ Τριβοῦνος Μέμμος, δόγης Ἑνετῶν, ζήσας περὶ τὸ τέλος τοῦ δεκάτου αἰῶνος (ἴδε Ἱστορίαν τοῦ Ἑλλην. Ἔθνους τοῦ μακαρίτου Κ. Παπαρρηγοπούλου, τόμ. Δ', σελ. 224), ὁ ὁποῖος, ἵνα μετὰ θάνατον καταλίπῃ διάδοχον τῆς ἀρχῆς τὸν υἱὸν Μαυρίκιον, ἔπεμψεν αὐτὸν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐπὶ Βασιλείου Β' τοῦ Βουλγαροκτόνου, ἵνα λάβῃ ἀξίωμά τι (ὡς ἀναγνωριζούσης τῆς Ἑνετίας ἔτι τότε τὴν ἐπικυριαρχίαν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικῆς αὐτοκρατορίας) καὶ οὕτω διευκολυνθῇ ἡ ἐκλογὴ αὐτοῦ ὡς ὑπερτάτου τῆς πολιτείας ἄρχοντος. Μέμμοι ἔτι ἀναφέρονται καὶ μεταξὺ τῶν Λατίνων τῶν τὴν Πελοπόννησον καταλαβόντων ἐπὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι Λατινοκρατίας (μετὰ τὸ 1204).

Εἶνε λοιπὸν ἡ λέξις Μέμμος, ὡς εἶπον, λατινικὴ ἀπαντῶσα παλαιότερον ὑπὸ τὸν τύπον Μέμμιος, *Memmius*, παραφθαρεῖσα δ' ὕστερον ἐγένετο ἰταλιστὶ *Memmo*, ὥστε ἡ ὀρθὴ αὐτῆς γραφὴ εἶνε Μέμμος.

Σημειωτέον δ' ἔτι ὅτι καὶ γυναικὸς ὄνομα ὑπάρχει Μεμμία καὶ

λάχιστον εἰς τὴν ἀνίχνευσιν τῆς παραγωγῆς τῶν τοιούτων ἐπωνύμων καὶ εἰς τὴν γνῶσιν τῆς ὀρθῆς γραφῆς αὐτῶν, διότι ἀνορθογραφοῦντες, βάρβαρα ὄντα, βαρβαρώτερα ἔτι ἀπεργαζόμεθα.

Ὑπὸ τῆς γνώμης ταύτης κινούμενος ἀσχολοῦμαι τὸ ἐπ' ἐμοί, ὅταν ἔχω σχολήν, περὶ τὴν ἀνεύρεσιν τοῦ ἐτύμου τῶν τοιούτων ἐπωνύμων, ἐκ δὲ τῶν ὑπ' ἐμοῦ μέχρι τοῦδε μελετηθέντων παρέχω πρὸς δημοσίευσιν, χάριν τῶν ἀναγνωστῶν τῆς «Ἀθηνᾶς», τὰς ἑξῆς τέσσαρας ἐπωνυμίας φίλων μου, παρ' ὧν ἐλπίζω ὅτι θὰ τύχω συγγνώμης διὰ τὴν ἐπέμβασίν μου ταύτην εἰς τὰ ὀνόματά των.

Μακριωνίτης, Μέμμος, Κουκουλλᾶς, Ῥοσολᾶτος
καὶ οὐχὶ
Μακρυωνίτης, Μέμος ἢ Μαῖμος, Κουκουλᾶς, Ῥωσολάτος.

Καὶ πρῶτον μὲν περὶ Μακριωνίτου.

Ἡ λέξις αὕτη εἶνε συνήθης ἐν Σύρῳ ὡς ἐπώνυμον καὶ ὁσάκις ἤκουον αὐτὴν προφερομένην, ἐπήρχετό μοι ἡ ἀπορία πόθεν ἆρά γε αὕτη καὶ τίς ἡ σημασία αὐτῆς. Τὴν ἀπορίαν μου μάλιστα ταύτην ἐπέτεινεν ἔτι μᾶλλον ἡ γραφὴ αὐτῆς διὰ τοῦ ῦ ψιλοῦ «Μακρυωνίτης». Ἐσκόπουν λοιπὸν κατ' ἐμαυτὸν καὶ πολλὰ ἠρεύνων, ἀλλ' ἐπὶ πολὺ αἱ φροντίδες μου ἔμενον ἄγονοι. Ἠρώτησα καί τινας τῶν ἐνταῦθα Μακρυωνιτῶν περὶ τοῦ ἐπιθέτου αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ παρ' αὐτῶν οὐδὲν ἔμαθον, εἰμὴ ὅτι προτιμῶσι τὴν διὰ τοῦ ὦ μεγάλου γραφήν, ἵνα μὴ φαίνηται ὡς β' συνθετικὸν ἡ λέξις ὄνος! (1).

Οὕτως ἔμενον ἄπελπις ἤδη, ὅτε ἐπῆλθέ μοι κατὰ νοῦν ἡ καταγωγὴ τῶν Μακρυωνιτῶν. Ἐνεθυμήθην ὅτι οὗτοι Σύριοι ὄντες καὶ δυτικοὶ τὸ δόγμα πιθανῶς θὰ κατάγωνται (παρὰ τὰ ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τῆς Σύρου ὑπὸ Ἀμπελᾶ εἰκῇ καὶ ἄνευ ἀποδείξεων λεγόμενα) ἀπὸ τῶν ἐνταῦθα, ὥσπερ καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις νήσοις τοῦ Αἰγαίου, ἐγκαταστάντων Λατίνων ἢ Φράγκων καὶ κατ' ἀκολουθίαν ὅτι καὶ ἡ λέξις Μακρυωνίτης εἶνε λατινική. Ἐκ τούτου παρὰ προσδοκίαν ἐλύθη ἡ ἀπορία μου.

(1) Τελευταῖόν μοι εἶπέ τις αὐτῶν ὅτι πιθανὸν νὰ παράγηται τὸ Μακρυωνίτης κατὰ σύνθεσιν ἐκ τοῦ μακρὸς καὶ αἰών, Μακραιωνίτης τρόπον τινά, ἀλλὰ κατ' ἐμὲ τοῦτο ἀπίθανον, διότι τὸ αἰὼν δὲν δέχεται τὴν κατάληξιν ιτης.

Ὑπάρχει λατινικὴ λέξις *Marcionīta, ae*, Μαρκιωνίτης, ου, καὶ *Marcionista, ae*, ὁ Μαρκιωνιστής, παράγεται δ' ἐκ τοῦ *Marcion, iōnis*, Μαρκίων, ίωνος, ὅθεν καὶ τὸ *Marcionensis*, ὁ τοῦ Μαρκίωνος.

Οὐδεμία λοιπὸν καταλείπεται ἀμφιβολία ὅτι ὁ Μακρυωνίτης εἶνε ὁ λατινιστὶ καλούμενος *Marcionīta, ae* (Μαρκιωνίτης, ου) σχηματισθεὶς ἐκ τῆς λατινικῆς ταύτης λέξεως κατ' ἀναγραμματισμὸν καὶ ἑπομένως κακῶς γράφεται διὰ τοῦ ῦ ψιλοῦ ἢ διὰ τοῦ ὃ μικροῦ, γραπτέον δὲ τὸ ὄνομα «Μακριωνίτην, δηλαδὴ διὰ τοῦ ἰῶτα τὸ κρι καὶ τὸ ω δι' ὦ μεγάλου, ἅτε μακρᾶς οὔσης τῆς συλλαβῆς ταύτης ἐν τῷ Marcio -iōnis.

B'.

Ὁ δὲ φίλος κ. Γ. Μέμος, Μαῖμος πρότερον γραφόμενος, κατενόησε τὸ ἄτοπον τῆς δι' αι γραφῆς τοῦ ἐπωνύμου αὐτοῦ, δὲν ἔτυχε δ' ὅμως καὶ ἀκριβῶς τῆς ὀρθῆς γραφῆς, διότι ἡ λέξις αὕτη γραπτέα διὰ διττοῦ μῦ.

Τὸ ὄνομα Μέμμος εἶνε ὡσαύτως λατινικὸν καὶ μάλιστα Ἐνετικόν. Ὑπὸ τῆς Ἱστορίας πολλοὶ μὲν καὶ ἄλλοι Μέμμοι ἀναφέρονται, οὐχ ἥκιστα δ' ὅμως ὁ Τριβοῦνος Μέμμος, δόγης Ἐνετῶν, ζήσας περὶ τὸ τέλος τοῦ δεκάτου αἰῶνος (Ἴδε Ἱστορίαν τοῦ Ἑλλην Ἔθνους τοῦ μακαρίτου Κ. Παπαρρηγοπούλου, τόμ. Δ', σελ. 224), ὁ ὁποῖος, ἵνα μετὰ θάνατον καταλίπῃ διάδοχον τῆς ἀρχῆς τὸν υἱὸν Μαυρίκιον, ἔπεμψεν αὐτὸν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐπὶ Βασιλείου Β' τοῦ Βουλγαροκτόνου, ἵνα λάβῃ ἀξίωμά τι (ὡς ἀναγνωριζούσης τῆς Ἐνετίας ἔτι τότε τὴν ἐπικυριαρχίαν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικῆς αὐτοκρατορίας) καὶ οὕτω διευκολυνθῇ ἡ ἐκλογὴ αὐτοῦ ὡς ὑπερτάτου τῆς πολιτείας ἄρχοντος. Μέμμοι ἔτι ἀναφέρονται καὶ μεταξὺ τῶν Λατίνων τῶν τὴν Πελοπόννησον καταλαβόντων ἐπὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι Λατινοκρατίας (μετὰ τὸ 1204).

Εἶνε λοιπὸν ἡ λέξις Μέμμος, ὡς εἶπον, λατινικὴ ἀπαντῶσα παλαιότερον ὑπὸ τὸν τύπον Μέμμιος, *Memmius*, παραφθαρεῖσα δ' ὕστερον ἐγένετο ἰταλιστὶ *Memmo*, ὥστε ἡ ὀρθὴ αὐτῆς γραφὴ εἶνε Μέμμος.

Σημειωτέον δ' ἔτι ὅτι καὶ γυναικὸς ὄνομα ὑπάρχει Μεμμία καὶ

μάλιστα Συρίας, ἀπαντῶν ἐν ἐπιγραφῇ τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων ἐνταῦθα εὑρεθείσῃ καὶ ὑπὸ Boeckh ἐκδοθείσῃ ἐν C.I G. n. 2347 a Ὅρα καὶ ἐπιγρ. τῆς νήσου Σύρου τοῦ κ. Κλ. Στεφάνου σελ. 62 σημ.

Γ'.

Λατινικὴ ὡσαύτως λέξις εἶνε καὶ τὸ ἐπώνυμον Κουκουλλᾶς καὶ γραπτέον διὰ διττοῦ λάβδα. Τὸ ὄνομα τοῦτο παράγεται ἐκ τοῦ λατινικοῦ *cuculla*, *ae* (ἡ κουκούλλα, τὸ γνωστὸν τῆς κεφαλῆς κάλυμμα), ἥτις λέγεται καὶ *cucullus*, ὅ ἐστι κύκλος, capuchon, ὡς λέγουσιν οἱ Γάλλοι, coqueluchon. capuce. Ἐνταῦθα εἰρήσθω ἐν παρόδῳ ὅτι καὶ τὸ κουκούλλιον, ἐξ οὗ ἀμέσως προέκυψε τὸ Κουκουλλᾶς, διὰ διττοῦ λάβδα γραπτέον, προέρχεται ἐκ τοῦ *cucullus*, ὅς ἐστιν, ὡς προείπομεν, ἕτερος τύπος τοῦ *cuculla*, πάντα δὲ τὰ ἐξ αὐτῶν παραγόμενα διὰ διττοῦ λάβδα γράφονται, οἷον τὸ ἰταλικὸν *cucullato*, κουκουλλωμένος, καὶ τὰ γαλλικὰ *cuculliforme*, κουκουλλόμορφος, καὶ *cucullifère*, κουκουλλοφόρος ἢ κουκουλλιοφόρος. Οὕτω διὰ διττοῦ λάβδα γραπτέον καὶ τὸ μεδούλλιον (μεδούλλι) καὶ φραγγέλλιον, ἅτε παραγόμενα ἐκ τοῦ *medulla*, μυελὸς (medullitus, μυελόθεν), καὶ *flagellum*, μαστίγιον, ἐν ᾧ τἀνάπαλιν γραπτέα δι' ἑνὸς λάβδα τὸ σακκούλιον (σακκούλι), καρρούλιον (καρρούλι), μαρούλιον (μαρούλι) καὶ πορτούλι. ἅτε παραγόμενα ἐκ λατινικῶν δι' ἑνὸς λάβδα γραφομένων, τοῦ *saccŭlus*, *carrŭla*, *portŭla*. *marŭlum* (*marum*).

Ἀπαντᾷ δὲ τὸ ὄνομα Κουκουλλᾶς (ὁ κουκούλλια, μεταξοσκώληκας τρέφων καὶ ἐμπορευόμενος) ἐν Ἑλλάδι (ἐν Σύρῳ μάλιστα καὶ Τήνῳ) κατὰ δύο τύπους, τόν τε καθ' αὑτὸ λατινικὸν Κουκούλλας, διατηρήσαν τὸν τονισμὸν λατινικῷ τῷ τρόπῳ (ὅτε καὶ σημασίαν ἄλλην ἔχει) καὶ κατὰ τὸν Ἑλληνικὸν Κουκουλλᾶς (ὅτε καὶ μόνον δηλοῖ τὸν κουκούλλια τρέφοντα καὶ ἐμπορευόμενον). Σημειώσεως ἄξιον πρὸς τούτοις, ὅτι τὸ μὲν Κουκούλλας εἶνε ἐπώνυμον Φράγκων, δυτικῶν τὸ δόγμα, τὸ δὲ Κουκουλλᾶς Ἑλλήνων ὀρθοδόξων. Τὸν λατινικὸν τόνον διέσωσαν καὶ ἄλλα τοιαῦτα ὀνόματα, ὡς ἐν Κεφαλληνίᾳ π χ. τὸ «Καμίλλος» ἀντὶ «Κάμιλλος», ὅ ἐστι τὸ λατινικὸν *Camillus*.

Δ'.

Τὸ Ῥοσολᾶτος τέλος γραπτέον δι' ὃ μικροῦ καὶ περισπαστέον, ὡς πάντα τὰ τοιαῦτα λατινικά. Ῥοσολᾶτος, ὡς γνωστόν, λέγεται κοινῶς ὁ πλήρης ῥοσολίου (σιραίου), ὡς π. χ. κουφφέτα ῥοσολᾶτα, ἑπομένως ὁ γλυκύς, ἡδὺς καὶ εὔοσμος ἢ εὔγευστος, προέρχεται δ' ἐκ τοῦ *rosa*=ῥόδον καὶ *olio*=ἔλαιον (ros[a]-olio=ῥοδέλαιον, ἰταλιστί), ὥστε τὸ ῥο κατ' ἀνάγκην γραπτέον δι' ὃ μικροῦ. Πρέπει δὲ καὶ νὰ περισπᾶται ἡ λέξις, διότι ἡ λατινικὴ κατάληξις *atus* ἔχει τὸ *a* μακρόν. Τοιαῦτα καὶ τὰ *barbātus* (πωγωνᾶτος), *dentātus* (ὀδοντωτός), *calceātus* (ὑποδεδεμένος, ὁ κοινῶς καλτσᾶτος), *falcātus* (δρεπανηφόρος) κ.λ. καὶ ἐξ αὐτῶν καὶ ἄλλων ὁμοίων ἔμειναν καὶ παρ' ἡμῖν τὰ βαρβᾶτος, σπαθᾶτος, χρυσοφτερνιστηρᾶτος, λαμπροπουκαμισᾶτος, καί, ἵνα μὴ μακρολογῶ, τὸ καὶ τοῖς πᾶσι γνωστόν·

«πετεινὸς νυχᾶτος,
νυχοποδαρᾶτος,
περπατεῖ καὶ κρίνει
τὴ δικαιοσύνη».

Ἐν Ἑρμουπόλει Σύρου τῇ 17 Ὀκτωβρίου 1902

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Σ. ΜΠΑΞΕΒΑΝΑΚΙΣ

ΤΟ ΜΕΛΑΝ ΧΡΩΜΑ ΑΡΧΑΙΩΝ ΛΕΣΒΙΑΚΩΝ ΑΓΓΕΙΩΝ

Ἡ περὶ τοῦ ποιοῦ τοῦ τῆς ἀρχαίας κεραμεικῆς μέλανος ὑπάρχουσ' ἀμφιβολία ἤγαγεν ἡμᾶς εἰς τὴν ἐξέτασιν μελάνων τινῶν ἀγγείων, ἐν ἀρχαίοις τάφοις παρὰ τὰς θέρμας Κουρτζῆ ἐν Μυτιλήνῃ κατὰ καιροὺς εὑρεθέντων.

Τὰ ἀγγεῖα ταῦτα — ὧν τινα «πάνυ κρατερῶς κεκεραμευμένα» — φέρουσι μέλαν κατ' ἐπιπολὴν χρῶμα, ἐλαφρῶς στίλβον, πρὸς τὸ φαιὸν καὶ ἰῶδες καὶ ὑπέρυθρον ἔστιν ὅτε — ἕνεκα ἴσως τῆς τοῦ χρόνου ἐπιδράσεως — ἀποκλῖνον, λευκότερον δ' ἐσωτέρω γινόμενον. Τὸ χρῶμα εὐχερῶς ἀποξεόμενον προσεβάλλετο ὑπὸ τῶν ὀξέων ἐκλῦον διοξείδιον ἄνθρακος, ὑπὸ δὲ τὸν χαμινευτῆρα αὐλὸν ἀπεχρωματίζετο καὶ ἐν τῷ πυρὶ σαφῆ ἐδείκνυε τὴν τοῦ μαγγανίου ἀντίδρασιν. Ποσοτικαί τινες τοιούτων ἀγγείων ἀναλύσεις παρέσχον μοι διοξειδίου πυριτίου ὡσεὶ 50,50 ἐπὶ τοῖς ἑκατόν, ὀξειδίου σιδήρου 15,00, ὀξειδίου ἀργιλλίου 19,50, ὀξειδίου μαγνησίου 1,83, ὀξειδίου ἀσβεστίου 3 05 καὶ ὀξειδίου μαγγανίου 0,35.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω καὶ ἄλλων πυροχημικῶν βασάνων ἀγόμενος ὑπολαμβάνω πρωτεύοντα τῶν μελάνων χρωμάτων συστατικὰ τὸ ὀξείδιον μὲν τοῦ μαγγανίου, ἐν σμικρᾷ ποσότητι πολλαχοῦ προστιθέμενον, ἰδίᾳ δὲ τό τε ὀξείδιον σιδήρου καὶ τὴν ἄσβεστον, προερχομένην, δοκεῖ μοι, ἐκ τοῦ χρησιμοποιουμένου ἀνθρακικοῦ ἀσβεστίου τῶν ὀστράκων θαλασσίων ζῴων καὶ δὴ τῶν κατ' Ἀριστοτέλην (Ἱστ. ζῴ. Δ′ σ. 588) στρομβωδῶν, τῶν κοχλάκων καὶ κηρύκων, ἐξ ὧν κατὰ Διοσκουρίδην (V.133) καὶ ἄσβεστος ὑπὸ τῶν ἀρχαίων κατεσκευάζετο, οἷα δὲ πολλὰ — ὡς χοίρινοι τοῦ Πολυδεύκους ψῆφοι συνήθως θεωρούμενοι (ἴδ. Ρουσσοπούλ. ἀρχαιολ σ. 226) — εὑρέθησαν συνοδεύοντα ἀρχαίων κεραμείων ἔργα, ὡς ἐν Μυτιλήνῃ πρό τινος παρὰ τὸν χείμαρρον τῆς Ἀλυσσίδας καὶ ἐν Ἀθήναις πρὸ ἐτῶν ἐν τῷ ἔξω Κεραμεικῷ. Τὸ τοιοῦτο δ' ἀνθρακικὸν ἀσβε-

τιον προσετίθετο βεβαίως καὶ πρὸς ἐρύθρανσιν καὶ τῶν ἄλλων μιλτούχων ἀργίλλων ἐν περιπτώσει ταπεινῆς τῶν καμίνων θερμοκρασίας.

Ἐν Μυτιλήνῃ τῇ 11 Φεβρ. 1903

ΜΙΧΑΗΛ Κ. ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ

Τῷ ἐν Λειψίᾳ κ. J. Ilberg,

τὴν ἐμὴν «Περὶ τῶν ποτίμων ὑδάτων παρὰ τοῖς ἀρχαίοις» (Ἀθηνᾶς ΙΓ', 327-416) ἐν τῇ *Berliner philol. Wochenschrift* (ἀρ. 51, 20 Δεκ 1902, στ. 1586) κρίναντι πραγματείαν, γνωρίζω τάδε:

Ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος πραγματεία, συμβολή τις οὖσα εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν ποτίμων ὑδάτων, ἐξ αὐτῶν εἰλημμένη τῶν κυριωτάτων πρώτων πηγῶν — ὡς δὴ τοῦτο σαφῶς ἐν ἀρχῇ τοῦ ἔργου δηλοῦται — οὐδεμιᾶς ἐδεῖτο ἀπὸ Neumann καὶ Partsch καὶ Oder ὑδατολογικῆς γνώσεως. Ἥτε ὑδραγωγία καὶ ἄλλα τῆς ὑδραυλικῆς ζητήματα μόλις που θιγγάνονται ἐν τῷ δευτέρῳ μέρει, ὅπερ σὺν τῷ πρώτῳ εἰσαγωγήν τινα μόνον εἰς τὸ κύριον ἀποτελεῖ θέμα, ἤτοι δὴ τὴν ἔρευναν τῶν φυσικῶν καὶ χημικῶν ἰδιοτήτων τῶν ποτίμων ὑδάτων. Μεγίστη δ' ἅμα κατεβλήθη προσοχὴ ἐν τῇ ἀναγραφῇ καὶ τῷ καθορισμῷ τῶν ἀρχαίων ἐπιστημονικῶν ὅρων, μετ' ἐπιμελείας — ἣν μόλις ἡ Ἰλβέργειος ὁμολογεῖ δικαιοσύνη — πανταχοῦ τεθεισῶν τῶν ὡς εἰκὸς ἀπαραιτήτων σχετικῶν παραπομπῶν.

Ὡς δ' αὔτως, τῆς τοῦ Θάλητος ὑδατίνης ἀρχῆς μόλις μνείαν ποιούμενος, οὐδαμῶς ἐγὼ καὶ περὶ θεωριῶν ἰδίᾳ τῶν Ἰώνων φυσικῶν, ὡς ὁ Ilberg λέγει, πραγματεύομαι. Ἐντεῦθεν δὲ καὶ πάντοθεν ἀγόμενος παρακελεύομαι αὐτῷ οὐ μόνην τὴν δολιχοδρομοῦσαν τοῦ κειμένου καὶ τῶν σημειώσεων ἐπιθεώρησιν, ἀλλὰ καὶ τὴν μετά τινος ἐπιμελείας ἀνάγνωσιν — τελειοτέραν πιθανῶς τῆς Ἑλληνικῆς ἀπαιτοῦσαν γνῶσιν — τῆς ἐμῆς διατριβῆς, νέας τινάς, δοκεῖ μοι, τῶν πραγμάτων ἀντιλήψεις παρεχομένης καὶ συμβολάς, πρὸ τῶν ὁποίων οὐδ' ἀντιπαρῆλθεν ἡ τοῦ Ilberg κριτική.

Ἐν Μυτιλήνῃ τῇ 17 Φεβρ. 1903

ΜΙΧΑΗΛ Κ. ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ

ΓΑΛΙΛΑΙΟΣ ΚΑΙ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ

Ὅτε τῷ 1582 Γαλιλαῖος ὁ Γαλιλαίη εἰσήρχετο σπουδαστὴς εἰς τὸ τῆς Πίσης πανεπιστήμιον, σύμπασα ἡ σοφὴ Ἰταλία ἐκ μόνου τοῦ στόματος τοῦ Σταγειρίτου πᾶσαν ἀπεξεδέχετο ἀλήθειαν καὶ μόνους δόγματα ἐθεώρει ἀπαράτρεπτα καὶ ἐν ταῖς ἐσχάταις αὐτῶν λεπτομερείαις τὰ ἀριστοτελικὰ διδάγματα, καὶ δὴ καὶ τὰς περὶ κινήσεως ἐν γένει θεωρίας καὶ τὰ περὶ βαρέος καὶ κούφου, ὧν τιν' ἄλλοτ' ἐποιησάμην ἀνάλυσιν (Ἀθηνᾶς ΙΓ'. σ. 380—389). Ἡ τότε ἐπ' Ἰταλικὴ ἐπιστήμη καὶ σὺν ταύτῃ ἅπας ὁ ἐπιστημονικὸς κόσμος παρεδέχετο ὅτι:

α) Πᾶσα κίνησις γίνεται ὑπὸ κινοῦντος, οὗτινος ἐκλιπόντος τὸ κινούμενον ἠρεμεῖ, καὶ

β) Τὰ βαρύτερα καὶ θᾶττον πρὸς τὸ μέσον φέρονται, ἤτοι ἡ τοῦ πίπτοντος ταχύτης ἀνάλογος ὑπάρχει τοῦ βάρους

Πρῶτος ἐν αὐτῇ τῇ Πίσῃ ὁ νεαρὸς Γαλιλαῖος, ἐν μέσῳ ὡς εἰκὸς ἀντιδράσεως πολλαπλῆς, τὴν ἐλευθέραν ἐν τῇ ἐπιστημονικῇ ἐρεύνῃ εἰσηγούμενος ἐργασίαν, ἀπέδειξεν ὅτι ἡ τοῦ ἀέρος ἀντίστασις πολλαχῶς ἀλλοιοῖ τὰς τῶν σωμάτων κινήσεις, αἵτινες, πάσης ἀντιστάσεως αἰρουμένης, ἐν τῷ κενῷ ἄρα, ὑπὸ τῶν ἑξῆς διέπονται νόμων:

α) Πᾶν σῶμα κινούμενον, παύσαντος τοῦ κινοῦντος, ἐξακολουθεῖ φερόμενον ὁμαλῶς καὶ εὐθυγράμμως, ἤτοι ἀδρανεῖ ἐν κινήσει. Εἶναι δ' ἡ ἀρχὴ αὕτη συμπλήρωμα τοῦ νόμου τῆς ἐν στάσει ἀδρανείας, τοῦ ὑπὸ τοῦ Κεπλέρου ἰδίᾳ καθιερωθέντος.

β) Πάντα τὰ σώματα, τά τε βαρέα καὶ τὰ κοῦφα, φέρονται πρὸς τὰ κάτω μετὰ τῆς αὐτῆς ταχύτητος.

Ἀλλ' ἐν τῇ «Φυσικῇ Ἀκροάσει» (Δ. 8.) τοῦ Ἀριστοτέλους ἀμφότεροι κεῖνται οἱ τοῦ Γαλιλαίου νόμοι καὶ δὴ οὐχὶ ὡς τις θεωρία ἀόριστος εἰς νεωτέρας γνώσεις ἐκ τῶν ὑστέρων ἀναφερομένη, ἀλλ' ὡς

νῦν κατ' οὐσίαν ἔχουσι καὶ δὴ καὶ δεόντως ἀποδεικνύμενοι. «Ἔτι νῦν μέν, λέγει ὁ Ἀριστοτέλης περὶ κενοῦ πραγματευόμενος, κινεῖται τὰ ῥιπτούμενα τοῦ ὤσαντος οὐχ ἁπτομένου, ἢ δι' ἀντιπερίστασιν, ὥσπερ ἔνιοί φασιν, ἢ διὰ τὸ ὠθεῖν τὸν ὠσθέντα ἀέρα θάττω κίνησιν τῆς τοῦ ὠσθέντος φορᾶς, ἣν φέρεται εἰς τὸν οἰκεῖον τόπον· ἐν δὲ τῷ κενῷ οὐδὲν τούτων ἐνδέχεται ὑπάρχειν, οὐδ' ἔσται φέρεσθαι ἀλλ' ἢ ὡς τὸ ὀχούμενον· ἔτι οὐδεὶς ἂν ἔχοι εἰπεῖν διὰ τί κινηθὲν στήσεταί που· τί γὰρ μᾶλλον ἐνταῦθα ἢ ἐνταῦθα; ὥστ' ἢ ἠρεμήσει ἢ εἰς ἄπειρον ἀνάγκη φέρεσθαι, ἐὰν μή τι ἐμποδίσῃ κρεῖττον» (= ὁ τῆς ἐν κινήσει ἀδρανείας νόμος, οὗτινος ἡ ἔλλειψις τοσοῦτον ἐπαισθητὴ ἐγένετο τῇ πρὸ τοῦ Γαλιλαίου ἐπιστήμῃ). Καὶ κατωτέρω: «Ὁρῶμεν γὰρ τὰ μείζω ῥοπὴν ἔχοντα ἢ βάρους ἢ κουφότητος, ἐὰν τἆλλα ὁμοίως ἔχῃ τοῖς σχήμασι, θᾶττον φερόμενα τὸ ἴσον χωρίον, καὶ κατὰ λόγον, ὃν ἔχουσι τὰ μεγέθη πρὸς ἄλληλα. Ὥστε καὶ διὰ τοῦ κενοῦ· ἀλλ' ἀδύνατον· διὰ τίνα γὰρ αἰτίαν οἰσθήσεσθαι θᾶττον; ἐν μὲν γὰρ τοῖς πλήρεσιν ἐξ ἀνάγκης· θᾶττον γὰρ διαιρεῖ τῇ ἰσχύϊ τὸ μεῖζον· ἢ γὰρ σχήματι διαιρεῖ, ἢ ῥοπῇ ἣν ἔχει τὸ φερόμενον ἢ τὸ ἀφεθέν· ἰσοταχῆ ἄρα πάντ' ἔσται· ἀλλ' ἀδύνατον» (= ὁ τῆς ἰσοταχοῦς πτώσεως νόμος). Τοῖς τελευταίοις δὲ τούτοις ἀριστοτελικοῖς ῥήμασι πειθόμενος ἴσως ὁ Ἐπίκουρος ἐποιήσατο, ὡς γνωστόν, τὰ τοῦ Δημοκρίτου ἄτομα ἰσοταχῶς ἐν τῷ κενῷ φερόμενα.

Καίτοι δ' ὁ Ἀριστοτέλης οὐ μόνον τὰς ἀνωτέρω διεῖδεν ἀρχάς, ἀλλὰ καὶ τὴν τοῦ μέσου ἀντίστασιν ὑπέδειξεν ἀποφηνάμενος ὅτι «πάντα ἀεὶ ἐν κινήσει . . . τὸ δὲ περιέχον ἢ συμπράττει ἢ ἀντιπράττει» (π. μακροβ. 2.), οὐχ ἧττον δ' ὅμως, στερρῶς τῆς ἐπιστημονικῆς αὐτοῦ ἐχόμενος μεθόδου, ὅλως ἀπηξίωσε μείζονος τἀνωτέρω σκέψεως χαρακτηρίσας ταῦτα ὡς ἀδύνατα γενέσθαι, ἤτοι δὴ λόγους μὴ δεικνύοντας ὁμολογούμενα τοῖς φαινομένοις, διόπερ καὶ συνεπέρανεν ὁ Ἀριστοτέλης περὶ τοῦ μὴ εἶναι κενὸν (χωριστόν, οἷον τὸ τῶν ἀτομικῶν· ἴδ. Πλουτάρχ. Ἐκλ. Χρηστ. XXVI). Ἤρκει δὲ τὸ μέγα τοῦ δαιμονίου Ἕλληνος φυσιοδίφου ἐπιστημονικὸν κῦρος ὅπως αἱ ἀνωτέρω ἀλήθειαι καὶ ὑπὸ τῆς ἔπειτα καταδικασθῶσιν Ἐπιστήμης καὶ εἰς παντελῆ περιπέσωσι λήθην, οἵαν ἀκριβῶς ὑπέστησαν τύχην ἥ τε τοῦ Λευκίππου καὶ Δημοκρίτου

Γῆς ἰδία,
συγγραμ-

ΓΑΛΙΛΑΙΟΣ ΚΑΙ Α

τι τὸ ἐλεύθερον
σον ἐν τῇ ἀριστο
μα καὶ ἐν τῷ πρωτο-
ισαντος συγγράμματα.

Ὅτε τῷ 1582 Γαλιλαῖ … ἐπὶ τῶν ἀριστοτελικῶν τούτω
τὸ τῆς Πίσης πανεπιστήμ … Γαλιλαῖος ὑπερμαχόμενος ἀφ' ἧ
στόματος τοῦ Σταγειρίτ … τοῦ ναοῦ τῆς Πίσης λυχνίας ἐπεδει
δόγματα ἐθεώρει ἀπαρ … ὑπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους ἀνακαλυφθέντων
ρείαις τὰ ἀριστοτελι … τύξας εἰσηγήσατο τῇ Ἐπιστήμῃ. Οὕτω
ἐν γένει θεωρίας κ … καὶ πάλιν πνεῦμα παρέσχε τὸ ὅπλον τῆς
ἐποιησάμην ἀνά … ιστοτελικοῦ τῶν χρόνων ἐκείνων κύρους ἐπιτυ-
Ἰταλικὴ ἐπιστ
εδέχετο ὅτι: … εἰκὸς ἐν τοῖς ἀνωτέρω μειοῦται ἡ τοῦ Γαλιλαίου

α) Πᾶσα … ἐνδόξου τῆς Ἐπιστήμης ὁμολογητοῦ, τοῦ σχόντος
κινούμενον … ς μετὰ παρρησίας ν' ἀντεπεξέλθῃ, ἐν χρόνοις δου-

β) Τὸ … ικῆς, κατὰ τοῦ πατρὸς τῶν φυσιοδιφῶν, γενομένου
τοῦ πι … μὲν ἀρχῶν ἐν τῇ Φυσικῇ εἰσηγητοῦ, προδρόμου δὲ τοῦ

Π … Νεύτωνος.

ἀν

ε … ἐν Μυτιλήνῃ.

ΜΙΧΑΗΛ Κ. ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ

---

(1) Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἐνησχολήθη ὁ Γαλιλαῖος καὶ περὶ τοῦ κενοῦ.

...ΗΝΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

«Magno suo gaudio, magnaque
gloria inventores Graeci . . . docent».
Πλίν. Hist. Nat. II 65.

...αν ἡ Ἐπιστήμη εἶναι ἡ τῆς ἀληθείας γνῶσις, αὕτη δ' ἐξαρ-...ται, κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην, ἐκ τοῦ καθορισμοῦ τῶν μερῶν τοῦ ὅλου, ἐκ τῆς εὑρέσεως τῶν συνιστωσῶν δυνάμεων, ἐὰν δ' ὁ καθορισμὸς οὗτος οὐ μόνον ἐν τοῖς καθόλου ζητήμασι, τῆς Μεταφυσικῆς ἀπτομένοις, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς καθ' ἕκαστα πρακτικαῖς γνώσεσιν, ὡς μάλιστα χαλεπὸν ὑπάρχῃ — ὅθεν, δοκεῖ μοι, ἡ τῶν δοξῶν ἀριστοτελικὴ ἀνακύκλωσις —, τίς οὐχ ὁμολογήσει ἐπιβαλλομένην τῆς παλαιᾶς Ἐπιστήμης τὴν ἀναθεώρησιν; Γνώσεις τοῦ παρελθόντος, πρὸ τῶν ὁποίων ὁ ἐρευνητὴς ἀντιπαρῆλθεν, ἰδέαι λανθάνουσαι, αἵτινες, προώρως ἐν ἐποχῇ ἀπροσφόρῳ τῇ φύσει αὐτῶν γεννηθεῖσαι, ἐθεωρήθησαν ἀνάπηροι ὑπὸ τῶν τότε τῆς Ἐπιστήμης φυλετῶν, εἰς τὰς ἐπιστημονικὰς ἀποθέτας ἀποσταλεῖσαι, εἶναι ἴσως παράγοντες χρηστοὶ ἐν τοῖς ἐπιστημονικοῖς τοῦ παρόντος γινομένοις. Ἡ Ἐπιστήμη ἀφ' ἑτέρου εἶναι οὐχὶ ἄθροισμά τι γνώσεων μηχανικόν, πάσης στερούμενον συνοχῆς, οἷον δὴ ἡ ἐμπειρία, ἀλλ' ὀργανικόν τι ὅλον, οὗτινος ἡ ἱστορικὴ ἔρευνα τὰ μάλιστα συμβάλλεται εἰς τὴν τῶν νόμων εὕρεσιν, τῶν διεπόντων τὸν ὀργανισμὸν τοῦτον, καὶ τὸν καθορισμὸν τῆς διὰ τῆς ἐπιστήμης διαθεούσης καθολικῆς ἰδέας, τῶν ἀρχῶν ταύτης καὶ τοῦ τέλους, ἅπερ γνωρίζοντες οἰόμεθα γινώσκειν ἕκαστον, κατ' Ἀριστοτέλην.

ἀτομικὴ θεωρία καὶ ἡ τοῦ Φιλολάου περὶ κινήσεως τῆς Γῆς ἰδέα, ἐπιμόνως καὶ ταῦτα ἐν τοῖς ἀριστοτελικοῖς πολεμηθέντα συγγράμμασιν.

Λοιπόν, ὥς γ' ἐμοὶ δοκεῖ, πιθανώτατον ὅτι τὸ ἐλεύθερον καὶ ῥηξικέλευθον πνεῦμα τοῦ Γαλιλαίου, οὐ μόνον ἐν τῇ ἀριστοτελικῇ παιδευθέντος φιλοσοφίᾳ, ἀλλ' ἅμα καὶ ἐν τῷ πρωτοτύπῳ τὰ τοῦ Ἀριστοτέλους μελετήσαντος συγγράμματα, μείζονα ἐπέστησε τὴν προσοχὴν ἐπὶ τῶν ἀριστοτελικῶν τούτων ἀδυνάτων (1), ὧν καὶ ἤρξατο ὁ Γαλιλαῖος ὑπερμαχόμενος ἀφ' ἧς ἡμέρας ἡ αἰώρησις πιθανῶς τῆς τοῦ ναοῦ τῆς Πίσης λυχνίας ἔπειθεν αὐτὸν περὶ τῆς ἀληθείας τῶν ὑπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους ἀνακαλυφθέντων νόμων, οὓς δεόντως ἀναπτύξας εἰσηγήσατο τῇ Ἐπιστήμῃ. Οὕτω δ' ἄρα τὸ ἀριστοτελικὸν καὶ πάλιν πνεῦμα παρέσχε τὸ ὅπλον τῆς πρώτης κατὰ τοῦ ἀριστοτελικοῦ τῶν χρόνων ἐκείνων κύρους ἐπιτυχοῦς προσβολῆς.

Οὐδαμῶς δ' ὡς εἰκὸς ἐν τοῖς ἀνωτέρω μειοῦται ἡ τοῦ Γαλιλαίου μεγαλοφυΐα, τοῦ ἐνδόξου τῆς Ἐπιστήμης ὁμολογητοῦ, τοῦ σχόντος τὸ ἠθικὸν θάρρος μετὰ παρρησίας ν' ἀντεπεξέλθῃ, ἐν χρόνοις δουλείας πνευματικῆς, κατὰ τοῦ πατρὸς τῶν φυσιοδιφῶν, γενομένου δ' οὕτω νέων μὲν ἀρχῶν ἐν τῇ Φυσικῇ εἰσηγητοῦ, προδρόμου δὲ τοῦ περικλεοῦς Νεύτωνος.

Ἐν Μυτιλήνῃ.

ΜΙΧΑΗΛ Κ. ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ

---

(1) Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἐνησχολήθη ὁ Γαλιλαῖος καὶ περὶ τοῦ κενοῦ.

ΣΚΕΨΕΙΣ
ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

«Magno suo gaudio, magnaque gloria inventores Graeci . . . docent».
Πλίν. Hist. Nat. II 65.

Ἐὰν ἡ Ἐπιστήμη εἶναι ἡ τῆς ἀληθείας γνῶσις, αὕτη δ' ἐξαρτᾶται, κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην, ἐκ τοῦ καθορισμοῦ τῶν μερῶν τοῦ ὅλου, ἐκ τῆς εὑρέσεως τῶν συνιστωσῶν δυνάμεων, ἐὰν δ' ὁ καθορισμὸς οὗτος οὐ μόνον ἐν τοῖς καθόλου ζητήμασι, τῆς Μεταφυσικῆς ἁπτομένοις, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς καθ' ἕκαστα πρακτικαῖς γνώσεσιν, ὡς μάλιστα χαλεπὸν ὑπάρχῃ — ὅθεν, δοκεῖ μοι, ἡ τῶν δοξῶν ἀριστοτελικὴ ἀνακύκλωσις —, τίς οὐχ ὁμολογήσει ἐπιβαλλομένην τῆς παλαιᾶς Ἐπιστήμης τὴν ἀναθεώρησιν; Γνώσεις τοῦ παρελθόντος, πρὸ τῶν ὁποίων ὁ ἐρευνητὴς ἀντιπαρῆλθεν, ἰδέαι λανθάνουσαι, αἵτινες, προώρως ἐν ἐποχῇ ἀπροσφόρῳ τῇ φύσει αὐτῶν γεννηθεῖσαι, ἐθεωρήθησαν ἀνάπηροι ὑπὸ τῶν τότε τῆς Ἐπιστήμης φυλετῶν, εἰς τὰς ἐπιστημονικὰς ἀποθέτας ἀποσταλεῖσαι, εἶναι ἴσως παράγοντες χρηστοὶ ἐν τοῖς ἐπιστημονικοῖς τοῦ παρόντος γινομένοις. Ἡ Ἐπιστήμη ἀφ' ἑτέρου εἶναι οὐχὶ ἄθροισμά τι γνώσεων μηχανικόν, πάσης στερούμενον συνοχῆς, οἷον δὴ ἡ ἐμπειρία, ἀλλ' ὀργανικόν τι ὅλον, οὗτινος ἡ ἱστορικὴ ἔρευνα τὰ μάλιστα συμβάλλεται εἰς τὴν τῶν νόμων εὕρεσιν, τῶν διεπόντων τὸν ὀργανισμὸν τοῦτον, καὶ τὸν καθορισμὸν τῆς διὰ τῆς ἐπιστήμης διαθεούσης καθολικῆς ἰδέας, τῶν ἀρχῶν ταύτης καὶ τοῦ τέλους, ἅπερ γνωρίζοντες οἰόμεθα γινώσκειν ἕκαστον, κατ' Ἀριστοτέλην.

*
* *

Καὶ λίαν ἄρα σοφῶς ὁ μὲν Σωκράτης παρὰ Ξενοφῶντι (Ἀπομν. I. VI. 14) τοὺς θησαυροὺς τῶν πάλαι σοφῶν, οὓς ἐκεῖνοι κατέλιπον ἐν βιβλίοις γράψαντες ἀνελίττων μετὰ τῶν φίλων διήρχετο, κἄν τι ὥρα ἀγαθόν, ἐξελέγετο, ὁ δ' Ἀριστοτέλης ἐν πάσῃ αὐτοῦ ζητήσει οὐδαμῶς ἐπιλανθάνεται τῆς τῶν προτέρων δοξῶν ἐρεύνης, τοῦτο μὲν ἵνα μὴ ἐρήμην καταδικάζειν δοκῇ (π. Οὐρ. Α. 10, Bekkeri σελ 279), τοῦτο δέ, ἵνα τὰ μὲν καλῶς εἰρημένα λάβῃ, εἰ δέ τι μὴ καλῶς, τοῦτ' εὐλαβηθῇ (π. Ψυχ. Α. 2. σελ. 403). «Τὰ εὑρημένα πολλά τε καὶ καλῶς ἔχοντα εὕρηται ἐν πολλῷ χρόνῳ», λέγει καὶ ὁ Ἱπποκράτης περὶ τῆς ἀρχαίας ἰατρικῆς (Kühn σελ. 24), «καὶ τὰ λοιπὰ εὑρεθήσεται, ἤν τις ἱκανός τε ὢν καὶ τὰ εὑρημένα εἰδὼς ἐκ τούτων ὁρμώμενος ζητέῃ. ὅστις δὲ ταῦτα ἀποβαλὼν καὶ ἀποδοκιμάσας πάντα, ἑτέρῃ ὁδῷ καὶ ἑτέρῳ σχήματι ἐπιχειρέειν ζητέει καὶ φύσει τι εὑρηκέναι, ἐξηπάτηται καὶ ἐξαπατᾶται».

Ἵνα δὲ καὶ μηδεμίαν ἡμῖν καταλίπῃ ἡ Ἑλληνικὴ σοφία προτεραιότητα, καὶ αὐτῆς ἐπελάβετο τῆς ἐρεύνης τῶν φυσικῶν τῶν ἀρχαιοτέρων συγγραφέων γνώσεων ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν τότε νεωτέραν ἐπιστήμην, καὶ τοιοῦτον φέρει χαρακτῆρα τὸ Πλουτάρχειον βιβλίον «Περὶ τοῦ βίου καὶ τῆς ποιήσεως τοῦ Ὁμήρου», τοῦ δυνάμει πρώτου πάντων γενομένου ποιητοῦ. Οὕτω πρῶτον ὁ Πλούταρχος λέγει τὸν Ὅμηρον ἀναφέροντα τὴν τοῦ παντὸς ἀρχὴν εἰς τὸ ὕδωρ, καὶ ἐκ τῶν Ὁμηρικῶν ἐπῶν σπάσαντα Ξενοφάνην τὸν Κολοφώνιον τό τε ὕδωρ καὶ τὴν γῆν ὡς ἀρχὰς πρώτας, καὶ ἅμα καὶ τὴν μάλιστα, ὡς λέγει, ἀληθῆ δόξαν τῆς τότ' ἐπιστήμης, ὅτι ἐκ τεσσάρων συνίσταται ὁ κόσμος στοιχείων, εἰδότα τὸν Ὅμηρον, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὴν τάξιν τούτων καὶ τὸν αἰθέρα καὶ τὴν ἐξ ἐναντίων τῶν στοιχείων σύστασιν καὶ ὅτι οὐ πῦρ ὁ Ἥλιος ἀλλά τις κρείττων οὐσία, ἅπερ καὶ Ἀριστοτέλης ὑπέλαβε, καὶ ἄλλα πολλά, σπουδάζων τούτοις ὁ Πλούταρχος τὴν παλαιὰν ν' ἀποδείξῃ Ὁμηρικὴν ἐπιστήμην πολλαχοῦ τοὺς ἔπειτα προλαβοῦσαν φιλοσόφους, οἷα καὶ νῦν παρ' ἡμῖν ἀπαντᾷ προθυμία.

*
* *

Ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν, τῶν εἰς πολιτισμόν τινα τὸ πάλαι γενομένων, οἱ Ἕλληνες, τύπος καὶ ὁμοίωμα πιστὸν τῆς ἀπαραμίλλου Ἑλληνικῆς φύσεως, τῆς ἐν ποικιλωτάταις ἀντιθέσεσι τὴν ὑψίστην ἐκφαινούσης τῶν ἁρμονιῶν, θαυμασταὶ τῶν φυσικῶν φαινομένων ἰδεολόγοι καὶ ἅμα ἐμβριθεῖς αὐτῶν μελετηταί, τῷ λόγῳ ἐν τῇ καλλιτεχνίᾳ χρώμενοι καὶ τῷ συναισθήματι ἐν τῇ Ἐπιστήμῃ, ἐντεῦθεν δὲ κτήματα ἐς ἀεὶ μόνον ποιήσαντες, οἱ Ἕλληνες, λέγω, διεμόρφωσαν ὄντως Ἑλληνικὴν περὶ φύσεως ἐπιστήμην, οὐδαμῶς μὲν καὶ τῷ φανατικωτάτῳ τῶν νέων ἰδεῶν μύστῃ ἀπαρέσκουσαν, ὃ δὲ θαυμαστόν, οὑτωσὶ ἐν πολλοῖς νεωτερίζουσαν ὥστε πολλὰ προτεραιότητος δικαιώματα νὰ διεκδικῇ καὶ τίτλους τιμῆς περισσοτέρους.

Τὸν μέγαν ὄντως ἐπιστημονικὸν πλοῦτον καὶ τὴν θαυμαστὴν τῆς τῶν Ἑλλήνων Φυσικῆς Φιλοσοφίας πρόοδον, τὴν τῶν καιρῶν προδραμοῦσαν, ἐξηγοῦσι συνήθως λέγοντες (Poggendorff. Hist. Phys. σ. 11) ὅτι ἡ ἀρχαία Ἑλληνικὴ φιλοσοφία ἁπλῶς μὲν ἔν τισι πᾶν τὸ λογικῶς δυνατὸν ἀπεφήνατο, τοῖς λογίοις δ' ὅμως αὐτῆς τούτοις προσέδωκε τὸ τῆς ἀληθείας χρίσμα ἡ τῶν μεταγενεστέρων παρατήρησις, διόπερ καὶ ὁ ἑκάστοτε τῆς παλαιᾶς ἐπιστήμης ἐρευνητὴς ἀνακαλύπτει μόνας ἃς ἡ σύγχρονος αὐτοῦ ἐπιστήμη παρέχεται γνώσεις. Ἡ ἐξήγησις αὕτη δὲν ἔχεται ἀναμφιβόλως ἐν πᾶσιν ἀληθείας. Καὶ οὕτω δ' ὅμως τρανῶς καὶ πάλιν μαρτυρεῖται τοῦτο μὲν ἡ τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος δύναμις, τοῦτο δὲ ἡ σπουδαία ἐπίδρασις, ἣν λεληθότως τῇ τῶν αἰώνων παρελεύσει ἔσχεν ἡ Ἑλληνικὴ ἐπιστήμη ἐπὶ τὴν ἐξέλιξιν τῆς νεωτέρας, ἀναμιμνησκομένης, πλατωνικῶς εἰπεῖν, ἔστιν ὅτε ἐκ τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ οὐρανοῦ ἰδεῶν, ὧν πολλαὶ τυγχάνουσιν οὐχὶ λόγοι προφητικοὶ ἐρριμμένοι καὶ διεσπαρμένοι εἰς τὸ ἄπειρον οὐκ ἔχοντες ἀρχήν, οἷς πλανωμένοις ἀπήντησε πολλάκις ἡ τύχη καὶ συνέπεσεν αὐτομάτως (πρβλ. Πλουτάρχ. Μὴ χρ. ἔμμ. Πυθ. X), ἀλλὰ τοῦτ' αὐτὸ — ἐπιτραπήτω μοι ἡ παραβολὴ — οἱονεὶ παλαιὰ πρὸς τὴν νέαν Ἐπιστήμην διαθήκη. Οὗτος δὲ καὶ μόνος, δοκεῖ μοι, ὁ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπιστήμης χαρακτὴρ παρέχεται ἡμῖν τὸ δικαίωμα ἵνα ἰδέας, τῆς νῦν Ἐπιστή-

μης θεωρουμένας ἀποκλειστικὸν γέννημα, οὐσιωδῶς εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν ἀναγάγωμεν σοφίαν.

*
* *

Ἀλλὰ καὶ μείζονα ἔτι καὶ οὐσιαστικώτερα καθ' ἡμᾶς δύναται νὰ προβάλῃ προτεραιότητος δικαιώματα ἡ ἀρχαία Ἑλληνικὴ Ἐπιστήμη. Ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Φυσικῇ αὐτοῦ Ἀκροάσει (Α. 5, σελ. 188) τὴν ὑπ' αὐτοῦ κυρίως ἀναπτυχθεῖσαν θεωρίαν, ὅτι πάντα τὰ φύσει γινόμενα ἢ ἐναντία ἢ ἐξ ἐναντίων, ἀποδείκνυσιν ἐπαγόμενος: «Μέχρι μὲν οὖν τούτου σχεδὸν συνηκολουθήκασι καὶ τῶν ἄλλων οἱ πλεῖστοι· πάντες γὰρ τὰ στοιχεῖα καὶ τὰς ὑπ' αὐτῶν καλουμένας ἀρχάς, καίπερ ἄνευ λόγου τιθέντες, ὅμως τἀναντία λέγουσιν, ὥσπερ ὑπ' αὐτῆς τῆς ἀληθείας ἀναγκασθέντες». Ἀλλ' ἡ ἔν τινι ἰδέᾳ ἔλλειψις αὕτη λόγου ὀρθοῦ, οἷον τοὐλάχιστον θεωροῦμεν τὸν νῦν ἑκάστοτε προσαγόμενον, οὐδαμῶς ἀναμφιβόλως δηλοῖ πάντοτε καὶ πυθικήν τινα μόνην τοῦ τιθέντος τὴν ἰδέαν ἔμπνευσιν, τοὐναντίον δὲ καὶ καλῶς καὶ ὀρθῶς πολλὰ πολλάκις ἐξεύρηται καὶ οὐκ ἀπὸ τύχης καθ' Ἱπποκράτην (Ἀρχ. Ἰατρ. Kühn σελ. 36). Ἐὰν δηλονότι ὁ ἀρχαῖος φυσιοδίφης, ἀπὸ ἄλλης ὁρμώμενος ἀφετηρίας, διαλεκτικώτερον ἐργαζόμενος καὶ τῇ χρήσει ἐλαχίστων τῆς πείρας δεδομένων, προσεγγίσῃ ἀληθείᾳ τινι, ἣν ἀπὸ ἄλλης ὁδοῦ καὶ πειραματικώτερον εὗρεν ἡ νεωτέρα Ἐπιστήμη, ἕπεται ἆρά γε ὅτι ἀσυνειδήτως μὲν ὁ πρῶτος φθέγγεται, μόνη δ' ἡ δευτέρα τυγχάνει ἡ τῶν κεδνῶν βουλευμάτων φρήν; Τὴν τοῦ γίγνεσθαι καὶ ἀπόλλυσθαι ταὐτὸν καθέστηκε τῷ ἀλλοιοῦσθαι τῆς παλαιᾶς ἐπιστήμης ἀρχήν, ἣν προσεχέστερον ὁ Lavoisier ἀπέδειξε, δὲν δυνάμεθα βεβαίως νὰ χαρακτηρίσωμεν ὥς τινα λόγον ἐρριμμένον μηδεμίαν ἔχοντα ἀρχήν, ὡς οὐδαμῶς δίκαιον ἤθελεν εἶναι νὰ θεωρηθῇ ἐν μέλλοντί τινι ἀπωτέρῳ ἡ τοῦ Νεύτωνος ἕλξις ὥς τις καλὴ πληγὴ ἀγυμνάστου μαχομένου—ἵνα κατ' Ἀριστοτέλην εἴπωμεν (Μ. τ. Φυσ. Α. 4 σελ. 985)—ἐὰν λησμονηθεῖσά ποτε ἡ θεωρία αὕτη ἐπανήρχετο καὶ πάλιν ἐπὶ νέων ὅλως βάσεων ὥς τινος ἐμβριθεστέρας παρατηρήσεως συμπέρασμα, ὡς ἀφ' ἑτέρου οὐδεὶς ἤθελεν ἀρνηθῆ δικαίαν τινὰ τῆς τοῦ Marconi δόξης συμμετοχὴν τῷ τε Herz καὶ τῷ Branly,

ἐξ ὧν τούτους ἐν τῇ τῶν γεγονότων ῥύμῃ ὑπνώσαντάς ποτε ἤγειρεν αἴφνης τὸ ἀθάνατο νερὸ τῶν μύθων. Ἀλλὰ τῆς αὐτῆς ἀναμφιβόλως δικαιοῦται τιμῆς καὶ ὁ παλαιᾶς ἰδέας — μὴ ἐν τῷ ἐπιστημονικῷ τοῦ παρόντος κώδικι περιληφθείσης, ἄρα ψευδοῦς θεωρουμένης — τὴν ἀξίαν δεόντως ἀποκαλύψας, διότι τὸ ἔργον τοῦτο — καίπερ ἐν πολλοῖς γέννημα τυγχάνον τοῦ πληρώματος τοῦ χρόνου, τὴν τῶν ἰδεῶν ἐκφαίνοντος ὡραιότητα — ἀπαιτεῖ δύναμιν πνεύματος τοσαύτην καὶ ζύμωσιν πνευματικήν, ἥτις πάντως εἰς νέαν τινὰ θὰ ἦγεν ἀνακάλυψιν. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι ὁ τοῦ παρόντος ἰδέας τινὸς ἐν γένει σημαιοφόρος, ταύτης θεωρεῖται καὶ ἐπώνυμος ἄρχων, τοῦ δὲ Scott τὸ φωναυτόγραφον καὶ τὸ παλαιόφωνον τοῦ Cros ἀπώλοντο ἐν τῇ αἴγλῃ τοῦ Ἐδισωνείου φωνογράφου, ἡ δὲ Γῆ ἤρξατο κινουμένη μόνῳ τῷ Κοπερνικείῳ λόγῳ ὑποκύψασα, καὶ μικρᾶς ἴσως θὰ ἠξίου προσοχῆς καὶ αὐτοὺς τοὺς παλαιωθέντας ὑπολογισμοὺς τοῦ Leverier ἀπώτερόν τι μέλλον, ἐὰν ἐν αὐτῷ καὶ οὐχὶ τῷ 1846 ἀνεκάλυπτε τὸν Ποσειδῶνα τὸ τηλεσκόπιον, ἀλλ' ὅμως ἡ τῆς ἀνθρωπείου διανοίας κατ' ἀνάγκην ἀδήριτον βαθμιαία καὶ πολυδαίδαλος πορεία ἐν τῇ τῆς ἀληθείας ζητήσει καθίστησι, νομίζομεν, ἰσοτίμους πάσας τὰς ὁθενδήποτε προσπαθείας ἐν τῇ ζητήσει ταύτῃ.

*
* *

Αἱ ἀνωτέρω ἡμῶν σκέψεις, πλημμυρίδα τινὰ τοῦ ἡμετέρου προκαλοῦσαι ζήλου, εὐκόλως ἡμᾶς δύνανται ν' ἀγάγωσιν εἰς ὑπερβολὰς ἐν τῇ τῶν ἀρχαίων γνώσεων ἐκτιμήσει. Διὰ ταῦτα ὁ τῆς παλαιᾶς ἐπιστήμης ἱστοριοδίφης τάδε ὀφείλει κατ' ἐμὲ νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν. Ὑφίσταται μὲν πολλάκις ἀναλογία τις ἢ ὁμοιότης ἐξωτερικὴ νεωτέρας θεωρίας πρός τινα παλαιάν, χωρὶς δ' ἀμφότεραι νὰ ὦσι καὶ τῆς αὐτῆς ἐννοίας ἢ ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἱδρυμέναι βάσεων, δυνάμεναι ἄρα ταὐτὰ λέγειν πως καὶ ἕτερα ἀλλήλων, ἕτερα μὲν ὥσπερ καὶ δοκεῖ τοῖς πλείστοις, ταὐτὰ δὲ ᾗ ἀνάλογον (πρβλ. Ἀριστοτ. Φυσ. Ἀκρ. Α. 5. σελ. 188) — ὅθεν ἴσως ἡ τῶν δοξῶν φαινομένη ἀνακύκλωσις —. Τὸ θεῖον — ἵνα πρακτικώτερον προσαγάγωμεν παράδειγμα — ἐθεωρεῖτο πάλαι καθαρτικὸν ὡς χρήσιμον βεβαίως εἰς τὰς ἱεροτελεστίας — ὡς τὰ ἄψαυστα ὕδατα — οὐχὶ δ' ὅτι

ἀπεδίδοτο αὐτῷ ἡ τῆς νεωτέρας Ἐπιστήμης ἀπολυμαντικὴ ἐνέργεια. Ὁμοίως, ἡ τοῦ πυρὸς εἰς ἀέρα κατὰ τοὺς περιπατητικοὺς μεταβολή, τοῦ δ' ἀέρος εἶτα εἰς ὕδωρ, δὲν δηλοῖ βεβαίως τὴν ἐν τῇ φλογὶ γένεσιν ὕδατος καὶ διοξειδίου τοῦ ἄνθρακος. Ἐντεῦθεν δ' ἀνάγκη τοῦ ἀκριβοῦς καθορισμοῦ τῶν ἀρχαίων ἐπιστημονικῶν ὅρων καὶ τῆς τῶν λέξεων ἔν τινι ὡρισμένῃ χρήσει σημασίας, (πρβλ. Ἀριστ. Φυσ. ἀκρ. Η. 4. σελ. 249). Οὕτως, ἐπὶ παραδείγματι, ἡ τοῦ Ἀριστοτέλους ἀφὴ (Γεν. κ. Φθρ. Α σελ. 322, 325, Β. σελ. 335. π. Ψυχ. σελ. 419), ὁ τῶν ἐν γένει μεταβολῶν πρῶτος ὅρος, συμβολίζει μέν πως τὴν νῦν χημικὴν συγγένειαν, ταύτης δ' ὅμως παρασάγγας ἀφίσταται ὅλους, ἡ δ' Ἀριστοτελικὴ ἐνέργεια, ἐρεθισμὸν ὡς τὸ πλεῖστον δηλοῦσα οὐδεμίαν κέκτηται σχέσιν καὶ πρὸς τὴν τῆς νεωτέρας Φυσικῆς ἐνέργειαν, ἥτινι ἀναλογεῖ ἡ τοῦ Ἀριστοτέλους κίνησις. Τοιαῦται δ' ὅρων διαφοραὶ καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ὑφίστανται ἐπιστήμῃ πρὸς τὴν παλαιοτέραν παραβαλλομένῃ. Οὕτω, τὰ τοῦ Ἀριστοτέλους τέσσαρα στοιχεῖα, μεταβλητὰ εἰς ἄλληλα, τῶν σωμάτων προσεχῆ συστατικά, πρῶτα ἐκ τῆς ἀμόρφου γεννηθέντα ὕλης, πρὸς τὰ 75 ἄρα τῆς Χημείας ἀναλογοῦντα, εἶναι ὅλως, δοκεῖ μοι, διάφορα τῶν τεσσάρων τοῦ Ἐμπεδοκλέους ῥιζωμάτων (στοιχείων) πεπερασμένων μέν, ἀμεταβλήτων δὲ καὶ συμβλητῶν, ἐξ ὧν πάντα μίξει σύγκεινται, πρώτης τινὸς ἄρα τετραμεροῦς ὕλης, οἵα ἡ τῶν Ἰώνων καὶ Ἐλεατῶν. Ὁμοίως, τὰ τοῦ Ἀριστοτέλους ὁμοιομερῆ, ἁπλᾶ ἢ σύνθετα ἐκ τῶν στοιχείων, αἱ παρ' ἡμῖν δηλονότι οὕτω καλούμεναι ὁμοιομερεῖς οὐσίαι, μικράν τινα καθ' ἡμᾶς ἔχουσι τὴν σχέσιν πρὸς τὰ τοῦ Ἀναξαγόρου χρήματα ἢ σπέρματα (ὁμοιομερῆ), τὰ ἔσχατα τῆς πρωτογόνου τῶν σωμάτων ὕλης μόρια. Ὡς δ' αὔτως, πολλὰ τῶν ἀρχαίων συμβολικήν τινα ἢ ποιητικὴν ἔχοντα τὴν ὑπόστασιν δύνανται νῦν νὰ ἐκληφθῶσιν ὡς πραγμάτων κυριολεξίαι. Γνωστοῦ δ' ὄντος πόσον οἵ τ' αἰνιγμοὶ καὶ τὰ σύμβολα τὴν ἀληθῆ παρεκτρέπουσιν ἔννοιαν κομψῶς μὲν οὐκ ἀληθῶς δὲ λέγοντα (πρβλ. Ἀριστ, π. Οὐρ. Β. 13. σελ. 295), δῆλον γίνεται ὁπόσον ταῦτα ἐλαστικοὶ τἀνάπαλιν ἀποβαίνουσι τύποι πρὸς τὴν ἐκ τῶν ὑστέρων ὑποδοχὴν διαφόρων ἐννοιῶν, ὅτε δὴ τυγχάνει πολλάκις ἀπὸ μικρῶν πραγμάτων οὕτω μεγάλα θηρᾶν κατὰ Πλούταρχον (Ἐκλελ. Χρηστ. III), παραδεχομένους, ἐπὶ παρα-

δείγματι, ὅτι λέγων ὁ Ὅμηρος τὴν νύκτα θοὴν νοεῖ τὴν ἀπὸ σφαιροειδοῦς κωνικὴν τῆς Γῆς σκιάν. Οἱ ἐν τῇ καμίνῳ τρεῖς τῆς Π. Διαθήκης παῖδες οὐδαμῶς ἀναμφιβόλως δηλοῦσι τὴν τοῦ ἀργύρου κυπέλλωσιν, ὥς τις Γαλάτης ἀπεφήνατο, ὁ δὲ τοῦ Πλουτάρχου (ἀπ. ἐχθρ. III) Λυγκεύς, ὁ διὰ λίθων ὁρῶν καὶ ὀστράκων καὶ δρυὸς οὔτε τὸν καθηγητὴν Roentgen δηλοῖ, οὔτε τὰς τοῦ ἀγνώστου ἀκτῖνας, καὶ ὁ Γλάδστων οὐχὶ τῷ λόγῳ βεβαίως εὗρεν ἐν τοῖς ὁμηρικοῖς ἔπεσι τὸ τοῦ Θεοῦ τρισυπόστατον. Ἐντεῦθεν δ' ἅμα ἕπεται ὅτι ἐν τῇ Ἐπιστήμῃ δέον κυρίοις χρῆσθαι ὀνόμασιν ὡς ὁ Πλάτων ἐποίει πρεσβύτερος γενόμενος (Πλουτ. Ἰσιδ. XLVIII), τῶν πραγμάτων διαφευγόντων ἐν ποιητικῇ περικεχυμένων λέξει (Πλουτ. π. δ. ν. π. ἀκούειν X).

*
* *

Τὸ τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν Ἐπιστήμην χαρακτηρίζον εἶναι ἀναμφιβόλως ἡ ἐμβριθὴς παρατήρησις, ἡ τὰς τῶν αἰσθήσεων ἐντυπώσεις τῷ ἐλέγχῳ τοῦ λόγου ὑποβάλλουσα, ἡ παρατήρησις, ἡ καὶ παρὰ τοῖς ποιηταῖς θαυμαζομένη, ἡ ἐν πᾶσι τοῖς φιλολογικοῖς τῶν Ἑλλήνων ἔργοις τὸ πρακτικὸν τῷ ἰδανικῷ προσθέτουσα. Ἡ Ἑλληνικὴ δ' αὕτη παρατήρησις, ἡ ἄχρι τοῦ πειράματος ἔστιν ὅτε παρὰ τοῖς φυσιοδίφαις ἐξικνουμένη, οὐδὲ παρὰ τοῖς προσωκρατικοῖς φιλοσόφοις, τοῖς τοσοῦτον ἀπιστοῦσι τῇ αἰσθήσει, τόσον τυγχάνει πενιχρὰ ὅσον κοινῶς νομίζεται, ἀφ' οὗ δὴ ὁ μὲν Δημόκριτος, ὃν ἰδίᾳ σὺν τοῖς ἄλλοις Ἀτομικοῖς τιμᾷ ὁ Ἀριστοτέλης (πρβλ. π. Γεν. Φθορ. Α. 2), ὡς πειραματιστὴς ὑπὸ πολλῶν φέρεται, ὁ δ' Ἐμπεδοκλῆς, ἰατρὸς φιλοσοφωτέρως τὴν τέχνην μετιὼν (πρβλ. Ἀριστ. π. Αἰσθ. σ. 436) καὶ τῆς ἁπλῆς ἐξιὼν ἐμπειρίας, ἀνάγει πάντα τε καὶ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὰ τέσσαρα ῥιζώματα, καὶ τὴν αἰτίαν τῶν τε φυσικῶν καὶ ἰατρικῶν φαινομένων ἐπιζητεῖ.

Ἴσην δ' ὅμως τῇ διαλεκτικῇ προσκτᾶται τιμὴν ἡ παρατήρησις παρὰ τῷ Ἱπποκράτει, τῷ ἐμπειροτάτῳ καὶ φιλοσόφῳ τῆς ἀρχαιότητος ἰατρῷ, ὅστις τῷ Ἐμπεδοκλεῖ βεβαίως ἑπόμενος καὶ μόνον ἐπὶ τῶν τῆς πείρας δεδομένων φιλοσοφήσας, προελείανε τὴν ὁδὸν τῷ ἐκ Σταγίρων πρυτάνει τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπιστήμης. «Κἀγὼ γνωρίσω, λέγει ὁ Γαληνός, τὰ τοῦ περιπάτου δόγματα, τῶν δ' ἄλλων οὐδὲν

ἀπεδίδοτο αὐτῷ ἡ τῆς νεωτέρας Ἐπισ- ..ιστοτέλους καὶ Θεοφράστου
γεια. Ὁμοίως, ἡ τοῦ πυρὸς εἰς ... δόξεις φυσιολογίας ὑπομνήματι
μεταβολή, τοῦ δ' ἀέρος εἶτα ... ..τα σύμπαντα πρώτου, δευτέρου
τῇ φλογὶ γένεσιν ὕδατος ... ..σ. δυνάμ. Β. σ. 100).
τεῦθεν δ' ἀνάγκη τοῦ ἀκ...
νικῶν ὅρων καὶ τῆς τῶ... *
(πρβλ. Ἀριστ. Φυσ. ... * *
ματι, ἡ τοῦ Ἀριστ... ..υσικοῖς ζητήμασιν ἔλλογον παρατήρησιν ἐξ-
Β. σελ. 335. π... ..λης, ὁ ἐκ τῆς ἀμέσου μὲν τῶν φαινομένων ἐρευ-
τος ὅρος, συμβ... ..σιαν (Φυσ. Ἀκρ. Α. 8. σελ. 191), ἐλέγχων δὲ
της δ' ὅμως ... ἐπαγόμενος: «Αἴτιον δὲ τοῦ ἐπ' ἔλαττον δύνασθαι
γεια, ἐρε... ..α συνορᾶν ἡ ἀπειρία· διὸ ὅσοι ἐνῳκήκασι μᾶλλον ἐ.
καὶ πρὸ... μᾶλλον δύνανται ὑποτίθεσθαι τοιαύτας ἀρχὰς αἳ ἐπ.
τοῦ Ἀ... ..αι συνείρειν, οἱ δ' ἐκ τῶν πολλῶν λόγων ἀθεώρητοι τῶν
ἀρχ... ..ν ὄντες, πρὸς ὀλίγα βλέψαντες ἀποφαίνονται ῥᾶον.
Ο... ..ν τις καὶ ἐκ τούτων ὅσον διαφέρουσιν οἱ φυσικῶς καὶ λο-
..διαλεκτικῶς, π. Ψυχ. Α. 1. σ. 403) σκοποῦντες» (Γεν.
..Α 2. σ. 316). Ἀντιτιθέμενος δ' οὕτω ὁ Ἀριστοτέλης τὸ ἐν
.. φυσικοῖς ἐνοικεῖν τοῦτο μὲν πρὸς τὴν τοῦ Πλάτωνος ἀπει-
..αν, τοῦτο δὲ πρὸς τὴν ἀβασάνιστον τῶν Φυσικῶν ἐμπειρίαν
..σλ. καὶ Γεν. φθ. Α. 2. σ. 315) καὶ τὴν πρὸς αἴσθησιν παρα-
τήρησιν, ταύτην ὅπως ἔλλογον καταστήσῃ καὶ αὐτοῦ τοῦ Λυγκέως
ἐπικαλεῖται τὴν ἀρωγὴν (Γεν. φθ. Α. 10. 328). Τελειώσας δ' ὁ
Ἀριστοτέλης τὴν πλατωνικὴν θεωρίαν τῆς γνώσεως, τοῦ γιγαντείου
ἐπελάβετο ἔργου τῆς ἐρεύνης πάσης περὶ φύσεως ἐπιστήμης, ἣν ὁρί-
σας ὡς γνῶσιν ἀμφοτέρων τῶν φύσεων, τῆς τε ὕλης καὶ τοῦ εἴ-
δους, καὶ ἅμα τοῦ οὗ ἕνεκα καὶ τοῦ τέλους (Φυσ. Ἀκρ. Β. 2.
104, Μ. τ. φυσ. Ε. 1. 1025), δυσί, δοκεῖ μοι, ἀκολουθεῖ νόμοις
τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης, πρώτῳ μὲν ὅτι ἡ φύσις οὐδὲν μάτην
ποιεῖ (π. πορ. ζῴ. 2. σ. 104), δευτέρῳ δέ, ὅτι ἐν πάσῃ τῆς ἀλη-
θείας ζητήσει δέον ὅλον τι θεωρῆσαι καὶ μή τι μέρος μόνον
(Γεν. φθ. Α. 7. 323), δι' οὗ ἄριστ' ἀναμφιβόλως συνώψισεν ὁ μέ-
γας τῶν αἰώνων φυσιοδίφης τὴν νεωτέραν ἐν πάσῃ ἐπιστήμῃ ἐπαγω-
γικὴν μέθοδον. Γενόμενος δ' οὕτω ὁ Ἀριστοτέλης τῆς μὲν ἀρχαίας
Ἑλληνικῆς ἐπιστήμης ὁ κορυφαῖος δημιουργὸς καὶ ἑρμηνευτής, τῶν

...ὴν φιλόσοφος, πολλὰς παρέσχεν ἀφορ-...τέρᾳ ἐπιστήμῃ. Ἀληθῶς δέ, ἐὰν αἱ ...σικαὶ ἐπιστῆμαι εἶναί τις συνέχεια καὶ ...αῖς, δυνάμεθα εἰπεῖν, ἀνακύκλωσις τῆς ὅλης ...ης, ὁ τῶν τελευταίων ἐτῶν ἐπιστημονικὸς χα-...κεῖ μοι, ἀναλογεῖ πρὸς τὸν τῆς ἀριστοτελικῆς ἐπι-...μένης τὴν ἐπὶ τὰς μεθόδους καὶ τὰς γνώσεις αὐτῆς ...πεποίθησιν, καὶ ἄρα ἐντεῦθεν ὑπερηφανίαν τινὰ καὶ κόμπον. ...ρονται δ' ὡς γνωστὸν τὸν Ἀριστοτέλην ὅτι οὐχὶ πιστῶς ἠκο-...ησεν ἣν αὐτὸς ἔθετο ἐπιστημονικῇ μεθόδῳ. Ἀλλ' ὅτι μὲν ἡ φι-λοσοφίᾳ προὐλάμβανε παρ' Ἀριστοτέλει τὴν παρατήρησιν, τοῦτο βεβαίως ἐκ τῶν ὑστέρων τυγχάνει κρίσις τοῦ νεωτέρου φυσιοδίφου, τοῦ ἀπὸ πλειόνων τῆς πείρας ὁρμωμένου, τελειοτάτοις δὲ χρωμένου φυσικοῖς ὀργάνοις, εἶναι δέ, δοκεῖ μοι, πάντῃ ἄδικον ἐὰν τὰς μὲν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἀπαντώσας νεωτάτας φυσικὰς γνώσεις θεωρήσωμεν μετὰ τοῦ Poggendorf ἁπλῶς ἐκ τῶν ὑστέρων ἑρμηνείας, τὰς δ' ἀτελείας τῆς πειραματικῆς αὐτῶν μεθόδου ἀποδώσωμεν οἱονεὶ πραγματικῇ ἀκρισίᾳ. Ἄλλως τε δὲ τὴν αὐτὴν ἀναμφιβόλως μομφήν, τοὺς ἀρχαιοτέρους ἐκδικοῦντες, θέλουσιν ἡμῖν ἀποτείνει οἱ τῆς μελλούσης ἐπιστήμης φυσιοδῖφαι. Ὅτι δ' ὁ Ἀριστοτέλης, ὅση αὐτῷ δύναμις, εἴχετο τῆς παρατηρήσεως, τρανῶς μαρτυρεῖ καὶ ἡ ὑπ' αὐτοῦ καταδίκη τῆς τε ἀτομικῆς θεωρίας καὶ τῆς περὶ κινήσεως τῆς Γῆς, ὡς μὴ δεικνυουσῶν ὁμολογούμενα τοῖς φαινομένοις.

*
* *

Ἡ ἀκριβὴς τῆς Ἱστορίας τῆς Ἐπιστήμης μέθοδος εἶναι, ὡς εἰκός, ἡ κριτική, ἡ τῆς οὐσίας τῆς ἐπιστήμης ἁπτομένη καὶ τὰς ἀνὰ τοὺς αἰῶνας φάσεις καὶ δύσεις καὶ ἐπιτολὰς ἐρευνῶσα πασῶν μὲν τῶν γνώσεων, ἰδίᾳ δὲ τῶν θεωριῶν ἐκείνων καὶ ἀνακαλύψεων, δι' ὧν νέας ἐπάτησε τρίβους ἡ ἐπιστημονικὴ πρόοδος.

Οὕτω δὲ τὰς παλαιὰς ἐρευνῶντες γνώσεις, εἰς τρεῖς ταύτας δυνάμεθα, δοκεῖ μοι, νὰ διαιρέσωμεν τάξεις:

α) Γνώσεις, παρὰ τῆς παλαιᾶς τῇ νέᾳ κληρονομηθείσας ἐπιστήμῃ, ἢ ἃς οὐδεὶς ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ μόνου διεξεδίκησε χρόνος.

οὐδ' ἐγγύς. εἰ γάρ τις ὁμιλήσειε τοῖς Ἀριστοτέλους καὶ Θεοφράστου γράμμασι, τὰ Ἱπποκράτους ἂν αὐτὰ δόξειε φυσιολογίας ὑπομνήματα συγκεῖσθαι . . . Ἱπποκράτους ταῦτα σύμπαντα πρώτου, δευτέρου δ' Ἀριστοτέλους εἰπόντος» (π. φυσ. δυνάμ. Β. σ. 100).

*
* *

Ἀλλὰ τὴν ἐν τοῖς φυσικοῖς ζητήμασιν ἔλλογον παρατήρησιν ἐξῆρεν ἰδίως ὁ Ἀριστοτέλης, ὁ ἐκ τῆς ἀμέσου μὲν τῶν φαινομένων ἐρεύνης λύων τὴν ἄγνοιαν (Φυσ. Ἀκρ. Α. 8. σελ. 191), ἐλέγχων δὲ τὸν Πλάτωνα καὶ ἐπαγόμενος: «Αἴτιον δὲ τοῦ ἐπ' ἔλαττον δύνασθαι τὰ ὁμολογούμενα συνορᾶν ἡ ἀπειρία· διὸ ὅσοι ἐνῳκήκασι μᾶλλον ἐν τοῖς φυσικοῖς, μᾶλλον δύνανται ὑποτίθεσθαι τοιαύτας ἀρχὰς αἳ ἐπὶ πολὺ δύνανται συνείρειν, οἱ δ' ἐκ τῶν πολλῶν λόγων ἀθεώρητοι τῶν ὑπαρχόντων ὄντες, πρὸς ὀλίγα βλέψαντες ἀποφαίνονται ῥᾷον. Ἴδοι δ' ἄν τις καὶ ἐκ τούτων ὅσον διαφέρουσιν οἱ φυσικῶς καὶ λογικῶς (διαλεκτικῶς, π. Ψυχ. Α. 1. σ. 403) σκοποῦντες» (Γεν. Φθ. Α. 2. σ. 316). Ἀντιτιθέμενος δ' οὕτω ὁ Ἀριστοτέλης τὸ ἐν τοῖς φυσικοῖς ἐνοικεῖν τοῦτο μὲν πρὸς τὴν τοῦ Πλάτωνος ἀπειρίαν, τοῦτο δὲ πρὸς τὴν ἀβασάνιστον τῶν Φυσικῶν ἐμπειρίαν (πρβλ. καὶ Γεν. φθ. Α. 2. σ. 315) καὶ τὴν πρὸς αἴσθησιν παρατήρησιν, ταύτην ὅπως ἔλλογον καταστήσῃ καὶ αὐτοῦ τοῦ Λυγκέως ἐπικαλεῖται τὴν ἀρωγὴν (Γεν. φθ. Α. 10. 328). Τελειώσας δ' ὁ Ἀριστοτέλης τὴν πλατωνικὴν θεωρίαν τῆς γνώσεως, τοῦ γιγαντείου ἐπελάβετο ἔργου τῆς ἐρεύνης πάσης περὶ φύσεως ἐπιστήμης, ἣν ὁρίσας ὡς γνῶσιν ἀμφοτέρων τῶν φύσεων, τῆς τε ὕλης καὶ τοῦ εἴδους, καὶ ἅμα τοῦ οὗ ἕνεκα καὶ τοῦ τέλους (Φυσ. Ἀκρ. Β. 2. 104, Μ. τ. φυσ. Ε. 1. 1025), δυσί, δοκεῖ μοι, ἀκολουθεῖ νόμοις τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης, πρώτῳ μὲν ὅτι ἡ φύσις οὐδὲν μάτην ποιεῖ (π. πορ. ζῴ. 2. σ. 104), δευτέρῳ δέ, ὅτι ἐν πάσῃ τῆς ἀληθείας ζητήσει δέον ὅλον τι θεωρῆσαι καὶ μή τι μέρος μόνον (Γεν. φθ. Α. 7. 323), δι' οὗ ἄριστ' ἀναμφιβόλως συνώψισεν ὁ μέγας τῶν αἰώνων φυσιοδίφης τὴν νεωτέραν ἐν πάσῃ ἐπιστήμῃ ἐπαγωγικὴν μέθοδον. Γενόμενος δ' οὕτω ὁ Ἀριστοτέλης τῆς μὲν ἀρχαίας Ἑλληνικῆς ἐπιστήμης ὁ κορυφαῖος δημιουργὸς καὶ ἑρμηνευτής, τῶν

Μέσων δὲ χρόνων ὁ κατ' ἐξοχὴν φιλόσοφος, πολλὰς παρέσχεν ἀφορμὰς καὶ οἱονεὶ σπέρματα τῇ νεωτέρᾳ ἐπιστήμῃ. Ἀληθῶς δέ, ἐὰν αἱ τῆς ΙΘ' ἑκατονταετηρίδος φυσικαὶ ἐπιστῆμαι εἶναί τις συνέχεια καὶ δὴ ἐν ταῖς γενικαῖς γραμμαῖς, δυνάμεθα εἰπεῖν, ἀνακύκλωσις τῆς ὅλης Ἑλληνικῆς Ἐπιστήμης, ὁ τῶν τελευταίων ἐτῶν ἐπιστημονικὸς χαρακτὴρ πιστῶς, δοκεῖ μοι, ἀναλογεῖ πρὸς τὸν τῆς ἀριστοτελικῆς ἐπιστήμης, κεκτημένης τὴν ἐπὶ τὰς μεθόδους καὶ τὰς γνώσεις αὐτῆς ἀσάλευτον πεποίθησιν, καὶ ἄρα ἐντεῦθεν ὑπερηφανίαν τινὰ καὶ κόμπον.

Μέμφονται δ' ὡς γνωστὸν τὸν Ἀριστοτέλην ὅτι οὐχὶ πιστῶς ἠκολούθησεν ἣν αὐτὸς ἔθετο ἐπιστημονικῇ μεθόδῳ. Ἀλλ' ὅτι μὲν ἡ φιλοσοφία προὐλάμβανε παρ' Ἀριστοτέλει τὴν παρατήρησιν, τοῦτο βεβαίως ἐκ τῶν ὑστέρων τυγχάνει κρίσις τοῦ νεωτέρου φυσιοδίφου, τοῦ ἀπὸ πλειόνων τῆς πείρας ὁρμωμένου, τελειοτάτοις δὲ χρωμένου φυσικοῖς ὀργάνοις, εἶναι δέ, δοκεῖ μοι, πάντῃ ἄδικον ἐὰν τὰς μὲν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἀπαντώσας νεωτάτας φυσικὰς γνώσεις θεωρήσωμεν μετὰ τοῦ Poggendorf ἁπλῶς ἐκ τῶν ὑστέρων ἑρμηνείας, τὰς δ' ἀτελείας τῆς πειραματικῆς αὐτῶν μεθόδου ἀποδώσωμεν οἱονεὶ πραγματικῇ ἀκρισίᾳ. Ἄλλως τε δὲ τὴν αὐτὴν ἀναμφιβόλως μομφήν, τοὺς ἀρχαιοτέρους ἐκδικοῦντες, θέλουσιν ἡμῖν ἀποτείνει οἱ τῆς μελλούσης ἐπιστήμης φυσιοδῖφαι. Ὅτι δ' ὁ Ἀριστοτέλης, ὅση αὐτῷ δύναμις, εἴχετο τῆς παρατηρήσεως, τρανῶς μαρτυρεῖ καὶ ἡ ὑπ' αὐτοῦ καταδίκη τῆς τε ἀτομικῆς θεωρίας καὶ τῆς περὶ κινήσεως τῆς Γῆς, ὡς μὴ δεικνυουσῶν ὁμολογούμενα τοῖς φαινομένοις.

*
* *

Ἡ ἀκριβὴς τῆς Ἱστορίας τῆς Ἐπιστήμης μέθοδος εἶναι, ὡς εἰκός, ἡ κριτική, ἡ τῆς οὐσίας τῆς ἐπιστήμης ἁπτομένη καὶ τὰς ἀνὰ τοὺς αἰῶνας φάσεις καὶ δύσεις καὶ ἐπιτολὰς ἐρευνῶσα πασῶν μὲν τῶν γνώσεων, ἰδίᾳ δὲ τῶν θεωριῶν ἐκείνων καὶ ἀνακαλύψεων, δι' ὧν νέας ἐπάτησε τρίβους ἡ ἐπιστημονικὴ πρόοδος.

Οὕτω δὲ τὰς παλαιὰς ἐρευνῶντες γνώσεις, εἰς τρεῖς ταύτας δυνάμεθα, δοκεῖ μοι, νὰ διαιρέσωμεν τάξεις:

α) Γνώσεις, παρὰ τῆς παλαιᾶς τῇ νέᾳ κληρονομηθείσας ἐπιστήμῃ, ἢ ἃς οὐδεὶς ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ μόνου διεξεδίκησε χρόνος.

β) Τὰς βάσεις ἐκείνας τῆς ἀρχαίας ἐπιστήμης, τὰς ἀμεσωτέραν τινὰ παθούσας ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἐξέλιξιν. Τοιαῦται εἶναι: αἱ περὶ βαρέος καὶ κούφου θεωρίαι τῶν ἀρχαίων καὶ αἱ τοῦ Ἀρχιμήδους ὑδροστατικαὶ ἀρχαί (Ἀθηνᾶς ΙΓ' 388). — Ἡ τῶν ἀρχαίων ἐφέλκυσις ἡ πρώτη τῆς ἄνω καὶ κάτω φορᾶς αἰτία (Ἀθηνᾶς ΙΓ' 383), ἡ ἐκ τῆς ἕλξεως καὶ ὤσεως συγκειμένη δίνησις τοῦ Ἀριστοτέλους (Φυσ. ἀκρ. Η. 2. Οὐρ. Α. 3), ἡ τοῦ Κοπερνίκου ἕλξις, ἡ τοῦ Νεύτωνος κεντρομόλος καὶ φυγόκεντρος δύναμις.—Τὸ τῶν ἀρχαίων πῦρ, τὸ ἰδίᾳ τῇ ἐκπυρώσει τοῦ ἀέρος τοῦ τε ἀτμοσφαιρικοῦ καὶ τοῦ ἐν τοῖς σώμασι παραγόμενον, ἡ τῶν ἰῶν ὑπὸ τοῦ ἀέρος ἐπὶ τῶν μετάλλων ἀναχάραξις, τὸ τοῦ Stahl φλογιστὸν τὸ αἴτιον τῆς καύσεως καὶ τῶν ἰῶν, καὶ αἱ τοῦ πυρὸς-ἀέρος-ἰῶν σχέσεις, αἱ ὑπὸ τοῦ Lavoisier καθορισθεῖσαι (Ἰδ. Ἡμέραν Τεργέστης ἀρ. 1432) — κτλ.

γ) Ἀληθείας, περὶ ὧν ἀμφότεραι μάχονται αἱ ἐπιστῆμαι, ἥ τε παλαιὰ καὶ ἡ νέα. Ταύτας εἰς δύο ὑποδιαιροῦμεν τάξεις:

1) Γνώσεις μονίμως μὲν τὴν ἐπιστήμην παρακολουθούσας, οἱονεὶ ἐγκαύματα γραφῆς ἀνεκπλύτου, πλατωνικῶς εἰπεῖν, ὡς νέας δ' ἑκάστοτε ἀναφαινομένας. Τοιαῦται δ' εἶναι οὐ μόνον τὸ τῆς ὕλης ἑνιαῖον καὶ ἡ τῶν σωμάτων εἰς ἄλληλα δυνατὴ μετουσίωσις, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς ὕλης, νομίζομεν, διαιρετόν. Τὴν τῶν Ἰώνων καὶ Ἐλεατῶν μικρομέρειαν καὶ μεγαλομέρειαν διαδέχονται τοῦ Ἐμπεδοκλέους τὰ ῥιζώματα καὶ τὰ θραύσματα, τοῦ Ἀναξαγόρου τὰ χρήματα, τοῦ Ἡρακλείτου τὰ ψηγμάτια, τοῦ Λευκίππου καὶ Δημοκρίτου (καὶ Ἐπικούρου) τὰ ἄτομα, τοῦ Πλάτωνος τὰ ἐπίπεδα, τοῦ Καρτεσίου τὰ διαιρετὰ μόρια, τοῦ Λεϊβνιτίου αἱ μονάδες, τοῦ Δάλτωνος τὰ ἄτομα καὶ τοῦ Ἀβογάδρου τὰ μόρια, τὰ ἰόντα τοῦ Ἀρρηνίου καὶ τὰ ἠλεκτρόνια τοῦ Κρούκς.

2) Τὰς πάλαι μέν ποτ' ἐγκαταλειφθείσας, ἐν δὲ τῇ νεωτέρᾳ ἐπιστήμῃ καθιερωθείσας ἢ ἄλλοθεν ἐκ νέου εὑρεθείσας γνώσεις, οἷον τὸ τοῦ Κοπερνίκου κοσμικὸν σύστημα, πυθαγόρειον ἔχον τὴν ἀρχήν, οἱ περὶ πτώσεως τῶν σωμάτων νόμοι τοῦ Γαλιλαίου καὶ ὁ τῆς ἐν κινήσει ἀδρανείας, οὓς ἡμεῖς παρ' Ἀριστοτέλει ἀπαντῶντας ἀπεδείξαμεν, ἡ τοῦ Δαρβίνου θεωρία τῆς ἐξελίξεως, ἣν πρῶτοι ἀπέφηναν Ἕλληνες φυσιολόγοι, ἐν οἷς δὴ ὁ Ἐμπεδοκλῆς, κτλ.

*
* *

Ἡ τῆς νεωτέρας δ' Ἐπιστήμης ἐπὶ πολλὰς τῶν Ἑλλήνων θεωρίας ἐπαναστροφὴ αὕτη δηλοῖ ἄρά γε τῶν θεωριῶν τούτων τὴν ἐπιβάλλουσαν ἀλήθειαν ἢ τὴν μοιραίαν κύκλῳ φοράν, ἣν ἡ τοῦ ἀνθρωπείου πνεύματος ποιεῖται ἀδυναμία ἐν τῇ ἐρεύνῃ τῶν ἀρχῶν καὶ αἰτίων τοῦ Κόσμου; . . .

Ἐν Μυτιλήνῃ.

ΜΙΧΑΗΛ Κ. ΣΤΕΦΑΜΙΔΗΣ

ΠΑΡΗΤΥΜΟΛΟΓΗΜΕΝΑΙ ΛΕΞΕΙΣ

Τὸ δένδρον ἰξία καὶ ὁ καρπὸς αὐτοῦ, ὅστις γλοιώδης ὢν χρησιμεύει πρὸς κατασκευὴν τῶν ἰξῶν, καλεῖται ἐν Κύπρῳ κοινῶς μυξ̮ιά. Καίτοι δὲν ἀγνοοῦμεν ὅτι ἄλλοι ἄλλως θέλουσι νὰ ἐτυμολογήσωσι τὴν λέξιν, οὐχ ἧττον νομίζομεν ὅτι ὁ κυπριακὸς λαὸς συνέδεσεν ἐτυμολογικῶς τὸ ἰξία πρὸς τὸ μύξα ἕνεκα τῆς τοῦ εἰρημένου καρποῦ ὁμοιότητος πρὸς τὴν γλοιώδη τῆς ῥινὸς ὕλην καὶ οὕτω μετέβαλε τὴν ἰξίαν-ἰξ̮ιὰν εἰς μυξ̮ιάν. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἡ δημώδης λέξις ψουνίζω (ὀψωνῶ-ὀψωνίζω) ἐγένετο ἐν Κύπρῳ ψουμνίζω, διότι ἐνομίσθη ὅτι παράγεται ἀπὸ τὸ ψουμί, ὅπερ δηλοῦν οὐ μόνον τὸν ἄρτον, ἀλλὰ καὶ τὸν σῖτον καὶ τὰ ἄλευρα εἶναι τὸ πρῶτον καὶ κύριον τοῦ ἐργατικοῦ λαοῦ ὤνιον. Τὸ γλωσσικὸν τοῦτο φαινόμενον, ὅπερ ὑπὸ τῶν γλωσσολόγων καλεῖται παρετυμολογία, παρατηρεῖται συνήθως εἰς ἀγνώστους καὶ δὴ ξένας λέξεις εἰσαχθείσας ἐξ ἄλλων γλωσσῶν εἰς τὴν ἡμετέραν· οὕτως (ἵνα περιορισθῶμεν εἰς παραδείγματα ἐκ τῆς κυπριακῆς διαλέκτου) τὸ τυπερ̮οῦζιν (tubereuse,

β) Τὰς βάσεις ἐκείνας τῆς ἀρχαίας ἐπιστή-
τινὰ παθούσας ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἐξέλιξιν. Του / ‹ πρὸς τὸ πιπε-
ρέος καὶ κούφου θεωρίαι τῶν ἀρχαίων κ) πομιλόριν κατὰ
στατικαὶ ἀρχαὶ (Ἀθηνᾶς ΙΓ' 388) ούμπρέλλα-κου-
σις ἡ πρώτη τῆς ἄνω καὶ κάτω φ παρετήρησε, τὸ αἴτι-
ἡ ἐκ τῆς ἕλξεως καὶ ὤσεως τὸ εὐταξία καὶ τὸ ἐφ-
λους (Φυσ. ἀκρ. Η. 2. Οὐρ. καὶ ἡ μεταβολὴ τοῦ μηθα-
Νεύτωνος κεντρομόλος κα μεθαύριον, καθότι ἡ μετὰ λι-
χαίων πῦρ, τὸ ἰδίᾳ τῇ ἐ καὶ πηθαρκοῦ διὰ τὸ πιθάρι,
ρικοῦ καὶ τοῦ ἐν τοῖς καὶ τὸ ἀνεμόστροφα (=ἀγύριστα) τῆς
ἀέρος ἐπὶ τῶν μετάλ « ἀνεμόστροφα» εἶναι αὐτὸ τὸ ἀνεπί-
αἴτιον τῆς καύσεω θὲν πρὸς τὸ ἄνεμος.
σχέσεις, αἱ ὑπὸ τα καταφανὴς εἶναι ἡ παρετυμολογία τοῦ διά-
στης ἀρ. 1432 ρὰ Κυπρίοις ἐσώθη μόνον ἐν τῇ φράσει «νᾶν' διά-
γ) Ἀληθ- θεός;» ἢ «νᾶν' διάδικός μου ὁ Θεός» κττ. Τη
παλαιὰ κα ταύτην, καθὸ εὔχρηστον μόνον ἐν τῇ εἰρημένῃ φράσει,

1) Γ- τυμολογοῦντες μετέβαλον εἰς «διᾶ ἄδικος σου» ἤτοι
ἐγκαι- -ικον σου, διότι διᾶ=δίδῃ, τὸ δὲ ν τοῦ ἄδικον πρὸ τοῦ
ἐκάσ- σοῦ ἀφομοιοῦται. Σημειωτέον ὅτι καὶ τὸ τελικὸν ν τοῦ νᾶν
ἐν δὲν ἀκούεται διὰ τὸ ἀρκτικὸν σύμφωνον τῆς ἀκολούθου λέ-
ξεως. ἂν δὲ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι τὰ δύο ἀλλεπάλληλα α (διᾶ-ἄδι-
κον) δύνανται νὰ προφέρωνται ὡς ἕν, παρατηροῦμεν, ὅτι σχεδὸν οὐδε-
μία κατὰ τὴν προφορὰν τῶν δύο φράσεων ὑπάρχει διαφορά, οὕτω
δ' ἡ φράσις «νᾶ(ν') διάδικος σου ὁ Θεός» καταντᾷ δίσημος, οἱ
δὲ ἀγνοοῦντες τὴν λέξιν διάδικος ἐκλαμβάνουσι τὴν φράσιν ὑπὸ τὴν
ἑτέραν σημασίαν, μὴ σκεπτόμενοι ὅτι, ἂν τὸ σοῦ ἦτο ἀντικείμενον,
θὰ ἐλέγομεν «νὰ σοῦ διᾶ ἄδικον ὁ Θεός».

Τὴν τάσιν τοῦ λαοῦ πρὸς τὸ παρετυμολογεῖν βλέπομεν ὀφθαλμο-
φανῶς οὕτως εἰπεῖν εἰς πολλὰς τῶν εἰσαγομένων νέων λέξεων· τὰ
βεγγαλικὰ φῶτα καὶ πυρεῖα πολλοὶ καλοῦσι φεγγαλικὰ πάντως
διὰ τὸ φέγγος, τὴν ποινικὴν ῥήτραν ποινικὴν λίτραν, τὸ πο-
δήλατον ὑποδήλατον. Πλέον ἢ ἅπαξ ἤκουσα τὴν λέξιν ἔκτρωμα
προφερομένην ἔχθρωμα, ὅτε δὲ παρετήρησά ποτε εἴς τινα τῶν οὕτω
πλημμελῶς μεταχειρισθέντων τὴν λέξιν, ὅτι οὐδεμία ὑπάρχει μεταξὺ
ἐχθροῦ καὶ ἐκτρώματος σχέσις, ἐξεπλάγη ὁμολογήσας ὅτι ἔκ-
τρωμα ἐνόμιζε τὸν ὀχτρὸν (ἐχθρόν, διάβολον).

...γοι θεωροῦσιν ὡς παρετυμολογίαν τὴν ... διὰ τὸ αἴγειρος καὶ ἐγείρω, ...ίζω, κατ' ἐπιείκειαν νὰ κατα-... τὴν πλημμελῆ γραφὴν ...μερίσιν, ἀντὶ πηλήκιον, ...(=περικεφαλαία), οὐχὶ δὲ τοῦ

...ῃ 25 Ἀπριλίου 1903.

Γ. Μ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
ΕΠΙ ΤΙΝΟΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΕΠΙΓΡΑΦΗΣ

Ὁ κ. *G. Millet* (1) δημοσιεύει τὸ ἑξῆς λείψανον ἐπιγραφῆς ἐντετοιχισμένον ἐν τῷ δυτικῷ τοίχῳ τοῦ ἐν Παρωρίῳ τῆς Λακωνικῆς ναοῦ τοῦ Ἁγίου Νικολάου :

ϹΟΘΕΟϹΑΓΙΟϹ
ΡΟϹΑΓΙΟϹΑΘΑ
ΕΛΕΗϹΟΝΗΜΑϹ †
. . . .
. . . .

ἅπερ μεταγράφει :

[† αγιο](ς) ο θεος αγιος
[θεοδω]ρος ἅγιος ἀθα-
[νασιος] ἐλέησον ημᾶς †
. . . .
. . . .

(1) Inscriptions Byzantines de Mistra. Ἐν τῷ Bulletin de correspondance Hellénique. Τόμ. XXIII (1899) σελ. 149. XLVIII.

τεμπέρι) ἐγένετο πιπεροῦζιν κατὰ παρετυμολογίαν πρὸς τὸ πιπεροῦδιν, τὸ πομιδόριν (pomme d'or, τομάτα) πομιλόριν κατὰ παρετυμολογίαν ἴσως πρὸς τὸ μῆλον, τὸ οὔμπρέλλα-κουμπρέλλα διὰ τὸ κουμπῶ, ὡς ἄλλος πρὸ ἐμοῦ παρετήρησε, τὸ αὐτεξούσιος ὁ λαὸς λέγει εὐταξούσιος διὰ τὸ εὐταξία καὶ τὸ ἐφτά. Ἴσως δὲ εἰς παρετυμολογίαν ὀφείλεται καὶ ἡ μεταβολὴ τοῦ μηθαύριον (ὡς θὰ ἐλέγετο ἐν Κύπρῳ τὸ μεθαύριον, καθότι ἡ μετὰ λέγεται μητὰ) εἰς πηθαύριον καὶ πηθαρκοῦ διὰ τὸ πιθάριν, κατὰ πᾶσαν δὲ πιθανότητα καὶ τὸ ἀνεμόστροφα (=ἀγύριστα) τῆς φράσεως «δανεικὰ τσὴ ἀνεμόστροφα» εἶναι αὐτὸ τὸ ἀνεπίστροφα παρετυμολογηθὲν πρὸς τὸ ἄνεμος.

Ἀλλὰ τὰ μάλιστα καταφανὴς εἶναι ἡ παρετυμολογία τοῦ διάδικος, ὅπερ παρὰ Κυπρίοις ἐσώθη μόνον ἐν τῇ φράσει «ἀνᾶν' διάδικός σου ὁ Θεός;» ἢ «ἀνᾶν' διάδικός μου ὁ Θεός» κττ. Τὴν λέξιν λοιπὸν ταύτην, καθὸ εὔχρηστον μόνον ἐν τῇ εἰρημένῃ φράσει, πολλοὶ παρετυμολογοῦντες μετέβαλον εἰς «διᾶ ἄδικος σου» ἤτοι δίδῃ ἄδικον σου, διότι διᾶ=δίδῃ, τὸ δὲ ν τοῦ ἄδικον πρὸ τοῦ σ τοῦ σοῦ ἀφομοιοῦται. Σημειωτέον ὅτι καὶ τὸ τελικὸν ν τοῦ ἀνᾶν σχεδὸν δὲν ἀκούεται διὰ τὸ ἀρκτικὸν σύμφωνον τῆς ἀκολούθου λέξεως, ἂν δὲ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι τὰ δύο ἀλλεπάλληλα α (διᾶ-ἄδικον) δύνανται νὰ προφέρωνται ὡς ἕν, παρατηροῦμεν, ὅτι σχεδὸν οὐδεμία κατὰ τὴν προφορὰν τῶν δύο φράσεων ὑπάρχει διαφορά, οὕτω δ' ἡ φράσις «ἀνᾶ(ν') διάδικος σου ὁ Θεός» καταντᾷ δίσημος, οἱ δὲ ἀγνοοῦντες τὴν λέξιν διάδικος ἐκλαμβάνουσι τὴν φράσιν ὑπὸ τὴν ἑτέραν σημασίαν, μὴ σκεπτόμενοι ὅτι, ἂν τὸ σοῦ ἦτο ἀντικείμενον θὰ ἐλέγομεν «ἀνὰ σοῦ διᾶ ἄδικον ὁ Θεός».

Τὴν τάσιν τοῦ λαοῦ πρὸς τὸ παρετυμολογεῖν βλέπομεν ὀφθαλμοφανῶς οὕτως εἰπεῖν εἰς πολλὰς τῶν εἰσαγομένων νέων λέξεων· τὰ βεγγαλικὰ φῶτα καὶ πυρεῖα πολλοὶ καλοῦσι φεγγαλικὰ πάντα διὰ τὸ φέγγος, τὴν ποινικὴν ῥήτραν ποινικὴν λίτραν, τὸ ποδήλατον ὑποδήλατον. Πλέον ἢ ἅπαξ ἤκουσα τὴν λέξιν ἔκτρωμα προφερομένην ἔχθρωμα, ὅτε δὲ παρετήρησά ποτε εἴς τινα τῶν οὕτω πλημμελῶς μεταχειρισθέντων τὴν λέξιν, ὅτι οὐδεμία ὑπάρχει μεταξὺ ἐχθροῦ καὶ ἐκτρώματος σχέσις, ἐξεπλάγη ὁμολογήσας ὅτι ἔκτρωμα ἐνόμιζε τὸν ὀχτρὸν (ἐχθρόν, διάβολον).

Ἐν τέλει, ἀφοῦ οἱ γλωσσολόγοι θεωροῦσιν ὡς παρετυμολογίαν τὴν γραφὴν Στάγειρος ἀντὶ Στάγιρος διὰ τὸ αἴγειρος καὶ ἐγείρω, οἰκτείρω ἀντὶ οἰκτίρω, δυνάμεθα, νομίζω, κατ' ἐπιείκειαν νὰ καταλέξωμεν ἐν ταῖς παρετυμολογημέναις λέξεσι τὴν πλημμελῆ γραφὴν πιλίκιον, ἣν συχνὰ βλέπομεν ἐν ταῖς ἐφημερίσιν, ἀντὶ πηλήκιον, ὅπερ εἶναι ὑποκοριστικὸν τοῦ πήληξ (=περικεφαλαία), οὐχὶ δὲ τοῦ πῖλος.

Ἐν Λάρνακι (Κύπρου) τῇ 25 Ἀπριλίου 1903.

Γ. Μ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
ΕΠΙ ΤΙΝΟΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΕΠΙΓΡΑΦΗΣ

Ὁ κ. *G. Millet* (1) δημοσιεύει τὸ ἑξῆς λείψανον ἐπιγραφῆς ἐντετοιχισμένον ἐν τῷ δυτικῷ τοίχῳ τοῦ ἐν Παρωρίῳ τῆς Λακωνικῆς ναοῦ τοῦ Ἁγίου Νικολάου :

ϹΟΘΕΟϹΑΓΙΟϹ
ΡΟϹΑΓΙΟϹΑΘΑ
ΕΛΕΗϹΟΝΗΜΑϹ †
. . . .
. . . .

ἅπερ μεταγράφει :

[† αγιο](ς) ο θεος αγιος
[θεοδω]ρος ἅγιος ἀθα-
[νασιος] ἐλέησον ημᾶς †
. . . .
. . . .

(1) Inscriptions Byzantines de Mistra. Ἐν τῷ Bulletin de correspondance Hellénique. Τόμ. XXIII (1899) σελ. 149. XLVIII.

[illegible] μεταγραπτέα:

[illegible] ἅγιο(ς) ο θεος αγιος
[illegible] ἅγιος ἀθά-
[illegible] ἐλέησον ἡμᾶς †

. . . .

. . . .

Νικος Βεης

ΔΙΟΡΘΩΤΕΑ

Ἐν [illegible] ἐκ [illegible] ἐπιγραφαῖς τὰς ὁποίας ὁ κ. Στέφανος [illegible] [illegible] ἐν τῷ [illegible] συγγράμματι (Τόμ. ΙΕ [illegible] [illegible] παροράματα τινα κατὰ τὴν μεταγραφήν. [illegible] [illegible]

[illegible] 2
† [illegible] [illegible] ὡς μεταγράφεται ἐν σελίδι 7!
[illegible],
[illegible] [illegible] ὡς [illegible] Ζωοποιοῦ.
[illegible],
[illegible] [illegible]
[illegible] 3, [illegible] 3.
[illegible] ἐν τῇ [illegible] [illegible] ὡς [illegible] ἐν σελίδ. 86.
[illegible] 13.
[illegible] [illegible] (υυυ_υ).
[illegible] 3.
[illegible], [illegible].
[illegible] 4.
[illegible] [illegible] ἐν [illegible] [illegible].
[illegible] ἐν [illegible] εἶναι 1 γίνεται [illegible] [illegible] 1 [illegible] 4 εἰς [illegible] 13 γίνεται [illegible] 1[illegible]. Ἐν [illegible] 1 [illegible] εἰς [illegible] 58 ἀντὶ 59 κλ. [illegible]

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΧΩΡΙΟΥ ΤΟΥ ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

«Τοσοῦτοι δ' εἰσὶ ποταμοί, ἐφ' ὧν ἔξεστιν ἡμῖν ταμιεύεσθαι, ὁπόσοις ἂν ὑμῶν βουλώμεθα μάχεσθαι». Ξεν. Ἀνάβ. Βιβλ. Β'. Κεφ. V. Ἐδάφ. 18.

Πρῶτον παρατίθημι ἑξῆς τὰς τῶν ἄλλων ἑρμηνείας, ὑστάτην δὲ πασῶν τὴν ἐμήν.

Ἑρμηνεία Raphael Kühner.

«Ταμιεύεσθαι. Casaubonius hoc verbum sic explicat: Ταμιεύεσθαι milites dicuntur, quum non omnes suas vires primo effundunt conatu, sed eas dispensant, ut repetere, si sic opus sit, semel atque iterum pugnam queante, aut quum non confertos cuneos temperario impetu aggrediuntur, sed vel singulos, vel plures quidem, verum intra virium suarum modum. Comparant Cyrop. 3: 3, 47».

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω καταφανὲς ὅτι ἡ τοῦ Kühner ἑρμηνεία ἔχει ἴτω «ἐφ' ὧν ἔξεστιν ἡμῖν ταμιεύεσθαι=ἐξοικονομεῖν ἢ κατανέμειν σούτους ἡμῶν, (οὐ γὰρ ἠδύνατο Τισσαφέρνης κατανέμειν ἀλλοτρίς στρατιώτας), ὁπόσοις ἂν ὑμῶν βουλώμεθα μάχεσθαι». Τοῦτ' ἔστι .λλα παρορῶν μόνῳ τῷ ταμιεύεσθαι τὸν νοῦν ἐφίστησιν ὅλως ἀμεἰν τοῦ «ἐφ' ὧν», ὅπερ, ἐμοί γε, ἐστὶν ἡ κλεὶς τῆς ὅλης ὀρθῆς ἑρνείας, ὡς δειχθήσεται ἐκ τῆς ἐν τέλει ἡμετέρας. Ἀλλ' ὁ Kühner νῶς σφάλλεται. Εἰ γὰρ τοῦτ' ἐσκόπει Τισσαφέρνης λέγων «ἐφ' ὧν στιν ἡμῖν ταμιεύεσθαι κτλ.», ὡς ἠδύνατο ταμιεύεσθαι ἤτοι διανέν ἐπὶ τῶν ποταμῶν τοὺς ἑαυτοῦ στρατιώτας ἐν τῷ μέτρῳ τῶν ων δυνάμεων οὕτως, ὥστε μάχεσθαι ὁπόσοις τῶν Ἑλλήνων ἐβούο, πῶς ἂν τούτους κατανέμοιτο, ὥστε τούτου στοχάζεσθαι; Ἰσαλους τοῖς Ἕλλησιν ἢ πλείους ἢ ἥσσους; Καὶ πῶς ἂν διέττατε τοὺς τοῦ ἐπὶ τῶν ποταμῶν; Περὶ τούτων οὐδὲν ἡμῖν ὁ Kühner ἐξηται. Ἀλλὰ βεβαιότατον ὅτι, ὅπως καὶ ἂν ἐταμιεύετο Τισσαφέρνης ἑαυτοῦ στράτευμα, οὐκ ἐφόβει οὐδ' ἐτάραττε παντελῶς Κλέαρχον. πολλοῦ γὰρ ἠπίστατο τὴν τῶν βαρβάρων δειλίαν καὶ ἀνανδρίαν.

Ἰσάριθμοι γὰρ οὗτοι οὐδέποτε ἠδύναντο διαγωνίσασθαι τοῖς Ἕλλησι, πολλαπλάσιοι δ' ἡττῶντο κατὰ κράτος, ὡς ἐγένετο ἐν τῇ παρὰ τὰ Κούναξα μάχῃ. «Πρὶν δὲ τόξευμα ἐξικνεῖσθαι ἐκκλίνουσιν οἱ βάρβαροι καὶ φεύγουσι». Ξεν. Ἀναβ Κυρ. Βιβλ. Α'. Κεφ. Η'. Ἐδάφ 19.—καὶ κατωτέρω «ὡς δὲ εἶδον αὐτοὺς οἱ Ἕλληνες ἐγγύς τε ὄντας καὶ παρατεταγμένους αὖθις παιανίσαντες πολὺ ἔτι προθυμότερον ἐπῆσαν ἢ τὸ πρόσθεν, οἱ δ' ἐκ πλείονος ἢ τὸ πρόσθεν ἔφευγον» Βιβλ. Α'. Κεφ. Χ. ἐδαφ. 10.—Ἥττονες δὲ παντελῶς ἀδύνατον ἀντιτάξασθαι τοῖς Ἕλλησι Ταῦτα δὲ πάντα εὖ ᾔδει Τισσαφέρνης, ὥστε πάντῃ ἀμήχανον ἦν ἐπισείειν τοιαύτας κενὰς ἀπειλὰς τοῖς Ἕλλησιν. Ἀλλ' ἐκ τῆς εἰρημένης ἑρμηνείας τοῦ Kühner καταφαίνεται καὶ τι ἄλλο σπουδαιότερον, ὅτι καὶ ἡ σύνταξις τοῦ χωρίου πάντῃ ἀδόκιμος· τῷ γὰρ ὑπονοουμένῳ ἀντικειμένῳ τοῦ ταμιεύεσθαι τοσούτους γενικ. τοῦ ὅλου οὐχ ἡ αὐθαιρέτως ὑπονοουμένη ἡμῶν κατὰ τὴν ἐσφαλμένην ἑρμηνείαν τοῦ ταμιεύεσθαι ὑπὸ τοῦ Kühner, (ὅτι Τισσαφέρνης οὐκ ἠδύνατο κατανέμειν τοὺς Ἕλληνας. ἀλλὰ τοὺς ἑαυτοῦ στρατιώτας· ἀλλ' ἡ ἐν τῇ ἀναφορικῇ προτάσει ὑμῶν, ἐξομαλύνουσα καὶ διαλευκαίνουσα τὴν ἔννοιαν τοῦ χωρίου καὶ τὴν ὀρθὴν ἑρμηνείαν τοῦ ταμιεύεσθαι. Ταῦτ' ἱκανά, οἶμαι, πρὸς ἀνασκευὴν τῆς ἐσφαλμένης ἑρμηνείας τοῦ Kühner.

Ἑρμηνεία Ἰωάννου Πανταζίδου, «ἔξεστιν ἡμῖν ταμιεύεσθαι, ὁπόσοις ἂν ὑμῶν βουλώμεθα μάχεσθαι» ἤτοι (ἔξεστιν ἡμῖν ἀποχωρίζειν τοσούτους ὑμῶν (τῶν Ἑλλήνων), ὁπόσοις ἂν βουλώμεθα μάχεσθαι» Ὀρθῶς· ἀλλ' ὅτῳ τρόπῳ ἐδύνατο ἀποχωρίζειν τοὺς Ἕλληνας, οὐδὲν ἡμῖν λέγει καὶ οὗτος παρορῶν τὸ «ἐφ' ὧν». Ὥστε καὶ μετὰ τὴν ἑρμηνείαν τὰ πάντα σκοτεινὰ τῷ ἀναγινώσκοντι πάνυ δικαίως προβάλλοντι τὴν ἐρώτησιν, Πῶς ἄρα ἠδύνατο Τισσαφέρνης ἀποχωρίζειν τοὺς Ἕλληνας;

Ἑρμηνεία τοῦ λεξικογράφου Franz Passow.

Med. «Häushälterich oder sparsam eintheilen oder abmessen, abzirkeln, eizeln, oder theilweis vornehmen». Thuc. 8, 18.—Xenoph. Cyr. p. 3, 3, 47, 4, 1, 18. Anab. 2. 5, 18.

Ἐκ τῶν εἰρημένων καταφαίνεται ὅτι καὶ ὁ Franz Passow περιστρέφεται ἐν τῷ αὐτῷ φαύλῳ κύκλῳ καὶ παρὰ πάντα τὰ χωρία. ἅτινα ὑποδεικνυσιν ἐκ τῶν ῥηθέντων συγγραφέων, ἀφίσταται παρασταθῆναι

ὅλους τῆς ὀρθῆς ἑρμηνείας τοῦ ταμιεύεσθαι ἐν τούτῳ γε τῷ χωρίῳ, φεύγων ὁρίσαι τὴν κυρίαν ἐνταῦθα σημασίαν τοῦ ταμιεύεσθαι, ὅπερ ἐν ἄλλοις χωρίοις ἀλλάσσει σημασίαν. Ἡ δὲ παραπομπὴ εἰς τὸν Θουκυδίδην 6, 18. «καὶ οὐκ ἔστιν ἡμῖν ταμιεύεσθαι ἐς ὅσον βουλόμεθα ἄρχειν», «ἤτοι ταμιεύεσθαι=κατανέμειν ἑαυτοῖς κατὰ βούλησιν τὸ ἄρχειν, ἀκριβῶς λογίζεσθαι, ὡς ὁ ταμίας, ὁρίζειν κατὰ τὸ δοκοῦν ἡμῖν» ὅλως ἄσχετος πρὸς τὸ ὑπ' ὄψει χωρίον. Ἐνταῦθα γὰρ μία μόνη ἑρμηνεία τοῦ ταμιεύεσθαι ἐγχωρεῖ. ἤτοι ἀποκόπτειν, ἀποχωρίζειν, ὡς ἑρμηνεύει ὁ Ἰωάννης Πανταζίδης, πρὸς ὠφέλειαν βεβαίως τοῦ ἀποχωρίζοντος, ὥσθ' ἡ μεσότης τοῦ ταμιεύεσθαι οὐκ ἀπόλλυται. Καὶ ἐν πᾶσι δὲ τοῖς παραλλήλοις χωρίοις τῆς Κυρ. Παιδ. καὶ Ἀναβάσεως, ὡς δειχθήσεται, πρυτανεύει ἡ αὐτὴ ἑρμηνεία τοῦ ταμιεύεσθαι ἤτοι ἀποχωρίζειν.

Ἑρμηνεία Ζηκίδου. Καὶ οὗτος προσκόπτων τῷ αὐτῷ σκοπέλῳ, τῷ ταμιεύεσθαι, ἑρμηνεύει=φειδομένως χρῆσθαι ταῖς ἡμετέραις δυνάμεσι. Ταμιεύομαι δὲ κυρίως ὁρίζω ἐμαυτῷ ὡς ἐκ ταμείου μετὰ φειδωλίας, ἤτοι φειδωλῶς χρῶμαι· Τισσαφέρνης ἄρα κατὰ Ζηκίδην φειδωλῶς χρώμενος ταῖς ἑαυτοῦ δυνάμεσιν ἐπὶ τῶν ποταμῶν ἠδύνατο μάχεσθαι, ὁπόσοις τῶν Ἑλλήνων ἐβούλετο, τ ἔ. Ζηκίδης ἕπεται τῇ ἑρμηνείᾳ τοῦ Kühner, κοῦ φησί τι καινόν. Ὥσθ' ἅλις ἔχομεν τῆς ἀνασκευῆς ὁμοίως ἐσφαλμένης.

Ἡμετέρα ἑρμηνεία. «Τοσοῦτοι δ' εἰσὶ ποταμοί, ἐφ' ὧν ἔξεστιν ἡμῖν ταμιεύεσθαι, ὁπόσοις ἂν ὑμῶν βουλώμεθα μάχεσθαι», «ἤτοι τοσοῦτοι δ' εἰσὶ ποταμοί, ἐφ' ὧν=(κατὰ τὴν διάβασιν τῶν ὁποίων) ἔξεστιν ἡμῖν ἀποχωρίζειν τοσούτους ὑμῶν, ὁπόσοις ἂν βουλώμεθα μάχεσθαι». Ἑρμηνεύοντες τοίνυν τὸ «ἐφ' ὧν» κατὰ τὴν διάβασιν τῶν ὁποίων οὐκ ἀφιστάμεθα τῆς ἐννοίας τῆς ἐπί, σημαινούσης ἐνταῦθα οὐ τὸ ἐπὶ τῶν ποταμῶν, ἀλλὰ τὸν χρόνον, καθ' ὃν ἂν ἐγίγνετο ἡ διάβασις. Ὅθεν ἡ κατὰ Kühner καὶ Franz Passow καὶ Ζηκίδην ἐν μέτρῳ φειδομένως κατανομὴ τῶν δυνάμεων τοῦ Τισσαφέρνους ἐπὶ τῶν ποταμῶν πάντῃ περιττή· ὁ γὰρ Τισσαφέρνης οὐκ ἂν μάχοιτο δι' αὐτῆς ὁπόσοις τῶν Ἑλλήνων ἐβούλετο, ἀλλὰ μόνον ἐπὶ τοῦ διαβαίνειν τοὺς Ἕλληνας τοὺς ποταμοὺς ἠδύνατο χρώμενος αὐτοῖς ὡς φυσικῷ μέσῳ διασπᾶν τὰς τῶν Ἑλλήνων δυνάμεις καὶ ταμιεύεσθαι ἤτοι ἀποχωρίζειν τοσούτους αὐτῶν, ὁπόσοις ἐβούλετο μάχεσθαι πάνυ ῥα-

δίως. Τούτων ἕνεκα ὁ τῶν στρατιωτῶν ἀριθμός, οἷς ἂν ἐχρῆτο, ὅλως ἀδιάφορος· ἐξῆν γὰρ αὐτῷ διπλασίους ἢ καὶ τριπλασίους καὶ ἔτι πλείους τῶν πρὸς ὁπόσους ἐβούλετο μάχεσθαι ἀντιτάττειν καὶ οὕτω ῥᾳδίως περιγίγνεσθαι τῶν ἐναντίων. Τοῦτο δ' ἐσκόπει Τισσαφέρνης λέγων «ἐφ' ὧν ἔξεστι ταμιεύεσθαι» κτλ. καὶ ταῦτα φράζων τῷ Κλεάρχῳ παρεῖχεν ἐμπείρως ἔχοντι τῶν τοιούτων καὶ κατανοοῦντι τὸ σπουδαῖον τῶν λεγομένων. Τούτῳ δὲ τῷ τρόπῳ χρώμενος Τισσαφέρνης ἠδύνατο μικρὸν κατὰ μικρὸν κατατρίβων τὰς τῶν Ἑλλήνων δυνάμεις τελέως αὐτὰς καταφθεῖραι. Καί, ἵνα ἐν παιδιᾶς μέρει εἴπωμεν, δεῖ τὸν ὀρθῶς τὸ ὑπ' ὄψει χωρίον ἑρμηνεύσοντα οὐ μόνον ἀγαθὸν φιλόλογον εἶναι, ἀλλὰ καὶ στρατηγικῆς οὐκ ἄπειρον· καὶ γὰρ ἐνταῦθα στρατηγὸς ὁ λέγων, στρατηγὸς ὁ ἀκούων καὶ στρατηγὸς ὁμοίως ὁ γράφων, οἱ δὲ φιλόλογοι οἱ ἑρμηνεύοντες τοιαῦτα χωρία ἰδιῶται καὶ τούτου ἕνεκα οὐ δύνανται σαφῶς ἀποδιδόναι τὰς τούτων ἐννοίας. Οὐ ῥᾴδιον δὲ φιλόλογον ἅμα εἶναι καὶ στρατηγόν. Ἀλλὰ Ξενοφῶν καὶ φιλόσοφος ἦν ἅμα καὶ στρατηγὸς καὶ συγγραφεὺς ἄριστος καὶ ἱστορικὸς δοκιμώτατος. Ἀλλὰ πῶς ἂν ταμιεύοιτο Τισσαφέρνης τοὺς Ἕλληνας; Τοῦτο νῦν ἐπιδείξομεν. Ἐπὶ πάντων τῶν πόρων τῶν τοιούτων ποταμῶν, τῶν πεζῇ διαβατῶν, ἠδύνατο Τισσαφέρνης ἀφανῶς παρατάττειν, ὅσους ἐβούλετο τῶν αὐτοῦ στρατιωτῶν, καὶ ἰδίᾳ ἱππικόν, ὅπερ ἦν τὸ κράτιστον τῆς Περσῶν δυνάμεως, ὡς αὐτὸς Κλέαρχος ὡμολόγει, καὶ παρεὶς ἀκωλύτως διαβαίνειν τοσούτους τῶν Ἑλλήνων, ὁπόσοις ἐβούλετο μάχεσθαι, εἶτ' ἐξαπίνης ἐπιπίπτειν τοῖς διαβᾶσι καὶ κατακαίνειν πρὶν ἂν βοήθειαν λάβωσι παρὰ τῶν ἀντιπέραν καὶ μάλα βουλομένων αὐτοῖς βοηθεῖν. Ἠδύνατο δὲ καὶ ἐπακολουθῶν ἐπιπίπτειν τοῖς τελευταίοις διαβαίνουσι καὶ ἱκανὴν φθορὰν ἐπιφέρειν τοῖς Ἕλλησι καὶ ἐμπλέκειν αὐτοὺς ἐν μέσῳ δύο πυρῶν κατὰ τὸ δὴ λεγόμενον. Ἀλλὰ πάνυ δικαίως ἂν εἴποι τις, Μήτοι ἀνάγκη τοῖς Ἕλλησι διαβαίνειν, ὅθεν οἱ Πέρσαι φυλάττοιεν, ἢ οὐκ ἦν ἄλλα ἀφύλακτα μέρη, δι' ὧν ἀκωλύτως ἠδύναντο διαβαίνειν; Κἂν τοῦτ' ἀκριβῶς ὁ κίνδυνος τῆς διαβάσεως τοιούτων ποταμῶν καὶ πολλοὶ ἀσκόπως ἐπιχειρήσαντες διαβῆναι, καὶ δὴ ἱππεῖς, ἐπνίγησαν, ὡς συνέβη Φρειδερίχῳ τῷ Βαρβαρόσσᾳ αὐτοκράτορι τῆς Γερμανίας διαβαίνοντι ἐφίππῳ τὸν ἐν τῇ Κιλικίᾳ ποταμὸν Καλύκαδνον καὶ ἄλλοις πολλοῖς. Ὑπὸ γὰρ τῆς τοῦ ῥεύματος ὁρμῆς βόθροι πολλοὶ καὶ δι-

γίγνονται, οἷς ἐμπεσόντα τινὰ ἀδύνατον σωθῆναι. Ἀκινδύνως δ' ἂν τις διαβαίη διὰ τῶν πόρων, οἵπερ γνωστοὶ μόνοις τοῖς παροχθίοις καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ στενοὶ καὶ ἀμήχανον πλέον ἢ δύο παραλλήλους διαβῆναι καὶ μικρὸν ἐκτραπέντας μὴ ἀποπνίγεσθαι. Καὐτοὺς δὲ τοὺς πόρους ξυμβαίνει μὴ σταθεροὺς ἀλλὰ μετακινητοὺς εἶναι καὶ φθειρομένους ὑπὸ τοῦ ῥεύματος ἀνανεοῦσθαι ἀνωτέρω ἢ κατωτέρω. Ὅθεν ἀμήχανον ἄνευ ἡγεμόνος ἐμπείρου ἀσφαλῆ γίγνεσθαι τὴν διάβασιν. Ἀνάγκη τοίνυν ἦν τοὺς Ἕλληνας διαβαίνοντας ἐμπίπτειν τοῖς παραφυλάττουσι τῶν Περσῶν. Ἐντεῦθεν ἔστιν εἰκάσαι ὁπόσα καὶ οἷα πλεονεκτήματα παρεῖχον αἱ τοιαῦται τοῖς Πέρσαις διαβάσεις πρός τε τὸ ἐπιτίθεσθαι καὶ ἀμύνεσθαι, ἅπερ τύχῃ τινὶ ἀγαθῇ ἡ ἐσχάτη αὐτῶν ἀνανδρία ἐποίει ὅλως ἄχρηστα καὶ ἀλυσιτελῆ. Ἐπιμαρτυρεῖ δὲ λαμπρῶς τοῖς λεγομένοις τόδε τὸ ἱστορικὸν γεγονός. Νικηφόρος Οὐρανὸς ὁ τοῦ Αὐτοκράτορος Βασιλείου τοῦ Β'. τοῦ Βουλγαροκτόνου ἐπιφανὴς στρατηγὸς τοιούτῳ τινὶ πόρῳ εὐκαίρως χρησάμενος νίκην μεγίστην ἤρατο κατὰ τοῦ περιβοήτου Σαμουὴλ βασιλέως τῶν Βουλγάρων. Οὗτος σπεύδων καταλαβεῖν Θερμοπύλας ἀπήντησε τῷ Σαμουὴλ ἀναστρέφοντι ἐκ Πελοποννήσου παρὰ τὸν Σπερχειὸν ποταμὸν καὶ ἡ μάχη ἐπέκειτο. Ὑετοῦ δὲ ῥαγδαιοτάτου καταπεσόντος, ὁ Σπερχειὸς ἐξογκωθεὶς καὶ λαῦρος κατερχόμενος διεκώλυσε τοὺς ἀντιπάλους, ὥστε Σαμουὴλ ἀπογνόντα τοῦ μάχεσθαι διαλῦσαι τὰς τάξεις καὶ τοὺς Βουλγάρους πλανᾶσθαι ἀνὰ τὸ πεδίον ἀόπλους καὶ ἀμερίμνους. Ταῦτα δὲ κατιδὼν Νικηφόρος καὶ ἐξευρὼν ἀσφαλῆ πόρον, αὐτόχθονος ἐμπείρου ἡγουμένου, ταχὺ διέβη τὸν Σπερχειὸν καὶ ἄφνω ἐπιπεσὼν τοῖς Βουλγάροις ἀτάκτοις καὶ ἀόπλοις τελέως αὐτοὺς διέφθειρε, τοῦ Σαμουὴλ διὰ τὸ σκότος διασωθέντος σὺν ὀλίγοις τοῖς περὶ αὐτόν.

Καὶ ἐν τοῖς παραλλήλοις δὲ χωρίοις, εἰς ἃ παραπέμπουσι Kühner καὶ Franz Passow καὶ Ζηκίδης, κρατεῖ ἡ αὐτὴ ἑρμηνεία τοῦ ταμιεύεσθαι καὶ πρὸς ἀπόδειξιν τούτου παρατίθεμεν τὸ ἐκ τῆς Κύρου Παιδείας Βιβλ. Δ'. Κεφ. Α'. ἐδάφιον 18. «Καὶ νῦν οἱ μὲν πολέμιοι κατακλείσαντες ἑαυτοὺς εἰς ἔρυμα παρέσχον ἡμῖν ταμιεύεσθαι, ὥστε ὁπόσοις ἐβουλόμεθα αὐτῶν μάχεσθαι», οὗ ἡ ἑρμηνεία ἔχει οὕτω. «Καὶ νῦν μὲν οἱ πολέμιοι, ἐπειδὴ κατέκλεισαν ἑαυτοὺς εἰς ἔρυμα, παρέσχον ἡμῖν ταμιεύεσθαι=(ἀποχωρίζειν πρὸς τὸ συμφέρον ἡμῖν) αὐτοὺς οὕτως, ὥστε μάχεσθαι ὁπόσοις αὐτῶν ἐβουλόμεθα». Ἀριδηλότερον δ'

ἐπικυροῖ τὴν ἡμετέραν ἑρμηνείαν τὸ παρὰ Πλουτάρχῳ παράλληλον χωρίον ἐν τῷ Τιμολέοντι 27 (ἔνθα ἀναλελυμένον τὸ μέσον ταμιεύεσθαι) «Μετὰ δὲ τούτοις τῶν λοιπῶν ἐθνῶν ἐπιρρεόντων καὶ τὴν διάβασιν μετ' ὠθισμοῦ καὶ ταραχῆς ποιουμένων, συνιδὼν ὁ Τιμολέων τὸν ποταμὸν αὐτοῖς ταμιεύοντα τοῦ πλήθους τῶν πολεμίων ἀπολαβεῖν, ὅσοις ἐθέλειν μάχεσθαι. κτλ. «ἤτοι Τιμολέων κατανοήσας τὸν ποταμὸν παραδιδόντα αὐτοῖς ὡς ἐκ ταμείου ἀπολαβεῖν = ἀποχωρίσαι τοσούτους τοῦ πλήθους τῶν πολεμίων, ὅσοις ἐθέλοιεν αὐτοὶ μάχεσθαι κτλ.» Ἐκ τούτου τοῦ χωρίου ἡ ἡμετέρα ἑρμηνεία ἡλίου φαεινότερον ἐπικυροῦται.

Ἐκ πάντων τοίνυν τῶν ἀνωτέρω ῥηθέντων καταδείκνυται σαφῶς, νομίζομεν, ὡς οὐκ ἔστιν ἄλλως ἑρμηνεῦσαι τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος χωρίον.

Ἔγραφον ἐν Σέρραις τῇ 5ῃ Μαΐου 1903

ΛΟΥΚΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ
Καθηγητὴς ἐν τῷ Παρθεναγωγείῳ.

ΦΥΣΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Α'. Τὸ ὑγρόμετρον τοῦ Σωσσύρου.

Ὡς γνωστόν, οἱ τοῦ ὑγρομέτρου Σωσσύρου βαθμοὶ ἥκιστα δηλοῦσι τὴν ὑγρομετρικήν, ὡς συνήθως λέγεται, κατάστασιν τοῦ τόπου, τοῦθ' ὅπερ ἐξηγεῖται πιθανῶς ὧδε.

Τοῦ ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ὑδατίνου ἀτμοῦ (τοῦ ἐπὶ τῆς βαρομετρικῆς ἐπιδρῶντος στήλης), ἤτοι τοῦ ἀληθῶς ἐν ἀερίῳ καταστάσει ὕδατος, σαφῶς διακριτέα ἡ ὄντως ὑγρασία (μηδαμῶς αὐτὴ τῷ βαρομέτρῳ αἰσθητή), ἤτοι δὴ μόρια ὕδατος ὑγρὰ ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ αἰωρούμενα, λεπτότερα ἢ παχύτερα, ταράσσοντα ἢ μὴ τὴν τοῦ ἀέρος διαφάνειαν. Ἡ ὑγρασία δ' αὕτη μόνη (οὐχὶ καὶ οἱ ἀτμοὶ) ἐπιδρᾷ, δοκεῖ μοι, ἐπὶ τῶν τριχῶν (καὶ τοῦ ἡμετέρου δέρματος), καὶ ταύτην ἀληθῶς δηλοῦσιν οἱ τοῦ ὑγρομέτρου τοῦ Σωσσύρου βαθμοί, ἀντιστρόφως τὸ πλεῖστον βαίνοντες τοῖς βαθμοῖς τοῦ βαρομέτρου.

Β'. Τὸ τοῦ Γαλβάνη πείραμα.

Ἡ μικρὰ κατωτέρω παρατήρησις χρήσιμος, δοκεῖ μοι, τυγχάνει εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἱστορικοῦ τοῦ Γαλβάνη πειράματος.

Αἱ τοῦ ἄρτι τεθνηκότος βατράχου σπασμώδεις κινήσεις ζωηρότεραι γίνονται, ὑπὸ τὰ νεῦρα τιθεμένου τοῦ χαλκίνου τοῦ τόξου ἐλάσματος, οὐχὶ δὲ τοῦ ψευδαργυρίνου ὡς συνήθως ἐν ταῖς περιγραφαῖς φέρεται τοῦ πειράματος.

Τοῦ ψευδαργύρου δ' ἀπτομένου τῶν νεύρων, οἱ τοῦ βατράχου σπασμοὶ ἔστιν ὅτε, καὶ δὴ μετὰ πάροδον χρόνου τινὸς ἀπὸ τῆς τοῦ ζῴου τομῆς, γίνονται αἰσθητότεροι κατὰ τὴν ἀπὸ τοῦ μηροῦ ἀπομάκρυνσιν τοῦ χαλκίνου ἄκρου.

Ἀλλὰ κρεῖττον γίνεται τὸ πείραμα, ἐάν, τεθειμένων τῶν μηρῶν ἐπί τινος τῶν ἐλασμάτων, ἀπτώμεθα, τῷ ἑτέρῳ, αὐτῶν μόνων τῶν περὶ τὰς ψόας νεύρων, ὅτε κατὰ πᾶσαν θίξιν σπῶνται οἱ τοῦ βατράχου μηροὶ καὶ μετὰ διωρίαν ἔτι (ἀσθενῶς τότε) ἀπὸ τῆς τοῦ ζῴου τομῆς. Καὶ οὕτω δ' ἀντιστρόφως γινομένου τοῦ πειράματος, αἱ κινήσεις εἰσὶ καὶ πάλιν ἐμφανέστεραι, ἐὰν οἱ μὲν μηροὶ εὑρίσκωνται ἐπὶ τοῦ ψευδαργύρου, τὰ δὲ νεῦρα θίγωνται διὰ τοῦ χαλκοῦ.

Παρατηρεῖται δ' ἅμα ὅτι ἰσχυρότερον ἐν γένει σπᾶται ὁ κατὰ τὸ ἄκρον τοῦ τόξου κείμενος μηρός.

Ἐν Μυτιλήνῃ τῇ 28 Ὀκτωβρίου 1903

ΜΙΧΑΗΛ Κ. ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ

ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΙΣ

Ὁ νεαρὸς τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου ὑφηγητὴς ἐν τῷ Ἐθν. Πανεπιστημίῳ καὶ ἡμέτερος συμπολίτης Κυρ. Εὐάγγελος Νικολαΐδης ὁ διὰ τῶν δημοσιευθέντων ἤδη πρωτελείων περὶ μοναχικῆς ἀκτημοσύνης χρηστοτάτας παρέχων τὰς ἐλπίδας ἐπιτυχοῦς δράσεως ἐν τῷ πεδίῳ τῆς Ἐπιστήμης ἀνεῦρε τὴν περικοπήν, ἧς ἀπόσπασμα εἶναι τὸ δημοσιευθὲν ὑπ' ἐμοῦ ἐν Ἀθηνᾶς τόμῳ ΙΕ' σελ. 97 καὶ πιν. Δ.

ἀριθ. 11, καὶ τοῦ ὁποίου τὴν συμπλήρωσιν ἐζήτουν παρά τινος ἐντριβεστέρου ἐμοῦ περὶ τὰ ἐκκλησιαστικὰ κείμενα. Προέρχεται καθ' ἃ εἶχε τὴν εὐγένειαν νὰ μοὶ ἀνακοινώσῃ, ἐκ τοῦ Εὐαγγελίου κατὰ Ἰωάννην ϛ. 47-49. Συμπληρωτέον ἄρα ἀδιστάκτως τὸ ἐλλεῖπον ἡμίτομον τοῦ ἀνοικτοῦ βιβλίου οὕτως

ΕΓΩΕΙΜΙΟΑΡ..

ἤτοι «ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς· οἱ πατέρες ὑμῶν»

Ἐν Ἡρακλείῳ Κρήτης μηνὶ Σεπτεμβρίῳ 1903

ΣΤΕΦ. Α. ΞΑΝΘΟΥΔΙΔΗΣ

;ΜΕΝΕΗ; ΤΕΧΝΗ

Ἐν τῷ American Journal of Archaeology Τόμ. VII τεύχει 1 σελ. 47 ἐξεδόθη ἐπίγραμμα ἐκ Κορίνθου ἑξάστιχον, οὗ ὁ 3 στίχος ἔχει κατὰ τὸν ἐκδότην ὧδε:

Μορφὴν λαοτόμος **μενέῃ** μειμήσατο (1) τέχνῃ

ὁ δὲ 5:

στῆσε δ' ἀγασσάμενος μιν ἀμύμων Εὐτυχιανὸ(ς

Τὸ μενέῃ εἶναι κατὰ τὸν ἐκδότην ἐκ τοῦ ἅπαξ εἰρημένου μένεος, ὅπερ ἔχει πρὸς τὸ μένος. ὡς τὸ τέλεος πρὸς τὸ τέλος.

Ἀλλ' οὐδεμία ἀνάγκη νὰ πλουτίσωμεν τὸ ἱκανῶς πλούσιον Ἑλληνικὸν λεξικὸν διὰ τῆς νέας ταύτης λέξεως. Διότι δυνάμεθα κάλλιστα νὰ ἀναγνῶμεν τὸν 3 στίχον ὧδε:

Μορφὴν λαοτόμος μὲν ἑῇ μειμήσατο τέχνῃ.

Τῷ **μὲν** τούτῳ ἀντιστοιχεῖ ὁ ἐν τῷ 5 στίχῳ **δὲ** (στῆσε δ' ἀγασσάμενος κτέ).

Σ. Β.

---

(1) Ἄνευ ἀνάγκης γράφει ὁ ἐκδότης *μειμήσατο.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ MOMMSEN

> *Ante leves ergo pascentur in aequore cervi*
> *et freta destituent nudos in litore pisces,*
> *quam nostro illius labatur pectore voltus.*

Εἰ καὶ ὁ Θεόδωρος Mommsen ἐτελεύτησε πλήρης ἡμερῶν τὸ πέμπτον ἤδη καὶ ὀγδοηκοστὸν τῆς ἡλικίας ἔτος ὑπερβαίνων, ὅμως τὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἄγγελμα κατέπληξεν ἅπαντας τοὺς φίλους καὶ θαυμαστὰς αὐτοῦ. Διότι οἱ χθὲς μὲν καὶ πρῴην ἀναγινώσκοντες ἐν γερμανικαῖς ἐφημερίσιν ἄρθρα αὐτοῦ πολιτικά, ἐν οἷς μετὰ πολλῆς θερμότητος παρεκάλει ἅπαντας ἁπάσης ἀποχρώσεως τοὺς φιλελευθέρους εἰς μέγαν καὶ κρίσιμον ἀγῶνα πρὸς τοὺς ἀποστόλους τῶν μεσαιωνικῶν πολιτικῶν δογμάτων, πρὸ ἑνὸς δὲ μόλις ἔτους ἐπεξελθόντες μέγα αὐτοῦ ἔργον, μεγίστης πνευματικῆς τε καὶ σωματικῆς ἐντάσεως ἐπιγέννημα, τὸ ποινικὸν τῶν Ῥωμαίων δίκαιον, δὲν ἠδύναντο νὰ φοβῶνται ὅτι ὁ οὕτως ἀκμαῖος ἔτι ἐκεῖνος ὀργανισμὸς ἐν οὕτω βραχεῖ χρόνῳ θὰ ἐξεμηδενίζετο.

Εἴπερ ἀλλαχοῦ, ἁρμόζει μάλιστα ἐνταῦθα τὸ τοῦ Κικέρωνος. Ὁ fallacem hominum spem fragileinque fortunam et inanes nostras contentiones, quae mediocri in spatio saepe franguntur.

Ἀλλὰ δὲν εἶναι μόνον τὸ ἀπροςδόκητον, ὅπερ οὕτως ἐτάραξε τοὺς ἁπανταχοῦ φιλολόγους ἐπὶ τῷ ἀγγέλματι τῆς τοῦ Mommsen τελευτῆς, ἀλλὰ πρὸς τῷ ἀπροςδοκήτῳ καὶ τὸ μέγεθος τῆς ἀπωλείας Ἄνευ ὑπερβολῆς δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ὁ τοῦ Mommssn θάνατος διέσεισεν ἐκ θεμελίων καὶ συνεκλόνησε τὴν ὅλην φιλολογίαν. Διότι ὁ Mommsen δὲν ὠφέλησε κατὰ τοῦτο μόνον τὴν φιλολογικὴν ἐπιστήμην, ὥςπερ ἄλλοι πολλοὶ τῆς ἐπιστήμης ταύτης ἱερο-

φάνται, ὅτι πλεῖστα μὲν σκοτεινὰ αὐτῆς μέρη διεφώτισε, πλείστων δὲ ἀλύτων τέως ζητημάτων τὴν λύσιν εὗρεν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῦτο, ὅτι, ὥςπερ οἱ λαμπροὶ ἐκεῖνοι τῆς Ἀναγεννήσεως τῶν γραμμάτων φωστῆρες, ἐξήγειρε τὸ ὑπὲρ τῆς ἀρχαιότητος διαφέρον παρ' ἅπασι τοῖς μὴ ὅλως ἀμούσοις ἀνθρώποις. Διότι τίς ἠδύνατο νὰ μὴ κρίνῃ ἄξιον θαυμασμοῦ καὶ τιμῆς, ὅ,τι τοιοῦτον ἔκρινεν ὁ ὑφ' ἑαυτοῦ θαυμαζόμενος καὶ τιμώμενος; Τίς δὲ παιδείας τινὸς μετασχὼν δὲν ἐθαύμαζε καὶ δὲν ἐτίμα τὸν Mommsen, οὗτινος, εἰ μή τι ἄλλο, ἡ Ρωμαϊκὴ ἱστορία εἰς ἁπάσας τὰς ἡμέρους γλώσσας μεταφρασθεῖσα ἐκυκλεῖτο ἐν χερσὶν ἁπάντων καὶ κατέστη παγκόσμιον παιδείας ὄργανον; Οὕτω διὰ τὸν Mommsen ἐτιμᾶτο καὶ τὸ τοῦ Mommsen ἐντρύφημα ἡ ἔνδοξος ἀρχαιότης καὶ ἡ περὶ ταύτην ἐπιστήμη ἡ Φιλολογία.

Τοιούτου ἀνδρὸς τὴν μνήμην ὀφείλομεν ἅπαντες οἱ τῆς εἰρημένης ἐπιστήμης θιασῶται — τοιοῦτοι δ' ἐσμὲν ἐν Ἑλλάδι ἅπαντες οἱ ὁπωςοῦν πεπαιδευμένοι — ὀφείλομεν, λέγω, ἅπαντες τοιούτου ἀνδρὸς τὴν μνήμην νὰ τιμήσωμεν ἐπιστήσαντες μικρὸν τὴν διάνοιαν ἐπὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ καὶ ὑποτυπώσαντες ἐν αὐτῇ τὴν εἰκόνα τῆς μεγάλης ἐκείνου διανοίας. Διότι περὶ ἁπλῆς ὑποτυπώσεως ἐν τῷ παρόντι πρόκειται, οὐχὶ δὲ περὶ ἀκριβοῦς καὶ λεπτομεροῦς ἀναπαραστάσεως, ἧς οὐ μόνον ἡ ἀπεργασία, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀνακοίνωσις θὰ ἀπῄτει χρόνον πολλῷ μείζονα τοῦ πρὸς ἑκάτερον τούτων ἐπιμεμετρημένου ἡμῖν.

Πλείστας μὲν ὁ Mommsen διέλυσε πλάνας τῇ τῶν πολλῶν διανοίᾳ ἐπισκοτούσας, μίαν δ' ὅμως μόνην δὲν ἠδυνήθη νὰ διαλύσῃ τὴν εἰς αὐτὸν ἀναφερομένην. Παρὰ τοῖς πολλοῖς δῆλα δὴ ὁ Mommsen θεωρεῖται ἁπλῶς ἱστοριοδίφης καὶ ἱστορίας συγγραφεύς, ὥςπερ καὶ ἡ παρὰ τοῖς Ρωμαίοις intercessio θεωρεῖται ὑπὸ τῶν πολλῶν μόνων τῶν δημάρχων ἔργον. Ἀλλ' ὥςπερ αὕτη ἡ δόξα, οὕτω καὶ ἐκείνη εἶναι ἄρδην πεπλανημένη. Διότι οὔτε ἡ intercessio μόνοις τοῖς δημάρχοις προςῆκεν, ἀλλ' ἅπασι τοῖς κυρίως ἄρχουσι, τ. ἔ. τοῖς cum imperio, οὔτε ὁ Mommsen περὶ μόνην τὴν πολιτικὴν ἱστορίαν τῶν Ρωμαίων ἐφιλολόγησεν,

ἀλλὰ περὶ ὅλον τὸν πνευματικὸν τῶν Ρωμαίων βίον, ἤτοι περὶ ἅπαντα τῆς Ρωμαϊκῆς φιλολογίας τὰ μέρη. Καὶ τῆς μὲν περὶ τὴν ἑρμηνείαν καὶ κρίσιν τῶν παλαιῶν κειμένων εὐδοκίμου αὐτοῦ ἀσχολίας παράδειγμα ἔστω ἡ ἔκδοσις παλαιῶν συγγραφέων, οἷον τοῦ Σωλίνου, τοῦ Κασσιοδώρου, τῶν ἐν παλιμψήστῳ κώδικι μερῶν τῆς α' τοῦ Λιουΐου δεκάδος, τῶν Πανδεκτῶν, ὧν τὸ κείμενον διὰ τὴν τῶν προτέρων ἐκδοτῶν φιλολογικὴν ἀπειρίαν σφόδρα λελωβημένον ὑπὸ πρώτου τοῦ Mommsen ἀποκατεστάθη, ἡ τῶν Ρωμαϊκῶν ἐπιγραφῶν ἔκδοσις καὶ ἑρμηνεία, ὧν ἄλλας μὲν συλλογὰς αὐτὸς ἐξέδωκεν (οἷον Inscriptiones Regni Neapolitani, Inscr. Confoederationis Helveticae), μίαν δὲ τὴν μεγίστην καὶ τελειοτάτην σὺν ἄλλοις πολλοῖς, ὧν οἱ πλεῖστοι μαθηταὶ αὐτοῦ, τὸ Corpus Inscr. Latinarum, οὗ συμπλήρωμα ἡ παραλλήλως ἐκείνῳ ἐκδιδομένη Ephemeris Epigraphica, τινὰς δὲ τούτων καὶ ἐν ἰδίῳ ἑκάστην τεύχει μετὰ τῆς δυνατῆς ἀκριβείας κατά τε τὴν λέξιν καὶ τὰ πράγματα διεσάφησεν, οἷον τοὺς ἐκ Σαλπένσης καὶ Μαλάκης πίνακας, τὰς ἐν Ἀγκύρᾳ καὶ Ἀπολλωνίᾳ ἀναγραφὰς τῶν τοῦ Αὐγούστου πράξεων, τὸ περὶ τῆς τῶν ὠνίων διατιμήσεως διάγραμμα τοῦ Διοκλητιανοῦ καὶ εἴτι ἄλλο· τέλος δὲ ἡ ἑρμηνεία ἢ ἡ κριτικὴ ἀποκατάστασις σπουδαιοτάτων χωρίων παλαιῶν συγγραφέων, περὶ ὧν σφαλεραὶ τέως περιεφέροντο δόξαι. Οὕτω π.χ. τὸ περιβόητον τοῦ de republica συγγράμματος τοῦ Κικέρωνος χωρίον (II, c, 22), ἐν ᾧ ἡ εἰς λόχους πολιτικὴ τῶν Ρωμαίων σύνταξις ἐκτίθεται, τέως μὲν ἀνεφέρετο ὑπὸ τῶν ἑρμηνευτῶν εἰς τὸ παλαιότερον τῆς λοχίτιδος συντάξεως σχῆμα τὸ τῷ Σερουΐῳ Τυλλίῳ ἀποδιδόμενον, ἐπειδὴ δὲ τὰ περὶ τοῦ τοιούτου σχήματος ὑπὸ τῶν ἄλλων συγγραφέων ἁπάντων παραδεδομένα δὲν συνεφώνουν τοῖς ἐν τῷ Κικερωνείῳ χωρίῳ λεγομένοις, πολλαχῶς κατὰ τὸν Προκρούστειον τρόπον διεστρεβλοῦτο τὸ εἰρημένον χωρίον, ἵνα συμφωνῇ ταῖς ἄλλαις μαρτυρίαις. Πρῶτος ὁ Mommsen διιδὼν τὴν ἀληθῆ τοῦ χωρίου ἀναφορὰν ἀπήλλαξεν αὐτὸ τῶν ὀνύχων τῶν κριτικῶν δείξας ὅτι τὰ ἐν αὐτῷ λεγόμενα κάλλιστα εὐοδοῦνται, ἐὰν νοηθῶσιν

οὐχὶ περὶ τοῦ παλαιοτέρου ἐκείνου σχήματος τῆς εἰς λό-χους πολιτικῆς συντάξεως, ἀλλὰ περὶ τοῦ νεωτέρου τοῦ ἐν τοῖς ἀπὸ τοῦ β΄ Λιβυκοῦ πολέμου χρόνοις καθεστῶτος ὅπερ μόνον ἦν τῷ Κικέρωνι ἐξ ἀμέσου ἀντιλήψεως γνω-στόν. Ἐκ τῆς τοιαύτης δὲ τοῦ χωρίου ἑρμηνείας μεγίστην ἐπορίσατο ἡ τοῦ Ρωμαϊκοῦ πολιτεύματος ἱστορία ὠφέλειαν διότι αἱ περὶ τοῦ νεωτέρου ἐκείνου σχήματος τῆς λοχί-τιδος τῶν πολιτῶν συντάξεως ἀμφισβητήσεις καὶ αἱ ποι-κίλαι περὶ ταύτης δόξαι διελύθησαν ἔπειτα ὑπὸ τοῦ φωτὸς τῆς ἀληθείας (1).

Ἕτερον τοῦ Κικέρωνος χωρίον (de Legibus III, § 6), καθ' ὃ οἱ Ρωμαῖοι ἄρχοντες δικαιοῦνται νὰ κολάζωσι τοὺς non oboedientes et innoxios cives, ὑφ' ἁπάντων τῶν κριτικῶν εἰς πήρωσιν καταδεδικασμένον ἐξέσωσε τοῦ ἀκρωτηριασμοῦ ὁ Mommsen. Ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ τὸ innoxios τέως ἐθεω-ρεῖτο παράλογον, διότι τίνα λόγον ἔχει, ἔλεγον, τὸ κολά-ζειν ***οὐδὲν ἀδικοῦντας*** ἀνθρώπους; Ἀλλ' ὁ Mommsen ἔδειξε τὸν λόγον τῆς φαινομένης ἀλογίας ἀποφηνάμενος ὅτι τὸ τοῦ κολάζειν τοὺς ἀπειθοῦντας δικαίωμα τῶν ἀρχόντων ἐν τοῖς τοῦ Κικέρωνος χρόνοις δὲν ἦτο, ὥςπερ ἐν παλαιο-τέροις, ἀπόλυτον, ἀλλὰ περιωρισμένον. Οἱ ἄρχοντες δη-λαδὴ ἐδικαιοῦντο τότε νὰ κολάζωσιν αὐτοὶ μόνους τοὺς ἁπλῶς ἀπειθοῦντας, οὐδένα δὲ ὅμως ἀδικοῦντας, τ. ἔ. τὰ ἁπλῶς καὶ κυρίως πειθαρχικὰ παραπτώματα, τὰ δὲ ἀδική-ματα ὤφειλον ἐγκλήσεως πρὸς αὐτοὺς γενομένης νὰ εἰςά-γωσιν εἰς τὰ ἁρμόδια δικαστήρια, οἷα ἐν τοῖς τοῦ Κικέ-ρωνος χρόνοις ἦσαν ἱκανὰ τὸν ἀριθμόν. Πόσῳ βαθυτέρα καὶ πρὸς τὰς τότε κρατούσας ὑγιεστέρας ἢ πρότερον τοῦ ποινικοῦ δικαίου ἀρχὰς συμφωνοτέρα εἶναι ἡ τοιαύτη τοῦ Κικερωνείου χωρίου ἀντίληψις, πᾶς τις βλέπει.

Ὡςαύτως ἄξιαι λόγου εἶναι αἱ εἰς Γελλίου IV, 1 καὶ 4 κριτικαὶ αὐτοῦ παρατηρήσεις (2).

(1) Ταῦτα λέγοντες δὲν ἀγνοοῦμεν ὅτι καὶ σήμερον ὑπάρχουσιν οἱ τῇ παλαιοτέρᾳ περὶ τοῦ χωρίου τούτου ἐμμένοντες γνώμῃ. Ἀλλὰ τὰ ὑπὲρ ταύτης ὑπὸ τούτων λεγό-μενα δὲν θὰ δυνηθῶσι νὰ ἐπισκοτήσωσι τοῖς τοῦ Mommsen σαφεστάτοις διδάγμασι.

(2) Ὅρα Symbol. B. Hollvegio oblat. (Berol. 1868) σελ. 81 ἑ.

Τοιοῦτος μὲν ἐν ὀλίγοις παραδείγμασιν ὁ Mommsen ἑρμηνευτὴς καὶ κριτικός. γραμματικὸς δὲ κράτιστος ἀπεδείχθη ἐν οἷς περὶ τῶν τῆς κάτω Ἰταλίας διαλέκτων καὶ ἰδίᾳ τῆς Ὀσκικῆς, ἔτι δὲ καὶ περὶ τῶν Ἰταλικῶν ἀλφαβήτων μετὰ τῆς δυνατῆς ἀκριβείας ἐπραγματεύσατο. Αἱ τοιαῦται τοῦ Mommsen ζητήσεις ἀπέβησαν τὸ θεμέλιον πάσης νεωτέρας περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης πραγματείας.

Ἀλλὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα τῆς περὶ τὴν ἀρχαιότητα ἐπιστήμης, ἐν οἷς μάλιστα διέλαμψεν ἥ τε ὀξύνοια καὶ ἡ συγγραφικὴ τοῦ Mommsen δεινότης, ἦσαν ἡ Ρωμαϊκὴ ἱστορία καὶ τὸ δημόσιον τῶν Ρωμαίων δίκαιον.

Τῆς Ρωμαϊκῆς ἱστορίας πλεῖστα μὲν μέρη διηυκρίνησεν ὁ Mommsen τοῦτο μὲν ἐν πολλαῖς διατριβαῖς τῇδε κἀκεῖ διεσπαρμέναις, ὧν αἱ ἀξιολογώταται τῶν ἐν παλαιοτέροις χρόνοις δημοσιευθεισῶν εὑρίσκονται συνειλεγμέναι ἐν ταῖς *Ρωμαϊκαῖς αὐτοῦ ζητήσεσι* (Römische Forschungen), τοῦτο δὲ ἐν ἰδίοις βιβλίοις, οἷα εἰσὶ τὸ περὶ τῆς Ρωμαϊκῆς χρονολογίας καὶ ἡ ἱστορία τοῦ Ρωμαϊκοῦ νομίσματος· ὅλον δὲ τὸ μέχρι τῆς τοῦ Καίσαρος δυναστείας μέρος ἐπραγματεύσατο ἐν συνεχεῖ συγγραφῇ τῇ περιβοήτῳ αὐτοῦ Ρωμαϊκῇ ἱστορίᾳ.

Διὰ τοῦ βιβλίου τούτου κατέλαβεν ὁ Mommsen πρωτεύουσαν θέσιν ἐν τοῖς Γερμανοῖς συγγραφεῦσιν ἐμφανίσας ἐν αὐτῷ τὰς κυριωτάτας ἀρετὰς τοῦ ἱστοριογράφου ἐνάργειαν καὶ δύναμιν περὶ τὴν τῶν πραγμάτων ἔκφρασιν, δεινότητα περὶ τὴν ἠθοποιίαν, χάριν ἐπαγωγὸν περὶ τὴν Ἀττικῶν ἁλῶν πλήρη λέξιν. Τοιοῦτον μὲν τῆς συγγραφῆς ταύτης τὸ εἶδος. Αὐτῆς δ' ὅμως τῆς ὕλης ἡ πραγματεία ἐγένετο τοῖς λογίοις σημεῖον ἀντιλεγόμενον. Ἐν τῷ βιβλίῳ δηλαδὴ τούτῳ ὁ Mommsen τῇ ἐκ μακροῦ καθεστώσῃ δόξῃ ἀντιτιθέμενος πολλῶν μὲν πολιτικῶν πράξεων τὰ αἴτια δέχεται ἀλλοῖα τῶν τέως παραδεδεγμένων, πολλῶν δὲ ἐπιφανῶν ἐν τῇ Ρωμ. ἱστορίᾳ ἀνδρῶν τόν τε χαρακτῆρα καὶ τὸν πολιτικὸν βίον εἰκονίζει ἐκ διαμέτρου ἀντίθετον τῇ κρατούσῃ γνώμῃ. Αἱ καινοτομίαι αὗται δὲν ἦσαν ἅπασαι ἴδιαι τοῦ Mommsen, ἀλλ' ἤδη πρὸ αὐτοῦ εἶχον ἐξενεχθῆ τοιαῦταί

τινες περί τινων τῆς Ρωμαϊκῆς ἱστορίας προςώπων ἢ πρα-
μάτων γνῶμαι. Ἀλλ' ἐκεῖναι αἱ γνῶμαι. ἅτε ἐν βιβλίοις ὑπ'
ὀλίγων ἀναγινωσκομένοις κείμεναι, δὲν ἠξιώθησαν πολ-
λῆς προςοχῆς. Τὸ τοῦ Mommsen δ' ὅμως βιβλίον κοιν.
πάντων κτῆμα γενόμενον κατέστησε καὶ τὰς τούτου δόξ.
ὑποκείμενον κοινῆς ζητήσεως. Ὡς δὲ πολλάκις συμβαίνε
διῃρέθησαν οἱ τούτων κριταὶ εἰς δύο ἐκ διαμέτρου ἀντι-
θετα στρατόπεδα. Οἱ μὲν δηλ. ὑπὸ τῆς πειθοῦς τῆς ἐπικα-
θημένης τοῖς τοῦ συγγραφέως χείλεσιν ἁλισκόμενοι οὐ μ-
νον ἀπεδέχοντο ἀβασανίστως πάσας αὐτοῦ τὰς δόξας. ἀλλ
ὥςπερ οἱ imitatores εἶναι εἰθισμένοι νὰ ποιῶσιν, ὑπερέβα.
νον ἐν τῇ ἐφαρμογῇ αὐτῶν πᾶν ὅριον διαστρέφοντες πολ-
λάκις καὶ αὐτὰ τὰ σαφέστατα. Ἄλλοι δὲ πάλιν βαρέως φ-
ροντες τὴν ὑπὸ τοῦ Mommsen ἀνατροπὴν ὧν αὐτοὶ ἐξ ἀπα-
λῶν ὀνύχων ἦσαν ἐμπεφορημένοι δογμάτων οὐ μόνον τὰς
τούτου καινοτομίας ἄρδην ἀπέρριπτον, ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐ-
τὸν τοῦτον διὰ ταύτας δυςμενέστατα διετέθησαν καὶ πᾶσα.
αὐτοῦ ἰδίαν γνώμην ὡς παραδοξολογίαν ἀπέκρουον. Ἡ ἀλη-
θεια, ὥςπερ πανταχοῦ, οὕτω καὶ ἐνταῦθα κεῖται ἐν τῇ μεσο-
τητι. Οὕτως, ἵνα ὀλίγοις ἀρκεσθῶμεν παραδείγμασιν, οὔτ.
τὸ ὑπὸ τοῦ Mommsen λεγόμενον ἀληθεύει ὅτι ἡ κατὰ τ.
Β' πρὸ Χριστοῦ αἰῶνα πρὸς τοὺς Ἕλληνας πολιτεία τῶ.
Ρωμαίων ὑπ' ἀνοήτου φιλελληνισμοῦ διεπομένη ἐπεβρα-
δυνε τὴν ὑπὸ τούτων κατάκτησιν τῆς Ἑλλάδος, ἥτις, ὡς
εἶχον τότε τὰ πράγματα, ..το τὸ μόνον τοῖς Ἕλλησιν εὐ-
κτόν, οὔτε πάλιν ὀρθὰ φρονοῦσιν οἱ ἰσχυριζόμενοι ὅτι ο.
Ρωμαῖοι διὰ Μακιαβελλείου τέχνης κατώρθωσαν νὰ παρα-
σκευάσωσι κατ' ὀλίγον τῶν τε ἄλλων ἐθνῶν καὶ δὴ καὶ τῆς
Ἑλλάδος τὴν κατάκτησιν, διότι τοιαύτη πολιτικὴ τέχνη
ἦτο ὑπερτέρα τῆς πνευματικῆς ἀναπτύξεως τῶν τότε Ρω-
μαίων· ἀληθὲς δ' εἶναι ὅτι ἡ μὲν τῶν τότε Ἑλλήνων διχ-
νοια καὶ οἱ πρὸς ἀλλήλους αἱματηροὶ πόλεμοι ἐπετάχυ-
ναν, ἡ δὲ τῶν Ρωμαίων ἀδράνεια ἐπεβράδυνε τὴν τῆς Ἑλ-
λάδος κατάκτησιν. Ὡςαύτως ὑπερβολικὸς μὲν εἶναι ὁ τοῦ
Κικέρωνος ὡς ἁπλῶς δικηγόρου, τοῦ δὲ Πομπηίου ὡς
ἁπλῶς ἀξιωματικοῦ, τοῦ δὲ Κάτωνος ὡς θεολήπτου τινός

χαρακτηρισμός· ἀλλ' ἐπίσης ὑπερβολικοὶ ἦσαν καὶ οἱ πρότερον τὸν μὲν Κικέρωνα ὡς πάσης ἀνθρωπίνης σοφίας πρότυπον ἐξυμνοῦντες καὶ τὰ ὑπὸ τούτου λεγόμενά τε καὶ πραττόμενα ἀβασανίστως ἐγκρίνοντες, τὸν δὲ Πομπήιον ὡς ἕνα τῶν μεγάλων πολιτικῶν τε καὶ στρατηγῶν ὑπολαμβάνοντες, τὸν δὲ Κάτωνα ὡς τὸ ὑπόδειγμα τῆς Στωικῆς ἀρετῆς θαυμάζοντες. Ἀληθὲς δὲ μόνον εἶναι ὅτι ἅπαντες οἱ εἰρημένοι ἦσαν πολλοῦ μὲν ἀλλ' οὐχὶ καὶ τοῦ παντὸς ἄξιοι ἄνδρες. Ἀλλὰ τὴν πρὸς τὴν ἀλήθειαν ταύτην ὁδὸν ἀνέῳξεν ἡμῖν ὁ Mommsen ἀνατρέψας τὰς παραδεδομένας γνώμας καὶ ἀπελευθερώσας τὰ πνεύματα τῆς πρὸς αὐτὰς τυφλῆς πίστεως.

Εἰ καὶ κατὰ τὰ εἰρημένα μεγάλη εἶναι καὶ ἡ ἐπιστημονικὴ τοῦ βιβλίου τούτου ἀξία, ὅμως ἡ κυριωτάτη αὐτοῦ ἀρετὴ εἶναι ἡ συγγραφική, ἡ δὲ ἐπιστημονικὴ τοῦ συγγραφέως μεγαλοφυΐα ἐξέλαμψε πολλῷ μᾶλλον ἐν ἄλλαις αὐτοῦ πραγματείαις, καὶ δὴ ἐν δυσὶ ταῖς μεγίσταις τῷ «Δημοσίῳ τῶν Ρωμαίων δικαίῳ» καὶ τῷ «Ποινικῷ τῶν Ρωμαίων δικαίῳ», ὧν ἡ δευτέρα εἶναι, καθ' ἃ ἤδη προϋπεδηλώθη, τὸ κύκνειον τοῦ μεγάλου ἀνδρὸς ᾆσμα.

Ἵνα τις προσηκόντως χαρακτηρίσῃ τὴν περὶ τοῦ δημοσίου τῶν Ρωμαίων δικαίου μεγάλην τοῦ Mommsen συγγραφήν, ἀνάγκη νὰ παραβάλῃ αὐτὴν πρὸς τὰς τέως ὑπαρχούσας τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως πραγματείας. Ἐν ταύταις ἡ τοῦ ὑποκειμένου πραγματεία εἶναι ἁπλῶς ἱστορική. Ἐν ἑκάστῃ δηλ. τούτων ἐκτίθενται τὰ πολιτικὰ τῶν Ρωμαίων νόμιμα κατὰ τὰς περὶ αὐτῶν παλαιὰς μαρτυρίας μᾶλλον ἢ ἧττον ἠκριβωμένας, μᾶλλον ἧττον κριτικῶς βεβασανισμένας. Καὶ ὁ Mommsen ἐπεμελήθη εἴπερ τις ἄλλος νὰ συναγάγῃ πᾶν εἴτι ἐν ἐπιγραφαῖς ἢ παρὰ τοῖς παλαιοῖς συγγραφεῦσι περὶ τοῦ Ρωμαϊκοῦ πολιτεύματος ἦτο παραδεδομένον. Ἐν τῇ συλλογῇ δὲ ταύτῃ παρηυδοκίμησεν οὐκ ὀλίγον τοὺς προτέρους. Διότι καὶ νέας μαρτυρίας ἐξ ἐπιγραφῶν μάλιστα είς φῶς προήγαγε καὶ τῶν ὑπαρχουσῶν τινὰς τὰς σπουδαιοτάτας βαθύτερον ἐξετάσας ἢ ὀρθότερον ἑρμηνεύσας νέα ὅλως ἐξ αὐτῶν διδάγματα συνή-

γαγεν. Ἀλλὰ τὸ ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ ἴδιον εἶναι ἄλλο τι πολλῷ μεῖζον. Ὁ Mommsen δῆλα δὴ δὲν ἱστορεῖ ἁπλῶς τὸ Ρωμαϊκὸν πολίτευμα, ἀλλὰ συντάττει αὐτὸ κατὰ τοὺς διέποντας τὸν δημόσιον τῶν Ρωμαίων βίον θεμελιώδεις τοῦ δικαίου κανόνας, οὓς ἐκ τῶν ὑπὸ τῶν παλαιῶν λεγομένων καὶ τῆς πρὸς τὸ ἰδιωτικὸν δίκαιον ἀναλογίας συνήγαγε. Κατὰ τούτους δὲ τοὺς κανόνας ἐπιχειρεῖ τοῦτο μὲν νὰ διαγράψῃ ἀκριβῶς τὰ ὅρια τῆς προσηκούσης ἑκάστῳ τῆς πολιτείας ὀργάνῳ ἐξουσίας, τοῦτο δὲ νὰ δηλώσῃ τὴν πρὸς ἄλληλα νομικὴν σχέσιν τῶν ὀργάνων τούτων, ἐξ ἀμφοτέρων δὲ τούτων νὰ παραγάγῃ τὰ ἑκάστῳ τῶν ὀργάνων τούτων προσήκοντα ἔργα. Πάντα δὲ ταῦτα, ὡς εἰκός, σπουδάζει νὰ βεβαιώσῃ δι' ἀρχαίων μαρτυριῶν. Οὕτω θεωρῶν ὁ Mommsen τὸ Ρωμαϊκὸν πολίτευμα ἑπόμενον εἶναι μήτε τι ὅλως ξένον καὶ ἀλλότριον τῶν τε θεμελιωδῶν ἀρχῶν καὶ τῶν ἐκ τούτων παραγομένων νομίμων τοῦ πολιτεύματος νὰ ἐγκρίνῃ, ἀλλὰ πᾶν ὡς τοιοῦτον μεμαρτυρημένον νὰ ζητῇ εἰς τὸν κοινὸν τύπον νὰ ὑπαγάγῃ, μήτε ἀποτόμους τοῦ ὅλου πολιτεύματος μεταβολὰς νὰ ἀποδέχηται, ἀλλὰ πᾶσαν τοῦ ὅλου πολιτεύματος μεταρρύθμισιν νὰ θεωρῇ ἁπλῶς ἀνάπτυξιν ἀνέκαθεν ἐν αὐτῷ ὑπαρχόντων στοιχείων. Κατὰ ταῦτα οὔτε ἡ εἰς τρεῖς περιόδους καθεστῶσα διαίρεσις τῆς τοῦ Ρωμαϊκοῦ πολιτεύματος ἱστορίας ἔχει νομικὴν ὑπόστασιν, οὔτε ἡ δημαρχία εἶναι ἐν τῷ τελείῳ πολιτεύματι ἴδιόν τι, ἀλλ' ἁπλῶς μία τῶν ἀρχῶν ἡ μεγίστη. Ὅτι τὰ ἐκ τῆς τοιαύτης θεωρίας συναγόμενα διδάγματα δὲν εἶναι πάντα πιθανά, τινὰ δὲ καὶ ἄρδην ἀντίκεινται πρὸς τὰ ἀσφαλῶς μεμαρτυρημένα, καὶ ὑπ' ἄλλων ἐδείχθη καὶ ὑφ' ἡμῶν ἐνιαχοῦ. Ἀλλ' αἱ κατὰ μέρος αὗται ἀστοχίαι δὲν αἴρουσι τὴν καθ' ὅλου ἀρετὴν τοῦ συστήματος τοῦ Mommsen, ἥτις ἔγκειται ἐν τῷ ὅτι πλεῖστα τῶν Ρωμαϊκῶν νομίμων ἀσαφῆ τέως ὄντα κατὰ τὴν ἐκείνου μέθοδον θεωρούμενα ἀπέβησαν σαφέστατα, σπουδαιότατα δὲ τῶν παλαιῶν χωρία διὰ τὸ ἀνερμήνευτον πολλαχῶς ὑπὸ τῶν κριτικῶν στρεβλούμενα εὗρον, καθ' ἃ καὶ ἀλλαχοῦ προείρηται, τὴν ὀρθὴν ἑρμηνείαν.

Καθ' ὁμοίαν μέθοδον εἶναι συντεταγμένον καὶ τὸ ἕτερον τῶν τελευταίων μνημονευθέντων τοῦ Mommsen συγγραμμάτων, τὸ Ποινικὸν τῶν Ρωμαίων δίκαιον, περὶ οὗ δύναταί τις εἰπεῖν ὅτι εἶναι τὸ πρῶτον ὡς ἀληθῶς περὶ τοῦ ὑποκειμένου πράγματος ἐπιστημονικὸν σύγγραμμα. Διότι ἡ ταύτης παλαιοτέρα περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως πραγματεία ἡ τοῦ Αὐγούστου Zumpt πρὸς τὴν τοῦ Mommsen συγκρινομένη ἔχει ὡς μυθιστόρημα πρὸς Θουκιδίδειον ἱστορίαν.

Τοιοῦτος μὲν ἐπιστήμων καὶ συγγραφεὺς ἐγένετο ὁ Mommsen, ὅτι δὲ καὶ διδάσκαλος πλείστου ἄξιος ἐγένετο, μαρτυρεῖ ἡ ἐν Λιψίᾳ, Ζυρίχῃ, Breslau καὶ τέλος ἐν Βερολίνῳ καθηγεσία αὐτοῦ, ἧς ὡς μεγίστου ἀγαθοῦ μνημονεύουσιν ἅπαντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ γενόμενοι, ὧν πολλοὶ καὶ δημοσίᾳ δι' ἐκφραστικωτάτων λόγων τε καὶ πράξεων ἐδήλωσαν τὴν πρὸς τὸν μέγαν διδάσκαλον εὐχαριστίαν.

Ἡ περὶ τὴν ἀρχαιότητα ἐνδελεχὴς ἀσχολία τοῦ Mommsen δὲν κατέστησεν αὐτὸν ψυχρὸν καὶ ἀδιάφορον πρὸς τὰς τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος περιστάσεις. Διὰ τοῦτο ἔπραξε μὲν πᾶν τὸ ἐφ' ἑαυτῷ ὑπὲρ τῆς τοῦ γερμανικοῦ ἔθνους ἑνώσεως, ἐτίμα δὲ καὶ ἐθαύμαζε τὸν ταύτην κατορθώσαντα βασιλικὸν οἶκον τὸν τῶν Hohenzollern, ὃν ἔν τινι λόγῳ, ὃν ἐν τῇ Πρωσσικῇ Ἀκαδημείᾳ, ἧς ἦτο ἰσόβιος γραμματεύς, ἐξεφώνησε, παρέβαλε πρὸς τοὺς κρατίστους τῶν Ρωμαίων Αὐτοκρατόρων. Ἀλλ' ὁ πρὸς τὸν γερμανὸν Αὐτοκράτορα σεβασμὸς δὲν ἐκώλυεν αὐτὸν νὰ ἀντιπράττῃ, ᾗ θέμις, πρὸς τὴν Αὐτοκρατορικὴν Κυβέρνησιν, ὁσάκις ἔβλεπεν αὐτὴν ὀλιγωροῦσαν τῶν ἀρχῶν τῆς ἐλευθερίας καὶ ἰσότητος, αἵτινες, εἴπερ τι ἄλλο ἔθνος, ὤφειλον καὶ τὸ Γερμανικὸν τὸ τηλικαῦτα μεγαλουργῆσαν νὰ διέπωσιν. Ἐν τῇ ἀντιπολιτεύσει δὲ ταύτῃ, ἣν καὶ δημοσίᾳ γράφων καὶ τῆς Γερμανικῆς βουλῆς μετέχων ἐρρωμένως διεξῆγε, δὲν ἠδύνατο ἢ νὰ περιέλθῃ εἰς σύγκρουσιν πρὸς τὸν ἕτερον τῶν κορυφαίων τῆς καθ' ἡμᾶς γενεᾶς Γερμανῶν τὸν μέγαν Βίσμαρκ. Τὴν σύγκρουσιν δὲ ταύτην μνημονεύων δεινός τις δικανικὸς ῥήτωρ ἔλεγεν ὅτι οἱ ἀνταγωνιζόμενοί εἰσιν ἀμφότεροι ἥρωες τῆς ἱστορίας, ὧν ὁ μὲν ***ποιεῖ αὐτήν, ὁ δὲ γράφει αὐτήν.*** Τοῦ δεξιοῦ τούτου

χαρακτηρισμοῦ ἴσως τῇ ἀληθείᾳ πλησιέστερον θὰ ἦτο, ἐάν τις ἔλεγεν ὅτι ἀμφότεροι οὗτοι ἐγένοντο δημιουργοὶ ὁ μὲν τοῦ Γερμανικοῦ Κράτους, ὁ δὲ τοῦ Ρωμαϊκοῦ. Διότι, ὥςπερ ἐκεῖνος ἀνέστησεν ἐν τῷ πραγματικῷ κόσμῳ τὴν Γερμανικὴν Αὐτοκρατορίαν, οὕτως ὁ **Mommsen** ἀνέστησεν ἐν τῇ τῶν πεπαιδευμένων θεωρίᾳ τὴν Ρωμαϊκὴν κοσμοκρατορίαν.

Ἡ Ἐπιστημονικὴ ἡμῶν Ἑταιρεία ἓν τῶν κυρίων μελημάτων ἔχουσα τὴν τῶν φιλολογικῶν ἐπιστημῶν θεραπείαν λυσιτελέστατον πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐθεώρησε τὸ νὰ τιμήσῃ, ὡς ἦν αὐτῇ δυνατόν, τοὺς ἐν ταῖς ἐπιστήμαις ταύταις πρωτεύοντας, καὶ δὴ καὶ τὸν Θεόδωρον **Mommsen**. Διὸ καὶ εἰς τοὺς πρώτους τῶν ὑφ' ἑαυτῆς ἀναγορευθέντων Ἐπιτιμίων Ἑταίρων κατέλεξε τὸν Θεόδωρον **Mommsen**. Ἡ τιμὴ αὕτη ἡ πρὸς τὸν μέγαν ἄνδρα ἀπονεμηθεῖσα ἦν ἅμα καὶ τῆς Ἑταιρείας αὐτῆς τιμή. Διὰ τοῦτο σήμερον ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ τηλικούτου Ἑταίρου ἡ ἡμετέρα Ἑταιρεία δὲν δύναται ἢ νὰ πενθῇ ὡς ἓν τῶν μεγίστων αὐτῆς κοσμημάτων ἀπολέσασα. Τὸ πένθος τοῦτο τῆς τε ἡμετέρας Ἑταιρείας καὶ τοῦ ὅλου φιλολογικοῦ κόσμου μία μόνη ἐλπὶς δύναται νὰ μετριάσῃ, ἡ ἐλπὶς ὅτι ὁ μὲν σπόρος, ὃν ἐκεῖνος ἔσπειρεν ἐν τῷ ἐπιστημονικῷ πεδίῳ, ἐπὶ μακροὺς αἰῶνας θὰ ἀναδεικνύῃ θαλεροὺς τῆς φιλολογικῆς ἐπιστήμης βλαστούς, ἡ δὲ ῥοπή, ἣν διὰ τῶν ἑαυτοῦ συγγραμμάτων ἔσχεν ἐπὶ τὸν πνευματικὸν βίον τῶν καθ' ἑαυτὸν ἀνθρώπων, θὰ διατελέσῃ ἡ αὐτὴ οὖσα καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. Καθ' ὅλου δ' εἰπεῖν ἀδιάσειστον τρέφομεν ἐλπίδα ὅτι τὰ πνευματικὰ μεγαλουργήματα τῶν ἡρώων ἐκείνων τῆς ἐπιστήμης, οὓς ὁ λήξας αἰὼν ἀνέδειξεν, ὡς φωταυγεῖς λαμπτῆρες θὰ κατευθύνωσι διὰ τῆς ἀεὶ πυκνουμένης ὑλιστικῆς ὁμίχλης τὰ ἀβέβαια τῶν μεθ' ἡμᾶς ἀνθρώπων διανοητικὰ βήματα, οὕτω δὲ θὰ ἀποσοβηθῇ ὁ πανταχόθεν τῇ Εὐρώπῃ ἐπικρεμάμενος κίνδυνος παντελοῦς ἀναβαρβαρώσεως (1).

Σ. ΒΑΣΗΣ

---

(1) Ταῦτα ἀνεγνώσθησαν ἐν τῇ Ἀθήνησιν Ἐπιστημονικῇ Ἑταιρείᾳ τῇ 9ῃ Νοεμβρίου 1903.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

1. Εὑρετήριον τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος τῆς Γ' περιόδου συνταχθὲν ὑπὸ Ἀλεξάνδρου Λαμπροπούλου. Τόμος πρῶτος περιλαμβάνων τὰ ἔτη 1883-1887. Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ Τυπογραφείου Γ. Σ. Βλαστοῦ 1902. Σελ η'. 547.

Χρησιμώτατον βιβλίον παρέσχε τοῖς φιλολογοῦσιν ὁ λόγιος τοῦ Εὑρετηρίου τούτου συντάκτης Κος Λαμπρόπουλος. Διότι διὰ τοῦ τοιούτου βοηθήματος οὐ μόνον ἡ ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐφημερίδι ἀποτεταμιευμένη παντοία φιλολογικὴ ὕλη καθίσταται τῷ ἑκάστοτε δεομένῳ εὔχρηστος καὶ πρόχειρος, ἀλλὰ **καὶ ὁ μὴ ἔχων** τὴν Ἐφημερίδα ταύτην δύναται ἐκ τοιούτου πίνακος ὡς ἐξ Ἀρχαιολογικοῦ λεξικοῦ νὰ ἀντλήσῃ πολλὰ τὰ χρήσιμα, ἐὰν ὑπάρχῃ βεβαιότης ὅτι ὁ συντάκτης κατέβαλε πᾶσαν σπουδήν, οὐ μόνον, ὅπως αἱ περὶ τῶν ἑκασταχοῦ τῆς Ἐφημερίδος κειμένων πληροφορίαι ὦσιν ἀκριβεῖς, ἀλλὰ καὶ ὅπως αὐτὰ τὰ ἐν τῇ Ἐφημερίδι κείμενα κατὰ τὸ αὐτῷ δυνατὸν βασανίζῃ. Ὅτι δὲ τοιοῦτόν τι ἐπετήδευσεν ὁ συγγραφεύς, τούτου πολλά εἰσιν ἐν τῷ πίνακι παραδείγματα. Ὅπως δὲ καὶ αὐτῷ τῷ ἀναγνώστῃ ἐν πολλοῖς εὔκολον καταστήσῃ τὴν τοιαύτην βάσανον, τοῦτο μὲν ἐμνημόνευσε πολλαχοῦ ὁ συντάκτης χωρία ἄλλων βιβλίων, ἐν οἷς περὶ τοῦ αὐτοῦ, περὶ οὗ ἐν τῷ ἑκάστοτε προκειμένῳ τῆς Ἐφημ. χωρίῳ, γίνεται λόγος ἢ τὸ ἐν τῇ Ἐφημ. ἐσφαλμένον διορθοῦται, τοῦτο δὲ ἀνέγραψεν ἐν ἰδίῳ πίνακι τὰς ἀναδημοσιευθείσας τῶν ἐν τῇ Ἐφημερίδι ἐπιγραφῶν καὶ ποῦ ἑκάστη τούτων ἀνεδημοσιεύθη.

Ἡ ἐν τῷ Εὑρετηρίῳ κατανομὴ τῶν ἐν τῇ Ἀρχ. Ἐφημερίδι περιεχομένων εἶναι τοιαύτη, ὥστε πᾶς τις περὶ οἱονδήποτε τῶν τῆς Ἀρχαιολογίας μερῶν ἀσχολούμενος δύναται εὐκολώτατα νὰ εὑρίσκῃ τὸ ζητούμενον. Οὕτω π. χ. αἱ ἑλληνικαὶ ἐπιγραφαὶ εἶναι ὑποκείμενον 10 πινάκων, ὧν α'. εἶναι ὁ τῶν Κυρίων ὀνομάτων, β'. ὁ τῶν γεω-

γραφικῶν, γ΄. ὁ τῶν πολιτικῶν, δ΄. ὁ τῶν Θρησκευτικῶν, ε΄. ὁ τῶν λέξεων καὶ φράσεων κ.τ.λ.

Ἐκ τῶν εἰρημένων πείθεταί τις εὐκόλως ὅτι δικαιοτάτη εἶναι ἡ ἐν τέλει τοῦ προλόγου ἐκφραζομένη ὑπὸ τοῦ συντάκτου ἐλπὶς «ὅτι τὸ ἔργον οὐχὶ μικρὰν ὠφέλειαν θέλει παράσχῃ τοῖς περὶ τὴν ἐπιστήμην ἀσχολουμένοις». Σ. Β.

2. Σπυρίδωνος Π. Βάσση. Ῥωμαίων πολιτεία ἢ βασιλευομένη καὶ ἡ ἐλευθέρα. Ἐν Ἀθήναις τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1903.

Laute und Formen der magnetischen Inschriften von Ernst Nachmanson. Upsala 1903 σελ. ς΄ καὶ 200).

Καθ' ὃν τρόπον ὁ καθηγητὴς Eduard Schweizer τῷ 1878 ἐκ τῶν ἐπιγραφῶν τῆς Περγάμου συνέταξε τὴν Γραμματικὴν τῶν Περγαμηνῶν ἐπιγραφῶν, οὕτω καὶ ὁ κ. Nachmanson τὴν τῶν ἐπιγραφῶν τῆς ἐν Ἀσίᾳ Μαγνησίας. Ἐπειδὴ δὲ ἐν τούτοις δὲν γίνεται ἁπλῶς περιγραφὴ τῶν φαινομένων ἀλλὰ καὶ παραβολὴ αὐτῶν πρὸς ἄλλα παλαιότερα καὶ σύγχρονα ἄλλων χωρῶν, καὶ οὕτως ἐπιτυγχάνεται ἑρμηνεία αὐτῶν, εἶναι δὲ ἤδη γνωστόν, ὅτι αἱ πρῶται ἀρχαὶ τῆς νεωτέρας Ἑλληνικῆς ἀνάγονται εἰς τοὺς μεταγενεστέρους χρόνους, ἐξ ὧν κατέρχονται αἱ περὶ ὧν ὁ λόγος ἐπιγραφαί, καὶ ἀνεπτύχθησαν μάλιστα κατὰ μέγα μέρος ἐν ταῖς χώραις ταύταις, διὰ τοῦτο τὸ βιβλίον ἀποτελεῖ σπουδαίαν συμβολὴν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς μέσης καὶ νεωτέρας Ἑλληνικῆς, ἧς πολλὰ φαινόμενα διαλευκαίνονται ἐν αὐτῷ. Ἡ ἀξία ἄρα τοῦ πονήματος διπλασιάζεται διὰ τοὺς νεωτέρους Ἕλληνας, οὕτω σπουδαίως διαφωτίζοντος τὰ σπέρματα τῆς νεωτέρας Ἑλληνικῆς. Εἴθε δὲ καὶ τῶν ἄλλων Ἑλληνικῶν χωρῶν αἱ ἐπιγραφαὶ νὰ εὕρισκον ὁμοίους ἐρευνητάς, ὅτε τὰ τῆς μεταγενεστέρας ἡμῶν γλώσσης μεγάλως θὰ διελευκαίνοντο ἡμῖν. Γ. Ν. Χ.

ΠΡΑΚΤΙΚΑ
ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Συνεδρία ΡΙΓ' (τῇ 15 Δεκεμβρίου 1902).

Ὁ κ. Γ. Ν. Χατζιδάκις διέλαβε περὶ τοῦ σπανιωτάτου ἐν ταῖς γλώσσαις φαινομένου, καθ' ὃ ἐξ ἑνὸς ῥηματικοῦ τύπου ἀνεπτύχθη ὅλον σύστημα ῥήματος παθητικοῦ ἢ καὶ ἐνεργητικοῦ μετὰ τῶν συνήθων παραγώγων ὀνομάτων· τὸ φαινόμενον τοῦτο παρατηρεῖται, εἶπεν, ἐν τῇ ἡμετέρᾳ γλώσσῃ, ἐν ᾧ ἐκ τύπων οἷον (νὰ) εἴπω, (νὰ) πιῶ, (νὰ) γένω κτλ. ἀνεπτύχθη παθητ. παρακειμένου μετοχὴ καὶ ἔπειτα παθ. ἀόριστος, κατόπιν ἐνεστὼς παθητικὸς καὶ ἐνίοτε ἐνεργητικὸς (πιωμένος, ἐπιώθηκε, πωιμένος, γινωμένος, ἐγινώθηκα, γινώνομαι, γινώνω. (Ἰδὲ τόμ. ΙΔ' σελ. 522-3).

Ἔπειτα ἀφορμὴν λαβὼν ἐξ ἐπιστολῆς τοῦ ἑταίρου κ. Χρ. Δρακοντίδου, καθηγητοῦ ἐν Φιλιππουπόλει ἐπανῆλθεν εἰς τὴν ὀρθογραφίαν τῶν εἰς -ις ἀντὶ -ιος ὀνομάτων καὶ παρετήρησεν ὅτι ἐπειδὴ ἐν Πόντῳ, ἔνθα διαστέλλονται ὡς πρὸς τὴν ἐκφώνησιν τὸ ι καὶ ει ἀπὸ τοῦ η, λέγεται Γιώρτς, Ἀντώνιτς, Βασίλιτς, ὅπως καὶ χτέντσον, ἀλλὰ Γιάννες, Παναγιώτες, τίμεσον, δῆλον ὅτι οὐδέποτε ἀληθῶς εἰσεχώρησε τὸ η εἰς τὰ εἰς -ιος -ις λήγοντα καὶ δὴ γραπτέα διὰ τοῦ ι. (Ἰδὲ τόμ. ΙΔ' σελ. 524).

Ὁ δὲ κ. Σ. Βάσης διέλαβε περὶ τῆς σημασίας τῆς ἐν τῇ Δωδεκαδέλτῳ κειμένης φράσεως privilegia ne irrogando, ἣν ἡρμήνευσε διαφόρως ἢ ὡς συνήθως ἑρμηνεύεται. Ὡσαύτως δ' ἡρμήνευσε καὶ τὸν ὅρον *multa maxima* διαφόρως ἢ ὡς συνήθως ἐννοεῖται.

Συνεδρία ΡΙΔ' (τῇ 12 Ἰανουαρίου 1903).

Ὁ μὲν κ. Σπ. Βάσης ἀνεκοινώσατο παρατηρήσεις εἰς τὴν τοῦ Ἰταλοῦ ἱστοριογράφου E. Pais ἱστορίαν τῆς Ῥώμης· ὁ δὲ κ. Γ. Ν. Χατζιδάκις διέλαβε περὶ τῶν φαινομένων τῆς κράσεως καὶ ἀφαιρέσεως, ὑπεστήριξε δὲ ὅτι ἀφοῦ σήμερον ἀπεδείχθη ὅτι καὶ ἐπὶ λέξεων αὐτοτελῶν δύναται νὰ γίνηται ἡ κρᾶσις, καὶ ὅτι αὐτὴ αὕτη ἡ

γραφικῶν, γ΄. ὁ τῶν πολιτικῶν, δ΄.
λέξεων καὶ φράσεων κ.τ.ἑ.

Ἐκ τῶν εἰρημένων πείθεταί τις
τέλει τοῦ προλόγου ἐκφραζομένη
ἔργον οὐχὶ μικρὰν ὠφέλειαν θε
ἀσχολουμένοις ».

2. Σπυρίδωνος Π. Β
λευομένη καὶ ἡ ἐλευθέ
κελλαρίου 1903.

Laute und Formen der
Upsala 1903 σελ. ις΄ κα.

Καθ' ὃν τρόπον
τῶν ἐπιγραφῶν τῆς
γαμηνῶν ἐπιγραφ
φῶν τῆς ἐν Ἀσ
ἁπλῶς περιγραφ
ἄλλα παλαιότε
νεται ἑρμηνεία
τῆς νεωτέρας
ἐξ ὧν κατέρ
μάλιστα κ
βιβλίον ἀπ
νεωτέρας
Ἡ ἀξία
λήνας,
Ἑλλη
νὰ εὐ
σης

στίξεως χωρισμὸν τῶν συν-
νὰ χωρίζωνται τὰ παθή-
σεως, ἀνάγκη ἄρα πάντα νὰ

Ἰανουαρίου 1903).

ἐκ πραγματείας αὐτοῦ «περὶ
ἐκ τῶν λόγων αὐτοῦ» πέντε
ήτωρ, ῥητορικός, ῥητορεύω,
ρική, τὸ δὲ γένη τοῦ κατα-
λόγοι, τὸ δὲ οἱ περὶ τοὺς λό-
κ. Γ. Παπαβασιλείου ἀνεκοινώ
ὑπὸ τοῦ κ. Φωκίδου ἡ ἐν τῷ
τῆς Ἀθηνᾶς δημοσιευθεῖσα ἐξ Εὐ-
καὶ ἡ Βουλὴ τῶν Ἐρετριαίων ἱδρυ-
ἐν τοῖς Ἀρτεμισίοις.

25 Ἰανουαρίου 1903).

τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπείας διὰ τοῦ
περὶ τῆς διαχειρίσεως τῆς περι-
ἔτος 1902, καθ' ἣν εἰσεπράχθησαν
δὲ δρ. 2,207.50, ἔμεινε δὲ περίσ-
περιουσία τῆς Ἑταιρείας ἀνέρχεται

λείου, ταμίας ὤν, ὑπέβαλε τόν τε
ὑπὸ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου
1903, οὓς ἡ Ἑταιρεία ἐνέκρινε,
Χατζιδάκι δρ. 500 εἰς τὰς δαπάνας

2 Νοεμβρίου 1903).

ἀνεκοινώσατο τέσσαρα ἐκ Χαλκίδος
ὧν ἐν μὲν τῷ πρώτῳ Ἀρίστιππος
τῆς βουλῆς Χαλκιδέων πρό-
δὲ τὸ δεύτερον Κλέων ὁ Εὐνο-

. Χαλκιδέων ἐπῃνέθη ὑπὸ τῶν συνέδρων ..νεγράφη ἡ προξενία καὶ τὸ δόγμα ἐν ἐπι..ε τὸ τρίτον ἀναγράφεται ὑπὸ τῆς βουλῆς Σωκράτης Σωσιπάτρου Σιδώνιος, κατὰ δὲ ..αι πρόξενος Εὔβουλος ὁ Ἀγαθίνου.

..ατζιδάκις διέλαβε περὶ τῆς παρ' Ὁμήρῳ συναι..ων ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Brugmann λε..α παραδοθέντα συνῃρημένα Ἀτρείδης Ἀτρείων, ..λ. δὲν πρέπει ν' ἀναλυθῶσιν, ὅπως ὑπὸ πολλῶν ..πολλοῦ Nauck προετάθη καὶ ὑπεστηρίχθη. Ὁ κ. Χα..σε νὰ ἀποδείξῃ ὅτι οἱ ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως τῆς παρα..ενεχθέντες λόγοι δὲν εἶναι ἰσχυροί, ὥστε οὐδὲν κωλύει νὰ ..μεν τὴν γνησιωτέραν παράδοσιν.

Συνεδρία ΡΙΗ' (τῇ 9 Νοεμβρίου 1903).

..πὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Mommsen, ἐπιτιμίου μέλους τῆς Ἑται..., ἐτελέσθη πολιτικὸν μνημόσυνον, αὐτοῦ τὸν πρέποντα λόγον ..ντος τοῦ κ. Σ. Βάση. Ἀπεφασίσθη δὲ νὰ ἀποσταλῶσι συλλυπη..ριοι ἐπιστολαὶ τῇ τε χήρᾳ αὐτοῦ καὶ τῷ γαμβρῷ Wilamowitz.

Συνεδρία ΡΙΘ' (τῇ 30 Νοεμβρίου 1903).

Ὁ μὲν κ. Σ. Βάσης ἀνεκοινώσατο τοῖς ἑταίροις ἑρμηνευτικὰς καὶ κριτικὰς παρατηρήσεις εἰς χωρία τῆς Οὐεργιλίου Αἰνειάδος καὶ τῶν Ὁρατίου ᾠδῶν καὶ σατυρῶν, ὁ δὲ κ. Μ. Πανταζῆς ἐκ τῆς περὶ Ἰσοκρατείου ῥητορικῆς πραγματείας αὐτοῦ τὸ περὶ εἰδῶν τῶν ῥητορικῶν λόγων, ἑπτὰ ὄντων, πολιτικῶν καὶ ῥητορειῶν καὶ πρὸς τὰς ἐπιδείξεις λόγων καὶ συμβουλευόντων καὶ παραινούντων καὶ ἐγκωμίων ἢ ἐπαίνων, κατηγοριῶν, ἀπολογιῶν, ἐπιτιμώντων ἢ ἐπιπληττόντων καὶ τέλος δικανικῶν.

... σεβαστὸς ἡμῶν Πρόεδρος δὲν δύναται ... ...είας νὰ διορθοῖ αὐτὸς τὰ τυπογραφικὰ ... σφάλματά τινα εἰς τὰ Ποικίλα Φ. ... ...λώθησάν τινα ἐν σελ. 454, ἀναγράφοντ... ...ότερα τῶν ὅσα ἀναγνόντες τὴν πλείστ... ... προσέπεσον ἡμῖν, τὰ δὲ λοιπὰ καταλεί... ... τῶν ἀναγνωστῶν.

...ανδιον γρ. εὐσελανόνδιον
...userus γρ. Creuzerus
... ἀντὶ ἔφαμεν δόμιμον γρ. ἔφαμεν δόκιμον
...sus sit γρ. usus est
...βαλούσῃ γρ. ὑπερβαλλούσῃ
...ὐδὲν ἄλλο πρόχειρον, οὗ σοι γρ. . . . πρόχειρον εἶχον, οὗ ...
... Ε πρὸ τοῦ Ο γρ. τὸ Ε πρὸ τοῦ Ω
...orectionem γρ. correctionem
...ωθ. ἀντὶ sentendia γρ. sententia
» μεταγενστέρου γρ. μεταγενεστέρου
... ἐν σελ. 350 προσθετέον ἐν σελ. 350 τοῦ Λογίου Ἑρμοῦ
» ἐπιφωνημάτων γρ. ἐπιφωνηματικῶν
...ωθ. ἀντὶ τοῦ τοῦ Ἀβραὰμ γρ. τοῦ τὸν Ἀβραὰμ
... τῆς αὐτοῦ προχειρίσεως γρ. τῆς αὐτοῦ προχειρίσεως
» τὴν . . . καταβαλοῦσα γρ. τὴν . . . καταβαλοῦσαν
» (scrib. —μείανδε) γρ. (scrib. -δήμειάν δε)
... κάτωθ. ἀντὶ et puplice γρ. publice
... ἀντὶ fefelisse γρ. fefellisse
... » nessit γρ. nescit
... » qro γρ. pro
... » ἵνα δηλωθείῃ γρ. -είῃ
... » in dem Inschr. von Kos γρ. in den Inschr. von Kos
... » erscheind γρ. erscheint
... » περὶ πῶς δεῖ ἱστορίαν γρ. περὶ τοῦ πῶς δεῖ ἱστορίαν
... » demostrat γρ. demonstrat
... » suppet γρ. supplet
... » ... κάτωθ. ἀντὶ τὰς πόλιος γρ. τᾶς πόλιος
... » ... ἀντὶ Repuplica γρ. Re publica
... » ... » bipont. γρ. Bipont
... » 33 ἀντὶ τοῦ ἡμπόλΟΥΝ γρ. ἡμπόλΩΝ
... » 12 » Penacuendum sec. γρ, Pen. acuendum sec.
... » 15 » σειλόσοφος γρ. σεισόλοφος
... » 1 » χωλύΟ διὰ τΟΙ γρ. χωλύΟΙ διὰ τΟ
... » 4 κάτωθ. ἀντὶ erudissimam γρ. eruditissimam
... » 17 ἀντὶ ἀγγύλος γρ. ἀγκύλος

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΑΝΤΑΛΛΑΣΣΟΜΕΝΑ

Ἐφημερὶς Ἀρχαιολογική. Ἀθῆναι.

Διεθνὴς ἐφημερὶς τῆς νομισματικῆς ἀρχαιολογίας. Ἀθῆναι.

Annales de l'Observatoire national. Ἀθῆναι.

Mitteilungen des Kaiserlich Deutschen Archäologischen Instituts. Ἀθῆναι.

Bulletin de Correspondance Hellénique. Ἀθῆναι.

Revue des études Grecques. Παρίσιοι.

Analecta Bollandiana. Βρυξέλλαι.

Musée Belge. *Liège*.

Sitzungsberichte der Königl. Preussischen Akademie der Wissenschaften. Βερολῖνον.

Sitzungsberichte der Königl. böhmishen Gesellschaft der Wissenschaften. Πράγα.

Nachrichten von der Königl. Gesellechaft der Wissenschaften. Γοτίγγη.

Berichte über die verhandlungen der königl. sächsischen gesellschaft der Wissenschaften. Λειψία.

Sitzungsberichte der Königl. Bayer. Akademie der Wissenchaften. Μόναχον.

Byzantinische Zeitschrift. Πετρούπολις.

Rivista moderna politica e letteraria. Ρώμη.

Rivista di Storia antica. *Padova*.

Skrifter utgifna af Königl. humanistiska Wetenskaps-Samfundet. Eranos Acta philologica Suecana. *Upsala*.

Παθὼν :
μετὰ τῆς σ
δοκίμια, ἐν
λολογικὰ ο
δὲ ἐνθάδε
λόγου ἀξ
πονται ε:

Σελ. 21

» 2

» 2

» 2

» 2

» 2

»

»

»

»

»

»

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΩΝ

ΤΗΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΕΠΙΤΙΜΙΟΙ ΕΤΑΙΡΟΙ

EDUARD ZELLER
† JOHANNES SCHMIDT
A. KIRCHHOFF
S. NABER
H. VAN HERVERDEN
† TH. MOMMSEN
IWAN VON MÜLLER
B. DELBRÜCK
WILH. WUNDT
MAX HEINZE
† FRANZ SUSEMIHL
HERMANN DIELS
ADOLF MICHAELIS
SALOMON REINACH
OTTO BENNDORF
C. M. FRANCKEN
J. J. HARTMANN
BERNHARD SCHMIDT
WILH. CHRIST
† G. KAIBEL
U. VON WILAMOWITZ-MOELLENDORFF
N. WECKLEIN
VAN LEEUWEN
J. VAHLEN
FR. BLASS
DOM. COMPARETTI
R. KEKULE V. STRADONITZ
A. CONZE
GEORG TREU
G. PERROT
U. KOEHLER
R. DARESTE
HENRI WEIL
E. CAILLEMER
P. FOUCART
R. C. JEBB
W. G. RUTHERFORT
WILLIAM GOODWIN
BASIL D. GILDERLEEVE
C. JORDAN
ÉMILE PICARD
WILH. SCHULZE
KARL BRUGMANN
INGRAM BYWATER

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒ(

Προεδρεῖον

Πρόεδρος — Κ. ΚΟΝΤΟΣ

Ἀντιπρόεδροι — ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΤΣΙΒΑ / ΙΩΑΝΝΗΣ Ν. ΧΑΤΖΙ

Γραμματεὺς — ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΖΑΓΓΟ

Σύμβου

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑ
ΡΗΓΑΣ ΝΙΚΟΛΑΪ
ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΒΑΣΙ
Γ. Ν. ΧΑΤΖΙΔΑ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. Γ
Π. Π. ΟΙΚΟΝ
Δ. ΑΙΓΙΝΗΤΗ
ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ Γ

Ἐπιμελητ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΣΠΥΡΙΔΩΝ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Εὐεργ

† ΑΙΚΑΤ

Δωρ

ΚΩΝ
ΑΡΙΣ
ΓΕΩ
† ΣΠ

...ΔΗΣ, Σχολάρχης.
...ΟΣ Α.
...ΧΑΗΛ,
...ΟΣ ΜΙΧΑΗΛ, Ἀρχ...
...τῆς Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς
...ΔΗΣ ΚΛΕΟΠΑΣ, Καθ...
...θεολογικῆς Σχολῆς.
...ΔΗΣ Σ., Γυμνασιάρχης.
...ΔΙΑΣ Π., Σχολάρχης.
...ΤΑΡΑΚΙΣ Ι., Καθηγητής.
...ΝΤΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Σ.,
Καθηγητὴς τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας
ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ.
ΚΟΣΜΑΣ Κ., Σχολάρχης.
ΚΟΤΣΗΣ ΕΛΕΥΘ. ΤΡΙΑΝΤ., Γυ-
μνασιάρχης.
ΚΟΥΣΟΥΛΑΣ Ι., Σχολάρχης.
ΛΑΒΔΑΣ ΚΩΝΣΤ., Σχολάρχης.
ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ ΞΕΝ., Καθηγητής.
ΛΑΜΨΑΣ ΔΗΜΗΤΡ.
ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ, Ἔφο-
ρος τῶν ἀρχαιοτήτων.

ΙΩΑΝΝ.,

χθη-

, πρώην
.ῆς Ἑλ-
νικῷ Πα-

ΕΩΡΓΙΟΣ,

ΤΡΟΣ.

ΟΠΟΥΛΟΣ Θ.
ΑΘ., Σχολάρχης.
ΟΥ Π., Πρόεδρος
ταμείου.
Υ ΛΕΩΝΙΔΑΣ, Κα-

ΡΓΙΟΥ Ι., Σχολάρχης.
Σ ΔΗΜ., ἐν Ἄνδρῳ.
ΙΣ ΕΥΣΤ., Σχολάρχης ἐν

ΑΡΙΣ Ι. Γυμνασ. ἐν Κρήτῃ.
ΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Ν., Καθηγη-

ΑΡΙΝΟΣ Γ. Μ., Καθηγητής.
ΛΗΣ ΜΑΛΛΙΑΚΑΣ, Καθηγητὴς
ῆς ἐν Χάλκῃ Ἐμπορικῆς Σχολῆς.
ΝΤΙΦΗΣ Ι., Σχολάρχης.
ΩΜΑΙΟΣ Κ.
ΣΑΒΒΟΠΟΥΛΟΣ Κ., Καθηγητής.
ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ, Διευθυντὴς τοῦ ἐν Λαρίσῃ Διδασκαλείου.
ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΣ ΑΝΤ., Σχολάρχης.
ΣΑΛΛΟΥΣΤΙΟΣ Γ., Καθηγητής.
ΣΒΟΡΩΝΟΣ Ι., Διευθυντὴς τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου ἐν Ἀθήναις.
ΣΕΡΤΣΙΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ, Καθηγητὴς τοῦ Παγκυπρίου.
ΣΙΔΕΡΗΣ Π., Καθ. ἐν Σάμῳ.
ΣΚΙΑΣ ΑΝΔΡΕΑΣ, Ὑφηγητὴς ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ.
ΣΟΥΛΟΣ Σ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, Καθηγητής.

χθη-
γητὴς
Λευκάδι.
μνασιάρχης

ΣΥΝΕΔΡΟΙ ΚΑΙ ΤΑΚΤΙ

ΑΘΑΝΑΣΑΚΗΣ Γ. Ν., Καθηγητὴς τῆς ἐν Χάλκῃ Ἐμπορικῆς Σχολῆς.
ΑΙΓΙΝΗΤΗΣ ΔΗΜ., Καθηγ. τῆς Ἀστρονομίας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ καὶ διευθ. τοῦ Ἀστεροσκοπείου.
ΑΚΥΛΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ Καθηγητής.
ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Ι., Καθηγητής.
ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ, Καθ. τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς.
ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΑΡΒΑΝΙΤΟΠΟΥΛΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ, Καθηγητής.
ΒΑΛΑΚΗΣ ΠΑΥΛΟΣ, καθηγ.
ΒΑΣΗΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ, Καθ. τῆς Λατ. φιλολογίας ἐν τῷ Ἐθν. Πανεπιστημίῳ.
ΒΑΣΙΚΥΡΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ, Καθηγητής.
ΒΙΤΑΛΗΣ ΒΑΣΙΛΑΣ, Διδάκτ. Μαθ.
ΒΟΓΙΑΤΖΙΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, Σχολάρχης.
ΒΟΛΩΝΑΚΙΣ Μ., Γυμνασιάρχης.
ΒΟΡΤΣΕΛΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Γ.
ΒΟΥΛΓΑΡΙΣ ΓΕΩΡΓ., Καθηγητής.
ΒΟΥΡΔΟΥΜΠΑΚΙΣ ΑΝΔΡ., Καθηγητής.
ΒΟΥΤΣΙΝΑΣ ΕΜΜ.
ΓΑΖΕΠΗΣ ΓΕΩΡΓ., Καθηγητής.
ΓΕΝΕΡΑΛΗΣ ΕΜΜ., Καθηγητής.
ΓΕΩΡΓΑΚΑΚΙΣ Δ.
ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ ΕΥΣΤΡ., Καθηγητὴς τῆς ἐν Χάλκῃ Ἐμπορικῆς Σχολῆς.
ΓΙΔΟΠΟΥΛΟΣ Σ., Καθηγητής
ΓΟΥΔΗΣ Δ., Καθηγητής.
ΓΟΥΛΑΝΔΡΗΣ ΜΑΤΘΑΙΟΣ, Σχολάρχης.
ΓΡΑΤΣΙΑΤΟΣ Γ., Γυμνασιάρχης.
ΔΑΓΚΛΗΣ ΧΡ., Σχολάρχης.
ΔΕΛΛΙΟΣ Ι, Διευθυντὴς Λυκείου.
ΔΗΜΟΠΟΥΛΛΟΣ Ν., Γυμνασιάρχης.

ΔΡΑΚΟΝΤ…
Ὁ Σεβασμ…
ΦΕΙΜ.
ΕΜΜΑΝ…
ΕΞΑΡΧΟ…
ΕΥΑΓΓΕ…
Καθηγ…
φίας ἐ…
ΖΑΓΓΟ…
ΖΟΛΙΝ…
γητή…
ΚΑΒΡ…
τῶν
χαιν…
ΚΑΣ…
γη…
ΚΑΤ…
ΚΑΛ…
ΚΑ…
ΚΕ…
ΚΕ…
ΚΑ…
ΚΟ…
Κ…
Κ…

B

Γ

ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΛΟΣ ΝΙΚΟΛ., Σχολάρχης.
ΣΤΑΜΑΤΕΛΛΟΣ, Ἐπιθεωρητὴς δημοτικῶν Σχολείων.
ΣΤΑΥΡΙΑΝΟΣ Κ., Καθηγητὴς τοῦ ἐν Πάτραις Ἀρσακείου.
ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ, ἔφορος τῶν Ἀρχαιοτήτων.
ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ ΜΙΧ., Καθηγητὴς ἐν Μυτιλήνῃ.
ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΓΕΩΡΓ., Γυμνασιάρχης ἐν Σμύρνῃ.
ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟ
ΤΖΑΡΤΖΑΝΟΣ ΑΧΙΛΛΕΥΣ, Σ λάρχης.
ΤΣΙΒΑΝΟΠΟΥΛΛΟΣ ΔΗΜΟ ΝΗΣ, εἰσαγγελεὺς τοῦ Ἀρείου
ΤΣΙΡΙΓΩΤΗΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ θηγητής.
ΦΑΒΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ, σχ
ΦΙΛΙΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟ γητής.
ΦΟΥΝΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ
ΦΩΤΙΑ
ΧΑΪΝΑ
ΧΑΡΑ
ΧΑΓ
ΧΛ

...τινικῶν.

...ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ ΔΙΟΡΘΟΥΜΕΝΩΝ
Η ΕΡΜΗΝΕΥΟΜΕΝΩΝ

α'. Ῥωμαίων.

Γ'. ΠΙΝΑΞ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ

β'. Λατινικῶν.

Β'. ΠΙΝΑΞ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ ΔΙΟΡΘΟΥΜΕΝΩΝ Η ΕΡΜΗΝΕΥΟΜΕΝΩΝ

α'. Ῥωμαίων.

Γ'. ΠΙΝΑΞ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
ΑΘΗΝΑΣ

1) Ἕκαστος τόμος τοῦ περιοδικοῦ τούτου ἀποτελεῖται ἐκ τεσσάρων τευχῶν, ὧν ἕκαστον ἐξ ὀκτὼ τοὐλάχιστον τυπογραφικῶν φύλλων.

2) Τὰ δημοσιευόμενα ἐν τῷ περιοδικῷ εἶναι πρωτότυποι πραγματεῖαι *φιλολογικαί, ἱστορικαί, ἀρχαιολογικαί, φυσικαὶ καὶ μαθηματικαί.* Εἰς τὰς φιλολογικὰς καὶ ἱστορικὰς πραγματείας ὑπάγεται πᾶσα φιλολογικῶς ἢ ἱστορικῶς διεξαγομένη διατριβή.

3) Ἐν τῷ περιοδικῷ καταχωρίζονται καὶ *βιβλιοκρισίαι*, ἂν περιορίζωνται ἀκριβέστατα ἐν τῷ περὶ οὗ ἡ κρίσις ἐπιστημονικῷ ζητήματι.

4) Πᾶσα *πραγματεία* καὶ *βιβλιοκρισία* εἶναι ὑπογεγραμμένη ὑπὸ τοῦ συντάξαντος αὐτήν.

5) Ἐπὶ τοῦ παρόντος οὐδεμία χρηματικὴ ἀμοιβὴ χορηγεῖται εἰς τοὺς συγγραφεῖς διατριβῶν, δίδονται δ' αὐτοῖς περὶ τὰ 25 ἀντίτυπα τῶν διατριβῶν αὐτῶν.

6) Αἱ διατριβαὶ ἐλεύθεραι ταχυδρομικῶν τελῶν ἀποστέλλονται *πρὸς τὸν διευθυντὴν τοῦ περιοδικοῦ.*

7) Διὰ τῆς Ἀθηνᾶς ἀγγέλλεται πᾶν βιβλίον, οὗτινος ἀντίτυπον ἤθελε σταλῆ πρὸς *τὸν ταμίαν τῆς ἑταιρείας ἢ τὸν διευθυντὴν* τοῦ περιοδικοῦ.

8) Τὸ περιοδικὸν ἀνταλλάσσεται τῇ ἐγκρίσει τοῦ συμβουλίου πρὸς πᾶν περιοδικὸν ἡμεδαπὸν καὶ ἀλλοδαπόν.

9) Πάντες οἱ ἑταῖροι οἱ καταβαλόντες τὴν ἐνιαύσιον αὐτῶν χορηγίαν λαμβάνουσι τὸ περιοδικὸν δωρεάν.

10) Οἱ μὲν ἐν Ἑλλάδι συνδρομηταὶ τοῦ περιοδικοῦ ἀποτίνουσι δραχμὰς 15, οἱ δ' ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ δραχμὰς 18.

11) Τῆς ἐκδόσεως τοῦ περιοδικοῦ ἐπιμελεῖται τριμελὴς ἐπιτροπεία ἐκλεγομένη ὑπὸ τοῦ διοικητικοῦ Συμβουλίου ἐκ τῶν μελῶν αὐτοῦ· εἰς ἓν δὲ τῶν τῆς ἐπιτροπείας μελῶν ἀνατίθεται ἐπίσης ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου ἡ διεύθυνσις καὶ διαχείρισις τοῦ περιοδικοῦ.

12) Ὁ διευθυντὴς τοῦ περιοδικοῦ καὶ μόνος οὗτος συνεννοεῖται μετὰ τοῦ τυπογράφου, ὁρίζει τὰς εἰς τὸ περιοδικὸν καταχωριστέας ἢ μὴ καταχωριστέας διατριβὰς καθὼς καὶ τὴν τάξιν καθ' ἣν πρέπει νὰ καταχωρισθῶσιν.

13) Οὐδεμία διατριβὴ (πλὴν μόναι αἱ τοῦ προέδρου τῆς ἑταιρείας καὶ αἱ τῶν ἐπιμελητῶν τοῦ περιοδικοῦ) δημοσιεύεται ἐν αὐτῷ, ἂν μὴ φέρῃ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ διευθυντοῦ.

14) Ὁ διευθυντὴς τοῦ περιοδικοῦ ὢν ἅμα καὶ διαχειριστὴς αὐτοῦ φροντίζει περὶ τῆς ἀσφαλοῦς ἀποστολῆς αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἑταίρους καὶ περὶ τῆς φυλακῆς τῶν ὑπολοίπων ἀντιτύπων.

15) Μετὰ προηγουμένην ἀπόφασιν τοῦ διοικητικοῦ Συμβουλίου δύνανται νὰ παρέχωνται δωρεὰν τοῖς τακτικοῖς τοῦ περιοδικοῦ συνεργάταις πεντήκοντα ἐν συνόλῳ ἀντίτυπα αὐτοῦ.

Πᾶσα αἴτησις περὶ συνδρομῆς ἢ ἀγορᾶς τοῦ περιοδικοῦ πωλουμένου κατὰ τόμους ἀπευθύνεται πρὸς τὸν ταμίαν τῆς ἑταιρείας κ. Γ. Α. Παππαβασιλείου ἐν ὁδῷ Ἄρεως 20, πᾶσα δ' ἄλλη αἴτησις περὶ τυπώσεως διατριβῆς κλπ. πρὸς τὸν διευθυντὴν τοῦ περιοδικοῦ Γ. Ν. Χατζιδάκιν ἐν ὁδῷ Σχουφᾶ 10 Α.

Οἱ πρῶτοι πέντε τόμοι ὁμοῦ πωλοῦνται ἀντὶ δραχμῶν εἴκοσι καὶ πέντε.

Παρακαλοῦνται ὅσοι τῶν ἑταίρων ἢ συνδρομητῶν μετοικήσωσι, νὰ δηλώσωσι τὴν νέαν διεύθυνσιν αὐτῶν τῇ διευθύνσει τῆς «Ἀθηνᾶς», ὅπως μὴ ἐπέλθῃ βραδύτης ἢ καὶ διακοπὴ τῆς ἀποστολῆς τοῦ περιοδικοῦ.

ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

ὑπὸ

Γ. Ν. ΧΑΤΖΙΔΑΚΙ

Τόμ. Α΄ σελ. 638, ἐν Ἀθήναις 1901

Τοῦ τόμου τούτου περιεχόμενα εἶναι

Περὶ τοῦ ἐτύμου τῆς λέξεως Μορέας.
Περὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῶν ἀρχαίων Μακεδόνων.
Περὶ τοῦ ἐτύμου τῆς λέξεως Μεσαρεάς.
Περὶ τῆς ἐτυμολογίας τῶν λέξεων μυζήθρα-μυζήθρᾶς-Μυζηθρᾶς-Μυζηθρᾶ-Μιστρᾶ Μυστρᾶς.
Περὶ τοῦ ἐτύμου τῆς λέξεως βρέ.
Περὶ τοῦ ἐτύμου τῆς λέξεως γάιδαρος.
Περὶ τοῦ Γλωσσικοῦ ζητήματος ἐν Ἑλλάδι.
Περὶ τοῦ ηι ἐν τῇ Ἀττικῇ διαλέκτῳ.
Περὶ τῆς προφορᾶς τοῦ υ ὑπὸ τῶν ἀρχαιοτέρων καὶ τῆς τοῦ ω ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων Λακώνων.
Περὶ τῆς συναιρέσεως τοῦ εα μετὰ τὸ ῑ ἐν τῇ Ἀττικῇ διαλέκτῳ.
Περὶ τοῦ χρόνου τῆς ἐξισώσεως τῆς προσῳδίας ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ.
Περὶ τοῦ χρόνου τῆς τροπῆς τοῦ ᾱ εἰς η.
Περὶ τονικῶν ἀνωμαλιῶν ἐν τοῖς συνθέτοις.
Τονικὰ ζητήματα.
Περὶ τοῦ τονισμοῦ τῶν συνθέτων εἰς -ος.
Ἁρμόζω καὶ ὁρμάζω, συναρμόζω καὶ συνορμάζω.

ΑΚΑΔΗΜΕΙΚΑ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ

Τόμ. Α΄ σελ. κη΄ καὶ 608 ἐν Ἀθήναις 1902

Περιεχόμενα τοῦ τόμου τούτου εἶναι:

Πρόλογος.
Κεφάλαιον Α΄, εἰσαγωγὴ εἰς τὴν Ἱστορικὴν Γραμματικὴν τῆς Ἑλληνικῆς, Λατινικῆς καὶ Ἰνδικῆς γλώσσης.
Κεφάλαιον Β΄, πηγαὶ τῆς ἀρχαίας Γραμματικῆς.
Κεφάλαιον Γ΄, περὶ τῶν φωνητικῶν ὀργάνων τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ δι' αὐτῶν σχηματισμοῦ τῶν φθόγγων.
Κεφάλαιον Δ΄, περὶ τῆς παραστάσεως ἢ γραφῆς τῶν φθόγγων.
Κεφάλαιον Ε΄, περὶ τῶν φθογγικῶν νόμων.
Κεφάλαιον Ϛ΄, περὶ τῆς ἀναλογίας ἐν τῇ γλώσσῃ
Κεφάλαιον Ζ΄, περὶ τῶν ξένων στοιχείων ἐν τῇ γλώσσῃ.
Κεφάλαιον Η΄, περὶ ἐκτενείας, ῥυθμικῆς ἐκτάσεως, ἑτεροιώσεως, ἐπαυξήσεως καὶ μεταπτώσεως.
Κεφάλαιον Θ΄, περὶ τῆς προφορᾶς τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης, μέρος α΄ γενικόν.
Κεφάλαιον Ι΄, περὶ τῆς προφορᾶς τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης, μέρος β΄ εἰδικόν.
Κεφάλαιον ΙΑ΄, περὶ τῶν πνευμάτων ψιλῆς καὶ δασείας.
Κεφάλαιον ΙΒ΄, περὶ τοῦ τονισμοῦ τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Λατινικῆς.
